ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΤΙΜΑΙΟΝ

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΚΛΟΥ ΒΙΒ. Ε. ΑΠΑΣΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ.

ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ

ΧΑΛΕΠΟΤΕΡΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ
ΕΞΗΓΗΣΙΣ. ΕΡΓΟΝ ΥΠΕΡΟΧΟΝ.

IN PLATONIS TIMAEON
Commentariorum PROCLI Libri quinq;, totius ueteris
Philosophiæ thesaurus.

ET IN EIVSDEM POLITICEN
Difficiliorum quæstionum omnium enarratio.
Opus excellens.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΙΜΑΙΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ,

ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

ΟΤΙ ΜΕΝ ἡ τοῦ Πλατωνικοῦ Τιμαίου πρόθεσις τῆς ὅλης φυσιολογίας ἀντέχεται, καὶ ὡς περὶ τὴν τοῦ παντὸς αὐτῇ ἐστὶ θεωρίαν, ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος ἐστὶ τὸ πραγματευόμενον, τοῖς μὴ παντάπασιν ἐσκοτωμένοις πρὸς τοὺς λόγους, ἐναργὲς εἶναι μοι καταφαίνεται. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ Πυθαγορικοῦ Τιμαίου γράμμα περὶ φύσεως, τὸν Πυθαγορικὸν τρόπον διατέτακται. ἔνθεν ἀφορμηθεὶς ὁ Πλάτων, τιμαιογραφεῖν ἐπιχειρεῖ κατὰ τὸν σιλλογράφον. ὃ καὶ προτετάξαμεν τῶν ὑπομνημάτων, ἵν᾽ ἔχοιμεν γινώσκειν τίνα μὲν ὁ Πλάτωνος Τίμαιος λέγει ταὐτὰ ἐκείνῳ, τίνα δὲ προσέθηκε, τίνα δὲ καὶ διάφωνα. καὶ τῆς διαφωνίας ζητῶμεν τὴν αἰτίαν μὴ παρέργως. καὶ ὁ σύμπας οὗτος διάλογος καθ᾽ ὅλον ἑαυτὸν, τὴν φυσιολογίαν ἔχει σκοπὸν, τὰ αὐτὰ καὶ ἐν εἰκόσι καὶ ἐν παραδείγμασιν ὁρῶν, καὶ ἐν τοῖς ὅλοις καὶ ἐν τοῖς μέρεσι, συμπεπλήρωται γὰρ ἅπασι τοῖς καλλίστοις τῆς φυσιολογίας ὅροις, τὰ μὲν ἁπλᾶ τῶν συνθέτων ἕνεκα παραλαμβάνων, τὰ δὲ μέρη, τῶν ὅλων, τὰς δὲ εἰκόνας, τῶν παραδειγμάτων. μηδὲν ἀδιερεύνητον παραλείπων τῶν τῆς φύσεως ἀρχηγικῶν αἰτίων. ὅτι δὲ τῆς τοιαύτης προθέσεως ἄξιος ὁ διάλογος ἀντιλαμβάνεται, καὶ ὡς μόνος ὁ Πλάτων, τὸ Πυθαγόρειον ἦθος τῆς περὶ τὴν φύσιν θεωρίας διασωσάμενος, ἐλεπτούργησε τὴν προκειμένην διδασκαλίαν, τοῦτο ἤδη τοὺς ἀγχινουστέρους, ἐπισκέπτεσθαι χρή. τῆς γὰρ δὴ φυσιολογίας τριχῇ διῃρημένης ὡς συνελόντι φάναι, καὶ τῆς μὲν, περὶ τὴν ὕλην ἀσχολουμένης, καὶ τὰς ὑλικὰς αἰτίας, τῆς δὲ, προστιθείσης καὶ τὴν τοῦ εἴδους ζήτησιν, καὶ τοῦτο κυριώτερον αἴτιον ἀποφαινομένης, τῆς δ᾽ αὖ τρίτης, ταῦτα μὲν οὐ τὸν τῶν αἰτίων λόγον, ἀλλὰ τῶν συναιτίων ἔχειν ἀποδεικνυούσης, τὰς δὲ κυρίως αἰτίας τῶν φύσει γιγνομένων ἄλλας ὑποτιθεμένης, τὸ ποιητικὸν, τὸ παραδειγματικὸν, τὸ τελικὸν, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν πρὸ τοῦ Πλάτωνος φυσικῶν περὶ τὴν ὕλην διέτριψαν, οἱ μὲν, ἄλλο, οἱ δὲ, ἄλλο τὸ ὑποκείμενον λέγοντες. καὶ γὰρ αὖ καὶ Ἀναξαγόρας ὃς δὴ δοκεῖ, καθευδόντων τῶν ἄλλων τὸν νοῦν πρῶτον αἴτιον τῶν γιγνομένων ἰδεῖν, οὐδὲν ἐν ταῖς ἀποδόσεσι προσχρῆται τῷ νῷ, μᾶλλον δὲ ἀέρας τινὰς καὶ αἰθέρας αἰτιᾶται τῶν γιγνομένων, ὡς ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης φησίν. οἱ δὲ μετὰ Πλάτωνα προσαύτες τῆς αἱρέσεως, οὐ πάντες, ἀλλ᾽ ὅσοι γε αὐτῶν ἀκριβέστεροι, καὶ τὸ εἶδος μετὰ τῆς ὕλης ἠξίωσαν θεωρεῖν τὸν φυσικὸν, εἰς ὕλην καὶ εἶδος ἀνάγοντες τὰς τῶν σωμάτων ἀρχάς. καὶ γὰρ εἴπου καὶ τῆς ποιητικῆς αἰτίας διαμνημονεύουσιν, ὥσπερ ὅταν τὴν φύσιν ἀρχὴν κινήσεως λέγωσι, μᾶλλον ἀφαιροῦσιν αὐτῆς τὸ δραστήριον, καὶ τὸ κυρίως ποιητικὸν, λόγους ἐν αὐτῇ μὴ συγχωροῦντες εἶναι τῶν παρ᾽ αὐτῆς ποιουμένων, ἀλλὰ πολλὰ καὶ αὐτομάτως γίγνεσθαι διδόντες. πρὸς γὰρ μὴ δὲ πάντων ἁπλῶς τῶν φυσικῶν ποιητικὴν αἰτίαν ὁμολογεῖν προυφεστάναι, μόνων δὲ τῶν ἐν γενέσει φερομένων. ἐπεὶ τῶν γε ἀϊδίων, οὐδὲν ποιητικὸν εἶναι φασι διαρρήδην. ὅπου καὶ λανθάνουσιν, ἢ τὸν ὅλον οὐρανὸν ἀπὸ ταὐτομάτου συνιστάντες, ἢ τὸ αὐτοματικὸν αὐτὸ ἑαυτοῦ παρακτικὸν ἀποφαινόμενοι. μόνος δὲ ὁ Πλάτων τοῖς Πυθαγορείοις ἑπόμενος, παραδίδωσι μὲν καὶ τὰ συναίτια τῶν φυσικῶν πραγμάτων τὸ πανδεχὲς καὶ τὸ ἔνυλον εἶδος, δουλεύοντα τοῖς κυρίως αἰτίοις εἰς γένεσιν. πρὸ δὲ τούτων, τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας διερευνᾶται τὸ ποιοῦν, τὸ παράδειγμα, τὸ τέλος. καὶ διὰ ταῦτα νοῦν τε ἐφίστησι τῷ παντὶ δημιουργικὸν, καὶ νοητὴν αἰτίαν ἐν ᾗ πρώτως ἐστὶ τὸ πᾶν, καὶ τὸ ἀγαθὸν, ἐν ἐφετοῦ τάξει τῷ ποιοῦντι προϊδρυμένον. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὑπ᾽ ἄλλου κινούμενον ἤρτηται τῆς τοῦ κινοῦντος δυνάμεως, οὔτε παράγειν ἑαυτὸ δηλαδὴ πέφυκεν, οὔτε τελειοῦν, οὔτε σώζειν, ἐν πᾶσι δὲ τούτοις, τῆς ποιητικῆς αἰτίας δεῖται, καὶ ὑπ᾽ ἐκείνης συνάγεται. καὶ οὖν καὶ τὰ συναίτια τῶν φυσικῶν, ἐξηρτῆσθαι προσήκει τῶν ἀληθινῶν αἰτίων, ἀφ᾽ ὧν παρῆκται. πρὸς ἃ δεδημιούργηται παρὰ τοῦ πάντων πατρὸς, οὗ ἕνεκα γέγονεν. εἰκότως ἄρα ταῦτα πάντα τῷ Πλάτωνι μετ᾽ ἀκριβείας ἐξητασμένα παραδέδοται. καὶ ἀπὸ τούτων ἐξημμένα τὰ λοιπὰ δύο τό, τε εἶδος καὶ τὸ ὑποκείμενον, οὐ γὰρ ἐστὶν ὁ κόσμος οὗτος ὁ αὐτὸς τοῖς νοητοῖς ἢ νοεροῖς κόσμοις, οἵτινες ἐν εἴδεσι καθαροῖς ὑφεστήκασιν, ἀλλ᾽ ἔστιν ἐν αὐτῷ, τὸ μὲν, ὡς λόγος καὶ εἶδος, τὸ δὲ, ὡς ὑποκείμενον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, καὶ εἰς αὖθις ἐξέσται σκοπεῖν. ὅτι δὲ εἰκότως πάσας τὰς αἰτίας ταύτας ὁ Πλάτων παραδέδωκε τῆς κοσμοποιΐας, ἐκ τούτων πρόδηλον. τὸ ἀγαθὸν, τὸ νοητὸν παράδειγμα, τὸ ποιοῦν τὸ εἶδος τὴν ὑποκειμένην φύσιν. εἰ μὲν γὰρ περὶ νοητῶν διελέγετο θεῶν, τἀγαθὸν ἂν μόνον αἴτιον αὐτῶν ἀπέφαινεν. καὶ γὰρ ταύτης μόνης τῆς αἰτίας ὁ νοητὸς ἀριθμός. εἰ δὲ περὶ νοερῶν, τό, τε ἀγαθὸν ἂν καὶ τὸ νοητὸν, αἰτία τούτων ὑπέθετο. πρόεισι γὰρ τὸ νοερὸν πλῆθος, ἔκ τε τῶν νοητῶν ἑνάδων, καὶ τῆς μιᾶς τῶν ὄντων πηγῆς. εἰ δὲ περὶ τῶν ὑπερκοσμίων, παρῆγεν ἂν αὐτοὺς ἔκ τε τῆς

δημιουργίας τῆς νοερᾶς καὶ ὁλικῆς, ἀλλὰ τῶν νοητῶν θεῶν, καὶ τοῦ τῶν ὅλων αἰτίου. πάντων γὰρ ὄντα τὰ δεύτερα γεννητικά, πρώτως ἐστὶ καὶ ἀρρήτως ἐκεῖνο καὶ ἀνεπινοήτως ὑποστατικόν. ἐπειδὴ δὲ ἡ περὶ ἐγκοσμίων διαλέξεται πραγμάτων καὶ περὶ κόσμου τοῦ ξύμπαντος, ὕλην τε αὐτῷ δώσει, καὶ εἶδος ἀπὸ τῶν ὑπερκοσμίων θεῶν εἰς αὐτὸν ἐφῆκον, καὶ τῆς ὅλης ἐξάψει δημιουργίας, καὶ πρὸς τὸ νοητὸν ἀπεικάσει ζῶον, καὶ θεὸν ἐπιδείξει τῇ μετουσίᾳ τἀγαθοῦ, καὶ οὕτω δὴ θεὸν ἔννουν, ἔμψυχον ἀποτελέσει τὸν ὅλον κόσμον. σκοπὸς μὲν οὖν οὗτος ὅ φαμεν, στοχάζεσθαι τὸν Τίμαιον, καὶ τοιοῦτος ὥσπερ εἴπομεν. τούτου δὲ ὄντος τοιούτου, πρεπόντως ἐν ἀρχῇ μέν, δι' εἰκόνων ἡ τοῦ παντὸς ἐπιδείκνυται τάξις, ἐν μέσοις δέ, ἡ σύμπασα κοσμοποιΐα παραδέδοται, πρὸς δὲ τῷ τέλει, τὰ μερικὰ καὶ τὰ τέλη τῆς δημιουργίας συνυφαίνεται τοῖς ὅλοις. ἡ μὲν γὰρ τῆς πολιτείας ἐπανάληψις καὶ ὁ περὶ τῆς Ἀτλαντίδος μῦθος, τὴν δι' εἰκόνων ἐμφαίνει τοῦ κόσμου θεωρίαν. εἴ τε γὰρ εἰς τὴν ἕνωσιν καὶ τὸ πλῆθος ἀποβλέποιμεν τῶν ἐγκοσμίων, τῆς μὲν ἑνώσεως εἰκόνα φήσομεν εἶναι τὴν πολιτείαν, ἣν ὁ Σωκράτης ἀνακεφαλαιοῦται τὴν διὰ πάντων διήκουσαν κοινωνίαν ὡς τέλος προστησαμένην. τῆς δὲ διαιρέσεως καὶ μάλιστα τῆς κατὰ τὰς δύο συστοιχίας ἀντιθέσεως, τὸν τῶν Ἀτλαντίνων πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον, ὃν ὁ Κριτίας ἱστορεῖ. εἴ τε κατὰ τὸ οὐράνιον καὶ τὸ ὑπὸ σελήνην, τὴν μὲν πολιτείαν ὁμοιοῦσθαι φήσομεν πρὸς τὴν οὐρανίαν διακόσμησιν. καὶ γὰρ ὁ Σωκράτης ἐν οὐρανῷ φησὶν αὐτῆς τὸ παράδειγμα ἱδρῦσθαι. τὸν δὲ τῶν Ἀτλαντίνων πόλεμον, τῇ γενέσει διὰ ἐναντιώσεως καὶ μεταβολῆς ὑφισταμένῃ. ταῦτα μὲν οὖν, διὰ ταῦτα προηγεῖται τῆς ὅλης φυσιολογίας. ἐπὶ δὲ τούτοις τό, τε δημιουργικὸν αἴτιον παραδέδοται τοῦ παντός, καὶ τὸ παραδειγματικὸν καὶ τελικόν. ὧν προϋπαρχόντων, δημιουργεῖται τὸ πᾶν καθ' ὅλον τε καὶ κατὰ μέρη. καὶ γὰρ τὸ σωματοειδὲς αὐτοῦ τεκταίνεται τοῖς εἴδεσι, καὶ ταῖς δημιουργικαῖς τομαῖς, καὶ τοῖς θείοις ἀριθμοῖς τεμνόμενον, καὶ ἡ ψυχὴ παράγεταί τε ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ πληροῦται λόγων ἁρμονικῶν, καὶ συμβόλων θείων καὶ δημιουργικῶν. καὶ τὸ ὅλον ζῶον συνυφαίνεται κατὰ τὴν ἡνωμένην ἐν τῷ νοητῷ κόσμῳ περιοχήν. τά τε μέρη τὰ ἐν αὐτῷ, δεόντως ἐν τῷ ὅλῳ τάττεται. ὅσα τε σωματικά, καὶ ὅσα ζωτικά. καὶ γὰρ ψυχαὶ μερικαὶ εἰσοικιζόμεναι, τάττονται περὶ τοὺς ἡγεμόνας θεούς. καὶ ἐγκόσμιαι γίγνονται κατὰ τὰ ὀχήματα τὰ ἑαυτῶν, μιμούμεναι τοὺς ἡγουμένους ἑαυτῶν. καὶ τὰ θνητὰ ζῶα δημιουργεῖται, καὶ ζωοποιεῖται παρὰ τῶν οὐρανίων θεῶν. ἐν δὴ καὶ ἄνθρωπος ὅπη τε συνέστη καὶ δι' οἵας αἰτίας τε θεωρεῖται. καὶ πρό γε τῶν ἄλλων, οὗτος. διότι καὶ προσήκουσα ἐστὶν ἡμῖν ἡ περὶ αὐτοῦ θεωρία, τὸν περὶ αὐτῆς λόγον προβεβλημένοις, καὶ κατὰ τοῦτον ζῶσιν. ἢ διότι μικρὸς κόσμος ὁ ἄνθρωπος. καὶ ἔστι καὶ ἐν τούτῳ πάντα μερικῶς, ὅσα ἐν τῷ κόσμῳ θείως τε καὶ ὁλικῶς. νοῦς τε γάρ ἐστιν ἡμῖν ὁ κατ' ἐνέργειαν, καὶ ψυχὴ λογικὴ προελθοῦσα ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ τῆς αὐτῆς ζωογόνου θεᾶς τῇ ὅλῃ. καὶ ὄχημα αἰθέριον ἀνάλογον τῷ οὐρανῷ, καὶ σῶμα γήινον, ἐκ τῶν τεττάρων στοιχείων φυραθέν, οἷς καὶ σύστοιχόν ἐστιν. εἰ τοίνυν ἔδει πολλαχῶς θεωρῆσαι τὸ πᾶν, καὶ ἐν τῷ νοητῷ, καὶ ἐν τῷ αἰσθητῷ παραδειγματικῶς, εἰκονικῶς, ὁλικῶς, μερικῶς, εὖ ἂν ἔχοι καὶ ὁ περὶ ἀνθρώπου φύσεως λόγος ἐν τῇ τοῦ παντὸς θεωρίᾳ τελέως ἐξειργασθείς. εἴποις δ' ἂν κἀκεῖνον ἔτι τὸν λόγον, ὅτι κατὰ τὸ Πυθαγορικὸν ἔθος, δεῖ συνάπτεσθαι τῷ θεωρουμένῳ τὸν περὶ τοῦ θεωροῦντος λόγον. ἐπεὶ γὰρ ἔχομεν τίς ὁ κόσμος, ἐχρῆν οἶμαι προσθεῖναι κἀκεῖνο, τί ποτέ ἐστι τὸ ταῦτα ἐπισκεπτόμενον, καὶ λογικῶς κατανοοῦν. ὅτι δὲ καὶ πρὸς τοῦτο ἀπέβλεψεν, ἐδήλωσε πρὸς τῷ τέλει διαρρήδην εἰπών, ὅτι δεῖ τῷ κατανοουμένῳ, τὸ κατανοοῦν ἐξομοιῶσαι τὸν μέλλοντα τῆς εὐδαίμονος ζωῆς ἐπήβολον ἔσεσθαι. τὸ μὲν γὰρ ὅλον, ἀεὶ εὔδαιμον, ἔσται δὲ καὶ τὸ ἡμέτερον εὔδαιμον ὁμοιωθὲν τῷ παντί. καὶ γὰρ πρὸς τὴν αἰτίαν οὕτως ἀναχθήσεται. ἐπεὶ γὰρ ὡς ὁ ἐνταῦθα ἄνθρωπος πρὸς τὸ πᾶν, οὕτω καὶ ὁ νοητὸς ἄνθρωπος πρὸς τὸ αὐτοζῶον. ἐκεῖ δέ, ἀεὶ τὰ δεύτερα τῶν πρώτων ἐξήρτηται, καὶ τὰ μέρη τῶν ὅλων ἐστὶν ἀνεκφοίτητα, καὶ ἵδρυται ἐν αὐτοῖς, ὅταν καὶ ὁ τῇδε ἄνθρωπος ἀφομοιῶται τῷ παντί, μιμήσεται καὶ τὸ ἑαυτοῦ παράδειγμα, τὸν προσήκοντα τρόπον, κόσμος γενόμενος, διὰ τὴν πρὸς τὸν κόσμον ὁμοιότητα, καὶ εὐδαίμων, διὰ τὴν πρὸς τὸν εὐδαίμονα θεὸν ἀπεικασίαν. ἐπεὶ δὴ τοῖς εἰρημένοις, καὶ τὰ τέλη τῆς δημιουργίας, λελεπτούργηται κατά τε γένη καὶ εἴδη, τά, τε ἐν τοῖς μετεώροις, τά, τε ἐν τῇ γῇ συνιστάμενα, καὶ τὰ ἐν τοῖς ζώοις, τά, τε παρὰ φύσιν καὶ ὅσα κατὰ φύσιν, ἐν οἷς καὶ ἀρχαὶ τῆς ἰατρικῆς ἀναφαίνονται. λέγει γὰρ ἄχρι τούτων ὁ φυσικός. ἐπειδὴ τῆς φύσεώς ἐστι θεατής. ἅμα γὰρ τῇ φύσει, καὶ τὸ κατὰ φύσιν. τούτου δὲ ἔκβασις, τὸ παρὰ φύσιν. ποσαχῶς οὖν ἡ παρατροπὴ καὶ ὅπως ἐκπεραίνεται πρὸς τὸ μέτριον καὶ τὴν φύσιν τοῦ φυσικοῦ κατανοεῖν ἔργον. τὰ δὲ τούτοις ἑπόμενα, τῆς ἰατρικῆς ἐξυφαίνειν τέχνης. ἐν δὴ τούτοις μάλιστα, κοινωνεῖ τοῖς ἄλλοις φυσιολόγοις ὁ Πλάτων. περὶ γὰρ τὰ ἐνυλότατα καὶ τὰ ἔσχατα ἔργα τῆς φύσεως ἐκεῖνοι διέτριβον, ἀφέντες τὸν ὅλον οὐρανὸν καὶ τὰς τῶν θεῶν τῶν ἐγκοσμίων τάξεις ἅτε τὴν ὕλην ὁρῶντες, τὰ δὲ εἴδη καὶ τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας χαίρειν μεθέντες. δοκεῖ δή μοι καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης τὴν τοῦ Πλάτωνος διδασκαλίαν κατὰ δύναμιν ζηλώσας, οὕτω διαθεῖναι τὴν ὅλην περὶ φύσεως πραγματείαν, τὰ μέν, κοινὰ πάντων τῶν φύσει συνεστώτων ἰδών, εἶδος καὶ ὑποκείμενον, καὶ τό, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, καὶ κίνησιν, καὶ χρόνον, καὶ τό-

τοπ.

πον. ἃ δὴ καὶ Πλάτων ἐνταῦθα παραδέδωκε, τό, τε διάστημα, καὶ τὸν χρόνον, εἰκόνα αἰῶνος ὄντα, καὶ τῷ οὐρανῷ συνυποστάντα. καὶ τὰ ποικίλα τῆς κινήσεως εἴδη. καὶ τὰ συναίτια τῶν φύσει. τὰ δὲ, ἴδια τοῖς κατ' οὐσίαν διῃρημένοις. τούτων πρῶτα μὲν, τὰ τῷ οὐρανῷ προσήκοντα τῷ Πλάτωνι συμφώνως. καθ' ὅσον ἀγένητον. καλεῖ γε τὸν οὐρανὸν καὶ πέμπτην οὐσίαν. τί γὰρ διαφέρει πέμπτον στοιχεῖον καλεῖν, ἢ πέμπτον κόσμον, καὶ σχῆμα πέμπτον ὡς ὁ Πλάτων ἐκάλεσε; δεύτερα δὲ τὰ κοινὰ πάσης τῆς γενεσιουργοῦ συστάσεως. οὐ δεῖ θαυμάσειεν ἄν τις τὸν Πλάτωνα, τάς τε οὐσίας αὐτῶν καὶ τὰς δυνάμεις σὺν πολλῇ τῇ ἀκριβείᾳ θεωρήσαντα, καὶ τήν, τε ἁρμονίαν αὐτῶν καὶ τὰς ἐναντιώσεις ὀρθῶς διασωσάμενον. τῶν δὲ αὐτῶν περὶ τὴν γένεσιν, τὰ μὲν, προσήκοντα τοῖς μετεώροις, ὧν ὁ μὲν Πλάτων, τὰς ἀρχὰς παραδέδωκεν, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης, τὴν διδασκαλίαν ἐξέτεινε πέρα τοῦ δέοντος· τὰ δὲ, εἰς τὴν τῶν ζώων τείνοντα θεωρίαν. ἃ παρὰ μὲν τῷ Πλάτωνι κατὰ πάσας τὰς αἰτίας διήρθρωται τὰς τελικὰς καὶ τὰς συναιτίους, παρὰ δὲ τῷ Ἀριστοτέλει, μόγις καὶ ἐν ὀλίγοις κατὰ τὸ εἶδος τεθεώρηται. τὰ πολλὰ γὰρ ἄχρι τῆς ὕλης ἵσταται. καὶ τὰς ἀποδόσεις ἀπὸ ταύτης τῶν φυσικῶν ποιούμενος, δείκνυσιν ἡμῖν ὅσος ἀπολείπεται τῆς τοῦ καθηγεμόνος ὑφηγήσεως. ταῦτα μὲν δὴ περὶ τούτων. τὸ δὲ εἶδος τοῦ διαλόγου καὶ ὁ χαρακτὴρ ὁποῖός τίς ἐστι, μετὰ ταῦτα λέγωμεν. ὁμολογεῖται παρὰ πάντων ὅτι τοῦ Πυθαγορικοῦ Τιμαίου τὸ βιβλίον ὁ Πλάτων λαβὼν ὃ περὶ τοῦ παντὸς αὐτῷ συγγέγραπται, τὸν τῶν Πυθαγορείων τρόπον, τιμαιογραφεῖν ἐπεχείρησεν. ὁμολογεῖται αὖ καὶ τοῦτο παρὰ τῶν καὶ σμικρὰ τῷ Πλάτωνι συγγεγονότων, ὅτι τὸ ἦθος αὐτοῦ, Σωκρατικόν, καὶ φιλάνθρωπον καὶ ἀποδεικτικόν. εἴπερ οὖν καὶ ἄλλοθί που ξυνεκεράσατο τήν τε Πυθαγόρειον καὶ Σωκρατικὴν ἰδιότητα, κἂν τῷ δὲ τῷ διαλόγῳ τοῦτο φαίνεται ποιῶν. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῷ, παρὰ μὲν Πυθαγορικῆς συνηθείας, τὸ ὑψηλόνουν, τὸ νοερόν, τὸ ἔνθεον, τὸ ἀπὸ τῶν νοητῶν πάντων ἐξάπτειν, τὸ ἐν ἀριθμοῖς τὰ ὅλα ἀφοριζόμενον, τὸ μυστικῶς τὰ πράγματα, καὶ συμβολικῶς ἐνδεικνύμενον, τὸ ἀναγωγόν, καὶ ὑπεραῖρον τὰς μερικὰς ἐπιβολάς, τὸ ἀποφαντικόν. παρὰ δὲ τῆς Σωκρατικῆς φιλανθρωπίας, τὸ εὐσυνουσίαστον, τὸ ἥμερον, τὸ ἀποδεικτικόν, τὸ δι' εἰκόνων τὰ ὄντα θεωροῦν, τὸ ἠθικόν, πάντα τὰ τοιαῦτα. διὸ δή, σεμνός ἐστιν ὁ διάλογος. καὶ ἄνωθεν ἀπὸ τῶν πρωτίστων ἀρχῶν ποιεῖται τὰς ἐπιβολάς. μίγνυσι δὲ τῷ ἀποφαντικῷ, τὸ ἀποδεικτικόν. καὶ τὰ φυσικά, οὐ φυσικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ θεολογικῶς νοεῖν ἡμᾶς παρασκευάζει. καὶ γὰρ αὐτὴ ἡ φύσις ἡ ποδηγετοῦσα τὸ πᾶν ἐξηρτημένη τῶν θεῶν καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐμπνεομένη, κατευθύνει τὸ σωματοειδές. καὶ οὔτε ὡς θεός ἐστιν, οὔτε ἔξω τῆς θείας ἰδιότητος, τοῦ προσλάμπεσθαι παρὰ τῶν ὄντως ὄντων θεῶν. εἰ δὴ δεῖ καὶ τοὺς λόγους ἐξομοιοῦσθαι τοῖς πράγμασιν ὧν εἰσὶν ἐξηγηταὶ καθάπερ αὐτὸς ὁ Τίμαιος ἐρεῖ, πρέπον ἂν εἴη καὶ τόνδε τὸν διάλογον, ἔχειν μὲν καὶ τὸ φυσικόν, ἔχειν δ' αὖ, καὶ τὸ θεολογικόν. μιμούμενον τὴν φύσιν, ἧς ἐστι θεατής. ἔτι δὲ ἐπεὶ κατὰ τὸ Πυθαγόρειον ἀρέσκον, τριχῇ τὰ πράγματα διῄρηται εἴς τε τὰ νοητά, καὶ τὰ φυσικά, καὶ τὰ τούτων μέσα, ἃ δὴ καλεῖν εἰώθασι μαθηματικά, πάντα δὲ ἐν πᾶσιν ἔστι θεωρεῖν οἰκείως. καὶ γὰρ ἐν τοῖς νοητοῖς, ἀρχηγικῶς προϋφέστηκε τά τε μέσα καὶ τὰ ἔσχατα, καὶ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς ἀμφότερά ἐστιν, εἰκονικῶς μὲν τὰ πρῶτα, παραδειγματικῶς δὲ τὰ τρίτα. καὶ ἐν τοῖς φυσικοῖς, ἔστιν ἰνδάλματα τῶν πρὸ αὐτῶν, εἰκότως δήπου καὶ ὁ Τίμαιος τήν τε ψυχὴν ὑφιστάς; διὰ τῶν μαθηματικῶν ὀνομάτων ἐνδείκνυται τάς τε δυνάμεις αὐτῆς, καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰ στοιχεῖα. Πλάτων δέ, ἀπὸ τῶν σχημάτων τῶν γεωμετρικῶν, τὰς ἰδιότητας αὐτῶν ἀφορίζεται. καὶ τούτων ξυμπάντων ἐν τῷ νοητῷ καὶ δημιουργικῷ νῷ, τὰς αἰτίας ἀπολείπει προϋπαρχούσας ἀρχοειδῶς. περὶ μὲν δὴ τούτων, τοσαῦτα καὶ τῆς τῶν καθέκαστα διερευνήσεως μᾶλλον ἡμᾶς ἐπιστῆναι τῷ πλάτει τοῦ διαλόγου δυναμένης. ἡ δὲ ὑπόθεσις, τοιάδε τίς ἐστι.

Σωκράτης εἰς Πειραιᾶ ἀφικόμενος ἐν τῇ τῶν Βενδιδείων ἑορτῇ ἕνεκα καὶ πομπῆς, διείλεκται περὶ πολιτείας ἐκεῖ πρός τε Πολέμαρχον τὸν Κεφάλου, καὶ Γλαύκωνα, καὶ Ἀδείμαντον, καὶ δὴ καὶ Θρασύμαχον τὸν σοφιστήν. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τῆς ἡμέρας ταύτης, ἐν ἄστει πρὸς Τίμαιον καὶ Ἑρμοκράτην, καὶ Κριτίαν, καὶ τέταρτον ἐπὶ τούτοις ἄλλον ἀνώνυμον, διηγεῖται τὴν ἐν Πειραιεῖ ξυνουσίαν ὡς ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑπόκειται. διηγησάμενος δέ, παρεκάλεσε καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους αὐτῶν αὐτὰ ἑστιᾶσαι λόγοις τῇ ταύτης ὑστεραίᾳ. συνεληλύθασιν οὖν ἀκροασόμενοί τε καὶ ἐροῦντες εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν, τρίτην οὖσαν ἀπὸ τῆς ἐν Πειραιεῖ συνουσίας. ἔν τε γὰρ τῇ πολιτείᾳ, τὸ κατέβην χθὲς εἴρηται. κἀνταῦθα τὸ τῶν χθὲς μὲν δαιτυμόνων, τὰ δὲ νῦν, ἑστιατόρων. πάρεισι δὲ εἰς τήνδε τὴν ἀκρόασιν, οὐ πάντες, ἀλλ' ὁ τέταρτος δι' ἀσθένειαν ἀπολείπεται. τί δήποτε οὖν φαίης ἂν ἐν τούτοις οἱ ἀκροώμενοι τρεῖς ἐν οἷς περὶ κόσμου τοῦ σύμπαντος ὁ λόγος; ὅτι φήσω τὸν μὲν πατέρα τοῦ λόγου, ἀνάλογον ἑστάναι προσήκει τῷ πατρί, τῶν ἔργων. ἡ γὰρ κατὰ λόγον κοσμοποιΐα, τῆς κατὰ νοῦν ἐστι κοσμοποιΐας εἰκών. τῇ δὲ ὑποδεχομένῃ δημιουργικῇ τριάδι, τὴν τοῦ πατρὸς μίαν καὶ ὁλικὴν κίνησιν τὴν τριάδα τῶν τοὺς λόγους ὑποδεχομένων, ἧς τὸ ἀκρότατόν ἐστι Σωκράτης, διὰ συγγένειαν ζωῆς αὐτόθεν ἑαυτὸν συνάπτων τῷ Τιμαίῳ, ὥσπερ τῆς παραδειγματικῆς τὸ πρῶτον συνήνωται τῷ πρὸ τῶν τριῶν. ταῦτα μὲν οὖν διὰ τῶν ἐχομένων ἐναργέστερον ποιήσομεν, εἰ ταῦτα τοῖς θεοῖς φίλον. εἰρημένων δὲ ἡμῖν ἤδη τοῦ τε σκοποῦ περὶ τίς τε ἡλίκος ἐστί, καὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ διαλόγου, καὶ τοῦ τε χαρακτῆρος τοῦ ἐν αὐ-

περὶ θαυμασίου συγκεκραμένον καὶ τῆς ὅλης ὑποθέσεως, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν προσώπων τῶν περὶ τοὺς παρόντας λόγους οἰκειότατον, ἁρμόττον μὲν ἦν ἐπ' αὐτὴν τὴν λέξιν ἐλθόντας, ἐξετάζειν ἕκαστα, τὸν ἡμῖν δυνατὸν τρόπον. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ τῆς φύσεως ὄνομα παρ' ἄλλοις ἄλλως φερόμενον ταράττει τοὺς τῆς Πλάτωνος διανοίας φιλοθεάμονας, τί ποτε αὐτῷ δοκεῖ, καὶ τίνα βούλεται τὴν οὐσίαν εἶναι τῆς φύσεως; φέρε περὶ τούτου πρῶτον διέλθωμεν. πρέποι γὰρ ἂν που καὶ τῷ διαλόγῳ τὸ σκέμμα φυσικὴν ἔχοντι τὴν θεωρίαν, εἰδέναι τίς ἡ φύσις, καὶ πόθεν πρόεισι, καὶ μέχρι τίνος διατείνει τὰς ἑαυτῆς ποιήσεις. τῶν γὰρ παλαιῶν, οἱ μὲν, τὴν ὕλην φύσιν ἐκάλουν ὡς Ἀντιφῶν, οἱ δὲ, τὸ εἶδος ὡς Ἀριστοτέλης ἐν πολλοῖς, οἱ δὲ, τὸ ὅλον, ὡς τῶν πρὸ Πλάτωνός τινες. περὶ ὧν ἐν νόμοις ἱστόρησεν, ὅτι δὴ τὰ φύσει, φύσις προσηγόρευον. οἱ δὲ, τὰς φυσικὰς δυνάμεις, βαρύτητας, κουφότητας, μανώσεις, πυκνώσεις, ὥς τινες τῶν περιπατητικῶν, καὶ τῶν ἔτι ἀρχαιοτέρων φυσικῶν. οἱ δὲ, τέχνην θεοῦ τὰ φύσει προσωνόμαζον. οἱ δὲ, ψυχήν. οἱ δὲ, ἄλλο τι τοιοῦτο. ὁ δέ γε Πλάτων, ὕλην μὲν ἢ τὸ ἔνυλον εἶδος, ἢ τὸ σῶμα, ἢ τὰς δυνάμεις τὰς φυσικάς, οὐκ ἀξιοῖ πρώτως ἐπονομάζεσθαι φύσιν, ψυχὴν δὲ αὐτὴν αὐτόθεν ὀκνεῖ προσαγορεύειν, ἐν μέσῳ δὲ ἀμφοῖν τὴν οὐσίαν αὐτῆς θέμενος ψυχῆς λέγω καὶ τῶν σωματικῶν δυνάμεων, ὑφειμένην μὲν ἐκείνης τῷ μερίζεσθαι περὶ τὰ σώματα καὶ τῷ μὴ ἐπιστρέφεσθαι εἰς αὐτά, ὑπερέχουσαν δὲ τῶν μετ' αὐτήν, τῷ λόγους ἔχειν τῶν πάντων καὶ γεννᾶν πάντα καὶ ζωοποιεῖν, τὴν ἀκριβεστάτην περὶ αὐτῆς θεωρίαν ἡμῖν παραδέδωκε. κατὰ γὰρ τὰς κοινὰς ἐννοίας, ἄλλο φύσις, καὶ ἄλλο τὸ κατὰ φύσιν καὶ τὸ φύσει. καὶ γὰρ τὸ τεχνητόν, ἄλλο παρὰ τὴν τέχνην, καὶ ἄλλο ψυχὴ νοερά, καὶ ἄλλο φύσις. ἡ μὲν γὰρ φύσις, τῶν σωμάτων ἐστὶ δύουσα κατ' αὐτῶν, καὶ οὖσα ἀχώριστος ἀπ' αὐτῶν. ἡ δὲ ψυχή, χωριστή ἐστι καὶ ἐν αὐτῇ ἵδρυται, καὶ ἑαυτῆς ἐστιν ἅμα, καὶ ἄλλου. τῷ μὲν μετέχεσθαι ἄλλου, τῷ δὲ μὴ νεύειν εἰς τὸ μετέχον, ἑαυτῆς. ὥσπερ ὁ τῆς ψυχῆς πατὴρ ἑαυτοῦ μέν ἐστιν ἀμέθεκτος ὤν, καὶ εἰ βούλει πρὸ τούτου, τὸ νοητὸν παράδειγμα τοῦ κόσμου παντὸς αὐτό. ταῦτα γάρ ἐστιν ἐχόμενα ἀλλήλων, τὸ αὐτό, τὸ αὐτοῦ, τὸ αὐτοῦ, καὶ ἄλλου, τὸ ἄλλου, τὸ ἄλλο, τὸ ἄλλο. τοῦτο μὲν δῆλον ὅτι τὸ αἰσθητὸν πᾶν ἐν ᾧ διάστασις καὶ μερισμὸς παντοῖος, ἐκείνων δὲ τὸ μέν, ἡ φύσις ἡ ἀχώριστος τῶν σωμάτων, τὸ δὲ ἡ ψυχὴ ἐν ἑαυτῇ τε οὖσα, καὶ ἐλλάμπουσα δευτέραν εἰς ἄλλο ζωήν. τὸ δέ, ὁ δημιουργικὸς νοῦς ἐν τῷ ἑαυτοῦ μένων κατὰ τρόπον ἤθει. τὸ δέ, ἡ νοητὴ πάντων αἰτία, καὶ παραδειγματικὴ τῶν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ποιουμένων, ἣν καὶ αὐτοζῷον διὰ τοῦτο καλεῖν ὁ Πλάτων ἠξίωσεν. ἡ τοίνυν φύσις, ἐσχάτη μέν ἐστι τῶν τὸ σωματοειδὲς τοῦτο καὶ αἰσθητὸν δημιουργούντων αἰτίων, καὶ τὸ πέρας τοῦ τῶν ἀσωμάτων οὐσιῶν πλάτους, πλήρης δὲ λόγων καὶ δυνάμεων δι' ὧν κατευθύνει τὰ ἐγκόσμια. καὶ θεὸς μέν, τῷ ἐκθεοῦσθαι, καὶ οὐκ αὐτόθεν ἔχουσα τὸ εἶναι θεός. καὶ γὰρ τὰ θεῖα σώματα θεοὺς καλοῦμεν, ὡς ἀγάλματα τῶν θεῶν, ποδηγετοῦσα δὲ τὸν ὅλον κόσμον ταῖς ἑαυτῆς δυνάμεσι, καὶ τὸν μὲν οὐρανόν, τῇ ἑαυτῆς ἀκρότητι συνέχουσα, τὴν δὲ γένεσιν, διὰ τοῦ οὐρανοῦ κυβερνῶσα, πανταχοῦ δέ, τὰ μερικὰ συνυφαίνουσα τοῖς ὅλοις. τοιαύτη δὲ οὖσα, προελήλυθεν ἐκ τῆς ζωογόνου θεᾶς.

» Νώτοις δ' ἀμφὶ θεᾶς φύσις ἄπλετος ἠώρηται.

Ἀφ' ἧς πᾶσα ζωὴ πρόεισιν ἥ, τε νοερά, καὶ ἡ ἀχώριστος τῶν διοικουμένων, ἐξηρτημένη δ' ἐκεῖθεν καὶ ἀπῃωρημένη, φοιτᾷ διὰ πάντων ἀκωλύτως καὶ πάντα ἐμπνεῖ, δι' ἣν τὰ ἀψυχότατα, ψυχῆς μετέχει τινός, καὶ τὰ φθειρόμενα μένει διαιώνια ἐν τῷ κόσμῳ, ταῖς ἐν αὐτῇ τῶν εἰδῶν αἰτίαις συνεχόμενα. ἄρχει δ' αὖ φύσις ἀκαμάτου κόσμου τε καὶ ἔργων, φησὶ τὸ λόγιον.

» Οὐρανὸς ὄφρα θέοι δρόμον ἀΐδιον κατασύρων, καὶ τὰ ἑξῆς.

ὥστ' εἴ τις ἐθέλοι τῶν τοὺς τρεῖς δημιουργοὺς λεγόντων εἰς ταύτας ἀναπέμπειν τὰς ἀρχὰς αὐτούς, τὸν δημιουργικὸν νοῦν, τὴν ψυχήν, τὴν ὅλην φύσιν, ὀρθῶς ἂν λέγοι διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. εἰ δ' ἄλλους τινὰς δημιουργοὺς ἐπέκεινα ψυχῆς ὑποτίθεται τρεῖς τοῦ παντός, οὐκ ὀρθῶς ἂν λέγοι. εἷς γάρ ἐστιν ὁ τῶν ὅλων δημιουργός. κατενείμαντο δὲ αὐτοῦ τὴν ὅλην δημιουργίαν, μερικώτεραι δυνάμεις. εἴτ' οὖν Ἀμέλιος ἐθέλει ταύτῃ διατάττεσθαι, εἴτε Θεόδωρος, οὐ προσιέμεθα τὸν λόγον, ἀλλ' ἐπὶ τῶν Πλατωνικῶν καὶ Ὀρφικῶν μένειν ἀσπασόμεθα ὑποθέσεων. καὶ μὴν καὶ ὅσοι τέχνην δημιουργικὴν τὴν φύσιν εἰρήκασιν, εἰ μὲν τὴν ἐν αὐτῷ τῷ δημιουργῷ μένουσαν φύσιν, οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν, εἰ δὲ τὴν ἀπ' αὐτοῦ προϊοῦσαν, ὀρθῶς. ὡς τριπλῆν γὰρ τὴν τέχνην νοητέον, τὴν μέν, ἀνεκφοίτητον τοῦ τεχνίτου, τὴν δέ, προϊοῦσαν μέν, ἐπιστρέφουσαν δὲ εἰς αὐτόν, τὴν δέ, ἤδη προελθοῦσαν καὶ ἐν ἄλλῳ γενομένην. ἡ μὲν οὖν ἐν τῷ δημιουργῷ τέχνη, μένει τε ἐν αὐτῷ, καὶ αὐτός ἐστι καθ' ἣν καὶ ἔργου τε τεχνίτης ὑπὸ τῶν λογίων ἐπονομάζεται, καὶ κόσμου τεχνίτης πυρίου. ἡ δὲ νοερὰ ψυχή, τέχνη μέν, ἀλλὰ μένουσα ἅμα καὶ προϊοῦσα. ἡ δὲ φύσις, προελθοῦσα μόνον, διὸ καὶ ὄργανον λέγεται τῶν θεῶν, οὐκ ἄζων, οὐ δὲ ἀλλοκίνητον μόνον, ἀλλ' ἔχουσά πως τὸ αὐτοκίνητον, τῷ ἀφ' ἑαυτῆς ἐνεργεῖν. τὰ γὰρ ὄργανα τῶν θεῶν, ἐν λόγοις δραστηρίοις οὐσίωται, καὶ ζωτικά ἐστι, καὶ σύνδρομα ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν. ἐπειδὴ τοίνυν εἴρηται τίς ἡ κατὰ Πλάτωνα φύσις, ὅτι οὐσία ἀσώματος, ἀχώριστος σωμάτων, λόγους ἔχουσα αὐτῶν, εἰς ἑαυτὴν ὁρᾶν οὐ δυναμένη, καὶ δῆλον ἐκ τούτων ὅπως ὁ διάλογος φυσικὸς ὁ περὶ τῆς ὅλης κοσμοποιίας ἀναδιδάσκων, ἀκόλουθον ἂν εἴη τὰ τούτοις ἐφεξῆς συνάπτειν. τῆς γὰρ ὅλης φιλοσοφίας εἴς τε περὶ τὴν τῶν νοητῶν, καὶ περὶ τὴν τῶν ἐγκοσμίων θεωρίαν διῃρημένης καὶ εἰκότως, ὅτι καὶ διττὸς ὁ κόσμος, ὁ μέν, νοητός, ὁ δέ, αἰσθητός, ὡς ἐρεῖ καὶ αὐτὸς προελθών, ὁ μὲν Παρμενίδης, τὴν

δης, τὴν περὶ τῶν νοητῶν πραγματείαν περιείληφεν, ὁ δὲ Τίμαιος, τὴν τῶν ἐγκοσμίων. ὁ μὲν γὰρ, ἁπάσας τὰς θείας τάξεις παραδίδωσιν, ὁ δὲ, ἁπάσας τῶν ἐγκοσμίων τὰς προόδους. ὅτι δὲ ἐκεῖνος πάντη παραλέλοιπε τὴν τῶν ἐν τῷ παντὶ θεωρίαν, οὔτε οὗτος τὴν τῶν νοητῶν. διότι καὶ τὰ αἰσθητὰ ἐν τοῖς νοητοῖς ἐστι παραδειγματικῶς, καὶ τὰ νοητὰ, ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἰκονικῶς. πλεονάζει δὲ ὁ μὲν, περὶ τὸ φυσικὸν, ὁ δὲ, περὶ τὸ θεολογικὸν οἰκείως τοῖς ἀνδράσιν ἀφ' ὧν ὀνομάζονται. Τιμαίῳ τε γὰρ, τοιοῦτό τι γράμμα περὶ τῆς τοῦ παντὸς ἐγέγραπτο φύσεως, καὶ Παρμενίδῃ δὲ, περὶ τῶν ὄντως ὄντων. ὀρθῶς ἄρα φησὶν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος τὴν ὅλην τοῦ Πλάτωνος θεωρίαν, ἐν τοῖς δύο τούτοις περιέχεσθαι διαλόγοις Τιμαίῳ καὶ Παρμενίδῃ. πᾶσα γὰρ ἡ περὶ τῶν ἐγκοσμίων καὶ ὑπερκοσμίων πραγματεία, τέλος ἔχει τὸ ἄριστον ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐδεμία τάξις τῶν ὄντων, ἀδιερεύνητον παραλέλειπται. φανείη δ' ἂν τοῖς μὴ παρέργως ἐντυγχάνουσι, καὶ ὁ τῆς πραγματείας τρόπος τοῦ Τιμαίου πρὸς τὸν Παρμενίδην, ὁμοιότητος. ὡς γὰρ ὁ Τίμαιος πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν πρώτιστον ἀνάγει δημιουργόν, οὕτως ὁ Παρμενίδης τῶν ὄντων ἁπάντων τὴν πρόοδον ἐξάπτει τοῦ ἑνός. καὶ ὁ μὲν, ὅπως μετέχει πάντα τῆς δημιουργικῆς προνοίας παραδίδωσι, ὁ δὲ, ὅπως τῆς ἑνοειδοῦς ὑπάρξεως τὰ ὄντα μετείληφεν. ἔτι δὲ ὥσπερ ὁ Τίμαιος πρὸ τῆς φυσιολογίας τὴν διὰ εἰκόνων προτείνει θεωρίαν τῶν ἐγκοσμίων, οὕτως ὁ Παρμενίδης τὴν περὶ τῶν εἰδῶν τῶν ἀΰλων ἀνακινεῖ ζήτησιν πρὸ τῆς θεολογίας. καὶ γὰρ δεῖ γεγυμνασμένον μὲν ἐν τοῖς περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας λόγοις, εἰς τὴν τοῦ παντὸς ἄγεσθαι κατανόησιν. ἀθλήσαντα δὲ ταῖς συντόνοις περὶ τῶν εἰδῶν ἀπορίαις, ἐπὶ τὴν τῶν ἑνάδων ἀναπεμφθῆναι μυστικὴν θεωρίαν. τούτων δὲ εἰρημένων, καιρὸς ἂν εἴη τῆς λέξεως ἐφάπτεσθαι τοῦ Πλάτωνος, καὶ βασανίζειν ἕκαστον ὡς ἂν οἷοί τε ὦμεν.

ΕΝΤΕΥΘΕΝ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΕΞΗΓΗΣΕΩΣ.

ΕΙΣ, δύο, τρεῖς, ὁ δὲ δὴ τέταρτος ὦ φίλε Τίμαιε, ποῦ τῶν χθὲς δαιτυμόνων, τὰ νῦν δὲ, »
ἑστιατόρων. ἅμα τῇ χάριτι καὶ τῇ ὥρᾳ τῶν ὀνομάτων καὶ διὰ τῆς τροπῆς, ἐπῆρε καὶ ὕψω »
σε τὴν ὅλην περίοδον. Πραξιφάνης δὲ ὁ τοῦ Θεοφράστου ἑταῖρος, ἐγκαλεῖ τῷ Πλάτωνι, πρῶτον μὲν ὅτι πρόδηλον ὂν καὶ τῇ αἰσθήσει γνώριμον τῷ Σωκράτει, περιέθηκε τὸ εἷς, δύο, τρεῖς. τί γὰρ ἐδεῖτο τοῦ ἀριθμεῖν ὁ Σωκράτης, ἵνα γνῷ τὸ πλῆθος τῶν ἀπηντηκότων εἰς τὴν συνουσίαν. δεύτερον δὲ, ὅτι τὸ τέταρτος, ἐξήλλαξε, καὶ οὐ συμφωνεῖ τοῖς προειρημένοις. ἀκόλουθον γὰρ τῷ μὲν εἷς δύο τρεῖς, τὸ τέτταρες. τῷ δὲ τέταρτος, τὸ πρῶτος, δεύτερος, τρίτος. ταῦτα μὲν οὖν, ὁ ἐκείνου μῦθος. ὁ δέ γε φιλόσοφος Πορφύριος, ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῆς, πρὸς μὲν τὸ δεύτερον, ὅτι τῆς ἑλληνικῆς ἐστι τοῦτο συνηθείας, κάλλος περὶ τὴν ἑρμηνείαν ἐργαζομένης. ὁ γοῦν Ὅμηρος, πολλὰ τοιαῦτα εἴρηκεν. ἓξ μὲν γάρ φησι διὰ πτύχας ἤλυθε δ' αἴζων χαλκὸς ἀτειρής, ἐν σχέθη δ' ἐν τῇ ἑβδομάτῃ, καὶ τῷ ὀνόματί φησιν οὕτως καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ. ἔχει μὴν καὶ ἐνταῦθα αἰτίαν ἡ ἐξαλλαγή. τοὺς μὲν γὰρ παρόντας, ἦν δεικνῦντα, ἀριθμεῖν. δεικτικὸν γὰρ τὸ εἷς δύο τρεῖς, τὸν δὲ ἀπόντα (δεικνύναι γὰρ ἀδύνατον ἦν) διὰ τοῦ τέταρτος ἐσήμηνε. καὶ γὰρ ἐπὶ ἀπόντος χρώμεθα τῷ τέταρτος. πρὸς δὲ τὸ πρότερον ὅτι ἄρα τοσούτων μὲν παρόντων ὅσους ἦν παραγίνεσθαι εἰκὸς, περιττὸν τὸ ἀριθμεῖν. ἐλλείποντος δέ τινος ὃν ἀγνοοῦμεν δι' ὀνόματος, ἔμφασιν ἔχει τοῦ λείποντος, ἡ τῶν παρόντων ἀπαρίθμησις ὡς ἐπιποθοῦσα τὸν λοιπὸν, καὶ ὡς ἐνδέουσα μέρει τοῦ παντὸς ἀριθμοῦ. τοῦτο οὖν καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, πεποίηκε τὸν Σωκράτην καὶ ἀριθμοῦντα τοὺς παραγενομένους, καὶ ἀπαιτοῦντα τὸν ὑπολειπόμενον. εἰ μὲν γὰρ ἐγίγνωσκε κἀκεῖνον, καὶ ἦν δυνατὸν δηλοῦν τῷ ὀνόματι, εἶπεν ἂν τυχὸν ὅτι Κριτίαν μὲν ὁρῶ, καὶ Τίμαιον καὶ Ἑρμοκράτην, τὸν δεῖνα δὲ, οὐχ ὁρῶ. ἐπειδὴ δὲ ξένος ἦν ὁ ἀπὼν καὶ ἀγνὼς ἑαυτῷ, διὰ τοῦ ἀριθμοῦ μόνου αὐτός τε οἶδεν ὅτι ἄπεστι, καὶ ἡμῖν ποιεῖ καταφανὲς τοῖς ὕστερον τοσοῦτον γεγονόσι. χαρίεντα μὲν οὖν πάντα ταῦτα καὶ ὅσα τοιαῦτα ἄν τις ἐπινοήσειεν εἰς θεωρίαν τῆς προκειμένης ῥήσεως. δεῖ δὲ μεμνῆσθαι καὶ ὅτι Πυθαγόρειος ὁ διάλογος, καὶ χρὴ τὸν προσήκοντα τρόπον ἐκείνοις ποιεῖσθαι τὰς ἐξηγήσεις. ἐκεῖθεν ἠθικὰ μὲν λάβοις ἂν ἐντεῦθεν, Πυθαγόρεια δόγματα τοιαῦτα, τὴν φιλίαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, σκοπὸν ἐτίθεντο πάσης τῆς ἑαυτῶν φιλοσοφίας, καὶ τὴν ὁμονοητικὴν ζωήν. ταύτην δὴ καὶ ὁ Σωκράτης πρὸ πάντων προβέβληται φίλον τὸν Τίμαιον ἀποκαλῶν. τὰς ὁμολογίας ᾤοντο χρῆναι βεβαίας αὐτοῖς διαμένειν, ἃς πρὸς ἀλλήλους ἐποιοῦντο. ταύτας καὶ ὁ Σωκράτης ἀπαιτῶν τὸν τέταρτον ἐπιποθεῖ. τὴν κοινωνίαν ἠσπάζοντο τὴν ἐν ταῖς εὑρέσεσι τῶν δογμάτων, καὶ τὰ ἑνὸς συγγράμματα, κοινὰ πάντων ἦν. τοῦτο καὶ ὁ Σωκράτης βεβαιοῖ τοὺς αὐτοὺς δαιτυμόνας καὶ ἑστιάτορας γίνεσθαι παρακαλῶν, πληροῦντάς τε καὶ πληρουμένους, διδάσκοντας καὶ μανθάνοντας. ἄλλοι μὲν οὖν, περὶ μαθημάτων, τέχνας γεγράφασι, δι' ὧν ἀξιοῦσι βελτίους τὰ ἤθη ποιεῖν τοὺς ὑπ' αὐτῶν παιδευομένους, ὁ δὲ Πλάτων δι' αὐτῆς τῆς μιμήσεως τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν τοὺς τῶν καθηκόντων ἡμῖν ὑπογράφει τύπους. οἳ πολὺ δραστικώτερον ἔχουσι τῶν ἐν κανόσι ψιλοῖς ἀποκειμένων. διατίθησι γὰρ ἡ μιμήσεις τὰς τῶν ἀκουόντων ζωὰς, μετὰ τῆς ἑαυτῶν ἰδιότητα. περὶ τίνα οὖν ὁ φιλόσοφος μάλιστα πλεονάζει, δηλοῖ διὰ τούτων, ὅτι περὶ τὴν τῶν λόγων ἀκρόασιν, καὶ τίνα ἡγήσατο θοίνην εἶναι ἀληθινὴν, ὅτι οὐχ ἣν οἱ πολλοὶ ἡγοῦνται, ζωώδης γὰρ, ἀλλὰ τὴν ἑστιῶσαν τὸν ἐν ἡμῖν ἄνθρωπον. διὸ καὶ πολὺ παρ' αὐτῷ τὸ ἑστιᾶσθαι ἐπὶ τῶν λόγων.

» ἢ δῆλον ὅτι τῶν λόγων ὑμᾶς Λυσίας εἱστία, καὶ ὑμεῖς μόνοι εἱστιᾶσθον, ἡμῖν δὲ οὐ μεταδίδοτον. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἠθικά. φυσικὰ δὲ τοιαῦτα. τοῖς ἀριθμοῖς πᾶσαν τὴν φυσικὴν ποίησιν ἔλεγον συνέχεσθαι, καὶ κατὰ ἀριθμοὺς συνεστάναι, πάντα τὰ δημιουργήματα τῆς φύσεως. εἶναι δὲ τοὺς ἀριθμοὺς τούτους μετεχομένους, ὥσπερ καὶ πάντα τὰ ἐγκόσμια εἴδη μεθεκτά ἐστιν. εἰκότως ἄρα καὶ ἀρχόμενος ὁ λόγος διὰ τῶν ἀριθμῶν πρόεισι, καὶ ἀριθμοῖς χρῆται τοῖς ὡς ἀριθμητοῖς, ἀλλ' οὐκ αὐτοῖς ἐκείνοις ὧν καὶ οὗτοι μετέχουσιν. ἄλλο γὰρ μονάς, δυάς, τριάς, ἄλλο τὸ εἷς δύο τρεῖς. τὰ μὲν γὰρ ἁπλᾶ, καὶ αὐτοέκαστον, τὰ δέ, μετέχοντα ἐκείνων. καὶ οὐκ ἄρα ὀρθῶς Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι τοὺς ἀριθμοὺς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς οἱ ἄνδρες ἐτίθεντο. πῶς γάρ, οἱ τὸν ἀριθμὸν ὑμνοῦντες πατέρα μακάρων καὶ ἀνδρῶν, καὶ τὴν τετρακτὺν, παγὰν ἀενάου φύσεως; ἐπεὶ δ' οὖν φυσικὸς ὁ διάλογος, ἀπὸ τῶν μετεχομένων ἀριθμῶν, πεποίηται τὴν πρώτην ἐπιβολήν, οἷον δὴ ᾔδεσιν οἱ φυσικοὶ πάντες. ἔτι τὴν φυσικὴν κοινωνίαν οἱ ἄνδρες ἐπρέσβευον, τήν τε ἐν τῇ γενέσει καθ' ἣν πάντα ῥητὰ καὶ σύμμετρα ἀλλήλοις ἐπιτελεῖται, καὶ τὴν ἐν τοῖς οὐρανίοις. μεταδιδόασι γὰρ ἀλλήλοις καὶ ἐκεῖνα, τῶν οἰκείων δυνάμεων. ὀρθῶς ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης καὶ τῶν προκειμένων πρεπόντως ἀξιοῖ τοὺς αὐτοὺς γίγνεσθαι δαιτυμόνας τε καὶ ἑστιάτορας. θεολογικὰ δὲ θεωρήσειας ἂν ἐκ τούτων. τοιάδε νοήματα, διὰ τῶν πρώτων καὶ ἡγεμονικῶν ἀριθμῶν, πάντα ἐγγίνων οἱ ἄνδρες, καὶ ἀπὸ τῶν τριῶν θεῶν, πᾶσι τὴν ὑπόστασιν ἐδίδοσαν τοῖς ἐγκοσμίοις. τούτων ἔνδειξιν ἔχουσιν ἥ, τε μονὰς καὶ ἡ δυὰς, καὶ ἡ τριάς, ὥστε ἀπ' αὐτῶν ἄρχεσθαι δέον, καὶ πρὸς αὐτοὺς βλέπειν τὸν ἔσω μὲν τῆς φύσεως θεατήν. ἔτι τὰ μὲν συναίτια τῶν φυσικῶν πραγμάτων, καὶ παρ' ἄλλοις ἐτεθεώρητο, οἷον Ἀναξαγόρᾳ Ζήνωνι, τὸ δὲ τελικὸν καὶ παραδειγματικὸν καὶ ποιητικόν, ἰδίως παρ' αὐτῷ ἐξητάζετο. ταῦτ' οὖν τὰ αἴτια, διὰ τῶν ἐκκειμένων ἀριθμῶν δηλοῦται, τὸ μὲν τελικὸν, διὰ τῆς μονάδος. ἐν τῇ ἀγαθοῦ γὰρ τάξει πρόεισι τῶν ἀριθμῶν. τὸ δὲ παραδειγματικὸν, διὰ τῆς δυάδος. ἡ γὰρ ἑτερότης τῶν ὄντων, διακρίνει τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας τῶν ὅλων. ἔτι δὲ καὶ ἡ δυὰς, ἀρχὴ τῆς τετρακτύος ἐστὶ τῶν νοητῶν παραδειγμάτων. τὸ δὲ ποιητικὸν σημαίνεται διὰ τῆς τριάδος. οἰκεῖος γὰρ ὁ νοῦς τῇ τριάδι, τρίτος ὢν ἀπὸ τοῦ ὄντος διὰ μέσης τῆς ζωῆς, ἢ ἀπὸ τοῦ πατρὸς διὰ τῆς δυνάμεως, ἢ ἀπὸ τοῦ νοητοῦ, διὰ τῆς νοήσεως. ἀνάλογον γὰρ ὡς μονὰς πρὸς δυάδα, οὕτως τὸ ὂν πρὸς τὴν ζωὴν, καὶ ὁ πατὴρ, πρὸς τὴν δύναμιν, καὶ τὸ νοητὸν, πρὸς τὴν νόησιν. ὡς δὲ δυὰς πρὸς τριάδα, ἥ τε ζωὴ πρὸς τὸν νοῦν, καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ νόησις. ἔτι τὰ θεῖα πάντα, ἐν πᾶσίν ἐστι, καὶ ἥνωται ἀλλήλοις, ὡς εἶναι καὶ πάντας ἐν ἑνὶ, καὶ ἐν πᾶσιν ἕκαστον, καὶ διὰ τῆς θείας φιλίας συνέχεσθαι, καὶ ὁ ἐκεῖ Σφαῖρος τὴν μίαν ἕνωσιν περιέχειν τῶν θεῶν. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης ὁ εἰς τὸ θεῖον βλέπων, κοινωνίας καὶ ὁμονοίας προκατάρχει, καὶ εἰς ταύτην, καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖ. καὶ μὴν καὶ ἡ ἑστίασις καὶ ἡ δαὶς, προσήκοντα ἐστὶν ὀνόματα τοῖς θεοῖς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἐγκοσμίοις. συνανίασι γὰρ τοῖς ἀπολύτοις θεοῖς ἐπὶ δαῖτά τε καὶ θοίνην, ὥς φησιν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης. καὶ ἡ ἑστίασις ἡ ἐν τοῖς γενεθλίοις τῆς Ἀφροδίτης, παρὰ τῷ μεγάλῳ γίγνεται Διΐ. ταῦτα δὴ καὶ ὁ Σωκράτης, ἀνάλογον ἀξιοῖ γίγνεσθαι περὶ αὐτοὺς νοήσεων θείων κοινωνοῦντας ἀλλήλοις. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ καὶ Τίμαιος ἑστιᾷ τοὺς ἄλλους καὶ ἑστιᾶται παρ' αὐτῶν. ἔτι καὶ παρὰ τοῖς θεολόγοις, μεταδόσεις εἰσὶ δυνάμεων ὑμνημέναι καὶ μετουσίαι, πληρούντων τε ἄλληλα τῶν θείων καὶ πληρουμένων ὑπ' ἀλλήλων. οὕτω γὰρ καὶ παρὰ τοῖς φοιβολήπτοις ποιηταῖς ἠκούσαμεν, ὅτι δεξιοῦνται ἀλλήλους οἱ θεοὶ ταῖς νοεραῖς ἐνεργείαις, ἢ ταῖς προνοητικαῖς εἰς τὸ πᾶν ποιήσεσι. Τοὶ δὲ, χρυσέοις δὲ παίσι δειδέχατ' ἀλλήλους Τρώων πόλιν

» εἰσορόωντες. οἱ δὲ καὶ γινώσκουσιν ἀλλήλους καὶ νοοῦσιν. Οὐ γάρ τ' ἀγνῶτες θεοὶ ἀλλήλοισι πέλονται· τροφὴ δὲ, τὸ νοητὸν τοῖς νοοῦσι κατὰ τὸ λόγιόν ἐστι, δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἀνταφεστιᾶν πρώτως ἐν τοῖς θεοῖς. καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ σοφώτεροι μιμούμενοι καὶ ταύτῃ τοὺς θεοὺς μεταδιδόασιν ἀλλήλοις, ἄφθονα τῶν οἰκείων ἕκαστοι νοήσεων.

» Ἀσθένειά τις αὐτῷ ξυνέπεσεν ὦ Σώκρατες, οὐ γὰρ ἂν ἑκὼν τῆσδε
» ἀπελείπετο τῆς συνουσίας. Ὁ μὲν φιλόσοφος Πορφύριος, καθῆκον ὑπογράφεσθαι φησὶν ἐν τούτοις, τό, τε μίαν ταύτην αἰτίαν εἶναι τοῖς ἔμφροσι τῆς τῶν τοιούτων συνουσιῶν ἀπολείψεως, ἀσθένειαν τοῦ σώματος. καὶ ὡς χρὴ πᾶν τοῦτο περιστατικὸν νομίζειν καὶ ἀκούσιον, καὶ αὖ ἕτερον τὸ τοὺς φίλους ὑπὲρ τῶν φίλων τὰς ἐνδεχομένας ἀπολογίας ποιεῖσθαι, ὅταν τι δοκῶσι παρὰ τὴν κοινὴν δόξαν ὀρθῶς ποιεῖν. ἀμφότερα γοῦν ἡ ῥῆσις αὕτη περιείληφε τό, τε ἦθος τοῦ Τιμαίου, καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀπόντος ἐνδεικνυμένη. τὸ μὲν, ὡς ἥμερον καὶ φιλάληθες, τὴν δὲ, ὡς ἐμπόδιον τῆς φιλολόγου ζωῆς. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος ὑψηλολογούμενος ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει, τοὺς περὶ τὴν τῶν νοητῶν θέαν ἐγγεγυμνασμένους, ἀσυμμέτρως ἔχειν φησὶ πρὸς τὴν περὶ τὰ αἰσθητὰ διατριβήν. ὥσπερ καὶ αὐτὸς εἴρηκεν ὁ Σωκράτης ἐν Πολιτείᾳ, τοὺς ἐν αὐγῇ καθαρᾷ τεθραμμένους, ἀμβλυώττειν εἰς τὸ σπήλαιον καταβάντας ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ σκότους. ὥσπερ καὶ τοὺς ἀναβάντας ἐκ τοῦ σπηλαίου, διὰ τὸ μὴ δύνασθαί πω πρὸς τὸ φῶς ἀντωπεῖν. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπολείπεσθαι τὸν τέταρτον, ὡς ἄλλῃ προσήκοντα θέᾳ τῇ τῶν νοητῶν. καὶ δεῖ καὶ εἶναι τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ ταύτην, δυνάμεως ὑπερβολήν, καθ' ἣν ὑπερέχει τῆς παρούσης θεωρίας. ὡς γὰρ ἡ τῶν κακῶν δύναμις, ἀδυναμία μᾶλλόν ἐστιν, οὕτως ἡ ἀσθένεια ἡ πρὸς

τὰ δεύτερα

τὰ δεύτερα, δυνάμεως δεῖν ὑπεροχῆς. λέγει δὴ οὖν ὁ λόγος τὸν ἀπολειπόμενον ὡς ἀσύμμετρον τοῖς φυσικοῖς λόγοις ἀπεῖναι, βούλεσθαι δ᾽ αὖ παρεῖναι τούτοις, εἰ περὶ τὰ νοητὰ διατρίψειν ἔμελλον. καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ περὶ τῆς φυσιολογίας, ὁ μὲν, ἐξηγεῖται πολιτικώτερον ὁ Πορφύριος εἰς τὰς ἀρετὰς ἀναφέρων, καὶ τὰ λεγόμενα καθήκοντα, ὁ δὲ, φυσικώτερον. δεῖν γὰρ τῷ προκειμένῳ σκοπῷ, πάντα σύμφωνα εἶναι. φυσικὸς δὲ ὁ διάλογος ἀλλ᾽ οὐκ ἠθικός. ταῦτα μὲν οὖν, οἱ φιλόσοφοι διατάττονται περὶ τούτων. παραλείπω γὰρ τοὺς πολλὰ πράγματα παρέχοντας ἡμῖν, ἵνα δὴ ἀποφαίνωσιν ὅτι οὗτος ὁ τέταρτος ἦν Θεαίτητος. διότι γνώριμος ἐγεγόνει τοῖς ἐκ τοῦ ἐλεγκτικοῦ διδασκαλείου. καὶ διότι νοσοῦντα τοῦτον παραδέδωκε, τοῦτον οὖν καὶ νῦν ἀπεῖναι διὰ νόσον. οὕτω γὰρ Ἀριστοκλῆς κατασκευάζει Θεαίτητον εἶναι τὸν ἀπόντα. καίτοι Θεαίτητος, ὀλίγον πρὸ τῆς Σωκράτους τελευτῆς, καὶ Σωκράτει γνώριμος γέγονε καὶ τῷ Ἐλεάτῃ ξένῳ. εἰ δὲ καὶ ἦν πρὸ πολλοῦ γνώριμος ἐκείνῳ τῷ Ἐλεάτῃ, τί τῷ Τιμαίῳ κοινὸν πρὸς ἐκεῖνον. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Πλατωνικὸς, Κλειτοφῶντα αὐτὸν οἴεται εἶναι. τοῦτον γὰρ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ διαλόγῳ, μὴ δ᾽ ἀποκρίσεως ἀξιοῦσθαι παρὰ Σωκράτους. Δερκυλλίδης δὲ Πλάτωνα. τοῦτον γὰρ καὶ τῆς Σωκράτους ἀπολελεῖφθαι τελευτῆς διὰ νόσον. τούτους μὲν οὖν ὅπερ ἔφην, παραλείπω. καλῶς καὶ ὑπὸ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀποδοκιμασθέντας, ὡς οὔτε ἄξια ζητήσεως ζητοῦντας, οὔτε ἀσφαλές τι λέγοντας. γλίσχρως τε γὰρ ἐπιχειροῦσιν ἅπαντες, καὶ οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον, εἰ καὶ τοῦτον εὕροιμεν ὃ ζητοῦσιν. ἐπεὶ καὶ τὸν μὲν Θεαίτητον διὰ τὴν νόσον ἢ Πλάτωνα λέγειν, οὐ δὲ τοῖς χρόνοις συνᾴδει. ἦν τῶν γὰρ ὁ μὲν, κρινομένου Σωκράτους, ὁ δὲ Θεαίτητος, ἀποθανόντος εἴρηται νοσεῖν. τὸ δὲ Κλειτοφῶντα, παντελῶς ἄτοπον. παρῆν γὰρ οὐ δὲ τῇ προτεραίᾳ, Σωκράτους διηγουμένου τίνα εἶπεν ὁ Κλειτοφῶν τῇ πρὸ ἐκείνης κατὰ τὴν ἐν Πειραιεῖ συνουσίαν. πλὴν τοσοῦτον ὁ Ἀττικὸς ὀρθῶς ἐπισημαίνεται, ἔοικεν ὁ ἀπολειπόμενος οὗτος εἶναι τῶν μετὰ Τιμαίου ξένων. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης αὐτὸν ἐρωτᾷ τὸν Τίμαιον. ὅπου ποτὲ εἴη ὁ τέταρτος. καὶ ἐκεῖνος ὡς περὶ ἐπιτηδείου τινὸς ἀπολογεῖται τὴν ἀπουσίαν ἀναγκαίαν αὐτῷ καὶ ἀβούλητον δεικνύς. ταῦτα μὲν οὖν τὰ παρὰ τῶν παλαιοτέρων. ἃ δὲ ὁ ἡμέτερος καθηγεμὼν ἐν τούτοις ἐπέκρινε, ταῦτα ἡμῖν ῥητέα τῷ Πλάτωνι διαφερόντως ἑπόμενα. ἔλεγε δ᾽ οὖν ὅτι ὅσῳ αἱ ἀκροάσεις περὶ σεμνοτέρων γίνονται καὶ ὑψηλοτέρων πραγμάτων, τοσούτῳ τὸ μὲν τῶν ἀκροατῶν ἐλαττοῦται πλῆθος. μυστικώτερον δὲ καὶ ἀπορρητότερον πρόεισιν ὁ λόγος. καὶ διὰ ταῦτα ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ τῆς πολιτείας παραδόσει κατὰ τὴν ἐν Πειραιεῖ ξυνουσίαν πολὺς ὁ ἀκροατὴς, καὶ οἵγε ὀνόματος τυχόντες, ἕξ. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ κατὰ τὴν τοῦ Σωκράτους ἀφήγησιν, τέτταρες οἱ δεχόμενοι τοὺς λόγους. ἐν δὲ ταύτῃ, καὶ ὁ τέταρτος ἀπολείπεται. τρεῖς δὲ οἱ ἀκροαταί. καὶ ὅσῳ καθαρώτερος καὶ νοερώτερος ὁ λόγος, τοσούτῳ συστέλλεται ὁ ἀκροατής. πανταχοῦ μὲν γὰρ ἡ ὑφηγουμένη, μονὰς δεῖν. ἀλλ᾽ ὅπου μὲν ἀγωνιστικῶς, διὸ καὶ οἱ ἀκροαταὶ τό, τε ἀόριστον ἔχουσι, καὶ τὸ διῃρημένον εἰς πλῆθος ἐκτεινόμενον. ἐν ᾧ τὸ περιττὸν, τῷ ἀρτίῳ συμπλέκεται. ὅπου δὲ ἀφηγηματικῶς μὲν, οὔπω δὲ ἀπηλλαγμένως τῆς μάχης καὶ τῶν ἀγώνων τῶν διαλεκτικῶν, διὸ καὶ οἱ ἀκροαταὶ, τέτταρες. τῆς τετράδος διὰ μὲν τὸ τετραγωνικὸν καὶ τὸ πρὸς τὴν μονάδα συγγενὲς, τὴν ὁμοιότητα καὶ τὸ ταυτὸν ἐχούσης, διὰ δὲ τὴν τοῦ ἀρτίου φύσιν, τὴν ἑτερότητα καὶ τὸ πλῆθος. ἐξῃρημένης μὲν ἁπάσης ἀγωνιστικῆς διδασκαλίας, ἀποφαντικῶς δὲ καὶ ὑφηγηματικῶς, τῆς θεωρίας ἐμφαινομένης, διὸ καὶ ἡ τριὰς, οἰκεία τοῖς ὑποδεχομένοις αὐτὴν, κατὰ πάντα τῇ μονάδι, συμφυομένη, τὸ περιττὸν τὸ πρῶτον, τὸ τέλειον. ὡς γὰρ τῶν ἀρετῶν αἱ μὲν, ἐν μαχομένοις ὑφεστήκασι καὶ μετροῦσιν αὐτῶν τὴν μάχην, αἱ δὲ, χωρίζουσι μὲν ἀπὸ τῶν μαχομένων, οὔπω δὲ αὐτῶν παντελῶς ἀπέστησαν, αἱ δὲ, πάντῃ κεχωρισμέναι τυγχάνουσιν, οὕτω δὴ καὶ τῶν λόγων. οἱ μὲν, ἀγωνιστικοί τινές εἰσιν, οἱ δὲ, ἀποφαντικοί, οἱ δὲ, μέσοι πως ἀμφοτέρων. οἱ μὲν, τῇ νοερᾷ γαλήνῃ καὶ τῇ νοήσει τῆς ψυχῆς προσήκοντες, οἱ δὲ, ταῖς δοξαστικαῖς ἐνεργείαις, οἱ δὲ, ταῖς μεταξὺ τούτων ζωαῖς. καὶ δὴ καὶ τῶν ἀκροατῶν οἱ μὲν, πρὸς τὰς ὑψηλοτέρας ἀκροάσεις ἔχουσι συμμέτρως, οἱ δὲ, πρὸς τὰς χαμαιζηλοτέρας. καὶ οἱ μὲν τῶν μειζόνων ἀκροαταὶ, καὶ πρὸς τὰς καταδεεστέρας ἀπαντᾶν οἷοί τέ εἰσι, οἱ δὲ πρὸς τὰς ἐλάττους πεφυκότες, ἀδυνατοῦσι πρὸς τὰς σεμνοτέρας. οὕτω καὶ τῶν ἀρετῶν, ὁ μὲν τὰς μείζους ἔχων, ἔχει καὶ τὰς ἐλάττους, ὁ δὲ ταῖς ὑφειμέναις κοσμηθεὶς, οὐ πάντως καὶ τῶν τελεωτέρων, ἐπήβολος γέγονε. τί οὖν ἔτι θαυμαστὸν, εἰ ὁ τῶν περὶ πολιτείας λόγων ἠκροαμένος, ἀπολέλειπται τῆς περὶ τοῦ παντὸς ἀκροάσεως; μᾶλλον δὲ πῶς οὐκ ἀναγκαῖον ἐν τοῖς βαθυτέροις τῶν λόγων, ἐλάττους εἶναι τοὺς παρεπομένους; πῶς δὲ οὐ Πυθαγόρειον, τὸ διάφορα μέτρα τῶν ἀκροάσεων ἀφωρίσθαι; καὶ γὰρ τῶν εἰς τὸ ὁμακόειον φοιτώντων, οἱ μὲν, βαθυτέρων, οἱ δὲ, ἐπιπολαιοτέρων ἥπτοντο δογμάτων. πῶς δὲ οὐ τῷ Πλάτωνι σύμφωνον ἀσθένειαν αἰτιασαμένῳ τῆς ἀπουσίας. ἡ γὰρ ἀδυναμία τῆς ψυχῆς, πρὸς τὰ θειότερα νοήματα, τῶν ὑψηλοτέρων ἡμᾶς ἀφίστησι συνουσιῶν. ὅπου δὴ χώραν ἔχει καὶ τὸ ἀκούσιον. ἑκούσιον μὲν γὰρ, πᾶν τὸ μειζόνως ἡμᾶς ὠφελοῦν. ἡ δὲ τῶν τελεωτέρων ἀπόπτωσις, ἀκούσιον. μᾶλλον δὲ αὕτη μὲν, οὐχ ἑκούσιον. ἡ δὲ οὐ μόνον ἀποστᾶσα τῶν μειζόνων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν ὑπενεχθεῖσα τῆς κακίας, ἀκούσιον. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, οὐχ ἑκόντα φησὶν ἀπολείπεσθαι, τῆς δὲ τῆς συνουσίας τὸν τέταρτον. οὐ γὰρ οὕτως ἀπολέλειπται ὡς ἀπόστροφος πάντῃ

Intelligit Ammonium.

φος ταύτης θεωρίας, ἀλλ' ὡς τὰ μείζω μυεῖσθαι μὴ δυνάμενος. τὸν μὲν οὖν τῶν περὶ κόσμου ποιήσας λόγον ἀκροατήν, καὶ τῶν περὶ πολιτείας ἀκροᾶσθαι δυνατόν. τὸν δὲ τῶν πολιτειῶν ἀνεχόμενον, διὰ δυνάμεως ὑπερβολὴν ἀπολείπεσθαι τῶν περὶ τοῦ παντὸς ἀκροάσεων, τῶν ἀδυνάτων ἐστί. δι' ἔνδειαν ἄρα καὶ οὐχὶ δι' ὑπεροχὴν ὥς φασί τινες ὁ τέταρτος ἀπολέλειπται. καὶ τὴν ἀσθένειαν, οὐ τὴν ἄλλων πρὸς αὐτὸν ἀσυμμετρίαν, ἀλλ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ὕφεσιν ζητέον. ἔσω μὲν γὰρ ἡ ἀδυναμία, καὶ ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῶν νοητῶν κατιόντων καὶ ἐπὶ τῶν ἀναγομένων ἐκ τῆς θεωρίας τῶν αἰσθητῶν, οἵαν ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης ἱστόρησεν. ἀλλ' ὁ τῶν πολιτικῶν ἀκροατὴς γεγονώς, οὐκ ἂν δι' ὑπεροχὴν ἄγνωστον τοῖς παροῦσιν ἀπολείποιτο τῆς τῶν φυσικῶν θεωρίας. καὶ τὸ (συνέπεσε) δέ, τὴν ἐπὶ τῶν λόγων διαφορὰν αὐτοῦ πρὸς τοὺς παρόντας, ἀλλ' οὐ τὴν καθ' ὑπεροχὴν ἱκανῶς οἶμαι παρίστησι. καὶ τὸ (ἀνώνυμον) οὐχὶ τὸ ἐξῃρημένον καὶ ἀπερίγραφον σημαίνειν ἔοικε τοῖς παροῦσιν, ἀλλὰ τὸ ἀόριστον καὶ τὸ ὑφειμένον τῆς ἕξεως. ὅθεν οὖν ὁ Πλάτων τοῦτο πολλαχοῦ ποιεῖν. ὥσπερ καὶ ἐν Φαίδωνι τὸν ἀπορήσαντα φαύλως, οὐδὲ ὀνόματος ἠξίωσε. καὶ τὸν τοῦ Κριτοβούλου πατέρα ὡς ἀπολειπόμενον τῶν τότε λόγων, καὶ ἄλλους πάνυ πολλοὺς ἀρίστως συνέλαβεν. ὁ δὴ τοιοῦτος ἀκροατής, οὐ μάτην ἂν παρεγγένετο τοῖς λόγοις. ὅπου καὶ τῶν παραγεγονότων ὁ μὲν Κριτίας λέγει τι καὶ αὐτός. ὁ δὲ Ἑρμοκράτης σιωπῇ πάρεστι, τοσούτῳ τοῦ ἀπόντος διαφέρων, ὅσῳ πρὸς τὸ ἀκούειν ἐπιτηδειότερος, τῷ δὲ τοῦ λέγειν ἀπολείπεσθαι τῶν ἄλλων ἁπάντων ἠλαττωμένος.

» οὐκοῦν σὸν τῶνδε ἔργον καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ ἀπόντος ἀναπληροῦν μέρος.

καὶ ταῦτα συνᾴδει τοῖς παρ' ἡμῶν εἰρημένοις. ἐν γὰρ τοῖς αἰτιωτέροις ἀεὶ καὶ θειοτέροις, συνέσταλται μὲν τὸ ποσόν, καὶ ἠλάττωται τὸ πλῆθος, ὑπερβάλλει δὲ ἡ δύναμις. καὶ ἔστι καὶ τοῦτο δόγμα τῶν Πυθαγορείων, παρ' οἷς ἡ τριὰς σεμνοτέρα τῆς τετράδος, καὶ ἡ τετρὰς τῆς δεκάδος, καὶ πάντες οἱ ἔσω δεκάδος, τῶν μετ' αὐτήν. καὶ ἁπλῶς ὁ ἐγγυτέρω τῆς ἀρχῆς, ἀρχικώτερός ἐστι. τὸ δὲ ἀρχικώτερον, δυνατώτερον, ἐπείπερ ἡ πᾶσα δύναμις, ἐν τῇ ἀρχῇ προείληπται, καὶ παρὰ τῆς ἀρχῆς δίδοται τοῖς ἄλλοις. εἰ μὲν οὖν ἡ ἀρχὴ πλῆθος ἦν, ἔδει καὶ ἀρχικώτερον εἶναι καὶ δυνατώτερον τὸ μᾶλλον πεπληθυσμένον τοῦ ἧττονος. ἐπεὶ δὲ μονὰς ἡ ἀρχή, τὸ μοναδικώτερον κρεῖττον καὶ δυνατώτερον, τὸ μᾶλλον τῆς αἰτίας ἐφιστάμενον. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ, ποιεῖται σύμβολον τελειότητος ὑπερτέρας, τῆς πάντα τὰ δεύτερα κατὰ δύναμιν προλαβούσης, καὶ τὸ ἐνδέον αὐτοῦ ἀποπληρούσης. ἐπειδὴ δὲ ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον, ἀκρότης μέν ἐστι τῆς τῶν ἀκροατῶν τούτων τριάδος, συνάπτει δ' ἑαυτὸν τῇ μονάδι τῇ διατιθείσῃ τοὺς λόγους κατ' εἰκόνα τῶν δημιουργικῶν θεῶν, ἄξιον κατιδεῖν ὅπως ἐξαίρει μὲν ἀεὶ τῶν ἄλλων, τὸν Τίμαιον, καὶ ὡς πρὸς διάθεσιν τῆς ὅλης συνουσίας ἀποτείνεται. συντάττει δὲ αὐτῷ τοὺς ἄλλους, ὡς ὑφειμένους αὐτοῦ τῆς ἀξίας. καὶ γὰρ ταῦτα ἀναπέμπειν, ἐπὶ τὰς θείας αἰτίας, ἐν αἷς τὸ πρῶτον τῆς τριάδος ἑνούμενον τῇ πρωτουργῷ μονάδι. καὶ τὰ ἄλλα πρὸς ἐκείνην ἀνατείνει. καὶ προκαλεῖται μὲν τὴν τῆς μονάδος ποίησιν. ἀνεγείρει δὲ τὰς τῶν ἄλλων ἐνεργείας εἰς ἀπογέννησιν. ταῦτα μὲν οὖν ἀκόλουθα τοῖς προειρημένοις. ὁ δέ γε Πορφύριος, ἠθικὸν ἐν τούτοις ἀναγράφει, τὸ τοὺς φίλους ὑπὲρ ἀλλήλων χρῆναι πάντα ὑπομένειν ἔν τε λόγοις καὶ ἐν ἔργοις. καὶ τὸ ἐνδέον ἐκείνοις, αὐτοὺς περιάγειν εἰς τὸ αὐτοτελές, τὸ ἐκείνων ἀναπληροῦντας. ταῦτα γάρ ἐστιν ἴδια τῆς καθαρᾶς καὶ ἀδόλου φιλίας. ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, ἅπαξ τὸν ἀκατονόμαστον ὑποθέμενος εἶναι κρείττονα τῶν παρόντων, καὶ φιλοθεάμονα τῶν νοητῶν, ἐνδείκνυσθαι φησὶ τὸν Σωκράτην διὰ τούτων. ὅτι καὶ ἀπολείπεται τὰ γενητὰ τῆς φύσεως τῶν ὄντως ὄντων, ἀλλὰ παρασπᾶται τινὰ ὁμοιότητα ἀπ' αὐτῶν. κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἡ περὶ τὴν φύσιν στρεφομένη θεωρία, μετέχει πως τῆς ἐπιστήμης τῶν νοητῶν. καὶ τοῦτο, ἡ ἀναπλήρωσις δηλοῖ.

» πάνυ μὲν οὖν καὶ κατὰ δύναμίν γε, οὐδὲν ἐλλείψομεν. οὐδὲ γὰρ ἂν εἴη δίκαιον χθὲς ὑπὸ σοῦ ξενισθέντας οἷς ἦν πρέπον ξενίοις, μὴ οὐ προθύμως σε τοὺς λοιποὺς ἡμῶν ἀνθεστιᾶν.

τὸ ἦθος τοῦ Τιμαίου δείκνυται διὰ τούτων, γαῦρον τι ὂν καὶ σῶφρον, ὑψηλόν τε καὶ ἐμμελές, φιλικόν τε καὶ φιλάνθρωπον. τὸ μὲν γὰρ (πάνυ μὲν οὖν) δηλοῖ τὴν προθυμίαν αὐτοῦ τὴν περὶ τὸν ἀπόντα, καὶ τὴν τελειότητα τῆς ἐπιστήμης καθ' ἣν καὶ τὰ ἐλλείποντα τοῖς ἄλλοις πληροῦν ἕτοιμός ἐστι, καὶ τὸ ἄπλαστον ἐπιδείκνυσι. τὸ δὲ (κατὰ δύναμίν γε οὐδὲν ἐλλείψομεν) τὸ ἀσφαλὲς ἐν ταῖς ὑποσχέσεσι, καὶ τὸ μέτριον ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λόγοις ἱκανῶς παρίστησιν. ἠθικὰ μὲν οὖν, ταῦτα διὰ τούτων ληπτέα. φυσικὰ δέ, τὸ τὴν ἀντίδοσιν τῶν λόγων, εἰκόνα φέρειν τοῖς φυσικοῖς ἔργοις κοινωνίας τῶν δυνάμεων καὶ ἀμοιβῆς, δι' ἣν πάντα συντέτακται, καὶ εἰς τὴν μίαν ἁρμονίαν συντελεῖ τοῦ παντός. καὶ τὸ κατὰ χρόνον ἐξαλλάττεσθαι τὰς τῆς φύσεως ἐνεργείας, νῦν μὲν ἄλλων, νῦν δὲ ἄλλων ποιουμένων εἰς ἄλλα καὶ ἄλλα. τούτοις γὰρ ἔοικε τὸ ἀνθεστιᾶν τὸν ἑστιάσαντα χθές. θεολογικὸν δέ, τὸ δημιουργικὸν αἴτιον διὰ πάντων προϊέναι καὶ πάντα πληροῦν. καὶ πᾶσαν ἔλλειψιν ἀποκόπτειν διὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, καὶ τῆς γονίμου περιουσίας, καθ' ἣν οὐδὲν ἀφίησιν ἔρημον ἑαυτοῦ. τῷ γὰρ ὑπερπλήρει καὶ τῷ ἱκανῷ καὶ τῷ παντελεῖ χαρακτηρίζεται. καὶ μὴν καὶ τὸ (ἀνθεστιᾶν) ἀπὸ τῆς ἐν ταῖς θεομυθίαις ἑστιάσεως εἵλκυσται, καθ' ἣν δεξιοῦνται ἀλλήλους οἱ θεοί.

» τοὶ δέ, χρυσέοις δεπάεσσι δειδέχατ' ἀλλήλους

Παρὰ τῷ μεγίστῳ δὴ πληρούμενοι τοῦ νέκταρος. καὶ οὐδὲ ἁπλῶς εἴρηται ἑστιᾶν, ἀλλ' ἀνθεστιᾶν. ἡ γὰρ ἀνθεστίασις, τὴν ὁλοτελῆ τῆς ἑστιάσεως ἀποπλήρωσιν συνείληφεν. ὁρᾶται δὲ τοῦτο, καὶ ἐν τοῖς ὅλοις. αἵ τε γὰρ διαφαινόμεναι διακοσμήσεις διὰ τῆς

ἑαυτῶν

ἑαυτῶν ἄκρας ἐπιτηδειότητος, προκαλοῦνται τὰς ἀφανεῖς δυνάμεις. καὶ ἐκεῖναι δι' ἀγαθότητος ὑπερβολὴν, καὶ ταύτας τελειοῦσι. καὶ συνάπτεται ταῦτα πάντα ἀλλήλοις. καὶ ἀνταπόδοσις γίνεται τῆς προκλήσεως ἡ τῆς τελειότητος μετάδοσις. ἔτι τοίνυν τὸ μετὰ τοῦ δικαίου ταῦτα πάντα ποιεῖν, εἰκόνα φέρει τῆς δίκης τῆς ἅμα τῷ Διῒ πάντα ταττούσης. τὸ δὲ πρέπον τῆς τῶν καλῶν τοῦ δημιουργικοῦ τὰ ὅλα καταλαμπούσης αἰτίας. τὰ δὲ ξένια τῆς κατὰ τὰς θείας ἰδιότητας, ἀφωρισμένης ἐξαλλαγῆς. ἕκαστον γὰρ τῶν θείων, οἰκείας ἔχει δυνάμεις καὶ ἐνεργείας. ὥσπερ οὖν καὶ ὁ Σωκράτης τοῖς τῆς ἑαυτοῦ φιλοσοφίας λόγοις, ἐξένισε τὸν Τίμαιον, οὕτω δὴ καὶ τῶν θεῶν ἕκαστος, κατὰ τὰς ἰδίας ἐνεργῶν δυνάμεις συντελεῖ πρὸς τὴν μίαν τοῦ δημιουργοῦ καὶ ὑπερέχουσαν πρόνοιαν τῶν ὅλων. ταῦτα μὲν, γυμνάσια προτεθείσθω τῆς τῶν πραγμάτων θεωρίας ἐν τοῖς προοιμίοις αὐτῆς εἰκονικῶς ἐμφαινόμενα. δῆλοι δὲ ἐκ τούτων εἰσί, καὶ οἱ χρόνοι τῶν διαλόγων τῆς τε πολιτείας, καὶ τοῦ Τιμαίου. εἴπερ ἡ μὲν, ἐν τοῖς Βενδιδείοις ὑπόκειται τοῖς ἐν Πειραιεῖ δρωμένοις, ὁ δὲ, ἐν τῇ ἑξῆς τῶν Βενδιδείων. ὅτι γὰρ τὰ ἐν Πειραιεῖ Βενδίδεια τῇ ἐνάτῃ ἐπὶ δεκάτῃ Θαργηλιῶνος ὁμολογοῦσιν οἱ περὶ τῶν ἑορτῶν γράψαντες, ὥστε ὁ Τίμαιος ὑπόκειτο ἂν τῇ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ μηνός. εἰ δὲ ὡς ἑξῆς ῥηθήσεται καὶ παναθηναίων ὄντων ὑπόκειται, δῆλον ὅτι, τὰ μικρὰ ἦν ταῦτα παναθήναια. τὰ γὰρ μεγάλα, τοῦ ἑκατομβαιῶνος ἐγίνετο τρίτῃ ἀπιόντος, ὡς καὶ τοῦτο τοῖς ἔμπροσθεν ἱστόρηται. Ἆρ' οὖν οὐ μέμνησθε ὅσα ὑμῖν καὶ περὶ ὧν ἐπέταξα εἰπεῖν; Τῇ τάξει τῶν κεφαλαίων πρῶτον παρακολουθητέον, ὧν ἡγεῖτο μὲν, τὸ περὶ τοῦ πλήθους τῶν τὴν συνουσίαν ἀποπληρούντων. συνείπετο δὲ τούτῳ, τὸ περὶ τῆς τοῦ ἀπόντος ἀναπληρώσεως. ἐκ τρίτων δὲ προστίθεται νυνὶ, τὸ περὶ τῆς τῶν λόγων ὧν ἐπετάχθησαν ἀποδόσεως. ἔστι δὲ ταῦτα, συνεχῆ ἀλλήλοις. τῶν μὲν τινας δεῖ συνελθεῖν, τὸ, ὅτι χρὴ εἰπεῖν. πρὸς δὲ τῇ τάξει, τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὀνομάτων ἐννοεῖν προσήκει. τὸ μὲν γὰρ μέμνησθε, τὴν διῃρημένην ἐν τοῖς κοινωνοῖς τῶν λόγων ἐπιδείκνυσι γνῶσιν. ἔστι γὰρ καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ μνήμη τῶν πάντων. ἡ χωριστὴ καὶ ἐξῃρημένη καὶ ἑνοειδὴς γνῶσις κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ μνημοσύνην τῆς θείας νοήσεως, οὖσαν μόνιμον ἵδρυσιν. καὶ ἐν τοῖς δευτέροις θεοῖς, ἡ ὑφειμένη νόησις. ὧν εἰκόνες οἱ παρόντες ἦσαν. καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐν τῷ παντὶ προϋπάρχουσαν μνήμην αἵ τε ὅλαι ψυχαὶ τοῖς νοητοῖς ἐνίδρυνται, καὶ οἱ λόγοι οἱ δημιουργικοί, τὸ ἄτρεπτον ἔχουσι καὶ ἀκίνητον. ὡς ὅσης γε στέρεται αὐτῆς ἀπορρεῖ τῶν οἰκείων αἰτίων. ὥσπερ αἱ μερικαὶ ψυχαί, καὶ αἱ τῶν γενητῶν φύσεις. τὸ δὲ ὅσα καὶ περὶ ὧν τῆς τε ποσότητος καὶ τῆς ποιότητός ἐστι τῶν λόγων ἐμφαντικόν. ἃ πρόεισι μὲν, ἀπὸ τῆς ὅλης δημιουργίας. πρόεισι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν μερικωτέρων θεῶν. τὸ δὲ ἐπιτάξαι. εἰ μὲν πρὸς Κριτίαν λέγοιτο καὶ Ἑρμοκράτην, δῆλόν ἐστιν ὅπως ἀναπεμπτέον, ἐπὶ τὰ πράγματα καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς κοσμοποιΐας. εἰ δὲ καὶ πρὸς Τίμαιον οὐκ ἔστιν ὑπεροχῆς σύμβολον, ἀλλὰ προκλήσεως τῶν ἐν αὐτῷ νοήσεων. πρὸς δὴ ταῦτα θεασώμεθα τοῦ Τιμαίου τὴν ἀπόκρισιν. Τὰ μὲν, μεμνήμεθα, ὅσα δὲ μή, σὺ παρὼν ὑπομνήσεις. ἐν οἷς ἠθικὸν μὲν εὕροις ἂν ὥς φησιν ὁ Πορφύριος τὸ μέσον εἰρωνείας τε καὶ ἀλαζονείας. οὔτε γὰρ πάντων ἔφατο μεμνῆσθαι, οὔτε μηδενός. ἀλλὰ τῶν μὲν, τῶν δ' οὔ. λογικὸν δὲ, τό, πρόφασιν παρασχέσθαι τῇ τῶν προβλημάτων ἀνακεφαλαιώσει. διαλεκτικῆς γὰρ τοῦτο μεταχειρίσεως, φυσικόν τε, τό, καὶ τοὺς λόγους τοὺς φυσικοὺς μένειν τε ἀεὶ καὶ μεταρρεῖν. ὥσπερ ἡ μνήμη ἡ παροῦσα, πῇ μὲν σώζεται, πῇ δὲ ἀπόλωλεν. ἃ γὰρ ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς λέγεται, ταῦτα καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην φύσιν μετενεγκτέον. θεολογικὸν δὲ, τὸ τὴν μίαν δημιουργίαν ἔχειν μὲν καὶ παρ' ἑαυτῆς τὸ ἄτρεπτον καὶ ἄχραντον ἐν ταῖς ἀπογεννήσεσι. διὰ δὲ τῶν δευτέρων καὶ τρίτων δυνάμεων, ἀνέχεσθαι προϊοῦσαν καὶ οἷον δορυφορεῖσθαι, προκαταστελλουσῶν τῶν ἐν τοῖς γινομένοις θορύβων, καὶ ἐφ' ἑαυτῆς οὖσαν χωριστὴν. ἔτι μᾶλλον εἶναι τοιαύτην, διὰ τὸ δευτέρας ἐπιστῆσαι δυνάμεις τοῖς διοικουμένοις. ἔτι τοίνυν ἡ ὑπόμνησις, εἰκόνα φέρει τῆς ἀνανεώσεως τῶν ἐν τῷ παντὶ λόγων. τὸ γὰρ ἀπορρέον αὐτῶν, κατὰ κύκλον ἐπανακαλεῖται πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὅμοιον. καὶ ἡ τῆς γενέσεως τάξις, ἀνέκλειπτος μένει, διὰ τὴν τοῦ οὐρανοῦ κυκλοφορίαν. αὕτη δὲ ἀεὶ ὡσαύτως ἐπιτελεῖται διὰ τὸν νοῦν τὸν συνέχοντα καὶ διακοσμοῦντα πᾶσαν τὴν περιφορὰν ταῖς νοεραῖς δυνάμεσιν. εἰκότως οὖν ὁ Σωκράτης ἐστὶν ὁ ὑπομιμνήσκων τῶν λόγων, ὁ τὴν πολιτείαν ἀφηγούμενος, ἧς ἐστι τὸ παράδειγμα, οὐράνιον,

Μᾶλλον δὲ εἰ μή τι σοι χαλεπὸν ἐξ ἀρχῆς πάλιν, διὰ βραχέων ἐπάνελθε αὐτά, ἵνα βεβαιωθῇ μᾶλλον παρ' ἡμῖν. Τρισσῆς τῆς πολιτείας οὔσης, ἡ μὲν πρώτη διάθεσις αὐτῆς, ὄντως ἦν χαλεπὴ διὰ τοὺς σοφιστικοὺς ἀγῶνας. ἡ δὲ δευτέρα, τῆς πρὸ αὐτῆς ῥᾴων. ἡ δὲ τρίτη, ῥάστη. συνῃρημένως πᾶν τὸ εἶδος ἔχουσα τῆς πολιτείας. ἡ δὲ ἐπανάληψις αὐτῆς, τοῖς φυσικοῖς προσήκει πράγμασι, διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς παλιγγενεσίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶδος ἐπανακύκλησιν. ἀφ' ἧς δὴ καὶ βέβαιος ἐν τῷ κόσμῳ διαμένει τὰ εἴδη, τὴν ἀπορροὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐπανακυκλήσεως ἐπανακαλουμένης. δι' ἣν καὶ ὁ οὐρανὸς, ἀεικίνητός ἐστι. καὶ πολλὰς ἀνελίττων περιόδους, ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀνακάμπτει ζωήν. Ἀλλὰ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐν μὲν τῇ τῆς πολιτείας ἀφηγήσει, τούτων οὐκ ἐμνημόνευσεν, οὔτε τῶν προσώπων, οὔτε τῶν ὑποσχέσεων. ἐνταῦθα δὲ, καὶ ταῦτα προστίθησιν; Ὅτι καὶ ἐν τοῖς ὅλοις, τὰ μὲν παραδείγματα περιείληφε πάντας τοὺς τῶν εἰκόνων λόγους, τὰ δὲ ἀπ' αὐτῶν, οὐκ ἐξισχύει πᾶσαν τὴν τῶν αἰτίων περιλαμβάνειν δύναμιν. ὥσπερ οὖν τῶν ἐν Πειραιεῖ ἐν τῇ πρώτῃ συνουσίᾳ προσώπων, ἐν τῇ δευτέρᾳ πεποίηται μνήμην,

ὅτι

οὕτω τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ συστοιχίᾳ τεταγμένων, ἐν τῇ τρίτῃ διαμνημονεύει. τὰ γὰρ αἰτιατὰ, τελειότερον ὄντα ἐν τοῖς ὑπερτέροις αὐτῶν αἰτίοις θεωρηθείη. λέγοις δ' ἂν θεολογικῶς. καὶ ὅτι ὁ μὲν Τίμαιος ὡς ἀνάλογον ἱστάμενος τῇ ὅλῃ δημιουργίᾳ, πάντα περιείληφε τὰ πρόσωπα τὰς ὑποσχέσεις, τοὺς λόγους αὐτούς. ὁ δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ Σωκράτης, ἀνάλογον τῇ ἁπλότητι τῆς τριπλῆς δημιουργίας τεταγμένος, ὑφαίνει μόνον τὸ τῆς πολιτείας εἶδος οὐράνιον ὄν. ἐνταῦθα δὲ ὡς ἐν ἑνὶ παντελεῖ ζώῳ, πάντα περιείληπται τά τε πρῶτα καὶ μέσα καὶ τελευταῖα. καὶ ἡ σύμπασα τῶν ὅλων ἀνέλιξις. πῶς δὲ τρίτον ἡ πολιτεία παραδέδοται, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν; ἢ ὅτι δεῖ τῆς ψυχῆς ἡ ζωὴ, τριπλῆ τίς ἐστι· πρώτη μὲν, ἡ τὸν λόγον κατασέλλουσα καὶ κοσμοῦσα τῇ δίκῃ, καὶ κατευθύνουσα δεόντως, δευτέρα δὲ, ἡ πρὸς ἑαυτὰ ἐπεστραμμένη, καὶ ἑαυτὴν ἐφιεμένη νοεῖν, καὶ τὴν ἑαυτῆς οὖσαν δικαιοσύνην, τρίτη ἡ πρὸς τὰ αἴτια ἀνιοῦσα καὶ ἐνιδρύουσα ἐκείνοις τὰς οἰκείας ἐνεργείας. ἐπεὶ καὶ τὸ διὰ βραχέων εἰπεῖν, εἰκόνα φέρει τῆς συνεστραμμένης εἰς τὸν ἕνα νοῦν ζωῆς, διὰ τὸ νοητὸν πάντα περιλαμβάνειν. καὶ τὸ ἐπανελθεῖν θαυμαστὴν ἔνδειξιν παρέχεται τῆς εἰς τὸ ἀκρότατον τέλος ἀναγωγῆς, καὶ τελειότητος. καὶ τῆς αἰωνιωτέρας εἰ βούλει λέγειν, νοήσεως. τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ βεβαιωθῆναι μᾶλλον, τὸ μονιμώτερον καὶ αἰωνιώτερον περὶ τὰ αὐτὰ σχεῖν. χθές που τῶν ὑπ' ἐμοῦ ῥηθέντων λόγων, περὶ πολιτείας ἦν τὸ κεφάλαιον, οἵα τε καὶ ἐξ οἵων ἀνδρῶν ἀρίστη κατεφαίνετ' ἄν μοι γενέσθαι. οἱ μὲν, τὴν ἐπάνοδον τῆς πολιτείας ἠθικώτερον λέγοντες, ἐνδείκνυσθαι φασὶν ἡμῖν, ὅτι δεῖ τὰ ἤθη κεκοσμημένους ἅπτεσθαι τῆς θεωρίας τῶν ὅλων, οἱ δὲ, ἀξιοῦσιν ὡς εἰκόνα τῆς τοῦ παντὸς διακοσμήσεως προκεῖσθαι τῆς συμπάσης θεολογίας. εἶναι γὰρ τοῖς Πυθαγορείοις ἔθος, πρὸ τῆς ἐπιστημονικῆς διδασκαλίας, προτιθέναι τὴν διὰ τῶν ὁμοίων καὶ τῶν εἰκόνων τῶν ζητουμένων σκεμμάτων, δήλωσιν. καὶ μετὰ ταύτην ἐπάγειν τὴν διὰ τῶν συμβόλων ἀπόρρητον περὶ τῶν αὐτῶν ἔνδειξιν. ἐπειθ' οὕτωσι μετὰ τὴν ἀνακίνησιν τῆς ψυχικῆς νοήσεως, καὶ τὴν τοῦ ὄμματος διακάθαρσιν, προσφέρειν τὴν ὅλην τῶν προκειμένων σκεμμάτων ἐπιστήμην. κἀνταῦθα τοίνυν ἡ μὲν τῆς πολιτείας πρὸ τῆς φυσιολογίας ἐπιτετμημένη παράδοσις, εἰκονικῶς ἡμᾶς ἐφίστησι τῇ δημιουργίᾳ τοῦ παντός. ἡ δὲ περὶ τῶν Ἀτλαντίνων ἱστορία, συμβολικῶς. καὶ γὰρ οἱ μῦθοι, τὰ πολλὰ διὰ τῶν συμβόλων, εἰώθασι τὰ πράγματα ἐνδείκνυσθαι. ὥστε εἶναι τὸ φυσιολογικὸν διὰ παντὸς τοῦ διαλόγου διῆκον. ἀλλ' οὗ μὲν, ἄλλως. οὗ δὲ ἄλλως κατὰ τοὺς διαφόρους τρόπους τῆς παραδόσεως. ταῦτα μὲν οὖν, περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν προκειμένων λόγων. ὅτι δὲ εἰκότως ἐν τῇδε τῇ πραγματείᾳ καὶ ἡ τῆς πολιτείας ἀνακεφαλαίωσις γέγονε πολλαχόθεν ἂν συλλογισαίμεθα. καὶ γὰρ ἡ πολιτικὴ, πρῶτον ἐν τῷ δημιουργῷ τοῦ παντός ἐστιν ὡς ἐν Πρωταγόρᾳ μεμαθήκαμεν. καὶ ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ, ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ διαλάμπει. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, γνώριμον ἑαυτοῦ τὸν Σωκράτην φησὶ, καὶ φίλον δι' ἀρετήν. ἔτι δὲ τρίτης οὔσης τῆς πολιτείας καὶ τῆς πρώτης ἀνειμένης τῇ ὅλῃ δημιουργίᾳ καθάπερ ἐν ἄλλοις ἐπιδείκνυμεν, εἰκότως ἐνταῦθα μάλιστα συνῃρημένως ταύτης παραδέδοται τὸ εἶδος. ὅπου καὶ τὸν ὅλον δημιουργὸν ἀπογεννῶντα καὶ διακοσμοῦντα τὸ πᾶν θεωρῆσαι πρόκειται. ταῦτα μὲν οὖν ἐπιπλέον ἐξεργάζεσθαι δυνατόν. ἐπὶ δὲ τὴν λέξιν ἐπανίωμεν καὶ τὰ ῥήματα τοῦ Σωκράτους. ἐν δὴ τούτοις, πολλὴ τῶν ἐξηγητῶν ἀμφισβήτησις, γραφόντων καὶ ἀντιγραφόντων ἀλλήλοις περὶ μιᾶς τινὸς στιγμῆς. καὶ πρὸς τὴν στιγμὴν ταύτην, ἄλλως καὶ ἄλλως ἐξηγουμένων τὸν τῆς πολιτείας σκοπόν. οἱ μὲν γὰρ, ἐν τῷ πολιτείας στίξαντες, τὸν σκοπὸν αὐτῆς ἀφορίζονται πρὸς τῇ ἐπιγραφῇ, καὶ τὸν Πλάτωνα μαρτυρόμενοι περὶ πολιτείας. οἱ δὲ, ἐν τῷ τῶν λόγων, εἶναι μὲν περὶ δικαιοσύνης ἀποφαίνονται τὸν σκοπόν. κεφάλαιον δ' ἔτι τῶν εἰρημένων τῆς δικαιοσύνης παρεσκυκληθέν. εἶναι δὴ τοῦτο, τὸ περὶ πολιτείας. εἰ δὴ δεῖ μὴ φληναφεῖν λέγοντας καὶ ἀντιλέγοντας, ῥητέον. ἀμφότερά πη συντρέχει ἀλλήλοις. ὅ, τε γὰρ περὶ δικαιοσύνης λόγος, ὑπὲρ πολιτείας ἐστὶ τῆς ψυχικῆς ἔνδον. τὸ γὰρ ἐν ἡμῖν δυνάμεων τὴν κοινωνίαν ὀρθῶς διατίθησι. καὶ ὁ περὶ πολιτείας, ὑπὲρ δικαιοσύνης ἐστὶ, τῆς ἐν πλήθει γινομένης. ἀμφότερα οὖν, εἰς ταὐτὸν ἥκει. καὶ τὸ αὐτὸ δικαιοσύνη μέν ἐστιν ἐν ψυχῇ, πολιτεία δὲ, ἐν πόλει, κοσμιότης δὲ, ἐν κόσμῳ. καὶ οὐ δεῖ πράγματα ἔχειν τὰ τῇ φύσει συνημμένα διαιροῦντα ἀπ' ἀλλήλων. καὶ τοῦτο μὲν ταύτῃ. Λογγῖνος δὲ καὶ Ὠριγένης, ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς, ἀμφισβητοῦσιν ἀλλήλοις περὶ ποίας πολιτείας ἐν τούτοις Σωκράτης διαλέγεται. πότερον τῆς πρώτης, ἢ τῆς μέσης. ἰδεῖν γὰρ τὴν πολιτείαν ἐκεῖ φυσικῶς τε ζῶσαν, καὶ πολιτικῶς καὶ νοερῶς. ὁ μὲν οὖν Λογγῖνος, περὶ τῆς μέσης οἴεται γεγονέναι τὸν λόγον ἐνταῦθα. διότι τοὺς ἐπικούρους καλεῖ φύλακας. καὶ τοὺς φύλακας φησὶν εἶναι τοὺς πολεμήσαντας. ὁ δὲ Ὠριγένης, περὶ τῆς πρώτης. ἐν ταύτῃ γὰρ, μαθήματα παραδίδωσι τοῖς φύλαξιν. ἡμεῖς δὲ, καὶ πρὸς τοὺς τοιούτους ἐροῦμεν, ὡς οὐ δεῖ τὴν μίαν πολιτείαν διασπᾶν. οὐδὲ τὴν συνέχειαν τῆς ζωῆς διαιρεῖν ἀφ' ἑαυτῆς. μία γάρ ἐστι πολιτεία, ἑαυτὴν τελειοῦσα καὶ συναύξουσα τελειοτέραις προσθήκαις. ἔχει δὲ ἡ πᾶσα καὶ τὸ φυσικὸν ἐν τοῖς θησὶ, καὶ τὸ πολεμικὸν, ἐν τοῖς ἐπικούροις, καὶ τὸ νοερὸν, ἐν τοῖς φύλαξιν. ὥστε περὶ τῆς ὅλης πολιτείας ἐστὶν ὁ λόγος. καὶ οὐ δεῖ περὶ τούτων ἀμφισβητεῖν. ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον σκοπεῖν, ὅπως εἰκότως καὶ ὑφειμένην καὶ κρείττω τῆς θεολογίας, ῥητέον τὴν πολιτείαν. ὡς μὲν γὰρ ὕλην ἔχουσα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ ταῦτα

κοσμεῖν

κοσμεῖν ἐφειμένη, δευτέραν ἔχει τάξιν τῆς φυσιολογίας καὶ μερικωτέραν, ὡς δὲ ἐν τοῖς καθόλου λόγοις
ὑφεστῶσα καὶ ἀσωμάτως καὶ ἀΰλως διατεταγμένη, κρείττων καὶ ὁλικωτέρα. καὶ ὁ κόσμος, πολιτεία τίς
ἐστι. καὶ μερική. ὅτι καὶ πᾶν σῶμα μερικόν, ὅλως δὲ καὶ ἡ πολιτεία, προϋπάρχει μὲν ἐν τῷ νοητῷ, ὑπάρχει δὲ καὶ
ἐν οὐρανῷ. τελευταῖον δέ ἐστι, καὶ ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς. ὥστ' εἴτε κρείττων τῆς φυσικῆς δημιουργίας,
εἰκότως πρὸ τοῦ Τιμαίου, εἴ τε χείρων ὅτι αὕτη ἠθικός ἐστι κόσμος, ἐκείνη δὲ κοσμικὸς καὶ παντελής, εἰκότως
διοίμεθα αὖ ἀπὸ τῶν ὑφειμένων ἀνατρέχειν ἐπὶ τὰ σεμνότερα. καὶ ἔστιν ἀμφότερα ἀληθῆ διὰ τὰς εἰρημέ-
νας αἰτίας. ἐπεὶ δὲ ὥσπερ ἔφαμεν, καθόλου τὸ εἶδος αὐτῆς τῆς πολιτείας καὶ ἐπὶ μερικῆς ὕλης ἐτυποῦτο, διὰ
τοῦτο καὶ ὁ Σωκράτης, τὸ μὲν οἷά τε τοῦ εἴδους ἕνεκα παρέλαβε, τὸ δὲ ἐξ οἵων ἀνδρῶν διὰ τὴν ὕλην. Καὶ «
μάλα γε ὦ Σώκρατες ἡμῖν ἐνθεῖσα πᾶσι κατὰ νοῦν. Η κατὰ νοῦν ὑφήγησις, ἀλλὰ μηδὲ καθ' ἡδονὴν μὲν «
δὲ κατὰ γνώμην τελειότητα θαυμαστὴν καὶ νοερὰν ἐπιβολὴν τοῦ λόγου ἐνδείκνυται. καὶ πρός γε τούτῳ, τὴν
εἰς ἓν τὰ νοῦ καὶ μίαν ἡνωμένην δημιουργίαν ἁπάντων τῶν δευτέρων αἰτίων ὁμονοητικὴν σύνοδον αἰνίσ-
σεται. καὶ τὸ μάλα μέντοι προσκείμενον, τὴν ὑπερβάλλουσαν ἕνωσιν ἐμφαίνει, δι' ἣν καὶ πάντα τὰ δη-
μιουργικὰ αἴτια, ὡς ἐφ' ἓν κέντρον συνάγει τὴν μίαν τῶν πάντων πατρικὴν αἰτίαν. Αρ' οὖν οὔ τι, τῶν γεωρ- «
γῶν ὅσαι τε ἄλλαι τέχναι πρῶτον ἐν αὐτῇ χωρὶς διειλόμεθα ἀπὸ τοῦ γένους τῶν προπολεμησόντων; «
Ο περὶ τῆς πολιτείας λόγος, καὶ ἡ τῶν ἐν αὐτῇ γενῶν συνεπτυγμένη καὶ σύντομος ἀνακεφαλαίωσις, εἰς
τὴν ὅλην συντελεῖ τῆς κοσμικῆς δημιουργίας παράδοσιν, ἔξεστι γὰρ ἀπὸ τούτων ὡς εἰκόνων ἐπὶ τὰ ὅλα
ἀνατρέχειν. καὶ δὴ καὶ αὐτὸ τοῦτο διαφερόντως οἱ Πυθαγόρειοι μετῄεσαν, ἀπὸ τῶν ἀναλογιῶν τὰς ὁμοιό-
τητας τῶν ὄντων θηρεύοντες, καὶ ἀπὸ τῶν εἰκόνων ἐπὶ τὰ παραδείγματα μεταβαίνοντες. ὃ δὴ καὶ ὁ Πλά-
των ἐργάζεται νῦν περὶ αὐτοῦ, τὰ ἐν τῷ παντὶ δεικνὺς ἡμῖν ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς, καὶ διιδὼν θεω-
ρεῖν. καὶ οὐ θαυμαστόν. καὶ γὰρ αἱ τῶν σπουδαίων πολιτεῖαι, πρὸς τὴν οὐράνιον ὁμοιοῦνται διακόσμησιν. δεῖ
δὴ οὖν καὶ ἡμᾶς ἀναφέρειν τὰς νῦν λεγομένας εἰκόνας, καὶ πρῶτον, τὸ περὶ τῆς τῶν γενῶν διαιρέσεως. αὕ-
τη τε γὰρ ἡ τομὴ τῶν γενῶν μιμεῖται, τὴν ἐν τῷ κόσμῳ δημιουργικὴν διαίρεσιν καθ' ἣν οὔτε τὰ ἀσώ-
ματα μεταβάλλειν δυνατὸν εἰς τὴν τῶν σωμάτων φύσιν, οὔτε τὰ θνητὰ σώματα, τῆς ἑαυτῶν οὐσίας
ἐξίσταται πρὸς τὴν ἀσώματον ὑπόστασιν. καθ' ἣν καὶ τὰ θνητά, μένει θνητά, καὶ τὰ ἀθάνατα, διαιωνί-
ως ἕστηκεν ἀνέκλειπτα, καὶ αἱ διάφοροι τάξεις αὐτῶν, ἔχουσι προϋφεστώσας ἐν τοῖς ὅλοις τὰς παραδειγμα-
τικὰς αἰτίας. εἰ γὰρ ἐθέλοις πᾶσαν μὲν τὴν πόλιν ἀνάλογον τῷ παντὶ κόσμῳ τάττειν, οὐ γάρ που μικρὸς
μὲν κόσμος ἄνθρωπος, οὐχὶ δὲ μικρὸς ἡ πόλις κόσμος, τεμεῖν δὲ εἰς δύο πᾶσαν αὐτήν, τῇ τε ἄνω πόλει, καὶ
τῇ κάτω, καὶ τὴν μὲν, τῷ οὐρανῷ τὴν δέ, τῇ γενέσει προσοικειῶσαι, πάντως ἄν, εὕροις ἑπομένην τὴν ἀναλο-
γίαν. ἐπεὶ καὶ κατὰ τὴν εἰς τρία τομήν, λάβοις ἄν, ἐν μὲν πόλει τὸ θητικόν, τὸ πολεμικόν, τὸ φυλακικόν.
ἐν δὲ ψυχῇ, τὸ ἐπιθυμητικόν, ὃ δὴ τὰς χρείας ἐμπορίζει τοῦ σώματος, τὸ θυμικόν, ὃ πᾶν τὸ τοῦ ζῴου λυ-
μαντικόν, ἀνατέλλειν τέτακται, δορυφοροῦν τὸ ἐν ἡμῖν ἄρχον, καὶ τὸ λογικόν, ὃ φιλόσοφόν τε ἐστι κατ'
οὐσίαν, καὶ βασιλικὸν τῆς ὅλης ἡμῶν ζωῆς. ἐν δὲ τῷ παντὶ πάλιν τῶν ψυχῶν, τὸ θητεῦον περὶ τὴν γένε-
σιν, τὸ ταῖς περικοσμίοις προνοίαις τῶν θεῶν ὑπουργοῦν, τὸ ἀναγόμενον ἐπὶ τὸ νοητόν. ἐν δὲ ἅπασι τοῖς
ἐγκοσμίοις, ἁπλῶς τὸ τῶν θνητῶν, τὸ δαιμόνιον φῦλον, τὴν τῶν οὐρανίων θεῶν τάξιν, οὗτοι μὲν γὰρ εἰσὶ
φύλακες ὄντως καὶ σωτῆρες τῶν ὅλων. οἱ δὲ αὖ δαίμονες προπομπεύουσι τῆς ποιήσεως αὐτῶν, καὶ κα-
ταστέλλουσι πᾶσαν τὴν ἐν τῷ κόσμῳ πλημμέλειαν. ἔστι δέ τις καὶ φυσικὴ πρόνοια τῶν θνητῶν ἥτις αὐ-
τὰ καὶ γεννᾷ καὶ συνέχει κατὰ τὸν θεῖον νοῦν. ἔτι κατ' ἄλλην διαίρεσιν τὸ μὲν γεωργικὸν τῆς πόλεως, ἀνά-
λογόν ἐστι σελήνῃ τῇ περιεχούσῃ τοὺς τῆς φύσεως, τῆς γενεσιουργοῦ θεσμούς. τὸ δὲ τῶν κοινῶν γάμων, ἔφο-
ρον Ἀφροδίτῃ τῇ πάσης ἁρμονίας καὶ ἑνώσεως ἄρρενος πρὸς θῆλυ, καὶ εἴδους πρὸς ὕλην αἰτίᾳ. τὸ δὲ τῶν
κλήρων τῶν κεκομψευμένων προνοητικὸν τῷ Ἑρμῇ, διά τε τοὺς κλήρους ὧν ἔφορος ὁ θεός, καὶ διὰ τὸ ἐν
αὐτοῖς δολερόν. τὸ δὲ παιδευτικὸν καὶ δικαστικὸν τῷ Ἡλίῳ, παρ' ᾧ καὶ ἡ ἐγκόσμιος δίκη, καὶ ὁ ἀναγω-
γεύς, καὶ ὁ ἑπτάκις κατὰ τοὺς θεολόγους. τὸ δὲ προπολεμοῦν τῇ γεωργικῇ τάξει, τῇ πρυτανευούσῃ πάσας τοῦ
κόσμου τὰς ἐναντιώσεις, καὶ τὴν ἑτερότητα τοῦ παντός. τὸ δὲ βασιλικόν, Διΐ, τὸ φρονήσεως ἡγεμονικῆς
καὶ νοῦ πρακτικοῦ καὶ διακοσμητικοῦ χορηγῷ. τὸ δὲ φιλόσοφον, τῷ Κρόνῳ καθόσον ἐστὶ νοερόν, καὶ ἄνεισι
μέχρι τῆς πρωτίστης αἰτίας. ταῦτα μὲν οὖν, οὕτως διὰ τῶν ἀναλογιῶν ληπτέον. ἔοικε δὲ ὁ Πλάτων, διχῇ τὴν
πόλιν τεμεῖν, καὶ ἐν μὲν θεῖναι γένος, τὸ γεωργικὸν καὶ τεχνικόν, ὃ δὴ καλεῖται, δημιουργικόν. ἐν δὲ
προπολεμοῦν κατὰ τὴν ἄνω πόλιν, οὐχ ὅτι νῦν τὴν πολεμικὴν ἀνακεφαλαιοῦται πολιτείαν ὥς φησι
Λογγῖνος, ἀλλ' ὅτι διὰ τοῦ προπολεμοῦντος, καὶ τοὺς ἐπικούρους περιέλαβε καὶ τοὺς φύλακας. καὶ γάρ,
προπολεμοῦσιν οἱ μέν, ταῖς χερσίν, οἱ δέ, ταῖς γνώμαις. ὥσπερ καὶ παρ' Ἕλλησιν, ἐπολέμει μέν, καὶ ὁ Αἴας,
τὸ ἕρκος τῶν Ἀχαιῶν, ἐπολέμει δὲ καὶ ὁ οὖρος, τῶν Ἀχαιῶν ὁ Νέστωρ. οὗτος μὲν ὡς φύλαξ ταῖς συμβου-
λαῖς τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενος, ἐκεῖνος δὲ ταῖς χερσὶ κατ' αὐτῶν χρώμενος. εἰ μὴ ἄρα καὶ ἰδίως μέ-
μνηται νῦν τῶν προπολεμούντων. ἐπειδὴ βούλεται πολεμικὰς ἱστορῆσαι πράξεις τῆς τοιαύτης πολι-
τείας. Καὶ κατὰ φύσιν δὴ δόντες τὸ καθ' αὑτὸν ἑκάστῳ πρόσφορον ἓν μόνον ἐπιτήδευμα. τούτους οὖν «
πρὸ πάντων ἔδει πολεμεῖν ἔφαμεν. Πρῶτον μέν, τὴν λέξιν διχῶς ἀναγνωστέον, ἢ γὰρ ὅτι κατὰ φύ- «

σιν ἐθέλομεν ἐν ἑκάστῳ τῶν πολιτικῶν ἐπιτήδευμα, ἵνα ἕκαστος οἰκεῖον ἔργον ἔχῃ πράττειν, ἢ ὅτι τὸ κατὰ φύσιν ἑκάστῳ ἐπιτήδευμα, ἐπιτηδεύειν ἐθέλομεν, ὃ ἑκάστῳ προσήκει κατὰ τὴν παροῦσαν ἐπιτηδειότητα τῆς φύσεως. ἔπειτα, ζητητέον διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Σωκράτης οὕτω διώρισεν, ἢ δι᾽ ἣν εἶπεν αὐτός. ἕκαστον γὰρ ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύεσθαι ὀρθῶς ὑπό τε τοῦ πεφυκότος καὶ τοῦ ἐπιμελῶς ἁπτομένης τῆς ἐπιτηδεύσεως. οὔτε γὰρ ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἐπιτηδειότητος στερομένη τέλειόν τι δύναται κατορθοῦν, οὔτε ἡ δεξιότης χωρὶς ἐπιμελείας, εἰς ἐνέργειαν πρόεισιν. ἐξ ἀμφοτέρων οὖν τὸ τέλος. ἀλλ᾽ εἰ τοῦτο, πλέονα μέν τις ἐπιτηδεύων ἔργα, πρὸς πάντα ὁμοίως πεφυκέναι, ἢ πάντων ὁμοίως ἐπιμελεῖσθαι, οὐκ ἂν εἴη δυνατὸς, μεριζόμενος τῇ περὶ τὰ πολλὰ σπουδῇ. τούτων δὲ ἐλαττουμένων, ἀνάγκη καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα φαυλότερα φαίνεσθαι τῶν πολιτῶν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ ὀρθὸν, ἓν ἑκάστῳ διανεμητέον ἐπιτήδευμα τῶν πολιτῶν πρὸς ὃ πέφυκε, καὶ ἐπιτακτέον πρὸς ἐν τῇ ἐπιμέλειαν συντείνειν πᾶσαν. τὸν γὰρ πεφυκότα μὲν πρὸς τόνδε τὸν βίον δεξιῶς, μετιόντα δὲ τὸ κατὰ φύσιν ἐπιμελῶς, τό, γε εἰκὸς ἄριστον γενέσθαι πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔργον. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀνθρωπίνων πολιτειῶν, τὴν τοιαύτην διαίρεσιν θεωρῆσαι ῥᾴδιον. μεριστὴ γὰρ ἡμῶν ἡ φύσις. ἐπὶ δὲ τῶν θεῶν, πῶς ἀληθὲς τοῦτο; πανδύναμον γὰρ καὶ παντέλειον τὸ θεῖον. ἢ καὶ ἐπὶ τῶν θεῶν ῥητέον ὅτι πάντα μὲν ἐν πᾶσιν, ἕκαστος δὲ κατὰ τὴν ἰδιότητα τὴν ἑαυτοῦ, πάντα δὴ καὶ πάντων ἔχει τὴν αἰτίαν, ὁ μὲν, ἡλιακῶς, ὁ δὲ, ἑρμαϊκῶς. ἀρξαμένη γὰρ ἀπὸ τῶν θείων ἑνάδων ἡ ἰδιότης, φοιτᾷ καὶ διὰ τῶν νοερῶν οὐσιῶν, καὶ διὰ τῶν ψυχῶν τῶν θείων, καὶ διὰ τῶν σωμάτων αὐτῶν. καὶ διὰ τοῦτο, καὶ τούτων, τὰ μὲν, δημιουργικῆς δυνάμεως, τὰ δὲ, γονίμου, τὰ δὲ, συνεκτικῆς, τὰ δὲ, διακριτικῆς μετείληφε. καὶ οὕτως ἐνεργεῖ περὶ τὴν γένεσιν. ἐν μὲν οὖν αὐτοῖς τοῖς θείοις, ἡ ἰδιότης προϋπάρχει, τὰς ἑνάδας κατὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν ἐκεῖ καὶ τὴν δυάδα τὴν θείαν ἀφορίζουσα. ἐν δὲ τοῖς νοῖς ἑτερότης διακρίνουσα τά, τε ὅλα καὶ τὰ μέρη, τάς, τε νοερὰς δυνάμεις διανέμουσα, καὶ ἄλλην ἄλλῳ τὴν ἰδίαν παρεχομένη τάξιν, δι᾽ ἣν οὐ συγχεῖται τῶν νόων ἡ καθαρότης. ἐν δὲ ταῖς ψυχαῖς, πρόοδος, καὶ διαίρεσις, ἄλλων κατ᾽ ἄλλην ζωήν, αἱ μὲν θείαν, αἱ δὲ, ἀγγελικήν, αἱ δὲ, δαιμονίαν, αἱ δὲ, ἀλλοίαν ὕπαρξιν ἔλαχον. ἐν δὲ τοῖς σώμασι, διάστασις, ἄλλας ἄλλοις ἐμποιοῦσα δυνάμεις. καὶ γὰρ ἐν τούτοις εἰσὶν ἔσχαται τῶν νοητῶν ἐμφάσεις, καθ᾽ ἃς τοδὶ μὲν τοῦδε, ποιητικόν, ἄλλο δὲ, ἄλλου. καὶ τοδὶ μὲν, τῷδε συμπαθές, ἄλλο δὲ πρὸς ἄλλο τὴν συμπάθειαν ἔχει ταύτην. ὡς οὖν ἐν τῷ παντὶ τοῦτο ἕκαστον ποιεῖ κατὰ φύσιν ἐφ᾽ ὃ τέτακται παρὰ τῆς δημιουργίας, οὕτω καὶ τῇ πόλει διῄρηται, τὰ ἑκάστων ἐπιτηδεύματα, καὶ πρὸς ὃ πέφυκεν ἕκαστος ἐπὶ τοῦτο τέτακται. τίνα οὖν τὰ ἔργα τῶν προπολεμούντων, αὐτὸς ἐξῆς διασαφεῖ λέγων.

„ Ὡς ἄρα αὐτοὺς δέοι φύλακας εἶναι μόνους τῆς πόλεως, εἴ τέ τις ἔξωθεν, ἢ
„ καὶ τῶν ἔνδοθεν ἴοι κακουργήσων. δικάζοντας μὲν πράως τοῖς ἀρχομένοις ὑπ᾽ αὐτῶν, καὶ φύσει φίλοις οὖσι,
„ χαλεποὺς δὲ ἐν ταῖς μάχαις τοῖς ἐντυγχάνουσι τῶν † ἀνθρώπων γιγνομένους.

ἐχθρῶν

Ἐν οἷς βούλεται τοὺς φύλακας καὶ ἐπικούρους, δικαστὰς μὲν εἶναι τῶν ἔνδον εἴ τις κακουργοίη τὴν πόλιν, ἀγωνιστὰς δὲ πρὸς τοὺς ἔξω, τρόπον μὲν ἄλλον τοὺς ἐπικούρους, τρόπον δὲ ἄλλον τοὺς φύλακας ὡς εἴρηται πρότερον. τὸ δὲ εἶναι φύλακας μόνον, οὐκ ἔστι τῆς δυνάμεως ἐλάττωσις. οὐδὲ γὰρ ὅταν ἐπὶ τοῦ πρώτου λέγωμεν ὅτι ἓν μόνον ἐστίν, ἐλαττοῦμεν αὐτό, καὶ εἰς στενὸν κομιδῆ κατακλείομεν. οὐ δὲ γὰρ τὸ ἄριστον ἔχον μόνον, ἐλάττωται κατὰ τοῦτο. πᾶσα δὲ τοὐναντίον τῷ τοιούτῳ πρόσθεσις, ἐλάττωσίς ἐστιν. ὥς τε τὸ μὴ μόνον ἐπὶ τοιούτων τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐλαττοῖ. ταῦτα μὲν δή, τοιαῦτα. πάλιν δὲ ὅπως ἐν τοῖς ὅλοις θεασώμεθα τὰ νῦν λεγόμενα, σκοπεῖν χρή. τί γὰρ ἔξωθεν ἐν τῷ παντί, πῶς δὲ οὐ πάντα περιέχει τὸ πᾶν; ἢ τὸ κακόν, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, διχῶς ὑφέστηκεν, ἔν τε ψυχαῖς καὶ ἐν σώμασι. καὶ δεῖ τοὺς ἀναιροῦντας τὴν πλημμέλειαν καὶ ἀταξίαν ἐκ τοῦ παντὸς, τὴν μὲν δίκην, ἐπὶ τὰς ψυχὰς διατείνειν καὶ τὸ μέτρον, ἀνταγωνίζεσθαι δέ, πρὸς τὸ ἄστατον τῆς ὕλης. αἱ μὲν γάρ, φύσει τῷ νοητῷ προσήκουσι, διὸ καὶ λέγοιντο ἂν ἔνδοθεν καὶ ἐκ τοῦ παντὸς εἶναι τοῦ νοητοῦ πλάτους, τὰ δ᾽ ἔνυλα ὄντα καὶ πόρρω τῶν θεῶν, ὀθνεῖα πῶς ἐστὶ καὶ ξένα, καὶ ἔξωθεν. διὸ καὶ ἐκείναις μὲν ὡς φύσει φίλαις, οἱ τῆς δίκης ἀποπληρωταὶ χρῶνται πράως. χαλεποὶ δέ εἰσι τοῖς τῶν σωμάτων πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως φερομένοις, ὡς ἀσύμμετροι πρὸς αὐτά, καὶ ὡς ἄρδην ἀφανίζοντες αὐτῶν τὴν ἀταξίαν, καὶ ἀποκόπτοντες τὴν ὑλικὴν πλεονεξίαν, τὰ πέρατα. τὰ μὲν γάρ, οὐχ ὑπομένει τὸν τοιοῦτον κόσμον, ἀλλ᾽ εὐθὺς εἰς τὸ μὴ ὂν οἴχεται φερόμενα. τὰ δέ, πλημμελῶς κινηθέντα, καταστέλλεται ὑπὸ τῆς ἐν τῷ παντὶ δίκης καὶ τῶν τῆς τάξεως φρουρητικῶν δυνάμεων τῆς ἀνταγωνίστου ῥώμης. διὸ καὶ νῦν εἶπε τοῖς ἐντυγχάνουσιν εἶναι τοὺς προπολεμοῦντας τῆς πόλεως χαλεπούς. εἰσὶ γὰρ οἳ καὶ τὴν θέαν οὐκ ἂν ἐνέγκοιεν αὐτῶν. ὅλως δὲ καὶ περὶ αὐτὰς τὰς ψυχὰς εἰσὶ καὶ ἀναγωγοὶ δυνάμεις καὶ καθαρτικαί, κρίσιάς τε ἔφοροι καὶ δίκης. καὶ δῆλον ὡς αἱ μέν, τοῖς φύλαξιν ἀνάλογον, αἱ δέ, τοῖς ἐπικούροις. καὶ περὶ τὰ σώματα, αἱ μὲν εἰσὶ συνεκτικαὶ δυνάμεις, αἱ δέ, διαλυτικαί. καὶ δῆλον ὡς αἱ μέν, τοῖς φύλαξιν, αἱ δέ, τοῖς προπολεμοῦσιν ἀνάλογον. τὰ γὰρ μηκέτι μένειν ἐν οἰκείᾳ τάξει δυνάμενα, πρὸς τὸ πᾶν ἀναπλοῦσιν, ἵνα πάντα ᾖ τεταγμένα, καὶ μηδὲν ἀόριστον ἢ πλημμελές. εἰ δὲ ἀποβλέψειας, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τῶν ὅλων δημιουργόν, καὶ τὸ ἄτρεπτον τῶν νοῶν καὶ ἀμείλικτον, οὓς καὶ ἡ ἔνθεος ποίησις φύλακας ὀνόμασε τοῦ Διός, ἔχοις ἂν καὶ τὴν ἐν τῷ πατρὶ τῶν διττῶν τούτων γενῶν προϋπάρχου-

σαν

σαν αἰτίαν. διὰ μὲν γὰρ τὸ ὄν, τὸ δημιουργικὸν πάντα κεκόσμηται, διὰ δὲ τὴν ἄτρεπτον ἐν αὐτῷ φρουρὰν, μένει πᾶσα ἡ διακόσμησις αἰώνιος, πάσης ἀταξίας, ἄρδην ἀφανιζομένης. ἴδοις δὲ ἂν ἐκεῖ καὶ τὴν δίκην τὴν μετὰ τοῦ διὸς τὰ πάντα κατευθύνουσαν. ἕπεται γὰρ αὐτῷ τοῦ θείου νόμου τιμωρὸς καὶ τὴν ἐνόπλιον τάξιν μεθ' ἧς διατάττει τὸ πᾶν, ὥσπερ λέγουσιν οἱ τὰς τιτανομαχίας τε καὶ γιγαντομαχίας ἀναγράψαντες. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, καὶ εἰς αὖθις. τὸ δὲ ἔξωθεν καὶ ἔνδοθεν, δύναιτο ἄν τις καὶ οὑτωσὶ νοεῖν. ἡ πλημμελὴς καὶ ἄτακτος τῶν σωμάτων ῥοὴ, ποτὲ μὲν γίγνεται παρὰ τὴν ἀδυναμίαν τῶν λόγων, ποτὲ δὲ, παρὰ τὴν πλεονεξίαν τῆς ὕλης. εἰσὶ δὲ οἱ μὲν λόγοι τοῖς ποιητικοῖς αἰτίοις, οἰκεῖοι, ἡ δὲ ὕλη, διὰ τὴν ἑαυτῆς ἀοριστίαν, καὶ τὸ πόῤῥω τῆς ὑφέσεως, ξένη τῶν κοσμούντων αὐτήν. ἐκνικᾷ ἡ ἀνανταγώνιστος ῥώμη τῶν θεῶν καὶ ἡ ἄτρεπτος καὶ ἡ τῆς δημιουργίας φρουρὰ παντοίως ἀναιροῦσα τὴν πλημμέλειαν, κινεῖ μὲν τοὺς λόγους καὶ παραμυθεῖται τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν. καταγωνίζεται δὲ τὴν πλεονεξίαν τῆς ὕλης. οὐχ ὅτι ἀνθίσταται τοῖς θεοῖς τοῖς παράγουσιν αὐτὴν, ἀλλ' ὅτι διὰ τὴν ἀοριστίαν φεύγουσα τὸν κόσμον, κρατεῖται τοῖς εἴδεσι διὰ τὴν δημιουργικὴν φρουρὰν, πρὸς ἣν οὐδὲ ἓν ἀνθίστασθαι δυνατόν. πάντα δὲ εὖ κατήκοα δεῖ πρὸς αὐτὴν, ὅπως ἂν ἀεὶ διαμένοι, τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πάντα, καὶ ὁ πραγμάτων ὁ δημιουργὸς ἀΐδιος πατήρ. ἔστι ἀκίνητος ὤν, καὶ ἐν αἰῶνι χωριστῶς ἱδρυμένος. ❞ Φύσιν γὰρ οἶμαί τινα φυλάκων τῆς ψυχῆς ἐλέγομεν. ἅμα μὲν θυμοειδῆ, ἅμα δὲ φιλόσοφον δεῖν εἶναι διαφερόντως, ἵνα πρὸς ἑκατέρους δύναιντο πρᾶοι καὶ χαλεποὶ γίγνεσθαι.

Τὸ φιλόσοφον καὶ τὸ θυμοειδὲς ἀμφότερα περιέχει τὰ γένη τό, τε ἐπικουρικὸν, καὶ τὸ λεγόμενον ἰδίως φυλακικὸν, ὥσπερ καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν, ἐφαρμόσει τῷ τρίτῳ τῷ λεγομένῳ θητικῷ. διότι γὰρ τὴν ἄνω πόλιν ἀντιδιεῖλε πρὸς τὴν κάτω τοῖς δυσὶ τοῖς ὀνόμασι τούτοις, τὰς διαφορὰς τῶν ἐν αὐτῇ τάξεων ἐδήλωσεν, ὡς εἴ τις εἰς οὐρανὸν καὶ γένεσιν τὸν κόσμον διελόμενος, ἔλεγον ἐν τῷ οὐρανῷ δαιμονίας τε εἶναι τάξεις καὶ θείας. ἀμφοτέρας μὲν φυλακτικὰς τῆς γενέσεως καὶ τοῦ παντὸς ἐκάλει. τὸ γὰρ πᾶν, φρουρεῖται μὲν καὶ ὑπὸ θεῶν, φρουρεῖται δὲ, καὶ ὑπὸ δαιμόνων. ὑπ' ἐκείνων μὲν, ὁλικῶς καὶ ἑνιαίως, καὶ ἐξῃρημένως. ὑπὸ τούτων δὲ, μερικῶς καὶ πεπληθυσμένως, καὶ προσεχέστερον τοῖς ὑπ' αὐτῶν φρουρουμένοις. περὶ γὰρ ἕκαστον θεὸν, πλῆθος τέτακται δαιμόνων μεριζόμενον αὐτοῦ τὴν μίαν καὶ ὅλην πρόνοιαν. προσήκει δὴ οὖν τὸ μὲν φιλόσοφον θεοῖς, καθόσον ἥνωνται πρὸς τὸ νοητὸν, καὶ καθόσον πεπλήρωνται τοῦ ὄντος. τὸ δὲ θυμοειδὲς, τοῖς δαίμοσι, καθόσον ἀνεκόπτουσι πᾶσαν πλημμέλειαν ἐκ τοῦ παντὸς, καὶ καθόσον σωτῆρές εἰσι τῶν θείων νόμων, καὶ τῶν τῆς ἀδραστείας θεσμῶν. διὰ δὲ ταύτας τὰς αἰτίας, πρᾶοι μέν εἰσι τοῖς οἰκείοις, ἐμμελῶς αὐτῶν παραμυθούμενοι τὴν ἀσθένειαν ὡς φύσει συγγενῶν, χαλεποὶ δὲ τοῖς ἔξωθεν ὡς ἐξῃρημένως, καὶ κατ' ἄκραν ὑπερβολὴν ἀφανίζοντες αὐτῶν τὴν ἀοριστίαν. ❞ Τί δὲ τροφὴν, ἆρ' οὐ γυμναστικῇ καὶ μουσικῇ, μαθήμασί τε ὅσα προσήκει τούτοις ἐν ἅπασί τι πρᾶξαι; ❞

Οἱ μὲν εἰρημένοι λόγοι, τύποι τινὲς ἦσαν ἐπὶ πάντα κοινοὶ διατείνοντες περὶ τὴν δημιουργικὴν διακλήρωσιν, καὶ τὴν ἑτερότητα τὴν θείαν, διορίζοντες τὰ προσήκοντα ἐπιτηδεύματα ἑκάστοις, καὶ διανέμοντες τὰς δυνάμεις, οἰκείως τοῖς ὑποδεχομένοις. ἐντεῦθεν δὲ λοιπὸν ὑφαίνεται τῶν πολιτῶν ὁ βίος, διὰ τροφῆς καὶ ἐπιτηδευμάτων καὶ κοινωνίας καὶ παιδοποιΐας, προϊὼν εἰς τέλος ἀπαρχῆς δεόντως. τίς οὖν ἡ τροφὴ καὶ πῶς ἔχει ἑκάστη πρὸς τὸ πᾶν; ὅτι μὲν γὰρ ἐν τῇ πόλει παιδεία τίς ἐστι τῆς ψυχῆς. τὸ μὲν ἄλογον ῥυθμίζουσα διὰ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς. τῆς μὲν, χαλώσης τοῦ θυμοῦ τὸν τόνον, τῆς δὲ, ἐγειρούσης τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ὥσπερ ἐμμελῆ καὶ σύμμετρον αὐτὴν πρὸς τὸν θυμὸν ἀποτελούσης, ἄγαν ἐκλελυμένην, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸ ἔνυλον κατάβασιν, ἀξίας ἀναπλησθεῖσαν ἐκεῖθεν. τὸν δὲ λόγον, διὰ τῶν μαθημάτων τῶν ἐχόντων ὁλκόν τι, καὶ ἀνακινητικὸν τοῦ ὄντος, καὶ τῶν ἀναγόντων τὸ ἐν ἡμῖν νοερὸν ἐπὶ αὐτὸ τὸ φανότατον τοῦ ὄντος, δῆλόν ἐστι τοῖς μὴ παντῃ τῶν ἐκεῖ διατεταγμένων ἐν λήθῃ γεγενημένοις. τίς δὲ ἡ ἐν τῷ παντὶ τροφὴ, καὶ τίς ἡ γυμναστικὴ καὶ μουσικὴ, καὶ τίνα τὰ μαθήματα τῶν τοῦ παντὸς φυλάκων, ἡμέτερον ἤδη ζητεῖν. τάχ' οὖν εἰ λέγοιμεν τροφὴν μὲν, τὴν τελειότητα, τὴν ἀποπληροῦσαν ἕκαστον τῶν αὐτῷ προσηκόντων ἀγαθῶν, καὶ αὐτάρκη ποιοῦσαν κατά τε τὰς νοήσεις καὶ τὰς προνοίας. μουσικὴν δὲ καὶ γυμναστικὴν, τὴν μὲν, ἐναρμονίους ἀποτελοῦσαν τὰς ζωὰς, τὴν δὲ, εὔρυθμον καὶ ἐμμελῆ τὴν θείαν κίνησιν ἀπεργαζομένην ἀεὶ τὸ αὐτὸ τηροῦσαν εἶδος καὶ τὴν αὐτὴν ἕξιν ἄτρεπτον τῶν θείων ὀχημάτων. διὰ ταῦτα γὰρ δὴ, καὶ Σειρῆνας ἀλλαχοῦ προσεῖπε τὰς θείας ψυχὰς, καὶ εὔρυθμον τὴν οὐρανίαν ἀπεφήνατο κίνησιν· γυμναστικὴ μὲν γὰρ ἐν ἐκείνοις. ἰατρικὴ δὲ, ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην τοῖς καὶ τὸ παρὰ φύσιν ἐπιδεχομένοις. τάχ' οὖν εἰ ταῦτα λέγοιμεν, ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν. ἄνωθεν γὰρ ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐφήκει δυνάμεις ἐφ' ὅλον τὸν οὐρανὸν, ἁρμονίαν τε ἐπιλάμπουσαι ταῖς ζωαῖς τὴν ἀρίστην, καὶ ἄτρεπτον ῥώμην τοῖς ὀχήμασιν αὐτῶν. ἐπεὶ καὶ τὰ μαθήματα, νοήσεις εἰσὶ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν οὐρανίων καθ' ἃς ἀνατρέχουσιν ἐπὶ τὸ νοητὸν ἑπόμεναι τῷ μεγάλῳ Διῒ, καὶ θεώμεναι τόν τε ἐνιαῖον ἀριθμὸν, καὶ τὸν ὡς ἀληθῶς οὐρανὸν, καὶ τὸ νοερὸν σχῆμα. διὸ δὴ ἀριθμητικὴν ἂν εἴποις ἐν αὐταῖς, τὴν ἀληθεστάτην, καὶ ἀστρονομίαν, καὶ γεωμετρίαν. καὶ γὰρ τὸ αὐτοτάχος, ὁρῶσι, καὶ τὴν αὐτοβραδυτῆτα, τὰ παραδείγματα τῶν κατ' οὐρανὸν περιόδων, καὶ ὅλως τὴν πρωτουργὸν καὶ νοερὰν περιφορὰν, καὶ τὸν θεῖον ἀριθμὸν, καὶ τὰ σχήματα τὰ νοερὰ, καὶ πρό γε τούτων, τὴν διαλεκτικήν. καθ'

τὴν τὸ νοητὸν ἅπαν νοοῦσι καὶ ἑνίζονται πρὸς τὴν μίαν τῶν ἑνάδων ἁπασῶν αἰτίαν καὶ εἰδ. εἰ δ' ἐθέλοι τις λέγειν, διὰ μὲν τῶν τοιούτων μαθημάτων, ἐνεργοῦσι περὶ τὰ πρῶτα, διὰ δὲ τῆς γυμναστικῆς ἀχράντως προΐενται τῶν δευτέρων, διὰ δὲ τῆς μουσικῆς, ἐναρμονίως τὸν σύνδεσμον ἔχουσι τῶν ὅλων. Τοὺς δέ γε οὕτω τραφέντας, ἐλέχθη που μήτε χρυσόν, μήτε ἄργυρον, μήτε ἄλλο ποτὲ κτῆμα αὐτῶν ἴδιον νομίζειν. Ἃ μὲν ἐπὶ τῆς εὐνομωτάτης πόλεως προστέτακται, δήλην ἔχει τὴν αἰτίαν, καὶ ἄρτι πρὸς τὸν Σωκράτους ἐν ἐκείνοις, πῶς δὲ εἰς τὸν οὐρανὸν ταῦτα μετοίσομεν; ἢ κατιδόντες δὴ τὴν αἰτίαν ἄνθρωποι χρυσὸν καὶ ἄργυρον διώκουσι, καὶ τίποτ' ἐννοοῦντες, ἔρωτα τὸν ἐρῶσιν ἀπέραντον; δῆλον δὴ ὅτι τὰς ἑαυτῶν χρείας, ἐκ παντὸς θεραπεύειν ἐθέλοντες, καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἑαυτοῖς ἐκπορίζειν ἐπιθυμοῦντες. διὰ γὰρ ταῦτα, καὶ τὸν πολυάρατον πλοῦτον ἐκπλήττονται. τοῖς γοῦν πλουσίοις, πολλά φησι τὰ παραμύθια εἶναι περὶ τὸν Κέφαλον. εἰ δὴ ταῦτα οὕτως ἔχοντά ἐστιν, ἡ τῶν οὐρανίων θεῶν τελειότης αὐτάρκης οὖσα, καὶ πρὸς τὸ καλὸν ἐστραμμένη καὶ τὸ ἀγαθόν, οὐδὲν δεῖται τῆς ἐπισάκτου ταύτης καὶ φαινομένης αὐταρκείας, οὐδὲ εἰς χρείαν βλέπει, καὶ τὰς χρείας στοχάζεται. πόρρω δὲ ἁπάσης ἐνδείας ἱδρυμένη καὶ τῆς ὑλικῆς ἀνάγκης, καὶ πλήρης οὖσα τῶν ἀγαθῶν, τὴν ἡγεμονικὴν ἔχει τάξιν ἐν τῷ παντί. καὶ μὴν καὶ τὸ μεριστὸν καὶ διῃρημένον ἀγαθόν, οὐ προσίεται. τὸ δὲ κοινὸν καὶ ἐπὶ τὰ ὅλα διατεῖναι καὶ ἀμέριστον προβέβληται, καὶ περὶ τοῦτο χαρακτηρίζεται διαφερόντως; ἐφαρμόσει ἄρα καὶ τούτοις, τὸ μὴ χρυσὸν μήτε ἄργυρον, μήτε ἄλλο κτῆμα μηδὲν νομίζειν ἴδιον αὐτῶν. εἰ δὲ βούλει, καὶ τοῦτον λεγέσθω τὸν τρόπον. φυσικῶς ὁ χρυσὸς καὶ ἄργυρος, καὶ ἕκαστα τῶν μετάλλων, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἐκ τῶν οὐρανίων ἐν γῇ φύεται θεῶν, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀποῤῥοίας. λέγεται γοῦν ἡλίου μὲν ὁ χρυσός, σελήνης δὲ ὁ ἄργυρος, κρόνου δέ, μόλιβδος, καὶ ἄρεος ὁ σίδηρος. ταῦτα δὴ οὖν, γεννᾶται μὲν ἐκεῖθεν. ὑφίσταται δὲ ἐν γῇ, καὶ οὐκ ἐν ἐκείνοις τοῖς τὰς ἀποῤῥοίας ἀφιεῖσιν. οὐδὲν γὰρ ἐκ τῶν ἐνύλων ἐκεῖνα εἰσδέχεται, καὶ ἔστι πάντα μέν, ἐκ πάντων, ἐπικρατεῖ δὲ ὅμως ἄλλη ἐν ἄλλοις ἰδιότης, οἷς μέν, κρόνιος, οἷς δέ, ἡλιακός. πρὸς ἣν καὶ ἀποβλέποντες οἱ τούτων φιλοθεάμονες, τὸ μέν, εἰς τήνδε, τὸ δέ, εἰς ἄλλην δύναμιν ἀναπέμπουσιν. οὔτ' οὖν ἴδια ταῦτα τῶν θεῶν ἐστιν, ἀλλὰ κοινά. πάντων γάρ ἐστιν ἔκγονα, οὔτε ἐν ἐκείνοις ἐστίν. οὐ γὰρ δέονται αὐτῶν τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ περὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ἀποῤῥοίας, ἐνταῦθα συμπήγνυται. διατί οὖν παρ' ἀνθρώποις μεριστῶς ταῦτα σπουδάζεται. διότι ζωὴν ἔχουσιν ἔνυλον, καὶ πρὸς τὸ μερικὸν ἀποτάσσονται τοῦ ὅλου ἀποστάντες. διὰ γὰρ τοῦτο τὸ ἐμὸν καὶ οὐκ ἐμόν, πολὺ παρ' αὐτοῖς. ἑνώσεις δὲ καὶ κοινωνία ζωῆς, ἐκλέλοιπεν. Ἀλλ' ὡς ἐπικούρους μισθὸν λαμβάνοντας τῆς φυλακῆς παρὰ τῶν σωζομένων ὑπ' αὐτῶν, ὅσος σώφροσι μέτριος. ἀναλίσκειν τε δὴ κοινῇ, καὶ συνδιαιτωμένους μετ' ἀλλήλων, ζῆν, ἐπιμέλειαν ἔχοντας ἀρετῆς διὰ παντός, τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων σχολὴν ἄγοντας. Ἐν μὲν ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς, δόσιν καὶ ἀντίδοσιν εἶναι, καὶ μισθὸν τῆς εὐποιΐας, οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστόν. εὖ γὰρ δὴ τοῦτο, καὶ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις ἤρκεσεν. ὅτι σκοπὸς ἡμῖν, εὐδαίμονα ποιῆσαι τὴν πόλιν ὅλην. ἀλλ' οὐχ ἕν τι τῆς πόλεως γένος, οἷον τὸ φυλακικόν. εἰ δὲ τοῦτο ὀρθόν, δέοι ἂν τοὺς μέν, προνοίᾳ καὶ φρονήσει τὴν πόλιν σώζειν, τοὺς δέ, ὑπουργίᾳ καὶ θητείᾳ τὰς τοῦ βίου χρείας ἀποπληροῦν τοῖς σωτῆρσι τῆς πολιτείας. ὥσπερ καὶ ἡ ἐν ἡμῖν φύσις, πλάττουσα καὶ συνέχουσα τὸ ὄργανον, γαλήνην παρασκευάζει πρὸς τὰς αὐτοῦ κρείττονας ἐνεργείας. ἐν δέ γε τῷ κόσμῳ, ποίαν ἀντίδοσιν, ἢ ποῖον δή τινα μισθὸν εἰς τοὺς ἐν οὐρανῷ θεοὺς ἐκ τῶν θνητῶν ὁ λόγος ἐρεῖ γίνεσθαι, μή ποτε γὰρ ἴδια ταῦτα τῶν ἀνθρωπίνων ἐστὶν ἀσθενείας μὴ ἐχούσης αὐτάρκεις, θεὸς δὲ πᾶς, αὐτάρκης καὶ πρὸς τὸ αὐτάρκει. διὰ τὸ μετὰ τῆς αὐταρκείας ὑπέρπληρες, πληρῶν μέν, τὰ δεύτερα τῶν ἀγαθῶν, εἰσδεχόμενος δέ, οὐδὲν ἀπ' αὐτῶν; ἢ καὶ εἰ μηδὲν εἰσδέχοιτο τὸ θεῖον, ἅτε ἱκανὸν καὶ ἀνενδεές, ὅμως, μισθούς τινας παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖ, καὶ ἀμοιβὰς τῆς εὐποιΐας τὴν ὁμολογίαν τῆς χάριτος, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην δι' ἣν ἐπιστρεφόμεθα εἰς αὐτούς, καὶ πληρούμεθα μειζόνων ἀγαθῶν. ἀγαθὸν γὰρ ὄν, πάντα βούλεται εἰς αὐτὸ βλέπειν, καὶ μεμνῆσθαι, ὅτι παρ' αὐτοῦ πάντα καὶ δι' αὐτό. τοῦτο γὰρ σώζει καὶ τὰ μετ' αὐτό, τὸ πρὸς τὴν θείαν αἰτίαν ἕκαστον ἀνάρτασθαι. ἀλλ' εἰ ταῦτα τοῦτον τὸν τρόπον ἑρμηνεύοιμεν, εἰς ἐπιστροφὰς καὶ ὁμολογίας χάριτος τοὺς μισθοὺς ἀναπέμποντες, πῶς ἔτι συνάγεται ἡμῖν τὸ συνδιαιτᾶσθαι κοινῇ τοὺς θεούς, καὶ ἀναλίσκειν τὸν τοιοῦτον μισθόν; βέλτιον οὖν τὸν μὲν μισθόν, φυσικώτερον ἀκούειν. ἐπειδὴ γὰρ ἀποῤῥοιαι μὲν ἥκουσιν εἰς τὸν θνητὸν τόπον ἐκεῖθεν, ἀναθυμιάσεις δ' ἐκεῖθεν κινούμεναι, καὶ διὰ τούτων ἡ περὶ τὰ θνητὰ δημιουργία συντελεῖται τῶν θεῶν, τὰς τοιαύτας μεταβολὰς τῶν γινομένων καὶ μεταβάσεις, μισθὸν προσεῖπεν ἐκ τῆς ὅλης τῷ τοῦ οὐρανοῦ τελούμενον, ἵνα ἀνέκλειπτος ἡ γένεσις ᾖ. τὴν δὲ κοινὴν δίαιταν τὴν μίαν σύμπνοιαν τῆς θείας δημιουργίας, καὶ τὴν ὁμονοητικὴν τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν προμήθειαν, δι' ἣν ἀναλίσκεται μὲν ἅπαν τὸ ἐκ γῆς μεταβάλλον, ποικίλως δὲ ἡ γένεσις ἐξαλλάττεται διὰ τῆς χορείας τῶν οὐρανίων. Εἰς ἃ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος βλέπων, ἐρεῖ τὸν ὅλον κόσμον ἑαυτῷ φίλον εἶναι, καὶ γνώριμον δι' ἀρετήν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν, ἑαυτῷ παρέχεσθαι τροφήν. πάντα εἰς ἑαυτὸν δρῶντα καὶ πάσχοντα ὑφ' ἑαυτοῦ. Τί οὖν τὸ τέλος τῆς μιᾶς ταύτης καὶ κοινῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν; ἀρετήν φησιν αὐτός, ἀρετή, ἡ θεία δηλαδή. παρὰ γὰρ θεοῖς, ἡ ἀρετὴ πρῶτον, εἶτ' ἀπ' ἐκείνων, καὶ εἰς τὰ κρείττονα γένη καὶ εἰς ἡμᾶς κάτεισι μοῖρά τις αὐτῆς. κατ' αὐτὴν οὖν ζῶντες οἱ τοῦ κόσμου φύλακες, καὶ ἐκ πάντων τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἄγοντες σχολήν. οὐ γὰρ εἰς χρείας ὁρῶσιν,

οὐδ' εἰς τὸ ἔξω βλέπουσιν. πάντα γὰρ ἐστὶν ἔνδον αὐτῶν, σώζουσί τε πάντα, καὶ πληροῦσι τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν, ὑπουργοῦντες καὶ συνεργοῦντες τῷ ἑνὶ πατρὶ καὶ δημιουργῷ τῶν ὅλων. ἐπειδὴ δὲ καὶ ταῖς μεταβολαῖς τῆς γῆς αὐτοὶ μέτρον ἀφορίζουσιν, οὐκ ἐξιστάμενοι ἑαυτῶν, ἀλλὰ πρὸς ἑαυτοὺς ἐστραμμένοι καὶ ἐν αὑτοῖς ὄντες, διὰ τοῦτο καὶ τὸν μισθὸν σώφροσι μέτριον προσείρηκε. σωφρονοῦντες γὰρ τῶν ἑαυτῶν εἶναι καὶ τὰ δεύτερα μετροῦσι τὰς παντοίας αὐτῶν μεταβολὰς ἐν τῇ ἁπλότητι τῆς ἑαυτῶν ζωῆς περιέχοντες. οὕτω μὲν οὖν κατὰ ταύτην τὴν ὁδόν. κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν, τὴν ὁσιότητα φαμὲν καὶ τὴν εἰς θεοὺς ἐπιστροφὴν μάλιστα μέτρον ἔχειν, καὶ τῷ ἀγαθῷ κατέχεσθαι. τοῦτο δὲ ὁρίζεσθαι παρ' αὐτῶν τῶν θεῶν κατὰ τὴν θείαν φρόνησιν, ἑαυτοὺς καὶ τὰ ἄλλα σώζειν δυναμένων. Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ γυναικῶν ἐπεμνήσθημεν, ὡς τὰς φύσεις τοῖς ἀνδράσι παραπλησίας εἴη συναρμοστέον, καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα πάντα κοινὰ κατά τε πόλεμον, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην δίαιταν δοτέον πάσαις. Τὸ κοινὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν Πλάτωνι μὲν εἰκότως ἤρεσεν εἶδος ἓν ἀποφαινομένῳ τὸ ἀνθρώπειον, ἀλλ' οὐχ ἕτερον μὲν τὸ ἄρρεν, ἕτερον δὲ τὸ θῆλυ τιθεμένῳ. τὰ γὰρ ἑτέραν ἔχοντα τὴν τελειότητα κατ' εἶδος, τῷ εἴδει ἕτερά ἐστι. τὰ δὲ τῷ εἴδει ταὐτά, καὶ τὴν τελειότητα μίαν ἔχει καὶ τὴν αὐτήν. ἄλλοις δὲ ἀπέγνωσται, κατ' εἶδος αὐτῶν εἶναι διαφορὰν ἐν τούτοις ὁμολογοῦσι. καίτοι τοῦ Πλάτωνος ἐπιδείξαντος, ὅτι καὶ δυνατὸν τοῦτο καὶ συμφέρον. δυνατὸν μέν, ὅτι καὶ ἡ ἱστορία τοῦτο βεβαιοῖ. φαίνονται γὰρ γυναῖκες εὖ τραφεῖσαι μακρῷ ἀμείνους ἀνδρῶν. συμφέρον δέ, ὅτι ἄμεινον ἀντὶ ἡμίσεων διπλασίους εἶναι τοὺς τὴν ἀρετὴν ἐν τοῖς ἔργοις ἐπιδεικνυμένους. ὡς οὖν φύλακας ἀπετελέσαμεν τοιᾷδε τροφῇ καὶ τοιοῖσδε μαθήμασιν, οὕτω καὶ φυλακίδας ἐκ τῶν αὐτῶν ἀποτελέσομεν. καὶ ὡς τοὺς προπολεμοῦντας, οὕτω καὶ τὰς προπολεμούσας. ἵνα δὲ μᾶλλον τὴν τοῦ Πλάτωνος θαυμάσωμεν διάνοιαν, ἐπὶ τὰ ὅλα καὶ τὴν τοῦ παντὸς διακόσμησιν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναπεμπτέον, ὅπου καὶ θαυμαστὴν ὀψόμεθα σύμπνοιαν τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος. ἐν μὲν γὰρ θεοῖς, οὕτω ταῦτα συμπέφυκεν ἀλλήλοις, ὥστε καὶ ἀρρενόθηλυν ἀποκαλεῖσθαι τὸν αὐτόν, καθάπερ ἥλιον καὶ ἑρμῆν, καὶ ἄλλους τινὰς θεούς. ὅπου δὲ καὶ διῄρηται, κοινὰ τὰ ἔργα ἐστὶ τῶν ἄρρενος καὶ θήλεος τῶν ὁμοταγῶν, πρώτως μέν, κατὰ τὸ ἄρρεν, ὑφειμένως δέ, κατὰ τὸ θῆλυ. διὸ καὶ ἐν τοῖς θνητοῖς ἡ φύσις, ἀσθενέστερον ἐν πᾶσιν ἀπέφηνε τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος. πάντα δ' οὖν ἅπερ ἐκ τοῦ ἄρρενος, ταῦτα καὶ τὸ θῆλυ γεννᾷ τῆς ὑφέσεως σωζομένης. ἥτε οὖν ἥρα, συμπρόεισι τῷ διῒ πάντα ἀποτίκτουσα σὺν τῷ πατρί. διὸ καὶ ἰσοτελὴς αὐτῷ προσαγορεύεται, καὶ ἡ ῥέα, τῷ κρόνῳ. πάσης γάρ ἐστι τῆς κρονίας δυνάμεως κόλπος, ἡ θεὸς αὕτη, καὶ ἡ γῆ τῷ οὐρανῷ. πάντων γὰρ ἡ γῆ, μήτηρ, ὧν ὁ οὐρανός, πατήρ. καὶ πρὸ τούτων τῶν στοιχείων ἐὰν τὸ πέρας καὶ ἄπειρον λάβωμεν, ἃ δὴ τῆς ἀρχῆς τάξιν ἔλαβε, πρὸς ταῦτα καὶ αἰτίας εὑρήσομεν καὶ ἐξ ἀμφοῖν πάντα τὰ ὁπωσοῦν εἰς τὸ εἶναι παριόντα γινόμενα. ἔχεις οὖν καὶ ἐν νοητοῖς καὶ ἐν νοεροῖς καὶ ἐν ὑπερκοσμίοις θεοῖς, τοῦ ἄρρενος πρὸς τὸ θῆλυ συνάρμοσιν. ἰδὲ δὴ αὐτὸ καὶ ἐν οὐρανῷ. πᾶσα γὰρ ἡ γένεσις, ἔκ τε ἡλίου κυβερνᾶται καὶ σελήνης, μειζόνως δέ, ἀπ' ἐκείνου καὶ πατρικῶς. ἀπὸ δὲ ταύτης, δευτέρως. διὸ καὶ ἐλάττων ἡλίου πρός τινων προσωνόμασθαι. καὶ τοῖς ἐν ἡλίῳ θεοῖς ἄρρεσιν, εἰσὶ καὶ σελήνιοι, καὶ τάξεις ἀνάλογον. ἐν δέ γε τοῖς δαίμοσιν εἰ θεωροίης, πανταχοῦ συνεζευγμένην ὄψει τῶν διττῶν τούτων γενῶν τὴν πρόνοιαν. τοῖς μὲν γὰρ θείοις δαίμοσιν, αἱ θεῖαι δαιμονίδες, ἡνωμένως πάντα ἀποτελοῦσι δευτέρως, ἅπερ ἐκεῖνοι πρώτως, τοῖς δὲ ψυχικοῖς, αἱ ψυχικαί, τοῖς δὲ σωματικοῖς, αἱ σωματικαί, μητέρων ἔχουσαι πρὸς τοὺς ἄρρενας, καὶ δυάδων ὡς πρὸς μονάδας λόγον. πάντα γὰρ ὑφειμένως γεννῶσιν ἅπερ ἐκεῖνοι πατρικῶς καὶ ἡνωμένως παράγουσιν. εἰ τοίνυν ὀρθῶς εἰκάζομεν πρότερον, τοὺς μὲν φύλακας τοῖς θεοῖς τοῖς οὐρανίοις, τοὺς δὲ ἐπικούρους, τοῖς δαίμοσι τοῖς ἐκείνων ὀπαδοῖς, καὶ ὑπουργοῦσιν αὐτῶν ταῖς προνοίαις, εἰκότως ὁ Πλάτων καὶ ἐν τούτοις τοῖς γένεσι, τὴν ὁμοίαν τοῦ ἄρρενος πρὸς τὸ θῆλυ συνάρμοσιν ἀπαιτεῖ, καὶ μεταδίδωσιν ἀμφοῖν, κοινῆς ἀρετῆς καὶ κοινῶν ἐπιτηδευμάτων. ὥσπερ καὶ ἡ φύσις, τὰ γένη ταῦτα συνέδησεν ἀλλήλοις, καὶ μετ' ἀλλήλων ἐποίησεν αὐτὰ τίκτειν. χωρὶς δὲ ἀπὸ θατέρου, θάτερον οὐ διεῖλεν, ἀλλ' ἄγονον χωρισθὲν ἐστὶν ὁπότερον, ἐν οἷς ἐξ ἀμφοῖν ἡ γένεσις. καίτοι πλείων ἐστὶν ἡ διαφορὰ κατὰ τὰ ὄργανα τὰ φυσικὰ τούτων, ἢ κατὰ τὰς ζωάς, ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν ἐκείνοις, κοινὸν τὸ ἔργον αὐτοῖς ἐποίησεν ἡ φύσις, πολλῷ ἄρα μᾶλλον κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τὴν σύμπασαν ζωὴν τὴν κοινωνίαν αὐτῶν πρεσβεύειν ἄξιον. Τί δὲ δὴ τὸ περὶ τῆς παιδοποιίας, ἢ τοῦτο μὲν διὰ τὴν ἀήθειαν τῶν λεχθέντων εὐμνημόνευτον. ὡς τοῦ καὶ ταῦτα εὐμνημόνευτα ἃ λέγεις. Εἴ τις ἐπιζητεῖ διατί τὸ ἀῆθες εὐμνημόνευτόν ἐστιν, οὐ χαλεπὸν λέγειν, ὅτι μᾶλλον ἡμῶν κινεῖ τὴν φαντασίαν ὡς παράδοξον. καὶ τὸν τύπον ἑαυτοῦ τρανέστερον ἡμῖν ἐντίθησι. καὶ μὴν καὶ τὸ κοινὸν ἐπὶ τῶν γυναικῶν ὅπως λέγεται, ῥᾴδιον ἑπομένως ἀποδιδόναι τῷ Πλάτωνι. βούλεται γὰρ κατὰ τὸν νοῦν τῶν ἀρχόντων, ἐν ἀφωρισμένοις καιροῖς ἐπιτελεῖσθαι τὰς συνέρξεις, μετὰ θυσιῶν καὶ εὐχῶν. καὶ μηδενὸς ἰδίαν εἶναι τὴν συνερχθεῖσαν, ἀλλὰ χωρίζεσθαι μετὰ τὴν σύνερξιν, καὶ οἰκεῖν χωρίς, καὶ πάλιν ἐν ἄλλοις καιροῖς ταύτῃ συντάττεσθαι, ὃν ἂν δοκιμάσωσιν οἱ φύλακες. ἀλλὰ ταῦτα οὕτως δείκνυσιν ὁ λόγος. τὴν δ' εἰς τὴν φύσιν ἀνήκουσαν τούτων θεωρίαν, λέγωμεν ὅτι ταῦτα προσήκει τῇ διακοσμήσει τοῦ παντός. καὶ γὰρ ταῦτα πολὺ πρότερον ἐν τοῖς θεοῖς ὑπάρχει διὰ τὴν γένεσιν αὐτῶν. ταῦτα γάρ, ἔκγονα πάντων, εἰ καὶ ἄλλα κατ' ἄλλην ἰδιότητα χαρακτηρίζεται,

χαρακτηρίζεται, καὶ ἐν πᾶσιν εἰσὶ πάντες, καὶ πάντες πρὸς πάντας ἄγονται μετὰ τῶν θεοῖς πρεπούσης ἀμιγοῦς καθαρότητος. εἰς ἣν καὶ ὁ Σωκράτης ὁρῶν, τήν τε κοινωνίαν ἠσπάζετο ταύτην, καὶ τὴν τῶν ἐπιτηδευμάτων καθ' ἐν ἕκαστον διανομὴν ἑκάστῳ κατὰ φύσιν. ἐπεὶ καὶ τὸ μὴ γινώσκειν ἰδίᾳ τὸ ἑαυτοῦ γέννημα, παρὰ τοῖς θεοῖς ἐστι. διὸ κοιναὶ μὲν αὐτοῖς νοήσεις, κοιναὶ δὲ εἰσιν αἱ ποιήσεις. τὸ δὲ γεννηθὲν, ἕκαστος ὡς κοινὸν ἁπάντων ὂν, εὐεργετεῖ καὶ σώζει. καὶ μὴν καὶ τὸ ἀδελφοὺς μὲν νενομίσθαι πάντας τοὺς ὁμοταγεῖς, πατέρας δὲ καὶ προγόνους τοὺς κρείττονας, ἐκγόνους δὲ καὶ παῖδας τοὺς ὑφειμένους, ἀπὸ τῶν θεῶν, καὶ εἰς τὴν δε μετενήνεγκται τὴν πολιτείαν. ἡ μὲν γὰρ ὁμοιότης τῶν οὐσίας ἢ ἀπὸ τῶν αὐτῶν αἰτίας, τὸ ἀδελφὸν τὸ ἐν ἐκείνοις, ἡ δὲ γόνιμος αἰτία, τὸ προγονικὸν, ἡ δὲ ἀπόῤῥοια τῶν οὐσίας, ἡ εἰς δευτέραν προϊοῦσα, καὶ τρίτην σειρὰν, τὸ τῶν ἐκγόνων εἶδος ἐπιδείκνυσιν. ἐπεὶ καὶ τὸ τὴν αὐτὴν ἑτέροις ἢ τὴν αὐτὴν πλείοσι συζεύγνυσθαι, λάβοις ἂν ἐκ τῶν μυστικῶν λόγων, καὶ τῶν ἐν ἀποῤῥήτοις λεγομένων ἱερῶν γάμων, οἷς καὶ ὁ Πλάτων εἰς δύναμιν ἐξομοιῶν περὶ τοὺς πολίτας καὶ τοὺς τῶν δὲ γάμους, ἱεροὺς γάμους προσηγόρευσε. καὶ μὴν ἐν τοῖς φυσικοῖς λόγοις καθορᾶν ἔξεστι καὶ τῶν διαφόρων λόγων, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑποδοχὴν γιγνομένην. καὶ τὸν ἕνα λόγον, ἐν πλήθει φανταζόμενον ὑποδοχῶν, καὶ διήκοντα διὰ πλειόνων ὑποκειμένων. ἀνάλογον δὲ ἐστι, τὰ μὲν εἴδη τοῖς ἄῤῥεσιν, αἱ δὲ ὑποδοχαὶ, ταῖς θήλεσι. τί δή ποτ' οὖν τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῷ παντὶ θεωρεῖται. καὶ παράδοξόν ἐστιν ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς, ὅτι φύσει τῶν ὅλων ἀποτετμημένη ἐστὶ, καὶ μερικὴ γέγονεν ἡ ἀνθρωπίνη πᾶσα ψυχή. καὶ διὰ τοῦτο φαίνεται αὐτῇ, τὰ τῶν κοινωνίας ταύτης ἀντεχόμενα δόγματα, πάντως δυσπαραδεκτότατα. εἰ οὖν τις ἀνέλοι τὴν κατάταξιν, καὶ ἑαυτὸν ἐπὶ τὸ ὅλον ἀναγάγοι, πρόσοιτο ἂν τὴν τοιαύτην κοινωνίαν τῶν παρὰ τοῖς πολλοῖς διῃρημένης συμπαθείας ὑπερίδων. καθόσον δὲ ἕκαστος ἡμῶν κατατείνεται περὶ τὸ μέρος καὶ κατακερματίζεται, καὶ τῶν ὅλων καὶ ἑνὸς ἀπολιμπάνεται, κατὰ τοσοῦτον καὶ πρὸς τὴν τοιαύτην ἀνάλλεται ζωὴν, ἄχειρον οὖσαν χρῆσιν καὶ κατάταξιν ἀκατάληκτον, καὶ ἀδιαίρετον διαίρεσιν.

Ὅπως δὲ δὴ κατὰ δύναμιν εὐθὺς γίγνοινθ' ὡς ἄριστοι τὰς φύσεις. ἆρα τὴν τύχην ἡγουμένους αἰτίαν τῶν συλλήψεως.

Τὴν ὁμοιότητα καὶ τὴν ταυτότητα καὶ τὴν ἰσότητα τὴν γεωμετρικὴν μετὰ τῶν ἀριθμητικῆς ἐν τῇ ἑαυτῶν πολιτείᾳ διαφερόντως ὁ Πλάτων παρέλαβεν. ἵνα τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν αὐτῶν ὡς ἐν αἰσθητοῖς, ἢ πρὸς τὸ νοητὸν ὡς ἐν ἐπουρανίοις ζωαῖς ἀπεικασίαν τελέως διασώσηται. διὰ γὰρ ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ ἐν τοῖς γάμοις, τῷ ἀρίστῳ, τὴν ἀρίστην διασώζει, καὶ τῷ χείρονι, τὴν ὑφειμένην. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς θεοῖς, τὰ μὲν πρῶτα, τοῖς πρώτοις μᾶλλον, τὰ δὲ δεύτερα, τοῖς δευτέροις συμπέφυκε. καὶ μετὰ τῶν ἑνώσεως, ἔστιν ἡ ἀμιγὴς καθαρότης. ὥς τε καὶ ἐν τοῖς δευτέροις μετὰ θεοὺς γένεσιν, κατὰ τὸν τῶν θεῶν νοῦν ἡ τοιαύτη διανομὴ, κατ' ἀξίαν ἐπιτελεῖται. διὰ τοῦτο τοῖς μὲν θείοις δαίμοσιν, αἱ θεῖαι συντάττονται δαιμονίδες, τοῖς δὲ ψυχικοῖς, αἱ ψυχικαὶ, τοῖς δὲ προσύλοις, αἱ πρόσυλοι. καὶ πανταχοῦ τὸ ἀνάλογον ἐν τάξει πρόεισιν ἄχρι τῶν ἐσχάτων. ἐπεὶ καὶ τὸ λάθρα μηχανᾶσθαι τοὺς ἄρχοντας τοῦτο, τὴν ἐν ἀφανεῖ παρὰ τοῖς θεοῖς οὖσαν τῶν τοιαύτης συναγωγῆς τῶν γενῶν αἰτίαν, ἱκανῶς ἀπεικονίζεται. γεγομένης ἐκεῖθεν πρώτως, δευτέρως δὲ, καὶ ἀπὸ τῶν ἑκάστου τάξεως, ἣν ὁ κλῆρος ἐνδείκνυται. τὸ συνδετικὸν ἔχον ἀπὸ τῶν ὁμοιότητος τῶν ζωῆς, καθ' ἣν ἕκαστον, τῷ ὁμοίῳ συντέτακται, τῷ μὲν θείῳ, τὸ θεῖον, τῷ δὲ ἐνύλῳ, τὸ ἔνυλον, τῷ δὲ μέσῳ, τὸ μέσον. καὶ διὰ τοῦτο πᾶσα στάσις, ἐξῄρηται τῶν θείων καὶ διχόνοια, τὸ οἰκεῖον ἑκάστου εἰργοντος κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, αὐτοφυῶς ταύτην ὁρῶντος καὶ οὐκ ἐπεισοδιώδη καὶ μεμηχανημένην. ὧν ἁπάντων εἰκόνα φέρει τὸ καὶ τοὺς πολίτας τοῖς κλήροις ἀνατιθέναι τὴν σύλληξιν. οὐχ ὁρῶντες αὐτῶν τὸ κεκομψευμένον. ἐπεὶ κἂν τοῖς φυσικοῖς, αἱ ὑποδοχαὶ τοῖς εἴδεσιν οἰκείως διανέμονται, καὶ ἕκαστον τῶν εἰδῶν τῶν κατὰ τὴν ὕλην ἐξαλλαγῆς, αἰτιάσαιτο ἂν τὴν ἑαυτοῦ σύνταξιν. ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο ἐπιτελεῖται κατὰ τὰ αἰτιατὰ τὰ προεστῶτα τῶν ὅλης δημιουργίας, ἀνάλογον ὄντα τοῖς φύλαξι. ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω, τῶν τῶν ὅλων ἕνεκα θεωρίας. Λογγῖνος δὲ ἐν τούτοις ἀπορεῖ, μήποτε ὁ Πλάτων τοῖς σπέρμασιν οἴεται, συγκαταβάλλεσθαι τὰς ψυχάς. ἵνα γὰρ ἄριστοι γίγνωνται, τοῖς ὁμοίοις τὰς ὁμοίας συζευγνῦσι. καὶ ὅ γε Πορφύριος, ἀπαντᾶ μὲν πρὸς ἔνστασιν. οὐ σφόδρα δὲ ἱκανῶς. ὁ δέ γε ἡμέτερος διδάσκαλος, πρῶτον μὲν ἠξίου θεωρεῖν, ὅτι ὁ Πλάτων αὐτὸς προσέθηκε τὸ ἵν' ὡς ἄριστοι γίγνωνται τὰς φύσεις. δέχονται γὰρ οἱ παῖδες ὁμοιότητα φυσικὴν ἀπὸ τῶν πατέρων, καὶ τῶν εὐγενείας μεταλαγχάνουσί τι τῶν γεννησαμένων, κατὰ τὰς φυσικὰς ἀρετάς. ἔπειτα κἀκεῖνο ἐννοεῖν, ὅτι εἰ καὶ μὴ συγκαταβάλλεσθαι τοῖς σπέρμασι τὰς ψυχὰς ἀληθὲς, ἀλλὰ κατ' ἀξίαν γε οὖν τὴν τῶν ὀργάνων διανομήν. οὐ γὰρ εἰς τὰ τυχόντα ὄργανα αἱ ψυχαὶ πᾶσαι εἰσοικίζονται, ἀλλ' ἕκαστος εἰς τὸ ἑαυτῷ προσῆκον, ἐσθλὰ μὲν φησὶν Ὅμηρος, ἐσθλὰ ἐδίδου, χείρω δὲ, χειρονίδεσσιν. ἔτι δὲ, ὥσπερ ὁ τελεστὴς, σύμβολα ἄττα τοῖς ἀγάλμασι περιτιθεὶς ἐπιτηδειότερα αὐτὰ καθίστησιν εἰς μετουσίαν δυνάμεων ὑπερτέρων. οὕτω δὴ καὶ ἡ φύσις ἡ ὅλη τὰ σώματα πλάττουσα τοῖς φυσικοῖς λόγοις ἀγάλματα τῶν ψυχῶν, ἄλλην ἄλλοις ἐπιτηδειότητα ἐνσπείρει πρὸς ἄλλων καὶ ἄλλων ψυχῶν ὑποδοχὴν ἀμεινόνων τε καὶ χειρόνων. ἣν καὶ ὁ πολιτικὸς ὀρθῶς ἐπιστάμενος, καὶ τῶν σπερμάτων ποιεῖται λόγον πολὺν, καὶ πάσης τῶν φυσικῆς ἐπιτηδειότητος. ἵνα δὴ αὐτῷ, καὶ ψυχαὶ ἄρισται ἐπὶ φύσεσιν ἀρίσταις προσγίγνονται. ταῦτα καὶ πρὸς τὴν ἀπορίαν τοῦ Λογγίνου ῥητέον. διὰ τίνα δὲ αἰτίαν, ἄμεινον ὑπέλαβεν ὁ Πλάτων τύχην αἰτίαν νομίζειν τοὺς πολίτας τῶν τοιαύτης διανομῆς,

ἢ ὅτι

ἢ ὅτι τῶν μὲν νομιζομένων ἡμῖν ἀγαθῶν, λυσιτελές ἐστι καὶ τὴν αἰτίαν ἐγνωκέναι. μᾶλλον γὰρ ἐκείνην θαυμάσομεν. τῶν δὲ ὑπειλημμένων ἡμῖν κακῶν, ἄμεινον ἀναίτιον ἡγεῖσθαι τὴν παρουσίαν, ἢ τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἐπ' ἀγαθῷ ταῦτα διανέμουσαν αἰτιᾶσθαι. τοῦτο γὰρ εἰς καταφρόνησιν ἐγείρει τοῦ δεδωκότος, μᾶλλον δέ, εἰς μῖσος. διότι παντὶ τὸ κακοποιὸν αὐτῷ φευκτόν. Καὶ μὴν ὅτι γε τὰ μὲν τῶν ἀγαθῶν, θρεπτέον φαμὲν εἶναι, τὰ δὲ τῶν κακῶν, εἰς τὴν ἄλλην λάθρᾳ διαδοτέον πόλιν, καὶ ταῦτα ἐκεῖ διωρισμένων ἐστί. πολλῷ δὲ πρότερον ἐν τῷ παντὶ γίγνεται. Τῶν δὴ παραγομένων ὑπὸ θεῶν καὶ δαιμόνων, τὰ μέν, ἐν αὐτοῖς μένει γένη, καθαρὰ καὶ πόρρω γενέσεως, ἃ καὶ ἄχραντα διὰ τοῦτο καλεῖται, τὰ δέ, κάτεισιν εἰς γένεσιν, οὐ δυνάμενα ἐν οὐρανῷ μένειν ἀκλινῶς. καὶ τὰ μέν, ἐστὶν ἐξ ἀγαθῶν, τὰ δέ, ἐκ τῶν χειρόνων. τὸ γὰρ κακόν, τοῦ χείρονος ἐστὶ δηλωτικόν. εἰσὶ δὴ οὖν θεῶν μὲν ἵπποι τε καὶ ἡνίοχοι, πάντες ἀγαθοί, τὰ δὲ τῶν ψυχῶν τῶν μερικῶν μεμιγμένα. διὸ δὴ καὶ ῥοπὴ καὶ νεῦσις καὶ περιρρύησις ἐν ταύταις, ἃς καὶ πέμπουσιν εἰς γένεσιν οἱ ἐν οὐρανῷ, καὶ δαίμονες τῶν καθόδων προϊστάμενοι τῶν ψυχικῶν. τά τε οὖν οὐράνια ψυχῶν γένη καὶ ἄχραντα, τρέφεται συνεπόμενα τοῖς θεοῖς ἐπὶ δαῖτά τε καὶ θοίνην ὡς ἐν Φαίδρῳ λέγεται, καὶ τὰ γενεσιουργά, κοινωνεῖ τῇ γενέσει πεμπόμενα ἐκεῖθεν λάθρᾳ φησὶν ὁ λόγος, τὴν ἀφανῆ καὶ ἀπόκρυφον ἐν τοῖς θεοῖς αἰτίαν τῶν ψυχικῶν καθόδων ἐνδεικνύμενος, τὰς κατιούσας ἐκεῖθεν ψυχὰς ὑπ' ἄλλην γίνεσθαι πρόνοιαν, καὶ ἐφόρους ἄλλους τοὺς τῆς γενέσεως προϊσταμένους. Ἐπαυξανομένων δέ, σκοποῦντας ἀεὶ τοὺς ἀξίους πάλιν ἀνάγειν δεῖν, τοὺς δὲ παρὰ σφίσιν ἀναξίους, εἰς τὴν τῶν ἐπανιόντων χώραν μεταλλάττειν. Ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ, ποιεῖται μετάστασιν οὐ μόνον ἀπὸ τῶν ἄνωθεν διαδοθέντων εἰς τὴν κάτω πόλιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκεῖ τεχθέντων ὑποχρύσων. ἐνταῦθα δέ, ἀπὸ τῶν καταληλυθότων ποιεῖται τὰς ἀναγωγάς. πῶς ποτ' οὖν ταῦτα συμφωνήσειεν ἀλλήλοις; ἢ τάχα μὲν τὴν δὴ τὴν λέξιν συμβιβάζειν πρὸς τὰ ἐκεῖ διωρισμένα δυνατόν, εἰ μὴ τὸ ἐπαυξανομένων, ἐπὶ μόνων τῶν καταπεμφθέντων ἄνωθεν ἀκούσαις. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν κάτω τρεφομένων. αὐξανομένων γὰρ τῶν κάτω τικτομένων ἁπλῶς, ἢ κάτω γενομένων ἄνωθεν σκοπεῖν τὰς φύσεις αὐτῶν, ποῖαί τινές εἰσι, καὶ οὕτως ἐπανάγειν τοὺς ἀξίους. εἰ δὲ καὶ ὡς ἐξ ἀρχῆς εἴπομεν ἀκούειν ἐθέλοι τις, ῥητέον ὅτι τὸ πρὸς τὰ προκείμενα συνῳδόν, ὁ Σωκράτης νυνὶ παρέλαβεν. αἱ γὰρ κατελθοῦσαι ψυχαί, πάλιν ἀνίασιν, οὐχ ὅσαι τὴν ὑπόστασιν ἐξ ἀρχῆς εἶχον ἐν τῇ γενέσει, καὶ περὶ τὴν ὕλην, οἷαι δή εἰσιν αἱ πολλαὶ τῶν ἀλόγων. ταῦτα μέν, περὶ τῆς λέξεως. ὅρα δὲ πῶς τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῆς ὅλης, ἐν τοῖς ὅλοις ἐστίν, ἅπερ ὁ Σωκράτης ἐν τῇ ἑαυτοῦ πολιτείᾳ διατάττεται. τὰ μέν, ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἐν οὐρανῷ τάξιν ἔχει, θεῖά τε καὶ ἄτρεπτα μένοντα, τὰ δέ, ἀεὶ περὶ τὴν γένεσιν δέδυκε, τὰ δέ, μέσα πώς ἐστιν ἀμφοτέρων. ὁτὲ μὲν ἐκείνων ἐξηρτημένα τῶν θείων, ὁτὲ δέ, ἐπιμιγνύμενα τοῖς τὴν γένεσιν ἀσπαζομένοις. οὐκ ἔστιν οὖν τὸ δαιμόνιον γένος τὸ ἀνασπώμενον ἢ κατασπώμενον, οὐδὲ αἱ πολυειδεῖς ζωαί, οὐδὲ οἱ θάνατοι περὶ τοὺς δαίμονας, ἀλλὰ περὶ τὰς μερικὰς ψυχάς, νῦν μὲν γενέσει προσομιλούσας, νῦν δέ, εἰς δαιμονίαν θείαν λῆξιν μεθισταμένας. ἃ καὶ ὁ Σωκράτης εἰδὼς ἐν τῇ πολιτείᾳ, τὸ ἀνάλογον διεθεσμοθέτησε. καὶ γὰρ ὁ οὐράνιος Ζεύς, προεστήσατο θεοὺς ἐν οὐρανῷ, καὶ δαίμονας ἀνάγοντας τὰς μερικὰς ψυχάς, ἄλλους δὲ εἰς γένεσιν κατάγοντας, ἵνα μηδέποτε κάθοδοι καὶ ἄνοδοι ψυχῶν, ἐκλείπωσι τὸ πᾶν. καὶ γὰρ τήνδε ψυχὴν ἴδοις ἀποκαταστᾶσαν, ἀλλ' ἄλλην ἐνίησι πατὴρ ἐναρίθμιον εἶναι, κατὰ τὴν ἔνθεον περὶ τούτων ἔνδειξιν. Ἆρ' οὖν διεληλύθαμεν ἤδη καθάπερ χθὲς ὡς ἐν κεφαλαίοις πάλιν ἐπανελθεῖν, ἢ ποθοῦμεν ἔτι τι τῶν ῥηθέντων ὦ φίλε Τίμαιε ἀπολειπόμενον. Ἡ τῆς πολιτείας ἐπάνοδος, ἐδίδαξεν ἡμᾶς διὰ τῶν εἰκόνων, ὅπως τὸ πᾶν συμπεπλήρωται τοῖς ἀρίστοις λόγοις. καὶ γὰρ διακέκριται ἐν αὐτῷ τὰ γεννητά, καὶ ἕκαστον κοινωνοῦν πρὸς τὰ ἄλλα κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἰδιότητα ἐνεργεῖ. καὶ τὰ μὲν πρῶτα, ἐξήρηται τῶν δευτέρων. χρῆται δὲ αὐτῶν ταῖς ἐνεργείαις ὡς ἀναγκαίαις πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ παντός. τὰ δὲ δεύτερα κοσμεῖται ὑπὸ τῶν πρώτων. συνέζευκται δὲ ὁμοφυῶς τὰ ἄριστα τῶν ἐγκοσμίων τοῖς ἀρίστοις, καὶ τὰ μέσα, τοῖς μέσοις, καὶ τὰ ἔσχατα, τοῖς ἐσχάτοις. διήκουσι δὲ οἱ λόγοι, διὰ πλειόνων ὑποκειμένων οἱ αὐτοί, καὶ αἱ αὐταὶ ὑποδοχαί, διὰ πλειόνων μετέχουσι λόγων. ζωαὶ δέ, ἄλλοτε ἄλλας μεταλλάττουσι λήξεις κατὰ τὴν ἑαυτῶν ἀξίαν. ταῦτα οὖν σύμπαντα, ἱκανῶς ἡμᾶς ἐπέστησε τῇ διακοσμήσει τοῦ παντός. ἐν γὰρ κεφαλαίοις ὡρισμένοις, πᾶν τὸ εἶδος τῆς πολιτείας συνεκεφαλαιώσατο δεόντως ὁ Σωκράτης, εἰς τὴν νοερὰν ἀμέρειαν ἀναδραμών, ἵνα μιμήσηται τὸν θεόν, τὸν διακοσμήσαντα τὴν οὐράνιον πολιτείαν νοητῶς καὶ πατρικῶς. ἐπειδὴ δὲ πανταχοῦ τοῖς δευτέροις τὰ μέτρα καὶ τὸ τέλος ἀπὸ τῶν αἰτίων ἀφορίζεται, διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἀπαιτεῖ τὸν Τίμαιον εἰπεῖν, εἰ πᾶν περιέλαβε τὸ τῆς πολιτείας εἶδος. πᾶς γὰρ νοῦς εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ θεὸν ἀπερειδόμενος, ἑαυτὸν ὁρίζει τῷ πρὸς ἐκεῖνον βλέπειν. ἐπεὶ καὶ τὸ ἐν κεφαλαίοις εἰρηκέναι, σύμβολόν ἐστι, τοῦ, τὰ πρῶτα τοῦ παντὸς καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπ' αὐτοῦ διακεκοσμῆσθαι. ἃ δὴ τελεώτερον ὁ τοῦ παντὸς δημιουργὸς κοσμήσει πρὸς τὸ ὅλον βλέπων, καὶ τὴν μίαν τοῦ κόσμου ζωήν. ταῦτα μέν, περὶ τῆς πρὸς τὰ ὅλα τῶν μερικῶν ἀναλογίας. πότερον δὲ ἡ λέξις τοῦτο φησίν, ὅτι ἣν χθὲς διῆλθε πολιτείαν, νῦν ἐν κεφαλαίοις διελήλυθεν, ἢ καὶ χθὲς ἐν κεφαλαίοις, καὶ τήμερον πάλιν ἐν κεφαλαίοις περιέλαβεν αὐτῆς ζητεῖν, οὐδὲν ἔχει πραγματειῶδες. αὐτὸ

γὰρ χθὲς μὲν ποικιλώτερον εἶπε, νῦν δὲ ἐν κεφαλαίοις, εἴτε ἐν ἀμφοτέροις, ἐν κεφαλαίοις ἀρέσκει δὲ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, καὶ οὐδὲν ἡμῖν διοίσει. μᾶλλον δὲ ἴσως τοῦτο συμφωνότερον. τὸ γὰρ ὡς ἐν κεφαλαίοις πάλιν ἐπανελθεῖν, δηλοῖ τὸ καὶ χθὲς ἐν κεφαλαίοις εἰρῆσθαι. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν μὴ φέρεσθαι τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ τὴν γενομένην. πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα τῶν ἐνταῦθα λεγομένων ὡς τῇ προτεραίᾳ ῥηθέντων, οὐ φέρεται ἐν ἐκείνοις. εἰ μὴ ἄρα κἀνταῦθα τὸ πάλιν, οὐ πρὸς τὸ ἐν κεφαλαίοις, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐπανελθεῖν ἀποδοτέον. ἐπάνεισι μὲν γὰρ ὁ καὶ διὰ μακρῶν τοὺς προειρημένους λόγους ἀφηγούμενος, πάλιν δὲ ἐπάνεισιν ὁ ἐν κεφαλαίοις τὴν ἀφήγησιν συνελών. ὁποτέρως δ' ἂν ἔχοι, πραγματειῶδες οὐδέν. Ἀκούοιτ' ἂν ἤδη μετὰ ταῦτα περὶ τῆς πολιτείας ἣν διήλθομεν, οἷόν τι πρὸς αὐτὴν πεπονθὼς τυγχάνω. Πέντε ταῦτ' ἐστὶν ὡς ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν ἃ περιείληφεν ὁ τοῦ Σωκράτους ἐφεξῆς λόγος, πρῶτον, τί ποτέ ἐστιν, ὃ τοῖς εἰρημένοις ἐπιποθεῖ γενέσθαι μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πολιτείας. δεύτερον δὲ, ὅτι τοῦτο αὐτὸς αὐτῷ παρασχεῖν, οὐκ ἔστιν ἱκανός. τρίτον, ὅτι πρὸς τοῦτο, οὐδὲ τῶν ποιητῶν οὐδεὶς ἱκανός. τέταρτον, ὅτι μὴ δὲ τοῖς σοφισταῖς ἐπιτρέπειν χρὴ, τὸ τοιοῦτον ἔργον. πέμπτον, ὅτι μόνοι ἂν οἱ ἀκροαταὶ ποιήσαιεν ἀξίως τὸ σπουδαζόμενον ὑπὸ Σωκράτους. τί οὖν τοῦτό ἐστι; πρῶτον γὰρ ἀναγκαίως περὶ αὐτοῦ ῥητέον, ὃ ποθεῖ Σωκράτης μετὰ τὴν πολιτείαν ταύτην ἰδεῖν ὥς φησι κινουμένην τὴν τοιαύτην πόλιν, εἰς ἀγῶνας καὶ ἄθλους, καὶ πολεμικὰς πράξεις ἵνα μετὰ τὴν εἰρηνικὴν ζωὴν ἣν παραδέδωκεν αὐτὸς τὰς περιστατικὰς ἐνεργείας ἱστορήσῃ. τοῦτο μὲν οὖν ἐστι, τὸ παρ' αὐτοῦ ζητούμενον. ἀπορήσειε δ' ἄν τις ὅπῃ βλέπει τοῦ Σωκράτους ἡ ἔφεσις αὕτη, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν τοῦτο ποθεῖ γενέσθαι. Πορφύριος μὲν οὖν λύει τὴν ἀπορίαν, λέγων, ὅτι τὰς ἕξεις, αἱ ἐνέργειαι τελοῦσιν, οὐ μόνον αἱ πρὸ τῶν ἕξεων, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀπ' αὐτῶν προϊοῦσαι. τὸ γὰρ τέλειον τῆς ἕξεως, μετὰ τοῦ ἐνεργεῖν ἐστιν, εἰ δὲ μὴ, δύναμίς πως ἐστὶν ἠρεμοῦσα τῆς ἐνεργείας παρειμένη. ἵν' οὖν τελείαν ὄντως θεωρήσῃ τὴν πολιτείαν ὁ Σωκράτης, ἀπαιτεῖ καὶ κινουμένην αὐτὴν εἰς πολεμικὰς πράξεις, τῷ λόγῳ θεάσασθαι καὶ ἀγωνιζομένην πρὸς ἄλλους. καὶ ἔοικε φησὶ διὰ τούτων εἶναι δῆλος οὐ τὴν ἕξιν τῆς ἀρετῆς καθ' αὑτὴν, ἀλλὰ τὴν ἐνεργοῦσαν αὐτάρκη πρὸς εὐδαιμονίαν τιθέμενος. ἀλλ' εἰ μὲν πολεμικὸν ἦν τὸ τέλος φαίη ἄν τις πρὸς αὐτὸν, εἰκὸς ἔλεγεν ὡς ὁ πόλεμος τελειοῖ τὴν πολιτείαν. εἰ δὲ εἰρηνικὸν, τί χρὴ περιπατητικὰς ἀποδόσεις παραφέροντα, λύειν τὰς πλατωνικὰς ἀπορίας; ἢ εἰ καὶ μὴ ἔστι πολεμικὸν τὸ τέλος, ἀλλὰ μειζόνως τὸ τῆς ἀρετῆς δείκνυσι μέγεθος ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης. ὡς καὶ τῆς κυβερνητικῆς, αἱ τρικυμίαι καὶ ὁ κλύδων, καὶ ὅλως αἱ περιστάσεις ὡς καὶ οἱ στωϊκοὶ λέγειν εἰώθασι. δὸς περίστασιν, καὶ λάβε τὸν ἄνδρα. τὸ γὰρ ἀήττητον ὑπὸ τῶν τοὺς ἄλλους καταδεδουλωμένων, τὴν τῆς ζωῆς δηλοῖ παντάπασιν ἀξίαν. ἴσως δὲ ἄτοπον εἰς ταῦτα μόνα τὴν αἰτίαν ἀναφέρειν κἂν ᾖ λόγον ἔχοντα πολιτικὸν, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸν ὅλον σκοπὸν τοῦ Πλάτωνος ἀποβλέπειν, ὡς ὁ τὴν ἐν οὐρανῷ πολιτείαν διακοσμήσας θεὸς βούλεται καὶ τὴν γένεσιν κυβερνᾶσθαι παρὰ τῶν οὐρανίων θεῶν, καὶ ἀεὶ τὸν ἐν τῇ ὕλῃ τῶν εἰδῶν συνιστάναι πόλεμον. ἵνα ὁ τῆς γενέσεως κύκλος, ἀπεικονίζηται τὸν οὐράνιον. καὶ τοῦτό ἐστι τὸ κινουμένην ἰδεῖν τὴν πόλιν ἐν πολέμοις, τὸ τὴν γένεσιν ἰδεῖν ὑπὸ τῆς οὐρανίου συνταττομένην, κἀκεῖθεν πᾶσαν αὐτὴν ποδηγετουμένην. καὶ ἔοικε τοῦτο ἀνάλογον εἶναι τοῖς μικρὸν ὕστερον λεχθησομένοις περὶ τοῦ δημιουργοῦ τοῦδε τοῦ παντός. ὡς γὰρ κινηθὲν αὐτὸ καὶ ζῶν ἐνόησε τῶν ἀιδίων ἄγαλμα γεγονὸς ὁ γεννήσας πατὴρ, ἠγάσθη καὶ εὐφράνθη. τοῦτο γὰρ ἐοικότως βούλεται καὶ ὁ Σωκράτης τὴν ἑαυτοῦ πόλιν κινουμένην καὶ ἐνεργοῦσαν ἰδεῖν, ὡς καὶ ὁ τὴν οὐράνιον συνέχων πολιτείαν ἐνεργοῦντα τὰ ἐκεῖ καὶ διακοσμοῦντα τὴν γενεσιουργὸν ἐναντίωσιν θεάσασθαι. τοιαύτη μὲν οὖν ἐν τούτοις ἀναλογία λεγέσθω τανῦν. εἰ δὲ πρότερον μὲν τὴν κάτω πόλιν ἐπὶ τῆς γενέσεως ἐτάττομεν, νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ πολέμου, μὴ θαυμάσῃς. τὰ γὰρ αὐτὰ κατ' ἄλλας καὶ ἄλλας ἀναλογίας ἐπὶ διαφόρων πραγμάτων, τάττειν ἀσφαλές. ἐπεὶ καὶ ἡ γένεσις κατὰ μὲν τὰς ἀχωρίστους αὐτῆς ζωὰς, τῇ κάτω πόλει προσέοικε. κατὰ δὲ τὰς ἐναντιώσεις καὶ τὴν ἔνυλον ταραχὴν, τῷ πολέμῳ καὶ ταῖς πολεμικαῖς διαστάσεσιν. ἀλλὰ δή τοι ἵνα πάντα πρὸς τὴν τῶν ὅλων κοσμικῶν θεωρίαν συναρμόσωμεν, πρὸ τῆς περὶ ἑκάστων ἰδίας ἐπιβλέψεως, τό, τε δεύτερον ἐννόησον ὅπως ἐστὶ τούτῳ συνᾷδον. ἐπειδὴ γὰρ ἀνάλογόν ἐστιν ὁ Σωκράτης τῷ πρώτῳ τῶν τριῶν πατέρων ὃς τὰ πρῶτα διεκόσμησεν, οὔ φησιν ἱκανὸς εἶναι καὶ τὰ ἐφεξῆς πλάττειν. ἄλλος γὰρ ἦν ὁ πάντων ὑποστάτης, καὶ ἄλλος ὁ τῶν μέσων ἢ τρίτων. καὶ τὸ τρίτον, ὅτι οὐδὲ οἱ ποιηταὶ ἱκανοὶ, τὸ δὲ τέταρτον, ὅτι οὐδὲ οἱ σοφισταί. οἱ μὲν, ὅτι οἷς ἐνετράφησαν, ταῦτα μιμοῦνται, οἱ δὲ, ὅτι πλανῆτές εἰσι, καὶ οὐχ ἅμα φιλόσοφοι καὶ πολιτικοί. πάλιν ὅπως καὶ ταῦτα τοῖς εἰρημένοις ἀκόλουθα. τὰς γὰρ μελλούσας προΐστασθαι τῆς γενέσεως δυνάμεις, οὔτε ἀχωρίστους αὐτῆς εἶναι δεῖ, καὶ ἐν αὐταῖς στρεφομένας. αὗται γὰρ ἀναλογοῦσι τοῖς ποιηταῖς, τοῖς μύθους πλάττουσι καὶ μιμηταῖς. καὶ γὰρ αὗται, περὶ εἴδωλα διατρίβουσι, μόνον ταῦτα ἐπαινοῦσαι, ἃ καὶ ἴσασι, τὰ ἔνυλα καὶ μεριστὰ, καὶ ἀνατείνειν ἐκ τῆς ὕλης μὴ δυνάμεναι. οὔτε μὴν χωριστὰς, πολυμεταβόλους δὲ, καὶ ἄλλοτε ἐπ' ἄλλας τάξεις ἀνιούσας ἢ κατιούσας. οἷαι δή εἰσιν αἱ μερικαὶ ψυχαὶ, τοῖς σοφισταῖς ἀπεικασμέναι. διότι λόγους μὲν ἔχουσι καὶ αὗται, παγκάλους. πλανῶνται δὲ ἄλλοτε ἐπ' ἄλλας τοῦ κόσμου μερίδας. ἀναγκαῖον ἄρα φιλοσόφους ἅμα καὶ πολιτικὰς εἶναι τὰς τὴν γένεσιν τὴν ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ κυβερνωμένην συνεχούσας δυνάμεις, ἵνα διὰ μὲν τὸ φιλόσοφον, χωρισταὶ τῶν διοικουμένων οὖσαι, διὰ δὲ τὸ πολιτικὸν προνοητικαὶ, κατὰ νοῦν διοικῶσι τὰς ἑαυτῶν λήξεις.

τὸ μὲν γὰρ φυσικὸν ποιητικὸν ὄν, ἀχώριστόν ἐστι τῆς ὕλης, τὸ δὲ τῶν μερικῶν ψυχῶν εἶδος σοφιστικὸν
ὄν, πολυπλανές ἐστι. δεῖ δὲ πρὸ τῶν κινουμένων, τὰς ἀεὶ ὡσαύτως προνοίας ἱστώσας εἶναι τῶν θεῶν, καὶ
πρὸ τῶν μεταβαλλομένων λήξεων, τὰς ἀμεταβλήτους. πέμπτον δὴ οὖν ἐπὶ τούτοις παραδίδωσί τι-
νες, οἱ τοῦτο δυνάμενοι ποιεῖν. καὶ γὰρ ταῦτα ἀπὸ τῶν λόγων, ἐπὶ τὰ ἔργα μεταθετέον. ὅτι ὁ, τε τοῦ
παντὸς δημιουργός, ὁλικῶς καὶ ἐξῃρημένως, καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες, ὧν ὁ μὲν, τῶν μέσων, ὁ δὲ, τῶν τε-
λευταίων ὑποστάτης, εἰς ἀνάλογον, Τίμαιος, Κριτίας, Ἑρμοκράτης. τούτων δὲ ὁ μὲν, θαυμαστῶς ἐγκω-
μιάσαι, καὶ προστιθέντος τοῦ Σωκράτους κατ' ἐμὴν δόξαν, ὁ δὲ, μέσως κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, ὁ δὲ, ἐσχά-
τως κατὰ τὴν τῶν ἄλλων μαρτυρίαν. Προσέοικε δὲ δή τινι μοι τοιῷδε τὸ πάθος, ἕως τοῦ. καί τοι τῶν τοῖς ἄλλων
σώμασι δοκούντων ἀνήκειν κατὰ τὴν ἀγωνίαν ἀθλούντων. Λογγῖνος μὲν ἐν τούτοις ὡραΐζεσθαι τὸν
Πλάτωνά φησι, διὰ τῶν παραβολῶν καὶ τῆς τῶν ὀνομάτων χάριτος, καλλωπίσαντος τὸν λόγον. ἐνδια-
κνύμενος εἴς τινας Πλατωνικοὺς αὐτοφυῆ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην, ἀλλ' οὐκ ἐκ τέχνης πεπορισμένην τῷ
φιλοσόφῳ λέγοντας. εἶναι μὲν γὰρ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὀνομάτων πεφροντισμένην τῷ Πλάτωνι, καὶ οὐ κα-
τὰ τὸ ἐπιτυχὸν ἕκαστα λαμβάνειν αὐτόν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἴποι ἄν τις ἀπὸ τῆς κοινῆς τῆς τότε καὶ συνή-
θους ἑρμηνείας ἥκειν καὶ εἰς αὐτόν. πολλὴν δὲ αὐτὸν ποιεῖσθαι καὶ τῆς συνθέσεως προμήθειαν. θᾶττον γὰρ
ἂν τὰς ἀτόμους Ἐπικούρου συνελθούσας ποιῆσαι κόσμον, ἢ ὀνόματα ὡς ἔτυχε συγκείμενα καὶ ῥήματα
λόγον κατωρθωμένον. Πλάτωνα δὲ ἐν μὲν τῇ χρήσει τῶν ὀνομάτων, ᾐτιάσαντό τινες, ὡς μεταφοραῖς χρώ-
μενον. περὶ δὲ τὴν συνθήκην, ἅπαντες θαυμάζουσιν. ἀλλ' ὅμως οὐ δὲ ἐκ ταύτης μόνον ἄν τις λάβοι τὴν
περὶ τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ φροντίδα, ἀλλὰ ἐκ τῶν τοιούτων ἐπιτηδευόντων, εἴπερ ἐν τούτοις ἐπιδείκνυται.
οὐ γὰρ ἁπλῶς λέγει ὁ Σωκράτης ὃ ποθεῖ γενέσθαι αὐτῷ παρὰ τῶν ἀμφὶ Τίμαιον, ἀλλ' ὡραϊζόμενός πως ἔοι-
κε καὶ ψυχαγωγοῦντι, τὸν ἀκροατήν. Προσέοικε δὲ δή τινι τοιῷδε τὸ πάθος, οἷον εἴ τις ζῶα καλὰ
θεασάμενος εἴτε ὑπὸ γραφῆς εἰργασμένα. Καὶ τὰ ἑξῆς ταῦτα μὲν, ὁ Λογγῖνος. Ὠριγένης δὲ, συγ-
χωρεῖ μὲν ἐπιμελεῖσθαι τὸν Πλάτωνα τῆς συγγραφικῆς χάριτος, οὐχ ὡς τοῦ ἡδέος μέν τοι στοχαζόμενον,
ἀλλὰ παραστάσεως ἕνεκα τοῦ οἰκείου πάθους χρῆσθαι τῇ εἰκόνι ταύτῃ. καὶ ἡμεῖς φαῖμεν ἂν καὶ τὴν παραβο-
λὴν ταύτην γεγράφθαι μιμήσεως ἕνεκα τῶν θείων, καὶ τὴν χάριν τῶν ὀνομάτων, εἰκόνα φέρειν τῆς ὑπὸ
τοῦ δημιουργοῦ τοῖς οὐρανίοις ἐνδοθείσης χάριτος. καὶ τὸ τεχνικὸν τῆς ἑρμηνείας, τῷ αὐτοφυεῖ συγκε-
κραμένον, ἀπεικονίζεσθαι τὴν θείαν ποίησιν, ἔχουσαν μὲν, καὶ τὸν ἀφ' ἑαυτῆς ὅρον, ἔχουσαν δὲ καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ
ὄντος καὶ τῆς οὐσίας προϊόν. εἰ δὲ καὶ αὐτὴν τὴν εἰκόνα σκοπεῖν ἐπιχειροίης, τὰ μὲν καλὰ ζῶα, τὰ τῷ κάλ-
λει προλάμποντα δηλοῖ, τὰ δὲ ἐκ γραφῆς εἰργασμένα ἢ καὶ ζῶντα ἀληθινῶς, τὰ καὶ σωματικὰς εἰκόνας
ἐπιδεικνύμενα, καὶ ζωὰς ἀληθινάς, πρὸ τούτων τῶν μιμημάτων. τὰ γὰρ σχήματα τῶν θεῶν, ἀγάλμα-
τά ἐστι τῶν ἐν αὐτοῖς ζωῶν. τὰ δὲ ἡσυχίαν ἄγοντα, τῆς νοερᾶς εὐταξίας ἀνημμένα, καὶ τῆς ὁμαλοῦς καὶ συ-
νεχοῦς ζωῆς. τὰ δὲ κινούμενα καὶ προϊόντα εἰς ἑτέραν διακόσμησιν καὶ δημιουργίαν δευτέραν. τὰ δὲ ἀθ-
λοῦντά τι, τῶν τοῖς σώμασι δοκούντων προσήκειν, τὰ τῶν οἰκείων ἀπορροιῶν καὶ δυνάμεων μεταδι-
δόντα τοῖς ἀτελεστέροις, καὶ δρῶντα εἰς ἄλλα ταῖς ἑαυτῶν δυνάμεσι. ταῦτα καὶ περὶ τῆς εἰκόνος. τὸ
δὲ εἴτε ὑπὸ γραφῆς εἰργασμένα, εἴτε καὶ ζῶντα ἀληθινῶς, ἐπὶ μὲν τῶν θείων σωμάτων, ἀμφότερα ἔχει
λεγόμενα ὀρθῶς. καὶ γὰρ τῷ δωδεκαέδρῳ ἐνεζωγράφηται, καὶ ζωὰς ἔχει δραστηρίους καὶ δημιουργικάς.
εἰ δὲ διῃρημένως ἀκούοιτο, σημαίνοι ἄν, τὸ τὴν εἰρημένην πολιτείαν λόγῳ μὲν εἶναι ἀπειργασμένην, καὶ ὁ-
μοιουμένην τῷ οὐρανῷ, εἶναι δὲ εἰ καὶ μὴ ἐν ἀνθρώποις, ἀλλ' ἐν ζωαῖς ἀληθιναῖς ἢ δαιμονίαις. ἔτι δὲ τὸ ἐπι-
θυμεῖν κινουμένην ἰδεῖν τὴν πόλιν, ἀνάλογόν ἐστι, τῷ, ὡς δὲ κινηθὲν αὐτὸ εἶδεν ὁ πατήρ, ἠγάσθη, καὶ ἔτι
μᾶλλον πρὸς τὸ παράδειγμα ὁμοιῶσαι ἐβουλήθη. οὕτω γὰρ καὶ ὁ τοῦ οὐρανοῦ διακοσμητής, κινούμενον βού-
λεται ἰδεῖν αὐτόν, καὶ διὰ τῆς κινήσεως† τὸν τὴν γένεσιν διακυβερνῶντα πόλεμον. τὸ δὲ καί τι τῶν τοῖς σώ- τῆς γενέσεως
μασι δοκούντων, προσήκειν, εἴρηται διότι, τῶν ἄθλων ἄλλοι μέν εἰσι ψυχῶν, ἄλλοι δέ, σωμάτων. οἷον, δρό-
μος, πάλη, γυμνάσιον, ἆθλοι λέγονται σώματος. Ταυτὸν καὶ ἐγὼ πέπονθα, πρὸς τὴν πόλιν ἣν διήλθο-
μεν, ἕως τοῦ κατὰ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διερμηνεύοντες πρὸς ἑκάστας τῶν πόλεων. ἔχει ἐν τούτοις σύντο-
μον ἀπολογίαν, ἣν καὶ ὁ Σωκράτης, Ἀλκιβιάδου συγγέγονε, καὶ Πλάτων ἀπῆρε πρὸς Διονύσιον, προσεδό-
κησαν γὰρ ἄμφω, δημιουργοὶ πολιτείας ἔσεσθαι χρηστῆς. καὶ κινουμένην ὄψεσθαι τὴν πολιτικήν. ἐπεὶ κἀν-
ταῦθα, τοῦτ' ἐστίν, ὅπερ ὁ Σωκράτης αὐτῷ προσγενέσθαι ποθεῖ. ῥηθῆναι τῆς τοιαύτης πόλεως ἔπαινον
ἀθλούσης ἐν πολέμοις. καὶ εἴρηται δι' ἣν αἰτίαν, καὶ πρὸς τὸ ποῖον βλέπει παράδειγμα. διότι δὲ αἱ πόλεις
πρὸς τοὺς πολεμοῦντας, καὶ ἔργοις χρῶνται καὶ λόγοις, λόγοις μὲν, ἐν ταῖς πρεσβείαις, ἐν ταῖς συνθήκαις, ἐν
ταῖς τῆς μάχης παρακλήσεσιν, ἐν πᾶσι τοῖς τοιούτοις, ἔργοις δέ, στρατοπεδεύσεσι, λόχοις, ἀκροβολισμοῖς,
διὰ τοῦτο βούλεται καὶ κατ' ἀμφότερα, τὴν τοιαύτην ἐγκωμιάζεσθαι πόλιν. ἐν μὲν τοῖς λόγοις, ὡς ἔμφρονα καὶ
ἀσφαλῆ καὶ μεγαλόφρονα καὶ ἐρρωμένην, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις, ὡς ἀνδρείαν, ὡς σύντονον, ὡς ἐγγεγυμνασμένην.
οὕτω γὰρ ἂν κατ' ἄμφω, μιμοῖτο τὸ παράδειγμα ἑαυτῆς, ὃ ταῖς τε φυσικαῖς ποιήσεσι καὶ ταῖς νοεραῖς διε-
λάμπον, κοσμεῖ σύμπαντα τὸν τῆς γενέσεως πόλεμον. Ταῦτ' οὖν ὦ Κριτία καὶ Ἑρμόκρατες, ἐμαυτοῦ μὲν αὐτὸς κα-
τέγνωκα, μή ποτ' ἂν δυνατὸς γενέσθαι τοὺς ἄνδρας καὶ τὴν πόλιν ἱκανῶς ἐγκωμιάσαι. Τοῦτο ἐστὶ τὸ δεύτε-

ρον τῶν

ρον τῶν προκειμένων κεφαλαίων. ἃ καὶ πρότερον μὲν τὴν αἰτίαν εἴπομεν, καὶ νῦν δὲ πάλιν κατ' ἄλλην αὐτὸ μέθοδον ἐξεταστέον. ἤδη γάρ τινες τῶν πρεσβυτέρων τινὲς εἰρήκασιν ὅτι τὸ ἐγκωμιαστικὸν εἶδος, ἁδρόν ἐστι καὶ γαῦρον καὶ μεγαλοπρεπές. ὁ δὲ Σωκρατικὸς χαρακτὴρ τῶν λόγων, ἰσχνός, καὶ ἀκριβής, καὶ διαλεκτικός. ἔχει δὴ οὖν ἐναντίας πρὸς ἐκεῖνον. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης, ἀποφεύγει τὸ ἐγκωμιάζειν, ὡς τὴν παρ' ἑαυτῷ δύναμιν, πρὸς ἃ πέφυκεν. οἱ δὲ τοῦτο λέγοντες, πρὸς μὲν τὸν Μενέξενον αὐτίκα ἀπορεῖν, δοκοῦσί μοι μηδὲ τῆς ἐν Φαίδρῳ τοῦ Σωκράτους ἐπιμεμνῆσθαι μεγαλοφωνίας. εἰσὶ δὲ οἳ λέγουσι τὸν τῶν τοιούτων ἐγκωμίων ἐργάτην, προσήκειν καὶ τῶν πολεμικῶν πραγμάτων ἐν πείρᾳ γεγονέναι. διὸ καὶ τῶν ἰσορικῶν σφάλλεσθαι πολλοὺς ἐν ταῖς διαθέσεσιν ἀπειρίᾳ τῶν τακτικῶν. ἀλλ' ὅ γε Σωκράτης καὶ ἐπὶ Δηλίῳ καὶ ἐν Ποτιδαίᾳ στρατευσάμενος, οὐκ ἄπειρος ἦν τῶν τοιούτων πάντων. ἄλλοι τοίνυν φασὶν εἰρωνευόμενον αὐτὸν ὥσπερ ἄλλα τε, μὴ εἰδέναι φησίν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα, μὴ εἰδέναι δυνατὸν φάναι τὴν πόλιν ἀξίως ἐγκωμιάσαι ταύτην. ἀλλ' ἥ γε εἰρωνεία Σωκράτους, εἰς σοφιστὰς ἐγγίνεται καὶ νέους οὐχ οὕτως ἔμφρονας καὶ ἐπιστήμονας ἄνδρας. βέλτιον οὖν ἀντὶ τούτων λέγειν ὅτι φυλάττεται τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας γενέσθαι. τὰ γὰρ ἔργα τῆς ὀρθῶς πολιτευομένης πόλεως, τρίτα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος τῆς ἀληθείας. μένειν οὖν ἐν τῷ δευτέρῳ βουλόμενος, οὔ φησι δυνατὸν εἶναι τὴν εἰς τὸ τρίτον εἶδος ὑπομεῖναι τῆς ζωῆς κάθοδον. καὶ ἔστιν ἡ τοιαύτη ἀδυναμία, δυνάμεως περιουσία. τὸ γὰρ ἐν τοῖς παραδείγμασι μένειν, διὰ δύναμιν πρόσεστιν ὑπερβάλλουσαν. καὶ ὁρᾷς ὅπῃ καὶ τοῦτο σύμφωνόν ἐστι τοῖς προειρημένοις περὶ τῆς πρὸς τὰ ὅλα τούτων ἀναλογίας ἡμῖν. ἡ γὰρ δευτέρα δημιουργία πρὸς τὴν προτέραν ἀφομοιοῦται. καὶ διὰ τοῦτο προσεχής ἐστι πρὸς ἐκείνην. καὶ γὰρ πᾶσα ἡ δημιουργικὴ σειρά, μία ἐστί, μετὰ τῆς διακρίσεως ἔχουσα καὶ τὴν ἕνωσιν. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης προηγουμένως εἰς τε Κριτίαν ἀποτείνεται καὶ Ἑρμοκράτην, καὶ τούτοις ἀξιοῖ τὰ ἐφεξῆς προσυφαίνειν. Τίμαιος γὰρ καθολικώτερον καὶ ὑψηλότερον καὶ διὰ εἰκόνων ταῦτα παραδώσειν ἔμελλεν, αὐτίκα τὴν ἀναλογίαν σώζων, πρὸς τὸν τῶν ὅλων δημιουργόν, τὸν μὲν οὐρανόν, διὰ τοῦ δωδεκαέδρου διαζωγραφοῦντα, τὴν δὲ γένεσιν, τοῖς οἰκείοις σχήμασι.

,, τὸ μὲν ἐμόν, οὐδὲν θαυμαστόν. ἀλλὰ τὴν αὐτὴν δόξαν εἴληφα καὶ περὶ τῶν πάλαι γεγονότων, καὶ τῶν νῦν ὄντων ποιη-
,, τῶν, ὅτι τὸ ποιητικὸν ἀτιμάζων γένος. ἀλλὰ παντὶ δῆλον, ὡς τὸ μιμητικὸν ἔθνος οἷς ἂν ἐντραφῇ
,, ταῦτα μιμήσεται ῥᾷστα καὶ ἄριστα. τὸ δὲ ἐκτὸς τροφῆς ἑκάστω γιγνόμενον. χαλεπὸν μὲν ἔργοις, ἔτι δὲ χα-
,, λεπώτερον, λόγοις εὖ μιμεῖσθαι.

Τοῦτο τρίτον ἐστὶ τῶν προαναγεγραμμένων κεφάλαιον, ἐν ᾧ δεικνὺς μὲν οὐδὲν τὴν ποιητικὴν ἐφικέσθαι δυναμένην αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τοῦ ἐπαίνου τῶν τοιούτων, εἰς πολεμικὰς πράξεις καταστάντων ὑπὸ τῆς τύχης. ἀπορεῖται δὲ ὑπὸ Λογγίνου καὶ Ὠριγένους ὁ λόγος. μήποτε καὶ τὸν Ὅμηρον περιείληφεν ἐν τοῖς ποιηταῖς, εἰπὼν τὴν αὐτὴν εἰληφέναι δόξαν οὐ περὶ τῶν ὄντων μόνον (τοῦτο γὰρ οὐδὲν καινόν) ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πάλαι γεγονότων ποιητῶν. ὥς τε φησὶν ὁ Πορφύριος, τριῶν ὅλων ἡμερῶν διατελέσαι τὸν Ὠριγένην βοῶντα καὶ ἐρυθριῶντα, καὶ ἱδροῦντι πολλῷ κατεχόμενον, μεγάλην εἶναι λέγοντα τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὴν ἀπορίαν, καὶ δεικνύναι φιλοτιμούμενον ὅτι πρὸς τὰς κατ' ἀρετὴν πράξεις, ἀρκοῦσα ἡ παρ' Ὁμήρῳ μίμησις. τίς γὰρ Ὁμήρου μεγαλοφωνότερος, ὃς καὶ θεοὺς εἰς ἔριν καὶ μάχην κατέστησεν, οὐ διεκπίπτει τῆς μιμήσεως, ἀλλ' ἀρκούντως τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ὑψηλολογούμενος. ταῦτα ὁ ἐνιστάμενος λόγος. ἀπαντῶν δὲ ὁ Πορφύριος, φησίν, ὅτι μέγεθος μὲν πάθεσι περιθεῖναι καὶ ὕψος, Ὅμηρος ἱκανός, καὶ εἰς ὄγκον ἐγεῖραι φανταστικὸν τὰς πράξεις. ἀπαθεῖς δὲ νοερὰς καὶ ζωὴν φιλόσοφον ἐνεργούσας, οὐχ οἷόν τε παραστῆναι. θαυμάζω δὲ ἔγωγε εἰ Ὅμηρος μὲν πρὸς ταῦτα μή ἐστιν ἱκανός, Κριτίας δὲ ἱκανὸς ἢ Ἑρμοκράτης, καὶ ἄξιοι περὶ τούτων λέγειν. δοκεῖ οὖν μοι διελεῖν ὁ Πλάτων τὴν ποιητικὴν εἴς τε τὴν ἔνθουν καὶ τὴν τεχνικήν. καὶ δηλῶν τῇ μὲν ἀπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μεγαλοφωνίαν καὶ τὸ ὕψος, ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀνήνεγκεν. τὸ γὰρ ἁδρὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς τῆς ἑρμηνείας, οἱ χρησμοὶ διαφερόντως ἔχουσι, τῇ δὲ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης ἀποφῆναι ἀδύνατον εἶναι πρὸς τὴν τῆς πόλεως ταύτης ἀριστείαν, καὶ τὸ μεγαλουργὸν τῶν ἐν αὐτῇ τραφέντων ἀνδρῶν ἀρκέσειν εἰς ἔπαινον. καὶ γὰρ εἴ τι τεχνικόν ἐστι παρά τινι τῶν ποιητῶν ὕψος, πολὺ τὸ μεμηχανημένον ἔχει καὶ στομφῶδες, μεταφοραῖς χρώμενον ὡς τὰ πολλὰ καθάπερ τὸ Ἀντιμάχειον. ὁ δὲ Σωκράτης, ἐπαινετὸν δεῖται τὸ ὕψος αὐτοφυὲς ἐπιδεικνυμένου, καὶ τὴν μεγαλοφωνίαν ἀβιάστως καὶ καθαρῶς ἔχοντος. ὥσπερ δὴ καὶ αἱ πράξεις τὸ μεγαλουργὸν ἔχουσιν οὐ κατὰ τύχην, ἀλλ' οἰκεῖον καὶ τῇ τροφῇ, καὶ τῇ παιδείᾳ τῶν ἀνδρῶν. ὅτι δὲ οὐ τὴν ἔνθουν ὁ Σωκράτης ἀποδοκιμάζει ποιητικήν, οὐδὲ σύμπασαν ποιητικήν, ἀλλὰ τὴν τεχνικήν, δεδήλωκεν οἶμαι καὶ αὐτὸς εἰπών, μὴ τὸ γένος ἀτιμάζειν τὸ ποιητικόν. θεῖον γὰρ οὖν δὴ καὶ τὸ ποιητικόν ἐστι γένος ὡς ἐν ἄλλοις εἶπεν αὐτός. ἀλλὰ τὸ μιμητικόν, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἁπλῶς. ἀλλὰ τὸ φαύλοις ἤθεσι καὶ νόμοις ἐντραφέν. τοῦτο γὰρ ἐπιρρεπὲς ὂν πρὸς τὰ χείρω, μιμητικὸν εἶναι τῶν ὑψηλοτέρων ἠθῶν οὐ πέφυκε. πρὸς μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν, τοσαῦτα ῥητέον. τὸ δὲ τέλος τῆς ῥήσεως ὑποδύσκολόν πως ὄν, φέρε σαφηνίσαι ἀξιώσωμεν. ἔστι δὲ τοῦτο. τὸ δὲ ἐκτὸς τῆς τροφῆς ἑκάστοις γιγνόμενον, χαλεπὸν μὲν ἔργοις, ἔτι δὲ χαλεπώτερον λόγοις εὖ μιμεῖσθαι. δοκεῖ γὰρ ῥᾷον εἶναι μιμεῖσθαι τοὺς λόγους, ἢ τὰ ἔργα. σοφιστεύουσι γοῦν οὐκ ὀλίγοι μέχρι λόγων ἐπιδεικνύμενοι τὴν ἀρετήν, ἔργῳ δὲ

αὐτῆς

αὐτῆς παντάπασιν ἀπῳκισμένοι. μή ποτ' οὖν ἄμεινον οὑτωσί πως ἐξηγεῖσθαι ταύτας τὰς λέξεις, τὸ μὲν ἐκτὸς τῆς τροφῆς τὸ ἄριστον ἀκούσαντας, τὸ δὲ ἔργοις καὶ λόγοις ἐν ἴσῳ λαβόντας τοῦ κατά τε ἔργα καὶ περὶ λόγους. τὸ δὲ εὖ μιμεῖσθαι τοῦ εὖ μιμηθῆναι, καὶ ἐκ πάντων συνάγοντας ὅτι τὸ ἄριστον εὖ μιμηθῆναι, χαλεπὸν μὲν περὶ τὰ ἔργα, χαλεπώτερον δὲ, περὶ τοὺς λόγους μιμηθῆναι λόγῳ. τοῦτο γὰρ προὔκειτο περὶ ποιητικῆς. καὶ ὁρᾷς ὅπως τοῦτο τοῖς πράγμασι σύμφωνόν ἐστι. ὁ μὲν γὰρ τῷ λόγῳ τῶν ἀρίστων τὰ ἔργα ἀφηγούμενος, ἱστορίαν συντίθησιν, ὁ δὲ τοὺς λόγους αὐτῶν διατιθεὶς εἰ μέλλει διασώσασθαι τὸ τοῦ λέγοντος ἦθος, διάθεσιν ἀναλήψεται ὁμοίαν τῷ λέγοντι. κατὰ γὰρ τὰς ἔνδον διαθέσεις, οἱ λόγοι φαίνονται διαφέροντες. οὕτω γὰρ καὶ τῶν ἀπολογίας Σωκράτους γεγραφότων ὡς οὐ διασωσαμένων τὸ ἦθος τὸ Σωκρατικὸν ἐν τοῖς λόγοις, καταγελῶμεν ἔξω Πλάτωνος τῶν πλείστων. καίτοι, αὐτό γε τοῦτο ἱστοροῦντες ὅτι κατηγόρηται Σωκράτης καὶ ἀπολελόγηται, καὶ ἔτυχε τοιᾶσδε ψήφου, οὐκ ἂν ἦσαν ἄξιοι γέλωτος, ἀλλ' ἡ τῆς ἐν τοῖς λόγοις μιμήσεως ἀνομοιότης, καταγελάστους ἀποφαίνει τοὺς μιμητάς. ἐπεὶ καὶ περὶ Ἀχιλλέως τὸ μὲν εἰπεῖν ὅτι ἐξῆλθε τοιῶσδε ὡπλισμένος καὶ τοιάδε ἔδρασεν οὐ χαλεπόν. τὸ δὲ ἐπιδεῖξαι τίνας ἂν εἴποι λόγους ἐν τῷ ποταμῷ συνεχόμενος, οὐκ ἔστι ῥᾴδιον. ἀλλὰ τοῦτο τοῦ δυναμένου τὸ ἦθος ἀναλαβεῖν τοῦ ἥρωος, καὶ ἱδρυθέντος κατ' ἐκεῖνο προενέγκασθαι τοὺς λόγους. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης τὰ πολλὰ τῷ Ὁμήρῳ περὶ τὴν τῶν λόγων μίμησιν ἐπιπλήξας. ἀλλ' ἐπὶ τῶν θεῶν φασὶ ῥᾷον τῷ λόγῳ τοὺς λόγους μιμεῖσθαι τῶν θεῶν ἢ τὰ ἔργα. τίς γὰρ ἂν αὐτῶν ἀξίως τὴν ποίησιν ὑποτυπώσαιτο. ἢ ταὐτόν ἐστιν ἐπ' ἐκείνων τά τε ἔργα μιμεῖσθαι καὶ τοὺς λόγους. ἐπεὶ γὰρ οἱ λόγοι νοήσεις εἰσίν, αὗται δὲ ποιήσεις, ὁ τῶν λόγων μιμητὴς, καὶ τῶν ποιήσεων ἐστὶ μιμητής. ὥστε ὅσῳ θατέρου λείπεται, τοσοῦτον αὐτῷ, καὶ εἰς τὴν τοῦ λοιποῦ προσδεῖ μίμησιν. Λογγῖνος δὲ ἠπόρει πρὸς ταύτην τὴν ἐκκειμένην ῥῆσιν. εἰ μὲν γὰρ διὰ τοῦτο οἱ ποιηταὶ οὐκ ἄξιοι εἰσὶ μιμηταὶ τῶν τῇ τοιαύτῃ πόλει προσόντων ἔργων, διὰ τὸ μὴ ἐν τοῖς ἤθεσι τῆς πόλεως τετράφθαι, οὐδ' οἱ περὶ τὸν Κριτίαν ἂν δύναιντο ποιῆσαι τὸ προσταττόμενον. οὐδὲ γὰρ οὗτοι ἐν τούτῳ πολιτευόμενοι ἔζησαν. εἰ δὲ ὅτι ἐπιστήμην οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' εἰσὶ μιμηταὶ μόνον, διατί τοὺς τύπους παρ' ἡμῶν λαβόντες, οὐ δυνήσονται μιμεῖσθαι, δύναμιν ἔχοντες μιμητικήν; πρὸς δὲ ταύτας ῥητέον τὰς ἀπορίας, ὅτι ἡ μίμησις τῆς τοιαύτης πολιτείας, διὰ ζωῆς πρόεισι συμφωνούσης τοῖς παραδείγμασι. τοὺς γὰρ πρέποντας τοῖς σπουδαίοις λόγους ἀποδιδόναι οὐ δύναται ὁ μὴ ζῶν κατ' ἀρετήν. οὐκ ἀρκεῖ οὖν τὸ ἀκοῦσαι μόνον, ποῖον εἶδος ἔχει ζωῆς ἡ πολιτεία πρὸς τὸ μιμήσασθαι αὐτὴν ὡς ὁ τοῦ Λογγίνου διαπορῶν ἔλεγε λόγος. προστίθησι δὲ ὁ Πορφύριος, ὅτι ὥσπερ τοῖς ζωγράφοις οὐ πάντα μιμητά, οἷον τὸ μεθημερινὸν φῶς, οὕτως οὐδὲ τοῖς ποιηταῖς ἡ ζωὴ τῆς ἀρίστης πολιτείας ὑπεραίρουσα τὴν δύναμιν αὐτῶν. Τὸ δὲ τῶν σοφιστῶν αὖ γένος, πολλῶν μὲν λόγων καὶ καλῶν μάλα ἔμπειρον ἡγοῦμαι, μέχρι τοῦ πράττοιεν καὶ λέγοιεν. Οἱ σοφισταὶ μετεποιοῦντο πολλάκις οἱ μὲν ἀστρονομίας, οἱ δὲ γεωμετρίας, οἱ δὲ πολιτικῆς, οἱ δὲ διαιρετικῆς. καὶ διὰ τοῦτο λέγονται νῦν πολλοὺς ἔχειν καὶ καλοὺς λόγους. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐπιστημονικῶς εἶχον λόγους, ἔμπειροι προσερρήθησαν. τὸ γὰρ ἔμπειρον, ἐμφαίνει τριβὴν ἄλογον ἐν λόγοις κενοῖς, φερομένην ἄνευ τῆς ἔμφρονος αἰτίας. διότι δὲ οὐ μόνον ἄλλοτε ἄλλας ἐπεβόσκοντο πόλεις, ἀλλὰ καὶ ἀπάτης καὶ δοξοσοφίας καὶ πλάνης ἀνεπιστήμονος ἦσαν γέμοντες, πλανῆται κέκληνται δικαίως. ἐπειδὴ δὲ ἄτακτον ἔφερον ζωὴν καὶ ἀπαίδευτον κατὰ πάθος ἐνεργοῦντες οἰκήσεις ἰδίας, εἰκότως λέγονται μὴ διῳκηκέναι, δέον ἕκαστον ἑαυτὸν πρὸ τῶν ἄλλων τάττειν. πάντα γὰρ ὅσα ἐν οἴκῳ καὶ ἐν πόλει, ταῦτα καὶ ἐν ἔθνεσι, καὶ ταῦτα πρὸ τῶν ἐκτὸς ἀπευθυντέον. τίνες οὖν εἰσὶ προσήκοντες μιμηταὶ τῶν ἔργων καὶ λόγων τῆς ἀρίστης πολιτείας, εἰ μήτε οἱ ποιηταὶ, μήτε οἱ σοφισταί; οὗτοι δή εἰσι πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι. δεῖ γὰρ ἀμφοτέρων ἵνα διὰ μὲν τὸ πολιτικὸν, τὰ ἔργα αὐτῶν δύνωνται καθορᾶν, διὰ δὲ τὸ φιλόσοφον, τοὺς λόγους, ὡς ἔνδον προειληφότες αὐτῶν τὴν ζωήν. καὶ διὰ μὲν ἐκεῖνο, τὴν πρακτικὴν αὐτῶν φρόνησιν, διὰ δὲ τοῦτο, τὴν νοερὰν τῶν ἀρχόντων ἐνέργειαν περιλάβωσιν. ἀλλὰ δὲ τούτων τῶν εἰκόνων, κἀπὶ τὰς δημιουργικὰς αἰτίας μεταβατέον. ὅτι καὶ ταύτας, νοεράς τε εἶναι δεῖ καὶ ὁλικάς, εἰ μέλλοι συμπληροῦσθαι τὸ πᾶν, ἐπεὶ ἡ γένεσις εἰκονικῶς ἕξει ὅσα πρώτως ὁ οὐρανός. Καταλέλειπται δὴ, τὸ τῆς ὑμετέρας ἕξεως γένος, ἅμα ἀμφοτέρων φύσει καὶ τροφῇ μετέχον. Ὁ Λογγῖνος τὴν λέξιν θεωρῶν οὐκ ἀπαξιῶν, ἐκεῖνο μὲν τὸ κῶλον ἐν ᾧ φησιν, τὸ δὲ τῶν σοφιστῶν φοβοῦμαι, μή πως ἅτε πλανητὸν ὄν, ἀρχόμενον φησὶν εἶναι διὰ σεμνότητος ἔφεσιν τὴν φράσιν ἐξαλλάττειν. τὸ δὲ ἑξῆς ὅσα ἂν, οἷά τε ἐν πολέμῳ καὶ μάχαις πράττοντες καὶ τὰ ἐχόμενα διαστρέφοντος, εἶναι τὴν φράσιν ἀλλὰ τοῦ κατὰ φύσιν. τὸ δὲ τρίτον τὸ, καταλέλειπται δὴ τὸ τῆς ὑμετέρας ἕξεως γένος, παντελῶς ἀλλόκοτον εἶναι. μηδὲν γὰρ ἀπεοικέναι, τοῦ βίῃ Ἡρακλείῃ καὶ ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο. καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ὠριγένης δὲ, ἀποδέχεται τὸν τύπον τῆς ἑρμηνείας τῶν προκειμένων ῥήσεων ὡς ὄντα συγγραφικόν. πρέπειν γὰρ τῷ τοιούτῳ, καὶ τὰς τοιάσδε περιφράσεις, ὥσπερ τῷ ποιητικῷ. ἡμεῖς δὲ φαμὲν, τὸν μὲν Πλάτωνα οἰκείως πανταχοῦ τοῖς ὑποκειμένοις μεταβάλλειν τὴν ὑπαγγελίαν, καὶ ἐπὶ τῶν ἐξηλλαγμένων πραγμάτων διώκειν καὶ τὰς τῆς ἑρμηνείας ἐξαλλαγάς.

τὴν δὲ προκειμένην ζήτησιν, ἣν φαμὲν εἶναι περίφρασιν. οὐ γὰρ δηλοῦν ταυτὸν ὡς ὑμᾶς ὥσπερ βίη Ἡρακλείης. ἀφ' ἧς ἂν δύναιντο μόνοι τὸ πρέπον ἀποδοῦναι τῇ μιμήσει τῆς ἀρίστης πολιτείας. κατὰ γὰρ τὴν ἕξιν ἣν ἔχουσιν ἐνεργοῦντες, τοῦτο ποιοῦσι διαφέρουσαν τῆς ποιητικῆς καὶ σοφιστικῆς. καὶ ταῦτα μὲν, περὶ τῶν λέξεων. εἰς δὲ τὰς ἐννοίας τῶνδε τῶν λέξεων ἀποβλέποντες, ἐροῦμεν ὅτι ὁ Σωκράτης, ἐγείρει μὲν Κριτίαν καὶ Ἑρμοκράτην πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς πολιτείας. παρακαλεῖ δὲ καὶ τὸν Τίμαιον, ἐφάψασθαι τῶν ζητουμένων. καὶ τοῦτο πέμπτον ἐστὶ κεφάλαιον τῶν προτεθέντων εἰς τὴν ἐξήγησιν. καὶ ὅρα ὅπως ἀποσεμνύνει ἐκ προοιμίων τοὺς ἄνδρας, ἕξιν μὲν καλέσας, ἵνα τὴν πλάνην ἐξέλῃ τῆς σοφιστικῆς. φύσει δὲ καὶ τροφῇ πολιτικῆς αὐτοὺς μετόχους εἰπὼν, ἵνα τὴν ποιητικὴν μίμησιν τὴν τοῖς χείροσιν νόμοις ἐντεθραμμένην ἀντιδιέλῃ. ἐκ δὲ φύσεως καὶ τροφῆς τὸ τέλειον ἀφορισάμενος. ἵνα μὴ τὴν φύσιν τροφῆς στερήσας, χωλὴν ποιήσῃ, ἢ τὴν τροφὴν εἰς ἀνεπιτήδειον καὶ ἀνάρμοστον ὑποδοχὴν καταβεβλῆσθαι νομίσῃς. ταῦτα μὲν οὖν κοινῇ περὶ τῶν ἀνδρῶν εἴρηται. εἰ δὲ βούλοιο λέγειν ἐπὶ τὰ παραδείγματα χωρῶν, καταλέλειπται δὴ τὸ δημιουργικὸν γένος ὁλικόν τε ὂν καὶ νοερὸν εἰς τὴν τῶν ὅλων τετάχθαι προμήθειαν. Θεατέον δὲ καὶ τὰ περὶ ἑκάστου λεγόμενα χωρίς. Τίμαιος γὰρ ὅδε εὐνομωτάτης ὢν πόλεως τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρίδος, οὐσίᾳ καὶ γένει οὐδενὸς ὕστερος ὢν τῶν ἐκεῖ, τὰς μεγίστας μὲν ἀρχάς τε καὶ τιμὰς ἐν τῇ πόλει μετακεχείρισται. φιλοσοφίας δὲ αὖ κατ' ἐμὴν δόξαν ἐπ' ἄκρον ἁπάσης ἐλήλυθε. Τίς οὖν ἂν γένοιτο μαρτυρία θαυμασιωτέρα ταύτης, ἢ ποῖος ἔπαινος μείζων; οὐχὶ πρῶτον μὲν πολιτικὸς ὡς Τιμαίου μεμαρτύρηκεν. ἔπειτα τὴν νοερὰν γνῶσιν, πάσης φιλοσοφίας εἰπὼν ἐπ' ἄκρον αὐτὸν ἐληλυθέναι. καὶ προσθεὶς ὅτι κατ' ἐμὴν δόξαν ὃ δὴ τὸν κολοφῶνα πᾶσιν ἐπέθηκε τοῖς ἐγκωμίοις. τίς δ' ἂν τῆς εἰκόνος ταύτης ἐν ἀνθρώποις ἄλλη δύναιτο μᾶλλον ἀφομοιοῦσθαι πρὸς τὸν ἕνα δημιουργόν. πρῶτον μὲν γὰρ ὡς τε πολιτικῶ καὶ ὡς φιλοσόφω, δίιος ἐστιν. ἔπειτα ὡς εὐνομωτάτης οὔσης πόλεως, μιμεῖται τὸν ἐν ὡς νοητῷ τραφέντα ὑπὸ τῆς Ἀδραστείας θεόν. ὡς δὲ γένει διενηνοχέναι, τὸν ὁλικὸν ἐκεῖνον καὶ νοερὸν καὶ ἑνιαῖον ἀπεικονίζεται. πάντα γὰρ ταῦτα κατὰ μετοχὴν ἔχει τῶν πρὸ αὐτοῦ πατέρων. ὡς δὲ τὰς μεγίστας ἀρχὰς μετακεχειρίσθαι, βασιλικὸν ἐκεῖνο καὶ κρατητικὸν τῶν ὅλων. οὗ καὶ τὸ σκῆπτρον πισύρων καὶ εἴκοσι μέτρον ἐστὶ κατὰ τοὺς θεολόγους. ὡς δὲ μεγίστων ἀπολαῦσαι τιμῶν, τὴν ἐξῃρημένην ἐκείνου πρεσβείαν καὶ δύναμιν τῶν ὅλων ὑπεροχήν. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις διανέμων τὰς τιμάς. ὡς δὲ φιλοσοφίας ἐπ' ἄκρον ἥκειν, πρὸς τὸν μὲν πάσας τὰς γνώσεις ἐν ἑαυτῷ συνέχοντα παντὸς ἀποτυποῦσθαι, φαίην ἂν αὐτόν. ὡς τε ἀεὶ πάντων τῶν εἰρημένων, ὡς ἐξ εἰκόνων ἴδοις ἂν καὶ τὸν τοῦ παντὸς δημιουργόν, ὅς τίς ἐστιν, ὅτι νοῦς νόων πολλῶν περιληπτικὸς ἐν τοῖς νοεροῖς θεοῖς τεταγμένος, καὶ τῶν προτέρων νοητῶν πλήρης. βασιλικὴν ἔχων ἀξίαν ὡς πρεσβείᾳ, τῶν ἄλλων θεῶν τῶν δημιουργικῶν ὑπερῃρημένος. εἰ δὲ τὴν τοῦ Τιμαίου πόλιν Λοκρίδα κέκληκεν οὐκ εἰωθότων οὕτω καλεῖν τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ Λοκροὺς μόνον πρὸς ἀντιδιαίρεσιν τῆς κατ' ἀντίπεραν Εὐβοίας Λοκρίδος, οὐ θαυμαστόν. πολλὰ γὰρ ἐξαλλάττει διὰ τὸ τρανέστερον σημαίνειν τὸ προκείμενον. ὅτι δὲ εὐνομοῦντο οἱ Λοκροί, δῆλον. ἦν γὰρ δὴ αὐτῶν νομοθέτης, Ζάλευκος. Κριτίαν δέ που πάντες οἱ τῇδε, ἴσμεν οὐδενὸς ἰδιώτην ὄντα ὧν λέγομεν. Ὁ Κριτίας, ἦν μὲν γενναίας καὶ ἁδρᾶς φύσεως. ἥπτετο δὲ καὶ φιλοσόφων συνουσιῶν, καὶ ἐκαλεῖτο ἰδιώτης μὲν ἐν φιλοσόφοις, φιλόσοφος δὲ ἐν ἰδιώταις, ὡς ἡ ἱστορία φησίν. ἐτυράννησε δὲ καὶ αὐτὸς εἷς τῶν τριάκοντα γενόμενος. ἀλλ' οὐ δίκαιον διὰ τοῦτο ὡς Σωκράτει ἐγκαλεῖν, ὅτι νῦν ἐπαίνου τινὸς αὐτὸν ἠξίωσε. πρῶτον μὲν γὰρ ὅπως ἐπῄνεσε προσεκτέον, ὅτι οὐδενὸς ἰδιώτης ἐστὶν ὧν λέγομεν διά τε τὴν φύσιν καὶ τὴν περὶ τὰς φιλοσόφους συνουσίας διατριβήν. ἔπειτα ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ τυραννικόν, εὐφυΐας ἐστὶ τεκμήριον, ὡς ὁ ἐν πολιτείᾳ διδάσκει μῦθος τὰς ἐξ οὐρανοῦ κατιούσας ψυχάς, διαφερόντως ἐπὶ τὸν τυραννικὸν ἄγων βίον. εἰθισμέναι γὰρ ἐκεῖ συμπεριπολεῖν τοῖς θεοῖς καὶ συνδιοικεῖν τὸ πᾶν, κἀνταῦθα ταῖς φαινομέναις ἐπιτρέχουσι δυνάμεσι, ὡς οἱ τοῦ κάλλους τοῦ νοητοῦ μνήμην ἔχοντες, ἀγαπάζονται τὸ φαινόμενον κάλλος. ὅτι δὲ προσήκει κατ' ἀναλογίαν τῇ μέσῃ δημιουργίᾳ, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ διαδέχεσθαι τὸν τοῦ Σωκράτους λόγον, λάβοις ἄν. ἔπειτα, ἐκ τοῦ τὸν Ἀτλαντικὸν ἀπαγγέλλειν, τῶν Ἀτλαντίνων Ποσειδῶνος ὄντων ἐκγόνων. καὶ τρίτον ἀπὸ τῆς οἰκείας αὐτοῦ ζωῆς. τὸ γὰρ ἡγεμονικὸν καὶ τὸ ἐπὶ πολλὰ διατεῖνον. καὶ ὅπως ἡ δύναμις τοῦ μέσου ἐστί, διὸ καὶ ἐν τοῖς ἐπαίνοις, ἔχει τὸ μέσον. ὡς μὲν γὰρ μὴ ἰδιώτης εἰρῆσθαι, ἀλλὰ μέτοχος τῶν τοῦ Τιμαίου πλεονεκτημάτων, τὴν ὕφεσιν αὐτοῦ δείκνυσι τὴν πρὸς τὸ πρῶτον. τὸ δὲ μὴ παντάπασιν αὐτὸν ἀποδεῖν, τὴν συγγένειαν τὴν πρὸς ἐκεῖνον.

Τῆς δὲ Ἑρμοκράτους αὖ περὶ φύσεως καὶ τροφῆς πρὸς ἅπαντ' εἶναι ταῦτα ἱκανὴν πολλῶν μαρτυρούντων, πιστευτέον. Ὁ Ἑρμοκράτης, Συρακούσιός ἐστι στρατηγός, κατὰ νόμους ζῆν ἐφιέμενος. διὸ καὶ πολιτικῆς πως μετεῖχε, καὶ φιλοσοφίας ἕνεκεν οὖν καὶ οὗτος κατ' ἀναλογίαν τῇ τρίτῃ δημιουργίᾳ. τό, τε γὰρ στρατηγικόν, οἰκεῖον ἐστί, ὡς τὰ ἔσχατα τῆς κοσμοποιίας καὶ ἀτακτότατα τάττοντι, καὶ τό, ὑπὸ πολλῶν μαρτυρεῖσθαι ὡς εἰς πλῆθος πᾶν καὶ τὸν ἔσχατον μερισμὸν προάγοντι τὴν ποίησιν. ἡμεῖς μὲν οὖν, οὕτω τάττομεν, ἵνα καὶ πρὸς τὰ πράγματα, ἀναλογίαν ἔχωσιν οἱ ἄνδρες. ἄλλοι δέ, τὸν Κριτίαν τοῦ Ἑρμοκράτους, ὡς ὑφειμένον τάττουσι. καί τοι εἰ ὁ ἀπολειπόμενος οὔτε λέγειν οὔτε

ἀκούειν ἐπι-

ἀκούειν ἐπιτήδειος. καὶ τῶν παρόντων ὁ ἀκροώμενος μέν, σιωπῶν δέ, αὐτὸς δεύτερός ἐστι τοῦ τε λέγοντος, καὶ ταύτῃ μιμούμενος τοὺς ἀμφὶ Σωκράτην καὶ Τίμαιον. ἔπεται καὶ τοῦτο συννοεῖν. ὅτι καὶ ὁ Σωκράτης, τὰ πρεσβεῖα, τῷ Κριτίᾳ δέδωκεν ἐν τῷ λόγῳ, μετὰ τὸν Τίμαιον αὐτὸν ἐγκωμιάσας. εἰσὶ δέ, οἳ καὶ τοιαύτην τάξιν τοῖς προσώποις ἀπονέμουσι τούτοις. Τίμαιον μέν, κατὰ τὸ παραδειγματικὸν αἴτιον τάττοντες, Σωκράτην δέ, κατὰ τὸ ποιητικόν, Κριτίαν δέ, κατὰ τὸ εἰδικόν. οὗτος γὰρ εἰς ἐνέργειαν ἄγει τοὺς ὀρθῶς τεθραμμένους, Ἑρμοκράτην δέ, κατὰ τὸ ὑλικόν. διὸ καὶ ἀκούειν μέν ἐστιν ἐπιτήδειος, λέγειν δέ, οὔ. καὶ γὰρ ἡ ὕλη, δέχεται μὲν ἀλλαχόθεν λόγους, γεννᾷ δέ, οὐ πέφυκε. καὶ ἔχοι ἂν καὶ πολλὴν λόγον ἡ διάταξις μετὰ τὸ ἀφίστασθαι τῆς προτέρας ἐπιβολῆς. Διὸ καὶ χθὲς ἐγὼ διανοούμενος ὑμῶν δεομένων τὰ περὶ τῆς πολιτείας διελθεῖν. ἕως τοῦ, καὶ πάντων ἑτοιμότατος ἂν δέχεσθαι. Δοκεῖ μὲν καὶ ἡ τῆς πολιτείας ἀνακεφαλαίωσις ὥσπερ νῦν φησιν ὁ Σωκράτης, τῆς διεξόδου γεγονέναι τῶν ἐν πολέμοις ἀγώνων χάριν, τῆς ὀρθῶς πολιτευομένης πόλεως. ἔστι δὲ ἀμφότερα συντείνοντα, πρὸς τὴν μίαν τοῦ κόσμου δημιουργίαν, ἥ τε τῆς πολιτείας σύντομος περίληψις, καὶ ὁ Ἀτλαντικὸς πόλεμος. πρὸ γὰρ τῆς ὅλης δημιουργίας καὶ τοῦ παντὸς τῆς κοσμοποιΐας εἴδους, ἀπὸ τῶν μερῶν καὶ τῶν εἰκόνων, ἄμεινον ποιεῖσθαι τὴν θεωρίαν ὡς εἴρηται πρότερον. εἰκότως οὖν καὶ ὁ Σωκράτης τὴν πολιτείαν ἐν τύποις τισὶν ἀναλαβὼν καὶ πρῶτος διὰ ταύτης μιμησάμενος τὸ πᾶν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τῆς οἰκείας οὐσίας, ἵδρυσεν ἑαυτόν. ἀνεγείρει δὲ καὶ ἄλλους εἰς τὸν λόγον, οἳ τὴν δύναμιν ὑμνήσουσι τῆς τοιαύτης πόλεως, καὶ μιμήσονται τοὺς κατὰ τὸ μέσον δημιουργικὸν εἶδος τάττοντας τὸ πᾶν. καὶ τὰς ἐναντιώσεις τὰς ἐν αὐτῷ, καὶ τὰς κινήσεις τὰς πολυειδῶς μονοειδῶς συνέχοντας. ὥσπερ οὖν ὁ παρ' Ὁμήρῳ Ζεὺς καθήμενος ἐν τῇ ἄκρᾳ τοῦ Ὀλύμπου ἐν πτυχί, καὶ μένων ἐν τῇ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἑνότητι, πέμπει τοὺς θεοὺς ἐπὶ τὸν ἑλληνικὸν πόλεμον, τοὺς τῆς ἐναντιώσεως προεστηκότας τῆς κοσμικῆς, οὕτω δὴ καὶ ὁ Σωκράτης, ἐν τῷ νοητῷ τῆς πολιτείας εἴδει καθαρῶς ἱστάμενος, παρασκευάζει τοὺς μετ' αὐτὸν δυναμένους, τήν τε κίνησιν καὶ τὴν δύναμιν ὑμνῆσαι τῆς πολιτείας ταύτης, τὸν μὲν Τίμαιον τὴν ἐπιστήμην, προκαλούμενος εἰς τὴν τοῦ ὅλου ὁλικῶς θεωρίαν, τοὺς δὲ ἄλλους παρασκευάζων εἰς τὴν τῶν μερικῶν ὁλικὴν καὶ σύντομον περιοχήν. ὡς γὰρ τὴν πολιτείαν ὁλικῶς διῆλθεν, οὕτω βούλεται καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς ὑμνηθῆναι παρὰ τῶν ἄλλων. ἐπειδὴ δὲ εἰκόνα φέρουσιν οἱ λόγοι πάντες οὗτοι τῶν δημιουργικῶν ἔργων, καὶ ἡ συνουσία πᾶσα τῆς κοσμοποιΐας, εἰκότως πως καὶ ὁ Σωκράτης εἶπεν ὅτι κεκοσμημένος πάρεστι καὶ ἕτοιμος δέχεσθαι τοὺς λόγους ὡς τὸ πρόσφορον εἶδος τῆς ἀρετῆς τῇ κοσμιότητι τῶν λόγων περιβεβλημένος. Καὶ μὲν δὴ καθάπερ εἶπε Τίμαιος ὅδε ὦ Σώκρατες, ἕως τοῦ καθ' ὁδὸν αὐτὰ ταῦτα ἐσκοποῦμεν. Ἔδει καὶ τὸν Ἑρμοκράτην τι λέγειν, ἀλλὰ μὴ σιωπῶντα παρεῖναι τοῖς ἐν κωμῳδίᾳ προσώποις ἐοικότα τοῖς ἀργοῖς παρεστῶσι. διὸ καὶ οὗτος πεποίηταί τι πρὸς τὸν Σωκράτην λέγων. καὶ τοῦτο μέν, λογογραφικόν, ἐκεῖνο δέ, οἰκεῖον τοῖς προκειμένοις. ὅτι γὰρ καὶ τὰ ἔσχατα τῆς δημιουργίας ἕπεται τῷ ἑνὶ πατρὶ τῶν ὅλων, καὶ διὰ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς ἐκεῖνο συννεύει πρὸς τὴν μίαν τοῦ κόσμου πρόνοιαν ὡς ἐξ εἰκόνων τῶν νῦν λεγομένων. ὁ γάρ τι Ἑρμοκράτης Τιμαίῳ συνεπόμενος, οὐδὲν φησιν ἐλλείπειν. οὔτε γὰρ προθυμίας, οὔτε δυνάμεως εἰς τοὺς ὑπὸ Σωκράτην ἐπιζητουμένους λόγους. δυὸ γὰρ ταῦτα μάλιστα ἡμῖν ἐμποδὼν γίνεται εἰς τὸ ἐνεργεῖν εἰς ἀλλήλους, ἥ, τε ἡμετέρα ῥαθυμία, καὶ ἔτι ἔξωθεν ἂν ἦ κώλυμα. ταῦτ' οὖν ἀμφότερα ἀνεῖλεν εἰπών, οὔτε προθυμίας ἐλλείπειν, οὔτε πρόφασιν εἶναι τινὰ κωλύουσαν ἀποπληροῦν αὐτοῖς, τὴν Σωκράτους ἐπίταξιν. εἰκότως δὴ οὖν καὶ τὸν Κριτίαν προὐκαλέσατο πρὸς τὴν τῶν παλαιῶν ἔργων ἀφήγησιν τῆς ἀθηναίων πόλεως. ἐν οἷς ὁ Σωκράτης, ἐπίταξιν εἶχε τὸ τέλος ὥσπερ ὁ Σωκράτης τὸν Τίμαιον. καὶ κοινωνὸν περὶ ἑαυτὸν ποιεῖ τῶν ἐκείνου λόγων. τῇ γὰρ προτεραίᾳ μετ' ἐκείνου συνδιεσκέφθαι φησὶν αὐτούς, ὥσπερ καὶ ὁ τρίτος δημιουργὸς ἐν τῷ παντὶ κοινωνεῖ πρὸς τὴν τοῦ δευτέρου ποίησιν. δεῖται γὰρ ἡ ὅλη γένεσις, καὶ τοῦ ἐκ τοῦ ὑποχθονίου κόσμου πάντως ἀναδόσεως. εἰ δὲ ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ἔοικε καὶ ὁ Ἀτλαντικὸς τρίτην ἐσχηκέναι τὴν ἀφήγησιν. οἰκείους δέ, τῇ μέσῃ δημιουργίᾳ φασίν, ἀριθμοὺς τήν τε δυάδα, καὶ τὴν τριάδα. τὴν μέν, διὰ τὴν δύναμιν, τὴν δέ, διὰ τὴν δημιουργικὴν καὶ τελεσιουργὸν αὐτῆς τῶν ἐγκοσμίων πρόνοιαν. ὥστ' εἴτε δευτέραν, εἴτε τρίτην αὐτῷ τὴν ἀφήγησιν ἀποδοίης, ἔχεις ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἀριθμῶν, εἰς τὴν τῆς μεσότητος ἔννοιαν ἀνατρέχειν. Ὃν δὲ οὖν λόγον ἡμῖν εἰσηγήσατο ἐκ παλαιᾶς ἀκοῆς, ὃν καὶ νῦν λέγε αὖ Κριτία τῷδε, ἵνα συνδοκιμάσῃ πρὸς τὴν ἐπίταξιν, εἴτ' ἐπιτήδειός ἐστιν, εἴτε μὴ ταῦτα χρὴ δρᾶν. εἰ καὶ τῷ τρίτῳ κοινωνῷ Τιμαίῳ συνδοκεῖ, δοκεῖ μήν. Θαυμαστὴν αὖ εὕροις ὡς ἐν εἰκόσι τῶν θείων ἔνδειξιν. ὡς γὰρ ἐν ἐκείνοις τὰ δεύτερα τὰς τῶν πρώτων ἐκκαλεῖται γονίμους δυνάμεις, καὶ προάγει πρὸς τὴν τῶν διοικουμένων πρόνοιαν, οὕτω καὶ ἐν τούτοις ὁ Ἑρμοκράτης καὶ τὸν Κριτίαν εἰς τὸ λέγειν προκαλεῖται. καὶ τῷ Σωκράτει πληροῖ τὴν ὑπόσχεσιν. καὶ ὡς ἐν ἐκείνοις ἐπιστρέφει τὰ αἰτιατὰ πρὸς τὴν τοῦ αἰτίου αὐτοχήν, οὕτω αὖ ἐν τούτοις ὁ μὲν Ἑρμοκράτης, εἰς τὸν Κριτίαν ἀποτείνεται, οὗτος δέ, εἰς τὴν Σωκράτους ἐπίταξιν ἀποβλέπει. καὶ ὡς ἐν ἐκείνοις πάντα τὰ δημιουργικὰ αἴτια, τοῦ ἑνὸς ἐξήρτηται πατρός, καὶ τῷ ἐκείνου βουλήματι, πάντα κυβερνᾷ, τὸν αὐτὸν καὶ ἐνταῦθα πάντες ἐπὶ τὸν Τίμαιον καταφεύγουσι. καὶ τὴν τοῦ Τιμαίου νεῦσιν ἢ ἐπίπνευσιν, ἢ βούλησιν, ἵν' ἐξ ἐκείνης οἷον ἐκ ῥίζης ὁρμηθέντες, κατὰ

νοοῦν αὐτῷ, διαθῶσι τὸν λόγον. οὕτω γὰρ ἂν καὶ συντελέσοι πρὸς τὴν ὅλην κοσμοποιΐαν τὰ μέλλοντα λέ-
γεσθαι. καὶ μὴν καὶ τὸ, ἐκ παλαιᾶς ἀκοῆς, εἰ μὲν ἱστορικὸς ὁ λόγος, τὸ περὶ χρόνον σημαίνειν παλαιόν, εἰ δὲ
ἐνδείξεις ἐστὶ τῶν ἐν τῷ παντὶ γινομένων, τοὺς ἐξ ἀϊδίου ταῖς ψυχαῖς ἐνυπάρχοντας λόγους αἰνίσσοιτο
ἄν. εἰ δὲ καὶ τῶν θείων αἰτίων εἰκόνα φέροι, δεικνῦσιν ὅτι ταῦτα τὰ δημιουργικὰ αἴτια, πληρούμενα ἄνω-
» θεν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων θεῶν, μεταδιδόασι καὶ τοῖς δευτέροις τῶν ἑαυτῶν προνοιῶν. Ἄκουε δὴ ὦ Σώ-
» κρατες λόγου μάλα μὲν ἀτόπου, παντάπασί γε μὴν ἀληθοῦς ὡς ὁ τῶν ἑπτὰ σοφώτατος Σόλων ποτὲ
» ἔφη. Τὸν περὶ τῶν Ἀτλαντίνων σύμπαντα τοῦτον λόγον, οἱ μὲν, ἱστορίαν ψιλὴν εἶναί φασιν, ὥσπερ ὁ
πρῶτος τοῦ Πλάτωνος ἐξηγητὴς Κράντωρ. ὃς δὴ καὶ σκώπτεσθαι μὲν φησὶν αὐτὸν ὑπὸ τῶν τότε ὡς οὐκ αὐ-
τὸν ὄντα τῆς πολιτείας εὑρετὴν, ἀλλὰ μεταγράψαντα τὰ Αἰγυπτίων. τὸν δὲ, τοσοῦτον ποιήσασθαι τὸν
σκωπτόντων λόγον, ὥστε ἐπὶ Αἰγυπτίους ἀναπέμψαι τὴν περὶ Ἀθηναίων καὶ Ἀτλαντίνων ταύτην ἱστο-
ρίαν ὡς τῶν Ἀθηναίων κατὰ ταύτην ζησάντων ποτὲ τὴν πολιτείαν. μαρτυροῦσι δὲ καὶ οἱ προφῆται φη-
σὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐν στήλαις ταῖς ἔτι σωζομέναις ταῦτα γεγράφθαι λέγοντες. οἱ δὲ, φασὶν αὐτὴν μῦ-
θον εἶναι καὶ πλάσμα γενόμενον μὲν οὐδαμῶς, ἔνδειξιν δὲ φερόντων τῶν ἀεὶ ὄντων περὶ τὸν κόσμον ἢ γιγνο-
μένων. οὐ δὲ τοῦ Πλάτωνος ἐπακούοντες. οὕτοι βοῶντος ὅτι μάλα μὲν ἄτοπος ὁ λόγος, παντάπασί γε
μὴν ἀληθής. τὸ γὰρ παντάπασιν ἀληθὲς, οὐ πῇ μέν ἐστιν ἀληθὲς, πῇ δὲ οὐκ ἀληθὲς, οὐδὲ ψεῦδος μὲν
κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀληθὲς δὲ κατὰ τὴν ὑπόνοιαν. οὐ γὰρ ἂν εἴη παντὶ τὸ τοιοῦτον ἀληθές. οἱ δὲ, γεγονέναι
μὲν ταῦτα, τὸν τρόπον οὐκ ἀπογινώσκουσι, παραλαμβάνεσθαι δὲ νῦν ὡς εἰκόνας τῶν ἐν τῷ παν-
τὶ προσούσων ἐναντιώσεων. πόλεμον γὰρ εἶναι τὸν πάντων πατέρα καὶ κατὰ τὸν Ἡράκλειτον. καὶ τούτων οἱ
μὲν, εἰς τοὺς ἀπλανεῖς καὶ πλανωμένους ἀναπέμπουσι τὴν ἀνάλυσιν, ὡς τῶν μὲν Ἀθηναίων, ἀνάλογον τοῖς
ἀπλανέσι λαμβανομένων, τῶν δὲ Ἀτλαντίνων τοῖς πλάνησι. καὶ μαχομένων μὲν διὰ τὴν ἀντιπεριφο-
ράν, κρατούντων δὲ τῶν ἑτέρων, διὰ τὴν μίαν τοῦ κόσμου στροφήν. ταύτης γοῦν ἐστὶ τῆς δόξης ὁ γεν-
ναῖος Ἀμέλιος. οὕτως ὑπερδιατεινόμενος τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν διὰ τὸ λέγεσθαι σαφῶς τὴν Ἀτλαντίδα
νῆσον, εἰς ἑπτὰ διαιρεῖσθαι τινὰς κύκλους ἐν τῷ Κριτίᾳ, ὡς οὐκ οἶδ', εἴ τις ἄλλος ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ δογ-
μάτων. οἱ δὲ, εἰς δαιμόνων τινῶν ἐναντίωσιν, ὡς τῶν μὲν ἀμεινόνων, τῶν δὲ, χειρόνων. καὶ τῶν μὲν,
πλήθει, τῶν δὲ δυνάμει κρειττόνων. καὶ τῶν μὲν κρατούντων, τῶν δὲ, κρατουμένων, ὥσπερ Ὠριγένης ὑπέ-
λαβεν. οἱ δὲ, εἰς ψυχῶν διάστασιν, καλλιόνων καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τροφίμων, καὶ γενεσιουργῶν ἄλλων. αἳ καὶ
τῷ τῆς γενέσεως ἐφόρῳ θεῷ προσήκουσι. καὶ ἔστι τῆς ἐξηγήσεως ταύτης, Νουμήνιος. οἱ δὲ, καὶ μίξαντες
τὴν Ὠριγένους ὥσπερ οἴονται καὶ Νουμηνίου δόξαν, ψυχῶν πρὸς δαίμονας ἐναντίωσιν εἶπον. τῶν μὲν δαι-
μόνων, καταγωγῶν ὄντων, τῶν δὲ ψυχῶν καταγομένων. παρ' οἷς ὁ δαίμων τριχῶς. καὶ γὰρ εἶναί φα-
σι τὸ μὲν, θείων δαιμόνων γένος, τὸ δὲ, κατὰ σχέσιν, ὃ μερικαὶ συμπληροῦσι ψυχαὶ δαιμονίας τυχοῦσαι
λήξεως, τὸ δὲ πονηρὸν ἄλλο καὶ λυμαντικὸν τῶν ψυχῶν. τοὺς οὖν ἐσχάτους δαίμονας, τὸν πόλεμον τοῦτον
συγκροτεῖν, κατὰ τὰς ψυχὰς ἐν τῇ εἰς τὴν γένεσιν καθόδῳ. καὶ ἅπερ οἱ παλαιοί φασιν θεολόγοι εἰς
Ὄσιριν καὶ Τυφῶνα ἀνήγαγον, ἢ εἰς Διόνυσον καὶ Τιτᾶνας. ταῦτα ὁ Πλάτων, εἰς Ἀθηναίους καὶ Ἀτλαντί-
νους ἀναπέμπει διὰ εὐσέβειαν. πρὶν δὲ εἰς τὰ στερεὰ σώματα τὰς ψυχὰς κατελθεῖν, πόλεμον παραδί-
δωσι τῶν ψυχῶν πρὸς τοὺς ὑλικοὺς δαίμονας, τοὺς τῇ δύσει προσῳκείωσεν. ἐπεὶ καὶ ἡ δύσις ὡς ἔλεγον
Αἰγύπτιοι, τόπος ἐστὶ δαιμόνων κακωτικόν. ἐπὶ δὲ ταύτης ἐστὶ τῆς οἰήσεως, ὁ φιλόσοφος Πορφύριος, ὃν
καὶ θαυμάσειεν ἄν τις, εἰ ἕτερα λέγει τῆς Νουμηνίου παραδόσεως. Ἀλλ' οὗτοι γε ὑπὸ τοῦ θειοτάτου κατά
γε τὴν ἐμὴν, Ἰαμβλίχου κομιδῇ, γενναίως εὐθύνθησαν. ἀρέσκει δὲ τούτῳ τε καὶ τῷ ἡμετέρῳ καθηγε-
μόνι τὴν ἐναντίωσιν ταύτην, οὐκ ἐπ' ἀθετήσει τῶν λεγομένων, τοὐναντίον μὲν οὖν ἐκείνων πάντως δεδε-
γμένων ὡς γεγονότων, ἀλλ' ὡς εἰώθαμεν, τὰ πρὸ τῶν ὑποκειμένων τοῖς διαλόγοις, ἀνάγειν εἰς τὸν αὐ-
τὸν τοῖς διαλόγοις σκοπόν. ἀρέσκει δὴ οὑτωσὶ καὶ κατὰ τὸν ὅμοιον τύπον καὶ ταύτην τὴν ἐναντίωσιν ἀπὸ τῶν
ἀνθρωπίνων ἄραντας διὰ παντὸς τοῦ κόσμου, καὶ μάλιστα τῶν γενητῶν διατείνειν. καὶ ἐπὶ πάντων τὴν
διάνοιαν ἐκτείνειν, ὅπῃ μετέχει τῆς ἐναντιώσεως θεωροῦντας, κατὰ τὴν ποικιλίαν τῶν δυνάμεων. ἐπεὶ γὰρ
πάντα καὶ ἐκ τοῦ ἑνός ἐστι καὶ ἐκ τῆς μετὰ τὸ ἓν δυάδος καὶ ἥνωταί πως ἀλλήλοις, καὶ ἀντίθετον ἔλαχε φύ-
σιν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς γένεσι τοῦ ὄντος, ἔστι τις ἀντίθεσις ταὐτοῦ πρὸς θάτερον καὶ κινήσεως πρὸς στάσιν.
πάντα δὲ μετέχει τῶν γενῶν τούτων, τὰ ἐν τῷ κόσμῳ καλῶς ἂν ἔχοι τὴν διὰ πάντων διήκουσαν ἐναν-
τίωσιν θεωρεῖν. καὶ μὴν καὶ εἰ τὴν πολιτείαν ἀνάλογον ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ τεθεάμεθα, δεῖ δή που καὶ
τὸν πόλεμον τοῦτον ἐν πάσῃ τῇ φύσει καθορᾶν ἐνόντα. τῷ μὲν γὰρ εἶναι καὶ ταῖς οὐσίαις, ἀνάλογον ἡ πο-
λιτεία, ταῖς δὲ δυνάμεσιν αὐτῶν, καὶ ὡς αὐτὸς εἶπε κινήσεσι, ὁ πόλεμος. καὶ τῇ μὲν ἑνώσει τῇ ὅλῃ τὴν πο-
λιτείαν κοινὰ πάντων ποιούσαν ἐκείνην, τῇ δὲ διαιρέσει τῇ κοσμικῇ τοῦ νείκους δυναστείᾳ τοῦτον ἀφομοιοῦ-
σθαι ῥητέον. εἴτε οὖν δίχα διέλοις τὸ πᾶν, εἴς τε τὸ ἀσώματον καὶ σωματικόν, καὶ αὖ τὸ ἀσώματον, εἴς τε
τὰ νοερώτερα, καὶ τὰ ἐνυλότερα, καὶ τὸ σωματικόν, εἰς οὐρανὸν καὶ γένεσιν, καὶ τὸν μὲν οὐρανόν, εἰς ἐναν-
τίας περιόδους, τὴν δὲ γένεσιν εἰς τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις, εἴτε ὁπωσοῦν ἢ ἐν θεοῖς τοῖς ἐγκοσμίοις
ἢ ἐν δαίμοσιν, ἢ ἐν ψυχαῖς, ἢ σώμασιν λαμβάνοις τὴν ἀντίθετον ταύτην ζωὴν, ἔχοις ἂν ἁπανταχοῦ τὰς
ἀναλογίας

ἀναλογίας ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὰ πράγματα φέρειν. ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν, ὁ θεῖος Ομηρος ἀντιθέσεις ποιεῖ. πρὸς μὲν Ποσειδῶνι, τὸν Απόλλωνα, τῇ δὲ Αθηνᾷ, τὸν Αρην, πρὸς δὲ Ηφαίστῳ, τὸν ποταμόν, τῇ δὲ Λητοῖ, τὸν Ερμῆν, τῇ δὲ Αρτέμιδι, τὴν Ηραν ἀντιτάττων. δεῖ γὰρ τὴν γένεσιν ὁρᾶν καὶ ἐν ἀσωμάτοις, καὶ ἐν σώμασι, καὶ ἐν τοῖς συναμφοτέροις. καὶ τὸν μὲν Ποσειδῶ, καὶ τὸν Απόλλωνα, δημιουργοὺς τίθεσθαι τῆς ὅλης γενέσεως, τὸν μὲν ὁλικῶς, τὸν δὲ μερικῶς. τὴν δὲ Ηραν καὶ Αρτεμιν, ζωογονίας χορηγούς, τὴν μὲν, λογικῆς, τὴν δὲ φυσικῆς. τὴν δ' Αθηνᾶν καὶ τὸν Αρεα, τῆς δι' ἀμφοῖν τοῦ νοῦ καὶ τῆς ζωῆς διηκούσης ἐναντιώσεως αἰτίους, τὴν μὲν, τῆς περὶ νοῦν ἀφοριζομένης, τὸν δὲ τῆς ὑλικωτέρας καὶ παθητικωτέρας. τὸν δὲ Ερμῆν καὶ τὴν Λητώ, τῆς τῶν ψυχῶν διττῆς τελειώσεως προστάτας, τὸν μὲν, τῆς διὰ τῶν γνωστικῶν δυνάμεως καὶ τῆς τῶν λόγων προβολῆς, τὴν δὲ, τῆς διὰ τῶν ζωτικῶν λείας καὶ ἑκουσίου καὶ ἐθελήμονος ἀναγωγῆς. τὸν δὲ Ηφαιστον καὶ Ξάνθον, ἁπάσης τῆς σωματικῆς συστάσεως ἀρχηγούς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων, τὸν μὲν, τῶν δραστηκωτέρων, τὸν δὲ, τῶν παθητικωτέρων, καὶ οἷον ὑλικωτέρων. τὴν δὲ Αφροδίτην αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἀφιεὶς ἵνα πᾶσιν ἕνωσιν ἐπιλάμπῃ καὶ ἁρμονίαν, τοῖς δὲ χείροσι συμμαχοῦσαν. διότι τὸ ἓν ἐν τούτοις, χεῖρόν ἐστι τοῦ πλήθους. πᾶσα γὰρ ἐναντίωσις, μετὰ τοῦ ἑνὸς θεωρεῖται ὄντως, ἢ πρὸ αὐτῆς ὄντος, ἢ συμφυῶς ὑφεστηκότος, ἢ μετ' αὐτὴν ἐπιγεννηματικοῦ πως ὄντος. ἃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ὡς οἱ θεολόγοι κατιδὼν ὀρθῶς, πρὸ τῆς μιᾶς κοσμοποιίας τὴν πεπληθυσμένην παραδιδούς, καὶ πρὸ τῶν ὅλων τὰ μέρη καὶ ἐν εἰκόσι ταῦτα πρὸ τῶν παραδειγμάτων εὑρὼν, ἐπ' ἀνθρώπων τὴν ἐναντίωσιν ταύτην θεωρεῖ, τὴν ἀνάλογον καὶ ἐν τοῖς ὅλοις οὖσαν, ἥ τε τιτανομαχίας, οὗ τε γιγαντομαχίας δεηθείς. πῶς γὰρ ἔμελλεν ἀρεστὰ Σωκράτει λέξειν τῷ τῇ προτεραίᾳ κατηγορήσαντι τῶν ταῦτα πλαττόντων ποιητῶν. ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἱστορίας τὰ πράγματα λαβὼν, ἵνα δὴ μὴ ἐπὶ θεῶν αὐτῷ γίγνηται ὁ λόγος ὅτι μάχονται ἀλλήλοις, ἀλλ' ἐπ' ἀνθρώπων μὲν φέρηται ταῦτα, διὰ δὲ ἀναλογίας εὐλαβῶς καὶ ἐπ' αὐτοὺς μεταφέρηται τοὺς θεούς. καὶ γὰρ τοῖς ποιηταῖς τοῖς ἐνθέοις πρὸ τῆς τάξεως τῆς μιᾶς, οἱ τοιοῦτοι πόλεμοι παραδίδονται. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ὁ τρόπος προσήκει, Πλάτωνι δὲ οὗτος: μετὰ μὲν πολιτικῆς, οὗτος σωφρονέστερος ὤν, μετὰ δὲ θελκτικῆς, ἐκεῖνος ὡς ἐνθεώτερος. ταῦτα μὲν, περὶ τοῦ σύμπαντος λόγου. τῆς δὲ ἐκκειμένης ῥήσεως, τὸ μὲν (ἄκουε) παροιμιῶδές ἐστι, καὶ ἐπὶ τούτων λεγόμενον ἐφ' ὧν ἐκκαλεῖσθαι βουλόμεθα τὴν τοῦ ἀκούοντος προσοχήν. ἴσον οὖν ἐστι τὸ ἄκουε, πρόσδεχου δὴ τὰ ἄξια προσοχῆς. τὸ δὲ (ἄτοπον) δηλοῖ μὲν τὸ παράλογον ὡς ἐν Γοργίᾳ φησὶν, ἄτοπά γε ὦ Σώκρατες. ἢ τὸ παράδοξον ὡς ἐν Κρίτωνι χρῆται, ὡς ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον ὦ Σώκρατες. ἢ τὸ θαυμαστὸν, ὡς ἐν Θεαιτήτῳ, καὶ οὐδέν γε ἄτοπον, ἀλλὰ πολὺ θαυμαστότερον εἰ μὴ τοιοῦτος ἦν. ἐνταῦθα δὲ εἴληπται, ὡς σημαῖνον τὸ θαύματος ἄξιον. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἑξῆς περὶ τῶν αὐτῶν λέγων ὡς μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τῆσδ' εἴη τῆς πόλεως ἔργα παλαιά. ὅ γε μὴν λόγος, δηλοῖ τὴν ἀλήθειαν τῶν ῥηθησομένων. οὕτω γὰρ εἴρηται καὶ ἐν Γοργίᾳ τοῦ λόγου διαφέρειν ὁ μῦθος. τὸ δὲ τῶν ἑπτὰ σοφώτατον εἰρῆσθαι Σόλωνα, πάνυ εἰκότως ἐρρήθη, καὶ ὡς ὑπὸ συγγενοῦς, καὶ ὡς πρὸς Αθηναῖον ἄλλον. καὶ ὡς ἐν Παναθηναίοις, καὶ ὡς ἔνδειξιν φέρον τοῦ εἰς πᾶσαν σοφίαν διατείνειν τὰ ῥηθησόμενα. καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν ὅπως ἐρρήθη πάντων σοφώτατος. οὐ δὲ προσγλίχεσθαι ὅπως ἂν ῥηθείη τῶν μὲν ἄλλων ἀνθρώπων σοφώτατος, τῶν δὲ σοφῶν εἷς. σοφώτατοι δὲ πάντες. τί γὰρ ἄτοπον εἰ καὶ τῶν ὁμοταγῶν λέγοιτο σοφώτατος ἀνήρ. μαρτυρεῖ γὰρ αὐτῷ τὴν σοφίαν, ἥ τε νομοθεσία, καὶ ἡ ὑπὲρ Σαλαμῖνος τῆς μανίας ὑπόκρισις, καὶ ἡ πρὸς Πεισίστρατον αὐτοῦ τὸν τύραννον, ἔνοπλος ἀπάντησις τῶν μὲν μὴ αἰσθανομένων, λέγοντος αὐτὸν εἶναι φρονιμώτερον, τῶν δὲ συνιέντων, ἀνδρειότερον. ἥ τε πρὸς τὸν Κροῖσον συνουσία, καὶ ἡ ἀπόκρισις ἡ πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι καλλίστους ἔθηκε νόμους, οὐ γὰρ καλλίστους θεῖναι, ἀλλὰ τοὺς δυνατοὺς ἔφη, εἰδέναι δὲ τοὺς κρείττους. λέγεται δέ τις καὶ περὶ τοῦ τρίποδος τοῦ σαγηνευθέντος ὑπό τινων νεανίσκων ἱστορία, κἂν μὴ πάντες αὐτὴν λέγωσιν, ὅτι τοῦ θεοῦ χρήσαντος πρὸς σοφωτάτῳ δοθῆναι, Θαλῇ μὲν προσηνέχθη πρῶτον, οὗτος δὲ, πρὸς ἄλλον ἀνέπεμψε τῶν ἑπτὰ, καὶ οὗτος πρὸς ἄλλον, καὶ τέλος ἧκεν εἰς Σόλωνα πάντων ἐκείνῳ παραχωρησάντων, οὗτος δὲ εἰς θεὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνήγαγεν εἰπὼν, ἐκεῖνον εἶναι τὸν ὄντως σοφώτατον. Σόλωνος δὲ καὶ ὅτι ὁ μὴν ὁ σεληνιακὸς, οὐκ ἔστι τριακονθήμερος, καὶ διὰ τοῦτο πρῶτος αὐτὸς ἔνην ἐκάλεσε καὶ νέαν, καὶ ὅλως τὸ ἀναστρέψαι τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἡμερῶν ἀπὸ εἰκάδος, εἰς ἐκεῖνον ἀναφέρεται. φασὶ δέ τινες ὅτι καὶ νοῦν ἐπιστατεῖν τοῖς ὅλοις πρὸ Αναξαγόρου, Σόλων ἀπεφήνατο, ἐξ ὧν ἁπάντων ὅτι μετῆν αὐτῷ σοφίας τινὸς ἐναργές ἐστιν. ἦν μὲν οἰκεῖος ἡμῖν, καὶ σφόδρα φίλος Δρωπίδου τοῦ προπάπ- „
που καθάπερ λέγει καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ποιήσει. πρὸς δὲ Κριτίαν τὸν ἡμέτερον πάππον, εἶπεν, ὡς ἀπεμνημό- „
νευεν αὖ πρὸς ἡμᾶς ὁ γέρων, ὅτι μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τῆσδε εἴη παλαιὰ ἔργα τῆς πόλεως, ὑπὸ χρόνου „
καὶ φθορᾶς ἀνθρώπων ἠφανισμένα. Η μὲν ἱστορία ἡ περὶ τὸ Σόλωνος γένος, καὶ τὴν Πλάτωνος πρὸς αὐτὸν „
συγγένειαν, τοιαύτη τίς ἐστιν. Εξηκεστίδου παῖδες ἐγένοντο, Σόλων καὶ Δρωπίδης, καὶ Δρωπίδου μὲν, Κριτίας, οὗ μνημονεύει καὶ Σόλων ἐν τῇ ποιήσει, λέγων. εἰπέμεναι Κριτίῃ ξανθότριχι πατρὸς ἀκούειν. οὐ γὰρ ἁμαρτινόῳ πείσεται ἡγεμόνι. Κριτίου δὲ Κάλλαισχρος καὶ Γλαύκων. Καλλαίσχρου δὲ αὖ Κριτίας οὗτος. δηλοῖ δὲ ὁ ἐν Χαρμίδῃ Κριτίας, τὸν Γλαύκωνα, τὸν Χαρμίδου πατέρα, θεῖον ἑαυτοῦ καλῶν. Γλαύκωνος δὲ Χαρμίδης, καὶ Περικτιόνη. τῆς δὲ Περικτιόνης, ὁ Πλάτων, ὥστε ὁ Γλαύκων, Κριτίου θεῖος ἦν, πατὴρ

δὲ, Χαρμίδου, Χαρμίδης δὲ, θεῖος Πλάτωνος, Σόλων δὲ, ἀδελφὸς τοῦ ἐπιπάππου Κριτίου. τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς, τοιοῦτον. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, ἄλλως πως παραδίδωσι τὴν τοῦ γένους διαδοχήν. αὐτόθεν γὰρ τοῦ Δρωπίδου παῖδα, τὸν Γλαύκωνα ποιεῖ. ἄλλοι δὲ, Καλλαίσχρου Κριτίαν καὶ Γλαύκωνα παῖδας λέγουσιν, ὥσπερ καὶ Θέων ὁ Πλατωνικός. καί τοι ἐν Χαρμίδῃ φησὶν ὁ Κριτίας, ὅτι παῖς ἐστι Χαρμίδης Γλαύκωνος τοῦ ἡμετέρου θείου, καὶ τοῖς ῥήμασιν οὑτωσὶ λέγων, ἀνεψιὸς δὲ ἐμός. οὔτ᾽ ἄρα Δρωπίδου υἱὸς ὁ Γλαύκων, οὔτε Κριτίου τοῦ νεωτέρου ἀδελφός. ἀλλὰ τούτων ἄδην οὐδὲν ἀνδρὶ τῶν πραγμάτων φροντίζοντι ταῦτα ὅπως ἂν ἔχοι. λάβοις δ᾽ ἂν ἐκ τούτων ὡς εἰκόνων εἰς τὰ πράγματα μετιὼν, ὅτι πᾶσα τοῦ κόσμου διάστασις, καὶ αἱ ἐν αὐτῷ διτταὶ συστοιχίαι, καὶ προσεχῶν αἰτίων δημιουργικῶν ἐξήρτηνται, καὶ εἰς ἄλλας αἰτίας νοερωτέρας ἀναπέμπονται καὶ πρεσβυτέρας, καὶ ὅτι τὰ αἴτια τῆς κινήσεως ταύτης, συνεχῆ ἐστι καὶ ἡνωμένα, καὶ ἀφ᾽ ἑνὸς ἠρτημένα, καὶ ὅτι πρεσβύτερα τῇ νοήσει τὰ ἀνώτερα, καὶ ὡς παραδέχεται τὰ δεύτερα τὴν τῶν πρώτων ποίησιν, καὶ διαφέρει τε αὐτῶν, καὶ κοινωνίαν ἔχει πρὸς ταῦτα ὁμοφυῆ. πρὸς δὲ τούτοις ὅτι λήθη διχῶς γίνεται ταῖς ψυχαῖς τῶν ὅλων θεωρίας, μεγάλων ὄντων καὶ θαυμαστῶν, ἢ διὰ πολύν χρόνον ἀφεστάναι τῆς τοιαύτης ζωῆς, ἢ διὰ τὸ ἄρτι πεσεῖν εἰς τὴν γένεσιν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ φθαρῆναι τὸν ὄντως ἄνθρωπον. αἱ δὲ νεοτελεῖς ψυχαὶ καὶ μνήμην ἔχουσαι τῶν ἐκεῖ, διὰ μὴ δύνασθαι ὑπὸ τῆς ὕλης, ῥαδίως ἀναμιμνήσκονται τῆς ἀληθείας. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ διαιρετέον. εἰ δὲ οἰκεῖον ἁπλῶς τὸν Σόλωνα κέκληκεν, οὐ δεῖ θαυμάζειν. ἔλεγον γὰρ οἰκείους οὐ μόνον τοὺς συνήθεις, ἀλλὰ καὶ τοὺς συγγενεῖς. προσκείμενον δὲ καὶ τὸ σφόδρα φίλος, ἐνδείκνυται τὸ μὴ ψιλὴν εἶναι τὴν τοῦ γένους κοινωνίαν, ἀλλὰ ταυτότητα καὶ ὁμοιότητα ζωῆς ἐν τοῖς ἀρχηγέταις τῆς τοῦ Πλάτωνος γενέσεως. γέροντα δὲ, τὸν πρότερον Κριτίαν ἐκάλεσε, τὸ ἔμφρον αὐτοῦ σημαίνων καὶ νοερὸν καὶ πρὸς τὰ πολλὰ μαθήματα οἰκεῖον.

» Πάντων δὲ ἓν μέγιστον, οὗ

» νῦν ἐπιμνησθεῖσι, πρέπον ἂν ἡμῖν εἴη. σοί τε ἀποδοῦναι χάριν, καὶ τὴν θεὸν ἅμα ἐν τῇ πανηγύρει δι-

» καίως καὶ ἀληθῶς οἷόν περ ὑμνοῦντας ἐγκωμιάζειν.

Λογγῖνος μὲν ἠπόρει, τί ποτε βούλεται τῷ Πλάτωνι τοῦτο τοῦ διηγήματος ἡ παράθεσις. οὔτε γὰρ ὡς διαναπαύων τοὺς ἀκροατὰς, οὔτε ὡς δεόμενος αὐτοῦ πεποίηται τὴν μνήμην, καὶ ἔλυεν ὡς οὕτω λέγων, ὅτι πρὸ τῆς φυσιολογίας παρέλαβεν αὐτὸ ψυχαγωγῶν τὸν ἀκροατὴν, καὶ τὸ τῆς ἑρμηνείας ἐκείνης αὐχμηρὸν, προθεραπεύων διὰ τῆς τούτου παραθέσεως. Ὠριγένης δὲ πεπλάσθαι μὲν ἔλεγε τὸ διήγημα, καὶ τοσοῦτόν γε συνεχώρει τοῖς ἀμφὶ τὸν Νουμήνιον, οὐ διὰ ἡδονὴν δὲ πεπλάσθαι μεμηχανημένην κατὰ τὸν Λογγῖνον. αἴτιον δὲ οὐ προσετίθει τοῦ πλάσματος. ἡμεῖς δὲ ὅτι πρὸς τὴν ὅλην συντελεῖ θεωρίαν τῆς φύσεως, πολλάκις εἴπομεν, καὶ δὴ καὶ ἐν τούτοις φαμὲν τοῖς ῥήμασιν. ὅτι τὸν ἕνα καὶ κοινὸν λόγον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ διττῶν συστοιχιῶν, καὶ τὴν μίαν ἐναντιότητα τὴν δι᾽ ὅλου διατείνουσαν, μέγιστον καλεῖ τῶν ἔργων καὶ θαυμαστὸν ὡς τὴν ἄλλην συνέχοντα δημιουργίαν ἄρρηκτον ἐξ ἐναντίων συνεστῶσαν περαινόντων τε καὶ ἀπείρων ὡς Φιλόλαος φησί, καὶ ὡς αὐτὸς ἐν Φιλήβῳ λέγων. πολὺ μὲν εἶναι τὸ πέρας ἐν τῷ κόσμῳ, πολὺ δὲ καὶ τὸ ἄπειρον, τὰ ἐναντιώτατα καὶ συμπληροῦντα τόδε καὶ πᾶν. ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν κοσμοποιίαν χάριν διδόναι λέγεται τοῖς ὅλοις αἰτίοις, εἰκότως καὶ ὁ Κριτίας καὶ πρέπον αὐτῷ φησι τῷ Σωκράτει τὴν χάριν ἀποδοῦναι κινήσαντι, καὶ τὰς δευτέρας καὶ τρίτας δυνάμεις. ταῦτα μὲν οὖν αὐτόθεν λάβοις ἄν. τὸ δὲ τῆς Ἀθηναϊκῆς πανηγύρεως, ἆρ᾽ οὐκ ἂν φαίης καὶ τοῦτο τῶν δημιουργικῶν ἔργων ἔνδειξιν ἔχειν; αὕτη μὲν γὰρ ἡ θεὸς, πᾶσαν συνέχει τὴν κοσμοποιίαν, καὶ ἔχει νοεράς τε ζωὰς ἐν ἑαυτῇ καθ᾽ ἃς ὑφαίνεται τὸ πᾶν, καὶ ἑνωτικὰς δυνάμεις, καθ᾽ ἃς ἐπιστρέφει πάσας τὰς ἐγκοσμίους ἀντιθέσεις. ἡ δὲ πανήγυρις ἡ Ἀθηναϊκὴ, τὴν διήκουσαν διὰ πάντων καὶ πάντα πληροῦσαν, ἑαυτῆς ἀπὸ τῆς θεοῦ δόσιν ἐνδείκνυται, καὶ τὴν διὰ πάσης τῆς ποικιλίας πεφοιτηκυῖαν ἕνωσιν. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἀσπαζόμεθα τὴν κοινὴν καὶ ὁμονοητικὴν ζωήν. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν, ἔξεστι καὶ ἀπὸ τούτων, εἴς τε τὴν τοῦ κόσμου ποικίλην καὶ μίαν ἀναπέμπεσθαι ζωὴν, καὶ θεωρεῖν τὴν τοῦ Παρμενίδου πρὸς τοῦτον τὸν διάλογον διαφοράν. ἀμφότεροι μὲν γὰρ ἐν Παναθηναίοις ἔχουσι τὴν ὑπόθεσιν. ἐκεῖνος δὲ, ἐν μεγάλοις, καὶ οὗτος ἐν τοῖς μικροῖς. ταῦτα γὰρ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐπετελεῖτο τοῖς Βενδιδείοις, καὶ εἰκότως. διττῆς γὰρ οὔσης τῆς Ἀθηναϊκῆς ποιήσεως ὁλικῆς τε καὶ μερικῆς, ὑπερκοσμίας τε καὶ ἐγκοσμίας νοητῆς τε καὶ αἰσθητῆς, ἐκεῖνος μὲν ταῖς ἐξηρημέναις αὐταῖς συζυγεῖ ποιήσεσι, τὰς νοητὰς τῶν θεῶν σειρὰς ἀναφαίνων, οὗτος δὲ ταῖς ὑφειμέναις τὰς περὶ τὸν κόσμον δυνάμεις ἐφερμηνεύων τῶν θεῶν. καὶ ἔοικεν ἡ μὲν τῶν Βενδιδείων ἑορτὴ, τὴν ἐπιοῦσαν ἔξωθεν ἐναντίωσιν τῷ παντὶ ἀπὸ τοῦ βαρβαρικοῦ κλύδωνος δηλοῦν, ὑπὸ τῶν θεῶν τῶν ἐφόρων τῆς ἑορτῆς κατασταλλομένην. διὸ καὶ ἐν Πειραιεῖ τελουμένη παραδέδοται, ὡς τοῖς ἐσχάτοις καὶ προσύλοις οἰκειοτάτη τοῦ παντός. ἡ δὲ τῶν Παναθηναίων, τὴν ἀπὸ νοῦ καθήκουσαν εὐταξίαν εἰς τὸν κόσμον καὶ τὴν διάκρισιν τὴν ἀσύγχυτον τῶν κοσμικῶν ἐναντιώσεων. φιλόσοφος γὰρ ἅμα καὶ φιλοπόλεμος ἦν ἡ θεός. ἀλλ᾽ ὁ μὲν οὖν οὗτος πέπλος ὑπ᾽ αὐτοῦ πόλεμον ἔχων ἐν ᾧ νικῶσιν οἱ τρόφιμοι τῆς Ἀθηνᾶς ἀνάγεται τῇ θεῷ, ὥσπερ ἐκεῖνος ὁ τῶν Παναθηναίων πέπλος ἔχει τοὺς γίγαντας νικωμένους ὑπὸ τῶν ὀλυμπίων θεῶν. καὶ ὕμνος ἀποδίδοται τῇ θεῷ δίκαιος καὶ ἀληθής. δίκαιος μὲν, ὅτι δεῖ πᾶν τὸ προελθὸν εἰς τὴν οἰκείαν ἐπιστρέφειν ἀρχήν. ἀληθὴς δὲ, ὅτι διὰ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὄντων, ὁ ὕμνος εἴληπται. διότι δὲ τῶν

ὕμνων

ὑμνοῦσιν οἱ μὲν, τὴν οὐσίαν, οἱ δὲ, τὴν πρόνοιαν τῶν θεῶν ὑμνοῦσιν, οἱ δὲ, τὰ ἔργα τὰ ἀπ' αὐτῶν ἐγκωμιάζουσι.
καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος ὕμνος, ἔσχατον εἶδος ὑμνήσεως. αἱ γὰρ ἀπὸ τῆς οὐσίας εὐφημίαι, πασῶν προέχουσιν ὡς
καὶ ὁ ἐν συμποσίῳ Σωκράτης παραδίδωσιν. εἰκότως τὸ οἷον περ ὑμνοῦντας προστέθεικεν. ἀπὸ γὰρ τῶν πρα-
χθέντων ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὑμνεῖν ἐθελήσει τὴν θεόν. ὅτι γε μὴν τὰ παναθήναια τοῖς Βενδιδείοις
ἕπεται, λέγουσιν οἱ ὑπομνηματισταὶ, καὶ Ἀριστοτέλης ὁ ῥόδιος ἱστορεῖ. τὰ μὲν ἐν Πειραιεῖ Βενδίδεια τῇ εἰ-
κάδι τοῦ θαργηλιῶνος ἐπιτελεῖσθαι, ἕπεσθαι δὲ τὰς περὶ τὴν Ἀθηνᾶν ἑορτάς. Ἀλλὰ δὴ ποῖον ἔργον τοῦ- »
το Κριτίας, οὐ λεγόμενον μὲν, ὡς δὲ πραχθὲν ὄντως ὑπὸ τῆς δε τῆς πόλεως ἀρχαῖον διηγεῖτο. Ὁ Σωκρά- »
της αὐτ' ἐγείρων ἐπὶ τοὺς λόγους τὸν Κριτίαν, ἀπαιτεῖ ῥηθῆναι τὸ μέγιστον ἔργον, ὁ Κριτίας ὁ παλαιὸς ἔφη
παρὰ Σόλωνος ἀκηκοὼς μὴ πάνυ μὲν τεθρυλημένον, γενόμενον δὲ ὅμως. ἐν ᾧ πρῶτον μὲν ἐκεῖνο ἄξιον
σκοπεῖν ὅτι πολλὰ καὶ ἐν τῷ παντὶ γίγνεται λανθάνοντα τοὺς πολλούς. καὶ ταύτῃ διαφέρουσιν οἱ σπου-
δαῖοι τῶν ἄλλων, ὅτι καὶ τὰ τοιαῦτα ὁρῶσι, καὶ ἐπαισθάνονται τῶν γιγνομένων. ἔπειθ' ὅτι τὰ μὲν τελειότερα τῶν
αἰτίων, ἀπλούστατα χαίρει, καὶ ἀπὸ τῶν συνθέτων ἐπὶ τὰ πρῶτα χωρεῖ. τὰ δὲ ὑφειμένα, τοὐναντίον ἀπὸ τῶν
ἁπλῶν ἐπὶ τὰ σύνθετα κάτεισιν. οὕτω γὰρ καὶ ἐν τούτοις ὁ μὲν Σωκράτης κάτωθεν ἄνω μέχρι Σόλωνος ἀνα-
δεδράμηκεν, ὁ δὲ Κριτίας, ἔμπαλιν ἀρξάμενος ἀπὸ Σόλωνος εἰς τὴν ἑαυτοῦ μνήμην κατῆλθεν. Ἐγὼ φρά- »
σω παλαιὸν ἀκηκοὼς λόγον, οὐ νέου ἀνδρός. Λογγῖνος μὲν ἐν τούτοις ἐπισημαίνεται πάλιν ὅτι φροντίζει »
καὶ ὀνομάτων ὥρας, καὶ ποικιλίας ὁ Πλάτων, ἀπαγγέλλων ἄλλως τὰ αὐτά. τὸ μὲν γὰρ ἔργον, ἀρχαῖον ἐκά-
λεσε, τὸν δὲ λόγον, παλαιὸν, τὸν δὲ ἄνδρα, οὐ νέον. καί τοι ταὐτὸν διὰ πάντων σημαίνων καὶ δυνάμε-
νος πάντα ὁμοίως προσειπεῖν. οὗτος μὲν οὖν, φιλολόγος, ὥσπερ Πλωτῖνον εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ, λέγεται καὶ οὐ
φιλόσοφος. Ὡριγένης δὲ, ἡδονῆς μὲν αὐτὸν οὐ συνεχώρει μεμηχανημένης καὶ καλλωπισμῶν τινων στοχά-
ζεσθαι, πιθανότητος δὲ αὐτοφυοῦς καὶ ἀκαλλωπίστου, καὶ τῆς ἐν ταῖς μιμήσεσιν ἀκριβείας φροντίζειν. καὶ δὴ
τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἑρμηνείας αὐτοφυῶς ἔχειν ὡς πεπαιδευμένῳ προσῆκον. ὀρθῶς γὰρ καὶ Ἀριστόξενον φά-
ναι τὸν μουσικὸν, ὡς αἱ τῶν φιλοσόφων διαθέσεις ἄχρι τῶν φθόγγων διατείνουσι, τὸ ἐν ἅπασιν αὐτῶν τεταγ-
μένον ἐμφανίζουσαι. καθάπερ οἶμαι καὶ ὁ μέγας οὗτος οὐρανὸς τῆς τῶν νοητῶν ἀγλαΐας ἐν τοῖς μετασχημα-
τισμοῖς, εἰκόνας ἐναργεῖς ἐπιδείκνυσι. συγκινουμένας ταῖς εἰκόνων ἀφανέσι περιόδοις. ὁ δὲ δὴ μέγας
Ἰάμβλιχος, ἀξιοῖ μᾶλλον ἡμᾶς, ἐπὶ τὰ πράγματα τῶν λόγων τὴν ποικιλίαν ἀνάγειν, καὶ ὁρᾶν ὅπως καὶ ἐν τῇ
φύσει τὰ ἐναντία περὶ ἓν ἐκεκράτηται, καὶ τὸ ἓν ὅπως ποικίλλεται, καὶ οἱ αὐτοὶ λόγοι, πόσην ἐξαλλαγὴν ἐ-
πιφαίνουσιν. ἄλλως μὲν ὄντες, ἐν τῷ νῷ τοῦ παντὸς, ἄλλως δὲ ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ ἄλλως ἐν τῇ φύσει, καὶ ἐσχάτως
ἐν ὕλῃ γεγονότες, καὶ αὖ περὶ τὴν ὕλην μετὰ τῆς ὁμοιότητος παμπόλλην τὴν ἑτερότητα δεικνύντες. ταῦ-
τα γὰρ ὄντως ἐπάξια τῆς τοῦ Πλάτωνος διανοίας. ἀλλ' οὐχ ἡ πολυπραγμοσύνη τῆς λέξεως. Ἦν μὲν γὰρ »
δὴ Κριτίας τότε ὡς ἔφη σχεδὸν ἐγγὺς ἤδη τῶν ἐνενήκοντα ἐτῶν, ἐγὼ δὲ δή μάλιστα δεκέτης. Τρία ταῦ- »
τα παραλαμβάνεται πρόσωπα, τὴν ἱστορίαν ἢ μυθολογίαν διασωσάμενα ταύτην, ὁ Σόλων, ὁ Κριτίας ὁ
παλαιὸς, ὁ νέος οὗτος Κριτίας. διότι τέλεια προηγεῖται τὰ αἴτια τῆς κοσμοποιΐας καὶ τελεσιουργὰ τῶν διοι-
κουμένων. ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ Σόλωνος, ὁ Κριτίας διακήκοεν εἷς ἀφ' ἑνός, παρὰ τούτου δὲ, Κριτίας καὶ Ἀμύ-
νανδρος, παρὰ τούτου δὲ τοῦ Κριτίου, τρεῖς. διὰ γὰρ δυάδος ἡ μονὰς πρόεισιν ἐπὶ τὴν τελεσιουργὸν τῶν
ὅλων πρόνοιαν. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ τῶν ἐτῶν ἀριθμοὶ, πολλὴν οἰκειότητα πρὸς τὰ πράγματα, ἥ τε γὰρ δεκὰς,
τὴν ἐπιστροφὴν πάντων δηλοῖ τῶν ἐγκοσμίων τὴν ἐπὶ τὸ ἓν, καὶ ἡ ἐνενηκοντὰς, τὴν μετὰ τῆς προόδου πρὸς τὴν
μονάδα πάλιν ἀποκατάστασιν. ἀμφότεροι δὲ οἱ ἀριθμοὶ, κόσμου φέρουσι σύμβολον. εἰ οὖν ἐθέλοις λέγειν,
ὁ μὲν Σόλων ἀναλογεῖ πρὸς τὴν τοῦ μένειν αἰτίαν, ὁ δὲ Κριτίας ὁ πρότερος, πρὸς τὴν τῆς προόδου, χορη-
γὸν, ὁ δὲ Κριτίας οὗτος, πρὸς τὴν ἐπιστρέφουσαν τὰ προελθόντα καὶ συνάπτουσαν ταῖς ἀρχαῖς. καὶ ὁ μὲν ἡγεμο-
νικῆς αἰτίας σώζει λόγον, ὁ δὲ, ἀπολύτως ἐφαπτομένης τῆς κοσμοποιΐας, ὁ δὲ, καὶ τοῦ παντὸς ἐπιμελου-
μένης ἤδη, καὶ τὸν ἐν αὐτῷ πρυτανευούσης πόλεμον. Ἡ δὲ κουρεῶτις ἡμῖν ἐτύγχανεν οὖσα ἀπατουρίων. »
ἴως τοι πολλοὶ τῶν παίδων ᾔσαμεν. Τὰ ἀπατούρια, ἑορτή τις ἦν εἰς Διόνυσον ἐπὶ τῇ Μελάνθου καὶ Ξάν- »
θου τοῦ Βοιωτοῦ μονομαχίᾳ, καὶ νίκῃ τοῦ Μελάνθου δι' ἀπάτης. Βοιωτῶν καὶ τῶν Ἀθηναίων ὑπὲρ Οἰνόης πολε-
μούντων ἀλλήλοις. ἐπετελεῖτο δὲ, ἐν ἡμέραις τρισὶν, ὧν πρώτη μὲν, ἐκαλεῖτο ἀνάρρυσις, διότι πολλαὶ θυ-
σίαι ἐν αὐτῇ ἐθύοντο, τὰ δὲ θύματα, ἐκάλουν ἀναρρύματα, ἐπειδὴ ἀνελκόμενα καὶ ἐρυόμενα ἄνω, ἐθύε-
το. ἡ δὲ δευτέρα, δόρπια, εὐωχίαι γὰρ ἐν ταύτῃ καὶ δεῖπνα πολλά. ἡ δὲ τρίτη, Κουρεῶτις. ἐν ταύτῃ γὰρ
τοὺς κούρους ἐνέγραφον εἰς τοὺς φράτορας τριετεῖς, ἢ τετραετεῖς ὄντας. ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ τῶν παίδων
οἱ ἐντρεχέστεροι ποιήματα ἄττα ᾖδον, καὶ ἐκράτουν ἄλλοι ἄλλων, οἱ μνήμην πλειόνων ἔχοντες. ἐρραψῴ-
δουν γὰρ τὰ τῶν παλαιῶν. περὶ δὲ τῶν φρατόρων τοσοῦτον ἱστέον, ὅτι τῶν φυλῶν μετὰ Ἴωνα τεσσάρων
γεγενημένων, ὑπὸ δὲ Κλεισθένους δέκα, μετὰ δὲ ταῦτα, δώδεκα τῶν φυλῶν ἑκάστη, διῃρέθη εἰς τρία, καὶ
φράτορες οἱ εἰς τὴν αὐτὴν ταττόμενοι φυλὴν, καὶ φρατρίαν ὡς ἀλλήλων συγγενεῖς, καὶ εἰς τούτους τοὺς φρά-
τορας, ἡ ἐγγραφὴ τῶν κόρων ἐγίγνετο, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τὸ ὄνομα ἐντεῦθεν ἦν ἀπὸ τῶν ἐγγραφομένων παί-
δων, Κουρεῶτις καθάπερ εἴπομεν. ταῦτα μὲν τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας. πάλιν δὲ ἐπὶ τὰ πράγματα ἀποβλε-
πτέον. καὶ ἐν τούτοις ὡς ἐν εἰκόσιν ἐκεῖνα καταθετέον. ἡ μὲν οὖν τῶν ἀπατουρίων ἑορτὴ πρόφασιν ἔχουσα

νίκης Ἀθηναίων, προσήκει τῇ ὑποθέσει καθ' ἣν Ἀθηναῖοι νικῶσι. καὶ τὰ νοερὰ πάντα τῶν φύλων ἐπικρατεῖ. τὸ δ' αὖ τῆς ἀπάτης οἰκεῖον τοῖς ἐγκοσμίοις εἴδεσιν, ἐξισαμένης ἀπὸ τῶν ἀμερῶν καὶ ἀύλων λόγων, καὶ φαινομένοις ἀντὶ τῶν ὄντως ὄντων γινομένοις. ἡ δὲ ἐγγραφὴ τῶν παίδων, μιμεῖται τὰς τῶν μερικῶν ψυχῶν εἰς τοὺς οἰκείους κλήρους κατατάξεις, καὶ τὰς εἰς διαφόρους γενέσεις καθόδους. τὸ δὲ τῆς ἑορτῆς, τὴν ἐν τῷ κόσμῳ διαιώνιον εὐθυμοσύνην. εἰ γὰρ πεπληρώμεθα θεῶν, ἀΐδιον ἑορτὴν ἄγει. τὰ δὲ ἆθλα τῆς ῥαψῳδίας, ἀναλογεῖ τοῖς ἀγῶσιν οὓς ὑπομένουσιν αἱ ψυχαί, συνυφαίνουσαι τὴν ἑαυτῶν ζωὴν τῷ παντί. αὐτὴ δ' ἡ ῥαψῳδία, προσέοικε τῇ εἰρημένῃ ὑφαινομένῃ ζωῇ τοῦ παντός. μίμησιν γὰρ ἔχει τῶν νοερῶν εἰδῶν ὡς ἐκείνη πράξεων, καὶ ἠθῶν ἡρωϊκῶν, μετὰ τοῦ καθηρμοσμένου ἔχειν τὸν εἱρμόν. τὰ δὲ πολλὰ ποιήματα τῶν πολλῶν ποιητῶν, τὰς πολλὰς ἀπεικονίζεται φύσεις, καὶ τὰς πολλὰς περικοσμίους, καὶ ὅλως τὴν τῶν φυσικῶν μιμημάτων διαίρεσιν. τὰ δὲ νέα ποιήματα, τὰ ἀεὶ ἀκμάζοντα εἴδη, καὶ ἀεὶ τέλεια καὶ γόνιμα καὶ δρᾶν εἰς ἄλλα δυνάμενα. ταῦτα περὶ τούτων. μνήμη δὲ γίνεται, καὶ τῶν Σόλωνος ποιημάτων, οὐχ ὡς ποιητοῦ μετὰ τῆς δημώδους ποιητικῆς, ἀλλ' ὡς φιλοσοφίαν ποιητικῇ συμμίξαντος. ἐπειδὴ καὶ τοῦ ἐγκοσμίου ἔργου καὶ τοῦ ὅλου ποιήσεως, νοῦς ἡγεῖται βασιλεύς. καὶ ὁ ἔπαινος δὲ εἰς ἄλλον ἀνάγεται τὸν Ἀμύνανδρον. ἐπεὶ δὴ τοῦ ποιοῦντος καὶ γεννῶντος τὸ κρῖνον διέστηκεν ὡς ἐν Φαίδρῳ μεμαθήκαμεν. διὰ δὲ πάντων ὁμοῦ τῶν εἰρημένων, εἰς τὸ πᾶν ἀναγόμενος ὡς ἀπ' εἰκόνων, ἐκεῖνο φησὶν ὁ λόγος. ὅτι δὴ πρὸς τὸν ἐν τῷ κόσμῳ πόλεμον, συντελοῦσι μέντοι καὶ αἱ μερικαὶ ψυχαί, καὶ αἱ μερικαὶ φύσεις, καὶ τὰ μερικὰ εἴδη, καὶ τούτων μάλιστα, τὰ ἀεὶ νέα καὶ δραστήρια. πάντα δὲ ταῦτα, ἐκ τῶν θεῶν συνέχεται τῶν τῆς δημιουργίας ἐφόρων, καὶ πρὸς ἕνα
» κόσμον, καὶ μίαν ἁρμονίαν συντάττεται, καὶ μίαν ὁμοτελῆ ζωήν. Εἶπεν οὖν τις τῶν φρατόρων, εἴτε δὴ δοκοῦν
» αὐτῷ τότε, εἴτε καὶ χάριν τινὰ τῷ Κριτίᾳ φέρων. ὡς τοῦ εὐδοκιμώτερος ἄν ποτε ἐγένετο αὐτοῦ. Πάλιν ἐν τούτοις, οἱ μὲν τῆς λέξεως φιλοθεάμονες ἐπισημαίνονται τοῖς αὐτῶν ἐρασταῖς. ὅτι Σόλωνος ἐπαινεῖ τὴν ποίησιν ὁ Πλάτων ἀσφαλῶς. ἰδιώτῃ τὸν ἔπαινον ἀναθείς, καὶ εἰς χάριν ἄλλων, ἀλλ' οὐ μετὰ νοῦ λέγοντι καὶ λόγον. εἴπερ γάρ τις ἄλλος καὶ ποιητῶν ἄριστος κριτὴς ὁ Πλάτων, ὡς καὶ Λογγῖνος συνίστησιν. Ἡρακλείδης γοῦν ὁ Ποντικός φησιν, ὅτι τῶν Χοιρίλου τότε εὐδοκιμούντων, Πλάτων τὰ Ἀντιμάχου προὐτίμησε, καὶ αὐτὸν ἔπεισε τὸν Ἡρακλείδην εἰς Κολοφῶνα ἐλθόντα, τὰ ποιήματα συλλέξαι τοῦ ἀνδρός. μάτην οὖν φλυαροῦσι Καλλίμαχος καὶ Δοῦρις, ὡς Πλάτωνος οὐκ ὄντος ἱκανοῦ κρίνειν ποιητάς. δηλοῖ γοῦν αὐτοῦ καὶ τὰ προκείμενα τὴν φιλόσοφον κρίσιν, καὶ ταῦτα ἱστορικώτερα θείη τις ἄν. ὁ δὲ τῶν πραγμάτων ἐξεταστής, ἀξιώσει εἰπεῖν ἡμᾶς, ὅπως πάντα αἴτια τῆς διακοσμήσεως, καὶ τὰ συνεκτικὰ τῆς ἐναντιώσεως, εἰς μίαν ἀρχὴν ἀνατείνεται, καὶ τὰ ἔσχατα διὰ τῶν μέσων ἀντέχεται τῶν πρώτων. οὕτω γὰρ οἱ μὲν τοῦ παλαιοῦ Κριτίου παραδεξάμενοι τὸν λόγον ἐπ' αὐτόν, ἐκεῖνος δὲ ἐπὶ τὸν Σόλωνα βλέπει. καὶ οὗτος μὲν θαυμάζει τὴν Σόλωνος ποιητικὴν δύναμιν, ἐκεῖνοι δὲ διὰ μέσου τοῦ Κριτίου, πρὸς τὴν Σόλωνος ἀναπέμπονται ποίησιν. τούτῳ γὰρ χαριζόμενοι, κἀκείνην ἐγκωμιάζουσι. ἀλλὰ δὴ τίνα περὶ Σόλωνος φησὶν ὁ Κριτίας, ὅτι δὴ δεύτερος ἦν τῶν ἐνθέων ποιητῶν, διὰ δύο ταύτας αἰτίας. ὅτι τε παρέργως ἐχρήσατο τῇ ποιήσει, καὶ ὅτι τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν εὗρε στασιάζουσαν ἀφικόμενος ἐξ Αἰγύπτου, καὶ οὐδὲ δυνηθεὶς τῆς πατρίδος κηδόμενος διαθεῖναι τὸν λόγον, ὃν ἐκεῖθεν δεῦρο ἐκόμισε. τίς μὲν οὖν ἦν ὁ λόγος, ἐρεῖ προϊών. ἐκ δὲ τούτων, ὡς εἰκόνων ποιεῖ δῆλον, ὅτι τε τὸ πρώτως δημιουργικὸν καὶ τὸ ποιητικὸν πᾶν ἔχει μὲν πρώτας ἄλλας ἐνεργείας. δευτέραν δὲ τὴν εἰς τὰ δεύτερα ποίησιν. καὶ ὅτι τὸ πλημμελὲς καὶ ἄστατον τῆς ὕλης, οὐ καταδέχεται πολλάκις τὸν ἀπὸ τῶν θειοτέρων αἰτίων κόσμον. ἀλλὰ συμπαθῶς ἔχει πρὸς τὴν ἀπ' αὐτῶν δόσιν. διὸ δεύτεραι καὶ τρίται δυνάμεις προῆλθον, αἳ προσεχῶς τὸ ἀνείδεον αὐτῆς κοσμοῦσιν. ὁ μὲν οὖν Σόλων ἐλευθεριώτατος ὢν καὶ μιμούμενος τὰς ἐξῃρημένας αἰτίας, οὐ παραδέδωκε διὰ ποιήσεως τὸν Ἀτλαντικὸν πόλεμον. ὁ δὲ Κριτίας καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον, καὶ εἰς ἄλλους ἐκφέρουσι μιμούμενοι τὰς δευτέρας καὶ τρίτας αἰτίας, αἳ τὴν ποικιλίαν τοῦ λόγου καὶ τὴν ἐξ ἐναντίων ἡρμοσμένην διακόσμησιν, εἰς τὸ ἐμφανὲς προάγουσιν. καὶ μὴν καὶ τὸ σοφώτατον εἶναι τὸν Σόλωνα, τὴν ἀναλογίαν αὐτοῦ δείκνυσι τὴν πρὸς τὰς πρώτας ἀρχάς, καὶ τὸ ἐλευθεριώτατον τῆς ἐξῃρημένης καὶ ἐν ἑαυτῇ ἱδρυμένης, καὶ ἀπολύτως πάντα πληρούσης ἐνεικονίζεται δυνάμεως. καὶ συντρέχει περὶ σοφῶν τὸ τοιοῦτον ὡς ἄυλον καὶ ἀδέσποτον καὶ ἑαυτοῦ ὄν. τὸ δὲ γέροντα προσειρῆσθαι τὸν Κριτίαν ἐν τούτοις ἐκεῖνον τὸν παλαιόν, τὴν νοερὰν καὶ πόρρω γενέσεως αἰτίαν ἐνδείκνυται. φρόνησις γάρ φησι καὶ δόξαι ἀληθεῖς ἀγαπητὸν ὅτῳ καὶ εἰς γῆρας ἂν παραγένοιντο. τὸ δ' αὖ σφόδρα μεμνῆσθαι τόνδε τὸν Κριτίαν, τὴν στερεὰν τῶν ἀϊδίων ἐμφαίνει λόγων. καὶ τὴν μόνιμον περὶ τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων αἰτίων ἐνέργειαν. τὸ δὲ πάρεργον εἶναι περὶ Σόλωνι τὸ ποιητικόν, τὸ καὶ ἐν τοῖς πρωτίστοις τὰς εἰς τὰ δεύτερα ποιήσεις, δεύτερον ἔχειν λόγον. πρῶται γάρ εἰσιν ἐνέργειαι αὐτῶν αἱ νοεραί, καθ' ἃς ἥνωνται τοῖς πρὸ αὐτῶν. εἰ δέ τις ἡμῶν ταῦτα λεγόντων παρεὶς τὰ πράγματα σκοποίη δι' ἣν αἰτίαν μετὰ τὸ φαινόμενον ταῦτα παρείληφεν ὁ Πλάτων, εἰκότως ἂν εὕροι ταῦτα πρὸς τὸ προκείμενον. ἦν μὲν γὰρ σκοπὸς αὐτῷ τὸν Ἀτλαντικὸν ἀφηγήσασθαι πόλεμον. ἔδει δὲ τὸν τῆς ἱστορίας ταύτης ἄγγελον μήτε ἀπατᾶν, μήτε ἀπατᾶσθαι. διὸ καὶ σοφώτατος ὁ Σόλων εἴρηται, καὶ οἰκεῖος τοῖς ἀμφὶ Κριτίαν. ὡς μὲν γὰρ σοφός, ἀνεξαπάτητος ἦν. ὡς δὲ οἰκεῖος, οὐκ ἀπατεών. ἔδει γε μὴν καὶ τὸν ὑποδεχόμενον αὐτὴν, μήτε ἐν ἡλικίᾳ εἶναι, ἵνα δόξῃ ἀρχαῖος εἶναι ὁ λόγος,

μή τε νέον ὄντως ὡς ἐπιλήσμονα. διόπερ ὁ Κριτίας, νέος μὲν ὑπόκειται, μνημονικὸς δὲ ἱκανὸς, ὥς τε καὶ ἀ-
γωνίζεσθαι περὶ ῥαψωδίαν πρὸς ἄλλους, ἐν αἷς μνήμης ἔδει πολλῆς. ἔτι τοίνυν ἔδει τὸν παλαιὸν Κρι-
τίαν, μὴ νέοις τοὺς τοιούτους λόγους ἐγχειρίζειν. ἵνα μὴ δόξωσιν εὐκαταφρόνητοι εἶναι. εἰκότως ἄρα ὑπόκειται
τῶν φροντιζόντων τις πυνθανόμενος περὶ Σόλωνος καὶ ἀκούων τὴν ἱστορίαν. ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἔδει τῷ Σόλωνι πως
ὠκειῶσθαι, ἵνα ὁ γέρων ἐν καιρῷ τὴν κατ' αὐτὸν ἀφηγήσηται πᾶσαν ἱστορίαν. διὸ προκατάρχουσιν οἱ
ἔπαινοι τῆς ποιήσεως αὐτοῦ πρὸ τῆς ἱστορίας, οὓς καὶ ὁ Ἀμυνάνδρος ποιεῖται περὶ Κριτίᾳ χαριζόμενος. ταῦ-
τα καὶ περὶ τῆς οἰκονομίας. ὅτι δὲ Σόλων ἀφίκετο εἰς Αἴγυπτον οὐ καθ' ἱστορίαν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ χρόνον τι-
νὰ περὶ τοὺς αὐτοῦ νόμους Ἀθηναῖοι ζῶσιν ὧν ὠμωμόκεισαν αὐτῷ μηδένα λύσειν τῶν τεθέντων νόμων, δῆ-
λον. ἐν γὰρ τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ Κροίσῳ συνεγένετο, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἔπλευσεν. ἀναστρέψας δὲ, κατέλα-
βε τὴν πόλιν, ὑπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν ταραττομένην. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς ἱστορίας εἰρήσθω. Ὠριγένης δὲ ἀπο-
ρήσας πῶς ἐλευθεριώτατον τὸν Σόλωνα προσεῖπεν. οὐ γὰρ εἶναι πρέποντα ποιητῇ τὸν ἔπαινον, λύει τὸ ἄπο-
ρον λέγων, ἢ περὶ τὸν ἐν τοῖς χρήμασιν ἐλευθέριον τὸν εὔπορον δαψιλέσι τοῖς ὀνόμασι χρώμενον οὕτως ὀνο-
μάσθαι φάσκων, ἢ ὡς παρρησιαστικώτατον. καὶ διὰ τοῦτ' ἐλεύθερον μετ' οὐδεμιᾶς ὑποστολῆς ἐν τῇ ποιήσει
διαγινόμενον. ἢ καὶ ὡς αὐχμηρὸν καὶ ἀβίαστον περὶ τὴν ποίησιν. ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, οὐκ εἶναί φησι τοῦτο ἀληθές.
ἀλλὰ σημαίνεσθαι διὰ τούτου, τὸ ἀπόλυτον τοῦ νοῦ, καὶ τὸ ἀδέσποτον τῆς ἀρετῆς τοῦ Σόλωνος, καὶ τὸ σεμνὸν, καὶ
τὸ ὑπερέχον πάντα τὰ ἄλλα. καὶ μὴν δὴ καὶ τὸ μειδιᾶν τὸν Κριτίαν, φησὶν ὁ αὐτὸς ἐξηγητὴς, δηλοῖ τήν τε-
λείαν ἀπογέννησιν τῶν αἰτίων, τὴν ἐπιγαθοῦσαν τοῖς γεννήμασιν ἑαυτῆς. τὴν δὲ σφόδρα μνήμην, τὴν σωτη-
ρίαν τῶν ποιητικῶν ἐν τῷ κόσμῳ λόγων ἐνδείκνυσθαι. διατί δ' οὖν ἀπέδρασεν αὖ ὁ Σόλων ἐν ποιήμασι πα-
ραδοῦναι τὸν Ἀτλαντικὸν πόλεμον. διότι φησὶ πάντα τὰ φυσικὰ ἔργα καὶ ἡ κοσμικὴ ἐναντίωσις, διὰ
μιμήσεως ὑφέστηκεν. ἀναλογεῖ γὰρ τοῖς ποιητικοῖς αὐτῆς καὶ πρωτουργοῖς αἰτίοις. ὡς ὁ Κριτίας τοῖς προσε-
χέσι καὶ δευτερουργοῖς. διατί δὲ, ὑπὸ τῶν στάσεων ἐκωλύθη; διότι τὰ ἔνυλα κινήματα, καὶ ὁ ἔνυλος θόρυβος,
ἐμπόδιον γίνεται τοῖς ποιητικοῖς λόγοις τῶν ἐγκοσμίων, ὡς εἴρηται καὶ πρότερον. Περὶ μεγίστης ἔφη καὶ ὀνομα- »
στοτάτης πασῶν δικαιότατ' ἂν πράξεως οὔσης, ἣν ἥδε ἡ πόλις ἔπραξε μὲν, διὰ δὲ χρόνον καὶ φθορὰν τῶν ἐρ- »
γασαμένων, οὐ διήρκεσε δεῦρο ὁ λόγος. Ἐν δὲ τούτοις ὁ Λογγῖνος ἐλλειπτὴν οἴεται τὴν λέξιν. τοῦ γὰρ δικαιό- »
τατ' ἂν προσδεῖν τὸ νομισθείσης. διότι τοῦτο ἀπαιτεῖται ἐν τῷ ἐφεξῆς, ἀλλ' οὐ τὸ οὔσης. οὐ συνῆκε δέ φησιν
ὁ Πορφύριος, ὅτι διὰ τὸ εἶναι μὲν μεγίστην τὴν πρᾶξιν μή πω δὲ ὀνομαστὴν, προσέθηκε τὸ δικαιότατ' ἂν ὀνο-
μαστοτάτην εἶναι. ἡμεῖς δὲ τῶν πραγμάτων ἀντεχόμενοι, λέγομεν ὅτι μεγίστην μὲν ἐκάλεσε τὴν πρᾶξιν, τὴν εἰ-
κόνα φέρουσαν τῆς ὅλης ἐναντιώσεως ὡς πανταχοῦ διατείνουσαν. ὀνομαστοτάτην δὲ ὡς εἰς τὴν ἐμφανῆ δημιουρ-
γίαν συντελοῦσαν. οὕτω γὰρ καὶ παρ' Ὀρφεῖ τὰ τῆς φύσεως ἔργα, κλυτὰ προσαγορεύεται. καὶ φύσεως κλυτὰ
ἔργα μένει, καὶ ἀπείριτος αἰών. Λέγε ἐξ ἀρχῆς ἦν δ' ὃς τί τε καὶ πῶς, καὶ παρὰ τίνων, ὡς ἀληθῆ διακηκοὼς »
ἔλεγεν ὁ Σόλων. Τί μὲν, αὐτὸ τὸ θαυμαστὸν ἔργον. πῶς δὲ, τὸ τίνα τρόπον πραχθέν. ἢ τίνα τρόπον τῷ Σόλω- »
νι γνωσθέν. παρὰ τίνων δὲ τῶν διασωσάντων, ἦκεν εἰς τὴν Σόλωνος ἀκοήν. Ἔοικε δὲ διὰ τούτου, αὐτό τι τὸ εἶ-
δος τῆς ὅλης ἐναντιώσεως ἐπιζητεῖν, καὶ πῶς ἐπιτελεῖται ἢ γιγνώσκεται, καὶ περὶ ποίων αἰτίων ἤρτηται τῶν ἡμῖν
ἀφανῶν. πρότερον μὲν οὖν διὰ τῶν συγγενῶν, ἐπὶ τὴν Σόλωνος παράδοσιν ἀνέτρεχε. νῦν δὲ καὶ τὰς ἀνωτέρω
τούτου ζητεῖ κατιδεῖν ἱστορίας. καὶ ἵνα σαφέστερον εἴπω, τῆς δημιουργίας ταύτης τὰς ἀρχὰς, καὶ θεωρήσεις γε
πάσας μέχρι τῶν πρωτίστων ὡς ἐν εἰκόσι διά τινων συμβόλων ἐκεῖνα θεώμενος. Ἐστι τις κατ' Αἴγυπτον ἦν δ' »
ὃς ἐν τῷ Δέλτα, περὶ ὃ κατὰ κορυφὴν σχίζεται τὸ τοῦ Νείλου ῥεῦμα Σαϊτικὸς ἐπικαλούμενος νομός. Πρῶτον »
ἐκεῖνο κατιδεῖν ἄξιον, ὅπως περὶ τῶν περιεκτικωτέρων, ἀεὶ τὰ ἐμπεριεχόμενα παραδίδωσιν ὁ λόγος. περὶ μὲν
τῆς Αἰγύπτου, τὸν ποταμὸν, περὶ δὲ τούτου τὸ Δέλτα, καὶ περὶ τούτου τὸν Σαϊτικὸν νομὸν, καὶ περὶ τούτου, τὴν Σάιν τὴν
τῆς Ἀθηνᾶς ἱεράν. ἔπειτα κατιδόντας, ἀναπεμφθῆναι διὰ τῆς ἀναλογίας τούτων, ἐπὶ τὰς πρωτίστας καὶ πε-
ριεκτικωτάτας αἰτίας τῆς δημιουργίας. καὶ γὰρ ταύτην ἴδοις ἂν περιεχομένην ἄνωθεν ὑπὸ τῶν ὁλικωτέρων
αἰτίων, καὶ προϊοῦσαν ἄχρι τῶν τελευταίων. πανταχοῦ τε, τὰ περιεκτικὰ προκατάρχοντα τῶν περιεχομένων.
καὶ τὰ ὁλικώτερα τῶν μερικωτέρων, τήν τε ἀμέριστον τῶν μεριστῶν δημιουργίαν καὶ νέαν ὀνομαζομένην. εἰς
ἣν καὶ ὁ παρὼν λόγος, ἀναπέμπει τὸν πατέρα τῶν λόγων. πληρουμένην μὲν ἐκ τούτων, καὶ διαφερόντως ὑπὸ
τῆς Ἀθηνᾶς ἀχράντου δυνάμεως μεταλαμβάνουσαν. πληροῦσαν δὲ καὶ πᾶσαν τὴν ἐγκόσμιον ποικιλίαν ἑαυ-
τῆς. ὅλως γὰρ ἐπειδὴ τὸν πόλεμον τοῦτον, οὗ δὴ ἕνεκα κεκίνηται τὸ διήγημα πᾶν, εἰς τὴν κοσμικὴν ἀνεπέμ-
ψαμεν ἐναντίωσιν, οὐ δὴ ἔχει περὶ τὸν αὐτὸν οἶμον ἰόντας, καὶ τὴν μὲν τῶν κατ' Αἴγυπτον ἱερέων γνῶσιν πᾶ-
σαν εἰκάζειν τῇ προτέρᾳ δημιουργίᾳ, τῇ μονίμους τοὺς ἐν τῷ παντὶ λόγους συνεχούσῃ. τὴν δὲ περὶ Σόλωνα νέαν
οὖσαν, καὶ μεταβολαῖς ἐγκειμένην, ἱστορίαν, τῇ νεωτέρᾳ, καὶ τὰς παντοίας ἀνακυκλήσεις, ἐπιτροπευούσῃ τῶν ἐγ-
κοσμίων. καὶ ὁρᾶν ὅπως ἐν εἰκόσι τῶν ἀνθρωπίνων ἡ τῶν θείων δημιουργιῶν, ἐκφαντάζεται διαφορότης. καὶ ὡς
ἐν τούτοις, ὁ μὲν Σόλων, προκαλεῖται τὸν ἱερέα, πρὸς τὴν τῶν ἀρχαίων ἔκφανσιν. ἐκεῖνος δὲ γινώσκει καὶ ὅσα παρ'
Ἕλλησιν ἀρχαῖα νενόμισται. καὶ ἔτι πρὸ τούτων, τὰ ὄντως ἀρχαῖα. οὕτω καὶ ἐν ἐκείνοις, ἡ μὲν νέα δημιουργία
πρὸς τὴν πρεσβυτέραν ἐπέστραπται, καὶ τελειοῦται παρ' αὐτῆς, ἐκείνη δὲ καὶ τὰ ταύτης αἴτια προείληφε, καὶ ἔτι
μείζοσιν αὐτῆς ὑπερίδρυται, καὶ τελεωτέραις νοήσεσι καὶ δυνάμεσι. ταῦτα μὲν περὶ τοῦ σύμπαντος λόγου. δεῖ

δὲ, καὶ τὰ καθέκαστον διελθεῖν. τὴν μὲν οὖν Αἴγυπτον, οἱ μὲν, ὕλης εἰκόνα καλοῦσιν, οἱ δὲ, τῆς ὅλης γῆς ὡς ἀνάλογον αὐτῇ διῃρημένην, οἱ δὲ, τοῦ νοητοῦ, καὶ τῆς νοητῆς οὐσίας. ἡμεῖς δὲ, ἀφομοιοῦσθαι φαμὲν ἐν τούτοις αὐτὴν πρὸς ὅλην τὴν ἀφανῆ διάταξιν, τὴν τῶν ἐμφανῶν ἀρχήν. τὸ δέ γε δέλτα, γίνεται μὲν τοῦ Νείλου σχιζομένου περὶ τὸν Σαϊτικὸν νομόν. ἀπὸ μιᾶς εὐθείας ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, καὶ ἐπὶ θάλατταν ἐξιόντος, ὥς τε τοῦ τριγώνου τὴν ὑποτείνουσαν εἶναι τὴν θάλασσαν ὃ καὶ ὁ Πλάτων, τὸν Σαϊτικὸν εἶπε νομόν. ἐν τούτοις ἐνδεικνύμενος εἶναι, περὶ ὃν κατὰ κορυφὴν σχίζεται τὸ τοῦ Νείλου ῥεῦμα. ἀνάλογον δέ ἐστι καὶ πρὸς τὴν μίαν ζωογόνον πηγὴν τῆς θείας ὅλης ζωῆς, καὶ ἐν τοῖς ἐμφανέσι πρὸς τὸ οὐράνιον τρίγωνον τὸ πάσης ὂν συνεκτικὸν τῆς γενέσεως κατὰ κριὸν γειτνιάζον. ὃν ἐκεῖνοι διαφερόντως ἐτίμων διά τε τὸν Ἄμμωνα κριοπρόσωπον καθιδρυμένον, καὶ ὅτι γενέσεως ὁ κριὸς ἀρχὴ, καὶ ὅτι ταχυκινητότατός ἐστιν, ὡς περὶ τὸν ἰσημερινὸν κατηστερισμένος. οἰκείως οὖν καὶ τοῦ δέλτα μνήμη γέγονεν ἐν τούτοις. ἐπειδὴ καὶ τῶν στοιχείων τῶν κοσμικῶν, ὑποστάσεώς ἐστιν ἀρχὴ τὸ τρίγωνον ὡς ἀκουσόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς, ὁ δὲ Νεῖλος, ἀνάλογον αὐτοῖς τέτακται πρὸς τὸν ζωδιακὸν ὡς ὑποκείμενος αὐτῷ, καὶ ὁμοίως ἐκείνῳ κεκλινόμενος, καὶ διὰ τῆς σχίσεως, τὴν λόξωσιν αὐτοῦ μιμούμενος, καὶ τὴν περὶ τὰ ἰσημερινὰ σημεῖα διαίρεσιν. σύμβολον δὲ φέρει, τῆς χεομένης ἐπὶ πάντα τὸν κόσμον ζωῆς. καὶ μὴν καὶ αἱ δύο τοῦ Νείλου πλευραὶ αἱ ἀπὸ τῆς κορυφῆς εἰς θάλατταν φερόμεναι, ἐοίκασί πως ταῖς δύο συστοιχίαις ταῖς ἐκ μιᾶς ῥίζης ἄχρι τῆς γενέσεως προϊούσαις, ὧν ὑποδοχὴ ἡ γένεσις. ὡς γίνεσθαι τρίγωνον ἔκ τε ἐκείνων, καὶ τῆς κοινῆς αὐτῶν ὑποδοχῆς, εἰς ἣν συννεύουσιν. ὁ δὲ Σαϊτικὸς νομὸς, μεγάλη μοῖρα τοῦ δέλτα, καὶ μεγάλης τῆς κατ' οὐρανὸν μετέχει μερίδος. ἡ γοῦν Σαῒς, ἱερατικῶς αὐτοῖς εἰς τὴν ἄρκτον ἀναπέμπεται, οὐχ ὅτι ὑπ' αὐτὴν κεῖται, οὐδὲ διὰ ψυχρότητα, ἀλλ' ὡς μετέχουσά τινος ἰδίας ἀπορροίας τῆς δὲ τῆς θεοῦ. διὸ καὶ ἀκίνητός ἐστιν ὑπὸ σεισμῶν διὰ τὸν περὶ τὸν πόλον τόπον, δεξαμένη τὴν ἑδραίαν στάσιν.

» Τούτου δὲ τοῦ νομοῦ, μεγίστη πόλις Σαῒς, ὅθεν δὴ καὶ Ἄμασις ἦν ὁ βασιλεύς. οἷς τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγός
» τίς ἐστιν, αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα, Νηΐθ, ἑλληνιστὶ δὲ ὡς ὁ ἐκείνων λόγος, Ἀθηνᾶ. μάλα δὲ φιλαθήναιοι
» καί τινα τρόπον οἰκεῖοι τῶνδε εἶναι φασίν.

ὁ μὲν οὖν νομὸς, ἀπὸ τοῦ νενεμῆσθαι τὴν γῆν αὐτοὺς ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν. οὕτω γὰρ ἐκάλουν Αἰγύπτιοι τὰς διαιρέσεις τὰς κατὰ τὰ μεγάλα τῆς Αἰγύπτου μέρη. ἀπὸ δὲ τῆς πόλεως, ὁ σύμπας ὠνόμασται νομὸς Σαϊτικὸς ὥσπερ ἀπὸ τῆς Σεβεννύτου, Σεβεννυτικὸς, καὶ ἀπὸ τοῦ Κανώβου, Κανωβικός. ὁ δὲ αὖ Ἄμασις παρείληπται νῦν ἀνάλογον τῷ Σόλωνι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος παρὰ πάντας τοὺς βασιλέας, σοφίας καὶ δικαιοσύνης ἐπεμελεῖτο. ἔστι δὴ οὖν τῷ Σόλωνι σύζυγος, καὶ τοῦτο ἂν πρὸς αὐτὸν ὅπερ ἡ πόλις πρὸς τὴν Ἀθηναίων. ἵν' ὡς ἐκ μιᾶς μονάδος τῆς θεοῦ, τάς τε πόλεις καὶ τοὺς ἄνδρας κεκοσμημένους θεάσῃ, καὶ ἀπὸ τοῦ τελεωτέρου ἀεὶ, τὰ δεύτερα τελειούμενα. τοὺς δὲ Ἀθηναίους Καλλισθένης μὲν καὶ Φανόδημος, πατέρας τῶν Σαϊτῶν ἱστοροῦσι γενέσθαι. Θεόπομπος δὲ, ἀνάπαλιν ἐποίκους αὐτῶν εἶναι φησίν. Ἀττικὸς ὁ Πλατωνικὸς, διὰ βασκανίαν φησὶ, μεταποιῆσαι τὴν ἱστορίαν τὸν Θεόπομπον. ἐπ' αὐτοῦ γὰρ ἀφικέσθαι τινὰς ἐκ τῆς Σάεως ἀνανεουμένους τὴν πρὸς Ἀθηναίους συγγένειαν. ὁ δὲ Πλάτων τοσοῦτον μόνον εἶπε περὶ αὐτοῦ ὅτι φιλαθήναιοί τε οἱ Σαΐται, καί τινα τρόπον οἰκεῖοι. δύναται δὲ τοῦτο λέγειν διὰ τὴν πολιοῦχον μίαν οὖσαν. περὶ δὲ τῆς ἐφόρου τῶνδε τῶν πόλεων, ἐκεῖνα χρὴ γινώσκειν ὅτι προϊοῦσα ἀπὸ τοῦ νοῦ τε καὶ νοερῶν αἰτίων διὰ τῶν ὑπερουρανίων τάξεων ἐπί τε τὰς οὐρανίας λήξεις, καὶ τὰς τῆς γῆς, διακληρώσεις, ἔλαχεν οἰκείους ἑαυτῇ τόπους οὐκ ἐπαποδιδοῦσα τὴν ἑαυτῆς ἡγεμονίαν παρεχομένη, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν ἑαυτῆς καὶ τὸ εἶδος ἐν ἑαυτῇ προλαβοῦσα, καὶ οὕτως οἰκεῖον πρὸς ἑαυτὴν τὸν λαχοῦσα κλῆρον. ὅτι δὲ ἄνωθεν ἡ ἐπικράτεια τῆς θεοῦ ταύτης διατείνει μέχρι τῶν ἐσχάτων, δηλοῦσιν Ἕλληνες μὲν, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Διὸς αὐτὴν γεννᾶσθαι λέγοντες. Αἰγύπτιοι δὲ, ἱστοροῦντες ἐν τῷ ἀδύτῳ τῆς θεοῦ προσγεγραμμένον εἶναι τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο. τὰ ὄντα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ τὰ γεγονότα, ἐγώ εἰμι. τὸν ἐμὸν χιτῶνα, οὐδεὶς ἀπεκάλυψεν ὃν ἐγὼ καρπὸν ἔτεκον, ἥλιος ἐγένετο. δημιουργική τις οὖν ἡ θεὸς καὶ ἀφανὴς ἅμα καὶ ἐμφανὴς ἐν οὐρανῷ τε λῆξιν ἔχουσα, καὶ τὴν γένεσιν καταλάμπουσα τοῖς εἴδεσι, καὶ γὰρ τῶν ζωδίων, ὁ κριὸς αὐτῆς τῆς θεοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ ἰσημερινὸς κύκλος. οὗ δὴ μάλιστα καὶ ἡ κινητικὴ τοῦ παντὸς ἵδρυται δύναμις. εἰκότως οὖν αὐτὴν ὁ Πλάτων, καὶ φιλόσοφον ἀποκαλεῖ καὶ φιλοπόλεμον, καὶ νῦν ἀρχηγὸν τῶν ἐν γῇ κλήρων τούτων προσείρηκε. πρῶτον μὲν, διὰ τῆς πατρίου φωνῆς τιμῶν τὴν θεόν. ἀρχηγέτιν γὰρ οἱ Ἀττικοὶ τὴν πολιοῦχον ὠνόμαζον, τὴν ἐπώνυμον καὶ ἀρχηγέτιν αὐτῆς ὑμνοῦντες. ἔπειτα τὴν προϊδρυμένην ἐν αὐτῇ μονοειδῶς τῶν διοικουμένων κλήρων ὑπ' αὐτῆς περιοχὴν ἐνδεικνύμενος. καὶ πρὸς τούτοις διαρρήδην ἡμῖν παριστὰς, ὅτι τὰ αὐτὰ διὰ πλειόνων φωνῶν σημαίνεσθαι δυνατόν, εἰκόνων οὐσῶν τῶν φωνῶν τοῦ σημαινομένου πράγματος ὑπ' αὐτῶν. καὶ γὰρ ἑνὸς ἀγάλματα πλείω γένοιτο ἂν ἐκ τῆς ὕλης διαφόρου οὔσης. ὥς τε καὶ Αἰγύπτιοι δόξουσιν ἀπόλογον, διότι τοῦτο αὐτὴν ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα καὶ Ἕλληνες. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ἀμφοτέρους ὀνομάζειν ὀρθῶς ὡς κατὰ μίαν ἐπιστήμην τὰ ὀνόματα θεμένους. εἰ τοίνυν μία τῶν δύο πόλεων ἔφορος τῆς τε Σάεως, καὶ τῶν Ἀθηνῶν, εἰκότως φιλαθήναιοί τινές εἰσιν, οἱ τὴν Σάϊν οἰκοῦντες. ἅτε συγγενεῖς πως ὄντες αὐτοῖς. ἡ γὰρ οἰκειότης, οὐ παντελής. δύναιντο γὰρ ἂν καὶ τῆς αὐτῆς προνοίας, οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ, ἧττον μετέχειν. καὶ οἱ μὲν, ἄλλης, οἱ δὲ, ἄλλης ἐν αὐτῇ δυνάμεως. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο δεῖ γινώσκειν ὅτι τοῖς διαφόροις ἔθνεσιν ἡ ἐξαλλαγὴ γίνεται μὲν, καὶ παρὰ τοὺς τόπους αὐτοὺς οὓς ἕκαστα κατοικεῖ, καὶ παρὰ τὰς

τῶν ἀέρων

τῶν ἀέρων κράσεις, καὶ παρὰ τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν σχέσιν, καὶ ἔτι μερικώτερον εἰ βούλει, παρὰ τοὺς σπερματικοὺς λόγους. πολὺ δ' αὖ μάλιστα διαφέρειν ἄποις αὐτά, κατὰ τὴν ἀγελαιοκομικὴν τῶν θεῶν ἐπιστασίαν, καὶ τὰς τῶν ἐφόρων διαφορότητας, παρ' ἃς καὶ χρώματα, καὶ σχήματα, καὶ φωνάς, καὶ κινήσεις ἐξαλλαττομένας εὕροις ἂν ἐν τοῖς διαφόροις τόποις. ὥς τε καὶ τοὺς ἀποίκους πολλάκις μεταβάλλειν τό, τε χρῶμα καὶ τὴν φωνὴν τῶν ἀποικισάντων, ὅταν εἰς ἄλλους ἀφίκωνται τόπους. καθάπερ τὰ φυτὰ τῇ ποιότητι τῆς χώρας συμμεταβάλλονται, κἂν εἰς ἀλλοτρίαν γῆν μεταβληθέντα τυγχάνῃ. Οἱ δὴ Σόλων ἔφη πορευθεὶς σφόδρα τε γενέσθαι παρ' αὐτοῖς ἔντιμος, ἕως τοῦ περὶ τῶν τοιούτων ἀνερωτᾶν. Διὰ μὲν τὴν ἑαυτοῦ φρόνησιν, ὁ Σόλων τὴν πολιτικήν, καὶ διὰ τὴν τῆς πόλεως ἀξίαν, εἰκότως ἔντιμος ἐφαίνετο παρὰ τοῖς ἱερεῦσι τῆς Σάεως. ὡς δὲ πρὸς τὴν παρ' ἐκείνοις μνήμην καὶ ἱστορίαν, οὔτε αὐτήν, οὔτε ἄλλον οὐδένα τῶν Ἑλλήνων εὕρισκε γιγνώσκοντα τῶν παλαιῶν οὐδέν. ἡ δὲ μνήμη τῶν ἀρχαίων, συντελεῖ μέν, πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρετήν, συντελεῖ δὲ καὶ πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν κοσμικῶν περιόδων, ἧς ὁ Σόλων ἀντεχόμενος καὶ τοὺς ἱερέας ἀνακρίνων, εὕρισκεν αὐτόν, οὐδὲν εἰδότα παντελῶς. καὶ ἔστι καὶ ταῦτα, σύμβολα θείων ὄντων πραγμάτων. καλεῖται γάρ τις παρὰ τοῖς θεολόγοις, νέα δημιουργία. τιμᾶται δὲ αὕτη, διαφερόντως, ἔκ τε τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων, κἀκ τῶν νοητῶν θεῶν, παρ' οἷς εἰσὶν ἐξηρημέναι τῶν ἄλλων νοήσεις, καὶ αἰωνιωτέρων δή. μερικώτεραι δὲ καὶ ἐλάττους, αἱ ἐν τοῖς δευτέροις. ἔστιν ἔτι καὶ τοιαύτη τις διαφορὰ τῶν δημιουργικῶν ἀρχῶν, ὥς τε τὰς μέν, ὁλικωτέρων εἰδῶν εἶναι περιληπτικάς, τὰς δέ, μερικωτέρων. καὶ τὰς μὲν πρεσβείᾳ καὶ δυνάμει προέχειν, τὰς δέ, νέας ὡς πρὸς ἐκείνας εἶναι, καὶ δύναμιν ἔχειν ὑφειμένην. Καί ποτε προαγαγεῖν βουληθεὶς αὐτοὺς περὶ τῶν ἀρχαίων εἰς λόγους, ἕως τοῦ τοὺς χρόνους ἀριθμεῖν. Τοιαῦτα ἐστὶ τὰ θεῖα πάντα αἴτια προκλητικὰ τῶν τε θειοτέρων δυνάμεων, καὶ διὰ τῆς προκλήσεως ταύτης, ἀποπληρούμενα θειοτέρων καὶ ὁλικωτέρων νοήσεων ἀπ' αὐτῶν, οἷον δὴ ποιεῖ καὶ νῦν ὁ Σόλων. τὰ γὰρ παρ' Ἕλλησιν ἀρχαιότατα προτείνων τοῖς ἱερεῦσιν, ἐπεγείρει πως αὐτούς, εἰς τοὺς περὶ τῆς παρ' αὐτῶν ἀρχαιότητος λόγους. ἧς διαφερόντως μετέχουσιν Αἰγύπτιοι διά τε καθαρότητος ἀέρων τὰ οὐράνια θεωροῦντες ἀκωλύτως, καὶ διὰ τὸ μήθ' ὑπὸ ὑδάτων φθείρεσθαι, μήθ' ὑπὸ ἐκπυρώσεων, σώζοντες μνήμῃ τὰ ἀρχαῖα. Ἀσσύριοι δέ φησιν Ἰάμβλιχος, οὐχ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐτῶν μόνας ἐτήρησαν ὥς φησιν Ἵππαρχος, ἀλλὰ καὶ ὅλας ἀποκαταστάσεις καὶ περιόδους τῶν ἑπτὰ κοσμοκρατόρων μνήμῃ παρέδοσαν. πολλοστὸς ἔτι δεῖ πρὸς ταῦτα παραβάλλεσθαι ἡ παρ' Ἕλλησι πολυθρύλλητος ἀρχαιολογία, ὧν καὶ δῆλον, ὅτι ἡ παροῦσα ἀφήγησις οὐ πρὸς μικρὸν ὀφείλει βλέπειν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ὅλον καὶ πᾶν. ἔτι δ' οὖν ἡ ἀρχαιολογία τῶν Ἑλλήνων, ἄλλοις ἄλλη. τοῖς μὲν Ἀθηναίοις, ἄχρις Ἐριχθονίου τοῦ αὐτόχθονος. τοῖς δὲ Ἀργείοις, ἄχρι Φορωνέως καὶ Νιόβης. οὗτοι γὰρ ἀρχαιότατοι παρ' Ἕλλησιν. ἐπεὶ καὶ Νιόβης μέν, ὁ Ἄργος. τούτου δὲ Ἴασος καὶ Πελασγός, ἀφ' οὗ τὸ Πελασγικὸν Ἄργος ὠνόμασαι. τὰ δὲ περὶ Δευκαλίωνος καὶ Πύρρας, ὅτι κατακλυσμοῦ γενομένου, διεσώθησαν ἐν τῷ Παρνασσῷ, καὶ μεταβάντες ὅπως τὸ ἀνθρώπων γένος συνέστησαν πρόδηλα, καὶ ὅτι Θετταλοῖς ἄχρι τούτων ἡ ἀρχαιότης. κατὰ δὲ ἐνίους τὸ μὲν Ἀργολικὸν γένος, ἀπὸ Ἰνάχου ἄρχεται, τὸ δὲ Ἀθηναίων, ἀπὸ Κέκροπος, ὧν ἑκάτερος πρὸ Δευκαλίωνος. ὁ μὲν οὖν Σόλων, ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄττα ἀπολογιζόμενος, ἐπήγετο τοὺς Αἰγυπτίους ἱερέας εἰς τὴν τῶν παρὰ σφίσιν ἀρχαίων ἀφήγησιν. θεασώμεθα δὲ ἅ φησι πρὸς ταῦτα τῶν παλαιῶν τις ἱερέων. καὶ ταῦτα μὲν ἔσται δῆλα διὰ τῶν ἑπομένων. ἐνέτυχε δὲ Σόλων, ἐν Σάει μὲν ἱερεῖ ὀνομαζομένῳ Πατενεῖτ, ἐν Ἡλιουπόλει δὲ Ὠχλάπι, ἐν Σεβεννύτῳ δέ, Ἐθιμῶν, ὥς αἱ τῶν Αἰγυπτίων ἱστορίαι λέγουσι. καὶ ἴσως, οὗτος οὖν ὁ Σαΐτης ἱερεὺς ὁ πρὸς αὐτὸν τὰ ἑπόμενα λέγων. Ὦ Σόλων, Σόλων, Ἕλληνες ἀεὶ παῖδές ἐστε. γέρων δὲ Ἕλλην οὐκ ἔστι. παλαιὸς μὲν ὁ ἱερεὺς ἵνα καὶ ἐπιπλήττων, μὴ λίαν φορτικὸς ᾖ, καὶ τοῦ περὶ ἀρχαιολογίας διδάσκειν ἔχων τὸν εἰκότα λόγον. ἐπανελήφθη δὲ χρῆται τῇ κλήσει, οὐχ ὡς ὑπεροδιατεινόμενος μόνον περὶ ὧν μέλλει λέγειν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἀνακυκλήσεως, ἣν μονίμως καὶ νοερῶς περιείληφε διὰ τῆς ἀνεξαλείπτου γνώσεως τὰ ὁλικώτερα αἴτια τῶν ἐν τῷ παντὶ γιγνομένων. οἷς ἀνάλογον ὁ ἱερεύς. αἰτιᾶται δὲ τοὺς Ἕλληνας, ὡς ἀεὶ παῖδας. διότι τὴν παντοίαν Αἰγυπτίων σοφίαν οὐ μετέσχον. ἀλλ' οἱ πλεῖστοι παρ' αὐτοῖς, τὴν ἀνδραποδώδη τρίχα ἔφερον ἐν ταῖς ψυχαῖς. τὴν οὖν ἀφροσύνην αὐτῶν, ἡ νεότης ἐνδείκνυται. ἢ καὶ διότι συνεχεῖς εἰσὶν αἱ παρ' αὐτῶν φθοραί, καὶ πρὶν ἀρχαῖοι γένωνται οἱ ὄντες, γίνονται νέοι πάλιν διὰ τὰς φθοράς. ἢ καὶ ὅτι τὰ παλαιὰ ἔργα, οὐ σώζεται παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' ἀεὶ τὰ παρόντα, καὶ ὅσα ἡ αἴσθησις ὑποβάλλει γιγνώσκουσιν. Αἰγυπτίοις δὲ ἔτι καὶ τὰ γεγονότα διὰ τῆς μνήμης, ἀεὶ νέα πάρεστιν. ἡ δὲ μνήμη, διὰ τῆς ἱστορίας. αὕτη δέ, ἀπὸ τῶν στηλῶν ἐν αἷς ἀπεγράφοντο τὰ παράδοξα, καὶ τὰ θαύματος ἄξια τῶν πραγμάτων, εἴ τε ἐν πράξεσιν, εἴ τε ἐν εὑρέσεσιν. ἀλλὰ διατί φασιν οὗτος ὁ ἱερεὺς φορτικῶς ἐπέπληξε. τί γὰρ θαυμαστόν, ἡ τῶν γεγονότων γνῶσις πολυμαθείη νόον οὐ φύει, φησὶν ὁ γενναῖος Ἡράκλειτος. εἰ δὲ καὶ ὅφησιν Εὔδοξος ἀληθές, ὅτι Αἰγύπτιοι τὸν μῆνα ἐνιαυτὸν ἐκάλουν, οὐκ ἂν ἡ τῶν πολλῶν τούτων ἐνιαυτῶν ἀπαρίθμησις ἔχοι τι θαυμαστόν. περιττῶς οὖν μέγα φρονῶν ἐπὶ τούτοις ὁ Αἰγύπτιος. ἢ καὶ τὰς μνήμας καὶ τὰς αἰσθήσεις ποιητικὰς μὲν εἶναι τῆς ἐπιστήμης ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, ἀδύνατον. συντελεῖν ὅμως εἰς τὰς τῶν ὅλων ἀναμνήσεις δοτέον. πολλὰ γὰρ ἐπὶ πολλοῖς ὅμοια ἱστορήσαντες, τὸ ἐν ἐπ' αὐτῶν εἶδος προβαλλόμεθα, καὶ πολλῶν

ἀποκα-

ἀποκαταστάσεις πολλάκις ἐκ ἱστορίας συμφώνους εὑρόντες, ἐπὶ τὴν μίαν αὐτῶν αἰτίαν ἀνατρέχομεν. ὅτε γὰρ αὖ τι κατὰ Κάλλιππον τηρήσεις τῶν περὶ τὸν ἀέρα παθῶν συνέστησαν. καὶ αἱ ἐκ τῆς ἀστρολογίας τῆς οὐρανίας κινήσεως ἐπιγνώσεις. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὸν ἀπορρήσαντα, καὶ παρ' ἡμῶν εἰρήσθω. πάλιν δὲ, ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων θεωρίαν ἀναδραμητέον, καὶ θετέον ἐκεῖ τὴν νέαν δημιουργίαν τῇ ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς συνεχομένην, καὶ ἐκ τῶν πρεσβυτέρων καὶ πρωτογόνων αἰτίων ἀποπληρουμένην. ἐκεῖθεν γὰρ αὕτη τὸ μόνιμον ἔχουσα καὶ πρὸς τὸ ἐξῃρημένον, καὶ πρὸς τὴν κοσμικὴν ἐναντίωσιν συντελεῖ. πᾶν γὰρ τὸ μεριζόμενον καὶ πληθυνόμενον τῆς δημιουργικῆς προόδου, διὰ ἐκείνην πρόεισι τὴν ἀρχήν. ὄντων οὖν αἰτίων ἐν τῷ κόσμῳ τῶν μὲν, τῆς παλιγγενεσίας ποιητικῶν, τῶν δὲ φρουρητικῶν τῆς μονίμου τῶν λόγων συνοχῆς, ὁ μὲν ἱερεὺς, ἀνάλογον παρείληπται τούτοις τοῖς αἰτίοις, ὁ δὲ Σόλων, τοῖς ἑτέροις. διὸ καὶ ὁ μὲν, τὴν μνήμην ἐπιδείκνυσι παρ' αὐτῶν διαφέρουσαν τῆς ἀρχαιότητος, ὁ δὲ, λέγεται ποικίλας μεταβολὰς ἱστορεῖν καὶ γενέσεις καὶ φθοράς. δοκεῖ δέ μοι καὶ τοῦτο πρεπόντως εἰλῆφθαι τῇ διακοσμήσει τοῦ παντὸς, τὸ προτετάχθαι τοῦ νεωτέρου, τὸ πρεσβύτερον. ἐν γὰρ τῇ τοῦ Διὸς δημιουργίᾳ, ταύτην ἔχει πρὸς ἄλληλα τάξιν, ὥσπερ τὰ ἐν τῇ Κρονίᾳ περιόδῳ ζῶντας, ἐκ τοῦ πρεσβυτέρου πορεύεσθαι φησὶν ὁ Ἐλεάτης ξένος, εἰς τὸ νεώτερον, τοὺς δὲ ἐν τῇ τοῦ Διὸς, ἀνάπαλιν. καὶ ἐνταῦθα ὁ Τίμαιος ἐρεῖ περὶ τῆς ψυχῆς, ὅτι τὴν ψυχὴν, πρεσβυτέραν τοῦ σώματος παρήγαγεν ὁ δημιουργὸς, καὶ διὰ τοῦτο ἀρχηγικωτέραν αὐτὴν ὑπεστήσατο. νῦν οὖν ὁ ἱερεὺς ὁ τῶν θείων θεσμῶν φρουρὸς, διὰ ἀρχαιότητα κρατεῖν ἀξιοῖ. καί τοι τὸ νεώτερον, ἐξ ὑπερτέρας ἥκει τάξεως, ὥσπερ καὶ ὁ Σόλων, ἐκ πόλεως ὁρμηθεὶς, τῇ Ἀθηνᾷ μᾶλλον προσηκούσης, ἀλλ' ἐν τοῖς κοσμικοῖς ἔργοις, μεγάλην ἀξίαν ἔχει τὸ πρεσβύτερον. Νέοι ἐστὲ ἔφη τὰς ψυχάς. οὐδεμίαν γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχετε δι' ἀρχαίαν ἀκοὴν παλαιὰν δόξαν. οὐδὲ μάθημα χρόνῳ πολιὸν οὐδέν. ἀνάλογον οὖν ταῦτα καὶ ἐν ἐκείνοις ἡ μὲν νεότης τῶν ψυχῶν, τῇ ἀνανεώσει τῆς ζωῆς καὶ ταῖς μερικωτέραις αἰτίαις. ἡ δὲ ἀρχαία ἀκοὴ, τῇ μονίμῳ νοήσει, καὶ ταῖς πρεσβυτέραις ἀρχαῖς. τὸ δὲ μάθημα τὸ πολιὸν, τῇ ἡνωμένῃ καὶ ἀεὶ τῇ αὐτῇ περιοχῇ τῆς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων φύσεώς τε καὶ συστάσεως. δι' ἣν τὰ μὲν πρῶτα καὶ θειότατα τῶν ἐγκοσμίων, ὁλικῶς καὶ ἐξῃρημένως περιέχει τῶν γιγνομένων ἁπάντων τὰς αἰτίας, καὶ διαιωνίως τὰ ἔγγονα προείληφε. τὰ δὲ προσεχέστερα τῷ παντὶ, μερικῶς καὶ ὑφειμένως, ἅτε ἀπολειπόμενα τῆς ἑνιαίας τῶν ὅλων νοήσεως. διὸ καὶ ἄλλοις μὲν τῶν θεῶν, τὸ πολιὸν, ἄλλοις δὲ τὸ νέον ἀνεῖται. σύμβολον γὰρ τὸ μὲν πολιὸν, νοήσεως καὶ ἀχράντου ζωῆς, καὶ πόρρω γενέσεως οὔσης, τὸ δὲ νέον τῆς μερικωτέρας γνώσεως τῆς ἐφαπτομένης ἤδη τῶν γιγνομένων. Τὸ δὲ τούτων αἴτιον. τόδε πολλαὶ κατὰ πολλὰ φθοραὶ γεγόνασιν ἀνθρώπων, καὶ ἔσονται πυρὶ μὲν καὶ ὕδατι μέγισται, μυρίοις δὲ ἄλλοις, ἕτεραι βραχύτεραι. ζητεῖ μὲν ὁ λόγος δι' ἣν αἰτίαν Ἕλληνες ἀεὶ παῖδες, χρόνῳ δὲ παρ' αὐτοῖς πολιὸν μάθημα οὐδέν ἐστιν. ἢ εἰ βούλει, τὰ παραδείγματα θεωρεῖ τούτων. δι' ἣν αἰτίαν ἡ νέα δημιουργία τῆς ποικιλίας προέστηκε τῶν γιγνομένων ἀεὶ γιγνομένων, καὶ ἀνανεουμένων τῶν παλαιουμένων. πρὶν δὲ τὴν αἰτίαν εὑρεῖν τῶν τοιούτων ἀποριῶν, περὶ τῶν ἐν τῷ παντὶ περιόδων πρότερον διέξεισι, καὶ τὴν ποικιλίαν αὐτῶν ἐπιδείκνυσιν. ἣν αἱ μὲν πρώτισται τῶν θεῶν ἀρχαὶ, μονίμως καὶ ἡνωμένως προεγνώκασιν. αἱ δὲ δεύτεραι, μερικαῖς, καὶ ἐφαπτόμεναι τῆς τῶν πραγμάτων τῶν διοικουμένων φύσεως. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀεὶ τὰ παρόντα γιγνώσκειν. ἐκεῖνο δὲ, τὸ καὶ τὰ ἀπόντα τῇ μνήμῃ κατέχειν, τὸ χωριστῶς καὶ μονίμως τὰ ὅλα καθορᾶν. τίνες οὖν αἱ ποικίλαι περίοδοι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων. ἀεὶ δὲ γένεσιν καὶ ἀεὶ φθορὰν ἐν τῷ παντὶ θετέον. τὸ γὰρ αἰσθητὸν γιγνόμενον ἐστὶ καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν, ἀλλὰ τὴν γένεσιν ταύτην καὶ τὴν ἀπώλειαν, ἄλλως μὲν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ θετέον, ἄλλως δὲ, ἐπὶ τῶν ἐνύλων. ἐκεῖ μὲν ἡ ἐξαλλαγὴ τῶν σχημάτων, καὶ κίνησις ἀεὶ γιγνομένων προϋπάρχει. διὰ ἐκείνας δὲ τὰς μεταβολὰς καὶ ἡ γένεσις κυβερνωμένη, τὸν ἑαυτῆς ἀνελίττεται κύκλον. ἐν δὲ τῷ κύκλῳ τούτῳ, ποτὲ μὲν ἄλλα, ποτὲ δ' ἄλλα τῶν στοιχείων ἐπικρατεῖ. καὶ τὰ μὲν ὅλα κατὰ φύσιν, ἀεὶ τὴν αὐτὴν καὶ ὁμοίαν διατηρεῖ τάξιν, ἐν δὲ τοῖς μέρεσιν ἄλλοτε ἄλλοις τὸ κατὰ φύσιν ἢ τὸ παρὰ φύσιν ἐπιγίγνεται δεόντως. ἢ γὰρ τά τε ὅλα καὶ τὰ μέρη ἀεὶ κατὰ φύσιν ἔχει, ἢ ἄμφω ποτὲ παρὰ φύσιν ἔχει, ἢ τὰ μὲν παρὰ φύσιν, τὰ δὲ κατὰ φύσιν, καὶ τοῦτο διχῶς. πάντων μὲν οὖν κατὰ φύσιν ἐχόντων, οἴχεται τὸ ποικίλον τῆς γενέσεως καὶ γίνεται τὰ ἀΐδια τῶν ὄντων ἔσχατα, καὶ τὰ πρώτιστα, τελευταῖα τῶν πάντων. πάντων δὲ παρὰ φύσιν διατιθεμένων, οὐδὲν ἔσται μόνιμον. ἀφ' οὗ καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις τὸ ἀεὶ ὡσαύτως ὑπάρχειν δυνατόν. οὐδὲ ὁ κύκλος σωθήσεται τῆς γενέσεως. παρὰ φύσιν δὲ τῶν ὅλων ἐχόντων, τὰ μέρη κατὰ φύσιν ἔχειν ἀμήχανον. ἐπειδὴ γὰρ τὰ μέρη τοῖς ὅλοις, καὶ περιεκτικὰ τὰ ὅλα τῶν μερῶν ἐστιν. ἐκείνων οὖν ποτὲ παρὰ φύσιν ἐχόντων, ταῦτα ἐν τῷ κατὰ φύσιν διαμένειν ἀδύνατον. οὐ δὲ γὰρ τοῦ ἡμετέρου ζῴου παντὸς κινηθέντος, καὶ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἀπολέσαντος, δύναταί τι τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων, ἔτι κατὰ φύσιν ἔχειν. λείπεται ἄρα τῶν ὅλων ἐν τῷ κατὰ φύσιν ἱδρυμένων τὰ μέρη ποτὲ μὲν ἑπόμενα τοῖς ὅλοις διακεῖσθαι κατὰ φύσιν, ποτὲ δὲ, ἐπὶ τὸ παρὰ φύσιν χωρεῖν. ὥσπερ δὲ τῶν μερικῶν ζῴων ἕκαστον μὲν ἀεὶ καὶ γίνεται καὶ φθείρεται, διὰ τὴν ἀπορροὴν τῶν ἐν ὅλῳ, μᾶλλον δὲ ἄλλο ἄλλου γίγνεται, καὶ ἄλλο ἄλλου φθείρεται, καὶ μᾶλλον ἐπιτηδείως ἔχειν τὸ μὲν, εἰς τὸ εἶναι, τὸ δὲ εἰς φθοράν, οὕτω καὶ τῶν τῆς γῆς μερῶν ἑκάστων ἐπιδεχομένων ἄμφω, τὰ μὲν, κατὰ φύσιν ἔχειν μᾶλλον δύναται, τὰ δὲ, πολυειδῶς ὑπομένειν τὰς εἰς τὸ παρὰ

φύσιν

φύσιν ἐκτροπάς. τοῦτο μὲν, διὰ τὴν κρᾶσιν τῆς διαφορᾶς, ἔπειτα δὲ, διὰ τὴν θέσιν, ἄλλην ἄλλων οὖσαν, ἐπὶ τούτοις διὰ τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν σχέσιν. ἀλλὰ γὰρ μόρια ἄλλοις τοῦ οὐρανοῦ μορίοις οἰκείωται, εἰ καὶ ὑπ' ἄλλων σώζεται σχημάτων. ἐφ' ἅπασι δὲ τοῖς εἰρημένοις, διὰ τὴν τῶν ἐφόρων δύναμιν, καὶ τὴν τῶν κλιματαρχῶν θεῶν τοιάνδε ἢ τοιάνδε ἰδιότητα λαχόντων, τῶν μὲν κινήσει μᾶλλον, τῶν δὲ, στάσει. καὶ τῶν μὲν, ταυτότητι, τῶν δὲ, ἑτερότητι χαιρόντων, γιγνομένων διὰ φθορῶν ἀθρόων τε καὶ μερικῶν ἐν ἄλλοις καὶ ἄλλοις τόποις, ἀνέκλειπτα διαμένει τὰ εἴδη τοῦ παντός. ἀεὶ γὰρ ἄνθρωπος, καὶ ἀεὶ γῆ, καὶ ἀεὶ τῶν στοιχείων ἕκαστον. ἐπεὶ γὰρ ἐκ τῶν οὐρανίων σχημάτων ἡ φθορὰ καὶ ἡ γένεσις, ταῦτα δὲ μιμήματά ἐστι τῶν νοητῶν τῶν θείων, αἱ δὲ νοήσεις ἐξημμέναι τῶν νοερῶν εἰσιν εἰδῶν, ἐκεῖθεν δὲ τὸ μόνιμον ἐφήκει, καὶ ἡ συνοχὴ τοῖς ἐγκοσμίοις εἴδεσι γίγνεται, καὶ τὰ σχήματα τὰ ἐμφανῆ σωστικὰ τοῦ εἴδους καὶ φθαρτικὰ τῶν μερῶν ἐστι, δέοντος τοῖς ἐν χρόνῳ γιγνομένοις, ἐν χρόνῳ καὶ τὴν λύσιν περιχωρεῖν. ὅσα μὲν γὰρ δύναται μετὰ τοῦ παντὸς εἶναι, τούτοις οὐ φθονεῖ τῆς σωτηρίας τὸ πᾶν, τὸ δὲ συμπολιτεύεσθαι τῷ παντὶ μὴ δυνάμενον, οὐ δὲ μένειν ἐν τῷ παντὶ δυνατόν. ἀλλ' ὁ τοῦ Διὸς νόμος, οἷον ἄτιμον πᾶν τὸ τοιοῦτο γεγονός, ἐμβάλλει τῆς οὐσίας. μόνον γὰρ ἄτιμον εἶναι παντελῶς ἀδύνατον. τὸ δὲ πάντῃ τάξεως ἐστερημένον, ἄτιμον. διότι μὲν οὖν καὶ ἀθρόαι καὶ μερικαὶ γίγνονται φθοραὶ κατ' ἄλλους καὶ ἄλλους τόπους, εἴρηται. διατί δὲ μέγισται τῶν φθορῶν, διὰ πυρὸς πλεονεξίαν καὶ ὕδατος, ἀλλ' οὐ τῶν ἄλλων στοιχείων, μετὰ ταῦτα ῥητέον. τὸ μὲν δὴ πῦρ δραστήριον ἔχει καὶ ποιητικὴν ἐν τοῖς στοιχείοις τάξιν, καὶ διὰ πάντων ἱκανόν ἐστι τῶν ἄλλων χωρεῖν, καὶ διαιρεῖν τὰ ἄλλα πέφυκε. τὸ δὲ ὕδωρ, εὐκινητότερον μέν ἐστι γῆς. δυσπαθέστερον δὲ ἀέρος. καὶ τῷ μὲν εὐκινήτῳ δύναται δρᾶν, τῷ δυσπαθεῖ βιαζόμενον μὴ πάσχειν, μὴ δὲ διασκορπιζόμενον ἀσθενεῖν, ὥσπερ ὁ ἀήρ. ὥστε εἰκότως αἱ βίαιοι καὶ μέγισται φθοραὶ κατακλυσμοῖς καὶ ἐκπυρώσεσιν ἐπιτελοῦνται. φαίης δ' ἂν καὶ ὅτι τὰ λοιπὰ δύο στοιχεῖα, μᾶλλον ἐστὶν ἡμῖν οἰκειότερα. καὶ γὰρ τὸ πεζοὺς ἡμᾶς εἶναι, πρὸς τὴν γῆν οἰκεῖοι, καὶ τὸ πανταχόθεν ὑπὸ ἀέρος περιέχεσθαι, καὶ ἐν ἀέρι ζῆν, καὶ ἀναπνεῖν ἡμᾶς τὸν ἀέρα, τὴν πρὸς αὐτὸ συγγένειαν τῶν ἡμετέρων ἐπιδείκνυσι σωμάτων. ταῦτ' οὖν ὡς οἰκειότερα παρ' ἡμῖν, ἧττόν ἐστι φθαρτικά, τὰ δὲ ἄλλως ἐναντία τούτοις βιαιοτέρας ἐπάγει τὰς φθοράς. ἔτι δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον δοκεῖ ταῦτα μὲν τὰ στοιχεῖα, γῆ καὶ ἀὴρ μετὰ τοῦ αὐτὰ πάσχειν, καὶ πρὸ ἡμῶν πάσχειν, εἰς ἡμᾶς δρᾶν. ἀὴρ γὰρ σῆψιν ὑπομείνας, ποιεῖ λοιμούς, καὶ γῆ διαστᾶσα, καταπόσεις ἀθρόας. ἔστι δὲ καὶ ὁ λοιμός, ἀέρος πάθος, καὶ τὰ χάσματα καὶ οἱ σεισμοὶ τῆς γῆς. πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ αὐτὰ μὴ προπαθόντα, δρᾶν εἰς ἡμᾶς δύναται. τὸ μὲν, διαλυόμενον, τὸ δὲ, ἔξωθεν ὠθοῦν. διόπερ ἀθροωτέρας ἐργάζεσθαι φθορὰς ὡς αὐτὰ ἐῤῥωμενέστερα ἐκείνων τῷ μὴ πάσχοντα φθείρειν. μέγισται οὖν αὗται φθοραὶ κατακλυσμοὶ καὶ ἐκπυρώσεις, λιμοὶ δὲ καὶ λοιμοί, καὶ σεισμοί, καὶ πόλεμοι, καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα μερικὰ πάθη, καὶ ἐξ ἄλλων αἰτίων, γένοιτο ἄν. καὶ τούτων ἁπάντων, ποιητικὴν τὴν τοῦ παντὸς τάξιν, καὶ πρὸ ταύτης, τὴν νέαν δημιουργίαν ἀεὶ νέα ποιοῦσαν, καὶ ἄλλοτε ἄλλων πραγμάτων παράγουσα γένεσιν. οὕτω γὰρ οὔτε μῦθοί φασιν οἱ παρ' Ἕλλησιν, οὔτε τῶν Αἰγυπτίων ἐνδείκνυνται παράδοσις, καὶ περὶ ἡλίου λέγουσι μυστικῶς, ὡς διαφόρους ἐν τοῖς ζωδίοις ἀμείβοντος μορφάς. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν εἰ πολλῶν καὶ πολλαχῆ γιγνομένων φθορῶν, ἀεὶ μὲν ἄνθρωπος, ἀεὶ δὲ ἕκαστον εἶδος, διὰ τὴν ἀκίνητον τῶν θείων εἰδῶν πρόοδον. δι' ἐκεῖνα γὰρ ἀεὶ ὡσαύτως ἑστήκασιν οἱ ἐν τῷ παντὶ λόγοι. διότι πᾶν τὸ ἐξ ἀκινήτου γιγνόμενον αἰτίας, ἀεί ἐστι τῇ αἰτίᾳ τῇ ἑαυτῆς συνηρτημένον. Τὸ γὰρ οὖν καὶ παρ' ὑμῖν λεγόμενον ὡς ποτὲ Φαέθων ἡλίου παῖς, τὸ τοῦ πατρὸς ἅρμα συζεύξας, διὰ τὸ μὴ δυνατὸς εἶναι κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁδὸν ἐλαύνειν, τά τε ἐπὶ γῆς συνέκαυσε, καὶ αὐτὸς κεραυνωθεὶς, διεφθάρη, τοῦτο μῦθον μὲν σχῆμα ἔχον λέγεται. Ὅτι μὲν αἱ πρώτισται τῶν ὄντων ἀρχαί, μονίμως τὰ κινούμενα καὶ ἡνωμένως τὰ πεπληθυσμένα, καὶ ὁλικῶς τὰ μερικά, καὶ αἰωνίως τὰ κατὰ χρόνον μεριζόμενα παρέχουσι, πρόδηλον. καὶ ὅτι ταῖς προσεχῶς ὑπὲρ τὸν κόσμον ἑστώσαις τῶν τε περιόδων τὰς αἰτίας καὶ τῶν ψυχικῶν καθόδων καὶ ἀνόδων, καὶ πάσης τῆς πεπληθυσμένης καὶ διῃρημένης ζωῆς ἀνατιθέασιν οἱ θεολόγοι γνώριμον. διό μοι δοκεῖ καὶ νῦν ὁ λόγος, τὴν κατὰ Φαέθοντα μυθολογίαν, ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας καὶ τὴν Σόλωνος ἀναπέμψαι γνῶσιν. ὅτι πᾶσαι αἱ τοιαῦται φθοραὶ καὶ γενέσεις, ἐκ τῆς νέας ἐπιτελοῦνται δημιουργίας, παρ' οἷς καὶ ἡ τῶν εἰδῶν ἀνακύκλησις ἐπιτελεῖται, καὶ ἡ ποικιλία τῶν τε σωματικῶν καὶ ψυχικῶν περιόδων. ὥσπερ δὲ ἐν τοῖς θείοις μενόντων τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτοῖς ἐφήκει ἡ τελειότης, οὕτω δὴ καὶ ὁ Αἰγύπτιος τὰ παρ' Ἕλλησι ἱστορηθέντα φυλάττων, ἀπὸ τούτων ἀναδιδάσκει τὸν Σόλωνα περὶ ὧν αὐτὸς προεγνώκει. τί δὴ οὖν αἰνίσσεται οὗτος ὁ λόγος. ὅτι ἔτι καὶ αἱ ψυχικαὶ ζωαί, καὶ ἡ τῶν σωμάτων φύσις, πολυειδεῖς ἔχουσι μεταβολάς. καὶ ταῦτα ἐπιτροπεύουσι μὲν καὶ ὑπερκόσμιοι δυνάμεις. συνέχουσι δέ, καὶ νοηταὶ τῶν θεῶν τάξεις. σύμβολον δὲ τοῦτο μέν, τό, τὸ φαινόμενον ἱστορεῖσθαι πρὸς Ἕλλησι, τοῦ δὲ τὸ τῇ διανοίᾳ ἰχνεῦσαι τῆς ἱστορίας τὸν ἱερέα, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς δηλούμενον, εἰς φῶς ἀγαγεῖν τῷ Σόλωνι. ταῦτα μὲν οὖν, τῆς ὅλης ἕνεκα θεωρίας εἰρήσθω παρ' ἡμῶν, ὡς ἂν μὴ ἀπᾴδοντα καὶ ταῦτα φανείη τῶν προκειμένων. ὁ δὲ περὶ τὸν Φαέθοντα μῦθος, ποικίλην ἔχει τὴν περὶ αὐτῶν διατριβήν. δεῖ γὰρ ἱστορικῶς πρῶτον αὐτὸν μετελθεῖν, δεύτερον δὲ φυσικῶς, καὶ τρίτον, φιλοσόφως. ἡ μὲν οὖν ἱστορία φησίν, ὅτι Φαέθων Ἡλίου παῖς, καὶ τῆς Ὠκεανοῦ Κλυμένης, τὸ τοῦ

πατρὸς

πατρὸς ἅρμα ἐλαύνων, ἐξετράπετο τῆς ὁδοῦ. καὶ ὁ Ζεὺς περὶ τοῦ παντὸς δείσας, ἐκεραύνωσεν αὐτόν. ὁ δὲ κεραυνωθεὶς, κατέπεσε περὶ τὸν Ἠριδανὸν, καὶ ἔφλεξε πάντα τὸ ἐξ αὐτοῦ πῦρ, ἐπιβοσκηθὲν τὴν γῆν, πεσόντα δὲ αὐτὸν, αἱ ἀδελφαὶ Ἡλιάδες, ἐθρήνουν. ὁ μὲν οὖν τῆς ἱστορίας λόγος, τοιοῦτος. δεῖ δὲ ὑπονοεῖσθαι καὶ τὴν ἐκπύρωσιν γεγονέναι. τούτου γὰρ ἕνεκα, καὶ ὁ πᾶς λόγος. καὶ τὸ αἴτιον αὐτῆς, μήτε ἀδύνατον εἶναι, μήτε τι τῶν ῥᾳδίως γιγνομένων. ἔσται δὲ ἀδύνατον μὲν εἴ τις τὸν ἥλιον οἴοιτο ποτὲ μὲν ἐλαύνειν τὸ οἰκεῖον ἅρμα, ποτὲ δὲ ἀφίστασθαι μεταβαλλόμενον, καὶ ἄλλῳ τὸ οἰκεῖον ἔργον ἐπιτρέπειν. τῶν δὲ ῥᾳδίως γιγνομένων, εἴ τις ὑπόθοιτο κομήτην εἶναι τὸν Φαέθοντα τοῦτον, ὃς διαλυόμενος αὐχμὸν ἀφόρητον ποιεῖ. τοῦτο γὰρ εἰωθός ἐστι, καὶ πεπατημένον. λέγει γοῦν καὶ ὁ Πορφύριος, ὅτι καὶ σημεῖά τινα ἐλάμβανον, ἀπὸ τῆς κινήσεως τῶν κομητῶν. ἐπὶ μὲν τὰ νότια γιγνομένης, χειμώνων, ἐπὶ δὲ τὰ ἀρκτῷα, αὐχμῶν, ἐπὶ δὲ ἀνατολὰς, λοιμῶν, ἐπὶ δὲ δύσιν, εὐετηρίας. καὶ τὴν ἀφάνισιν τοῦ κομήτου, κεραύνωσιν ἐκάλουν. ὡς αὖ εἰωθυίας οὔσης τῆς τούτων συστάσεως, ἐπίστανται τοῖς φυσικοῖς πολλὰ περὶ κομητῶν. εἰ δὲ χρὴ φυσικώτερον διαλύειν τὸν μῦθον, ἄμεινον ὡς ὁ ἑταῖρος ἡμῶν ἐπέβαλε Δομνῖνος ποιεῖσθαι τὴν ἐξήγησιν, γίγνεσθαί ποτε τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως τοιαύτην σύστασιν, ὥστε ῥᾳδίως ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς ἐξάπτεσθαι θερμότητος. ἐξαφθεῖσαν δὲ ταύτην, φλέξαι πάντα τὸν ὑποκείμενον τῆς γῆς τόπον, οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ φλέξασαν ἐκπύρωσιν ἐργάσασθαι τοιαύτην, οἵαν φησὶν ὁ μῦθος. καὶ ἐργασαμένην, ἀποσβῆναι, καὶ ἀφανῆ γενέσθαι. τὸ μὲν οὖν ἀπὸ ἡλίου τὴν ἔξαψιν γεγονέναι, τοῦ παῖδα ἡλίου κεκλῆσθαι τὸν Φαέθοντα τοῖς μυθοπλάσταις αἴτιον. ἄῤῥενα μὲν, διὰ τὸ δραστήριον τῆς τοῦ πυρὸς δυνάμεως. καὶ ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ ἄῤῥεν εἰώθασι καλεῖν ὥσπερ θῆλυ τὴν γῆν. καὶ ταύτην μὲν ὕλην, ἐκεῖνο δὲ εἶδος. τὸ δὲ μὴ κατὰ παράλληλον τοῦ αὐτοῦ τῷ ἡλίῳ γίγνεσθαι τὴν τοιαύτην ἀναθυμίασιν τοῦ φάναι μὴ κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ὁδὸν ἐλαύνειν τὸ ἅρμα. τὴν δὲ περὶ γῆν τοῦ νέφους διάλυσιν, πτῶσιν τοῦ Φαέθοντος. τὴν δὲ ἀπόσβεσιν, ἀπὸ τοῦ Διὸς, κεραύνωσιν. τὴν δὲ τῶν ὑετῶν ἐπ' αὐτῇ φοράν. καὶ γὰρ τοῦτο τῶν γινομένων ἐστὶν ἐπὶ ταῖς μεγάλαις ἐκπυρώσεσι τῶν ἀδελφῶν θρήνων, τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιάσεων, παρ' ὅσον καὶ οἱ θρηνοῦντες ὑγρὸν προχέουσι. καὶ ἀναθυμιάσεις, αἵ τε ξηραὶ καὶ ὑγραὶ, μίαν αἰτίαν ἔχουσι τὸν ἥλιον. προσήκει δὲ τῇ μὲν, τὸ θῆλυ, τῇ δὲ, τὸ ἄῤῥεν. αὗται μὲν οὖν αἱ ἐπιβολαὶ, φυσικώτεραι. δύναιτο δ' ἄν τι καὶ ὑψηλότερον λέγειν ὁ μῦθος. ὅτι καὶ ψυχαὶ μερικαὶ προῆλθον μὲν καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων, κατάρχουσαν δὲ περὶ τοὺς ἐγκοσμίους θεούς. ἵνα μὴ νοεραὶ μόνον ὦσι καὶ ἐφάπτωνται τῶν νοητῶν, καὶ ἀναδύωσι τῶν σωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐγκόσμιον ἔχωσι τὴν ὑπόστασιν. ὥσπερ οὖν αἱ θεῖαι τε καὶ δαιμόνιαι ψυχαὶ κατετάχθησαν ὑπὸ ἡγεμόνας δευτέρους, αἱ μὲν, ὑπὸ τὴν θεότητα τῆς γῆς, αἱ δὲ, ὑπὸ σελήνην, αἱ δὲ, ὑπὸ ἥλιον, αἱ δὲ, ὑπὸ τὴν Διὸς, αἱ δὲ, ὑπὸ τὴν Ἄρεος ἡγεμονίαν. διογενὲς δὲ τὸ σπειρόμενον, πανταχοῦ προσλαμβάνει τί καὶ ἀπὸ τῆς ἐκείνου φύσεως. ἐν ᾧ σπείρεται τὰ μὲν ἐν γῇ, σπαρέντα ἀπὸ γῆς. τὰ δὲ ἐν ζώῳ, ἀπὸ τῆς τοῦ ζώου φύσεως. ὥστε καὶ τῶν ἐκγόνων τὰ μὲν, τὴν ἰδιότητα τῶν τόπων ἀναμάττεσθαι, τὰ δὲ, τὴν ὁμοιότητα τῆς μητρός. διὰ τοῦτο καὶ αἱ ψυχαὶ σπειρόμεναι περὶ τὰ σύννομα ἄστρα, δέχονταί τινα καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἡγεμόνων ἰδιότητα ζωῆς. ὥστε μὴ μόνον εἶναι ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ τοιάνδε ψυχὴν ἑκάστην, οἷον, ἀρειϊκὴν, ἢ δίιον, ἢ σεληνιακήν. εἴ τε γὰρ ἀτρεπτος ὁ θεὸς, εἴ τε δημιουργικὸς, εἴ τε ζωογονικὸς, ἥκει τις ἔμφασις τῆς ἰδιότητος τοῦ λαχόντος ὑπὸ τὰς ὑποτεταγμένας αὐτῷ ψυχάς. καὶ τί θαυμαστὸν ὅπου καὶ μέχρι πόας καὶ λίθων ἡ τῶν θεῶν τῶν ἐφόρων ἰδιότης καθήκει. καὶ ἔστι λίθος καὶ πόα τῆς ἡλιακῆς ἐξηρτημέναι δυνάμεως, εἴ τε ἡλιοτρόπιον, εἴ τε ἄλλως ὁπωσοῦν καλεῖν ἐθέλεις. παραπλησίως δὲ, κἀπὶ τῶν ἄλλων θεῶν, τούτων δὴ τῶν ψυχῶν, αἱ μὲν ἄχραντοι, μένουσιν ἀεὶ τῶν οἰκείων ἐξηρτημέναι θεῶν, καὶ συνδιοικοῦσαι τὸ πᾶν αὐτοῖς. αἱ δὲ, κακίας μὲν, κακίας δὲ, οὐκ ἀναπίμπλανται γενεσιουργοῦ. αἱ δὲ, καὶ εἰσδέχονταί τι παρὰ τῶν διοικουμένων. τοῦτο γὰρ ἔσχατόν ἐστιν εἶδος ζωῆς. αἱ μὲν οὖν πρῶται, παῖδες ὄντως εἰσὶ θεῶν ὡς αὐτεκφοίτητοι τῶν πατέρων, οἷον, ἑαυτοῖς τεχθέντες, καὶ μένοντες ἔνδον, παῖδες προπομποὶ τῶν θεῶν, δορυφορικὴν ἔχοντες τάξιν, ἢ καὶ ὀπαδοὶ τυγχάνοντες. αἱ δὲ μέσαι, παῖδες μὲν καλοῦνται θεῶν, ἀλλὰ προσλαμβάνουσι καὶ τὴν δευτέραν ζωὴν, καὶ γίγνονται θεῶν. καὶ ἀνθρώπων παῖδες. αἱ δὲ, παῖδες μὲν θεῶν, ἀλλ' οὐ γνήσιοι καλοῦνται παῖδες. ὡς μὴ διασωσάμεναι τὸ εἶδος τοῦ οἰκείου θεοῦ, ῥέψασαι δὲ εἰς ὕλην, καὶ λήθην ἔχουσι τῶν οἰκείων πατέρων. εἴ τε οὖν γῆς υἱὸν τὸν Τιτυὸν, εἴ τε ἡλίου τὸν Φαέθοντα λέγοιεν, εἴ τε σελήνης τὸν Μουσαῖον, εἴ τε ἄλλου τινὸς οἱ μυθοπλάσται, τοῦτον τὸν τρόπον λέγουσι παῖδας, ἄλλους δὲ ἄλλως κατὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας. καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων, ἐν ἑτέροις. ὁ δ' αὖ Φαέθων, ἡλίου μὲν οὗτος ἐστὶ παῖς, ὡς τῆς ἡλιακῆς ὢν σειρᾶς. διὸ καὶ τὸ ὄνομα φέρει τὸ ἡλιακόν: ἐπεὶ δὲ ἄνω μένων συμπεριεπόλει τῷ πατρὶ καὶ συνδιῴκει τὸ πᾶν, ἐλαύνειν εἴρηται τὸ ἅρμα τοῦ πατρός. καὶ γὰρ τὸ τοῦ Φαέθοντος ὄχημα, τῶν ἡλιακῶν ἐστιν ἁρμάτων. ἔστι γὰρ κἀκεῖνο πάντως, ἡλιοειδές. ἐπεὶ δὲ εἰς γένεσιν ἔῤῥεπεν, οὐ γὰρ ἦν τῶν πρωτίστων ψυχῶν, ὑπὸ τοῦ Διὸς κεκεραυνῶσθαι λέγεται. δημιουργίας γὰρ σύμβολον, ὁ κεραυνὸς, ἀναφῶς διὰ πάντων χωρούσης, καὶ πάντα ζωούσης. ἀλλ' οὖν τῆς διαλύσεως αἴτιον τοῦ πνεύματος τοῦ φέροντος τὴν ψυχήν. γίγνονται δὲ πολλαὶ μεταταξεις ψυχῶν ἀπ' ἄλλων πολιτειῶν εἰς ἄλλας. καὶ ἀπὸ στοιχείων ἄλλων, εἰς ἄλλα. τῶν μὲν, ἀπὸ γῆς

εἰς τὴν

εἰς τὴν τοῦ πυρὸς σφαῖραν μεθισταμένων. τῶν δὲ, ἀπὸ τοῦ πυρὸς εἰς γῆν. καὶ τῶν μὲν, ἐν τάξει, τῶν δὲ, ἀθρόως, καὶ μετὰ θορύβου πολλοῦ καὶ ἀτάκτου κινήσεως. οἷον δὴ παθεῖν καὶ τὸν Φαέθοντα φησίν. αὐτόθεν γὰρ ἀθρόως φερόμενος, καὶ ἐμπυρίους χιτῶνας ἐφελκόμενος, ἐπειδὴ πρὸς τῇ γῇ ἐγένετο, διὰ τούτων πλημμελῶς κινούμενος, ἐξῆψε μέρη τινὰ γῆς. πολλοὺς γὰρ αἱ ψυχαὶ κατιοῦσαι, περιβάλλονται χιτῶνας, ἀερίους ἢ ἐνυδρίους, αἱ δὲ καὶ ἐμπυρίους. καὶ τούτων αἱ μὲν, ἀμυδρὸν ἔχουσι τὸ ἐκ τοῦ πυρός, αἱ δὲ, σφοδρὸν καὶ πληκτικόν. καὶ αἱ μὲν ἀποτίθενται ἐν ἀέρι γενόμεναι, καὶ προσλαμβάνουσι παχυτέρους, αἱ δὲ, ἐκείνους καὶ μέχρι γῆς διασώζουσιν. οἶδα μὲν οὖν ὅτι καὶ Πλούταρχος ὁ Χαιρωνεὺς ἱστορεῖ τῶν περὶ τὴν Βρεττανίαν νησίδων κατά τινα μίαν ἱερὰν εἶναι δοκοῦσαν, καὶ ἄσυλον διὰ τοῦτο ἀφειμένην, ὑπὸ τῶν κρατούντων, πολλάκις ἢ ὄμβρων ἢ κεραυνῶν ἐξαισίων γινομένων λέγειν τοὺς ἐγχωρίους, ὅτι τῶν κρειττόνων τις ἐξέλιπε, συνήθεις ὄντας τοῖς πάθεσι τούτοις. ὀνομάζειν δὲ κρείττονας ψυχὰς μετενσωματιζομένας καὶ ἀπολιμπανούσας τινὰ γένεσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατιουσῶν εἰς σώματα ψυχῶν, τοιαῦτα συμπίπτειν οὐκ ἀπογνωστέον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν μεγαλουργῶν, καὶ δαιμονιωτέραν οὐσίαν λαχουσῶν. οἵαν καὶ τὴν τοῦ Φαέθοντος εἶναι ψυχήν, ὁ μῦθος οὗτος ᾐνίξατο. θαυμαστὸν δὲ οὐδὲν τὰς ψυχὰς κατιούσας, καὶ μᾶλλον συμπάσχειν ἐκείνοις τοῖς στοιχείοις, ἅ ἐστιν ἀνάλογον τοῖς ἐφόροις αὐτῶν θεοῖς, καὶ ἐκείνων ἐφέλκεσθαι πλείους καὶ περιβάλλεσθαι χιτῶνας, ὥστε καὶ τὰς κρονίας τοῖς ἐνίκμοις καὶ ὑγροῖς μειζόνως χαίρειν, καὶ τὰς ἡλιακὰς τοῖς ἐμπυρίοις, ἀντὶ τῶν ἀΰλων ἑκατέρας τὰ ἔνυλα σώματα καὶ ἐμβριθῆ περιαπτούσας, καὶ τοὺς θεοὺς ὀργάνοις χρῆσθαι ταύταις, ὥσπερ καὶ τοῖς ὑλαίοις δαίμοσι τῶν περὶ γῆν ποιήσεων. καὶ διὰ τούτων ποιεῖν καὶ ἐκπυρώσεις, ἢ λοιμούς, ἢ ἄλλα ἄττα πάθη τοῖς πάσχειν δικαίοις οὖσι, καὶ ταῖς οἰκείαις ψυχαῖς πρὸς τὰ αἴτια τὰ κατ' οὐρανὸν τῶν γιγνομένων ὑπουργοῖς, χρωμένους δρᾶν ἃ καὶ δρῶσι. πολλὰ γὰρ εἶναι τῶν αὐτῶν αἴτια θαυμαστὸν οὐδέν, τὰ μέν, ἄλλως ποιοῦντα, τὰ δὲ ἄλλως. φερόμενον δ' οὖν τὸν Φαέθοντα περὶ γῆν, καὶ τρόπον τινὰ δαιμονίως φλέγοντα ἐκείνους τοὺς τόπους, οἷς ἂν πλησιάσῃ διὰ τοῦ πυρίου ῥεύματος (πολλὰ γὰρ καὶ αἱ μερικαὶ ψυχαὶ δρῶσιν, ὄργανα τῶν τιμωρῶν ἢ καθαρτικῶν οὖσαι δαιμόνων, ἔξω τοῦ σώματος) ἐθρήνουν αἱ Ἡλιάδες, ψυχαὶ μὲν ἡλιακαί τινες, ὅθεν καὶ ἀδελφαὶ τοῦ Φαέθοντος ἐρρέθησαν. θρηνοῦσαι δέ, οὐχ ὡς ἐλεοῦσαι μόνον αὐτὸν διὰ τὴν εἰς γένεσιν κάθοδον, ἀλλὰ καὶ προνοοῦσαι ὅπως ἂν τῶν γιγνομένων καὶ φθειρομένων, ἄχραντον ποιήσωνται τὴν ἐπιμέλειαν. ὁ γὰρ Ἠριδανὸς ποταμὸς καὶ ἡ ἐκεῖ πτῶσις, τὴν εἰς τὸν πόντον τῆς γενέσεως ἐνδείκνυται τῆς ψυχῆς φοράν. οὗ δὴ γενομένη, δεῖται τῆς τῶν οἰκείων αὐτῇ γενῶν προμηθείας, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν μενουσῶν ψυχῶν ἐπικουρίας. καὶ οἱ θεολόγοι δὲ τὴν ἡλιακὴν πρόνοιαν, καὶ εἰς τὰ θνητὰ διὰ τῶν δακρύων σημαίνουσι. Δάκρυα μὲν σέθεν ἐστὶ πολυτλήτων γένος ἀνδρῶν. ὥστε καὶ τὴν τῶν ἡλιακῶν πρόνοιαν ψυχῶν εἰς τὸν Φαέθοντα εἰκότως ὁ περὶ αὐτὸν μῦθος συμβολικῶς διὰ τῶν δακρύων ἐδήλωσε. πάλιν οὖν καὶ ἀπὸ τοῦδε τοῦ μύθου πόρισμα ληπτέον, ὅτι τῶν ψυχῶν αἱ κάθοδοι, δι' ἀδυναμίαν ἐπιτελοῦνται. καὶ γὰρ ὁ Φαέθων, βούλεται μὲν ἐλαύνειν τὸ ἅρμα τὸ ἡλιακόν, ἀδυνατεῖ δὲ καὶ πίπτει διὰ τὴν ἀδυναμίαν. καὶ ὅτι οὐ μόνον αἱ ψυχαί, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀχήματα αὐτῶν μεταλαμβάνουσι τῆς τῶν ἡγεμόνων θεῶν ἰδιότητος. ὥστε καὶ ἀπ' ἐκείνων ὀνομάζεσθαι, τὰ μὲν ἡλιακά, τὰ δὲ ἀρεϊκά, τὰ δὲ ἀπ' ἄλλου τινὸς θεῶν. καὶ ὅτι καὶ αἱ φθοραὶ κατὰ πρόνοιαν ἐκ τῶν θεῶν ἐπιτελοῦνται. καὶ γὰρ ὁ Ζεὺς ἐκπυρώσεως αἴτιος τῷ κεραυνῷ τὸν Φαέθοντα βαλών, καὶ ὅτι αἱ κάθοδοι τῶν ψυχῶν, ἐξήρτηνται τῆς μιᾶς δημιουργίας. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, οὐ περὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ἀνόδων καὶ καθόδων ἀναδιδάξει, καὶ βίων καὶ αἱρέσεων παντοδαπῶν. Τὸ δ' ἀληθές ἐστι, τῶν περὶ τὴν γῆν κατ' οὐρανὸν ἰόντων παράλλαξις, καὶ διὰ μακρῶν χρόνων γιγνομένη τῶν ἐπὶ γῆς πυρὶ πολλῷ φθορά. Ὅλον οὖν ἀπὸ τοῦ μύθου τοῦ προκειμένου συντελῶν, τοσοῦτον μόνον ὁ Αἰγύπτιος ἐξέφηνεν ὅτι δὴ γίγνονται διὰ πυρὸς ἀθρόαι φθοραί, τῶν ἐπὶ γῆς διὰ τὴν τῶν περὶ γῆν ἰόντων, καὶ κατ' οὐρανὸν παράλλαξιν, τί σημαῖνον διὰ τῆς παραλλάξεως, ἢ τὴν ἀσυμμετρίαν τῶν ἐν γῇ πρὸς τὰ οὐράνια. συμμέτρως μὲν γὰρ ἔχοντα πάντα πρὸς τὰς ἐκεῖθεν ἀπορροίας, δύναται διαμένειν. ἀσυμμέτρως δέ, φθείρεται. τὴν γὰρ διαιρετικὴν τοῦ Ἄρεος δύναμιν τὰ μὲν ὑπομεῖναι δυνάμενα, σώζεται, τὰ δὲ ἀσθενέστερα ὄντα ἢ ὡς ἐνεγκεῖν τὴν ποίησιν αὐτῆς, λύεται ῥαδίως. οἷον εἰ καὶ τὸ ὄμμα τὸ ὑμέτερον, τὴν ἡλιακὴν αὐγὴν ἐνεγκεῖν μὴ δυνηθέν, ἀποτυφλωθείη, καίτοι γε ἄλλου τινὸς ὄμματος αὐτοπτεῖν δυναμένου πρὸς αὐτὴν ἀλύπως. ὁμοίως δέ, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θεῶν καὶ τῶν κατ' αὐτοὺς σχηματισμῶν. ἔστι γὰρ καὶ ἓν ζῷον τὸ πᾶν, καὶ τοῖς μορίοις αὐτοῦ συμπαθοῦσιν οὖσι, τοῖς μὲν ἄλλα, τοῖς δὲ ἄλλα σώζει. καὶ οὐδὲν τῶν ἐν αὐτῷ γιγνομένων τῷ ὅλῳ παρὰ φύσιν. ἃ γὰρ ἐν αὐτῷ γίγνεται, δι' αὐτοῦ γίγνεται, καὶ αὐτός ἐστιν ὁ δρῶν ὁ κόσμος, καὶ δρῶν εἰς ἑαυτόν. ἢ οὖν ταύτην ῥητέον τὴν παράλλαξιν, οἷον εἰ πατὴρ ἀγαθὸς φιλοφρονούμενος ἀεὶ τὸν παῖδα, ποτὲ καὶ ῥαπίσειε τοῦ ἀγαθοῦ χάριν, ὑπαλλάττειν αὖ δόξειε τὸ εἰωθός, ἢ τὸν τῶν οὐρανίων ποικίλον σχηματισμόν. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ κατ' οὐρανὸν περὶ γῆν ἰόντες, καὶ ἄλλοτε ἄλλα σχήματα δεικνύντες, διὰ τὰς ποικίλας νοήσεις τῶν ψυχῶν. γράμματα γὰρ ἐκείνων τὰ σχήματά ἐστι καὶ τύποι τινὲς δραστήριοι δι' ἐκείνας. ἔστι δὲ αὖ ἀμφότερα ταῦτα, ἀληθῆ. καὶ γὰρ ἡ ἐκείνων παράλλαξις καὶ ἡ τῶν περὶ γῆν ἀσυμμετρία, τὰς τοιαύτας ἐπάγει φθοράς. εἰ δὲ δεῖ καὶ τὴν τοῦ Φαέθοντος πτῶσιν, εἰς γῆν ἐξ

ἐρανοῦ παράλλαξίν τινα τῶν κατ' οὐρανὸν ἰόντων λέγειν, θαυμαστὸν οὐδέν. ἄλλη γὰρ ἡ τῶν οὐρανίων
θεῶν αὐτῶν παράλλαξις, ἀπαθὴς οὖσα μετασχημάτισις, ἄλλη τῶν συμπεριπολουσῶν αὐτοῖς ψυχῶν,
χέσις οὖσα πρὸς τὰ περὶ γῆν ἀπὸ τῆς ἀχράντου ζωῆς, ἄλλη τῶν περὶ γῆν τόπων φθαρτική τις οὖσα μεταβο-
λή. καθ' ἣν οὔτε αἱ ψυχαὶ παραλλάττουσιν, οὔ τε πολλῷ πρότερον οἱ ἡγεμόνες θεοὶ τῶν ψυχῶν. γί-
γνονται μὲν οὖν καὶ διὰ μερικῶν ψυχῶν τοιαῦται φθοραὶ τῶν περὶ γῆν, γίγνονται δὲ καὶ διὰ μόνων δαι-
μόνων. καὶ ὥσπερ διὰ τούτων, αἱ οἰκεῖαι ταῖς σειραῖς αὐτῶν, οὕτω καὶ διὰ τῶν ψυχῶν. αἱ γὰρ ἄνω χαί-
ρουσαι τὸ φωτίζειν ἀΰλως ἐνταῦθα ταῖς ἐκπυρώσεσιν ἐπιτρέχουσιν. ἀλλὰ διατί διὰ μακρῶν χρόνων
αἱ ἀθρόαι γίνονται φθοραί; ἢ ὅτι πολλὰ δεῖ συνδραμεῖν ἵνα γένηταί τις τοιαύτη φθορά. καὶ γὰρ τὴν τῶν
πασχόντων ἕξιν τήν τε ἰδίαν καὶ τὴν κοινήν, καὶ τὴν τῶν ποιούντων σύμπνοιαν. τί γὰρ εἰ τὸ ἄλλο
φθαρτικόν, ἀλλὰ σωστικὸν εἴη; καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς ὕλης, καὶ τὴν τῶν ὀργάνων παρασκευήν, καὶ
τῶν καιρῶν. ταῦτα γὰρ ὑπάρχει καὶ ἐπὶ τῶν μερικῶν φθορῶν. σπανιώτερα δέ, καὶ ἐπὶ τῶν κοινῶν, καὶ εἰ-
κότως. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀφθάρτου χωρεῖν, καὶ ἐπὶ τὸ εὔφθαρτον τῇ φύσει, διὰ τῶν δυσφθάρτων ἀναγκαῖον.
εἰ ἄρα τὰ ὅλα ἄφθαρτα ἀεί, τὰ δὲ μερικώτερα εὔφθαρτα, τὰ μέσα τούτων εἰκότως, ἐν τοῖς δυσφθάρτοις
τέτακται, διὰ μακρῶν χρόνων ὑπομένοντα τὴν ἀπώλειαν. τὰ μὲν γὰρ ὅλα, περίοδον ὑπομένοντα κοσ-
μικὴν ἄφθαρτα καὶ ἀνώλεθρά ἐστιν. οὐδὲν γὰρ ἐστὶν αὐτῶν σχῆμα, τῶν ἑτέρων φθαρτικόν, πάντων ἐν τῇ ὅλῃ
περιόδῳ τοῦ παντὸς ἀνειλιγμένων. τὰ δὲ μερικὰ καὶ ἄτομα, ῥᾳδίαν ἐπιδέχεται τὴν λύσιν. τὰ δὲ ἀθρόα
τῶν μερικῶν, διὰ μακρῶν μὲν χρόνων, λύεται δὲ ὅμως. ἔστι γὰρ καὶ γένους τινός, ὡς ἑνὸς ἀνδρὸς βίος, καὶ
πόλεως, καὶ ἔθνους. καὶ περίοδοι, τῶν μέν, μακροπορώτεροι, τῶν δὲ βραχυπορώτεροι φησὶν Ἀριστοτέλης.
» Τότε οὖν ὅσοι ἐν ὄρεσι καὶ ὑψηλοῖς τόποις καὶ ξηροῖς οἰκοῦσι, μᾶλλον διόλλυνται, τῶν ποταμοῖς καὶ
» θαλάττῃ προσοικούντων. Ἐπὶ μὲν τῶν φαινομένων φθορῶν, διὰ τοῦ πυρός, συμβαίνει τὸ εἰκός. οἱ
γὰρ τοῖς ὕδασι παροικοῦντες, ἀμύνονται τὴν ἀπὸ τοῦ πυρὸς βλάβην. ὁ δέ γε φιλόσοφος Πορφύριος,
καὶ ἐπὶ τὰς ψυχὰς ἀπὸ τῶν φαινομένων μετάγει τοὺς λόγους, καὶ φησίν, ὅτι ἄρα καὶ ἐν ταύταις, πο-
τὲ μέν, ὑπερζεῖ τὸ θυμοειδές, καὶ ἡ ἐκπύρωσις αὕτη, φθορά ἐστι τῶν ἐν ἡμῖν ἀνθρώπων. ὄσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμ-
πετόωντι ἐΐκτην. ἐπιθυμουμένου τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐποίησεν Ὅμηρος. ὅτε δὲ τὸ ἐπιθυμητικόν, ὑπὸ τῆς
γενεσιουργοῦ καταπλυζόμενον ὑγρότητος, ἐκνευρίζεται καὶ βαπτίζεται τοῖς τῆς ὕλης ῥεύμασι, καὶ ἄλ-
λος οὗτος ψυχῶν τῶν νοερῶν θάνατος, ὑγρῇσι γενέσθαι φησὶν Ἡράκλειτος. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς διατέτακται,
τῶν μὲν κατὰ θυμὸν παθῶν, ἀπείρατοι μένουσιν, ὅσοι ἂν κεχαλασμένον ἔχωσι θυμόν, καὶ σύμμετρον
εἰς τὴν τῶν δευτέρων ἐπιμέλειαν. τοῦτο γάρ, οἱ κοῖλοι τόποι καὶ ὑδάτων γείτονες σημαίνουσι. τῶν δὲ
κατ' ἐπιθυμίαν, οἱ συντονώτερον ἔχοντες τὸ ἐπιθυμητικόν, καὶ ἐγρηγορμένον ἀπὸ τῆς ὕλης. τοῦτο γὰρ οἱ
ὑψηλοὶ τόποι δηλοῦσι. πέφυκε γάρ πως, τὸ μὲν θυμικόν, εὐκίνητον εἶναι καὶ δραστήριον, τὸ δὲ τῆς ἐπι-
θυμίας, ἔκλυτον καὶ ἀσθενές. μουσικοῦ δ' αὖ δεῖ χαλάσαι μέν, τοῦ θυμοῦ τὸ εὔτονον, ἐπιτεῖναι δέ, τῆς
ἐπιθυμίας τὸ ἐκμελές. ὅ γε μὴν φιλόσοφος Ἰάμβλιχος, φυσικῶς ταῦτα θεωρεῖν ἀξιοῖ, ἀλλ' οὐκ ἠθικῶς.
ἐκπυρώσεως οὖν γινομένης, μᾶλλον διόλλυσθαι φησί, τοὺς ἐν ὑψηλοῖς οἰκοῦντας ὄρεσιν, ὡς πορρωτέ-
ρω ὄντας, τῶν ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀναθυμιάσεων. οὐ γὰρ ἐπὶ πολὺ αἴρονται διὰ τὴν βαρύτητα τῆς ὑγρᾶς
οὐσίας. οὐκ ἔστιν οὖν ἔνικμος ὁ περιέχων αὐτοὺς ἀήρ, ἀλλὰ ξηρός, καὶ ὑπέκκαυμα γίνεται πυρί, φύσει πρὸς
τὸ ἄνω φερομένου. ἀνάπαλιν δὲ κατακλυσμῶν γινομένων. οἱ γὰρ ἐν τοῖς κοίλοις οἰκοῦντες, φθείρονται
» μᾶλλον, ἐπειδὴ πάντα τὰ βαρέα, πρὸς τὸ κάτω φέρεται κατὰ φύσιν. Ἡμῖν δὲ αὖ ὁ Νεῖλος, εἴς τε ἄλλα
» σωτήρ, καὶ τότε ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας σώζει λυόμενος. Τὸ μὲν φαινόμενον, ὅτι πολλῶν καὶ παντοδα-
πῶν ἀγαθῶν, τοῖς Αἰγυπτίοις ὁ Νεῖλος αἴτιος, γεωμετρίας καὶ τῆς γενέσεως τῶν καρπῶν, καὶ δὴ καὶ τοῦ
διαφυγεῖν τὰς ἐκπυρώσεις, αἴτιός ἐστι, καὶ τό, τε ὕδωρ, τῶν σωμάτων αὐτῶν σωστικόν, καὶ ἡ τοῦτο συνέ-
χουσα θεότης, τῶν ψυχῶν ἀναγωγός ἐστι. λάβοις δ' ἂν ἀπὸ τούτων, ὅτι καὶ τὰ πρῶτα αἴτια, ζωῆς ὄντα πλή-
ρη καὶ γονίμου δυνάμεως, ἑαυτά τε συνέχει καὶ μένει δαιμονίως, καὶ τὰ ἄλλα διαρρέοντα καὶ σκεδαννύμε-
να, τῆς παρ' ἑαυτῶν ἀξιοῖ συνοχῆς, ὡς καὶ τὸ τοῦ σωτῆρος ὄνομα, θείαν καὶ ἐξῃρημένην, ἀποκονίζεσθαι πρό-
» νοιαν, ἀφ' ἧς καὶ ἐν θεοῖς πᾶσι τοῖς νοεροῖς καὶ δημιουργικοῖς αἰτίοις ἐλλάμπεται. Ὅταν δὲ αὖ οἱ
» ὄμβροι, οἱ τὴν γῆν ὕδασι καθαίροντες κατακλύσωσιν, οἱ μὲν ἐν τοῖς ὄρεσι διασώζονται, νομεῖς καὶ βου-
» κόλοι, οἱ δὲ ἐν ταῖς παρ' ἡμῖν πόλεσιν, εἰς τὴν θάλατταν ὑπὸ τῶν ποταμῶν φέρονται. Ἐν τούτοις τὸ μὲν
ποιητικὸν αἴτιον, ἐπὶ τοὺς θεοὺς διαρρήδην ἀνήνεγκε. καὶ ἔστι ταυτὸ κἀπὶ τῶν ἐκπυρώσεων λέγειν. καὶ
γὰρ καθαρμός, ὁ μὲν γίνεται δι' ὕδατος, ὁ δὲ διὰ πυρός. πανταχοῦ δὲ ἡ καθαρότης, τοῖς δευτέροις ἀπὸ
τῶν πρώτων. διὸ καὶ παρὰ τῷ Ὀρφεῖ, τὰ καθάρσια κομίζειν ὁ Ζεύς, ἀπὸ τῆς Κρήτης παρακελεύεται.
τὴν γὰρ Κρήτην αὐτὴν τοῦ νοητοῦ τάττειν εἰώθασιν οἱ θεολόγοι. τὴν δὲ ὑλικὴν αἰτίαν, ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος
φοράν. ἕκαστον γὰρ τούτων ἀπροαιρέτως ποιεῖ, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ῥοπὴν φερόμενον. δεῖ οὖν προϋπάρχειν
τὸ εὖ χρώμενον αὐτοῖς, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἕνεκα δρῶν. ὃ δὴ καλῶς ὁ λόγος ἀπένειμε τοῖς θεοῖς. εἰ δὲ δὴ καὶ
καθαρμοί τινές εἰσι καὶ ἐν τοῖς ὅλοις, εἰσὶ δή που καὶ τῶν καθαρμῶν προστάται τούτων, πρὸ τῶν μερικῶν
καθαρτῆρες εἰς τὰ ὅλα δρῶντες. καὶ δὴ καὶ τελεταὶ θεῖαι, τελούντων ἄλλων, τελουμένων ἄλλων, καὶ αὖ

δὲ ποτὲ

δέ ποτε ταῦτα ἀπολέσθαι τὸ πᾶν. ἃ δὴ καὶ ὁ ἱερεὺς εἰδώς, τὰς διὰ ὕδατος καὶ πυρὸς φθοράς, ὀνόματι κέκληκεν ἱερατικῷ καθαρμούς, ἀλλ᾽ οὐ φθορὰς ὡς ἂν εἴποι φυσιολογῶν μόνον. Κατὰ δὲ τὴν χώραν τήνδε οὔτε τότε, οὔτε ἄλλοτε ἄνωθεν ἐπὶ τὰς ἀρούρας ὕδωρ ἐπιῤῥεῖ. τὸ δὲ ἐναντίον κάτωθεν πᾶν ἐπανιέναι πέφυκεν. ὅθεν καὶ δι᾽ ἃς αἰτίας τὰ ἐνθάδε σωζόμενα λέγεται παλαιότατα. Εἰ καὶ γίγνοιτό ποτε ὄμβρος περὶ τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ᾽ οὐ περὶ πᾶσαν, ἀλλὰ περὶ τὴν κάτω γίγνεσθαι εἴωθασιν. αὕτη δὲ ἐπιδηλός ἐστιν ἔργον οὖσα τοῦ ποταμοῦ φησὶν Ἀριστοτέλης. ἡ δὲ ἄνω, τὰς τοιαύτας ἐπιῤῥοὰς οὐ δέχεται. πόθεν οὖν ὁ Νεῖλος ἐπάνεισι. Πορφύριος μὲν δή φησιν, ὅτι δόξα ἦν παλαιὰ Αἰγυπτίων τὸ ὕδωρ κάτωθεν ἀναβλυστάνειν τῇ ἀναβάσει τοῦ Νείλου. διὸ καὶ ὑδρῶντα τῆς γῆς ἐκάλουν τὸν Νεῖλον, καὶ τὸ ἐπανιέναι κάτωθεν. ταυτὸ γὰρ Αἰγυπτίοις δηλοῦν, καὶ τὸ σώζειν λυόμενον. οὐχ ὅτι ἡ χιὼν λυομένη, τὸ πλῆθος τῶν ὑδάτων ποιεῖ. ἀλλ᾽ ὅτι λύεται ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ πηγῶν, καὶ πρόεισιν εἰς τὸ ἐμφανὲς ἐπεχόμενος πρότερον. ἡμεῖς δὲ τὸ λυόμενον ὡς πρὸς τὴν ἀπορίαν ἀκουσόμεθα. λύεται γὰρ ἀτεχνῶς ὅτι λύει τῆς ἀπορίας ἡμᾶς ὁ Νεῖλος. οὔτε γὰρ τὸ ἐκ τῶν χιόνων αὔξεσθαι τὸν Νεῖλον λυομένων ἀληθές. ποῦ γὰρ ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς τόποις ἀφ᾽ ὧν φέρεται συνίστανται χιόνες. οὔτε τὸ ὑπὸ γῆς ὄντα ἀραιουμένης αὐτῆς ἀνατέλλειν. ἡ γὰρ ἀραίωσις τῆς γῆς, οὐ δίδωσι γὰρ ὕδατι τὴν ἐπὶ τὸ ἄνω φοράν. ἀλλ᾽ ἄλλο τι δεῖ τὸ ὠθοῦν αὐτὸ πάντως εἶναι ἀπὸ τῶν κοίλων εἰς τὰ μετέωρα. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὴν Αἰγυπτίαν δόξαν. ἄλλοι δέ φασιν, ὅτι αὔξεται ὁ Νεῖλος ἀπὸ ὄμβρων τινῶν εἰς αὐτὸν ἐκχεομένων, ὡς εἴρηται διαῤῥήδην ὑπὸ Ἐρατοσθένους. οὐ τοῦτο οὖν σημαίνει τὸ ἐπανιέναι νῦν, τὸ κάτωθέν ποθεν ἀναβλυστάνειν, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ἀλλαχόθεν αὐξανόμενον ἀνωτέρω τῆς γῆς χωρεῖν, ὑδάτων καταῤῥηγνυμένων εἰς αὐτὸν ἀπ᾽ ἄλλων τόπων. ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, οὐ δεῖν φησὶ χρῆναι τοιοῦτον ζητεῖν, ἀλλ᾽ ἁπλούστερον ἀκούειν τὴν ἐπάνοδον τοῦ ὕδατος τὴν κάτωθεν ἐν τῇ ἀναβάσει λέγειν ἀνάβασιν. διττὴν αἰτίαν ἀποδιδούς, δι᾽ ἣν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τοὺς αὐχμούς, καὶ τοὺς κατακλυσμοὺς διαφεύγουσι. δῆλός ἐστι δοκιμάζων τὴν ἀπὸ τῶν ὄμβρων αὔξησιν. λέγει γὰρ πρωτίστην μὲν αἰτίαν εἶναι τῆς τῶν Αἰγυπτίων σωτηρίας, τὴν τῶν εἰληχότων αὐτοὺς θεῶν βούλησιν, καὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς ὅρον τῆς δημιουργίας. δευτέραν δέ, τὴν τῶν ἀέρων κρᾶσιν. αἵ τε γὰρ ὧραι ἐναντίαι ταῖς ἐν τοῖς ἀρκτικοῖς, ἀφ᾽ ὧν ῥεῖ ὁ Νεῖλος πρὸς τοὺς τῇδε τόπους. καὶ τῶν αὐχμῶν καὶ τῶν ἐπομβριῶν γένεσις ἐπαμείβεται ἐν αὐτοῖς. εἰ δέ τις αἰτιᾶται ταύτην τὴν ἀπόδοσιν. διότι τῶν ὑπὸ ὀμβρίων αὐξομένων, οὐκ ἔστιν ἡ αὔξησις τεταγμένη, λεκτέον, ὅτι γίνονται μὴ καὶ ἀποβάσεις τοῦ Νείλου πολλάκις. ὅμως καὶ ἡ συνέχεια τῶν ὄμβρων, αἰτία τῆς ἀδιακόπου τοῦ ὕδατος αὐξήσεως. καὶ τὰ μεγέθη τῶν ὀρῶν ἐν οἷς αἱ πηγαὶ τοῦ Νείλου. δεχόμενα γὰρ ταῦτα τοὺς ἀπὸ τῶν συνωθουμένων ἐκ τῶν ἐτησίων εἰς αὐτὰ νεφῶν ὄμβρους κατὰ πάσας ἑαυτῶν τὰς λαγόνας, ἐπιῤῥεῖ ταῖς πηγαῖς ἀδιακόπως. αἱ δέ, τὸν ποταμὸν αὔξουσι πληθύνουσαι. καὶ γὰρ τοῦτο ἓν εἶναι αἴτιον ὄμβρων φησὶν ὁ Θεόφραστος, τὴν τῶν νεφῶν πίλησιν, πρός τινα τῶν ὀρῶν. καὶ μὴν καὶ εἰ περὶ τοὺς καταδούπους μὴ ὁρᾶται νέφη, θαυμαστὸν οὐδέν. οὐ γὰρ ἐκ τούτων φέρεται πρῶτον ὁ Νεῖλος, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν σεληνιαίων ὀρῶν. ἃ διὰ τὸ ὕψος οὕτως ἐκάλεσαν. καὶ τῶν πρὸς ἐκείνοις ἀθροιζομένων νεφῶν παριόντων τοὺς καταδούπους, ἐκείνοις ἐνεχομένων μείζοσιν οὖσι. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὸν Ἀριστείδου λόγον τὸν Αἰγύπτιον. Ἐρατοσθένης δέ, οὐκέτι φησὶν οὐδὲ ζητεῖν χρῆναι αἰτίαν τῆς αὐξήσεως τοῦ Νείλου. σαφῶς καὶ ἀφικομένων τινῶν εἰς τὰς τοῦ Νείλου πηγάς, καὶ τοὺς ὄμβρους τοὺς γενομένους ἑωρακότων, ὥστε κρατύνεσθαι τὴν Ἀριστοτέλους ἀπόδοσιν. ταῦτα μὲν οὖν συντόμως ἐπισημαινόμεθα περὶ τούτων. ἐκ δὲ τούτων κατεσκεύασεν ὁ τῶν Αἰγυπτίων λόγος, ὅτι μήτε ἐκπύρωσιν, μήτε κατακλυσμὸν ἐπιγίνεσθαι αὐτοῖς. ἄλλως δὲ ἐκλιπεῖν, οὐδὲν δεῖ θαυμαστόν, εἴπερ ὀρθῶς Ἀριστοτέλης φησί. πᾶν μέρος τῆς γῆς ἐν γὰρ ἀπάρω θαλασσοῦσθαι, καὶ τὸν αὐτὸν τόπον, ἤπειρόν τε γίνεσθαι, καὶ ἄλλοτε θάλατταν. ὅπου καὶ αὐτὸν τὸν Νεῖλον ἐκλείψειν τὸ ὕδωρ οὐκ ἀπέγνω πρὸς τὴν ἀπειρίαν τοῦ χρόνου βλέπων. τί γὰρ εἰ ἧττους οἱ ἐτήσιοι πνεύσαντες, μὴ ὤσαιεν ἐκεῖσε τὰ νέφη. τί δὲ εἰ τὰ ὄρη συμπέσοι, πνεύματος αὐτὰ ῥήξαντος ἀπὸ τῶν ὑπογείων τόπων, ὑφ᾽ οὗ καὶ λόγια καὶ αὐτάνδρους πόλεις ἀπόλλυσθαι φησίν, ἐν οἷς ἡ τῶν νεφῶν σύστασις, ἂν μὴ συστάντων, μένει τὸ ῥεῦμα ἔλαττον ἀεί, καὶ ἔλαττον γινόμενον ὑπὸ τῆς γῆς ξηρᾶς οὔσης ἀναπινόμενον. Τὸ δ᾽ ἀληθὲς ἐν πᾶσι τόποις, ὅπου μὴ χειμὼν ἐξαίσιος, ἢ καῦμα ἀπείργει τοτὲ μὲν πλέον, τοτὲ δὲ ἔλαττον, ἀεὶ γένος ἐστὶν ἀνθρώπων. Εἴρηται περὶ τῶν κοσμικῶν περιόδων, καὶ τῶν διαφόρων παραλλάξεων, καὶ ὅτι τοῖς Αἰγυπτίοις ἀπό τε τῆς θέσεως τῆς χώρας, καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ Νείλου προνοίας ἡ σωτηρία πάρεστι. νῦν οὖν κοινὸν τὸν λόγον ἐπάγει περὶ τῶν τῆς γῆς τόπων τοιοῦτον. πᾶς τόπος μὴ κατακλυζόμενος ἢ ἐκπυρούμενος, ἔχει περιλειπόμενον ἀεὶ γένος ἀνθρώπων πλέον ἢ ἔλαττον. αἱ γὰρ μέγισται φθοραί, διὰ πυρός εἰσι καὶ ὕδατος ὡς εἴρηται πρότερον. καίτοι φαίη ἄν τις καὶ ἄλλως ἐκλείποι ἂν ἀνθρώπων γένος. οὐ γάρ εἰσι νῦν οἱ τούσδε τοὺς τόπους τῆς Ἀττικῆς οἰκοῦντες. καίτοι μήτε κατακλυσμοῦ γενομένου, μήτε ἐκπυρώσεως, ἀλλὰ δ᾽ ἐνῆς τινὸς ἀσεβείας, ἄρδην τὰ τῶν ἀνθρώπων ἀφανιζούσης. ἢ τόπους νῦν τὰ κλίματα λεκτέον. πᾶν οὖν κλίμα φησὶν ἔχειν ἀνθρώπους, εἰ μὴ κατακλυσμὸς ἢ ἐκπύρωσις γένοιτο, τοτὲ μὲν πλείους, τοτὲ δὲ ἐλάττους. συνέβη δ᾽ ἂν καὶ ἐν κατακλυσμῷ τινί, ὥσπερ ὁ Δευκαλίωνος τοῦ διὰ τῆς Ἑλλάδος κλίματος κατακλυσθέντος. οὕτω μὲν οὖν τοῦτο ἐξηγήσαντό τινες. ὡς δὲ ἑταῖρος ἡμῶν ἐπέβαλε, λέγοι ἂν ὁ Πλάτων, ὅτι πᾶς τόπος τῆς γῆς ἀεὶ ἔχει ἀνθρώπους ἢ πλείους,

ἢ ἐλάττους. ὁ μὴ ἄγαν κρυώδης ἢ αὐχμώδης. λέγουσι γὰρ καὶ μαθηματικοί τινες τόπους ἀοικήτους, δι'
ὑπερβολὴν καύματος ἢ ψύξεως. πᾶς οὖν τόπος ἐπιτήδειος ὢν εἰς οἴκησιν ἀνθρώπων, καὶ πᾶν κλίμα,
πλείους ἢ ἐλάττους ἀνθρώπους ἔχει. καὶ ἔστι καὶ τοῦτο λόγον ἔχον καὶ ταῖς λέξεσι συνᾷδον. τὸ γὰρ ὅπου
μὴ χειμὼν ἐξαίσιος ἢ καῦμα ἀπείργει, σημαίνειν δοκεῖ, τὸ ὅπου μὴ θάτερον τῶν ἐναντίων ὑπερβάλλον
κωλύει τὴν ἐνοίκησιν. καὶ ὅλως ἐπειδὴ προεῖπεν, ὅτι παλαιότατα λέγεται τὰ Αἰγυπτίων, εἰκότως ἐπα-
νήγαγεν, ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἀληθές, πᾶν κλίμα πρὸς ἀνθρώπων οἴκησιν σύμμετρον, ἀεὶ πλείους ἢ ἐλάτ-
τους ἀνθρώπους ἔχει. καὶ γὰρ οὐ μόνον οἱ μαθηματικοὶ λέγουσι περὶ τοῦ μὴ πᾶν κλίμα γῆς ἀνθρώπους ἔχειν,
» ἀλλὰ καὶ Ὀρφεὺς οὑτωσὶ διορίζων. Διώρισε δ' ἀνθρώποις, χωρὶς ἀπ' ἀθανάτων ναίειν ἕδος, ἧ μέσος
» ἄξων ἠελίου τρέπεται ποτινεύμενος, οὔτε τι λίην ψυχρὸς ὑπὲρ κεφαλῆς, οὔτ' ἔμπυρος, ἀλλὰ μεση-
γυς. ὃ καὶ νῦν εἶπεν ὁ Πλάτων, ὅπου μὴ χειμὼν ἐξαίσιος, μή τε καῦμα πλέον ἢ ἔλαττον ἀνθρώπων γέ-
νος. λήθη δὲ γίνεται παρὰ τοῖς ἄλλοις τῶν παλαιῶν, οὐ διὰ τὴν ἔκλειψιν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ διὰ
τὸ συνεχῶν τῶν φθορῶν γινομένων, ὑπολείπεσθαί τινας ἀγραμμάτους καὶ ἀμούσους. παρ' ἡμῖν δὲ πα-
» λαιότατα λέγεται πολλὰ διὰ τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς πάντων ἀναγραφήν. Ὅσα δὲ παρ' ὑμῖν ἢ τῇδε, ἢ
» καὶ κατ' ἄλλον τόπον, ὧν ἀκοῇ ἴσμεν εἴ που τι καλὸν ἢ μέγα γέγονεν, ἢ καί τινα διαφορὰν ἔχον, πάν-
τα γεγραμμένα ἐκ παλαιοῦ τῇδ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ σεσωσμένα. Ὥσπερ τὴν σωτηρίαν τοῖς Αἰ-
γυπτίοις, παρέχει μὲν καὶ ἡ τῆς χώρας θέσις, παρέχει δὲ καὶ ὁ ἀληθῶς αὐτὴν θεός, οὕτω δὴ καὶ τὴν σω-
τηρίαν τῶν γινομένων. ποιοῦνται μὲν, καὶ διὰ τὴν ἑαυτῶν ἐπιμέλειαν, δι' ἣν παραμυθοῦνται τὴν
ἀπὸ τοῦ χρόνου λήθην. ἀρκοῦνται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς ἱερῶν, ἐν οἷς ἀναγράφονται τὰς πράξεις πά-
σας τὰς μεγάλας καὶ θαυμαστὰς, τάς τε ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων, ἢ τὰς παραδόξους ἐκβάσεις τῶν πρα-
γμάτων. τοῦτο γάρ ἐστι, τὸ καὶ ἄλλην τινὰ διαφορὰν ἔχον. συντελεῖ δὲ αὐτοῖς ἡ τούτων ἱστορία, πρός
τε γνῶσιν τῶν ὁμοίων, ἀφ' ὧν ἡ τῶν ὅλων ἀνάμνησις, καὶ πρὸς τὴν τοῦ μέλλοντος γνῶσιν. διὰ γὰρ τῶν
τοιούτων τηρήσεων, εὑρίσκουσι τὰς ποιητικὰς τῶν σχημάτων τῶν οὐρανίων δυνάμεις. τίνων γὰρ ὄν-
των τίνα συνέβη λαβόντες, ἔχουσι τὰς τῶν ἐσομένων αἰτίας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν συλλογίζεσθαι σημείων.
δοκεῖ δ' ἔμοιγε καὶ ὁ τῶν Πυθαγορείων λόγος, μιμεῖσθαι τὴν τῶν Αἰγυπτίων τοιαύτην ἱστορίαν, ὁ πα-
ρασκευάζων τὰς ψυχὰς καὶ τῶν προτέρων ἀναμιμνήσκεσθαι βίων. ὡς γὰρ ἐφ' ἑνὸς ἀνδρὸς, μᾶλλον δὲ
ψυχῆς μιᾶς, διαφόρους βίους, οὕτως ἐφ' ἑνὸς ἔθνους τὰς διαφόρους περιόδους προσήκει λαμβάνειν. ὡς
οὖν ἐν ἐκείνοις, αἱ τῶν προβεβιωμένων ἀναμνήσεις τελεωτικαὶ τῶν ψυχῶν εἰσίν, οὕτω δὴ καὶ ἐν τού-
τοις, αἱ τῶν πρόσθεν περιόδων ἱστορίαι, μεγίστην εἰς φρόνησιν παρέχονται συντέλειαν. ἔτι τοίνυν καὶ
πρὸς τὴν τοῦ παντὸς ὁμοιοῦνται διακόσμησιν αἱ τοιαῦται τηρήσεις. τοὺς μὲν γὰρ ἑστῶτας λόγους μι-
μοῦνται τῆς φύσεως, δι' ὧν ἀκινήτων μενόντων, καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις ἡ τάξις ἐπιγίγνεται. εἰ τοί-
νυν ἱερὸν τὸ ἁγιώτατόν ἐστιν ὁ κόσμος, ἐν ᾧ μένουσιν οἱ λόγοι διαιωνίως οἱ συνέχοντες τὸ πᾶν, ἔχοι
ἂν εἰκόνα τῆς τούτου συστάσεως, ἡ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀπογραφὴ τῶν παλαιῶν ἔργων. καὶ λέγοι ἂν ὁ λόγος
ὁ τῶν Αἰγυπτίων, ὅτι καὶ ὅσον ἐστὶ μόνιμον ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ ἀραρὸς, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχον, τοῦτο ἀπὸ
τῶν νοητῶν παράγεται θεῶν. ὅσον δὲ κινούμενον ἄλλοτε ἄλλως γιγνόμενόν τε καὶ ἀπολλύμενον,
τοῦτο ἐκ τῆς νέας ἐφήκει δημιουργίας. ἐπεὶ καὶ τὸ ἱερατικὸν γένος τὸ μεμνημένον τῶν παλαιῶν, εἰ-
κόνα φέρει τάξεως θείας, συνεκτικῆς τῶν ὅλων, καὶ μονίμου, καὶ τῇ θείᾳ μνήμῃ τὰ πάντα φρουρούσης,
ἀφ' ἧς καὶ ἡ νέα δημιουργία πληρουμένη, ταυτότητα καὶ συνοχὴν καὶ στάσιν ἐπιλάμπει τοῖς πολυμε-
» ταβόλοις πράγμασι. Τὰ δὲ παρ' ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρτι κατεσκευασμένα ἑκάστοτε τυγχάνει γράμ-
» μασι καὶ ἅπασιν ὁπόσων πόλεις δέονται. Ἡ κατασκευὴ, σύμβολόν ἐστι τῆς ἀεὶ νέα δημιουργούσης
αἰτίας, καὶ τὰ μή πω ὄντα παραγαγούσης, καὶ πάντα πρὸς τὴν μίαν συντέλειαν τοῦ κόσμου συναρμοζού-
σης. καὶ γὰρ ἐν ταῖς οἰκίαις κατασκευὴν καλοῦμεν, τὴν πάντων τῶν ἀναγκαίων παρασκευήν. τοι-
αῦτα δέ ἐστιν, ἐν μὲν ταῖς πόλεσι, γράμματα καὶ τέχναι, καὶ ἀγοραὶ, καὶ λουτρὰ, καὶ πάντα τὰ ὅμοια.
ἐν δὲ τῷ παντὶ, τὰ ἔγχρονον καὶ μερικὴν ἐπιδεχόμενα σύστασιν. ὡς οὖν τὰ ἱερὰ τὰς ὑποδοχὰς ἐσή-
μαινε τῶν ἀϊδίων λόγων, καὶ τὰς συνεκτικὰς δυνάμεις, καὶ φρουρητικὰς, οὕτως αὖθις αἱ πόλεις δηλοῦ-
σι τὰς τῶν ἀειμεταβόλων ὑποστάσεις ἐκ πολλῶν καὶ ἀνομοίων, καὶ θνητῶν συνεστώσας. δηλοῖ δὲ τὴν σύ-
στασιν νεωτέραν οὖσαν τῶν τοιῶνδε γραμμάτων λέγει καὶ τεχνῶν, καὶ ἡ ἱστορία τῶν περὶ εὑρημάτων
» γεγραφότων, εἴς τινας οὐ πάλαι γεγονότας ἀναφέρουσα τὰς εὑρέσεις. Καὶ πάλιν δι' εἰωθότων ἐτῶν
» νόσημα ἥκει φερόμενον αὐτοῖς ῥεῦμα οὐράνιον. Ἐπὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦτο δῆλον. οἱ γὰρ κα-
τακλυσμοὶ, φθείρουσι τὰ γένη, κινούμενοι μὲν, ἀπὸ τῶν οὐρανίων περιόδων, ὕλην δὲ ἔχοντες τὸ ὕδωρ,
διὸ τὸ ὅλον τοῦτο κέκληται ῥεῦμα οὐράνιον, καὶ ὥσπερ νόσημα, διότι φθαρτικόν ἐστιν ἄλλων. τὸ δὲ
φθαρτικὸν, τῷ μὲν μερικῷ, κακὸν, τῷ δὲ ὅλῳ, ἀγαθόν. δι' εἰωθότων δὲ ἐτῶν, ὅτι κατά τινας περιφο-
ρὰς ἐπιτελοῦνται καὶ αἱ τοιαῦται φθοραὶ, ἐχούσας τινὰ καὶ αὐτὰς ἀκολουθίαν, πρὸς τὴν ὅλην τῆς θείας
γεννητοῦ περίοδον. καὶ ἔοικε κἀκεῖνο δηλοῦσθαι διὰ τούτων. ὅτι ὅσα ἀπὸ τῶν ὅλων γίνεται μόνον,
ταῦτα κατὰ τὰς περιόδους τὰς κοσμικὰς, ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖται κατὰ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἀφωρισμένας.

τὰ δὲ ὅσα ἀπό τινων μερικῶν συμβαίνει αἰτίων, οὐ πάντως τὰ αὐτὰ συμβαίνει τῶν αὐτῶν τῆς περιόδου σχημάτων ὄντων. ἐπὶ δὲ τοῦ παντὸς τὸ αὐτὸ θεωρήσας ἂν, ἐνθυμηθείς, ὅτι τὰ γινόμενα πάντα καὶ φθείρεται, καὶ ταῖς περιόδοις ἕπεται ταῖς κοσμικαῖς, καὶ ταῖς ἀνακυκλήσεσι τῆς ὅλης ζωῆς. καὶ ὅτι συνάπτουσιν ἀλλήλαις αἱ περίοδοι, καὶ μίαν καὶ συνεχῆ ζωὴν ἀποτελοῦσι. καὶ τοὺς ἀγραμμάτους τε καὶ ἀμούσους ἔλιπεν ὑμῶν, ἕως τοῦ ὅσα δὴ ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις. ἐκ γὰρ τοῦ κατακλυσμοῦ, βουκόλους ἔφατο λείπεσθαι καὶ νομεῖς. ἀπόλλυσθαι δὲ τοὺς ἐν πόλεσιν. ἀγράμματοι οὖν οἱ λειπόμενοι καὶ ἄμουσοι. καὶ διὰ μὲν τὸ πρότερον, οὐ δύνανται διὰ γραμμάτων μνήμῃ παραδοῦναι τὰ τῆς προλαβούσης περιόδου. διὰ δὲ τὸ ὕστερον, οὐδὲ ἐν ᾄσμασιν ἢ μέλεσιν ἱκανοὶ διασώζεσθαι τὰ προβεβιωμένα τυγχάνουσιν. ὅθεν εἰκότως ἐν λήθῃ γίγνονται πάντων. διὰ δὲ τὴν λήθην, εἰς τὴν τῶν παίδων ἀνακάμπτουσι ζωήν. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τὴν ζωὴν ὁ τὴν ἡλικίαν νεαρός φησιν Ἀριστοτέλης. τοιοῦτον δέ τι συμβαίνει, καὶ τῶν ψυχῶν ταῖς ἄρτι κατελθούσαις εἰς γένεσιν. ἀλλαξάμεναι γὰρ αὐτὴ προτέρας περιόδου τῆς νεαρᾶς, δευτέραν τινὰ καὶ γενεσιουργόν, διὰ τὸν ἐκ τῆς ὕλης κατακλυσμόν, λήθην ἴσχουσι τῶν νοητῶν. καὶ ὅσας ποτὲ αὐτῶν ἔχουσιν ἐκ τῆς θέας ἐκείνων ἐμφάσεις, χρόνου προϊόντος αὐτὰς ἀποβάλλουσιν, οὕτω δὴ καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ εἰς νεότητα ἀνακάμπτει διὰ τῆς παλιγγενεσίας, ἐκ τῆς νεότητος ἄλλοτε ἀλλοίως φερόμενα, διὰ τὴν ἐν κινήσει τὸ εἶδος ἔχουσαν αὐτῶν φύσιν. καὶ μὴν καὶ τῶν μεταβολῶν γιγνομένων, τοὺς ἀγραμμάτους λείπεσθαι καὶ ἀμούσους ἐνδείκνυται, φυσικῶς σκοποῦσι τὸ μέχρι τοῦ ἀνειδέου καὶ ἀμόρφου γίνεσθαι τὴν ἀνάλυσιν, καὶ τὴν τῶν στοιχείων ἀπόλειψιν, ὅπερ διὰ τοῦ ἀγραμμάτου δηλοῦται, συμβαίνειν, καὶ τῆς ἁρμονίας λύσιν. ἃ δὴ πάλιν οἱ τῆς ἀναστάσεως ἔφοροι θεοί, ῥᾳδίως ἐξιῶνται, καὶ ἐπανάγουσιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν. Τὰ γοῦν νῦν δὴ γενεαλογηθέντα ὦ Σόλων περὶ τῶν παρ᾽ ὑμῖν ἃ διῆλθες, παίδων, βραχύ τι διαφέρει μύθων. Τὰ σεμνὰ καὶ παμπάλαια διηγήματα τοῦ Σόλωνος, παιδικοῖς ὁ Αἰγύπτιος παραβάλλει μύθοις. οἱ μὲν γὰρ τῶν σοφῶν μῦθοι, περὶ ἀϊδίων εἰσὶ πραγμάτων, οἱ δὲ τῶν παίδων, περὶ ἐγγόνων καὶ σμικρῶν. καὶ οἱ μὲν νοερὰν ἔχουσι τὴν ἀποκεκρυμμένην ἀλήθειαν, οἱ δέ, χαμαιπετῆ καὶ οὐδὲν ὑψηλὸν ἐνδεικνυμένην. τούτοις οὖν τοῖς τοιούτοις μύθοις, ἀνάλογόν εἰσιν αἱ τοῦ Σόλωνος ἱστορίαι, τοῖς δὲ τῶν σοφῶν, αἱ τῶν Αἰγυπτίων. αἱ μὲν γάρ, ἐπὶ σμικρὸν βλέπουσιν, αἱ δέ, ἐπὶ πλεῖστον διατείνουσι. καὶ αἱ μέν, ἱστορίαι μόνον εἰσίν, αἱ δὲ εἰς ἐπιστήμην συντελοῦσι. ἐκ δὴ τούτων καὶ τὰ παραδείγματα αὐτῶν θετέον. ὅτι τὰ μὲν ἐκ τῆς νέας δημιουργίας, παίγνια καλεῖται θεῶν, καὶ μύθοις ἔοικεν. εἴδωλα γάρ ἐστι τῶν ὄντων, καὶ μετέχει τῶν εἰδῶν ἐσχάτως. τὰ δὲ ἐκ τῶν νοητῶν πρώτως ὑφιστάμενα, νοερά ἐστι καὶ διαιώνια καὶ μόνιμα, καὶ ἀποκεκρυμμένην ἔχοντα τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν. Οἳ πρῶτον μὲν ἕνα γῆς κατακλυσμὸν μέμνησθε, πολλῶν ἔμπροσθεν γεγονότων. Τὸν γὰρ ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸν ἐθρύλλουν ἄνω καὶ κάτω, πολλῶν καὶ ἄλλων προγινομένων, ὥς φησιν ὁ Αἰγύπτιος. οὕτω δὴ καὶ ἐν τοῖς ὅλοις ἡ νέα δημιουργία μερικῶς τὰ ὅλα καὶ πεπληθυσμένως ἀποτελεῖ, καὶ διὰ τῆς παλιγγενεσίας τὸ παρὸν εὖ τίθησιν. ἐν δὲ τοῖς νοητοῖς ἑνιαίως, καὶ τῆς πρώτης ὑποστάσεως, καὶ τῆς ἀνακυκλήσεως τῶν εἰδῶν τὰ αἴτια προείληπται.

Ἔτι δὲ τὸ κάλλιστον καὶ ἄριστον γένος ἐπ᾽ ἀνθρώπους ἐν τῇ χώρᾳ παρ᾽ ὑμῖν. ἕως τοῦ γράμμασι τελευτᾶν ἀφώνους. Συνάπτειν βούλεται τὴν δευτέραν περίοδον τῇ προτέρᾳ, καὶ μίαν εἶναι συνεχῆ καὶ ζωὴν τῶν Ἀθηναίων τῶν τε πρώτων, καὶ τῶν νῦν ὄντων, διὰ τοῦ σπέρματος οὗ φησὶ βραχέος. ἐπειδὴ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τὰ σπέρματα τῆς περιόδου τῆς προτέρας συνάπτει ταῖς ἀρχαῖς μετ᾽ αὐτὴν διὰ τὴν τῶν αἰτίων οὐσίαν, καὶ τὴν ἀκατάληκτον κίνησιν τοῦ παντός, καὶ τὴν ἀμετάβλητον ὥς φησί τις μεταβολήν. μὴ θαυμάσωμεν δέ, εἰ τὸν Σόλωνα νῦν μὲν ἔγγονον αὐτός φησι τῶν ἀρίστων ἐκείνων ἀνδρῶν. αὖθις δὲ ἡμᾶς κατὰ τὴν αἰτίαν ἵσταμεν τῆς κοσμικῆς πάσης ἐναντιώσεως. ὡς μὲν γὰρ ζῷον ἀπ᾽ ἐκείνων ἔχει τὸ γένος, ὡς δὲ νοῦς μερικὸς ὑποδεξάμενος τοὺς περὶ τοῦ πολέμου λόγους, ἀνάλογόν ἐστι τῷ θείῳ διαπορθμεύοντι τὸν τῆς κοσμικῆς ἐναντιώσεως λόγον, ἄνωθεν ἐκ τῶν νοητῶν, ἐπὶ τὸ αἰσθητόν. καὶ οὐ χρὴ ἐπιταράττεσθαι ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐνστάσεων, ἀλλ᾽ εἰδέναι τῶν ἀναλογιῶν τὴν φύσιν. ὅτι τὰ αὐτὰ πρῶτα καὶ ἔσχατα καὶ μέσα γίγνεται διὰ ἀναλογίας. Ἣν γὰρ δή ποτε ὦ Σόλων ὑπὲρ τὴν μεγίστην φθορὰν ὕδασιν ἡ νῦν Ἀθηναίων οὖσα πόλις ἀρίστη πρός τε τὸν πόλεμον καὶ κατὰ πάντα εὐνομωτάτη διαφερόντως. ἧ κάλλιστα ἔργα καὶ πολιτεῖαι γενέσθαι κάλλισται λέγονται, πασῶν ὁπόσων ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἡμεῖς ἀκοὴν παρεδεξάμεθα. Μεγίστην μὲν φθοράν, οὐ τὴν ἐπὶ Δευκαλίωνος φησίν, ἀλλ᾽ ἴσως τινὰ τῶν προτέρων γεγονότων κατακλυσμῶν. πολεμικωτάτην δὲ καὶ εὐνομωτάτην τὴν Ἀθηναίων πόλιν, ὡς μίμημα οὖσαν τῆς ἐφόρου θεᾶς, ἣν φιλόσοφον καὶ φιλοπόλεμον ἐρεῖ προελθών. τὸ μὲν γὰρ πολεμικόν, ἐκ τοῦ φιλοπολέμου, τὸ δὲ εὔνομον, ἐκ τοῦ φιλοσόφου μετειλήχασι. κάλλιστα δὲ ἔργα, τὴν κατὰ τῶν Ἀτλαντίνων νίκην. καλλίστας δὲ πολιτείας, οὐχ ὅτι πολλὰς μετήλλαξεν, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ τὴν μίαν πολιτείαν, πολλῶν πολιτειῶν εἴποι ἄν τις ἀριθμόν. ὥσπερ καὶ τὸν ἕνα κόσμον, πολλῶν κόσμων συνεκτικόν. εἰ γὰρ καὶ ἡ ἑκάστου ζωὴ πολιτεία τίς ἐστιν, ἡ δὲ κοινὴ ζωή, πολλῶν ἐστι τῶν μερικῶν ζωῶν κοινωνία, πολλῶν ἂν εἴη πολιτειῶν καθ᾽ ἣν τὸ καλὸν ἐνώσεις. πάντων δὲ ὁπόσων ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἴσμεν.

διότι πρῶτον μίμημά ἐστι τῆς τοῦ κόσμου πολιτείας. ὥσπερ τὴν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀρίστην αὖ φαίης αὐτήν. ἐν οὐρανῷ γὰρ τὸ παράδειγμα αὐτῆς. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν καθέκαστον. πάλιν δὲ περὶ τοῦ σύμπαντος ἔργου τοῦ Ἀθηναίων, ἀναμνηστέον ἡμᾶς αὐτούς, ὅτι μήτε μῦθος λεγόμενος, μήτε ἱστορία ψιλή. ἐνίων μὲν ὡς ἱστορίαν ἀποδεξαμένων τὸν λόγον, ἐνίων δέ, ὡς μῦθον. καὶ τῶν μὲν λεγόντων, ὅτι πρῶτον μὲν καὶ αὐτῷ δοκεῖ τῷ Πλάτωνι ἐπιπόνου τινὸς εἶναι καὶ οὐ πάνυ εὐτυχοῦς, ἡ τούτων καὶ τῶν τοιούτων λόγων ἀνάπτυξις. δεύτερον δέ, ὅτι καὶ ἡ Πλάτωνος παράδοσις, οὐκ ἔστι τοιαύτη αἰνιγματώδης, οἵα ἡ Φερεκύδου, ἀλλὰ περὶ πλείστων δογμάτων διδάσκει σαφῶς. οὐ δεῖ οὖν προσβιάζεσθαι ἀνάλυσιν, τοῦ ἀνδρὸς σαφῶς ἡμᾶς προθεμένου διδάσκειν. τρίτον ὅτι οὐδὲ ἀναγκαία ἡ ἀνάπτυξις ἐν τοῖς παροῦσιν. ἔστι γὰρ αἰτία γνώριμος τῆς παραθέσεως τοῦδε τοῦ διηγήματος, ἡ ψυχαγωγία τῶν ἀκροατῶν. τέταρτον ἐπὶ τούτοις, ὅτι εἰ πάντα ἀναλύομεν, ταὐτὸν πεισόμεθα τοῖς περὶ τὸν Ὅμηρον γλίσχρως διατρίβουσι. τῶν δὲ ἀξιούντων ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Φαέθοντα διηγήματος ὅ φησιν ὁ Πλάτων, ὅτι μύθου μὲν ἔχει σχῆμα, δηλοῖ δὲ ἄλλο τι τῶν περὶ τὴν φύσιν συμβαινόντων, καὶ τὴν τῆς ἱστορίας ταύτης ἀνάπτυξιν ἀνάγεσθαι πρὸς τὴν φυσικὴν ἐφαρμονίαν. ἐπεὶ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, οὓς πατέρας εἶναί φησιν τοῦδε τοῦ λόγου, διὰ μύθων ᾐνίσσοντο τὰ ἀπόρρητα τῆς φύσεως. ὥστε καὶ τῷ λέγοντι προσώπῳ τῶν Αἰγυπτίων, πρέποι ἂν ἡ ἀνάπτυξις τοῦδε τοῦ διηγήματος. ὡς γὰρ αὐτὸς ὁ Τίμαιος οἰκείως τῇ τῶν Πυθαγορείων φιλοσοφίᾳ, ποιήσεται τοὺς λόγους ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν σχημάτων ὡς δι' εἰκόνων τὴν φύσιν ἀφερμηνεύων, οὕτω καὶ ὁ Αἰγύπτιος ἱερεύς, διὰ συμβόλων ἑαυτῷ προσφόρως, ἀναδιδάσκοι ἂν τὴν περὶ τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ αὐτὸς Πλάτων ἐν ἄλλοις ᾐτιάσατο τοὺς πάντα ἐκ τοῦ προχείρου λέγοντας, ἵνα καὶ τοῖς σκυτοτόμοις φησὶ κατάδηλον αὐτῶν ποιήσωσι τὴν σοφίαν. ὥστε οὐκ ἀλλότριός ἐστι τοῦ Πλάτωνος ὁ δι' αἰνιγμάτων ἀληθεῖς παραδιδοὺς λόγους. ταῦτα μὲν οὖν ἑκάτεροι λέγουσιν. ἡμεῖς δὲ εἴπωμεν, ὡς ἱστορία ταῦτα πάντα ἐστί, καὶ ἔνδειξις τῆς κοσμικῆς ἐναντιώσεως, καὶ τῆς ὅλης τάξεως, ἀφηγουμένης μὲν τὰ ἐπ' ἀνθρώπων γεγονότα, συμβολικῶς δὲ ἐν αὐτῇ περιέχουσα τὰ ἐν τῷ παντὶ περιεχόμενα, καὶ τὴν κοσμικὴν ἐναντίωσιν. ἄνωθεν γὰρ ἀπὸ τῶν πρώτων νοητῶν ἡ κατ' ἀντίθεσιν πρόοδος, καὶ τὸν κόσμον ταῖς ἀντικειμέναις διεῖλε δυνάμεσι. καὶ εἰ βούλει θεολογικῶς ἐφεξῆς περὶ τὰς θείας τάξεις διέλωμεν τὸ πᾶν, καὶ περὶ τὰς Πυθαγορείους τὰς ἐν αὐτῷ συστοιχίας κατίδωμεν. οὐκοῦν ἀπὸ μὲν τῶν δυοῖν ἀρχῶν εἰς πέρας καὶ ἀπειρίαν, μᾶλλον δὲ τὰ τοῦ πέρατος συγγενῆ, καὶ τῆς ἀπειρίας διῄρηται. τῶν γὰρ μικτῶν, τὰ μὲν πρὸς ταύτης, τὰ δὲ πρὸς ἐκείνης ἐστὶ τῆς ἀρχῆς. ἀπὸ δὲ τοῦ μετ' ἐκείνας τρίτου φανέντος εἰς ἡνωμένα καὶ πεπληθυσμένα. πρώτως γὰρ ἐκεῖ τὸ πλῆθος ἐστὶν ἡνωμένως. ἀπὸ δὲ τῆς ἐφεξῆς τριάδος, εἴς τε ἀΐδια καὶ φθαρτά. τὸ γὰρ μέτρον τοῦ εἶναι πᾶσιν ἐκεῖθεν. ἀπὸ δὲ τῆς τρίτης, εἴς τε ἄρρενα καὶ θήλεα. καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ πρώτως ἑκάτερον. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης τῶν μεταξὺ περὶ τὸ περιττὸν καὶ ἄρτιον. ὁ γὰρ ἑνιαῖος ἀριθμὸς ἐκεῖ. περὶ δὲ τὴν δευτέραν, εἴς τε μερικὸν καὶ ὁλικόν. περὶ δὲ τὴν τρίτην, εἴς τε τὸ εὐθὺ καὶ περιφερές. τῶν δὲ αὖ νοερῶν, κατὰ μὲν τὸ πρῶτον, εἴς τε τὰ ἐν ἑαυτοῖς ὄντα καὶ τὰ ἐν ἄλλοις. περὶ δὲ τὸν δεύτερον, εἴς τε τὰ ἔμψυχα καὶ τὰ ἄψυχα, εἴς τε τὰ ἑστῶτα καὶ τὰ κινούμενα. περὶ δὲ τὸν τρίτον, εἴς τε τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὰ ἕτερα. καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ἡγεμονικῶν, εἴς τε τὰ ὁμοιότητι χαίροντα, καὶ τὰ τῆς ἀνομοιότητος συγγενῆ. ἀπὸ δὲ τῶν ἀπολύτων, εἴς τε τὸ χωριστὸν καὶ ἀχώριστον. ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἐν ἄλλοις τέτακται, καὶ νῦν παρ' ἡμῶν οἷον ἱστορείσθω. καθ' ἑκάστην γὰρ διάκρισιν, ἡ μὲν τῶν βελτιόνων ἀγαθότης ἐφιεμένη πληροῦν τὰ καταδεέστερα, καὶ ἀναιρεῖν τὰ φαῦλα, τὸν πόλεμον ἀπεργάζεται. ἡ δὲ τῶν χειρόνων ἐπιθυμία, τοῦ μοῖράν τινα παρασπᾶσθαι τῶν κρειττόνων, ἐγείρει τὴν φαινομένην ἀντίθεσιν. ἐπειδὴ κἂν τοῖς πολέμοις οἱ πρὸς ἀλλήλους ἀνταγωνιζόμενοι, χειροῦσθαι βούλονται τὰ τῶν ἀντιπάλων, καὶ παντάπασιν αὐτοὺς ἐκ ποδῶν καταστῆσαι. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα. νοητέον δὲ καὶ τὰς ἐν τῷ παντὶ τῶν δυνάμεων ἀντιθέσεις. τὸν τοιοῦτον δὲ τρόπον, εἴς τε κοσμοῦντα καὶ κοσμούμενα τὴν διαίρεσιν ποιουμένοις. πρῶτον μέν, εἴς τε ὑπερούσια καὶ τὰς οὐσίας. τὸ γὰρ τῶν θεῶν γένος ὑπερούσιον. ἔπειτα καὶ τὰς οὐσίας εἰς αἰωνίους ζωάς, καὶ τὰς περὶ χρόνον ἐνεργούσας, καὶ τῶν περὶ χρόνον ἐνεργούντων, εἴς τε ψυχὰς καὶ σώματα. καὶ τῶν σωμάτων, εἴς τε τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ περὶ τὴν γένεσιν. καὶ τούτων εἴς τε τὰ ὅλα καὶ τὰ μέρη. μέχρι γὰρ τούτων ἐσχάτων ἡ διαίρεσις, καὶ αὖ τῶν ὑπερουσίων καὶ εἰς τὰς θείας ἰδιότητας, οἷον τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον, τὸ ἑνοποιὸν καὶ διακριτικόν, τὸ μόνιμον καὶ κινητικόν. τῶν δὲ αἰωνίων, εἴς τε τὰς ὅλας οὐσίας καὶ τὰς μερικάς. καὶ τῶν ὅλων, εἴς τε τὰς θείας καὶ ἀγγελικάς. τῶν δέ γε ψυχῶν, εἴς τε τὰς θείας καὶ ὀπαδοὺς ἐκείνων. καὶ τῶν θείων, εἴς τε οὐρανίας καὶ τὰς τῆς γενέσεως προμηθουμένας. καὶ τῶν θεοῖς συνεπομένων, εἴς τε τὰς ἀϊδίως αὐτοῖς συνεπομένας, καὶ τὰς ἀφισταμένας πολλάκις. καὶ τὰς ἀφισταμένας, εἴς τε τὰς ἀχράντους προϊσταμένας τῆς γενέσεως, καὶ τὰς κακυνομένας. μέχρι γὰρ τούτων ἡ κάθοδος. τῶν δὲ οὐρανίων σωμάτων, εἴς τε ἀπλανῆ καὶ πλανώμενα. καὶ τούτων εἴς τε τὰ ἁπλῆν κινούμενα κίνησιν καὶ τὰ ποικίλην. καὶ τῶν ποικίλην εἰς τὰς τῶν δυνάμεων ἰδιότητας. καθόλου δὲ πασῶν τῶν εἰρημένων διαιρέσεων, τὸ κοσμοῦν καὶ τὸ κοσμούμενον, καὶ πληροῦν καὶ πληρούμενον. εἰ δὲ δεῖ μὴ πρὸς μέρος βλέπειν, ἀλλὰ τῶν ὅλων ἀντέχεσθαι νοήσεως, πανταχοῦ τὴν ἐναντίωσιν ταύτην ὑποθετέον. καὶ γὰρ ἐν θεοῖς καὶ ἐν νοῖς καὶ ἐν ψυχαῖς, καὶ ἐν σώμασιν. ἐκεῖ μὲν γὰρ τὸ πέρας καὶ ἄπειρον, ἐν δὲ νοῖς,

ταυτότης

ταυτότης καὶ ἑτερότης. ἐν δὲ ψυχαῖς, ὁ τοῦ ταὐτοῦ καὶ θατέρου κύκλος. ἐν δὲ σώμασιν, οὐρανὸς καὶ γένεσις. τάττεται δὲ τὰ δεύτερα ἀεὶ περὶ τῶν ἀμεινόνων. διὸ καὶ χρήσιμον εἶναι φαμὲν τόνδε τὸν μῦθον, πρὸς τὴν ὅλην θεωρίαν τῆς φύσεως, ὡς ἐκ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν κινήσεων ἐνδεικνύμενον ἡμῖν τὴν ἐναντίωσιν τὴν κοσμικήν. πάντες γὰρ οἱ περὶ φύσεως ἀναδιδάξαντες, ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἄρχονται, καὶ ταῦτα ποιοῦσιν ἀρχάς, ὃ καὶ Πλάτων εἰδώς, διὰ συμβόλων καὶ αἰνιγμάτων τὴν ἐναντίωσιν ἡμῖν παραδίδωσι τῶν ἐν τῷ παντὶ γενῶν. ἥ τις ἐστί, καὶ ὅπως διὰ τὴν νοερὰν ἐνέργειαν τῆς Ἀθηνᾶς, καθυποτάττεται τὰ χείρω τοῖς ἀμείνοσιν. εἰκότως οὖν καὶ ἔργα τῶν Ἀθηναίων καὶ πολιτείαν ἐκάλεσεν ὁ Πλάτων, ὅτι διὰ πάντων ἤδη χωροῦσαν τὴν τοιαύτην ἀναλογίαν, ἣν συνέχει μὲν καὶ ἡ νέα δημιουργία. πολλῷ δὲ πρότερον αἱ ὅλαι δυνάμεις, ἀφ' ὧν καὶ αὐτὴ πληρουμένη, νοῦς τε ὑφίστησι τοὺς ἐγκοσμίους, καὶ ψυχὰς καὶ σώματα κατὰ τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα. « Ἀκούσας οὖν ὁ Σόλων ἔφη θαυμάσαι, καὶ πᾶσαν προθυμίαν ἔχειν δεόμενος τῶν ἱερέων πάντα δι' ἀκριβείας οἱ τὰ περὶ τῶν πάλαι πολιτῶν ἐφεξῆς διελθεῖν. » Καὶ τοῦτο θεῖον ἐστὶν ἴδιον. τὸ τὰ μὲν δεύτερα, λιπαρῶς ἀντέχεσθαι τῶν πρώτων, καὶ ἐνιδρύεσθαι ταῖς ἐκείνων ἀχράντοις νοήσεσιν. τὰ δὲ πρῶτα, δυνάμεων ἀφθόνων, καὶ ἀγαθότητι τοῖς δευτέροις ἐπιλάμπειν τὴν ἀφ' ἑαυτῶν πλήρωσιν. προηγεῖται μὲν οὖν τὸ θαῦμα, διότι καὶ ἐν ἡμῖν ἀρχὴ τοῦτό ἐστι τῆς τῶν ὅλων γνώσεως. ἐν δὲ τοῖς θείοις, συνάπτει τὸ θαυμαζόμενον καὶ θαυμάζον. ὅθεν καὶ θαύμαντα θεόν τινα μέγιστον ὑμνήκασιν οἱ τὰ θεῖα σοφοί, τὸν διὰ τοῦ θαύματος ὑποκατακλίνοντα τὰ δεύτερα τοῖς πρώτοις. ἕπεται δὲ ἡ λιπαρὴς δέησις, ἐπιτήδειον ἐργαζομένη τὸ μετέχειν ὀφεῖλον τῶν τελειοτέρων ἀγαθῶν. « Τὸν οὖν ἱερέα φάναι φθόνος οὐδεὶς ὦ Σόλων. ἀλλὰ σοῦ τε ἕνεκα καὶ τῆς πόλεως ἐρῶ ὑμῶν. Μάλιστα δὲ τῆς θεοῦ χάριν, » καὶ διὰ τῶν ὀνομάτων ἱκανῶς ὁ λόγος ἐνδείκνυται, τὰς θείας τῶν φαινομένων αἰτίας. ὅ τε γὰρ Σόλων Ἀθηναῖος ὤν, ἰνδάλματα φέρεται τῆς πολιούχου θεᾶς καθὸ καὶ νοήσεως ἀντέχεται τελειοτέρας. καὶ ὁ ἱερεὺς οἷον ἐξ ἀδύτου τινὸς φθεγγόμενος. καὶ γὰρ τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγεγραμμένα διδάσκει, καὶ μίμημα φέρει τῶν μέσων τάξεων τῆς τε νέας δημιουργίας, καὶ τῆς ὅλης πατρικῆς αἰτίας, αἳ διαπορθμεύουσι τὰς τῶν ὑψηλοτέρων αἰτίας δόσεις ἐπὶ τὴν ὑφειμένην, ὥσπερ ἀπὸ πηγῆς τινος ἐκείνης πληροῦσαι τὴν θείαν τάξιν. καὶ πάντα ἐμμελῶς ἀποτελεῖται παρὰ τοῦ λέγοντος. τελεοῦται μὲν γὰρ ὁ Σόλων, εὐφημεῖται δὲ ἡ πόλις, ὑμνεῖται δὲ ἡ θεός, καὶ ἡ ἄνοδος γίνεται ἀπὸ τοῦ Σόλωνος διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν θεόν. μιμουμένη τὴν ἐπιστρεπτικὴν δύναμιν τῆς θεοῦ. καὶ ἔστι μὲν καὶ τοῦτο ἀγαθοειδές. τὸ τελειώσεως τῶν δευτέρων ἕνεκα ποιεῖσθαι τὰς ἐνεργείας. πρόνοιαν γὰρ ποιεῖται καὶ ὑπερπλήρη τῶν θείων δύναμιν. μείζονα δέ, τὸ τῆς πόλεως ἕνεκα. καὶ γὰρ εὐρυτέραν ἔχει τὴν ἐνέργειαν, καὶ μείζονος ἀντέχεται δυνάμεως. ἔτι δὲ καὶ τούτων θειότερον τὸ † συνιέναι πᾶσαν τὴν διέξοδον εἰς τὴν θεόν, καὶ εἰς αὐτὴν καταλήγειν τὸ τέλος τῆς ὅλης ἐνεργείας. ἃ δὴ πάντα τὸ ἄφθονον καθαρῶς παρίστησι τοῦ ἱερέως, μὴ τὴν στέρησιν τοῦ φθόνου μόνον ἐνδεικνύμενον, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν καὶ πρόχειρον τῶν ἀγαθῶν ἀπογέννησιν. πάλιν δὲ ὅπως αὖ μὴ λάθωμεν παρατρεπόμενοι διὰ τῶν δὲ τῶν λόγων, εἰ νῦν μὲν ὁ ἱερεὺς ὡς διαθέτης τοῦ λόγου μείζω καὶ θειοτέραν αἰτίαν ἀπεικονίζεσθαι λέγεται, νῦν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι πρόγονοι τοῦ Σόλωνος ὄντες, πρεσβύτεροι τῶν Σαϊτῶν, οἱ κατὰ τὰ κοσμικὰ αἴτια τῆς ὅλης ἐναντιώσεως τάττονται. ὡς μὲν γὰρ ἐν τῷ διηγήματι, ταύτην ἔχουσι τὴν τάξιν, ὡς δὲ κατὰ τὴν φυσικὴν πρόοδον, εἰκόνα φέρουσιν ὑπερτέρων τινῶν καὶ θείων τάξεων, καὶ εἰ βούλει λέγειν, ἐπειδὴ πᾶσα ἡ δημιουργία καὶ ἡ κοσμικὴ ἐναντίωσις ἐν τῷ πατρί, προείληπται τῶν ὅλων, τά τε κοσμοῦντα, καὶ τὰ κοσμούμενα, λάβοις ἂν καὶ ἐκεῖ κατ' ἀναλογίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων παραδειγματικὴν αἰτίαν ἐν ζωαῖς νοεραῖς. καὶ γὰρ αὖ καὶ ὁ πέπλος, ἔσχατον εἴδωλόν ἐστι τῆς ὅλης ἐναντιώσεως. προηγεῖται δέ, ἔν τε τῷ παντὶ τὰ ἀληθινὰ τῶν θεῶν ἔργα, καὶ ἐν ταῖς ποιητικαῖς αὐτῶν καὶ πρωτουργοῖς αἰτίαις. ὃ δὴ καὶ τῇ Ἀθηνᾷ μετὰ τῶν ὅπλων ἐμφανῆ γενέσθαι φασί. μᾶλλον δὲ ἔσχατον μὲν ὁ πέπλος τὸ τῆς ὑφαντικῆς ἔργον, εἴδωλον φέρων τοῦ κοσμικοῦ πολέμου, καὶ τῆς δημιουργικῆς ἀπὸ τῆς θεοῦ τάξεως, τῆς εἰς τὸ πᾶν προϊούσης, ὃν ἡ θεὸς ὑφαίνει μετὰ τοῦ πατρός. τούτου δὲ κρείττων ὁ ἐν λόγοις ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, καὶ ἐν αἰνίγμασι περὶ τῆς ὅλης ἐναντιώσεως καὶ τῶν Ἀθηναϊκῶν ἔργων φερόμενος. ὃς καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ὅλην συντελεῖ κοσμοποιΐαν, ὥσπερ ἐκεῖνος εἰς τὴν τῆς θεοῦ πομπήν, καὶ τὴν ὅλην πανήγυριν. τὰ γὰρ Παναθήναια τῆς εἰς τὸ πᾶν ἐστὶν Ἀθηναϊκῆς ποιήσεως εἰκών. αἰτιώτερος δὲ τούτων ἀμφοτέρων ἐστίν, ὁ ἐν τῷ παντὶ νοερῷ φωτὶ τῆς Ἀθηνᾶς ὑφασμένος. ἡ γὰρ ἐναντίωσις ὑπόκειται τῇ μιᾷ ζωῇ τοῦ παντός, καὶ ὁ πόλεμος μέρος τῆς δημιουργίας. ὃν ἡ στρατηγικὴ τῆς Ἀθηνᾶς διατάττει δεόντως. καὶ πρὸ τούτων ἁπάντων, ὁ ἐν ταῖς παραδειγματικαῖς αἰτίαις καὶ τῷ νοητῷ προϊδρυμένος, καὶ ἐν τῇ μιᾷ νοήσει τῆς Ἀθηνᾶς περιεχόμενος. ἥδε γὰρ ἀθανάτων προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασῶν, ἱστὸν ἐποιχεῖσθαι φησὶν Ὀρφεύς. ἐκεῖ οὖν τε ὑφαντικὴ πρώτως, καὶ ὁ πέπλος τῆς οὐσίας τῆς θεοῦ ταύτης, ἣ πάντα ἐστὶ νοερῶς, ὅσα τὸ πᾶν ἐγκοσμίως. οὐ γὰρ ἀλλαχοῦ βλέπουσα ἢ εἰς ἑαυτήν, τὸν ἐν τῷ παντὶ πρυτανεύει πόλεμον, ἀλλ' ἵνα ἐπὶ τὸ προκείμενον ἀναδράμωμεν, αὐτίκα οὖν ὁ Αἰγύπτιος, μιμεῖται τὸν δημιουργοῦ τὴν ἄφθονον πρόνοιαν, περὶ οὗ μικρὸν ἐρεῖ προελθών, τό, ἀγαθὸς ἦν. ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε γίνεται φθόνος. καὶ γὰρ αἱ προσεχεῖς μετ' αὐτὸν τάξεις, παρ' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτὸν προβεβλημένην ἔχουσι τὴν ἄφθονον μετάδοσιν τῶν ἀγαθῶν. καὶ διὰ τὴν ἀφθονίαν ταύτην πληροῖ μὲν τὴν Σόλωνος διάνοιαν. ἐγκωμιάζει δὲ τὴν πόλιν, ὑμνεῖ δὲ τὴν πολιοῦχον θεόν, μερικά τε καὶ ὑλικὰ συνάπτων, τά τε συνεχόμενα τοῖς συνέχουσιν ἑνό-

συντεῖναι

» ζων, καὶ καθ' ἓν δεσμὸν καὶ μίαν σειρὰν ἐξάπτων πάντα τῶν θεῶν, ἣ τήν τε ὑμετέραν καὶ τήνδε ἔλα-
» χε, καὶ ἔθρεψε, καὶ ἐπαίδευσε. Θαυμαστὸν τινὰ τρόπον ὁ Αἰγύπτιος, ἐπιστρέφει τε πάντα ἐπὶ τὴν θεόν, καὶ προάγαγεν ἀπ' αὐτῆς, καὶ πάλιν ἐπιστρέφει. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ πολίτου, διὰ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πολιοῦχον ἀναδραμών, ἐπιστροφὴν ἐποιεῖτό τινα ταύτην. ἀπὸ δὲ αὐτῆς πάλιν ἐπί τε τὰ πρώτως αὐτῆς μετέχοντα καὶ τὰ δευτέρως ἐλθών, τὴν πρόοδον ἐμιμεῖτο τὴν ἀπ' αὐτῆς. πάλιν δὲ τὰ μετέχοντα καὶ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι παρὰ τῆς θεοῦ θέμενος, ἐπιστρέφει καὶ ταῦτα πρὸς αὐτήν. ταῦτ' οὖν πῶς οὐχὶ θαυμαστῶς μιμεῖται τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις, αἳ καὶ αὐταὶ τοῖς πρὸ αὐτῶν ἐνίδρυνται, καὶ τὰ μεθ' ἑαυτὰς γεννῶσί τε καὶ ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν αἰτίας. ταῦτα μὲν δὴ περὶ τούτων. τὸ δὲ λαχεῖν τοῦτο, τί ποτέ ἐστι; καὶ πῶς οἱ θεοὶ διανέμασθαι λέγονται τὸ πᾶν; τῶν δὴ κλήρων, οἱ μέν εἰσι ψυχῶν μερικῶν, οἱ δὲ, τῶν κρειττόνων γενῶν, οἱ μὲν, δαιμόνιοι, οἱ δὲ ἀγγελικοί, οἱ δὲ αὐτῶν τῶν θεῶν. εἰ μὲν γὰρ εἷς ἦν μόνον ὁ τοῦ παντὸς πατὴρ, καὶ πρόνοια μία, καὶ νόμος εἷς, οὐδὲν ἔδει κλήρων, οὐδὲ θείας διανομῆς. ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὸν ἕνα τριάς ἐστι, καὶ μετὰ τὴν μονοειδῆ πρόνοιαν, ἡ πολυειδής, καὶ μετὰ τὸν ἕνα νόμον τὸ πλῆθος, εἱμαρμένων νόμων, ἀνάγκη καὶ διαίρεσιν εἶναι τῶν διοικουμένων, καὶ πρόνοιαν ἄλλην περὶ ἄλλα καὶ τάξιν. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν διήρηται τὸ πᾶν τοῖς δημιουργικοῖς ἀριθμοῖς, δυάδι, τριάδι, τετράδι, πεντάδι, ἑβδομάδι, δωδεκάδι. μετὰ γὰρ τὴν μίαν δημιουργίαν, ἡ εἰς δύο τομὴ τοῦ παντὸς οὐρανόν τε καὶ γένεσιν, διττοὺς ὑπέστησε κλήρους οὐρανίους τε καὶ γενεσιουργούς. μετὰ δὲ ταύτην, ἡ τριὰς διεῖλε τὸ πᾶν. περὶ ἧς καὶ ὁ παρ' Ὁμήρῳ φησὶ Ποσειδῶν, τὸ ἤτοι ἐγὼ ἔλαχον πολιὴν ἅλα, Ζεὺς δ' ἔλαχ' οὐρανὸν εὐρύν, ἀΐδης δ' ἔλαχε ζόφον ἠερόεντα. καὶ μετὰ τὴν τριπλῆν διακόσμησιν, ἡ τετραδικὴ διανομή. τετραχῶς ἐν τῷ παντὶ τὰ στοιχεῖα διατάττουσι. καθάπερ οἱ Πυθαγόρειοι φασὶν οὐρανίους τε καὶ αἰθερίους, ὑπὲρ γῆν τε καὶ ὑπὸ γῆν. καὶ μετ' αὐτὴν ἡ πενταμερής. εἷς γὰρ ὁ κόσμος καὶ ἐκ πέντε μερῶν ὑφεστηκώς, καὶ σχήμασι καὶ θεοῖς προστάταις οἰκείως διῃρημένος, οὐρανίοις, ἐμπυρίοις, ἀερίοις, ἐνυδρίοις, χθονίοις. καὶ μετὰ τὴν δὲ τὴν κληρουχίαν, ἡ ἑπταμερής. ἄνωθεν γὰρ ἀπὸ τῆς ἀπλανοῦς ἡ ἑπτὰς ἀρξαμένη, διὰ πάντων φοιτᾷ τῶν στοιχείων. καὶ ἐπὶ πάσαις ἡ ἐν τῇ δωδεκάδι τοῦ παντὸς ἀφοριζομένη διακλήρωσις. τοῖς δὲ θείοις κλήροις, ἡ τῶν ἀγγέλων καὶ δαιμόνων συνήρτηται, ποικιλωτέρας ἔχοντες τὰς διανομάς. ὁ γὰρ εἷς θεῖος κλῆρος, πολλῶν ἐστιν ἀγγελικῶν περιεκτικός, καὶ ἔτι πλειόνων δαιμονίων κλήρων. ἐπειδὴ καὶ ἕκαστος ἄγγελος πλειόνων ἐπάρχει δαιμόνων, καὶ ἕκαστος κλῆρος ἀγγελικὸς, πλείους ἔχει περὶ αὐτὸν δαιμονίους κλήρους. ὃ γάρ ἐστιν ἡ μονὰς ἐν θεοῖς, τοῦτο ἐν δαίμοσιν ἑκάστου φῦλον. ἀντὶ τριάδος οὖν ληψόμεθα συστάσεις τρεῖς, καὶ ἀντὶ τετράδος ἢ δωδεκάδος ἀριθμὸς τέτταρας, καὶ δώδεκα χορούς ἑπομένους τοῖς ἑαυτῶν ἑκάστους ἡγεμόσι. καὶ οὕτως ἀεὶ τοὺς ἀνωτέρω κλήρους φυλάξομεν. ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν, ὡς ἐπὶ τῶν δυνάμεων, ὡς ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν αἱ πρόοδοι πλῆθος ἀπογεννῶσιν, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν κλήρων, οἱ μὲν πρώτιστοι, δυνάμει προέχουσιν ἐλαττούμενοι κατὰ τὸ ποσόν. ἅτε ἐγγυτέρω τοῦ ἑνὸς πατρός ὄντες, καὶ τῆς ὅλης καὶ μιᾶς προνοίας. οἱ δὲ δεύτεροι, τὴν τε δύναμιν ὑφειμένην, καὶ τὸ πλῆθος αὐξόμενον εἰλήχασι. ταῦτα μὲν οὖν κοινῇ περὶ τῶν κλήρων θεωρητέον. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν εἰς δύο τομὴν, τοὺς μὲν οὐρανίους, τοὺς δὲ ὑποσεληνίους διειλόμεθα κλήρους. περὶ μὲν τῶν ἑτέρων, οὐδεὶς ἂν ἀπορήσειε λόγος, ὁποῖοί τινές εἰσι, καὶ εἰ ἀεὶ διαμένουσιν ὡσαύτως. περὶ δὲ τῶν ὑποσεληνίων θαυμάζειν ἄξιον, εἴ τε ἀϊδίους, εἴ τε μὴ, λέγοι τις αὐτούς. εἰ μὲν γὰρ ἀΐδιοι τυγχάνουσιν ὄντες, πῶς τοῦτο δυνατόν. πῶς γὰρ τῶν ἐν γενέσει πάντων μεταβαλλομένων καὶ ῥεόντων, ἀΐδιοι τῶν προνοούντων λέγοιντο ἄν; οὐ γὰρ ἀΐδια τὰ ἐν γενέσει πράγματα. εἰ δὲ μὴ ἀΐδιοι, πῶς ἄλλοτε ἄλλως ἔχει τὰ τῆς θείας ἐπιστασίας; ὁ γὰρ κλῆρος, οὔτε χωριστή τίς ἐστιν ἐνέργεια τῶν θεῶν, ἵνα τούτων μεταπιπτόντων, αὐτὴν ἐξῃρῆσθαι καὶ μένειν ἀμετάβλητον λέγοιμεν, οὔτε τὸ διοικούμενον μόνον ἐστὶν, ἵνα μηδὲν ἄτοπον ᾖ, καὶ μεταρρεῖν, καὶ ἐν παντοίαις μεταβολαῖς φέρεσθαι τὸν κλῆρον, ἀλλ' ἔστι θεοῦ λῆξις καὶ πρόνοια περὶ τάδε, καὶ ἄσχετος ἐπιστασία. καὶ διὰ μὲν τὸ διοικούμενον, οὐκ ἀνέχεται τοῦ λόγου τῆς ἀϊδιότητος, διὰ δὲ τὸ ἐνεστὸς, ἀναίνεται τὴν φθοράν, ἵνα μὴ ψυχῶν μερικῶν πάθος, ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀνενέγκωμεν, ἄλλοτε ἄλλους κλήρους αὐτοῖς διδόντες. τίς ἂν οὖν λόγος καὶ τοῖς θεοῖς τὸ ἀμετάβλητον φυλάττων, καὶ τοῖς ἐν γενέσει τὴν μεταβολὴν ἐξηγήσαιτο τὸν κλῆρον, ὅπως ἡμῖν ἐστι λεκτέον. ἢ τοῦτον ἴσως ἡμῖν τὸν τρόπον μετιοῦσι τῆς θεωρίας, ἔσται ῥᾴων ὁ λόγος, ὃν καὶ ἀλλαχοῦ πολλάκις ἐνεκρίνομεν λέγοντες, ὅτι δὴ τὰ ἐν γενέσει πάντα καὶ αὐτὴν τὴν γένεσιν, οὐκ οἰητέον ἐκ μεταβαλλομένων εἶναι καὶ μεταρρεόντων μόνον πραγμάτων, ἀλλ' εἶναί τι καὶ ἐν τούτοις ἀμετάβλητον, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως διαμένειν πεφυκός. τό τε γὰρ διάστημα τὸ πάσας ὑποδεξάμενον τὰς τοῦ κόσμου μερίδας καὶ περιέχον ἐν αὐτῷ, καὶ τεταγμένον διὰ πάντων τῶν σωμάτων, ἀκίνητόν ἐστιν. ἵνα μὴ τῶν κινουμένων ὄν, δέηται καὶ αὐτὸ χώρας ἄλλης, καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον προϊὸν, λανθάνῃ. καὶ τὰ αἰθέρια τῶν θείων ψυχῶν ὀχήματα, ἃ δὴ περιβέβληνται τὰς ἐν οὐρανῷ μιμούμενα ζωὰς, ἀΐδιον ἔχει τὴν οὐσίαν, καὶ διαιωνίως συνήρτηνται ταῖς θείαις ψυχαῖς, ὄντα πλήρη, καὶ γονίμου διηνεκῶς κίνησιν ἐγκύκλιον ποιούμενα, κατὰ δεύτερόν τινα τῶν οὐρανίων κύκλον. καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις, ἡ τῶν δὲ τῶν στοιχείων ὁλότης, ἡ αὐτὴ μένει, κἂν τὰ μέρη φθείρηται παντοίως. δεῖ γὰρ ἕκαστον εἶδος, ἀνέκλειπτον

εἶναι τοῦ παντὸς, ἵνα τέλειον ᾖ τὸ πᾶν, καὶ ἵνα τὸ ἐξ ἀκινήτου γινόμενον αἰτίας, ἀκίνητον ᾖ, κατ' οὐ-
σίαν. πᾶσα δὲ ὁλότης, αἰώνιός ἐστι, μᾶλλον δὲ ἀΐδιος ἑνὸς ὁλοτελὴς μετουσία, τοῦτο ὃ λέγεταί ἐστι.
Καὶ ὁρᾷς ὅπως ἐν τάξει προῆλθεν ἡ τῶν σωμάτων φύσις. τὸ μὲν γάρ ἐστι, πᾶσαν κίνησιν ἀκίνητον,
τὸ δὲ, τὴν κατὰ τόπον προσεδέξατο μόνην. αὕτη γάρ ἐστι πορρωτάτω τῆς κατ' οὐσίαν μεταλλαγῆς.
τὸ δὲ, καὶ τὰς ἄλλας ἐν τοῖς ἑαυτοῦ προσήκατο μέρεσι. τὸ δὲ ὅλον μένει παντελῶς ἀμετάβλητον. καὶ
οἱ μὲν οὐράνιοι κλῆροι προσεχῶς τὸ διάστημα διελόντες, καὶ αὐτὸν συνδιεῖλον τὸν οὐρανόν. οἱ δὲ ὑπο-
σελήνιοι, πρώτους μὲν, τὰς ἐν τῷ διαστήματι μοίρας διέλαχον. ἔπειτα κατὰ τὰ διωρισμένα τῶν ψυ-
χῶν ὀχήματα, τὴν διανομὴν ἐποιήσαντο, καὶ κρεῖττον κατὰ τὰς ὅλας τῆς γενέσεως μερίδας ἀεὶ ὡσαύ-
τως διαμένουσιν. οὐκ ἄρα μεταβάλλουσιν οἱ κλῆροι τῶν θεῶν, οὐδὲ ἄλλοτε ἄλλως ἔχουσιν. οὐ γὰρ ἐν τῷ
μεταβαλλομένῳ, προσεχῶς ἔχουσι τὴν ὑπόστασιν. πῶς οὖν ἐν τούτοις αἱ τῶν θεῶν ἐλλάμψεις παραγί-
νονται; πῶς δὲ αἱ τῶν ἱερῶν καταλύσεις; πῶς δὲ ὁ αὐτὸς τόπος, ἄλλοτε ὑπ' ἄλλων καταλαμβάνεται πνευ-
μάτων, ἢ τῶν θεῶν ἀϊδίους ἐχόντων κλήρους, καὶ διῃρημένων τὴν γῆν κατὰ τοὺς θείους ἀριθμοὺς, ὁμοίως
ταῖς τοῦ οὐρανοῦ τομαῖς, ἐλλάμπεται καὶ ταῦτα, καθ' ὅσον ἐπιτηδειότητος αὐτοῖς μέτεισι. τὴν δὲ ἐπιτη-
δειότητα ταύτην, ποιεῖ μὲν καὶ ἡ τῶν οὐρανίων περιφορὰ, διὰ τῶνδε τῶν σχημάτων. τῆς δὲ δύναμιν πα-
ρεχομένης κρείττω τῆς παρούσης φύσεως. ποιεῖ δὲ καὶ ἡ ὅλη φύσις ἑκάστῳ τῶν ἐλλαμπομένων ἐντιθεῖσα
συνθήματα θεῖα, δι' ὧν αὐτοφυῶς ταῦτα μετέχει τῶν θεῶν. ἅτε γὰρ ἐξηρτημένοις τῶν θεῶν, εἰκόνας
ἐκείνων ἄλλας ἄλλοις ἐντίθησι. δρῶσι δὲ καὶ οἱ καιροὶ καθ' οὓς καὶ αἱ τῶν ἄλλων πραγμάτων διακυβερ-
νῶνται συστάσεις, καὶ αἱ τῶν ἀέρων εὐκρασίαι, καὶ ὅλως τὰ περὶ ἡμᾶς ἅπαντα συντελεῖ πρὸς τὴν τῆς
ἐπιτηδειότητος ταύτης αὔξησίν τε καὶ μείωσιν. ὅταν οὖν κατὰ τὴν τῶν πολλῶν τούτων αἰτίων συν-
δρομὴν, ἐπιτηδειότης ἐγγένηταί τινι τῶν μεταβάλλεσθαι πεφυκότων, τῆς μετουσίας τῶν θεῶν, ἐκ-
φαίνεται κἂν τούτοις τὸ θεῖον πρότερον ἀποκεκρυμμένον ὑπὸ τῆς ἀνεπιτηδειότητος τῶν δεχομένων, καὶ
τὸν μὲν οἰκεῖον κλῆρον ἔχον αἰωνίως, καὶ προτεῖνον τὴν ἑαυτοῦ μετουσίαν, οὐ μετεχόμενον δὲ ὑπὸ τού-
των, ἀνεπιτηδείων ὄντων. ἀλλ' ὥσπερ τῶν μερικῶν ψυχῶν, ἄλλοτε ἄλλους βίους ᾑρημένων, αἱ μὲν,
τοὺς προσφόρους αἱροῦνται τοῖς οἰκείοις θεοῖς, αἱ δὲ, καὶ ἀλλοίους λήθῃ τῶν οἰκείων, οὕτω δὴ καὶ τῶν ἱε-
ρῶν τόπων, οἱ μὲν, τῷ τὸν κλῆρον τὸν ἐκεῖ διαλαχόντι προσωκείωνται, οἱ δὲ, καὶ ἄλλην τάξιν ἀνήρτην-
ται. καὶ διὰ τοῦτο οἱ μὲν, εὐτυχέστερον, οἱ δὲ ἀτυχέστερον ἀθέωσαν φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος. εἴτ' οὖν τε-
λεστικῆς, ἤ τε νομοθετικῆς τήνδε τὴν πόλιν αἰτίας, θεῷ τῷ κατὰ τὸν ἐξ ἀρχῆς κλῆρον, τὸν ἀΐδιον, ταύ-
την λαχόντι τὴν μοῖραν, ἥ τε ζωὴ μᾶλλον ὁμοιοῦται πρὸς τὸν ἔφορον θεὸν, καὶ τὰ ἔργα μεγάλα καὶ θαυ-
μαστὰ μᾶλλον κατορθοῖ, τοῦ μὲν ἐκ τοιαύτης ἀρχῆς ἐπὶ τὰς πράξεις ὁρμῶντος. καὶ ὁ τὸν τοῦ λαχόντος θεοῦ
βίον ᾑρημένος, μᾶλλον κατορθοῖ τοῦ πρὸς ἄλλην τάξιν ἑαυτὸν μεταστήσαντος. κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον
καὶ ὁ Αἰγύπτιος, τὴν Ἀθηνᾶν φησὶ λαχεῖν, τήν τε ἐπώνυμον αὐτῆς πόλιν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ τὴν Σάϊν.
ἴσως μὲν καὶ ἀπὸ τῆς πολλῆς ὁμοιότητος πρὸς αὐτὴν τῆς τῶν πολιτῶν ζωῆς τεκμαιρόμενος, ἴσως δὲ καὶ ἐκ
τῆς τελεστικῆς καὶ τῶν ἱερατικῶν ἔργων τῆς τοιαύτης κληρουχίας συνῃσθημένος. ὡς γὰρ καὶ ἄλλων θεῶν,
οὕτω καὶ Ἀθηνᾶς ἐστι κλῆρος ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοερῶν αἰτίων, εἰς τὸν τῆς γῆς τόπον προελθούσης. ἔστι γοῦν
ἐν μὲν τῷ πατρὶ πρώτως, ἐν δὲ τοῖς ἡγεμονικοῖς θεοῖς, κατὰ δευτέραν τάξιν, ἐν δὲ τοῖς δώδεκα ἄρχου-
σι, τρίτην ποιησαμένη πρόοδον, ἐν δὲ τῷ οὐρανῷ μετὰ ταύτην ἐκφαίνουσα τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν. ἄλ-
λως μὲν ἐν τῇ ἀπλανεῖ. καὶ γὰρ ἐκεῖ κλῆρός τις ἀνῆπται τῆς θεοῦ ταύτης, εἴτε ὁ περὶ τὸν κριὸν τόπος,
εἴτε ὁ περὶ τὴν παρθένον, εἴτε καὶ τῶν ἀρκτῴων ἀστέρων τις, ὥσπερ ἔνιοι τὴν ἐκεῖ, Ἠλέκτραν φασίν. ἄλ-
λως δ' ἐν ἡλίῳ. καὶ γὰρ ἐνταῦθα δύναμις θαυμαστὴ, καὶ τάξις Ἀθηναϊκὴ κατὰ τοὺς θεολόγους μετὰ ἡλίου
τὰ ὅλα δημιουργεῖ. ἄλλως δὲ ἐν σελήνῃ τῆς ἐκεῖ τριάδος οὖσα μονάς. ἄλλως δὲ ἐν τῇ γῇ κατὰ τὴν ὁμοιότη-
τα τῶν τῆς γῆς διακληρώσεων πρὸς τὰς οὐρανίους διανομάς. καὶ περὶ γῆν ἄλλως ἐν ἄλλοις τόποις κατὰ
τὰς ἰδιότητας τῆς προμηθείας. Οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν εἰ λέγοιτο καὶ τὰς Ἀθήνας εἰληχέναι μία θεὸς
καὶ τὴν Σάϊν. οὐ γὰρ ὥσπερ αἱ μερικαὶ ψυχαὶ δύο σώματα ἐνοικεῖν οὐ πεφύκασι. διότι μετὰ σχέσεως ποι-
οῦνται τὴν πρόνοιαν, οὕτω καὶ περὶ τῶν θεῶν οἰητέον ἐστίν. ἀλλ' ἔστι μὲν καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως μετου-
σία κατὰ διαφόρους τόπους, ἐν δὲ τῇ μιᾷ καὶ πλῆθός ἐστι. καὶ ἄλλως μὲν ὑπὸ τοῦδε τοῦ τόπου, ἄλλως δὲ ὑπ'
ἄλλου μετέχεται, καὶ ἐφ' ὧν μὲν ἡ ταυτότης πλείων, ἐφ' ὧν δὲ ἡ ἑτερότης. Ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν,
καὶ κλῆροι τῶν θεῶν, ἀϊδίως ἑστήκασιν ἐν τῷ παντί. καὶ τούτων ὄντων, εἰσὶ καὶ κατὰ χρόνον ἐκφάνσεις
ἄλλαι κατ' ἄλλους τόπους. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ παλαιὰ θεολογία τὴν διαιώνιον τῶν κλήρων οὐσίαν. ὥσ-
περ ὅταν λέγωνται παρ' Ὁμήρῳ. Τὸ, ἤτοι ἐγὼν ἔλαχον πολιὴν ἅλα ναιέμεν αἰεί. τὸ γὰρ ἀεὶ τῆς ἀϊ- «
διότητός ἐστι σημαντικόν. Καὶ ὅλως ἐπειδὴ δεῖ πρὸ τῶν ποτὲ μετεχόντων, εἶναι τὰ ἀεὶ μετέχοντα τῶν «
θεῶν, ἀνάγκη, καὶ τῶν ἐγχρόνων τοὺς ἀϊδίους προϋφεστάναι κλήρους. ὡς γὰρ καὶ δαίμονες πρὸ τῶν με-
ρικῶν ψυχῶν ἕπονται θεοῖς, οὕτω καὶ αἱ λήξεις αἱ τῶν θεῶν εἰσιν ἐξηρτημέναι πρὸ τῶν μερικῶν ἐλλάμ-
ψεων. καὶ ταύτας τὰς λήξεις θεοὶ συνέχουσιν ἐγκόσμιοι, χθόνιοι μὲν τὰς χθονίους, ἐνύδριοι δὲ τὰς
ἐνυδρίους, ἀέριοι δὲ τὰς ἀερίους. καὶ πρὸ τῶν φαινομένων σωμάτων τοῖς αἰθερίοις ὀχήμασιν ἐποχοῦνται,

» περὶ τοὺς ἐν οὐρανῷ θεούς. εἰ δὲ καὶ ἄλλους κλήρους ὑπὸ σελήνης θετέον τῷ θείῳ συμπροϊόντας ἄνωθεν
» φωτί, ἐπισκεπτέον ἐν ἄλλοις. πρὸς δὲ τὸ παρὸν καὶ ταῦτα ἀπόχρη. προτέραν μὲν τὴν παρ' ὑμῖν ἔτεσι
» χιλίοις, ἐκ γῆς τε καὶ Ἡφαίστου τὸ σπέρμα παραλαβοῦσα ὑμῶν, τὴν δὲ ὑστέραν.

Περὶ τῆς Ἡφαίστου δημιουργίας, πῶς ἄν τις διαταττόμενος μὴ παντάπασι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως ἀποπίπτοι. τὰ μὲν γὰρ τοῖς πολλοῖς λεγόμενα περὶ αὐτοῦ, τῶν παντελῶς ἐστι κατεγνωσμένων. ἃ δὲ οἱ νεώτερον διαλαβόντες φασίν, ἔστι μὲν ἀληθῆ, δεῖται δὲ οὐκ ὀλίγης συστάσεως. ἄνωθεν οὖν ἡμεῖς ἀπὸ τῶν θεολόγων τὰς περὶ αὐτοῦ πίστεις ἐπενέγκωμεν, ταῖς ἡμετέραις παραδόσεσιν. ὅτι μὲν οὖν τῆς δημιουργικῆς ἐστι σειρᾶς, ἀλλ' οὐχὶ τῆς ζωογονικῆς ἢ συνοχικῆς, ἢ ἄλλης τινός, δηλοῦσιν οἱ θεολόγοι, χαλκεύοντά τε αὐτὸν καὶ κινοῦντα τὰς φύσας, καὶ ὅλως ἐργοτεχνίτην ἀποδιδόντες. ὅτι δὲ τῶν αἰσθητῶν δημιουργός, ἀλλ' οὐ τῶν ψυχικῶν, ἢ τῶν νοερῶν ἔργων, καὶ τοῦτο οἱ αὐτοὶ δηλοῦσιν. ἡ γὰρ τοῦ ἐσόπτρου κατασκευή, καὶ ἡ χαλκεία, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, σύμβολα τῆς περὶ τὸ αἰσθητὸν αὐτοῦ ποιήσεώς ἐστι. καὶ μὴν καὶ ὅτι πάντων τῶν αἰσθητῶν ἐστι ποιητής, ἐκ τῶν αὐτῶν φανερόν. οἵ φασιν αὐτὸν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ὀλύμπου φέρεσθαι μέχρι γῆς, καὶ οἳ τὰς ὑποδοχὰς πάσας τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ἡφαιστοτεύκτους ποιοῦσιν. εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχειν φαμέν, εἴη ἂν ὁ θεὸς οὗτος δημιουργὸς ὁλικῶς τῆς σωματοειδοῦς ἁπάσης συστάσεως, τάς τε ἐμφανεῖς ἕδρας προευτρεπίζων τοῖς θεοῖς, καὶ πάντα εἰς τὴν μίαν ἁρμονίαν τοῦ κόσμου πληρῶν, ζωῆς τε πάντα τὰ δημιουργήματα πληρῶν σωματικῆς, καὶ τὸ ἀντίτυπον τῆς ὕλης καὶ παχὺ διακοσμῶν καὶ συνέχων τοῖς εἴδεσι. καὶ διὰ ταῦτά γὰρ καὶ ὑπὸ τῶν θεολόγων λέγεται χαλκεύειν, ὡς στερεῶν ἀντιτύπων ἐργάτης, καὶ διότι χάλκεος οὐρανός, ὡς μίμημα ὢν τοῦ νοητοῦ, καὶ ὁ τοῦ οὐρανοῦ ποιητὴς χαλκεύς. χωλεύειν δὲ ἀμφοτέροις τοῖς ποσίν, ὡς τῶν ἐσχάτων δημιουργὸς ἐν ταῖς προόδοις τοῦ ὄντος. τοιαῦτα γὰρ τὰ σώματα, καὶ ὡς μηκέτι προϊέναι δυνάμενος ἐπ' ἄλλην τάξιν. καὶ ὡς τοῦ παντὸς ποιητὴς ἀσκελοῦς ὄντος, ὡς ὁ Τίμαιος ἐρεῖ. φέρεσθαι δὲ ἄνωθεν εἰς γῆν, ὡς τὴν ἑαυτοῦ δημιουργίαν διὰ πάσης διατείνων τῆς αἰσθητῆς οὐσίας. εἴτε οὖν φυσικούς τινας ἐν τῷ παντὶ λέγοιεν λόγους, εἴτε σπερματικούς, τὴν πάντων τούτων αἰτίαν, εἰς τὸν θεὸν τοῦτον ἀνενεκτέον. ὃ γὰρ ἡ φύσις ποιεῖ δεύουσα περὶ τῶν σωμάτων, τοῦτο θείως καὶ ἐξῃρημένως θεὸς οὗτος διαπλάττει, τὴν φύσιν κινῶν, καὶ ὀργάνοις χρώμενος αὐτῇ πρὸς τὴν σφετέραν δημιουργίαν. καὶ γὰρ τὸ ἔμφυτον θερμόν, ἡφαιστιόν ἐστιν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν σωματικὴν ποίησιν παραγόμενον. τὴν μὲν οὖν ποιητικὴν αἰτίαν τῶν γινομένων, ἐπὶ τοῦτον ἀνήνεγκε τὸν θεὸν ὁ λόγος. ἐπειδὴ δὲ καὶ ὕλης δεῖ τοῖς γινομένοις, καὶ γὰρ οἱ ἐν οὐρανῷ θεοὶ δανείζονται μόρια ἐκ τοῦ παντός, ὡς αὖθις ἀποδοθησόμενα πρὸς τὴν τῶν θνητῶν ζώων γένεσιν, πάνυ θαυμαστῶς καὶ ταύτην διὰ τῆς γῆς παραδέδωκε. καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι, λόγοι τέ εἰσι καὶ ὑποκείμενον. καὶ οἱ μέν, ἐκ τῆς Ἡφαίστου τέχνης, τὸ δέ, ἀπὸ τῆς γῆς. πᾶν γὰρ τὸ ὑλικὸν αἴτιον, νῦν γῆν ἀκουστέον, οὐχ ὅτι αὐτόχθονες οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ὅτι καὶ πᾶσαν τὴν γένεσιν γῆν εἰώθασι καλεῖν, καὶ πᾶν τὸ ἔνυλον γήινον. ὄργανον μὲν οὖν ἡφαιστειόν ἐστι τὸ πῦρ, ὕλη δὲ ἡ γῆ διὰ τοῦ πυρὸς κινουμένη καὶ ζωογονοῦσα, καθ' ἑαυτὴν οὖσα ἀπεψυγμένη. διὸ καὶ νῦν ὡς ταύτην ἀποπληροῦσα τῷ Ἡφαίστῳ τὴν ὑλικὴν τάξιν παρείληπται, καὶ διὰ ταῦτα εἴρηται τὸ σπέρμα τοῦ Ἡφαίστου μετὰ τῆς γῆς ὑποστῆσαι τὴν γένεσιν τῶν Ἀθηναίων. ἐπεὶ καὶ κατὰ τὸν μῦθον ὁ Ἥφαιστος ἐρῶν τῆς Ἀθηνᾶς, ἀφῆκε τὸ σπέρμα εἰς γῆν, καὶ ἐκεῖθεν ἐβλάστησε τὸ τῶν Ἀθηναίων γένος. ἀεὶ μὲν οὖν ὁ Ἥφαιστος καὶ ὅλως ἐρᾷ τῆς Ἀθηνᾶς τὸ νοερὸν αὐτῆς τῷ αἰσθητῷ μιμούμενος. αἱ δὲ ἀθηναϊκαὶ ψυχαὶ μάλιστα περὶ ταύτην τοῦ Ἡφαίστου τὴν ἐνέργειαν, δέχονται καὶ τὰ ὀχήματα παρ' αὐτοῦ, καὶ εἰσοικίζονται ἐν σώμασιν ἐκ τῶν Ἡφαίστου λόγων, καὶ τῆς γῆς ὑπόστασιν τῶν λόγων, ἀθηναϊκὰ συνθήματα λαβόντων. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ πρὸ τῆς φύσεως τελεστὴς τῶν σωμάτων, ἄλλοις ἄλλα σύμβολα τῶν θείων ἐπιτιθείς. ἀλλὰ τίς ἡ χιλιὰς καθ' ἣν Ἀθηναῖοι πρότερον τῶν Σαϊτῶν; λεγέσθω μὲν οὖν καὶ ταῦτα ἱστορικῶς. σημαίνειν δὲ ἔοικε καὶ τὸ πρεσβεῖον τῆς τῶν Ἀθηναίων ζωῆς, ὅτι ὅλως ἔδει τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ὑπερτέραν ἔχειν τῆς τῶν Σαϊτῶν. ὡς γὰρ ἐν ταῖς ἀφανέσι τάξεσι τῶν αὐτῶν ἡγεμόνος ἐξῆπται πλείω γένη, τὰ μὲν προσεχέστερα, τὰ δὲ ὑφειμένα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν εἰς γένεσιν κατιουσῶν ἀθηναϊκῶν, αἱ μὲν κατ' ἄκραν ὑπερβολὴν ὁμοιοῦνται πρὸς τὴν θεόν, αἱ δὲ προσεχῶς εἰσὶ μετὰ ταύτας. τὴν οὖν ὑπερβολὴν ταύτην ἡ χιλιὰς σημαίνει τῶν ἐτῶν. περίοδος γὰρ μέτρον τελείας γενέσεως διὰ τὸ κυβικόν. ὅθεν εἰκότως ἐφαρμόζει τῇ περὶ τὴν γένεσιν ὑπερτέρᾳ ζωῇ, καὶ μᾶλλον ὡμοιωμένῃ πρὸς τὴν ἔφορον θεόν. εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἐπὶ τὸ πᾶν ἐθέλοις μεταγαγεῖν, ὄψει κἀκεῖ πᾶσαν τὴν ἐμφανῆ διακόσμησιν ἡφαίστειον οὖσαν, καὶ τὰ κοσμοῦντα καὶ τὰ κοσμούμενα. τῶν δὲ κοσμούντων, τὰ μὲν ὁλικώτερα, τὰ δὲ μερικώτερα. καὶ τὰ μὲν ἀνάλογον τοῖς Ἀθηναίοις, τὰ δὲ τοῖς Σαΐταις. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὰ αὐτὰ καὶ ἐν ταῖς δημιουργικαῖς αἰτίαις, καὶ ἐν τῷ παντί, καὶ ἐν τῇ ἱστορικῇ παραδόσει θεωρεῖν ἀνάλογον. ἀπορήσας δὲ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, πῶς οἱ θεοὶ περὶ χρόνους ἀφωρισμένους λαγχάνειν λέγονται τόπους τινάς, οἷον Ἀθηνᾶ πρότερον μὲν τὰς Ἀθήνας, ὕστερον δὲ τὴν Σάιν. εἰ γὰρ ἄρχονταί ποτε τῆς κληρώσεως, καὶ παύοιντο ἄν ποτε. τὸ γὰρ χρόνῳ παραμετρούμενον ἅπαν τοιοῦτόν ἐστιν. ἔτι δὲ ὃν ποτὲ λαγχάνουσι τόπον, πότερον ἀδέσποτον ὄντα λαγχάνουσιν, ἢ ὑπ' ἄλλων θεῶν προστατούμενον. εἰ μὲν γὰρ ἀδέσποτον, πῶς ἂν εἴη τι τοῦ παντὸς ἔρημον θεοῦ παντελῶς.

παντελῶς. πῶς δ᾽ αὖ διαμένοι τὶς τόπος ὅλως ἀφρούρητος ὑπὸ τῶν κρειττόνων, πῶς δ᾽ αὖ ὁ αὐτάρκης ὢν εἰς τὸ σώζειν ἑαυτὸν, ὕστερον κλῆρος γένοιτο θεῶν τινος. εἰ δὲ ὑπ᾽ ἄλλον ἡγεμόνα τελεῖ, καὶ ἄλλος αὐτὸν λαγχάνει θεός, καὶ οὕτως ἄλογον. ὅτι γὰρ παραχωρεῖ ὁ δεύτερος τὴν ἐπιστασίαν τοῦ προτέρου ὄντος τὸν κλῆρον, ὅτι ἀντιλαμβάνουσι τοὺς ἀλλήλων τόπους. οὐδὲ οἱ δαίμονες ἐναλλάττουσι τὰς ἑαυτῶν λήξεις. ταῦτα δὴ διαπορήσας, ἐπιλύεται λέγων. εἶναι μὲν τὰς κληρώσεις ἀϊδίους τῶν θεῶν. τὰ δὲ μετέχοντα αὐτῶν, ποτὲ μὲν ἀπολαύειν τῶν ἡγεμόνων, ποτὲ δὲ στερεῖσθαι. καὶ ταύτας εἶναι τὰς μεθέξεις, τὰς χρονομετρουμένας. ἃς δὴ πολλάκις οἱ ἱεροὶ θεσμοί, γενέθλια καλοῦσι θεῶν. εἴρηται δὲ ἡμῖν ὅτι τοῖς περὶ τὰς ψυχὰς ἔοικε συμβαίνουσι. καὶ γὰρ πᾶσα ψυχὴ πάντως ἔχει θεὸν ἔφορον. καί τινες αἱροῦνται βίους ἄλλοις θεοῖς οἰκείους. οὕτως οὖν ὢν πᾶς τόπος, κλῆρός ἐστι θεοῦ τινος, καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ἄλλου γίνεται κλῆρος, διά τινος περιόδου ἐπιτήδειον αὐτὸν ποιούσας, ἢ καὶ διά τινα τελετὴν ὑπ᾽ ἀνθρώπων κατασταθεῖσαν. ὅτε διττός ἐστιν ὁ κλῆρος, ὁ μὲν κατ᾽ οὐσίαν, ὁ δὲ κατὰ σχέσιν. ἀλλ᾽ ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἴωμεν.

Τῆς δὲ ἐνθάδε διακοσμήσεως παρ᾽ ἡμῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν ὀκτακισχιλίων ἀριθμὸς ἐτῶν γέγραπται.

Τοῖς μὲν Ἀθηναίοις τὸν ἐνακισχίλια ἀριθμὸν ἀποδέδωκεν, ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦτο λαβών. τοῖς δὲ Σαΐταις, τὸν ὀκτακισχίλια. κατὰ τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμματα τῇ χιλιάδι μετρῶν τοὺς βίους τῶν πόλεων. ταύτῃ γὰρ λέγονται καὶ οἱ δαίμονες τὸν χρόνον μετρεῖν, ὡς φησὶν ὁ φιλόσοφος Πορφύριος. ἔτι δὲ ἀπὸ τῶν ἱερῶν γραμμάτων τὴν ἀφήγησιν ταύτην ποιούμενος. ὃ δηλοῖ τῶν κοσμικῶν θείων φρουρῶν τὴν μόνιμον φρουράν, ὡς φαίη αὖ ὁ Ἰάμβλιχος. συμβαίνουσι δὲ καὶ ταῖς ζωαῖς οἱ ἀριθμοὶ κατὰ τὸν εἰκότα λόγον. ὁ μὲν ὀκτακισχίλια, κύβος ὢν ἐπὶ κύβον, ὁ δὲ ἕτερος, ἐπίπεδον τετραγωνικὸν ἐπὶ κύβον. ἐκεῖνο ὁ μὲν ἐξέβαινε τὸ ἐπίπεδον, καὶ τοῦτο διὰ τῆς ἀορίστου δυάδος, ὁ δὲ, αὐτὸ φυλάττων ἐφ᾽ ἑαυτοῦ τὸ ἐπίπεδον ἐν ὁμοιότητι καὶ τελειότητι τῆς ἀπὸ τριάδος. ἔστι δὲ ζωῆς ἀμείνονος μὲν σύμβολον τὸ μένον ἐφ᾽ ἑαυτό, καὶ τὰ δεύτερα κοσμοῦν, ἀτελέστερον δὲ τὸ κατιὸν εἰς ἐκεῖνα καὶ ὁμοιούμενον αὐτοῖς, καὶ ἀοριστίας τινὸς ἀναπιμπλάμενον. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τὸ δεύτερον ἀπέστη παντὸς τῆς ὁμοιότητος τῆς πρὸς τὴν θεόν, διὰ κύβον ἡ κάθοδος. οἷς ἡ ὁμοιότης ὑπάρχει τετραδική. κρεῖττον δὲ ἦν τὸ δι᾽ ἁπλουστέρας ζωῆς μιμεῖσθαι τὸ κρεῖττον, ἢ διὰ συνθετωτέρας. ἁπλούστερον δὲ τοῦ κύβου τὸ τετράγωνον. εἰ δὲ λέγοις ὅτι καὶ τῆς ἐκ γῆς ὑποστᾶσι καὶ Ἡφαίστου οἰκεῖος ὁ ἐνακισχίλια. χθόνιος μὲν γὰρ ὁ χίλια ὡς κύβος, Ἡφαίστου δὲ ὁ ἐννέα. τοῦσι γὰρ εἰνάετες χάλκευον δαίδαλα πολλά φησὶν ὁ αὐτός, οὐκ ἂν ἀπὸ τρόπου λέγοις. ὅλως δὲ ὁ κύβος ἔπρεψε ταῖς χθονίαις τῆς Ἀθηνᾶς λήξεσιν. ἐπειδὴ τοὺς μὲν οὐρανοῦ τῇ δεκάδι ἀπονέμουσιν. ἡ δὲ ἐσχάτη πρόοδος τῆς δεκάδος, ὑφίστησι τὸν χίλια στερεὸν ἀριθμόν. ἀπὸ γὰρ τῶν οὐρανίων κλήρων ἐπὶ τοὺς χθονίους ἐσχάτους, πεποίηνται τὴν πρόοδον οἱ θεοί. ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν ῥητέον. ὁ δέ γε φιλόσοφος Πορφύριος ταῦτα ἐξηγούμενος, τὸν μὲν Ἥφαιστον, τεχνικὸν ὑποτίθεται νοῦν, γῆν δὲ, τὴν σεληνιακὴν σφαῖραν. ταύτην γὰρ αἰθερίαν γῆν καλεῖσθαι παρ᾽ Αἰγυπτίοις. τὰς οὖν ψυχάς, τὰς ἀπὸ μὲν θεοῦ ὑποστάσας, τοῦ δὲ τεχνικοῦ νοῦ μετόχους, εἴς τε τὸ τῆς σελήνης σῶμα ἀπάρχεσθαι φησίν, ὡς ἐκεῖ πολιτευομένας τὰς τεχνικὰς τῶν ψυχῶν. σώματα δὲ ἐχούσας ἀπορροίας ὄντα τῶν αἰθερίων σωμάτων. τὰ δὲ ἐνακισχίλια ἔτη, ταύταις ἐφαρμόζει ταῖς ψυχαῖς τοιόνδε τρόπον. μυριέτης μὲν ἐστὶν ὥς φησι περίοδος τῆς ψυχῆς, ἡ διὰ τῶν πέντε ἀστέρων ἀνιοῦσά τε καὶ κατιοῦσα. ἐν ἕκαστος ἔχει δύο χιλιάδας. οὐ μὴν ἐφεξῆς. ὁ μέντοι χρόνος ἐφεξῆς κατ᾽ ἐπιβολήν. ἑαυτῷ γὰρ οὐκ ἐπιβάλλει. διὸ καὶ ἐννεάβιοι γίνονται οἱ πάντες, οὓς αἰνίσσεται διὰ τῶν ἐνακισχιλίων ἐτῶν. καὶ τοῖς τεθνηκόσιν ἔνατα ποιοῦσι, καὶ τοῖς γεννωμένοις ὁμοίως τὰ ὀνόματα τίθενταί τινες ἐν τῇ ἐνάτῃ, συμβόλοις ταῖς περιόδοις χρώμενοι γενέσεως ὄντος ἀπογενέσεως. οὐ παρέλαβε δὲ νῦν τὸν μυριέτη χρόνον, ἀλλὰ τὸν τῶν ἐνακισχιλίων ἀριθμόν, ἵν᾽ ἔτι περίγειοι ὦσι πλησιάζοντες τῇ μυριέτει περιόδῳ. πᾶσαν δὲ ταύτην τὴν ἐξήγησιν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἀποδοκιμάζει λέγων, μὴ περὶ βίων εἶναι τὸν λόγον ἐν τούτοις, ἀλλὰ περὶ διαφόρων μέτρων τῆς Ἀθηναϊκῆς μεθέξεως. ἄτοπον οὖν γίνεσθαι τὴν μνήμην τῶν ἐν Φαίδρῳ περιόδων. εἰ δὲ δεῖ τινα λόγον ἀποδοῦναι συμβαίνοντα πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ Πορφυρίου, λεκτέον, ὅτι ζῇ μὲν ἡ ψυχὴ νοερῶς ἄνω καὶ κρονίως, κάτεισι δὲ εἰς γένεσιν πρῶτον πολιτικῆς ζωῆς, ἥτις ἐστὶ Δίιος, ἔπειτα κινεῖ τὸν θυμὸν καὶ ζῇ φιλοτίμως. ὁ δὲ θυμὸς ἀρεϊκός. καὶ ἐπὶ τούτοις, εἰς ἐπιθυμίαν ὑποβαίνει καὶ ἀφροδισιακὰς ζωάς, καὶ τέλος τοὺς φυσικοὺς προβάλλει λόγους. ἑρμαϊκοὶ δὲ οἱ λόγοι πάντες, ὧν ἐστι τῶν φυσικῶν λόγων ἔφορος ὁ Ἑρμῆς. διὰ δὲ τούτων συνδεῖται πρὸς τὸ σῶμα, καὶ αὖθις λαβοῦσα σῶμα πρῶτον ζῇ φυσικῶς, τροφῆς καὶ αὐξήσεως οὖσα προστάτης τοῦ σώματος. εἶτα ἐπιθυμητικῶς ἐγείρουσα τὰς γενεσιουργοὺς δυνάμεις, εἶτα θυμοειδῶς κατεξισαμένη μὲν τούτων, εἰς δὲ τὴν φιλότιμον ἐπανιοῦσα ζωήν. εἶτα πολιτικῶς μετρήσασα τὰ πάθη. καὶ τέλος, νοερῶς. εἰ μὲν οὖν ἀποκατασταίη, ζῇ νοερῶς καὶ ἡ μυρίας ἔχει πέρας. ἐν δὲ τῇ γενέσει καὶ ἄριστα πολιτεύονται, ζῇ κατὰ τὸν χιλιάδι λειπόμενον. καὶ τούτου σύμβολον ὁ ἐνακισχίλια ἀριθμός, πρέπων τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ τῶν Ἀθηναίων.

Περὶ δὲ τῶν ἐνακισχίλια γεγονότων ἔτη πολιτῶν σοι δηλώσω διὰ βραχέων νόμους. καὶ τῶν ἔργων αὐτοῖς ὃ κάλλιστον ἐπράχθη. τὸ δ᾽ ἀκριβὲς περὶ πάντων ἐφεξῆς εἰς αὖθις κατὰ σχολήν, αὐτὰ τὰ γράμματα λαβόντες διέξιμεν. εἰ καὶ ταῦτα βούλοιο πρὸς τὴν ὅλην ἀναπέμπειν διακόσμησιν, τὴν μὲν ὅλην πρόοδον τῆς

ἄχρι τοῦ λίθου καὶ τῶν χθονίων ἔργων ὁ ἐννακισχίλια δηλώσει, καὶ τὴν ζωὴν τὴν διὰ πάντων διήκουσαν. τὴν δὲ ἕνωσιν τῶν πολλῶν λόγων, καὶ τὴν κατὰ νοῦν αὐτῶν περιοχὴν, τὸ διὰ βραχέων. ἔστι γὰρ τὸ μὲν συνοπτικὸν, ἴνδαλμα τῆς νοερᾶς ἀμερείας, τὸ δ᾽ εἰς πλῆθος ἐξιὸν, τῆς γονίμου δυνάμεως, πληθυούσης καὶ προαγούσης, καὶ κατακερματιζούσης τὰ εἴδη, διὰ τῆς ἑτερότητος. οἱ δὲ νόμοι τῆς διῃρημένης δημιουργίας τῆς κατὰ νοῦν ἡνωμένης. τὸ δὲ ἔργον τὸ κάλλιστον, τῆς εἰς ἓν τὸ καλὸν ἀνατεινομένης διακοσμήσεως. τὸ γὰρ ἡνωμένον κάλλος ἀπὸ τῶν νοητῶν εἰς τὴν ἐμφανῆ πρόεισι δημιουργίαν. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ἀνάληψις, τὴν ἐπὶ τὰ παραδείγματα αὐτῶν δείκνυσιν ἀναδρομήν. ἀφ᾽ ὧν καὶ ὁ ἱερεὺς πληρωθεὶς, τῷ Σόλωνι ταῦτα παραδίδωσιν. ἔσται οὖν ὁ λόγος περὶ δημιουργίας διῃρημένης καὶ πληθυνομένης, κατὰ νοῦν συνεχομένης, καὶ μέχρι τῶν χθονίων ἔργων διατεινομένης, ὡς ἔστιν ἀπὸ πάντων τῶν εἰρημένων συνάγειν.

» Τοὺς μὲν νόμους σκόπει πρὸς τοὺς τῇδε, πολλὰ γὰρ παραδείγματα τῶν τότε παρ᾽ ὑμῖν ὄντων, ἐνθάδε νῦν εὑρήσεις.

» Ὥσπερ ὁ Σωκράτης ἐν κεφαλαίοις τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν διεξῆλθεν, οὕτω καὶ ὁ ἱερεὺς διὰ βραχέων διέξεισι, τοὺς τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων νόμους, ἵνα καὶ τὴν ὕφεσιν ἔχῃ ταῦτα κἀκεῖνα, καὶ τὴν ὁμοιότητα. καὶ εἰκότως, ὅτι ἐκεῖνα μὲν καθολικώτερα, ταῦτα δὲ μερικώτερα. καὶ τὰ μὲν διανοίας ἔργα, τὰ δὲ, φαντασίας. ἡ μὲν ὕφεσις θεωρείσθω, καθ᾽ ὅσον ὁ μὲν Σωκράτης, πολιτείαν ὑπογράφει, οὗτος δὲ νόμους. ἔστι δὲ ἕνωσις μὲν καὶ δεσμὸς κοινὸς τῆς τῶν πολιτῶν ζωῆς, ἡ πολιτεία, τάξις δὲ εἰς πλῆθος προϊοῦσα καὶ μερισμὸν, ἡ νομοθεσία. καὶ ἡ μὲν, τῇ προνοητικῇ αἰτίᾳ, ἡ δὲ, τῇ εἱμαρμένῃ μᾶλλον ἀνάλογον. ἡ δὲ ὁμοιότης καθόσον ἀμφότεροι συνηρτημένως τὸ πλῆθος τῶν λόγων παραδιδόναι φασί. πάλιν οὖν καὶ ταῦτα τῶν ὅλων αἰτίων ἔχεται καὶ τῶν θείων αἰτίων. ἡ γὰρ μέση δημιουργία τῆς πρώτης ἐξήρτηται καὶ ὁμοιοῦται πρὸς αὐτήν. καὶ ἑκάτερα μὲν τοῦ παντός ἐστιν. ἀλλ᾽ ἡ μὲν, καθ᾽ ἕνωσιν, καὶ ταυτότητα μίαν, ἡ δὲ, κατὰ πρόοδον καὶ ἑτερότητα τῶν δημιουργουμένων. ὥσπερ ἡ πρώτη κατ᾽ ἐπιστροφὴν, καὶ ἡ μὲν οὐρανίως, ἡ δὲ δευτέρως καὶ καθ᾽ ὕφεσιν, τὸν ἐν τῇ γενέσει συνέχουσα πόλεμον, ὥσπερ ἡ πρώτη τὰ ἔσχατα τοῦ παντός. εἰκότως οὖν καὶ ὁ Σωκράτης, νόμους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν τῶν Ἀθηναίων ἐν κεφαλαίοις, ὥσπερ καὶ ὁ ἱερεὺς παραδίδωσι. ταῦτα καὶ ἀπὸ τούτων ληπτέον. παραδείγματα δὲ νῦν τὰς εἰκόνας ἐκάλεσεν, ἐπειδὴ δευτέρως οἱ Σαΐται μετέχουσιν, ὧν οἱ Ἀθηναῖοι πρώτως. εἰ γὰρ καὶ πρῶτα τὰ ἀρχέτυπά εἰσιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν γνῶσιν πρώτην ἔχουσι τάξιν αἱ εἰκόνες. ὡς οὖν πρῶτα λέγεται τὰ τῇ φύσει δεύτερα, οὕτω καὶ παραδείγματα. γίνεται γὰρ παραδείγματα τοῖς ἀπ᾽ αὐτῶν ἀναπεμπομένοις, καὶ δι᾽ αὐτῶν τὰ πρὸ αὐτῶν γινώσκουσι. κἀνταῦθα δὲ, τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων τὴν ὁλικωτέραν, τὰ δὲ τῶν Σαϊτῶν, τὴν μερικωτέραν ἐπιδείκνυται τάξιν. ἔστι δὲ ταῦτα καὶ ἐν τοῖς μερικοῖς καὶ ἐν τοῖς ὅλοις ἀνάλογον. ὥς τε ἡ παραδεδομένη πολιτεία, τῆς Ἀθηναίων ἐστὶ πόλεως. μᾶλλον δὲ τῆς ὅλης διακοσμήσεως, καὶ οἱ νόμοι διατείνοντες ἐπὶ πάντα τὸν κόσμον ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς. πᾶς μὲν γὰρ νόμος, νοῦ διανομὴ λέγεται, καὶ ὀρθῶς λέγεται. οἱ δὲ Ἀθηναίων νόμοι, κατὰ τὴν ἔφορον κείμενοι θεὸν, Ἀθηναϊκοῦ νοῦ διανομὴν ἐμφαίνουσι. τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ ἐν τῷ παντὶ νόμοι κατὰ τὸν ἕνα δημιουργικὸν νοῦν καὶ τὴν μίαν πρόνοιαν τῆς Ἀθηνᾶς ἀφοριζόμενοι.

» Πρῶτον μὲν, τὸ τῶν ἱερῶν γένος, ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρὶς ἀφωρισμένον.

» Ὅτι μερικωτέρα πώς ἐστιν αὕτη πᾶσα ἡ διακόσμησις τῆς Σωκράτους πολιτείας, καὶ διῃρημένη μᾶλλον ἐκείνης, μιμουμένη μᾶλλον ἐκείνης, μιμουμένη τὴν μέσην δημιουργίαν, ἔξεστι καὶ ἀπὸ τοῦ πλήθους, τῶν ἐν τῇ πόλει γενῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ποιότητος καταμανθάνειν. ἐκεῖ μὲν γὰρ, καὶ τρία γένη, τὸ φυλακικὸν, τὸ ἐπικουρητικὸν, τὸ θητικόν. οἰκεία γὰρ ἡ τριὰς τῇ μονάδι τῇ δημιουργικῇ. ἐνταῦθα δὲ, διπλάσια τούτων, τὸ ἱερατικὸν, τὸ μαχικὸν, τὸ δημιουργικὸν, τὸ νομευτικὸν, τὸ θηρατικὸν, τὸ γεωργικόν. δυὰς γὰρ καὶ ἡ μέση δημιουργία, τό, τε δυαδικὸν ἔχουσα ὁμοῦ καὶ τριαδικόν. καὶ ἀμφότεροι μὲν οἱ ἀριθμοὶ πρὸς Ἀθηνᾶν οἰκείως ἔχουσιν. ἀλλ᾽ ὁ μὲν, ἐνταῦθα αὐτόθεν ὡς τριὰς, ὁ δὲ, κατὰ τὴν γένεσιν. ἔστι γὰρ ἀπὸ τριάδος τρίγωνον ἡ ἑξάς. τῷ τε οὖν τριγωνικῷ, καὶ τῷ ἀπὸ τριάδος, καὶ τὴν ὕφεσιν ἅμα καὶ τὴν οἰκειότητα δείκνυσι τὴν πρὸς τὸν θεόν. εἰ γὰρ καὶ πᾶσα ἡ δημιουργία μετέχει τῆς Ἀθηνᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτῆς ἀποπληροῦται τὰ πρῶτα καὶ ἄκρα τοῦ παντός. καὶ ἡ πρώτη δημιουργία, καὶ ὁ πρῶτος πατήρ. οὕτω μὲν οὖν εἰ ταῦτα μόνον τὰ γένη ἐκλαμβάνοις, εὑρήσεις τὸν ἀριθμὸν οἰκεῖον πρὸς τὴν θεόν. εἰ δὲ τὸ τῆς φρονήσεως ἐπιμελούμενον προσθείης, πάντως Ἀθηναϊκὴν εὑρήσεις τὴν ἑπτάδα οὖσαν. καὶ ἔστι καὶ τοῦτο τῶν τεθρυλλημένων. καὶ τὸ ἀθήλυντον τῆς ἑπτάδος ὕμνηται. καὶ τὸ ἐκ μόνης εἶναι μονάδος. καὶ ὅτι μάλιστα τῆς Ἀθηνᾶς εἰκὼν ἡ μονὰς, ἡ τριὰς καὶ ἑπτάς. ἡ μὲν, ὡς νοερὰ, ἡ δὲ, ὡς πρὸς ἑαυτὴν τῇ μονάδα ἐπιστραμμένη, ἡ δὲ, ὡς ἀπὸ μόνου τοῦ πατρὸς προελθοῦσα. ἐκ μὲν οὖν τῶν ἀριθμῶν, οὕτως ἂν ἐπιβάλλοις. δεῖ δὲ καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς τῆς τῶν γενῶν ποιότητος τὸ ὑφειμένον ἰδεῖν αὐτῶν καὶ ὑπερέχον. τό, τε γὰρ ἱερατικὸν γένος, ὑφεῖται τοῦ φυλακικοῦ, τοῦ μέχρι τῆς πρωτίστης αἰτίας ἀνιόντος, ὥσπερ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ πολιτικῷ, τοὺς ἱερέας ὑπέταξε τῷ πολιτικῷ, καὶ οὐ μετέδωκεν αὐτοῖς τῆς πολιτικῆς δυνάμεως. καὶ τὸ μαχικὸν, τοῦ ἐπικουρικοῦ. τοῦτο γὰρ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τάττει δεόντως, καὶ πεπαίδευται ἱκανῶς. ἐκεῖνο δὲ τοὺς πολέμους μόνον καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς μεταδιώκει, καὶ ταύτης μόνης μετέχει τῆς ἀσκήσεως. τὸ δὲ θητικὸν, εἰς τὰ λοιπὰ διῄρηται γένη. τῷ τε οὖν περιληπτικωτέρῳ διαφέρει, καὶ τῷ κατὰ τρόπον συνηρμόσθαι τοῖς πρὸ

αὐτοῦ

αὐτοῦ γένεσιν, ὥς τε κατὰ τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τῆς ποιότητος δῆλον ἡμῖν γέγονεν, ὅτι τῆς Σωκρατικῆς πολιτείας ὑφεῖται τὰ νῦν παραδιδόμενα, καὶ δευτέραν ἂν ἔχοι μετ᾽ ἐκείνην τάξιν. ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν ἐκείνης, καὶ τὰς ἀναλογίας τὰς πρὸς τὸ πᾶν οὕτως ἐτίθεμεν. τὸ φυλακτικὸν τοῖς οὐρανίοις θεοῖς ἀνάλογον. τὸ ἐπικουρικὸν, τοῖς κρείττοσι τῶν οὐρανίων ὀπαδοῖς καὶ φρουροῦσι τὸ πᾶν. τὸ θητικὸν, τοῖς τὴν φύσιν συνέχουσι, τὴν ἔνυλον καὶ ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς. καὶ τὸ μὲν, τοῖς ἀπλανέσι, τὸ δὲ, τοῖς πλανωμένοις, τὸ δὲ, τοῖς ἐνύλοις. ἐλαμβάνομεν δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς οὐρανίοις θεοῖς, πάντα κατ᾽ ἀναλογίαν. ἐνταῦθα δὲ πῶς καὶ τίνα τρόπον ταῦτα τὰ γένη ληπτέον ἐν τῷ παντὶ, καθορᾶν ἄξιον. ὁ μὲν γὰρ φιλόσοφος Πορφύριος, οὕτω διατάττεται, τοὺς μὲν ἱερέας ἀναλογεῖν τοῖς ἐν οὐρανῷ ἀρχαγγέλοις τετραμμένοις πρὸς θεοὺς, ὧν εἰσὶν ἄγγελοι. τοὺς δὲ μαχίμους, ταῖς εἰς τὰ σώματα κατιούσαις ψυχαῖς. τοὺς δ᾽ αὖ νομέας, τοῖς ἐπὶ ταῖς τῶν ζώων ἀγέλαις τεταγμένοις. οὓς δι᾽ ἀπορρήτων ψυχὰς εἶναι λέγουσιν, ἀποτυχούσας μὲν τοῦ ἀνθρωπικοῦ νοῦ, πρὸς δὲ τὰ ζῶα ἐχούσας διάθεσιν. ἐπεὶ καὶ ἀνθρώπων ἀγέλης ἐστί τις κηδεμών. καὶ μερικοί τινες, οἱ μὲν, ἔθνη, αἱ δὲ, πόλεις, οἱ δὲ, καὶ τοὺς καθ᾽ ἕκαστον ἐπισκοποῦντες. τοὺς δὲ θηρευτὰς, τοῖς τὰς ψυχὰς θηρεύουσι, καὶ εἰς τὰ σώματα κατακλείουσιν. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ ταῖς θήραις τῶν ζώων χαίρουσιν, οἵαν καὶ τὴν Ἄρτεμιν τίθενται, καὶ ἄλλο σὺν αὐτῇ πλῆθος δαιμόνων θηρατικῶν. τοὺς δὲ γεωργοὺς, τοῖς ἐπὶ τῶν καρπῶν τεταγμένοις. τὸ δὴ πολίτευμα τοῦτο πᾶν τῶν ὑπὸ σελήνης δαιμόνων εἰς πολλὰ νενεμημένων δημιουργικὰ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰρῆσθαι, διὰ τὸ ἀφορᾶν πρὸς ἀποτέλεσμα ὂν ἤδη, ἢ γινόμενον. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος ἐπιτιμήσας τούτοις ὡς οὔτε Πλατωνικῶς, οὔτε ἀληθῶς λεγομένοις. οὔτε γὰρ τοὺς ἀρχαγγέλους ἀξιοῦσθαί που μνήμης ὑπὸ Πλάτωνος, οὔτε τὸ μάχιμον γένος εἶναι τῶν εἰς σώματα ῥεπουσῶν ψυχῶν. οὐ γὰρ δεῖ ταύτας ἀντιδιαιρεῖν θεοῖς ἢ δαίμοσιν. καὶ γὰρ ἄτοπον, εἰ ταύτας μὲν ἐν τῷ μέσῳ γένει τάξομεν, θεοὺς δὲ καὶ δαίμονας, ἐν τοῖς δημιουργικοῖς τοῖς ἐσχάτοις. οὔτε νομέας ὑπάρχειν ἐκείνους τοὺς ἀποτυχόντας μὲν τοῦ ἀνθρωπικοῦ νοῦ, πρὸς δὲ τὰ ζῶα ἔχοντας τινὰ συμπάθειαν. οὐ γὰρ ἐξ ἀνθρώπων ἐστὶ τὸ εἶναι τοῖς δαίμοσι τοῖς ἐπιτροπεύουσι τὴν θνητὴν φύσιν, οὔτε θηρατὰς τοὺς ὥσπερ ἐν ζωγρείῳ κατακλείοντας τῷ σώματι τὴν ψυχήν. οὐ γὰρ οὕτως ἡ ψυχὴ τῷ σώματι συζεύγνυται. οὐ δὲ φιλόσοφος ὁ τρόπος οὗτος τῆς θεωρίας, ἀλλὰ βαρβαρικῆς ἀλαζονείας μεστός. οὔτε τοὺς γεωργοὺς εἰς τὴν Δήμητραν ἀνακτέον. ἐξῄρηνται γὰρ οἱ θεοὶ τῶν προσεχῶν αἰτίων τῆς φύσεως. τούτοις γοῦν ἐπιτιμήσας, τοὺς μὲν ἱερέας ἀνάλογον ἵστησι δι᾽ ὁμοιότητος πρὸς πάσας τὰς δευτέρας οὐσίας καὶ δυνάμεις, ὅσαι τὰς προτέρας ἑαυτῶν αἰτίας τιμῶσι καὶ θεραπεύουσι. τοὺς δὲ νομέας πᾶσι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ τὴν ἐπιστασίαν λαχοῦσι τῆς εἰς τὸ σῶμα ῥεπούσης ζωῆς, καὶ τῶν ἀλόγων δυνάμεων, καὶ ταύτας ἐν τάξει διανέμουσι. τοὺς δὲ θηρευτὰς, δυνάμεσι καθολικαῖς, κοσμητικαῖς τῶν δευτέρων, διὰ τὰς θήρας τοῦ ὄντος. τοὺς δὲ γεωργοὺς, τῶν τοῖς παρασκευάζουσι τὴν τελεσιουργίαν τῶν ἀπ᾽ οὐρανοῦ φερομένων ἐπὶ γῆν σπερμάτων. τοὺς δὲ μαχίμους, τοῖς τὸ μὲν ἄθεον πᾶν ἀνατρέπουσι, τὸ δὲ θεῖον κρατύνουσιν. οὕτω μὲν οὖν καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος. κοινὸν δὲ ἀμφοτέροις, ὅτι τὸ δημιουργικὸν εἰς νομευτικὸν, καὶ θηρευτικὸν, καὶ γεωργικὸν διαιροῦσιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀφ᾽ ἑνὸς τὰ τέτταρα προάγουσιν. οὐδαμῶς γὰρ τὸ νομευτικὸν ὑπὸ τὸ δημιουργικὸν, ἢ τὸ θηρευτικὸν ἂν θείη τις ὀρθῶς σκοπούμενος. μήποτε οὖν κάλλιον ὥσπερ ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος διήρει ποιεῖσθαι τὴν ἐξήγησιν, μίαν μὲν δυάδα θεμένους, τὸ ἱερατικὸν καὶ μάχιμον, ἑτέραν δὲ τὸ δημιουργικὸν, καὶ γεωργικὸν, τρίτην δὲ, τὸ νομευτικὸν, καὶ θηρευτικόν. καὶ λαβόντας τοιαύτην τάξιν, τὰ παραδείγματα μεταδιώκειν αὐτῶν. ἔστι γὰρ καὶ τὸ ἱερατικὸν ἐν τοῖς θεοῖς τοῖς ἀναγωγοῖς, καὶ τὸ μάχιμον, ἐν τοῖς φρουρητικοῖς, καὶ τὸ δημιουργικὸν, ἐν τοῖς τὰ εἴδη πάντα καὶ τοὺς λόγους διακρίνουσι τῶν ἐγκοσμίων. τὸ δὲ γεωργικὸν ἐν τοῖς τὴν φύσιν ἄνωθεν κινοῦσι καὶ τὰς ψυχὰς διασπείρουσι περὶ τὴν γένεσιν. σπορὰν γὰρ καὶ ὁ Πλάτων ὀνομάζει, τὴν εἰς γένεσιν πτῶσιν τῆς ψυχῆς. τὸ δὲ σπεῖρον, οἰκειότατον τοῖς γεωργοῖς, ὥσπερ καὶ τὸ συλλαμβάνειν ταῖς τῆς φύσεως ἀπογεννήσεσι. τὸ δὲ νομευτικὸν, τοῖς τὰ εἴδη πάντα τῆς ζωῆς διακεκριμένως ἐπιτροπεύουσι τὰ ἐν τῇ γενέσει στρεφόμενα. καὶ γὰρ ἐν τῷ Πολιτικῷ, νομέας θείους τινὰς αὐτὸς ἡμῖν παραδέδωκε. τὸ δὲ θηρευτικὸν, τοῖς τὰ ἔνυλα πάντα πνεύματα διατάττουσι. καὶ γὰρ θήρας ἐκεῖνο καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς θεολόγοις. καὶ ταῦτα πάντα τὰ γένη τῇ μέσῃ προσήκει δημιουργίᾳ, τὸ ἐπιστρεπτικὸν, τὸ φρουρητικὸν, τὸ τὰς ψυχικὰς λήξεις διέπον, τὸ τὰ εἴδη τῆς ζωῆς διακυβερνῶν, τὰ γενεσιουργὰ, τὸ δημιουργὸν πᾶν καὶ τῶν ἐνύλων εἰδοποιὸν, τὸ τῶν ἐσχάτων πνευμάτων τακτικόν. τούτων δὲ τῶν γενῶν πάντων, ἕτερον τιθέναι τὸ τῆς φρονήσεως ἐπιμελούμενον, καὶ τὸ θεωρητικὸν, ὃ καὶ αὐτὸς ἐπὶ πᾶσιν ἐξυμνήσει, πρώτου μνησθεὶς τοῦ ἱερατικοῦ γένους ὡς ἱερέως. ἑπτὰ οὖν τὰ πάντα, καὶ ἡ μονὰς ἐξῄρηται τῆς ἑξάδος. καὶ ἡ μὲν, ἀνάλογόν ἐστι τῷ ἑνὶ νῷ, τῷ πᾶσαν συνέχοντι τὴν δημιουργίαν τῶν γενῶν. ἡ δὲ, τοῖς ὑπ᾽ αὐτὸν μερικωτέροις ἔθνεσιν ἀναγωγοῖς, φρουρητικοῖς, εἰδοποιοῖς, ζωοποιοῖς, ἀγελάρχαις τῆς ἡμέρου ζωῆς, κρατητικοῖς τῆς θηριώδους φύσεως, ἃ δὴ καὶ τῷ παντὶ διώρισται ἀπὸ τῶν ἀπλανῶν. καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις φησὶ ταῦτα παρεῖναι ὁρᾶν, πρώτως μὲν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, δευτέρως δὲ παρὰ τοῖς Σαΐταις, κατὰ τὴν τῶν γενῶν διαίρεσιν, ἑκάστου τὸ οἰκεῖον ἔργον ἀποπληροῦντος ἀφωρισμένως. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ἀπὸ τῶν ἄλλων καὶ τὸ χωρὶς, ἵνα τὴν ἀμιγῆ καθαρότητα τῶν γενῶν νοήσωμεν ἄνωθεν ἄχρι

τῶν ἐσχάτων προϊοῦσαν δι' ὑφέσεως, μετὰ δὲ τοῦτο, τὸ τῶν δημιουργῶν, ὅτι καθ' αὑτὸ ἕκαστον, ἄλλῳ δὲ οὐκ ἐπιμιγνύμενον δημιουργεῖ, τότε τῶν νομέων καὶ τῶν θηρευτῶν, τότε τῶν γεωργῶν. αὕτη πᾶσα ἡ τετρακτύς, ἔχει μὲν τὴν τρίτην τάξιν κατὰ τὴν εἰς τρία τῶν γενῶν τομήν, δευτέραν δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ἠρίθμηται νῦν. ἵνα καὶ διὰ τούτου μιμήσηται τὸ πᾶν ὁ λόγος, ἐν ᾧ τὸ ἔσχατον μέσον ἐστὶν, ὑπὸ θειοτέρων ἁπανταχόθεν περιεχόμενον. τὸ γὰρ φαυλότατον καὶ παχύτατον ἐν μέσῳ παρὰ τῆς δημιουργίας κατακέκλειται. μόλις γὰρ ἂν οὕτω σώζοιτο κοσμούμενον κατὰ πᾶν ἑαυτό, καὶ φρουρούμενον ὑπὸ τῶν περιεχόντων ἁπάντων. πάλιν δὲ καὶ ἐν τούτοις πρόσκειται τὸ μὴ ἐπιμίγνυσθαι τὸ δημιουργικὸν τοῖς ἄλλοις, μὴ δὲ ἐκεῖνα παραπλησίως αὐτοῖς, ἀλλ' ἕκαστον ἀφ' ἑαυτοῦ μένειν ἐν τῇ ἑαυτοῦ καθαρότητι. τοῦτο γὰρ οὐ μόνον ἀκρίβειαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ κατόρθωσιν ἐν τοῖς οἰκείοις ἔργοις, ἀλλὰ καὶ συμπάθειαν ἀπεργάζεται τῶν πολιτῶν. πάντες γὰρ δέονται πάντων, τῷ μὴ ἕκαστον πολλὰς μετιέναι τέχνας. δεήσονται γὰρ ὁ μὲν δημιουργὸς τοῦ γεωργοῦ, ὁ δὲ γεωργὸς, τοῦ νομέως, οὗτος δὲ τοῦ θηρευτοῦ, καὶ ὁ θηρευτὴς τοῦ δημιουργοῦ, καὶ οὕτως ἕκαστος τῶν ἄλλων δεόμενος, οὐκ ἄμικτος ἔσται πρὸς αὐτούς. ἔστιν ἄρα μετὰ τῆς ἑτερότητος, ἡ ταυτότης, καὶ μετὰ τῆς ἑνώσεως, ἡ διάκρισις. Καὶ δὴ καὶ τὸ μάχιμον γένος ᾔσθησαί που τῇδε ἁπάντων τῶν γενῶν κεχωρισμένον, οἷς οὐδὲν ἄλλο πλὴν τὰ περὶ τὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ νόμου προσετάχθη μέλειν. πανταχοῦ μὲν, μάλιστα δὲ ἐπὶ τοῦ μαχίμου γένους, οἰκεῖον ἐστὶ τὸ τῆς ἀμιξίας καὶ τὸ τῆς διακρίσεως. πρὸς γὰρ τὴν ἄκραν τάξιν ἔχει συγγενῶς, καὶ τὴν ἀποτέμνουσαν τὸ ἔνυλον πᾶν, καὶ ἀφανίζουσαν τὸ πλημμελές. εἰκότως ἄρα καὶ τούτῳ τῷ γένει τὰ περὶ τὸν πόλεμον μέλει. διὰ γὰρ τοῦτο μένει τῶν ἔξωθεν καὶ τῶν βλαπτόντων ἀπείρατος ἡ πόλις, καὶ τοῦτο αὐτῇ περιβάλλει τὴν ἀφ' ἑαυτοῦ φρουράν, μιμούμενον τὴν φρουρητικὴν τάξιν. ὡς γὰρ τῷ πρώτῳ τῶν δημιουργῶν, οὕτω καὶ τῷ μέσῳ σύνεστι φρουρητικὴ θεότης. τοῦτο μὲν οὖν ἀπὸ τῆς θεολογίας ληπτέον. νόμον δὲ ἐν τῷ παντὶ τὸν ἀπὸ τῆς μιᾶς δημιουργικῆς νοήσεως θεσμὸν ἀκουσόμεθα. περὶ γὰρ τῶν ἐγκοσμίων ἐστὶν ὁ δημιουργικὸς νόμος τῷ Διὶ παρεδρεύων, καὶ συνδιακοσμῶν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἐν τῷ παντὶ προμήθειαν. Ἔτι δὲ ἡ τῆς ὁπλίσεως αὐτῶν σχέσις, ἀσπίδων καὶ δοράτων, οἷς ἡμεῖς πρῶτοι τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν ὡπλίσμεθα, τῆς θεοῦ καθάπερ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρ' ὑμῖν πρῶτον ἐνδειξαμένης. Ἄνωθεν ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων ἄχρι τῶν ἐσχάτων γενῶν, διατείνει τὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἐνέργειαν ὁ λόγος. ἔστι γὰρ αὐτῇ καὶ συμφυῆ πράγματα μετειληχότα τῶν ἀχράντων δυνάμεων, ὁλικώτερα καὶ μερικώτερα καὶ ἐγκόσμια γένη διατεταγμένα, παρὰ τῆς μέσης δημιουργίας, ἀνάλογον ἐκείνης περιέχοντά τε καὶ περιεχόμενα, καὶ κρατούμενα ταῖς ἀθηναϊκαῖς ἐνεργείαις, μένοντά τε ἀεὶ ὡσαύτως ἄχραντα δι' ἐκείνην ἐν τῷ παντί. ταῦτα μὲν οὖν κοινῶς περὶ πάντων τούτων προσήκει γινώσκειν. τίς δὲ ἡ ὅπλισις αὕτη καὶ τίνες αἱ ἀσπίδες καὶ τὰ δόρατα τίνα, ῥητέον, καὶ πῶς ἐν τῇ θεῷ ταῦτα προείληπται. Πορφύριος μὲν, ἀσπίδα τὸ σῶμα καλῶν, ἀντὶ τοῦ δόρατος παραλαμβάνει τὸν θυμόν. ταῦτα δὲ, τῶν εἰς γένεσιν πεσόντων ἐστὶ καὶ φαύλων πραγμάτων, καὶ οὐχὶ τῆς ἀτρέπτου σωτηρίας, ἀλλὰ τῆς γενεσιουργοῦ ζωῆς ὄργανα, διαφθείροντα τὴν καθαρότητα τοῦ νοῦ, καὶ τὴν κατὰ λόγον ἀπολλύντα ζωήν. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος ἐνθεαστικῶς. ἐπειδὴ πᾶν τὸ θεῖον καὶ δρᾶν χρὴ καὶ μὴ πάσχειν, ἵνα τῷ μὲν δρᾶν, μὴ ἔχῃ τὸ ἀδρανές, τὸ τῇ ὕλῃ προσόμοιον, τῷ δὲ μὴ πάσχειν, μὴ ἔχει τὸ δραστήριον, τοῖς φαύλοις ἐοικός, ἃ μετὰ πάθους ποιεῖ. τὰς μὲν ἀσπίδας, δυνάμεις εἶναι τίθεται, δι' ἃς ἀπαθὲς καὶ ἄχραντον μένει τὸ θεῖον, ἄρρηκτον ἐν ἑαυτῷ φρουρὰν περιβεβλημένον. τὰ δὲ δόρατα, δυνάμεις καθ' ἃς χωρεῖ διὰ πάντων ἀναφῶς, καὶ δρᾷ εἰς πάντα, τὸ ἔνυλον ἀποκόπτον καὶ πᾶν τὸ γενεσιουργὸν εἶδος ἀμυνόμενον. ταῦτα δὲ πρῶτα μὲν περὶ τὴν Ἀθηνᾶν ὁρᾶται. διὸ καὶ ἀσπίσιν αὐτὴν ἐξῆπται καὶ δόρυ ἐν τοῖς ἀγάλμασι. καὶ γὰρ πάντα καταγωνίζεται, καὶ διαμένει ἄκλιτος, κατὰ τοὺς θεολόγους καὶ ἄχραντος ἐν τῷ πατρί. δευτέρως δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀθηναϊκαῖς δυνάμεσι ταῖς τε ὅλαις καὶ ταῖς μερικαῖς. ὡς γὰρ τὸ δίιον καὶ δημιουργικὸν πλῆθος μιμεῖται τὴν ἑαυτοῦ μονάδα, καὶ ὡς τὸ μαντικὸν καὶ ἀπολλωνιακὸν μετέχει τῆς ἀπολλωνιακῆς ἰδιότητος, οὕτω καὶ ὁ ἀθηναϊκὸς ἀριθμός, τὸ ἄχραντον τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἀμιγὲς ἀπεικονίζεται, ἐσχάτως δὲ ἐν ταῖς ἀθηναϊκαῖς ψυχαῖς. ἔστι γὰρ καὶ ἐν ταύταις, ἡ μὲν ἀσπίς, τὸ ἀδάμαστον τοῦ λόγου καὶ ἀκλινές, δόρυ δέ, τὸ τμητικὸν τῆς ὕλης, καὶ τῶν δαιμονίων ἢ μοιραίων παθημάτων ἀπαλλάττον τὰς ψυχάς, ὧν δὴ καθαρώτερον μὲν οἱ Ἀθηναῖοι, δευτέρως δὲ οἱ Σαΐται μετειλήχασι, μέτρῳ τῆς πρὸς τὴν θεὸν συγγενείας καὶ τούτων μεταλαγχάνοντες. Τὸ δ' αὖ περὶ τῆς φρονήσεως, ὁρᾷς που τὸν νόμον τῇδε. ὅσην ἐπιμέλειαν ἐποιήσατο εὐθὺς καταρχὰς, ἕως τοῦ πάντα κτησάμενος. Τὴν θεὸν, καὶ θεὸν, καὶ φιλόσοφον ἐρεῖ καὶ φιλοπόλεμον μικρὸν προελθών. ἵνα οὖν αὐτῷ κατὰ τὸ παράδειγμα, καὶ ἡ τῆς Ἀθηναίων καὶ Σαϊτῶν πολιτείας διακόσμησις γένηται, τὸ μὲν περὶ τοὺς πολέμους ἀσκητικὸν, ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἱκανῶς ἐνεδείξατο. τὸ δὲ περὶ τὴν φρόνησιν, ἐν τούτοις παρίστησιν. ὅπως αὖ τῷ μὲν, τὸ φιλοπόλεμον, τῷ δὲ, τὸ φιλόσοφον ἀπεικονίζονται τῆς Ἀθηνᾶς. τίς οὖν ἡ φρόνησις αὕτη; θεωρία τῶν ὅλων, τῶν τε ὑπερκοσμίων πραγμάτων, ἀφ' ὧν μετὰ τὰ πρώτιστα τῶν ἀγαθῶν ἃ δὴ τελεσιουργὰ τῶν ψυχῶν ἐστι, καὶ τῶν περὶ τὸν βίον τὸν ἀνθρώπινον ὑπάρχει τις ῥαστώνη μέχρι μαντικῆς προϊοῦσα καὶ ἰατρικῆς. καὶ ταύτας, ἄλλως μὲν ἐν τοῖς ἀφανέσιν αἰτίοις, ἄλλως δὲ περὶ τὸν κόσμον, ἐσχάτως δὲ περὶ ἀνθρώπινον, ἐπιτήδευσιν τιθεμένη. ἐπειδὴ γὰρ ἄυλός ἐστι σοφία καὶ χωριστὴ ἡ θεὸς αὕτη, διὰ τοῦτο καὶ ταῖς

πρὸς

πρὸς αὐτὴν συγγένειαν, ἐκφαίνει τὰ μόρια πάντα τῆς φρονήσεως, τῆς τε θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης. ἐπεὶ καὶ τὴν μαντικὴν, ἄλλην μὲν ἐν τοῖς νοεροῖς θεοῖς, ἄλλην δὲ ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις θετέον. καὶ ταύτης ἄλλην μὲν ἀπὸ τῶν θεῶν καθήκουσαν, ἄλλην δὲ ἀπὸ τῶν δαιμόνων, ἄλλην δὲ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, τεχνικήν τινα μᾶλλον οὖσαν καὶ εἰκαστικήν. καὶ δὴ καὶ ἰατρικὴν ὡσαύτως, ἐν μὲν τοῖς θεοῖς αὐτοῖς, τὴν παιώνιον θετέον, ἐν δὲ τοῖς δαίμοσι, τὴν διακονικὴν καὶ ὑπουργικὴν τῶν θεῶν, ἀφ' ὧν καὶ ὗλαι παρασκευάζονται καὶ ὄργανα ταῖς τῶν θεῶν ἐπιφανείαις. ὡς γάρ εἰσι περὶ τὸν ἔρωτα πολλοὶ δαίμονες, οὕτω καὶ περὶ τὸν Ἀσκληπιὸν, οἱ μὲν, ὀπαδῶν, οἱ δὲ, προπομπῶν τοῦ θεοῦ τάξιν λαχόντες. ἐν δὲ ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς, τὴν ἐκ θεωρημάτων καὶ πείρας πορίζομένην, καθ' ἣν οἱ μὲν, μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον οἰκειοῦνται πρὸς τὴν θείαν ἰατρικήν. ἔστι δὲ καὶ μίξις τῶν δύο τούτων φρονήσεων, τῆς τε μαντικῆς καὶ ἰατρικῆς, παρὰ τοῖς αἰγυπτίοις. διότι καὶ ἐν ἑνὶ θεῷ προειλημμέναι τυγχάνουσι τούτων αἰτίαι, καὶ ἀπὸ μιᾶς πηγῆς ὀχετοὶ πλείους μερίζονται περὶ τὸν κόσμον. ταῦτα μὲν οὖν κοινὰ περὶ τῆς νῦν λεγομένης φρονήσεως εἰρήσθω, καθ' ἕκαστον δὲ, ἐπεκδιδάσκοντες φῶμεν. νόμον μὲν, τὴν ἀπὸ τοῦ νοῦ τοῦ ἑνὸς τῆς Ἀθηνᾶς διήκουσαν τάξιν, ἐπιμέλειαν δὲ, τὴν πρόνοιαν τὴν μέχρι τῶν ὑλικῶν ἀπὸ τῶν ὅλων περιφοιτηκυῖαν. εὐθὺς καθ' ἀρχὰς τὴν περὶ φύσιν τῶν ἀθηναϊκῶν ψυχῶν πρὸς τὴν φρόνησιν οἰκειότητα. τὸ γὰρ μὴ ἐπείσακτον μηδὲ ἀλλότριον, διὰ τοῦ εὐθὺς κατ' ἀρχὰς σημαίνειν ἔοικεν. εἰ δὲ ὡς πρὸς τὴν κοσμικὴν τάξιν ἀνάγοι τις τὸ ῥηθὲν, τὸ μὴ ἐκ τῆς ἀτελοῦς ἐπὶ τὸ τέλεον προϊέναι τὴν διακόσμησιν, ἀλλ' ἀεὶ τετάχθαι καὶ μετὰ τῆς εὖ προειληλυθέναι, δηλοῦν μοι δοκεῖ τοῦτο, τὸ εὐθὺς κατ' ἀρχάς. περὶ δὲ τὸν κόσμον ἅπαντα, διότι καὶ ἀφανεῖς εἰσιν αἰτίαι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ τετυγμένοις. ἃς θεωρεῖ πρὸ τούτων ἡ τελέα φρόνησις. οὐ γάρ ἐστιν αὐτῆς τὸ εἶδος τεχνικὸν ὥς φησι Πορφύριος, ἢ πρὸς τέχνας ἐπιτήδειον. Ἡφαίστου γὰρ τοῦτο δῶρον, ἀλλ' οὐκ Ἀθηνᾶς ὥς φησιν Ἰάμβλιχος. μέχρι δὲ μαντικῆς καὶ ἰατρικῆς, διότι καὶ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν τὰς ἄλλας πρῶτον θεωρεῖν προσήκει δυνάμεις, εἶθ' οὕτως καὶ τὴν σημαντικὴν αὐτῶν καὶ ὑγιαστικὴν ποίησιν. ἐπειδὴ καὶ σῶμα ἐλάχομεν διοικεῖν γεννητὸν, καὶ ἐν σώματι κατακεκλεισμένοις ἡμῖν, τὸ μέλλον ἄδηλόν ἐστιν. ἡ γὰρ ἔνυλος ζωὴ, πολὺ τὸ ἐνδεχόμενον ἐπιδείκνυσι, καὶ τὴν ἄλλοτε ἄλλως φερομένην ὕπαρξιν. ὅσα δὲ ἄλλα τούτοις ἕπεται μαθήματα, λέγει δήπου γεωμετρίαν, ἀστρονομίαν, λογιστικὴν, ἀριθμητικὴν, καὶ τὰς τούτων συγγενεῖς, ἃ δὴ πάντα κατασησάμενος ὁ νόμος, εἰς φρόνησιν Ἀθηναίους τε καὶ Σαΐτας θαυμαστὴν ἀνήγαγε. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. Πορφύριος δὲ εἰκότως φησὶ καὶ ἰατρικὴν ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἥκειν, διότι καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς, νοῦς ἐστι σεληνιακὸς ὥσπερ ὁ Ἀπόλλων ἡλιακὸς νοῦς, οἷς καὶ ὁ θεῖος ἐπέπληξεν Ἰάμβλιχος· ὡς οὐ καλῶς συγχέουσι τὰς τῶν θεῶν οὐσίας, οὐδὲ ὀρθῶς ἀεὶ περὶ τὸ παρὸν, τοὺς νοῦς καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἐγκοσμίων διανέμουσιν. ἐπεὶ καὶ Ἀσκληπιὸν ἐν ἡλίῳ θετέον, καὶ ἀπ' ἐκείνου προϊέναι περὶ τὸν γενητὸν τόπον, ἵν' ὥσπερ ὁ οὐρανὸς, οὕτω δὴ καὶ ἡ γένεσις περὶ δευτέραν μετοχὴν ὑπὸ τῆς θεότητος ταύτης συνέχηται, συμμετρίας καὶ εὐκρασίας ἀπ' αὐτῆς πληρουμένη.

Ταύτην οὖν δὴ τότε ξύμπασαν τὴν διακόσμησιν, καὶ σύνταξιν ἡ θεὸς προτέρους ὑμᾶς διακοσμήσασα κατῴκισε.

Τὸ μὲν ξύμπασαν τὴν ἡνωμένην περιοχὴν ἐν τῷ θεῷ πάντων τῶν ὑπ' αὐτῆς κεκοσμημένων, καὶ τὸ μήτε παραλελεῖφθαι μηδὲν, μήτε διῃρημένως τὸ πλῆθος αὐτῇ εἶναι δηλοῖ. τὸ δὲ τὴν διακόσμησιν, τῆς ἐν τάξει τῆς ἀθηναϊκῆς προνοίας διανομὴν ἐνδείκνυται. τὸ δὲ τὴν σύνταξιν, τὴν ἕνωσιν τούτων, καὶ τὴν πρὸς ἕνα κόσμον συγγένειαν. ἔτι δὲ ἡ μὲν διακόσμησις, τὴν ἀπὸ τῆς θεοῦ σημαίνει πρόοδον τῶν ὅλων. ἡ δὲ σύνταξις, τὴν εἰς ἑαυτὴν ἐπιστροφήν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τῶν ἐν τῷ παντὶ, τὰ μὲν, ὁλικά ἐστι, τὰ δὲ, μερικά. καὶ τὰ μὲν, μονάσι, τὰ δὲ, ἀριθμοῖς ἀνάλογον. μετέχει δὲ ἄμφω μὲν τῆς ἀθηναϊκῆς προνοίας, πρώτως δὲ τὰ ὁλικὰ καὶ μοναδικὰ, διὰ δὴ τοῦτο καὶ τοῖς Ἀθηναίοις, τὴν πρεσβυτέραν καὶ ἡγεμονικὴν ἀπονέμει τάξιν, ὁ παρὼν λόγος, δευτέραν δὲ τοῖς Σαΐταις καὶ τούτων ὑφειμένην.

Ἐκλεξαμένη τὸν τόπον ἐν ᾧ γεγένησθε, τὴν εὐκρασίαν τῶν ὡρῶν ἐν αὐτῷ κατιδοῦσα.

Ὅτι φρονιμωτάτους ἄνδρας οἴσει, πρότερον μὲν λαγχάνειν εἴρηται τὴν χώραν ἡ θεὸς, νῦν δὲ ἐκλέγεσθαι, συντρέχει δὲ ἀμφότερα, καὶ ὅτι τὸ λαχεῖν ἐπ' αὐτῆς ἐθελητὸν, ὅτε ἡ αἵρεσις ἄτακτον, οἷα δή ἐστιν ἐπὶ τῆς μερικῆς ψυχῆς. ἡ γὰρ θεία ἀνάγκη, συντρέχει τῇ θείᾳ βουλήσει, καὶ ἡ ἐκλογὴ, τῷ κλήρῳ, καὶ τὸ ἑλέσθαι, τῷ λαχεῖν. τίς δὲ ὁ τόπος οὗτος, εἴρηται μὲν ἔμπροσθεν, ὅτι τὸ διάστημα, καὶ ὁ ὡς ἀληθῶς τόπος. περὶ γὰρ τοῦτον αἱ διαιρέσεις τῶν θείων κλήρων, ἵν' ἀεὶ ὡσαύτως ἑστηκότες ὦσι πρὸ τῶν περὶ χρόνον ὑφισταμένων. προσθετέον δὲ καὶ νῦν, ὡς ἡ τοῦ παντὸς ψυχὴ λόγους ἔχουσα τῶν θείων ἁπάντων, καὶ ἐξηρτημένη τῶν πρὸ αὐτῆς, ἄλλοις τοῦ διαστήματος μορίοις πρὸς ἄλλας δυνάμεις ἐντίθησιν οἰκειότητα, καὶ σύμβολα ἄττα τῶν διαφόρων ἐν θεοῖς τάξεων. προσεχῶς γὰρ αὐτῆς ἀπαιωρεῖται τοῦτο τὸ διάστημα, καὶ ἔστιν ὄργανον αὐτῇ συμφυές. κόσμος οὖν οὖσα αὐτὴ λογικὸς καὶ ψυχικὸς, ἀποτελεῖ καὶ τοῦτον τὸν κόσμον διαστατὸν καὶ ζωτικὸν διὰ τῶν θείων συνθημάτων. ἔστι μὲν οὖν καὶ αὐτὸ τὸ διάστημα, εἰ καὶ συνεχὲς λέγεται καὶ ἀκίνητον, ἀλλ' οὐ πάντη πρὸς ἑαυτὸ ἀδιάφορον. ὅπου γε, οὐδ' ἡ ψυχὴ τοῦ παντός ἐστι παντελῶς ἀδιάφορον αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν, ἀλλὰ τὸ μὲν αὐτῆς, ταὐτοῦ κύκλος, τὸ δὲ, θατέρου. καὶ τί λέγω περὶ ψυχῆς, οὐδὲ αὐτὸς ὁ πολυύμνητος νοῦς ἀδιάφορος πρὸς ἑαυτὸν, εἰ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οἷον ὁμόχρονά ἐστιν. οὐ γὰρ ἅπαντα τῆς ἴσης ἐν τῷ νῷ δυνάμεως, ἀλλὰ τὰ μὲν, ὁλικώτερα, τὰ δὲ, μερικώτερα. καὶ οὐ

δὲ τοῦτο θαυμαστόν. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς ἔχει πρώτας τε καὶ μέσας καὶ τελευταίας ἐν ἑαυτῷ τάξεις. ὅθεν οἶμαι καὶ Ὀρφεὺς τῶν δυνάμεων τὴν τάξιν ἐνδεικνύμενος, τοῦ δ᾽ ἤτοι κεφαλὴ μὲν φησιν οὐρανὸς αἰγλήεις, ὄμματα δ᾽ ἠέλιός τε καὶ ἀντιόωσα σελήνη. καὶ οὕτως ἐφ᾽ ἑξῆς. εἰ δ᾽ οὖν καὶ μίαν οὐσίαν ἔχει τε διάστημα τοῦτο καὶ ἀδιάφορον, ἀλλ᾽ ἥ γε τῶν ψυχῶν δύναμις, καὶ αἱ τῶν δαιμόνων τάξεις αἱ διαλαχοῦσαι, καὶ πρὸ τούτων οἱ θεοὶ κατὰ τὴν δημιουργικὴν τάξιν, καὶ τοὺς κλήρους τῆς δίκης αὐτὸ διαιροῦντες, πολλὴν αὐτῷ ἐν τῷ μερῶν ἀπέδειξαν διαφοράν. ταύτην οὖν ἐκλογὴν ἐνδόθεν καὶ ἀπὸ τῆς οὐσίας τῶν θεῶν, γίγνεσθαι νομιστέον, ἀλλ᾽ οὐ τοιαύτην, ὁποίαν ἐπὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν ὁρῶμεν. ἡ μὲν γὰρ οὐσιώδης ἐστὶν, ἡ δὲ, ἐπὶ τὴν παροῦσαν ἀφορίζεται μόνην ζωήν. καὶ ἡ μὲν, αἰώνιος, ἡ δὲ, ἔγχρονος. καὶ δὴ καὶ τὸν τόπον, οὐ τὴν γῆν, οὐδὲ τὸν ἀέρα τοῦτον ἀκουστέον, ἀλλὰ πρὸ τούτων τὸ διάστημα τὸ ἀκίνητον, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ὑπὸ τῶν θεῶν προσλαμπόμενον, καὶ τοῖς τῆς δίκης κλήροις διῃρημένον. τὰ γὰρ φῦλα ταῦτα, ποτὲ μὲν ἐπιτήδεια πρὸς μετοχὴν ἐστὶ θεῶν, ποτὲ δὲ ἀνεπιτήδεια. καὶ δεῖ πρὸ τῶν ποτὲ μετεχόντων εἶναι τὰ ἀεὶ ὡσαύτως ἐξητημένα τῶν θεῶν. περὶ μὲν τούτων καὶ ταῦτα ἀρκείτω. τὴν δὲ εὐκρασίαν τῶν ὡρῶν, τὴν τῶν φρονίμων οἰστικὴν, Παναίτιος μὲν καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Πλατωνικῶν, ἐπὶ τῶν φαινομένων ἤκουσαν, ὡς τῆς Ἀττικῆς διὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους εὖ κεκραμένας, ἐπιτηδείως ἐχούσης πρὸς τὴν τῶν φρονίμων ἀνδρῶν ἀπογέννησιν. Λογγῖνος δὲ, ἀπορεῖ μὲν πρὸς τούτους, ὡς μήτε ἀληθεύοντας. τοὐναντίον γὰρ ὁρᾶται, πολλή τις καὶ αὐχμῶν καὶ χειμώνων ἀσυμμετρία, περὶ τόνδε τὸν τόπον. μήτε εἰ ὁ τόπος ἦν τοιοῦτος, δυναμένης ἔτι τῆς ἀθανασίαν σώζειν τῶν ψυχῶν, εἴπερ ὑπὸ τῆς τῶν ὡρῶν εὐκρασίας, ἡ φρόνησις αὐταῖς ἐμφύεται. κράσιν γὰρ σωμάτων ἢ τελειότητα κράσεως τοῦτο τὴν ψυχὴν ἀποφαινομένων. αὐτὸς δὲ τὴν εὐκρασίαν ταύτην, οὐ πρὸς τὴν τοῦ ἀέρος κατάστασιν ἀναφέρεσθαί φησιν, ἀλλ᾽ εἶναί τινα ἰδιότητα τοῦ καταστήματος, ἀκατονόμαστον, συντελοῦσαν εἰς φρόνησιν. ὡς γὰρ ὕδατά τινα μαντικά ἐστι, καὶ τόποι τινὲς νοσοποιοὶ καὶ φθοροποιοί, οὕτω καὶ εἰς φρόνησιν συμβάλλεσθαι τοιανδέ τινα χώραν ἰδιότητα, θαυμαστὸν οὐδέν. Ὠριγένης δὲ, περὶ εὐκρασίαν ταύτην, ἐς τὴν οὐρανοῦ κυκλοφορίαν ἀνέπεμπεν. ἐκεῖθεν γὰρ εἶναι τὰς φορὰς καὶ τὰς ἀφορίας τῶν ψυχῶν ὡς φησὶν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης. ἀλλ᾽ οὗτος μὲν, μερικώτερον ἐφάπτεται τῆς ἀληθείας. Λογγῖνος δὲ λανθάνει τὴν ἰδιότητα σωματικὴν ποιῶν, καὶ ταῖς ἀπορίαις ἐνεχόμενος, ἃς καὶ ὁ Πορφύριος αὐτῷ προσφέρει. μία γὰρ ἰδιότης ἀέρος, πῶς πρὸς διάφορα ποιεῖ ἐπιτηδείους. ἔπειτα τῆς ἰδιότητος ἔτι μενούσης τῆς ὁμοίας, πῶς οὐκέτι ἡ αὐτὴ εὐφυΐα τῶν οἰκούντων ἐστίν; εἰ δὲ φθαρτὴ ἡ ἰδιότης, τί τὸ φθαρτικὸν αὐτῆς λεκτέον; ἄμεινον δὲ λέγειν, ὅτι τῶν θεῶν διειλομένων τὸν σύμπαντα τόπον κατὰ τὴν δημιουργικὴν τάξιν, ἑκάστη τοῦ τόπου μερὶς ὑποδέχεται ψυχὰς, τὰς αὐτῇ προσφόρους. ἡ μὲν ἀρεϊκὴ, τὰς θυμοειδεστέρας, ἡ δὲ ἀπολλωνιακὴ, τὰς μαντικάς, ἡ δὲ ἀσκληπιακὴ, τὰς ἰατρικάς, ἡ δὲ, ἀθηναϊκὴ, τὰς φρονίμους. τοῦτο δὲ, διὰ τὸ ποιότητά τινα, μᾶλλον δὲ δύναμιν ἔχειν τοιαύτην ἐκ τοῦ λαχόντος θεοῦ, ἣν εὐαρμοστίαν, ταύτην εὐκρασίαν ἐκάλεσεν. ἐπειδὴ πολλαὶ μὲν ἑκάστῃ μερίδι δυνάμεις ἔνεισι φυσικαὶ καὶ ψυχικαὶ, δαιμόνιοι, καὶ ἀγγελικαὶ, πάσας δὲ αὐτὰς ἑνίζει καὶ συγκιρνῶσιν, ἀμιγῶς ἑνώσασα πάσας, ἡ ἐκ τοῦ λαχόντος ἑκάστην θεοῦ. διότι δὲ καὶ τῶν μερίδων τούτων καὶ τῶν κλήρων τῆς φρουρᾶς αἱ ὧραι παρὰ τοῦ πατρὸς εἰλήχασι, ταῖς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς ὄλυμπός τε φησὶν Ὅμηρος. καθ᾽ ἃς καὶ αἱ τῶν ψυχῶν ἐπιτελοῦνται τῶν ὁμοίων πρὸς τοὺς τόπους συναρμόσεις. διὰ δὴ τοῦτο τὴν εὐκρασίαν ταύτην ἐξῆψε τῶν ὡρῶν ἐκεῖθεν ἄνωθεν συνεχομένην. κατιδοῦσα οὖν ἡ θεὸς τὴν μερίδα τοῦ διαστήματος ἐκείνου εὐάρμοστον ὑπὸ τῶν ὡρῶν ἀεὶ φρουρουμένην εἰς ὑποδοχὴν ψυχῶν ἐμφρόνων, ἐξελέξατο αὐτὴν, οὐχ ὡς ποτὲ μὴ ὄντος τοῦ τόπου χωρὶς τῆς Ἀθηνᾶς, ποτὲ δὲ ὑπ᾽ αὐτῆς κληρουχουμένου. τοὐναντίον γὰρ ἐπιδείξειν ὁ λόγος. ἀλλ᾽ ὅτι καὶ ἐν αὐτῷ μὲν εἰσὶ τῷ διαστήματι πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν θείων ἐλλάμψεων ἐπιτηδειότητες, ἄλλαι κατ᾽ ἄλλας μοίρας, ἃς ἐνέθηκεν ὁ ὅλος δημιουργὸς, ἐνιδρύσας τὰς πάντων τῶν μετ᾽ αὐτὸν θεῶν δυνάμεις περιέχον. κρατύνονται δὲ αὗται καὶ τελειοῦνται. μᾶλλον δὲ πρόϊασιν ἀπὸ τῶν ἐφεστώτων θεῶν. ὥσπερ οὖν περὶ τὰς βίων αἱρέσεις, ἡ τὸν οἰκεῖον ἐκλεγομένη βίον ψυχὴ κατορθοῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ κατὰ τὴν αἵρεσιν τῆς ζωῆς εἰς τὸν οἰκεῖον ταττομένη τόπον, μᾶλλον ἐνεργεῖ τῆς εἰς τὸ ἀλλότριον ἀποφερομένης. εἰς δὲ τὴν κατάταξιν ταύτην, καὶ ἡ τοῦ οὐρανοῦ κυκλοφορία μία συντελεῖ, φορὰς καὶ ἀφορίας ἐπάγουσα ψυχῶν. ἀλλὰ κἂν ταῖς φοραῖς ἡ τῶν φρονίμων οἰστικὴ πλεονεκτεῖ κατὰ τὴν φοράν. κἂν ταῖς ἀφορίαις ἧττον ἡ ἐν ταύτῃ σπάνις. ὥσπερ οὖν εἰ γεωργὸς ἀγαθὴν εἰς σπερμάτων τελεσιουργίαν ἐπιλέξαιτο γῆν, εἰδὼς ὅτι καὶ φορᾶς οὔσης, πλεῖον ἕξει, καὶ ἀφορίας γενομένης ἧττον ἀπολαύσεται τῆς περιόδου, διὰ τὴν δύναμιν τῆς γῆς, οὕτω δὴ καὶ τὴν θεὸν ἐκλέξασθαί φησιν ὁ λόγος τοῦτον τὸν τόπον, ὡς φρονίμων οἰστικόν. ἵνα καὶ φορᾶς οὔσης, πλεῖον ἔχῃ τὸ γόνιμον τῶν ἐμφρόνων, καὶ ἀφορίας πλέον, ὑπὸ ἔλαττον ἀποπίπτειν τῆς κατὰ τὸν τόπον ἐπιτηδείας ζωῆς. εἰ δὲ καὶ τῶν φαινομένων ὡρῶν τὴν εὐκρασίαν ἐπαινοίη διὰ τούτων, οὐ θαυμασόμεθα. ἄλλη γὰρ ἐστὶν εὐκρασία πρὸς σωμάτων ὑγίειαν, καὶ ἄλλη συντελοῦσα πρὸς ψυχῶν ἐμφρόνων ὑποδοχήν. οἵα δὴ ἐστὶν ἡ τῆς Ἀττικῆς. εἰ γὰρ καὶ μὴ ἀεὶ αὐτὴ φρόνησις, ἀλλ᾽ ἔστι τις πλέον, τοῖς ταύτην οἰκοῦσι τὴν χώραν, διὰ τὴν ἰδιότητα τοῦ τόπου, καὶ τὴν τῶν ὡρῶν ἐπιτηδειότητα. ἡμεῖς μὲν οὖν, τοιαῦτα περὶ τούτων ὑπονοοῦμεν. ὁ δὲ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, τόπον ἤκουσεν, οὐδὲ μίαν σωματοειδῆ

δῆ οὖσαν.

δὴ σύστασιν, ἀλλὰ τὴν διὰ τῆς γῆς διήκουσαν ἀσώματον αἰτίαν, τὴν ἀνέχουσαν τῇ ζωῇ τὰ σώματα, καὶ περιέχουσαν πᾶσαν διάστασιν. εἰς γὰρ τὸν τοιοῦτον τόπον, ἥν τε θεὸς δημιουργεῖ φησι καὶ κατοικίζει τοὺς ὄντως ἀγαθοὺς ἄνδρας. εἰ δὲ συμφωνεῖ ταῖς τοῦ Πλάτωνος ῥήσεσιν, ἔξεστιν ἀπὸ τῶν λεγομένων σκοπεῖν. εἰ δὲ δεῖ τούτων ἀποστάντας τὰ ὅλα κατὰ τὸ ἀνάλογον θεωρεῖν, ῥητέον ὅτι μετὰ τοῦ πατρὸς ἡ θεὸς αὕτη δημιουργοῦσα καὶ ὑφαίνουσα τὸ πᾶν, πανταχοῦ τοῖς ὅλοις, καὶ τοῖς τῆς ἀμείνονος συστοιχίας τελεώτερον κλῆρον ἀπένειμε. ταῦτα μὲν οὖν ἐστιν, ἐμφρονέστερα τῶν ἀντικειμένων, καὶ οἰκειότερα πρὸς τὴν θεόν. πῶς οὖν ὅτι τὸ φρονήσει διαφέρον Ἀθηναϊκώτερόν ἐστιν, δείξομεν ἀπὸ τῶν ἑξῆς τοῦ Πλάτωνος ῥημάτων. ἅτε οὖν φιλοπόλεμός τε καὶ φιλόσοφος ἡ θεὸς οὖσα τὸν προσφερεστάτους αὐτῇ μέλλοντα οἴσειν τόπον ἄνδρας, τοῦτον ἐκλεξαμένη πρῶτον κατῴκισεν. Ἐν δὴ τούτοις, ὁ μὲν Πλάτων ἀκριβέστατα περὶ τῆς μεγίστης ταύτης θεότητος τῆς Ἀθηναϊκῆς παραδέδωκεν ἔννοιαν, τὰς τῶν θεολόγων ἐνδείξεις ἐκφήνας τοῖς συνορᾶν ἱκανοῖς. ἄλλοι δὲ τῶν ἐξηγητῶν, ἐπ᾽ ἄλλας ἐτράποντο διατάξεις. οἱ μὲν, αἰνιγματωδέστερον, τὴν ἑαυτῶν γνώμην ἀναγράφοντες, οἱ δὲ, διαρρήδην ἃ βούλονται λέγοντες, οὐ μέντοι κρατοῦντες ὧν λέγουσιν. ὁ μὲν γὰρ Πορφύριος, ἐν σελήνῃ τὴν Ἀθηνᾶν ὑποθέμενος, ψυχὰς ἐκεῖθεν κατιέναι φησί, τό, τε θυμοειδὲς ἅμα καὶ τὸ πρᾶον ἐχούσας. καὶ διὰ τοῦτο φιλοσόφους καὶ φιλοπολέμους εἶναι τοὺς τῶν ἐν Ἐλευσῖνι μυσταγωγούς. ἐπείπερ καὶ ἀπὸ Μουσαίου τοῦ σεληνιακοῦ τὸ γένος τοῖς ἐν Ἐλευσῖνι τῶν μυστηρίων ἡγουμένοις εἶναί φησι. καὶ ὁ Ἑρμῆς ἐκεῖ περὶ σελήνην ἐστὶ παρ᾽ αὐτῶν, καὶ τὸ κηρύκων ὥς φησι γένος. ὁ δὲ θεῖος Ἰάμβλιχος τούτοις ἐπιπλήξας, οὐ καλῶς τὴν ἀναλογίαν διασωζομένοις, τὸν μὲν γὰρ πόλεμον ἐξηγεῖται τὸν ἀναιρετικὸν ἁπλῶς ὅλης τῆς ἀτάκτου καὶ πλημμελοῦς καὶ ἐνύλου φύσεως. σοφίαν δὲ, τὴν ἄυλον νόησιν καὶ χωριστήν. ἀμφοτέρων δὲ τῶν θεῶν αἰτίαν εἶναι ταύτην. ἣν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μιμοῦνται διὰ τῆς ἔμφρονος ζωῆς καὶ πολεμικῆς. καὶ ὁ τόπος Ἀθηναϊκὸς ὢν συνήρμοσται πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῶν τοιούτων ψυχῶν. εἰ δὲ δεῖ καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν τούτων σαφῆ γενέσθαι διάνοιαν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Πλατωνικὴν ἐκφανῆναι παράδοσιν, συμφωνοτάτην οὖσαν τοῖς θεολόγοις, ἄνωθεν οὑτωσὶ ῥητέον. ἐν τῷ πατρὶ καὶ δημιουργῷ κόσμου τοῦ σύμπαντος, πολλαὶ μὲν ἑνιαίων θεῶν ἀναφαίνονται τάξεις, φρουρητικῶν, δημιουργικῶν, ἀναγωγῶν, συνεκτικῶν, τελεσιουργῶν. μία δὲ καὶ αὕτη τῶν ἐν αὐτῷ πρώτων νοερῶν ἐνάδων, ἡ ἄχραντος καὶ ἀδάμαστος θεότης, καθ᾽ ἣν καὶ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς, ἀκλινὴς μένει καὶ ἄτρεπτος. καὶ πάντα τὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ προϊόντα μετέχει δυνάμεως ἀμειλίκτου, καθ᾽ ἣν καὶ πάντα νοεῖ καὶ χωριστός ἐστιν ἀφ᾽ ὅλων τῶν ὄντων ἐξῃρημένος. ταύτην δὴ τὴν θεότητα καλοῦσιν οἱ θεολόγοι πάντες, Ἀθηνᾶν. ὡς μὲν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ πατρὸς τικτομένην, καὶ ἐν αὐτῷ μένουσαν, νόησιν οὖσαν δημιουργικὴν χωριστὴν, καὶ ἄυλον. διὸ καὶ θεονόην αὐτὴν ὁ ἐν Κρατύλῳ Σωκράτης ἀνύμνησεν. ὡς δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνέχουσαν τῷ ἑνὶ δημιουργῷ τὰ πάντα, καὶ τάττουσαν τὰ ὅλα μετὰ τοῦ πατρός. διὰ μὲν τὸ πρότερον, φιλόσοφον προσαγορεύουσι, διὰ δὲ τὸ δεύτερον, φιλοπόλεμον. ἡ γὰρ ἑνιαίως πᾶσαν συνέχουσα τὴν πατρικὴν σοφίαν, φιλόσοφός ἐστι. καὶ ἡ πᾶσαν ἐναντίωσιν μονοειδῶς ἐπιτροπεύουσα, φιλοπόλεμος ἂν εἰκότως καλοῖτο. διὸ καὶ Ὀρφεὺς περὶ αὐτῆς τικτομένης φησίν. ὅτι ἄρα αὐτὴν ὁ Ζεὺς ἀπεγέννησεν ἐκ τῆς κεφαλῆς, ὅπλοις λαμπομένην χαλκήϊον ἄνθος ἰδέσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς δευτέρας ἔδει καὶ τρίτας αὐτὴν προϊέναι τάξεις, ἀναφαίνεται ἐν τῇ κόρῃ κατὰ τὴν ἄχραντον ἑνάδα. γεννᾷ δὲ πᾶσαν ἀρετὴν ἀφ᾽ ἑαυτῆς καὶ δυνάμεις ἀναγωγούς, καὶ νοῦν ἐπιλάμπει τοῖς δευτέροις, καὶ ζωὴν ἄχραντον. διὸ καὶ ἡ κόρη τριτογενὴς ἀποκαλεῖται. καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ κορὸν καὶ τὸ καθαρὸν, ἀπὸ τῆς Ἀθηναϊκῆς ἔλαχεν ἰδιότητος. ἀναφαίνεται δὲ ἐν τοῖς ἀπολύτοις θεοῖς τῷ νοερῷ φωτὶ καὶ δημιουργικῷ, τὴν σεληνιακὴν ἑνίζουσα τάξιν, καὶ ἄχραντον ποιοῦσα πρὸς τὰς ἀπογεννήσεις. καὶ ἀπὸ τῶν ἐξῃρημένων δυνάμεων ἀμιγῆ τῇ ἑνάδι τὴν μίαν αὐτῶν ἀποφαίνουσα. ἀναφαίνεται δὲ καὶ ἐν οὐρανῷ καὶ ὑπὸ σελήνην, πανταχοῦ τὴν διττὴν ταύτην προβεβλημένη δύναμιν. μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν ἡνωμένην ἑαυτῆς δόσιν ἀμφοῖν τὴν αἰτίαν παρεχομένη. τότε γὰρ ἀμείλικτον αὐτῆς νοερόν ἐστι, καὶ ἡ χωριστὴ σοφία καθαρὰ καὶ ἀμιγὴς πρὸς τὰ δεύτερα, καὶ μία μέχρι τῶν ἐσχάτων τάξεων αὕτη καθήκει τῆς Ἀθηναϊκῆς προνοίας ἰδιότης. ὅπου γὰρ καὶ αἱ πρὸς αὐτὴν ὁμοιωμέναι τῶν μερικῶν ψυχῶν, φρόνησίν τε θαυμαστὴν προβέβληνται, καὶ ῥώμην ἀνανταγώνιστον ἐπιδείκνυνται, τί ἂν λέγοι τις περὶ τῶν χορευτῶν αὐτῆς δαιμόνων ἢ τῶν θείων τάξεων, ἐγκοσμίων τε καὶ ἀπολύτων καὶ ἡγεμονικῶν; πᾶσαι γὰρ ὥσπερ ἐκ πηγῆς τὴν διττὴν ἰδιότητα παραδέχονται τῆς θεοῦ ταύτης. διὸ δὴ καὶ ὁ θεῖος ποιητὴς ἀμφοτέρας αὐτῆς ἐνδεικνύμενος τὰς δυνάμεις μετὰ τῶν μυθικῶν πλασμάτων, πέπλον μὲν κατέχευεν ἑανόν φησι πατρὸς ἐπ᾽ οὔδει, ποικίλον, ὅν ῥ᾽ αὐτὴ ποιήσατο καὶ κάμε χερσίν. ἡ δὲ χιτῶν᾽ ἐνδῦσα, Διὸς νεφεληγερέταο τεύχεσιν ἐς πόλεμον θωρήσσετο. τὸν μὲν πέπλον ὃν αὐτὴ ποιεῖ, καὶ ὑφίστησι ταῖς ἑαυτῆς νοήσεσι, τὴν νοερὰν αὐτῆς σοφίαν ἀκουστέον. τὸν δὲ τοῦ Διὸς χιτῶνα τὸν πολεμικόν, τὴν δημιουργικὴν πρόνοιαν τὴν ἀτρέπτως προμηθουμένην τῶν ἐγκοσμίων, καὶ τὰ θειότερα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ κρατεῖν ἀεὶ παρασκευάζουσαν. ὅθεν οἶμαι καὶ τοῖς Ἕλλησιν αὐτὴν ὑφίστησι σύμμαχον κατὰ τῶν βαρβάρων. ὥσπερ ὁ Πλάτων ἐν τούτοις κατὰ τῶν Ἀτλαντίνων τοῖς Ἀθηναίοις, ἵνα πανταχοῦ τὰ νοερώτερα καὶ θειότερα, κρατῇ τῶν ἀλογωτέρων καὶ ἀτι-

μετέρων. ἔστι μὲν γὰρ καὶ ὁ Ἄρης, τῷ πολέμῳ καὶ ταῖς ἐναντιώσεσι φίλος, ἀλλὰ τῇ διακρίσει καὶ διαιρέσει τῶν πραγμάτων, οἰκειότερος. ἡ δέ γε Ἀθηνᾶ, καὶ τὴν ἐναντίωσιν συνέχει, καὶ τὴν ἕνωσιν ἐλλάμπει τοῖς διοικουμένοις. διὸ καὶ αὐτὴ μὲν φιλοπόλεμος εἴρηται. αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη, πόλεμοί τε μάχαι τε. τοῦτο μέν, ὡς τὸ ἀκρότατον τῆς διακρίσεως τοῦ θεοῦ λαχόντος, ἐκεῖνο δέ, ὅτι καὶ τὰ ἐναντία συνάγεταί πως διὰ τὴν θεὸν ταύτην, τῶν ἀμεινόνων κρατούντων, καὶ τὴν νίκην αὐτὴ διὰ τοῦτο καὶ τῶν πολλῶν συντασσόντων. εἰ τοίνυν ταῦτα ὀρθῶς λέλεκται, φιλόσοφος μὲν ἐστιν, ὡς νόησις δημιουργική, καὶ ὡς σοφία χωριστὴ καὶ ἄϋλος. διὸ καὶ μῆτις καλεῖται παρὰ τοῖς θεοῖς. αὐτὴ γοῦν φησι περὶ ἑαυτῆς, μῆτι τε κλέομαι καὶ κέρδεσιν. φιλοπόλεμος δέ, ὡς τὰς ἐναντιώσεις τὰς ἐν τοῖς ὅλοις συνέχουσα, καὶ ὡς ἀδάμαστος καὶ ἀμείλικτος θεός. διὸ καὶ σώζει μὲν τὸν Διόνυσον ἄχραντον, καταγωνίζεται δὲ τοὺς γίγαντας μετὰ τοῦ πατρός. μόνη δὲ αὕτη τὴν αἰγίδα κινεῖ μὴ τοῦ Διὸς προστάττοντος, καὶ τὸ δόρυ προβέβληται, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν ἡρώων, τοῖσί τε κοτέσσεται ὀμβριμοπάτρη. ἡμῖν δὲ ἵλεως οὖσα, μετάδοσιν παρέχει τῆς ἀχράντου σοφίας, καὶ ἀποπλήρωσιν τῆς νοερᾶς δυνάμεως. πορίζουσα μὲν τὰ ὀλύμπια καὶ ἀναγωγὰ τῶν ψυχῶν ἀγαθά, ἐξορίζουσα δὲ τὰ γιγαντικὰ καὶ γενεσιουργὰ φαντάσματα, καὶ ἀνεγείρουσα τὰς καθαρὰς καὶ ἀδιαστρόφους ἐν ἡμῖν περὶ ἁπάντων θεῶν ἐννοίας, καὶ προσλάμπουσα τὸ θεῖον φῶς ἐξ αὐτῆς. ἔστι γὰρ φωσφόρος μέν, ὡς τὸ νοερὸν πάντῃ διατείνουσα φῶς, σώτειρα δὲ ὡς πάντα τὸν μερικὸν νοῦν ἐνιδρύουσα ταῖς ὁλικαῖς νοήσεσι τοῦ πατρός. ἐργάνη δέ, ὡς τῶν δημιουργικῶν ἔργων προστάτις. λέγει οὖν καὶ ὁ θεολόγος, ὅτι παρήγαγεν αὐτὴν ὁ πατήρ, ὄφρα αὐτῷ μεγάλων ἔργων κράντειρα πέλοιτο. καλλιεργὸς δέ, ὡς πάντα τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς τῷ κάλλει συνέχουσα. παρθένος δέ, ὡς ἄχραντος προβεβλημένη καὶ ἀμιγῆ καθαρότητα. φιλοπόλεμος δέ, ὡς τὰς ἐν τῷ παντὶ συστοιχίας διέπουσα, καὶ τὸν σύμπαντα πρυτανεύουσα πόλεμον. αἰγίοχος δέ, ὡς τὴν ὅλην εἱμαρμένην κινοῦσα, καὶ ποδηγετοῦσα τὰς ποιήσεις αὐτῆς. ἐπήλθομεν δέ, καὶ τὰς λοιπὰς τῆς θεοῦ προσηγορίας, εἰ μὴ καὶ ταῦτα διὰ τὴν ἐμὴν περὶ τὸν λόγον συμπάθειαν μηκύνειν ἐδόκουν. πάλιν οὖν ἐπὶ τὸ προκείμενον ἀπὸ τούτων τρεπόμενοι λέγωμεν, ὅτι δύο τούτους θεοὺς ὁ Πλάτων φιλοσόφους ἐκάλεσε, τόν τε Ἔρωτα καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀμφοτέρους, ἀλλὰ τὸν μέν, ὡς μεσότητα τῶν ὅλων, καὶ ὡς πρὸς τὴν νοητὴν σοφίαν ἀνάγοντα. τὴν δέ, ὡς ἀκρότητα καὶ ὡς τῆς δημιουργικῆς σοφίας ἕνωσιν. ἦν γὰρ ὁ δημιουργὸς καὶ μῆτις πρῶτος γενέτωρ καὶ ἔρως πολυτερπής, καὶ ὡς μὲν μῆτις, τίκτει τὴν Ἀθηνᾶν, ὡς δὲ Ἔρως, ἀπογεννᾷ τὴν ἐρωτικὴν σειράν.

» Ὤικεῖτε οὖν δή, νόμοις τε τοιούτοις χρώμενοι, καὶ ἔτι μᾶλλον εὐνομούμενοι, πάσῃ τε παρὰ πάν-
» τας ἀνθρώπους ὑπερβεβηκότες ἀρετῇ, καθάπερ εἰκὸς γεννήματά τε καὶ παιδεύματα θεῶν ὄντες.

Ἔστι μὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας πρεσβύτερα τὰ τῶν Ἀθηναίων, ἢ τῶν Σαϊτῶν, καὶ ἡ κατάστασις τῆς πολιτείας προτέρα, καὶ οἱ νόμοι τῆς Ἀθηνᾶς μᾶλλον ἐγγύς. ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς παραδείγμασι τοῖς κοσμικοῖς τὰ ὅλα πρὸ τῶν μερῶν, καὶ τάξις ἐν αὐτοῖς θειοτέρα, καὶ δύναμις μείζων, καὶ ἀρετῆς εἶδος θειότερον, καὶ ὄντως ἀθηναϊκῆς. οἰκεῖον γὰρ τὸ τῆς ἀρετῆς γένος, πρὸς τὴν μεγίστην ταύτην θεόν, ὡς καὶ αὐτὴν ἀρετὴν οὖσαν. ἐν γὰρ τῷ δημιουργῷ μένουσα, σοφία καὶ νόησίς ἐστιν ἄτρεπτος, καὶ ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς θεοῖς, ἐκφαίνει τὴν τῆς ἀρετῆς δύναμιν, ἀρετῆς τε οὔνομ' ἐσθλὸν κλῄζεται φησὶν Ὀρφεύς. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. ὅτι δὲ τὰ ἐν τῷ παντὶ θειότερα κυρίως ἂν ῥηθείη γεννήματα καὶ παιδεύματα θεῶν, ἐμφανές. καὶ γὰρ ὑφίσταται καὶ τελειοῦται, μᾶλλον δὲ ἀεὶ τέλεια διὰ τὴν τῶν θεῶν δημιουργίαν, καὶ τὴν ἄχραντον τῆς Ἀθηνᾶς ποίησιν. πᾶν οὖν τὸ ἀπὸ θεῶν ἠρτημένον καὶ ἀπὸ θεῶν ὁρμώμενον, καὶ ἐπιστρέφον εἰς θεούς, ἀρετὴν ἐπιδείκνυται διαφέρουσαν. τοῦτο δέ, ἔστι μὲν καὶ ἐν τοῖς ὅλοις. ἐπεὶ καὶ ἀρετὴν θείαν ἐν τῷ παντὶ θετέον. ἔστι δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις ζωαῖς καθ' ὁμοιότητα τῶν ὅλων. διὸ καὶ Ἀθηναίοις αὐτὸ περιέθηκεν ὁ παρὼν λόγος. μίαν δὲ καὶ συνεχῆ ποιῶν τὴν ζωὴν τῶν Ἀθηναίων, συνῆψε τὸν Σόλωνα τοῖς πάλαι Ἀθηναίοις. ᾠκεῖτε δὴ οὖν λέγων. ἐν γὰρ τὸ παράδειγμα αὐτῶν ἐστι πρὸς ἑαυτὸ καὶ συνεχές. πᾶσα γὰρ ἡ ἀθηναϊκὴ σειρά, μία διήκει μέχρι τῶν ἐσχάτων ἄνωθεν ἀπὸ τῶν ὑπερουρανίων ἀρχομένη διακόσμων.

» Πολλὰ μὲν οὖν ὑμῶν ἔργα καὶ μεγάλα τῆς πόλεως τῇδε γεγραμμένα θαυμάζεται,
» πάντων δὲ μὴν ἐν ὑπερέχει μεγέθει καὶ ἀρετῇ.

Νόμους καὶ ἔργα τῶν Ἀθηναίων εἰπὼν ἐν κεφαλαίοις ὑποσχόμενος, τοὺς μὲν νόμους καὶ δὴ παραδέδωκε κατὰ τὴν διαίρεσιν τῶν γενῶν, τὰ δὲ ἔργα λοιπὸν ὑμνήσει, δι' ὧν ἐγκωμιάζεται μὲν ἡ πόλις, εὐφημεῖται δὲ ἡ πολιοῦχος θεός. ἐπειδὴ δὲ καὶ τῶν ἔργων, ἔστι μὲν καὶ ἀριθμός, ἔστι δὲ καὶ ἑνὰς μία περιληπτική, καθ' ἣν καὶ τὸ πᾶν εἶδος ἐπιδείκνυται τῆς πολιτείας. τὸ μέγιστον καὶ ἀρετῇ διαφέρον ἔργον ἐπαγγέλλεται ἀναδιδάξειν. οὐχ ἓν τῶν πολλῶν ὄν, ἀλλ' ἓν πρὸ πολλῶν. ἡ γὰρ τοιαύτη μέθοδος τῶν λόγων, οἰκείως ἔχει πρός τε τὸ πᾶν, ἐν ᾧ τὰ ὅλα μίαν ἀποτελεῖ καὶ συνεχῆ ζωήν, καὶ πρὸς τὴν θεὸν τὴν καὶ τὰς πολλὰς ἐναντιώσεις εἰς ἕνωσιν μίαν συνάγουσαν. πολλῶν οὖν ὄντων καὶ μεγάλων τῆς πόλεως, εἰκότως τὸ ἓν ἔργον ἱστορεῖ, τὸ ἐν τοῖς ἱεροῖς γεγραμμένον. ἔστι γὰρ αὐτοῦ καὶ παράδειγμα νοερόν, καθ' ὅσον ἐν τῷ κόσμῳ θεωρεῖται, καὶ τὸ ὑπερέχον μεγέθει καὶ ἀρετῇ, τῆς μὲν κατὰ μέγεθος ὑπεροχῆς, τὸ ὁλικόν, τῆς δὲ ἀρετῆς τὸ νοερὸν ἐμφανιζούσης. τὰ γὰρ ὅλα καὶ τὰ θειότερα τῶν ἐγκοσμίων, καὶ μερικὰς ἐνεργείας ἔχει πολλάς, καὶ μίαν ἀποτελεῖ ζωὴν καὶ πολιτείαν,

καθ' ἣν πάντων ἐκρατεῖ τῶν ὑφειμένων ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς στρατηγουμένη. ταῦτα μὲν οὖν οὑτωσὶ λεκτέον. ὁ δὲ Πορφύριος μεγάλα μὲν ἔργα καὶ θαυμαστὰ, ψυχῶν ἤκουσεν, ὅσα πρὸς ὕλην καὶ τοὺς ὑλικοὺς πράττεται τρόπους. ὑλικοὺς δὲ τρόπους ἀποκαλεῖ, τοὺς δαίμονας. δύο γὰρ εἶναι δαιμόνων εἴδη, τὰς μὲν ψυχὰς, τὸ δ' ἕτερον τρόπους, εἶναι δὲ τούτους ὑλικὰς δυνάμεις, κακοποιοὺς τῆς ψυχῆς, καὶ ὑπάρχει τῶν δογμάτων τούτων, εὐθύνας παρέχετο περὶ μετ' αὐτὸν ἐξηγητῇ. λέγει γὰρ τὰ γεγραμμένα. Ὅσην ἡ πόλις ὑμῶν ἔπαυσέ ποτε δύναμιν ὕβρει πορευομένην ἅμα ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν. Οὔτε τῶν ἐγκωμιαστικῶν αὐξήσεων, οὐδεμίαν ἐν τούτοις παραλέλοιπεν ὁ Πλάτων, εἴτις ὡς ψιλὴν ἱστορίαν ἀποδέχοιτο, τὸν τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἀτλαντίνους πόλεμον. οὔτε θεολογικῆς ἀκριβείας τινὸς ἀπολέλειπται μετ' εὐλαβείας, εἴτις ἐπὶ τὰ ὅλα μεταβαίνειν ἀπὸ τῶν μερικῶν ἐθέλοι, καὶ ἐπὶ τὰ παραδείγματα χωρεῖν ἀπὸ τῶν εἰκόνων. πολλῶν οὖν εἰωθότων ἐν τοῖς παναθηναϊκοῖς λόγοις ἄνω καὶ κάτω τὸν Περσικὸν στόλον θρυλλεῖν, καὶ τὰς Ἀθηναίων νίκας κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ὧν καὶ οἱ νεώτεροι λογογράφοι τοὺς ἑαυτῶν ἐμπεπλήκασι λόγους, αὐτὸς ἐγκωμιάζων τοὺς Ἀθηναίους, οὐχὶ Πέρσας, οὐδὲ ἄλλο τοιοῦτον ἔργον εὔδηλον παραδίδωσιν, ἀλλ' ἔξωθέν ποθεν τῆς ἡμετέρας οἰκουμένης πόλεμον ἀτλαντικὸν εἰς τὴν ἡμετέραν εἰσαγαγὼν, ἀρδην ἀπολέσαι ταῦτα δυνάμενον, ἐν τούτῳ τοὺς ἀθηναίους, ἀριστέας ἀναγράφει καὶ νικηφόρους, κρατήσαντας τῆς τοιαύτης καὶ τηλικαύτης δυνάμεως. ἐπεὶ δὲ ὁ Περσικὸς στόλος ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ὡρμήθη, καὶ διαφερόντως ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, αὐτὸς ἀπὸ τῆς δύσεως εἰσήγαγε τὸν ἀτλαντικὸν πόλεμον, ἵν' ὥσπερ ἐκ κέντρου τὴν Ἀθηναίων πόλιν θεωρήσωμεν, τὸ ἐφ' ἑκάτερα βαρβαρικὸν ἀτάκτως κινούμενον σωφρονίζουσαν. καὶ μὴν καὶ τοῖς ἐν τοῖς ἀττικοῖς πατρίοις, καὶ ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῦ γιγαντικοῦ πολέμου θρυλλουμένοις, καὶ ὡς τῆς Ἀθηνᾶς ἀριστευσάσης ἐν τῇ κατ' αὐτῶν μάχῃ, διότι τούτους τε καὶ τοὺς τιτᾶνας μετὰ τοῦ πατρὸς κατηγωνίσατο, τὸ μὲν αὐτόθεν εἰς θεοὺς πόλεμον εἰσαγαγεῖν, οὐχ ἡγεῖτο εἶναι ἀσφαλές. αὐτὸ γὰρ τοῦτο ἦν, ὃ καὶ τοῖς παλαιοῖς ἐνεκάλει ποιηταῖς, καὶ ἦν ἄτοπον τὸν Κριτίαν ἢ Τίμαιον ἀκροατὴν γενόμενον ὧν ὁ Σωκράτης ᾐτιάσατο τοὺς ποιητὰς τῇ προτεραίᾳ, πάλιν ἐπὶ τοὺς θεοὺς πολέμους ἀναγαγεῖν καὶ στάσεις. διὰ δὲ τῆς παρ' ἀνθρώποις τῶν θείων ἀναλογίας, καὶ τοῦτον παραδίδωσι τὸν πόλεμον πρὸ τῆς κοσμοποιίας, ἀντὶ μὲν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν ὀλυμπίων θεῶν, τοὺς Ἀθηναίους λαβὼν, ἀντὶ δὲ τῶν τιτάνων καὶ γιγάντων, τοὺς ἀτλαντίνους. τὰ γὰρ αὐτὰ καὶ ἐν εἰκόσιν ἅπερ ἐν τοῖς ὅλοις θεωρεῖν δυνατόν. καὶ ἵνα τῆς ἀναλογίας ὑμᾶς ἀναμνήσω, διὰ μὲν τοῦ τῶν Ἀθηναίων ὀνόματος, ἐπὶ τὴν ὀλυμπίαν ἀναπέμπει τοὺς ἀκούοντας συστοιχίαν, τὴν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς στρατηγουμένην. διὰ δὲ τοῦ τῶν ἀτλαντίνων, ἐπὶ τοὺς τιτανικοὺς θεούς. εἷς γάρ ἐστι τῶν τιτανικῶν, καὶ ὁ μέγιστος Ἄτλας. καὶ γὰρ οἱ θεολόγοι μετὰ τὸν τοῦ Διονύσου διασπασμὸν, ὃς δηλοῖ τὴν ἐκ τῆς ἀμερίστου δημιουργίας μεριστὴν πρόοδον εἰς πᾶν ὑπὸ τοῦ Διός, τοὺς μὲν ἄλλους τιτᾶνας, ἄλλας λήξεις διακεκληρῶσθαι φασὶ, τὸν δὲ Ἄτλαντα, ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν τόποις ἱδρύσθαι, ἀνέχοντα τὸν οὐρανόν. Ἄτλας δ' οὐρανὸν εὐρὺν ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης, πείρασιν ἐν γαίης. ἔτι τοίνυν τῆς Ἀθηνᾶς τὰ νικητήρια παρ' Ἀθηναίοις ἀνυμνεῖται, καὶ ἑορτὴν ποιοῦνται ταύτην, ὡς τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς νενικημένου, καὶ ὡς τῆς γενεσιουργοῦ τάξεως ὑπὸ τῆς νοερᾶς κεκρατημένης, καὶ ὡς μετὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων κατασκευὴν τῶν οἰκούντων τὴν χώραν ταύτην ἐπὶ τὴν κατὰ νοῦν ὁρμησάντων ζωήν. γενέσεως γὰρ εἶναι, τὸν Ποσειδῶνα προστάτην, νοερᾶς δὲ ζωῆς ἔφορον τὴν Ἀθηνᾶν. ἔχεις οὖν καὶ πρὸς ταῦτα μεγίστην ἀπὸ τῶν προκειμένων συντέλειαν. εἴτε γὰρ Ἀθηναῖοι τὴν τῆς θεοῦ φέροντες ἐπωνυμίαν, ἀνάλογόν εἰσιν αὐτῇ, καὶ οἱ ἀτλαντῖνοι διά τε τὸ νῆσον οἰκεῖν, καὶ διὰ τὸ Ποσειδῶνος ἀπόγονοι λέγεσθαι, τὴν πρὸς τὸν θεὸν τοῦτον ἀναλογίαν διασώζουσιν. ὥς τε καὶ ἐκ τούτων εἶναι δῆλον, ὅτι ὁ ἀτλαντικὸς πόλεμος τὴν μέσην ἐνδείκνυται δημιουργίαν. καθ' ἣν ὁ δεύτερος πατὴρ ὑπό τε τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἀφανῶν αἰτίων ἀποπληρούμενος, δυνατώτερα προηγεῖ τὰ θειότερα, καὶ ὑποτάττει τοῖς νοεροῖς πάντα τὰ πεπληθυσμένα, καὶ διῃρημένα, καὶ ἐνυλότερα κατὰ τὴν ὑπόστασιν. αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ θεοὶ διαιωνίως ἥνωνται, τὰ δὲ ὑπ' αὐτῶν διοικούμενα, τῆς τοιαύτης ἀναπίμπλανται διαιρέσεως. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἰδίᾳ νοητέον. ἵνα δὲ τῆς προκειμένης ἀναλύσεως, τούτους τινὰς διωρισμένους προλάβωμεν, τὰς μὲν ἐντὸς τῶν Ἡρακλέους στηλῶν οἰκήσεις, ἀνάλογον πάσῃ τῇ κρείττονι συστοιχίᾳ θετέον, τὰ δὲ ἐκτὸς, πάσῃ τῇ καταδεεστέρᾳ, καὶ ταύτης μίαν τὴν ζωὴν καὶ συνεχῆ καὶ ποικίλως προϊοῦσαν. εἴτε οὖν ἀπὸ θεῶν ἀρξάμενος λέγεις ὀλυμπίους καὶ τιτανικοὺς, εἴτε ἀπὸ νοῦ στάσιν καὶ κίνησιν, ἢ ταὐτὸ καὶ θάτερον, εἴτε ἀπὸ ψυχῶν λογικὰς καὶ ἀλόγους, εἴτε ἀπὸ σωμάτων, οὐρανὸν καὶ γένεσιν, εἴτε ἄλλως ὁπωσοῦν μερίζοις τὰς οὐσίας, κατὰ πάσας τὰς διαιρέσεις, ἀναλογήσει τοῖς μὲν ἀμείνοσι τὸ τῶν ἐντὸς Ἡρακλέους στηλῶν γένος πᾶν, τοῖς δὲ χείροσι, τὸ τῶν ἐκτός. ἐκεῖ γὰρ ὁ ἀληθινὸς πόντος ὁ τῆς ἀνομοιότητος, καὶ πᾶσα ἡ ἔνυλος ζωὴ, καὶ ἡ προϊοῦσα εἰς διάστασιν καὶ πλῆθος ἀπὸ τοῦ ἑνός. εἴτε οὖν Ὀρφικῶς ἐθέλοις ἀντιτάττειν τὰ ὀλύμπια γένη καὶ τιτανικὰ καὶ κρατοῦντα τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων ὑμνεῖν, εἴτε Πυθαγορείως, δύο συστοιχίας ὁρᾷς αὐτόθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων διηκούσας, καὶ τὴν ἀμείνω κοσμητικὴν τῆς καταδεεστέρας, εἴτε Πλατωνικῶς, πολὺ μὲν τὸ ἄπειρον ὁρᾷς ἐν τῷ παντὶ, πολὺ δὲ τὸ πέρας ὡς ἐν Φιλήβῳ μεμαθήκαμεν, καὶ τὴν ὅλην ἀπειρίαν μετὰ τῶν τοῦ

πέρατος μέτρων γένεσιν ἀπειργασμένην, διὰ πάντων τείνουσαν τῶν ἐγκοσμίων, ἐν ἐξ ἁπάντων λάβοις ἂν τούτων, ὅτι πᾶσα ἡ τοῦ κόσμου σύστασις, ἐκ τῆς ἐναντιώσεως συνήρμοσται ταύτης. καὶ εἰ ὁ γενναῖος Ἡράκλειτος εἰς ταύτην ἀπιδὼν ἔλεγε, πόλεμος πατὴρ πάντων, οὐδ' οὗτος ἀπὸ τρόπου ἔλεγεν. ὁ μὲν οὖν Πορφύριος ἐν τούτοις, εἰς δαίμονας καὶ ψυχὰς ἀναπέμπων τὴν θεωρίαν, ποτὲ δὲ καὶ τοῦ μυθευομένου τιτανικοῦ πολέμου μνήμην ποιησάμενος, τὰ μὲν, πιθανῶς, τὰ δὲ, οὔ, προσβιβάζει τοῖς προκειμένοις. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, θαυμαστόν τινα τρόπον διὰ τὴν πρὸς τοὺς αἰτιολογίαν μερικώτερον ἀντιλαβομένους τῆς ἀναλύσεως, ὁ δὲ ἄλλως ἢ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκροᾶσθαι τὸν λόγον διέγνωκε. καίτοι γε ἐν προοιμίοις αὐτὸς ἀφορμὰς ἡμῖν τῶν τοιούτων λόγων παραδεδωκώς. ἀλλ' ὁ μὲν θεῖος οὗτος ἀνὴρ, πολλά τε ἄλλα καὶ δὴ καὶ ταῦτα ἡμᾶς παιδεύσας, εὐμενὴς εἴη. πρὸς δὲ τὴν ἐξήγησιν τρεπόμενοι τῶν τοῦ Πλάτωνος ῥημάτων, ἀξιοῦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναμιμνήσκεσθαι τῶν προγεγραμμένων τύπων, καὶ τοὺς μὲν Ἀτλαντίνους τάττειν κατὰ τὰ ὁλικὰ πάντα τῆς χείρονος συστοιχίας. ἔστι γὰρ καὶ ἐν τούτοις, τὰ μὲν ὅλα, τὰ δὲ μέρη. τὴν δὲ ὕβριν αὐτῶν κατὰ τὴν πρόοδον, καὶ τὴν διὰ τῆς ὑφέσεως διαίρεσιν, καὶ τὴν πρὸς τὴν ὕλην γειτνίασιν. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀληθῶς ἀπειρία καὶ τὸ αἶσχος. διὸ καὶ τὸ συνεγγίζον αὐτῇ, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ πῶς ὂν, ἐξυβρίζειν λέγουσιν. ἐπεὶ παράδειγμα αὐτῶν διὰ τούτων παρὰ τοῖς θεολόγοις δηλοῦται τῶν ὀνομάτων. Τιτᾶνες κοκομᾶται ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντες. τὴν δὲ ἔξωθεν ὁρμὴν κατὰ τὴν ἀπόστασιν, τὴν πόρρω τῶν θεῶν ἀπῳκισμένην, καὶ τῶν ἐν τῷ παντὶ θειοτέρων πραγμάτων. τὸ γὰρ ἔξωθεν, οὐ περιοχὴν ἐμφαίνει δυνάμεων, ἀλλὰ τὴν ἐξελθοῦσαν τοῦ τε μονίμου καὶ ἀΰλου καὶ καθαροῦ καὶ ἡνωμένου παντὸς ὑπόστασιν. τὸ δὲ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, καὶ αὐτὴν τὴν ὕλην, εἴτε ἄβυσσον αὐτὴν, εἴτε ἀνομοιότητος πόντον, εἴθ' ὅπως οὖν ἐθέλοις προσονομάζειν. καὶ γὰρ ἡ ὕλη δέχεται τὰς ἐπωνυμίας τῆς χείρονος συστοιχίας, ἀπειρία καὶ σκότος ὀνομαζομένη, καὶ ἀλογία καὶ ἀμετρία καὶ ἑτεροιώσεως ἀρχὴ καὶ δυάς. ὥσπερ ἐκ τῆς Ἀτλαντίδος τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος ἔχει τὴν προσηγορίαν. οὕτω γάρ που τὰς ἀναλογίας ἐν τάξει λαβόντες ἐροῦμεν, ὅτι πᾶσα ἡ καταδεεστέρα συστοιχία, καὶ τὰ ὁλικώτερα ἐν αὐτῇ γένη, καὶ τὰ μερικώτερα κατὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν διαίρεσιν χαρακτηρίζεται, καὶ τὴν εἰς ὕλην ῥοπὴν, καὶ οὑτωσὶ φοιτᾷ διὰ πάντων ἐν ἑκάστοις οἰκείως ἐμφανταζομένη, καὶ καθ' ἑκάστην φύσιν ἀνάλογον ἐμφαινομένην θεϊκήν τε καὶ νοερὰν, ψυχικὴν, καὶ σωματικήν. τοιαύτη δὲ οὖσα, κοσμεῖται καὶ τάττεται παρὰ τῆς κρείττονος, ἣν καὶ Ἀθηναϊκὴν ἂν φαίης εἰκότως, ὡς ἄχραντον οὖσαν, καὶ τῶν ὑποδεεστέρων διὰ τὴν ἑαυτῆς δύναμιν κρατοῦσαν. κοσμουμένη δὲ παύεται τῆς πολλῆς διαιρέσεως καὶ τῆς ἀπειρίας. τὸ μὲν Τιτάνων γένος ὑπὸ Ὀλυμπίων συνεχόμενον θεῶν. ἡ δὲ ἑτερότης ὑπὸ τῆς ταυτότητος ἑνιζομένη. καὶ ἡ μὲν κίνησις, ὑπὸ τῆς στάσεως. αἱ δὲ ἄλογοι ψυχαὶ, παρὰ τῶν λογικῶν. ἡ δὲ γένεσις, ἐκ τῶν οὐρανίων, καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως. καὶ μὴ τοῦτον οἰηθῶμεν τὸν λόγον, ὅτι διττὰς ἀρχὰς τῶν πραγμάτων διῃρημένας θετέον. καὶ γὰρ τὰς δύο ταύτας συστοιχίας ὁμογνίους φαμέν. προηγεῖται γὰρ τὸ ἓν ἁπάσης ἐναντιώσεως, ὡς καὶ οἱ Πυθαγόρειοι φασίν. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ μετὰ τὴν μίαν αἰτίαν, ἡ δυὰς τῶν ἀρχῶν ἀνεφάνη, καὶ ἐν ταύταις ἡ μονὰς κρείττων τῆς δυάδος, ἢ εἰ βούλοιο λέγειν Ὀρφικῶς ὁ αἰθὴρ τοῦ χάους, ἔν τε τοῖς περὶ τοῦ κόσμου θεοῖς τοῦτον τὸν τρόπον αἱ διαιρέσεις τελοῦνται, καὶ ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις ἄχρι τῶν ἐσχάτων. ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν ἑτέραν ἀρχὴν τὸ συνοχικὸν, τὸ δημιουργικόν. ὑπὸ δὲ τὴν ἑτέραν, τὸ γεννητικὸν, τὸ ζῳογονικόν. ἐνταῦθα δὲ, ὑπὸ μὲν τὴν μονάδα τὸ Ὀλύμπιον γένος, ὑπὸ δὲ τὴν δυάδα, τὸ τιτανικόν. καὶ ὑπὸ μὲν τὴν πρεσβυτέραν, ταυτότης, στάσις, λόγος, εἶδος. ὑπὸ δὲ τὴν λοιπὴν, ἑτερότης, κίνησις, ἄλογον, ὕλη. μέχρι γὰρ καὶ τούτων ἡ τῶν δυοῖν ἀρχῶν προελθοῦσα ὕφεσις. ἐπεὶ δὲ τὸ ἓν ἐπέκεινα τῆς πρωτίστης δυάδος, καὶ συνάγεται τὰ ἐναντία δοκοῦντα εἶναι καὶ πρὸς μίαν συντάττεται διακόσμησιν. ἔστι γὰρ ἐν τῷ παντὶ καὶ τὰ διττὰ γένη τῶν θεῶν, καὶ τὰ ἀντιδιῃρημένα γένη τοῦ ὄντος, καὶ τὰ ποικίλα γένη τῶν ψυχῶν, καὶ τὰ ἐναντία γένη τῶν σωμάτων. κρατεῖται δὲ ὑπὸ τῶν θειοτέρων τὰ καταδεέστερα, καὶ εἷς ἀποτελεῖται κόσμος ἐξ ἐναντίων ἡρμοσμένος, ἐκ περαινόντων τε καὶ ἀπείρων ὑφεστηκὼς κατὰ τὸν Φιλόλαον. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἐν αὐτῷ ἄπειρα τὰ ἐκ τῆς ἀορίστου δυάδος, ἡ τῆς ἀπειρίας φύσις. κατὰ δὲ τὰ περαίνοντα, ἐκ τῆς νοητῆς μονάδος, ἡ τοῦ πέρατος. κατὰ δὲ τὸ ἐκ πάντων τούτων, ἓν καὶ ὅλον καὶ παντελὲς εἶδος ἐκ τοῦ ἑνός ὄν. ὁ γὰρ θεός ἐστιν, ὁ τὸ μικτὸν ὑφιστὰς ὥς φησιν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης.

" Τότε γὰρ πορεύσιμον ἦν τὸ ἐκεῖ πέλαγος. νῆσον γὰρ πρὸ τοῦ στόματος εἶχεν, ὃ καλεῖται ὥς φατε ὑμεῖς, Ἡρακλέους στήλας. ἡ δὲ νῆσος ἅμα Λιβύης ἦν καὶ Ἀσίας μείζων. ἐξ ἧς ἐπιβατὸν ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους τοῖς τότε ἐγένετο πορευομένοις. ἐκ δὲ τῶν νήσων, ἐπὶ τὴν κατ' ἀντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον τὴν περὶ τὸν ἀληθινὸν ἐκεῖνον πόντον.

Ὅτι μὲν ἐγένετο τοιαύτη τις νῆσος καὶ τηλικαύτη, δηλοῦσί τινες τῶν ἱστορούντων τὰ περὶ τῆς ἔξω θαλάττης. εἶναι γὰρ καὶ ἐν τοῖς αὐτῶν χρόνοις ἑπτὰ μὲν νήσους ἐν ἐκείνῳ τῷ πελάγει Περσεφόνης ἱερὰς, τρεῖς δὲ ἄλλας ἀπλέτους, τὴν μὲν Πλούτωνος, τὴν δὲ Ἄμμωνος, μέσην δὲ τούτων, ἄλλην Ποσειδῶνος, χιλίων σταδίων τὸ μέγεθος, καὶ τοὺς οἰκοῦντας ἐν αὐτῇ, μνήμην ἀπὸ τῶν προγόνων διασώζειν περὶ τῆς Ἀτλαντίδος ὄντως γενομένης ἐκεῖ νήσου παμμεγεθεστάτης.

ἣν ἐπὶ

ἣν ἐπὶ πολλὰς περιόδους δυναστεῦσαι πασῶν τῶν ἐν τῷ ἀτλαντικῷ πελάγει νήσων, Ποσειδῶνος καὶ αὐτὴν οὖσαν ἱεράν. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Μάρκελλος ἐν τοῖς αἰθιοπικοῖς γέγραφεν. ἐπειδὴ δὲ εἰ καὶ ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ γέγονέ τις τοιαύτη νῆσος, δυνατὸν καὶ ὡς ἱστορίαν ἀποδέχεσθαι τὸν περὶ αὐτῆς λόγον, καὶ ὡς εἰκόνα μέντοι φυσικῶς τινος ἐν τοῖς ὅλοις ὄντος, καὶ περὶ ταύτης ἐξηγουμένους τὴν ὁμοιότητα, καὶ κατὰ βραχὺ συνεθίζοντας τοὺς ἀκροωμένους τῶν τοιῶνδε θεαμάτων, εἰς τὴν ὅλην τῶν ἐγκοσμίων θεωρίαν. δεῖ γὰρ τὰς αὐτὰς ἀναλογίας, καὶ μερικώτερον θεωρεῖν καὶ περιληπτικώτερον. δεῖ δὴ τὴν διδασκαλίαν ἀπὸ τῶν ὁλοσχερῶν προϊοῦσαν εἰς τὴν τῶν μερικῶν λεπτουργίαν, ἀποπαύειν τὴν θεωρίαν. μὴ τοίνυν θαυμάσῃς, εἰ καὶ τήνδε τὴν ἀναλογίαν, ἄλλως μὲν καὶ ὡς τύπῳ εἰπεῖν πρότερον ἐλαμβάνομεν, νῦν δὲ τρόπον ἕτερόν πως καὶ τὸν αὐτὸν μετὰ τῆς οἰκείας τοῖς πράγμασιν ἀκριβείας ἐξετάζομεν. διττῆς γὰρ οὔσης ἐν τῷ παντὶ τῆς συστοιχίας ὥσπερ ἐλέγομεν, ἀρχομένης τε ἀπὸ θεῶν καὶ περαιτουμένης εἰς τε ὕλην καὶ τὸ ἔνυλον εἶδος. ἐχούσης δὲ ἑκατέρας, τὰ μὲν, ὁλικώτατα, τὰ δὲ, μερικώτατα. καὶ γὰρ ταῦτα προείπομεν. τὰ δὲ, μέσα τούτων ἀμφοτέρων, τάτε γὰρ θεῖα γένη πάντων περιεκτικά. καὶ τὰ ἔσχατα στοιχεῖα πάντων ἀτιμότατα. τὰ δὲ ἐστι μεταξὺ νοερά τε γένη καὶ ψυχικά. τὴν καταδεεστέραν συστοιχίαν πρῶτον ἀξιοῦμεν τριχῇ διαιρεῖν. καὶ τὰ μὲν ὁλικώτατα λαμβάνειν ἐν αὐτῇ γένη. τὰ δὲ, μέσα. τὰ δὲ, ἔσχατα. καὶ τοῖς μὲν, ἀνάλογον τάττειν τοὺς ἀτλαντίνους, τοῖς δὲ, τὰς κατ᾽ ἄλλας νήσους, τοῖς δὲ, τὴν κατ᾽ ἀντικρὺ πᾶσαν ἤπειρον, τὸν δὲ πόντον τῇ ὕλῃ καὶ τὸ ἀτλαντικὸν πέλαγος. πᾶσα μὲν γὰρ ἡ καταδεεστέρα συστοιχία, πρόσυλός ἐστι καὶ εἰς πλῆθος προϊοῦσα καὶ διαίρεσιν. ἀλλ᾽ ἔχει καὶ αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν, ὑπεροχήν τε καὶ ἔλλειψιν. διόπερ ἔξωθεν μὲν ὡρμῆσθαι τοὺς ἀτλαντίνους εἶπεν, ὡς πορρωτέρω τοῦ ἑνὸς καὶ ἐγγυτέρω τῆς ὕλης. νῆσον δὲ οἰκεῖν μείζω Λιβύης ἅμα καὶ Ἀσίας, ὡς εἰς ὄγκον προϊόντας καὶ διάστασιν. τὰ γὰρ πορρωτέρω πάντα τοῦ ἑνὸς ἠλαττωμένα κατὰ τὴν δύναμιν, πλεονεκτεῖ κατὰ τὸ ποσόν, ὥσπερ δὴ καὶ τὰ ἐγγυτέρω τῷ ποσῷ συνεσταλμένα δύναμιν ἔχει θαυμαστήν. ἔστιν οὖν ἐνταῦθα τὸ μέγεθος, ὑφέσεως σημαντικόν, καὶ τῆς ἐπὶ πᾶν προόδου καὶ ἐκτάσεως. πορεύσιμον δὲ ἔχειν τὸ πέλαγος, ἐπειδὴ τὰ ὁλικώτερα πρόεισιν ἄχρι τῶν τελευταίων, καὶ κοσμεῖ τὴν ὕλην. ἐλθόντα δὲ ἐπὶ τὸ πέρας τῆς διακοσμήσεως, ἵσταται, καὶ ἄπειρον αὐτῆς τὸ ἐπέκεινα λοιπόν. ἔστι γὰρ τὸ μηδαμῶς ὂν ἐφεξῆς τοῖς πέρασι τοῦ ὄντος. ἡ δὲ προσθήκη τοῦ τότε, ἔνδειξιν ἔχει, τοῦ τὰς μὲν ὅλας αἰτίας ἀκωλύτως, καὶ διὰ τῆς ὕλης διήκειν, καὶ κοσμεῖν αὐτὴν, ἡμᾶς δὲ μὴ ἀεὶ κρατεῖν αὐτῆς. ἀλλ᾽ εἰς τὴν ἄπειρον καὶ ἀόριστον βαπτίζεσθαι φύσιν. ἐπεὶ δὲ ἡ συνεχής ἐστι τῶν πραγμάτων ἡ πρόοδος, καὶ οὐδὲν ἐν οὐδαμοῦ παρεμπίπτει κενόν, ἀλλ᾽ ὕφεσις εὔτακτος, ἀπὸ μὲν τῶν ὁλικωτάτων, ἐπὶ τὰ μέσα θεωρεῖται, περιέχοντά τε καὶ περιεχόμενα, ἀπὸ δὲ τῶν μέσων, ἐπὶ τὰ ἔσχατα καὶ ἀτομώτατα. διὰ δὴ τοῦτο καὶ αὐτὸς τοῖς ἀτλαντίνοις, ἀπὸ μὲν τῆς ἀτλαντίδος, ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους, ἀπὸ δὲ τούτων, ἐπὶ τὴν κατ᾽ ἀντικρὺ κειμένην ἤπειρον εἶναι φησὶ τὴν πορείαν. καὶ εἶναι μίαν μὲν τὴν ἀτλαντίδα, πολλὰς δὲ τὰς ἄλλας νήσους, μεγίστην δὲ τὴν ἤπειρον. πρέπει γὰρ ἡ μὲν μονάς, τῷ καθ᾽ ἕκαστον γένει πρώτῳ, ὁ δὲ ἀριθμὸς καὶ τὸ πλῆθος τῷ δευτέρῳ. ἅμα γὰρ δυάδι τὸ πλῆθος, καὶ τὸ μέγεθος τῷ τρίτῳ. διὰ τὴν ἐπὶ τριάδα τοῦ μεγέθους πρόβασιν. ἐπειδὴ δὲ τὰ ἔσχατα τῆς χείρονος συστοιχίας ἐστὶ τὰ ἐνυλότατα, διὰ μὲν τοῦ κατ᾽ ἀντικρὺ, τὴν πλείστην αὐτῶν πρὸς τὰ κρείττονα διάστασιν ἐδήλωσε. καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀτλαντίνων ἐπέχρησεν αὐτῷ μόνον τῷ ἔξωθεν, ὃ τῆς ἑτέρας μερίδος αὐτοὺς ἀπέφαινεν, ἀλλὰ καὶ τὸ κατ᾽ ἀντικρὺ προσέθηκεν, ἵνα τὴν ἐσχάτην ὕφεσιν ἐνδείξηται. διὰ δὲ τοῦ περὶ τὸν ἀληθινὸν εἶναι πόντον, τὴν περὶ τὴν ὕλην καὶ τὴν τελευταίαν τῶν ἐγκοσμίων ὑπόστασιν αὐτῶν ἐσήμηνεν. ὁ γὰρ ἀληθινὸς πόντος, ἀνάλογόν ἐστι τῷ ἀληθινῷ ψεύδει, καὶ τῇ ἀληθῶς ὕλῃ, ἣν ἀνομοιότητος πόντον ἐν τῷ πολιτικῷ προσείρηκε. καὶ μὴν, καὶ ὅτι διωρισμένας εἶναι δεῖ τὰς διττὰς ταύτας συστοιχίας ἀπ᾽ ἀλλήλων, ἀσυγχύτους, τοῖς δημιουργικοῖς ὅροις φυλαττομένας, τὰς ἡρακλέους στήλας ἔφατο διορίζειν τήν τε ἐντὸς οἰκουμένην καὶ τὴν ἐκτός. τὴν γὰρ ἀκμάζουσαν δημιουργικὴν ποίησιν, καὶ τὴν διάκρισιν τὴν ἐν τῷ παντὶ γενῶν, τὴν θείαν μονίμως καὶ ἀρρεπῶς ἀεὶ τὴν αὐτὴν διαμένουσαν, ἡρακλέους στήλας προσηγόρευσε. δῖος γοῦν ὁ Ἡρακλῆς οὗτος. ὁ δὲ περὶ τοῦτον καὶ θεὸς ὤν, φρουρητικὴν ἔλαχε τάξιν τῆς γεννητικῆς σειρᾶς. ἀπ᾽ ἀμφοῖν οὖν τὴν δημιουργικὴν διαίρεσιν τὴν φρουροῦσαν διωρισμένας τὰς δύο μοίρας τοῦ παντὸς ληπτέον. Τάδε μὲν γὰρ ὅσα ἐντὸς τοῦ στόματος οὗ λέγομεν, φαίνεται λιμὴν στενόν τινα ἔχων εἴσπλουν, ἕως τοῦ ὀρθότατ᾽ ἂν λέγοιτο ἤπειρος. Τὰ μὲν ἐντὸς τοῦ στόματος, τὰ γένη τῆς κρείττονος ἐνδείκνυται συστοιχίας, ὡς εἰς ἑαυτὰ ἐστραμμένα, καὶ τῷ μονίμῳ καὶ τῇ ἑνοποιῷ δυνάμει χαίροντα. τὸ γὰρ στόμα συμβολικῶς δηλοῖ τὴν ὁρίζουσαν καὶ διακρίνουσαν αἰτίαν, τὰς δύο τῶν ἐγκοσμίων μοίρας. ὁ δὲ στενὸς λιμὴν σημαίνει τὴν συνεσταλμένην καὶ πρὸς αὐτὴν συννεύουσαν, καὶ τεταγμένην καὶ ἄϋλον αὐτῶν ὕπαρξιν. διὰ μὲν γὰρ τοῦ στενοῦ, τὴν διάστασιν καὶ τὴν ἔκτασιν ἀποπέμπεται, τὴν ἀπὸ τοῦ χείρονος συστοιχίας. διὰ δὲ τοῦ λιμένος, τὴν ἐξῃρημένην τῆς πλημμελοῦς καὶ ἀτάκτου τῶν ἐνύλων συμφορᾶς. τοιοῦτοι γὰρ οἱ λιμένες, σκέπην παρέχοντες ἀπὸ τῶν ἐν θαλάσσῃ θορύβων. εἰ δὲ καὶ ὅτι ψυχαῖς γίνεται λιμὴν, καὶ ἡ ἐπὶ τὰ νοερώτερα καὶ θειότερα τοῦ παντὸς ἀναγωγὴ λέγοι τις, οὐδ᾽ οὗτος ἂν πόρρω βάλλοι

τῆς

„ τῆς ἀληθείας. Ἐν δὲ τῇ ἀτλαντίδι νήσῳ ταύτῃ, μεγάλη συνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων.
„ ἕως τοῦ μέχρι Τυρρηνίας. Ἐν τούτοις μνημονεύειν χρὴ τῶν Πλατωνικῶν ὑποθέσεων τῶν περὶ γῆς, ὅτι οὐ κατὰ ταὐτὰ τοῖς μαθηματικοῖς μετρεῖ τὸ μέγεθος αὐτῆς, ἀλλὰ πλέον τι τὸ διάστημα αὐτῆς ὑπείληφεν εἶναι ὥς φησιν ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. καὶ ὅτι τῇ ἡμετέρᾳ οἰκουμένῃ πολλὰς οἰκήσεις παραπλησίας εἶναι τίθεται· διὸ καὶ ἐν τῇ ἔξω θαλάττῃ, νῆσόν τε καὶ ἤπειρον ἱστορεῖ τηλικαύτην. ὅλως γὰρ εἰ κατὰ φύσιν ἡ γῆ τὸ σφαιροειδὲς ἔχει, δεῖ κατὰ τὸ πλέον αὐτὴν αὐτῆς εἶναι τοιαύτην. ἀλλὰ μὴν ἡ ἡμετέρα οἰκουμένη πολλὴν ἐπιδείκνυται τὴν ἀνωμαλίαν εἰσοχαῖς καὶ ἐξοχαῖς. ἔστιν ἄρα ἀλλαχοῦ τῆς γῆς πεδία τε αὐτῆς ἡπλωμένα, καὶ εἰς ὕψος ἐκτεινομένη διάστασις. καὶ γὰρ ἡρακλέους λόγος, διὰ πολλῆς ἀβάτου χώρας διαπορευθέντα, εἰς τὸ ἀτλάντιον ὄρος ἀπελθεῖν, οὗ τὸ μέγεθος ἱστόρησαν οἱ τὰ αἰθιοπικὰ γράψαντες, ὥς τε αὐτοῦ ψαύειν τοῦ αἰθέρος, καὶ τὴν σκιὰν ἐκπέμπειν, μέχρι σταδίων πεντακισχιλίων. ἀπὸ γὰρ ἐνάτης ὥρας ἡμερινῆς, ὑπ' αὐτοῦ κρύπτεσθαι τὸν ἥλιον μέχρι τελείας καταδύσεως, καὶ οὐδέν γε θαυμαστόν. καὶ γὰρ ὁ Ἄθως τὸ μακεδονικὸν ὄρος, ἐκπέμπει μέχρι λήμνου τὴν σκιάν, ἑπτακοσίοις σταδίοις διεστώσης, καὶ οὐ τὸν Ἄτλαντα μόνον τὸ ὄρος τηλικοῦτον ἱστόρησε Μάρκελλος ὁ τὴν αἰθιοπικὴν γράψας ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ Πτολεμαῖος τὰ σεληνιαῖα ὄρη τὸ ὕψος ἄπλετον ἔχειν φησί, καὶ Ἀριστοτέλης τὸν Καύκασον τὸ τρίτον μετὰ δυσμὰς, καὶ τὸ τρίτον πρὸς τῶν ἀνατολῶν μέρος τῆς νυκτὸς ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καταυγάζεσθαι. καὶ εἴ τις ἀποβλέποι πρὸς τὸ ὅλον μέγεθος τῆς γῆς, ὁριζόμενον τοῖς ὕψεσιν αὐτῆς, ὄντως ἂν ἄπλετον αὐτὴν εἶναι λογίσαιτο κατὰ τὴν Πλάτωνος φήμην. ὥς τε οὐ δεηθησόμεθά τινων μαθηματικῶν ἐφόδων ἡμεῖς νῦν, εἰς τὴν περὶ γῆς ἐξήγησιν, οὐδὲ ἀνατρέπειν αὐτὰς ἐγχειρήσομεν. ἐκεῖναι γὰρ κατὰ τὸ οἰκούμενον παρ' ἡμῶν ἐπίπεδον, μετροῦσιν αὐτήν, ὁ δὲ Πλάτων, ἡμᾶς μὲν ἐν κοίλῳ φησὶν οἰκεῖν, αὐτὴν δὲ εἶναι ἄρα ὅλην ὑψηλήν, ὃ καὶ ἡ τῶν Αἰγυπτίων ἱερὰ φήμη παραδέδωκε. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ λεγομένου μεγέθους τῆς ἀτλαντίδος, ὡς οὐ χρὴ ἀπιστεῖν εἰ καὶ ἱστορίαν μόνην ἀποδέχοιτό τις τὸ λεγόμενον. περὶ δὲ τῆς δυνάμεως αὐτῆς, ὅτι δέκα βασιλεῖς ἦσαν ἐν αὐτῇ τεχθέντες δίδυμοι πεντάκις, καὶ ὅτι τῶν ἄλλων νήσων ἦρχον, καί τινων μερῶν τῆς ἠπείρου, καί τινων τῶν ἐντὸς ἡρακλείων στηλῶν, ἐν τῷ Κριτίᾳ διαρρήδην ἱστόρηται. νῦν δὲ (πρόκειται γὰρ τὴν ἀνάλυσιν αὐτῶν ποιεῖσθαι) κατὰ τὴν εἰς τὸ πᾶν ἀναφοράν, μεγάλη μὲν καὶ θαυμαστὴ λέγεται δύναμις, διότι πρόεισιν ἐπὶ πᾶσαν, καὶ ὁλικῶς τὴν δευτέραν πᾶσαν συστοιχίαν περιείληφε. δέκα γὰρ αὐτὴν συνέχουσι βασιλεῖς, ὅτι τὰ ἡγεμονοῦντα τῶν δύο συστοιχιῶν, ἡ δεκὰς περιείληφεν. ὡς καὶ οἱ πυθαγόρειοι φασὶ διὰ τῆς δεκάδος τῶν ἀντικειμένων πάντα περιλαμβάνειν λέγοντες. δίδυμοι δέ, ὥς τε εἶναι πέντε δυάδας πεντάκις διδύμων, τεχθέντων, ἔκ τε Ποσειδῶνος καὶ Κλειτοῦς. διότι κατὰ τὰ μέτρα μὲν τῆς δίκης, καὶ ταύτης ἐστὶ τῆς συστοιχίας ἡ διακόσμησις, ἧς ἡ πεντὰς εἰκών. διὰ δὲ δυάδος, ἡ πρόοδος αὐτῆς, ὥσπερ τῆς κρείττονος διὰ μονάδος. Ποσειδῶνος γε μὴν ἀπόγονοι πάντες, ὅτι πᾶσα ἡ τῶν ἐναντίων συμπλοκή, καὶ ὁ κοσμικὸς πόλεμος, τῆς μέσης ἐστὶ δημιουργίας. οὗτος γὰρ ὁ θεός, τῆς πανταχοῦ προστάτης ὢν ἐναντιώσεως, ἐπάρχει καὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς καὶ παντοίας κινήσεως. κρατοῦσι μὲν δὴ τῆς ἀτλαντίδος, ὡς πάντα τὰ πρώτιστα καὶ ὁλικώτατα γένη τῆς χείρονος συστοιχίας συνέχοντες. κρατοῦσι δὲ τῶν ἄλλων νήσων, ὡς καὶ τὰ μέσα προειληφότες διὰ τῆς αὐτῶν ὁλότητος. κρατοῦσι δὲ καὶ τῶν τῆς ἠπείρου μερῶν, ὡς καὶ τὰ ἔσχατα κοσμοῦντες, ἐφ' ὅσον δυνατόν. δυναστεύουσι δὲ καὶ κατά τινων μερῶν τῆς ἐντὸς οἰκουμένης, διότι καὶ τῆς κρείττονος συστοιχίας τὰ ἔσχατα, δουλεύουσι τοῖς πρώτοις τῆς χείρονος, καὶ οὐδὲν θαυμαστόν. ὥσπερ καὶ δαίμονές τινες ἡρώων τινῶν ὕφεινται, καὶ ψυχαὶ μερικαὶ τῆς τοῦ νοητοῦ μοίρας οὖσαι, δουλεύουσιν εἱμαρμένῃ πολλάκις. τοιαύτη γὰρ καὶ παρὰ τοῖς θεοῖς ἡ τιτανικὴ τάξις, εἰς ἣν καὶ ὁ Ἄτλας τελεῖ. καὶ τούτων δὲ τῶν δέκα βασιλέων ὁ πρώτιστος, Ἄτλας ἐκαλεῖτο, καὶ τῇ νήσῳ τὸ ὄνομα δέδωκεν αὐτὸς ὡς ἐν τῷ ἀτλαντικῷ λέγεται. τὰ δ' οὖν ἀκρότατα τῆς δευτέρας συστοιχίας, κοσμεῖται μὲν ὑπὸ τῶν ὀλυμπίων θεῶν, ὧν ἡγεῖται ἡ Ἀθηνᾶ. κρατεῖ δὲ πάσης τῆς καταδεεστέρας τῶν θεῶν οὐσίας, τελευτώσης δὲ ὑπὸ τὴν χείρονα συστοιχίαν, οἷον τῶν ἀλόγων ψυχῶν, τῶν ἐνύλων ὄγκων, τῆς ὕλης αὐτῆς. καὶ ἔοικεν ὁ Πλάτων, καὶ διατοῦτο μεγάλην καὶ θαυμαστὴν καλέσαι τὴν δύναμιν τῶν ἀτλαντίνων. ἐπειδὴ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ τάξει παραδέδοταί τις Θαύμας καλούμενος, καὶ Βίας ἄλλος τις ὑπὸ τῶν πάλαι θεολόγων. ἴσως δὲ καὶ ὅτι πᾶσα ἡ δευτέρα συστοιχία, τῆς ἀπειρίας οὖσα ἔκγονος, ἣν προτέραν εἶναι φαμὲν, ὥσπερ ἡ κρείττων τοῦ πέρατος. διατοῦτο τὴν δύναμιν ἐξυμνεῖ τῶν ἀτλαντίνων. ὥσπερ τῶν ἀθηναίων τὴν ἀρετήν, ἥτις ἐστὶ πρὸς τοῦ πέρατος. μέτρον γάρ ἐστι τῶν ἐχόντων αὐτήν. οὕτω μὲν οὖν αὐτοφυῶς οἶμαι δυνησόμεθα ποιεῖσθαι τὴν ἀνάλυσιν, κατὰ τὰς Πυθαγορείους ἀρχάς. ἔχει δὲ καὶ τὴν αὔξησιν πολλὴν ὁ λόγος, ἵνα μεῖζον ἀποφήνῃ καὶ λαμπρότερον τὸ τῶν νικηφόρων ἔργον. δύναμίν τε γὰρ εἶπε διὰ τῆς ἑνώσεως αὔξων αὐτήν. καὶ ἔτι προσέθηκε μεγάλην καὶ θαυμαστήν. ἄλλο δὲ τούτων ἑκάτερον. μεγάλη μὲν γάρ, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο εἴη, θαυμαστὴ δὲ λέγεται τοῖς ἄλλοις. ὅσῳ δὲ θαυμάζεται τὸ νικώμενον, τοσούτῳ μεῖζον ἀποδείκνυται τὸ νικῶν. καὶ ἐπὶ τούτοις διὰ τῶν μερισμῶν τὸ πλῆθος ἐνδειξάμενος τὸ κρατούμενον ὑπ' αὐτῆς, πολλαπλασίαν ἐκείνην ἀπέφηνεν οὖσαν, καὶ τοῖς πᾶσιν ὑπερέχουσαν.

„ Αὕτη δὲ πᾶσα συναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις, τότε παρ' ὑμῖν καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος

πάντα

πάντα τόπον, μιᾷ ποτὲ ἐπιχείρησιν ὁρμῇ καταδουλοῦσθαι. οὐχ ὅτι στάσις ἦν ποτε τῶν θείων πραγμάτων, οὐδ' ὅτι τὰ καταδεέστερα κρατεῖν τῶν ἀμεινόνων ἐγλίχετο φησίν. ἀλλ' ἔστω μὲν ταῦτα ἐπ' ἀνθρώπων ἀληθῆ, περὶ δὲ τῶν ἐν τῷ παντὶ τῆς δευτέρας συστοιχίας γενῶν τῶν ὁλικωτάτων, ἐνδείκνυται ὁ παρὼν λόγος, ὅτι ἄρα διὰ πάντων πεφοίτηκεν. ἔστι γὰρ καὶ ἐν οὐρανῷ καὶ πανταχοῦ διακριτικὴ δύναμις καὶ ἑνωτική, καὶ οὐδὲ ἓν ἔστιν ἄμοιρον αὐτῶν. ἀλλ' ἔστιν ἐν τοῖς κρείττοσιν, οὐ διῃρημένως, οὐδὲ κατὰ πληθυσμόν, ἀλλ' εἰς ἓν ἠθροισμένη, καὶ μιᾷ ὁρμῇ. τοῦτο δέ ἐστιν ἡνωμένως καὶ κατὰ μίαν καὶ συνεχῆ ζωήν. ὡς γὰρ ἐν τῇ χείρονι συστοιχίᾳ καὶ τὸ ἓν πληθύνεται, οὕτως ἐν τῇ κρείττονι τὸ πλῆθος ἑνίζεται. διὸ καὶ πανταχοῦ ἐστι τὸ πλῆθος, καὶ κρατεῖται διὰ τῆς ἑνώσεως. τούτων εἰκόνα φέρει καὶ τὸ τοὺς Ἀτλαντίνους βούλεσθαι μὲν κρατεῖν τῆς ἐντὸς οἰκουμένης πάσης ἀθροιζομένους εἰς ἕν, κρατεῖσθαι δὲ ὅμως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος καὶ ἡ διάκρισις εἰ καὶ ἐν τῇ ἀμείνονι συστοιχίᾳ θεωροῖτο, ἀλλ' ἡνωμένως θεωρηθήσεται. οὐ τὸ πλῆθος ἐκεῖ κρατοῦντος, ἀλλὰ τῆς ταυτότητος καὶ ὅλως τῶν ἀμεινόνων γενῶν. Τότε οὖν ὦ Σόλων ὑμῶν τῆς πόλεως ἡ δύναμις εἰς πάντας ἀνθρώπους διαφανὴς ἀρετῇ τε καὶ ῥώμῃ ἐγένετο. Ἀντέθηκε τῇ δυνάμει τῶν Ἀτλαντίνων τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν. τοῦτο τὸ ὄνομα τῶν ἄλλων προσθείς, καὶ ὡς τῇ μέσῃ δημιουργίᾳ προσῆκον. καὶ ὑμνήσει τὴν κρείττω δύναμιν κατά τε ἀρετὴν καὶ ῥώμην. ἵνα διὰ μὲν τῆς ἀρετῆς, τὴν πρὸς τὸ φιλόσοφον τῆς Ἀθηνᾶς αὐτῆς οἰκείωσιν ἐνδείξηται. καὶ γὰρ ἄλλη θεολογία τις οὐχ ἡ ὀρφικὴ μόνον, ἀρετὴν αὐτὴν ἀποκαλεῖ. διὰ δὲ τῆς ῥώμης, τὴν πρὸς τὸ φιλοπόλεμον. διαφανῆ δὲ τὴν δύναμιν προσεῖπεν, ὅτι ἄρα ἐγκόσμιός ἐστι, καὶ πρὸς τὴν δημιουργίαν συντελεῖ τῶν αἰσθητῶν. καὶ τοῖς μὲν Ἀτλαντίνοις μόνον ἀπονέμει τὴν δύναμιν, καὶ τοῦτο συνεχῶς ὡς ὑπὸ τὴν ἀπειρίαν τεταγμένοις. τοὺς δὲ Ἀθηναίους, κρατεῖν φησι τῆς δυνάμεως διὰ τῆς ὅλης ἀρετῆς. τῆς γὰρ περατοειδοῦς ὄντες συστοιχίας, χαρακτηρίζονται κατὰ τὴν ἀρετήν, ἣ καὶ τὰ πάθη μετρεῖ, καὶ χρῆται ταῖς δυνάμεσι δεόντως. Πάντων γὰρ προστᾶσα εὐψυχίᾳ καὶ τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον, ἕως τοὺς ἅπαντας ἠλευθέρωσεν. ὥσπερ τὴν καταδεεστέραν συστοιχίαν τριχῇ διείλομεν, πρώτοις τε καὶ μέσοις καὶ τελευταίοις ὅροις, οὕτω καὶ τὴν κρείττονα διαιρήσομεν, εἴς τε ὁλικώτατα καὶ μερικώτατα, καὶ τὰ μέσα τούτων ὑφεστηκότα. καὶ δουλοῦντες, τοὺς μὲν Ἀθηναίους τοῖς πρώτοις ἀνάλογον τάξομεν, τοὺς δὲ ἄλλους Ἕλληνας, τοὺς μὲν μήπω δουλεύοντας, τοῖς μέσοις, τοὺς δὲ ἤδη δούλους, τοῖς ἐσχάτοις. κατὰ γὰρ ταύτας τὰς ὁδούς, κρατοῦσι μὲν οἱ Ἀθηναϊκοί, τῶν τοῦ Ποσειδῶνος. οἱ πρῶτοι τῶν πρώτων καὶ τὰ μοναδικὰ τῶν δυαδικῶν, καὶ ἁπλῶς τὰ κρείττω τῶν χειρόνων. σώζουσι δὲ αἰωνίως τὰ μέσα φυλάττοντα τὴν ἑαυτῶν τάξιν, καὶ οὐ κρατούμενα τοῖς χείρονος συστοιχίας, διὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν, καὶ τὸ μόνιμον τῆς δυνάμεως γένος. ἐξαιροῦνται δὲ καὶ τὰ δουλεύοντα, τῆς δουλείας, εἰς φύσιν αὐτὰ καὶ στάσιν ἀνακαλούμενοι. τὰ μὲν γὰρ ἀεί ἐστιν ἐν ὕλῃ, τὰ δὲ, ἀεὶ κεχώρισται, τὰ δὲ, ποτὲ μὲν ὑπὸ τοῖς ὑλαίοις γένεσι γίνεται, ποτὲ δὲ εἰς χωριστὴν ἀνατείνεται ζωήν. οἷον δὴ καὶ τὸ περὶ ἡμᾶς δρᾶμα, ποτὲ μὲν, ὑπὸ τὴν τιτανικὴν τάξιν ταττομένους, ποτὲ δὲ ὑπὸ τὴν ὀλυμπίαν. καὶ ποτὲ μὲν ἐν γενέσει, ποτὲ δὲ, ἐν οὐρανῷ τελοῦντας. τοῦτο δὲ ὑπάρχει ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς, διὰ τὴν ἀεὶ ὡσαύτως ἑστῶσαν πρόνοιαν τῶν θεῶν, τὴν ἀναγωγὸν τῶν ψυχῶν. ὡς γὰρ διὰ τὸ εἶναι γενεσιουργοὺς θεούς, καὶ ψυχαὶ κατίασιν ὑπηρετούμεναι ταῖς βουλήσεσιν αὐτῶν, οὕτω δή που καὶ διὰ τὸ τὰ ἀναγωγὰ προϋπάρχειν αἴτια, καὶ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς, ἡ ἐντεῦθεν ἄνοδος περιγίνεται. ταῦτα μὲν, περὶ τῆς ὅλης τῶν ἐκκειμένων ῥημάτων διανοίας. ἐξέλθωμεν δὲ καὶ τὴν καθ' ἕκαστον συντόμως. τὸ μὲν οὖν πάντων προστῆναι τὴν ὁλικὴν περίληψιν, δηλοῖ τῶν πρώτων γενῶν τῆς θειοτέρας μερίδος, τὸ δὲ εὐψυχίᾳ καὶ ταῖς πολεμικαῖς τέχναις, ταυτόν ἐστι τῷ Ἀθηναϊκῶς. διὰ μὲν γὰρ τῆς εὐψυχίας, μιμοῦνται τὸ φιλόσοφον αὐτῆς, διὰ δὲ τῶν πολεμικῶν τεχνῶν, τὸ φιλοπόλεμον. τὸ δέ, ποτὲ μὲν ἡγεῖσθαι τῶν Ἑλλήνων, ποτὲ δὲ καὶ μόνους διακινδυνεύειν, τὸ τὰ πρῶτα καὶ τὰ ὅλα αἴτια. τὰ μὲν, μετὰ τῶν δευτέρων καὶ μέσων ποιεῖν, τὰ δὲ, καὶ καθ' αὑτὰ χωροῦν, τῆς τούτων ἐπέκεινα ποιήσεως, καὶ μονούμενα κατὰ τὴν ἐνέργειαν. οὐ γὰρ ἐπίσης ποιεῖ τό, τε τῶν θεῶν γένος, καὶ τὸ μετὰ θεούς, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἡ τῶν θεῶν διήκει ποίησις. ὅταν πανταχοῦ τὰ θειότερα, καὶ πρὸ τῶν αἰτιατῶν, καὶ σὺν τοῖς αἰτιατοῖς ἐνεργῇ, καὶ μετὰ ταῦτα. τοῦτο μὲν οὖν πολλαχόθεν πιστοῦσθαι δύναται. οἱ δὲ ἔσχατοι κίνδυνοι, τὴν ἐσχάτην δηλοῦσι τῶν πρώτων ποίησιν. τὰ δὲ τρόπαια σημαίνει, τότε τὴν δευτέραν συστοιχίαν ὑπὸ τῇ πρώτῃ τελεῖν κοσμουμένην ὑπ' αὐτῆς, καὶ τὸ τρέπεσθαί πως κατὰ τὴν ἐκείνης δύναμιν, καὶ εἶναι τῆς τροπῆς τῶν χειρόνων, ἀεὶ ὡσαύτως ἑστῶτα σημεῖα καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἐφήκοντα ἀπὸ τῶν πρώτων. καὶ γὰρ ὅσον ἐστὶ καὶ ἐν τούτοις τεταγμένον, καὶ εἰδοπεποιημένον, ὑπεσταλμένων τῶν ὑλικῶν αἰτίων, ἱκανὸν ἕστηκε σημεῖον τῆς ἐπικρατείας τῶν κρειττόνων, ὃ δὴ μάλιστα τῶν τροπαίων ἐστὶν ἴδιον. ἡ δὲ ἄφθονος ἐλευθερία, τὴν θείαν καὶ ἀκώλυτον ἐπὶ πάντα διήκουσαν ἄνωθεν διακόσμησιν, ἣν ἐπέλαμψαν τοῖς Ἕλλησιν Ἀθηναῖοι κρατήσαντες τῶν Ἀτλαντίνων. μᾶλλον δὲ τὰ ὀλύμπια γένη τῶν τιτανικῶν. οὕτω γὰρ ἡ δημιουργικὴ πατρὸς εἶχε βούλησις, καὶ τὰ χείρω κρατεῖ, καὶ ὑπὸ τῶν ἀμεινόνων, ἐν μὲν τοῖς μερικοῖς Ἀτλαντῖνοι ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἐν δὲ τοῖς ὅλοις οἱ Τιτᾶνες ὑπὸ τῶν Ὀλυμπίων. Καὶ κρατεροί περ ἐόντες, ἀμείνονος ἀντιάσαντες Ὕβριος αἰνῆς ὀλοῆς καὶ ἀτασθαλίης ὑπερόπλου, φησὶν ὁ θεολόγος, ὃν καὶ ὁ Πλάτων ζηλώσας, ὕβρει πορεύεσθαι τοὺς Ἀτλαντίνους εἶπεν, ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. Σεισμῶν δὲ ἐξαισίων καὶ κατακλυσμῶν γενομένων

„ μένων, μιᾶς ἡμέρας καὶ νυκτὸς χαλεπῶς ἐπελθούσης, τό, τε παρ' ἡμῖν πᾶν ἀθρόον μάχιμον ἔδυ
„ κατὰ γῆς, ἥ τε ἀτλαντὶς νῆσος ὡσαύτως κατὰ τῆς θαλάττης δῦσα ἠφανίσθη. διὸ καὶ νῦν ἄπορον καὶ ἀδιε-
„ ρεύνητον τὸ ἐκεῖ πέλαγος, πηλοῦ κάρτα βραχέος ἐμποδὼν ὄντος, ὃν ἡ νῆσος ἱζομένη παρέσχετο.

Ὅτι μὲν καὶ φυσικὴν ἀκολουθίαν ἔχει τὰ λεγόμενα, δῆλον τοῖς μὴ παντάπασι φυσικῆς θεωρίας ἀπόροις. σεισμόν τε γὰρ γενέσθαι τηλικοῦτον, ὥστε ἀπολέσαι τηλικαύτην νῆσον, οὐ θαυμαστόν. καὶ γὰρ ὁ πρὸ ἡμῶν ὀλίγον γεγονὼς σεισμός, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, τήν τε Αἴγυπτον καὶ Βιθυνίαν ἔσεισε, καὶ ἐπακολουθῆσαι τοῖς σεισμοῖς κατακλυσμόν, οὐδὲν παράδοξον. εἴωθε γὰρ τοῦτο ἐμπίπτειν ἐπὶ τοῖς μεγάλοις σεισμοῖς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ, καὶ τὴν αἰτίαν ἅμα προστιθείς. ὅπου γὰρ ἅμα σεισμῷ γίνεται κατακλυσμός, κῦμα τούτου τοῦ πάθους αἴτιον. ὅταν γὰρ τὸ τὸν σεισμὸν ποιοῦν πνεῦμα μηδέπω ῥέον ἐπὶ γῆν, τὴν θάλασσαν ὑπό τινος ἐναντίου πνεύματος αὐτῷ κινουμένην ἐξ ἐναντίας φερόμενον, ἀπῶσαι μὲν εἰς τοὐπίσω μὴ δυνηθῇ, διὰ τὸν προσωθοῦντα ἄνεμον αὐτήν, ἴσχηται δὲ ἐμποδίζον αὐτῆς τὴν πρόοδον, αἴτιον γίνεται τοῦ πολλὴν ὠθουμένην ὑπὸ τοῦ ἐναντίου τούτῳ πνεύματος ἀθροισθῆναι. τό τε δὴ πολλῆς τῆς θαλάττης γενομένης διὰ τὸ ἀπ' ἐναντίας ὠθοῦν, αὐτὸ μὲν ὑπὸ γῆν ἔδυ τῆς ῥοῆς ἀθρόας ἐπιχυθείσης, καὶ ἐποίησε τὸν σεισμόν. ἡ δὲ θάλασσα, ἐπέκλυσε τὸν τόπον. τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον, καὶ περὶ Ἀχαΐαν γενέσθαι τὸν σεισμὸν ἅμα, καὶ τὴν τοῦ κύματος ἔφοδον, τοῦ ἐπικλύσαντος τὰς παραθαλασσίους πόλεις Βοῦράν τε καὶ Ἑλίκην, ὥστε οὐδ' αὖ τοῦτο τῶν φυσικῶν τις ἀπογνοίη σκοπῶν ὀρθῶς. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς αὐτῆς χώρας πορεύσιμον γενέσθαι καὶ ἄπορον, καὶ ἤπειρον, καὶ θάλατταν τῶν συγχωρουμένων ἐστί, ὑπὸ τῶν φυσικῶν, ὡς Ἀριστοτέλει δοκεῖ, καὶ ἡ ἱστορία δείκνυσι. καὶ τὸ πηλὸν εἶναι ἐν τῇ ἔξω θαλάσσῃ μετὰ τὸ στόμιον, ὁ αὐτὸς ἱστόρησεν, καὶ τὸ τεναγώδη τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπάρχειν, ὥστε τό, πηλοῦ κάρτα βραχέος, εἰ σημαίνει τὸν τεναγώδη, οὐ θαυμαστόν, βραχὴ γὰρ ἔτι καὶ νῦν λέγουσι τὰς ὑφάλους πέτρας, καὶ ἐπιπολῆς ἐχούσας τὸ ὕδωρ. τί αὖ οὖν τις ὑπὲρ τούτων ἐνοχλοίη διαγωνιζόμενος; ὅτι δὲ καὶ ταῦτα θαυμαστὴν ἔχει τῆς τοῦ παντὸς διακοσμήσεως, πιστοῦμεν ἀναμνήσαντες ἡμᾶς αὐτούς, τῶν παρὰ τῷ Ὀρφεῖ λεγομένων, πρὸς τὸ πέρατι τῆς δημιουργίας καταταρταρώσεων. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὴν τῶν ὀλυμπίων θεῶν, καὶ τὴν τιτανικὴν παραδοὺς δημιουργικὴν ἀντίθεσιν, ἀποπερατοῖ τὴν ὅλην διακόσμησιν ἄχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ παντός, μεταδιδοὺς καὶ ἐκείνοις τῆς τῶν θεῶν ἀχράντου προνοίας. ταῦτ' οὖν καὶ ὁ Πλάτων εἰδώς, ἐν εἰκόσι τὰ ὅλα παραδιδούς, διατείνει καὶ κατάγει ὑπὸ τὸ ἀφανὲς τὰ διττὰ ταῦτα γένη, καὶ διὰ τῆς ἀφανίσεως ταύτης μιμεῖται τὴν Ὀρφικὴν καταταρτάρωσιν. ἵνα γὰρ καὶ τὰ ἔσχατα κοσμηθῇ καὶ τῆς θείας ἀπολαύσῃ προνοίας, ἔδει καὶ τὴν κρείττω καὶ τὴν ὑφειμένην συστοιχίαν διατεῖναι τὴν ἑαυτῆς ποίησιν ἄνωθεν ἄχρι τοῦ κοσμικοῦ πυθμένος. ἑκατέραν δὲ οἰκείως ἑαυτῇ, τὴν μέν, σειομένην καὶ δύουσαν κατὰ γῆς. ὃ ταὐτὸν ἦν τῷ προϊοῦσαν μονίμως καὶ στερεῶς, τὴν δὲ ἀφανιζομένην, ὃ ταὐτὸν ἦν τῷ ἔνυλον καὶ ἄτακτον, καὶ ἀνέδεον γιγνομένην. τὸ μὲν κατὰ γῆς, τοῦ μονίμου καὶ σταθεροῦ σύμβολον, τὸ δὲ κατὰ θαλάττης τοῦ εὐμεταβόλου καὶ ἀτάκτου, καὶ ῥοώδους. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ἡ μὲν ἵδρυσις καὶ ἡ γένεσις, ἐκ τῆς ἀμείνονος συστοιχίας, ἡ δὲ φθορά, καὶ ἡ παράλλαξις, καὶ ἡ πλημμελὴς κίνησις, ἐκ τῆς χείρονος. ἐπειδὴ δὲ καὶ ταῦτα κοσμεῖται τῆς τε ἀφανοῦς καὶ τῆς ἐμφανοῦς δημιουργίας συμπληρουμένης, διὰ τοῦτο κἀνταῦθα φησίν, ἡμέραν γεγονέναι, καὶ νύκτα χαλεπήν, τῆς μὲν νυκτός, τὰς ἀφανεῖς αἰτίας, τῆς δὲ ἡμέρας, τὰς ἐμφανεῖς ἐνδειξαμένης. τῆς δὲ χαλεπότητος, τὸ ἀνταγώνιστον καὶ ἀκλινὲς καὶ διὰ πάντων χωροῦν. διότι δὲ ταῦτα πάντα κατὰ τὰς δημιουργικὰς ἐπιτελεῖται δυνάμεις, οἱ σεισμοὶ καὶ οἱ κατακλυσμοὶ κατελέφθησαν, τῷ μύθῳ πρέποντες. εἰ μὲν γὰρ διοὺς ἐβούλετο σημαίνειν δυνάμεις, ἢ ἐνεργείας, κεραυνοὺς ἂν εἶπε, καὶ πρηστῆρας. ἐπεὶ δὲ ποσειδωνίους ἐνεργείας παραδίδωσι δημιουργικάς, σεισμοῖς αὐτὰ εἴκασεν, ἢ κατακλυσμοῖς. σεισίχθονα γὰρ τὸν θεὸν τοῦτον καὶ κυανοχαίτην εἰώθασι καλεῖν. διότι καὶ ὁ χρόνος τὴν ἐν τάξει πρόοδον σημαίνει, καὶ τὴν εὔτακτον ὕφεσιν, ἐν ὑστέρῳ χρόνῳ ταῦτα γεγενῆσθαι πάντα λέγεται. οὐκ ἄρα δεῖ λέγειν, ὅτι ὁ ἀφανίζων τὸν ἔλεγχον ἀφαιρεῖ τὰ ὑποκείμενα, καθάπερ Ὅμηρος ἐπὶ τῶν φαιάκων, καὶ ἐπὶ τοῦ τείχους ὃ ἐποίησαν οἱ Ἕλληνες. οὐ γὰρ πέπλασται τὰ ῥηθέντα, ἀλλ' ἀληθῆ ἐστί. πολλὰ γὰρ μέρη τῆς γῆς, ἐπικλύζεται ὑπὸ θαλάσσης, καὶ οὐδὲν ἀδύνατον εἶπεν, συμβαίνειν. οὐδ' αὖ ὡς ἱστορίαν ἀπαγγέλλει ψιλήν, ἀλλ' ὡς εἰς ἔνδειξιν αὐτῆς παραλαμβάνει τῆς διὰ πάντων διηκούσης καὶ τῶν ἐσχάτων προνοίας. συνελόντι δὲ οὖν φάναι, πρὸς τῷ τέλει τῆς ὅλης διακοσμήσεως συμπληρουμένης, τῆς τε ἐμφανοῦς καὶ ἀφανοῦς, δημιουργικὰς τοῦ δευτέρου πατρὸς ποιήσεις, ἐφοίτα καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, ἥτε ἐκ τῆς ἀμείνονος μοίρας δόσις, καὶ ἡ ἐκ τῆς χείρονος. ἡ μὲν κρατοῦσα τῶν ὑποκειμένων, διὰ τὸ μάχιμον, καὶ γόνιμον ἐλλάμπουσα δύναμιν, διὰ τὸ κατὰ γῆς, ἡ δέ, τὴν ἐσχάτην ἐμποιοῦσα διαίρεσιν, καὶ τὴν ἐνυλοτάτην καὶ ἀόριστον τοῦ ταρτάρου συνέχουσαν κίνησιν. κοσμηθέντων δὲ καὶ τούτων, εἰκότως ἄπειρος λοιπὸν καὶ ἀδιερεύνητος ὁ τοῦ πελάγους τόπος. οὐ γάρ ἐστιν ἄλλη πορεία καὶ πρόοδος τῶν κοσμητικῶν γενῶν τοῦ παντός, ἀλλ' οὗτός ἐστιν ὁ ὡς ἀληθῶς πηλός. οὗ καὶ ἐν τῷ Φαίδωνι μέμνηται Σωκράτης περὶ τῶν ὑποχθονίων τόπων ἀναδιδάσκων, ὁ ὑπὸ γῆς τόπος ἀμυδρῶς τῆς σωματότητος εἴδους κεκρατημένος. ὁ διὰ τὴν καταδεεστέραν ἔχει συστοιχίαν ὑφιζάνουσαν,

οὖσαν, καὶ

οὖσαν, καὶ προϊοῦσαν ἐπὶ τὸ τέλος τῆς διακοσμήσεως. καὶ γὰρ ἡ τιτανικὴ τάξις, ὑπὸ τοῦ Διὸς μέχρι τοῦ ταρτάρου συνελαυνομένη πληροῖ καὶ τὰ ἐκεῖ τῆς ἀπὸ τῶν θεῶν φρουρᾶς. Τὰ μὲν δὴ ῥηθέντα ὦ Σώκρατες ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ Κριτίου κατ' ἀκοὴν τὴν Σόλωνος ὡς συντόμως εἰπεῖν ἀκήκοας. λέγοντος δὲ δὴ χθὲς σοῦ περὶ πολιτείας, ἕως τοῦ τὰ πολλὰ ἢ Σόλων εἶπεν. Ὅπως μὲν ὁ τῶν Ἀτλαντίνων καὶ Ἀθηναίων πόλεμος εἰς τὴν ὅλην συντελεῖ κοσμοποιΐαν, καὶ ὅπως ὑπὸ τῆς μέσης δημιουργίας ἡ κοσμικὴ συνέχεται ἐναντίωσις, ἄνωθεν ἀπὸ τῶν πρώτων προϊοῦσα μέχρι τῶν τελευταίων, τῆς μὲν Ἀθηναϊκῆς σειρᾶς μονίμως, καὶ ἡγεμονικῶς καὶ κρατητικῶς τὰ πάντα κοσμούσης, καὶ ἀναπλούσης μὲν τὰ ἐν ὕλῃ κατεχόμενα, σωζούσης δὲ ἄχραντα τὰ καθαρισμένα τῆς ὕλης. τῆς δὲ ἑτέρας ἑαυτῆς προσφόρως κίνησιν καὶ διαίρεσιν καὶ τὴν ἑτερότητα τοῖς δημιουργήμασι χαριζομένης, καὶ ἄνωθεν εἰς τέλος προϊούσης, εἴρηται καὶ ὑπομέμνησται μετρίως ἐν τοῖς ἔμπροσθεν. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ὁ λέγων τὸν λόγον, ἀνάλογόν ἐστι τῷ τὴν ἐναντίωσιν ταύτην συνέχοντι θεῷ, μιμεῖταί πως ἐκεῖνον. καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τοὺς πατέρας τῆς διηγήσεως ἀναδρομῆς, διὰ Κριτίου καὶ τῆς Σόλωνος ἀκοῆς, ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἄνεισιν. ὃ δὴ καὶ ἐν τῷ παραδείγματι προϋπάρχει. πληρούμενόν τε ἀπὸ τοῦ πρώτου, καὶ πληροῦντι τὰ μετ' αὐτὸν τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως. ἔτι δὲ ἐπειδὴ δευτέρας φέρει δημιουργίας εἰκόνα προϊούσης ἀπ' ἄλλης, διὰ δὴ τοῦτό φησιν ὑπὸ τῶν Σωκράτους λόγων ἀναμεμνῆσθαι τῆς ἱστορίας. ἡ γὰρ ἀνάμνησις αὕτη, οὐκ ἔστιν ἀπὸ εἰκόνων ἐπὶ τὰ παραδείγματα μετάβασις, ἀλλ' ἀπὸ τῶν καθολικῶν ἐννοιῶν ἐπὶ μερικωτέρας πράξεις. διὸ καὶ ἐφαρμόζει τῇ προόδῳ τῆς ὅλης δημιουργίας. πάντων γὰρ ὄντων ἐν τοῖς νοητοῖς, τὰ δημιουργικὰ αἴτια κατὰ τὴν οἰκείαν ἕκαστον τάξιν κατενείματο τὰς ὅλας ποιήσεις. ἔτι τοίνυν κατ' ἄλλον τρόπον λόγου μετιόντι σοι τὴν λέξιν, οἵ τε Ἀθηναῖοι θαυμαστῶς ἐγκωμιάζονται, καὶ ἡ πολιτεία Σωκράτους ἀνυμνεῖται πρεπόντως. ἡ μὲν γὰρ ὅτι δυνατή ἐστι, δέδεικται διὰ τῆς τῶν Ἀθηναίων ζωῆς, καὶ ὅτι οἷς ἂν ἐγγένηται, μεγίστων ἀγαθῶν ἐστιν αἰτία. ἃ δὴ καὶ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις ἀποδείξεως ἠξίωσεν. οἱ δὲ κατὰ τὸ ἄριστον εἶδος τῆς πολιτείας ζήσαντες ἄξιοι μεγίστου δείκνυνται θαύματος. τὸ γὰρ κατὰ τὸ πρῶτον παράδειγμα τυπωθῆναι, θαυμαστὸν ὄντως ἐστίν. ἐπεὶ καὶ τῶν ἐγκωμίων, τὰ μὲν θειότερα τὸ ὅλον εἶδος αὐτῶν ἄκρως καταδεξάμενα, μοναδικά λέγεταί τε καὶ ἐστι, τὰ δὲ ἔνυλα, τὴν αὐτὴν ἔχοντα μορφὴν ἐν πολλοῖς ὑποκειμένοις, ἐσχάτην ἔχει τάξιν. τοῦτο γοῦν ὃ καὶ ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῖς θεοῖς ὑπάρχει, τὸ τοῦ παραδείγματος ἄκρως τοῦ οἰκείου τυγχάνειν, καὶ ἡ Ἀθηναίων πόλις ἐπεδέξατο, τὸ ἄριστον μέτρον τῆς ζωῆς, ἄκρως ἐπιτηδεύσασα. καὶ μὴν καὶ ὁ κύκλος τῶν εὐεργεσιῶν, μιμεῖται τὸν ἐγκόσμιον κύκλον. Αἰγύπτιοί τε γὰρ εὖ πεπόνθασιν ὑπὸ Ἀθηναίων διὰ τῶν πολεμικῶν ἔργων, καὶ Ἀθηναῖοι, διὰ τῶν ἱερατικῶν λόγων. ἦν μὲν γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ ἀνάγραπτον ἔχειν τὴν πρᾶξιν, ἀπόδοσις τῆς χάριτος. προστεθεῖσα δὲ καὶ ἡ διδασκαλικὴ τῶν πατρίων αὐτοῖς ἔργων ἀφήγησις, πολλαπλασίαν ἐπιδείκνυσι τὴν ἀμοιβήν. πρὸς δὴ τούτοις, τὸ τὴν τύχην καὶ δαιμονίαν ὑποτίθεσθαι, καὶ κινεῖν ἡμῶν τὴν διάνοιαν, ἐπάξιόν ἐστι τῆς τοῦ Πλάτωνος θεωρίας. οὐ γὰρ ἄσκοπος οὐδὲ ἀόριστος ἡ τύχη, καὶ ἡ παρ' αὐτῆς δόσις, ἀλλὰ δύναμίς ἐστι συναγωγὸς τῶν πολλῶν, καὶ διεσπαρμένων αἰτίων, καὶ κοσμικὴ τῶν ἀτάκτων, καὶ ἀποπληρωτικὴ τῶν ἐκ τοῦ παντὸς ἑκάστοις ἀποκεκληρωμένων. διατί οὖν ὁ Σωκράτης συνέτυχε τοῖς Σόλωνος; διά τε τὴν συναγωγὴν τῶν πολλῶν καὶ διεσπαρμένων αἰτίαν φήσω. καὶ διὰ τὴν μίαν θεῶν τὴν τὸν κοινὸν αὐτῶν συνέχουσαν νοῦν. Ἀθηναῖοι γὰρ ὄντες ὥσπερ ἐκ μιᾶς πηγῆς κινοῦνται τῆς ἑαυτῶν ἐφόρου θεᾶς πρὸς τὰς ὁμοίας ἐννοίας. Οὐ μὴν ἠβουλήθην παραχρῆμα εἰπεῖν. διὰ χρόνου γὰρ οὐχ ἱκανῶς ἐμεμνήμην, ἕως τοῦ λέγειν οὕτως. Ταῦτα καὶ ἐν τῷ παντὶ θεατέον, πρὸ τῶν μερικῶν. τὸ δημιουργικὸν αἴτιον τῶν γιγνομένων κατὰ χρόνον ὑφίστησι τὰ ἑαυτοῦ γεννήματα, καὶ ὅπως ἑαυτὸν πρὸ τῶν νοῶν ὁ ὑποστάτης τῶν γεννητῶν, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς αἰτίας τῶν ποιουμένων ὁρῶν, οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἀφ' ἑαυτοῦ δίδωσι τὴν πάροδον. ἵνα αὐτὸς ἱκανῶς ὢν καὶ τέλειος, οὕτω μεταδιδῷ τοῖς δευτέροις τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως. ὅτι οὖν ἔννοια καὶ ἡ ἀνάληψις, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τὴν ἐν ἑνὶ δηλοῖ περιοχὴν τῶν δημιουργικῶν λόγων. Ὅθεν ταχὺ ξυνωμολόγησά σοι τὰ ἐπιταχθέντα, μέχρι τοῦ τῆς νυκτὸς ἀνέλαβον. Διότι μὲν, ἐμέμνητό πως, ὑπέσχετο τὰ ἐπιταχθέντα πληρώσειν. διότι οὐκ ἀκριβῶς ἐμέμνητο, πρὸς ἑαυτὸν ἀνεσκέψατο, πρότερον τοὺς λόγους ἡγούμενος ἐν τοῖς τοιούτοις ἐπιτάγμασιν, οἷον, ὁ Σωκράτης ὑπέταξε κινουμένην τὴν πολιτείαν ἰδεῖν, ἔργον εἶναι μέγιστον ὑπόθεσιν εὑρεῖν, ἐφ' ἧς δυνήσεται τὸ πρέπον ἀποδοῦναι τοῖς ἐπιτάγμασιν. ὃ δὴ καὶ αὐτὸς πεποίηκε τὸν Ἀτλαντίνων καὶ Ἀθηναίων πόλεμον ἀπὸ τῆς ἱστορίας λαβὼν, ὡς δεικνύναι δυνάμενον τὴν τῆς ἀρίστης πολιτείας παρεκτικὴν ζωήν. καὶ ταῦτα τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν, ἵνα ἀδιαπτώτως καὶ τοῖς κοινωνοῖς μεταδῷ τὸν λόγον. πάλιν οὖν, καὶ ἀπὸ τούτων μεταβατέον ἐπὶ τὰ ὅλα. καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον ἀπὸ τῆς ἀφανοῦς αἰτίας πληρούμενον, ἐκεῖ γὰρ πρώτως ἦν πάντα τὰ αἴτια τὰ νοερὰ οἷς ἥνωται κατ' ἄκραν ὑπεροχὴν, οὕτως εἰς τὸ ἐμφανὲς τὴν ἑαυτοῦ προάγει δύναμιν κατὰ τὴν ἐκείνων βούλησιν καὶ κρίσιν. ἔτι δὲ τὸ παραχρῆμα μὴ εἰπεῖν, ἀλλ' εἰσαῦθις, σύμβολόν ἐστι τῆς προευτρεπιζομένης παρασκευῆς τῶν φύσεων, ἀφ' ἧς ἡ τελειότης παραγίνεται τοῖς φυσικοῖς ἀποτελέσμασιν. ἔποις δ' ἄν τι καὶ ἠθικὸν τὸ τῆς ἀσφαλείας. οὐ γὰρ δεῖ προπετῶς ἐγχειρεῖν, τοῖς

τηλικούτοις, μὴ πρὸς ἑαυτοὺς πρῶτον τὸ ὅλον ἔργον ἀνασκεψαμένους, ἵνα ὥσπερ ἐκ ταμείου προφε-
ρόμενα τὸν διὰ φωνῆς λόγον ὄντως τῶν ἔνδον κειμένων λόγων προσγιγνόμενον ἄγγελον, καὶ μὴν
καὶ τὸν πρὸς ἑαυτὸν ἀναλαβόντα λέγειν. μιμεῖται μὲν, καὶ τὴν τῶν λόγων τῶν δημιουργικῶν πρὸς ἑαυ-
τοὺς ἐπιστροφὴν, καθ' ἣν ἐν ἑαυτῷ θεᾶται τοὺς τῶν ὄντων λόγους. τὸ δὲ ὑποθέσθαι τοῖς βουλήμασι
πρέποντα λόγον, τὴν ἐν τῇ δημιουργίᾳ συνάρτησιν ἐνδείκνυται τῶν φαινομένων πρὸς τὰς αἰτίας
» αὐτῶν. Ὡς δή τοι τὸ λεγόμενον τὰ παίδων μαθήματα, θαυμαστὸν ἔχει τι μνημεῖον, ἕως τοῦ ὥς τε
» οἷον ἐγκαύματα ἀνεκπλύτου γραφῆς ἔμμονά μοι γέγονε. Τὸ μνημονικωτέρους εἶναι τοὺς παῖδας καὶ
ἐπὶ τῶν ἔργων ὁρᾶται, καὶ πολλὰς ἂν ἔχοι πιθανὰς αἰτίας. μίαν μὲν, ὥς φησι Πορφύριος, ὅτι αἱ ψυχαὶ
τῶν παίδων, πεῖραν οὐκ ἔχουσι τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν, ἅτε οὖν μή τι περισπώμεναι, μή τι ἐνοχλού-
μεναι ὑπὸ τῶν ἐκτὸς, ἀτύπωτον μὲν ἔχουσι τὸ φανταστικὸν, ἀργότερον δὲ τὸ διανοητικόν. αἱ γὰρ πεῖ-
ραι τοῦτο ποιοῦσιν ὀξὺ καὶ διανοητικόν. ἑτέραν δὲ, ὅτι ἡ λογικὴ ζωὴ, πλέον ἐν ἑαυτοῖς συμπέφυκε
πρὸς τὴν φαντασίαν. ὥσπερ οὖν τῆς ψυχῆς τῷ σώματι συμπασχούσης καὶ συνανακεκραμμένης αὐτῷ,
ῥωμαλεώτερόν ἐστι καὶ ζωτικώτερον τὸ σῶμα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ φαντασία ῥώννυται διὰ τὴν τοῦ
λόγου σχέσιν. ῥωννυμένη δὲ, μονιμωτέρους ἔχει τοὺς τύπους, μᾶλλον αὐτὸν λαμβανομένη διὰ τὴν ἑαυ-
† τῆς δύναμιν. ὥσπερ καὶ τὸ σῶμα, μᾶλλον κρατεῖ τῶν ἐν τῷ † ζωτικώτερον ὂν, διὰ τὴν τῆς ψυχῆς
πλείονα κοινωνίαν. τρίτην δὲ ἐπὶ ταύταις, ὅτι τὰ αὐτὰ μείζω φαίνεται ταῖς τῶν παίδων φαντασίαις,
μᾶλλον μὲν οὖν θαυμάζεται παρ' αὐτῶν, ὥς τε μᾶλλον αὐτοῖς συμπάσχουσι, διὸ μάλιστα μνημονεύεται. τὰ
γὰρ σφόδρα λυπήσαντα ἡμᾶς, ἢ σφόδρα εὐφράναντα, εἰς μνήμην κατατιθέμεθα. μᾶλλον γοῦν εἰς
ἡμᾶς δρᾷ. καθάπερ οὖν τὸ μᾶλλον παθὸν ὑπὸ τοῦ πυρὸς, ἐπὶ πλέον τὴν δοθεῖσαν θερμότητα φυλάττει,
τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἔξωθεν πάσχον φανταστικὸν, μᾶλλον κατέχει τὸν τύπον. ἀλλὰ μὴν
τὸ τῶν παίδων πάσχει μᾶλλον διὰ τὸ τὰ αὐτὰ μείζω φαίνεσθαι ἡμῖν παισὶν οὖσιν. μᾶλλον ἄρα κατέχου-
σιν οἱ παῖδες τὸν τύπον εἰκότως, ὡς μᾶλλον ὑπὸ τῶν αὐτῶν πάσχοντες. ταῦτά μοι δοκεῖ καὶ ὁ Κριτίας ἐν-
δείκνυσθαι, μετὰ πολλῆς ἡδονῆς ἀκροᾶσθαι λέγων τῆς ἱστορίας παρὰ τοῦ γέροντος. καὶ διὰ τοῦτο οἷον ἐγ-
καύματα ἀνεκπλύτου γραφῆς ἔμμονον αὐτῷ γεγονέναι. ὥσπερ δὲ ὁ Σωκράτης ἐν τῇ ἀνακεφαλαιώσει τῆς πο-
λιτείας μνήμης αἴτιον ἡμῖν παραδέδωκεν τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων ὧν ἀκούομεν, οὕτως ὁ Κριτίας
ἐν τούτοις τὴν ἡλικίαν τῶν παίδων, καὶ ἔοικεν ἐκεῖνο καὶ τούτου αἴτιον εἶναι, ἀλήθεια τῆς τῶν παίδων μνή-
μης. πάντα γὰρ ἀληθῆ εἶναι δοκεῖ πρῶτον προσπίπτοντα τοῖς παισί. καὶ ἴσως ἔνδειξιν φέρει καὶ τοῦτο
τοῦ τὴν γόνιμον δημιουργίαν τῶν δευτέρων, ἐξηρτῆσθαι τῆς μονίμου ταυτότητος τῶν πρώτων. ὥσπερ
καὶ τὸ μνήμης αἴτιόν ἐστι, καὶ τοῖς παρὰ τῷ Κριτίᾳ λεγομένης τῶν παίδων μνήμης. εἰ δέ τις πρὸς ταύ-
ταις ταῖς ἀποδόσεσι, καὶ τῶν πραγμάτων ἀντέχοιτο τῆς ὅλης θεωρίας, ἀκουέτω λέγοντος Ἰαμβλίχου,
τὴν μὲν τῶν παίδων μνήμην ἐνδείκνυσθαι τὴν ἀεὶ νέαν καὶ ἀκμάζουσαν μόνιμον τῶν λόγων ποίησιν.
τὸ δὲ ἀνέκπλυτον τῆς γραφῆς, λέγεται γὰρ ἀμφοτέρως τὴν ἀγήραον καὶ ἀνέκλειπτον δημιουργίαν. τὸ
δὲ πρόθυμον τοῦ διδάσκοντος, τὴν ἄφθονον τῶν πρεσβυτέρων αἰτίων εἰς τὰ δεύτερα χορηγίαν. ἔχει
» γὰρ καὶ ταῦτα χώραν μετὰ τῶν εἰρημένων ἀποδόσεων. Καὶ δὴ καὶ τοῖς δὲ εὐθὺς ἔλεγον αὐτὰ ταῦτα.
» ἕως τοῦ ἥντινα ἔτ' ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ ζητητέον. Πρότερον μὲν Κριτίας ἐποιεῖτο τοὺς κοινωνοὺς τῶν λόγων,
νῦν δὲ συνευπορεῖν αὐτοὺς παρακαλεῖ. διότι ἐν τοῖς παραδείγμασιν, αὐτὰ μὲν ἥνωται πάντα, καὶ νοε-
ρῶν ἄλληλα πληροῖ δυνάμεων, ἐν δὲ τῷ κόσμῳ δημιουργοῦ μετ' ἀλλήλων, κατὰ θέσιν τινὰ καὶ ὁλικὴν
σύμπνοιαν. καθ' ἣν καὶ δι' ἣν πάντα πανταχοῦ ἐστιν οἰκείως ἑκάστοις, ἐν οὐρανῷ τε παραδείγματα προ-
ϋπάρχει τῶν γεννητῶν, καὶ ἐν τῇ γενέσει τῶν οὐρανίων εἰσὶν εἰκόνες. ἐπειδὴ δὲ ἡ ὁλότης πανταχοῦ
προηγεῖται τῶν μερῶν, καὶ τῇ δευτέρᾳ δημιουργίᾳ τοῦτο θεωρεῖται. καὶ διὰ τοῦτο πρῶτον μὲν ἐν κεφα-
λαίοις διεξῆλθε τὸν πόλεμον, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον ἐπεκδιδάσκειν παράσχῃ, σύμπα-
σάν τε τὴν Ἀτλαντίνων τῆς πολιτείαν διηγούμενος, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν τῆς γενέσεως, καὶ πῶς εἰς
ἀδικίαν ἐτράποντο, καὶ πῶς οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὸν πόλεμον παρῆλθον, ἐκ ποίας παρασκευῆς, ἀπὸ
ποίων πρεσβειῶν, διὰ ποίων ὁδῶν, τίσι συντεταγμένοι, καὶ ὅσα τούτοις ἑπόμενά ἐστιν. ἔστι τοίνυν, ἡ
μὲν ἀνυπόθετος πολιτεία, μίμημα τῆς πρώτης δημιουργίας. διὸ τὸ μυστικὸν αὐτῆς ἐνδεικνύμενος, καὶ
τὸ ἐν λόγοις καθαροῖς προϋπάρχον, ὥσπερ ἐν μύθῳ διατετάχθαι φησὶν αὐτήν. ἡ δὲ ὑπόθεσις ἡ ἐπὶ τῶν
Ἀθηναίων ὡς ἐκείνων ὄντων, ἔνδειξιν ἔχει τῆς δευτέρας δημιουργίας. ἐν ᾗ καὶ τὸ μερικώτερον ὁρᾶται, καὶ
ἡ ἐναντίωσις λοιπὸν καὶ ἡ κίνησις, καὶ τὸ ἐν τόπῳ περιγεγραμμένον. ἐπειδὴ δὲ καὶ αὕτη συνήρτηται
τῇ προτέρᾳ καὶ συνεχής ἐστι, πρὸς αὐτὴν πάντως ἁρμόσουσι φησὶ, καὶ οὐκ ἀπᾳσόμεθα λέγοντες.
» Καί τινα ἂν ὦ Κριτία μᾶλλον ἀντὶ τούτου μεταλαμβάνοι μὲν, ἕως τοῦ οὐκ ἔστιν. Ἀποδέχεται τὸν λό-
γον ὁ Σωκράτης, πρῶτον μὲν, ὡς τῇ τῶν Ἀθηναίων ἑορτῇ προσήκοντα. καὶ γὰρ ἦν εἰκὼν ὁ πόλεμος τῶν
κοσμικῶν πολέμων. καὶ ὡς ὕμνον τῆς Ἀθηνᾶς τῇ θυσίᾳ πρόσφορον. εἰ γάρ τι φωνῆς ὄφελος ἀνθρώποις
εἰς ὕμνους αὐτῇ χρηστέον. καὶ ἄλλως ἐπειδὴ θεωρίας καὶ πράξεως ἡ θεὸς αἰτία. διὰ μὲν τῆς θυσίας μιμού-
μεθα τὴν πρακτικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν, διὰ δὲ τοῦ ὕμνου, τὴν θεωρητικήν. δευτέραν δὲ, ὡς μαρτυρή-

σαντα

σαντα περὶ δυνατῶν τῆς πολιτείας. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς περὶ αὐτὸν λόγοις ἀποδείξεως ἠξίωσεν. ἄρχει μὲν γὰρ αὐτῷ καὶ ἐν οὐρανοῖς, τοῦτο τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας ὑπάρχειν, καὶ ἐν ἑνὶ ἀνδρί. πάντα γὰρ ὅσην ἔνδον, ὅσα περ ἔξω, καὶ ὁ ὡς ἀληθῶς νόμος, ἀπ' αὐτῆς ἄρχεται τῆς ἔνδον ζωῆς. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων δειχθείη ποτὲ κρατήσασα, ἀτεχνῶς ἀποδείκνυσι τὸ δυνατὸν αὐτῆς. τοῦτο μὲν οὖν τοιαύτας αἰτίας ἔχει. πάλιν δὲ καὶ ἐκ τούτων ληπτέον, ὅτι οὐκ ἄρα ἦν πλάσμα, τὸ περὶ τοὺς Ἀτλαντίνους ὥς τινες ᾠήθησαν, ἀλλ' ἱστορία μὲν, οἰκείωσιν δὲ ἔχουσα πρὸς τὴν ὅλην κοσμοποιίαν, ὥστε καὶ ὅσα περὶ μεγέθους διῆλθε τῆς Ἀτλαντίδος, οὐκ ἂν ὡς μυθώδη καὶ πεπλασμένα καταγινώσκοιτο παρά τινων τὸ μέγεθος τῆς γῆς εἰς στενὸν κομιδῇ καταπλαττόντων. Ἀλλ' ἀγαθῇ τύχῃ χρὴ λέγειν μὲν ὑμᾶς. ἐμὲ δὲ ἀντὶ τῶν χθὲς λόγων νῦν ἡσυχίαν ἄγοντα ἀντακούειν. Οὐχ ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς τὸν σπουδαῖον οὐδὲν φασὶν δεῖσθαι τῆς τύχης, οὕτω καὶ ὁ Πλάτων, ἀλλὰ καὶ τὰς διακονητικὰς ἡμῶν ἐνεργείας, ὅταν συμπεπλέκωνται ταῖς σωματικαῖς μετὰ τῆς ἐκτὸς προόδου, ἐπιπνεῖσθαι βούλεται παρὰ τῆς ἀγαθῆς τύχης, ἵνα τὴν πρόοδον εὐτυχῆ ποιήσωνται καὶ τὴν εἰς ἄλλους ἐνέργειαν θεοφιλῆ. καθάπερ ἡ νέμεσις τῶν κούφων οὖσα λόγων ἐπίσκοπος, οὕτω δὴ καὶ ἡ ἀγαθὴ τύχη κυβερνᾷ τοὺς λόγους ἐπ' ἀγαθῷ, τῶν τε δεχομένων, καὶ τοῦ διδόντος. ἵνα οἱ μὲν εὐγνωμόνως καὶ συμπαθῶς, ὁ δὲ ἀφθόνως ἀποδιδῷ τὸ προσῆκον ἑκάστοις. οὕτω μὲν οὖν ἐπὶ τῶν μερικῶν. ἐπὶ δὲ τῶν ὅλων, ἡ ἀγαθὴ τύχη, τὴν ἔνθεον σημαίνει διακλήρωσιν, καθ' ἣν ἕκαστον ἔλαχεν τάξιν τὴν ἑαυτῷ πρόσφορον, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πατρὸς καὶ τῆς ὅλης δημιουργίας. καὶ μὴν καὶ τὸ ἡσυχίαν ἄγοντα τὸν Σωκράτην τῶν λόγων τούτων ἀκούειν, ἔχει μὲν, καὶ ἀντίδοσιν καθήκοντος. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τοῦτο ἐποίησαν, ὅτε διηγεῖτο τὴν πολιτείαν. ὡς μὴ δὲ ὅτι παρῆσαν ἡμῖν γεγονέναι, δῆλον ἐν ἐκείνῳ τῷ συγγράμματι. δείκνυσι δὲ ἐξ ἀναλογίας. καὶ ὅπως τὰ δημιουργικὰ αἴτια πάντα ἡνωμένα ἀλλήλοις, ὅμως καὶ διακεκριμένας ἔχει ποιήσεις. τὸ μὲν γὰρ ἀκούειν τῆς δι' ἀλλήλων χωρήσεως ἐστὶ δηλωτικόν. τὸ δὲ ἡσυχίαν ἄγειν, τοὺς ἄλλους ἑνὸς λέγοντος, τὴν ἀμιγῆ καθαρότητα σημαίνει, καθ' ἣν ἕκαστον ἀπὸ τῆς ἰδιότητος τῆς ἑαυτοῦ ποιεῖ καὶ γεννᾷ τὰ δεύτερα. Σκόπει δὴ τὴν τῶν ξενίων σοι διάθεσιν ὦ Σώκρατες, ἣ διέθεμεν, ἕως τοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς περὶ πολιτῶν καὶ Ἀθηναίων ὄντων ἤδη ποιεῖσθαι τοὺς λόγους.

Βούλεται ἡ τάξις αὕτη, τὸν μὲν Τίμαιον, ἄκρον ἅμα καὶ μέσον ποιεῖν. καὶ γὰρ μετὰ Σωκράτην λέγει καὶ Κριτίαν, καὶ πρὸ Κριτίου καὶ Ἑρμοκράτους, καὶ οὑτωσὶ μὲν μέσον, ἄλλως δὲ ἄκρον, κατά τε τὴν ἐπιστήμην, καὶ ὅτι γεννᾷ τοὺς ἀνθρώπους, οὓς, τρέφει μὲν ὁ Σωκράτης, ὁπλίζει δὲ ὁ Κριτίας. ἔστι δὲ καὶ τοῦτο τῆς ὅλης δημιουργίας σύμβολον ἐναργὲς, τὸ ἄκρον ἅμα καὶ μέσον. καὶ γὰρ ἐξῄρηται πάντων τῶν ἐγκοσμίων, καὶ πᾶσιν ἐξίσου πάρεστι, τά τε ἄκρα τοῦ παντὸς ἀνεῖται τῷ δημιουργῷ καὶ τὸ μέσον, ὡς ὁ τῶν Πυθαγορείων λόγος. ἐκεῖ γὰρ ὁ Ζανὸς πύργος ὥς φασιν. τὸν δὲ Κριτίαν μέσον εἰπόντα μετὰ Σωκράτην, νῦν ἐν κεφαλαίοις αὖθις πρὸ τοῦ Ἑρμοκράτους εἰπεῖν. προσήκει γὰρ τῇ μέσῃ δημιουργίᾳ, τὸ δυαδικὸν, καὶ τὸ ὅλον μετὰ τῶν μερῶν, ὥσπερ τῇ μὲν πρώτῃ τὸ ὅλον, τῇ δὲ ἐσχάτῃ τὰ μέρη. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης ἐν κεφαλαίοις, τὴν πολιτείαν παραδέδωκε, καὶ ὁ Ἑρμοκράτης εἰς τὰ μέρη συντελεῖ τῆς ὑπὸ Κριτίου παραδοθησομένης ἱστορίας. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς ὅλης εἰρήσθω τάξεως. ἀπορήσειε δ' αὖτις τί ποτε τῷ Ἑρμοκράτει καὶ ὑπολείποιτο αὖ ἔργον, τοῦ μὲν Τιμαίου, τὴν γένεσιν τῶν ἀνδρῶν, τοῦ δὲ Σωκράτους τὴν τροφὴν, τοῦ δὲ Κριτίου τὰς πράξεις παραδεδωκότος. οὐδὲν γὰρ ἔστι τούτοις ἐφεξῆς. ἢ συλλήπτωρ οὗτος ἐστὶν ὁ Ἑρμοκράτης τῷ Κριτίᾳ τῶν λόγων. ἡ γὰρ τῆς ἱστορίας ἀφήγησις, τῶν τε πράξεων ἦν, καὶ τῶν λόγων. καὶ ὁ μὲν Κριτίας αὐτὸς, τῶν πράξεων ὑπέσχετο ποιήσασθαι διέξοδον, παρεκάλεσε δὲ καὶ τὸν Ἑρμοκράτην πρὸς τὸ συνυπουργεῖν ἐν τοῖς λόγοις. χαλεπὴ γὰρ ἡ τούτων μίμησις, ὡς εἴρηται πρότερον. διὸ καὶ ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ τοὺς θεοὺς συναγαγὼν ὡς βουλευσομένους περὶ τῆς τῶν Ἀτλαντίνων δίκης, ἔλεξε φησὶν ὁ Ζεὺς ὧδε καὶ συνεπέρασεν τὴν συνουσίαν, ὡς τῷ Ἑρμοκράτει παραδιδοὺς τὴν μίμησιν τῶν λόγων. εἰ δὲ μὴ δὲ τοῖς λοιποῖς τῶν ἔργων ἐπεξῆλθεν, οὐδὲν ἀπεικός. ὅλως γὰρ θεοὺς συναγαγὼν ἐπὶ τῷ σωφρονίσαι τὴν τῶν Ἀτλαντίνων ὕβριν, ἔχει καὶ τὰ ἑξῆς πάντα περιεχόμενα ἐν τούτῳ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἀθηναίων, τὴν ἔξοδον, τὴν νίκην. κοινῇ μὲν οὖν ὁ μὲν Τίμαιος, γεννᾷ τοὺς ἄνδρας, ὁ δὲ Σωκράτης παιδεύει, ὁ δὲ Κριτίας εἰς πράξεις προάγει, ὁ δὲ Ἑρμοκράτης, εἰς λόγους. ὁ μὲν τὴν πατρικὴν αἰτίαν μιμούμενος, ὁ δὲ, τὴν τῆς μονίμου νοήσεως χορηγὸν, ὁ δὲ, τὴν τῆς κινήσεως χορηγὸν, καὶ τῆς εἰς τὰ δεύτερα προόδου, ὁ δὲ, τὴν τὰ ἔσχατα διὰ τῆς τῶν λόγων μιμήσεως ἐπιστρέφουσαν εἰς τὰς ἀρχάς. ταῦτα μὲν οὖν οὑτωσὶ συμβολικῶς ἂν ἀκούσαις, καὶ ἴσως οὐ σφόδρα περίεργος. ἀπορήσειε δ' αὖτις, τίνος ἕνεκα μὴ προτέτακται τῆς πολιτείας ὁ Τίμαιος ἐν ᾧ τοῦ τε ἄλλου κόσμου γένεσις παραδίδοται, καὶ τῶν ἀνθρώπων γένους. ἔδει γὰρ τεχθῆναί τε αὐτοὺς ὡς Τίμαιός φησιν, καὶ παιδευθῆναι ὃ ἐν πολιτείᾳ ποιεῖ Σωκράτης, καὶ ἐνεργῆσαι τῆς τροφῆς ἐπαξίως, ὅπερ ἐνδείκνυταί πως ὁ Ἀτλαντικός. καὶ εἰ μὲν ἀπ' αὐτοῦ τέλους ἀρξάμενος, κατελύσατο ἐπὶ τὸν Τίμαιον, ὅς τις ἐστὶ τῇ φύσει πρῶτος, εἶχον μὲν ἂν τὰ εἰωθότα λέγειν, ὅτι διδασκαλίας ἕνεκα πρῶτα παραδέδοται τὰ πρῶτα πρὸς ἡμᾶς, ὕστερον ὄντα κατὰ φύσιν. νῦν δὲ τό, τε μέσον πρῶτον, καὶ τὸ πρῶτον μέσον τετάχθαι δοκεῖ. καὶ εἰ μὲν ὑπὸ τῶν διασκευαστῶν ἡ τάξις αὕτη παραδέδοτο, ἧττον ἂν ἦν θαυμαστὸν, νῦν δὲ αὐτὸς ὁ Πλάτων οὕτως ἔοικε πρᾶξαι. ἐνταῦθα οὖν ἀνακεφαλαιοῦται τὴν πολιτείαν ὡς ἤδη προ-

γεγραμμένην ἐν κεφαλαίοις διὰ βραχυτάτων. πρὸς δὴ ταύτην τὴν ἀπορίαν ῥητέον, ὡς εἰ μὲν πᾶσαι αἱ ὑποθέσεις ἐκ τῆς φύσεως προσελαμβάνοντο τῶν ὄντων, ἢ γεγονότων, ἔδει τὴν ἀπορίαν κρατεῖν, καὶ τὸν Τίμαιον οὐκ ὀρθῶς τετάχθαι δεύτερον. καὶ εἰ ὅλαι τῷ λόγῳ καθ' ὑπόθεσιν ἐπλάττοντο, ἔδει καὶ οὕτω πρῶτα παραλαμβάνεσθαι τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν. ἐπειδὴ δὲ ἡ τοῦ Σωκράτους ὑπόθεσις λόγῳ μόνον ὑπομένει, καὶ τὸ καθόλου θεωροῦσα πράττει καὶ τὴν τροφὴν, καὶ τὴν παιδείαν τῶν ἀνδρῶν, αἱ δὲ ἑξῆς, περί τε ὄντων καὶ γενομένων διεξίασιν εἰκότως, αἱ μὲν συντάττονται ἀλλήλαις, ἡ δὲ Σωκράτους ὡς ἂν κατὰ λόγον ὑφεστῶσα μόνον, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς προτέτακται καὶ τῶν λοιπῶν. ἴσως καὶ τοῦτο ἐνδείξασθαι τοῦ Πλάτωνος ἡμῖν ἐθελήσαντος, ὅτι ὅσα αἱ θεῖαι ψυχαὶ, καὶ εἰς τὸ νοητὸν περιαχθεῖσαι προβάλλουσι, ταῦτα ἐγγίνεταί ποτε καὶ κατά τινας εὐμοίρους περιτροπὰς κύκλων ἐπὶ γῆς. τοῦτο γοῦν καὶ ὁ Κριτίας τῷ Σωκράτει μαρτυρήσει λέγων, καὶ τοὺς πολίτας οὓς διῄεις, φήσομεν ἐκείνους τοὺς ἀληθινοὺς προγόνους ἡμῶν εἶναι οὓς ἔλεγεν ὁ ἱερεύς, πάντως ἁρμόσουσι καὶ οὐκ ἀπᾳσόμεθα λέγοντες αὐτοὺς εἶναι, τοὺς ἐν τῷ τότε ὄντας χρόνῳ. εἰ δὲ καὶ τῷ μερικῷ λείποιτο ἡ πολιτεία τοῦ Τιμαίου, καὶ τὸ περὶ θνητῶν διαλέγεσθαι, περὶ εἰκόνα διατρίβει. ἀλλὰ τό γε καθόλου κρατεῖ. τὸ γὰρ αὐτὸ εἶδος τῆς ζωῆς, ἐν ψυχῇ μὲν δικαιοσύνην, ἐν πόλει δὲ πολιτείαν, ἐν δὲ κόσμῳ δημιουργίαν ἐπιδείκνυσιν. ἔτι δὲ ἡ μὲν προαίρεσις τῆς ἀρετῆς ἐλευθέρα, ἡ δὲ ἐνέργεια ἡ εἰς τὰ ἐκτὸς, δεῖται τῆς κοσμικῆς τάξεως, ὅθεν ὁ μὲν Ἀτλαντικὸς, μετὰ τὸν Τίμαιον, ἡ δὲ τῶν πολιτῶν ἕξις, τὴν ἀδέσποτον ἀρετὴν ἐδείκνυ, καὶ δηλοῖ καὶ διὰ τούτων ὁ Πλάτων, ὅτι ἑαυτῆς μὲν οὖσα ἡ ψυχὴ, κρείττων ἐστὶ τῆς φυσικῆς πάσης ὑποστάσεως, καὶ εἱμαρμένης ὑπερέχει, ῥέπουσα δὲ εἰς πράξεις ὑπὸ τῶν φυσικῶν κρατεῖται νόμων, καὶ ὑποτέτακται τῇ εἱμαρμένῃ. πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις, κἀκεῖνο εἰδέναι χρὴ, ὅτι κατὰ τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ, παραδοθεῖσαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τάξιν, ἡ τῶν διαλόγων τούτων ἔχει συνέχεια. καὶ γὰρ ἐκεῖ πρῶτον ἐτράφησαν καὶ ἐπαιδεύθησαν διὰ τῶν μαθημάτων οἱ ἄνδρες. ἔπειτα εἰς θέαν ἀναβεβήκασι τῶν ὄντων, καὶ τρίτον ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν πρόνοιαν τῆς πόλεως καθεληλύθασι. κατὰ δὴ ταύτην τὴν ἀκολουθίαν, ἡ πολιτεία προτέτακται τοῦ Τιμαίου. καὶ οὗτος τοῦ Ἀτλαντικοῦ. παιδευθέντες γὰρ ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ ἀναχθέντες ὑπὸ τοῦ Τιμαίου κατὰ τὴν θεωρίαν, διαθήσουσιν ἐμφρόνως τὰς τοιαύτας πράξεις, ὁποίας ὁ Ἀτλαντικὸς ἀναδιδάσκει, ζῶντες εὐδαιμόνως. ἡμεῖς μὲν οὖν οὕτως πρὸς τὴν ἀπορίαν ἀπηντήκαμεν. ὁ δὲ φιλόσοφος Πορφύριος, οὐκ αὐτόθεν τῆς ἀπορίας ἕνεκα ταύτης, ἀλλ' ἄλλου τινὸς περὶ διαταττόμενος, τοιαύτην ἀφορμὴν παρείχετο λύσεως. τοὺς τῆς ὅλης θεωρίας γνησίως ἀντιλήψεσθαι μέλλοντας, δεῖ πεπαιδεῦσθαι πρότερον τὸ ἦθος, ἵνα ὅμοιον τῷ κατανοουμένῳ, συναρμόζηται πρεπόντως εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας. τοῦτο δὴ καὶ ἡ τάξις αὕτη τῶν διαλόγων ἐπιδείκνυσιν. οἱ γὰρ ἀκροώμενοι τῶν ἐν τῷ Τιμαίῳ λόγων, ὀφείλουσι τῆς πολιτείας ἀπολελαυκέναι πρότερον, καὶ δι' ἐκείνης κοσμηθέντες, οὕτως ἥκειν τῶν περὶ τοῦ κόσμου δογμάτων ἀκροασάμενοι, ὁμοιοτάτους σφᾶς αὐτοὺς τῇ τοῦ παντὸς εὐκοσμίᾳ διὰ τῆς παιδείας ἀποφήναντες. τοσαῦτα καὶ πρὸς ταύτην εἰρήσθω τὴν ἀπορίαν. θεατέον δὲ καὶ τὰ καθ' ἕκαστα τῆς λέξεως. ἀστρονομικώτατος μὲν οὖν λέγεται νῦν ὁ Τίμαιος, οὐχ ὡς τὰ ταχὴ τῶν κινήσεων ἐπεσκεμμένος, οὐδὲ ὡς μέτρα δρόμων ἡλίου συναθροίσας, οὐδὲ τοῖς μοιραίοις ἔργοις ἐνδιατρίβων, ἀλλ' ὡς οὐρανοῦ τε ὑπεραστρονομῶν κατὰ τὸν ἐν Θεαιτήτῳ κορυφαῖον, καὶ τὰς ἀφανεῖς αἰτίας θεωρῶν, ἃ καὶ κυρίως ἐστὶν ἄστρα. διὸ καὶ ἄνθρωπον, οὐ τὸν φαινόμενον, ἀλλὰ τὸν ἐν λόγῳ καθαρῶς οὐσιωμένον ἀπέφηνεν ὁ Σωκράτης, καὶ ὡς τὸν ὅλον δημιουργὸν ἀπομιμούμενος, ἐν ᾧ καὶ ὁ οὐρανός ἐστι καὶ τὰ ἄστρα πάντα νοερῶς ὥσπερ φησὶν ὁ θεολόγος. ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, καὶ εἰς ἀνθρώπους τελευτᾷ. διότι καὶ ὁ ἄνθρωπος μικρός ἐστι κόσμος, πάντα ἔχων μερικῶς, ὅσα τὸ πᾶν ὁλικῶς, ὥσπερ ἀπέδειξεν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης. διαφερόντως δέ τινές εἰσιν ὑπὸ Σωκράτους παιδευθέντες, οὐ δὴ πᾶσαν παιδεύει τὴν πόλιν, ἀλλὰ τοὺς φύλακας καὶ ἐπικούρους. καὶ γὰρ ἐν τῷ παντὶ τὸ διαφερόντως νοῦ μετέχον, ἐστὶν ὁ οὐρανὸς ὃς καὶ νοῦν μιμεῖται διὰ τῆς κινήσεως. εἰσάγονται δὲ ὑπὸ Κριτίου, κατὰ τὸν Σόλωνος νόμον τε καὶ λόγον, ὅτι καὶ ἱστόρησε Σόλων Ἀθηναίους, οὕτω πολιτεύεσθαί ποτε, καὶ νόμους ἔθηκεν, ὅπως εἰσάγεσθαι δεῖ τοὺς παῖδας εἰς τὴν πολιτείαν, ὅπως εἰς τοὺς φράτορας, ὅπως εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, ἐπὶ ποίων κριτῶν, ὅπου μὲν φρατόρων, ὅπου δὲ ἄλλων τῶν προσηκόντων. θέμενος οὖν καὶ αὐτὸς Ἀθηναίους εἶναι τοὺς ὑπὸ Σωκράτους παιδευθέντας, τῷ τε λόγῳ τῷ Σόλωνος ἕπεται, καὶ τῷ νόμῳ, καθ' ὃν εἰσάγονταί τινες εἰς τὴν πολιτείαν.

» Τελέως τε καὶ λαμπρῶς ἔοικα ἀνταπολήψεσθαι τὴν τῶν λόγων ἑστίασιν. σὸν οὖν, λόγον λέ-
» γειν ἂν ὦ Τίμαιε, τὸ μετὰ τοῦτο ὡς ἔοικεν, ἢ καλέσαντα κατὰ νόμον θεούς.

Τὸ μὲν τέλειον καὶ τὸ λαμπρὸν τῆς ἀποδόσεως, τήν τε ὑπερφυῆ, καὶ τὴν διὰ πάντων ἐνδείκνυται ποίησιν τῶν εἰς τὰ παραδείγματα. καὶ ταῦτα ἀνάγουσι τὰ ῥήματα τοῦ Σωκράτους. ἡ δὲ τῶν λόγων ἑστίασις, τὴν τῶν δημιουργικῶν εἰδῶν ἀποπλήρωσιν. ἡ δὲ τοῦ Τιμαίου παράκλησις, τὴν τῶν μερικῶν αἰτίων ἐπιστροφὴν πρὸς τὸ ὅλον, καὶ πρόκλησιν τῶν ἐκεῖθεν ἀγαθῶν. ἡ δὲ τῶν θεῶν ἐπίκλησις, τὴν ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐξημμένην δημιουργίαν. οὐ γάρ ἐστι τὸ κατὰ νόμον τοιοῦτον, οἷον οἱ πολλοὶ ἀκούουσι τῶν Ἰταλικῶν, ἢ Ἀττικῶν, ἀλλ' ὥσπερ εἰώθασι λέγεσθαι παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις, τὸ ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ ὡς διάκεινται τίμα. δηλοῖ γὰρ ὁ νόμος τὴν τάξιν τὴν θείαν, καθ' ἣν ἐξήρτηται ἀεὶ τὰ δεύτερα τῶν προτέρων, καὶ πληροῦται ἀπ' αὐτῶν.

αὐτῶν. οὕτως δὲ ὁ νόμος ἀπὸ τῶν νοητῶν ἀρξάμενος, καθήκει καὶ εἰς τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν, καὶ ἀπὸ ταύτης πρόεισιν, καὶ μερίζεται περὶ τὸ πᾶν. ἅμα δὲ ἐνδείκνυται διὰ τούτων ὁ Σωκράτης, καὶ ὅτι Πυθαγορείων ἀπαιτεῖ γενέσθαι τὴν φυσιολογίαν ἀπὸ τῆς θείας αἰτίας ἀρχομένην, ἀλλὰ μὴ τοιαύτην ὁποίαν αὐτὸς ἀπεδοκίμασεν ἐν Φαίδωνι τὴν ἐκτυφλοῦσαν τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς, ἀέρας καὶ αἰθέρας αἰτιωμένην περὶ τὸν Ἀναξαγόραν. δεῖ γὰρ τὴν ἀληθινὴν φυσιολογίαν, ἐξάπτειν τῆς θεολογίας, ὥσπερ καὶ ἡ φύσις ἐξήρτηται τῶν θεῶν, καὶ διῄρηται περὶ τὰς ὅλας τάξεις αὐτῶν. ἵνα καὶ οἱ λόγοι τῶν πραγμάτων μιμῶνται φύσιν, ὧν εἰσὶ σημαντικοί. ἐπεὶ καὶ αὐτὸν τὸν Ἥφαιστον τὸν προεστηκότα τῆς φύσεως ἐρῶντα τῆς Ἀθηνᾶς οἱ μυθοπλάσται παραδεδώκασι, τῆς τῶν νοερῶν εἰδῶν τὸν διάκοσμον ὑφαινούσης, καὶ τῆς νοήσεως χορηγοῦ, πᾶσι τοῖς ἐγκοσμίοις. μέχρι δὴ τούτων συμπεπλήρωται τὸ τοῦ Τιμαίου προοίμιον. ὅπερ Σεβῆρος μὲν, οὐδ' ἐξηγήσεως ἠξίωσε τὸ παράπαν, Λογγῖνος δὲ οὐ πᾶν ἔλεγε περιττὸν, ἀλλ' ὅσα παρασκευάζει περὶ τῶν Ἀτλαντίνων, καὶ τῶν τῶν Αἰγυπτίων διηγήσεων, ὥς τε καὶ εἰώθει συνάπτειν, τῇ Σωκράτους δεήσει τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Κριτίου. λέγω δὲ τὸ, πάρειμί τε οὖν κεκοσμημένος ἐπ' αὐτὰ καὶ πάντων ἑτοιμότατος δέχεσθαι, τὸ, σκόπει δὴ τὴν τῶν ξενίων σοι διάθεσιν ὦ Σώκρατες, ᾗ διέθεμεν. Πορφύριος δὲ καὶ Ἰάμβλιχος, τῇ πάσῃ τοῦ διαλόγου προθέσει σύμφωνον ἀπέφηναν, ὁ μὲν, μερικώτερον, ὁ δὲ ἐποπτικώτερον, ὥς τε καὶ ἡμᾶς ἐνταῦθα τὸ βιβλίον περιγράψαιμεν σύμφωνον τῷ τε Πλάτωνι, καὶ τούτοις παρεξόμεθα τὴν αὐτοῦ τάξιν.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΙΜΑΙΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Τὸ προοίμιον τοῦ Τιμαίου, δύο κεφαλαίων πεποίηται παράδοσιν, συγκεφαλαίωσιν τῆς Σωκράτους πολιτείας, καὶ σύντομον ἀφήγησιν τῆς πρὸς Ἀτλαντίνους τῶν Ἀθηναίων μάχης, καὶ τῆς γενομένης νίκης περὶ αὐτῶν. ἑκάτερον δὲ τούτων πρὸς τὴν ὅλην τοῦ κόσμου θεωρίαν μεγίστην παρέχεται συντέλειαν. τὸ μὲν γὰρ τῆς πολιτείας εἶδος, καθ' αὑτὸ γνωσθὲν, τῇ τοῦ οὐρανοῦ διακοσμήσει, πρώτως ἐφήρμοζε. τὸ δὲ τοῦ πολέμου, καὶ τῆς νίκης διήγημα σύμβολον ἡμῖν ἐγγίνεται, τῆς κοσμικῆς ἐναντιώσεως. καὶ τὸ μὲν, τὴν πρώτην δημιουργίαν ἐν εἰκόσιν ὑπεγράφει, τὸ δὲ, τὴν δευτέραν. ἢ εἰ βούλει, τὸ μὲν τὴν εἰδικὴν αἰτίαν, τὸ δὲ τὴν ὑλικήν. πάντες γὰρ οἱ φυσικοὶ τὰ ἐναντία ποιοῦσιν ἀρχὰς, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἁρμοσθέντων, τὸν κόσμον ὑφιστᾶσιν. ἡ μὲν ἁρμονία καὶ ἡ τάξις, ἐκ τοῦ εἴδους, ὥσπερ ἐκ τῆς πολιτείας ὁ λόγος ἐνέφηνε κοινὸν καὶ διατεῖνον ἐπὶ πᾶν πλῆθος ἐν τάξει προϊών. ἄλλο γάρ ἐστι τὴν ἐν τῇ ψυχῇ παραδοῦναι πολιτείαν, ἄλλο τὴν ἐν ἀνθρώποις, ἄλλο τὴν κοσμικήν. ἡ δὲ τοῦ Σωκράτους ἀνακεφαλαίωσις αὐτὸ τὸ εἶδος ὑπογράψασα τῆς πολιτείας πάσης χωρισθέν, ἐπιδείκνυσιν ἡμῖν πρώτως τὴν ἐν τῷ παντὶ πολιτείαν, πρὸς ὃ καὶ τὰ μέρη πάντως ἀναφέρειν ἔστιν ἰδεῖν. ἔτι δὲ καὶ εἰ βούλει κατ' ἄλλον τρόπον, τὴν μὲν πολιτείαν ἀνάλογον τῷ οὐρανῷ τακτέον, τὸν δὲ πόλεμον, τῇ γενέσει. διήκει μὲν γὰρ ἡ πολιτεία, μέχρι τῶν ἐσχάτων. ἐπειδὴ πάντα τέτακται περὶ τὴν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ σειρὰν μέχρι τῶν ἐγκοσμίων διήκουσαν. καὶ προϋφέστηκεν πᾶς ἡ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐναντίωσις, ἢ περὶ τὰς διττὰς περιφορὰς τῶν σωμάτων, τήν τε ἐπὶ δεξιὰ, καὶ τὴν ἐπ' ἀριστερὰ, ἢ περὶ τοὺς διττοὺς κύκλους τῶν ψυχῶν, τὸν ταὐτοῦ καὶ θατέρου, ἢ περὶ τὰ γένη τοῦ ὄντος, στάσιν καὶ κίνησιν, ἢ κατὰ τὰς θείας ἰδιότητας, τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, ἢ κατ' ἄλλην ὁποιανοῦν τοιαύτην τομήν. μᾶλλον μὲν οὖν, ἡ μὲν πολιτεία πρὸς τὸν οὐρανὸν, ὁ δὲ πόλεμος οἰκείως ἔχει πρὸς τὴν γένεσιν. διὸ καὶ ἡ μὲν, Διός ἐστιν, ὁ δὲ Ποσειδῶνος λήξει προσήκει. κατὰ δὲ τὴν τῶν μερῶν θεωρίαν δι' εἰκόνων ἀνατείνεσθαι δεῖ, πρὸς τὴν τοῦ ὅλου γνῶσιν, καὶ κατὰ τὴν εἰκόνων ἐπίβλεψιν αὐτῶν, ἀντέχεσθαι λοιπὸν χρὴ τῶν παραδειγμάτων, ἀπὸ τῶν μικρῶν τὰ μείζω μυουμένους. ἔδει γὰρ προτέλεια, ταῦτα καταβέβληται, καὶ μικρὰ μυστήρια, τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς ἀνακινοῦντα, πρὸς τὴν τοῦ ὅλου καὶ παντὸς περίληψιν. καὶ τὴν θεωρίαν, τῆς τε μιᾶς αἰτίας, καὶ μιᾶς προόδου τῶν ἐγκοσμίων ἁπάντων. πᾶν γὰρ ἐξ ἑνός ἐστι καὶ ἔμπαλιν εἰς ἓν ἰόντα, μετὰ τοῦ μερικωτέρας ἔχειν κατ' ἄλλας μοίρας ἐπιστατούσας δυνάμεις τὸ πᾶν. πρὶν δὲ ἅψηται τῆς ὅλης πραγματείας, ἐπὶ θεῶν παρακλήσεις καὶ εὐχὰς τρέπεται, μιμούμενος καὶ ταύτῃ τὸν τοῦ παντὸς ποιητὴν, ὃς πρὸ τῆς ὅλης δημιουργίας, εἴς τε τὸ χρηστήριον εἰσιέναι λέγεται τῆς νυκτὸς, κἀκεῖθεν πληροῦσθαι τῶν θείων νοήσεων, καὶ τὰς τῆς δημιουργίας ἀρχὰς ὑποδέχεσθαι, καὶ ἀπορίας εἰ θέμις εἰπεῖν ἁπάσας διαλύειν. καὶ δὴ καὶ τὸν πατέρα παρακαλεῖν εἰς τὴν τῆς δημιουργίας σύλληψιν, πρὸς μὲν τὴν νύκτα ὁ θεολόγος πεποίηται λέγων. Μαῖα θεῶν ὑπάτη νὺξ ἄμβροτε πῶς τάδε φράζεις. Πῶς χρή με ἀθανάτων ἀρχὴν κρατερόφρονα θέσθαι. καὶ ἀκούει παρ' αὐτῆς. Αἰθέρι πάντα πέριξ ἀφάτῳ λαβὲ τῷ δ' ἐνὶ μέσσῳ Οὐρανόν. Καὶ περὶ πάσης ἑξῆς ἀναδιδάσκεται τῆς κοσμοποιίας. πρὸς δὲ τὸν Κρόνον πάλιν μετὰ τοὺς δεσμοὺς μόνον οὐκ εὐχόμενός φησιν. Ὄρθου δ' ἡμετέρην γενεὴν ἀριδείκετε δαῖμον. Καὶ διὰ πάντων τῶν ἐχομένων “

τὴν τοῦ πατρὸς εὐμένειαν προκαλούμενος. καὶ πῶς γὰρ ἄλλως ἔμελλε θεῶν πάντα πληρώσειν, καὶ τῷ αὐτοζώῳ αὐτομοιώσειν τὸ αἰσθητόν, ἢ πρὸς τὰς ἀφανεῖς αἰτίας τῶν ὅλων ἀνατεινόμενος. ἀφ' ὧν αὐτὸς πεπληρωμένος ἔμελλεν ἀποκραδίης προφέρειν πάλιν θέσκελα ἔργα. δεῖ δὴ οὖν πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων περὶ εὐχῆς ἡμᾶς τι γνῶναι σαφές, τίς τε ἡ οὐσία αὐτῆς, καὶ τίς ἡ τελειότης, καὶ πόθεν ἐνδίδοται ταῖς ψυχαῖς. ὁ μὲν γὰρ φιλόσοφος Πορφύριος διοριζόμενος, τίνες μὲν τῶν παλαιῶν προσήκαντο τὴν εὐχήν, τίνες δὲ οὔ, περιήγαγεν ἡμᾶς ἐπ' ἄλλας καὶ ἄλλας δόξας λέγων, ὡς συλλήβδην εἰπεῖν, ὡς οὔτε οἱ τὴν πρώτην ἀθεότητα νοσοῦντες προσποιοῦνται τὴν ἐκ τῆς εὐχῆς ὠφέλειαν, οἵ γε μὴ δὲ εἶναι λέγοντες θεούς, οὔτε οἱ τὴν δευτέραν ὅσοι τὴν πρόνοιαν ἄρδην ἀνατρέπουσι, θεοὺς μὲν διδόντες, προνοεῖν δὲ μὴ οἰόμενοι, οὔθ' οἱ καὶ εἶναι μὲν καὶ προνοεῖν αὐτοὺς συγχωροῦντες, ἅπαντα δὲ ἀπ' αὐτῶν ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι. τῶν γὰρ ἐνδεχομένων καὶ ἄλλως γίνεσθαι ὄντων, ἀναιρεῖται τὸ τῆς εὐχῆς ὄφελος. ὅσοι δὲ καὶ εἶναι καὶ προνοεῖν φασὶν αὐτούς, καὶ πολλὰ τῶν γιγνομένων ἐνδέχεσθαι καὶ ἄλλως ἔχειν, οὗτοι καὶ τὰς εὐχὰς εἰκότως παραδέχονται, καὶ τὸν βίον ἡμῶν ἀνορθοῦν ὁμολογοῦσι. καὶ δὴ προστιθέασιν ὅτι τῷ σπουδαίῳ ἡ εὐχὴ μάλιστα προσήκει. διότι συναφὴ πρὸς τὸ θεῖόν ἐστι. τὸ δὲ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον συνάπτεσθαι φιλεῖ, τοῖς δὲ θεοῖς ὁ σπουδαῖος ὁμοιότατος. καὶ διότι ἐν φρουρᾷ ὄντες οἱ τῆς ἀρετῆς ἀντεχόμενοι, καὶ ὑπὸ τοῦ σώματος ὡς δεσμωτηρίου συνειλημμένοι, δεῖσθαι τῶν θεῶν ὀφείλουσι περὶ τῆς ἐντεῦθεν μεταστάσεως. καὶ ὅτι ὡς παῖδας ἐκ πατέρων ἀποσπασθέντας εὔχεσθαι προσήκει περὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀληθινοὺς ἡμῶν πατέρας τοὺς θεοὺς ἐπανόδου. καὶ ὅτι ἀπάτορες τινὲς ἅμα καὶ ἀμήτορες ἐοίκασιν εἶναι, οἱ μὴ ἀξιοῦντες εὔχεσθαι μηδ' ἐπιστρέφειν εἰς τοὺς κρείττονας. καὶ ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐν σοφίᾳ διενεγκόντες περὶ εὐχὰς ἐσπούδασαν, Ἰνδῶν μὲν Βραχμᾶνες, Μάγοι δὲ Περσῶν, Ἑλλήνων δὲ οἱ θεολογικώτατοι, οἳ καὶ τελετὰς κατεστήσαντο καὶ μυστήρια. Χαλδαῖοι δὲ καὶ τὸ ἄλλο θεῖον ἐθεράπευσαν, καὶ αὐτὴν τὴν θεῶν ἀρετὴν θεῶν εἰπόντες ἐσεβάσθησαν, πολλοῦ δέοντες διὰ τὴν ἀρετὴν ὑπερφρονεῖν τῆς ἱερᾶς θρησκείας. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, ὅτι μέρος ὄντας τοῦ παντός, δεῖσθαι προσήκει τοῦ παντός. ἡ γὰρ πρὸς τὸ ὅλον ἐπιστροφὴ παρέχεται τὴν σωτηρίαν. εἴ τε οὖν ἀρετὴν ἔχεις, παρακλητέον σοι τὸν τὴν ὅλην ἀρετὴν προειληφότα. τὸ γὰρ πᾶν ἀγαθὸν αἴτιον ἔσται καὶ σοὶ τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ σοὶ προσήκοντος. εἴ τε σωματικόν τι ζητεῖς ἀγαθόν, ἔστιν ἡ τοῦ παντὸς σώματος ἐν τῷ κόσμῳ συνεκτικὴ δύναμις. ἐκεῖθεν οὖν ἐφήκειν ἀνάγκη καὶ τοῖς μέρεσι τὸ τέλειον. ταύτην μὲν ὁ Πορφύριος ὡς συντόμως εἰπεῖν, ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος τοιαύτην ἱστορίαν, οὐδὲν ἡγεῖται προσήκειν ἐν τοῖς προκειμένοις. οὐ γὰρ περὶ ἀθέων ἀνθρώπων ὁ λόγος τῷ Πλάτωνι νῦν, ἀλλὰ περὶ σωφρονούντων καὶ θεοῖς προσομιλεῖν δυναμένων. οὐ δὲ περὶ ἀμφισβητούντων περὶ τὰ ἔργα τῆς ὁσιότητος, ἀλλὰ περὶ τῶν σῴζεσθαι βουλομένων ὑπὸ τῶν τὰ ὅλα σωζόντων παραδίδωσι τήν τε δύναμιν τῆς εὐχῆς, καὶ τὴν τελειότητα θαυμαστήν τινα καὶ ὑπερφυῆ, καὶ πᾶσαν ὑπεραίρουσαν ἐλπίδα. προσήκει δὲ ἡμᾶς ἐπὶ τὸ συνηθέστερον τοῖς ἀκούουσι καὶ γνωριμώτερον τὸν λόγον μετάγοντας, τήν τε ἐκείνου σαφῆ ποιῆσαι διάνοιαν, καὶ τῷ Πλάτωνι συμφώνους ἀποδοῦναι τοὺς περὶ εὐχῆς λόγους. ἀρκτέον οὖν ἐντεῦθεν. πάντα τὰ ὄντα θεῶν ἐστιν ἔκγονα, καὶ παράγεται ὑπ' αὐτῶν ἀμέσως πάντα, καὶ ἱδρύεται ἐν αὐτοῖς. οὐ γὰρ μόνον ἡ κατὰ τὴν συνέχειαν τῶν πραγμάτων ἐπιτελεῖται πρόοδος ἀεὶ τῶν ἑξῆς ἐκ τῶν προσεχῶν αἰτίων ὑφισταμένων, ἀλλὰ καὶ αὐτόθεν ἐκ τῶν θεῶν ἐστιν, ὅπῃ γεννᾶται τὰ πάντα, κἂν πορρωτάτω τῶν θεῶν εἶναι λέγηται, κἂν αὐτὴν εἴποις τὴν ὕλην. οὐδενὸς γὰρ ἀφέστηκε τὸ θεῖον, ἀλλὰ πᾶσιν ἐξ ἴσου πάρεστιν. διὸ κἂν τὰ ἔσχατα λάβῃς, καὶ τούτοις τὸ θεῖον παρὸν εὑρήσεις. ἔστι γὰρ πανταχοῦ τὸ ἕν, καθ' ὃ τῶν ὄντων ἕκαστον ἐκ θεῶν ὑφέστηκεν. προελθόντα δὲ πάντα ἐκ θεῶν, οὐκ ἐξελήλυθεν ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἐνερρίζωται ἐν αὐτοῖς. ποῦ γὰρ ἂν καὶ ἐξέλθοι, πάντα τῶν θεῶν περιειληφότων, καὶ προκατειληφότων, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐχόντων. τὸ γὰρ ἐπέκεινα τῶν θεῶν, τὸ μηδαμῶς ὄν ἐστι. πάντα δὲ τὰ ὄντα κύκλῳ περιείληπται, ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ἐν αὐτοῖς ἐστι. θαυμαστὸν οὖν τινα τρόπον καὶ προῆλθε πάντα καὶ οὐ προῆλθεν. οὐ γὰρ ἀπεσπάσθη τῶν θεῶν, οὐδὲ αὖ ἀποσπασθέντα εἶναι δύναται. διότι καὶ πάντα τὰ ἔκγονα τῶν πατέρων ἀποσπώμενα πρὸς τὴν ἀχένειαν εὐθὺς ὑποτρέχει τοῦ μὴ ὄντος. ἀλλ' ἵδρυταί πως ἐν αὐτοῖς, καὶ ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν, ἑαυτοῖς μὲν προελήλυθε, μένει δὲ τοῖς θεοῖς. ἐπεὶ δὲ προελθόντα καὶ ἐπιστρέφειν ἔδει, μιμούμενα τὴν τῶν θεῶν ἔκφανσίν τε καὶ εἰς τὸ αἴτιον στροφήν, ἵνα καὶ κατὰ τὴν τελεσιουργὸν τριάδα, καὶ ταῦτα διατεταγμένα, πάλιν ὑπὸ τῶν θεῶν περιέχηται, καὶ τῶν πρωτίστων ἑνάδων, δευτέραν τινὰ δέχεται παρ' αὐτῶν τελειότητα καθ' ἣν ἐπιστρέφειν δύναται πρὸς τὴν ἀγαθότητα τῶν θεῶν, ὅπως ἂν ἐρριζωμένα τὴν ἀρχὴν ἐν θεοῖς διὰ τῆς ἐπιστροφῆς, αὖθις ἐν αὐτοῖς ὑπερείδηται, κύκλον τινὰ τοῦτον ἐκ θεῶν τε ἀρχόμενον, καὶ εἰς θεοὺς λήγοντα ποιούμενα. πάντ' οὖν καὶ μένει καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τοὺς θεούς, ταύτην λαβόντα παρ' αὐτῶν τὴν δύναμιν, καὶ διττὰ συνθήματα κατ' οὐσίαν ὑποδεξάμενα. τὰ μὲν ὅπως ἐκεῖ μένῃ, τὰ δὲ ὅπως ἂν ἐπιστρέφῃ προελθόντα, καὶ ταῦτα οὐκ ἐν ψυχαῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις ἀψύχοις πάρεστι θεωρεῖν. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶ τὸ καὶ τούτοις τὴν συμπάθειαν πρὸς ἄλλας καὶ ἄλλας δυνάμεις ἐναπεργαζόμενον, καὶ τὰ σύμβολα παρὰ τῆς φύσεως εἰληχέναι, τὰ μὲν πρὸς ἄλλην, τὰ δὲ πρὸς ἄλλην οἰκειοῦντα θεῶν

σειρὰν

σαρέρ. αὐτόθεν γὰρ καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐξηρτημένη τῶν θεῶν ἡ φύσις, καὶ διακεκριμένη πρὸς τὰς τῶν θεῶν τάξεις ἐντίθησι, καὶ τοῖς σώμασι τῆς πρὸς θεοὺς αὐτῶν οἰκειότητος συνθήματα. τοῖς μὲν, ἡλιακά, τοῖς δὲ, σεληνιακά, τοῖς δὲ, ἄλλου τινὸς θεῶν. καὶ ἐπιστρέφει καὶ ταῦτα πρὸς θεούς. τὰ μὲν, ὡς πρὸς θεοὺς ἁπλῶς, τὰ δὲ, ὡς πρὸς τούσδε τοὺς θεούς, τελειοῦσα τὰ ἑαυτῆς γεννήματα, κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην ἰδιότητα θεῶν. ταῦτα οὖν πολλῷ πρότερον καὶ ὁ δημιουργὸς ψυχὰς ἐνέσπειρε, τοῦ τε μένειν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἐπιστρέφειν συνθήματα δούς. καὶ διὰ μὲν τοῦ ἑνὸς ἱδρύσας αὐτάς, διὰ δὲ τοῦ νοῦ, τὴν ἐπιστροφὴν αὐταῖς καταχαραξάμενος. πρὸς δὲ τὴν ἐπιστροφὴν ταύτην, ἡ εὐχὴ μεγίστην παρέχεται συντέλειαν. συμβόλοις ἀρρήτοις τῶν θεῶν, ἃ τῶν ψυχῶν ὁ πατὴρ ἐνέσπειρεν αὐταῖς, τῶν θεῶν τὴν εὐποιίαν, ἕλκουσα εἰς ἑαυτήν, ἑνοῦσα μὲν τοὺς εὐχομένους ἐκείνοις πρὸς οὓς εὔχονται, συνάπτουσα δὲ καὶ τὸν τῶν θεῶν νοῦν, πρὸς τοὺς τῶν εὐχομένων λόγους. κινοῦσα δὲ τὴν βούλησιν τῶν τελείως τὰ ἀγαθὰ περιεχόντων, τῶν ἐν ἑαυτοῖς ἐπὶ τὴν ἄφθονον αὐτῶν μετάδοσιν, πειθοῦς τε οὖσα τῆς θείας δημιουργός, καὶ ὅλα τὰ ἡμέτερα τοῖς θεοῖς ἐνιδρύουσα. ἡγεῖται δὲ τῆς τελείας, καὶ ὄντως οὔσης εὐχῆς, πρῶτον ἡ γνῶσις τῶν θείων τάξεων πασῶν, αἷς πρόσεισιν ὁ εὐχόμενος. οὐ γὰρ ἂν οἰκείως προσέλθοι μὴ τὰς ἰδιότητας αὐτῶν ἐγνωκώς. διὸ καὶ τὸ λόγιον, τὴν πυριθαλπῆ ἔννοιαν πρωτίστην ἔχειν τάξιν ἐν τῇ ἱερᾷ θρησκείᾳ παρεκελεύσατο. δευτέρα δὲ μετὰ ταύτης, ἡ οἰκείωσις κατὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον ὁμοίωσιν ἡμῶν τῆς συμπάσης καθαρότητος, ἁγνείας, παιδείας, τάξεως. δι' ἧς τὰ ἡμέτερα προσάγομεν τοῖς θεοῖς, ἕλκοντες τὴν ἀπ' αὐτῶν εὐμένειαν. καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν ὑποκατακλίνοντες αὐτοῖς. τρίτη δὲ ἡ συναφή, καθ' ἣν ἐφαπτόμεθα τῆς θείας οὐσίας τῷ ἀκροτάτῳ τῆς ψυχῆς. καὶ συννεύομεν πρὸς αὐτήν. ἐπὶ δὲ ταύταις ἡ ἐμπέλασις, οὕτω γὰρ αὐτὴν καλεῖ τὸ λόγιον, τῷ πυρὶ γὰρ βροτὸς ἐμπελάσας θεόθεν φάος ἕξει. μείζονα τὴν κοινωνίαν ἡμῖν παρεχομένη, καὶ τρανεστέραν τῆς μετουσίας τοῦ τῶν θεῶν φωτός. τελευταία δὲ ἡ ἕνωσις αὐτῷ τῷ ἑνὶ τῶν θεῶν, τὸ ἓν τῆς ψυχῆς ἐνιδρύουσα, καὶ μίαν ἐνέργειαν ἡμᾶς τε ποιοῦσα, καὶ τῶν θείων. καθ' ἣν οὐδὲ ἑαυτῶν ἐσμὲν, ἀλλὰ τῶν θεῶν, ἐν τῷ θείῳ φωτὶ μένοντες, καὶ ὑπ' αὐτοῦ κύκλῳ περιεχόμενοι. καὶ τοῦτο πέρας ἐστὶ τὸ ἄριστον τῆς ἀληθινῆς εὐχῆς, ἵνα συνάψῃ τὴν ἐπιστροφὴν τῇ μονῇ, καὶ πᾶν τὸ προελθὸν ἀπὸ τοῦ τῶν θεῶν ἑνός, αὖθις ἐνιδρύσῃ τῷ ἑνί. καὶ τὸ ἐν ἡμῖν φῶς, τῷ τῶν θεῶν φωτὶ περιλάβῃ. οὐκ ἄρα σμικρόν τι μόριόν ἐστιν ἡ εὐχὴ τῆς ὅλης ἀνόδου τῶν ψυχῶν, οὐδὲ ὁ ἀρετὴν ἔχων, ἀπροσδεής ἐστι, τῶν ἀπὸ τῆς εὐχῆς προσγιγνομένων ἀγαθῶν. ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον ἡ ἄνοδος δι' αὐτῆς ἐπιτελεῖται. καὶ μετὰ ταύτης καὶ τὸ κεφάλαιον τῆς ἀρετῆς, ἡ περὶ θεοὺς ἐστὶν ὁσιότης. ὅλως δὲ ἄλλον εὔχεσθαι οὐ προσήκειν, ἢ τὸν ἀγαθὸν διαφερόντως, ὥς φησιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος. τούτῳ γὰρ ἀνυσιμώτατον γίγνεται πρὸς τὸν εὐδαίμονα βίον, τὸ προσομιλεῖν θεοῖς. τοῖς δὲ κακοῖς, τἀναντία τούτων πέφυκεν, μὴ καθαρῷ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι, οὐ θεμιτόν. δεῖ δὴ οὖν τὸν γνησίως ἀντιληψόμενον τῆς εὐχῆς, ἵλεώς τε ποιεῖσθαι τοὺς θεούς, καὶ ἀνεγείρειν ἐν ἑαυτῷ τὰς περὶ θεῶν ἐννοίας. τὸ γὰρ προσηνὲς τῶν κρειττόνων, πρώτιστόν ἐστιν ὁρμητήριον τῆς μετουσίας αὐτῶν. καὶ χρὴ ἀδιαλείπτως ἔχεσθαι, τῆς περὶ τὸ θεῖον θρησκείας. δηθύνοντι γὰρ βροτῷ, κραιπνοὶ μάκαρες τελέθουσι. καὶ τὴν τάξιν τῶν θείων ἔργων φυλάττειν ἀσάλευτον, ἀρετάς τε ἀπὸ τῆς γενέσεως καθαρτικάς, καὶ ἀναγωγοὺς προβεβλῆσθαι, καὶ πίστιν καὶ ἀλήθειαν, καὶ ἔρωτα. ταύτην ἐκείνην τὴν τριάδα, καὶ ἐλπίδα τῶν ἀγαθῶν, ἄτρεπτόν τε ὑποδοχὴν τοῦ θείου φωτός, καὶ ἔκστασιν ἀπὸ πάντων τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, ἵνα μόνος τις τῷ θεῷ μόνῳ συνῇ, καὶ μὴ μετὰ πλήθους τῷ ἑνὶ συνάπτειν ἑαυτὸν ἐγχειρῇ. πᾶν γὰρ τοὐναντίον ὁ τοιοῦτος δρᾷ, καὶ ἀφίστησιν ἑαυτὸν τῶν θεῶν. ὡς γὰρ μὴ θέμις μετὰ τοῦ μὴ ὄντος τῷ ὄντι προσομιλεῖν, οὕτως οὐδὲ μετὰ πλήθους τῷ ἑνὶ συνάπτεσθαι δυνατόν. ἃ μὲν οὖν περὶ εὐχῆς εἰδέναι δεῖ τὰ πρῶτα, τοιαῦτά ἐστιν, ὅτι οὐσία μὲν αὐτῆς, ἡ συναγωγὸς καὶ συνδετικὴ τῶν ψυχῶν πρὸς τοὺς θεούς. μᾶλλον δὲ πάντων τῶν δευτέρων ἑνοποιὸς πρὸς τὰ πρότερα. πάντα γὰρ εὔχεται, πλὴν τοῦ πρώτου, φησὶν ὁ μέγας Θεόδωρος. τελειότης δὲ ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῶν κοινοτέρων ἀγαθῶν, λήγουσα δὲ εἰς τὴν θείαν ἕνωσιν, καὶ κατὰ μικρὸν συνεθίζουσα τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ θεῖον φῶς. ἐνέργεια δὲ δραστήριος καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀποπληρωτική, καὶ κοινὰ ποιοῦσα τὰ ἡμέτερα τοῖς θεοῖς. αἰτίας δὲ τῆς εὐχῆς, ὡς μὲν ποιητικὰς ἀπολογιζόμεθα εἶναι τὰς δραστηρίους τῶν θεῶν δυνάμεις, τὰς ἐπιστρεφούσας καὶ ἀνακαλουμένας ἐπ' αὐτοὺς τοὺς θεούς. ὡς δὲ τελικάς, τὰ ἄχραντα ἀγαθὰ τῶν ψυχῶν, ἃ δὴ καρποῦνται ἐνιδρυθεῖσαι τοῖς θεοῖς. ὡς δὲ παραδειγματικὰς τὰ πρωτουργὰ αἴτια τῶν ὄντων, ἃ καὶ προῆλθεν ἐκ τἀγαθοῦ, καὶ ἥνωται πρὸς αὐτό, κατὰ μίαν ἄρρητον ἕνωσιν. ὡς δὲ εἰδικάς, τὰ ἀφομοιωτικὰ τῶν ψυχῶν πρὸς τοὺς θεούς, καὶ τελεσιουργὰ τῆς ὅλης αὐτῶν ζωῆς. ὡς δὲ ὑλικά, τὰ συνθήματα τὰ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ ταῖς οὐσίαις αὐτῶν ἐνδοθέντα, πρὸς ἀνάμνησιν τῶν ὑποστησάντων αὐτὴν καὶ τὰ ἄλλα θεῶν. καὶ μὴν καὶ τοὺς τρόπους τῶν εὐχῶν ἀφοριζόμεθα πολυειδεῖς ὄντας, τοὺς μὲν κατὰ γένη καὶ εἴδη τῶν θεῶν. δημιουργικὴ γάρ ἐστιν εὐχή, καὶ καθαρτικὴ καὶ ζωοποιός. δημιουργικὴ μὲν, οἷον ὑπὲρ ὄμβρων καὶ ἀνέμων. οἱ γὰρ δημιουργοί, καὶ τούτων αἴτιοι γενέσεως. καὶ αἱ τῶν εὐδιεινῶν ἀνέμων εὐχαὶ παρ' Ἀθηναίοις, πρὸς τούτους ἐγίνοντο τοὺς θεούς. καθαρτικαὶ δέ, ἐπὶ ἀποτροπαῖς λοιμικῶν νοσημάτων, ἢ παντοίων μολυσμῶν. οἵας δὴ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἔχομεν ἀναγεγραμμένας. ζωοποιοὶ δέ, ὡς

αἱ ὑπὲρ τῶν καρπῶν γενέσεως θεραπεύουσαι τοὺς κρείττονας ἡμῶν τῆς ζωογονίας αἰτίους, καὶ τελεσιουργοί. διότι πρὸς τὰς τάξεις ταύτας ἡμᾶς ἀνατείνουσι τῶν θεῶν. καὶ ὁ ἐναλλάττων τὴν τούτων κρίσιν, ἀποπίπτει τῆς ὀρθότητος τῶν εὐχῶν. τοὺς δὲ περὶ τὰ πράγματα, περὶ ἃ αἱ εὐχαὶ γίνονται. πρῶται μὲν γάρ εἰσιν αἱ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς σωτηρίας. δεύτεραι δέ, αἱ ὑπὲρ τῆς τοῦ σώματος εὐκρασίας. τρίται δὲ αἱ ὑπὲρ τῶν ἐκτὸς ἐπιμελούμεναι. τοὺς δέ, περὶ τὴν διαίρεσιν τῶν καιρῶν ἐν οἷς ποιούμεθα τὰς εὐχάς, ἢ περὶ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, ἢ περὶ τὰ κέντρα τῆς ἡλιακῆς περιφορᾶς, ἢ κατὰ τὰς ἄλλας τοιαύτας ἐπιβολὰς διοριζομένης τὰς πολυειδεῖς εὐχάς. » Ἀλλ' ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε δὴ πάντες ὅσοι καὶ κατὰ βραχὺ » σωφροσύνης μετέχουσιν ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ καὶ σμικροῦ πράγματος, θεὸν ἀεί που καλοῦσιν. Ὁρᾷς ὁποίαν μὲν ὁ Πλάτων ὑπόθεσιν εἰς τὸν Τίμαιον ἀνέπεμψεν; ὁποῖον δὲ τὸν ἀκροατὴν αὐτῷ τὸν Σωκράτην προσήγαγεν; ὁποίαν δὲ ἀρχὴν τοῦ λόγου ὑπέγραψεν; ἡ μὲν γὰρ ὑπόθεσις, εἰς τὴν ὅλην ἀνήκει δημιουργίαν, ὁ δὲ ἀκροατής, καθ' ἕνα νοῦν καὶ μίαν τῶν ὅλων θεωρίαν αὐτῷ συνάγεσθαι παρεσκεύασε. διὸ καὶ αὐτός, ἐπὶ τὴν εὐχὴν ἀνήγειρε τὸν Τίμαιον. ἡ δὲ ἀρχὴ τῶν λόγων, ἀπὸ τῆς τῶν θεῶν ὡρμημένη κλήσεως, οὕτω μιμεῖται τὴν τῶν ὄντων πρόοδον, ἃ δὴ μένοντα πρῶτον ἐν θεοῖς, οὕτω τὴν ἀπ' αὐτῶν ἔλαχεν ἀπογέννησιν. ἐπειδὴ δὲ πάντας τοὺς κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχοντας ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ καὶ σμικροῦ πράγματος, θεὸν ἀεὶ χρῆναι καλεῖν διατέτακται, κατίδωμεν ἀπὸ ποίας δή τινος ἐννοίας οὗτοι ταύτην ἐφ' ἑκάστης ποιοῦνται τὴν ἐπίκλησιν τῶν θεῶν. οὐ γάρ που σωφρονοῦντας εἰκὸς μὴ τοῦ ὄντος στοχάζεσθαι, καὶ τῆς περὶ τῶν θεῶν ἐπιστήμης γνησίως ἀντιλαμβάνονται, οἱ νοῦν καθαρὸν προστησάμενοι τῆς θεωρίας, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν τοῖς τῆς ψυχῆς ἀποθέμενοι πλεονεκτήμασιν, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις, οὐδὲ ταῖς ἔξωθεν τύχαις, καὶ τὴν τῆς προνοίας καθαροῦσι δύναμιν, διὰ πάντων τῶν ὄντων διήκουσαν, καὶ πάντα πρὸς τὸ πᾶν συναρμόζουσαν, ὡς ἂν ἔχοι κάλλιστα τό, τε ὅλον καὶ τὰ μέρη, καὶ μηδὲν ἄμοιρον ᾖ τῆς θεόθεν ἐφηκούσης εἰς ἕκαστα προμηθείας. τοῦτο δὲ αὖ ὁρῶντες, ἐφ' ἑκάστῃ πράξει καθ' ἑκάστην ἐνέργειαν εἰκότως καλοῦσι συλλήπτορα, τὰς ἑαυτῶν ὁρμὰς ἐμβιβάζοντες τὰς ἑαυτῶν ποιήσεις, πρὸς τὸ πᾶν μετὰ τῶν ὅλων, καὶ ἐνιδρύοντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγαθότητι τῶν θεῶν. καὶ γὰρ τὰ σμικρὰ δοκοῦντα τῆς προνοίας ἀπολαύοι, καὶ ἔστι μεγάλα, καθ' ὅσον ἐξήρτηται τῶν θεῶν, ὥσπερ αὖ καὶ τὰ μεγάλα κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν ἀποστάντα τοῦ θείου, πανσμικρὰ καὶ οὐδενὸς ἄξια φαίνεται. ταῦτα μὲν οὖν ἡ σωφροσύνη παρέχεται ταῖς ψυχαῖς, οὐχ ὅσα ἀνθρωπίνη τις ἕξις, οὐδὲ πλησιάζουσα πρὸς τὴν λεγομένην ἐγκράτειαν, ἀλλ' ἔνθεος ἐνέργεια τῆς ψυχῆς, εἰς ἑαυτήν τε καὶ τὸ θεῖον ἐπεστραμμένης, καὶ τὴν ἐν θεοῖς τῶν πάντων αἰτίαν ὁρώσης, κἀκεῖθεν τά τε ἄλλα, καὶ τὰ προϊόντα θεωμένης. δι' ὧν ὥσπερ ἀφορμῶν καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀνατρέχειν δυνάμεθα, παρ' αὐτῶν ἡμῖν ἐνδεδομένων. τά τε ἐν ἑκάστοις σύμβολα τῶν θεῶν καὶ τῶν σμικροτάτων εὑρισκούσης, καὶ διὰ τούτων ἕκαστα πρὸς τοὺς θεοὺς οἰκειούσης. ἐπειδὴ δὲ παρήγαγον μὲν οἱ θεοί, καὶ πᾶσαν ἡμῶν τὴν οὐσίαν καὶ τὸ αὐτοκίνητον ἡμῖν ἐδωρήσαντο πρὸς τὴν αἵρεσιν τοῦ ἀγαθοῦ. διαφερόντως δὲ ἡ ποίησις αὐτῶν ἐν ταῖς ἐκτὸς ἡμῶν ἐνεργείαις ἐνδείκνυται. καίτοι καὶ βουλευόμενοι τῆς παρ' αὐτῶν δεόμεθα προμηθείας. δηλοῦσι δὲ Ἀθηναῖοι καὶ Βουλαῖον Δία τιμήσαντες, καὶ αἰρούμενοι τῆς ἐξ αὐτῶν συλλήψεως. ἵνα βουλευόμενοι μέν, τὸ λυσιτελοῦν εὕρωμεν, αἰρούμενοι δέ, μὴ διὰ πάθος ἐπὶ τὸ χεῖρον ῥέψωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον πράττοντες καὶ ὁρμῶντες, τὸ μὲν αὐτοκίνητον ἐλαχίστην δύναμιν ἔχον ὁρῶμεν τὸ δὲ ὅλον τῆς τῶν θεῶν ἠρτημένον προνοίας. καὶ διὰ ταῦτα δὴ καὶ ὁ Τίμαιος ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ φησὶν τοὺς σωφρονοῦντας θεὸν ἀεί που καλεῖν. διακρῖναι γὰρ ἐπὶ μὲν τῶν αἱρέσεων, τὴν πρόνοιαν ἀπὸ τοῦ ἐφ' ἡμῖν ἀδυνατοῦμεν, ἐπὶ δὲ τῶν ὁρμῶν, μᾶλλον δυνάμεθα. διότι τὸ αὐτοκίνητον ἧττον ἐν ταύταις. οὐ γὰρ ἐφ' ὅσον ἡ πρόνοια διήκει τῶν θεῶν ἐπὶ τοσοῦτον διατείνει, καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται, πολλάκις τὰ κρείττω καὶ πρὸ τῶν δευτέρων ἐνεργεῖ, καὶ σὺν αὐτοῖς, καὶ μετ' αὐτά, καὶ περιέχει πάντοθεν τὰς τῶν ὑφειμένων ἐνεργείας. ἀλλὰ πῶς φησὶν ὁ ἐπικούρειος Εὐρίμαχος οὐκ εἰς ἄπορον προΐεμεν εἰ ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ καὶ σμικροῦ πράγματος εὐχῆς δεόμεθα. κἂν γὰρ εὐξώμεθα πάλιν ἄλλης εὐχῆς δεήσει, καὶ οὐδαμοῦ στησόμεθα. λυτέον δὲ τὴν ἀπορίαν ὡς ὁ Πορφύριος, ὅτι οὐκ εἴρηται ἐπὶ παντὶ πράγματι δεῖν εὔχεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ πράγματος. ἐπὶ πράγματα μὲν οὖν ὁρμῶμεν, ἐπὶ δὲ τὰς ὁρμὰς οὐχ ὁρμῶμεν. ὥς τε οὐκ ἐπ' ἄπειρον ἡ ὁδός. ἢ ἔτι μένει τὸ ἄπορον. καὶ γὰρ ἐπὶ τὴν εὐχὴν ὁρμῶμεν, ὥς τε καὶ ἐπὶ ταύτῃ δεήσει πάλιν εὐχῆς, καὶ ἐπὶ ταύτης αὖθις ὁρμῇ εἰς ἄπειρον. κάλλιον οὖν λέγειν ὅτι ὁ περὶ ὁτουοῦν τῶν πραγμάτων εὐχόμενος, ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου πρότερον ὁμολογήσει τοῖς θεοῖς, ὅτι δύναμιν ἔλαχε παρ' αὐτῶν τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐπιστροφῆς, καὶ ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις πράγμασι τὸ ἀγαθὸν διὰ τὴν εὐχὴν παραγίνοιτ' ἄν, τῇ δὲ εὐχῇ δι' ἑαυτήν. οὐδὲν οὖν ἄλλης εὐχῆς δεήσεται ἐν ἑαυτῇ τὸ ἀγαθὸν συλλαβοῦσα, καὶ τὴν πρὸς τὸ θεῖον παρέχουσα κοινωνίαν. » Ἡμᾶς δὲ τοὺς περὶ τοῦ παντὸς λόγους ποιεῖσθαί πῃ » μέλλοντας ᾗ γέγονεν ἢ καὶ εἰ ἀγενές ἐστιν, εἰ μὴ παντάπασι παραλλάττομεν. Τὴν μὲν ὑπόθεσιν θαυμαστὴν ἡλίκην ἀπέφηνεν, ἑαυτὸν δὲ ἐμμελῶς ἐν τῇ σώφρονι τάξει διεφύλαξε, τὸ μέσον εἰρωνείας τε καὶ ἀλαζονείας διώκων. εἰπὼν γὰρ ἔμπροσθεν, ὅτι καὶ οἱ κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχοντες ἐπὶ παντὸς ὁρμῇ καὶ σμικροῦ πράγματος, θεὸν καλοῦσι, τὸ μὲν προκείμενον αὐτῶν λίαν ἐξῆρε τῶν

σμικρῶν

σμικρῷ πράγματι τοὺς περὶ τοῦ παντὸς λόγους ἀντιθείς. ἑαυτὸν δὲ ἀσφαλῶς οὐκ εἰς ἄκρον ἥκειν ἔφατο σωφροσύνης, τοῦτο γὰρ ὑπεναντίον τῷ καταβραχὺ σωφροσύνης μετέχειν, ἀλλὰ μὴ παντάπασι παραλλάττειν. καὶ τοῦτο ἐξ ὑποθέσεως, ἵνα παρ' αὐτοῦ τοῦ ἔργου τὴν παρ' αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἐπιστήμην ἔχῃ δεικνυμένην, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῶν οἰκείων λόγων. ἔσται οὖν αὐτὸ περὶ τοῦ παντὸς ἡ θεωρία, καθ' ὅσον ἀπὸ τῶν θεῶν παράγεται τὸ πᾶν. ἐπεὶ καὶ πολλαχῶς ἄν τις τὸν κόσμον θεωρήσειεν, ἢ κατὰ τὸ σωματοειδές, ἢ καθ' ὅσον πλήρης ἐστὶ ψυχικῶν τε καὶ ὁλικῶν, ἢ καθ' ὅσον ἔννους ἐστίν. ἀλλ' ὅ γε Τίμαιος, οὐ κατὰ τούτους μόνον τοὺς τρόπους ἐπισκέψεται τὴν τοῦ παντὸς φύσιν, ἀλλὰ διαφερόντως κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ πρόοδον. οὗ δὴ καὶ ἡ φυσιολογία φαίνεται θεολογία τις οὖσα. διότι καὶ τὰ φυσικὰ διεστῶτα καθ' ὅσον ἐκ θεῶν ἀπογεννᾶται, θείαν πως ἔχει τὴν ὕπαρξιν. καὶ τοῦτο μὲν οὑτωσὶ διοριστέον. εἰώθασι δὲ ἀπορεῖν, τί δή ποτε προσέθηκεν ὁ Πλάτων ἐνταῦθα τὸ πῇ. λέγει γὰρ τοὺς περὶ παντὸς λόγους ποιεῖσθαί πῃ μέλλοντας. καὶ οἱ μὲν ἐπιπολαιότεροι τῶν ἐξηγητῶν φασιν, ὅτι τὸ πᾶν, πῇ μὲν ἀγενές ἐστι, πῇ δὲ γεννητόν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος εἰκότως ἐστί, πῇ μὲν ὡς ἀγεννήτου, πῇ δὲ ὡς, γεννητοῦ. καίτοι γε ὁ Πλάτων ἐν τῷ ἀγενεῖ καὶ τῷ γεννητῷ, τὸ πῇ συνέταξεν, † ἀλλὰ τὸ τοὺς λόγους ποιεῖσθαι. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος πῇ μὲν περὶ τοῦ παντὸς ἔσεσθαί φησιν τὸν λόγον, πῇ δ' οὔ. τὴν γὰρ ὕλην ἅ τε ἀόριστον οὖσαν ἐν τῷ κόσμῳ ποικιλίαν ἀνασκέψεται. ῥητέον δὲ καὶ πρὸς ταύτην τὴν ἐξήγησιν, ὅτι τὸ πῇ πρὸς ἄλλο συντέτακται, καὶ οὐ πρὸς τὸ πᾶν. μή ποτε οὖν ὥσπερ ἔλεγεν ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος τῶν λόγων πολλαχῶς λεγομένων. ἄλλοι γάρ εἰσιν οἱ ἀπὸ νοῦ προϊόντες δημιουργικοί, οἵους καὶ ὁ δημιουργὸς ἐρεῖ πρὸς τοὺς νέους θεούς. καὶ γὰρ τὴν ψυχὴν λέγειν φησὶν κινουμένην πρὸς ἑαυτήν. καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ θεωρούμενοι, καὶ ἄλλοι τρίτην ἀπόστασιν ἀπὸ νοῦ λαχόντες, οἱ ἐν προφορᾷ διδασκαλίας ἕνεκα κινούμενοι, καὶ τῆς πρὸς ἄλλους κοινωνίας. εἰδὼς ὁ Τίμαιος, ὅτι τοὺς μὲν δημιουργικοὺς λόγους, ὁ δημιουργὸς ὑφίστησι, τοὺς δὲ ἐπιστημονικούς, οὐ νῦν μέλλει γεννᾶν, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ προείληφεν αὐτούς, μόνους δὲ τοὺς ἐν προφορᾷ λόγους ποιήσεται Σωκράτους ἕνεκα, διὰ τοῦτο τοὺς περὶ παντὸς ἔφατο ποιήσεσθαί πῃ λόγους. ἄλλο γάρ ἐστι τὸ νοερῶς, ἄλλο τὸ ἐπιστημονικῶς, ἄλλο τὸ διδασκαλικῶς, καὶ τὸ πῇ τὰς διαφορὰς ταύτας ἐνδείκνυται τῶν λόγων. πάλιν τοίνυν τὸ ἢ γέγονεν ἢ ἀγενές ἐστιν, οἱ μὲν ἐξηγήσαντο, τὸ μὲν πρότερον ἐπιδασύνοντες, τὸ δὲ δεύτερον ψιλώσαντες, ὅσοι φασὶν αὐτὸν ἐρεῖν περὶ τοῦ παντός, καθ' ὅσον γέγονεν ἀπ' αἰτίας, ἢ ἔτι ἀγενές ἐστιν ἵνα γενόμενον αὐτὸ θεωρήσαντες, τὴν ἐν αὐτῷ φύσιν κατίδωμεν. καὶ ὅ γε Πλατωνικὸς Ἀλβῖνος ἀξιοῖ κατὰ Πλάτωνα τὸν κόσμον ἀγέννητον ὄντα, γενέσεως ἔχειν ἀρχήν, ὃ καὶ πλεονάζει τοῦ ὄντος. ἐκείνου μὲν ἀεὶ ὄντος, τοῦ δὲ κόσμου πρὸς τῷ ἀεὶ εἶναι, καὶ γενέσεως ἔχοντος ἀρχήν, ἵν' ᾖ καὶ ἀεὶ ὢν ἔτι γεννητός. οὐχ οὕτως ὡς γεννητὸς ὡς κατὰ χρόνον. οὐ γὰρ ἂν ἦν ἔτι ἀεὶ ὤν, ἀλλ' ὅλως λόγον ἔχων γενέσεως, διὰ τὴν ἐκ πλειόνων καὶ ἀνομοίων σύνθεσιν. ἣν ἀναγκαῖον εἰς ἄλλην αἰτίαν τὴν ὑπόστασιν ἀναπέμπειν αὐτοῦ πρεσβυτέραν, δι' ἣν πρώτως ἀεὶ οὖσάν ἐστί πῃ, καὶ αὐτὸς ἀεὶ ὤν, καὶ οὐ μόνον γεννητός, ἀλλὰ ἔτι ἀγέννητος. καίτοι τοῦ Πλάτωνος μηδαμοῦ ἐν τοῖς ἑξῆς λέγοντος, πῶς μὲν γεννητόν, πῶς δὲ ἀγενὲς τὸ πᾶν. οἱ δὲ ἀμφότερα ἐδάσυναν, ἵνα λέγῃ, ποιήσεσθαι τοὺς περὶ τοῦ παντὸς λόγους, ᾗ γέγονεν, ᾗ ἀγενές ἐστι, τὰ αὐτὰ τοῖς πρὸ αὐτῶν ἁμαρτάνοντες, εἰ μὴ οὐχ ὡς λέγοιεν γεγονὸς καὶ ἀγέννητον τὸ πᾶν. κατὰ μὲν τὸ εἶδος, γεγονός, κατὰ δὲ τὴν τιθήνην ἀγέννητον. οὕτω γὰρ καὶ ὁ Τίμαιος ἐρεῖ, τὴν μὲν ἀγέννητον εἶναι, τὸν δὲ κόσμον γεννητόν, ὡς ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸ εἶδος δεξάμενον. Πορφύριος δὲ καὶ Ἰάμβλιχος ἀμφότεροι ψιλοῦσιν, ἵνα ᾖ τὸ λεγόμενον, πότερον γέγονεν τὸ πᾶν, ἢ ἀγενές ἐστι. τοῦτο γὰρ ἐπισκέψεσθαι πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων. καὶ γὰρ μεγίστην ἐν τῇ ὅλῃ φυσιολογίᾳ παρέχεται συντέλειαν ὀρθῶς ὑποτεθὲν ἢ γεννητόν, ἢ ἀγέννητον εἶναι τὸν κόσμον. καὶ γὰρ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ τὰς δυνάμεις ἀπὸ ταύτης τῆς ὑποθέσεως δυνηθησόμεθα κατιδεῖν ὁποῖαί τινές εἰσιν. ὡς ἔσται δῆλον ἡμῖν μικρὸν ὕστερον. ἔσονται ἄρα οἱ λόγοι περὶ τοῦ παντὸς διδασκαλίας ἕνεκα προϊόντες ἀπ' ἀρχῆς ὁρμώμενοι ταύτης, εἴ τε γέγονεν ὁ κόσμος, εἴ τε ἀγέννητός ἐστι.

« Καὶ ἀπὸ ταύτης τὰ ἄλλα κατὰ τὸ ἀκόλουθον ὑφαίνοντες, ἀνάγκη θεούς τε καὶ θεὰς ἐπικαλουμένους, εὔχεσθαι πάντα κατὰ νοῦν, ἐκείνοις μὲν μάλιστα, ἑπομένως δ' ἡμῖν εἰπεῖν. »

Πάντα τὰ πληρώματα τῶν θείων διακόσμων, ἡ τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος διαίρεσις ἐν ἑαυτῇ συνείληφε. τὸ μὲν γὰρ μονίμου δυνάμεως αἴτιον καὶ ταυτότητος, καὶ τοῦ ὄντος χορηγόν, καὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῖς πᾶσι τὴν πρώτιστην ἀρχὴν ἀναδησάμενον, ἐν τῷ ἄρρενι συνείληπται. τὸ δὲ προόδους παντοίας, καὶ διακρίσεις καὶ ζωῆς μέτρα καὶ γονίμους δυνάμεις ἀφ' ἑαυτοῦ προϊέμενον ἐν τῷ θήλει περιέχεται. διὸ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος εἰκότως ἐπὶ πάντας τοὺς θεοὺς ἑαυτὸν ἀναγαγὼν κατὰ τὴν εἰς τὰ γεννητὰ ταύτην διαίρεσιν, τὰς ὅλας αὐτῶν τάξεις περιέλαβεν. ἔστι δὲ καὶ πρὸς τὴν προκειμένην θεωρίαν ἡ τοιαύτη διαίρεσις οἰκειοτάτη. τὸ γὰρ πᾶν τόδε πλῆρές ἐστι τῶν διττῶν τούτων θείων γενῶν. ὅ, τε γὰρ οὐρανὸς πρὸς τὴν γῆν, ἵνα τὰ ἄκρα παραλάβωμεν, ἄρρενος ἔχει πρὸς θῆλυ τάξιν. διότι δὴ λόγους μὲν καὶ δυνάμεις ἑκάστοις ἐνδίδωσιν ἡ τοῦ οὐρανοῦ κίνησις. δεχομένη δὲ τὰς ἐκεῖθεν ἀπορροίας ἡ γῆ, λοχεύεται καὶ γεννᾷ ζῷά τε καὶ φυτὰ παντοῖα. ἔτι τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν, οἱ μὲν κατὰ τὸ ἄρρεν, οἱ δὲ κατὰ τὸ θῆλυ διακρίνονται. καὶ δὴ ἔτι τὴν γένεσιν ἀγεννήτως ἐπιτροπευόντων, οἱ μὲν τῆς ἑτέρας, οἱ δὲ τῆς λοιπῆς εἰσι συστοιχίας. ὅλως δὲ πολὺς μὲν ὁ δημιουργικὸς ἐν τῷ παντὶ χορός, πολλοὶ δὲ οἱ ὀχετοὶ τῆς ζωῆς, ὧν οἱ μὲν τοῦ ἄρρενος, οἱ δὲ τοῦ

θήλεος

θήλεως ἐπιδείκνυνται τὴν μορφήν. τί δεῖ πολλὰ λέγειν; ἀεὶ γὰρ τῶν ἀπολύτων ἐξάδων, τῆς τε ἀρρενωπῆ, καὶ τῆς θηλυπρεποῦς, ποικίλαι διακοσμήσεις καθήκουσιν εἰς τὸ πᾶν. εἰκότως ἄρα ὁ τοῦ παντὸς λόγους ποιεῖσθαι μέλλων, θεοὺς ἐπικαλεῖται καὶ θεάς. ἐφ' ὧν ἑκατέρων, συμπληροῦται τὸ πᾶν κατὰ νοῦν αὐτοῖς διαφερόντως τοῖς θεοῖς λεχθῆναι τὰ μέλλοντα λέγεσθαι. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀκρότατον θεωρίας τέλος, τὸ εἰς τὸ θεῖον ἀναδραμεῖν νοῦν. καὶ ὡς ἐκεῖνο πάντα περιείληπται μονοειδῶς, οὕτω τὸν περὶ τῶν πραγμάτων διαθεῖναι λόγον. δεύτερον δὲ δὴ καὶ ἑπόμενον τοῦτο τὸ κατὰ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, καὶ τὸ τῆς ἐπιστήμης φῶς διαπεράνασθαι, τὴν ὅλην θεωρίαν. τὸ γὰρ ὅλον καὶ τέλειον καὶ μονοειδὲς, ἐν τῷ θείῳ νῷ προυπάρχει. τὸ δὲ μερικὸν καὶ ἀπολειπόμενον τῆς θείας ἁπλότητος περὶ τὸν θνητόν ἐστι νοῦν. ἀλλὰ πῶς φησὶν ὁ Τίμαιος, ὅτι μὲν ἄρχεσθαι δεῖ καὶ θεοὺς καλεῖν καὶ θεὰς μεγαλοπρεπῶς ἀνεκήρυξε, παρεὶς δὲ τοῦτο αὐτὸ καὶ οὐκ εὐξάμενος, ἐπὶ τοὺς προκειμένους ἐτράπετο εὐθὺς λόγους; ὅτι φήσομεν ἡμεῖς τὰ μὲν, ἐν αὐτῇ τῇ βουλήσει τὸ τέλος ἔχει συνειλημμένον, τὰ δὲ μετὰ τὴν βούλησιν ἄλλην ἐνέργειαν ἀπαιτεῖ, καὶ διὰ πράξεως αἰτεῖ τὸ βουληθέν. ἡ μὲν κατὰ φιλοσοφίαν ζωὴ, τῆς ἡμετέρας ἤρτηται βουλήσεως, καὶ τὸ ἐλλεῖπον ἐν αὐτῇ παρὰ τὴν βούλησιν. οὐ γὰρ ἐν ἡμῖν αὐτῶν κεῖται τὸ τέλος. τούτων τοίνυν τῶν ἐν τῷ βούλεσθαι τὴν τελειότητα πᾶσαν ἐχόντων, καὶ τὸ τῆς εὐχῆς ἂν θείμεθα δικαίως. ἡ γὰρ βούλησις, τῆς εὐχῆς ἔφεσίς ἐστι τῆς εἰς θεοὺς ἐπιστροφῆς. ἡ δὲ ἔφεσις αὕτη συνάγει τὴν ἐφιεμένην ψυχὴν, καὶ συνάπτει πρὸς τὸ θεῖον, ὃ δὴ πρώτιστον ἔργον ἡμῖν ἐφαίνετο τῆς ψυχῆς. οὐκ ἄρα βουληθῆναι δεῖ πρότερον, εὔξασθαι δὲ ὕστερον, ἀλλ' ἅμα τε βούληταί τις, καὶ τὴν εὐχὴν ἔχει τὸ τῆς βουλήσεως μέτρον, ὁ μὲν μᾶλλον, ὁ δὲ ἧττον. ἔτι δὲ καὶ τοῦτο τῆς ἀληθοῦς εὐχῆς ἔργον, τὸ κοινὰ τοῖς θεοῖς ὑπάρχειν ταῦτα ὑπὲρ ὧν εὐχόμεθα, κατά τε τὰς δυνάμεις, καὶ τὰς ἐνεργείας, καὶ συναποτελεῖν ἡμᾶς αὐτὰ τοῖς θεοῖς, οἷον, εἴ τις εὔχοιτο τοῖς ἀποκόπτουσι τὴν ὕλην, καὶ ἀφανίζουσι τὰς ἀπὸ τῆς γενέσεως κηλῖδας. αὐτὸς δὲ διὰ τῶν καθαρτικῶν ἀρετῶν τοῦτο διαφερόντως ἐπιτηδεύει. πάντως ὁ τοιοῦτος ὁμοῦ τοῖς θεοῖς ἐπιτελεῖ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ὑλαίων δεσμῶν. τοῦτο οὖν δὴ καὶ ὁ Τίμαιος ἐνταῦθα ποιεῖ. ἃ γὰρ εὔχεται τοῖς θεοῖς ἐπιτελεῖν, ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀποπληροῖ, κατὰ τὸν ἀν-
» θρώπινον νοῦν διατιθεὶς ἑπομένως τῷ τῶν θεῶν νῷ, τὸν σύμπαντα λόγον. Καὶ τὰ μὲν περὶ θεῶν,
» ταύτῃ παρακεκλήσθω, τὸ δὲ ἡμέτερον παρακλητέον ᾗ ῥᾷστ' ἂν ὑμεῖς μὲν μάθητε, ἐγὼ δὲ ᾗ διανοοῦ-
» μαι μάλιστα περὶ τῶν προκειμένων ἐνδειξαίμην. Η προτροπὴ τῶν ἀκουόντων ἑπομένως γίνεται ταῖς ψυ-

χαῖς. δεῖ γὰρ τὸ πληροῦν ἐξηρτημένον τῶν οἰκείων αἰτίων, προαναγείρειν τὰ δεξόμενα, καὶ ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτὸ, πρὸ τῆς πληρώσεως. ἵνα ἐπιτηδειότερα γενόμενα λιπαρῶς ἀντιλάβηται τῶν ἐνδιδομένων νοήσεων. τὸ γὰρ αὐτοῖς μὲν τελεωτέραν τὴν μετουσίαν, τῷ δὲ διδόντι, ῥᾴονα τὴν δόσιν ἀπεργάζεται. καὶ μὴν καὶ τοῦτο αὐτὸ τῆς ῥᾳστώνης πρέπον ἐστὶ τοῖς τὴν ὅλην δημιουργίαν μιμουμένοις. ἀφ' ἧς πάντα πρόεισιν ἐν ἑαυτῇ μενούσης καὶ εὐφραινομένης ἐπὶ τοῖς ἀποτελέσμασιν αὐτῆς κινουμένοις. ἔτι δὲ τὸ μίαν σειρὰν ἀποτελεῖν, διὰ τῆς τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρότερα συναφῆς, τὴν δημιουργικὴν ἀπεικονίζεται σειρὰν, τὴν διήκουσαν ἄχρι τῶν ἐσχάτων. εἰ γὰρ οἱ μὲν ἀκροαταὶ κατὰ τὸν νοῦν τοῦ Τιμαίου δέξονται τὸν λόγον, ὁ δὲ Τίμαιος, κατὰ τὸν νοῦν τῶν θεῶν, διαθήσει τὴν ὅλην πραγματείαν, ἀτεχνῶς ἐφ' ἕνα νοῦν καὶ μίαν νόησιν τὴν ὅλην ἀναφέρεσθαι, συμβήσεται συνουσίαν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ αὐτοκίνητον ἱκανῶς διατάττων ἐπιδείκνυται τῶν ψυχῶν, ὅτι κινούμεναι παρὰ θεῶν, καὶ ἑαυτὰς κινοῦσι, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν προβάλλουσι τὰς ἐπιστήμας. τὸ γὰρ ᾗ διανοοῦμαι τὴν ἀπὸ τῆς αὐτεξουσίου ζωῆς ὁρμωμένην ἐνέργειαν ἐπιδείκνυσιν. ἔστιν οὖν δὴ κατά γε ἐμὴν δόξαν, πρότερον διαιρετέον τάδε. Πυθαγόρειος ὁ Τίμαιος καὶ σώζων τὸν τύπον τῶν Πυθαγορείων λόγων, εὐθὺς ἐκ προοιμίων ἐπιδείκνυται. Σωκράτης μὲν γὰρ, οὐ τὰς ἑαυτοῦ δόξας ἀποφαντικῶς εἰς τοὺς ἄλλους ἐξέφερεν, ἀλλὰ τὰς ἐκείνων ἐννοίας ἀνακαθαιρομένας διαλεκτικῶς τὴν ἀλήθειαν ἐξέφαινεν, ὅς γε καὶ μηδὲν εἰδέναι πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε, πλὴν τοῦ διδόναι λόγον καὶ λαμβάνειν. Τίμαιος δὲ ἅτε καὶ πρὸς ἄνδρας τοὺς λόγους ποιούμενος, τὰ ἑαυτοῦ δόγματα φησὶν ἐκφέρειν. οὐδὲν τὰς ἀλλοτρίας γνώμας πολυπραγμονεῖν, ἀλλὰ μίαν τὴν τῆς ἐπιστήμης ἀτραπὸν μεταχειριζόμενος. καὶ μὴν καὶ ἡ λέξις πάνυ πρόσφορος ἐνταῦθα, καὶ ἑπομένως τοῖς ἔμπροσθε ῥηθεῖσι παρείληπται. τῆς γὰρ λογικῆς πάσης ψυχῆς, τὸ μέν ἐστι νοῦς, τὸ δὲ διάνοια, τὸ δὲ δόξα. καὶ ὁ μὲν συνάπτεται τοῖς θεοῖς, ἡ δὲ προβάλλει τὰς ἐπιστήμας, ἡ δὲ ἐκδίδωσιν εἰς ἄλλους. ταῦτ' οὖν καὶ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐγνωκὼς, διὰ μὲν τῶν εὐχῶν, τὸν ἑαυτοῦ νοῦν ἐνήρμοσε τῷ νῷ τῶν θεῶν. τοῦτο γὰρ ἐδήλου τὸ πᾶν κατὰ νοῦν, μάλιστα μὲν θεοῖς, ἑπομένως δὲ ἡμῖν εἰπεῖν. διὰ δὲ τῆς παρακλήσεως, τὸ διανοητικὸν ἀνήγειρε τῶν ψυχῶν. τὸ γὰρ ᾗ διανοοῦμαι τοιαύτην ἔχει ἔνδειξιν. λείπεται δὲ τὸ δοξαστικὸν ὃ παρὰ τῆς διανοίας τὴν ἐπιστημονικὴν διαίρεσιν ὑποδεξάμενον, καὶ ἐπ' ἄλλας αὐτὴν μετοχετεύει. τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ἀμφίβολον, οὐ δὲ περὶ τὰ αἰσθητὰ μεριζόμενον, οὐ δὲ ἐν ὑπολήψεσι μόναις τὴν εἴδησιν ἀφωρισμένην ἔχον, ἀλλὰ πεπληρωμένον μὲν ἀπὸ νοῦ καὶ διανοίας, τὸν δὲ δημιουργικὸν λόγον θεωροῦν καὶ διακρίνον, τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα πρὸς τὸ παράδειγμα τοῦ λέγοντος, ἱκανῶς ἀπεικασμένα. νοῦς τε γὰρ ἐκεῖ βασιλικὸς προηγεῖται καθ' ὃν ἥνωται τοῖς νοητοῖς. καὶ διάνοια τὰ πληρώματα τῶν εἰδῶν ἐν ἑαυτῇ συνέχουσα, καὶ δόξης ἡ πρώτιστη καὶ ἑνοειδὴς αἰτία. διὸ νῷ μὲν κατέχει τὰ νοητὰ, αἴσθησιν δὲ ἐπάγει κόσμοις ὥς φησι τὸ λόγιον, ἢ ὡς ὁ Πλάτων. ἤπερ

οὖν νοῦς

σιν νοῦς ἐνόντας ἰδέας ἐν τῷ ὅ ἐστι ζῷον καθορᾷ, τοσαύτας διενοήθη καὶ τόδε τὸ πᾶν ἔχειν. ἀλλὰ μὲν καὶ ἡ διάκρισις τῶν ὄντων καὶ γινομένων, ἀκόλουθός ἐστι τοῖς προειρημένοις. μετὰ γὰρ θεοὺς καὶ θεάς, καὶ τὴν ἀρρήτων ἐκείνοις ἰδιότητα τῶν δύο τούτων γενῶν, ἡ τοῦ ὄντος καὶ τῆς γενέσεως χώραν ἔχει διάκρισις. τὸ μὲν γὰρ ὄν, οἰκεῖόν ἐστι πρὸς τὴν κρείττονα τῶν θείων τάξιν, ἀεὶ καὶ κατὰ ταὐτὰ ἑστὸς, καὶ νοητὸν ὄν. ἡ δὲ γένεσις, πρὸς τὴν καταδεεστέραν. ἀφ' ἧς ἡ ἄπειρος πρόοδος, καὶ ἡ παντοία μεταβολὴ τὴν ὑπόστασιν κομίζεται. τίς οὖν ἡ διαίρεσις αὕτη, καὶ τίνα τρόπον γέγονε; πότερον ὡς ὅλον τινὸς εἰς μέρη πεποίηται τὴν τομὴν, ἢ ὡς γένος εἰς εἴδη διεῖλεν, ἢ ὡς εἰς πλείους σημαινόμενα μίαν τινὰ φωνὴν, ἢ ὡς οὐσίαν εἰς συμβεβηκότα, ἢ ἀνάπαλιν ὡς συμβεβηκὸς εἰς οὐσίας; ταῦτα γάρ εἰσιν ἃ θρυλλεῖν εἰώθασί τινες εἴδη τῆς διαιρέσεως. ὡς μὲν οὖν συμβεβηκὸς εἰς οὐσίας, ἢ ὡς οὐσίαν εἰς συμβεβηκότα τέμνειν τό, τε ὂν καὶ τὴν γένεσιν γελοῖον. οὐδαμῶς γὰρ προσήκει τῷ ἀεὶ ὄντι τὸ συμβεβηκός. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ὡς φωνὴν εἰς σημαινόμενα διαιρετέον. ποίαν γὰρ φωνὴν ὁ Πλάτων κοινὴν λαβὼν, τό, τε ἀεὶ ὂν καὶ τὸ γινόμενον διεῖλεν. οὐκ ἔστι. εἰ μὴ ἄρα λέγοι τις τὸ τί. τοῦτο δὲ οὐ Πλατωνικόν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς στωϊκῆς εἵλκυσται συνηθείας. τί οὖν † ὁ Σόλων ἴσ. ὅλον εἰς μέρη διεῖλεν, καὶ τί ποτ' ἐστιν ἐκεῖνο τὸ ὅλον, ὃ συγκεῖται ἐκ τοῦ ἀεὶ ὄντος καὶ γιγνομένου; πῶς δὲ ἂν παράδειγμα καὶ εἰκὼν, μιᾶς εἴη συμπληρωτικὰ συστάσεως; αὐτὸ δὲ τὸ ὂν ἀεί, πῶς ἂν εἴη μέρος τινός, ἀμέριστον ὂν καὶ ἡνωμένον καὶ ἁπλοῦν; ἀμερὲς γὰρ οὐδενός ἐστι μέρος, ὃ μὴ ἔστιν ἐκ πάντων ἀμερῶν. τὸ δὲ γενητόν, οὐκ ἔστιν ἀμερές. οὐκ ἄρα τὸ γενητὸν καὶ τὸ ἀεὶ ὂν καὶ ὕστερον τούτων κοινόν ἐστι τὸ γένος. τὸ γὰρ ἀεὶ ὄν, προηγεῖται, κατ' αἰτίαν τοῦ γιγνομένου, καὶ τούτου μὲν οὐκ ὄντος, ἔστιν ἐκεῖνο, μὴ ὄντος δὲ ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν τοῦ ἀεὶ ὄντος, οἴχεται καὶ ἡ γένεσις. πῶς δ' ἂν καὶ ἓν γένος ἐστὶ τῶν τε πρωτίστων, καὶ τῶν ὑστάτων; ἡ γὰρ ἀπὸ γενῶν εἰς εἴδη διαίρεσις, ἐν τοῖς μέσοις ἐστὶ λόγοις τοῖς ψυχικοῖς. τὰ δὲ πρὸ τῆς ψυχῆς, ἐν κρείττοσιν ὑφέστηκε γένεσιν, καὶ τὰ μετὰ ψυχὴν ἐν τοῖς κατατεταγμένοις ἔχει τὴν οὐσίαν. πῶς ἂν οὖν τὸ ὂν αὐτό, καὶ τὸ γινόμενον ὑφ' ἓν τάττοιτο γένος. τί δὲ καὶ τοῦτο ἔσται. ὂν μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἵνα μὴ τὸ γιγνόμενον ἐν τῷ ὄντι τάττηται τὸ μηδέποτε ὄν. ἓν δὲ αὐτὸ τὸ ὂν οὐκ ἔσται, διότι πᾶν γένος διαιρετικὰς διαφορὰς οἰκείας, καὶ ἤτοι δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ τὰς διαφορὰς προείληφε. τὸ δὲ ἕν, οὔτε τῇ δυνάμει τὰς διαφορὰς ἔχειν θέμις, ἵνα μὴ ἀτελέστερον ᾖ τῶν δευτέρων, οὔτ' ἐνεργείᾳ, ἵνα μὴ πλῆθος ἔχῃ. κρεῖττον δὲ ὅλως ἀποπεφασμένον καὶ δυνάμεως καὶ ἐνεργείας, οὐδ' ἑτέρως ἂν ἔχοι τὰς διαφοράς, ὥστε οὐδ' ὅλως ἂν εἴη τοῦ ἑνὸς διαίρεσις. τί οὖν ἐροῦμεν; ἢ διαίρεσιν μὲν οὐδεμίαν πεποιῆσθαι τὸν Πλάτωνα νῦν, διάκρισιν δὲ ἀφορισμὸν τοῦ τε ἀεὶ ὄντος, καὶ τοῦ γιγνομένου; τί ποτε ἐστὶν ἑκάτερον αὐτῶν; τὸ γὰρ διαιρετέον τῷ διακρινητέον, ταὐτόν μοι δοκεῖ σημαίνειν. ἐπεὶ γὰρ διαλέξεται περί τε τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ δημιουργοῦ τοῦ κόσμου, καὶ τοῦ παραδείγματος, βούλεται χωρὶς μὲν ἀφορίσασθαι τὸ ὂν ἀεί, χωρὶς δὲ τὸ γιγνόμενον, ἵνα διὰ τῶν δοθέντων ὅρων ἔχωμεν, οὗ μὲν τὸν κόσμον, οὗ δὲ τὸν δημιουργόν, οὗ δὲ τὸ παράδειγμα τακτέον. καὶ μὴ συγχέωμεν τὰς τῶν πραγμάτων τάξεις, ἀλλὰ διακρίνωμεν αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων ᾗ πεφύκασιν ἑκάσται. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐν τῷ Φιλήβῳ πεποίηκε. ζητῶν γὰρ περί τε νοῦ καὶ ἡδονῆς καὶ τοῦ μικτοῦ βίου τίς ἀμείνων, τὰ γένη παρέλαβεν αὐτῶν, τὸ πέρας καὶ τὸ ἄπειρον, καὶ τὸ μικτόν. οὕτω γὰρ ἡ ἑκάστου τάξις ἂν γένοιτο φανερά, καὶ ἀπὸ τῶν γενῶν τὴν ἰδιότητα δεδήλωκεν αὐτῶν. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν τὸ πέρας, καὶ ἄπειρον ἀπὸ θεῶν ἀρξάμενον, διὰ πάντων ἐφοίτα τῶν ὁπωσοῦν ὄντων. ἦν γὰρ καὶ ἐν νοητοῖς ταῦτα, κατὰ τὴν μόνιμον τῶν νοητῶν, καὶ τὴν γεννητικὴν αἰτίαν. ἦν καὶ ἐν νοεροῖς κατὰ τὴν πατρικὴν καὶ μητρικὴν τῶν νοερῶν θεῶν ἀρχήν. ἦν καὶ ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις, κατὰ τὴν δημιουργικὴν μονάδα, καὶ ζωογονικὴν δυάδα, καὶ τελευταῖον κατὰ τὰς ποιητικὰς καὶ γονίμους δυνάμεις. ἐνταῦθα δὲ τὸ ὂν καὶ γιγνόμενον, οὔτε ἀπὸ θεῶν ἄρχεται. κρείττους γάρ εἰσιν αἱ τῶν θεῶν ἑνάδες τοῦ ὄντος. καὶ πρὸ τούτων αὐτὸ τὸ ἕν, ἐξῄρηται τῶν ὄντων ἁπάντων, διὰ τὸ μὲν πρῶτον ὄν, οἱ δ' ἄλλοι θεοὶ ἑνάδες. τὸ δὲ μετεχόμενον ὑπ' αὐτῶν, ὥσπερ αἱ μετ' αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ μεθεκταὶ λέγονται καὶ εἰσὶν ὑπὸ τοῦ ὄντος ἑνάδες, οὔτε ἄχρι τῶν ἐσχάτων διήκει. τὴν γὰρ ὕλην, οὔτε ὂν ἀεὶ φάναι δυνατόν, ἣν τὸ μὴ [illegible] εἰώθαμεν καλεῖν, οὔτε γιγνόμενον, ἣν μηδὲ πάσχειν δυνατόν, ἵνα μὴ παντάπασιν οἴχοιτο ἀπολ[illegible]ν. τοῦτο μὲν οὖν καὶ εἰσαῦθις εἰρήσεται. ὅτι δὲ διαίρεσις οὐκ ἔστιν ἑνός τινος, καὶ ὅτι ἀναγκαῖον ἔχει τ[illegible]φορισμόν, τῶν διττῶν τούτων γενῶν ἡ προκειμένη θεωρία πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἵν' ὥσπερ ἐκ γεωμετρικῶν ὑποθέσεων ἐπὶ τὴν τῶν ἀκολούθων ἐξέτασιν ὁ λόγος προϊὼν τήν τε τοῦ παντὸς ἀνευρήσῃ φύσιν, καὶ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ παραδειγματικὴν αἰτίαν. εἰ γὰρ γενητὸν τὸ πᾶν ὑπ' αἰτίου γέγονεν, ἔστιν ἄρα δημιουργικὸν αἴτιον τοῦ παντός. εἰ ἔστι δημιουργός, ἔστι δὲ καὶ παράδειγμα τοῦ κόσμου πρὸς ὃ δεδημιούργηκεν ὁ ξυνιστὰς τὸ πᾶν. καὶ οὕτως ἐφεξῆς καὶ ὁ περὶ τούτων εἰσάγεται λόγος, καὶ τελευτᾷ δὴ καλῶς ἡμῖν εἰς θεολογίαν ἡ φυσικὴ θεωρία, τί τὸ ὂν ἀεί, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ γιγνόμενον μέν, ὂν δὲ οὐδέποτε, οἱ μέν, πάντα τὰ ὄντα ὁπωσοῦν, εἴ τε παραδειγματικῶς, εἴ τε εἰκονικῶς ἔφαντο, διὰ ταύτης περιλαμβάνεσθαι τῆς διακρίσεως, οἱ δέ, οὐ πάντα καὶ τῶν ἐξηγητῶν ἀντιλογίαι πρὸς ἀλλήλους οὐκ ὀλίγαι περὶ τούτου γεγόνασιν. ἡμᾶς δὲ οὐκ ἂν γνοίημεν ποτέρως προσήκει λέγειν, εἰ μὴ τῶν λέξεων ἑκάστην αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἐξετάσαιμεν. φέρε οὖν ἐξ ἀρχῆς ἕκαστον τῶν ῥημάτων, ἐφ' ἑαυτοῦ τινα δύναμιν ἔχει κατανοήσωμεν.

δηλοῖ, διαιρέσεις. ποτὲ γε μὴν ἐπὶ τῶν πρωτίστων τοῦ ὄντος τριάδων ὡς μικρὸν ὕστερον ὁ Τίμαιος ἀποκαλέσει. καὶ τὸ ὂν οὖν τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν Σοφιστῇ μὲν, τὴν τοῦ ἑνὸς ὄντος δηλοῖ τάξιν. ἐνταῦθα δὲ τὸν αἰώνιον σύμπαντα κόσμον. ἐπεὶ ὅτι γε τὸ ὂν τὸ πρώτως ὂν τὸ ἀκρότατόν ἐστι τοῦ νοητοῦ πλάτους, καὶ ἡ μονὰς τῶν ὄντων ἁπάντων, δῆλον. πανταχοῦ γὰρ τὸ πρώτως ὄν, ὅπερ ἐστὶν ἐν τῇ ἑαυτοῦ σειρᾷ, τὴν ἀκροτάτην ἔχει τάξιν, δεύτερον ὂν οὐκ αὐτὸ τὸ εἶδος. οὐκέτι γὰρ πρώτως ἐστὶν, ὅπερ ἐστίν. ὥσπερ οὖν ἡ αὐτὸ ἀρετὴ τὴν ἀκροτάτην ἔχει χώραν ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἀρετῶν, ὡς τὸ αὐτοίσον ἐν τοῖς ἴσοις, τὸ αὐτοζῶον ἐν τοῖς ζώοις, οὕτω δή που καὶ τὸ αὐτοόν, ὃ πρώτως ἐστὶν ὄν, κορυφὴ τῶν ὄντων ἐστὶν ἁπάντων, καὶ ἐπ' αὐτοῦ πρόεισιν. πᾶν δὲ τὸ νοητὸν ὂν καὶ τὸ νοερόν, καὶ ὅπως οὖν ἀποφαινόμενον ὂν τῇ τοῦ ὄντος προσηγορίᾳ ἀλλ' οὐ ταυτόν ἐστιν ὂν, καὶ ἀεὶ ὄν. τὸ μὲν γὰρ ἓν ὄν, ἐπέκεινα τοῦ αἰῶνός ἐστιν. ὁ γὰρ αἰὼν, μετέχει τοῦ ὄντος. πάντα οὖν ὅσα αἰῶνος μετείληφε, καὶ τοῦ ὄντος ἔχει τινὰ μοῖραν, οὐ πάντα δὲ ὅσα τοῦ ὄντος μετέχει, καὶ τοῦ αἰῶνος μετείληφεν. ἔστι γοῦν καὶ τὰ ἐν χρόνῳ, μετέχοντα τοῦ ὄντος, ὥστε ἐπέκεινα τὸ πρώτως ὂν τῆς τοῦ αἰῶνος τάξεως. τὸ δὲ ἀεὶ ὄν, ἔστιν αἰώνιον. ὥστε αὐτὸ τοὐναντίον ἀπέδειξεν ὁ λόγος, ὅτι πᾶν μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀεὶ ὄν, ληπτέον ἢ τὸ ἓν ὄν. ἐκεῖνο γὰρ τοῦ ἀεὶ κρεῖττον, ἅτε μεταξὺ ὂν τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ αἰῶνος, καὶ ἓν ὂν πρὸ τοῦ αἰῶνος καλούμενον. εἰ οὖν ἐμὲ χρὴ τὸ φαινόμενον λέγειν προηγουμένως, πᾶν τὸ αἰωνίως ὂν νῦν ὁ Πλάτων παρείληφεν, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς τοῦ αὐτοζώου φύσεως. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ πρώτως αἰώνιον. λῆγον δὲ ἄχρι τῶν μερικῶν νόων. τὸ δὲ ἓν ὄν, ἴσως ὡς μονὰ τούτων ἀφῆκε, καὶ ὡς ἄρρητον καὶ τῷ ἑνὶ συνῃμμένον. καὶ ὄντως ἂν αὐτῷ περὶ τοῦ νοητοῦ παντὸς ὁ λόγος εἴη, τὸ νοητὸν εἰ μὴ τὸ κρύφιον καὶ ἀκρότατον λαμβάνοις καὶ ἀνεκφοίτητον τοῦ ἑνός. τῶν γοῦν νοουμένων κάλλιστον τὸ αὐτοζῶον ἐρεῖ μικρὸν προελθών, ὡς τῶν πρὸ τούτων διὰ ἑνότητος ὑπερβολὴν, καὶ τὸ νοεῖσθαι κρειττόνων ὄντων. εἰ μὴ ἄρα κάλλιστον τῶν νοουμένων πάντων, τὸ αὐτοζῶον εἶπε νοουμένων ὄντων καὶ τοῦ αἰῶνος πρὸ τῆς ζωῆς, καὶ τοῦ ἑνὸς ὄντος, τοῦ μὲν, ὡς κατ' αἰτίαν ἀεί, τοῦ δὲ, ὡς καθ' ὕπαρξιν τοῦ αἰῶνος, τοῦ δὲ, ὡς κατὰ μέθεξιν τοῦ αἰωνίου. καὶ εἰ ταῦτα κρατοίη ἐν τῷ ἀεὶ ὄντι, καὶ ὁ αἰὼν, καὶ τὸ αὐτοζῶον, καὶ ὁ δημιουργὸς περιέχοιτο ἄν, καὶ αὐτὸ τὸ ἓν ὂν ἔχον τοῦ αἰῶνος τὴν κρύφιον αἰτίαν. ὥστε εἶναι δῆλον ἐκ τούτων, ὅτι τὸ ἀεὶ ὂν ἅπασαν περιείληφε τὴν πρὸ τῶν ψυχῶν φύσιν, εἴτε νοητὴν, εἴτε νοεράν. ἀρχομένην μὲν ἀπὸ τοῦ αὐτοόντος, τελευτῶσαν δὲ εἰς τὸν μερικὸν νοῦν, ἀλλ' οὐχὶ μόνον τὸ ἀκρότατον τῶν ὄντων πάντων ὡς Ἰάμβλιχος ἔλεγεν, οἷόν ἐστι τὸ ἓν ὄν. διὸ τὰ ὄντα πάντα, ὄντα λέγεται εἶναι, οὐ δὴ μόνον ἐστὶ κρεῖττον τὸ ἓν αὐτό, καὶ αἱ ἀρχαὶ τοῦ ὄντος. τὸ μὲν ὂν ἕν, καὶ τοῦ αὐθυπόστατον εἶναι κρεῖττόν ἐστι. δεῖ γὰρ αὐτὸ παντὸς ἐξῃρῆσθαι πλήθους. τὸ δὲ ἀεὶ ὄν, αὐθυπόστατον μὲν, διὰ τὸ ἓν δὲ τὴν δύναμιν ἔχει ταύτην. τὸ δὲ μετ' αὐτὸ καὶ αὐθυπόστατον ἅμα καὶ ἀπ' αἰτίας ἄλλης ὑφίσταται ποιητικῆς, οἷόν πως καὶ τὸ ἡμέτερόν ἐστι. τὰ δὲ ἔσχατα πάρεστι μὲν ἀπ' αἰτίας, εἰς τὸ εἶναι κρείττονος, αὐθυπόστατα δὲ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ μόνον ταῦτα. τὸ δὲ ἀεὶ ὄν, οὐ πῇ μὲν ὂν ὑποθετέον, πῇ δὲ οὐκ ὄν, εἰ μὴ σύνθετον ἦ, καὶ ἐκ τοιούτων, οὕτως ἀνομοίως σύνθετον, οὐ δὲ ποτὲ μὲν ὄν, ποτὲ δὲ οὐκ ὄν. αὐτὸ γὰρ τοῦτο λέλεκται ἀεὶ ὄν, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ αἰωνίως ὄν, καὶ ἀμιγὲς πρὸς πᾶν ὁπωσοῦν ὑπεναντίον. τοῦτο γάρ μοι δοκεῖ καὶ ἡ προσθήκη τῆς γένεσιν δὲ, οὐκ ἔχον ἐνδείκνυσθαι, τὴν ἀμιγῆ καὶ ἄχραντον καθαρότητα, τοῦ ἀεὶ ὄντος, καθ' ἣν ἐξῄρηται πάσης τῆς ἐν εἰδώλοις τοῦ ὄντος φερομένης ὑποστάσεως, καὶ τῆς περὶ χρόνον μεταβαλλομένης. οὐχ ὥσπερ τινές φασιν ὅτι τοῦ σαφοῦς ἕνεκα τὸ ἀεὶ ὂν ἐξηγεῖται διὰ τὸ γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον. οὐχ ὥσπερ ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι καὶ καταφατικῶς τὸ αὐτὸ καὶ ἀποφατικῶς ἠθέλησεν εἰπεῖν, ἀλλ' ὅτι δεῖ τὸ ἀεὶ ὂν ἐφ' ἑαυτοῦ νοεῖν πόρρω τῆς κατὰ χρόνον μεταβολῆς. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ χρόνου μετέχει, καὶ ὁ οὐρανὸς κατὰ χρόνον ἀνελλιπομένην ἔλαχε ζωήν. μόνη δὲ ἡ νοητὴ φύσις καθ' ὅλην ἑαυτὴν αἰώνιός ἐστι. διὸ καὶ τῶν παλαιῶν τινες, ὄντως μὲν ὂν καλοῦσι τὸ νοητὸν πλάτος, οὐκ ὄντως δὲ ὂν τὸ ψυχικόν, οὐκ ὄντως δὲ ὂν τὸ αἰσθητόν, ὄντως δὲ οὐκ ὂν τὴν ὕλην. ἀλλ' οὗτοι μὲν ὅπως ταῦτα διατάττονται, ἐν ἄλλοις ἐξετάσομεν. ὅτι δὲ τὸ γένεσιν μὴ ἔχειν πρόσκειται, τὴν χωριστὴν οὐσίαν τοῦ ἀεὶ ὄντος ἐνδεικνύμενον, οἶμαι διὰ τῶν εἰρημένων γεγονέναι δῆλον. ἐπὶ δὴ τούτοις τὸ γιγνόμενον πότερον τὸν σύμπαντα λέγει κόσμον, ἢ τὴν ἔνυλον, καὶ πάντῃ μεταβαλλομένην σύστασιν. καὶ γὰρ τοῦτο, οἱ μὲν ἄλλως, οἱ δὲ ἄλλως ἐξηγήσαντο τῶν παλαιῶν. ἡμεῖς δὲ, πᾶν μὲν τὸ σωματοειδὲς γιγνόμενον ἀκούομεν. καθ' ὅσον δὴ παρ' ἑαυτοῦ μὲν ἀκόσμητόν ἐστιν, ὑπ' ἄλλου δὲ ἀεὶ ἢ ποτὲ ταττόμενον, ἀλλ' οὐχ ἡ ψυχὴ τοῦ παντός. ἔστι γάρ πῃ ἀεὶ ὄν, οὐ δὲ πολλῷ πλέον ὁ νοῦς. οὗτος γὰρ αὐτόθεν ἀεὶ ὄν, μόνον δὲ τὸ σῶμα γιγνόμενόν ἐστι, καὶ ὄντως οὐδέποτε ὄν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀεὶ τῆς κοσμοποιοῦ δεόμενον αἰτίας καὶ ἀεὶ παρ' αὐτῆς τοῦ εἶναι κομιζόμενον ἔμφασιν. διατί οὖν φασὶ μὴ προσέθηκε, τὸ ἀεὶ καὶ τὸ γιγνόμενον, ὥσπερ τὸ ὄν, ἢ τὸ, ποτέ, ἵνα κατὰ πᾶν πρὸς τὸ ἀεὶ ὂν ἀντιθέτως ἔχῃ. ἢ τοῦτο πρὸς τὴν φύσιν τοῦ γιγνομένου ποικίλην οὖσαν ὁ Πλάτων ἀπιδὼν ἐμηχανήσατο, καὶ τὸ ποτὲ, καὶ τὸ ἀεὶ τοῦ γιγνομένου περιελών. τὰ μὲν γὰρ ὅλα γίγνεται ἀεί, τὰ δὲ μέρη ποτέ. καὶ ἄλλως, τὰ μὲν τῶν εἰδῶν, ἀχώριστά ἐστι τῆς ὕλης, καὶ ἀεὶ γίγνεται ἐκ τοῦ ἀεὶ ὄντος, τὰ δὲ, ἐν χρόνῳ καὶ ἀπογίνεται. ἡ μὲν γὰρ σωματότης ἀεὶ γίγνεται, καὶ ἀεὶ περὶ τὴν ὕλην ἐστίν, τὸ δὲ τοῦ πυρός, ἢ τοῦ ἀέρος εἶδος, εἴσεισί τε εἰς τὴν ὕλην, καὶ ἔξεισι χωριζόμενον καὶ ἀπολλύμενον, διὰ τὴν τῆς ἐναντίας φύσεως ἐπικράτειαν. εἰ δὴ τὸ ἀεὶ τὴν ὕλην κατέχον ἀεὶ γίγνεται, οὐδέποτε ἄρα ἐστί, καὶ εἰ τὸ ποτὲ γιγνόμενον, οὐδὲ ποτὲ ὄν ἐστιν, ἀλλὰ πᾶν τὸ γιγνόμενον,

ἢ ἀεὶ γίγνεται, ἢ ποτέ. πᾶν ἄρα τὸ γιγνόμενον, οὐδέποτε ὄν ἐστιν. εἰρημένων δὴ τούτων, ἐπὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀναδραμόντες λέγωμεν, πότερον ἁπάντων ἐστὶ τῶν ὄντων, ἢ οὐχ ἁπάντων. εἰ μὲν γὰρ τὸ ὂν ἀεὶ τὴν αἰώνιον μόνην φύσιν ἐνδείκνυσθαι θείημεν, τὸ αἰώνιον καθ' ὅλην ἑαυτὴν ἔχουσαν, οὐχ ἁπάντων. οὔτε γὰρ τὸ πρὸ τοῦ αἰῶνος ὄν, οὔτε ἡ τοῦ αἰῶνος τάξις, οὔτε ἡ ὅσα τὴν μὲν οὐσίαν αἰώνιον ἔχει, τὰς δὲ ἐνεργείας ποιεῖται κατὰ χρόνον, ὑπὸ τοῦτο ταχθήσεται τὸ ὄν. εἰ δὲ πᾶν τὸ ὁπωσοῦν αἰώνιον, καὶ εἴτε καθ' ὅλον, εἴτε μερικῶς ἀεὶ ὂν λάβοιμεν, καὶ ἡ ψυχὴ τῶν αἰωνίων ἐστί, καὶ τὸ τὰς αἰτίας ἔχον ἁπάντων, ἑνιαίως ἐν αὐτῷ καὶ καθόλου ὥσπερ φασίν. ἔχει γὰρ οὕτως. τὸ μὲν ἐστὶν ὑπεραιώνιον, τὸ δὲ, αἰώνιον ἁπλῶς, τὸ δὲ, πῇ αἰώνιον. ἕκαστον δὲ τούτων ἀεὶ ὄν, τὸ μὲν, ὡς τοῦ ἀεὶ δύναμις καὶ πηγή, τὸ δὲ, ὡς πρώτως ὄντι ἀεί, καὶ αὐτοαεὶ καὶ οὐ κατὰ μετοχήν, τὸ δὲ ἀεὶ ὡς τοῦ ἀεὶ μετέχον καὶ πρώτως ὅλον αἰώνιον, τὸ δὲ, ὡς πῇ τῆς τοιαύτης ἰδιότητος μεταλαβόν. τριχῶς γάρ ἐστιν ἕκαστον ἢ κατ' αἰτίαν, ἢ καθ' ὕπαρξιν, ἢ κατὰ μέθεξιν. τὸ μὲν γὰρ ὄν, καθ' ὕπαρξίν ἐστι μόνως ὄν, κατ' αἰτίαν δὲ ἀεὶ ὄν, ὁ δὲ αἰὼν καθ' ὕπαρξιν ἀεὶ ὄν, κατὰ μέθεξιν δὲ ὄν, τὸ δὲ αἰώνιον κατὰ μέθεξιν ἀεὶ ὄν, καθ' ὕπαρξιν δὲ, ἄλλο τι νοητόν, ἢ νοητὸν καὶ νοερόν, ἢ νοερόν, καὶ εἰ τοῦτο, ἢ ὁλικόν, ἢ μερικόν, καὶ εἰ τοῦτο, ἢ ὑπερκόσμιον, ἢ ἐγκόσμιον. καὶ εἰ τοῦτο, ἢ θεῖον, ἢ μετὰ θεοὺς ὄν, καὶ ἑκάτερον, ἢ τὸ εἶναι μόνον, ἢ τὸ δύνασθαι καὶ τὸ ἐνεργεῖν, καὶ μέχρι τὸ ἀεὶ ὂν τῶν πῇ αἰωνίων. πάλιν τοίνυν τὸ γιγνόμενον, εἰ μὲν τὸ καθόλου λάβοιμεν, τὴν γένεσιν ληψόμεθα τὴν παντοίως ἐξαλλαττομένην. εἰ δὲ πᾶν τὸ ὁπωσοῦν γενητόν, καὶ τὸν οὐρανὸν γιγνόμενον ἐροῦμεν καθ' ὅσον αὐτῷ μέτεστι κινήσεως καὶ μεταβολῆς, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν γιγνομένων πρώτην, καθ' ὅσον ἐν χρόνῳ ζῇ καὶ συμφυής ἐστιν αὐτῆς ταῖς ἐνεργείαις ὁ χρόνος. καὶ οὕτω κάτωθέν τι ἀνιόντες εἰς ψυχὴν ἀπολήξομεν, ὡς πρώτην τῶν γενητῶν, καὶ ἄνωθεν κατιόντες εἰς αὐτὴν ἀποπαυσόμεθα πάλιν ὡς ἐσχάτην τῶν αἰωνίων. καὶ γὰρ εἰ καὶ τὸν οὐρανὸν ἀεὶ φησίν τις εἶναι λέγων ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ γίγνεται ἀεὶ παρ' ἄλλου, ψυχὴ δὲ παρ' ἑαυτῆς ἔχει τὴν ἑαυτῆς οὐσίαν. διὸ καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης, ἀγένητον αὐτὴν ἅμα καὶ αὐτοκίνητον ἔλεγεν, ὡς ἀρχὴν μὲν πάσης γενέσεως, ἑαυτὴν δὲ γεννῶσαν, καὶ ἑαυτὴν ζωοποιοῦσαν, ἀγένητον ἄρα καὶ γενητὴν αἰωνίαν τε καὶ οὐκ αἰώνιον αὐτὴν λέγοντες, ὀρθῶς ἐροῦμεν. διὸ καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος, ἀξιοῖ τὴν ψυχὴν ἀνώλεθρον μὲν λέγειν, οὐκ αἰώνιον δὲ, καὶ τοῖς ῥήμασι τούτοις λέγων. διότι πῇ ἐστιν αἰώνιον, ἀλλ' οὐ κατὰ πᾶσαν ἑαυτὴν ὡς τὸ ὄντως ὄν. ἄλλο δὲ ἦν τὸ εἶναι ἀεί, καὶ τὸ γίγνεσθαι, καὶ ὁ μὲν οὐρανὸς γίγνεται ἀεί. παρ' ἑαυτοῦ γὰρ οὐκ ἔχει τὸ ὄν, ἡ δὲ ψυχὴ καὶ ἔστιν ἀεί. παρ' ἑαυτῆς γὰρ ἔχει τὸ ὄν, καὶ πᾶν τὸ πρὸ αὐτῆς οὐ γίνεται μὲν ἀπ' αἰτίας, ἔστι δὲ ἀπ' αἰτίας. γένεσις γὰρ ἐν τοῖς ὑπ' ἄλλων μόνον ὑφισταμένοις ἐστί. πῶς μὲν οὖν ἁπάντων γέγονε τῶν ὄντων περίληψις, καὶ πῶς οὐχ ἁπάντων ἐν τοῖς εἰρημένοις τμήμασι, διὰ τούτων ἔστω καταφανές. οὐχ ἁπάντων μὲν, διότι τὸ μόνως αἰώνιον εἴληπται, καὶ τὸ μόνως γενητόν, ἃ δή ἐστι τὸ μὲν, πρὸ ψυχῆς, τὸ δὲ, μετὰ ψυχήν. ἁπάντων δέ. ὅτι τῶν ἄκρων ληφθέντων, ἔστι καὶ τὸ μέσον ἐκ τούτων εὑρεῖν, ὅπερ ἅμα καὶ ὄν ἐστι καὶ γιγνόμενον. ὅτι δὲ ἀναγκαίως πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀξιωμάτων τοὺς διορισμοὺς πεποίηται, τοῦ τε ὄντως ἀεί, καὶ τοῦ γιγνομένου ῥᾴδιον καταμαθεῖν, ἐννοήσαντας, ὅτι τοῦτο πρώτιστόν ἐστι τῶν προβλημάτων ὃ περὶ τοῦ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖ σκοπεῖν, πότερον ἦν ἀεὶ γενέσεως ἀρχὴν ἔχον οὐδεμίαν, ἢ γέγονεν. εἰ γὰρ τοῦτο πρώτιστόν ἐστι τῶν ἐξεταζομένων, εἰκότως καὶ ἐν τοῖς ἀξιώμασι πρώτην ἔχει τάξιν, τί τὸ γενητόν, καὶ τί τὸ αἰώνιον. τούτοις γὰρ ἕπεται καὶ τὰ ἄλλα ἀξιώματα, ὥσπερ καὶ τῷ περὶ τοῦ γεγονέναι προβλήματι συνακολουθεῖ καὶ τὰ λοιπὰ προβλήματα. καὶ εἰ μὴ δεῖ πάλιν ἀναλαβόντα τὸν περὶ τῶν ὑποθέσεων λόγον διὰ πλειόνων τὸ δοκοῦν εἰπεῖν, ἔοικεν ὁ Πλάτων ὥσπερ οἱ γεωμέτραι πρὸ τῶν ἀποδείξεων ὅρους προλαμβάνειν καὶ ὑποθέσεις, δι' ὧν ποιήσεται τὰς ἀποδείξεις, καὶ τὰς ἀρχὰς προκαταλαβεῖν τῆς ὅλης φυσιολογίας. ὡς γὰρ ἄλλαι μουσικῆς ἀρχαί, καὶ ἄλλαι ἰατρικῆς, ὁμοίως δὲ καὶ ἀριθμητικῆς ἄλλαι καὶ μηχανικῆς, οὕτω δὴ καὶ φυσιολογίας ἀρχαί τινες τῆς ὅλης, ἃς νῦν ὁ Πλάτων παραδίδωσιν, ὄντως ὄν ἐστι τὸ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτόν. γενητόν ἐστι τὸ δόξῃ μετὰ αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστόν. πᾶν τὸ γενητόν, ἀπ' αἰτίας γίνεται. τὸ μὴ ἀπ' αἰτίας ὑφιστός, οὐκ ἔστι γενητόν. οὗ τὸ παράδειγμα τὸ ἀεὶ ὄν ἐστι, τοῦτο καλόν ἐστιν ἐξ ἀνάγκης. οὗ τὸ παράδειγμα γενητόν, τοῦτο οὐ καλόν ἐστι. τὸ πᾶν οὐρανὸς καλείσθω ἢ κόσμος. ἐκ γὰρ τούτων τῶν ἀρχῶν, πάντα προάγει τὰ ἐφεξῆς. καί μοι δοκεῖ καὶ διὰ τοῦτο, τί μέν ἐστι τὸ ἀεὶ ὄν, καὶ τί τὸ γενητὸν εἰπεῖν. ὅτι δέ ἐστιν αὐτῶν ἑκάτερον, μὴ εἰπεῖν. καὶ γὰρ ὁ γεωμέτρης, τί μέν ἐστι σημεῖον καὶ τί γραμμή, πρὸ τῶν ἀποδείξεων ὑπέμνησεν, ὅτι δὲ ἐστι τούτων ἑκάτερον, οὐδαμῶς ἐδίδαξεν. καὶ πῶς γὰρ ἂν γεωμέτρης περὶ τῶν οἰκείων διαλεγόμενος ἀρχῶν. κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ ὁ φυσικός. τί μὲν τὸ ἀεὶ ὂν ἐρεῖ, τῶν ἀποδείξεων ἕνεκα τῶν μελλουσῶν, ὅτι δὲ ἐστιν, οὐδαμῶς ἀποδείξει. πέρα γὰρ ἂν ὁδεύοι φυσιολογίας. ἐπειδὴ δὲ ὡς προείπομεν, οὐχ ὡσαύτως τοῖς ἄλλοις φυσιολόγοις ἐστὶν ὁ Τίμαιος, φυσιολόγος Πυθαγόρειος ὤν, ὁ δὲ Πλάτων ἐπιστήμην ἀκροτάτην καὶ ἐν τούτοις ἐπιδεικνύμενος, μετὰ ταῦτα κατασκευάσει πάνυ δαιμονίως, ὅτι ἐστὶ τὸ ὄντως ὄν. ἀπόχρη δὲ αὐτῷ πρὸς τὸ παρὸν τὸ τί ἐστι, φυλάττοντι τοὺς τῆς φυσιολογίας ὅρους. καὶ ἔοικεν τὸν μὲν ὅρον τοῦ ἀεὶ ὄντος, καὶ τοῦ γενητοῦ ζητεῖν, ἵνα εὕρῃ τὰ αἴτια τὰ συμπληροῦντα τὸ πᾶν τὸ εἶδος,

καὶ τῇ

καὶ τὴν ὕλην. τούτων γὰρ δεῖται τὸ γενητόν, τὴν δὲ τρίτην παραλαμβάνειν ὑπόθεσιν, ἵνα εὕρῃ τὴν ποιητικὴν αἰτίαν, τὴν δὲ τετάρτην ἵνα λάβῃ, ὅτι πρὸς παράδειγμα αἴτιον γέγονε τὸ πᾶν, τὴν δὲ πέμπτην τὴν περὶ τοῦ ὀνόματος, ἵνα τὴν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀρρήτου τὴν εἰς τὸν κόσμον θεωρήσῃ μετάδοσιν, ὡς δειχθήσεται ἐν τοῖς ἑπομένοις. δοκεῖ δέ μοι καὶ Ἀριστοτέλης μιμούμενος αὐτόν, ἐν μὲν τῇ φυσικῇ τὴν ὑπόθεσιν τὴν μίαν παραλαβὼν λέγων· ἡμῖν δὲ ὑποκείσθω τὰ φύσει, ἢ πάντα, ἢ ἔνια κινούμενα. δεῖ γὰρ πάντως εἶναι κίνησιν, εἰ μέλλουσιν εὐοδώσειν οἱ λόγοι τῆς φυσικῆς θεωρίας, εἴπερ ἀρχὴ κινήσεως ἡ φύσις. ἐν δὲ τῇ περὶ οὐρανοῦ πραγματείᾳ, πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων λόγων τὰς ὑποθέσεις παραλαβὼν ἐκείνας, περὶ ὧν καὶ ὁ Πλωτῖνος ἠπόρει. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν οὐδὲν τὸ πρᾶγμα, ὅστις αὐτοῦ τὰς περὶ τοῦ πέμπτου σώματος ὑποθέσεις παραδέξαιτο, τὰς πρώτας λέγων, ἡ ἁπλῆ κίνησις ἁπλοῦ σώματος. τὸ ἁπλοῦν σῶμα, ἁπλῆν ἔχει κατὰ φύσιν τινὰ κίνησιν. δύο εἰσὶν αἱ ἁπλαῖ κινήσεις. ἑνὶ ἓν ἐναντίον. τὸ μὴ ἔχον ἐναντίον οὐκ ἔχει τὸ φθεῖρον. ἀφ' ὧν ἐπιδείκνυσι περὶ τοῦ πέμπτου σώματος. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὅτι ἀγένητος, ἐκ τῶν ὑποθέσεων δείκνυσιν, οὗτος δέ, ὅτι γενητός. εἰ δὲ διαφωνοῦσιν ἢ μή, μικρὸν ὕστερον ἡμῖν ἔσται καταφανές. καὶ τοῦτο μὲν αὖθις. διατί δὲ αὐτὸς ὁ Πλάτων καὶ τὸ ὂν αὐτό, καὶ τὸ ὂν ὅπερ, ἐπὶ τῶν νοητῶν χρῆσθαι, τούτων μὲν οὐδέτερον παρέλαβε, τὸ δὲ ἀεὶ μᾶλλον ἐνέκρινεν, ὡς τῷ ὄντι συμφυές. ἔχει γὰρ καὶ τοῦτο ἀπορίαν, δι' ἣν αἰτίαν ἀπὸ τῶν τριῶν τὸ ἀεὶ κυριώτερον ὑπέλαβεν, εἰς τὸ σημειώσασθαι τὴν τοῦ ὄντως ὄντος φύσιν. ἢ τὸ μὲν αὐτὸ τὴν ἁπλότητα δηλοῖ τῶν νοητῶν, καὶ τὸ κατὰ τὴν ὕπαρξιν, καὶ τὸ πρώτως εἶναι, ὃ λέγεται κατὰ τὴν ἰδιότητα καθ' ἣν πρώτως ὄντα ἐστί, καὶ τὰ δεύτερα πληροῖ τῆς ἑαυτῶν μετουσίας. τὸ δὲ ὅπερ ὄν, τὴν καθαρότητα, καὶ τὸ ἀμιγές, καὶ τὸ μὴ ἀναπιμπλάμενον τῆς ἐναντίας φύσεως, τὸ δὲ ἀεί, τὸ αἰώνιον καὶ ἀμετάβλητον καὶ ἀπαράλλακτον, κατὰ τὴν ὑπόστασιν, οἷον, ὅταν μὲν αὐτὸ καλὸν φῶμεν καὶ αὐτοδίκαιον τὸ μὴ κατὰ μετοχὴν καλόν, μηδὲ κατὰ μετουσίαν δικαίου, καλὸν ἢ δίκαιον δρῶμεν. ἀλλ' αὐτὸ τὸ πρώτως καλόν, καὶ πρώτως δίκαιον ὑπάρχον, ὅταν δὲ ὅπερ καλόν, τὸ μὴ τῷ αἰσχρῷ συμμιγές, μηδὲ χραινόμενον ὑπὸ τοῦ ἐναντίου, καθάπερ τὸ ἔνυλον κάλλος, ὃ δὴ ἐν αἰσχρῷ κείμενον, καὶ αὐτὸ τῆς ὑποκειμένης ἀναπίμπλαται φύσεως. ὅταν δὲ ἀεὶ καλὸν ὃ οὐ ποτὲ μὲν καλόν ἐστι, ποτὲ δὲ οὐ καλόν, ἀλλ' αἰωνίως ἐστὶ καλόν. ὥστε τὸ μέν, τὴν ἁπλότητα δηλοῖ τῶν νοητῶν, καὶ τὴν εἰς τὰ ἄλλα πάντα παρ' αὐτῶν χορηγίαν, τοῦτο γὰρ τὸ αὐτὸ καλὸν ᾧ πάντα καλὰ τὰ καλά, καὶ αὐτόϊσον, ᾧ πάντα ἴσα τὰ ἴσα, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παραπλησίως, τὸ δέ, τὴν μόνωσιν καὶ τὴν καθαρότητα, καὶ ἀμιγές, καὶ ἄχραντον. τοῦτο γὰρ τὸ ὅπερ τὸ μὴ ἀλλοῖον, μηδὲ ἐφελκόμενόν τι τῶν ἀλλοτρίων. τὸ δέ, τὴν ἀμεταβλησίαν. τοῦτο γὰρ τὸ ἀεί, καὶ οὐχ ἁπλῶς τὴν ἀμεταβλησίαν, ἀλλὰ τὴν ἐν αἰῶνι διαμονήν. ἄλλο γὰρ τὸ ἀεὶ τὸ χρονικόν, καὶ ἄλλο τὸ αἰώνιον. τὸ μέν, ἀθρόως πᾶν ὄν, τὸ δέ, τῇ ὅλῃ συνεχείᾳ τοῦ χρόνου συνεκτεινόμενον καὶ ἄπειρον. καὶ τὸ μέν, ἐν τῷ νῦν, καὶ τὸ μέν, ἐν διαστάσει, τῆς διαστάσεως ἀκαταλήκτου τυγχανούσης, καὶ ἀεὶ γιγνομένης. τὸ δὲ ἔστι ἄρα τὸ μὲν αὐτὸ τοῖς οὖσιν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἐφῆκον. ἐκεῖνο γὰρ τῆς ἁπλότητος αἴτιον τοῖς οὖσι, καὶ τῆς εἰς τὰ ἄλλα δόσεως ὧν ἔχει πρώτως. τὸ δὲ ὅπερ ὂν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ πρώτως ἐξῃρημένον τοῦ μὴ ὄντος, καὶ τῆς στερήσεως. διότι πρώτως ἐστὶν ὄν, καὶ κρυφίως ἐν αὐτῷ πάντα καὶ ἀδιακρίτως ὑφέστηκε. τὸ δὲ ἀεὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος. ὡς γάρ που εἴρηται τὸ ἓν ὄν, οὕτω τῆς ἀϊδιότητός ἐστι χορηγὸς τοῖς νοητοῖς ὁ αἰών. εἰ μὲν οὖν ὁ Πλάτων περὶ μετεχόντων καὶ μετεχομένων ἐποιεῖτο τὸν λόγον, καὶ πρὸς τοῦτο ἐδεῖτο τοῦ ὄντος, εἶπεν αὐτὸ τὸ ὂν αὐτό. καὶ εἰ περὶ ἀμιγῶν καὶ συμμιγῶν, εἶπεν αὖ τὸ ὅπερ ὄν. ἐπειδὴ δὲ περὶ γενέσεως καὶ ἀγενησίας διαλέξεται, καὶ πρὸς τοῦτο δεῖται τῶν διορισμῶν τούτων, εἰκότως ᾕρετό τι τὸ ὂν ἀεί. τοῦτο γὰρ διακρίνεται τὸ αἰώνιον ἀπὸ τοῦ κατὰ χρόνον, ὡς τὸ ἀγένητον τὸν αἰῶνα. διὸ καὶ ἡ μὲν ζώου φύσις ἡ πάντων περιληπτικὴ τῶν νοουμένων ζώων, αἰώνιός ἐστι, χρόνος δὲ μετ' οὐρανοῦ γέγονεν, ὡς αὐτὸς ἐρεῖ προελθών. τὸ μέντοι ἀεὶ ὂν κἂν ἀπ' αἰτίας προϊέναι λέγηται, ἀλλὰ κατὰ πάσας αὐτὸ τὰς αἰτίας οὐ γίγνεσθαι, ἀλλ' εἶναι ῥητέον. καὶ γὰρ δι' ὃ καὶ πρὸς ὃ, καὶ ὑφ' οὗ τὸ αὐτό ἐστιν. αὐθυπόστατον γάρ ἐστι τὸ ἀεὶ ὄν. οὐ γιγνόμενον ὑφ' ἑαυτοῦ ἵνα μὴ γένηταί ποτε μὴ ὄν. τὸ γὰρ γιγνόμενον ἔστι γίγνεται οὐκ ἔστιν. οὐ δὲ πρὸς αὐτὸ γιγνόμενον, ἵνα μὴ σύνθετον ᾖ, οὐ δὲ δι' αὐτὸ γιγνόμενον, ἵνα μὴ ἀτελὲς ᾖ. τὸ δὲ γενητὸν εἰς ἄλλο ἀνήρτηται, καὶ ἀπ' ἄλλων αἰτίων ἔχει τὴν πάροδον, οἷον δή ἐστι τὸ σωματοειδὲς πᾶν. ἀλλὰ πῶς οὐδέποτε ὂν τὸ γιγνόμενον, περὶ οὗ διαρρήδην εἶπεν ἐν Σοφιστῇ; οὐχ ὅτι τὸ μὴ ὄν ἐστιν, ἀλλ' ὅτι ὄντως οὐδέποτε ὄν. νῦν δὲ εἴρηται οὐδέποτε ὄν, ὅτι τὸ ὂν ἐπὶ τῆς αἰωνίας προστέτακται φύσεως, τὸ δὲ γιγνόμενον οὐδέ ποτέ ἐστι τὸ ἀεὶ ὄν. εἴπερ οὖν τὸ ἐστὶν ᾗ ὄν, ἄδεκτον τοῦ μὴ ἐστί, δῆλον, ὅτι τὸ γιγνόμενον συμπεπλεγμένον ἔχον τῷ μὴ ὄντι τὸ ἐπουσιῶδες ἐν αὐτῷ ὄν, οὐδέποτέ ἐστιν ὄν. οὕτως ὡς εἰλικρινῶς ὄν, καὶ καθ' ἑαυτὸ ὄν, ὃ προσήκει μόνῳ ἐστίν. ἀλλὰ μὴ μετὰ τοῦ εἶναι καὶ μὴ εἶναί πως, ὁμοῦ ὂν καὶ οὐκ ὄν.

„ Τὸ μὲν δὴ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτὸν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄν, καὶ τὸ γιγνόμενον δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστὸν γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν. „

Οἷς πολλά τε ἄλλα συμβέβηκεν ἁμαρτεῖν, καὶ τὸ τὰ ὁριστὰ ἐν τοῖς ὁρισμοῖς περιλαμβάνειν. ἐξ ἑτέρου γάρ τι τὸ ἀεὶ ὄν, ὃ παρέλαβεν ὁ πρότερος ὅρος, εἰπὼν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄν, καὶ γιγνόμενον, ὅπερ ἔλαβεν ὁ δεύτερος εἰπών, γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν. τοῦτο δὲ καὶ ἑαυτῶν ἐστι κατηγορούντων διαλεκτι-

κῆς ἀπειρίας καὶ τοῦ Πλάτωνος. οἱ δὲ, διελόντες τὸ μὲν, ὁρισμὸν, τὸ δὲ, ὁριστὸν, ἐν ἑκατέρῳ τῶν κώλων ἀπεφήναντο. ἔν τε γὰρ τῷ προτέρῳ, τὸ μὲν νοήσει μετὰ λόγου περιληπτὸν, ὅρον εἶναι, τὸ δὲ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὂν, ὁριστόν. καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τὸ μὲν, δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστὸν, ὡς ὅρον ἀποδεδόσθαι, τὸ δὲ λοιπὸν, ὡς αὐτὸ τὸ κεφαλαιῶδες. τούτοις δὲ τοῖς ἀνδράσιν εὖ λέγουσιν, καὶ ὁ ἡμέτερος συμφέρεται διδάσκαλος. καὶ γὰρ εἰ μικρόν πως τὴν λέξιν μεταρρυθμίσαιμεν, αὐτόθεν ἔσται τὸ πᾶν καταφανές. τὸ μὲν δὴ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὂν ἐστὶ, νοήσει μετὰ λόγου περιληπτόν, τὸ δὲ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὂν, δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστόν. ταῦτα γὰρ καὶ τοῖς προειρημένοις ἀκόλουθα. τί τὸ ὂν ἀεὶ, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ γιγνόμενον, ὂν δὲ οὐδέποτε, τοῦ μὲν ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ τὴν γένεσιν οὐκ ἔχοντος, τοῦ δὲ γιγνομένου μὲν, οὐδέποτε δὲ ὄντος, τῷ γιγνομένῳ καὶ ἀπολλυμένῳ, καὶ ὄντως οὐδέποτε ὄντι τὸ αὐτὸ σημαίνοντος. εἰ καὶ ἀσαφέστερον ἀπήγγελται, διὰ τὴν τοῦ ὄντως προσθήκης ἐνδεικνυμένου τοῦ Πλάτωνος, ὅτι καθ' ὃ μὲν γιγνόμενόν ἐστιν, οὐκ ἔστι, καθ' ὃ δὲ ἴνδαλμα τοῦ ὄντος ἀποφέρεται, κατὰ τοσοῦτόν ἐστιν οὐ γιγνόμενον. ἐν γὰρ τοῖς ὁρισμοῖς καὶ τὰ ὁριστὰ μᾶλλον ἐσαφήνισε διὰ τῶν προσθέσεων. ὃ μὲν γὰρ εἶπεν ἀεὶ ὂν, ἵνα τὸ ἀεὶ μὴ τὸ χρονικὸν ἀκούσωμεν, ἀλλὰ τὸ αἰώνιον. τοῦτο γὰρ ὁμοῦ πᾶν καὶ κατὰ ταὐτὰ ὂν, τὸ δὲ χρονικὸν, τῷ ἀπείρῳ τοῦ χρόνου συντέτακται. ὃ δὲ εἶπεν γιγνόμενον, τοῦτο μετὰ τοῦ ἀπολλύμενον εἴρηκεν. ἵνα μὴ τὰς προόδους ἁπλῶς γενέσεις ἀκούσωμεν, ὃ καὶ ἐπὶ θεῶν τάττεται, τῶν ἐπέκεινα τοῦ ὄντος, ἀλλὰ τὰς τὴν ἀπώλειαν ἐχούσας σύστοιχον. εἰσὶν οὖν οἱ ἀποδοθέντες ὁρισμοὶ τοιοῦτοί τινες. ἀεὶ ὂν ἐστὶ τὸ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτόν. γιγνόμενόν ἐστι τὸ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστόν. ὑπὲρ ὧν ἐγκαλεῖν εἰώθασι τῷ Πλάτωνι. πρῶτον μὲν ὅτι μὴ γένος παρείληφεν ὡς οἱ τῶν ὅρων βούλονται κανόνες. ἔπειθ' ὅτι τὴν μὲν αὐτῶν τῶν ὁριστῶν φύσιν οὐ δεδήλωκεν ὁποία τίς ἐστιν, ἀπὸ δὲ τῶν γνώσεων αὐτὰ τῶν ἡμετέρων ἀφωρίσατο. δεῖ δὲ πρὸ τῆς σχέσεως ταύτης αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ πράγματα σκοπεῖν. ἡμῖν δὲ ἀποδεικτέον αὐτὸ τοὐναντίον, ὅτι παντελῶς ἁμαρτάνουσιν οἱ ταῦτα διαπορεῖν εἰωθότες. ποῖον γὰρ γένος ἐπὶ τοῦ ὄντος ἔχει χώραν, ὃ πᾶσαν περιλαμβάνει τὴν νοητὴν οὐσίαν. εἰ γὰρ μηδὲν ἡ οὐσία γένος ἔχει πρὸ ἑαυτῆς, μὴ δὲ ὁρισμὸν, οὖσα γενικώτατον, τί ἂν πρὸ αὖ τούτου γένος ὄντος εἴποις, ὃ πάσης μὲν οὐσίας, πασῶν δὲ δυνάμεων, πασῶν δὲ ἐνεργειῶν περιληπτικόν. οὔτε οὖν τὸ ὂν γένος ἐστὶ τοῦ ἀεὶ ὄντος. ἔσται γὰρ τοῦτο ὂν οὐχ ἁπλῶς ὂν, ἀλλά τι ὂν, ὅτε μὴ ὄν. ἵνα μὴ καὶ τὸ ἀεὶ μὴ ὂν λάβωμεν τοιοῦτον. πανταχοῦ γὰρ τὰ γένη κατηγορεῖται τῶν εἰδῶν. οὐκ ἄρα ἐστὶ γένος τοῦ ὄντος. πῶς δὲ οὐ προσῆκόν ἐστι τῇ θεωρίᾳ καὶ τοῖς προκειμένοις διορισμοῖς, ὁ ἀπὸ τῶν γνώσεων ἀφορισμός. εἰ γὰρ ὥσπερ εἴπομεν πρότερον ἀξιώμασι τούτοις ἐβούλετο χρήσασθαι, καὶ ὑποθέσεσι τῶν ῥηθησομένων ἀποδείξεων, δεῖ γνωρίμους εἶναι τὰς ἀποδόσεις ταύτας καὶ ἐναργεῖς ἡμῖν. ἀλλ' εἰ μὲν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἡμῖν παρεκελεύσατο θεωρεῖν, ἔλαθεν ἂν ἀσαφείας ἐμπλήσας τὴν σύμπασαν διδασκαλίαν. ἐπειδὴ δὲ γνώριμον ποιῆσαι βούλεται διὰ τῶν ὅρων, τό, τε ὂν καὶ τὸ γιγνόμενον, ἵνα ἀπὸ γνωρίμων τὰς ἀποδείξεις προάγῃ, καὶ τοῖς ἀκούουσιν ἐναργῶς τὴν ἰδιότητα παριστῇσιν αὐτῶν. ἣν καὶ συνεγράψαντες καὶ τελειωσάμενοι, θεασόμεθα τὴν ἑκατέρου τρανέστερον. ἐπεὶ γὰρ πᾶν τὸ γνωστικὸν, ἢ αὐτό ἐστι τὸ γνωστὸν, ἢ ὁρᾷ, ἢ ἔχει τὸ γνωστόν. νοῦς μὲν γάρ ἐστι τὸ νοητὸν, αἴσθησις δὲ ὁρᾷ τὸ αἰσθητὸν, διάνοια δὲ ἔχει ἐν ἑαυτῇ τὸ διανοητόν. ἡμεῖς δὲ αὐτὸ γίνεσθαι τὸ νοητὸν οὐ πεφύκαμεν, γινώσκομεν δὲ αὐτὸ διὰ τῆς ἐν ἡμῖν συζύγου πρὸς αὐτὸ δυνάμεως, ταύτης ἂν δέῃ, καὶ διὰ ταύτης γνώριμος ἡμῖν ἡ τοῦ ὄντος φύσις. πρὸς μὲν οὖν τὰς ἀπορίας, διὰ τούτων ἀπαντησόμεθα. δεῖ δὲ ἐφιστάνειν ὅπως προτείνων μὲν ἑαυτῷ τὰ προβλήματα ἑκάτερον, καὶ ἀποφατικῶς καὶ καταφατικῶς ἐδήλωσεν. ἀποκρινόμενος δὲ πρὸς ἑκάτερον, ἐπὶ μὲν τοῦ ἀεὶ ὄντος τὸ καταφατικὸν μόνον παρέλαβεν, ἐπὶ δὲ τοῦ γιγνομένου, καὶ τὸ ἀποφατικὸν, προσθεὶς μὲν αὐτῷ καὶ τὸ ἀπολλύμενον, ἑρμηνεύσας δὲ, καὶ τὸ ὂν δὲ οὐδέποτε, διὰ τὴν, ὡς τό, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὂν μεταλήψεως. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὂν κατὰ τὸ εἶναι χαρακτηρίζεται μόνον, τὸ δὲ γιγνόμενον κατὰ τὸ μὴ εἶναι, τὸ μὲν, ὁριζόμενος αὐτὸ μόνον παρέλαβεν, εἰπὼν κατὰ τὰ αὐτὰ ὂν, τὸ δὲ, μετὰ τῆς ἀποφάσεως, οὐ τὴν ἀπόφασιν δὲ μόνον, ἐπειδὴ οἱ ὁρισμοὶ τῶν καταφάσεών εἰσι, τὸ ὑπάρχον ἑκάστῳ σημαίνοντες. εἰ δὲ μὴ μόνον αὐτὸ γιγνόμενον ἀλλὰ καὶ ἀπολλύμενον προσείρηκεν, οὐ θαυμαστόν. ὡς γὰρ τῷ ὄντι προσέθηκε τὸ κατὰ τὰ αὐτὰ εἶναι, καὶ μὴ μόνον τὸ ἀεὶ εἶναι, οὕτω τῷ γιγνομένῳ τὸ ἀπόλλυσθαι. τοῦτο γὰρ ὡς μὲν γιγνόμενον τοῦ ἀεὶ ὄντος ἕτερον, ὡς δὲ ἀπολλύμενον, τοῦ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄντος. καὶ γάρ ἐστι τὸ γιγνόμενον, καθ' ὅσον γιγνόμενόν ἐστι καὶ ἀπολλύμενον, ἑαυτὸ συνέχειν οὐ δυνάμενον. κἂν γὰρ αὖ καὶ ἑαυτὸ παράγειν δυνάμενον. ἑκάτερον οὖν καθ' ἑαυτὸ λαβὼν τὸ ὂν, καὶ τὸ γιγνόμενον ἀεὶ, τὸ μὲν, ὑπὲρ γένεσιν, τὸ δὲ, ἀνώλεθρον οὐκ ὄν. ὡς ὅταν γε τῷ γιγνομένῳ προσγένηται τοῦ ὄντος ἔμφασις, δύναται μένειν ὁπωσοῦν ἀεὶ γιγνόμενον. φέρε δὲ ἑκάστην τῶν λέξεων αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ἐπισκεψώμεθα, δι' ὧν συντίθησιν τὰς ἀποδόσεις, καὶ πρώτην τῶν ἄλλων τὴν νόησιν κατίδωμεν ποσαχῶς ἐστὶ, καὶ τὰς ἄλλας αὐτῆς συλλογισώμεθα προόδους. πρώτη μὲν οὖν ἐστι νόησις, ἡ νοητὴ εἰς ταὐτὸν ἥκουσα τῷ νοητῷ, καὶ οὐδὲν ἕτερον οὖσα παρὰ τὸ νοητὸν, ἣ καὶ οὐσιώδης ἐστὶ νόησις καὶ αὐτουσία, διότι πᾶν τὸ ἐν τῷ

νοητῷ,

νοητῶν, τοῦτον ἐφίστησι τὸν τρόπον, ὅσιοι δ' ὡς καὶ νοητῶς. δευτέρα δὲ, ἡ συναπτήσασα τῷ νοητῷ τὸν νοῦν, συνεκτικὴν ἔχουσα καὶ συναγωγὸν τῶν ἄκρων ἰδιότητα, καὶ ὅσα ζωὴ, καὶ δύναμις, πληροῦσα μὲν, ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τὸν νοῦν, ἐνιδρύουσα δὲ τὸν νοῦν εἰς τὸ νοητόν. τρίτη δὲ ἡ ἐν αὐτῷ θεία σύζυγος νόησις ἐνέργεια οὖσα τοῦ νοῦ, δι' ἧς τὸ ἐν αὐτῷ νοητὸν συνείληφε, καὶ καθ' ἣν νοεῖ, καὶ ἡ αὐτός ἐστιν. ἐνέργεια γάρ ἐστι καὶ αὐτονόησις, ἀλλ' οὐ νοητὴ νόησις, οὐ δὲ ὡς δύναμις, ἀλλ' ὡς ἐνέργεια καθάπερ ἄρυται καὶ νοερὰ νόησις. τετάρτην δὲ ἔχει τάξιν ἡ τῶν μερικῶν νοῶν νόησις. ἐπεὶ καὶ τοῦτον ἕκαστος ἔχει, καὶ νοητόν τι πάντως ἐν ἑαυτῷ σύζυγον οὗ καὶ νόησιν. μᾶλλον δὲ ἕκαστος πάντα ἔχει μερικῶς, νοῦν, νόησιν, νοητόν, δι' ὧν καὶ συνάπτεται τοῖς ὅλοις, καὶ τὸν ὅλον νοητὸν κόσμον, νοεῖ καὶ τούτων ἕκαστον. πέμπτην δ' ἐστὶν ἡ τῆς ψυχῆς τῆς λογικῆς νόησις. ὡς γὰρ νοῦς λέγεται ἡ λογικὴ ψυχὴ, οὕτω καὶ ἡ γνῶσις αὐτῆς νόησις, καὶ μεταβατικὴ νόησις, καὶ τὸν χρόνον ἔχουσα συμφυῆ πρὸς ἑαυτήν. ἕκτη δὲ εἰ βούλει καὶ ταύτην συναριθμεῖν, ἡ φανταστικὴ γνῶσις, ἣ καὶ ὑπό τινων προσαγορεύεται νόησις, καὶ νοῦς ἡ φαντασία, παθητικός. ὅτι καὶ ἔνδον καὶ μετὰ τύπων καὶ σχημάτων γιγνώσκει ὅσα γιγνώσκει. κοινὸν γὰρ τῆς πάσης νοήσεως τὸ ἔνδον αὐτὸ τὸ ἔχειν τῶν γνωστῶν. τοῦτο γὰρ δήπου καὶ διαφέρει νόησις αἰσθήσεως, ἀλλ' ὅπου μὲν ἔστιν αὐτὸ τὸ γνωστόν, ἡ νόησις, ὅπου δὲ ἐστὶ μὲν τὸ δεύτερον. ὁρᾷ δὲ τὸ πρῶτον ὁλικῶς, ὅπου δὲ ἐστὶ μὲν τὸ γνωστὸν μερικῶς, ὁρᾷ δὲ καὶ τὰ ὅλα διὰ τοῦ μερικοῦ, ὅπου δὲ ὁρᾷ μὲν τὰ ὅλα, ἀλλὰ μερικῶς ἅμα, καὶ οὐκ ἀθρόως, ὅπου δὲ καὶ μετὰ πάθους ἡ ὅρασις. τοσαῦται μὲν οὖν εἰσι διαφοραὶ νοήσεως. ληπτέον δὲ νῦν ὅτι τὴν φανταστικὴν νόησιν. οὐ γὰρ πέφυκεν αὕτη τὸ ὄντως ὂν γιγνώσκειν. ἀόριστον γὰρ ὅτι καὶ μετὰ σχήματος, καὶ μορφῆς γινώσκει τὸ φανταστόν. τὸ δὲ ἀεὶ ὂν, ἀσχημάτιστόν ἐστι. καὶ ὅλως οὐδεμία γνῶσις ἄλογος αὐτὸ τὸ ὂν δύναται θεωρεῖν, εἴ γε μὴ δὲ τὸ καθόλου πέφυκεν ὁρᾶν. οὔτε τὴν ἐν τῇ λογικῇ ψυχῇ. τὸ γὰρ ἀθρόον οὐκ ἔχει, καὶ τὸ τοῖς αἰωνίοις σύστοιχον. ἀλλὰ τὴν χρόνον πρόσεισιν. οὔτε τὰς ὁλικὰς νοήσεις. ἐξῄρηνται γὰρ ἐκεῖναι τῶν ἡμετέρων γνώσεων. ὁ δὲ Τίμαιος συνέταξε τῷ λόγῳ τὴν νόησιν. ἀλλὰ τὴν τοῦ μερικοῦ νοῦ νόησιν, νυνὶ ληπτέον. αὕτη γάρ ἐστι μεθ' ἧς ὁρῶμεν ποτὲ τὸ ὄν. ὡς γὰρ ἡ αἴσθησις ἐν τῇ δευτέρᾳ δυάδι κατωτέρω τῆς λογικῆς ψυχῆς, οὕτως ἡ νόησις ἀνωτέρω τῆς ταύτην. ὁ γὰρ μερικὸς νοῦς προσεχῶς ὑπερίδρυται τῆς ἡμετέρας οὐσίας ἀνάγων αὐτὴν καὶ τελειῶν, πρὸς ὃν ἐπιστρεφόμενοι καθαιρόμενοι, διὰ φιλοσοφίας καὶ τὴν ἑαυτῶν νοερὰν δύναμιν τῇ ἐκείνου νοήσει συνάψαντες. τίς δὲ ὁ μερικός ἐστι νοῦς οὗτος, καὶ ὡς οὐχ εἷς ἐστι τὴν μίαν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀεὶ κατ' αὐτὸν ἐνεργούσων, δι' ἃς καὶ αἱ μερικαὶ ψυχαί ποτε μετέχουσι τοῦ νοεροῦ φωτὸς, διήρθρωται διὰ πλειόνων ἐν ἄλλοις. νῦν δὲ ἀλήφθω τοσοῦτον, ὅτι μετέχεται μὲν οὗτος ὑπ' ἄλλων προσεχῶν ψυχῶν δαιμονίων πασῶν, ἐλλάμπει δὲ εἰς τὰς ἡμετέρας, ὁπόταν ἐπιστρεφώμεθα εἰς αὐτὸν, καὶ τὸν ἐν ἡμῖν λόγον νοερὸν ἀποτελέσωμεν. καὶ ὡς ἐν Φαίδρῳ κυβερνήτην τοῦτον ἐκάλεσεν τῆς ψυχῆς, καὶ μόνον εἶπε τὸ ὂν νοεῖν, τὴν δὲ ψυχὴν μετὰ τούτου, νῷ καὶ ἐπιστήμῃ τρεφομένην. οὕτως οὖν καὶ ταύτην νόησιν εἶπεν καὶ πρὸ ψυχῆς, καὶ ὄντως εἶπεν νόησιν ἐκείνην, μετέχεσθαι δὲ ὑπὸ ψυχῆς, ὅταν ὁ λόγος ἐνεργῇ νοερῶς. διό καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις ἐρεῖ τὸν νοῦν, εἶναι μὲν ἐν θεοῖς, μετέχειν δὲ αὐτοῦ γένος βραχύ τι. καὶ ἔοικεν ὁ λόγος γνῶσιν τοῦ ἀεὶ ὄντος ἐκφαίνων, νόησιν μὲν, αὐτὴν εἰπεῖν τὴν πρώτην. ὅπως δὲ μὴ μόνην αὐτὴν ὑπολάβῃ, προσθεῖναι τῇ νοήσει τὸν λόγον, τῆς μεταβατικῆς δηλῶν, ὡς ὅταν γε ὁ λόγος νοῇ τὸ ἀεὶ ὄν, ὡς μὲν λόγος ἐνεργεῖ μεταβατικῶς, ὡς δὲ νοῶν, μετὰ ἁπλότητος, ἕκαστον μὲν, ὡς ἁπλοῦν ἅμα νοῶν, οὐ πάντα δὲ ἅμα, ἀλλὰ μεταβαίνων ἀπ' ἄλλων ἐπ' ἄλλα. νοῶν δὲ περὶ ὃ νοεῖ μεταβαίνων ὡς ἓν καὶ ἁπλοῦν. μετὰ δὴ τὸν τῆς νοήσεως διορισμὸν, τὸν λόγον κατίδωμεν, ὅς τίς ἐστι, καὶ ὅπως τῇ νοήσει συμφύεται. λέγεται μὲν καὶ ἐν Θεαιτήτῳ τριχῶς ὁ λόγος, ὅ, τε προφορικός, καὶ ἡ διὰ τῶν στοιχείων διέξοδος, καὶ ὁ τῆς ἑκάστου πρὸς τὰ ἄλλα διαφορᾶς παραστατικός. ἀλλὰ πάντα ταῦτα τὰ σημαινόμενα, περὶ σύνθεσίν ἐστι καὶ διαίρεσιν, καὶ ἀνάρμοστα τυγχάνει ὄντα, πρὸς τὴν τοῦ ἀεὶ ὄντος περίληψιν. τῷ γὰρ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον αἱρεῖσθαι πέφυκεν. τὸ δὲ ἀεὶ ὂν, ἁπλοῦν ἐστι, καὶ ἀδιαίρετον, ἐξῃρημένον πάντων τῶν πρὸς ταῦτα ἐναντίων. λέγεται δὲ αὖ κατ' ἄλλον τρόπον, ὁ μὲν, δοξαστικός, ὁ δὲ, ἐπιστημονικός, ὁ δὲ, νοερός. ἐπεὶ γάρ ἐστιν ἐν ἡμῖν καὶ δόξα καὶ διάνοια, καὶ νοῦς. λέγω δὲ νοῦν ἐν τούτοις, τὸ τῆς διανοίας ἀκρότατον. πᾶσα δὲ ἡ ἡμῶν ἡ οὐσία λόγος ἐστὶν, ἐν ἑκάστῳ τούτων, ἄλλως τὸν λόγον θετέον. ἀλλ' οὔτε ἡ δόξα πέφυκε τῇ νοήσει συνάπτεσθαι τοῦ κατ' ἐνέργειαν νοῦ. τοὐναντίον γὰρ τῇ ἀλόγῳ γνώσει συνέζευκται. οὔτε ἡ διάνοια καθ' ὅσον εἰς πλῆθος χωρεῖ καὶ διαίρεσιν, οἷατέ ἐστιν εἰς νοῦν ἀνατρέχειν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀφίσταται διὰ τῆς τῶν λόγων ποικιλίας, τῆς νοερᾶς ἀμερείας. λείπεται ἄρα τὸ ἀκρότατον τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ἑνοειδέστατον τῆς διανοίας ἐνιδρῦσθαι τῇ νοήσει τοῦ μερικοῦ νοῦ, διὰ συγγένειαν αὐτῇ συναπτόμενον. τοῦτο δὴ οὖν ἐστιν ὁ λόγος, τὸ νοοῦν ἡμῶν τὰ νοητά, καὶ ὃν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης, νόησιν εἶπε τὴν ἐνέργειαν ὡς διάνοιαν τὴν τῶν μέσων γνῶσιν νοητῶν καὶ δοξαστῶν. εἰ δὲ νόησις αὐτοῦ ἡ ἐνέργεια, νοῦς αὐτός εἴη. τὸν τὸν λόγον ἐν τοῖς ἑπομένοις ἐγγίγνεσθαί φησιν τῇ ψυχῇ περὶ τὸ νοητὸν κινουμένῃ, καθάπερ καὶ τὴν ἐπιστήμην. ἀλλὰ τὴν ἐπιστήμην ποικιλωτέραν ἔχειν ἐνέργειαν, δι' ἄλλων ἄλλα πειράζουσαν, τὸν δὲ νοῦν ἁπλουστέραν, αὐτοπτικῶς τὰ ὄντα θεωμένην. τοῦτο δὴ τὸ ἀκρότατον καὶ ἀμερέστατον ἡμῶν προσηγόρευσεν νοῦν, ὁ Πλάτων λόγον, ὡς ἐκφαῖνον τὸν νοῦν ἡμῖν, καὶ τὴν νοητὴν φύσιν. ὅταν γὰρ ἡ ψυχὴ φαντασίας ἀποστῇ καὶ δόξης, καὶ τῆς ποι-

κύκλος καὶ ἀορίστου γνώσεως. ἀνακάμψασα δὲ εἰς τὴν ἑαυτῆς ἀμέρειαν καθ' ἣν ἐνερρίζωται, τῷ μερικῷ νῷ, καὶ ἀναδραμοῦσα συνάπτει τὴν ἑαυτῆς ἐνέργειαν πρὸς τὴν ἐκείνου νόησιν. τότε δὴ μετ' ἐκείνου νοεῖ τὸ ἀεὶ ὄν, μιᾶς τε τῆς ἐνεργείας οὔσης καὶ δυοειδοῦς, καὶ ταυτότητος καὶ διακρίσεως ἐν ταῖς νοήσεσιν ὑπαρχούσης. τηνικαῦτα γὰρ καὶ ἀθροωτέρα γίνεται τῆς ψυχῆς ἡ νόησις, καὶ ἐγγυτέρω τῶν αἰωνίων πραγμάτων, ἵνα καὶ ἕλῃ τὸ νοητόν, ἅμα τῷ νῷ, καὶ οἷον φῶς ἔλαττον μετὰ μείζονος φωτὸς ἐνεργήσῃ, τὸν ἐν ἡμῖν λόγον. ὁ μὲν γὰρ ἡμέτερος λόγος, μετὰ τῆς νοήσεως ὁρᾷ τὸ νοητόν, ἡ δὲ τοῦ νοῦ νόησις ἀεὶ καὶ ἔστι καὶ ὁρᾷ τὸ νοητόν, συνάπτει δὲ αὐτῷ λόγον, ὅταν καὶ οὗτος γένηται νοοειδής. ἀλλὰ πῶς περιληπτὸν ὑπὸ μερικοῦ νοῦ τὸ ὄντως ὄν, ἢ ὑπὸ λόγου; τοῦτο γὰρ ἔτι θαυμαστότερον, ἢ καὶ εἰ μὴ τὸ νοητὸν αὐτό, δυνατὸν περιληφθῆναι ὑπὸ νοῦ καὶ ὑπὸ λόγου, διότι κρεῖττόν ἐστιν ἁπάσης περιοχῆς, καὶ ἐξῃρημένως πάντα περιείληφεν, ἀλλ' οὖν ὁ μὲν νοῦς τὸ ἑαυτοῦ νοητὸν ἔχων, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ τὸ ὅλον περιλαμβάνειν, ὁ δὲ λόγος, διὰ τοῦ νοῦ συστοίχου ἑαυτῷ τῶν ὄντων ὑποδεχόμενος ἐννοίας, οὕτω διὰ τούτων λέγεται τὸ ὂν περιλαμβάνειν. τάχα δὲ ἂν σημαίνοι, καὶ ὁ περιθέων τὸ νοητὸν ὁ λόγος, καὶ ὡς περὶ κέντρον ἐνεργῶν καὶ κινούμενος, οὕτως αὐτὸ θεᾶται. τῆς μὲν νοήσεως ἀμεταβάτως αὐτὸ καὶ ἀμερίστως γεγνωσκούσης, τοῦ δὲ λόγου περιχορεύοντος αὐτοῦ κύκλῳ τὴν οὐσίαν, καὶ ἀνελίττοντος τὴν ἡνωμένην ἐν αὐτῷ πάντων ὑπόστασιν. ἐπὶ δὴ τούτοις τὴν δόξαν κατανοήσωμεν, ἥτις ἐστίν. ὅτι μὲν οὖν πέρας ἐστὶ τῆς λογικῆς ἁπάσης ζωῆς, καὶ ὅτι συνάπτεται πρὸς τὸ ἀκρότατον τῆς ἀλόγου, πολλάκις ἐστὶ τεθρυλλημένον. ἃ δὲ ἐστὶν ἐξαίρετα τῆς Πλατωνικῆς παραδόσεως, ταῦτα νῦν λέγωμεν. ὅτι τοὺς τῶν αἰσθητῶν λόγους τὸ δοξαστικὸν περιέχει, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τὰς οὐσίας αὐτῶν γιγνῶσκον, καὶ τὸ μὲν ὅτι θεωροῦν, τὴν δὲ αἰτίαν ἀγνοοῦν. τῆς γὰρ διανοίας, ἅμα καὶ τὰς οὐσίας καὶ τὰς αἰτίας γινωσκούσης τῶν αἰσθητῶν, τῆς δὲ αἰσθήσεως μηδέτερα. δέδεικται γὰρ ἐν Θεαιτήτῳ σαφῶς ὅτι οὐσίας ἐστὶν ἀγνὼς ἡ αἴσθησις καὶ τῆς αἰτίας, ὧν γινώσκει παντελῶς ἀμαθής, ἀναγκαῖον τὴν δόξαν ἐν μέσῳ τεταγμένην, τὰς μὲν οὐσίας τῶν αἰσθητῶν, διὰ τῶν ἐν αὐτῇ λόγων γιγνώσκειν, τὰς δὲ αἰτίας ἀγνοεῖν. οὕτω γὰρ ἂν καὶ ἡ ὀρθὴ δόξα διαφέροι τῆς ἐπιστήμης· ἣ τὸ ὅτι γιγνώσκει μόνον, ἐκείνης καὶ τὴν αἰτίαν θεωρεῖν δυναμένης. ἔχεται δὲ τῆς δόξης ἡ αἴσθησις μέση καὶ αὐτὴ οὖσα, τοῦ τε αἰσθητηρίου καὶ τῆς δόξης. τὸ μὲν γὰρ αἰσθητήριον μετὰ πάθους ἀντιλαμβάνεται τῶν αἰσθητῶν. διὸ καὶ φθείρεται ταῖς ὑπερβολαῖς αὐτῶν, ἡ δὲ δόξα γνῶσιν ἔχει καθαρὰν πάθους. ἡ δὲ αἴσθησις, μετέχει μέν πως καὶ τοῦ πάθους, ἔχει δέ τι γνωστικὸν καθ' ὅσον καὶ ἐνίδρυται ὑπὸ δοξαστικοῦ, καὶ ἐλλάμπεται παρ' αὐτοῦ, καὶ γίγνεται λογοειδής, ἄλογος οὖσα καθ' ἑαυτήν. εἰς ταύτην ἀποπερατοῦται τῶν γνωστικῶν δυνάμεων ἡ σειρά, ἧς ἡγεῖται μὲν νόησις ὑπὲρ λόγον οὖσα, καὶ ἀμετάβατος. δευτέραν δὲ ἔχει τάξιν ὁ λόγος, ὅς ἐστι τῆς ψυχῆς ἡμῶν νόησις μεταβατικῶς ἐφαπτομένης τῶν ὄντων. τρίτην δὲ ἡ δόξα κατὰ λόγον οὖσα γνῶσις τῶν αἰσθητῶν. τετάρτη δὲ ἡ αἴσθησις ἄλογος ὑπάρχουσα τῶν αὐτῶν γνῶσις. ἡ γὰρ διάνοια μέση νοήσεως οὖσα καὶ δόξης, τῶν μέσων ἐστὶν εἰδῶν γνωστική, τῶν δεομένων, ἀμυδροτέρας μὲν ἢ κατὰ νόησιν, τρανεστέρας δέ τινος ἢ κατὰ δόξαν ἐπιβολῆς, ὡς καὶ Σωκράτης ἔλεγε τῇ προτεραίᾳ διορίζων τὰς γνώσεις τοῖς γνωστοῖς. τὴν μὲν οὖν δόξαν κατὰ λόγον προσρητέον, διότι λόγους ἔχει γνωστικοὺς τῶν οὐσιῶν, ἄλογον δὲ ἄλλως, ὡς καὶ τὰς αἰτίας ἀγνοοῦσαν. ἄλογον γὰρ πρᾶγμα, πῶς ἂν εἴη ἐπιστήμη φησὶν ὁ ἐν Συμποσίῳ Σωκράτης περὶ αὐτῆς, τὴν δὲ αἴσθησιν πάντως ἄλογον θετέον. ὅλως γὰρ ἑκάστης τῶν αἰσθήσεων τὸ ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ γιγνόμενον, περὶ τὸ ζῷον πάθος γινωσκούσης.

Νόησις ἀμετάβατος. Διάνοια καὶ λόγος, μεταβατικῶς. Δόξα κατὰ λόγον γνῶσις καὶ ἀναιτίως. Αἴσθησις ἄλογος, γνῶσις τῶν παθῶν. Αἰσθητήριον πάθος.

Οἷον, μήλου προσενεχθέντος, ὄψεως μὲν ὅτι ἐρυθρὸν γνώσης, ἐκ τοῦ περὶ τὸ ὄμμα πάθους, ὀσφρήσεως δὲ ὅτι εὐῶδες, ἐκ τοῦ περὶ τὰς ῥῖνας, γεύσεως δὲ, ὅτι γλυκύ, καὶ ἁφῆς, ὅτι λεῖον, τί τὸ λέγον ὅτι μῆλόν ἐστι τοῦτο τὸ προσενεχθέν; οὔτε γὰρ τῶν μερικῶν τις αἰσθήσεων, τούτων γὰρ ἑκάστη ἕν τι τῶν περὶ αὐτὸ γινώσκει, οὐχ ὅλον, οὔτε ἡ κοινὴ αἴσθησις. αὕτη γὰρ διακρίνει μόνον τὰς διαφορὰς τῶν παθῶν. ὅτι δὲ τοιάνδε ἔχον οὐσίαν ἐστὶ τὸ ὅλον, οὐκ οἶδε. δῆλον οὖν ὅτι ἐστί τις κρείττων τῶν αἰσθήσεων δύναμις, ἡ τὸ ὅλον γινώσκουσα πρὸ τῶν οἱονεὶ μερῶν, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ θεωροῦσα, ἀμερῶς τε τῶν πολλῶν τούτων δυνάμεων συνεκτικόν. ταύτην δὴ οὖν τὴν δύναμιν, δόξαν ὁ Πλάτων κέκληκεν, καὶ τὸ αἰσθητὸν διὰ τοῦτο δοξαστόν. ἔνι τοίνυν τῶν αἰσθήσεων πολλάκις ἀλλοῖα παθήματα ἀπαγγελλουσῶν, καὶ οὐχ οἷα τὰ τοιαῦτα βούλεται, τί τὸ κρῖνον ἐν ἡμῖν καὶ λέγον, τὴν μὲν ὄψιν λέγουσαν ποδιαῖον τὸν ἥλιον ἀπατᾶσθαι, τὴν δὲ τῶν νοσούντων γεῦσιν τὸ μέλι πικρὸν ἀποφαινομένην; πάντως γάρ που φανερὸν ὡς ἐν τούτοις ἅπασι καὶ τοῖς τοιούτοις, αἱ μὲν αἰσθήσεις, τὸ ἑαυτῶν ἀπαγγέλλουσι πάθημα, καὶ οὐ πάντη ψεύδονται. τὸ γὰρ περὶ τὰ αἰσθητήρια πάθος λέγουσιν, ἐκεῖνο δὲ τοιοῦτόν ἐστι, τὸ δὲ λέγον τὴν αἰτίαν τοῦ πάθους καὶ ἐπικρῖνον ἕτερον, ἔστιν ἄρα τῆς ψυχῆς τις δύναμις, κρείττων αἰσθήσεως, ἡ μηκέτι δι' ὀργάνου γινώσκουσα, ἀλλὰ δι' ἑαυτῆς τὰ αἰσθητά, καὶ τὴν παχύτητα τῆς αἰσθήσεως ἐπανορθουμένη. καὶ αὕτη μὲν ἡ δύναμις λόγος οὖσα ὡς πρὸς τὴν αἴσθησιν, ἄλογός ἐστιν ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν ὄντως ὄντων. ἡ δὲ αἴσθησις ἁπλῶς, ἄλογος. διὸ καὶ ἐν Πολιτείᾳ μέσον αὐτὴν τὴν δόξαν λέγων, γνώσεως ἀπεφήνατο καὶ ἀγνοίας. λογικὴ μὲν γάρ ἐστι γνῶσις, ἀλλὰ συμφύρεται πρὸς τὴν ἀλογίαν, μετ' αἰσθήσεως τὰ αἰσθητὰ γινώσκουσα, μόνως δὲ ἄλογος, ἡ αἴσθησις, ὥσπερ καὶ ὁ Τίμαιος αὐτὴν προσηγόρευσεν. πρῶτον μὲν διότι καὶ τοῖς ἀλόγοις ἐνυπάρχει ζῴοις, καὶ ἔστι χαρακτηρι-

στικὴ

εἰκὼν τῆς ἀλόγου πάσης ζωῆς. ταῦτα γὰρ αὐτὴν καὶ τῆς ἐπιστήμης διέκρινεν ὁ ἐν Θεαιτήτῳ λόγος. δεύτερον δὲ, ὅτι παρὰ πάντα τὰ μόρια τῆς ἀλόγου ψυχῆς, ἀπειθὴς αὕτη πρὸς τὸν λόγον ἐστί. τὸ μὲν γὰρ θυμοειδὲς καὶ ἐπιθυμητικὸν, κατήκοόν ἐστι λόγου, καὶ τῶν τοῦ λόγου προσταγμάτων, καὶ δέχεται τὴν παρ' αὐτοῦ παιδείαν, ἡ δὲ αἴσθησις, κἂν μυριάκις ἀκούῃ τοῦ λόγου λέγοντος, ὅτι μείζων ὁ ἥλιος τῆς γῆς, ὅμως ποδιαῖον αὐτὸν ὁρᾷ. καὶ οὐκ ἂν ἄλλως ἀπαγγέλλει ἡμῖν. τρίτον τοίνυν ὅτι οὐδὲ αὐτὸ ὃ γινώσκει οἶδεν. οὐ γὰρ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πέφυκεν ὁρᾶν. οὐ γὰρ τί ἐστι λευκὸν οἶδεν, ἀλλ' ὅτι λευκὸν διὰ τοῦ πάθους ἔγνωκεν. διακρίνεται δὲ, τὸ αἰσθητήριον, καὶ ταύτῃ οὖν ἄλογος. οὕτω γὰρ ἐν Γοργίᾳ τὴν ἄλογον ἀφωρίσατο γνῶσιν τῷ μὴ εἰδέναι, ἀλλὰ στοχαζομένην. τέταρτον ὅτι πέρας ἐστὶ πάσης τῆς γνώσεως ἐσχάτη καὶ πορρωτάτω λόγου καὶ νοῦ τὴν οὐσίαν ἔχει, καὶ τῶν ἐκτός ἐστι καὶ διὰ σώματος ποιεῖται τὴν ἀντίληψιν. ταῦτα γὰρ πάντα δείκνυσι τὸ ἄλογον αὐτῆς. ἔστι δὲ οὖν τὸ γενητὸν πᾶν δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ληπτόν. τῆς μὲν, εἰσαγγελλούσης τὰ πάθη, τῆς δὲ, τοὺς λόγους αὐτῶν προβαλλούσης ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ τὰς οὐσίας γιγνωσκούσης. καὶ ὥσπερ ὁ λόγος τῇ νοήσει συναφεὶς ὁρᾷ τὸ νοητόν, οὕτω καὶ ἡ δόξα τῇ αἰσθήσει συνταχθεῖσα, γιγνώσκει τὸ γενητόν. ἐπεὶ γὰρ μέσης ἐστὶν οὐσίας ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ μεταξὺ συμπληροῖ νοῦ καὶ ἀλογίας, κατὰ μὲν γὰρ ἀκρότατον ἑαυτῆς νῷ σύνεστι, κατὰ δὲ ἔσχατον νεύει πρὸς τὴν αἴσθησιν. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ συζυγίᾳ, τὴν νόησιν προέταξε τοῦ λόγου κρείττονα οὖσαν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὴν δόξαν τῆς αἰσθήσεως. ἐκεῖ μὲν γὰρ ὁ λόγος μετὰ τὴν νόησιν ὡς ἐλάττων ὢν ὁ νοῦς, ἐνταῦθα δὲ ἡ δόξα πρὸ τῆς αἰσθήσεως, ὡς λογικὴ αἴσθησις. τὸ δὲ ὅλον πλάτος τῆς λογικῆς οὐσίας ἀφορίζει δόξα καὶ λόγος, νοῦς δὲ ἡμῶν βασιλεὺς, αἴσθησις δὲ ἄγγελος φησὶν ὁ μέγας Πλωτῖνος. καὶ λόγος μὲν ἅμα μετὰ νοῦ, τὸ νοητὸν ὁρᾷ, καθ' ἑαυτὸν δὲ, τοὺς μέσους θεωρεῖ λόγους, δόξα δὲ μετὰ μὲν αἰσθήσεως ὁρᾷ τὸ γενητόν, καθ' ἑαυτὴν δὲ τὰ ἐν αὐτῇ εἴδη πάντα διασκέπτεται. περὶ μὲν οὖν ἐν ἄλλοις εἴρηται, πῶς τε ὑφίσταται, καὶ πῶς τόπος αὐτῶν ἐστι τὸ δοξαστικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, καὶ ἐκείνῳ μὲν τὸ νοητὸν ληπτόν, ταύτῃ δὲ τὸ γενητὸν δοξαστόν. ἔξω γὰρ αὐτῆς ἐστι, καὶ οὐκ ἔνδον τὸ γενητόν, ὥσπερ ἐκείνου τὸ νοητόν. διὸ περιληπτὸν μὲν οὐκ ἔστι, δοξαστὸν δὲ, ἀλλ' οὐκ αἰσθητὸν προσείρηται. διότι δόξα μὲν τὰς οὐσίας γινώσκει τῶν πραγμάτων, αἴσθησις δὲ οὔ. τῆς οὖν τελειοτέρας γνώσεως ἀποφέρεται καὶ ἐπωνυμίαν τῆς γιγνωσκούσης τί ἐστιν, ἀλλ' οὐχ ὅτι ἐστὶ μόνον, ὃ τῆς αἰσθήσεως ἔργον ἐλέγομεν, εἰκότως ἂν τὸ γενητὸν καὶ δοξαστὸν προσηγόρευσεν ὁ Τίμαιος. καὶ γάρ ἐστι τοῦτο Πυθαγορικόν. ἐπεὶ καὶ ὁ ἐν Παρμενίδῃ, τὴν περὶ τῶν αἰσθητῶν πραγματείαν, διὰ τοῦτο πρὸς δόξαν ἐπέγραψεν, ὡς τῶν αἰσθητῶν δοξαστῶν ὄντων κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν. οὔτ' οὖν αἰσθητὸν ἔδει μόνον καλεῖν τὸ γενητόν, διότι τῆς οὐσίας οὐ δεκτικός ἐστιν ἡ αἴσθησις γνωστική, οὔτε δοξαστὸν ἄνευ αἰσθήσεως αὐτὸ προσείρηκεν, τὸ διαφερόντως ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τούτοις τὸν δεύτερον αἰτιάσασθαι λόγον. τὸ γὰρ ἀληθῶς τὸ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως, δοξαστὸν ἦν γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον. τὸν γὰρ οὐρανὸν ἀγένητον ὄντα καὶ ἀνώλεθρον δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ὄντα δοξαστόν, ζητήσει μὲν καὶ ὁ Τίμαιος προϊὼν, εἰ γέγονεν ὁ πᾶς οὐρανός. λεγέσθω δὲ καὶ νῦν παρ' ἡμῶν, ὅτι τὸ γίγνεσθαι καὶ τὸ ἀπόλλυσθαι, κατ' ἀναλογίαν ἐστὶ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐ μόνον κατὰ τὰς κινήσεις καὶ τὰς τῶν σχημάτων μεταβολὰς, ἀλλὰ καὶ ὅτι τὸ σῶμα τὸ οὐράνιον, οὐκ ἔστιν ἑαυτοῦ γενητόν, ἀλλ' ἀπ' ἄλλης αἰτίας μόνον ὑφέστηκεν. διὸ γενητόν ἐστιν ὡς τοῦ ὑφίστασθαι τὴν αἰτίαν, εἰς ἕτερον ἀνηρτημένην ἔχον. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον ὑφέστηκεν ὑπ' ἄλλου, ἀλλὰ καὶ συνέχεται ὑπ' ἄλλου, συνέχειν ἑαυτὸ μὴ δυνάμενον, καὶ ἀπόλλυται κατὰ τὸν οἰκεῖον λόγον, διὰ τοῦτο τὸ γίγνεσθαι σύστοιχον τοῦ ἀπόλλυσθαι ληφθέντος. τὰ μὲν γὰρ ὄντως ὄντα καὶ ἀεὶ ὄντα, γεννᾷ τε ἑαυτὰ, καὶ συνέχεται παρ' ἑαυτῶν, ὅθεν καὶ ἀγένητα λέγεται, καὶ ἀνώλεθρα κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν. εἰ δὲ τὸ ὄντως ὂν ἀγένητον, παρ' ἑαυτοῦ ὑφέστηκεν, τὸ μὴ παρ' ἑαυτοῦ ὑφεστὸς, οὐκ ἂν ὄντως ἀγένητον εἴη. καὶ εἰ τὸ ὄντως ἀνώλεθρον ἑαυτὸ συνέχειν πέφυκεν, τὸ μὴ πεφυκὸς ἑαυτὸ συνέχειν, οὐκ ὄντως ἀνώλεθρόν ἐστιν, ἀλλὰ μὴν ὁ οὐρανὸς, λέγω δὴ οὐρανὸν τὸ σωματοειδὲς μόνον, οὔτε παράγειν ἑαυτὸν, οὔτε συνέχειν πέφυκεν. ἀμερὲς γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον τὸ ἑαυτοῦ παρακτικόν, καὶ ἑαυτοῦ συνεκτικόν, οὐκ ἄρα ὄντως γενητός ἐστιν, οὐδὲ ὄντως ἀνώλεθρος ἀλλ' ὅσον ἐπὶ τῷ σωματοειδεῖ, καὶ γενητός ἐστι καὶ σκεδαστός. ἔτι δὲ ὥς φησιν αὐτὸς Ἀριστοτέλης, καὶ ἀποδείκνυσι μέν τοι σαφῶς καὶ γενναίως, οὐδὲν σῶμα πεπερασμένον, ἄπειρον ἔχει δύναμιν, τὸ δὲ σῶμα τὸ οὐράνιον, πεπερασμένον, οὐκ ἄρα ἄπειρον ἔχει δύναμιν. τὸ δὲ ἀνώλεθρον καθὸ ἀνώλεθρον, ἄπειρον ἔχει δύναμιν. τὸ σῶμα ἄρα καθὸ σῶμα, οὐκ ἔστιν ἀνώλεθρον, ὥστε καὶ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλους λόγον, δείκνυται τὸ τοιοῦτον. ὅπῃ δὲ ἀγένητός ἐστι καὶ ἀΐδιος ὁ οὐρανὸς μικρὸν ὕστερον ἔσται ἡμῖν δῆλον. νῦν δὲ τοῦτο μόνον ἐκ τῶν εἰρημένων φανερὸν ὅτι καθ' αὑτὸ πᾶν τὸ σωματικὸν γιγνόμενόν ἐστι καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν, ὥσπερ δὴ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Πολιτικῷ φησιν. „Τὸ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ἔχειν ἀεὶ, καὶ ταὐτὸν εἶναι τοῖς πάντων θειοτάτοις προσήκει μόνοις. σώματος δὲ φύσις, οὐ ταύτης τῆς τάξεως. ὃν δὲ οὐρανὸν ἢ κόσμον ἐπωνομάκαμεν, πολλῶν μὲν καὶ μακαρίων παρὰ τοῦ γεννήσαντος αὐτὸν μετείληφεν, ἀτὰρ οὖν δὴ κεκοινώνηκε καὶ σώματος, ὅθεν αὐτῷ μεταβολῆς ἀμοίρῳ γίγνεσθαι διαπαντὸς ἀδύνατον. εἴρηται οὖν ὅπως καὶ ὁ οὐρανὸς τοῖς εἰρημένοις ὑποπίπτει διορισμοῖς. εἰ δ' οὖν πάλιν διαποροίη πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀεὶ ὄντος ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης, οὐ πᾶν τὸ ἀεὶ ὂν, νοήσει μετὰ λόγου περιληπτὸν ἀνεχόμενος λέγειν, ἔστι γὰρ καὶ τὰ θειότατα τῶν φανερῶν, ἀξιώσομεν αὐτὸν μὴ συγχεῖν τὸ αἰώνιον, καὶ τὸ εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον ὑφεστός. καὶ γὰρ αὐτὸς διακρίνει τὸν αἰῶνα καὶ τὸν χρόνον, καὶ τὸν μὲν, ἀπονέμει τῷ νῷ, τὸν δὲ, κατ' οὐρανὸν καὶ τῇ κινήσει

τοῦ οὐρανοῦ. ἐκεῖνο δὴ οὖν τὸ ἀεὶ ὄν, τὸ αἰώνιον πιστέον εἶναι, οἷον ὁ Τίμαιος ἀποδέδωκεν. τὰ δὲ θειότατα τῶν φανερῶν, ἄλλον ἐστὶ τρόπον ἀΐδια, καὶ οὐ κατὰ τὴν αἰώνιον διαμονήν, ἀλλ' ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ παράγεται ἐκ τῶν σφετέρων αἰτίων, καὶ τὸ εἶναι αὐτῶν σύμπαν ἐν τῷ γίγνεσθαί ἐστιν. εἴρηται δὲ καὶ τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι ὁ αἰὼν συμφυής ἐστι τοῖς νοητοῖς, ἔχων καὶ περιέχων τὸν ἄπειρον χρόνον, τὸ αἰώνιον νοητὸν ὄντως ἐστίν. εἰ δὲ τοῦτο τὸ ἀεὶ ὂν τὸ αἰώνιον δηλοῖ, τί δεῖ τὴν τοῦ οὐρανοῦ φύσιν εἰς τοῦτο ἀνάγειν τὸ ἀεὶ ὄν, ἀλλὰ μὴ λέγειν ἀεὶ γιγνόμενον αὐτὸν ὡς κατὰ τὴν τοῦ χρόνου ἀϊδιότητα συμπαρεκτεινόμενον. ὥς τε ἀμφοτέρας ἐλύσαμεν τὰς ἐνστάσεις ἀπὸ τῶν ἐκείνου λόγων, ἃς ἐπήγαγε τοῖς ὁρισμοῖς τούτοις. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ πρὸς ταύτην ἀπεκρινάμεθα τὴν ζήτησιν, τούτων μὲν ἄρα ἀπαλλακτέον. ῥηθήσεται γὰρ καὶ εἰσαῦθις. ὅλως δὲ περὶ κριτηρίων ἣν ἔχει δόξαν ὁ Πλάτων, ἀπὸ τούτων ληπτέον. ἄλλων γὰρ ἄλλο τὸ κριτήριον θεμένων, τῶν μέν, αἴσθησιν ὥσπερ οἱ Πρωταγόρειοί φασιν, τῶν δὲ δόξαν, ὥσπερ ὁ λέγων, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται, τῶν δὲ, λόγον, τῶν δὲ, νοῦν, ὁ Πλάτων οἰκείως τοῖς πράγμασι τὴν τῶν κριτηρίων διεῖλεν οὐσίαν, τοῖς δὲ νοητοῖς, νοῦν ἀπονείμας, τοῖς διανοητοῖς διάνοιαν, τοῖς δὲ δοξαστοῖς δόξαν, τοῖς δὲ αἰσθητοῖς αἴσθησιν. καὶ μὴν διὰ τοῦτο εὐθέως διεσπασμένα τὰ κριτήρια κατ' αὐτὸν ὑπάρχειν. ἡ γὰρ ψυχή, καὶ ἕν ἐστι καὶ πλῆθος. εἰ τοίνυν τὸ κρῖνον ψυχή ἐστι καὶ πλῆθος, καὶ τὸ κριτικὸν ἄρα ἕν ἐστιν ἅμα καὶ πολλά, καὶ μονοειδὴς ἡ κριτικὴ δύναμις καὶ πολυειδής. τίς οὖν ἡ μία δύναμις φαίη τις ἄν; ὁ λόγος, φήσομεν. οὗτος μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν τῶν νοητῶν θέαν στελλόμενος ἑαυτῷ τε χρῆται, καὶ τῇ νοήσει, οὐχ ὅτι ὄργανον μὲν ἡ νόησις, τὸ δὲ χρώμενον αὐτός, ὡς οἴεται Σευῆρος ὁ Πλατωνικός, χείρω τοῦ λόγου τὴν νόησιν τιθέμενος, ἀλλ' ὅτι φῶς ἐστιν ἡ νόησις τοῦ λόγου, τελεσιουργὸς οὖσα καὶ ἀναγωγὸς αὐτοῦ, καὶ ἀπολαμπρύνουσα τὴν ἐν αὐτῷ γνωστικὴν δύναμιν. εἰς δὲ τὴν τῶν μέσων λόγων ἐπίκρισιν εἰσιών, τῇ διανοίᾳ καὶ ἑαυτῷ χρῆται μόνον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν διὰ ταύτης ἐπιστρέφεται, τὰ δὲ δοξαστὰ κρίνων, κινεῖ καὶ τὴν δόξαν, τὰ δὲ φανταστά, τὴν φαντασίαν, τὰ δὲ αἰσθητά, τὴν αἴσθησιν. ὅταν μὲν γὰρ περὶ τῆς αἰσθητῆς οὐσίας σκοπῆται τῶν εἰδῶν, οἷον ἕκαστόν ἐστι τῶν αἰσθητῶν, τῇ δόξῃ χρῆται συνεργῷ πρὸς τὴν διάσκεψιν. ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ λόγοι τῶν αἰσθητῶν. ὅταν δὲ περὶ θέσεώς τινος, ἢ σχήματος, οἷον περὶ τοῦ πῶς κεῖται ἡ γῆ, ἢ περὶ κορυφῆς ἔχουσα πρὸς τὸν οὐρανὸν σχέσιν, ἐγείρει καὶ τὴν φαντασίαν, ἵνα διαστατῶς, καὶ μορφωτικῶς ὥσπερ ἐστί, θεάσηται τὸ ζητούμενον. καὶ ὅταν περὶ ἐκλείψεως, παραλαμβάνει καὶ τὴν αἴσθησιν ὡς ὑπουργὸν ἐν ταῖς τηρήσεσι. καὶ ποτὲ μέν, ἀποδέχεται τὰς κρίσεις τῶν δευτέρων δυνάμεων, ποτὲ δὲ διελέγχει τὰ σφάλματα αὐτῶν, ὅσα διὰ τὰ ὄργανα συμβαίνει πολλάκις αὐτὰς ἁμαρτάνειν. περὶ μὲν οὖν κριτηρίων, ἀρκείσθω καὶ ταῦτα πρὸς τὸ παρόν. εἴρηται γὰρ ἡμῖν ἐν τοῖς εἰς Θεαίτητον διὰ πλειόνων περὶ τούτων σαφέστερον. ὅτι δὲ ἀκρίβειαν ἔχουσιν οἱ εἰρημένοι διορισμοί, δῆλον μὲν καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων. εἰ δὲ βούλει καὶ κατ' ἄλλην μέθοδον αὐτὸ θεασόμεθα. λέγω δὴ πρώτως ἀεὶ ὄν, εἶναι τὸ αἰώνιον ὑπάρχον κατὰ πάντα, τὴν οὐσίαν, τὴν δύναμιν, τὴν ἐνέργειαν. γενητὸν δὲ ἁπλῶς, τὸ ἐν χρόνῳ, τήν τε οὐσίαν ὑποδεχόμενον καὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν, καὶ τὴν ἐνέργειαν. δεῖ γὰρ τὸ μέν, ὅλον εἶναι αἰώνιον, τὸ δέ, ὅλον ἔγχρονον. καὶ τὸ μέν, αὐθυποστάτως ὁμοῦ πᾶν ὑφεστάναι, τὸ δέ, ἀλλαχόθεν ἠρτημένην ἔχειν τὴν ἐν τῇ παρατάσει ὑπόστασιν. τούτων δὲ ἄκρων ὄντων, εἶναι καὶ τὰ μέσα, τὰ πῇ μὲν τῆς τοῦ ὄντος μετειληφότα μοίρας, πῇ δὲ κοινωνοῦντα γενέσεως. εἶναι δὲ αὖ καὶ τὰ μηδετέρου τούτων μετέχοντα, τὸ μέν, κατὰ τὸ κρεῖττον, τὸ δέ, κατὰ τὸ χεῖρον. καὶ γὰρ ἡ ὕλη, οὔτε ὄν ἐστιν, οὔτε γενητόν. οὔτε γὰρ νοήσει περιληπτόν, οὔτε αἰσθητόν. καὶ τὸ ἕν, ὡς ἀμφότερα δείκνυσιν ὁ Παρμενίδης, τὸ μέν, κατὰ τὴν πρώτην, τὸ δέ, κατὰ τὴν πέμπτην ὑπόθεσιν. ἔστι μὲν οὖν ἀεὶ ὄν, πᾶν τὸ νοητὸν γένος, πᾶν τὸ νοερόν, πᾶς ὁ ὑπερκόσμιος νοῦς, πᾶς ὁ μετεχόμενος ὑπὸ τῶν θείων ψυχῶν, πᾶς ὁ μερικὸς καλούμενος καὶ μετεχόμενος ὑπό τε τῶν ἀγγέλων καὶ δαιμόνων καὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν, διὰ μέσων ὡς εἴπομεν ἐκείνων, καὶ μέχρι τούτου τὸ ἀεὶ ὄν. πᾶς γὰρ νοῦς αἰωνίως ἐνεργεῖ καὶ μετρεῖται καθόλον ἑαυτὸν ὑπὸ αἰῶνος. γιγνόμενον δὲ πᾶν τό, τε πλημμελῶς κινούμενον καὶ ἀτάκτως, ὃ κατ' ἐπίνοιαν θεωρεῖται πρὸ τῆς κοσμοποιΐας, καὶ πᾶν τὸ κυρίως γενητόν, καὶ φθαρτόν, καὶ ὁ οὐρανός, πάντα ταῦτα αἰσθητὰ καὶ ὁρατά. καὶ ταῦτα ὁ Τίμαιος ἀφορίζεται, τό, τε ἁπλῶς γενητὸν καὶ τὸ ἁπλῶς ἀεὶ ὄν. μεταξὺ δὲ τούτων ἐστί, τὰ ἀμφοῖν κοινωνοῦντα καὶ ἐφ' ἑκάτερα αὐτῶν, τὰ μηδετέρου μετέχοντα. διὸ καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς ἀμφότερα προτείνει, οἷον ἀεὶ ὂν καὶ γένεσιν οὐκ ἔχον, καὶ πάλιν γενητόν, καὶ οὐδέποτε ὄν, ἵνα διὰ μὲν τῶν καταφατικῶν τὰ μηδετέρου χωροῦντα χωρίσῃ, διὰ δὲ τῶν ἀποφατικῶν, τὰ ἀμφότερά πῃ μετειληφότα διαστήσονται. τούτων τοίνυν ἄκρων ὄντων, τῆς νοητῆς καὶ νοερᾶς ἁπάσης οὐσίας, καὶ τῆς αἰσθητῆς, θετέον καὶ τὴν ἐν μέσῳ φύσιν. καὶ γὰρ ὁ Τίμαιος καὶ τὸν χρόνον καλεῖ γενητόν, καὶ τὴν ψυχήν. καὶ δῆλον ὅτι ταῦτα ἅτε οὐκ ὄντα αἰσθητά, πῇ μὲν ἐστὶν ὄντα πῇ δὲ γενητά, καὶ οὐδ' ἑτέρας μοίρας ἐστὶ παντελῶς. ὀρθῶς οὖν καὶ ὁ Πορφύριος ἔλεγεν, ὅτι τὰ ἄκρα νῦν ὁ Πλάτων ἀφορίζεται, τό τε πρώτως ἀεὶ ὄν, καὶ τὸ μόνως γενητόν, τὰ δὲ μέσα παρῆκεν. οἷον τὸ ὂν ἅμα καὶ γιγνόμενον, ἢ τὸ γιγνόμενον καὶ ὄν. ὧν τὸ μὲν ὂν καὶ γινόμενον οἰκεῖόν ἐστι τῷ πλάτει τῶν ψυχῶν, τὸ δὲ ἀνάπαλιν, καὶ γινόμενον καὶ ὄν, τῇ ἀκροτάτῃ τῶν γενητῶν. τοιαύτη δέ ἐστι καὶ ἡ τοῦ παντὸς φύσις ἡ ζωοποιοῦσα τὸ πᾶν. καὶ γὰρ αὕτη πάντως, ὡς μὲν μεριστὴ περὶ τοῖς σώμασι, γενητή ἐστιν, ὡς δὲ παντελῶς ἀσώματος ἀγένητος. τὸ δὲ

λέγων

λέγων καὶ τὴν ὕλην εἶναι γενόμενον καὶ ὄν, ἄτοπον. οὕτω γὰρ ἂν εἴη κρεῖττον τῶν γενητῶν αἰσθητῶν, εἴπερ ταῦτα μὲν γενητὰ μόνον, ἐκείνη δὲ μετέχει καὶ τοῦ ὄντος. καὶ εἴπερ ἐθέλεις χωρὶς λαβὼν τὸ μόνως ὄν, καὶ τὸ μόνως γενητόν, ἀφελὼν τοῦ μὲν ἑτέρου τοῖν ὅροιν τὸν νοῦν, τοῦ δὲ ἑτέρου τὴν αἴσθησιν, ποιήσεις τοῦ μέσου τὸν ὅρον. ἔστι γὰρ τοῦτο λόγῳ καὶ δόξῃ γνωστόν. γινώσκει γὰρ ὁ λόγος ἑαυτόν, καὶ τὴν δόξαν, καὶ ἡ δόξα ἑαυτὴν καὶ τὸν λόγον. ὁ μέν, ἄμφω μετὰ τῆς αἰτίας, ὁ δέ, ἄμφω χωρὶς τῆς αἰτίας. ταύτῃ γὰρ λόγος καὶ δόξα διεστήκατον. καὶ γινώσκεται καὶ λόγῳ ἡ δόξα, καὶ δόξῃ ὁ λόγος. καὶ πᾶσα ἡ ψυχὴ δὲ ἀμφοτέρων μέσον ὄντων, ὥσπερ δὴ καὶ τῶν μὲν ἄνω δύο, τὸ χεῖρον λαβών, οἷον τὸν λόγον, καὶ ποιήσας αὐτὸν νόθον λόγον, τοῦ δὲ κάτω τὴν αἴσθησιν, καὶ ποιήσας αὐτὴν αἴσθησιν ἀναίσθητον, ἕξεις πῶς οἴεται γιγνώσκεσθαι τὴν ὕλην, ὁ Πλάτων νόθῳ λόγῳ, καὶ αἰσθήσει ἀναισθήτῳ. καὶ ἀνάλογον ἀφ' ἑκατέρου τὸ κρεῖττον λαβών, καὶ ποιήσας νόθον κατὰ τὸ κρεῖττον, ἕξεις πῶς τὸ ἓν γνωστόν. νῷ γὰρ νόθῳ, καὶ δόξῃ νόθῃ. διὸ καὶ οὐχ ἁπλῶς κυρίως, καὶ οὐκ ἀπ' αἰτίας γνῶσιν, νόθῳ δ' οὖν. διότι κρείττονος; καθ' ἑκάτερον. δόξα γὰρ οὐκ ἀπ' αἰτίας γινώσκει, καὶ ἐκεῖνο οὐκ ἀπ' αἰτίας γνωστόν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχειν αἰτίαν, καὶ νοῦς τὸ ἁπλοῦν γινώσκει, νόθος δὲ νοῦς ἐκεῖνο, διότι κρεῖττον τοῦ νοεῖν. τὸ οὖν κρεῖσσον, νόθον δεῖ ὡς πρὸς τὸν νοῦν, ὡς καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἁπλοῦ ἐστὶ κρεῖσσον, οἷον τὸ τῷ νῷ τῷ ὄντι νοητόν, καὶ ᾧ ὁ νοῦς ὁμογενής. ἀλλ' ὁ νόθος ἐκεῖνο οὖν νοεῖ, τῷ ἑαυτοῦ μὴ νῷ. τοῦτο δὲ τὸ ἐν αὐτῷ ἓν καθὸ καὶ ἔστι θεός. Πᾶν δὲ αὖ τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι. παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν.

Οὕτως κατὰ τὸν γεωμετρικὸν τρόπον μετὰ τοὺς ὁρισμοὺς τὰ ἀξιώματα ταῦτα παραλαμβάνει. τί γὰρ τὸ ὄν, καὶ τί τὸ γιγνόμενον εἰπών, ἄλλας κοινὰς ἐννοίας προστίθησι ταύτας. ὅτι τὸ μὲν γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου γίγνεται πάντως. τὸ δὲ μὴ ὑπ' αἰτίου γιγνόμενον, οὐδὲ γένεσιν ἔχειν δυνατόν. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τούτων, ὅτι τὸ διαιρετόν, οὐκ ἀλλήλου διαιρετικὴν ὅλον, ἀλλὰ διωρισμένον εἶναι τὰς ὑποθέσεις. τὸ γὰρ πᾶν τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι, καὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν, καὶ ἑξῆς τὸ πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα γιγνόμενον καλὸν ἀποτελεῖσθαι, πάντα ταῦτα πρὸς τὸ διωρισμένον ἀποδέδοται ἀξιώματα ὄντα, ἀλλ' οὐ μόρια διαιρέσεως. ἐπειδὴ δὲ τὸ μὲν ἕτερον τῶν νῦν ῥηθέντων τούτων ἐναργέστερόν ἐστι, τὸ δὲ ἕτερον ἧττον γνώριμον καὶ σαφές, τὸ μέν, ὡς μέσον, τὸ δέ, ὡς συμπέρασμα τίθησι. τὸ μὲν γὰρ πᾶν τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου γίγνεσθαί τινος ἐξ ἀνάγκης συμπέρασμά ἐστι. τὸ δὲ παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσιν σχεῖν, μέσα. ἦν ὁ συλλογισμὸς ὁ κατηγορικὸς ἐν πρώτῳ σχήματι τοιοῦτος. τὸ γιγνόμενον, ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γίγνεσθαι, τοῦτο δὲ ὑπ' αἰτίου τινὸς ἀνάγκη γίγνεσθαι, πᾶν ἄρα τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίου τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεται. κάλλιον γὰρ οὕτως συνάγειν, ὥσπερ καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ὑπέκρινεν, ἢ ὥσπερ ἄλλοι τινὲς ὑποθετικὸν ποιεῖν συλλογισμόν. ἀλλὰ πῶς ὁ μέσος τοῦ συμπεράσματος γνωριμώτερος; τὸ γὰρ ἀδύνατον μὴ εἶναι, δῆλον ὡς ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ τὸ ἀναγκαῖον εἶναι, ἀδύνατον μὴ εἶναι, ἢ ταυτὸν μέν πως ἑκάτερον. πολλάκις δέ, τὸ μὲν ἀναγκαῖον εἶναι οὐ γνώριμον, τὸ δὲ ἀδύνατον μὴ εἶναι γνώριμον. οἷον ὁ ἰατρὸς φησιν, ἀναγκαῖον τραφῆναι, καὶ ἧττον αὖ πείσει τὸν ἄρρωστον, εἰ δὲ εἴποι ἀδύνατον μὴ τραφέντα ζῆσαι, τοῦτο ἤδη συνέλαβε τὸν ἀκούσαντα. καὶ πάλιν ἀναγκαῖον τὸν θάνατον, διά τινα αἰτίαν. ἀδύνατον γὰρ μὴ ἀποθανεῖν. καὶ ἀναγκαῖον ἀποδοῦναι τὸν ὀφείλοντα τὰ τυράννου χρήματα, ἀδύνατον γὰρ τὸ μὴ ἀποδοῦναι. καὶ ἐπ' ἄλλων παμπόλλων, ὁμοίως ἴδοις ἄν, τὸ μὲν ἀσαφέστερον, τὸ δὲ γνωριμώτερον, εἰ καὶ ἄμφω τὸ αὐτὸ δοκοίη σημαίνειν. πῶς οὖν καὶ ἐπὶ τῶν προκειμένων σαφέστερον θατέρου θάτερον; τί γὰρ εἰ ἐπ' ἄλλων μὲν τοῦτο ἀληθές, ἐπ' ἄλλων δὲ οὐκ ἀληθές; ἢ καὶ ἐνταῦθα ῥᾴδιον καταμαθεῖν ὅπως τὸ γιγνόμενον τοῦ αἰτίου χωριζόμενον, ἀδύνατόν ἐστι καὶ ἀσθενές. ἑαυτὸ γὰρ σώζειν μὴ δυνάμενον, μὴ δὲ ὑφ' ἑαυτοῦ συνεχόμενον. ἐκ δὲ τοῦ αἰτίου μόνου, καὶ τὸ σώζεσθαι καὶ τὸ συνέχεσθαι κομιζόμενον ἐὰν τοῦ αἰτίου χωρισθῇ, δῆλον ὡς ἀδύνατον γίγνεται καθ' ἑαυτό, καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν ἄπεισι, σκεδαννύμενον, ὃ καὶ δεικτικόν ἐστι τοῦ μὴ δύνασθαι χωρὶς αἰτίου γίγνεσθαι τὸ γιγνόμενον. εἰ γὰρ ἔστι γιγνόμενον, ὑπό τινος γίγνεται ποιοῦντος. ὀρθῶς γοῦν εἴρηται καὶ ἐν Φιλήβῳ, ὅτι τὸ γιγνόμενον, ποιούμενόν ἐστι, τὸ δὲ ποιοῦν, αἴτιον τοῦ γιγνομένου. εἰ δὲ τοῦτο, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ γίγνεται, ἢ ὑπ' ἄλλου. ἀλλ' εἰ μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ εἰς ταυτὸν ἥξει τῷ ἀεὶ ὄντι, καὶ ἔσται ταυτὸ γιγνόμενον καὶ ἀεὶ ὄν, καὶ ἔστι τῶν αἰωνίως ὑφισταμένων. εἰ δὲ μὴ ὑφ' ἑαυτοῦ, πάντως ὑπ' ἄλλου. δεῖ γὰρ ὑπό τινος γίγνεσθαι τὸ γιγνόμενον, εἴπερ γιγνόμενόν ἐστι καὶ οὐκ ὄν. ἑαυτὸ γὰρ μὴ συνέχον, μὴ δὲ ἐνεργείᾳ ποιοῦν, ὑπ' ἄλλου τοῦτο πείσεται. καὶ αὐτό, καθ' ἑαυτὸ ἀσθενὲς ὄν, ὑπ' ἄλλου κομίζεται τὴν δύναμιν. ἔτι δὲ κἂν τὸ αὐτὸ ποιῇ καὶ πάσχῃ, καθὸ μὲν παθητόν ἐστιν ὑπ' ἄλλου πάσχει, καθὸ ποιητικόν, εἰς ἄλλο δρᾷ. καὶ τὸ γιγνόμενον, καθὸ γιγνόμενον, πάσχον ἐστί. εἰ δὲ πάσχον, ὑπ' ἄλλου πάσχον. αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ γεννᾶν οὐ πέφυκεν. ἦν γὰρ πρὶν γένηται, καὶ ἐνεργεῖ πρὸ τοῦ δυνάμει. δεῖ γὰρ τὸ δρῶν εἰς τὸ δυνάμει κατ' ἐνέργειαν εἶναι. εἰκότως ἄρα ὁ Πλάτων τὸ γιγνόμενον, τῷ μὲν αἰτίῳ συνῆψεν ὅπερ ἐποίησεν ἐν τῷ συμπεράσματι, τῷ ἐξ ἀνάγκης ἐχρήσατο. τὸ γὰρ μόνιμον καὶ τὸ βέβαιον, μετὰ παθοῦς ἀπὸ τῆς αἰτίας παραγίνεται, τοῖς γιγνομένοις. ὥσπερ φησὶν ἐν τῷ Πολιτικῷ τὴν ἐπισκευαστὴν ἀθανασίαν ἐνδίδοσθαι τῷ κόσμῳ παρὰ

τοῦ

τοῦ πατρός. τοῦ δὲ αἰτίου χωρίσας ὃ δὴ ἐποίησεν ἐν μέσῳ χωρὶς τῆς αἰτίας τὸ γιγνόμενον ἀποδεικνύς, τὸ ἀδύνατον ἐχρήσατο. καθ' ἑαυτὸ γὰρ ὀφθέν, ἀδρανές ἐστι καὶ ἀτελές. καὶ μὴν ἐν τῷ αἴτιον εἰπεῖν, τὴν ἑνοειδῆ τῆς δημιουργικῆς ἀρχῆς ἐνδείκνυται δύναμιν, αἴτιον καλῶν τὸ δημιουργικόν, οὐχ ἁπλῶς τὸ ὑποστατικὸν ἄλλου. καὶ γὰρ τἀγαθὸν αἴτιον εἶναι τῶν νοητῶν εἶπεν ὁ Σωκράτης. ἀλλ' οὐκ ἔστι δημιουργικόν. τὸ γὰρ δημιουργικόν, πρὸς γένεσιν ἀποδίδοται, ὡς εἶπεν ἐν Φιλήβῳ, τὸ δημιουργοῦν γίγνεσθαι πρὸς τὸ γιγνόμενον. ὅθεν καὶ αἴτια περὶ τοῦ κόσμου ἄλλα ἄλλων, ἀλλ' οὐ δημιουργικὰ τῶν γενητῶν ἐστιν. οὐδ' οὖν πολλὰ τὰ δημιουργικὰ αἴτια ἀλλὰ καὶ ἕν, ὅλως δέ, εἰ καὶ εἰς τὸ γιγνόμενον ἡ ἕνωσις ἀπὸ τοῦ αἰτίου παραγίγνεται, δεῖ πολλῷ πρότερον αὐτὸ μονοειδὲς εἶναι, καὶ συνεκτικὸν τοῦ πλήθους. ἵνα κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ προϋπάρχουσαν ἕνωσιν, γένηται καὶ τὸ γιγνόμενον ἕν. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. εἰώθασι δὲ ἐν τούτοις τὰ αἴτια πάντα καταριθμεῖσθαι, καὶ τὰς διαφορὰς τῶν αἰτίων τὰς παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει, οὐ μὴ ποιοῦντες ἐμμεθόδως. ἔδει γὰρ λέγειν ὅτι πᾶν τὸ αἴτιον, ἢ καθ' αὑτό ἐστιν, ἢ κατὰ συμβεβηκός, καὶ ὡς ταῦτα ἀποδίδοται διχῶς, ἢ ἁπλᾶ, ἢ συμπεπλεγμένα. καὶ ταῦτα πάντα διχῶς ἢ δυνάμει, ἢ ἐνεργείᾳ. οὕτω γὰρ ἂν ὀφθείη καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν. διὰ μὲν γὰρ τὸ καθ' αὑτὸ καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός, οἱ τρόποι δύο τῶν αἰτίων ἀποδόσεως. διὰ δὲ τὸ ταῦτα πάντα ἀποδίδοσθαι διχῶς, ἢ προσεχῶς, ἢ πόρρωθεν τέτταρες. διὰ δὲ τὸ ταῦτα πάντα πάλιν διχῶς, ἢ ἁπλᾶ, ἢ συμπεπλεγμένα ἀλλήλοις ὀκτώ. διὰ δὲ τὸ καὶ ταῦτα διχῶς, ἢ ἐνεργείᾳ, ἢ δυνάμει, δέκα καὶ ἕξ. διὰ δὲ τὸ τὰ αἴτια λέγεσθαι τετραχῶς, εἰ τύχοι κατὰ Ἀριστοτέλην, κατὰ δὲ Πλάτωνα τὰ μὲν αἴτια τριχῶς, τὰ δὲ συναίτια ἄλλως τριχῶς, κατὰ μὲν ἐκεῖνον τέτταρες οἱ τρόποι καὶ ἑξήκοντα, τῶν δὲ συναιτίων, ἄλλοι τοσοῦτοι τὸν ἀριθμόν. οὕτω γὰρ ἐμμέθοδος ἂν γένοιτο πάντως ἡ λῆψις. εἰ καὶ ἐκεῖνοι τὸν τρόπον τῆς λήψεως παρῆκαν, καὶ ταῦτα ἀπαριθμησάμενοι, ζητοῦσιν ὅπως ἄρηται τὸ ὑπ' αἰτίου γίγνεσθαί τινος πᾶν τὸ γιγνόμενον. ἡμεῖς δὲ ἀφέντες αὐτῶν πᾶσαν ταύτην τὴν πολυπραγμοσύνην, λέγομεν, ὅτι περὶ τῆς ποιητικῆς ἐστιν αἰτίας ἐν τούτοις ὁ λόγος. διὸ καὶ οὕτως εἶπεν, ὑπ' αἰτίου τινός. οἰκεῖον γὰρ τῷ ποιητικῷ τὸ ὑφ' οὗ, τὸ δὲ τινὸς προσέθηκεν, ἐπειδὴ λέγεται ποιητικὸν καὶ ὁ νοῦς τοῦ παντός, καὶ ἡ ψυχὴ καὶ φύσις, καὶ πρὸ τούτων, ἄλλα ταύτην ἔχει τὴν ἀξίαν. ἐπεὶ δὲ πολλῶν γιγνομένων, καὶ πολλῶν αἰτίων ὄντων, ἀλλ' οὐ καθ' ἕκαστον εἰκότως προσγίγνεσθαι τὸ τινός. ἕκαστον γὰρ ὑπό τινος γίγνεται, καὶ οὐχ ὑπὸ πάντων. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα. τοῦτο δὲ τὸ ἀξίωμα, τοῖς μὲν Ἐπικουρείοις, οἳ πάντη προπεπηλάκισαν, τὸν ὅλον οὐρανὸν καὶ τὰ θειότατα τῶν φανερῶν ἀπὸ ταὐτομάτου ποιοῦσι. τοῖς δὲ Ἀριστοτελικοῖς ὀνόματι μόνον αἰδοῦς ἠξίωται. λέγουσι μὲν γὰρ ὑπ' αἰτίου τινὸς γίγνεσθαι πάντως τὸ γιγνόμενον, ἀλλὰ τὸ αἴτιον τὸ ἀναίτιον λανθάνουσι ποιοῦντες, ὁπόταν καὶ τὸ αὐτόματον τοῖς αἰτίοις ἐγκαταλέγουσιν. αὐτὸ γὰρ τοῦτό ἐστι τὸ αὐτόματον τὸ ἀναίτιον. μόνος δὲ ὁ Πλάτων τοῖς Πυθαγορείοις ἑπόμενος, πᾶν τὸ γιγνόμενον, ὑπ' αἰτίας γίγνεσθαί φησιν ὀρθῶς, εἱμαρμένην ἐπιστήσας τοῖς γιγνομένοις καὶ θεόν. κἂν γὰρ πολλὰ καὶ διεσπαρμένα τὰ γιγνόμενα, ἢ καὶ διὰ τοῦτο ἐκ πολλῶν αἰτίων γίγνηται, ἄλλων ἄλλως ποιούντων, ἀλλ' ἔστι μὲν ἓν αἴτιον τῶν τοιούτων συναγωγόν, καὶ συνεκτικόν, ἵνα μηδὲν μάτην μηδὲ ἐπεισοδιῶδες ᾖ τῷ παντί. οὐ γὰρ δεῖ τὰ ὄντα πολιτεύεσθαι κακῶς, ἀλλ' εἷς κοίρανος ἔστω, καὶ ἓν πάντων αἴτιον, καὶ μία πρόνοια, καὶ εἷς εἱρμός. ἔστω δὲ καὶ ἅμα τῇ μονάδι, τὸ οἰκεῖον πλῆθος, καὶ πολλοὶ βασιλεῖς, καὶ αἴτια ποικίλα, καὶ πρόνοια πολυειδής, καὶ τάξις διάφορος. πανταχοῦ δὲ τὸ πλῆθος ἔχεται περὶ τὴν μονάδα τὴν σύνταξιν, καὶ τὰ ποικίλα τὸ ἁπλοῦν, καὶ τὰ πολυειδῆ περὶ τὸ μονοειδές, καὶ τὰ διάφορα περὶ τὸ κοινόν, ἵνα σειρά τις ὄντως χρυσῆ πάντων ἐπάρχῃ, καὶ πάντα διακοσμῆται δεόντως. εἰ γὰρ ὥς φησιν Ἀριστοτέλης πάντα συντέτακται πρὸς τὸ εἶδος, δεῖ καὶ τὴν αἰτίαν εἶναι τὴν συντάξεως, καὶ μὴ ἔχειν τὸ μάτην ἐν τῷ παντὶ χώραν. ἀλλὰ τὸ τῷ μηδὲ δοκοῦν εἶναι μάταιον ὑπάρχει τῷ παντὶ λυσιτελές. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις. ἔοικε δὲ τοῦ ἀξιώματος τούτου καθολικώτερον εἶναι τὸ ἐν Φιλήβῳ ῥηθέν, ὅτι πᾶν τὸ μικτόν, ἐκτὸς ὑφέστηκεν αἰτίου τῆς μίξεως. εἰ γὰρ μὴ ὡς ἔτυχεν μέλλοι μίγνυσθαι τὰ μιγνύμενα, δεῖ μίαν αἰτίαν εἶναι συναγωγὸν τῶν διῃρημένων, καὶ ἑνοποιὸν τὸ εἶδος τὸ μικτὸν παρεχομένην. τοῦτο δὲ ὅπου μὲν ἐστὶ θεός, ὅπου δέ, νοῦς, ὅπου δὲ ψυχή, ὅπου δὲ φύσις, ὅπου δὲ τέχνη τις μιμουμένη τὴν φύσιν. πᾶν μὲν τὸ γιγνόμενον μικτόν, οὐ πᾶν δὲ τὸ μικτόν, γιγνόμενόν ἐστι. καὶ γὰρ τὰ πρώτιστα τῶν ὄντων ὑπέστησαν μιχθέντα ἀλλήλοις, τὸ πέρας καὶ τὸ ἄπειρον. ἐκ τούτων γοῦν, τά τε ἄλλα φησὶν ὄντα, καὶ τὰ σώματα ὑφέστηκεν. ἀνάλογον οὖν πάντα τὰ ἐνταῦθα τοῖς ἐκεῖ πᾶσι, τὸ μὲν δημιουργοῦν, τῷ ἑνί, τὸ δὲ εἶδος τῷ πέρατι, ἡ δὲ ὕλη, τῷ ἀπείρῳ, τὸ δὲ γενητόν, τῷ μικτῷ. καθολικώτερα δὲ ἐκεῖνα τούτων. διότι τὰ μέν, ἐπὶ πάντων θεωρεῖται, τὰ δέ, ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων μόνων. καὶ γὰρ ὁ νοῦς μικτὸν ὡς γνῶσις καὶ ὡς ἀπειροδύναμος, καὶ ἡ ψυχὴ ὡς ἀμέριστος ἅμα καὶ μεριστή. τί οὖν αἴτιον τὸ τοῦ γιγνομένου αἴτιον. ὥσπερ τι μικτὸν τὸ γινόμενον, ἀλλ' οὐ πᾶν, ᾧ καὶ δῆλον, ὅπως ὁ δημιουργὸς δεύτερος τοῦ ἑνός, μικτὸν μὲν ποιῶν, γενητὸν δὲ μικτόν. ἐπειδὴ ταῦτά ἐστιν αἴτια τοῦ κόσμου, τὸ τελικόν, τὸ παραδειγματικόν, τὸ ποιητικόν, τὸ ὀργανικόν. τὸ ὑλικόν, τὸ μὲν τελικόν, ὕστερον ἡμῖν αὐτὸς ἐκ τοῦ λόγου καὶ τῆς ἀποδείξεως ἀναφαινόμενον ἐπέδειξε, τὸ δὲ ὀργανικὸν καὶ εἰδικόν, καὶ τὸ ὑλικόν, ἐκ τῶν εἰρημένων πρότερον

ἀξιωμάτων

ἀξιωμάτων παραδέδοται. εἰ γὰρ μὴ ὄν, ἀλλὰ γιγνόμενόν ἐστι τὸ πᾶν, εἶδός ἐστι μετεχόμενον ὑπὸ ὕλης, καὶ ἀπὸ τούτων κοινότερον προσεχῶς. τὸ δὲ ποιητικόν, ἐκ τῶν νῦν ῥηθέντων ἀποφαίνεται. εἰ γὰρ γιγνόμενόν ἐστι τὸ πᾶν, αἴτιόν ἐστιν αὐτοῦ ποιητικόν. τὸ δὲ παραδειγματικόν, ἐκ τῶν μετὰ τῶν ῥηθησομένων. εἰ γὰρ ὁ κόσμος καλός, πρὸς ἀεὶ ὄν, παράδειγμα γέγονεν. ὥστε καὶ διὰ τούτων τῶν ἀξιωμάτων, τὰ αἴτια τοῦ παντός, ἡμῖν θηράσας, ἐν τάξει πάντα παραδίδωσι. καὶ ταύτην αὐτῷ παρέχονται τὴν χρείαν αἱ ὑποθέσεις. Ὅτι μὲν οὖν ὁ δημιουργὸς πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ ἔχον βλέπων, ἀεὶ τοιούτῳ τινὶ προσχρώμενος παραδειγματικὴν ἰδέαν καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἀπεργάζεται, καλὸν ἐξ ἀνάγκης οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν, οὗ δ' ἂν εἰς τὸ γεγονὸς γεννητῷ παραδείγματι προσχρώμενος, οὐ καλόν. Καὶ τὸ συνεχὲς ἐστι τοῖς εἰρημένοις. μετὰ γὰρ τὴν ποιητικὴν αἰτίαν, ἡ παραδειγματικὴ ζητεῖται. πλὴν ὅτι τὰ μὲν εἰρημένα ἀξιώματα πρὸς εὕρεσιν ἡμῖν συντελεῖ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας τοῦ παντός, ταῦτα δὲ πρὸς εὕρεσιν οὐχὶ τοῦ εἶναι παραδειγματικὸν κόσμου, ἀλλὰ τὸ ὁποῖόν ἐστι τὸ παράδειγμα, πότερον ἀΐδιον ἢ γεννητόν. ἕπεται γὰρ τῷ εἶναι ποιητικὸν αἴτιον, τὸ εἶναι καὶ παράδειγμα, ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ποιοῦντι προϋπάρχον, ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ, καὶ ἢ κρεῖττον τοῦ ποιοῦντος, ἢ καταδεέστερον, ἢ ὁμοταγὲς αὐτῷ. πάντως γὰρ τὸ ποιοῦν, εἴς τι εἶδος ἀποτεινόμενον, ὃ βούλεται ἐνθεῖναι τῷ ποιουμένῳ ποιεῖ. τοῦτο μὲν οὖν ἐπιτηδεύει δὲ καὶ τὸ ἑξῆς εὑρεῖν, εἴτε ἀΐδιόν ἐστι τὸ παράδειγμα τὸ κοσμικόν, εἴτε γεννητόν. πρὸς δὲ τοῦτο συντελεῖ ἡμῖν τὰ προκείμενα ἀξιώματα. σύμπας δὲ ὁ λόγος ὄντως ἂν εἴη πρὸς ἑαυτὸν ἀκόλουθος. εἰ ἔστι τὸ πᾶν γιγνόμενον, ἔστιν αὐτοῦ δημιουργός. εἰ ἔστι δημιουργὸς τοῦ παντός, ἔστι καὶ παράδειγμα. καὶ εἰ μὲν καλόν ἐστι τὸ γιγνόμενον, πρὸς τὸ ἀεὶ ὂν παράδειγμα γέγονεν. εἰ δὲ μή, μὴ καλόν ἐστι τὸ γεγονός. ὥστε καὶ συνεχῆ γίγνεσθαι τοιοῦτον συλλογισμόν. ὁ κόσμος γέγονεν. πᾶν τὸ γεγονός, αἴτιον ἔχει δημιουργόν. πᾶν τὸ αἴτιον ἔχον δημιουργόν, καὶ παραδειγματικὸν ἔχει. ὁ ἄρα κόσμος δημιουργικὸν ἔχει καὶ παραδειγματικὸν αἴτιον. καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῶν πρώτων ἀξιωμάτων δύο ἦσαν ὑποθέσεις, τί τὸ ὂν ἀεί, καὶ τί τὸ γιγνόμενον, καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων ἄλλαι δύο, πᾶν τὸ γιγνόμενον αἴτιον ἔχει, τὸ μὴ ἔχον αἴτιον, οὐκ ἔστι γεννητόν, οὕτω δὴ κἀπὶ τούτων δύο εἰσὶν ἔννοιαι κοιναί, τὸ πρὸς τὸ νοητὸν γεγονός, καλόν ἐστι. τὸ πρὸς γεννητὸν γεγονός, οὐ καλόν ἐστιν. ἔστι δὴ καὶ τούτων ἑκάτερον ἀναντίλεκτον. ὁ γὰρ πρὸς τὸ νοητὸν ποιῶν, ἢ ὁμοίως αὐτὸ μιμεῖται, ἢ ἀνομοίως. εἰ μὲν δὴ ὁμοίως, καλὸν ποιήσει τὸ μιμηθέν. ἦν γὰρ ἐκεῖ τὸ πρώτως καλόν. εἰ δὲ ἀνομοίως, οὐ πρὸς τὸ νοητὸν ποιεῖ, τοὐναντίον γὰρ ἀπολισθαίνει τῆς ὁμοιότητος, καὶ ὁ πρὸς τὸ γεγονός τι ποιῶν, ἅπερ ὄντως ἐφορᾷ πρὸς ἐκεῖνο, δῆλον ὡς οὐ καλὸν ποιεῖ. αὐτὸ γὰρ ἐκεῖνο πλῆρές ἐστιν ἀνομοιότητος, καὶ οὐκ ἔστι τὸ πρώτως καλόν, ὅθεν πολλῷ μᾶλλον ἀφεστήξεται, τὸ πρὸς αὐτὸ γεγονὸς τοῦ κάλλους. ἐπεὶ καὶ ὁ Φειδίας ὁ τὸν Δία ποιήσας, οὐ πρὸς γεγονὸς ἀπέβλεψεν, ἀλλ' εἰς ἔννοιαν ἀφίκετο τοῦ παρ' Ὁμήρῳ Διός. εἰ δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν ἐδύνατο τὸν νοερὸν ἀνατείνεσθαι θεόν, δῆλον ὅτι κάλλιον ἂν ἀπετέλεσε τὸ οἰκεῖον ἔργον. ἀπὸ μὲν τοῦ παραδείγματος, ἐφήκει τῇ εἰκόνι τὸ καλὸν ἢ μὴ καλόν. ἀπὸ δὲ τοῦ ποιοῦντος, τὸ ὅμοιον, ἢ τὸ ἀνόμοιον, πρὸς τὸ ἀρχέτυπον. λέγεται δὲ πρὸς ἄμφω ἡ εἰκὼν μὲν τοῦ παραδείγματος εἰκών, τοῦ δὲ ποιοῦντος ἔργον, καὶ ἀποτέλεσμα. διὸ καὶ αὐτὸς ὅταν μὲν παράδειγμα λέγῃ, τὴν εἰκόνα αὐτοῦ συνάπτει. ὅθεν οὖν περὶ τοῦ παραδείγματος καὶ εἰκόνος λεκτέον. ὅταν δὲ δημιουργὸν τὸ ἔργον ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων, ἄλυτα ἐμοῦ γε ἐθέλοντος. τριττῶν δὲ ὄντων τῶν παραδειγμάτων. ἢ γὰρ ἀΐδιόν ἐστιν ἀϊδίου, ἢ ἀΐδιον γεννητοῦ, ἢ γεννητὸν γεννητοῦ. ὅταν μὲν ἀϊδίου ἀΐδιον παράδειγμα ᾖ, τὸ πάντῃ ἀΐδιον τοῦ πῇ τοιούτου, παράδειγμά ἐστιν, ὡς νοῦς ψυχῆς. ὅταν δὲ ἀΐδιον γεννητοῦ, καὶ τοῦτο πῇ ἀΐδιόν ἐστι, κατὰ τὸν ἄπειρον χρόνον. ὅταν δὲ γεννητὸν πάντῃ γεννητοῦ, τοῦτο τῆς ἀϊδιότητος ἀποπέπτωκεν. οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸ κατ' οὐσίαν γεννητόν, ἀϊδίων εἶναι παρεκτικόν. ἐκεῖνα οὖν ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων μετέχει κάλλους, καὶ τάξεως, ἅτε ἰσχύος ὄντα μίμημα φύσεως. ταῦτα δὲ ὡς ἐκ μεταβαλλόντων ὑφιστάμενα καὶ κινουμένων, οὐ καλά ἐστιν, οὐ πάντῃ δὲ αἰσχρὰ ὄντα, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀποφάσεως μόνον τοῦ καλοῦ δηλούμενα. καὶ ὅσα δὴ ἀπὸ τέχνης ἐστὶν ἔγγονα κάλλη, καὶ ταῦτα οὐ καλά ἐστιν ὡς πρὸς τὸ κάλλος ἐκεῖνο παραβαλλόμενα. τὸ ἀπὸ τοῦ αἰωνίου παραδείγματος ἐφῆκον τοῖς αἰσθητοῖς ὀνόμασι, καὶ ἴσως καὶ διὰ ταῦτα οὐκ εἶπεν ὁ Τίμαιος τὸ πρὸς γεννητὸν ἀποσκοπεῖν παράδειγμα, πάντως αἰσχρόν, ἀλλ' ὅτι οὐ καλὸν μόνον. τὸ γὰρ πρὸς τεχνικὸν λόγον ἀποσκοπεῖν, οὐ πρὸς αἰώνιον ὑφέστηκεν εἶδος, ἅπερ μή ἐστι παραδείγματα ἐν νῷ καὶ τῶν τεχνιτῶν. διὸ οὐκ ἔστιν ἁπλῶς καλόν, οὐ μὴν οὐδὲ αἰσχρόν, ὡς ὅλως κατὰ λόγον ἀποσκοπεῖν. ὅτι μὲν οὖν ἀληθῆ ταῦτά ἐστι τὰ ἀξιώματα, διὰ τούτων ὑπομνηστέον. ἀποροῦσι δέ τινες ὅπως ὁ Πλάτων ἔλαβεν ὡς ὁμολογημένον τὸ δημιουργὸν εἶναι τοῦ παντὸς εἰς παράδειγμα βλέποντα. μὴ γὰρ εἶναι δημιουργόν, εἰς τὸ κατὰ ταὐτὰ ἔχον ὁρῶντα. πολλοὶ γὰρ καὶ τούτου προεστᾶσι τοῦ λόγου τῶν παλαιῶν. οἱ μὲν Ἐπικούρειοι, καὶ πάντη τοῦ παντὸς αἰωνίου οὐκ ἀναίρεσιν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς, εἶναι μέν, ἀχώριστον δὲ ὑφεστάναι τῆς ὕλης. οἱ δὲ Περιπατητικοί, χωριστὸν μὲν εἶναί τι, ποιητικὸν δὲ οὐκ εἶναι, ἀλλὰ τελικόν. διὸ καὶ τὰ παραδείγματα, ἄδηλον, καὶ νοῦν ἀπλήθυντον, προεστήσαντο τῶν ὅλων. Πλάτων δέ, καὶ οἱ Πυθαγόρειοι τὸν δημιουργὸν ὕμνησαν τοῦ παντὸς χωριστὸν καὶ ἐξῃρημένον, καὶ πάντων ὑπο

στάτην, καὶ πρόνοιαν τῶν ὅλων, καὶ μάλιστά γε εἰκότως. εἰ γὰρ ἐρᾷ ὁ κόσμος ὥς φησι καὶ Ἀριστοτέλης τοῦ νοῦ, καὶ κινεῖται πρὸς αὐτόν, πόθεν ἔχει ταύτην τὴν ἔφεσιν; ἀνάγκη γὰρ ἐπεὶ μὴ ἔστι τὸ πρῶτον ὁ κόσμος, ἐκ αἰτίας ἔχειν τὴν ἔφεσιν ταύτην αὐτόν, τῆς εἰς τὸ ἐρᾶν κινούσης. κινητικὸν γὰρ τὸ ὀρεκτὸν τοῦ ὀρεκτικοῦ φησὶν εἶναι καὶ αὐτός. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ὀρεκτικὸν δὲ ὁ κόσμος αὐτῷ εἶναι, καὶ κατὰ φύσιν ἐκείνου, δῆλον ὅτι καὶ τὸ εἶναι αὐτοῦ πᾶν ἐκεῖθεν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ εἶναι ὀρεκτικόν ἐστι. πόθεν δὲ τὸ κινεῖσθαι ἐπ' ἄπειρον πεπερασμένον ὄντα. πᾶν γὰρ σῶμα πεπερασμένην ἔχει δύναμιν ὥς φησι, πόθεν οὖν τὴν ἄπειρον ἔχει ταύτην τοῦ εἶναι δύναμιν τὸ πᾶν, εἴπερ μὴ ἐκ ταὐτομάτου κατὰ τὸν Ἐπίκουρον; ὅλως δέ, εἰ τῆς κινήσεως αἴτιος ὁ νοῦς τῆς ἀπαύστου καὶ ἀδιακόπου καὶ μιᾶς, ἔστι τι τοῦ ἀϊδίου ποιητικόν. εἰ δὲ τοῦτο, τί κωλύει καὶ ἀΐδιον εἶναι τὸν κόσμον, καὶ ἀπ' αἰτίας εἶναι πατρικῆς; καὶ γὰρ ὡς τοῦ κινεῖσθαι δύναμιν ἄπειρον, ἐκ τοῦ ὀρεκτοῦ λαμβάνει, δι' ἣν ἐπ' ἄπειρον κινεῖται, οὕτω καὶ τὴν τοῦ εἶναι δύναμιν ἄπειρον, ἐκεῖθεν πάντως λήψεται, διὰ τὸν λόγον ὅν φησιν ἐν πεπερασμένῳ σώματι μὴ εἶναί ποτε δύναμιν ἄπειρον. ὃ οὖν οὐκ ἔχει δύναμιν ὅλως δι' ἣν συνέχεται, καὶ πῶς. πᾶν γὰρ μεριστόν, ἔχει τι ἀμερὲς τὸ συνέχον αὐτό, καθάπερ αὐτός που λέγει, καὶ ἔστι δὲ ζῷον τὸ πᾶν. αὐτὸς γοῦν φησι τὸν θεὸν εἶναι, ζῷον ἀΐδιον, πᾶν δὲ ζῷον ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ συνέχεται ζωῆς. ἢ ἔχει μὲν δύναμιν συνέχουσαν, πεπερασμένην δὲ ταύτην. ἀλλ' ἀδύνατον. ἐκλείποι γὰρ ἂν εἰ πεπέρασται, ἢ ἄπειρον ἔχει τὴν δύναμιν. καὶ πάλιν ἔχει αὖ ταύτην οὐ παρ' ἑαυτοῦ. ἄλλο ἄρα αὐτῷ δώσει τὴν τοῦ εἶναι δύναμιν, καὶ δώσει οὐχ ὅλην ἅμα. οὐ γὰρ ἦν ὅλης ἅμα δεκτικόν. ἐπίρρυτον ἄρα δώσει, καὶ ἀεὶ ἐπίρρυτον, ὅσην δύναται λαμβάνειν. ὥστε εἰκότως, καὶ γίγνεται ἀεὶ καὶ οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ δεῖ τοῦ κόσμου δημιουργὸς εἶναι, πότερον λογιζόμενος ποιεῖ ἃ ποιεῖ, ἢ αὐτῷ τῷ εἶναι; εἰ μὲν δὴ βουλευόμενος ἄτοπον. μεταβολὴ γὰρ ἔσται περὶ αὐτόν, καὶ τὰ πάθη τῆς μερικῆς ψυχῆς. οὐκ ἂν οὖν βουλεύοιτο. κἂν βουλεύηται δέ, προσείληφε πάντως ἐν ἑαυτῷ τὸ ἔργον περὶ οὗ βουλεύεται. καθάπερ καὶ πᾶς ὁστισοῦν βουλευόμενος. εἰ δὲ αὐτῷ τῷ εἶναι, ἑαυτῷ ὅμοιον ποιεῖ, εἰ δὲ τοῦτο, ἔχοι ἂν αὐτὸς παραδείγματα τῶν γιγνομένων. καὶ πάλιν εἰ πρώτως ἐν αὐτῷ ταῦτά ἐστιν ἢ οὔ, ζητήσομεν, καὶ πόθεν εἰς αὐτὸν ἥκει τοῦτο τὸ παραδειγματικὸν τῶν ὅλων αἴτιον. ἔτι τοίνυν πάντας τοὺς ἐνταῦθα δημιουργοὺς ποιουμένους ὁρῶμεν, ἔχει λόγους ἔχοντας τῶν ἀποτελεσμάτων. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης συγκεχώρηκεν. εἰ δὲ ἡ τέχνη μιμεῖται τὴν φύσιν, δεῖ πολλῷ πρότερον καὶ τὴν φύσιν ἔχειν τῶν ὑπ' αὐτῆς γιγνομένων λόγους. εἰ δὲ ἡ φύσις, πόθεν αὕτη κινεῖται ζητήσομεν, καὶ πόθεν τελευτᾷ· ἄλογος γάρ ἐστι, καὶ οὕτως ἀνιόντες ἐν τῷ νῷ τὰς πάντων αἰτίας, φήσομεν. πρὸς μὲν Ἀριστοτέλην, πολλάκις παρὰ πολλῶν ἀντείρηται, τὰ δὲ τοῦ Πλάτωνος νυνὶ βασανιστέον. καὶ πρῶτον δι' ἣν αἰτίαν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος τὸ καλὸν καὶ οὐ καλὸν ἐπιφέρει τοῖς γιγνομένοις, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς ποιητικῆς αἰτίας. ἐδύνατο γοῦν εἰπεῖν διττὰ εἶναι τὰ δημιουργικὰ αἴτια, τὰ μέν, γεννητά, τὰ δέ, νοητά. τὰ μὲν καλῶν ποιητικά, τὰ δὲ οὐ καλῶν. ὁ δέ, οὐ τοῦτον εἶπε τὸν τρόπον, ἀλλ' ὅτι τὰ μὲν νοητὰ παραδείγματα, καλῶν ἐστι παραδείγματα, τὰ δὲ γεννητά, οὐ καλῶν. λεγέσθω μὲν ὅτι καὶ παιδευτικός ἐστιν ὁ λόγος, παραμυθούμενος ἡμᾶς ὅπως ἂν μὴ ἀπογνοίημεν τῶν καλῶν πράξεων. εἰ γὰρ εἶπεν ὅτι τὸ γεννητόν, οὐκ ἔστι καλοῦ ποιητικόν, ἴσως ἂν ἀργοτέρους ἡμᾶς ἀπετέλεσεν περὶ τὰς καλὰς πράξεις. ἄμεινον ἂν ῥηθείη καὶ φυσικώτερον εἰ φαίημεν ὅτι τὸ αὐτὸ ποιητικὸν αἴτιον πρὸς διττὰ παραδείγματα βλέπειν δυνατόν, καὶ τί μὲν καλὸν ποιεῖν, τί δὲ οὐ καλόν. ψυχὴ γὰρ εἰς νοῦν ὁρῶσα, τίκτει ἀλήθειαν καὶ ἐπιστήμην, εἰς δὲ γένεσιν, φαντασίας καὶ ὀρέξεις ἐμπαθεῖς. τὸ δὲ αὐτὸ παραδειγματικόν, αἴτιον καλῶν καὶ οὐ καλῶν ὑπάρχειν ἀδύνατόν ἐστιν. εἰκότως ἄρα ἀπὸ τοῦδε τὸ κάλλος καὶ τὸ αἶσχος ἀφήκην διατέτακται τοῖς γιγνομένοις. τὸ δὴ τοῦ παντὸς τούτου παράδειγμα καλοῦ ὄντος, δῆλον ὅτι νοητόν ἐστι, καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον. εἰς ὃ καὶ ὁ δημιουργὸς βλέπων, διακοσμεῖ τὸ πᾶν. εἰ δὴ τοῦ κάλλους ἐστὶ χορηγόν, τὴν ἀκροτάτην ἔχει τάξιν ἐν τοῖς ἀεὶ οὖσιν, καὶ ἔστι τῶν πρώτων νοητῶν. ἐκεῖ οὖν ἡ καλλοποιὸς αἰτία, δι' ἣν πάντα καλά, νοῦς, καὶ ψυχή, καὶ σώματος φύσις. πάλιν οὖν ὁ μὲν δημιουργὸς τοῦ εἴδους αἴτιος, τὸ δὲ παράδειγμα τοῦ κάλλους, τὸ δὲ ἀγαθὸν τῆς ἑνώσεως. καὶ τοῦτο μετὰ ἅμα πάντων χορηγόν, τὸ δὲ παραδειγματικὸν τοῦ τε κάλλους καὶ τοῦ εἴδους, τὸ δὲ δημιουργικὸν αἴτιον, ὡς νοερὸν τοῦ εἴδους καὶ τῆς οὐσίας. καὶ μὴν καὶ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον τὸ πρὸς τὸ νοητὸν βλέπον, πολυειδές ἐστιν. ἄλλα γὰρ δημιουργεῖ πρὸς ἐκεῖνον βλέπων ὁ ὅλος δημιουργός. οὕτως μὲν οὖν καὶ ἥνωται πρὸς αὐτὸ κατ' ἄκραν ὑπεροχήν. ἄλλως δὲ ἡ δημιουργικὴ τριάς, καὶ ταύτης ἑνοειδῶς μὲν τὸ πρῶτον, γεννητικῶς δὲ τὸ δεύτερον, ἐπιστρεπτικῶς δὲ τὸ ἔσχατον. καὶ ἄλλως μὲν ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς ἀπολύτοις, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις. ἐπὶ δὲ ταύτῃ τρόπον ἕτερον θεατέον προϊοῦσαν τὴν δημιουργίαν, εἰς τοὺς πολλοὺς δημιουργικοὺς θεούς, οἳ καὶ παρὰ τούτων ὑποδέχονται καὶ διακληροῦνται τὰς δυνάμεις τὰς πατρικάς. καὶ μετὰ ταῦτα τούτους, ἄλλως μὲν τοὺς δημιουργικοὺς ἀγγέλους, ἄλλως δὲ τοὺς δαίμονας, τοὺς τῆς τάξεως ταύτης ὀπαδούς. ἔτι τὰ ἄχραντα τῆς ζωῆς εἴδη τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν δημιουργικὴν σειράν, καὶ τὰ τῶν ψυχῶν τῶν μερικῶν γένη τὰ συνεπόμενα τῷ δημιουργικῷ χορῷ. καθήκει γὰρ ἄχρι τούτων, ἡ ἰδιότης καὶ ὁ τρόπος, ἐπ' ἄλλον ἄλλως τῆς ποιήσεως, καὶ τῆς εἰς τὸ νοητὸν ἀφοράσεως. δεῖ δὲ κἀκεῖνο θαυμάζειν τοῦ Πλάτωνος, ὅπως οὐκ εἶπε τὸ προαιώνιον παράδειγμα γεγονὸς καλόν,

ἀλλὰ

ἀλλὰ τὸ ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ βλέποντος πρὸς ἐκεῖνο ὂν κάλλιστον, ἐπεὶ καὶ τὸ πλημμελὲς καὶ τὸ ἄτακτον
γεννητὸν ὄν, ὁρατὸν γὰρ καὶ αἰσθητόν. πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτον γεννητὸν καὶ γέγονεν ὡς ἐρεῖ προϊών, ἀλλὰ τῆς νοη-
τοῦ δεξάμενον εἰδῶν τινα ἴχνη, πρὸ τῆς δημιουργίας, καὶ οὐκ ἔστι κάλλιστον εἰ καὶ καλόν πη δεῖν, ὡς πρὸς
τὸ ἀνείδεον τῆς ὕλης. οὐχ ἁπλῶς οὖν τὸ πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα γεγονὸς καλόν, οἷον ἐκεῖνο τὸ ἄτα-
κτον καὶ πλημμελές, ἀλλ' ὅπερ ὑπὸ τοῦ δημιουργήσαντος γέγονεν, εἰς ἐκεῖνο βλέποντος. ἐκεῖνο γὰρ ὁ δη-
μιουργὸς ἁπλῶς, τὸ δὲ νοητόν, πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ τοῦτο κατέλαμπεν. ὅσον δὲ ἐκ τοῦ δημιουργοῦ
γέγονε, καὶ ἀπ' ἐκείνου εἰς ταυτὸ διὰ μέσου τοῦ δημιουργοῦ ἐνεργοῦντος. καὶ ὡς μὲν ἀπ' ἐκείνου γεγο-
νός, εἰδοποιεῖται, ὡς δὲ ἐκ τοῦ δημιουργοῦ γεγονός, τέτακται. τάξεως γὰρ ὁ δημιουργὸς αἴτιος. εἴδους
δὲ ἁπλῶς τὸ παράδειγμα αἴτιον, τοῖς μετέχουσιν. ἔτι τοίνυν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ παραδείγματος τὴν διαφο-
ρὰν τῶν δημιουργικῶν ληπτέον. οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὅλον ὁρῶσι τὸ νοητὸν καθ' ὅλον ποιοῦσιν, οἱ δὲ μερι-
κῶς, καὶ οἱ μὲν δι' ἑνώσεως αὐτὸ θεῶνται, οἱ δὲ, διὰ νοήσεως, οἱ δ' αὖ, οὐ καθ' ὅλον ποιοῦσι τὸ νοητόν,
ἀλλ' οἱ μὲν διῄρηνται περὶ τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας τέτταρας, οἱ δὲ, εἰς ἀριθμὸν πλείω προεληλύθασιν, οἱ
δὲ, καὶ τὰ ἔσχατα εἴδη παράδειγμα ποιοῦνται τῆς ἑαυτῶν ἀπογεννήσεως. καὶ διὰ τοῦτο ἀνθρώπων μὲν
ἄλλος νομεύς, ἵππων δὲ ἄλλος ὥς φησιν ἐν Πολιτικῷ, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν ὁμοίως. ποικιλοειδοῦς οὖν
οὔσης τῆς δημιουργικῆς σειρᾶς, καὶ παραδειγμάτων ἄλλοις ἄλλων ὄντων ὁλικωτέρων ἢ μερικωτέρων,
εἰκότως καὶ ὁ Τίμαιος οὐκ εἶπεν, ὡς ὁ τούτῳ τῷ νοητῷ παραδείγματι χρώμενος, καλὸν ποιεῖ τὸ γι-
γνόμενον, ἀλλ' ὡς ὁ τοιούτῳ χρώμενος. καὶ γὰρ ὁ τῷ αὐτοανθρώπῳ χρώμενος, τοιούτῳ χρῆται. τὸ γὰρ μέ-
ρος ἐν ἐκείνοις ἐστὶ πῶς, τὸ ὅλον διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν νοητῶν, καὶ ὁμοιότατον τὸ πλῆθος τῇ μονάδι, διὰ
τὴν τῆς ταυτότητος ἐπικράτειαν. ἐπεὶ καὶ ὁ ὅλος δημιουργός, βλέπει μὲν εἰς τὸ νοητὸν καὶ παντελὲς ζῷον.
χρῆται δὲ τῷ ἐν ἑαυτῷ παραδείγματι νοερῶς ἔχον τὸ νοητόν. ὃ δὴ καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον τὸ νοητὸν διὰ
τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς ἐκεῖνο, καὶ μερικώτερον αὐτοῦ. διὸ καὶ τῷ τοιούτῳ τῷ τινὶ προσέθηκεν. ταῦτα
γὰρ τὰ νοητὰ ἐκείνου μετέχει, καὶ ἐστι μερικώτερα τοῦ παντελοῦς ζῴου. διὸ καὶ τὴν ἰδέαν ἐκάλεσεν,
ἐξομοιῶν τῷ παραδείγματι τὸ γιγνόμενον. δίδωσι δὲ ἡ δημιουργία, καὶ τὰς οὐσίας καὶ τὰς δυνάμεις
τοῖς ἀπογεννωμένοις. διατί δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ ἀεὶ ὄντος τοιούτῳ φησὶ παραδείγματι χρώμενος, ἐπὶ δὲ τοῦ
γεγονότος οὐκ ἔτι τοιοῦτον προσέθηκεν, ἀλλ' αὐτὶ τούτου τὸ γεννητὸν ἐπήγαγεν; ἢ ὅτι τὸ μὲν νοητὸν ἔ-
χειν ἑαυτῷ τὶ ὅμοιον, ἅτε ἀκρότατον ὄν, τὸ δὲ γεννητὸν ἔσχατον ὄν, οὐδὲν ἄλλο ὅμοιον. καὶ γὰρ τὸ πρὸς
αὐτὸ γιγνόμενον, γεννητόν ἐστι καὶ τούτῳ μὲν τὸ ἀνόμοιον οἰκεῖον, ἐκείνῳ δὲ τὸ ὅμοιον, τὸ ταυτόν, πᾶν τὸ
τοιοῦτον. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. τὸ δὲ ἀεὶ συναπτέον τῷ κατὰ ταυτὰ ἔχον, ἵνα ᾖ πρὸς τὸ ἀεὶ κατὰ ταυτὰ
ἔχον βλέπων. οὕτω καὶ ὁ φιλόσοφος ἔκρινε Πορφύριος εἰκότως. οὐ γὰρ ἀεὶ βλέπειν φησὶ πάντα δημι-
ουργὸν ὡς οἴεται Ἀττικός, ἀλλ' ἀεὶ ὡσαύτως ἔχειν τὸ νοητόν. εἰ μὴ ἄρα καὶ τὸ βλέπειν ἀεί, διατοῦτο παρέ-
λαβεν, ἵνα μὴ τῷ ποτὲ μὲν ὁρᾶν, ποτὲ δὲ μή, παρείσδυσιν δῷ τῷ μὴ καλῶς πρὸς τὴν ποίησιν. ἐν ᾧ
ἂν οὖν ἡμῖν ὁ δημιουργός, βλεπέτω δὲ πρὸς τὸ ἀΐδιον, ἵνα ποιήσῃ προσόμοιον αὐτῷ καὶ καλόν. ὁ δὴ "
πᾶς οὐρανὸς ἢ κόσμος ἢ ὅτι ποτὲ ὀνομαζόμενος μάλιστα δέχοιτο, τοῦτο ἡμῖν ὠνομάσθω. τοῦτο τελευ- "
ταῖον ἐστὶ τῶν ἀξιωμάτων κατὰ τοὺς γεωμέτρας ὄνομα τῷ ὑποκειμένῳ τιθέμενον, ὥσπερ ἐκεῖνοί φασιν "
ὅταν λέγωσι περὶ τοῦ ἐν τοῖς παραλληλογράμμοις γνώμονος. ἓν ὁποιονοῦν σὺν τοῖς δύο παραπλη-
ρώμασι γνώμων καλείσθω. ἐπεὶ γὰρ μέλλει καὶ οὐρανὸν καὶ κόσμον τὸ αὐτὸ καλεῖν, ἵνα μὴ τὴν διδασκα-
λίαν ἐπιταράττῃ αὐτὸν οἰηθῇς, ἄλλοτε ἄλλοις ὀνόμασι χρώμενον, προδιορίζεταί τι περὶ τῶν ὀνομάτων.
καὶ γὰρ καὶ αὐτὸ τοῦτο ἰστέον, ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα, πολλὴν ἔχει παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀμφιβολίαν. τῶν
μὲν, τὸ ὑπὸ σελήνην μόνον κόσμον καλούντων, τὸ δὲ ὑπὲρ αὐτὴν οὐρανόν, τῶν δὲ, τὸν οὐρανὸν μέρος τοῦ
κόσμου λεγόντων. καὶ τῶν μὲν, ἄχρι σελήνης αὐτὸν ὁριζόντων, τῶν δὲ, καὶ τὰ ἄκρα τῆς γενέσεως οὐρα-
νὸν προσειπόντων. Ζεὺς δ' ἔλαχ' οὐρανὸν εὐρύν, ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσι. διόπερ ὁ Πλάτων εἰκότως
ἀφορίζεται περὶ τῆς ὅλης θεωρίας, ὑπὲρ τῶνδε τῶν ὀνομάτων. τὸ πᾶν οὐρανὸν καὶ κόσμον προσαγορεύων
καὶ λέγων, ὡς ὁ πᾶς οὐρανός, ἵνα μὴ μόνον οἰηθῇς αὐτὸν τὸ θεῖον σῶμα λέγειν, ὀνομάσθω ἡμῖν ὁ κόσμος,
ἢ ἀλλ' ὅτι ποτὲ ὀνομαζόμενος χαίροι. καὶ ἔοικεν οὐρανὸν μὲν αὐτὸν καλεῖν ὡς πᾶσι δοκοῦν, κόσμον δὲ
ὡς αὐτῷ. λέγει γὰρ ὁ οὐρανὸς ἡμῖν ὀνομάσθω καὶ κόσμος. προσήκει γὰρ ὡς δημιουργήματι τὸ ὄνομα τοῦ κόσ-
μου, εἰ καὶ ἄμφω δυνατὸν αὐτὸν καλεῖν. οὐρανὸν μὲν ὡς ὁρῶντα τὰ ἄνω, καὶ θεώμενον τὸ νοητόν, καὶ ὡς
νοερᾶς οὐσίας μετέχοντα, κόσμον δὲ, ὡς πληρούμενον ἀεὶ καὶ κοσμούμενον ἐκ τῶν ὄντως ὄντων. καὶ
οὐρανὸν μὲν, ὡς ἐπεστραμμένον, κόσμον δὲ ὡς προϊόντα. καὶ γὰρ ἀπογεννᾶται ἐκεῖθεν, καὶ ἐπέστραπται
πρὸς τὸ ὄν. ἀλλ' ὥσπερ τῶν ὑπὸ τῆς τελεστικῆς ἱδρυμένων ἀγαλμάτων, τὰ μὲν ἐστὶν ἀφανῆ, τὰ δὲ, ἔν-
δον ἀποκέκρυπται συμβολικῆς τῶν θεῶν παρουσίας, ἃ καὶ μόνοις ἐστὶ γνώριμα τοῖς τελεσταῖς. τὸν αὐ-
τὸν τρόπον ὁ κόσμος ἄγαλμα ὢν τοῦ νοητοῦ, καὶ ἐκ τοῦ πατρὸς τελεσθείς, τὰ μὲν ἔχει ἐμφανῆ τῆς αὐτοῦ
θειότητος γνωρίσματα, τὰ δὲ ἀφανῆ συνθήματα τῆς τοῦ ὄντος μετοχῆς, ἃ παρὰ τοῦ τελέσαντος αὐτὸν
ἐξεδέξατο πατρός. ἵνα μὴ δι' αὐτῶν ἐρριζωμένος ᾖ διαιωνίως ἐν τῷ ὄντι. τὸ μὲν οὐρανὸς καὶ τὸ κόσμος,
ὄνομα τῶν ἐμφανῶν ἐστιν ἐν αὐτῷ δυνάμεων σημαντικά. τὸ μὲν, καθὸ πρόεισιν ἐκεῖθεν, τὸ δὲ, τῆς ἐπι-

στροφῆς. δεῖ δὲ εἰδέναι καὶ περὶ μὲν τῆς ἄκρας αὐτῆς δυνάμεως ὄνομα θεῖον, τοῦ συνθήματος ὂν τοῦ δημιουργοῦ
σύμβολον. καθὸ καὶ ἀνεκφοίτητός ἐστι τοῦ ὄντος. ἄρρητον αὖ καὶ ἄφθεγκτον, καὶ αὐτοῖς γνώριμον τοῖς
θεοῖς. οἰκεῖα γάρ ἐστιν ὀνόματα πάσῃ τάξει τῶν πραγμάτων. θεῖα μὲν, τοῖς θείοις, διανοητὰ δὲ τοῖς
διανοητοῖς, δοξαστὰ δὲ τοῖς δοξαστοῖς. καὶ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Κρατύλῳ φησὶ τὸν Ὅμηρον ἀποδεχό-
» μενος. ἄλλα μὲν ἐν θεοῖς ὀνόματα τῶν αὐτῶν, ἄλλα δὲ ἐν ἀνθρώποις δόξαις τιθέμενον, ὃν Ξάνθον καλέ-
» ουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον. Καὶ Χαλκίδα κικλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Κύμινδιν. καὶ ἐπὶ πολ-
λῶν ὁμοίως. ὡς γὰρ ἄλλαι μὲν αἱ θεῶν γνώσεις, ἄλλαι δὲ αἱ τῶν μερικῶν ψυχῶν, οὕτω καὶ ὀνόματα. ἀλ-
λα μὲν τὰ θεῖα τὴν ὅλην οὐσίαν ἐκφαίνοντα τῶν ὀνομαστῶν, ἄλλα δὲ τῶν ἀνθρώπων μερικῶς αὐτῶν ἐφα-
πτόμενα. τοῦτο τοίνυν ἐπὶ τοῦ κόσμου προυπάρχον εἰδώς, ἄλλο τὸ θεῖον ὄνομα παρὰ τὸ φαινόμενον
καὶ ἄρρητον ἀφῆκεν αὐτό, καὶ μετὰ πλείστης εὐλαβείας αὐτὸ προσήνεγκεν, ὡς σύμβολον τοῦ ἐν αὐτῷ
θείου συνθήματος. τὸ γὰρ ὅτι ποτὲ καὶ τὸ δέχοιτο λανθάνον, ὕμνος ἐστὶ τοῦ κοσμικοῦ ὀνόματος, ὡς
ἄφθεγκτον καὶ θείαν οὐσίαν εἰληχότος. ἵνα καὶ σύστοιχον ᾖ τὸ παρ' αὐτοῦ σημαινόμενον. διὸ καὶ τοῖς θε-
ουργοῖς ὀνόματα θεῖα παραδέδοται κοσμικά. τὰ μὲν ἄρρητα καλούμενα, τὰ δὲ ῥητὰ παρὰ αὐτοῖς,
τὰ μὲν, τῶν ἀφανῶν ἐν αὐτῷ δυνάμεων ὄντα, τὰ δὲ τῶν ἐμφανῶν στοιχείων ἐξ ὧν συμπεπλήρωται. διὰ
μὲν οὖν τούτων ὡς ὑποθέσεων παραδέδοται τό, τε εἶδος τὸ κοσμικόν, καὶ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον καὶ
τὸ παράδειγμα, καὶ τὸ ὄνομα, τό, τε ἐμφανές, καὶ τὸ ἀφανές. τὸ μὲν δυαδικόν, τὸ δὲ μοναδικόν. τὸ γὰρ
ὅτι ποτέ, τῆς ἑνότητός ἐστι σημαντικόν. καὶ ἔχοις αὖ τὸ μὲν ἄρρητον ὄνομα τοῦ παντὸς ἐν τῇ πα-
τρικῇ μονῇ. τὸ δὲ κόσμος, τῆς προόδου, τὸ δὲ οὐρανός, τῆς ἐπιστροφῆς. διὰ δὲ τῶν τριῶν, τὴν τελικὴν αἰ-
τίαν δι' ἣν τοῦ ἀγαθοῦ πλήρες ἐστι, μένον μὲν ἀρρήτως. προϊὸν δὲ τελείως, ἐπιστρέφον δέ, ὡς πρὸς ἐφετὸν
τὸ ἀγαθόν. προσήκει δὲ λοιπὸν αὐτῆς ἐφάπτεσθαι τῆς τῶν πραγμάτων θεωρίας, τὰ ἑξῆς ταῖς ἀρχαῖς πε-
» ραίνοντας. Σκεπτέον οὖν περὶ αὐτοῦ πρῶτον, ὅπερ ὑπόκειται περὶ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖν σκοπεῖν.
Μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν παράκλησιν τῶν ἀκροατῶν, καὶ τὴν τῶν ὑποθέσεων παράδοσιν, οὐδὲν
ἄλλο ἐστὶν ὑπολειπόμενον, ἢ ταῖς ὑποθέσεσιν αὐταῖς, ἑπομένως τὴν ὅλην διαρθρῶσαι πραγματείαν.
ταύτης ἡγεῖται κεφάλαιον ἐκεῖνο, τό, εἴ τε γέγονεν ὁ κόσμος, εἴ τε ἀγένητός ἐστι, γενέσεως ἀρχὴν ἔ-
χων οὐδεμίαν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τῶν ὑποθέσεων λόγοις εἶπεν. ὅτι δεῖ περὶ τοῦ παντὸς ἡμᾶς μέλλον-
τας λέγειν, εἰ γέγονεν, ἢ καὶ ἀγένητός ἐστι, θεοὺς παρακαλεῖν καὶ θεάς, ὡς ἐντεῦθεν ἀρχόμενος τῆς θεω-
ρίας, καὶ ἐν ταῖς ὑποθέσεσιν αὐταὶ πρῶται παρελαμβάνοντο. τί τὸ ὂν ἀεί, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ
γιγνόμενον, ὂν δὲ οὐδέποτε. τοῦτο οὖν πρῶτον σκεπτέον ὥσπερ ὑπόκειται πρῶτον ἐν ταῖς ἀρχαῖς. δεῖ
δὲ καὶ ὥσπερ εἴρηκεν ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης περὶ παντός, τὸ τί ἐστιν ἐν ἀρχῇ σκοπεῖν. τοῦτο δέ ἐστι τὸ
εἶδος τοῦ ζητουμένου. τὸ δὲ γενητὸν καὶ ἀγένητον, τὸ εἶδος ἀφορίζει τὸ κοσμικόν. ὥς τε εἰκότως τοῦτο
πρῶτον ἀξιωτέον τῆς πρεπούσης διασκέψεως, ὃ καὶ ποιήσει μετὰ τοῦτο εὐθύς. ἐπεὶ δὲ τῶν Πλατωνι-
κῶν, οἱ μὲν πολλοὶ τὸ περὶ παντὸς ἤκουσαν ἐπὶ παντὸς πράγματος, κατὰ τὸ ἐν Φαίδρῳ ῥηθέν, Πορφύ-
ριος δὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ παντός, ὡς δέον ὂν περὶ τοῦ παντὸς εἰπεῖν πρῶτον, ποτέρας ἔχει φύσεως, εἴ τε ἀγέ-
νητόν εἴ τε αὖ γενητὸν τυγχάνει ὄν, εἰδέναι χρὴ ὅτι μᾶλλον ἡ προτέρα ἐξήγησις ἔχει τὸ αὐτοφυές. καὶ
γὰρ τὸ παντὸς εἰς τὸ περὶ τοῦ παντὸς λαμβάνειν, ὑπόψελόν ἐστιν. ὅτι δὲ ἁπλῶς περὶ παντὸς ταῦτα
ζητητέον ἐκ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν, καὶ τῶν πρώτων ὑποθέσεων προειλήφαμεν. καὶ τὸ ἐπαγαγεῖν πότε-
ρον ἦν ἀεὶ γενέσεως ἀρχὴν ἔχον οὐδεμίαν ἢ γέγονεν δείκνυσιν, ὅτι κοινότερον ἐρρήθη περὶ τοῦ παν-
τός. πρὸς γὰρ τὸν κόσμον, ἀποδέδωκε τὸ ἔχειν, καὶ τὸ ὁρατὸς καὶ ἁπτός, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ πᾶν. τοῦτο μὲν
οὖν καταφανές, ἐπεὶ καὶ δεῖ τοῦτο πρῶτον εὑρεῖν τὸ εἶδος τὸ κοσμικόν, πότερον ἐν τοῖς αἰωνίοις, ἢ ἐν
τοῖς γενητοῖς αὐτὸ τακτέον. ἴδωμεν ὅπως ὁ φιλόσοφος μέτεισι τὸν λόγον, καὶ συνοδεύσωμεν αὐτοῦ
ταῖς ἀποδείξεσι, πότερον ἦν ἀεί, γενέσεως ἀρχὴν ἔχων οὐδεμίαν, ἢ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς τινος, ἀρξά-
μενος, πάσαις ταῖς διαλογικαῖς μεθόδοις χρησάμενος ἐν ταῖς ὑποθέσεσι. καὶ γὰρ τὸ ὄν, ἀπὸ τοῦ γι-
γνομένου διεστείλατο, καὶ ὁριστικῶς ἑκάτερον αὐτῶν ἀποδέδωκεν τί ἐστι, καὶ ἀναλυτικῶς. ἀπὸ γὰρ τῶν
γιγνομένων ἐπὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν τάς τε δημιουργικὰς καὶ παραδειγματικὰς ἀνέδραμε, καὶ μὴν πε-
ρὶ ὀνομάτων ἀρρήτων τε καὶ ῥητῶν ἐνδειξάμενος ὄντως κατὰ τὸν τῶν Πυθαγορείων λόγον, ὅς φησιν σο-
φώτατον μὲν εἶναι τὸν ἀριθμόν, δευτέρως δέ, τὸν τὰ ὀνόματα τοῖς πράγμασι θέμενον, ἐπὶ τὰς ἀποδεί-
ξεις τρέπεται τῶν περὶ τοῦ κόσμου προβλημάτων. καὶ πρῶτον τὸ εἶδος αὐτοῦ ζητεῖν εὑρεῖν, ποίας αὐ-
τὸν μοίρας θετέον, τῆς ἀεὶ οὔσης, ἢ τῆς γενητῆς. καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτᾷ, πότερον ἀρχήν τινα ἔχει γενέ-
σεως, ἢ οὐδεμίαν, οὐκ ἐρόμενος ἢ τῶν ἀεὶ ὄντων ἐστίν, ἢ τῶν γενητῶν. δυνατὸν γὰρ ἦν αὐτὸν λέγειν
μέσον τῶν γενητῶν καὶ ἀεὶ ὄντων, ὡς τὴν ψυχήν, ἀλλ' εἰ ἀεὶ ἦν γενέσεως οὐδεμίαν ἔχων ἀρχήν, ἢ γέ-
γονεν ἐπιποσοῦν, ἵνα καὶ τὸ ἀμφοῖν μέσον περιλάβῃ τὸ καὶ τινὰ ἀρχὴν ἔχον γενέσεως καὶ ἀεὶ ὄν. εἶτ' ἐ-
πιδείξας αὐτὸν κατὰ τὸ σῶμα γενητὸν μόνως, κατ' ἄλλο τι τὸ ἀγένητον δώσει αὐτῷ καθὸ καὶ ἔστι θεός,
ὡς ἔσται τοῦ λόγου προϊόντος ἐμφανές. τοιαύτης δ' οὖν τῆς ζητήσεως οὔσης, Πλούταρχος μὲν καὶ Ἀττι-
κός, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν Πλατωνικῶν, κατὰ χρόνον τὴν γένεσιν ἤκουσαν, καὶ φασὶ γίγνεσθαι τὴν ζή-

τησιν,

τασιν, εἴτε ἀγένητος κατὰ χρόνον ὁ κόσμος, εἴτε γενητός. ἦν γὰρ πρὸ τῆς κοσμοποιίας ἄτακτος κίνησις. ἅμα δὲ κινήσει, πάντως δεῖ καὶ χρόνος, ὥστε καὶ χρόνος εἶναι πρὸ τοῦ παντός. ἅμα δὲ τῷ παντὶ γεγονέναι χρόνον, ἀριθμὸν ὄντα, τῆς τοῦ παντὸς κινήσεως, ὡς ἐκεῖνος ἦν τῆς πρὸ τῆς κοσμοποιίας οὔσης ἀτάκτου κινήσεως ἀριθμός. οἱ δὲ περὶ Κράντορα τοῦ Πλάτωνος ἐξηγηταί, φασὶ γενητὸν λέγεσθαι τὸν κόσμον, ὡς ἀπ' αἰτίας ἄλλης παραγόμενον, καὶ οὐκ ὄντα αὐτόγονον, οὐδὲ αὐθυπόστατον. Πλωτῖνος δὲ καὶ οἱ μετὰ Πλωτῖνον φιλόσοφοι, Πορφύριος καὶ Ἰάμβλιχος, τὸ σύνθετόν φασιν ἐν τούτοις κεκλῆσθαι γενητόν, τοῦτο δὲ συνυπάρχειν καὶ τὸ ἀφ' ἑτέρας οὐσίας ἀπογεννᾶσθαι. ἡμεῖς δὲ καὶ ταῦτα μὲν εὖ φαμὲν πάντα ἀληθέστατα, καὶ εὖ γενητὸν τὸν κόσμον, καὶ ὡς σύνθετον, καὶ ὡς ἄλλου αἰτίου εἰς τὸ εἶναι δεόμενον. πᾶν γὰρ τὸ διαστατὸν τοιοῦτον, καὶ τὸ αἰσθητὸν, φύσιν ἔλαχε τοιαύτην. ἀξιοῦμεν δὲ αὐτοὺς, καὶ εἰς τὰ ἄλλα γενητὰ ἀποβλέπειν, τὸν χρόνον λέγω καὶ τὴν ψυχήν, καὶ σκοπεῖν τί τὸ κοινόν, καὶ ἐπὶ ταῦτα τὰ σημαινόμενα διατείνειν, καὶ λέγειν τὸ μὲν ὂν, τὸ αἰώνιον, καὶ τὴν οὐσίαν ἑστῶσαν ἔχον καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνέργειαν. τὸ δὲ γενητὸν, τὸ μὲν ἁπλῶς, τὸ πάντα ταῦτα κατὰ χρόνον ὑποδεχόμενον. πῆ δὲ γενητὸν τὸ ἐν κινήσει καὶ παρατάσει τὴν ἐνέργειαν κεκτημένον. εἴρηται γὰρ καὶ ἔμπροσθεν, ὅτι τὰ μὲν ἄκρα ἀφωρίσατο, τὸ ἁπλῶς ἀεὶ ὂν, καὶ ἁπλῶς γενητόν. τὰ δὲ μέσα περιείληφεν ἐν τούτοις. τὸ οὖν μὴ ὅλον ἅμα ἑστῶσαν ἐν ἑνὶ τὴν οὐσίαν ἢ τὴν ἐνέργειαν ἔχον, γενητὸν ἐπονομάζεται. καὶ διὰ γενέσεως τὸ τοιόνδε πάντως ὑφέστηκεν. καὶ τὸ εὖ αὐτὸ γιγνόμενόν ἐστιν ἀλλ' οὐκ ὄν. τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ αἰσθητὸς κόσμος οὗτος, καὶ χρόνος ὁ ἐν τοῖς κινουμένοις, καὶ ἡ μεταβατικὴ νόησις τῶν ψυχῶν. ἀλλ' ὅτι μὲν πᾶσα κίνησις κατὰ μέρος ὑφίσταται, καὶ οὐχ ὅλη ἅμα ἐστὶ δῆλον. εἰ δὲ καὶ ἡ οὐσία τοῦ κόσμου γένεσιν ἔχει, καὶ τὸ ἀΐδιον αὐτῆς, κατὰ τὴν ἀπειρίαν ἐστὶ τὴν χρονικήν, ἐπιστήσειεν αὐτις, καὶ ἐπιστήσας συλλογίσαιτο. πρῶτον μὲν, ὅτι δεῖ τῶν αἰωνίως ἀϊδίων, καὶ τῶν ἐν μέρει χρόνου γενητῶν, εἶναι μεταξὺ τὴν κατὰ τὴν ἄπειρον γενητὴν ὑπόστασιν. καὶ ταύτην διττὴν, ἢ τὸ μὲν ὅλον ἀΐδιον ἔχουσαν εἰς τὸν ὅλον χρόνον, τὰ δὲ μέρη ἐν μέρεσι τοῦ χρόνου οἷα τὰ τῇδε στοιχεῖα, ἢ καὶ τὸ ὅλον, καὶ τὰ μέρη συμπαρατείνοντα πρὸς τὴν ἀϊδιότητα τοῦ χρόνου παντὸς, ὡς τὰ οὐράνια. οὐ γάρ ἐστιν ἡ αὐτὴ ἀϊδιότης, κατὰ τὸν αἰῶνα καὶ τὸν ὅλον χρόνον. οὐ δὲ γὰρ αὐτὴ ἀπειρία χρόνου καὶ αἰῶνος. οὐ δὲ γὰρ ταυτὸν αἰὼν καὶ χρόνος. δεύτερον δὲ ὅτι τὸ αἰῶνι μετρούμενον, καὶ ἐν αἰῶνι ἀμερὲς εἶναι δεῖ. πῶς γὰρ τὸ μεριστὸν ἐν τῷ ἀμερίστῳ στήσεται, καὶ ἱδρυμένην ἕξει τὴν οὐσίαν; τρίτον δὲ ὅτι τῆς ψυχῆς ἐνεργούσης κατὰ χρόνον, καὶ τὸ σῶμα πάντως κατὰ χρόνον. ἐγγυτέρω γὰρ ἡ ἐνέργεια τῆς ψυχῆς τῶν αἰωνίων τῆς τοῦ σώματος οὐσίας. τί δὴ οὖν ἡμῖν τεκμήριον ἐστὶ, τοῦ τὴν οὐσίαν τῶν οὐρανίων οὕτως εἶναι ἀΐδιον, ὡς κατὰ τὸν χρόνον τὸ χωρισθεῖσαν † αὐτὴν φησὶ τοῦ κοσμοῦντος μηκέτ' εἶναι; τοῦτο γὰρ δὴ ποιεῖ δῆλον, ὅτι τὴν ἀϊδιότητα ἐπισκευαστὴν ἔλαχε, καὶ ἀεὶ γίγνεται, ἀλλαχόθεν. ὅλην γάρ που τι τὴν οἰκείαν οὐσίαν ἀπειληφὸς, αὐτάρκες ἂν ἦν, καὶ τοῦ εἶναι καὶ τοῦ ποιοῦντος χωρισθέν. καὶ διδόντος αὐτῷ τὴν οὐσίαν, σκοπὸς μὲν αὐτῷ δεῖξαι γενητὸν ἁπλῶς τὸν κόσμον, ὡς καὶ τὴν οὐσίαν, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἐνέργειαν, καὶ αὐτὴν τὴν ἀϊδιότητα τῷ ὅλῳ χρόνῳ συμπαρατεινομένην ἔχοντα. ζητεῖ δὲ ἐξ ἀρχῆς, εἴτε ἀεὶ ὄν ἐστιν, εἴτε τῶν ὑπὸ τῷ χρόνῳ τελούντων. τὸ μὲν γὰρ ἦν ἀεὶ, τὸ νοητὸν αὐτῷ δηλοῖ. καθάπερ εἰρήκαμεν ἔμπροσθεν. τί τὸ ὂν ἀεὶ, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον. εἰ δὲ τὸ ἦν οὔ φησι προελθὼν οἰκεῖον εἶναι τοῖς αἰωνίοις, ἀλλὰ τὸ ἐστιν, οὐ δεῖ ταράττεσθαι. περὶ γὰρ τῆς διαρθρώσεως ἕπεται τῇ συνηθείᾳ. διὸ καὶ τὸν δημιουργὸν ὑμνῶν, ἀγαθὸς ἦν φησι καίτοι τῶν αἰωνίων ἐστὶν ὁ δημιουργός. καὶ ἐπὶ τοῦ παραδείγματος ἀμφότερα ἅμα συνήγαγεν εἰπών, ἡ μὲν οὖν ζῴου φύσις ἐτύγχανεν οὖσα αἰώνιος, ὁμοῦ τὸ αἰώνιος οὖσα, τὸ ἐτύγχανε συλλαβών. καὶ ἐπὶ πᾶσι διότι παντὸς σώματος πεπερασμένου, καὶ ἡ δύναμις οὐκ ἄπειρος ὡς ἔδειξεν Ἀριστοτέλης. ὁ δὲ αἰὼν, δύναμις ἄπειρος, ὥστε πᾶν σῶμα πεπερασμένον, αἰῶνος ἄδεκτον. δεῖ ἄρα αὐτὸ μὴ ἀεὶ εἶναι, ἀλλ' ἀεὶ γίγνεσθαι ἐπιναόμενον ὅσον δέξασθαι δύναται. τὸ μὲν οὖν ὂν ὡς ἔφην καὶ ἀεὶ ὂν, δηλοῖ τὸ αἰώνιον. τὸ δὲ γεγονέναι, τὸ τῷ χρόνῳ μετρουμένην εἰληχέναι τὴν ὑπόστασιν, οἷόν ἐστι τὸ αἰσθητόν. ὃ δὴ ἐστὶ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ληπτόν. εἴρηται δὲ ὅτι τὸ μὲν νοητὸν, αὐθυπόστατόν ἐστι καὶ αἰώνιον, τὸ δὲ αἰσθητὸν ὑπ' ἄλλου παραγόμενον, καὶ τῷ χρόνῳ συνυφιστάμενον. ἄλλο γὰρ τὸ ἐν ἀριθμῷ τὸ αἰώνιον, ἄλλο τὸ ἔγχρονον. καὶ τὸ μὲν ἐστιν ἐν ἀριθμῷ, τὸ δὲ, γίγνεται ἐν ἀριθμῷ. συζυγεῖ γὰρ τῷ μὲν, ὁ αἰὼν, τῷ δὲ, ὁ χρόνος. καὶ ἔχει τὸ γενητὸν, κἂν ἀΐδιον λέγηται, τῷ παντὶ χρόνῳ συνεκτεινομένην τὴν ὑπόστασιν, ἀεὶ γιγνόμενον, καὶ ἀεὶ κοσμούμενον, ἀπὸ τοῦ αἰτίου τοῦ παράγοντος αὐτήν. εἰ τοίνυν τὸ ἀεὶ ὂν, τὸ αἰώνιον δηλοῖ, τὸ δὲ γενέσεως ἀρχὴν ἔχον, τὸ κατ' ἄλλην αἰτίαν παραγόμενον. τοιοῦτον γὰρ τὸ ἀεὶ γιγνόμενον, ζητεῖ δὲ ἀεὶ ὁ Πλάτων, εἴτε ἀεὶ ὢν ὁ κόσμος, εἴτε ἀρχὴν ἔχων γενέσεώς τινος, εἰς ταυτὸν ἡ τοιαύτη χωρεῖ ζήτησις, τῷ πότερον τῶν αἰωνίων ἐστὶν ὁ κόσμος, ἢ κατὰ τὸ ὅλον χρόνον παραγομένων, καὶ πότερον, τῶν αὐθυποστάτων, ἢ τῶν ἀπ' ἄλλης αἰτίας κοσμουμένων. ἔτι τοίνυν τὸ γενητὸν, τῶν πολλαχῶς ἐστι λεγομένων. καὶ γὰρ τὸ πολυθρύλλητον τοῦτο ἀρχὴν ἔχον χρονικὴν, γενητὸν ἀποκαλεῖται, κἄν τε διὰ γενέσεως ἐπὶ τὸ ὂν ἀφικνεῖται, κἄν τε χωρὶς γενέσεως, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης. καὶ τὸ ἀπ' αἰτίας προϊὸν πᾶν, καλεῖται γενητὸν, καὶ τὸ σύν-

χωρισθεῖσαν αὐτήν.

θετον περὶ τὴν οὐσίαν καλεῖται γενητόν, καὶ τὸ φύσιν ἔχον γενητὴν κἂν μὴ ᾖ γεγονός. οἷον δή ἐστι καὶ τὸ φύσιν ἔχον ὁρατὴν, κἂν μὴ ὁρώμενον ᾖ. πολλαχῶς οὖν τοῦ γενητοῦ λεγομένου, τὸ μὲν περὶ χρόνον γενητὸν, πάσας ἔχει τὰς γενέσεις. καὶ γὰρ ἀπ' αἰτίας πρόεισι καὶ σύνθετόν ἐστι, καὶ φύσιν ἔχει γενητήν. οὐ πάντως δὲ τὸ κατ' ἄλλον τρόπον γενητὸν, πάσας ἔχει τὰς γενέσεις, ἢ οὐ πάσας. ὥσπερ μὲν αὖ αὐτὸν ζητεῖν, εἴτε κατὰ χρόνον ἐστὶ γενητὸς, εἴτε μὴ ἔχει γενέσεως ἀρχὴν χρονικήν. ἐπειδὴ δὲ εἶπεν οὐ ταύτην τὴν ἀντίφασιν ἀλλ' ἐκείνην, πότερον οὐδεμίαν ἔχει γενέσεως ἀρχὴν, ἢ τινὰ, δῆλον ποιεῖ τοῖς τὰ μικρὰ συνιέναι δυναμένοις, ὡς οὐ περὶ τῆς χρονικῆς ἀρχῆς ἀπορῶν, ἀλλ' εἰ πολλῶν γενέσεων οὐσῶν, ἔχει τινὰ γενέσεως ἀρχὴν τὸ πᾶν. εἰ γὰρ μηδεμίαν τῶν αἰωνίων, ἔστι καὶ τῶν αὐθυποστάτων, ἐν οἷς γένεσις οὐκ ἔστιν, ὅτι μὴ δὲ χρόνος. κἂν γάρ ποτε λέγωμεν θεῶν γενέσεις τὴν ἄῤῥητον αὐτῶν πρόοδον ἐνδεικνύμενοι λέγομεν, καὶ τὴν τῶν δευτέρων ἑτερότητα, πρὸς τὰς αἰτίας αὐτῶν. οἱ δέ γε θεολόγοι, πάσας τὰς τοιαύτας ἀπορίας προαναιροῦντες, ἵνα αἱ γενέσεις αὐτοῖς περὶ λόγον πλάττωνται τῶν θεῶν, κρόνον τὸ πρῶτον ἐπωνόμασαν, ὡς δέοντος ὅπου γένεσις ἐστιν, ἐκεῖ προηγεῖσθαι τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἡ γένεσις καὶ δι' ὅν. τούτοις μὲν οὖν εἰς ταυτὸν ἴασιν ἡ αἰτία καὶ ὁ χρόνος. ἐπεὶ καὶ ἡ πρόοδος καὶ ἡ γένεσις. τὸ δὲ ὄντως γιγνόμενόν ἐστι, τὸ ἑαυτὸ μὴ γεννῶν, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου παραγόμενον, καὶ εἴδωλον ἑτέρου γιγνόμενον, καὶ ἐκ πολλῶν ἀνομοίων συντιθέμενον, καὶ ἀεὶ τὴν ὑπόστασιν ἐπισκευαστικὴν δεχόμενον. ᾧ καὶ ὁ χρόνος σύζυγος, ἔχοντι τὴν γένεσιν ἀνέκλειπτον, τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ χρόνου, συμπαρατεινομένην, καὶ τὸ ταυτὸν κατ' ἀριθμὸν ἀεὶ γίγνεσθαι ἐν. ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ ἀεὶ εἶναι ἐν. τὸ δὲ οὕτω γενητὸν, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἴποις ἂν προϊέναι. τὸ μὲν γὰρ αὐθυπόστατον ἀφ' ἑαυτοῦ γεννώμενον, οὐκ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πρόεισιν. κἂν γὰρ ἐπινοίᾳ διέλῃς αὐτὸ εἰς αἴτιον καὶ αἰτιατὸν, ἐξ ὄντος πρόεισιν. ἓν γὰρ ἐν τὸ ποιοῦν καὶ ποιούμενον, ὥστε ἐξ ὄντος ἑαυτοῦ πρόεισι. διὸ καὶ αἰώνιόν ἐστιν, οὐδέ ποτε ἀπολεῖπον ἑαυτό. τὸ δὲ ἀπ' ἄλλου μόνον ὄντος, ἐκ μὴ ὄντος ὑφίστασθαι. διότι χωρισθὲν τῆς αἰτίας, οὐκ ἔτι ἐστί. καὶ τὸ αἴτιον ἕτερόν ἐστι τοῦ ἀποτελέσματος. οὕτω μὲν οὖν καὶ τὸ ἀξίωμα τὸ φυσικὸν ἐφαρμοστέον τούτῳ τῷ γενητῷ κατὰ ἀναλογίαν. καὶ τῷ ἐν χρόνῳ δὲ ἀεὶ εἶναι τὸ γιγνόμενον ἀεὶ καὶ ἐλλαμπόμενον ἀπὸ τοῦ ὄντος. δῆλον δέ. ἂν γὰρ ἀφείλῃς τὸ ποιοῦν, ἀτελὲς εὐθὺς τὸ πᾶν. ὅπερ ὑπάρχει πᾶσι τοῖς ἔτι γιγνομένοις, καὶ † οὐ διὰ τοῦτο ἀτελέστερον ἅμα καὶ τέλειον, καὶ ἀεὶ γίγνεται, διὸ τὸ ἀεὶ αὐτοῦ καὶ τὸ τέλειον, περὶ τὸν ὅλον ἐστὶ χρόνον. χρόνος γὰρ ἐπ' οὐρανῷ γέγονεν, οὐ χρόνου μόριον, ἀλλ' ὁ πᾶς χρόνος, ὥστε ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ γίνεται ὁ οὐρανός, καὶ ἀνέκλειπτός ἐστιν ἐφ' ἑκάτερα, καθάπερ ὁ χρόνος. οὕτως οὖν εἴρηται καὶ γενέσεως ἀρχὴν ἔχειν, καὶ ἀπ' ἄλλης τινὸς ἄρξασθαι. τὸ πρῶτον μὲν, ἀπ' ἀρχῆς τῆς κυριωτάτης ὡς αὐτὸς ἐρεῖ τῆς τελικῆς. ἀπὸ ταύτης γὰρ ἤρξατο τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ὁ γεννήσας αὐτόν πη. ἔπειτα πρὸς τοῦτο, καὶ ὡς διὰ τὴν ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ γένεσιν ἀεὶ γιγνόμενος, καὶ ἀρξάμενος τοῦ γίγνεσθαι, καὶ τέλος ἔχων. οὐ γὰρ ἄλλο μὲν ἐπ' αὐτοῦ τὸ γέγονεν, ἄλλο δὲ τὸ γίγνεται. ὥστε οὐδὲ ἄλλο ἡ ἀρχὴ, καὶ ἄλλο τὸ τέλος. τὸ μὲν οὖν ἐν μέρει χρόνου γιγνόμενον, ἄλλοτε ἄρχεται, καὶ ἄλλοτε τελειοῦται, τὸ δὲ κατὰ πάντα χρόνον γιγνόμενον, ἀεὶ ἀρξάμενον, ἀεὶ τέλειόν ἐστι. καὶ τινὰ μὲν ἀρχὴν ἔχει γενέσεως, τὴν ἀπ' ἄλλου τελειουμένην, οὐ τινὰ δὲ ὡς οὐκ ἔχον ἀρχὴν μερικοῦ χρόνου τινός. ἐπεὶ γὰρ ἡ γένεσις πολλαχῶς, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως πολλαχῶς. ὥστε ἡ εἰς τὸν ὅλον ὑφισταμένη γένεσις, τὶς γένεσίς ἐστι, καὶ ἡ ἀρχὴ ταύτης τὶς ἀρχὴ γενέσεως, οὐ πάσης. τίς οὖν ἐστιν αὕτη; ἡ ὁμοῦ καὶ τὸ τέλος συνῃρημένον ἔχουσα. διότι μὲν οὖν αὐτὸ τὸ σῶμά ἐστι, γίνεταί τε καὶ ἔχει γενέσεως ἀρχὴν, διότι δὲ νοῦς ὁ ποιῶν, γέγονε καὶ ἔχει τέλος τῆς γενέσεως, δι' ἄμφω δὲ ἀρχόμενός τε ἐστὶ καὶ τέλος κατὰ τὴν γένεσιν, καὶ γέγονε καὶ γιγνόμενός ἐστιν ἀεὶ καὶ γεγονώς. ταῦτα γὰρ ἐπὶ μὲν τῶν ἐν τῷ μέρει χρόνου γιγνομένων, ἅμα ὑφέστηκεν. οἷον, καὶ ἡ κίνησις τοῦ οὐρανοῦ πέπονθεν ἀεὶ ἐν τέλει οὖσα φησὶν Ἀριστοτέλης. ὅπερ οὐχ ὑπάρχει, ταῖς τῇδε κινήσεσι, γέγονεν. ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τέ ἐστι καὶ σῶμα ἔχων. ἅπαντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά. τὰ δὲ αἰσθητὰ, δόξῃ περιληπτὰ μετ' αἰσθήσεως γιγνόμενα καὶ γενητὰ ἐφάνη. ὥσπερ ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς εἰς ἑαυτὸν ὁρῶν, καὶ μένων ἀεὶ ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει, παράγει τὸν ὅλον κόσμον, ὁλικῶς καὶ ἀθρόως, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως. οὐ γὰρ δή ποτε ποιεῖ, καὶ ποτὲ οὐ ποιεῖ, ἵνα μὴ ἐκβῇ τοῦ αἰῶνος. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Τίμαιος εἰς ἑαυτὸν ἐστραμμένος τὴν σύμπασαν ἀνατίθησι θεωρίαν, ὥστε νοῦ ἀνατρέχων ἀπὸ διανοίας, καὶ εἰς λογισμὸν ἀπὸ νοῦ προϊών. ἀπορῶν μὲν οὖν καὶ ἑαυτὸν ἐρωτῶν, περὶ τὸ αὐτοκίνητον ἐνέργει τῆς ψυχῆς. ἀποκρινάμενος δὲ μιμεῖται τὴν τοῦ νοῦ ἐπιβολὴν, πρῶτον μιᾷ φωνῇ τὸ δόγμα περιλαβών. καὶ γέγονε καὶ τὸ συμπέρασμα πρὸ τῆς ἀποδείξεως, ἀνακηρύξας ἄντικρυς, κατὰ τοὺς ἐνθουσιῶντας. οἳ τὸ ὅλον ἀθρόως ὁρῶσι, καὶ τὸ τέλος πρὸ τῆς ἐκβάσεως, κατὰ νοῦν συνῃρήκασιν ὁμοῦ πάντα ὁρῶντες. συλλογιζόμενος δὲ ἀπὸ νοῦ κάτεισιν εἰς λογικὰς ἐξόδους, καὶ τὴν δι' ἀποδείξεως θήραν τῆς τοῦ κόσμου φύσεως. πάνυ γοῦν δαιμονίως ἀπὸ τῶν ὑποθέσεων δείκνυσι τὸ ὅλον εἶδος τοῦ παντός. εἰ γὰρ ὁ κόσμος ὁρατὸς καὶ ἁπτὸς καὶ σῶμα ἔχων, τὸ δὲ ὁρατὸν καὶ ἁπτὸν καὶ σῶμα ἔχον αἰσθητὸν, τὸ δὲ αἰσθητὸν δοξαστὸν μετ' αἰσθήσεως γενητὸν, ὁ κόσμος ἄρα γενητός ἐστιν. ἀποδεικτικῶς ἐκ τοῦ ὅρου δεδειγμένος κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ὅρου. ἐπεὶ καὶ οἱ γεωμέτραι, χρῶνται ταῖς τοιαύταις ἀποδείξεσι. ταῦτα μὲν οὖν περὶ

τοῦ τῶν

τοῦ τῶν λόγων εἴδους. ἐπεὶ δὲ ὥσπερ εἴπομεν ἐρώτησιν πότερον αἰώνιόν ἐστι τὸ πᾶν, ἢ ἔχει τινὰ γενέσεως ἀρχὴν, ἐπήγαγεν. τοῦτο δὴ τὸ γεγονέναι νῦν μιμούμενος δῆλον ὅτι γένεσίν τινα τοῦ κόσμου δηλῶσαι. τοῦτο γὰρ ἦν θατέρου μόριον τῆς εἰρημένης ἀντιθέσεως. εἰ δὲ τοῦτο, πόρρω χρονικῆς γενέσεως ἵδρυται τὸ πᾶν. εἰ γὰρ ὁ μὲν κόσμος τινὰ γενέσεως ἀρχὴν ἔχει καὶ οὐ πᾶσαν, τὸ δὲ ἀπὸ χρόνου γεγονὸς ἁπάσης ἔχει γενέσεως ἀρχὴν, ὁ κόσμος οὐκ ἔστιν ἀπὸ χρόνου γεγονώς. ἔτι δὲ καὶ ἐπακολουθήσωμεν ταῖς Ἀττικοῦ θαυμασταῖς ὑποθέσεσιν, ὥς φησιν τὸ μὲν πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, εἶναι ἀγένητον. τὸν δὲ κόσμον, ἀπὸ χρόνου γενητὸν, καὶ φῶμεν περὶ τούτου δὴ τοῦ γέγονε. οὐκοῦν ἐπείπερ τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως αὐτὸς ἀποδέδωκε, κατίδωμεν ὁποίαν τινὰ ταύτην φασίν. ὁρατὸν γὰρ ἁπτόν τε ἐστι, πότερον οὖν πᾶν τὸ αἰσθητὸν ἀπὸ χρόνου γενητὸν ἢ οὐ πᾶν; εἰ μὲν δὴ πᾶν, καὶ τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, ἔσται ἀπὸ χρόνου γενητόν. ὁρατὸν γὰρ καὶ ἐκεῖνο φησίν. εἰ δὲ οὐ πᾶν ἀσυλλόγιστος ὁ λόγος, κατὰ τὸν Ἀττικόν, καὶ οὐδενὸς περαντικός. εἰ μὴ ἄρα λέγει τὸν μὲν κόσμον εἶναι ὁρατὸν καὶ ἁπτόν, τὸ δὲ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, οὐχὶ νῦν ὁρατὸν εἶναι, ἀλλὰ πρὸ τῆς κοσμοποιΐας. ἐπεὶ καὶ ὁ Πλάτων οὕτω φησίν, πᾶν ὅσον ὁρατὸν ἦν πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον. ἐνταῦθα δὲ ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τε ἐστὶ καὶ σῶμα ἔχων. πᾶν οὖν ὅ ἐστιν ὁρατὸν καὶ ἁπτόν, τοῦτο δείκνυται γενητόν. ἀλλ' οὐχ ὅ ἦν, κἂν ταῦτα τοίνυν λέγῃ. δεινὸς γὰρ ὁ ἀνὴρ ἀντιλαβέσθαι τῶν ῥημάτων. λεκτέον ὅτι ἐν δὲ τοῖς ὅροις τοῦ γενητοῦ, τοιοῦτον οὐδὲν ἐστιν, ἀλλὰ ἁπλῶς εἴρηται, πᾶν τὸ γενητὸν δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου δοξαστόν. ὥστε καὶ εἴ τι αἰσθητόν ἐστι πάντως, γενητὸν ἂν εἴη τὸ τοιοῦτον. πᾶν δὲ τὸ ὁρατόν, αἰσθητόν, ὥστε τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, γενητόν. πρὸς δὲ καὶ ἐκεῖνο φῶς τὸν Πλάτωνα λέγειν γενητόν. πρὶν γὰρ οὐρανὸν γενέσθαι, τρία φησὶν εἶναι, τὸ ὂν, τὴν χώραν, τὴν γένεσιν, ἐν ἴχνεσιν εἰδῶν ὑφεστηκυῖαν. ὥστε καὶ τὸ πλημμελὲς ἐκεῖνο, γενητόν ἐστιν ὥσπερ καὶ ὁρατόν. οὐ δεῖ τοίνυν λέγειν ἐκεῖνο μὲν ἀγένητον κατὰ χρόνον, τὸ δὲ πᾶν γενητόν, ἀλλ' εἴτ' ἄμφω γενητὰ κατ' αὐτὴν, ἢ ἄμφω ἀγένητα. καὶ γὰρ ὁρατὰ ὁμοίως ἄμφω καὶ γενητὰ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἴρηται. ἀλλ' εἰ ἄμφω γενητὰ ἦν, πρὸ ἐκείνου κόσμος εἰς τὸ πλημμελὲς μετέβαλλε. τὸ γὰρ ἐναντίον, ἐκ τοῦ ἐναντίου πάντως ἡ γένεσις. καὶ εἰ μὲν ἀγαθὸς ὁ ποιήσας ἐκεῖνον, πῶς ἢ οὐ καλῶς αὐτὸν ἥρμοσεν, ἢ καλῶς ἁρμόσας ἔφθειρεν. εἰ δὲ οὐκ ἀγαθὸς πῶς ἐποίει τεταγμένον καὶ κεκοσμημένον μὴ ὢν ἀγαθός. ἀγαθοῦ γὰρ τὸ κοσμεῖν ἄλλα, καὶ τάττειν. εἰ δὲ καὶ ὁρατὸν ὂν καὶ γενητὸν μή ἐστι κατὰ χρόνον γενητόν, οὐκ ἀναγκαῖον καὶ τὸ πᾶν διὰ τὸ ὁρατόν, καὶ τὸ γενητὸν εὐθὺς ποιεῖν, κατὰ χρόνον γενητόν. πρὸς μὲν οὖν Ἀττικὸν τοσαῦτα. ἀναδράμωμεν δὲ ἐπὶ τὰς ἡμετέρας ἀρχὰς καὶ φῶμεν οὕτως. πότερον ἀεὶ ὂν ὡς αἰώνιος ὁ κόσμος ἦν, ἢ οὐκ αἰώνιον, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ συνυφεστὸς, καὶ πότερον, αὐθυπόστατον, ἢ ἀπ' ἄλλου παραγόμενον. ἡ μὲν ἐρώτησις αὕτη. ἡ δὲ ἀπάντησις, ἀπ' ἄλλου παρῆκται, καὶ τῷ χρόνῳ συνυφέστηκεν. τὸ δὲ τοιοῦτον γενητόν. εἰ γὰρ σύνθετον ἔχει τὸ εἶδος, γένεσιν ἔχει κατὰ τὴν σύνθεσιν. καὶ εἰ ἀπ' αἰτίας μόνως ἄλλης ὑφέστηκε, γενητόν ἐστιν ὡς μὴ αὐτὸ αὑτοῦ παρακτικόν. καὶ εἰ μὲν αἰώνιον ἐστι κατὰ τὸν χρόνον, ἔχει τὴν ὅλην ὑπόστασιν. καὶ γὰρ πρὸς ἄλλο δεδημιούργηται, καὶ γεγονός ἐστιν ὡς εἴδωλον, τοῦ ὄντος ἀποφερόμενον. ἀνάλογον οὖν ὡς τὸ σύνθετον πρὸς τὸ ἁπλοῦν, καὶ ὡς χρόνος πρὸς αἰῶνα, οὕτω πρὸς οὐσίαν γένεσις. εἰ οὖν ἡ ἁπλῆ οὐσία καὶ μονοειδὴς αἰώνιος, ἡ σύνθετος καὶ πολυειδὴς καὶ τῷ χρόνῳ συζυγοῦσα, γένεσις ἐστίν. ἐπεὶ καὶ ἀπό τινος ἀρχῆς ἄρξασθαι δαιμονίως εἴρηται. τὸ μὲν γάρ ποτε γεγονὸς, καὶ ἀπὸ τῆς χρονικῆς ἀρχῆς ἤρξατο, καὶ ἀπὸ τῆς ποιητικῆς, καὶ ἀπὸ τῆς τελικῆς, καὶ ἀπὸ τῆς ὑλικῆς, καὶ ἀπὸ τῆς εἰδικῆς. πολλαχῶς γὰρ τῆς ἀρχῆς λεγομένης, κατὰ πάσας ἤρξατο τῆς γενέσεως. ὁ δὲ κόσμος, ἀπό τινος ἀρχῆς ἤρξατο καὶ οὐ πάσης. τίνος οὖν ταύτης; οὐ τῆς χρονικῆς φαίη ἄν. τὸ γὰρ ἀπὸ ταύτης ἀρχόμενον, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἔλαχε πασῶν ἀρχὴν γενέσεως. ἀλλ' ἀπὸ ταύτης, ἣν αὐτὸς δεδείξει προελθών, τῆς κυριωτάτης, λέγω δὴ τῆς τελικῆς. διὰ γὰρ τὸ ἀγαθὸν γέγονε, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως ἀφ' ἧς ἤρξατο τοῦτό ἐστι. ταύτην οὖν ἀρχὴν ἐρεῖ κυριωτάτην αὐτός, τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ὥστε καὶ ταύτην ἂν λέγοι. πρῶτον οὖν ἀπὸ τῆς συνθέσεως δείκνυσι τοῦτο γενητόν. ἔστι γὰρ ἁπτὸς καὶ ὁρατός. ταῦτα μὲν οὖν ἄκρα τοῦ παντός. ὁ μὲν γὰρ οὐρανὸς, ὁρατὸς, ἁπτὸν δὲ ἡ γῆ, καὶ ἐν γῇ τὸ ὁρατόν ἐστι, καθ' ὅσον μετέχει φωτός. καὶ ἐν οὐρανῷ τὸ ἁπτόν, καθ' ὅσον κατ' αἰτίαν ἐν αὐτῷ προείληπται τὸ γεῶδες. ἔστι δὲ ἁπλῶς καὶ σῶμα ἔχον. ἵνα καὶ τὰ μέσα πληρώματα τοῦ κόσμου λάβῃς, καὶ τούτῳ πάλιν ἐκεῖνο τὸ λόγιον εἴρηται συμφώνως. Νοῦ μὲν γὰρ μίμημα πέλει, τὸ δὲ τεχθὲν, ἔχει τι σώματος. Καθ' ὅσον οὖν ἔχει τι σωματικὸν γενητὸν τὸ πᾶν. « κατὰ γὰρ τοῦτο, καὶ ὁρατόν, καὶ ἁπτόν. πᾶν δὲ τὸ ὁρατὸν καὶ ἁπτόν, αἰσθητόν. αἴσθησις γὰρ ἁφὴ καὶ ὅρασις. τὸ δὲ αἰσθητόν, δοξαστόν ἐστιν, ὡς ἐξ ἀνομοίων συγκεκροτημένον, καὶ τὴν καθαρότητα τῶν νοητῶν εἰδῶν οὐ δυνάμενον διαφυλάττειν. τὸ δὲ τοιοῦτον πᾶν γενητὸν ὡς σύνθετον ἔχον τὴν οὐσίαν. οὐκ ἄρα ὁ Πλάτων ἀναιρεῖ τὴν ἀϊδιότητα τοῦ παντός, ὡς οἴονταί τινες Ἀριστοτελικαῖς ὑποθέσεσιν ἀκολουθήσαντες. καὶ ὅτι τοῦτο ἀληθές, ῥᾴδιον καταμαθεῖν ἐντεῦθεν. τὸν χρόνον ἅμα τῷ οὐρανῷ γεγονέναι φησίν. εἰ μὲν οὖν ἀΐδιος ὁ χρόνος, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀΐδιος. εἰ δὲ ἀρχὴν ἔχει χρονικὴν, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀρχὴν ἕξει χρονικὴν, ὃ πάντων ἐστὶν ἀδυνατώτατον. ἀλλὰ διττός φασιν ὁ χρόνος, ὁ μὲν ἄτακτος,

ὁ δέ, κατ' ἀριθμὸν προϊών. καὶ γὰρ διττὴ ἡ κίνησις, ἡ μέν, ἄτακτος καὶ πλημμελής, ἡ δέ, τεταγμένη καὶ ἐμμελής. ἑκατέρᾳ δὲ κινήσει, καὶ χρόνῳ ἐστὶ σύστοιχος. ἀλλὰ σῶμα μὲν κινεῖσθαι ὁμαλῶς, ἢ ἀνωμάλως δυνατόν, χρόνον δὲ ὁμαλὸν καὶ ἀνώμαλον ἐπινοεῖν ἀδύνατον. ἔσται γὰρ οὕτω συνθετὸς ἡ οὐσία τοῦ χρόνου. καὶ τί ταῦτα λέγω; καὶ γὰρ ἀνωμάλου τῆς κινήσεως οὔσης, ὁ χρόνος ὁμαλός ἐστι. πολλαὶ γοῦν καὶ νῦν αἱ κινήσεις, καὶ αἱ μὲν θάττους, αἱ δὲ βραδύτεραι, καὶ ἄλλης ἄλλη ὁμαλεστέρα, χρόνος δὲ εἷς πασῶν καὶ συνεχής, καὶ κατ' ἀριθμὸν προϊών. οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἔχει τὸ διττὸν οὕτω τὸν χρόνον ποιεῖν. εἰ δὲ εἷς ὁ χρόνος καὶ συνεχής, εἰ μὲν ἀγένητός ἐστι, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀγένητος τῷ χρόνῳ συνυποστάς, εἰ δὲ γενητός, ἄτοπον, εἰ ὁ χρόνος ἵνα γένηται, χρόνου δεήσεται, καὶ ταῦτα μήπω ὄντος. ὅτε γὰρ ἐγίγνετο χρόνος, οὔπω ἦν χρόνος. ἔτι τὴν ψυχὴν τοῦ παντὸς εὐθὺς γενομένην τῷ σώματι συνῆψεν, καὶ οὐ δίδωσιν αὐτῇ προτέραν τοῦ σωματοειδοῦς ζωήν, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐστι τῷ σώματι συνυπάρχειν αὐτήν. ἀλλὰ μὴν αὐτὴν τὴν ψυχήν, τῶν ἀεὶ ὄντων εἶναί φασιν. εἰ τοίνυν τῇ ψυχῇ τὸ σῶμα συνυφέστηκεν, ἀεὶ δὲ ὂν ἡ ψυχή, καὶ τὸ σῶμα ἀΐδιόν ἐστι κατ' αὐτόν. τὸ γὰρ ἅμα τῷ ἀϊδίῳ συνυποστάν, ἀγένητόν ἐστι. ἔτι τὴν ψυχὴν γενητὴν ἐν τούτοις φησὶν ὁ Τίμαιος, ἀγένητον δὲ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης, τὸ τοίνυν ἐναργῶς κατὰ χρόνον ἀγένητον, ἕτερον τρόπον προσαγορεύει γενητόν. ἔτι τὸν κόσμον ἄφθαρτον ἐρεῖ ὥσπερ γε καὶ οἱ ἑτερόδοξοι, τοῦτό γε συγκεχωρήκασιν. ἐν δὲ πολιτείᾳ σαφῶς διωρίσατο. μᾶλλον δὲ οὐκ αὐτός, ἀλλ' αἱ μοῦσαι, παντὶ γενομένῳ φθορὰν ἐξ ἀνάγκης εἶναι, τὴν κατὰ χρόνον γένεσιν λαμβάνων. ἐκ δὴ τούτων ξυνίει ὅ,τι λέγω. δείκνυσι γὰρ ἀγένητος ὁ κόσμος, εἰ γὰρ ὁ κόσμος ἄφθαρτος, οὐδὲν δὲ κατὰ χρόνον γενητόν, ἐστὶν ἄφθαρτον, ὁ κόσμος, οὐκ ἔστι κατὰ χρόνον γενητός. ἀλλὰ τί δεῖ τοιούτων συλλογισμῶν. διαρρήδην γὰρ αὐτὸς ἐν νόμοις ἄπειρον κατὰ τὸ παρελθὸν ἔφατο τὸν χρόνον εἶναι, καὶ ἐν τῇ ἀπειρίᾳ ταύτῃ φορὰς καὶ ἀφορίας ἀνθρώπων γεγονέναι μυρίας, ἐπὶ μυρίαις. πολιτείας γὰρ ἀρχὴν ζητήσας, ἀφ' ἧς εἰς ἀρετήν τε καὶ κακίαν μεταβαίνουσιν αἱ πόλεις, ἐπήγαγεν. λέγεις δὲ πόθεν; οἶμαι μὲν ἐκ χρόνου, μήκους τε καὶ ἀπειρίας καὶ τῶν μεταβολῶν ἐν τῷ τοιούτῳ. μᾶλλον δὲ ἵνα ἐκ τῶν ἐν χερσὶ ποιησώμεθα τὴν ἀπόμνησιν ὀλίγῳ πρότερον αὐτοῦ λέγοντος ἠκούσαμεν. ὡς ὅπου μὴ χειμὼν ἢ καῦμα ἐξαίσιον, ἐκεῖ γένος ἀνθρώπων ἀεὶ πλέον ἢ ἔλασσόν ἐστιν. εἰ δὲ ἀεὶ γένος ἐστὶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ πᾶν ἀναγκαῖον ἀΐδιον ὑπάρχειν. ἔτι τοίνυν εἰ ὁ δημιουργὸς τῶν ἀεὶ ὄντων ἐστίν, οὐχὶ ποτὲ μὲν δημιουργεῖ, ποτὲ δὲ ἀφίησι τοὺς οἴακας. οὐ γὰρ ἂν ἔχοι τὸ ὡσαύτως, οὐδὲ τὸ ἀμετάβλητον. εἰ δὲ ἀεὶ δημιουργεῖ, καὶ τὸ δημιουργούμενόν ἐστι. τί γὰρ καὶ βουλόμενος τὸν ἄπειρον χρόνον ἀργῶν, ἐπὶ τὴν δημιουργίαν τρέπεται. πότερον, ἄμεινον τοῦτο ὑπολαβών; ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἄμεινον ἠγνόει πρότερον, ἢ οὔ; εἰ μὲν γὰρ ἠγνόει νοῦς, ἄτοπον. ἔστι γὰρ περὶ αὐτὸν ἄγνοια καὶ γνῶσις. εἰ δὲ ἐγίγνωσκε, διατί μὴ πρότερον ἤρχετο γεννᾶν καὶ κοσμοποιεῖν. ἀλλ' οὐχὶ τοῦτο ἄμεινον; τί οὖν οὐκ ἔμενεν ἐπὶ τῆς ἐνεργείας, εἰ θεμὶς εἰπεῖν; νοῦν γὰρ ὄντα καὶ θεόν, τὸ ἧττον κάλλιον, ἀντὶ τοῦ μᾶλλον διώκειν, οὐδὲ ὅσιον ἐννοεῖν. ἀλλὰ μὴν ἀναγκαῖον ταῦτα συγχωρεῖν, εἰ γενητὸς κατὰ χρόνον ὁ κόσμος, ἀλλὰ τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ κόσμου συνυφεστώς. δοκοῦσι δέ μοι καὶ εἰς αὐτὴν πλημμελεῖν, καὶ ἄλλως τὸν τοῦ κόσμου δημιουργόν, οἱ τὸν κόσμον ποτὲ μὴ εἶναι λέγοντες. εἰ γὰρ οὗτος ποτὲ οὐκ ἦν, ἐκεῖνός ποτε οὐκ ἐποίει. ἅμα γὰρ τὸ ποιούμενον καὶ τὸ ποιοῦν. εἰ δὲ ποτὲ οὐκ ἐποίει, δυνάμει ἦν τό τε ποιεῖν. εἰ δὲ δυνάμει, ἀτελὴς ἦν καὶ ὕστερον τέλειος, ὅτε ἐποίει. εἰ δὲ τὸ πρότερόν ἐστι, καὶ τὸ ὕστερον περὶ αὐτόν, δῆλον ὡς οὐκ ἦν τῶν αἰωνίως ἐνεργούντων. ἀλλὰ κατὰ χρόνον ἐκ τοῦ μὴ ποιεῖν εἰς τὸ ποιεῖν μεταστάς. ἀλλὰ μὴν αὐτὸς παράγει τὸν χρόνον. πῶς οὖν ἐνέργειαν ἔχων χρόνου δεομένην διὰ τῆς ἐνεργείας ταύτης; ποτὲ γὰρ ποιεῖ τὸν χρόνον, οὐ δεῖται, ἵνα ποιήσῃ χρόνον παραγαγεῖν. τοῦτο μὲν οὖν, οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. μετὰ δὲ ταύτην τὴν δόξαν, ἐπισκεψώμεθα Σεβῆρον, ὥς φησιν, ἁπλῶς μὲν ἀΐδιον εἶναι τὸν κόσμον, τοῦτον δὲ τὸν νῦν ὄντα, καὶ οὕτω κινούμενον γενητόν. ἀνακυκλήσεις γὰρ εἶναι διττάς, ὡς ἔλεξεν ὁ Ἐλεάτης ξένος. τὴν μέν, ἣν νυνὶ περιπορεύεται τὸ πᾶν, τὴν δέ, ἐναντίαν. γενητὸς οὖν ὁ κόσμος καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἤρξατό τινος, ὁ ταύτην τὴν ἀνακύκλησιν ἀνακυκλούμενος. ἁπλῶς δὲ οὐ γενητός. πρὸς δὲ ταύτην τὴν ἐξήγησιν ἀπαντησόμεθα λέγοντες, ὅτι τὰ μυθικὰ αἰνίγματα μετάγειν εἰς φυσιολογίαν οὐκ ἔδει. πῶς γὰρ ἀποκάμνειν δυνατὸν τὴν κινοῦσαν ψυχήν, καὶ μεταβάλλειν τὴν ἀρχαίαν περιφοράν; πῶς δὲ τέλειον καὶ αὔταρκες τὸ πᾶν, εἰ μεταβολῆς ἐφίεται; πῶς δὲ ἀμφοτέρων τὴν οἰκείαν ἕξιν διασωζόντων τοῦ τε κινουμένου καὶ τοῦ κινοῦντος ἔχει χώραν ἡ ἀμοιβὴ τῶν ἀνακυκλήσεων; πῶς δὲ ὁ Τίμαιός φησι, τὴν μὲν ταὐτοῦ περιφορὰν ἐπὶ δεξιὰ κινεῖσθαι κατὰ τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, τὴν δὲ θατέρου ἐπ' ἀριστερά; εἰ γὰρ δεῖ μένειν ὡσαύτως καὶ ἀεὶ εἶναι τὰ δημιουργικὰ ἔργα, δεῖ καὶ τὰς ἀνακυκλήσεις εἶναι τὰς αὐτὰς ἀεί. καὶ τὴν ταὐτοῦ περίοδον, καὶ τὴν ἐπὶ δεξιὰ κινεῖσθαι κίνησιν. ἅμα γὰρ προῆλθεν ἐκ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ταύτην ἔλαχε τὴν περιφοράν. ἔτι δέ, πῶς οὐκ ἀναγκαῖον, ἀνωμαλίαν ἐπεισάγειν τῇ κινήσει τοῦ οὐρανοῦ; πᾶν γὰρ τὸ παύεσθαι μέλλον τῆς προτέρας κινήσεως, ἐπ' ἄλλην δὲ μεταβαίνειν τὴν ἐναντίαν στάσιν ἐπάγεται, καὶ ἀπομαραίνει τὴν προηγουμένην κίνησιν, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἑστὼς ἐνεργείας, τίς αἰτία τῆς δευτέρας ἀνακυκλήσεως. ταύτας καὶ δὴ φυσικὰς οὐκ οὔσας ἐξηγήσεις, οὐδαμῶς ἀποδεκτέον. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖναι χώραν ἔχουσιν, ὅσαι λογικώτερον ἀποδίδονται, οἷον ὅτι κατ' ἐπίνοιαν μόνην ἡ γένεσις ἐπὶ τοῦ κόσμου λέγεται. οὕτω γὰρ ἄν, καὶ ὅτι δημιουργός

ἐστι τοῦ

ἐστὶ τοῦ παντὸς, κατ' ἐπίνοιαν συλλογιζόμεθα, καὶ οὐ κατὰ ἀλήθειαν. ἐκ γὰρ τοῦ γενητὸν εἶναι τὸν κόσμον, δέδεικται ὅτι ποιητική τις ἐστὶν αὐτοῦ καὶ δημιουργικὴ αἰτία. ἢ δὴ ὅτι σαφηνείας ἕνεκα, καὶ διδασκαλικῶς, ὑπετέθη τὸ πᾶν, ἵνα διδάξῃ πόσων ἀγαθῶν ἐκ τῆς δημιουργικῆς προνοίας μετέλαχε. καὶ γὰρ τοῦτο ἐστὶ μὲν πῶς ἀληθὲς, οὐκ αὔταρκες πρὸς τὴν τοῦ Πλάτωνος θεωρίαν. τὸ γὰρ σαφὲς, τίμιον ἐστὶ φησὶν ὁ Ἰάμβλιχος, ὅταν οἰκεῖον ᾖ πρὸς ἐπιστήμην. ἐπεὶ καὶ ἀϊδίου τοῦ παντὸς ῥηθέντος, δυνατὸν ἦν ἐνδείξασθαι τὰ εἰς αὐτὸ παρὰ τῶν θεῶν ἐνδιδόμενα ἀγαθά. πρὸς μὲν οὖν τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, τοσαῦτα ἂν εἰρήσθω. πάλιν δὲ ἐξ ἀρχῆς εἴπωμεν, ὅπως λέγεται γενητὸν τὸ πᾶν. οὔτε γὰρ κατὰ χρόνον διὰ τοὺς εἰρημένους λόγους, οὐδ' ὅτι ἀπ' αἰτίας ἁπλῶς. οὐ γὰρ ἀποχρῶντος τὸ λέγειν. ἀλλὰ γὰρ αἰτίας καὶ ὁ νοῦς τῆς πρώτης, καὶ πάντα τὰ μετὰ τὸ ἓν, ἀπ' αἰτίας ἐστὶν, ἀλλ' οὐ πάντα γενητά. ποῦ γὰρ τὸ αἰώνιον εἰ πάντα γενητά; τὸ γὰρ ἕν ἐστι πρὸ αἰῶνος. πῶς οὖν γενητὸν τὸ πᾶν φαίη τις ἄν, ὡς ἀεὶ γιγνόμενον ἅμα ἐστὶ γεγενημένον; οὐ γάρ που τὸ μερικόν. τὸ μὲν δὴ σῶμα, οὐχὶ γίγνεται μόνον, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ γέγονεν. ὁ δὲ σύμπας οὐρανὸς, ἐν τῷ γίγνεσθαι μόνον ὑφέστηκεν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ γεγονώς ἐστιν ἅμα, καὶ ἀεὶ ἐντελὴς κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην τοῦ ἀεὶ χρονικοῦ ὄντος κατὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν χρονικήν. ὡς γὰρ τὸ ἡλιοειδὲς φῶς πρόεισιν ἀπὸ τῆς οἰκείας πηγῆς, οὕτω δὴ καὶ ὁ κόσμος ἀεὶ γίγνεται καὶ ἀεὶ παράγεται, καὶ ἀεὶ γιγνόμενός ἐστιν ἅμα καὶ γεγενημένος, καὶ ὡς σύνθετος γίγνεται. πᾶσα γὰρ σύνθεσις γένεσίς ἐστιν. εἰ δὲ ἀεὶ σύγκειται, καὶ ἀεὶ γέγονεν, ᾧ τὸ γίγνεσθαι σύνδρομόν ἐστιν, ὃ μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων εἰδὼς, ἀντὶ τοῦ γιγνόμενον, τὸ γέγονεν εἰπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ὄντος, ἀντὶ τοῦ ἔστι, τὸ ἦν, πότερον ἦν ἀεὶ φασί. ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦ νοητοῦ τὸ ἦν ἐστιν ἔστι, ταυτόν. πάντα γάρ ἐστιν ἐκεῖ, κατὰ τὸ αὐτὸ ἔστιν. ἐπεὶ καὶ πάντα ἐν τῷ νῦν, ὃ δὴ τοῦ κατὰ χρόνον νῦν ἀμερέστερον, οὕτω που καὶ τὸ γίγνεται, καὶ τὸ γέγονεν ἐπὶ τοῦ αἰσθητοῦ παντὸς, εἰς ταυτὸν χωρεῖ. καὶ γὰρ γέγονεν ὡς γιγνόμενον, καὶ ἔστιν ὡς γενητόν. ὅτι δὲ οὐ τὸ γενητὸν κατὰ χρόνον τινὰ λαμβανόμενον δείκνυσι τὸ σύνθετον ἁπλῶς, δῆλον ἀπὸ τοῦ ἀντιθέτου. τούτῳ γὰρ τὸ ἀεὶ ὂν ἀντιδιεῖλεν. εἰ μὲν οὖν τὸ ἀεὶ ὂν ἐδήλου τὸ ἁπλοῦν, εἴπομεν ἂν γενητὸν τὸ σύνθετον μόνως. εἰ δὲ τὸ ἀεὶ ὂν, τὸ κατὰ τὸν ἀεὶ χρόνον ἐσήμαινεν, ἔλεγεν ἂν γιγνόμενον τὸ ἀπό τινος ἀρξάμενον. ἀντίκειται γὰρ, οὐ τῷ αἰωνίῳ, τὸ γενητὸν ἀντιδιεῖλεν, ὡς χρόνου ἄρα μετειληχότος, τοῦτο ἐκείνῳ ἀντίκειται. καὶ διὰ τοῦτο γενητόν. ὅτι δὲ τὸ ἀεὶ ὂν τὸ αἰώνιον δηλοῖ, φανερὸν εἴπερ καὶ ὁ δημιουργὸς ὁ παράγων τὸν χρόνον, ἀεὶ ὂν ἀποκαλεῖται. καὶ τὸ παράδειγμα, τὴν αἰώνιον ἄρα ὑπόστασιν σημαίνει, καὶ οὐ τῆς χρονικῆς ἀϊδιότητος μετέχουσαν. ἀπορήσειε δ' ἄν τις ἔτι ταῦτα ὁμολογῶν, διατί τὸν κόσμον γενητὸν ἀπὸ τοῦ σώματος προσείπομεν; ὄντος γὰρ ἐν αὐτῷ σώματος ὃ ἐστὶ μόνως γενητὸν, καὶ ψυχῆς θείας, ἔτι ἀεὶ οὔσης, καὶ νοῦ θείου, πρὸ τούτων, τί μαθόντες ἡμεῖς διὰ τὸ σῶμα γενητὸν, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ψυχὴν ἢ τὸν νοῦν ἀγένητον ἐπωνομάκαμεν; ἀλλὰ γοῦν τοῦ εἴδους πανταχοῦ χαρακτηρίζεσθαί φασι τὸν ὅλον κόσμον, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς ὑποκειμένης φύσεως. ἢ καὶ τὸν Σωκράτην θνητὸν ἀποκαλοῦμεν, τὴν ψυχὴν ἀθάνατον ἔχοντα, διότι τὸ ἐν αὐτῷ ζῶον θνητόν. εἰ δὲ κἀκεῖνο λέγοις ὅτι τὸ σωματοειδὲς νῦν τοῦ παντὸς σκοποῦμεν οὔπω τῇ ψυχῇ συντεταγμένον, ὀρθῶς ἂν λέγοις. ὅταν δὲ ἔμψυχον αὐτὸ καὶ ἔννουν ἴδῃς, θεὸν αὐτὸ καλέσεις. ὃ γοῦν ὁ Πλάτων ἐν Πολιτείᾳ μὲν, θεῖον γενητόν. ἐνταῦθα δὲ, θεὸν εὐδαίμονα προσειπεῖν κόσμον ἠξίωσε, τοῖς δ' αὖ καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις μειζόνως ἐνεκωμίασε τὸ πᾶν. ὃς ἐπειδὴ γενητὸν ἀποκαλεῖν ἔμελλε τὸ ἀγένητον τοῖς αἰωνίοις ἀπονείμας, οὕτω τὸν κόσμον γενητὸν προσεῖπεν. οὐ γὰρ ἐλαττοῦται τῇ πρὸς τὸ αἰώνιον παραθέσει, γενητὸν ὀνομαζόμενον, καὶ τὸ γιγνόμενον αὐτοῦ, τῷ γέγονε συνέπλεξεν. ἵνα ὡς μὲν πᾶν, τέλειόν τι ἀποφανθῇ, καὶ ὂν, ὡς δὲ ἐν χρόνῳ τὴν οὐσίαν ἔχον, γενητόν. καὶ τινὸς αὐτῷ ἀρχὴν δέδωκε γενέσεως, ἀλλ' οὐ πάσης. καὶ κατὰ τὸ σωματοειδὲς αὐτὸν προσεῖπε γένεσιν, παρεὶς τὰς ἐν αὐτῷ θείας δυνάμεις, δι' ἃς εὐδαίμων ἐστὶ, καὶ λέγεται θεός. ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ἀπόδειξιν θαυμάζειν ἄξιον. ὅπως ἐπιστημονικῶς ἀπὸ τοῦ ὅρου προελήλυθε. διὸ καὶ ἀντέστρεψε τὴν τάξιν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὑποθέσεσι, τὸ γενητὸν ἀφωρίσατο δοξαστὸν, εἰς δὲ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ γενητοῦ, τὸ ἀντίστροφον παρείληφεν. ἵνα μέσον ποιήσηται, τὸν ὅρον, ὥσπερ χρὴ πάντως ἐν ταῖς ἀποδείξεσι. τοῦτο γὰρ καὶ ὄντως ἀπόδειξιν ἔμελλε τὸν λόγον ποιεῖν. ἡ γὰρ δόξα, τὰ τοὺς λόγους ἔχειν τῶν γενητῶν, τὴν αἰτίων ἀποφέρεται πρὸς αὐτὰ τάξιν. διό μοι δοκεῖ καὶ μὴ ἀρκεσθῆναι τῷ αἰσθητῷ, πρὸς τὸ δεῖξαι τὸ γενητὸν, ἀλλὰ προστέθεικε καὶ ὅτι δοξαστόν. ἐπείπερ ἡ μὲν αἴσθησις, τὰς ἐνεργείας γιγνώσκει τῶν αἰσθητῶν, πάσχουσα ὑπ' αὐτῶν, ἡ δὲ δόξα, καὶ τὰς οὐσίας. προείληφε γὰρ αὐτῶν τοὺς λόγους. ἵνα οὖν αὐτὴν τὴν οὐσίαν ἀποφήνῃ γενητὴν τῶν αἰσθητῶν, ἀπὸ τοῦ δοξαστοῦ πεποίηται τὴν κατασκευήν. ἔτι τὸ μὴ προσθεῖναι τῷ γιγνομένῳ τὸ ἀπολλύμενον, τὸ σέβας αὐτοῦ, τὸ περὶ τὸν κόσμον ἀποδείκνυσι. καίτοι καὶ τοῦτό ἐστιν ὅπῃ ἀληθὲς, ὥσπερ εἴπομεν πρότερον. ὅμως τήν γε τοῦ Πλάτωνος εὐλάβειαν, καὶ τοῦτο δείκνυσιν. ἔχων γὰρ αὐτὸ τὸ ἑπόμενον, ὅμως οὐ προστίθησιν. ὃ καὶ θαυμάσειεν ἄν τις τῶν οἰομένων κατὰ χρόνον εἶναι τὸν κόσμον παρὰ τῷ Πλάτωνι γενητόν. τοῦτο γὰρ τὸ γιγνόμενον ὃ δὴ καλεῖ δοξαστὸν, ἅμα καὶ ἀπολλύμενόν ἐστιν, ἐκεῖνο δὲ οὐχ ἅμα. ὁ γοῦν κόσμος, καὶ ἀπολλύμενός ἐστι καὶ ἄφθαρτος. οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ δή που, καὶ ἀπολλύμενον ἐστὶ ἄφθαρτον τοῦ φιλοσόφου καλοῦντος. γελοῖον γὰρ, ἀλλὰ

ἄφθαρτον μὲν, κατὰ χρόνον ὥσπερ καὶ ἀγένητον. εἰ γὰρ τὸ κατὰ χρόνον γενητὸν φθαρτὸν ὡς ἐν πολιτείᾳ γέγραπται, τὸ ἄφθαρτον ἀγένητόν ἐστιν. ἀπολλύμενον δὲ, ὡς ἑαυτὸ συνέχειν μὴ δυνάμενον. ὡς γὰρ ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ τὸ σωματοειδὲς ἑτεροκίνητον ὂν, οὕτως ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ἀπολλύμενόν ἐστιν, ὡς ὑπ' ἄλλου συνεχόμενον. οὐδὲν γὰρ σῶμα ἑαυτοῦ γεννητικόν ἐστιν, ἢ συνεκτικόν. πᾶν γὰρ τὸ γεννῶν, ποιεῖ. πᾶν δὲ τὸ ποιοῦν, ἀσώματόν ἐστι. κἂν γὰρ σῶμα ᾖ, δυνάμεσιν ἀσωμάτοις ποιεῖ. πᾶν ἄρα τὸ γεννῶν, ἀσώματόν ἐστι, καὶ πᾶν τὸ συνεκτικὸν, ποιητικόν τινός ἐστι. λέγω δὲ τῆς ἑνώσεως, καὶ τοῦ ἀσκεδάστου. πᾶν δὲ τὸ ποιητικὸν ἀμερές. πᾶν ἄρα τὸ συνεκτικὸν, ἀμερές ἐστι. τὸ γοῦν ἑαυτοῦ συνεκτικὸν, σῶμα εἶναι ἀδύνατον, οὐ γάρ ἐστι τὸ συνέχον σώματος. μεριστὸν γὰρ ἡ σῶμα, καθάπερ εἴρηται, καὶ ἐν τοῖς πρὸς τοὺς πάντα λέγοντας σώματα. τὸ δὲ συνέχον, ἀμερές. εἰ δὲ τὸ συνεχόμενον σῶμα, τὸ δὲ συνέχον ἀσώματον, οὐκ αὐτὸ ἑαυτοῦ συνεκτικόν ἐστιν. ἀνάγκη ἄρα ἀμερὲς εἶναι τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ συνεχόμενον. ὡς οὖν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν τὸ σῶμα πεπερασμένην ἔχει δύναμιν, οὕτω κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀπολλύμενόν ἐστιν, οὐχ ὡς ἐπιτήδειον εἰς φθορὰν, ἀλλ' ὡς ἑαυτὸ σώζειν οὐ πεφυκός. οὐδ' ὡς δυνάμει φθαρτὸν, ἵνα καὶ τὸ ἐνεργείᾳ ζητῇς, ἀλλ' ὡς τὸ ἄφθαρτον ἑαυτῷ παρέχειν οὐ δυνάμενον. πόθεν οὖν ἔχει τὸ ἀΐδιον, καὶ πόθεν τὴν ἄπειρον ὑποδέχεται δύναμιν; ἢ ἐκ τῆς ποιητικῆς φαμὲν αὐτοῦ αἰτίας. ὡς γὰρ κινεῖται ἐκεῖθεν, οὕτω καὶ γίνεται ἐκεῖθεν, καὶ ἀεὶ γίγνεται. πᾶν γὰρ τὸ ἐξ ἀκινήτου γιγνόμενον αἰτίας, ἀνέκλειπτον ἔλαχε φύσιν. ὥσπερ φησὶ καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης. ὥστε καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὁ κόσμος ἔχοι ἂν τὸ ἀΐδιον ἐξ ἀκινήτου δημιουργίας προϊών. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν γενητόν ἐστιν, ἀεὶ γίγνεται παρὰ τοῦ πατρός. διότι δὲ ὁ κόσμος πᾶν ὂν καὶ ὅλον οὐκ ἔστιν ἀτελὴς ἀεὶ πρὸς τὸ γίνεσθαι γέγονεν, ὅπου γε καὶ ἡ κίνησις αὐτοῦ ἀεὶ ἐν τέλει ἐστὶν ὥς φησιν ἐκεῖνος. πολλῷ ἄρα ἡ κατὰ τὴν οὐσίαν γένεσις ἀεὶ ἐν τέλει ἐστὶ, μιμουμένη τὴν τελειότητα τοῦ ποιοῦντος. ὥστε καὶ γίγνεται ἀεὶ, καὶ γέγονεν ὃ ἀεὶ γίνεται. ὅλον ἅμα τὸ ἄπειρον τῆς γεννητικῆς αὐτοῦ δυνάμεως, ἀεὶ δὲ κατὰ τὸ νῦν δυνάμενος, εἰς τὸ εἶναι παρ' αὐτῆς τῇ κατὰ τὸ νῦν μεθέξει τοῦ ἀπείρου, δεχόμενος ἐκείνης τι. καὶ ταυτὸν διὰ τὸ διδόναι, καὶ οὐ ταυτὸν διὰ ἑαυτὸ τὸ ἄπειρον λαβεῖν ὁμοῦ μὴ δυνάμενον. καὶ οὕτως ἥ τε ἀϊδιότης μένει τοῦ κόσμου, καὶ ἡ γένεσις ἔχει χώραν, καὶ ταύτῃ γε οἱ ἄνδρες οὐ μάχονται. διαφέρουσι δὲ ὅμως, ὅτι ὁ Πλάτων μὲν τὴν οὐσίαν τοῦ οὐρανοῦ τῷ παντὶ χρόνῳ συμπαρατείνεσθαί φησιν, Ἀριστοτέλης δὲ, ἀεὶ οὖσαν ἁπλῶς ὑποτίθεται, καὶ διὰ πολλῶν λόγων ἀναγκάζεται, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν χρονικὴν ἀπειρίαν ἀνάγειν αὐτὴν, τὸν αἰῶνα δύναμιν ἄπειρον ἔσεσθαι λέγων. οὐδεμίαν δὲ ἄπειρον δύναμιν ὑπάρχειν σώματι πεπερασμένῳ δείκνυσιν. ἕπεται δὴ ἀεὶ μὲν λαμβάνειν τὸν κόσμον τὴν ἄπειρον δύναμιν ὄντα σωματικόν. μὴ δέ ποτε δὲ τὴν ὅλην ἔχειν διότι πεπέρασται. μόνως οὖν ἀληθὲς λέγειν, ὅτι ἀπειροδύναμος γίγνεται, ἀλλ' οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ γίγνεται, δῆλον ὅτι διὰ τὸν ἄπειρον χρόνον ἀπειροῦται. τῷ γὰρ αἰωνίῳ τὸ εἶναι ἀπείρῳ προσήκει μόνῳ, τῷ δὲ γιγνομένῳ ἀπείρῳ, τὸ, τῷ γένεσις γὰρ χρόνῳ σύζυγος, ὥστε καὶ αὐτὸς ἀναγκάζεται αὖ γιγνόμενόν πῃ τὸν κόσμον ὁμολογεῖν. καὶ δὴ τὸν αὐτὸν καταριθμὸν ἀμφότεροί φασιν, ἀλλ' ὁ μὲν εἶναι τὸν αὐτὸν, ὁ δὲ, γίγνεσθαι ταῖς ἀρχαῖς ἀκολούθως. ὁ μὲν γὰρ αἰτίαν ποιητικὴν πρὸ τοῦ παντὸς ἔθετο, παρ' ἧς ὑφίστησι τὸ πᾶν, ὁ δὲ, οὐδενὸς τῶν ἀϊδίων παραδέδωσι ποιητικόν. καὶ ὁ μὲν, ἅμα τῇ οὐσίᾳ τοῦ οὐρανοῦ τὸν χρόνον ἀπεγέννησεν, ὁ δὲ, ἅμα τῇ κινήσει. τὸ γὰρ ἀριθμητὸν αὐτοῖς εἶναι τὸν χρόνον. ὥσπερ δὲ καὶ ἐν ἄλλοις Ἀριστοτέλης τοῦτο ποιεῖν. ὅσα γὰρ τῷ ἑνὶ Πλάτων, ταῦτα τῷ νῷ περιτίθησι, τὸ ἀπλήθυντον, τὸ ἐφετὸν, τὸ μηδὲν νοεῖν τῶν δευτέρων. ὅσα δὲ τῷ δημιουργῷ νῷ ὁ Πλάτων ταῦτα τῷ οὐρανῷ καὶ τοῖς οὐρανίοις θεοῖς Ἀριστοτέλης. παρὰ τούτων γὰρ εἶναι τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν πρόνοιαν, καὶ ὅσα τῇ οὐσίᾳ τοῦ οὐρανοῦ ὁ Πλάτων, ταῦθ' οὗτος τῇ κυκλοφορίᾳ. τῶν μὲν θεολογικῶν ἀρχῶν ἀφιστάμενος, τοῖς δὲ φυσικοῖς λόγοις πέρα τοῦ δέοντος ἐνδιατρίβων. ἐπειδὴ δὲ πολύς ἐστιν ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης, ἄνω καὶ κάτω θρυλλῶν τὰς ἀντιστροφὰς, τοῦ τε γενητοῦ πρὸς τὸ φθαρτὸν, καὶ τοῦ ἀγενήτου πρὸς τὸ ἄφθαρτον, ὑπομνηστέον αὐτὸν, ὅτι πολλῷ πρότερον καὶ ὁ Πλάτων τούτοις συγχωρεῖ τοῖς ἀξιώμασιν, ἐν πολιτείᾳ μὲν γράφων, ὅτι παντὶ τῷ γενομένῳ, φθορά ἐστιν. ἐν Φαίδρῳ δὲ, ὅτι τὸ ἀγένητον, καὶ ἄφθαρτόν ἐστι. πῶς οὖν δυνατὸν, γένεσιν αὐτὸν διδόντα τῷ παντὶ, μὴ οὐχὶ καὶ φθορὰν ἐπεισάγειν, ἢ φέροντα τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, μὴ οὐχὶ καὶ γένεσιν αὐτῷ διδόναι πρὸ τῆς φθορᾶς. ἀλλ'
„ ἦν ἄρα καὶ ἡ γένεσις τοῦ παντὸς, τρόπον ἕτερον ἑαυτῷ μεμηχανημένη. Τῷ δ' αὖ γενομένῳ φαμὲν, ὑπ'
„ αἰτίου τινὸς ἀνάγκην εἶναι γίνεσθαι. Συνοδεύει ταῖς ὑποθέσεσιν ὁ λόγος, μᾶλλον δὲ τῇ τάξει τῶν πραγμάτων ἀφ' ὧν αἱ ὑποθέσεις ἐλήφθησαν. ὡς γὰρ πανταχοῦ τὸ εἶδος ἐξήρτηται τῆς ποιητικῆς αἰτίας, οὕτω καὶ αἱ πρῶται ὑποθέσεις συνεχεῖς εἰσι πρὸς τὰς δευτέρας, καὶ πρὸς τὰς ἀποδείξεις ἀρχὴν παρέχουσι ταῖς ἐχομέναις αὐτῶν. ἐπεὶ γὰρ δέδεικται κατὰ τὴν πρώτην ὑπόθεσιν, ὅτι γενητὸς ὁ κόσμος διὰ μέσου τοῦ δοξαστοῦ, τὸ τούτῳ ἀκόλουθον, ἑξῆς ἐπιδείκνυσιν, ὅτι ὑπ' αἰτίου γέγονε κατὰ τὴν δευτέραν ὑπόθεσιν. εἰ γὰρ ὁ κόσμος γενόμενός ἐστι, πᾶν δὲ τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου γίγνεταί τινος, ὁ ἄρα κόσμος ὑπ' αἰτίου τινὸς γέγονεν ἐξ ἀνάγκης. τί οὖν τὸ ποιητικὸν αἴτιον τοῦ παντὸς; ἀφ' οὗ τὸ γίγνεσθαι τῷ κόσμῳ πάρεστι. τοῦτο γὰρ ἐφεξῆς τῇ ἀποδείξει ταύτῃ ζητεῖν ἀναγκαῖον. καὶ θεασώμεθα ποίοις δή τισι περὶ τούτου κεχρήσεται λόγοις προϊών.

προϊόν. νῦν δὲ ὅτι πᾶν τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου τινὸς γίγνεται ἐξ ἀνάγκης, διὰ βραχέων ἀναμνήσωμεν ἡμᾶς αὐτούς. τὸ δὴ γιγνόμενον, πᾶν ἀτελές ἐστι κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. ἀτελὲς δὲ ὄν, ἑαυτὸ τελειοῦν οὐ πέφυκεν. ὅπου δὲ οὐδὲ ἄλλο. πᾶν γὰρ τὸ τελειούμενον, ἐκ τοῦ κατ' ἐνέργειαν ὄντος τελειοῦται. τὸ δὲ κατ' ἐνέργειαν ὄν, τέλειον, ὥστε πᾶν τὸ τελειοῦν ἄλλο, ἀεὶ ὄν ἐστι κατ' ἐκεῖνο τὸ εἶδος. τὸ δὲ γιγνόμενον, καθ' ὃ γιγνόμενον, ἀτελές. οὐκ ἄρα τὸ γιγνόμενον καθὸ γίγνεται, ταύτῃ πέφυκεν ἄλλο τελειοῦν. εἰ δὲ μηδὲ ἄλλο, πολλῷ πλέον ἑαυτὸ τελειοῦν ἀδύνατόν ἐστι. τοῦτο γοῦν ἐκείνου μεῖζον. τὸ γὰρ ἑαυτοῦ τελειωτικόν ἐστιν. εἰ δὲ μὴ ὑφ' ἑαυτοῦ, δῆλον ὡς ὑπ' ἄλλου. πῶς γὰρ ἔσται γεγονὸς μὴ τελειωθέν. πάλιν οὖν ῥητέον, ὁ κόσμος γίγνεται. πᾶν τὸ γιγνόμενον, ἀτελές, ἢ ὑπ' ἄλλου, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ τελειοῦται. πᾶν ἄρα τὸ γιγνόμενον, ἢ ὑπ' ἄλλου ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ τελειοῦται. ἀλλὰ μὴν οὐχ ὑφ' ἑαυτοῦ, ὑπ' ἄλλου ἄρα, ὥστε ἀπ' αἰτίας γίγνεταί τινος. ἔτι σύνθετός ἐστιν ὁ κόσμος, καὶ ἐξ ἀνομοίων ἔχει τὴν ὑπόστασιν. εἰ δὲ σύνθετος, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ συνετέθη, ἢ ὑπ' ἄλλου. δεῖ γὰρ ἐξ αἰτίας εἶναι τὴν σύνθεσιν, εἰ μὴ μέλλοιμεν αὐτὴν τυχαίαν καὶ αὐτοματισμένην ποιεῖν. εἰ μὲν οὖν ὑφ' ἑαυτοῦ συντίθεται, πάλιν ἑαυτὸν τελειώσει, καὶ ἑαυτὸν ὑποστήσει, καὶ λήσομεν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἀσώματον αὐτὸν μεθιστάντες οὐσίαν. πῶς γὰρ καὶ συντίθησιν ἑαυτόν, πότερον τῶν μερῶν ἑαυτοῦ ταττόντων; ἀλλ' αὐτοκίνητα τὰ σώματα ποιήσομεν. ἀλλὰ ὠθούντων ἄλληλα. καὶ τί τὸ πρώτως κινῆσαν. πῶς δὲ ὅσιον ταῖς τοιαύταις ὤσεσι καὶ μοχλείαις ἐπιτρέψαι τὸν σύμπαντα κόσμον. πῶς δὲ ἐξ ἀτάκτων ἔσται τάξις, καὶ ἐξ ἀκοσμήτων κόσμος. πανταχοῦ γὰρ τὸ ποιοῦν, κρεῖττον τοῦ ἀποτελέσματος, καὶ τοῦ γεννωμένου τὸ γεννῶν. καὶ εἰ μὲν ὑλικά ἐστι τὰ μόρια αἴτια τοῦ κόσμου τῆς συνθέσεως, τί τὸ ποιοῦν εἰς αὐτά; τοῦτο γὰρ ζητοῦμεν. εἰ δὲ ποιητικά, πῶς τὰ ἀκόσμητα τῶν κεκοσμημένων ποιητικά, καὶ τὰ ἄτακτα τῶν τεταγμένων; εἰ δὲ μὴ ὑφ' ἑαυτοῦ σύνθετος ὁ κόσμος, ὑπ' ἄλλου δηλαδὴ τὴν σύνθεσιν ταύτην ἔχει, εἰ τοίνυν ὁ κόσμος. τὸ δὲ σύνθετον ἀπ' αἰτίας τινὸς σύγκειται, ὁ κόσμος ἄρα ἀπ' αἰτίας ἔχει τὴν γένεσιν. ὅτι δὲ οὖν τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου γίγνεταί τινος, ἐκ τούτων δῆλον. εἰ δὲ τί κέκληκεν αἴτιον τὸ τοῦ γιγνομένου παντὸς αἴτιον, οὐ θαυμαστόν. τὸ γὰρ ἁπλῶς αἴτιον, καὶ οὐ τὶ αἴτιόν ἐστι τὸ τῶν πάντων αἴτιον. περὶ οὗ καὶ αὐτὸς εἶπεν, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον πάντων καλῶν. ἐκεῖνο γὰρ καὶ θεὸς ἁπλῶς. πᾶν δὲ τὸ μετ' ἐκεῖνο, τὶς θεός, οἷον, δημιουργικός, ἢ ζωοποιός. τί οὖν αἴτιον τὸ τῶν γενητῶν αἴτιον, ὡς τοῦ παντὸς αἰτίου διαφέρον. ὅθεν ὑπ' αἰτίου τινὸς εἶπε γίγνεσθαι τὸ γιγνόμενον. τὸ δὲ ὅτι τὸ αἴτιον, τῆς γενέσεως τῆς ὅλης ὁ Πλάτων, προεῖναί φησι. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος, περὶ τὴν μίαν ἀρχὴν συντέτακται, αἱ πολλαὶ ἑνάδες περὶ τὸ ἕν. τῶν δὲ ἄλλων, οἱ μέν, τοῖς συναιτίοις τὴν αἰτίαν ἀνέθεσαν, οἱ δέ, ὡς φυσικὰς δυνάμεις ἀνῆλθον, οἱ δέ, εἰς διαπεπερασμένας ἀπείρους ἀρχάς, οἱ δέ, εἰς ταύτην τὴν φύσιν, οἱ δέ, εἰς ψυχήν. ὁ δὲ Πλάτων ταύτας μὲν τὰς αἰτίας μεθῆκεν, πρωτίστην δὲ πασῶν ὑποτίθεται τὴν μίαν αἰτίαν. ταύτῃ μὲν γάρ, συνεργεῖ μὲν ἡ ψυχικὴ τάξις, ὑπουργεῖ δὲ ἡ φύσις, δουλεύει δὲ πάντα τὰ συναίτια, καὶ κατὰ τὴν αὐτῆς κινεῖται βούλησιν. διότι μὲν προηγεῖται τοῦ πλήθους ἡ δημιουργικὴ μονάς, αἰτίαν ταύτην προηγόρευσεν. τοῦτο γάρ ἐστι τῆς μονότητος σημαντικόν. διότι δὲ οὐχὶ τὴν πρώτην ἔχει τάξιν ἐν τοῖς αἰτίοις, οὐδὲ ἔστιν ἀμέθεκτος, τὸ τινὸς προσέθηκεν. ὥστε τὸ ὑπ' αἰτίου τινὸς ταὐτὸν τῷ ἀπ' αἰτίας μὲν μιᾶς, μὴ μέντοι τῆς πρώτης. οὐκοῦν οὐδὲ ἔχει λόγον, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τὸ γιγνόμενον εὐθὺς παράγειν, ἀλλὰ τὸ αἰώνιον, ἵνα ἀπὸ μὲν τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ πρὸ αἰῶνος, ἅπασα ἡ αἰώνιος φύσις, ἀπὸ δὲ ταύτης, ἡ γενητὴ καὶ ἔγχρονος. καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ κρείττονος τῶν ἑαυτὰ ποιούντων τὰ αὐθυπόστατα. ἀπὸ δὲ τούτων τὰ ὑφ' ἑτέρων γιγνόμενα. συνεχὴς γάρ ἐστι καὶ σειρὰ ἡ τάξις τῶν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς προεληλυθότων. καὶ τὰ ἐγγυτέρω τῆς ἀρχῆς, ὑποστατικὰ γίγνεται τῶν πορρωτέρω.

«Τὸν μὲν οὖν, ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παντός, εὑρεῖν τε ἔργον, καὶ εὑρόντα εἰς ἅπαντας ἀδύνατον λέγειν.»

Ἐπέστησαν μὲν οἱ πρὸ ἡμῶν ὀρθῶς, ὅτι δείξας ἀπ' αἰτίου γεγονότα τὸν κόσμον ὁ Πλάτων, ἐπαξίως τῆς ἑαυτοῦ νοήσεως, εὐθὺς ἐπὶ θεὸν ἀνῆλθε δημιουργόν. τὸ γὰρ τεχνικὸν τοῦ γεννήματος, λελογισμένην καὶ θείαν αἰτίαν εἰσάγειν ἐφαίνετο, καὶ οὐ τύχην οὐδὲ τὸ αὐτόματον, ἃ μήτε αἴτιά ἐστι, μήτε ὑποστατικὴν ἔχει δύναμιν, μήθ' ὅλως ὑπομένει τὴν εὔτακτον τῶν ὄντων πρόοδον. ἡμᾶς δὲ χρὴ πρῶτον τὴν λέξιν αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἐξετάσαντας, ἔπειτα οὕτω πρὸς τὴν ὅλην θεωρίαν ἀναδραμεῖν. ὁ μὲν οὖν πατὴρ καὶ ποιητής, διαφορὰν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους. καθ' ὅσον ὁ μέν, τῆς ὅλης ἐστὶν αἴτιος, ὁ δέ, τοῦ κόσμου, καὶ τῆς τάξεως, καὶ ὅλως τῆς εἰδικῆς αἰτίας. καὶ καθ' ὅσον ὁ μέν, τοῦ εἶναι, καὶ τῆς ἑνώσεως ὑπάρχει χορηγός, ὁ δέ, τῶν δυνάμεων, καὶ τῆς πολυειδοῦς οὐσίας. καὶ καθ' ὅσον ὁ μέν, ἐν ἑαυτῷ τὰ πάντα μονίμως συνέχει, ὁ δέ, προόδου καὶ ἀπογεννήσεως αἴτιός ἐστι. καὶ καθ' ὅσον, ὁ μέν, ἄρρητον πρόνοιαν σημαίνει καὶ θείαν, ὁ δὲ ἄφθονον μετάδοσιν τῶν λόγων. Πορφύριος δέ φησιν, ὅτι πατὴρ μέν ἐστιν, ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ γεννῶν τὸ ὅλον, ποιητὴς δὲ ὁ παρ' ἄλλου τὴν ὕλην λαμβάνων. ὅθεν καὶ πατὴρ μὲν Ἀρίστων λέγεται Πλάτωνος, ὡς ὅλου αἴτιος, ποιητὴς δέ, οἰκοδόμος τῆς οἰκίας, ὡς οὐκ αὐτὸς τὴν ὕλην γεννῶν. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ὡς οὐκ ἔδει πατέρα λέγειν τὸν δημιουργόν, οὐχ ὑφιστάντα κατὰ τὸν Τίμαιον τὴν ὕλην. οὐ γὰρ λέγει τοῦτο σαφῶς, μή ποτε οὖν, ὡς μὲν εἰδοποιός, μᾶλλόν ἐστι ποιητής. καὶ γὰρ ποιεῖν φαμέν, πάντας τοὺς ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ

εἶναί τι

εἶναί τι παράγοντας, ὡς ἡ μετὰ ζωῆς παράγων ἃ παράγει πατήρ. ζώων γάρ εἰσιν οἱ πατέρες αἴτιοι καὶ ζώντων τινῶν καὶ προϊετικοὶ σπερμάτων μετὰ ζωῆς. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτον. τὸ δὲ πᾶν, τὸ δὲ σημαίνει μὲν καὶ τοὺς ὄγκους τοὺς σωματικούς, τάς τε ὅλας σφαίρας, καὶ τὰ πληρώματα ἑκάστης. σημαίνει δὲ καὶ τὰς ἐποχουμένας τοῖς ὄγκοις δυνάμεις ζωτικάς τε καὶ νοεράς. περιλαμβάνει γε μὴν καὶ αὐτὸς πάντας τοὺς ἐγκοσμίους, καὶ τὴν ὅλην τοῦ κόσμου θεότητα, περὶ ἣν πρόεισιν ὁ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν ἀριθμός. ἥ τε μία θεότης, καὶ ὁ εἷς νοῦς, καὶ ἡ θεία ψυχή. καὶ ὁ ὅλος ὄγκος μετὰ τοῦ συζυγοῦντος ἀριθμοῦ θείου τε καὶ νοεροῦ, ψυχικοῦ τε καὶ σωματοειδοῦς. ἑκάστη γὰρ μονάς, ἔχει σύστοιχον ἑαυτῇ πλῆθος, ἄν τι τοῦ παντὸς εἰλῆφθαι. ταῦτα γὰρ πάντα σημαίνει τὸ πᾶν. τάχα δὲ καὶ τὸ τοῦδε προκείμενον, τοῦ αἰσθητοῦ εἶναι καὶ μερικόν πως ἐστὶ σημαντικόν. τὸ μὲν γὰρ νοητὸν πᾶν, οὐ τόδε, διότι πάντων ἐστὶ νοερῶν εἰδῶν περιεκτικόν. τούτῳ δὲ αὖ τῷ παντὶ καὶ τὸ τόδε προσήκει, φύσιν αἰσθητὴν λαχόντι καὶ ἔνυλον. τὸν τοίνυν δημιουργὸν τοῦ δὲ τοῦ παντὸς εὑρεῖν, ἔργον ἐστὶν ὥς φησιν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ εὕρεσις, ἡ μὲν ἀπὸ τῶν πρώτων ἐστὶν προϊοῦσα κατ' ἐπιστήμην, ἡ δὲ, ἀπὸ τῶν δευτέρων κατὰ ἀνάμνησιν ὁδεύουσα. τὴν μὲν ἀπὸ τῶν πρώτων εὕρεσιν, χαλεπὴν ἂν φαίης, διότι τῆς ἀκροτάτης ἔχεται θεωρίας ἡ τῶν μεταξὺ δυνάμεων εὕρεσις. τὴν δὲ ἀπὸ τῶν δευτέρων, ὀλίγου δέω φάναι ταύτης χαλεπωτέραν. εἰ γὰρ μέλλοιμεν ἀπὸ τούτων τὴν οὐσίαν ὄψεσθαι τοῦ δημιουργοῦ, καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ δυνάμεις, δεῖ τὴν τῶνδε τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγενημένων φύσιν τεθεᾶσθαι σύμπασαν. τάς τε ἐμφανεῖς πάσας τοῦ κόσμου μερίδας, καὶ τὰς ἀφανεῖς ἐν αὐτῷ φυσικὰς δυνάμεις, καθ' ἃς ἡ ἐν τῷ κόσμῳ συμπάθεια καὶ ἀντιπάθεια τῶν μερῶν ὑφέστηκεν. καὶ πρὸ τούτων τοὺς ἑστῶτας φυσικοὺς λόγους, καὶ τὰς φύσεις αὐτάς, τάς τε ὁλικωτέρας ἀΰλους αὖ καὶ ἐνύλους, θείας τε καὶ δαιμονίας, καὶ τὰς τῶν θνητῶν ζώων. ἔτι τὰ ὑπὸ τῆς ζωῆς γένη, τὰ μὲν ἀΐδια, τὰ δὲ θνητά, καὶ τὰ μέν, ἄρχοντα, τὰ δὲ ἔνυλα. καὶ τὰ μὲν ὅλα, τὰ δὲ, μέρη. καὶ τὰ μέν, λογικά, τὰ δὲ, ἄλογα. τά τε κρείττονα ἡμῶν πληρώματα. δι' ὧν πᾶν τὸ μεταξὺ συνδέδοται, θεῶν τε καὶ τῆς θνητοειδοῦς φύσεως. καὶ ψυχὰς παντοίας, καὶ θεῶν ἀριθμοὺς ἄλλους κατ' ἄλλας τοῦ παντὸς μερίδας, τά τε ἄρρητα καὶ τὰ ῥητὰ συνθήματα τοῦ κόσμου, δι' ὧν συνάπτεται τῷ πατρί. ὁ γὰρ ἀπὸ τούτων ὁρμῶν ἐπὶ τὴν τοῦ δημιουργοῦ θεωρίαν, ἀτελέστερός ἐστι τῆς νοήσεως τοῦ πατρός. ἀτελὲς δὲ οὐδὲν τῷ παντελεῖ συνάπτεσθαι θέμις. ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν ψυχὴν κόσμον νοερὸν γιγνομένην, καὶ ὁμοιωθεῖσαν τὴν δύναμιν τῷ ὅλῳ καὶ νοητῷ κόσμῳ προσάγειν ἑαυτὴν τῷ ποιητῇ τοῦ παντός. ἐκ δὲ τῆς προσαγωγῆς οἰκειωθῆναί πως αὐτῷ διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπιβολῆς. ἡ γὰρ ἀδιάκοπος ἐνέργεια περὶ ἕκαστον ἐκκαλεῖται, καὶ ἀναζωπυρεῖ τοὺς ἐν ἡμῖν λόγους. διὰ δὲ τῆς οἰκειώσεως, εἰς τὴν θύραν καταστᾶσαν τοῦ πατρός, ἑνωθῆναι πρὸς αὐτόν. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ εὕρεσις, τὸ ἐντυχεῖν αὐτῷ, τὸ ἑνωθῆναι, τὸ μόνην μόνῳ συγγενέσθαι, τὸ τῆς αὐτοφανείας τυχεῖν, ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐνεργείας εἰς ἐκεῖνον ἁρπάσασαν ἑαυτήν. ὅτε καὶ τοὺς ἐπιστημονικοὺς λόγους μύθους ἡγήσεται συνοῦσα τῷ πατρί, καὶ συνεστιωμένη τῇ ἀληθείᾳ τοῦ ὄντος, καὶ ἐν αὐγῇ καθαρᾷ, καθαρῶς ὁλόκληρα καὶ ἀτρεμῆ φαντάσματα μυουμένη. τὸ μὲν οὖν εὑρεῖν, τοιόνδε τί ἐστιν οὐχ ἡ δοξαστικὴ εὕρεσις. ἀμφίβολος γὰρ αὕτη, καὶ οὐ πόρρω τῆς ἀλόγου ζωῆς, οὐδ' ἡ ἐπιστημονική. συλλογιστικὴ γὰρ αὕτη καὶ σύνθετος, καὶ οὐκ ἐφάπτεται τῆς τοῦ νοεροῦ δημιουργοῦ νοερᾶς οὐσίας. ἀλλ' ἡ κατὰ τὴν ἐπιβολὴν τὴν αὐτοπτικήν, καὶ τὴν ἐπαφὴν τοῦ νοητοῦ, καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν πρὸς τὸν δημιουργικὸν νοῦν. αὕτη γὰρ ἔργον ἂν προσρηθείη κυρίως, ἢ ὡς χαλεπὴ καὶ δυσέφικτος, μετὰ πᾶσαν τὴν διέξοδον τῆς ζωῆς ἀναφαινομένη ταῖς ψυχαῖς, ἢ ἆθλος ἀληθινὸς τῶν ψυχῶν. μετὰ γὰρ τὴν πλάνην τῆς γενέσεως καὶ τὴν κάθαρσιν, καὶ μετὰ τὸ τῆς ἐπιστήμης φῶς, ἀναλάμπει τὸ νοερὸν ἐνέργημα, καὶ ὁ ἐν ἡμῖν νοῦς, ὁρμίζων τὴν ψυχὴν ἐν τῷ πατρί, καὶ ἐνιδρύων αὐτὴν ἀχράντως ἐν ταῖς δημιουργικαῖς νοήσεσι, καὶ φῶς φωτὶ συνάπτων, οὐχ οἷον τὸ τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ τοῦδε κάλλιον καὶ νοερώτερον, καὶ ἑνοειδέστερον. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ πατρικὸς ὅρμος, καὶ εὕρεσις τοῦ πατρός, ἡ πρὸς αὐτὸν ἄχραντος ἕνωσις. τὸ δὲ, μηδὲ εὑρόντα δυνατὰ δυνατὸν εἶναι λέγειν, τάχα μὲν καὶ τὸ τῶν Πυθαγορείων ἔθος ἐνδεί-
μι. κνυται ἄν, οἳ τοὺς περὶ τῶν θείων λόγους ἀπορρήτους εἶχον, καὶ οὐ πρὸς πάντας διελέγοντο περὶ αὐτῶν. τὰ γὰρ τῶν πολλῶν ὄμματα καρτερεῖν πρὸς τὸ ἀληθὲς ἀφορῶντα, ἀδύνατόν φησιν ὁ Ἐλεάτης ξένος. τάχα δὲ καὶ τοῦτο λέγοι ἂν καὶ πολλῷ τοῦτο σεμνότερον. ὅτι τὸν εὑρόντα λέγειν ὡς εἶδε πρός τινας ἀδύνατον. οὐ γὰρ ἡ εὕρεσις λεγούσης τῆς ψυχῆς ἦν, ἀλλὰ μυούσης καὶ ἀπεστραμμένης πρὸς τὸ θεῖον φῶς. οὐ δὲ κινουμένης οἰκείαν κίνησιν, ἀλλὰ σιωπώσης τὴν ὁδηγὸν σιωπήν. ὅπου γὰρ οὐδὲ τὴν τῶν ἄλλων πραγμάτων οὐσίαν πέφυκεν, ἢ δι' ὀνόματος ἐρεῖν, ἢ διὰ ὁρικῆς ἀποδόσεως, ἢ δι' ἐπιστήμης, ἀλλὰ διὰ νοήσεως μόνης ὥς φησιν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτός, πῶς ἂν τὴν οὐσίαν τοῦ δημιουργοῦ δύναιτο τρόπον ἕτερον εὑρεῖν, ἢ νοερῶς; πῶς δ' ἂν οὕτως εὑροῦσα, δύναιτο διὰ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἐξαγγέλλαι τὸ ὀφθέν, καὶ εἰς ἄλλους ἐξενεγκεῖν; ἡ γὰρ ἐν συνθέσει φερομένη διέξοδος, ἀδυνατεῖ τὴν ἑνοειδῆ καὶ ἁπλῆν παριστάνειν φύσιν. τί οὖν φαίη τις ἄν; οὐχὶ καὶ πολλὰ καὶ περὶ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων θεῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς αὐτοῦ λέγομεν; περὶ αὐτῶν μὲν λέγομεν, αὐτὸ δὲ ἕκαστον οὐ λέγομεν, καὶ ἐπιστημονικῶς μέν, δυνάμεθα λέγειν, νοερῶς δὲ οὔ. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ εὑρεῖν. ὥσπερ εἴπομεν πρότερον. εἰ δὲ

ἡ εὕρεσις

ἡ εὕρεσις σιώπησίς ἐστι τῆς ψυχῆς, πῶς ἂν ἀρκέσειε τὸ εὑρεθὲν, οἷον ἐστὶν ὁ διὰ τοῦ σώματος ῥέων λόγος εἰς φῶς ἐξενεγκεῖν. φέρε οὖν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τούτοις ἑπόμενοι τῷ φωτὶ τῆς ἐπιστήμης, αὐτὸ τοῦτο ὃ λέγομεν θεασώμεθα, τίς ὁ δημιουργὸς οὗτος, καὶ ἐν ποίᾳ τάξει τέτακται τῶν ὄντων. ἄλλοι γὰρ αὖ τῶν πρεσβυτέρων, ἐπ' ἄλλας δόξας ἠνέχθησαν. Νουμήνιος μὲν γὰρ τρεῖς ἀνυμνήσας θεοὺς, πατέρα μὲν καλεῖ τὸν πρῶτον, ποιητὴν δὲ τὸν δεύτερον, ποίημα δὲ τὸν τρίτον. ὁ γὰρ κόσμος κατ' αὐτὸν, ὁ τρίτος ἐστὶ θεός, ὥς τε ὁ κατ' αὐτὸν δημιουργὸς, διττός ὅ, τε πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος θεός, τὸ δὲ δημιουργούμενον ὁ τρίτος. ἄμεινον γὰρ τοῦτο λέγειν, ὡς ἐκεῖνο φησὶν τραγῳδῶν, πάππον ἔγγονον ἀπόγονον. ὁ δὲ ταῦτα λέγων, πρῶτον μὲν οὐκ ὀρθῶς τἀγαθὸν συναριθμεῖ τοῖς δὲ τοῖς αἰτίοις. οὐ γὰρ πέφυκεν ἐκεῖνος ζεύγνυσθαί τισιν, οὐδὲ δευτέραν ἔχειν ἄλλου τάξιν. ὁ δὲ πατὴρ παρὰ τῷ Πλάτωνι δεύτερος τέτακται τοῦ ποιητοῦ. ἔτι δὲ τὸ πάσης ἐξῃρημένον σχέσεως, συντάττει τοῖς ὑπ' αὐτὸ καὶ μετ' αὐτό. δεῖ δὲ ταῦτα μὲν, ἀναπέμπειν ἐπὶ τὸ πρῶτον, ἐκείνου δὲ πᾶσαν ἀφαιρεῖν σχέσιν. οὐ δὲ τὸ πατρικὸν ἄρα τοῦ παντὸς ἐφαρμόσει τῷ πρώτῳ. ταῦτα γὰρ ἐν ταῖς μετ' αὐτὸ τάξεσιν ἀνεφάνη τῶν θεῶν. τρίτον δὲ ἐπὶ τούτοις τὸ διαιρεῖν τὸν πατέρα καὶ ποιητὴν, τοῦ Πλάτωνος ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀμφοτέροις τοῖς ὀνόμασιν ὑμνήσαντος οὐκ ὀρθόν. μία γὰρ ἡ θεία δημιουργία, καὶ εἷς ὁ ποιητὴς καὶ πατὴρ, πανταχοῦ τῷ Πλάτωνι παραδέδοται. καὶ τὸ διαιροῦν τῇ μέχρι αἰτίαν τοῖς ὀνόμασιν ἐφεπόμενον, ὅμοιον ὥσπερ εἴ τις τοῦ Πλάτωνος τὸ πᾶν οὐρανὸν καὶ κόσμον ἐπονομάζοντος, δύο τὰ δημιουργήματα ἔλεγε, τὸν μὲν οὐρανὸν, τὸν δὲ κόσμον. καθάπερ ἐνταῦθα, διττὸν φησὶν τὸ δημιουργικὸν, τὸ μὲν πατὴρ, τὸ δὲ ποιητής. Ἁρποκρατίωνα δὲ θαυμάσαιμ' ἂν εἰ καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ γε ἀρέσκοι, τοιαῦτα περὶ τοῦ δημιουργοῦ διαταττόμενος. ἕπεται γὰρ τῷ δὲ τῷ ἀνδρὶ, κατὰ τὴν τῶν τριῶν θεῶν παράδοσιν, καὶ καθόλου διττὸν ποιεῖ τὸν δημιουργὸν, ἀποκαλεῖ δὲ τὸν πρῶτον θεὸν, οὐρανὸν καὶ Κρόνον, τὸν δὲ δεύτερον, Δία καὶ Ζῆνα, τὸν δὲ τρίτον, οὐρανὸν καὶ κόσμον. πάλιν δὲ οὖν μεταβαλὼν τὸν πρῶτον, Δία προσαγορεύει, καὶ βασιλέα τοῦ νοητοῦ, τὸν δὲ δεύτερον, ἄρχοντα, καὶ ὁ αὐτὸς αὐτῷ γίγνεται Ζεὺς, Κρόνος, οὐρανός. πάντα γοῦν ταῦτά ἐστι τὸ πρῶτον. οὗ πάντα ὁ Παρμενίδης ἀφεῖλε πᾶν ὄνομα, καὶ πάντα λόγον, καὶ πᾶσαν σχέσιν. καὶ ἡμεῖς μὲν, οὐδὲ πατέρα τὸν πρῶτον ἀνεχόμεθα καλεῖν. ὁ δὲ, τὸ αὐτὸ, καὶ πατέρα καὶ ἔκγονον, καὶ ἀπόγονον ἀπέφηνεν. Ἀττικὸς δὲ ὁ τούτου διδάσκαλος, αὐτόθεν τὸν δημιουργὸν εἰς ταυτὸν ἄγει τἀγαθῷ, καίτοι, ἀγαθὸς μὲν καλεῖται παρὰ τῷ Πλάτωνι, τἀγαθὸν δὲ οὔ, καὶ νοῦς προσαγορεύεται, τἀγαθὸν δὲ αἴτιον πάσης οὐσίας, καὶ ἐπέκεινα τοῦ ὄντος ἐστὶν, ὡς ἐν Πολιτείᾳ μεμαθήκαμεν. τί δ' ἂν εἴποι καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος; ἢ γὰρ καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ ἐστι, καὶ ἔσται τι τἀγαθοῦ πρεσβύτερον, ἢ ἐν τῷ δημιουργῷ, καὶ ἔσται πολλὰ τὸ πρῶτον, ἢ μετὰ τὸν δημιουργὸν, καὶ τἀγαθὸν, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν, εἰς τὰ μετ' αὐτὸ ἐπιστραφήσεται, κἀκεῖνα νοήσει. μετὰ δὴ τούτους τοὺς ἄνδρας, Πλωτῖνος ὁ φιλόσοφος, διττὸν μὲν ὑποτίθεται τὸν δημιουργόν. τὸν μὲν ἐν τῷ νοητῷ, τὸν δὲ, τὸ ἡγεμονοῦν τοῦ παντός. λέγει δὲ ὀρθῶς. ἔστι γάρ πως καὶ ὁ νοῦς ὁ ἐγκόσμιος δημιουργὸς τοῦ παντός. καὶ ὅ γε Ἀριστοτέλης, τοῦτο γὰρ ἀπεφήνατο εἶναι τὸ πρῶτον, καὶ τοῦτον εἱμαρμένην ἀπεκάλεσεν, καὶ τῷ τοῦ Διὸς ὀνόματι προσεῖπεν. ἔστι δὲ αὖ καὶ ὁ ἐξῃρημένος πατὴρ καὶ ποιητὴς, ὃν ἐν τῷ νοητῷ τίθεται εἶναι, πᾶν τὸ μεταξὺ τοῦ τε ἑνὸς καὶ κόσμου νοητὸν καλῶν. ἐκεῖ γὰρ αὐτῷ καὶ ὁ ἀληθινὸς οὐρανός ἐστι, καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Κρόνου καὶ ὁ Διὸς νοῦς. οἷον, εἴ τις ἔλεγεν ἐν οὐρανῷ καὶ ἡ τοῦ Κρόνου σφαῖρα, καὶ ἡ τοῦ Διὸς καὶ ἡ τοῦ Ἄρεως. τὸ γὰρ ὅλον νοητὸν ἓν, πολλά ἐστι, καὶ εἷς νοῦς, πολλῶν νοητῶν περιληπτικός. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Πλωτῖνος φιλοσοφῶν. Ἀμέλιος δὲ τριττὸν ποιεῖ τὸν δημιουργὸν, καὶ νοῦς τρεῖς, βασιλέας τρεῖς, τὸν ὄντα, τὸν ἔχοντα, τὸν ὁρῶντα. διαφέρουσι δὲ οὗτοι, διότι ὁ μὲν πρῶτος νοῦς, ὄντως ἐστὶν ὅ ἐστιν. ὁ δὲ δεύτερος, ἔστι μὲν, τὸ ἐν αὐτῷ νοητὸν, ἔχει δὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ, καὶ μετέχει πάντως ἐκείνου, καὶ διὰ τοῦτο δεύτερος. ὁ δὲ τρίτος, ἔστι μὲν τὸ ἐν αὐτῷ καὶ οὗτος νοητόν. πᾶς γὰρ νοῦς, τῷ συζυγοῦντι νοητῷ, ὁ αὐτός ἐστιν. ἔχει δὲ τὸ ἐν τῷ δευτέρῳ, καὶ ὁρᾷ τὸ πρῶτον. ὅσῳ γὰρ πλείων ἡ ἀπόστασις, τοσοῦτο τὸ ἔχον ἀμυδρότερον. τούτους οὖν τοὺς τρεῖς νόας καὶ δημιουργοὺς ὑποτίθεται, καὶ τοὺς παρὰ τῷ Πλάτωνι τρεῖς βασιλέας, καὶ τοὺς παρ' Ὀρφεῖ τρεῖς, φάνητα καὶ οὐρανὸν καὶ Κρόνον. καὶ ὁ μάλιστα παρ' αὐτῷ δημιουργός, ὁ φάνης ἐστίν. ἄξιον οὖν ἐκεῖνα, καὶ πρὸς τοῦτον λέγειν, ὅτι πανταχοῦ ὁ Πλάτων ἀεὶ τοῦ πλήθους, ἐπὶ τὰς ἑνάδας ἀνατρέχειν εἴωθεν. ἀφ' ἧς καὶ ἡ ἐν τοῖς πολλοῖς παρελήλυθε τάξις. μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τοῦ Πλάτωνος κατ' αὐτὴν τὴν τῶν πραγμάτων τάξιν πρὸ τοῦ πλήθους ἡ ἐν ἀεί ἐστι. καὶ πᾶσα θεία τάξις ἀεὶ μονάδος ἄρχεται. δεῖ μὴ γὰρ ἐκ τριάδος προϊέναι τὸν ἀριθμὸν τὸν θεῖον. ἀλλὰ πρὸ τῆς τριάδος ἡ μονάς. ποῦ οὖν ἡ δημιουργικὴ μονάς, ἵνα ἀπ' αὐτῆς ἡ τριάς; πῶς δὲ καὶ ὁ κόσμος εἷς μὴ ὑφ' ἑνὸς αἰτίου δημιουργούμενος. δεῖ γὰρ πολλῷ πρότερον αὐτὸ τὸ αἴτιον ἡνῶσθαι, εἶναι μοναδικόν. ἵνα γένηται καὶ ὁ κόσμος μονογενής; ἔστωσαν οὖν καὶ οἱ δημιουργικοὶ τρεῖς. ἀλλὰ τίς ὁ πρὸ τῶν τριῶν εἷς; οὐδεμία γὰρ τῶν θείων τάξεων ἐκ πλήθους ἄρχεται. ἔτι δὲ εἰ τὸ παράδειγμα ἕν, καὶ ὁ κόσμος εἷς. πῶς οὐχὶ καὶ ὁ δημιουργὸς εἷς ἔσται πρὸ τῶν πολλῶν. βλέπων μὲν εἰς τὸ ἓν παράδειγμα, ποιῶν δὲ μονογενῆ τὸν κόσμον. οὐκ ἄρα ἀεὶ τριάδος ἄρχεσθαι δεῖ τὸν δημιουργικὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ἀεὶ μονάδος, μετὰ δὲ τὸν Ἀμέλιον ὁ Πορφύριος

οἰόμενος

οἰόμενος τῷ Πλωτίνῳ συνᾴδειν, τὴν μὲν ψυχὴν τὴν ὑπερκόσμιον, ἀποκαλεῖ δημιουργόν, τὸν δὲ νοῦν αὐτῆς πρὸς ὃν ἐπέστραπται, τὸ αὐτοζῷον ὡς εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ δημιουργοῦ κατὰ τοῦτον, ὃν ἐρωτᾶν ἄξιον. ἐν τίσι Πλωτῖνος τὴν ψυχὴν ποιεῖ δημιουργόν, πῶς δὲ καὶ τῷ Πλάτωνι τοῦτο σύμφωνον, ὡς θεὸν μὲν καὶ νοῦν συνεχῶς ἐπονομάζει τὸν δημιουργόν, ψυχὴν δὲ οὐδαμῶς. πῶς δὲ θεὸν ἀποκαλεῖ τὸν κόσμον; πῶς δὲ διὰ πάντων φοιτᾷ τῶν ἐγκοσμίων ψυχῆς; μὴ γὰρ οὐ πάντα μετέχει, τῆς δὲ δημιουργικῆς προνοίας πάντα μετείληχε. καὶ ἡ μὲν θεία ποίησις, νοῦν τε καὶ θεοὺς δύναται γεννᾶν, ἡ δὲ ψυχή, τῶν ὑπὲρ τὴν ψυχικὴν τάξιν, οὐδὲν παράγειν πέφυκεν. ἐῶ λέγειν ὅτι καὶ αὐτὸ τοῦτο τῆς πολλῆς ἐστι συστάσεως δεομένων, εἴ τινα ψυχὴν ὁ Πλάτων οἶδεν ἀμέθεκτον. ἀλλὰ δὴ μετὰ τοῦτον ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, πολλὰ μὲν ἀντιγράψας πρὸς τὴν Πορφυρίου δόξαν, καὶ ὡς Πλωτίνειον αὐτὴν οὖσαν καταβαλών, αὐτὸς δὲ τὴν ἑαυτοῦ παραδιδοὺς θεολογίαν, πάντα τὸν νοητὸν κόσμον, ἀποκαλεῖ δημιουργόν. ὥς γε ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον αὐτὸς τῷ Πλωτίνῳ συμφθεγγόμενος. λέγει γοῦν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν, οὕτω τὴν ὄντως αἰτίαν, καὶ τῶν γιγνομένων ἀρχήν, καὶ τὰ νοητὰ τοῦ κόσμου παραδείγματα, καλοῦμεν νοητὸν κόσμον, καὶ ὅσας αἰτίας προϋπάρχειν τιθέμεθα, τῶν ἐν τῇ φύσει πάντων. ταῦτα πάντα ὁ νῦν ζητούμενος θεὸς δημιουργὸς ἐν ἑνὶ συλλαβὼν ὑφ' ἑαυτὸν ἔχει. ταῦτα δὲ λέγων, εἰ μὲν τοῦτο σημαίνει, διὰ τῶν λεγομένων, ὅτι καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ, πάντα ἐστὶ δημιουργικῶς, καὶ τὸ ὂν αὐτό, καὶ ὁ νοητὸς κόσμος, ἑαυτῷ τε καὶ Ὀρφεῖ συμφωνήσει λέγοντι. πάντα γὰρ ἐν Ζηνὸς μεγάλῳ τάδε δώματι κεῖται, καὶ Ζηνὸς δ' ἐνὶ γαστέρι σύῤῥα πέφυκε. καὶ ὅσα τοιαῦτα. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ἕκαστον εἶναι τῶν θεῶν τὸ πᾶν, ἄλλον δὲ ἄλλως. τὸν μέν, δημιουργικῶς, τὸν δέ, συνοχικῶς. τὸν δέ, ἀτρέπτως, τὸν δέ, [illegible], τὸν δὲ ἄλλως κατὰ τὴν ἰδιότητα τὴν θείαν. εἰ δ' ὅτι πᾶν τὸ μεταξὺ πλάτος τοῦ τε κόσμου καὶ τοῦ ἑνός, ὁ δημιουργός ἐστι, τοῦτο ἤδη ἀπορίας ἄξιον. καὶ ἀπαντησόμεθα πρὸς τὸν λόγον, ἐξ ὧν ἡμᾶς αὐτὸν ἀνεδίδαξε. ποῦ γάρ εἰσιν οἱ πρὸ τοῦ Διὸς βασιλεῖς, οἱ πατέρες τοῦ Διός; ποῦ δὲ οἱ παρὰ Πλάτωνι βασιλεῖς, οὓς ὑπὲρ τὸν κόσμον αὐτὸς ἀξιοῖ τάττειν κατὰ τὸ ἕν; πῶς δὲ καὶ τὸ μὲν ἀεὶ ὂν αὐτὸ τὸ πρώτιστον ὂν ἐλέγομεν, τὸν δὲ δημιουργόν, πάντα τὸν νοητὸν διάκοσμον, ὅς ἐστι καὶ αὐτὸς ἀεὶ ὄν, ὡς καὶ τὸ αὐτοζῷον; μή ποτε γὰρ οὕτως ἀναγκασθησόμεθα λέγειν, τὸν δημιουργὸν μὴ εἶναι ἀεὶ ὄν; εἰ μὴ ἄρα ὡς καὶ τοῦτο περιειληφότα μετὰ τῶν ἄλλων ἀεὶ ὄντων. ὅτι δὲ καὶ αὐτὸς Ἰάμβλιχος, εἰ καὶ ἐν τούτοις ὁλοσχερέστερον, ἀλλ' ἐν ἄλλοις ἀκριβέστερον, τὴν δημιουργικὴν ἀνύμνησε τάξιν, ἐκεῖθεν ληπτέον. περὶ δὴ τῆς ἐν Τιμαίῳ τοῦ Διὸς δημιουργίας γράφων μετὰ τὰς νοητὰς τριάδας, καὶ τὰς τῶν νοερῶν θεῶν τρεῖς τριάδας ἐν τῇ νοερᾷ ἑβδομάδι, τὴν τρίτην ἐν τοῖς πράγμασιν ἀπονέμει τῷ δημιουργῷ τάξιν. τρεῖς γὰρ θεοὺς εἶναι τούτους καὶ παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις ὑμνουμένους. οἷ τοῦ μὲν ἑνὸς νοῦ φησί, καὶ τὰς μονάδας ὅλας ἐν ἑαυτῷ περιέχοντος, τὸ ἁπλοῦν καὶ ἀδιαίρετον, καὶ ἀγαθοειδές, καὶ μένον ἐν ἑαυτῷ καὶ συνηνωμένον, καὶ τοιαῦτα γνωρίσματα τῆς ὑπεροχῆς παραδεδώκασι. τοῦ δὲ μέσου, καὶ τὴν συμπλήρωσιν συνάγοντος τῶν τοιούτων, τὸ γόνιμον τῶν θεῶν, καὶ τὸ συναγωγὸν τῶν τριῶν, καὶ τὸ τῆς ἐνεργείας ἀποπληρωτικόν, καὶ τὸ τῆς θείας ζωῆς γεννητικόν, καὶ τὸ προϊὸν πάντῃ, καὶ τὸ ἀγαθουργὸν κάλλιστα δείγματα λέγουσι. τοῦ δὲ τρίτου καὶ δημιουργοῦντος τὰ ὅλα τὰς γονίμους προόδους, καὶ τὰς τῶν αἰτίων ὅλων ποιήσεις καὶ συνοχὰς τάς τε ἀφωρισμένας ὅλας τοῖς εἴδεσιν αἰτίας, καὶ τὰς προϊούσας πάσας δημιουργίας, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις τεκμήρια κάλλιστα αὐτὰ διδάσκουσι. τὴν μὲν Ἰαμβλίχου θεολογίαν ἀπὸ τούτων ἄξιον κρίνειν, ὁποία τίς ἐστι περὶ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἦν ὅλον τὸ ἀεὶ ὂν ὁ δημιουργός, εἴπερ τὸ μὲν ἀεὶ ὄν, ἤδη κατεδύσατο διὰ τῆς ὁρικῆς ἀποδόσεως. τὸν δὲ δημιουργὸν εὑρεῖν τι ἔργον εἶναί φησι, καὶ εὑρόντα εἰς ἅπαντας ἀδύνατον λέγειν. πῶς γὰρ ταῦτα ἀληθεύσει περὶ τοῦ ὁρικῶς ἀποδοθέντος, καὶ εἰς φῶς ἐξενεχθέντος πᾶσι τοῖς παροῦσι. Θεόδωρος δὲ μετὰ τοῦτον, τρεῖς μὲν Ἀμελίῳ συνεπόμενος εἶναί φησι δημιουργούς. τάττει δὲ αὐτοὺς οὐκ εὐθύς, μετὰ τὸ ἕν, ἀλλ' ἐπὶ τάδε τῶν νοητῶν τε καὶ νοερῶν θεῶν. ἀποκαλεῖ δέ, τὸ μὲν οὐσιῶδες νοῦν, τὸ δὲ νοερὰν οὐσίαν, τὸ δὲ πηγὴν ψυχῶν. καὶ τὸν μὲν ἀδιαίρετον, τὸν δὲ εἰς ὅλα διῃρημένον, τὸν δέ, καὶ τὴν εἰς τὰ καθέκαστα διαίρεσιν πεποιημένον. πάλιν οὖν καὶ πρὸς τοῦτον τὰ αὐτὰ ῥητέον, ἃ καὶ πρὸς τὸν γενναῖον Ἀμέλιον. τρεῖς μὲν εἶναι θεοὺς τούτων ὁμολογούντων ἡμῶν, ἢ τοὺς τούτοις ἀνάλογον. οὐ μέντοι καὶ τρεῖς δημιουργούς, ἀλλὰ τὸν μὲν νοητὴν τοῦ δημιουργοῦ, τὸν δὲ γεννητικὴν αὐτοῦ δύναμιν, τὸν δὲ ὄντως δημιουργικὸν νοῦν. ἐφιστάνειν δὲ χρὴ καὶ εἰ τὴν πηγὴν τῶν ψυχῶν, τρίτην τακτέον. τοῦ μέσου γὰρ ἡ δύναμις ὡς καὶ αὐτός πού φησιν, καὶ μερικῶς οὕτως ὀνομαστέον, ἀλλὰ μὴ καθολικώτερον πηγὴν ζωῆς. ἡ γὰρ πηγὴ τῶν ψυχῶν, μία τῶν ἐν αὐτῇ πηγῶν ἐστιν. ἐπεὶ καὶ τὸ ζῆν, οὐκ ἐν ψυχαῖς μόνον, οὐδὲ ἐν τοῖς ἐμψυχωμένοις, ἀλλ' ἔστι καὶ θεία ζωή, καὶ νοερὰ πρὸ τῆς ψυχικῆς, ἣν ἐκεῖθεν προϊέναι φασίν, ἄλλην κατ' ἄλλην ζωήν, ἀπὸ μεριζομένων ὀχετῶν. τὰ μὲν οὖν τῶν παλαιῶν ἐξηγητῶν περὶ τοῦ δημιουργοῦ δογμάτων τοιαῦτα ἅττα ἐστὶν ὡς συντόμως εἰπεῖν. ἃ δὲ καὶ τῷ ἡμετέρῳ καθηγεμόνι τεθεώρηται, φέρε συνελόντες ἀναγράψωμεν, ἃ καὶ μάλιστα στοχάζεσθαι τῆς τοῦ Πλάτωνος ἡγούμεθα διανοίας. ἔστι τοίνυν ὁ δημιουργὸς ὁ εἷς κατ' αὐτὸν ὁ τὸ πέρας τῶν νοερῶν θεῶν ἐπέχων μονάδων, καὶ τῶν τῆς ζωῆς πηγῶν, προϊέμενος δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ὅλην δημιουργίαν, καὶ προστησάμενος μερικωτέρους

μερικωτέρους τῶν ὅλων πατέρας, αὐτὸς δὲ ἀκίνητος ὢν, τῇ κορυφῇ τοῦ ὀλύμπου διαιωνίως ἱδρυμένος, καὶ διττῶν κοσμῶν βασιλεύων ὑπερουρανίων τε καὶ οὐρανίων, ἀρχὴν τε καὶ μέσα καὶ τέλη τῶν ὅλων περιέχων. πᾶς γὰρ δημιουργικῆς ἁπάσης διακοσμήσεως, τὸ μὲν, ἐστὶ τῶν ὅλων ὁλικῶς, τὸ δὲ τῶν ὅλων μερικῶς, τὸ δὲ τῶν μερῶν μερικῶς, τετραπλῆς δὲ τῆς δημιουργίας οὔσης, ἡ δημιουργικὴ μονὰς, εἰς ἑαυτὴν ἀνεδήσατο, τὴν ὁλικὴν τῶν ὅλων πρόνοιαν, ἐξήρτηται δὲ αὐτῆς ἡ δημιουργικὴ τριὰς, ὁλικῶς ἐπιτροπεύουσα τὰ μέρη καὶ τὴν τῆς τριάδος διῃρημένην δύναμιν. ὥσπερ αὖ καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῆς μερικῆς δημιουργίας ἡ μονὰς ἡγεῖται τῆς τριάδος, τῆς τὰ ὅλα μερικῶς, καὶ τῆς τὰ μέρη μερικῶς διακοσμούσης. τῆς δὲ τριάδος τὸ σύμπαν πλῆθος περιχορεῦον αὐτὴν καὶ διαιρούμενον περὶ αὐτὴν καὶ μεριζόμενον αὐτῆς τὰς ποιήσεις καὶ πληρούμενον ἀπ᾽ αὐτῆς. ὥσπερ οὖν τῶν πολλῶν δημιουργῶν ὁ εἷς. ἵνα πάντα ἀλλήλοις ἕπηται τό τε παράδειγμα, τῶν νοητῶν, ὁ εἷς νοητὸς δημιουργὸς, ὁ εἷς μονογενὴς κόσμος. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς εἴρηται, τὸ πέρας ἐστὶ τῶν νοερῶν, ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς, ἱδρυμένος μὲν, ἐν τῷ νοητῷ, δυνάμεως δὲ πλήρης ὢν, καθ᾽ ἣν παράγει τὰ ὅλα, πάντα δὲ ἐπιστρέφων εἰς ἑαυτόν. καὶ διὰ ταῦτα ὁ Τίμαιος νοῦν τε ἀποκαλεῖ, καὶ τῶν αἰτίων ἄριστον, καὶ πρὸς τὸ νοητὸν παράδειγμα φησὶν ὁρᾶν. ἵνα τοῦτο μὲν αὐτὸν χωρίσῃ τῶν πρώτων νοητῶν θεῶν. τὸ δὲ νοῦν λέγειν, τῶν νοητῶν καὶ νοερῶν διαστείλῃ, τὸ δὲ τῶν αἰτίων ἄριστον, πάντων ὑπεριδρύσῃ τῶν ἄλλων δημιουργῶν ὑπερκοσμίων. αἴτια γὰρ τὰ δημιουργικὰ, ἐπονομάζει, ὡς καὶ ἔμπροσθεν ἔλεγεν, πᾶν τὸ γιγνόμενον, ὑπ᾽ αἰτίας γίγνεται, καὶ ἐπήγαγεν ὅτου δὲ αὖ ὁ δημιουργὸς, καὶ τὰ ἑξῆς τούτων. νοερὸς οὖν ἐστι θεὸς, πάντων δημιουργῶν ἐξῃρημένος. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ὁ πρώτιστος ἐν τοῖς νοεροῖς, ἔμενεν ἂν μόνον ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει. τοῦτο γὰρ ἐξαίρετον ἐκείνου, εἰ δὲ ὁ δεύτερος, ζωῆς ἂν ἦν διαφερόντως αἴτιος. νῦν δὲ οὗτος, ψυχὴν μὲν γεννῶν, ἐνεργεῖ μετὰ τοῦ κρατῆρος, νοῦν δὲ, καθ᾽ ἑαυτόν. οὐκ ἄλλος ἄρα ἐστὶν, ἢ ὁ τρίτος τῶν νοερῶν πατέρων. τὸ γὰρ ἐξαίρετον ἔργον αὐτοῦ, τὸ νοοποιόν ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐ τὸ σωματουργόν. τὸ γὰρ σῶμα, οὐ μόνον, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἀνάγκης ποιεῖ δι᾽ αὐτοῦ τὸν νοῦν ποιῶν, οὐ δὲ τὸ ψυχοποιόν. τὴν γὰρ ψυχὴν μετὰ τοῦ κρατῆρος γεννᾷ, μόνος δὲ τὸν νοῦν, καὶ ὑφίστησι καὶ ἐφίστησι τῷ παντί. νοοποιὸς οὖν ὑπάρχων εἰκότως καὶ νοερὰν ἔχει τάξιν. διὸ δὴ καὶ ποιητὴς λέγεται παρὰ Πλάτωνι καὶ πατὴρ, καὶ οὔτε πατὴρ μόνον, οὔτε ποιητὴς μόνον, οὔτε αὖ πατὴρ καὶ ποιητής. εἰσὶ γὰρ ἄκρα μὲν ὁ πατὴρ καὶ ὁ ποιητής. ὁ μὲν, τὴν ἀκρότητα τῶν νοητῶν κατέχων καὶ πρὸ τῆς βασιλικῆς σειρᾶς. ὁ δὲ, τὸ πέρας ἔχων τῆς τάξεως. ὁ μὲν, τῆς πατρικῆς ὢν θεότητος μονὰς, ὁ δὲ, τὴν ποιητικὴν ἐν τῷ παντὶ κληρωσάμενος δύναμιν. μεταξὺ δὲ ἀμφοῖν ὅ τε ὁ πατὴρ ἅμα καὶ ποιητὴς, καὶ ὁ ποιητὴς ἅμα καὶ ὁ πατήρ. οὐ γὰρ ταυτὸν ἑκάτερον. ἀλλ᾽ οὗ μὲν τὸ πατρικὸν, οὗ δὲ τὸ ποιητικὸν ἐπικρατεῖ. κρεῖττον δὲ τοῦ ποιητικοῦ τὸ πατρικόν. διόπερ ἐν τοῖς μέσοις, εἰ καὶ ἄμφω καθ᾽ ἑκάτερον, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ πρότερος. ἔστι γὰρ πέρας τοῦ πατρικοῦ † βοθροῦ, καὶ ἡ πηγὴ τῶν νοερῶν. μᾶλλον δὲ ποιητὴς ὁ δεύτερος. ἔστι γὰρ μονὰς, τῆς ὅλης δημιουργίας. ὅθεν οἶμαι καὶ ἐκεῖνος μὲν καλεῖται μῆτις, αὐτὸς δὲ μητιέτης. καὶ ὁρᾶται μὲν ἐκεῖνος, ὁρᾷ δὲ οὗτος. καὶ καταπίνεται μὲν ἐκεῖνος, ἐμφορεῖται δὲ οὗτος τῆς ἐκείνου δυνάμεως. καὶ ὅπερ ἐκεῖνος ἐν τοῖς νοητοῖς, τοῦτο οὗτος ἐν τοῖς νοεροῖς. πέρας γὰρ ὁ μὲν τῶν νοητῶν, ὁ δὲ, τῶν νοερῶν θεῶν. Καὶ περὶ ἐκείνου μὲν, Ὀρφεὺς φησὶ ταῦτα. Πατὴρ ποίησε κατὰ σπέος ἠεροειδές. Περὶ τούτου δὲ ὁ Πλάτων, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων. καὶ ἐν τῷ πολιτικῷ τὴν τοῦ δημιουργοῦ καὶ πατρὸς ἀπομνημονεύων διδαχήν. ὅτι περὶ ἐκεῖνο μὲν, τὸ πατρικὸν μᾶλλον, παρὰ δὲ τούτῳ, τὸ δημιουργικόν. ἕκαστος δὲ τῶν θεῶν, ἀπὸ τῆς ἰδιότητος ὀνομάζεται, κἂν πάντων ᾖ περιεκτικός. καὶ ὁ μὲν, μόνον ποιητὴς, τῶν ἐγκοσμίων αἴτιος, ὁ δὲ ποιητὴς καὶ πατὴρ, τῶν ὑπερκοσμίων καὶ ἐγκοσμίων. ὁ δὲ πατὴρ καὶ ποιητὴς νοερῶν ὑπερκοσμίων, ἐγκοσμίων. ὁ δὲ, μόνον πατὴρ, νοητῶν, νοερῶν, ὑπερκοσμίων, ἐγκοσμίων. ὁ μὲν οὖν Πλάτων τοιοῦτον ὑποστησάμενος δημιουργὸν, ἄρρητον αὐτὸν καὶ ἀκατονόμαστον εἴασεν. ὡς ἐν τἀγαθοῦ μοίρᾳ προτεταγμένον τῶν ὅλων. ἔστι γὰρ ἐν πάσῃ τάξει θεῶν τὸ ἀνάλογον τῷ ἑνί. τοιοῦτον γοῦν ἡ ἐν ἑκάστῳ κόσμῳ μονάς. ὁ δέ γε Ὀρφεὺς, καὶ ὄνομα αὐτῷ προσήνεγκεν, ἅτε ἐκεῖθεν κινούμενος, ᾧ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐν ἄλλοις ἠκολούθησεν. ὁ γὰρ παρ᾽ αὐτῷ Ζεὺς, ὁ πρὸ τῶν τριῶν κρονιδῶν, οὗτός ἐστι τῶν ὅλων δημιουργός. μετὰ γοῦν τὴν κατάποσιν τοῦ φάνητος, αἱ ἰδέαι τῶν πάντων ἐν αὐτῷ πεφήνασιν ὥς φησιν ὁ θεολόγος. Τοὔνεκα σὺν τῷ παντὶ Διὸς πάλιν ἐντὸς ἐτύχθη Αἰθέρος εὐρείης, ἠδ᾽ οὐρανοῦ ἀγλαὸν ὕψος. Πόντου τ᾽ ἀτρυγέτου γαίης τ᾽ ἐρικυδέος εὐρή. Ὠκεανός τε μέγας, καὶ νείατα τάρταρα γαίης. Καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος, ἄλλα τε πάντα. Πάντες τ᾽ ἀθάνατοι μάκαρες θεοὶ ἠδὲ θέαιναι. Ὅσσα τ᾽ ἦν γεγαῶτα καὶ ὕστερον ὁππόσ᾽ ἔμελλεν Ἐγγένετο, Ζηνὸς δ᾽ ἐνὶ γαστέρι σύῤῥα πεφύκει Τῶν δὲ ἰδεῶν πλήρης ὢν, διὰ τούτων ἐν ἑαυτῷ τὰ ὅλα περιείληφε. ὡς καὶ τοῦτο ἐνδεικνύμενος ὁ θεολόγος ἐπήγαγε. Ζεὺς πρῶτος γένετο, Ζεὺς ὕστατος ἀργικέραυνος. Ζεὺς κεφαλὴ, Ζεὺς μέσσα, Διὸς τε πάντα τέτυκται. Ζεὺς πυθμὴν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος. Ζεὺς βασιλεὺς, Ζεὺς αὐτὸς ἁπάντων ἀρχιγένεθλος. Ἓν κράτος, εἷς δαίμων γένετο, μέγας ἀρχὸς ἁπάντων. Ἓν δὲ δέμας βασίλειον, ἐν ᾧ τάδε πάντα κυκλεῖται. Πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ γαῖα, καὶ αἰθὴρ, νύξ τε καὶ ἦμαρ. Τὰ τοίνυν ὅλα περιέχων ὁ Ζεὺς, καὶ πάντα μοναδικῶς

καὶ νοερῶς κατὰ τοὺς χρησμοὺς μετὰ τῆς νυκτὸς ὑφίστησι, καὶ πάντα τὰ ἐγκόσμια, θεῶν τε, καὶ τὰς μοίρας τοῦ παντός. λέγει γοῦν πρὸς αὐτὸν ἡ νὺξ ἐρωτήσαντα. Πῶς δέ μοι ἕν τε τὰ πάντ' ἔσται καὶ χωρὶς ἕκαστον. Αἰθέρι πάντα πέριξ ἀφάτῳ λαβὲ, τῷ δ' ἐνὶ μέσσῳ. Οὐρανὸν ἐν δέ τε γαῖαν ἀπείριτον, ἐν δὲ θάλασσαν. Ἐν δέ τε τείρεα πάντα τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται. Καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὑποθεμένη δημιουργημάτων ἐπάγει. Αὐτὰρ ἐπὴν δεσμὸν κρατερὸν περὶ πᾶσι τανύσῃς. δεσμὸς πάντως κρατερὸς καὶ ἀδιάλυτος, ὁ ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ. δεσμοῖς γάρ φησι καὶ ὁ Πλάτων ἐμψύχοις δεθέντα ζῷα γεννηθῆναι, σειρὴν χρυσείην ἐξ αἰθέρος ἀρτήσαντα σφαίρας χρυσῆς, Ὁμηρικῶς τῶν θείων πράξεων ὑπὸ τῶν ἐγκοσμίων κεκλημμένων. ἃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ζηλώσας φησὶ, τὸν δημιουργὸν μὲν νοῦν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι θέντα δημιουργεῖσθαι τὸ πᾶν, καὶ αὐτὸ νέους ὑποστῆσαι θεοὺς, δι' ὧν καὶ ἐκόσμησε τὰ μέρη τοῦ παντός. εἰ τοίνυν ὁ Ζεὺς οὗτός ἐστιν ὁ τὸ ἓν κράτος ἔχων, ὁ τὸν Φάνητα καταπιὼν, ἐν ᾧ πρώτως αἱ νοηταὶ τῶν ὅλων αἰτίαι, ὁ πάντα παράγων κατὰ τὰς ὑποθήκας τῆς νυκτὸς ὁ τοῖς θεοῖς τὰς ἐξουσίας παραδιδοὺς, τοῖς τε ἄλλοις καὶ τοῖς τρισὶ Κρονίδαις, οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ κόσμου παντὸς εἷς καὶ ὅλος δημιουργὸς, τετάρτην ἔχων ἐν τοῖς βασιλεῦσι τάξιν. ὡς καὶ τοῦτο ἀποδέδεικται τῷ ἡμετέρῳ καθηγεμόνι δαιμονίως ἐν ταῖς Ὀρφικαῖς συνουσίαις. καὶ σύστοιχος ὢν οὐρανῷ καὶ Φάνητι, διὸ καὶ ποιητής ἐστι καὶ πατὴρ, καὶ ὁλικῶς ἑκάτερον. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ ὁ Πλάτων, ταύτας ἔχει τὰς ἐννοίας περὶ τοῦ μεγίστου Διὸς, διδάσκει ἐν Κρατύλῳ μὲν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων, ζωῆς αὐτὸν αἴτιον καὶ χορηγὸν πᾶσιν ἀποφαινόμενος. δι' ὃν γὰρ τὸ ζῆν ὑπάρχει πᾶσι, τοῦτον αὖ δία καὶ ζῆνα παρ' ἡμῶν ἐπονομάζεσθαι. ἐν δὲ τῷ Γοργίᾳ συντάττων τε αὐτὸν τοῖς Κρονίδαις, καὶ ἐξαίρων ἀπ' αὐτῶν, ἵνα καὶ πρὸ τῶν τριῶν ᾖ, καὶ μετέχηται ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὸν νόμον αὐτῷ ἐγκαθιδρύων ὥσπερ καὶ Ὀρφεύς. κατὰ γὰρ τὰς ὑποθήκας τῆς νυκτὸς, καὶ παρ' ἐκείνῳ πάρεδρον ποιεῖται τὸν νόμον αὐτῷ συγκαθιδρύων, ὥσπερ καὶ Ὀρφεύς. κατὰ γὰρ τὰς ὑποθήκας τῆς νυκτὸς, καὶ παρ' ἐκείνου πάρεδρον ποιεῖται τὸν νόμον. ἔτι δὲ τὴν δίκην ὅλην ὀπαδὸν αὐτοῦ τιθέμενος ἐν νόμοις, ὥσπερ καὶ ὁ θεολόγος. ἐν δὲ τῷ Φιλήβῳ, βασιλικὴν μὲν ψυχὴν, βασιλικὸν δὲ νοῦν κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον ἐν τῷ Διῒ προϋπάρχειν ἀποφαινόμενος. οἷς καὶ νῦν ἀκολούθως, νοῦν τε αὐτὸν καὶ ψυχὴν ὑφιστάντα παραδίδωσι, καὶ τοὺς εἱμαρμένους νόμους ἐκφαίνοντα, καὶ πάσας τὰς τάξεις τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ ζῷα ὑφιστάντα πάντα, μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων, τὰ μὲν, παρ' αὐτοῦ μόνου γινόμενα, τὰ δὲ, διὰ μέσων τῶν οὐρανίων θεῶν. ἐπεὶ καὶ ἐν Πολιτικῷ τὸν Δία καλεῖ δημιουργὸν καὶ πατέρα τοῦ παντὸς, ὥσπερ καὶ ἐν τούτοις αὐτὸς περὶ αὐτοῦ φησιν. ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων. καὶ τὴν νῦν οὖσαν διακόσμησιν τοῦ κόσμου φησὶν εἶναι ἐπὶ Διὸς, καὶ τὸν κόσμον καθ' εἱμαρμένην κινεῖσθαι. ζῶν οὖν ὁ κόσμος τὴν ἐπὶ Διὸς ζωὴν, δημιουργὸν ἔχει καὶ πατέρα τὸν Δία τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς. εἰ δὲ δημιουργοῦντα παράγει τὸν δημιουργὸν, ἀτεχνῶς καὶ τοῦτο Δίιόν ἐστι. καὶ γὰρ ἐν Μίνωϊ διὰ τοῦτο σοφιστὴν αὐτὸν προσηγόρευσεν, ὡς παντοίων λόγων πληροῦντα τοὺς μετ' αὐτὸν θεούς. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ θεῖος ποιητὴς ἀπ' ἄκρας αὐτὸν τῆς τοῦ Ὀλύμπου κορυφῆς δημιουργοῦντα παραδιδούς. Κέκλυτέ μευ πάντες τε θεοὶ, πᾶσαί τε θέαιναι. Καὶ τὰς διπλᾶς συστοιχίας ἐπιστρέφοντα πρὸς ἑαυτόν. ὃς καὶ διὰ πάσης ποιήσεως ὕπατον κρειόντων καὶ πατέρα ἀνδρῶν καὶ θεῶν αὐτὸν ἀνυμνεῖ, καὶ πᾶσιν εὐφημεῖ τοῖς δημιουργικοῖς νοήμασιν. ὅτι τοίνυν σύμπασαν τὴν ἑλληνικὴν θεολογίαν ἀπεφήναμεν, τῷ Διῒ τὴν ὅλην δημιουργίαν ἀπονέμουσαν, τί χρὴ περὶ τῆς λέξεως τῆς ῥήσεως τοῦ Πλάτωνος ἐννοεῖν; ἢ ὅτι ποιητὴς αὐτῷ καὶ πατὴρ ὁ αὐτὸς ἀνυμνεῖται θεὸς ὁ βασιλεὺς Ζεύς, καὶ οὔτε πατὴρ μόνον, οὔτε πατὴρ καὶ ποιητής. Ὁ μὲν γὰρ πατήρ ἐστι μονὰς, ὥς οἱ Πυθαγόρειοί φασιν, δεκὰς δὲ αὕτη τῶν θείων ἡ τάξις. Εἰς τ' ἂν ἵκηται προϊὼν ὁ θεῖος ἀριθμὸς, μονάδος ἐκ κευθμῶνος. πανδεχέαν πρέσβειραν ὅρον περὶ πᾶσι τιθεῖσαν. Ἄτροπον, ἀκαμάτην δεκάδα, κλείουσί μιν ἁγνήν. Μετὰ τὴν πατρικὴν ἄρα μονάδα, καὶ τὴν πατρικὴν ἅμα καὶ ποιητικὴν τετράδα προελήλυθεν, ἡ δημιουργικὴ δεκάς. ἄτροπος μὲν οὖσα, διότι συνέχει αὐτὴν θεότης ἀτρέπτως, ὅρον δὲ τιθεῖσα πᾶσιν, ὡς τάξεως μὲν τοῖς ἀτάκτοις χορηγὸς, κοσμήσεως δὲ τοῖς ἀκόσμοις, καὶ νοῦν ἐλλάμπουσα ταῖς ψυχαῖς, ἅτε νοῦς οὖσα ὁλικῶς, ψυχὴν δὲ σώματι, ὡς τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἔχουσά τε καὶ περιέχουσα, καὶ τὰ ὄντως πρῶτά τε μέσα καὶ ἔσχατα γεννῶσα, ὡς τὸ ὂν τὸ δημιουργικὸν ἐν ἑαυτῇ προειληφυῖα. καὶ μὴν καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Πρωταγόρᾳ γεγραμμένων πάρεστι συλλογίζεσθαι, τὴν τοῦ δημιουργοῦ τάξιν, ἥτις ἐστίν. ὁ γὰρ Ζεὺς καὶ ἐν ἐκείνοις τῆς ὅλης πολιτικῆς αἴτιος γίνεται, καὶ τῶν κατ' οὐσίαν ταῖς ψυχαῖς ἐνεσπαρμένων λόγων. τοῦτο δέ ἐστι τὸ τὴν ὅλην δημιουργίαν ἀναδήσασθαι, καὶ ταῖς ἀτρέπτοις ἑαυτοῦ δυνάμεσι τὰ πάντα συνέχειν. ὥσπερ γὰρ ὁ θεολόγος περὶ αὐτὸν ἵστησι τὴν κουρητικὴν τάξιν, οὕτω δὴ καὶ ὁ Πλάτων φύλακας φοβεροὺς εἶναί φησι περὶ αὐτόν. καὶ ὡς ἐκεῖνος ἐπὶ τῆς τοῦ Ὀλύμπου κορυφῆς αὐτὸν ἱδρύει, οὕτω καὶ οὗτος τὴν ἀκρόπολιν αὐτὴν ἔχει αὐτοῦ, ἐν ᾗ διαιωνίως ἱδρυμένος, διὰ τῶν μέσων τάξεων κοσμεῖ τὰ πάντα. τίς μὲν οὖν ὁ δημιουργός ἐστι καὶ ὅτι νοῦς θεῖος τῆς ὅλης ποιήσεως αἴτιος, εἰρήσθω διὰ τούτων. καὶ ὅπως ὑπό τε Ὀρφέως καὶ Πλάτωνος, ὁ αὐτὸς ἀνυμνεῖται δημιουργὸς Ζεύς. ἀπὸ τούτων ὑπομνήσθω, πότερον δὲ πηγαῖον ἐροῦμεν τοῦτον εἶναι, ἢ ἀρχικόν, ἢ τινὸς ἄλλης τάξεως τῶν δημιουργικῶν, ἄξιον μὴ σιγῇ παρελθεῖν. δοκεῖ μὲν οὖν ὅσα τῷ τρίτῳ τῶν ἀρ-

χικῶν

χικῶν ὁ θεουργὸς ἀνατίθησι, ταῦτα καὶ οὗτος τῷ κόσμῳ διδόναι καὶ δημιουργεῖν μὲν τὸν οὐρανόν, κυρτῷ σχήματι περικλείσας, πηγνύναι δὲ πολὺν ὅμιλον ἀστέρων ἀπλανῶν, ζώων δὲ πλανωμένων ὑφιστάνειν ἑπτάδα, καὶ γῆν ἐν μέσῳ τιθέναι. ὕδωρ δ' ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς, καὶ ἀέρα ἄνωθεν τούτων. οὐ μὴν ἀλλ' εἴπερ ἀκριβῶς σκοποῦμεν, τὸ μὲν τρίτον τῶν κοσμικῶν ἀρχῶν εὑρίσκοντες, εἰς τὰ κατὰ μέρος διαιροῦντα, τὸ πᾶν, τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὰ ὅλα καὶ κινήσεως αἴτιον δημιουργικὸν ἀνυμνουμένον, τὸν δὲ πρῶτον θελήματι μόνῳ τὰ πάντα κατασκευάσαντα, καὶ καθ' ἕνωσιν ὑφιστάντα τὸν ὅλον κόσμον. τοῦτον δὲ τὸν ὑπὸ τοῦ Τιμαίου λεγόμενον, δημιουργόν, καὶ τῷ βουλεσθαι τὰ πάντα παράγοντα, καὶ τὴν εἰς ὅλα τομὴν παρεχόμενον τῷ παντί, καὶ τὴν εἰς τὰ μέρη τὰ συμπληροῦντα τὰς ὁλότητας πάσας. οὐ γὰρ μόνον ὅλον ἐξ ὅλων ποιεῖ τὸ πᾶν, ἀλλὰ καὶ ἑκάστης ὁλότητος τὰ πλήθη. διὰ ταῦτα πάντα, τῆς τριάδος τῶν ἀρχικῶν πατέρων αὐτὸν ἐπέκεινα λέγειν ἀξιοῦμεν, καὶ μίαν πηγαίαν αἰτίαν, καὶ τοῦτον ἐκεῖνον ἐν τῇ πηγαίᾳ ψυχῇ, τὰ λόγια παραδιδόασι τὰ πλήθη τῶν ἰδεῶν ἐκριζοῦντα, καὶ ἐκ νοῦ καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ὑφιστάντα κόσμον, καὶ τὰς ἡμετέρας γεννῶντα ψυχὰς καὶ εἰς γένεσιν πέμποντα. περὶ οὗ καὶ ταῦτα φησίν, ἃ καὶ ὁ Τίμαιος. † κατέθετο γὰρ νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ ἐνίματι δὲ ἡμᾶς ἐγκατέθηκε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε. τοῦτο δὲ τὸ θαῦμα παρὰ τοῖς Ἕλλησι περὶ τοῦ παρ' αὐτοῖς δημιουργοῦ τεθρυλλαυμένον. εἰ δὲ ταῦτα ὁμοφύλως λέγεται τῷ Τιμαίῳ καὶ τοῖς λογίοις, πηγαῖός ἐστιν οὗτος δημιουργός φαῖεν ἂν οἱ ἐκ τῆς θεοπαραδότου θεολογίας ὁρμώμενοι κατὰ τὰς ἰδέας καὶ αὐτὸς δημιουργῶν τὸν ὅλον κόσμον, καὶ ὡς ἕνα, καὶ ὡς πολλούς, καὶ ὡς καθόλου διῃρημένον, καὶ ὡς κατὰ μέρη καὶ εἷς, ὑπό τε Πλάτωνος καὶ Ὀρφέως, καὶ τῶν λογίων ποιητὴς καὶ πατὴρ ὑμνεῖται τοῦ παντός, πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε. γεννῶν μὲν τὰ πλήθη τῶν θεῶν, ψυχὰς δὲ πέμπων εἰς γενέσεις ἀνδρῶν. ὡς καὶ τοῦτό φησιν ὁ Τίμαιος. καὶ γὰρ εἰ ἄριστός ἐστι τῶν αἰτίων, ὡς αὐτός φησι, τίς μηχανὴ τάττειν αὐτὸν ἐν ταῖς δευτέραις τάξεσιν τῶν δημιουργῶν. τὸ γὰρ ἄριστον ἐν δημιουργοῖς, ὑπεροχῆς ἐστι σημαντικόν, ἀκρότατος ἐν τῇ σειρᾷ τῇ δημιουργικῇ. πάσης δὲ σειρᾶς, τὸ ἀκρότατον πηγαῖόν ἐστιν, ὥστε ἀνάγκη πηγαῖον εἶναι τοῦτον τὸν δημιουργόν. ἀλλ' οὐκ ἀρχικὸν τῶν ἀρχῶν δευτέρων οὐσῶν πανταχοῦ τῆς οἰκείας πηγῆς. διὸ καὶ τοὺς ἐγκοσμίους θεοὺς αὐτὸς ἀποτελεῖ δημιουργούς, ὡς πηγή τις ὢν δημιουργική. πολλῶν δὲ ὄντων πηγαίων δημιουργῶν, ποῦ χοροῦ τοῦτον τάξομεν, μείζονος δεῖται ἐπιβλέψεως. τοσοῦτον δ' οὖν ἀπὸ τῶν εἰρημένων δῆλον ἐν ποίᾳ τάξει θεῶν αὐτὸν δεῖ ζητεῖν. ἀφ' ὧν δῆλον λοιπὸν καὶ τίνα τρόπον εὑρεῖν τε ἔργον αὐτόν, καὶ εὑρόντα εἰς ἅπαντας λέγειν. καὶ ὅπως ποιητής ἐστι καὶ πατήρ, καὶ τί τὸ ποιητικὸν καὶ οὐχ ὥς ἔνιοί φασιν, τὸ μὲν τῶν ἀψύχων ποιητικόν, τὸ δέ, τῶν ἐμψύχων πατρικόν. πάντων γὰρ ὁ αὐτός ἐστι καὶ πατήρ. καὶ γὰρ τῶν ἔργων λέγεται πατήρ, ὡς ἐν τῇ δημηγορίᾳ φησί, ἀλλ' ὡς καὶ τῆς ἑνώσεως καὶ τῆς οὐσίας αἴτιος ὢν καὶ τῆς ὑποστάσεως, καὶ τῆς προνοίας τῶν ἀεὶ πάντων χορηγός.

Τὸ δ' αὖ πάλιν ἐπισκεπτέον περὶ αὐτοῦ πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων ὁ τεκταινόμενος αὐτὸν ἀπειργάζετο, πότερον πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, ἢ πρὸς τὸ γεγονός. •• Εἰπὼν τί τὸ εἶδος τοῦ κοσμικοῦ συστήματος, ὅτι γεννητόν, τὸ πῶς γεννητὸν τὸ ὡς αἰσθητόν. χρόνου γὰρ οὐδεμίαν πεποίηται μνείαν, ὅτι μηδὲ ὑφέστηκε πω χρόνος, καὶ τί τὸ δημιουργικὸν αἴτιον. ὅτι τὸ ποιητικόν, ἅμα καὶ πατρικόν. τοῦτο δέ ἐστι νοερὸν ἀμέθεκτον ὁλικόν, νῦν τὸ τρίτον μέτεισι νῦν, τὸ παράδειγμα τοῦ παντὸς ἐπιζητῶν ὁποῖόν ἐστι, πότερον γεννητόν, ἢ αἰώνιον. κατεῖδε γὰρ ὅτι πᾶς δημιουργός, ἢ ἔξωθεν λαμβάνει τὸ παράδειγμα, ὧν δημιουργεῖ, ἢ αὐτὸς αὐτῷ τίκτει ἀφ' ἑαυτοῦ. ὥσπερ καὶ τῶν ἐνταῦθα δημιουργῶν, οἱ μέν, ἄλλα μιμήσασθαι ἀκριβῶς δύνανται, οἱ δέ, αὐτοὶ δύναμιν ἀναπλαστικὸν ἔχουσι μορφωμάτων θαυμαστῶν ἔργων πρὸς τὰς χεῖρας, ὡς ὁ πρῶτος τὴν ναῦν ποιήσας, ἐν ἑαυτῷ τὸ παράδειγμα τῆς νεὼς ἀναπλάσας φανταστικῶς. ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο συνεῖδεν, ὅτι πᾶν τὸ τεταγμένως ποιοῦν, σκοπὸν ἔχει καὶ μέτρον τοῦ ποιήματος. εἰ γὰρ μή, καὶ ἐν τῷ ποιεῖν πλανήσεται. καὶ ἐὰν εἰς τὸ τέλος ἔλθῃ, οὐκ εἴσεται. πόθεν γὰρ εἰ τοῦτο τὸ τέλος ἐστίν, εἴσεται, μήποτε γὰρ ἐλλείπει τι ἢ πλεονάζει, καὶ δεῖ ἀφελεῖν, ἢ προσθεῖναι. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὰ σώματα ἀλόγως ποιεῖ καὶ ἀνοήτως, ὅτι οὐδὲ ἐν ἔχει μέτρον, οὐδὲ αἰτίαν τοῦ ποιουμένου. δεῖ γὰρ ἄχρι τοσούτου θερμανθῆναι τὸ φάρμακον. ἀλλ' ἐὰν μὴ παρῇ τέχνη καὶ νοῦς ἰατρικός, ἀφορίζων τὸ μέτρον τῷ πυρὶ τῆς ἐνεργείας, πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τὸ πῦρ, καὶ φθείρει τὸ ὅλον, ὃ συντελεῖν ἔμελλε πρὸς τὴν γένεσιν. οὐ γὰρ ἔχει τοῦ γιγνομένου τὸ εἶδος. πᾶν ἄρα τὸ ποιοῦν, ἔχειν δεῖ τοῦ ποιουμένου τὸν λόγον, εἰ μέλλοι τεταγμένως ποιήσειν. ταῦτ' οὖν κατιδὼν ὁ Πλάτων, ἅμα τὸ ποιητικὴν αἰτίαν ἀπολιπεῖν, ἔθετο καὶ παράδειγμα τοῦ παντός, ὥσπερ καὶ Ἀριστοτέλης, τῷ τὸ παράδειγμα ἀνελεῖν, συνανεῖλε καὶ τὸ ποιοῦν. θέμενος δ' οὖν ὁ Πλάτων εἶναι παράδειγμα, ζητεῖ διὰ τούτων, ὁποῖον τὸ παράδειγμα. καὶ τοῖς εἰρημένοις ἀνωτέρω διορισμοῖς χρώμενος, δι' ἐκείνων τῶν ὑποθέσεων τῶν τριῶν εὑρίσκει τὸ ζητούμενον. καὶ πῶς μὲν αὐτὸς ποιήσεται τὴν εὕρεσιν, καὶ διὰ οἵας ἀποδείξεως, θεασόμεθα μικρὸν ὕστερον. ἡμῖν δὲ πρῶτον αὐτὸ τοῦτο λεκτέον, ὅτι κατά τι παράδειγμα γέγονεν ὁ κόσμος, ἔπειτα, τί ποτέ ἐστι τοῦτο, καὶ ἐν ποίᾳ τάξει τῶν ὄντων ζητητέον. εἰ μὲν ἀόριστός ἐστι καὶ ἄσκοπος ἡ δημιουργία τῶν ὅλων οὐκ ἔστι παραδειγματικὸν αἴτιον τοῦ παντός, εἰ δὲ τοῦτο μὲν οὐδὲ

νοεῖν θέμις, ὁ δὲ δημιουργὸς εἰδὼς ἃ ποιεῖ, καὶ ἁπλῶς οὕτω προάγει τὴν κοσμοποιΐαν, εἰσὶν αἰτίαι τῶν γιγνομένων ἐν αὐτῷ, καὶ ταύτας τὰς αἰτίας ἀναγκαῖον ἤτοι πρώτως ἔχειν αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἀρχῶν εἰς αὐτὸν καθήκειν. δεύτερος δ' αὖ λεγόμενος, ἔστι περὶ τοῦ κόσμου τὸ παραδειγματικὸν αἴτιον. ἔτι δέ, ἐπειδὴ ὁ νοῦς ἐστιν ὁ δημιουργός, εἰ μὲν αὐτῷ ὅμοιον εἶναι ποιεῖ, ὁμοιότατον αὐτῷ ποιεῖ. τοῦτο δέ ἐστιν εἰκόνα ἑαυτοῦ ποιεῖν. εἰ δὲ βουλευόμενος ποιεῖ, πάντη μὲν καὶ πάντως ἀνάξιον τοῦτο τῆς δημιουργικῆς αἰτίας. εἰ δ' οὖν καὶ τοῦτο παραδέξαιτό τις, ἀλλ' ἐκεῖνό γε ἕπεται, προϋπάρχειν ἐν ἑαυτῷ τὸ τοῦ δημιουργήματος εἶδος. πᾶς γὰρ ὁ βουλευόμενος προείληφεν ἐν ἑαυτῷ τὸ παράδειγμα, περὶ οὗ βουλεύεται. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δι' ἄλλων ἀποδείκνυται πολλῶν. ἔτι δεῖ τὸ παράδειγμα τοῦ κόσμου προϋφεστάναι, καὶ μάλιστα τῆς δημιουργικῆς αἰτίας προϋποκειμένης. ἢ γὰρ ἀγνοεῖν ἀναγκαῖον τὸν δημιουργοῦντα τὴν τοῦ δημιουργουμένου τάξιν, νοερὸν ὄν, ἢ γιγνώσκειν. ἀλλ' εἰ μὲν ἀγνοεῖ, πῶς προνοήσει; πῶς δὲ τάξει τὸ πᾶν; εἰ δὲ γινώσκει, πῶς οὐ περιέξει τὸ γιγνόμενον τῇ αὐτοῦ νοήσει κατὰ μίαν αἰτίαν; ἐκεῖνο δὲ ἤδη τοῦτο θεατέον, τί τὸ παράδειγμα τοῦτο, καὶ ποίας τάξεως τῶν ὄντων. ἄλλοι γὰρ ἄλλως ἔθεντο τῶν παλαιοτέρων. ὁ μὲν γὰρ θεῖος Ἰάμβλιχος αὐτὸ τὸ ὅπερ ὄν, ὃ δὴ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτόν ἐστιν, ἀφωρίζετο τὸ παράδειγμα τοῦ παντός. τὸ μὲν ἕν, ἐπέκεινα τοῦ παραδείγματος τιθέμενος, τὸ δὲ ὅπερ ὄν, αὐτῷ σύνδρομον ἀποφαίνων, ἑκάτερον δὲ νοήσει περιληπτὸν ἀποκαλῶν. ὁ δέ γε φιλόσοφος Πορφύριος, τὴν μὲν ψυχήν, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται, δημιουργὸν ὑποθέμενος τὴν ἀμέθεκτον, τὸ δὲ παράδειγμα τὸν νοῦν, ἐν ταῖς ὑφειμέναις τάξεσι, τὰ ἐν ταῖς πρεσβυτέραις ὁρῶν. ὁ μὲν γὰρ Πλάτων νοῦν δημιουργὸν εἰπών, τὸ παράδειγμα νοητὸν ἐπωνόμασεν. ὁ δὲ ἐξηγητὴς οὗτος, ψυχὴν δημιουργὸν λαβών, νοῦν τὸ παράδειγμα κέκληκε. τρίτος δὲ ὁ θαυμαστὸς Θεόδωρος, τὴν δημιουργικὴν τριάδα διαιρούμενος, καὶ ἐν ἑκάστῃ μονάδι, πρῶτον καὶ μέσον καὶ τελευταῖον ὁρῶν, τὸ ἔσχατον ἀφ' ἑκάστης, αὐτοζῷον προσηγόρευσεν, καὶ οὕτως ἔφατο τὸν νοῦν εἰς τὸ αὐτοζῷον ὁρᾶν. εἰς γὰρ τὸ οὐσιῶδες ζῷον αὐτὸν ἀνηρτῆσθαι προσεχῶς. ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο ὁ οὐσιώδης δημιουργός, οὐχὶ πρὸς τὸ αὐτοζῷον ἀποβλέπων δημιουργεῖ, ἢ οὐ πολλὰ τὰ παραδειγματικὰ αἴτια, ἢ οὐ πᾶς δημιουργὸς κατά τι παράδειγμα τὴν οἰκείαν προβέβληται ποίησιν, ἵνα μὴ τὸ ποιοῦν εἰς τὰ μεθ' ἑαυτὸ βλέπον ποιῇ, καὶ οὕτω τὸ τῆς μερικῆς ψυχῆς ὑπομένον λανθάνει πάθος. ὁ δέ γε ἡμέτερος καθηγεμών, κατὰ τὴν ἔνθεον ἑαυτοῦ νόησιν καὶ τόδε τῆς προσηκούσης διαίτης ἠξίωσεν. ἐπεὶ γὰρ τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν αὐτὸν τὸν δημιουργὸν ἐποίησαν ἔχοντα τὰ παραδείγματα τῶν ὅλων, ὡς Πλωτῖνος, οἱ δέ, οὐκ αὐτόν, πρὸ αὐτοῦ μέν, ὡς ὁ Πορφύριος, μετὰ αὐτὸν δέ, ὡς ὁ Λογγῖνος, ὃν ἠρώτα πότερον ὁ δημιουργὸς εὐθὺς μετὰ τὸ ἕν ἐστιν, ἢ καὶ ἄλλαι τάξεις εἰσὶ νοηταὶ μεταξὺ τοῦ τε δημιουργοῦ καὶ τοῦ ἑνός. εἰ μὲν γὰρ μετὰ τὸ ἓν ὁ δημιουργός, ἄτοπον τὸ σύμπαν εἶναι τῶν νοητῶν πλῆθος, μετὰ τὸ ἀπλήθυντον. δεῖ γὰρ τῷ ὄντι ἑνὶ προσεχῶν ἀριθμῶν ἢ πρόοδος ἢ ἤδη τὸν ὅλον ἀριθμὸν καὶ τὸ ὅλον πλῆθος. εἰ δὲ καὶ ἄλλαι μεταξὺ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ δημιουργοῦ τάξεις εἰσί, πότερον ἐν αὐτῷ πρώτως τὸ παράδειγμα τοῦ παντός, ἢ καὶ μετ' αὐτόν, ἢ πρὸ αὐτοῦ ζητητέον. εἰ μὲν γὰρ ἐν αὐτῷ πρώτως, πᾶν τὸ νοητὸν πλῆθος, ἐν ἑαυτῷ θήσομεν. τὸ γὰρ τῶν νοουμένων κάλλιστον τὸ παράδειγμά ἐστιν, ὥστε πάλιν ἔσται νοητὸς καὶ οὐ νοερός, ὃ μικρὸν πρότερον ἀπεδείκνυμεν, καίτοι τὸ παράδειγμα μόνας ἰδέας ἔχει τέτταρας, αὐτὸς δὲ καὶ τὰς ἔτι μερικωτέρας ἐκείνων, ἡλίου σελήνης ἑκάστου τῶν ἀϊδίων. εἰ δὲ μετ' αὐτόν, ἤδη τὸ χεῖρον ἐστραμμένος ἔσται, καὶ τὸ ἀτιμότερον, ὃ μηδενὶ τοῦ θείου ὑπάρξαι θέμις. ὥστε πρὸ τοῦ δημιουργοῦ τὸ παράδειγμά ἐστιν. ἀλλ' εἰ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, πότερον ὁρᾶται ὑπ' αὐτοῦ ἢ οὐχ ὁρᾶται; τὸ μὲν οὖν μὴ ὁρᾶσθαι λέγειν, καὶ τοῦ Πλάτωνός ἐστιν ἀνήκοον, καὶ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως. ἄτοπον γάρ, τὴν μὲν ἡμετέραν ψυχὴν ὁρᾶν ἐκεῖνο, καὶ περὶ αὐτοῦ λέγειν, νοῦν δὲ καὶ τὸν ὅλον, νοῦν μὴ ὁρᾶν. εἰ δὲ ὁρᾷ τὸ νοητὸν ὁ δημιουργός, πότερον εἰς ἑαυτὸν ἐστραμμένος ὁρᾷ, ἢ ἔξω μόνον ἑαυτοῦ. ἀλλ' εἰ μὲν ἔξω μόνον ἑαυτοῦ, εἴδωλα ὁρᾷ τοῦ ὄντος, καὶ ἕξει αἴσθησιν ἀντὶ νοήσεως. εἰ δὲ εἰς ἑαυτόν, ἔσται καὶ ἐν αὐτῷ τὸ νοούμενον. ὥστε καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, τὸ παράδειγμά ἐστι, καὶ ἐν αὐτῷ. νοητῶς μὲν πρὸ αὐτοῦ, νοερῶς δὲ ἐν αὐτῷ. δοκεῖ δὲ καὶ τὰ τοῦ Πλάτωνος ῥήματα, ποτὲ μέν, ἕτερον αὐτοῦ ποιεῖν τὸ παράδειγμα, ποτέ, ταὐτόν. ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ τό, ᾗπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας τῷ ὅ ἐστι ζῷον, ὅσαι τε καὶ οἷαι καθορᾷ, τοσαύτας διενοήθη καὶ τόδε τὸ πᾶν σχεῖν, ὡς ἕτερον τοῦ παραδείγματος τὸν δημιουργὸν ἤδη τὸ αὐτοζῷον ἀνατείνεσθαί φησι· καὶ αὖ ὅταν φησί, τίνι τῶν ζῴων αὐτὸν εἰς ὁμοιότητα ὁ συνιστὰς συνέστησε. τῶν μὲν ἐν μέρους εἴδει πεφυκότων, μηδενὶ καταξιώσωμεν. οὗ δ' ἐστὶ τἆλλα ζῷα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόρια, τούτῳ πάντων ὁμοιότατον αὐτὸν εἶναι τιθῶμεν. καὶ γὰρ ἐν τούτοις διορίζει τὸ συνιστὰν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος. ὅταν γε μὴν πάλιν διαῤῥήδην λέγῃ, τὸ ἀγαθὸς ἦν, ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος, τούτου δὲ ἐκτὸς ὤν, πάντα ὅτι μάλιστα ἠβουλήθη γενέσθαι παραπλήσια αὐτῷ, δηλοῦν φαίνεται τὴν τοῦ δημιουργοῦ πρὸς τὸ παράδειγμα ταὐτότητα. ὥστε καὶ ὁ Πλάτων, ἔστι μὲν ὅπῃ ταὐτόν, ἔστι δὲ καὶ ὅπῃ φησὶν ἕτερον, καὶ τούτοιν ἑκάτερον εἰκότως. νοητῶς μὲν γάρ εἰσιν ἰδέαι πρὸ τῆς δημιουργίας, τέτταρες ἰδεῶν μονάδες, πρόεισι δὲ καὶ εἰς τὸν δημιουργὸν ἡ εἰδικὴ τάξις, καί ἐστι μία τῶν ἐν αὐτῷ μονάδων ὁ τῶν ἰδεῶν ὅλος ἀριθμός. ταῦ-

τα δὲ

τα δὲ ἐν Ὀρφικοῖς ἐνδεικνύμενος, καταπίνεσθαι τὸν νοητὸν θεὸν ἔφατο παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων. καὶ ὁ μὲν Πλάτων, βλέπειν εἰς τὸ παράδειγμα, τὸν δημιουργὸν ὑπέθετο τὴν νόησιν διὰ τῆς ὁράσεως ἐνδεικνύμενος. ὁ δὲ θεολόγος καὶ οἷον ἐπιπηδᾶν αὐτὸν τῷ νοητῷ καὶ καταπίνειν ὡς ὁ μῦθος ἔφησεν. ἔστι γὰρ ἀρχὴ διαρρήδην τὰ τοῦ καθηγεμόνος λέγειν, ὁ παρὰ τῷ Ὀρφεῖ πρωτόγονος θεός, κατὰ τὸ πέρας τῶν νοητῶν ἱδρυμένος, παρὰ τῷ Πλάτωνι τῷ αὐτοζώῳ. διὸ καὶ αἰώνιόν ἐστι καὶ τῶν νοουμένων κάλλιστον, καὶ τοῦτό ἐστιν ἐν νοητοῖς, ὅπερ ὁ Ζεὺς ἐν νοεροῖς. πέρας δὲ ἑκάτερος τῶνδε τῶν τάξεων. καὶ ὁ μέν, τῶν παραδειγματικῶν αἰτίων τὸ πρώτιστον, ὁ δέ, τῶν δημιουργικῶν, τὸ μοναδικώτατον. διὸ καὶ ἑνοῦται πρὸς ἐκεῖνον ὁ Ζεὺς διὰ μέσης τῆς Νυκτός, καὶ πληρωθεὶς ἐκεῖθεν γίγνεται κόσμος νοητός, ὡς ἐν νοεροῖς. Ὡς τότε πρωτογόνοιο χανὼν μένος Ἠρικεπαίου Τῶν πάντων δέμας εἶχεν ἐνὶ γαστέρι κοίλῃ Μῖξε δ' ἑοῖς μελέεσσι θεοῦ δύναμίν τε καὶ ἀλκήν Τοὔνεκα σὺν τῷ παρὰ Διὸς πάλιν ἐντὸς ἐτύχθη. Εἰκότως ἄρα καὶ νῦν ὁ Πλάτων εἰς τὸ παράδειγμα βλέποντά φησι δημιουργεῖν αὐτόν, ἵνα τῷ νοεῖν ἐκεῖνο πάντα γενόμενος, τὸν αἰσθητὴν ὑποστήσηται κόσμον. τὸ μὲν γὰρ ἦν νοητῶς πᾶν, αὐτὸς δὲ νοερῶς πᾶν, ὁ δὲ κόσμος αἰσθητὸς πᾶν. διὸ καὶ ὁ θεολόγος φησίν.

Πάντα τάδε κρύψας, αὖθις φάος ἐς πολυγηθὲς Μέλλεν ἀπὸ κραδίης προφέρειν πάλι θέσκελα ῥέζων. Ὅτι μὲν οὖν πρὸς παράδειγμα γέγονεν ὁ κόσμος, καὶ τί τοῦτό ἐστι, καὶ πῶς μὲν ὑπὲρ τὸν δημιουργικὸν νοῦν, πῶς δὲ ἐν αὐτῷ, διὰ τούτων καταφανές. ἀποροῦσι δέ τινες, ὅπως ὁ Πλάτων ἠρώτησεν εἴτε πρὸς τὸ γενητὸν δεδημιούργηται ὁ κόσμος, εἴτε πρὸς τὸ νοητόν. οὐδὲ γάρ ἐστιν ἄλλο τι γενητόν, ἵνα πρὸς αὐτὸ δημιουργῆται τὸ πᾶν. εἰ μὲν οὖν περὶ Σωκράτους, ἢ ἄλλου τῶν μερικῶν ἦν ὁ λόγος εἶχε χώραν ἡ ἐρώτησις. ἐπειδὴ δὲ περὶ τοῦ παντὸς ἡ ζήτησις, μήποτε ἀδιάκριτον ᾖ τὸ πρὸς γιγνόμενον ὑποστῆσαι τὸ πᾶν. τί γὰρ ἄλλο γιγνόμενόν ἐστιν, ἢ τὸ πᾶν; λύομεν δὴ τὴν ἀπορίαν ταύτην ἀναμνησθέντες τῶν πολλάκις εἰρημένων, ὅτι καὶ τὴν ψυχὴν γιγνόμενον ὁ Πλάτων καλεῖ, καθὸ τοῦ χρόνου μετέλαχεν. ἀπορεῖ δὲ ὁ λόγος, τί παράδειγμα τοῦ παντός, πότερον ψυχὴ ἢ νοῦς, ἢ νοητόν. ταῦτα γάρ ἐστι τὰ μόνως αἰώνια. καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησεν, εἴτε πρὸς γιγνόμενον, εἴτε πρὸς αἰώνιον ὁ κόσμος γέγονεν. λεγέσθω μὲν οὖν ὡς τισιν ἔδοξε καὶ οὕτως, μήποτε δὲ τελεώτερον κατ' ἄλλην ἔφοδον ἀπαντᾶν δυνατὸν πρὸς τὴν ἀπορίαν ᾗ, καὶ δῆλον ἔσται τὸ πρὸ τοῦ κόσμου πλημμελές, ὅπως οὐ δεῖ λέγειν ὡς Ἀττικὸς καὶ Πλούταρχος ᾠήθησαν ἀγένητον. εἰ γὰρ μηδὲν ἦν πρὶν οὐρανὸς γένηται γενητόν, γελοῖον ἦν ζητεῖν, εἰ πρὸς ἀεὶ ὂν ἢ γενητὸν ὁ κόσμος γεγένηται. ἀλλὰ μὴν τοῦτο ζητεῖ νῦν. ἦν ἄρα καὶ πρὸ τοῦ κόσμου τι γενητόν. καὶ ἐπειδὴ οὐ τὸ ἀεὶ ὄν, οὐδὲ ἡ χώρα. τρία δὲ ἦν, καὶ πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, ὄν, καὶ χώρα, καὶ γένεσις, δῆλον ὅτι τοιοῦτον ἦν ἐκεῖνο τὸ θρυλλούμενον τὸ πλημμελές. γιγνόμενον οὖν, οὐ τὸ πᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον, ὥσπερ εἴπομεν καὶ πρότερόν ἐστιν. ἔχων οὖν ὁ κόσμος τοῦτο μὲν τὸ πλημμελὲς ὡς ὕλην, τὸ δὲ νοητὸν ὡς κρεῖττον προϋπάρχον, πότερον ὁμοιοῦται πρὸς τὸ ἐν ἑαυτῷ ὑλικόν, ἢ πρὸς τὸ κατ' οὐσίαν θειότερον. μέσος γὰρ ὢν ἀμφοῖν θατέρῳ τῶν ἄκρων ἐξ ἀνάγκης ὡμοίωται. ὑπόκειται γὰρ ὁ δημιουργὸς κἀκεῖνο παραλαβὼν καὶ τὸ αὐτοζῷον ὁρῶν, ὥστε εἰκότως ζητεῖ ποτέρῳ τὸ πᾶν ὁμοιοῖ, τὸ ὅπερ ἔλαβεν, ἢ τὸ ὃ καθορᾷ. τούτοις οὖν ἀκόλουθον καὶ τὸ ἑξῆς. ὅτι καλὸν ὄν, πρὸς τὸ νοητὸν ἀπείκασται, καὶ οὐ πρὸς τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον. τὸ γὰρ πρὸς τοῦτο εἰκασμένον, τοῦτο αἰσχρόν. ἤδη δέ τινες τῶν ἐξηγητῶν λέγουσιν, οὐ περὶ τοῦ δημιουργοῦ τὸν Πλάτωνα ζητεῖν πρὸς ὁποῖον ἐποίησε τῶν παραδειγμάτων, ἀλλὰ περὶ ἡμῶν λέγειν τῶν εἰδότων. ὅτι τὰ παραδείγματα διττά, πρὸς πότερον τὸ πᾶν γεγονέναι φήσομεν, καὶ ἔχει τρόπον τινὰ καὶ τοῦτο λόγον. ἡμᾶς γὰρ εἶναι τοὺς εἰς ἄμφω βλέποντας, ἀλλ' οὐ τὸν δημιουργόν. οὐ γὰρ θέμις αὐτὸν πρὸς τὸ χεῖρον βλέπειν, ἡμᾶς δὲ ὁρῶντες, τά τε πρὸ αὐτοῦ, καὶ τὰ μετ' αὐτόν, ἑαυτοὺς ἐπανερωτῶμεν, ἐν τίσιν αὐτῶν τὸ παράδειγμα τιθέναι προσήκει. ἄλλοι δέ φασιν ὅτι τῆς τελείας ἕνεκα διαιρέσεως, προὔτεινε καὶ τὸ γενητόν, ἵνα μὴ προαρπάζειν δοκῇ τὸ ζητούμενον, ὅτι ἀΐδιον τὸ παράδειγμα τὸ κοσμικόν. ὑποθέμενος γὰρ τὸ γενητόν, ἔδειξεν ἄτοπόν τι ἑπόμενον. οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι ἐπεὶ τῶν αἰσθητῶν, τὰ μέν ἐστι παρὰ φύσιν, τὰ δέ, κατὰ φύσιν. τούτων δὲ τὰ μὲν εἰκόνας ἔχει τινῶν γενητῶν, τὰ δέ, γενητῶν ἐστιν ὁμοιώματα, βουλόμενος ἀποδεῖξαι τὸν κόσμον πρὸς ἀΐδιον γεγονότα παράδειγμα, τῶν ἄλλων πεποίηται τὴν ἀναίρεσιν, διὰ τοῦ κάλλιστον εἶναι τὸ πᾶν. οὔτε γὰρ παρὰ φύσιν εἶναι τὸ κάλλιστον, οὔτε ἀπὸ γενητῆς οὐσίας παραδειγματικῆς. οὐ γὰρ κάλλιστον τὸ ἐκ ταύτης. διότι δὲ ὅλως καλόν, οὐ παρὰ φύσιν. ἡ μὲν οὖν λύσις τῆς ἀπορίας, τοιάδε τίς ἐστιν. ἄξιον δέ, καὶ τὴν τῶν ὀνομάτων ἀκρίβειαν τῶν λογισμῶν συνελεῖν. τὸ μὲν γὰρ πάλιν καὶ τὸ ἐπισκεπτέον, τὴν τάξιν ἐνδείκνυται τοῦ προβλήματος. ὅτι τοῖς περὶ αὐτοῦ συνεχές ἐστι, καὶ ἐπ' ἐκείνοις τοῖς σκέμμασι τοῦτο πρόεισιν ἑξῆς. τὸ δὲ περὶ αὐτοῦ πάντα τὰ ζητήματα συνάγει πρὸς τὴν μίαν περὶ τοῦ κόσμου θεωρίαν. καὶ γὰρ ὁ περὶ τοῦ δημιουργοῦ λόγος, καὶ ὁ τοῦ παραδείγματος, τῆς τοῦ παντὸς ἕνεκα θεωρίας παραλαμβάνεται, τὸ δὲ πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων, δείκνυσιν ὡς ἄκρα, καὶ ὡς ἀλλήλων ἕτερα, τὸ νοητὸν καὶ τὸ γενητόν. τὸ μέν, ἐν τοῖς πρωτίστοις τῶν ὄντων, τὸ δέ, ἐν τοῖς ἐσχάτοις. τὸ δὲ, ὁ τεκταινόμενος τὴν εἰδοποιίαν δείκνυσι τῆ

ἀπὸ τοῦ αἰτίου καθήκουσαν, καὶ τὴν δημιουργικὴν τέχνην τὴν εἰς τὸν κόσμον προϊοῦσαν. ὡς γάρ φησιν ὁ θεολόγος, οἱ πρῶτοι τεκτονόχειρες τῷ δὴ τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις, ἐδίδαξαν πάσας τὰς ἐγκοσμίους ποιήσεις. Οἳ Ζηνὶ βροντήν τε πόρον, τεῦξάν τε κεραυνόν. Πρῶτοι τεκτονόχειρες, ἰδ' Ἥφαιστον καὶ Ἀ-
„ θηνᾶν. Δαίδαλα πάντ' ἐδίδαξαν, ὅσ' οὐρανὸς ἐντὸς ἔεργε. Τούτοις οὖν καὶ ὁ Πλάτων ἑπόμενος, τῷ τεκτηνάμενος καὶ τῷ ἐτεκτήνατο χρήσαιτο συνεχῶς ἐπὶ τῆς δημιουργικῆς ποιήσεως. τὸ δὲ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, τὸ αἰώνιον παράδειγμα τοῦ παντός, ὃ δὴ πρῶτόν ἐστι τῶν αἰωνίων ἐν τῷ πέρατι τῶν πρωτίστων νοητῶν ἱδρυμένον. τὸ δὲ αὖ γεγονός, τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον. σύνθετον γάρ ἐστι καὶ τοῦτο καὶ πολυμιγές, καὶ ἑτεροκίνητον, ἃ δὴ στοιχεῖά ἐστι τῆς γενητῆς φύσεως. οὐκ ἄρα φασὶν ἐκεῖνο μὲν ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον, ὁ δὲ κόσμος γενητὸς καὶ φθαρτός, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο γεγονὸς ὡς ἑτεροκίνητον καὶ συμμιγές. σαφῶς γὰρ ὁ Πλάτων περὶ τῆς οὐρανοῦ γενέσεως ἐρεῖ ταῦτα εἶναι, χώραν, καὶ γένεσιν, καὶ τὸ ὄν, δηλαδὴ, γένεσιν λέγων τὸ πλημμελές. καὶ τοῦτο οὖν γένεσις, καὶ ὁ κόσμος ἀγένητος κατὰ τὴν χρονικὴν γένεσιν. ταῦτα γοῦν ἐστι τῷ τε Πλάτωνι συμφωνότερα καὶ ταῖς
„ κατὰ φύσιν ἡμῶν καὶ ἀδιαστρόφοις περὶ τοῦ παντὸς ὑπολήψεσιν. Εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὁ κόσμος ὅδε,
„ ὅ,τε δημιουργὸς ἀγαθός, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀΐδιον ἔβλεπεν, εἰ δὲ, ὃ μηδ' εἰπεῖν τινὶ θέμις, πρὸς γεγονός.

Πρῶτον τὴν λογικὴν ἔφοδον τοῦ Πλάτωνος κατανοήσωμεν, ὅπως ἀποδεικτικῶς προελήλυθεν. ἐκ μὲν γὰρ τῶν ὑποθέσεων εἶχε διττὰ ταῦτα ἀξιώματα κείμενα, τὸ πρὸς τὸ ἀΐδιον παράδειγμα γεγονὸς καλόν. τὸ πρὸς γενητὸν γεγονός, οὐ καλόν. τούτοις δὲ ἀντιστρέφοντά ἐστι, τὸ καλὸν πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα γέγονε, τὸ μὴ καλόν, οὐ πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα. ἐὰν γὰρ τῷ ἀντικειμένῳ τοῦ ἡγουμένου ἕπηται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἑπομένου, ταῦτά τε ἀντιστρέφει πρὸς ἄλληλα, καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς δείκνυται διὰ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον ἀπαγωγῆς. εἰ γὰρ τὸ καλὸν πρὸς γενητὸν ἂν γεγονός, τὸ δὲ πρὸς γενητὸν γεγονός, οὐ καλόν, διὰ θάτερον τῶν ἀξιωμάτων, ἔσται τὸ καλὸν τὸ δὲ πρὸς αὐτὸ καλόν, καλὸν ἔσται τὸ μὴ καλόν. διατί οὖν μὴ αὐτόθεν ἐν ταῖς ὑποθέσεσι ταῦτα παρέλαβε τὰ ἀξιώματα. τὸ καλὸν πρὸς ἀΐδιον γέγονεν, τὸ μὴ καλόν, οὐ πρὸς ἀΐδιον, ἀλλὰ ἐκεῖνα οἷς ταῦτα ἀντιστρέφει, καίτοι μέλλων εἰς τὴν ἀπόδειξιν τούτοις χρῆσθαι, καὶ οὐκ ἐκείνοις; λεκτέον ὅτι ἐκεῖνα μέν, ἀπὸ τῶν αἰτίων ἀρχόμενα ταῖς ὑποθέσεσιν ἐστὶν οἰκειότερα, ταῦτα δὲ ἀπὸ τῶν αἰτιατῶν τοῖς μετὰ τὰς ὑποθέσεις. ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ τὸ πρὸς ἀΐδιον γεγονὸς καλὸν μέν ἐστιν, ἀπὸ τῆς αἰτίας ἄρχεται, τελευτᾷ δὲ εἰς τὸ αἰτιατόν. ὅταν δὲ ἀνάπαλιν, τὸ καλὸν πρὸς ἀΐδιον γέγονεν προηγούμενον ποιεῖ τὸ καλόν, ἑπομένην δὲ ποιεῖ τὴν αἰτίαν. ἵνα οὖν ἀρχαῖς προσήκοντα λαμβάνῃ καὶ αἰτίαις ἐν ταῖς ὑποθέσεσιν ἐκεῖνο ἔλαβεν, ἀντέστρεψε δὲ ἐν ταῖς ἀποδείξεσι τὸ προσῆκον τοῖς δεικνυμένοις ἐκλεγόμενος. τέτταρα δὴ ταῦτα ἀξιώματα θέμενος, διορίζεται περὶ τοῦ παντὸς εἰκότως, ἤτοι καλός ἐστιν ὁ κόσμος, ἢ οὐ καλός. ἀλλ' εἰ μὲν καλός, πρὸς τὸ ἀΐδιον γέγονεν, εἰ δὲ μὴ καλός, πρὸς τὸ γενητόν. ἀλλὰ μὴν ὅτι καλὸς ὁ κόσμος, ἐκ τῆς αἰσθήσεως δῆλον. πρὸς τὸ ἀΐδιον ἄρα γέγονεν. ἐπειδὴ δὲ τῷ κόσμῳ τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἐφήκει διὰ μέσης τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, ἐν τῷ ἡγουμένῳ πρὸς τῷ καλὸν εἶναι τὸν κόσμον, ἔλαβεν ὅτι ὁ δημιουργὸς ἀγαθός. πᾶς γὰρ δημιουργὸς ἀγαθός, κρατεῖ τῆς οἰκείας ὕλης, καὶ τὸ εἶδος ἐπιτίθησιν, ὃ βούλεται τοῖς ὑποκειμένοις. καὶ πολλῷ πλέον ὁ ὅλος δημιουργός, ὃς καὶ αὐτὴν ὑφίστησι τὴν ὑποκειμένην φύσιν. ὥσπερ καὶ ἄλλοι λόγοι φασίν, καὶ οὗτος ὑφίστησιν ὡς αὖ ἄεργος εἴη, πρὸς τὸ δέξασθαι τὸν κόσμον ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀπ' αὐτοῦ δημιουργίαν. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο προσέθηκεν ἐν τῷ δευτέρῳ συνημμένῳ, τὸ ἀντικείμενον ἀπεσιώπησεν. ἦν μὲν γὰρ καὶ ἡ περὶ τὸν κόσμον δυσφημία χαλεπή, κάλλιστον ὄντα καὶ θεὸν εὐδαίμονα, χαλεπωτέρα δὲ ἡ περὶ τὸν δημιουργόν. διὸ καὶ τὴν θέμιν προεστήσατο τοῦ λόγου, τὴν συνάγουσαν ἐπὶ τὸν δημιουργόν, καὶ αὐτοὺς τοὺς θεούς, καὶ οὐκ ἐῶσαν ἀποστάσθαι τῆς ἀγαθότητος τοῦ πατρός. ἵνα δὴ καὶ αὐτὸς διὰ τῆς θέμιδος μηδὲν πλημμελὲς μηδὲ δύσφημον εἰς τὸν δημιουργὸν ἀναπέμψῃ τῶν ὅλων. τούτων δὴ τῶν συνημμένων τοιούτων ὄντων, τῶν ἐκ διαζευκτικοῦ τὴν ἀρχὴν λαβόντων,
„ κατίδωμεν, ὁποῖα ἄττα ὁ Πλάτων ἐπήνεγκεν ἑξῆς. Παντὶ δὴ σαφὲς ὅτι πρὸς τὸ ἀΐδιον, ὁ μὲν γὰρ
„ κάλλιστος τῶν γεγονότων, ὁ δὲ, ἄριστος τῶν αἰτίων. οὕτω δὴ γεγενημένος πρὸς τὸ λόγῳ καὶ φρονήσει
„ ληπτόν, καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον δεδημιούργηται. Διὰ δὴ τούτων, πρῶτον μέν, τὸ συμπέρασμα προύλαβεν, ὥσπερ εἴωθεν ἀπὸ νοῦ τὰς ἀρχὰς τῶν ἀποδείξεων ποιούμενος, ἔπειτα ὑπόμνησιν προσήγαγε τῆς προσλήψεως, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τὸ λῆγον ἐπήνεγκεν. τὸ μὲν γὰρ παντὶ δὴ σαφές, ὅτι πρὸς τὸ ἀΐδιον συμπέρασμά ἐστι. τὸ δὲ ὁ μὲν, γὰρ κάλλιστος τῶν γεγονότων, ὁ δὲ, ἄριστος τῶν αἰτίων, ἀπόδοσις τῆς προσλήψεως, ὡς δηλοῖ καὶ ὁ αἰτιώδης σύνδεσμος. τὸ δὲ λοιπόν, ἡ ἐπιφορὰ τοῦ λόγου παντός. ἡ μὲν οὖν λογικὴ διάταξις, τοιαύτη. πάλιν δὲ ἐπὶ τὴν τῶν πραγμάτων θεωρίαν μεταβάντες, κατίδωμεν πρῶτον, δι' ἥν τινα αἰτίαν, τό,τε καλὸν εἰς τὸ κάλλιστον μετέβαλε, καὶ τὸ ἀγαθὸν εἰς τὸ ἄριστον, ἔπειτα πῶς ταῦτα ἀληθῆ, καὶ ποίαν ἔχει πρὸς ἄλληλα τάξιν. ὅτι μὲν οὖν τὸ καλὸν δημιούργημα, πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα δεδημιούργηται, πρόδηλον, καὶ εἴρηται πρότερον. πόθεν γὰρ αὐτῷ τὸ καλόν, ἢ ἐκ τῆς ἐκείνου μιμήσεως; εἰ δὲ τοῦτο τὸ κάλλιστον, οὐ πρὸς τὸ ἀΐδιον ἁπλῶς, ἀλλ' εἰ χρὴ φάναι πρὸς τὸ

τῶν

τῶν ἀϊδίων ἀϊδιώτατον ὁμοίωται. πᾶσα γὰρ εἰκών, ἐναργέστερον μετέχουσα τοῦ εἴδους, καθαρωτέρου παραδείγματός ἐστιν εἰκών. καὶ ὥσπερ τῶν ἐκ τῆς τελεστικῆς ἀγαλμάτων, τὰ μὲν, ἀμυδροτέρας τυχόντα τῆς τοῦ θείου παρουσίας, δευτέρων ἀπολαύει καὶ τρίτων τῶν θείων δυνάμεων, τὰ δὲ ἐναργέστερα, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πρωτίστων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκροτάτων μετέχει ποιήσεων, τὸν αὐτὸν δήπου τρόπον, καὶ ὁ τοῦ κόσμου τελεσιουργὸς θεὸς, κάλλιστον αὐτὸν ἀπειργάζετο, ὡς εἰκόνα τοῦ πρωτίστου τῶν αἰωνίων. ἐκεῖθεν γὰρ τὸ κάλλιστον, καὶ τὸ κάλλιστον εἰς τὴν πρὸς ἐκεῖνο διὰ τῆς ἑαυτοῦ καλλονῆς ὁμοίωσιν ἀνατέταται. πάλιν τοίνυν εἰ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον ἀγαθόν ἐστι, πρὸς τὸ ἀΐδιον ἐπέβλεπεν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ γενητόν. ἵνα μὴ πρὸς τὸ χεῖρον ἀποβλέπων ὃ μὴ θέμις εἰπεῖν, ἀποπέσῃ τῆς ἀγαθότητος. εἰ δὲ τοῦτο τὸ μὴ μόνον ἀγαθὸν αἴτιον ἀλλὰ καὶ ἄριστον ἐν τοῖς αἰτίοις, πρὸς τὸ ἀϊδιώτατον ἔβλεπεν. ὅσῳ γὰρ τὸ ὁρῶν θειότερον, τοσοῦτον τὸ ὁρώμενον ὑψηλότερον. οὐκ ἂν γὰρ τὸ αὐτὸ θεωροῖτο, ὑπό τε κρείττονος καὶ χείρονος. τοῦτ' οὖν ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, καὶ διὰ τούτων ἐκεῖνο λεληθότως παραμυθούμενος. ὅτι τὸ παράδειγμα τοῦ παντὸς, οὐ τῶν πολλῶν ἐστιν ἀϊδίων, ἀλλὰ τὸ πάντων ἀϊδιώτατον, καὶ τὸ πρώτως αἰώνιον. κάλλιστον μὲν τὸν κόσμον, ἄριστον δὲ τὸν δημιουργὸν προσείρηκεν. τότε γὰρ κάλλιστον πρὸς τὸ θειότατον παράδειγμα γέγονε, καὶ τὸ ἄριστον, πρὸς τὸ ὑπέρτατον, ἀποβλέπειν ἀναγκαῖον. εἰ γὰρ μὴ τὸ κάλλιστον ἐκ τοῦ πρωτίστου παραδείγματός εἴη, οὐδενὸς ἔσται παράδειγμα ἐκεῖνο, ἢ χείρονός τινος. θέμις δὲ οὐκ ἔστι τοῖς ὑπερτέροις τὰ χείρω τῶν δευτέρων ποιεῖν. καὶ εἰ μὴ τὸ ἄριστον ἀποβλέψῃ πρὸς τὸ πρώτιστον, ἢ οὐδὲ ἀποβλέπων εἰς ἐκεῖνο ποιεῖ. καὶ πῶς ἐκεῖνο τὴν παραδείγματος ἕξει χώραν, † ἢ τὸ μὲν ἄριστον αὐτὸ νοήσεις εἰ καὶ πῶς τὸ χείρονι νοητόν, τῷ δὲ κρείττονι διὰ ὑπεροχὴν ἄληπτον ἐστιν; ἀνάγκη ἄρα τὸ κάλλιστον, πρὸς τὸ θειότατον γεγονέναι, καὶ τὸ ἄριστον, πρὸς τὸ ἀϊδιώτατον βλέπειν. ὅτι δὲ τὸ κάλλιστον ὑπὸ τοῦ ἀρίστου δημιουργεῖσθαι. τίνος γὰρ αἴτιόν ἐστι τὸ ἄριστον ἢ τοῦ καλλίστου τῶν γενομένων. εἰ γὰρ μὴ τοῦ καλλίστου, τῶν χειρόνων τινός. εἰ γοῦν τὸ ἄριστον χείρονος αἴτιον, καὶ τὸ μὴ ἄριστον, τοῦ καλλίστου πάντως αἴτιον, καὶ οὕτως ἄρδην ἀνατρέπεται τῶν πραγμάτων ἡ τάξις. ταῦτα μὲν οὖν τὰ τρία γεωμετρικαῖς ἀνάγκαις φησὶν ἀποδεδειγμένα κεῖσθαι. καὶ διὰ τούτων ὅπως ὁ Πλάτων τὰ ὀνόματα μετείληφε, ἡμῖν ὑπεμνήσθω. προστίθησι δὲ ὁ Πορφύριος, ὅτι εἰ ἄριστος ὁ δημιουργὸς ἕπεται τὸ βλέπειν αὐτὸν πρὸς τὸ ἀΐδιον, εἰ μὴ καλὰ δημιουργεῖν, εἴτε εἰ καλὰ δημιουργοῖ ἄν τις, τὸ βλέπειν πρὸς τὸ ἀΐδιον, εἰ μὴ ὡς ἄριστος δημιουργὸς τὰ καλὰ ποιεῖ, ἀλλὰ κατὰ τύχην. διὸ συνέπλεξεν ὁ Πλάτων καὶ ὅτι οἱ δαίμονες οἱ δημιουργοὶ τῶν θνητῶν. καὶ εἰ μὲν, ἁπλῶς ἄριστοι εἰσίν, οὐδὲ ἐν κωλύονται οἱ τεχνῖται, καὶ ὑποστάται τῶν θνητῶν ἄριστοι εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο καλῶν εἰκόνων δημιουργοί. ταῦτα μὲν οὖν ὁ ἐκείνου λόγος. ὅτι δὲ, ὅ τε κόσμος ὀρθῶς εἴρηται κάλλιστος, καὶ ὁ δημιουργὸς αἰτίων ἄριστος, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. πρῶτον μὲν, καὶ τὸ φαινόμενον τοῦ οὐρανοῦ κάλλος, καὶ ἡ τάξις τῶν περιόδων, καὶ τὰ μέτρα τῶν ὡρῶν, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν στοιχείων, καὶ ἡ διὰ πάντων διήκουσα ἀναλογία, δείκνυσι τοῖς μὴ παντάπασιν ἐσκοτωμένοις, ὅτι κάλλιστον τὸ πᾶν. ἔπειτα ἡ τῶν ἀφανῶν ἐν αὐτῷ δυνάμεων τάξις, καθ' ἣν συνέχονται αἱ τοῦ κόσμου μοῖραι, καὶ ἡ τῆς νοερᾶς οὐσίας δόσις, πῶς οὐ κάλλιστον αὐτὸν ἀποφαίνει τῶν γενητῶν; ἔστι γὰρ ἐν αὐτῷ ψυχῶν ἐναρμόνιος χορεία, νοῦ μετουσία, ζωῆς θείας χορηγία, θεότητος ἄρρητος, ἑνάδων ἀριθμός, ἐξ ὧν ὅλος γίγνεται τοῦ κάλλους διακορής. ὅπου δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸ πᾶν ὁμοιουμένη ψυχὴ γιγνομένη κοσμία, θαυμαστὸν ἐν ἑαυτῇ κάλλος ἐπιδείκνυσι, πῶς οὐχὶ πολλῷ μειζόνως τὸ πᾶν ἔχει τὸ κάλλος. διὰ δὴ ταῦτα καὶ οἱ θεολόγοι τῷ Ἡφαίστῳ τὴν Ἀφροδίτην συζεύξαντες, οὕτως αὐτὸν χαλκεύειν εἰρήκασι τὸ πᾶν. καὶ αὖ ἐξ Ἡφαίστου καὶ Ἀγλαΐας, Εὔκλειαν καὶ Εὐθηνίαν ἀπογεννῶσι καὶ Εὐφήμην καὶ Φιλοφροσύνην, αἳ καὶ αὐτὸ τὸ σωματοειδὲς τῷ κάλλει διαπρέπον ἀποτελοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν, οὐδὲ οἱ τῷ δημιουργῷ λοιδορησάμενοι, τετολμήκασιν εἰπεῖν ὡς οὐ κάλλιστος ὁ κόσμος, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον διὰ τῆς τοῦδε καλλονῆς δελεάζεσθαί φασιν τὰς ψυχάς. ὅτι δὲ καὶ ὁ δημιουργὸς τῶν αἰωνίων ἄριστος, πῶς ἂν δείξαιμεν; ἔνιοι μὲν γὰρ ὑπήκουσαν τῷ ἀρίστῳ τούτῳ, τὸ τῶν γεγονότων, ἵνα δὴ μὴ ἁπλῶς ἄριστος τῶν αἰτίων ᾖ. τοῦτο γὰρ εἶναι ψεῦδος, ἀλλὰ τῶν αἰτίων τῶν γεγονότων. τὰ γὰρ ὑπὲρ αὐτὸν, οὐκ ἔστιν αἴτια τῶν γεγονότων. ἐγὼ δὲ αἰσχυνοίμην ἂν ἐμαυτόν, εἰ τοιαύτης δεοίμην μηχανῆς, ἐπιλαθόμενος τῶν μικρῷ πρόσθεν εἰρημένων, ἐν οἷς ἡμῖν ἐπεδείκνυτο πάσης τῆς δημιουργικῆς τάξεως πηγὴ καὶ μονὰς ὤν, ὁ νυνὶ παραδεδομένος ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος δημιουργός. διὰ γοῦν τοῦτο, καὶ τῶν αἰτίων ἄριστός ἐστι, διότι τὴν πρωτίστην τάξιν ἔλαχεν ἐν τοῖς δημιουργοῖς τοῦ παντός. κἀνταῦθα τοῦ Πλάτωνος αὐτίκα εἰς τὸν Ὅμηρον ζηλοῦντος, ὃς δὴ πατέρα τῶν ὅλων αὐτὸν ἀποκαλεῖ, καὶ ὕπατον κρειόντων. καὶ ταῦτα τῶν πρὸ αὐτοῦ μεμνημένος θεῶν, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς νυκτός. ἀλλ' οὖν διότι τῶν δημιουργικῶν πρεσβύτατος, ἐκείνων μὲν ὕπατος κρειόντων, τούτων δὲ τῶν αἰτίων αἴτιος ὑμνεῖται. ἔνιοι δὲ, τὸν μὲν δημιουργὸν αἰτιᾶσθαι οὐδαμῶς τολμῶσιν, τὸ δὲ πᾶν τοῦτο αἰτιῶνται, καὶ παραφέρουσι τὰ τῶν παλαιῶν, ἄντρον καλούντων καὶ σπήλαιον. ἄλλοι δὲ καὶ τὸν δημιουργὸν, ἐν τῷ κοσμουργεῖν, παίζειν εἰρήκασι, καθάπερ Ἡράκλειτος. πρὸς δὲ ταῦτα ῥᾴδιον ἀπαντῆσαι. ὅτι γὰρ κόσμος ὁ κάλλιστός ἐστι καὶ εὐδαίμων θεός, ὥς φησὶ

Πλάτων. ἀλλὰ πρός γε τὸν νοητὸν καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἄντρον εἰκότως ὀνομάζεται καὶ σπήλαιον. καὶ μάλιστα ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς ταῖς εἰς τὰ σώματα καὶ τὴν ὕλην ῥεπούσαις. ὁ δὲ δημιουργὸς εἰ καὶ ἄριστος τῶν αἰτίων, ἀλλὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν περὶ τὰ νέα δημιουργήματα πρόνοιαν, παιδιὰν αὐτῆς καλοῦσιν, ὡς πρὸς τὰς ἐξῃρημένας τῶν αἰσθητῶν ἐνεργείας. διὰ ταῦτα μὲν οὖν ὁ δημιουργὸς τοιαύτης ἔτυχεν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν τοῖς παροῦσιν εὐφημίας. κατανοητέον δὲ, καὶ τὴν τοῦ καλλίστου πρὸς τὸ ἄριστον σύνταξιν, ὅπως ἤρτηται τῶν πρωτίστων ἀρχῶν. ὡς γὰρ ἐν ἐκείναις τὸ κάλλος ἐξῆπται τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἡ καλλοποιὸς αἰτία, τῆς πηγῆς τῶν ἀγαθῶν πάντων, οὕτω δὴ καὶ ἐν τούτοις, ὁ μὲν κόσμος, εἴρηται κάλλιστος, ὁ δὲ δημιουργὸς ἄριστος, καὶ ἐξήρτηται τοῦ ἀρίστου τὸ κάλλιστον. ἔτι δὲ ὅπως μιμεῖται τὴν δημιουργίαν αὐτὴν ὁ περὶ αὐτῆς λόγος. ὡς γὰρ αὐτὸς ὁ κόσμος ἐκ τῆς πλημμελοῦς ἄγεται πρὸς τὴν τάξιν, καὶ τὴν πρὸς τὸ νοητὸν ὁμοίωσιν ὑπὸ τῆς δημιουργίας, οὕτω δὴ καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος, πρότερον μὲν, τοῖς ἀπεμφαίνουσιν ἐχρῆτο τῶν ὀνομάτων, γιγνόμενον αὐτὸν καὶ ἀπολλύμενον καλῶν. νῦν δὲ αὐτοῖς σεμνοτάτοις, κάλλιστον μὲν τῶν γεγονότων, πατρὸς δὲ ἔγγονον ἀρίστου, παραδείγματος δὲ ἄγαλμα θειοτάτου προσαγορεύων αὐτόν. μικρὸν δὲ ὕστερον καὶ τοῖς ἁγιωτάτοις αὐτὸν ὑμνήσει τῶν ὀνομάτων. τούτων δὲ ὑπαρχόντων αὖ, πᾶσα ἀνάγκη, τόνδε τὸν κόσμον, εἰκόνα τινὸς εἶναι. δόξειε μὲν τοῖς ἁπλουστέροις τοῦτο, τῷ προειρημένῳ ταυτὸν εἶναι. τί γὰρ διαφέρει φαίη ἄν τις μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εἰπεῖν, ὅτι εἰ πρὸς τὸ παράδειγμα δεδημιούργηται ὁ κόσμος, καὶ εἰκὼν τινός ἐστιν, ἔστι δὲ τῇ ἀληθείᾳ τούτων ἑκάτερον τοῦ λοιποῦ κεχωρισμένον. ἐπειδὴ γὰρ δυνατὸν τὸν δημιουργὸν πρὸς παράδειγμα ποιεῖν. τὸ δὲ δημιουργούμενον μὴ γίγνεσθαι τοῦ παραδείγματος εἰκόνα, δεῖ μὴ κἀνταῦθα παρὰ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, ἵνα μὴ τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ κόσμου οἰηθῇς, ὅτι μὲν ὁ δημιουργὸς πρὸς παράδειγμα ἔβλεπεν, καὶ ὅτι ἄριστος ὢν πρὸς τὸ θειότατον, ἐδείκνυεν, ἐξ ὧν ἔλεγε πρὸς τὸ νοητὸν δεδημιουργῆσθαι τὸ πᾶν. ὅτι δὲ καὶ τοῦτο κεκράτηται τῷ εἴδει, καὶ ὄντως μεμίμηται, τὸ παράδειγμα δεδήλωκεν ἐκ τῆσδε τῆς ῥήσεως. εἰ γὰρ εἰκών ἐστιν ὁ κόσμος, ὡμοίωται πρὸς τὸ πᾶν τὸ νοητόν. τὸ γὰρ μὴ ἀνόμοιον ἀλλ᾽ ὅμοιον καὶ ἐοικός, εἰκών ἐστιν. ἔχεις οὖν εἰκόνων μὲν καλλίστην, τὸ πᾶν αἰσθητόν, αἴτιον δὲ ἄριστον, τὸ νοερόν, παραδειγμάτων θειότατον, τὸ νοητόν, καὶ πανταχοῦ μὲν, ἕκαστον. ἐπεὶ καὶ τὸ αἰσθητόν, νοῦ μετέχει καὶ τοῦ ὄντος, καὶ τὸ νοερόν, ἐνειδῶς μὲν τὰ αἰσθητά, δευτέρως δὲ ἔχει τὰ αἰσθητά, καὶ τὸ νοητὸν ἀρχηγικῶς καὶ ἡνωμένως ταῦτα νοερὰ καὶ αἰσθητὰ προείληφεν, ἀλλ᾽ οἰκείως ἐν ἑκάστῃ τάξει τὸ πᾶν. καὶ τὸ μὲν αἰσθητόν, ὡς δημιούργημα πρόκειται, τὸ δὲ, αἰώνιον, τὸ μὲν, ὡς δημιουργικόν, τὸ δὲ, ὡς παραδειγματικόν. καί τοι καὶ ἐν τῷ δημιουργικῷ, τὸ παραδειγματικόν ἐστιν. εἰς γὰρ ἑαυτὸ βλέπον ποιεῖ. πᾶς γὰρ νοῦς, ἑαυτὸν ὁρᾷ, καὶ ὁ αὐτός ἐστι πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ νοητόν. καὶ αὖ ἐν τῷ παραδειγματικῷ τὸ δημιουργικόν. καὶ γὰρ ἐκεῖνο ποιεῖ τὸ γιγνόμενον. οὐ γὰρ ὥσπερ ὁ κοροπλαθικὸς τύπος παράδειγμά ἐστιν, οὐδὲ ὡς ἡ Σωκράτους εἰκών, εἰκόνος ἄλλης, ἀλλ᾽ αὐτῷ τῷ εἶναι τὸ παραδειγματικὸν αἴτιον ὅμοια ἑαυτῷ ποιεῖ τὰ δεύτερα. διαφέρει δὲ ὅμως, δημιουργεῖν παραδειγματικῶς, καὶ παράδειγμα εἶναι δημιουργικῶς. τὸ μὲν γάρ ἐστιν οὐσιωδῶς ἐνεργεῖν, τὸ δὲ, οὐσιοῦν ἐνεργητικῶς. καὶ τὸ μὲν νοεῖν, νοητῶς. τὸ δὲ νοητὸν εἶναι νοερῶς. ἴδιον γὰρ παραδείγματος μὲν, τὸ τῷ εἶναι ποιεῖν, δημιουργοῦ δὲ, τὸ τῷ ἐνεργεῖν. οὐ γὰρ ταυτὸν τὸ τῷ εἶναι ποιεῖν, καὶ τὸ γινώσκειν καὶ ἐνεργεῖν διαγνώσεως. ἐπεὶ καὶ ἡ ψυχή, ζωὴν μὲν ποιεῖ τῷ εἶναι, τεχνικῶς δὲ ποιεῖ τὸ γινώσκειν. καὶ τὸ μὲν, ἔχειν κατ᾽ οὐσίαν, τὸ δὲ, κατ᾽ ἐνέργειαν. καὶ τί δεῖ φιλοσόφως, ταῦτα μηκύνειν. πάλαι γὰρ ὁ θεολόγος ἔν γε τῷ φάνητι τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν ἀνύμνησεν. ἐκεῖ γὰρ ἦν τε καὶ πρῶτον ὥσπερ ἔφη καὶ αὐτός, Βρόμιός τε μέγας, καὶ Ζεὺς ὁ πανόπτης. ἵνα δὴ τῆς διττῆς δημιουργίας ἔχῃ τὰς οἱονεὶ πηγάς. καὶ ἐν τῷ Διῒ τὴν παραδειγματικήν. μῆτις γὰρ αὖ καὶ οὗτός ἐστιν ὥς φησι, καὶ μῆτις πρῶτος γενέτωρ, καὶ ἔρως πολυτερπής, αὐτός τε ὁ Διόνυσος καὶ φάνης καὶ † ἠρικεπαῖος, συνεχῶς ὀνομάζεται. πάντα ἄρα μετείληχεν ἀλλήλων τὰ αἴτια, καὶ ἐν ἀλλήλοις ἐστίν, ὥς τε καὶ ὁ τὸν δημιουργὸν λέγων ἐν αὐτῷ τὸ παράδειγμα περιέχειν, ἔστιν ὅπῃ φησὶν ὀρθῶς καθάπερ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος διατάττεται, καὶ ὁ τὸ παράδειγμα δημιουργὸν ἀποφαινόμενος, ὥσπερ ὁ γενναῖος Ἀμέλιος. ὁρᾷ γὰρ ὁ μὲν, ἐν τῷ παραδείγματι δημιουργικὸν ἰδίωμα προϋπάρχον. ἐκεῖ γὰρ ὁ πρώτιστός ἐστι Ζεύς, καὶ διὰ τοῦτο ἐποίει τὸν φάνητα δημιουργόν. ὁ δὲ, ἐν τῷ δημιουργῷ τὸ παράδειγμα. ἦν γὰρ καὶ ἐν τούτῳ καταποθεὶς ὁ μῆτις. καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταυτὸν ἦγε τῷ δημιουργικῷ τὸ παραδειγματικὸν αἴτιον. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. εἰ δὲ εἰκόνα κέκληκεν ὁ Πλάτων τὸν κόσμον, οὐ δεῖ θαυμάζειν, καί τοι γὰρ κάλλιστος ὤν, εἰκών γε τοῦ νοητοῦ κάλλους, καὶ διὰ τῆς ὁμοιότητος ταύτης δείκνυσι τὰ τὴν γένεσιν ἐπιτροπεύοντα, καὶ τὸ εἶδος ὡς ὅλον ὑποδεξάμενα τοῦ παραδείγματος. οὕτω καὶ ὁ φιλόσοφος εἰκόνα τὸν κόσμον τοῦ νοητοῦ προσεῖπεν, ὡς ἐοικότα τῷ σφετέρῳ παραδείγματι. καὶ τὸ ἀνάγκη δὲ προσκείμενον, θαυμαστὴν ἐμφαίνει καὶ ἄφατον καὶ ἄρρητον τὴν τούτου πρὸς ἐκεῖνο ὁμοίωσιν. μετὰ τοῦτο καὶ τῇ ἀποδείξει μαρτυρεῖ ὡς ἐχούσῃ τὸ ἀναμφίλεκτον καὶ τὸ ἑδραῖον. ἐκ γὰρ τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν προελήλυθε. Μέγιστον δὴ παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχήν. Τοῦτο οἱ μὲν, ἐν τῷ παντὸς καταστίξαντες ἀναγινώσκουσιν, οἷς ἡ λέ-

ξις ἐν

ξις ἐνδείκνυται ὅτι πάντων μέγιστόν ἐστι, τὸ ἀρχὴν θέσθαι τῶν λόγων, τὴν περὶ φύσιν οὖσαν ἀρχήν. οἱ δέ, ἐν τῷ, μέγιστον δή, τὸ παντός, τῷ ἐχομένῳ συνάπτοντες, οἷς σημαίνει τὸ κῶλον, ὅτι μέγιστόν ἐστι, τὸ ἀπὸ τῆς περὶ φύσιν ἀρχῆς ἄρξασθαι τοῦ παντός. καὶ οἱ μέν, τῶν προλαβόντων ἕνεκα φασὶν εἰρῆσθαι, ὡς ὀρθῶς συμπερανθέντων διὰ τὰς ὑποθέσεις ἀναγκαίας οὔσας. οἱ δέ, τῶν εὐθὺς ῥηθησομένων, ὡς δέον τὸν μέλλοντα ἀρχὴν θήσεσθαι τὴν ὀφειλομένην, προδιορίσασθαι, ποίους εἶναι προσήκει τοὺς περὶ τῶν αἰσθητῶν λόγους. οἱ δέ, τῶν μετὰ ταῦτα περὶ τῆς τελικῆς αἰτίας παραδοθησομένων. αὕτη γὰρ ἀρχὴ μεγίστη καὶ κατὰ φύσιν, ἣν δεῖ μάλιστα θεωρεῖν, καὶ ἀφ᾽ ἧς ἀρχομένους προσήκει τὰ ἑξῆς ἀποδιδόναι. πρὶν δὲ περὶ ταύτης ποιήσασθαι τὸν λόγον, εἴπομεν ὁποῖος ὁ τρόπος ἔσται τῶν φυσικῶν λόγων. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ περὶ πάντων ὀρθῶς εἰρῆσθαι τοῦτο τὸ ἀξίωμα. καθόλου γάρ ἐστι καὶ ἐφαρμόζει, τοῖς τε προειρημένοις, καὶ τοῖς ἐχομένοις, καὶ τοῖς αὖθις ῥηθησομένοις. μᾶλλον δὲ οὐ τούτοις μόνοις, ἀλλὰ καὶ πάσῃ τῇ δημιουργίᾳ. ὡς γὰρ ἐκ τῆς περὶ φύσιν ἀρχῆς οἱονεὶ ῥίζης ὁρμώμενος, ὁμολόγως πρὸς αὐτὴν ἀποδίδωσι τοὺς μετὰ ταῦτα τῆς αἰτίας ἀπολογισμούς. καὶ ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἀπὸ τῶν οἰκείων ὑποθέσεων, συνάγει τὰ οἰκεῖα συμπεράσματα, ἐπεὶ τοῦτο ἦν, τῇ μὲν τάξει τῶν πραγμάτων ἡ ἐπιστήμη, ταύτῃ δέ, ὁ διδασκαλικὸς λόγος. καὶ τοῦτο μέγιστόν ἐστι. πρῶτον μέν, ὅτι μιμεῖται τὰ ὅλα, καὶ τὴν τῶν ὄντων πρόοδον, ἔπειθ᾽ ὅτι καὶ τὸ μικρότατον ἐν τῇ ἀρχῇ παροφθέν, πολλαπλασιάζεται προϊόντος, καὶ τρίτον ἡ ἀρχή, ἥμισυ λέγεται τοῦ παντός. εἰ δὲ τοῦτο μεγίστην ἔχει δύναμιν τοῦ πράγματος, εἰ δὲ ὡς καὶ φασί τινες καὶ πλέον τι τοῦ παντός ἐστιν ἡ ἀρχή, θαυμασίως ἂν αὐτῇ προσείη τὸ μέγιστον. δηλοῦσι δὲ καὶ οἱ ποιηταὶ λέγοντες, ὡς ἅπαντα τὰ πράγματα ἂν καλὰς ἀρχὰς λάβῃ, καλῶς τελευτᾶν μάλιστα φιλεῖ βροτοῖς. καὶ μέντοι καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος, διὰ τοῦτο θεὸν ἀποκαλεῖ τὴν ἀρχήν, ἐὰν τύχῃ τοῦ πρέποντος. ἀρχὴ γάρ φησι θεὸς ἐν ἀνθρώποις ἱδρυμένη, πάντα ὀρθὰ ποιεῖ, ἐὰν μοίρας τῆς προσηκούσης τύχῃ. ἀλλὰ τί τὸ περὶ φύσιν; ἢ τὸ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον ἀπειληφός, ἢ τὸ ἐκ τῶν κατ᾽ οὐσίαν πρῶτον προϊόν. ἀρχὴ γὰρ καὶ τὸ ἔσχατον ὡς πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὴν φύσιν. ἐν οἷς ὁ περὶ τῆς ὅλης φύσεως γίνεται λόγος, καὶ τῶν ἔργων τῆς φύσεως, καὶ τῇ ἀρχῇ τῶν προκειμένων λόγων. ἔστιν οὖν ἀρχὴ περὶ φύσιν, τοῦ μὲν παντός, ἡ τελικὴ αἰτία, τῶν δὲ ἀποδείξεων αἱ ὑποθέσεις, τῶν δὲ λόγων ὁ διορισμὸς περὶ τοῦ εἴδους τῆς διδασκαλίας, εἴτ᾽ ἐνάργειαν αὐτὴν καὶ ἀμετάπτωτον καὶ ἀπηκριβωμένην ὑποληπτέον, εἴτε εἰκοτολογίαν, ἀλήθειαν μὲν οὐκ οὖσαν, πίστιν δέ, καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὁμοιουμένην, δεῖ οὖν περί τε εἰκόνος καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος αὐτῆς διοριστέον. Τρία ταῦτα ἐστὶν ἐχόμενα συμφυῶς ἀλλήλων, τὰ πράγματα, τὰ νοήματα, καὶ οἱ λόγοι. κατὰ μὲν οὖν τὰ πράγματα καὶ τὰ νοήματα, τὰς πρώτας ἔλαβεν ὑποθέσεις. περὶ δὲ τοὺς λόγους, τοῦτον ποιήσεται τὸν ὁρισμόν. ὅτε μὲν γὰρ διέκρινεν ἀπὸ τοῦ ὄντος τὸ γιγνόμενον, τῆς τῶν πραγμάτων ἀντείχετο θεωρίας. ὅτε δὲ τὰς ἡμετέρας γνώσεις διώριζε, αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν τοῖς τῶν νοημάτων. νῦν δὲ τοὺς λόγους μερίζων περὶ τὰς διαφόρους γνώσεις τῶν λόγων, ἡμῖν ἀποδείξει τὴν διωρισμένην φύσιν. ὥς τε εἶναι ταῦτα ἀλλήλοις ὁμόλογα. πράγματα διττά, τὸ ὄν, καὶ τὸ γεννητόν, γνώσεις διττάς, νόησιν καὶ δόξαν, λόγους διττούς, μονίμους, καὶ εἰκότας. καὶ πόθεν γὰρ ἄλλοθεν αἱ γνώσεις, ἢ ἀπὸ τῶν γνωστῶν; πόθεν δὲ ἡ διαφορότης τῶν λόγων, ἢ ἀπὸ τῶν γνώσεων; ἔνιοι μὲν οὖν φασιν, ὅτι λογογραφίας ἐστὶ τὸ προδιορίζεσθαι, τίς ὁ τρόπος τῶν λόγων, καὶ ποῖον εἶναι χρὴ τὸν ἀκροατήν. καὶ ὅτι τοῦτο καὶ Ἀριστοτέλης ἐζήλωσε, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν νεωτέρων. ἐγὼ δὲ φαίην ἄν, ὅτι μιμεῖται τὴν δημιουργίαν αὐτὴν ὁ λόγος. ὡς γὰρ ἐκείνη προάγει μὲν καὶ ἀφανεῖς τοῦ κόσμου ζωάς, ὑφίστησι δὲ καὶ τὸ ἐμφανές, καὶ ἐπέχει καὶ τοῦδε τὸν ὅρον πρὸ τοῦ κόσμου παντός, οὕτω δὴ καὶ ὁ Τίμαιος ἔχεται μὲν τῆς τῶν πραγμάτων θεωρίας. ποιεῖται δὲ καὶ τὸ εἶδος τῶν λόγων οἰκεῖον τοῖς πράγμασι. προείληφε δὲ καὶ προδιορίζεται τῆς ὅλης θεωρίας τὸν τρόπον τῶν λόγων, ἵνα πρὸς τοῦτον τὸν ὅρον ἀπευθύνῃ τὴν σύμπασαν διδασκαλίαν. διατί οὖν μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν, ὅ τι μετὰ τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι γεννητὸν εἶναι δεῖ τὸν κόσμον, ἀναγκαίως διορίζεται, ποῖον εἶναι δεῖ τὸν περὶ τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων λόγον, ἀλλ᾽ οὐ πρότερον ἀγνοουμένης τῆς φύσεως τοῦ παντός. ὅταν δὲ εἰκόνα λέγῃ τὸ πᾶν, τοιαύτην ληπτέον τὴν εἰκόνα, ὁποίαν τὴν τῶν ψυχῶν εἶναι νομίζομεν. ὥσπερ οὐδὲ τὸ παράδειγμα ἄγονον καὶ ἀδρανές, ἀλλὰ τὴν ἀφομοίωσιν δοτέον τῷ κόσμῳ τούτῳ πρὸς τὸ νοητόν. πρῶτον μέν, περὶ τὴν γόνιμον τοῦ παραδείγματος δύναμιν. αὐτῷ γὰρ τῷ εἶναι, ἀφ᾽ ἑαυτοῦ παράγει τὴν εἰκόνα. δεύτερον δέ, περὶ τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν τὴν ἀποτελοῦσαν τὸ πᾶν, ὁμοιότατον τῷ νοητῷ, ταῖς εἰς αὐτὸν ἐνεργείαις. τρίτον δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ κόσμου πρὸς τὴν εἰδοποιίαν καὶ τὴν μετουσίαν τῶν νοητῶν ἐπιστροφήν, ἀφομοιοῖ γὰρ καὶ ἑαυτὸν ἐκεῖνος ὥς φησιν τὸ λόγιον. ἐπαγόμενος τὸν τύπον περιβάλλεσθαι τῶν εἰδώλων ὧν αὐτῷ προτείνουσιν οἱ νοητοὶ θεοί, ὡς ἄρα τοὺς λόγους ὧνπερ εἰσὶν ἐξηγηταί, τούτων αὐτῶν καὶ συγγενεῖς ὄντας. ὥσπερ ἡ τῶν ὄντων πρόοδος ἀφ᾽ ἑνὸς γίνεται τῶν πολλῶν, καὶ ἡ τῶν ἐγκοσμίων ἀπὸ μονάδος ἐπὶ τὸν οἰκεῖον ἀριθμόν, οὕτω δὴ καὶ ὁ τοῦ Τιμαίου λόγος, ὁμοιούμενος, ὅπερ αὐτός φησιν, τοῖς οὖσιν, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀξιώματος ἄρχεται καὶ τοῦ καθόλου, κἄπειθ᾽ οὕτω τὴν διαίρεσιν ἐπάγει τοῖς λόγοις. τί οὖν τὸ ἓν ἀξίωμα καὶ κοινὸν ἐν τούτοις; ὅτι δεῖ τὸν λόγον συγγενῆ τοῖς

πράγμασιν

πράγμασιν εἶναι, ὧν δὴ καὶ ἐξηγηταὶ, καὶ ἐοίκασιν ἐντεῦθεν ἀφορμὰς λαβόντες οἱ περὶ Ἀλβῖνον καὶ Γάϊον Πλατωνικοὶ, διορίζειν ποσαχῶς δογματίζει Πλάτων, καὶ ὅτι διχῶς, ἢ ἐπιστημονικῶς, ἢ εἰκολογικῶς. καὶ οὐ καθ' ἕνα τρόπον, οὐδὲ ὡς μίαν ἀκρίβειαν τῶν πανταχοῦ ἐχόντων λόγων, εἴτε περὶ τῶν ὄντων εἶεν, εἴτε περὶ τῶν διὰ γενέσεως ὑφισταμένων, ἀλλ' ὅπερ ἔχει τὰ πράγματα, ταύτῃ καὶ τῶν λόγων συνηρτημένων τοῖς πράγμασι. καὶ οὕτως ἐχόντων τό τε ἀκριβὲς πέρι καὶ τὸ σαφὲς, περὶ τὰ ὑποκείμενα αὐτοῖς πράγματα. ὡς τοὺς μὲν, τοὺς λόγους λέγειν τῶν δογμάτων τὸ ἀκριβὲς, τοὺς δὲ, τὸ εἰκός. δεῖ γὰρ ὅμοιον εἶναι τὸν λόγον τοῖς πράγμασιν. οὐ γὰρ ἄλλως ἂν τὴν φύσιν ἐξηγήσαιτο, ἢ συγγενῶς ἔχων πρὸς αὐτά. δεῖ γὰρ ὡς τὸ πρᾶγμα συνηρημένως ἐστὶ, τοῦτο εἶναι αὐτὸν ἀνειλιγμένως. ἵνα καὶ ἐκφαίνοι τὸ πρᾶγμα, καὶ ὑφειμένος ᾖ τῆς φύσεως αὐτοῦ. τὸν γὰρ τρόπον τοῦτον καὶ τὰ θεῖα αἴτια τοῦ λόγου, τάς τε οὐσίας ἐκφαίνει τῶν πρὸ αὐτῶν, καὶ συμφυῆ πρὸς αὐτά ἐστιν. ἐν μὲν οὖν θεοῖς, ὁ τοῦ Διὸς ἄγγελος, ὃς δὴ λόγος ἐστὶν ὡς πρὸς τὸν νοῦν τοῦ πατρός, ἐπαγγέλλει τὴν βούλησιν αὐτοῦ τοῖς δευτέροις. ἐν δὲ ταῖς οὐσίαις, ἡ ψυχὴ λόγος οὖσα τῶν νοητῶν, ἐκφαίνει τὴν ἡνωμένην τῶν ὅλων ἐν αὐτοῖς αἰτίαν ἀπ' αὐτῶν λαβοῦσα τὴν ὑπόθεσιν. ἐν δὲ τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν γένεσιν, ἡ ἀγγελικὴ τάξις ἀπὸ τῶν θεῶν. εἰκότως ἄρα καὶ ὧδε ὁ λόγος ὁ τῶν πραγμάτων, συγγενής ἐστι τοῖς πράγμασιν. τοῦτο μὲν οὖν καὶ κοινὸν ἀξίωμα πρὸ τῶν διῃρημένων εἰρῆσθαι, τὰ ἑξῆς συνδιαιρεῖ, τῇ ποιότητι τῶν πραγμάτων, τοὺς διαφόρους τρόπους τῶν λόγων. Τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου, καὶ μετὰ νοῦ καταφανοῦς, μονίμους καὶ ἀμεταπτώτους, καθόσον οἷόν τε ἀνελέγκτους προσήκει λόγους εἶναι, καὶ ἀνικήτους. τούτου δὲ μηδὲν ἐλλείπειν τὸ παράδειγμα. Πρότερον μὲν ἀεὶ ὂν ἐκάλει καὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον καὶ νοήσει περιληπτόν, νῦν δὲ μόνιμον καὶ βέβαιον, τοῦτο μὲν, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ ὄντος, καὶ μετὰ νοῦ καταφανοῦς, τοῦτο δὲ ἀντὶ τοῦ λοιποῦ τοῦ νοήσει περιληπτοῦ. τοὺς δὲ περὶ αὐτοῦ λόγους, μονίμους μὲν, ἵνα καὶ διὰ τῆς τοῦ ὀνόματος ταυτότητος, τὴν πρὸς τὰ πράγματα αὐτῶν ὁμοιότητα ἐνδείξηται. ἀμεταπτώτους δὲ, ἵνα ἀπεικονίζωνται τὸ τοῦ πράγματος βέβαιον. ἀνελέγκτους δὲ, ἵνα τὸ νοήσει μιμῶνται περιληπτόν, καὶ ἐπιστημονικῶς προσέχωνται. δεῖ γὰρ εἰ μέλλοιεν οἱ λόγοι προσήκοντες εἶναι τοῖς νοητοῖς, τὸ ἀπηκριβωμένον ἔχειν αὐτοὺς καὶ τὸ ἀραρὸς, ἅτε περὶ τοιούτων πραγμάτων ὄντας. ὡς γὰρ ἡ γνῶσις τῶν ἀϊδίων ἀμετάπτωτος, οὕτω καὶ ὁ λόγος. ἀνεξελεγμένη γάρ ἐστιν, γνῶσις. ἐπεὶ δὲ εἰς πλῆθος πρόεισιν οὗτος, καὶ συνθέτην ἔλαχε φύσιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐλαττοῦται τῆς ἑνώσεως καὶ ἀμερείας τοῦ πράγματος, ἐκεῖνο μὲν, ἑνικῶς μόνιμον καὶ βέβαιον, καὶ νῷ καταφανὲς προσεῖπεν, τοῦτον δὲ πληθυντικῶς μονίμους λόγους καὶ ἀμεταπτώτους, καὶ ἀνελέγκτους εἰπών. καὶ ἐπειδήπερ ἐν τῷ λόγῳ ἔστι μέν τις ὁμοιότης πρὸς τὸ παράδειγμα, ἔστι δέ τις καὶ ἀνομοιότης καὶ αὕτη πλείων, ἓν μὲν ὄνομα παρέλαβε κοινὸν τὸ μόνιμον, τὰ δὲ ἄλλα διαφέροντα. καὶ ἐπειδήπερ ὁ ἐπιστημονικὸς λόγος ἀνέλεγκτός ἐστιν, ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν γνῶσιν. οὐδὲν γὰρ ἐν ἡμῖν ἐστι κρεῖττον ἐπιστήμης, ἐλέγχεται δὲ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ὡς μὴ δυνάμενος αὐτοῦ τὴν φύσιν ὡς ἔστι περιλαβεῖν, καὶ ὡς ἀπτόμενος αὐτοῦ τὰς ἀμερείας, τὸ καθόσον οἷόν τε προσέθηκε. καὶ γὰρ αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη, ὡς μὲν ἐν ψυχαῖς, ἀνέλεγκτός ἐστιν, ἐλέγχεται δὲ ὑπὸ νοῦ ἀπολείπουσα τὸ ἀμερὲς, καὶ συνθέτως αἱροῦσα τὸ ἁπλοῦν, ἐπεὶ καὶ αἴσθησιν μὲν ἐλέγχει φαντασία, διότι μετὰ πάθους γιγνώσκει κατὰ σύγκρισιν, ὧν αὐτὴ καθαρεύει. δόξα δὲ φαντασίαν, διότι μετὰ τοῦ τύπου καὶ μορφῆς, ὧν αὐτὴ κρείττων. ἐπιστήμη δὲ δόξαν, διότι χωρὶς τῆς αἰτίας ἀπολογισμοῦ γιγνώσκει, ὃν αὐτὴ μάλιστα καταδεῖ. καὶ νοῦς δὲ ὡς εἴρηται ἐπιστήμην. διότι μεταβατικῶς διαιρεῖ τὸ γνωστόν, αὐτὸς δὲ ὁμοῦ πᾶν μετὰ τῆς οὐσίας. νοῦς οὖν ὁ μόνος ἀνίκητος, ἐπιστήμη δὲ καὶ ἐπιστημονικὸς λόγος, ὑπὸ νοῦ κρατεῖται, κατὰ τὴν τοῦ ὄντος γνῶσιν.

Τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπεικασθέντος, ὄντος δὲ εἰκόνος εἰκότας. Ὅτι δὲ ὁ περὶ τῶν γενητῶν λόγος περὶ εἰκόνος ἐστὶ, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο εἰκότα προσρητέον, καταφανές. ἴσως δὲ ζητήσειεν ἄν τις τίνας λόγους ἀποδοτέον λοιπὸν τοῖς μὴ πρὸς τὸ νοητὸν μὲν εἰκασμένοις, οὖσι δὲ ὅμως ἐν τῷ παντί, οἷα δὴ φαμὲν εἶναι τά τε εἰκαστὰ, καὶ ὅσα τεχνητά; ἢ τούτοις, οἱ εἰκαστοὶ λόγοι προσήκουσιν, ἄλλοι τῶν εἰκότων ὄντες. ἄλλο γὰρ τὸ εἰκάζειν. ἀμυδρότερον γὰρ τοῦτο καὶ τῆς αἰσθήσεως, ἄλλο τὸ ἐοικέναι. τοῖς γὰρ λόγοις προσήκει τοῦτο, τοῖς τῶν εἰκόνων τοῦ ὄντος ἐξηγηταῖς. καὶ τὰ τεχνητὰ οὖν καὶ τὰ εἰκαστὰ, διὰ τῶν εἰκαστικῶν ἑρμηνεύονται λόγων, εἰ μὴ ἄρα τοῖς μὲν ὄντως εἰκαστοῖς, ὅπερ εἴπομεν ἄλλους τοιούτους. τῶν δὲ τεχνητῶν, τοῖς μὲν πρώτοις ἀπὸ τῶν εἰδῶν εἰκότας, τοῖς δὲ δευτέρως ὑποστᾶσιν, ἃ δὴ καὶ ἔστι τρίτα ἀπὸ τῆς ἀληθείας, τοιούτους οἵους καὶ τοῖς φύσει εἰκαστοῖς. καὶ γὰρ τὰ εἰκαστὰ, τῶν αἰσθητῶν εἰκόνες, ὥσπερ καὶ ἐκεῖνα τῶν νοητῶν, οἷον, ἡ γεγραμμένη κλίνη τῆς ὑπὸ τοῦ τέκτονος γεγονυίας. ἔτι δὲ κἀκεῖνο ἐνθυμητέον, ὅτι νῦν ὁ Πλάτων περὶ τῶν φυσικῶν εἰκόνων διαλέγεται, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς λόγους διχῇ διεῖλε. τὰ γὰρ πρὸς τὸ νοητὸν εἰκασθέντα, τὰ φύσει ἐστὶν, ἀλλ' οὐ τὰ τεχνητά. οὐ γὰρ κατά τινας ἰδέας ὁ τεχνίτης ποιεῖ ἃ ποιεῖ, εἰ καὶ δοκεῖ τοῦτο λέγειν, ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν τὰ εἰρημένα, παραδείγματος εἴρηται χάριν, καὶ οὐ περὶ αὐτῶν τῶν ἰδεῶν. ποιητὴν γὰρ αὐτῶν λέγει τὸν θεὸν καὶ δημιουργόν. τῶν δὲ ἰδεῶν οὐκ ἔστι δημιουργός. ἐν δὲ Πρωταγόρᾳ σαφῶς ἀποδέδεικται, κατὰ τὸν Πλάτωνα, μήτε ἐν ἡμῖν εἶναι λόγους τῶν τεχνῶν, καὶ πολλῷ πλέον τῶν τεχνητῶν, μήτε ἐν θεοῖς αὐτῶν ἑστάναι παραδείγματα. ταῦτ' οὖν

ὁ πρὸς

οὐ πρὸς τὸ νοητὸν γέγονε. διεῖλε δὲ νῦν ὁ Πλάτων τοὺς λόγους, ὥστε τὸν περὶ τοῦ νοητοῦ, καὶ τὸν περὶ τῆς εἰκόνος τοῦ νοητοῦ. τοῦτο οὖν καὶ ἐνδεικνύμενος εἶπε, τό, τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπεικασθέντος, ὄντος δὲ εἰκόνος εἰκότας. ἀπείκασαι δὲ πρὸς τὸ νοητόν, τὰ ἔργα τῆς φύσεως, οὐχὶ καὶ τὰ κατὰ τέχνην, ὡς οὐδὲ τὰ καθ᾽ ἕκαστα διωρισμένως ἀλλ᾽ ἐπ᾽ αὐτοῖς κοινότητες. εἴρηται δὲ περὶ τούτων ἐν ἄλλοις. Ἀνάλογόν τε ἐκείνοις ὄντας. ὅτι ὅ πρὸς γένεσιν οὐσία, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια. πρότερον μὲν, δύο ἡγούμενα ἐποίησε, νοητὸν καὶ γενητὸν ἢ παράδειγμα καὶ εἰκόνα, καὶ δύο τούτοις ἀνάλογον ἐλάμβανεν, ἐπιστήμην καὶ εἰκοτολογίαν, ἢ ἀλήθειαν καὶ πίστιν, ὡς ἀλήθειαν πρὸς τὸ νοητὸν παράδειγμα, οὕτω πίστιν πρὸς τὴν γενητὴν εἰκόνα, νῦν δὲ γεωμετρικῶς καὶ τὸ ἐναλλὰξ προστέθεικεν. εἰ γὰρ ὡς ἀλήθεια πρὸς τὸ νοητόν, οὕτως ἡ πίστις πρὸς τὸ γενητόν, ἐναλλάξ, ὡς ἀλήθεια πρὸς πίστιν, οὕτω τὸ νοητόν, πρὸς τὸ γενητόν. καὶ εὖ πάνυ. προηγουμένως μὲν ἐποιήσατο τὸ νοητὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἤρξατο δὲ ὅμως ἀπὸ τοῦ γενητοῦ, καὶ τῆς πίστεως, ἵνα μίξῃ τὸ πρὸς ἡμᾶς, τῇ τάξει τῇ κατὰ φύσιν, καὶ τὴν ἀξίαν φυλάξῃ τῶν πραγμάτων, καὶ ἀπὸ τῶν ἡμῖν ἐπιχειρήσῃ γνωρίμων. ὁ μὲν οὖν Πλάτων, διαρρήδην τούς τε λόγους καὶ τὰς γνώσεις τοῖς γνωστοῖς διεῖλεν, ὁ δέ γε Παρμενίδης, καίτοι διὰ ποίησιν ἀσαφὴς ὤν, ὅμως καὶ αὐτὸς ταῦτα ἐνδεικνύμενός φησιν. Τὸ μὲν ἀληθείης εὐφεγγέος, ἀτρεμὲς ἦτορ. Ἡ δὲ βροτῶν δόξαις αἷς οὐκ ἔνι πίστις ἀληθής. καὶ πάλιν. Εἰ δ᾽ ἄγε τῶν ἐρέω κόμισαι δὲ σὺ μῦθον ἀκούσας. Αἵπερ ὁδοὶ μοῦναι διζήσιός εἰσι νοῆσαι. Ἡ μὲν, ὅπως ἐστί τε καὶ οὐκ ἔστι μὴ εἶναι, Πειθοῦς ἐστι κέλευθος, ἀληθείῃ γὰρ ὀπηδεῖ. Ἡ δ᾽ ὡς οὐκ ἔστι γε, καὶ ὡς χρεών ἐστι μὴ εἶναι. Τὴν δή τοι φράζω παναπευθέα, ἔμμεν᾽ ἀταρπόν. καὶ,

Οὔτε γὰρ ἂν γνοίης τό γε μὴ ὄν, οὐ γὰρ ἐφικτόν. οὔτε φράσαις. Λέγει δὲ ὂν καὶ ὁ φιλόσοφος ἐπὶ διττοῖς πράγμασιν, οὖσιν, καὶ μὴ οὖσι, διττὰς εἶναι τὰς γνώσεις, ἀλήθειαν μὲν καὶ εὐφεγγῆ κέκληκεν, ὡς τῷ φωτὶ τῷ νοερῷ λάμπουσαν, καὶ πίστιν, τὴν τῆς μονίμου γνώσεως ἀφεῖλεν. ἔοικε δὲ ἡ πίστις, ἣν Πλάτων νῦν παρείληφεν, ἑτέρα τις εἶναι παρὰ τὴν ἐν Πολιτείᾳ λεγομένην ἐν τῇ κατατομῇ τῆς γραμμῆς. ἐκείνη μὲν γὰρ ἄλογός ἐστι γνῶσις. ὅθεν καὶ διήρηται μὲν ἀπὸ τῆς εἰκασίας. τέτακται δὲ κατὰ τὴν αἴσθησιν. αὕτη δὲ λογικὴ μέν ἐστι, συμμίγνυται δὲ πρὸς τὰς ἀλόγους γνώσεις, αἰσθήσει, καὶ εἰκασίᾳ χρωμένη. διὸ καὶ ἀναπίμπλαται πολὺ τοῦ ἀστάτου. τὸ γὰρ ὅτι λαμβάνουσα παρὰ τῆς αἰσθήσεως, ἢ τῆς εἰκασίας, οὕτω τὰς αἰτίας ἀποδίδωσιν. αἱ δὲ γνώσεις αὗται, πολὺ τὸ συγκεχυμένον ἔχουσι καὶ ἄστατον. διὸ καὶ ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης, πολλὰ κατηγορεῖ τῆς αἰσθήσεως. οὔτε ἀκούομεν ἀκριβῶς οὐδὲν, οὔτε ὁρῶμεν, πῶς ἂν οὖν ἡ ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως ἀρχομένη γνῶσις ἔχοι τὸ ἀκριβὲς καὶ ἄπταιστον. τὰ μὲν γὰρ ἐπιστήμῃ μόνῃ χρώμενα μετ᾽ ἀκριβείας πᾶν συναιρεῖ τὸ γνωστόν, τὰ δὲ μετ᾽ αἰσθήσεως, σφάλλεται καὶ διαπίπτει τοῦ ἀκριβοῦς, διά τε τὴν αἴσθησιν, καὶ διὰ αὐτὸ τὸ γνωστὸν ἄστατον ὄν. τὸ μὲν γὰρ ἔνυλον, ἀεὶ τρεπόμενον καὶ ῥέον, τί ἂν λέγοι τις, ὅ γε οὐδ᾽ ἀκαρῆ διαμένειν πέφυκεν. τὸ δὲ οὐράνιον, διὰ μὲν τὸ πόρρω ἡμῶν εἶναι, οὐκ ἔστιν εὔγνωστον, οὐδὲ ἐπιστήμῃ ληπτόν, ἀλλ᾽ ἀγαπῶσι καὶ τὸ ἐγγὺς ἐν τῇ περὶ αὐτοῦ θεωρίᾳ, καὶ τὸ πιθανόν. πᾶν γὰρ τὸ ἐν τόπῳ ὄν, δεῖται τοῦ ἐκεῖ γενομένου πρὸς τὸ ἐπιγνωσθῆναι πάντως ὁποῖόν ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐ τὸ νοητὸν τοιοῦτον. οὐ γὰρ τόπῳ διείληπται τὰς τῆς ἡμετέρας γνώσεως. ὅπου γὰρ ἂν στήσῃ τις τὴν διάνοιαν, ὥσπερ πανταχοῦ παρούσης, ἐφάπτεται τῆς ἀληθείας. εἰ δ᾽ ἔτι καὶ δυνατὸν ἀραρός περὶ αὐτοῦ λέγειν, καὶ τοῦτο δυνατὸν καθόσον τοῦ ὄντος μετείληφε, καθόλου νοῆσαι ληπτόν ἐστι. διὰ γὰρ τῶν γεωμετρικῶν καθολικῶν οὐσῶν ἀποδείξεων, ἔτι ἀναγκαῖον συνάγειν περὶ αὐτοῦ δυνατὸν μόνως. ὡς δὲ αἰσθητόν, δυσληπτόν ἐστι καὶ δυσθεώρητον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. ἀπορήσειε δ᾽ ἄν τις πῶς ἔτι τὸν δημιουργὸν εὑρεῖν, ἔργον ἂν φήσει τις, καὶ εὑρόντα, εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν, ὅπου γε, περὶ μὲν τοῦ παραδείγματος, μονίμους καὶ ἀμεταστάτους, καὶ ἀνελέγκτους ἀποδιδόναι λόγους οἷοί τέ ἐσμεν, ἢ τὸ μὲν, περὶ τοῦ δημιουργοῦ ῥηθέν, ἐφαρμόσει πολλῷ μᾶλλον καὶ αὐτῷ τῷ παραδείγματι. μεῖζον γὰρ ἐκεῖνο. καὶ εὑρεῖν ἔργον, καὶ εὑρόντα λέγειν εἰς ἅπαντας. ὅτε δὲ περὶ τοῦ δημιουργοῦ τοὺς μετ᾽ ἐπιστήμης ἀπεγίγνωσκε γίγνεσθαι λόγους, ὅτε περὶ ἄλλου τούτων ἀεὶ ὡσαύτως ἐχόντων. καὶ τίνι γὰρ ἂν ὁ Πλάτων διαφέροι τῶν ἄλλων φυσιολόγων. ἢ τὴν περὶ τῶν θείων ἐπιστήμην ἐπιδεικνύμενος. εἰ δὲ διαφερόντως ἐπὶ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας τοῦτο ὑπέμνησεν ἡμᾶς, ὅτι ἔργον αὐτὴν εὑρεῖν, οὐ χρὴ θαυμάζειν. ἐγίγνωσκε γὰρ οἶμαι τοὺς ἄλλους φυσιολόγους τὴν ποιητικὴν αἰτίαν, εἰς φυσικὰς δυνάμεις μεταγαγόντας. ἵνα οὖν μὴ ταυτὸν ἐκείνοις πάθωμεν, δυσεύρετον καὶ δυσγνωστον ἀποφαίνεται τὴν δημιουργικὴν ἀρχήν. ταῦτα καὶ πρὸς τὴν ἀπορίαν. ἀλήθειαν δὲ πολλαχοῦ τῶν ὄντων ὁ Πλάτων ὑποτίθεται τοῖς θεολόγοις ἑπόμενος. ἄλλη γὰρ ἡ ἑνοειδὴς ἀλήθεια τὸ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ προϊὸν φῶς, ὃ καὶ τὴν καθαρότητα ὡς Φιλήβῳ λέγει, καὶ τὴν ἕνωσιν ἐν Πολιτείᾳ παρέχεται τοῖς νοητοῖς. ἄλλη ἡ ἀπὸ τῶν νοητῶν, ἡ καταλάμπουσα τὰς νοερὰς διακοσμήσεις, ἣν ὑποδέχεται πρώτως ἡ ἀσχημάτιστος καὶ ἀχρωμάτιστος καὶ ἀναφὴς οὐσία, οὗ δὴ καὶ τὸ τῆς ἀληθείας ἐστὶ πεδίον ὡς ἐν Φαίδρῳ γέγραπται. ἄλλη ἡ συμφυὴς ταῖς ψυχαῖς, ἡ διὰ νοήσεως ἐφαπτομένη τοῦ ὄντος, καὶ ἐπιστήμης συνοῦσα τοῖς ἐπιστητοῖς. τρίτον γὰρ ὡς ἐν πλάτει λέγειν τὸ ψυχικὸν φῶς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ. τοῦ μὲν νοεροῦ πλάτους ἀπὸ τοῦ νοητοῦ πληρουμένου, τοῦ δὲ αὖ ψυχικοῦ, παρὰ τοῦ νοεροῦ. ταύτην οὖν τὴν ἐν ψυχαῖς ἀλήθειαν, ληπτέον καὶ νῦν, ἐπεὶ καὶ πίστιν ταύτην ἐλαμβάνομεν. ἀλλ᾽ οὐ τὴν ἄλογον καὶ ἀπερριμμένην

πάσης

πάσης λογικῆς ἐπιστάσεως, καὶ συναπτέον, τῇ μὲν, τοῖς νοητοῖς, τῇ δὲ, τοῖς αἰσθητοῖς. Ἐὰν οὖν ὦ Σώκρατες πολλὰ πολλῶν πέρι θεῶν εἰπόντων καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως μὴ δυνατοὶ γιγνώμεθα πάντη πάντως αὐτοὺς ἑαυτοῖς ὁμολογουμένους καὶ ἀπηκριβωμένους ἀποδοῦναι λόγους, μὴ θαυμάσῃς. Πρῶτον τὰς ὑποθέσεις παρέχετο τῆς ὅλης φυσιολογίας, καὶ τὰ λήμματα συνήγαγεν, ὧν δὴ πρὸς τὴν θεωρίαν, χρεία μὲν ὄντα ταῦτα, πρότερον δὲ ἐκείνας οὔσας, δεύτερον, τὸν τρόπον ἀφωρίσατο τῶν λόγων, τρίτον παρασκευάζει τὸν ἀκροατήν, ὅπως προσήκει τοὺς μέλλοντας ὑποδέχεσθαι λόγους. δεῖ γὰρ αὐτὸν, οὐχ ὡς ἀπηκριβωμένων ἀκροᾶσθαι λόγων, οἳ λέγονται περὶ τῶν φυσικῶν, οὐδὲ ὡς ἐπιστημονικῶν ὄντως, ἀλλ' ὡς ἐοικότων ἐκείνοις. ἔτι δὲ γιγνώσκειν ὅτι καθάπερ ὁ κόσμος συγκέκραται, ἔκ τε φυσικῶν δυνάμεων καὶ νοερῶν καὶ θείας οὐσίας. συνυφίσταται γὰρ τὰ φυσικὰ ἔργα τῷ νοερῷ φέγγει τοῦ πατρός, ὥς φησι καὶ τὸ λόγιον, οὕτω δὴ καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος, σύμμιξιν ποιεῖται πίστεως καὶ ἀληθείας. τὰ γὰρ ἀπ' αἰσθήσεως λαμβανόμενα, πολλῆς μετέχει τῆς εἰκοτολογίας, τὰ δὲ ἀπὸ τῶν νοητῶν ὁρμώμενα, τὸ ἀνέλεγκτον ἔχει καὶ ἄπταιστον. ὅταν γὰρ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ λέγωμεν, ὅτι βουλεύεται καὶ διανοεῖται, καὶ ὅτι ποιεῖ τάδε πρὸ τῶνδε, τῆς ἀληθείας ἀπολειπόμεθα τῶν πραγμάτων, ὥστε εἰ περὶ τῶν ἀεὶ ὄντων λέγοντες ὅπως προνοοῦσι τοῦ παντὸς, ἀναγκαζόμεθα μερίζειν τὸ ἀμέριστον, καὶ ἔγχρονον ποιεῖν τὸ αἰώνιον. πολλῷ μᾶλλον οἱ περὶ αὐτῶν τῶν αἰσθητῶν λόγοι τοῦ ἀκριβοῦς ἂν διαμαρτάνοιεν. τί οὖν φαίη τις ἂν οὐκ ἀκριβεῖς τινας λόγους περὶ τοῦ οὐρανοῦ ἀποδίδομεν, ὅτι οἱ ἐν αὐτῷ κύκλοι διχοτομοῦσιν ἀλλήλους; οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν μὴ τὸ ἀκριβὲς, ἀλλὰ τὸ σύνεγγυς ἀγαπῶμεν διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν, ἀποπίπτομεν τῆς ἀκριβείας; ἢ καὶ ὅταν μὲν ἀπ' αἰσθήσεως λαμβάνωμεν τὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν καθόλου λόγων; ὡς μὲν οὖν ἐν νοητοῖς, οἱ περὶ τοῦ οὐρανοῦ λόγοι τὸ ἀκριβὲς ἐπιδείκνυνται καὶ ἀνέλεγκτον, ὡς δ' ἐν πιστοῖς, ἐλέγχονται καὶ οὗτοι, διὰ τῶν ἐνύλων εἰδῶν. σκοπεῖ γὰρ οὖν, καὶ τοῦτο αὐτὸ τὸ νῦν ῥηθέν, οἱ μέγιστοί φασι κύκλοι δίχα τέμνουσιν ἀλλήλους. οὐκ οὖν ἀνάγκη κατὰ σημεῖα γίγνεσθαι τὴν τομήν. τοῦτο δὲ ἀμερές. τί οὖν ἐν μεριστῷ τοιοῦτον, τίς δὲ ἀδιάστατος ἐν διαστατῇ οὐσία. πᾶν γὰρ τὸ ἐν σώματι γεγονὸς φυσικῶς, συμμερίζεται τῷ ὑποκειμένῳ. τί οὖν οὐχὶ καὶ σημεῖόν ἐστι φυσικόν; ἀλλὰ τοῦτο τοῦ ὄντος ἀμεροῦς ἀπολέλειπται, καὶ ἔστι σημεῖον μὲν, ἐν φυσικοῖς, ἁπλῶς δὲ οὐ σημεῖον. ὥστε ὁ περὶ σημείου λόγος, ἀκριβῶς οὐκ ἐφαρμόσει πρὸς τοιούτῳ. ὅλως δὲ ὡς οἱ περὶ τῶν νοητῶν λόγοι, τοῖς διανοητοῖς οὐκ ἐφαρμόσουσιν, οὕτως οὐδὲ οἱ περὶ τῶν ἐπιστητῶν τοῖς αἰσθητοῖς. τὰ μὲν γὰρ νοητὰ παραδείγματα τῶν διανοητῶν, τὰ δὲ διανοητὰ, τῶν αἰσθητῶν. ψυχὴ γὰρ ἡ κοσμήσασα τὸν μέγαν οὐρανὸν, καὶ κοσμοῦσα κατὰ τοῦ πατρός, ὥσθ' ὅταν λέγωμεν κύκλους ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπαφὰς καὶ διχοτομίας καὶ ἰσότητας, ὡς μὴ περὶ αἰσθητῶν λέγοντες, ἀκριβῶς λέγομεν. ἐπεὶ γὰρ οὖν τῶν ἐνύλων πάντων τὰ τοιαῦτα, φλήναφός ἐστιν. εἰ δέ τις ἡμᾶς ἔροιτο, τί δὲ οὐ τὸ ὄντως ἴσον λόγος ἐστὶν, καὶ ὁ ὄντως κύκλος ἀδιάστατος; καθόλου γὰρ ἑκάτερον, τὸ δὲ καθόλου λόγος καὶ εἶδος ἀμερές. τὰ δὲ ἐν οὐρανῷ μεριστὰ καὶ οὐκ ἄτομα καὶ ἐν ὑποκειμένῳ. πάλιν ἐνταῦθα οὔτε κύκλους, οὔτε ἰσότητας, οὔτε ἄλλο τοιοῦτον, οὐδὲ ἓν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναι φαμέν, καὶ οὕτω τοὺς αὐτῶν λόγους οὐχ ὁμολογοῦντας αὐτοὺς ἑαυτοῖς παρεχόμεθα. λέγομεν οὖν συντόμως, ὅτι τὴν ἐπιστήμην ὁ Πλάτων ποτὲ μὲν ὁρίζεται πρὸς τὰς αἰτίας ἀποδιδόναι μόνον, ποτὲ δὲ καὶ τὰ ὑποκείμενα αὐτῇ μόνιμον ἔχειν οὐσίαν παντελῶς, μετὰ τῆς ἀποδόσεως τῶν τῆς αἰτίας ἀπολογισμῶν. ποτὲ δὲ, πρὸς τὰς ἀρχὰς μὴ εἶναι ὑποθέσεις. καὶ κατὰ τοῦτο μὲν τὸ εἶδος, μίαν ἐπιστήμην ἀφορίζεται τὴν μέχρι τοῦ ὄντος ἀρχῆς ἀνιοῦσαν. αὕτη γὰρ τὴν ἀρχὴν τὴν ὄντως ἀρχὴν, ἀνυπόθετον προΐσταται, καὶ τὸ ὑποκείμενον ἔχει τὸ ὄντως ὄν, καὶ ἀπ' αἰτίας ποιεῖται τοὺς λόγους. κατὰ δὲ τὸ δεύτερον καλεῖ καὶ τὰς διανοητικὰς γνώσεις ἐπιστήμας. κατὰ δὲ τὸ πρῶτον μόνον δοίη ἂν καὶ τῇ φυσιολογίᾳ τὴν τῆς ἐπιστήμης προσηγορίαν. νῦν δὲ τὸ δεύτερον εἶδος ὁρῶν, ἀξιοῖ καλεῖν αὐτὴν εἰκοτολογίαν. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὴν ἀπορίαν, τὴν σύμπασαν ῥῆσιν, ἔχουσαν δυσκολίαν, κατὰ τὴν σύνταξιν, οὑτωσὶ πρὸς ἑαυτὴν ἀπευθυντέον, μετὰ βραχείας προσθήκης, ἐὰν ὦ Σώκρατες πολλὰ λέγοντες περὶ πολλῶν, εἶτα τινῶν πολλῶν δεικνύων, προσέθηκε θεῶν καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως. καὶ ταῦτά ἐστι τὰ πολλά. ἐὰν δ' οὖν φησι πολλὰ περὶ πολλῶν λέγοντες, περὶ γενέσεως τῆς τε τοῦ παντὸς καὶ θεῶν τῶν ἐν αὐτῷ, πολλῶν τούτων ὄντων ἑκατέρων μὴ δυνώμεθα ἀπηκριβωμένους ἀποδοῦναι λόγους, μὴ θαυμάσῃς. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἐπειδὴ τοῖς ἀναγκαίοις ἐνίσχεσθαι οὐ θαυμαστόν. ἀναγκαῖον δὲ τὸ μὴ ἀκριβῶς δείξαι, διότι τὸ γνωστὸν οὐκ ὂν μόνιμον, οὐδὲ σαφὲς, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν φύσιν ἀνθρωπίνην οὖσαν. Πλάτων μὲν οὖν τοσαύτῃ χρῆται ἐν τοῖς λόγοις ἀσφαλείᾳ. οἱ δὲ ἄλλοι, οὐχ οὕτως, ἀλλ' Ἡράκλειτος μὲν ἑαυτὸν πάντα εἰδέναι λέγων, πάντας τοὺς ἄλλους ἀνεπιστήμονας ποιεῖ. Ἐμπεδοκλῆς δὲ αὐτὴν ἐπαγγέλλεται δώσειν τὴν ἀλήθειαν, καὶ τάδε τῆς σοφίας ἐπ' ἄκροισι θοάζει. ταῦτα γὰρ οὐ κατὰ τὴν φιλόσοφον εὐλάβειαν. οἱ δὲ, ἀπὸ τῆς στοᾶς, καὶ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι θεῶν καὶ ἀνθρώπων εἰρήκασι, πολλοῦ δέοντες τῆς τοῦ Πλάτωνος ὁσιότητος εἶναι ζηλωταί, καὶ τῆς Σωκρατικῆς μετριότητος. Ἀλλ' ἐὰν ἄρα μηδενὸς ἧττον παρεχώμεθα εἰκότας, ἀγαπᾶν χρὴ μεμνημένους ὡς ὁ λέγων ἐγώ ἡμεῖς τε οἱ κριταὶ φύσιν ἀνθρωπίνην ἔχομεν. ὥστε περὶ τούτων τὸν εἰκότα μῦθον ἀποδεχομένους, πρέπει τούτου μηδὲν ἔτι πέραν ζητεῖν.

Διχόθεν ὁ Τίμαιος τὸ μὴ ἀραρὸς μηδ' ἀκριβὲς τῶν περὶ τῆς φύσεως λόγων ὑπεμνησεν, ἔκ τε τῆς αὐτῶν

τῶν πραγμάτων οὐσίας. ἀεὶ γὰρ ἀύλων ἔνυλα γιγνόμενα, καὶ ἀεὶ ἀμερίστων μεριστά, καὶ ἀεὶ χωριστῶν ἐν ἀλλοτρίᾳ ἕδρᾳ, καὶ ἀεὶ καθολικῶν ἄτομα καὶ μερικά, τῶν ἐπιστημονικῶν, καὶ ἀνελέγκτων οὐκ ἐπιδέχεται λόγον, ὃς τοῖς καθόλου καὶ τοῖς ἀύλοις ἐφαρμόζει, καὶ τοῖς ἀμερίστοις εἴδεσι. καὶ ἐκ τῆς τῶν ἐπισκοπουμένων ἀδυναμίας. εἰ γὰρ ἔδει τι γνῶναι περὶ αὐτῶν, ἔδει τὴν σύστοιχον αὐτοῖς περιβαλεῖν γνῶσιν. αὕτη δὲ αἴσθησις. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ὄντες, ἴσως ἧττον ἂν ἐπήθημεν, ἐνταῦθα δὲ ἐν τοῖς ἐσχάτοις τοῦ παντὸς κατῳκισμένοι, καὶ πορρωτάτω ὄντες ἐκείνων, παχέως καὶ ἡμαρτημένως τῇ αἰσθήσει χρώμεθα. καὶ ἡμεῖς μὲν οὕτω. φύσιν γὰρ ἀνθρωπίνην ἐλάχομεν. ἡ δὲ ἀνθρωπίνη φύσις, συνεισφέρει τὴν ἔνυλον ζωὴν τὴν ἐπιπροσθουμένην ὑπὸ τοῦ σώματος, τὴν μεριστήν, τὴν δεομένην. καὶ τῶν ἀλόγων γνώσεων, αὐτοὶ δὲ οἱ θεοί, καὶ τὸ γενητὸν ἀγενήτως, καὶ τὸ ἔγχρονον διαιωνίως, καὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἀναγκαίως. αὐτῷ γὰρ τῷ νοεῖν πάντα γεννῶσιν, ὥς τε καὶ νοοῦσιν αὐτὰ τοῦτον τὸν τρόπον. μὴ γὰρ οἰηθῶμεν ὅτι ταῖς τῶν γνωστῶν φύσεσιν, αἱ γνώσεις χαρακτηρίζονται. μηδ' ὅτι τὸ μὴ ἀραρός, οὐκ ἀραρὸς δεῖ παρὰ θεοῖς, ὥς φησιν ὁ φιλόσοφος Πορφύριος. τοῦτο γὰρ αὖ ἐκεῖνος ἀνεφθέγξατο, ὅπερ ἄρρητον ἄμεινον, ἀλλ' ὅτι ταῖς τῶν γιγνωσκόντων διαφοραῖς, ἀλλοῖος γίγνεται τῆς γνώσεως ὁ τρόπος. τὸ γὰρ αὐτὸ γιγνώσκει, θεὸς μὲν ἡνωμένως, νοῦς δὲ ὁλικῶς, λόγος δὲ καθολικῶς, φαντασία δέ, μορφωτικῶς, αἴσθησις δὲ παθητικῶς. καὶ οὐχ ὅτι τὸ γνωστὸν ἕν, μία καὶ ἡ γνῶσις. ἔτι δέ, εἰ αἱ γνώσεις κατ' οὐσίαν εἰσὶν αὐτῶν τῶν θεῶν, καὶ ἔστιν οὐκ ἐπίκτητος ἡ νόησις αὐτῶν, ὡς εἰσίν, οὕτω καὶ γιγνώσκουσι, εἰσὶ καὶ ἄυλοι, καὶ αἰώνιοι, καὶ ἡνωμένοι, καὶ ἄχραντοι, καὶ γιγνώσκουσιν ἄρα ἀύλως, αἰωνίως, ἡνωμένως, ἀχράντως. τὸ ἄρα ἔνυλον, ἀύλως, καὶ τὸ διεσπαρμένον πλῆθος ἑνοειδῶς, καὶ τὸ κατὰ χρόνον μεταβαλλόμενον, μονίμως καὶ αἰωνίως, καὶ τὸ παρὰ φύσιν πᾶν καὶ σκοτεινόν, καὶ μὴ καθαρόν, ἀχράντως προειλήφασι. τοῦτο μὲν οὖν μὴ καὶ περιττὸν ᾖ πλέονος ἀξιοῦν παραμυθίας. τρεῖς δὲ αὖ ληπτέον ἀεὶ τῶν εἰρημένων. ὅτι καὶ παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν γίγνεται, τὸ μὴ ἀκριβὲς ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν τοῦ ὄντως εἰκόνων. δεόμεθα γὰρ καὶ φαντασίας, καὶ αἰσθήσεως, καὶ ὀργάνων ἄλλων πολλῶν πρὸς τὴν γνῶσιν, οἱ δὲ θεοὶ τῷ ἑνὶ αὐτῶν καὶ τῇ θείᾳ νοήσει, καὶ ταῦτα συνῃρήκασιν. ἤδη μὲν γὰρ τῶν ὑποσελήνων ἀγαπῶμεν ἑλεῖν τὸ ὡς ἐπὶ πολύ, διὰ τὸ τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς ὕλης ἀστάθμητον. ἤδη δὲ τῶν οὐρανίων πάλιν, αἰσθήσει χρώμενοι καὶ ὀργάνοις, ἀναπιμπλάμεθα πολλοῦ τοῦ εἰκότος. καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἐπ' ἐκείνων τὸ ἐγγὺς ἀγαπητὸν ἡμῖν, πόρρω κατῳκισμένοις ἐν τῷ πυθμένι φασὶ τοῦ παντός. δῆλον δὲ καὶ ἀεὶ τῶν περὶ αὐτῶν πραγματευομένων, ἀεὶ διαφερουσῶν ὑποθέσεων, τὰ αὐτὰ περὶ αὐτῶν συναγαγόντων, τῶν μέν, διὰ τῶν ἐκκέντρων, τῶν δέ, διὰ τῶν ἐπικύκλων, τῶν δέ, διὰ τῶν ἀνελιττουσῶν, τὰ φαινόμενα σωζόντων. τί οὖν φαίη τις ἄν, ἀγαπάζομεν παρὰ Πλάτωνος φυσιολογοῦντος ἀκούοντες ὁπόσα καὶ τῶν ἄλλων, καὶ στέρξομεν τὸ μηδενὸς ἧττον; ἦ μάλιστα μὲν τοῖς ἔμφροσιν οὕτω περὶ αὐτῶν ἁρμόσει λέγειν, τὸ μεταξὺ διώκουσιν εἰρωνείας καὶ ἀλαζονείας. τὸ μὲν γὰρ εἴη ἂν τὸ φάναι πάντων μᾶλλον, τὸ δέ, τῶν πάντων ἧττον, μεσότης δὲ τὸ μηδενὸς ἧττον. ἔπειτα τὸ μηδενὸς ἧττον, οὐ μόνον λέγοι ἂν τῶν ἤδη προγεγονότων καὶ θεατῶν τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων εἰκότων. ὡσανεὶ ἔλεγεν, εἰ οὖν μηδενὸς ἧττον τῶν πραγμάτων καὶ αὐτοὶ παρεχοίμεθα λόγους εἰκότας μηδὲ ἀπολειφθείημεν τῆς φύσεως τῶν γνωστῶν ἀγαπητέον. θεοὶ μὲν αὐτὰ καὶ κρειττόνως γιγνώσκουσιν, ἡμῖν δὲ ἀγαπητόν, εἰ καὶ ἐγγὺς ἑαυτῶν βάλλομεν. ἄνθρωποι γὰρ ἐσμέν, καὶ ἐν σώματι κατατετάγμεθα, καὶ μερικὸν εἶδος ζωῆς προβεβλήμεθα, καὶ αὐτοῦ πηλοῦ τοῦ εἰκότος ἀπεπλήσμεθα. ὥς τε καὶ εἰκότως καὶ μύθοις ἐοικότας ἐροῦμεν λόγους. πολλῆς γὰρ τῆς παχύτητος καὶ τῆς ἀλογίας ὢν ὁ μῦθος ἐνδείκνυται, ὁ ἡμέτερος λόγος δεῖν ἀναπεπλησμένος, καὶ δεῖ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συγγινώσκειν.

« Ἄριστον ὦ Τίμαιε παντάπασί τε ὡς κελεύεις ἀποδεκτέον. τὸ μὲν οὖν προοίμιον, θαυμασίως ἀπεδεξάμεθά σου, τὸν δὲ δὴ λόγον ἡμῖν ἐφεξῆς πέραινε. «

Ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Σωκράτους διατιθέντος τοὺς λόγους, σιωπῇ παρῆν ὁ Τίμαιος οὐκ ἐνδεικνύμενος τὰς ἑαυτοῦ κρίσεις περὶ τῶν λεγομένων. ἐνταῦθα δὲ ὁ Σωκράτης θαυμαστῶς πῶς ἀποδέχεται τὸν Τίμαιον. ἐπειδὴ καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν, ὧν τὰ πρόσωπα εἰκόνες, τῶν μὲν δευτέρων ἐνεργούντων, αὐτὰ ἐν ἑαυτοῖς ἵδρυται τὰ πρῶτα, καὶ οὐκ ἐξίσταται ἑαυτῶν, οὐδὲ νεύει πρὸς τὰ χείρω, τῶν δὲ θειοτέρων κινουμένων, ἐπαίρεται καὶ τὰ κοιλότερα πρὸς τὴν μετουσίαν αὐτῶν, δι' ἔρωτα παμπόλλου θαύματος. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Σωκράτης ἐν τούτοις εὐφημίαν πᾶσαν περὶ τὸν Τίμαιον καταβάλλεται. διὰ γὰρ αὐτοῦ τοῦ θαύματος, μείζονος συνάπτεται πρὸς αὐτόν. καὶ μὴν καὶ τὸ ἄριστον μέν, ἐνδείκνυται μέν, καὶ τὸ τέλειον, καὶ τὸ νοερὸν τῆς τοῦ Τιμαίου διδασκαλίας, καὶ τὸ ἐπιστημονικόν. ἐνδείκνυται δὲ αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς τὸν δημιουργὸν ἀναλογίαν. ὡς γὰρ ἐκεῖνος τῶν αἰτίων ἄριστος ἐν τοῖς ἔργοις, οὕτω δὴ καὶ οὗτος ἄριστος ἐν τοῖς λόγοις. καὶ τὸ παντάπασιν, ὡς κελεύεις ἀποδεκτέον, ὁποῖον εἶναι προσήκει τὸν ὀρθῶς ὑποδεξόμενον τοὺς περὶ τῶν θείων λόγους, ἐπιδείκνυσιν. ὅτι δὴ λιπαρῶς μὲν ἀντεχόμενον τοῦ διδάσκοντος, ποιοῦντα δὲ παντὶ σθένει τὸ ὑπ' ἐκείνου προσταττόμενον, πείθοντα δὲ ἑαυτὸν ὡς ὀρθῶς ἔχει πείθεσθαι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ἔτι τοίνυν, τὸ μὲν προοίμιον, τὴν ἐν ταῖς ὑποθέσεσι τῶν ὅλων νοημάτων περιοχὴν ἐνδείκνυται. πάντα γοῦν δεῖν ἐν αὐτῷ τὰ προοίμια.

περὶ τί τε γὰρ τὸ προοίμιον εἴρηται καὶ τί τοῦ εἴδους τῶν ζητουμένων, καὶ ποίων ὑποθέσεων, καὶ τίνων προδεικνυμένων, ἐκ τούτων ἤρτηται, καὶ ὁποῖον τὸ τῶν λόγων εἶδος, καὶ ὁποῖος ὁ ἀκροατής. ὁ δὲ νόμος εἴληπται ἀπὸ τῶν κιθαρῳδικῶν νόμων. οὗτοι μὲν οὖν εἰσὶ μέλη τινὰ πεποιημένα τὰ μὲν, ἀθηναϊκά, τὰ δὲ, ἀργεικά. καὶ τὰ μὲν, ὀρθιαστικά, τὰ δὲ, σκοματικὰ τῶν ἠθῶν. πρὸ δὲ τῶν νόμων τούτων προοίμια προσᾴδειν εἰώθασιν, ἃ καὶ διὰ τοῦτο προψηλαφήματα ἐκάλουν. εἴληπται μὲν οὖν ἐκεῖθεν. συντελεῖ δὲ εἰς τὸ προκείμενον, διότι καὶ πᾶσα ἡ ἐμφανὴς καὶ διακόσμησις, ἐναρμόνιος οὖσα, μένει διαιωνίως, διὰ τὴν ἀγαθότητα τῶν αἰτίων. ὅτι δὲ καὶ πρόεισιν ἀπὸ νοῦ καὶ περὶ νοῦν, καὶ ὅτι διακεκριμένας ἔχει τὰς ὅλας δυνάμεις καὶ διατεταγμένας περὶ τὸ προσῆκον ἑκάστῃ. καὶ γὰρ τὰ μέλη νόμους ἐκάλουν, ὅτι δὴ ἀκίνητα ἔμενεν, καὶ ὅτι διανενέμητο τὰ πρέποντα ἀφ' ἑκάστης.

Λέγωμεν δή, δι' ἥν τινα αἰτίαν, γένεσιν, καὶ τὸ πᾶν τόδε, ὁ συνιστὰς συνεστήσατο.

Τὰ μὲν προειρημένα πάντα παρασκευάζει ἡμῖν, τὰς πρὸς τὴν ὅλην προόδους φυσιολογίαν. καὶ τούτων τὰ μὲν, δι' εἰκόνων καὶ συμβόλων ἐπιδείκνυσι τὴν τοῦ κόσμου θεωρίαν, τὰ δὲ, προοίμια καταβάλλεται τῆς συμπάσης πραγματείας, καὶ τῆς δι' εἰκόνων ἢ συμβόλων ἐπιδείξεως, τὰ μὲν, τὴν φύσιν ἐξέφαινε τῶν ἐγκοσμίων, τὰ δὲ, τὴν διάκρισιν. καὶ τῶν προοιμίων, τὰ μὲν, ἦσαν ὑποθέσεις. τὰ δὲ, οἷον, λήμματα δεικνύμενα διὰ τῶν ὑποθέσεων. καὶ γὰρ τὰ περὶ τρόπου τῶν λόγων, ἐν τοῖς δεικνυμένοις ἄν τις θεῖτο. τῷ γὰρ γενητὸν ἀποδεδεῖχθαι τὸν κόσμον, ἀκολουθεῖ τὸ εἰκοτολογίαν εἶναι τὴν περὶ τοῦ κόσμου πραγματείαν. τούτων δὲ οὖν τέλος τὸ πρέπον λαμβανόντων, ἀρχόμενος τῆς δημιουργίας τοῦ παντὸς ὁ Τίμαιος, ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ ποιεῖται τὴν ἀρχήν, ὁρμητήριον αὐτῷ κάλλιστον εἶναι νομίζων, τὴν τῆς τελικῆς αἰτίας εὕρεσιν. ὡς γὰρ πάντων τῶν ὄντων αἴτιόν ἐστι τἀγαθόν, οὕτω δὴ καὶ τὴν τοῦ κόσμου γένεσιν ἀπὸ ταύτης προϊέναι, τῆς ἀρχῆς πρωτίστης. πάντα γὰρ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ. καὶ ὅσων μὲν ἐστὶν αἴτιος ὁ δημιουργικὸς νοῦς, τούτων αἴτιον τἀγαθόν, ὥσπερ τῆς ὕλης. καὶ ὅσων μὲν ἐστὶν ὑποστατικὸν τὸ παράδειγμα, καὶ ταῦτα ἐκεῖθεν ὑφίσταται. πάντα γὰρ ἐκείνου ἕνεκά ἐστι, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον, πάντων καλῶν ὡς εἴρηται ἐν ἐπιστολαῖς. διὸ καὶ τὰ ἄλλα αἴτια πρὸς ταύτην ἀναπέμπει τὴν μίαν αἰτίαν ὁ Τίμαιος. τὸ γὰρ εἶδος τοῦ κόσμου διὰ τῶν ὑποθέσεων ἀνιχνεύων, καὶ τὸ παραδειγματικόν, καὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον, νῦν ἐθελήσει τὴν κυριωτάτην καὶ πρεσβυτάτην ἀποδοῦναι τῶν αἰτίων, τὴν τελικήν, ἣν διαφερόντως ὑπὲρ τῆς δημιουργίας ἐπιποθεῖ. ὅπου γὰρ καὶ ὁ περὶ νοῦν ζῶν ἄνθρωπος τοῦ ἀγαθοῦ πάντα πραγματεύεται χάριν, πόσῳ μᾶλλον αὐτὸς ὁ νοῦς, καὶ ὁ θεῖος νοῦς, οὐχὶ τῆς τελικῆς αἰτίας ἕνεκα πάντα δημιουργεῖ; κἂν γὰρ δοκῇ πολλάκις ὁ σπουδαῖος τοῦ σώματος ἕνεκά τι πράττειν, ἢ ὅλως τῶν χειρόνων, οὐ τοῦτ' ἔστιν αὐτῷ τέλος τὸ τοῦ πράγματος, ἢ τὸ τοῦ χείρονος ἀγαθόν, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῦτο πράττει, τῆς πρὸς τὸ θεῖον ὁμοιότητος ἕνεκα, καὶ ἐκείνην ποιεῖται τὸ σκοπιμώτατον τέλος. πόσῳ οὖν δὴ μᾶλλον ὁ τοῦ παντὸς δημιουργός, τοῦ ἀγαθοῦ χάριν ἂν δημιουργοίη, καὶ τῆς τελικῆς αἰτίας. οὐ γὰρ ἄσκοπον οὐδὲ ἀόριστον ποιεῖται τὴν ἐνέργειαν. διό μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων, μηδὲ ζητῆσαι τὴν ἀρχήν, εἰ ἔστι τελικὸν αἴτιον τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως, ἀλλ' ὡς τούτου παρὰ πᾶσιν ὁμολογουμένου, ζητεῖν τί τὸ τελικόν ἐστιν αἴτιον. νοῦς γὰρ ὑπόκειται δημιουργὸς καὶ θεός, ἀλλ' οὐ τὸ αὐτόματον, ὥσπερ τινές φασι. εἰ δὲ νοῦς τὸ ποιοῦν, ἔστι δήπου τὸ οὗ ἕνεκα ἐν τῇ δημιουργίᾳ. ὡς γὰρ ψυχὴ κατορθουμένη, πάντα πράττει περὶ νοῦν, οὕτω νοῦς δημιουργῶν, πάντα ὑφίστησι περὶ θεόν. τοῦτο δὲ τῷ περὶ τὸ ἀγαθὸν ταὐτόν. εἴτε οὖν τοῖς Ἀριστοτελικοῖς ἐφέπεσθαι δεῖ προβλήμασι, μετὰ τὸ τί ἐστι τὸ πᾶν, καὶ ὁποῖόν ἐστιν, ἀνάγκη τὸ διὰ τί ἐστι ζητεῖν. εἴρηται γὰρ ὅτι γενητὸν μέν ἐστιν, εἰκὼν δὲ τῶν ὄντων. καὶ δεῖ προσδιασκέψασθαι τίνος ἕνεκα γέγονεν, εἴτε περὶ τὰς Πλατωνικὰς αἰτίας, μετὰ τὸ δημιουργοῦν, καὶ τὸ παράδειγμα, τὸ τελικὸν εὑρεῖν προσήκει τῆς κοσμοποιΐας αἴτιον. καὶ γὰρ αὖ καὶ εἰς τοῦτο πάντα τὰ ἄλλα ἀνήρτηται, καὶ ἡ τοῦ παραδείγματος θειότης, καὶ ἡ τῶν ποιούντων ἀγαθότης, καὶ ἡ τοῦ γιγνομένου τελειότης. καὶ μέχρι τούτου τοῖς φιλοθεάμοσιν ἡ ἄνοδος. καλεῖν δὲ εἰώθασι, τὸ μὲν τελικὸν αἴτιον, δι' ὅ, τὸ δὲ παραδειγματικόν, πρὸς ὅ, τὸ δὲ δημιουργικόν, ὑφ' οὗ, τὸ δὲ ὀργανικόν, δι' οὗ, τὸ δὲ εἶδος, καθ' ὅ, τὴν δὲ ὕλην, ἐξ οὗ, ἢ ἐν ᾧ, ταῦτα καὶ αὐτῷ τῷ Πλάτωνι δοκοῦντα τὰ ὀνόματα λαμβάνοντες. τὸ μὲν γὰρ τελικόν, νῦν ἐπιζητῶν δι' ἣν αἰτίαν φησί, τὸ δὲ παραδειγματικόν, πρὸς πότερον τῶν παραδειγμάτων. τὸ δὲ δημιουργικόν, τῷ δὲ αὖ γιγνομένῳ ὑπ' αἰτίας τινὸς ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι. τὰ δὲ λοιπά, προϊόντες ἐπ' αὐτῶν τῶν ῥημάτων ἐπισημαινόμεθα τοῦ Πλάτωνος, πλὴν ὅτι γε οἰκεῖα ταῦτα τῆς τοῦ φιλοσόφου διακριτικῆς ἐπιστήμης, εἰρήσθω καὶ νῦν. ἀλλὰ τίς ἡ γένεσις καὶ τί τὸ πᾶν; ἔνιοι μὲν γένεσιν τὸν ὑποσελήνιον τόπον ἀκούσαντες, τὸ πᾶν εἰρήκασι, τὸν ὅλον κόσμον, πάντῃ διαπίπτοντες οὗτοι τοῦ Πλάτωνος. οὐ γὰρ ἰδίᾳ μὲν ὁ δημιουργὸς παραδίδοται τὰ φῦλα πλάττων, ἰδίᾳ δὲ τὸν ὅλον κόσμον. ἔπειτα δὲ καὶ ἡ γένεσις αὐτὴ, μέρος ἐστὶ τοῦ παντός, εἰ δὲ πᾶν λέγοιεν τὸν οὐρανόν, διότι τὸ πλεῖστόν ἐστι τοῦ κόσμου· σμικρὸν γὰρ τὸ λοιπόν. ἢ διότι τὸ θειότατον καὶ κυριώτατον, καὶ οἷον ἡ κεφαλὴ τοῦ κόσμου παντός. λέγεται γὰρ καὶ ἡ κεφαλὴ τὸ πᾶν, ὡς τό, Τεῦκρε φίλη κεφαλή, καὶ ταύτης ἕνεκά φησι καὶ ὁ Πλάτων περιβεβλῆσθαι τὸν λοιπὸν ὄγκον τοῦ σώματος. ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο γένεσιν εἴωθεν ὁ φιλόσοφος ἀποκαλεῖν. ἄλλοι δὲ γένεσιν μὲν τὴν ὕλην προσεῖπον, τὸ δὲ ἐκ τῆς ὕλης κεκοσμημένον τὸ πᾶν, οἷς πολλὰ τῶν παρὰ Πλάτωνι γεγραμμένων

ἀθετεῖν

αὐτῶν ἀναγκαῖον. πᾶν γὰρ τὸ γενητόν, καὶ πᾶσαν γένεσιν, αἰσθητὸν ἢ ἁπτὸν εἶναί φησι, καὶ ὁρατόν. ἔτι δὲ ἀντιδιαιρεῖ που τῇ ὕλῃ τὴν γένεσιν, ὥσπερ ὅταν λέγῃ τρία ταῦτα εἶναι χωρίς, ὄν, χώραν, γένεσιν, ἀφ᾽ ὧν ὑφιστάναι τὸ πᾶν. ὁ δέ γε ἡμέτερος διδάσκαλος, διχῶς φησιν ἐπινοεῖσθαι τὴν κοσμοποιίαν. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς εἶναι σωματουργικόν, τὸ δὲ ἁρμοστικὸν τῶν σωμάτων, εἰς ἑνὸς κόσμου συμπλήρωσιν. ἄλλο γάρ ἐστι τὸ αὐτὰ τὰ σώματα πλάττειν, διὰ τῶν σχημάτων, ἄλλο τὸ ἐναρμόζειν τὰ πλασθέντα τῷ παντί. γένεσιν μὲν οὖν εἰρῆσθαι τὴν τῶν σωμάτων πλάσιν, κίνησιν οὖσαν, οὐ τὴν ὁλότητα, καὶ τὴν τελειότητα τοῦ παντός. τὸ γὰρ ἐκ μερῶν συγκείμενον προϋπονοουμένην ἔχει τὴν ποίησιν τῶν μερῶν. πᾶσαν οὖν τὴν μεταξὺ τῆς τε ὕλης, καὶ τῆς ὅλης διακοσμήσεως, καὶ τῆς μιᾶς συμπληρώσεως τοῦ παντὸς γένεσιν προσρητέον. ἵνα καὶ ὅλος ᾖ πρὸς τὸ ὅλον, ἐν ᾧ τὰ μέρη συνείληπται. τοῦτο γάρ ἐστι πᾶν, τέλειον ἐκ τῶν τελείων συνεστός, κατὰ τὴν μίαν ἁρμονίαν τῶν ὅλων. ἐπειδὴ δὲ καὶ αἰσθητόν ἐστι τοῦτο τὸ ὅλον, ἀλλ᾽ οὐ νοητὸν πᾶν. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ παράδειγμα, οὐ μὴν νοερὸν τοῦτο, γὰρ ἦν τὸ δημιουργικόν. διὰ τοῦτο προσέθηκε τὸ τόδε. τό, τε αἰσθητὸν δηλῶν, διὰ τοῦ τόδε τοῦτο, καὶ τὸ μερικόν. πᾶν γὰρ τὸ σωματικὸν κἂν ὅλον ᾖ, μερικόν ἐστι. κυριώτατα δὲ ὅλον τὸ ἄϋλον καὶ ἀδιάστατον, καὶ ὄντως ἐκεῖνο πᾶν, τὸ νοερόν τε καὶ νοητόν. ταῦτα καὶ περὶ τούτου. τὴν δὲ σύστασιν, τίνα φῶμεν; ἢ τάχα μὲν καὶ τὸ συνάθροον ἐκ πολλῶν εἶναι τὸν κόσμον ἐνδείκνυται, καὶ τὴν ἐξ ἀνομοίων αὐτοῦ γένεσιν. τάχα δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ καὶ τὸ μόνιμον ἐκ τῆς ὅλης δημιουργίας ἐφῆκεν. ἡ μὲν γὰρ σὺν πρόθεσις, τῆς ἑνώσεώς ἐστι σημαντική, καὶ τῆς εἰς ἓν πάντων συμπνοίας, ἡ δὲ στάσις δηλοῖ τὸ ἑδραῖον καὶ μόνιμον τοῦ δημιουργήματος. ἔτι τὸ μὲν συμπλέξαι τοὺς χρόνους, τὸν ἐνεστῶτα, καὶ τὸν παρεληλυθότα, τό, τε ἐντελὲς τῆς δημιουργίας ἐνδείκνυται, καὶ τὸ διαιώνιον. τὸ μὲν γὰρ συνιστᾶν, τὴν διηνεκῆ, καὶ τὴν ἀεὶ ὡσαύτως ἀποτελουμένην ποίησιν δηλοῖ. τὸ δὲ συνέστηκε, τὴν ὁλότητα καὶ τὴν ἐν τῷ πλήρει τὸ εἶναι λαχοῦσαν, τὸ δὲ δι᾽ αὐτῶν ὀνομάτων ἀμφοτέρους σημαίνει τοὺς χρόνους. ὅτι διὰ ταυτότητος καὶ ὁμοιότητος πρόεισιν ἡ θεία δημιουργία. οἷον γάρ ἐστι τὸ ποιητικόν, τοιαύτην ἔχει καὶ τὴν ἐνέργειαν. καὶ ὥς ἐστιν οὕτω καὶ δημιουργεῖ. διότι κατ᾽ αὐτὸ τὸ εἶναι ποιεῖ, καὶ αὐτὸ τῆς οἰκείας οὐσίας. ἀγαθὸς ἦν, ἀγαθὸς δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενός, οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος. ὅσοι μὲν τὸν δημιουργὸν τἀγαθὸν ἐκάλεσαν, γελοῖοι παντελῶς εἰσιν. οὐ γὰρ ταυτὸν τἀγαθόν ἐστι καὶ ὁ ἀγαθός, τὸ μὲν γάρ ἐστιν ἀμέθεκτον αὐτὸ καθ᾽ αὑτό, τῶν πάντων ἐξῃρημένον, ὁ δέ, διὰ τὸ ἐκείνου μετέχειν ἐστὶν ἀγαθός. καὶ τὸ μὲν, βασιλεύει τῶν νοητῶν πάντων, ὁ δέ, εἰ μὲν ταυτόν ἐστι τῷ παραδείγματι, αὐτὰ τὰ νοητά ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐ βασιλεὺς τῶν νοητῶν, εἰ δὲ δεύτερός ἐστι τοῦ παραδείγματος, πολλῷ καταδεέστερός ἐστι τοῦ τῶν νοητῶν πάντων βασιλεύοντος. καὶ ὅλως πᾶς τις θεός, τὶ ἀγαθόν ἐστι, ὁ μέν, δημιουργικόν, ὁ δέ, ζωογονικόν, ὁ δέ, τελεσιουργικόν, τἀγαθὸν δέ, οὐ τὶ ἀγαθόν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ἀγαθόν, ἂν δὲ εἴπῃς δημιουργικόν, ἐλαττοῖς αὐτοῦ τὸ ἁπλῶς. τούτων δὲ διακεκριμένων, αὐτὴν λοιπὸν ἐπισκοποῦντες τὴν εἰσβολὴν τοῦ λόγου, πρῶτον ἐκεῖνον λέγομεν, ὅτι ὥσπερ τὸ εἶδος τὸ κοσμικὸν ἐπιζητῶν καὶ ἐρόμενος, πότερον γέγονεν ὁ κόσμος, ἢ ἀγένητός ἐστιν, ἐπήγαγε πρὸ τῆς ὅλης ἀποδείξεως, τὸ γέγονε, καὶ ὥσπερ τὸ παραδειγματικὸν διερευνώμενος αἴτιον, προὔλαβε τὸ παντὶ δὴ σαφές, ὡς πρὸς ἀΐδιον τὸ συμπέρασμα πρὸ τοῦ παντὸς λόγου τιθείς. οὕτω δὴ καὶ τὸ τελικὸν ἐφ᾽ ἅπασιν εὑρεῖν προθέμενος, ἐπήγαγε τὸ ἀγαθὸς ἦν, νοῦ διὰ τῆς ἀναφωνήσεως ταύτης μιμούμενος, καὶ τὴν ἀθρόαν τούτου περίληψιν. ἐν γὰρ τῷδε τῷ κώλῳ περιέχεται πᾶν τὸ ζητούμενον, διότι τοῦτό ἐστι τὸ τελικὸν αἴτιον, ἡ ἀγαθότης, εἴτε ἁπλῶς καὶ ἐν δημιουργικῇ ἀγαθότης. ὡς γὰρ παράδειγμα διττόν, τὸ μὲν νοητόν ἐστι, τὸ δὲ νοερόν. καὶ τὸ μέν ἐστι πρὸ τοῦ δημιουργοῦ πρώτως αἰώνιον καὶ ἡνωμένον, καὶ πάντων τῶν νοητῶν ζώων περιληπτικόν, τὸ δέ, ἐν τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων δημιουργικὸν ἀριθμὸν τῶν εἰδῶν περιέχον ἑνιαίως, οὕτω δὴ καὶ ἀγαθότης, ἄλλη μὲν ἁπλῶς, ἄλλη δὲ ἐν τῷ δημιουργικῷ νῷ. καὶ ἡ μὲν πηγὴ τῶν ἀγαθῶν ἐστι πάντων νοητῶν τε καὶ νοερῶν καὶ ὑπερκοσμίων, ἡ δέ, τὶς ἀγαθότης οὖσα, τῶν μὲν ἐστὶν αἰτία καὶ πηγή, τῶν δέ, ὑφειμένην ἔλαχε τάξιν. εἰ γὰρ ἐθέλοιμεν ἐξετάσαι τί τὸ ποιοῦν θεόν, νοητὸν ἢ νοερόν, ἢ ὑπερουράνιον ἢ ἐγκόσμιον, οὐκ ἂν ἕτερον οὐδὲν εὕροιμεν, ἢ τὸ ἀγαθόν. τί γὰρ τὸ ποιοῦν ἕκαστον τῶν σωμάτων ἔμψυχον, ἢ τὸ ἴνδαλμα τῆς ψυχῆς; τί δὲ τὸ ποιοῦν τὰς νοερὰς ψυχὰς τοιαύτας, ἢ ὁ ἐν αὐταῖς νοῦς, ἔλλαμψις ὢν τοῦ ὅλου νοῦ; τί οὖν καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν νοητὴν οὐσίαν ἐκθεοῖ αὖ, ἢ τὸ μετέχον τοῦ πρώτου, καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ προλάμψεως. τί οὖν ἐστι τὸ πρῶτον, εἰ μὲν δὴ καλὸν εἴπομεν ἦν, ἐλέγομεν ἂν τῷ κάλλει τὸν νοῦν εἶναι θεόν. ἐπειδὴ δὲ τἀγαθόν ἐστιν ἐκεῖνο καὶ ὁ νοῦς ἀγαθότητος μετέχων ἐστὶ θεός, καὶ αὕτη ἄρα ἡ τῶν θεῶν ὕπαρξις, αὕτη ἡ τῶν θεῶν εἰ θέμις εἰπεῖν οὐσία, ἡ ἀγαθότης. καὶ κατὰ ταύτην πᾶς θεὸς ἔχει τὸ εἶναι θεός. καὶ διὰ ταύτην προνοητικός ἐστιν, ἢ δημιουργικός, ἢ ζωογονικός, ἢ συνεκτικός. νοῦς μὲν γὰρ καθὸ νοῦς, νοεῖν τὰ ὄντα πέφυκε καὶ γινώσκειν. τὸ δὲ δὴ προνοεῖν θεῖόν ἐστιν. ὥς τε καὶ ὁ δημιουργικὸς νοῦς, τὸ εἶναι δημιουργικός, ἔχει διὰ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἐν αὐτῷ. διὰ ταύτην γὰρ καὶ ὁ ἐν αὐτῷ νοῦς ποιητικός ἐστι, καὶ οὐ μόνον γνωστικὸς τοῦ ὄντος. καὶ τὸ ὂν τὸ ἐν αὐτῷ παράδειγμα δραστήριον καὶ αὐτῷ τῷ εἶναι ποιοῦν. καὶ οὐχὶ μόνον τοῦ νοῦ τελειωτικόν. καὶ ὁ μὲν νοῦς ποιῶν ἀπ᾽ ἀμφοῖν δυναμοῦται. καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ παρα-

παραδείγματος, διότι πρὸς αὐτὸ ποιεῖ, καὶ ἐκ τῆς ἀγαθότητος, δι' αὐτὴν γὰρ ποιεῖ. τὸ δὲ παράδειγμα, ἐκ τῆς ἑνάδος. ἔχεις οὖν ταῦτα ἐφεξῆς, τὴν ἀγαθότητα, τὸ παράδειγμα, τὸν νοῦν. ἄλλως μὲν ἐν τῷ δημιουργῷ, ἄλλως δὲ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ. καὶ εἰ βούλοιο λέγειν, ἀγαθότης μὲν ἡ πρώτη τὸ ἕν, τὸ ἐπέκεινα καὶ αὐτῶν τῶν νοητῶν. ἐκεῖνο γὰρ ἡ ἀμετάθετος ἀγαθότης. παράδειγμα δὲ, τὸ νοητὸν, τὸ πάντα τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰδῶν ἡνωμένως συνέχον, ποιητὴς δὲ νοῦς ὁ νοερὸς ὁ τῶν ὅλων ὑποστάτης. ὥς τε εἰ τοῦτον τὸν τρόπον Ἀμέλιος ἔλεγε τοὺς τρεῖς δημιουργοὺς ἐν τῷ ἑνὶ τὴν τριάδα ταύτην ὁρῶν, ὀρθῶς ἔλεγεν. ὁ μὲν γάρ ἐστι, φησὶ, μεταχειρήσει ποιῶν, ὁ δὲ, ἐπιτάξει μόνον, ὁ δὲ, βουλήσει μόνον. ὁ μὲν, κατὰ τὸν αὐτουργὸν τεχνίτην τεταγμένος, ὁ δὲ, κατὰ τὸν ἀρχιτέκτονα προυπάρχων, ὁ δὲ, κατὰ τὸν βασιλέα πρὸ ἀμφοῖν ἱδρυμένος. οὐκ οὖν, καθὸ μὲν νοῦς ὁ δημιουργὸς, παράγει τὰ πάντα ταῖς ἑαυτοῦ νοήσεσι, καθὸ δὲ νοητός ἐστιν αὐτῷ τῷ εἶναι ποιεῖ, καθὸ δὲ θεὸς, τῷ βούλεσθαι μόνον. εἰ δὲ διασπῶν τοὺς τρεῖς δημιουργοὺς ἐκ τοῦ ἑνὸς, οὐκ ἀνεξόμεθα, τῷ Πλάτωνι συνακολουθοῦντες. ὁ γὰρ αὐτὸς καὶ ἀγαθός ἐστιν ὡς θεὸς, καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα βουλήσει πάντα ποιεῖ, καὶ νοητῶς ἐστι νοερῶς. τοιοῦτον γὰρ τὸ ὂν τὸ δημιουργικὸν, καὶ νοῦς ἐστι κοσμουργός. τὸ μὲν οὖν ἀγαθὸς ἦν, τοιαύτην ἔχει τὴν ἐξήγησιν. ἐν τῷ ἦν, τό, τε ὑπερπλῆρες, καὶ τὸ αὐτοτελὲς, καὶ τὸ ὑπεραιώνιον τῆς θείας ὑπάρξεως, ἐνδεικνύμενον. τὸ μὲν γάρ ἐστι τῶν αἰωνίων πραγμάτων σημαντικὸν, τὸ δὲ ἦν τῶν ὑπεραιωνίων ἑνάδων, τὸ δὲ, ἔσται, τῶν ἐν χρόνῳ συνεστώτων. εἰ γὰρ τὸ ἐστὶ προσήκει τοῖς αἰωνίοις, τὸ μὲν ἦν, τοῖς πρὸ τούτων οἰκεῖον, τὸ δὲ ἔσται, τοῖς μετὰ τὰ αἰώνια. τοιαῦτα δὲ τὰ χρόνου δεόμενα. ἐπειδὴ δὲ ἀγαθὸς ὁ δημιουργὸς, οὐδεὶς οὐδέποτε περὶ οὐδενὸς αὐτῷ φθόνος ἐγγίνεται. καὶ τί τοῦτο φαίη τις ἂν μὴ φθονεῖ νοῦς. τοῦ γὰρ καὶ τοῖς μετρίοις ἐστὶ τῶν ἀνθρώπων. τὸ μὲν οὖν μηδέποτε τῆς αἰωνίου τελειότητος ἐστὶ σημαντικόν. ἐπειδήπερ αἱ ψυχαὶ, ποτὲ μὲν παθαίνονται, ποτὲ εἰς ἀπάθειαν ἀνατρέχουσι. τὸ δὲ περὶ οὐδενὸς, τῆς αὐταρκείας. ἐπειδήπερ ἡμεῖς, ἄλλων μὲν ἕνεκα πολλάκις φθόνου καθαρεύομεν. εἰς δὲ ἃ ἔλαττον ἔχειν νομίζομεν, ἐν τούτοις κατεχόμεθα τῷ πάθει. τὸ δὲ οὐδεὶς, τίνα ἂν ἔχοι λόγον; πότερον γὰρ ὡς πολλῶν ὄντων φθόνων, τὸ οὐδεὶς προσέθηκεν, ἢ δὲ ὑπερβολὴν εἴρηται παντελῆ τοῦ φθόνου ποιούμενον ἀπόφασιν, καὶ ποίαν ὑπερβολὴν ἐν τοῖς περὶ θεῶν λόγοις ἀνευρεῖν δυνατόν. πάντα γὰρ αὐτῶν καὶ ὀνόματα καὶ ῥήματα, τῆς ἀξίας ἐστὶν ὑποδεέστερα. μήποτε οὖν φθόνος μέν ἐστιν ἡ ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς λύπη, συμμιγὲς τοῦτο πάθος ἐν ἡμῖν ἀπογεννάμενον, ἔκ τε ἡδονῆς καὶ λύπης, ὡς ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης ὑπέδειξε. φθόνος δὲ τὸ δυνάμενον εὖ ποιεῖν, μὴ εὖ ποιεῖν, ἀλλὰ παρ' ἑαυτῷ κατέχειν τὸ ἀγαθὸν, φθόνος γε μὴν καὶ ἡ ἔνδεια αὐτὴ τῶν ἀγαθῶν. ὃν μοι δοκεῖ καὶ μάλιστα νῦν ὁ φιλόσοφος παραλαμβάνειν ἐξορίζων αὐτὴν ἐκ τῆς θείας οὐσίας. ταύτης γὰρ μόνης ἐξορίζεσθαι πέφυκεν, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν οὐσίωται τὴν ἀγαθότητα. τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις λυπεῖσθαι ἀγαθοῖς, πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς κατὰ μέθεξιν, ἀλλ' οὐ πρώτως ἀγαθοῖς. ἄλλο γὰρ τὸ ἐπίκτητον ἀγαθὸν, ἄλλο τὸ καθ' ἕξιν ἀγαθὸν, ἄλλο τὸ πρώτως ἀγαθόν. τὸ μὲν γὰρ σύμμικτόν ἐστι πρὸς τὸ ἐναντίον, ὥσπερ καὶ τὸ ἐπίκτητον καλὸν, συμπέφυρται πρὸς τὸ αἰσχρόν. τὸ δὲ ὅλον μέν ἐστιν ἀγαθοειδὲς, μεθέξει δὲ αὖ τοιοῦτόν ἐστι. τὸ δὲ αὐτοαγαθόν ἐστι, πρώτως ἀγαθόν. ὡς γὰρ ὁ αὐτονοῦς ἐστι πρώτως νοῦς, καὶ ὡς τὸ αὐτοκαλὸν, πρώτως καλὸν, οὕτω τὸ αὐτοαγαθὸν, πρώτως ἀγαθόν. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; ἡ ἑκάστου θεότης, καθ' ἣν ἕκαστον τῶν ὄντως ὄντων θεός. οὐδὲν γὰρ αὕτη διαφέρει τῆς ἀγαθότητος, εἰ δ' ἔτι τῶν δευτέρων λέγοιτο, ἢ θεὸς, ἢ ἀγαθὸν, τῶν ἐκθεουμένων ἐστὶ καὶ ἀγαθυνομένων. καὶ διὰ τὴν μετοχὴν θεὸς, ἀλλ' οὐ διὰ τὴν οἰκείαν οὐσίαν, οὐδὲ ἀφ' ἑαυτῆς. ταύτην οὖν τὴν μέθεξιν, καὶ εἴωθεν ὁ Πλάτων καλεῖν, ὥσπερ δὴ καὶ ἐν τῷ συμποσίῳ τὸν ἔρωτα, τῶν καλῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν, ἐνδεᾶ προσείρηκε, τὸ τοίνυν θεῖον καθὸ θεῖον τοιοῦτόν ἐστι, καὶ οὐ κατὰ μέθεξιν ἀγαθὸν, ὥς τε οὐδ' ἐνδεὲς ἀγαθοῦ. παντὸς ἄρα φθόνου κρεῖττόν ἐστιν. ὡς γὰρ ἡλίῳ φωτὸς ὄντι γεννητικῷ τὸ σκότος πελάζειν ἀδύνατον, ἀλλὰ πόρρω που κατακλείεται περὶ τὰ κοῖλα τῆς γῆς, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῷ θείῳ τὸν φθόνον πελάζειν ἀμήχανον. ποία γὰρ ἔνδεια τῆς τοσαύτης περιουσίας; τίς ἀδυναμία τῆς παντοδυνάμου θεότητος; τίς μετουσία τῆς πηγῆς τῶν ἀγαθῶν; αὐτῷ ἄρα τῷ εἶναι ἀγαθὸς ὁ δημιουργὸς, πάσης ἐνδείας ὑπερέχει, καὶ πάσης μεθέξεως τῆς ἀπ' ἄλλου παραγιγνομένης, αὐτῷ τῷ ἑνὶ συνηνωμένος καὶ ἀνεκφοίτητος ὢν τοῦ ἑνός. ἄλλη μὲν γάρ ἐστιν ἡ νοερὰ γνῶσις, ἄλλη δὲ ἡ πρὸ τοῦ νοῦ καθ' ἣν συνῆπται πρὸς αὐτὸ τὸ ἕν, ἡ γεννητικὴ τοῦ δημιουργοῦ θεότης, καὶ ἡ πάντα συνέχουσα ἀγαθότης. οὐ γάρ ἐστι δύναμίς τις τὸ ἀγαθὸν τοῦτο ὥς τινές φασιν, ἀλλὰ πάσης δυνάμεως μέτρον. οὐ δὲ βούλησις, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς ἡ βούλησις. οὐ δὲ ἕξις. ἄλλο γάρ ἐστιν ἡ ἕξις, ἡ δὲ ἀγαθότης, αὐτὴ ἑαυτῆς ἐστιν. οὐ δὲ ὅλως οὐσιώδης τις ὑπόστασις, ἀλλὰ καὶ ἑνωτικὴ τῆς οὐσίας καὶ ἄρρητος, δυνάμεών τε συνοχὴ, καὶ ἐνεργειῶν οἰστικὴ δημιουργικῶν. ὡς οὖν πᾶς νοῦς οὐσίωται, κατὰ τὸ εἶναι νοῦς, μεθεκτὸν δὲ αὐτῷ τὸ ὑπὲρ νοῦν, καὶ ὡς πᾶσα ψυχὴ, κατ' αὐτὸ εἶναι ψυχὴ οὐσίωται, μεθεκτὸν δὲ αὐτῇ νοῦς, οὕτω δὴ καὶ πᾶς θεὸς ἐν τῷ εἶναι θεὸς οὐσίωται, μᾶλλον δὲ ὑπερουσίωται, μεθεκτὸν δὲ, οὐδὲν αὐτῷ. διότι πάντων εἰσὶν οἱ θεοὶ πρεσβύτατοι, καὶ ὁ δημιουργὸς ἄρα νοῦς καθὸ θεός ἐστι, ἐν τῷ θεὸς εἶναι πρώτως ἐστὶ, καὶ οὐ κατὰ μέθεξιν θεός. τοῦτο δὲ ταυτὸν τῷ ἀγαθός. ὥσπερ οὖν εἴ τις ἔλεγεν, ἐνδεῖξαι νοῦ τὸν φθόνον, καὶ ὁ μερικὸς νοῦς, κρείττων ἂν τοῦ φθόνου. ψυχὴ δὲ εὖ κρείττων,

κρείττων. ἐνδεὴς γὰρ αὕτη νοῦ. διότι κατὰ μετοχὴν νοῦ, νοερὰ πέφυκεν γίγνεσθαι. οὕτω δὴ καὶ ὅπου μὲν ἀγαθότης, ἄφθονός ἐστιν ἡ ἔνδεια τῶν ἀγαθῶν, ἐνδεὲς πᾶν τὸ μὴ πρώτως ἀγαθόν, ψυχὴ μὲν καὶ νοῦς ἐνδεῆ τῶν ἀγαθῶν, ὅτι μὴ πρώτως. ὁ δὲ θεὸς καθὸ θεὸς ἀγαθὸς ὤν, ἐξῄρηται παντὸς φθόνου, καὶ πάσης ἐνδείας ὑπερέχει, τῆς ὁπωσοῦν ὑφισταμένης, ἢ κατὰ τὴν ὕφεσιν, ἢ κατὰ τὴν παρατροπήν. διχῶς γὰρ ἡ ἔνδεια, ἡ μέν, οὐ κακόν, ἡ δέ, ὥσπερ ἐλέλεκτο κακόν.

" Τούτου δὲ ἐκτὸς ὢν πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι παραπλήσια αὑτῷ. "

Τοῦτο ἦν ἀκόλουθον τοῖς προειρημένοις ἀξιώμασι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον κῶλον, τὴν τάξιν ἐδήλου τοῦ δημιουργοῦ, καὶ τὴν ὕπαρξιν, ὅτι θεός. καὶ ἐπειδὴ θεός, ὁ μέν ἐστιν ἀμέθεκτος, ὁ δέ, μεθεκτός. καὶ τοῦτο διὰ τοῦ αὐτοῦ δεδήλωκεν, ὅτι μεθεκτός. οὐ γὰρ εἶπεν ὡς ἀγαθὸν ἦν, ἀλλ' ὅτι ἀγαθὸς ἦν, μετέχει δὲ ὁ ἀγαθός, τῆς ἀγαθότητος. καὶ αὐτὴ μὲν ἡ ἀγαθότης, πρώτως ἀγαθόν. ὁ δὲ νοῦς, ἢ τὸ ὄν, κατὰ μετοχὴν, ἀγαθόν. τὸ δ' αὖ δεύτερον, ὅτι μὴ τῶν ἐκθεουμένων ἐστὶν ὁ δημιουργός. ἔστι γὰρ τὸ μέν, πάντη ἀμέθεκτον, οἷον, τἀγαθόν, τὸ δέ, τὸ μετασχὸν ἄλλου ἀγαθόν, ὥσπερ τὸ ἐκθεούμενον πᾶν, τὸ δὲ πρώτως μέν, ἀγαθὸν καὶ αὐτό, μετεχόμενον δὲ καὶ μεῖζον ἀμφοῖν τοῖν εἰρημένοιν, ὥσπερ λέγονται πάντες οἵ τε νοητοὶ καὶ νοεροὶ διάκοσμοι τῶν θεῶν. τοῦτο δὲ αὐτὸ τὸ τρίτον τὴν ἰδιότητα περιέχει τὴν δημιουργικήν. τὸ γὰρ μὴ μόνον αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπερπλῆρες καὶ τὸ ἐκτενές, ὥστε πάντα προϊέναι, τῆς δημιουργικῆς ἐστι καὶ ποιητικῆς αἰτίας ἐνδεικτικόν. πάντα πληροῦν ἑαυτῆς ἐφιεμένης καὶ πάντ' ἀγαθύνειν. ἵνα ὅτι μάλιστα γένηται πάντα αὐτῷ παραπλήσια, θείου τινὸς μετασχόντα, καὶ συνθημάτων ἀπορρήτων. ἃ δὴ παρὰ τοῖς ὅλοις ἐφῆκε ποιήσας αὐτοῖς. εἰ τοίνυν ἐκτός ἐστι πάσης ἐνδείας ὁ ποιητὴς τοῦ παντός, ἐξῄρηται πάσης ἀσθενείας, καὶ τοῦτο αἰωνίως. τὸ γὰρ ὄν, σημαίνει τὸ αἰώνιον, καὶ ὅτι μάλιστα πάντα ἀγαθύνει, πᾶσιν ἐπιλάμπει τὸ τοῦ ἀγαθοῦ μέτρον, οὗ μεῖζον χωρῆσαι τῶν δεχομένων ἕκαστον οὐδαμῆ πέφυκεν, ὃ τῆς προνοίας ἐνδείκνυται τὴν ἐκτένειαν. καὶ εἰ πᾶσι βούλεται χορηγεῖν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μετουσίαν, οὐδὲν ἐστιν ἐν τῷ παντὶ μόνως κακόν, ὥστ' οὐδὲ ἄτακτον, οὐδὲ ἀπρονόητον, οὐδὲ ἀόριστον. ἀλλὰ πάντα μετέχει κάλλους καὶ τάξεως, καθόσον πέφυκε δέχεσθαι. πάντα οὖν ἑαυτῷ ποιεῖ παραπλήσια, καθόσον θεὸς ἀγαθύνων τὰ γιγνόμενα, ἄλλα δὲ λοιπὸν κατ' ἄλλους ἀπεργάζεται λόγους παραδειγματικούς. ὥσπερ γάρ φησιν Ἀττικὸς ὁ τέκτων πάντα μὲν τεκτονικὰ ποιεῖ, ἄλλα δὲ κατ' ἄλλον λόγον, τὸ μέν, βάθρον, τὸ δέ, κλίνην, οὕτω καὶ ὁ θεός, ᾗ μὲν ἀγαθός, ἐξομοιοῖ πάντα ἑαυτῷ, ἀγαθὰ ἀποτελῶν, κατὰ δὲ τὰ εἴδη τὰ μερίζοντα τὰς ἑκάστων οὐσίας, ποιεῖ πρὸς τὰς παραδειγματικὰς αἰτίας. ὁ δὲ Πορφύριος καὶ ταῦτα προσέμενος, ἀξιοῖ λέγειν, τί προσλαβόντα τὰ γενητὰ ἀγαθά ἐστι, καί φησιν, ὅτι τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν τάξιν. ταῦτα γὰρ καλά. πᾶν δὲ τὸ καλόν, ἀγαθόν. δηλοῖ γοῦν ὁ Πλάτων, ὅτι ἐν τούτοις τὸ ἀγαθόν, ἐν οἷς φησιν ὅτι εἰς τάξιν ἦγε τὸ ἄτακτον ὁ θεός, διὰ τὴν βούλησιν τῆς μεταδόσεως τῶν ἀγαθῶν. ἐκ τούτων ἁπάντων συνιδεῖν ῥᾴδιον, ὅτι καὶ ὁ δημιουργός, αἰωνίως ποιεῖ, καὶ ὁ κόσμος ἀΐδιός ἐστι, κατὰ τὴν εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον ἐκτεινομένην ἀϊδιότητα, καὶ ὡς ἀεὶ γίγνεται τεταγμένος, καὶ ὡς ἄφθαρτος οὐκ ἔστιν ἀεί. γίγνεται δὲ ἀεὶ ἀγαθυνόμενος. ἀλλ' οὐκ αὐτόθεν ἀγαθὸς ὤν, ὡς ὁ γεννήσας αὐτὸν πατήρ. πάντα γὰρ ἐν αὐτῷ ἡνωμένως ἐστὶν ἀλλ' οὐκ ὄντως, ὡς ἐν τοῖς αἰωνίοις. φέρε γὰρ εἰ γενητὸν τὸ πᾶν, πότερον παρὰ τὸν δημιουργὸν καὶ πρότερον οὐκ ἦν, ἢ παρὰ τὴν ὑποκειμένην φύσιν ἄτακτον οὖσαν; εἰ μὲν δὴ παρὰ τὸν δημιουργόν, πότερον ὅτι καὶ αὐτὸς οὐκ ἦν αἰώνιος; ἢ τοῦτο μέν, οὐδὲ θέμις εἰπεῖν, καὶ ἄλλως μάταιον. καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ ὁ αὐτὸς τῆς ἐρωτήσεως τρόπος, καὶ ἤτοι πάντα γενητὰ ποιήσομεν, ἢ ἔσται τι πρώτως ἀγένητον, ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον. θετέον οὖν εἶναι τὸν δημιουργὸν οὐκ ἐνεργοῦντα. πότερον οὖν οὐ δημιουργεῖ μὴ βουλόμενος, ἢ μὴ δυνάμενος; εἰ μὲν δὴ φήσομεν ὅτι μὴ βουλόμενος, λανθάνομεν αὐτοῦ τὴν ἀγαθότητα ἀναιροῦντες. εἰ δὲ μὴ δυνάμενος, ἄτοπον τὸ ποτὲ μὲν δύναμιν ἔχειν, ποτὲ δὲ ἀδυναμίαν αὐτόν. ἀφαιρήσομεν γὰρ τὸ αἰώνιον. εἰ δὲ παρὰ τὴν ὑποκειμένην φύσιν, πότερον ἀνεπιτήδειον οὖσαν ἢ ἐπιτήδειον; εἰ μὲν οὖν ἐπιτήδειον, οὐ παρ' αὐτήν. ὃ γὰρ δὴ πᾶν τὸ ὑποκείμενον ἔχειν, τοῦτο καὶ περὶ αὐτὴν ἦν. εἰ δὲ ἀνεπιτήδειον, πῶς τὸν ἄπειρον χρόνον ἀνεπιτήδειος οὖσα, νῦν μετέβαλε. πότερον ἑαυτὴν κεκίνηκεν; ἀλλ' οὐκ ἔστιν αὐτοκίνητος. ἀλλ' ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ κεκίνηται; καὶ διὰ τί μὴ πρότερον, εἴπερ καὶ ὁ τότε ἀγαθὸς ἦν, καὶ ἡ βούλησις πάντα αὐτῷ γενέσθαι παραπλήσια; συνήρτηται ἄρα τῇ μὲν ἀγαθότητι τοῦ πατρός, ἡ τῆς προνοίας ἐκτένεια. ταύτῃ δὲ ἡ τοῦ δημιουργοῦ διαιώνιος ποίησις. ταύτῃ δὲ ἡ τοῦ παντὸς κατὰ τὸν ἄπειρον χρόνον ἀϊδιότης γιγνομένη οὖσα, καὶ οὐχὶ ἑστῶσα ἀϊδιότης. καὶ ὁ αὐτὸς λόγος, ταύτην τε ἀναιρεῖ, καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ πεποιηκότος. εἰ γὰρ ἀγαθὸς ἦν ὁ δημιουργός, ἀεὶ βούλεται τὰ ἀγαθὰ πᾶσιν. ὡς γὰρ ὁ ἥλιος ἐν ὅσῳ ἐστί, πάντα καταλάμπει καὶ τὸ πῦρ θερμαίνει. κατ' οὐσίαν γάρ ἐστιν. ὁ μέν, γὰρ φωτιστικός, τὸ δὲ πῦρ θερμαντικόν. οὕτω καὶ τὸ ἀεὶ ὂν ἀγαθόν, ἀεὶ βούλεται τὰ ἀγαθά, ἵνα μὴ βουλόμενος μέν, ἀδυνατῶν δέ, τὸ τῶν φαυλοτάτων ὑπομένῃ πάθος. οὐδὲ γὰρ ὁ σπουδαῖος ἄλλα βούλεται, ἢ ἃ δύναται. εἰ δὲ ἀεὶ δύναται τὰ ἀγαθά, ἀεὶ ἐνεργεῖ τὰ ἀγαθά, ἵνα μὴ ἀτελῆ τὴν δύναμιν ἔχῃ. εἰ δὲ ἀεὶ ἐνεργεῖ τὰ ἀγαθά, ἀεὶ ποιεῖ τὰ ἀγαθά. εἰ δὲ αὐτὸς ἀεὶ ποιεῖ, ἀεὶ γίγνεται κόσμος, ἀΐδιος ἄρα ὁ κόσμος. ἀεὶ γὰρ ἀγαθὸς ὁ δημιουργός ἐστιν, ἀΐδιος ἄρα ὁ κόσμος,

οὐκ ἂν ἀλλὰ γιγνόμενος ἀϊδίως κόσμος. συνήρτηται ἄρα καθάπερ εἴρηται τῇ ἀγαθότητι τοῦ ποιοῦντος ἡ τοῦ παντὸς ἀϊδιότης. ἡ γὰρ διακόσμησις τοῦ παντὸς ἱκανὴ μάλιστα δηλοῦν ἐστι καὶ τὴν δημιουργικὴν δύναμιν. ἡ μὲν γὰρ ὕλη, διὰ τὸ ἀνείδεον καὶ ἄμορφον, ἄθεος ἤδη τισὶν ἔδοξεν εἶναι, καὶ τὸ πλημμελὲς καὶ ἄτακτον, πόῤῥω τῆς θείας προνοίας. τὸ δὲ πᾶν εὖ διακοσμηθὲν καὶ κάλλει διαπρέπον, ἐναργῶς δείκνυσι τὴν θείαν ποίησιν. αὕτη τοίνυν ἡ ἐμφανὴς τάξις, ἀπόγονος οὖσα τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, συνυφέστηκε τῇ ἀγαθότητι τοῦ πατρός. Ταύτην δὴ γενέσεως καὶ κόσμου μάλιστα ἄν τις ἀρχὴν κυριωτάτην, παρ' ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος, ὀρθότατα ἀποδέχοιτο ἄν. Τὴν τελικὴν αἰτίαν ἀποδιδοὺς εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ δημιουργοῦ συντείνουσαν, καθ' ἣν ἑνώσας ἑαυτὸν τῷ πρώτῳ, καὶ μιμούμενος ἐκεῖνον, τὰ πάντα ἀπογεννᾷ. τὸ γὰρ πάντα παράγον ἐκεῖνο πρώτως ἐστὶ, κυριωτάτην αὐτὴν ἀρχὴν ἐπονομάζει, διότι καὶ αὐτῶν ἐστι κινητικὴ τῶν αἰτίων. τὸ γὰρ δημιουργικὸν, κινεῖ μὲν τὸ γιγνόμενον, κινεῖται δὲ ἐκεῖθεν. καὶ τὸ παραδειγματικὸν, κινεῖ μὲν ὅλην δημιουργίαν κινεῖται δὲ ἀπὸ τῆς ἀγαθότητος. διότι τὸ μὲν ἀγαθὸν, καὶ πρὸ τῶν νοητῶν ἐστι, τὸ δὲ παράδειγμα νοητὸν, ὁ δὲ δημιουργὸς νοερός. καὶ περὶ τὸ ἀγαθὸν πάντα νοητά τε καὶ νοερά, περὶ δὲ τὸ νοερὸν, ἡ τῶν νοητῶν διακόσμησις. κύριον μὲν οὖν καὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον, κυριώτερον δὲ καὶ τὸ παραδειγματικὸν, κυριώτατον δὲ τὸ τελικόν. αὐτὸ γὰρ ἐστιν, οὗ ἕνεκα πάντα, καὶ εἰς ὃ τὰ ἄλλα ἀνήρτηται, καὶ τὸ ὄντως τέλος τῆς δημιουργίας. διὸ καὶ ὁ κόσμος τελειοῦται μὲν, ψυχούμενος, καὶ ἔμπνους γιγνόμενος, τελεώτατος δὲ ἐστι καθόσον τοῦ ἀγαθοῦ μετέχει, καὶ τῆς ἑνώσεως τῆς δι' ὅλων πεφοιτηκυίας. ὡς γὰρ πάντων ἡγεῖται τἀγαθόν, οὕτω καὶ ἐν ἑκάστοις ἔχει τὴν πρώτην ἀξίαν, ἡ ἐν ἑκάστοις ἀγαθότης. διὰ ταῦτα μὲν οὖν τὴν τελικὴν αἰτίαν, κυριωτάτην ἀρχὴν προσηγόρευσεν. τὸ γὰρ ὄνομα τῆς ἀρχῆς, καὶ τὰ συναίτια παρείληφε. τὸ δὲ κυριώτατον προστιθεὶς, τὴν ὄντως αἰτίαν ἐνδείκνυται. κυριώτεραι μὲν γὰρ ἀρχαὶ, τὰ αἴτια τῶν γιγνομένων, δουλεύουσαι δὲ ἄλλοις τὰ συναίτια καὶ ἐν αὐτοῖς ὄντα τοῖς ἀποτελέσμασι. γένεσιν δὲ καὶ κόσμον ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον, τήν τε μεταξὺ τῆς ὕλης καὶ τῆς ὅλης διατάξεως ὁδὸν, καὶ αὐτὴν τὴν τελεότητα τοῦ παντὸς λεκτέον. ἐπειδὴ ἐν τοῖς περὶ αὐτῶν τῶν ἀκροτάτων αἰτίων δόγμασι, τότε λέγοντος δεῖ νοερὰν ἔχοντος ἕξιν, καὶ τῆς ἔμφρονος τῶν ἀκουόντων κρίσεως, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ λόγοις. νοῦς γὰρ οὐδὲ τἀγαθὸν καὶ ὁ ἐν ἡμῖν νοῦς, οὐδὲ τὸ ἐν ἡμῖν. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τοὺς λέγοντάς τι περὶ τῆς κυριωτάτης ἀρχῆς, φρονίμους οἴεται δεῖν εἶναι, καὶ τοὺς ἀκούοντας, ὀρθότατα ἀποδέχεσθαι τοὺς λόγους. τί οὖν οὐχὶ καὶ ὁ ἐπιτυχὼν εἴποι ἄν τι περὶ θεοῦ, καὶ τῆς τελικῆς αἰτίας; τί δὲ οὐ καθ' ἑκάστην ἡμέραν πολλῶν ἐστιν ἀκούειν λεγόντων, ὁ θεὸς ἀγαθός. ἀλλὰ τὸ θεὸς ὄνομά ἐστι χωρὶς ἀρετῆς ὥς φησιν Πλωτῖνος, καὶ οὐ κατὰ φρόνησιν, ἀλλὰ κατ' ἐπιτυχίαν λέγεται παρὰ τῶν πολλῶν. τί δὲ οὐχὶ καὶ δαίμονες γινώσκουσι τὴν ἀγαθότητα τοῦ πατρὸς, οἱ περὶ αὐτὸν χορεύοντες, καὶ ἄγγελοι δημιουργικοὶ προπομπεύοντες τῆς πατρικῆς ποιήσεως, καὶ θεοὶ παραδεχόμενοι, τὰς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς αἰτίου δημιουργικὰς δυνάμεις. ἀλλὰ θεοὶ μὲν ἑνοειδῶς, ἄγγελοι δὲ νοερῶς, δαίμονες δὲ ἀχράντως καὶ ἀϊδίως καὶ συγγενῶς τοῖς περὶ αὐτῶν, ἡμεῖς δὲ ἀγαπῶμεν, ἂν ἔμφρονες γιγνώσκομεν, μέσοι πως ὄντες, τῶν τε θειοτέρων καὶ τῶν πολλῶν, τῶν τε νοερῶν καὶ τῶν ἀνοήτων. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀνθρωπίνη φρόνησις, προϊοῦσα μὲν ἀπὸ νοῦ καὶ νοήσεως, κρατοῦσα δὲ τῆς ἀνοήτου ζωῆς. ὥστε καὶ ὅταν περὶ τῆς κυριωτάτης ἀρχῆς λέγωμεν, οὕτως ἀποδεκτέον τοὺς λόγους ὡς παρὰ φρονίμων ἀνδρῶν. μέση γὰρ ἡ φρόνησις νοῦ καὶ δόξης. ὥστε καὶ ἡ ὀρθὴ κρίσις, σύμφωνος ἐστὶ πρὸς αὐτήν. διὸ καὶ τὸ μάλιστα ἄν τις προστίθησι. μάλιστα γὰρ τοῦτον παρ' ἀνδρῶν ἐμφρόνων ἀποδεκτέον τὸν λόγον. παρὰ δὲ τῶν ὑπὲρ ἄνθρωπον, τὸν κρείττω ζητητέον, καὶ παρὰ τῶν πολλῶν τὸν εἰκαῖον. Βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν. Η θεία δημιουργία, καὶ ἡ νοερὰ ποίησις, ἀπὸ τῶν ἀμερῶν ἐπὶ τὰ μεριστὰ πρόεισι, καὶ ἀπὸ τῶν ἡνωμένων, ἐπὶ τὰ πληθυνόμενα, καὶ ἀπὸ τῶν ἀδιαστάτων, ἐπὶ τοὺς πάντῃ διεστῶτας ὄγκους. ταύτῃ δὴ καὶ ὁ περὶ αὐτῆς λόγος ἀπεικονιζόμενος, πρῶτον μὲν ἀποφθεγματικῶς τὴν τελικὴν αἰτίαν ἀνύμνησεν, ἔπειτα διεξοδικῶς, καὶ τρίτον ἀνειλιγμένως τὴν ὅλην ἀπ' αὐτῆς διακόσμησιν καὶ πρόοδον παραδιδούς. τὸ μὲν γὰρ ἀγαθὸς ἦν, ἑνοειδῶς μὲν πᾶν περιέχει τὸ τελικὸν, καὶ τὸ θειότατον τῶν αἰτίων. τὸ δὲ ἀγαθῷ δὲ, οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος, τούτου δὲ ἐκτὸς ὢν, πάντα ὅτι μάλιστα αὐτῷ παραπλήσια γενέσθαι ἠβουλήθη. ὅτι μετὰ τὴν μίαν τοῦ νοῦ βουλὴν τὴν διῃρημένην, ἐπήγαγε τοῦ αὐτοῦ θεωρίαν. τὸ δὲ ἐντεῦθεν, ἤδη τὴν εἰς πλῆθος πᾶν καὶ διάστασιν προϊοῦσαν νόησιν, πᾶσαν ἀνελίττουσαν τὴν δημιουργικὴν πρόνοιαν, καὶ πάντα τὰ μέρη τῆς δημιουργίας. καὶ δὴ καὶ ἔστι συνεχὲς, τὸ μὲν τρίτον, τῷ δευτέρῳ, τῷ δὲ πρώτῳ τὸ δεύτερον. ἐπεὶ γὰρ τὸ πρῶτον ἦν κομμάτιον τὸ ἀγαθὸς ἦν, διὰ τοῦτο τὸ δεύτερον ἦρκτο μὲν ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ, προῄει δὲ μέχρι τῆς βουλήσεως τοῦ πατρός. τὸ δέ γε τρίτον ἀπὸ τῆς βουλήσεως ἀρξάμενον τὴν ὅλην παραδίδωσι πρόνοιαν. εἰ γὰρ ἀγαθὸς ἦν, ἠβούλετο πάντα ἀγαθὰ ποιεῖν, εἰ δὲ ἠβούλετο, καὶ ἐποίει, καὶ εἰς τάξιν ἦγε τὸ πᾶν. ἐξήρτηται γὰρ, ἡ μὲν πρόνοια, τῆς βουλήσεως, ἡ δὲ βούλησις τῆς ἀγαθότητος. περὶ μὲν οὖν τῆς τάξεως καὶ τῆς συνεχείας τῶν λόγων, τοσαῦτα εἰρήσθω. τὴν δὲ βούλησιν αὐτὴν, τίς ποτε ἐστὶ καταδῶμεν, ἵνα καὶ ὅπως συνῆπται πρὸς τὴν ἀγαθότητα νοήσωμεν. ἡ τοί-

νιῳ ὑπερούσιος φύσις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐξῃρημένη τῶν ὄντων, ἔστι μὲν μία καὶ ἄρρητος καὶ ἀπερίγραφος, αὐτῷ γὰρ ἑνὶ τὸ ἀπερίγραφον ἔχουσα καὶ ἀπερίληπτον. εἰ δ' οὖν καὶ ἐν αὐτῇ χρὴ θεωρεῖν, ἀπὸ τῶν εἰρημένων τὴν ἑνοειδῆ τριάδα, προηγεῖται μὲν ἡ ἀγαθότης, δευτέρα δὲ ἐστὶν ἡ βούλησις, τρίτη δὲ ἡ πρόνοια. τῆς μὲν ἀγαθότητος, τὸ τέλειον καὶ ἱκανὸν καὶ ἐφετὸν ποιούσης, τῆς δὲ βουλήσεως, τὸ ὑπερπλῆρες, τὸ ἐκτενές, τὸ γεννητικὸν ἐπιδεικνυμένης, τῆς δὲ προνοίας τὸ δραστήριον, τὸ τελεσιουργὸν καὶ ἄχραντον περιεχομένης. κατὰ δὲ τὴν ἄρρητον ταύτην καὶ ἡνωμένην τῆς τριάδος ὕπαρξιν, καὶ τὸ νοητὸν διῄρηται τριχῇ, τῇ τε οὐσίᾳ καὶ τῇ δυνάμει, καὶ τῇ ἐνεργείᾳ. τῆς μὲν οὐσίας, ἐν αὐτῇ μονίμως ἱδρυμένης, καὶ αὐτοτελοῦς οὔσης, τῆς δὲ δυνάμεως, ἀνέκλειπτον καὶ ἄπειρον πρόοδον ἐχούσης, τῆς δὲ ἐνεργείας, τελειότητα καὶ οὐσιώδη ποίησιν λαχούσης. καὶ αὖ ὁ νοῦς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τριχῇ, τῷ ὄντι, τῇ ζωῇ, τῷ νοερῷ. τὸ μὲν γάρ, τοῦ εἶναι χορηγόν, τὸ δὲ τοῦ ζῆν, τὸ δὲ τοῦ γιγνώσκειν. καὶ ἔτι τρίτης ἡ ψυχὴ τῷ ἐπιστητῷ, τῇ ἐπιστήμῃ, τῷ ἐπιστημονικῷ. τὸ μὲν γὰρ ἐστι †γνωστικόν, ἡ δὲ γνῶσις, τὸ δὲ ἀποπληρωματικὸν ἀμφοῖν. γνωστόν
τεττάρων δὴ τούτων τριάδων οὐσῶν, ἀνάλογόν ἐστιν, ὡς ἡ ἀγαθότης πρὸς τὴν βούλησιν, οὕτως ἥτε οὐσία πρὸς τὴν δύναμιν, καὶ τὸ ὂν πρὸς τὴν ζωήν, καὶ τὸ ἐπιστητὸν πρὸς τὴν ἐπιστήμην. καὶ ὡς ἡ βούλησις πρὸς τὴν πρόνοιαν, οὕτως ἥτε δύναμις πρὸς τὴν ἐνέργειαν, καὶ ἡ ζωὴ πρὸς τὸν νοῦν, καὶ ἡ ἐπιστήμη πρὸς τὸ ἐπιστῆμον. ἔστι γὰρ τῇ μὲν ἀγαθότητι τὴν ἀνάλογον ἔχοντα τάξιν, οὐσία, ὄν, ἐπιστητόν. τὸ γὰρ συνεκτικὸν καὶ μόνιμον, καὶ ἑνοειδές, καὶ τελεωτικόν, τῆς ἀγαθότητος, τῇ δὲ βουλήσει, δύναμις, ζωή, ἐπιστήμη. τὸ γὰρ αὐτόγονον, καὶ πάντων περιληπτικὸν καὶ μετρικόν, τῆς βουλήσεως ἐστί, τῇ δὲ προνοίᾳ, ἥτε ἐνέργεια, καὶ ὁ νοῦς, καὶ τὸ ἐπιστῆμον. τὸ γὰρ δραστήριον καὶ διὰ πάντων χωροῦν, καὶ πάντων προειληφός, ἰνδάλματα τῆς θείας προνοίας ἐστίν. ἐπειδὴ τοίνυν καὶ ὁ δημιουργὸς θεός ἐστι, καὶ ἀμέθεκτος νοῦς, ὡς μὲν θεός, ἀγαθότητα ἔχει καὶ βούλησιν καὶ πρόνοιαν, ὡς δὲ νοητόν, οὐσίαν, καὶ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν. ὡς δὲ νοῦς ἐστι, καὶ ζωὴν ἔχει, καὶ γνῶσιν τῶν ὅλων, καὶ ἡ μέν, αὐτῷ μονάς, τῆς ἑνάδος. ταῦτα μὲν περὶ τῆς βουλήσεως, τούτῳ δὲ ἐφεξῆς ἐστὶ ζητεῖν, πῶς ἀγαθὰ πάντα βούλεται εἶναι, καὶ εἰ δυνατὸν τοῦτο καὶ ὅπως. εἰ μὲν γὰρ τοῦτο ἐβούλετό φασιν, ἔδει μέχρι θεῶν, καὶ τῶν ἀχράντων οὐσιῶν εἶναι τὴν πρόοδον, εἰ δὲ μὴ ταῦτα μόνον ἐδημιούργησεν, ἀλλὰ θηρία καὶ ἑρπετὰ καὶ ἀνθρώπους, καὶ πᾶν τὸ ἔνυλον, οὐκ ἐβούλετο πάντα εἶναι ἀγαθά. οὐ γάρ που βούλεται μὲν τὰ κρείττω, δημιουργεῖ δὲ καὶ τὰ χείρω. βουληθεὶς οὖν πάντα ἀγαθὰ εἶναι, μέχρι θεῶν ἂν ἐνεστήσατο τὴν ποίησιν. ἀλλ' εἰ μέχρι θεῶν φαῖμεν ἡμεῖς ἡ πρόοδος, οὐ πάντα ἀγαθά. τὰ γὰρ πρῶτα τὴν ἐσχάτην λαχόντα τάξιν, ἀπολέσει τὸ ἀγαθόν. καὶ γεννᾶν δυνάμενα, καὶ βουλόμενα διὰ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἑαυτῶν, τελευταῖα ταχθέντα, καὶ ἄγονα γίγνεται, καὶ οὐκ ἀγαθά. ἐκεῖνοι μὲν οὖν φασιν, εἰ πάντα ἀγαθά, μέχρι θεῶν ἡ πρόοδος. ἡμεῖς δὲ ἐροῦμεν, εἰ μέχρι θεῶν ἡ πρόοδος, οὐ πάντα ἀγαθά. τὸ γὰρ θεῖον, ἄγονον ὄν, πῶς ἀγαθόν. ἔσται δὲ ἄγονον, εἰ ἔσχατον. πᾶν γὰρ τὸ γεννῶν, τοῦ γεννωμένου κρεῖττον. τοῦ δὲ χείρονος οὐκ ὄντος, οὐκ ἔχει χώραν τὸ κρεῖττον. ἔστωσαν μὲν οὖν οἱ θεοί, τὴν πρωτίστην ἔχοντες τάξιν, μετὰ δὲ θεοὺς καὶ αὐτῆς †ταχι τῆς ὕλης, ὑφιστάσθω. καὶ δῶ- ἄχρι
μεν πᾶσι τοῖς οὖσι πάροδον, ἀπὸ τῶν πρώτων, ἄχρι τῶν τελευταίων. καὶ μήτε ἐλλειπέτω τι τῶν ἐσχάτων, μήτε κενὸν ἔστω μηδέν. καὶ τί γὰρ ἂν ἦ κενόν, πρώτων μὲν ὄντων τῶν αὐτό, δευτέρων δέ, τῶν αὐτοῦ, τρίτων δὲ τῶν αὐτοῦ καὶ ἄλλων, τετάρτων δὲ τῶν ἄλλου γεγονότων, πέμπτην δὲ τάξιν ἐχόντων, τῶν ἄλλων ὄντων. ἐφ' ἑκατέρου δὲ τούτων, τῶν ἀνομοίως ὁμοίων τεταγμένων, καὶ τοσαύτης ἐν τοῖς πράγμασι τῆς συνεχείας οὔσης. τί δ' ἂν ἐλλείποι, πρώτων μὲν τῶν ἀκινήτων ἱδρυμένων, δευτέρων δὲ τῶν αὐτοκινήτων, τρίτων δὲ τῶν ἑτεροκινήτων, ἃ δὴ πάντα ἔσχατα τῶν ὄντων ἐστί. πάντα γὰρ συμπεπλήρωται τὰ ὄντα τοῖς εἰρημένοις, καὶ ὅλως κατὰ πολλὰς ἐφόδους τῆς παραγωγῆς τῶν πραγμάτων συνεχοῦς δεικνυμένης, καὶ ἀεὶ βούλει λέγειν ἀναλογίας οὔσης ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων, κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν πάντων πρόοδον εὔτακτον. ἔστω δὴ οὖν ἅπαντα ταῦτα διωμολογημένα καὶ μέχρις οὗ δεῖ προήχθω τῶν ὄντων ἡ ἀπογέννησις, ἀλλὰ πότερον οὐδὲν ἐστὶν ἐν τούτοις κακόν, ἢ δώσομεν εἶναί που, καὶ τὴν λεγομένην κακίαν, ἐν σώμασι, καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς; ἀπὸ γὰρ ταύτης τῆς ἀπορίας προαχθέντες, τινὲς μέν, καὶ πάντῃ, τὸ κακὸν ἀνεῖλον, τινὲς δέ, τῆς προνοίας ἀπέγνωσαν. οἱ μέν, προνοίας οὔσης, πάντα ἀγαθὰ εἶναι πιστεύοντες. εἰ μὲν γὰρ βούλοιτο εἶναι τὸ κακὸν ὁ θεός, πῶς ἀγαθός. ἀγαθοῦ γὰρ τὸ πᾶν ἀγαθύνειν, ᾧ κατ' οὐσίαν τὸ ἀγαθόν, ὥσπερ καὶ θερμοῦ τὸ θερμαίνειν, ᾧ κατ' οὐσίαν τὸ θερμόν. θέμις δὲ οὐκ ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ δρᾶν ἄλλο τι, πλὴν τὸ ἀγαθόν. εἰ δὲ βούλοιτο, πῶς ἐστὶ τὸ κακόν; εἴη γὰρ ἄν τι τῷ πατρὶ τῶν πάντων ἀκουσίως τὸ γεγονός. ἡ μὲν οὖν ἀπορία, τοιαύτη. λεκτέον †αὐτῶν τῶν τοῦ Πλάτωνος ἐφαπτομένοις κατὰ τὸν ἡμέτερον διδάσκαλον, ὅτι δεῖ τρόπον ἕτε- οὖν τοῖς τοῦ
ρον τῆς τε θεοῦ πρὸς τὰ πράγματα σχέσεως, καὶ τῆς ἡμῶν. καὶ αὖ τῶν πραγμάτων, πρός τε τὸ θεῖον, καὶ πρὸς ἡμᾶς. ἄλλον γὰρ ἔχει λόγον τά τε ὅλα πρὸς τὰ μέρη, καὶ τὰ μέρη πρὸς ἄλληλα. θεῷ μὲν οὖν οὐδὲν ἐστὶ κακόν, οὐδὲ τῶν λεγομένων κακῶν. χρῆται γὰρ καὶ τούτοις εὖ. τοῖς δὲ αὖ μερικοῖς, ἔστι τι κακόν, ἃ καὶ πάσχειν ὑπ' αὐτοῦ πέφυκεν. καὶ τὸ αὐτό, τῷ μὲν μέρει, κακόν, τῷ δὲ παντὶ καὶ τοῖς ὅλοις οὐ κακόν, ἀλλὰ καὶ ἀγαθόν. ἢ γὰρ ὄν ἐστι, καὶ ἢ τάξεως μετέχει τινός, ἀγαθόν ἐστι. τοῦτο γὰρ τὸ λεγόμενον κακόν, εἰ μὲν ἔρημον παντὸς ἀγα-

θοῦ ὑπολάβοις, ἐπέκεινα ποιεῖς αὐτὸ, καὶ τοῦτο μηδαμῶς ὄντος. ὡς γὰρ τὸ αὐτὸ ἀγαθὸν πρὸ τοῦ ὄντος, οὕτω τὸ αὐτὸ κακὸν μετὰ τὴν οὐδένειαν τοῦ μὴ ὄντος. τὸ γὰρ πλεῖστον ἐφεστὸς, τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ κακόν ἐστι, καὶ οὐ τὸ μηδαμῶς ὄν. εἰ οὖν τὸ μηδαμῶς ὂν, μᾶλλόν ἐστιν, ἢ τὸ αὐτὸ κακόν. ἀλλ᾽ ἐκεῖνο τῶν ἀδυνάτων εἶναι. τῷ πολλῷ ἄρα τοῦτο μειζόνως ἀδύνατον. εἰ δὲ μὴ πάντη κακὸν, ἀλλὰ τῷ ἀγαθῷ συμπεπλεγμένον, δώσεις τε αὐτῷ χώραν ἐν τοῖς οὖσι, καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτὸ ποιήσεις ἀγαθόν. καὶ πᾶς γὰρ ἅπερ ὄν ἐστι, τὸ γὰρ ὂν μετέχει τοῦ ὄντος. τὸ τοῦ ὄντος μετέχον, καὶ ἑνὸς μετέχει, τὸ ἑνὸς μετέχον, ἀγαθοῦ μετέχει. τὸ ἄρα κακὸν, εἴπερ ἐστὶν, ἀγαθοῦ μετέχει. διόπερ οὐκ ἀκράτως ἐστὶ κακὸν, οὐδὲ πάντη πλημμελὲς οὐδὲ ἀόριστον. τίς οὖν αὐτὸ ποιεῖ τοιοῦτον; τίς δὲ μέτρον αὐτῷ παρέχεται καὶ τάξιν καὶ ὅρον δ᾽ ἄλλον ὡς ὁ δημιουργὸς, ὁ πάντα ἑαυτῷ παραπλήσια ἀπεργαζόμενος. οὗτος γὰρ καὶ τὰ ὅλα καὶ τὰ μέρη πληροῖ τῶν ἀγαθῶν. εἰ δὴ πάντα ἀγαθύνει, καὶ αὐτὸ τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ κεράννυσιν, οὐδέν ἐστι φλαῦρον κατὰ τὴν δύναμιν τήν τε τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἐκδεχομένων. διττὴ γὰρ ἡ δύναμις, ἡ μὲν τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν πολυάρατον κακίαν ἀγαθύνουσα, ἡ δὲ τῶν δεχομένων, μέτρῳ τῆς ἑαυτῶν τάξεως τῆς ἀγαθότητος τοῦ δημιουργοῦ μεταλαβόντων. τῷ ἄρα δημιουργῷ βουλομένῳ μηδὲν εἶναι κακὸν, οὐδέν ἐστι κακόν. εἰ δέ τινες αὐτὸν αἰτιάζονται, διότι τὰ μερικὰ ὑπέστησεν, ὡς τῶν κακῶν αἴτιον, ἀναιροῦσι τὴν κοσμοποιΐαν, ἀνατρέπουσι τὴν γόνιμον τῶν ὅλων δύναμιν. συγχέουσιν εἰς ταυτὸ, τήν τε τῶν πρώτων καὶ τῶν ἐσχάτων φύσιν. ὅτι δὲ ταῦτα τῷ Πλάτωνι δοκοῦντα λέγομεν, ἔστι ῥᾴδιον ἐκ τῶν γεγραμμένων σκοπεῖν. ἐν μὲν τῷ Πολιτικῷ διαρρήδην φησίν. παρὰ μὲν γὰρ τοῦ ποιήσαντος, πάντα καλὰ κέκτηται. παρὰ δὲ τῆς ἔμπροσθεν ἕξεως, ὅσα ἄδικα καὶ χαλεπὰ ἐν οὐρανῷ γίγνεται. διότι γὰρ γένεσίς ἐστι καὶ φθορὰ, καὶ τὸ παρὰ φύσιν ἔχει παρυπόστασιν. καὶ διότι τὸ τῆς ὕλης αἶσχος, ἀναπιμπλῆσι τὰς μερικὰς ψυχὰς ἀσχημοσύνης, διὰ τὴν περὶ αὐτὴν διατριβὴν, διὰ τοῦτο καὶ τὸ παράλογον, λαγχάνει τινὰ παρυπόστασιν. πάντα δὲ ὅμως καὶ ταῦτα γίνεται καλὰ, διὰ τὴν ἀγαθότητα τοῦ πεποιηκότος τὸ πᾶν. ἐν δὲ τῇ Πολιτείᾳ, καὶ τῶν ἀγαθῶν οὐδὲν ἄλλο αἰτιατέον, ἢ τὸν θεὸν, τῶν δὲ κακῶν, ἄλλ᾽ ἄττα ζητεῖν αἴτια. δι᾽ ὧν καὶ ὅτι τὰ κακὰ θεόθεν οὐκ ἔστι δεδήλωκεν. οὐ γὰρ πυρός φησι τὸ ψύχειν, οὐδὲ χιόνος τὸ θερμαίνειν, οὐ δὲ τοῦ παναγάθου τὸ κακύνειν. καὶ ὅτι μερικὰ αὐτῶν αἴτια θετέον, καὶ ταῦτα ἀόριστα. οὐ γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς προηγεῖται τὸ ἓν τοῦ πλήθους, καὶ τὸ πρώτως ἀγαθὸν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς κακοῖς, διὰ τὴν ἀόριστον τῆς κακίας χύσιν. τὸ οὖν ἄλλα, καὶ τὸ ἄττα, τὸ μερικὸν, καὶ τὸ ἀόριστον ἐμφαίνει τῶν τῆς κακίας αἰτίων. οὔτε γὰρ ἡ ψυχὴ τῶν παρὰ φύσιν ἐστὶν ἀποδιδράσκειν τὴν φύσιν. ψυχὴ δὲ καὶ ἡ φύσις, οὔτε τὸ σῶμα τῶν παραλόγων. σῶμα γὰρ ἔχουσι καὶ οἱ σπουδαῖοι, καὶ μετὰ τοῦ σώματος τὴν ἀρετήν. ἐν δὲ Θεαιτήτῳ, τὸ ἀλλ᾽ οὔτε ἀπολέσθαι τὰ κακὰ ὦ Θεόδωρε δυνατὸν οὔτε ἐν θεοῖς αὐτὰ εἶναι. τὴν δὲ θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τόπον περιπολεῖ ἐξ ἀνάγκης. εἰ γὰρ οὖν ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἐν τῷ θνητῷ τόπῳ τὸ κακὸν φερόμενον, οὐκ ἂν κατά γε τὸν Πλάτωνα, τὸ μηδαμῶς ὂν εἴη, καὶ τῶν ὄντων ἐξῃρημένον ἁπάντων. ὥστε καὶ ἐστὶ τὸ κακὸν κατ᾽ αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῶν μερικῶν αἰτίων ἐστὶ, καὶ ἀγαθύνεται διὰ τὴν ἀγαθοειδῆ τοῦ δημιουργοῦ πρόνοιαν, ὅτι μηδὲν παντάπασι κακὸν, ἀλλ᾽ ἔστιν ὅπῃ κατὰ δίκην ἕκαστον ἐπιτελεῖται καὶ θεόν. διελωμὲν γὰρ οὑτωσὶ, τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων, τὰ μὲν ἐστὶν ὅλα, τὰ δὲ, μέρη. καὶ τῶν μὲν μερῶν, τὰ μὲν αἰωνίως φρουρεῖ τὸ ἑαυτῶν ἀγαθὸν, ὥσπερ ὁ μερικὸς νοῦς, καὶ δαιμόνων μερικῶν, τὰ δὲ, οὐκ ἀεὶ δύναται σώζειν τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν, ἀλλὰ καὶ τούτων, τὰ μέν ἐστιν ἑτεροκίνητα, τὰ δὲ, αὐτοκίνητα. καὶ τῶν αὐτοκινήτων, τὰ μὲν, ἐν ταῖς αἱρέσεσιν ἔχει τὴν κακίαν ἱσταμένην, τὰ δὲ, καὶ εἰς πράξεις τελευτᾷ. τὰ μὲν οὖν ὅλα παναγαθά ἐστιν, οὐ μόνον ἑαυτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς μέρεσι χορηγοῦντα, τὰ δὲ μέρη μὲν ὄντα, φρουροῦντα δὲ τὸ ἑαυτῶν ἀγαθὸν, δευτέρως ἔχει τὸ ἀγαθὸν καὶ μερικῶς, τὰ δὲ μέρη μὲν, ἑτεροκίνητα δὲ, παρ᾽ ἄλλων ἔχοντα τὴν ὑπόστασιν, ἐξήρτηται τῆς ἐκείνων προνοίας, καὶ μετατίθεται κατὰ τὸ δέον. ὥσπερ δὴ τὰ σώματα ὅσα γίνεται καὶ φθείρεται. εἰ γὰρ δεῖ γένεσιν εἶναι, δεῖ καὶ φθορὰν εἶναι. κατὰ μεταβολὴν γὰρ ἡ γένεσις, καὶ μεταβολή τις ἐστίν. εἰ δὲ φθορά ἐστι, δεῖ καὶ τὸ παρὰ φύσιν ἔχειν παρείσδυσιν. ὡς οὖν τὸ ἐφθαρμένον, ἑαυτῷ μὲν ἔφθαρται, τῷ παντὶ δὲ οὐκ ἀπόλωλεν. ἔστι γὰρ ἢ ἀὴρ, ἢ ὕδωρ, ἢ τι ἄλλο τῶν εἰς ὃ μετέβαλλεν, οὕτω δὴ καὶ τὸ παρὰ φύσιν ἔχον, ἑαυτῷ μὲν ἄτακτόν ἐστι, τῷ παντὶ δὲ διατέτακται. εἰ γὰρ καὶ φθαρὲν καὶ πάντη τάξεως στερηθὲν, οὐ λύει τοῦ παντὸς τὴν τάξιν. πῶς γὰρ ἂν παρὰ φύσιν ἔχον, καὶ μηδὲν ὂν αὐτὸ, πάσης τάξεως παρῃρημένον, ἀφανίζοι τὴν ὅλην διακόσμησιν; τὰ δ᾽ αὖ μερικὰ μὲν, αὐτοκίνητα δὲ, καὶ εἰς τὰ ἔξω ἐνεργοῦντα, ἑαυτοῖς μὲν ποιεῖ τὸ γιγνόμενον κακὸν, ἔστι δὲ ὅπῃ καὶ τοῦτο ἀγαθὸν, καὶ κατὰ θεόν. ἐπεὶ γὰρ αἱ ὁρμαὶ καὶ αἱ πράξεις ἀπὸ τῶν αἱρέσεων, κατὰ δίκην ἕπονται ταῖς αἱρέσεσιν αἱ πράξεις. ὅταν ὁ ἑλόμενος, ἐπάξιος ᾖ μὴ τῆς αἱρέσεως μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπ᾽ αὐτῆς πράξεως. καὶ ἁπλῶς μὲν ἡ πρᾶξις οὐκ ἀγαθόν. τῷ δὲ ἑλομένῳ μὲν τόδε, ὁρμήσαντι δὲ τοιῶσδε, κατὰ δίκην ἐπάγεται. καὶ ἔστιν ἀγαθὸν, πρὸς τόνδε καὶ τὴν τοιάνδε ζωήν. τῶν γὰρ ἀγαθῶν, τὰ μέν ἐστιν ὡς πᾶσιν ἀγαθὰ, τὰ δὲ, τοῖς κατ᾽ εἶδος διαφόροις, τὰ δὲ, καὶ τοῖς ἀτόμοις ὡς ἀτόμοις. ἐλλέβορος γὰρ οὐ πᾶσιν, ἀλλ᾽ οὐδὲ σώμασι πᾶσιν, οὐδέ γε τοῖς νοσοῦσι σώμασι πᾶσιν ἀγαθὸν, τῷ δὲ ὡδὶ νοσοῦντι, καὶ ἀπὸ τοιᾶσδε ἀρ-

χῆς

χῆς ὑγιεινόν. ἔστι οὖν ἀκόλαστος πρᾶξις, ἔστι ἄδικος ἄν, τοῖς μὲν πράττουσιν ἀγαθὸν ὡς κατὰ δίκην, ἁπλῶς δὲ οὐκ ἀγαθόν, οὐδὲ ἐκείνοις, ἀλλὰ μέγιστον κακόν, καὶ ὡς μὲν ἀπ' αὐτῶν εἰς αὐτούς, κακόν, ὡς δὲ ἐκ τοῦ παντὸς εἰς αὐτούς, οὐ κακόν. καὶ ὡς μὲν εἰς αὐτοὺς δράσαντες ἐπέτρεψαν τὴν ζωήν, ἐνεργείᾳ γενόμενοι κακοί, ὡς δὲ ἐκ τοῦ παντὸς παθόντες, ποινὴν τῆς αἱρέσεως ἔδοσαν, οἷον φασί, καὶ τοῖς τὸν ἱκέτην προδοῦναι βουλευσαμένοις, ἐπιτρέψαι τὸν θεόν, ἵνα δίκας ὑπόσχωσι τῆς βουλήσεως. ἀλλὰ δὴ τὰ λειπόμενα σκεπτέον, ὅσα μερικά τε ἐστι καὶ αὐτοκινήτως ἐνεργοῦντα, μέχρι τῶν αἱρέσεων ἵστησι τὴν μοχθηρίαν. ὅτι μὲν γὰρ καὶ τὰς δίκας διδῶσι, τὰς ἐννοίας μόνας, ἐλέγομεν. καὶ γὰρ φαντασίας ψιλῆς καὶ ὁρμῆς καὶ βουλῆς ὥσπερ ἄρχονται, ποινή τις ἐστιν. ἐνδόθεν γὰρ ἡμᾶς οἱ θεοὶ κυβερνῶσι, καὶ ὥσπερ τὰς ἀγαθοειδεῖς αἱρέσεις γεραίρουσιν, οὕτω δὴ καὶ τὰς ἐναντίας κολάζουσι. πῶς δ' αὖ καὶ ἡ αἵρεσις αὕτη τὸ κατὰ δίκην ἔχοι καὶ θεόν; ἢ διότι καὶ τοιαύτην οὐσίαν εἶχε, καὶ τοιαύτην εἶναι δύναμιν ἀμφίβολον, καὶ ῥέπουσαν ὧδε διαφόρους ζωάς. εἰ οὖν τὸ κύριον τῆς αἱρέσεως θεόθεν, καὶ ἡ αἵρεσις θεόθεν, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἀγαθόν. καὶ γὰρ ἑλομένη μόνη ἡ ψυχή, πρὸς ἄλλην καὶ ἄλλην μεθίσταται τάξιν. πᾶσα γὰρ αἵρεσις, ἢ ἀνάγει τὴν ψυχήν, ἢ καθέλκει. εἰ μὲν ἄρα ψυχῆς ἡ αἵρεσις, κακόν, εἰ δὲ εἰς τὴν οἰκείαν τάξιν μεθίστησι τὸ ἑλόμενον, κατὰ δίκην ἐστὶ καὶ ἀγαθόν. αὐτὴ γὰρ ἡ αἵρεσις ἐπάγει τῷ ἑλομένῳ τὴν δίκην. ἢ μᾶλλον ἡ αἵρεσις, ἐν αὐτῷ τῷ ἑλομένῳ γίγνεται δίκη, τῶν ἀγαθῶν ἀποστήσασα τὴν ψυχήν. ὡς γὰρ ἡ ἀγαθοειδὴς αἵρεσις, ἑαυτῆς γίγνεται καρπὸς ὄντως, ἡ μοχθηρά, ἑαυτῆς ποινή. τοῦτο γὰρ οὖν ἴδιόν ἐστι, τῶν αὐτοκινήτων δυνάμεων. οὐδὲν ἄρα τῶν κακῶν ἐστίν, ὃ μὴ καὶ ἀγαθὸν πῶς ἐστίν. ἀλλὰ πάντα μετέχει προνοίας. εἰ δὲ θαυμάζουσί τινες, δι' ἣν αἰτίαν παρῆκται τὴν ἀρχὴν κακοποιὸν αἴτιον, καὶ εἰ μηδὲν ἐν ἂν τῷ ὅλῳ, ἀλλὰ μερικόν, ῥητέον πρὸς αὐτούς, ὅτι τῶν ὄντων ἡ πρόοδος συνεχής ἐστι, καὶ οὐδὲν ἐν τοῖς οὖσιν ἀπολέλειπται κενόν. πότερον οὖν τὴν αὐτοκίνητον πᾶσαν ἔδει μὴ εἶναι ζωήν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ τῶν θείων οὕτως ἀναιρήσομεν, ἀλλὰ τὰ μὲν ὅλα, τῶν αὐτοκινήτων εἶναι, τὰ δὲ μέρη μὴ εἶναι. καὶ πῶς δυνατὸν ὁλότητας εἶναι τῶν οἰκείων μερῶν ἐστερημένας; πῶς δὲ ἡ συνέχεια σωθήσεται τῶν ὄντων, εἰ τὰ μὲν ὅλα προϋπάρχει καὶ αὐτοκίνητα, τά τε μερικὰ καὶ ἑτεροκίνητα, τὰ δὲ μεταξὺ τούτων, ἐκ ποδῶν ποιήσαιμεν, αὐτοκίνητα μὲν ὄντα, μερικὰ δὲ ὅμως. καὶ διὰ μὲν τὸ μερικὸν εἶδος, ἐν χείροσι γιγνόμενα, διὰ δὲ τὸ αὐτοκίνητον, ἀπολυόμενά ποτε τῆς χείρονος; ἀναγκαῖον ἄρα καὶ ταύτην εἶναι τὴν ζωήν, μέσην ἐν τοῖς οὖσι, καὶ σύνδεσμον τῶν οἷον ἀπ' αἰτίας ἀλλήλοις τεταγμένων. καὶ οὐ διὰ τοῦτο κατὰ φύσιν αὐτῇ τὸ κακόν. ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν ἐστὶ κυρία τῶν αἱρέσεων. καὶ γὰρ τὸ σῶμα κατ' οὐσίαν ἔχει, τὴν πρὸς τὴν νόσον ῥοπήν. φθαρτὸν γὰρ ἦν κατ' οὐσίαν, ἀλλ' οὐ κατὰ φύσιν ἡ νόσος. διὸ καὶ ἡ νόσος αὐτῇ, τῇ μὲν μερικῇ φύσει κακόν. ἢ τόδε τὸ σῶμα, συνέχειν ἔλαχεν, τῇ δὲ ὁλότητι τῶν σωμάτων ἀγαθόν. ἔδει γὰρ μεταβάλλειν εἰς ἄλλο, τὸ ἐξ ἄλλου γεγονός. ὥσπερ οὖν τῇ ἐν ἡμῖν φύσει, τὸ μεταβάλλειν τὴν τροφὴν ἀγαθόν, εἰ μέλλει σώζεσθαι τὸ ζῷον, οὕτω δὴ καὶ τῇ πάσῃ φύσει τὸ φθείρεσθαι τὸ μέρος ἀγαθόν, εἰ μέλλει σώζειν τὰς ὁλότητας, ἀεὶ πρὸ τῶν μερῶν. εἰ μὲν γὰρ ἐξ αὐτῶν γίγνοιτο τὰ μέρη, μένοι δὲ γενόμενα, ταχὺ δ' αὖ πάντα δαπανηθείη τῶν ὅλων μερικῶν γεγονότων. ἐκ γὰρ πεπερασμένων συνεχῶς ἀφαιρέσεως γιγνομένης, ἀνάγκη τὸ σύμπαν ἐκλείπειν. τούτων δὲ οὐκ ὄντων, ἢ στήσεται ἡ γένεσις, ἢ ἐξ ἄλλων ἡ μεταβολὴ τοῖς μερικοῖς ἔσται. τοῦτο δὲ ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς ὃ καὶ τῶν ὅλων ἔδει γίγνεται σωζομένων, ὡς δὲ τὸ τῇ μερικῇ φύσει κακόν, τῇ ὅλῃ ζωῇ ἀγαθόν. ἔτι τοίνυν καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβόντες τὴν ἐρώτησιν λέγωμεν. εἰ γάρ τις ἔροιτο ἡμᾶς πότερον, ἐβούλετο εἶναι τὸ κακὸν ὁ θεός, ἢ οὐκ ἐβούλετο; ἀμφότερα φήσομεν. ἐβούλετο μὲν γάρ, ὡς πᾶσι τὸ εἶναι χορηγῶν. πᾶν γὰρ τὸ ὁπωσοῦν ὂν ἐν τῷ παντί, παρὰ τῆς δημιουργικῆς προῆλθεν αἰτίας. οὐκ ἐβούλετο δὲ ὡς πάντα ἀγαθὰ ποιῶν. ἐπικρύπτει γὰρ καὶ τὸ κακόν, τῇ χρήσει τοῦ ἀγαθοῦ. καὶ εἰ βούλει φυσικῶς ἐπιχειρεῖν. γίγνεται τὸ κακόν, καθ' αὑτὸ μὲν ἐκ τῆς μερικῆς ψυχῆς, κατὰ συμβεβηκὸς δέ, ἐκ τοῦ θεοῦ καθὸ κακόν, εἴπερ καὶ τοῦτό τις συγχωρήσειεν. ὅτι δὴ τὴν ψυχὴν ἐκεῖνος ὑπέστησεν, ἡ δὴ ἀγαθὸν καθ' αὑτὸ μέν, ἀπὸ τῆς θείας αἰτίας. κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ἐκ τῆς ψυχῆς. ὡς γὰρ κατὰ δίκην γιγνόμενον ἔχει τὸ ἀγαθόν. ἔτι τὴν τιμωρίαν αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐν νόμοις διώρισεν, ἥτις ἐστίν, ὅτι δοκεῖ μὲν ἐπιτρίβειν τὸ πάσχον, ἔοικε δὲ ταῖς ἀνασομώσεσι τῶν ἑλκῶν. καὶ τὸ μὲν δυνάμενον ἰαθῆναι χωρὶς τῆς τοιᾶσδε πράξεως, ἐπ' αὐτὴν προκαλεῖται, ὅπως αὖ ὠδῖνος ἀπαλλαγεῖσα ἡ ψυχή, καὶ τῆς περὶ τὸ αἰσχρὸν πτοίας, ἐν μεταμελείᾳ τε γενομένη τῶν ἑαυτῆς κακῶν, εἰς ἀρχὴν καταστῇ τῆς καθάρσεως. αἱ γὰρ αἰσχραὶ καὶ ἄδικοι πράξεις, ἐλπιζόμεναι μὲν εἰσὶν ἐράσμιαι τοῖς ἐμπλήκτοις, γενόμεναι δὲ μεταμελείας ἀναπιμπλᾶσι τοὺς ἐργασαμένους. καὶ μελετώμεναι μέν, ὕπουλον ποιοῦσι τὴν ψυχήν, εἰς ἐνέργειαν δὲ προελθοῦσαι, τὴν μὲν ἑαυτῶν ἀπελέγχουσιν ἀσθένειαν, τὴν δὲ ψυχὴν ὠδῖνος ἀπολύουσιν αἰσχίστης. ταύτην δὲ τὴν τιμωρίαν, οἱ μέν, καθ' ὅλην ἑαυτῶν ἐπιδείκνυνται τὴν ζωήν, οἱ δέ, κατὰ τὰς μερικὰς ἐνεργείας. πᾶς γὰρ ὁ παράλογόν τι ποιῶν, ἑλόμενός τι ποιεῖ, καὶ ὁρμήσας ἐφ' ἅπερ εἵλετο, καὶ τὸ ἐν φαντασίᾳ προϋπάρχον, εἰς ἐνέργειαν προσαγαγών. συλλήβδην οὖν εἴπωμεν. ὅτι τὸ κακόν, οὔτε ἐν τοῖς νοεροῖς ἐστιν. ἅπαν γὰρ ἀκάκωτον τὸ νοερὸν γένος, οὔτε ἐν ψυχαῖς ὁλικαῖς, ἢ τοῖς ὅλοις σώμασιν. ἅπαντα γὰρ τὰ ὅλα ἀκάκωτα,

ὡς καὶ

ὡς καὶ ἀΐδια ἐστὶ κατὰ φύσιν. λείπεται οὖν ἐν ψυχαῖς αὐτὸ εἶναι μερικαῖς, ἢ σώμασι μερικοῖς, ἀλλὰ καὶ τούτων οὔτε ἐν ταῖς οὐσίαις. πᾶσαι γὰρ αὐτῶν αἱ οὐσίαι θεόθεν, οὔτε ἐν ταῖς δυνάμεσι. κατὰ φύσιν γὰρ αὗται. λείπεται ἄρα ἐν ταῖς ἐνεργείαις. καὶ ἐν μὲν ψυχαῖς, ὅτι ἐν ταῖς λογικαῖς. πᾶσαι γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ ὀρέγονται, οὔτε ἐν ταῖς ἀλόγοις. καὶ γὰρ αὗται κατὰ φύσιν ἐνεργοῦσιν, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλας αὐτῶν συμμετρίᾳ. ἐν δὲ σώμασιν, οὔτε ἐν τῷ εἴδει. κρατεῖν γὰρ ἐθέλει τῆς ὕλης, οὔτε ἐν ταύτῃ. ἐφίεται γὰρ τούτῳ κοσμεῖσθαι. ἀλλ' ἐν τῇ ἀσυμμετρίᾳ τοῦ εἴδους πρὸς ὕλην. ὃ καὶ δῆλον, ὅτι πᾶν τὸ κακὸν κατὰ παρυπόστασίν ἐστι, καὶ τοῦτο δὲ ὅμως ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ χρωννύμενον ὑφέστηκεν, ὥστε πάντα ἀγαθὰ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, καὶ οὐδὲν ἐν ἔρημον ἀγαθοῦ κατὰ δύναμιν, εἰ καὶ ὁπωσοῦν ἐστι τὸ κακόν. οὐ γὰρ ἦν, γενέσεως οὔσης, μὴ καὶ τοῦτο παρυφιστάναι, ἀναγκαῖον ὂν πρὸς τὴν τελειότητα τῶν ὅλων. περὶ μὲν οὖν τῶν κακῶν, ὅπως καὶ ὑφέστηκε, καὶ ὁποίας ἐκ θεῶν καὶ ταῦτα τυγχάνει προνοίας, πρὸς μὲν τὸ παρὸν, ἱκανὰ καὶ ταῦτα. εἴρηται δὲ ἐν ἑτέροις περὶ αὐτῶν ἤδη πλέον. ἐκεῖνο γε μὴν δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων, ὡς οὔτε ἡ βούλησις τοῦ θεοῦ ματαιός ἐστι. πάντα γὰρ ἀγαθὰ τῷ θεῷ, καὶ οὐδέν ἐστι τῶν ὄντων, ὃ μὴ κεκράτηται τῇ τοῦ ἀγαθοῦ μοίρᾳ, οὔτε τὸ κατὰ δύναμιν προσγέγραπται περιττῶς. οὐ γὰρ τὴν ἀτελῆ σημαίνει δύναμιν, ἀλλὰ τὴν κρατοῦσαν πάντων, καὶ διὰ περιουσίαν τῶν ἀγαθῶν πάντα ἀγαθύνουσαν.

» Οὕτω δὴ πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν, οὐχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμεινον.

Οἱ μὲν περὶ Πλούταρχον τὸν Χαιρωνέα καὶ Ἀττικὸν, λιπαρῶς ἀντέχονται τούτων τῶν ῥημάτων, ὡς τὴν ἀπὸ χρόνου τοῦ κόσμου γένεσιν αὐτοῖς μαρτυρούντων. καὶ δὴ καί φασι προεῖναι μὲν τὴν ἀκόσμητον ὕλην πρὸ τῆς γενέσεως, προεῖναι δὲ καὶ τὴν κακεργέτιν ψυχὴν τὴν τοῦτο κινοῦσαν. πόθεν γὰρ ἡ κίνησις ἦν, ἢ ἀπὸ ψυχῆς; εἰ δὲ ἄτακτος ἡ κίνησις, ἀπὸ ἀτάκτου ψυχῆς. εἴρηκε γοῦν ἐν Νόμοις, τὴν μὲν ἀγαθοειδῆ ψυχὴν, ὀρθὰ καὶ ἔμφρονα παιδαγωγεῖν, τὴν δὲ κακεργέτιν ἀτάκτως τε κινεῖσθαι, καὶ τὸ ὑπ' αὐτῆς διοικούμενον, πλημμελῶς ἄγειν. ἐπιγενομένης δὲ τῆς ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ κοσμοποιίας, τὴν μὲν ὕλην καθίστασθαι, πρὸς τὴν τοῦ κόσμου σύστασιν, τὴν δὲ κακεργέτιν, νοῦ μεταλαχοῦσαν, ἔμφρονα ἀποτελεῖσθαι, καὶ τεταγμένην ποιεῖσθαι κίνησιν. ἄγει γὰρ εἰς τάξιν, τὴν μὲν, ἡ τοῦ εἴδους μετουσία, τὴν δὲ, ἡ τοῦ νοῦ παρουσία. οἱ δὲ περὶ Πορφύριον καὶ Ἰάμβλιχον, ταύτην μὲν ἀπορραπίζουσι τὴν δόξαν, ὡς τὸ ἄτακτον πρὸ τοῦ τεταγμένου, καὶ τὸ ἀτελὲς πρὸ τοῦ τελείου, καὶ πρὸ τοῦ νοεροῦ τὸ ἀνόητον ἐν τοῖς ὅλοις ὑποτιθεμένην. καὶ οὐ μόνον περὶ τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὸν ἀσεβοῦσαν τὸν δημιουργὸν, καὶ ἤτοι τὴν ἀγαθοειδῆ βούλησιν αὐτοῦ τὸ παράπαν ἀναιροῦσαν, ἢ τὴν γόνιμον δύναμιν. ἀμφοτέρων γὰρ συντρεχουσῶν, ἀνάγκη καὶ τὸν κόσμον δημιουργεῖσθαι παρ' αὐτοῦ διαιωνίως. αὐτοὶ δέ φασιν ὅτι, τὴν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ πρόνοιαν τὴν εἰς τὸ πᾶν καθήκουσαν ὁ Πλάτων ἐνδείξασθαι βουλόμενος, καὶ τὴν ἀπὸ νοῦ χορηγίαν, καὶ τὴν ψυχῆς παρουσίαν, ὅσων ἤδη τῷ κόσμῳ καὶ ἡλίκων ἀγαθῶν αἰτία, πρότερον αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς θεωρεῖ, τὴν ὅλην σωματοειδῆ σύστασιν, ὅπως ἐστὶ πλημμελὴς καὶ ἄτακτος. ἵνα δὴ καὶ τὴν ἀπὸ ψυχῆς τάξιν, καὶ τὴν δημιουργικὴν διακόσμησιν, καθ' ἑαυτὴν ἰδὼν, ἔχῃς ἀφορίζειν, ποίαν μὲν τὸ σωματοειδὲς καθ' ἑαυτὸ φύσιν, ποίαν δὲ ἔλαχεν ἀπὸ τῆς δημιουργίας διακόσμησιν, αὐτοῦ μὲν ὄντος ἀεὶ τοῦ κόσμου, τοῦ δὲ λόγου διαιροῦντος ἀπὸ τοῦ ποιοῦντος τὸ γιγνόμενον, καὶ παράγοντος κατὰ χρόνον τὰ ὁμοῦ συνυφεστηκότα, διότι σύνθετόν ἐστι πᾶν τὸ γενητόν. προσθετέον δ' αὖ τοῖς εἰρημένοις, ὀρθῶς εἰρημένοις, καὶ ὅτι διττῆς τῆς δημιουργικῆς οὔσης ποιήσεως, τῆς μὲν Σωκρατικῆς, τῆς δὲ κοσμητικῆς. ἀπὸ ταύτης τῆς κοσμητικῆς ἀρχόμενος ὁ Πλάτων, εἶναι μὲν πάντῃ καὶ πάντως εἰκότως ὑποτίθεται πᾶν τὸ σωματικὸν, πλημμελῶς δὲ καὶ ἀτάκτως κινούμενον. ὅσον γὰρ ἐφ' ἑαυτῷ τοιοῦτον ὂν, κίνησιν, οὔπω γεγονὸς ἔννουν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ καὶ ἐμψυχωμένον ὑπὸ τῆς νοερᾶς ψυχῆς. ὅταν γὰρ τοιοῦτον γένηται τὸ πᾶν, τότε τῶν ὑπερφυῶν μετέχει δυνάμεων. εἰ δὲ κινητὸν μὲν ὡς φύσιν κινητὸν, μὴ ὑπὸ νοῦ δὲ, μὴ δὲ ὑπὸ ἔμφρονος ψυχῆς ἀφ' ἧς ἡ τάξις, ἄτακτον ποιεῖσθαι τὴν κίνησιν. μικρὸν δὲ ὕστερον ἡμῖν παραδώσει καὶ τὸ σωματουργικὸν τῆς δημιουργικῆς προνοίας. πλάττει γὰρ αὐτῷ πᾶν τὸ σωματικὸν ὁ δημιουργὸς, ὃ νῦν παραλαβὼν αὐτόν φησιν, αὐτὸν ὄντα τὸν ποιητὴν, αὐτὸν τὸν κοσμητὴν, αὐτὸν τεχνίτην, αὐτὸν χειρουργόν. εἰ οὖν καὶ σώματα παράγει τὰ πρῶτα, δῆλον δὴ ὅτι μέρος ἐστὶ τῆς δημιουργίας, καὶ ἡ ἐκείνου γένεσις, τοῦ ὁρατοῦ δεξαμένου τινὰ τῶν εἰδῶν ἴχνη, πρόδρομα τῆς διαρθρώσεως αὐτοῦ, ἧς γενομένης ἕκαστον κεκόσμηται τελέως, καὶ ἔχει θέσιν ἐν τῷ παντὶ, καὶ τάξιν τὴν πρέπουσαν. καὶ περὶ μὲν τοῦ πλημμελῶς κινουμένου καὶ ἀτάκτως, οὐ πολὺς ὁ λόγος. αὐτὸς γὰρ διαρρήδην ἐρεῖ, πᾶν τὸ σωματικὸν, τεκταίνεσθαι τὸν θεὸν, ἔσω τῆς ψυχῆς. ὅτι δὲ καὶ τῆς ψυχῆς, οὐ τὸ μὲν ὑποκείμενον ἦν, παρήγαγε δὲ μόνην τὴν διακόσμησιν, δῆλον. καὶ γὰρ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ὑφίστησι πρῶτον, καὶ τὸ ταὐτὸ καὶ τὸ ἕτερον, ἐξ ὧν ἐστιν ὡς στοιχείων. εἰ οὖν καὶ τὰ στοιχεῖα παρήγαγεν αὐτῆς, καὶ τὸ κρᾶμα τὸ ἐκ τούτων, ὅλην παρήγαγε. καὶ οὐ τὸ μὲν αὐτῆς ἔλαβεν ὂν, τὸ δὲ, προσέθηκεν αὐτός, ἀλλ' ἤδη μὲν τῆς ψυχῆς ἀσωμάτου οὔσης, τοῦτο ἀληθές, ἤδη δὲ τοῦ σώματος, τὸ μὲν περὶ τῶν εἰδῶν τῶν πρώτων δεδείχαμεν, ὅπως καὶ τούτων αἴτιος ὁ θεός. περὶ δὲ τῆς ὕλης αὐτῆς ζητήσειεν ἄν τις, εἴ τε ἀγένητός ἐστιν ἀπ' αἰτίας ὥς φασιν οἱ περὶ Πλούταρχον καὶ Ἀττικὸν, εἴ τε

γενητὴ

γενητὴ καὶ ἐκ ποίας αἰτίας. Ἀριστοτέλης μὲν γὰρ ἀγένητον ἄλλως ἀπέδειξεν αὐτήν, ὡς μὴ σύνθετον, μὴ δὲ ἐξ ἄλλης ὕλης ὑφισταμένην, μηδὲ αὖ, εἰς ἄλλην ἀναλυομένην. ὁ δὲ παρὼν λόγος, ἀΐδιον μὲν εἶναί φησι, ἐπιζητεῖ δὲ εἰ ἀπ' αἰτίας ἐστὶν ἀγένητος, καὶ εἰ δύο ταύτας ἀρχὰς θετέον κατὰ Πλάτωνα τῶν ὅλων, ὕλην καὶ θεόν, μήτε τοῦ θεοῦ τὴν ὕλην παράγοντος, μήτε τῆς ὕλης τὸν θεόν. ἵνα ἡ μὲν, ἀΐδιος ᾖ πάντη, καὶ ἄθεος, ὁ δὲ, ἄϋλος πάντη καὶ ἁπλοῦς. αὐτὸ μὲν οὖν τὸ πρᾶγμα, τῶν σφόδρα ζητουμένων ἐστί, καὶ εἴρηται ἡμῖν ἐν ἄλλοις. νῦν δὲ ἀπόχρη πρὸς τούσδε τοὺς ἄνδρας ἐπιδεικνύναι τὴν τοῦ Πλάτωνος διάνοιαν, ὁποία τίς ἐστιν. ὅτι μὲν γὰρ οὐχ ὁ δημιουργὸς πρῶτος ὑφίστησι τὴν ὕλην, δῆλον ἐξ ὧν, ὕστερον προελθὼν. τρία ταῦτα προεῖναι, τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ὄν, καὶ χώραν, καὶ γένεσιν. καὶ τὴν μὲν γένεσιν, ἔγγονον, τὴν δὲ χώραν, μητέρα. δοκεῖ γοῦν διὰ τούτων, τὴν μὲν ὕλην, ὥσπερ ἀντιδιελὼν τῷ δημιουργῷ, κατὰ τὸ μητρικὸν ἰδίωμα καὶ πατρικόν, τὴν δὲ γένεσιν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ παράγειν καὶ τῆς ὕλης. μή ποτε οὖν ἀπ' ἄλλης τάξεως τῆς πρὸ τοῦ δημιουργοῦ τεταγμένης ὑφίστησιν αὐτήν; ἐν γοῦν τῷ Φιλήβῳ γράφει διαρρήδην, τὸν θεὸν λέγομέν που, τὸ μὲν πέρας δεῖξαι τῶν ὄντων, τὸ δὲ, ἄπειρον ἐξ ὧν καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς πᾶσιν εἶναι τὴν σύστασιν. εἰ τοίνυν καὶ τὰ σώματα ἐκ πέρατός ἐστι καὶ ἀπειρίας τί τὸ ἐν αὐτοῖς πέρας, καὶ ἡ ἀπειρία τίς; δῆλον γὰρ ὡς τὴν μὲν ὕλην ἀπειρίαν φήσομεν, τὸ δὲ εἶδος πέρας. εἰ οὖν ὥσπερ εἴπομεν ὁ θεὸς πᾶσαν ἀπειρίαν ὑφίστησι, καὶ τὴν ὕλην ὑφίστησιν, ἐσχάτην οὖσαν ἀπειρίαν, καὶ αὕτη μὲν πρωτίστη, καὶ ἄρρητος αἰτία τῆς ὕλης. ἐπειδὴ δὲ πανταχοῦ τὰ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἀνάλογον ὄντα πρὸς τὰς νοητὰς αἰτίας, ἀπ' ἐκείνων ὁ Πλάτων ὑφίστησιν, οἷον τὸ ἐνταῦθα ἴσον, ἀπὸ τοῦ αὐτοΐσου, καὶ τὸ ὅμοιον, καὶ ζῶα τὰ τῇδε πάντα καὶ φυτά, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, δῆλον ὅτι καὶ τὴν ἐνταῦθα ἀπειρίαν, ἀπὸ τῆς πρώτης ἀπειρίας παράγει, καθάπερ καὶ τὸ ἐνταῦθα πέρας, ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πέρατος. δέδεικται δὲ ἐν ἄλλοις, ὅτι τὴν πρώτην ἀπειρίαν, τὴν πρὸ τῶν μικτῶν, ἐν τῇ ἀκρότητι τῶν νοητῶν ἱδρύει, καὶ ἐκεῖθεν αὐτῆς διατείνει τὴν ἔλλαμψιν, ἄχρι τῶν ἐσχάτων, ὥστε καὶ κατ' αὐτὸν ἡ ὕλη πρόεισιν ἔκ τε τοῦ ἑνὸς καὶ ὄντος, εἰ δὲ βούλει καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος καθόσον ἐστὶ δυνάμει ὄν. διὸ καὶ ἀγαθόν πῃ ἐστὶ καὶ ἄπειρον καὶ ἀμυδρότατον ὂν καὶ ἀνείδεον. διὸ καὶ ταῦτα πρὸ τῶν εἰδῶν καὶ τῆς ἐκφάνσεως αὐτῶν. τὰ δὲ αὐτὰ ταῦτα καὶ ὁ Ὀρφεὺς παραδίδωσιν. ὥσπερ γὰρ ὁ Πλάτων δύο ταύτας παρήγαγεν αἰτίας ἀπὸ τοῦ ἑνός, τὸ πέρας, καὶ τὴν ἀπειρίαν, οὕτω δὴ καὶ ὁ θεολόγος ἀπὸ τοῦ χρόνου, τόν τε αἰθέρα καὶ τὸ χάος ὑφίστησι, τοῦ μὲν πανταχοῦ πέρατος, αἴτιον τὸν αἰθέρα, τῆς δὲ ἀπειρίας τὸ χάος, καὶ ἀπὸ τούτων τῶν δυοῖν ἀρχῶν, τούς τε θείους γεννᾷ διακόσμους, καὶ τοὺς ἐμφανεῖς. ἀπὸ μὲν τῆς κρείττονος πᾶν τὸ μόνιμον, καὶ ταυτοποιόν, καὶ μεθεκτικόν, καὶ συνεκτικόν, ἀπὸ δὲ τῆς λειπούσης, πᾶσαν τὴν κινητικήν, καὶ ἑτεροποιὸν καὶ ἀνέκλειπτον πρόοδον, καὶ τὴν ὑπ' ἄλλου ὁριζομένην, καὶ ὑπ' ἄλλων συνεχομένην φύσιν, καὶ τελευταίαν τὴν ἐσχάτην ἀπειρίαν, ὑφ' ἧς καὶ ἡ ὕλη περιέχεται. διὸ καὶ ἀνομοίως ὁμοιοῦται πρὸς ἑαυτήν. χώρισμα μὲν ἐστιν, ὡς χώρα τῶν εἰδῶν καὶ τόπος, οὔτε δὲ πέρας, οὔτε πυθμήν, οὔτε ἕδρα περὶ αὐτὴν ἐστιν, ὡς ἄπειρον καὶ ἄστατον, καὶ ἀόριστον οὖσαν. χάος δὲ αὖ σκότος, καὶ αὐτὴ ὡς ἀνείδεον λαχοῦσα τὴν φύσιν, ὀνομάζοιτο ἄν. ὥστε καὶ Ὀρφεὺς κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ἀπὸ τῆς πρωτίστης τῶν νοητῶν ὑποστάσεως παράγει τὴν ὕλην. ἐκεῖ γὰρ τὸ ἀζηχὲς σκότος καὶ τὸ ἄπειρον. καὶ ταῦτα μὲν κρειττόνως τῶν ἐφεξῆς. τῇ δὲ ὕλῃ τὸ ἀλαμπὲς διὰ ἔνδειαν, καὶ τὸ ἄπειρον, οὐ κατὰ δυνάμεως περιουσίαν, ἀλλὰ κατ' ἔλλειψιν. καὶ μὴν καὶ ἡ τῶν Αἰγυπτίων παράδοσις, τὰ αὐτὰ περὶ αὐτῆς φησιν. ὅ γε τοι θεῖος Ἰάμβλιχος, ἱστόρησεν ὅτι καὶ Ἑρμῆς ἐκ τῆς οὐσιότητος τὴν ὑλότητα παράγεσθαι βούλεται, καὶ δὴ καὶ εἰκὸς ἄνω θεν τοῦτον τὸν Πλάτωνα τὴν τοιαύτην περὶ τῆς ὕλης δόξαν ἔχειν, πρώτως μὲν ἀπὸ τούτων ὑφίσταται τῶν ἀρχῶν ὕλη, παράγει δὲ αὐτὴν κατὰ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα, νοητά τε καὶ νοερὰ αἴτια, καὶ ὑπερουράνια καὶ ἐγκόσμια. καὶ τί λέγω περὶ τῶν θεῶν αὐτῶν; ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ παντὸς φύσις παράγει τὴν ὕλην καθόσον ἐστί, καὶ κατὰ τὴν ἑαυτῆς ὕπαρξιν. κατὰ γὰρ ταύτην μετέχει τῆς πρωτίστης αἰτίας. καὶ τοίνυν ὁ δημιουργός, κατὰ μὲν τὴν ἑνάδα τὴν ἐν αὐτῷ καθ' ἣν καὶ ἔστι θεός, ἔστι καὶ τῆς ἐσχάτης ὕλης αἴτιος, κατὰ δὲ τὸ ὄν, τὸ δημιουργικὸν αὐτῆς μὲν, οὐκ αἴτιος, τῶν δὲ σωμάτων ᾗ σώματα, καὶ τῶν σωματικῶν ποιοτήτων, διόπερ ἡ γένεσις, ἔγγονός ἐστι τοῦ ὄντος. κατὰ δὲ τὴν ἐν αὐτῷ ζωήν, τῆς διὰ πάντων διηκούσης ψυχώσεως. κατὰ δὲ τὸν νοῦν, τῆς νοερᾶς εἰς τὸ πᾶν χορηγίας. καὶ πάντα μέν, ὅσα κατὰ τὰς δευτέρας ποιεῖ δυνάμεις, μετὰ τῶν προτέρων ἀπεργάζεται. πᾶν γὰρ τὸ ἔννουν, καὶ ζωῆς μετέχει, καὶ τοῦ ὄντος καὶ τῆς ἑνώσεως, καὶ τὸ ζῶν, ἔστι τε καὶ ἕν ἐστι, καὶ τὸ ὂν διὰ τῆς οἰκείας ἑνότητος συνέχεται. τὸ δὲ ἔμπαλιν οὐκ ἔστιν. οὐ γὰρ ὅσα κατὰ τὸ ἕν, τοσαῦτα καὶ κατὰ τὸ ὂν ὑφίστησιν. οὐδ' ὅσα κατὰ τὸ ὄν, τοσαῦτα καὶ κατὰ τὴν τῆς ζωῆς πηγήν. οὐδ' ὅσα κατὰ ταύτην, τοσαῦτα κατὰ τὸν βασιλικὸν νοῦν, ἀλλὰ ταῖς ὑψηλοτέραις δυνάμεσιν, ἐπὶ πλεῖστον διατείνει τὴν ἑαυτοῦ πρόνοιαν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις δέδεικται διὰ πλειόνων. ἐπανιτέον δὲ αὖθις ἐπὶ τὴν λέξιν, καὶ θεατέον ἕκαστον ὅπως εἴρηται. τὸ μὲν οὖν οὕτω δή, τῆς ἀγαθότητος ἐξάπτει τοῦ δημιουργοῦ, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν τῆς θειότητος τὴν ὅλην διακόσμησιν. τὸ δὲ πᾶν ὅσον ὁρατόν, πρῶτον μὲν, τὸ δ' ἐν ἀφίστησιν ἔρημον, ἔπειθ' ὅτι σωματικόν ἐστι τοῦτο, τὸ ὁρατόν, ἐπιδείκνυσιν. οὐ γὰρ ἂν ἦν ὁρατὸν ἀσώματον ὂν καὶ ἄποιον. ὥστε οὔτε ὕλην, οὔτε τὸ δεύτερον

ὑποκείμενον

ὑποκείμενον σημαίνει. ἀλλ' ἔστι τὸ ἤδη μεταξὺ τῶν εἰδῶν, καὶ ἴχνη τινὰ ἔχον καὶ ἐμφάσεις πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον. αἱ γὰρ εἰδωλικαὶ τῶν εἰδῶν καὶ ἀδιάρθρωτοι παρουσίαι διαφόρους αὐτῷ κινήσεις ἐμποιοῦσιν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐρεῖ προελθὼν ὁ Τίμαιος. ταύτας δὲ ἐλλάμπουσι μὲν, αἱ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ πᾶσαι τάξεις τῶν θεῶν, ἐξαιρέτως δὲ ἐλλάμπει τὸ παράδειγμα αὐτῷ τῷ εἶναι, καὶ πρὸ τῆς δημιουργίας. τὰ γὰρ ὑπέρτερα αἴτια, καὶ πρὸ τῶν δευτέρων ἐνεργεῖ, καὶ ὁ δημιουργὸς μετὰ τοῦ παραδείγματος ποιεῖ, ἐκεῖνος δὲ καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἤδη ταῦτα διαβαίνειν, ἐφ' ἃ μὴ φθάνει τῆς δημιουργικῆς προνοίας ἡ ἐνέργεια. εἰ οὖν ἐθέλεις τὰ πρωτουργὰ διασαφῆν αἴτια, καὶ τὰ ἀπ' αὐτοῦ, τἀγαθὸν ἐρεῖς πάντων αἴτιον ὂν, εἶναι καὶ ὕλης αἴτιον, διὸ καὶ αὐτῆς ἀναγκαῖον, καὶ τῆς εἰδοποιΐας. καὶ γὰρ πᾶν εἶδος, μέτρον ἐστὶ καὶ τῆς τάξεως. καὶ γὰρ ἡ τάξις λόγος ἐστὶ τῶν τεταγμένων. τὸ δὲ παράδειγμα, τῆς μὲν ὕλης οὐκ ἔστι, τῆς δὲ εἰδοποιΐας καὶ τῆς ἐν τοῖς εἴδεσι τάξεως. τὸ δὲ δημιουργικὸν τῆς τάξεως. διὸ καὶ παρέλαβε φησὶν ἤδη προκόψασαν τὴν ὕλην, εἰς εἰδῶν μετάληψιν. τοῦτο γὰρ τὸ ἄτακτον ἢ δὴ μορφωθὲν ὁπωσοῦν τοῦ ἀνειδέου κρεῖττον. πάντων οὖν ἀεὶ καὶ ἅμα αἰτίων ὄντων, τῶν δὲ ἀποτελεσμάτων, τὰ μὲν, ἄχρι τῶν ἐσχάτων, τὰ δὲ, ἄχρι τῶν ὑπὲρ ἀμφότερα, διὰ τὴν τῶν ὑπερτέρων ἐκτένειαν. τὴν μὲν ὕλην, παραλαμβάνει τὸ παράδειγμα παρὰ τἀγαθοῦ καὶ εἰδοποιεῖ, τὰ γὰρ εἴδη καθόλου εἴδη, τοῦ παραδείγματός ἐστιν ἔκγονα. τὸ δὲ δημιουργὸν παρὰ τοῦ παραδείγματος τὰ εἴδη παραδεξάμενον, ἀριθμοῖς διακοσμεῖ, τάξιν ἐπιτιθεὶς, καὶ οὕτως μὲν, εἰ διαστήσαις τὰ αἴτια, κἂν αὐτὸν δὲ λέγῃς τὸν δημιουργὸν, πάντων ἕνα ὄντα αἴτιον, ἄλλως μὲν ποιήσει κατὰ τὸ ἑαυτοῦ ἀγαθὸν ἄλλως δὲ κατὰ τὸ ἑαυτοῦ παραδειγματικὸν ἰδίωμα, καὶ τεχνικὸν ὡς εἴπομεν. καὶ ἀθρόως ἐκείνου καὶ αἰωνίως ποιοῦντος, ἄλλα ἀπ' ἄλλου τῶν ἐν αὐτῷ πρόεισι κατὰ τὸ ἀγαθὸν ὕλη, εἶδος, τάξις, κατὰ τὸ παράδειγμα τὸ ἐν αὐτῷ εἶδος, κατὰ τὸ τεχνικὸν ἰδίωμα, ἡ τάξις. ὥστε τὸ εἰδοπεποιημένον, τοῦτο πρὸ τῆς τάξεως. ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἔχει τὰς ἐμφάσεις ταύτας τῶν εἰδῶν, νοητοῦ ὄντος κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, ἀπὸ ταύτης δὲ τῆς τάξεως καὶ τὰ λόγια παράγει τὴν πολυποίκιλον ὕλην, ἔνθεν ἀρδὴν θρώσκει γένεσις πολυποικίλου ὕλης. οὐ γάρ ἐστιν ἡ πρώτη πολυποίκιλος, οὐδὲ γένεσις αὐτῆς ἐστιν, ἀλλὰ τοῦ ἔχοντος ἴχνη, πρόδρομα τῶν εἰδῶν. ὡς δῆλον ὅτι τὸ παράδειγμα καὶ ὁ δημιουργὸς, διαφέρετον ἀλλήλοιν, εἴπερ ἐκείνου μὲν ἡ ὕλη μετέχει καὶ πρὸ τῆς κοσμοποιΐας, ὅτε κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὁ δημιουργὸς ἀπῆν. τοῦ δὲ δημιουργοῦ μάλιστα ταττόμενον καὶ κοσμούμενον μεταλαμβάνει, καὶ τότε πάρεστιν αὐτῷ ὁ δημιουργός. τὸ οὖν παραλαβὼν λέγοιτο μὲν ἂν που, καὶ ὡς τὴν τῆς δημιουργικῆς προνοίας ἐξῃρημένην παραδειγματικὴν αἰτίαν, ἀφ' ἧς παραλαμβάνει τὸ ὑποκείμενον, ἴχνεσιν εἰδῶν ἤδη τισὶ διαπεποικιλμένον. λέγοιτο δ' ἂν, καὶ ὅτι ἄλλης δυνάμεως τὸ ἔργον, ἄλλη παραλαμβάνει πρὸς τὴν τελείαν διακόσμησιν, εἰ καὶ πάσας ἐν τῷ δημιουργῷ θεωροῖμεν. εἴη γὰρ ἂν ὁ αὐτὸς, ὅτε παραλαβὼν καὶ ὁ παραδοὺς ἄλλαις καὶ ἄλλαις δυνάμεσιν οὐσιοποιῶν, ἢ διακοσμῶν τὰ πράγματα. τὸ δὲ οὐχ ἡσυχίαν ἄγον ἀλλὰ κινούμενον, ὅτι τὴν φύσιν αὐτῷ δίδωσι μόνην, ἡ ὑπόθεσις δείκνυσιν, ἀφ' ἧς ἡ κίνησις. ἄλογος γὰρ ἡ φύσις οὖσα, καὶ θεόθεν μὴ ποδηγουμένη, ποίαν ἔτι φυλάττειν τάξιν ἐδύνατο ἄν; δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ ἐν τῷ Πολιτικῷ, τὸν δημιουργὸν ἀποστήσας τοῦ κόσμου, κινεῖσθαι φησὶν αὐτὸν ὑπό τε τῆς εἱμαρμένης, καὶ συμφύτου καθ' αὐτὸν ἐπιθυμίας. ὅπερ οὖν ἐκεῖ μετὰ τὴν δημιουργίαν, τοῦτο ἐνταῦθα μετὰ τῆς δημιουργίας, ὑποθέμενος, ἀταξίαν εἰσήγαγεν, εἰς τὴν τοῦ ὁρατοῦ κίνησιν, ἄνευ νοῦ γιγνομένην. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον. τὸ δὲ εἰς τάξιν ἄγειν ἐκ τῆς ἀταξίας, καὶ νοῦ μετουσίας καὶ ζωῆς νοερᾶς παραγίνεται, τὸ δὲ ἡγησάμενος, τὴν νόησιν ἐνδείκνυται τὴν δημιουργικὴν, ἀνάλογον οὖσαν τῇ βουλήσει, καὶ δυνάμει. προλαβὼν οὖν ἐν μὲν τῷ βουληθεὶς τὴν βούλησιν, ἐν δὲ τῷ κατὰ δύναμιν, τὴν δύναμιν, ἐκ τρίτου ἐν τῷ ἡγησάμενος, προστέθηκε τὴν νοερὰν γνῶσιν. τούτοις γὰρ αὖ καὶ ἐν Νόμοις, ἐχαρακτήριζε τὴν θείαν πρόνοιαν ἀγαθότητι, δυνάμει, γνώσει. ἀγαθότης μὲν ἐστι, πατρικὴ, καὶ ποιεῖ τὰ πρῶτα, δύναμις δὲ, μήτηρ καὶ δεύτερον, νοῦς δὲ τρίτον ὁ γνωστικός. ἡ μὲν ἀγαθότης, τὸ πρῶτον, ἡ δὲ δύναμις, σὺν ἐκείνῳ τῷ πρώτῳ δηλαδὴ τῆς τριάδος, ὁ δὲ νοῦς ἀπ' ἐκείνου τὸ τρίτον. τὸ δὲ αὖ ἐκεῖνο, τούτου ἄμεινον, τὴν τάξιν λέγει τῆς ἀταξίας. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ τάξις, τοῦτο δὲ, ἡ ἀταξία. καὶ γὰρ οὕτως εἴρητο, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν, ἐκ τῆς ἀταξίας. τοῦτο οὖν τὸ ὕστερον ῥηθὲν ἐκάλεσεν, ἐκεῖνο δὲ τὸ πρότερον. ἔχει δὲ τὸ τοῦτο, καὶ τῆς παρούσης ἀταξίας ἔνδειξιν, ἣν παρέλαβεν ὁ δημιουργός. τὸ δὲ ἐκεῖνο τῆς ἐν τῷ δημιουργῷ προϋπαρχούσης τάξεως, καθ' ἣν καὶ τὰ ἄτακτα τάττειν ἔμελλεν. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν, τὴν ἐν τῷ δημιουργῷ τάξιν οὐκ οἶδεν, ἀλλὰ τοῖς ἀποτελέσμασι. τινὲς μὲν εὖ, ἐν ἀμφοτέροις τιθέασιν. ἵνα ὁ νοῦς μὲν, κατ' αὐτὸν ἐφ' ἑαυτὸν μένῃ, τῶν δευτέρων δὲ ποιητικὸς μηδαμῶς. ὁ δέ γε Πλάτων Ὀρφεῖ συνεπόμενος, ἐν τῷ δημιουργῷ πρῶτον εἶναί φησι τὴν τάξιν καὶ τὸ πρὸ τῶν μερῶν, ὅλον. πάντα γὰρ ὢν αὐτὸς νοερῶς, ἔμελλε τὰ αὐτὰ ποιεῖν αἰσθητῶς. εἰ γὰρ αὐτῷ τῷ εἶναι, ποιεῖ, τοῦτο δὲ ἀναγκαῖον, ἵνα μὴ προαίρεσιν ἀμφίβολον ῥοπὴν ἐπ' αὐτὸν ἀναπέμπωμεν, ἤτοι κατὰ ἀπομερισμὸν, καὶ ἐλάττωσιν ποιεῖ τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων, ὥσπερ τὸ πῦρ, ἢ μένων ὅς ἐστιν αὐτῷ τῷ εἶναι, παράγει τὰ ἐφεξῆς. εἰ μὲν οὖν κατὰ ἀπομερισμὸν, ἄτοπον. οὐδὲ γὰρ ἡ φύσις ἐλαττοῦται ποιοῦσα τρίχας, ἢ ὀδόντας,

ἢ ὀδόντες, ἢ ἄλλο τι τῶν μορίων. πολλῷ δὲ πλέον τὴν ἐξῃρημένην οὐσίαν καὶ ἑαυτὴν ὑφιστάνουσαν, ἀνελλιπῆ προσήκει φυλάττειν. εἰ δὲ ὅπερ ἐστὶ μόνον, αὐτῷ τῷ εἶναι ποιεῖ, διὰ τοῦτο μὲν, ὅμοιον ἑαυτῷ ποιεῖ, διότι ἐκεῖνό ἐστι, καθόλου ἑαυτῷ. τὸ γὰρ ἐλαττούμενον, οὐ καθόλου ποιεῖ πάντα, ἀλλ᾽ ἐν αὐτῷ πρώτως. τὰ δὲ ἐκτὸς, εἰκόνες τῆς αὐτοῦ παντότητος, καὶ ἡ τάξις, ἄλλως ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς παραδείγμασιν. αὕτη μὲν γὰρ συμπλέκεται τοῖς ἀτάκτοις, ἐκείνη δὲ αὐτοτάξις ἐστὶν, ἐν αὐτῇ οὖσα καὶ ἑαυτῆς. ἵνα καὶ τὰ ἄτακτα δύνηται τάττειν, ἐξῃρημένη τε ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ σώζουσα τὴν ἑαυτῆς οὐσίαν ἄχραντον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν λέξεων εἰρήσθω παρ᾽ ἡμῶν. ἄξιον δὲ μὴ ἐκεῖνο παραλιπεῖν, ὅτι μιμεῖται τοὺς θεολόγους, περὶ τῆς κοσμοποιίας, τὸ πλημμελὲς καὶ ἄτακτον ὑφιστάς. ὡς γὰρ ἐκεῖνοι πολέμους τε καὶ στάσεις, εἰσάγουσι τῶν τιτάνων πρὸς τοὺς ὀλυμπίους, οὕτω δὴ καὶ ὁ Πλάτων δύο ταῦτα προϋποτίθεται, τό, τε ἄκοσμον, καὶ τὸ κοσμοποιόν, ἵνα θάτερον κοσμηθῇ, καὶ μετάσχῃ τῆς τάξεως. ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι θεολογικῶς. αὐτοὺς γὰρ τοὺς προστάτας τῶν σωμάτων ἀντιτάττουσι τοῖς ὀλυμπίοις. ὁ δὲ Πλάτων φιλοσόφως ἀπὸ τῶν θεῶν ἐπὶ τὰ διοικούμενα, τὴν τάξιν μετήγαγε. φέρε δὴ οὖν καὶ ὅσα ὁ φιλόσοφος Πορφύριος ἐν τούτοις ἱεροπρεπῆ νοήματα παραδέδωκε, συντόμως περιλάβωμεν. πρῶτον μὲν οὖν ἀποτείνεται πρὸς τοὺς περὶ Ἀττικὸν, πολλὰς ὑποτιθεμένους ἀρχὰς, συνάπτοντας ἀλλήλοις τὸν δημιουργὸν καὶ τὰς ἰδέας. οἳ καὶ τὴν ὕλην ὑπὸ ἀγενήτου φασὶ κινουμένην ψυχῆς, ἀλόγου δὲ καὶ κακεργέτιδος, πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως φέρεσθαι προϋφιστᾶσι τοῦ χρόνου. τὴν μὲν ὕλην τοῦ αἰσθητοῦ, τὴν δὲ ἀλογίαν τοῦ λόγου, τήν τε ἀταξίαν τῆς τάξεως. ἔστω δὴ ὥς φασιν, ὕλη καὶ θεὸς, ἀγένητα ἄμφω ἀπ᾽ αἰτίας. οὐκοῦν τὸ μὲν ἀγένητον αὐτοῖς, κοινόν. διαφέρει δὲ ὅμως ἀλλήλων, ἄλλῳ ἄρα τινὶ, καὶ οὐ τῷ ἀγενήτῳ. ἐκεῖνο οὖν ᾧ διαφέρει ἀλλήλων, οὐκ ἂν εἴη ἀγένητον. γενητὸν ἄρα. ἀλλὰ ἀδύνατον τὰ ἀγένητα τῷ γενητῷ διαφέρειν. ἔπειτα τί τὸ τῆς διακρίσεως αὐτοῖς αἴτιον, καὶ ποιοῦν, τὸ μὲν σωστικὸν, τὸ δὲ φθαρτικόν. εἰ μὲν γὰρ τὸ ἀγένητον, ἄτοπον. ἦν γὰρ ἂν πᾶν τὸ ἀγένητον σωστικὸν, ἢ πᾶν τὸ ἀγένητον φθαρτικόν. εἴπερ τὸ ἀγένητον ἐποίει τοῦ θεοῦ σωστικὸν τὸν θεὸν, ἢ τὸ ἀγένητον τῆς ὕλης, φθαρτικὴν τὴν ὕλην. εἰ δὲ ἄλλο τι, λεκτέον. ἐκεῖνο πότερον καὶ αὐτὸ ἀγένητον ἢ γενητόν; εἴ τε γὰρ γενητόν, τῶν ἀγενήτων αἴτιον, ἄτοπον. εἴ τε ἀγενήτων ὄντων, ὥς τε πάλιν ἄλλο παρὰ τοῦτον ζητήσομεν αἴτιον αὐτῶν τῆς διαφορᾶς, καὶ ἐπ᾽ ἄπειρον ἡ ἄνοδος ἔσται. εἰ γὰρ μηδὲν ἔσται αἴτιον τοῖς διαφέρουσι τῆς διαφορᾶς. καὶ τοῦτο μὲν εἶναι σωστικόν, τὸ δὲ φθαρτικόν, τὸ τυχαῖον ἐπικρατήσει τῶν ἀρχῶν. αἰτίας γὰρ ἀνῃρημένης, ἡ συνδρομὴ τῶν τοιῶνδε ἀρχῶν ἄλογος ἔσται καὶ ἀναίτιος. ἔτι δὲ τὸ κακὸν διαιώνιον ποιεῖν ὥσπερ καὶ τὸ ἀγαθὸν, ἄτοπον. οὐ γὰρ ὁμότιμον τῷ θείῳ τὸ ἄθεον, οὐδὲ ἐπίσης ἀγένητον, οὔτε ὅλως ἀντιδιῃρημένον. τί γὰρ μᾶλλον αὐταρκὲς θάτερον ἢ ἄτρεπτον, ἢ ἀκατάβλητον, εἴπερ ἑκάτερον αὐτῶν ἐξ ἀϊδίου, μηδὲν τοῦ λοιποῦ προσδεόμενον. ἔτι τοίνυν, εἰ τὸ μὲν ἐπιτήδειον πρὸς τὸ κοσμεῖσθαι, τὸ δὲ πρὸς τὸ κοσμεῖν, πόθεν αὐτοῖς ἡ ἐπιτηδειότης. δεῖ γὰρ εἶναί τι τὸ συνάπτον ἄμφω, καὶ ποιοῦν σύμμετρα ἀλλήλοις. οὐ γάρ που ταῦτα ἀπεσπασμένα ἀλλήλων, καὶ ἐναντίως ἔχοντα, ἑαυτὰ ἐπιτήδεια πρὸς τὴν σύνοδον ἀπεργάζεται. εἰ μὴ ἄρα καὶ τοῦτο, ἀπὸ ταὐτομάτου γίγνεσθαι φαῖεν. οὐ δὲ τοῦ Ἀθηναίου ξένου λέγοντος ἀκούοντες, πηγὴν ἀνοήτου δόξης εἶναι ταύτην, εἴ τις φησὶ πρὸ λογισμοῦ τὸ ἄλογον εἶναι, καὶ τὸ πρὸ τῆς νοερᾶς τέχνης, τὸ τυχαῖον ἐπικρατεῖν. οὐ δὲ τοῦ Σωκράτους ἐν πολιτείᾳ λέγοντος, μὴ δεῖν περὶ τοῦ πλήθους μένειν, ἀλλὰ καὶ ἀνατρέχειν ἀπὸ τῶν πολλῶν περὶ τὰς κοινὰς αὐτῶν μονάδας. ἔτι τὴν ἀνωτάτω ἀρχὴν, οὐ ταύτῃ μόνον χαρακτηρίζειν δεῖ, τὸ μὴ ἔχειν ἄλλην ἀρχήν. τοῦτο γὰρ οὔπω δείκνυσι τὴν ἀταξίαν αὐτῆς. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν εἶεν ἀρχαὶ, πλείους μιᾶς. ἔσται γὰρ οὕτως οὐ πάντων αἴτιος ὁ θεὸς, ἀλλὰ τινῶν. εἰ δὲ καὶ τῆς ὕλης ἄρχει, μία ἡ ἀρχὴ, καὶ οὐ πολλαί. ἔτι δὲ, εἰ ἐν τούτῳ ἔχοι τὸ εἶναι ἀρχὴ, ἐν τῷ τινῶν εἶναι, καὶ κοσμεῖν τὸ ἄτακτον, ἅμα ἐστὶ τοῖς ἐξ αὐτῆς, καὶ οὐδὲν μᾶλλον ἀνῃρημένη τῆς ἀρχῆς, ἐκποδὼν τὰ μετ᾽ αὐτὴν, ἐκ τούτων μὴ ὄντων, ἀναιρεῖται ἡ ἀρχή. τοῦτο δὲ, ἐπειδὴ πολλάκις φασὶ, τὴν ἀρχὴν ἐν τούτῳ ἔχειν τὸ εἶναι, ἐν τῷ δημιουργεῖν. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθὲς, οὐχ οἷόν τε κόσμου μὴ ὄντος, εἶναι τὴν ἀρχήν. αὖθις δὲ μεταβαλλόμενοι, λέγουσιν εἶναι καὶ ἄνευ τοῦ δημιουργεῖν τὸν θεόν. εἰ δὲ τοῦτο, εἰδέτωσαν ὅτι αἱ ἀληθεῖς δυνάμεις, αὐτῷ τῷ εἶναι ἐνεργοῦσι, καὶ ἡ αὐξητικὴ δύναμις καὶ ἡ θρεπτικὴ, αὐτῷ τῷ εἶναι τρέφει τὸ σῶμα καὶ αὔξει. οὕτω δὴ οὖν καὶ ἡ ψυχὴ, ψυχοῖ καὶ ζωοποιεῖ, καὶ κινεῖ τὸ ὄργανον ἑαυτῆς. οὐ γὰρ προελομένων ἡμῶν, αἰσθάνεται, ἢ σφύζει τὸ σῶμα, ἀλλ᾽ ἡ παρουσία μόνον τῆς ψυχῆς, ἀποτελεῖ τὰς ἐνεργείας ταύτας. ἔτι πᾶν τὸ πρός τι πεφυκὸς ἀεὶ, κατ᾽ οὐσίαν ἔχει ἐκείνην τὴν δύναμιν, τὸ δὲ ἄλλοτε ἄλλως μεταβαλλόμενον, ἐπίκτητον. εἰ μὲν οὖν ὁ θεὸς ἀεὶ δημιουργεῖ, σύμφυτον ἂν ἔχοι τὴν δημιουργικὴν δύναμιν, εἰ δὲ μὴ, ἐπίκτητον. πῶς οὖν ἐξ ἀτελοῦς, γίνεται τέλειος, καὶ ἐκ τοῦ μὴ τεχνίτου τεχνίτης. δεύτερον δὴ κεφάλαιον περὶ τούτου, τὸ δεικνύον, ὅτι καὶ ὁ Πλάτων περὶ μίαν ἀρχὴν ἀνάγει πάντα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν πολιτείᾳ λόγων. ἐν οἷς, τὸν μὲν ἥλιον αἰτιᾶται τῶν ὁρατῶν, τὸ δὲ ἀγαθὸν, τῶν νοητῶν. αὐτὸν δὲ αὖ πάλιν τὸν ἥλιον, ἔκγονον τοῦ ἀγαθοῦ προσαγορεύει. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ἐπιστολαῖς, ἐν οἷς περὶ πάντων βασιλέα τὰ πάντα εἶναί φησιν, καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα. εἰ γὰρ πάντα ἐπέστραπται πρὸς ἐκεῖνο, καὶ περὶ ἐκεῖνον ὑφέστηκεν, ἁπάντων ἐστὶν ἀρχὴ, καὶ οὐ τινῶν. ὅ,τι γὰρ ἂν λάβῃς ἐκεῖθεν ἔσται. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Φιλήβῳ, ἐν οἷς, πάντα μὲν ἐκ πέρατος

εἶναι καὶ ἀπειρίας λέγει σαφῶς. αἴτιον δὲ τούτων τῶν ἀρχῶν, ἄετιον ἐν προϋπάρχειν τὸν θεόν, ὡς καὶ μίαν ἀρχὴν εἶν, καὶ πλέας. ἀλλὰ ταύτας ὑπὸ τὴν μίαν τελεῖν, καὶ ἐκ τῶν ἐν Φιλήβῳ, ἐν οἷς ἀπαντᾷ πρὸς τοὺς πολλὰ τὰ ὄντα λέγοντας, καὶ χωρὶς πρὸς τοὺς αὐτὸ τὸ ἓν ἀρχὴν τιθεμένους, δείκνυς, ὅτι οὔτε ἐκ τοῦ πλήθους ἄρχεσθαι δεῖ τῶν ὄντων, οὔτε ἐκ τοῦ ἑνὸς ὄντος, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἑνός. τρίτον τοίνυν, ὅτι οὐδὲ οἱ ποιηταὶ ὧν παραλαμβάνουσιν ἀρχῶν προσήκει τῷ περὶ Πλάτωνι. οὔτε γὰρ οἱ ἰδέαι κεχωρισμέναι τοῦ νοῦ, καθ' ἑαυτὴν ὑφεστήκασιν, ἀλλ' ὁ νοῦς εἰς ἑαυτὸν ἐπιστραμμένος, ὁρᾷ τὰ εἴδη πάντα. διὸ, ὁ Ἀθηναῖος ξένος, σφαίρας ἐν τόρνῳ περιφορᾷ, τοῦ νοῦ τὴν ἐνέργειαν ἀπείκασεν. οἱ δὲ ἀδρανεῖς, τὰς ἰδέας, τύποις κοροπλαστικοῖς ἐφ' ἑαυτῶν οὔσας, καὶ ἔξω τοῦ νοῦ κειμένας εἰσαγούσιν. οὔτε ὁ δημιουργὸς ὁ πρώτιστός ἐστι θεός. κρείττων γὰρ ἐκεῖνος τῆς νοερᾶς ἁπάσης οὐσίας. οὔτε ψυχή τις ἄλογος, κινεῖ τὸ πλημμελῶς, καὶ τὸ ἀτάκτως φερόμενον. πᾶσα γὰρ ψυχὴ, γέννημά ἐστι τῶν θεῶν. οὔτε ὅλως ἐξ ἀτάκτου τεταγμένον γίνεται τὸ πᾶν. εἰ γὰρ ὁ θεὸς βούλεται εἰς τάξιν ἄγειν πάντα, πῶς βούλεται; ἄρα ἀεὶ ἢ ποτέ; εἰ μὲν γὰρ ποτὲ, ἢ παρ' αὐτὸν τοῦτο, ἢ παρὰ τὴν ὕλην. ἀλλ' εἰ παρ' αὐτὸν, ἄτοπον. ἀεὶ γὰρ ἀγαθός. τὸ δὲ ἀγαθὸν πᾶν, ἀεὶ ὂν ποιητικὸν, εἰ δὲ παρὰ τὴν ὕλην ἀντικόπτουσαν, πῶς νῦν κεκόσμηται; ὅτι φασὶν ἐπιτηδεία γέγονεν, εἰς τὸ δέξασθαι τὸν δημιουργικὸν λόγον. τοῦτο γὰρ καὶ ἐπιτηρεῖν τὸν θεὸν, τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτῆς. ἀνάγκη δὴ οὖν, οὐκ ἄτακτον οὖσαν αὐτὴν, εἰς τάξιν ἥχθαι. οὐ γὰρ ἂν ἦν ἐπιτήδεια, ἀλλὰ τεταγμένη τῆς ἀταξίας. ἡ γὰρ ἀνεπιτηδειότης ἐστὶν ἡ ἄτακτος αὐτῆς κίνησις. οὐκ ἄρα ἡ ὕλη αἰτία τῆς ἀκοσμίας. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἡ τοῦ θεοῦ βούλησις. ἀεὶ γὰρ ἀγαθός, ἀεὶ ἄρα καὶ ὁ κόσμος ἐκοσμεῖτο, καὶ ὁ δημιουργὸς ἔταττε, τὴν πλημμελῆ καὶ ἄτακτον φύσιν. τί δή ποτε οὖν ὑπέθετο τὴν ἀταξίαν; ἢ ἵνα θεωρήσωμεν, ὅπως ἄλλη μὲν ἡ τῶν σωμάτων γένεσις, ἄλλο δὲ ἡ γινομένων αὐτῶν τάξις, ὑποθετέον. ὄντα μὲν αὐτὰ, κινούμενα δὲ ἀτάκτως. ἑαυτὰ γὰρ τάττειν τὰ σώματα ἀδύνατον. τὴν οὖν τάξιν τὴν ἀλλαχόθεν αὐτοῖς ἐφήκουσαν παραδεῖξαι βουλόμενος, ταῖς κινήσεσιν αὐτῶν τὴν ἀταξίαν συνυπάρχουσαν αὐτὴν τῆς θείας αἰτίας ἀπέφηνεν. ὃ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ᾐτιάσατο τὸν εἰπόντα καθ' ὑπόθεσιν προειλῆφθαι τοῦ κόσμου τὸ ἄκοσμον, λέγων, μὴ συμβαίνειν ταῦτα ἐφ' ὧν αἱ ὑποθέσεις παραλαμβάνονται, οἷον, ἐπὶ γεωμετρίας. δύνασθαι γὰρ εἶν ταύτας καθ' ἑαυτὰς, ῥητέον ὅτι, οὐχ οὕτως καθ' ὑπόθεσιν λέγεται τὸ ἄκοσμον προϋποκεῖσθαι δεῖν, ἀλλ' ὡς αὐτὸς τὸ ἀνείδεον, ὁρᾷ πρὸ τῶν εἰδῶν, εἰ καὶ μηδέ ποτε ἐστὶν ἐκείνων χωρίς. οὕτω τὸ εἰδοπεποιημένον μὲν, ἔτι δὲ ἀδιάρθρωτον, εἴληπται πρὸ τῆς τάξεως, εἰ καὶ μὴ δή ποτε πρὸ τάξεως ἦν, ἀλλ' ὁμοῦ τῇ τάξει συνυφεστώς. τέταρτον πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἐστὶ τῶν λόγων κεφάλαιον, ἐν ᾧ τὸν τρόπον ἐπιδείκνυσι τῆς δημιουργίας, αὐτῷ περὶ εἶν τὸν θεῖον νοῦν ἐπιτελούμενον, καὶ κατασκευάζει διὰ πλειόνων. καὶ γὰρ οἱ τεχνῖται, δέονται πρὸς τὴν ἐνέργειαν, ὀργάνων, διὰ τὸ μὴ πάσης κρατεῖν τῆς ὕλης. δηλοῦσι δὲ καὶ αὐτοῖς τοῖς ὀργάνοις χρώμενοι, πρὸς τὸ εὔεργον ποιῆσαι τὴν ὕλην, τρυπῶντες ἢ ξέοντες, ἢ τορνεύοντες. ἃ καὶ πρὸς πάντα, οὐ τὸ εἶδος ἐντίθησιν, ἀλλ' ἐξαιρεῖ, τὴν ἀνεπιτηδειότητα τοῦ δεχομένου τὸ εἶδος. αὐτὸς δὲ ὁ λόγος, ἀχρόνως ἐκ τῆς τέχνης παραγίνεται περὶ ὑποκειμένῳ, πάντων ἐξαιρεθέντων τῶν ἐμποδίων. καὶ εἰ μηδὲν ἦν ἐν τούτοις ἐμπόδιον τὸ εἶδος, ἀθρόως ἂν τῇ ὕλῃ προσῆγον, καὶ ὀργάνων οὐδὲν ὅλως, ἐδεήθησαν. καὶ μὴν καὶ ἡ φαντασία, πολλὰ περὶ τὸ σῶμα παθήματα ἀπεργάζεται παρ' αὐτὴν μόνην τὴν ἑαυτῆς ἐνέργειαν. ᾐσχύνθη γάρ τις φαντασθεὶς τὸ αἰσχρὸν, καὶ ἐρυθρὸς ἐγένετο, καὶ ἐφοβήθη, δεινοῦ τινος ἔννοιαν λαβὼν, καὶ ὠχρὸν τὸ σῶμα ἀπέφηνε. καὶ τὰ μὲν πάθη περὶ τὸ σῶμα. αἴτιον δὲ τούτων, τὸ φάντασμα. οὐκ ὤσεσι καὶ μοχλείαις χρησάμενον, ἀλλὰ τῷ παρεῖναι μόνον ἐνεργεῖσαν. ἔτι δὲ αὖ τοὺς θεολόγους, εἶναί τινας τῶν κρειττόνων ἡμῶν δυνάμεις χρωμένας δραστηρίοις φαντασίαις, καὶ ἅμα περὶ γίνεσθαι ποιητικαῖς, ὧν ἂν ἐθέλωσιν, καὶ τὰς φαντασίας ἀπεργάζεσθαι καὶ δεικνύναι, θείας τινὰς μορφὰς, ταῖς ἑαυτῶν κινήσεσι, τὰς αὐτὰς ἔξω δεικνύσας τοῖς θεᾶσθαι δυναμένοις ὄψεσι. εἰ τοίνυν καὶ τέχναι ἀνθρώπιναι, καὶ ψυχῶν μερικῶν φαντασίαι, καὶ δαιμόνων ἐνέργειαι τοιαῦτα δρῶσι, τί θαυμαστὸν τὸν δημιουργὸν αὐτῷ τῷ νοεῖν τὸ πᾶν ὑπόστασιν παρέχεσθαι περὶ αἰσθητοῦ. ἀΰλως μὲν, τὸ ἔνυλον, ἀναφῶς δὲ γεννῶντα τὸ ἁπτόν. ἀμερῶς δὲ ἐκτείνοντα τὸ διαστατόν. καὶ οὐ δεῖ τοῦτο θαυμάζειν, εἴ τι ἀσώματον ὂν καὶ ἀδιάστατον, ὑποστατικὸν εἴη τοῦδε τοῦ παντός. εἴπερ γὰρ τὸ σπέρμα τοῦ ἀνθρώπου, τοσοῦτον ὄγκον ἔχον, καὶ πάντας ἐν ἑκάστῳ τοὺς λόγους ὑφίστησι τοσαύτας διαφορὰς τῶν μὲν στερεῶν. οἷον, ὀστᾶ, τὰ μὲν, ναστὰ, τὰ δὲ κοῖλα. τῶν δὲ μαλακῶν, ὡς πνεύμονα καὶ ἧπαρ. τῶν δὲ ξηρῶν, ὡς ὄνυχας καὶ τρίχας. τῶν δὲ ὑγρῶν, ὡς αἷμα καὶ φλέγμα. τῶν δὲ λιπαρῶν, ὡς μυελὸς καὶ πιμελήν. τῶν δὲ πικρῶν, ὡς χολήν. τῶν δὲ ἀποίων, ὡς σίελον. τῶν δὲ πυκνῶν, ὡς νεῦρα. τῶν δὲ ἐξηπλωμένων, ὡς ὑμένας. ταῦτα γὰρ πάντα, τά τε ὁμοιομερῆ, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν πῶς ὑφίστησιν ἐξ ὀλίγου ὄγκου. μᾶλλον δὲ ἐκ τοῦ ἀόγκου. οἱ γὰρ λόγοι ταῦτα γεννῶσιν, οὗτοι δὲ ἄογκοι πανταχοῦ ὄντες. ὅτι γὰρ ἂν λάβῃς τοῦ σπέρματος, ἐν αὐτῷ πάντα εὑρήσεις. πολλῷ δὴ οὖν μᾶλλον ὁ δημιουργικὸς λόγος, τὰ πάντα παράγειν δύναται, μηδὲν εἰς τὸ εἶναι τῆς ὕλης δεηθείς. ὁ δὲ, τῶν πάντων ὑποστάτης, ἐν ἑαυτῷ διαιωνίως ἑστηκὼς, καὶ ἐφ' ἑαυτοῖς μένων, τὰ πάντα παρήγαγε.

31 Θέμις δ' οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν, ἄλλο τι πλὴν τὸ κάλλιστον. Η θέμις εἰκότως ἐν ἀρχαῖς

ἐν ἀρχαῖς παραλαμβάνεται τῆς δημιουργίας. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τῶν δημιουργικῶν θεσμῶν αἰτία, καὶ
ἀπὸ ταύτης ἀδιαλύτως ἡ τάξις συνέχεται τοῦ παντός. διὸ καὶ μένει μὲν πρὸ θύρων, πρὸ τῆς τοῦ δημιουρ
γοῦ προόδου κατὰ τοὺς χρησμοὺς τῆς νυκτός. ἔστ' ἂν ῥεῖα τέκοι παῖδα κρόνῳ ἐν φιλότητι. συμπαράγει
δὲ τῷ Διὶ, τὴν τριάδα τῶν ὡρῶν, Ταῖς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς οὔλυμπός τε, Ἠμὲν ἀνακλῖ-
ναι πυκινὸν νέφος, ἠδ' ἐπιθεῖναι. πάσης οὖν ἐστι τῆς τάξεως τῆς κοσμικῆς μονάς. διὸ καὶ ὁ ἐν πολι
τείᾳ Σωκράτης, ἀνάγκην αὐτὴν προσηγόρευσεν, ὡς δέδεικται ἐν ἐκείνοις. καὶ ἐν τοῖς γόνασιν αὐτῆς,
ἀνακυκλοῖ τὸν κόσμον, ἄτρεπτον καὶ ἀσάλευτον τὴν τάξιν ἀεὶ διατηρούσης. κατὰ ταύτην οὖν τὴν θείαν
αἰτίαν τῆς τάξεως, καὶ ὁ δημιουργὸς εἰς τάξιν ἄγων τὸ πλημμελὲς, κάλλους τοῖς πᾶσι μεταδίδωσι, καὶ
ὅμοιον ἑαυτῷ τὸν κόσμον ἀποτελεῖ, καὶ συνεχεῖ πρὸς ἑαυτόν. ἄριστος γὰρ ὢν, τοῦτον ἀποτελεῖ, κάλλι-
στον εἰκότως. διότι καὶ αὐτὸ τὸ κάλλος τὸ πρώτιστον καὶ νοητὸν τῆς ἀγαθότητος ἐξήρτηται, καὶ ἐν αὐτῇ
ἐστι. διατοῦτο δὴ καὶ ὁ κόσμος κάλλιστος ὢν, ἐξῆπται τοῦ δημιουργοῦ ἀρίστου ὄντος, καὶ διότι τὸ ἀγαθὸν,
αἴτιόν ἐστι τῆς καλλονῆς, διατοῦτο καὶ ὁ ἄριστος πατὴρ τοῦ καλλίστου γεννήματος ὑποστάτης. ἔτι δὲ ἐπει-
δὴ φρουρός ἐστι τῶν θείων νόμων ἡ θέμις, οὗτοι δὲ ἐν τάξει τῶν δευτέρων, τὰς ἀπογεννήσεις ἀπὸ τῶν πρώ
των ποιοῦνται, καὶ τὴν συνέχειαν σώζουσι τῶν θείων, καὶ τὰς ὁμοιότητας τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρῶ
τα. διὰ δὴ τοῦτο, καὶ ὁ δημιουργὸς μετὰ τῆς θέμιδος ἐνεργῶν, κάλλιστον ἀπεργάζεται τὸ πᾶν αὐτὸς ἄ-
ριστος ὤν. ὅπου γὰρ ὁ Σωκράτης ἄνθρωπος ὢν, οὔ φησιν αὐτῷ θεμιτὸν εἶναι συγχωρῆσαί τι τῶν ψευδῶν,
ἢ ἀφανίσαι τὸ ἀληθὲς, πῶς ἂν αὐτὸν τὸν δημιουργικὸν νοῦν ἄλλο τί φαμεν ποιεῖν, ἢ τὸ καλὸν, ἐξορί-
ζειν δὲ τὸ αἰσχρὸν, τῇ θέμιδι συνηνωμένον, καὶ ᾧ ἀεὶ πάρεστιν ἡ θέμις. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτου. τὸ
δὲ οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστι, πάνυ τοῦ ἀρίστου προσφυῶς εἴληπται. πρότερον μὲν γὰρ ἀγαθόν τε ἐκάλει τὸν δη-
μιουργὸν, καὶ τὸ ἦν αὐτῷ προσῆπται ὡς ἐν τῷ ἀγαθὸς ἦν. ἡ γὰρ ὕπαρξις νοῦ ἁπλῶς, καὶ αὐτὸ τὸ τῆς
θειότητος ἰδίωμα, τὸ ἦν οἰκειότερόν ἐστιν, ὡς ὑπεραιώνιον καὶ κρεῖττον ἁπάσης νοήσεως. νοῦν δὲ ἄρι-
στον προσειπὼν αὐτὸν, ὡς νοῦν ὄντα ἔνθεον. τὸ γὰρ μετέχον τὸ ἄριστόν ἐστι. τὸ ἦν, καὶ ἔστιν αὐτῷ προσένε
μεν, ὡς μὲν θεῷ τὸ ἦν, ὡς δὲ νῷ τὸ ἔστιν, ἵνα ἅμα τήν τε θείαν ἕνωσιν δηλώσῃ, καὶ τὴν αἰώνιον ὑ-
πόστασιν. Λογισάμενος εὕρισκεν ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν, οὐδὲν ἀνόητον, τοῦ νοῦν ἔχοντος ὅλον ὅλου «
κάλλιον ἔσεσθαί ποτε ἔργον. Ο μὲν Ἀμέλιος, θαυμαστῶς διατείνεται τὸν Πλάτωνα τὰς διαφόρους «
αἰτίας εἰδότα, τὰς δημιουργικὰς, ἐπ' ἄλλην καὶ ἄλλην συνεχῶς μεταπηδᾶν, ἀψόφῳ κελεύθῳ, μη-
δὲν ἐνδεικνύμενον διὰ τὴν συνέχειαν, αὐτῶν τῶν θείων αἰτίων, ἀλλ' ὡς περὶ ἑνὸς καὶ ταυτοῦ διατατό-
μενον διὰ τὴν ἕνωσιν τὴν ἐν ἀλλήλοις τῶν δημιουργῶν. καὶ γὰρ οἱ πάντες εἷς εἰσι. καὶ ὁ εἷς πάντες.
ἐπεὶ καὶ νῦν, ἄλλος μὲν ὁ βουληθεὶς, ἄλλος δὲ ὁ λογιζόμενος, ἄλλος δὲ ὁ παραλαβών. καὶ ὁ μὲν τῇ βουλήσει
ποιεῖ μόνον, ὁ δὲ, τῇ νοήσει, καὶ τῷ νοεῖν, ὁ δὲ, τῇ μεταχειρίσει. τίθησι μὲν γὰρ νοῦν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν
σώματι, καὶ οὕτω συνεκτεταίνεται τὸ πᾶν. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, πᾶσαν μὲν τὴν τοιαύτην ἐξήγησιν
ὡς λίαν περιττῶς διεσκευασμένην ἐπιρραπίζει. λογισμὸν δὲ ἀφορίζεται τὸν κατ' αἰτίαν τῶν ὄντων
προηγούμενον, καὶ τὸν τῆς οὐσίας αὐτῆς δημιουργικὸν, καὶ τὸν κατ' ἐνέργειαν ὡσαύτως. ἀφ' οὗ πάν-
τες οἱ λογισμοὶ συνέχονται, καὶ τὸ εἶναι ἔχουσιν. ἡμεῖς δὲ, ὅτι μὲν περὶ ἑνὸς δημιουργοῦ καὶ τοῦ αὐτοῦ
ποιεῖται τοὺς λόγους, ἤδη τε εἰρήκαμεν, καὶ νῦν ὑπομιμνήσκομεν. καὶ γὰρ εἰ πλῆθός ἐστιν ἐν δημιουρ
γοῖς, δεῖ τὴν μονάδα τάττειν πρὸ τοῦ πλήθους. ἐκεῖνο μὴν ἀξιώσωμεν τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον σκοπεῖν, μή
ποτε ὁ εἷς δημιουργὸς, καὶ ὁ ὅλος κόσμος ὢν νοερὸς, πολυδύναμός ἐστι, καὶ ἄλλαις δυνάμεσιν, ἄλλα δη
μιουργεῖ, πρὸς τῷ καὶ πάντων εἶναι πατήρ. ἔστω γὰρ καθὸ μὲν ἀγαθὸς, καὶ καθὸ θεὸς, πάντων ὁ αὐτὸς ὑ-
ποστάτης. πάντα γὰρ μετέχει τοῦ ἑνός. ἐπειδὴ δὲ τῶν δημιουργημάτων ἁπάντων ἐν ἑαυτῷ τὴν αἰτίαν
συνείληφε, καὶ ὑφίστησιν, ἄλλως μὲν τὸ ὅλον, ἄλλως δὲ τὰ μέρη. τὸ μὲν ἀθρόως καὶ ὁλικῶς, τὸ δὲ διῃρημέ-
νως κατὰ τὰς οἰκείας ἕκαστον αἰτίας. τῇ μὲν μιᾷ νοήσει, τὸ ὅλον κοσμεῖ, καὶ ἀθρόως ἀπογεννᾷ. καθὸ καὶ ὁ
κόσμος ζῶόν ἐστιν ἕν, τῷ δὲ λογισμῷ τὰ ἐν αὐτῷ μέρη, καὶ ταῦτα ὡς ὅλα. διότι, τῶν ὁλικῶν ἐστι δημι-
ουργός. νοῦν τὸν ὅλον καὶ ψυχὴν τὴν ὅλην, καὶ τὸν ὄγκον ἅπαντα τοῦ σώματος, καὶ διατοῦτο τὰ μὲν μέ-
ρη συντιθεὶς, λογισμῷ λέγεται ποιεῖν. ἔστι γὰρ ὁ λογισμὸς, τῶν μερῶν διῃρημένη διέξοδος, καὶ ἡ δια-
κεκριμένη τῶν πραγμάτων αἰτία. οὐ γὰρ ἀπορούμενος ὁ λογισμός. ἐπεὶ οὐδὲ ἡ τέχνη ἀπορεῖ, οὐδὲ ἡ ἐπι
στήμη, ἀλλ' οἱ τεχνῖται καὶ ἐπιστήμονες, ὅταν ἐνδεεῖς ὦσι τῶν ἑξεων. εἰ δὲ αὗται μὴ ἀποροῦσι, τίς μηχα
νὴ νοῦν ἀπορεῖν οὐκ ἔστιν. ὡς δ' ὁ λογισμὸς, οὐδ' εἰ ἀπορίαν τοῦ γενέσθαι δέοντος. τὸ δὲ ὅλον κοσμῶν, νοή-
σει ποιήσει. ἁπλὴ γὰρ ἡ νόησις, καὶ εἰς ἓν τοῦ πλήθους συναγωγός. ὥσπερ ὁ λογισμὸς, διαιρετικὸς τοῦ
ἑνὸς εἰς πλῆθος. τὸ μὲν οὖν λογισάμενος τοιοῦτόν ἐστι. τὰ δὲ κατὰ φύσιν ὁρατὰ, τὰ μὲν αἰσθητὰ λέγειν,
παντελῶς ἄτοπον. ταῦτά τε γὰρ ὕπω διετέτακτο τῷ λόγῳ, καὶ τὸν δημιουργὸν ἐπιστρέφειν εἰς αὐ-
τὰ τῶν ἀδυνάτων ἐστί. πῶς γὰρ νεύει πρὸς τὸ χεῖρον, ἢ ὁποίαν ἔμφασιν δέχεται τῶν ἐνύλων, ἐφ' ἃ
μηδὲ τῇ μερικῇ ψυχῇ τὸ νεύειν εὐτυχές. ἄμεινον οὖν ὡς ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ὑφηγεῖται τὰ νοητὰ τοιαῦ-
τα νομίζειν. ὅτι μὲν γὰρ ὁρατά ἐστι δῆλον ἐξ ὧν ὁρᾶν αὐτά φησι τὸν δημιουργόν. ἥπερ οὖν τὰς ἐνούσας
ἰδέας ἐν τῷ ὅ ἐστι ζῶον, ὅσαι τε καὶ οἷαι καθορᾷ, μικρὸν ἐρεῖ προελθών. ὅτι δὲ καὶ κατὰ φύσιν ὁρατὰ, δη-

λον εἴ γ' ἐνθυμηθείης, ὅτι τὰ μέν ἐστι πρὸς ἡμᾶς ὁρατά, τὰ δέ, κατὰ φύσιν. τὰ μὲν πρὸς ἡμᾶς ὁρατά, τῇ αὐτῶν φύσει, σκοτεινά ἐστι καὶ ἀσαφῆ, τὰ δὲ κατὰ φύσιν ὁρατά, ὄντως γνωστά, καὶ ὑπὸ θείῳ φωτὶ καταλαμπόμενα. τοιαῦτα δὲ τὰ νοητά ἐστι. καὶ μή ποτε διότι, καὶ τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον ὁρατόν, ἐκάλεσε παρὰ φύσιν ἔχον, ὡς πρὸς τὴν δημιουργίαν, ὁρατὰ κατὰ φύσιν ἐκεῖνα κέκληκε, τὰ νοητὰ παραδείγματα τοῦ δημιουργοῦ. διό, καὶ ἐν προοιμίοις ἐζήτει, πότερον ἀΐδιον τὸ παράδειγμα τοῦ κόσμου θετέον, ἢ γενητόν, ὄντων περὶ τὸν οὐρανὸν γενέσθαι τῶν δύο, τοῦ τε ὄντος, καὶ τῆς γενέσεως. καὶ ποῦ γὰρ ἂν ἀλλαχοῦ τὰς αἰτίας εὑρίσκοι τῶν γενητῶν ὁ δημιουργός, ἢ ἐν τοῖς νοητοῖς. ἡ γὰρ εὕρεσις, οὐκ ἔστι περίπτωσις, οὐδὲ κατὰ συλλογισμόν τις ἐπιβολή. ταῦτα γὰρ μερικαῖς προσήκει ψυχαῖς, ἀλλ' ἕνωσις πρὸς τὰς νοητὰς τῶν μερῶν, τοῦ παντὸς αἰτίας, καὶ θέα καὶ πλήρωσις ἐκεῖθεν. ὄντων γὰρ ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ πάντων παραδειγματικῶς, τῶν τε νοουμένων, καὶ τῶν νοητῶν. τὸ γὰρ ὄντως ὄν, καὶ τῶν νοερῶν, καὶ τῶν νοῶν, μὴ μετεχόντων, περιεῖχεν ἑνοειδῶς τὴν αἰτίαν, καὶ ὑπερτέραν ὄντων ἐκεῖ τῶν ἐννόων, καταδεεστέρων δὲ τῶν λοιπῶν. εἰ γὰρ πάντα τὰ ἐκεῖ νενοημένα, καὶ νόες, ἀλλ' ἐν οἷς μὲν καὶ ἡ αἰτία, τὸ νοερὸν ἔχει τῶν αἰτιατῶν, ἐν οἷς δὲ τὸ ἄνουν καὶ ἀλόγιστον, αὐτῶν μὲν τῶν αἰτίων νοερῶν ὄντων, τῶν δὲ ἀπ' αὐτῶν, ἀνοήτων, εἰκότως ὁ δημιουργὸς ἐκεῖσε βλέπων, τὸ ἔννουν τοῦ ἀνοήτου τίθεται σεμνότερον, τό τε γένος τοῦ γένους, καὶ τὰ ἄτομα τῶν ἀτόμων. καὶ γὰρ ἄνθρωπος ἵππου, καὶ τὶς ἄνθρωπος παντὸς ἵππου κάλλιον κατ' αὐτὸ τὸ ἔννουν. εἰ δὲ λάβοις μόριον ἀνθρώπου τινὸς καὶ ἵππου, οὐ πάντως θάτερον κάλλιον. οὐδὲ εἰ λάβοις τὸν ὑπὸ φύσεως δεδημιουργημένον ἄνθρωπον, καὶ τὸν ὑπὸ τῆς ἀνδριαντοποιητικῆς κατεσκευασμένον, πάντως ὁ ἐκ τῆς φύσεως κατὰ τὸ σχῆμα σεμνότερος. πολλὰ γὰρ ἡ τέχνη μᾶλλον ἀκριβοῖ. τὸ δ' οὖν ὅλον πανταχοῦ τοῦ ὅλου κρεῖσσον. ὅταν τὸ μέν, ἔννουν, τὸ δέ, ἀνόητον ᾖ. καὶ γὰρ διά τινος ἄλλου τὸ σῶμα δύναται μετασχεῖν τοῦ νοητοῦ κάλλους, πληρούμενον μεταδόσεως; μηδὲ οὖν οἴεσθαι τὸν Πλάτωνα, τῶν εἰδῶν ποιεῖσθαι τὴν διαίρεσιν, εἴς τε τὰ νενοημένα καὶ τὰ ἀνόητα. τὰ γὰρ ἐκεῖ πάντα νόες ὡς εἴπομεν, ὅπου καὶ θεὸς πάντα καλεῖ πάντως. ἀλλ' εἴπομεν ὅτι εἰς τὰ ἐκεῖ ἀποτεινόμενος, ἑώρα καὶ τῶν ἐννόων τῶν τῇδε καὶ τῶν ἀνοήτων τὴν διάστασιν. διὸ καὶ οὕτως εἶπεν, οὐδὲν αὐτὸν ἔσεσθαι τοῦ ἐννοῦ κάλλιον, ὡς ἐν τοῖς ἔργοις, οὔσης τῆς τούτων διαφορᾶς, κατ' αἰτίαν δὲ ἐκεῖ προούσης. πάλιν οὖν θεώρησον, ὅπως ὁ Πλάτων διὰ τὰς κυριωτέρας αἰτίας, τὰς δευτέρας φησὶν ἐνεργεῖν, ὡς τελειοτέρων οὐσῶν ἐκείνων, τούτων δὲ εἰς ἐκείνας ἀνηρτημένων. διότι μὲν ἀγαθὸς ὁ δημιουργός, διὰ τοῦτο κάλλιστον ποιεῖ τὸν κόσμον. ἡ γὰρ ἀγαθότης, αἰτία τοῦ κάλλους. διότι δὲ κάλλιστον ποιεῖ τὸ πᾶν, ἔννουν αὐτὸ ἀπεργάζεται. τὸ δὲ κάλλος ἀποπληροῖ τὸν νοῦν πρῶτον τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως. διότι δὲ ἔννουν ποιεῖ τὸ πᾶν ψυχῆς αὐτῷ μεταδίδωσι. ψυχὴ γὰρ ἀεὶ τοῦ νοῦ πρόεισι. διότι δὲ ἔμψυχον ἀποτελεῖ τὸν κόσμον ζωὴν ἐντίθησι τῷ πρότερον πλημμελῶς κινουμένῳ καὶ ἀτάκτως. τοῦτο γὰρ καλῶς ταχθέν, ψυχῆς μετασχεῖν δύναται. ψυχὴ δὲ νοῦ. νοῦς δὲ κάλλους. ὁ δὲ ὅλος κόσμος κάλλιστος γεγενημένος ἐκ τ' ἀγαθοῦ, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἔσται, καί τοι λέγοιτ' ἂν εὐδαίμων θεός, καὶ ἔοικεν ἐν τούτοις, πάντα τὰ παραδείγματα ὁρᾶν. ἃ δὴ κατὰ φύσιν ὁρατὰ κέκληκεν, οὐ τὰ ἐν τῷ αὐτοζώῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσα μερικώτερά ἐστι τῶν ἐκεῖ τεττάρων ἰδεῶν. ἢ πῶς ὁρᾷ, τὰ μέν, νοητικῶν, τὰ δὲ ἀνοήτων παραδείγματα, ἃ δὴ μὴ ἔστιν ἐν τῷ αὐτοζώῳ διακεκριμένα; τότε δὲ εἶδεν τοῦ αὐτοζώου μνημονεύσει ὅταν ζῶον τὸ πᾶν ἀποτελέσῃ. ᾗ γὰρ ζῶον, εἰκών ἐστιν ἐκείνου, καὶ ᾗ τετραμερές. ᾗ δὲ λοιπὸν εἰς τὰ νοοῦντα καὶ μὴ νοοῦντα διῄρηται ἤδη, ταύτῃ πάντως ἐξ ἄλλων ἐστὶ μερικωτέρων παραδειγμάτων, ἢ κατ' ἐκείνας τὰς τέτταρας ἰδέας. ὥστε τὸ μὲν αὐτοζῷον, παράδειγμά ἐστι. τὸ δὲ παράδειγμα, οὐ τὸ αὐτο-
33 ζῶον. ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἴωμεν, τούτοις ἐπιστατήσαντες. Νοῦν δ' αὖ χωρὶς ψυχῆς, ἀδύνατον παραγενέσθαι.

Ἡ μὲν νοερὰ οὐσία, ἀμέριστός ἐστι καὶ ἑνοειδής, καὶ αἰώνιος, ἡ δὲ τῶν σωμάτων, μεριστὴ καὶ πεπληθυσμένη, καὶ μετὰ τῆς χρονικῆς συνυφεστῶσα παρατάσεως. ἀπ' ἐναντίως οὖν ἔχουσιν αὗται πρὸς ἀλλήλας, καὶ δέονται μεσότητος, τῆς συνάγειν αὐτὰς δυναμένης, μεριστῆς ἅμα καὶ ἀμερίστου, συνθέτου καὶ ἁπλῆς, αἰωνίου τε καὶ γενητῆς ὑπαρχούσης. τοιαύτην δὲ τὴν ψυχικὴν τάξιν ὁ Πλάτων ὑποτίθεται, νοητὴν ἅμα καὶ πρώτην τῶν γιγνομένων, αἰώνιον καὶ ἔγγονον, ἀμέριστον καὶ μεριστήν. εἰ ἄρα δεῖ τὸ πᾶν ἔννουν γενέσθαι, δεῖ καὶ ψυχῆς. ὑποδοχὴ γάρ ἐστιν αὕτη τοῦ νοῦ, καὶ δι' αὐτῆς ὁ νοῦς, ἐμφαίνεται τοῖς ὄγκοις τοῦ παντός. οὐχ ὅτι δεῖται τῆς ψυχῆς ὁ νοῦς, οὕτω γὰρ ἂν ἐντιμότερος ἦν τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ὅτι τὰ σώματα δεῖται τῆς ψυχῆς, εἰ μέλλοι νοῦ μεθέξειν. τὰ γὰρ ἔσχατα, δεῖται τῶν σωμάτων, ἀλλ' οὐ τὰ πρῶτα. ταῦτα γὰρ ἀμέσως πανταχοῦ πάρεστι. δεῖ τοίνυν κἀκεῖνο ἐννοεῖν, ὅτι τὴν ψυχὴν τὴν συνάπτουσαν τῷ αἰσθητῷ τὸν νοῦν, νοερὰν εἶναι δεῖ, καὶ οὐκ ἄνουν. πῶς γὰρ τὸ ἄνουν τῷ νῷ συνηρτῆσθαι δυνατόν, ἀλλὰ δεήσει καὶ τούτοις ἄλλης μεσότητος. τοιαύτη δὲ οὖσα, τὸ μὲν σωματοειδὲς ἅπαν, ἐμφρόνως ποδηγετεῖ καὶ εὐτάκτως. μιμεῖται δὲ τὸν νοῦν χορεύουσα περὶ αὐτόν. εἰ τοίνυν τὰ ὅλα κρείττω τῶν μερῶν ἐστι, καὶ τὰ ἀΐδια τῶν καταχρόνων ὑφισταμένων, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἀποτελουμένων, δεῖ καὶ τὸν ὅλον οὐρανόν, θειότερον εἶναι πάντων. τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν εἰ δὴ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τινὰ ζῶα μερικὰ ὄντα καὶ ἔνυλα, καὶ ἐπίκηρα, νοῦ μετέχειν πέφυκε, τί χρὴ φάναι τὸν σύμπαντα κόσμον, οὐχ ὅλον

δι' ὅλου τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ νοῦ παρουσίαν ἐμφαίνειν. τὸ γὰρ σχῆμα καὶ ἡ τάξις, καὶ τὰ μέτρα τῶν δυνάμεων ἐναργῆ τεκμήρια φαίην ἂν εἶναι τῆς νοερᾶς ἐπιστασίας. εἰ δὲ νοῦς, ἐφέστηκε τοῖς ὅλοις, καὶ διακυβερνᾷ τὸ πᾶν, δεῖ καὶ ψυχὴν εἶναι νοερὰν, ἐν μέσῳ κοσμοῦσαν τὰ σώματα καὶ διοικοῦσαν, καὶ χορηγοῦσαν ἅμα τῶν διοικουμένων, καὶ πάντα ζωῆς πληροῦσαν, ἵνα δι' αὐτῆς ὁ κόσμος ἐνερείδηται τῷ νῷ, καὶ ὁ νοῦς ἐλλάμπῃ τὸν κόσμον. εἰ γὰρ βούλει καὶ τῶν ἐν Φιλήβῳ γεγραμμένων, ἀναμνησθῶμεν, ἐν οἷς ἐλέγχει ὁ Σωκράτης ἀποδεικνὺς ὅτι ἔννους ὁ κόσμος καὶ ἔμψυχος, ὅπως τό τε ἐν ἡμῖν γήϊνον, ἐκ τοῦ παντός ἐστι, καὶ τὸ ἐν ἡμῖν πῦρ, ἐκ τοῦ κοσμικοῦ πυρὸς, καὶ ὁ ἀὴρ ὡσαύτως, καὶ τὸ ὕδωρ. καὶ ὡς ἄτοπον, τὰ μὲν ἐν ἡμῖν χείρονα προϋπάρχειν ἐν τῷ ὅλῳ, τὰ δὲ θειότερα, μὴ εἶναί πως ἀνάλογον, καὶ ἐν τῷ παντὶ νοῦν τὸν ὅλον, καὶ ψυχὴν τὴν ὅλην. ἢ γὰρ οὐδὲν τὸ ζῶον, ἐκεῖνο ῥητέον, ἢ εἰ ἔστι τι ζῶον τοιοῦτον, ἄτοπον. ἀλλ' ὅτι πρὸ τοῦ παντὸς νοῦ μετέχειν. τοῦτο μὲν γὰρ ἀεὶ τέτακται, καὶ διὰ τὸ ὡσαύτως ἐγγυτέρω, τῆς νοερᾶς ἐστιν οὐσίας. τοῖς δὲ μερικοῖς ζώοις, ὑπάρχει πολὺ τὸ ἄτακτον καὶ πλημμελὲς, καὶ πολλῷ ἄρα μᾶλλον ψυχὴν ῥητέον. ὁ μὲν οὖν Πλάτων πάνυ δαιμονίως νοῦν τε ὑποτίθεται διττὸν, τὸν μὲν ἀμέθεκτον καὶ δημιουργικὸν, τὸν δὲ μεθεκτὸν καὶ ἀχώριστον. ἐκ γὰρ τῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων, τὰ ἐν ἄλλοις ὄντα, καὶ συντεταγμένα τοῖς ὑφειμένοις. καὶ τῷ παντὶ διττὴν ἐνδίδωσι ζωὴν, τὴν μὲν σύμφυτον, τὴν δὲ χωριστήν. ἵνα καὶ ζῶον ὁ κόσμος ᾖ διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ζωὴν καὶ ἔμψυχον, διὰ τὴν νοερὰν ψυχήν. καὶ ἔννουν δι' αὐτὸν τὸν πολυτίμητον νοῦν. ὁ δέ γε Ἀριστοτέλης, ἐξ ἡμισείας τὸν μὲν ἀμέθεκτον νοῦν, ὑφεῖλε τῆς αὐτοῦ φιλοσοφίας. ὁ γὰρ πρῶτος αὐτῷ νοῦς, τῆς ἀπλανοῦς ἐστι. τὴν δὲ νοερὰν ψυχὴν, μέσην οὖσαν τοῦ τε νοῦ καὶ τοῦ ἐμψυχουμένου σώματος ὑποτέμνεται. συνάπτει δὲ αὐτόθεν τῷ ζῶντι σώματι τὸν νοῦν. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ ἄλλο τι πλημμελεῖν δοκεῖ μοι. νοῦν γὰρ ἐπιστήσας ταῖς σφαίραις, ὅλον τὸν κόσμον, οὐκ ἐνιδρύσαι οὐδενὶ νῷ. τοῦτο δὲ ἐστι πάντων ἀτοπώτατον. πῶς γὰρ ἐστιν εἷς ὁ κόσμος, εἰ μὴ νοῦς εἷς ἐν αὐτῷ κρατεῖ; τίς δὲ ἡ σύνταξις τοῦ νοεροῦ πλήθους, εἰ μὴ μονάδος οἰκείας ἐξηρτημένον εἴη; πῶς δὲ πάντα συντέτακται πρὸς τὸ ἕν, εἰ μὴ κοινός τις εἴη τῶν ἐγκοσμίων ἁπάντων νοῦς; ὁ γὰρ τῆς ἀπλανοῦς, ἐκείνης ἐστὶ τῆς σφαίρας, καὶ ὁ τῆς ἡλιακῆς, καὶ ὁ τῆς σελήνης, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. πρὸς μὲν οὖν Ἀριστοτέλην, καὶ ἰδίᾳ περὶ τούτων γέγραπται. τὸ δὲ τοῦ Πλάτωνος πῶς οὐ θαυμαστόν. λαβὼν γὰρ τὸν κόσμον καὶ διελὼν αὐτὸν εἰς τὰ μέρη, καὶ καθ' ἑαυτὸ θεωρήσας τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον ἵστησιν αὐτὸ λόγῳ. καθάπερ καὶ ἐν νόμοις, τὸ αὐτοκίνητον, αἴτιον πάσης κινήσεως ἀποφῆναι βουλόμενος, ἵστησι τὸν ὅλον οὐρανὸν, καὶ στήσας, εἰσοικίζει ψυχὴν εἰς τὸ πᾶν, ἣ πολλὴν προχέασα ζωὴν ἐψύχωσε τὸν κόσμον. καὶ ἐπὶ τῇ ψυχῇ νοῦν, ὃς κυβερνᾷ τὸν κόσμον εἰς ἑαυτὸν ἐστραμμένος. δι' ὃν τὸ πᾶν κύκλῳ κινεῖται, δι' ὃν τέτακται τὸ ὅλον, δι' ὃν ἀκίνητός ἐστιν ὁ σύμπας κόσμος. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα πάντα συμπληροῖ ζῶον ἓν, καὶ μίαν φύσιν, ἔδει καὶ τὴν συναγωγὸν αὐτῶν καὶ ἑνωτικὴν αἰτίαν προϋφεστάναι, καὶ ταύτην νοεράν. τὸ γὰρ ἀθρόως καὶ ὁμοῦ τὰ ὅλα περιέχειν καὶ συνάγειν εἰς ἑνὸς συμπλήρωσιν, τῆς νοερᾶς ἐστιν αἰτίας ἔργον. διὰ δὴ τοῦτο πρὸ τοῦ μετεχομένου νοῦ, τὸ ἀμέθεκτον ὑποστήσας, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς πάντων αἰτίας ὑποθέμενος, ἐκεῖθεν νοῦς καὶ ψυχὰς καὶ σώματα παρήγαγεν. ἀφ' ὧν τὸν αἰσθητὸν συμπληρώσει κόσμον. ὅτι μὲν οὖν ψυχῆς νοερᾶς, ἀνάγκη μετέχειν τὸ πᾶν, εἰ νοῦ μεθέξει, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων. αὕτη γάρ ἐστι σύνδεσμος τῶν ἄκρων ὑπεναντίων ὄντων. ὅτι δὲ καὶ τὸ ἀντίστροφον ἀληθὲς, δεικτέον, οἷον ὅτι ψυχῆς νοερᾶς ἐν τῷ παντὶ προσούσης, ἀνάγκη καὶ νοῦν εἶναι τοῦ παντός. ἐπεὶ γὰρ τὴν ψυχὴν ταύτην, νοερὰν εἶναί φασιν, ἀνάγκη καὶ νοῦ μετέχειν αὐτήν. πότερον οὖν τοῦ ὅλου νοῦ μετέχειν μόνον, ἢ καὶ ἐν αὐτῇ τινὸς ὄντος ἀπ' ἐκείνου; ἀλλ' εἰ μὲν καὶ τὸ σωματικὸν αὐτόθεν τῆς πηγῆς ἀπέλαβε τῶν ψυχῶν, καὶ μὴ διὰ τῆς ἐν αὐτῷ, ἔδει κἀπὶ τῆς ὅλης ψυχῆς τὸ αὐτὸ ποιεῖν. εἰ δὲ ἔστι μὲν ἡ ἐν τῷ δημιουργῷ πηγὴ τῶν ψυχῶν, ἔστι δὲ καὶ ἡ τοῦ παντὸς, καὶ μετέχει τὸ πᾶν διὰ ταύτης καὶ ἐκείνης, δεῖ δήπου καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν διὰ τῶν μεθεκτῶν νῶν, εἰς τὸν ἀμέθεκτον ἀνηρτῆσθαι πάντως. ἀνάλογον γὰρ ὡς τὸ σῶμα τοῦ παντὸς πρὸς τὴν ψυχὴν, οὕτως αὕτη πρὸς τὸν νοῦν. καὶ εἰ μὲν καθὸ νοερὰ ψυχὴ γίνεται, ἔδει πᾶσαν ψυχὴν εἶναι τὴν αὐτήν. εἰ δὲ κατὰ τὴν τοῦ νοῦ μέθεξιν, ἀνάγκη νοῦ μετέχειν αὐτὴν τοῦ συμμέτρου πρὸς αὐτήν. τοιοῦτος δέ ἐστιν, οὐχ ὁ αὐτὸς νοῦς, ἀλλ' ὁ μέσος τοῦ αὐτονοῦ καὶ ψυχῆς, τῆς ἐπίκτητον τὸ νοεῖν ἐχούσης, τὶς ὢν νοῦς, καὶ τῷ μὲν εἶναι νοῦς, ἀλλὰ μὴ γίγνεσθαι καθάπερ ἡ ψυχὴ, κρείττων ψυχῆς. τὸ δὲ τὶς εἶναι σύστοιχος πρὸς αὐτήν. ὁ γὰρ αὐτονοῦς, καὶ τῷ εἶναι νοῦς ἀλλ' οὐ γίνεσθαι, καὶ τῷ ἁπλῶς εἶναι νοῦς, κρείττων τῆς πρὸς ψυχὴν συντάξεως. εἰ δὲ κἀκεῖνο ἐνθυμηθείης, ὅτι πᾶσα μονὰς ὅμοιον ἑαυτῇ ὑφίστησι πλῆθος, ἡ μὲν θεία, θεῖον, ἡ δὲ ψυχικὴ, ψυχικὸν, ὡς καὶ ἡ νοερὰ, νοερὸν, καὶ ὡς αἱ δεύτεραι τάξεις, ἀεὶ μετέχουσι τῶν πρὸ αὐτῶν, ἀνάγκη τούτων κειμένων, εἶναί τινα τοῦ παντὸς κόσμου νοῦν. δεῖ γὰρ τὴν νοερὰν ψυχὴν νοῦ μετέχειν. εἰ μὲν δὴ τοῦ ὅλου φήσει μετέχειν τις, ἄτοπον. οὐκ ἔσται γὰρ ἐκεῖνος πάντων δημιουργός. εἰ δὲ ἄλλου τινὸς οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ παντὸς νοῦς, καὶ ὁ κυρίως μεθεκτὸς, ὡς μετὰ τῆς ψυχῆς τὸ πᾶν συμπληρῶν. ὁ δὲ ὅλος οὕτω μετεχόμενός ἐστιν, ὡς ἐλλάμπων εἰς αὐτήν. εἰ [illegible] γὰρ νοῦς ἐφέστηκεν τοῖς ὅλοις, ἔμψυχον τὸ πᾶν, εἴ τι ἔμψυχον, καὶ ἔννουν ἐστί. Διὰ δὴ τὸν λογισμὸν τόνδε, νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, «
ψυχὴν δὲ ἐν σώματι συνιστὰς, τὸ πᾶν συνετεκταίνετο. Δεῖ πρῶτον ἰδεῖν, τίς οὗτος ὁ νοῦς, καὶ πό- «

τέρον, οὐσιώδης ἐστὶν ἀπηρτημένος τῆς ψυχῆς, ἢ ἕξις νοερά τις αὐτῆς, καὶ συλλογίσασθαι ὅτι οὐ-
σιώδης, ἔκ τε τῆς ἀναλογίας. ὡς γὰρ νοῦς πρὸς ψυχήν, οὕτω ψυχὴ πρὸς σῶμα. ψυχὴ δὲ οὐκ ἔστι σώ-
ματος οὕτως ὡς ἕξις, οὐδὲ νοῦς ψυχῆς. καὶ ἐκ τῆς τελικῆς αἰτίας. διὰ γὰρ νοῦν ὑποστῆναί φησι τὴν
ψυχήν. ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν. εἰ δὲ νοῦ ἕνεκα ψυχή, νοῦς δὲ τὸ οὗ ἕνεκα, οὐκ ἔστιν ἕξις ὁ νοῦς, οὐδ' αὐτοῦ ἡ οὐ-
σία διὰ τὴν ἕξιν ὑφίσταται. καὶ τρίτον ὅτι τοῦτον μὲν τὸν νοῦν, ὁ δημιουργὸς ὑφίστησι, τὸν δὲ καθ'
ἕξιν ἡ ψυχή, κατὰ τὴν ταὐτοῦ κύκλου περὶ τὸν νοητὸν κίνησιν, ὡς αὐτὸς ἐρεῖ. κατὰ γὰρ ἐκείνην, νοῦν
ἐπιστήμην τε ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖσθαι. πῶς οὖν ὃν αὐτὴ ὑφίστησιν ὁ δημιουργὸς ἔμελλεν ὑφιστάναι
πρὸ αὐτῆς. ἐπὶ δὲ τούτοις, ὀρθῶς ἔχουσι λαβεῖν ὅτι ὥσπερ ἐν τῷ δημιουργῷ, καὶ ψυχὴ βασιλική, καὶ
νοῦς ἦν βασιλικός, ὥς φησιν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης, κατά τιν τῆς αἰτίας λόγον, καὶ μετὰ ταύτας τὰς
πηγὰς τῶν δισσῶν τούτων γενῶν, καὶ νῦν νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι τίθησιν, οὐ διότι
τὰ βελτίονα ἐν τοῖς χείροσίν ἐστιν, οὐδ' ὅτι δεῖταί τινος ἕδρας ὁ νοῦς, ἢ ὅτι ἔν τινι ἐστὶν ἡ ψυχὴ τοῦ
παντός. ἀνάξια γὰρ ταῦτα τῶν ὅλων ἐστὶ, καὶ θείων οὐσιῶν. δι' ἃς εὐδαίμων ἡ θεὸς ὁ κόσμος ἀποκα-
λεῖται. ἀλλ' ὅτι διχῶς τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἐπινοοῦμεν, ἢ κατὰ τὴν πρόοδον αὐτῶν, ἢ κατὰ
τὴν ἐπιστροφήν, καὶ τὴν μὲν πρόοδον θεωροῦντες, ἀπό τε τῶν πρώτων ἀρχόμεθα, καὶ τὰ αἴτια ἐν
τοῖς ἀπ' αὐτῶν εἶναι λέγομεν. τῇ δὲ ἐπιστροφῇ ἀνάπαλιν. ἐν γὰρ τοῖς αἰτιατοῖς, τὰ αἴτια φαμὲν ὑπάρ-
χειν. καὶ οὖν καὶ ὁ Πλάτων, τὸν μὲν δεύτερον τρόπον, παραδώσει μικρὸν ὕστερον, ἐν τῇ ψυχῇ τὸ σῶ-
μα τιθείς, καὶ ταύτην ἐν τῷ νῷ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. τὸν δὲ τῆς προόδου νῦν μεταχειριζόμενος,
νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ τίθησιν, ὅτι πᾶσα νοειδής ἐστι, καὶ οὐδὲν ἐστι λαβεῖν αὐτῆς, ὃ μὴ κεκράτηται τῇ
νοερᾷ φύσει. ψυχὴν δὲ ἐν σώματι, διότι καὶ τοῦτο καθ' ὅλον ἑαυτὸ μετέχει ψυχῆς, καὶ οὐδὲν ἐστιν
αὐτοῦ μόριον λαβεῖν ἄψυχον. ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς οἰκείας παρηρημένον ζωῆς, ὡς τοῦ παντὸς μέρος ἐμψύ-
χωται. καθάπερ γὰρ τὴν πρόνοιαν πανταχοῦ προϊέναι λέγομεν καὶ εἶναι πανταχοῦ, διότι πᾶσι πά-
ρεστι, καὶ οὐδὲν ἔρημον ἀφίησιν ἑαυτῆς, κατὰ ταῦτα δὴ καὶ τὸν νοῦν ἐν τῇ ψυχῇ φαμέν, ὡς ὅλην αὐ-
τὴν περιλάμποντα, καὶ ἐν τῷ σώματι τὴν ψυχήν, ὡς ὅλῳ παροῦσαν αὐτῷ. καὶ οὐχ ὁ μὲν Πλάτων
οὕτως. ὁ δὲ Ὀρφεὺς τρόπον ἕτερον. ἀλλ' εἴ με δεῖ τοὐμὸν εἰπεῖν, διὰ τούτων καὶ ἡ τοῦ θεολόγου διά-
νοια, γίγνεται διαφανής. ἡ μὲν γὰρ Ἵππα τοῦ παντὸς οὖσα ψυχή, καὶ οὕτω κεκλημένη παρὰ τῷ
θεολόγῳ, τάχα μὲν ὅτι καὶ ἐν ἀκμαιοτάτοις κινήσεσιν ἐννοήσεις αὐτῆς οὐσίωνται, τάχα δὲ καὶ διὰ
τὴν ὀξυτάτην τοῦ παντὸς φορὰν ἧς ἐστιν ἡ αἰτία, λίκνον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς θεμένη, καὶ δράκοντι αὐ-
τὸ περισπείρασα, τὸ κραδιαῖον, ὑποδέχεται Διόνυσον. τῷ γὰρ ἑαυτῆς θειοτάτῳ, γίνεται τῆς νοε-
ρᾶς οὐσίας ὑποδοχή, καὶ δέχεται τὸν ἐγκόσμιον νοῦν. ὁ δέ, ἀπὸ τοῦ μηροῦ τοῦ Διὸς πρόεισιν εἰς αὐ-
τήν. ἦν γὰρ ἐκεῖ συνιδρυμένος, καὶ προελθών, καὶ μεθεκτὸς αὐτῇ γενόμενος, ἐπὶ τὸ νοητὸν αὐτὴν ἀ-
νάγει, καὶ τὴν ἑαυτῆς πηγήν. ἐπείγεται γὰρ πρὸς τὴν μητέρα τῶν θεῶν, καὶ τὴν Ἴδην ἀφ' ἧς πᾶσα
τῶν ψυχῶν ἡ σειρά. διὸ καὶ συλλαμβάνεσθαι, καὶ Ἵππα λέγεται τίκτοντι τῷ Διΐ. ὡς γὰρ εἴρηται πρό-
τερον, νοῦν ἄνευ ψυχῆς ἀδύνατον, παραγενέσθαι τῳ. τοῦτο δὲ ὅμοιον τῷ παρ' Ὀρφεῖ. γλυκερὸν δὲ
τέκος Διὸς ἐξεκαλεῖτο. τοῦτο δὲ ἦν ὁ κοσμικὸς νοῦς Διὸς ὤν, κατὰ τὸν ἐν τῷ Διῒ μένοντα προελ-
θών. οὕτω δὲ καὶ ἡ θεοπαράδοτος θεολογία φησὶ συμπεπληρῶσθαι τὸν κόσμον, ἐκ τῶνδε τῶν τριῶν.
» λέγει γοῦν ἡ ψυχὴ περὶ τοῦ Διὸς ἐπέκεινα τοῦ δημιουργήσαντος τὸ πᾶν. Μετὰ δὴ πατρικὰς
» διανοίας ψυχὴ ἐγὼ ναίω. θέρμη ψυχοῦσα τὰ πάντα. κατέθετο γάρ, Νοῦν μὲν ἐνὶ ψυχῇ, ψυχὴν δ', ἐνὶ
» σώματι ἀργῷ. Ἡμέας ἐγκατέθηκε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε. καὶ τοῦ Πλάτωνος τοῖς λόγοις μαρτυ-
ροῦντος, ὅταν θεόν τε αὐτὸν πατέρα καλῇ, καὶ τὰς ψυχὰς παραδιδῷ γεννῶντα, καὶ εἰς ἀνδρῶν πέμ-
ποντα γένεσιν κατὰ τὸν πρώτιστον βίον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. ἐπεὶ δὲ ὥσπερ εἴπομεν εἰς ἑνὸς ζώου
τελέαν συμπλήρωσιν, καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ὁ νοῦς, οἰκείως ὁ Πλάτων, τῷ τε συνιστὰς, καὶ τῷ συνετεκταίνετο.
δοκεῖ μοι χρήσασθαι, διὰ τῆς ἐν ἀμφοῖν κοινῆς προθέσεως, τὴν ἕνωσιν τοῦ παντὸς ἐνδεικνύμενος. ἀεὶ
γὰρ τὰ θειότερα, τῶν ἐλαττόνων περιληπτικώτερα ποιῶν, ἕνα τὸν κόσμον ἀπειργάσατο. διὰ δὲ τῶν
» καθ' ἑκάτερον εἰδῶν, τὴν μὲν σύνθεσιν, τὴν δὲ τὴν δημιουργικὴν τέχνην δηλῶν. Ὅπως ὅτι κάλ-
» λιστον εἴη κατὰ φύσιν, ἄριστόν τε ἔργον ἀπειργασμένος. ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀνέδραμεν ὁ λόγος, ἀφ' ἧς
τὰ εἰρημένα πάντα συνῄρημεν. τέτακται γὰρ ὁ κόσμος διὰ ψυχήν, ψυχὴ δὲ ὑπέστη διὰ νοῦν, νοῦς
δὲ προῆλθεν εἰς τὸ πᾶν, διὰ τὸ νοητὸν κάλλος, τούτου δὲ μετέσχεν ὁ κόσμος, ἵνα μετέχῃ καὶ αὐτοῦ τοῦ
ἑνός, καὶ ὥσπερ αὐτῷ τέλος ἐστὶ τῆς συστάσεως, κάλλιστον αὐτὸν ἀποτελεσθῆναι καὶ ἄριστον. γίγνεται δὲ,
κάλλιστον μέν, διὰ τὴν ἐν τῷ νοητῷ καλλοποιὸν αἰτίαν, ἄριστον δέ, διὰ τὴν τῶν ἀγαθῶν πηγήν. τὸ ἀγα-
θὸν γὰρ τὸ πάντων ἄριστον, καὶ διὰ τούτων ἁπάντων, ὁμοιότατος τῷ δημιουργῷ. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἄρι-
στος ἀπεκαλεῖτο. ἀλλ' ἐκεῖνος μέν, τῶν δημιουργικῶν αἰτίων ἄριστος, ὡς τἀγαθὸν ἁπλῶς ἄριστον ἐπέ-
κεινα ὂν πάντων τῶν θ[illegible] αἰτίων. ὁ δὲ κόσμος ἔργον ἄριστον. δημιούργημα γάρ ἐστιν. ἐνταῦθα γὰρ
καὶ ὁ κόσμος μετέχει θειότητος. ἡ γὰρ ὑπὲρ νοῦν ἀγαθότης, θειότης ἐστί, καὶ διὰ τοῦτο ἄριστος ὀνομάζε-
ται. καὶ θαυμαστῶς ὁ Πλάτων, οὐχ ὡς περὶ νοῦ καὶ ψυχῆς, οὕτω καὶ περὶ τῆς θειότητος εἶπεν ὡς ἐπὶ

τῷ νῷ καὶ αὐτῆς παραγινομένης. ἄρρητός τε γάρ ἐστιν ἡ τοῦ νοῦ πρὸς τὴν θεότητα τὴν οἰκείαν ἕνωσις, καὶ αὐτὸς ὁ νοῦς θεῖος ὤν, πρόεισιν ἀπὸ τοῦ πατρός. ὃ καὶ ἴδιόν ἐστι τῆς ὁλικῆς ποιήσεως. ὡς μὲν γὰρ νοῦς ὑφίσταται καὶ ἀπὸ τῆς ὁλικῆς δημιουργίας, ὡς δὲ θεῖος νοῦς, ἀπὸ τῶν ὅλων. οὐ δι᾽ ἄλλην οὖν ὁ Πλάτων εἰς θεὸν αὐτὸν καὶ νοῦν, ἅτε ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτὸν ὑφιστάς. ἀλλὰ τί τὸ κατὰ φύσιν; ἢ τάχα μὲν τοῦτο τῆς τάξεώς ἐστι σημαντικόν, καθ᾽ ἣν καὶ τοῦ θείου κάλλους τὸ πᾶν δεδύνηται μετασχεῖν, καὶ ταυτὸν ἂν εἴη τῷ κατὰ τάξιν. τάχα δὲ κἀκεῖνο δηλοῖ τὸ τὸν δημιουργὸν αὐτῷ τῷ εἶναι ποιεῖν, καὶ ἀπὸ τῆς οὐσίας τῆς αὐτοῦ, καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν παράγειν. ἴσως δὲ ὅτι συμπέπλεκται τῇ φύσει ὅπερ τὸ δημιούργημα, καὶ ὃ τοιοῦτόν ἐστι τὸ κάλλιστον, οἷον τὸ κρεῖττον τῆς φύσεως, ἀλλ᾽ οἷον τὸ ἀναμίγνυσθαι τῇ φύσει τὸ ὑπὲρ φύσιν, καὶ τοῖς φυσικοῖς τὰ νοερά. Οὕτως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα “
δεῖ λέγειν τὸν δὲ τὸν κόσμον καὶ ζῷον ἔμψυχον ἔννουν τε τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ γενέσθαι πρόνοιαν. “

Ὥσπερ αὐτὸς ὁ κόσμος σύμμικτός ἐστιν, ἔκ τε εἰκόνων συγκείμενος καὶ θείων οὐσιῶν, φυσικῶν τε πραγμάτων καὶ ὑπερφυῶν, οὕτω δὴ καὶ τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον εἰκότα τε προσεῖπεν ὁ Πλάτων, καὶ ἀλήθειαν αὖθις ἀπεκάλεσεν. ἔστι γὰρ κατὰ μὲν τὸ πλημμελὲς καὶ ἀτάκτως κινούμενον εἰκοτολογίας δεόμενος, κατὰ δὲ τὴν ἐν αὐτῷ νοερὰν οὐσίαν, ἀληθείας. καὶ περὶ τὴν θείαν αἰτίαν, ἀφ᾽ ἧς πρόεισιν. διὸ καὶ αὐτὸς περὶ μὲν τοῦ κόσμου μᾶλλον λέγειν, τὸν εἰκότα προσέθηκε, περὶ δὲ τῆς τοῦ θείου προνοίας, τὴν ἀλήθειαν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ αὐτὸν τὸν λέγοντα θεωρήσειας ἂν ἀμφότερα, τό, τε εἰκὸς καὶ τὴν ἀλήθειαν. οὐ μόνον περὶ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, ταῦτα διαιρούμενος. ἐπεὶ καὶ πολλαχοῦ μεριστῶς ἀντιλαμβάνεται τῆς δημιουργίας, λογισμοὺς καὶ διαιρέσεις καὶ συνθέσεις λαμβάνων ὁμοῦ πάντων ὄντων ἐν τῇ ποιήσει τῇ θείᾳ, πολλαχοῦ δὲ ἀθρόως τὴν ὅλην ἀνατρέχει νόησιν τοῦ πατρός, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀξιώμασιν, ἀγαθὸς ἦν, καὶ θέμις δέ, οὔτ᾽ ἦν οὔτ᾽ ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν, ἀλλ᾽ ὅτι πλὴν τὸ κάλλιστον. † τὸ μὲν εἰκοτολογίαν, †
ἀπὸ γὰρ τῶν ἐν ἡμῖν γνώσεων τῶν πολυειδῶν, περὶ τῆς θείας ἐνδείκνυται καὶ δημιουργικῆς νοήσεως. ἀλλὰ πῶς φασιν, ζῷον ἔμψυχον ἔννουν ἀφορίζεται τὸ πᾶν, δοκεῖ μὲν γὰρ αὖ, τὸ μὲν ζῷον μέρος εἶναί τι, τὸ δ᾽ ἔμψυχον γένος, ἢ μεμνῆσθαι δεῖ τῶν Πλατωνικῶν, οἳ καθήκειν φασὶν τὸ ζῷον μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν φυτῶν. καὶ ὁρᾷν ὅπως περὶ τοῦτον τὸν λόγον, πᾶν μὲν τὸ ἔμψυχον ζῷόν ἐστιν, οὐ πᾶν δὲ τὸ ζῷον ἔμψυχον. τὸ γὰρ νοητὸν ζῷον ἐπέκεινα καὶ τῶν αἰτίων ἐστὶ τῆς ψυχῆς. καὶ γὰρ ψυχὴν τὴν λογικὴν ἀποκαλῶν, τὴν δὲ ζωὴν καὶ μετὰ τὴν λογικὴν ψυχὴν τάττων, εἰκότως πᾶν μὲν τὸ ἔμψυχον, ὀνομάζει ζῷον, οὐκ ἀνάπαλιν δέ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ παράδειγμα, καὶ μὴ πάντων. εἰ δὲ ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, εἰκότως ὁ Πλάτων τὸν κόσμον ζῷον εἰπών, ἐπειδὴ καὶ νοητόν ἐστι ζῷον καὶ αἰσθητὸν μετέχον ψυχῆς λογικῆς, προσέθηκε τὸ ἔμψυχον. καὶ ἐπειδὴ τῶν ψυχῶν, τὸ μὲν ἔννουν ἐστί, τὸ δὲ ἄνουν, πρὸς τῷ ἐμψύχῳ, καὶ ἔννουν ἀφωρίσατο τὸ πᾶν. ἥκει γὰρ ἔοικε, τὸ μὲν ζῷον, ἀπὸ τοῦ νοητοῦ πρώτου, οὕτω καὶ τοῦ τῶν νοερῶν θεῶν νοητοῦ πατρός. τὸ δὲ ἔμψυχον, ἀπὸ τῆς μέσης αἰτίας, τῆς τε τριαδικῆς, καὶ τῆς ἑβδομαδικῆς. τὸ δὲ ἔννουν, ἀπὸ τοῦ νοεροῦ πατρός. ἐπεί, καὶ εἰ ὡς τὸν δημιουργὸν μόνον θεωρήσαις, κατὰ μὲν τὸ ἐν αὐτῷ παράδειγμα, ζῷον ἀποτελεῖται τὸ πᾶν, κατὰ δὲ τὴν βασιλικὴν ψυχήν, ἔμψυχον. ἔννουν δέ, κατὰ τὸν βασιλικὸν νοῦν. πάντα δὲ ταῦτα ἡνωμένως ὁ Πλάτων περιέλαβε, διὰ τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας. ἐκεῖθεν γὰρ τὸ πᾶν ἐστι καὶ ζῷον καὶ θεὸς καὶ δαίμων, τῇ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ τελεσθέν. καὶ ὁρᾷς ὅπως ἀπὸ τῆς ἀγαθότητος, διὰ τῆς βουλήσεως ἐπὶ τὴν πρόνοιαν κατέληξεν ὁ λόγος. ἤρτηται γὰρ ἡ μὲν βούλησις, τῆς ἀγαθότητος, ἡ δὲ πρόνοια τῆς βουλήσεως. καὶ γίνεται τὸ πᾶν, διὰ τὴν πρόνοιαν, καὶ διὰ τὴν βούλησιν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα τοῦ πατρός. τῆς μὲν οὐσίας, περὶ οὐσιῶν οὔσης, τῆς δὲ οἷον δυνάμεως περὶ δυνάμεων, τῆς δὲ ἐνεργείας, περὶ ἐνεργειῶν. θεοῖς γὰρ ὡς θεοῖς προσήκει ταῦτα. ἡ μὲν γάρ, ἑνοποιός ἐστι τῆς οὐσίας καὶ ἄνθος αὐτῆς, ἡ δὲ μέτρον τῆς δυνάμεως, ἡ δὲ ἐνέργεια περὶ τὸν νοῦν. ὅπερ γὰρ οἶμαι καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα δηλοῖ. ἡμεῖς μὲν οὖν τὸ ζῷον καὶ τὸ ἔμψυχον, οὕτω διείλομεν. Ἰάμβλιχος δέ, τὸ μὲν ζῷον ὑπὲρ παντὸς τάττει τοῦ ζωὴν ἔχοντος, τὸ δὲ ἔμψυχον, ὑπὲρ τῆς ἰδίας τῶν ψυχῶν μετουσίας. ἴσως δὲ καὶ οὗτος, διὰ μὲν τοῦ ζωὴν ἔχοντος, καὶ τὰ νοητὰ ζῷα περιείληφε, διὰ δὲ τοῦ ἐμψύχου μόνα τὰ αἰσθητά. κατασκευασθείη δ᾽ αὖ, ὅτι μὲν ζῷόν ἐστιν ὁ κόσμος, ἐκ τῆς συμπαθείας, ὅτι δὲ ἔμψυχος, ἐκ τῆς ἀεικινησίας. ὅτι δὲ ἔννουν, ἐκ τῆς εὐταξίας. εἰ γὰρ τὰ τῇδε συμπάσχει τοῖς οὐρανίοις καὶ συντρέπεται παντοίως, καὶ τὰ οὐράνια διδόασιν ἀποῤῥοίας τοῖς θνητοῖς, ἕν ἐστι ζῷον τὸ πᾶν, ὑπὸ μιᾶς ζωῆς συνεχόμενον. μὴ γὰρ οὔσης ταύτης κοινῆς, οὐκ ἂν ἦν συμπάθεια, τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν. ἡ γὰρ συμπάθεια κατὰ μετοχὴν γίγνεται φύσεως τῆς αὐτῆς, καὶ εἰ ἀεικίνητός ἐστιν ὁ κόσμος, ὑπὸ τῆς ψυχῆς κυβερνᾶται. πᾶν γὰρ σῶμα, ᾧ ἔνδοθεν τὸ κινεῖσθαι αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ ἔμψυχον, ᾧ δὲ ἔξωθεν ἄψυχον. εἰ τοίνυν ἀεικίνητός ἐστι, τί τὸ κινοῦν αὐτόν; ἤ τοι γὰρ ἀκίνητον, τοῦτό ἐστιν, ἢ αὐτοκίνητον. ἀλλὰ τὸ ἀκίνητον τοῖς ὑπ᾽ ἄλλου κινουμένοις ἀμέσως πελάζειν οὐ θέμις. λείπεται ἄρα, αὐτοκίνητον εἶναι, τὸ ἀεὶ κινοῦν τὸν κόσμον. ὅπερ δέ ἐστι ψυχή. ἄρα ὁ κόσμος ἔμψυχός ἐστι. καὶ μὴν καὶ τὸ τρίτον. εἰ ἀεὶ τέτακται τὸ πᾶν. καὶ εἰ πάντα συντέτακται πρὸς τὸ εὖ, καὶ μηδέν ἐστιν ἐπεισόδιον, εἰς τὴν τοῦ κόσμου πολιτείαν, νοῦς κυβερνᾷ τὸν κόσμον. ἡ γὰρ συνέχεια τῶν ἐν αὐτῷ, καὶ ἡ τάξις καὶ οἱ θεσμοί, σύμβολα φέρουσιν ἐναργῆ τῆς νοερᾶς ἐπιστασίας. ὁ δέ γε Ἀριστοτέλης, καὶ ἄλλως ὑπομνήσας εἰπών, ὅτι τῶν ἐμψύχων, τὰ μὲν

ζῷα τὸ ἀριστερὸν ἔχει καὶ δεξιόν, τὰ δὲ φυτὰ τὸ ἄνω καὶ κάτω, καὶ τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν. ὥς τε καὶ ὁ κόσμος, ἔμψυχον καὶ ζῷόν ἐστιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἔννους. τὸ γὰρ κινητικὸν αὐτοῦ, νοῦς ἐστί. καθ' ἀμφοτέρους ἄρα τοὺς φιλοσόφους, ζῷον ἔμψυχον καὶ ἔννους ὁ κόσμος. πλὴν ὅτι ἔμψυχος κατὰ τὸν ἕτερον, ὡς ἔχων ζωὴν ἀχώριστον. οὐ γὰρ τίθησι τὴν ψυχὴν νοερὰν, ἄλλο τι καὶ νοῦν ὑπὲρ ψυχήν. καὶ διὰ ἄλλου νοητοῦ ζῴου κατ' οὐσίαν ἐξηρτημένος. ὃ γὰρ ὁ Πλάτων κέκληκε ζῷον, ἐκεῖνος ζῷον ἀΐδιον, ὡς ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικά φησιν αὐτός. φαμὲν δὲ τὸν θεὸν εἶναι ζῷον ἀΐδιον, καὶ ὅλως ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τῶν κινουμένων, καὶ τῶν ἀκινήτων, καὶ τῶν ἀεὶ ἑκατέρων, καὶ τῶν ποτέ. δεῖ δή που τὰς ἀμφοῖν αἰτίας ἐφιστάναι τῷ κόσμῳ. ψυχὴ μὲν οὖν κινήσεως αἰτία, διὸ καὶ ἀκίνητον ὑποθέμενος τὸ πᾶν ἐν νόμοις, ἐκίνησε ψυχὴν εἰσαγαγών. καὶ ἐν Φαίδρῳ ψυχὴν ἀφελὼν, ἔστησε πάντα. ὁ δὲ νοῦς, δῆλον ὅτι τῶν ἀκινήτων. ἢ ὅτι τῶν αἰτίων ἀντιρρόπων ὄντων, ἢ κρειττόνων τῶν κινουμένων. τὰ γὰρ ἀεικίνητα περὶ τὰ ἀκίνητα κινεῖται, καὶ διὰ τὸ ἐκεῖνα μένειν, ἀεὶ κινεῖται. πάντως ἄρα καὶ νοῦς ἐστι κοσμικὸς ὑπὲρ ψυχήν. πολλοῦ ἄρα δεῖ παραβάλλεσθαι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὁ ὑπὸ Χρυσίππου κατασκευαζόμενος. ὁ μὲν γὰρ, εἰς ταὐτὸν συγχεῖ τάς τε ἀμεθέκτας, τάς τε θείας καὶ νοερὰς, τάς τε ἀΰλους, καὶ τὰς ἐνύλους. ὁ γὰρ αὐτὸς θεὸς παρ' αὐτῷ πρῶτος ὢν, διήκει διὰ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ὕλης, καὶ ψυχή ἐστι καὶ φύσις ἀχώριστος τῶν διοικουμένων. ὁ δέ γε Πλάτων, πρὸ τοῦ κόσμου παντὸς ὑποθέμενος τὰς τριττὰς αἰτίας, τὴν ἀγαθότητα, τὸ νοητὸν ζῷον, τὸν δημιουργικὸν νοῦν, ἀπὸ τούτων δίδωσι τῷ κόσμῳ, νοῦν μὲν τέλειον ἀεὶ κατὰ ἐνέργειαν ἱδρυμένον, τῆς ὕλης ἐξῃρημένον, πλήρη νοήσεων ἀχράντων. ψυχὴν δὲ θείαν νοερὰν, ἀνελίττουσαν τὴν οὐσίαν τοῦ ἑνὸς νοῦ, καὶ χορεύουσαν περὶ αὐτὸν, καὶ ἀνακυκλοῦσαν τὸ πᾶν. ἕνωσιν δὲ τῶν ὅλων οὐσιῶν, καὶ θεότητα μίαν καὶ ἀγαθότητα, τὴν συνέχουσαν μὲν ἅπαν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ πλῆθος καὶ ἑνοποιοῦσαν, πρόνοιαν δὲ ἐπὶ πάντα διατείνουσαν νοητὴν τῶν προνοουμένων, καὶ ἑαυτῆς οὖσαν, καὶ ἑαυτὴν ἐξαίρουσαν ἀφ' ὅλων τῶν διοικουμένων. ἐπεὶ δὲ ὥσπερ καὶ πρότερον εἴπομεν δεῖ τάς τε προόδους τῶν ὅλων, καὶ τὰς ἐπιστροφὰς θεωρεῖν, ἀμφότερα πεποίηκεν ὁ Πλάτων. τὰς μὲν γὰρ προόδους αὐτῶν παραδέδωκεν, ἐν τῷ νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι θείς. τὰς δὲ ἐπιστροφὰς, ἀπὸ τοῦ κόσμου τε ἀρχόμενος καλῶν αὐτὸν ζῷον, ἔμψυχον, ἔννουν, καὶ διὰ ψυχῆς τῷ νῷ συνάπτων αὐτὸν, ὃ δὴ τῆς ἐπιστροφῆς ἔργον ἐστὶν ἐξαίρετον. καὶ τέλος, ἐπὶ τὴν πρόνοιαν τὴν δημιουργικὴν ἀναπέμπων τὴν τοῦ κόσμου σύστασιν, δι' ἧς ἡ ἐπιστροφὴ τοῖς πᾶσίν ἐστιν. ἡ μὲν γὰρ ἀγαθότης, ἑνοῖ τὸν δημιουργὸν πρὸς τὸ ἕν. ἡ δὲ βούλησις, χορηγεῖ τὰ ἀγαθὰ τοῖς ὅλοις. ἡ δὲ πρόνοια, πάντα ἐπιστρέφει πρὸς αὐτόν. καὶ γὰρ ἀνάλογόν ἐστιν ὡς εἴπομεν, ἡ μὲν, πρὸς τὴν οὐσίαν, ἡ δὲ, πρὸς τὴν δύναμιν, ἡ δὲ, πρὸς τὴν ἐνέργειαν. διόπερ ἡ μὲν ἑδράζει τὰ πάντα, ἡ δὲ, κινεῖ πρὸς τὴν πρόοδον, ἡ δὲ ἀνακαλεῖται κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ πρὸ νοῦ πάντων ἀναστροφήν. εἰ δὲ ὁ δημιουργὸς διὰ τὴν ἀγαθότητα κοσμεῖ τὸ πᾶν, διὰ δὲ τὸ κοσμεῖν ἔννουν ποιεῖ καὶ ἔμψυχον. ταῦτα δὲ ποιῶν, διὰ τὴν πρόνοιαν ποιεῖ. διὰ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν, ταῦτα γέγονεν. ἀνάγκη ταὐτὸν εἶναι τὸ διὰ τὴν ἀγαθότητα ποιεῖν, καὶ διὰ τὴν πρόνοιαν εἰκότως. ἐνέργεια γὰρ ἡ πρόνοια τῆς ἀγαθότητος. ὥς τε κατὰ Πλάτωνα οὐδέν ἐστιν ἄλλο πρόνοια, ἢ κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἡ ἐνέργεια. καὶ γὰρ ἐνταῦθα λέγομεν τοῦτο προνοεῖν τινὸς, τὸ ἀγαθοῦ τῷ προνοουμένῳ αἴτιον τινός. οὐ μόνον ἄρα τὴν πρόνοιαν ὁριστέον, τὸ πάντα ἐπιστρέφεσθαι εἰς τὸ πρώτερον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκεῖνο εἰς πάντα ἐνεργεῖν, πάντα κοσμοῦν, κατὰ τὴν μίαν ἕνωσιν. καὶ τοῦτό ἐστιν ὡς ἀληθῶς πρόνοια, τοῦ ἀγαθοῦ μετάδοσις, εἰς πάντα καὶ πάντων μεταστροφὴ πρὸς τὸ μεταδιδὸν, καὶ μετάληψις ἐκείνου, διδόντος πᾶσιν, ὃ δέδωσι κατὰ δύναμιν, ἑκάστου τῆς δόσεως. καὶ δεῖ μεμνῆσθαι, καὶ ὧν ὁ Χερονεὺς εἶπε περὶ τῆς προνοίας ὀνόματος, ὡς Πλάτωνος οὕτω περὶ τὴν θείαν κελεύσαντος. εἰ δὲ καὶ νοῦς ἐστιν ὁ δημιουργὸς, καὶ πρόνοια καθ' ὅσον ἔχει τι καὶ τοῦ νοῦ κρεῖττον, εἰκότως καὶ τοῦτο ἔχει τὸ ὄνομα, διὰ τὴν ὑπὲρ νοῦν ἐνέργειαν. καὶ γὰρ τοῦ μὲν ἀγαθοῦ, πάντα ἐφίενται, νοῦ δὲ οὐ πάντα. οὐδὲ γὰρ καὶ ὅσα νοῦ παντελῶς ἐστιν ἄμοιρα, ἵνα μὴ ματαία τις ἡ ἔφεσις, ἢ τέλους ἄμοιρος οὖσα. καὶ διότι μὲν πρόνοια, εἰς αὐτὸ τἀγαθὸν ἀνήρτηται, διότι δὲ νοῦς, εἰς τὸν πρώτιστον νοῦν. νοῦς γὰρ πρώτιστος, οὐχ ὁ νοῶν καὶ δημιουργῶν, ἀλλ' ὁ νοῶν μόνον, καὶ διὰ τοῦτο καθαρὸς ὢν νοῦς, ὡς ἐν Κρατύλῳ μεμαθήκαμεν. διὸ καὶ κατὰ Πλάτωνα, ὁ μὲν ἅπαξ λέγοιτο ἂν μίαν ἔχων ἐνέργειαν τὴν πρὸς ἑαυτὸν, ὁ δὲ, δὶς μετὰ ταύτης, προσλαβὼν καὶ τὴν δημιουργικὴν τοῦ παντός. καὶ οὐ μόνον διαθεσμοθετῶν τὰ μεθ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ μένων ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει. καθάπερ ἐρεῖ μικρὸν ὕστερον. τούτου δὲ ὑπάρχοντος, αὖ τὰ τούτοις ἐφεξῆς ἡμῖν λεκτέον. τινὶ τῶν ζῴων αὐτῶν ὁ συνιστὰς εἰς ὁμοιότητα συνέστησε. τὴν συνέχειαν τῶν προβλημάτων, καὶ τὴν συνάρτησιν τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρότερα σαφῶς ὁ Πλάτων ἐνδείκνυται διὰ τούτων. τὸ γὰρ τούτου δὲ ὑπάρχοντος, καὶ τὸ, τὰ τοῦ τῆς ἐφεξῆς ἡμῖν λεκτέον, τὴν συνέχειαν ἐνδείκνυται πρὸς τὰ εἰρημένα, τῶν ῥηθησομένων. καὶ ὅτι διὰ τὴν ἐκείνων ἀλήθειαν, καὶ τὰ μέλλοντα δέχεσθαι τὴν ἀρχὴν τῆς ζητήσεως. ἐπεὶ γὰρ δέδεικται ὅτι κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ πρόνοιαν ἀπετελέσθη ζῷον τὸ πᾶν, ἀναγκαῖον αὐτὸ πρὸς τὸ νοητὸν ἀφομοιοῦσθαι ζῷον. ποῦ γὰρ βλέπων ὁ δημιουργὸς ἐποίησε ζῷον τὸν κόσμον;

ἢ εἰς τὸ

ἢ εἰς τὸ νοητόν; καὶ γὰρ ἓν ἦν τῶν προδεδειγμένων, ὅτι πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα γέγονε κάλλιστος ὢν ὁ κόσμος. εἰ οὖν εἰκόνα ποιῶν ἐκείνου ζῷον ὑπέστησεν, εἴη ἂν καὶ αὐτὸ τὸ παράδειγμα, ζῷον νοητόν. εἰ γὰρ μὴ ἐκεῖνο ζῷον, πῶς τὸ τοῦ ἐκείνου γεγονὸς εἰκὼν, ζῷον ἀπετελέσθη; καθὸ γὰρ ὅμοιόν ἐστιν ἐκείνῳ γέγονε ζῷον. αἰσθητὸν μὲν γὰρ, οὐχ ὡς ὅμοιον καὶ χεῖρον. ἀλλὰ ταῦτα διὰ τὴν σωματικὴν συνῆλθε φύσιν, ζῷον δὲ ὡς ὅμοιον τοῦ νοητοῦ. εἰ δὲ ὅμοιον, ἐκεῖθεν ἔλαχε τὴν τοῦ ζῴου μορφήν. καὶ γὰρ αἱ εἰκόνες, οὐ τὰς ἰδέας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπωνυμίας καθ' ὅσον εἰδοπεποίηνται, ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων ἔχουσιν. ὥστε εἰ τὸ ζῆν αὐτῷ διὰ τὸ παράδειγμα, καὶ ζῷον ἀπ' ἐκείνου καλεῖται καὶ ἔμψυχον ὁμοίως, διότι καὶ ἡ τῆς ὅλης ψυχώσεως αἰτία προϋφέστηκεν ἐν τοῖς νοητοῖς. καὶ ἔννουν διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. ἀλλὰ ζῷον μᾶλλον προσεῖπε, διὰ τὴν κυριωτάτην αἰτίαν, διότι καὶ τῆς ψυχώσεως ἐστὶν αἰτία, καὶ τῆς τοῦ νοῦ χορηγίας, καὶ πάσης ὡς εἰπεῖν ζωῆς. πᾶν γὰρ τὸ ἔννουν, καὶ ἔμψυχόν ἐστι, καὶ πᾶν δὲ ἔμψυχον καὶ ζῷον. οὐ μήν τοι καὶ ἀνάπαλιν, οὔτε γὰρ πᾶν ζῷον ἔμψυχον. τὸ γὰρ μετέχον λογικῆς ψυχῆς, ἔμψυχον ἦν, οὔτε πᾶν ἔμψυχον ἔννουν. ἀνθρώπων γὰρ γένος, βραχύ ἐστι τὸ μετέχον, ὥστε πάντων τὸ ζῷον περιληπτικώτερον. καὶ οἷς μὲν τὰ ἄλλα ὑπάρχει, καὶ τοῦτο πάρεστιν. οἷς δὲ τοῦτο πάρεστιν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὰ λοιπὰ ὑπάρχει. τὸ δὲ περιληπτικώτερον, τῆς πρώτης ἀρχῆς ἐγγύτερον. τὸ δὲ ἄλλον ἐκείνης εἰς αἰτίας λόγον κυριώτερον, ἅτε ἐκείνη πάντων ἐστὶν αἰτία τῶν ὄντων. ὅτι οὐ ζῷον μόνον οἶδε νοητὸν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ καὶ ἔμψυχον ἐν τῷ Σοφιστῇ δεδήλωκε. ζωὴν γὰρ ἐν τῷ ὄντι καὶ ψυχὴν θέμενος, καὶ βουλόμενος αὐτῷ δοῦναι καὶ κίνησιν ἐπενήνοχεν. ἀλλὰ δὴ τὸν νοῦν μὲν καὶ ψυχὴν ἔχον, ἀκίνητον μέν τοι τὸ παράπαν ἔμψυχον ὂν ἑστάναι. ἔστιν οὖν καὶ ζωὴ νοητὴ, καὶ ζῷον νοητὸν, καὶ αἰτία ψυχῆς, καὶ ἔμψυχον, καὶ αἰτία τοῦ νοῦ, καὶ ἔννουν. καὶ τὸ ζῷον ἐπέκεινα πάντων τῶν νοητῶν παραδειγμάτων. διὰ ταῦτα μὲν οὖν ὁ Πλάτων, τὸν περὶ τῆς πρὸς τὸ νοητὸν ζῷον ὁμοιώσεως τοῦ κόσμου λόγον, ἐφεξῆς εἶπεν εἶναι, τῷ περὶ τῆς συστάσεως αὐτοῦ προβλήματι. διότι γὰρ ὁμοιωθεὶς ἐκείνῳ κατ' αὐτὸ τὸ τῆς ὁμοιώσεως εἶδος, ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ζῷον ἀπετελέσθη, κυριώτερον ἂν ἐκεῖνο ῥηθείη ζῷον πρὸς ὃ τοῦτο τὸ ζῷον ἐγένετο. τὸ γὰρ ζῷον εἶναι, διὰ τὸ νοητὸν ἔχει, ἀλλ' οὐ διὰ τὸ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως κινούμενον. ἀνάγκη δὲ πᾶν, ἢ παρὰ τὴν ὕλην τῷ παντὶ ὑπάρχειν, ἢ παρὰ τὸ εἶδος, ὥστε εἰ μὴ παρὰ τὸ ὑποκείμενον ζῷον ὁ κόσμος, παρὰ τὸ εἶδος ἔχει τὸ ζῷον εἶναι. εἰ δὲ παρὰ τὸ εἶδος, τὸ πρώτως ζῷον ἐστὶ τὸ αἴτιον αὐτῷ τοῦ εἴδους. ἔχεται δὲ τούτου τοῦ προβλήματος, ἐκεῖνο λοιπὸν κατιδεῖν, τίνι τῶν ζῴων ὁμοιοῦται. ὅτι μὲν γὰρ ὁμοιοῦται, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων. τίνι δὲ ὁμοιοῦται, ἐχόμενόν ἐστι σκοπεῖν. πλῆθος γάρ ἐστι νοητῶν ζῴων, ὃ καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, ἤρετο τίνι τῶν ζῴων ὅμοιον συνέστησεν αὐτὸν ὁ δημιουργός. ἄνωθεν γὰρ ἐκ τῶν νοητῶν ἀρχόμενον, διὰ πασῶν τῶν μέσων τάξεων πρόεισι τὸ ζῷον, ὅπου μὲν νοητῶς μόνον ἐστὶν, ὅπου δὲ νοητῶς μὲν, ἀλλ' ὡς ἐν νοητοῖς καὶ νοεροῖς, ὅπου δὲ νοερῶς. καὶ οὗ μὲν νοητῶς ὡς ἐν νοεροῖς μόνον, οὗ δὲ ζωτικῶς, καὶ οὕτως ἐν ἑκάστοις τῶν νόων, ἔστι τὸ ζῷον νοητὸν οἰκείως αὐτοῖς. πᾶς γὰρ νοῦς, ἔχει νοητὸν σύζυγον. εἰκότως οὖν ὁ Πλάτων ἐπιζητεῖ, ποῖόν ἐστι ζῷον τὸ παράδειγμα τοῦ παντὸς, πότερον, ὑπερκόσμιον, ἢ νοερὸν μόνον, ἢ νοερόν τε καὶ νοητὸν, ἢ νοητὸν μόνον. κατὰ πάσας γὰρ τὰς τοῦ νοῦ τάξεις, πρόεισιν ἡ τοῦ νοῦ φύσις. ἀεὶ δὲ τὰς διαφορὰς ταύτας, ἐν αὐτῷ μὲν, τῷ πρωτίστῳ ζῴῳ καθ' ἕνωσιν ὑποθέσθαι, πρόοδον δὲ αὐταῖς διδόναι, κατὰ τοὺς οἰκείους ἀριθμούς. ὡς γὰρ τὸ πρῶτον τετραδικόν ἐστιν, οὕτως ἄλλο κατ' ἄλλον ἀριθμὸν ἀφώρισται τῶν ζῴων. καὶ ἐν οἷς δὲ ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς, ἐν τούτοις τὸ ἄλλως ἐστὶ, καὶ ἄλλως κατὰ τὰς τῶν ζῴων ἰδιότητας. δεῖ γὰρ καὶ ἐνταῦθα τοῦ ζῴου πρὸ τῶν πεπληθυσμένων εἶναι τὸ μοναδικόν. διότι τῷ ἑνὶ τοῦτο συγγενέστερον, καὶ καθάπαξ πᾶν πλῆθος θεῖον ἐκ μονάδος ἄρχεται. ὥσπερ οὖν ὁ δημιουργὸς πάντων τῶν ποιητικῶν αἰτίων ἐστὶ μονὰς, καίτοι τῆς ποιητικῆς ἰδιότητος ἐν πολλοῖς οὔσης θεοῖς, οὕτω δὴ καὶ τὸ αὐτοζῷον, τῶν ζῴων ἐστὶ μονὰς, ἁπάντων. ἐν ᾧ καὶ τὰ ὁλικώτατα παραδείγματα τῶν ἐγκοσμίων ἐστὶ, καὶ ἡ μία τοῦ κόσμου παντὸς αἰτία προϋφέστηκεν. ἀλλὰ διατί φαίη ἄν τις, ζῷον προσηγόρευσε τὸ παράδειγμα τὸ νοητόν; ὅτι ζωῆς ἐστι χορηγὸν ὡς εἴρηταί μοι καὶ πρότερον. καὶ διότι τὰς αἰτίας ἀπογεννᾷ τῆς ὅλης ζωογονικῆς σειρᾶς, καὶ αὐτὰς τὰς τῆς ζωῆς πηγάς. καὶ διότι τῆς πρώτης καὶ νοητῆς ζωῆς ἐστὶ διάκορος. τὸ μὲν γὰρ ἓν ὂν ἐπέκεινα τῆς ζωῆς ἐστίν. ἡ δὲ μέση τῶν νοητῶν τάξις, ἡ πρώτη ζωὴ καὶ μία καὶ ἄπειρος. τὸ δὲ αὐτοζῷον πλήρης ὂν, τῆς νοητῆς ζωῆς ἀποκαλεῖται ζῷον εἰκότως. ὡς γὰρ αἰώνιόν ἐστι διὰ τὴν τοῦ αἰῶνος ἀποπλήρωσιν, οὕτω δὴ καὶ ζῷον, διὰ τὴν τῆς ζωῆς ὑποδοχήν. ἔστι γὰρ νοητὸν, ὡς μετὰ τὴν νοητὴν ζωὴν τεταγμένον. ζῷον οὖν, οὐχ ὡς αἰσθητικὸν, οὐδὲ ὡς ὁρμητικὸν, ἀλλ' ὡς ζῶν κέκληται. πᾶν γὰρ τὸ ζῶν κατὰ Πλάτωνα ζῷόν ἐστιν. ὅτι γὰρ ἂν ζωὴν ἔχει φησὶν ὁ Τίμαιος, ζῷον ἂν ἐν δίκῃ καλοῖτο. διὸ καὶ τὰ φυτὰ, καὶ τὰ σπέρματα ζῷα προσαγορεύει, τῷ ζῆν τὸ ζῷον χαρακτηρίζον. εἰ οὖν ζῇ τὸ παράδειγμα τὸ νοητὸν, ὡς αἰώνιον, ζωὴ γὰρ ἡ πασῶν, ὁ αἰὼν ὥς φησι καὶ ὁ Πλωτῖνος, ὥστε τὸ αἰώνιον ζῇ. τὸ δὲ ζῶν πᾶν ζῷόν ἐστι, τὸ ἄρα νοητὸν παράδειγμα ζῷόν ἐστι. καὶ λάβοις ἂν ἐντεῦθεν, ὅτι καὶ ἐν τῇ τρίτῃ τριάδι τῶν νοητῶν ἐστιν. οὔτε γὰρ ἐν τῇ πρώτῃ. πρὸ τῆς ζωῆς γὰρ ἐκείνη, οὔτε ἐν τῇ δευτέρᾳ. ζωὴ γὰρ αὕτη. ἐν τῇ τρίτῃ ἄρα. οὐδὲ γὰρ ἔξω τῶν νοητῶν. ἐπειδὴ νοητὸν ὁ Πλάτων τὸ παράδειγμα διά τε προσαγορεύων μόνον, καίτοι καὶ νοοῦν ὑπερκόσμιον

εἶδος

εἶδος τὸν δημιουργικόν, ἀλλ' οὔ τι ἕτερον καλεῖ νοητόν, ὅ τι ἐκεῖνον νοερόν. ἔμπροσθεν μὲν οὖν πᾶν τὸ ἀεὶ ὂν ἐλάμβανεν ὡς παράδειγμα πάσης γενέσεως, οὗ καὶ τὸ ζῷον καὶ ὁ δημιουργός. ἑκάτερον γὰρ ἀεὶ ὄν, καὶ ὁ αἰών, ὅς ἐστι πρῶτος ἀεὶ ὂν καὶ αὐτὸ τὸ ἓν ὄν, ὅπερ ἐστὶ κατ' αἰτίαν ἀεὶ ὄν, νῦν δὲ ὡς κόσμου ζῶντος ἔστι παράδειγμα τὸ αὐτοζῷον. ἐπεὶ καὶ τῆς ἀτάκτου γενέσεως, τὸ ἀεὶ ὂν παράδειγμα ἦν. ὅπερ ἐκεῖθεν τὰ ἀδιάρθρωτα εἴδη, τῷ ἀτάκτῳ παρῆν, πρὸ τῆς οὐρανοῦ γενέσεως. ἀλλὰ κἂν λάβωμεν τὸ αὐτοζῷον ἢ τὰ εἴδη τῶν στοιχείων ἔχει παράδειγμα, καὶ τοῦτό ἐστι τῶν ἰχνῶν τῶν στοιχείων. ἡ δὲ ζῷον τοῦ ζῶντος ἤδη τοῦδε τοῦ παντός, ὥς τε οὐχ ἁπλῶς ταὐτὸν τὸ αὐτοζῷον καὶ τὸ νοητὸν παράδειγμα. ἐπεὶ καὶ ὁ αἰὼν ἀεὶ ὤν, ἀλλ' οὐκ ἔστι ζῷον νοητὸν χρόνου παράδειγμα ὤν, ὃς οὐκ ἔστι ζῷον. οὐ γὰρ παράδειγμα πᾶν νοητὸν ζῷον. εἰ δὲ καὶ τὸ αὐτοζῷον αἰώνιον, πρὸ αὐτοῦ ὁ αἰὼν οὐκ ὂν ζῷον. πρὸ γὰρ τοῦ αὐτοζῴου, ἄλλο οὐκ ἔστι ζῷον. οὐ δὲ γὰρ πρὸ ἄλλου τινὸς ἐκείνων, οἷς τὸ αὐτὸ ἐπάγομεν, ἔστι τι ὅμοιον αὐτῷ εἶδος. ὡς οὖν ὁ αἰὼν πρὸ τοῦ αὐτοζῴου, οὔπω ὂν ζῷον, οὕτω πρὸ τοῦ αἰῶνος αὐτὸ τὸ ὄν. διὸ καὶ ὁ αἰὼν ὂν ἀεί, καὶ τι ὂν ὁ αἰών. καὶ τρίτη τοίνυν τριὰς ἡ νοητὴ τὸ αὐτοζῷον, περὶ ἧς καὶ τὰ λόγιά φησιν. ὅτι ἐργάτις, ὅτι ἐκδότις ἐστὶ πυρὸς ζωηφόρου. ὅτι καὶ τὸ ζωογόνον πληροῖ τῆς ἑκάτης κόλπον, καὶ ἐπιρρεῖ τοῖς συνοχεῦσιν ἀλκὴν ζείδωρον πυρὸς μεγαδυναμένοιο. ταῦτα γὰρ πάντα, οὐδὲν διαφέρει λέγειν, καὶ ὅτι ζῷόν ἐστι νοητὸν παντελὲς πηγὴ πάσης νοερᾶς ζωῆς, καὶ αἰτία πάσης τῆς παραδειγματικῆς ὑπάρξεως. ταῦτα καὶ περὶ τούτου. τῶν δὲ λέξεων, τὸ μέν, εἰς ὁμοιότητα συνιστάνειν, δηλοῖ τὸ ἄκρως ὁμοιοῦσθαι τῷ παραδείγματι τὸ πᾶν. οὐ γὰρ πᾶσα εἰκὼν εἰς ὁμοιότητα συνίσταται, ἀλλ' ἡ τελέως ὁμοία. ὅπου δ' αὖ ἐπικρατεῖ τὸ ἀνόμοιον, οὐ συνίσταται εἰς ὁμοιότητα. οὐ γὰρ γίνεται τοῦτο τέλος. τὸ δὲ ὁ συνιστὰς συνέστησε, σαφῶς ἡμῖν ἐπιδείκνυσιν, ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ εἶναι ποιεῖ, καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν ἔχει τὴν ἐνέργειαν ὁ τοῦ παντὸς δημιουργός. οὐ γὰρ ἄλλως μὲν αὐτόν, ἄλλως δὲ τὴν ἀπ' αὐτοῦ προϊοῦσαν ποίησιν ἀπεκάλεσεν, ἀλλὰ δι' ἑνὸς ὀνόματος. ἔτι δὲ κἀκεῖνο δοκεῖ σημαίνειν, ὅτι καὶ ἀεὶ ποιεῖ, καὶ ἀεὶ τελέως ποιεῖ. τὸ μὲν γὰρ συνιστάς, τὴν ἀεὶ παροῦσαν δηλοῖ ποίησιν, τὸ δὲ συνέστησε, τὴν παντελῆ καὶ ἀπηρτισμένην. συμπεπλεγμένων δὲ ἀμφοτέρων, δῆλον ὅτι καὶ γεννᾷ πάντα, καὶ γεγέννηκε διαιωνίως ὁ τοῦ παντὸς ποιητὴς θεός. τῶν μὲν οὖν ἐν μέρους εἴδει πεφυκότων, μηδενὶ καταξιώσωμεν. ἀτελεῖ γὰρ ἐοικός, οὐδὲν ποτ' ἂν γένοιτο καλόν, πολλῶν ὄντων νοητῶν ζῴων, τῶν μὲν ὁλικωτέρων, καὶ τῶν μὲν ἡνωμένων, τῶν δὲ διῃρημένων. καὶ τῶν μέν, κατὰ τὸ πέρας, τῶν δὲ κατὰ τὸ ἄπειρον ἀφωρισμένων, ἐπιζητήσας ὁ Πλάτων, τί τὸ παντελὲς παράδειγμα τοῦ παντός, καὶ εἰς ποῖον ἀνήρτηται ζῷον νοητὸν ὁ κόσμος, ἀξιοῖ μηδὲν τῶν μερικῶν εἰς ταύτην τιθέναι τὴν τάξιν. τούτων γὰρ ἕκαστον, ἀτελές ἐστιν, ὡς πρὸς τὸ ὅλον. διχῶς γὰρ τὸ ἀτελὲς λέγεσθαι δυνατόν, ἢ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἢ πρὸς τὸ κρεῖττον, καὶ τὸ αἰτιώτερον. καὶ τὸ μέν, οὐ θέμις ἐπὶ τῶν θείων ἐννοεῖν. ἕκαστον γὰρ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ μέτρον διαιωνίως, καὶ τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἀεὶ προβεβλημένον. ὡς γὰρ ὁ ἐν Πολιτείᾳ φησὶ Σωκράτης, ἕκαστον ἐκείνων, ἄριστόν ἐστι, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. τὸ δὲ ἕτερον ὥσπερ εἴρηται τῶν εἰωθότων ἐστίν. ὡς γὰρ ἐνδεὲς κάλλους, ἐν Συμποσίῳ προσεῖπεν τὸ μὴ πρώτως καλὸν ἀλλὰ μετέχον κάλλους, οὕτω καὶ ἀτελὲς ζῷον, ὃ μὴ πρῶτόν ἐστι ζῷον, μὴ δὲ ὅ ἐστι ζῷον, ἀλλὰ κατὰ μετουσίαν καὶ κατὰ πρόοδον τὴν ἐκεῖθεν ὑποστὰν τοιοῦτον. εἰ τοίνυν πᾶν μὲν τὸ μερικὸν ζῷον ἀτελές, τὸ δὲ παράδειγμα τοῦ κόσμου παντελές ἐστιν, οὐκ ἂν εἴη τὸ παράδειγμα, τοῦ κόσμου μερικὸν ζῷον. πότερον γὰρ ὁ δημιουργὸς νοεῖ τὸ παντελὲς ὅλον ζῷον καὶ πρῶτον, ἢ οὔ; τὸ μὲν δὴ μὴ νοεῖν, ἀδύνατον, ἃ καὶ τὴν ψυχὴν νοοῦσαν ὁρῶμεν. εἰ δὲ νοήσει, πᾶσα δὲ νόησις τοῦ δημιουργοῦ, ποίησίς ἐστι, δεῖ καὶ ποιεῖν αὐτῷ τῷ νοεῖν. τί οὖν ἐστι τοῦ παντὸς θειότερον; οὐ γὰρ δὴ τῶν χειρόνων τι ποιήσει, πρὸς τὸ κρεῖττον ὁρῶν. εἰκότως οὖν τοῦδε τοῦ κόσμου τὴν παραδειγματικὴν ἐπιζητῶν ἀρχήν, εἰς τὸ παντελὲς ζῷον ἀνέδραμε. τί οὖν φαίη τις ἄν, ἥλιος καὶ σελήνη, καὶ τῶν ἀστέρων ἕκαστον, οὐχὶ καλόν; καὶ πῶς; τούτων γὰρ ἕκαστον πρὸς μερικὸν ἀπείκασται ζῷον. ἢ καὶ τούτων ἕκαστον καλὸν μετὰ τοῦ ὅλου θεωρούμενον, καὶ τῷ ὅλῳ συντεταγμένον. ὥσπερ καὶ ὀφθαλμὸς καλός, καὶ γένειον μετὰ τοῦ ὅλου προσώπου, καὶ ἐν τῷ ὅλῳ ὄν, αὐτὸ δὲ καθ' ἑαυτὸ τὸ προσῆκον αὐτῷ κάλλος οὐκ ἐπιδείκνυσιν. ἐν γὰρ τῷ μέρος εἶναι καὶ οὐχ ὅλον, κατὰ τὴν οὐσίαν ἀποσπασθὲν τοῦ ὅλου, τὸ ἑαυτοῦ κάλλος ἐλαττοῖ. καὶ τὸ τέλειον οὖν, καὶ τὸ καλὸν αὐτοῖς ὑπάρχει μέρεσιν οὖσι, διὰ τὸ ὅλον. αἴτιον δέ φησιν ὁ Πορφύριος, ὅτι ἐν ἐκείνοις τὸ ὅλον μέρος ἐστίν. πάντα γάρ ἐστιν ἐν ἑκάστῳ μερικῶς, ὅσα τῷ ὅλῳ παντελῶς, διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν νοητῶν εἰδῶν. καὶ ἔστιν μὲν ἀληθὴς ὁ λόγος, ὅτι καὶ τῶν μερῶν ἐν ἐκείνοις ἕκαστον ὅλον πῃ, διὰ τὴν πρὸς τὰ πάντα κοινωνίαν ὁλούμενον, καὶ ἑνούμενον κατὰ τὴν οὐσίαν. πάντα δὲ κατὰ μετουσίαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ ὁλότης αὐτοῦ μερικῶς ἐστι, καὶ οὐχ οἵα ἡ τοῦ ἁπλῶς ὅλου. ἄλλο γάρ ἐστιν ἡλιακῶς εἶναι ὅλον, ἢ σεληνιακῶς, τῷ ἕκαστον νοῦν πάντα ἔχειν οἰκείως ἑαυτῷ τοῦ ἑνὸς κρατοῦντος εἴδους. ὃ καὶ ποιεῖ τὸν νοῦν τοιόνδε νοῦν, καὶ τινὰ νοῦν, ἄλλο τὸ αὐτῷ μερικῆς ἰδιότητος εἶναι πάντα, καθὸ νοῦς ὄντα πάντα καὶ οὐ καθὸ τοιόσδε νοῦς. τί οὖν οὐχὶ καὶ ταῦτα πρὸς νοητὰ παραδείγματα γέγονεν, ἥλιος οὗτος καὶ σελήνη καὶ ἕκαστον τῶν ἄστρων. πῶς οὖν καλῶς ταῦτα; ἢ καὶ ταῦτα καλά, ἀλλ' οὐ κάλλιστα, τὸ δὲ κάλλιστον ὄντως ἐστὶν ὁ κόσμος. ὥσπερ οὖν τέλειον μὲν ἕκαστον

μὲν ἕκαστον, ἀλλ' οὐ παντελὲς, οὕτω δὴ καὶ καλὸν ἕκαστον, ἀλλ' οὐ κάλλιστον ὡς τὸ πᾶν. ἐπεὶ ὅτι γε καὶ τούτων ἕκαστον τέλειον, αὐτὸς δηλώσει προελθὼν, τέλειον ἐκ τελείων, καὶ ὅλον ἐξ ὅλων γεγονέναι λέγων τὸν κόσμον. ἄλλη οὖν τοῦ ὅλου τελειότης, ἄλλη τοῦ μέρους. καὶ ἄλλη τοῦ παντελοῦς ὁλότης, ἄλλη τοῦ τελείου μόνον. καὶ ἄλλο τὸ ἐν τῷ καλλίστῳ καλὸν, ἄλλο τὸ μερικωτέραν μετουσίαν ὑποδεξάμενον τοῦ κάλλους. ταῦτα καὶ πρὸς τήνδε τὴν ἀπορίαν, τὸ δ' ἐν μέρους εἴδει, ῥᾴδιον μὲν εἰς κατανόησιν εἴ τις ἀκούσειεν, ὡς ταυτὸν σημαῖνον τῷ ἐν μέρους τάξει. τοῦτο δὲ ταυτὸ τῷ καὶ μέρος γεγονός. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, ἀξιοῖ προστιθέναι τῷ ὡς τῷ ἐν εἴδει, καὶ τὸ ὅλον ἀκούειν ἐν μέρους ὡς ἐν εἴδει πεφυκὸς πᾶν τὸ μερικὸν ζῷον ἐν τοῖς νοητοῖς. ἐπειδὴ γὰρ τὸ μέρος οὐκ ἔστιν ἐν ἐκείνοις τοιοῦτον, οἷον ἐν τοῖς αἰσθητοῖς. ἕκαστον γὰρ ἐκεῖ πάντα ἐστὶν, ὥστε τὸ ὅλον, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. διὰ τοῦτο προσθεῖναι τῷ ὡς ἐν εἴδει τὸν φιλόσοφον. ἵνα τὴν τοῦ μέρους προσηγορίαν, οἰκείως τοῖς εἴδεσι θέμενος, μὴ διαστηματικῶς, μηδὲ διῃρημένως ἀκούσῃς, καὶ τῆς τῶν ἡνωμένων καὶ ἀμερίστων οὐσιῶν ἑνώσεως ἀπολαφθῇς. ἀμέριστα γὰρ ἐκεῖνα, καὶ ἡνωμένα κατ' αὐτὸν τὸν φιλόσοφον. τὸ δὲ πεφυκέναι, μή τοι κατὰ τὴν φύσιν εἶναι νῦν ἀκούσωμεν, ἀλλὰ τὸ οὐσιῶσθαι. φύσεις γὰρ καλοῦσι πολλάκις καὶ τὰς οὐσίας ἁπάσας, ὡς ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης. οὐκοῦν ἐν τῇ τοῦ Διὸς φύσει, βασιλικὴν μὲν ψυχὴν, βασιλικὸν δὲ νοῦν ἐρεῖς εἶναι, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον. τὸ δὲ μηδενὶ καταξιώσωμεν, οὕτως εἶπεν, ὡς κατὰ τοῦ δημιουργοῦ φθεγγόμενος, καὶ αὐτὸ τὸ ἀξίωμα τῆς θείας αἰτίας αὐτοῦ, ὄντως ἀναλαβών. συνδιατίθεται γάρ τις τῷ θεῷ, τὰς ἐξῃρημένας αὐτοῦ καὶ παντελεῖς νοήσεις, μυστικῶς ἀφηγούμενος. τὸ δὲ τῷ ἀτελεῖ ἐοικὸς, μὴ εἶναι καλὸν, ἀληθὲς μὲν, ἀπορίαν δὲ ἔχειν δοκεῖ. εἰ γὰρ τὸ μέν ἐστιν ἐν τῷ ὅλῳ κρεῖττον, τὸ δὲ χεῖρον, πῶς τὸ ὅλον οὐ καταδεέστερον τοῦ ἑαυτοῦ κρείττονος, προσθήκῃ τοῦ χείρονος γεγονός; λύεται δὲ τὸ ἄπορον, διότι τοῦ χείρονος ἡ πρὸς τὸ κρεῖττον σύνταξις, ἓν ποιεῖ τὸ ὅλον καὶ τέλειον. ὅταν δὲ ἀσύγκλωστα ἀλλήλοις ᾖ, τηνικαῦτα ἡ μίξις τοῦ χείρονος, ἀφανίζει τὴν τοῦ κρείττονος δύναμιν. εἰ δέ τις ἐξ ἀντικειμένων συλλογισμὸν ποιοίη, διά τε τούτου, καὶ τῶν ἔμπροσθεν, πᾶν τὸ πρὸς ἀΐδιον γεγονὸς, οὐ γέγονε πρὸς ἀΐδιον παράδειγμα. λύομεν τὸν λόγον αἰτιασάμενοι, τὸν μείζονα οὐκ ὄντα αὐτόν. ὅπου μὲν γὰρ δηλοῦν, τὸ ὅπως οὖν καλὸν, ἔστι πῃ ἢ ἁπλῶς, ὅπου μὲν δὲ τὸ κάλλιστον. τὸ γὰρ μέρος τοῦ μέρους μὲν ἔχει καλλονὴν, ἁπλῶς δὲ οὐκ ἔστι καλόν. ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον τοιοῦτον, ὅπως ὅλον ἐστὶν εἰς ὃ συντελεῖ, καὶ τὰ τῶν μερῶν κάλλη τινῶν ὄντα καὶ τινά. πᾶν γὰρ μέρος, ἄλλου τε ἕνεκά ἐστι τοῦ ὅλου, καὶ ὅπερ ἂν ἔχῃ καλὸν, τῆς ὅλης ἔχει τάξιν, πρὸς τὸ τοῦ ὅλου καλόν. διὸ οὐ καλὸν ὡς κάλλιστον. ἐκ δὲ τούτων κἀκείνους ἐλεγκτέον τοὺς λόγους, ὅσοι τἀγαθὸν ποιοῦσιν ἕν τι νοητὸν εἶδος, ἀλλ' οὐ πρὸ πάντων τῶν νοητῶν. εἰ γάρ ἐστί τι τῶν εἰδῶν, καὶ αὐτὸ μέρος ἐστὶ τοῦ ὅλου νοητοῦ βάθους ἐν ᾧ ἐστι. πᾶν δὲ μέρος ὡς ἐνταῦθα λέγεται ἀτελές. ὥστε καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀτελές. πῶς οὖν τοῦ ὄντος εὐδαιμονέστατόν ἐστιν ἀτελὲς ὄν. ὄντως δὲ καὶ τὸ ἐκείνῳ ἐοικὸς, οὐκ ἔστι καλόν. οὐ δὲ γάρ ἐστι τῆς πρὸς ἐκεῖνο, ὁμοίως πᾶσι τοῖς οὖσιν, ἢ μᾶλλον ἀγαθὸν, ἢ μᾶλλον καλὸν, εἰ ἦν μέρος ὂν τοιαῦτα ἂν πάσχοι τἀγαθὸν, οὐκ ἂν εἴη τοῦ νοητοῦ μέρος. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ὅλον ἐστὶ νοητὸν τἀγαθόν. τινὸς γὰρ ἔτι βασιλεύοι τὸ ὅλον νοητὸν ὄν. ἐπεὶ οὐδὲ ὁ ἥλιος ἀνάλογον τἀγαθῷ τεταγμένος, ὅλον ἐστὶ τὸ ὁρατόν. ἀνάγκη ἄρα ἔξω τοῦ νοητοῦ τἀγαθὸν εἶναι, μήτε μέρος ὂν τοῦ νοητοῦ, μήτε ὅλον τὸ νοητόν. οὐδ' ἄρα ἢ τὸ αὐτοζῷον, ἢ ὁ δημιουργὸς εἰς ταυτὸν ἀχθήσεται πρὸς τἀγαθόν. εἴπερ τοῦτον ἑκάτερον, ὅλον τί ἐστι πάντων ὂν, τῶν εἰδῶν περιληπτικόν.

Οὗ δέ ἐστι τὰ ἄλλα ζῷα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόρια, τούτῳ πάντων ὁμοιότατον αὐτὸν εἶναι τιθῶμεν. "

Τὸ καθ' ἓν τοῦτο καὶ τὸ κατὰ γένη, τινὲς μὲν εἰρήκασιν ἀντιδιαιρεῖν τὰ ἄτομα εἴδη, πρὸς τὰ κοινότερα ὥσπερ Ἀττικός. καλοῦσι δὲ ἄτομα εἴδη, τὰ προσεχῆ, καὶ ἀτόμων αἴτια, τὸν αὐτοάνθρωπον εἰ τύχοι, τὸν αὐτοΐππον, ἕκαστον τῶν τοιούτων εἰδῶν. γένη δὲ τὰ ὁλικώτερα τούτων καὶ περιληπτικώτερα παραδείγματα. τινὲς δὲ καθ' ἕκαστον ἀντιδιαστέλλεσθαί φασιν, πρὸς τὰ κοινότερα. καὶ γὰρ εἶναι τὰ μὲν τῶν μερῶν, τὰ δὲ, τῶν εἰδῶν παραδείγματα. καθάπερ Ἀμέλιός φησιν. καὶ δὴ καὶ Θεόδωρος τούτῳ συνεπόμενος, διττούς εἶναί φησι νόας. τὸν μὲν, εἰς τὰ ὅλα, τὸν δὲ εἰς τὰ μέρη διῃρημένον. ταῦτα δὲ τὰ αὐτὰ τῷ κατὰ γένη καὶ καθ' ἕν. ἄλλοι δὲ αὖ φασὶν ὥσπερ Ξέναρχος, τὸ μὲν κατὰ γένη, τὰς κατὰ στοιχεῖα τῶν ζῴων προϋπαρχούσας νοητὰς αἰτίας δηλοῦν, οἷον οὐράνιον, ἀέριον, ἔνυδρον, χερσαῖον. ὧν καὶ μνησθήσεται μικρὸν ὕστερον. τὸ δὲ καθ' ἓν, τὰς ἐν ἑκάστῳ τούτων εἰδοποιοὺς ἀρχὰς τῶν πολλῶν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἄλλο μὲν παράδειγμα ἡλίου, ἄλλο δὲ σελήνης. καὶ τοῖς χερσαίοις, ἄλλο μὲν ἀνθρώπων, ἄλλο δὲ λεόντων. καὶ ἐν τοῖς μεταξὺ παραπλησίως. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, τὴν ἐναντίαν τούτοις ἅπασιν ἐτράπετο τῆς ἐξηγήσεως ὁδόν. οὗτοι μὲν γὰρ τὸ καθ' ἓν, καταδεέστερον καὶ μερικώτερον τοῦ κατὰ γένη ποιοῦσιν, ὁ δὲ, ἔμπαλιν σεμνότερον, ὥσπερ δὴ καὶ προσήκει τὴν ἑνάδα προηγεῖσθαι τοῦ πλήθους ἐν τοῖς νοητοῖς. λέγει δὴ οὖν ὅτι τοῦ αὐτοζῴου πάντα τὰ ἄλλα ζῷα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόριά ἐστι. καὶ γὰρ καὶ κατὰ τὰ πλήθη τὰ ἐν αὐτοῖς καὶ κατὰ τὰς ἑνάδας ὑπὸ τὸ αὐτοζῷον τελεῖ. καὶ οὐδέν ἐστιν αὐτῶν, ὃ μὴ ἐκ τοῦ νοητοῦ προελήλυθε. τὸ γὰρ νοητὸν ζῷον, πάντων ἐστὶ τῶν μετ' αὐτὸ περιληπτικόν, οὐχ ὡς συμπληρούμενον ἀπ' αὐτῶν. πρὸ γὰρ τῶν μερῶν ἐστιν ὅλον, καὶ οὐκ ἐκ τῶν μερῶν. οὐδὲ ὡς κατηγορούμενον αὐτῶν, αἴτιον γάρ ἐστι τῶν πολλῶν. ἀλλ' ὡς πρωτουργὸς ἀρχὴ, καὶ ὡς πληροῦσα πάντα ἑαυτῆς τὰ μετ' αὐτήν. ἀμερίστως

οὖν πε-

ὅλου περιέχει, τὰ καλούμενα μόρια, καὶ ἐν ὅλοις τὰ πολλὰ εἴδη, καὶ ὅλως συνείληφε, καὶ παντελῶς τῶν δευτέρων παραδειγμάτων προϋφέστηκεν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ τὸ πᾶν ἐστι νοητῶς, τῶν δὲ μετ' αὐτήν, τὸ μέν ἐστιν οὐρανίως πάντα, τὸ δέ, ἡλιακῶς, τὸ δέ, γηΐνως, τὸ δέ, ἄλλον τρόπον κατὰ τὰς διαφόρους τῶν ἐγκοσμίων αἰτίας. ὥστε ἡ μέν, παντελῶς πάντα περιέχει, τῶν δέ, ἕκαστον μερικῶς, ὡς πρὸς τὴν παντότητα τὴν νοητήν. ἔστιν οὖν ὁ κόσμος, καὶ τούτοις μὲν τοῖς μερικοῖς ζώοις ὅμοιος. ἐπεὶ καὶ αὐτῷ τῷ δημιουργῷ παραπλήσιός ἐστιν. ὁμοιότατος δὲ τῷ αὐτοζώῳ, καθ' ὅλον ἐστὶ ζῶον. τὸ δέ, πάντων ὁμοιότατον. ἐκεῖνο γὰρ πρῶτος νοητόν ἐστι ζῶον. διχῶς οὖν ὁμοιότατον, ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅμοιον, ἢ ὅτι καὶ τὰ ἄλλα ὅμοια ἐκείνῳ, μάλιστα δὲ τὸ πᾶν, καὶ μάλιστα ἐκείνῳ ὅμοιον. »τὰ γὰρ δὴ νοητὰ ζῶα ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὸν ἔχει καθάπερ ὅδε ὁ κόσμος ἡμᾶς, ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά.« τὸ αὐτοζῶον Πλωτῖνος μὲν διχῶς ὑποτίθεται, ποτὲ μὲν τοῦ νοῦ κρεῖττον, ὡς ἐν ταῖς διαφόροις ἐπισκέψεσι. ποτὲ δὲ καταδεέστερον, ὡς ἐν τῷ περὶ ἀριθμῶν, ὁπόταν λέγῃ πρῶτον εἶναι τὸ ὄν, εἶτα νοῦν, εἶτα τὸ αὐτοζῶον. Θεόδωρος δέ, ἕκαστον τῶν δημιουργῶν τριττὴν ἔχειν τὴν ὕπαρξιν λέγων, τὸ ἐν ἑκάστῳ τρίτον, αὐτοζῶον ἀξιοῖ προσαγορεύειν. ληπτέον δὴ παρ' ἀμφοῖν τὸ ἀληθές. παρὰ μὲν τοῦ θαυμαστοῦ Θεοδώρου, τὸ τρίτην αὐτὸ τάξιν ἔχειν ἐν τοῖς νοητοῖς, παρὰ δὲ τοῦ θειοτάτου Πλωτίνου, τό, τινὸς μὲν νοῦ καταδεέστερον εἶναι, τινὸς δὲ ἐπέκεινα. καὶ ῥητέον ὅτι πρὸς τῷ πέρατι τῶν νοητῶν ἐκφανέν, ἀπὸ τῆς νοητῆς ζωῆς πάντα τὸν ἀριθμὸν ἀπογεννᾷ, τῶν νοερῶν τε καὶ ὑπερκοσμίων, καὶ ἐγκοσμίων ζώων, ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων. καὶ πάντων ἐστὶ περιληπτικὸν ἐξῃρημένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰς αἰτίας ἑνοειδῶς προειληφός. τοιαῦτα γὰρ περὶ αὐτοῦ καὶ Ὀρφεὺς ἐνδείκνυται, περὶ τοῦ φάνητος θεολογῶν. πρῶτος γοῦν ὁ θεὸς παρ' αὐτῷ ζώων κεφαλὰς φέρει

† πολλάς, † καὶ ἴας ταυρίας ὀφίας, χαροποῦ τε λέοντος. καὶ πρόεισιν ἀπὸ τοῦ πρωτογενοῦς ὠοῦ, ἐν ᾧ σπερματικῶς τὸ ζῶόν ἐστιν, ὃ καὶ ὁ Πλάτων συνιδὼν αὐτοζῶον προσηγόρευσε τὸν μέγιστον τοῦτον θεόν. τί γὰρ διαφέρει, ἢ τὴν κρύφιον αἰτίαν, ὠὸν καλεῖν, ἢ τὸ ἐκφανὲν ἀπ' ἐκείνης ζῶον. τί γὰρ ἂν ἐξ ὠοῦ γένοιτο τῶν πάντων, πλὴν ζώου. ἦν δὲ τὸ ὠὸν ἐκεῖνο, τοῦ τε αἰθέρος ἔγγονον, καὶ τοῦ χάους, ὧν ὁ μέν, κατὰ τὸ πέρας ἵδρυται τῶν νοητῶν, τὸ δέ, κατὰ τὸ ἄπειρον. ὁ μὲν γάρ ἐστι ῥίζωμα τῶν πάντων, τὸ δέ, οὐδὲ πέρας ὑπῆν. εἰ οὖν τὸ πρῶτον ἐκ πέρατος καὶ ἀπείρου, τὸ πρώτως ἐστὶν ὄν, εἴη ἂν ταὐτόν, τό, τε Πλάτωνος ὄν, καὶ τὸ Ὀρφικὸν ὠόν. εἰ δὲ ἐκ τούτου ὁ φάνης κατὰ τὸ αὐτοζῶον τεταγμένος, δεῖ ζητεῖν κατὰ τὸν αἰῶνα παρὰ τῷ Ὀρφεῖ, μέσον ὄντα τοῦ αὐτοζώου, πρανέστερα ποιητέον καὶ λεκτέον τὸ αὐτοζῶον, οὐκ ἄλλο τί ἐστιν, ἢ ὁ παρὰ τῷ θεολόγῳ φάνης. εἰ γὰρ πρῶτος ἀπὸ τοῦ ὠοῦ πρόεισιν ὅπερ ἐκεῖνος δηλοῖ τὸν πρώτιστον νοητὸν νοῦν, τὸ δὲ ἐξ ὠοῦ προϊόν, πρῶτον καὶ μόνον, οὐκ ἄλλο ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης, ἢ ζῶον, δῆλον ὅτι καὶ ὁ μέγιστος φάνης, οὐκ ἄλλο τί ἐστιν, ἢ τὸ πρώτιστον ζῶον. καὶ ὡς ἂν φαίη Πλάτων, τὸ αὐτοζῶον. τοῦτο μὲν οὖν δέδεικται. τὰ δὲ ἑπόμενα τούτῳ θεωρήσωμεν. οὗτος δὴ οὖν ἀπὸ τῶν κρυφίων θεῶν ἐκφήνας ἑαυτόν, ἐν ἑαυτῷ τὰς δευτέρων τάξεων αἰτίας προείληφε, ποιητικῶν, συνοχικῶν, τελεσιουργῶν, ἀτρέπτων. καὶ κατὰ μίαν αἰτίαν πάντα τὰ νοητὰ ζῶα περιείληφεν. ἑαυτὸν μὲν ἀνεγείρων εἰς τὰς ὁλικωτάτας τῶν πάντων ἰδέας. διὸ καὶ πρῶτος θεῶν καὶ εἶδος ἔχειν λέλεκται. παράγων δὲ πάντα καὶ ἐκφαίνων τὰ νοητὰ καὶ ἡνωμένων αἴτια τοῖς νοεροῖς θεοῖς. διὸ καὶ ὁ δημιουργὸς ἀπ' αὐτῶν πληρούμενος, τὸν δὲ τὸν ἐμφανῆ κόσμον ὑφίστησι, καὶ ἐν αὐτῷ περιλαμβάνει πάντα τὰ αἰσθητὰ ζῶα, τά τε θειότερα καὶ τὰ θνητά, ἃ δὴ καὶ κυρίως, θρέμματά ἐστιν, ὡς ἀπὸ θρεπτικῆς μετέχοντα πάντως ψυχῆς. εἰ δὲ καὶ πάντα θρέμματα καλοῖτο ὡς ἔγγονα φύσεως σώματα, καὶ ὡς ἀεὶ ζῶντα καὶ συνεχόμενα ὑπ' αὐτῆς, κἂν ἀΐδια ᾖ, ἀλλ' οὐχ ὡς ἔξωθεν ἐπεισάκτου δεόμενα τροφῆς, ὀρθῶς ἂν ἔχοι. εἰ μὴ καὶ ἄρα καὶ θρέμματα πάντα δεῖ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ λέγειν, ὡς τρεφόμενα πάντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν ὁρατῶν, διὰ τῆς τοῦ φωτὸς μεταδόσεως. ὃ καὶ ἐν πολιτείᾳ Σωκράτης τροφῆς αἴτιον εἶπε καὶ γενέσεως πᾶσιν ὅσα φωτίζει. τρέφεται γὰρ ἕκαστα τελειούμενα διὰ τοῦ φωτός. ἐπεὶ καὶ ἔξωθεν ἐστὶ τρέφεσθαι, καὶ οὐ μόνον ἔνδοθεν ὡς ἐν πολιτικῷ μεμαθήκαμεν. πάντα οὖν τὰ ἐν τῷ κόσμῳ συνείληφεν ὁ δημιουργός, ἵνα δὴ κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς πρὸς ἐκεῖνο πᾶν ᾖ καὶ τοῦτο τὸ αἰσθητὸν καὶ τέλειον, ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν. ἔστι μὲν οὖν καὶ οὗτος ὁ κόσμος, ζῶον ποικίλον κατ' ἄλλο ἑαυτοῦ φωνὴν ἄλλην ἀφιείς, καὶ ἐκ πάντων τῶν μορίων μίαν. ἔστι γὰρ καὶ εἷς, πολὺ δὲ πρότερον ὁ νοητὸς κόσμος, καὶ ἐν ζῶόν ἐστι καὶ πλῆθος, ἐν τῷ ἑνὶ τὸ πλῆθος συνῃρηκώς, ὥσπερ αὖ οὗτος ἐν τῷ πλήθει διακρίνει τὸ ἕν. καὶ ὁ μέν, ὅλον ἐστὶν ἐκ τῶν μερῶν, ὁ δέ, ὅλον πρὸ τῶν μερῶν, ἐξῃρημένως τὰ νοητὰ ζῶα περιέχων, καὶ κατ' αἰτίαν καὶ μονοειδῶς. ἐπ' αὐτοῦ γὰρ αἱ πηγαὶ τῶν θείων, καὶ τὰ ὁλικώτατα πάντα γένη προελήλυθε. διὸ καὶ ὁλικώτατον ζῶον ὁ θεολόγος ἀνέπλαττε, κριοῦ καὶ ταύρου καὶ λέοντος καὶ δράκοντος αὐτῷ περιτιθεὶς κεφαλάς. καὶ ἐν αὐτῷ πρώτῳ τὸ θῆλυ, καὶ τὸ ἄρρεν, ὡς ζώῳ πρώτῳ, Θῆλυς καὶ

† γενέτωρ κρατερὸς θεὸς ἦρικε † πρῶς, φησὶν ὁ θεολόγος. αὐτῷ δὲ καὶ αἱ πτέρυγες πρῶτον. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν; εἰ γὰρ ἐκ τοῦ πρωτογενοῦς ὠοῦ τὴν πρόοδον ἔχει, δηλοῖ καὶ ὅδε ὁ μῦθος, ὅτι τὸ πρώτιστον ζῶόν ἐστιν, εἴπερ τὴν ἀναλογίαν προσήκει φυλάττειν. ὡς γὰρ τὸ ὠὸν τὴν σπερματικὴν αἰτίαν τοῦ ζώου προείληφεν, οὕτως ὁ κρύφιος διάκοσμος, ἑνοειδῶς περιέχει πᾶν τὸ νοητόν. καὶ ὡς τὸ ζῶον ἤδη διῃρημένως ἔχει ὅσα ἦν ἐν τῷ ὠῷ σπερματικῶς, οὕτω δὴ καὶ ὁ θεός, ὅδε, προάγει τὸ ἄρρητον καὶ ἄληπτον τῶν πρώτων αἰτίων

αἰτίων εἰς τὸ ἐμφανές. περὶ μὲν τούτων, ἀρκέσει καὶ ταῦτα πρὸς τὸ παρόν. εἰ δὲ ὡς τῶν ὁρατῶν πάντων ὁ κόσμος οὗτός ἐστι περιεκτικός, οὕτω τῶν νοητῶν ἐκεῖνο, ἄλλος δὲ ὁ τρόπος τῆς περιοχῆς ὥσπερ εἴπομεν καθ' ἑκάτερον, ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτὸ τὸ ὁρατὸν τούτοις, κατ' ἀναλογίαν ὑπάρχει τὴν πρὸς ἐκεῖνα. καὶ γὰρ ἐκείνοις ἄνωθεν ὁ φάνης ἐπιλάμπων τὸ νοητὸν φῶς, πάντας ὁρατοὺς ποιεῖ, καὶ δείκνυσιν ἐξ ἀφανῶν τὰ πάντα γιγνόμενα, καὶ τοῖς σώμασιν ὁ κόσμος διὰ τὰ τῶν ἀστέρων φῶτα, περιέχεται τὸ ὁρατοῖς εἶναι. ἔτι τοίνυν καὶ ἐκεῖνο θαυμάσειεν ἄν τις, τῆς τοῦ Πλάτωνος διδασκαλίας, ὅπως τὴν ἕνωσιν ἀσάλευτον τῶν νοητῶν φυλάττων, ὅμως καὶ τὴν ἀμιγῆ καθαρότητα δίδωσιν αὐτοῖς. εἰ γὰρ οὕτως ἥνωτο πάντα ἀλλήλοις ὡς σύγχυσιν εἶναι, καὶ μὴ διαμένειν ἄχραντον τὴν ἰδιότητα τῶν ἑκάστων, οὐκ ἦν ἐρωτᾶν, πρὸς ποῖον παράδειγμα γέγονε τὸ πᾶν. οὐ γάρ ἐστι τὸ ποῖον ἐν τοῖς συγκεχυμένοις. καὶ εἰ τοῦτον ἀπ' ἀλλήλων διῄρητο τὸν τρόπον, ὡς μηδεμίαν εἶναι κοινωνίαν ἐν αὐτοῖς, οὐκ ἂν ἦν τὰ μὲν περιέχοντα, τὰ δὲ περιεχόμενα τῶν νοητῶν. τὸ γὰρ περιέχειν καὶ περιέχεσθαι, τεκμήριόν ἐστι καὶ κοινωνίας δυναμένων, καὶ τῆς εἰς ἓν συννεύσεως τῶν δευτέρων ἁπάντων συμπνοίας. ἓν μὲν, καὶ τὸ τὴν μὲν ἕνωσιν αὐτῶν ὑπάρχειν ἀπὸ τῆς οὐσίας, τὴν δὲ διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἔξω προϊουσῶν ἐνεργειῶν διαφαίνεσθαι, καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ἴδιον ἐστὶ τῶν ἀσωμάτων καὶ ἀΰλων. αὐτὰ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὰ θεωρούμενα ἐν ἀλλήλοις εὕρηνται πάντα, διὰ τὸ οἷον ὁμόχροιαν αὐτῶν, καὶ μάλιστα εἰ τὰς ἑνάδας αὐτῶν ἐθέλοι νοεῖν. ἐκ δὲ τῶν δευτέρων καὶ τῶν μετεχόντων τὴν ἀσύγχυτον αὐτῶν συλλογιζόμεθα φύσιν. πόθεν γὰρ ἡ τούτων διάκρισις, ἢ παρὰ τῶν τοιούτων ἀμιγῆ καθαρότητα. τὰ γὰρ συγκεχυμένα μετ' ἀλλήλων, τοιούτων ἄλλων ἐστὶν ὑποστατικά.

Τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ, καὶ κατὰ πάντα τελέῳ, μάλιστα αὐτὸν ὁ θεὸς ὁμοιῶσαι βουληθεὶς, ζῷον ἓν ὁρατὸν πάντα ὅσα αὐτοῦ κατὰ φύσιν συγγενῆ ζῷα ἐντὸς ἔχον ἑαυτοῦ συνέστησεν. «
«

Ὁ μὲν Ἀττικὸς ἐν τούτοις ἠπόρησεν. εἰ καὶ ὁ δημιουργὸς ὑπὸ τοῦ νοητοῦ ζῴου περιέχεται. δοκεῖ γὰρ εἰ μὲν περιέχοιτο, μὴ εἶναι τέλειος. τὰ γὰρ μερικὰ ζῷά φησιν ἀτελῆ, καὶ διὰ τοῦτο τὰ παραπλήσια αὐτοῖς οὐ καλά. εἰ δὲ μὴ περιέχοιτο, οὐ πάντων τῶν νοητῶν εἶναι τὸ αὐτοζῷον περιληπτικώτερον. καὶ ἀπορήσας, ἔθετο ῥαδίως ὑπὲρ τὸ αὐτοζῷον εἶναι τὸν δημιουργόν. τούτῳ δὲ ἀπ' ἐναντίας ὁ Πορφύριος, ὑφειμένην τοῦ δημιουργοῦ δίδωσι τάξιν παρὰ τὸν νοητόν. ψυχὴν γὰρ ὑπερουράνιον θέμενος τοῦ κόσμου ποιητικὴν, ἐν τῷ νῷ τὸ παράδειγμα τίθεται τῶν γιγνομένων. μέσος δὲ ἀμφοῖν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος συνάπτων καὶ ἑνίζων τοῦ δημιουργοῦ τὸ παράδειγμα διὰ τὴν ἕνωσιν τῆς τοῦ νοῦ πρὸς τὸ νοητόν. Ἀμέλιος δὲ τοῦ μὲν τὸν δημιουργὸν, εἰς ταὐτὸν ἄγει τὸν νοητὸν, τοῖς δὲ οὕτω μετ' ἐκεῖνον τεταγμένοις τὸν κατὰ τὸ ὂν ἀφωρισμένον. ὁ δὲ ἡμέτερος λόγος, εἶναι μέν φησι τὸ αὐτοζῷον, καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ, καὶ μετὰ τὸν δημιουργόν. πρόεισι γὰρ διὰ πᾶσαν τάξιν νοερὰν ὁλικήν τε καὶ μερικήν. αὐτόν τε τὸν δημιουργὸν, εἰς ἑαυτόν τε ὁρᾶν, καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ. πρὸς γὰρ τὰ μετ' αὐτὸν, αὐτῷ θέμις οὐκ ἦν ἀποβλέπειν, καὶ ὁρῶντα πρὸς ἐκεῖνα, πάντα παράγειν, καὶ τὸ πᾶν, ὡς πᾶν εἰκόνα ποιεῖν τοῦ νοητοῦ παντός. περιέχεσθαί γε μὴν ὑπὸ τοῦ νοητοῦ κατὰ τὴν αἰτίαν τὴν ἐκεῖ τῶν νοερῶν θεῶν. οὐχ ὡς μόριον αὐτοῦ καὶ εἶδος ἕν, ἀλλ' ὡς δευτέραν τάξιν ἐν τῇ πρὸ αὐτῆς. ἄλλως γὰρ καὶ ὁ θεῖος νοῦς λέγεται περιεκτικὸς τῶν εἰδῶν, ἄλλως τῶν μερικῶν νόων. τούτων μὲν γὰρ ἕκαστος πάντα ἐστὶν αὐτοτελῶς, ἐκείνων δὲ ἕκαστον ἥνωται μὲν τοῖς ἄλλοις εἴδεσιν, πάντα δὲ οὐκ ἔστιν. αὐτὸ γὰρ ἕκαστόν ἐστι τὴν οἰκείαν ἰδιότητα σῷζον, ἀμιγῆ καὶ ἀσύγχυτον. κατὰ δὴ τὸν αὐτὸν λόγον, ἄλλως ἐν τῷ νοητῷ νῷ, περιέχεται τὰ νοητὰ, τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, ἄλλως αἱ νοεραὶ τάξεις ἀπ' αὐτοῦ προελθοῦσαι. καὶ γὰρ τούτων ἑκάστην αὐτοτελῆ οὖσαν, φαίης ἂν ἐν τῷ παντελεῖ περιέχεσθαι ζῴῳ. πάντ' οὖν ἐστι καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ, ὥσπερ ἐν τῷ παραδείγματι, καὶ πρὸς ἐκεῖνο ποιῶν τὸν κόσμον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ποιεῖ. παντότης δὲ, ἄλλη μὲν ἡ νοητὴ, ἄλλη δὲ ἡ νοερά. καὶ γὰρ ἡ τετρὰς, πάντα ἔχει ἐν αὐτῇ, καὶ ἡ δεκάς. ἀλλ' ἡ μὲν ἡνωμένως, ἡ δὲ διῃρημένως. καὶ ἡ δεκὰς εἰ πάντα ἔχει, ὅσα περ ἡ τετρὰς, ἀλλὰ τῷ διῃρημένως ἔχειν, ἀτελεστέρα τῆς τετράδος ἐστί. τὸ γὰρ ἐγγυτέρω τῆς μονάδος τελειότερον, καὶ ὅσῳ τὸ ποσὸν ἐλαττοῖ, τοσούτῳ μείζων ἡ δύναμις. ὥστε καὶ ὁ δημιουργὸς πάντα ἔχων, ὅσα τὸ νοητὸν ζῷον, ὅμως ὑφειμένην ἔχει τὴν παντότητα τῆς νοητῆς. συνελόντες οὖν εἴπωμεν, ὅτι τῆς περιοχῆς οὔσης διττῆς, τῆς μὲν, ὡς ἐν ὁλότητι τῶν μερῶν, τῆς δὲ, ὡς ἐν αἰτίᾳ τῶν αἰτιατῶν, νῦν ὁ Πλάτων τὴν ἑτέραν παρείληφεν ἐν ὅλῳ τῷ αὐτοζῴῳ. περιέχεσθαι λέγων ὡς μέρη γένη τε καὶ εἴδη τῶν ζῴων. ἃ δὴ πάντα πρὸς τὸ ὅλον ἀτελῆ προσείρηκεν. ὁ δὲ δημιουργὸς, προῆλθε μὲν ὡς ἀπ' αἰτίας ἐκεῖθεν. ἔχει δὲ πάντα καὶ αὐτὸς νοερῶς. περιέχεται οὖν ὁ δημιουργὸς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ ζῴου, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον, καὶ οὐχ οὕτω περιέχεται ὡς μέρος, ὥστε καὶ ἀτελής. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Τίμαιος οὕτω πως λέγει. τὰ γὰρ νοητὰ ζῷα πάντα, ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὸν ἔχει. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ταῦτα τὰ ὡς μέρη περιεχόμενα ἐν ἑαυτῷ ἐστιν, ἀνεκφοίτητα μένοντα τῆς οἰκείας ὁλότητος, καὶ συμπληροῦντα ἐκείνην, ὡς ὅλην οὖσαν, οὐ τὸ πρὸ τῶν μερῶν, ἀλλὰ τὸ ἐκ τῶν μερῶν. ταῦτα μὲν, πρὸς τὴν ἀπορίαν. ἐκεῖνό γε μὴν ἐπὶ τούτοις καθορᾶν ἄξιον, ὅπως ὁ Πλάτων θαυμαστῶς, ποτὲ μὲν ἡμῖν γνωρίμως ἀπὸ τῶν εἰκόνων ἐπὶ τὰ παραδείγματα μέτεισιν, ποτὲ δὲ ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων ἐπὶ τὰς εἰκόνας. ἅμα μὲν τὴν συνέχειαν τῶν πραγμάτων, ἅμα δὲ τὰς προόδους αὐτῶν, καὶ τὰς ἐπιστροφὰς ἐνδεικνύμενος. ὅτε μὲν γὰρ ἔλεγεν, ὅτι καθάπερ ὁ κόσμος ἡμᾶς περιείληφεν, οὕτω

τὰ νοητὰ ζῷα περιλαβὸν ἔχει τὸ αὐτοζῷον, ἐκ τούτων δὲ τὰ αἴτια αὐτῶν αὐτὸ περιέχειν. ὅτι δὲ, [illegible]
καλλίστῳ τῶν νοουμένων ὁμοιῶσαι βουληθεὶς τὸν κόσμον ὁ θεὸς, πάντων αὐτὸν ἀπειργάσατο περιεκτι-
κὸν ἐκ τῶν αἰτίων ἐπὶ τὰ ἐξ αὐτῶν μεταβαίνειν ἐθέλει τὴν πρόοδον τῶν ὄντων μιμούμενος. προσά-
γεται δὲ, πρὸς τὴν τοιαύτην μετάβασιν, διὰ τῆς ἀναλογίας. ὃν γὰρ ἔχει λόγον τὰ ἀποτελέσματα πρὸς
ἄλληλα, τοῦτον καὶ τὰ παραδείγματα αὐτῶν, τό τε ὁλικώτερον καὶ μερικώτερον ἐν ἀμφοτέροις κατὰ τὸν αὐ-
τὸν λόγον ὑφέστηκεν. ἀλλὰ διατί τῶν νοουμένων κάλλιστον εἶπε τὸ αὐτοζῷον, καίτοι πέρας ὂν τῶν νοη-
τῶν; ἢ καὶ εἰ πρὸ αὐτοῦ νοηταὶ τάξεις εἰσὶν, ἀλλ' ἐκείνων ὑφεῖται τὸ κάλλιστον. οὐ γὰρ μετέχουσι τοῦ κάλ-
λους, ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἐστὶν ἡ καλλοποιὸς αἰτία, καὶ τὸ πρώτιστον κάλλος καὶ ἡ καλλονή. διὸ καὶ παρ' Ὀρφεῖ κατὰ
ταύτην τὴν τάξιν νοερῶς ἐκφαίνεται, καὶ ὡς τοῦ κάλλους ἤδη προόντος ἐν τοῖς νοητοῖς τοῖς πρώτοις, ἀνυ-
μνεῖται καὶ συνεχῶς, ὁ Φάνης, πολὺ κάλλος αἰθέρος υἱός, ὀνομάζεται, καὶ ἁβρὸς Ἔρως. ὅτι δὲ τοῦ κρυφίου καὶ
ἀρρήτου καλλονῆς, πρῶτος οὗτος ὁ θεὸς πεπλήρωται. διὸ καὶ κάλλιστος ὀνομάζεται, τῶν μετεχόντων τὸ
πρώτιστον ὄν, καὶ εἰ πάντα τὰ νοητὰ ἥνωται ἀλλήλοις. οὐ γὰρ δεῖ διαιρεῖν αὐτὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπ' ἀλ-
λήλων ὡς τὰς νοερὰς τάξεις, ἀλλὰ μέχρι αὐτῶν καὶ ἀδιαίρετον τὴν γνῶσιν θεωρεῖν. λέγεται μὲν οὖν καὶ ταῦ-
τα καλῶς. τὸ δὲ συνεκτικώτατόν ἐστιν, ὅτι τὸ αὐτοζῷον κάλλιστον εἶπεν εἶναι τῶν νοουμένων, οὐχὶ πάν-
των ἁπλῶς, ἀλλὰ ζῴων. πρὸς γὰρ τὰ μερικώτερα ζῷα τὸ παντελὲς παραβάλλων, εἶπεν αὐτὸ κάλλιστον
ἁπάντων τῶν νοητῶν ζῴων, ὡς τὸ εἴ τι κρεῖττόν ἐστι τῆς ζῴου φύσεως, οὐδὲν πρὸς τὸν παρόντα λόγον. εἶναι
δέ τι τοιοῦτον ἀναγκαῖον, διότι τὸ ὂν ἁπλούστερον καὶ τῆς ζῴου φύσεως, καὶ τὸ αὐτοκαλὸν, ὅθεν ἐστὶ καὶ ἐν
μὴ ζῴοις. καὶ μὴν καὶ τὴν ὁμοίωσιν πάνυ φασὶν οἰκείως αὐτὸν παραλαβεῖν. πολλαχοῦ μὲν γὰρ αὐτὸς ὁ
Πλάτων ἀμφιβάλλει τίς ὁ τρόπος τῆς μεθέξεως, ὥστε παρόντων ἐκείνων, τούτοις ὥστε ἄλλως κοινωνού-
των, οὐκ ἀμφιβάλλων τοῦτόν γε, τὸ ὁμοίωσιν εἶναι τὴν ποιοῦσαν εἰκόνα τοῦ νοητοῦ τὸν ὁρατὸν κόσμον. οἱ δὲ,
διαιροῦντες φασὶν, ὅτι τῶν μὲν φυσικῶν εἰδῶν, μετέχει τὸ αἰσθητὸν ὡς τυπούμενον, τῶν δὲ ψυχικῶν,
ἐμφάσεις ὑποδέχεται, τῶν δὲ νοητῶν ὁμοιώσεις, ὥστε ἐπεὶ περὶ τῶν νοητῶν παραδειγμάτων ὁ λόγος,
εἰκότως τὴν ὁμοίωσιν ὥς φασι παρέλαβεν ὁ Πλάτων. ὅτι ζῷον μὲν ἐστὶν ὁ κόσμος, ὡς εἰκὼν τούτου τοῦ νοη-
τοῦ ζῴου, καὶ τῆς παντότητος τῆς νοητῆς, ὁρατὸν δὲ, ὡς ὁμοιούμενον τῷ ἀφανεῖ τοῦ παραδείγματος. ὁ γὰρ
» ἐστὶν ἐκεῖ χάος, τοῦτό ἐστι τὸ ἐνταῦθα ὁρατόν. Θαύμαζον καθορῶντες ἐν αἰθέρι φέγγος ἄελπτον· τοῖον ἀ-
» πέστιλβε χρόος ἀθανάτοιο Φάνητος. Πάντα δὲ τὰ συγγενῆ περιέχον, ὅτι τῶν αἰσθητῶν περιληπτικὸν
ἁπάντων. τό γε μὴν κατὰ φύσιν, ἀλλ' οὐ κόσμῳ τὰ νοητὰ παραδείγματά ἐστι τῶν κατὰ φύσιν, ἀλλ' οὐ τῶν
παρὰ φύσιν, ὥς τινες εἰώθασι λέγειν τῶν Πλατωνικῶν. ὅλως γὰρ τὰ ἐγκόσμια διαιροῦντες εἴς τε τὰ κατὰ
φύσιν, καὶ εἰς τὰ παρὰ φύσιν, καὶ εἰς τὰ καθόλου καὶ τὰ μερικὰ, καὶ εἰς τὰς οὐσίας καὶ τὰ συμβεβηκότα,
τῶν μὲν κρειττόνων ἀεὶ τὰς εἰδητικὰς αἰτίας ἀπολείψομεν, τῶν δὲ χειρόνων οὐδαμῶς. τὸ γὰρ ἐκεῖθεν γι-
νόμενον, διὰ φύσεως πρόεισιν. εἰ δὲ τοῦτο κατὰ φύσιν ἐστὶ καὶ τὸ παρὰ φύσιν, καὶ τὸ ἐκεῖθεν γινόμενον, ὅ-
λον τι καὶ ἀΐδιόν ἐστιν. εἰ γὰρ μὴ δυοῖν θάτερον, ἢ τὰ ἐνδεχόμενα οὐκ ἔσται, ἢ τῶν εἰδῶν τὰ μὲν ἀναγ-
καίως ποιήσει, τὰ δὲ ἐνδέχεται καὶ ποιῆσαι, καὶ μὴ ποιῆσαι. καὶ τρίτον, πᾶν τὸ ἐκεῖθεν προϊὸν, οὐσία ἐστίν.
ἐπεὶ γὰρ αὐτὸ τὸ εἶναι ποιεῖ, οὐσιῶν ἐστι παρακτικὸν ἕκαστον, γελοῖον γὰρ τὴν μὲν μερικὴν φύσιν, οὐσιοποιὸν
λέγειν, τὸ δὲ νοητὸν εἶδος συμβεβηκότος ἑνὸς ὑποστατικόν. ταῦτα μὲν οὖν διὰ πλειόνων, ἐν ἑτέροις ἐξη-
τάσαμεν. συγγενῆ δὲ τοῦ κόσμου τὰ ἐν αὐτῷ, διότι πάντα κατὰ τὰς νοητὰς αἰτίας ὑφέστηκε. δοκεῖ δὲ
καὶ ὁρισμὸν ἐνταῦθα συνεστάσθαι τοῦ κόσμου, ζῷον ἓν ὁρατὸν, πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ζῷα περιειληφός. ζῷον
γὰρ καὶ τὸ νοητὸν ἕν, ἀλλ' οὐχ ὁρατόν. ζῷον δὲ ἓν ὁρατὸν καὶ ὁ ἥλιος, καὶ τῶν μοναδικῶν ἕκαστον, ἀλλ' οὐ πάν-
τα τὰ ἄλλα περιλαβόν. ὥστε δῆλον ὡς ὁ τοῦ παντὸς ἀποδέδοται λόγος. ἀλλ' ἐπὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος
» λέξιν τὸν λόγον προάγωμεν. Πότερον οὖν ἕνα οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ πολλοὺς καὶ ἀπείρους λέγειν ἦν
» ὀρθότερον. Ἔχει μὲν καὶ λογογραφικὴν ἀκολουθίαν τοῦτο τὸ πρόβλημα μετὰ τὰ νῦν εἰρημένα. διότι γὰρ
ὡρίσατο τὸν κόσμον ζῷον ἓν ὁρατὸν πάντα ὅσα αὐτοῦ ζῷα συγγενῆ κατὰ φύσιν ἐντὸς περιέχον, ἔδει τοῦτο
αὐτὸ φροντίδος ἀξιῶσαι καὶ ὑπομνήσεως, εἰ ἔστιν ἕν τι ὁ κόσμος ἢ οὔ. καὶ γὰρ τῶν φυσικῶν, οἱ μὲν αὐτὸν
ἕνα ποιοῦσιν, οἱ δὲ πολλοὺς, οἱ δὲ οὐ πολλοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπείρους. ἔχει δὲ καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν τῶν πρα-
γμάτων συνέχειαν τὸ σκέμμα τοῦτο πρὸς τοὺς εἰρημένους λόγους. ἐπεὶ καὶ ὁ κόσμος δέδεικται εἰκὼν τοῦ αὐ-
τοζῴου, ζῷον ἔμψυχον ἔννουν, ἔδει κορυφὴν ἐπιθεῖναι τῷ περὶ αὐτοῦ λόγῳ, δείξαντας ὅτι καὶ εἷς ἐστιν.
οὕτω γὰρ ἂν δειχθείη καὶ θεὸς, μετέχων τῆς ὑπὲρ νοῦν ἑνάδος. οὔτε γὰρ εἰκόνα μόνον αὐτὸν εἰπεῖν ἦν δυ-
νατὸν, ὅτι καὶ αἱ ἄλλαι εἰκόνες εἰσὶν, αἱ μὲν, ἐκ φύσεως, αἱ δὲ, ἐκ τέχνης ἀπειργασμέναι. οὔτε ζῷον ὅτι
καὶ μερικῶν ἐστι ζῴων πλῆθος. οὔτε ἔμψυχον. καὶ γὰρ ἄνθρωπος εἰκών ἐστι καὶ ζῷον ἔμψυχον. οὔτε ἔννουν.
ζῷον γὰρ ἔμψυχον ἔννουν, καὶ δαίμων ἐστὶ καὶ ὁ ἄγγελος. ἀλλ' ὃ μάλιστα καὶ πρώτως προσήκει τοῖς θείοις
τοῦτο, πρότερον μὲν ἄρρητον εἴασε διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. νῦν δὲ προστίθησι τὸ ἓν, καὶ τὴν μόνωσιν. πᾶν
γὰρ ὅπερ ἂν ᾖ μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ, θεῖόν ἐστιν ὡς εἰκόνα θέμις εἰπεῖν τοῦ ἑνός. θεῖον δὲ λέγω καὶ ὅσον
ἀγγελικὸν, καὶ ὅσον δαιμόνιον, καὶ ὁπόσον ἐν ψυχαῖς μερικαῖς. καὶ γὰρ τούτων ἕκαστον θεῖον, καθόσον
εἰς τὸν οἰκεῖον ἀνῆπται θεὸν, καὶ τούτων ἕκαστον μοναδικόν. ὅσα δὲ μὴ μοναδικὰ γένεσιν ἔχει καὶ φθορὰν,

καὶ εἰς τὴν θνητὴν ἐπιοῦσαν φύσιν, τῇ αὐτόθεν πρὸς τὸ θεῖον ἄπαιρ. συνήρτηται ἄρα τὸ πρόβλημα τοῦτο τοῖς προειρημένοις. ἐπειδὴ γὰρ τὸ παράδειγμα τοῦ παντός, ἔστι μὲν θεός, ἔστι δὲ καὶ νοητόν, ἔστι δὲ καὶ ζωῆς χορηγόν, ἔστι δὲ καὶ νοῦς, κατὰ μὲν τὸ ἐν αὐτῷ θεῖον, ἕνα ποιεῖ τὸν κόσμον, κατὰ δὲ τὸ ἓν καὶ τὸ νοητόν, αἰσθητόν, κατὰ δὲ τὸ ἓν καὶ τὸ νοητὸν καὶ τὴν ζωήν, ἔμψυχον καὶ ζῷον, κατὰ δὲ ταῦτα πάντα καὶ τὸν νοῦν, ἔννουν. καὶ γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων, ἡ ἕνωσις παραγίνεται καὶ ἅμα τοῖς ἄλλοις, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἐνεργεῖ τὸ ζῷον. καὶ μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ μετὰ τοῦ νοῦ, καὶ πρὸ τοῦ νοῦ γεννᾷ, καὶ πρόεισιν ἡ τῆς ζωῆς δόσις. λάβοις δ' ἂν ἔκ τε τῶν νυνὶ δεικνυμένων, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἀποδεδειγμένων, ὅτι ἅμα καὶ ἑνιαῖόν ἐστι τὸ παράδειγμα τοῦ παντός, καὶ τὸ ὅλον πλῆθος τῶν νοητῶν. καὶ οὔτε ἡ ἁπλότης αὐτοῦ ἀπλήθυντος, οὔτε τὸ πλῆθος διῃρημένον, ἀλλ' ὁμοῦ συμφυὲς ἔχει τῷ ἑνὶ τὸ παντοδαπόν. καὶ γὰρ παντελεῖ τὸ μοναδικόν, καὶ τῷ πολυειδεῖ τὸ μονοειδές. διότι μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ πρόεισιν, ἑνίζεται. διότι δὲ καὶ τῶν νοητῶν ἰδεῶν ἐν ἑαυτῷ προεστήσατο διάκοσμον, παντελές ἐστι, καὶ ὡς μὴ ἄπειρον, τὸ πλῆθος ἐκφαίνει τῶν νοητῶν. ὡς δὲ τῷ πέρατι συνεχόμενον, μονογενές ἐστι, καὶ ὡς μὲν ἐκ τοῦ ἑνὸς ὄντος προελθόν, βούλεται μονάδος ἔχειν καὶ αὐτὸ λόγον. ὡς δὲ τρίτον ἀπ' ἐκείνου, πάντας τοὺς νοητοὺς προάγει θεοὺς ἐν ἑαυτῷ, καὶ διὰ τοῦτο δέδεικται παντελές. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πλέον, καὶ προϊόντες ἀναπτύξομεν. περὶ δὲ τῆς λέξεως, ἀμφισβητοῦσιν οἱ ἐξηγηταί. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ δύο εἶναι τὰ διαιρούμενα νῦν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος. τό τε ἕν, καὶ τὸ πλῆθος πᾶν. καὶ μαρτυρεῖν αὐτοῖς φαίνεται καὶ τὸ πότερον ἐπὶ δύο πραγμάτων τεταγμένον ὑπὸ τῶν παλαιῶν. τοῖς δέ, τρία εἶναι τὰ διαιρούμενα καταφαίνεται, τὸ ἕν, τὸ πεπερασμένον πλῆθος, καὶ τὸ ἄπειρον. καὶ εἰσὶ ταύτης προστάται τῆς ἐξηγήσεως, Πορφύριός τε καὶ Ἰάμβλιχος, κατά τε τὰ πράγματα λέγοντες εὖ, καὶ κατὰ τὴν τοῦ Πλάτωνος διδασκαλίαν. μικρὸν γὰρ ὕστερον, δύο μὲν ἀναιρεῖ, καταλείπει δὲ ἓν ἐκ τῆς διαιρέσεως. ἐκ δὲ τριῶν γίνεται δυοῖν ἀναίρεσις, ἑνὸς δὲ θέσις, ἀλλ' οὐκ ἐκ δυοῖν μόνοιν. δοκεῖ μὴν αὐτοῖς ἀντιφθέγγεσθαι τὸ πότερον, θεραπευτέον δὴ καὶ τοῦτο λέγοντας, ἢ, τῷ ἄρ' οὖν τὸ πότερον σημαίνειν ταυτόν. πολλάκις γὰρ οὕτως παραλαμβάνεται πρὸς τῶν παλαιῶν, ἢ ἐνδεῖν τῷ λόγῳ τὸ ἢ οὔ. καὶ εἶναι τὸ αὐτοτελές, πότερον ὀρθῶς ἕνα οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ οὔ; καὶ εἰ μὴ τοῦτο, πότερον πολλοὺς ἢ ἀπείρους, διὰ συντομίαν παρεικέναι τὸν Πλάτωνα. τάχα δ' οὖν δὲ τὸ παραλιπεῖν τὸ πολὺ καὶ πεπερασμένον, φαίης ἂν ἀπὸ σκοποῦ γεγονέναι παρ' αὐτοῦ. τὸ γὰρ πόσους, ἢ τόσους λέγειν, ἀποπληρωτικόν ἐστι. καὶ ὥσπερ ἐν οἷς τὸ παράδειγμα μὴ μοναδικόν ἐστιν, ὡς ἑνὸς αἴτιον, ἄπειρα τὰ γιγνόμενα, τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ κόσμους ἀπείρους εἶναι πιθανόν, εἴπερ μὴ εἷς. τὸ γὰρ κοινόν, ἀπαρόμοιον, ἀπείρων ἔσται κόσμων δεικτικόν.

Ἕνα, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται. «

Πάλιν ἑαυτῷ συμφώνως πρὸ τῶν ἀποδείξεων ἀνεφθέγξατο σύμπαν, λύων τὴν ἀπορίαν πρὸ τῆς πίστεως. τὸ γὰρ ἕνα γὰρ γέγονε, καὶ τὸ ἀγαθὸς ἦν, ἀνάλογον προηγόρευται, καὶ ἡ ἐπ' αὐτῷ κατὰ τρόπον ἀπόδειξις. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ἀπορῶν, αὐτὸς ὁ λύων, αὐτὸς ὁ ἀποδεικνύς. διὰ μὲν τῆς ἀπορίας, ἐπιστρέφων εἰς νοῦν, διὰ δὲ τῆς συντόμου λύσεως, κατὰ νοῦν ἐνεργῶν. ἡ γὰρ ἐν ἑνὶ τὸ πᾶν περιλαμβάνουσα φωνή, τῆς νοερᾶς ἐστιν ἐπιβολῆς εἰκών. διὰ δὲ τῆς ἀποδείξεως, εἰς διάνοιαν ἀπὸ νοῦ κατιών. πᾶς γὰρ ὁ ἀποδεικνύς, ἀπὸ νοῦ λαμβάνει τὰς ἀρχάς. νοῦς δέ, ὡς τοὺς ὅρους γινώσκουσαν φύσιν Ἀριστοτέλης, ἁπλαῖς ἐπιβολαῖς τὰ ὄντα γινώσκει. τοιοῦτον μὲν οὖν διὰ παντὸς τὸ τῶν λόγων εἶδος. φέρε δὲ εἰ δοκεῖ πρὸ τῶν αὐτῶν ῥημάτων τὸν συλλογισμὸν ἐκθέμενοι, τὴν περὶ αὐτῶν θεωρήσωμεν ἀλήθειαν. ἔστι δὴ οὖν ὁ σύμπας λόγος, τοιοῦτος. εἰ ὁ κόσμος κατὰ τὸ παράδειγμα γέγονε, καὶ τὸ παράδειγμα ἕν ἐστιν, ἀλλὰ μὴν τὸ ἡγούμενον, τὸ ἄρα ἑπόμενον. ὅτι μὲν οὖν ὁ κόσμος κατὰ τὸ παράδειγμα γέγονεν, εἴρηται πρότερον, καὶ ὑπέμνησται παρά τε αὐτοῦ καὶ ἡμῶν. ὅτι δὲ ἕν ἐστι τὸ παράδειγμα καὶ μοναδικόν, ὑπομνήσει καὶ αὐτὸς προϊών. λείπεται οὖν τῆς προσλήψεως ἀληθοῦς οὔσης, τὸ συνημμένον κατιδεῖν, ὅπως ἀληθές. φησὶν τοίνυν ὅτι τὸν κόσμον εἴπερ μεμίμηται μάλιστα καὶ ἀκριβῶς τὸ παράδειγμα, δεῖ πάντα μιμεῖσθαι, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. εἰ δὲ τὰ μὲν μιμοῖτο, τὰ δὲ μή, τίνος ἔσται παράδειγμα ὅλου. αὐτῷ γὰρ τῷ εἶναι ποιοῦν, ὅλου ἑαυτοῦ ποιεῖ τινὰ εἰκόνα. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, τὸ πρὸς ὅλον αὐτὸ γεγονός, μοναδικόν ἐστιν, ἀΐδιόν ἐστι, ζῷόν ἐστιν. ὡς γὰρ ὁ τὸν Σωκράτην μεμιμημένος ὅλον, τὴν σύμπασαν αὐτοῦ ζωὴν ἀναμάττεται, τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ ὁ τὸ αὐτοζῷον ὑποτυπωσάμενος κόσμος, πάντα τὰ ἐν αὐτῷ μιμήσεται καθ' ὅλον πέφυκεν. αἰσθητῶς πάντα ἔχων, ὅσα ἐκεῖνος νοητῶς. πρὸς δὴ ταύτην τὴν ὑπόμνησιν ἀντιλέγουσί τινες τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος, καὶ τὸ τῶν ἵππων παράγοντες. καὶ γὰρ ὁ αὐτοάνθρωπος πολλῶν αἴτιος, καὶ ὁ αὐτοΐππος, καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων. εἰ δὲ λέγοι τις, ὅτι ταῦτα διότι μέρη ἐστὶν ἄλλων, διὰ τοῦτο μοναδικά, τὸν ἥλιον ἡμῖν καὶ τὴν σελήνην, καὶ πάντα τὰ μόρια μὲν ὄντα τοῦ κόσμου, μοναδικὰ δὲ προσάγοντες, οὐ παύονται. διὸ βαθυτέρων ἅψασθαι δεῖ πρὸς αὐτοὺς ἀπαντήσοντας. ὁ μὲν οὖν φιλόσοφος Πορφύριος πρὸς τούτους διαγωνιζόμενος, ἀεὶ τὰ εἴδη προϊόντα, φησὶν εἰς πλῆθος ὑποφέρεσθαι καὶ διαίρεσιν, καὶ χωρεῖν εἰς ὄγκον, καὶ μερισμὸν παντοῖον. διὸ τὴν νοητὴν οὐσίαν, προϊοῦσαν εἰς τὸν κόσμον ἀπολῆξαι κατὰ τὸ διῃρημένον καὶ παχὺ καὶ ἔνυλον, πλῆθος, ἡνωμένον ἄνω καὶ ἀμερὲς ὂν καὶ μοναδικόν. τῷ μὲν οὖν νοητῷ παντί, οὐκ ἄλλο ἐχορήγει τὴν ὕλην, αὐτὸ γὰρ αὐτὴν ὑφίστη. τοσαύτην οὖν ὑπέστησεν, ὅσην ἠδύνατο καταλαβεῖν. τῷ αὐτοαν-

θρώπου δὲ τὴν ὕλην ἐχορήγει ὥσπερ τὸ πᾶν. διὸ πλείων ἡ ὕλη ἑνός. ὁ μὲν οὖν κόσμος, εἷς ἀφ᾽ ἑνός, καὶ ὅλος ἀφ᾽ ὅλης. ὁ δὲ ἄνθρωπος πολὺς ἀφ᾽ ἑνός, τοῦ κόσμου χορηγοῦντος τὴν ὕλην. διατί οὖν φησι μὴ καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ σελῆναι; καὶ γὰρ τούτοις ἡ ὕλη ἐκ τοῦ παντός. διότι φησί, τοῖς μὲν ἀφθάρτοις ἐν τῷ κόσμῳ κἂν ᾖ μέρη, τὸ μοναδικὸν οἰκεῖον, τοῖς δὲ φθαρτοῖς τὸ πλῆθος. εἰ γὰρ μὴ πολλὰ ἦν τὰ μετέχοντα τοῦ αὐτοῦ λόγου, ἀλλ᾽ ἓν μόνον τὸ φθαρτόν, ἀπώλετο ἂν τὸ εἶδος τούτου φθαρέντος. δεῖν δὲ ἀεὶ πάντων φθαρτῶν εἰδῶν εἶναι πλήρωμα τοῦ κόσμου. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Πορφύριος. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, ταύτην μὲν ἐπιρραπίζει τὴν ἀπόδοσιν, ὡς μηδὲν τῶν ἀποριῶν ἐπιλυσαμένην. ἔστι γὰρ πᾶς ὁ αἰσθητὸς κόσμος, μεριστῶς ἔχων τὰ ἀμέριστα, καὶ διῃρημένως τὰ ἀδιαίρετα, καὶ πεπληθυσμένως τὰ μοναδικά, διατί οὖν τῶν ἐν αὐτῷ, τὰ μέν, ἔτι μοναδικὰ μένει, τὰ δὲ οὔ. τοῦτο γὰρ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἀπορηθέν. αὐτὸς δὲ ἐπάγει τινὰ περὶ ἀπορίας λύσιν, θαυμαστὴν μέν, παραμυθίας δέ τινος δεομένην. λέγει γὰρ οὖν ὅτι, τὰ μὲν τῶν εἰδῶν ταυτότητι χαίρει καὶ στάσει, τὰ δέ, κινήσει καὶ ἑτερότητι. καὶ ὡς τὰ μὲν μοναδικῶν ἐστιν αἴτια καὶ ἀϊδίων. τὰ δέ, κινουμένων τε καὶ πεπληθυσμένων. οὗτος δὲ ὁ λόγος εἴρηται μὲν πάνυ θαυμαστῶς. δεῖται δέ τινος ὑπομνήσεως, ἣν δεῖ ποιεῖσθαι λογιζομένους, ὅτι μετὰ τὸ ἕν, δύο προεληλύθασιν ἀρχαί, καθάπερ εἴρηκεν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης, πέρας καὶ ἄπειρον. καὶ ὥσπερ τῶν ἀριθμῶν, οἱ μέν, μᾶλλον εἰσὶ μοναδικοί, οἱ δέ, δυαδικοί, καίτοι πάντων ἐκ μονάδος ἅμα καὶ δυάδος ὑποστάντων, οὕτω δὴ καὶ τῶν εἰδῶν ἁπάντων ὑφεστώτων κατὰ τὰς δύο ταύτας ἀρχάς, ὅμως τὰ μέν ἐστι τοῦ πέρατος συγγενῆ, τὰ δέ, τῆς ἀπειρίας. καὶ τί δεῖ περὶ τῶν εἰδῶν λέγειν. καὶ γὰρ αὐτῶν τῶν θεῶν, οἱ μέν εἰσι τῆς τοῦ πέρατος συστοιχίας, οἱ δὲ τῆς τοῦ ἀπείρου, καθ᾽ ὅλας τε διακοσμήσεις καὶ κατὰ μέρη. καθ᾽ ὅλας μέν, ὅτι πᾶσα ἡ πατρικὴ καὶ συνοχικὴ καὶ δημιουργικὴ σειρά, κατὰ τὸ πέρας ἀφορίζεται. πᾶσα δὲ ἡ ζωογόνος καὶ ποιητική, κατὰ τὸ ἄπειρον. κατὰ μέρη δέ, ὅτι καὶ τῆς πατρικῆς καὶ τῆς ζωογονικῆς, οἱ μέν εἰσι πρὸς τήνδε τὴν ἀρχήν, οἱ δὲ πρὸς τὴν ἑτέραν. εἰ τοίνυν καὶ ἐπὶ θεῶν οὕτως, τί θαυμαστόν, εἰ καὶ τῶν εἰδῶν τὰ μέν ἐστι τοῦ πέρατος, τὰ δὲ τῆς ἀπειρίας, συγγενῆ μᾶλλον τῶν ἑτέρων. καὶ κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταύτην, τὰ μὲν μοναδικῶν ὑποστατικὰ πραγμάτων, τὰ δὲ εἰς πλῆθος προϊόντων. οὕτω μὲν οὖν καὶ ταύτην τὴν ἀπόδοσιν παραμυθεῖσθαι χρή. ὁ δὲ ἡμέτερος διδάσκαλος, καὶ ἄλλως τὴν ἀπορίαν ταύτην διέλυε πολλαχῶς. ἔλεγε δ᾽ οὖν, ὅτι πᾶσα μὲν ἡ νοητὴ φύσις, μονοειδής ἐστι καὶ αἰώνιος, τῶν δ᾽ ἐγκοσμίων πραγμάτων, τὰ μὲν μᾶλλον, ὁμοιοῦσθαι δύναται πρὸς τὰς ἑαυτῶν οὐσίας, τὰ δὲ ἧττον. ὅσα μὲν γάρ ἐστιν ἀϋλότερα καὶ καθαρώτερα, μᾶλλον, ὅσα δὲ ἐνυλότερα καὶ παχύτερα ἧττον. ὄντων οὖν ἁπάντων παραδειγμάτων, ἐν οὐσίαις μοναδικαῖς τε καὶ ἀϊδίοις, τὰ μὲν κρείττω τῶν ἐν τῷ παντὶ μάλιστα μεμιμημένα τὰς ἑαυτῶν αἰτίας, κατὰ πάντα τοῖς παραδείγμασιν ὁμοιότατα γέγονε, κατὰ τὸ μοναδικόν, κατὰ τὸ οὐσιῶδες, κατὰ τὸ ἀΐδιον. τὰ δὲ χείρω, δεύτερον εἶδος ὁμοιώσεως λαχόντα, πῇ μὲν ὡμοίωνται τοῖς σφῶν αὐτῶν αἰτίοις, πῇ δὲ οὔ. τριῶν οὖν ὄντων τούτων ἐν τοῖς νοητοῖς εἴδεσι, τοῦ μοναδικοῦ, τοῦ οὐσιώδους, τοῦ διαιωνίου, πότερον τὸ μὲν μοναδικὸν αὐτὸν μιμήσεται καὶ τὸ ἀΐδιον, τὸ δὲ οὐσιῶδες ὄν, οὐδαμῶς; δέδεικται γὰρ ὅτι οὐσίας εἶναι χρὴ τὰ ἀπ᾽ αὐτῶν, κατ᾽ αὐτὸ τὸ εἶναι ποιούντων. ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸ μοναδικὸν καὶ τὸ οὐσιῶδες, ἔσται μιμήματα ἐκείνων, κατὰ δὲ τὸ ἀΐδιον, οὔ. ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον. ἀπολεῖται γὰρ ἕκαστον. μοναδικὸν μὲν ὄν, μὴ ἀΐδιον δέ. διότι μὲν γὰρ οὐκ ἀΐδιον, ὡς τὸ μὴ ὂν οἰχήσεται. διότι δὲ μοναδικόν, οὐκ ἔστιν ἐξ ὅτου γενήσεται. καὶ ἄλλως, πᾶν τὸ ἐξ ἀκινήτων αἰτίων ὑποστάν, ἀμετάβλητόν ἐστι κατ᾽ οὐσίαν. ἀκίνητα δὲ τὰ εἴδη, νοητὰ γάρ ἐστιν. ἢ τοίνυν ἅπαντα μιμεῖσθαι δυνατόν, ἢ τινά. πάντα δὲ ἀδύνατον. τὰ γὰρ πορρωτέρω τῶν ἀρχῶν, ἧττον ὁμοιοῦται πρὸς αὐτάς. καὶ γὰρ τοῦ Πυθαγόρου πάσας ἐπιστήμας ἔχοντος, ὁ μὲν ἐγγυτέρω, πάσας ἂν αὐτοῦ τῇ γνώσει ὑποδέχεται δευτέρως, ὁ δὲ πορρωτέρω, τὰς μὲν διδάσκεται τῶν ἐπιστημῶν, πρὸς δέ τινας, ἀσύμμετρός ἐστιν. εἰ τοίνυν πάντα ἀδύνατον λείπεταί τινα. καὶ εἰ τινὰ τριῶν ὄντων ἐν ἐκείνοις τῶν νοητῶν εἰδῶν χαρακτηριστικῶν ὡς ἔσται δῆλον. τριῶν δ᾽ οὖν ὄντων ὡς εἴπομεν, ἢ τὰ ἄκρα μεμιμημένα, τοῦ μέσου γέγονεν ἄμοιρα, ἢ τὰ δύο τὰ πρῶτα δεξάμενα, τοῦ τρίτου φαίνοιτ᾽ ἂν ἀπολελειμμένα, ἢ τοῦ πρώτου μὴ τυχόντα, τὸ μετ᾽ αὐτὸ μετείληχεν. ἀλλὰ μὴν δέδεικται μηδέτερον τῶν πρώτων ἀληθὲς ὄν, ἀνάγκη ἄρα τὸ μὲν μοναδικόν, αὐτὰ μὴ ἀποτυποῦσθαι τῶν εἰδῶν, τὸ δὲ οὐσιῶδες μόνον καὶ τὸ αἰώνιον. διὸ πάντα μὲν τὰ ἐγκόσμια εἴδη, οὐσίαι καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἑστηκότα. οὐ πάντα δὲ μοναδικά. οὐ γὰρ πάντα πρὸς πάσας ἔχει τὰς τῶν παραδειγμάτων δυνάμεις συμμέτρως. ὅτι δὲ πᾶν τὸ νοητὸν εἶδος καὶ ὅλον παραδειγματικὸν αἴτιον πρώτως ὄν, μοναδικόν ἐστι, καὶ ἀΐδιον, καὶ οὐσιῶδες, δῆλον. εἴ τι γὰρ μὴ οὐσία εἴη, συμβεβηκὸς ἔσται. πᾶν δὲ συμβεβηκός, περὶ τὴν ὕλην ὑφίσταται, καὶ τὰ ἐν ὕλῃ ὄντα, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τοῖς χωριστοῖς αἰτίοις. εἴ τι μὴ ἀΐδιον, οὐδ᾽ ἂν ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἀΐδιος εἴη. δεῖ δὲ ἄπερ ἐκ πάντων ἀεὶ τῶν εἰδῶν ὁ κόσμος. ἀρχῆς δὲ ἀπολομένης, οὐδεμία μηχανὴ σώζεσθαι τὸ ἀπ᾽ αὐτῆς. εἴ τι μὴ μοναδικόν, οὐκέτ᾽ ἂν εἴη πρώτως παράδειγμα. δύο γὰρ εἶναί τι πρώτως, ἀδύνατον ὥς φησι καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης. αὐτοῖς γὰρ τούτοις ἡ ταυτότης, πόθεν ἢ ἀφ᾽ ἑνός τινος κοινοῦ εἴδους; ταῦτα ἄρα τρία πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς πρώτοις παραδείγμασι. καὶ ἔοικε τὸ μὲν μοναδικὸν αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ πέρατος ὑπάρχειν τὸ
† ἀΐδιον † ἀπὸ τῆς ἀπειρίας. τὸ δὲ οὐσιῶδες, ἀπὸ τῆς πρώτης οὐσίας. ἔτι κατ᾽ ἄλλον τρόπον ἐπιχειρεῖν ἡμῖν δυ

νατόν,

νατόν. τῶν γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ συνεστώτων, τὰ μὲν, ἀπὸ τῆς πρώτης μόνης δημιουργίας ὑφέστηκε. τὰ δὲ, ἀπὸ τῆς πρώτης μὲν, ἀλλὰ καὶ τῆς δευτέρας. τὰ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς πρώτης ὑφεστῶτα, ὡσαύτως ἔχει, καὶ μοναδικά ἐστι μιμούμενα τὴν τοῦ πράγματος μόνωσιν. ἡ γὰρ ὑπερκόσμιος δημιουργία, καὶ ἀκίνητός ἐστι καὶ μία καὶ αἰώνιος. τὰ δὲ ἀπὸ τῆς δευτέρας μεταβαλλόμενά τε ἐστὶ καὶ ἐν πλάνῃ φερόμενα, καὶ ἄλλοτε ἀλλοίως συνιστάμενα. πολυαδὴς γάρ ἐστιν ἡ δευτέρα δημιουργία, καὶ κινουμένη ποιεῖ ἃ ποιεῖ, καὶ χρόνου συγγενής ἐστιν, ἀλλ' οὐκ αἰῶνος. διὸ καὶ τὰ ἀπ' αὐτῆς, πολυμετάβολά ἐστι, καὶ πεπληθυσμένα, καὶ πάντῃ κινούμενα. τὰ γὰρ ἐκ κινουμένων, τοιαῦτα τὴν φύσιν ἐστίν. ὅθεν οἶμαι καὶ ὁ δημιουργὸς, ὑποστήσας ἅπαντα τὰ μοναδικὰ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀΐδια, κινεῖ πρὸς τὴν δημιουργίαν τῶν θνητῶν, τοὺς νέους θεούς. ἵνα καὶ ταῦτα, καθόλου μὲν ἔχῃ τι ἀΐδιον, ὑποστῇ παρ' αὐτοῦ, καθόλου δὲ θνητά ἐστι, παρ' αὐτῶν τῶν νέων θεῶν. καὶ καθόλου μὲν ἑνὸς, ἑνὸς εἴδους μετέχει παρ' αὐτοῦ, καθόλου δὲ τὸ ἐν αὐτοῖς πεπλήθυνται, παρ' αὐτῶν. ἐκ γὰρ τῶν πολλῶν αἰτίων καὶ κινουμένων, ἡ μεταβολὴ τούτων καὶ ὁ πληθυσμός. ἔτι τοίνυν καὶ ταῦτα ῥητέον, ὅτι τὸ μονογενὲς, τριχῶς, ἢ γὰρ τὴν μονάδα σημαίνει τῆς οἰκείας σειρᾶς. καθὸ σημαινόμενον, καὶ τὸ ἀνθρώπου εἶδος μοναδικόν, καὶ τὸ ἵππου, καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων. ἢ τὸ ἐν ὑφ' ἑνὸς μετεχόμενον, καθὸ ταῦτα μὲν οὐκ ἔστι μονογενῆ, τὸ δὲ ἡλίου καὶ σελήνης εἶδος. ἢ τὸ μηδὲν ἔχον ἑαυτῷ σύστοιχον ἕτερον, καθὸ ταῦτα μὲν οὐκ ἔτι μονογενῆ σύστοιχα ὄντα ἀλλήλοις, τὸ δὲ ὅλον ζῷον μονογενὲς, ἄλλο ζῷον σύστοιχον οὐκ ὄν. τριχῶς οὖν λεγομένου τοῦ μονογενοῦς εἰ τὸ ὡς ἀληθῶς λάβοις μονογενὲς, τὸ τρίτον ἐστὶν, ὡς πάντων ζῴων αἴτιον, καὶ μονάδος λόγον ἔχον πρὸς πάντα, καὶ ὑφ' ἑνὸς μετεχόμενον, καὶ οὐδὲν σύστοιχον, ἀλλ' ὄντως ὂν μοναδικόν. τούτου δὲ ληφθέντος, ἀναγκαῖον ἤδη τὸ συνημμένον. εἰ γὰρ τὸ παράδειγμα μονογενὲς, καὶ τὸ κατ' αὐτὸ γινόμενον μονογενὲς, μεμιμημένον τὸ τοῦ παραδείγματος μονογενὲς, καὶ οὐδὲν ἄλλο πλὴν τοῦ κόσμου τοιοῦτον. οὐδὲ γὰρ ἄλλο τι πλὴν τοῦ αὐτοζῴου κατὰ τὸ σημαινόμενον, τοῦτο μονογενές. ἔτι καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον μετιέναι χρὴ τὴν ἀπορίαν ὁ μέσος χωροῦντας. πᾶν γὰρ εἶδος, καὶ ἑνός ἐστι καὶ πλήθους γεννητικόν. ἑνὸς μὲν, ὅτι πρὸ τοῦ πλήθους, ἑαυτῷ παραπλησίαν ὑφίστησι μονάδα, πλήθους δὲ, ὅτι πᾶσαν μονὰς, ἔχει μετ' ἑαυτῆς σύστοιχον ἀριθμόν. καὶ τὸ αὐτοζῷον οὖν, ὡς μὲν μονάδα, τὸν ὅλον κόσμον ὑφίστησι, τῶν δὲ ὅλων καθ' ἑκάστην τάξιν, ἀνάλογον ἀπογεννᾷ, τὸ τὴν πρὸς τὸ πᾶν ὁμοιότητα, κατ' ἐκείνην τὴν σειρὰν ἀποσώζειν δυνάμενον. καὶ τὸ ἡλιακὸν παράδειγμα, γεννᾷ μὲν καὶ αὐτὸν τὸν ἥλιον τὸν ἐμφανῆ, παράγει δὲ καὶ ἡλιακῶν ζῴων ἀριθμὸν, τὸ αὐτὸ εἶδος ἐχόντων, τὴν πρὸς τὸ οἰκεῖον εἶδος ὁμοιότητα. καὶ ἔστι τοιαῦτα ζῷα, τὰ μὲν οὐράνια, τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην, ὡς καὶ μέχρι γῆς καθήκειν τὸν τοιοῦτον ἀριθμόν. καὶ τοίνυν καὶ ὁ αὐτοάνθρωπος, οὐκ εὐθὺς παράγει τὸ πλῆθος τοῦτο τὸ ἄπειρον. οὐδαμοῦ γὰρ ἀμέσως ἡ πρόοδος, ἀλλὰ διὰ τῶν τῇ μονάδι προσεχῶν, καὶ οἰκείων ἀριθμῶν. ἐπεὶ οὖν τὸ νοητὸν εἶδος γεννήσει, δεῖ μὴ τὸ ἄπειρον ποιεῖν εὐθὺς, ἀλλὰ μονάδα πρῶτον, εἶτα τὸν οἰκεῖον ἀριθμόν. καὶ ἐφεξῆς. τοῦ γὰρ νοητοῦ μὲν, ἑνὸς δὲ, καὶ τοῦ αἰσθητοῦ καὶ πεπληθυσμένου, μέσον ἐστὶ, τὸ αἰσθητὸν μὲν, μοναδικὸν δὲ, τῷ μὲν προσλαβεῖν αἰσθητὸν γινόμενον, τῷ δὲ σῶσαι τὴν ὁμοιότητα, τοῦ παραδείγματος μοναδικὸν ὑποστάν. καὶ γὰρ φαίη ἄν τις ὡς ἀληθῶς ἄτοπον, τὰ θεῖα καὶ νοητὰ, καὶ ἀκίνητα αἴτια, μὴ τῶν κατ' οὐσίαν ἀμεταβλήτων αἴτια εἶναι πρώτως, ἀλλὰ διὰ τῶν φαύλων, καὶ μεταβλητῶν. τίς γὰρ λόγος ἐκείνοις δυνήσεται συνάπτειν, τοῖς ὑπερκοσμίοις, τὰ ἐν τῷ πυθμένι τοῦ παντὸς, τοῖς νοεροῖς τὰ ἀνόητα, τοῖς αἰωνίοις τὰ πάντῃ περιτρεπόμενα, τοῖς ἁπλοῖς, τὰ πολυσύνθετα, τοῖς ἡνωμένοις τὰ σκιδνάμενα κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν; ἀναγκαῖον ἄρα καὶ τὸν αὐτοάνθρωπον, καὶ ἕκαστον τῶν εἰδῶν τῶν τοιούτων, πρὸ τοῦ διαπεφορημένου πλήθους, μονάδας ἀπογεννᾶν ἑστώσας. ἀφ' ὧν ἡ πρόοδος ἑκάστων ἤδη εἰς οἰκείους ἀριθμούς. καὶ ταύτας εἶναι τὰς μονάδας, ἐν τῇ δευτέρᾳ δημιουργίᾳ. διὸ καὶ μένουσιν ὡσαύτως, ὡς ἀπὸ τῆς ἀκινήτου μόνης αἰτίας παρηγμέναι. μὴ τοίνυν θαυμάσῃς, εἰ καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀθάνατον λέγει τις, καὶ τὸ θηρίον λογικὸν, καὶ τὸ φυτὸν ἔννουν. ἔστι γὰρ τούτων ἕκαστον πρώτως τοιοῦτον. ἡ δὲ πρόοδος ὕφεσιν ἐργαζομένη, τῆς παντοίας τοῦ παραδείγματος μιμήσεως, ἀποφαίνει τὰ μὲν, αἰσθητὰ, τὰ δὲ ἄλογα, τὰ δὲ δυνάμει νοερά. ὡς γὰρ τὸ πρώτως ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ πηγῆς προϊὸν ὕδωρ, ὁμοιότατόν ἐστι τῷ πηγαίῳ, καὶ σώζει τὴν καθαρότητα τὴν οἰκείαν ἀκηλίδωτον, οὕτω δὴ καὶ τὰ πρώτως ἀπὸ τῶν νοητῶν εἰδῶν ἐκφανθέντα, σώζει τὰς τῶν παραδειγμάτων ὁμοιότητας εἰλικρινῶς. προϊόντα δὲ, ἀπολύει μὲν τὴν τελείαν ὁμοίωσιν, ἀναπίμπλαται δὲ συνθέσεως καὶ ἀσχημοσύνης ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως ἐπιβάλλειν τῇ λύσει τῶν ζητουμένων. τῆς γὰρ δημιουργίας ἡ μέν ἐστιν ὅλη καὶ μία καὶ ἀμέριστος, ἡ δὲ, μερικὴ καὶ πεπληθυσμένη, καὶ προϊοῦσα κατὰ μερισμὸν, ἡ δὲ, οὐ μόνον οὖσα μεριστὴ καθάπερ ἡ πρὸ αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν γεννητῶν ἐφαπτομένη, καὶ τῶν ἐν τούτοις εἰδῶν. καὶ ἔχεις τῶν τριῶν τούτων δημιουργιῶν. καὶ παρ' αὐτῷ τὴν Δίιον. τὴν Διονυσιακὴν, τὴν Ἀδωναϊκήν. αἷς καὶ τὰς τρεῖς πολιτείας συνῳδὰς ἔλεγεν ὡς ἐν ἄλλοις εἴπομεν. ἡ μὲν οὖν τρίτη, τῶν εἰδῶν ἐστιν αἰτία τῶν καὶ μερῶν, καὶ μὴ μοναδικῶν. ἡ δὲ δευτέρα, τῶν μοναδικῶν μὲν, οὐχ ὅλων δέ. ἡ δὲ πρώτη, τοῦ ὅλου καὶ μοναδικοῦ. τοιοῦτον γὰρ τὸ πᾶν, ὡς ἑνὸς ὂν μέρος, ὡς ἥλιος καὶ σελήνη, καὶ τῶν ἰδίων ἕκαστον μερῶν. εἰ μὲν οὖν περὶ πάσης ἐποιεῖτο νῦν ὁ Πλάτων δημιουργίας τὸν λόγον, ἔδει καὶ τὰς εἰς πλῆθος ἐκτάσεις τῶν εἰδῶν, καὶ τὰς διαιρέσεις περικυκλεῖν. ἐπειδὴ

δὲ περὶ τῆς ὅλης δημιουργίας, μόνος ὁ παρὼν λόγος, τί χρὴ πράττειν ἑαυτοὺς μὴ μένοντας ἐν τοῖς πρώτοις δημιουργήμασι, τοῖς ὑπὸ τῆς ἀκινήτου καὶ ὁλικῆς γινομένοις αἰτίας. ὁ γὰρ ὅλος δημιουργός, ὁλικῶς ἐστὶ καὶ μοναδικῶς ὑποστάτης, ἐπεὶ καὶ πολλοὺς θεοὺς ὑφιστάς, μοναδικῶς ὑφίστησι. καὶ γὰρ τῶν ἀπλανῶν ἕκαστος, καθ' ἓν εἶδος ὑπάρχει. ὅπου γε καὶ γῆς εἶδος, ἄλλο, καὶ ὕδατος, καὶ πυρός. ὧν τὰ μέρη γένεσιν ἔχει χρονικὴν καὶ φθοράν, ὥστε πολλῷ μᾶλλον τὰ ἀΐδια τοιαῦτα, καὶ αἱ μερικαὶ ψυχαὶ τῷ εἴδει διαφέρουσιν ἀλλήλων. τὸ γὰρ καθέκαστα πᾶν καὶ μερικόν, ἐν ὕλῃ ἐστίν. εἰ δὲ καὶ παρὰ τὰς προβολὰς τῶν λόγων, διαφόρους ἀποτελοῦσι τοὺς ἰδίους βίους αὐταί, δῆλον ὅτι πάντων ἔχουσαι τοὺς λόγους καθολικῶς ἐν εἴδεσι μόνοις ὑφεστᾶσιν, ὥστε καὶ αἱ πρόοδοι αὐτῶν, ἕκαστον εἰσὶ κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο εἶδος. καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τῶν εἰδῶν ἑνιαίως μὲν ἐν τῇ πηγῇ θετέον τῶν ψυχῶν, διῃρημένως δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ. καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἀναγκαῖον πεπερασμένων ὄντων, τὸν ἀριθμὸν ἐν ταῖς αἰτίαις αὐτῶν προϋφεστάναι, ὅπου γε καὶ ἡ φύσις ὧν παράγει κατ' ἀριθμούς, περιέχει τοὺς ἀριθμούς. εἰ δὴ καὶ οἱ θεοὶ μοναδικοί εἰσι, καὶ αἱ ψυχαί, καὶ τὰ μεταξὺ τούτων, γένη μοναδικά ἐστι. ὥστε ἕκαστον ὁ δημιουργὸς ὑφίστησιν, πάντως μοναδικόν ἐστι, καὶ ἔοικε τῆς ἀϊδιότητος αὐτῶν τοῦτο τὸ αἴτιον εἶναι ἕκαστον ὅλον ὑποδέξασθαι τὸ εἶδος παραδειγματικῆς αἰτίας. πᾶν ἄρα τὸ ἐκ τοῦ ὅλου δημιουργοῦ προϊόν, τοιοῦτόν ἐστιν. εἰ τοίνυν καὶ τὸν κόσμον αὐτὸν ὑφίστησιν, εἷς ὁ κόσμος. διά τε τὴν δημιουργικὴν μονάδα, καὶ τὴν τοῦ παραδείγματος μόνωσιν. ὅ μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων εἰδὼς εἰπεῖν, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται. τὸ γὰρ μὴ εἰπεῖν, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα γέγονεν, ἀλλ' εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημένος ἔσται, καὶ τὴν παραδειγματικὴν, καὶ τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν τῆς μονότητος ἐνεδείξατο. μονὰς γὰρ ὁ δημιουργός, μονὰς καὶ τὸ παράδειγμα, καὶ τὸ πᾶν ἄρα τοῦτο ὑπὸ μονάδος πρὸς μονάδα γεγονός, μοναδικόν ἐστι. διατί οὖν φαίης ἂν ἐν τοῖς ἑπομένοις ἠρκέσθη τῇ ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἀποδείξει; διότι φησὶ μᾶλλον ἤπερ τοῦ δημιουργοῦ παράδειγμα. καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ δημιουργός, μονάς ἐστι, διὰ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς αὐτὸ καὶ τὴν ἀναλογίαν. δῆλον δέ. καὶ γὰρ ἐν τοῖς βασιλεῦσιν, ἀνάλογόν ἐστι αὐτῷ, καὶ ἑκάτερον αὐτῶν τῇ μονάδι τῇ νοητῇ. ὅπου τοίνυν καὶ αὐτῷ τῷ δημιουργῷ τὸ μοναδικὸν ἐκεῖθεν, τί χρὴ οἴεσθαι περὶ τοῦ παντός, ἢ ὅτι καὶ τὴν μόνωσιν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἔχει πρώτως. κυριώτερον ἄρα τὸ παράδειγμά ἐστιν εἰς ἀπόδειξιν τῆς τοῦ κόσμου μονώσεως. καὶ ὁρᾷς πάλιν ὅτι τρεῖς αὐτοῦ μονάδες εἰσίν, τὸ αὐτοζῷον τὸ δημιουργικὸν αἴτιον, τὸ πᾶν. ἀλλὰ τὸ μέν, νοητὴ μονάς, τὸ δέ, νοερὰ μονάς, τὸ δέ, αἰσθητὴ μονάς.

» Τὸ γὰρ περιέχον πάντα ὁπόσα νοητὰ ζῷα μεθ' ἑτέρου, δεύτερον οὐκ ἄν ποτε εἴη.

Θαυμαστὴ τῶν ἀποδείξεων τούτων ἡ ἀνάγκη, δεικνύντα τὸ παντελὲς ζῷον, ἓν ὂν καὶ μόνον, οἰκεῖα ταῖς ἐφόδοις ἐκείναις, δι' ὧν ἐν Σοφιστῇ τὸ πλῆθος ἐδείκνυ τῶν ὄντων, εἰς ἓν ἀναγόμενον τὸ ὄντως ὄν. εἰ γάρ εἰσι δύο τῶν ὄντων ἀρχαί, ἢ ἑκατέρα, ὄν ἐστι πρώτως, ἢ ἡ ἑτέρα. ἀλλ' εἰ μὲν ἡ ἑτέρα, ἡ λοιπὴ ἐκ ταύτης ἔσται. εἰ δὲ ἑκατέρα, ἄλλο τι εἶναι δεῖ τὸ ὄν, ἀφ' οὗ ταῦτα ὄντα ἐστί. τούτων γὰρ ἑκάτερον τι ὄν ἐστιν, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς ὄν. κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον, καὶ νῦν δείκνυσιν ὅτι ἓν τὸ παντελὲς ζῷον. ὥστε κατὰ πάσας τὰς τάξεις τῶν πραγμάτων τὸ πρώτως λεγόμενον εἶναι, μονογενὲς εἶναι. καὶ γὰρ τὸ ὂν πρώτως ὥσπερ τὸ αὐτοζῷον, ἐν τούτοις ἀποδείκνυται. καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἂν εἴη τοῦτο μονογενές; εἰ γάρ ἐστιν ἕτερον αὐτῷ συνδυαζόμενον, ἢ πάντα ἔχει ἑκάτερον, ἢ τὸ μὲν πάντα, τὸ δὲ οὐ πάντα, ἢ οὐδέτερον πάντα. παρὰ γὰρ ταῦτα οὐκ ἔστιν. εἰ μὲν δὴ μηδέτερον εἶναι πάντα φαίη τις, ἔσται ἑκάτερον ἀτελές. ἡμῖν δὲ περὶ τοῦ παντελοῦς ὁ λόγος, καὶ ζητήσομεν πῶς τὸ πάντα ἔχον. οὐ γάρ που τὸ μὲν αἰσθητὸν πάντα ἔχει κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, καὶ ἡ ψυχὴ πάντας ἔχει τοὺς λόγους. δηλοῖ δὲ ὧν ἐπιβάλλει πᾶσι τὸν ἑκάστου προχειριζομένη λόγον. οὐκ ἔστι δέ τι νοητόν, τὸ πάντων νοητῶν ὄντως περιεκτικόν. ὥσπερ ἡ ψυχὴ διανοητῶς καὶ τὸ πᾶν αἰσθητῶς. πόθεν γὰρ καὶ τούτοις ἡ παντότης, ἢ ἐκ τῶν νοητῶν, εἰ οὖν ἐστὶ τὸ νοητὸν παντελές, ἐκεῖνο ἂν εἴη τὸ παράδειγμα τοῦ παντός, ὅ ἐστι πρώτως πᾶν. εἰ δὲ τὸ μὲν πάντα, τὸ δὲ μὴ πάντα. οὐδὲ συντάττεται ταῦτα ἀλλήλοις, οὐδὲ συναριθμεῖται, ἀλλὰ τὸ μὴ πάντα ἔχον, καταδεέστερόν ἐστι, τὸ δὲ παντελές, περιληπτικωτέραν ἔχει δύναμιν. ὥστε τὸ μέν, ἔσται μέρος, τὸ δὲ ὅλον, καὶ οὐκ ἀμφότερα παντελῆ ζῷα λοιπόν, ἀλλὰ θάτερον αὐτῶν τὸ τελειότερον. τὸ γὰρ ὑφειμένην ἔχον τελειότητα, παντελὲς οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ ἑκάτερον πάντα, πόθεν εἴληφε τὰ πάντα. δεῖ γὰρ ἔκ τινος, ὡς γὰρ τὰ ἑνὸς εἴδους μετέχοντα, ἀπὸ μιᾶς αἰτίας ὑφέστηκεν. οὕτω τὰ τῶν πάντων ὁμοίως μετειληχότα, καθ' ἓν αἴτιον ἔχει τὴν παντότητα ταύτην. ἀλλ' οὖν ἔσται πρὸ αὐτῶν. ἐπεὶ καὶ δεῖ τῆς δυάδος ἡγεῖσθαι τὴν συναγωγὸν αὐτῶν αἰτίαν. τοῦτο οὖν τὸ πρὸ τούτων ἤτοι ἀδιαιρέτως ἐστὶ πᾶν, ἢ διῃρημένως. εἰ μὲν οὖν ἀδιαιρέτως, ἄλλης δεήσει μεσότητος. τοῦ γὰρ ἀδιαιρέτως πάντα ὄντος, καὶ τῆς δυάδος τῆς πάντα ἐχούσης, μέσον ἐστὶν ἡ μονὰς ἡ πάντα ἔχουσα διῃρημένως. αὕτη μὲν ἡνωμένη κατὰ τὴν ἀδιαίρετον αἰτίαν. ἑνοποιοῦσα δέ, τὴν ἐν τῇ δυάδι παντότητα. τὸ ἄρα πάντα περιέχον πρώτως, τοῦτο ἐστὶν ἡ μονὰς ἡ πρὸ τῆς δυάδος. ἐν δὲ τῷ ἀδιαιρέτως ὄντι, σπέρμα καὶ αἰτία τῆς παντότητός ἐστιν ἑνοειδής. ὀρθῶς ἄρα τὸ παντελὲς ζῷον εἴρηται μοναδικόν, καὶ μεθ' ἑτέρου δεύτερον εἶναι μὴ δυνάμενον, οὐχ ὡς τῷ ῥήματι δοκεῖ λέγειν μόνον, ἄλλῳ μὴ συνεζευγμένον, ἀλλ' ὅτι μετ' ἑτέρου ταχθέν, δεύτερόν ἐστι, καὶ οὐκέτι πρώτως πᾶν. εἰσὶ γὰρ καὶ μετὰ τὸ παν-

τελὲς

τελὲς ζῷον αἰτίας μετ' ἄλλων συντεταγμένας τῶν ὁμογενῶν, ἀλλ' οὐ πρώτως ἔχουσι τὰ πάντα. τὸ δὲ
πρώτως ἔχον μοναδικόν ἐστιν. εἰ δὲ περιεκτικὸν εἴη πάντων, ἀλλ' οὐκ ἂν εἴη παρ' αὐτὸ ζῷον νοητόν. εἰ γὰρ
ἄλλο, οὐκέτι ἔσται παντελές, ἀλλὰ μέρος. ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅλον, οὐ μέρος μόνον ἂν εἴη. δεῖ γὰρ εἶναι τὸ
πλῆθος εἰς τὴν μονάδα. ἀλλὰ πῶς ὁ Πλάτων εἶπεν τὸ μεθ' ἑτέρου δεύτερον. ἤρκει γὰρ εἰπεῖν, καὶ τὸ μεθ'
ἕτερον καθ' ἑαυτό, καὶ τὸ δεύτερον. ὁ δὲ ἀμφότερα συνέπλεξεν, ἐνδεικνύμενος ὅτι τὸ ἑτέρῳ συντατ-
τόμενον, καὶ μὴ μοναδικόν, οὐ δύναται εἶναι πρῶτον καθάπερ εἴπομεν. τάχα δ' ἄν τι σημαίνοι, καὶ πραγ-
ματειῶδες. τὸ μὲν γὰρ ἐν τοῖς φθαρτοῖς εἶδος, πάντως ἐστὶ μεθ' ἑτέρου. τὸ γὰρ ἐν τῷδε ἀνθρώπινον, εἶ-
δος ἐστί, καὶ ἐν τῷ δὲ πλειόνων ὄντων τῶν μετεχόντων, καὶ διὰ τοῦτο ἑκάτερον μεθ' ἑτέρου. τὸ δὲ ἀΐδιον μὲν
οὐχ ὅλον δέ, εἰ καὶ μοναδικόν ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ μεθ' ἑτέρου. τὸ δὲ ἀΐδιον μέν, ἀτελέστερον ὂν ὅλον τινός. τὸ
δέ, μήτε ἐν πολλοῖς, μήτε μέρος μεθ' ἑτέρου, δεύτερον οὐκ ἔστιν, ὡς καὶ ἑνὸς καὶ ὅλου καὶ μὴ μέρους. εἰκό-
τως ἄρα καὶ ὁ θεολόγος μόνον παράγει τὸν φάνητα, σπέρμα φέροντα θεῶν κλυτόν. ἀπὸ τοῦ κρυφίως ὄντος
θεοῦ τὰ πάντα, καὶ ἀπὸ τούτου πάσας ὑφίστησι τὰς δευτέρας τάξεις τῶν θεῶν. οὐρανὸς μὲν γὰρ μετὰ τῆς
γῆς πρόεισιν, ἡ δέ, πάλιν γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔτικτε, καὶ κρόνος μετὰ τῆς ῥέας. περὶ γὰρ τὴν πρώ-
την γονήν, ἡ γῆ προήγαγεν, ἑπτὰ μὲν εὐειδεῖς κούρας, ἑλικώπιδας ἁγνάς, ἑπτὰ δὲ παῖδας ἄνακτας,
ἐγένετο λαχνήεντας. ὁ δὲ δημιουργὸς αὐτῆς ὁ μέγιστος Ζεύς, συζυγεῖ τῇ ἥρᾳ. διὸ καὶ ἰσοτελὴς αὐτῷ
καλεῖται, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν προεληλύθασι πατρῶν. ὁ δέ γε φάνης, μόνος τε πρόεισι, καὶ ὁ αὐτὸς ἀνυμ-
νεῖται, θῆλυς καὶ γενέτωρ, παράγει τὰς νύκτας, καὶ τῇ μέσῃ σύνεστιν ὁ πατήρ. αὐτὸς γὰρ ἑῆς παιδὸς ἀ-
φείλετο κύδιμον ἄνθος. καὶ περὶ αὐτὸν ἄρα τὸν θεολόγον, τὸ παντελὲς ζῷον, μεθ' ἑτέρου, δεύτερον οὐκ
ἔστιν, ἀλλὰ πληροῖ μὲν τοὺς νυχίους διακόσμους, πληροῖ δὲ τοὺς οὐρανίους τῆς ἑαυτοῦ παντότητος, ὃν καὶ ὁ Ζεὺς
μιμούμενος διττοὺς παράγει διακόσμους τοὺς ὑπερουρανίους, καὶ τοὺς ἐγκοσμίους. ἀλλ' ὁ μὲν φάνης διττὰς ὑφί-
στησι τριάδας, ὁ δὲ Ζεύς, διττὰς δυοδεκάδας. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ λέγεται πισύρων καὶ
εἰκοσίμετρον. ἀεὶ ἄρα τὸ δημιουργικὸν αἴτιον, ὁμοιοῦται μὲν τῷ παραδειγματικῷ, πρόεισι δὲ εἰς πλῆ-
θος ἀπὸ τῆς νοητῆς ἑνώσεως. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις. ὅτι δὲ τὸ αὐτοζῷον μονότητι χαίρει, δεδήλωται καὶ
διὰ τῶν ὀρφικῶν θεολογιῶν. κλύει γὰρ ὁ περὶ τὸ ᾠὸν θεός, δῆλον ὅτι ζῷον ἀφ' ἑαυτοῦ, καλεῖ δὲ ὅμως εὐ-
δαίμονα σεμνόν, μῆτιν σπέρμα φέροντα θεῶν κλυτῶν, ᾧ καὶ ὁ Ζεὺς ἀνάλογον, μῆτίς τε καλεῖται, καὶ
δαίμων ὁ αὐτός, ἓν κράτος, εἷς δαίμων γένετο μέγας ἀρχὸς ἁπάντων. οὕτω δὲ καὶ τὰ λόγια τὸν μέγιστον
τοῦτον θεόν, πηγὴν πηγῶν προσαγορεύει, καὶ μόνον ἀπογεννῆσαι τὰ πάντα φησίν. ἔνθεν ἀναθρώσκει
γένεσις πολυποικίλου ὕλης, ἔνθεν συρόμενος πρηστὴρ ἀμυδροῖο πυρὸς, ἄνθος κόσμων ἐνθρώσκων κοι-
λώμασι. πάντα γὰρ ἔνθεν ἄρχεται εἰς τὸ κάτω τείνειν ἀκτῖνας ἀγητάς. Πάλιν δὲ ἕτερον ὂν τὸ πε- «
ρὶ ἐκεῖνο δέοι ζῷον, οὐ μέρος ἂν εἴη τὴν ἐκείνου, καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνῳ, ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ περιέχοντι, τὸ δ' «
ἀφωμοιωμένον, λέγοιτο ὀρθότερον. Ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς ἀγαθότητος ῥάδιον ἀποδεικνύναι τοῦτο τὸ «
νῦν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰρημένον. εἰ γὰρ ἀγαθὸς ὁ δημιουργός, πρὸς τὸ παντελὲς ζῷον ἀπεργάζεται τὸ
πᾶν, ἀλλὰ μὴν ἀγαθὸς καὶ τῶν αἰτίων ἄριστος, πρὸς ἄρα τὸ παντελὲς ζῷον, ἐξομοιοῖ τὸν κόσμον. δεῖ γὰρ
τὸν πρώτιστον δημιουργόν, τοῦ πρωτίστου παραδείγματος εἶναι νοητικόν. ἐκεῖνο δὲ ὄντα νοητικόν, καὶ τοῦ πρὸς
ἐκεῖνο πάντως ὁμοιοτάτου εἶναι ποιητήν. εἰ γὰρ οὐδὲν ἔσται † πρὸς αὐτοῦ καὶ οὐκέτ' ἂν ἔχοι τὴν τοῦ παραδειγ- †
ματος τάξιν, πῶς τὸ παρὰ τοῦ πρωτίστου τῶν δημιουργῶν ἀπεργασθέν. εἰ δὲ λέγοις ὅτι δεῖ καὶ ἄλλας αἰ-
τίας εἶναι δευτέρας πρὸς μερικώτερα παραδείγματα ποιούσας, εὖ μὲν λέγεις, ἓν δὲ ὅμως φυλάττοις τὸ πᾶν.
τὰ γὰρ τούτων δημιουργήματα, μέρη τοῦ παντός ἐστι, ὡς τὰ παραδείγματα, καὶ ἐναλλάξ. ὡς οὖν μέ-
ρη τὰ παραδείγματα τῶν παραδειγμάτων, καὶ τὰ δημιουργήματα τῶν δημιουργικῶν, καὶ τὰ δημιουργή-
ματα τῶν δημιουργημάτων, ἀνάγκη ἄρα τὴν ὁλότητα τοῦ παντὸς εἰκόνα εἶναι τοῦ παντελοῦς ζῴου. καὶ
τὸ παντελὲς ζῷον, παράδειγμα εἶναι τοῦ παντός. ἀλλὰ μὴν ἐνδέδεικται τὸ αὐτοζῷον, καὶ ὄντα μόνον ὡς
ἐστὶ μοναδικόν. εἷς ἄρα ὁ κόσμος καὶ μοναδικός, ἵνα τὸ παράδειγμα μεμιμημένον ᾖ τελέως. καὶ γὰρ πρώτως
ὑποδεχόμενος τὴν ὁμοίαν ἰδέαν ἐκείνου, πῶς οὐκ ἔμελλε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν φύσιν ἀπεικονίζεσθαι νοερῶς, καὶ
ἀϊδίως καὶ μοναδικὸς γεγονώς. Ἵνα οὖν τόδε κατὰ τὴν μόνωσιν ὅμοιον ᾖ τῷ παντελεῖ ζῴῳ, διὰ ταῦτα οὔτε «
ἀπείρους οὔτε δύο ἐποίησεν ὁ ποιῶν κόσμους. Πάλιν ἡμᾶς ὑπομιμνήσκει τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, ἵνα «
ἐννοήσωμεν καὶ ἀπὸ ταύτης, ὅτι αὖ τὸ ὑπὸ τῆς ὅλης δημιουργίας γενόμενον μοναδικόν ἐστιν, ἀΐδιόν ἐ-
στι, νοερόν ἐστι, καὶ ὅτι πάντων αἴτιος ὁ δημιουργός, τῷ τὰς μονάδας αὐτοῦ παράγειν. τὴν δὲ πεπληθυσμένην
καὶ μερικὴν δημιουργίαν, παραδίδωσι τοῖς νέοις θεοῖς. ἔτι δὲ κἀκεῖνο λεληθότως ἡμᾶς ἐδίδαξε, τίς ὁ παν-
τέλειος ταὐτὸν νοῦς, τοῦτο δὴ τὸ θρυλλούμενον ὄνομα παρὰ τοῖς νεωτέροις. ὅτι δὴ ὁ νοητὸς ἐν ᾧ τὸ πᾶν
πρώτως ἐστί. πρότερον μὲν οὖν διῃρημένον ἐκάλει τὸ περὶ πάντα τέλειον, ὅτι τὴν παντότητα αὐτοῦ ἐξύμνει,
νῦν δὲ ἀθρόως συνθείς, εἶπεν αὐτὸν παντέλειον, ὅπερ περὶ τοῦ μονογενοῦς ὁ λόγος. ἀλλὰ πῶς τὸ ἄπειρόν
ἐστι, καὶ πῶς οὐκ ἔστι. λέγεται δὴ τὸ ἄπειρον τριχῶς, ἢ περὶ δύναμιν, ἢ περὶ πλῆθος, ἢ περὶ μέγεθος. τὸ μὲν οὖν περὶ
δύναμιν, ἄπειρόν ἐστιν ἐν τοῖς θείοις, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ. τὸ γὰρ ἀνέκλειπτον καὶ ἀγήρατον, τῆς περὶ δύναμιν ἀ-
πειρίας, ἴδιον. τὸ δὲ περὶ πλῆθος πῶς μὲν ἐστί, πῶς δὲ οὔ; ἀθρόον μὲν γὰρ οὐκ ἔστι, περὶ μέρος δέ ἐστι. τὸ δὲ περὶ μέγε-

θος, οὐδ' ὅλως ἐστί. τὸ τοίνυν κατὰ πλῆθος ἄπειρον, εἴπερ ἐστὶν ἐν τοῖς κόσμοις, πρῶτον μὲν, ἀσύντακτον ἔσται πρὸς ἑαυτό. ποία γὰρ ἡ τῶν ἀπείρων τάξις, πρώτων τε καὶ δευτέρων, ὅπου μηδέν ἐστι πρῶτον. ἔπειτα οὐχ ἕξει μίαν ποιητικὴν αἰτίαν. εἰ γὰρ ἔχει, πρὸ τοῦ πλήθους ἐκείνη ποιήσει τὸ ἕν, καὶ πρὸ τῶν μερῶν τὸ ὅλον. αὕτη γὰρ οὖσα μία καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἐξομοιώσει πρῶτον τὰ μετ' αὐτήν. ἕκαστον γὰρ, αὐτῷ παράγειν ὅμοια, καὶ βούλεται τῶν κατὰ φύσιν ποιητικῶν αἰτίων. ὅπου δὲ τὸ πρῶτόν ἐστιν ἐκείνοις τὸ ἄπειρον οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ ἄλλους ἐξ ἄλλων ὑποθήσονται κόσμους, ἢ ἀσύντακτα ἔσται τὰ αἴτια αὐτῶν, ἢ συντεταγμένα. καὶ εἰ μὲν συντεταγμένα, δεῖ καὶ τοὺς κόσμους μίαν σύνταξιν ἔχειν. ἐν δὲ τῷ ἀπείρῳ τάξις οὐκ ἔστι, πρὸς δὲ τούτῳ καὶ διείργει τὸ κενὸν ἐν μέσῳ παρεμπίπτον. εἰ δὲ ἀσύντακτα, πλῆθος διῃρημένον καὶ ἀσυμπαθὲς ἐν ταῖς ἀρχαῖς θησόμεθα. ὥστε δὲ, πάντα ἀνάγκη ἀπόλλυσιν αὐτά τε τὰ αἴτια, καὶ τὰ μετ' αὐτά. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἀλλήλων ἔσται φθαρτικά, διὰ τὸ παντάπασιν ἀλλοτρίως ἔχειν, εἶναι μετ' ἀλλήλων οὐ δυνάμενα. τὰ δ' ἐξ αὐτῶν συμπεσόντα στήσεται, καὶ οὐδ' ἕξει πόθεν οὐδεὶς γενήσεται τῶν ἀρχῶν ἀπολλυμένων. εἰ δέ τις μήτε ἕνα λέγει τὸν κόσμον, μήτε ἀπείρους, ἀλλὰ πολλούς τε καὶ πεπερασμένους, ἤδη γάρ τινος ἤκουσα δόξης βαρβαρικῆς, ἣν Πλούταρχος ἱστόρησεν ὁ Χαιρωνεύς, ἐν ἑνὶ τριγώνῳ ἰσοπλεύρῳ, κατὰ μὲν τὸ μέσον εἶναι τὸ νοητὸν, καὶ καθ' ἑκάστην δὲ πλευρὰν περὶ ἐκεῖνο κόσμους ἑξήκοντα, καὶ καθ' ἑκάστην γωνίαν ἕνα, τοιούτους, οἷος ὁ ἡμᾶς περιέχων, ὥστε εἶναι τρεῖς ἡγεμόνας, καὶ τρεῖς ἑξήκοντα ἄλλους ὑπ' αὐτούς. ἡγεμονικωτέρους γὰρ εἶναι τοὺς γωνιακοὺς τῶν πλευρικῶν. οὗτοι οὖν οἱ λόγοι πλῆθος ποιοῦσι πεπερασμένον τῶν κόσμων, ἓν τὸ νοητὸν ποιήσαντες. εἰ μὴ ἄρα τὸ μὲν νοητὸν ὡς ῥίζαν πάντων, μέσον τάττοιεν, τοὺς δὲ γωνιακοὺς τρεῖς κόσμους, ὡς συνεκτικοὺς πάντων, καὶ ἑνοποιοὺς κατὰ τὸν ἕνα κοσμικὸν νοῦν, καὶ τὴν μίαν ψυχὴν, καὶ τὴν μίαν φύσιν. ἢ κατὰ τὸν ἐμπύριον, καὶ αἰθέριον, καὶ ὑλαῖον κόσμον. καὶ γὰρ ἡ γωνία, συνοχὴ τῶν πλευρῶν ἐστι, τὰς δὲ τρεῖς ἑξηκοντάδας, τὰ πλήθη λέγοιεν τὰ καθ' ἑκάστην τούτων σφαῖραν. δώδεκα γὰρ αἱ σφαῖραι, τὸ δὲ καθ' ἑκάστην πλῆθος, σφαιρικόν ἐστιν, οὗ σύμβολον ἡ πεντάς, σφαιρικὸς οὖσα πρῶτος ἀριθμός. τρεῖς οὖν ἑξηκοντάδες, διότι καὶ νοερὰ καὶ ψυχικὴ καὶ φυσικὴ σειρὰ, καθ' ἑκάστην ἐστὶ σφαῖραν, ἧς σύμβολον ἡ πεντάς. ἢ διότι καὶ ἐμπύριόν ἐστι πλῆθος θεῶν, καὶ αἰθέριον καὶ ὑλαῖον. εἰ δ' οὖν τις μὴ ταῦτα αἰνίσσοιτο πεφρασμένως λέγων, ἀλλ' ὄντως κατ' ἀριθμὸν διῃρημένους, ἐρωτήσομεν αὐτὸν, πότερον ἄμεινόν ἐστιν ἕνα ποιεῖν κόσμον, πάντων περιληπτικὸν, ἢ πολλοὺς διῃρημένους ἀπ' ἀλλήλων; ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῇ τε μονάδι συνέχεσθαι ποιεῖ τὸ πλῆθος καὶ τὰ μέρη διὰ τῶν ὅλων. τοῦτο δὲ διαφέρει τὴν ποίησιν εἰς πλῆθος ἀσύντακτον. καίτοι καὶ ἡ φύσις καὶ ἕκαστον

ποιούντων.

τῶν † τοιούτων τὴν μονάδα πρὸ τοῦ πλήθους, καὶ τὸ ὅλον ποιεῖ, τῶν μερῶν συνεκτικόν. καὶ εἰ μὲν ἅπτονται ἀλλήλων οἱ κόσμοι σφαιροειδεῖς ὄντες, κατὰ σημεῖον ἐφάψονται, τῷ δὲ ὅλῳ διείργονται ἀλλήλων, καὶ μᾶλλον ἀσυμπαθεῖς ἢ συμπαθεῖς ἔσονται. δεῖ δὲ τὰ ἐκ μιᾶς αἰτίας συμπλέκειν ἀλλήλοις, καὶ μίαν ζωὴν ἀποτελεῖν. εἰ δὲ μὴ ἅπτονται παντάπασιν ἀλλήλων, ἔσονται διῃρημένοι. πῶς δὲ καὶ τὰ μὲν ἄνω κάτω ἔσται φησὶν Ἀριστοτέλης, τὰ κάτω δὲ ἄνω διαστήματος ὄντος ἔξω. καὶ τοῦ μὲν, ὡδί, τοῦ δὲ, ὡδὶ τεταγμένου τῶν κόσμων. τὸ γὰρ ἡμῖν ἄνω, κάτω ἄλλοις ἔσται. πῶς οὖν ἡ ἐκεῖ γῆ καὶ τὸ ἐκεῖ βαρὺ πᾶν, οὐκ οἰσθήσεται καὶ ἐπὶ τόνδε τὸν κόσμον. εἴπερ τοῦ βάρεος, ἡ ἐπὶ τὸ κάτω κίνησις. ἔσται δὲ καὶ ἅμα ταὐτὸν, ὡς μὲν ἐκείνῳ τῷ κόσμῳ, πρὸς τὸ ἄνω φερόμενον, ὡς δὲ ὑπὸ τοῦτον χωροῦν, ἐπὶ τὸ κάτω. τάξις δὲ οὐκ ἔσται κινήσεων, ἢ δυνάμεων, ἢ τῶν ἐν τῷ παντὶ συστοιχιῶν. εἰ μὴ ἄρα φαίη τις πρὸς τὴν ἐπιβολὴν ταύτην ἄλλο ἐν ἑκάστῳ τὸ μέσον εἶναι. καὶ γὰρ οὐ τοῦ κενοῦ τὸ μέσον, ἀλλὰ τοῦ κόσμου εἶναι. φέρεσθαι οὖν ἕκαστον κόσμου μέρος, εἰς τὸ ἐν αὐτῷ μέσον, ἢ πέριξ. ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ ἀλλότριον, ἀλλότρια δὲ πάντα τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀλλήλων κόσμοις. εἰ δ' οὖν καὶ ταῦτά τι συγχωρήσειεν ὡς ἐχέγγυα παραλαμβάνειν. ἔστωσαν μὲν καὶ οὗτοι τρόποι τινὲς ἐπιβολῶν, ἀλλ' ὅγε Πλάτων ἐξελέξατο τὸν κυριώτατον τὸν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ὡρμημένον. τούτους δὲ καὶ τοὺς τοιούτους ὡς τὰ συναίτια παραλέλοιπε λαμβάνοντας. ἔχει δὲ καὶ ὡρισμένως ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις. οὐ γὰρ ἰδίᾳ ἐλέγχει τοὺς πλῆθος εἶναι λέγοντας τῶν κόσμων, ἰδίᾳ δὲ τοὺς τὴν ἀπειρίαν εἰσαγόντας, ἄλλων ἀλλαχοῦ διισταμένων, καὶ ὑπὸ τοῦ κενοῦ διαλαμβανομένων, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ τούτους κἀκείνους ἀπέφηνε ψευδεῖς, αὐτόθεν κατασκευάσας, ὅτι εἷς ὁ κόσμος, ἀπὸ τῆς τοῦ παραδείγματος μονώσεως. καὶ ἔτι τοὺς ὑλικοὺς παρῃτήσατο τρόπους τῆς ἐπιχειρήσεως. οὔτε γὰρ ἀπὸ τῆς ὕλης ὅτι μία, ὡς Ἀριστοτέλης ἀπέδειξεν, ἢ ἀπὸ τοῦ ὡρίσθαι τοὺς κατὰ φύσιν τόπους, οὔτε ἀπὸ τοῦ ἡνῶσθαι τὴν οὐσίαν, τουτέστι τὴν ὕλην σῶμα οὖσαν ὡς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. ἢ γὰρ μόνος, ἢ μάλιστα Πλάτων τῇ ἀπὸ τοῦ προνοοῦντος αἰτίᾳ κατεχρήσατο φησὶν ὁ Θεόφραστος. τοῦτό γε καλῶς αὐτῷ μαρτυρῶν. ὡς δ' οὖν εἴπομεν τῷ παραδείγματι, τὴν τοῦ κόσμου μονώσεως τὴν αἰτίαν ἀνέθηκεν. εἰ γὰρ ἓν τὸ παράδειγμα, καὶ ὁ δημιουργὸς εἷς, ἀνάγκη καὶ τὸν κόσμον ἕνα εἶναι, καὶ οὐδὲ οὕτως ἁπλῶς εἰπεῖν. ἀλλ' εἰ τὸ παράδειγμα ἕν, καὶ ὁ κόσμος ἀπεικονίζεται τὴν μόνωσιν τοῦ παραδείγματος, εἷς ὁ κόσμος. ἀλλὰ μὴν τὸ ἡγούμενον. καὶ γὰρ τὸ παράδειγμα ἕν, ὡς ἔδειξε πρότερον, καὶ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ μόνωσιν ὑπέστησε τὸν κόσμον. ὥσπερ γὰρ τὸ ἀφ' ἑνὸς τἀγαθοῦ νοητὸν ἓν ἀπεγεννήθη, οὕτω καὶ πρὸς ἑαυτὸ ἓν ὂν, κατὰ τὴν μόνωσιν τὸν μονογενῆ κόσμον συνέστησεν, εἷς ἄρα ὁ κόσμος ἐστί. καὶ οὔτε πλέους, οὔτε πλέω τὰ πρῶτα παραδείγματα, οὔτε ἄπειροι. τὸ γὰρ κατὰ πλῆθος ἄπειρον, οὐ δὲ ἐν τοῖς

θνητοῖς

θνητοῖς ὑφίστασι, μὴ ὅτι δὲ ἐν τοῖς ἀϊδίοις. δυνατὸν δέ φησιν ὁ Πορφύριος τῇ ἀποδείξει τοῦ Πλάτωνος χρῆσθαι, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς ἄλλας ἀρχάς. οὐ γὰρ μόνον ἓν διὰ ταύτης δείκνυται τὸ νοητὸν ζῷον, ἀλλὰ καὶ εἷς ὁ δημιουργὸς ὁ πρώτιστος. καὶ ὅλως ὅτι οὐ πλείους ἀρχαὶ τῶν νοητῶν, ἀλλὰ μία. πάλιν γὰρ αὖ ἑτέραν ἀρχὴν δεῖ τῶν πλειόνων εἶναι, δι' ἣν καὶ αὗται ἀρχαὶ καὶ ἀγέννητοι. πᾶν γὰρ τὸ πλείοσιν ὑπάρχον ἐπὶ φύσιν, ἐκ μιᾶς αἰτίας ἐφήκειν ἀναγκαῖον. εἴ τις οὖν λέγοι θεὸν καὶ ὕλην ἀρχάς, ἀναγκάζοιτο ἄν τι θεῖναι ἄλλο πρὸ τούτων. ὅ τε γὰρ ἡ ὕλη αὐτάρκης, ὅ τε ὁ θεὸς πάντων περιεκτικός. δεῖ οὖν εἶναι τὴν πάντα περιέχουσαν αἰτίαν πρὸ τούτων, καὶ τὴν ὄντως αὐτάρκη καὶ μηδενὸς ἄλλου προσδεομένην. Ἀλλ' εἷς ὅδε μονογενὴς οὐρανὸς γεγονώς, ἔστι τε καὶ ἔσται. Τὸ μὲν μονογενές, τὴν μοναδικὴν αἰτίαν ἀπεικονίζεται, καὶ τὴν πάντων περιεκτικήν, τῶν δευτέρων καὶ τῶν ὅλων ἐπικρατοῦσαν οὐσίαν ἐνδείκνυται. καὶ γὰρ ὁ θεολόγος τὴν κόρην μουνογένειαν εἴωθε προσαγορεύειν, ὡς τῶν ἐγκοσμίων ἁπάντων ἡγεμονικῶς προϊσταμένην, καὶ τῶν μονογενῶν ζώων αἰτίαν. τοὺς γὰρ μὴ μονογενεῖς, ἡ μετ' αὐτὴν ὑφίστησι θεός, ἀλόγους οὔσας. μονογενῆ δ' οὖν καλεῖ καὶ ἐκεῖνος διὰ ταῦτα τὴν κόρην, καίτοι καὶ ἄλλην θεότητα παραγαγὼν ἐκ τῶν αὐτῶν αἰτίων τῇ κόρῃ. τὸ δὲ ἕν, ἐκ τῆς μιᾶς τῶν ἑνάδων ἑνάδος, ἐφήκει τῷ παντί. καθάπερ τὸ πανταχοῦ ὂν ἐκ τοῦ ὄντος, οὕτω δὴ καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ἕν, ἐκ τοῦ ἑνός. τὸ δὲ γεγονὸς καὶ τὸ ἔστι καὶ τὸ ἔσται, τὴν ἐν χρόνῳ δηλοῖ τοῦ παντὸς ἀϊδιότητα, τὴν τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ χρόνου ἐκτεινομένην. ἔστι γὰρ τὸ μὲν γεγονὸς τοῦ παρεληλυθότος, τὸ δὲ ἔστι, τοῦ παρόντος, τὸ δὲ ἔσται, τοῦ μέλλοντος. ἔχεις οὖν πάλιν, τὸ μὲν εἷς κατ' εἰκόνα τοῦ ἑνὸς ὄντος. τὸ δὲ ἔσται τοῦ μέλλοντος, τὸ δὲ γεγονὸς ἔστι τε καὶ ἔσται, κατ' εἰκόνα τοῦ αἰῶνος. τὸ γὰρ αἰώνιον, ἄπειρον, ἡ ἀπειρία τοῦ χρόνου μεμίμηται. πάντα δὲ ταῦτα κατ' εἰκόνα τοῦ αὐτοζῴου. πρώτως γὰρ ἦν ἐκεῖνο μοναδικὸν καὶ ὄντως ἓν αἰώνιον. τοῦτο δὲ διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνο μίμησιν. ἔτι δέ, τὸ μὲν γεγονέναι, τῆς τελειότητός ἐστι σημαντικόν, τὸ δὲ εἶναι, τῆς τοῦ ὄντος μετοχῆς, τὸ δὲ ἔσεσθαι, τῆς ἀεὶ γενέσεως, δι' ἣν ὁ κόσμος ἀνέκλειπτός ἐστιν. ὥστε καὶ τούτων, τὸ μέν ἐστιν ἐκ τοῦ ἑνός. ἐκεῖθεν γὰρ πᾶσιν ἐφήκει τὸ τέλειον. τὸ δέ, ἐκ τοῦ ἑνὸς ὄντος. τὸ δὲ ἐκ τοῦ αἰῶνος. ἐκεῖθεν γὰρ ὑπάρχει τοῖς ὅλοις τὸ ἀνέκλειπτον.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΙΜΑΙΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΟΝ κόσμον, ἄλλως μὲν ὁ λόγος θεωρεῖ περὶ τὴν ὁλότητα τὴν ἐν αὐτῷ, καθ' ἣν καὶ ἔοικε τῷ παντελεῖ ζῴῳ, καὶ αὐτὸς ζῷον ἔμψυχον ἔννουν μονογενὲς γεγονώς. ἄλλως δὲ περὶ τὴν ἐν αὐτῷ διαίρεσιν. ὥσπερ ὅταν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος διελόμενος, καὶ τὰ εἰδικωτέραν ἔχοντα τάξιν. νῦν δὲ τὸ ψυχικὸν πλάτος, ἀπὸ τῆς δημιουργίας προελήλυθε, καὶ περὶ τοίους λόγους; ἐπειδὴ γὰρ ζῷον ἔμψυχον, ἔννουν ὁ κόσμος ἀποπέφανται, τρία ταῦτα ἐν αὐτῷ, σῶμά τι, ψυχή, νοῦς. ἀλλ' ὁ μὲν νοῦς, πάντη ἀγένητός ἐστιν. αἰώνιον γὰρ ἔλαχε τήν τε οὐσίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν. τὸ δὲ σῶμα, πάντη γενητόν. κατὰ χρόνον γὰρ ὅλον καθ' ὅλον συνέστηκεν. ἡ δὲ ψυχή, μέσης ἐστὶν οὐσίας. ὥσπερ οὖν τῶν ἀμερίστων καὶ μεριστῶν μέση τέτακται, οὕτω τὸν τρόπον καὶ τῶν ἀγενήτων ἐστὶ καὶ τῶν γενητῶν ὅρος. γενητὴ μέν, ὡς πρὸς νοῦν, ἀγένητος δέ, ὡς πρὸς τὴν σωματοειδῆ φύσιν ὑπάρχουσα. καὶ ἔσχατα, τῶν μὲν ἀεὶ ὄντων πέρας, πρωτίστη δὲ ἐν τοῖς γενομένοις. διὰ ταῦτα τοίνυν καὶ ὁ Πλάτων, τοῦ μὲν σώματος, παντοίαν παραδίδωσι γένεσιν, ὅλον αὐτὸ προσάγων ἀλλαχόθεν. τὴν δὲ ψυχήν, παράγει μὲν καὶ ἀφ' ἑαυτῆς, παράγει δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ὅλης δημιουργίας τε καὶ ζωογονικῆς. νοῦ δὲ οὐδεμίαν πλάττει τῷ λόγῳ γένεσιν. ὅ τε γὰρ περὶ ἰδέαν παράγεται ὁ νοῦς, ὅ τε τὸ τῆς γενέσεως προσίεται ὁπωσοῦν ὄνομα. πάντη δ' ἐστὶν ἀγένητος καὶ αἰώνιος. ἀλλ' ἐκφαίνεται μὲν ἀπὸ τῶν ὅλων, μένων δὲ ἐν αὐτοῖς ἀνεκφοίτητος, πρόεισιν ἡνωμένος τοῖς αἰτίοις αὐτοῦ τοῖς ὁλικωτέροις. διὸ καὶ ἀμέριστος μένει καὶ ἀδιαίρετος, ὑπὸ τῶν ἀχράντων σωζόμενος, καὶ τῶν ἀμειλίκτων δυνάμεων, τῆς ἄλλης ζωῆς μεριζομένης καὶ διαιρουμένης, περὶ τὰς μερίδας τοῦ παντός. πρώτην μὲν οὖν παραδέδωκε τὴν καθολότητα τοῦ παντός, ὑπόστασιν ἀπὸ τῆς δημιουργίας. καθ' ἣν ἔμψυχον ἀποτελέσθη, καὶ θεῖον καὶ ἔννουν, περὶ τὴν πρὸς τὸ παντελὲς ζῷον ἐξομοίωσιν. δευτέραν δὲ προστίθησι τὴν καθόλα διαιροῦσαν τὸν κόσμον, καὶ τὴν τῶν ὅλων ποίησιν μερῶν. τῆς τε ψυχῆς οὔσης καθ' αὑτὴν καὶ τοῦ σωματοειδοῦς. νοῦς γὰρ ἀγένητός ἐστι πάντα, καθάπερ ἐλέγομεν. ὅτι καὶ ἀγένητός ἐστι καὶ ἀδιαίρετος. πλὴν ὅτι οὗτος πρόεισιν, ἄνευ γενέσεως, ἀπὸ τῆς τοῦ δημιουργοῦ προνοίας. λέγει δὲ καὶ τὴν ἔξω ὑποδεχομένην φύσιν, αὐτὴν τὴν τῆς ψυχῆς ἔκφανσιν. αὐτὸς γὰρ ὁ δημιουργὸς ἐντίθησιν αὐτῷ τοὺς τῆς ψυχῆς κύκλους, ἄνευ διαιρέσεως αὐτὸν ἐκφήνας ὡς ὄντα ἀμέριστον, καὶ ἄνευ σχήματος, ὡς ὄντα τελέως ἀσχημάτιστον. τρίτην δὲ ἐφεξῆς, τὴν περὶ μέρη τέμνουσαν τὸ πᾶν, καὶ τῶν μορίων ἕκαστον ἀποτελοῦσαν. πῶς γὰρ ἐγένετο πῦρ καὶ ἀήρ, καὶ πῶς ὕδωρ, καὶ αὐτή πως ἡ γῆ. παραδίδωσι τελευταῖον τὴν σωματουργικὴν τῆς δημιουργίας ἐνέργειαν θεωρῶν, καὶ οὐδὲ ἐπὶ ταύτης εἰς τὰ καθ' ἕκαστα κάτεισιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ὅλοις μένει στοιχείοις. ἡ γὰρ ὅλη δημιουργία,

τῶν ὅλων ἐστὶ καὶ ὁλικῶν μερῶν. τὰ δὲ ἄτομα καὶ ὄντως μερικά, τοῖς νέοις παραδίδωσι θεοῖς. ἵνα μιμούμενοι τὴν τοῦ πατρὸς περὶ τὰ ὅλα πρόνοιαν, καὶ αὐτοὶ περὶ τὰ καθέκαστα, τὴν ὁμοίαν ἐπιδείξωσι δημιουργίαν, καὶ ἀναλογίαν ποιήσωσι πρὸς αὐτόν, ἣν αὐτὸς ἔχει πρὸς τὸ παράδειγμα τὸ νοητόν. νοερὸς γὰρ ὢν ὡς πρὸς ἐκεῖνο, καὶ νοῦ τάξιν ἔχων, ὡς πρὸς τὸν νοητὸν νοῦν, αὐτὸς νοητὸς γίγνεται, τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς. τριττῆς οὖν οὔσης ὡς ἐλέγομεν τῆς δημιουργίας, τῆς μὲν καθ' ὁλότητα, τῆς δέ, περὶ τὴν εἰς ὅλα διαίρεσιν, τῆς δέ, περὶ τὴν εἰς τὰ μέρη διαίρεσιν, τὴν μέσην ἡμῖν ὁ Πλάτων μέλλει παραδιδόναι νῦν. ἔχων μὲν καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀκόλουθον τὴν τοιαύτην μετάβασιν. ἔχων δέ, καὶ ἀπὸ τῶν προειρημένων εὔκαιρον τὴν εἰς ταύτην πρόοδον. ἐπειδὴ γὰρ ζῷον ἓν ὁρατὸν ἀφωρίσατο τὸν κόσμον, πάντα τὰ κατὰ φύσιν συγγενῆ περιέχον ἐντός, ὅτι μὲν εἷς ἐστιν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς τοῦ παραδείγματος μονώσεως ἀπέδειξεν. ὅτι δὲ ὁρατόν, καὶ ὅτι τῶν συγγενῶν ἁπάντων περιεκτικόν, ἡ καθ' ὅλα τοῦ παντὸς διαίρεσις, ἡμῖν ποιήσει καταφανές. ἐὰν γὰρ εὕρωμεν κατὰ ποίαν αἰτίαν ὁρατὸς ὁ κόσμος, καὶ πῶς ἐν αὐτῷ πάντα τὰ στοιχεῖα συντέτακται, καὶ διὰ τίνων ἀναλογιῶν, θεασόμεθα ῥᾳδίως, ὅτι πάντα τὰ συγγενῆ περιείληφε, καὶ οὐδ' ἓν ἐστὶν αἰσθητόν, ὃ μὴ συνείληπται τῇ μιᾷ τοῦ κόσμου περιοχῇ. τοῦτο δὲ ἰδόντες, ἱκανῶς ἕξομεν ἂν τὸ ζητούμενον. τοῦτο γὰρ ἦν, πῶς ὁρατὸς ὁ κόσμος, καὶ πῶς πάντων περιεκτικός, τῶν κατὰ φύσιν αὐτῷ συγγενῶν. ἀπὸ γὰρ τῶν προειρημένων, ὅτι μόνος ἐστί, προειλήφαμεν, ἀπὸ δὲ τούτων ὅτι καὶ παντελής.

» Σωματοειδὲς δὲ δὴ καὶ ὁρατόν, ἁπτόν τε δεῖ τὸ γιγνόμενον εἶναι. χωρισθὲν δὲ πυρός, οὐδὲν ἄν ποτε ὁρατὸν γένοιτο, οὔτε ἁπτόν, ἄνευ τινὸς στερεοῦ. στερεὸν δέ, οὐκ ἄνευ γῆς. ὅθεν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς τὸ τοῦ παντὸς ἀρχόμενον συνιστάναι σῶμα, ὁ θεὸς ἐποίει.

Τὸν μὲν ὁρισμὸν ἀποδοὺς τοῦ γενητοῦ, μικρῷ πρότερον, γιγνόμενον αὐτὸ καὶ ἀπολλύμενον ἀποκαλῶν, ὥρισεν δοξαστὸν αὐτὸ μετ' αἰσθήσεως. τὸν δὲ κόσμον δείξας γενητόν, ἀντιστρέφει τὸν ὁρισμόν. τὰ γὰρ αἰσθητὰ φησὶ γιγνόμενα, καὶ γενητὰ ἐφάνη. νυνὶ δὲ τὸ γιγνόμενον αὐτὸ μεταβαλὼν εἰς ὑποκειμένου τάξιν, κατηγόρησεν αὐτοῦ τὸ ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. ταῦτα γὰρ ἄκρα τῶν αἰσθητῶν, ὡς ἡ ὄψις καὶ ἡ ἁφὴ τῶν αἰσθήσεων, ἄκραι. ἐκεῖ μὲν οὖν ὡς ἔφην ἐν τοῖς περὶ τοῦ γενητὸν εἶναι τὸν κόσμον λόγοις, τὸν ὅρον ἀντέστρεψεν. ἐνταῦθα δὲ κατὰ φύσιν ἀποδέδωκεν. ἦν γὰρ τὸ γιγνόμενον, ἐν ἀορίστου τάξει. τὸ δὲ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ληπτόν, ἐν ὁρισμοῦ καθάπερ εἴρηκεν ἐν ταῖς ὑποθέσεσι. δεῖ οὖν φησὶν αἰσθητὸν εἶναι τὸ γενητόν, οὐ πᾶν, ἀλλὰ τοῦτο, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν γενητόν, τὸ σύνθετον, καὶ ἀεὶ γιγνόμενον, εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον. ἐπεὶ καὶ ἡ ψυχὴ γενητόν, ἀλλ' οὐ περὶ ταύτης ὁ λόγος. εἰ δέ τις καὶ τὰ ἔνυλα εἴδη καὶ αὐτὰς λέγει τὰς ποιότητας αἰσθήσει μὲν εἶναι ληπτάς, ἀσωμάτους δέ, καὶ ὅμως γένεσιν ἔχειν, ἴστω φησὶν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, ὅτι συντελεῖ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν ὑπόστασιν τῶν σωμάτων, καὶ μετ' ἐκείνων συνθεωρεῖται. ἐπειδὴ δ' οὖν ὁ κόσμος, ἔχει μέν τινα καὶ σωματικὴν ἐν ἑαυτῷ μοῖραν, ἔχει δὲ καὶ ἀσώματον, καὶ ταύτην διττήν. τὴν μὲν ἀχώριστον τοῦ σώματος, τὴν δὲ χωριστήν. καὶ ταύτην πάλιν διπλῆν. τὴν μὲν ψυχικήν, τὴν δὲ νοεράν. καὶ ἔχει, τὸ μὲν ἀγένητον, τὸ δὲ γενητόν. πᾶν δὲ τὸ ἐξ ἀγενήτου καὶ γενητοῦ συγκείμενον, τὸ ὅλον ἐστὶ γενητόν, εἰκότως γιγνόμενόν τι προσεῖπε τὸν σύμπαντα κόσμον, καὶ σωματοειδῆ. καὶ γὰρ σῶμα ἔχει, καὶ διὰ τοῦτο σωματοειδής ἐστι. καὶ γενητὸν ἐστὶν ἐν ἑαυτῷ, καὶ διὰ τοῦτο γιγνόμενόν ἐστι τὸ ὅλον. ἐὰν γὰρ ἐκ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου συγκέηται, τὸ ὅλον ἐστὶ θνητόν. καὶ ἐὰν ἐξ ἀγενήτου καὶ γενητοῦ, τὸ ὅλον ἐστὶ γενητόν. καὶ ἐὰν ἐξ ἀσωμάτου καὶ σώματος, τὸ ὅλον ἐστὶ σωματοειδές. εἰ μὲν γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ ἀσώματον συμπέπλεκται τῷ σώματι, γίγνεται καὶ αὐτὸ σωματοειδές, οὐ τὸ ὅλον μόνον. εἰ δὲ ἐξῃρημένον εἴη καὶ ἀπαθές, αὐτὸ μὲν κυρίως ἀσώματον, ὑπερανέχον τοῦ σώματος, τὸ δὲ ὅλον, διὰ τὴν τοῦ σώματος συνάρτησιν, σῶμα μὲν οὐκ ἔστι, μένει δὲ ἐν τῇ ἑαυτοῦ καθαρότητι τὸ κρεῖττον, σωματοειδὲς δὲ ἂν προσονομάζοιτο δικαιότερον. ἐπεὶ τοίνυν καὶ ὁ κόσμος πολλῶν μὲν καὶ μακαρίων ἐκ τοῦ γεννήσαντος αὐτὸν μετείληφεν, ἀτὰρ κεκοινώνηκέ γε καὶ σώματος, σωματοειδὴς εἰκότως προσαγορεύεται, καθ' ὅλον ἑαυτόν, ὁρατός τε καὶ ἁπτός. γενητὸς γάρ ἐστι. τὸ δὲ γενητόν, ὁρατόν ἐστι καὶ ἁπτόν, καὶ σῶμα ἔχον, ὥσπερ εἴρηται πρότερον ὀρθῶς εἰρημένον. ἀρξάμενος οὖν ἀπὸ τοῦ σώματος, πρῶτον αὐτῷ δίδωσιν αἰσθητῷ εἶναι, κατὰ τὰς ἄκρας αἰσθήσεις. εἶτα τοῦτο τελειότερον, τὸν διὰ τῆς ἀναλογίας δεσμόν, συνεκτικὸν τῶν ἐν αὐτῷ σωμάτων. εἶτα ἄλλο τρίτον, ὅλον ἐξ ὅλων ποιήσας αὐτὸν τῶν στοιχείων. εἶτα τέταρτον σφαιρώσας. ἵν' ὁμοιότατος ᾖ, ἑαυτῷ κατὰ τὸ εἶδος. εἶτα πέμπτον, αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ πάντα πάσχοντα ἀποφήνας. εἶτα ἕκτον, κίνησιν αὐτῷ νείμας τὴν προσήκουσαν. εἶτα ψυχώσας ἕβδομον τοῦτον διὰ θείας ψυχῆς. εἶτα ὄγδοον, τὰς χρονικὰς αὐτῷ μεταδοὺς περιόδους. εἶτα ἔνατον θεῶν ἐν ἑαυτῷ κατασκευασάμενος ἱερά, τῶν τὸν τέλειον ἐνιαυτὸν συναπεργαζομένων, εἶτα δέκατον, παντελῆ ποιήσας ἐκ πάντων ζώων ταῖς τέτρασιν ἰδέαις ὁμοιουμένων. καὶ διὰ τῆς δεκάδος συμπληρώσας, τὴν πᾶσαν δημιουργίαν. ταῦτα μὲν οὖν ὁ πᾶς αὐτῇ λέξει λόγος προϊών. νῦν δὲ λέγομεν, ὡς ἐπεὶ διαστατός ἐστιν ὁ κόσμος, καὶ αἰσθήσει ληπτός, διά τε ὁράσεως γνωρίζεται καὶ ἁφῆς, ὡς μὲν ὅλος δι' ὅλου φωτὸς πεπληρωμένος ὁρατὸς ὤν, ὡς δὲ στερεός, ἁπτὸς ὑπάρχων. ἐξαρκεῖ γὰρ αὐτῷ διὰ τῶνδε τῶν αἰσθήσεων πάντα τὰ αἰσθητὰ περιλαβεῖν. καὶ ἔστιν ὡς ἐν τοῖς πέρασι στοιχείοις ἀεί ἐστιν, ἐν τοῦ κόσμου νενεμημένοις ἐναντία ταῦτα, τὸ ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. ταῦτα γὰρ ὡς πλεῖστον ἀφεστῶτα, καὶ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ἐναντία. καὶ

πία. καὶ γὰρ αἰσθητὰ ἄμφω, καὶ τοῦτο αὐτῶν τὸ κοινὸν γένος, καὶ πλεῖστον ἀφεστήκειν, εἴπερ τὸ μὲν, ἀμέσως αἰσθητὸν, τὸ δὲ οὐκ ἀμέσως. εἰ δὲ ζητοίη μὲν τὰ ἐν μεταβλητοῖς ἐναντία τῶν στοιχείων, οὐ τὸ πῦρ καὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ ἐροῦμεν. μάλιστα γὰρ τὸ ὕδωρ σβέννυσι τὸ πῦρ, καὶ ἔστιν ἑκάτερος τῶν λόγων ἀληθής. κοινὸν γὰρ ἀμφοῖν τὸ ἐν τοῖς ἄκροις τιθέναι τὴν ἐναντίωσιν. καὶ ταύτῃ συμφωνοῦσιν αἱ αἱρέσεις, ὡς μὲν ἐν αἰσθητοῖς, τῷ πυρὶ τῆς γῆς ἐναντίας οὔσης, ὡς δὲ ἐν τοῖς μεταβλητοῖς, τῷ πυρὶ τοῦ ὕδατος. διὸ καὶ αὐτὸς τῷ ἁπτῷ τὸ ὁρατὸν ἀντέθηκεν. ἢ αἰσθητὰ τὰ στοιχεῖα λαμβάνων, ὡς οὔ μή πω τὴν μεταβολὴν αὐτῶν ἐπισκοπῶν, καθ' ἣν μᾶλλον ἐναντιοῦται τῷ πυρὶ τὸ ὕδωρ ἢ γῆ. καὶ οὐχ ὡς οἴεται Θεόφραστος, ἀτελής ἐστιν ὁ λόγος, ἐπαπορεῖ γὰρ οὕτως. τί δή ποτε πυρὸς μὲν ἴδιον εἶπε τὸ ὁρατὸν, καὶ γῆς τὸ ἁπτὸν, τῶν δὲ λοιπῶν στοιχείων οὐδὲν, λέγομεν δὴ οὖν πρὸς αὐτὸν, ὅτι καὶ ἡμεῖς ὁρῶμεν τὸν κόσμον, καὶ ἁπτόμεθα αὐτοῦ, γευόμεθα δὲ, ἢ ἀκούομεν αὐτοῦ, ἢ ὀσφραινόμεθα, οὐκέτι. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κόσμος ἑαυτῷ, καὶ ὁρατός ἐστι καὶ ἁπτός. ὡς μὲν φωτοειδὴς, ὁρατός. διὰ τοῦ θείου φωτὸς ἑαυτὸν ὁρῶν, ὃ τέταται διὰ τοῦ οὐρανοῦ παντὸς, τῇ ἴριδι προσφερὲς ὂν, ὥς φησιν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ πρώτως ὁρατὸν, δι' ὅλου τοῦ κόσμου διῆκον. ὡς γὰρ ἡ τοῦ ἡλίου σφαῖρα, τῆς ἐν αὐτῇ ψυχῆς ὄψις ἐστὶν, οὕτω δὴ καὶ τῆς ψυχῆς, ὄψις ἐστὶ τὸ θεῖον ἐκεῖνο φῶς, διὰ πάντων τῶν ὁρατῶν πεφοιτηκὸς, καὶ δρῶν εἰς τὰ ὁρώμενα, καὶ ζωὴν αὐτοῖς ἐνδιδόν. καὶ ταύτην αὖ εἴποις τὴν πρωτίστην καὶ κυριωτάτην ὄψιν, ἀλλ' οὐ τὴν μετὰ πάθος ὑφισταμένην, καὶ τὴν κεχωρισμένην τῶν ὁρατῶν. ὡς δὲ αὖ στερεὸς, καὶ ὡς ζωῆς πλήρης, τὴν καλουμένην συναίσθησιν ἔχων. καὶ γὰρ ἡμεῖς τῶν ἐν ἡμῖν συναισθανόμεθα κινήσεων ἢ παθῶν ἔνδον συνισταμένων. καὶ διὰ τῆς συναισθήσεως ταύτης, αὐτὸς ἑαυτῷ γιγνόμενος ἁπτός. κυριωτάτη δὲ τῶν λύσεων ἐστὶν ἡ λέγουσα, ὅτι τὰ μὲν ἄκρα λαμβάνει, πρὸς τὸν ἄλλον ὁ λόγος. ἐπεὶ δὴ καὶ τούτων ἕνεκεν ὑφέστηκεν ἐκεῖνα. μέλλει δὲ καὶ τὰ λοιπὰ, διὰ τὸν δεσμὸν τῶν ἄκρων ὑφιστάναι. ἢ καὶ τοῦτο φαίη τις ἂν, ὡς διὰ τῶν ἄκρων καὶ τὰ μέσα περιείληφεν. ὡς γὰρ διὰ πυρὸς καὶ γῆς τὸ πᾶν ὁρίζεται καὶ τῶν μέσων ἐν τούτοις περιεχομένων, οὕτω δὴ καὶ διὰ τοῦ ὁρατοῦ καὶ ἁπτοῦ, τὰ παντοίως αἰσθητὰ συνείληφε. τούτῳ δὲ ὥσπερ ἀξιώματι χρώμενος. εἴωθε γὰρ πρὸ ἑκάστου τῶν σκεμμάτων, ἀξίωμα προσλαμβάνειν, ἀφ' οὗ δείκνυται τὸ ζητούμενον. οἷον, ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς οὐδέποτε περὶ οὐδενὸς ἐγγίγνεται φθόνος. ἵν' ἐπιδείξῃ πάντα ἀγαθύνοντα τὸν δημιουργόν. καὶ πάλιν θέμις δὲ οὔτ' ἦν, οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο τι πλὴν τὸ κάλλιστον. ἵνα ἀποφήνῃ ζῷον ἔννουν ἔμψυχον τὸ πᾶν. καὶ πάλιν ἀτελεῖ γὰρ ἐοικὸς, οὐδὲν ἄν ποτε γένοιτο καλὸν, ἵνα θεωρήσῃ, πρὸς ποῖον παράδειγμα τὸν κόσμον ὁ δημιουργὸς ὑπέστησεν, οὕτω δὴ καὶ ἐν τούτοις ἀξίωμα προλαβὼν, ὅτι δὴ τὸ γενητὸν ὁρατὸν, εἶναι καὶ ἁπτὸν, ἀπὸ τούτου δείκνυσι, πῶς μὲν τὰ στοιχεῖα συντελεῖ πρὸς τὴν τοῦ κόσμου σύστασιν, πῶς δὲ τέτακται ἐν τῷ παντί; εἰ γὰρ δεῖ τὸν κόσμον ὁρατὸν εἶναι καὶ ἁπτὸν, δεῖ αὐτῷ πυρὸς καὶ γῆς. τὸ γὰρ πρώτως ὁρατὸν, πῦρ ἐστίν. πρῶτον μὲν, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ὁρατὰ φῶτά ἐστι. πάντα γὰρ τὰ χρώματα, ἔγγονά ἐστι φωτός. ἔπειθ' ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ὄψις, φῶς ἐστιν, ἀπ' οὐσίας προϊοῦσα αἰθερώδους. καὶ τρίτον ὅτι δεῖται συναγωγοῦ τοῦ φωτὸς ἡ ὄψις, καὶ τὸ ὁρατὸν, εἰ μέλλοι κατ' ἐνέργειαν εἶναι. τί δὲ τὸ συνάγον ἀμφότερα ταῦτα ἢ φῶς; ὥστε εἰ ὁρατὸς ἔσται ὁ κόσμος, δεήσει πυρὸς αὐτῷ πρὸς τὴν γένεσιν. καὶ πρὸς τούτοις, ὅτι τὸν ὀφθαλμὸν, ἀνάλογον εἶναι τῷ πυρὶ δείκνυσιν ὁ Πυθαγόρας, ἐν τῷ πρὸς Ἄβαριν λόγῳ. καὶ γὰρ ἀνωτάτω τῶν αἰσθητηρίων ἐστὶν, ὡς τὸ πῦρ τῶν στοιχείων, καὶ ὀξείαις ἐνεργείαις χρῆται ὡς ἐκεῖνο. τό τε κωνοειδὲς, ὁμοιότητα ἔχει πρὸς τὸ πυραμοειδὲς οὐκ ὀλίγην. οὐκ εἶπε δὲ ὅτι μόνον τὸ πῦρ ὁρατόν. τοῦτο γὰρ διχῶς ἐστι ψεῦδος. αὐτό τε γὰρ καθ' ἑαυτὸ τὸ πῦρ ἀμιγὲς ὂν πρὸς τὰ ἄλλα στοιχεῖα, οὐδαμῶς ἐστιν ὁρατὸν, ἀλλ' ἐπινοεῖται μόνον, καὶ ἔτι τῶν ἄλλων οὐδὲν ἔσται ὁρατὸν, εἰ μόνον τὸ πῦρ ὁρατόν. ἄλλο γοῦν διὰ πυρὸς, καὶ μετὰ πυρὸς εἶναι ὁρατὸν, καὶ ἄλλο τὸ αὐτὸ τὸ πῦρ εἶναι μόνον ὁρατόν. τοῦτο μὲν οὖν οὐκ εἶπεν διχόθεν ἐλεγχόμενον, ἐκεῖνο δὲ ὅτι πυρὸς χωρισθὲν, οὐδὲν ὁρατὸν, ἀφ' οὗ λάβοις ἂν ὅτι πάντα τὰ σώματα μετέχει πυρός. ἄλλο δὲ ἄλλοις τὸ πῦρ. οὐ γὰρ ταυτόν ἐστι φῶς, καὶ φλὸξ, καὶ ἄνθραξ. ἀλλ' ἄνωθεν ἄχρι γῆς ὕφεσις γίγνεται τοῦ πυρὸς, προϊόντος ἀπὸ τοῦ ἀϋλοτέρου καὶ καθαρωτέρου, καὶ ἀσωματωτέρου, μέχρι τῶν ἐνυλοτάτων καὶ παχυτάτων σωμάτων. καὶ γὰρ ὑπὸ γῆς ῥύακές εἰσι πυρὸς, ὥς πού φησι καὶ Ἐμπεδοκλῆς, « Πολλὰ δ' ἔνερθ' οὔδεος πυρὰ καίεται. « Καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν, πῶς ὂν ἐν ὕδατι ὂν τὸ πῦρ οὐ σβέννυται; χωρεῖ γὰρ πάντα δι' ἀλλήλων. καὶ ἔστι τὸ ἐπικρατοῦν, ἄλλο ἐν ἄλλοις. καὶ ἔστι καὶ τὸ φῶς πῦρ, διϊὸν διὰ πάντων. Νουμήνιος μὲν οὖν πάντα μεμῖχθαι οἰόμενος, οὐδὲν οἴεται εἶναι ἁπλοῦν. ὁ δὲ Πλάτων, καὶ τὴν μῖξιν αὐτῶν οἶδε, καὶ ἑκάστου τὴν φύσιν, ἰδίᾳ παραδίδωσιν, ἐκ τῶν σχημάτων τὰ στοιχεῖα πλάττων. ἴσως δὲ ἡμῖν ὁ θαυμαστὸς Ἀριστοτέλης ἀπαντήσεται πρὸς τὸν λόγον, οὐ πᾶν τὸ ὁρατὸν, πυρὸς μετουσίᾳ τοιοῦτον εἶναι τιθέμενος. τὸν γοῦν τῶν ἄστρων χορὸν, καὶ αὐτὸν τὸν μέγαν ἥλιον, οὐκ ὄντα ἐκ πυρὸς, ὅμως ὁρατὸν ὑπάρχειν. εἰ δὲ εἴποι τις πρὸς αὐτὸν ὅτι πῦρ ἄλλο μὲν τὸ ἔνυλον, ἄλλο δὲ τὸ ἄϋλον, ὡς πρὸς τὴν ὕλην τῶν ὑπὸ σελήνην ἄϋλον ὂν, καὶ ἄλλο μὲν τὸ φθαρτὸν ἄλλο δὲ τὸ ἄφθαρτον. καὶ ἄλλο μὲν τῷ ἀέρι συμμιγὲς, ἄλλο δὲ τὸ καθαρὸν, καὶ ὅλως ὅτι πολλὰ εἴδη πυρὸς, ἴσως ἐνδώσει τῷ λόγῳ, καὶ τῶν θεολόγων ἀκούων, πῦρ πυρὸς ἐξοχέτευμα τὸν ἥλιον καλούντων. καὶ πυρὸς ταμίαν, καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις ὀνόμασι. τινὶ γὰρ ἀνέθηκε τὸ ὁρατὸν,

ἆρα ἄλλῳ

ἄρα ἄλλῳ τινί, ἢ τῷ γεννητικῷ τοῦ φωτός. τί δὲ ἄλλο τοιοῦτον, ἢ τὸ πῦρ; τῇ μὲν γὰρ παντὸς τοῦ ἐναντίου ποιητικόν. σκότους γὰρ αἰτία, καὶ ἧττον μετέχει φωτὸς τὸ γεωδέστερον, ἀὴρ δὲ καὶ ὕδωρ διαφανῆ, καὶ οὐχ ὁρατὰ καθ' ἑαυτά, διὸ καὶ μέσον ἑκάτερον τούτων, τοῦ τε πρώτως ὁρατοῦ, καὶ τοῦ προσδιδοῦντος τοῖς ὁρατοῖς, ὡς ἄλλοις τοῦ ὁρᾶσθαι αἴτιον, ἀλλ' οὐχ ἑαυτοῦ, καθ' ὅσον ἑκάτερον διαφανές, ἀλλὰ δι' αὐτῶν ἄλλα. λείπεται οὖν μόνον τὸ πῦρ οἷς ἂν παρῇ, ταῦτα φωτίζειν, καὶ ὁρατὰ ποιεῖν. εἰ δὲ λέγοι τις ὅτι τὸ οὐράνιον στοιχεῖον, ὁρατὸν ὂν καὶ φωτιστικόν, οὐκ ἔστι πῦρ, ἐρωτήσομεν, πόθεν οὖν τὸ ἐνταῦθα πῦρ τοιοῦτον; εἰ γὰρ ἑκάτερον φωτὸς αἰσθητοῦ γεννητικόν, διατί μὴ καὶ ἑκάτερον πῦρ, εἰ καὶ τὸ μὲν ἄϋλον, τὸ δὲ ἔνυλον. λέγω δὲ ὡς ἤδη προεῖπον, τὸ ἄϋλον καὶ ἔνυλον, πρὸς τὴν ταχυτάτην ὕλην, καὶ μὴ στέγουσαν τὰ εἴδη διορίζων ἐκείνην τὴν ὡσαύτως ἐν τῷ οἰκείῳ εἴδει μένουσαν δύσεις. ἐπεὶ μαθησόμεθα, διὰ παντὸς τοῦ κόσμου τὴν ὕλην διήκειν, ὥσπερ καὶ οἱ θεοὶ φασίν, διὸ καὶ τοῦ παντὸς ὑποδοχὴν αὐτὴν ἐρῶ προελθών. οἷα γοῦν τὰ φῶτα, τοιαῦτα καὶ τὰ πυρά, καὶ ἡ ἀναλογία δείκνυσιν ὅτι καὶ τὸ ἐκεῖθεν φῶς ἐκ πυρός, καὶ ῥητέον ὅτι Πλάτων οὐ θερμότητι χαρακτηρίζει τὸ πῦρ, οὐδὲ τῷ ἐπὶ τὸ ἄνω κινεῖσθαι. ταῦτα γὰρ τοῦ ποιοῦ πυρὸς ἴδια, μὴ ὄντος ἐν οἰκείῳ τόπῳ, ἀλλὰ τῷ ὁρατῷ. διὰ γὰρ τούτου πᾶν περιλαμβάνει πῦρ, καὶ τὸ θεῖον, καὶ τὸ θνητόν, καὶ τὸ καυστικόν, καὶ τὸ φωστικόν. ἔτι τοίνυν περὶ γῆς τὰ αὐτὰ λεκτέον, ὅτι γῆ ἐστι, τὸ πρώτως στερεόν. μὴ γάρ μοι λεγέτω τις, ὅτι καὶ ἡ γῆ τὸ στερεὸν ἀλλαχόθεν εἴληφεν, ἀλλ' ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, τὸ μάλιστα στερεὸν παρὰ τῶν ἧττον τοιούτων, ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην. ἐπεὶ καὶ τὸ μάλιστα θερμόν, παρὰ τῶν ἧττον θερμῶν, τοιοῦτον, καὶ ἀεὶ ταῦτα τὰ ἧττον ὄντα θερμά, μεταλαγχάνει τῆς ποιότητος ταύτης. οὕτω δὴ καὶ τὸ μάλιστα στερεόν, τοῖς ἧττον στερεοῖς, τοῦ εἶναι στερεοῖς, τῆς ἑαυτοῦ μεταδίδωσι στερεότητος. εἰ τοίνυν τῶν μὲν ἄλλων στοιχείων ἡ γῆ στερεώτερον, τὸ δὲ στερεώτατον αἴτιόν ἐστιν ἐν ταῖς μίξεσι τοῖς ἧττον στερεοῖς τοῦ εἶναι στερεοῖς, ἀλλ' οὐχὶ τὰ ἧττον ὄντα τοιαῦτα, τοῖς μάλιστα καὶ τοῖς διαφερόντως ἔχουσι τὴν δύναμιν ταύτην, ἀνάγκη δή που τὴν γῆν αἰτίαν εἶναι τῆς στερεότητος τοῖς ἄλλοις στοιχείοις, ἐναντίως ἐχούσαις πρὸς τὸ πῦρ. καὶ εἰ μὲν τὰ φαινόμενα ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῖν λαμβάνομεν, τὸν οὐρανὸν ὡς πύριον λαμβανόντων, καὶ τὴν γῆν ἐφ' ἧς βεβήκαμεν ὡς μάλιστα γῆν, δήλη τούτων ἡ ἐναντίωσις, τοῦ μὲν ὄντος ἀεικινήτου, τῆς δὲ ἀκινήτου. καὶ τοῦ μὲν ὁρατοῦ διαφερόντως, τῆς δὲ ἁπτῆς. καὶ τοῦ μὲν λεπτοτάτου διὰ τὸ φῶς, τῆς δὲ παχυτάτης διὰ τὸ σκοτώδες. εἰ δὲ καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τούτων σκοποῖμεν, αὐτὸ τὸ πῦρ ᾗ πῦρ, ἢ τὴν γῆν καθ' ὅσον γῆ, μικρὸν ὕστερον, αὐτοῖν τὰς ἀντιθέσεις ἐροῦμεν πάσας, ἡνίκα ἂν καὶ τὴν ἀναλογίαν διέξωμεν τῶν τεττάρων. ὅτι δὲ οὖν τὸ ὁρατὸν πυρὸς ἴδιον, καὶ τὸ ἁπτὸν τῆς γῆς ἐξαίρετον, ἐκ τούτων λάβωμεν, ἀληθέστατον ὄν. διὸ καὶ τῶν δαιμόνων φησὶν ὁ Πορφύριος, οἱ μέν, ἐν τῇ συστάσει πλέον τὸ πύριον ἔχοντες, ὁρατοὶ ὄντες, οὐδὲν ἔχουσιν ἀντιτύπως. οἱ δέ, καὶ γῆς μετειληφότες, ὑποπίπτουσι τῇ ἁφῇ. ἠλέγχθησαν δὲ ὥς φησιν τοιοῦτοι ὄντες, οἱ περὶ τὴν Ἰταλίαν φαινόμενοι περὶ τοὺς Τούσκους, οὐ μόνον τῷ σπερμαίνειν καὶ περὶ σκώληκας γεννᾶν αὐτοῦ σπέρματος, ἀλλὰ καὶ περὶ κονιορτὸν καὶ τέφραν ἀπολείπειν. ἀφ' οὗ δὴ καὶ αὐτοῦ δείκνυται, πάντα μετέχοντα γῆς. ἀλλ' οὐχ ἡ αὐτὴ τῆς γῆς φύσις πανταχοῦ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς τοῦ κόσμου μέρεσιν, ἀλλ' ὅπου μὲν καθαρωτέρα καὶ ἀϋλοτέρα καὶ ἀβαρής. οὐ γὰρ τὸ βάρος, ἴδιον γῆς, ἀλλὰ τὸ ἁπτόν· ὅπου δὲ ἐνυλοτέρα, καὶ βαρεῖα καὶ δυσκίνητος, καὶ ὅπου μὲν τὴν στερεότητα μόνην ἐπιδεικνυμένη. ὅπου δὲ καὶ ἄλλας δυνάμεις γενεσιουργοὺς καὶ ἐνύλους προσλαμβάνουσα κατὰ τὸν αὐτὸν περὶ πυρὶ τρόπον. εἰ δὲ τούτων ὑφ' ἡμῶν λεγομένων ὁ Ἀριστοτέλης ἀπορεῖ, πῶς οὖν εἰ πῦρ ἐστιν ἐν οὐρανῷ κύκλῳ κινεῖται καὶ οὐκ ἐπ' εὐθείας, λεκτέον τὸν Πλωτίνιον λόγον πρὸς αὐτόν, ὅτι πᾶν σῶμα ἁπλοῦν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὄν, ἀκίνητον μένει, ἢ κύκλῳ κινεῖται. ἵνα μὴ δὲ ἂν ἀπολείπῃ τὸν οἰκεῖον τόπον. ἄλλως γὰρ κινούμενον, ἢ οὐκέτι ἔσται ἐν τῷ ἑαυτοῦ τόπῳ, ἢ ὅπως οὐκ ἦν ἐν ἑαυτῷ. καὶ τὸ οὐράνιον οὖν πύριον ὑπάρχον, ἐξ ἀνάγκης κύκλῳ κινεῖται. ἐπεὶ καὶ ἡ γῆ μὴ ἀπολείπουσα τὸν περὶ τὸν μέσον τόπον εἴπερ ἐκινεῖτο, κύκλῳ ἂν ἐκινεῖτο. καὶ γὰρ ὅταν, ἐπὶ τὸ ἄνω φέρηται τὸ πῦρ ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ ὄν, ἐπὶ τὸ ἄνω φέρεται, καὶ ἡ βῶλος ἐπὶ τὸ κάτω ὡσαύτως, καὶ ὅλως τῶν στοιχείων αἱ ἐπ' εὐθείας φοραί, παρὰ φύσιν εἰσὶ διακειμένων, ὥστε ψεῦδος τὸ λέγειν, ὅτι τὸ πῦρ ἐπ' εὐθείας κινεῖται κατὰ φύσιν. μάλιστα γὰρ ἔχει κατὰ φύσιν, ὁπόταν τὸν οἰκεῖον ἔχει τόπον. ὅταν δὲ φέρηται εἰς τὸν οἰκεῖον, οὔπω ἔχει τὸ κατὰ φύσιν. τούτου δὲ δειχθέντος φανερὸν ὅπως καὶ τὸ οὐράνιον πῦρ ἐπεὶ δὴ κινεῖται, κύκλῳ κινεῖται, καὶ οὐδὲν ἐνοχλεῖ περὶ Πλατωνικῷ λόγῳ. εἰ γὰρ ἐκινεῖτο τὸ πῦρ, ὅπου ἂν ἦν ἐν τῷ κατὰ φύσιν τόπῳ. εἰ δὲ ἔστιν ἐν τῷ κατὰ φύσιν, ἢ ἀκίνητον ἔσται, ἢ κύκλῳ κινεῖται. ἀλλὰ μὴν ἀκίνητον ἀδύνατον αὐτὸ εἶναι. φύσει γὰρ εὐκίνητον πᾶν πῦρ, κύκλῳ ἄρα κινήσεται μόνως. ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον. εἰ τοίνυν γενητὸν τὸ πᾶν, εἶναι δεῖ αὐτὸ αἰσθητόν. εἰ δὲ αἰσθητόν, ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. εἰ δὲ ταῦτα, ἐκ πυρὸς εἶναι καὶ γῆς. εἰ δὲ ταῦτα καὶ ἐκ τῶν μέσων. ταῦτα γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων συνέστηκε, καὶ ὅσον ἁφὴ καὶ ὄψις διεστήκατον. εἰ δὲ ὁρατὸν ὁ κόσμος εἶναι δεῖ πῦρ. εἰ δὲ ἁπτός, εἶναι δεῖ γῆν. ἁπτὸν γάρ ἐστι τὸ στερεόν, ὃ καὶ ἀντερείδειν δύναται πρὸς τὴν ἁφήν. τὸ γὰρ θρυπτὸν καὶ μὴ ὑπομένον τὴν ἁφήν, οὐδαμῶς ἁπτόν. διὸ καὶ Πυθαγόρας, τλήμονα προσαγορεύει τὴν γῆν, ὡς στερεάν, καὶ ὡς ἀντιβαίνουσαν πρὸς τὴν ἁφήν, καὶ ὡς δυσκίνητον, καὶ ὡς τῆς μονίμου δυνάμεως μετέχουσαν. εἰ οὖν ὥσπερ εἴρηται δεῖ πυρός, ἵνα ὁρατὸς

ὁ κόσμος

ὁ κόσμος ἦν, γῆς δὲ ἵνα ἁπτός, ἐκ πυρὸς καὶ γῆς ἀρχόμενος ὁ θεός, ποιεῖ τὸ πᾶν. οὐχ ὡς ταῦτα πρῶτα τοῦ θεοῦ ποιοῦντος. πάλαι γὰρ τὴν περὶ χρόνον γένεσιν ἀπεγνώκαμεν. ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα φυσιολογία τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἐναντίων ποιεῖται, διὰ τοῦτο πᾶν ἦρχθαί φησι τῆς συστάσεως, ἐκ πυρὸς καὶ γῆς, ἵνα ὁρατόν τε ἀποτελεσθῇ διὰ τὸ πῦρ, καὶ ἁπτὸν διὰ τὸ στερεόν, τῆς γῆς. ὃ δὴ καὶ πάνυ μετὰ ἀκριβείας, τὶ στερεὸν προσηγόρευσε. φυσικὸν γὰρ ἄλλο στερεόν, μαθηματικὸν δὲ ἄλλο. καὶ τὸ μὲν ἀναφές, τὸ δέ, ἁπτόν, ὃ δὴ προσθεὶς νῦν ὁ λόγος. ἐκεῖνο γὰρ τὸ στερεὸν ἁπτόν, ὅ ἐστι φυσικόν. οἱ οὖν ἀποροῦντες, διατί στερεὸν ἡ γῆ μόνον, ἄτοποι. καὶ γὰρ ὕδωρ φησὶ καὶ ἀήρ, τοιαῦτα. δυνατὸν γὰρ πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ὅτι γῇ μάλιστα ὑπάρχει τὸ ἀντίτυπον. αὕτη γὰρ καὶ τῶν ἄλλων ὑπόβαθρά ἐστι. γῇ γὰρ ὑπερείδεται καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸν ἀέρα ταῦτα ἀμφότερα. πρῶτον οὖν ἁπτὸν ἡ γῆ, καὶ πρῶτον ἀντίτυπον, καὶ διὰ τοῦτο πρῶτον στερεόν. παραιτούμεθα δὲ τοὺς λέγοντας, ὅτι τὰ τρία στοιχεῖα, τὰ μετὰ τὸ πῦρ ἐκάλεσε γῆν ἐν τούτοις. τί γὰρ ἂν εἴη λοιπὸν τὸ μέσον γῆς καὶ πυρός, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. Δύο δὲ μόνω καλῶς συνίστασθαι, τρίτου χωρίς, ἀδύνατον. δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινα ἀμφοῖν συναγωγὸν γίγνεσθαι. δεσμῶν δὲ κάλλιστος, ὃς ἂν αὐτόν τε καὶ τὰ συνδούμενα ἓν ποιῇ. Ἐν δὴ τούτοις, ὁ μὲν δεσμὸς ὡς εἰκόνα παρεχόμενος ἑαυτὸν τῆς ἑνώσεως τῆς θείας παραλαμβάνεται, καὶ τῆς κοινωνίας τῶν δυνάμεων, καθ' ἣν μετ' ἀλλήλων ποιεῖται τὰς ἀπογεννήσεις, τὰ νοερὰ τῶν ὅλων αἴτια, τὸ δὲ κάλλος ὡς ἑνοποιὸν ἔχον, καὶ συνδετικὴν οὐσίαν τε καὶ δύναμιν ἀναφαίνεται. τὸ γὰρ τὸ καλῶς συνίστασθαι καὶ τό, δεσμῶν δὲ κάλλιστος, ταῦτά μοι δοκεῖ σημαντικὰ ὑπάρχειν ἀμφότερα. ἀρξάμενος οὖν ἀπὸ τῆς δυάδος, ὡς τῇ γενέσει καὶ προόδῳ καὶ ἑτερότητι συζυγοῦς, τὴν ἕνωσιν ἐπάγει τοῖς μετέχουσιν αὐτῆς, καὶ τὴν ἐναρμόνιον κοινωνίαν, διὰ τοῦ δεσμοῦ, δεύτερον τοῦτο δῶρον ἐκ τοῦ δημιουργοῦ τῷ κόσμῳ διδούς. παραιτήσομαι δὲ καὶ ἐνταῦθα τοὺς τοῦ Πλάτωνος ἐξηγοῦντας μὴ προσάγειν τοιαύτας ἀπορίας τοῖς λόγοις. ὅτι γὰρ οἱ τὰ ἡμικύκλια λέγοντες, μηδενὸς δεῖσθαι δεσμοῦ, πρὸς τὴν τοῦ κύκλου γένεσιν, ὀρθῶς λέγουσιν. οὐ γὰρ ἐκ τῶν ἡμικυκλίων ὁ κύκλος ὑφέστηκεν, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὄντος ἤδη τοῦ κύκλου, καὶ οὐκ ἐκ τούτων ὄντος, ἡ διάμετρος γραφεῖσα ποιεῖ τὰ ἡμικύκλια. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ὄνομα, τούτοις ἀπὸ τοῦ κύκλου παρεχόμενον τὴν γένεσιν, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν. ὅτι οἱ τὴν μονάδα καὶ δυάδα παραλαβόντες, ἀντικείμενα πῶς ὄντα, καὶ οὐδὲν ἔχοντα μέσον. οὐ γὰρ ἁπλῶς πάντων τῶν ὁπωσοῦν ἐχόντων, εἶναί τι μεταξύ φησιν ὁ Πλάτων, εἰς ἑνὸς συνθέτου μελλόντων τελεῖν ὑπόστασιν. δύο γὰρ μόνω καλῶς συνίστασθαί φησιν, τρίτου χωρὶς ἀδύνατον. οὐκ ἐναντία δὲ μονὰς καὶ δυάς, εἴπερ ἐκ μονάδων ἡ δυάς. ὅτι αὖ οἱ τὰ συμφθειρόμενα παραφέροντες, ὥσπερ τὸν τῷ μέλιτι κεκραμμένον οἶνον. ταῦτα γὰρ οὐκ ἔτι ἐστὶ τῆς κράσεως γενομένης. ἡμεῖς δὲ ἐπιζητοῦμεν, οὐχ ὅπως φθαρήσεται, τὰ πράγματα. τοῦτο γὰρ οὐ θαυμαστόν. ἀλλ' ὅπως μένοντα, πρὸς ἄλληλα συναρμοσθήσεται. οὐ γὰρ δεσμὸς οὗτος σωτηρίας ἐστὶ τοῖς δεδεμένοις αἴτιος. ἀλλ' οὐ κοινῆς φθορᾶς καὶ ἀπωλείας. ὅτι οἱ τὴν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς κοινωνίαν ἐπιμαρτυρόμενοι, μηδενὸς δεομένην τρίτου πρὸς τὴν σύστασιν. λελήθασι γὰρ ἑαυτοὺς οὗτοι, τὸν μέγιστον οὐχ ὁρῶντες δεσμὸν τὸν τοῦ ἔρωτος, ὃς ἐγείρει πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἄλλως μὲν πρὸς τὴν ψυχικὴν ζωήν, ἄλλως δὲ τὴν φυσικήν. ὅτι τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. ἔστι γὰρ ἐν τούτοις μέσος, ὁ διὰ τῆς ἐμψυχίας δεσμός. ὅτι τὰ συντηκόμενα, ὡς χρυσὸς καὶ ἄργυρος. τούτων γὰρ ἡ αὐτὴ οὐσία. ὕδωρ γὰρ ἐστὶν ἀμφότερα. πάντες μὲν οὖν οὗτοι τῆς τοῦ Πλάτωνος ἀποσφάλλονται διανοίας. ἡμεῖς δὲ αὖ λέγομεν ἑπόμενοι τοῖς εἰρημένοις, ὅτι δεῖ τὰ δύο ταῦτα, πρῶτον μὲν πρὸς τὴν σύστασιν ἑνὸς παραλαμβάνεσθαι πράγματος. ἔπειτα μὴ συμφθείρεσθαι πρὸς τὸ σύνοδον. οὐ γὰρ ἂν ἔτι δεδεμένα εἴη, ἀλλὰ μηκέτι ὄντα. καὶ τρίτον, ὄντως εἶναι στοιχεῖα τοῦ ἐξ αὐτῶν. οὕτω γὰρ ἔχοντα, πάντως δεήσεται τρίτου τινὸς εἰς τὸν σύνδεσμον. τί γὰρ αὐτὰ χωρὶς ὄντα καὶ διῃρημένα, καὶ διεστῶτα πλεῖστον ἀλλήλων, συνήγαγεν εἰς ἕν. εἰ μὲν γὰρ μηδὲν αὐτοῖς προσγίγνοιτο, μένει διῃρημένα, καὶ τὸν αὐτὸν ἔχοντα τρόπον, ὅνπερ καὶ πρότερον. εἰ δέ τι προσγίγνοιτο παρὰ τὰ ἤδη ὄντα, γίγνοιτο τοῦτο προσγιγνόμενον, αὐτῶν δεσμός. τοῦτο γὰρ ἦν καὶ τὸ συναγωγὸν αὐτῶν εἰς ἑνὸς σύστασιν. ἀλλὰ ὁ δεσμὸς λέγεται τριχῶς. ἄλλος μὲν γὰρ δεσμός, ἐν τῇ αἰτίᾳ τῶν συνελθόντων προϋπάρχων, ἄλλος δὲ ὁ ἐν αὐτοῖς τοῖς δεδεμένοις, ἐνυπάρχων, ὁμόστοιχος αὐτοῖς καὶ συμφυής, τρίτος δὲ ἄλλος ἐν μέσῳ τούτων, προϊὼν μὲν ἀπὸ τῆς αἰτίας, ἐν δὲ τοῖς συνδουμένοις ὑφαινόμενος. ἄλλος γὰρ ἡ βουλὴ τοῦ ζώου, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μορίων ἐστὶ δεσμός, ὁ εἷς λόγος, ὁ ἐν αὐτῇ τῇ αἰτίᾳ τοῦ ζώου προϊδρυμένος, ἄλλος δὲ γίγνονται τῶν ἐν αὐτῷ τὰ νεῦρα καὶ αἱ ἶνες δεσμός. ἄλλος δὲ ὁ ἀπὸ τῆς αἰτίας προελθὼν φυσικὸς λόγος, καὶ χρώμενος τοῖς τε νεύροις καὶ τοῖς ὑλικοῖς πᾶσιν ὀργανικοῖς δεσμοῖς, πρὸς τὴν τοῦ ζώου σύνδεσιν. οὗτος γὰρ οὔτε ἐξήρηται τῶν συνδεδεμένων, οὔτε τῶν, ὧν οὐκ ἄνευ λόγον ἐπέχων, ἄμοιρός ἐστι τῆς ἀληθινῆς αἰτίας. μὴ τὸν οὖν περὶ τὸν πρῶτον τρόπον, τὸν νῦν λεγόμενον δεσμὸν ἀκούσῃς, οὐδὲ ἐν γὰρ ἐκεῖνος τῆς αἰτίας ἐνήνοχεν. ἡ δὲ αἰτία πάντως ἐξήρηται τῶν ἀπ' αὐτῆς, καθὸ αἰτία ἐστίν. ὁ δέ γε Πλάτων, ἐν μέσῳ, τὸν δεσμὸν εἶναι τῶν δεδεμένων εἴρηκε. τὸ δὲ ἐν μέσῳ τινῶν, οὐκ ἔστιν αὐτῶν κεχωρισμένον. μήτε περὶ τὸ ὀργανικὸν καὶ τὸ τελευταῖον. ὁ γὰρ περὶ τοῦτο δεσμός, οὐκ ἔστιν ἑαυτοῦ κύριος, οὐδὲ τῆς οἰκείας ἑνώσεως. ὁ δὲ αὖ Πλάτων προστέθεικεν, ὃς ἂν αὐτόν τε καὶ τὰ συνδούμενα ἓν ποιῇ. τοῦτον γὰρ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τετάχθαι δυνατόν. ἔχειν δὲ τὴν τοιαύτην δύναμιν διὰ τῆς ἀναλογίας, ἣν κάλλιστον οὖσαν δεσμόν, καὶ τούτῳ διδόναι τὴν

ταὐτὸ ποιοῦν, καὶ ἑνοποιὸν τῶν πάντων δύναμιν. ἔστιν οὖν καὶ οὗτος δεσμὸς ἀχώριστος τῶν συνδεθέντων, καὶ ἡ ἀναλογία δεσμὸς ἄλλη μὲν οὖσα τῶν δεδεμένων πάντων, ἐν αὐτοῖς δὲ ἐφεστηκυῖα. καὶ ἡ βούλησις ἡ δημιουργικὴ δεσμός ἐστιν ἐξῃρημένος τῶν δεδεμένων, τῆς ἐμῆς βουλήσεως φησί, μείζονος δεσμοῦ, καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων, οἷς ὅτ' ἐγίγνεσθε συνεδεῖσθε. λείπεται δὴ κατὰ τὸν μέσον τρόπον ἡμᾶς ἀκούειν, καὶ τὸ εἶδος τοῦ δεσμοῦ μέσον, οὔτε ποιητικόν, οὔτε ὀργανικόν. πόθεν οὖν ὁ τοιοῦτος ἐπινοεῖται δεσμός, καὶ τίνος ἐστὶ σύμβολον. ἐφήκει μὲν οὖν, καὶ ἀπὸ τῆς μιᾶς τῶν ὅλων αἰτίας. τὸ γὰρ ἑνοποιὸν, πᾶσι κατ' ἐκείνην πάρεστι τὴν πηγὴν ἁπάσης ἑνώσεως, δι' ἣν συμπέπηγε καὶ ὁ νοῦς τῷ νοητῷ, παράγουσαν τὸ τῆς ἀληθείας φῶς, ὃ δὴ πρώτιστος δεσμός ἐστι, δι' ἣν συνήνωται πάντα ἀλλήλοις, καὶ ἔστιν ὡς πάντα εἰς ἑνὸς τελείωσιν τὴν ὁμοιότητα ὑποστήσασαν, δι' ἣν καὶ τὰ προελθόντα ἐπέστραπται πρὸς τὰς οἰκείας ἀρχάς. ἐφήκει δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος, ὃ δὴ πρώτιστόν ἐστι τῶν ὄντων, καὶ ἡνωμένως περιέχει τὰς πάντων αἰτίας, κατὰ τὸν ἐν αὐτῷ δεσμόν, καὶ τὴν ἕνωσιν τὴν θείαν. πρόεισι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ παντελοῦς ζῴου. τὸ γὰρ πᾶν νοητὸν ζῷον, πολλῷ πρότερον, ἢ τὸ νοητὸν ἥνωται πρὸς ἑαυτὸ, καὶ τὰ ἐν ἑαυτῷ τῶν ὅλων αἴτια πρὸς ἀναλογίας δι' ἀλλήλων πεφοίτηκεν, ἃ καὶ ἡ ἀναλογία μιμουμένη, πάντα ἐν πᾶσι ποιεῖ, καὶ τῶν αὐτῶν δυνάμεων μεταδίδωσι τοῖς διαφόροις. πρόεισι γε μὴν, καὶ ἀπὸ τῆς συνοχικῆς αἰτίας. καὶ γὰρ ἡ ἀναλογία, συνοχὴν ἐνέθηκεν, ἄλυτον παντὶ φύσιν οὖσαν, πλὴν τοῦ συνδήσαντος, τοῖς ὑπ' αὐτῆς συνδεθεῖσι. προϊὼν δὴ ἀπὸ τούτων τῶν αἰτίων ὁ δεσμὸς, συνεκτικός ἐστι, καὶ κοινωνίας αἴτιος, καὶ τῆς μιᾶς ἑνώσεως τῶν διακεκριμένων ἁρμονίας χορηγός, καὶ τῆς εἰς ἓν συννευούσης τῶν διαφόρων συμπνοίας, ἵνα δὴ ταῖς αἰτίαις ἀφ' ὧν ἐνδίδοται παραπλήσιος ᾖ. τούτων δὴ διῃρημένων οὑτωσὶ καὶ ἀφωρισμένων, ἐπ' αὐτὸ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν. ἐπειδὴ γὰρ ἔδει τὸν κόσμον ὄντα γενητὸν, ὁρατὸν εἶναι, καὶ ἁπτὸν, δεδέηται πυρὸς καὶ γῆς. διότι μὲν ὁρατὸς, πυρός. καὶ γὰρ τὸ ὁρῶν ἐστιν αἰθεροειδὲς, διὸ καὶ ἀκτῖνας ἀφίησι, καὶ τὸ συνάγον ἀμφότερα, φῶς ἐστι. πᾶν δὲ φῶς ἐκ πυρός. ἡ γὰρ ἀπὸ γῆς τὸ σκότος ἐμποιούσης, πολλὰ δὲ ὥσπερ εἴρηται τὸ πῦρ. διότι δὲ ἁπτὸς, γῆς. ἡ γὰρ γῆ, τὸ μάλιστα στερεόν, μονιμωτέρα γάρ ἐστι, καὶ ἀντιτυπωτέρα τῶν ἄλλων. τὸ δὲ μάλιστα στερεὸν, μάλιστα ἁπτόν. ὑπομένει γὰρ τὴν ἀντέρεισιν τοῦ μὴ στερεοῦ μᾶλλον. ἡ ἄρα γῆ, μάλιστα ἁπτόν. ἔστω οὖν δύο ταῦτα στοιχεῖα, πρῶτον ἡμῖν ἐν τῷ παντὶ κείμενα, καὶ ἐναντία ἀλλήλοις, τὸ μὲν πῦρ, εἴδει καὶ ἄρρενι καὶ τοῖς τοιούτοις ἀνάλογον, ἡ δὲ γῆ, θήλει καὶ ὕλῃ σύστοιχον. τούτων οὖν οὕτως ἀντιδιῃρημένων, ταῖς οὐσίαις, ταῖς δυνάμεσι, ταῖς ἐνεργείαις, ταῖς αἰσθήσεσι, τοῖς τόποις, οὐκ ἔσται μία διακόσμησις, οὐδὲ εἷς κόσμος, εἰ μὴ δεσμὸς αὐτοῖς ἐγγένοιτο καὶ κοινωνία πρὸς ἄλληλα. δύο γάρ τινα καλῶς συνίστασθαι τρίτου χωρὶς, ἀδύνατον. καὶ ὁ μὲν Πλάτων, καθόλου προήνεγκε τὸν λόγον εἰπὼν τινά. πρόσθες δὲ εἰ βούλει τὰ παντάπασιν ἐναντία, καὶ ποιήσεις ἀνελεγκτότατον τὸν λόγον, καὶ μᾶλλον ὁμολογημένον. δύο γὰρ τὰ ἐναντιώτατα συνδραμεῖν, ἀλλήλοις εἰς μίαν σύστασιν, ἀδύνατον τρίτου χωρίς. ἢ γὰρ ἑαυτὰ συνάγει, ἢ ὑπ' ἄλλου συνάγεται. ἀλλὰ μὴν ἐναντία ὄντα καὶ πλεῖστον διεστῶτα ἀλλήλων, καὶ ἀποδιδράσκοντα ἀλλήλων φειδοῖ τῆς ἑαυτῶν οὐσίας, οὐ δυνατὸν ἑαυτὰ συνάγειν. ὑπ' ἄλλου ἄρα συνάγεται. τοῦτο δέ ἐστιν ὁ δεσμὸς, ὥς τε δεήσει τρίτου τινός. ἀπὸ δυάδος ἄρα προῆλθεν ἐπὶ τριάδα τὸ πᾶν. ἤρξατο μὲν γὰρ ἀπὸ δυάδος, ὅτι πᾶσα γένεσις οἰκείως ἔχει πρὸς ταύτην τὴν ἀρχήν. ὡς γὰρ ἑτερότης καὶ τὸ ἄπειρον, καὶ τὸ ἐμπεδόκλειον νεῖκος, τοῖς γενητοῖς προσήκει πράγμασι, προῆλθε δὲ ἄχρι τριάδος, τό γε νῦν διὰ τὸν δεσμόν. πάλιν οὖν γῆς καὶ πυρὸς μέσον τι ληπτέον, τρίτον ἀμφοῖν συναγωγόν, καὶ ἔστω τοῦτο τὸ ὑγρὸν παραδείγματος χάριν, ὃ καὶ ἀέρι κοινόν ἐστι καὶ ὕδατι. τοῦ γὰρ συνεκτικὸν μέν ἐστι τῆς γῆς καὶ συγκολλῶν αὐτὴν, καὶ συνέχον διαπεφυρμένην, ὑποκείμενον δὲ τῷ πυρὶ, τροφὴν αὐτῷ παρέχεται καὶ διαμονήν. ἀπὸ δὲ τῆς τριάδος ταύτης, ἡ τετρὰς ἀναφανήσεται μικρὸν ὕστερον, διότι στερεὰ τὰ συνδούμενά ἐστι. ὀρθῶς ἄρα εἴρηται τὸ κάλλος, καὶ τὴν ἐναρμόνιον κοινωνίαν, καὶ τὴν ἕνωσιν παρέχειν ὁ δεσμός. τίς δὲ οὗτός ἐστι, καὶ ὅπως
,, ἐνυπάρχει τοῖς δεδεμένοις, διὰ τῶν ἑξῆς λόγων παρίστησι. Τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀναλογία κάλλιστα
,, ἀποτελεῖν. Ταύτην δὴ τὴν ἀναλογίαν, φατέον εἶναι, τὸν νῦν ζητούμενον δεσμόν. τὸν δὲ μέσον ἢ τὰ μέσα, κατὰ τὸν τρίτον τρόπον, εἶναι δεσμούς. ἡ γὰρ ἀναλογία καὶ ἐν αὐτοῖς ἐστι τοῖς τὸν αὐτὸν ἔχουσι λόγον, καὶ ἑαυτὴν πέφυκε μετ' ἐκείνων συνδεῖν, ἐκεῖνα μὲν, διὰ τῶν λόγων, ἑαυτὴν δὲ, τῷ τὸ αὐτὸ σώζειν εἶδος, ἐν τοῖς κατ' ἀριθμὸν διαφόροις, καὶ ἓν ἐν τῷ πλήθει φερόμενον. τοῦτο γὰρ ἔχει παρ' ἑαυτῆς, καὶ ὑπὲρ τὸν ἑαυτῆς λόγον, καὶ εἰκότως. ἀπὸ ἰσότητος γὰρ, ἡ ἀναλογία πρόεισιν. ἡ δὲ ἰσότης, τῆς τοῦ ἑνός ἐστι συστοιχίας. ὡς γὰρ τοῦ καθ' ἑαυτὸ ποσοῦ πηγὴ καὶ ῥίζα ἡ μονὰς, οὕτω τοῦ πρός τι παντὸς ἡ ἰσότης τὴν μονάδος ἔχουσα τάξιν, πρὸς τὰς ὅλας σχέσεις. ἵνα γὰρ παρῶμεν τὰς ἄλλας μεσότητας, ἃς οἱ νεώτεροι προστιθέασι, τοὺς Νικομάχους λέγω, τοὺς Μοδεράτους, καὶ εἴτινες ἄλλοι τοιοῦτοι, περὶ τῶν τριῶν τῶν νῦν μεσοτήτων εἴπωμεν. ἀφ' ὧν καὶ ὁ Πλάτων ὑφίστησι τὴν ψυχὴν, ἀριθμητικῶς, γεωμετρικῶς, ἁρμονικῶς. ἔξεστι καθορᾶν, ὅπως ἀπὸ τῆς ἰσότητος αὗται πᾶσαι γεννῶνται διὰ τῶνδε τῶν προσταγμάτων. ἡ μὲν ἀριθμητικὴ τοῦτον τὸν τρόπον. πρῶτον, πρώτῳ ἴσον ποιῆσαι, δεύτερον, πρώτῳ καὶ δευτέρῳ.

τρίτον, πρώτῳ καὶ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ. τριῶν οὖν μονάδων ἐγκειμένων, ἔσονται οἱ κατὰ ταῦτα τὰ προστάγματα γεγονότες ὅροι, δυάς, μονάς, τριάς, ἀριθμητικὴν μεσότητα σώζοντες. αὕτη γάρ ἐστιν ἴσῳ μὲν ὑπερέχουσα κατ' ἀριθμόν, ἴσῳ δὲ ὑπερεχομένη, κατὰ φύσιν αὐτὸς ὁ φιλόσοφος. ἡ δὲ γεωμετρική, καὶ αὐτὴ τοιόνδε τινὰ τρόπον. πρῶτον πρώτῃ ἴσον ποιῆσαι, δεύτερον, πρώτῳ ἅμα καὶ δευτέρῳ, τρίτον, πρώτῳ ἅμα καὶ δύο δευτέροις, καὶ τρίτῳ. τριῶν γὰρ πάλιν οὐσῶν μονάδων, γίγνονται διὰ τούτων τῶν προσταγμάτων ὅροι, μονάς, δυάς, τετρὰς γεωμετρικὴν ποιοῦντες. ἔστι γὰρ ἀναλογίας ἴδιον, τὸν αὐτὸν λόγον, ἐν μείζοσί τε καὶ ἐλάττοσιν ὅροις διαφυλάττειν. ἡ δὲ ἁρμονικὴ τρίτην ἔχουσα τάξιν, οὑτωσὶ πῶς γεννᾶται καὶ αὕτη. τριῶν μονάδων ἐκκειμένων πρῶτον πρώτῳ καὶ δὶς δευτέρῳ, ἴσον ποιῆσαι, δεύτερον δὶς πρώτῳ, καὶ δύο δευτέροις, τρίτον, πρώτῳ, καὶ δύο δευτέροις, καὶ τρισὶ τρίτοις. διὰ γὰρ τούτων τῶν προσταγμάτων, ἔσονται ὅροι τριάς, τετράς, ἑξάς, ἁρμονικὴν ποιοῦντες. ἁρμονικὴ γάρ ἐστι μεσότης, ἡ ταὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων ὑπερέχουσά τε καὶ ὑπερεχομένη, κατ' αὐτὸν τὸν Πλατωνικὸν ἀφορισμόν. πᾶσαι ἄρα αἱ μεσότητες, ἐκ ἰσότητος ἔχουσι τὴν γένεσιν, εἰ δὲ τοῦτο τὸ μονοειδὲς ἔχουσι καὶ τὸ συναγωγὸν καὶ ἑνοποιὸν τῶν πραγμάτων. ἡ γὰρ ἰσότης ἀνάλογόν ἐστι ταυτότητι καὶ τῇ μονάδι καὶ τῷ πέρατι, καὶ τῇ ὁμοιότητι. δι' ὧν ἡ κοινωνία τοῖς οὖσιν ἐστί. διὸ καὶ τὸ πέφυκεν οἰκείως προσέθηκεν ὁ Πλάτων, ὅτι τὸ αὐτοφυὲς ἔχουσιν αἱ ἀναλογίαι καὶ πᾶσαι αἱ μεσότητες. καὶ οὐ μεμηχανημένον ἐπάγουσι τὸν δεσμόν, οὐδ' ἐπείσακτον, ἀλλ' ἐν αὐταῖς ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἀναφαίνονται τῶν πραγμάτων.

Ὁπόταν γὰρ ἀριθμῶν τριῶν, εἴτε ὄγκων εἴτε δυνάμεων, ὡντινωνοῦν ᾖ τὸ μέσον, ὅτιπερ τὸ πρῶτον πρὸς αὐτό, τοῦτο αὐτὸ πρὸς τὸ ἔσχατον. καὶ πάλιν αὖθις, ὅτι τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ μέσον, τὸ μέσον πρὸς τὸ πρῶτον, τὸ μέσον μὲν, πρῶτον καὶ ἔσχατον γιγνόμενον, τὸ δ' ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον αὖ μέσα ἀμφότερα, πάνθ' οὕτως ἐξ ἀνάγκης τὰ αὐτὰ εἶναι συμβήσεται, τὰ αὐτὰ δὲ γενόμενα ἀλλήλοις, ἓν ἔσται.

Πρῶτον εἰπεῖν χρὴ μαθηματικῶς, ἔπειτα ὅπερ μάλιστα πρόκειται φυσικῶς, οὐ γὰρ ἀπηρτῆσθαι δεῖ τὸν λόγον τῆς προκειμένοις ἡμῖν θεωρίας. εἰσὶ μὲν οὖν τινές, οἳ νομίζουσι τὸν Πλάτωνα διὰ τούτων τὴν γεωμετρικὴν μεσότητα ἀφορίζεσθαι, λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ καὶ ὅτι κυρίως μὲν ἐστὶν ἀναλογία παρὰ πάσας ἡ γεωμετρική. μεσότητες δὲ αἱ ἄλλαι καλοῖντο ἂν δικαίως, καὶ ὅ, τε Νικόμαχος ταύτης ἐστὶ τῆς δόξης λέγων ὀρθῶς. ἀναλογία γὰρ κυρίως ἐστὶν ἡ γεωμετρική, τὰς δὲ ἄλλας, μεσότητας δεῖ προσαγορεύειν, ὡς ἐρεῖ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ψυχογονίᾳ προελθών. ἀναλογίας δὲ καταχρώμενοι ταύτας λέγουσι. δοκοῦσι δὲ ἄλλοις μὴ καλῶς ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς τοῦ Πλάτωνος διανοίας. οὐ γὰρ προσδιωρίσθαι φασὶν ἐν τούτοις, ὅτι δεῖ τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον, ἀλλὰ τοσοῦτον εἴρηται μόνον, ὅτι δεῖ τοιαύτην εἶναι σχέσιν μόνον τοῦ ἐσχάτου πρὸς τὸ μέσον, οἵαν τὸ μέσον ἔχει πρὸς τὸ πρῶτον. τοῦτο δὲ τῶν εἰρημένων πασῶν μεσοτήτων κοινόν. καὶ γὰρ ὡς μονὰς πρὸς δυάδα κατὰ τὴν ἀριθμητικήν, καὶ τὸ ἴσον κατὰ ποσόν, οὕτως πρὸς τριάδα ἡ δυάς. ᾧ γὰρ ἡ δυὰς ὑπερέχεται, πρὸς τῆς τριάδος, τούτῳ καὶ ἡ τριὰς ἐλαττοῦται τῆς τετράδος. καὶ ὡς μονὰς πρὸς δυάδα κατὰ τὴν γεωμετρικήν, οὕτω δυάς, πρὸς τετράδα. λόγος γὰρ ὁ αὐτός. καὶ ὡς τριὰς πρὸς τετράδα, κατὰ τὴν ἁρμονικήν, καὶ τὸ μόριον τῆς τριάδος ὥσπερ ὑπερέχει αὐτῆς ἡ τετράς, οὕτω τετρὰς πρὸς ἑξάδα. ᾧ γὰρ αὐτῆς ὑπερέχεται μορίῳ, παρὰ τῆς τετράδος ἡ τριάς, τούτῳ τῆς ἑξάδος. καὶ τοσούτῳ παρ' αὐτῆς ὑπερέχεται τῆς ἑξάδος ἡ τετράς. οὗτοι μὲν οὖν ταῦτα διατάττονται, τοῦ Πλάτωνος ἐναργῶς τὴν γεωμετρικὴν μεσότητα παραλαμβάνοντος. τὸ γὰρ ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἶναι τὸ πρῶτον πρὸς τὸ μέσον, καὶ τὸ μέσον πρὸς τὸ τρίτον, ταύτης ἐξαίρετόν ἐστι. τριῶν δὲ οὐσῶν τῶν μεσοτήτων ἀριθμητικῆς, γεωμετρικῆς, ἁρμονικῆς, καὶ τοιούτων οὐσῶν οἵων εἴπομεν, εἰκότως ὁ Πλάτων, τρία ταῦτα ἔλαβεν ὑποκείμενα, τοὺς ἀριθμούς, τοὺς ὄγκους, τὰς δυνάμεις. ἔστι γὰρ ἀριθμητικὴ μὲν, ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, γεωμετρικὴ δὲ, ἐν τοῖς συνεχέσιν μᾶλλον, ἁρμονικὴ δὲ ἐν ταῖς δυνάμεσι, περὶ δὲ ὀξύτητας καὶ βαρύτητας ὑφέστηκεν. καὶ οὕτω μὲν ἂν εἴποις δηλῶν κατὰ τὴν ἐπικράτειαν. ἔστι δὲ καὶ ἐν ἀριθμοῖς πάσας λαβεῖν, καὶ ἐν ὄγκοις καὶ ἐν δυνάμεσι. καὶ ὅπως μὲν ἐν ἀριθμοῖς δῆλον. εἴρηται γάρ. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν ὄγκοις. τριῶν γὰρ μεγεθῶν ἴσων ἐκκειμένων τοῖς εἰρημένοις τρισὶ προστάγμασι χρώμενος, δύναιο ἂν πλάττειν ἄλλα μεγέθη, νῦν μὲν ἀριθμητικὴν ποιοῦντα, νῦν δὲ ἁρμονικήν, νῦν δὲ γεωμετρικήν. καὶ δὴ καὶ ἐν δυνάμεσι, τὸν αὐτὸν τρόπον. ἔστωσαν γὰρ ἴσαι δυνάμεις τρεῖς, οἷον, ὑπάται πᾶσαι ὁμότονοι, ποιήσεις δὲ καὶ ἐκ τούτων ἀριθμητικὴν μὲν, εἰ πρῶτον ἴσον πρώτῳ θείης, οἷον ὑπάτην, δεύτερον δὲ, πρώτῳ καὶ δευτέρῳ, οἷον, ἄλλον φθόγγον διπλασίως ἠχοῦντα ταύτης. ἔστω δὲ ἡ νήτη ἡ τὸν διπλάσιον ἔχουσα λόγον, πρὸς τὴν ὑπάτην. τρίτον δὲ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ. ἔσται γὰρ φθόγγος ὁ τὸν τριπλάσιον λόγον ποιῶν πρὸς τὴν ὑπάτην, ἴσῳ τῆς νήτης ὑπερέχων, ὅσῳ ἡ νήτη τῆς ὑπάτης. καὶ τρεῖς οὗτοι φθόγγοι διαστήσονται ἀριθμητικῶς, ὑπάτη, νήτη, τρίτη ὑπερβολαίων. γεωμετρικὴν δὲ ποιήσεις, κειμένων ὑπατῶν, πρῶτον πρώτῳ ποιήσας ἴσον, καὶ θεὶς ὑπάτην δεύτερον, πρώτῳ ἅμα καὶ δευτέρῳ. καὶ θεὶς μέσην. αὕτη γὰρ δύναται τῆς ὑπάτης διπλάσιον, τρίτον, πρώτῳ ἅμα καὶ δύο δευτέροις, καὶ τρίτῳ θεὶς τινὰ χορδήν, νήτην ὑπερβολαίων. αὕτη μὲν γὰρ διπλάσιον δύναται τῆς μέσης, τετραπλάσιον δὲ τῆς ὑπάτης. καὶ ἔσονται τρεῖς οὗτοι φθόγγοι γεωμετρικὴν ποιοῦντες,

πᾶσαι ἄρα καὶ ἐν ἀριθμοῖς ὁρῶνται, καὶ ἐν ὄγκοις, καὶ ἐν δυνάμεσι. μᾶλλον μὴν οἰκείωται ὁ μὲν ἀριθμὸς, τῇ ἀριθμητικῇ, ὁ δὲ ὄγκος, τῇ γεωμετρικῇ, ἡ δὲ δύναμις, τῇ ἁρμονικῇ. καὶ διὰ ταῦτα μὲν οὖν, τοῖς τρισὶν ἐχρήσατο τούτοις ὁ Πλάτων, ἀριθμοῖς, ὄγκοις, δυνάμεσιν. νῦν δὲ καὶ ὅτι κοινούς τινας λόγους ἀποδιδοὺς, ἀπὸ τοῦ μέσου πεποίηται, τὴν ἀρχήν. τοῦτο γάρ ἐστι, δι' οὗ πᾶσα ἀναλογία συνέστηκεν, συνάγον τοὺς ἄκρους κατὰ τὸν λόγον ἀπὸ τῆς ἑτέρας δυνάμεως ἐπὶ τὴν λοιπήν. ἔστι γὰρ, ὁ μὲν κυρίως δεσμὸς, ἡ ἀναλογία, δεσμὸς δὲ, ὡς τὸ δι' οὗ καὶ τὸ μέσον. δι' αὐτοῦ γὰρ ἡ ἀναλογία συνδεῖ τοὺς ἄκρους. ἀπὸ τούτου τοίνυν ὡς οἰκειοτάτου τῇ φύσει τῆς ἀναλογίας πεποίηται τὴν ἀρχὴν, καὶ ὡς δι' αὐτοῦ τῆς σχέσεως ἐπιτελουμένης. διὸ καὶ μεσότητες προσαγορεύονται, καὶ ὅτι τέλος ἐστὶ πάσης ταύτης ἀναλογίας ἡ ταυτότης. ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ ἰσότητος προελήλυθεν, ἡ δὲ ἰσότης ταυτότης ἐστὶν, ἐπιστρέφει πάντα πρὸς τὴν ταυτότητα, λέγοιτο δ' ἂν κυρίως, ἐπὶ μὲν τῆς γεωμετρικῆς, ἡ ταυτότης. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐστὶ λόγος, ἐπὶ δὲ τῆς ἀριθμητικῆς, ἡ ἰσότης, ἐπὶ δὲ, τῆς ἁρμονικῆς ἡ ὁμοιότης. καὶ τρίτον, ἐστὶ διὰ τῆς ταυτότητος, ἐπὶ τὴν ἕνωσιν ἡ ἄνοδος. ἐξήρτηται γὰρ ἡ μὲν, ἐκ τῆς ἀναλογίας, σχέσις ἐγγιγνομένη τοῖς ὅροις τῆς ἰσότητος, ἡ δὲ ἰσότης, τῆς ταυτότητος ἡ δὲ ταυτότης, τῆς ἑνώσεως. μετὰ δὲ τὴν μαθηματικὴν ἀνάληψιν τῶν ῥημάτων τούτων, ἐπὶ τὴν φυσικὴν δεῖ τρέπεσθαι θεωρίαν. οὔτε γὰρ τοῖς μαθήμασιν ἐγκαταμένειν προσήκει τὸν λόγον ἀπαντῶντας. φυσικὸς γὰρ ὁ διάλογος, οὔτε ἀμελεῖν τῶν λόγων ἐκείνων, τὸ πρὸς αἴσθησιν μόνον ἐπιζητοῦντας, ἀλλὰ δεῖ συνάπτειν ἀμφότερα, καὶ συμπλέκειν ἀεὶ τὰ φυσικὰ τοῖς μαθηματικοῖς. ὥσπερ καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα συμπλέκεται, καὶ ἐστὶν ὁμογενῆ, καὶ ἀδελφὰ, κατὰ τὴν ἀπὸ νοῦ πρόοδον. καὶ γὰρ ὅλως, εἰ μέσην ἔταττον οἱ Πυθαγόρειοι τὴν μαθηματικὴν οὐσίαν, τῶν τε νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν, ὡς ἀπολειπομένην μὲν, τῶν νοητῶν μᾶλλον, καθολικωτέραν δὲ, τῶν νοητῶν οὖσαν, τί χρὴ ταῦτα παρέντας, φυσιολογίας μόνης φροντίζειν. πῶς γὰρ διακεκόσμηται τὸ αἰσθητὸν, ἢ κατὰ ποίους διατέτακται λόγους, ἢ ἀπὸ ποίων προελήλυθε λόγων, ἢ ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν. οὗτοι γοῦν οἱ λόγοι, πρώτως μέν εἰσιν ἐν ψυχαῖς, ἀπὸ νοῦ καταβάντες, ἔπειτα ἐν τοῖς σώμασιν ἀπὸ τῶν ψυχῶν. δεῖ δὴ οὖν μὴ μένειν ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν, ὥσπερ τινὲς ποιοῦσι. τοῦτο γὰρ καὶ ψευδεῖς δόξας ἐμποιεῖ τοῖς ἀκούουσιν, ὡς τῶν φυσικῶν σχημάτων, καὶ ἀριθμῶν μαθηματικῶν ὄντων. καὶ ἄλλως ἄτοπον. οὐ δὲ γὰρ ἐπιδέχονται τῶν μαθημάτων, τὸ ἀκριβὲς καὶ ἐρηρεισμένον οἱ λόγοι τῆς φύσεως, πρὸς τὸ μηδὲ τοῖς ἀποδεικτικοῖς ἡμᾶς ἕπεσθαι κανόσιν, ἐν οἷς εἴρηται μὴ μεταφέρειν τὰ ἀπ' ἄλλου γένους, ἐπὶ τὰ εἰς ἄλλο γένος. οὐκοῦν οὐδὲ τὰ φυσικὰ δυνατὸν, ἀριθμητικῶς θεωρεῖν. φέρε οὖν εἰ δοκεῖ, φυσικῶς τὴν τῶν προκειμένων ῥητῶν τὴν θεωρίαν μετέλθωμεν. ἡ μὲν οὖν ἀναλογία πρώτη, καθ' ἣν ἡ φύσις, ἁρμονίαν ἐντίθησι τοῖς ἑαυτῆς ἔργοις, καὶ καθ' ἣν ὁ δημιουργὸς διακοσμεῖ τὸ πᾶν, μία τις ἐστὶ ζωὴ, καὶ λόγος εἷς, φοιτῶν διὰ πάντων. καὶ ἑαυτὸν μὲν πρώτως, ἔπειτα δὲ καὶ ἐκεῖνα συνέχων, ἐν οἷς ἐστι. καθ' ἣν καὶ ἡ συμπάθεια γίγνεται τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ πᾶσιν, ὡς ἑνὶ ζώῳ, καὶ φύσει μιᾷ, κυβερνώμενα. ταύτην δὲ δεσμὸν οὖσαν τῶν ὅλων, ὑφίστησι μὲν, καὶ ἡ ὅλη φύσις, ὑφίστησι δὲ καὶ ἡ μία ψυχή. γεννᾷ δὲ καὶ ὁ εἷς νοῦς, καὶ ἀεὶ τὰ κρείττω μείζω, καὶ τελεωτέραν ἔνωσιν ἐντίθησι τοῖς ἐγκοσμίοις. λεγέσθω μὲν οὖν καὶ ἡ ἕξις ἐστὶν ἐξοχικὴ τῶν ὑποκειμένων, καὶ τὸ εἶδος τὸ ἔνυλον, καὶ τῶν στοιχείων τῶν μέσων αἱ δυνάμεις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πάντα, τῶν ὧν οὐκ ἄνευ λόγον ἐπέχει φαίημεν, καὶ ἀναλογοῦν τὸ ἐν τοῖς μαθήμασι μέσον δι' οὗ τοῖς ἄκροις ἡ σχέσις. αὐτὴ δὲ ἡ ζωὴ συναγωγὸς γιγνομένη πάντων καὶ ἑνοποιὸς, καὶ ἐξηρτημένη μὲν, τῶν οἰκείων αἰτίων, συνδέουσα δὲ ταῦτα, ἐν οἷς ἐστιν, ἡ ὄντως ἐστὶν ἀναλογία, καὶ τὴν ἑαυτῆς ἕνωσιν φυλάττουσα, καὶ τὴν τῶν μετεχόντων αὐτῆς. πάλιν οὖν ὁ δεσμὸς τριχῶς, ἄλλος γὰρ δεσμὸς αὐταὶ τῶν στοιχείων αἱ κοιναὶ δυνάμεις, ἄλλος, ἡ μία τῶν σωμάτων αἰτία, καὶ τρίτος ἄλλος, ὁ μικτὸς ἀμφοῖν, ἀπὸ μὲν τῆς αἰτίας προϊὼν, ταῖς δὲ μεριστικαῖς περὶ τὸ σῶμα δυνάμεσι χρώμενος. καὶ οὗτός ἐστιν ὁ κρατερὸς δεσμὸς, ὥς φησιν ὁ θεολόγος, διὰ πάντων τεταμένος, καὶ ὑπὸ τῆς χρυσῆς σειρᾶς συνεχόμενος. ἐπ' αὐτῷ γὰρ ὁ Ζεὺς τὴν χρυσῆν ὑφίστησι σειρὰν, κατὰ τὰς ὑποθήκας τῆς νυκτός. Αὐτὰρ ἐπεὶ δεσμὸν κρατερὸν περὶ πάντα τανύσσης, Σειρὴν χρυσείην ἐξ αἰθέρος ἀρτήσαντα. Τῆς δὲ ἀναλογίας τοιαύτης οὔσης τῆς φυσικῆς, κατίδωμεν ἐν τίσι καὶ διὰ τίνων συνίστασθαι πέφυκεν. οὐκοῦν ὥς φησιν αὐτὸς, ἐν ἀριθμοῖς καὶ ὄγκοις καὶ δυνάμεσιν. εἰσὶ δὲ ἀριθμοὶ μὲν οἱ φυσικοὶ, τὰ εἴδη τὰ ἔνυλα, τὰ μεριζόμενα περὶ τὸ ὑποκείμενον. ὄγκοι δὲ, αἱ ἐκτάσεις αὐτῶν, καὶ αἱ διαστάσεις αἱ περὶ τὴν ὕλην. δυνάμεις δὲ, αἱ συνεκτικαὶ, καὶ εἰδοποιοὶ τῶν σωμάτων. ἄλλο γὰρ τὸ εἶδος, καὶ ἄλλη ἡ ἀπ' αὐτοῦ δύναμις. αὐτὸ μὲν γὰρ ἀμερές ἐστι καὶ οὐσιῶδες, ἐνταῦθα δὲ καὶ ὀγκωθὲν, οἷον τονοῦν ἀφ' ἑαυτοῦ προΐεται, τὰς ἐνύλους δυνάμεις, ποιότητάς τινας οὔσας. οἷον ἐπὶ τοῦ πυρὸς, τὸ μὲν εἶδος αὐτοῦ καὶ οὐσία, ἀμερὲς ἐστὶ καὶ ὄντως ἄγαλμα τῆς αἰτίας τοῦ πυρός. ἔστι γάρ τοι καὶ ἐν τοῖς μεριστοῖς, ἀμερές. ἀπὸ δὲ τοῦ εἴδους ἀμεροῦς ὄντος ἐν τῷ πυρὶ, διάστασις αὐτοῦ καὶ ἔκτασις γίγνεται περὶ τὴν ὕλην, ἀφ' ἧς αἱ δυνάμεις προβέβληνται τοῦ πυρὸς, οἷον, θερμότης, ἢ ψύξις, ἢ ὑγρότης, ἢ ἄλλη τις τοιαύτη. καὶ εἰσὶν αὗται ποιότητες, μὴ οὐσιώδεις, οὐσία δὲ τοῦ πυρὸς οὐδαμῶς. οὐ γὰρ ἐκ ποιοτήτων αἱ οὐσίαι, οὐδὲ ταυτὸν οὐσία καὶ δύναμις, ἀλλὰ προηγεῖται πανταχοῦ τὸ οὐσιῶδες τῆς δυνάμεως, καὶ ἐξ ἑνὸς ἐκείνου πλῆθος πρόεισι δυνάμεων, καὶ ἐξ ἀδιαιρέτου διῃρημένον. ὥσπερ αὖ καὶ ἐκ μιᾶς δυνάμεως

πέφυκεν ἐνεργεῖν πλέον. ὅσῳ γὰρ πρόεισιν ἕκαστον, τοσούτῳ μᾶλλον πληθύνεται, καὶ διαιρεῖται, κατὰ τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν αἰτίαν, ἀμέριστον ὂν καὶ ἀδιαίρετον. ὄντος οὖν ἐν ἑκάστῳ σώματι τῶν τριῶν τούτων, λέγω δὲ ἀριθμοῦ, ὄγκου, καὶ δυνάμεως, ἡ ἀναλογία καὶ ὁ δεσμὸς ὁ φυσικὸς ἄνωθεν ἐπιβατεύει, τοῖς τε ἀριθμοῖς αὐτῶν καὶ τοῖς ὄγκοις, καὶ ταῖς δυνάμεσι· τάς τε οὐσίας αὐτῶν τὰς ἀμερεῖς συνάγει, καὶ ἑνοῖ πρὸς τὴν μίαν τοῦ κόσμου συμπλήρωσιν. τοῖς τε εἴδεσι κοινωνίαν, καὶ τοῖς ὄγκοις συμμετρίαν, καὶ ταῖς δυνάμεσιν, ἁρμονίαν ἐντίθησι. καὶ οὕτω ῥητὰ πάντα καὶ ὁμόλογα ἀλλήλοις ἀπεργάζεται. πρόεισι δὲ, ἀπὸ μὲν τοῦ μέσου, πρὸς τὸ πρῶτον, ἀπὸ δὲ τοῦ τρίτου πρὸς τὸ μέσον, καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου πρὸς τὸ μέσον, ἀπὸ δὲ τούτου πρὸς τὸ ἔσχατον, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐσχάτου, πάλιν ἐπὶ τὸ μέσον, ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸ πρῶτον. διότι καὶ πρόοδον παρέχεται, καὶ ἐπιστροφὴν τοῖς σώμασιν, ὁ τοιοῦτος δὲ δεσμός, ἀπὸ τοῦ μέσου μὲν ἀρχόμενος διότι συνοχικός ἐστι καὶ ἑνοποιός, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἰδιότητα ἀφωρισμένος. προϊὼν δὲ ἀπὸ τοῦ πρώτου διὰ τοῦ μέσου, ἐπὶ τὸ ἔσχατον, ὡς ἐκτείνων καὶ ἐξαπλῶν ἑαυτὸν, μέχρι τῶν τελευταίων. ἀνατρέχων δὲ ἀπὸ τοῦ ἐσχάτου, πρὸς τὸ πρῶτον, ὡς ἐπιστρέφων πάντα διὰ τῆς ἁρμονίας ἐπὶ τὴν αἰτίαν τὴν νοητὴν, ἀφ' ἧς καὶ ἡ διαίρεσις γέγονε τῆς φύσεως, καὶ ἡ διάστασις τῶν σωμάτων. ἐπιστρέφονται γὰρ πρὸς ἐκείνην καθ' ἕνα κύκλον καὶ μίαν τάξιν, καὶ εἱρμὸν ἕνα, τῶν δευτέρων εἰς τὰ πρὸ αὐτῶν ἀνηρτημένων, ἵνα τὸν κόσμον καὶ ὁμοιότατον ἀποτελῇ πρὸς τὸ νοητόν. ὡς γὰρ ἐκεῖ πάντα ἥνωται ἀλλήλοις ὄντως, ἐνταῦθα πάντα ἥρμοσται, καὶ ὡς ἐκεῖνα προελθόντα ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ, πρὸς αὐτὸ πάλιν ἐπέστραπται, διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ἀγαθότητος, καὶ τῶν νοητῶν μονάδων, οὕτω δὴ καὶ ταῦτα προελθόντα ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, πρὸς αὐτὸν πάλιν ἐπέστραπται, διὰ τοῦ δεσμοῦ τούτου, καὶ μεριωθέντες καὶ διὰ πάντων αὐτοῦ ἀποπεφοιτηκότος, καὶ πάντα συνδοῦντος. μιμεῖται γὰρ καὶ ταύτῃ τὸν νοητὸν. νοερῶς δὲ ἐν τῷ νῷ, καὶ ὁλικῶς μὲν ἐν τοῖς ὅλοις, μερικῶς δὲ ἐν τοῖς μερικοῖς, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ αἰσθητὸς κόσμος, πάντα ἔχει, κατὰ πάσας ἑαυτοῦ τὰς μοίρας. καὶ γὰρ τὸ πῦρ, καθόσον ἁπτόν ἐστι, γῆς μετέχει, καὶ ἡ γῆ, καθόσον ὁρατὸν, πυρὸς, καὶ ὑγρότητος ἑκάτερον. ἡ μὲν γὰρ κολλᾶται δι' αὐτῆς, καὶ συνέχεται, καὶ ἑνοῦται τὸ σκεδαννύμενον αὐτῆς, τὸ δὲ τρέφεται, καὶ αὔξεται ὑπ' αὐτῆς. ὥστε τὰ ἔσχατα, τὸ μέσον ἔχειν, ἵνα ἐν τοῖς γνωρίμοις ἡμῖν, γένηται σαφὲς τὸ λεγόμενον φυσικῶς. ἔστι δ' οὖν πῶς τὰ ἔσχατα τὸ μέσον, ὡς τὴν οἰκείαν ἰδέαν σώζοντα δι' ἐκεῖνο, καὶ μένοντα οἷά ἐστι. καὶ αὐτὸ ὑγρὸν καθ' ὅσον χώννυται, μετέχει πυρὸς, καὶ καθ' ὅσον ἀναθάλπεται διὰ τῆς θέρμης, καθ' ὅσον δὲ ἁπτόν ἐστι, πάλιν μετέχει γῆς. ὥστε καὶ τῶν τοῖς ἑκάτερον ἀποτελεῖται τοῖν ἄκροιν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ μικρὸν ὕστερον ἡμῖν ἔσται γνωριμώτερα. διὰ δὲ τῆς ἁρμονίας ταύτης καὶ τῆς ἀναλογίας, ἀναφαίνεται πρώτη μὲν ἡ ταυτότης. ἐπὶ ταύτῃ δὲ, ἡ ἕνωσις. αὐτὰ μὲν γὰρ τὰ σώματα, κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν, μεριστά ἐστι, καὶ ὑπὸ τῆς ἑτερότητος κρατούμενα καὶ τοῦ νείκους. γίνεται δὲ ὅμως καὶ ταῦτα διὰ τῆς ἁρμονίας, ταυτότητι φίλα, καὶ διὰ τῆς ταυτότητος ἡνωμένα. καὶ γὰρ ἓν τὸ πᾶν ἀποτελεῖται, διὰ τῆς ἀναλογίας ἑνοποιὸν τῶν διῃρημένων, καὶ συναγωγὸν τῶν πεπληθυσμένων, καὶ συνεκτικὴν τῶν διεσκεδασμένων δύναμιν ἐχούσης. διὰ δὴ ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ οἱ θεολόγοι, τὰς ἐν τοῖς θεοῖς τούτων αἰτίας θεωροῦντες, τὴν Ἀφροδίτην τῷ Ἄρει συγκαθείρξαντες, περιβάλλουσιν αὐτοὺς, τοῖς ἡφαιστοτεύκτοις δεσμοῖς, τῆς ἑτερότητος τῆς ἐν τῷ κόσμῳ δι' ἁρμονίας καὶ φιλίας συνεχομένης, καὶ ἁπάσης ταύτης τῆς συμπλοκῆς Ἡφαίστου τὴν αἰτίαν ἔχοντος, καὶ διὰ τῶν δημιουργικῶν δεσμῶν, τὴν ταυτότητα τῇ ἑτερότητι συμπλέκοντες, καὶ τῇ διακρίσει τὴν ἁρμονίαν, καὶ τῇ ἐναντιώσει τὴν κοινωνίαν, καὶ ἐπὶ τούτοις, γελᾷ μὲν ὁ Ἀπόλλων, γελᾷ δὲ ὁ Ἑρμῆς, γελᾷ δὲ ἕκαστος τῶν θεῶν. ὁ δὲ γέλως αὐτῶν, ὑπόστασιν δίδωσι τοῖς ἐγκοσμίοις, καὶ δύναμιν ἐντίθησι τοῖς δεσμοῖς. ταῦτα μὲν οὖν φασιν, εὔσομα κείσθω. νῦν δὲ ἡμῖν ἐκ τῶν εἰρημένων, τοσοῦτον ἔστω δῆλον, ὅτι δὴ καὶ ὁ φυσικὸς δεσμὸς ἡφαίστειος ἂν καὶ δημιουργικός. περιέχει γὰρ ὁ νοῦς καὶ παντελὴς δημιουργὸς, καὶ τὴν δι' ἀνάγκης ποίησιν ἡφαιστότευκτον οὖσαν ὡς καὶ τὴν διονυσιακὴν, ὅλον ἕκαστον τῶν τοῦ παντὸς μερῶν ἀπεργαζομένην, συναγωγός ἐστι τῶν ἐναντίων, καὶ συνοχικὸς τῶν ὑλαίων πραγμάτων, τάς τε οὐσίας αὐτῶν ἑνοποιῶν, καὶ τοὺς ὄγκους μετρῶν, καὶ τὰς δυνάμεις ἁρμόζων. πάντα ἐν πᾶσιν ἀπεργαζόμενος, καὶ τὰ αὐτὰ κατὰ πάντας τρόπους ἐν ἀλλήλοις ἐπιδεικνύμενος, ἐμπυρίως, ἀερίως, ἐνυδρίως, χθονίως. Εἰ μὲν οὖν ἐπίπεδον μὲν, βάθος δὲ μηδὲν ἔχον ἔδει γίγνεσθαι τὸ τοῦ παντὸς σῶμα, μία μεσότης ἂν ἐξήρκει, τά τε μεθ' ἑαυτῆς ξυνδεῖν καὶ αὐτήν, νῦν δὲ, στερεοειδῆ γὰρ αὐτὸν προσῆκεν εἶναι, τὰ δὲ στερεὰ μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες προσαρμόττουσι.

Σκοπὸς μὲν ἡμῖν, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται, καταμαθεῖν ὅπως συνέστη, καὶ ἐκ πόσων τὸ πᾶν, τοιαύτης δὲ τῆς προθέσεως οὔσης, ἔξεστι καθορᾶν, ὅπως εὐτάκτως τὴν τῶν τεττάρων στοιχείων μηχανᾶται σύστασιν ὁ λόγος. ἓν μὲν γὰρ εἶναι μόνον ἁπλοῦν στοιχεῖον, ἀδύνατον. γένεσις γὰρ οὐκ ἂν ἦν. πᾶσα γὰρ γένεσις, μεταβολή τις ἐστί. πᾶσα δὲ μεταβολὴ γίγνεσθαι πέφυκεν ἐν δύο πράγμασι, καὶ πᾶσα μὲν γένεσις, ἐξ ἐναντίου ἐστίν. αὐτὸ δὲ ἑαυτῷ στοιχεῖον ἁπλοῦν, ἐναντίον οὐδαμῶς ἐστι. οὐκ ἂν γὰρ καὶ αὐτὸ ἑαυτοῦ φθαρτικόν. εἰ τοίνυν δεῖ γένεσιν εἶναι, δεῖ μὴ ἓν εἶναι τὸ στοιχεῖον. ὥσπερ γάρ φησιν Ἱπποκράτης, εἰ ἓν ἦν στοιχεῖον, οὐκ ἂν τὰ πράγματα μετέβαλλεν. οὐ γὰρ ἔστιν εἰς τὸ ὅμοιον, ἡ μεταβολὴ, καὶ ἡ κίνησις, ἀλλ' εἰς τὸ ἐναντίον. ἓν μὲν οὖν οὐκ ἔστι τὸ ἁπλοῦν. εἰ δὲ μὴ ἓν, ἀλλὰ δύο τὸ ἐλάχιστον δεῖ ἐναντία ταῦτ' εἶναι. γένεσις γὰρ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐστὶν, ἀναγκαῖον ἄρα τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, φύσιν ἐναντίαν ἔχειν πρὸς ἄλληλα κα-

λῶς. οὐκοῦν, εἰ ἐναντία ἐστί, δεήσεταί τινος δεσμοῦ καὶ μεσότητος. δύο γὰρ ἐναντία καλῶς συνίστασθαι τρίτου χωρίς, ἀδύνατον. δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινὰ γίγνεσθαι συναγωγὸν ἀμφοῖν. αὐτὰ μὲν γὰρ ἐναντία ὄντα, τὴν πρὸς ἄλληλα κοινωνίαν ἐκδιδράσκει. δεῖ δὲ ἄλλο τρίτον εἶναι τὸ συνάπτον αὐτά, καὶ εἰς ἑνὸς συμπλήρωσιν ἄγον. ἀλλὰ τοῦτο τὸ μέσον, διττὸν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπίπεδα τὰ στοιχεῖα τὰ συνδούμενα, μιᾶς ἐδεῖτο μεσότητος. ἐπειδὴ δὲ στερεά, διὰ δύο συνάπτεται μέσων. ἀρχηγὸς γὰρ οὖσα τῶν στερεῶν ἡ δυάς, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς συνδέσμων ἔλαχε, τὴν πρωτουργὸν αἰτίαν. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, ἁρμονίαν ἐκάλεσε τὴν τοιαύτην σύνδεσιν, ὡς συμμιξίαν ἐντιθεῖσαν τοῖς ἄκροις, τῆς πρὸς ἄλληλα κοινωνίας. καὶ ἡ ἐν τοῖς στερεοῖς δὲ ἀναλογία, διὰ δυοῖν προσάγεται μέσων. τῶν γὰρ στερεῶν ὁμοίων δύο ὄντων, δύο μέσοι ἀνάλογον ἐμπίπτουσιν. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς εἴρηται, τέτταρα δεῖ τὰ πάντα στοιχεῖα, καὶ ὅτι ἕν, ἵνα μὴ μεταβολὴν ἀνέλωμεν, ὅτι δύο ἐναντία, τρίτου χωρίς, ἵνα μὴ ὁ δεσμὸς ᾖ τῶν πολεμούντων ἀλλήλοις. οὐ γὰρ ἔσται κόσμος, ἐκ δυοῖν τῶν ἀλλοτριωτάτων. ἀλλὰ καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἐπινοήσαις, ῥᾴδιον ἕξει τὴν λύσιν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἐναντία δύο μόνον ἔσται. δρᾶν γὰρ εἰς ἄλληλα οὐ δυνήσεται. οὐδὲ ἓν γὰρ πάσχει λευκὸν ὑπὸ γραμμῆς, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ μέλανος, οὐδὲ θερμὸν ὑπὸ λευκότητος, ἀλλ' ὑπὸ ψυχρότητος. πάλιν οὖν ῥητέον ἔτι καθολικώτερον ἐκ τῶν γνωρίμων ἀναχθεῖσιν, ἢ ἓν δεῖ τὸ στοιχεῖον, ἢ οὐχ ἕν. εἰ μὲν δὴ ἓν τὸ τοῦ κόσμου στοιχεῖον, ἀνῄρηται ἡ ποικιλία, τῶν φαινομένων, ἡ τῶν περιφορῶν ἀντίθεσις, ὁ τῆς γενέσεως πόλεμος, καὶ ἢ πάντα ἀΐδια ἔσται, ἢ πάντα φθαρτά. εἰ δὲ οὐχ ἕν, τὰ δύο ἢ πλείω. ἀλλ' εἰ δύο, ἢ ἐναντία, ἢ οὐκ ἐναντία. εἰ δὲ οὐκ ἐναντία, πάλιν οὐκ ἔσται ποίησις, οὐδὲ πάθος ἐν τοῖς σώμασιν, οὐδὲ ἀντίθεσις, οὐδὲ ἐν τοῖς ἔχουσι γένεσιν, γένεσις. εἰ δὲ ἐναντία, δεῖται ταῦτα μεσότητος. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἢ μία ἡ μεσότης, ἢ δύο. ἀλλὰ μία ἀδύνατον. οὐ γὰρ εἰσὶν ἐπίπεδα τὰ στοιχεῖα, δύο ἄρα αἱ μεσότητες. εἰ δὲ δυοῖν, δύο τὰ μέσα, τὰ πάντα τέτταρα. ὅτι μὲν οὖν τοσαῦτα στοιχεῖα τὸν ἀριθμόν, ἀρκεῖ πρὸς τὸ πᾶν, διὰ τούτων δῆλον. φέρε δὲ εἰ δοκεῖ πρῶτον, ὡς καὶ ἐν τοῖς προειρημένοις, τὸ μαθηματικὸν αὐτὸ καθ' αὑτὸ συντόμως ἀναλάβωμεν, ἔπειθ' οὑτωσὶ καὶ τὴν φυσικὴν θεωρίαν προσαγάγωμεν τῇ λέξει. πῶς γὰρ δυοῖν ὁμοίοιν ἐπιπέδοιν, μία μεσότης, καὶ δύο στερεῶν ὁμοίων, δύο μεσότητες, ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν καθ' ἑαυτοὺς θεασώμεθα. τὸ γὰρ ἀρχοειδὲς τῶν ἀριθμῶν, καὶ αὐτοφυές, πρὸ τῆς γεωμετρικῆς ἀνάγκης ἀσπαστόν. ἔστωσαν δὴ οὖν δύο τετράγωνοι τὸ πρῶτον ἀριθμοί, ἐννέα καὶ ἑκκαίδεκα, πλευρὰς ἔχοντα, ὁ μέν, ἐλάττω δηλαδὴ τὸν τρία, ὁ δέ, μείζω τὸν τέσσαρα. ταύτας πολλαπλασιάσαντες, καὶ τὸν δυοκαίδεκα ποιήσαντες, ἀναλογίαν ἕξομεν τρισὶν ὅροις, τοῖς ἐννέα δυοκαίδεκα ιϛ. ἀλλὰ δὴ εἰλήφθωσαν ἀριθμοὶ δύο μὴ τετράγωνοι μέν, ὅμοιοι δ' ὅμως ἐπίπεδοι, καὶ ἔστωσαν ὀκτωκαίδεκα, καὶ τριάκοντα δύο, ὁ μέν, ἐκ τριάδος καὶ ἑξάδος γιγνόμενος, ὁ δέ, ἐκ τετράδος καὶ ὀγδοάδος. ἐὰν τοίνυν πολλαπλασιάσωμεν, ἢ τὴν τριάδα ἐπὶ τὴν ὀγδοάδα, ἢ τὴν ἑξάδα ἐπὶ τὴν τετράδα, ἔσται ἡμῖν ὁ τέσσαρα καὶ εἴκοσι γεγονώς, ἀναλογίᾳ συνδέων τὸν ὀκτωκαίδεκα, πρὸς τὸν δύο καὶ τριάκοντα, κατὰ τὸν ἐπίτριτον λόγον. τούτου δὲ αἴτιον, τὸ τὰς πλευρὰς αὐτῶν, τὸν αὐτὸν ἔχειν λόγον. εἰ μὲν οὖν αἱ τῶν παραληφθέντων ἀριθμῶν αἱ πλευραὶ μηδένα δέχοιντο μέσον αὐτῶν ἀνάλογον, πάντες οἱ ἐκ τούτων ἐπίπεδοι γεγονότες ὅμοιοι, μιᾷ συντίθενται μεσότητι κατὰ τὸν εἰρημένον ἡμῖν τρόπον. εἰ δέ γε αἱ πλευραὶ καὶ αὐταὶ δέχοιντό τινα μέσον ἀνάλογον ἀριθμόν, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν ἐπίπεδοι πλείους μιᾶς ἀναγκαίως ἐπιδέξονται μεσότητας. ἔστωσαν γὰρ εἰ βούλει, δύο τετράγωνοι, ὅ, τε ἑκκαίδεκα καὶ ὁ ὀγδοηκονταέν, καὶ τοῦ μέν, ἔστω πλευρὰ ἡ τετράς, τοῦ δέ, ἡ ἐννεάς. ἐπεὶ τοίνυν τῆς τετράδος, καὶ τῆς ἐννεάδος μέση ἀνάλογον ἑξὰς κατὰ τὸν ἡμιόλιον, ἀνάγκη καὶ μεταξὺ τῶν ἀπ' αὐτῶν πλείους μιᾶς μεσότητος ἐμπίπτειν. ἡ μὲν γὰρ τετράς, ἐπὶ τὴν ἑξάδα ποιήσει τὸν εἴκοσι καὶ τέσσαρα, ἡ δὲ ἑξὰς ἐφ' ἑαυτὴν μέν, τὸν ἀπ' αὐτῆς τετράγωνον, ἐπὶ δὲ τὴν ἐννεάδα, τὸν νδ, καὶ ἔσται συνεχὴς ἀναλογία ἐν ὅροις, τοῦ ἑκκαίδεκα, τοῦ εἰκοσιτέσσαρα, τοῦ τριακονταέξ, τοῦ πεντηκοντατέσσαρα, τοῦ ὀγδοηκονταέν. πλείους ἄρα μεσότητος μιᾶς, ἐφ' ὧν αἱ πλευραὶ μέσον ἀνάλογον ἔχουσι. διό μοι δοκεῖ καὶ πάνυ μετ' ἀσφαλείας ὁ Πλάτων, μὴ ὅτι μία πάντως ἡ μεσότης, ἐπὶ τῶν ὁμοίων ἐπιπέδων εἰπεῖν, ἀλλ' ὅτι μίαν ἐξαρκεῖν δυνατόν. καὶ γὰρ πλειόνων γιγνομένων, ἀρκεῖ καὶ ἡ μία συνάπτειν, καὶ μόνον ἡ τριακονταέξ, κατὰ τὸν διπλασιεπιτέταρτον λόγον. περὶ μὲν οὖν τῶν ὁμοίων ἐπιπέδων, τοσαῦτα ῥητέον. μεταβαίνωμεν δὲ περὶ τοὺς ὁμοίους ἤδη στερεούς. καὶ κατίδωμεν τὰς ἐν τούτοις μεσότητας. ἔστωσαν δὴ οὖν κύβοι δύο πρῶτον ὅ, τε ὀκτώ, καὶ ὁ εἰκοσιεπτά, πλευρὰς ἔχοντες, ὁ μέν, δυάδα, τριάδα δὲ ἅτερος. τούτοιν τοῖν κύβοιν, δύο μεσότητες ἔσονταί πως, ὁ μέν, ἐκ τοῦ δὶς δύο τρὶς γιγνόμενος, ὁ δυώδεκα, καὶ διαστημάτων δοκίς, ὁ δὲ ἐκ τοῦ τρίς, τρία δὶς ὁ ὀκτωκαίδεκα, καὶ διαστημάτων πλινθίς. καὶ ποιήσουσιν ἀναλογίαν συνεχῆ πρὸς τοὺς εἰρημένους κύβους, κατὰ τὸν ἡμιόλιον λόγον, καὶ ὁρᾷς ὅπως ἑκάτερος τῶν μέσων, δύο μὲν ἔχει πλευράς, ἀπὸ τοῦ παρακειμένου κύβου, τὴν δὲ λοιπήν, ἀπὸ θατέρου τῶν κύβων. χρήσιμον δὲ καὶ τοῦτο πρὸς τὴν φυσιολογίαν ἡμῖν ἔσται. πάλιν εἰ μὴ κύβοι μὲν εἶεν, στερεοὶ δὲ ὅμοιοι, δύο μέσους ἕξουσιν ἀνάλογον ἀριθμούς. ἔστωσαν γὰρ ὅμοιοι δύο στερεοί, ὅ, τε εἰκοσιτέσσαρα, καὶ ὁ ἑκατὸν ἐνενηκονταδύο, πλευραὶ δὲ αὐτοῖν τοῦ μὲν δυάς, τριάς, τετράς, τοῦ δέ, τετράς, ἑξάς, ὀγδοάς. καὶ ἀπὸ μὲν δὴ δυάδος καὶ τριάδος, καὶ ὀγδοάδος, ἔσται ὁ τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ, ἀπὸ δὲ τετράδος καὶ

ἑξάδος,

ἑξάδος, καὶ αὖθις τετράδος, ὁ ἐννενηκονταέξ. κἀνταῦθα δὲ τῶν μέσων ἑκάτερος, δύο μὲν ἔχει πλευρὰς τοῦ παρ' αὐτὸν τῶν ἄκρων ὁμοίου στερεοῦ, μίαν δὲ θατέρου, καθάπερ ἐπὶ τῶν προειρημένων. τῶν ἄρα ὁμοίων στερεῶν, δύο μεσότητες ἐξαρκοῦσιν. ὥσπερ δὴ καὶ αὐτός φησιν, ὅτι τὰ στερεὰ, δύο μεσότητες προσαρμόττουσι, μία δὲ οὐδέποτε. τί οὖν φαίη τις ἂν, δύο στερεῶν ἀριθμῶν, τοῦ τε ἑξηκοντατέσσαρα, καὶ τοῦ ἑπτακόσια εἰκοσιεννέα, οὐχὶ μία μόνη μεσότης ἐστὶν, ὁ διακοσιαδεκαέξ; ἐστὶ γὰρ, ὁ μὲν ἑξήκοντα τέσσαρα κύβος, ἀπὸ τετράδος, ὁ δὲ ἑπτακόσια εἴκοσι καὶ ἐννέα κύβος ἀπὸ τῆς ἐννεάδος γεγονώς, καὶ ὁ ψκθ, τοῦ σις, καὶ τριπλάσιος καὶ ἐπιμερὴς ὀγδόων, ὁ δὲ σις ὡσαύτως τοῦ ξδ. ἔχει γὰρ ἑκάτερος τὸν λοιπὸν, τρὶς, καὶ τρία ὄγδοα αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐπὶ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ ἐλάχιστοι τῶν τοῦτο ἐπιδεχομένων. ἀλλὰ ῥητέον πρὸς αὐτὸν ὅτι οἱ ῥηθέντες ἀριθμοὶ, κύβοι τέ εἰσιν ἅμα, καὶ τετράγωνοι, ὁ μὲν, ἀπὸ τῆς ὀγδοάδος, ἑξηκοντατέσσαρα. ὁ δὲ, ἀπὸ τοῦ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, ὁ ἑπτακόσια καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα. μία οὖν αὐτῶν ἡ μεσότης οὐ καθὸ κύβοι, ἀλλ' ᾗ τετραγωνικὸν ἔχουσιν ἰδίωμα. τὴν γὰρ τετραγωνικὴν πλευρὰν τοῦ ἑξηκοντατέσσαρα, λέγω δὴ τὴν ὀγδοάδα, πολλαπλασιάσας ἐπὶ τὸν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, πλευρὰ δὲ οὗτος τετραγωνικὴ τοῦ ἑπτακόσια εἰκοσιεννέα, μέσον ἀνάλογον ἀπέφηνε τὸν σις. κατὰ τὴν παραδεδομένην μέθοδον, τῆς τοῦ μέσου τῶν τετραγώνων εὑρέσεως. τοῖς ἄρα στερεοῖς, οὐ καθ' ὅσον εἰσὶ στερεοὶ, χρησάμενος μιᾷ μεσότητι συνέδησεν αὐτούς. εἰ δὲ ᾗ στερεοὶ καὶ ᾗ κύβοι θεωρήσειεν αὐτοὺς, δύο μεσότητες ἔσονται, καὶ ἐν τούτοις, ὁ μὲν, ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρα γενόμενος ἀπὸ τοῦ τετράκις τέσσαρα, καὶ τοῦ ἐννεάκις, ὁ δὲ τριακόσια καὶ εἴκοσι καὶ τέσσαρα, γεγονὼς, ἀπὸ τοῦ ἐννεάκις ἐννέα, καὶ τοῦτο τετράκις. Δημόκριτος δὲ ἀπορήσας, πῶς εἴρηται δύο ἐπιπέδων, εἷς μέσος ἀνάλογον ἐμπίπτει. δυνατὸν γὰρ λαμβάνοντα τέτταρας γραμμὰς ἑξῆς ἀνάλογον, δεικνῦναι καὶ τὰ ἀπ' αὐτῶν τετράγωνα ἀνάλογον. ὥστε δύο ἄκρων ἐπιπέδων, δύο μέσοι ἀνάλογον ἐμπίπτουσι. καὶ εἰπὼν ἄλλους εἰς ἄλλας ἐμβεβλῆσθαι ταραχὰς, διὰ τὴν ἀπορίαν ταύτην, καὶ ἐπὶ τὸν διπλασιασμὸν τοῦ κύβου καὶ τὰς τοιαύτας ζητήσεις ἐκπεσεῖν αὐτός φησιν, οὐ τῶν τυχόντων ἐπιπέδων ἕνα μέσον ἐμπίπτειν τὸν Πλάτωνα λέγειν, οὐδὲ αὖ τῶν τυχόντων στερεῶν, ἀλλὰ τῶν ὁμοίων καὶ ἐν ῥητῷ λόγῳ, καὶ κατ' ἀριθμοὺς τεταγμένας τὰς πλευρὰς ἐχόντων. τὰ γὰρ ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ δημιουργικοῦ γιγνόμενα, ῥητὰ πρὸς ἄλληλά ἐστι, καὶ ἀριθμοῖς διαπεποίκιλται δημιουργικοῖς, ὡς αὐτὸς ἐρεῖ προελθών. καὶ τοὺς ἐπιπέδους χρὴ, καὶ τοὺς στερεοὺς ἀριθμοὺς, τοὺς ὁμοίους παραλαμβάνειν, καὶ ἐπὶ τούτων ὁρᾶν τὴν ἀλήθειαν τοῦ λόγου τοῦ Πλατωνικοῦ. πῶς μὲν οὖν δύο δοθεισῶν εὐθειῶν δυνατὸν δύο μέσας ἀνάλογον λαβεῖν, ἡμεῖς ἐπὶ τέλει τῆς πραγματείας, εὑρόντες τὴν Ἀρχύτειον λέξιν, ἀναγράψομεν ταύτην ἐκλεξάμενοι μᾶλλον, ἢ τὴν Μεναίχμου. διότι ταῖς κωνικαῖς ἐκεῖνος χρῆται γραμμαῖς, καὶ τὴν Ἐρατοσθένους ὡσαύτως, διότι κανόνος χρῆται παραθέσει. περὶ δὲ τῶν ζητουμένων, ῥητέον νῦν, ὅτι ἔοικεν ἐπὶ ὄντι τοῖς ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν δεδειγμένοις θαρρεῖν ὁ Πλάτων, ἐπεὶ, ἔν γε τοῖς σχήμασιν εὑρεῖν ἔστι δύο στερεῶν ἀναμέσον ἀνάλογον. ἐὰν γὰρ ὦσι τρεῖς εὐθεῖαι ἀνάλογον, ὡς ἡ α β γ, ἐν λόγῳ διπλασίῳ, τὰ ἀπ' αὐτῶν τετράγωνα, ἐν τετραπλασίῳ λόγῳ, ἔσται ὡς ὁ ξδ, καὶ ὁ ις, καὶ ὁ δ. τὰ δὲ στερεὰ τὰ ἀπ' αὐτῶν, ἐν ὀκταπλασίῳ. ὡς ὁ φιβ, καὶ ὁ ξδ, καὶ ὁ η. ἔσονται ἄρα κύβοι τρεῖς, ὧν οἱ ἄκροι, ἕνα ἔχουσιν ἀνάλογον. καὶ ὅτι πάντες κύβοι ὅμοιοι ἀλλήλοις, δῆλον. καὶ γὰρ τὰς γωνίας ἴσας ἔχουσι κατὰ μίαν, καὶ ὑπὸ ὁμοίων ἐπιπέδων περιέχονται, καὶ ἴσον τὸ πλῆθος. καὶ μὴν καὶ ὅτι δύο ὁμοίων ἐπιπέδων δύο μέσοι ἀνάλογον ἐμπίπτουσι, δείκνυμεν οὕτως, ὡς ἔδειξε καὶ ὁ Δημόκριτος. καὶ γὰρ ὅτι τὰ τετράγωνα πάντα ὅμοια ἀλλήλοις φανερόν. καὶ γὰρ τὰς γωνίας ἴσας ἔχει, κατὰ μίαν, καὶ τὰς πλευρὰς ἀνάλογον. ἔοικεν οὖν ὁ Πλάτων ὡς ἐπ' ἀριθμῶν ποιούμενος τὸν λόγον, ἀποφήνασθαι, ὅτι τὰ στερεὰ, μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες συναρμόττουσι. καὶ γὰρ ἐν τούτοις ὡς ὁρᾷς οἱ ἄκροι κύβοι τέ εἰσιν ὁμοῦ, καὶ ὅμοιοι ἐπίπεδοι. ὁ μὲν φιβ. ἀπὸ τοῦ ις, καὶ τοῦ λβ, ὁ δέ γε τῶν ἄκρων ἕτερος, ὁ η ἀπὸ τοῦ β, καὶ τοῦ δ. καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτὸς τῶν πλευρῶν. εἷς οὖν μέσος καὶ τούτων ἐστὶν ὡς ὁμοίων ἐπιπέδων, οὐχ ὡς στερεῶν. ὥστε ἐὰν ἀπ' ἀριθμῶν λάβῃς, ἕξεις τὴν λύσιν. ἀριθμοὺς γὰρ εὑρεῖν στερεοὺς ἅμα καὶ ὁμοίους ἐπιπέδους τοὺς αὐτοὺς, δυνατόν, σχήματα δὲ στερεὰ καὶ ὅμοια ἐπίπεδα λαβεῖν, ἀμήχανον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο λέγειν δυνατόν. ὅτι πάντων ὄντων κύβων, τὸ εἶδος ἕν ἐστιν. ὁ δὲ Πλάτων ὁμοίους εἶναι λαβὼν τοὺς μέσους τοῖς ἄκροις, οὕτως ἐθάρρησε τῷ θεωρήματι. καὶ γὰρ, πῶς ἂν κατὰ φύσιν εἶεν δεόμενοι συνδέσμων ἄλλων, εἰ ταὐτὸν ἔχοιεν πάντως εἶδος. πῶς δ' ἂν οἱ μέσοι κοινωνοῖεν τοῖς ἄκροις, καὶ διαφέροιεν αὐτῶν κατὰ τὰς πλευρὰς, εἰ πάντες εἶεν κύβοι. δῆλος οὖν ἐστι τὰς μεσότητας ὡς ἀληθῶς μεσότητας λαβὼν, καὶ οὕτως εἰπὼν, μίαν οὐδέποτε μεσότητα, δύο δὲ ἀεὶ συνάπτειν τὰ στερεὰ, πάσης μεσότητος, ὧν ἐστι μεσότης, τούτων καὶ κοινωνίαν καὶ διαφορὰν ἐθελούσης ἔχειν. καὶ γὰρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ λέγειν, πάντα τὰ στερεὰ συνάπτεσθαι διὰ δύο μεσοτήτων, ἄπειρα ποιεῖ τὰ μέσα. δῆλον δὴ οὖν ὅτι τὸ πλεῖστον δεικνῦντα λαμβάνει, καὶ τὰ πάντα ἠναντιωμένα, καὶ ἔχοντα πάσας τὰς πλευρὰς, ἀντιθέντος πρὸς πάσας, αἵ τινές εἰσιν ἐπὶ τῶν φυσικῶν σωμάτων αἱ δυνάμεις. ἵνα τῶν μέσων, τὸ μὲν ἔχῃ τῇ πρὸς θάτερον τῶν ἄκρων πλείονα κοι-

γωνίαν, ἐλάσσονα δὲ πρὸς τὸ λοιπόν. τὸ δὲ, ἀνάπαλιν. εἰ μὴ ἄρα, καὶ ἐκεῖνο ἀληθὲς ὅπερ ἔλεγεν ὁ ἡμέτερος
καθηγεμών. ἔλεγε δὲ, ὅτι δέοι λαμβάνειν τὸν αὐτὸν ἐν ταῖς μεσότησι λόγον, ὃς ἐστὶν ἐν ταῖς πλευραῖς τῶν
ἄκρων, οἷον, εἰ ὁ μὲν εἴη κύβος ὀκτώ, ὁ δὲ, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι, τὰς μεσότητας αὐτῶν εὑρίσκομεν, εἰ λαβοίμεθα
τὰς πλευρὰς αὐτῶν, τὸν δύο καὶ τρία, καὶ ποιήσαιμεν αὐτοὺς ἐπαλλήλους, καὶ ἐπὶ τὸν ἐξ ἀμφοῖν ἑκάτερον.
ἔσονται γὰρ οἱ μέσοι διὰ τοῦ ἡμιολίου λόγου, συνάπτοντες τοὺς ἄκρους, ὥσπερ ἦν καὶ ἐν ταῖς ἐξ ἀρχῆς πλευ-
ραῖς τῶν κύβων. τοῦ τοίνυν αὐτοῦ λόγου ὄντος, ἔν τε ταῖς πλευραῖς τῶν κύβων, καὶ ἐν τοῖς μέσοις, δύο ἐξ
ἀνάγκης φαίη ἂν ὁ Πλάτων, καὶ τοῦτο συμφωνότερον, πρὸς τὴν προκειμένην φυσιολογίαν. καὶ γὰρ ἐν
ταῖς δυνάμεσι τῶν στοιχείων, καὶ ἐν τοῖς ἁπλοῖς εἴδεσι, πρὸ τῶν συνθέτων ἐντίθησιν ὁ δημιουργὸς τὴν κοι-
νωνίαν. ἡμεῖς δὲ ἐλαμβάνομεν διὰ ὀκταπλασίου λόγου συναπτομένους τοὺς ἄκρους, ὧν αἱ πλευραὶ τὸν
ὀκταπλάσιον οὐκ εἶχον λόγον. ἐν διπλασίῳ γὰρ λόγῳ τοῦ μέσου ληφθέντος, οἱ ἄκροι τὸν τετραπλάσιον
ἕξουσιν, οἷον, ἐπὶ τῶν ἐκκειμένων τριῶν ὅρων, εἰ λαβοίμεθα τέταρτον ἀνάλογον, εὑρήσομεν ὅτι ὡς ἡ πλευρὰ
ὀκταπλασία τῆς πλευρᾶς, οὕτως ὁ πρῶτος κύβος, τῷ τετάρτῳ, δι᾽ ὀκταπλασίου λόγου συνάπτεται. καὶ
γὰρ τῶν β, δ, η, προσθεὶς τὸ ις, ὁ ἀπὸ τοῦ ις κύβος συνάπτεται τῷ ὀγδόῳ, δι᾽ ὀκταπλασίου λόγου, ὃν ἔχει
πρὸς τὸν η, ὁ ξδ, καὶ πρὸς τὸν, ὁ φιβ, καὶ πρὸς τὸν, δ ϟϛ. ὅς ἐστι κύβος, ἀπὸ τοῦ ις. ὥστε τῶν πλευρῶν
τὸν ὀκταπλάσιον λόγον τῶν μεσοτήτων λαμβανομένων, δύο μεταξὺ τῶν ἄκρων πίπτουσι μεσότητες. εἰ δὲ
πέμπτον ἀνάλογον, οὐκέτι πάλιν αἱ πλευραὶ ἐν ὀκταπλασίῳ λόγῳ, ἀλλ᾽ ἐν ἑκκαιδεκαπλασίῳ, καὶ διὰ
τοῦτο δύο κύβων, τρεῖς ἀνάλογον οἱ μέσοι. ἀληθὲς ἄρα τὸ τοῦ Πλάτωνος ἐστὶ περὶ τῆς εἰρημένης μεθόδου. μή
ποτε δὲ, καὶ τὸ συναρμόττουσι χρείαν αὐτῷ πληροῖ, καὶ δεῖ λέγειν ὅτι δύο κύβων εἷς μέσος γένοιτο ἄν, ἀλλ᾽ οὐ
κατὰ ἁρμονικοὺς λόγους. ὅταν οὖν ὄντως διὰ τούτων λόγων ἡ σύνδεσις γίγνηται τῶν ἄκρων, πάντως δύο
χρεία μεσοτήτων. ὅτι μὲν οὖν μαθηματικῶς, οἵ τε ὅμοιοι, ἐπίπεδοι ὑπὸ μιᾶς δέονται μεσότητος, καὶ οἱ ὅμοιοι
στερεοὶ δυοῖν, μία δὲ αὐτοὺς οὐδέποτε συνδεῖ μεσότης, διὰ τούτων καταφανές. ἀπὸ δὲ τούτων ὁρμηθέντες,
κατίδωμεν, ὅπως καὶ τὰ φυσικὰ διανοήματα, σύμφωνα τούτοις ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐπιστημονικοῖς λόγοις, τοὺς
εἰκότας συναρμόσωμεν. καὶ πρῶτον, τί τὸ ἐπίπεδον τὸ φυσικόν, καὶ πῶς ἐπὶ τούτοις μία μεσότης, δύο
δὲ, ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν στερεῶν. ὁ μὲν θεῖος Ἰάμβλιχος, οὗτος γὰρ ὁ ἀνὴρ διαφερόντως ἀντελάβετο τῆς τοιαύ-
της θεωρίας τῶν ἄλλων ὥσπερ καθευδόντων, καὶ περὶ τὸ μαθηματικὸν καλινδουμένων μόνον, διακρίνειν
μοι δοκεῖ τὰ ἁπλᾶ τῶν συνθέντων, καὶ τὰ μέρη τῶν ὅλων, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν τὰς ἐνύλους δυνάμεις, καὶ τὰ
εἴδη τὰ ἔνυλα, τῶν συμπληρουμένων ἀπ᾽ αὐτῶν οὐσιῶν. καὶ τὰ μὲν, ἐπίπεδα καλεῖν, τὰ δὲ, στερεά. καθάπερ
γὰρ τὸ ἐπίπεδον, ἔσχατος ὅρος ἐστὶ τοῦ μαθηματικοῦ σώματος, οὕτω δὴ καὶ τὸ ἔνυλον εἶδος, καὶ ἡ δύνα-
μις ἡ τῶν σωμάτων μορφή, καὶ πέρας ἐστὶ τῶν ὑποκειμένων. οὕτω δὲ τούτων διῃρημένων, ἐπὶ μὲν τῶν ἁπλῶν,
ἐξαρκεῖν τὴν μίαν μεσότητα, διότι τῶν λόγων καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ ἔτι ζωῆς ἐστὶν ἑτερότης. καὶ κατὰ τοὺς κοι-
νοὺς συνδέσμους τῶν λόγων καὶ τῆς ζωῆς. μία γὰρ γίγνεται μεσότης, ποιότης οὖν ποιότητι, καὶ δύναμις
δυνάμει, μοναχῶς συμπλέκεται κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἑτερότητα καὶ ταυτότητα τῶν εἰδῶν. ἐπὶ δὲ τῶν συνθέτων,
εἰκότως δύο μεσότητες. καὶ γὰρ δυάς, συνθέσεώς τε καὶ διαιρέσεως πάσης χορηγός. ἕκαστον δὲ τῶν συν-
θέτων, ἐκ πλειόνων ἐστὶν, οὐσιῶν καὶ δυνάμεων. διό, πλείους αἱ μεσότητες. καὶ αὗται διτταὶ τοὐλάχιστον.
ἄλλη γὰρ κατὰ τὸ εἶδος μεσότης, καὶ ἄλλη κατὰ τὸ ὑποκείμενον. ἡμεῖς δὲ ἑπόμενοι ταῖς φυσικαῖς ἀρχαῖς,
οὑτωσὶ λέγωμεν ἀφ᾽ ὧν ὁ Πλάτων παραδίδωσι προϊὼν τὰς ἀφορμὰς λαμβάνοντες. ἄνωθεν δὲ μᾶλλον
ῥητέον. τῶν δὲ φυσικῶν εἰσί τινες, οἳ τῶν στοιχείων ἑκάστῳ, μίαν δεδώκασι δύναμιν, τῷ μὲν πυρί, θερμό-
τητα, τῷ δὲ ἀέρι ψυχρότητα, τῷ δὲ ὕδατι ὑγρότητα, τῇ δὲ γῇ ξηρότητα, πάντῃ διαμαρτάνοντες τοῦ
τῆς ἀληθείας. πρῶτον μὲν, ὅτι κόσμον καὶ τάξιν ἀναιροῦσι. τὰ γὰρ ἐναντιωτάτας ἔχοντα τὰς δυνάμεις, εἰ
μὴ καὶ κοινόν τι ἔχοι, πρὸς ἄλληλα συναρμοσθῆναι ἀδύνατον. ἔπειθ᾽ ὅτι τὰ ἐναντιώτατα, σύνεγγυς ἀλ-
λήλων ποιοῦσι, τῷ θερμῷ, τῷ ψυχρῷ, καὶ τὸ ὑγρόν, τῷ ξηρῷ. δεῖ δὲ τὰ μαχόμενα πορρωτέρω ποιεῖν
τῶν πάντων ἀλλοτρίων. τοιαύτη γὰρ ἡ τῶν ἐναντίων φύσις. τρίτον τοίνυν τὰ πρῶτα δύο πρὸς τὰ ἐφεξῆς,
οὐδεμίαν ἔχει συμπάθειαν, ἀλλ᾽ ἔσται ἀπηρτημένα ἀλλήλων. τί γὰρ δὴ κοινὸν ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι,
οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, καὶ ἐπὶ τούτοις ἅπασι στερεὰ ὄντα τὰ στοιχεῖα, διὰ οὐδεμιᾶς μεσότητος, συναφθήσεται
ἀλλήλοις. δέδεικται δέ, ὅτι οὐδὲ διὰ μιᾶς μεσότητος ποτὲ δυνατὸν τὰ στερεὰ συνάπτεσθαι. μὴ ὅτι γε ἀμέ-
† σως. τοῖς γὰρ ἀδιαστάτοις πάντῃ, τοῦτο προσήκει μόνοις. ἄλλοι δέ τινες ὡς οἱ περὶ τὸν Ὄκκελον τὸν τοῦ Τιμαίου
πρόοδον, δύο δυνάμεις ἑκάστῳ τῶν στοιχείων διένεμον, πυρὶ μὲν, θερμὸν καὶ ξηρόν, ἀέρι δὲ θερμὸν καὶ ὑγρόν,
ὕδατι δὲ, ὑγρὸν καὶ ψυχρόν, γῇ δὲ ψυχρὸν καὶ ξηρόν. καὶ ταῦτα ἀναγέγραπται παρὰ τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς, ἐν
τῷ περὶ φύσεως. τί δὴ οὖν καὶ οὗτοι πλημμελοῦσιν οἱ ταῦτα λέγοντες; πρῶτον μὲν κοινὰς δυνάμεις
ἐν τοῖς στοιχείοις εὑρεῖν ἐθελήσαντες, ἵνα διασώσωνται τὴν πρὸς ἄλληλα σύνταξιν αὐτῶν, οὐδὲν μᾶλ-
λον κοινωνίαν αὐτοῖς ἢ διάστασιν ἀπέδοσαν, ἀλλ᾽ ἐπίσης τήν τε μάχην αὐτῶν, καὶ τὴν ἁρμονίαν ἐπρέ-
σβευσαν. ποῖος οὖν ἔσται κόσμος ἐκ τούτων, ποία τάξις αὐτῶν, ἀσυντάκτων ὄντων, καὶ ἀλλοτριωτά-
των, καὶ οἰκειοτάτων, καὶ συντεταγμένων; τὰ γὰρ ἰσομέτρως πολεμοῦντα καὶ εἰρηνεύοντα, τὸν ἴσον τρό-
πον λύει τε καὶ συνίστησι τὴν κοινωνίαν. ταύτης δὲ ὁμοίως τῆς διαλυομένης, ὁμοίως δὲ ἐμφυομένης, οὐδὲν
μᾶλλον

μᾶλλον ἔσται, ἢ οὐκ ἔσται τὸ πᾶν. δεύτερον δέ, οὐ τοῖς ἄκροις τὴν μεγίστην ἐναντίωσιν ἔδοσαν, ἀλλὰ τοῖς παρεσχάτοις πρὸς τὰ ἄκρα. καίτοι τὰ πλεῖστον ἐφεστῶτα πανταχοῦ, ταῦτα τῶν ἐναντίων ὁρῶμεν ἔχοντα φύσιν, οὐ τὰ ἔλαττον τῶν ὁμογενῶν. ἐναντιωτέρα ἄρα ἡ γῆ, πρὸς τὸ πῦρ, ἢ τὸ ὕδωρ. ἡ μὲν γάρ, πλεῖστον ἀφέστηκε πυρός, τὸ δέ, ἔλαττον. πῶς δὲ καὶ ἡ φύσις ἔταξεν αὐτά, πορρωτάτω τῆς ἀλλήλων ἕδρας; ἆρ' οὐχὶ τῇ ἐναντιώσει αὐτῶν κατιδοῦσα, καὶ ὅτι συγγενέστερον τῷ πρώτῳ τὸ τρίτον, ἢ τὸ τελευταῖον. πῶς δὲ καὶ αἱ κινήσεις αὐτῶν, οὐ τὸ μὲν πῦρ κουφότατόν ἐστι καὶ ἀνωφερές, ἡ γῆ δὲ βαρυτάτη καὶ κατωφερής; αἱ δὲ κινήσεις αὐτῶν ἐναντιώταται οὖσαι, πόθεν, οὐκ ἀπὸ τῆς φύσεως; εἰ τοίνυν ἡ φύσις ἐναντιωτάτας κινήσεις αὐτοῖς ἀπένειμεν, δῆλον ὅτι ἐναντιώτατά ἐστιν. ὡς γὰρ τῶν ἁπλῶν ἁπλαῖ αἱ κινήσεις, καὶ ὧν ἁπλαῖ αἱ κινήσεις ἁπλᾶ, οὕτως ὧν ἐναντιώταται αἱ κινήσεις, ἐναντιώτατα ταῦτά ἐστιν, ὃ καὶ θαυμάσειεν ἄν τις τοῦ Ἀριστοτέλους ἐν τοῖς περὶ κινήσεως λόγοις, ἐναντιωτάτην τῷ πυρί, τιθεμένου τὴν γῆν, ἐν δὲ τοῖς περὶ δυνάμεων, φιλτέραν τῶν ἐγγύς, τῇ πορρωτάτω τῶν ὁμοίων, τὴν ἐναντιώτατα κινουμένην. ὡς γὰρ ἔχουσιν ἐν ταῖς θέσεσι τοὺς ἐναντίους τόπους, ὡς ἐν ταῖς φοραῖς τὰς ἐναντίας κινήσεις, ὡς ἐν τοῖς εἴδεσι τὰς ἐναντίας δυνάμεις βαρύτητα καὶ κουφότητα, δι' ἃς αἱ κινήσεις, οὕτω καὶ τὰς παθητικὰς ποιότητας, ἐναντίας ἔχουσι. δηλοῖ δὲ καὶ Ἀριστοτέλης, ὡς ἡ γῆ τῷ πυρὶ ἐναντίον. βουλόμενος γὰρ καὶ αὐτὸς δεῖξαι πῶς ἐστιν ἀναγκαῖον εἶναι πλείω σώματα, τοιαῦτά φησιν. ἀλλὰ μήν, εἰ γῆ, ἀναγκαῖον καὶ πῦρ εἶναι. ὧν γὰρ ἐναντίον θάτερον φύσει, καὶ θάτερον φύσει. ὥστε οὐδ' αὐτός, ἄλλον ἐδυνήθη τὸν τρόπον δεῖξαι πλείω τὰ στοιχεῖα, ἢ τῇ γῇ τὸ πῦρ ἐναντίον εἰπών. ἔτι τοίνυν στερεὰ ὄντα, πῶς διὰ μιᾶς συνδεῖ μεσότητος. οὐ γὰρ ἀδύνατον ἐπὶ στερεῶν, ὡς εἴρηται καὶ πρότερον. οὔτε ἄρα μαθηματικῶς, οὔτε φυσικῶς διαπλάττονται οἱ ταῦτα λέγοντες, ἀλλ' ἄμφω διημαρτήκασιν εἰκότως. καὶ γὰρ τὰ φυσικὰ τῶν μαθηματικῶν εἰσι. μόνος δὴ οὖν ὁ Τίμαιος καὶ ὅστις τούτῳ κατηκολούθησεν ὀρθῶς, ὅτι μίαν, ὅτι δύο τοῖς στοιχείοις ἀπονέμει δυνάμεις, ἀλλὰ τριττάς, τῷ μὲν πυρί, λεπτομέρειαν, ὀξύτητα, εὐκινησίαν, τῷ δὲ ἀέρι, λεπτομέρειαν, ἀμβλύτητα, εὐκινησίαν, τῷ δὲ ὕδατι, παχυμέρειαν, ἀμβλύτητα, εὐκινησίαν. τῇ δὲ γῇ, παχυμέρειαν ἀμβλύτητα, δυσκινησίαν. ἵνα τῶν στοιχείων ἕκαστον δύο δυνάμεις ἔχῃ, μίαν μέν, κοινὴν τῷ παρακειμένῳ, μίαν διάφορον, ὥσπερ ἐδέοντο, καὶ ἐπὶ τῶν μαθημάτων. ἣν ἔλαβεν ἐκ θατέρου τῶν ἄκρων. καὶ ἵνα ἡ γῆ πάσας τὰς δυνάμεις, ἀντικειμένως ἔχῃ πρὸς τὸ πῦρ. καὶ ἵνα ταῦτα ἄκρα δύο μεσότητας ἔχῃ καὶ τὰ συνεχῆ δύο, τὰ μέν, στερεὰ ἔχοντα μέσα, τὰ δέ, τὰς δυνάμεις κοινάς. ἔστω γὰρ τὸ πῦρ, λεπτομερές, ὀξύ, εὐκίνητον. καὶ γὰρ τὴν οὐσίαν ἔχει λεπτομερῆ, καὶ ὀξύ ἐστιν, ὡς σχῆμα τοιοῦτον ἔχον, καὶ διὰ τοῦτο τμητικὸν ὑπάρχον καὶ διαιρετικόν, καὶ διὰ πάντων διαδῦνον τῶν ἄλλων στοιχείων, καὶ εὐκίνητον, ὡς ἐγγυτάτω τε ὂν τῶν οὐρανίων καὶ ἐν αὐτοῖς ὄν. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ οὐράνιον πῦρ, ὀξυκίνητον, καὶ τὸ ὑπὸ σελήνην, ἀϊδίως αὐτῷ συγκινούμενον καὶ καθ' ἕνα κύκλον, καὶ μίαν φορὰν μίαν. ἐπεὶ οὖν ἐναντίον ἡ γῆ τῷ πυρί, τὰς ἐναντίας ἕξει δυνάμεις, παχύτητα, ἀμβλύτητα, δυσκινησίαν, ἃ δὴ καὶ ὁρῶμεν αὐτῇ πάντα προσόντα. τούτων δὲ οὕτωσι διαμεμαχημένων, καὶ ὄντων στερεῶν, καὶ ὁμοίων στερεῶν. ἀνάλογον γὰρ αὐτῶν αἱ πλευραὶ καὶ αἱ δυνάμεις. ὡς γὰρ τὸ παχὺ πρὸς τὸ λεπτομερές, οὕτω τὸ ἀμβλὺ πρὸς τὸ ὀξὺ καὶ τὸ δυσκίνητον, πρὸς τὸ εὐκίνητον. ὅμοιοι δέ εἰσι στερεοί, ὧν αἱ πλευραὶ ἀνάλογον αἱ συστατικαὶ τῶν σωμάτων. καὶ γὰρ αἱ πλευραί, δυνάμεις εἰσὶ τῶν ἀπ' αὐτῶν χωρίων. ὄντων δ' οὖν πυρὸς καὶ γῆς ὁμοίων σωμάτων, καὶ ὁμοίων στερεῶν, δύο μέσοι ἀνάλογον ἐμπεσοῦνται. καὶ τῶν μέσων ἑκάτερος ἕξει, τοῦ μὲν παρακειμένου τῶν ἄκρων δύο πλευράς, θατέρου δὲ τὴν λοιπήν. οὐκοῦν ἐπειδὴ τὸ πῦρ εἶχε τρεῖς πλευρὰς φυσικὰς τὰς τριττὰς δυνάμεις, λεπτομέρειαν ὀξύτητα, εὐκινησίαν, ἀφελόντες τὴν μέσην, τὴν ὀξύτητα καὶ ἀντεισάγοντες τὴν ἀμβλύτητα, τὸν ἀέρα ποιήσομεν, ἔχοντα δύο μὲν τοῦ πυρὸς πλευράς, μίαν δὲ τῆς γῆς, ἢ δύο μὲν τοῦ πυρὸς δυνάμεις, μίαν δὲ τῆς γῆς, ὥσπερ καὶ ἦν προσῆκον, μᾶλλον αὐτῷ τὸ ἐγγὺς κοινωνεῖν, ἢ τῷ ἀφ' ἑαυτοῦ τρίτῳ κατὰ τὴν ἀπόστασιν. πάλιν ἐπειδὴ τρεῖς εἶχεν ἡ γῆ πλευρὰς φυσικάς, τὰς ἐναντίας ταῖς δυνάμεσι τοῦ πυρός, παχυμέρειαν, ἀμβλύτητα, δυσκινησίαν, ἀφελόντες τὴν δυσκινησίαν, καὶ τὴν εὐκινησίαν εἰσαγαγόντες, τὸ ὕδωρ ποιήσομεν, παχυμερές, ἀμβλύ, εὐκίνητον, κοινὰς μὲν ἔχον πρὸς τὴν γῆν δύο πλευράς, ἢ δυνάμεις, μίαν δὲ ἀπὸ τοῦ πυρὸς λαβόν. καὶ οὕτω δὴ τὰ μέσα ταῦτα, καὶ αὐτὰ πρὸς ἄλληλα αὐτοφυῶς συναφθήσεται, δυσὶ μὲν κοινωνοῦντα δυνάμεσι, μιᾷ δὲ διαφέροντα ὁμοιότητι, καὶ αὐτὰ δύο μεσοτήτων δεηθέντων. καὶ ἕκαστον οὕτως ἀεὶ τῷ πλησίον μᾶλλον συνάπτεται, ἢ διενήνοχεν αὐτῶν, καὶ εἷς κόσμος ἀποτελεῖται διὰ πάντων, καὶ μία τάξις ἐναρμόνιος, τῆς ἀναλογίας κρατούσης. οὕτω δὴ καὶ τῶν δύο κύβων, τῶν η καὶ κζ ὁ μὲν ιβ τῷ η παρακείμενος, ἔχει δύο μὲν τούτου πλευράς, μίαν δὲ ἀπὸ τοῦ κζ. τὴν γὰρ δὶς δύο τρίς. ὁ δὲ ιη ἀνάπαλιν. τὴν γὰρ τρὶς τρία δίς. πλευρὰ δὲ τῶν κζ ὁ γ, ὡς τοῦ η, ὁ β. συνᾴδει ἄρα τοῖς μαθηματικοῖς τὰ φυσικὰ περὶ τῶν στοιχείων τῶν παντός, δόγματα τοῦ Πλάτωνος. τούτων δὴ οὖν οὕτωσι διῃρημένων, τὴν Πλατωνικὴν αὐτοῖς ἐφαρμόσωμεν λέξιν φυσικῶς. οὐκ οὖν ἐπίπεδον μὲν καλέσωμεν, τὸ τὰς δύο μόνας ἔχον δυνάμεις, ὥσπερ τινὲς ἔλεγον, στερεὸν δὲ τὸ τὰς τρεῖς, καὶ λέγομεν ὅτι, εἰ μὲν τὰ σώματα ἐπλάττομεν ἀπὸ δύο δυνάμεων, μεσότης ἂν συνῆπτε τὰ στοιχεῖα πρὸς ἄλληλα, ἐπειδὴ δὲ τριδύναμά ἐστιν ὡς ἡμεῖς φαμέν, δύο συνδεῖται μεσότησι.

δύο γὰρ

δύο γὰρ αἱ κοιναὶ τῶν παρακειμένων εἰσὶ δυνάμεις, μία δὲ ἡ διάφορος, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ἄκρα εἰ ἐκ δυοῖν ἂν δυνάμεων, διὰ μιᾶς συναφθήσεται μεσότητος. ἔστω γὰρ εἰ βούλει τὸ πῦρ λεπτομερὲς καὶ εὐκίνητον μόνον, ἡ δὲ γῆ τἀναντία τούτων, ἐχέτω παχυμέρειαν καὶ ἀκινησίαν. τὸ τοίνυν τούτων μέσον διαρκεῖ καὶ ἓν ὄν. καὶ γὰρ τὸ παχυμερὲς καὶ εὐκίνητον, καὶ τὸ λεπτομερὲς καὶ δυσκίνητον, ἀπόχρη μόνον εἰς τὴν σύνδεσιν ἀμφοτέρων. ἐπειδὴ δὲ τριπλοῦν ἕκαστον ἐστὶ τῶν στοιχείων, δεῖται δύο μέσων τὰ ἄκρα, καὶ αὐτὰ τὰ παρακείμενα, διὰ δύο συνδεῖται δυνάμεων. τὰ γὰρ στερεὰ, ταῦτα δὲ ἐστὶ τὰ τριπλᾶς ἔχοντα δυνάμεις ἐναντίας, οὐδέποτε μία συναρμόσει μεσότης. Οὕτω δὴ πυρός τε καὶ γῆς, ὕδωρ, ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ θεὶς, καὶ πρὸς ἄλληλα καθόσον δυνατὸν ἦν ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπεργασάμενος, ὅπερ πρὸς ἀέρα πῦρ, τοῦτο ἀέρα πρὸς ὕδωρ. καὶ ὅ, τι ἀὴρ πρὸς ὕδωρ, ὕδωρ πρὸς γῆν, συνέδησε καὶ συνεστήσατο, οὐρανὸν ὁρατὸν καὶ ἁπτόν. Οἱ μὲν, τῶν Πλατωνικῶν ὑπὸ τῶν Αριστοτέλους λόγων διασεισθέντες μίαν ὕλην τῶν στοιχείων παθητὴν, ἐπὶ πάντα διατείνουσι τὸν κόσμον, οὐδὲν διάφορον, περὶ οὐρανοῦ λέγοντες, ὡς τοῦ Πλάτωνος ταῦτα πρεσβεύοντος, τὴν περὶ τοῦ πέμπτου σώματος παράδοσιν, εἴς δή τινας βαρβαρικὰς δόξας ἀποπεμπόμενοι. ταύταις γὰρ ἑπόμενον τὸν Αριστοτέλην, τὸ πέμπτον εἰσαγαγεῖν στοιχεῖον. καὶ πῶς αἰνίσσεται τοῦτο κἀκεῖνος, τῶν βαρβάρων τηρήσεις, ἐπιμαρτυρόμενος τῆς τοῦ αἰθέρος ἀεὶ τῆς αὐτῆς κινήσεως. οἱ δὲ, εἶναι μὲν τὸν οὐρανὸν ἑτέρας οὐσίας εἰρήκασιν, ὡς καὶ εἶδος ἕτερον ἔχοντα ζωῆς, καὶ κίνησιν ἁπλουστέραν, καὶ φύσιν ἀϊδιωτέραν, τὸν δέ γε Πλάτωνα νῦν, περὶ τῶν ὑπὸ σελήνην διαλέγεσθαι στοιχείων, καὶ ταῦτα ταῖς ἀναλογίαις διακοσμεῖν, πρὸς μὲν τὰ πράγματα λέγοντες ὀρθῶς καὶ πρὸς τὴν Πλάτωνος γνώμην, τὸ διάφορον εἶναι τῆς οὐρανοῦ φύσιν, τῶν μεταβλητῶν καὶ ὅλως ἐνύλων πραγμάτων, ἀμελοῦντες δὲ ὅμως καὶ τῶν Πλατωνικῶν ῥημάτων, ἐν οἷς φησιν ὁ φιλόσοφος ὅτι συνέδησε καὶ συνεστήσατο, τὸν οὐρανὸν, διὰ τῆς ἀναλογίας τῶν τεττάρων στοιχείων, καὶ πάλιν προελθὼν, ὅτι ἐκ πυρὸς τὴν πλείστην ἰδέαν ἀπεργάζεται τῶν ἄστρων ὁ δημιουργός. φέρε οὖν εἰ δοκεῖ, φυλάττοντες ἀμφότερα, τό, τε ὅλον τὸν κόσμον ἐκ τῶν τεττάρων εἶναι στοιχείων, καὶ τὸν οὐρανὸν ἑτέρας οὐσίας τὰς προκειμένας διασαφήσωμεν συλλαβὰς, καὶ πρῶτον ἐκεῖνο ἀφορισώμεθα. ἀνάγκη γὰρ ἢ ἄλλο εἶναι παντὸς τὸν οὐρανὸν τῶν τεττάρων, πέμπτον ὥς φασί τινες στοιχεῖον, ἢ ἐκ τῶν τεττάρων εἶναι καὶ τὸν οὐρανὸν, ἢ ἐξ ἑνός τινος τῶν τεττάρων, ἢ πλειόνων ἑνός. καὶ ἐκ τῶν τεττάρων, ἢ τῶν αὐτῶν κατ᾽ εἶδος τοῖς ὑποσελήνοις, ἢ ἀπ᾽ ἄλλων. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἄλλο τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο παρὰ τὰ τέσσαρα, πῶς φησιν ὁ Πλάτων ἐκ τῶν τεττάρων εἶναι τὸν ὅλον κόσμον; εἰ δὲ ἐξ ἑνὸς τῶν τεττάρων πῶς ἐρεῖ μικρὸν ὕστερον, ἐκ πλείστου πυρὸς εἶναι τὰ ἄστρα; εἰ δὲ, ἐκ πλειόνων ἑνὸς, πῶς οὐκ ἀτελὲς ἔσται τὸ θεῖον σῶμα, καὶ πάντα ἔχον τῆς γῆς πάντα ἐχούσης, καὶ ὅλως τῶν ὑποσελήνων; εἰ δὲ ἐκ πάντων αὐτῶν, πῶς ἐκεῖ μὲν, ἄλυτος αὐτῶν ἡ σύνθεσις, ἐν τοῖσδε δὲ λυτή; οὐ γὰρ διὰ τὴν ἰσοκράτειαν, ἄλυτος ἔσται. πόθεν γὰρ ἰσοκρατείας οὔσης, ἡ ποικιλία; πῶς δὲ πλεῖστον εἶναί φησιν ἐκεῖ πῦρ ὁ Πλάτων, ἰσοκρατῶν ὄντων; εἰ δὲ ἐξ ἄλλων, πῶς ἁπλῆν κινεῖται κίνησιν, ἐκεῖνα σύνθετα ὄντα; ποῦ δὲ αἱ ὁλότητες τῶν ἐκεῖ μεμιγμένων; τοιούτων δὴ τῶν ἀπόρων ὄντων, βέλτιον λέγειν, ὅτι πᾶς μὲν ὁ οὐρανὸς, ἐκ πυρός ἐστιν ἐπικρατοῦντος. περιέχει δὲ κατ᾽ αἰτίαν καὶ τὰς τῶν ἄλλων στοιχείων δυνάμεις, οἷον, τὴν στερεότητα, καὶ τὴν ἑδραιότητα τῆς γῆς, τὸ κολλητικὸν καὶ ἑνωτικὸν τοῦ ὕδατος, τὴν λεπτότητα, καὶ τὴν διαφάνειαν τοῦ ἀέρος. ὡς γὰρ ἡ γῆ πάντα περιέχει χθονίως, οὕτως ὁ οὐρανὸς πάντα πυρίως. ὥς τε καὶ τὸ ἐν ἐπικρατοῦν καὶ τὰ ἄλλα περιείληπται ἐν αὐτῷ κατ᾽ αἰτίαν. δεῖ δὲ νομίζειν, ὅτι οὐ δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο, τούτῳ τὸ ὑπὸ σελήνην ταυτόν, ἀλλ᾽ ἐκεῖνο μὲν, θεῖον πῦρ ζωῇ συνυφιστάμενον, μίμημά τε τοῦ νοεροῦ πυρός, τὸ δὲ ἐνταῦθα, ὅλως ἔνυλον καὶ γενητὸν, καὶ φθαρτόν. τὸ οὖν εἰλικρινὲς πῦρ, ἐν οὐρανῷ καὶ ἐκεῖ τὸ ὅλον πῦρ, ἡ δὲ γῆ, κατ᾽ αἰτίαν ἐκεῖ, γῆς ἄλλο εἶδος οὖσα, καὶ οἷον εἰκὸς συμφύεσθαι πρὸς τὸ θεῖον πῦρ, αὐτὸ μόνον ἔχουσα τὸ στερεόν. ὡς τὸ πῦρ τὸ φωτεινόν, καὶ ὡς τοῦτο οὐ καυστικόν, οὐ δὲ ἡ γῆ παχὺ ἐκεῖ, ἀλλ᾽ ἑκατέρου τὸ ἀκρότατον. καὶ ὡς ἐκεῖ τὸ εἰλικρινὲς πῦρ καὶ ὄντως, οὕτως ἡ ὄντως γῆ ἐνταῦθα, καὶ ἡ ὁλότης τῆς γῆς, καὶ τὸ πῦρ κατὰ μέθεξιν καὶ ὑλικῶς, ὥσπερ ἡ γῆ πρώτως. εἰκότως γὰρ ἐν ἑκατέρῳ τὸ λοιπόν. ὅπου μὲν ἡ ἀκρότης τῆς γῆς, ὅπου δὲ ἡ ὑποστάθμη τοῦ πυρός. δῆλον δὲ καὶ ἡ σελήνη στερεόν τι ἔχουσα, καὶ σκοτεινόν, ἀντιφράττουσα τὸ φῶς. μόνης γὰρ τὸ ἀντιφράττειν τῆς γῆς, καὶ τὰ ἄστρα ταῖς ὄψεσιν ἀντιφράττοντα, ὡς αὖ σκιὰν ἀλλοτρίαν ἑαυτῶν ποιοῦντα. καὶ δῆλον ὅτι τούτων ὄντων, καὶ ἐκεῖ πυρὸς καὶ γῆς καὶ τὰ μέσα τούτων ἀναγκαῖον, τὰ διαφανῆ πρώτως, ἀέρα μὲν, οἷον τὸν ἐνταῦθα εὐαγέστατον, ὕδωρ δὲ, οἷον τὸ ἀτμοειδέστατον, καὶ τούτων ἔτι καθαρώτερον. ἵνα πάντα ἐν πᾶσιν ᾖ, οἰκείως ἐν ἑκάστοις. διὰ γὰρ ταῦτα περὶ ὁρατῷ χαρακτηρίζομεν τὸ πῦρ, ὃ παντὸς ἴδιον πυρὸς, καὶ τοῦτο εἰκότως. ὡς γὰρ ἡ γῆ πρώτως ἁπτόν, οὕτως τὸ πῦρ, πρώτως ὁρατόν. ὅτι οὐδενὸς δεῖται τῶν ἄλλων, ἵνα ὁρατὸν ᾖ. ὥσπερ τὰ ἄλλα δεῖται τοῦ πυρὸς εἰς τὸ ὁραθῆναι φωτίζοντος. αὐτὸ δὲ δι᾽ ἑαυτὸ γίνεται ὁρατόν. τοῦτο δὲ κοινὸν παντὸς πυρός. ἡ μὲν οὖν ζήτησις λύεται. ἵνα δὲ ἡμῖν πᾶσα γένηται σαφὴς ἡ πρόοδος τῶν στοιχείων, ὅσας ἔχει ὑφέσεις, ἄνωθεν ἀρκτέον τῆς περὶ αὐτῶν θεωρίας. τὰ δὴ στοιχεῖα ταῦτα τέσσαρα, πῦρ, καὶ ἀὴρ, καὶ ὕδωρ, καὶ γῆ, πρώτως μὲν ἐστὶν ἐν τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων, κατ᾽ αἰτίαν ἑνοειδῶς. πάντα γὰρ ἐν ἐκείνῳ τὰ αἴτια προείληπται κατὰ μίαν περιοχὴν,

ῥιοχίαν, ἥτε νοερὰ καὶ θεία καὶ ἄχραντος, καὶ ἀκμαία τοῦ πυρὸς δύναμις, καὶ ἡ συνεκτικὴ καὶ ζωοποιὸς τοῦ ἀέρος αἰτία, καὶ ἡ γόνιμος καὶ ἀναβάλλοντα ποιοῦσα τοῦ ὕδατος ὕπαρξις, καὶ ἡ γόνιμος καὶ ἑδραία, καὶ ἀμετάστατος καὶ ἀκλινὴς ἰδέα τῆς γῆς. ταῦτα οὖν καὶ ὁ θεολόγος εἰδώς, περὶ τοῦ δημιουργοῦ φησι. Σῶμα δέ οἱ περιφεγγὲς ἀπείριτον ἀστυφέλικτον, Ὦμοι μὲν καὶ στέρνα καὶ εὐρέα νῶτα θεοῖο. Ἀὴρ εὐρυβίης, Μέσση δὲ ζώνη βαθυηχέος οἶδμα θαλάσσης. Πυθμένες δὲ βάσις χθονὸς ἔνδοθι ῥίζαι. Ἀπὸ δὲ τούτων τῶν δημιουργικῶν αἰτίων, γίγνεται πρόοδος τῶν τεττάρων τούτων εἰς τὸ πᾶν οὐκ εὐθὺς εἰς τὸν ὑποσελήνιον κόσμον. πῶς γὰρ τὰ ἀυλότατα τῶν ἐνυλοτάτων ἀμέσως ὑποστατικά, καὶ τὰ ἀκίνητα, τῶν πάντη κινουμένων. οὐδαμοῦ γὰρ ἡ πρόοδος ἀμέσως ἐστὶ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ κατά τινα εὔτακτον ὕφεσιν. καὶ διὰ τῶν προσεχῶν αἱ γενέσεις εἰς τὰ ἔνυλα καὶ σκεδαστὰ καὶ σκοτεινὰ ταῦτα γίνονται. ταῦτα μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν νέων θεῶν πλάττεσθαι δύναται, καὶ μάλιστα καθ' ὅσον ἔχει τὴν σύστασιν ἀτελῆ. ὁ δὲ δημιουργός, μειζόνων ἐστὶ καὶ καλλιόνων πατήρ. ἐπεὶ δὴ τοίνυν τὰ ἐν αὐτῷ τῷ δημιουργῷ στοιχεῖα νόες εἰσὶ καὶ νοεραὶ δυνάμεις ἀμέθεκτοι, τίς ἂν εἴη πρώτη πρόοδος αὐτῶν; ἢ δῆλον ὅτι νοεραὶ μὲν ἔτι μένουσαι δυνάμεις, μετεχόμεναι δὲ ὑπὸ τῶν ἐγκοσμίων. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀμεθέκτου νοῦ, προσεχῶς ἐπὶ τὸν μεθεκτόν ἐστιν ἡ πρόοδος. καὶ ὅλως ἀπὸ τῶν ἀμεθέκτων αἰτίων, ἐπὶ τὰ μετεχόμενα, καὶ ἀπὸ τῶν ὑπερκοσμίων εἰδῶν, ἐπὶ τὰ ἐγκόσμια. ταῦτα δὲ τὰ νοερὰ μὲν ἔτι μένοντα, μεθεκτὰ δέ, τίνα; καὶ ποίαν ἐξείληφε τὴν ὕφεσιν, ἢ νοερὰ μὲν οὐκ ἔτι ἐστί; καλῶ δὲ νοερά, τὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς οὐσίας τῆς ὄντως νοερᾶς εἴδη, μεθεκτὰ δὲ ὄντα, νοερὰ δὲ οὐκ ὄντα, δῆλον ὡς ἀκίνητα οὐκ ἔσται. ἀκίνητα δὲ οὐκ ὄντα, αὐτοκίνητα ἔσται. προσεχῶς γὰρ ἐξήρτηται, ταῦτα τῶν ἀκινήτων, καὶ ἀπὸ τῶν κατ' οὐσίαν νοερῶν, ἐπὶ τὰ κατὰ μέθεξιν πρόοδος, καὶ ἀπὸ τῶν ἀκινήτων, ἐπὶ τὰ αὐτὰ κινοῦντα. ἔσται οὖν ἐν ζωῇ τὰ στοιχεῖα ταῦτα, νοερὰ κατὰ μέθεξιν αὐτοκίνητα. τί δὲ ἀπὸ ταύτης προελεύσονται δῆλον. ἀπὸ γὰρ τῆς ζωῆς, ἐπὶ τὸ ζῷον ἡ κάθοδος. τοῦτο γὰρ τῇ ζωῇ προσεχές. καὶ ἀπὸ τοῦ κατ' οὐσίαν αὐτοκινήτου, ἐπὶ τὸ κατὰ μέθεξιν ζωῆς αὐτοκίνητον. καὶ καθὸ μὲν ἀπὸ ζωῆς, ἐπὶ ζῷον προελήλυθεν, ἐξήλλακται, καθὸ δὲ ἀπὸ ἀύλου, ἐπὶ τὰ ἄυλα, λέγω δὴ τὰ ἄυλα, ὡς πρὸς τὴν μεταβλητὴν ὕλην, καὶ ἀπὸ θείας ζωῆς, ἐπὶ θείαν οὐσίαν, ὡμοίωται πρὸς αὐτῶν οὐσίαν. ἐντεῦθεν τοίνυν ἀφελὼν τὸ ἄυλον ἐκεῖνο καὶ τὸ ἀμετάβλητον ποιήσεις τὰ μεταβλητὰ καὶ ἔνυλα. καὶ ταῦτα μὲν ἠλάττωται τῶν πρὸ αὐτῶν. τὴν δὲ τάξιν καὶ τὴν συμμετρίαν τῶν κινήσεων, καὶ τὴν ἐν ταῖς μεταβολαῖς ἀμεταβλησίαν, ὡμοίωται πρὸς αὐτά. ἐὰν δὴ οὖν καὶ τὴν τάξιν ταύτην ἀφέλῃς, καὶ τὸ πολὺ τὸ πλημμελὲς καὶ ἄτακτον ἴδῃς τῶν στοιχείων, ἔσται σοι τὰ πάντων ἔσχατα, καὶ τελευταίαν λαχόντα διάκρισιν γεγονότα, πάντων ὄντα τῶν πρὸ αὐτῶν ὑποστάθμαι. τῶν στοιχείων οὖν τὰ μέν ἐστιν ἀκίνητα, ἀμέθεκτα, νοερά, δημιουργικά, τὰ δὲ νοερὰ μὲν κατ' οὐσίαν καὶ ἀκίνητα, μεθεκτὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἐγκοσμίων, τὰ δὲ αὐτοκίνητα, καὶ ἐν ζωαῖς ἔχοντα τὸ εἶναι, τὰ δέ, αὐτοκίνητα μὲν ζῶντα δέ, καὶ οὐχὶ ζωαὶ ὄντα, τὰ δέ, ἑτεροκίνητα μέν, κινούμενα δὲ τεταγμένως, τὰ δέ, ἄτακτα καὶ ταραχώδη, καὶ συγκεχυμένα. τοσαύτης δὲ διαφερότητος οὔσης, τί χρὴ ταράττειν τὸν λόγον ὡς μοναχῶς ὄντων τῶν στοιχείων; ὅσαι γάρ εἰσι μεσότητες τοῦ τε δημιουργοῦ, καὶ τῶν ὑποσεληνίων, τοσαυταχῶς τὰ στοιχεῖα δεῖ θεωρεῖν. διότι διὰ τῶν μέσων αὐτοῖς ἡ πρόοδος. ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ στοιχεῖα, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον, ὃν ἐν τοῖς γενεσιουργοῖς σώμασιν. οὐ δὲ γὰρ ἐν οὐρανῷ τοῦτον τὸν τρόπον, ὃν ἐν τῷ δημιουργῷ. πρὸ δὲ τούτων, πυρὸς ὄντος οὐρανίου. δηλοῖ δὲ τὸ φῶς, εἶδος ὂν πυρός, καὶ γῆς. ἢ πῶς ἡ σελήνη φωτιζομένη σκιὰν ποιεῖ, καὶ οὐ δίεισι διὰ πάσης αὐτῆς τὸ ἡλιακὸν φῶς; ἀνάγκη καὶ τὰ μέσα εἶναι ἐν ἐκείνοις, ἄλλα δὲ ἀλλαχοῦ πλεονάζειν. καὶ ὅπου μὲν διὰ τὴν στερεότητα τὸ πύριον εἶναι τηλαυγές, ὡς ἐπὶ τῶν ἀστρῴων σωμάτων, ὅπου δὲ διὰ τὴν λεπτότητα, λανθάνειν ἡμᾶς, ὡς καὶ τὸ τῶν σφαιρῶν, τῶν τὰ ἄστρα φερουσῶν. ἴδιον γὰρ οὖν παντὸς πυρὸς τὸ ὁρατόν, ἀλλ' οὐ τὸ θερμόν, οὐ δὲ τὸ ἐπιπολαστικόν. καὶ γῆς πάσης τὸ στερεὸν καὶ ἁπτόν, ἀλλ' οὐ τὸ βαρὺ καὶ ὑφιζάνον πᾶσι καὶ κατόφορον. κἂν ταύτας λαμβάνωμεν τὰς ἰδιότητας, εὑρήσομεν καὶ τὸν οὐρανόν, πῦρ καὶ γῆν κατὰ τὸ ἀνάλογον, τοῦ μὲν πυρὸς τὴν οὐσίαν ἀφορίζοντος, τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον συνυπάρχον. καὶ γὰρ αὖ καὶ ἐκεῖνο ῥητέον, ὅτι τὰ αἴτια, καὶ τὰ ποιητικά τινων, πανταχοῦ προείληφε, τὰς τῶν κοσμουμένων ὑπ' αὐτῶν καὶ ποιουμένων δυνάμεις. καὶ μάλισθ' ὅταν κατὰ φύσιν ποιῇ. καὶ γὰρ ἡ φύσις, οὕτως ὀδόντος ἔχει καὶ ὀφθαλμοῦ καὶ χειρὸς εἶδος, ὃ καὶ τὴν ὕλην μορφοῖ. καὶ οὐ πᾶς ὀφθαλμὸς διαστατός ἐστιν, ἀλλ' ἔστιν ὅπου καὶ ἀμερὲς ἔχει τὸ εἶδος. ἔτι δὲ ἡ ψυχή, μία τέ ἐστι, καὶ ἔχει τὸ μὲν θεῖον, ἐν ἑαυτῇ, τὸ δὲ ἄλογον. καὶ ἐν τῷ θείῳ περιέχει, τὰς ἀλόγους δυνάμεις λογικῶς, αἷς κατευθύνει τὴν ἀλογίαν, καὶ ταῦτα δεόντως. καὶ οὔτε τὸ ἐν τῇ ψυχῇ ἀπόλωλε, διὰ τὰς διαφόρους οὐσίας, οὔτε τὸ πλῆθος. ἄλλως γάρ ἐστιν ἐν τῷ κρείττονι ταῦτα, καὶ ἄλλως ἐν τῷ χείρονι. κατὰ τὸν αὐτὸν δὴ λόγον, καὶ ὁ κόσμος, εἷς καὶ πολύς. ἄλλο γὰρ ὁ οὐρανός, καὶ ἄλλο ἡ γένεσις. καὶ κοσμεῖται ἡ γένεσις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔστι τὰ στοιχεῖα ταῦτα καὶ ἐν οὐρανῷ, ἀλλ' οὐρανίως. καὶ γὰρ ἐν ψυχῇ ψυχικῶς, καὶ ἐν τῷ νῷ, νοερῶς, καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ, δημιουργικῶς. καὶ πῶς γὰρ ἄλλως ἔμελλε ταῖς ἐκεῖθεν ἀπορροίαις διακυβερνᾶσθαι, μὴ καὶ ἐν ἐκείνοις ὄντα τρόπον ἕτερον; οὕτω καὶ ἐν ταῖς τέχναις ὁρᾶν ἔξεστιν, οὐ τὸν

ἰατρὸν

ἰατρὸν ἐπιστατοῦντα τῷ τέκτονι. οὐ γὰρ προείληφεν ὁ οὐρανὸς τὰ τεκτονικά, οὐδὲ τὴν μηχανικὴν τῷ ὀψοποιῷ. οὐ γὰρ προείληφεν ὁ μηχανικὸς τὰ ὀψοποιικά. τοῦ δὲ προειληφότος ἐστὶ τὴν ὅλην δύναμιν, τὸ κυβερνᾶν αὐτήν. ἀλλὰ τῷ μὲν τέκτονι, πάντως ὁ μηχανικός, τῷ δὲ ὀψοποιῷ, δῆλον ὡς ὁ ἰατρός. εἰ τοίνυν καὶ ὁ οὐρανὸς κυβερνᾷ πᾶσαν τὴν γένεσιν, ἔσται καὶ ἐν αὐτῷ τὰ στοιχεῖα πρώτως. οἱ δὲ Πυθαγόρειοι ἔλεγον ἐν τῷ οὐρανῷ θεωρεῖσθαι τὰ στοιχεῖα διχῶς, ἄλλως μὲν πρὸ ἡλίου, ἄλλως δὲ μετὰ ἥλιον. γῆ μὲν γὰρ αἰθερία ἡ σελήνη. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ὁ θεολόγος εἴρηκε σαφῶς, Μήσατο δ' ἄλλην γαῖαν ἀπείρατον, ἥν τε σελήνην Ἀθάνατοι κλῄζουσιν, ἐπιχθόνιοι δὲ μήνην, Ἣ πόλλ' οὔρε' ἔχει, πόλλ' ἄστεα, πολλὰ μέλαθρα. ὕδωρ δέ φασιν αἰθέριον ὁ Ἑρμῆς, ἀὴρ δὲ ἡ Ἀφροδίτη, πῦρ δὲ ὁ ἥλιος. πάλιν ὁ μὲν Ἄρης πῦρ οὐράνιον, ὁ δὲ Ζεὺς ἀὴρ οὐράνιος, ὁ δὲ Κρόνος, ὕδωρ οὐράνιον, ἡ δὲ ἀπλανὴς οὐρανία γῆ, καὶ οὕτω μὲν διῃρημένως λέγοντες φασίν, ἀκρότατα μὲν πανταχοῦ ποιοῦντες, πῦρ καὶ γῆν, συνάπτοντες δὲ διὰ τῶν μέσων, διὰ μὲν Ἀφροδίτης καὶ Ἑρμοῦ, τὰ αἰθέρια. συναγωγὸν γὰρ ἀμφότεροι δύναμιν ἔχουσι, καὶ ἑνοποιόν, διὰ δὲ Κρόνου καὶ Διός, τὰ οὐράνια. τὸ γὰρ συνεκτικὸν τῶν ὅλων, καὶ τὸ σύμμετρον, ἐν ἅπασι παρ' αὐτῶν παραγίνεται. καὶ ταῦτα φαμέν, κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν ὑπὸ πολλῶν ἱστορίαν. ἐπεί, ὅτι γε ὁ Πλατωνικὸς ὁ τρόπος οὗτος τῆς διανομῆς, ἐπιστάσαμεν. ὁ γὰρ Πλάτων, ὑπὲρ σελήνης εὐθὺς τάττει τὸν ἥλιον, ἔπειτα Ἀφροδίτην, καὶ οὕτω ταύτῃ τὸν Ἑρμῆν. δεῖ δ' οὖν ἐννοεῖν, ὅτι καὶ ἐν ἑκάστῃ σφαίρᾳ, πάντα ἐστίν, ὅπου καὶ ἐν τοῖς ὑποσεληνίοις στοιχείοις, ἕκαστον μετέχει καὶ τῶν λοιπῶν. καὶ γὰρ τὸ πῦρ γῆς. εὐκίνητον γὰρ ὄν, τάχιστ' ἂν διεφορήθη, μηδεμιᾶς μεταλαχὸν ἑδραιότητος. καὶ ἡ γῆ τοῦ πυρός. δυσκίνητος γὰρ οὖσα, δεῖται τοῦ ζωοπυροῦντος καὶ ἀναθάλποντος, αὐτὴν θερμοῦ. ὅπου τοίνυν κἂν τούτοις οὕτως πῶς ἔχει πολλῷ μᾶλλον ἐν ἐκείνοις, πάντα ἐστὶ καθ' ἑκάστην σφαῖραν, εἰ καὶ τὰ μὲν πυρός, τὰ δὲ, ἀέρος, τὰ δὲ, ὕδατος, τὰ δὲ, γῆς μετείληφε. πάλιν οὖν ἐξ ἀρχῆς εἴπωμεν ὅτι τῶν στοιχείων ἄλλως μὲν ὡς ἀμιγῶν νοουμένων, ἄλλως δὲ ὡς μεμιγμένων, καὶ τῆς μὲν πρώτης αὐτῶν μίξεως τὸν οὐρανὸν ποιούσης, ἔχοντα πάντα πυρίως, ἐν ᾧ πάντα μέσως ἐστί, τῆς δὲ ἐσχάτης, τὰ ὑπὸ γῆν, ἐν οἷς αἱ ὑποστάθμαι πάντων εἰσί, πῦρ φλεγέθων φύσιν καὶ ἀχέρων, ὠκεανός τε καὶ κωκυτός. ἔξεστι λέγειν, ὅτι καὶ τέτταρα τὰ πανταχοῦ στοιχεῖα τὰ ἀμιγῆ, καὶ πρῶτα, τῶν μὲν οὐρανοῦ παντός, ὡς ἑνὸς ληφθέντος, τῶν δὲ τελευταίων, ἐν τῇ γῇ περιεχομένων. ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα στοιχεῖα, τοῦ κόσμου λέγεται στοιχεῖα. διὸ δὴ συμπληροῦται ἀπ' αὐτῶν ὁ κόσμος, τὰ δὲ τέτταρα στοιχεῖα, καὶ τούτων ἕκαστον στοιχεῖα ῥηθήσεται. καὶ γὰρ ὁ οὐρανὸς ἐκ τούτων, καὶ ἡ γένεσις. ἔστιν ἄρα καὶ πέμπτης οὐσίας ὁ οὐρανὸς παρὰ ταῦτα τὰ τέσσαρα. σύμμικτα δὲ ὄντα ἐκ τῶν ἁπλῶν. ἐν αὐτῷ γὰρ οὐ ταῦτά ἐστιν, ἀλλ' αἱ ἀκρότητες αὐτῶν, καὶ τέσσαρα τὰ στοιχεῖα πάντα τὰ ἀμιγῆ, καὶ ταῖς οἰκείαις μορφαῖς ἀλλήλων ἀφωρισμένα. καὶ ταῦτα τῷ γε Πλάτωνι συμφωνότατά ἐστι. νῦν μὲν λέγοντι τὸν οὐρανὸν ἐκ τῶν τεττάρων εἶναι στοιχείων, ἀναλογίᾳ συνδεδεμένων, καὶ ὅλον τὸν κόσμον ἐκ τούτων συνεστάναι, μικρὸν δὲ ὕστερον, τὰ πρῶτα σχήματα πλάττοντι, καὶ πρῶτα κόσμους ἀποκαλοῦντι. ταῦτα γὰρ καὶ πέμπτην οὐσίαν τῷ οὐρανῷ διδοῦσι, καὶ τὴν τῶν στοιχείων εἰσάγει τετρακτύν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ συνερχόμενα. πάντα γάρ ἐστιν ἐκεῖ πυρίως. διὸ καὶ ἁπλοῦν σῶμα ὁ οὐρανός, καὶ ἄλλο παρὰ τὸ τῇδε, καὶ πάντα περιέχει ὄντως ἐνύλων, τῶν τῇδε ὄγκων. οὔτ' οὖν πᾶσαν γῆν βαρεῖαν, οὔτε πᾶν πῦρ, κοῦφον εἶναι συγχωρήσομεν, ἀλλὰ τὰ μὲν ὑπὸ σελήνην, ἴσως τοιαῦτα, τὰ δὲ ἐν οὐρανῷ, τρόπον ἕτερόν ἐστιν. ἡ γὰρ ἐκεῖ στερεότης, καὶ τὸ μόνιμον ἀπὸ γῆς. οὐκοῦν καθ' ὅλην ἑαυτὴν ἑκάστη κινεῖται τῶν σφαιρῶν. τὸ δὲ φῶς, καὶ τὸ εὐκίνητον, ἀπὸ πυρός. τὸ δὲ συνεκτικὸν καὶ τὸ διαφανές, ἀπὸ ἀέρος, τὸ δὲ ὁμαλὲς καὶ λεῖον, ἀπὸ ὕδατος. ὅτι δὲ καὶ ὁ Πλάτων ἡμῖν δίδωσι τούτων ἀφορμάς, δείκνυσι σαφῶς μικρὸν προελθὼν ἐν οἷς φησίν. Ἐκ πυρὸς παντὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς, συνέστησεν αὐτὸν ὁ ξυνιστὰς μέρος οὐδὲν οὐδενός, οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ἀπολείπων. Οὐ γὰρ εἶπεν ἐκ πυρὸς ἁπλῶς, ἢ ὕδατος, ἀλλ' ἐκ πυρὸς παντός, καὶ ὕδατος παντός, δι' ὧν ἐνδείκνυται πολὺ μὲν εἶναι τὸ πῦρ, καὶ διάφορον ἐν τῷ παντί, πολὺ δὲ τὸ ὕδωρ, καὶ κατ' οὐσίαν ἐξαλλαττόμενον. καὶ μὴν καὶ ἡ τῶν ἀσσυρίων θεολογία, τὰ αὐτὰ παραδίδωσι, θεόθεν ἐκφανθέντα. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις ὁ δημιουργός, τὸν ὅλον κόσμον λέγεται ποιεῖν, ἐκ πυρός, ἐξ ὕδατος καὶ γῆς, καὶ παντρόφου αἰθέρος, καὶ ὁ ποιητὴς ὡς αὐτουργὸν τεκταίνεσθαι τὸν κόσμον. καὶ γάρ τις πυρὸς ὄγκος ἦν ἕτερος, τὰ δὲ πάντα αὐτουργῶν. ἵνα σῶμα τὸ κοσμικὸν ἐκτολυπευθῇ. κόσμος ἵν' ἔκδηλος, καὶ μὴ φαίνηθ' ὑμενώδης, ὃ ταυτὸν τῷ ἵνα μὴ ἔχῃ μόνα φέρῃ τῶν εἰδῶν ἀμυδρὰ καὶ ἀσθενῆ. τὸ γὰρ ὑμενῶδες, τὸ ἀδιάρθρωτον σημαίνει τοῦ λόγου. ὃ δ' οὖν εἴπομεν, ὅτι καὶ τὰ λόγια τὸ πᾶν ἐκ τῶν τεττάρων ἀπογεννᾷ στοιχείων μαρτυροῦντα τῇ παραδόσει τοῦ Πλάτωνος. περὶ μὲν οὖν τῆς τῶν φιλοσόφων κατὰ τοῦτο συμφωνίας, τοσαῦτα ῥητέον. εἰ γάρ τι καὶ διάφορον ἐστὶ κατὰ τὴν τοῦ Πλάτωνος παράδοσιν, ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἑξῆς. ὅτι δὲ ἀναλογία δέδεκται, πρὸς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα πανταχοῦ, πρόδηλον. μιμεῖται γὰρ ὥσπερ εἴπομεν ἡ ἀναλογία, τὴν θείαν ἕνωσιν, καὶ δεσμός ἐστι δημιουργικός. ἀλλ' ἡ μὲν ἐν τοῖς μαθήμασιν ἀναλογία, τὸ ἀκριβὲς ἔχει, καὶ τὸ ἐπιστημονικόν. ἄϋλοι γάρ εἰσιν οἱ λόγοι. ἐν δὲ τοῖς φυσικοῖς, οὐκέθ' ὁμοίως, ἀλλ' ὅση μὲν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐστὶ μετέχει καὶ αὐτή τινος ἀκριβείας, ἡ δὲ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην, ἧττον, ἅτε ἐν ὕλῃ στρεφομένη. πάλιν οὖν ἡ τάξις διαφαίνεται τῶν στοιχείων, καὶ ὡς εἰκότως ὁ Πλάτων ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἐπάγει τὴν πίστιν τοῖς φυσικοῖς λόγοις.

λόγοις. αἴτια γάρ ἐστιν ἐκεῖνα. καὶ ἡ δημιουργικὴ πρόοδος, διὰ ψυχῆς ἐπιτελεῖται, καὶ ἡ ἀπογέννησις οἰκείως πρόεισι διὰ τῶν μέσων, καὶ ὡς τὰ μὲν οὐράνια, συγγενέστερά πως ἐστὶ, τοῖς ἀκριβέσι λόγοις, τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην, ἀμυδρὰν ἔχει τὴν ἀλήθειαν. ταῦτα δὴ καὶ αὐτὸς εἰδὼς, προσέθηκε τὸ καθόσον δυνατὸν ἦν, ἵνα μὴ πάντως ἀπαιτῇς τὸ ἀκριβὲς ἐπὶ τῶν φυσικῶν λόγων τοιοῦτον, ὁποῖον ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐστιν. εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐξετάσαι τῶν στοιχείων ἕκαστον, ὄψει πολλὴν ἐν αὐτῷ σύμμιξιν, οἷον, ὁ ἀὴρ, οὐχ ἁπλῶς ἐστι λεπτομερής. ἔχει γάρ τι καὶ παχύ, καὶ ὁμιχλῶδες, καὶ ὑδατῶδες. οὐ δὲ τὸ ὕδωρ ἁπλῶς εὐκίνητον. αὐτοῦ δὲ τοῦ πυρὸς τὸ συμμιγὲς τῷ ἀέρι μέρος, ἔοικε τῇ τοῦ ἀέρος ἀμβλύτητι, καὶ τοῦτο ἀναγκαίως. δεῖ γὰρ συνάπτειν τὰς ἀκρότητας τῶν δευτέρων, ταῖς τῶν πρώτων ὑποστάθμαις. ἔτι τοίνυν τὴν ἀναλογίαν ὅπως συντίθησι, κατανοητέον. ἀπό τε γὰρ τῶν μέσων ἄρχεται, καὶ φυλάττει τὴν τάξιν, ὥσπερ καὶ ὁ δημιουργὸς, πάντα ἐν ἄλλοις ἐποίησε, μετὰ τοῦ διασώζειν τὴν διάκρισιν αὐτῶν, καὶ ὅπως πᾶν τοῦτο τὸ πλέγμα, σύνδεσμον προσαγορεύει καὶ σύστασιν. σύνδεσμον μὲν, ὡς τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν ἀναλογίαν, ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας παρεχόμενον. σύστασιν δὲ, ὡς καὶ κατ' αὐτὴν τὴν οὐσίαν, ἐκεῖθεν παραγόμενον. συνδήσειε γὰρ ἄν τις, καὶ ἃ μὴ συνέστησεν, ἀλλ' οὐχ ὁ δημιουργὸς οὕτως, ἀλλ' αὐτὸς πατὴρ, αὐτὸς ἑνοποιὸς, αὐτὸς φύλαξ τῶν οἰκείων ἔργων ἐστὶν ἁπάντων. πρὸς δὲ τούτοις καὶ κατανοητέον, ὅτι τὴν γεωμετρικὴν μεσότητα, ἢ ἀναλογίαν ὡς εἴπομεν ἐνταῦθα, παρέλαβε καὶ ἀπειστιμένα τὸ. τὸ γὰρ ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἐκείνης ἐστὶν ἴδιον μάθημα καὶ ἀναλογίαν ταύτης κυρίως ἐκάλουν. ἐοίκασιν οὖν αἱ ἄλλαι, μερικωτέρων τινῶν εἶναι ἀγαθῶν παρεκτικαὶ τῷ κόσμῳ, καὶ οὐ τῆς διὰ πάντων διηκούσης τάξεως, καὶ τοῦ ἱερμοῦ τῆς συνοχέας. ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ ψυχογονίᾳ τῆς συνδέσεως ἕνεκα † παραλαμβάνονται τῶν γεωμετρικῶν λόγων, καὶ ἐν τῇ μεσότητι, ὡς ἐν ὅλῃ τῇ γεωμετρικῇ μόνῃ ὅσα ἀναλογία περιέχονται. Ἐκ δὲ τούτων καὶ τοιούτων, καὶ τὸν ἀριθμὸν τεττάρων, τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη. δι' ἀναλογίας δὲ ὁμολογῆσαν, φιλίαν τε ἔσχεν ἐκ τούτων, ὥς τε εἰς τὸ αὐτὸ αὐτῷ συνελθὸν, ἄλυτον ὑπὸ τῶν ἄλλων, πλὴν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος, γενέσθαι. Ὅτι μὲν οὖν καὶ ἡ τετρὰς αὕτη τῶν στοιχείων, πρώτως ἀπὸ τοῦ παντελοῦς ζώου προελήλυθεν, ἦν γὰρ ἐκεῖνο νοητὴ τετρὰς, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο, καὶ τετραδικῶς πάντα ἐστὶν, ἐναργὲς οἶμαι γεγονέναι, διὰ τῶν προειρημένων. καὶ ὡς ἀπὸ μονάδος διὰ δυάδος καὶ τριάδος, ἐπὶ τετράδα προῆλθεν ἡ γένεσις. ἦν γὰρ μονογενὴς ὁ κόσμος καὶ εἷς, εἶθ' εὕρομεν ὅτι δεῖ εἶναι ὁρατὸν ἐν αὐτῷ, καὶ ἁπτὸν, ἔπειθ' ὅτι, τούτοις πλεῖστον δεσμοῖ, δεῖ τρίτου τινός. εἶθ' ὅτι τὸ μέσον δυοειδὲς, καὶ οὕτως εἰς τὴν τετράδα κατηντήσαμεν. καὶ τοῦτο ἄρα ἦν, ὃ καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν Πυθαγόρειος ὕμνος ἔλεγε. ὅτι Πρόεισι μὲν μονάδος ἐκ κευθμῶνος ἔστ' ἂν ἵκηται Τετράδ' ἐπὶ ζαθέην. τίκτει δὲ αὐτὴ τὴν δεκάδα μητέρα πάντων οὖσαν, οὕτω δὴ καὶ αὐτὴν τὴν τετρακτὺν, παγὰν ἀενάου φύσεως ὑμνήσεν ὁ τῶν χρυσῶν ἐπῶν πατήρ. ὁ γὰρ κόσμος ὑπὸ τετράδος κοσμηθεὶς, ἀπὸ μονάδος καὶ τριάδος προελθούσης, ἀποτελευτᾷ δεκὰς, ὡς πάντων περιληπτικός. ὅτι δὴ καὶ δι' ἀναλογίας εἷς ὁ κόσμος ἐστὶν, ὑποστὰς ἐκ τούτων τε τῶν στοιχείων, καὶ τοιούτων κατὰ τὰς δυνάμεις, καὶ τοσούτων κατὰ τὸ ποσὸν, σαφῶς δεδήλωκεν. οὐ τὸ ὑποσελήνιον, ἀλλὰ τὸ σῶμα τοῦ παντὸς, εἰπὼν ἀπὸ τεττάρων γεγονέναι. τέλος δὲ τῆς ἀναλογίας ἐστὶν ἡ φιλία τοῦ κόσμου, δι' ἣν σώζεται καὶ αὐτὸς ὑφ' αὑτοῦ. πᾶν γὰρ τὸ φίλον ᾧ ἂν ᾖ φίλον, ἐκείνου βούλεται εἶναι σωστικόν. τὸ δὲ ἀλλότριον πᾶν, ἀποστρέφεται, καὶ οὐδὲ εἶναι βούλεται τὸ παράπαν. ὥς τε τὸ αὐτὸ αὑτῷ φίλον ἑαυτοῦ σωστικόν. ὁ δὲ κόσμος δι' ἀναλογίας καὶ συμπαθείας, ἑαυτῷ φίλος ἐστὶν, ἑαυτὸν ἄρα σώζει. σώζεται δὲ καὶ ἐκ τῆς δημιουργίας, ἄρρητον φρουρὰν παρ' αὐτῆς δεχόμενος. διὸ καὶ ὁ θεολόγος, κρατερὸν ὠνόμασε τὸν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ δεσμόν. ὡς ἡ νὺξ πεποίηται λέγουσα πρὸς τὸν δημιουργόν. Αὐτὰρ ἐπὴν δεσμὸν κρατερὸν περὶ πᾶσι τανύσῃς. ταύτην δὲ τὴν φιλίαν τῷ παντὶ, δίδωσι μὲν καὶ ἡ ἀναλογία συνέχουσα καὶ περιέχουσα τὰς δυνάμεις τῶν ἐν αὐτῷ στοιχείων. δίδωσι δὲ καὶ ἡ ὅλη φύσις συμπάθειαν ἐμποιοῦσα καὶ ἁρμονίαν τῶν ἐναντίων. πρὸ δὲ ταύτης, ἡ ψυχὴ τὴν μίαν ζωὴν ὑφαίνουσα τοῦ κόσμου, καὶ πάντα τὰ μέρη τῷ ὅλῳ συναρμόττουσα, καὶ ἔτι πολλῷ πρότερον ὁ νοῦς τάξιν καὶ τελειότητα, καὶ μίαν συνοχὴν, τοῖς πᾶσιν ἐναπεργαζόμενος. καὶ ἔτι πρὸ τῆς νοερᾶς οὐσίας, ἡ μία θεότης τοῦ παντὸς, καὶ πάντες οἱ τὸν κόσμον διαλαχόντες θεοὶ, τῆς ἐν αὐτῷ προκατάρχουσιν ἑνώσεως. καὶ ἔτι πολλῷ πρότερον ὁ εἷς δημιουργός. τοῦτον δὲ τὸν μέγιστον, καὶ τελειότατον δεσμὸν, ὃν περιβάλλει τῷ κόσμῳ πανταχόθεν ὁ πατὴρ, ὡς φιλίας ὄντα ποιητικὸν, καὶ τῆς ἐναρμονίου κοινωνίας τὸν ἐν αὐτῷ δεσμὸν, πυρὶ βριθῆ ἔρωτος τὰ λόγια προσείρηκεν ἔργα. Νοήσας γὰρ πατρικὸς νόος αὐτογένεθλος, πᾶσιν ἐνέσπειρε δεσμὸν πυριβριθῆ ἔρωτος. καὶ τὴν αἰτίαν προσέθηκεν, Ὄφρα τὰ πάντα μένῃ χρόνον εἰς ἀπέραντον ἐρῶντα, Μὴ δὲ πέσῃ τὰ πατρὸς νοερῶς ὑφασμένα φέγγη. διὰ γὰρ τοῦτον τὸν ἔρωτα πάντα ἥρμοσται ἀλλήλοις, ὡς ἐν ἔρωτι μένει κόσμου στοιχεῖα θέοντα. καὶ συνδέδεται ἄρα τὰ στοιχεῖα τὰ κοσμικὰ, καὶ φιλίαν ἔχει, καὶ ταύτην ἄλυτον εἰς τὸν ἄπειρον χρόνον, διὰ τὴν βούλησιν τοῦ πατρός. εἰ δὲ καὶ πρὸ τούτων τὴν ὑπερκόσμιον αἰτίαν τῆς φιλίας ἐθέλεις σκοπεῖν, εὑρήσεις καὶ παρὰ τοῖς θεολόγοις αὐτὴν ὑμνουμένην. τὴν γὰρ ἀφροδίτην παράγαγεν ὁ δημιουργὸς, ἵνα καλῶς ἐπιλάμπῃ, τάξιν καὶ ἁρμονίαν,

καὶ κοινωνίαν πᾶσι τοῖς ἐγκοσμίοις, καὶ τὸν ἔρωτα ἐπαδὸν αὐτῇ, ἑνοποιὸν ὄντα τῶν ὅλων. ἔχει δὲ καὶ αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ, τὴν τοῦ ἔρωτος αἰτίαν. ἔστι γὰρ καὶ Μῆτις πρῶτος γενέτωρ, καὶ ἔρως πολυτερπής. εἰκότως ἄρα φιλίας ἐστὶν αἴτιος τοῖς δημιουργήμασι καὶ ὁμολογίας. καὶ ἴσως πρὸς τοῦτο ἀποβλέπων, καὶ ὁ Φερεκύδης ἔλεγεν, εἰς ἔρωτα μεταβεβλῆσθαι τὸν Δία, μέλλοντα δημιουργεῖν. ὅτι δὴ τὸν κόσμον ἐκ τῶν ἐναντίων συστήσας, εἰς ὁμολογίαν καὶ φιλίαν ἤγαγε, καὶ ταυτότητα πᾶσιν ἐνέσπειρε καὶ ἕνωσιν, τὴν δι' ὅλων διήκουσαν. ἄλυτος οὖν ὁ κόσμος διὰ ταῦτα, καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ ποιήσαντος. τὸ γὰρ αἴτιον τοῦ εἶναι πάντα γεννῶν, πῶς ἂν εἴη φθορᾶς τοῖς πᾶσιν αἴτιον. ἄλλως τε καὶ πᾶν τὸ φθειρόμενον, ἢ παρὰ τὴν ὕλην φθείρεται, ἢ παρὰ τὸ εἶδος, ἢ παρὰ τὸ ποιῆσαν. ἕκαστον δὲ τούτων διχῶς. καὶ γὰρ παρὰ τὸ ποιῆσαν, ἢ ἀσθενῆσαν, ὡς ἡ μερικὴ φύσις, ἢ μεταβουλευσάμενον, ὡς ἡ μερικὴ ψυχή, καὶ παρὰ τὸ εἶδος, ἢ τὴν ἀρχὴν μὴ καλῶς συστάν, ἢ διαλυθὲν χρόνου προϊόντος, καὶ παρὰ τὴν ὕλην, ἢ ἔνδοθεν ἀσυμμετρίας ἔχουσαν, ἢ ἔξωθεν βίαν ὑπομείνασαν. ἑξαχῶς γοῦν τῆς φθορᾶς γιγνομένης, πάντας ἀναιρεῖ τοὺς τρόπους ὁ Πλάτων. ὅτε γὰρ παρὰ τὸ ποιῆσαν οὐδετέρως. παρὰ μὲν τὴν δύναμιν, ὅτι ἄριστός ἐστιν ὁ δημιουργός, καὶ ἡ ἀσθένεια χώραν ἐπ' αὐτοῦ καὶ λόγον οὐκ ἔχει· δυνάμεσιν ἀμειλίκτοις κυβερνῶντος τὸ πᾶν. παρὰ δὲ τὴν βούλησιν, ὅτι οὐχ ἕτερα καὶ ἕτερα βούλεται, καὶ ὅτι τὸ καλῶς ἁρμοσθὲν καὶ ἔχον εὖ, λύειν ἐθέλειν κακοῦ, αὐτὸς δὲ ἀγαθός, καὶ τὸ πᾶν ἥρμοσται καλῶς. ὅμοιον οὖν βούλεσθαι τὸν Δημιουργὸν μὴ εἶναι τὸ πᾶν, καὶ μὴ δὲ αὐτὸν ἀγαθὸν εἶναι. ὅτε παρὰ τὸ εἶδος. καὶ γὰρ ἥρμοσται κατ' ἀναλογίαν ὁ κόσμος, καὶ ἔστι τέλειος καὶ εἷς, καὶ διὰ μὲν τὴν ἁρμονίαν, κρατεῖ τὸ εἶδος, διὰ δὲ τὴν ὁλότητα καὶ τὴν μόνωσιν, οὐδέποτε ἀνάρμοστος ἔσται. ὅτε παρὰ τὴν ὕλην. ἡ μὲν γὰρ ἀναλογία, τὴν ἔνδοθεν ἀσυμμετρίαν ἀναιρεῖ. ἡ δὲ μόνωσις, τὴν ἔξωθεν βίαν. οὐδαμῶς ἄρα φθαρτὸν εἶναι δύναται τὸ πᾶν. διατί οὖν ὁ Πλάτων προστέθεικε, πλὴν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος. φανερὸν μέν, ὅτι πανταχοῦ τὸ λύειν, τοῦ δήσαντός ἐστι, καὶ λάβοις ἂν ἐκ τούτου, ὅτι οὕτως γενητὸς ὁ κόσμος, ὡς ἀπ' ἄλλης αἰτίας μόνον ὑποστάς. ὡς γὰρ ὑπ' οὐδενὸς λυτός ἐστιν ἢ ὑπὸ τοῦ γεννήσαντος, οὕτως ἀπ' οὐδενὸς γενητός ἐστιν, ἢ ἀπ' ἐκείνου τοῦ δήσαντος, ὅ ἐστι τὴν αἰτίαν ἔχειν ὡς εἴπομεν τῆς τοῦ δεθέντος λύσεως. ἔχει δὲ καὶ ἄλλην ἔνδειξιν ὁ λόγος. ἄλυτον γάρ ἐστι, τὸ πᾶν παντί, πλὴν τοῦ δήσαντος. ἐκείνῳ γὰρ οὐκ ἔστιν ἄλυτον. τοῦτο γὰρ σμικρόν. ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπ' ἐκείνου συνδεῖται διαιωνίως. ὡς οὖν εἰ ἔλεγεν ἀπαραλόγιστος ὁ ἐπιστήμων ὑπὸ πάντων, πλὴν ὑπὸ τοῦ νοῦ. νῷ γὰρ οὐκ ἔστιν ἀπαραλόγιστος. οὐ γὰρ ἀρκεῖ τῷ νῷ μὴ παραλογίζεσθαι, ἀλλὰ φρονοῦν τὴν ψυχήν, οὕτως οὖν καὶ ὁ κόσμος, οὐκ ἄλυτος ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος. ἀλλὰ συνδεῖται μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἄλυτος, ἐκείνῳ δέ, οὐχὶ τὸ μὴ λύειν, ἀλλὰ συνδεῖν προσήκει μᾶλλον. ὥσπερ καὶ ἡλίῳ τὸ φωτίζειν, οὐ τὸ μὴ σκοτίζειν. τοῦτο γὰρ ὑπάρχει τισὶ καὶ ἄλλοις. Τῶν δὲ δὴ τεττάρων ἓν ὅλον ἕκαστον εἴληφεν ἡ τοῦ κόσμου σύστασις. ἐκ γὰρ πυρὸς παντός, ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς, συνέστησεν αὐτὸν ὁ συνιστάς. μέρος οὐδὲν οὐδενὸς οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ὑπολείπων. Ταῦτα ἐκεῖνα ἃ πρότερον ἐλέγομεν, ὅτι πολλὰς μὲν πυρός, πολλὰς δὲ ὕδατος, πολλὰς δὲ ἑκάστου τῶν ἄλλων στοιχείων οἶδεν ὁ Πλάτων διαφορότητας, ἐξ ὧν φησι πασῶν συμπεπληρῶσθαι τὸν κόσμον, τρίτον τοῦτο τὸ δημιουργικὸν δῶρον τῷ κόσμῳ διδούς. ὥς τε εἰ καὶ τῶν τεττάρων, τὰς μὲν ἀκρότητας ἐν οὐρανῷ, τὰς δὲ μεσότητας ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην, τὰς δὲ ἐσχάτας ὑποστάθμας, ἐν τοῖς ὑπὸ γῆν, ἀνάλογον τοῖς τρισὶ δημιουργοῖς τὰ στοιχεῖα διανέμων τῷ Διΐ, τῷ Ποσειδῶνι, τῷ Πλούτωνι, καὶ ταῦτα θεὶς ἀπολέκτους, μὴ θαυμάσωμεν. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν ὅλον παρείληπται, καὶ ἐκ παντὸς ἑκάστου τὸ πᾶν ἐστι. εἴτε πρώτως πῦρ καὶ οὐράνιον λέγοις, εἴτε μέσον, εἴτε ἔσχατον, καὶ πλημμελὲς ποιότησί τισι, πυρίαις χρωννύμενον. οἷον γὰρ τὸ πλημμελὲς καὶ ἄτακτον ὑποτιθέμεθα τοιοῦτο μάλιστα διαφαίνεται τῶν ὑπὸ γῆς στοιχείων ἕκαστον. διότι προϊοῦσα ἡ δημιουργία κατὰ μικρὸν εἰς τὸ ἀκόσμητον ἀπολήγει, καὶ τὸ ἐλαχίστης τάξεως μετειληφός. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα. μέρος δὲ καὶ δύναμιν διαφέρειν φῶμεν, ᾗ τὸ μέν, ὁμοούσιον τῶν ὅλων ἑκάστῳ, ἡ δὲ δύναμις συμπληροῖ τῶν στοιχείων ἕκαστον. τοῦ μὲν γὰρ πυρός, τὸ μέρος πῦρ, ἡ δὲ δύναμις μία τῶν ἐν τῷ πυρὶ πολλῶν ἰδιοτήτων, οἷον, ἡ τῆς κινήσεως, ἡ τῆς ὀξύτητος, ἡ τῆς λεπτότητος, ἐκ δὲ τούτων ἓν ἐκεῖνο. δῆλον οὖν ὡς πᾶν πῦρ καὶ πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ πυρός, καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων, ἐν τῷ κόσμῳ περιέχονται. τί οὖν φαίη τις ἂν τῶν ἐκ τῆς ὑπερορίου θεοσοφίας ὡρμημένων, καὶ τὰ πάντα διαιρουμένων, εἰς ἐμπύριον, εἰς αἰθέριον, ὑλαῖον, καὶ μόνον τὸ ἐμφανὲς ὑλαῖον καλούντων, τὰ ὑπὲρ τὸν κόσμον στερεώματα, τί φήσομεν, εἴ τε Ὄλυμπον χρὴ καλεῖν, εἴτε ἐμπύριον, εἴτε αἰθέρας, ἢ καὶ εἰ μὴ ἐκ τῶν τεσσάρων ἐκεῖνα τὰ στερεώματα, πάλιν ἀληθὲς τὸ μηδὲν μέρος τῶν τεττάρων εἶναι ἔξω τοῦ παντός, μᾶλλον δὲ ἔξωθεν, ὡς αὐτός φησιν. τὸ γὰρ ἔξωθεν, ἐμφαντικώτερον, ὅτι δηλοῖ καὶ τὴν βίαν ἣν ἂν ἐπάγοι ταῦτα, μὴ ἐντὸς ὄντα τοῦ παντός, ἀλλὰ ἔξωθεν αὐτῷ προσβάλλοντα. καὶ γὰρ ἐκεῖνα πύρια ἐστὶ καὶ περιέχεται ἐν τῷ σύμπαντι κόσμῳ, καὶ πάλιν ἀληθές, ὅτι μηδέν ἐστιν ἔξω τοῦ παντὸς πυρός, ἀλλ' ὅλον περιέχει τὸ πᾶν. οἷον, ἢ καὶ ὅλον τὸ πᾶν, καὶ ὁ Τιμαίου λόγος ἀληθὴς πάντως. διατί οὖν φαίη ἄν τις ἀπὸ τῆς ἀπλανοῦς ἀρχόμενος, ὑφίστησι τὸ πᾶν; ἢ ὅτι τῷ φυσικῷ περὶ τῶν ὁρατῶν, καὶ ὅλως αἰσθητῶν προσήκει ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. ἴσως δὲ καὶ ὡς ἐν Διὸς δημιουργίᾳ, τούτων εἰκότως μόνον ἐμνημόνευσεν. ἐκεί-

νων γὰρ

νων γάρ, τὸ μὲν ἐστι ζωογονικόν, τὸ δὲ πατρικόν. δημιουργικὸν δέ, τὸ ὑλαῖον. οὐ γὰρ εἰς ὕλην πῦρ ἐπέκεινα τὸ πρῶτον ἐγκλείειν δύναμιν κατακλεῖν ἔργοις, ἀλλὰ νόῳ. νοῦ γὰρ ὡς ἐστὶν ὁ κόσμου τεχνίτης, πυρίου φησὶ τὸ λόγιον. εἰ μὴ ἄρα καὶ τοῦτο δεῖ λέγειν, ὅτι καὶ αὐτὸς τὴν ψυχὴν ἀνάλογον, τοῖς αἰθερίοις παρήγαγε. τὸν δὲ νοῦν, τοῖς ἐμπυρίοις. διὸ καὶ τὴν μὲν, ἐκ τριῶν κεκρᾶσθαι φησὶ μοιρῶν. τὸν δὲ νοῦν ἀμέριστον εἶναι. καὶ γὰρ τὸ αἰθέριον, τριπλοῦν, καὶ ψυχοκράτωρ, ὁ τοῖς αἰθερίοις ἐπιβεβηκώς ἐστι τελετάρχης, καὶ τὸ ἐμπύριον, ἓν ἐστὶ καὶ τῇ οὐσίᾳ νοερόν, ὡς παρειλήφαμεν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ εἰσαῦθις ἐπισκεπτέον. καὶ γὰρ ἔχει πολλὰς ἀπορίας, ὅπως συνᾴσεται τοῖς τοῦ Πλάτωνος. νυνὶ δὲ ἐπὶ τὰ ἑξῆς ῥήματα μετίωμεν.

Τάδε διανοηθείς, πρῶτον μὲν, ἵνα ὅλον ὅτι μάλιστα ζῷον τέλεον ἐκ τελέων τῶν μερῶν εἴη. πρὸς δὲ ,, τούτοις ἓν ἅτε, οὐχ ὑπολελειμμένων ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτον γένοιτ᾽ ἄν. ἔτι δὲ, ἵνα ἀγήρων καὶ ἄνοσον ᾖ ,, κατανοῶν ὡς ξυνιστῷ σώματι θερμὰ καὶ ψυχρά, καὶ πάντα ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει, περιιστά- ,, μενα ἔξωθεν, καὶ προσπίπτοντα ἀκαίρως, λύει, καὶ νόσους γῆράς τε ἐπάγοντα, φθίνειν ποιεῖ. ,, Τρεῖς αἰτίας ἀποδίδωσιν ὡς συλλήβδην εἰπεῖν, δι᾽ ἃς οὐδὲν ἔξω τοῦ παντὸς ἀπολέλειπε στοιχεῖον, τὴν τελειότητα, τὴν ἑνότητα, τὴν ἀϊδιότητα. πᾶσαι δὲ αὗται πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἀντιστρέφουσιν. εἴτε γὰρ τέλειον τὸ πᾶν, οὐδὲν ἐστὶν ἐκτὸς αὐτοῦ. γένοιτο γὰρ ἄν, ἐκ τῶν ἔξω καὶ ἄλλος. διότι γὰρ ἐκ μὲν τούτων γέγονεν, οὐδὲν δὲ ἐξ ἐκείνων γένοιτ᾽ ἄν. εἴτε μηδὲν ἐστὶν ἐκτός, εἷς ὁ κόσμος. καὶ πάλιν εἰ ἀΐδιος ὁ κόσμος, οὐκ ἔστιν ἔξω σῶμα τοῦ παντὸς ὁμογενὲς τοῖς ἐν αὐτῷ στοιχείοις. εἰ γὰρ εἴη τι προσβάλλον αὐτῷ, λυπήσει, καὶ διαλύσει τὸ πᾶν. ἔξω γὰρ ὂν ἀλλότριον ἂν εἴη τοῦ κόσμου. ἀλλότριον δὲ ὄν, ἐνοχλήσει τὸ πᾶν. καὶ εἰ μηδὲν ἐστὶν ἐκτός, ἀΐδιος ὁ κόσμος. οὐ γὰρ ἔχει τὸ φθαρτικόν. καὶ εἰ μὲν ἀληθὴς ὑπόμνησις, περὶ τε μονότητος καὶ περὶ ἀϊδιότητος, καὶ περὶ τελειότητος τοῦ παντός, ἀπὸ τοῦ παραδείγματος εἴληπται πρότερον. ἐκεῖνο γὰρ ἦν παντελές, μονοειδές, αἰώνιον. τὸ μὲν, διὰ τὸ ἓν ὄν, ἀφ᾽ οὗ τὸ μονογενές. τὸ δὲ διὰ τὸν αἰῶνα, ἀφ᾽ οὗ τὸ ἀΐδιον. τὸ δέ, διὰ τὸ περιέχον πάντα τὰ εἴδη τῶν νοητῶν ζῴων. τοῦτο γὰρ ἴδιον λοιπὸν τοῦ παντελοῦς ζῴου. ἔστι δὲ τὸ μὲν παντελές, τελείων αἴτιον. τὸ δὲ μονοειδές, μοναδικῶν. τὸ δὲ αἰώνιον ἀϊδίων. ἐπειδὴ πᾶν τὸ παράγον, ὅμοιον ἑαυτῷ παράγει τὸ δεύτερον, καὶ μάλισθ᾽ ὅταν κατ᾽ οὐσίαν ποιῇ, καὶ ἔχει τὴν ἐνέργειαν οὐσίαν. δείκνυται δὲ ὅμως καὶ ἀπὸ τούτων ὡς ὑλικῶν, ἕκαστον τούτων. εἰ γὰρ μηδὲν ἔξω τοῦ παντός, καὶ εἰ πάντα τὰ οἰκεῖα μέρη συνείληφεν, ἓν ἐστί, τέλειόν ἐστι ἀΐδιόν ἐστι. ἀπορήσειε δ᾽ ἄν τις πῶς ἀπὸ τῆς ἀϊδιότητος ἐπιχειρήσας, ἔφατο μηδὲν ὑπολελεῖφθαι τοῦ παντὸς ἔξω. καὶ γὰρ ἄλλα ἐστὶν ἀΐδια, καὶ ἔστι τι αὐτῶν ἐκτός, ὥσπερ τῶν οὐρανίων, ἢ τούτων καὶ ἐκτὸς ἂν εἴποις εἶναι τὰ ἄλλα καὶ οὐκ ἐκτός. ὡς μὲν διωρισμένα κατὰ φύσιν, ἐκτός, ὡς δὲ συμπαθῆ, πρὸς αὐτά, καὶ ὑπὸ μιᾶς αὐτοῖς περιεχόμενα φύσεως, κυριωτέροις οὖσι μορίοις, οὐκ ἐκτός. εἰ δ᾽ ἔτι τοῦ παντὸς ἦν ἔξω, μόνως ἂν ἦν ἔξω, μηδεμίαν ἔχον συμπάθειαν πρὸς τὸν κόσμον, ἀλλὰ ἀλλότριον, ὑπάρχον, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς ἠρημωμένον, καὶ τῷ κενῷ παρεμπίπτοντι, διωκοπτόμενον. εἰ δὲ, δὴ περὶ τῶν ὀχημάτων ἀποροίη τις τῶν ψυχικῶν, πῶς ἀπαθῆ ἐστὶν ὑπὸ τῶν τῇδε στοιχείων, ἃ κρατοῦνται αὐτῶν, ὥσπερ τὰ θεῖα σώματα, λεκτέον, ὅτι τότ᾽ ἂν ἔπασχεν, ὑπ᾽ αὐτῶν, εἰ ὅμοια ἦν τοῖς στοιχείοις, ἐξ ὧν αὐτὰ συνέστηκε, νῦν δὲ ἐξ ἄλλων συνεστῶτα, μένει κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ἄλυτα. πάντῃ δὲ ὅμως ἀπαθῆ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ προσκολλωμένων, αὐτοῖς τῶν ὑλικῶν σωμάτων, περὶ κατὰ φύσιν κινήσεως, παραθραύεται, καὶ κινεῖται πλημμελῶς. οὔτε κυκλίζεσθαι δυνάμενα, διὰ τὴν ἐκείνων συνάρτησιν, οὔτε εὐθυπορεῖσθαι διὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν. ὅθεν δὴ καὶ τεταραγμένας, ἡμῶν ἀποκαλεῖ τὰς περιόδους. οὐ μόνον διὰ τὰς ψυχικὰς κινήσεις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς τῶν ἡμετέρων ὀχημάτων, τοιαύτης ἀπὸ τῶν τῇδε σωμάτων, περὶ προσπλάσεως γεγονυίας. εἰ ἄρα ἀΐδιον τὸ πᾶν, καὶ ἀεὶ κατὰ φύσιν ἔχει, οὐδὲν ἐκτὸς αὐτοῦ δεῖον ἦν εἶναι. τοῦτο γὰρ ἀλλότριον ὂν αὐτοῦ, παντελῶς, προσπίπτον ἔξωθεν, αἴτιον ἂν ἐγίνετο φθορᾶς, δυναίμεθα δ᾽ ἄν, καὶ ἀντιστρέψας λέγειν, ὅτι τὸ ἵνα ἀΐδιον ᾖ τὸ πᾶν, συμπέρασμά ἐστι. μέσον δὲ καὶ τούτου αἴτιον, τὸ μηδὲν, ἐκτὸς εἶναι τοῦ παντός. διότι γὰρ οὐδὲν ἐστὶν ἔξω τοῦ παντός, οὐδὲν αὐτῷ δύναται φθορὰν ἐπάγειν ὡς ἀλλότριον. ὥστε ἀΐδιον. τῷ μὲν οὖν παντί, καὶ τοῦτο τῆς ἀϊδιότητος αἴτιον, τοῖς δὲ ἐν αὐτῷ μέρεσιν, οὐ τοῦτο μὲν, ἄλλα δέ ἐστιν αἴτια τῆς ἀφθαρσίας, οἷον, τὸ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὑποστῆναι δημιουργοῦ. πᾶσι γὰρ ἁπλῶς, οὗτος ἀθανασίας αἴτιος. ὥστε τὸ πᾶν ἄφθαρτον μειζόνως. καὶ γὰρ καὶ διὰ τὸν δημιουργόν, καὶ διὰ τὸ μηδὲν εἶναι ἔξω τοῦ παντός, οὕτω τε δυνατόν, καὶ τἄλλα ἀντιστρέφειν, οἷον ὅτι οὐδὲν ἔξω τοῦ παντός ἐστι, μονογενές ἐστιν. ἵνα τριχῶς ᾖ μονογενές, διὰ τὸ παράδειγμα, διὰ τὴν ὕλην πᾶσαν αὐτὴν περιέχον, διὰ τὸν δημιουργὸν ἕνα ὄντα. καὶ ὅτι παντελές, διότι πάντων περιεκτικόν. τούτων μὲν οὖν ἕκαστον δῆλον, τῶν δὲ τούτοις ἀντιστρεφόντων, οἷον, εἰ μονογενές, οὐδὲν ἔχει ἐκτός, αὐτόθεν ὡς οὐ μόνου τοῦ παντὸς ἀληθές. καὶ εἶεν ἂν ἀποδείξεις τοιαίδε τινές. τὸ πᾶν μονογενές, εἰ δὲ μονογενές, οὐδὲν ἂν ἔχει ἑαυτοῦ ἐκτός, ἐξ οὗ ἂν ἄλλο γένοιτο τοιοῦτον. τὸ πᾶν ἄλυτον, εἰ δὲ ἄλυτον, οὐδὲν ἀλλότριον τῶν ἐξ ὧν ἐστιν, εἴη ἂν αὐτοῦ ἐκτός, τὸ πᾶν ἄρα παντελές. παντελὲς γὰρ τὸ μηδὲν ἐλλεῖπον. διὸ καὶ Ἀριστοτέλης μόνως τέλειόν φησι τὸ πᾶν. τὰ δὲ ἐν αὐτῷ πάντα, ἀτελῆ μέρη τοῦ παντὸς ὄντα. ταῦτα μὲν οὖν ἐστιν ὡς συνελόντι φάναι, περὶ ὧν ποιεῖται τοὺς λόγους. εἰ δὲ βούλει καὶ αὐτὴν τὴν λέξιν ἐπιδράμωμεν. τὸ μὲν οὖν τάδε διανοη-

θεὶς, τῇ συνηρημένῃ ἐν τῷ δημιουργῷ νοήσει, ἣν δὴ καὶ διάνοιαν αὐτὴν ὀνομάζων. ἐπεὶ δὲ διανοητικῶς αὐτὴν αἱρεῖ, καὶ οὐ διὰ ἁπλῆς ἐπιβολῆς. καὶ γὰρ τὸ πολυσχιδὲς τῶν τῆς αἰτίας ἀπολογισμῶν, διανοίας ἔργον ἐστὶ, νοῦ δὲ, τὸ μονοειδὲς, καὶ τὸ ἐν τῇ μιᾷ νοήσει τὰ πάντα περιειληφός. ἑαυτὸν οὖν κήρυκα ποιήσας, τῶν ἐν τῷ δημιουργῷ προειλημμένων αἰτίων, τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν εἰς τὴν ἐκείνου μονοειδῆ νόησιν ἐπανήνεγκεν. οὕτω δὴ καὶ τὰ λόγια, τὰς μερικὰς τοῦ δημιουργοῦ νοήσεις, διανοίας προσείρηκε. μετὰ δὴ πατρικὰς διανοίας, ψυχὴ ἐγὼ ναίω θέρμη ψυχοῦσα τὰ πάντα. τὸ δὲ ὅλον, ὅτι μάλιστα. ὅτι καὶ τὸ τῶν τελείων ἐκ τελείων, πρὸς τὴν ὁλότητα τὴν νοερὰν, καὶ τὴν παντότητα τὴν νοητὴν ἀφομοιοῖ τὸν κόσμον. τὰ μὲν γὰρ μέρη κατὰ τὴν πρὸς τὸ ὅλον ἀναφορὰν λέγεται, καὶ τέλεια ἀφ' ἑαυτῶν οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ τὴν μὲν, ὡς μερῶν ἔχει τελειότητα, τῆς δὲ ἁπλῶς τελειότητος, ἔστιν ἄμοιρα. τὸ δὲ πᾶν, κυρίως ὅλον ἐστίν. ἄλλο γὰρ ἦν ὅλον, ὁλικῶς. ἄλλο τὸ μέρος ὁλικῶς, καὶ τρίτον ἄλλο τὸ ὅλον μερικῶς, ἔσχατον δὲ τὸ μέρος μερικῶς. καὶ τὸ μὲν πᾶν, ὅλον ὁλικῶς ἐστὶν, ὡς ὅλον ἐξ ὅλων. ἕκαστον δὲ τῶν σφαιρῶν, μέρος ὁλικῶς, κατὰ δεύτερον εἶδος ὁλότητος, τὰ δὲ μερικὰ ζῷα, ὅλα ἐστὶ μερικῶς. τρίτη γὰρ ὁλότης ἐν τούτοις, ἀλλὰ μετὰ τῆς μερικῆς ἰδιότητος. τὰ δὲ μέρη τούτων μέρη μερικῶς. μέρη γὰρ ἐστὶ μόνον, καὶ μὴν καὶ τὸ ἅτε οὐχ ὑπολελειμμένων, ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτο γένοιτ' ἂν αἰτίας ἀπολογισμός ἐστι, δι' ἣν εἷς ὁ κόσμος. ὑλικῆς δὲ αἰτίας. εἰ μὲν γὰρ εἴη τι ἐκτὸς, τοιοῦτον γένοιτ' ἂν, καὶ ἄλλος ἐξ αὐτοῦ κόσμος μείζων, ἢ ἐλάσσων. οὐ γὰρ δὴ ἀκόσμητον ὁ δημιουργὸς αὐτὸ ἀφίησι. βούλεται γὰρ ἀγαθὰ πάντα εἶναι. φλαῦρον δὲ μηδὲν, εἰ δὲ εἷς ὁ κόσμος, οὐδὲν τοιοῦτον οἷά ἐστι τὰ ἐξ ὧν γέγονεν αὐτός ἐστιν, ἐκτὸς ὑπολελειμμένον. καὶ μήποτε τοῦτο προσέθηκε, διὰ τὰ οὐράνια, καὶ ὅλως τὰ μοναδικά. καὶ γὰρ ταῦτα μοναδικά ἐστιν, οὐχ ὑπολελειμμένων ἔξω αὐτῶν ἄλλων, ἐξ ὧν τοιαῦτα γένοιτ' ἄν. ἕκαστον γὰρ ἐκ τούτων συνέστηκεν, ἃ τῷ μεγέθει καὶ τῇ δυνάμει, καὶ τῷ πλήθει μόνον ἐστὶν ἐκείνων συστατικά. ἀλλ' οὐδὲ οὐδενός, διὸ καὶ μοναδικὰ λέγεται, διότι ἐκ μόνων ἐκείνων, μόνον συνέστηκεν. ἄλλο δὲ οὐδὲν, οὐ δὲ τῶν ἁπλῶν ἐστι τοιοῦτον κατὰ πάντα, οἷον τὸ ἑκάστου τούτων στοιχείων. καὶ τοῦτο Πλάτωνος, ἦν τῆς ὑψηλονοίας, ὅτι μόνον ἐκεῖνο φθείρεται, ὑπὸ τῶν περιεστώτων, ὅπερ ἂν ᾖ ἐκ τοιούτων, οἷά ἐστιν, ὥστε εἶναι καὶ πυρὸς καὶ ἑκάστου στοιχείου, τοιαύτας διαφορότητας, ὅσα ἐστὶ τὰ μοναδικὰ, ἐξ ὧν τὸ πᾶν, καὶ τὸν δημιουργὸν τοσαύτας ἰδέας ὑποστῆσαι τῶν ἁπλῶν, ὅσα ἔμελλε παράγειν τῶν συνθέτων. ὡς πάσας ἑνός τινος εἶναι συμπληρωτικάς, καὶ ἄλλο ἐξ αὐτῶν γεγονέναι μηδὲν, τὸ δὲ ἀγήρων καὶ ἄνοσον πρόδηλον ἔχει τὴν αἰτίαν. καὶ γὰρ ἡ νόσος φύεται, διὰ τὴν τῶν ἐπεισιόντων ἀσυμμετρίαν, προσκρινομένων ἄλλων ἄλλοις. τῶν ἐν ἡμῖν, καὶ λυόντων τὴν ἀναλογίαν, ἣν ἔχει πρὸς τὰ λοιπὰ ἐξ ὧν ἐσμέν. διὰ ἣν ἡ πλεονεξία, καὶ ἡ ἔνδεια παρεισδύεται τῶν χυμῶν, καὶ τὸ γῆρας ἐπιγίγνεται ἀσθενούσης τῆς φύσεως, ὥσπερ αὐτὸς ἐρεῖ προελθὼν, πρὸς πολλὰ τὰ ἔξωθεν διηγωνισμένης, καὶ ἄθλους ἐπὶ ἄθλους πολλοὺς ἐκπονησάσης. οὐ γὰρ ἄπονος αὕτη. καὶ ἡ πέψις καὶ διοίκησις τῆς τροφῆς, καὶ ἡ κάθαρσις, καὶ πάντα ὅσα φύσεώς ἐστιν ἔργα. καὶ λάβοις ἂν ἐκ τούτων, ὅτι καὶ τῆς Παιωνίου σειρᾶς ὁ δημιουργὸς ἔχει τὴν πηγὴν, ἄνοσον καὶ ἀγήρων τὸν κόσμον ἀποτελῶν. δεῖ γὰρ εἶναι τὴν ὡς ἀληθῶς αἰτίαν ὑγείαν, πρὸ τῆς γιγνομένης, τὴν μόνως οὖσαν. τοιαύτη δὲ ἡ τοῦ παντός. ὅλως γὰρ εἰ ἡ τῆς συμμετρίας αἰτία, τοῖς στοιχείοις ὑγεία ἐστὶν, ἀνάγκη ταύτην ἐν τῷ παντὶ κάλλιστα ὑπάρχειν, ἐν ᾧ καὶ ἡ μάλιστα συμμετρία τῶν πάντων στοιχείων. ὥστε καὶ ἡ ταύτης πηγὴ, παρὰ τῷ δημιουργῷ πρώτως ἐστί. καὶ ἔοικεν ἄλλη εἶναι σύνδρομος τῇ ἑκάστῃ συστάσει τῶν συνθέτων, ὑγεία δημιουργική τις οὖσα. ἄλλη δὲ ἡ ἀνανεωτικὴ τῆς οὔσης, ἢ σωζομένης ἔτι ἢ ἀπολλυμένης. ἐπὶ μὲν τῶν ἄλυτον ἐχόντων τὴν συνοχὴν σωζομένης, ἐπὶ δὲ τὴν λυτὴν, ἀπολλυμένης. καὶ γὰρ τὰ ἄλυτα, δεῖται τῶν ἀνανεούντων, ἅτε πεπερασμένα ὄντα, καὶ δύναμιν ἔχοντα πεπερασμένην. ἀνανεοῦται γὰρ, ἐκ τῶν ἀπειροδυνάμων. καὶ ἔστιν ἡ μὲν, ἐν ταύτῃ πρόνοια, περὶ τὸ πᾶν, ὅπως ἄνοσον ἔσται τῇ συστάσει σύνδρομος τοῦ παντός, ἡ δὲ ἐν τῷ πολιτικῷ, καθ' ἣν τῶν πηδαλίων ἐφαπτόμενος τοῦ παντὸς, τὰ πεπονηκότα ἐν τῇ προτέρᾳ περιόδῳ ἐπανορθοῖ, παράδειγμα τῆς δευτέρας ὑγείας τῆς ἀνανεωτικῆς. διὸ καὶ οἱ θεολόγοι τὴν μὲν, εἰς Ἀσκληπιὸν ἀναφέρουσιν ὑγείαν, τὴν ἰατρικὴν πᾶσαν τῶν παρὰ φύσιν, εἴτε ἀεὶ τὸ παρὰ φύσιν ἀναστέλλουσαν, εἴτε ποτὲ, τὴν δὲ πρὸ Ἀσκληπιοῦ γεννῶσι, τῇ δημιουργίᾳ συνυφισταμένην τῶν πραγμάτων, ἣν παράγουσιν ἀπὸ πειθοῦς καὶ ἔρωτος. διὸ τὸ πᾶν, ἐκ νοῦ καὶ ἀνάγκης ἐστὶν ὡς ἐρεῖ, τοῦ νοῦ πείθοντος τὴν ἀνάγκην. τῆς δὲ ἀνάγκης ἐπεστραμμένης πρὸς τὸν νοῦν ἵνα πάντα πρὸς τὸ βέλτιστον ἄγῃ. δῆλον γὰρ ἐκ τούτων ὅτι κατὰ φύσιν ἔχει τὸ πᾶν, ἀπὸ τῆς πρώτης ἑαυτοῦ συστάσεως, διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ νοῦ πειθὼ, καὶ τὴν τῆς ἀνάγκης πρὸς τὸν νοῦν ἐπιστροφήν. ὁ δ' οὖν δημιουργὸς ὡς ἐκ τούτων δῆλον τὴν πηγὴν περιέχει τῆς ὑγείας, καὶ τῆς Ἀσκληπιακῆς, καὶ τῆς δημιουργικῆς. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον, τὸ δὲ συστατὸν σῶμα, τὸ σύνθετόν ἐστι, καὶ ἑτεροκίνητον. τὸ μὲν οὖν αὐτοκίνητον, ἑαυτοῦ σωστικόν, τὸ δὲ ἑτεροκίνητον, δεῖται τοῦ μὴ ἐνοχλεῖσθαι παρ' ἄλλων διαφερόντως. τὸ δὲ πᾶν καθὸ σῶμα ἑτεροκίνητόν ἐστι. τὸ δὲ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ὡς δραστήρια παρέλαβε, καὶ ὡς ἔχοντα δυνάμεις ἰσχυράς. καὶ ὡς τὸ μὲν, διὰ τῆς τομῆς, τὸ δὲ, διὰ τῆς βιαίας πήξεως, τὴν φθορὰν ἀπεργαζόμενον. τὸ δὲ ἀκαίρως, τὴν ἀσυμμετρίαν δηλοῖ, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἀσυμμε-

τρίας

τρίας ἀνεπιτηδειότητα, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἐκ τοῦ αὐτομάτου. τοῖς γὰρ ἔξω τι τοῦ παντὸς ἀπολείπουσιν, ἐδόκει τύχῃ καὶ αὐτομάτῳ τῇ περιπτώσει ἐπιτρέπειν τῶν σωμάτων. δόξει δ' ἂν λέγων τὰ ψυχρὰ καὶ θερμὰ περιϊστάμενα, καὶ προσπίπτοντα τῷ κόσμῳ νόσον ἐμποιεῖν καὶ φθοράν. συγχωρῶν θερμὸν τὸν αὐτὸν καὶ ψυκτὸν ὅλως ὑπάρχειν. εἰ γὰρ μὴ πάσχοι τι τοιοῦτον, κἂν ᾖ θερμὰ τὰ περιεστατὰ καὶ ψυχρὰ, οὐδὲν ὑπ' αὐτῶν πείσεται. λέγει δὲ τὸν κόσμον ὑπ' αὐτῶν πείσεσθαι περιεστώτων πάσχειν, καὶ εἰ μὲν ἐκ θερμῶν εἴη καὶ ψυχρῶν, ὑπὸ τούτων, εἰ δὲ ἐξ ἄλλων ἐχόντων δυνάμεις ἰσχυρὰς, ὑπ' ἐκείνων. εἴτε γὰρ ἐναντία εἴη τοῖς ἐξ ὧν ἐστι, διότι ἐναντίον, φθείρειν ποιεῖ τὸ συστατὸν, ᾧ προσπίπτει. εἴτε ὅμοια, λύει τὸν λόγον, καθ' ὃν συνέστη προσκρινόμενα τοῖς ἐν αὐτῷ ὁμοίοις. παντὸς οὖν συστατοῦ λέγων, εἰκότως ὡς γνωρίμων πᾶσι καὶ θερμῶν ἐμνήσθη καὶ ψυχρῶν. ἔστι γάρ τι συστατὸν, καὶ ἐκ τούτων καὶ πᾶσι γνώριμον. διὸ καὶ ὡς γνώριμον τούτων ἐμνημόνευσεν. ἐπειδὴ δὲ οὐ πᾶν συστατὸν ἐκ τούτων, προστίθησι καθόλου λοιπὸν, καὶ ὅσα δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχει, κἂν εἰ μὴ θερμότητας καὶ ψυχρότητας. δεῖ γὰρ ἅπαν σῶμα φυσικὸν, δύναμιν ἔχειν φυσικὴν, καθ' ἣν δυνήσεται, ποιεῖν κατὰ φύσιν. εἰ οὖν καὶ τῷ κόσμῳ περιΐσταται σῶμα καὶ ὁτιοῦν, εἴτε ἀνόμοιον, εἴτε ὅμοιόν τισι τῶν ἐντός. εἰ μὲν ἀνόμοιον, ἐνοχλήσει. δεῖ δὲ τὸ ἀπαθὲς, μὴ ἐνοχλεῖσθαι ὑπὸ ἀλλοτρίου, καὶ οὐ τινός. εἰ δὲ ὅμοιον, προσκρινόμενον ὡς ὁμοίῳ λύσει τὸν λόγον τῶν ἐν αὐτῷ στοιχείων, ἐξ ὧν κατὰ τὸν κάλλιστον δεσμὸν συνέστηκε. τὰ μὲν οὖν καθέκαστα τῶν λεγομένων, τοιαύτην ἐχέτω τὴν ἐξήγησιν, αὐτὸ δὲ καθ' αὐτὸ σκεπτέον, πῶς οὐδὲν ἐστὶν ἔξω τοῦ παντός. διατί γὰρ ὁ δημιουργὸς ὁ τὴν ὕλην ὑποστήσας, οὐχὶ καὶ πλείονας ὕλας, καὶ πλείους κόσμους, ἐδημιούργησεν; ἢ ὅτι καὶ οὗτος πρὸ τὴν ἑνάδα τὴν ἐν αὐτῷ τὴν ὕλην ὑπέστησε, καὶ ἀεὶ ὑφίστησιν, ὥς τε διὰ τοῦτο μίαν αὐτὴν εἰκότως παρήγαγε, καὶ ὅτι τὰ πολλὰ, διαφορὰς ἔχει τὰς ἀπ' ἀλλήλων αὐτὰ διορίζουσας, ἀδιάφορον δὲ ὕλη καὶ ἄποιον. κἂν γὰρ πλείους ὕλας λέγωμεν εἶναι τοῦ δὲ τοῦ παντὸς, ἀλλὰ καὶ μίαν εἶναι φαμὲν ἄνωθεν διὰ ὑφέσεως προϊοῦσαν. μέχρι τῆς ἐσχάτης ὑποστάθμης. ἣν καὶ ὄντως ἀνείδεον, ἅτε τῆς ἀκρότητος τῆς ὕλης πολλὴν ἐχούσης πρὸς τὰ εἴδη συγγένειαν. ἐπεὶ, καὶ πάντα τὰ κατὰ τὴν ἀκρότητα συγγενέστατα τοῖς πρὸ αὐτῶν ἐστίν. ὥς τε καὶ μίαν εἶναι καὶ οὐ μίαν, τὴν διὰ πάντων διήκουσαν ὕλην, αὐτὴν εἰς ἑαυτὴν ὑφιζάνουσαν. διά γε ταύτην οὖν καὶ τὸν κόσμον ἕνα παρήγαγεν αὐτὰ εἰς ἑαυτὴν, ὕφεσιν ἔχοντα. καὶ ὅτι πᾶν τὸ τῷ εἶναι ποιοῦν, ἓν ἐν ἑαυτῷ ὂν, μίαν ἑαυτοῦ ποιεῖ εἰκόνα, καὶ ἓν εἶδος ὅλον. καὶ μάλιστα ἀκίνητον, μένον. κινηθὲν γὰρ, ἄλλα καὶ ἄλλα ποιεῖν, δυνατόν. ἔτι δὲ ὅτι εἰς πλῆθος μερίζειν τὴν ποίησιν, οὐκέτι δυνάμεως, ἀλλ' ἀσθενείας. ἐν δὲ τῷ ἑνὶ, παραλαμβάνειν τὸ πλῆθος, καὶ διὰ τῆς μονάδος συνέχειν ὅλον τὸν ἀριθμὸν, περιουσίας ἐστὶ θαυμαστῆς. εἰ τοίνυν ἡ ὅλη δύναμις ἐστὶν ἐν τῷ δημιουργῷ, καὶ εἰ ἀκίνητόν ἐστιν αἴτιον, καὶ εἰ αὐτῷ τῷ εἶναι δημιουργεῖ, καὶ εἰ ἑαυτῷ γεννᾷ προσόμοιον, ἕνα καὶ ὅλον καὶ τέλειον ἀπογεννᾷ τὸν κόσμον. τί δὲ, οὐχ οἷός τε ἐστὶν ὁ δημιουργοὺς πολλοὺς καὶ ἀπείρους κόσμους ἐπιτροπεύειν; ἢ δυνάμεως οὐκ ἔστι τὸ πλῆθος καὶ τὸ ἄπειρον, ἀλλὰ τὸ συνάγειν τὰ διῃρημένα, καὶ περατοῦν τὰ ἄπειρα. τοῦτο γὰρ ἐξομοιοῖ τὰ πράγματα τῷ ἀγαθῷ, πρὸς ὃ καὶ ὁ δημιουργὸς, ἀνατείνει πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ ποίησιν. τοῦτο μὲν οὖν καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων ἀποδείκνυται λέγων. ὅτι δὲ τὸ μὴ ὑπολελεῖφθαι τοῦ παντὸς ἐκτὸς ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτον γένοιτ' ἂν, θαυμαστῶς ἡμᾶς ἐπέστησε. καὶ ἕκαστον τῶν μοναδικῶν μόνον ἐκ μόνων εἶναι τῶν ἁπλῶν ἐξ ὧν ἐστι, καὶ μὴ εἶναι ἐκτὸς αὐτοῦ. ἀλλὰ τούτοις ὅμοια ἐξ ὧν ἄλλο γένοιτ' ἂν τοιοῦτον, μάθοιμεν ἂν ἰδόντες. ὅτι παντοίαν ἀνισότητα τοῖς σπέρμασι τῶν σωμάτων ὑπάρχειν φησί. καὶ διὰ τὴν ἀνισότητα ταύτην, καὶ πυρὸς εἶναι καὶ ἑκάστου διαφορὰς ἀπεριλήπτους. διὰ ταῦτα μὲν πᾶν πῦρ, ὅμοιον εἶναι πρὸς πᾶν πῦρ, εἰ καὶ κοινὸν πᾶσι τὸ ὁρατόν. διὸ καὶ εἶναί τι πῦρ καὶ καῖον, καὶ τοῦτο σμικρότητι καὶ μεγέθει παντοῖον τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν ἐστι. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ πάντων. ἕκαστον οὖν μοναδικὸν, ἐκ πάντων ἐστὶ τοιούτων, ἃ ἐν αὐτῷ μόνῳ ἐστὶν. ἐν ἄλλῳ δὲ οὐδενὶ τῶν πάντων. διὸ καὶ οὐ προσκρίνεται αὐτοῖς ἔξωθεν οὐδὲ συμφύεται. τοῦτο δ' ἂν λάβοις, καὶ ἐκ τῶν τῇδε σωμάτων. οὐ πᾶν γὰρ ὑπὸ παντὸς τρέφεται, ἀλλὰ ὑπ' ἄλλων ἄλλα, διὰ τὸ μὴ πάντα ὅμοια εἶναι τοῖς στοιχείοις, ἐξ ὧν ἐστιν. ὑφ' ὧν δὲ τρέφεσθαι δυνατὸν ἕκαστον, ὑπὸ τούτων καὶ μεῖζον γίγνεσθαι, τῶν εἰσιόντων τὰς τῶν ἐξιόντων χώρας καταλαμβανόντων. καὶ φθείρεται οὖν διὰ τοῦτο τὰ φθειρόμενα. διότι τοῖς ἐξ ὧν ἐστιν, ἐναντίοις οὖσιν, ἔστιν ἐκτὸς αὐτῶν ὅμοια. τὰ μὲν, ἄλλοις, τὰ δὲ, ἄλλοις. καὶ προστιθέμενα τοῖς οἰκείοις ἕκαστα φθορὰν ἐπάγει τοῖς συνθέτοις, λύοντα τὴν ἐν αὐτοῖς συμμετρίαν. ἐν μὲν οὖν τοῖς φθαρτοῖς, ὁ λόγος ποιεῖ μάλιστα τὴν διαφορὰν, ἄλλος καὶ ἄλλος ὢν τῶν ἁπλῶν. ἐν δὲ τοῖς ἀλύτοις, καὶ ἡ τῶν αὐτῶν διαφορὰ, καὶ οἱ λόγοι τῆς συστάσεως αὐτῶν. διὸ καὶ ἄλυτα, καὶ ὅλως μοναδικὰ, μόνα ἐκ μόνων ὄντα τῶν στοιχείων, κατὰ λόγον ἕνα, καὶ μίαν συμμετρίαν. ταῦτα μὲν οὖν αὖθις πλέον βασανιστέον. εὑρήσομεν γὰρ οὐ καλῶς ἔχοντα, βλέποντες εἰς τὰ πράγματα καὶ μὴ φωναῖς ἐπαναπαυόμενοι μόναις. ὅπερ οἱ πολλοὶ πάσχοντες ἀφάσσουσι, περὶ τὴν τούτων θεωρίαν. ἡμῖν δὲ ἐπὶ τὰ Πλάτωνος ἑξῆς ἰτέον. Διὰ δὴ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν λογισμὸν τόνδε, ἓν ὅλον ἐξ ὅλων ἁπάντων τέλειον, καὶ ἀγήρων, καὶ ἄνοσον αὐτὸν ἐτεκτήνατο. Ἡ μὲν αἰτία, μοναδικῶς περιέχει πᾶν τὸ ἀπογεννηθὲν, ὁ δὲ λογισμὸς διῃρημένως, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ὥς τε

καὶ τὸ πᾶν, ὡς μὲν ἓν ὅλον ὑπὸ τῆς αἰτίας περιείληπται, καὶ κατὰ τὴν αἰτίαν γέγονεν. ὡς δὲ ἐξ ὅλων ἁπάντων, ὑπὸ λογισμοῦ. καὶ ἓν μὲν, ὑπὸ τῆς θειότητος τῆς δημιουργικῆς, καὶ κατὰ τὴν ἕνωσιν τὴν θείαν, ὅλον δὲ, κατὰ τὴν ὁλότητα τὴν συνεκτικὴν τῶν νοερῶν. ἐκείνης γὰρ ὁλικῶς ποιούσης, ὅλον ἀπετελέσθη τὸ πᾶν. ἐξ ὅλων δὲ ἁπάντων κατὰ τὰς διῃρημένας τῶν εἰδῶν αἰτίας. ἡ γὰρ μονὰς ἔχει μεθ' ἑαυτῆς τὸν ὅλον ἀριθμόν, τέλειον δὲ ὡς ἐπεστραμμένον πρὸς τὰς ἀρχὰς ἀεί, καὶ μιμούμενον τὴν δημιουργικὴν ἐπιστροφήν, ἀγήρων δὲ καὶ ἄνοσον, ὡς ἀκμαίαν ἔχον τὴν ζωήν, καὶ ἀεὶ ἐγρηγορυῖαν, καὶ δυνάμεων μετέχουσαν θαυμαστῶν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἀνανεούντων τοῦ κόσμου αἰτίων, εἰς αὐτὸν ἥκει ζωὴ καθαρά, καὶ ἄτρυτος, καὶ ἀπὸ τῶν ἀμειλίκτων ἄχραντος δύναμις, καὶ δι' ἐκείνην μέν, ἀγήρως ὁ κόσμος ἀεὶ νέος γινόμενος. διὰ δὲ ταύτην ἄνοσος, παντὸς τοῦ παρὰ φύσιν καθαρεύων, ἀμφοτέρων δὲ περιέχει τὴν αἰτίαν ὁ δημιουργός. Σχῆμα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ, τὸ πρέπον καὶ τὸ ξυγγενές, τῷ δὲ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ ζῷα περιέχειν μέλλοντι ζῴῳ, πρέπον ἂν εἴη σχῆμα τὸ περιειληφὸς ἐν αὐτῷ, πάνθ' ὅσα σχήματα. διὸ καὶ σφαιροειδὲς ἐκ μέσου πάντῃ πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέχον, κυκλοτερὲς αὐτὸ ἐτορνώσατο, πάντων τελεώτατον, ὁμοιότατόν τε ἑαυτῷ σχημάτων νομίσας μυρίῳ κάλλιον ὅμοιον ἀνομοίου.

Μετὰ τὰ αἴτια τὰ ὅλα τοῦ κόσμου καὶ τὴν ὅλην αὐτοῦ σύστασιν, καὶ τὴν οὐσίαν τὴν ἐξ ὅλων τῶν πληρωμάτων ὑφεστηκυῖαν, περὶ τοῦ σχήματος διαλέγεται τοῦ παντός. ὃ δὴ κατὰ τὴν οὐσίαν ἐκ τῆς δημιουργίας ἀποδίδοται τῷ παντί, τὸ πάντων σχημάτων ὁμοιότατον. καὶ ἔστι τέταρτον τοῦτο δῶρον δημιουργικὸν εἰς τὸ πᾶν. εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις, τοῦ σφαιροειδῆ τὸν κόσμον εἶναι, φυσικαί τε καὶ μαθηματικαί, ἃς μετὰ ταῦτα δείξομεν. νῦν δὲ τὴν Πλατωνικὴν ἀπόδειξιν, ὄντως ἀπόδειξιν οὖσαν, καὶ μετὰ τοῦ ὅτι τὸ διότι παρεχομένην, πρῶτον κατανοήσωμεν. ἔστι τοίνυν αὕτη τριπλῆ, μία μὲν ἀπὸ τοῦ ἑνός, ἑτέρα δὲ ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κάλλους, τρίτη δὲ ἀπὸ τῆς νοερᾶς ποιήσεως. μᾶλλον δὲ καὶ ἕκαστον τούτων πολλαπλοῦν ἐστι, καὶ τριπλοῦν τοὐλάχιστον. αὐτίκα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἴποιμεν ἄν, ὅτι καὶ ὁ δημιουργὸς εἷς, εἴποις δ' ἂν ὅτι καὶ τὸ παράδειγμα ἕν, εἴποις δ' ἂν ὅτι καὶ τὸ ἀγαθὸν ἕν ἐστι, καὶ ἀπὸ τούτων αὖ λάβοις ὅτι καὶ ἐν τοῖς σχήμασι τὸ μάλιστα ἕν, τοῦ μὴ ἑνὸς θειότερόν ἐστι καὶ τελειότερον, ὃ γάρ ἐστιν ἐν θεοῖς τὸ ἕν, καὶ ὃ ἐν τοῖς νοητοῖς ζῴοις τὸ ἕν, τὸ αὐτοζῷον, καὶ ὃ ἐν τοῖς δημιουργοῖς ὁ εἷς ποιητὴς καὶ πατήρ, τοῦτο ἐν τοῖς σχήμασι τοῖς στερεοῖς ἡ σφαῖρα. καὶ γὰρ τὸ ἓν τῶν πολλῶν ἑνάδων περιληπτικόν, καὶ τὸ αὐτοζῷον τῶν νοητῶν ζῴων, καὶ ὁ εἷς δημιουργὸς, τῶν πολλῶν αἰτίων, καὶ τὸ ἓν σφαιρικὸν σχῆμα, τῶν πάντων σχημάτων. δεύτερον τοίνυν ἀπὸ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πρέποντος. τὸ γὰρ πρέπον καὶ τῷ λαμβάνοντι πρέπον ἐστί, καὶ τῷ διδόντι, καὶ τῷ παραδείγματι. τῷ λαμβάνοντι μέν, ὅτι τέλειον ὄν, τῷ τελειοτάτῳ τῶν σχημάτων φίλον ἐστί, καὶ πάντα περιειληφός, τῷ πάντων περιληπτικῷ. τῷ διδόντι δέ, ὅτι νοῦς ὤν, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐστραμμένος, ὁμοιότατον αὐτῷ καὶ πρέπον σχῆμα ἀπεγέννησεν. ὁ γὰρ νοῦς ἐν τόρνῳ σφαίρας κινήσει προσόμοιον ἔχει νόησιν, ὡς εἴρηκεν ἐν νόμοις. κατὰ ταὐτά, καὶ ὡσαύτως, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ περὶ τὸ αὐτὸ τεταγμένος. τῷ παραδείγματι δέ, διότι καὶ τὸ νοητόν, πᾶν τοιοῦτόν ἐστι, πανταχόθεν εἰς ἑαυτὸ συννεῦον πάντοθεν εὐκύκλου σφαίρης ἐναλίγκιον, ὅπω μέσον ἰσοπαλὲς καὶ μόνῃ περιηγεῖ χαίρων φησὶν ὁ Παρμενίδης. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς. διττὸν γὰρ ποιεῖ τὸν σφαῖρον, καὶ ἐκεῖνος τὸν μὲν, αἰσθητόν, ἐν ᾧ τὸ νεῖκος δυναστεύει, τὸν δὲ, νοητὸν ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης συνεχόμενον. καὶ θατέρου τὸν ἕτερον εἰκόνα καλεῖ. δῆλον δὲ ποτέρου πότερον. τρίτον τοίνυν ἀπὸ τοῦ συγγενοῦς. καὶ γὰρ τῷ παντί, τὸ σφαιρικὸν συγγενές. καὶ γὰρ τῷ ἑνί, καὶ τῷ δημιουργῷ καὶ τῷ παντελεῖ ζῴῳ. τὸ μὲν γὰρ ὥσπερ ἐστὶν ἕν, οὕτω καὶ σχῆμα ἔχει τὴν ἑαυτοῦ μονάδα τὸ σφαιρικόν. ὡς γὰρ αὐτὸς εἷς ὁ κόσμος, οὕτω καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ μονοειδές. τῷ δὲ δημιουργῷ συγγενὲς τὸ σφαιρικόν, ὡς καὶ αὐτῷ νοερῶς ἐν αὐτῷ, τὰ πάντα περιέχοντι. τῷ δὲ παραδείγματι, διότι πρώτως ἀπ' ἐκείνου πρόεισιν. προγονικὸν οὖν τὸ σχῆμα τοῦτό ἐστι τῷ κόσμῳ, φανὲν μέν, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κρυφίῳ διακόσμῳ. τὸ γὰρ ἀπειρέσιον κατὰ κύκλον ἀτρύτως ἐφορεῖτο, κατ' ἐκείνην εἴρηται τὴν τάξιν. ἐναργέστερον δὲ ὀφθὲν καὶ ἐν τῷ παντελεῖ ζῴῳ. τὸ γὰρ ὡρμήθη δ' ἀνὰ κύκλον ἀθέσφατον περὶ ταύτης εἴρηται τῷ θεολόγῳ τῆς θεότητος. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς νοεροῖς θεοῖς. ἐκεῖ γὰρ καὶ τὸ σχῆμα τὸ νοερόν, καὶ τὸ εὐθὺ καὶ τὸ περιφερές, ὡς ἐν Παρμενίδῃ λέλεκται, ἔτι μετὰ τούτους τοὺς θεοὺς ἐν τῷ δημιουργῷ. νοῦς γὰρ καὶ οὗτος νοερός, καὶ τὸ πᾶν ἐστιν οἰκείως ἐν αὐτῷ, καὶ τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις ὑποδέχεται, παρὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ θεῶν. ὅθεν καὶ σχημάτων ἁπάντων ἐγκοσμίων ἐστὶ δημιουργός. τί δὲ μετὰ τοῦτον, ὁ πολυτίμητος Ἥφαιστος; οὐχὶ πάντα τὰ ἐγκόσμια σχηματίζει, τόν τε ὅλον οὐρανόν, καὶ τὴν γένεσιν πόρπας τε γναμπτάς θ' ἕλικάς τε καὶ ὅρμους ἀπεργαζόμενος. καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν τὴν οὐσίαν τοῦ κόσμου τοῦ σωματικοῦ παράγων οὐχὶ καὶ σχῆμα διδόναι ἑκάστῳ τὸ πρέπον. ἀλλ' οὗτος μὲν αὐτουργικῶς σχηματίζει τὸ πᾶν, ὁ δὲ δημιουργός, τῇ βουλήσει μόνον. καὶ γὰρ ἡ αὐτουργία, παρ' ἐκείνῳ βούλησίς ἐστι, καὶ ἡ ποίησις, νόησίς ἐστι. ταῦτα μὲν οὖν ἀπὸ τούτων ἐπιχειροῦντες λέξομεν. διότι δὲ συγγενὲς καὶ πρέπον τῷ παντὶ τὸ σφαιρικόν, δεῖ τοιοῦτον ἔχειν σχῆμα. τάχα μὲν καὶ τῶν ἰσοπεριμέτρων στερεῶν, ἡ σφαῖρα πολυχωρητότερον ὥς φασιν οἱ τὰ μαθηματικὰ δεινοί, καὶ ἡμεῖς μικρὸν ὕστερον ἀναλεγόμενοι τὰ ἐκείνων ἐροῦμεν. τάχα δὲ ὅτι πᾶν μὲν πολύγωνον ἰσόπλευρον, εἰς ἄλλο σχῆμα δυνατὸν ἐγγράφεσθαι, οὐ πᾶν δὲ πολύγωνον ἰσόπλευρον εἰς ἄλλο σχῆμα δυνατὸν ἐγγράφειν. διόπερ ἡ σφαῖρα τῷ πάντα μέλλοντι περιέξειν οἰκειοτάτη. καὶ γὰρ τὰ πέντε σχήματα, δυνατὸν εἰς αὐτὴν ἐγγράφειν. εἰ μὲν οὖν πρὸς τοὺς ὄγκους ἀποβλέψαις, πάντων τῶν ἰσοπεριμέτρων οἱ ὄγκοι περιλη-

φθήσονται

φθήσονται ἐν τῇ σφαίρᾳ. οὐ γὰρ δὴ αὐτὰ τὰ ἰσοπερίμετρα περιλαμβάνονται ὑπ' αὐτῆς. εἴη γὰρ ἂν ἐλάσσονα τῆς σφαιρικῆς ἐπιφανείας. εἰ δὲ τὰ σχήματα πάντα ἐγγράφεσθαι δύναται ἐν αὐτῇ, ὅπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων σχημάτων οὐκ ἀληθές, καὶ τοῦτο μᾶλλον οἰκεῖον τοῖς προκειμένοις. ἐπεὶ καὶ ὁ Πλάτων, οὕτως εἶπεν, ὅτι τοῦτο πρέπον ἐστὶ σχῆμα τῷ μέλλοντι περιέξειν πάντα τὰ σχήματα. καὶ γὰρ διὰ τὸ πάντων μέλλειν σχημάτων σωματουργεῖν, εἰκότως ἀπέβλεψε πρὸς τὰ μέλλοντα ὑπὸ τοῦ παντὸς περιέχεσθαι πάντα σχήματα. ὡς τῆς ὕλης οὔσης, οὐ πρὸς τοὺς ὄγκους, ἀλλὰ τὰς τῶν σχημάτων ἐγγραφὰς ἀποβλέπων. ἔτι δὲ ἂν εἴποις τελειότερον, ὅτι τὸ πάντα μέλλον περιέξειν, πάντων ὀφείλει τῶν ἐν αὐτῷ κρατεῖν. οὐ γὰρ ἂν ἄλλως αὐτῶν ὑπάρχοι περιληπτικόν, τὸ δὲ πάντων κρατοῦν, ἑαυτῷ τὰ πάντα ὁμοιοῖ. τῶν γὰρ ἀλλοτρίων καὶ τῶν ἀνομοίων, οὐδὲν ἐστι κρατητικόν. τὸ δὲ πάντα ἑαυτῷ ὁμοιοῦν, αὐτὸ ἑαυτῷ πολλῷ πρότερον ὁμοιότατον ἔσται. ἵνα μεταδιδῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοιότητος. τὸ δὲ αὐτῷ ὁμοιότατον σῶμα ὄν, σφαιρικόν ἐστι. τὸ ἄρα πάντα περιέξον σῶμα ὄν, σφαιρικόν ἐστι. τοῦτο ἄρα τὸ σχῆμα προσήκει τῷ κόσμῳ. τελεώτατον γάρ ἐστι καὶ ὁμοιότατον. τελεώτατον μὲν, ὡς πάντων περιεκτικόν, καὶ ὡς ἀκατάληκτον. τὸ γὰρ εὐθὺ πάντως ἀτελές, ὡς ἀεὶ ἐκτείνεσθαι δυνάμενον. κύκλος δὲ καὶ σφαῖρα, τελεώτατον, ὡς μὴ ἐπιδεχόμενον αὔξησιν. καὶ ὡς τὸ πέρας τῆς κινήσεως ἀρχὴν ποιούμενον. τὰ μὲν οὖν τοῦ Πλάτωνος, τοιαῦτά ἐστιν. αὐτὸ δὲ καθ' αὑτὸ τὸ δόγμα, ἡμεῖς ἐπισκεψώμεθα, ταῖς ἰαμβλιχείοις ἐπιβολαῖς. ἐπειδὴ τοίνυν δεῖ τὸν κόσμον ἀφομοιοῦσθαι πρὸς τὴν ὅλην ψυχήν, τὴν ἐποχουμένην αὐτῷ. δεῖ καὶ πρὸς τὸ ζωογόνον σῶμα τῆς ψυχῆς αὐτὸν προσοικειῶσαι. καθάπερ οὖν ἐκείνην ἐπὶ δύο κύκλους ἐπέστησεν ὁ δημιουργός, οὕτω καὶ τὸ πᾶν σφαιροειδὲς ἀπετέλεσε πρὸς τὴν αὐτοκινησίαν αὐτῆς ἀπεικαζόμενον, διὸ καὶ τὸ ἡμέτερον ὄχημα, σφαιρικὸν ἀποτελεῖται, καὶ κινεῖται κυκλικῶς, ὅταν διαφερόντως ὁμοιωθῇ πρὸς τὸν νοῦν ἡ ψυχή. μιμεῖται γὰρ τὴν νοερὰν ἐνέργειαν, ἥτε τῆς ψυχῆς νόησις, καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν σωμάτων, ὥσπερ τὰς ἀνόδους καὶ καθόδους τῶν ψυχῶν, ἡ κατ' εὐθεῖαν κίνησις. καὶ γὰρ αὗται σωμάτων εἰσίν, οὐκ ὄντων ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις. ἔτι τοίνυν τῇ ἀπείρῳ δυνάμει, προσέοικεν ἡ ἀκατάληκτος κίνησις τοῦ παντός, καὶ τῇ ἁπλότητι τῆς οὐσίας, ἡ μονοειδὴς περιφορά, τῇ δὲ διαιωνίῳ στάσει, ἡ ὡσαύτως καὶ περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον περιπορευομένη τῶν ὅλων ἀνακύκλησις. ἔτι δέ, ὡς ἡ μία κίνησις τοῦ κόσμου πάσας περιέχει τὰς κινήσεις, καὶ ἡ μία ὁλότης, πάντα τά τε ὅλα, καὶ τὰ μέρη τὰ σωματικά, καὶ ὡς ἡ μία φύσις, πάσας τὰς δευτέρας καὶ τρίτας φύσεις, οὕτω τὸ ἓν σχῆμα τὸ κοσμικόν, πάντων εἶναι δεῖ σχημάτων περιληπτικόν. τοιοῦτον δὲ τὸ σφαιρικόν, ἅμα ἓν ὄν, καὶ τὸ πλῆθος περιέχειν δυνάμενον. ὃ δὴ θεῖόν ἐστιν ὄντως, τὸ μὴ ἐξιστάμενον τῆς ἑνότητος, παντὸς τοῦ πεπληθυσμένου κρατεῖν. ἔτι πρὸς τούτοις ὡς τὸ νοητὸν ζῷον, πάντα περιέχει τὰ νοητὰ ζῷα, κατὰ μίαν ἕνωσιν οὕτω καὶ ὁ κόσμος πρὸς τὸ παράδειγμα ὁμοιωμένος, πάντα περιέχει τὰ ἐγκόσμια σχήματα, διὰ τὸ σφαιρικὸν σχῆμα. σφαῖρα γὰρ μόνη δύναται πάντα τὰ στοιχεῖα περιλαμβάνειν. ὥσπερ οὖν διὰ τὴν μόνωσιν ἀπεικονίζεται τὸ νοητὸν πᾶν, οὕτω καὶ διὰ τὸ σφαιροειδὲς μιμεῖται τὴν ἐν ἐκείνῳ τῶν ὅλων περιοχήν. ἔτι πρὸς αὐτὸ τὸ κάλλος ὁμοιοῦται τὸ νοητὸν ὁ κόσμος, διὰ τοῦδε τοῦ σχήματος. τὸ γὰρ πάντῃ ὁμαλὲς καὶ σύμμετρον, καὶ ὅμοιον, πῶς οὐχὶ διαφερόντως καλόν. εἰ τοίνυν ἔδει κάλλιστον αὐτὸν εἶναι τῶν αἰσθητῶν, ἔδει καὶ σχήματος αὐτῷ τοιούτου, πάντοθεν ἴσου καὶ ὡρισμένου καὶ ἀκριβοῦς. ἔτι πρὸς αὐτὸ τὸ πέρας, οἰκειότατόν ἐστι τὸ σφαιρικόν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα σχήματα διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιπέδων, καὶ τὰς γωνίας, ἢ τὰς κλάσεις, ἀφίσταται τοῦ ὅρου καὶ τοῦ πέρατος. ἡ δὲ σφαῖρα μοναδική τε οὖσα καὶ ἁπλῆ, καὶ ἐν αὐτῇ πανταχόθεν, εἰς τὴν αἰτίαν ἀνήκει τοῦ πέρατος. ἔτι τὸ συναγωγὸν τῶν πολλῶν εἰς ἕν, καὶ τὸ γεννητικὸν καὶ τὸ σπερματικόν, τῷ τοιούτῳ χαίρει σχήματι. καταφανὲς δὲ ἔτι τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν σπερμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ζῴοις κυριωτάτων μορίων. καὶ γὰρ ταῦτα σφαιροειδῆ κατὰ τὴν δύναμιν ἡ φύσις ἀποτελεῖ. ἔτι τὸ ἄτρεπτον καὶ ἄθραυστον καὶ ἀΐδιον, οἰκεῖά ἐστι τῷ σφαιροειδεῖ σχήματι. διὰ γὰρ τὸ πανταχόθεν εἰς ἑαυτὸ συννεύειν, δυνατώτατόν ἐστι. τὸ γὰρ κέντρον, ἑνοποιόν ἐστι, καὶ συνεκτικὸν τῆς ὅλης σφαίρας. εἰκότως ἄρα τὸ ἑαυτοῦ συνεκτικὸν σφαιροειδῶς ὑπέστησεν ὁ δημιουργὸς τὸ πᾶν. ταῦτα μὲν ἂν φιλοσόφως εἴποι τις ἂν περὶ τούτου. τρόπον δὲ ἕτερον φυσικῶς ὥσπερ καὶ Ἀριστοτέλης ἐπεχείρησεν οὕτως ἄν τις τὸ αὐτὸ συλλογίσαιτο. ἐπεὶ γὰρ κύκλῳ κινεῖται τὸ πᾶν, δέδεικται δὲ ὅτι τῆς ἐσχάτης περιφορᾶς, οὐδέν ἐστιν ἐκτός, οὔτε κενόν, οὔτε τόπος, ἀνάγκη καὶ σφαιροειδές, ἀλλὰ μὴ εὐθύγραμμον εἶναι τὸ σχῆμα τοῦ παντός. εἰ γὰρ εὐθύγραμμον, ἔσται κενόν. κύκλῳ γὰρ στρεφόμενον, οὐδέποτε τὴν αὐτὴν ἕξει χώραν, διὰ τὴν τῶν γωνιῶν τε καὶ ἐπιπέδων παράλλαξιν. ἐπεὶ γὰρ ἄνισοί εἰσιν αἱ ἐκ τοῦ μέσου καθ' ἕκαστον τῶν ἄλλων σχημάτων, κατὰ τὸ ἔλαττον ἀπόστημα, κενὸν ἔσται, οὗ μὴ ἔστι σώματος ὄγκος. εἴτ' οὖν κατὰ μῆκος, εἴτε κατὰ πλάτος, οὐκ ἄν ποτε ἔλαττον. ἴσον γὰρ πάντῃ δεῖ ἐπέχειν τὸ κενόν. ἀλλ' οὗ μὴ ἔστι σῶμα, οὐδὲν τὸ σχῆμα ἐλλείψει, διὰ τὸ μέγεθος, ἔλαττον ὂν τοῦ κενοῦ. ἔτι λάβοις ἂν καὶ ἐκ τῶν δευτέρων φυσικῶς, ὅτι σφαιρικὸν τὸ πᾶν. ἡ μὲν γὰρ γῆ σφαιροειδής ἐστιν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν πρὸς τὸ μέσον φερομένων ἁπάντων πανταχόθεν. τὸ δὲ ὕδωρ περικέχυται τῇ γῇ, καὶ αὐτὸ σφαιροειδὲς ὄν. συρρεῖ γὰρ εἰς τὸ κοῖλον, ἕως ἂν ἐφάψηται τῆς ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς. ὁ δὲ ἀὴρ περὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὴν γῆν, καὶ περὶ τὸν ἀέρα τὸ πῦρ. εἰ δὲ ταῦτα, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔσται σφαιρικός. ἔσται γὰρ κενὸν ἐντός, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς σφαιρικῶς περιέχει τὸ πῦρ. ἔτι τῷ πρωτίστῳ σώματι τὸ πρώτιστον τῶν σχημάτων ἡ φύσις

ἀπονέμει. καὶ τοῦ ἁπλοῦ, τὸ ἁπλοῦν. πρότερον γὰρ ἐν ἑκάστῳ γένει, τὸ ἕν, τῶν πολλῶν, καὶ τὸ ἁπλοῦν τοῦ συνθέτου. καθάπερ οὖν τὰς κινήσεις διένειμεν, οἰκείως τοῖς ἑαυτῆς ἔργοις, τοῖς μὲν ἁπλοῖς, τὰς ἁπλᾶς, τοῖς δὲ συνθέτοις τὰς συνθέτους, οὕτω καὶ σχήματα προσήκοντα ἀπεκλήρωσεν, ἄλλα μὲν τοῖς ἁπλοῖς, ἄλλα δὲ τοῖς συνθέτοις. ἔστι δὲ τὸ σχῆμα, οἷον ἄγαλμα ἐμφανὲς τοῦ εἴδους, καὶ μορφὴ μορφῆς, καὶ οἷον πνοὴ τῆς ἰδίας ἑκάστου ὑπάρξεως, διὸ τὸ μὲν κατ' οὐσίαν ἁπλοῦν, εἰς τοιοῦτον ἄλλο σχῆμα προέρχεται, τὸ δὲ πολυμιγές, σύμμικτον ἔχει καὶ τὴν τοῦ σχήματος ἰδέαν. ἔτι τῶν μὲν κινήσεων μέτρον, ἡ οὐρανία κίνησις, τὸ δὲ ἐν ἑκάστῳ μέτρον, ἐστὶν ἐλάχιστον. ἡ δὲ ἐλαχίστη κίνησις, ἡ ταχίστη ἐστίν. ἡ δὲ περιφορά, ταχίστη τῶν κινήσεων. εἰ δὲ τοῦτο, σφαιροειδὴς ὁ οὐρανός. τὸ γὰρ ταχυκινητότατόν ἐστι τὸ σφαιρικόν, διὰ τὸ ἐπὶ σμικροτάτου ποδὸς βαίνειν, ὥς φησι καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος. ἔτι τῶν σωμάτων τὰ μὲν ἐστὶν ὁμοιομερῆ, τὰ δέ, ἀνομοιομερῆ. τοῖς μὲν οὖν ἀνομοιομερέσιν, ἀναγκαίως καὶ τὰ σχήματα ἀνόμοια παρὰ τῆς φύσεως, ἀπονενέμηται. τὰ γὰρ πολύγωνα καὶ ὅλως ἐγγώνια, τοιαῦτα καὶ τὰ ἐκ πλειόνων ἐπιφανειῶν. τοῖς δὲ ὁμοιομερέσι, τὰ ὅμοια κατ' ἀξίαν προσήρμοσται. ἔστι γὰρ ὅμοιον ἐν στερεοῖς ἡ σφαῖρα μόνον σχημάτων. ἐπεὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀνόμοια. τὰ μὲν γάρ, ἔχει δύο ἐπιφανείας, ὡς ὁ κῶνος, τὰ δὲ τρεῖς, ὁ κύλινδρος, τὰ δέ, τέσσαρα, τὰ δέ, πέντε, τὰ δέ, πλείους ὡς αἱ πυραμίδες αἱ ἀπὸ βάσεων πολυγώνων τῶν ἑξῆς εὐτάκτων. εἰ τοίνυν ὁ αἰθὴρ ὁμοιομερής, τοῦ δὲ ὁμοιομεροῦς καὶ τὸ σχῆμα ὅμοιον. τὸ δὲ ὅμοιον σφαιρικόν, ὁ ἄρα αἰθὴρ σφαιροειδής ἐστιν. οὕτω μὲν οὖν φυσικῶς ἐπιχειρήσομεν. εἰ δὲ δεῖ καὶ μαθηματικαῖς ἀποδείξεσι ποιῆσαι τὸν λόγον, φέρε συντόμως εἴπωμεν τὰ δοκοῦντα τοῖς ταῦτα σοφοῖς. πρῶτον μὲν οὖν ἐπιχειροῦσι κατασκευάζειν ἀπὸ τοῦ κατὰ παραλλήλων κύκλων φέρεσθαι τοὺς ἀστέρας, τούς τε ἀπλανεῖς, καὶ πλανωμένους, ὅσοι πρὸς τὸ βόρειον χωροῦμεν, ἀεὶ τῶν τμημάτων ἀνισουμένων. ὥς τε καί τινας τῶν κύκλων ἐφάπτεσθαι λοιπὸν τοῦ ὁρίζοντος. ἄλλους δὲ μὴ δὲ ἐφάπτεσθαι τοὺς ἐλάσσους τῶν ἐφαπτομένων, καὶ τέλος εἶναί τι σημεῖον ἀκίνητον, περὶ ὃ πᾶσαν κινεῖσθαι τὴν περιφοράν, ἔπειτα ἀπὸ τῶν νυχθημέρων ἀνίσων γιγνομένων ἐπὶ τὰς ἡλιακὰς ἐπὶ τὸ βόρειον, ἢ νότιον κινήσεις. ἔπειτα ἀπὸ τῶν σκιῶν. πόθεν γὰρ ἀρχόμενος ἀνίσχειν ὁ ἥλιος, καὶ δύνων βορειότερος ἡμῖν ἐστὶ καὶ φαίνεται τὸν καρκῖνον παροδεύων, ἐν δὲ τῷ μεσημβρινῷ γενόμενος, ἐπὶ βορρᾶν πέμπει τὴν σκιάν, ἢ ἀπὸ τοῦ κατὰ κύκλον κινεῖσθαι τὸ πᾶν, ἐγκεκλιμένον πρὸς τὴν ἡμετέραν κίνησιν. ἔτι δὲ ἀπὸ τοῦ τοὺς ἀστέρας μὴ κατὰ βάθος κινουμένους, ἀεὶ φαίνεσθαι τὸ ἴσον ἔχοντας μέγεθος. εἰ γὰρ μὴ σφαιροειδὴς ἦν ὁ οὐρανὸς ἀλλὰ κύλινδρος, ἤ τι ἄλλο σχῆμα, τοιοῦτον ἔδει τὸν ἥλιον, νοτιώτερον γιγνόμενον, ἡμῖν, ἐλάττω φαίνεσθαι, διὰ τὸ ἄνισον τῆς ἀποστάσεως. ἀλλὰ οὐ φαίνεται τοιοῦτον οὐδέν. ἀπὸ τούτων μὲν οὖν ὡς συλλαβδὴν εἰπεῖν ἐπιχειροῦσιν οἱ ἀστρονόμοι. ὅτι δὲ καὶ ἡ σφαῖρα πολυχωρότατον τῶν ἰσοπεριμέτρων, ἀποδείκνυται παρ' αὐτοῖς. καὶ ὅπως πάντα μὲν εἰς τὴν σφαῖραν ἐγγράφειν δυνατόν. οὐ πάντα δὲ εἴς τι τῶν πολυέδρων. καὶ οὐδὲ δεῖ μεταγράφειν ἡμᾶς τὰ παρ' ἐκείνοις ἀποδεδειγμένα. πρὸς γὰρ τὸν δι' ἐκείνων ἱκανῶς πεπαιδευμένον, ποιούμεθα τοὺς λόγους. τοσοῦτον δὲ ὅμως ἱστορητέον, ὅτι τῶν ἰσοπλεύρων τε καὶ ἰσογωνίων, ἰσοπεριμέτρων δέ, δείκνυσιν ἐπὶ τὴν σφαῖραν τὴν ἴσην ἐπιφάνειαν ἐχόντων στερεῶν σωμάτων ἑπομένως μείζονα, καὶ διαφερόντως τῶν παρὰ Πλάτωνι λεγομένων πολυέδρων ἰσοπλεύρων καὶ ἰσογωνίων. τὰ μέν, χρώμενοι τοῖς παρὰ τοῦ Εὐκλείδου δειχθεῖσι, τὰ δέ, τοῖς παρὰ τοῦ Ἀρχιμήδους, καὶ ὅπερ ἔφην, ἔξεστιν ἐκείνοις συγγινόμενον, τὰς ἀποδείξεις ἀναλέγεσθαι. τάξομεν δὲ αὐτὰς καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ μετὰ πᾶσαν τὴν πραγματείαν ἔχοντι τὴν συναγωγὴν τῶν πρὸς τὸν Τίμαιον μαθηματικῶν, θεωρημάτων, διὰ πλατυτέρων ἐφόδων, ἃ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἐγκατασπείραντες γράφομεν. ἵν' ἐξῇ τοῖς φιλοθεάμοσι, καὶ ταῦτα ἔχειν ἠθροισμένα πάντα, πρὸς τὴν τοῦ διαλόγου τῶν μαθηματικῶν ἕνεκα παντοίαν κατάληψιν. τῶν μὲν οὖν μαθηματικῶν, ἅλις, ἐπανιτέον δὲ ἐπὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν, καὶ θεατέον ὅπως ἕκαστον εἴρηται τῶν ῥημάτων. ὅτι μὲν οὖν καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς τὸ σχῆμα μετὰ τὸ ὅλον ἐστί, καὶ ὡς εἰκότως ὅλον ἀποδείξας τὸ πᾶν, καὶ περὶ τοῦ σχήματος αὐτοῦ κατὰ τὸ ἑξῆς ἀναδιδάσκει, πρότερον εἴπομεν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τὴν πρόοδον εἰς τὸ πᾶν ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, διὰ τοῦτο δεδόσθαι φησὶν ἐκεῖθεν αὐτό, τό τε διδὸν δηλονότι πολλῷ πρότερον ἔχει τοῦτο, ὃ δίδωσιν ἄλλοις. ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ, τὸ σφαιρικόν. ἀλλὰ νοερῶς, ὥς τε ἐν τῷ παντελεῖ ζώῳ νοητῶς, καὶ ἔτι πρὸ ἐκείνου κρυφίως. εἰ γὰρ δεῖ τὸ δοκοῦν εἰπεῖν, ὅπου νοῦς ἐστιν, ἐκεῖ καὶ τὸ ἰδίωμα τὸ σφαιρικόν. ἡ γὰρ νοερὰ ἐνέργεια, τοιαύτην ἔχει τὴν οὐσίαν, ὁποίαν καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἀπείκασεν, ἀλλ' ὅπου μέν, ἡνωμένως καὶ νοητῶς, ὡς οἱ τὰ θεῖα σοφοὶ λέγουσιν, ὅπου δέ, νοητῶς μέν, ἀλλὰ μετὰ διαιρέσεως πλείονος νοητῶς, ὅπου δὲ μετὰ παντοίας ποικιλίας νοερῶς, ὅπου δὲ αἰσθητῶς μετὰ διαστάσεως, τὸ σφαιρικὸν θεωρεῖται, καὶ τοῦτο μέν, οὐ δὲ ἁπλῶς ὀνομάζεται σφαιρικόν, ἀλλὰ σφαιροειδὲς ὡς μίμημα ὂν τῆς νοερᾶς ἢ νοητῆς σφαίρας. κύκλῳ γὰρ κινεῖται καὶ τὸ πᾶν, ὅτι νοῦν μιμεῖται, τὸ δὲ νοερὸν ἢ νοητὸν πᾶν, κυριώτατα ἂν εἴη σφαιρικόν, καὶ ἡ ὄντως ἀστρονομία περὶ ἐκεῖνα. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ οὐρανοῦ τε ὑπεραστρονομεῖν. καὶ μὴν καὶ τὸ ἐκ μέσου πάντῃ, πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέχον, ὑπάρχει μὲν καὶ τῇ αἰσθητῇ σφαίρᾳ, διότι πᾶσαι αἱ ἀπὸ

τοῦ κέντρου τῆς γῆς εἰσὶν ἴσαι πρὸς τὰ πέρατα τῆς σφαίρας. τὸ γὰρ πάντῃ, τὸ κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις ἐστὶ σημαντικόν. ὑπάρχει δὲ καὶ τῇ μαθηματικῇ. καὶ γὰρ ἐκεῖ μέσον ἐστὶ, καὶ διαστάσεις ἴσαι πανταχόθεν. ὑπάρχει δὲ περὶ νῷ, τρόπον ἕτερον. τὸ γὰρ εἰς ἑαυτὸ συννεύειν καὶ τὸ κατὰ πᾶν εἶναι ἑαυτῷ μέριον, οἷον ὁμόχροον, καὶ τὸ πρὸς τὸ ἓν τὸ ἑαυτοῦ πάσας ἐν αὐτῷ δυνάμεις συνηρημένας ἔχειν, τοῦτό ἐστι τὸ ἐν περὶ νῷ σφαιρικόν. ἔτι δὲ ἀνωτέρω προϊὼν, οὐ διακρῖναι λοιπὸν ἔξεις τὸ κέντρον ἀπὸ τῆς σφαίρας. διὰ τὸ ἄρρητον καὶ τὸ ἡνωμένον τῆς νοερᾶς ἰδιότητος. τὸ μὲν οὖν πάσας ἐκ μέσου πάντῃ, τὰς εὐθείας ἴσας ἔχειν τὸ σφαιρικὸν, πρὸς αὐτὶ διεσαφήνισεν εἰπὼν τοῦ κύκλου. τούτῳ γὰρ οὐ προσήκει, τὸ πάντῃ δύο μόνας ἔχοντι διαστάσεις, χρῆται δὲ καὶ περὶ ἐτορνώσατο. ἐπειδὴ διὰ τοῦ τόρνου τὰ παρ' ἡμῖν σώματα κυκλοτερῆ ἀκριβοῦται, περικόπτοντος τὰς τῶν σωμάτων ἀνωμαλείας. ὅτι δὲ καὶ τὸ ὅμοιον καὶ τὸ τέλειον, μάλιστα περὶ σφαιρικῷ προσήκει, δῆλον. ἀνάλογον οὖν τὸ μὲν ὅμοιον πρὸς τὸ ἓν, τὸ δὲ τέλειον πρὸς τὸ ἀγαθὸν, ὥστε δι' ἀμφοῖν, εἰς τὸ πρῶτον ἀνήγαγεν τὸ σφαιρικὸν, ὁμοιότατόν τε ἑαυτῷ καὶ τελειότατον εἰπών. ἐπίσης τὸ ἑνικώτατον καὶ ἀγαθοειδέστατον. οὔτε γὰρ τὸ μικτὸν τέλειον, ἢ ὅμοιον, οὔτε τὸ εὐθὺ προσθήκην ἀεὶ δεχόμενον, καὶ γεγωνιωμένον, μόνον δὲ τὸ σφαιρικὸν, ὁμοιότατον καὶ τελειότατον. ἐπεὶ δὴ τούτοις καὶ τὸ ὅμοιον, ὅτι τοῦ ἀνομοίου κρεῖττον, ἐμφανές. ἡ μὲν γὰρ ὁμοιότης, ἑνοποιός ἐστιν, ἡ δὲ ἀνομοιότης, διαιρετική. καὶ ἡ μὲν, τῆς ταὐτοῦ συστοιχείας, ἡ δὲ, τῆς θατέρου. καὶ ἡ μὲν, ἁπλότητος, ἡ δὲ, ποικιλίας αἰτία τοῖς πράγμασιν. ὥσπερ οὖν ἐκ τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν τὸ νοερὸν τοῦ ἀνοήτου κάλλιον ηὕρισκεν ὁ τοῦ παντὸς εὐεργέτης, οὕτω δὴ καὶ τὸ ὅμοιον τοῦ ἀνομοίου κρεῖττον ἐνόμισε. καὶ γὰρ ἐν τοῖς νοητοῖς, ἡ ὁμοιότης κρείττων τῆς ἀνομοιότητος, ἐν ταῖς διακρίσεσιν, ἐν ταῖς νοήσεσιν, ἐν ταῖς ἀπογεννήσεσιν. ὅθεν καὶ θαυμάσειεν ἄν τις τῶν Πλατωνικῶν, τοὺς τὴν ἑτερότητα τῆς ταὐτότητος κρείττω τιθεμένους, τοῦ Πλάτωνος μυρίω κάλλιον εἰπόντος τοῦ ἀνομοίου, τὸ ὅμοιον. ὅμως δὲ ἀνομοιότης μὲν καὶ ἐκ τῆς ὕλης παρεισδύεται πως εἰς τὰ ὄντα, ὁμοιότης δὲ ἀπὸ τῶν εἰδῶν ἐφήκει μόνων καὶ τῶν νοητῶν αἰτίων. μυρίω ἄρα τῆς ἀνομοιότητος, καλλίων ἡ ὁμοιότης. ὥστε καὶ τῆς ἑτερότητος, ἡ ταὐτότης. αὕτη τοῦ διὸς ἐστὶ κρίσις. διὰ ταύτην καὶ ἐν περὶ παντὶ τὸ ὅμοιον τοῦ ἀνομοίου κρεῖττον, ἐν οὐσίαις, ἐν κινήσεσιν, ἐν σχήμασιν, ἐν ἅπασι τοῖς ἄλλοις. εἰκότως γὰρ καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ πρόοδος, δι' ὁμοιότητος ἐπιτελεῖται τῶν παραγομένων πρὸς τὴν αἰτίαν τῆς παραγωγῆς, καὶ ἡ ἐπιστροφὴ πάλιν ὁμοιότητος ἄλλης ἐστὶν ἀρχηγός. εἰκότως οὖν διὰ τοῦτα ἐστὶν ὁ κόσμος ὑπὸ τῆς ὁμοιότητος κεκράτηται, θεὸς ὢν κατὰ αὐτὸ τὸ εἶδος. ὅθεν ὅ, τε Πλάτων ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος ἐπεχείρησε τὸ σχῆμα τοῦ παντὸς ὁποῖόν ἐστι δεικνύναι, καὶ αὐτὸς ὁ Πυθαγόρειος Τίμαιος, ταύτην πρωτίστην ἀποδέδωκεν αἰτίαν τοῦ σχήματος, μετὰ καὶ τὴν φυσικὴν ὑπόμνησιν ποιήσασθαι. μόνως γὰρ ἡ σφαῖρα φησὶν εἴτε ἂν ἄρα μένουσα ἢ κινουμένα ἐν ταὐτᾷ χώρᾳ συναρμόσασθαι. ὡς μηδέποτε ἀπολείπειν, μήτ' ἐπιλαμβάνειν ἄλλον τόπον. ὁ καὶ Ἀριστοτέλης μετὰ τοῦτον εἶπε καλῶς, ὅτι ἂν ἄλλο σχῆμα ὁποιονοῦν περὶ παντὶ περιθῇς, κενὸν ποιήσεις διὰ τὴν τῶν γωνιῶν παράλλαξιν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἄκρων, ἄνισον ἀπόστασιν. •• Λεῖον δὲ κύκλῳ, πᾶν ἔξωθεν αὐτὸ ἀπηκριβοῦτο πολλῶν χάριν. •• Δόξει μὲν ἄν τις τὸ αὐτὸ πάλιν ὁ λόγος ἐπανακυκλεῖν. τί γὰρ διενήνοχε τῆς κυκλοτεροῦς τοῦτο τὸ λεῖον, ἢ τί τῆς ὁμοιότητος ἐξήλλακται; πῶς μὲν οὖν περιέχει πᾶν τοῦτο τὰ περὶ τῆς ὁμοιότητος εἰρημένα, διαφέρει δὲ ὅμως τὸ ὅλον σχῆμα θεωρεῖν ὁποῖόν ἐστι, τὸ δ' ἴσον ἄχρι τοῦ κέντρου τῆς γῆς, καὶ τὸ μόνην τὴν ἐξωτάτω τοῦ παντὸς ἐπιφάνειαν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ὁρᾶν. καὶ ἔστιν ὡς ἔοικεν ὁ περὶ τῆς λειότητος λόγος, συντείνων εἰς ἓν, τὸ δεῖξαι τὸ πᾶν, οὔτε γνωστικῶν ὀργάνων, οὔτε κινητικῶν μερικῶν δεόμενον, οὐδὲ εἰς ἄλλα ποιοῦν, οὔτε ὑπ' ἄλλων πάσχον πέμπτον τοῦτο δῶρον δημιουργικὸν, εἰς τὸν κόσμον εἰσάγων. ἔστι δ' οὖν ὁ περὶ τῆς λειότητος λόγος, μέσος τοῦ τε περὶ τοῦ παντὸς ὄγκου καὶ τοῦ περὶ τῆς ψυχῆς. τὸ γὰρ προσεχὲς πέρας τοῦ σώματος, ἡ λειότης ἐστὶ, τὸ δὲ ἐξῃρημένον, ἡ ψυχὴ, καὶ πρὸ ταύτης ὁ νοῦς. οὗτος γὰρ καὶ αὐτῆς ὅρος ψυχῆς, καὶ πρὸ τοῦ νοῦ δὲ, ἡ μία θεότης, ἡ πᾶν συνέχουσα τὸ πλῆθος. εἴποις μὲν οὖν καὶ τοῦτον τὸν τρόπον. ἔτι δὲ τελεώτερον, ὅτι φωτοειδὲς ὂν ὅλον τὸ πᾶν, κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τὴν ἔξω φωτεινότατόν ἐστι, καὶ πλῆρες τῆς θείας αἴγλης. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ οἱ ποιηταὶ τὸν ὄλυμπον ἐπ' ἄκρου τοῦ κόσμου τάττουσιν, ὁλοφαῆ τοῦτον ὄντα, καὶ αὐτοφαῆ. ἀλλὰ μᾶλλον αἴθρῃ πέπταται ἀνέφελος. λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη. τῆς δὲ φωτεινῆς ταύτης ὑποστάσεως, ἡ λειότης σύμβολον. διατί οὖν λεῖα τὰ ἄκρα τοῦ παντός, πολλῶν χάριν φησίν. ἵνα γὰρ συνάπτηται πρὸς τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν αὐτοφυῶς, καὶ ἐναρμόζηται πρὸς τὰ ὑπερκόσμια φῶτα, διὰ τῆς πρὸς αὐτὰ ὁμοιότητος. ἔστιν οὖν ἡ λειότης, ἄκρας ἐπιτηδειότητος συμμαντική. δι' ἧς δέχεσθαι δύναται τὸ πᾶν, τὰς ἀπὸ νοῦ καὶ ψυχῆς ἐλλάμψεις. ὥσπερ δὴ καὶ τὰ ἔσοπτρα, τὰς ἐμφάσεις ὑποδέχεται, κατὰ τὴν λειότητα τὴν ἑαυτῶν. πάλαι δὲ καὶ τοῖς θεολόγοις τὸ ἔσοπτρον, ἐπιτηδειότητος παρείληπται σύμβολον, πρὸς τὴν νοερὰν ἀποπλήρωσιν τοῦ παντός. διὸ καὶ τὸν Ἥφαιστον, ἔσοπτρόν φασι ποιῆσαι τῷ Διονύσῳ, εἰς ὃ ἐμβλέψας ὁ θεὸς, καὶ εἴδωλον ἑαυτοῦ θεασάμενος. προῆλθεν εἰς ὅλην τὴν μεριστὴν δημιουργίαν. ἐκείνης οὖν τῆς ἐσοπτροειδοῦς κατασκευῆς, ἀναμιμνήσκειν ἂν ἡμᾶς εἴποις, καὶ

τὴν νυνὶ λεγομένην τῆς ἐκτὸς ἐπιφανείας λειότητα. πᾶν δ' οὖν τὸ σωματικόν, τοιοῦτον, ἔξωθεν λεῖον, καθὸ καὶ συμφύεται περί τε νῷ περὶ ἑαυτῷ, καὶ περὶ δημιουργῷ. διὸ καὶ οἱ ποιηταὶ τὸν δημιουργὸν ἐπ' ἄκρας ἱδρύουσι τῆς τοῦ κόσμου κορυφῆς. τοσαύτην ἐπιτηδειότητα ἔλαχεν ἀπ' αὐτοῦ, πρὸς τὴν μετουσίαν τῶν νοητῶν αἰτίων. εἰ δὲ βούλει καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, ἡ λειότης αὐτοῦ, σύμβολόν ἐστι τῆς θείας καὶ ἁπλῆς ἐν τῷ κόσμῳ ζωῆς. ἡμεῖς μὲν οὖν ἐπειδὴ μεριστὴν ἔχομεν ζωήν, καὶ τὰ μόρια τοῦ σώματος ἔχομεν πολύμορφα καὶ πολυμιγῆ, διότι πρὸς ἄλλην καὶ ἄλλην ζωήν, ἄλλα παρεσκεύασται παρὰ τῆς φύσεως. τὸ δὲ πᾶν, μίαν ἔχει καὶ ἁπλῆν ζωήν. ὧν γὰρ τὰ περίγεια ζῷα δέονται, διὰ τὴν ἔνυλον καὶ μεριστὴν ζωήν, τούτων καθαρεύει τὸ πᾶν. μιᾶς οὖν ζωῆς ἐστι δεκτικόν, τῆς δὲ ποικίλης ἐξῄρηται. καὶ πρὸς μίαν παρεσκεύασται ζωήν, τῆς δὲ διῃρημένης, ἄδεκτόν ἐστι. καὶ διὰ τοῦτο λέγεται λεῖον ἔξωθεν ἀπηκριβῶσθαι, διότι συνήρμοσται παρὰ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας ἐπιτηδείως, πρὸς τὸ μίαν ἐπιδέξασθαι ζωήν, ὡς ὄργανον τοιαύτης κατεσκευασμένον. τοῦτο δὲ σημαντικὰ καὶ τὰ ἐφεξῆς. Ὀμμάτων τε γὰρ ἐπεδεῖτο οὐδέν, ὁρατὸν γὰρ οὐδὲν ὑπελείπετο ἔξωθεν, οὐδ' ἀκοῆς. οὐδὲ γὰρ ἀκουστόν, πνεῦμά τε οὐκ ἦν περιεστός, δεόμενον ἀναπνοῆς. Διὰ γὰρ τούτων, οὐδὲν ἄλλο φαίνεται ποιῶν, ἢ τὴν μεριστὴν ζωὴν ἀφαιρῶν ἐκ τοῦ παντός, καὶ τὰ ὄργανα τὰ μεριστά, ἃ καὶ ἡμῖν συνήρτηται, κατελθοῦσιν εἰς γένεσιν. ἄνω γὰρ μένοντες, οὐδὲν δεόμεθα τούτων τῶν πολυχόων ζώων, καὶ τῶν μεριστῶν ὀργάνων. ἀλλ' ἀρκεῖ τὸ ὄχημα τὸ αὐγοειδές, πάσας ἔχον ἡνωμένας τὰς αἰσθήσεις. ὅπου τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἀπαλλαγέντες τῆς γενέσεως, καθαρεύομεν τῆς τοιαύτης πάσης ζωῆς, τί χρὴ οἴεσθαι περὶ τοῦ παντός. οὐχὶ μίαν καὶ ἁπλῆν ἔχειν αὐτὸ ζωήν, καὶ ὅλον εἶναι πρὸς ταύτην ἐγκεχρωσμένον καὶ ἐξ ἴσου πανταχόθεν παρεσκευάσθαι πρὸς τὴν τῆς μιᾶς ζωῆς ἀποπλήρωσιν. ἢ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ παντὸς ταῦτα συγχωρήσομεν. τὰ γὰρ ὅλα, τῶν μερῶν θειότερα, καὶ τὰ περιέχοντα τῶν περιεχομένων. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς κοινῆς τῶν προκειμένων ἐννοίας. ἐπεὶ δὲ ἀφαιρεῖ πᾶσαν αἴσθησιν αὐτὸς ἐκ τοῦ κόσμου κατὰ τὸ ἑξῆς, ὅρασιν, ἀκοήν, ὄσφρησιν, γεῦσιν, ἁφήν, φέρε κατίδωμεν αὐτὸ τοῦτο πρῶτον εἴτε αἰσθητικόν ἐστι, τὸ πᾶν, εἴτε μή. καὶ γὰρ τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν ἄλλως, οἱ δέ, ἄλλως ἠνέχθησαν, ἡμεῖς δὲ ἀκούοντες τῶν θεολόγων πηγὴν αἰσθήσεως λεγόντων, καὶ περὶ τοῦ πατρός, ὅτι νῷ μὲν κατέχει τὰ νοητά, αἴσθησιν δὲ ἐπάγει κόσμοις, καὶ αὖ τῶν παρ' Ἕλλησι τό, Ἠέλιος θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἐπακούει. οὐχὶ μεριστῶς ἐν αὐτῷ τῆς ὄψεως οὔσης καὶ τῆς ἀκοῆς ὡς ἐφ' ἡμῶν, ἀλλὰ κατὰ μίαν ζωήν, καὶ καθ' ἓν ὑποκείμενον. ὅπου καὶ ἐφ' ἡμῶν ὁ Ἀριστοτέλης κέκραγεν, ὅτι μία τέ ἐστιν ἡ κυρίως αἴσθησις, καὶ τὸ κύριον αἰσθητήριον ἕν. οὐδὲ τῶν παρ' Ἕλλησιν οὖν σοφῶν ἀνοσιούντων τὰς θείας αἰσθήσεις, οὐδὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ παραιτουμένων λέγειν.

Νοῦς δέ οἱ ἀψευδὴς βασιλήϊος ἄφθιτος αἰθήρ. Ὧι δὴ πάντα κλύει καὶ φράζεται, οὐδέ τις ἐστίν,
Αὐδά, οὐδ' ἐνοπή, οὐδ' αὖ κτύπος, οὐδὲ μὲν ὄσσα. Ἣ λήθει Διὸς οὖας.

Καὶ τί λέγω τῶν θεολόγων, αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἀκούοντες, ὅτι ζῷον τὸ πᾶν, καὶ τοῦ ζῴου χαρακτηριζομένου κατὰ τὴν αἴσθησιν. ὥς τε καὶ τὸ φυτὸν ζῷον εἰπών, εὐθὺς καὶ αἰσθήσεως αὐτῷ τινος ἄλλης μεταδέδωκεν. ταῦτ' οὖν ὅπερ εἴπομεν ἀκούοντες, ὀκνοῦμεν ἀναίσθητον ὑπονοῆσαι τὸ πᾶν. ἀληθείας γὰρ ἀτύχησις ἐν Θεαιτήτῳ γέγραπται, καὶ τὰ παθητικά, καὶ τὰ εἴδωλα γιγνώσκουσα τῶν πραγμάτων ἡ αἴσθησις, παρὰ πᾶσιν εἴωθε λέγεσθαι. βέλτιον οὖν ἵνα ἀμφοτέρων ἐν μέσῳ γενώμεθα, πᾶσαν μὲν τοιαύτην αἴσθησιν ἀφαιρῶν, ἄλλην δὲ κρείττω ταύτης, καὶ θεοῖς οἰκειοτέραν ἀποδοῦναι τῷ παντί. τίς οὖν ἐστιν αὕτη, καὶ τίνα ἂν ληφθείη τρόπον. ὅτι μὲν οὖν αἰσθητικόν ἐστι τὸ πᾶν, ἔκ τε τοῦ ζῷον εἶναι τὸ πᾶν δῆλον ποιήσομεν, καὶ ἀπὸ τοῦ τὴν τοῦ παντὸς ψυχήν, διανοητικήν τε εἶναι καὶ δοξαστικήν, καὶ διιέναι περὶ σώματι μετουσίαν ἀμφοτέρων, τῆς τε δόξης καὶ τῆς διανοίας ἐν αὐτῷ εἰκόν, ἣν εἴποιμεν ἡμεῖς τὴν κοσμικὴν εἶναι φαντασίαν αὐτήν, ἐνεικονιζομένην τὴν νόησιν ἐκείνην, καὶ τοὺς ἀφανεῖς ἔχουσαν τῶν αἰσθητῶν, τῶν ἐν πάσῃ τῇ περιόδῳ γινομένων. ἐκ τούτων δ' οὖν εἶναι τοῦ παντὸς αἴσθησιν καὶ ἐπ' ἄλλων δὲ πολλῶν ὑπομιμνήσκειν δυνατόν. τίνα δὲ αἴσθησιν ἔχει, δεῖται λοιπὸν οἰκείας ἐπιβλέψεως. φημὶ τοίνυν ὅτι τῆς αἰσθήσεως, ἡ μὲν πρωτίστη καὶ κυριωτάτη, νοῦ μιμουμένη. πανταχοῦ γὰρ τὰ πρῶτα μίμησιν ἔχει τῶν πρὸ αὐτῶν, διὸ καὶ συναφὴς τοῖς πρώτοις ἐστί, τὸ ἑαυτῆς αἰσθητόν, ἐν ἑαυτῇ περιείληφεν, οὔτε μεταβαίνουσα ἀπ' ἄλλων ἐπ' ἄλλα. οὐδὲ γὰρ ἤδη μεριζομένης ἐστίν, οὐδὲ εἰς τὸ ἔξω προϊοῦσα. οὐδὲ γὰρ ἀτελές, ἀλλὰ ἡ τὸ ὅλον αἰσθητὸν ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, καὶ οἷον συναίσθησις οὖσα μᾶλλον. δευτέρα δὲ μετ' αὐτήν, ἡ προϊοῦσα μέν, κατ' ἐνέργειαν δὲ τελείαν, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως πανταχόθεν ὅλον αἱροῦσα τὸ γνωστόν, παντός τε καθαρεύουσα πάθους, καὶ πάσης ἀδυναμίας, τῆς οἰκείας, τοῖς μεριστοῖς καὶ ἐνύλοις ὀργάνοις. τρίτη δὲ ἡ καὶ πάσχουσα ὑπὸ τῶν ἐκτός, καὶ συμμιγής, ἀπό τε πάθους καὶ γνώσεως. ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τοῦ πάθους τελευτῶσα δὲ εἰς τὴν γνῶσιν. τελευταία δέ ἐστιν αἴσθησις, ἡ γνῶσις μὲν ἀμυδροτάτη πάρεστι, πάθος δὲ τὸ πλέον ἐστί, καὶ ἐγγὺς φυσικῆς συμπαθείας, ὡς μὴ τὰ εἴδη τῶν αἰσθητῶν γινώσκειν. οἷον ὅτι θερμὸν ἢ ψυχρόν, τὸ ποιοῦν, ἀλλ' ὅτι ἡδὺ μόνον ἢ λυπηρόν, τὸ προσπεσόν. τοιαύτην γὰρ εἶναι τὴν τῶν φυτῶν αἴσθησιν, αὐτὸς ἡμῖν παραδώσει προϊὼν ὁ Τίμαιος, τοῦ ἡδέος οὖσαν μόνου, καὶ τοῦ λυπηροῦ τοῦ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἀντίληψιν. ἄνωθεν οὖν τῆς αἰσθήσεως οὕτω προϊούσης, ὁ μὲν κόσμος, κατὰ τὴν πρώτην

πρώτην αἴσθησιν, ἐστὶν αἰσθητικός. καθ' ὅλον γὰρ ἑαυτὸν ὁρώμενόν τε καὶ ὄμμα ἐστίν, ὅπου καὶ τὸν ἥλιον ὄμμα λέγομεν, καὶ τῶν ἀστέρων ἕκαστον. καὶ ὁ κόσμος οὖν ὄψις τέ ἐστιν ὅλος καὶ ὁρατόν, καὶ ὄντως αἰσθήσει καὶ δόξῃ περιληπτόν. παντελὴς οὖν ἐστιν ἐν αὐτῷ γνῶσις, καὶ ἀδιαίρετος αἴσθησις, καὶ πάντα αὐτός ἐστι, τὸ αἰσθητόν, τὸ αἰσθητήριον, ἡ αἴσθησις. ὥσπερ καὶ ὁ δημιουργὸς αὐτοῦ, νοῦς, νόησις, νοητόν. καὶ ὥσπερ τῷ ὅλῳ σώματι τὰ μερικὰ σώματα συνείληφεν, οὕτω τῇ ὅλῃ αἰσθήσει, τὰς πολλὰς αἰσθήσεις περιέχει. καὶ οὐχὶ τὰ χρώματα καὶ τοὺς ψόφους γινώσκει τῶν αἰσθητῶν, ἀλλὰ πάντων αὐτῶν τὴν οὐσίαν, καθόσον ἔνυλός ἐστι καὶ ἄτομος. διὸ καὶ αἰσθητὴν οὐσίαν ἔχει, καὶ καθ' αὑτὸ αἰσθητή, ἀλλ' οὐ κατὰ συμβεβηκός. ὡς γὰρ τὸ ἀεὶ νοητόν ἐστιν, οὐ πῇ μὲν νοητόν, πῇ δὲ οὔ, πᾶν δὲ νοητόν, ἀλλ' οὐ τοῖς μεριστοῖς νοῦσιν, ἀλλὰ τῷ θείῳ νῷ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ γενητὸν αἰσθητόν, οὐ πῇ μὲν αἰσθητόν, πῇ δὲ ἀναίσθητον, ἀλλ' ὅλον, οὐχ ἡμῖν τοῖς μεριστῶς αἰσθανομένοις ἀλλὰ τῷ παντὶ ζῴῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ ὅλη αἴσθησις. ὡς γὰρ ἄλλη θεῶν νόησις, ἄλλη δὲ ἀνθρώπων, οὕτως ἄλλη θεῶν αἴσθησις, καὶ ἄλλη τῶν μεριστῶν ζῴων, ἡ μέν, τὰς μερικὰς οὐσίας γινώσκουσα τὰς αἰσθητάς, ἡ δέ, τὰ περὶ τὰς οὐσίας μόνον. ὁ μὲν οὖν κόσμος, ἔχει τὴν πρώτην αἴσθησιν ἀμετάβατον, ἡνωμένην τῇ γνώσει παντελεῖ κατ' ἐνέργειαν ἑστῶσαν. τὰ δὲ ὅλα ζῷα, καὶ γενέσεως καθαρά, τὸ δεύτερον εἶδος εἴληχε τῆς αἰσθήσεως. διότι μὲν γὰρ μέρη τοῦ παντός ἐστιν, πρόεισιν ἡ αἴσθησις αὐτῶν ἐπὶ τὸ ὅλον. ἔστι γάρ τι καὶ ἐκτὸς αὐτῶν. διότι δὲ ἐξῄρηται γενέσεως ἀπαθῶς καὶ ἐνεργητικῶς μόνον, περιέχει τὸ αἰσθητόν. αἱ δὲ μερικαὶ ζωαί, ὅσαι γενέσει κεκοινωνήκασιν ὀργάνοις χρώμεναι ταῖς αὐγοειδέσιν ὀχήμασι, σύμμικτον ἔχουσι αἴσθησιν, ἀπό τε πάθους καὶ γνώσεως. ἔστι δέ τινα καὶ τελευταῖα ζῷα οἷα καὶ τὰ φυτὰ μετέχοντα ζωῆς ἴχνους καὶ αἰσθήσεως ἄλλης μὲν οὔσης τῆς ὅλης, ἄλλης δὲ τῆς μεριστῆς, καὶ ἄλλης μὲν τῆς τὰς οὐσίας γινωσκούσης, ἄλλης δὲ τῆς τὰ εἴδωλα τῶν αἰσθητῶν. οὐ χρὴ οὖν παραιτεῖσθαι τοῦ Πλάτωνος ἀφαιροῦντος τοῦ κόσμου τὰ μεριστὰ πάντα ὄργανα. οὐδὲ γὰρ ἡ ἀκοὴ διῄρηται ἐν αὐτῷ τῆς ὁράσεως. ὅπου γε οὐδὲ ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἡμετέρῳ καθαρθέντι φαμέν. χωρὶς μὲν ἡ ἀκοή, χωρὶς δὲ ἡ ὄψις, ἀλλὰ μία ἡ ὄντως αἴσθησις, καὶ τὸ κύριον αἰσθητήριον ἕν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης. οὔτ' οὖν ὀμμάτων δεῖται ὁ κόσμος, τῶν εἰς τὸ ἔξω ἀποτεινομένων, οὔτε ὄντων ἔξωθεν εἰσδεχομένων, ἀλλ' αὐτός ἐστι καὶ ὄμμα καὶ ὁρατόν, καὶ οὖς, καὶ ἀκουστόν, καὶ ἡ μία αἴσθησις, ἐν αὐτῷ πάντα γινώσκει τὰ αἰσθητά. πόθεν γὰρ καὶ ἐν ἡμῖν ἡ μία αἴσθησις, πρὸ τῶν πολλῶν ἐστιν, ἢ ἐκ τοῦ παντός. τότε οὖν κάλλος πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ γινώσκει, διὰ τῆς ὄψεως, καὶ τὴν ἁρμονίαν, τὴν δι' ὅλων διήκουσαν, διὰ τῆς ἀκοῆς. οὔτε ἄρα ὀμμάτων δεῖται πρὸς τὴν ὅρασιν, οὔτε ὤτων πρὸς τὴν ἀκοήν, καὶ ἔχει καὶ τοῦτο τὸ ἀνόμματος, κατ' εἰκόνα τοῦ νοητοῦ θεοῦ, πρὸς ὃν ἀπείκασται. καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἀνόμματον ἔρωτα φησὶν ἔχειν Ὀρφεύς, ποιμαίνων πραπίδεσσιν, ἀνόμματον ὠκὺν ἔρωτα. οὕτω δὴ οὖν καὶ τὸ πᾶν συνῆπται δι' ἔρωτος τοῖς πρὸ αὐτοῦ, τὸ ἐν ἐκείνοις κάλλος διὰ τοῦ ἐν αὐτῷ βλέπον. τοῦτο δέ, οὐ μερισταῖς αἰσθήσεσιν ὁρῶν. Πνεῦμά τε οὐκ ἦν περιεστός, δεόμενον ἀναπνοῆς, οὐδ' αὖ τινος ἐπιδεὲς ἦν ὀργάνου σχεῖν, ᾧ τὴν μέν, εἰς αὐτὸ τροφὴν δέξοιτο, τὴν δέ, πρότερον ἐξικμασμένην, ἀποπέμψοι πάλιν. ἀπῄει τε γὰρ οὐδὲν οὐδὲ προσῄει αὐτῷ ποθέν. οὐδὲ γὰρ ἦν. αὐτὸ γὰρ ἑαυτῷ τροφήν, τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν παρέχον, καὶ πάντα ἐν αὐτῷ ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχον καὶ δρῶν, ἐκ τέχνης γέγονεν. ἡγήσατο γὰρ αὐτὸ ὁ συνθείς, αὔταρκες ὄν, ἄμεινον ἔσεσθαι μᾶλλον, ἢ προσδεὲς ἄλλων. Διὰ δὴ τούτων, ἄλλας δύο τοῦ παντὸς αἰσθήσεις ἀφεῖλεν, ὄσφρησιν καὶ γεῦσιν, τὴν μέν, ὅτι μηδὲ ἀναπνεῖ. τὸ γὰρ ἀναπνέον δεῖται τῆς ὀσφρήσεως, εἰ καὶ μὴ πᾶν τὸ ἔχον ὄσφρησιν, ἀναπνευστικόν ἐστι. ἀλλὰ τελειότερον τὸ ἀναπνευστικόν. τοῦτο οὖν ἀφαιρεῖ τοῦ παντός, τὴν δέ, ὅτι μηδὲ τρέφεται. τὸ γὰρ τρεφόμενον ζῷον, δεῖται τῆς γεύσεως. πῶς οὖν πάλιν ἐροῦμεν ἡμεῖς; ἢ ταύτας μὲν τὰς μεριστὰς αἰσθήσεις, μὴ εἶναι περὶ τὸ πᾶν, τὴν δὲ μίαν καὶ ἁπλῆν αἴσθησιν ἐν ἑαυτῷ, πάντων εἶναι γνωριστικόν, χρωμάτων, ψόφων, χυμῶν, πνευμάτων, ποιοτήτων, αὐτῶν τῶν αἰσθητῶν οὐσιῶν, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ οὐσῶν. ὡς γὰρ καὶ ἐν ἡμῖν ἡ μία αἴσθησις, πάσαις χρῆται ταῖς μερισταῖς, καὶ πάντα γινώσκει κατὰ ταυτόν, πόσῳ δὴ οὖν μᾶλλον ὁ κόσμος καθ' ἕνα λόγον καὶ μίαν αἴσθησιν γνώσεται πᾶσαν ὁμοῦ τὴν τῶν αἰσθητῶν ποικιλίαν. ὡς γὰρ ὂν κατὰ τὴν οὐσίαν εἷς ἐστι, καὶ ὥσπερ τὸ σχῆμα τὰ ἔλαχεν τὸ μονοειδές, οὕτω καὶ αἴσθησιν ἔχει μίαν πάντα τὰ αἰσθητὰ περιέχουσαν. καὶ γὰρ φύσιν μίαν πάντα τὰ σώματα συνέχουσαν, καὶ ζωοποιοῦσαν. ταῦτα τὰ περὶ τοῦ παντὸς δόγματα. ἐπέλθωμεν δὲ καὶ τοῖς καθ' ἕκαστον. πρῶτον τοίνυν δαιμονίως τὴν τῆς ὀσφρήσεως χρείαν, εἰς ἀναπνοὴν ἀνήνεγκεν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὴν τῶν εὐωδῶν διάκρισιν. περιεκτικωτέραν αἰτίαν, ὡς ἐν τοῖς ἀναπνέουσιν ἡμῖν οὖσαν ἀποδιδούς. ὅταν μὲν γὰρ εὐωδίας ἢ δυσωδίας αἰσθανώμεθα, ἀναπνέομεν. οὐχ ὅταν δὲ ἀναπνέωμεν, πάντως ἐκείνοις περιπίπτομεν. φυσικώτερον γὰρ ἡ ἀναπνοή, καὶ περιληπτικώτερον τῶν ἰδίων ὀσφραντῶν. ἐπεὶ καὶ ὅσα τῶν ζῴων ὀσφραίνεται μέν, οὐκ ἀναπνεῖ δέ, διὰ τὸ πνεύμονα μὴ ἔχειν, ἀτελέστερα τῶν ἀναπνεόντων ἐστίν. εἰκότως οὖν ἀπὸ τῶν τελειοτέρων ποιεῖται τὴν ἐπιχείρησιν ὡς εἰ εἶχεν ὄσφρησιν τὸ πᾶν, δέοντος αὐτοῦ ταύτην ἔχειν, ὡς ἔχει τὰ τελειότερα, τῶν ὀσφραινομένων, οἷς ὑπάρχει καὶ τὸ ἀναπνεῖν. δεύτερον, τὴν τῆς γεύσεως χρείαν, εἰς τροφὴν ἐπανήνεγκεν. ταύτην γὰρ κριτήριον ἡ φύσις ἐπέστησε τοῖς χυμοῖς, δι' ὧν αἱ τροφαὶ καὶ αὐξήσεις. τὸ γὰρ ἐξικμασμένην, τούτου δηλωτικόν ἐστιν. ὁ δὲ κόσμος, οὐ δεῖται τροφῆς ἔξωθεν,

ἀλλ' αὐτός

ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῷ παρέχεται τροφήν, καὶ αὔξων ἑαυτὸν καὶ φθίσιν ἑαυτῷ παρέχων, πρῶτον μὲν εἰ βούλει κατὰ τὴν εἰς δύο διαίρεσιν, αὔξοντος μὲν πάντα τοῦ οὐρανοῦ καὶ μεταβάλλοντος, αὐξομένων δὲ καὶ φθινόντων τῶν ὑποσεληνίων. ἡ γὰρ ἄλλου γένεσις, ἄλλου φθορά ἐστιν, ἑκατέρας δὲ ἐστιν ἡ τοῦ οὐρανοῦ κίνησις αἰτία. ἔπειτα καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν οὐρανίων ἀνάλογον κατὰ τὰς κινήσεις, τήν τε αὔξησιν, καὶ τὴν φθίσιν δεχομένων, κατὰ τὰς ἀνατολὰς καὶ δύσεις, καὶ τὰς ἐκφάνσεις, καὶ κρύψεις ὑψώσεις τε καὶ ταπεινώσεις, φωτισμούς τε καὶ μεταβολὰς τοῦ φωτός. δι' ὧν καὶ τὰ οὐράνια προσλαμβάνει τι καὶ ἀποβάλλει. καθάπερ καὶ τὰ ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ἀλλὰ γὰρ τούτων τρέπεται καὶ ἡ γένεσις. καὶ ὅρα πάλιν ὅτι τὰ μὲν ὑπὲρ σελήνην, κατ' ἀναλογίαν μόνην ἔχει τὴν αὔξησιν καὶ φθίσιν. τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην κατὰ τὴν οὐσίαν ἐστὶν ἀμφοτέρων δεκτικά. ἡ δὲ σελήνη, μεταξὺ τούτων ἐστί, καὶ ὄντως ἰσθμός, ἀρχὴν μεταβολῆς ἐν ἑαυτῇ δεικνύουσα κατὰ τὴν αὔξησιν καὶ μείωσιν τοῦ φωτός. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πρὸ αὐτῆς, ἔμενε κατὰ τὴν αὔξησιν καὶ τὴν φθίσιν τὸ αὐτὸ παντελῶς εἶδος. ἐπὶ δὲ τῶν μετ' αὐτὴν καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι πέφυκε μεταβάλλειν. ἐν αὐτῇ δὲ τῆς οὐσίας μενούσης, μεταβάλλεται τὸ ἔξωθεν φῶς, κατὰ μείωσιν καὶ αὔξησιν. ὅπερ οὐκ ἔστιν, ἐπὶ τῶν ὑπὲρ αὐτήν, φωτισμῶν. οὐκ ἄρα δεῖ λέγειν τρέφεσθαι τὰ οὐράνια ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων, ὡς οἴονταί τινες. τὰ γὰρ δεόμενα, τῆς ἔξωθεν ἐπιρροῆς, καὶ πρόσθεσιν δεχόμενα καὶ ἀφαίρεσιν οὐκ ἀλύτους ἔχει τοὺς δεσμούς. ἄτρεπτα ἄρα μένει τὰ οὐράνια. ὥσπερ δὴ τῶν μὲν ἀρχαίων Πρόκλος τε καὶ ὁ Μαλώτης καὶ Φιλονείδης εἰρήκασι, τῶν δὲ νεωτέρων, οἱ ἀπὸ Πλωτίνου πάντες Πλατωνικοί. καὶ γὰρ οὐδέπω γένεσιν ἡμῖν οὐρανοῦ καὶ ἄστρων παραδούς, πῶς ἔμελλε περὶ τροφῆς αὐτῶν ποιεῖσθαι λόγον; καὶ ἔοικε μόνα τὰ στοιχεῖα νῦν ἀπογεννήσας καὶ ἰδὼν ταῦτα καὶ δι' ἀλλήλων πεφοιτηκότα, καὶ πάντα ὄντα ἐν πᾶσιν, ταύτην τὴν δι' ἀλλήλων δίηξιν, ἀποκαλέσαι τροφὴν τοῦ παντὸς αὐτοῦ ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ δρῶντος εἰς ἑαυτὸ καὶ πάσχοντος διὰ τὸ μεταδιδόναι πᾶσι πάντων ἐξ ὧν ἐστιν. ὡς ὅταν γε καὶ τὰ ἄλλα ὑποστήσῃ τὰ οὐράνια, τότε καὶ τοὺς φωτισμοὺς εἰσοίσει, καὶ τὴν διὰ τούτων κοινωνίαν πρὸς ἄλληλα τῶν πάντων. μόνην δ' οὖν τὴν ἐκ τῶν τεττάρων ὅρων τοῦ παντὸς στοιχείων σύστασιν, ἐπειδήπερ ἑώρα τινὰς ἐν τούτοις κοινωνίας ἀλλήλων, ὥστε τὴν ἄλλων φθίσιν, ἄλλων εἶναι τοῦ παντὸς μερῶν τροφήν. τίνων δὲ ἑκάτερα νῦν, οὔπω δῆλον. τοσοῦτον δὲ καὶ νῦν, δῆλον, ὅτι πάντα ἀλλήλοις μεταδεδώκασιν, ἵνα ἓν γένηται τὸ πᾶν, καὶ ἐν ἀλλήλοις ἐστίν, ὥστε ἄλληλα τρέφειν, καὶ τοῦτο οὐ συμπλάττουσι τῇ ἑαυτῶν. καὶ γὰρ ἐν γῇ πάντα, καὶ ἐν τοῖς μέσοις πάντα, καὶ οὕτως ὅλος κόσμος τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσιν, ὑφ' ἑαυτοῦ τρέφεται, πάντα ἐν πᾶσιν ἔχων. ἔτι τοίνυν κἀκεῖνα ῥητέον, ἐν τοῖς ἐκκειμένοις ῥητοῖς. εἰ μὴ πρόσεισι τῷ παντὶ μηδέν, οὐδὲν αὐτοῦ ἐστι σῶμα ἐκτός, εἰ ἄπεισιν αὐτοῦ μηδέν, οὐκ ἔστιν ἔξω τοῦ κόσμου κενόν. μάτην γὰρ ἂν εἴη, μηδενὸς ὂν δεκτικόν, καθάπερ τὸ τὸν κόσμον δεξάμενον. ἃ δὴ καὶ Ἀριστοτέλης διαφερόντως ἠγάπησεν. τότε ἐνεργείᾳ κενὸν ἀναιρῶν, καὶ τὸν κόσμον μονογενῆ διασώζων. ὅτι δὲ οὐδὲ ἄπεισιν, οὐδὲ πρόσεισι τῷ παντὶ κατεσκεύαζε, τὸ μέν, ἐκ τοῦ οὐδὲ γὰρ ἦν, τὸ δέ, μὴ δὲ ἀπιέναι μηδὲν ἐκ τοῦ τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν, οἰκείαν τροφὴν ποιεῖσθαι τὸ πᾶν. ὥσπερ οὖν οὐκ ἔχον ὄργανα τροφῆς ἐν ἑαυτῷ, τροφὴν ἔχει καὶ αὐτό ἐστι τὸ αὐτὸ τρέφον ἅμα καὶ τρεφόμενον, οὕτω δὴ καὶ αἰσθήσεις οὐκ ἔχον τὰς ἐκτὸς ἀποτεινομένας, ἐν ἑαυτῷ τὴν αἴσθησιν ἔχει, καὶ ἔστιν αὐτὸς αἰσθητὸς ἑαυτῷ. καὶ ὅτι βούλεται καὶ ἐπὶ τούτων, τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον ὁ Πλάτων, ἐναργῶς οἶμαι δεδήλωκεν εἰπών, καὶ πάντα ἐν αὐτῷ καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχον καὶ δρῶν. εἰ δὲ πάντα τὰ γιγνόμενα δρῶντός ἐστι τοῦ παντός, εἰς ἑαυτὸ καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχοντος, ἔτι τὰς φθίσεις, ἔτι τὰς φθορὰς ἁπλῶς κακὰ ῥητέον. οὐδὲ γὰρ ὁ σπουδαῖος εἰς ἑαυτὸν δρᾷ κακὸν οὐδέν, μὴ ὅτι τὸ πᾶν. καὶ τοῦτο μέν, θεῖον πόρισμα ληπτέον ἐκ τοῦ λόγου. πάλιν δὲ ἐπὶ τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν πάντων τῶν περικοσμίων ἀνέδραμε, τὴν δημιουργικὴν τέχνην, καὶ τὴν τελεσιουργὸν τῶν ὅλων ἀρχήν. ἐκεῖθεν γὰρ ἡ τέχνη, καὶ εἰς τὴν δημιουργικὴν καθήκει τάξιν. διὸ καὶ τὰ λόγια τὸν δημιουργὸν τοῦ παντός, ἐργοτεχνίτην κέκληκεν. ὅπερ ὁ Πλάτων δηλῶν, ποτὲ μὲν ἔργα τοῦ δημιουργοῦ καλῶν, τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων. ὥσπερ καὶ τὰ λόγια φησίν, ἔργα. νοήσας γὰρ πατρικὸς νόος αὐτογένεθλος. ποτὲ δὲ καὶ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ προσαγορεύων τέχνην. ἣ τέλος ἀφωρίσατο, τὴν αὐτάρκειαν τοῦ παντός. ἀγαθὸς γὰρ ὢν ὁ δημιουργός, ἑαυτῷ πάντα παραπλήσια ποιεῖ. ὄντως δὲ ἐστὶ τέλεια πάντα καὶ αὐτάρκη. στοιχεῖον γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ αὔταρκες. καὶ οὐδέπω διὰ τὴν αὐτάρκειαν ταύτην ἀπέσπασται τοῦ ποιήσαντος ὁ κόσμος ὡς ἑαυτῷ δυνάμενος ἀρκεῖν, ἀλλὰ μειζόνως ἑνοῦται πρὸς αὐτόν. ὅσῳ γὰρ αὐταρκέστερός ἐστι, τοσούτῳ μᾶλλον εἰς ὁμοιότητα καθίσταται τὴν πρὸς αὐτόν. ὅσῳ δὲ μᾶλλον ὁμοιοῦται, τοσούτῳ τελεώτερον ἑνοῦται πρὸς τὴν ἀγαθότητα τὴν δημιουργικήν. αὔταρκες οὖν τὸ πᾶν, ὡς αἰσθητόν, καὶ ἀπροσδεὲς ἄλλων τῶν αἰσθητῶν. τούτοις γὰρ ὄντως προσήκει τὸ ὄνομα, θεῶν δὲ ἐπιδεές, ὡς ἀεὶ πληρούμενον ἀπ' αὐτῶν. μᾶλλον δὲ οὐδὲ τούτων ἐπιδεές. πανταχοῦ τε γὰρ πάρεστι τὸ θεῖον, καὶ αὐτὸ πρὸς τὴν ὑποδοχὴν παρεσκεύασαι τῶν θείων ἀγαθῶν. ὥσπερ τὸ ὅμοιον τοῦ ἀνομοίου κρεῖττον, κατὰ τὴν τοῦ Διὸς κρίσιν, οὕτω καὶ τὸ αὔταρκες, τοῦ ἐνδεοῦς ἐστι θειότερον. κρατεῖ γάρ τε, τὸ αὔταρκες ἐν τοῖς θεοῖς, καὶ ἡ ὁμοιότης ἐν τοῖς οὖσι, καὶ τοῦτό ἐστιν ἄλλο δόγμα τοῦ μεγίστου Διός.

» Χειρῶν δὲ αὖ οὔτε λαβεῖν, οὔτε αὖ τιν' ἀμύνασθαι χρεία τις ἦν, μά-
» την οὐκ ᾤετο δεῖν αὐτῷ προσάπτειν, οὐδὲ ποδῶν, οὐδὲ ὅλως τῆς περὶ τὴν βάσιν ὑπηρεσίας.

Τελευταία

Τελευταία τῶν αἰσθήσεών ἐστιν ἡ ἁφή, ταύτης μάλιστα μὲν κατὰ πᾶν τὸ σῶμα μετέχει τὸ ζῶον, ἰδίως δὲ περὶ τὰς χεῖρας. αὗται γὰρ τὸ ἁπτικώτατόν πώς ἐστιν ἐπὶ τῶν ἐνεργείας ὁρᾶν. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἦν ἡμῖν χρείαν αἱ χεῖρες παρέχονται. τὰ μὲν γὰρ εὐφραίνοντα διὰ αὐτῶν λαμβάνομεν, τὰ δὲ λυποῦντα, ἀπωθούμεθα, τὸ δὲ πᾶν, οὔτε λαμβάνειν τι δυνατόν. ἔχει γὰρ πᾶν ὃ βούλεται, οὔτε ἀμύνασθαί τι. λυπεῖ γὰρ οὐδέν, ὅτι μηδὲ ἀλλότριόν ἐστιν αὐτοῦ μηδέν, οὐδὲν ἂν χειρῶν δέοιτο. οὐδὲν γὰρ μάτην ἡ φύσις ποιεῖ, οὐδὲ ὁ θεός φησιν Ἀριστοτέλης, ὥστε εἰκότως ὁ δημιουργός, οὔτε χεῖρας ἑαυτῷ προσέφυσε. μάτην γὰρ ἂν ἦσαν. ἐπειδὴ δὲ τὸ κινητικὸν ἐξῆπται τοῦ αἰσθητικοῦ, λέγω δὲ τὸ φυσικῶς κινητικόν, οἰκείως ἅμα καὶ εὐλόγως, ἀπὸ τῶν αἰσθητικῶν ὀργάνων, ἐπὶ τὰ πορευτικὰ προῆλθεν ὁ λόγος. οἱ γὰρ πόδες, ὄργανα κατεσκευάσθησαν πρὸς τὴν καθ᾽ εὐθεῖαν κίνησιν, καὶ τὰ ἄλλα μόρια τὰ πρὸς τὴν βάσιν ὑπηρετοῦντα, οἷον, κνῆμαι καὶ γόνυ καὶ μηρὸς καὶ εἴ τι τοιοῦτον. τὸ δὲ πᾶν κινεῖσθαι κατ᾽ εὐθεῖαν ἀδύνατον. οὐ γὰρ ἐστι κενὸν ἔξω τοῦ παντὸς ὡς δέδεικται πρότερον. τὰ μὲν οὖν μόρια, τά τε πορευτικά, καὶ τὰ αἰσθητικά, διὰ τούτων ἀφεῖλεν, καὶ πάλιν κἀνταῦθα ῥητέον, ὅτι τὰ κινητικὰ ἀφαιρῶν ὄργανα, πόδας ἀφεῖλεν μόνους, ἀλλ᾽ οὐ πτέρυγας. διότι τοῖς τελεωτέροις, ἀρκοῦσιν οὗτοι πρὸς κίνησιν ζώοις. ταυτὸν δὲ κἀνταῦθα ποιῶν, ὅπερ ἐπί τε ὀσφρήσεως καὶ ἀναπνοῆς. ῥητέον δὲ πάλιν, ὅτι ταῦτα μέν, οὐδαμῶς ἐστιν ἐν τῷ παντί, τρόπον δὲ ἄλλον ἐστὶ καὶ αἴσθησις καὶ ἡ κίνησις. ἐπειδὴ γὰρ ἐν αὐτῷ περιείληπται πᾶν τὸ ὁπωσοῦν αἰσθητόν, καὶ τὸ πρῶτον αἰσθητὸν ἐστὶν αὐτός, ἔχει καὶ μίαν αἴσθησιν τῷ τοιούτῳ συζυγοῦσαν αἰσθητῷ, καθάπερ καὶ ἡ τοῦ δημιουργοῦ νόησις πρὸς τὸ ὅλον νοητὸν συνέζευκται. καὶ καταπίνειν τὸ πᾶν ἐν αὐτῷ λέγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος καταπίνει τῇ ἑαυτοῦ αἰσθήσει ἑαυτόν, καὶ περιλαμβάνει τῇ συμφυεῖ γνώσει τὸ γνωστόν. καὶ ἄλλως δέ, δυνάμεις μὲν ἔχει πάντων κρατητικάς, φρουρητικάς, καὶ αὗταί εἰσιν αἱ ἐν αὐτῷ χεῖρες. τὰ ἕδρας δὲ ἔχει τελεσιουργούς, καὶ αὗται ἀναλογοῦσι τοῖς θρεπτικοῖς μορίοις. αἰτίας δὲ ὑπεδέξατο ζωογονικάς, τὰς τοῖς τῆς ἀναπνοῆς μορίοις ἀναλογούσας. ἔτι καὶ ἄλλας ἔχει δυνάμεις, τὰς μὲν ἀποπληρούσας αὐτόν, τῶν ἀφανῶν αἰτιῶν, τὰς δὲ συναπτούσας πρὸς τὸ νοητὸν φῶς. ὧν αἱ μέν, ἀνάλογον ὁράσεως ἔχουσι λόγον, αἱ δὲ ἀκοῆς. τῇ δὲ αἰσθήσει ταύτῃ, καὶ τὴν κίνησιν ἀνάλογον ἔχει, φυσικῶς τε καὶ θεολογικῶς σκοποῦσιν. ὡς γὰρ αἴσθησιν ἔχει τὴν αὐτοῦ πρὸς ἑαυτόν, οὕτω καὶ κίνησιν τὴν ἐν ἑαυτῷ, καὶ περὶ αὐτὸν ἀνακυκλουμένην, καὶ ταῦτα ἀμφότερα, κατὰ τὴν τοῦ παραδείγματος ὁμοίωσιν. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνῳ νόησίς τε ἦν εἰς ἑαυτὴν συννεύουσα, καὶ ζωὴ πρὸς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένη, καὶ γνῶσις, οὐ κατὰ μετάβασιν, οὐδὲ κατὰ μερισμόν, ἀλλ᾽ αὐτοτελὴς καὶ αὐτοῖς ἡνωμένη τοῖς νοητοῖς. τοιοῦτος γὰρ ὁ ἐκεῖ νοῦς, πρὸ ἐνεργείας ἐνεργῶν, ὅτι μηδὲ προῆλθεν, ἀλλ᾽ ἔμενεν ἐν τῷ πατρικῷ βυθῷ, καὶ ἐν τῷ ἀδύτῳ, κατὰ τὴν θεοθρέμμονα σιγήν. Κίνησιν γὰρ ἀπένειμεν αὐτῷ τὴν τοῦ σώματος οἰκείαν τῶν ἑπτά, τὴν περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν μάλιστα οὖσαν. « «

Τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν τὸν κόσμον ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν νοῦν, καὶ διὰ τοῦ ἔρωτος τοῦ περὶ τὸ πρῶτον ὀρεκτὸν δόντες αὐτῷ τὴν κίνησιν, οὐδὲν ἔφασαν ἀπὸ τοῦ νοῦ καθήκειν εἰς αὐτόν, τοῦ νοῦ τὸ † μόνιμον ἀφελόντες, καὶ ἐν ἴσῳ προστάξαντες αὐτόν, τοῖς ἐρασμίοις (ἀνόνιμον) μὲν τῶν αἰσθητῶν, μηδὲν δὲ γεννητικὸν ἔχουσιν ἐν τῇ ἑαυτῶν φύσει. οἱ δὲ ἀνάπαλιν, τὸν μὲν νοῦν, ἢ τὴν ψυχήν, ἢ ὅτι ἂν ᾖ τὸ ὑπὲρ τὸν κόσμον, δρᾶν εἰς αὐτὸν ὁμολογοῦσιν, αὐτῷ δὲ οὐ δεδώκασι τὴν κίνησιν αὐτοφυῆ, καὶ οἰκείαν, ἀλλ᾽ ἔξωθεν μόνον ἐν κύκλῳ περιάγεσθαί φασιν. οὓς καὶ Ἀριστοτέλης ἐπερράπισεν, ὡς ἀναιροῦντας τὴν ἀϊδιότητα τοῦ παντός. τὸ γὰρ βίαιον, οὐκ ἔστιν ἀΐδιον, ὁ δέ γε Πλάτων τὰ ἀμφοτέρων φυλαξάμενος παροράματα, τῷ τε κόσμῳ τὴν κίνησιν ὡς οἰκείαν ἀποδίδωσι καὶ αὐτοφυῆ, καὶ τὸν δημιουργὸν αἴτιον αὐτῆς ἀποφαίνεται. καὶ ἔστιν ἕκτον τοῦτο δημιουργικὸν δῶρον εἰς τὸν κόσμον. † ἡ νοῦ μιμουμένη κίνησις, ἣν ἔχειν αὐτὸν καὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ πατρός. † τὸ μὲν γὰρ ἀπηγμένον, εἰς τὴν πατρικὴν ἡμᾶς αἰτίαν ἀναπέμπει. παρ᾽ οὗ γὰρ ἡ οὐσία τῷ παντί, παρ᾽ ἐκείνου καὶ ἡ κατὰ φύσιν κίνησις. τὸ δέ, τὴν τοῦ σώματος οἰκείαν, ἐπὶ τὴν ἰδίαν τοῦ κόσμου φύσιν. δι᾽ ἣν ὑφ᾽ ἑαυτοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγείρεται κίνησιν. ἔχει γάρ τι καὶ αὐτός, καὶ κατὰ τὸ αὐτοκίνητον, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα σφαιροειδὲς ὄν, πρὸς τὴν κύκλῳ κίνησιν οἰκεῖον. τάχα δὲ καὶ εἰ θάτερον εἴρητο μόνον, συνήγετο τὸ λοιπόν. εἴτε γὰρ οἰκείαν εἶπε τῷ παντὶ τὴν κίνησιν, πόθεν ἢ ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἶχεν αὐτήν, παρ᾽ οὗ καὶ τὴν οὐσίαν; εἴτε δέδοσθαι παρὰ τοῦ δημιουργοῦ, πάντως οἰκείαν ἐδίδου τῷ λαμβάνοντι, νοῦς ὢν ἐκεῖνος, καὶ πᾶσι τὸ κατ᾽ ἀξίαν ἀφορίζων. ἀλλ᾽ ὅγε φιλόσοφος, ἀμφότερα συνέπλεξεν, ἵνα τὴν τοῦ κόσμου πρὸς τὸν δημιουργὸν ὁμοίωσιν ἴδῃς. ὡς γὰρ ἐκεῖνος αὐτὸς ἑαυτὸν νοεῖ, καὶ περὶ ἑαυτὸν ἔστραπται, καὶ τὰ νοητὰ θεᾶται περὶ αὐτὰ ἐνεργῶν, ἃ δὴ γίνεται κέντρα τῆς δημιουργικῆς νοήσεως, οὕτω δὴ καὶ ὁ κόσμος περὶ ἑαυτὸν φέρεται, καὶ πρὸς ἑαυτὸν νεύει, καὶ χορεύει περὶ τὸ μέσον, ὃ δὴ γίνεται κέντρον τῆς κοσμικῆς κινήσεως. καὶ ὥσπερ ὁ δημιουργὸς καταπίνειν λέγεται τὸ νοητόν, εἰς ἑαυτὸν χωρεῖν, οὕτω δὴ καὶ ὁ κόσμος τὸ ἑαυτοῦ κέντρον, ἐν ἑαυτῷ περιέχειν. αἱ γὰρ παρὰ τοῖς θεολόγοις καταπόσεις, περιοχαί τινές εἰσιν. ἀλλ᾽ αἱ μὲν προγονικαὶ τὰ νοητὰ περιλαμβάνουσι νοερῶς, αἱ δὲ τῶν παίδων, τὰ νοερὰ νοητῶς. προϊόντα γὰρ αὐτά, πάλιν εἰς ἑαυτοὺς ἐπιστρέφουσιν οἱ γεννήσαντες, καὶ ἐν τῇ ἑαυτῶν παντότητι συνέχουσι. ταύτας δὴ οὖν ἀμφοτέρας μεμίμηται τὸ πᾶν, καθόσον μέν, περὶ τὸ κέντρον ἀνακυκλεῖ-

του, καὶ ἐν ἑαυτῷ περιέχει τὸ κέντρον, τὴν προγονικὴν κατάποσιν μιμούμενον. καθόσον δὲ τὰ ἑαυτοῦ γεννήματα ἐν ἑαυτῷ περιέχει, τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν, ἑαυτῷ παρέχον τροφὴν, καὶ τὰ ἀφ' ἑαυτοῦ μεριζόμενα, πάλιν ἐν ἑαυτῷ χωροῦν, τὰς τῶν παίδων ἐν τοῖς πατράσι περιοχὰς, ταύτης μὲν εἴρηται, τῆς ἀναλογίας ἕνεκα τῆς πρὸς τοὺς δύο πατέρας τοῦ παντός. ὅρα δὲ ὅπως πάλιν ἐνταῦθα προείληπται τὸ Ἀριστοτελικὸν ἀξίωμα, τὸ τοῦ ἁπλοῦ σώματος, ἁπλῆν εἶναι τὴν κίνησιν. πρῶτον οὖν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ σῶμα, τῶν ἄλλων ἁπλούστερον ὄν, κινεῖται τὴν κύκλῳ κίνησιν, ὡς οἰκείαν, εἶτα καὶ ὅλον τὸ πᾶν. καὶ γὰρ τὸ μετ' ἐκεῖνο, κυκλίζεται κατὰ δύναμιν. τί γὰρ ἄλλο τὸ οἰκεῖον ἐστὶν, ἢ τὸ κατὰ φύσιν τῇ οὐσίᾳ τοῦ παντὸς, ἡ κύκλῳ κίνησις. ὡς γὰρ τὸ σχῆμα σφαιρικὸν ἔλαχεν, οὕτω καὶ τὴν κατὰ φύσιν κίνησιν κυκλικὴν, καὶ ἔτι διὰ τὴν κυκλοφορίαν μηδὲν ἐναντίον ἔχειν. ἑπτὰ γὰρ οὐσῶν τῶν τοπικῶν κινήσεων, τῆς κύκλῳ, τῆς ἄνω, τῆς κάτω, τῆς ἐπὶ τὸ δεξιόν, τῆς ἐπὶ τὸ ἀριστερόν, τῆς ἐπὶ τὸ πρόσω, τῆς ἐπὶ τὸ ὀπίσω, τὰς μὲν ἕξ, εὕροις ἂν ἐναντίον ἐχούσας. αἱ γὰρ ἐπὶ τοὺς ἐναντίους τόπους ἐκ τῶν ἐναντίων κινήσεις, ἐναντίαι, τὴν δὲ κύκλῳ πάσης ἐναντιώσεως ἐξῃρημένην. ὅπου γὰρ αἱ κατ' εὐθεῖαν κινήσεις γίνονται καὶ συνέχονται ὑπ' αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ μηχανικὴ δείκνυσι, πῶς ἂν εἴποις ἐναντίαν εἶναί τινα τούτων πρὸς αὐτήν. τὸ γὰρ ἐναντίον, τοῦ ἐναντίου φθαρτικόν ἐστι καὶ οὐ γεννητικόν. καὶ οὐδὲ μέχρι τούτων ἔστησε τὸν λόγον ὁ Πλάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιον τῆς κυκλοφορίας εἰπὼν, θαυμαστὴν ἀπέφηνεν αὐτῆς πρὸς τὰς ἄλλας ὑπεροχήν. καὶ γὰρ περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν, ταύτην ἐπωνόμασεν, καὶ οὐδὲ ἁπλῶς, ἀλλὰ τὸ μάλιστα προσθείς. τῶν γὰρ ἑπτὰ τούτων κινήσεων, ἡ μὲν κυκλικὴ, νοῦν μιμεῖται, καὶ τὴν νοερὰν ζωὴν, ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ περὶ τὸ αὐτὸ, καθ' ἕνα λόγον, καὶ μίαν τάξιν ἑστῶσαν, καὶ τὴν κίνησιν ἔχουσαν ὑπὸ τῆς στάσεως κρατουμένην. ἡ δὲ λοιπὴ, πᾶσαν τὴν ψυχήν, ἐν ταύτῃ γὰρ πρώτως, τὸ πόθεν, ποῖ, καὶ ἡ μετάστασις. καὶ ἔστιν ἐν αὐτῇ τὸ μὲν νοητὸν, ἄνω, τὸ δὲ αἰσθητόν, κάτω. καὶ ὁ μὲν ταὐτοῦ κύκλος, δεξιός, ὁ δὲ, θατέρου, τούτῳ ἐναντίος. καὶ ὁ μὲν νοῦς ἔμπροσθεν, ἡ δὲ φύσις ὄπισθεν. οὕτω γὰρ καὶ ὑπέστη τὴν ἀρχήν. καὶ ἡ μὲν κυκλοφορία, κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ἀριθμοὺς οἰκείωται πρὸς νοῦν, εἴ τε τὴν μονάδα αὐτὴν, εἴ τε τὴν ἑπτάδα βούλοιο προσφέρειν πρώτην, καὶ ἑβδόμην αὐτὴν καταριθμούμενος. καὶ γὰρ ἡ μονὰς καὶ ἑπτὰς, ἀριθμοὶ νοεροί τινες, ἡ μέν γε μονὰς, αὐτόθεν νοῦς, ἡ δὲ ἑπτὰς, τὸ κατὰ νοῦν φῶς. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ περικόσμιος νοῦς, μοναδικός τε καὶ ἑβδομαδικός ἐστιν, ὥς φησιν Ὀρφεύς. ἔτι δὲ ἡ μὲν μονὰς, ἀπολλωνιακὴ, ἡ δὲ ἑπτὰς, ἀθηναϊκή. νοῦς οὖν πάλιν καὶ φρόνησις. ὥστε ἡ κυκλοφορία, καὶ διὰ τὴν τῶν ἀριθμῶν συγγένειαν, δείκνυται πρὸς νοῦν καὶ φρόνησιν ἀνηρτημένη. ἡ δὲ κατ' εὐθεῖαν κίνησις, διὰ τῆς ἑξάδος, τὴν πρὸς τὸ ψυχικὸν ἰδίωμα συγγένειαν αὐτῆς ἐπιδείκνυσι. καὶ γὰρ ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἑξὰς, οἰκεῖός ἐστι τῇ ψυχῇ, καὶ ταῦτα μέν ἐστι προϊ-
» οὖσι καταφανῆ, ἐπὶ δὲ τὰ ἑξῆς τοῦ Πλάτωνος μετίωμεν. Διὸ δὴ κατὰ ταὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐν ἑαυτῷ
» περιαγαγὼν αὐτὸ, ἐποίησε κύκλῳ κινεῖσθαι στρεφόμενον. τὰς δὲ ἓξ ἁπάσας κινήσεις, ἀφεῖλε, καὶ ἀπλα-
» νὲς ἀπειργάσατο ἐκείνων. ἐπὶ δὲ τὴν περίοδον ταύτην, ἅτε οὐδὲν ποδῶν δέον, ἀσκελὲς καὶ ἄπουν αὐ-
» τὸ ἐγέννησε. Τὸ μὲν παράδειγμα τῆς κυκλοφορίας, ὅτι νοῦς ἐστι καὶ φρόνησις, εἴρηται πρότερον. τίς δὲ ἐστὶν αὕτη, καὶ πῶς ἀπεικάζεται πρὸς νοῦν, ἐν τούτοις παραδίδωσιν ὁ λόγος. ἔστι γὰρ ἡ κυκλοφορία κίνησις κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ ἐν ἑαυτῇ περιαγομένη, καθάπερ ἐν τούτοις τέ φησιν ὁ Τίμαιος, καὶ ἐν νόμοις ὁ Ἀθηναῖος ξένος. ὧν τὸ μὲν, κατὰ ταὐτὰ, ταὐτόν ἐστι τῷ καθ' ἕνα λόγον καὶ μίαν τάξιν. τὸ γὰρ εἰ κινοῖτο μὲν, τὸ πᾶν κυκλικῶς, μεταβάλλοι δὲ ἄλλοτε ἄλλως, ἀνατέλλον ἢ δύον, ὥς φησιν ὁ ἐν τῷ πολιτικῷ μῦθος. ἵν' οὖν μὴ τοῦτο ὑπολάβωμεν, τὸ κατὰ ταὐτὰ πρόσκειται τῶν ἄλλων περὶ αὐτῆς ῥημάτων. οὐκ ἄρα ὀρθῶς ὁ Πλατωνικὸς Σεβῆρος (παρρησιασόμεθα γὰρ ἐντεῦθεν πρὸς αὐτόν) τὰς ἀνακυκλήσεις τὰς μυθικὰς προσιέμενος, καὶ γενητὸν οὕτω ποιῶν καὶ ἀγένητον τὸν κόσμον. τὸ μὲν πᾶν κατὰ ταὐτά φησιν ὁ Πλάτων, καὶ ὡσαύτως κινεῖσθαι, καὶ καθ' ἕνα λόγον καὶ μίαν τάξιν. ἡ δὲ ἀνακύκλησις οὕτως ὥσπερ λέγεται, τὴν μίαν ἀναιρεῖ τάξιν τῆς κινήσεως. ἀλλ' αὕτη μὲν ὅπως διαμεμυθολόγηται, πρὸς τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν, ἐν τοῖς εἰς ἐκεῖνον ἀναγεγραμμένοις τὸν διάλογον, εἴρηται τῷ Πλάτωνι κατὰ νοῦν. τὸ δὲ ἐν τῷ αὐτῷ, τὸ ἀμετάβατον ἐν τῇ μεταβάσει δηλοῖ, καὶ τὸ κρατεῖσθαι τῇ στάσει τὴν κίνησιν. διότι γὰρ οὐκ ἔστι κενὸν ἔξω τοῦ παντὸς, δεῖ δὲ κινεῖσθαι τὸ πᾶν σῶμα φυσικὸν ὄν. ἀρχὴ γὰρ ἡ φύσις κινήσεως, περὶ ἑαυτὸ κινεῖται στρεφόμενον, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. τὸν γὰρ ὅλον κατέχει τόπον, ὁ τοῦ παντὸς ὄγκος, καὶ τοῖς μέρεσι τὰ μέρη τοῦ διαστήματος, καὶ ὡς ὅλον ἀμετάβατον ὄν, μετακινεῖται τοῖς μορίοις. τὸ δὲ ἐν ἑαυτῷ, δι' αὐτὴν ταύτην τὴν τῶν μορίων μετάστασιν. οὐ γὰρ ἄλλου δεῖται τοῦ μεθισταμένου, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ κίνησιν, ἀλλ' αὐτὸ ἑαυτῷ παραχωρεῖ, καὶ αὐτὸ ἑαυτῷ ἀντιμεθίσταται. ὥστε ἐν ἑαυτῷ κινεῖται, τῶν μορίων αὐτοῦ τοῖς ἀλλήλων κινήσεσιν, ἀντιμεθισταμένων. ἔχεις οὖν διὰ μὲν τοῦ κατὰ ταὐτὰ τὸ ἀΐδιον, διὰ δὲ τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ, τὸ ἀμετάβατον, διὰ δὲ τοῦ ἐν ἑαυτῷ τὸ εἶδος τῆς μεταβάσεως. ἐκ δὲ ἁπάντων, ὅτι ἡ κυκλοφορία κίνησις ἐστὶν, ἀκατάληκτος ἐν τῷ ἑνὶ τόπῳ μένουσα, καὶ ἐπιτελουμένη κατὰ τὴν τῶν μορίων ἀντιπαραχώρησιν. τοιαύτη δὲ οὖσα δῆλον ὡς ὁμοιοτάτη πρὸς τὸν νοῦν ἐστι. καὶ γὰρ ὁ νοῦς, διαιωνίως νοεῖ, καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἵδρυται τάξεως, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ νοερά ἐστι καὶ ἐνεργητικώτατα, καὶ ζωὴν ἔχοντα ἄγρυπνον. καὶ τοῦτο μὲν δῆλον. ἐκεῖνο δὲ ἄξιον θαυμάσαι τοῦ Πλάτωνος, ὅτι

περὶ μὲν

περὶ μὲν τῆς οὐσίας τοῦ παντὸς διαλεγόμενος, πρὸς τὸ νοητὸν ζῷον ἀπείκαζεν αὐτήν. περὶ δὲ τῆς κινήσεως νῦν ἀναδιδάσκων, ἐπὶ τὸν νοῦν αὐτῆς ἀναπέμπει τὴν ὁμοίωσιν. ἀναλογίαν ἡμῖν καὶ ἐν ἐκείνοις ἐκ τούτου παραδιδοὺς, ὡς τὸ μὲν νοητὸν, οὐσίας ἔχει λόγον, ὁ δὲ νοῦς, ἐνεργείας. καὶ ὅτι τὸ πᾶν σφαιροειδὲς εἰπὼν, ὅμως καὶ κύκλῳ κινεῖσθαι διδάσκει αὐτὸ καὶ στρέφεσθαι. δοκεῖ γὰρ κατὰ τὸν μέγιστον ἐν αὐτῷ κύκλον, κύκλῳ κινεῖσθαι. διότι δὲ καὶ ὁ κύλινδρος κύκλῳ κινεῖται κυλιόμενος, ἀκριβείας ἕνεκα προσέθηκεν τὸ περιφερόμενον, καὶ ὅτι τὰς ἓξ κινήσεις ἀφαιρεῖ τοῦ παντὸς, ἰδιαίτατον γὰρ ἐπ' αὐτοῦ τοῦτό ἐστιν, ἐπὶ τοῖς τε ἄστροις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἔμπροσθεν. ὄντως οὖν ἀπλανὴς ὁ κόσμος ἐστὶν, οὐ μόνον ὅτι τὸ ἀκρότατον αὐτοῦ τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ ὅτι μίαν καὶ ἁπλῆν τὴν αὐτὴν κινεῖται κίνησιν. δεῖ δὲ θεωρεῖν, ὅπως καὶ τὸ εἶδος τῆς κινήσεως, τὸ ὑπάρχον τῷ κυριωτάτῳ τοῦ παντὸς, ὡς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ προσῆκον αὐτῷ ἔφατο δεδόσθαι παρὰ τοῦ πατρός. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα πάντα, μετέχει τῆς τοῦ κόσμου κυκλοφορίας, καὶ τὸ ἀπλανὲς ὑπάρχει, τοῖς μὲν, ἐναργέστερον, τοῖς δὲ, ἀμυδρότερον. τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς γῆς ῥεύματα ἀτάκτως φερόμενα καὶ ἄλλοτε ἄλλως, πλανᾶσθαι μάλιστα λέγεται. τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην στοιχεῖα κατὰ φύσιν πόθεν ποι κινούμενα, ἧττον μετέχει πλάνης. τῷ γὰρ ἀπ' ἄλλης χώρας, εἰς ἄλλην μεθίστασθαι, πλανητά ἐστι. τὰ δὲ ἐν οὐρανῷ θεῖα σώματα, καὶ τούτων ἧττον πλανᾶται, καθόσον καὶ τὴν κατὰ μῆκος, καὶ τὴν κατὰ πλάτος ποιεῖται κίνησιν. κατὰ δὲ τὸ ὁμαλὲς καὶ τεταγμένον, καὶ κατὰ τὸν ἕνα λόγον τῆς κινήσεως ἀπλανῆ ἐστιν. αὐτὸς δὲ ὁ κόσμος κυριώτατα καλοῖτο ἂν ἀπλανὴς, ὡς μὴ ἔμφασιν ἄλλης κινήσεως ἐπιδεχόμενος. ἐπὶ δὲ τῶν ἀσωμάτων εἰ βούλοιο διαιρεῖν, πλανᾶται μὲν ἡ ἄλογος διαφερόντως ζωὴ, μέτρον οὐκ ἔχουσα τῶν ἐνεργειῶν ἀφ' ἑαυτῆς. ταύτης δὲ ἧττον ἡ ὀρθοδοξαστικὴ ψυχή. μετέχει γάρ πως καὶ αὕτη πλάνης, τῷ τὴν αἰτίαν ἀγνοεῖν. ἔτι δὲ καὶ ταύτης ἧττον, ἡ ἐπιστήμων. ἐπὶ γὰρ ταύτης μόνον τὸ μεταβατικὸν εἶδος τῆς ζωῆς, ποιεῖ τὴν πλάνην. διότι μὴ πρὸς ἓν τέτακται νοητὸν, ἄλλο δὲ ἐν ἄλλοις εἴδεσι γιγνομένη. μόνος δὲ ἀπλανὴς ἐν τοῖς οὖσιν ὁ νοῦς, ἀεὶ τὸ αὐτὸ νοῶν, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ, καὶ περὶ τὸ αὐτὸ ἐνεργῶν. εἰκότως οὖν καὶ ὁ κόσμος, ὁ τὸν νοῦν κατὰ τὴν φορὰν μεμιμημένος, ὄντως ἐστὶν ἀπλανὴς, ἀεὶ τὴν αὐτὴν ὡσαύτως μονοειδῆ ποιούμενος περίοδον. τῷ δὲ αὖ τοῦτον κινουμένῳ τὸν τρόπον, οὐδεμιᾶς δεῖ ποδῶν προσθήκης, ἢ τῶν πορευτικῶν ὅλως ὀργάνων. διόπερ ἀσκελὲς καὶ ἄπουν ἐγένετο τὸ πᾶν. τοῦτο ἄρα καὶ οἱ θεολόγοι βουλόμενοί πως ἡμῖν ἐνδείξασθαι, τὸν τοῦ σωματικοῦ δημιουργὸν θεὸν ἀμφιγυῆ εἰώθασι καλεῖν, ὡς ἀσκελὲς καὶ ἄπουν ὑποστήσαντα τὸ πᾶν. ἐφ' ᾧ καὶ οἱ θεοὶ γελῶσιν ἄσβεστον γέλωτα, καὶ τῷ γέλωτι πρόνοιαν ποιοῦνται τῶν ἐγκοσμίων ἀκατάληκτον. Οὗτος δὴ πᾶς ὄντος ἀεὶ λογισμὸς θεοῦ περὶ τὸν ποτὲ ἐσόμενον θεὸν λογισθεὶς λεῖον "
καὶ ὁμαλὸν, πανταχῇ τε καὶ ἐκ μέσου, ἴσον καὶ ὅλον καὶ τέλειον ἐκ τελείων σωμάτων σῶμα ἐποίησε. "

Τὸν ἕνα νοῦν μιμούμενος, καὶ τὴν ἐν ἑνὶ περιεχομένην τῶν ὅλων νόησιν, συνάγει πάντα εἰς ταυτὸν ὁ λόγος, καὶ πρὸς ἓν ἀνάγει πάντα κεφάλαιον, τὴν τοῦ σωματικοῦ συστήματος δημιουργίαν. δεῖ τοίνυν καὶ ἡμᾶς ἀναμνησθῆναι τῶν προειρημένων. οὐκοῦν εἴρηται ὅτι τὰ στοιχεῖα δι' ἀναλογίας ὁμολογήσαντα πάντα ἐν τῷ κόσμῳ παρείληπται. καὶ ὅτι γέγονεν ὅλον ἐξ ὅλων τὸ πᾶν. καὶ ὅτι σφαιρικὸν, καὶ λεῖον, καὶ γνῶσιν ἔχον αὐτὸ ἑαυτοῦ, καὶ κίνησιν ἐν ἑαυτῷ. τούτων δὲ εἰρημένων, δῆλον μὲν, ὡς αὐτὸς ὁ σύμπας κόσμος, ὡμοίωται πρὸς τὸ παντελὲς ζῷον. ἡ δὲ καθ' ὅλα αὐτοῦ διακόσμησις, ταῖς δευτέραις καὶ τρίταις αἰτίαις, ἀνάλογον πρόεισιν. ὁ μὲν τῶν στοιχείων ἀριθμὸς, καὶ ὁ διὰ τῆς ἀναλογίας ἑνοποιὸς αὐτῶν δεσμὸς, τῇ ἀχρωμάτῳ καὶ ἀσχηματίστῳ καὶ ἀναφεῖ οὐσίᾳ. ἐκεῖ γὰρ ὁ ἀριθμός. ἡ δὲ πρώτη κοσμήσασα πάντα ὁλότης, ἐξ ὅλων οὖσα τῶν στοιχείων πρὸς τὴν ὁλότητα τὴν νοεράν. ἡ δὲ σφαίρωσις, πρὸς τὸ σχῆμα τὸ νοερόν. ἡ δὲ αὐτάρκεια, καὶ ἡ νοερὰ κίνησις, καὶ ἡ ἐν ταυτῷ τροφὴ, πρὸς τὸν ἐν αὐτῷ τὰ πάντα γεννήματα καταπίνοντα θεόν. ἡ ψύχωσις πρὸς τὴν ζωογόνον αἰτίαν. τὸ δὲ νοεῖν, πρὸς τὸν δημιουργικὸν νοῦν. καί τοι καὶ ἐκ τούτου πάντα πρόεισι, καὶ ἐκ τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἄλλοις ἀνάλογον. καὶ τὰ μὲν κρείττονα, πάντων αἴτια, ὧν καὶ τὰ δεύτερα, τὰ δὲ δεύτερα, ἐλαττόνων. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς, καθόλου μὲν νοῦς, νοερὰ ποιεῖ πάντα. καθόσον δὲ ὤν ἐστι, καὶ σωμάτων ἁπάντων καὶ ἀσωμάτων πατήρ. καθόλου δὲ θεὸς, καὶ αὐτὴν ὑφίστησι τὴν ὕλην. πεποίηται οὖν ἐν τούτῳ, τὴν ἀνακεφαλαίωσιν πάντων, ὅσα ἐκ τῶν νοερῶν θεῶν ὑπῆρξε τῷ παντί. ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὅλης θεωρίας. κατανοήσωμεν δὲ καὶ τὴν περὶ ἕκαστον τῶν λεγομένων ἀλήθειαν. εὐθὺς οὖν, τὸ μὲν, οὗτος δὴ πᾶς, ἀξιοῖ σε καὶ ἐνὶ τὴν ὅλην αἰτίαν τοῦ σωματοειδοῦς θεωρεῖν, καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν εἰδῶν γινώσκειν. πρὸς ἄλλο γὰρ ἡ ὁλότης ὡμοίωται, καὶ πρὸς ἄλλο τὸ σχῆμα, καὶ πρὸς ἄλλο ἡ κίνησις. καὶ τὸ μὲν οὗτος τὴν ἕνωσιν, τὸ δὲ πᾶς, τὸν ἀριθμὸν ἐνδείκνυται τῶν αἰτίων. τό γε μὴν ὄντος ἀεὶ, καὶ τὴν οὐσίαν ἅμα, καὶ τὴν νόησιν αἰώνιον ποιεῖ τοῦ δημιουργοῦ, δι' ἣν ὁ κόσμος ἐστὶν ἀΐδιος. καὶ δεῖ συννοεῖν, ὅπως καὶ τὸν δημιουργὸν ἐν τοῖς ἀεὶ οὖσι τάττων, αἰώνιον αὐτῷ δίδωσι τάξιν, ὡς τ' οὐκ ἂν εἴη ψυχή. τὴν γὰρ ψυχὴν αὐτὸς ἐν νόμοις ἀθάνατον μὲν εἶναι καὶ ἀνώλεθρον, οὐκ αἰώνιον δὲ, οὑτωσὶ καὶ τῷ ῥήματι λέγων. ἔοικεν "
οὖν πᾶς ὁ τὴν ψυχὴν εἶναι τὸν δημιουργὸν οἰηθεὶς, ἀγνοεῖν τὴν τοῦ αἰωνίου καὶ ἀνωλέθρου διαφοράν. "
ὁ δὲ δὴ λογισμὸς τῆς δημιουργίας, τῆς διῃρημένης ἐστὶ σημαντικός. τὸ δὲ αὖ ποτὲ ἐσόμενον, οὐ τῆς κατὰ

χρόνου ἐστὶν ἀρχῆς σημαντικόν, ὡς οἴεται Ἀττικός, ἀλλ' ὅτι τὴν οὐσίαν ἔχει τῷ χρόνῳ συνεζευγμένην. χρόνον γὰρ ἅμα οὐρανῷ γέγονε, καὶ ὅ τε κόσμος ἔγχρονος, καὶ ὁ χρόνος ἐγκόσμιος. συμπαρήχθησαν γὰρ ἀλλήλοις, καὶ συνυπέστησαν, ἀπὸ τῆς μιᾶς δημιουργίας. ἔστιν οὖν τὸ ποτὲ τοῦτο, οὐ χρόνου μόριον, ἀλλ' ὁ λόγος χρόνος, ὡς πρὸς τὸ ἀεὶ ὂν παραβαλλόμενος. ἐκεῖνος γὰρ τὸ ὂν τὸ ὄντως ἀεί, τὸ δὲ χρονικὸν ἀεὶ ποτέ ἐστιν ὡς πρὸς τὸ αἰώνιον, ὥσπερ καὶ τὸ γενητῶς ὂν, μὴ ὄν ἐστι, πρὸς τὸ νοητῶς ὄν. κἂν εἰς ἅπαντα οὖν τὸν χρόνον ὁ κόσμος ᾖ, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναι αὐτοῦ γίγνεσθαί ἐστι, καὶ ἐν μορίῳ χρόνου ἐστί. τοῦτο δέ ἐστι ποτὲ καὶ οὐχ ἅμα ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ, ἀλλ' ἀεὶ ποτέ. τὸ μὲν γὰρ αἰώνιον, ἐν ὅλῳ ἐστὶν ἀεὶ τῷ αἰῶνι, τὸ δὲ ἔγχρονον, ἐν τινὶ χρόνῳ, ἀεὶ ἐστὶν ἄλλοτε ἐν ἄλλῳ. ὡς οὖν πρὸς τὸν ἀεὶ ὄντα θεόν, οὗτος εἰκότως καλεῖταί ποτε ἐσόμενος. καὶ γὰρ ὡς πρὸς νοερὸν ἐκεῖνον, οὗτος αἰσθητός. γίγνεται μὲν οὖν ἀεὶ τὸ αἰσθητόν, ἔστι δὲ ποτέ. τὸ γὰρ εἶναι μερίστως ἔχει, ἀεὶ ἐπιγιγνόμενον ἀπὸ τοῦ ἀεὶ ὄντος. καὶ γὰρ ἐπειδὴ τὴν ἄπειρον τοῦ εἶναι δύναμιν ἀλλαχόθεν ἔχει καθάπερ εἴρηται, καὶ ἣν ἔχει πεπερασμένην ἔχει, τῷ δὲ ἀεὶ δέχεσθαι, ἀεὶ ἐστὶν ἀριθμούμενον ἔχον ἐπ' ἄπειρον τὸ δύνασθαι τοῦ πεπερασμένου, δῆλον, ὡς ποτέ ἐστιν, ἐκ τοῦ ποτέ, ἀεὶ κτώμενος τὸ εἶναι, καὶ διὰ τὸ μὴ λήγειν, τὸ ἀΐδιον ἀεὶ γινόμενος. κατὰ δὲ τὴν αὑτοῦ φύσιν ποτὲ ὤν, καὶ ἔχων ἀθανασίαν ἐπισκευαστήν, ὡς ἐν Πολιτικῷ φησιν ἐν τῷ γίνεσθαι, τὸ εἶναι ἔχουσαν, καὶ διὰ τοῦτο μετέχων οὐχ ὅλου ἅμα τοῦ ὄντος, ἀλλὰ ποτέ, καὶ αὖθις τοῦτο, καὶ αὖθις καὶ ἐν γενέσει ὤν, ἀλλ' οὐκ αἰῶν παρατάσεως ὤν, εἰ μὴ ἄρα τὸ ποτέ, καὶ ὅλον αὐτῷ σημαίνει τὸν χρόνον. ὡς γὰρ πρὸς τὴν αἰώνιον ἀπειρίαν ἡ τοῦ χρόνου διέξοδος ποτέ ἐστι, καὶ τοῦτον ἔχει πρὸς τὸν αἰῶνα τὸν λόγον ὁ ὅλος χρόνος, ὃν μέρος τοῦ χρόνου τὸ ποτὲ, πρὸς αὐτόν. εἰ δὲ βούλει καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον, ἐπειδὴ νῦν πλάττει τὸ σωματικὸν ἔτι, ψυχὴν δὲ οὔπω τῷ λόγῳ, καὶ νοῦν ὑποστήσει ποτέ, ἐσόμενον θεὸν προσείρηκεν, τὸν ἐν τῷ λόγῳ κατὰ μέρος ὑφιστάμενον. ὁ μὲν γὰρ θεός, ἀθρόως ὑφίστησι τά τε μέρη καὶ τὸ ὅλον, ὁ δὲ λόγος, διαιρεῖ τὰ συνυποστάντα, καὶ γεννᾷ τὰ ἀγέννητα, καὶ μερίζει κατὰ χρόνον τὰ ἀΐδια. ἔστιν οὖν ὁ ποτὲ ἐσόμενος θεός, τῷ λόγῳ δηλαδὴ καθ' ὃν ὁ μερισμὸς καὶ ἡ σύνθεσις. οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Πυθαγορικὸς Τίμαιος ἐν τῷ ἑαυτοῦ συγγράμματι τοῖς κατακούειν αὐτοῦ δυναμένοις ἐνδεικνύμενος, πρὶν φησὶν οὐρανὸν λόγῳ γενέσθαι, ἤστην ἰδέα τε καὶ ὕλα, καὶ θεὸς δημιουργός. ὅτι γὰρ λόγῳ τὴν τοῦ οὐρανοῦ πλάττουσι γένεσιν, ἐδήλωσε διαῤῥήδην εἰπών, καὶ μὴν καὶ τὸ λεῖον καὶ τὸ ὁμαλὸν ὥσπερ εἴρηται, τὴν μίαν ἐν τῷ κόσμῳ δηλοῖ περιοχήν, καὶ τὴν ἄκραν ἐπιτηδειότητα πρὸς τὴν μετουσίαν τῆς θείας ψυχῆς. τὸ δὲ πανταχῆ καὶ ἐκ μέσου ἴσον, τὴν ἰδιότητα περιγράφει τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ πανταχῆ διεστός, ἴσον κατὰ πάσας τὰς διαστάσεις. τὸ δὲ ὅλον καὶ τέλειον ἐκ τελείων, εἰς ἄκραν αὐτὸν ὁμοιότητα καθίστησι, πρὸς τὸ παντελὲς ζῷον. ἐκεῖνο γὰρ ἦν κατὰ πάντα τέλειον καὶ πρὸς τὸν δημιουργὸν αὐτόν. ὡς γὰρ ἐκεῖνος πατέρων πατήρ, καὶ ὕπατος κρειόντων, οὕτω καὶ ὁ κόσμος τελειότατος τῶν τελείων, καὶ ὁλικώτατος τῶν ὅλων ἐστίν. εἴποις δ' ἂν καὶ ὅτι λεῖον εἶπε τὸν κόσμον, ὡς μηδενὸς δεηθέντα τῶν κινητικῶν, ἢ θρεπτικῶν, ἢ αἰσθητικῶν ὀργάνων. τοῦτο γὰρ δέδεικται προσεχῶς. πανταχῆ δὲ ἐκ μέσου ἴσον, ὡς σχῆμα ἔχοντα σφαιρικόν, ὅλον δὲ καὶ τέλειον, ὡς παντελῆ καὶ οὐδὲν ἀπολείποντα ἐκτὸς ἑαυτοῦ. τοῦτο γὰρ τὸ κυρίως ὅλον καὶ τέλειον, ἐκ τελείων δὲ σωμάτων ὡς ἐκ τεττάρων συντεθέντα στοιχείων. σῶμα δὲ ἑνικῶς, ὡς μονογενῆ, καὶ οὕτως ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ μονογενοῦς καὶ προελθὼν ἄχρι τῆς τελειότητος, πάλιν ἐπέστρεψε διὰ τῶν εἰρημένων ἐπ' αὐτό. μιμούμενος τήν τε πρόοδον τοῦ κόσμου, καὶ τὴν ἐκ τοῦ παραδείγματος, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸ τελείαν ἐπιστροφήν. ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θείς, διὰ παντός τε ἔτεινε, καὶ ἔτι ἔξωθεν τὸ σῶμα αὐτῇ περιεκάλυψεν. ὁ μὲν θεὸς ἀθρόως πάντα καὶ διαιωνίως παράγει. κατ' αὐτὸ γὰρ τὸ εἶναι, καὶ κατὰ τὴν αἰώνιον τῶν ὅλων νόησιν, καὶ τὰ ἀφ' ἑαυτοῦ πάντα ἀπογεννᾷ, τά τε ὑπερκόσμια, καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ σύμπαντα, νόας, ψυχάς, φύσεις, σώματα, τὴν ὕλην αὐτήν. καὶ εἰ δεῖ λέγειν, μᾶλλον ἤδη τῆς δημιουργικῆς ἀπογεννήσεως, τὸ ἀθρόον ἐστίν, ἢ τῆς ἡλιακῆς ἐκλάμψεως. καίτοι καὶ ἤδη ταύτης ἅμα τῷ ἡλίῳ, τὸ ὅλον πρόεισι φῶς. ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ τὸν πατέρα μεμιμημένος διὰ τῆς ἐμφανοῦς δημιουργίας, δῆλον ὡς ὑφεῖται τῆς διαιωνίου καὶ ἀφανοῦς ποιήσεως. πάντων δ' οὖν ὥσπερ εἴπομεν ἀπὸ τῆς δημιουργίας ὁμοῦ καὶ αἰωνίως παραγομένων, ὅμως καὶ ἡ τάξις σώζεται τῶν ἀποτελεσμάτων. πρόεισι γὰρ ἀθρόως ἕκαστα, μετὰ τῆς ἑαυτῶν τάξεως. ἦν γὰρ καὶ ἐν τῷ παράγοντι, καὶ νόησις αἰώνιος καὶ τάξις ἡ περὶ τῶν τεταγμένων. ὅθεν εἰ καὶ ὁμοῦ πάντα ἐξ ἑνός, ἀλλὰ τὰ μὲν πρώτην, τὰ δέ, ὑφειμένην ἔχειν ἀξίαν. τὰ μὲν γὰρ μᾶλλον προῆλθε, τὰ δέ, ἧττον. καὶ τὰ μὲν καθ' ἕνωσιν τῷ δημιουργῷ συντέτακται, τὰ δέ, κατὰ συναφήν, τὰ δέ, κατὰ μέθεξιν. νοῦς μὲν γὰρ νῷ, δι' ἑνώσεως συμφύεσθαι δύναται, ψυχὴ δὲ πρὸς νοῦν, συνάπτεσθαι πέφυκεν. σώματα δὲ μετέχειν μόνον, οἷον, αὐγῆς ἡλίου, καὶ τὰ ἐν βάθει τῆς γῆς. πάντων οὖν τούτων ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ, νοῦ καὶ ψυχῆς, καὶ σώματος, καὶ πάντων ὁμοῦ παρηγμένων. οὔσης δὲ ὅμως ἐν αὐτοῖς τῆς τάξεως τῆς ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ καθηκούσης, ὁ λόγος ὅτε μὲν κατὰ πρόοδον ἄνωθεν ἀρχόμενος, εἰς τὰ πέρατα τῆς δημιουργίας ἀπολήγει, ὅτε δέ, καθ' ἐπιστροφὴν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ὁρμώμενος, ἤδη τὰς ἀκρότητας ἀνατρέχει τοῦ παντός. αὐτοῖς ἑπόμενος τοῖς πράγμασι, καὶ γὰρ πρόεισι πάντα, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τὴν αὐτῶν αἰτίαν καὶ τὴν ἀρχήν, ἀφ' ἧς προελήλυθε κύκλον τινά, τοῦτον δημιουργικὸν ἐπιδεικνύμενα. τὰ μὲν δὴ κατὰ πρόοδον τῶν τοῦ κόσμου πληρω-

μάτων

μάτων τάξιν, ἐν τοῖς προειρημένοις ἡμῖν παραδεδώκαμεν, ὅτι νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι θεὶς, τὸ πᾶν συνετεκταίνετο. τὴν δὲ κατ' ἐπιστροφὴν, ἐν τούτοις διαπεραίνεται. πρῶτον μὲν τὰ ἐναντία λαβὼν ἐν τῷ παντὶ, καὶ τούτοις δύο μέσα προσθεὶς, καὶ ταῦτα δι' ἀναλογίας ἑνώσας. ἔπειτα ὅλον ἐξ ὅλων συμπληρώσας τὸν κόσμον, σχῆμά τε αὐτῷ περιθεὶς νοερὸν, καὶ δύναμιν πρὸς μετουσίαν τῆς θείας ζωῆς, καὶ κίνησιν νοῦ ἀπομεμιμημένην. καὶ ἀεὶ τελεώτερον αὐτὸν ταῖς προσθήκαις ἀπεργασάμενος, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, τὴν ψυχὴν εἰσοικίζων εἰς τὸ πᾶν, καὶ πάντα ζωῆς ἀποπληρῶν. ἀλλὰ δὴ ἄλλως, αὐτῇ τε τῇ ψυχῇ νοῦν ἐπιστήσας, καὶ διὰ τούτου συνάπτων αὐτὴν πρὸς τὴν ἑαυτῆς πηγήν. νοῦ γὰρ ἡ τοῦ παντὸς ψυχὴ μεταλαχοῦσα, καὶ αὐτοῖς συνάπτεσθαι τοῖς νοητοῖς, καὶ οὕτω καταλήγων ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, ἀφ' ἧς καὶ ὁ νοῦς ὁ ἐγκόσμιος, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ ὁ τοῦ σώματος ὄγκος προελήλυθε. διελὼν γὰρ τριχῆ τὸ πᾶν, εἰς νοῦν καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα, περὶ τοῦ ὑφειμένου πρῶτον ποιεῖται λόγον. τοιοῦτος γὰρ ὁ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τρόπος. καὶ περὶ μὲν τῆς τοῦ σώματος δημιουργίας, ἔχει πέρας ὁ λόγος, οὐσίαν τε αὐτοῦ, καὶ σχῆμα καὶ κίνησιν παραδούς. συνάπτεται δὲ τούτῳ, καὶ ἡ περὶ τῆς ψυχῆς θεωρία, καθάπερ δὴ καὶ τὸ σῶμα αὐτὸ τῆς θείας ἀπαιωρεῖται ψυχῆς, καὶ ἔστιν ἕβδομον δῶρον δημιουργικὸν εἰς τὸν κόσμον ἡ ψύχωσις, ἣν νῦν προστίθησιν ὁ λόγος. ἀλλὰ διττός οἶμαι καὶ ὁ περὶ τῆς ψυχῆς λόγος. ὁ μὲν, τὴν οὐσίαν αὐτῆς παραδιδούς, ὁ δὲ, τὴν πρὸς τὸ σῶμα κοινωνίαν. προκρίνει δὲ καὶ τοῦτον, τὸν δεύτερον, καὶ μνήμης ἀξιοῖ πρὸ τοῦ λοιποῦ. τάχα μὲν, καὶ ὅτι μέσος ἐστὶ τῶν τε περὶ τοῦ σώματος λογισμῶν, καὶ τῶν περὶ τῆς ψυχῆς οὐσίας σκεμμάτων. καὶ γὰρ ἡ τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ σῶμα σχέσις, μέση πώς ἐστι τῆς τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς. καὶ δεῖ διὰ τῶν μέσων ποιεῖσθαι τὴν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἀναγωγήν. τάχα δὲ καὶ ὅτι βούλεται μὴ κατὰ χρόνον τῷ σώματι συμπλέκεσθαι τὴν ψυχήν. μὴ δὲ κεχωρισμένην, καὶ ἐφ' ἑαυτῆς οὖσαν, αὖθις συνάπτεσθαι τῷ κόσμῳ. πρὸς δὲ τούτῳ συντελεῖ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς ψυχῆς τὴν πρὸς τὸ σῶμα παραδοῦναι κοινωνίαν αὐτῆς. ἤρκει μὲν γὰρ καὶ ἡ τῆς ψυχῆς γένεσις, ἀγένητον ἀποφῆναι, καὶ τὸν σωματικὸν ὄγκον. εἰ γὰρ καὶ τοῖς ἀγενήτοις γένεσιν περιτίθησιν, ἄλλος ἂν εἴη οὗτος τῆς γενέσεως τρόπος. εἰ δὲ καὶ πρὸ τῆς φαινομένης γενέσεως εἰς ταυτὸν ἄγει τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, ἀγένητός τε ἡ τοιαύτη γένεσις καὶ ἀΐδιος ἡ ψύχωσις ἂν εἴη. μή τε τῆς ψυχῆς ἐν χρόνῳ γινομένης, μή τε τοῦ σώματος χρόνῳ διαφέροντος τῆς ψυχῆς. περὶ μὲν οὖν τῆς τάξεως τῶν κεφαλαίων, τοσαῦτα ῥητέον. τὰ δὲ εἰς τὸ μέσον θέσιν τὴν ψυχῆς, ἄλλοι τῶν ἐξηγητῶν ἄλλως ἑρμηνεύουσιν, οἱ μὲν γὰρ, τὸ κέντρον τῆς γῆς, οἱ δὲ, τὴν σελήνην μέσον λέγουσιν ὡς ἰσθμὸν, τῶν γενητῶν καὶ θείων, οἱ δὲ, τὸν ἥλιον, ὡς ἐν τόπῳ καρδίας ἱδρυμένον, οἱ μὲν, ἐπ' αὐτὴν ἐλθόντες τὴν ἀπλανῆ σφαῖραν, οἱ δὲ, τὸν ἰσημερινόν φασιν ὡς ὁρίζοντα τὸ πλάτος, οἱ δὲ, τὸν διὰ μέσων. καὶ οἱ μὲν, ἐν τῷ κέντρῳ τὸ ἡγεμονικὸν ἀποτίθενται τοῦ παντός, οἱ δὲ, ἐν σελήνῃ, οἱ δὲ, ἐν ἡλίῳ, οἱ δὲ, ἐν τῷ ἰσημερινῷ, οἱ δὲ, ἐν τῷ ζωδιακῷ. μαρτυρεῖ δὲ τοῖς μὲν, ἡ τοῦ κέντρου δύναμις, συνοχικὴ πάσης οὖσα τῆς περιφορᾶς. τοῖς δὲ, ἡ τῆς σελήνης κίνησις, ποικίλως ἐξαλλάττουσα τὴν γένεσιν. τοῖς δὲ, ἡ ζωοποιὸς τοῦ ἡλίου θερμότης, τοῖς δὲ, ἡ εὐκινησία τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου. τοῖς δὲ, ἡ περὶ τοῦ ζωδιακοῦ ἀνακύκλησις τῶν ἀστέρων. ἀλλὰ τούτοις πᾶσιν ἀντιγράφουσι Πορφύριός τε καὶ Ἰάμβλιχος, ἐπιρραπίζοντες αὐτούς, ὡς τοπικῶς καὶ διαστηματικῶς τὸ μέσον ἀκούοντας, καὶ ἔν τινι μορίῳ κατακλείοντας τὴν ὅλου τοῦ κόσμου ψυχὴν, τὴν πανταχοῦ παροῦσαν ὁμοίως καὶ πᾶσιν ἐξουσιάζουσαν, καὶ πάντα ἄγουσαν ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν. αὐτῶν δὲ τῶν θείων τούτων ἀνδρῶν ὁ μὲν Πορφύριος, ψυχὴν εἶναι λαβὼν ταύτην τὴν τοῦδε τοῦ παντὸς, τὸ μέσον κατὰ τὴν οὐσίαν ἐξηγεῖται τὴν ψυχικήν. μέση γάρ ἐστι, τῶν τε νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν. καὶ οὑτωσὶ μὲν ὁ λόγος ῥηθεὶς, οὐδὲν ἂν δόξειε λέγειν, ὡς πρός γε τὴν τοῦ Πλάτωνος ῥῆσιν. εἰ δὲ ἐκεῖνο λάβοιμεν τὸ πᾶν ἐκ νοῦ καὶ ψυχῆς καὶ σώματος συμπεπληρῶσθαι, καὶ εἶναι ζῷον ἔμψυχον, ἔννουν, μέσην εὑρήσομεν, ἐν τῷ συστήματι τούτῳ τὴν ψυχήν. ὥσπερ οὖν ὁ Πλάτων προειπὼν, καὶ νῦν οὐδὲν ἄλλο δόξει λέγειν, ἢ ὅτι διὰ παντὸς τέτακται ἡ ψυχὴ τοῦ κόσμου, μέσην ἐν αὐτῷ λαχοῦσαν τάξιν. μετέχει γὰρ αὐτοῦ τὰ δεύτερα, τῶν πρὸ αὐτῶν, ὥσπερ σῶμα ψυχῆς ἔσχατον ὂν, μέσης καὶ ψυχὴ νοῦ πρὸ αὐτῆς ὄντος. ὁ δὲ δὴ φιλόσοφος Ἰάμβλιχος, ἀξιοῖ ψυχὴν ἀκούειν ἡμᾶς, τὴν ἐξῃρημένην καὶ ὑπερκόσμιον, καὶ ἀπόλυτον, καὶ πᾶσιν ἐξουσιάζουσαν. μὴ δὲ γὰρ εἶναι περὶ τῆς κοσμικῆς τῷ Πλάτωνι λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀμεθέκτου ψυχῆς, καὶ ὑπὲρ πάσας τὰς ἐγκοσμίους, ὡς μονάδος τεταγμένης. εἶναι γὰρ τοιαύτην τὴν πρώτην ψυχὴν, καὶ τὸ μέσον ἐπὶ ταύτης, ὡς πᾶσιν ὁμοίως παρούσης. διὰ τὸ μηδενὸς εἶναι σώματος, μὴ δὲ ἐν σχέσει πω γεγονυῖαν κατὰ μηδένα τρόπον, καὶ πάντα ὁμοίως ψυχούσης, καὶ πάντων ἴσον ἀφεστώσης. οὐ γὰρ ἄλλων μὲν ἧττον, ἄλλων δὲ μᾶλλον ἀφέστηκεν. ἄσχετος γὰρ, ἀλλ' ὁμοίως ἁπάντων. εἰ καὶ μὴ πάντα τὸν αὐτὸν αὐτῆς ἀφεστήκοι τρόπον. ἐν γὰρ τοῖς μετέχουσι τὸ μᾶλλόν ἐστι καὶ τὸ ἧττον. ὁ δὲ ἡμέτερος καθηγεμὼν προσφυέστερον τοῖς τοῦ Πλάτωνος ῥήμασιν ἐποιεῖτο τὴν ἐξήγησιν. τῆς γὰρ τοῦ παντὸς ψυχῆς, ἐχούσης μέν τοι καὶ ὑπερκόσμιον, καὶ ἐξῃρημένον τοῦ παντὸς, καθὰ συνῆπται πρὸς τὸν νοῦν, ὃ δὴ κεφαλὴν αὐτῆς ὅ, τε Πλάτων ἐν τῷ Φαίδρῳ, καὶ Ὀρφεὺς ἐν τοῖς περὶ τῆς ἵππας λόγοις προσωνόμασεν, ἐχούσης δὲ καὶ διατάμενον ἄλλο πλῆθος ἀπὸ τῆς μονάδος ταύτης προϊὸν, καὶ μεριζόμενον περὶ τὸν κόσμον, καὶ πάσαις οἰκείως παρὸν ταῖς μοίραις τοῦ παντὸς, καὶ ἄλλως μὲν περὶ τὸ μέσον, ἄλλως δὲ περὶ τὴν γῆν, ἄλλως δὲ περὶ

τὸν ἥλιον, ἄλλως δὲ περὶ ἑκάστην τῶν σφαιρῶν, ταῦτα πάντα ὁ παρὼν ἔφη λόγος, ἐνδεικνύμενος, ὡς ἄλλως μὲν ψυχοῖ τὸ μέσον, ἄλλως δὲ τὸν ὅλον ὄγκον, ἄλλο δέ τι περὶ τούτων ἀφίησιν ἐξῃρημένον τοῦ παντός. ἵνα δὲ μὴ παρέργως ἀκούσωμεν τοῦ λόγου, περὶ δὲ τῆς τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ἐνδειξόμεθα ποικιλίας, τοσοῦτον ῥητέον, ὅτι πολλῷ πρότερον τοῦ σώματος ἡ ψυχή, κόσμος ἐστὶ ζωτικός. καὶ ἕν ἐστι καὶ ἀριθμός. καὶ τῷ μὲν ἑνί, κρεῖττόν ἐστι παντὸς εἴδους σχέσεως, κατὰ δὲ πλήθει, μοίρας ἄλλας καὶ ἄλλας ἐπιτροπεύει τοῦ παντός. ταῖς μὲν γὰρ φρουρητικαῖς δυνάμεσι, συνέχει τὸ κέντρον. ἐκεῖθεν γὰρ ἡ ὅλη διακυβερνᾶται σφαῖρα, καὶ πρὸς ἐκεῖνο συννένευκεν. ἔτι δὲ πᾶν τὸ ταραχῶδες ἐν τῷ κόσμῳ συνωθεῖται περὶ τὸ μέσον, καὶ δεῖται φρουρᾶς θείας, τάττειν αὐτὸ δυναμένης, καὶ κατέχειν ἐν τοῖς οἰκείοις ὅροις. διὸ καὶ οἱ θεολόγοι τῶν ἀκροτάτων θεῶν τὰς προόδους, εἰς ἐκεῖνον, ἀποπερατοῦσι τὸν τόπον. καὶ οἱ Πυθαγόρειοι δέ, Ζανὸς πύργον, ἢ Ζανὸς φυλακὴν ἀπεκάλουν τὸ μέσον. ταῖς δὲ μονίμοις ἅμα καὶ ζωοποιοῖς, τὴν τῆς γῆς σφαῖραν. ταῖς δὲ τελεσιουργοῖς, καὶ γεννητικαῖς, τὴν τοῦ ὕδατος. ταῖς δὲ συνεκτικαῖς, καὶ κινητικαῖς, τὸν ἀέρα. ταῖς δὲ ἀχράντοις τὸ πῦρ. ταῖς δὲ νοεραῖς τὸν ὅλον οὐρανόν. καὶ τούτων ἄλλως μὲν τὴν σεληνιακὴν σφαῖραν, ἄλλως δὲ τὴν ἡλιακήν, ἄλλως δὲ τὴν ἀπλανῆ. καὶ γὰρ αἱ καθ' ἑκάστην αὐτῶν ψυχαὶ μετὰ τῆς ὅλης, οἰκείας μερίδας κυβερνῶσι. τοιαύτης δ' οὖν οὔσης τῆς ψυχώσεως ὁ Πλάτων ὥσπερ εἴωθε κατ' ἐπιστροφὴν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἀρχόμενος, πρῶτον μὲν ψυχοῖ τὸ μέσον, ἔπειτα τὸ πᾶν, καὶ τρίτον ἀπολείπει τι τῆς ψυχῆς, ἔξω τοῦ παντός. ὡς γὰρ τὸ σῶμα πρὸ τῆς ψυχῆς ἀπέστησε, καὶ ὡς τὰ μέρη πρὸ τῶν ὅλων, οὕτω καὶ τὴν ψύχωσιν ἀπὸ τελευταίων ἀρχόμενος παραδίδωσι. τὴν μὲν γὰρ ἄνωθεν προερχομένην, εἴρηκεν νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι θείς, τὴν δὲ κατ' ἐπιστροφὴν ἐν τούτοις ἀναδιδάσκει, τὸ μέσον πρῶτον ψυχῶν, ἔπειτα τὸ πᾶν. μέχρι γὰρ τοῦ κέντρου πρόεισιν ὁ τῆς ζωογονίας ὀχετός. ὡς καὶ τὰ λόγιά φησι, διαλεγόμενα περὶ τοῦ μέσου τῶν πέντε κέντρων, ἄνωθεν διήκοντος διαμπὰξ ὧδε τὸ καταντικρύ, διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς. καὶ πέμπτον μέσον ἄλλον πυρήοχον ἔνθα κάτεισι μέχρι ὑλαίων, ὀχετῶν ζωηφόρον πῦρ. ὡς ἂν τοίνυν ἔληξεν ἡ ψύχωσις, ἀπὸ τούτων ἀρξάμενος, ὧδε τὴν ὅλην ἀναδέχεται ζωοποιίαν, καὶ πρὸ ταύτης τὴν ἐξῃρημένην θεωρεῖ δύναμιν τῆς ψυχῆς. οὐκ ἄρα τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς, ἐν τῷ κέντρῳ τιθέμεθα, τοῦτο γὰρ ἐξῄρηται τοῦ παντός, ἀλλά τινα δύναμιν αὐτῆς φρουρητικὴν τῆς ὅλης τάξεως. οὐδὲν γὰρ ἄλλο τοῦ παντὸς μεσαίτερον, οὕτως ἐστὶ τῶν ὅλων ἀϊδίων ἀναιρετικόν, ὡς τὸ κέντρον, καὶ ἡ τοῦ κέντρου δύναμις, περὶ ἣν ἡ χορεία τοῦ παντός. διό, μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων, δαιμονίως, οὐχὶ τὴν ψυχήν, ἐν μέσῳ θεῖναι τοῦ παντός, ἀλλὰ ψυχήν. διαφέρει γὰρ ταῦτα ἀλλήλων, ὅτι, τὸ μέν, ἐν τῷ κέντρῳ τὴν ὅλην ἱδρύει, τὸ δέ, δύναμιν αὐτῆς ἐφίστησι τῷ μέσῳ καὶ ἄλλοις ἄλλην. λέγει γοῦν οὑτωσί, ψυχὴν δὲ ἐν μέσῳ τιθείς, ὃ ταυτόν ἐστι ψυχῆς μετουσίαν, καὶ κατὰ μέσου δούς, καὶ διατείνας εἰς τὸ πᾶν τὰς ὅλας δυνάμεις, ἀφῆκεν ἔξω τοῦ παντὸς τὴν πασῶν θειοτέραν ἐφ' ἑαυτῆς ἱδρυμένην, καὶ τὸν ὅλον κόσμον ἐξῃρημένως συνέχουσαν. καὶ τί δεῖ λέγειν ἄνω καὶ κάτω τὴν διάνοιαν τοῦ Πλάτωνος θηρεύοντας. αὐτὸς γὰρ ὁ φιλόσοφος μικρὸν προελθών, καὶ περὶ τῆς ψυχώσεως αὐτῆς διαταττόμενος, φησίν, ἡ δὲ ἐκ μέσου τὸν ἔσχατον οὐρανὸν διαπλακεῖσα, κύκλῳ τε αὐτὸν περικαλύψασα, αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ στρεφομένη. ταῦτα δὲ οὐδὲν διαφέρει τῶνδε τῶν ῥημάτων. τὸ γὰρ ἐκ μέσου πάντῃ διατείνειν τὸ ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν διαπλακῆναι ταυτόν. ἀλλ' ἐκεῖ αὐτὴ παρ' ἑαυτῆς ἡ ψυχὴ καὶ τὸ κέντρον τοῦ παντός, καὶ τὴν ὅλην σφαῖραν ταῖς ἑαυτῆς δυνάμεσι κατελάμψασεν, ἐνταῦθα δὲ ὁ δημιουργός ἐστι τῆς ψυχώσεως αἴτιος, τὴν ψυχὴν εἰσοικίζων εἰς τὸ πᾶν. γίνεται γὰρ ὑπ' ἀμφοῖν τὸ αὐτό, δημιουργικῶς μέν, καὶ νοερῶς ὑπὸ τῆς αἰτίας, αὐτοκινήτως δέ, ὑπὸ τῆς ψυχῆς. νῦν δὲ ὁ φιλόσοφος τὸν ἀπὸ τῆς δημιουργίας μόνης δεσμὸν παραδίδωσι. τὰ γὰρ ὅλα καὶ τὰ ἀγαθά, διαφερόντως εἰς τὴν θείαν αἰτίαν ἀναπέμπομεν, τὰ δὲ μερικὰ καὶ τὰ μὴ ἀγαθά, τῆς θείας ποιήσεως, ἀνάξια νομίζομεν. ἄλλων δὲ αἰτίων προσεχῶν ἐξάπτομεν. καίτοι καὶ ταῦτα κατὰ θεόν ὥσπερ λέγεται πολλάκις. τῆς οὖν πρὸς τὰ σώματα κοινωνίας οὔσης μὲν καὶ ἐπὶ τῆς θείας ψυχῆς, οὔσης δὲ καὶ ἐπὶ τῆς μερικῆς, ἡ μὲν κατὰ ἀγαθοειδῆ βούλησιν γιγνομένη καὶ ἀνεκφοίτητον τῶν νοητῶν προόδων, ἔνθεός ἐστιν, ἡ δὲ κατὰ πτερορρύησιν, ἢ τόλμαν, ἢ φυγήν, ἄθεος, καίτοι καὶ ἐν ἐκείνῃ συμπέπλεκται τὸ ἀπὸ τῆς αὐτοκινησίας. καὶ ἐν ταύτῃ τὸ τῆς προνοίας. ἀλλ' οὐ μὲν τὸ κατὰ θεόν, ἐμφανὲς διὰ τὴν τοῦ θεοῦ παρουσίαν, οὐ δὲ τὸ ἀπὸ τῆς ψυχῆς, διὰ τὴν τῆς παρατροπῆς ἔμφασιν. ὥστε εἰκότως καὶ ὁ Πλάτων ἐν τούτοις διχῶς τῆς ψυχώσεως γιγνομένης ἔκ τε τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἐκ τῆς αὐτοκινησίας, τὴν κατὰ θεὸν αἰτίαν προυτίμησεν ὡς τοῖς ἄλλοις ὅλην οἰκειοτάτην. τὸ γὰρ θείς, καὶ τὸ διέτεινε, καὶ τὸ περιεκάλυψεν, ὀνόματά ἐστιν ἔργων δημιουργικῶν. τὸ μέν, τὴν κατάληξιν σημαῖνον τῆς ψυχῆς, τὸ δέ, τὴν μεσότητα τὴν διὰ πάντων διήκουσαν, τὸ δέ, τὴν ἐξῃρημένην ὑπεροχήν. τὸ γὰρ περικαλύψαι, τὸ περιέχειν ἁπανταχόθεν τὸν κόσμον, καὶ δι' ἑαυτῆς αὐτὸν ἑνῶσαι, καὶ εἰς μίαν ζωὴν ἀγαγεῖν, ἐνδείκνυται, καὶ τὸ μηδὲν ἔξω τῆς οἰκείας ἀφεῖναι προνοίας, μηδὲ ἔρημον αὐτῆς.

» Καὶ κύκλῳ δὴ κύκλον στρεφόμενον οὐρανόν, ἕνα μόνον ἔρημον κατέστησεν. Εὖ μὲν καὶ ὁ φιλόσοφος Πορφύριος τὸ κύκλῳ κύκλον ἐξηγήσατο. δυνατὸν γὰρ ἔφη καὶ κύκλῳ κινεῖσθαι, μὴ κύκλον, ὡς τὴν περιαγομένην λίθον, καὶ μὴ κύκλῳ κύκλον, ὡς τὸν τροχὸν κυλιόμενον. ἴδιον δὲ τοῦ κόσμου τὸ κύκλον ὄντα,

κύκλῳ

κύκλῳ περιφέρειν, διὰ τὸ περὶ τὸ κέντρον χορεύειν. ἔτι δὲ μειζόνως ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, διττὸν εἶναί φησι τὸν κύκλον, τὸν μὲν ψυχικὸν, τὸν δὲ σωματικὸν, καὶ θατέρῳ κινεῖσθαι τὸν λοιπόν. δῆλον δὲ, ποτέρῳ πότερον. τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς προειρημένοις ἐστὶν ἀκόλουθον, καὶ τοῖς ῥηθησομένοις σύμφωνον. περὶ γὰρ τὸν ψυχικὸν κύκλον, κινήσει τὸ σωματικὸν προϊὼν αὐτὸς ὁ φιλόσοφος, καὶ τὰς διττὰς ἀνακυκλήσεις, εἰς ἀναλογίαν ἐξάξει τῶν ἐν τῇ ψυχῇ περιόδων. καὶ ταῦτα μὲν, τοιαύτην ἔχει κατ' ἀμφοτέρους τὴν ἐξήγησιν. καὶ μὴν καὶ τὸ τρισὶν ὀνόμασιν, ὅλην τοῦ οὐρανοῦ τὴν μακαριότητα περιλαβεῖν, οἰκειότατόν ἐστι τῷ περὶ τριπλῆν αἰτίαν ὑφεστηκότι τὴν τελικὴν, τὴν παραδειγματικὴν, τὴν δημιουργικήν. ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων τὸ μὲν, ἀπὸ τῆς τελικῆς αἰτίας εἴληπται, καθάπερ τὸ ἕν. τοῦτο γὰρ τῷ ἀγαθῷ ταὐτόν. τὸ δὲ, ἀπὸ τῆς παραδειγματικῆς, ὡς τὸ μόνον. τὸ γὰρ μονογενὲς καὶ ἡ μόνωσις, ἐν τῷ παντελεῖ ζώῳ πρὸ τοῦ παντὸς ἦν. τὸ δὲ, ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς, ὡς τὸ ἔρημον. τὸ γὰρ ἑαυτῷ χρῆσθαι, καὶ ἑαυτοῦ τὸν κόσμον ἀρκεῖν, ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς ἀγαθότητος προελήλυθεν. ἔστιν οὖν ὁ κόσμος, εἷς μὲν, καθ' ὅσον ἥνωται, καὶ εἰς τὸ ἓν ἐπέστραπται. μόνος δὲ, καθ' ὅσον τοῦ νοητοῦ μετέχει, καὶ πάντα περιείληφεν. ἔρημος δὲ, καθ' ὅσον τῷ πατρὶ παραπλήσιός ἐστιν, ἑαυτὸν σώζειν δυνάμενος. ἐκ δὲ τῶν τριῶν, ὅτι θεὸς ἀναφαίνεται. τὸ γὰρ ἓν καὶ τέλειον, καὶ αὔταρκες στοιχεῖον τῆς θεότητός ἐστιν. ταῦτ' οὖν ὁ κόσμος ὑποδεξάμενος, ἔστι καὶ αὐτὸς θεός. εἷς μὲν ὢν περὶ τὴν ὕπαρξιν, μόνος δὲ κατὰ τὴν τελειότητα, τὴν ἀπὸ πάντων τῶν αἰσθητῶν συμπεπληρωμένην, ἔρημος δὲ, περὶ τὴν αὐτάρκειαν. οἱ γὰρ ἔρημοι πρὸς ἑαυτοὺς ἐπεστραμμένοι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἐν ἑαυτοῖς ἔχουσιν. καὶ ὅτι τοῦτο δηλοῖ τὸ ἔρημον, ἐκ τῶν ἐχομένων ἔσται καταφανές. Δι' ἀρετὴν δὲ αὐτὸν αὑτῷ ξυγγίνεσθαι δυνάμενον, καὶ οὐδενὸς ἑτέρου προσδεόμενον. γνώριμον δὲ καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὑτῷ, διὰ πάντα δὴ ταῦτα, εὐδαίμονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο. Ἐν γὰρ τοῖς ἤδη σαφῶς ἐδήλωσε τίνα τὴν ἐρημίαν ἡγεῖται, καὶ ὅτι τὸν εἰς ἑαυτὸν ὁρῶντα, καὶ τὴν ἑαυτοῦ παρασκευὴν, καὶ πρὸς τὸ οἰκεῖον μέτρον, τοῦτον ἔρημον ἀπεκάλεσεν. οἱ γὰρ ἐν ταῖς ἐρημίαις ὄντες, ἑαυτῶν εἰσὶ σωτῆρες, ὅσον ἦν τοῖς ἀνθρωπικοῖς αἰτίοις. καὶ οὖν καὶ τὸ πᾶν οὕτως ἔρημον, ὡς ἑαυτῷ ἀρκοῦν, καὶ ἑαυτοῦ σωστικόν. οὐ δι' ἐλάττωσιν δυνάμεως, ἀλλὰ περιουσίαν. καὶ γὰρ ἐνδείκνυται τὸ αὔταρκες, ἀλλὰ δι' ἀρετὴν ὥς φησιν. μόνος γὰρ καὶ ἐν τῶν μερικῶν ζώων ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων, ἑαυτῷ συγγίνεσθαι δύναται καὶ στέργειν ἑαυτόν. ὁ δὲ κακὸς πᾶς, ὁρῶν εἰς τὸ ἐν ἑαυτῷ αἶσχος, ἀνίλλεται μὲν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν, ἐπτόηται δὲ πρὸς τὰ ἐκτὸς, καὶ διώκει τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας, εἰς ἑαυτὸν ὁρᾶν μὴ δυνάμενος. ὁ δὲ σπουδαῖος ὁρῶν ἑαυτὸν καλὸν, χαίρει καὶ εὐφραίνεται, καὶ τίκτων ἐν ἑαυτῷ νοήματα καλὰ, τὴν ἑαυτοῦ συνουσίαν ἀσπάζεται. περὶ φύσιν γὰρ οἰκειούμεθα μὲν πρὸς τὸ καλὸν, ἀποδιδράσκομεν δὲ τὸ αἰσχρόν. εἰ τοίνυν καὶ ὁ κόσμος ἀρετὴν ἔχει τὴν ἑαυτῷ πρέπουσαν, ἔν τε τῇ νοερᾷ οὐσίᾳ, καὶ ἐν τῇ ψυχικῇ, καὶ τῇ τοῦ ζώου τελειότητι, πρὸς ἑαυτὸν ὁρῶν, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ, καὶ ἑαυτῷ σύνεστι, καὶ αὐτάρκης ἐστίν. ἄξιον οὖν ταῦτα λέγειν, πρὸς τοὺς ἔξω τοῦ νοῦ τὰ νοητὰ τιθεμένους. τὸ γὰρ εἰς ἄλλα φερόμενον, καὶ τῶν ἔξω δεόμενον, ὡς ἐλλιπὲς, πῶς μακάριον. εἰ οὖν τῷ κόσμῳ δι' ἀρετὴν ὑπάρχει τὸ εἰς ἑαυτὸν ἐπεστράφθαι, πῶς οὐ πολλῷ μειζόνως ὑπάρχει τοῦτο τῷ νῷ; ἑαυτὸν ἄρα νοεῖ ὁ νοῦς, καὶ τοῦτο μὲν, τῶν αὐτόθεν ἐστὶ γνωρίμων. ἐκεῖνο δὲ κατανοεῖν ἄξιον, ὅτι ψυχώσας τὸ πᾶν εὐθὺς καὶ ἀρετῆς αὐτῷ μεταδέδωκεν. ἅμα γὰρ τῇ μετουσίᾳ τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ τῆς ἀρετῆς ἀποπλήρωσις παραγίνεται τῷ κατὰ φύσιν ἔχοντι. διότι καὶ ἡ μία τῶν ἀρετῶν αἰτία, συντέτακται τῇ πηγῇ τῶν ψυχῶν καὶ ἡ πρόοδος αὐτῆς συνέζευκται τῇ προόδῳ τῆς ψυχῆς. καὶ γὰρ τῆς ἀρετῆς ἄλλη μὲν ἡ ἑνιαία καὶ πρωτουργὸς καὶ παντελὴς, ἄλλη δὲ ἡ ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς θεοῖς, ἄλλη δὲ ἡ ἐν τοῖς ἀπολύτοις, ἄλλη δὲ ἡ ἐγκόσμιος, δι' ἣν ὁ πᾶς κόσμος νόησίν τε ἄχραντον ἔχει, καὶ ζωὴν ἀμείλικτον, καὶ ἐνέργειαν εἰς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένην, καὶ ἀμιγῆ καθαρότητα τῶν ἐν αὐτῷ ζώων. ἀπὸ δὴ τῆς ἀρετῆς ταύτης γίγνεται γνώριμος ἑαυτῷ καὶ φίλος. προηγεῖται γὰρ ἡ γνῶσις τῆς οἰκειώσεως. καὶ ἐπειδὴ καὶ τὸ πᾶν ἔννουν ἐστὶ καὶ ζῶον καὶ θεὸς, καθὸ μὲν ἔννουν ἐστὶν, ἑαυτῷ γίγνεται γνώριμον. καθὸ δὲ θεὸς ἑαυτῷ φίλος. τελειοτέρα γὰρ τῆς γνώσεως ἡ ἕνωσις. εἰ οὖν ἑαυτῷ γνώριμον τὸ πᾶν, νοερόν ἐστι. τὸ γὰρ πρώτως ἑαυτῷ γνώριμον, νοῦς ἐστὶ, καὶ εἰ ἑαυτῷ φίλον, ἥνωται. τὸ δὲ ἡνωμένον, τεθέωται. τὸ γὰρ ἓν τὸ ὑπὲρ τὸν νοῦν, θεός. ἔχει οὖν πάλιν ἀρετὴν καὶ γνῶσιν ἑαυτοῦ, καὶ φιλίαν ἐν τῷ κόσμῳ, τὴν μὲν, ἀπὸ ψυχῆς, τὴν δὲ, ἀπὸ νοῦ, τὴν δὲ, θεόθεν ἐπ' αὐτὸν καθήκουσαν. ὥστε εἰκότως καὶ ὁ Πλάτων ἐπήνεγκεν, ὅτι διὰ ταῦτα εὐδαίμονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο ψυχώσας αὐτὸν, καὶ ἑαυτῷ γνώριμον ποιήσας, καὶ πρὸς ἑαυτὸν φίλον ἀπεργασάμενος. ψυχῆς γὰρ παρουσία καὶ νοῦ μετουσία, καὶ ἑνώσεως ὑποδοχὴ, θεὸν ἀποτελεῖ τὸ πᾶν. καὶ οὗτος ἦν ὁ ποτὲ ἐσόμενος θεὸς, ὁ νοερὸς τοῖς λόγοις συμπληρούμενος ἀπὸ πάντων, ἐμψυχούμενος, νοούμενος, ἑνούμενος. ἡ δὲ ἕνωσις, παρῆν μὲν αὐτῷ, καὶ περὶ τὸν τῆς ἀναλογίας δεσμόν. πολλῷ δὲ πλέον, ἀπὸ τῆς μιᾶς ψυχῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς νοῦ. διὰ γὰρ τούτων, μείζους οἱ δεσμοὶ, καὶ κρείττων ἕνωσις εἰς τὸ πᾶν προελήλυθεν. ἔτι δὲ καὶ τούτων ἐπέκεινα τῶν ἑνώσεων, ἡ θεία φιλία, καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ χορηγία, συνέχει τὸν ὅλον κόσμον. κρατερὸς μὲν γὰρ καὶ ὁ δεσμὸς ὁ ἀπὸ νοῦ καὶ ψυχῆς, ὡς καὶ Ὀρφεύς φησιν, ἀλλὰ μείζων ἡ τῆς χρυσῆς σειρᾶς ἕνωσις, καὶ μειζόνων τοῖς πᾶσιν ἀγαθῶν αἰτία. καὶ μὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, οἰκείως τῷ παντὶ ληπτέον. ἐπειδὴ γὰρ ἐξήρτηται τοῦ πατρικοῦ νοῦ καὶ τῆς

ὅλης δημιουργίας, καὶ ζῇ κατ' ἐκείνας τὰς αἰτίας, ἑπομένως τε ἐκείναις εὐδαίμων ἐστί. δαίμων γὰρ καὶ ὁ δημιουργὸς ὠνόμασται. παρ' αὐτῷ μὲν ἐν Πολιτικῷ καὶ μέγας δαίμων, παρὰ δὲ Ὀρφεῖ ἐν οἷς φησιν· ἓν κράτος, εἷς δαίμων γένετο μέγας ἀρχὸς ἁπάντων. ὁ οὖν κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς βούλησιν ζῶν, καὶ τὸ νοερὸν ἄτρεπτον σώζων τὸ ἐκεῖθεν ἐνδιδόμενον, εὐδαίμων ἐστί. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῆς εὐδαιμονίας εἶδος καὶ παντελὲς ἐστὶ τὸ κοσμικόν. δεύτερον δὲ τὸ τῶν θεῶν τῶν ἐγκοσμίων, οὓς καὶ ἐν Φαίδρῳ θεοὺς εὐδαίμονας προσηγόρευσεν, ἑπομένους τῷ μεγάλῳ Διΐ. τρίτον δὲ, ἐν τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν γένεσιν. ἄλλη γὰρ ἀγγελικῶν ἀρετή, καὶ ἄλλη δαιμονίων, καὶ τρίτη τις ἄλλη τῶν ἡρωϊκῶν γενῶν, καὶ τὸ τῆς εὐδαιμονίας εἶδος τριπλοῦν καθ' ἕκαστον γένος ἐξαλλαττόμενον. τέταρτον δὲ, τὸ ἐν ταῖς ἀχράντοις ψυχαῖς, αἳ καὶ τὰς καθόδους ἀπήμονας ποιοῦνται καὶ προβέβληνται ζωὴν ἀμείλικτον καὶ ἀδάμαστον. πέμπτον δὲ τὸ ἐν ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς, καὶ τοῦτο πολυειδές. οὐ γὰρ ὡσαύτως εὐδαιμονεῖ ψυχὴ σεληνιακή τε ὀπαδὸς οὖσα, καὶ τῆς ἡλιακῆς ἐξηρτημένη τάξεως, ἀλλ' ὥσπερ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ἕτερον, οὕτω καὶ ἡ τελειότης, διαφόροις ἀφορίζεται μέτροις. ἔσχατον δὲ, τὸ ἐν τοῖς ἀλόγοις ζώοις ὁρώμενον. πᾶν γὰρ τὸ τῆς κατὰ φύσιν αὐτῷ προσηκούσης τελειότητος τυγχάνον, εὐδαῖμόν ἐστι. διὰ γὰρ τῆς οἰκείας τελειότητος, συνάπτεται πρὸς τὸν οἰκεῖον δαίμονα, καὶ τυγχάνει τῆς παρ' ἐκείνου προνοίας. τοσαυταχῶς οὖν τῆς εὐδαιμονίας ὑφισταμένης, τὴν πρωτίστην καὶ ἀκροτάτην ἐν τῷ κόσμῳ θετέον, περὶ ἧς καὶ νῦν ὁ Πλάτων τὸν λόγον πεποίηται. τοῦτο μὲν ἤδη φανερόν, εἰ δὲ διὰ τὴν ψυχὴν θεὸν τὸν κόσμον εὐθὺς εἶπε, τοῦ μετασχεῖν ψυχῆς, μὴ θαυμάζωμεν. ἕκαστον γὰρ ἐκθεοῦται, διὰ τὸ πρὸ αὐτοῦ προσεχῶς. ὁ μὲν σωματικὸς κόσμος, διὰ ψυχήν, ἡ δὲ ψυχή, διὰ νοῦν, ὥς φησιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, νοῦν αὐτὴν προσλαβοῦσαν, γίγνεσθαι θεόν, νοῦς δὲ διὰ τὸ ἕν. διὸ καὶ ὁ νοῦς θεῖος, ἀλλ' οὐ θεός, οὐκ ἔτι δὲ τὸ ἓν δι' ἄλλο θεός, ἀλλὰ πρώτως θεός, ὡς νοῦς πρώτως γνωστικόν, ὡς ψυχὴ πρώτως αὐτοκίνητος, ὡς τὸ σῶμα πρώτως ἐν τόπῳ. τούτων δὲ ὄντων παναληθῶν, καὶ Πλάτωνος ἐξαιρέτων, δεῖ σκοπεῖν ἐν τοῖς ἑπομένοις, πῶς τῇ ψυχῇ τὴν νῦν ὑπόστασιν, ὡς ἐνταῦθα τῷ σώματι τὴν ψυχήν.

» Τὴν δὲ ψυχήν, οὐχ ὡς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦμεν λέγειν, οὕτως ἐμηχανήσατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν. οὐ γὰρ
» ἂν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου συνέρξας εἴασεν.

Οἶδεν ὅτι πάντως ὁ κατ' ἐπιστροφὴν τρόπος τὰ δεύτερα τῇ τάξει πρῶτα παραδίδωσι. τὰ γὰρ προσεχῶς μετεχόμενα, δεύτερα τῶν ἐξῃρημένων ἐστί, καὶ τὰ γνωριμώτερα τοῖς ἀκούουσι, τῶν ἀφανῶν ἐστιν ἐλάττονα πραγμάτων. αἴτιον δὲ ἔτι πεπτωκότες, τὰ ὄντα θεώμεθα. ἄνω μὲν γὰρ ὄντες, καὶ ἀπὸ σκιᾶς τινὸς θεώμενοι τὰ τῇδε, τῇ ἐλλάμψει αὐτῶν δυνάμεθα καθορᾶν αὐτοῖς συνόντες τοῖς νοητοῖς. καὶ ἐκεῖνα πρὸ ὀμμάτων ἔχοντες, εἰς δὲ γένεσιν πεσόντες, καὶ οἷον ἐξ ὑστέρας τὰ πράγματα σκοποῦντες, τὰ σύμβολα καὶ προσεχῆ ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν, ἅτε ἐγγυτέρω κείμενα, πρῶτα καθορῶμεν. καὶ ἀπὸ τούτων ἀρχόμενοι, δι' ἀναμνήσεως ἐπ' αὐτὰ τὰ ὄντα καὶ τὴν οὐσίαν τὴν ἀληθινὴν ἀνατρέχομεν. ἔσται οὖν ἡ μὲν ἄνωθεν θεωρία μενόντων, ἡ δὲ κάτωθεν ἀποστάντων. καὶ κρίσις ἡ μέν, ἀπὸ τῶν κατ' οὐσίαν πρεσβυτέρων ὁρμωμένη, κατὰ νοῦν ἔτι ζώντων, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν δευτέρων ἤδη τὰ πρῶτα μετιοῦσα, πεπτωκότων. μένουσι μὲν γὰρ τὸ ὄντως ὄν, πεπτωκόσι δὲ, τὸ μὴ ὂν ἐγγύς, τό τε γὰρ μένον, ἐν τῷ ὄντι μένει, καὶ τὸ πεπτωκός, ἐν τῷ μὴ ὄντι κεῖται. προσεχέστερον δὲ, ἑκατέρῳ, τὸ ἐν ᾧ ἐστι. ταῦτα οὖν ὁ Πλάτων εἰδώς, καὶ ὅπως αὐτὸς ἀπὸ τῶν ὑφειμένων ἐπὶ τὰ κρείττω κατά τινα πρόοδον εὔτακτον ἀνέδραμεν, ἀξιοῖ καὶ τῆς τῶν πραγμάτων μεμνῆσθαι φύσεως, καθ' ἣν τὸ πρεσβύτερον τοῦ νεωτέρου κρεῖττον, καὶ διὰ ταύτης τῆς κοινῆς ἐννοίας, καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος προτάττειν. πρεσβυτέρα γὰρ ἐκείνη, τὸ δὲ νεώτερον καὶ τοῦτο ὑπέμνησεν, δι' ὑποθετικῆς ἀγωγῆς. εἰ γὰρ ἄρχει τοῦ σώματος ἡ ψυχή, πρεσβυτέρα ἐστὶ τοῦ σώματος. ἀλλὰ μὴν ἄρχει τοῦ σώματος. ἄγει γὰρ αὕτη πάντα τὰ κατ' οὐρανὸν ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσι, καὶ τὸ μὲν σῶμα, ἑτεροκίνητόν ἐστιν. ἡ ψυχὴ δὲ, καὶ ἑαυτήν, καὶ τὰ ἄλλα πέφυκε κινεῖν. πρεσβυτέρα ἄρα τοῦ σώματός ἐστιν. εἰ δὲ τοῦτο, δεῖ διανοεῖσθαι δι' ἑαυτῆς, ὡς οὐχ ὑστέρας τοῦ σώματος γενομένης, ὃ δὴ ποιοῦντες ἡμεῖς διετελέσαμεν, ἀλλ' ἄνωθεν αὐτὴν ὑποστήσαντας, οἷον ἐκφαινόμενον ἀπ' αὐτῆς τὸν σωματικὸν ὄγκον θεωρεῖν. κατ' ἐκείνην γὰρ ὑπέστη τὸ πᾶν, καὶ τὴν μὲν πρόοδον αὐτῆς, διὰ τοῦ ὄγκου μιμησάμενον. τὴν ἐπιστροφὴν δὲ, διὰ τοῦ σχήματος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰσαῦθις. νῦν δὲ εἰ βούλει καὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν, καθ' ἕκαστον τῶν ῥημάτων θεωρήσωμεν. πρῶτον οὖν εὐθύς, τὸ δὲ τὴν ψυχήν, ὅτι περὶ πάσης λέγει τῆς ψυχῆς τὸ ἄρθρον προστεθέν, ἐδήλωσεν. οὐ γὰρ ὥσπερ πρότερον ψυχὴν δὲ ἐν μέσῳ θεὶς εἶπεν, ἀλλὰ τὴν δὲ ψυχήν. ἐκεῖ μὲν γὰρ δύναμιν ἣν ψυχῆς ὅλης ἡ περὶ τὸ μέσον, ἐνταῦθα δὲ, ἡ πᾶσα ψυχή, πρεσβυτέρα λέγεται τοῦ σώματος. ἴδε δὲ τοῦτο, τὸ πρεσβύτερον καὶ τὸ νεώτερον, οὐ κατὰ χρόνον ληπτέον, ὡς ὑπέλαβεν Ἀττικός. ἅμα γὰρ ὑπέστησεν τὴν ψυχὴν ὁ πατήρ, καὶ σώματι περιεκάλυψεν αὐτήν, ἀλλὰ τῇ τάξει τῆς οὐσίας. τὸ γὰρ τῷ δημιουργῷ προσεχέστερον. εἰ δὲ βούλει καὶ κατὰ χρόνον, τὸ πρεσβύτερον καὶ τὸ νεώτερον, ἀκουστέον. πρεσβύτερος γὰρ ὁ ἐν ψυχῇ χρόνος καὶ θειότερος, νεώτερος δὲ ὁ τοῦ σώματος, καὶ καθ' ὅσον ἐστὶν ἡ ψυχὴ χρόνον, κατὰ τοῦτον οὐκ ἔστι τὸ σωματικόν, ἀλλὰ καθ' ἕτερον ἐκείνου δεύτερον, ὡς γὰρ κινήσεως ἕτερον εἶδος ἐν ἀμφοῖν, οὕτω καὶ ὁ χρόνος ἕτερος, τὸ τρίτον τοίνυν ἐπὶ τῆς ψυχῆς τὸ ἐμηχανήσατο, κυριώτατα ἐχρήσατο. σαφῶς ἐνδεικνύμενος, ὅτι πρᾶγμά ἐστιν αὐτοκίνητον, καὶ λόγων πλῆρες, καὶ εὑρετικὸν παντοίων ἐπι-

χειρήσεων

χαρίστων. ἔτι τε τὰ πρεσβύτερα τῶν νεωτέρων ἀρχὴν ἀπ᾽ αὐτῶν λαβόντα τοῦ νοητοῦ εἰς τὸ πᾶν. καὶ γὰρ ἐκεῖ πάντων βασιλεὺς τῶν νοερῶν, ὁ πρωτόγονος, ὁ ὑπὸ πάντων ὀνομαζόμενος, καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς πάντων λέγεται πατὴρ, ὁ τῶν κρονιδῶν πρεσβύτατος, ἀλλὰ Ζεὺς πρότερον γεγόνει καὶ πλέονα ἤδει. πανταχοῦ γὰρ τὸ μὲν πρεσβύτερον νοεροτέρας καὶ ὁλικωτέρας καὶ μοναδικωτέρας ἐστὶ ζωῆς σύμβολον, τὸ δὲ νεώτερον μερικῆς καὶ προϊούσης ἐπὶ τὰ δεύτερα καὶ πληθυνομένης. καὶ διὰ ταῦτα καὶ τῶν ζωογονικῶν θεῶν, τὴν μὲν πρεσβυτέραν, τὴν δὲ, νεωτέραν καλοῦσιν, καὶ τῶν δημιουργικῶν τῇ μὲν προτέραν, τῇ δὲ, νεωτέραν, ἣν καὶ νέαν προσαγορεύουσι. ἐπὶ δὲ τούτοις, τὸ συνεχὲς διαφέρουσαν ἐγκόσμιον ποιεῖ ταύτην ψυχὴν, περὶ ἧς ὁ παρὼν λόγος, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπόλυτον, οὐδὲ τὴν μίαν τὴν πρὸ τῶν πολλῶν. ἐκείνη μὲν γὰρ ἐξῄρηται πάντων, καὶ ὡς περὶ κέντρον αὐτὴν, αἱ ἄλλαι ψυχαὶ πᾶσαι προεληλύθασιν, αὕτη δὲ ἀναδέχεται τὴν πρὸς τὸ σῶμα συνέρξιν, κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς βούλησιν ἐπιτελουμένην.

Ἀλλὰ πῶς ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ προστυχόντος τε καὶ εἰκῇ ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν. Διὰ ποίαν αἰτίαν ἀπὸ τῶν νεωτέρων ὡς πρεσβυτέρων, ἐπὶ τὰ κατ᾽ οὐσίαν πρεσβύτερα μεταβιβάζειν ἡμῶν βουλόμεθα τὸν νοῦν; ὅτι καθεύδοντι ἔοικεν ὁ ἡμέτερος νοῦς, καὶ ἀναπεπλησμένῳ τῆς λήθης καὶ πλημμελοῦς φύσεως. τὸ γὰρ προστυχὸν καὶ τὸ εἰκῇ, τούτων σημαντικά ἐστιν. ἐπεὶ γὰρ καὶ αἴσθησιν ἔχομεν, καὶ προβέβληται τὰ αἰσθητὰ ἡμῶν, οἷς καὶ σύντροφοί ἐσμεν, τῶν νεωτέρων μὲν ἡμῖν δὲ οἰκειοτέρων, πρῶτον ἀντιλαμβανόμεθα, καὶ διὰ μὲν τὴν αἴσθησιν, εἰκῇ φερόμεθα, διὰ δὲ τὰ αἰσθητὰ, προσβάλλοντα ἡμῖν κατὰ τὸ προστυχὸν ζῶμεν. καὶ γὰρ οἱ ἄνω μένοντες, αἴσθησιν ἔχουσιν ἠρεμοῦσαν, εἴ τε τὰ αἰσθητὰ παρ᾽ ἡμῖν, αἰσθήσεως οὐκ οὔσης, οὐδὲν ἂν ἦν ἡμῖν προστυχόν. ἐπειδὴ δὲ καὶ αἴσθησιν ἔχομεν, καὶ τὰ αἰσθητὰ πρὸ ὀμμάτων ἐστὶν ἡμῶν, εἰκῇ τε ζῶμεν, καὶ κατὰ τὸ προστυχόν. καὶ ὅ φασιν, κάτω † καραποιούμεθα τὴν τῶν ὄντων κρίσιν, ὃ καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἡμῶν κατοδυρόμενος ἔφη, Πολλὰ δὲ δείλ᾽ ἔμπαια τά τ᾽ ἀμβλύνουσι μερίμνας. πολλὰ γὰρ ἐμπίπτοντα τοῖς ὄντως ἡμῖν δειλοῖς ὡς φυγάσι θεόθεν γενομένοις, ἀμβλύνει τὴν τῶν ὄντων θεωρίαν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὥσπερ καὶ οὗτος ὁ φιλόσοφος εἶπεν, ἔξωθεν ἐφῆκεν ἡμῖν, τοῦτο τὸ προστυχὸν, καὶ τὸ εἰκαῖον, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πλάτων μετέχειν ἡμᾶς αὐτῶν εἶπεν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπὸ τῆς οὐσίας ἡμῖν ἀνηγέρθαι ταῦτα. νοεροὶ γάρ ἐσμεν κατ᾽ οὐσίαν. ἐπειδὴ δὲ μέθεξις ἐστὶ καὶ ἀπὸ τῶν θειοτέρων, τὸ πολὺ προσέθηκεν, ἵνα τὸ ἀόριστον καὶ συγκεχυμένον ἐνδείξηται τῆς τοιαύτης μετουσίας. ἡ γὰρ τῶν θειοτέρων μέθεξις, φύσιν ἐπάγει καὶ ὅρον καὶ τάξιν τοῖς μετέχουσιν. Ὁ δὲ, καὶ γενέσει καὶ ἀρετῇ προτέραν, καὶ πρεσβυτέραν ψυχὴν σώματος ὡς δεσπότιν καὶ ἄρξουσαν ἀρξομένου συνεστήσατο ἐκ τῶνδέ τε καὶ τῷδε τρόπῳ. Ὁ μὲν Πορφύριος ὑποδεικνὺς, γενέσει μὲν πρεσβυτέραν, ἀρετῇ δὲ προτέραν ἀκούει τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος. δυνατὸν δὲ ἄμφω καὶ καθ᾽ ἑκάτερον ἀκούειν, καὶ τῇ γενέσει, τὸ προτέραν καὶ πρεσβυτέραν συνάπτειν, καὶ τῇ ἀρετῇ πάλιν ἑκάτερον. ἔστι δὲ γένεσις ἐπὶ τῆς ψυχῆς, οὐχ ἡ κατὰ χρόνον, ἀγένητον γὰρ καὶ ἀνώλεθρον ἔδειξεν ἐν Φαίδρῳ τὴν ψυχὴν, ἀλλ᾽ ἡ κατ᾽ οὐσίαν πρόοδος, ἀπὸ τῶν νοητῶν αἰτίων. ἔστι γὰρ τῶν ὄντων, τὰ μὲν νοητὰ καὶ ἀγένητα, τὰ δὲ αἰσθητὰ καὶ γενητά. τὰ δὲ μεταξὺ τούτων, νοητὰ καὶ γενητά. τὰ μὲν γάρ ἐστιν ἀσύνθετα πάντῃ καὶ ἀμέριστα, καὶ διὰ τοῦτο ἀγένητα, τὰ δὲ ἐν μέσῳ τούτων, νοητὰ καὶ γενητὰ, ἀμέριστά τε ὄντα, καὶ μεριστὰ τὴν φύσιν, ἁπλᾶ τε καὶ σύνθετα, τρόπον ἕτερον. ἄλλη οὖν ἡ ἐπὶ ψυχῆς γένεσις, καὶ ἄλλη ἡ ἐπὶ σώματος. ἡ μὲν, προτέρα καὶ πρεσβυτέρα. προσεχεστέρα γάρ ἐστι τοῦ πάντων δημιουργοῦ. ἡ δὲ, δευτέρα καὶ νεωτέρα. πορρωτέρω γάρ ἐστι τῆς μιᾶς αἰτίας. ἔτι δὲ ἀρετὴ πάρεστι μὲν καὶ τῇ ψυχῇ, πάρεστι δὲ καὶ τῷ σώματι, καὶ τῷ ὅλῳ ζώῳ, ἀλλὰ θειοτέρα, μὲν ἡ τῆς ψυχῆς, ὑφειμένη δὲ ἡ τοῦ σώματος. καὶ ἡ μὲν, ἡγεμονικωτέρα, καὶ ἐγγυτέρω τῶν τῆς νοητῆς ἀρετῆς ἑνιαίων αἰτιῶν, ἡ δὲ, ἑπομένη καὶ πορρώτερον ἐκείνων. δηλοῖ δὲ ἡ μὲν γένεσις τὴν πρόοδον, ἡ δὲ ἀρετὴ, τὴν τελείωσιν καὶ τὴν ἐπιστροφήν. ὧν τὸ μὲν, ἐκ τῆς πηγῆς, τὸ δὲ, ἐκ τῆς πηγαίας ἀρετῆς ὑπάρχει ταῖς ψυχαῖς. καὶ μὴν δὴ καὶ αὐτὸ τὸ πρότερον καὶ πρεσβύτερον, ἔχει τινὰ πρὸς ἄλληλα διαφοράν. ἔστι τὸ μὲν πρότερον, τάξεως μόνης σημαντικόν, τὸ δὲ πρεσβύτερον, τῆς ὡς αἰτίου πρὸς αἰτιατὸν ὑπεροχῆς. οὐ πᾶν ἂν τὸ πρότερον, καὶ πρεσβύτερον λέγοιτ᾽ ἄν, ἀλλὰ τὸ τῆς οὐσίας ἐξηγούμενον τοῖς δευτέροις. ἀμφότερα δὲ ἐπὶ ψυχῆς ἀληθῆ, καὶ γὰρ τὴν τάξιν ἔλαχε προτέραν, ἀδελφὴ τοῦ σώματος οὖσα κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς μιᾶς δημιουργίας ἀμφοῖν πάροδον, καὶ γεννᾷ μετὰ τοῦ πατρὸς, καὶ αὕτη τὸ σῶμα, καὶ συνδιακοσμεῖ. τὰ γὰρ πρῶτα προϊόντα, συμπαράγει ταῖς ἑαυτῶν αἰτίαις, τὰ μὲν ταῦτα, τί δὲ τὸ ὡς δεσπότιν, καὶ ὡς ἄρξουσαν. ἆρ᾽ οὐκ ἀμφότερα ἐνδείκνυται, καὶ ὅτι χορηγεῖ τὰ ἀγαθὰ πᾶσιν ἡ ψυχὴ, καὶ πᾶσαν πρόνοιαν ποιεῖται τοῦ σώματος, καὶ ὅτι σώζει τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἀκέραιον; καὶ πῶς οὐχὶ ταῦτα δηλοῖ διὰ τούτων. ὁ μὲν γὰρ δεσπότης, πρὸς τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἀεὶ, τὰ τῶν διοικουμένων ἀγαθῶν ἀναφέρει. ὁ δὲ ἄρχων, τὸ τῶν ὑπηκόων ἀγαθὸν ὁρᾷ, καὶ πρὸς ἐκεῖνο συντάττει πάντα. πρόσεστι δὲ τῇ ψυχῇ, διὰ μὲν τὸ ἑαυτῆς ἕνεκα πάντα ποιεῖν, τὸ δεσποτικόν. διὰ δὲ τὸ πάντα πληροῦν ἀγαθῶν τὸ ἀρχικὸν ἰδίωμα, καὶ γὰρ τὸ προνοητικὸν αὐτῆς οὐκ ἐλαττοῦται, διὰ τῆς πρὸς τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν ἁπάντων ἀναφορᾶς. καὶ τὸ ἀγαθὸν, ἀνεξάλλακτον μένει, τῆς προνοίας ἐπιτελουμένης. καὶ ἄλλως ἐστὶν ἄρχουσα καὶ δεσπότις. πρόεισι γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς ἡγεμονικῆς ψυχῆς, καὶ ἀπὸ τῆς πηγαίας, καὶ ἄλλως, διότι μὲν οἶκος αὐτῆς τὸ πᾶν καλεῖται δεσπότις,

αὐτῆς. διότι καὶ ἄγει πάντα ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν, ἀρχικὴν ἔχει δύναμιν. καὶ διότι μὴ ἐξουσιάζει τοῖς ὅλοις, δεσπότις ἐστί. διότι δὲ ἀφομοιοῖ πάντα πρὸς τὸ νοητὸν, ἄρχει τοῦ παντός. εἰ δὲ οὕτως ὑπέστη τὴν ἀρχὴν ὡς δεσπότις καὶ ὡς ἄρχουσα κατ' οὐσίαν αὐτῇ ταῦτα, τὸ δεσποτικὸν λέγω καὶ τὸ ἀρχικόν. εἰ δὲ κατ' οὐσίαν, ἀεὶ αὐτῇ παρῆν. καὶ εἰ μὲν δυνάμει μόνον, ἀτελὴς ἦν, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν. εἰ δὲ κατ' ἐνέργειαν ἦν, καὶ τὸ ἀρχόμενον ἀεὶ ἦν, καὶ ἐκοσμεῖτο παρ' αὐτῆς. αὐτὸ δὲ τὸ πᾶν εἰ οὕτως ἀπεγεννήθη ὡς ἀρχόμενον ὑπὸ τῆς ψυχῆς, συνυφέστηκε τῇ ψυχῇ. τὸ γὰρ ἀρχόμενον, ἅμα τῷ ἄρχοντι συνέζευκται. δι' ἀμφοτέρων ἄρα, τήν τε ἀϊδιότητα τοῦ παντὸς ἀνευρίσκομεν, καὶ ὅτι μὴ κατὰ συμβεβηκὸς τῇ ψυχῇ τὸ ἄρχειν, ἢ τὸ ἄρχεσθαι τῷ σώματι, κατ' αὐτὸ δὲ τὸ εἶναι παρῆκται, δεσπότις μὲν ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, ὑπήκοον δὲ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς. διὸ καὶ αὐτοφυῶς ἀλλήλοις συνῆπται, καὶ τό τε σῶμα πρὸς μετουσίαν ἐγείρεται τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ σώματος. ἔτι τὸ ἐκ τῶνδε καὶ τῷ τοιῷδε τρόπῳ, τά τε γένη καὶ τὰ συστάντα τὴν ψυχὴν εἰς φῶς ἐξαγαγεῖν βούλεται, καὶ τὸν τρόπον τῆς συγκράσεως αὐτῶν καὶ τοὺς λόγους, καθ' οὓς τὸ κρᾶμα διῄρηται. καὶ γὰρ τὸ σωματικὸν, ἔκ τινων συνέστησε στοιχείων, καὶ κατά τινα τρόπον, ἀναλογίαν αὐτῶν τινα καὶ δεσμὸν φυσικὸν μηχανησάμενος. εἰ δὲ ἐκ τῶνδε καὶ τρόπῳ τοιῷδε μηχανησάμενος παρήγαγεν ὁ θεὸς τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ οἷον ὑποκείμενον αὐτῆς καὶ τὸ εἶδος ὑφίστησιν ὁ θεός. γελοῖον μὲν οὖν τὴν μὲν οὐσίαν αὐτῆς ἀγένητον λέγειν, εἴπερ ἔκ τινων δὲ ὑφέστη στοιχείων, τὸ δὲ εἶδος, γενητόν. ἄμφω γὰρ παράγειν φησὶ τὸν θεὸν, καὶ τὴν οἷον ὕλην τῆς ψυχῆς, καὶ τὸν λόγον καθ' ὃν τοιῶσδε μεμόρφωται συνδεθεῖσα ταῖς μεσότησιν. εἰ δὲ καὶ τὰ οἷον στοιχεῖα αὐτῆς ἀπογεννᾷ τὴν οὐσίαν, τὸ ταὐτὸν, τὸ θάτερον, εἴ τ' ἐκ τούτων τὸ ὅλον γενητόν ἐστι πᾶν τὸ οὐσιῶδες αὐτῆς, τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐχούσης οὐσίας, καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γινομένης μεριστῆς, τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, πρῶτον εἰπεῖν χρὴ, διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Πλάτων γένεσιν παραδίδωσι τῆς ψυχῆς, ἀγένητον κατ' αὐτὸν ὑπαρχούσης, ἔπειτα διελέσθαι τὴν ὅλην ψυχογονίαν κατὰ τρόπον, καὶ τρίτον ἐπιδεῖξαι τὴν μεσότητα τῆς ψυχῆς, τέταρτον περὶ τῶν γενῶν εἰπεῖν τούτων ἀφ' ὧν τὰ ἄλλα καὶ τὴν ψυχὴν ὑφίστησιν, πέμπτον, ὅπως καὶ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τὴν τῶν γενῶν σύγκρασιν λεκτέον, ἕκτον ἐπὶ τούτοις, τὸ ἀμέριστον καὶ μεριστόν τινα ποτέ ἐστι διελθεῖν, ἕβδομον τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν γνώριμον ποιῆσαι, καὶ τοῖς προειρημένοις ἀποδεῖξαι πᾶσι συνᾴδουσαν. ἐὰν γὰρ ταῦτα τῷ λόγῳ περιλαβεῖν δυνατοὶ γενώμεθα, τέλος ἕξομεν τῆς τῶν προκειμένων ἐξετάσεως, τὸν ἡμῖν δυνατὸν τρόπον ἐμμελῶς. ἀρκτέον οὖν ἀπὸ τοῦ πρώτου. διότι καὶ τῶν παλαιῶν τινες ἐπέπληξαν τῷ Πλάτωνι λέγοντες, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἀρχὴν ἀρχῆς ἐπιζητεῖ, καὶ γένεσιν ἀγενήτου πράγματος. εἰ γὰρ καὶ τῶν πρώτων τὰ αἴτια ζητήσομεν, καὶ τῶν αὐθυποστάτων, γενέσεις ἐπινοοῦμεν, εἰς ἄπειρον προϊόντες λησόμεθα, καὶ τέλος οὐδὲν ἕξομεν τῆς θεωρίας. ὥσπερ γὰρ ὁ πάντα ἀποδεικτικὰ νενομικὼς, αὐτὴν μάλιστα τὴν ἀπόδειξιν ἀναιρεῖ, τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ πάντων αἰτίας ἐπιζητῶν, ἄρδην ἀνατρέπει τὰ ὄντα πάντα καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν, τὴν ἀπό τινος ὡρισμένης ἀρχῆς προϊοῦσαν. τοιαῦτα μὲν ὁ Θεόφραστος ἐπιτιμᾷ τῷ Πλάτωνι. περὶ τῆσδε τῆς ψυχογονίας, οὐδὲ ἐπὶ τῶν φυσικῶν πάντων λέγων, δεῖν ἡμᾶς ἐπιζητεῖν τὸ διατί. γελοῖον γὰρ φησὶν ἀπορεῖν, διατί καίει τὸ πῦρ, καὶ διατί πῦρ, καὶ διατί ψυχρὰ ἡ χιών. οἱ δὲ ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνος πρὸς αὐτὸν ἀντιγράψαντες, τὸ μὲν τὸ ὅτι μόνον τῶν φυσικῶν γιγνώσκειν, ἄλογον εἶναι γνῶσίν φασιν, καὶ δοξαστικὴν, ἢ αἰσθητικὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, τὸ δὲ καὶ τὸ διότι προστιθέναι καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν θηρᾶν, ὄντως εἶναι διανοίας, καὶ νοῦ ἐπιστήμονος ἔργον. ταύτῃ γὰρ διαφέρει δόξα ὀρθὴ, καὶ ἐπιστήμων λόγος. ἡμεῖς δὲ ἀμφοτέρων ἀκούοντες, εὖ μὲν λέγειν οἰόμεθα τοὺς δευτέρους, ἡδέως δ' ἂν ἐροίμεθα, τὸν Θεόφραστον πρότερον αὐτὸν, πότερον, οὐδενὸς αἰτίαν ἀποδοτέον, ἤ τινος. εἰ μὲν γὰρ μηδενὸς, πρῶτον τὴν ἐπιστήμην ἀναιρεῖν τὴν μάλιστα τὰς αἰτίας γνωρίζουσαν, καὶ ἑαυτοῦ κατηγορήσει ζητοῦντος, πόθεν μὲν αἱ βρονταὶ, πόθεν δὲ ἄνεμοι, ποῖαι δὲ αἰτίαι κεραυνῶν, ἀστραπῶν, πρηστήρων, ὑετῶν, χιόνος, χαλάζης. ἃ δὴ καλῶς ποιῶν ἐν τῇ τῶν μετεώρων ἀπολογίᾳ τῆς πρεπούσης εἰκοτολογίας καὶ αὐτὸς ἠξίωσεν. εἰ δέ τινος, διατί τὰ μὲν, κατ' αἰτίας τῶν φυσικῶν θετέον, τὰ δὲ, ἄνευ αἰτίας ἀλόγως παραδοτέον; οὐ γὰρ ἐφ' ὧν τὸ ὅτι καταφανὲς, ἐπὶ τούτων καὶ τὸ διότι γνώριμον. μετὰ δὲ τοῦτον, ἐρωτήσομεν τοὺς Πλάτωνος ἐραστὰς, πότερον ἁπάντων ζητήσομεν, ἢ οὐ πάντων; εἰ μὲν γὰρ δὴ καὶ ἁπάντων, ἆρα καὶ αὐτοῦ τοῦ ἑνὸς, ὃ καὶ αἰτίας εἶναι κρεῖττον φαμέν. ὅτι μὲν γὰρ ἕν ἐστιν, ὑπομιμνήσκομεν ἐκ τῶν ἀρχῶν. εἰ γὰρ μὴ ἓν ἀλλὰ πλῆθος, τί τὸ ἑνοῦν; τὸ γὰρ ἡνωμένον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς, ὡς τὸ οὐσιωμένον ἀπὸ τῆς οὐσίας, ὡς τὸ ἐμψυχωμένον, ἀπὸ τῆς ψυχῆς. διότι δὲ, ἕν ἐστι τὸ ἕν, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. πάσης γὰρ αἰτίας πρεσβύτερον. εἰ δὲ οὐχ ἁπάντων, διατί ψυχῆς μὲν τὴν αἰτίαν, καὶ τὴν ἀπ' αἰτίας γένεσιν ἐπιζητήσομεν, ἐπ' ἄλλου δὲ οὐδαμῶς ταὐτὸν τοῦτο ποιήσομεν. ἰδίᾳ δὲ ἑκατέρους ἐρωτήσαντες, πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπορήσομεν, διὰ ποίαν αἰτίαν, ὁ μὲν Πλάτων, καὶ ψυχῆς γένεσιν πλάττει, καὶ τὴν ἀπ' αἰτίας πάροδον, ὁ δὲ Θεόφραστος διαγράφει πᾶσαν τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν, καὶ ἀπορήσαντες ἐροῦμεν, ὅτι Θεοφράστῳ μὲν, καὶ τοῖς ἐκ τοῦ περιπάτου πᾶσι, μέχρι τῶν κινητικῶν αἰτίων τοῦ παντὸς, ἡ τῆς θεωρίας ἄνοδος γέγονεν,

γέγονεν. εἴτε ψυχὰς ταῦτα δεῖ καλεῖν, εἴτε νόας. κατὰ δὲ Πλάτωνι, ταῦτα μὲν ὡς μαθητὰ τοῦ τὴν πρώτην ἔχειν ἐν τοῖς οὖσιν ἀξίαν παρῃρημένα, πολλοστὴν ἔχει τάξιν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. πρὸ δὲ τούτων εἰσὶν οἱ νοητοὶ καὶ νοεροὶ διάκοσμοι τῶν ὄντων, ἀφ᾽ ὧν καὶ τούτοις ἡ πάροδος. καὶ πρὸ τούτων ὁ τῶν θεῶν ἀριθμός, ἑνοποιῶν τὰ ὄντα καὶ συνέχων, καὶ κατὰ θείῳ φωτὶ καταλάμπων, καὶ πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, πάλιν ἡ ἑνὰς ἀμέθεκτος, ἀφ᾽ ἧς ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐξέφηνεν αὐτὸν διὰ τῶν καταληφθέντων. δεῖ γὰρ πρὸ μὲν τῶν μετεχόντων εἰδῶν, εἶναι τὰ ἀμέθεκτα, πρὸ δὲ τῶν ἀμεθέκτων, τὰς ἑνάδας αὐτῶν. ἄλλο γὰρ τὸ ἡνωμένον, καὶ ἄλλο ἡ ἑνάς, καὶ πρὸ τῶν πολλῶν ἑνάδων, τὴν μίαν αὐτῶν πηγήν. τούτων τοίνυν παρ᾽ ἀμφοτέροις δεδογμένων, ὁ μὲν Θεόφραστος εἰκότως ἀρχὴν κινήσεως τὴν ψυχὴν εἰπών, οὐ δὲ ἄλλο πρὸ αὐτῆς ὑποθέμενος ἀρχῆς, οὐκ οἴεται δεῖν ἀρχὴν ἐπιζητεῖν. ἔμψυχον γὰρ καὶ αὐτὸς εἶναι δίδωσι τὸν οὐρανόν, καὶ διὰ τοῦτο θεῖον. εἰ γὰρ θεῖός ἐστι φησίν, καὶ τὴν ἀρίστην ἔχει διαγωγήν, ἔμψυχός ἐστιν. οὐδὲν γὰρ τίμιον ἄνευ ψυχῆς, ὡς ἐν τῷ περὶ οὐρανοῦ γέγραφεν. ὁ δὲ Πλάτων καὶ πρὸ τῶν ψυχῶν τῶν οὐρανίων τοὺς νοῦς τοὺς ἐγκοσμίους ὑποθέμενος, καὶ πρὸ τούτων, τοὺς ἀσχέτους, καὶ πρὸ τούτων, τὸν θεῖον διάκοσμον. εἰκότως καὶ τὴν ψυχὴν παραγομένην, καὶ ἀπ᾽ ἄλλης ἀρχῆς γεννωμένην παραδίδωσιν. ἄλλως τε καὶ τῆς γένεσιν εἰδώς, μὴ μόνον ἐπὶ σωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ψυχῶν χώραν ἔχουσαν, καθ᾽ ὅσον καὶ αὗται χρόνου μετέχουσι. καὶ γὰρ ἐν ταῖς θείαις ψυχαῖς χρόνος ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἐν Φαίδρῳ φησί, διὰ χρόνου θεᾶσθαι τὸ ὂν αὐτάς. πᾶσα γὰρ μεταβατικὴ κίνησις, συνεζευγμένον ἔχει τὸν χρόνον. πρὸς μὲν οὖν τὸ πρώτιστον τῶν εἰρημένων προβλημάτων, τοσαῦτα ῥητέον. ἅμα γὰρ καὶ ὅπως ὁ Πλάτων ὀρθῶς γένεσιν ψυχῆς παραδίδωσιν ἀγενήτου κατ᾽ οὐσίαν οὔσης, ἱκανῶς ἀποδέδεικται. καὶ ὅπως ὁ πρὸς αὐτὸν ἐνιστάμενος λόγος, πῇ μὲν ὀρθῶς, πῇ δὲ οὐκ ὀρθῶς ἀντείρηται. κατὰ μὲν γὰρ πρώτην ὑποθέσθαι τὴν ψυχήν, ἑπόμενόν ἐστι, τὸ καὶ τὴν γένεσιν αὐτῆς ἀναιρεῖν. ἐκ τίνος γὰρ ἡ γένεσις, τοῦ πρὸ αὐτῆς οὐκ ὄντος; αὐτὸ δὲ τοῦτο οὐκ ἀληθές, τὸ πρωτίστην εἶναι τῶν ὅλων τὴν ψυχήν. ἀνάγκη γάρ, ὅπερ περὶ τοῦ σώματός φησιν Ἀριστοτέλης πεπερασμένον ὄν, ἀεὶ λαμβάνειν δύναμιν τοῦ κινεῖσθαι ἀεί, ἀλλ᾽ οὐχ ἅμα τὴν ἄπειρον εἰληφέναι. ταυτὸν καὶ περὶ ψυχῆς λέγειν, μὴ ἅμα πάντα ἐνεργούσης, ὡς τὴν ἄπειρον δύναμιν ἀφ᾽ ἧς ἀεὶ ἐνεργεῖ, οὐχ ἅμα πᾶσαν ἔχει, ἢ ἐνεργεῖ πᾶσαν, ἔχουσα ἀεὶ μίαν ἐνέργειαν. πάσης γὰρ δυνάμεως, ἐνέργεια μία μιᾶς. ἀεὶ ἄρα λαμβάνειν, τὴν τοῦ ἐνεργεῖν ἀεὶ δύναμιν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀεὶ ὡσαύτως ἐνεργεῖ, ἀλλὰ ἄλλοτε ἄλλως. ὥς τε συλλήβδην ἀληθὲς ὅτι πᾶν τὸ κατὰ χρόνον ἐνεργοῦν, δέχεται ἀεὶ τὴν τοῦ ἐνεργεῖν δύναμιν, ἀλλ᾽ οὐχ ἅμα δέδεκται ὅλην, καὶ ταύτῃ γενητὸν † ἐστιν. ὅτι δὲ οὐ πρὸ τούτων ἡ ψυχή, δῆλον. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον πᾶσι πάρεστι καὶ μετέχειν ἀνάγκη πάντα τῆς πάντων ἀρχῆς, ἢ μὴ μετέχοντα, παντάπασιν ἀπολωλέναι. πᾶσι γὰρ ἡ οὐσία καὶ ἡ ὕπαρξις ἀπὸ τῆς πρωτίστης ἀρχῆς. ψυχὴ δέ, οὐ πᾶσι πάρεστιν, οὐδὲ πάντα μετέχειν ἀνάγκη ψυχῆς. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄψυχα, τὰ δὲ ἔμψυχα τῶν σωμάτων ἐστί, καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἓν εἶναι δεῖ. πλῆθος γὰρ ὄν, ἕξει πρὸ αὐτοῦ τὸ ἑνοποιόν. οὐ γὰρ δὴ ἀπεσπαρμένον ἔσται τὸ πλῆθος. ἡ δὲ ψυχή, πλῆθός ἐστιν, καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐπέκεινα πάσης οὐσίας. ἐπειδὴ πᾶσα οὐσία, πλῆθος ἔχει μεθ᾽ ἑαυτῆς. ἑτερότης γὰρ ἐν αὐτῇ, καὶ ταυτότης, ζωή τε καὶ αἰώνιος ἐνέργεια. ἡ δὲ ψυχή, οὐσία, καὶ τὸ μὲν πρῶτον πανταχοῦ γένος, ἀκάκωτόν ἐστι. τὸ δὲ τῶν ψυχῶν, κακοῦσθαί ποτε πέφυκεν. καὶ ὅλως τοῦτο διὰ πολλῶν ἐπιδείκνυται λόγων. ἐπεὶ δὲ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ Πλάτωνος διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν σκοπός, αὐτὴν ἡμῖν ἀναπτύσσει τὴν ψυχικὴν οὐσίαν ὅπως ὑπέστη, καὶ ἐκ ποίων στοιχείων, καὶ κατὰ ποίους λόγους ἀναδιπλάσσων. ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον, ὅτι μὲν ἐστὶν ἐν αὐτῷ πρόσωπον, καὶ χεῖρες, καὶ μηροί, καὶ πόδες, γνῶναι ῥᾴδιον, καὶ τἄλλα ὅσα προβέβληται παντί. πῶς δὲ ἐκ τῶν ἔνδον σύγκειται μορίων, καὶ τίνων, ἢ τίνα λόγον ἐχόντων ἰατρικῶς τε καὶ ἀνατομικῶς εἰδέναι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὴν ψυχήν. κατὰ μὲν τὰς ὅλας αὐτῆς δυνάμεις, οἷόν ἐστι διελθεῖν, οὐ χαλεπόν. αὐτὴν δὲ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἀναπτύξαι καὶ μέχρι τῶν στοιχείων ὑφ᾽ ὧν ὑφέστηκεν, καὶ τοὺς παντοίους ἐν αὐτῇ θεωρῆσαι λόγους, τῆς ἀκριβεστάτης ἔργον ἂν εἴη περὶ αὐτὴν θεωρίας. ὃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ποιεῖν ἐπιχειρεῖ, τὴν ψυχικὴν οὐσίαν, οἷον ἀνατέμνων καὶ πᾶσαν αὐτὴν ἀπογυμνῶν τοῖς ἕπεσθαι δυναμένοις. πρὸς μὲν οὖν τὸ πρῶτον ὥσπερ εἴπομεν, διὰ τούτων ἀποκρινόμεθα τῶν ζητημάτων. ὅτι γὰρ καὶ γενητὴν εἰκότως λέγει τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, μάθοιμεν ἂν ἐννοήσαντες, ὅτι ποτὲ τὸ γενητὸν ἔλεγε, καὶ ἐπὶ τοῦ σωματοειδοῦς, ὅτι τὸ ἀεὶ γινόμενον, καὶ τὴν ἄπειρον τοῦ εἶναι δύναμιν ἀεὶ δεχόμενον. τοιαύτη γὰρ καὶ ἡ ψυχή, τὴν ὅλην ἀπειρίαν τοῦ ὄντος ἅμα μὴ δυναμένη δέξασθαι. δηλοῖ γοῦν ζῶσα κατάβασιν καὶ προβολὴν ἄλλων λόγων καὶ ἄλλων, οὐκ ἔχουσα τὴν ἄπειρον ζωὴν ἅμα πᾶσαν παροῦσαν. ἀεὶ οὖν ἀνελλίπουσα τῆς ἑαυτῆς ζωῆς, δῆλον ὅτι καὶ τὴν οὐσίαν ἔχει γιγνομένην ἀεί, καὶ οἷον ἀπειρουμένην, ἀλλ᾽ οὐκ οὖσαν ἄπειρον. δι᾽ ἣν ἀεὶ προσλαμβάνει ζωήν, οὐσιώδη καὶ αὐτὴν οὖσαν κατὰ φύσιν αὐτῇ πάντως. τὸ γὰρ ἑκάστου τελεσιουργὸν πάντως κατὰ φύσιν. ἀλλὰ μήν, εἰ αὐτοκίνητός ἐστι καὶ γενητή, δι᾽ ἣν μὲν ἀεὶ ἔχει οὐσίαν καὶ ζωήν, ἀείζωος οὖσα, καὶ ἀεὶ οὖσα. δι᾽ ἣν δὲ ἀεὶ δέχεται, γιγνομένη ἀεὶ καὶ οὐσία καὶ ζωή. λεχθείη οὖσα καὶ ἀφ᾽ ἑαυτῆς, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸ αὐτῆς. καὶ δι᾽ ἑαυτὴν μὲν ἀεὶ οὖσα, διὰ δὲ τὰ πρὸ αὐτῆς, ἀεὶ γιγνομένη. μᾶλλον δὲ διὰ τὰ πρὸ αὐτῆς ἄμφω ἔχουσα καὶ εἶναι ὅ ἐστι καὶ γίνεσθαι, δι᾽ ἑαυτὴν δέ, θάτερον μόνον. τὸ γὰρ ἀεί τι προσλαμβάνειν, ἀπ᾽

† ἀεὶ

σπότις. διότι καὶ ἄγει πάντα ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν, ἀρχικὴν ἔχει δύναμιν. καὶ διότι μὲν ἐξουσιάζει τοῖς ὅλοις δεσπότις ἐστί. διότι δὲ ἀφομοιοῖ πάντα πρὸς τὸ νοητόν, ἄρχει τοῦ παντός. εἰ δὲ οὕτως ὑπέστη τὴν ἀρχὴν ὡς δεσπότις καὶ ὡς ἄρχουσα κατ' οὐσίαν αὐτῇ ταῦτα, τὸ δεσποτικὸν λέγω καὶ τὸ ἀρχικόν. εἰ δὲ κατ' οὐσίαν, ἀεὶ αὐτῇ πάρεστιν. καὶ εἰ μὲν δυνάμει μόνον, ἀτελὴς ἦν, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν. εἰ δὲ κατ' ἐνέργειαν ἦν, καὶ τὸ ἀρχόμενον ἀεὶ ἦν, καὶ ἐκοσμεῖτο παρ' αὐτῆς. αὐτὸ δὲ τὸ πᾶν εἰ οὕτως ἀπεγεννήθη ὡς ἀρχόμενον ὑπὸ τῆς ψυχῆς, συνυφεστάναι τῇ ψυχῇ. τὸ γὰρ ἀρχόμενον, ἅμα τῷ ἄρχοντι συνέζευκται. διὰ ἀμφοτέρων ἄρα, τήν τε ἀϊδιότητα τοῦ παντὸς ἀνευρίσκομεν, καὶ ὅτι μὴ κατὰ συμβεβηκὸς τῇ ψυχῇ τὸ ἄρχειν, ἢ τὸ ἄρχεσθαι τῷ σώματι, κατ' αὐτὸ δὲ τὸ εἶναι πάρεστι, δεσπότις μὲν ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, ὑπήκοον δὲ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς. διὸ καὶ αὐτοφυῶς ἀλλήλοις συνῆπται, καὶ τό τε σῶμα πρὸς μετουσίαν ἐγείρεται τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ σώματος. ἔτι τὸ ἐκ τῶνδε καὶ τῷ τοιῷδε τρόπῳ, τά τε γένη καὶ τὰ συστήσαντα τὴν ψυχὴν εἰς φῶς ἐξαγαγεῖν βούλεται, καὶ τὸν τρόπον τῆς συγκράσεως αὐτῶν καὶ τοὺς λόγους, καθ' οὓς τὸ κρᾶμμα διῄρηται. καὶ γὰρ τὸ σωματικόν, ἔκ τινων συνέστησε στοιχείων, καὶ κατά τινα τρόπον, ἀναλογίαν αὐτῶν τινα καὶ δεσμὸν φυσικὸν μηχανησάμενος. εἰ δὲ ἐκ τῶνδε καὶ τρόπῳ τοιῷδε μηχανησάμενος παρήγαγεν ὁ θεὸς τὴν ψυχήν, καὶ τὸ οἷον ὑποκείμενον αὐτῆς καὶ τὸ εἶδος ὑφίστησιν ὁ θεός. γελοῖον μὲν οὖν τὴν μὲν οὐσίαν αὐτῆς ἀγένητον λέγειν, εἴπερ ἐκ τοιῶνδε ὑπέστη στοιχείων, τὸ δὲ εἶδος, γενητόν. ἄμφω γὰρ παράγειν φησὶν τὸν θεόν, καὶ τὴν οἷον ὕλην τῆς ψυχῆς, καὶ τὸν λόγον καθ' ὃν τοιῶσδε μεμόρφωται συνδεθεῖσαι ταῖς μεσότησιν. εἰ δὲ καὶ τὰ οἷον στοιχεῖα αὐτῆς ἀπογεννᾷ τὴν οὐσίαν, τὸ ταὐτόν, τὸ θάτερον, εἴτ' ἐκ τούτων τὸ ὅλον γενητόν ἐστι πᾶν τὸ οὐσιῶδες αὐτῆς, τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐχούσης οὐσίας, καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γινομένης μεριστῆς, τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, πρῶτον εἰπεῖν χρή, διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Πλάτων γένεσιν παραδίδωσι τῆς ψυχῆς, ἀγενήτου κατ' αὐτὸν ὑπαρχούσης, ἔπειτα διελέσθαι τὴν ὅλην ψυχογονίαν κατὰ τρόπον, καὶ τρίτον ἐπιδεῖξαι τὴν μεσότητα τῆς ψυχῆς, τέταρτον περὶ τῶν γενῶν εἰπεῖν τούτων ἀφ' ὧν τά τε ἄλλα καὶ τὴν ψυχὴν ὑφίστησιν, πέμπτον, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τὴν τῶν γενῶν σύγκρασιν ληπτέον, ἕκτον ἐπὶ τούτοις, τὸ ἀμέριστον καὶ μεριστὸν τίνα ποτέ ἐστι διελθεῖν, ἕβδομον τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν γνώριμον ποιῆσαι, καὶ τοῖς προειρημένοις ἐπιδεῖξαι πᾶσι συνᾴδουσαν. ἐὰν γὰρ ταῦτα τῷ λόγῳ περιλαβεῖν δυνατοὶ γενώμεθα, τέλος ἕξομεν τῆς τῶν προκειμένων ἐξετάσεως, τὸν ἡμῖν δυνατὸν τρόπον ἐμμελές. ἀρκτέον οὖν ἀπὸ τοῦ πρώτου. διότι καὶ τῶν παλαιῶν τινες ἐπέπληξαν τῷ Πλάτωνι λέγοντες, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἀρχὴν ἀρχῆς ἐπιζητεῖ, καὶ γένεσιν ἀγενήτου πράγματος. εἰ γὰρ καὶ τῶν πρώτων τὰ αἴτια ζητήσομεν, καὶ τῶν αὐθυποστάτων, γενέσεις ἐπινοήσομεν, εἰς ἄπειρον προϊόντες λησόμεθα, καὶ τέλος οὐδὲν ἔχομεν τῆς θεωρίας. ὥσπερ γὰρ ὁ πάντα ἀποδεικτικὰ νενομικώς, αὐτὴν μάλιστα τὴν ἀπόδειξιν ἀναιρεῖ, τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ πάντων αἰτίας ἐπιζητῶν, ἄρδην ἀνατρέπει τὰ ὄντα πάντα καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν, τὴν ἀπό τινος ὡρισμένης ἀρχῆς προϊοῦσαν. τοιαῦτα μὲν ὁ Θεόφραστος ἐπιτιμᾷ τῷ Πλάτωνι. περὶ τῆσδε τῆς ψυχογονίας, οὐδὲ ἐπὶ τῶν φυσικῶν πάντων λέγων, δεῖν ἡμᾶς ἐπιζητεῖν τὸ διατί. γελοῖον γάρ φησιν ἀπορεῖν, διατί καίει τὸ πῦρ, καὶ διατί πῦρ, καὶ διατί ψυχρὰ ἡ χιών. οἱ δὲ ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνος πρὸς αὐτὸν ἀντιγράψαντες, τὸ μὲν τὸ ὅτι μόνον τῶν φυσικῶν γιγνώσκειν, ἄλογον εἶναι γνῶσίν φασιν, καὶ δοξαστικήν, ἢ αἰσθητικὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, τὸ δὲ καὶ τὸ διότι προστιθέναι καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν θηρᾶν, ὄντως εἶναι διανοίας, καὶ νοῦ ἐπιστήμονος ἔργον. ταύτῃ γὰρ διαφέρει δόξα ὀρθή, καὶ ἐπιστήμων λόγος. ἡμεῖς δὲ ἀμφοτέρων ἀκούοντες, τοὺς μὲν λέγειν οἰόμεθα τοὺς δευτέρους, ἡδέως δ' ἂν ἐροίμεθα, τὸν Θεόφραστον πρότερον αὐτόν, πότερον, οὐδενὸς αἰτίαν ἀποδοτέον, ἢ τινός. εἰ μὲν γὰρ μηδενός, πῶς τῷ τὴν ἐπιστήμην ἀναιρεῖν τὴν μάλιστα τὰς αἰτίας γνωρίζουσαν, καὶ ἑαυτοῦ κατηγορήσει ζητοῦντος, πόθεν μὲν αἱ βρονταί, πόθεν δὲ ἄνεμοι, ποῖ δὲ αἰτίαι κεραυνῶν, ἀστραπῶν, πρηστήρων, ὑετῶν, χιόνος, χαλάζης. ἃ δὴ καλῶς ποιῶν ἐν τῇ τῶν μετεώρων ἀπολογίᾳ τῆς πρεπούσης εἰκοτολογίας καὶ αὐτὸς ἠξίωσεν. εἰ δὲ τινός, διατί τὰ μέν, κατ' αἰτίας τῶν φυσικῶν θετέον, τὰ δέ, ἄνευ αἰτίας ἀλόγως παραδοτέον; οὐ γὰρ ἐφ' ὧν τὸ ὅτι καταφανές, ἐπὶ τούτων καὶ τὸ διότι γνώριμον. μετὰ δὲ τοῦτον, ἐρωτήσομεν τοὺς Πλάτωνος ἐραστάς, πότερον ἅπαξ ἁπάντων ζητήσομεν, ἢ οὐ πάντων; εἰ μὲν γὰρ δὴ καὶ ἁπάντων, ἄρα καὶ αὐτοῦ τοῦ ἑνός, ὃ καὶ αἰτίας εἶναι κρεῖττον φαμέν. ὅτι μὲν γὰρ ἕν ἐστιν, ὑπομιμνήσκομεν ἐκ τῶν ἀρχῶν. εἰ γὰρ μὴ ἓν ἀλλὰ πλῆθος, τί τὸ ἑνοῦν, τὸ γὰρ ἡνωμένον ἀπὸ τοῦ ἑνός, ὡς τὸ οὐσιωμένον ἀπὸ τῆς οὐσίας, ὡς τὸ ἐμψυχωμένον, ἀπὸ τῆς ψυχῆς. διότι δέ, ἕν ἐστι τὸ ἕν, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. πάσης γὰρ αἰτίας πρεσβύτερον. εἰ δὲ οὐχ ἁπάντων, διατί ψυχῆς μὲν τὴν αἰτίαν, καὶ τὴν ἀπ' αἰτίας γένεσιν ἐπιζητήσομεν, ἐπ' ἄλλων δὲ οὐδαμῶς ταυτὸν τοῦτο ποιήσομεν. ἰδίᾳ δὲ ἑκατέρους ἐρωτήσαντες, πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπορήσομεν, διὰ ποίαν αἰτίαν, ὁ μὲν Πλάτων, καὶ ψυχῆς γένεσιν πλάττει, καὶ τὴν ἀπ' αἰτίας πάροδον, ὁ δὲ Θεόφραστος διαγράφει πᾶσαν τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν, καὶ ἀπορήσαντες ἐροῦμεν, ὅτι Θεοφράστῳ μέν, καὶ τοῖς ἐκ τοῦ περιπάτου πᾶσι, μέχρι τῶν κινητικῶν αἰτίων τοῦ παντός, ἡ τῆς θεωρίας ἄνοδος

γέγονε,

γέγονεν. εἴτε ψυχὰς ταῦτα δεῖ καλεῖν, εἴτε νόας. παρὰ δὲ Πλάτωνι, ταῦτα μὲν ὡς μαθητὰ τοῦ τὴν πρώτην ἔχειν ἐν τοῖς οὖσιν ἀξίαν παρῃρημένα, πολλοστὴν ἔχει τάξιν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. πρὸ δὲ τούτων εἰσὶν οἱ νοητοὶ καὶ νοεροὶ διάκοσμοι τῶν ὄντων, ἀφ' ὧν καὶ τούτοις ἡ πάροδος. καὶ πρὸ τούτων ὁ τῶν θεῶν ἀριθμός, ἑνοποιῶν τὰ ὄντα καὶ συνέχων, καὶ τῷ θείῳ φωτὶ καταλάμπων, καὶ πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, πάλιν ἡ ἑνὰς ἀμέθεκτος, ἀφ' ἧς ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐξέφηνεν αὐτὸν διὰ τῶν καταληφθέντων. δεῖ γὰρ πρὸ μὲν τῶν μετεχόντων εἰδῶν, εἶναι τὰ ἀμέθεκτα, πρὸ δὲ τῶν ἀμεθέκτων, τὰς ἑνάδας αὐτῶν. ἄλλο γὰρ τὸ ἡνωμένον, καὶ ἄλλο ἡ ἑνάς, καὶ πρὸ τῶν πολλῶν ἑνάδων, τὴν μίαν αὐτῶν πηγήν. τούτων τοίνυν παρ' ἀμφοτέροις διωμολογημένων, ὁ μὲν Θεόφραστος εἰκότως ἀρχὴν κινήσεως τὴν ψυχὴν εἰπών, οὐδὲ ἄλλο πρὸ αὐτῆς ὑποθέμενος ἀρχῆς, οὐκ οἴεται δεῖν ἀρχὴν ἐπιζητεῖν. ἔμψυχον γὰρ καὶ αὐτὸς εἶναι δίδωσι τὸν οὐρανόν, καὶ διὰ τοῦτο θεῖον. εἰ γὰρ θεῖός ἐστι φησίν, καὶ τὴν ἀρίστην ἔχει διαγωγήν, ἔμψυχός ἐστιν. οὐδὲν γὰρ τίμιον ἄνευ ψυχῆς, ὡς ἐν τῷ περὶ οὐρανοῦ γέγραφεν. ὁ δὲ Πλάτων καὶ πρὸ τῶν ψυχῶν τῶν οὐρανίων τοὺς νοῦς τοὺς ἐγκοσμίους ὑποθέμενος, καὶ πρὸ τούτων, τοὺς ἀσχέτους, καὶ πρὸ τούτων, τὸν θεῖον διάκοσμον. εἰκότως καὶ τὴν ψυχὴν παραγομένην, καὶ ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς γεννωμένην παραδίδωσιν. ἄλλως τε καὶ τὴν γένεσιν εἰδώς, μὴ μόνον τὴν τῶν σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχῶν χώραν ἔχουσαν, καθ' ὅσον καὶ αὗται χρόνου μετέχουσι. καὶ γὰρ ἐν ταῖς θείαις ψυχαῖς χρόνος ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἐν Φαίδρῳ φησί, διὰ χρόνου θεᾶσθαι τὸ ὂν αὐτάς. πᾶσα γὰρ μεταβατικὴ κίνησις, συνεζευγμένον ἔχει τὸν χρόνον. πρὸς μὲν οὖν τὸ πρώτιστον τῶν εἰρημένων προβλημάτων, τοσαῦτα ῥητέον. ἅμα γὰρ καὶ ὅπως ὁ Πλάτων ὀρθῶς γένεσιν ψυχῆς παραδίδωσιν ἀγενήτου κατ' οὐσίαν οὔσης, ἱκανῶς ἀποδέδεικται. καὶ ὅπως ὁ πρὸς αὐτὸν ἐνιστάμενος λόγος, πῆ μὲν ὀρθῶς, πῆ δὲ οὐκ ὀρθῶς ἀντείρηται. τῷ μὲν γὰρ πρώτην ὑποθέσθαι τὴν ψυχήν, ἑπόμενόν ἐστι, τὸ καὶ τὴν γένεσιν αὐτῆς ἀναιρεῖν. ἐκ τίνος γὰρ ἡ γένεσις, τοῦ πρὸ αὐτῆς οὐκ ὄντος; αὐτὸ δὲ τοῦτο οὐκ ἀληθές, τὸ πρωτίστην εἶναι τῶν ὅλων τὴν ψυχήν. ἀνάγκη γάρ, ὅπερ περὶ τοῦ σώματός φησιν Ἀριστοτέλης πεπερασμένον ὄν, ἀεὶ λαμβάνειν δύναμιν τοῦ κινεῖσθαι ἀεί, ἀλλ' οὐχ ἅμα τὴν ἄπειρον εἰληφέναι. ταυτὸν καὶ περὶ ψυχῆς λέγειν, μὴ ἅμα πάντα ἐνεργούσης, ὡς τὴν ἄπειρον δύναμιν ἀφ' ἧς ἀεὶ ἐνεργεῖ, οὐχ ἅμα πᾶσαν ἔχει, ἢ ἐνεργεῖ πᾶσαν, ἔχουσα ἀεὶ μίαν ἐνέργειαν. πάσης γὰρ δυνάμεως, ἐνέργεια μία μιᾶς. ἀεὶ ἄρα λαμβάνειν, τὴν τοῦ ἐνεργεῖν ἀεὶ δύναμιν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀεὶ ὡσαύτως ἐνεργεῖ, ἀλλὰ ἄλλοτε ἄλλως. ὥστε συλλήβδην ἀληθὲς ὅτι πᾶν τὸ κατὰ χρόνον ἐνεργοῦν, δέχεται ἀεὶ τὴν τοῦ ἐνεργεῖν δύναμιν, ἀλλ' οὐχ ἅμα δέδεκται ὅλην, καὶ ταύτῃ γενητὸν † ἐστιν. ὅτι δὲ οὐ πρὸ τούτων ἡ ψυχή, δῆλον. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον πᾶσι πάρεστι καὶ μετέχειν ἀνάγκη πάντα τῆς πάντων ἀρχῆς, ἢ μὴ μετέχοντα, παντάπασιν ἀπολωλέναι. πᾶσι γὰρ ἡ οὐσία καὶ ἡ ὕπαρξις ἀπὸ τῆς πρωτίστης ἀρχῆς. ψυχὴ δέ, οὐ πᾶσι πάρεστιν, οὐδὲ πάντα μετέχειν ἀνάγκη ψυχῆς. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄψυχα, τὰ δὲ ἔμψυχα τῶν σωμάτων ἐστί, καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἓν εἶναι δεῖ. πλῆθος γὰρ ὄν, ἕξει πρὸ αὐτοῦ τὸ ἑνοποιόν. οὐ γὰρ δι' ἑαυτὸ ἡνωμένον ἔσται τὸ πλῆθος. ἡ δὲ ψυχή, πλῆθός ἐστι, καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐπέκεινα πάσης οὐσίας. ἐπειδὴ πᾶσα οὐσία, πλῆθος ἔχει μεθ' ἑαυτῆς. ἑτερότης γὰρ ἐν αὐτῇ, καὶ ταυτότης, ζωή τε καὶ αἰώνιος ἐνέργεια. ἡ δὲ ψυχή, οὐσία, καὶ τὸ μὲν πρῶτον πανταχοῦ ἀγαθόν, ἀκάκωτόν ἐστι. τὸ δὲ τῶν ψυχῶν, κακοῦσθαί ποτε πέφυκεν. καὶ ὅλως τοῦτο διὰ πολλῶν ἐπιδείκνυται λόγων. ἐπεὶ δὲ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ Πλάτωνος διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν σκοπός, αὐτὴν ἡμῖν ἀναπτύσσει τὴν ψυχικὴν οὐσίαν ὅπως ὑπέστη, καὶ ἐκ ποίων στοιχείων, καὶ κατὰ ποίους λόγους ἀναδιδάσκων. ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον, ὅτι μὲν ἐστὶν ἐν αὐτῷ πρόσωπον, καὶ χεῖρες, καὶ μηροί, καὶ πόδες, γνῶναι ῥᾴδιον, καὶ τἄλλα ὅσα προβέβληται παντί. πῶς δὲ ἐκ τῶν ἔνδον σύγκειται μορίων, καὶ τίνων, ἢ τίνα λόγον ἐχόντων ἰατρικῶς τε καὶ ἀνατομικῶς εἰδέναι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὴν ψυχήν. κατὰ μὲν τὰς ὅλας αὐτῆς δυνάμεις, οἷον ἐστι διελθεῖν, οὐ χαλεπόν. αὐτὴν δὲ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἀναπτύξαι καὶ μέχρι τῶν στοιχείων ὑφ' ὧν ὑφέστηκεν, καὶ τοὺς παντοίους ἐν αὐτῇ θεωρῆσαι λόγους, τῆς ἀκριβεστάτης ἔργον ἂν εἴη περὶ αὐτὴν θεωρίας. ὃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ποιεῖν ἐπιχειρεῖ, τὴν ψυχικὴν οὐσίαν, οἷον ἀνατέμνων καὶ πᾶσαν αὐτὴν ἀπογυμνῶν τοῖς ἕπεσθαι δυναμένοις. πρὸς μὲν οὖν τὸ πρῶτον ὥσπερ εἴπομεν, διὰ τούτων ἀποκρινόμεθα τῶν ζητημάτων. ὅτι γὰρ καὶ γενητὴν εἰκότως λέγει τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, μάθοιμεν ἂν ἐννοήσαντες, ὅτι ποτὲ τὸ γενητὸν ἔλεγε, καὶ κατὰ τοῦ σωματοειδοῦς, ὅτι τὸ ἀεὶ γιγνόμενον, καὶ τὴν ἄπειρον τοῦ εἶναι δύναμιν ἀεὶ δεχόμενον. τοιαύτη γὰρ καὶ ἡ ψυχή, τὴν ὅλην ἀπειρίαν τοῦ ὄντος ἅμα μὴ δυναμένη δέξασθαι. δηλοῖ γοῦν ζῶσα κατάβασιν καὶ προβολὴν ἄλλων λόγων καὶ ἄλλων, οὐκ ἔχουσα τὴν ἄπειρον ζωὴν ἅμα πᾶσαν παροῦσαν. ἀεὶ οὖν ἀνελίττουσα τὴν ἑαυτῆς ζωήν, δῆλον ὅτι καὶ τὴν οὐσίαν ἔχει γιγνομένην ἀεί, καὶ οἷον ἀπειρουμένην, ἀλλ' οὐκ οὖσαν ἄπειρον. δι' ἣν ἀεὶ προσλαμβάνει ζωήν, οὐσίας δὴ καὶ αὐτὴν οὖσαν κατὰ φύσιν αὐτῇ πάντως. τὸ γὰρ ἑκάστου τελεσιουργὸν πάντως κατὰ φύσιν. ἀλλὰ μήν, εἰ αὐτοκίνητός ἐστι καὶ γενητή, δι' ἣν μὲν ἀεὶ ἔχει οὐσίαν καὶ ζωήν, ἀείζωος οὖσα, καὶ ἀεὶ οὖσα. δι' ἣν δὲ ἀεὶ δέχεται, γιγνομένη ἀεὶ καὶ οὐσία καὶ ζωή. λεχθείη οὖσα καὶ ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸ αὐτῆς. καὶ δι' ἑαυτὴν μὲν ἀεὶ οὖσα, διὰ δὲ τὰ πρὸ αὐτῆς, ἀεὶ γιγνομένη. μᾶλλον δὲ διὰ τὰ πρὸ αὐτῆς ἄμφω ἔχουσα καὶ εἶναι ὅ ἐστι καὶ γίνεσθαι, δι' ἑαυτὴν δέ, θάτερον μόνον. τὸ γὰρ ἀεί τι προσλαμβά-

νειν, ἀπ'

† ἀεὶ

νῆμ, ἀπ᾽ ἐκείνου ἔχει μόνου. ὀρθῶς δὲ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰπόντος, ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἑαυτοῦ αἴτιον. ἢ οὐ κατὰ χρόνον εὖ ἔχει, ἀλλ᾽ οὐκ αἰωνίως. ἵνα μὴ τὸ αἴτιος, ὀφεῖλον εἶναι τοῦ αἰτιατοῦ πρότερον, ἅμα ᾖ, τῷ γιγνομένῳ. χρόνος οὖν ἅμα καὶ αἰὼν περὶ ψυχήν, ὡς ἀγένητον, αἰών, ὡς γενητήν, χρόνος. διό, πῇ αἰώνιος ἐστὶν ὡς ἀνώλεθρος, ἀλλ᾽ οὐχ ἁπλῶς αἰώνιος, ὡς εἴρηται ἐν νόμοις. δεύτερον δ᾽ ἦν τὸ διελέσθαι τὴν ὅλην ψυχογονίαν κατὰ τρόπον. τοῦτο οὖν μετὰ ταῦτα ποιῶμεν, ἐκ τῶν πραγμάτων πάλιν τὴν ἀρχὴν λαβόντες. ἐστὶ τοίνυν ἐν ἑκάστῃ φύσει, τὸ μὲν οὐσία, τὸ δὲ δύναμις, καθ᾽ ἣν τῷ πυρὶ τὸ εἶναι πυρὶ πρόσεστιν. ἄλλη μὲν ἡ δύναμις, ἄλλη δὲ ἡ ἐνέργεια. καὶ γὰρ τὸ μὲν ξηραίνει, τὸ δὲ θερμαίνει, τὰ δὲ ἄλλως πως μεταβάλλει, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. δεῖ δὴ οὖν καὶ τῆς ψυχῆς, ἄλλην μὲν εἶναι τὴν οὐσίαν, ἄλλην δὲ τὴν δύναμιν, ἄλλην δὲ τὴν ἐνέργειαν. καὶ τὸν πᾶσαν αὐτὴν ἐλεῖν τε θεωρῆσαι βουλόμενον χρὴ περὶ ἁπάντων εἰπεῖν. ἔσται ἄρα καὶ τῆς ψυχογονίας, τρία πρῶτον κεφάλαια. τὸ μὲν περὶ οὐσίας αὐτῆς, τὸ δὲ περὶ δυνάμεως, τὸ δὲ περὶ ἐνεργείας. αὕτη γὰρ τελεία τῶν προκειμένων ἐπίσκεψις. ἀλλὰ τὴν οὐσίαν τὴν ψυχικήν, τριφυῆ τινα ὁρῶμεν, ἄλλη γὰρ ἐστὶν αὐτὴ ἡ ὕπαρξις αὐτῆς, καὶ ἄλλη ἡ ἁρμονία ἡ ἐν αὐτῇ, καθ᾽ ἣν τὸ οὐσιῶδες αὐτῆς συνέχεται πλῆθος. οὔτε μιᾶς οὔσης αἰτίας ὡς ὁ νοῦς, οὔτε εἰς ἄπειρα διῃρημένης, ὡς τὸ σῶμα μετ᾽ αὐτήν, ἀλλ᾽ εἰς πλείω μὲν ἑνός, οὐσιώδη μέρη ἐξ ὧν ἐστι, πεπερασμένα δὲ καθ᾽ ἀριθμόν, ὧν πλείω εἶναι μέρη ψυχῆς ἀδύνατον, μηκέτι διαιρετῶν ὄντων εἰς ἄλλα τῶν μερῶν αὐτῆς, ὡς ἔσται δῆλον προελθοῦσιν. καὶ ἄλλο τὸ εἶδος αὐτῆς τὸ ἐκ τούτων ἀποτελούμενον, ὥστε καὶ μία καὶ τριφυὴς ἐστὶν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς. προσήκει γὰρ αὐτῇ, καὶ ἡ μονὰς καὶ ἡ τριάς, ἐπεὶ καὶ τὴν σύμπασαν ψυχὴν εἰς τρία τέμνομεν. ἔστιν οὖν καὶ ἡ οὐσία μία καὶ τριπλῆ, καὶ γὰρ ἄλλο μὲν ἡ ὕπαρξις, ἄλλο δὲ ἡ ἁρμονία, ἄλλο δὲ τὸ εἶδος. ἡ μέν, καὶ εἶναι μόνον ἀφορίζουσα, ἡ δὲ ἁρμόζουσα τὸ οὐσιῶδες πλῆθος, τὸ δὲ συνέχον τὴν ἰδιότητα τοῦ ὅλου συστήματος, καὶ πάντα ταῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐστίν. ἥ τε γὰρ ὕπαρξις, ἔχει μετ᾽ ἑαυτῆς τὸ ἡρμοσμένον πλῆθος, οὐ γάρ ἐστιν ἀπλήθυντος, οὐ δὲ πλῆθος μόνον ἔχουσα, ἀνάρμοστον δέ. καὶ ἡ ἁρμονία οὐσιώδης ἐστὶ καὶ αὕτη, συνεκτικὴ καὶ εἰδοποιὸς τῆς οὐσίας. ἀφ᾽ ἧς καὶ δείκνυται, πῶς μὲν ἐστὶν ἁρμονία ἡ ψυχή, πῶς δὲ μή, καὶ ὅτι σύμφωνός ἐστι πρὸς ἑαυτὸν ὁ Πλάτων, ἐνταῦθα μὲν ἁρμονίαν αὐτὴν τιθέμενος, ἐν Φαίδωνι δέ, ἐλέγχων τοὺς ταῦτα λέγοντας. ἄλλο γὰρ ἦν τὸ ἑαυτοῦ τε εἶναι καὶ ἄλλων, ἁρμονίαν, ἄλλο τὸ ἄλλου μόνον. τὸ μὲν γὰρ ἐν ὑποκειμένῳ ποιεῖ τὴν ἁρμονίαν, καὶ ἀχώριστον τῶν ἡρμοσμένων, καὶ ἐπ᾽ ἀλλοτρίας ἕδρας ἱδρασμένην. ἐκεῖνο δὲ χωριστὴν καὶ ἑαυτῆς οὔσας, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένην. καὶ δὴ καὶ τὸ εἶδος, τῶν τε ἁρμονικῶν λόγων ἐστὶ περιληπτικόν, καὶ τὴν ὕπαρξιν περιέχει τῆς ψυχῆς, καὶ ὁ λόγος τίς καθ᾽ ὅν ἐστιν ὅπερ ἐστίν. πάντα ἄρα ταῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐστίν, ὕπαρξις ἁρμονία, τὸ εἶδος, καὶ μία ἡ οὐσία καὶ τριφυής. ἐπεὶ καὶ ἐκ τριῶν ὑφέστηκεν γενῶν, οὐσίας, ταυτοῦ, θατέρου. καὶ πάλιν ἡ μὲν ὕπαρξις, κατὰ τὴν οὐσίαν ἀφορίζεται μᾶλλον, ἡ δὲ ἁρμονία, κατὰ τὸ ταυτόν, τὸ δὲ εἶδος, κατὰ θάτερον, καθὸ διακέκριται τῶν πάντων. ἐπειδὴ τοίνυν τριπλῆν μὲν ἐξ ἀρχῆς εὕρομεν τὴν ψυχήν, ἔχουσαν οὐσίαν, δύναμιν, ἐνέργειαν, αὐτὴν δὲ πάλιν τὴν οὐσίαν τριπλῆν, κατὰ τὴν ὕπαρξιν, κατὰ τὴν ἁρμονίαν, κατὰ τὸ εἶδος, πεντάδα ποιήσωμεν ἐκ τούτων. πρῶτον μὲν τὴν ὕπαρξιν τάττοντες, δευτέραν τὴν ἁρμονίαν, τρίτην δὲ τὴν ἰδέαν, τετάρτην δὲ τὴν δύναμιν, πέμπτην τὴν ἐνέργειαν. πρέπει γὰρ καὶ ἡ πεντάς, ὡς μεσότητι τῇ ψυχῇ, συνέχουσα τὸν δεσμὸν μονάδος καὶ ἐννεάδος, ὥσπερ αὕτη τῆς νοητῆς οὐσίας καὶ τῆς αἰσθητῆς. καὶ τὰξ αὐτοῦ τὸν τρόπον τοῦτον τὴν ὅλην περὶ τῆς ψυχῆς θεωρίαν, εἰς πέντε κεφάλαια διαιρήσομεν. τὸ μὲν πρῶτον περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ψυχῆς εἶναι λέγοντες, τὸ δὲ δεύτερον, περὶ τῶν ἐν αὐτῇ λόγων καὶ τῆς ἁρμονίας, τὸ δὲ τρίτον, περὶ τῆς ἰδέας αὐτῆς, τὸ δὲ τέταρτον, περὶ τῶν πολλῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων, τὸ δὲ πέμπτον, περὶ τῶν ἐνεργειῶν. ἐπεί, καὶ ὅτε τὸν περὶ τοῦ σώματος ἐποιεῖτο λόγον, αὐτὸ καθ᾽ ἑαυτὸ τὸ σωματοειδὲς τοῦ κόσμου θεωρῶν, πρώτην μὲν αὐτὴν παραδίδου τὴν ὑποκειμένην φύσιν τῷ σώματι τὰ στοιχεῖα παράγων εἰς μέσον. ἔπειτα τὴν ἁρμονίαν αὐτῶν, ἡ γὰρ ἀναλογία καὶ ὁ διὰ ἀναλογίας δεσμὸς εἰκὼν τῆς ἁρμονίας τῆς ψυχικῆς. καὶ τρίτον τὴν ἰδέαν, ὅλον ἐξ ὅλων σφαιροειδῆ τὸν κόσμον ἀποφαίνων. τετάρτην δὲ τὰς δυνάμεις, σφαιρῶν μὲν τὰς μεριστάς, καὶ διὰ μερικῶν ὀργάνων ἐπιτελουμένας, τὰς δὲ ὅλας καὶ τελείας, τῷ τοῦ παντὸς ζώου διδούς. πέμπτην δὲ τὰς ἐνεργείας, τὴν κίνησιν τὴν νοεράν, καὶ ἔμφρονα τῷ σώματι περιτιθείς. κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τὴν τῆς ψυχῆς θεωρίαν, τοῖς πέντε τούτοις, κεφαλαίοις διεῖλεν. ὅτι μὲν οὖν εἰκότως ἡ ψυχογονία τῷ Πλάτωνι τεθεώρηται, καὶ πόσοις, καὶ τίσι κεφαλαίοις διῄρηται, διὰ τούτων ἔστω δῆλον. τρίτην δὲ ἐπὶ τούτοις, ὃ τρίτον προυθέμεθα ζητῆσαι λεκτέον. πῶς καὶ διατί τὴν ψυχὴν μέσην φαμέν. ἀνάγκη γὰρ τοῦτον πρὸ τῶν περὶ αὐτῆς γενομένας λόγων. ἐπειδὴ τοίνυν τὰ πολλά ἐστιν, ἀφ᾽ ἑνὸς τοῦ πρώτως ὄντος προϊόντα, μέχρι τῆς ἀνειδέου καὶ ἐσχάτης ὕλης, κατίδωμεν, τίνα μέν, ἰδιώματα τῶν πρώτως ὄντων, τίνα δὲ τῶν ἐσχάτων, τίνα δὲ ἔλαχεν μέσην τάξιν καὶ ποία τῇ τῆς ψυχῆς ἐφαρμοστέον οὐσίᾳ. ἔστι δὴ οὖν τῶν μὲν νοητῶν ἰδιώματα ταῦτα, τὸ ὄντως ὄν, τὸ αἰώνιον, τὸ ἀμέριστον, τὸ ἀκίνητον, τὸ ὁλοτελές, τὸ τέλειον, τὸ ὑπερπλῆρες τοῦ εἶναι, τὸ τῆς ζωῆς ἄτρυτον, καὶ ἄφθιτον, τὸ πάντων κινητικόν, ἡ ὁμοιότης, τὸ πᾶσι παρεῖναι, πάντων ἐξῃρημένον. ταῦτα γὰρ πάντα κατὰ

τὰς τοῦ ὄντος προόδους, ἐν τοῖς νοητοῖς ἀνεφαίνετο. τῶν δὲ αὖ αἰσθητῶν ἕτερα ἄττα ἰδιώματα τοιαῦτα τέθειται, τὸ οὐκ ὄντως ὄν, τὸ ἔγγονον κατὰ τὴν οὐσίαν, τὸ μεριστόν, τὸ κινητόν, τὸ μερικόν, τὸ ἄλλου προσδεές, τὸ ἀεὶ πληρούμενον τῆς ὑποστάσεως, τὸ κατὰ μέθεξιν ζῆν, τὸ ἑτεροκίνητον, ἡ ἀνομοιότης, τὸ κατὰ τόπον διαλαμβάνεσθαι τοῖς μορίοις. μέσα δὲ τούτων ἐστὶν ἀντιτεταγμένων ἀλλήλοις, ὡς πρώτων ἐσχάτοις, δι᾽ ὧν χρὴ πάντως γίγνεσθαι τὴν πρόοδον ἀπὸ τῶν πρώτων εἰς τὰ ἔσχατα. τὰ γὰρ ὅμοια τοῖς παράγουσιν, πρὸ τῶν ἀνομοίων πρόεισιν ἀπ᾽ αὐτῶν. διότι ἡ ὁμοιότης, πρὸς τοῦ ἑνός ἐστι, καὶ πάντα ἐφίεται τοῦ ἑνός. μέσα δ᾽ οὖν τούτων ἐστὶ τῶν ἄκρων, τὸ οὐκ ὄντως ὄν, κρεῖττον μὲν ὂν τοῦ μὴ ὄντος, ὑφειμένον δὲ τοῦ ὄντως ὄντος. τὸ κατ᾽ οὐσίαν μὲν, πῆ ὂν αἰώνιον, τὰς δὲ ἐνεργείας ἐν χρόνῳ ποιούμενον, τὸ ἀμέριστον μὲν, κατὰ τὸ ἐν αὐτῷ θειότατον. μεριζόμενον δὲ κατὰ τὴν παντοίαν τῶν λόγων πρόοδον, τὸ αὐτὸ ἑαυτὸ κινοῦν, τῶν μὲν ἑτεροκινήτων διαφέρον, τῶν δὲ ἀκινήτων ὑφειμένον. τὸ μετὰ τῆς ὁλότητος καὶ τὸ μερικῶς ἐμφαῖνον. κατὰ μὲν τὸ πάντας ἔχειν τοὺς λόγους ὅλον πως ὄν, κατὰ δὲ τὴν ὕφεσιν καὶ τὸ μερισμὸν, καὶ τὴν μετάβασιν τῆς ἐνεργείας μερικὸν φαινόμενον. τὸ καὶ ἑαυτὸ τελειοῦν, καὶ ὑπὸ τῶν πρὸ αὐτοῦ τελειούμενον, καὶ τελειότερον ὂν τῶν ὑπ᾽ ἄλλου μόνον τελειοῦσθαι πεφυκότων. τὸ ἑαυτὸ πληροῦν δυνάμενος, καὶ ὑπ᾽ ἄλλων πληρούμενον, τὸ αὐτόζωον καὶ ὑπὲρ ἄλλων ζωὴν ὑποδεχόμενον, θειότερον ὂν, τῶν κατὰ μέθεξιν μόνον ζώντων, καταδεέστερον δὲ, τῶν πρώτως ἐχόντων τὸ ζῆν. τὸ τῶν μὲν ἄλλων κινητικόν, ὑπὸ δὲ τῶν πρώτων κινούμενον. τὸ ὅμοιον ἅμα καὶ ἀνόμοιον, τὸ ἐξῃρημένον τῶν ἐσχάτων τε, καὶ συντεταγμένον αὐτοῖς. τοιούτων δὲ τῶν ἐν τοῖς οὖσιν ἰδιωμάτων ὑπαρχόντων, τὴν ψυχὴν σκεψώμεθα, ποῦ τακτέον, πότερον ἐν τοῖς πρώτοις, ἢ ἐν τοῖς ἐσχάτοις. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἐν τοῖς πρώτοις, ὄντως ὂν ἔσται, καὶ αἰώνιος πάντῃ, καὶ ἀκίνητος, καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἑξῆς. καὶ οὔτε τὸ μεριστὸν τῶν ψυχικῶν λόγων, ἔτι φυλάξομεν, οὔτε τὸν ψυχικὸν χρόνον, οὔτε τὴν αὐτοκινησίαν, οὔτε τὸ μεταβατικόν, οὔτε ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν. καίτοι γε ταῦτα ὁρῶμεν ἐναργῶς ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν πασῶν. νῦν δὲ ταῦτα ζητοῦμεν ὅσα κοινὰ τῶν ψυχῶν ἐστι πασῶν, καὶ κατ᾽ οὐσίαν ἐνόντα ἐν αὐταῖς, οἷα δὴ ταῦτά ἐστιν, ὥς γε εἰ πάσαις ὑπάρχει κοινὰ ὄντα, οὐκ ἂν εἶεν αἱ ψυχαὶ τῶν πρώτων, ἢ ψυχαὶ, καὶ ἀεὶ ὄντων. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν ἐσχάτων. εἰ γὰρ εἶεν ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ἑτεροκίνητον τὴν ψυχὴν ποιήσομεν, καὶ μεριστὴν, καὶ σύνθετον, καὶ ἀπ᾽ ἄλλων μόνον τελειουμένην, ὧν πᾶν τοὐναντίον ὁρῶμεν, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων. κινοῦσι γὰρ ἑαυτὰς καὶ τελειοῦσι, καὶ ἄγουσιν ὅπῃ βούλονται. πολλῷ ἄρα μᾶλλον αἱ θεῖαι ψυχαὶ, τῆς οἰκείας τελειότητος, αὐταὶ τὴν αἰτίαν ἔχουσι, καὶ πάντα ἄγουσι ταῖς ἑαυτῶν κινήσεσι, καὶ εἰς ἑαυτὰς ἐπιστρέφονται, καὶ ἑαυτὰς γινώσκουσιν, ὃ δὴ τοῖς ἑτεροκινήτοις ὑπάρχειν ἀδύνατον. εἰ δὴ μήτε ἐν τοῖς πρώτοις, μήτε ἐν τοῖς ἐσχάτοις, αὐτὴν τίθεσθαι δυνατόν, μέσην αὐτῇ τινα χώραν δοτέον. καὶ τοῦτο εἰκότως, ἵνα μιμῆται καὶ τὰς πρωτίστας ἑαυτῆς αἰτίας. μέσην γὰρ καὶ ἐν τοῖς θεοῖς ἔχει χώραν, ἡ τῆς ψυχῆς αἰτία θεός, ὡς δοκεῖ καὶ τοῖς θεολόγοις, συναγωγὸς οὖσα τῶν δύο πατρῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ἑαυτῆς λαγόνος, τὴν τῆς ψυχῆς προϊεμένη ζωήν. ἔν τε οὖν τοῖς πηγαίοις θεοῖς, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἡγεμονικοῖς, ἐν τῇ μέσῃ τριάδι τὴν ψυχικὴν ἀρχὴν προφαινομένην ὁρῶμεν. ὥστε εἰκότως καὶ αὕτη μέση προῆλθε, τῶν τε νοητῶν ἁπλῶς καὶ τῶν αἰσθητῶν, τῶν τε ἀεὶ μόνως ὄντων, καὶ τῶν ἁπλῶς γιγνομένων. τὸ δὲ μέσον αὐτῆς, μὴ τοιοῦτον ὑπολάβῃς, οἷον συναγωγὸν τῶν ἄκρων, ἐξῃρημένον τῶν συναγομένων. οὐ γάρ ἐστι τῶν νοητῶν κρεῖττον, ἀλλὰ πέρας αὐτῶν, μὴ δ᾽ αὖ τοιοῦτον οἷον ὑφειμένον ἀμφοτέρων. ὑπερέχει γὰρ τῶν αἰσθητῶν, ὑπ᾽ αὐτῆς κινουμένων. ἀλλ᾽ ἐπεὶ πέρας ἐστὶ, πέρας μὲν τῶν νοητῶν, ἀρχὴ δὲ τῶν αἰσθητῶν, τοιοῦτον μὲν πέρας καὶ τοιαύτην ἀρχὴν, οἷόν ἐστιν ἐν τῇ γραμμῇ σημεῖον, οὐδαμῶς ῥητέον. οὐ γάρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς τοῖς περατουμένοις, ὥσπερ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς τμήμασι τὸ σημεῖον. ἄλλως δὲ τῶν νοητῶν πέρας, μετὰ τὴν ὑπόστασιν τὴν νοητὴν ἀναφαινομένην, καὶ ἄλλως ἀρχὴν τῶν αἰσθητῶν, ὡς ἐξῃρημένην, καὶ ὡς κινητικὴν αὐτῶν. οὕτω γὰρ ἡμῖν καὶ ἀναλογίαν τινὰ διασώσει, καὶ ἔσται ὡς τὰ ἑτεροκίνητα πρὸς τὰ αὐτοκίνητα, οὕτω τὰ αὐτοκίνητα πρὸς τὰ † ἑτεροκίνητα. καὶ συνέξει τὸν τῶν ὄντων συνδεσμόν, διὰ τῆς οἰκείας μεσότητος, ἀνελίττουσα μὲν, τὰς ἡνωμένας αἰτίας, συνάγουσα δὲ, τὰς διαπεφορημένας τῶν αἰσθητῶν δυνάμεις. καὶ περιεχομένη μὲν ὑπὸ τῆς ἀκινήτου καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης οὐσίας, περιέχουσα δὲ τὴν ἑτεροκίνητον, καὶ μεταβαλλομένην παντοίως γένεσιν. καὶ νοητὴ μὲν οὖσα, ὡς πρὸς τὰ γεννητά, γεννητὴ δὲ, ὡς πρὸς τὰ νοητά, καὶ οὕτως ἐν ἑαυτῇ μέσῃ τὰ ἄκρα δεικνῦσα. μιμουμένη καὶ ταύτῃ τὴν αἰτίαν αὐτῆς, ἀμφιφαὴς καὶ ἀμφιπρόσωπος οὖσα, καὶ τοῦ μὲν παντὸς ἔχουσα τοὺς οἴακας. ὑποδεχομένη δὲ, τοῖς ἑαυτῆς κόλποις, τὰς ἀπὸ τῶν νοητῶν προόδους εἰς αὐτὴν, καὶ πληρουμένη μὲν ἀπὸ τῆς νοερᾶς ζωῆς, προϊεμένη δὲ καὶ αὐτὴ τοὺς ὀχετούς, τῆς νοητῆς ζωῆς, καὶ συνέχουσα τὸ κέντρον τῆς προόδου τῶν ὄντων ἁπάντων ἐν ἑαυτῇ. εἰκότως ἄρα καὶ ἀγέννητός ἐστι καὶ γεννητή. δέδεικται μὲν οὖν τοῦτο καὶ πρότερον ἀπὸ τῆς διττῆς ἐν αὐτῇ ζωῆς, τῆς τε οὐσιώδους ἐν αὐτῇ καὶ τῆς μεταβατικῆς. δεικνύσθω δὲ καὶ νῦν ἀπὸ τῆς ὁλότητος καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς. πῶς γὰρ ἀγέννητον τὸ ὄν, ἢ διὰ τὸ ἄπειρον τοῦ εἶναι δύναμιν, ὅλην ἅμα παροῦσαν ἔχειν, πῶς δὲ τὸ σῶμα γεννητόν, ἢ τὸ ἀεὶ ἐπιναομένην ἔχειν τὴν ἄπειρον δύναμιν, ὅλην ἅμα δέχεσθαι μὴ δυνάμενον. ἡ τοίνυν ψυχὴ, ὡς μὲν ἀσώματος, καθ᾽ ἑαυτὴν ἄπειρον ἔχει τοῦ εἶναι δύναμιν, καθ᾽ ὅλην ἑαυ-

† αὐτοκίνητα.

τὴν οὐ γιγνομένην, ἀλλ' οὖσα ἀθάνατος. περὶ δὲ τὰ μέρη, ἀεὶ γίνεται ἐπ' ἄπειρον. εἰ γὰρ εἴη καὶ περὶ ταῦτα, τὴν ἀπειρίαν ὅλην ἔχουσα παροῦσαν, ἔσται τοῦ ὅλου καὶ τοῦ μέρους, ἡ αὐτὴ ἀπειρία τοῦ τελέου, καὶ τοῦ ἀτελοῦς, τοῦ περιέχοντος καὶ περιεχομένου. τοῦτο δὲ ἀδύνατον, ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ὅλον αὐτῆς δυνατόν γε γνόμενον ἀεὶ εἶναι. τὸ δέ, μέρος ἀεὶ ὄν, ἵνα μὴ τὸ μέρος ᾖ τοῦ ὅλου κρεῖττον. ἀνάπαλιν ἄρα, τὸ μὲν ἐστὶν ὂν ἄπειρον, τὸ δέ, γιγνόμενον. ὥστε ἡ ὑπόστασις αὐτῆς, καὶ ἔστιν ἀπειροδύναμος, καὶ γίνεται ἐπ' ἄπειρον, καὶ οὕτω δὴ ἅμα, καὶ τοῦ ὄντος μετέχει, καὶ πρώτη τῶν γινομένων ἐστίν, οὐ σώματος, καὶ τῷ ὅλῳ, καὶ τοῖς μέρεσιν ἐν γενέσει ὄντος. οὐκ ἄρα ἐξαρκεῖ τὸ λέγειν γενητὴν αὐτήν, τῷ μεριστῶς ἐνεργεῖν, ἀλλ' ἐχρῆν πως καὶ ἐν τῷ εἶναι, τοῦτο προϋπάρχειν τῆς ψυχῆς. πᾶσα γὰρ ἐνέργεια κατὰ φύσιν, ἔχει τὴν οὐσίαν προλαβοῦσαν τὴν αἰτίαν τῆς ἐνεργείας, ὥστε καὶ ἡ ψυχὴ τῆς κατὰ χρόνον ζωῆς ἐν τῇ οὐσίᾳ προείληφε τὸ σπέρμα. πάσης οὔσης ψυχῆς κοινῆς. δεῖ γὰρ καὶ γίγνεσθαι αὐτήν, οὐκ εἶναι μόνον. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἐπειδὴ τὸ εἶναι κατὰ τὸ ὅλον ἔχει, τὸ γίγνεσθαι ἐν τοῖς μέρεσιν ἕξει. καὶ ὅπως τοῦτο ἀληθές, δεδείχαμεν. περὶ μὲν οὖν τῆς μεσότητος τῆς ψυχῆς, τοσαῦτα ἀπόχρη. καὶ δὴ καὶ κείσθω, χωρὶς μὲν τὸ νοητὸν πλάτος, χωρὶς δὲ τὸ ψυχικὸν πλῆθος, χωρὶς δὲ ἡ αἰσθητὴ φύσις. καὶ ἀνηρτήσθω, τὰ μὲν ἔσχατα, εἰς τὰ μέσα, ταῦτα δὲ εἰς τὰ πρῶτα. καὶ εἷς ἔστω σύνδεσμος τῶν ὄντων, ὁ ἐν αὐτοῖς ὤν, ἡ ψυχή. συνδεῖ γὰρ καὶ τὸ ἓν τὰ πάντα, ἀλλ' ἐξῃρημένως. πάντα γὰρ ἥνωται ἀλλήλοις ὁμογενῆ, καὶ ὡς ἐκ μιᾶς αἰτίας ὄντα, καὶ ὡς πρὸς ἓν ἐφετὸν ἀνατεταγμένα. συνδεῖ δὲ καὶ ἡ ψυχή, ἀλλ' ὡς ἐν αὐτοῖς οὖσα, καὶ ὡς ἐν τῇ ἀναλογίᾳ τὸ μέσον ἐστὶ τῶν συνδουμένων, οὕτω καὶ τὴν ψυχήν, μέσην τεθεῖσαν τῶν ὄντων, συνδήσασαν ἅμα καὶ συνδεομένην, ὡς αὐτοκίνητον ὑπάρχουσαν. τούτων δὲ εἰρημένων, ἀναγκαῖον μὲν ἦν εἰπεῖν λοιπόν, ὅπως καὶ ἐκ ποίων γενῶν ὑφέστηκε τὴν ψυχὴν ταύτην, τὴν συνέχουσαν τὸν σύνδεσμον τῶν ὄντων. ἀναγκαιότερον δέ, πρῶτον περὶ αὐτῶν τῶν γενῶν εἰπεῖν, τίνα τέ ἐστι, καὶ πόθεν πρόεισι, καὶ πῶς. δεῖ γὰρ τὰ ὅλα πρὸ τῶν μερῶν γιγνώσκειν. τοῦτο οὖν ἐστι, τὸ τῶν προκειμένων τέταρτον. καὶ λέγομεν περὶ αὐτοῦ κατὰ τὸ δυνατόν. ὅτι μὲν οὖν ὁ νοητὸς κόσμος τὰς αἰτίας περιέχει τῶν δευτέρων, καὶ ὅτι πάντα ἐστὶν ἐκεῖ τὰ εἴδη νοητῶς, ἢ νοερῶς, ἢ ὅπως βούλει καλεῖν. ἔστι γὰρ ἀμφοτέρως ἐν πολλοῖς ἀποδέδεικται λόγοις, καὶ δειχθήσεται καὶ παρ' αὐτοῦ διὰ τῶν ἑπομένων. ἀλλὰ τῶν εἰδῶν αὐτῶν, τὰ μέν ἐστιν ὁλικώτατα, καὶ ἐπὶ πᾶν διατείνοντα. τὰ δέ, μερικώτατα, καὶ οἷον ἄτομα εἴδη, τὰ δέ, καὶ μεταξὺ τούτων, ἐπὶ πλέον διήκοντα, καὶ οὐκ ἐπὶ πάντα. καθάπερ δὲ καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος ἐν τῷ Σοφιστῇ διεῖλεν. ἄνθρωπος μὲν γὰρ ἐκ τοῦ αὐτοανθρώπου, καὶ ἵππος ἐκ τοῦ αὐτοΐππου. τὸ δέ, ὅμοιον ἔν τε ἀνθρώποις καὶ ἵπποις ὄν, καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις, ἐκ τοῦ αὐτοομοίου, καὶ τὸ ἀνόμοιον ὁμοίως. ἑτερότης δὲ ἡ ταυτότης ἐν πᾶσιν οὖσα τοῖς οὖσιν, ἐκ τῆς ἑτερότητος τῆς ἐκεῖ καὶ ταυτότητος. ὥστε τὰ μέν, ἐκ τῶν ἀτόμων εἰδῶν ἐστι, τὰ δέ, ἐκ τῶν μέσων, τὰ δέ, ἐκ τῶν ὁλικωτάτων, ἐπεὶ καὶ τῶν ἐπιστημῶν τῶν ἐν ἡμῖν, αἱ μέν, πρὸς ἕν τι ἐπιστητὸν ὁρῶσιν, ὡς ἡ ἰατρική, πρὸς ὑγείαν, αἱ δέ, ἐπὶ πλέον διατείνουσιν, ὡς ἀριθμητική, καὶ πρὸς φιλοσοφίαν, καὶ πρὸς πολιτείαν, καὶ πρὸς τεκτονικήν, καὶ πρὸς ἄλλας πολλάς. καὶ οὐκ αὕτη μόνον, ἀλλὰ καὶ μετρητική, καὶ στατική. τούτων γὰρ δεῖσθαι φησὶν αὐτὸς τὰς δημιουργικὰς τέχνας, ἢ πασῶν, ἢ τινῶν. καὶ ἄνευ τούτων, μὴ ἔχειν τἀκριβές. αἱ δέ, πρὸς πάσας τέχνας, καὶ οὐ τὰς δημιουργικὰς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσαι θεωρητικαὶ συντελοῦσιν, ὥσπερ φησὶν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης, τὴν διαιρετικήν. ὥσπερ οὖν ἐν ταῖς ἐπιστήμαις εἰσὶν ὁλικώταταί τινες, οὕτως ἐν ταῖς νοηταῖς αἰτίαις, ἄλλαι μέν εἰσιν αἱ μερικώταται, ὡς ἐκεῖναι, τὸ μερικὸν καὶ οἰκεῖον ἀριθμὸν ἐξηγούμεναι τῶν ὁμοειδῶν, αἱ δέ, ἐπὶ πλεῖστον διατείνουσαι, καθάπερ τὸ ἴσον, τὸ ὅμοιον, τὸ ὅλον, οὐδὲ ὅλον ἢ ὅλον πάντων κοινόν. τὸ γοῦν μέρος ἢ μέρος, οὐχ ὅλον, αἱ δέ, ἐπὶ πάντα ἐκτεινόμεναι, ὧν πάντα μετέχει τὰ ὄντα καθὸ ὄντα ἐστίν, οὐ καθ' ὅσον ζῶντα ἢ ἔμψυχα, ἢ ἄλλην τινὰ ἰδιότητα ἔχοντα, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν τοῦ ὄντος προσηγορίαν. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὂν πρωτιστόν ἐστι, καὶ τὰ τοῦ εἶναι αἴτια, τὴν ὁλικωτάτην ἐν τοῖς γένεσιν ἔχει τάξιν. ταῦτα δέ ἐστι πέντε τὸν ἀριθμόν, οὐσία, ταὐτόν, θάτερον, κίνησις, στάσις. ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων, οὐσίωται, καὶ ἥνωται αὐτὸ πρὸς ἑαυτό, καὶ διακέκριται ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων, καὶ πρόεισιν ἀφ' αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ μονῆς, καὶ διαμονῆς τινος μετέχει, καθ' ὅσον φυλάττει τὸ οἰκεῖον εἶδος. εἴτε οὖν νοητόν, εἴτε αἰσθητόν, εἴτε μέσον ἐστὶ γένος, ἐκ τούτων ἐστί. πάντα γὰρ ἐκ τούτων. ζῇ μὲν γάρ, ἢ ὅλα ἐστίν, ἢ μέρη, ἢ ἐμψύχωται οὐ πάντα. τούτων δέ, πάντα μετέχει τῶν γενῶν. οὐσίας τε καὶ περὶ ἕν τι μὴ οὔσης, οὐδὲ τὰ ἄλλα ἔσται. περὶ οὐσίαν γὰρ καὶ ἐκεῖνα ὑφέστηκεν, καὶ ταυτότητος οὐκ οὔσης, διαπεφορημένον ἔσται τὸ ὅλον, καὶ ἑτερότητος ἀπολλυμένης ἔκ τινος, ἓν ἔσται μόνον ἀπλήθυντον. κινήσεως τε μὴ οὔσης, ἀνενέργητον καὶ νεκρόν, καὶ στάσεως ἀνίδρυτον, καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν εὐθὺς ὑποφερόμενον. ἀναγκαῖον ἄρα, καὶ ἐν πᾶσιν εἶναι τούτων ἕκαστον, καὶ πρωτίστην μὲν ὑφεστάναι τὴν οὐσίαν, οἷον ἑστίαν τῶν γενῶν ὑπάρχουσαν καὶ μονάδα, καὶ τῷ ἑνὶ τεταγμένην ἀνάλογον. μετὰ δὲ ταύτην, ταὐτὸν καὶ ἕτερον, τὸ μὲν ἀνάλογον τῷ πέρατι, τὸ δὲ τῇ ἀπειρίᾳ. καὶ στάσιν ὡσαύτως καὶ κίνησιν. τὰ μέν, περὶ τὰς δυνάμεις τῶν ὄντων, τὰ δέ, περὶ τὰς ἐνεργείας διαφερόντως ὁρώμενα. πάντα γὰρ τὸ ὄν, ἢ ὂν οὐσίας τινὸς ἁμῶς γέπως μετείληφεν. ὡς καὶ ἐν Σοφιστῇ, καὶ ἐν Παρμενίδῃ γέγραπται. πᾶσα δὲ δύναμις οὐσιώδης, ἢ ὑπὸ τὸ ταὐτόν ἐστιν, ἢ ὑπὸ τὸ ἕτερον, ἢ ὑπ' ἄμφω. θερμότης μέν, καὶ πᾶσα διακριτικὴ δύναμις, ὑπὸ τὸ ἕτερον, ψυχρότης δὲ καὶ

πᾶσα

πᾶσα συναγωγός, ὑπὸ τὸ αὐτό, εἰ δέ τι μεῖζον τούτων, ὑπ' ἄμφω. πᾶσα γὰρ ἐνέργεια, μᾶλλον στάσις, καὶ πᾶσα ἡ ἐν τῷ ταυτῷ φυλάττουσα τὸ ἐνεργοῦν, ἢ ἐκεῖνο περὶ ὃ ἐνεργεῖ. ἡ δὲ τῶν σωμάτων εἰς ἄλληλα κίνησις, οὐκ ἐῶσα ἐν ταυτῷ μένειν, ἀλλ' ἐξιστᾶσα, τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν. ἡ δὲ τὸ ἐνεργούμενον ἐν ταυτῷ, καὶ περὶ τὸ αὐτὸ μεταβάλλουσα, κίνησις ἐστὶ στάσιμος. ἕκαστον ἄρα τῶν ὄντων αὐτῷ τῷ εἶναι τῆς τριάδος ταύτης μετέχον, οὐσίας, δυνάμεως, ἐνεργείας, διὰ τὰ πέντε ταῦτα γένη, καὶ ἔστι καὶ δύναται καὶ ἐνεργεῖ. ὅλως δὲ ἐπειδὴ πᾶν τὸ ὁπωσοῦν ὄν, ἐκ πέρατός ἐστι καὶ ἀπείρου, οὐσιοῦται μὲν καὶ ὑφέστηκε κατὰ τὸ ἐξ ἀμφοῖν. ἔχει δὲ ταυτότητα μὲν, πρὸς ἑαυτὸ κατὰ τὴν κοινωνίαν τῶν δύο τούτων. ἑτερότητα δὲ, κατὰ τὴν διαίρεσιν. καὶ ἐπειδὴ τὸ πρῶτον οὐκ ἔστιν, ἀπ' ἀρχῆς πρόεισι, καὶ μένει ἐν αὐτῇ, ὥς τε καὶ κινεῖται. καὶ ἕστηκεν, ἐν ἑκάστῳ ἄρα τῶν ὄντων ᾗ ὄν, ταῦτά ἐστιν. εἰ καὶ ἄλλως ἐν ἄλλοις. τὰ γὰρ νοητὰ, οὐσιωδῶς ἔχει πάντα, τὰ δὲ νοερὰ νοητὰ, καὶ κατὰ τὸ αὐτό, τὰ δὲ νοερὰ, κατὰ τὴν ἑτερότητα, τὰ δὲ ψυχικὰ κατὰ τὴν στάσιν, τὰ δὲ σωματικὰ, κατὰ τὴν κίνησιν. εἰ δὲ ἡ ζωὴ κίνησις, ἡ δὲ ἀργία στάσις, ἀνάπαλιν. ψυχαὶ μὲν γὰρ, ζωαὶ οὐσιώδεις, τὰ σώματα ἑτεροκίνητα. εἰ δὲ κίνησις καὶ στάσις, περὶ ταυτότητος καὶ ἑτερότητος, ὡς ἐξ ἄλλων δείκνυμεν, τὴν πρόοδον λέγοντες τὴν ἀπὸ τῆς αἰτίας ἑκάστου κίνησιν, περὶ τῆς ἐνεργείας κίνησιν, καὶ τὴν ἐν τῇ αἰτίᾳ μονὴν, περὶ τῆς ἀντικειμένης τῇ ἐνεργείᾳ ἀνενεργησίας στάσιν. ἔσται μετὰ τὰ νοητὰ, τὰ μὲν νοερὰ καὶ νοητὰ, κατὰ τὴν στάσιν. τὰ δὲ νοερὰ, κατὰ τὴν κίνησιν. καὶ ψυχαὶ μὲν, κατὰ τὸ ταυτὸν, σώματα δὲ κατὰ τὸ ἕτερον. εἰ δὲ τὴν ζωὴν κίνησιν λέγοιμεν, τὴν νόησιν, τὴν ἀμετάβλητον στάσιν, τὰ μὲν νοητὰ πάλιν χαρακτηρίζεται κατὰ τὸ οὐσιῶδες, τὰ δὲ νοητὰ καὶ νοερὰ, ζωαὶ ὄντα, κατὰ τὴν κίνησιν, τὰ δὲ νοερὰ ἐν νῷ οὐσιωμένα, κατὰ τὴν στάσιν. καὶ γὰρ τοῖς ἐγκοσμίοις τὸ ἑστάναι παρὰ νοῦ, τὰ δὲ ψυχικὰ, κατὰ τὸ ταυτόν. διότι τὸν σύνδεσμον κατέχει τῶν ἀμερῶν καὶ μεριστῶν. τὰ δὲ σωματικὰ, κατὰ τὸ ἕτερον. ἐν γὰρ τούτοις μεριστοῖς οὖσι τὸ νεῖκος. πέντε δὲ ἦν ταῦτα ἀλλήλοις ἑξῆς, ὄν, ζωή, νοῦς, ψυχή, σῶμα. διότι καὶ τὰ γένη πέντε τὰ ὅλα τὰ περὶ τῶν εἰδῶν. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν γενῶν καθόλου ῥητέον. προσθέντας τοσοῦτον μόνον, ὅτι τὰ αὐτὰ καὶ γένη καὶ στοιχεῖα καλοῦσι. γένη μὲν, τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων. αὐτὰ δὲ ἀνελάττωτα μένοντα καὶ ἐξῃρημένα, τῶν μερικῶν ὑφίστησιν αὐτά. στοιχεῖα δὲ ἕκαστα ἑκάστων, ἐξ ὧν τὸ ὅλον. τὰ γὰρ ἐν τῷ δημιουργῷ γένη, συμπληροῖ μὲν τὸ ὂν τὸ δημιουργικόν, καὶ ἔστιν αὐτοῦ στοιχεῖα. γένη δέ ἐστι πάντων τῶν ἐν τοῖς † νοητοῖς ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐν ψυχαῖς, καὶ τῶν ἐν σώμασι γενῶν. μετίωμεν οὖν καὶ τὸ πέμπτον εἰ βούλει, καὶ σκεψώμεθα πῶς, καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς τὰ γένη ταῦτα, καὶ διατί αὐτὰ παρέλαβεν ὁ Πλάτων. ἐπεὶ δὴ τοίνυν δέδεικται ὅτι ἡ ψυχὴ μέση τῶν ὄντων καὶ τῶν οὐκ ὄντων ἐστί, καὶ πάντα γινώσκει τὰ ὄντα, τά τε νοητὰ καὶ τὰ αἰσθητὰ, εἴ τε κατὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, εἴ τε κατὰ διαφόρους, ὥσπερ τινὲς εἰρήκασιν, ἀναγκαῖον ἦν τὴν οὐσίαν αὐτῆς, ἐκ τῶν τοῦ ὄντος προεληλυθέναι γενῶν. εἰ γὰρ μὴ ἐκ τούτων ἀλλ' ἐξ ἄλλων τινῶν, οὐ πάντα γινώσκειν οἵα τε ἂν ἦν. οὐδὲ πᾶσιν ἐπιβάλλειν, ὥσπερ οὖν ἄνθρωπον γινώσκει κατὰ τὸν ἐν αὐτῇ τοῦ ἀνθρώπου λόγον, καὶ δαίμονα κατὰ τὸ τοῦ δαίμονος εἶδος, οὕτω καὶ τὸ ὂν αὐτὸ κατὰ τὴν τοῦ ὄντος ἐν αὐτῇ μετουσίαν, καὶ ἑτερότητα κατὰ τὴν ἑτερότητα. ὥστε πάντα ἂν ἔχοι τὰ γένη, ἀλλ' οἰκείως ἑαυτῇ. δοκεῖ γάρ μοι διὰ ταῦτα, καὶ ἐκ τῶν πρώτων γενῶν ὑποστῆσαι τὴν ψυχὴν, καὶ ἐκ τῶν ἀριθμῶν, καὶ ἐκ τῶν ἁρμονικῶν λόγων. τάς τε ἀρχὰς ἐν αὐτῇ τῶν σχημάτων ἀποθέσθαι, καὶ τῶν θείων κινήσεων, ἵνα καὶ τῶν μαθημάτων πάντων, καὶ τῆς διαλεκτικῆς προειληφυῖα τοὺς λόγους, οὕτω γινώσκῃ τὰ πάντα, τὰς οὐσίας, τοὺς ἀριθμοὺς, τὰς ἁρμονίας, τὰ σχήματα, τὰς κινήσεις, ἀφ' ὧν τὰ ὅλα ὑφέστηκεν. καὶ ἔοικεν ὡς μὲν συγγενῆ τοῖς νοητοῖς αὐτὴν ἀπὸ τῶν γενῶν ὑποστῆσαι τοῦ ὄντος ἃ ἦν ἐν ἐκείνοις πρώτως, ὡς δὲ συγγενῆ τοῖς αἰσθητοῖς, σχηματίζειν. τὰ γὰρ ὄντως σχηματιζόμενα, ταῦτά ἐστιν. ὡς δὲ μέσην ἀμφοτέρων, συνδεῖν τοῖς ἁρμονικοῖς λόγοις. καίτοι γε καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς εἴδεσιν ἐστὶ καὶ τὸ τῆς ἁρμονίας εἶδος, καὶ τὸ τοῦ σχήματος. ἀλλ' ἡ ἁρμονία καὶ τὸ αὐτόσχημα οὐχ ἡρμοσμένον, οὐδὲ σχηματισμένον. τὰ γὰρ πρώτως οὐκ ἔστι κατὰ μέθεξιν, καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἡ ἁρμονία καὶ τὰ γένη, ἀλλὰ μεριστῶς. ἐν δὲ ταῖς ψυχαῖς ἀσωμάτως ἅμα καὶ ἀσυνθέτως, καὶ τὸ σύνθετον αὐτῶν δῆλον. τὸ μὲν γὰρ μετέχειν, συνθέτων, τὸ δὲ ἀσώματον, ἁπλῶν ἴδιον. ἴδια δὲ τὸ πρώτως μετέχειν ἐκείνων, εἶναι τοιοῦτον. ἀπὸ δ' οὖν τῶν γενῶν τούτων, ὑφίστησι τὴν ψυχικὴν οὐσίαν ὁ Πλάτων, αὐτὸ τὸ ὑπερκείμενον αὐτῆς παράγων, πρῶτον ἀπὸ τῶν μέσων δηλαδὴ γενῶν. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν στοιχείων ἐλέγομεν, ὅτι καὶ ἐν οὐρανῷ πάντα ἐστί, καὶ ὑπὸ σελήνην καὶ ὑπὸ γῆν, καὶ ἐκ τῶν τεττάρων μὲν πάντα, ἀλλ' οὐ τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ὁ μὲν οὐρανὸς, ἐκ τῶν ἀκροτάτων, ἡ δὲ γένεσις ἐκ τῶν δευτέρων, τὰ δὲ ὑπὸ γῆν ἐκ τῶν ἐσχάτων, οὕτω δὴ καὶ πάντα μὲν ἐκ τῶν γενῶν τούτων, ἀλλὰ τὰ μὲν νοητὰ, ἐκ τῶν πρώτων, καὶ ἀμερίστων, καὶ ἀκινήτων, καὶ ὁλοτελῶν, τὰ δὲ αὐτοκίνητα, αὐτῶν ἀμερίστων καὶ μεριστῶν, τὰ δὲ σωματοειδῆ, ἐκ τῶν μεριστῶν. οἷα γὰρ τὰ γένη, τοιαῦται καὶ αἱ οὐσίαι. προηγεῖται δὲ τὰ μὲν ἀμέριστα, τῶν ἀμερίστων ἅμα καὶ μεριστῶν. ταῦτα δὲ τῶν μεριστῶν. ἐγγίον γὰρ τὸ ἀμέριστον τοῦ ἑνός. διὰ γὰρ τὴν ἕνωσιν, ἀμέριστόν ἐστιν. ἐπεὶ οὖν ἡ ψυχικὴ οὐσία, μέση δέδεικται τῶν ὄντων, ἐκ τῶν μέσων εἰκότως ἐστὶ γενῶν τοῦ ὄντος, οὐσίας, ταυτοῦ, θατέρου. τὰς γὰρ ἀπὸ τούτων δυνάμεις, καὶ ἐν Φαίδρῳ συνθεὶς, καὶ ἡνίοχον, καὶ ἵππους ἐπεκάλεσεν. διότι τὸ εἶναι αὐτῆς ἀπ' αὐτῶν ἀφορίζεται. στάσιν δὲ καὶ κίνησιν ἐν ταῖς ἐνεργείαις ταύτης θεωρήσομεν. ἔστι μὲν γὰρ καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς ἡ στάσις, καὶ ἡ κίνησις. ὑφίστησι γὰρ ἑαυτὴν, καὶ μένει, καὶ

† νοη.

πρόεισι, καὶ αἰώνιός ἐστιν, ὅπου καὶ κρεῖσσον ταυτότητος καὶ ἑτερότητος ἐκείνων ἑκάτερον. μένει γὰρ ἐν τοῖς αἰωνίοις, κατὰ τὴν στάσιν, καὶ πρόεισι κινουμένη. διὰ δὲ τὴν πρόοδον, εἰς πλῆθος ἡνωμένον διακέκριται. ἀλλ' ἐμφανέστερον ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῆς ὀφθήσονται. εἴποις δ' ἂν ὅτι καὶ ἄλλως περὶ ταυτότητος καὶ ἑτερότητος ὁ Τίμαιος ἤδη τῆς ψυχῆς τὴν κίνησιν καὶ στάσιν τὴν οὐσίαν ὑφιστὰς παραλαμβάνει. καὶ γὰρ μέσον ἐστὶν οὐ μόνον τῆς ἀμερίστου καὶ τῆς μεριστῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐχούσης καὶ τῆς γιγνομένης. διὰ μὲν τὴν κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχουσαν, μετέχει ἤδη στάσεως, κατὰ τὸ οὐσιῶδες ἑαυτῆς, διὰ δὲ τὸ γίγνεσθαι, κινήσεως. εἰ μὴ ἄρα καὶ τὸ διότι τῷ δημιουργῷ ταῦτα οἰκεῖα τὸ ταυτὸν, καὶ ἕτερον προηγουμένην τούτων παραδέδωκεν γένεσιν. τί δὴ οὖν χαρακτηριστικόν ἐστιν ἑκάστου τῶν μέσων γενῶν; ἢ ἐπειδήπερ ἡ οὐσία ἐκ πέρατος καὶ ἀπείρου, ὅταν μὲν κρατῇ τὸ πέρας, θατέρου ποιεῖ τὴν ἀμέριστον οὐσίαν, ὅταν δὲ τὸ ἄπειρον ποιεῖ τὴν μεριστὴν, ὅταν δὲ ἐξισάζῃ τὴν μέσην. καὶ πάλιν, ὁπόταν μὲν ἡ ταυτότης κρατῇ τῆς ἑτερότητος ποιεῖ τὴν ἀμέριστον ταυτότητα καὶ ἑτερότητα. ὁπόταν δὲ ἡ ἑτερότης τῆς ταυτότητος, τὴν μεριστὴν, ὁπόταν δὲ ἐξισάζῃ, τὴν μέσην. καὶ ὁπόταν μὲν στάσις κινήσεως, τὸ ἀμέριστον, ὅταν δὲ κίνησις στάσεως, τὴν μεριστὴν, ὅταν δὲ ἐξισάζῃ τὴν μέσην. ἐπεὶ δὴ δὲ ἡ ταυτότης καὶ ἡ ἑτερότης ἐξ ἀμφοῖν, ἀνάγκη καὶ ἐπὶ τούτων, ἢ τὸ πέρας κρατεῖν, ἢ τὸ ἄπειρον, ἢ ἐξισάζειν. καὶ οὕτως, ἢ τὴν ἀμέριστον ταυτότητα καὶ ἑτερότητα ἀποτελεῖσθαι, ἢ τὴν μεριστὴν, ἢ τὴν μέσην. οὕτω δὲ καὶ στάσιν καὶ κίνησιν ἑκατέραν ἐξ ἀμφοτέρων οὖσαν, ἢ ἀμέριστον εἶναι, ἢ μεριστὴν, ἢ μέσην. καὶ γὰρ ὕπαρξις πᾶσα καὶ δύναμις καὶ ἐνέργεια, ἐξ ἀμφοῖν. καὶ ἢ περατοειδὴς, ἢ ἀπειροειδὴς, ἢ οὐδὲν μᾶλλον τούτων θατέρου. διὸ τὸ μὲν νοερὸν πᾶν, πέρας εἶναι λέγεται, καὶ οὕτω ταυτὸν, ὡς εἰ καὶ ἔστιν ἑτερότης ἐν αὐτῷ ζητεῖσθαι, καὶ οὕτως ἑστὸς, ὥς τε εἰ καὶ κίνησίς ἐστι νοερὰ, ἀπορεῖσθαι. τὸ δὲ σωματοειδὲς, τῇ ἀπειρίᾳ φίλον, καὶ τῇ ἑτερότητι καὶ τῇ κινήσει. τὰς δὲ ψυχὰς, καὶ τὸ πλῆθος ὁμοῦ, συνεμφαίνειν καὶ τὴν ἕνωσιν, καὶ τὸ ἑστὸς, καὶ τὸ κινούμενον. καὶ γὰρ ἡ μὲν οὐσία ἡ ἐκεῖ, μία καθ' ἕκαστον νοῦν, ἡ δὲ ἐν τῇ ψυχῇ μία, καὶ οὐ μία καθ' ἑκάστην. πολλαὶ γὰρ αἱ οὐσίαι περὶ πᾶσαν ψυχὴν, καὶ τοσαῦται, ὅσαι αἱ μοῖραι, αἳ εἰς ἑκάστην διῄρηνται, ὥσπερ σῶμα πᾶν μεριστὸν ὂν, εἰς ἄπειρα διῄρηται τῶν ψυχῶν διῃρημένων εἰς πεπερασμένα. καὶ οὕτως ὡς ἀριθμὸς εἰς μονάδας, ὅθεν καὶ ἀριθμὸν αὐτὴν τινὲς ἠξίουν καλεῖν. ὡς μεριστὴν μὲν, εἰς ἀμερῆ δὲ καὶ οὐκ εἰς ἀεὶ διαιρετά. διὸ καὶ τὸ ἀμέριστον αὐτῆς διττόν, καὶ κατὰ τὸ οἷον ὅλον, καὶ κατὰ τὰ ἔσχατα τῶν μερῶν. ἐπεὶ καὶ ἕκαστος ἀριθμὸς κατὰ τὸ οἰκεῖον εἶδος, εἷς ἐστι καὶ ἀμερής, κατὰ δὲ τὸ οἷον ὕλην μεριστός, καὶ οὐδὲ ταύτην πᾶσαν, ἀλλὰ τὸ ἔσχατον καὶ ἐν ταύτῃ ἀμερές, εἰς ὃ καὶ ἡ κατάληξις, εἰ δὲ βούλει καὶ κατ' ἄλλον τρόπον. τριῶν ὄντων τῶν μέσων γενῶν τούτων ὅταν μὲν ἡ οὐσία τοῦ ταυτοῦ καὶ ἑτέρου κρατήσῃ κατὰ τὴν κρᾶσιν τῶν μέσων γίνεσθαι ψυχὴν θείαν, καὶ τὸ πλέον ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ, καὶ τὸ ἔλαττον ποιεῖ τὸ πλάτος, τῶν θείων ψυχῶν. ὅταν δὲ τὸ ταυτὸν ἅμα καὶ ἡ οὐσία τοῦ λοιποῦ, τὴν ἀγγελικὴν, ὅταν δὲ μόνον τὸ ταυτὸν, τὴν δαιμονίαν, ὅταν δὲ τὸ ταυτὸν καὶ ἕτερον ἅμα τῆς οὐσίας, τὸ ἡρωϊκόν, ὅταν δὲ τὸ ἕτερον μόνον τὴν ἀνθρωπίνην. τὰ ἄκρα τοῦ μέσου κρατεῖν ἀδύνατον, ὅτι μὴ συνάπτεται ἀλλήλοις ἐκεῖνα χωρίς, καθ' ἑκάστην δὲ τῶν μίξεων, τὸ πλέον καὶ ἔλαττον τῶν κρατούντων, ποιήσει τὸ πλάτος τῶν ψυχῶν. ἀλλὰ ταῦτα καὶ ἐν ἄλλοις, διὰ πλειόνων ἐξήτασαι. ὑπόλοιπον δὴ οὖν μετὰ ταῦτα, τὸ ἀμέριστον τῆς οὐσίας εἶδος, καὶ τὸ μεριστὸν, ὅτι ποτέ ἐστι διελθεῖν. καὶ γὰρ τῶν πρεσβυτέρων, οἱ μὲν ἄλλως, οἱ δὲ, ἄλλως ἀνέχθησαν. ῥητέον δὴ περὶ τούτων, πρῶτον μὲν ὁλοσχερῶς ὡς τύπῳ εἰπεῖν, ἔπειτα προσεχέστερον τοῖς προκειμένοις. δυνατὸν γὰρ ἀμφοτέρως. οὐκοῦν ἀμέριστον μὲν οὐσίαν φαμὲν, τὴν νοητὴν πᾶσαν καὶ τὴν νοερὰν, τήν τε ὁλικὴν, καὶ τὴν μερικὴν, τήν τε ἄυλον καὶ χωριστὴν, καὶ προαιώνιον, ἢ αἰώνιον οὖσαν. μεριστὴν δὲ, πᾶσαν τὴν περὶ τὰ σώματα προϊοῦσαν, εἴτε ζωὰς περικοσμίους, εἴτε φύσεις, τὰς περὶ αὐτῶν δυνάμεις τῶν ὄγκων. εἴτε λόγους φυσικοὺς διαιρουμένους περὶ τὴν ἄποιον σωματότητα. πάντα γὰρ ταῦτα σώματα ἐστὶ μεριστά. τὰ μὲν, ἐν τοῖς τοιοῖσδε σώμασιν ὑφεστῶτα, καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντα, τὰ δὲ, οὐσιώδη μὲν ὑπάρχοντα, καὶ ζωῆς εἴδη, σωμάτων δὲ ἀχώριστα, καθάπερ ἡ φύσις, τὰ δὲ, μεριζόμενα μὲν, συνάγοντα δὲ εἰς ἀμερῆ ἑαυτά, καθάπερ ἡ αἴσθησις. καὶ εἰ βούλει λέγειν τριπλῆν μὲν λέγε τὴν ἀμέριστον οὐσίαν, τὴν κατὰ τὸ εἶναι, τὴν κατὰ τὸ ζῆν, τὴν κατὰ τὸ νοεῖν. καὶ αὐτὴ μὲν αὐτῆς ταύτης, τὴν κατὰ τὸ αἰσθάνεσθαι, αὐτὴ δὲ τῆς κατὰ τὸ ζῆν, τὴν κατὰ φύσιν, αὐτὴ δὲ τῆς κατὰ τὸ εἶναι, τὴν κατὰ τὰ εἴδη τὰ μεριζόμενα περὶ τοὺς ὄγκους τῶν σωμάτων. τὰ γὰρ τρία τῶν βιῶν εἰκόνες ἀνάπαλιν ἐκείνοις ἔχοντα κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα τάξιν, τούτων δὲ τὰ μέσα, τὸ εἶναι, τὸ ζῆν, τὸ νοεῖν ἐν ψυχαῖς, τὴν μὲν τάξιν φυλάττοντα τῶν πρὸ αὐτῶν, διὰ τὴν πρὸς αὐτὰ ὁμοιότητα, τὸν δὲ μερισμὸν, ἔχοντα γένη, τοῖς μετὰ ταῦτα. τριχῇ δὲ οὖν πάντα διελωμεν, καὶ διελόντες, οὕτως ἐν μέσῳ τάξομεν τὴν ψυχικὴν οὐσίαν τῆς τε ἀμερίστου, καὶ τῆς μεριστῆς, ὡς εἰκόνα μὲν τῆς κρείττονος, παράδειγμα δὲ τῆς καταδεεστέρας. καὶ ὡς μένουσαν ἅμα καὶ προϊοῦσαν, καὶ ὡς ἁπλῆν καὶ σύνθετον, καὶ ὡς ἐξῃρημένην τῆς σωματικῆς συστάσεως, καὶ ὡς συντεταγμένην. κατὰ πάντα γὰρ αὐτῆς ταῦτα, ἡ μεσότης προσήκουσα φαίνεται. καὶ οὕτω μὲν ὁλοσχερέστερον λεκτέον πᾶσαν τὴν μεταξὺ τοῦ ἑνὸς οὐσίαν καὶ τῆς ψυχῆς, ἀμέριστον τιθεμένους. πᾶσαν δὲ τὴν μεταξὺ ψυχῆς καὶ σωμάτων, μεριστήν. εἰ δὲ δεῖ προσεχέστερον ἀφορίζεσθαι τὸ μεριστὸν καὶ ἀμέριστον, οὑτωσὶ ῥητέον. τὸ πᾶν συνέστησεν ὁ δημιουργὸς, ζῷον ἔμψυχον, ἔννουν, κάλλιον ἡγησάμενος, τοῦ μὲν ἀψύχου, τὸ ἔμψυχον, τοῦ δὲ ἀνοήτου, τὸ νοερόν. ἔστιν οὖν ἐν

αὐτῷ

αὐτῷ ζωὴ σωματοειδής, καθ' ἣν ζῷόν ἐστι, δεσμοῖς γὰρ ἐμψύχοις δεθὲν, ζῷον ἐγένετο. ἀλλ' οὐκ αὐτὴ ἡ ψυχὴ συνανακέκραται τῷ σώματι. τοῦτο γὰρ ἀπέγνωκεν, καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης. ἔστι δὲ καὶ ψυχὴ θεία, καθ' ἣν ἔμψυχον τὸ ὅλον, ἔχον μὲν, συμφυῆ ζωὴν, ἔχον δὲ καὶ χωριστήν. ἔστι γε μὴν καὶ νοῦς αὐτὸς ἐν αὐτῷ καὶ θεῖος. δεῖ γὰρ τὸν νῦν οὐσιώδη τοῦτον λέγειν, ἀλλὰ μὴν τὸ ὡς ἕξιν τῆς ψυχῆς. ἐκεῖνον γὰρ οὐχ ὁ δημιουργὸς συνίστησιν, ἀλλ' ἡ ψυχὴ, κατὰ τὴν περὶ τὸ νοητὸν ἑαυτῆς χορείαν, ὥς φησιν ἐν τοῖς ὕστερον αὐτός. ὥστε τριπλῆν ζωὴν ἔχει τὸ πᾶν, τὴν σωματοειδῆ, τὴν ψυχικὴν, τὴν νοερὰν. καὶ ἡ μὲν νοερὰ, ἀμέριστός ἐστιν ὡς αἰώνιος, ὡς ὁμοῦ πᾶν περιλαβοῦσα τὸ νοητὸν, ὡς ἀκίνητος, ὡς ἡνωμένη, κατὰ ἄκραν ὑπεροχὴν τῶν δευτέρων. ἡ δὲ σωματοειδὴς, μεριστὴ, ὡς προϊοῦσα περὶ τοὺς ὄγκους, καὶ συνανακεκραμένη τοῖς σώμασι, καὶ δυνοῦσα κατὰ τῶν ὑποκειμένων. μέση δὲ ἡ ψυχικὴ ταύτης μὲν ὑπερέχουσα τοῦ χωριστοῦ, τοῦ περικαλύπτειν τὸν ὄγκον τοῦ σώματος ἔξωθεν ὡς εἴρηται, καὶ ῥυθμίσεται διὰ τῶν ἑπομένων, τῷ πρὸς ἑαυτὴν ἀνατείνεσθαι, τοῦ δὲ νοῦ πάλιν ἐλαττουμένη, ὡς ἐν χρόνῳ νοοῦσα, ὡς ἀπολείπουσα τὴν ἀμέρειαν τῆς νοερᾶς ζωῆς, ὡς ἐφαπτομένη πως τοῦ σώματος. δηλοῖ δὲ καὶ Πλάτων ἐκ τούτων τῶν μέσων, τὴν κοσμικὴν ψυχὴν ὑφιστάς, ἥτις τῶν μὲν ἐφ' ἑκάτερα αὐτῆς ἐστι μέση, πάσης δὲ νοερᾶς οὐσίας καὶ σωματικῆς, οὐκέτι. οὐ γὰρ δὴ τῶν μερικῶν νόων, καὶ τῶν ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ παντὸς μεριζομένων εἰδῶν, ἔστιν αὕτη μέση. καὶ ἔστι τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς ἴδιον, οὔτε γε ἀριθμὸν αὐτὴν εἶναι, οὐδὲ τὸ ἐκ τῶνδε τῶν λόγων, οὐδὲ τὸ ἐκ τοσῶνδε κύκλων. πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα, πάσης ἐστὶ κοινὰ ψυχῆς θείας, δαιμονίας, ἀνθρωπίνης. ἀλλὰ τὸ μέσον εἶναι τῶνδε τῶν ἄκρων τὴν οὐσίαν αὐτῆς τοῦ ἑνὸς κοσμικοῦ νοῦ, καὶ τῆς ὅλης περὶ τοῖς σώμασι πάσης γιγνομένης μεριστῆς οὐσίας. καὶ τούτων οὐ καθ' ὅσον γνωστικὸς ὁ νοῦς, ἢ ζωτικὸς, οὐδὲ καθ' ὅσον ἡ φύσις ζωὴ τῶν σωμάτων ἐστίν. οὐ γάρ που περὶ γνώσεως ὁ λόγος, οὐδὲ ζωῶν, ἀλλὰ καθ' ὅσον οὐσίαι τινὲς, ἡ μὲν ἀμερὴς, ἡ δὲ μεριστὴ περὶ τοῖς σώμασι. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ὕπαρξιν τῆς ψυχῆς, ἄμφω λαβεῖν πεφιλονεικήκαμεν, τό τε ὂν, καὶ τὴν γένεσιν, καὶ τὸ ἀμερὲς, καὶ τὸ μεριστόν. χαίρειν ἀφέντες τὰς μεταβάσεις, τὰς ἐνεργείας, καὶ οὐκ ἐνεργείας ζητοῦντες ἰδεῖν ψυχῆς, ἀλλὰ οὐσίαν καὶ γιγνομένην. καὶ δῆλον ὅτι τὸ πέρας αὐτῆς τὸ οὐσιῶδες, πάντων ἐστὶ περάτων ἑνικώτερον τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πάσαις ψυχαῖς, καὶ τὸ ἄπειρον, πάντων ἀπείρων περιληπτικώτερον. οὔτε γὰρ πᾶν πέρας ἴσον παντὶ πέρατι, τῶν μὲν ὁλικωτέρων ὄντων, τῶν δὲ μερικωτέρων, οὐδὲ πᾶσα ἀπειρία, πάσῃ δυνάμει, ὥστε οὐδὲ πᾶσα οὐσία, ἴση πάσῃ οὐσίᾳ, ἀλλ' ἡ μὲν ὁλική. ἡ δὲ μερική. τῆς οὖν τοῦ ὅλου ψυχῆς τὸ οὐσιῶδες, ὁλικώτερον πάσης ψυχικῆς οὐσίας, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ πέρας, πάντων περάτων ψυχικῶν, καὶ τὸ ἄπειρον, ἀπείρων πάντων τῶν ἐν ψυχαῖς. καὶ γὰρ τὰ ἄκρα τούτων ἡ ἁπλῶς ἀμέριστος οὐσία, καὶ ἡ ἁπλῶς μεριστὴ περὶ τοῖς σώμασι οὐ τισὶν, ἀλλὰ πᾶσιν, ὡς ἥγε τοῦ ἡλίου ψυχὴ μέση τινὸς οὐσίας ἀμεροῦς, καὶ οὐ τῆς ἀμεροῦς ἀορίστως καὶ τινὸς μεριστῆς, ἀλλ' οὐ πάσης τῆς περὶ τοῖς σώμασιν. καὶ τοῦτο λαβὼν πρῶτον ὡς ἴδιον τῆς κοσμικῆς ψυχῆς, συνείρει τὰ λοιπὰ ὡς περὶ τοιαύτης ψυχῆς ὁ λόγος, τὸν ἀριθμὸν, τὴν ἁρμονίαν, τὸ εἶδος. οὐκ ἄρα πᾶσαν τὴν νοερὰν οὐσίαν ἀμέριστον ῥητέον νῦν, ἀλλὰ μόνην τὴν τοῦ κοσμικοῦ νοῦ, καὶ περὶ τῆς ἡλίου ψυχῆς τοῦ ἡλιακοῦ, καὶ περὶ σελήνης ὁμοίως καὶ περὶ πάντων. ἑκάστη γὰρ μεσότης, ἴδια ἕξει τὰ ἄκρα τὰ προσεχῆ, καὶ τούτων ἔσται μέση, ἀλλ' οὐχὶ πάντων τῶν πανταχοῦ ἄκρων. οὕτω δὲ καὶ οἱ δαίμονες οἱ τῶν ψυχῶν τῶν μερικῶν ἀνωτέρω τὸ μέσον ἕξουσι μεταξὺ τῶν οἰκείων νόων, καὶ τῶν συμφυῶν αὐτοῖς σωμάτων, ὥστε εἰ περὶ τῶν ἄλλων τινὸς διετάττετο ψυχῶν, οὐκ ἂν εἶπε τῆς ἀμερίστου μέση οὐσίας, αὐτῆς τὴν οὐσίαν, καὶ τῆς περὶ τοῖς σώμασι μεριστῆς, ἀλλ' ἀμερίστου καὶ μεριστῆς, ἄλλης καὶ ἄλλης περὶ τῶν μερικῶν. τὰ γὰρ ἄρθρα τὸ ὑπερέχον δηλοῖ καὶ τὸ ὁλικόν, ὡς αὐτὸς ἐν ἄλλοις διώρισεν, ἄλλο δηλοῦν εἰπὼν ὅταν φῶμεν τὸ καλόν, καὶ ἄλλο ὅταν καλόν, καὶ τὸ μὲν, τὸ ἐξῃρημένον δηλοῦν, τὸ δὲ, ἕν τι τῶν τοῖς ἄλλοις ὁμοταγῶν. καὶ εἰ βούλει τὰ τοῦ γενναίου Θεοδώρου παραλαμβάνειν ἐν τούτοις, ὁ μὲν νοῦς, ἄσχετός ἐστι, ἡ δὲ περὶ τὸ σῶμα ζωὴ ἐν σχέσει, μέση δὲ ἡ ψυχὴ, ἡμίσχετός τις οὖσα, καὶ κατὰ τὸν μέγαν Ἰάμβλιχον, ὁ μὲν ἐξῃρημένος, ἡ δὲ συντεταγμένη τοῖς ὄγκοις, ἡ δὲ ἐξῃρημένη τε ἅμα καὶ συντεταγμένη. πᾶς μὲν δὴ νοῦς ἀμέριστος ὡς μίαν ἔχων οὐσίαν, ταυτότητα ἑτερότητα μίαν, δι' ὧν ἐστιν ὅλος, πᾶσα δὲ ψυχὴ μεριστὴ, διότι ἑκάστου κρᾶμμα, τῶν ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ στοιχείων, εἰς πολλὰ διῄρηται μέρη, ὧν ἕκαστον ἐκ τῶν γενῶν ἐστι πάντων, ὥστ' εἶναι πολλὰς οὐσίας ἐν ἑκάστῃ, ταυτότητας πολλὰς, ἑτερότητας πολλὰς, τοῖς ἐν αὐτῇ μέρεσι συνδιῃρημένας. ὅσα δὲ τὰ μέρη δηλώσει χρώμενος ταῖς μεσότησι, καὶ ταῖς διὰ τῶν ἐπογδόων, καὶ τῶν λειμμάτων κατατομαῖς, ὡς ἔσται προϊοῦσι δῆλον. ἐκεῖνο μὴν φανερόν, ὅτι τὸν νοῦν, ὃν νοῦς ἐστιν ἀμέριστον φαμὲν εἶναι, τὸ πλῆθος τῶν εἰδῶν, ἕτερον αὐτοῦ νοοῦντος, εἰ καὶ ἐν αὐτῷ ἐστι, καὶ τὴν ψυχὴν καθ' ὃ ψυχὴν μεριστὴν, τὰ ἐν αὐτῇ εἴδη μὴ συνθεωροῦντα, ἀλλὰ μόνην τὴν ψυχικὴν οὐσίαν, καὶ τὴν νοερὰν καθ' ἑαυτὴν ἑκατέραν, τί ἄλλο, ἢ ὅτι ἀμέριστος μὲν οὐσία καλεῖται παρὰ τοῦ Πλάτωνος ὁ νοῦς ὁ ὑπὸ τῆς ψυχῆς μετεχόμενος, μεριστὴ δὲ περὶ τοῖς σώμασιν ἡ σωματοειδὴς ζωὴ ἡ ἀπ' αὐτῆς προϊοῦσα, καὶ αὐγῆς ἔχουσα λόγον πρὸς αὐτήν. ἀνάλογον γὰρ, ἡλίῳ μὲν νοῦς, τῷ ἀφ' ἡλίου φωτί, ἡ ψυχὴ, τῇ δὲ αὐγῇ τῇ ἀπὸ τοῦ φωτὸς, ἡ μεριστὴ ζωή. καὶ εἰκότως ταῦτα ἀκριβέστερα τῶν προειρημένων ὑπονοοῦμεν. διότι δεῖ τὸν δημιουργὸν κύριον εἶναι, πάσης μὲν τῆς ἀμερίστου, πάσης δὲ τῆς μεριστῆς. ἵνα καὶ τὸ

λαβὸν ἔχει χώραν, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, συνεκεράσατο, καὶ πάντα ὅσα ὁ Πλάτων ἐφεξῆς ἐπήνεγκεν. ὁ μὲν οὖν Ἰάμβλιχος, καὶ μετὰ τοῦτον Θεόδωρος εἰς τὴν ὑπερκόσμιον ψυχὴν ἀνάγουσι τούτους τοὺς λόγους, ἡμεῖς δὲ ἡγούμεθα τὸν Τίμαιον μὲν, τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν γεννᾶν διὰ τούτων, ὡς καὶ αἱ ῥήσεις δηλοῦσιν, ἀξιοῦμεν δὲ τοὺς φιλοθεάμονας, ζητεῖν καὶ ἐπὶ τῆς ὑπερκοσμίου ψυχῆς, τὸ ἀμέριστον, δῆλον καὶ ἐπ' ἐκείνων. πάσης γὰρ ὑπερκάθηται νοῦς ὑπερκόσμιος. τὸ δὲ μεριστὸν, τί ἐστιν. οὐ γὰρ ἐξῆπται σώματά τινα αἰσθητὰ, καὶ ἐκείνων ὑπερκοσμίων οὐσῶν, ἀνάπαλιν ἢ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. τούτων γὰρ σώματα μὲν ἑκάστης ἐξῆπται, δι' ἃ καί εἰσιν ἐγκόσμιοι. νοῦς δὲ ἴδιος οὐχ ὑπερίδρυται, διὸ καὶ οὐκ ἀεὶ νοοῦσι. πασῶν δὲ τῶν ἐν μέσῳ ψυχῶν καὶ σωμάτων ἐστὶν ἐξημμένον, διὸ καὶ ἐγκόσμιοί εἰσι, πλεονάζουσαι τῇ συναρτήσει τοῦ σώματος τῶν ὑπερκοσμίων, καὶ νοῦς ἐστιν ἴδιος εἰς ὃν ἀνήρτηνται, διὸ καὶ ἀεὶ ἐν τῷ νοητῷ εἰσι. τὸ γὰρ ἀκίνητον, ἀΐδιον ἐνεργείας ἐστὶ ποιητικόν. ἀνάπαλιν οὖν τῶν ἄκρων ἐχουσῶν, τῶν ὑπερκοσμίων ψυχῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ τῶν μὲν, κατὰ τὸ μεριστὸν, ἐλλειπουσῶν, τῶν δὲ, κατὰ τὸ ἀμέριστον, ὡς ἂν δόξειεν, ἡμεῖς ἐροῦμεν, τῶν μὲν ὑπερκοσμίων εἶναι, τὸ μεριστὸν, οὐ τὸ περὶ τοῖς σώμασι μεριζόμενον, ἀλλὰ τὸ περὶ αὐταῖς ταῖς ἐγκοσμίοις. τούτων γὰρ ὑπερέχουσι προσεχῶς, ὡς αὗται τῆς περὶ τοῖς σώμασιν γιγνομένης μεριστῆς οὐσίας. διὸ καὶ μέσαι νόων εἰσί, καὶ τῶν ἐγκοσμίων ψυχῶν. τῶν μὲν ἐχουσῶν τὸ πρὸς σῶμα ἀμιγὲς, τῶν δὲ, τὸ μεταβατικὸν ἐν ταῖς νοήσεσι. τῶν δὲ ἀνθρωπίνων ψυχῶν, εἶναι τὸ ἀμέριστον, ὅσον ἐστὶ τοιοῦτον ἐν ταῖς ὑπὲρ αὐτῶν ψυχαῖς, ὧν ἀεὶ νοουσῶν, ἐξήρτηνται καὶ μετέχουσι ποτὲ καθ' ὅσον δύνανται. διὰ γὰρ τούτων, καὶ τοῖς ὑπὲρ ἐκεῖνα συνάπτονται νοῖς, καὶ γίνονται νοεραὶ δι' ἐκείνων μέσων. τούτων δὲ ἄκρων οὐσῶν ὡς εἴπομεν, αἱ μέσαι πᾶσαι τὸ ἀμέριστον ἔχουσιν, καὶ τὸ μεριστὸν ἴδιον, εἴτε θείαν ἔχοιεν τάξιν, εἴτε δαιμονίαν, δαιμόνων λογικῶν, καὶ πρὸ τούτων ἡ τοῦ παντὸς τὸν ὅλον ἐγκόσμιον νοῦν, ἀμέριστον οὐσίαν ἔχουσα, καὶ πᾶσαν τὴν περὶ τοῖς σώμασιν γιγνομένην μεριστὴν οὐσίαν τούτων οὖσα μέση. καὶ ταῦτα φαμὲν πρὸς πάντα βλέποντες τὰ πρόσθεν, δι' ὧν ταῦτα δεδείχαμεν, ἀπ' αὐτῶν εἰλημμένα τῶν Πλάτωνος ῥημάτων, καὶ οὐκ ἐξ ἡμετέρων ἐπινοιῶν. ἐπεὶ, τοῖς γε ἐκ τῶν λογίων ὡρμημένοις, καὶ ἐκεῖναι αἱ ψυχαὶ, σώμασιν ἐποχεῖσθαι ῥηθήσονται ὑπερκοσμίοις τισὶν, αἰθερίοις, καὶ ἐμπυρίοις. ἢ πῶς τὰ σώματα κινεῖται ἐκεῖνα, μὴ ψυχῶν κινουσῶν αὐτὰ θεοπρεπῶς, ἢ διὰ τὰς ἐγκοσμίους ψυχάς; εἰ δὲ ταῦτα κρατοίη, ταῦτα καὶ τὰς μερικὰς ψυχὰς δώσει τις λόγος, ἔχειν ἀμέριστον οὐσίαν ὑπὲρ αὐτὰς νοεράν, μίαν τέ τινα δύναμιν τοῦ νοῦ, τοῦ εἰς τὰς ὁμοίας ἐλλάμποντος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἶναι μερικὰς, καὶ ποτὲ νοούσας, τῶν εἰς ὅλον ἕκαστον νοῦν ἀνηρτημένων ἀεὶ νοουσῶν μόνως. ἔτι δὲ ἵνα καὶ ταῦτα συνᾴδοντα ταῖς Ὀρφικαῖς παραδόσεσι λέγωμεν, οὐ γὰρ πάσης τάξεως νοητῆς, ἢ νοερᾶς καὶ ἐκεῖνος κατηγορεῖ τὸ ἀμέριστον, ἀλλ' εἶναί τινα καὶ τοῦδε τοῦ ὀνόματος κρείττω, καθάπερ ἄλλων ὀνομάτων ἄλλα. καὶ γὰρ τὸ βασιλεὺς, καὶ τὸ πατὴρ, οὐ πάσαις ἐφαρμόζει τάξεσι. ποῦ δὴ οὖν πρῶτον παρ' αὐτῷ τὸ ἀμέριστον ἴδωμεν, ἵνα καὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος ἔνθεν ἐπιβολὴν νοήσωμεν. ἐν γὰρ τοίνυν ἐκεῖνος δημιουργὸν τῆς διῃρημένης πάσης ποιήσεως προστησάμενος ἀνάλογον ὄντα τῷ ἑνὶ πατρὶ τῷ τὴν ὁλικὴν ἀποτίκτοντι δημιουργίαν, ἐκ τούτου παράγει τό, τε νοερὸν πλῆθος ὅλον τὸ ἐγκόσμιον, καὶ τὸν τῶν ψυχῶν ἀριθμὸν, καὶ τὰς σωματικὰς συστάσεις, καὶ τοῦ μὲν ἡνωμένως πάντα ταῦτα γεννῶντος, τῶν δὲ περὶ αὐτὸν θεῶν διαιρούντων, καὶ διακρινόντων τὰ δημιουργήματα αὐτοῦ. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα δημιουργήματα αὐτοῦ πάντα μεμερίσθαι φησὶν ὑπὸ τῶν διαιρετικῶν θεῶν. μόνην δὲ τὴν καρδίαν ἀμέριστον εἶναι προνοίᾳ τῆς Ἀθηνᾶς. ἐπειδὴ γὰρ ὑφίστησι μὲν καὶ νοῦς, καὶ ψυχὰς, καὶ σώματα. ἀλλὰ ψυχαὶ μὲν καὶ σώματα δέχονται πολλὴν τὴν πρὸς ἑαυτὰ διαίρεσιν καὶ τὸν μερισμόν. νοῦς δὲ ἡνωμένος μένει καὶ ἀδιαίρετος ἐν ἑνὶ τὰ πάντα ὢν, καὶ μιᾷ νοήσει τὰ ὅλα τὰ νοητὰ περιέχων. μόνην τὴν νοερὰν οὐσίαν, καὶ τὸν νοερὸν ἀριθμὸν ἀπολελεῖφθαι φησὶν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς σεσωσμένον. μόνην γὰρ καρδίην νοερὴν λίπον φησίν. αὐτίκα γοῦν νοερὰν αὐτὴν προσαγορεύων. εἰ τοίνυν ἡ ἀμέριστος καρδία νοερά ἐστι, νοῦς ἂν εἴη δηλαδὴ καὶ νοερὸς ἀριθμὸς, οὐ μέντοι πᾶς νοῦς, ἀλλ' ὁ ἐγκόσμιος. οὗτος γάρ ἐστιν ἡ καρδία ἡ ἀμέριστος. ἐπειδὴ καὶ τούτου δημιουργὸς ἦν, ὁ μεριζόμενος θεὸς, τὸν μὲν δὴ νοῦν, ἀμέριστον οὐσίαν τοῦ Διονύσου καλεῖ, τὸ δὲ γόνιμον αὐτοῦ, τὴν μεριστὴν αὐτὴν, περὶ τὸ σῶμα ζωὴν, φυσικὴν οὖσαν, καὶ σπερμάτων οἰκείαν, ἣν καὶ τὴν Ἄρτεμιν φησὶ τῆς πάσης προεστάναι τῆς ἐν τῇ φύσει

Διανεμούσης. γεννήσεως, καὶ μαιευομένην τοὺς φυσικοὺς λόγους ἄνωθεν διατείνειν ἄχρι τῶν ὑποχθονίων † διανεμάσης

τὴν γόνιμον δύναμιν. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ θεοῦ σῶμα πᾶν, τὴν ψυχικὴν σύστασιν, εἰς ἑπτὰ καὶ τοῦτο διῃρημένον. ἑπτὰ δὲ πάντα μέλη κούρου δημοιρήσαντό φησιν ὁ θεολόγος περὶ τῶν Τιτάνων. καθάπερ καὶ ὁ Τίμαιος εἰς ἑπτὰ διαιρεῖ μοίρας αὐτὴν, καὶ τάχα ἂν τὸ διὰ παντὸς τοῦ κόσμου τεταγμένην εἶναι τὴν ψυχὴν, τοῦ Τιτανικοῦ μερισμοῦ, τοὺς Ὀρφικοὺς ἀναμιμνήσκει. δι' ὃν οὐ μόνον ἡ ψυχὴ περικαλύπτοι τὸ πᾶν, ἀλλὰ καὶ τέταται δι' αὐτοῦ παντός. εἰκότως οὖν καὶ ὁ Πλάτων, ἀμέριστον οὐσίαν ἀπεκάλεσε, τὴν προσεχῶς ὑπὲρ ψυχήν. καὶ ὡς συντόμως εἰπεῖν, τὸν μεθεκτὸν ὑπὸ ψυχῆς νοῦν, τοῖς Ὀρφικοῖς ἑπόμενος μύθοις, καὶ οἷον, ἐξηγητὴς τῶν ἐν ἀπορρήτοις λεγομένων εἶναι βουλόμενος. ἐπ' αὐτὴν δὴ τὴν Πλάτωνος λέξιν τὸ λοιπὸν ἐλθόντας δεῖ τὰ προειρημένα συνᾴδοντα δεῖξαι τοῖς ἐκείνου νοήμασιν. ἀλλὰ τούτων ἡμῖν διηρθρωμένων, ἐκεῖνο θαυμάζειν ἐπέρχεται, ὅπως εἴπερ ὁ νοῦς ἀμέριστός ἐστιν οὐσία, κατὰ τὴν ἐναντίαν ὑπόθε-

σιν ὁ Παρμενίδης, μερίζει τὸ ὂν εἰς ἄπειρα, καὶ μετὰ τοῦ ὄντος τὸ ἕν. σχεδὸν ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένης ἐκείνης εἶναι τῆς ὑποθέσεως, περὶ τῆς ἐπέκεινα φύσεως τῶν ψυχῶν; ἢ ἔοικε τὸν μερισμὸν ἐκεῖ τὴν πρόοδον λέγειν τὴν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος ἐκείνου τῶν πολλῶν ἑνῶν ὄντων, εὐτάκτως προϊόντων, ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀρχῶν, εἰς τὸ προσῆκον πλῆθος, οὐχ ὥς τε τὸ ἓν ὂν αὖ αὐτὸς, συμπληρούμενον ἀπὸ τῶν πολλῶν εἶναι τούτων, ὡς τὴν ψυχὴν ἐρεῖ μίαν οὖσαν, ἔχειν τὸ πλῆθος εἰς αὐτὴν τελοῦν, ἀλλ' ὡς προηγεῖσθαι μὲν τὸ ἓν ὂν τῶν πολλῶν ἑνῶν ἅμα καὶ ὄντων, ὑφεῖσθαι δὲ τὸ τούτων πλῆθος ἐκείνου, καὶ ἐν ἐκείνῳ περιέχεσθαι, κατ' αἰτίαν, τόν τε ἑνιαῖον, καὶ τὸν οὐσιώδη σύμπαντα ἀριθμόν, ὥσπερ καὶ ἐνταῦθα τὸ αὐτοζῷον ἓν ὅλον ἐστί, μέρη δὲ αὐτοῦ τὰς τέσσαρας ἰδέας, μὴ συμπληρούσας τὸ αὐτοζῷον, ἐν αὐτῷ δὲ περιεχομένας ὡς κατανενεμημένας ἑνὸς ὄντος ἐκείνου τὴν μονάδα, διὰ τῶν ἑαυτῶν πλήθει, καὶ ἑκάστην ἐκείνου μέρος δυναμένην, ἀλλ' οὐχ ὅλῃ τῇ ἐκείνου μονάδι παρισουμένην. οὕτω γὰρ καὶ ἐκείνου ἑνὸς ὄντος, ἑκάτερος ἀριθμὸς μέρη, καὶ ὁ ἑνιαῖος, καὶ ὁ οὐσιώδης, οὐκ ὢν συμπληρωτικὸς αὐτοῦ τοῦ ἑνὸς ὄντος, ὡς ἐκ τούτων ἑκατέρου συνεστῶτος. ταῦτα καὶ πρὸς τὴν ἐπίστασιν ταύτην, ἀλλ' ἤδη τὰ προκείμενα χωρῶμεν.

« Τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης οὐσίας, καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς τρίτον ἐξ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος.

Ὅτι μίαν μὲν ἀμέριστον οὐσίαν τὴν νοερὰν λέγει, καὶ τὴν τοῦ αἰῶνος μετέχουσαν καθ' ὅλην ἑαυτήν, μεριστὴν δὲ περὶ τὰ σώματα, τὴν ἀχώριστον τῶν ὄγκων, καὶ ἐν τῷ ὅλῳ χρόνῳ λαχοῦσαν τὴν ὕπαρξιν αὐτὸς ἐδήλωσε. τὴν μὲν ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχουσαν προσειπών, τὴν δὲ γιγνομένην ἀποκαλέσας, ἵνα καὶ τὴν ψυχήν, μὴ μόνον ἀμέριστον ἅμα καὶ μεριστήν, ἀλλὰ καὶ οὖσαν ἀποκαλέσῃ καὶ πρώτην τῶν γιγνομένων. ἄλλη γὰρ ἡ αἰώνιος ἀϊδιότης, ἄλλη δὲ ἡ κατὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν χρονικήν, ἐν παρατάσει τὴν ὑπόστασιν ἔχουσα, καὶ ἄλλη ἡ σύμμικτος ἀπ' ἀμφοτέρων, οἵα δή ἐστιν ἡ τῆς ψυχῆς. αὕτη γὰρ ἐστὶν ἀκίνητος μὲν κατ' οὐσίαν, κινουμένη δὲ κατὰ τὰς νοήσεις, καὶ αἰώνιος μὲν κατ' ἐκείνην, ἔγχρονος δὲ κατὰ ταύτας. καὶ δῆλον ὅτι καὶ κατὰ τὴν ὕπαρξιν ἔχειν τι τοιοῦτον αὐτὴν ἀναγκαῖον, ἢ οὐδ' ἂν ἐν ταῖς κατὰ φύσιν αὐτῆς ἐνεργείαις ἐνέφαινε τὴν ἰδιότητα τῆς γενέσεως καὶ τῆς χρονικῆς παρατάσεως. ὅ μοι δοκεῖ θαυμαστῶς ὁ Πλάτων ἰδὼν εἰπεῖν, μὴ μόνον ὅτι μέσην ἐποίει τὴν ψυχὴν ὁ δημιουργός, τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστῆς οὐσίας, ἀλλ' ὅτι καὶ μέσην τῆς τε ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης, καὶ τῆς γιγνομένης. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἄλλως ἥρμοσε ψυχογονίαν γράφειν, μηδαμῶς γενέσεως οὔσης ἐν ψυχῇ, μὴ δὲ συνθέσεως; πῶς δὲ μοίρας ἀφαιρεῖν, τῆς ἀμερίστου κατ' οὐσίαν; τῶν μὲν γὰρ ἁπλῶν, παντελῶς οὐκ ἔστι γένεσις ὅτου. καὶ ὅσα εἴδη ἐστὶν ἔνυλα, καὶ ταῦτα ἄνευ γενέσεως, ὡς εἶναί φησιν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ ἄνευ φθορᾶς μὴ εἶναι, σώζοντα καὶ ἐν ἐσχάτοις τὴν ἰδιότητα, τῶν πρώτων εἰδῶν διὰ τῆς ἁπλότητος. τῶν δὲ ὁπωσοῦν ἐπιδεχομένων σύνθεσιν καὶ γένεσιν τῷ λόγῳ παραδοῦναι δυνατόν. ἵν' οὖν καὶ ἐπὶ ψυχῆς ταῦτα δείξῃ δεόντως παρεισκυκλούμενα, κἀκείνην μέσην αὐτὴν προείρηκεν, τῆς τε αἰωνίας ὑποστάσεως, καὶ τῆς γιγνομένης. μᾶλλον δὲ πρὸ τούτου διαιρετέον, ὅτι ἀναγκαῖον, ἢ ἄμφω πρὸ ψυχῆς εἶναι τὸ ἀμέριστον λέγω καὶ μεριστόν, ἢ ἄμφω μετὰ ψυχήν, ἢ ἄμφω ἐν τῇ ψυχῇ, ἢ τὸ μὲν πρὸ ψυχῆς, τὸ δὲ μετὰ ψυχήν. ἄμφω μὲν οὖν, οὐκ ἂν εἴη πρὸ ψυχῆς, εἴπερ ἡ ψυχὴ, κρεῖσσον τῆς περὶ τὸ σῶμα γιγνομένης μεριστῆς, αὐτὴ ἀσωμάτων ἔχουσα φύσιν χωριστήν, ἀχωρίστου τῆς περὶ τοῖς σώμασι χωριστῆς αὐτῶν τῶν σωμάτων οὔσης. ἡ δὲ ἀμέριστος, αἰώνιός ἐστι κατὰ ταὐτὰ ἔχουσα. ψυχὴ δὲ οὐκ αἰώνιος παντελῶς, ὡς καὶ ἐν Νόμοις εἶπε μετέχουσα τῆς γενέσεως. ἄμφω δέ, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ. διότι πάντα ταῦτα διεστῶτα ἀλλήλων ἕν τι συμπληροῦν ἀδύνατον, τὸ ἀχώριστον σωμάτων καὶ χωριστόν, τὸ ἀγένητον καὶ γενητόν. λείπεται οὖν τὸ μὲν, εἶναι πρὸ αὐτῆς, τὸ δὲ χεῖρον, μετ' αὐτήν. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα περὶ αὐτήν, ἀναγκαῖον αὐτὴν μὴ ἐκ τούτων οὖσαν, ἐκ τῶν ἀνάλογον εἶναι τούτοις, ἤτοι χωρὶς ὄντων, ἢ κεκραμμένων. ἀλλὰ χωρὶς ὄντων ἀδύνατον. αὐτὸς γὰρ εἶπε κραθῆναι ταῦτα σαφῶς, ἀναγκαῖον ἄρα ἐκ κράσεως τούτων εἶναι τὸ οὐσιῶδες τῆς ψυχῆς. καὶ εἴπερ ἡ ψυχὴ, τῆς μέν ἐστι κρείττων, τῆς δὲ χείρων, τὸ μὲν ἀμέριστον, τοῦ μετ' αὐτὴν μεριστοῦ κρεῖττον. μέση γὰρ οὖσα, τὸ μὲν κρεῖσσον, ἕξει χειρόνως, τὸ δὲ χεῖρον κρειττόνως. καὶ τοῦτο μὲν δῆλον, εἴπερ μὴ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ὑφέστηκεν ἐκ ἄλλων τῶν ἀνάλογον ἐκείνοις. ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν ἐκ τούτων ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, ὡς αὐτῶν συμπληρωτικῶν αὐτῆς γινομένων δῆλον. πάλιν γὰρ καθ' αὐτὸ τοῦτο σκοπήσωμεν. πρῶτον μὲν γὰρ πῶς δυνατὸν αὐτὸ τὸ ἀμέριστον, τῷ μεριστῷ μίγνυσθαι, καὶ τὸ αἰώνιον τῷ γενητῷ; ταῦτα γὰρ καὶ ὑπεναντία πως ἀλλήλοις ἐστί, καὶ πλεῖστον ἀφέστηκεν, ὡς μηδαμῇ συνάπτειν ἀλλήλοις ὡς προείπομεν. δεύτερον δὲ πῶς οὐχὶ τὴν ψυχὴν καταδεεστέραν ποιήσομεν, καὶ δευτέραν τῶν ἐπ' αὐτῶν, καὶ πρεσβυτέραν τὴν ἀχώριστον οὐσίαν, τῆς χωριστῆς, εἴπερ ἐκ τῆς μεριζομένης περὶ τὰ σώματα οὐσίας ὑφέστηκεν; ἔτι δὲ, πῶς τρίτον ἡ ψυχὴ, προσρηθήσεται δικαίως. τὸ γὰρ τρίτον μετ' ἄλλων σωζομένων δηλονότι, καὶ οὐκ ἐφθαρμένων. τὰ δὲ κεκραμμένα αὐτὰ μὲν, οὐκ ἔτι ἐστίν, ἄλλο δέ τι γέγονεν ἀπ' αὐτῶν οὐ τρίτον. οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἐκεῖνα, φθαρέντα διὰ τῆς συγκράσεως. ἔτι δὲ, εἰ μὲν μοῖραν τῆς ἀμερίστου λαβὼν, ὑπέστησε τὴν ψυχὴν, οὐκ ἔτι ἀμέριστος ἔσται ἡ οὐσία. πῶς γὰρ ἂν ἀφέλοι τις αὐτοῦ μοῖραν, εἰ ἀμέριστόν ἐστιν; εἰ δὲ πᾶσαν αὐτὴν ἐδαπάνησεν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, οὐκέτ' ἂν εἴη ἀγαθός, τὰ θειότερα καὶ ἐγγυτέρω ἑαυ-

τοῦ καὶ αἰτιώτερα δαπανῶν εἰς τὴν τῶν χειρόνων ὑπόστασιν. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ ἀεὶ τῆς γιγνομένης μεριστῆς ἡ ψυχὴ συμπεπλήρωται, οὐ μόνον ἔσται περὶ σώματα ἐκείνη μεριστή, ἀλλὰ καὶ περὶ ψυχήν. οὐκ ἄρα ὡς οἴονταί τινες, αὐτὸ τὸ ἀμέριστον, καὶ αὐτὸ τὸ μεριστόν, συμπληροῖ τὴν ψυχήν, ἀλλ' ἔστι τὸ λεγόμενον ὅτι τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστῆς, ἐν μέσῳ συνεκεράσατο οὐσίας εἶδος. ὡς τὸ αὐτὸ μεριστὸν μὲν, ὡς πρὸς τὸ ἀμέριστον εἶναι, ἀμέριστον δὲ, ὡς πρὸς τὸ μεριστόν, καὶ ὄντος τὴν μεσότητα τῆς ψυχῆς ἡμῖν παρεχόμενον, καὶ μὴν καὶ αὐτὸ τὸ τρίτον τὴν τῆς ἀναλογίας φύσιν, ἐν τῇ ψυχῇ δείκνυσιν ἐνυπάρχουσαν. εἰ γὰρ τὸ αὐτὸ μέσον τέ ἐστι καὶ τρίτον, τοῦτο δέ ἐστι μὲν ὡς πρῶτον, ἔστι δὲ ὡς ἔσχατον ἡ ψυχή, πρῶτόν τε ἅμα καὶ ἔσχατόν ἐστιν ὃ δὴ πέφυκεν ἀναλογία κάλλιστα ποιεῖν. καὶ εἰ ἔστι τρίτον τοῦτο καὶ μέσον, δηλονότι δύο τινῶν ἄκρων ἔσται μέσον, ἐν ὄν, ἀλλ' οὐ μετ' ἄλλου μέσον. τέταρτον γὰρ ἂν ἦν τεττάρων ὄντων ἀνάλογον. εἰ δὲ τρία ἐστὶ τὰ ἀνάλογον, ὧν ἡ ψυχὴ μέσον, οὐχ ἁπλῶς ἐστιν οὐσίας μέση καὶ γενέσεως, ἀλλ' οὐσίας ἀγενήτου πάντη καὶ οὐσίας μεριστῆς γινομένης τῆς περὶ σώμασιν, αὐτὴ καὶ οὐσία, πῃ οὖσα ἀμέριστος καὶ γινομένη μεριστή. ἀλλ' οὐ περὶ σώματα ἀλλὰ καθ' αὑτὴν μεριστὴ γιγνομένη, καὶ μηδὲν δεομένη σωμάτων, εἰς τὸ εἶναι ὅ ἐστι. καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν δὲ, πρὸς τὴν ψυχὴν οἰκείως, οὐ μόνον ὥς τινές φασιν, ὅτι μετὰ τὸ μέσον ἐστὶν ἀμφοῖν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἄμφω ἐστὶ, τὰ μὲν ἀμέριστα, εἰκονικῶς, τὰ δὲ μεριστά, παραδειγματικῶς. ἔχει γὰρ αὖ ἀμφοτέρων λόγους. πάντα γοῦν ἐστιν ἐν αὐτῇ συστοίχως. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ νοῦς πάντα, καὶ τὸ αἰσθητὸν πάντα, προστέθεικεν τὸ ἐν μέσῳ δεικνὺς ὅπως τὰ πάντα ὑπὸ ψυχῆς ληπτέον, ὅτι μέσως, καὶ οὔτε πρώτως, οὔτε ἐσχάτως. ἔτι καὶ ἑτέρως, ἐξ ἀμφοῖν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς ὡς ἐξ ὅλου παρηγμένη τοῦ δημιουργικοῦ νοῦ, παρ' ᾧ τά τε ἀμέριστα, καὶ τὰ μεριστὰ ἦν παραδειγματικῶς καὶ κατ' αἰτίαν. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ὁ νοῦς καθ' ὅλον προῆλθεν ἐκεῖνον, τὸ ἐν μέσῳ τὴν ἰδιότητα τῆς ψυχικῆς ὑποστάσεως ἐδήλωσεν. αὐτὸ δὲ τὸ συνεκεράσατο πῶς οὐχὶ προσῆκον τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς, οὐ μόνον δὲ ὅτι καθ' ἕνωσιν, τὸ ἀμέριστον καὶ μεριστὸν ἑαυτῆς μετὰ τὴν ὁμοίαν τοῖς κεκραμένοις δι' ἀλλήλων χώρησιν, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ τῆς ζωῆς ἰδίωμα πρόσφορόν ἐστι τῇ ψυχῇ, καὶ συνυφίστησι τὴν ψυχὴν τῇ ζωογόνῳ θεᾷ, καὶ ἐν τῷ κρατῆρι τὰ γένη μιγνύς. ἔτι δὲ αὐτὸ τὸ ῥῆμα μεσότητος οὐ δείκνυσιν ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν συνίστησιν, ἀλλ' οὐκ ἀεὶ τῆς δημιουργικῆς μόνον ἐνεργείας, ὥσπερ τι πάθος ὑπομένει τὴν τῶν γενῶν ἐν ἀλλήλοις σύγκρισιν, τό, τε μὴν τῆς οὐσίας εἶδος, ἱκανῶς ἡμῖν ἐπιδείκνυται ἐν τοῖς αἰτίοις, περιοχὴν τῶν αἰτιατῶν. εἰ γὰρ ἡ μὲν ἐν τῷ δημιουργῷ οὐσία, γένος ἐστίν, ἡ δὲ ἐν τῇ ψυχῇ εἶδος, περιεκτικὴ τῆς ἑτέρας ἐστὶν ἡ ἑτέρα. δῆλον δὲ ποτέρα, ποτέρας, γένος δὲ καλοῖτο ἄν, ἐξῃρημένη τε αὐτῆς καὶ γεννῶσα αὐτήν. καὶ τῷ μὲν ἐξῃρῆσθαι διαφέρουσα τῶν ἐν τοῖς εἴδεσι γενῶν, τῶν κατατεταγμένων, τῷ δὲ γεννᾶν αὐτήν, ὑπερέχουσα τῶν ἑτερογενῶν. ἄγονα γὰρ ἐκεῖνα τῶν γενῶν. ἄλλον ἄρα τρόπον, τὰ γένη ταῦτα καὶ τὰ εἴδη ληπτέα. γόνιμα δυνάμεως πλήρη, περιεκτικὰ τῶν εἰδῶν τῶν ἀτόμων, ἐξῃρημένην ἔχοντα φύσιν. ἔστιν οὖν γένος μὲν, ἡ ἐν τῷ δημιουργῷ οὐσία. ταύτης δὲ εἶδος, ἡ ἀμέριστος οὐσία, καὶ δεύτερον εἶδος ἡ μέση οὐσία τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστῆς, καὶ τρίτον ἡ περὶ τὸ σῶμα μεριστή, καὶ ἔσχατον ἡ σωματοειδής. καὶ γὰρ τοῖς εἴδεσι τούτοις, τὸ πρότερον καὶ ὕστερον ἐστι. διότι τὰ γένη, ποιητικὰ τῶν εἰδῶν ἐστι καὶ ὑποστατικά, πρώτων καὶ μέσων καὶ τελευταίων εἰδῶν. καὶ ἡ μὲν νοερὰ πᾶσα ἀμέριστος ὡς μία, ἡ δὲ μεριστὴ περὶ τοῖς σώμασι, πεπληθυσμένη διὰ τὸν περὶ τοῖς σώμασι μερισμόν. ἡ δὲ μέση τούτων, μία καὶ οὐ μία. νοῦς μὲν γάρ, μίαν οὐσίαν ἔχει, μίαν ταυτότητα, μίαν ἑτερότητα, καθ' ὅλον νοῦς. τὰ δὲ μόρια τῆς ὅλης ψυχῆς πολλά ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ ψυχὴ σύγκειται πρὸς ἄλληλα ἡρμοσμένων. καὶ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἐστιν οὐσία, ταυτόν, ἕτερον, καὶ ὅσα πάντα, τοσαῦται αἱ οὐσίαι, αἱ ταυτότητες, αἱ ἑτερότητες. ἠριθμημέναι μὲν, ὅμως δὲ πλείους, ἑκάστη μιᾶς καὶ μία, ὡς ὁ νοῦς μία ἐστὶν οὐσία καὶ ταυτότης μία καὶ ἑτερότης. ἡ δὲ μεριστὴ περὶ τοῖς σώμασιν, ὡδὶ μὲν ἄλλη τούτων, ὡδὶ δὲ ἄλλη, συνδιῃρημένη τοῖς ὑποκειμένοις, ὥσπερ αὐτὸ τὸ σῶμα, οὐκ ἔστι μεριστόν, εἰς πολλά, ἀλλ' εἰς ἄπειρα. ἡ δὲ ψυχὴ διῃρημένη εἰς πολλῶν οὐσίαν, ἔχει καὶ τὸ ἡνῶσθαι, χωριστὴν λαχοῦσα σωμάτων ὑπόστασιν. ὥστε πάλιν δύο μεσότητας εἶναι κἀνταῦθα, τῆς ὄντως οὔσης οὐσίας, καὶ τῆς ὄντως γενέσεως, καὶ τοῦ ἀμερίστου, τοῦ ἐκείνης, καὶ τοῦ ταύτης, εἰς ἄπειρα μεριστοῦ, τήν τε ψυχήν, καὶ τὴν περὶ τοῖς σώμασι μεριστὴν οὐσίαν, οὐκ οὖσαν ταύτῃ τῇ γενέσει τὴν αὐτήν. τῆς μὲν μειζόνως οὔσης οὐ μεριστῆς, διὰ τὸ συννεύειν εἰς ἑαυτήν, τῆς δὲ μεριστῆς μειζόνως, διὰ τὸ ἄλλου εἶναι καὶ οὐχ ἑαυτῆς. ἐκ ταύτης δ' οὖν καὶ τῆς ἀμερίστου, τὴν ψυχὴν εἶναι, διότι μέση τῶν τε πάντῃ σωμάτων ἐξῃρημένων ἐστίν, καὶ τῶν κεχυμένων εἰς τὰ σώματα, καὶ τῶν ἑαυτῶν ὄντων, καὶ τῶν ἄλλων γεγονότων, αὐτήν τε ἑαυτῆς, καὶ ἄλλων οὖσαν. οὐκ ἄρα ἀνεξόμεθα λέγειν ἡμεῖς οὕτω μέσην αὐτήν, ὡς ἔχουσάν τι, καὶ ἀσώματον, καὶ σωματικόν, ὡς Ἐρατοσθένης ὑπέλαβεν, ἢ διάστημα γεωμετρικὸν ὑπὸ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἀναφέρειν ὡς Σευῆρος. κρᾶσις γὰρ οὐκ ἄν ποτε γένοιτο, ἀδιαστάτου, καὶ διαστατοῦ, καὶ ἀμερίστου καὶ σώματος. οὐδὲ γὰρ σημείου καὶ γραμμῆς. εἰ δὲ μὴ ταύτης, καὶ ἄλλου τινὸς διαστήματος πολλῷ μᾶλλον. μᾶλλον γὰρ τοῦ ἀμεροῦς ἀφέστηκεν τὸ τριχῆ μεριστόν, ἢ τὸ μοναχῇ. ἀλλὰ τὴν μὲν νοερὰν οὐσίαν, ἀεὶ μένειν μίαν, τὴν δὲ μεριστὴν, ἐκ πολλῶν οὐσιῶν εἶναι, τὴν δὲ ψυχικήν, μίαν καὶ οὐ μίαν, ὡς καὶ τὸ ἐν φυλάττειν ἐν τῷ πληθύνεσθαι, καὶ τὸ πλῆθος, ἐν τῷ ἑνίζεσθαι. οὐ γὰρ οὕτω διαιρεῖν αὐτὴν τὸν δημιουργόν, ὡς δαπανᾶν τὸ ὅλον εἰς τὴν κατατομήν, ἀλλὰ φυλάττοντα, τὸ ἐν αὐτῇ πληθύνειν, καὶ τὸ ὅλον μερίζειν, ὅπου γε καὶ ἐν τοῖς σώμασιν

καὶ ταῦτα πάντα μεριστὰ ὄντα, εἶναί τι φησὶν ἐν συνεκτικὸν, τῶν μερῶν ὁ Ἐλεάτης ξένος. καὶ Ἀριστοτέλης συνιδὼν, ὅτι καὶ ἐν τοῖς μεριστοῖς τι δίδωσιν ἀμερὲς, ὥς τε πολλῷ μᾶλλον τῆς ψυχῆς, τὸ ὅλον καὶ ἓν μένει αὖ πληθυνομένης καὶ μεριζομένης. διὸ καὶ ἀμέριστος ἐστὶν ὥς φησιν ὁ Τίμαιος. εἰ δὲ διιστάζοιτο ἐν αὐτῆς, μόνως οὐκ ἦν μεριστὴ, οἷον, καὶ εἰ λέγοις τὸ διανοητικὸν αὐτῆς καὶ δοξαστικὸν δύο εἶναι οὐσίας, καὶ ὅμως μίαν εἶναι τὴν ὅλην διανοητικὴν καὶ δοξαστικὴν, οὐκ ἀποστᾶσαν τοῦ ἑνὸς ἀλλὰ καὶ εἰς ἑαυτὴν συννεύουσαν. ἡμεῖς μὲν οὖν ἀπ' αὐτῶν ὁρμηθέντων τῶν Πλάτωνος, τὴν ἀμέριστον οὐσίαν, καὶ τὴν μεριστὴν ἐξηγησάμεθα. τῶν δὲ περὶ ἡμῶν καὶ οἱ μαθηματικὴν ποιούντων τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, ὡς μέσην τῶν τε φυσικῶν καὶ τῶν ὑπερφυῶν, οἱ μὲν ἀριθμὸν αὐτὴν εἰπόντων, ἐκ μονάδος ποιοῦσιν ὡς ἀμερίστου, καὶ τῆς ἀορίστου δυάδος ὡς μεριστῆς, οἱ δὲ, ὡς γεωμετρικὴν ὑπόστασιν οὖσαν, ἐκ σημείου καὶ διαστάσεως, τοῦ μὲν, ἀμεροῦς, τῆς δὲ, μεριστῆς. τῆς μὲν, προτέρας εἰσὶ δόξης, οἱ περὶ Ἀρίστανδρον καὶ Νουμήνιον, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι τῶν ἐξηγητῶν. τῆς δὲ δευτέρας, Σευῆρος. οἱ δὲ, ὡς φυσικὴν θεωρούντων, μεριστὴν μὲν οὐσίαν λέγουσι τὴν ἄλογον προοῦσαν τῆς λογικῆς, ἀμέριστον δὲ τὴν θείαν. καὶ ἐκ τῶν δύο ποιοῦσιν τὴν λογικὴν, τῆς μὲν, ὡς κοσμούσης, τῆς δὲ, ὡς ὑποκειμένης. καθάπερ Πλούταρχος καὶ Ἀττικός. καὶ φασὶν ἀγένητον μὲν, κατὰ τὸ ὑποκείμενον αὐτὴν εἶναι, γενητὴν δὲ κατὰ τὸ εἶδος. οἱ δὲ φιλοσοφώτερον ἁπτόμενοι τῶν λόγων, νοῦ καὶ αἰσθήσεως αὐτὴν μέσην λέγουσιν, τοῦ μὲν, ἀμερίστου, τῆς δὲ, περὶ τοῖς σώμασιν μεριστοῖς ὡς Πλωτῖνος. οἱ δὲ ἀκριβέστερον χωρούντων, δύο νόας περὶ αὐτῆς θέντες, τὸν μὲν, τῶν ὅλων τὰς ἰδέας ἔχοντα, τὸν δὲ, τῶν μερικῶν, τούτων εἶναι φασὶ μέσην ὡς ἀπ' ἀμφοῖν ὑφισταμένην. οὕτω γὰρ ὁ Ἀθηναῖος λέγει Θεόδωρος, εὑρὼν παρὰ τῷ Πορφυρίῳ τὴν δόξαν, ὡς ἐκ Περσίδος ἥκουσαν. ταῦτα γοῦν Ἀντωνῖνον ἱστορεῖ τὸν Ἀμμωνίου μαθητήν. τούτων δὲ, πρὸς μὲν οὖν πρώτους ῥητέον, ὅτι οὕτω τοῦ Πλάτωνος ἀριθμὸν ποιοῦντος τὴν ψυχὴν, ἄτοπον ἀριθμοῦ ζητεῖν ἀρχὰς ἐξ ὧν ἐστι. πρὸς δὲ οὖν δευτέρους, ὅτι Πλάτων ἀσώματον εἶναι φησὶν τὴν ψυχὴν, καὶ ἁπλῆν, πρὸς πᾶν σῶμα παραβαλλομένην, καὶ αὐτοκίνητον ἔχειν οὐσίαν, οὐδὲν διάστατα τοιοῦτον. πρὸς δὲ τοὺς τρίτους, ὅτι τὴν ἄλογον οὐ βούλεται πρεσβυτέραν εἶναι τῆς λογικῆς. οὐ γὰρ ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου, καθάπερ εἶπεν ὁ θεὸς ἠξίωσεν. πρὸς δὲ οὖν τετάρτους, ὅτι οὐ περὶ γνωστικῶν ἐστι ψυχικῆς ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ οὐσίας. οὐκ ἔδει οὖν μέσην αὐτὴν φάναι τῶν γνωστικῶν δυνάμεων, τῆς νοερᾶς, καὶ τῆς αἰσθητικῆς. πρὸς δὲ οὖν πέμπτους, ὅτι πᾶς νοῦς, ἀγένητός ἐστι, καὶ σωμάτων χωριστός. ὁ δὲ Πλάτων τὴν μεριστὴν οὐσίαν, καὶ γιγνομένην εἶπεν, ἀντιδιελὼν πρὸς τὴν κατὰ ταῦτα ἔχουσαν, καὶ πρὸς τοῖς σώμασι μεριστὴν, χωρίζων αὐτὴν τοῖς ἔξω τῶν σωμάτων οὔσης, καὶ ἀεὶ οὔσης, ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ταῦτα διαίτης ἠξίωται, τὰ ἑπόμενα σκοπῶμεν.

Τῆς τε ταυτοῦ φύσεως αὖ πέρι, καὶ τῆς θατέρου κατὰ ταυτὰ συνέστησεν ἐν μέσῳ, τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτῶν, καὶ τοῦ κατὰ σώματα μεριστοῦ. Πρωτίστην ἔχει τάξιν ὥσπερ εἴπομεν ἐν τοῖς γένεσιν ἡ οὐσία, διότι οἷον ἑστία τοῦ ὄντος ἐστίν. δευτέραν δ' οὖν ἡ ταυτότης. τρίτην δὲ ἡ ἑτερότης. ἔνιοι μὲν γὰρ, τῇ ἑτερότητι τὰ πρεσβεῖα δεδώκασιν. ὁ δὲ Πλάτων καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, τὸ ὅμοιον ἀπεφαίνετο διαρρήδην τοῦ ἀνομοίου κρεῖττον. καὶ νῦν τὴν ταυτότητα μετὰ τὴν οὐσίαν παραλαβὼν ἄντικρυς αὐτὴν προστίθησι τῆς ἑτερότητος. ὥσπερ δὲ καὶ τὴν μέσην οὐσίαν ὑφεῖσθαι μὲν τῆς νοερᾶς οὐσίας ἐλέγομεν. ὑπερέχειν δὲ τῆς περὶ τὸ σῶμα μεριστῆς, οὕτω καὶ τὴν ταυτότητα τῆς ψυχῆς ἐλαττοῦσθαι μὲν, τῆς ἀμεροῦς ταυτότητος φήσομεν. ἀνῆφθαι δὲ μᾶλλον τῆς μεριστῆς, καὶ ἐπὶ τῆς ἑτερότητος ὁμοίως. ἐν μὲν οὖν τῇ τοῦ νοῦ οὐσίᾳ, ἡ ταυτότης μία οὖσα, ἑαυτήν τε συνάγει, καὶ τὴν ἑτερότητα τὴν οὐσιώδη, πρὸς τὴν οὐσίαν τὴν ἐκεῖ μίαν οὖσαν, περ ἡ ἑτερότης μία οὖσα, καὶ ἑαυτὴν διακρίνει, κἀκείνας ἀπ' ἀλλήλων. ἐν δὲ ψυχῇ ἑκατέρα, τάς τε ἑτερότητας πολλὰς οὔσας, ἐν ταῖς πολλαῖς μοίραις συνάγει, καὶ τὰς ταυτότητας διΐστησιν. οἶδα μὲν οὖν ὅτι τῶν Πλατωνικῶν τινες, τὴν ταυτότητα μὲν, ἐν τοῖς ἀμερίστοις ἔταττον, τὴν δὲ ἑτερότητα, ἐν τοῖς μεριστοῖς, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων, οὕτως ἐποίουν τὴν ψυχὴν, ὡς ἐν ταυτῷ, καὶ ταυτότητος καὶ ἑτερότητος οὔσης. ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἀκούων λέγοντος, ὅτι καὶ ἐκ τούτων τὸ μέσον ἀποδέδωκεν τῇ ψυχῇ τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτοῦ καὶ τοῦ μεριστοῦ. καὶ δεῖ καὶ τοῦτο εἰδὼς, ὅτι γένη ταῦτα ὄντος ἐστὶ, καὶ δεῖ πανταχοῦ εἶναι ταῦτα, καὶ καθ' ἑκάστην οἰκείως, ἐν ἀμερίστοις, ἐν μεριστοῖς, ἐν τοῖς τούτων μέσοις, καὶ πάλιν ἐν νοεροῖς, ἐν ψυχαῖς, ἐν φύσεσιν, ἐν τοῖς σωματικοῖς ὄγκοις, αἰσχυνοίμην ἂν οὕτω διαιρῶν τὰ γένη ταῦτα, καὶ τὸ μὲν, ὡδί. τὸ δὲ, ὡδὶ τιθέμενος. εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέγοιεν, ὅτι ταυτότης μὲν, ἐν τοῖς νοητοῖς καὶ ἀμερίστοις κρατεῖ, ἑτερότης δὲ, ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ μεριστοῖς, ὀρθῶς λέγουσιν. εἰ δ' ὅτι τὰ ἀμέριστα χωρὶς ἑτερότητός ἐστιν, οὐδὲ ταυτότητα αὐτοῖς διδόναι δυνάσονται. διαφθείρει γὰρ τοῦ ταυτοῦ τὸ ἐν, εἰ δ' ὅτι τὰ μεριστὰ χωρὶς ταυτότητος, ἀναιροῦσιν αὐτῶν καὶ τὴν οὐσίαν. θῶμεν οὖν ἑπόμενοι τοῖς πράγμασι, γένος μὲν τῆς ταυτότητος, τὸ δημιουργικὸν, εἴδη δὲ ταυτότητος, τό, τε ἀμέριστον, καὶ μεριστόν. καὶ τὸ μέσον ἀμφοῖν, καὶ πάλιν, γένος μὲν, θατέρου, τὸ δημιουργικὸν, εἴδη δὲ τὸ ἀμέριστον, τὸ μεριστὸν, καὶ τὸ μέσον. καὶ θέντες οὕτως, ἀποδῶμεν τῇ ψυχῇ τὰ μέσα, καὶ μετὰ τοῦ μέσου τῆς οὐσίας εἴδους συμπλέξωμεν. ἵνα δὴ τὸ εἶναι τῆς ψυχῆς ἀποτελέσωμεν. οὕτω γὰρ οἶμαι θεωρήσαντες, καὶ τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν, ἐφαρμόζειν δυνησόμεθα τοῖς πράγμασιν. λέγει γὰρ ὅτι καθάπερ ὑπὲρ τῆς οὐσίας, καὶ ὑπὲρ τῆς ταυτοῦ φύσεως, καὶ τῆς θατέρου, τρίτον ἐξ ἀμφοῖν συνεκεράσατο καὶ κατὰ ταυτά. καθάπερ ἐκεῖ τὸ ἐξ ἀμφοῖν, οὐσίας εἶδος ἦν, οὕτω καὶ ἐν

τούτοις

τέ τοις, ταὐτοῦ καὶ θατέρου τὸ μέσον, εἶδός ἐστι. δυνατὸν γὰρ ἦν, μὴ ὡς εἶδος εἶναι μέσον, ἀλλ' ὡς ὅλον ἐκ τῶν ἄκρων συγκείμενον, ὡς τὸ ζῶον, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. ἵνα οὖν μὴ τοῦτο λάβῃς ὑπονοήσας, τὸ καὶ κατὰ ταῦτα προσέθηκεν. ἵνα καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐξ ἀμφοῖν εἶδος ᾖ, καὶ μὴ ὅλον.

» Καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα, συνεκεράσατο εἰς μίαν πάντα ἰδέαν.

Ὅτι δὲ τὰ δημιουργικὰ τρία γένη, τοῖς δευτέροις καὶ τρίτοις ἐνδέδωσιν αἴτια τῆς ὑποστάσεώς ἐστιν, αὐτὸς ἱκανῶς οἶμαι δεδήλωκεν εἰπὼν, καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα. ποῦ γὰρ ὄντα; ἢ δῆλον ὅτι ἐν αὐτῷ. λαβὼν γὰρ ἔχει καὶ αὐτός. ἔλαβε δὲ παρὰ τῶν ὑπερτέρων αἰτίων. ἐπειδὴ γὰρ καὶ ἡ ταὐτότης ἐκ πέρατός ἐστι καὶ ἀπείρου, περατοειδὴς οὖσα μᾶλλον, καὶ ἡ ἑτερότης ἐκ τούτων ἀπειροειδὴς οὖσα μειζόνως, ὡς ἡ οὐσία κατ' ἄμφω ὁμοίως πρόεισι, δῆλον ὅτι τὴν μὲν τοῦ ἀμεροῦς ταὐτότητα καὶ ἑτερότητα, μᾶλλον ἐν τῷ πέρατι θήσομεν, τὴν δὲ τῶν μέσων, ὁμοίως ἐκ τούτων, τὴν δὲ τῶν μεριστῶν, μᾶλλον ἐκ τῶν ἀπείρων, ὡς καὶ τὴν ἑτερότητα τὸ ἄπειρον τὴν πρώτην σμικρὸν παραλλάττουσαν ἔχειν τοῦ πέρατος, καὶ τὴν ταὐτότητα σμικρῶς ἐλαττούμενον τὸ πέρας. διὸ καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα εἶπεν, ὡς διωρισμένα ἀλλήλων, καὶ ἐπειδὴ καὶ τὰ ἐν ταὐτῷ, πρὸς ἀπογέννησιν ἄλλων ὑπέκειτο. διὰ τοῦτο καὶ ἐκ τούτων ἄλλα ὑφίστησιν. εἰ μὲν οὖν ὄντα ἀκούοιμεν τὰ πρὸ τῆς γενέσεως τῶν μέσων, κατ' αἰτίαν αὐτὰ εἶναι ἐν αὐτῷ φήσομεν. ἦν γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ ταῦτα, πρὸ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γεννηθέντων. εἰ δὲ τὰ μέσα νοοῖμεν ὄντα, τὰ ὑποστάντα νοήσωμεν. ὄντα γάρ ἐστιν ἤδη, διότι παρῆκται πρὸ τῆς μίξεως, ἕκαστον χωρὶς ἀπ' αὐτοῦ, καὶ γέγονεν οὐσία καὶ ταὐτότης ἤδη, καὶ ἑτερότης ἑκάστη καθ' ἑαυτήν. μή ποτε δὲ τὸ τρία λαβὼν αὐτὰ ὄντα, καὶ ἁπλούστερον ἐξηγητέον, ὅτι λαβὼν αὐτὰ τὸν ἀριθμὸν τρία ὄντα. τοσαῦτα γὰρ ἐκ τῶν τριῶν ἀπετέλεσεν, τῶν ἄκρων νῦν ὑποστάντα παρ' αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ προϋπαρχούσας αἰτίας. τὰ μὲν γένη ταῦτα κατὰ τὸ ὂν τὸ δημιουργικὸν παράγων. πᾶσι δὲ ἰδέαν παραθεὶς, κατὰ τὴν ἕνωσιν τὴν ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν θεότητα τὴν τοῦ πλήθους ἐναντίον. καὶ ὁρᾷς ὅτι, καὶ ἕκαστον τῶν τριῶν, εἶδος ἦν, καὶ τὸ ἐκ τῶν τριῶν, μία ἰδέα. δεῖ
† νοῦν. ἄρα λέγειν εἶδος εἰδῶν τὴν ψυχὴν, καὶ μηδὲν σύνθετον ὅλως καὶ σωματικὸν εἶναι αὐτῆς † νοῦν, ἔστι τοίνυν ἡ τριὰς αὕτη προσήκουσα τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. δέδεικται γὰρ καὶ πρότερον, ὅτι τριαδική ἐστι, καὶ γὰρ τὴν ὅλην ψυχὴν διαιροῦμεν εἰς οὐσίαν, δύναμιν, ἐνέργειαν. καὶ τὴν οὐσίαν, εἰς ὕπαρξιν καὶ ἁρμονίαν, καὶ εἶδος, καὶ τὴν ὕπαρξιν, εἰς τὴν ἰδίως καλουμένην οὐσίαν, ταὐτὸν, θάτερον. καὶ οὐ δεῖ θαυμάζειν, εἰ μόριον τῆς οὐσίας, ποιοῦμεν οὐσίαν. λέγεται γὰρ οὐσία, καὶ τὸ ἓν γένος τοῦ ὄντος, καὶ τὸ ἐκ πάντων ὡσανεὶ στοιχείων γεγονός. εἰ δὲ δὴ καὶ ζητοῖμεν πάλιν, τί ποιεῖ τὴν μίαν ταύτην ἰδέαν μὴ εἶναι τὴν τυχοῦσαν, ἀλλὰ τὴν κοσμικὴν ψυχήν. ἀλλαχοῦ δὲ ἄλλην ἐροῦμεν, ὅτι τὸ ὁλικὸν τῶν γενῶν τῶν παραληφθέντων. μέσα γὰρ ἦν, οὐ τῶν τυχόντων ἄκρων, ἀλλὰ τοῦ ὅλου νοῦ, καὶ τῆς ὅλης σωματικῆς φύσεως, καθ' ἣν ζῶον ὁ κόσμος ὡς ἔννους κατὰ τὴν ἀμερῆ, καὶ ἔμψυχος κατὰ τὴν μέσην. καὶ μέν τοι καὶ ἡ τῆς οὐσίας ἐπικράτεια. τοῦτο γὰρ ποιεῖ θείαν ψυχὴν, ὡς ἡ τῆς ταὐτότητος μόνης δαιμονίαν, ὡς ἡ τῆς ἑτερότητος μόνης μερικήν. καὶ ἡ πρὸς τὰ ἄκρα οὖν διάφορα οὐ σχέσις, διαφορὰν ἐμποιεῖ τοῖς μέσοις, καὶ ἡ τῶν μέσων μίξις, κατὰ τὴν ἑνὸς ἐπικράτειαν ἀφοριζομένη, δῆλον ὡς ἐξαλλάττει τὸ ὅλον, τὴν θατέρου φύσιν, δύσμικτον οὖσαν. εἰς ταὐτὸν συναρμόττων βίᾳ. πῶς δὲ δύσμικτος ἡ θατέρου φύσις, ὅτι διακριτικὴν ἔχει δύναμιν, καὶ διαιρετικὴν, καὶ προόδων αἰτίαν, καὶ πολλαπλασιασμῶν. ἕκαστον δὲ τῶν θείων, ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς ἐνεργείας ἄρχεται. διὸ καὶ ἡ θατέρου φύσις, ἑαυτὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων διακρίνει, καὶ ἑαυτῆς. καὶ γὰρ ἐν αὐτῇ πλῆθος ἀπογεννᾷ. διὸ καὶ ἐν Σοφιστῇ ἐλέγετο, ὅτι τὰ ἄλλα καὶ ἑαυτὴν μὴ ὄντα ποιεῖ, χωρίζουσα ἀπὸ τῶν ἄλλων ὄντων. δύσμικτος οὖν ἐστιν, οὐχὶ συμβεβηκὸς τοῦτο ἔχουσα, ὅ τι κατὰ περίστασιν, ἀλλ' οὐσίαν ἔχουσα, καὶ θατερότητος αἰτίαν, καὶ τῆς ἀσυγχύτου τῶν εἰδῶν ὑποστάσεως, καὶ τῆς ἀμιγοῦς ἁπλότητος καὶ τοιαύτην ἔχουσα τὴν δύναμιν, ὑπεναντία τίς ἐστι, καὶ πρὸς τὸ ταὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν οὐσίαν. πρὸς μὲν τὸ ταὐτὸ, διότι τὸ μὲν ἑνώσεως καὶ κοινωνίας καὶ συνοχῆς αἴτιον, ἡ δὲ, διακρίσεως καὶ ἀμιξίας καὶ θατερότητος. πρὸς δὲ τὴν οὐσίαν, διότι, ἡ μὲν τὸ ὄν ἐστιν, ἡ δὲ, τὸ μὴ ὄν, ὡς ἐν Σοφιστῇ δέδεικται. ἡ γὰρ θατέρου φύσις κατακερματισθεῖσα, τὸ μὴ ὂν ὑπάρχει. ἵνα οὖν μὴ ἀθρόαν τὴν σύγκρασιν τῶν γενῶν ὁρῶντες δυσχεραίνωμεν, πρῶτον μὲν τὸ ταὐτὸν, τὸ θάτερον μιγνῦσιν, εἰπὼν τὴν θατέρου φύσιν εἰς ταὐτὸ συναρμόττειν τὸν θεὸν, ὡς ἐναρμονίως αὐτὴν συνάπτοντα, πρὸς τὴν ταυτότητα τὴν μέσην. ἔπειτα ἀμφότερα πρὸς τὴν οὐσίαν συγκιρνῶσιν. εἰπὼν γὰρ ὅτι τὴν θατέρου φύσιν εἰς ταὐτὸν συνήρμοττεν, ἐπήνεγκεν. μιγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας, καὶ ἐκ τριῶν ποιησάμενος ἕν. διότι γὰρ ἡ οὐσία συνεκτικὴ τῶν δύο γενῶν ἐστι ταὐτοῦ καὶ θατέρου, ταῦτα δὲ σύστοιχα ἀλλήλοις, ἔδει ταῦτα μιγνύειν ἀλλήλοις πρότερον, δεύτερον δὲ ἀμφότερα πρὸς τὴν οὐσίαν. τούτων μὲν οὖν περὶ τῆς ἐν τῇ μίξει τάξεως. τὸ δὲ βίαιον τῆς μίξεως, οὐκ ἔστιν ἐπεισοδιῶδες. οὐδὲ οἷον τὸ παρὰ φύσιν, ἀλλ' ὑπερβολὴν ἐμφαίνει καὶ περὶ οὐσίαν δυνάμεως. τοσαύτη γάρ ἐστιν ἡ δημιουργικὴ δύναμις, ὥστε καὶ τὴν ἑτερότητα ἑνοῦν, καὶ τὴν ταὐτότητα διαιρεῖν, καὶ μίαν ἁρμονίαν ἀμφοτέρων ποιεῖν.

» Μιγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας, καὶ ἐκ τριῶν
† σοι. ἓν ποιησάμενος, ἔμπαλιν ὅλον τοῦτο μοίρας ὅσας προσῆκε διένειμε.

† Ὥσπερ τὸ ποσὸν † σῷ συνέζευκται τὸ ἴσον καὶ τὸ ἄνισον, καὶ ὡς πᾶν ποσὸν ἴσον ἐστὶν ἢ ἄνισον, μᾶλλον δὲ καὶ ἴσον ἅμα καὶ ἄνισον. ἀμφοτέρων γὰρ ἕκαστον ἅμα μετείληφε, καὶ ὡς τῷ ποιῷ τὸ ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον, καὶ πᾶν ποιὸν, ὅμοιόν ἐστι καὶ ἀνόμοιον, οὕτω δὴ καὶ τῇ οὐσίᾳ συνυπάρχει τὸ ταὐτὸ καὶ θάτερον, καὶ πᾶσα οὐσία, ταὐτότητός ἐστι καὶ ἑτερότητός μέτοχος.

κατ' αὐτὸ

κατ' αὐτὸ γὰρ τὸ εἶναι, ταῦτα ὑπάρχει τοῖς πράγμασιν. ἀλλ' οὐκ περὶ τὸ ποσόν, ἢ τὸ ποιόν, διόπερ οὐσιώδη ἐστί, μετὰ ὄντα τῶν τε θείων γενῶν, καὶ τῶν ποσοῖς καὶ ποιοῖς ὄντων. ἐξήρτηται γάρ, ἡ μὲν ταυτότης τοῦ πέρατος, ἡ δὲ ἑτερότης τῆς ἀπειρίας, ὥσπερ καὶ ταυτότητος μέν, ἡ ὁμοιότης καὶ ἡ ἰσότης, ἑτερότητος δὲ ἡ ἀνομοιότης καὶ ἀνισότης. διόπερ Πλάτων ἐν Φιλήβῳ, τὸ πέρας καὶ τὸ ἄπειρον ὑπὸ θεοῦ παράγει. ἔστι γὰρ ἐκεῖνα θεῖα γένη. ἐν δὲ τῷ Σοφιστῇ, γένη τοῦ ὄντος ὀνομάζει τὸ ταὐτὸν καὶ θάτερον. καὶ ἐκεῖνα μὲν περὶ τὸ ἕν, ταῦτα δὲ περὶ τὴν οὐσίαν ὑφίστησι. καὶ ὁρᾷς πάλιν ὅσῳ τῶν φυσικῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους σεμνότερος. οἱ μὲν γὰρ τὰς ἑαυτῶν ἀρχὰς ἐναντίας ποιοῦντες ὀργανικὰς καὶ ἐνύλους καὶ μεριστάς, ἐποίουν τὰς ἐναντιώσεις, καὶ οἵ γε σεμνότατοι, εἰς ὑπερβολὴν καὶ ἔλλειψιν ἀνῆγον τὰ ἐναντία. κακῶς τὴν ἀμετρίαν ἐν ταῖς ἀρχαῖς παραλαμβάνοντες. θειότερον γὰρ τοῦ ἀμέτρου τὸ μέτρον. ὁ δὲ Πλάτων εἰς ταυτότητα καὶ ἑτερότητα, δι' ἃς πάσας περιλαμβάνει τὰς ἐναντιώσεις, τὰς ἐν ψυχῇ, τὰς ἐν φύσει, τὰς ἐν σώμασι, καὶ ταύτας ἐν τῷ δημιουργῷ τίθησιν, ἵνα καὶ δυνάμεις † αὐταῖς δῷ γεννητικάς, κοσμουργούς, ἀΰλους, ἐξῃρημένας. καὶ ἐκεῖ θέμενος αὐτάς, ὑφίστησι τὴν ψυχὴν ἀπ' αὐτῶν, τὸ οἷον ὑποκείμενον αὐτῆς, ἀπὸ τούτων παράγων, καὶ τὸ ὂν αὐτῆς, καθ' ὃ ὄν, οὐχὶ τοιόνδε ὄν, ἵνα μιμήσηται τὸ πρώτως ὄν. τὴν γὰρ ἁρμονίαν καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὰς δυνάμεις, καὶ τὰς ἐνεργείας, ὕστερον ἀποδώσει τέλειον τὸν ὑπὲρ αὐτῆς λόγον ἀπεργαζόμενος. οὕτω γὰρ καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῆς, καὶ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τάξιν, ἡγεμονικὴν οὖσαν θεωρήσομεν, εἰ κατίδοιμεν, ὅπως μὲν τοῖς ἐν αὐτῇ γένεσιν συνέχει πάσας τὰς ἐγκοσμίους οὐσίας. ὅπως δὲ τῇ ἑαυτῆς ἁρμονίᾳ συναρμόζει τὸν ὅλον κόσμον. ὅπως δὲ τῷ ἑαυτῆς σχήματι, πάντα τὰ εἴδη καὶ τὰ σχήματα περιέχει τὰ κοσμικά. τίνα δὲ τρόπον ταῖς ἐν αὐτῇ δυνάμεσι, πάσας μὲν τὰς φυσικὰς δυνάμεις, πάσας δὲ τὰς λογικὰς ἢ τεχνικὰς τελειοῦν δύναται· πῶς δὲ ταῖς οἰκείαις ἐνεργείαις τὰς ἐγκοσμίους ἀνεγείρει ποιήσεις· διατί οὖν οὐκ εἶπεν τὴν ψυχὴν μέσην νοῦ καὶ αἰσθήσεως; ὅτι φησὶ νοῦς καὶ αἴσθησις, γνωστικαί τινές εἰσι δυνάμεις· βούλεται δὲ τὴν ἐν ταῖς οὐσίαις αὐτῆς, ἀλλ' οὐ τὴν ἐν ταῖς δυνάμεσι παραδοῦναι μεσότητα. διατί δὲ οὐκ εἶπεν αὐτὴν μέσην ἰδεῶν τε καὶ τῶν εἰδοπεποιημένων; ὅτι μὴ τὸ εἶδος αὐτῆς νῦν προὔκειτο διδάξαι ποῖόν ἐστιν, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν. οὐκ ἔστι δὲ ταὐτὸν τὴν οὐσίαν λέγειν τινὸς καὶ εἶδος. τὸ γὰρ εἶδος, τοιάνδε οὐσίαν παρίστησι. διατί δὲ οὐκ ἔθετο μέσην αὐτὴν τῶν νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀριθμῶν; διότι τὴν ἁρμονίαν ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἀποδώσει λόγοις, καθ' ἣν τὴν μεσότητα κατέχει, τῶν τε χωριστῶν ἀριθμῶν, καὶ τῆς ἁρμονίας τῆς χωριστῆς, καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀριθμῶν, καὶ τῆς ἁρμονίας τῆς ἀχωρίστου, τῶν ὑποκειμένων. οὔτε γὰρ ἡ αὐτοαρμονία ἐστὶν ἡ ψυχή, οὔτε ἡ ἐν τοῖς ἡρμοσμένοις, κατὰ τὴν Πλάτωνος διάνοιαν. ἀλλ' ἡ μὲν αὐτοαρμονία, μονοειδής ἐστι καὶ χωριστή, καὶ ἀφ' ὅλων ἐξῃρημένη τῶν ὁπωσοῦν ἡρμοσμένων. αὐτὸ γὰρ μόνον, ὃ λέγεται ἁρμονία οὖσα. ἡ δὲ ἐν τοῖς ἡρμοσμένοις ἄλλων ἐστί, καὶ ὑπ' ἄλλων κινεῖσθαι πέφυκεν. μέση δὲ ἀμφοῖν ἐστιν ἡ ἁρμονία τῆς ψυχῆς. αὕτη γάρ ἐστι τὸ πρῶτον ἡρμοσμένον. διὸ καὶ ἄλλοις μεταδίδωσι τὴν ἁρμονίαν. τὸ γὰρ καὶ ἄλλῳ μεταδιδόναι τινὸς δυνάμενον, ἢ αὐτό ἐστι τὸ εἶδος, ἢ πρώτως αὐτοῦ μετέσχηκεν. ὑφειμένη οὖν τῆς νοητῆς ἁρμονίας, καὶ τῶν ἀριθμῶν ὑφεῖται τῶν νοητῶν, καὶ ὑπερέχουσα τῆς αἰσθητῆς ἁρμονίας, ὑπερέχει καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀριθμῶν, καὶ εἰ δεῖ περὶ ἑκατέρου τούτων συντόμως εἰπεῖν, τετραχῶς ἑκάτερον αὐτῶν ἐστι. καὶ γὰρ ἀριθμός, πρώτιστος μὲν ὁ θεῖος, δεύτερος δὲ ὁ οὐσιώδης, καὶ τρίτος δέ, ὁ ψυχικός, ἔσχατος δέ, ὁ φυσικός, ὁ μὲν ἑνοειδής, ὁ δὲ ἀκίνητος, ὁ δὲ αὐτοκίνητος, ὁ δὲ ἑτεροκίνητος. καὶ ἡ ἁρμονία πρώτη μέν, ἡ ἐν θεοῖς, δευτέρα δὲ ἡ ἐν τοῖς ὄντως οὖσιν, τρίτη δὲ ἡ ἐν ταῖς ψυχαῖς, ἐσχάτη δέ, ἡ ἐν τοῖς ἡρμοσμένοις ὑπ' ἄλλων. εἰ μὲν οὖν τῷ Πλάτωνι νῦν προκείμενον ἦν, περὶ τῆς ἁρμονίας εἰπεῖν τῆς ψυχικῆς, εἶπεν ἂν ὅτι μέση, τῆς τε ἀμερίστου καὶ τῆς μεριστῆς ἁρμονίας ἐστίν. ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς οὐσίας, περὶ τὸ παρὸν ὁ λόγος ταὐτοῦ καὶ θατέρου καὶ οὐσίας, τὸ μέσον αὐτὴν κατειληφέναι φησίν. δεῖ δὲ κἀκεῖνα θεωρεῖν, ὅτι ὥσπερ ἐπιστροφὴν ἐν τούτοις πεποίηται τῆς προόδου τῆς ψυχικῆς οὐσίας εἰς τὰς ἀρχάς. διττοῦ γὰρ ὄντος τοῦ εἴδους τῶν κράσεων, καὶ τοῦ μέν, περὶ τὴν τῶν ἄκρων ὑφισταμένου μίξιν, ὡς ἔχομεν ἐπὶ οὐσίας καὶ ταὐτότητος καὶ ἑτερότητος, τοῦ δέ, περὶ τὴν τῶν μέσων πάλιν συναγωγὴν εἰς ἓν ὅλον, ἐπὶ μὲν τοῦ προτέρου, ἤρξατο ἀπὸ τῆς οὐσίας, καὶ κατέληξεν εἰς τὸ θάτερον, ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου, ἀνάπαλιν. τὸ γὰρ ἕτερον, διὰ ταὐτοῦ συνήρμοσε πρότερον. εἶθ' οὕτως ἄμφω τῇ οὐσίᾳ, καὶ κατέληξεν εἰς τὴν οὐσίαν. ἀφ' ἧς ὡρμήθη περὶ τὴν πρόοδον. πανταχοῦ δὲ αὖ, ἔχεται τῶν δύο τῶν ἐν ἀρχῶν. καὶ γὰρ ὅτι ἐκ τῶν ἀμερίστων ἐποίει καὶ μεριστῶν τὴν ψυχήν, ἀνάλογον, διὰ μὲν πέρατι, τὸ ἀμέριστον ἐτίθει. τῷ δὲ ἀπείρῳ, τὸ μεριστόν. πλήθους γὰρ αἴτιον τὸ ἄπειρον, ἑνώσεως δὲ τὸ πέρας. καὶ ὅτι τὸ ἕτερον τῷ ταὐτῷ συνήρμοσε, τὸ ἕτερον ἔλαβεν, ὡς ἐν τοῖς γένεσι τοῦ ὄντος, τῆς τοῦ ἀπείρου συστοιχείας. τὸ δὲ ταὐτόν, τῆς τοῦ πέρατος, καὶ ὅτι τὰ δύο τῇ οὐσίᾳ ἔμιγνυ. ἡ μὲν γὰρ οὐσία μονοειδής, ταῦτα δὲ δυαδικὰ καὶ ἀντικείμενα ἀλλήλοις. καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσατο τὸ πλῆθος συνάγων, πρὶν ἓν ἀπέφηνε τὸ ὅλον. τὸ γὰρ ἕν, καὶ αὐτῆς κρεῖττον τῆς οὐσίας, καὶ τῶν δυοειδῶν ἀρχῶν. διττῆς δὲ τῆς κράσεως οὔσης καθάπερ εἴπομεν, τῆς μέν, αὐτῶν τῶν στοιχείων, ἐζήτησεν ὁ Πορφύριος ὀρθῶς. πότερον ἀμφοτέρας ἐν τῷ κρατῆρι ταύτας ἐποιήσατο. ἢ τὴν μέν, ἔξω τοῦ κρατῆρος, τὴν δέ, ἐν αὐτῷ, καὶ ἐνέκρινεν, ὅτι τὰ μὲν στοιχεῖα κιρνᾶς, ἄνευ τοῦ κρατῆρος ἐνήργει. ἐπειδὴ οὖν περὶ σύνοδον τῶν ἄκρων, ἡ γένεσις τῶν μέσων ἐγίγνετο, οὐδ' ὅλως ἐδύνατο εἰς ταὐτὸν ἀλλήλοις συνιέναι τὰ ἄκρα. τὸ δὲ ἐκ πάντων τῶν μέσων

στοιχείων

στοιχείων ἀπεργαζόμενος, περὶ κρατῆρι χρῆται, ἐμβαλὼν εἰς αὐτὸν τὰ στοιχεῖα καὶ μίσγων, ἵνα πᾶσα ἐκ πάντων ἡ ψυχὴ γένηται μία, καὶ ὁμόχρους ἑαυτῇ, καὶ ὁμοιομερὴς πάντων τῶν γενῶν, διὰ πάντων πεφοιτηκότων, καὶ ἵνα λάβῃ τὸ εἶδος ἡ ψυχὴ, καὶ ὅ ἐστιν ἀπὸ τοῦ κρατῆρος. κατὰ γὰρ τὸ ὅλον ἑκάστου τὸ εἶδος, ὥστε εἰκότως ψυχοποιὸς ὢν ὁ κρατὴρ, ἐν ἑαυτῷ τὴν ὁλότητα ποιεῖ τῆς ψυχῆς. διὸ καὶ ἡ δευτέρα κρᾶσις, ἔστιν ἐν τῷ κρατῆρι μόνον. ἤρεσκε δὲ ταύτῃ καὶ ὁ διδάσκαλος ἡμῶν τῇ διακρίσει. ἐπεὶ καὶ ὁ Πλάτων ἐν τοῖς περὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν λόγοις ἐνδείξεται τοῦτο λέγων, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα, ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραννὺς ἔμισγε, τὰ τῶν πρόσθεν ὑπόλοιπα, κατεχεῖτο μίσγων. εἰ οὖν καὶ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν ἐκεῖ μίγνυσθαί φησιν, ἀλλ' οὐ τὰ στοιχεῖα αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων τὰ ὑπόλοιπα τῶν πρόσθεν, ἐν αὐτῷ κεράννυσθαι. ταῦτα δὲ ἦν τὰ μέσα. δηλονότι, τὴν δευτέραν κρᾶσιν, ἐν περὶ κρατῆρι γίγνεσθαι μαρτυρεῖ, τῆς προτέρας, κατὰ τὴν δημιουργικὴν μονὴν γιγνομένης αἰτίας, τῆς δὲ δευτέρας, καὶ κατὰ τὴν ζωογόνον ψυχὴν ἤδη ποιούσης, ἐκ τῶν μέσων γενῶν. καὶ γὰρ ἔδει τὸν δημιουργὸν, καὶ πρὸ τοῦ κρατῆρος ἐνεργεῖν, καὶ μετὰ τοῦ κρατῆρος, ὥσπερ καὶ μετὰ τὸν κρατῆρα, ταῖς δημιουργικαῖς χρώμενος τομαῖς, καὶ ταῖς ἄλλαις περὶ τὴν ψυχὴν ἐνεργείαις. μετὰ γὰρ τὴν ὁλότητα τῆς ψυχῆς, αἵ τε διαιρέσεις αὐτῷ παραλαμβάνονται αἱ κατ' ἀριθμοὺς, καὶ αἱ συνδέσεις τῶν διῃρημένων κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους. ἐπεὶ γὰρ καὶ ἕν ἐστιν ἡ ψυχὴ καὶ πλῆθος, καὶ ὅλον καὶ μέρη, καὶ μονοειδὴς οὐσία καὶ πολυειδὴς, ἀνάγκη δή που μετὰ τὴν ἡνωμένην ὕπαρξιν, τὴν πεπληθυσμένην αὐτῆς ἀπὸ τῶν αἰτίων, πρόοδον θεωρεῖν. πᾶν δὲ πλῆθος, τοῦ ἑνὸς ἐξιστάμενον, δεῖται τῆς ἁρμονίας, εἰ μέλλοι μὴ ἀσύντακτον εἶναι πρὸς ἑαυτὸ καὶ ἀόριστον. τὰ μὲν οὖν πλήθη τὰ ἐν τῇ ψυχῇ δηλοῦσιν αἱ μοῖραι, διάκρισιν συνάγουσαι τῆς μιᾶς οὐσίας. αἱ δὲ συναγωγοὶ τῶν ἁρμονικῶν λόγων δυνάμεις, τὰς κατ' οὐσίαν αὐτῶν συνδέσεις, καὶ εἰ μὴ δεῖ τοὐμὸν φάναι, διὰ τούτων γίγνεται δῆλον, ὅπως ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, μέση τῆς τε ἀμεροῦς ἐστι καὶ τῆς μεριστῆς. οὔτε γὰρ μία ἐστὶν ὡς ἡ τοῦ νοῦ. μία γὰρ ἐν ἐκείνῳ οὐσία, μία ζωὴ, μία νόησις, καθ' ὃ εἷς ἐστι νοῦς, οὔτε εἰς ἄπειρον διαιρετὴ, καθάπερ ἡ τοῖς μεριστοῖς περὶ τοῖς σώμασιν. ἄλλου γὰρ αὕτη οὖσα, συνδιαιρεῖται τοῖς τοῦ ἐν ᾧ πλήθεσιν, ἀπειρουμένη καὶ αὐτὴ μετ' ἐκείνων. ἡ δὲ, τῆς ψυχῆς, οὐ μία μὲν, διὰ τὰ πλήθη τῶν μερῶν, ὡρισμένη δὲ κατ' ἀριθμόν. ἣν γὰρ ὑπέστησεν μίαν μοῖραν ὁ θεὸς, μίαν δεῖ μένειν ἀδιαίρετον, καὶ τὸ ὅλον πλῆθος τῶν μορίων, ἐκ τοιαύτης ἀρξάμενον, τὴν ἀπειρίαν ἀνάγεσθαι τῶν διαιρέσεων, ὥστε καὶ μία ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, καὶ οὐ μία, ἐν ὅροις δὲ ὑφεστῶσα κατ' ἀριθμὸν ὡρισμένοις καὶ ἑστῶσιν, ἵνα καὶ ταύτῃ δεικνύηται ἀριθμὸς οὖσα ἡ ψυχὴ, τὴν οἷον ῥίζαν τῶν ἑαυτῆς μερῶν ἀδιαίρετον ἔχουσα, καὶ ὄντως μίαν. εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ, δῆλον ὅτι ὅσος ἂν ἀριθμὸς ληφθῇ τῶν μοιρῶν εἰς ταὐτὸν συλλογισθεὶς, τοσούτων ἔσται καὶ τῶν μονάδων, οὔ τι μαθηματικῶν. ἀνούσιοι γὰρ αἱ τοιαῦται μονάδες, ἀλλὰ οὐσίαι μὲν, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν οὖσα ἀσώματος, οὖσα δὲ ἐκ τῶν μέσων γενῶν. οὐ δὲ αὐτὴ ἓν ἁπλῶς, ἀλλὰ μετέχουσά τινος ἑνὸς, ἔτι δὲ ἀδιαίρετος εἰς ὅμοια. καὶ ταύτῃ τοῦ ἐν σώμασιν ἑνὸς διαφέρουσα, ὃ διαιρεῖται εἰς ὅμοια ἐπ' ἄπειρον. εἰ δὲ μονὰς ἑκάστη τοιαύτη, καὶ ὁ σύμπας αὐτῆς ἀριθμὸς ἐκ μονάδων ἔσται τοιούτων οὐσιωδῶν, ὧν ἑκάστη ἀδιαίρετος εἰς ἄλλας μονάδας. καὶ διὰ ταύτας μὲν ἦν πλῆθος, διὰ δὲ τὴν ὁλότητα τὴν ἑαυτῆς μία, περιλαβοῦσαν τὸ πλῆθος τούτων ἑνοειδῶς. εἴη δ' οὖν ἂν ἓν ἡ ψυχή. ὅλως γὰρ εἰ ἔστιν ἐν αὐτῇ, μὴ μόνον τὸ μεριστὸν, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ τὸ ἀμέριστον. δεῖ δὴ πουθεν ἑκάτερον εἶναι πῶς μένον. τὸ μὲν, κατὰ τὸ ἓν αὐτῆς ἑνοειδὲς, τὸ δὲ, κατὰ τὸ πληθυνόμενον. καὶ μήτε τὴν διαίρεσιν ἀφανίζειν τὸ ἓν, μήτε τὴν ἕνωσιν τὸν μερισμόν. καὶ τοῦτ' ἦν ὡς ἔοικεν, ὃ καὶ Ξενοκράτης ἀκούσας τοῦ καθηγεμόνος, ἠνίξατο λέγων, κατ' ἀριθμὸν εἶναι τὴν ψυχὴν οὐσίαν, ἐξ οὐσιῶν μίαν πολλῶν ὑπάρχειν αὐτὴν, δῆλον, κατ' οὐσίαν οὖσαν ἀριθμὸν ὅλην δι' ὅλης ἑαυτῆς μένουσαν ἅμα μίαν καὶ διαιρουμένην εἰς πλῆθος μερῶν οὐσιωδῶν. ἐπειδὴ δὲ διαίρεσις ἡ μέν ἐστιν οὐσιώδης τῶν ψυχῶν, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς ζωῆς. λέγονται γὰρ αἱ ἡμέτεραι ψυχαὶ ζῆν ποτε τιτανικῶς ἑαυτὰς διαιροῦσαι περὶ τοῖς σώμασιν. ἵνα μηδὲν τοιοῦτον περὶ τῆς ὅλης ψυχῆς ἐννοήσωμεν, οὐ γὰρ θέμις τὰ ἐλάττω μετὰ τῶν μεριστῶν ψυχῶν, ἀλλὰ τὰς θείας ἀναπέμπειν, ὅσας προσήκει φησὶν, τοσαύτας μοίρας αὐτῇ διῄρει μὲν ὁ θεός. καὶ γὰρ τὸ διαιροῦν, κατ' αἰτίαν διαιρεῖ νοερὰν, καὶ τὸ διαιρούμενον, οὐσιωδῶς διαιρεῖται. πρέπων οὖν καὶ τῷ διαιροῦντι, καὶ περὶ διαιρουμένῳ τῆς διαιρέσεως ταύτης ὁ τρόπος, ἀγαθοειδὴς ὢν καὶ τελειωτικὸς, οὐσίας τῆς τῶν ψυχῶν, προσάγων αὐτὴν εἰς νοερὰν, καὶ παντελῆ ποιῶν, περὶ πάντας ἐν αὐτῇ τοὺς λόγους, ἀποτίθεσθαι τῶν ὄντων. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς φαμὲν, οὐ χρὴ τὰς ἑνώσεις ἀφίστασθαι κατὰ τὴν διαίρεσιν. οὐ δὲ τὴν ὁλότητα δαπανᾶν, εἰς τὴν γένεσιν τῶν μερῶν, ὡς δοκεῖ τοῖς ῥήμασι λέγειν ὁ Τίμαιος εἰπὼν, ὅτι κατανάλωσε τὸ μιχθὲν, εἰς ταῦτα τὰ τμήματα. οὐδὲ οἷον κενόν τινος, φαντάζεσθαι κατατομήν. σωματοειδεῖς γὰρ οἱ τρόποι πάντες οὗτοι, καὶ ταῖς ἀΰλοις οὐσίαις οὐδὲν διαφέροντες. πᾶν γὰρ τὸ ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ γιγνόμενον, μένειν δεῖ ταὐτὸν, εἴπερ ἀεὶ ὡσαύτως ποιεῖ, ἀκίνητος ὢν καὶ αἰώνιος ταῖς ἐνεργείαις. δεῖ οὖν καὶ τὸ ὅλον μένειν ὅλον ἀεὶ, καὶ τὴν τῶν μοιρῶν γένεσιν, μενούσης ἀποτελεῖσθαι τῆς ὁλότητος, καὶ μὴ δαπανᾶσθαι ταύτην ἐν τῇ διαιρέσει τῶν μοιρῶν. νοήσωμεν οὖν μίαν ἅμα καὶ πολλὴν τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ὅλην τε μένουσαν καὶ μεριζομένην, καὶ συνεχῆ τε ὁμοῦ καὶ διῃρημένην, καὶ μήτε τὸ συνεχὲς αὐτῆς διαστατῶς φανταζώμεθα. ἔστι γὰρ συνεχὴς καὶ ἀμεγέθης,

γένης, ὡς ἡ περὶ τὸν χρόνον, μήτε τὴν διαίρεσιν κατὰ τοὺς μοναδικοὺς ἀριθμούς. τὸ γὰρ τοιοῦτον, ποσὸν ἀσύμβατόν ἐστι πρὸς τὸ συνεχές, ἀλλ' ὡς προσήκει τοῖς ἀσωμάτοις, εἰς ἓν ταῦτα συναγάγωμεν, καὶ τὸ ὅλον μὲν τῶν μερῶν, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς θεωρήσωμεν. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Πλάτων, ὅτι δεῖ μὴ ἀφίστασθαι τῆς ἑνώσεως ἐν τῇ διαιρέσει διὰ τῶν ἑξῆς. ἑκάστην δὲ ἔκ τε ταὐτοῦ καὶ θατέρου καὶ οὐσίας μεμιγμένην. ἤρχετο δὲ διαιρεῖν ὧδε. εἰ γὰρ ἐν πᾶσίν ἐστι τὰ γένη τὰ ὑποστατικὰ τῆς ψυχῆς, καὶ ἔστιν ὁμοιομερὴς ὅλη πρὸς ἑαυτήν, οὐδὲν ἀποστήσει αὐτὴν τῆς συνεχείας καὶ τῆς ἑνώσεως. καὶ γὰρ εἰ ἐπὶ τῶν σωμάτων τὰ ὅμοια συμφύεται ἀλλήλοις ἀμέσως, πόσῳ δὴ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀσωμάτου φύσεως τὰ οἷον μέρη πάντα, ἑνίζεται, καὶ τὸ ὅλον τῷ ἑνὶ κεκράτηται, μήτε τῶν μερῶν συγχεομένων διὰ τὴν τοῦ ὅλου θέσιν, μήτε τῆς ὁλότητος ἐξισταμένης, διὰ τὴν διάκρισιν τῶν μερῶν. λάβοις δ' ἂν ἐκ τούτων καὶ ὅτι κατὰ πάντα ἑαυτῆς ἡ ψυχὴ τὰ μέρη, καὶ ἀμέριστός ἐστι καὶ μεριστή. εἰ γὰρ πᾶσα μοῖρα πάντων μετέχει τῶν μέσων γενῶν, οὐδὲν ἔστιν αὐτῆς λαβεῖν, ὃ μὴ ὑφέστηκεν ἐκ τούτων. εἰς ταῦτα βλέποντες οἱ παλαιοί, κἀκεῖνα συλλογίζονται πανταχοῦ περὶ αὐτῆς, ὅτι πᾶσα καὶ ὄν ἐστι καὶ ζωὴ καὶ νοῦς, καὶ ὅπερ ἂν λάβοις τῶν τριῶν, καὶ τὰ λοιπὰ συνάγεις. ἐπειδὴ πάντα ἐν αὐτῇ διὰ πάντων φοιτᾷ, καὶ ἡ πᾶσα μία ἐστί, καὶ τὸ ἓν αὐτῆς, παντελές ἐστι, καὶ τὸ μέρος ὁμόχροον ὥσπερ ὅλον ἐπ' αὐτῆς. εἰ δὲ ἕκαστον τῶν μερῶν αὐτῆς πολλῶν ὄντων οὐσία τίς ἐστιν, εἰ τὰ μέρη τοσάδε ἐστί, καὶ ἡ οὐσία αὐτῆς τοσαχῶς, ἰσάριθμος τοῖς μέρεσι, καὶ ἡ ταυτότης, καὶ ἡ ἑτερότης. ἡ μὲν ἐν τῷ νῷ μία ἑκάστη, διὸ ἀμερὴς ἦν. οὐ γάρ ἐστι νοῦ, τὸ μὲν ἄλλο μέρος, τὸ δὲ ἄλλο. τῆς δὲ ψυχῆς μεμέρισται κατ' ἀριθμὸν οὐσιωδῶς, ἥρμοσται αὐτοῦ τὰ μέρη πρὸς ἄλληλα, μίαν ἐκ πολλῶν ποιοῦντα, καὶ ὅλον ἐκ μερῶν αὐτήν. καὶ μὴν κἀκεῖνο θεωρεῖν ἄξιον, ὅτι περὶ μὲν τὴν τῶν στοιχείων ἀπογέννησιν, ἐκ τῆς οὐσίας ἤρχετο καθάπερ εἴπομεν. περὶ δὲ τὴν τοῦ ὅλου σύστασιν, ἀπὸ τῆς ἑτερότητος, τὴν θατέρου φύσιν δύσμικτον οὖσαν, εἰς ταὐτὸν συναρμόττων βίᾳ, καὶ ἄμφω μιγνὺς μετὰ τῆς οὐσίας. περὶ δὲ τὴν εἰς τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους τοῦ ὅλου διαίρεσιν, ἀπὸ τῆς ταυτότητος. ἑκάστην γὰρ φύσει μοῖραν διῄρει, ἐκ τοῦ ταὐτοῦ καὶ θατέρου, καὶ οὐσίας μεμιγμένην. εἰκότως γὰρ τῇ μὲν γενέσει τῶν ἁπλῶν, ἡ ἀπὸ τῆς οὐσίας ἀρχὴ πάντων. ἁπλουστέρα γὰρ ἡ οὐσία τῶν ἄλλων. τῇ δὲ συστάσει τοῦ ὅλου ἡ ἀπὸ τῆς ἑτερότητος. ἀπὸ γὰρ τῶν καταδεεστέρων τοῦ ὅλου ἐκ τῶν μερῶν ἡ γένεσις ἄρχεται. τῇ δὲ τῆς ἁρμονίας ὑποστάσει, ἡ ἀπὸ τῆς ταυτότητος. βούλεται γὰρ εἰς ταυτότητα καὶ κοινωνίαν τῶν διῃρημένων αὕτη τελευτᾶν. καὶ ὅλως ἡ ἁρμονία ταυτοποιός ἐστι, τῶν ἡρμοσμένων ἐθέλει. τούτων δὲ ἡμῖν διηρθρωμένων περὶ διάνοιαν, ἀνάγκη προλαβεῖν, ὅσα χρὴ πρόχειρα εἶναι τοῖς τὸν ἀριθμὸν συνιέναι μέλλουσι, καὶ τῶν περὶ τῆς ἁρμονίας τῆς ψυχικῆς λόγων, εἰ μὴ μέλλοιμεν κατὰ κενῆς ποιήσασθαι, τὴν τῶν ἑπομένων ἐξήγησιν. δεῖ δὴ προειληφέναι τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι λόγων, τὰ ἐν ταῖς ἁρμονικαῖς πραγματείαις εἰωθότα λέγεσθαι, τί φθόγγος, τί διάστημα, τί σύστημα, καὶ ὅτι τὰς ἐν τῇ ἁρμονίᾳ συμφωνίας οὐκ ἀλλαχόθεν, ἢ ἐκ τῶν ἀριθμῶν ἐλάμβανον οἱ Πυθαγόρειοι, καὶ ἐκ τούτων οὐ πάντων, ἀλλ' ἐκ τῶν πολλαπλασίων, καὶ τῶν ἐπιμορίων. τὸ μὲν διὰ τεσσάρων ἐν ἐπιτρίτῳ λέγοντες εἶναι, τὸ δὲ διὰ πέντε ἐν ἡμιολίῳ, τὸ δὲ διὰ πασῶν, ἐν διπλασίῳ, καὶ τὸ μὲν διὰ πασῶν ἅμα καὶ διὰ πέντε, ἐν τριπλασίῳ, τὸ δὲ δὶς διὰ πασῶν, ἐν τετραπλασίῳ. τὸ γὰρ διὰ πασῶν ἅμα καὶ διὰ τεσσάρων, οὐκ ἔδοξεν αὐτοῖς εἶναι σύμφωνον, ὅτι ἐν πολλαπλασιεπιμερεῖ λόγῳ συνίσταται, ὥσπερ τοῦ ὀκτὼ πρὸς τὰ τρία. μέσος γὰρ αὐτῶν ὁ ἕξ, ποιῶν πρὸς μὲν τὸν ἐλάσσονα, τὸν διπλάσιον λόγον, πρὸς δὲ τὸν μείζονα, τὸν ὑπεπίτριτον. ταῦτά τε οὖν προληπτέα, καὶ ὅτι ἐπόγδοός ἐστιν ὁ τονιαῖος λόγος, καὶ ὅτι τὸ μὲν ἐπίτριτον, ἐκ δύο τόνων ἐστὶ καὶ λείμματος, τίς τε ὁ τοῦ λείμματος λόγος, ὕστερον μαθησόμεθα. καὶ μὴν καὶ ὅτι τρία τὰ γένη τῶν ἁρμονιῶν ἐστι, διάτονον, ἐναρμόνιον, χρωματικόν. καὶ ὅτι τὸ μὲν διάτονόν ἐστιν, ἐξ ἡμιτονίου. τοῦτο δέ ἐστι τὸ λεγόμενον ἡμιτόνιον, οὐ κυρίως ἡμιτόνιον, ἀλλὰ λεῖμμα, καὶ τόνου, καὶ ἑτέρου τόνου. τὸ δὲ ἐναρμόνιον, ἐκ διέσεως, καὶ ἑτέρας διέσεως, καὶ διτόνου. τὸ δὲ χρωματικόν, ἐξ ἡμιτονίου, καὶ ἡμιτονίου, καὶ τριημιτονίου. ἔστι δὲ καὶ ἡ δίεσις, τὸ οἷον τέταρτον τοῦ τόνου, οὐκ ὂν κατ' ἀλήθειαν τέταρτον, ὥσπερ οὐδὲ τὸ λεῖμμα ἡμιτόνιον ἀκριβῶς. ἀποδείξομεν δὲ ταῦτα, διὰ τῶν ἑπομένων. τριῶν δὲ ὄντων τῶν γενῶν, ὧν ἕκαστόν ἐστι ποιὰ τετραχόρδου διαίρεσις, ὁ Πλάτων φαίνεται, ὥσπερ διατόνῳ μόνῳ χρώμενος. ἀξιοῖ γὰρ τοὺς ἐπιτρίτους λόγους, εἰς ἐπογδόους καὶ λεῖμμα διαιρεῖν. ἀλλ' οὐχὶ εἰς διέσεις ἐναρμονίους. ἐπειδὴ καὶ τὸ ἡμιτόνιον τῶν παλαιῶν τινες, δίεσιν ἐκάλουν, καὶ ἔοικεν ὁ Πλάτων τοῦτο παραλαβεῖν τὸ γένος, λέγω δὴ τὸ διατονικόν, ὡς ἁδρότερον καὶ ἁπλούστερον, καὶ γενναιότερον, τῶν ἄλλων. καίτοι δοκεῖ, τὸ ἐναρμόνιον εἶναι παιδευτικὸν μᾶλλον, καὶ εἴ με δεῖ λέγειν τὴν ἐμὴν μαντείαν, τὸ μὲν ἐναρμόνιον γένος, τοῖς περὶ τοῖς σώμασι μεριστοῖς γιγνομένης πάσης ζωῆς ἐπιστατικόν, ὡς τὸ διατονικὸν τῆς λογικῆς. διὸ καὶ παιδευτικόν ἐστιν ἐκείνης. τὸ δὲ χρωματικόν, τῆς σωματικῆς αὐτῆς λοιπὸν ἰδέας. διὸ καὶ ἔκλυτόν ἐστι καὶ ἀγεννές. τὸ δ' οὖν ἁρμονικόν, εἰκότως ἐστὶ παιδευτικόν. ὃ δὴ διὰ ταῦτα καὶ ὁ Σωκράτης ἐν Πολιτείᾳ, διαφερούσης μνήμης ἠξίωσεν, ἐν τοῖς περὶ τῶν ἁρμονιῶν λόγοις, ὡς ἐπιστήσαμεν, καὶ ὁ Τίμαιος εἰδώς, καὶ ἀκούσας ἐκεῖνα τῇ προτεραίᾳ τοῦ Σωκράτους λέγοντος, ὅμως αὐτοῖ τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς, τὴν σύστασιν διὰ τοῦ τονικοῦ δίδωσι γένους, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ ἁρμονικοῦ, παιδευτικοῦ τοῦ ἐναρμονίου ὄντος, ὡς εἴπομεν. καὶ γὰρ τοὺς τούτων ἡγεμόνας διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν

τῶν μαθημάτων, ἁρμονικοὺς ἐκάλουν. φησὶ γοῦν ὁ Ἀριστόξενος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἁρμονικῶν στοιχείων, τοὺς ἔμπροσθεν ἡμῶν τῆς ἁρμονικῆς πραγματείας, συμβέβηκεν ὡς ἀληθῶς ἁρμονικοὺς εἶναι. αὐτῆς γὰρ τῆς ἁρμονίας ἥπτοντο, τῶν δὲ ἄλλων γενῶν, οὐδεμίαν πώποτε ἔννοιαν εἶχον. ἐν οἷς καὶ λέγει τι θαυμαστὸν ὁ Ἀριστόξενος, ὅτι τὸ διατονικὸν διάγραμμα, οὐκ ᾔδεσαν οἱ παλαιοί. γράφει γὰρ οὕτως, σημεῖον δέ, τὸ μὲν γὰρ διάγραμμα αὐτῶν τῶν ἐναρμονίων μόνον ἔκκειται συστημάτων, διάτονον δὲ ἢ χρωματικόν, οὐδ' εἷς πώποτε ἑώρακεν. πῶς οὖν ταῦτα λέγει, καίτοι καὶ τοῦ Πλάτωνος περὶ τὸ διατονικὸν γένος ἐκθεμένου τὸ διάγραμμα, καὶ τὸν ἀμφὶ τὸν Τίμαιον, θαυμάσαι ἄξιον. εἰ μὴ ἄρα τὸ τοῦ Ἀδράστου ἀληθές, ὃ εἰς αὐτὸν ἀπέρριψεν, ὅτι οὐ πάνυ τὸ εἶδος ἀνὴρ ἐκεῖνος μουσικός, ἀλλ' ὅπως ἂν δόξῃ τι καινὸν λέγειν πεφροντικώς. ὁ δ' οὖν Πλάτων ἐν τῷ διατόνῳ γένει, ποιεῖται τὴν τῶν τετραχόρδων διαίρεσιν, καὶ πρόεισιν, οὐ μέχρι τοῦ δὶς διὰ πασῶν μόνον, ἀλλ' ἕως τοῦ τετράκις διὰ πασῶν, καὶ διὰ πέντε προσθεὶς καὶ τόνον, ἢ ὡς ὁ Σεβῆρος πεποίηκεν, οὐκ αὐτὸν μὲν τοῦ τόνου ποιῶν καὶ οὗτος, εἰς δὲ τὸ λεῖμμα λήγων, ἀλλ' οὐ τὸν τόνον. εἰ δέ τις ἀποροίη, πῶς ὁ Πλάτων τὸ διάγραμμα προήγαγεν πρὸς τοσοῦτον μέγεθος, † φησὶν ὁ Ἄδραστος, Ἀριστόξενος μὲν γὰρ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων τὸ τοῦ κατ' αὐτὸν πολυτρόπου διαγράμματος πεποίηται μέγεθος, φησὶν ὁ Ἄδραστος, ἐκεῖνος καὶ ταύτην τὴν συμφωνίαν, ὦτα τοῦ νοῦ προστησάμενος. οἱ δὲ νεώτεροι, πεντεκαιδεκάτροπον, προήγαγον. ἄχρι τοῦ τρὶς διὰ πασῶν, καὶ τὸν τόνον ῥητέον. ὡς ἐκεῖνοι μέν, πρὸς τὴν ἡμετέραν χρῆσιν ἀφορώντων, οὕτως ἐποίουν, ὑπολαβόντων μὴ πλεῖόν τι τούτων δύνασθαι, μήτε τοὺς ἀγωνιζομένους φθέγγεσθαι, μήτε τοὺς ἀκούοντας εὐγνώστως κρίνειν. Πλάτων δὲ πρὸς τὴν φύσιν ὁρῶν, τὴν ψυχὴν ἐκ πάντων τούτων συνέστησεν, ἵνα προίῃ μέχρι τῶν στερεῶν ἀριθμῶν, ἅτε σωμάτων ἐσομένη προστάτις. ἕπεται γὰρ τοῖς ἑπτὰ ὅροις ἐξ ἀνάγκης ἡ μέχρι τοῦ τετράκις διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε πρόοδος. δηλοῖ δὲ ὁ μέγιστος τῶν ὅρων, ὁ ἑπτὰ καὶ εἰκοσαπλάσιος ὤν. καὶ ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς τὴν ἀπορίαν. ὡς δὲ συνελόντι φάναι, τρία ταῦτά ἐστιν, εἰς ἃ τέμνεται τὸ περὶ τῆς ἁρμονίας κεφάλαιον. ἓν μέν, ἡ τῶν ἑπτὰ μοιρῶν ἔκθεσις, δευτέρα δέ, ἡ τῶν δύο μεσοτήτων παρεμβολή, τρίτον δέ, ἡ κατατομὴ τῶν ἐπιτρίτων καὶ τῶν ἡμιολίων, εἰς τοὺς ἐπογδόους, καὶ τὰ λείμματα. διὸ καὶ εἰώθασί τινες, τρία τρίγωνα ποιεῖν, καὶ ἐφ' ἑνὸς μὲν γράφειν τοῦ ἐλαχίστου, τὰς ἑπτὰ μοίρας, κορυφὴν ποιοῦντες τὴν μίαν μοῖραν. κατασχίζοντες δὲ τὰς ἓξ περὶ ταύτην, καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς γράφοντες τὸν διπλάσιον ὅλον στίχον, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας, τὸν τριπλάσιον, ἐπὶ δὲ ἄλλου τριγώνου μείζονος καὶ τοῦτο περιέχοντος, αὐξήσαντες τοὺς ἀριθμοὺς παρεμβάλλειν τὰς δύο μεσότητας πάλιν ὁμοίως. χωρὶς μὲν τοὺς διπλασίους, χωρὶς δὲ τοὺς τριπλασίους τάξαντες. ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τὴν μίαν μοῖραν, ἐπὶ δὲ τρίτου τριγώνου καὶ ἀμφότερα ταῦτα περιλαμβάνοντος, ὅλον καταγράφειν τὸ διάγραμμα, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ οὕτως ὁ Ἄδραστος πεποίηκεν. ἄλλοι δέ, τὴν μὲν λαμβδοειδῆ, παρῃτήσαντο καταγραφήν, ἐφεξῆς δὲ ὡς ἐπὶ τῆς τοῦ κανόνος κατατομῆς τάττουσι τοὺς ἀριθμοὺς περὶ τὰ τρία κέντρα, πρώτους καὶ δευτέρους καὶ τρίτους λαβόντες, ὥσπερ δὴ καὶ ἡμεῖς ποιήσομεν. οὕτω δὲ καὶ ὁ Πορφύριος, καὶ ὁ Σεβῆρος ἀξιοῦσι. προειλήφθω τῶν ῥηθησομένων, καὶ ὅτι τριχῇ διεῖλε τοῦτο τὸ κεφάλαιον, ἐν μὲν ταξάμενος μέρος πρῶτον, τὸ περὶ τῶν ἑπτὰ μοιρῶν, ἐν αἷς τὰ τρία διπλάσια διαστήματα, καὶ τὰ τρία τριπλάσια, περὶ τὴν γεωμετρικήν, τουτέστι κατὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους μεσότητα. δεύτερον, τὸ περὶ τῶν ἄλλων μεσοτήτων δύο, ἁρμονικῆς, καὶ ἀριθμητικῆς εἰς ἕκαστον διάστημα τῶν διπλασίων, καὶ τριπλασίων ἐμβολῆς. τρίτον τὸ περὶ τῆς κατατομῆς τῶν ἐπιτρίτων καὶ ἡμιολίων, εἰς τοὺς ἐπογδόους καὶ τὰ λείμματα, καὶ μέχρι τούτων ἀποπερατώσας τὸν περὶ τῶν μοιρῶν τῆς ψυχῆς λόγον. δεῖ δὲ καὶ ὅσα περὶ τῶν τριῶν μεσοτήτων λέγεται, πρόχειρα ἔχειν. καὶ τίνες αἱ διαφοραὶ αὐτῶν, καὶ τίνες αἱ μέθοδοι δι' ὧν εὑρίσκονται. ἔστι μὲν οὖν ἀριθμητικὴ μεσότης, ἐφ' ἧς ὁ μέσος, περὶ τὸ ποσὸν ὑπερέχει καὶ ὑπερέχεται, ὡς ἐπὶ πάντων τῶν ἑξῆς ἀριθμῶν, ὡς καὶ ὁ Τίμαιος αὐτὸς ὡρίσατο ταῦτα. ἁρμονικὴ δέ, ἐφ' ἧς ὁ μέσος τῷ αὐτῷ μέρει τοῦ μείζονος ὑπερέχεται παρὰ τοῦ μείζονος, ᾧ τοῦ ἐλάττονος αὐτὸς ὑπερέχει. ὡς ἐπὶ τοῦ ϛ δ γ. ὁ δ, τῷ τρίτῳ τοῦ μείζονος ὑπ' αὐτοῦ ὑπερεχόμενος, τῷ τρίτῳ τοῦ ἐλάσσονος αὐτοῦ, ὑπερέχει τοῦ ἐλάττονος. γεωμετρικὴ δέ, ἐφ' ἧς ὁ αὐτὸς λόγος τοῦ μείζονος πρὸς τὸ μέσον, ὃς τοῦ μέσου πρὸς τὸν ἐλάσσονα. μέθοδοι δὲ τῆς εὑρέσεως αὐτῶν, ἑξῆς ἡμῖν λεγέσθωσαν. προκείσθω γὰρ δύο τινῶν δοθέντων ὅρων, εὑρεῖν ἁρμονικὴν καὶ ἀριθμητικὴν μεσότητα, καὶ ἔστωσαν διπλάσιον οἱ ὅροι λόγον ἔχοντες, οἷον, οἱ ιβ καὶ ϛ. λαμβάνω οὖν τὴν ὑπεροχὴν τοῦ μείζονος, παρὰ τὸν ἐλάσσονα. ἔστι δὲ αὕτη δῆλον, ὡς ϛ καὶ δίχα μερίσας, τὸ ἥμισυ προστίθημι τῷ ἐλάσσονι καὶ ποιῶ τοῦτον μέσον. ἔστι γοῦν τῶν ιβ καὶ ϛ, ὁ θ μέσος, περὶ τὴν ἀριθμητικήν. ἐν τριάδι γὰρ ἡ ὑπεροχή, καὶ τοῦ μείζονος παρὰ τὸ μέσον, καὶ τοῦ μέσου παρὰ τὸ ἐλάχιστον. πάλιν λαβὼν τῶν ἄκρων τὴν διαφορὰν τὸν ϛ, ποιῶ ἐπὶ τὸν ἐλάσσονα γίνεται, ὁ λϛ καὶ τοῦτον διὰ τῶν ιη μερίζων, τὸν ἐκ τῶν ἄκρων συγκείμενον, γίνεται τὸ πλάτος τῆς παραβολῆς, δυάς. ταύτην προστίθημι τῷ ἕκτῳ, καὶ ἔχω τὸν μέσον περὶ τὴν ἁρμονικὴν τὸν ὀκτώ. ᾧ γὰρ μέρει τοῦ μείζονος ὑπερέχεται ὑπ' αὐτοῦ, τούτῳ τῷ μέρει τοῦ ἐλάσσονος, ὑπερέχει τοῦ ἐλάσσονος. τρίτῳ γὰρ τοῦ ιβ ὑπερέχεται, καὶ τρίτῳ τοῦ ϛ ὑπερέχει. πάλιν ἔστω τὸ διάστημα τριπλάσιον, οἷον ὁ ιη τούτοις συνθείς, ποιῶ τὸν κδ, οὗ τὸ ἥμισυ λαβὼν ἔχω τὸν μέσον τὸν ιβ κατὰ τὴν ἀριθμητικήν. πάλιν

λαβὼν

λαβὼν τὴν ὑπεροχὴν τῶν ιη καὶ ϛ, τὸν ιβ, ποιῶ ἐπὶ τὸν ἐλάσσονα ὅρον τὸν ϛ· γίνεται οβ. τοῦτον μερίζω παρὰ τὸν κδ τὸν ἐκ τῶν ἄκρων συντεθέντα, γίνεται δὴ τὸ πλάτος τῆς παραβολῆς τριάς. ταύτην τῷ ϛ προστίθημι, καὶ ἔχω τὸν θ, μεσότητα ἁρμονικήν, ταὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων ὑπερέχουσάν τε καὶ ὑπερεχομένην. οὕτως δὲ καὶ ἡ μονὰς ἂν καὶ δυάς, συνθεὶς μὲν καὶ λαβὼν τὸν ἥμισυ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν τὸ α καὶ ἥμισυ μέσον ὅρον ἔχω τῆς ἀριθμητικῆς μεσότητος. λαβὼν δὲ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ μείζονος τὴν μονάδα, καὶ ἐπὶ τὸν ἐλάσσονα ποιήσας τὴν μονάδα ἐπὶ τὴν μονάδα, ἔχω τὸν ἐξ ἀμφοῖν ἕν. τοῦτον δὲ παραλαβών, παρὰ τὸν ἐκ τῶν ἄκρων τὸν γ, ἔχω τὸ πλάτος τρίτου ἑνός. ἵνα ὁ τρίτος ἐπὶ τούτων ποιήσῃ τὸ παραβληθὲν ἑνὸς γ. τοῦτον οὖν τὸ γ, τῷ α προσθείς, ἔχω τὸν μέσον τῆς ἁρμονικῆς μεσότητος, ὡς ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν. ταύταις δὴ χρησάμενοι ταῖς μεθόδοις, τὰ διπλάσια πάντα καὶ τριπλάσια διαστήματα συμπληρώσομεν ἐμμεθόδως, ταῖς ἀριθμητικαῖς καὶ ταῖς ἁρμονικαῖς μεσότησιν. ἃ δὴ παραλήψεται ὁ Τίμαιος ἐν τῇ γεωμετρικῇ μεσότητι, καὶ παραλαβὼν ἀπαυξήσει, ταῖς τῶν ἄλλων μεσοτήτων ἐμβολαῖς. ὅλως δὲ ἐπειδὴ τῶν τριῶν διαμνημονευμένων μεσοτήτων, ὧν περιληπτικὴν εἶναι τὴν γεωμετρικήν, προσκείσθω τοῖς εἰρημένοις θεώρημα τοιοῦτον. ἐὰν ᾖ διεχὴς ἀναλογία, καὶ τῶν μέσων ἅτερος ποιῇ τὴν ἀριθμητικήν, ὁ λοιπὸς ποιήσει τὴν ἁρμονικὴν μεσότητα καὶ ἀνάπαλιν. ἔστωσαν γὰρ ὅροι τέσσαρες, ὁ πρῶτος, πρὸς β, ὁ γ πρὸς δ, καὶ ἀριθμητικὴ μεσότης ὁ β, λέγω ὅτι ἁρμονικὴ ὁ γ. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὑπὸ τῶν α δ, ἴσον τῷ ὑπὸ τὸ β γ, ὁ δὲ β ἀριθμητικὴ μεσότης, καὶ τὸ ὑπὸ συναμφοτέρου τοῦ α δ, διπλάσιον τοῦ ὑπὸ τοῦ β γ. ὡς ἐν ἀριθμητικῇ μεσότητι. τὸ ἄρα ὑπὸ συναμφοτέρου τῶν α δ, καὶ γ, διπλάσιον τῶν α δ. ἦν δὲ τοῦτο ἁρμονικῆς ἴδιον. τὸ ὑπὸ τῶν ἄκρων καὶ μέσου διπλάσιον εἶναι τοῦ ὑπὸ τῶν ἄκρων. πάλιν ἔστω ἁρμονικὴ μεσότης ὁ γ, λέγω ὅτι ἀριθμητικὴ ὁ β. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὑπὸ α δ καὶ γ, διπλάσιον τῶν ἐκ α δ καὶ γ, διπλάσιον τῶν β γ, διπλάσιος ἄρα καὶ συναμφότερος ὁ α δ, τοῦ β. τοῦτο δὲ αὖ ἀριθμητικὴ μεσότης, ὅταν οἱ ἄκροι, διπλάσιοι ὦσι τοῦ μέσου. πάλιν ἔστω τῶν δ, μέσος μὲν ὁ β, ἀριθμητικὴ μεσότης, ὁ δὲ γ, ἁρμονική. λέγω ὅτι ἐστίν, ὁ α πρὸς β, καὶ ὁ γ πρὸς δ. ἐπειδὴ γὰρ ὁ ὑπὸ συναμφοτέρου τῶν α δ καὶ τοῦ β διπλάσιος τοῦ ὑπὸ τοῦ α δ διὰ τὴν ἁρμονικήν, ὑπὸ συναμφότεροι δὲ τοῦ α δ τοῦ διπλάσιος τοῦ ὑπὸ β γ διὰ τὴν ἀριθμητικήν. ὁ ἄρα ὑπὸ α δ, ἴσος τῷ ὑπὸ β γ. ἔστιν ἄρα ὡς α πρὸς β, οὕτως ὁ γ πρὸς δ. τοῦτο δὲ ἦν γεωμετρικῆς ἴδιον, καὶ ἀντιστρέφουσιν ἀλλήλαις. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ταῦτα προείρηται, ἐπὶ τὸ προκείμενον χωρῶμεν. Μίαν ἀφῄρει τὸ πρῶτον ἀπὸ παντὸς μοῖραν. μετὰ δὲ ταύτην ἀφῄρει διπλασίαν ταύτης, τὴν δὲ αὖ τρίτην, ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς α. Τὴν μαθηματικὴν θεωρίαν, οὔτε παντάπασιν ἀτιμαστέον, οὔτε μόνην αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ζηλωτέον. τὸ μὲν γάρ, οὐ δείκνυσιν ἡμῖν ὥσπερ ὁ Πλάτων βούλεται τὰ πράγματα ἐν τοῖς εἰκόσι, τὸ δὲ ἀχρημάτιστον ποιεῖ τὴν ὅλην ἐξήγησιν. δεῖ γὰρ ὡς ἐπ' ἀσφαλοῦς πείσματος ὁρμεῖν τῆς τῶν πραγμάτων περὶ ὧν ὁ λόγος ἐστὶν οὐσίας. ἐν μέσῳ τοίνυν ὥσπερ ἀπομὲν καὶ πρότερον καταστήσαντες τὸν λόγον, μαθηματικῶς μὲν πρῶτον, οἰκείως δὲ τοῖς ὑποκειμένοις, μετὰ ταῦτα τὴν προκειμένην ἐξηγησόμεθα κατατομήν. οἱ μὲν οὖν Πυθαγόρειοι μέγα φρονοῦσιν, ὡς τὴν τοῦ κανόνος κατατομὴν ἐν τούτοις παραδιδοῦσι, τὰς αἰτίας τὰς οὐσιώδεις, καὶ τοὺς λόγους, τοὺς γεννητικοὺς τῶν μαθηματικῶν θεωρημάτων ἀναπτύσσοντες. φέρε οὖν μαθηματικῶς, ὅπερ εἴρηται πρῶτον γυμνάσωμεν τὴν τῶν ἀκουόντων διάνοιαν συναιροῦντες τὰ παρὰ πολλοῖς εἰρημένα, καὶ τῶν μὲν ἀντιλογιῶν ἀπεχόμενοι, καθ' αὑτὸ δὲ τὸ ἀληθὲς ἐξετάζοντες. ἔσται δὲ ἡμῖν ὁ λόγος ὡς συλλήβδην εἰπεῖν, περί τε ὄντων, περὶ τῶν τοῦ πολλαπλασίου λόγων, περὶ τῶν μεσοτήτων, τῶν μεταξὺ ὄντων, περὶ τῶν ἐπιτρίτων καὶ ἡμιολίων, τῶν ἐν ταῖς μεσότησιν ἀναφαινομένων, περὶ ἐπογδόων, τῶν τὰ διαστήματα ταῦτα συμπληρούντων, περὶ τοῦ λείμματος. καὶ γὰρ δεῖ τὸ διάγραμμα πάντων τούτων εἶναι περιληπτικόν, καὶ καταπεπυκνῶσθαι πᾶσι τούτοις τοῖς λόγοις. ἵνα οὖν ἐν τάξει προΐωμεν, λάβωμεν πρῶτον ἐν τοῖς ἀπὸ μονάδος ἀριθμοῖς, τοὺς λεγομένους πρώτους ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος λόγους. ἐκκείσθω δὴ ἡ μονάς, καὶ ταύτης διπλασία δυάς, εἶτα τριάς, ἡμιολία μὲν τῆς δυάδος, τριπλασία δὲ τῆς μονάδος, εἶτα τετρὰς τριπλασία τῆς δυάδος, εἶτα ἐννεὰς τριπλασία τῆς τριάδος, εἶτα ὀγδοάς, ὀκταπλασία τῆς μονάδος, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἑβδόμη μοῖρα ἑπτακαιεικοσαπλασία τῆς μονάδος. τούτους δὴ τοὺς ἀριθμοὺς ὡς εἴπομεν, οἱ μὲν λαβδοειδῶς ἐκτίθενται, τὴν μονάδα κορυφὴν ποιήσαντες, καὶ ὡδὶ τοὺς διπλασίους τάττοντες, ὡδὶ δὲ τοὺς τριπλασίους. οἱ δὲ ἐν ἑνὶ στοίχῳ τῷ Πλάτωνι μᾶλλον κατακολουθοῦντες. οὐ γὰρ χωρὶς μὲν εἶπε τοὺς τριπλασίους, χωρὶς δὲ τοὺς διπλασίους, ἀλλ' ἐναλλὰξ μίξας αὐτούς, ὡς κατ' εὐθεῖαν προϊών. ἀλλ' εἰ μὲν ἄχρι τούτων ἔστη τὰ τοῦ Πλάτωνος, οὐδὲ ἂν ἔδει περιεργάζεσθαι πλέον. ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς ἡμῖν παρακελεύεται τὰ διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα, ταῖς τε ἁρμονικαῖς καὶ ἀριθμητικαῖς μεσότησι συνδεῖν, μονάδος δὲ οὐκ ἔστι καὶ δυάδος μεταξύ, ταύτας τὰς μεσότητας εὑρεῖν, ληπτέον τινὰ πρῶτον ἀριθμόν, ὃς ἐλάχιστος ὤν, ἕξει καὶ ἥμισυ, καὶ τρίτον. διπλάσιον γὰρ πᾶς ἀριθμὸς ἔχειν δύναται. καὶ τοῦτον ζητητέον. εἰλήφθω δὴ ὁ ϛ, καὶ τότε διπλάσιος ὁ ιβ, τὸν αὐτὸν ἔχοντες λόγον, ὃν πρὸς δυάδα μονάς. τούτων δὴ τῶν ἑξαπλασίων μονάδος καὶ δυάδος μέσοι παρεντεθέντες ὅ τε ὀκτὼ καὶ θ, τὰς εἰρημένας μεσότητας ἀποδώσουσιν. ὁ μὲν γὰρ η ταὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων αὐτῶν, ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται, ὁ δὲ θ, ἴσῳ μὲν κατ'

α
β γ
δ θ
η κζ
αβγδθηκζ

ἀριθμὸν ὑπερέχει, ἴσῳ δὲ ὑπερέχεται. ἑξάκις ἄρα τὴν μονάδα καὶ δυάδα ποιήσαντες, εὕρομεν ἀριθμοὺς τὰς εἰρημένας ἐπιδεχομένους μεσότητας. ὁμοίως δὴ καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἐν τῷ προειρημένῳ στοίχῳ τῶν διπλασίων ἅμα καὶ τριπλασίων, ἑξαπλασιάσαντες εὑρήσομεν ὅρους, οὓς δυνησόμεθα καταπυκνοῦν ἀριθμητικαῖς τε μεσότησι καὶ ἁρμονικαῖς. γεγονέτωσαν γὰρ ἀπὸ παντὸς τοῦ προειρημένου στοίχου ἑξαπλάσιοι, ἄλλους ἀριθμοὺς ἐν τάξει θέντες μόνον τὸν πεντηκοντατέσσαρα πρὸ τοῦ τεσσαρακονταοκτὼ θεῖναι ὀφείλοντες. τοῦτον γὰρ πρότερον ὄντα τριπλάσιον τοῦ τρίτου, μετ' ἐκεῖνον αὐτὸν ἔθεμεν τῷ πλήθει τῶν μονάδων ἑπόμενοι, καὶ οὐ τῇ ἀπαριθμήσει ἣν ὁ Πλάτων πεποίηται τοῖς λόγοις αὐτῶν ἑπόμενος, καὶ ἐναλλὰξ τοὺς διπλασίους καὶ τριπλασίους. μεταξὺ μὲν τοῦ ϛ, καὶ ιβ, ἐμπεσοῦνται ὁ η καὶ θ. μεταξὺ δὲ τοῦ ιβ καὶ κδ διπλασίου, ἁρμονικὴ μὲν μεσότης, ὁ ιϛ ἀριθμητικὴ δὲ ὁ ιη. μεταξὺ δὲ τοῦ τρίτου τριπλασίου τοῦ κδ, καὶ μη, ἁρμονικὴ μὲν μεσότης, ὁ λβ, ἀριθμητικὴ δὲ, ὁ λϛ. ἐν δὲ τοῖς τριπλασίοις, μεταξὺ τοῦ ϛ καὶ ιη πρώτου τριπλασίου ἁρμονικὴ μὲν μεσότης ὁ θ, ἀριθμητικὴ δὲ ὁ δυόδεκα. μεταξὺ δὲ τοῦ δευτέρου τριπλασίου ἀριθμοῦ, τοῦ ιη, καὶ νδ, ἁρμονικὴ μὲν, ὁ κζ, ἀριθμητικὴ ὁ λϛ. μεταξὺ δὲ τοῦ γ τριπλασίου, τοῦ νδ, καὶ ρξβ, ἁρμονικὴ μὲν, ὁ πα, ἀριθμητικὴ δὲ, ὁ ρη. διήρηται ἄρα τὰ διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα, ταῖς δύο ταύταις μεσότησιν. ὥστε εἶεν ἂν ἐφεξῆς, οἱ ὅροι οὗτοι. ϛ. η. θ. ιβ. ιϛ. ιη. κδ. λβ. λϛ. μη. νδ. πα. ρη. ρξβ. ἀλλ' εἰ μὲν ἦν δυνατὸν ἐν τούτοις τοῖς ἐκκειμένοις ἡμῖν ὅροις, τοὺς ἐπιτρίτους λόγους, εἴς τε τοὺς ἐπογδόους καὶ τὰ λείμματα διελεῖν, μέχρι τούτων ἂν ἔστημεν. νῦν δὲ οὐ γὰρ οἷόν τε, ἄλλης ἂν δέοι μεθόδου. προκείσθω οὖν ἐξ ἀρχῆς καταπυκνῶσαι τὸν διπλάσιον λόγον, ταῖς εἰρημέναις μεσότησι, καὶ τοῖς ἐπογδόοις. δεήσει ἄρα τὸν ὑπόλογον τοῦ διπλασίου, μετὰ τοὺς δύο ἐπογδόους ἐπίτριτον ἔχειν. εἰλήφθω οὖν πρῶτος ὁ τρίτος ἀπὸ μονάδος κατὰ τὸν ὀκταπλάσιον λόγον, ὁ ξδ. ἀπὸ τούτου, δύο μὲν ἐπογδόους ὑποστῆσαι δυνατόν. ἅπας γὰρ πολλαπλάσιος, τοσούτων ἐπιμορίων ἡγεῖται λόγων αὐτιπαρωνύμων αὐτῷ, ὁπόσος ἐστὶν ἀπὸ μονάδος. ἐπίτριτον δὲ οὐκ ἔχει. τριπλασιάσας οὖν αὐτὸν, ποιῶ τὸν, ρϙβ. οὗ ἐπίτριτος μὲν, ὁ σνϛ, ἐπόγδοος δὲ, ὁ σιϛ, καὶ τούτου ἐπόγδοος, ὁ σμγ. ὁ ἄρα τοῦ λείμματος λόγος ἐστὶν, ὁ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν δυοῖν ἐπογδόοιν λειπόμενος, τῶν σμγ, σιϛ. ἀπὸ παντὸς γὰρ ἐπιτρίτου, δύο ἐπογδόων ἀφαιρεθέντων, καταλείπεται ὁ τοῦ λείμματος λόγος. ἀλλὰ τοῦ σνϛ, ἐπόγδοος, ὁ σπη, ὃς τὴν ἀριθμητικὴν σώζει μεσότητα, τεταγμένος μεταξὺ τοῦ ρϙβ καὶ τοῦ τπδ, διπλάσιον πρὸς τὸν ρϙβ λόγον ποιοῦντος. πρὸς δὲ τὸν σπη ἐπίτριτον. εἰ μὲν οὖν δυνατὸν ὑποστῆσαι δύο ἐπογδόους ἀπὸ τοῦ σπη, κατεπυκνώσαμεν ἂν καὶ τοῦτο τὸ ἐπίτριτον, τοῖς τε ἐπογδόοις, καὶ τῷ λείμματι. νῦν δὲ οὐχ οἷόν τε. ὁ γὰρ ἐπόγδοος αὐτοῦ, ὁ τκ δ᾽ ὄγδοον οὐκ ἔχει. διὸ πρὸς αὐτὸν ἐπόγδοον γίνεσθαι λόγον ἀδύνατον, τοῖς ἄτμητον ἀεὶ τὴν μονάδα φυλάττειν βουλομένοις. τὸ γὰρ ὄγδοον ἐστὶν αὐτοῦ, μ η. διπλασιάσαντες οὖν αὐτὸν ἵνα τὸ ἥμισυ ὅλον ποιήσωμεν ἕξομεν καὶ αὐτοῦ λαβεῖν ἐπόγδοον. ἀναγκασθησόμεθα δὲ διὰ τοῦτο, καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ διπλασιάσαι πάντας. καὶ τοὺς μετ' αὐτόν. ἔσται οὖν ἀντὶ μὲν τοῦ ρϙβ, ὁ τπδ, ἀντὶ δὲ τοῦ σιϛ, ὁ υλβ, ἀντὶ δὲ τοῦ σμγ, ὁ υπϛ, ἀντὶ δὲ τοῦ σνϛ, ὁ φιβ. ἀντὶ δὲ τοῦ σπη ὁ φοϛ. καὶ τούτου ἐπόγδοος, ὁ χμη, καὶ τούτου ἐπόγδοος, ὁ ψκθ. ἔπειτα ψξη, διπλάσιος μὲν ὢν, τοῦ τπδ πρὸς δὲ τὸ ψκθ λόγον ἔχων τοῦ λείμματος. καὶ οὕτω δὴ πεπλήρωται τὸ διπλάσιον διάστημα τοῖς ἡμιολίοις καὶ ἐπιτρίτοις, καὶ ἐπογδόοις λόγοις, ἐν τοῖς δὲ τοῖς ἀριθμοῖς, τπδ. υλβ. υπϛ. φιβ. φοϛ. χμη. ψκθ. ψξη. εἰ οὖν ἐθελήσομεν ὅλον συμπληρῶσαι τὸ διάγραμμα, ἐκθέμενοι κατὰ τὰ ἑξῆς, ἀντὶ μὲν τῆς πρώτης μοίρας, τὸν τπδ, ἀντὶ δὲ τῆς διπλασίας ταύτης, τὸν ψξη. ἀντὶ δὲ τῆς τριπλασίας μὲν, τῆς πρώτης, ἡμιολίας δὲ, τῆς δευτέρας, τὸ ,αρνβ. ἀντὶ δὲ τῆς τετραπλασίας τῆς πρώτης τὸν, ,αφλϛ. ἀντὶ δὲ τῆς πέμπτης, ἥ ἐστι τριπλασία τῆς τρίτης τὸν ,γυνϛ. ἀντὶ δὲ τῆς ἕκτης, ἥ ἐστιν ὀκταπλασία τῆς πρώτης, τὸν ,γοβ. ἀντὶ δὲ τῆς ἑβδόμης, ἥ ἐστιν ἑπτακαιεικοσαπλασίων τῆς πρώτης, τὸν μ τξη. εἰ οὖν ἐθελήσαιμεν τοῦτο δὲ καταπυκνῶσαι ταῖς τε ἁρμονικαῖς καὶ ταῖς ἀριθμητικαῖς μεσότησιν, αἳ παρεντεθεῖσαι τά τε ἡμιόλια, καὶ ἐπίτριτα διαστήματα ποιήσουσιν, ἔσονται μεταξὺ τοῦ τπδ, καὶ τοῦ ψξη διπλασίου, ὅ τε φιβ, ποιῶν τὴν ἁρμονικὴν μεσότητα, καὶ ὁ φοϛ, τὴν ἀριθμητικήν. εἰ δὲ τοῦ τριπλασίου διαστήματος λέγω δὴ τοῦ τε τπδ, καὶ τοῦ ,αρνβ λάβοιμεν τὰς μεσότητας ὁ μὲν φοϛ, σώζει τὴν ἀριθμητικήν, ὃς ἐν τῷ τριπλασίῳ τὴν ἁρμονικὴν ἡμῖν ἀπεπλήρου μεσότητα. ὁ δὲ ψξη, τὴν ἀριθμητικήν. ὃς ἦν ὁ μείζων ἄκρος τοῦ διπλασίου. πάλιν εἰ τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ τετραπλασίου τὰς αὐτὰς ἐθελήσομεν μεσότητας λαβεῖν, ἔσονται μεταξὺ τοῦ ψξη, καὶ τοῦ ,αφλϛ, ὁ μὲν ,ακδ ἁρμονικὴ μεσότης, ὁ δὲ ,αρνβ, ἀριθμητική. εἰ δὲ καὶ δεύτερον θελήσαιμεν καταπυκνῶσαι, τριπλάσιον οὗ οἱ ὅροι εἰσίν, ὁ ,αρνβ, καὶ ,γυνϛ. ὁ μὲν ,αψκη, τὴν ἁρμονικὴν ἀποδώσει μεσότητα πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ ,βτδ, τὴν ἀριθμητικήν. καὶ μὴν καὶ εἰ τὸ τρίτον διπλάσιον καταπυκνῶσαι ἐν ὅροις ὂν ὑπέρ τε ,αφλϛ, καὶ ὑπὲρ ,γοβ. ὁ μὲν ,βμη, τὴν ἁρμονικὴν ἕξει πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ ,βτδ, τὴν ἀριθμητικήν. ἔτι δὲ εἰ τὸ τρίτον τριπλάσιον λέγω δὴ τήν τε πέμπτην καὶ ἑβδόμην μοῖραν ταῖς ὁμοίαις μεσότησι, καταπυκνώσαιμεν, ἔσονται ἡμῖν ἄκροι μὲν ὅ, τε ,γυνϛ, καὶ ὁ μύρια τξη. μέσοι δὲ ἁρμονικῆς μὲν, ὁ ,ερπδ. ἀριθμητικῆς δὲ, ὁ ,ϛϡιβ. εἰ δὲ αὖ καὶ τῶν ἐπιτρίτων ἕκαστον τῶν ἀναφανέντων ἐκ τούτων τῶν μεσοτήτων, καὶ τῶν ἡμιολίων, τοῖς τε ἐπογδόοις, καὶ τῷ λείμματι καταπυκνώσαιμεν, ἔσται

ἡμῖν

ἡμῖν ἐν ὅροις τοῖς ἐξῆς κειμένοις μετὰ τὴν ὅλην ἐξήγησιν, τὸ ὅλον διάγραμμα ἔχομεν. ἐπογδόους μὲν κ' δ', λείμματα δὲ ϛ'. τούτων σαφηνισθέντων ζητοῦμεν ἡμεῖς περὶ αὐτοῦ τοῦ λείμματος, ἰστέον ὅτι ἐπειδὴ περ οὐδεὶς ἐπιμόριος εἰς λόγους ἴσους τέμνεσθαι δύναται, τὸ ἡμιτόνιον ἐν ἀριθμοῖς οὐκ ἔστι λαβεῖν, ἀλλὰ τοὺς σύνεγγυς ἀλλήλων λαβόντες, τὸν ἐφεπτακαιδέκατον λόγον, καὶ τὸν ἐφεκκαιδέκατον, ἔδειξαν τὸν ἐφεπτακαιδέκατον μείζονα τοῦ καλουμένου λείμματος ὃς ἦν ἐλάσσων τοῦ ἀκριβοῦς ἡμιτονίου, συνάγουσιν, ὅτι καὶ τοῦ ἡμιτονίου ἐλάττων ἐστὶν, ἢ ὁ ἐφεπτακαιδέκατος. ὅτι δὲ οὗτος ἐλάσσων ἢ ἡμιτόνιον, δέδεικνυνται ὄντας. ἐκκείσθω γὰρ ὁ ιϛ, καὶ τούτου ἐπόγδοος ιη. τούτων δὲ μεταξὺ τιθεὶς, ὁ ιζ, εἰς ἀνίσους διαιρεῖ τὸν ἐπόγδοον λόγους. σύνεγγυς ὄντας τοῦ ἡμιτονίου διαστήματος μονάδι διαφέρων τῶν ἄκρων. καὶ δῆλον ὅτι τῶν πρὸς τῷ ἐλάσσονι ὅρῳ, μείζω ποιήσει λόγον. καὶ ἐν πάσῃ γὰρ ἀριθμητικῇ μεσότητι μείζων ἐστὶν ὁ λόγος ὁ ἐν τοῖς ἐλάττοσιν ὅροις. ὥστε ὁ ἐφεπτακαιδέκατος, ἐλάσσων ἐστὶν ἡμιτονίου. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ λεῖμμα ἐλάσσων ἐστὶν ἢ ἐφεπτακαιδέκατον, ὡς ἀπὸ τῶν παρὰ Πλάτωνι κειμένων ὅρων δῆλον. ὁ γὰρ σνϛ, τὸν τοῦ λείμματος ἔχων λόγον πρὸς τὸν σμγ, ὡς καὶ τοῦτο δείξομεν, πυθμενικὸν ἀποδείξαντες τὸν ἐν τούτοις τοῖς ἀριθμοῖς τοῦ λείμματος λόγον, ἐλάσσων ἐστὶ τοῦ ἐφεπτακαιδεκάτου, πρὸς τὸν σμγ. ὑπερέχει μὲν γὰρ αὐτοῦ ιγ μονάσι. τὸ δὲ ἑπτακαιδέκατον, τὸν σμγ, πλειόνων ἐστὶν ἢ ιγ μονάδων. πολλῷ ἄρα ὁ τοῦ λείμματος λόγος μᾶλλον, ἐλάσσων ἐστὶ τοῦ ἡμιτονίου διαστήματος. ὥστε καὶ ὁ λοιπὸς εἰς τὸν τόνον ὃς ἐστὶ τῆς ἀποτομῆς λόγους ἐξ ἀνάγκης ἡμιτονίου μείζων ἐστίν. ἔτι δὲ καὶ οὕτω δεικτέον, ἐκκείσθωσαν ὁ σνϛ καὶ σμγ, καὶ εἰλήφθωσαν τρεῖς ἑξῆς, ἐν τῷ τοιούτῳ λόγῳ, ὁ μὲν ἀπὸ σνϛ, μυριάδες ϛ, καὶ πεντακισχίλια πεντακόσια τριακονταέξ, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ σμγ, μυριάδες πέντε, καὶ ἐννακισχίλια τεσσαράκοντα ἐννέα. ὁ δὲ ὑπὸ ἀμφοτέρων, μυριάδες ἕξ, καὶ δισχίλια διακόσια ὀκτώ. οὗτοι δὴ τρεῖς ἀνάλογον εἰσὶν ἐν τῷ λόγῳ τοῦ λείμματος. ὅπερ εἰ ἔστιν ἡμιτόνιον, ἔσται ὁ τῶν ἄκρων λόγος τονιαῖος. εἰ δὲ μείζων ἡμιτονίου, κἀκεῖνος μείζων τόνου. εἰ δὲ ἐλάσσων, ἐλάσσων. ἀλλὰ μὴν ὁ ἐπόγδοος τῶν πέντε μυριάδων καὶ ἐννακισχιλίων τεσσαράκοντα ἐννέα, μυριάδων ἐστὶν ἕξ, καὶ ͵δτλ τέταρτον ὄγδοον, μείζων ἢ οὗτος τοῦ μείζονος. δείκνυται καὶ ἄλλως ἐκ τρίτων. ὅτι οὐ διαιρεῖται ὁ τόνος εἰς δύο ἴσα τοῦτον ἔχοντα τὸν λόγον, ὃν ὁ σνϛ πρὸς σμγ. ἐὰν γὰρ τοῦ σμγ τὸ ὄγδοον λάβωμεν, ὅπερ ἐστὶ λ καὶ τέταρτον καὶ ὄγδοον, καὶ ταῦτα συνθῶμεν αὐτῷ ποιήσομεν τὸν σογ τέταρτον ὄγδοον πρὸς τὸν σμγ, λόγον ἐπόγδοον ἔχοντα. ἀλλ' ὁρᾷς ὅτι ὁ σνϛ πρὸς τὸν σμγ, ἐλάσσονα ἔχει λόγον, ἢ πρὸς τὸν σνϛ ὁ σογ τέταρτον ὄγδοον. ὁ μὲν γὰρ σνϛ, ἔχει πρὸς σμγ, λόγον ἐπιμερῆ ὑπερέχων αὐτοῦ δέκα καὶ τρισὶ διακοσιοστοτεσσαρακοστοτρίτοις. ὁ δὲ σογ καὶ τέταρτον καὶ ὄγδοον, τοῦ σνϛ, ὑπερέχει διακοσιοστοπεντηκοστοέκτοις δέκα καὶ ἑπτὰ, καὶ ὀγδόῳ τετάρτῳ. μείζων δὲ ὁ ἑπτακαιδεκάτισι καὶ πρὸς, ὑπερέχων, τοῦ τρεισκαιδεκάτισιν ὑπερέχοντος, κατὰ τὸν λόγον τῆς ὑπεροχῆς. οὐκ ἄρα εἰς ἴσα διαιρεῖται ὁ τόνος. ἀλλὰ τὸ μὲν ἐστὶ λεῖμμα, ὡς καὶ ὁ Πλάτων ἐκάλεσεν, τὸ δὲ ἀποτομὴ τὸ ἔχον τὸν μείζονα λόγον, ὡς εἰώθασιν οἱ μουσικοὶ προσονομάζειν. ἔστω γὰρ ὁ σογ καὶ τέταρτον, καὶ ὄγδοον ἔχων τὸν ἐπόγδοον πρὸς τὸν σμγ λόγον, ὁ δὲ σνϛ ἔχων πρὸς τὸν αὐτὸν σμγ τὸν τοῦ λείμματος, ἐλάσσονα ὄντα λόγον, ἢ τὸν τοῦ ἐφεπτακαιδεκάτου, δῆλον ὅτι ὁ σμγ, καὶ τέταρτον καὶ ὄγδοον ὃς ἦν τὸν τονιαῖον ἔχων λόγον πρὸς τὸν σμγ ἕξει πρὸς τὸν σνϛ τὸν λοιπὸν τοῦ λείμματος λόγον τὸν τῆς ἀποτομῆς, μείζονα ὄντα τοῦ ἐφεπτακαιδεκάτου ὅπερ ἦν ὁ τοῦ λείμματος ἐλάσσων. ἐὰν δὴ τούτους πολλαπλασιάσωμεν ὀκτάκις ποιήσαντες εὑρήσομεν τοὺς πρώτους ἐν τελείαις μονάσιν ἔχοντας τὸν τῆς ἀποτομῆς λόγον. τοῦ μὲν γὰρ σμγ, ὀκταπλάσιος ὁ ͵αϡμδ, τοῦ δὲ σνϛ, ὁ ͵βμη. τοῦ δὲ διακόσια ἑβδομήκοντα καὶ τρία καὶ τετάρτου καὶ ὀγδόου, ὁ δισχίλια ἑκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτά. ὥστε ὁ ἀποτομῆς λόγος, ἐν πυθμέσιν ἐστὶ τῶν δισχιλίων καὶ ρ καὶ π, καὶ ἑπτὰ πρὸς τὸν δισχίλια, καὶ τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ. καὶ δειχθησόμεθα τούτων ἐν τῷ διαγράμματι τῶν ἑξῆς τριῶν ὅρων. ἔστωσαν σμγ, σνϛ, σογ τέταρτον ὄγδοον. τούτων ὁ ὀκταπλάσιος διὰ τὸ ὄγδοον καὶ τὸ τέταρτον, ἵνα ἐν τελείαις ὦσι μονάσιν, ἀλλὰ μὴ ἐν μορίοις τισὶ μονάδων, ͵αϡμδ, ͵βμη, ͵βρπζ. ἀλλὰ μὲν ὅτι ἀναγκαῖον τοῦτον εἶναι τὸν λόγον τοῦ λείμματος τὸν ὃν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους ὁ σνϛ καὶ σμγ δείξομεν οὕτως. ἐὰν ἀπὸ ἐπιτρίτου διαστήματος δύο ἐπόγδοοι ἀφαιρεθῶσιν, οἱ τὸ λοιπὸν διάστημα περιέχοντες ὅροι, λόγον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους, ὃν τὰ σνϛ πρὸς τὰ σμγ. ἔστω γὰρ ἐπίτριτος, ὁ αβ τοῦ ε. καὶ ἀφῃρήσθω ὁ μὲν γ, ὑπόλογος ὢν, τοῦ αβ ἐπογδόου, ὁ δὲ δ ὡσαύτως τοῦ γ, λέγω ὅτι ὁ δ πρὸς τὸν ε, τὸν προκείμενον ἔχει λόγον. ἀφῃρήσθω γὰρ ἀπὸ τοῦ αβ, ἴσος μὲν γ, ἴσος ὁ ζβ. ἴσος δὲ δ, ὁ ηβ. ἐπεὶ οὖν ἐστιν ὡς ὁ αβ πρὸς τὸν γ, ὁ γ πρὸς τὸν δ ἐπόγδοοι γὰρ, ἔσται καὶ ὡς ὁ αβ, πρὸς τὸν βζ, οὕτως ὁ βζ πρὸς τὸν βη. καὶ λοιπὸς ἄρα ὁ αζ, πρὸς λοιπὸν τὸν ζη, ἔσται ὡς ὁ ὅλος πρὸς ὅλον. τουτέστιν ὡς ὁ αβ, πρὸς τὸν βζ. ἐπόγδοος δὲ ὁ αβ τοῦ βζ. ἐπόγδοος ἄρα ὁ βζ, τοῦ ηζ. κείσθω τῷ ζη, ἴσος ὁ ζθ. ὁ ἄρα ζθ τοῦ θα ὀκταπλάσιος. ἴσος δὲ τῷ ζθ, ὁ ζη. ὁ ἄρα ηθ ὀκταδεκαπλάσιος τοῦ θα. πάλιν, ἐπεὶ ἐπόγδοος ὁ ζβ, τοῦ βη, καὶ γάρ ὁ γ τοῦ δ. ὀκταπλάσιος ἄρα ὁ βη τοῦ ηζ. οἵων ἄρα ἐστὶν ὁ ζθ, ὀκτὼ, τοιούτων ὁ ηβ ἑξήκοντα καὶ τέσσαρα. ὁ δὲ ζβ, ἑβδομήκοντα καὶ δυσί. ταῦτα γὰρ ἐπόγδοα τῶν ξδ. ὁ δὲ αβ ὅλος, ὀγδοήκοντα καὶ α. ταῦτα γὰρ ἐπόγδοα τοῦ δύο καὶ ἑβδομήκοντα. τετραπλασίασον αὖ τοὺς ἀριθμοὺς, οἵων ἄρα ὁ αβ, τκδ, τοιούτων ὁ θβ. τουτέστιν ὁ

δ, σνς. τετραπλάσιος γὰρ ὁ μὲν τκδ, τοῦ πα. ὁ δὲ σνς, τοῦ ξδ. τὰ δὲ ἰσάκις πολλαπλάσια τοῖς μέρεσι τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον. ἐπεὶ οὖν ἐπίτριτος ἐστὶν ὁ αβ τοῦ ι, οἷον ὁ αβ, τκδ, τούτων δὲ ι, σμγ. ἔχει γὰρ τὸν σμγ, καὶ τὸ τρίτον αὐτοῦ τὸν πα. ἦν δὲ καὶ οἷον αβ, τκδ, τούτων δὲ δ, σνς. οἷον ἄρα ὁ δ, σνς, τούτων δὲ ι σμγ. ὅτι δὲ ἐν ἐλαχίστοις ἐστὶ τούτοις ὁ τοῦ λείμματος λόγος, δῆλον. εἰσὶ γὰρ πρῶτοι πρὸς ἀλλήλους. καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῆς ἀνθυφαιρέσεως. εἰς γὰρ μονάδα λήγουσιν, ἀνθυφαιρουμένου τοῦ ἐλάσσονος ἀεὶ ἀπὸ τοῦ μείζονος. εἰ δὲ πρῶτοι εἰσί, φανερὸν ὅτι ἐλάχιστοί εἰσι, τῶν τὸν αὐτὸν λόγον ἐχόντων αὐτοῖς. ἐὰν ἄρα ἐπιτρίτου διαστήματος, ἐπόγδοα δύο ἀφαιρεθῇ, οἱ λοιποὶ ὅροι τοῦτον ἔχουσι τὸν λόγον, ὃν τὰ σνς πρὸς τὰ σμγ. τούτου δὲ δειχθέντος, εἰλήφθωσαν ἐξῆς ὁ μὲν αβ τονιαῖος λόγος, ὁ δὲ βγ τοῦ λείμματος, ὁ δὲ αδ, τοῦ καλουμένου ἡμιτονίου, ὁ δὲ τοῦ δ πρὸς γ, τοῦ κόμματος. καλεῖται γὰρ οὕτως ὁ τῆς ὑπεροχῆς λόγος τῆς ἀποτομῆς, πρὸς τὸ ὡς ἀληθῶς ἡμιτόνιον, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἐν ἀριθμοῖς λαβεῖν. τοῦτο μὲν ἀποδέδεικται. προσθετέον δὲ τοῖς εἰρημένοις, ὅτι τὸν τοῦ δβ λόγον, ἔπομεν ἡμιτόνιον, οὐχ ὅτι τέμνεται ὁ ἐπόγδοος, εἰς δύο ἴσους λόγους. οὐδεὶς γὰρ ἐπιμόριος δύναται τοῦτο παθεῖν, εἰς ἴσους τμηθῆναι δύο λόγους. ἀλλ' ἐπειδήπερ οἱ Ἀριστοξένειοι, μετὰ τοὺς δύο ἐπογδόους ἐλάμβανον τὸ ἡμιτόνιον, κατὰ τὴν ἐκείνων θέσιν ὡς ἔπομεν εἴληπται ὁ τοῦ ἡμιτονίου λόγος, ἵνα εὑρεθῇ τὸ κόμμα καὶ ἡ ἀποτομή, τίνα ἔχουσι λόγον, πρὸς τὸν τοῦ λείμματος λόγον. τοῦτο μὲν οὖν εἴρηται διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην. ἐπεὶ ὅτι γε πᾶς ἐπιμόριος ἀδιαίρετός ἐστιν εἰς ἴσους δύο λόγους ῥητοὺς τῶν ἀποδεδειγμένων. τοσοῦτον δὲ προσθετέον φιλοκαλλίας χάριν, ὅτι τῶν Πυθαγορείων, μήτε ἡμιτόνιον εἶναι λεγόντων ἐξ οὗ καὶ δυοῖν ἐπογδόοιν ἐστὶ τὸ ἐπίτριτον, μήτε συμφωνίαν τὴν διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων, ὡς οἱ Ἀριστοξένειοι τῶν μετ' αὐτοὺς ἁρμονικῶν οἱ ἀμφὶ Πτολεμαῖον. τὸ μὲν προσήκαντο τῶν Πυθαγορείων, ὡς ἄρα οὐκ ἔστιν ὡς ἀληθῶς ἡμιτόνιον τὸ καλούμενον ἡμιτόνιον, τὸ δὲ ἐξέβαλον, ἀσύμφωνον εἶναι τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων. ἡμεῖς δὲ τὸ μὲν ἀναγκαίως ἀπεδείξαμεν διὰ τὴν τοῦ Πλάτωνος δόξαν. τὸ δὲ οὐκ ἀναγκαζόμενοι δεικνύναι νῦν παρίεμεν, οὐδὲν εἰπόντος περὶ τούτου τοῦ Πλάτωνος. ἐπειδὴ δὲ εὕρηται ἐν τίσι πρώτοις ἐστὶν ὁ τοῦ λείμματος λόγος, καὶ ὁ τῆς ἀποτομῆς, λεκτέον καὶ ὁ τοῦ κόμματος ἐν τίσι πρώτοις, ᾧ ὑπερβάλλει τὸ λεῖμμα, ἡ ἀποτομή. ἔστι μὲν οὖν ὡς οἱ παλαιοί φασιν ἐν τελείαις μονάσι, ταῖς πεντηκοντατρισὶ μυριάσι μετὰ τῶν χιλίων τετρακοσίων τεσσαράκοντα καὶ ἑνός, πρὸς τὰς πεντήκοντα δύο μυριάδας. τεῖ δὲ ἀδιάφορον καὶ τὴν μονάδα τεμεῖν, ἀλλ᾽ ἄφθω, λόγος μὲν τοῦ λείμματος ἐν τοῖς σνς, πρὸς τὸν σμγ. τούτου δὲ ὁ ἐπόγδοος ὁ διακόσια ἑβδομηκοντατρία, τέταρτον ὄγδοον. τοῦ δὲ σνς, ἄλλο λεῖμμα διακόσια ἑξηκονταεννέα, καὶ διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα δεκατρία μονάδος μιᾶς. οὗτος γὰρ ἦν ὁ τοῦ λείμματος λόγος. ἔχει δὲ καὶ ὁ εἰρημένος ἀριθμὸς τὸν σνς, καὶ μονάδας δεκατρεῖς, καὶ διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα δεκατρία. ἐπεὶ οὖν ὁ σνς, ἐκ τοῦ σμγ, καὶ ἄλλων ἐστὶ μονάδων δεκατριῶν, αἵτινές εἰσι διακοσιοστοτεσσαρακοστοτρίτων δέκα καὶ τριῶν. τὸ δὲ δεκατρία, ὧν ὑπερέχει ὁ σνς, ἔχει τὸν ἐν αὐτῷ σμγ, ὄντα δεκατρία διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα. τὸ δὲ μονάδων ἑκάστης τοῦ δεκατρία ὧν ὑπερέχει ὁ σνς τοῦ σμγ, τὰ λοιπὰ διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα δεκατρία ὡσαύτως μέρη. συντεθεὶς ἄρα ὁ λόγος ὁ σξθ, καὶ τὰ δεκατρία διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα, τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον πρὸς ὅλον τὸν σνς, ὃν εἶχεν ὁ αὐτὸς διακοσιοστὸς πεντηκοστὸς ἕκτος, πρὸς τὸν σμγ, ἐπιμερὴς ὢν πρὸς αὐτόν. καὶ ἔχων μέρη αὐτοῦ διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα δεκατρία, μονάδας μὲν τοῖς σμς. λοιπὸς ἄρα ὁ σο καὶ γ καὶ τέταρτον, καὶ ὄγδοον τοῦ κόμματός ἐστι λόγος πρὸς τὸν σξθ, καὶ διακοσιοστοτεσσαρακοστότριτα δεκατρία. ὡς τε εὕρηται ἐν τίσι πρώτοις τῆς μονάδος τεμνομένης, δύο λειμμάτων τῶν ἐπογδόων ἀφαιρεθέντων. πρόδηλον δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι γέγονε μετὰ τὸ προσαχθέν. καταπεπύκνωνται δὲ οἱ ὅροι καὶ τὰ διαστήματα πάντα, ταῖς τε ἁρμονικαῖς καὶ ἀριθμητικαῖς μεσότησι. καὶ τῶν ἡμιολίων καὶ τῶν ἐπιτρίτων αἱ διαιρέσεις, εἴς τε τὰ ἐπόγδοα, καὶ τὰ λείμματα γεγόνασιν. ὄντος γὰρ διπλασίου διαστήματος ἐν τοῖς τπδ, καὶ τοῖς ψξη παρεμπεπτώκασι μεταξύ, ὁ υλβ ἐπόγδοος, πρὸς τὸν τπδ. ὁ δὲ υπς ἐπόγδοος, πρὸς τὸν υλβ. ὁ δὲ φιβ τὸ λεῖμμα ποιῶν πρὸς τὸν υπς, καὶ μέχρι τούτου τὸ ἐπίτριτον ἐκ δύο τόνων καὶ τοῦ λείμματος. πάλιν δὲ πρὸς αὐτὴν τὸ φιβ ἐπόγδοος ὁ φος. καὶ πρὸς τοῦτον ὁ χμη καὶ πρὸς τοῦτον ὁ ψκθ. ὁ δὲ γε ψξη, τὸ λεῖμμα ποιῶν πρὸς τοῦτον, καὶ συμπεπλήρωται τὸ ἡμιόλιον ἐκ τούτων, τρεῖς ἔχον ἐπογδόους, καὶ λεῖμμα ἕν. τὸ δὲ ὅλον διπλάσιον, ἐκ μὲν ἐπογδόων πέντε, λειμμάτων δύο συγκείμενον. ἔτι δὲ πρὸς τοὺς ἄκρους, τόν τε τπδ, καὶ τὸν ψξη, ὁ μὲν φιβ, ποιεῖ τὴν ἁρμονικὴν μεσότητα, ὁ δὲ φος, τὴν ἀριθμητικήν. πάλιν πρὸς τὸν ψξη ἐπόγδοος ἐτέθη, ὁ ωξδ, πρὸς δὲ τοῦτον ἕτερος ἐπόγδοος, ὁ ϡοβ, πρὸς δὲ τοῦτον, ὁ ͵ακδ τὸν τοῦ λείμματος ἔχει λόγον. καὶ πρὸς τοῦτον ὁ ͵αρνβ τὸν ἐπόγδοον. καὶ γέγονεν ἤδη τὸ ἡμιόλιον, πρὸς τῷ διπλασίῳ τριπλάσιον λόγον ποιοῦν, ὃν ἔχει ὁ ͵αρνβ, πρὸς τὸν τπδ. μεταξὺ δὲ τοῦ διπλασίου τούτου διαστήματος, ὁ μὲν φος, μεσότης ὢν ἁρμονικὴ πρὸς τοὺς ἄκρους, ὁ δὲ ψξη, μεσότης ὢν ἀριθμητική. καὶ γάρ ἐστι θεώρημα τοιοῦτον, καθόλου δεδειγμένον, ἐὰν τῶν αὐτῶν ὅρων, ὁ μὲν τις ᾖ διπλάσιος, ληφθῇ δὲ ὑπὲρ τοῦ διπλασίου μέσος τις κατὰ τὴν ἀριθμητικήν, οὗτος ὁ ληφθεὶς ὑπὲρ τοῦ τριπλασίου, γίνεται μέσος κατὰ τὴν ἁρμονικήν. αὐτὸς δὲ ὁ μείζων ὅρος ἐν τῷ διπλασίῳ γίνεται μέσος ἐν τῷ τριπλασίῳ κατὰ τὴν ἀριθμητικήν. ὥσπερ ἐν τούτοις τοῦ τπδ διπλάσιος ὁ ψξη, τριπλάσιος

δέ, ὁ

Τετρακισχίλια διακόσια ὀγδοήκοντα ὀκτώ.

δ, ὁ ,αρνβ. καὶ εἴληπται μέσος ἐν τῷ διπλασίῳ ἐπὶ τὴν ἀριθμητικήν, ὁ ϡϛ. καὶ ὤφθη ὁ αὐτὸς μέσος ἐν τῷ τριπλασίῳ ἐπὶ τὴν ἁρμονικήν. αὐτὸς δὲ ὁ ψξη διπλάσιος ὢν ἐν τῷ τριπλασίῳ, πέφηνε μέσος ἐπὶ τὴν ἀριθμητικήν. ἑξῆς δὲ τοῦ μὲν ,αρνβ, ὁ ,ασϙϛ ἐπόγδοος. τούτου δέ, ὁ ,αυνη ἐπόγδοος. πρὸς δὲ τοῦτον ἔχει ὁ ,αφλϛ, τὸν τοῦ λείμματος λόγον. καὶ μέχρι τούτου συμπεπλήρωται τὸ δεύτερον διπλάσιον ἐξ ἡμιολίου καὶ ἐπιτρίτου συγκείμενον, ἄκρων ὄντων τοῦ ψξη, καὶ τοῦ ,αφλϛ, τετμημένον, εἰς ἐπογδόους τρεῖς, καὶ δύο λείμματα, καὶ μεσότητας ἔχον ἁρμονικὴν μὲν τὸν ,ακδ, ἀριθμητικὴν δὲ τὸν ,αρνβ. πάλιν πρὸς τὸν ,αφλϛ, ἐπόγδοος, ὁ ,αψκη. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος, ὁ ,αϡμδ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος, ὁ ,βρπζ, καὶ πρὸς τοῦτον ἔχει τὸν τοῦ λείμματος λόγον, ὁ ,βτδ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος, ὁ ,βφϙβ, καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος, ὁ ,βϡιϛ. καὶ πρὸς τοῦτον ὁ τοῦ λείμματος λόγος, ἐν τῷ ,γοβ, ὅς ἐστι τῶν πρώτων μοιρῶν ὀκταπλάσιος, πληρώσας τὸ τρίτον διπλάσιον. πάλιν ἐπόγδοος τοῦ ,γοβ, ὁ ,γυνϛ. καὶ μέχρι τούτου τὸ δεύτερον τριπλάσιον, ἄκρους ἔχον αὐτόν τε τὸν ,γυνϛ, καὶ τὸν ,αρνβ, καὶ ἔχον δύο μεσότητας, ἁρμονικὴν μὲν, τὸν ,αψκη, ἀριθμητικὴν δὲ τὸν ,βτδ. πρὸς δὴ τούτοις ἐπόγδοος μὲν τοῦ ,γυνϛ, ὁ ,γωπη. τούτου δὲ αὖ ἐπόγδοος, ὁ ,δτοδ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐν τῷ λόγῳ τοῦ λείμματος, ὁ ,δχη. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος, ὁ ,ερπδ, καὶ τούτου ἐπόγδοος, ὁ ,εωλβ. καὶ πρὸς τοῦτον ποιῶν τὸ λεῖμμα, ὁ ,ϛρμδ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοος ὁ ,ϛϡιβ. καὶ ἄλλο τοίνυν διὰ πασῶν μετὰ τὰ εἰρημένα τρία. πάντως γὰρ ἐν τῷ τρίτῳ τριπλασίῳ, ἔστι τι καὶ διπλάσιον, καὶ ἄλλο διὰ τεσσάρων ἑξῆς. πρὸς γὰρ τὸν ,ϛϡιβ, ἐπόγδοος ὁ ,ζψοϛ. καὶ τοῦτον ἄλλος ἐπόγδοος, ὁ ,ηψμη. καὶ πρὸς τοῦτον ἐν τῷ λόγῳ τοῦ λείμματος ὁ ,θσιϛ, καὶ ἐπόγδοος πρὸς τοῦτον, ὁ ,ιτξη. καὶ μέχρι τούτου τὸ τρίτον τριπλάσιον ἐν ὅροις περιεχόμενον τῷ τε ,γυνϛ, καὶ τῷ ,ιτξη, ἔχον δὲ μεσότητας δύο, τὸν μὲν ,ερπδ ἁρμονικήν, τὸν δὲ ,ϛϡιβ ἀριθμητικήν. τὰ ἄρα διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα, ταῖς τε μεσότησι πεπλήρωται καὶ τοῖς ἐπογδόοις καὶ λείμμασι. καὶ πᾶν τοίνυν τὸ διάγραμμα, λείμματα μὲν ἔχει ἐννέα, ἐπογδόους δὲ εἰκοσιτέσσαρας. τὰ γὰρ διαστήματα, ἑνὶ λείπεται τῶν ὅρων, καὶ προελήλυθε μέχρι τοῦ τετράκις διὰ πασῶν, καὶ διὰ πέντε καὶ τόνου. Ἄδραστος δὲ φιλοτεχνῶν, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, λαβδοειδὲς τὸ σχῆμα ποιεῖ. καὶ ἐν τισὶ τριγώνοις ἐκτίθεται τοὺς ὅρους. ὧδε μὲν τοὺς ἐντὸς αὐτῶν, τοὺς ἐν τοῖς μοναδικοῖς ἀριθμοῖς λόγους. ὧδε δὲ τοὺς μετὰ τούτους, τοὺς ἑξαπλασίους τούτων, τοὺς ἔχοντας δύο μεσότητας καθ' ἕκαστον διάστημα τὸ διπλάσιον, ἢ τὸ τριπλάσιον. ὧδε δὲ τῷ ἐξωτάτῳ τοὺς ποιοῦντας ὅλον τὸ διάγραμμα, τὸ εἰρημένον. γνώσεται δὲ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς σαφὲς τὸ λεγόμενον. μεταξὺ δὲ τῶν διπλασίων καὶ τῶν τριπλασίων, ἐγγράφει πάντας τοὺς εἰρημένους ἀριθμούς, οὓς ἡμεῖς προσθεῖναι τούτοις οὐκ ἐδοκιμάσαμεν, πλῆθος ἐπεισάγειν οὐκ ἐθέλοντες. ἔχει γὰρ καὶ ἡ τοιαύτη παράδοσις, καὶ τὸ δὶς τοὺς αὐτοὺς ἀριθμοὺς ἐκτιθέναι, ἀμέθοδον. πολλοὶ γὰρ εὑρίσκονται οἱ αὐτοὶ μέσοι τῶν διπλασίων καὶ τῶν τριπλασίων διαστημάτων. ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ τὰ τριπλάσια, ἐκ διπλασίων καὶ ἡμιολίων σύγκειται. τὸ μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰρημένον γέγονεν. ἐλήφθησαν γὰρ ἐκ τῶν διπλασίων καὶ τριπλασίων διαστημάτων πάντων, αἱ δύο μεσότητες μεταξύ. καὶ γενομένων ἀπὸ τούτων τῶν μεσοτήτων ἡμιολίων λόγων, καὶ ἐπιτρίτων τῷ ἐπογδόῳ ταῦτα διῄρηται, καταλειπομένου μορίου ἐν ἀμφοτέροις, τὸν τοῦ λείμματος ἔχοντος λόγον. ταῦτα δ' ἦν τὰ ῥηθέντα, καὶ ἐκ τούτων εὐτάκτως ληφθέντων, ἀνεφάνησαν ὅροι τριακοντατέσσαρες μόνοι, πᾶν τὸ διάγραμμα περιέχοντες. ἐπειδὴ δὲ ὁ Τίμαιος ὁ Πυθαγόρειος, ἓξ καὶ τριάκοντά φησιν εἶναι τοὺς τοῦ διαγράμματος ὅρους, καὶ ταῦτα ἄκρους λαμβάνων, οὓς καὶ ὁ Πλάτων, τὸν τπδ, καὶ τὸν ᾱ καὶ τξη, μηδὲν διάφορον εἶναι θέλοντες, εὕρομεν ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ δύο παραβέβληνται. βουλόμενοι γοῦν μὴ μόνον ἐν τῷ διαγράμματι τὸν τοῦ λείμματος ἔχειν λόγον, ἀλλὰ καὶ τὸν τῆς ἀποτομῆς, ἐφωράσαμεν αὐτὴν δίς, ἔν τε τοῖς πυθμενικοῖς ἀριθμοῖς, καὶ ἐν τοῖς τούτων τριπλασίοις μόνοις. καὶ προσθέντες καθ' ἑκάτερον ἕνα ὅρον, εἰσήγαγον καὶ ταύτην εἰς τὸ διάγραμμα. Πλάτων δὲ ἀποτομῆς οὐκ ἐμνημόνευσεν. ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἀρκούμενοι τῷ λείμματι, μόνοις ἠρκέσθημεν ὅροις τοῖς ἐκτεθεῖσι. καὶ πῶς γὰρ ἔμελλε τὴν ἀποτομὴν προσποιεῖσθαι διατονικὸν τὸ γένος λαβών, ἐν ᾧ ὁ ἐπόγδοος οὐ τέμνεται τῆς ἀποτομῆς γινομένης, ὁπόταν ἐπόγδοος τμηθῇ. τὸ γὰρ μετὰ τὸ λεῖμμα τοῦ ἐπογδόου, μέρος ἐστὶν ἡ ἀποτομή. οὔτ' οὖν μνημονεύσαντος Πλάτωνος ἀποτομῆς, οὔτε δεομένης ἐμπίπτειν ἐν τῷ διατονικῷ, γελοῖον οἶμαι ἡμᾶς ζητεῖν παρεμβάλλειν ὅρους ἄλλους, ἵνα καὶ τὴν ἀποτομὴν ἔχωμεν ἀρκούντων τῶν τε τεσσάρων καὶ τριάκοντα πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐπογδόων καὶ τῶν λειμμάτων. καὶ ἔοικεν ὁ τῶν τριάκοντα καὶ τεσσάρων ἀριθμός, οἰκεῖος εἶναι τῷ διατονικῷ γένει, ἐν ᾧ μόνῳ ἐστὶν ὁ ἐπόγδοος λόγος. σύγκειται γὰρ ἐκ τοῦ ἐπογδόου ὃν ἔχει ὁ δεκαοκτώ, πρὸς τὸν δέκα καὶ ἕξ. ἡμιόλιοι μὲν γὰρ λόγοι καὶ ἐπίτριτοι καὶ λείμματα, εἰσὶ καὶ ἐν ἄλλοις γένεσιν. ἐπόγδοοι δέ, ἐν τούτῳ μόνον τῶν τριῶν γενῶν. ὥστ' εἰκότως οὗτος ποιεῖ τὸν ἀριθμὸν τῶν μοιρῶν συντιθέμενος, καὶ οὗτος ὁ δεύτερος ἐμπρέπων τῇ δευτέρᾳ προόδῳ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῶν πρώτων νοητῶν ἀρχῶν. ἐὰν δ' οὖν λάβωμεν τὸν ἐλάσσονα ὅρον τοῦ τρίτου διπλασίου, τὸν ,αφλ καὶ ἕξ, καὶ τούτου ἐπόγδοον, τὸν ,αψκη. καὶ αὖθις τούτου ,αϡμδ, καὶ τὸν τούτου πάλιν ,βρπζ καὶ τὸ τρίτονον, ἓν μὲν ἔσται, τὸ τῶν ἄκρων διάστημα. ἐπειδὴ δὲ ,βμη, τὸν ἐπίτριτον λόγον ἔχει, πρὸς τὸν ,αφλϛ, τὸν δὲ τοῦ λείμματος πρὸς τὸν ,αϡμ καὶ δ, ἀνάγκη δή που πρὸς τὸν ,βμ καὶ η, τὴν ἀποτομὴν ποιεῖν τὸν ,βρπζ. ἔστι γὰρ ἀποτομὴ μετὰ τὸ λεῖμμα τὸ λοιπὸν ὡς εἴπομεν εἰς τὸν τόνον. ὁμοίως δὴ καὶ ἐπὶ τὸν τρίτον τριπλάσιον λαβόντες,

τὸν δχ καὶ η, τρίτον περιέχοντα τὸν ςφξ καὶ α. τὸν δὲ ςρμδ, ποιοῦντα πρὸς τὸν δχη, λόγον ἐπίτριτον. πρὸς δὲ τὸν ςωλβ, τὸν τοῦ λείμματος ἔχομεν ἀναγκαίως τὴν ἀποτομὴν ἐν τῷ λόγῳ, τοῦ ςφξ καὶ α. πρὸς τὸν ςρμδ, τριπλασίοις οὖσι τῶν πυθμενικῶν ὅρων, τῶν εὑρεθέντων ἡμῖν ἐν τῷ τρίτῳ διπλασίῳ πρότερον. ὅτι γὰρ ὁ τῆς ἀποτομῆς λόγος, ἐν ἐκείνοις ἐστὶ πυθμενικῶς, δῆλον. δείκνυνται γὰρ πρῶτοι πρὸς ἀλλήλους ὁ β καὶ ρ καὶ π καὶ ζ, καὶ β καὶ μ καὶ η, διὰ τῆς ἀνθυφαιρέσεως θεωρήματος, τῶν πρώτων ἐλαχίστων ὄντων ἐξ ἀνάγκης. διδάσκεται μὲν ἐκ τοῦ Φιλολάου τὸ πλῆθος, τῶν παρὰ τῷ Τιμαίῳ γραφέντων ὅρων. τοῦ δὲ Πλάτωνος τὸ διάγραμμα προβαίνει, καὶ ἄνευ τοῦ λόγου τῆς ἀποτομῆς. ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μέχρι τούτων. ἐπεὶ δὲ εἴπομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι ἐὰν ἑνὸς ὅρου, ὁ μὲν διπλάσιος, ὁ δὲ τριπλάσιος ληφθῇ. ὁ μὲν τοῦ διπλασίου, μεταξὺ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἐμπίπτων, ἁρμονικὴ μεσότης ἔσται κατὰ τὸ τριπλάσιον, αὐτὸς δὲ ὁ διπλάσιος κατὰ ἀριθμητικήν, νῦν αὐτὸ συντόμως σαφηνίσωμεν ἅμα ἀποδεικνύντες. ἔστω γὰρ τοῦ α ὁ β διπλάσιος, ὁ δὲ γ τριπλάσιος. καὶ τοῦ α καὶ β μεταξὺ ὁ δ κατὰ τὴν ἀριθμητικήν, λέγω ὅτι συμβαίνει τὰ ἐν τῇ προτάσει. ἐπεὶ γὰρ τοῦ α, ὁ μὲν β διπλάσιος, ὁ δὲ γ τριπλάσιος, οἵων ἐστὶν ὁ α δυοῖν, τοιούτων, ὁ μὲν β τεσσάρων, ὁ δὲ γ, ἕξ. ὥστε καὶ οἵων ὁ β τεσσάρων ὁ γ ἓξ τοιούτων. τοσούτῳ ἄρα ὁ γ ὑπερέχει τοῦ β, ὅσῳ ὁ β τοῦ α. ὥστε ἀριθμητικὴ μεσότης ἐστὶ τοῦ γ καὶ α, ὁ β. πάλιν ἐπεὶ οἵων ὁ α δυοῖν τοιούτων ὁ μὲν β τεσσάρων, ὁ δὲ δ μέσος αὐτῶν κατὰ τὴν ἀριθμητικήν. ἔσται καὶ αὐτὸς τοιούτων τριῶν, οἵων, ὁ μὲν α δυοῖν, ὁ δὲ β, τεττάρων. οἵων δὲ ὁ β τεσσάρων, τοιούτων ὁ γ, ς. ἔστιν ἄρα οἵων ὁ α δυοῖν τοιούτων, ὁ μὲν δ τριῶν, ὁ δὲ γ ἕξ. ὁ δ ἄρα πρὸς τὸν α καὶ τὸν γ, ποιήσει μεσότητα ἁρμονικήν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέρει ὑπερέχεταί τε τοῦ μείζονος καὶ ὑπερέχει τοῦ ἐλάσσονος. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ ἐχέτω. ὁ Σευῆρος δὲ ἀξιοῖ, μὴ εἰς τόνον τὸ διάγραμμα καταλήγειν, ἀλλ' εἰς λεῖμμα. ἐπειδὴ καὶ ὁ Πλάτων εἰς τοῦτο πάντα τὸν περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς ψυχῆς λόγον συνεπεράνατο. ἵν' οὖν εἰς λεῖμμα καταντήσῃ, μεθαρμόζει τινὰς τῶν ὅρων, καὶ ποιεῖ τοὺς πάντας τριάκοντα καὶ τέσσαρας. ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ τετάρτῳ μονάδος ὑπερέχει ἥμισυ, διπλασιάζει τοὺς ὅρους, καὶ ποιεῖ πρώτην μοῖραν, τὸν ψξη, ὅς ἐστι τοῦ τπδ διπλάσιος. τούτου τοίνυν ἐπόγδοον τίθησι, τὸν ωξδ. καὶ τούτου τὸν ϡοβ. τούτῳ δὲ ἁρμόζει κατὰ τὸ λεῖμμα, τὸν ακδ. τούτου δὲ ἐπόγδοον λαμβάνει, τὸν αρνβ, καὶ τούτου τὸν ασϟς. καὶ τούτου τὸν αυνη. τούτῳ δὲ ἁρμόζει κατὰ τὸ λεῖμμα, τὸν αφλς, καὶ ἐπόγδοον τούτου τίθησι, τὸν αψκη, καὶ τούτου τὸν αϡμδ. καὶ τούτῳ κατὰ τὸν λόγον ἁρμόζει τὸν τοῦ λείμματος, τὸν βμη. τούτου δὲ αὖ ἐπόγδοον λαμβάνει, τὸν βτδ, καὶ τούτου τὸν βφϟβ. καὶ τούτου τὸν βϡις. καὶ πρὸς τοῦτον ποιοῦντα τὸ λεῖμμα τὸν γρβ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοον, τὸν γυνς. καὶ πρὸς τοῦτον ὡσαύτως, τὸν γωπη. καὶ πρὸς τοῦτον ἁρμόζει κατὰ τὸ λεῖμμα τὸν δλς, καὶ τούτου πάλιν τίθησιν ἐπόγδοον, τὸν δχη. καὶ τούτου τὸν ερπδ, καὶ τούτου τὸν εωλβ. καὶ πρὸς τοῦτον κατὰ τὸν λόγον τοῦ λείμματος, τὸν ςρμδ, καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοον, τὸν ςϡιβ, καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοον τὸν ζψος. καὶ πρὸς τοῦτον ὡσαύτως, τὸν ηψμη. καὶ πρὸς τοῦτον κατὰ τὸ λεῖμμα τὸν θσις. τούτου δὲ ἐπόγδοον, τὰ μύρια τξη, καὶ τούτου τὰ μύρια αχξδ, καὶ τούτου τὰ μύρια γρκβ, καὶ τούτῳ κατὰ τὸν τοῦ λείμματος ἁρμόζει λόγον τὸν μύρια γωκδ. καὶ πρὸς τοῦτον ἐπόγδοον λαμβάνει, τὸν μύρια εφνβ. καὶ πρὸς τοῦτον αὖ τὸν μύρια ζυςγ, καὶ πρὸς τοῦτον τὸν μύρια θχπγ. καὶ πρὸς τοῦτον τίθησιν ἔχοντα τὸν τοῦ λείμματος λόγον, τὸν μυριάδων δύο, καὶ ψλς. καὶ μέχρι τούτου συμπληροῖ τὸ διάγραμμα. τέλος τὸ λεῖμμα ποιησάμενος, πλὴν ὅτι ἐν τούτοις τοῖς ὅροις, ἐπίτριτόν ἐστι πρῶτον. εἶτα ἡμιόλιον, καὶ ἑξῆς ἐπίτριτον, εἶτα ἡμιόλιον. καὶ αὖθις ἐπίτριτον, εἶτα ἡμιόλιον, καὶ ἐπὶ τούτοις τρία ἡμιόλια κατὰ τὸ συνεχές. ὡς ἐστι δῆλον ἐκ τῶν ἀναγεγραμμένων. συμβαίνει τοίνυν καὶ ἐπὶ τούτου τοῦ διαγράμματος, τετράκις εἶναι καὶ διὰ πασῶν, καὶ ἅπαξ τὸ διὰ πέντε, καὶ πλεονάζειν τόνον. τὰ γὰρ τρία ἡμιόλια, ποιεῖ ἐν διὰ πασῶν καὶ τόνον. ἀλλ' ἡ κατάληξις, οὐκ εἰς τόνον, ἀλλ' εἰς τὸ λεῖμμα. τοῦτο δ' ἦν τὸ προκείμενον. οὐκ ἀφαιρεῖ δὲ οὐδὲ ὁ Σευῆρος τὸν τόνον, ἀλλ' οὐ καταλήγει εἰς αὐτήν. ὥστε τὸ ὅλον διάγραμμα κατὰ πάντας, ἔκ τε τοῦ τετράκις ἐστὶ διὰ πασῶν, καὶ τοῦ διὰ πέντε καὶ ἑνὸς τόνου. κἂν ἐθελήσωμεν ἐπ' αὐτῶν τῶν μοναδικῶν ἀριθμῶν λαμβάνειν τὰ διαστήματα ταῦτα. θεασόμεθα μέχρι τῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι τὴν πρόοδον γιγνομένην. διπλάσιος γὰρ ὁ δύο τῆς μονάδος. καὶ ὁ τούτου ὁ τέσσαρα, καὶ ὁ τούτου ὁ ὀκτώ, καὶ ὁ τούτου ὁ δέκα καὶ ἕξ. καὶ μέχρι τοῦδε τὸ τετράκις διὰ πασῶν. αὐτοῦ δὲ τούτου ἡμιόλιον ὁ εἴκοσι καὶ τέσσαρα, καὶ τὸ διὰ πέντε τοῦτο, καὶ πρὸς τοῦτον ἔχει τὸν ἐπόγδοον λόγον εἴκοσι καὶ ἑπτά. ὥστε ἀπὸ τῆς μιᾶς μοίρας, μέχρι τῆς ἑπτακαιεικοσαπλασίας, αἱ εἰρημέναι τελειοῦνται συμφωνίαι. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην, κοινὸν ἅπασι τοῖς διαγράμμασι. διαφέρει δὲ ἀλλήλων ὅτι τὰ μέν ἐστι λαβδοειδῆ, τὰ δὲ ἐπ' εὐθείας. καὶ γὰρ τῶν παλαιῶν, ὁ μὲν Ἄδραστος τοῖς λαβδοειδέσιν, ὁ δὲ Σευῆρος τοῖς κατ' εὐθείας τίθεται, καὶ τοῦτο ἄμεινον. ἐν γὰρ τῷ λαβδοειδεῖ, δίς οἱ αὐτοὶ εὑρίσκονται ὡδί καὶ ὡδί ἀριθμοί. τοῦτο δὲ ἀσύμφωνον τοῖς πράγμασι. δύο γὰρ μέρη τὰ αὐτά, ψυχῆς οὐκ ἔστι. πάντα δὲ μέρη ψυχῆς εἰσι. καὶ τὰ μὲν εἰς αὐτὸν καταλήγει τὸν τόνον, τὰ δὲ εἰς λεῖμμα. καὶ τὰ μέν ἐστι σαφέστερα, εἰ καὶ δὶς τοὺς αὐτοὺς ἀριθμοὺς παραλαμβάνει, ὡς τὰ ἐπιμερίζοντα τοὺς διπλασίους ταῖς τῶν τριγώνων πλευραῖς. τὰ δὲ ἕκαστον ἀριθμὸν ἅπαξ τίθησιν ἐν ἅπασι τοῖς διαστήμασιν, εἰ καὶ δυσκολωτέραν ποιεῖται τὴν κατατομήν,

τῶν διπλασίων, εἰς τοὺς ἐπιμορίους, καὶ τοὺς ἐπιμερεῖς. ὅσα μὲν οὖν μαθηματικῶς σκοπουμένοις, δυνατὸν ἦν εἰς τὴν ψυχογονικὴν διαγράμματος θεωρίαν συμβάλλεσθαι, προείπομεν. μέλλοντας δὲ ἄρχεσθαι τῆς πραγματειώδους ἐξηγήσεως, ἡγούμεθα χρῆναι πρῶτον περὶ αὐτῆς τῆς διαιρέσεως εἰπεῖν, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ διῄρηται τοῖσδε τοῖς λόγοις. καὶ διὰ τῶν ἐλέγχων, ἀφελεῖν ὅσα ἡμῖν ἐστιν ἐμπόδια πρὸς τὴν κατανόησιν τῆς περὶ αὐτὴν ἀληθείας. μηδεὶς ταύτην τοίνυν τὴν διαίρεσιν σωματικὴν εἶναι νομιζέτω. δέδεικται γὰρ ἔμπροσθεν, ὡς ἡ τῆς ψυχῆς μεσότης, ἐξῄρηται τῶν τε σωμάτων, καὶ πάσης ὁμοῦ τῆς περὶ αὐτὰ γιγνομένης μεριστῆς οὐσίας. μὴ δὲ κρείττονα μὲν σωμάτων αὐτὴν ὑποτιθέσθω, κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ τοῖς πέρασι, καὶ τοῖς διαστήμασι τοῖς διαμετρουμένοις αὐτὴν, οἰέσθω διαιρεῖσθαι. τὰ μὲν γὰρ διαστατὰ, ὅλα καὶ διὰ ὅλων αὐτοῖς οὐ πάρεστι, καὶ διαιρεθέντα, τὴν ἕνωσιν ἀσύγχυτον οὐ δύναται φυλάττειν. ἡ ψυχὴ δὲ μετέχουσα τῆς ἀμερίστου μοίρας, ἥνωται πρὸς ἑαυτὴν, καὶ πάντα τὰ αὐτὰ στοιχεῖα ἐν πᾶσι τὰ αὐτὰ διήκουσι ὑφεστηκότα. μὴ δὲ αὖ ὡς ἀριθμοῦ λογιζέσθω ταύτην τὴν τομήν. ἔστι μὲν γὰρ ἀριθμὸς, ἀλλ' οὐχ ὁ περὶ τὸ ποσὸν, ἀλλ' οὐσιώδης αὐτόγονος, ἑνοειδὴς, πρὸς ἑαυτὸν ἐπεστραμμένος. μὴ δὲ παραβαλλέτω τοῖς σπερματικοῖς λόγοις, τὴν ἐν πᾶσι τούτων παρουσίαν. ἀτελεῖς γὰρ εἰσὶν ἐκεῖνοι καὶ σωματοειδεῖς, καὶ φυσικοί, καὶ παντάπασιν ἀπολείπονται τῆς ἀΰλου καὶ καθαρᾶς τῶν ψυχικῶν λόγων οὐσίας. μηδέ τις εἰκαζέτω τὰς λεγομένας μοίρας, τοῖς τῆς ἐπιστήμης θεωρήμασιν, ὡς ἑκάστου τὴν ὅλην ἔχοντος. οὐ γὰρ τὴν γνῶσιν νῦν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν ἐπισκοπούμεθα. οὐδὲ δεῖ ταῖς τῶν ἕξεων διακρίσεσιν, ὁμοίας ἡγεῖσθαι τὰς τῶν οὐσιῶν ἑτερότητας. αὗται μὲν γὰρ παντοίως ἐν τοῖς ἔχουσιν αὐτὰς διαποικίλλονται, ἐκεῖναι δὲ ἑστήκασιν ἐν τοῖς δημιουργικοῖς ὅροις ὡσαύτως. ἄνωθεν οὖν ἀπὸ τῆς αἰτίας τῆς δημιουργικῆς, τὴν πρωτουργὸν ἀρχὴν ἐξάπτειν χρὴ τῆς ψυχογονικῆς διαιρέσεως, καὶ τῶν τελείων μέτρων, καὶ προεστηκότων ἀϊδίως ἐν τοῖς οὖσιν. εἰς ἃ καὶ ὁ δημιουργὸς βλέπων διαιρεῖ τὴν ψυχήν. ὡς γὰρ τὸ πᾶν, ὥσπερ διεῖλε τοῖς νοητοῖς παραδείγμασιν, οὕτως ἄρα καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς διέκρινε τοῖς καλλίστοις ὅροις, τοῖς πρεσβυτέροις καὶ ἀρχικωτέροις αἰτίοις ἀφομοιῶν αὐτήν. ἔστι δὲ οὖν ὁ τρόπος τῆς διαιρέσεως, ἄϋλος, νοερὸς, ἄχραντος, τελεσιουργὸς τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς, γεννητικὸς τοῦ ἐν αὐτῇ πλήθους, συναγωγὸς διὰ τῆς ἁρμονίας, εἰς μίαν τάξιν, συνεκτικὸς τῶν διῃρημένων. ὁμοῦ μὲν τῆς ἀμιγοῦς καθαρότητος αἴτιος, τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ πλήθους, ὁμοῦ δὲ τὴν εἰς αὐτὸ συνιοῦσαν κοινωνίαν τῶν λόγων παράγων. καὶ δοκεῖ μὲν δαπανᾶν τὸ ὅλον, εἰς τὰ μέρη διαιρῶν, καὶ οὕτω πως λέγει καὶ ὁ Τίμαιος. ὅτι κατανάλωσε πᾶν ἐξ οὗ ταῦτα κατέτεμεν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ προεῖπεν μὴ μόνον εἶναι μεριστὴν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ διαμέριστον, ἄμφω δεῖ φυλάττειν, καὶ τῆς ὁλότητος ἀμερίστου μενούσης, γίγνεσθαι τὸν εἰς τὸ πλῆθος μερισμόν. εἰ γὰρ μόνον θάτερον λάβοιμεν τὴν κατατομὴν λέγω, μεριστὴν αὐτὴν μόνως ποιήσομεν. μεριζέσθω τοίνυν ὅλη, μετὰ τοῦ μένειν ὅλη. πάλιν ἀμέριστος ἐξ ἴσου μετέχουσα ἀμφοῖν. εὖ γὰρ δὴ καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης ὡς προείπομεν, ἀνεῖ τι λέγει, καὶ ἐν τοῖς μεριστοῖς ἀμερὲς, συνεκτικὸν τῶν μεριστῶν, ὥς τε πολλῷ μᾶλλον ἐν τοῖς φύσιν ἔχουσι, μὴ μεριστὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀμερῆ μένειν δεῖ τὸ ἀμερές. ἢ εἰ μὴ μένοι, μόνως ἔσται μεριστὸν τὸ ἐξ ἀμφοῖν. ὅτι δὲ δεῖ τὸ ὅλον μένειν ἐν τῇ γενέσει τῶν μερῶν, δῆλον. ἅπερ ὁ δημιουργός ἐστιν ἀΐδιος ὑποστάτης. αὐτὸς δὲ ἓν ὅλον ὑπέστησε τὴν ψυχὴν πρὸ τῆς διαιρέσεως. οὐδὲ γὰρ ἄλλοτι παράγων, ἀφανίζει. πᾶν δὲ ἀεὶ παράγει, καὶ διαιωνίως, καὶ μένειν ποιεῖ τὸ παραγόμενον ὅπερ ἐστίν. οὐκ ἄρα ἡ ὁλότης ἀπόλλυται, τῶν μερῶν ὑφισταμένων, ἀλλὰ μένει καὶ προηγεῖταί γε τῶν μερῶν. οὐ γὰρ τὰ μέρη πρὸ τοῦ ὅλου παρήγαγεν, εἶτ' ἐκ τούτων ἐγέννησε τὸ ὅλον, ἀλλ' ἔμπαλιν. ὁμοῦ ἄρα καὶ ὅλον ἐστὶ, καὶ μέρη ἔχον, καὶ ἓν καὶ πλῆθος, ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς. ἡ μὲν δὴ διαίρεσις ἣν ὁ Τίμαιος ἐπὶ τῆς ψυχῆς παραλαμβάνει, τοιάδε τίς ἐστιν. ὁ δὲ τρόπος τῆς περὶ αὐτοῦ ἐξηγήσεως, ἔστω τῇ οὐσίᾳ συμφυὴς, ἀπὸ μὲν τῆς φαινομένης ἁρμονίας, ἀπολυόμενος, ἀνάγων δὲ ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν οὐσιώδη καὶ ἄϋλον ἁρμονίαν, καὶ ἀπὸ τῶν εἰκόνων ἐπὶ τὰ παραδείγματα ἀναπεμπόμενος. ἡ γὰρ δι' ὤτων ᾀσθεῖσα συμφωνία, καὶ ἐν ἤχοις καὶ πληγαῖς ὑφισταμένη, τῆς ζωτικῆς καὶ νοερᾶς ἐξήλλακται. μὴ τοίνυν τις ἄχρι τῆς μαθηματικοῖς τῶν προκειμένων ἱστάσθω θεωρίας, ἀλλ' ἐπὶ τὸν πρέποντα τόπον τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς ἑαυτὸν ἐγειρέτω. μὴ δὲ εἰς διάστημα φέρων, ἢ κινήσεων διαφορὰς ἀποβλέπειν ἡμᾶς ἀξιούτω. πόρρωθεν γὰρ ταῦτα λαμβάνεται, καὶ οὐδαμῇ συναρμόζεται, τοῖς προκειμένοις, ἀλλ' αὐτὰ καθ' αὑτὰ σκοπείτω τὰ λεγόμενα, καὶ ὅπως ἔνδειξιν παρέχεται τῆς ψυχικῆς μεσότητος, ἀναλογιζέσθω, καὶ ὅπως στοχάζεται τῆς δημιουργικῆς προνοίας. πρῶτον μὲν οὖν εἰ θεωρεῖν ἐθέλοις τριττῆς τῆς ὁλότητος οὔσης, τῆς μὲν πρὸ τῶν μερῶν, τῆς δὲ ἐκ τῶν μερῶν, τῆς δὲ ἐν ἑκάστῳ τῶν μερῶν ὡς πολλάκις ἡμῖν ἐν ἄλλοις δέδεικται. τὴν μὲν ὁλότητα τὴν πρὸ τῶν μερῶν, ἤδη παραδέδωκεν τῆς ψυχῆς. ἓν γὰρ ὅλον ἐποίησεν αὐτὴν, πρὸ παντὸς μερισμοῦ, ἣν καὶ μένειν οὖσαν, ὅπερ ἐστὶν εἴπομεν, ἐν τῇ παραγωγῇ τῶν μερῶν οὐ δαπανωμένην. τὸ γὰρ εὖ ἁρμοσθὲν, λύειν ἐθέλειν κακοῦ. λύσει δὲ, δαπανῶν τὸ ὅλον εἰς τὰ μέρη. τὴν δὲ ὁλότητα τὴν ἐκ τῶν μερῶν ἐν τούτοις ὑφίστησιν, ὅλον τὸ μίγμα δαπανῶν εἰς τὴν κατατομὴν τῆς οὐσίας αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς ἁρμονίας τῶν μερῶν, ὅλην αὐτὴν ἐκ νέας ἀπεργαζόμενος, ἐκ πάντων συμπεπληρωμένην τῶν προσηκόντων μερῶν. τὴν δὲ ἐν ἑκάστῳ τῶν μερῶν ὁλότητα, καὶ μικρὸν ὕστερον ἀναδιδάξει, διαιρῶν τὴν ὅλην εἰς κύκλους τινὰς, καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν κύκλων πάντας τοὺς λόγους ἀποτιθέμενος, ἣν καὶ ἤδη φανερὰν ἐποίησεν.

ἐν γὰρ

ἐν γὰρ ἑκάστῳ τῶν μερῶν εἶπεν εἶναι τὰ τρία, καθάπερ ἐν τῷ ὅλῳ. πᾶν ἄρα μέρος, καὶ ὅλον πῶς ἐστι τριαδικὸν ὡς τὸ ὅλον. ἀνάγκη δὴ οὖν ἔχειν τὰς τρεῖς ὁλότητας τὴν ψυχήν. διότι καὶ ψυχοῖ τὸ πᾶν, ὅλον ὂν ἐξ ὅλων, ὧν ἕκαστόν ἐστιν, ὡς ἐν μέρει ὅλον. ὥς τε διχῶς ψυχοῦσα, καὶ τὸ μὲν ὅλον, καὶ τὰ ὡς μέρη ὅλα τῶν δύο τελεῖται ὁλοτήτων, καὶ ὑπερανέχει τῶν ψυχουμένων, ἔξωθέν τι ἔχουσα αὐτῶν ὡς περικαλύπτειν τὸ πᾶν, ὡς αὐτὸς εἶπεν. τῇ μὲν οὖν πρὸ τῶν μερῶν ὁλότητι, πάντως ὑπερίδρυται τὸ πᾶν, ταῖς δὲ λοιπαῖς αὐτό τε συνέχει, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, ὡς καὶ ταῦτα ὅλα ὄντα. ἔπειτα νοητέον ὅτι τὸ μοναδικὸν ἅμα, καὶ τὸ δυαδικὸν ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος προϊὸν, φυλάττει τῆς ψυχῆς. καὶ γὰρ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς, εἰς οὐσίαν ἀνῆγε, καὶ ταὐτὸν καὶ ἕτερον, καὶ τὸν ἀριθμὸν ἀπὸ μιᾶς ὁρᾷ, διχῇ μεριζόμενον εἰς διπλασίους, καὶ τριπλασίους, καὶ τὰς μεσότητας διττὰς, ἐν τῇ μιᾷ περιλαμβάνει τὰς δύο, καὶ καθ' ἑκατέραν αὐτῶν τούτων, ἀναφαίνει διττοὺς λόγους ἡμιολίους καὶ ἐπιτρίτους, καὶ πάλιν καὶ τούτους εἰς ἐπογδόους τέμνει καὶ λείμματα, καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις, τὸ μὲν μῆκος εἰς δύο διαιρήσει, καὶ τὸ ἓν σχῆμα τῆς ψυχῆς, εἰς δύο περιόδους, καὶ ὅλως οὐδαμοῦ τοῦ μοναδικοῦ τε ἅμα ἀφίσταται, καὶ δυαδικοῦ, καὶ εἰκότως. νῷ μὲν γὰρ προσήκει τὸ μοναδικὸν μόνον, διὸ καὶ ἀμερής. σώματι δὲ τὸ δυαδικὸν, ὅθεν καὶ γεννήσει τοῦ σώματος ὁ θεὸς ἤρχετό τε ἀπὸ δυάδος πυρὸς καὶ γῆς. καὶ δύο ἄλλα, μεταξὺ τούτων ἔταττε γένη στοιχείων. ψυχὴ δὲ μέση οὖσα τούτων, μονάς τέ ἐστιν ἅμα καὶ δυάς. ἀΐδιον δὲ, ὅτι ἐξ ἴσου πως μετέχει πέρατος, καὶ ἀπειρίας, ὥσπερ νοῦς μὲν πέρατος συγγενής. σῶμα δὲ ἀπειρίᾳ προσήκει μᾶλλον, διά τε τὴν ὑποκειμένην ὕλην, καὶ τὸν ἐπ' ἄπειρον μερισμόν. καὶ εἰ ταύτῃ τινὲς τὸ ἀμέριστον καὶ τὸ μεριστὸν, εἰς μονάδα καὶ τὴν ἀόριστον ἀνέπεμπον δυάδα τοῖς πράγμασιν ἑπομένως ἔλεγον. εἰ δὲ ὡς ἀριθμὸν τὴν ψυχὴν ποιοῦντες, οὐδὲν διαφέροντα τῶν μοναδικῶν ἀριθμῶν, πολὺ ἴδιον συμβαίνοντα λέγειν τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. ἔστι δ' οὖν μονὰς ἅμα καὶ δυὰς, ἐνεικονιζομένη, διὰ μὲν μοναδικοῦ, τὸ νοερὸν πέρας, τῷ δὲ δυαδικῷ τὴν ἀπειρίαν, ἣ τῷ μὲν εἰκὼν οὖσα τοῦ ἀμεροῦς, διὰ δὲ παράδειγμα τῶν μεριστῶν. πρὸς δὴ τούτοις, κἀκεῖνο θεωρητέον, ὅπως δὴ τὸν ἐνταῦθα παραδίδοται τοῦ δημιουργοῦ τὸ ἔργον. καὶ γὰρ διαιρεῖ κατὰ μοίρας τὴν ψυχὴν, καὶ ἁρμόζει τὰ διῃρημένα, καὶ σύμφωνα ἀλλήλοις ἀπεργάζεται. ταῦτα δὲ ποιῶν ἅμα μὲν διονυσιακῶς, ἅμα δὲ ἀπολλωνιακῶς ἐνεργεῖ. τὸ μὲν γὰρ διαιρεῖν, καὶ τὸ προάγειν εἰς μέρη τὰ ὅλα, καὶ τῆς διανομῆς προεστάναι τῶν εἰδῶν, διονυσιακόν. τὸ δὲ ἐναρμονίως πάντα τελειοῦν ἀπολλωνιακόν. ἅτε οὖν ἀμφοτέρων τῶν θεῶν τούτων, ὁ δημιουργὸς ἐν αὐτῷ περιέχων τὴν αἰτίαν, καὶ μερίζει καὶ ἁρμόζει τὴν ψυχήν. καὶ γὰρ ὁ ἀριθμὸς κοινός ἐστιν ἀμφοτέρων ἡ ἑβδομάς, ἐπεὶ καὶ τὸν Διόνυσον οἱ θεολόγοι μεριζόμενον, εἰς ἑπτὰ μερισθῆναι λέγουσιν. ἑπτὰ δὲ πάντα μέρη κούρου διεμοιρήσαντο, καὶ τῷ Ἀπόλλωνι τὴν ἑπτάδα ἀνεῖσαν, ὡς συνέχοντι πάσας τὰς συμφωνίας. ἐν γὰρ μονάδι καὶ δυάδι καὶ τετράδι πρῶτον, τὸ δὶς διὰ πασῶν, ἐξ ὧν ἡ ἑβδομάς. διὸ καὶ ἑβδομαγέταν ἐκάλουν τὸν θεὸν, καὶ τὴν ἑβδόμην τοῦ θεοῦ ἱερὰν ἔλεγον. τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ. καθάπερ τὴν ἕκτην Ἀρτέμιδος. ἥκει μὲν τῇ ψυχῇ καὶ ἀπὸ τῶν ὑπερτέρων αἰτίων οὗτος ὁ ἀριθμὸς, ὥσπερ καὶ ἡ τριάς. αὕτη μὲν ἀπὸ τῶν νοητῶν, ἐκεῖνος δὲ ἀπὸ τῶν νοερῶν. ἥκει δὲ καὶ ἀπὸ τούτων τῶν θεῶν, ἵνα τὸ μὲν, εἰς ἑπτὰ μοίρας μερισμὸν, ἔχῃ σύνθημα τῆς διονυσιακῆς σειρᾶς, καὶ τοῦ μυθευομένου σπαραγμοῦ. καὶ γὰρ εἴδει νοῦ μετέχουσαν αὐτὴν διονυσιακοῦ. καὶ ὡς Ὀρφεύς φησιν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς φέρουσαν τὸν θεὸν, διῃρῆσθαι κατ' ἐκεῖνον. τὴν δὲ ἐν πάσαις ταῖς μοίραις ἁρμονίαν, ἔχει τῆς ἀπολλωνιακῆς τάξεως σύμβολον. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις ὁ συνάγων καὶ ἑνίζων τὰ μερισθέντα τοῦ Διονύσου μέρη, κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ πατρὸς, οὗτός ἐστιν ὁ θεός. ὑπὲρ δὲ τούτοις, αἱ τρεῖς μεσότητες παρειλήφθησαν. αὗται μὲν οὖν οὐκ ὑπὲρ ψυχῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ τὰς τῆς Θέμιδος παῖδας ἐνεικονιζόμεναι τρεῖς οὖσαι, τρεῖς καὶ ἐκείνας οὔσας. ἡ μὲν γεωμετρικὴ, τῆς εὐνομίας εἰκὼν οὖσα, διὸ καὶ ἐν νόμοις ταύτην εἶναί φησιν τὴν διακοσμοῦσαν τὰς πολιτείας, ἣν καὶ Διὸς κρίσιν ἀνύμνησεν, τοῦ πάντα κοσμοῦντος, καὶ τὴν ὄντως πολιτικὴν περιέχοντος. ἡ δὲ ἁρμονικὴ τῆς δίκης, μείζοσι μὲν νόμοις ἀπονέμουσα λόγον μείζονα, ἐλάσσοσι δὲ ἐλάσσονα. τοῦτο γὰρ τὸ τῆς δίκης ἔργον. ἡ δὲ ἀριθμητικὴ τῆς εἰρήνης. αὕτη γάρ ἐστιν, ὡς εἴρηται καὶ τοῦτο ἐν νόμοις, ἡ τὸ ἴσον ἀποδιδοῦσα πᾶσι κατὰ τὸ ποσὸν, καὶ ποιοῦσα δῆμον εἰρηνεύειν πρὸς δῆμον. ὡς ἥγε στερεὰ ἀναλογία πρὸ τούτων, αὐτῆς ἱερὰ τῆς Θέμιδός ἐστι τῆς μητρὸς πασῶν περιεχούσης τὰς δυνάμεις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καθόλου περὶ τῶν τριῶν. οἰκείως δὲ λεγέσθωσαν τοῖς προειρημένοις αἱ τρεῖς, ἑνωτικαὶ καὶ συνεκτικαὶ τῆς οὐσίας οὖσαι τῆς ψυχῆς, ἤγουν ἑνώσεις, ἀναλογίαι, δεσμοί. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, δεσμοὺς αὐτοὺς προσείρηκεν. καὶ γὰρ τὴν γεωμετρικὴν, ἀνωτέρω, κάλλιστον εἶπεν εἶναι δεσμῶν, καὶ τὰς ἄλλας ἐν τούτοις. πᾶς δὲ δεσμὸς, ἕνωσίς τις ἐστιν. εἰ οὖν αἱ μεσότητες δεσμοὶ, καὶ οἱ δεσμοὶ ἑνώσεις τῶν δεδεμένων εἰσὶν, δῆλον τὸ συμβαῖνον. αὗται δὴ οὖν διὰ πάσης διήκουσι, καὶ μίαν αὐτὴν ὅλην ἐκ πολλῶν ἀπεργάζονται, συνδετικὴν τῶν ποικίλων εἰδῶν λαχοῦσαι δύναμιν. τριῶν δὲ οὐσῶν αὐτῶν, ἡ μὲν γεωμετρικὴ, τὸ οὐσιῶδες πᾶν συνδεῖ τῶν ψυχῶν. καὶ γὰρ ἡ οὐσία λόγος εἷς ἐστι διὰ πάντων φοιτῶν, καὶ συνέχων πρῶτα καὶ μέσα καὶ τελευταῖα, καθάπερ ὑπὲρ τῆς γεωμετρικῆς εἷς καὶ ὁ αὐτὸς λόγος διὰ τῶν τριῶν ὅρων διήκει τελέως. ἡ δὲ ἁρμονικὴ, τὴν ταυτότητα πᾶσαν τὴν διῃρημένην συνέχει τῶν ψυχῶν τοῖς ἄκροις παρεχομένη κοινωνίαν λόγων, καὶ ὁμοφυῆ σύζευξιν.

συζεύξειν, καὶ ἐν μὲν τοῖς ὁλικωτέροις, ὁρωμένη μᾶλλον. ἐν δὲ τοῖς μερικωτέροις, ἧττον ἡ ταυτότης. ἡ δὲ ἀριθμητική, τὴν ἑτερότητα συνδεῖ τὴν παντοίαν τῆς προόδου ψυχῆς, καὶ ἐν μὲν τοῖς μείζοσι κατὰ τὴν τάξιν, ἧττον ἐνθεῖσα, ἐν δὲ τοῖς ἐλάττοσι, μᾶλλον. κρατεῖ γὰρ ἡ ἑτερότης ἐν τοῖς μερικωτέροις, ὡς ἡ ταυτότης ἐν τοῖς ὁλικωτέροις καὶ κρείττοσι. καὶ ἔχουσιν αὖ τι πεπόνθασιν αὗται πρὸς ἀλλήλας, ὡς ἡ ταυτότης καὶ ἑτερότης. καὶ ὡς τούτων ἡ οὐσία μονάς, οὕτως ἐκείνων ἡ γεωμετρικὴ μεσότης. τῶν οὖν ἐν πᾶσι τοῖς ὅροις οὐσιῶν τῶν λόγων ἕνωσίς ἐστιν ἡ γεωμετρική. καὶ τῆς ταυτότητος ἰσάριθμον, ἡ ἁρμονική. διατέτανται πᾶσαι διὰ πάντων τῶν ὅρων, ἵνα πᾶν αὖ ὅλον ἐξ αὐτῶν ἐγένετό τι μὴ ἐνδεόντων εἰς δύναμιν ἀλλήλοις. οὐσιωδῶς μὲν ὑπὸ τῆς μιᾶς, ἄλλως δὲ καὶ ἄλλως ὑπὸ ταῖν δυοῖν. διό δὴ καὶ αὗται πλήρωμα γίνονται τῆς γεωμετρικῆς, ὥσπερ ἡ ταυτότης καὶ ἑτερότης, συντελοῦσιν εἰς τὴν οὐσίαν. διότι καὶ αὗται μὲν ἀντιθέτως πρὸς ἀλλήλας ἔχουσιν, ἐκείνη συνάπτει καὶ συμφαίνει τὴν διάστασιν αὐτῶν. ἡ μὲν γὰρ ἁρμονική, μείζοσι μείζους λόγους ὡς εἴρηται διανέμει, καὶ ἐλάττοσιν ὅροις, ἐλάττους. τὰ γὰρ μείζονα κατ' οὐσίαν καὶ ὁλικώτερα, περιεκτικώτερα, καὶ τῇ δυνάμει τῶν ὑφειμένων ἀποφαίνει. ἡ δὲ ἀριθμητική, ἀνάπαλιν, τοῖς μὲν μείζοσιν ἐλάττους, τοῖς δὲ ἐλάττοσι μείζους. καὶ γὰρ ἡ ἑτερότης ἐν δυναστείᾳ μᾶλλον τοῖς καταδεεστέροις, ὥσπερ ἡ ταυτότης ἀνάπαλιν, ἐν τοῖς ὑπερτέροις μᾶλλον, ἢ τοῖς καταδεεστέροις. ἡ δὲ γεωμετρική, τὸν αὐτὸν λόγον ἐπὶ πάντας διατείνει τοὺς ὅρους. ἕνωσιν ἐπιλάμπουσαν πρώτοις τε καὶ μέσοις, καὶ τελευταίοις, διὰ τὴν τῆς οὐσίας ἐπὶ πάντα παρουσίαν. τρεῖς οὖν ὁ δημιουργὸς ἐνδίδωσι τῇ ψυχῇ συνεκτικὰς ἑνώσεις. ἃς δὲ μεσότητας προσείρηκεν, ἃς τὴν μέσην τάξιν τῶν ὅλων συνδούσας τὴν γεωμετρικήν, τὸ πλῆθος τῶν οὐσιῶν συνάγουσαν, καὶ τὰς οὐσιώδεις προόδους ἑνοποιοῦσαν. ὁ γὰρ εἷς λόγος τῆς ἑνώσεως ἐστιν εἰκών, τὴν ἁρμονικήν, τὰς ταυτότητας ὅλας, καὶ τὰς ὑπάρξεις αὐτῶν συνδοῦσαν, εἰς μίαν κοινωνίαν τὴν ἀριθμητικήν, τὰς ἑτερότητας, τάς τε πρώτας καὶ μέσας, καὶ τὰς τελευταίας συζευγνύουσαν. καὶ γὰρ ὅλως ἀριθμῶν, ἡ ἑτερότης ἐστὶ μήτηρ, ὡς ἐν Παρμενίδῃ μεμαθήκαμεν. ἐπεὶ δὲ τρία ταῦτα καθ' ἑκάστην μοῖραν ἡ οὐσία, ἡ ταυτότης, ἡ ἑτερότης. καὶ ἔδει πάντα συνάπτειν, διὰ μεσότητος ἀλλήλοις, καὶ λόγων συνδετικῶν, τὸ δὴ μετὰ ταῦτα λόγων πλήρωμα τὴν ψυχὴν εἶναι φαμέν, ἁπλουστέραν μὲν τῶν αἰσθητῶν, συνθετωτέραν δὲ τῶν νοητῶν. διὰ ταῦτα τοίνυν ὁ Τίμαιος, ἑπτὰ λόγους ἐπ' αὐτῆς παρείληφε, τόν τε τῆς ἰσότητος, τὸν πολλαπλάσιον, τὸν ὑποπολλαπλάσιον, τὸν ἐπιμόριον, τὸν ἐπιμερῆ, καὶ τοὺς τούτων ὑπολόγους, ὑπεπιμόριον, ὑπεπιμερῆ. ἀλλ' οὐχὶ τοὺς ἐκ τούτων συνθέτους. οὗτοι μὲν γὰρ τοῖς σωματικοῖς λόγοις προσήκουσι, συνθέτοις οὖσι καὶ μεριστοῖς. οἱ δὲ ἐν τῇ ψυχῇ λόγοι, προΐασι μὲν εἰς πλῆθος καὶ μερισμόν, ἀλλ' ὁμοῦ τῷ πλήθει, τὴν ἁπλότητα, καὶ μετὰ μερισμοῦ τὸ ἑνοειδὲς ἐπιδείκνυνται. ὅτι οὖν ἐν τῇ μονάδι καὶ τῷ ἀμερεῖ τὴν ὑπόστασιν ἔλαχεν ὡς ὁ νοῦς. μοναδικὸς γὰρ ἐκεῖνος καὶ ἀμερὴς μόνον, ὅτι γὰρ πλῆθος καὶ μερισμόν, ἀλλ' ὁμοῦ μετὰ πλήθει τὴν ἁπλότητα, καὶ τῷ μερισμῷ τὸ ἑνοειδὲς ἐπιδείκνυται. ὅτι γὰρ πλῆθος αὐτῶν εἰς τοὺς συνθέτους προελήλυθε λόγους, καὶ ὁ μὲν πολλαπλάσιος, μοναχῆ μεριστὸς κατὰ τὸν πρόλογον. ὁ γὰρ ὑπόλογος, οὐκ ἔχει διαίρεσιν, ὥστε γε οὐ κωλύεται καὶ μονὰς εἶναι. ὁ δὲ ἐπιμόριος, διχῆ κατά τε τὸν πρόλογον καὶ ὑπόλογον μεριστός. κατὰ δὲ τὴν διαφοράν, ἀμέριστος. ὁ δὲ ἐπιμερής, καὶ κατ' ἐκείνους μεριστός, καὶ κατὰ τὴν διαφοράν. ὥσθ' ὁ μὲν, μοναχῇ, ὁ δὲ διχῇ, ὁ δὲ τριχῇ μεριστός. ἡ δὲ ἰσότης ἀμέριστος, τούτοις δὴ τοῖς λόγοις ὑφίστησι τὸ πᾶν ἡ ψυχή, μετὰ μὲν τριχῆ μεριστῶν, τὸ σωματοειδές, μετὰ δὲ διχῆ, τὴν ἐπίπεδον φύσιν, τῷ δὲ μοναχῇ, τὴν γραμμικήν, τῷ δὲ ἀμερίστῳ, τὴν πάντα περιέχουσαν ἀμέρειαν. ἔνι γάρ τοι καὶ ἐν τοῖς μεριστοῖς ἀμερές. ἔστι μὲν δὴ καὶ ταῦτα ἀληθῆ. δεῖ δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον θεωρῆσαι ταῦτα. προλαβόντας ὅτι τοὺς ἁπλουστέρους ἀριθμούς, καὶ ἐγγυτέρω μονάδος, ἀρχικωτέρους δεῖ τῶν συνθετοτέρων νοεῖν. ἐπεὶ καὶ ὁ Πλάτων τὴν μίαν μοῖραν τῆς ἑξῆς πάντων προταξάμενος, πρὸς ταύτην ἀναφέρει πάντας, καὶ κατέληξεν εἰς τοὺς μάλιστα συνθέτους, καὶ στερεούς. τούτου δὴ οὖν προληφθέντος, λέγω, ὅτι ἡ μὲν ἰσότης, καὶ ὁ τῆς ἰσότητος λόγος, μονάδος ἔχει λόγον, πρὸς τοὺς λόγους πάντας. καὶ ἔστιν ὥσπερ ἡ μονὰς ἐν τῷ καθ' αὑτὸ ποσῷ, οὕτω τὸ ἴσον ἐν τῷ πρός τι. διὸ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἡ ψυχή, μέτρον ἐπάγει κοινόν, πᾶσι τοῖς κατὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ὑφεστῶσι, καὶ μίαν ἰδέαν τῆς ταυτότητος εἰκόνα φέρουσαν. κατὰ δὲ τὸν ὑποπολλαπλάσιον λόγον, καὶ τὸν πολλαπλάσιον, πάσας ἐπιτροπεύει τὰς σειράς, ὅλας συνέχουσα αὐτάς, τῶν ἐγκοσμίων ὅλον ἕκαστον εἶδος. πολλάκις πρὸς αὐτοῦ πᾶσιν εἰδοποιουμένους ἐπιδεικνύουσα. οἷον, τὸ ἡλιακὸν εἰ βούλει, καὶ τὸ σεληνιακὸν ἐν θείαις ψυχαῖς, ἐν δαιμονίαις, ἐν ἀνθρωπικαῖς, ἐν ζώοις ἀλόγοις, ἐν φυτοῖς, ἐν λίθοις αὐτοῖς. τὴν μὲν σειράν, ὡς μίαν κατὰ τὸν πολλαπλάσιον, ὅλον πολλάκις ἐν τῇ ἑαυτοῦ σειρᾷ φαινόμενον, καὶ προποδίζοντα δὲ μερικώτερα, τῶν σειρῶν, τῶν ὁλικωτάτων γενῶν διακοσμοῦσα. τοὺς μὲν κατὰ τοὺς ὑπεπιμορίους, καὶ ἐπιμορίους, ὅσα καί ἐστιν ἐν τοῖς μετέχουσιν ὅλα, καὶ καθ' ἕν τι μετέχεται τῶν ἐν αὐτοῖς. τὰ δὲ, κατὰ τὸν ἐπιμερῆ λόγον, ὅσα μετέχεται μὲν, καὶ ὅλα ὑπὸ τῶν δευτέρων. μετὰ μέν τοι τῆς εἰς πλῆθος διαιρέσεως. τοῦ γὰρ ζώου. μετέχει μὲν καὶ ἄνθρωπος, καὶ ἔστιν ὅλον καὶ ἐν τούτῳ τὸ εἶδος, ἀλλ' οὐ μόνον, ἀλλὰ καθ' ἓν τὸ ὅλον, οἷον τὸ ἀνθρώπινον εἶδος, ὥς τε κατὰ τὸ ὅλου, καὶ ἑνός τινος, ὅπερ ἐστὶν αὐτοῦ μόριον, πάρεστι τῷ μετέχοντι. τὰ δὲ καλούμενα κοινὰ γένη μετέχοντα καὶ αὐτὰ τοῦ ἑνὸς γένους, οὐδὲ ταῦτα μόνα τούτου μετείληχεν, ἀλλὰ μετὰ τούτου, καὶ πλειόνων

γενῶν

γενῶν ἄλλων, καὶ μερῶν ὄντων ἐκείνου τοῦ ἑνός, ἀλλ' οὐ μέρους, ὥσπερ ἡμίονος εἰ τύχοι τῶν εἰδῶν, ἐξ ὧν ἔχει συμμιγῆ τὴν γένεσιν. ἢ οὖν τοῦ ἑνὸς γένους μετέχει τῶν εἰδῶν ἕκαστον καθ' ἕν, καὶ μιμεῖται τὸν περὶ μόριον, ὃς ἔχει πρὸς τῷ ὅλῳ μόριον ἕν, ἢ τοῦ κοινοῦ καὶ πλειόνων, ὃς μιμεῖται τὸν περὶ μερῶν πρὸς τῷ ὅλῳ καὶ πλείω μόρια τοῦ ἑνὸς ἔχοντα. καὶ οὐκ ἔστι παρὰ ταῦτα τῶν εἰδῶν μέθεξις. καὶ εἰς ταῦτα βλέποντες τὰς αἰτίας, ἀποδέδωκεν τῆς εἰδοποιίας τῶν καθ' ἓν ὑφισταμένων εἶδος, οἷον, ἡλίου, σελήνης, ἀνθρώπου. τῶν δὲ περὶ πλειόνων, μετὰ τοῦ κοινοῦ. πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ ἐν γῇ, καὶ ἐν θαλάσσῃ συνέστηκεν, οἷον, ἀνθρωπόμορφα, καὶ τὰ κάτω ἰχθυώδη. καὶ λεοντοπρόσωπα, δρακόντων εἴδη, μεμιγμένην ἔχοντα σύστασιν ἐκ πλειόνων. οὗτοι δὲ οὖν οἱ λόγοι πάντων, εἰκότως ἐν τῇ ψυχῇ προειλήφθησαν, πάσας ἀφορίζοντες τὰς ἐν τῷ παντὶ μεθέξεις τῶν εἰδῶν. καὶ οὐδ' ἂν γένοιντο παρὰ τούτων ἄλλοι τῆς κοινωνίας λόγοι, περὶ τούτους πάντων εἰδοποιημένων. πάλιν οὖν ἡ ἑβδομὰς τῶν λόγων, συμβαίνει τῇ ἑβδομάδι τῶν μερῶν, καὶ ὅλη δι' ὅλης ἑαυτῆς ἡ ψυχὴ ἑβδοματική ἐστιν, ἐν ταῖς μοίραις, ἐν τοῖς λόγοις, ἐν κύκλοις, ἑπταμερὴς οὖσα καὶ ἑπτάλογος, καὶ ἑπτάκυκλος. εἰ γὰρ μονάς ἐστιν ὁ δημιουργικὸς νοῦς, ἡ δὲ ψυχὴ πρώτως ἀπὸ νοῦ πρόεισιν, ἑβδομάδος ἔχει λόγον, πρὸς αὐτόν. παρθενικὴ γὰρ καὶ ἀμήτωρ, ἡ ἑβδομάς. καὶ ἴσως ἡ μὲν ἰσότης, τὴν δὲ ἴσην κοινωνίαν ἐνδίδωσι πᾶσι τοῖς ψυχικοῖς λόγοις, ἵνα πάντες πάντων κοινωνῶσιν. ὁ δὲ πολλαπλάσιος, ἔνδειξιν παρέχεται τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οἱ ἑνικώτεροι μετροῦσι τοὺς πληθυνομένους, ὅλοι δι' ὅλων ἐκείνων φοιτῶντες. καὶ οἱ ἀμέριστοι τοὺς μᾶλλον διῃρημένους, οἱ δὲ ἐπιμόριοι, καὶ οἱ ὑπὸ τούτους τῆς διαφορᾶς, καθ' ἣν οὐχ ὅλοι ὅλοις οἱ λόγοι κοινωνοῦσιν, ἀλλὰ μερικὴν μὲν ἔχουσι σχέσιν. καθ' ἓν δέ τι τὸ ἑαυτῶν συνάπτονται κυριώτατον. οἱ δὲ ἐπιμερεῖς, καὶ οἱ τούτων ὑπόλογοι, τῆς ἐσχάτης φύσεως, καθ' ἣν μεριστή τις ἐστὶν ἡ κοινωνία καὶ πεπληθυσμένη τῶν ψυχικῶν λόγων διὰ τὴν ὕφεσιν. οἱ μὲν γὰρ ὑψηλότεροι δι' ὅλων ὅλοις ἥνωνται ἀλλήλοις. οἱ δὲ μέσοι, οὐ δι' ὅλων μέν, κατὰ μέρος δὲ τὸ ἀκρότατον συνάπτονται. οἱ δὲ τρίτοι, μεριστῶς ἤδη κατὰ τὰ πλήθη συμφύονται. λέγω δέ, οἷον ἡ μὲν οὐσία, πᾶσι κοινωνεῖ τοῖς λόγοις, καταμετροῦσα πάσας αὐτῶν τὰς προόδους. οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς ἀνούσιον, οὐδὲ ταυτότης, γένος οὖσα καὶ αὐτή, μάλιστα τὰς ἀκρότητας αὐτῶν συνάγει πρὸς μίαν κοινωνίαν. ἡ δὲ ἑτερότης, διαφορέντως τὰς διαιρέσεις αὐτῶν καὶ τὰς προόδους καταμετρεῖται, πλὴν τοίνυν ἡ κοινωνία διάκειται τῶν ψυχικῶν λόγων. ἢ γὰρ παντελής ἐστιν, ἢ περὶ τὰς ἀκρότητας ὑφίσταται μόνον, ἢ κατὰ τὰς εἰς πλῆθος ἐκτάσεις. ἔτι τοίνυν ἐπὶ τούτοις κατίδωμεν, ὅπως αἱ ἑπτὰ μοῖραι, τὴν ὑπόστασιν ἔλαχον. ἡ μὲν δὴ πρώτη μοῖρα, τὸ νοερώτατόν ἐστι καὶ ἀκρότατον τῆς ψυχῆς, αὐτῷ τῷ ἑνὶ συνάπτουσα, καὶ τῇ ὑπάρξει τῆς ὅλης οὐσίας. διὸ καὶ μία προσαγορεύεται ὡς ἑνοειδὴς καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῆς εἰς τὸ πλῆθος ἑνῶσαι κατέχεται, καὶ ἔστιν ἀνάλογον τῇ αἰτίᾳ, καὶ τῷ κέντρῳ τῆς ψυχῆς. μένει γὰρ ἡ ψυχὴ κατὰ ταύτην, καὶ ἀνεκφοίτητός ἐστι τῶν ὅλων. καὶ ἔστι τετρὰς μὲν ἐν ταῖς πρωτίσταις μονάσι, διὰ τὸ μόνιμον, καὶ τῇ ἰσότητι χαῖρον, καὶ ταυτότητι. ὀγδοὰς δὲ ἐν δευτερευούσαις, διὰ τὴν ὕφεσιν, καὶ τὴν μέχρι τῶν ἐσχάτων, καὶ τοῦ ἀκροτάτου τῆς ψυχῆς πρόνοιαν. τριὰς δὲ ἐν τριτευούσαις, διὰ τὴν τοῦ ἐν αὐτῇ πλήθους εἰς τὸ παντέλειον περιαγωγήν. καὶ ἅμα δῆλον ἐκ τούτων, ὡς ἐπ' ἐκείνου, ὅτι καὶ τὸ ἀκρότατον τῆς ψυχῆς, κἂν ᾖ ἑνοειδές, ἀλλ' οὐ καθαρῶς ἐστιν ἕν. ἀλλὰ καὶ τὸ πλῆθος ἡνωμένον. ὡς καὶ ἡ μονάς, οὐκ ἀπλήθυντος μέν ἐστι, μονὰς δὲ ὅμως, μόνως δὲ ἕν, τὸ τῶν θεῶν ἕν, ὡς τὸ τοῦ νοῦ μᾶλλον ἕν, εἰ καὶ αὐτὸ πεπλήθυσται. τὸ δὲ τῆς ψυχῆς ὁμοίως ἕν, καὶ πλῆθος, ὥσπερ τὸ τῶν μετ' αὐτὴν μᾶλλον πλῆθος ἢ ἕν, τῶν περὶ τὸ σῶμα μεριστῶν. τὸ δὲ τῶν σωμάτων, οὐδὲ ἁπλῶς ἕν, ἀλλὰ φάντασμα ἑνός, καὶ εἴδωλον. διὸ καὶ ὁ Ἐλεάτης ξένος, πᾶν τὸ σωματικόν, καταθρύπτεσθαί φησιν, ὡς ἐπίκτητον ἔχον τὸ ἓν καὶ μηδὲν παύεσθαι μεριζόμενον. ἡ δὲ δευτέρα, πολλαπλασιάζει τὴν περὶ αὐτῆς γεννητικαῖς προόδοις, ἃς ἡ δυὰς ἐνδείκνυται, καὶ πάσας τὰς προόδους ἐκφαίνει τῆς οὐσίας. διὸ καὶ διπλασία λέγεται τῆς πρώτης, ὡς μεμιμημένη τὴν ἀόριστον δυάδα, καὶ τὴν ἀπειρίαν τὴν νοητήν. ἡ δὲ τρίτη, πᾶσαν αὐτὴν ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν ἀρχήν, καὶ ἔστι τὸ τρίτον αὐτῆς τὸ συννευσόμενον εἰς τὰς ἀρχάς. ὃ δὴ μετρεῖται μὲν ὑπὸ τῆς πρώτης μοίρας, ὡς ἑνώσεως ἀπ' αὐτῆς πληρούμενον. μερικώτερον δὲ συνάπτεται πρὸς τὴν δευτέραν. καὶ διὰ τοῦτο λέγεται τριπλάσιον ἐκείνης, ἡμιόλιον δὲ ταύτης. ἐξ ἡμισείας μὲν ὑπὸ τῆς δευτέρας συνεχόμενον, ὡς ἂν μηδὲ τὴν ἴσην δύναμιν ἐχούσης, τελέως δὲ ὑπὸ τῆς πρώτης. ἡ δὲ αὖ τετάρτη μοῖρα, καὶ ἡ πέμπτη λοιπόν, ἰδίως προσάγειν αὐτὴν ἀποφαίνουσι τῶν δευτέρων. αἰτίαι γάρ εἰσιν τῶν ἀσωμάτων, τῶν περὶ τοῖς σώμασι μεριζομένων, νοεραὶ ἐπίπεδοι οὖσαι καὶ τετραγωνικαί. ἡ μέν, ἀπὸ τῆς δευτέρας, ἡ δέ, ἀπὸ τῆς τρίτης μοίρας, τῆς μὲν προόδου, καὶ τῆς ἀπογεννήσεως, ἡ τετάρτη, τῆς δὲ ἐπιστροφῆς καὶ τῆς τελειώσεως ἡ πέμπτη. ἐπίπεδοι γὰρ ἀμφότεροι, ἀλλ' ἡ μὲν ἀπὸ τῆς δευτέρας, δὶς ἀπ' αὐτῆς ὑποστᾶσα, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς τρίτης τρὶς προελθοῦσα. καὶ ἔοικεν οὖν, ἡ μὲν γεννητικὴ τῶν περὶ τὸ σῶμα γεννητικῶν μορίων μεριστῶν, γονίμων δὲ ὅμως εἰδῶν τὴν πρόοδον μιμουμένων τῆς ψυχῆς ἐπιστρεπτικόν. πᾶσα γὰρ γνῶσις, ἐπιστρέφει τὸ γιγνῶσκον εἰς τὸ γνωστόν. ὥσπερ πᾶσα φύσις γεννᾶν ἐθέλει καὶ εἰς τὸ κάτω ποιεῖσθαι τὴν πρόοδον. ἡ δὲ ἕκτη καὶ ἑβδόμη καὶ αὐτῶν τῶν σωμάτων καὶ τῶν στερεῶν ὄγκων, τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας ἐν αὐτῇ ὑποτίθενται. στερεοὶ γὰρ οὗτοι οἱ ἀριθμοί. καὶ ὁ μέν, ἀπὸ τῆς δευτέρας, ὁ δέ, ἀπὸ τῆς τρίτης.

τρίτης. ἐπιστρέφων δὲ ὁ λόγος καὶ τὰ ἔσχατα εἰς τὰ πρῶτα, καὶ τὰς ἀποπερατώσεις τῆς ψυχῆς, ὑπὲρ τὴν ἀκρότητα αὐτῆς, τὴν μὲν, ὀκταπλασίαν, τὴν δὲ, ἑπτακαιεικοσαπλασίαν ἔθετο τῆς πρώτης. καὶ οὕτως ἑπταμερὴς ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, ὡς μένουσα καὶ προϊοῦσα, καὶ ἐπιστρέφουσα, καὶ αἰτία τῆς τε προόδου, καὶ τῆς ἐπιστροφῆς, τῶν τε περὶ τοῖς σώμασι μεριστῶν οὐσιῶν, καὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν. εἰ δὲ βούλει, διότι μέσην ἔλαχεν ὑπόστασιν, τῶν τε ἀμερίστων, καὶ τῶν μεριστῶν, ἐκεῖνα μὲν μιμεῖται διὰ τῆς τριάδος τῶν ὅρων, ταῦτα δὲ προείληφεν ἀπὸ τῆς τετράδος. πᾶσα δὲ ἐκ πάντων, διότι πᾶσα κέντρον ἐστὶ τῶν ὅλων. ταύτας δὴ τὰς μοίρας δυνατὸν, καὶ κατὰ τὸν διπλάσιον εἶχον διελεῖν, εἰ λάβοις, τὴν μὲν ἀκρότητα τῆς ψυχῆς τὸ μένον αὐτῆς, τὴν δὲ πρόοδον αὐτῆς τὴν εἰς αὐτήν. καὶ τὴν τῶν προσεχῶν μετ' αὐτὴν ὑπ' αὐτῆς, καὶ τὴν τῶν στερεῶν ἐσχάτην ὑπόβασιν, μᾶλλον δὲ τῆς αἰτίας αὐτῶν τὴν ὕφεσιν, κατὰ τὸν διπλάσιον λόγον. δυάδι γὰρ τῇ γονίμῳ, πᾶσαν αὐξήσεως ταύτην, ἀνειμένην τὴν συστοιχίαν. πάλιν δὲ αὖ, τό, τε ἐπιστρεπτικὸν αὐτῆς τὸ πρὸς ἑαυτὴν, καὶ τὸ τῶν προσεχῶς μετ' αὐτὴν, καὶ τὸ τῶν τρίτων ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὴν ἑνοειδῆ καὶ συναγωγὸν τῶν ὅλων οὐσίαν, κατὰ τὸ τριπλάσιον. ταῦτα δὲ ἄρα τὰ διαστήματα οὐσιώδη ὄντα, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ εἶναι θεωρούμενα, συμπληροῦσιν αἵ τε ἀριθμητικαὶ καὶ ἁρμονικαὶ μεσότητες. αἱ μὲν, τὰς ταυτότητας αὐτῶν, αἱ δὲ, τὰς ἑτερότητας συνδέουσαι, καθάπερ εἴπομεν. ἔτι δὲ προσεχέστερον τοῖς πράγμασιν εἴποις ἂν ὅτι, κατὰ μὲν τὴν μίαν μοῖραν ἥνωται τοῖς πρὸ αὐτῆς, καὶ ἔστιν αὕτη τὸ ἀκρότατον τῆς ψυχῆς, κατὰ δὲ τὴν διπλασίαν τῆς διπλασίας, καὶ τὴν τριπλασίαν, τῆς τριπλασίας. πρόεισί τε ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτὴν πάλιν, καὶ διὰ ἑαυτῆς μόνης, ὑπὲρ τὰς ἑαυτῆς ἀρχάς. καὶ γὰρ μόνιμος ἐστὶ κατ' ἐκείνας τῶν δευτέρων πληρουμένη παρ' αὐτῶν, καὶ ὡς ἡ μὲν ἀπ' αὐτῆς πρόοδος, εἰς τὴν ἀπὸ τῶν πρὸ ἑαυτῆς ἀπήρτηται. ἡ δὲ, εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρέφει, εἰς τὴν ὑπὲρ τὰ πρὸ αὐτῆς. αἱ δὲ τελευταῖαι μοῖραι, καθ' ἃς καὶ ὑφίστησι τὰ μετ' αὐτὴν πρὸς τὴν πρώτην ἀναφέρονται μοῖραν. ἵνα κύκλος ἄναρχος ἀναφανῇ, τοῦ τέλους τῇ ἀρχῇ συναφθέντος, καὶ τὸ πᾶν ἔμψυχόν τε ἅμα γένηται καὶ ἔννουν, τῶν στερεῶν ἀριθμῶν τῇ πρώτῃ μοίρᾳ συνταχθέντων. καὶ μὴν καὶ ἐκ τούτων τῶν μεσοτήτων, ἀναφαίνεσθαί φησιν ἡμιόλια, καὶ ἐπίτριτα καὶ ἐπόγδοα. τί οὖν δὴ βούλεται ταῦτα ἐνδείκνυσθαι, ἢ μερικωτέραν ἡμῖν παρέχεται διαφορὰν τῶν ψυχικῶν λόγων. τῶν μὲν ἡμιολίων εἰκόνα φερόντων, τῆς μεριστῆς μὲν κοινωνίας. ἀλλὰ κατὰ τὰ πρώτιστα τῶν μερῶν. τῶν δὲ ἐπιτρίτων, τῆς κατὰ τὰ μέσα. τῶν δὲ ἐπογδόων, τῆς κατὰ τὰ ἔσχατα. διὸ καὶ αἱ μεσότητες πρὸς ἀλλήλας, κατὰ τὸν ἐπόγδοον συζεύγνυνται λόγον. ἅτε γὰρ κατὰ τὰ ἀντικείμενα γένη θεωρούμεναι, τὴν κοινωνίαν ἐλαχίστην ἔχουσι. πρὸς δὲ τὰ ἄκρα, συνάπτονται οἰκείων ἑκάτερα. ἄλλο δὴ προστίθησιν ὁ Τίμαιος, ὅτι τὰ ἐπίτριτα πάντα, συνεπληροῦτο τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι, μετὰ τοῦ λείμματος. ἐνδεικνύμενος ὅτι τῶν λόγων αἱ ἀποπερατώσεις τούτων πάντων, εἰς μερικωτέρας ὑποστάσεις κατέληξαν, ἕως οὗ καὶ τῶν ἐσχάτων ἐν τῷ κόσμῳ καὶ πάντη μεριστῶν, τὰ αἴτια περιείληφεν ἡ ψυχή. καὶ τῆς τάξεως αὐτῶν καὶ τῆς ἁρμονίας τὰς ἀρχὰς ἐν αὐτῇ, κατὰ τὴν δημιουργικὴν βούλησιν προϋπεστήσατο. ἔχει τοίνυν καὶ τῆς ἐναρμονίου προόδου, καὶ τῆς ἐπιστροφῆς, καὶ τῆς εἰς τὰ πρῶτα καὶ μέσα καὶ ἔσχατα διαιρέσεως αὕτη τὰς ἀρχάς. καὶ ἔστιν εἷς λόγος νοερός, ἐκ πάντων τῶν λόγων συμπεπληρωμένος. τούτοις δὲ αὖ ξύμφωνόν ἐστι, καὶ τὸ τὴν σύμπασαν αὐτῆς ἁρμονίαν, ἐκ τοῦ τετράκις εἶναι διὰ πασῶν, καὶ διὰ πέντε, καὶ τόνον. οὔσης γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ ἁρμονίας, καὶ ἐν τῷ νῷ, καὶ ἐν τῇ ψυχῇ, διὸ καὶ μετέχειν φησὶν αὐτὴν ὁ Τίμαιος ἁρμονίας, καὶ εἶναι ἁρμονίαν, δεκαδικῶς μὲν ὁ κόσμος μετέχει τῆς ἁρμονίας, τετραδικῶς δὲ ἡ ψυχὴ, μοναδικῶς ἐν νῷ προϋπαρχούσης. καὶ ὥσπερ ἡ μονὰς αἰτία τῆς τετράδος, αὕτη δὲ τῆς δεκάδος, οὕτω καὶ ἡ μὲν νοερὰ ἁρμονία χορηγὸς τῆς ψυχικῆς, αὕτη δὲ τῆς αἰσθητῆς. διὸ καὶ τετράκις διὰ πασῶν, προσήκειν ὑπέλαβε τῇ ἁρμονίᾳ τῆς ψυχῆς. παράδειγμα γὰρ αὕτη προσεχές ἐστι τῆς ἐν τῷ αἰσθητῷ ἁρμονίας. ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐν τῷ παντὶ σχήματα, καὶ κέντρα συμπληροῖ τὸ ὅλον, καὶ ἡ διὰ πέντε ἁρμονία, τὴν κατὰ τὰ μέρη δίδωσι τῷ κόσμῳ συμφωνίαν. ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς ἐννέα διήρηται τὸ πᾶν, ὁ ἐπόγδοος σύμμετρον ποιεῖ τῇ ψυχῇ τὴν πρὸς αὐτὸ κοινωνίαν, καὶ ὡς ὁρᾷς, ὅτι καὶ ὡς ἕνα, καὶ ὡς τετραμερῆ τὸν ὅλον ὄντα, καὶ ὡς πενταμερῆ, καὶ ὡς εἰς ἐννέα διῃρημένον ἁρμόζουσα τὸν κόσμον, ὅλον αὐτὸν κατ' αἰτίαν πέφηνε περιλαβοῦσα. μονὰς γὰρ καὶ τετρὰς, καὶ πεντὰς καὶ ἐννὰς, τὸν ὅλον ἡμῖν ἀριθμὸν παρέχονται, καθ' ὃν τὰ μέρη τοῦ κόσμου πάντα διῄρηται. διὸ καὶ μούσας οἱ παλαιοί, καὶ Ἀπόλλωνα μουσηγέτην ὑπέστησαν τῷ παντί. τοῦ μὲν, τὴν μίαν ἕνωσιν τῆς ὅλης ἁρμονίας χορηγοῦντος, τῶν δὲ τὴν διῃρημένην αὐτῆς πρόοδον συνεχουσῶν, καὶ ταῖς ὀκτὼ σειρῆσιν ταῖς ἐν Πολιτείᾳ τὸν ἑαυτῶν ἀριθμὸν συναρμοσαμένων. οὕτω δὲ καὶ ἐν μέσῳ τῆς μονάδος, καὶ ἐννεάδος, τετραδικῶς τε, καὶ πενταδικῶς διακεκόσμηται τὸ πᾶν. τετραδικῶς μὲν, κατὰ τὰς τέσσαρας ἰδέας τῶν ζώων, ἃς τὸ παράδειγμα περιείληφε. πενταδικῶς δὲ, κατὰ πέντε σχήματα. δι' ὧν ὁ δημιουργός, πάντα κατενόμησεν, εἰσαγαγὼν αὐτὸς καὶ τὴν πέμπτην ἰδέαν ὥς φησιν ὁ Τίμαιος, καὶ ταύτην ἐναρμονίαν τάξας ἐν τῷ παντί. πάλιν οὖν ἐξ ἀρχῆς εἴπωμεν, ὅτι διττὰς ὁ δημιουργὸς ἔχων δυνάμεις, τὴν μὲν, ταυτοποιὸν ὡς ἐν Παρμενίδῃ μεμαθήκαμεν, τὴν δὲ, ἑτεροποιόν. καὶ διαιρεῖ, καὶ συνδεῖ τὴν ψυχήν. καὶ ἔστι τελικὸν μὲν αἴτιον τούτων ἵνα γένηται ἡ ψυχὴ μέση τῶν ὅλων, ὁμοίως ἡνωμένη καὶ διῃρημένη, δύο μὲν

ὄντων πρὸς αὐτῆς τῶν τε θείων, ὡς ἑνάδων· καὶ τῶν ὄντων, ὡς ἡνωμένων. δύο δὲ μετ' αὐτὴν, τῶν μεριζομένων, καὶ τῶν πάντῃ μεριστῶν, καὶ εἰ βούλει, πρὸ μὲν ἐκείνων, τοῦ ἑνὸς ὄντος, μετὰ δὲ ταῦτα τῆς ὕλης. ποιητικὰ δὲ, τὸ ταυτὸν, καὶ ἕτερον, τὰ τῆς δημιουργικῆς ἴδια τάξεως. παραδειγματικὰ δὲ, αἱ τομαὶ τοῦ πατρὸς, καὶ οἱ δεσμοί. καὶ γὰρ τέμνει πρώτως ἐκεῖνον, καὶ δεσμοῖ τοῖς ἀρρήκτοις δεσμοῖς. ταῦτα καὶ τῶν θεολόγων αἰνιττομένων, ὁπόταν λέγωσι, τάς τε Κρονίας ἐκτομὰς, καὶ τοὺς δεσμοὺς, οἷς ἑαυτὸν λέγεται περιβάλλειν ὁ τοῦ παντὸς ποιητὴς, ὧν καὶ ὁ ἐν Κρατύλῳ διαμνημονεύει Σωκράτης. εἰδικὰ δὲ, τῶν μὲν διαιρέσεων, οἱ ἀριθμοί. κατὰ γὰρ τούτους αἱ μοῖραι διεκρίθησαν. τῶν δὲ συνδέσμων, αἱ μεσότητες καὶ οἱ ταύτας τε συμπληροῦντες λόγοι. τὰ γὰρ ἐν ὕλῃ λόγῳ συναίτια, θεωρεῖν ἐπὶ ψυχῶν ἀσωμάτων οὐσῶν, ἀδύνατον. τούτων δὲ προληφθέντων, δῆλον ὅπως διτταῖς δυνάμεσιν ἐνεργῶν, ταῖς τε διαιρετικαῖς, καὶ ταῖς συνδετικαῖς, τὸ τρίμορφον τῆς ψυχῆς, καὶ τριπλοκὲς μίγμα, μένον ὥσπερ οὖν ὅλον, διαιρεῖ ταῖς πρωτουργαῖς αἰτίαις, ἁπάσης διαιρέσεως ὁ δημιουργός. καὶ ποιεῖ τὴν ὅλην ἑπταμερῆ, καὶ ἑπταμελῆ, νοεροῖς ὅροις διειλημμένην. ἐπεὶ γὰρ μέση, τῆς ἀμερίστου, καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς οὐσίας ὑφέστηκεν. τριπλῆ δὲ ἡ ἀμέριστος μένουσα, καὶ προϊοῦσα καὶ ἐπιστρέφουσα ταύτης μὲν, ἐν τρισὶ μοίραις, προεστήσατο τὴν ἀφομοίωσιν. τὸ μὲν γόνιμον ἐκείνης, κατὰ τὴν πρώτην ἀπεικονισαμένη. τὸ δὲ προϊὸν, κατὰ τὴν δευτέραν. καὶ τάχα καὶ διὰ τοῦτο, καὶ διπλῆ λέγεται τῆς πρώτης. πᾶν γὰρ τὸ προϊὸν, ἔχει καὶ τὸ μένον τῆς προόδου προυφεστός. τὸ δὲ ἐπιστρέφον κατὰ τὴν τρίτην. διὸ, καὶ τριπλασία τῆς πρώτης. πᾶν γὰρ τὸ ἐπιστρέφον καὶ προελήλυθε καὶ μένει. ἐπεὶ δὲ παράγει τὴν μετ' αὐτὴν οὐσίαν, ἔχει τὰς οὐσίας αὐτῆς ὅλας ἐν αὐτῇ. τῆς μὲν ἀσωμάτου πάσης, ἀχωρίστου δὲ σωμάτων, κατὰ τὴν τετάρτην καὶ πέμπτην μοῖραν. τῆς δὲ σωματικῆς, κατὰ τοὺς στερεοὺς ἀριθμοὺς, τὴν ἕκτην καὶ ἑβδόμην μοῖραν, ἣ ἑαυτῇ μὲν κατὰ τοὺς τετραγώνους, προάγει καὶ ἐπιστρέφει, αὐθυπόστατος οὖσα καὶ αὐτενέργητος. τὴν δὲ μεθ' ἑαυτὴν πᾶσαν μεριστὴν οὖσαν κατὰ τοὺς κύβους. ταύτας δὴ τὰς ἑπτὰ μοίρας, εἰς τρεῖς καὶ τέσσαρας ὡς εἴρηται διακεκριμένας, οὐσιωδῶς μὲν, ὁ εἷς λόγος συνδεῖ τῆς γεωμετρικῆς ἀναλογίας. κατὰ δὲ τὸ ταυτὸν ἡ ἁρμονικὴ μεσότης. κατὰ δὲ τὸ ἕτερον, ἡ ἀριθμητική. μεταξὺ δὲ αὗται παρεμβέβληνται τῆς γεωμετρικῆς, καὶ συμπληροῦν λέγονται τὰ διπλάσια καὶ τριπλάσια. διότι δὴ πᾶσα ἡ ταυτότης, καὶ πᾶσα ἡ ἑτερότης, ὑπὸ τῆς οὐσίας καὶ τῆς κατ' αὐτὴν ἁρμονίας, ἑνοειδῶς περιέχονται. ἐκ δὲ τούτων τῶν μεσοτήτων, ἡμιολίων καὶ ἐπιτρίτων, καὶ ἐπογδόων ἀνεφάνη τὸ πλῆθος. συνδετικὸν μὲν καὶ αὐτὸ, καὶ συνεκτικὸν, ὥσπερ καὶ αἱ μεσότητες, ἀλλὰ μερικώτερον ἐκείνων. ἐπεὶ, καὶ ταῦτα μὲν λόγοι τινές. αἱ δὲ μεσότητες, ἐκ πλειόνων ἑκάστη λόγων, ἢ τῶν αὐτῶν ἢ ἑτέρων. ὥσπερ δὴ ἡ ἀναλογία τοῦ λόγου περιληπτικωτέρα, οὕτω καὶ αἱ εἰρημέναι μεσότητες, μείζονα παρέχονται τῇ ψυχῇ, πρὸς τὴν συνοχὴν τοῦ ἐν αὐτῇ πλήθους αἰτίαν, ἐπὶ πᾶσαν αὐτὴν διήκουσαν νοερῶς. εἰσὶ δ' οὖν δεσμοί τινες, καὶ οἱ ἡμιόλιοι, καὶ οἱ ἐπίτριτοι, μερικώτεροι, καὶ περιεχόμενοι, ἐν ταῖς μεσότησιν. οὐ κατὰ σχέσεις αὐτῶν διαφόρους πρὸς τοὺς ἄκρους. τοῦτο γὰρ μαθηματικὸν, ἀλλὰ κατ' αἰτίας περιοχὴν, καὶ ὁλικωτέραν ὑπόστασιν. οὗτοι δὲ αὖ οἱ δεσμοί, συνέχουσι τὰς δευτέρας, καὶ τρίτας τῶν λόγων προόδους. οἱ μὲν ἡμιόλιοι, διὰ τῶν πέντε κέντρων τὴν ἁρμονίαν τῶν λόγων σφίγγοντες. οἱ δὲ ἐπίτριτοι, διὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων ὄντων πανταχοῦ, τὴν ἑαυτῶν ἐπιδεικνύμενοι δύναμιν. πάντα τε νοητὰ καὶ προσήγορα ἀλλήλοις ἀποτελοῦντες. οἱ δὲ ἐπόγδοοι, τὴν εἰς ἐννέα καὶ ὀκτὼ διαίρεσιν συναρμόζοντες. διὸ καὶ ποτὲ μὲν ὡς ὀκτὼ τοῦ κόσμου μερίδων οὐσῶν, ποτὲ δὲ ὡς ἐννέα τῶν αὐτῶν, οἱ παλαιοὶ καὶ ὀκτὼ Σειρῆνας ἐφιστᾶσι τῷ παντί, καὶ ἐννέα Μούσας, ἀφ' ὧν ἡ ἁρμονία τοῖς ὅλοις. οἱ τοίνυν ἐπίτριτοι, καὶ οἱ ἡμιόλιοι, τῶν ἐπογδόων ὁλικώτεροι. διότι δὴ καὶ συμφωνίας εἰσὶ χορηγοὶ τελειοτέρας, καὶ τὴν ἐναρμόνιον τοῦ κόσμου τομὴν, ἐν ἐλάττοσιν ἀριθμοῖς, προειλήφασιν. ἐνταῦθα μὲν οὖν ἐν τοῖς μετέχουσιν διεστᾶσιν ἀλλήλων αἱ διαιρέσεις, ἐν δὲ τοῖς ἀσωμάτοις λόγοις τῆς ψυχῆς, οἱ ὁλικώτεροι συνέχουσι, τοὺς μερικωτέρους. ἐπεὶ δὲ οἱ ἐπόγδοοι τῆς μερικωτάτης εἰσὶ συμφωνίας αἴτιοι, τὸ μετ' αὐτοὺς εἰκότως εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπεῶσαι τοῦ παντὸς τάξιν, οὐκ ἀσύμφωνον, οὐδ' αὐτῷ τῷ ὅλῳ ὂν, ἀφ' ἑκάστου τῶν στοιχείων μεριστὰς ἀπορροίας εἰς τὸν ὑπὸ γῆς τόπον συνελαῦνον, καὶ πολλαχοῦ τῶν στοιχείων ὄντων, καὶ ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην, τὰς ἐσχάτας αὐτῶν ὑποστάθμας ἐκεῖ που συνάγον, καὶ συνάπτον τοῖς ὅλοις. ὡς καὶ αὐτὰς μετ' ἐκείνων τὴν ὅλην ἁρμονίαν πληροῦν τοῦ παντός. † συλλήβδην οὖν εἴπωμεν, ὅτι πάσης ἁρμονίας, τῆς ἐν τοῖς κρείττοσι, τῆς ἐν τοῖς στοιχείοις. διὸ καὶ τὴν ἁρμονίαν αὐτῆς παντελῆ νοερὰν εἶναί φαμεν, καὶ οὐσιώδη κατ' αἰτίαν προηγουμένην, τῆς αἰσθητῆς ἁρμονίας. καὶ τὸν Τίμαιον δι' ἐκεῖνον αὐτὴν ἐνδείξασθαι, βουλόμενον, τοῖς ἁρμονικοῖς χρῆσθαι λόγοις, ἄλλας αἰτίας ἄλλων περιληπτικωτέρας ἐν αὐτῇ προϋποθέμενον, πρὸς παντὸς μὲν εἴδους, πάσης δὲ γνώσεως ψυχῆς ὑφεστώσας. διόπερ οἶμαι καὶ προσήκει, μηδενὸς ἐφάπτεσθαι τῶν τοιούτων, ἢ τὰς μοίρας ἐξηγούμενον, ἢ τοὺς λόγους, ἢ τὰς ἀναλογίας, ἀλλ' οὐσιωδῶς πάντα θεωρεῖν, κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην διαίρεσιν καὶ ἁρμονίαν τῆς ψυχῆς. καὶ πάντα ἐπὶ τὴν δημιουργικὴν καὶ νοερὰν αἰτίαν ἀναπέμπειν. καὶ τοὺς μὲν ἐπογδόους, καὶ τὰ λείμματα, περιλαμβάνειν τοῖς ἐπιτρίτοις, καὶ ἡμιολίοις. ταῦτα δὲ ταῖς μεσότησι, καὶ ταύτας, τῇ μιᾷ καὶ κυριωτάτῃ πασῶν, καὶ ἀνάγειν ἀεὶ τὰς

μερικωτέ-

μερικωτέρας αἰτίας, ὑπὸ τὰς ὁλικωτέρας καὶ διῃρημένας, ἀπ' ἐκείνων ὁρᾶν. ὡς μὲν οὖν συλλήβδην εἰπεῖν ταῦτα περὶ τῶν ἁρμονικῶν εἰρήσθω λόγων. πάλιν δὲ ἐξ ἀρχῆς ἐκθέμενοι τὴν λέξιν σαφέστερον, περὶ αὐτῶν διέλθωμεν. Μίαν ἀφεῖλε τὸ πρῶτον ἀπὸ παντὸς μοῖραν. μετὰ δὲ ταύτην, ἀφῄρει διπλα- «
σίαν, ταύτης. τὴν δὲ αὖ τρίτην, ἡμιολίαν μὲν τῆς δευτέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς πρώτης. «
Ὅτι μὲν οὐ μαθηματικῶς δεῖ, ἀλλὰ καὶ φυσικῶς, ἢ φιλοσόφως ἀκροᾶσθαι, τῶν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος λεγομένων ἐν τούτοις, καὶ πρότερον εἴπομεν. οὐ γὰρ ἐκ μαθηματικῶν ἀριθμῶν ἐστὶ καὶ λόγων ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, ἀλλ' οὗτοι πάντες, οἱ λόγοι καὶ οἱ ἀριθμοὶ τὴν ὄντως οὐσίαν αὐτῆς ἀπεικονίζονται, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ διαιρέσεις, τὰς δημιουργικάς τε καὶ ζωογονικάς. τίνων δὲ εἰσὶν εἰκόνες οἱ μαθηματικοὶ λόγοι, καὶ πῶς τὴν οὐσίαν ἀποκαλύπτουσι τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς, οὐκέτι ῥᾴδιον ἀποδοῦναι, τοῖς μὴ πρὸς αὐτὴν ἀποβλέψασι, τὴν διάνοιαν τοῦ Πλάτωνος. δηλοῖ δὲ ἡ τῶν ἐξηγητῶν διαφωνία, καὶ αἱ τῶν δευτέρων στάσεις, πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τὴν χαλεπότητα τῆς τοιᾶσδε θεωρίας ἐλέγχουσιν. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοὺς ἑπτὰ τούτους ὅρους, τοὺς πρώτους, οἷς ἀνάλογον παρελάβομεν τὸ πᾶν διάγραμμα ἐπιδεξαμένους, ἀριθμοὺς, εἰς τὰς σφαίρας τὰς ἑπτὰ ἀξιοῦσιν ἀνάγειν. οἱ δὲ, εἰς τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν τὰς πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς, ἐκεῖ τὴν μονάδα τάττοντες. οἱ δὲ, εἰς τὰς κινήσεις. οἱ δὲ, εἰς ἄλλας τινὰς τοιαύτας ἀποδόσεις, οἷς πρόσεισι πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα δυσχερῆ. καὶ γὰρ τὸ διαφωνεῖν, πρὸς τὰς τῶν νεωτέρων ἀστρονόμων τηρήσεις, καὶ πρὸς τὰς ἀποδείξεις τὰς ὑπ' αὐτῶν καταβεβλημένας, καὶ τὸ μηδαμοῦ τὸν Πλάτωνα ὁρίζειν, ἢ μέγεθος, ἢ ἀπόστασιν, ἢ χρόνον, ἢ κίνησιν τῶν ἀστέρων, ἀλλ' ὅτι μείζων ἄλλος ἄλλου ἐστὶ τὸ λέγειν μὴ προστιθέντα, ὅσῳ καὶ ὅπως μείζων ἐστὶ, καὶ τὸ ψυχογονίαν εἶναι τὴν προκειμένην, ἀλλ' οὐχὶ κοσμογονίαν. εἰ γὰρ καὶ ἔδει τὰ αὐτά πως ἐν ψυχῇ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ποιεῖν, ἀλλὰ πρότερον ἐχρῆν τὰς ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ θεωρῆσαι δυνάμεις, καὶ τοὺς λόγους τῶν ἐκτὸς ἀποτελουμένων, μάλιστα δὲ τῶν ἐγκειμένων ὅρων, καὶ ὑπεναντίας αὐτοῖς ποιεῖσθαι τὴν ἐξήγησιν. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ὅροις, ὁ πέμπτην ἔχων τάξιν, τοῦ ἕκτου μείζων ἐστὶν, ὥσπερ ἡ ἐννεὰς τῆς ὀκτάδος. ἐν οἷς δὲ ἐκεῖνοι λέγουσι τὸ πέμπτον μέγεθος ἢ ἀπόστημα, ἢ ὅτι βούλονται ὑποβάλλειν, τοῦ ἕκτου πάντως ἔλαττόν ἐστι. οὐκ ἄρα συνᾴδουσι τοῖς ἐκκειμένοις ἀριθμοῖς, αἱ παρ' αὐτῶν ἐπιβολαὶ προστιθέμεναι. μετὰ δὴ τούτους, ἄλλοτι πλῆθος ὂν ἐξηγητῶν πραγματειωδεστέρων λόγων, ὡς ἐν ἀγράφοις συνουσίαις παραδεδομένην ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν ἱκανῶς ἐληλεγμένην. μὴ καὶ προσποιησάμενος, τρόπον ἕτερον ἐξηγεῖσθαι πειρᾶται τοὺς ἐκκειμένους λόγους. ἐπεὶ γὰρ ἡ ψυχὴ πάντων ἐστὶ συνεκτικὴ τῶν ἐγκοσμίων, οἷον θεῶν, δαιμόνων, ἀνθρώπων, ἄλλως κατὰ μὲν τὴν μονάδα φησὶν αὐτὴν πᾶν τὸ ἐγκόσμιον τῶν θεῶν γένος συνέχειν, καὶ τοῦτο μὴ θαυμάσωμεν, εἰ θεῶν ἡ ψυχὴ συνεκτικὴ λέγοιτο. τοῦτο γοῦν ἤδη τις αὐτῷ τῶν μετ' αὐτὸν ἐπήνεγκεν. πολλαχῶς γὰρ ὁ θεός, οὐχὶ τὸ ὑπερούσιον μόνον, οὐδὲ ὁ νοῦς μόνος, ἀλλὰ καὶ αἱ θεῖαι ψυχαὶ, καὶ τὰ θεῖα σώματα. οὕτως οὖν ἴσως, καὶ ἡ τοῦ παντὸς ψυχὴ, συνεκτικὴ κατὰ τὸ ἑαυτῆς μοναδικὸν, τὸν ἀριθμὸν περιλαμβάνουσα τὸν θεῖον. κατὰ δὲ τὴν δυάδα καὶ τριάδα, τὸ δαιμόνιον γένος. ἐπεὶ γὰρ οἱ δαίμονες, καὶ τῶν θεῶν ἐξήρτηνται, καὶ ἡμῶν προεστῶσι, κατὰ μὲν δυάδα, τὴν πρόνοιαν αὐτῶν ἀνεγείρει, κατὰ δὲ τὴν τριάδα, τὴν πρὸς θεοὺς αὐτῶν ἐπιστροφὴν τελειοῖ. διττὴ γὰρ ὥσπερ εἴπομεν ἡ σχέσις αὐτῶν, διότι μεταξὺ, θεῶν τέ εἰσι καὶ ἡμῶν, μετὰ δὲ τὴν τετράδα καὶ ἐννεάδα, τῆς ἀνθρωπίνης πάσης προνοεῖ ζωῆς. διττὴ γὰρ καὶ αὕτη, τῷ τε ἀμείνονι, καὶ τῷ χείρονι διῃρημένη. καὶ τῇ μὲν ἐννεάδι, κοσμεῖ τὴν ἀμείνω, τῇ δὲ τετράδι, τάττει τὴν καταδεεστέραν. κατὰ δὲ τὴν ὀκτάδα καὶ εἰκοσιεπτάδα, πρόεισιν ἐπὶ τὸ πᾶν, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, καὶ τελειοῖ, τὰ μὲν ἥμερα, διὰ τὸ περιττὸν, τὰ δὲ ἄγρια, διὰ τὸ ἄρτιον. προσφόροις γὰρ δυνάμεσιν, ἕκαστα κοσμεῖ. ταῖς μὲν ἀρτίαις, τὰ ὑφειμένα πανταχοῦ, ταῖς δὲ περιτταῖς, τὰ σεμνότερα καὶ κυριώτερα, καὶ θείοις πλέον προσήκοντα. Πορφύριος δὲ, θαυμαστόν τινα τρόπον, καί τοι τούτων προειρημένων, ὅτι μὲν ἥρμοσται ἡ ψυχὴ, καὶ ὅτι πάντα τὸν κόσμον ἁρμονίας πληροῖ, διὰ πολλῶν κατεσκεύασεν. ἐκ τε τοῦ πλῆθος εἶναι τὴν ψυχήν. πλῆθος δὲ οὖσαν, ἢ ἀσύντακτον εἶναι, ἢ ἡρμοσμένον. τοῦτο δὲ εἶναι ἀληθὲς, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνό γε. δημιούργημα γὰρ οὖσα τοῦ νοῦ, πῶς ἂν ἄτακτος εἴη καὶ ἀνάρμοστος. καὶ ἐκ τούτου πάντα τὰ ἐν κόσμῳ κατὰ λόγους ἁρμονικοὺς ποδηγεῖν, τάς τε τῶν ζῴων γενέσεις. καὶ μὴν μίαν αὐτῶν σύνταξιν πρὸς τὸ πᾶν. τίνες δὲ εἰσὶν οἵδε οἱ λόγοι κατὰ τὴν ὑπόστασιν αὐτὴν ὁρώμενοι τῆς ψυχῆς, οὔτε ἐδίδαξεν, οὔτε φροντίδος ἠξίωσεν, ἀλλ' ἔφατο τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, ἔχειν ἐν ἑαυτῇ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους οὐχ ὡς ἄλλων εἰκόνας, οὐχ ὡς ἀρχὰς ἑτέρων, ἀλλ' ὡς συνδοῦντας τὸ πλῆθος, τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων. καὶ γὰρ ὄντως εἰ μὴ μόνον ἐστὶν ἀμέριστος, ἀλλὰ καὶ μεριστὴ, δεῖ μὴ μόνον εἶναι μίαν αὐτῆς τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ καὶ πεπληθυσμένην. εἰ δὲ πεπληθυσμένην, ἢ ἀνάριθμον, ἢ ἠριθμημένην. ἀλλὰ τὸ ἀνάριθμον, ἀδύνατον. τὸ γὰρ ἀνάριθμον πλῆθος, ἄτακτον. ἀριθμημένην ἄρα. εἰ δὲ ἀριθμημένην, ἢ ἐξ ἀναρμόστων μερῶν, ἢ ἐξ ἡρμοσμένων, ἀλλ' ἐξ ἀναρμόστων ἀδύνατον. οὐδὲν γὰρ τοιοῦτον ὂν ἔχει κατὰ φύσιν. ἐξ ἡρμοσμένων ἄρα πάντως. ἀλλ' εἰ ἐξ ἡρμοσμένων, ἀνάγκη κατὰ τὴν ἀρίστην ἁρμονίαν, εἴπερ ἐστὶ τὸ πρῶτον τῶν ἡρμοσμένων. ἀρίστη δὴ ἁρμονιῶν, ἡ κατὰ τὸ διατονικὸν γένος. τοῦτο γὰρ τὸ σεμνὸν καὶ ἁδρόν. κατὰ τοῦτο ἄρα ἥρμοσται πάντως ἡ ψυχή. ὥστ' εἴη ἂν ἡ οὐσία αὐτῆς ἐκ μερῶν, κατὰ τὸ διάτονον γένος ἡρμοσμένων. κωλύει δὲ οὐδὲν,

καὶ τούτων ἀληθῶν ὄντων, ὅμως εἶναι καὶ εἰκόνας τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους, θείων τινῶν πραγμάτων, οὕτως
ὡς καὶ τὸ σῶμα σφαιρικὸν μέν ἐστιν, ἀλλὰ διὰ τοῦ σφαιρικοῦ, μίμημα εἶναι λέγεται νοῦ, καὶ συμβαίνει ταῦ-
τα ἀλλήλοις. ταῦτα μὲν ὁ Πορφύριος εἰπὼν, παρέσχεν ἡμῖν συλλογίζεσθαί τι περὶ τῆς ψυχῆς ἀληθές. ὁ
δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, ὑμνεῖ τοὺς ἀριθμοὺς, μετὰ πάσης δυνάμεως, ὡς θαυμαστῶν τινῶν ἰδιωμά-
των ὄντας παρεκτικούς. τὴν μὲν μονάδα, ταυτότητος καὶ ἑνώσεως αἰτίαν ἀποκαλῶν, τὴν δὲ δυάδα,
προόδου, καὶ διακρίσεως χορηγὸν, τὴν δὲ τριάδα, τῆς ἐπιστροφῆς τῶν προελθόντων ἀρχηγὸν, τὴν δὲ τε-
τράδα, παναρμόνιον ὄντως εἶναι, πάντας ἐν ἑαυτῇ περιέχουσαν τοὺς λόγους, καὶ διάκοσμον ἐν ἑαυτῇ
δεύτερον ἐκφαίνουσαν, τὴν δὲ ἐννεάδα, τελειώσεως ἀληθινῆς, καὶ ὁμοιότητος ποιητικὴν, τελείαν
ἐκ τελείων οὖσαν, καὶ τῆς ταὐτοῦ φύσεως μετέχουσαν, τὴν δὲ ὀγδοάδα, τῆς ἐπὶ πᾶν προόδου, καὶ διὰ
πάντων χωρήσεως αἰτίαν προσαγορεύων. λοιπὴν δὲ τὴν ἑπτὰ καὶ εἰκοσάδα τῆς ἐπιστροφῆς, καὶ αὐτῶν
† ἐσχάτων. τῶν † εἰκοσάδων ποιητικὴν, ἵν' ἐφ' ἑκάτερα τῆς τετράδος, τὸ μένον ᾖ καὶ τὸ προϊὸν, καὶ ἐπιστρέφον, οὗ
μὲν πρώτως, οὗ δὲ δευτέρως. καὶ γὰρ ἡ ἐννεὰς ἔχει πρὸς τὴν μονάδα συγγένειαν, ἓν νέον οὖσα. καὶ ἡ
ὀγδοὰς, πρὸς τὴν δυάδα κύβος ἀπ' αὐτῆς οὖσα, καὶ ἡ εἰκοσιεπτὰς πρὸς τὴν τριάδα, διὰ τὴν ὁμοίαν
αἰτίαν. διὰ μὲν οὖν τῶν προτέρων, τοῖς ἁπλουστέροις ἐνδιδῶσι τὰς μονὰς καὶ ἐπιστροφὰς καὶ προόδους·
διὰ δὲ τῶν δευτέρων τοῖς συνθετωτέροις. μέση δὲ ἡ τετρὰς οὖσα, διότι μὲν τετράγωνος οὖσα, τὸ
μένον ἔχει. διότι δὲ ἀρτιάκις ἀρτία, τὸ προϊόν. διότι δὲ πάντων πεπλήρωται τῶν λόγων ἀπὸ μονά-
δος, τὸ ἐπιστρέφον. ταῦτα δὲ σύμβολα θείων ἐστὶ καὶ ἀποῤῥήτων πραγμάτων. μετὰ δὴ τὴν παράδοσιν
ταύτην οὕτως θαυμαστὴν οὖσαν, καὶ ὁ φιλόσοφος Θεόδωρος οἰκείαν τινὰ διαπορευόμενος λόγων ἀ-
τραπὸν, λέγει μὲν εἶναι μετὰ τὴν μίαν ἀρχὴν, τὴν ψυχὴν πρώτην, ἄλλην τὴν αὐτὸ, καὶ πηγαίαν, ἄλλην
τὴν καθόλου, ἄλλην τὴν τοῦδε τοῦ παντός. καὶ τὴν μὲν ἀδιαίρετον εἶναι, τὴν δὲ καθόλου διῃρημένην,
τὴν δὲ παντοίας ἔχουσαν διαιρέσεις. τριττῆς δὲ οὔσης τῆς ψυχῆς, τὴν μὲν αὐτὸ καὶ πηγαίαν εἶναι, τὴν
μεταξὺ τῆς ἀμερίστου καὶ μεριστῆς οὐσίας γενομένην, ὧν τὴν μὲν εἶναι τὸν καθόλου νοῦν, τὴν δὲ, τὸν εἰς τὰ
ἄτομα διῃρημένον. εἶναι δὴ οὖν τούτων μέσην, ὡς δὴ ἀμφοῖν περὶ αὐτῆς ὄντοιν, ὑποστᾶσαν τὴν πρώ-
την ψυχὴν, ἐκ τῶν τριῶν μέσων γενῶν, ἓν ὅλον γεγονυῖαν. τὴν δὲ δευτέραν, τὴν μετ' ἐκείνην καὶ κα-
θόλου τὴν εἰς τὰς μοίρας διῃρημένην καὶ ἡρμοσμένην. μενούσης γὰρ τῆς πρώτως ὅλης ἐφ' ἑαυτῆς, τὴν
διαίρεσιν γενέσθαι πρόοδον οὖσαν ἀπ' ἐκείνης, ὅλης πρὸ τῶν μερῶν οὔσης, εἰς τὴν ἐκ τῶν μερῶν ὑφε-
σταμένην. τὴν δὲ τρίτην αὖ εἶναι, τὴν διὰ τῶν εὐθειῶν καὶ τῶν κύκλων δημιουργημένην. καὶ γὰρ αὐτὸν
ταύτης τὴν σχέσιν τῆς μιᾶς δηλοῦν ὕφεσιν ἀπὸ τῆς ἐκ τῶν μερῶν ὅλης ψυχογονίας, εἰς τρία τὴν τομὴν
κατὰ τὰς τρεῖς ταύτας ὡς εἴρηται ψυχάς. τῆς μὲν, περὶ τὴν συγκρατικὴν ἐνέργειαν ὑποστάσης τοῦ νοῦ,
τῆς δὲ, κατὰ τὴν ἁρμοστικὴν, τῆς δὲ, περὶ τὴν σχηματικήν. ταύτῃ δὲ διαστησάμενος, τά τε κεφάλαια
τῆς ψυχογονίας, καὶ τὰς ψυχὰς περὶ τῆς καθόλου, καὶ εἰς τὰς μοίρας διῃρημένην λέγων, περὶ μόνων
τῶν ἑπτὰ διατάττεται. καὶ ἀνάγων αὐτὰς εἰς τὴν καθόλου διαίρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ διπλασίου στίχου, τὰ
οὐράνια, παράγειν οἴεται δεῖν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ἐκ δὲ τοῦ τριπλασίου, τὰ ὑπὸ σελήνην. ἀπονέμει γὰρ
οἰκείους ἀριθμοὺς ἑκάστῳ τῶν στοιχείων, τῇ μὲν γῇ, τὸν ἑπτὰ, τῷ δὲ πυρὶ, τὸν ἕνδεκα, τῷ δὲ ὕδατι, τὸν
ἐννέα, τῷ δὲ ἀέρι, τὸν τρισκαίδεκα. τὸν μὲν γὰρ γεωμετρικὸν λόγον, ὅς ἐστιν ἓν, δύο, τέσσαρα τῆς γῆς
εἶναι. τάχα μὲν, καὶ διὰ τὸ ὄνομα. τάχα δὲ, καὶ ὡς τῆς γῆς ἐχούσης, τὰ λοιπὰ στοιχεῖα, καθάπερ οὗτος
περιέχει τὰς μεσότητας. τὸν δὲ ἀριθμητικὸν, ὅς ἐστι τοῦ ὕδατος, εἶναι δύο τρία τέσσαρα. διὰ τὸ δύο
κοινωνεῖν ὅροις πρὸς τὴν γῆν, καὶ δὴ καὶ διὰ τὰ μάλιστα πλήθει φίλον εἶναι. καὶ ἐκ στοιχείου συνεστάναι,
πάντων μάλιστα πεπληθυσμένου τοῦ εἰκοσαέδρου. τὸν δὲ ἁρμονικὸν τρία, τέσσαρα, ἕξ, τοῦ ἀέρος. διότι
καὶ οὗτος, περὶ δύο κοινωνεῖ πρὸς τοὺς ἀριθμητικοὺς ὅρους, τὸν τρία καὶ τέσσαρα, μείζους ὄντας κατ' ἐκεί-
νην, ἐλάττους δὲ περὶ ταύτην. διττῆς δὲ οὔσης τῆς ἁρμονικῆς μεσότητος, ἢ ἐν διπλασίονι λόγῳ τῶν ἄ-
κρων ὄντων, ἢ ἐν τριπλασίῳ. καὶ γὰρ ὁ Πλάτων, ἢ τῶν διπλασίων αὐτὴν, ἢ τῶν τριπλασίων πα-
ραλαμβάνει μέσην. περὶ μὲν τὸν τῶν ἄκρων διπλάσιον λόγον ποιήσας τοὺς ἄκρους, τὸν τρία καὶ τὸν ἕξ,
ἔχει τὸ ἴδιον τοῦ ἀέρος στοιχεῖον τὸ ὀκτάεδρον. ἔχον τὸν μὲν ϛ̄, περὶ τὰς γωνίας, τὸν δὲ τέσσαρα, κατὰ
τὴν βάσιν τῶν δύο πυραμίδων, τὸν δὲ τρία, κατὰ τὸ ἐπίπεδον τοῦ ὀκταέδρου, ὂν τριγωνικόν. τὸν δὲ
ἕτερον, ὅς ἐστι δύο τρία, ἕξ, τὸν τοῦ πυρός. διότι κατὰ δύο καὶ οὗτοι κοινωνοῦσι, τοῖς πρὸ αὐτῶν τὸν
τρία καὶ ἕξ. ἄκρους μὲν ὄντας ἐν ἐκείνῃ, μείζους ὅρους ἐν ταύτῃ. καὶ διότι μέντοι καὶ τὸ στοιχεῖον τοῦ πυ-
ρὸς, ἓξ μὲν ἔχει πλευρὰς, δὶς δὲ τὴν τετράδα γωνιακῶς καὶ ἐπιπέδως, τρίγωνον δὲ βάσιν. εἰκότως οὖν
τὴν μὲν γῆς εἶναι τὸν ἑπτὰ, τοῦ δὲ ὕδατος, τὸν ἐννέα, τοῦ δὲ ἀέρος, τὸν τρισκαίδεκα, τοῦ δὲ πυρὸς, τὸν
ἕνδεκα. ληφθέντων τῶν λόγων ἐν ἀριθμοῖς τοῖς ῥηθεῖσιν, ἐξ ὧν οὗτοι γεγόνασιν. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ ἓν,
δύο τέσσαρα, ἐστὶν ὁ ἑπτά. ἐκ δὲ τοῦ δύο τρία τέσσαρα ὁ ἐννέα. ἐκ δὲ τοῦ τρία τέσσαρα, ἕξ, ὁ τρισκαίδε-
κα. ἐκ δὲ τοῦ δύο τρία ἕξ, ὁ ἕνδεκα. ἑκάστου δύο κοινοὺς ὅρους ἔχοντος πρὸς τὸν ἐγγὺς, ὡς καὶ τὰ στοι-
χεῖα δύο πλευράς. τούτων δὲ συντεθέντων, ὁ τριπλάσιος ἀποτελεῖται στίχος. καὶ τῶν μὲν μέσων,
τῶν θατέρου μειζόνων, ἐλαττόνων ὄντων τοῦ λοιποῦ. τῶν δὲ ἄκρων ὄντων τοῦ ἐγγὺς μειζόνων, ὡς τῆς
γῆς καὶ

γῆς καὶ ὕδατος, καὶ ἐπὶ πυρὸς καὶ ἀέρος, ὡς δῆλον ἐπὶ τῶν ἐκκειμένων ὅρων. πάλιν τὸν πεντεκαίδεκα, τοῖς οὐρανίοις διανέμει. τὴν μὲν μονάδα, τῷ ταὐτοῦ κύκλῳ, τὴν δὲ διπλῆν ἑβδομάδα, τῷ θατέρου κύκλῳ. διὰ τὴν διπλῆν ἑκάστου περιφοράν, αὐτῶν τε τῶν σφαιρῶν, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἀστέρων, ἐν ἑπτὰ ἐκείναις ὄντων ἑπτά. ταῦτα μαθηματικῶς μὲν λεγόμενα, φέρει τινὰ θεωρίαν οὐκ ἄμουσον. ὅπως δὲ ἀπείκασαι τοῖς πράγμασιν, ὑπὲρ ὧν οἱ λόγοι. καὶ ὅπως ἄν τις αὐτὰ Πυθαγορικῶς διερμηνεύσειεν, οὐδὲν λέγεται παρ' αὐτῷ, τόν γε μὴ παρέργως ἀκροώμενον, ἀποπιμπλᾶναι δυνάμενα. ταῦτα δὲ πάντα εἴρηται μὲν κομψῶς, εἰς δὲ τοὺς μοναδικοὺς ἀριθμοὺς, ἀναπέμπει τὴν ἀνάλυσιν, τοῦ Πλατωνικοῦ διαγράμματος, οὐκ εἰς τοὺς λόγους τοὺς ἀπ' ἐκείνων βλέπων, ἵνα πάντα λάβῃ, τὰς μεσότητας, τοὺς ἡμιολίους, τοὺς ἐπιτρίτους, τοὺς ἐπογδόους, τὰ λείμματα, πολλοῦ δέοντος εὑρίσκεσθαι τούτων ἐν τοῖς πρώτοις ἀριθμοῖς, οἷς ἐκεῖνος ταῖς εἰρημέναις ἐχρήσατο εἰς τὰ στοιχεῖα καὶ τὸν οὐρανὸν τῶν λόγων διανομαῖς. ἐπὶ δὲ τούτοις, καθίδωμεν ἄλλον τρόπον λόγων, ὃν ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος ἐνέκρινε. καὶ οὐχ ἕνα τοῦτον, ἀλλὰ πολλῶν καὶ θαυμαστῶν ἐπιβολῶν γεννητικόν. οὗ καὶ ἡμεῖς ἐδραττόμεθα πρότερον. λέγει οὖν ὅτι διχῶς τὴν πρώτην ἕκαστα τούτων ἀκουστέον. ἀφ' ὅλης τε τῆς ψυχῆς ὡς μιᾶς, καθ' ἕνωσιν, καὶ ἐπὶ τῶν πολλῶν ἐν αὐτῇ λόγων, καὶ τοῦ πλήθους τοῦ ἐν αὐτῇ, κατὰ διαίρεσιν. ἔστι γὰρ ἡ ψυχὴ, καὶ ἓν καὶ πλῆθος, καὶ εἷς λόγος, καὶ ἀριθμὸς παντοίων εἰδῶν, καὶ μιμεῖται τὴν ὁλότητα τὴν δημιουργικὴν, καὶ τὴν διάκρισιν τῶν δυνάμεων τοῦ πατρός. πρῶτον τοίνυν αὐτὴν καθόλου, εἴ τις δὴ κατανοήσαιμεν, μένουσάν τε καὶ προϊοῦσαν ἐν ἑαυτῇ, καὶ ἐπιστρέφουσαν, καὶ δὴ καὶ προνοοῦσαν, ἄλλως μὲν τῶν ἀΰλων, καὶ καθαρῶν εἰδῶν, τῶν ἐγκοσμίων, ἄλλως δὲ τῶν σωμάτων ἁπάντων, καὶ τῆς μεριστῆς οὐσίας, καὶ νοήσαντες μένειν μὲν αὐτὴν κατὰ τὴν μίαν μοῖραν φῶμεν. προϊέναι δὲ, κατὰ τὴν δευτέραν, τῆς προόδου δυάδος οὔσης, ἀλλ' οὐ κατὰ πάθος, ἢ ἀρρωστίαν νοουμένης. ἐπιστρέφειν δὲ, κατὰ τὴν τρίτην. τὸ γὰρ τελεσιουργὸν, ἀπὸ ταύτης παραγίνεται τοῖς οὖσιν. ὁλοτελῆ δὲ οὖσαν, καὶ ἐνιδρυμένην τοῖς νοητοῖς, καὶ μένουσαν ἐν τῷ νῷ διαιωνίως, προνοεῖν καὶ τῶν δευτέρων. καὶ ἄλλως μὲν, τῶν προσεχῶς αὐτῆς ἐξημμένων, ἄλλως δὲ τῶν στερεῶν αὐτῶν ὄγκων. ἑκατέρων δὲ διχῶς. τά τε γὰρ προσεχῶς αὐτῆς ἀπολαύοντα, καὶ πρόεισιν ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς αὐτήν. προϊόντα μὲν, κατὰ τὴν γόνιμον, τῆς τετάρτης δύναμιν, ἐπιστρέφοντα δὲ, κατὰ τὴν τῆς πέμπτης, ἐπὶ τὴν μίαν αἰτίαν ἀναγωγήν. καὶ δὴ καὶ τὰ στερεὰ ταῦτα καὶ ἐν ὄγκοις θεωρούμεθα πάντα εἴδη. πρόεισι μὲν, κατὰ τὴν ὀκταπλασίαν τῆς πρώτης δυαδικὴν οὖσαν καὶ στερεάν. καὶ ἅμα μὲν γόνιμον, ἅμα δὲ ἐπὶ πᾶν προϊέναι δυναμένην. ἐπιστρέφει δὲ κατὰ τὴν εἰκοσι καὶ ἑπταπλασίαν, στερεὰν οὖσαν ἐπιστροφὴν, ὡς τριαδικὴν, καὶ ὡς τῆς ταὐτοῦ φύσεως. τοιοῦτον γὰρ τὸ περιττόν. τρεῖς οὖν αἱ πρόοδοι, καὶ τρεῖς αἱ ἐπιστροφαὶ, περὶ τὴν μίαν καὶ ἡνωμένην στάσιν τῆς ψυχῆς. διὸ καὶ τρεῖς οἱ ἄρτιοι, καὶ οἱ περιττοὶ τρεῖς, ἀπὸ μονάδος προϊόντες, καὶ συμπλέκονται ἀλλήλοις. ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ πρόεισί τε αὐτὴ καὶ ἐπιστρέφει. καὶ προϊοῦσα μὲν παράγει τὰς πρώτας αὐτῆς ἀποδοχὰς, καὶ τὸ πρώτως ἐσχηματισμένον. καὶ παράγουσα μὲν αὐτὸ, διάστασιν αὐτῷ δίδωσι καὶ ὄγκον. ἐπιστρέφουσα δὲ, αὐτὸ σφαιροειδὲς ποιεῖ, καὶ διὰ τοῦτο τοιοῦτον ὑποστήσασα, καὶ τὸν κόσμον ἐν αὐτῷ παράγει. τὴν μὲν πρόοδον ἀρτίως, τὴν δὲ ἐπιστροφὴν, περισσοειδῶς ἀπεργαζομένη, κυβικῶς δὲ ἀμφοτέρους. ὅτι τὴν τῶν στερεῶν ἀπογέννησιν, ἐποιεῖτο καὶ ἐπιστροφήν. τριπλῆ οὖν ἡ πρόοδος καὶ ἐπιστροφή. ἡ μὲν ἀσχημάτιστος, ἡ δὲ, ἐσχηματισμένη δευτέρως. πάντα δὲ ὡς ἐν ἀριθμοῖς. ἐπὶ δὲ τούτοις κατὰ τὸ ἐν αὐτῇ πλῆθος, μετίωμεν τὴν θεωρίαν καὶ λέγωμεν, ὅτι λόγοι, λόγων εἰσὶν ἐν αὐτῇ περιληπτικοί. καὶ οἱ μὲν, τὸν τῶν ὅλων, οἱ δὲ τὸν τῶν μερῶν τρόπον, ἐν αὐτῇ διῄρηνται. καὶ οἱ μὲν εἰσιν ὁλικοί, οἱ δὲ γενικοί, οἱ δὲ εἰδικοί, οἱ δὲ μερικοί. ὁλικοὶ μὲν, ὡς οἱ τῶν μεσοτήτων, γενικοί, οἱ τῶν ἐν διπλασίοις, ἢ τριπλασίοις, εἰδικοὶ δὲ, οἱ ὑπὸ τούτους. πολλαχῶς γὰρ ἑκάτεροι. μερικοὶ δὲ, οἱ τῶν ἐπογδόων καὶ λειμμάτων, εἰς οὓς ὡς μέρη διαιροῦνται οἱ ἡμιόλιοι καὶ ἐπίτριτοι λόγοι ἅπαντες. καὶ ὅτι τὴν μὲν μίαν ἕνωσιν τῶν λόγων συνέχει διὰ τῆς οὐσιώδους μονάδος, τὴν διαίρεσιν τῶν λόγων, διὰ τῶν πολλαπλασίων. οὗτοι γὰρ περιεκτικοὶ τῶν ἐπιμορίων εἰσί. καὶ ἔχουσι ὁλικωτέραν αὐτῶν οὐσίαν, ὥσπερ καὶ οὗτοι, τοὺς ἐπογδόους περιειλήφασι καὶ τὰ λείμματα, τοὺς μὲν εἰδῶν ἐπέχοντας λόγων, τὰ δὲ ἐν τάξει μορίων ἀφωρισμένα. ἐπεὶ καὶ τὸ τὴν γεωμετρικὴν μόνην ἀναλογίαν οὖσαν περιληπτικὴν ποιεῖν τῶν ἄλλων δύο μεσοτήτων, πρῶτον μὲν, ὅλην τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, οἷον γεωμετρίαν ποιεῖ δημιουργικήν. καὶ γὰρ ἀλλαχοῦ διὸς κρίσιν ταύτην τὴν ἀναλογίαν προσείρηκεν. ἔπειτα δείκνυσιν, ὅτι καὶ αἱ δύο μεσότητες αὗται, μετὰ μὲν ἐκείνης ὁρώμεναι, καὶ ἐν ἐκείνῃ περιεχόμεναι, κατὰ δίκην τὰ ὅλα διατάττουσιν, ἀποστάμεναι δὲ ἐκείνης, πλημμελείας εἰσὶν αἴτιαι καὶ πλεονεξίας. ἡ γὰρ τοῖς ἀνίσοις ἴσον νέμουσα πάντως ἄδικος, καὶ ἡ τὰ ἐναντία συνάπτουσα ἀλλήλοις, χωρίς τινος γεωμετρικῆς αὐτανισώσεως. διόπερ, ἥ τε ἁρμονικὴ, προσδεῖται τῆς ἀναλογίας. ἵνα ἐμμελῶς τὰ ἐναντία συνάγῃ, καθάπερ αὐτὸς πεποίηκεν τὸ πῦρ καὶ τὴν γῆν ἁρμόσασα διὰ τῶν δύο στοιχείων. καὶ ἡ ἀριθμητικὴ μετὰ ταύτης ἐνεργοῦσα κατορθοῖ. τὸ γὰρ ἄνισον ἐν τοῖς ἀνίσοις, ἴσον δεῖ. τοῖς γοῦν ἀνίσοις, τὰ ἴσα νέμουσα, καὶ τὸ ἰδίωμα φυλάττει τὸ ἑαυτῆς, καὶ τὸ κατ'

ἀξίαν ἐπιδείκνυσιν, ὃ δὴ τῆς γεωμετρικῆς ἐξαίρετον ἦν. ἔτι δὴ οὖν λέγωμεν, ὅτι μιμεῖται τὰς πρώτας ἀρχὰς ἡ ψυχή. διὰ μὲν, τῆς μιᾶς μοίρας, τὴν μίαν τῶν ὅλων αἰτίαν, διὰ δὲ τῆς διπλῆς προόδου, τὰς μετὰ τὸ ἓν δυοειδεῖς ἀρχάς, διὰ δὲ τῶν ἀρτίων καὶ τῶν περιττῶν, τό, τε ἄῤῥεν, καὶ τὸ θῆλυ τῶν θεῶν, διὰ δὲ τῆς τριαδικῆς ἑκάτερον διαιρέσεως τὰς νοητὰς τριάδας, διὰ δὲ τῆς ἑβδομάδος τῶν ὅρων, τὴν ἑνιαίαν καὶ τὴν νοερὰν ἑβδομάδα. καὶ τῇ μὲν μιᾷ μοίρᾳ, θεὸν αὐτοτελῆ καλεῖ τὸν κόσμον, τῇ δὲ δυαδικῇ, πλῆθος ἐν αὐτῷ, καὶ ποικιλίαν ἐπιδείκνυσι, τῇ δὲ τῶν περιττῶν καὶ ἀρτίων διαιρέσει, τό, τε ἄῤῥεν καὶ τὸ θῆλυ διαιρεῖ πᾶν, ἀπὸ τῶν θεῶν αὐτῶν, μέχρι τῶν φυτῶν. κατὰ μὲν δυάδα καὶ τριάδα τὸ ἐν θεοῖς, κατὰ δὲ τετράδα, καὶ ἐννεάδα, τὸ ἐν τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν γένεσιν, κατὰ δὲ τοὺς κύβους, καὶ μέχρις αὐτῶν προϊοῦσα τῶν χερσαίων καὶ χθονίων εἰδῶν τῆς ζωῆς. τῇ δὲ ἑπτάδι τῶν ὅρων, πάντα συνέχουσα καὶ φρουροῦσα, καὶ προνοίας ἀξιοῦσα νοερᾶς, μονίμως τε καὶ ἀκλινῶς, τὰ ὅλα διατάττουσα δεόντως. καὶ τούτων τὰ μέρη, καὶ τὰ τῶν μερῶν μέρη κοσμοῦσα, καὶ εἴ τι τῶν ἐσχάτων ἐστὶν ἄλογον καθ' ἑαυτό, καὶ οἷον λεῖμμα τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας. κατὰ δὴ ταύτας τὰς ἐπιβολάς, καὶ τὰ ῥήματα τοῦ Πλάτωνος ἐφερμηνεύειν ἕκαστα δυνησόμεθα, καὶ πρὸς ταύτας βλέποντες, πολλὰ τῶν ἀπόρων διαλύσομεν. φέρ' οὖν ἀπ' ἀρχῆς ἕκαστα τῶν λεγομένων, ἐπὶ ταύτας ἀνενέγκωμεν, τὰς τοῦ καθ' ἡγεμόνος ἡμῶν ἐφηγήσεις. πρῶτον μὲν οὖν, τὸ μὴ τὸν δημιουργὸν τὰς μοίρας ἐντιθέναι λέγειν εἰς τὴν ψυχήν, ἀλλ' ἀφαιρεῖν ὡς οὔσας ἤδη καὶ ἀφαιροῦντα, συμπληροῦν πάλιν ἀπ' αὐτῶν τὴν οὐσίαν αὐτῆς, ἐπιδείκνυσιν ἡμῖν, ὡς ἄρα οὐκ ἔστι τὸ κρᾶμα τοῦτο, οἷον, ὑποκείμενον τῆς ψυχῆς οὐδὲ ὡς ὕλη, καὶ ὡς ἀσχημάτιστον ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ σχηματίζεται, ἀλλ' εἶδος οὖσα, πλήρωμά ἐστιν εἰδῶν. ὥστε τὰς λεγομένας ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀοριστίας, καὶ τὰς ὕλας τὰς ἐν τοῖς νοητοῖς, καιρὸν ἐπέχειν, εἰς τὴν τῶν προκειμένων θεωρίαν. ἔπειτα τὸ πρὸς τὴν μίαν μοῖραν ἁπάσας τὰς ἄλλας συντάττειν, τὴν διπλασίαν, τὴν τριπλασίαν, τὴν τετραπλασίαν, τὴν ἐνναπλασίαν, τὴν ὀκταπλασίαν, τὴν ἑπτακαιεικοσαπλασίαν, τὰ πρεσβεῖον ἀποδίδωσι τῇ μονάδι. καὶ οὐ συγχωρεῖ ποσόν τι νομίζειν αὐτήν, οἷον οἱ πολλοὶ οἴονται εἶναι τὴν μονάδα, τὸ ἐλάχιστον ἐν ποσῷ, καὶ τὸ ὕλης λόγον ἔχον πρὸς τὸν ἀριθμόν, ἀλλ' ἀρχὴν πάσης τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων ῥίζωμα, καὶ ἑστίαν τοῦ ἀριθμοῦντος τοῦ συμπληροῦντος αὐτήν, ἐπὶ δὲ τούτοις, ἡ διπλασία τῆς μιᾶς μοίρας. πῶς οὐχὶ συμφωνεῖ τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις. πάντως γὰρ τὸ διπλάσιον, ὑπὸ δυάδος μορφοῦται, καὶ τῆς ἑνοειδοῦς ὑπάρξεως ὑφεῖται, καὶ πρόεισιν εἰς πλῆθος, τῷ μὲν ποσῷ πληθυνόμενον, τῇ δυνάμει δέ, ἐλαττούμενον. τοιόσδε καὶ ὁ τῆς ψυχικῆς προόδου τρόπος. μένουσα γὰρ κατὰ τὸ θειότατον ἑαυτῆς, καὶ ὥς φησιν Ὀρφεὺς τὴν ἑαυτῆς κεφαλήν, ἐνιδρύσασα τῷ νῷ, πρόεισιν ἐκεῖθεν κατὰ τὴν δυάδα τὴν ἐν αὐτῇ, εἰς ἑαυτὴν προϊοῦσα, καὶ τὸ πλῆθος ἀπογεννῶσα τῶν ἐν αὐτῇ λόγων, καὶ τῶν παντοίων εἰδῶν. προελθοῦσα δὲ πάλιν ἐπιστρέφει πρὸς τὴν ἀρχήν, κύκλον τινὰ τοῦτον οὐσιώδη παρεχομένη. καὶ διὰ τῆς ἐπιστροφῆς συνάπτεται, πρός τε τὴν ἐν ἑαυτῇ γόνιμον δύναμιν, καθ' ἣν παρήγαγεν ἑαυτήν, καὶ πρὸς τὴν μονάδα, τὴν ἑδράζουσαν, καὶ ἑνοποιοῦσαν αὐτήν. ἡ γὰρ τελεσιουργὸς καὶ ἐπιστρεπτικὴ δύναμις, πρὸς ἀμφοτέρας συνάπτει, πρός τε τὴν γόνιμον, καὶ πρὸς τὴν ἑνοποιὸν αἰτίαν. καὶ εἰ δεῖ συντόμως εἰπεῖν, ὥσπερ ἡ μὲν ζωὴ πρόεισιν ἀπὸ τοῦ ὄντος, ὁ δὲ νοῦς συνάπτεται πρὸς τὴν ζωήν, καὶ πρὸς τὸ ὄν, οὕτω δὴ καὶ ἡ μὲν πρόοδος αὐτῆς ἀπὸ τῆς γονίμου γίγνεται αἰτίας, ἡ δὲ ἐπιστροφή, πρὸς ἀμφοτέρας. ἡμιολίως μέν, πρὸς τὴν ὑπὲρ αὐτῆς, τριπλασίως δέ, πρὸς τὴν ἐπέκεινα καὶ ταύτης. προσήκει γὰρ τὸ ἐπιστρεπτικὸν εἶδος, τό, τε ὅλον ἐπιδιώκειν, καὶ τὴν διαίρεσιν ἐλαττοῦν. ὃ δὴ παρέχεται τὸ ἡμιόλιον. τοῦ γὰρ διπλασίου κατὰ πᾶν ἑαυτὸ τῇ δυάδι κεκρατημένου, τὸ ἡμιόλιον, ἔστι μὲν ἀνάλογον ἐκείνῳ. τὸν δὲ τῆς ὑφέσεως λόγον ἐλαττοῖ. ἔτι δὲ τὸ τριπλάσιον, ὅτι μὲν τὴν τρίτην ἀπόστασιν ἐν τῷ ἐπιστρέφοντι δείκνυσιν, ἀπὸ τοῦ μένοντος ἐμφανές. πρόσεστι δέ, καὶ τὸ τὴν τριάδα πρῶτον ἀριθμὸν οὖσαν, καὶ πρώτως ὅλον, ἀρχὴν καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχον, ὁμοιοῦσθαι πρὸς τὴν μονάδα, τὴν ἑνιαίως ἅπαν περιέχουσαν τὸ πλῆθος. διὰ μὲν οὖν τούτων τὸ ὑποκείμενον τῆς ψυχῆς, ἐκ τριῶν ὅλων ὑποστάν, ἔδειξε πάλιν τριφυές. δηλοῖ γὰρ αὐτῷ τῷ μένοντι τῷ προϊόντι, τῷ ἐπιστρέφοντι, κατὰ τὴν τῶν θείων γενῶν διαίρεσιν. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις, τριπλᾶ ἦν γένη. τὸ μὲν μένον, τὸ δὲ προϊόν, τὸ δὲ ἐπιστρέφον. τὸ μὲν ταυτότητος καὶ μονίμου δυνάμεως, καὶ οὐσίας αἴτιον, τὸ δὲ γεννητικῶν καὶ προόδων, καὶ πολλαπλασιασμῶν ἐξάρχον, τὸ δὲ τελεσιουργόν, καὶ ἀναγωγὸν ἐπὶ τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων. διὰ δὲ τῶν ἐφεξῆς, δείκνυσι καὶ ὅπως τὰ δεύτερα κοσμεῖ, κατ' αὐτὴν τὴν οὐσίαν ἑαυτῆς. πρὶν γὰρ αὐτῇ δυνάμεις ἢ ἐνεργείας, τοὺς λόγους τούτους δείκνυσιν ἐν αὐτῇ ὄντας, ἀφ' ὧν καὶ δὴ ἂν κατευθύνει, τά τε πρώτως αὐτῆς μετέχοντα, καὶ ὅσα κατὰ δευτέραν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν κοσμεῖται παρ' αὐτῆς. αὐτῆς μὲν ὅλης μονάδος ἐχούσης, ἐκείνων δὲ καὶ τὰς προόδους αὐτάς, καὶ τὰς ἐπιστροφὰς μιμουμένων. αὕτη γὰρ πρὸ ἐκείνων, προῆλθε μὲν δυαδικῶς, ἐπιστρέφει δὲ τριαδικῶς. καὶ τὸ μὲν προελθὸν αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ μένοντος, διεκρίθη πᾶν. διπλασίως γάρ. τὸ δὲ ἐπιστραφέν, ἐξ ἡμισείας. ἴδιον γὰρ προόδου μέν, ἡ διάκρισις, ἐπιστροφῆς δέ, ἡ ταυτότης, καὶ ἡ ὁμοιότης. τὸ γὰρ ἐπιστραφέν, γέγονεν, οἷον τὸ μένον.

αὐτὴ μὲν

αὐτὴ μὲν ἑνὸς, πᾶν γενόμενον, αὐτὴ δὲ ὅλου τοῦ πρὸ τῶν μερῶν, τὸ ἐκ τῶν μερῶν ὅλον. καὶ δοκεῖ μὲν εἶναι τοῦ μένοντος τριπλοῦν. ἔστι δὲ ἐκείνου μὲν ἔλασσον τῇ δυνάμει, τῶν δὲ ἐν αὐτῷ μορίων περιληπτικόν.

Τετάρτην δὲ, τῆς δευτέρας διπλῆν, πέμπτην δὲ τριπλῆν τῆς τρίτης, τὴν δὲ ἕκτην, ὀκταπλασίαν τῆς πρώτης, ἑβδόμην δὲ ἑπτακαιεικοσαπλασίαν τῆς πρώτης. Αὕτη μὲν ἡ παντελὴς οὐσία τῆς ψυχῆς, διὰ τῶν προειρημένων ἀριθμῶν περιείληπται. τοῦ μὲν ἐν αὐτῇ μένοντος, τοῦ δὲ προϊόντος, τοῦ δὲ ἐπιστρέφοντος. ἐπεὶ δὲ δεῖ καὶ τὰς μοίρας αὐτῆς ἰδεῖν καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἐν αὐτῇ τῶν ὄντων, καὶ ταύτας ὁ Πλάτων ἐπεκδιδάσκει, τάς τε περιεχούσας, καὶ τὰς περιεχομένας ἐν αὐτῇ τῶν πάντων ἰδέας παραδιδούς. διὰ μὲν οὖν τῆς τετάρτης, καὶ τῆς πέμπτης, τοὺς λόγους περιέχει πάντων τῶν πρώτων αὐτῆς μετεχόντων. τὴν μὲν πρόοδον αὐτῶν, διὰ τῆς τετάρτης, διὰ δὲ τῆς ἕκτης καὶ τῆς ἑβδόμης αὐτοὺς ὡς προάρηται τοὺς στερεοὺς ὄγκους ὑφίστησι. γεννῶσα μὲν αὐτοὺς κατὰ τὴν ἕκτην, ἐπιστρέφουσα δὲ, κατὰ τὴν ἑβδόμην. καταλήγει γὰρ ἄχρι τῆς τούτων προόδου, τὸ ὁλικὸν αὐτῆς εἶδος. καὶ ὁρᾷς ὅπως οἵ τε ἀριθμοὶ προσήκοντες αὐτῇ, καὶ ἡ τάξις τῆς προόδου. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ μονάδος ἀρχὴ, τὴν ἀπὸ νοῦ πάροδον αὐτῇ δίδωσιν, ἡ δὲ εἰς τοὺς κύβους κατάληξις τούτους, ἁρμονίαν αὐτῶν ἁρμονιῶν ἀποφαίνει. συντιθέμενοι γὰρ, τὴν οὐρανίαν ἁρμονίαν ποιήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἑκάτερος αὐτῶν ἁρμονία. τὸν γὰρ κύβον ἁρμονίαν εἰώθασι καλεῖν οἱ Πυθαγόρειοι, διότι μόνον τῶν σχημάτων τὰς γωνίας ἔχει μέσας, ἀνάλογον τῶν τε πλευρῶν, καὶ τῶν ἐπιπέδων. καὶ οἱ μὲν δεύτεροι τῶν ὅρων, τήν τε πρόοδον ἔχουσι, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν, τὴν εἰς μονάδα. πάλιν δὲ τούτων ὅλων μενόντων, οἱ τρίτοι μερίζονται, τό, τε προϊὸν, καὶ ἐπιστρέφον. καὶ ἀνάγονται εἰς τοὺς προσεχῶς ὑποκειμένους. οἱ δὲ τέταρτοι πάλιν ἐπὶ τὴν μονάδα. διότι καὶ τῶν ἑπτὰ ὅρων, ἡ μὲν μονὰς, πάλιν μιμεῖται τὸ μένον, οἱ δὲ μέσοι δυοειδεῖς ὄντες, τὸ προϊὸν, οἱ δὲ ἔσχατοι τὸ ἐπιστρέφον. τριαδικοὶ γὰρ ἀμφότεροι. καὶ γὰρ ἡ ὀκταπλασία, τριαδική πώς ἐστι καὶ αὕτη, ὡς εἰς τρίτην περιελθοῦσαν τάξιν. ἔχομεν οὖν τήν τε μίαν ὁλότητα τῆς ψυχῆς ἐν τῷ κράματι, καὶ τὸ ἐπίπλουν αὐτῆς, ἐν τοῖς τρίτοις ὅροις, καὶ τὸ τετραδικὸν, ἐν τοῖς τετάρτοις. καθὸ καὶ δημιουργεῖ τὰ ὅλα † καθ' ἕτερον εἶδος προνοίας. καὶ τῇ μὲν ὁλότητι περιέχουσαν αὐτὴν εὕρομεν τὸ τρι- [καθ' ἑκάτερον]
φυὲς εἶδος, τούτῳ δὲ τὸ τετραδικὸν, καὶ ἀεὶ τοῖς ὅλοις τὰ μέρη συνάγουσαν εἰς ἕνωσιν. Μετὰ δὲ ταῦτα συνεπληροῦτο τά τε διπλάσια, καὶ τὰ τριπλάσια διαστήματα, μοίρας ἔτι ἐκεῖθεν ἀποτέμνων, καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τούτων. Ἐν τῷ δημιουργῷ, καὶ διαιρετικὰς εἶναι δυνάμεις οἱ θεολόγοι φασί, καὶ συνακτικάς. καὶ διὰ μὲν τῶν ἑτέρων, τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν αὐτὸν, ἀπὸ τῆς τοῦ πατρὸς διακρίνειν λέγουσι, διὰ δὲ τῶν λοιπῶν, ἐξάπτειν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν δημιουργίαν, τῆς πατρικῆς μονάδος. καὶ καλοῦσι τομάς τε καὶ δεσμοὺς, τὰς τοιαύτας ἐνεργείας. κατὰ ταύτας τοίνυν τὰς δυνάμεις, νῦν ἐν ὅροις δημιουργικοῖς διακρίνων τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς, ἀποτέμνειν λέγεται μοίρας τῆς ὁλότητος αὐτῆς, καὶ πάλιν δεσμοῖς τισι τὰ μόρια συνδεῖν, τοῖς διὰ τῶν μεσοτήτων. δι' ὧν συνέχεσθαι ποιεῖ τὸ διῃρημένον, ὥσπερ διὰ τῶν τομῶν διαιρεῖσθαι τὸ ἡνωμένον. ταῦτα μὲν οὖν ὅτι τῶν θεολογικῶν ἀρχῶν ἔχεται, τὰ τοῦ Πλάτωνος παρίστησι. ἐπὶ δὲ τὴν λέξιν αὐτὴν ἐλθόντες, κατίδωμεν ὅπως. ὅτι μὲν ὁμοούσιός ἐστιν ἡ ὅλη ψυχὴ πρὸς ἑαυτὴν καὶ ὁμοιομερὴς, καὶ οἷον ὁμόχρους νοερὰ πᾶσα, καὶ λόγος ἐστὶ νοερὸς, δηλοῖ δήπουθεν ὁ Πλάτων ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κράματος τά τε ὅλα ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ μέρη ποιῶν. αἱ γὰρ ἀποτεμνόμεναι μόναι μοῖραι, οὐσίαι τινές εἰσιν ἐν αὐτῇ διῃρημέναι. ὅτι δὲ καὶ ἀξία τις ἐστὶ πρώτων τε καὶ μέσων καὶ τελευταίων εἰδῶν, καὶ τοῦτο δείκνυσι τὸ ἔτι προσθείς. ἐφ' ὧν γὰρ ἀμυδρότερον τὸ αὐτὸ εἶδος ὁρῶμεν, ἐπὶ τούτων τὸ ἔτι τάττομεν. ὡς ἐπὶ τῆς οὐρανίας συστάσεως, ὁρῶντες μέν τινα περὶ αὐτὴν ἐξαλλαγὴν, ὁρῶντες δὲ καὶ τὴν ὁμοιότητα τὴν πρὸς τὰ θεῖα σώματα, καὶ ἐν αὐτῇ σωζομένην. ἵν' οὖν μὴ τὴν αὐτὴν ἀξίαν καὶ ἡμεῖς οἰηθῶμεν εἶναι πάντων τῶν ἐν τῇ ψυχῇ λόγων, τὸ ἔτι προσέθηκεν, τοῦτο ὅπερ εἴπομεν, ἐνδεικνύμενος. ὅσῳ γὰρ ἐπὶ τὰ ἐντὸς χωροῦμεν, καὶ τὰ μέσα τῶν μέσων διερευνώμεθα, τοσούτῳ μερικωτέροις ἐντυγχάνομεν εἴδεσι. τὰ γὰρ περιεχόμενα, μερικώτερα τῶν περιεχόντων ἐστί. καὶ τὰ περιέχοντα, θειότερα τῶν περιεχομένων. ὃ καὶ ὁ κόσμος μιμούμενος, περὶ μὲν τὴν γένεσιν, ἔχει τὸ θεῖον σῶμα, περὶ δὲ τὸ σῶμα, ὅλην τὴν ψυχήν. πάντ' οὖν ταῦτα τὰ προειρημένα τμήματα τῆς ψυχῆς, τά τε γεννητικὰ (ταῦτα γάρ ἐστι τὰ διπλάσια) καὶ τελεσιουργὰ (ταῦτα γὰρ τὰ τριπλάσια) περιεκτικά ἐστι λόγων μερικωτέρων, δι' ὧν τὰ μέρη κοσμεῖται τοῦ παντὸς, μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων. ἃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ἑξῆς παραδίδωσιν. ὥστε ἐν ἑκάστῳ δύο εἶναι μεσότητας, τὴν μὲν ταὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων αὐτῶν ὑπερέχουσαν, καὶ ὑπερεχομένην. ἐν δὴ τούτοις, πρῶτον μὲν ἐκεῖνο κατανοητέον, ὅπως τὰς δύο ταύτας μεσότητας, ἐν τῇ γεωμετρικῇ περιέχεσθαί φησιν, ἐπειθ' ὅτι τὴν † ἁρμονικὴν προ- [γεωμετρικὴν]
τέραν τίθεται τῆς ἀριθμητικῆς, ὡς ὑπερτέραν. εἰ γὰρ δὴ καὶ ἡ ἀριθμητικὴ τὸ αὐτοφυὲς ἔχει καὶ τὸ ἁπλοῦν, καὶ τὸ πρὸς τὴν ταυτότητα συγγενές. ἡ γὰρ ἰσότης, ταυτότης τίς ἐστι. διὸ καὶ ἐν ταῖς πολιτείαις φιλίας εἶναι ποιητικὴν ἀπέφηνε, τὸ καθ' ἀριθμὸν ἴσον ἀσπαζομένην. ὥσπερ δὴ καὶ δικαιοσύνης τὴν ἁρμονικὴν, τοῦ κατ' ἀξίαν στοχαζομένην. ἔτι δὲ, διότι ἡ μὲν, τὸ καθ' αὑτὸ ποσὸν ἔλαχεν, ἡ δὲ τὸ πρός τι, καὶ ἡ μὲν περὶ τὴν ποσότητα θεωρεῖται τῶν μορίων, ἡ δὲ περὶ τὴν πηλικότητα. τὸ γὰρ τρίτον, ἢ τέταρτον, πηλικότητός ἐστιν ἴδιον. ἀλλ' οὖν ὡς ἐγγυτέρα τῆς γεωμετρικῆς ἡ ἁρμονικὴ, προτέτακται δεόντως. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἄκροις, περιέχει δὲ

τὸ ταυτὸν, καὶ μείζοσι μὲν ὅροις, μείζους διανέμει λόγους, ἐλάττοσι δὲ, ἐλάττους. καὶ ταύτῃ πρὸς τὴν κατ' ἀξίαν μᾶλλον οἰκείωται διαίρεσιν. ζητέον τοίνυν, ὅτι ἡ μὲν ἁρμονικὴ μεσότης, καὶ τὴν ταυτότητα συνδεῖ πᾶσαν, τὴν ψυχικὴν, καὶ τοῖς οὐρανίοις δίδωσι τὴν ἀδιάλυτον κοινωνίαν. τοῖς μὲν μείζοσι κύκλοις, μείζους δυνάμεις καὶ κινήσεις, τοῖς δὲ ἐλάττοσιν, ἐλάττους διανέμουσα. θᾶττον γὰρ κινεῖται τὰ περιέχοντα, τῶν περιεχομένων. ἡ γὰρ ἀριθμητικὴ, καὶ τὴν ἑτερότητα πᾶσαν τὴν ἐν τῇ ψυχῇ συνέχει, καὶ τοῖς ὑπὸ σελήνην, τὴν κοινωνίαν τὴν πρὸς ἄλληλα παρέχεται, κατ' ἴσην ἀμοιβήν. ἕκαστον γὰρ οὐδὲν μᾶλλον πάσχει ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἢ ποιεῖ εἰς τὰ ἄλλα. καὶ ὥσπερ πᾶσιν ἐπίσης ὑπάρχει κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἰσότητα, τοῖς ἐν γενέσει στοιχείοις, τὸ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα. καὶ τοῖς μὲν λεπτομερεστέροις, μείζους καὶ θάττους κινήσεις, τοῖς δὲ μεγαλομερεστέροις, βραδυτέρας καὶ ἐλάττους, ἐνδίδωσιν.

» Ἡμιολίων δὲ διαστάσεων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων γενομένων, ἐκ τούτων τῶν
» δεσμῶν, ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσι, τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι τὰ ἐπίτριτα πάντα συνεπλη-
» ροῦτο.

Ὅτι μὲν ἐκ τῶν εἰρημένων δύο μεσοτήτων, ἁρμονικῆς, ἀριθμητικῆς, δεσμῶν γενομένων ἐν ταῖς διαστάσεσι τῶν διπλασίων καὶ τριπλασίων, τῷ τοῦ ἐπογδόου διαστήματι τέμνεται, τά τε ἐπίτριτα καὶ ἡμιόλια ἀναφανέντα ἐν ταῖς εἰρημέναις μεσότησι, δῆλον ἔκ τε τῶν εἰρημένων, καὶ εἰ νῦν βούλοιο σκοπεῖν ἐν ὅροις, ἑξάδι, ὀκτάδι, δυοδεκάδι, ὀκτωκαιδεκάδι. καὶ γὰρ τὸ διπλάσιον ἐν τούτοις, καὶ τὸ τριπλάσιον, ἐξ ἐπιτρίτου ἐστὶ καὶ ἡμιολίου. πῶς δὲ καὶ ταῦτα τοῖς προειρημένοις συμφωνήσειεν; ἢ καὶ ταῦτα κατὰ τὸ ἑξῆς ἐκείνοις ληπτέον. ὡς γὰρ αἱ δύο μεσότητες, εἰς δύο διεῖλον τὸ πᾶν, οὕτως οἱ ἐπίτριτοι καὶ οἱ ἡμιόλιοι, μερικωτέραν ὑπέστησαν διακόσμησιν. εἰ γὰρ τὰ ὅλα μὲν ὄντα, τὰ μέρη δὲ τῶν μερῶν λόγοι κοσμήσαντες, οἱ δέ εἰσιν. ἔστι μὲν οὖν ἕκαστος αὐτῶν, ὅλον μὲν κατὰ τὸν πρόλογον, μέρος δὲ κατὰ τὸν ὑπόλογον, μέρους δὲ μέρος, κατὰ τὴν ὑπεροχὴν θατέρου πρὸς θάτερον. καὶ ἐπειδήπερ ἐν ἑκάστῃ τῶν σφαιρῶν, ἔστι θεῖα γένη ψυχῶν καὶ δαιμόνια, καὶ μερικά, οἷα δὴ τὰ τῶν ἡμετέρων. καὶ τὰ μὲν θεῖα τὰ δεύτερα τῶν προτέρων, ὅλα ὅλων μετέχει, τὰ δὲ δαιμόνια, τῶν θείων, εἰ καὶ ὅλων, ἀλλὰ καθ' ἕν τι, διὸ καὶ μερικώτερα λέγεται, μὴ δυνηθέντα πάσας αὐτῶν δέξασθαι τὰς ἰδιότητας. τὰ δὲ μερικώτερα τῶν δαιμονίων, ἄλλο τε ἄλλο, καὶ οὐδὲ ἀεὶ τῶν αὐτῶν μετέχει μεριστῶς, τούτων ἔχει τοὺς λόγους ἡ ψυχή. τὸν μὲν πολλαπλάσιον, τῆς καθόλου μετοχῆς, τὸν δὲ ἐπιμόριον, τῆς καθ' ἓν καὶ ταυτὸν ἀεὶ τὸ κυριώτατον. τὸν δὲ ἐπιμερῆ, τῆς κατὰ πολλὰ καὶ μεριστῶς γενομένης κοινωνίας, τῶν μετεχόντων πρὸς τὰ μετεχόμενα. διὰ τούτων οὖν κοσμεῖται, τά τε στοιχεῖα καὶ αἱ σφαῖραι τοῦ οὐρανοῦ. μετέχουσαι μὲν, τῆς τρίτης ὁλότητος, μέρη δὲ ὅμως οὖσαι τῶν δύο τοῦ παντὸς τμημάτων. ἐπειδὴ πᾶσα ὁλότης ἔχει καὶ μέρη μεθ' ἑαυτῆς. ἀλλὰ γοῦν ἄλλη σφαῖρα, τὸ οἰκεῖον ἐστὶ, καὶ ἄλλος ἀριθμὸς, ἄλλῳ στοιχείῳ προσῆλθεν. ὁ ἐπόγδοος λόγος, ὁ τὰ ἐπίτριτα, καὶ ἡμιόλια συμπληρῶν, γεννᾷ. καὶ ταῦτα τὰ πληρώματα τῶν ὅλων μερίδων. καὶ συναρμόζει ταῖς οἰκείαις ὁλότησιν. ὁρᾷς ὅπως ὡς ἐν τοῖς μαθήμασιν ἡ γεωμετρικὴ περιέχει τὰς δύο λοιπὰς μεσότητας. αὕτη δὲ τοὺς ἐπιτρίτους, καὶ ἡμιολίους λόγους. οὗτοι δὲ τοὺς ἐπογδόους. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ψυχὴ, κατὰ μὲν τὴν ὁλότητα τὴν ἑαυτῆς ὑπέστησε τὸ ὅλον. κατὰ δὲ τὴν δυάδα τὴν οὐσιώδη, διεῖλεν εἰς δύο τὸ πᾶν. καὶ παρήγαγε τὰ πρῶτα, μέρη τοῦ παντὸς, δευτέρως δὲ, ὅλα. κατὰ δὲ τοὺς τῆς τρίτης ὁλότητος αἰτίους, σφαίρας τε καὶ διακόσμησιν. κατὰ δὲ τοὺς οἰκείους ἀριθμοὺς, ταῖς μέρεσι ταύτους ἀνεπλήρωσεν αὐτὰς τῶν οἰκείων εἰδῶν τε καὶ μερῶν. λεγέσθω τοίνυν καὶ ὧδε. ὥσπερ τὸ πᾶν, ἔχει μὲν καὶ σφαίρας ὅλας, ἔχει δὲ καὶ ζῷα ἐν ἑκάστῃ θεῖα, δαιμόνια, ψυχικά. καὶ γὰρ ψυχῶν εἰσι διανομαὶ περὶ ἑκάστην μερικῶν. πασῶν δὲ καὶ πάντων τὰς μεριστὰς περὶ τοῖς σώμασιν οὐσίας, καὶ αὐτὰ τὰ σώματα, ἁρμόζουσιν οἱ ἁρμονικοὶ λόγοι τῆς ὅλης ψυχῆς, αὐτῷ γὰρ τῷ εἶναι, καθάπερ τὸ πῦρ αὐτῷ τῷ εἶναι θερμαντικόν ὂν, πρώτως ἐστὶ θερμόν. τὴν οὖν διὰ τεσσάρων ἁρμονίαν ἔχει, δι' ἧς ἁρμόζει σφαίρας ἑκάστης, καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ ζῴων, θείων, δαιμονίων, ψυχικῶν, τὰς μεριστὰς περὶ τοῖς σώμασιν οὐσίας, καὶ τὰ σώματα πρὸς ἄλληλα. καὶ γὰρ οὐχ ὡς ἔτυχεν ἄλλη ἄλλων ἐστὶ περιεκτικὴ, οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ ἄλλοις ἕπεται, ἀλλὰ θείοις ζῴοις, ἕπεται δαιμόνια. καὶ δαιμονίοις ἄλλα ψυχικά. ἀλλὰ κατὰ φύσιν ἀεὶ τὰ δεύτερα, συνήρμοσται τοῖς προτέροις. ἔστι οὖν ἡ διὰ τεσσάρων, καθ' ἑκάστην. καὶ οἱ μὲν τῆς σφαίρας ἑκάστης πρὸς τὰ ἐν αὐτῇ θεῖα ζῷα λόγοι, καὶ οἱ τούτων πρὸς τὰ δαιμόνια, οἱ ὄντως ἂν εἶεν ἐπόγδοοι, διάστασιν ἔχοντες τελείαν. ἅμα μὲν ἐμμελῆ πρώτως, ἅμα δὲ σώμασι προσήκουσαν. ἡ γὰρ ὀγδοὰς τριχῇ διεστῶσα, σωματοειδής ἐστιν, ὡς ἐννεὰς ἐπίπεδος. ἑκατέρα δὲ ἰσότητι συγγενής. καὶ αἱ τῶν δευτέρων αἱ φύσεις, ἀνήρτηνται τοῖς πρὸ αὐτῶν, σωματοειδῶν συστάσεων, μετέχουσαι αὐτῶν, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ σωματικοῦ λόγου. ὥσπερ δὲ δηλοῖ τὸ μόριον τοῦ μετεχομένου λεγόμενον ὄγδοον. λοιπὸς ὁ τῶν ψυχικῶν λόγος πρὸς τὰ δαιμόνια ζῷα, τὸν τοῦ λείμματος ἐπέχει λόγον, καὶ ἐπιμερὴς ὢν, καὶ μέρεσι τοῖς δὲ καὶ τοῖς βιοῖσιν οἰκείως. καὶ γὰρ ταῦτα, μίαν οὐκ ἔχει ζωὴν, ἀνιόντα καὶ κατιόντα, καὶ μεριστῶς ἀπολαύοντα τῶν πρὸ αὐτῶν, καὶ ἀνωμάλως, καὶ τοῖς δώδεκα ἀριθμοῖ θεοῖς ἀνημμένα, καὶ τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν, ὁ βεισκαίδεκα. τούτοις ἐμπρέπει τοῖς τὸν τῶν θεῶν ἀριθμὸν ἐκβεβηκόσιν. εἰ δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ψυχικῶν ζῴων.

ζώων. τὰ μὲν ἂν ψυχῶν ἀχράντων ὡς Πλάτων ἔωθεν ἡρώων καλεῖν. τὰ δὲ, τῶν πολλῶν ψυχῶν. καὶ ἔτι
αὖ καὶ ἡ διὰ πέντε, καθ' ἑκάστην σφαῖραν. καὶ τὰ μὲν ἡρωϊκὰ φυλάττοι αὖ καὶ αὐτὰ πρὸς τὰ δαιμόνια
τὸν ἐπόγδοον, διὰ τὸ ἄχραντον τῆς ζωῆς εἶδος. τὰ δὲ τῶν πολλῶν ἔχοι αὖ πρὸς ἐκεῖνα τὸν τοῦ λείμματος
λόγον. ὥστε καθ' ἑκάστην εἶναι σφαῖραν, καὶ ἐπιτρίτους λόγους καὶ ἡμιολίους, καὶ ἐπογδόους. μᾶλλον δὲ ἀδι-
αίρετον μὲν τὸ πᾶν κατὰ τὰς τέσσαρας ἰδέας τοῦ παραδείγματος, τετραχῆ, καθ' ἑκάστην δὲ μοῖραν
τῶν τεσσάρων, τὰ πάντα ἐστὶ ζῶα, τὰ θεῖα, τὰ δαιμόνια, τὰ ἡρωϊκὰ, τὰ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, συν-
τεταγμένων ἐναρμονίων ἀλλήλοις. καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν ὁλότητα, τὸν οὐρανὸν, τὸν ἀέρα, τὸ ὕδωρ, τὴν
γῆν, τῆς ὁλότητος, τὴν διὰ πέντε ποιούσης. αὕτη δὲ ταύτης, τὴν διὰ τεσσάρων, ἐν τοῖς τέτρασιν εἴδεσι
τῶν ζώων, ὡς Πλάτων διεῖλεν αὐτὸς, τό, τε πᾶν, καὶ τὰ εἴδη τὰ παντοῖα τῶν ζώων. λόγους ἄρα λό-
γων περιεκτικοὺς, κατὰ μίαν ἁρμονίαν συμπεπληρωμένους, καὶ διὰ τούτων ὁ Πλάτων ἡμῖν παραδίδωσιν
ὧν ἡ ψυχὴ πλήρης οὖσα, καὶ τόνδε τὸν ἐμφανῆ κόσμον ἀποπληροῖ. πάντα ῥητὰ καὶ προσήγορα ἀλ-
λήλοις ἀποφαίνουσα. Λείπων αὐτῶν ἑκάστου μόριον. τῆς τοῦ μορίου ταύτης διαστάσεως λειφθείσης. ἀρι-
θμοῦ πρὸς ἀριθμὸν, ἐχούσης τοὺς ὅρους ἕξ, καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίων, πρὸς τρία καὶ τετταράκοντα
καὶ διακόσια. Τι μὲν οὖν ἐστὶ τὸ λεῖμμα τοῦτο, καὶ ὅν τινα λόγον ἔχει, καὶ πῶς ἐμμελὲς ὂν μετὰ τῶν ἄλλων
συνταχθὲν γίνεται ἐναρμόνιον, διὰ τῶν μαθημάτων δῆλον. ἔστι δὲ καὶ ἐν τῷ παντὶ τοιοῦτον, ὡς ἐν ὅλω.
χωρὶς τῆς εἰρημένης κατὰ τὴν τετραμερῆ τοῦ ὅλου τομὴν ἐμφάσεως, τοῦ λόγου τοῦ λείμματος ἐν τοῖς ἐσχά-
τοις τῶν περιεχομένων ζώων, ἐνόντος ἐν αὐταῖς. ἀφ' ἑκάστης γὰρ τῶν σφαιρῶν, ἀπόρροιαί τινες, κα-
θήκουσιν εἰς τὰ ὑπὸ γῆν, καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων συμμιγεῖς τινὲς ὑποστάθμαι. πολὺ μὲν τὸ ταραχῶ-
δες ἔχουσαι, καὶ σκοτεινὸν, καὶ ἔνυλον, συντελοῦσαι δὲ ὅμως καὶ αὗται πρὸς τὴν ὅλην τοῦ κόσμου σύστα-
σιν καὶ ἁρμονίαν. τούτων δὴ τὴν αἰτίαν, ἐν τῇ ὅλῃ ψυχῇ τιθεὶς ὁ Πλάτων, λεῖμμα κέκληκεν αὐτήν. ὃ
δὴ τῆς ἐσχάτης ὑφέσεως ἐστὶ σημαντικόν. ὅπου γὰρ καὶ θεῶν τῶν ἀκροτάτων δυνάμεις περὶ ἐκεῖνον τὸν
τόπον, οἱ θεολόγοι θάπτουσιν, οὕτω τοῦ διὸς κἀκεῖνα κοσμήσαντος, ὥστε ἐπιτήδεια ποιῆσαι πρὸς με-
τουσίαν θεῶν τηλικούτων, τί χρὴ οἴεσθαι περὶ τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς; ἆρ' οὐχὶ πολλῷ μᾶλλον αὐτὴν καὶ
κοσμεῖν, τοῦ, τὸ δοκοῦν ἄτακτον εἶναι παντὶ, καὶ αἰτίαν ἔχειν τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, καὶ κατ' ἐκείνην αὐτὸ
καταττάττειν διιόντος. καὶ πῶς ἂν ἡ ἄρχοι τοῦ παντὸς, ἡ πάντα κατὰ νοῦν ἄγοι, μὴ καὶ τὸ ἄτακτον
τάττουσα, καὶ τὰ ἔσχατα συναρμόζουσα, πρὸς τὴν μίαν τοῦ κόσμου ζωήν; εἰ δὲ καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ προϋ-
πάρχει καὶ τούτων τὰ αἴτια καθάπερ φησὶν Ὀρφεὺς, Γυμάτη δὲ βάσις χθονὸς ἔνδοθι ῥίζαι, Τάρτα-
ρά τ' εὐρόεντα καὶ ἔσχατα πείρατα γαίης, τί θαυμαστὸν τὴν ὅλην ψυχὴν, πάντα ἔχουσαν οἰκείως ἑαυ-
τῇ, ὅσα δημιουργικῶς ὁ θεῖος νοῦς, καὶ τῶν τελευταίων τοῦ κόσμου, καὶ τῆς οἷον ὑποστάθμης τῶν ὅλων προει-
ληφέναι τὴν αἰτίαν. πρὸ γὰρ τοῦ φαινομένου καὶ αἰσθητοῦ, τὸν ἀφανῆ κόσμον ἡ ψυχὴ περιέχει. τί μὲν οὖν
τὸ λεῖμμά ἐστι, καὶ διὰ τούτων δῆλον. ἔστιν οὖν καὶ τετραχῶς τὸ λεῖμμα, καὶ μοναχῶς. καὶ ἔδει τὴν ψυ-
χὴν περιέχειν ἀμφοῖν τὸν λόγον, καθ' ὃν καὶ τετραχῶς ἐστὶ, καὶ μοναχῶς. εἴπερ συντελεῖν ἀνάγκη καὶ
τοῦτο πρὸς τὸ πᾶν, καὶ πρὸς ἑκάστην μοῖραν. εἰ δὲ τοὺς ἀριθμοὺς ἐννοήσαις τῶν ὅρων, ἴδοιο ἂν καὶ τούτους, θαυ-
μαστήν τινα σώζοντας ἀναλογίαν. ἡ μὲν οὖν εἰς τὴν ἑκατοντάδα μεριζομένην ἀνάλυσιν πρόοδος, παντελῆ καὶ τὴν παν- προϊεμένην
ἀποστᾶσαν τῆς αἰτίας ὕφεσιν δηλοῖ. καὶ γὰρ ἐν τῇ ψυχῇ τὸ μερικώτατον, καὶ ἐν τῷ παντὶ τὸ ἔσχατον
καὶ ἐνυλότατον κατείληφεν. ἡ δὲ ἐν ταῖς δεκάσι τετρὰς καὶ πεμπτὰς, ἐξάπτει καὶ ταῦτα τῶν πρώ-
των, καὶ συντάττει ταῖς ἀρχαῖς. ἡ μὲν γὰρ τετρὰς, δημιουργικὴν ἔλαχεν ἰσότητα καὶ κοσμουργόν.
ἡ δὲ πεμπτὰς, ἐπανακαλεῖται πᾶν τὸ προελθὸν, ἐπὶ τὰς ἑνικωτέρας δυνάμεις. ἡ δὲ αὖ ἐν ταῖς μονά-
σι τριὰς καὶ ἑξὰς, τελειότητα καὶ τούτοις, διὰ τῆς ἐπιστροφῆς ἐνδίδωσιν. εἰ δὲ καὶ ἐπιμερὴς ὁ λόγος ἐστὶ,
τρεισκαίδεκα τινῶν, διακοσιοστετταρακοστοτρίτων, οὐδ' οὗτος αὖ ὁ ἀριθμὸς ἀνάρμοστος ἐστὶ πρὸς τὸ
πᾶν. μετὰ γὰρ τὴν παντελῆ τῶν αἰσθητῶν πρόοδον, καὶ τὴν ἄχρι γῆς ὕφεσιν, ἣν δωδεκάτην εἶναι με-
ρίδα τοῦ κόσμου φασὶν, τὸ ὑπ' αὐτὴν πᾶν, τρεῖς καὶ δέκατον εἴη τῶν ὅλων. καὶ αἱ εἰς αὐτὸ καθήκουσαι
τῶν στοιχείων ἐμφάσεις, πρέποιεν ἂν τῷδε τῷ ἀριθμῷ. καὶ πρόεισιν οὖν ἐπὶ πᾶν, καὶ κοσμεῖται προελθὸν,
καὶ ἐπιστρέφει κοσμηθὲν, τὸ ἐνυλότατον τοῦ παντός. καὶ ἐν ἑκάστῃ δὲ μοίρᾳ, τὰ ἔσχατα γένη τῶν ἀιδίων
ὑφειμένα ἐστὶν, οἷς ὁ δώδεκα αὔξεται, καὶ κατὰ τὸν τρισκαίδεκα λόγον, εἰκότως ἔχει τὴν πρὸς ἄλληλα
σχέσιν. καὶ κοινωνίαν πάλαι τοῦ δώδεκα λεγομένου θεοῖς αὔξεσθαι, καὶ τοῖς ἀεὶ θεῶν ἐξημμένοις γένε-
σιν. ταῦτα δ' οὖν πάντα, ἑνιαίως ἡ ψυχὴ περιείληφε τῷ τοῦ λείμματος λόγῳ. καὶ πρὸς τούτοις, ἡ τῶν
μονάδων ἐννεὰς, ἣν ὁ τρία παρέχεται καὶ ὁ ἕξ, τὸ πέρας ἐνδείκνυτο τῶν ψυχικῶν λόγων. ἀρξάμενοι
γὰρ ἀπὸ μονάδος, εἰς ἐννεάδα προεληλύθασι, καὶ ἀπὸ μονάδων ἐπὶ δεκάδας. καὶ ἀπὸ τούτων, ἐπὶ
τὰς ἑκατοντάδας. τριαδικὴ γὰρ ἦν ἡ πᾶσα πρόοδος τῆς ψυχῆς. καὶ ἡ ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς αἰ-
τίας ἔκφανσις. κατά τε τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἁρμονίαν, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴπομεν. τὸ μὲν οὖν λεῖμ-
μά τινος ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ δηλωτικὸν εἴρηται. πᾶν δὲ τὸ διάγραμμα τὸ ψυχογονικὸν, ὅσους ἔχει τριά-
κοντα καὶ τέτταρας, ἢ ἕξ, καὶ τριάκοντα τοὺς ὅρους ἔχει. καὶ διαφερόντως προσήκων ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς τῇ ψυ-
χῇ, ὡς ἀπὸ τῆς ἑξάδος εἰς ἑαυτὴν προελθούσης γεγονὼς, πάλαι τῆς ἑξάδος οἰκειουμένης αὐτῇ. διότι πρώτη
ἐστὶν ἀρτιο-

ἐστὶν ἀρτιοπέριττος, ὡς ἡ ψυχὴ τῶν ἀμερῶν μέση καὶ μεριστῶν. ὧν τοῖς μὲν, τὸ περιττὸν οἰκεῖον, τοῖς δὲ, τὸ ἄρτιον. καὶ ὅτι κυκλικὴ ἐστὶν, ὡς καὶ ἡ ἑπτάς. ἀλλ' ἐκείνη μὲν, εἰκὼν τοῦ νοεροῦ κύκλου, ὡς ἀρρενωπός, αὕτη δὲ τοῦ ψυχικοῦ, ὡς θηλυπρεπής. εἰ δὲ τέτταρσιν καὶ τριάκοντα, πάλιν συμβαίνοι πρὸς τὴν ψυχὴν καὶ οὗτος ὁ ἀριθμός, εἴπερ μονὰς μὲν ὁ νοῦς ὡς ἀμερής, δεκὰς δὲ ὁ κόσμος, ἡ δὲ ψυχὴ, τετράς. διὸ καὶ ὁ πᾶς ἀριθμὸς μονάδος ἐκ κευθμῶνος προῆλθε, Τετράδ' ἐπὶ ζαθέην, ἣ δὴ τέκε μητέρα πάντων, Ἄτροπον, ἀκαμάτην, δεκάδα κλείουσί μιν ἁγνήν. τετρὰς δὲ πλευρὰν ἔχει δυάδα, καὶ δὶς τετραγωνισθεῖσα καὶ προσλαβοῦσα τὴν πλευρὰν, ποιεῖ τὸν εἰρημένον ἀριθμόν. μίμημα ὄντα τῆς ψυχῆς ἀφ' ἑαυτῆς τε καὶ μετὰ τῆς οἰκείας γονίμου δυνάμεως, ἑαυτὴν πληθυνούσης. εἰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου σύγκειται ἐπογδόου, τοῦ δεκαέξ, καὶ τοῦ δεκαοκτὼ συμβαίνοι ἄν, καὶ ὡς πρὸς τὴν ψυχὴν ἡ μάλιστα οἰκεῖος ὁ ἐπόγδοος, καὶ οὗτος ὁ δεύτερος ἐπόγδοος. καίπερ μέσος ὢν τῶν ἐμμελῶν διαστημάτων καὶ μὴ ἐμμελῶν, οἰκεῖος τῇ μεσότητι τῆς ψυχῆς. καὶ ὅλως χαρακτηρίζει τὸ διατονικὸν γένος καθ' ὃ ἥρμοσται ἡ ὅλη ψυχή. προσλαβὼν δὲ καὶ τὸ εἶναι δεύτερος, ἐμπρέποι ἂν τῇ τάξει τῆς ψυχῆς. ἐν ᾗ πάντη δευτέρως ἐστὶ τὰ γένη τοῦ ὄντος. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, τετράκις μὲν ἔχον τὸ διάγραμμα τὴν διὰ πασῶν, ἥτις κατακορεστάτη τῶν συμφωνιῶν, ἅπαξ δὲ τὴν διὰ πέντε. τελευτῶν δὲ εἰς ἕνα τόνον ἔχοι ἂν τῆς μὲν τετραμεροῦς τοῦ κόσμου διαιρέσεως, ὡς ἑπομένης ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ αὐτοζώου, διὰ τῆς ψυχῆς εἰς τὸ πᾶν ἐλθούσης, καὶ τῶν ἐν ἑκάστῳ τεττάρων ἰδεῶν, τὴν τετραπλῆν αἰτίαν, τῆς ἐν ἑκάστῃ τῶν μερίδων ἁρμονίας τελείας. διὸ καὶ ὁ οὐρανὸς εἷς κόσμος ἐστὶν ἑαυτῷ σύμφωνος, οὐρανίως, καὶ ἡ γῆ πάντα ἔχει χθονίως, καὶ ἑκάτερος τῶν ἐν μέσῳ τούτων, ὡσαύτως. ἐπειδὴ δὲ, οὐ μόνον ἐστὶ τετραμερὴς ὁ κόσμος, ἀλλὰ καὶ πεντάσχημος, ἔχων καὶ τὴν πεμπτὴν ἰδέαν μετὰ τῶν τεττάρων, εἰκότως μετὰ τὸ τετράκις διὰ πασῶν, καὶ τὴν διὰ πέντε συμφωνίαν ἔχει καθ' ἑαυτὴν ἡ ψυχή. λοιπῆς δὲ οὔσης τῆς εἰς ὀκτὼ μὲν σφαίρας τοῦ οὐρανοῦ τομῆς, εἰς ἐννέα δὲ τοῦ κόσμου παντὸς, καὶ τῆς μὲν, ταῖς ἐν Πολιτείᾳ σειρῆσι, τῆς δὲ ταῖς ὅλαις μούσαις ἀνειμένης, ὑφ' ἃς καὶ αἱ σειρῆνες, πάλιν εἰκότως ὁ τόνος συνέκλεισε τὸ διάγραμμα πᾶν, καὶ ἄλλας παρὰ ταύτας τὰς διαιρέσεις. οὐδὲ πλάσαι δυνατὸν, ὑπὸ Πλάτωνος ἡμῖν παραδεδομένας τὴν εἰς τέσσαρα λέγω, τὴν εἰς πέντε, τὴν εἰς ὀκτὼ, τὴν δὲ εἰς ἐννέα, τὰς μὲν ἐνταῦθα, τὰς δὲ, ἐν Πολιτείαις γεγραμμένας. ὥστ' εἰκότως ἐκ πάντων ἐστὶ τῶν ῥηθέντων, τὸ πᾶν διάγραμμα τὸ ψυχογονικὸν, τοῦ τόνου λέγω, τῆς διὰ πέντε, καὶ τοῦ τετράκις διὰ πασῶν. ἵνα καθ' ὅλον ὀρθῶς ταῦτα τὸν κόσμον, ὡς ἂν τοῦ ὅλου διαγράμματος ἔχοντα τὴν δύναμιν. καὶ εἰλῆφθαί γε πάντα, κατὰ τὰς Πλάτωνος πάσας διαιρέσεις τῶν ἐγκοσμίων τριπλᾶς οὔσας, κατὰ τὰς ἰδέας, κατὰ τὰ σχήματα, κατὰ τὰς σφαίρας. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἡμιόλιοι λόγοι καὶ ἐπόγδοοι, μερικωτέρων ἦσαν δεσμοὶ τάξεων, ἐμπεριεχομένων, ἢ ταῖς πέντε μοίραις τοῦ παντὸς, ἢ ταῖς εἰς ὀκτὼ καὶ ἐννέα τομαῖς, οἷον θεῶν, ἢ δαιμόνων, ἢ ψυχῶν, ἢ φύσεων, ἢ σωμάτων καὶ θεῶν. οἱ μὲν ἄλλων, οἱ δὲ ἄλλων. καθ' ἑκάστην γὰρ μοῖραν, εἰσὶ τάξεις διαφέρουσαι θεῶν. καὶ ἀνάλογον αἱ δεύτεραι ταῖς πρὸ αὐτῶν. καὶ δαιμόνων ὡσαύτως. οἱ μὲν ἄλλης ὄντες σειρᾶς, οἱ δὲ ἄλλης. καὶ ψυχῶν, καὶ φύσεων, καὶ σωμάτων. αὕτη δὲ ἡ διὰ πέντε συμφωνία, καὶ οὗτος ὁ ἐπόγδοος λόγος, μετὰ τὸ τετράκις διὰ πασῶν, οὐ μάτην ἐλήφθησαν, ἀλλὰ διότι τῶν ὅλων εἰσὶ συνεκτικοὶ κοινῶς. λέγω δὲ, οἷον πάντων ὁμοῦ τῶν κατὰ τὴν πενταμερῆ τομὴν διατεταγμένων, καὶ πάντων τῶν εἰς ὀκτὼ καὶ ἐννεάδα διῃρημένων. ὡς τὸν ἕνα λόγον συνέχειν, τῆς ἐννεασφαίρου πρὸς τὴν ὀκτάσφαιρον. ὥσπερ δὴ καὶ πάντων λείμματα τῶν ἐπιτρίτων ἢ αἱ καθ' ἑκάστην μοῖραν τῆς τετραμεροῦς διακοσμήσεως, ἔσχατοι ὑφέσεις, καὶ πολυμέριστοι, ἢ αἱ κοιναὶ πάντων εἰσὶν εἰς τὸν ἔσχατον τόπον δόσεις. δι' ἃς καὶ θεοὶ, καὶ δαίμονες, καὶ ψυχαὶ μερικαί. καὶ φύσεις εἰς ἐκεῖνον καθήκουσι. συμφωνοῦσαι μὲν ἀλλήλαις, κατὰ δὲ τὴν ἐσχάτην καὶ πάντη μεριστὴν συμφωνίαν, οἵαν εἶναι τὴν τῶν ἐπιμερῶν φαμέν. εἰκότως ἄρα ὁ Πλάτων εἰς τοῦτο καταντήσας ἐπήνεγκεν, ὅτι πᾶν ἤδη κατανηλώκει τὸ κρᾶμα διαιρῶν ὁ δημιουργός. οὐδὲν γὰρ μάτην οὔτε ὁ θεὸς ποιεῖ, οὔτ' ἡ φύσις. οὔτ' οὖν πλέον οὔτ' ἔλαττον [illegible] τὸ κρᾶμα τῶν μοιρῶν, ἀλλ' ὅσον ἐδεῖτο πρὸς αὐτὴν, τὴν ὁλότητα τῆς ψυχῆς ἐνεργὸν παρήγαγεν. τὸ γὰρ ἐκ τῶν μερῶν ὅλον, οὔτε πλέον, οὔτε ἔλαττόν ἐστι, τῶν οἰκείων μερῶν, ἀλλὰ πάντῃ τοῖς οἰκείοις μορίοις συμπεπληρωμένον. πᾶν οὖν τὸ μιχθὲν, ἐκ τῶν ἁρμονικῶν ἐστι λόγων, καὶ ἔστιν ὡς τύπῳ εἰπεῖν, ἡ ἁρμονία αὕτη πᾶσα, παράδειγμα οὐσιῶδες ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ παντὸς, τῆς κατὰ πάσας τὰς ἐν τῷ κόσμῳ διαιρέσεις ἁρμονίας. καὶ μὴν, καὶ ὁ πᾶς ἀριθμὸς ἐστὶ τῆς ψυχῆς, τῶν οὐσιωδῶν ἐν αὐτῇ μονάδων, μυριάδες δέκα, χιλιάδες πέντε, ἑκατοντάδες τέσσαρες, μονάδες ἑπτά, κατὰ πάντας τῶν ἀριθμῶν διακόσμους προελθών. δεκαδικῶς μὲν, ἵνα κοσμικὴ ψυχὴ γένηται. κόσμου γὰρ ἡ δεκὰς, ἀριθμός. πεμπταδικῶς δὲ, ἵνα πρὸς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένη τυγχάνῃ. ἐπιστρεπτικὴ γὰρ ἡ πεμπτὰς εἰς ἑαυτήν. ἐννεαδικῶς, ἵνα μὴ μοναδικῶς συνέχει τὸ πᾶν. ἀλλὰ καὶ ὡς ἄχρι τῶν ἐσχάτων ἐστὶν, ἀπὸ μονάδος ἐλθόν. τετραδικῶς δὲ, ὡς τὴν τετραμερῆ συνάγουσα διαίρεσιν εἰς ἕν. ἑβδομαδικῶς δὲ, ὡς πάντα ἐπιστρέφουσα, πρὸς τὴν μονάδα, πρὸς ἣν καὶ ἡ ἑβδομὰς ἀνήκει μόνη. ἀμήτωρ οὖσα καὶ ἀθήλυστος. καὶ ἐν ταύτῃ μὲν ἐστὶν ὁλικῶς, ἐν δὲ ταῖς θείαις ψυχαῖς, ὡς ἐνεργούσαις, πρὸς ἐκεῖνον, ὁλικῶς καὶ μερικῶς. ἐν δὲ ταῖς δαιμονίαις, ὡς ἔτι μερικώ-

τερον

τέρων ἐνεργούσαις, ἀνάπαλιν μερικῶς καὶ ὁλικῶς. ἐν δὲ ταῖς ἀνθρωπίναις μερικῶς μόνον, καὶ γνωστικῶς μόνον. οὕτω γὰρ καὶ πάντα ἐν αὐταῖς τὰ εἴδη, οἷον ἀνθρώπου, δαίμονος, θεοῦ. ἵνα γινώσκωσι πάντα διὰ τούτων ἐν τοῖς κρείττοσιν ὄντων, ἅμα ποιητικῶς καὶ γνωστικῶς. τοῦτο μὲν οὖν τὸ μίγμα, μόνως ἐστὶ τῆς ὅλης ψυχῆς, καὶ ἐφ' ἑκάστης τῶν θείων, ψυχῶν ὡσαύτως, καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν δαιμονίων ψυχῶν, ὧν ἑκάστη νοῦν τι ὑπερηρμένον ἔχει τῆς οἰκείας οὐσίας, καὶ ὄχημα ἴδιον, καὶ ζωὴν τὴν περὶ † τὸ μεριζομένην. († τοῦτο.) εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν ἑκάστης ἴδιον δεῖ λαμβάνειν, τό τε ὑπὲρ αὐτὰς ἀμέριστον, καὶ τὸ μετ' αὐτὰς μεριστόν, ἢ τὸ μὲν, οὕτως, τὸ δὲ ἐκείνως. εἰ καὶ ἤδη παρ' ἡμῶν ἐξήρηται † διαίτης, διαφερόντως ἐν τοῖς περὶ τῆς γενέσεως αὐτῶν λόγοις, ἐπισκεψόμεθα τὴν τοῦ Πλάτωνος περὶ αὐτῶν κρίσιν θηρεύοντες.

Ταύτην οὖν δὴ τὴν σύστασιν πᾶσαν, διπλῆν κατὰ τὸ μῆκος σχίσας, μέσην πρὸς μέσην ἑκατέραν ἀλλήλαις, οἷον χῖ προσβαλλών. « « Πρῶτον εἰπεῖν χρὴ μαθηματικῶς, ὁποῖον ἐστὶ τὸ σχῆμα τῆς ψυχῆς, ἔπειθ' οὕτως τὴν τῶν πραγμάτων θεωρίαν ἐπενεγκεῖν, ἵνα καλῶς ὑπὸ τῆς φαντασίας ποδηγηθέντες, καὶ πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀντίληψιν τῶν λεγομένων, ἑαυτοὺς ἐπιτηδείους παράσχωμεν. νενοήσθωσαν οὖν οἱ ἀριθμοὶ πάντες ἐφ' ἑνὸς γεγραμμένοι κανόνος. ὥσπερ δὴ καὶ ποιεῖν εἰώθασιν οἱ ἁρμονικοί, καὶ ἔστω ὁ κανὼν, καθ' ὅλον τὸ ἑαυτοῦ βάθος ἔχων τοὺς ἀριθμοὺς, καὶ διῃρήσθω κατὰ μῆκος ὁ κανών. ἔσονται δὴ καθ' ἑκάτερον τῶν τμημάτων οἱ λόγοι πάντες. εἰ μὲν γὰρ κατὰ πλάτος ἡ διαίρεσις ἐγεγόνει, τοὺς μὲν ὡδί, τοὺς δὲ, ὡδὶ τῶν ἀριθμῶν ἀπολαμβάνεσθαι πάντως ἀναγκαῖον ἦν. ἐπεὶ δὲ κατὰ μῆκος ἡ σχίσις, ἐν δὲ παντὶ τῷ μήκει, πάντες ἐν ἑκατέρῳ τῶν μορίων οἱ αὐτοὶ ἔχονται. ἐκεῖνο γὰρ δῆλον, ὅτι τὸ ταυτὸν τὸ μῆκος. διῃρήσθω οὖν ὁ κανὼν, οὕτω κατὰ μῆκος, καὶ προσβεβλήσθω τὰ δύο μήκη ταῦτα ἀλλήλοις, κατὰ τὰ σημεῖα τὰ δίχα τέμνοντα τὰ μήκη, μὴ πάντως πρὸς ὀρθάς. οὐδὲ γὰρ οἱ κύκλοι ἔσονται πρὸς ὀρθάς, καὶ κατακεκάμφθωσαν αἱ εὐθεῖαι, οὕτως, ὥς τε κατὰ τὰ ἄκρα πάλιν συνάπτεσθαι. γίγνονται δὲ δύο κύκλοι, καὶ τούτων γεγονέτωσαν, ὁ μὲν ἐντὸς, ὁ δὲ ἐκτός, λοξοὶ πρὸς ἀλλήλους. καλείσθω τοίνυν ὁ μὲν, ταυτοῦ κύκλος, ὁ δὲ θατέρου. καὶ ἔστιν ὁ μὲν, οἷον κατὰ τὸν ἰσημερινόν, ὁ δὲ, κατὰ τὸν ζωδιακόν. περὶ μὲν γὰρ τὸν ζωδιακὸν φέρεται πᾶς ὁ θατέρου † κύκλος. († λόγος.) περὶ δὲ τὸν ἰσημερινόν, ὁ ταυτοῦ. διὸ καὶ τὰς εὐθείας, οὐκ ᾠόμεθα δεῖν πρὸς ὀρθὰς λαμβάνειν, ἀλλ' οἷον χῖ, καθάπερ ὁ Πλάτων φησίν, ὥς τε τὰς κατὰ κορυφὴν ἴσας εἶναι μόνον, τὰς δὲ ἐφ' ἑκάτερα καὶ ἐφεξῆς ἀνίσους. οὐ γὰρ ὁ ἰσημερινὸς, πρὸς ὀρθὰς τέμνει τὸν ζωδιακόν. τὸ μὲν οὖν μαθηματικὸν ὡς συντόμως εἰπεῖν περὶ τοῦ σχήματος τῆς ψυχῆς, τοιοῦτόν ἐστιν. ἐξ ἀρχῆς δὲ πάλιν αὐτὰ τὰ πράγματα θεωροῦντες λέγωμεν, πρὸς τὴν ψυχικὴν οὐσίαν, ἐπανάγοντες τοὺς λόγους. καὶ πρῶτον ἐκεῖνο διορισώμεθα, ὅτι κατὰ μὲν τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας, διῄρηται ἀπ' ἀλλήλων τό, τε συνεχὲς, καὶ τὸ διωρισμένον. καὶ ἀντίκειται πρὸς ἄλληλα τρόπον τινά, καὶ οὔτε τὸ διωρισμένον συνεχὲς εἶναι δυνατὸν, οὔτε τὸ συνεχὲς δυνατὸν διωρισμένον. ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς, ἀμφότερα συνῆπται. καὶ ἡ ἕνωσις, καὶ ἡ διαίρεσις. καὶ γὰρ μονάς ἐστι, καὶ ἀριθμός, καὶ εἷς λόγος, καὶ πλῆθος ἕν τε καὶ πολλά. καὶ ὡς μὲν ὅλον οὖσα, συνεχής ἐστιν, ὡς δὲ ἀριθμὸς, διῄρηται κατὰ τοὺς ἐν αὐτῇ λόγους. καὶ διὰ μὲν τῆς συνεχείας, ὁμοιουμένη πρὸς τὴν ἕνωσιν τῶν νοητῶν, διὰ δὲ τοῦ πλήθους, πρὸς τὴν διάκρισιν. καὶ ἔτι τούτων ἀνωτέρω, κατὰ μὲν τὴν ἕνωσιν, εἰκόνα καὶ ἔμφασιν ἔχουσα τοῦ ἑνός, κατὰ δὲ τὴν διαίρεσιν καὶ τὸ πλῆθος τῶν θείων ἀριθμῶν. διόπερ οὔτε ἀριθμητικὴν ἔχει μόνην τὴν οὐσίαν. οὐ γὰρ ἂν ἦν συνεχής, οὔτε γεωμετρικήν, οὐ γὰρ ἂν ἦν διωρισμένη. ἅμα δέ ἐστιν ἀμφότερα. καὶ ἀριθμητικὴν ἄρα καὶ γεωμετρικὴν αὐτὴν ῥητέον. ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀριθμητική ἐστιν, ἔχει καὶ τὴν ἁρμονικὴν ὁμοῦ κατ' οὐσίαν. τὸ γὰρ πλῆθος ἡρμοσμένον ἐστὶ τὸ ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν ταυτῷ, τό, τε καθ' αὑτὸ, καὶ τὸ πρός τι ποσὸν συνείληφεν. καθ' ὅσον δὲ γεωμετρική, καὶ τὴν σφαιρικήν. οἱ γὰρ ἐν αὐτῇ κύκλοι, καὶ ἀκίνητοί εἰσι καὶ κινούμενοι. κατ' οὐσίαν μὲν, ἀκίνητοι, κατ' ἐνέργειαν δὲ ζωτικήν, κινούμενοι. μᾶλλον δὲ ὁμοῦ τὸ συναμφότερον ἔχοντες, αὐτοκίνητοι γάρ εἰσι. τὸ δὲ αὐτοκίνητον, ὁμοῦ κινεῖται, καὶ ἀκίνητόν ἐστιν. ἑαυτὸ γὰρ κινεῖ. τὸ δὲ κινεῖν, ἀκινήτου δυνάμεώς ἐστι. πάσας ἄρα τὰς ἐπιστήμας, οὐσιωδῶς ἡ ψυχὴ προείληφεν. τὴν μὲν γεωμετρίαν, κατὰ τὴν ὁλότητα, κατὰ τὸ σχῆμα, κατὰ τὰς γραμμάς. τὴν δὲ ἀριθμητικήν, κατὰ τὸ πλῆθος, καὶ τὰς οὐσιώδεις ἐν αὐτῇ μονάδας, ὡς ἐδείξαμεν ἔμπροσθεν. τὴν ἁρμονικὴν κατὰ τοὺς λόγους τῶν ἀριθμῶν. τὴν δὲ σφαιρικήν, κατὰ τὰς διττὰς περιφοράς. καὶ ὡς ἀληθῶς σύνδεσμος τῶν μαθημάτων, οὗτός ἐστιν οὐσιώδης, αὐτοκίνητος, νοερός, ἡνωμένος, ἀμόρφως καὶ καθαρῶς τὰ πάντα περιέχων. ἀσχηματίστως μὲν τὰ σχήματα, ἡνωμένως δὲ τὰ διωρισμένα, ἀδιαστάτως δὲ, τὰ διαστατά. ταῦτα γὰρ προσήκει τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. καὶ δεῖ πάντα ἐν αὐτῇ τοῦτον τὸν τρόπον θεωρεῖν. καὶ μὴν καὶ ἐκεῖνο λαμβάνειν ἐκ τῶν κειμένων δεῖ, τὸ, πάντα καὶ τὰ δεύτερα, τοῖς πρὸ αὐτῶν ἀναλογεῖν, καὶ πανταχοῦ προηγεῖσθαι τοῦ πλήθους τὸ ἕν. ὡς γὰρ ἡ τῆς ὑπάρξεως θεωρία, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς οὐσίας ἐποιεῖτο, καὶ ἡ τῆς ἁρμονίας, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς μιᾶς μοίρας, οὕτω καὶ ἡ περὶ τοῦ σχήματος διδασκαλία, τὸ ἓν μῆκος προστίθησι τοῖν δυοῖν. καὶ ὡς ἀπὸ τῆς οὐσίας ταυτότης καὶ ἑτερότης, οὕτως ἀπὸ μονάδος, τριπλάσιος καὶ διπλάσιος ὁ λόγος, ἀπὸ δὲ τοῦ ἑνὸς μήκους, ὅ, τε ταυτοῦ κύκλος, καὶ ὁ θατέρου. καὶ ὡς τὰ ἡγούμενα πρὸς τὰ ἡγούμενα, οὕτω τὰ ἑπόμενα πρὸς τὰ ἑπόμενα, καὶ πάντα ἀλλήλοις ὁμολογεῖ, ἡ οὐσία, ἡ ἁρμονία, τὸ εἶδος. καὶ πανταχοῦ μὲν πάντα διὰ τὸ ὁμόχροον,

καὶ ὁμοιομε-

καὶ ὁμοιομερὲς τῆς ψυχικῆς ζωῆς. μᾶλλον μὲν ἐν τῷ ταὐτοῦ κύκλῳ τὸ ταὐτὸν, καὶ τὸ τριπλάσιον, ἐν δὲ τῷ θατέρου, τὸ θάτερον, καὶ τὸ διπλάσιον. καὶ οἱ λόγοι πανταχοῦ μὲν πάντες, ἀλλὰ τρόπον ἕτερον, ἔν τε τοῖς πρωτίστοις, καὶ ἐν τοῖς δευτέροις, οὗ μὲν νοερῶς καὶ ὁλικῶς καὶ ἡνωμένως, οὗ δὲ δοξαστικῶς καὶ διῃρημένως καὶ μερικῶς. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. περὶ δὲ τῆς σχίσεως ταύτης, καὶ τῶν δύο μηκῶν καὶ τῶν κύκλων, τί ποτε ῥητέον, ἄξιον κατιδεῖν. ὁ μὲν γὰρ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἄνω που μετεωροπολεῖ, καὶ τἀφανῆ μεριμνᾷ, τήν τε μίαν ψυχὴν, καὶ τὰς ἀπ' αὐτῆς προελθούσας δύο. πάσης γὰρ τάξεως, ἡ ἀμέθεκτος ἡγεῖται μονὰς, πρὸ τῶν μετεχομένων, καὶ ἔστιν οἰκεῖος ὁ ἀριθμὸς τοῖς ἀμεθέκτοις, καὶ συμφυὴς, καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς ἡ δυὰς, ὥσπερ ἐπ' αὐτῶν τῶν θεῶν, καὶ ἣν ὁ Τίμαιός φησιν, διὰ τῆς ψυχογονίας, τὴν μίαν καὶ ὑπερκόσμιον ὑπὸ λόγου δημιουργήσας ψυχήν. ἀφ' ἧς καὶ αἱ τοῦ παντὸς, καὶ αἱ ἄλλαι τὴν δυάδα παράγει νῦν ἐκ ταύτης. ἡ μὲν γὰρ σχίσις, τὴν δημιουργικὴν δηλοῖ διαίρεσιν, ἥτις ἐν ταυτότητι, καὶ τελειότητι προέρχεται, τὰ αὐτὰ κατὰ δευτέρους ἀριθμοὺς ἀπογεννῶσα. ἡ δὲ κατὰ μῆκος διαίρεσις, τὴν ἄνωθεν ἐκ τοῦ δημιουργοῦ καθήκουσαν πρόοδον. διὰ δὲ τούτων ἀπογεννᾶται ψυχαὶ δύο, μετὰ τὴν μίαν, ὧν ἑκατέρα, τοὺς αὐτοὺς ἔχει λόγους, καὶ συνάπτονταί τε ἀλλήλαις, καὶ ἐν ἀλλήλαις εἰσὶ, καὶ διῄρηνται ἀπ' ἀλλήλων, διασώζουσί τε τὴν ἀμιγῆ καθαρότητα, μετὰ τῆς δι' ἀλλήλων ἑνώσεως. αὐτοῖς γὰρ ἥνωνται, τοῖς ἑαυτῶν κέντροις, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ μέσον πρὸς μέσην. ἐπειδὴ δὲ καὶ αὗται αἱ ψυχαὶ νοεραί εἰσι καὶ νοῦ θείου μετέχουσι, πρὶν καὶ οὐρανὸν γενέσθαι, κατέκαμψεν αὐτὰς ὁ δημιουργὸς εἰς κύκλον, καὶ τῇ κατὰ ταὐτὰ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ κινήσει περιέλαβεν αὐτὰς νοερὰς ποιήσας, καὶ νοῦ μεταδιδοὺς αὐταῖς θείου, καὶ ἐνθεὶς τὴν δυάδα τῶν ψυχῶν, εἰς δυάδα νοεράν, κατ' οὐσίαν αὐτῶν ὑπερέχουσαν. ἡμεῖς δὲ εὖ μὲν καὶ ταῦτα πάντα λέγεσθαι, ὡς πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων θεωρίαν. ἔστι γὰρ ταῦτα καὶ πρὸ τοῦ κόσμου, διὸ καὶ ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις ἐστὶν ἡ μονὰς, εἶτα ἡ δυὰς, εἶτα ἡ ἑπτάς. καὶ γὰρ ἐν τῷ παντὶ, μία μὲν ἡ τοῦ παντός. δύο δὲ μετὰ αὐτὴν, διελοῦσαι τὸν οὐρανὸν, ἔς τε τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν θατέρου περιφοράν. ἑπτὰ δὲ μετὰ ταύτας αἱ τὰς πλανωμένας διακοσμοῦσαι. συμφωνότερον δὲ τοῖς τοῦ Πλάτωνος ῥήμασιν εἶναι νομίζομεν, τὸ μήτε ἐπὶ τῶν ὑπερκοσμίων ἐκείνων ψυχῶν ἀκούειν τὰ λεγόμενα νῦν, μήτε ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων τῶν πολλῶν ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς. αὐτὸς γοῦν ἐρεῖ μικρὸν προελθὼν μετὰ πάσας τὰς διαιρέσεις. ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν τῷ ξυνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς σύστασις γεγένητο, μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς αὐτῆς ἐτεκταίνετο, μίαν τε ὀνομάζων καὶ ταύτην οὐκ ἄλλην, ἢ τὴν τοῦ παντός. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ περιέχουσα τὸ σωματοειδές. τάς τε οὖν διαιρέσεις τὰς δημιουργικὰς, καὶ τὰς διττὰς γραμμὰς, καὶ τοὺς κύκλους, ἐπ' αὐτῆς ληπτέον, καὶ γὰρ οὐκ ἀπορήσομεν λόγων. ἐπειδὴ γοῦν συναγωγός ἐστι τῶν τε ἀκινήτων πάντων, καὶ τῶν ἑτεροκινήτων τῶν τε ἀμερίστων, καὶ τῶν μεριστῶν, τῶν τε παραδειγμάτων, καὶ τῶν ἐσχάτων εἰκόνων, τῶν τε ὄντως ὄντων, καὶ τῶν οὐκ ὄντως ὄντων, εἰκότως διπλῆ τις αὐτῆς ἐστιν ἡ φύσις. ἡ μὲν, πρὸς τοῖς κρείττοσιν, ἡ δὲ, πρὸς τοῖς ὑφειμένοις. διότι δὴ καὶ ταῦτα παντάπασιν ἀλλήλων κεχωρισμένα δεῖται, καὶ αὐτὰ τρόπον τινὰ δυεῖν μεσοτήτων. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν αἰσθητῶν δύο τὰ συνάπτοντα, τὰ διῃρημένα ἀπ' ἀλλήλων, ἐπὶ δὲ τῶν ἀσωμάτων, μία ἐστὶν ἡ οὐσία δυοειδὴς, συνδετικὴ τῶν ἄκρων, ἧς τὸ μὲν τοῖς νοητοῖς συναφὲς, ἐστὶ νοερὸν, ἐπιστημονικὸν, φρονήσει θείᾳ διαλάμπον, ἀναγωγὸν, τὰς αἰτίας τῶν πραγμάτων περιέχον. τὸ δὲ τοῖς μεριστοῖς προσεχὲς, ἑτεροποιὸν, ἐφαπτόμενον τῶν αἰσθητῶν, ἐπιτρέχον τῇ προνοίᾳ τῶν δευτέρων, τεχνικὸν, καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἐστὶ συγγενῆ περιειληφός. ἐν ἑκατέρῳ δὲ τούτων, οἱ λόγοι πάντες εἰσί. ταύτῃ γὰρ ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, διενήνοχε τῆς νοερᾶς οὐσίας. ἡ μὲν γὰρ μονοειδής ἐστιν, καὶ πάντα τὰ εἴδη μοναδικῶς προείληφεν. ἡ δὲ, δυαδικὴ, καὶ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἔχει, διανοητικῶς καὶ δοξαστικῶς. ἄλλως μὲν ἐν τῷ ταὐτοῦ κύκλῳ, ἄλλως δὲ ἐν τῷ θατέρου. καὶ γὰρ μονάς ἐστι καὶ δυὰς, ὡς πρὸς μονάδα τὸν πατέρα τῶν νοερῶν θεῶν. καὶ γὰρ αὕτη μονὰς μέν ἐστιν ὡς πρὸς τὸ πᾶν, δυὰς δὲ ὡς πρὸς τὸν νοῦν. ὅλως γὰρ ἡ διαίρεσις αὕτη καὶ ὁ πληθυσμὸς ἀπ' ἐκείνης ὑπάρχει τῆς θεότητος. προόδου γοῦν καὶ πλήθους, καὶ πολλαπλασιασμῶν, αἴτιόν ἐστι τὸ ζῳογονικόν. διὸ καὶ τῶν φιλοσόφων τινὲς τοῖς θεοῖς ἐξομοιοῦντες τὰ ἀπ' αὐτῶν, τοὺς μὲν νόας, κατὰ τὸ ἄρρεν γένος τῶν θεῶν, τὰς δὲ ψυχὰς, κατὰ τὸ θῆλυ τάττειν ἀξιοῦσι. νοῦς μὲν ἀδιαίρετος, καὶ περιττοειδὴς, ψυχὴ δὲ διαιρετὴ, καὶ δυοειδής. καὶ ὁ μὲν, ταῖς πατρικαῖς αἰτίαις, ἡ δὲ, ταῖς γονίμοις ἀνάλογον. καὶ ὁ μὲν τοῦ πέρατος ἂν συγγενὴς, ἡ δὲ, τῆς ἀπειρίας. καὶ εἰ μὲν ἔροιο πῶς ἡ ψυχὴ μία, καὶ πῶς δυοειδής, εἴποιμ' ἄν. μία μὲν, ὡς αὐτοκίνητος. τοῦτο γὰρ κοινὸν ἁπάσης τῆς ψυχικῆς ζωῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μερῶν. δυοειδὴς δὲ, κατὰ τὰς διττὰς ζωὰς, τήν τε πρὸς τὰ πρῶτα ἐπιστρεφομένην, καὶ τὴν τῶν δευτέρων προνοοῦσαν. καὶ κατὰ μὲν τὸ οὐσιῶδες, τὴν μίαν αὐτὴν ἔχειν φήσω ζωήν. καὶ γὰρ τὸ αὐτοκίνητον, οὐσία τῆς ψυχῆς. κατὰ δὲ τὸ ταὐτὸν καὶ ἕτερον, διττὰς ἑαυτῆς διορίζειν ζωάς. ἀλλὰ διατί εὐθυγραμμικῶς, ὑφίστησι τὴν ψυχὴν πρῶτον, ἔπειτα κυκλικῶς, καί τινα τρόπον ἡ εὐθεῖα γραμμὴ, προσήκει τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. χρὴ γὰρ αὐτῇ ἀνάλογον τῇ εὐθείᾳ γραμμῇ νοεῖν. ὡς γὰρ ἡ εὐθεῖα πόθεν ποι πρόεισιν ἀπαρεγκλίτως καὶ ὡρισμένως. μία γὰρ εὐθεῖα μόνη, μεταξὺ δύο σημείων ἐστί. καὶ ὡς ἄπειρός ἐστι τῇ φύσει τῇ ἑαυτῆς, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ γεννᾶται, δύναμις οὖσα ἄπειρος, καὶ ὡς τὸ σημεῖον ὁ νοῦς.

τὸ ἀδιάστα-

τὸ ἀδιάστατον ἡγεῖται τῆς ψυχῆς, περιέχων αὐτὴν ἀδιαιρέτως, καὶ πᾶσαν αὖ τὴν οὐσίαν ἀμερίστως προειληφώς. νῷ γὰρ τὸ ἀμερὲς οἰκεῖον, ψυχῇ δὲ τὸ πρώτως μεριστόν. τοιοῦτον δὲ τὸ σημεῖον καὶ ἡ γραμμή. ταῦτ' οὖν διεσκέψατο καλῶς, καὶ τῇ ψυχῇ τὴν εὐθεῖαν ἀνῆκεν ὁ λόγος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τὸν κύκλον. ἃ δὴ γραμμὰς εἶναι φαμὲν ἁπλῶς. τῷ δὲ νῷ, τὸ σημεῖον. ἐκεῖθεν γὰρ οἷον ἐξ ἀδύτου τινὸς ἀναφαίνεται ὁ τῆς ψυχῆς λόγος, ἐκφαίνων τοῦ νοῦ τὸ ἀμερές, καὶ ἀπαγγέλλων αὐτοῦ τὴν σιγωμένην καὶ ἄφραστον φύσιν. αὐτὸς δὲ ὁ νοῦς, ἵδρυται ἐν ἑαυτῷ μονίμως, πάντα νοῶν ἡσύχως. σημεῖον μὲν ὢν καὶ κέντρον, ὡς πρὸς τὴν ψυχήν. εἰ μὲν ἡ ψυχὴ κύκλος, αὐτὸς ὢν τὸ κέντρον ἢ τοῦ κύκλου δύναμις. εἰ δὲ ἡ ψυχὴ γραμμὴ ὡς εὐθεῖα, σημεῖον ὢν αὐτὸς ἀδιαστάτως τὸ διαστατόν, καὶ ἀμερῶς τὸ μεριστόν, καὶ κυκλικῶς τὸ κυκλικὸν περιέχων εἶδος. κύκλος ὡς πρὸς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν, περὶ ἣν ὁ λόγος πανταχόθεν συννεύειν ποθεῖ τοῦ ἑνός, καὶ τῆς τοῦ ἑνός, καὶ τῆς πρὸς τὸ ἓν συναφῆς. ἔτι καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τῇ ψυχῇ τὴν γραμμὴν προσήκειν ἐροῦμεν. νοῦς μὲν γάρ, καὶ εἴ τις αὐτῷ δοίη κίνησιν, ἀμετάβατον ἔχει ταύτην τὴν ἐνέργειαν. ὅλον γὰρ ὁμοῦ θεᾶται τὸ νοητόν, αἰώνιον ζωὴν ἔχων περὶ τὰ αὐτά, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ κατὰ ταὐτὰ ἐνεργῶν. ψυχὴ δὲ μεταβατικήν. ἄλλοτε γὰρ ἄλλοις εἴδεσι προσβάλλει, καὶ τῇ τοῦ παντὸς εἴποις. ἴδιον γὰρ τοῦτο ψυχῆς, τὸ διὰ χρόνου ἐνεργεῖν, ὡς ἐν Φαίδρῳ φησίν. πᾶσα δὲ κίνησις μεταβατική, γραμμή ἐστιν. ἔχει γὰρ πόθεν ποῖ, καὶ τὸ κατ' εὐθεῖαν, καὶ ἑτέραν μὲν τὴν ἀρχήν, ἕτερον δὲ τὸ πέρας. ὥστε καὶ ταύτῃ τὴν γραμμήν, ἐπὶ τὴν ψυχικὴν ἀναπέμψωμεν ζωήν. ἔτι τὸ μὲν ἀκίνητον αἴτιον, τῶν αὐτοκινήτων ἐστὶ κινητικόν. ταῦτα γὰρ αὐτοῦ μετέχει προσεχῶς, τὸ δὲ αὐτοκίνητον, τῶν ἑτεροκινήτων. ἐπεὶ τοίνυν ἡ ψυχὴ προνοεῖ τῶν ἑτεροκινήτων, πρὸ αὐτῶν οὖσα καὶ κατ' οὐσίαν, καὶ ὡς αὐτόζωον τῶν τὴν ζωὴν ἐχόντων ἐπείσακτον, ἀναβεβηκυῖα πάντων, ἔχει καὶ κατὰ τοῦτο τὸ γραμμοειδὲς ἐν τῇ προνοίᾳ τῇ ἑαυτῆς. ἑτέρων οὖσα κινητική, καὶ ἑτεροκινήτων συντακτική. καθάπερ ἡ γραμμή, διάστασίς ἐστιν ἄλλου πρὸς ἄλλο, καὶ ἔκστασις ἑαυτῆς ἐξισταμένη. ἐν μὲν οὖν τοῖς περὶ τοῦ μίγματος λόγοις, καὶ τοῖς περὶ τῶν ἀριθμῶν, καὶ τῶν μεσοτήτων, αὐτὸ τὸ ὂν τῆς ψυχῆς ἐξέφηνεν, ὅπως ἕν ἐστι καὶ πολλά, καὶ τίνας ἔχει προόδους, καὶ ἐπιστροφάς, πρός τε τὰ αἴτια, καὶ πρὸς ἑαυτό. καὶ ὅπως τὰ μετ' αὐτό, καὶ περιάγει καὶ ἐπιστρέφει. καὶ ὅπως ἐλόγωσε τὸν κόσμον ὅλον καὶ συνέδησεν. ἐν δὲ τοῖς περὶ τῆς εὐθείας καὶ τῶν κύκλων, τὸ ζωτικὸν τῆς ψυχῆς, καὶ νοερὸν παραδίδωσι, καὶ ὡς μετέχει τῆς ἐν νῷ ζωῆς, καὶ ὡς ἐπέστραπται πρὸς ἑαυτό, καθὸ καὶ αὐτόζωόν ἐστι, καὶ αὐτοκίνητον. ἡ μὲν γὰρ εὐθεῖα, τὴν ἀπὸ τῶν κρειττόνων πρόοδον, δηλοῖ τῆς ψυχικῆς ζωῆς. ἡ δὲ εἰς κύκλον κατάκαμψις, τὴν νοερὰν στροφήν. καὶ γὰρ ταύτην τὴν δύναμιν, καὶ τὴν πρακτικήν, τῆς ἐν ἑαυτῇ ζωῆς, ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἔλαχεν ἡ ψυχή. διττῆς δὲ οὔσης τῆς ψυχικῆς ζωῆς, τῆς μὲν διανοητικῆς, τῆς δὲ δοξαστικῆς, δύο τε εὐθεῖαι προέρχονται, καὶ εἰς δύο κατακάμπτονται κύκλους. ὡς οὖν συνελόντι φάναι, ἡ μὲν οὐσία τῆς ψυχῆς ὅλον οὖσα καὶ ἐκ μερῶν, ἀριθμός ἐστιν ἡρμοσμένος. ἡ δὲ ζωή, εὐθεῖα μονοειδὴς καὶ δυοειδής. ὁ δὲ νοῦς διανοητικὸς καὶ δοξαστικός. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ τὸ ὄν, ἡ ζωή, καὶ ὁ νοῦς. μᾶλλον δὲ καὶ περὶ τῶν γνωστικῶν δυνάμεων, τὰς ζωτικὰς ἐφ' ἑαυτῶν ἰδόντες, ὁμοῦ μὲν οὔσας μεταβατικάς, ὁμοῦ δὲ αὐτοκινήτους, τὸ μὲν μεταβατικὸν αὐτῶν, τὴν εὐθεῖαν ἐνεικονίζεσθαι φήσομεν, τὸ δὲ αὐτοκίνητον, τὸν κύκλον. ἀφ' ἑαυτῶν γὰρ κινοῦνται πρὸς ἑαυτάς. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, κατ' αὐτὴν μόνην ἐν τούτοις τὴν ζωτικὴν κίνησιν λαβών, τό τε εὐθὺ καὶ κυκλικὸν ἐν τοῖς ἐσομένοις, τὰς γνωστικὰς τῶν κύκλων παραδέδωσι κινήσεις. ὡς ἤδη γενομένης αὐτῷ τῆς ψυχῆς αὐτοκινήτου, † τὴν πᾶσαν ἑαυτὴν κινοῦσαν ἀποκαλεῖ. νῦν δ' οὖν εἰ ζωὰς τὰς εὐθείας θέλομεν, καὶ ταύτας οὐσιώδεις. διὸ καὶ τὴν σύστασιν αὐτῆς, ἐποίησεν εὐθεῖαν τῆς ψυχῆς, ὡς ἂν τῷ εἶναι τὸ ζῆν ἔχουσαν, τὸν κύκλον τὸ εἶδος τῆς ζωῆς, ὁποῖόν ἐστι δηλοῦν, ἡμεῖς γε φήσομεν, καὶ ὡς αὐτοκίνητον, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀρχόμενον, καὶ εἰς ἑαυτὸ ἐπιστρεφόμενον, ἀλλ' οὐχ οἷον τὸ τῶν ἀλόγων, εἰς τὰ ἔξω φερόμενον, οἷον ἐπ' εὐθείας, ἅ τε εἰς ἑαυτὸ συννεῦσαι μηδέ ποτε δυνάμενον, καὶ ὀρεκτικὸν ἄλλων τῶν ἐκτὸς κειμένων. τὸ γὰρ αὐτοκίνητον, ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς ἑαυτὸ κινεῖται, καὶ ὁρᾷ ἑαυτό, καὶ σύνεσιν ἑαυτῷ. διὸ καὶ κυκλικόν ἐστι τὸ τοιόνδε τῆς ζωῆς εἶδος. ἐν γὰρ κύκλῳ τὸ αὐτὸ πέρας ἐστί, καὶ ἀρχὴ καθάπερ καὶ ἐν τῇ πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρεφομένῃ, καὶ ἀρχομένῃ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ τελευτῶν τι εἰς ἑαυτό. καὶ ἡ εὐθεῖα οὖν ἀδιάστατος, καὶ ὁ κύκλος. ἡ μὲν οὖσα ζωῆς εἰκών, ὁ δὲ ἐπιστρεπτικῆς εἰς ἑαυτὴν ζωῆς. καὶ οὐ πάσης ἁπλῶς ζωῆς. καὶ γὰρ ἄμφω θεᾶσθαι δυνατὸν ἐπὶ τῶν ψυχῶν. τὸ μὲν εὐθύ, κατὰ τὰς μεταβάσεις τῶν ὀρέξεων. τὸ δὲ κυκλικόν, κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἐπὶ τὰ αὐτὰ περιαγωγήν. ἃ δὴ καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης αἰδώς, κύκλῳ περιφέρεσθαί φησιν τὰς ψυχάς, στρεφομένας ὑπὸ τῶν νοητῶν, ὡς ὀρεκτῶν, καὶ ὑπαγούσας ἄλλοτε ὑπ' ἄλλων, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν εἰς τὰ αὐτὰ ἐπανιούσας. τί οὖν ἔτι φοβησόμεθα, τοὺς δεινοὺς τῶν περιπατητικῶν, οἳ δὴ ἐρωτῶσιν ἡμᾶς ποίαν ὁ Πλάτων παρέλαβεν ἐνταῦθα γραμμήν, τὴν φυσικήν. ἀλλ' ἄτοπον. πέρας γὰρ αὕτη τῶν σωμάτων. ἀλλὰ τὴν μαθηματικήν. ἀλλ' οὐκ αὐτοκίνητος καὶ οὐκ οὐσία. τὴν δὲ ψυχήν, οὐσίαν τε εἶναι καὶ χωριστὴν σωμάτων φασίν. μάτην οὖν ταῦτα φήσομεν αὐτοὺς ἐρωτᾶν. πάλαι γὰρ γραμμὴν ἡμεῖς οὐσιώδη λέγοντες οὐ παυόμεθα. καὶ πρὸ ἡμῶν ὁ Ξενοκράτης, ἄτομον γραμμὴν τὴν τοιαύτην ἀποκαλῶν. γελοῖον γὰρ εἴ τις ἀδιαίρετον νομίζει μέγεθος. ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸν λόγον τῆς γραμμῆς τὸν οὐσιώδη γραμμὴν ἄτομον ἠξίωσε

καλῶν. ὁ δέ γε Πλάτων, διὰ ἐπίκρυψιν τοῖς μαθηματικοῖς τῶν ὀνομάτων, οἷον παραπετάσμασιν ἐχρήσατο, τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας, ὥσπερ οἱ μὲν θεολόγοι, τοῖς μύθοις, οἱ δὲ Πυθαγόρειοι, τοῖς συμβόλοις. ἔστι γὰρ καὶ ἐν τοῖς εἰκόσι τὰ παραδείγματα θεωρεῖν, καὶ διὰ τούτων ἐπ' ἐκεῖνα μεταβαίνειν. πρὸς μὲν οὖν τούτους, οὐδὲν ἱκανὸν ἐριστικοὺς ὄντας. ἐπανέλθωμεν δὲ ἐπὶ τὴν λέξιν, καὶ θεασώμεθα τῶν λεγομένων ἕκαστον. ἐπειδὴ τοίνυν ἡ ψυχὴ, καὶ μία ἐστὶ καὶ διαιρεῖται, κατὰ τὰς ἑαυτῆς μοίρας, καὶ ἔστιν ἓν καὶ πολλά, ταύτην μὲν, ὡς μίαν προσείρηκεν, πᾶσαν δὲ, ὡς πλῆθος, σύστασιν δὲ, ὡς τὸ συναμφότερον. ὁ καὶ δείκνυσιν αὐτῆς διαφέρουσαν τὴν οὐσίαν, τῶν τε διῃρημένων, καὶ τῶν συνεχῶν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἀπήρτηται ἀλλήλοις, ἡ δὲ ψυχὴ, καὶ μία ἐστὶ, καὶ πλῆθος ὁμοῦ, καὶ διῃρημένον καὶ συνεχές. ἐπειδὴ δὲ οἱ ψυχικοὶ λόγοι δυοειδεῖς εἰσιν, ἀμφίστομος γὰρ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, καὶ ἀμφιπρόσωπος κατὰ τὸ παράδειγμα τὸ ἑαυτῆς, τῷ μὲν ταυτοῦ κύκλῳ, τὴν ἀμέριστον οὐσίαν νοοῦσα, τῷ δὲ θατέρου, τὴν μεριστὴν συνέχουσα, διπλῆν αὐτὴν προσείρηκεν. διότι δὲ τοὺς αὐτοὺς ἔχει λόγους, ἄνω τε καὶ κάτω, καὶ οὐχ ὥσπερ οἴονταί τινες, ὡδὶ μὲν τοὺς διπλασίους, ὡδὶ δὲ τοὺς τριπλασίους, κατὰ μῆκος αὐτὴν διῃρημένην παραδέδωκεν. μόνη γὰρ ἡ τοιαύτη διαίρεσις, τοὺς αὐτοὺς πανταχοῦ φυλάττει λόγους. αὕτη δὲ ἡ σχίσις, τὴν δημιουργικὴν τομὴν ἐπιδείκνυσιν οἰκείαν οὖσαν τῷ δημιουργῷ. δυὰς γὰρ παρ' αὐτῷ κάθηται, καὶ νοεραῖς ἀστράπτει τομαῖς, ὥς φησί τις θεῶν. καὶ μὴν καὶ τὸ μέσον πρὸς μέσην ἐνδείκνυται. τάχα μὲν ὅτι καὶ ἡ διαίρεσις, καὶ ἡ συναφὴ τῶν ἀθεγῶν, οἰκείως ἐγγίνεται τῇ μεσότητι τῇ ψυχικῇ. μέσως γάρ. ἐπεὶ καὶ ἐν νῷ διαίρεσίς ἐστιν, ὅτι καὶ ἡ ἑτερότης. ἀλλὰ καὶ πρώτως, καὶ οἷον ἐγκρυφίως καὶ ἀδιαιρέτως. καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, ἐστὶ διαίρεσις, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἔσχατον μερισμόν. διὸ καὶ ἡ ἕνωσις, ἀμυδρὰ καὶ ἐξίτηλος. ἐν δὲ τῇ ψυχῇ μέσως ἀμφότερα, κατὰ τὸ αὐτῇ προσῆκον. καὶ εἰ μὲν περὶ νοῦ διελέγετο καὶ ψυχῆς, εἶπεν ἂν, ὅτι μέσῳ πρῶτον προσέβαλλε, καὶ εἰ περὶ σώματος, καὶ ψυχῆς, ὅτι μέσον ἐσχάτῳ. ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς ψυχικῆς δυάδος ἀναδιδάσκει, μέσην μέσῃ προσβεβλῆσθαί φησιν. τάχα δὲ καὶ ὅτι κυρίως μέσα γέγονεν ἡ συναφὴ τῆς ψυχῆς. ἔστι γάρ τό, τε ἔσχατον τοῦ διανοητικοῦ, καὶ τὸ ἀκρότατον τοῦ δοξαστικοῦ, μέσα πάσης τῆς ψυχικῆς συστάσεως. ταῦτα δὲ καὶ συνάπτεται ἀλλήλοις, καὶ κατὰ ταῦτα γίνεται, μία τῶν δύο τούτων ζωῶν ἕνωσις. ἐπεὶ καὶ ἐν πάσῃ τάξει, τῶν ὄντων αἱ βάσεις τῶν πρώτων, συνάπτονται ταῖς τῶν δευτέρων κορυφαῖς. αὐτὸ δὲ τὸ ἐκ τῆς προσβολῆς γενόμενον σχῆμα τὸ χ, πολλὴν μὲν ἔχει, καὶ πρὸς τὸ πᾶν οἰκειότητα, καὶ πρὸς τὴν ψυχήν. καὶ ὥς ὅ γε Πορφύριος ἱστορεῖ, παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, τοιοῦτος χαρακτὴρ σύμβολον φέρει τῆς κοσμικῆς ψυχῆς, τὸ χ κύκλον περιβαλόν. ἐσήμαινεν μὲν γὰρ ἴσως, διὰ μὲν τῶν εὐθειῶν, τὴν δυοειδῆ πρόοδον αὐτῆς, διὰ δὲ τοῦ κύκλου τὴν μονοειδῆ ζωὴν, καὶ κατὰ κύκλον νοερὸν ἐπιστροφήν. μὴ μέντοι νοήσωμεν, ὅτι διὰ τούτων ὁ Πλάτων τὴν θείαν οὐσίαν οἴεται δεῖν ἀνευρίσκειν. οὐ γὰρ ἐκ χαρακτήρων καὶ θέσεων καὶ ἐκφωνήσεων, ἡ τῶν ὄντων ἀλήθεια γιγνώσκεται, καθάπερ οἴονταί τινες. ἀλλὰ ταῦτα ἄλλως σύμβολα τῶν θείων ἐστίν. ὥσπερ ἡ τοιάδε κίνησις, οὕτω καὶ σχῆμα τοιονδί, καὶ χρῶμα, καθάπερ οἱ τελεστικοί φασιν. ἄλλοι γὰρ ἄλλοις οἰκεῖοι τῶν θεῶν χαρακτῆρες, καὶ ἄλλα πρὸς ἄλλους συνθήματα πρέποντά ἐστι. καθάπερ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, οὗτος ὁ νῦν προκείμενος. ἡ γὰρ τῶν εὐθειῶν συμβολὴ, τὴν ἕνωσιν ἐνδείκνυσι τῆς δυοειδοῦς ζωῆς. ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ τῆς εὐθείας ζωῆς ἐστὶ σύμβολον ἄνωθεν ῥυείσης. ἵνα δὲ μὴ παρέντες ἡμεῖς τὰ πράγματα, περὶ τὴν τοῦ χαρακτῆρος θεωρίαν πολὺν πόνον ἔχωμεν, τὸ οἷον προσέθηκεν ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος. ὅτι καὶ τοῦτο παραπετάσματος ἕνεκα καὶ κρύψεως παρέλαβεν ὁ λόγος, τὸ ἀσχημάτιστον τῆς ψυχῆς σχηματίζειν ἐπιχειρῶν.

» Κατέκαμψεν εἰς ἓν κύκλῳ, ξυνάψας, αὐταῖς τε καὶ ἀλλήλαις ἐν τῷ κατ' ἀντικρὺ τῆς προσβολῆς.

ὅτι μὲν διὰ τῶν εὐθειῶν τήν τε πρόοδον ἐδήλου τῆς ψυχῆς ὁ λόγος, καὶ τὴν ζωὴν τὴν ἀπὸ τῆς οὐσίας προϊοῦσαν, καὶ τὴν τῶν ἑτεροκινήτων προνοητικήν, ἐκ τῶν εἰρημένων οἶμαι γεγονέναι καταφανές. ἀνάλογον δὲ τούτοις, καὶ τὴν εἰς κύκλον κατάκαμψιν ἀποδιδόναι νομίζω προσήκειν. ἐπεὶ γὰρ καὶ ἐπιστροφαὶ συνεχεῖς ταῖς προόδοις εἰσίν, ἐπὶ τούτων πάλιν, ἀνακαλούμεναι τὰ προεληλυθότα τὰς εὐθείας, εἰς κύκλους κατακεκάμφθαι φησίν. καὶ ἐπειδὴ τὸ ζωτικὸν τῆς ψυχῆς νοερόν ἐστι, καὶ ἀποκαταστατικόν, καὶ τὸ νοητὸν πλῆθος ἀνελίττον, ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάλιν ἀποκαθίσταται. καὶ διότι τὰ ἑτεροκίνητα κινεῖ, πρὸς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένη, καὶ ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ κινοῦσα. κατὰ πάντα γὰρ προσήκει ταῦτα, τὸ κυκλικὸν αὐτῇ. καὶ γὰρ ἡ πρόοδος αὐτῆς συνεχής ἐστι πρὸς τὴν ἐπιστροφήν. οὐ γὰρ ἀτελής ἐστι. καὶ ἡ τῶν ἑτεροκινήτων κίνησις ἐξήρτηται τῆς αὐτοκινήτου ζωῆς. καὶ ὥσπερ οὐκ ἀναιρεῖται τὰ ἕτερα, διὰ τῶν ἑτέρων, ἀλλὰ τελειοῦται, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἡ τῶν εὐθειῶν σύστασις, οὐκ ἀναιρεῖται, διὰ τῆς εἰς κύκλους κατακάμψεως. ἀλλὰ μενουσῶν ἐκείνων, οἱ κύκλοι γεγόνασι. πάντα γὰρ ὁμοῦ ἐστιν ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ὡς τῷ διῃρημένῳ τὸ συνεχές. οὕτω καὶ τῇ εὐθείᾳ τὸ κυκλικόν. καὶ γὰρ δεῖ καὶ τὸ εὐθὺ μένειν, καὶ τὸ περιφερές, ὡς ἅμα τὸ ἀμέριστον καὶ μεριστόν. αἰωνίως γὰρ ὁ δημιουργὸς ποιεῖ, ὥς τε τὰ γιγνόμενα ὑπ' αὐτοῦ, πάντως ἀεί ἐστιν. ἅμα οὖν καὶ τὸ εὐθύ, καὶ τὸ περιφερές ἐστιν ἐν τῇ ψυχῇ, ὅτι ποτ' ἂν ᾖ ἑκάτερον. τίνες οὖν οἱ διττοὶ κύκλοι, καὶ πῶς οἰκειότατοι πρὸς τὴν ψυχήν; εἰ μὲν τοίνυν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ νοῦ προελθοῦσα, τοιαύτη τις ἦν, οἵα παντελῶς ἐστερῆσθαι τῆς νοερᾶς ἰδιότητος, οὐκ ἂν αὐτῇ τὸ κυκλικὸν ἔπρεπεν εἶδος. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέθεξίν ἐστι νοερά, καὶ νοῦς ἀνειλιγμένος καὶ δυοειδής, διὰ μὲν τὸ νοερὸν αὐτῆς, κύκλος ἐστὶν ἀσχημάτιστος,

ματιστος, καὶ ἀμεγέθης, καὶ αὐτοκίνητος. διὰ δὲ τὸ μοναδικόν, διττὸς ὥσπερ λέγεται κύκλος. διττὴ γὰρ αὐτῆς καὶ ἡ πρόοδος, ὡς καὶ ἡ ἐπιστροφή, διττή. καὶ διττὸς ὁ λόγος, ὥς τε καὶ ἡ νοερὰ μετουσία, διττὴ κατὰ τὰς ζωάς. ἐπειδὴ δὲ συνάπτονται μὲν αὗται κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν πρόοδον, προϊοῦσαι δὲ διαιροῦνται ἀπ' ἀλλήλων. μετὰ δὲ τὴν πρόοδον αὖθις, ἐπιστρέφονται πρὸς τὰς ἀρχάς, κατ' αὐτὸ τῆς ἐπιστροφῆς ἰδίωμα συνάπτονται πάλιν. τῆς μὲν πρώτης προσβολῆς, τὴν μονὴν δηλούσης, τῆς δὲ ἀπ' ἀλλήλων σχίσεως τὴν εἰς τὸ αὐτὸ πάλιν ἐπιστροφήν. ἅτε γὰρ θειοτέρα ζωή, ἡ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν, τὸ ἑαυτῆς τέλος συνάπτει πρὸς τὴν ἀρχήν, καὶ ἡ καταδεεστέρα, τὸ προελθὸν αὐτῆς ἐπιστρέφει πρὸς τὸ μένον. διὰ τοῦτο πρὸς τὸν ἕνα νοῦν, αὐτῆς τε καὶ τῆς κρείττονος ζωῆς. ἐκεῖ οὖν ἡ συναφὴ τῶν δύο ζωῶν, κατ' ἀντικρὺ τῆς προσβολῆς οὖσα. διότι δὴ ἐκεῖ μὲν, κατὰ τὴν πρόοδον ἡ σχέσις αὐτῶν, αὕτη δὲ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν. ἐναντία δὲ ἡ ἐπιστροφὴ τῇ προόδῳ. καθ' ὅσον ἡ μὲν, τῆς ταυτοῦ φύσεώς ἐστιν, ἡ δὲ συναγωγὸν ὁμοιότητα ἐνδίδωσιν. οὐ γὰρ δεῖ τινῶν ἀποδέχεσθαι λεγόντων ὄντως εἶναι τὸ σχῆμα τῆς ψυχῆς, ἐκ δύο κύκλων. εἰ μὲν γὰρ ἀπλατεῖς οἱ κύκλοι, πῶς σχίζειν αὐτῶν τὸν ἕτερον δυνατόν, οὐκ ἔχοντα πλάτος. εἰ δὲ κρίκοι τινές εἰσι, πῶς ἡ ἐξ αὐτῶν οὖσα ψυχή, πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν ἐκ μέσου πάντῃ διαπέπλεκται; τίνα γὰρ τρόπον οἱ κρίκοι δι' ὅλου τέτανται τοῦ σφαιρικοῦ σώματος; πρὸς τὸ καὶ σωματικοὺς μὲν ὄντας ἀποφαίνειν ἔξω τι σῶμα τοῦ παντός, καὶ δὴ καὶ κενὸν ποιεῖν περιεχομένους κατά τι τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς σφαίρας, ὡς ἐπὶ τῶν κρικωτῶν σφαιρῶν. κύκλους δὲ ὄντας αὐτούς, συμβεβηκέναι τῷ σώματι, διὰ τῆς ἐκ μέσου μέχρι τῶν ἐσχάτων τάσιν. ἀσχημάτιστον ἄρα δεῖ τὸ σχῆμα νοεῖν τὸ ζωογόνον τοῦτο τῶν ψυχῶν καὶ ἀδιάστατον, εἰ μὴ μέλλοιμεν πολλῆς ἀλογίας ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναπλήσειν, καὶ τὴν Πλάτωνος θεωρίαν, οἵαν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης εἰσήγαγεν. μέγεθος εἶναι τὴν ψυχὴν ὑπολαβὼν κατ' αὐτόν, διὰ τὸν κύκλον, καὶ ἀποδεικνὺς ὡς τοιαύτην οὖσαν, μεριστὴν μὲν εἶναι μόνως, ἀμερῆ δὲ οὐδαμῶς. καίτοι γε τῆς οὐσίας αὐτῆς πρὸς τοῦ μεριστοῦ καὶ ἀμεροῦς οὔσης. εἴ τε δὲ κύκλος ἐστίν, εἴ τε κρίκος, μόνως περὶ τὴν μεριστὴν ἔχει φύσιν, καὶ οὐδαμοῦ τὸ ἀμερές. Καὶ τῇ κατὰ ταὐτὰ ἐν ταὐτῷ περιαγομένῃ κινήσει, πέριξ αὐτοὺς ἔλαβεν. Δαιμόνιος ὁ τρόπος ὄντως ἐστὶ τῆς ἐν τούτοις ἐπιβολῆς τοῦ θείου Ἰαμβλίχου, καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ Πλάτωνος διανοίας ἀκριβῶς ἀντεχόμενος, τὴν κατὰ ταὐτά, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ περιαγόμενος κίνησιν, οὐχ ὡς οἱ περὶ αὐτὸν τῶν ἐξηγητῶν, ἐπὶ τῆς ψυχῆς οἴονται δεῖν ἀκούειν. ἐν αὐτῇ γάρ ἐστιν ἤδη, καὶ οὐ περὶ αὐτήν, ἡ τῆς ψυχῆς κίνησις, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ νοῦ, καὶ τῆς νοερᾶς ζωῆς. καὶ γὰρ οὐδαμοῦ φαίνεται τοῦ λοιποῦ τῷ νῷ τὴν ψυχὴν συνάπτων. δεῖ δὲ ἵνα καὶ τοῦτο προσθείς, ζῷον ἔμψυχον ἔννουν ἀποφήνῃ τὸ πᾶν. οὕτως οὖν καὶ ἡμῖν ἀκουστέον. τὴν ἐν αὐτῷ κατὰ ταὐτὰ περιαγομένην κίνησιν, τὴν νοεράν. αὕτη γὰρ περιέχει τὴν ψυχήν, ὥσπερ ἡ ψυχὴ περικεκάλυφε τὸν οὐρανόν. ἀλλ' ὁ μὲν νοῦς, κίνησις ἐστὶν ἀκίνητος. ὅλη γὰρ ἅμα καὶ αἰωνίως ὑφέστηκεν. ἡ δὲ ψυχὴ κίνησις αὐτοκίνητος. καὶ ὁ μὲν μονοειδής ἐστιν, ἡ δέ, δυοειδής. καὶ ὁ μὲν εἷς καὶ ἀδιαίρετος, ἡ δὲ ἑαυτὴν διαιροῦσα, καὶ πολλαπλασιάζουσα. μετέχει δὲ ἡ ψυχὴ τοῦ νοῦ, καθ' ὅσον ἐστὶ νοερά, καὶ δι' αὐτοῦ συνάπτεται, καὶ πρὸς τὸν θεῖον νοῦν. νοῦ γὰρ ἡ τοῦ παντὸς μετέχουσα, πρὸς τὸ νοητὸν ἄνεισιν. ἀνάγκη τοίνυν νοερὰν εἶναι τὴν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ κατὰ ταὐτὰ περιαγομένην κίνησιν, ἄλλην οὖσαν τῶν δύο κύκλων, ἅπερ αὐτοὺς περιέλαβεν. ἡ οὖν τοῦ μεθεκτοῦ ταύτην νοῦ φήσομεν, ὑπερκαθημένην προσεχῶς τῆς ψυχῆς, ἢ αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ τῆς ψυχῆς. ἀλλ' ἀμείνω ἀδύνατον τοῦτον, τοῦ ἄρα μεθεκτοῦ νοῦ, ταύτην εἶναι ῥατέον. ὅτι δὲ νοερὰ οὖσα κίνησις, ἡ κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐν ταὐτῷ περιαγομένη, καὶ ὑπὲρ ψυχήν, οὐκ ἔστιν ἡ αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ τῆς ψυχῆς, μάθοι τις ἄν, ὅτι τὸ πᾶν αὐτὸς ἔννουν ἐποίησεν, οὐχ ἑαυτὸν ἐπιδοὺς τῷ παντί, καθάπερ τὴν ψυχήν, ἀλλ' ἕτερον νοῦν μεθεκτόν, ὃν ἐδείξαμεν ἔμπροσθεν ὑπερκαθήμενον, ὡς εἴρηται τῆς ψυχῆς. νοῦν γὰρ ἐν ψυχῇ, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι θείς, τὸ πᾶν συνετεκταίνετο. καὶ δῆλον ὡς οὐχ ἑαυτὸν ἐν τῇ ψυχῇ θείς. γελοῖον γὰρ εἰ ἑαυτὸν ἐγκατέταξε τῇ ψυχῇ χωριστὸς ὤν. πᾶν γοῦν τὸ ὂν αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐν τοῖς ἑπομένοις, οὔτε εἰς ἑαυτό φησιν ἄλλο χωρεῖν, οὔτε αὐτὸ εἰς ἄλλο ἰέναι. τούτου δὲ ὄντος ἀληθοῦς, οὐκ ἂν ὁ δημιουργός, εἰς ψυχὴν ἑαυτὸν τιθείη. καὶ πρὶν ὑποστήσῃ ψυχὴν καθ' αὑτὸν ὤν, ἄλλον ἐγέννησεν ὄν. ὅ τε καὶ ψυχὴν ἐγέννησεν, ἐνέθηκεν ἐν τῇ ψυχῇ. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ἡ ἐκείνου κίνησις κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐν ταὐτῷ περιαγομένη, περιέχει τοὺς ψυχικοὺς τούτους κύκλους, ἀλλ' οὐχ ἡ τοῦ κἀκεῖνον ὑποστήσαντος, καὶ τὴν ψυχήν, ὅσγε καὶ μᾶλλον ῥηθήσεται μικρὸν ὕστερον, ἐν τῷ αὐτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει, τοῦ παντὸς ἐξῃρημένος καὶ χωριστός. ὁ οὖν ἐγκόσμιος νοῦς, ἐστὶν οὗτος, οὗ ἡ ζωὴ περιέχει τὰς ψυχικὰς ζωάς, ἡ μονοειδής, τὰς δυοειδεῖς, ἡ αἰώνιος, τὰς μὴ αἰωνίως κινουμένας. οὕτω μὲν οὖν ἡ ὅλη ψυχὴ προελήλυθε, μονάς τε οὖσα καὶ δυάς, καὶ ὅσον ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, ἀδιάφορος πρὸς ἑαυτήν. λοιπὸν δέ, ὅπως ἐκ τῶν δημιουργικῶν διαιρέσεων, τὸ μὲν ἔσχεν ἐν ἑαυτῇ θειότερον, τὸ δὲ καταδεέστερον, ἑξῆς παραδίδωσιν. ἡμᾶς μὲν γὰρ σαφηνείας ἕνεκα, καὶ ταῦτα παρειλήφαμεν. ἐπακούσωμεν δέ, καὶ τῶν τοῦ Πλάτωνος αὐτοῦ ῥημάτων, οἷα δή φησιν ἐν τοῖς ἐχομένοις. Καὶ τὸν μὲν ἔξω, τὸν δὲ ἐντὸς ἐποιεῖτο τῶν κύκλων. τὴν μὲν οὖν ἔξω φοράν, ἐπεφήμισεν εἶναι τῆς ταὐτοῦ φύσεως. τὴν δὲ ἐντός, τοῦ θατέρου. Τούτους τοὺς θείους κύκλους, ὁ μὲν θεῖος Ἰάμβλιχος, ὡς χωριστὸν τῶν ψυχῶν νοῦν καὶ ἀχώριστον αἰνίγγαι, καὶ τὴν ἐν ταὐτῷ περιαγομέ-

νην κίνησιν τὴν πρὸς ἐξ αὐτὸς λαβοῦσαν. ὡς τοῦ μὲν, περιέχοντος τὰς δύο ψυχάς, τοῦ δὲ ἐν αὐταῖς ὄντος. καὶ τοῦ μὲν ἀμιγοῦς ὄντος τῆς ἄλλης ζωῆς, καὶ τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς, τοῦ δὲ μιγνυμένου πρὸς αὐτὰς καὶ κατευθύνοντος. ἀφ' ἧς αἰτίας καὶ ὅλη ψυχὴ, μονίμως ἐνεργεῖ καὶ πρὸς αὐτὸν ἑνοῦται τὸν δημιουργόν. ὁ δὲ ἡμέτερος λόγος, τὰς διττὰς νοητικάς, καὶ ἐπιστρεπτικὰς ζωάς, ἐξηγεῖται τῆς ψυχῆς. καὶ τὰς διττὰς δυνάμεις, τήν τε διανοητικὴν, καὶ τὴν δοξαστικήν. ἔχει γὰρ ἡ τοῦ παντὸς ἀμφότερα. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδρῳ, τὸν μὲν ταὐτοῦ, τὸν δὲ θατέρου τῶν ἵππων ἔλεγεν. καίτοι καὶ τοὺς θεοὺς ἵππους ἀποδιδοὺς, ἀλλ' ἀγαθοὺς καὶ ἐξ ἀγαθῶν. κἀνταῦθα τοίνυν, ὁ μὲν ἔξω τῶν κύκλων, διανοητικός ἐστιν, ὁ δὲ ἐντὸς ὁ δοξαστικός. δύναμιν γὰρ ὁ δημιουργὸς ἐνδέδωκε τῷ διανοητικῷ, καθ' ἣν θειότερός ἐστι τοῦ δοξαστικοῦ. μᾶλλον γὰρ ἥνωται, καὶ νοερός ἐστι. τὸ γὰρ ἐπιφημίσαι, τοῦτο μή τοι θέσιν ὀνόματος, ψιλὴν ὑπολάβῃς, ἀλλὰ μετάδοσιν δυνάμεως ταυτοποιόν. ὥσπερ καὶ τῷ δοξαστικῷ, τὸ ἑτεροποιὸν ἀπένειμε. πρότερον μὲν οὖν τὴν ὁμοιότητα τῆς ψυχῆς αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν ἀνεδίδασκεν, νῦν δὲ καὶ τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν, καὶ τὴν ὕφεσιν προσέθηκεν, ἣν ἔχει λαβοῦσα παρὰ τοῦ δημιουργοῦ. τὸν μὲν ἔξω ποιοῦντος τὸν κύκλον καθ' ὅσον αὐτὸν ὁμοιότερον ποιεῖ πρὸς τὸν νοῦν καὶ τὸ νοητόν. ἐκεῖνα γὰρ τὰ ἔξω κυρίως ἐστὶν ὡς ἐξῃρημένα ἀφ' ὅλων τῶν δευτέρων. τὸν δὲ ἐντὸς, ὡς συνεχόμενον ὑπὸ τοῦ κρείττονος, καὶ ὡς ὀφείλοντα κρατεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ ὡς ὄντα φύσεως καταδεεστέρας. πολλοῦ ἄρα δεῖ τοὺς κύκλους τούτους μαθηματικῶς Πλάτων σκιαγραφεῖν, ὅς γε καὶ ἴσους αὐτοὺς ὄντας, ἀνίσους ποιεῖ, καὶ ὁμοίως ὑπάρχοντας, ἀνομοίους ἀποτελεῖ, τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, τὴν οὐσίαν αὐτοῖς ἀπονέμων. ἀλλ' ἀποροῦσι πρὸς ταῦτα τινὲς, εἰ πῶς τῆς ψυχῆς ὁμοιομεροῦς οὔσης, ὁ μὲν ταὐτοῦ τῶν κύκλων, ὁ δὲ θατέρου, καὶ ὁ μὲν ἐντὸς, ὁ δὲ ἐκτὸς ἀποπέφανται. ταῦτα γὰρ ἀνατρέπειν τὴν ὁμοιομέρειαν. ὁ μὲν οὖν Πορφύριος ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ φερόμενος, καὶ ἐπὶ τὰς μίξεις τὰς ἐνύλους, τὸ μελίκρατον, καὶ τὸ οἰνόμελι, ἄνω καὶ κάτω θρυλλεῖ. πᾶν μὲν ὁμοιομερὲς ὄν, ἄλλοις δὲ ἄλλο πάθος ἐμποιοῦν. τοὺς μὲν γὰρ ἡ οἰνώδια μᾶλλον, τοὺς δὲ, ἡ γλυκύτης διατίθησιν. ὁ δὲ ἡμέτερος πατὴρ, ἀξιοῖ πρέπουσαν τοῖς ἀΰλοις καὶ ἀσωμάτοις, τὴν μίξιν τῶν γενῶν θεωρεῖν. ἡ δέ ἐστιν, οὐ κατὰ σύγχυσιν τῶν εἰδῶν, οὐδὲ κατὰ σύμφθαρσιν τῶν δυνάμεων, ἀλλ' ἐκείνων σωζομένων, καθ' ἕνωσίν τε καὶ τὴν δι' ἀλλήλων χώρησιν. αἱ γὰρ φθοραὶ, καὶ αἱ τούτων τῶν δυνάμεων ἐλαττώσεις, ἐν τοῖς ἐνύλοις εἰσίν, οὐ δυναμένης τῆς ὕλης τὰς διαφόρους ἰδιότητας, ἀσυγχύτους ἐν αὐτῇ, καὶ ἀκραιφνεῖς διαφυλάττειν. ἴδιον γὰρ τῆς μὲν ἀΰλου μίξεως, τὸ ταῦτα καὶ ἡνωμένα καὶ διῃρημένα καὶ συγκεκραμμένα, καὶ ἀμιγῆ διαμένειν, τῆς δὲ ἐνύλου, τὸ τὰ μεμιγμένα καὶ ἀδιάκριτα ἀπ' ἀλλήλων εἶναι. καὶ τοιαύτας ἀΰλους μίξεις οἵας ἡμεῖς φαμὲν, ῥᾴδιον ὑπομιμνήσκειν, ἀπὸ τῶν ἐπιστημῶν, ἀπὸ τῶν φυσικῶν λόγων, ἀπὸ τῶν πολλῶν λαμπάδων. τά τε γὰρ πολλὰ φῶτα ἓν ποιοῦντα φῶς, ὅμως ἀσύγχυτα διαμένει. καὶ οἱ πολλοὶ λόγοι πάντες ὁμοῦ ὄντες, καὶ διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν ἑτερότητα τὴν φυσικήν. καὶ αἱ πολλαὶ ἐπιστῆμαι ἐν ἀλλήλαις οὖσαι, καὶ ἀμιγεῖς εἰσὶ πρὸς ἀλλήλας. δῆλον δὲ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν. τὰ μὲν γὰρ συγκεχυμένα, τὰς οἰκείας ἐνεργείας ἀποδιδόναι καθαρὰς, ἀδύνατον, αἱ δὲ ἐπιστῆμαι, τὰ οἰκεῖα ἐνεργοῦσιν, ἑκάστη καθαρὰ ἐφ' ἑαυτῆς. ἃ τοίνυν τὰ γένη τῆς ψυχῆς ἀΰλως μέμικται, καὶ ἐν ἀλλήλοις ἐστὶν, καὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἵδρυται. καὶ τῷ μὲν ἐν ἀλλήλοις εἶναι, πᾶσαν ὁμόχροιαν ἀποτελεῖ τὴν ψυχήν. διὸ πᾶν μόριον αὐτῆς, ἐκ τῶνδε τῶν γενῶν ἐστι. τῷ δὲ ἐφ' ἑαυτῶν ἱδρῦσθαι καὶ τὴν οἰκείαν καθαρότητα διασώζειν, ἄλλας κατ' ἄλλας αὐτῆς δυνάμεις διαλάμπει, καὶ μᾶλλον ἄλλων ἄλλα κρατεῖ. τὸ γὰρ ὁμοιομερὲς πάντη καὶ ὁμοειδὲς, ἐν τοῖς δι' ὅλων κεκραμμένοις, καὶ συνεφθαρμένοις ἐστίν. ὅπου δὲ τὸ ἀμιγὲς ἐστὶν ἐν τῇ μίξει, καὶ τὸ ἀσύγχυτον ἐν τῇ διαπλοκῇ, καὶ ἐν τῇ διακρίσει τὸ καθαρὸν, ἐνταῦθα καὶ ὅλα καὶ δι' ὅλων διακεκρίσθαι δυνατόν, ἵν' ἕκαστον μόριον ἐκ πάντων, καὶ ἕκαστον ἐφ' ἑαυτοῦ μένειν, ἵν' ἄλλο ἐν ἄλλῳ κρατῇ. διὰ δὴ ταῦτα θαυμαστὸν οὐδὲν δι' ἀλλήλων ἐν τῇ ψυχῇ πάντων τῶν γενῶν πεφοιτηκότων, κατὰ τὸ σώζειν τὴν ἑαυτῶν ἰδέαν, ὅπου μὲν τὸ ταὐτὸν κρατεῖν, ὅπη δὲ τὴν θατέρου φύσιν. τὸ δὲ τῆς οὐσίας γένος εἶναι κοινὸν, ἀφορίζον τὴν μίαν μεσότητα τῆς ψυχῆς, καθ' ἥν ἐστι μέση τῆς ἀμεροῦς οὐσίας, καὶ τῆς γιγνομένης περὶ τοῖς σώμασι μεριστοῖς. μία οὖν ζωή ἐστιν, ὡς μία οὐσία, δυοειδὴς δὲ, ὡς διπλῆ τοῖς δύο γένεσι. πρὸς μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν τοσαῦτα ῥητέον. ὅτι δὲ καὶ τὸ ἐποιεῖτο, κυριώτατα παρέλαβεν, ἵνα πάλιν διασώσηται τὸ τῆς μεσότητος εἶδος, ὡς ἐν τῷ συνεπληροῦτο, καὶ ἐν τῷ συνεκεράσατο, δῆλον. καὶ τὸ ἐπεφήμισε δὲ, οἰκειότατα τοῖς προκειμένοις ἐπήνεγκεν. ἐπεὶ γὰρ κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν τὰ ὀνόματα κεῖται τοῖς κύκλοις, τὸ ἐπεφήμισε δηλοῖ, τὸ, μὴ ἀφ' ὅλης τῆς ὑπάρξεως, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος αὐτοῖς θέσθαι τὴν ἐπωνυμίαν. καὶ τὸ κατὰ τὴν ποίησιν καὶ τὰ ὀνόματα θέσθαι, δηλοῖ τὸ τὰ κύρια ὀνόματα τῆς τῶν πραγμάτων στοχάζεσθαι φύσεως. οὐ γὰρ τὸν μὴ ὄντα ταὐτοῦ κύκλον, οὕτως ἐπεφήμισεν ὁ δημιουργὸς, ἀλλὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ τοιοῦτον ὑποστάντα. μᾶλλον δὲ ἥ τε ποίησις αὐτοῦ, τὴν κυριωτάτην ἔχει τοῦ ὀνόματος αἰτίαν. καὶ ἡ τοῦ ὀνόματος θέσις, ποίησίς ἐστιν, ὅπερ καὶ ἡ † ποίησις ἐκεῖ, οὐκ ἀποτέτμηται τῆς δημιουργίας, ἀλλ' αὐτῷ τῷ νοεῖν, οἱ θεοὶ ποιοῦσιν. οὕτω γὰρ καὶ αὐτῷ τῷ ὀνοματίζειν ὑφιστᾶσι τὰ πράγματα. καὶ εἰ μὲ δεῖ τοὐμὸν εἰπεῖν ἔξεστι διὰ τούτων, θεω-

† νόησις. ἢ νόησις.

ρεῖν τὰ

ζῶν τὰ ἀπόῤῥητα τῆς τοῦ Πλάτωνος θεωρίας, ὅτι τὸν δημιουργὸν, οὐ μόνον ὀνοματοθέτην παραδέδωκεν πρῶτον τιθέντα τὰ ὀνόματα ταῖς τῆς ψυχῆς αὐτῶν δύο περιφοραῖς, ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτων, τὸν οὐσιώδη χαρακτῆρα ταύτης ἐκφαίνοντα τὰς δύο εὐθείας χωρίς. καὶ τὸ ἐκ τούτων γιγνόμενον χ, καὶ τοὺς ἐκ τούτων δύο κύκλους. ἃ δὴ καὶ ἡ θεουργία μετ᾽ αὐτὸν παρέδωκε διὰ τῶν χιασμῶν καὶ τῶν ἡμικυκλίων τὸν χαρακτῆρα συμπληρώσασα τῆς ψυχῆς. καὶ ὀνόματα οὖν καὶ χαρακτῆρες ψυχικοὶ, παρὰ πρῶτον Πλάτωνος ἡμῖν ἐξεδόθησαν, οὓς αὐτὸς κατεῖδε νοερῶς, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτὸν σοφοὶ γεγονότες ἠσπάζοντο. δεῖ γὰρ εἰδέναι καὶ ψυχικοὺς εἶναι χαρακτῆρας, καὶ οὐ μόνον κοινοὺς ὥσπερ τούτους, ἀλλὰ καὶ ἰδίους ἄλλους ἄλλων. ὥσπερ δὴ καὶ ἐξεδόθησαν παρ᾽ αὐτῶν τῶν θεῶν, Ἡρακλέως, Πανθέως, Ἀπρίως. καὶ αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος. ἀλλὰ τούτους μὲν, θεῶν ἦν μόνον, καὶ εἰδέναι καὶ ἐκφαίνειν, τὸν δὲ πάσης ψυχῆς κοινὸν, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς τοῦ παντὸς, καὶ ἐθεάσατο Πλάτων πρῶτος, καὶ ἀνέγραψε, καὶ τοῦτο ποιεῖ τὸν δημιουργὸν ἀποφαίνων, ἐγγράψαντα τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς, τὸν ζωογονικὸν ἀπ᾽ αὐτῆς χαρακτῆρα. καὶ ὀνόματα θέντα ταῖς νοεραῖς αὐτῆς ὡς εἴπομεν περιφοραῖς, δύο, διττὰς ὑπαρχούσαις. καὶ ταῦτα ἀπὸ τῆς οἰκείας οὐσίας προχειρισάμενον. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ κατὰ ταῦτα μάλιστα τὰ γένη τοῦ ὄντος χαρακτηριζόμενος. τὸ ταὐτὸ λέγω, καὶ τὸ ἕτερον. ἐπεὶ καὶ δημιουργῷ μάλιστα προσήκει, τὸ μὲν ὡς κατὰ τὰ πέρατα τῶν εἰδῶν μορφοῦντι τὴν ὕλην, τὸ δὲ ὡς συνάγοντι τὰ πολλὰ πρὸς τὴν τοῦ δημιουργήματος, ὡς ἑνὸς μίαν ἰδέαν. διὸ καὶ ὁ παρ᾽ Ὀρφεῖ δημιουργὸς, περὶ τούτων ἐρωτᾷ διαφερόντως τὴν νύκτα, λέγων, πῶς δέ μοι ἕν τε τὰ πάντ᾽ ἔσται, καὶ χωρὶς ἕκαστον. τὸ μὲν γὰρ χωρὶς ἕκαστον, διὰ τῆς ἑτερότητος ποιεῖ, τὸ δὲ ἓν εἶναι τὰ πάντα, διὰ τῆς ταυτότητος. καὶ τὰ λόγια δὲ, νοεραῖς μὲν ἀστράπτειν τομαῖς, τὸν δημιουργὸν λέγοντα, τὴν ἑτεροποιὸν δηλοῖ δύναμιν. ἔρωτος δὲ ἐμπλῆσαι πάντα διὰ τὴν ταυτοποιόν. ὥς τ᾽ εἰκότως ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ ταῦτα τὰ ὀνόματα οὐσίας, καὶ τοῖς κύκλοις ἔθετο τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς, δημιουργικὰ ὄντα συνθήματα. θεῖον μὲν οὖν ὄνομα τοῦτό ἐστιν, ὁ ταὐτοῦ κύκλος ὡς σύνθημα φέρων, τῆς ταὐτοῦ νοητῆς αἰτίας, καὶ ὁ θατέρου κύκλος, ὡς σύμβολον ἔχων, τῆς θατέρου φύσεως. ἔστι γὰρ ὡς μὲν ἐν τοῖς γένεσι τοῦ ὄντος, ὁ μὲν ταυτότητος, ὁ δὲ ἑτερότητος συγγενής, ὡς δὲ ἐν θεοῖς τοῖς νοεροῖς, ὁ μὲν τῶν πατρικῶν αἰτίων καὶ συνοχικῶν, καὶ ἀτρέπτων, ὁ δὲ τῶν γονίμων, καὶ τῶν ζωογονικῶν ἐξηρτημένος. ὡς δὲ ἐν τοῖς νοητοῖς, ὁ μὲν τοῦ πέρατος, ὁ δὲ τῆς ἀπειρίας μᾶλλον μετέχων. ταῦτ᾽ ἐστὶν οὖν τὰ ἀπὸ πάντων τῶν τάξεων συνθήματα, τὸν μὲν, τοιοῦτον, τὸν δὲ τοῦ ἐναντίου πεποίηκεν ὀνόματος τυχεῖν. τί οὖν φαίη τις ἄν, ἀπόλωλεν ἡ μία οὐσία τῆς ψυχῆς ἐν τῇ διαιρέσει τῶν διττῶν τούτων κύκλων; οὐδαμῶς φήσομεν. ἐπεὶ γὰρ τῶν θείων ἡ διαίρεσις, δευτέρα τῆς ἑνώσεώς ἐστι, καὶ ἡ πρόοδος μέση τῆς τε μονίμου δυνάμεως, καὶ τῆς ἐν τῇ ἐπιστροφῇ τελειότητος. ἀλλ᾽ ἐπεὶ καὶ μονάς ἐστιν οὐσιωδῶς ἡ ψυχὴ, καὶ δυὰς καὶ μία, καὶ πλῆθος, μένουσά τε ἅμα καὶ προϊοῦσα, καὶ ἐπιστρέφουσα, καὶ ἥνωται πρὸ τῆς διαιρέσεως, διὸ πρὸ τῶν πολλῶν μοιρῶν, ὑπέστη τὸ ἓν ὅλον κρᾶμα τῆς ψυχῆς, καὶ κατὰ τὴν πρόοδον μερισθεῖσα, πάλιν ἡνώθη κατὰ τὴν ἐπιστροφήν. ὁ γοῦν ἐλάττων κύκλος ἐν τῷ μείζονι περιείληπται. καθάπερ γὰρ ὁ νοῦς περιέχει τὴν ψυχὴν, ἐλλάμπων εἰς αὐτὴν τὸ ἑαυτοῦ φῶς, οὕτω δὴ καὶ ὁ αὐτοῦ κύκλος ἑνώσεως καὶ τελειότητος, τῷ θατέρου μεταδίδωσιν. ἄχραντον μὲν αὐτὸν ἐν ταῖς προνοίαις, ἡνωμένον δὲ ἐν ταῖς προόδοις, νοερὸν δέ πως καὶ αὐτὸν ἐν τῇ γνώσει τῶν αἰσθητῶν ἀπεργαζόμενος. διὸ καὶ θαυμαστῶς, ὁ μὲν τοῖν κύκλοιν κατὰ τὸ ταὐτὸν, ὁ δὲ, κατὰ τὸ θάτερον, καὶ ὑφέστηκεν καὶ ὀνομάζεται. τὸ δὲ οὐσιῶδες, ὡς κοινὸν ἀμφοτέρων ἀφεῖται, μηδενὶ τῶν μερῶν ἀποδοθέν. κατὰ τοῦτο οὖν ἡ ψυχὴ μία, δυοειδὴς δὲ κατ᾽ ἐκεῖνα, τρόπον τινὰ ἀντικείμενα ἀλλήλοις.

«Τὴν μὲν δὴ ταὐτοῦ, κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιὰ περιήγαγε, τὴν δὲ θατέρου, κατὰ διάμετρον ἐπ᾽ ἀριστερά.»

Περὶ τῶν δυνάμεων λοιπὸν τῶν ψυχικῶν ὁ λόγος ἐν τούτοις, καὶ τῆς δημιουργικῆς αὐτῶν ἀπ᾽ ἀλλήλων διακρίσεως. μετὰ γὰρ τὴν οὐσίαν ἡ δύναμις. ἡ δὲ ἐνέργεια, τρίτην ἔχει τάξιν, ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν. δεδήλωκε δὲ καὶ αὐτὸς, φορὰν ταὐτοῦ καὶ θατέρου καλέσας, ἀλλ᾽ οὐκ οὐσίαν. καὶ ἀπὸ τούτων τῶν δύο κύκλων, ἄλλας καὶ ἄλλας δυνάμεις ἀπογεννῶν, καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἐπὶ τούτοις, ἑξῆς ὁποῖαί τινές εἰσι παραδίδωσι. τοιαῦτα δὲ καὶ ἐν τῷ Φαίδρῳ περὶ τῶν ἵππων ἔλεγε, τοῦ τε ἀμείνονος, καὶ τοῦ χείρονος. τί δὴ ἐνταῦθά φησι περὶ τῶν δυνάμεων, τῆς τοῦ παρόντος ψυχῆς; πρῶτον μὲν ὡς ἔφην εἰς δύο διαιρεῖ τὰς ὅλας δυνάμεις, τὴν ταὐτοῦ λέγω, καὶ τοῦ θατέρου. τὴν μὲν ἀνάλογον τῷ πέρατι, τὴν δὲ πρὸς τὰς ἀπειρίας οὖσαν, ἔπειτα καὶ τὴν θατέρου διαιρεῖ κατ᾽ ἄλλας ἰδιότητας. καὶ πάλιν εἰς ἐλάττους ἀριθμοὺς συνάγει, καὶ διὰ τῆς ταυτότητος, ἑνίζει τὸ πλῆθος. ἐπὶ τούτοις τὰ μὲν κρείττω καὶ θειότερα, ταῖς κρείττοσι, τὰ δὲ ὑφειμένα, ταῖς ὑποδεεστέραις ἀπονέμει δυνάμεσιν. οἷον εἰ βούλει, τῇ μὲν ταὐτοῦ, τὸ ἐπὶ δεξιὰ, τῇ δὲ θατέρου, τὸ ἐπὶ ἀριστερά. καὶ τῇ μὲν τὸ πλευρικὸν, τῇ δὲ τὸ διαμετρικόν. καὶ γὰρ ἐν ταῖς συστοιχίαις, ἐπὶ μὲν τῆς κρείττονός ἐστι σειρᾶς, τὰ ἐναντία τούτων, τὸ θάτερον, τὸ ἀριστερὸν, τὸ ἑτερόμηκες, τὸ ἄλογον. ἡ μὲν οὖν ὅλη διάνοια τῶν προκειμένων, τοιάδε τίς ἐστι. κατίδωμεν δὲ, καὶ τῶν πραγμάτων τὴν ἀλήθειαν, ὁποία τίς ἐστι, καὶ πρῶτον ἐπὶ τοῦ παντὸς εἰ βούλει, λέγωμεν, πῶς ἐν αὐτῷ τὸ δεξιόν ἐστι τοῦτο καὶ ἀριστερόν. οἶδα μὲν, ὅτι καὶ

ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης, δεξιὸν μὲν τὸ ἀνατολικόν, ἀριστερὸν δὲ καλεῖ τὸ δυτικόν. ἐπειδὴ ἡ περὶ ἡμῶν πρώτη κίνησις, ἀπ᾽ ἀνατολῶν ἐστιν, ἡ δὲ μετὰ ταύτην ἀπὸ δυσμῶν. ἀρχὴ δὲ κινήσεως ἐν πᾶσι ζώοις, τὸ δεξιόν. καὶ κατ᾽ αὐτό γε τοῦτο, συμφωνεῖ πρὸς τὴν τοῦ Πλάτωνος παράδοσιν, ὅπου γε καὶ κατὰ τὸ ταυτὸν καὶ θάτερον. λέγει γοῦν, τὴν μὲν ἀπλανῆ, τοῦ ὡσαύτως εἶναι πᾶσιν αἰτίαν, τὰς δὲ πλανωμένας, τοῦ ἄλλοτε ἄλλως. οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἐκεῖνό γε μοι δοκεῖ, τῆς Πλατωνικῆς εἶναι διδασκαλίας ἐξαίρετον, τὸ μὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν σχέσιν ταῦτα διορίζειν, ἀλλ᾽ ἀπ᾽ αὐτῆς τῆς δημιουργίας προϊούσας, παραδιδόναι ταύτας τὰς ἰδιότητας. εἰ γὰρ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ψυχὰς ἐνέθηκε τὰς θείας, τό τε δεξιόν, καὶ τὸ ἀριστερόν, οὔτε πρὸς τὴν ἡμετέραν θέσιν, οὔτε ὡς σχέσις ψιλή, τούτων ἑκάτερον ἐν τῷ κόσμῳ προελήλυθεν, ἀλλ᾽ ἰδιότητές εἰσιν οὐσιώδεις. ὥσπερ καὶ τὸ πατρικὸν ἐν τοῖς θεοῖς καὶ τὸ μητρικόν, οὐσιῶν εἰσι θείων ἰδιότητες. ὅπου γὰρ καὶ ἐν τοῖς μερικοῖς ζώοις ἡ φύσις, οὐ κατὰ ψιλὴν σχέσιν, τὰ μὲν ὑφίστησι δεξιά, τὰ δὲ ἀριστερὰ τῶν μερῶν, ἀλλὰ κατὰ φυσικὰς δυνάμεις, δηλοῖ δέ, ἄλλα μὲν ὡδὶ πλάττουσα, ἄλλα δὲ ἐν θατέρῳ μόρια. καὶ τὸ μὲν ἀρχὴν ποιήσασα κινήσεως, τὸ δ᾽ οὔ, τί χρή, περὶ αὐτῆς οἴεσθαι τῆς δημιουργίας. ἆρ᾽ ὅτι κατὰ σχέσιν μόνον ἀποφαίνει, τὸ μὲν δεξιόν, τὸ δὲ ἀριστερόν, καὶ πῶς εἰ τοῦ εἶναι παράγειν αὐτὴν ἃ παράγει φυλάξομεν, ἢ τὴν θείαν ψυχὴν οὐσίαν εἶναι καθαρὰν ἁπάσης τῆς τῶν συμβεβηκότων ἐπεισαγωγῆς, ἢ μὴ τὴν φύσιν τῆς δημιουργίας, μᾶλλον οὐσίας ἀπογράφειν. ἀλλ᾽ ὥσπερ οἶμαι ταύτῃ καὶ ἐν τοῖς σώμασι φυσικῶς τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν ἀποτίθεσθαι, φαμὲν καὶ ἑαυτῆς ἐξάπτειν, μᾶλλον τὸ δεξιόν, ὡς ἀρχὴν κινήσεως, οὕτω δὴ καὶ προσήκει, καὶ τὸν ὑποστάτην τῆς ψυχῆς πολλῷ πρότερον ἐν αὐτῷ δημιουργικῶς ἀμφότερα παράγειν, καὶ οἷον εἰκόνα ἑαυτοῦ τὸ δεξιόν. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, τὸ μὲν ἀπλανές, ἐπὶ δεξιὰ περιάγειν, τὸ δὲ πλανώμενον, ἐπ᾽ ἀριστερά. τὸ μὲν πρωτουργὸν ἔχον ζωήν, καὶ δυνάμεως ἀκμήν, καὶ δραστήριον ἐνέργειαν, τὸ δὲ γόνιμον ὂν καὶ ποικίλον. καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς κινήσεως ἀλλαχόθεν ὑποδεχόμενον. διὸ καὶ ἐν τῷ παντί, τὸ μὲν ἀπλανές, πάντων ἐστὶ κρατητικόν, καθ᾽ ἕνα κύκλον τὰ πάντα περιάγον, τὸ δὲ πλανώμενον, πολυειδές, καὶ τῆς ἑτερότητος ὡς εἴρηται τοῖς γιγνομένοις αἴτιον. καὶ τὸ μὲν νοῦ, τὸ δὲ ψυχῆς εἰκών. ἔστι γὰρ καὶ ὁ ταυτοῦ κύκλος νοερός. ἐπ᾽ αὐτῆς δὲ τῆς ψυχῆς, τὸ μὲν δεξιόν ἐστι, τὸ πρὸς τὰ νοητά, καὶ ὄντως ὄντα, καὶ αὐτοὺς τοὺς θεοὺς ἐστραμμένον. δύναμις γάρ ἐστι, ζωῆς θείας ἀποπληροῦσα τὴν ψυχήν. τὸ δὲ ἀριστερόν, τὸ πρὸς ἐπιμέλειαν τῶν αἰσθητῶν καὶ διακόσμησιν τετραμμένον. δύναμις γάρ ἐστι πάντων τῶν δευτέρων κινητική, καὶ ἀναιρετικὴ τῆς ἀταξίας. διάκρισίν τε ἐμποιοῦσα τοῖς δημιουργικοῖς ἔργοις καὶ ποικιλίαν. ἔτι δὲ καὶ τὸ κατὰ διάμετρον εἶναι τοῦ ἐπ᾽ ἀριστερά, τήν τε ἐπ᾽ ἀνατολὰς ἀπὸ δύσεως περιέχει κίνησιν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πλάγια, διὰ τὴν λόξωσιν, εἴποις ἄν. ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, τὸν θατέρου κύκλον, γνωστικὸν ὄντα τῶν αἰσθητῶν ὁμοῦ πάντων, τὴν τετραμερῆ διακόσμησιν, συνειληφέναι, διὰ τῶν τεσσάρων κέντρων, καθ᾽ ἃ καὶ ἡ φαινομένη γίνεται κίνησις. τῶν καὶ ἐπ᾽ ἀριστερά, καὶ κατὰ τὴν διάμετρον θεόντων, ὥσπερ τὸν ταυτοῦ, τὰ νοητὰ γινώσκειν, ὡς αἴτια πρωτουργά, καὶ ὡς ἄνωθεν ἐκφαίνοντα πάντα τὰ δεύτερα, καὶ συνελίσσοντα κατὰ μίαν ἕνωσιν, τὴν ποικίλην τῶν αἰσθητῶν διάταξιν. καὶ ταῦτα πάλιν, εἰς ψυχὴν διήκει, καθ᾽ ὁμοιότητα τὴν πρὸς τὴν ὅλην ζωογονίαν. ὥσπερ γὰρ μονάς ἐστι καὶ δυὰς κατ᾽ ἐκείνην, οὕτω καὶ τὸ δεξιὸν ἔλαχε διὰ τοῦτο, καὶ τὸ ἀριστερὸν δι᾽ ἐκείνην. ἐν αὐτῇ γὰρ πρῶτον ἀνεφάνη ταῦτα, καὶ ἐξ αὐτῆς. ἄλλο μὲν τὸ ἀπὸ τῶν δεξιῶν τικτόμενον πλῆθος, ἄλλο δὲ τὸ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν, εἴτε κροτάφων λέγοις, εἴτε χειρῶν, εἴτε λαγόνων. κατὰ πάντα γὰρ ταῦτα, τὰς γονίμους αὐτῆς δυνάμεις, οἱ θεολόγοι παραδεδώκασι. τούτων δὲ εὖ εἰρημένων, ἐκεῖνο δῆλον, ὅτι μὴ ταυτόν ἐστιν εἰπεῖν εἰς τὸ δεξιὸν ἢ ἀριστερὸν κινεῖσθαί τι καὶ ἐπὶ δεξιά, καὶ ἐπὶ ἀριστερά. ταῦτα μὲν γάρ, καὶ τοῖς κύκλῳ κινουμένοις ἀποδίδοται, δηλοῦντα, τὸ μὲν ἐφ᾽ ἃ τὸ δεξιὸν κινεῖ, τοῦτ᾽ εἶναι τὸ ἐπὶ δεξιὰ κινεῖσθαι. τὸ δὲ ἐφ᾽ ἃ τὸ ἀριστερόν, τοῦτ᾽ εἶναι τὸ ἐπ᾽ ἀριστερά. δεξιοῦ τοίνυν καὶ ἀριστεροῦ κεκλημένων τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ, διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, ὡς τοῦ μὲν ἄρχοντος τῆς κινήσεως, τοῦ δὲ ἑπομένου, καὶ ὁμοίως, τοῦ μέν, ἐν τῷ ταυτοῦ κύκλῳ, τοῦ δέ, ἐν τῷ θατέρου δυνάμεως ὄντος, ἀφ᾽ οὗ ἡ ἑκατέρου κίνησις, εἰκότως ἐστί. καὶ ἐν τούτοις τὸ ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, τὸ δὲ εἰς τὸ δεξιὸν κινεῖσθαι, ἢ εἰς τὸ ἀριστερόν, τῶν ἐπ᾽ εὐθείας ἐστὶ κινουμένων, παρὰ τὰ ὄντα τῶν κινήσεων κατὰ πλάτος. ὅθεν εἰκότως ὁ Τίμαιος, ἔμπροσθεν ἀφελὼν τῆς κύκλῳ κινήσεως τὰς κατ᾽ εὐθείας ἓξ κινήσεις. ὁ μὲν ἐν τούτοις ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀρξάμενος, δέδωκεν αὐτῇ, τήν τε τοῦ ἐπὶ δεξιά, καὶ ἐπ᾽ ἀριστερὰ διαφοράν. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἐπ᾽ ἀριστερὰ ῥητέον. ἴδωμεν δὲ καὶ τὴν λοιπὴν ἀντίθεσιν. περιάγει γὰρ ὡς ἐν τῷ κόσμῳ, τὴν μὲν ἀπλανῆ κατὰ πλευράν, τὴν δὲ πλανωμένην κατὰ διάμετρον, καὶ ὡς ἐν ψυχῇ τὸν μέν, ταυτοῦ κύκλον, κατὰ πλευράν, τὸν δὲ θατέρου, κατὰ διάμετρον. οὐκοῦν, πρῶτα μὲν αὐτό, μαθηματικῶς νοητέον, ἐν τετραπλεύρῳ τὸ διάμετρον ἀγαγόντας, καὶ τὸν μὲν ταυτοῦ κύκλον, κατὰ τὴν πλευρὰν περιακτέον. τὸν δὲ λοιπόν, κατὰ διάμετρον, τὸ τετράπλευρον ἐναρμόσαντας τοῖς δύο κύκλοις, τῷ θερινῷ καὶ τῷ χειμερινῷ, καὶ κατὰ τὰς δύο πλευρὰς ὁμοίως ἐν ἀμφοῖν κειμένας, κινοῦντας τὴν ἐπὶ τὰ δεξιὰ κίνησιν. καὶ κατὰ τὸν μέγιστον

γεσον ἀμφοτέρων, μέσον. κατὰ δὲ τὴν διάμετρον τούτου τοῦ τετραπλεύρου, τὸν θατέρου, λοξὴν οὖσαν πρὸς ἀμφοτέρους. περὶ γὰρ ταύτην, καὶ ὁ λοξὸς γέγραπται, καθ' ὃν ἡ θατέρου περιάγεται πᾶσα περίοδος. ἔπειτα τῶν μαθημάτων ἀποσκοποῦντες κατίδωμεν, τίνα μὲν ἰδιώματα τῆς διαμέτρου. τίνα δὲ τῆς πλευρᾶς, οἷον ὅτι τῆς μὲν, τὸ ἀπλαγίαστον, τὸ ῥητὸν, τὸ περιεκτικὸν, τὸ συνεκτικὸν, τῶν γωνιῶν. τῆς δὲ τὰ ἐναντία, τὸ πεπλαγιασμένον, τὸ ἄλογον, τὸ περιεχόμενον, τὸ διαιρετικὸν τῶν γωνιῶν. κατὰ πάντα γὰρ ταῦτα, πλευρὰ διαμέτρου διενήνοχε. ταῦτα δὲ ὑπάρχει καὶ τοῖς τῆς ψυχῆς κύκλοις. ὁ μὲν γὰρ ἐστὶν ἁπλότητι καὶ ὅρῳ καὶ πέρατι συγγενὴς, ὁ δὲ ποικιλίᾳ καὶ πλήθει, καὶ τῇ ἀπειροδυνάμῳ φύσει. καὶ ὁ μὲν συνεκτικός ἐστιν, ὁ δὲ διαιρετικός. καὶ ὁ μὲν τὴν τοῦ περιέχειν, ἔλαχεν ἀξίαν, ὁ δὲ τὴν τοῦ περιέχεσθαι. εἰκότως ἄρα, ὁ μὲν λέγεται, περιάγεσθαι κατὰ πλευρὰν, ὡς ἀπαρέγκλιτος, ὡς ἡνωμένος, ὡς μονοειδής, ὁ δὲ κατὰ διάμετρον, ὡς προόδῳ χαίρων, καὶ πολλαπλασιασμοῖς, καὶ ἑτεροποιός. καὶ γὰρ ἡ διάμετρος, μείζων δύναται τῆς πλευρᾶς, καὶ διαιρεῖ τὰς γωνίας, καὶ ἐξ ἑνὸς πλείω ποιεῖ τὰ χωρία, καὶ πλαγία κεῖται. διὸ καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις ἐρεῖ τὴν θατέρου φορὰν εἶναι πλαγίαν. Ταῦτα δὲ πάντα τῆς τοῦ ἀπείρου φύσεως γνωρίσματά ἐστι. κράτος δὲ ἔδωκε τῇ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ. μίαν γὰρ αὐτὴν ἄσχιστον ἔασεν. Θεσμὸς οὗτός ἐστι δημιουργικὸς ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοητῶν, νοητῶς καθήκων, τὰ ἁπλούστερα τῶν ποικιλωτέρων κρατεῖν. τὰ μονοειδέστερα τῶν πληθυνομένων. τὰ πεπερασμένα τῶν ἀπείρων. τὰ νοερώτερα τῶν ἧττον τοιούτων. ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς νοητοῖς, τὸ πέρας κρατεῖ τοῦ ἀπείρου, καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος, καὶ ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις, ἡ ταυτότης, τῆς ἑτερότητος, καὶ ἡ ὁμοιότης, τῆς ἀνομοιότητος, οὕτω καὶ ἡ ταὐτοῦ περίοδος ἐπὶ τῆς ψυχῆς κρατεῖ, τῆς θατέρου περιφορᾶς. διὸ δὴ καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς κρατεῖται τὸ πλανώμενον, ὑπὸ τοῦ ἀπλανοῦς, καὶ πᾶν τὸ πολυειδὲς γένος τῆς ζωῆς, ὑπὸ τῶν μονοειδῶν γενῶν συνέχεται. ληπτέον οὖν καὶ ἀπὸ τούτων, ὅτι ταυτότης, ἑτερότητός ἐστι κρείττων. καὶ ὅτι πάλιν ἡ ὁμοιότης ἀναφαίνεται, κρείττων τῆς ἀνομοιότητος. ἀλλ' οὐχ ὡς οἱ πολλοὶ τῶν Πλατωνικῶν, τὴν ἑτερότητα τῆς ταυτότητος ἀμείνω λέγουσι. καὶ τὴν ἀνομοιότητα, τῆς ὁμοιότητος. δι' αὐτὸ γὰρ τὸ τῆς ταυτότητος εἶδος ὁ ταὐτοῦ κύκλος θειότερος. τὸ γὰρ ἄσχιστον τὴν ἕνωσιν σημαίνει τὴν θείαν, καὶ τὴν ἀδιαίρετον ζωὴν, καὶ τὸ μονοειδὲς ἐν ταῖς δυνάμεσι. καὶ διατί οὖν φαίη τις ἄν, εἰ τοῦτο κρεῖττον, οὐχὶ πᾶσαν τὴν ψυχὴν ἄσχιστον ἔασεν; ὅτι φήσομεν, πάντα ἔδει τὰ εἴδη τὴν ψυχὴν ἔχειν, καὶ τοὺς λόγους πάντας, καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἐγκοσμίων. καὶ τελειότερόν ἐστι τὸ τῶν διττῶν κύκλων περιεκτικὸν, τοῦ κατὰ μίαν ἀφωρισμένου δύναμιν. τὸ μὲν γὰρ οὕτω ταὐτὸν, ὡς ἐν τῇ ταυτότητι καὶ ἑτερότητα κρυφίως περιέχειν κρεῖττόν ἐστιν, ἢ κατὰ τὴν μεσότητα τὴν ψυχικήν. τὸ δὲ μετὰ τῆς ταυτότητος, καὶ τῆς ἑτερότητος ἐπικρατεῖν προσήκει τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. ἔστι γὰρ τὸ μὲν, νοητὸν καὶ ὁ νοῦς, οἷον εἰ μόνης ταυτότητος κύκλος. ἡ δὲ αἰσθητὴ οὐσία, οἱονεὶ, μόνης ἑτερότητος. οὗ μὲν γὰρ ἐγκρυφίως ἐστὶν ἡ ἑτερότης, οὗ δὲ ἀμυδρὰ καὶ ἐπιπολῆς ἡ ταυτότης. μέση δὲ ἡ ψυχὴ δυὰς οὖσα, καὶ διττοὺς ἔχουσα κύκλους, τὸν μὲν πρὸς τὸν νοῦν, τὸν δὲ πρὸς τῆς αἰσθητῆς οὐσίας. καὶ λόγους διττοὺς, τοὺς μὲν νοερούς, τοὺς δὲ κοσμουργούς. καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τὰ ὄντα διαβαίνοντας, τοὺς δὲ τῶν αἰσθητῶν ἐφαπτομένους. Τὴν δὲ ἐντὸς σχίσας ἑξαχῇ, ἑπτὰ κύκλους ἀνίσους κατὰ τὴν διπλασίου καὶ τριπλασίου διάστασιν ἑκάστην οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τἀναντία μὲν, ἀλλήλοις προσέταξεν ἰέναι τοὺς κύκλους, τάχει δὲ, τρεῖς μὲν ὁμοίως, τοὺς δὲ τέτταρας ἀλλήλους τε καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους. Πρῶτον ἀστρονομικῶς εἰ βούλει θεασώμεθα ταῦτα ταννῦν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰρημένα. πρέπος γὰρ οὗτος διδασκαλίας, ἐμμελής. καὶ νοήσωμεν, ἓν μὲν, καὶ ὁμόρροουν ἑαυτῷ, τὸ τῶν πλανωμένων βάθος. διότι καὶ μιᾶς ἐστιν ὕλης ὥσπερ φασὶν οἱ σοφοὶ τὰ τοιαῦτα. διῃρημένον δὲ εἰς τοὺς ἑπτὰ κύκλους, ἐναντίως πῶς ἀλλήλοις φερομένους. εἴτε ὥς τινες λέγουσιν, ὅτι Σελήνη μὲν καὶ Ἥλιος ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἐπικύκλων κινοῦνται, τῇ ἀπλανεῖ τοῖς ἑαυτῶν κύκλοις ἀντιφερόμενοι, κατὰ τὴν αὐτῶν κίνησιν. οἱ δὲ ἄλλοι μίαν φορὰν ποιοῦνται, τήν τε ὁμαλὴν, καὶ τὴν ἀνώμαλον. εἴτε ὅτι Κρόνος μὲν, καὶ Ζεὺς, καὶ Ἄρης τὰς πρώτας φάσεις μετὰ τὰς πρὸς τὸν Ἥλιον συνόδους ποιοῦνται ἑῴας. τῷ θᾶττον αὐτῶν ἐπὶ τὰ † ἑπόμενα κινεῖσθαι τὸν Ἥλιον. Σελήνη δὲ, ἑσπερίαν. † ἡγούμενα
διὰ τὸ θᾶττον κινουμένην, ἀνατολικωτέραν ὁρᾶσθαι τοῦ Ἡλίου. Ἑρμῆς δὲ καὶ Ἀφροδίτη, ποτὲ μὲν οὕτως, ποτὲ δὲ ἐκείνως. εἴτε ὅτι στηριγμοὺς ποιοῦνται φαινομένους καὶ προποδισμοὺς, καὶ ὑποποδισμούς. διαμετροῦσί τε ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὰ ἐναντία φέρονται, τῶν μὲν ἐπὶ βορρᾶν, τῶν δὲ, ἐπὶ νότον κινουμένων. εἴθ' ὅν τινα βούλει τρόπον. ἄλλοι γὰρ ἄλλα λέγουσιν. εἴθ' ὃ καὶ ἀληθέστερον εἰπεῖν, ὅτι φησὶ κατὰ τἀναντία προστάξαι τὸν δημιουργὸν, ἰέναι τοὺς κύκλους, οὐ τοὺς ἑπτὰ ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸν ἕνα καὶ τοὺς ἑπτὰ, διὰ τὴν ἀντιπεριφοράν. οὕτω γὰρ καὶ ἑξῆς κατὰ τἀναντία, ἅμα προϊέναι τοὺς πλάνητας, τήν τε ἰδίαν κινουμένους κίνησιν, καὶ τὴν τῆς ἀπλανοῦς ἐρεῖ. ἀλλ' οὐδὲ Πλάτων, ἢ ἐν τούτοις, ἢ ἐν ἄλλοις, ἐπικύκλων, ἢ ἐκκέντρων ποιεῖται μνείαν. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἑπτὰ κύκλους, περὶ ἓν γράφει κέντρον. ἄλλους δὲ τούτοις, οὐκ ἐπιτίθησιν, οὐδὲ μεμηχανημένην ποιεῖ τὴν τῶν κινήσεων διαφοράν. καὶ γὰρ ἄνευ τούτων, καὶ ἡ τῶν ἐπικύκλων ὑπόθεσις, καὶ ἡ τῶν φάσεων, οὐδαμῶς ἐστιν οἰκεία

πρὸς τοὺς ἐν ψυχῇ κύκλους. διῄρηται δ' οὖν εἰς τοὺς ἑπτὰ τούτους κύκλους ὁ θατέρου. τέχνῃ φασὶ μετέχουσα,
τοὺς μὲν τρεῖς, ὁμοίως φερομένους, τοὺς δὲ τέτταρας, ἀνομοίως. ἰσόδρομοι μὲν γὰρ οἱ τρεῖς, ὡς καὶ ἐν Πο-
λιτείᾳ λέλεκται, Ἥλιος, Ἑρμῆς, Ἀφροδίτη. ἀνόμοιοι δὲ οἱ τέτταρες, Σελήνη, Κρόνος, Ἄρης, Ζεύς. πάν-
τες δὲ ὅμως ἐν λόγῳ φέρονται, πρός τε ἀλλήλους καὶ τὸ πᾶν. διότι κατ' ἀριθμοὺς ἡ κίνησις αὐτῶν ἀνε-
λίττεται. καὶ ἔοικεν ὡς ἐν τούτοις δηλοῖ, τὴν διαφορὰν τῶν ἰσοδρόμων ἀστέρων, πρὸς τοὺς ἀνισοδρόμους.
καὶ ἐν τοῖς φαινομένοις, καὶ πρὸ αὐτῶν τῶν ἀστέρων, ταῦτα αὐτῶν ἀντιτιθέναι, πρὸς τοὺς ἀνίσως θέον-
τας τῶν κύκλων, ἐφ' ὧν φέρονται. μόνους γοῦν τοὺς κύκλους ἐν τῇ ψυχῇ θείς, ἄνευ τῶν ἀστέρων, οὔπω
γὰρ ὑπέστησαν, τούτους ἔφατο κινεῖσθαι. τοὺς μέν, ὡς ἰσοδρόμους, τοὺς δὲ ἀλλήλοις, καὶ τούτοις ἀνίσως.
καὶ ταῦτα μὲν δῆλα, τὸ δὲ κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου διάστασιν, ἑκάστην τῶν διαστάσεων οὐσῶν ἑκα-
τέρων τριῶν, γεγονέναι τὴν σχίσιν τῶν ἑπτὰ τούτων κύκλων. ἔστι μὲν ὥς γε κατὰ τὴν λέξιν, ὑποδύ-
σκολον. σημαίνει δὲ ὅμως, ὅτι κατὰ ἑκάστην διάστασιν τῶν διπλασίων καὶ τριπλασίων διαστάσεων
οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν (ἐν γὰρ τέτταρσιν ὅροις, αἱ διαστάσεις, τρεῖς) ἡ σχίσις γέγονεν, ὅ ἐστι τὸ κατὰ μῆ-
κος ταυτόν. ἵν' ἑκάστῳ τῶν ἑπτὰ κύκλων, ἐνῶσιν αἱ διαστάσεις πᾶσαι, καὶ οἱ λόγοι πάντες. εἰ μὴ γὰρ
κατὰ μίαν διάστασιν ἡ τομὴ γεγόνοιτο, αἱ μὲν ἐν ἄλλοις, αἱ δὲ ἐν ἄλλοις κύκλοις τῶν διαστάσεων ἀπε-
μερίζοντο. διότι δὲ καθ' ἑκάστην ἡ διαίρεσις προῆλθεν, ἔστιν ἑκάστης, ἑκάστη μοῖρα, καὶ πάντες οἱ κύ-
κλοι, πάντων μετέχουσι τῶν λόγων. εἰ μὴ ἄρα τούτων ἀληθέστερόν ἐστιν λέγειν, ὅτι κατὰ τὸν ἀριθμὸν
τῶν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διαστάσεων, ἓξ οὐσῶν, ἔσχισε τοὺς κύκλους ἀπέτεμεν. ἐφεξῆς γὰρ
κειμένων τῶν διαστάσεων, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ βάθος διῃρημένων, λέγω δὲ ἐφεξῆς, ὥστε τετάσθαι κατὰ
τὸν ὅλον κύκλον, ὡς ἦσαν τεταγμέναι ἐπὶ τῆς ὅλης εὐθείας ἧς ἑκατέρου καμφθείσης ὁ κύκλος. γελοῖον
δὲ ἦν, τὴν κατὰ βάθος τομήν, τοιαύτην ποιεῖν, ὥστε μοῖραν μίαν, τῶν κύκλων ἕκαστον διορίζειν. τούτων
δὲ ἡ προειλημμένων, ἀπ' αὐτῶν ἀρξάμενοι τῶν φαινομένων λέγωμεν, ὅτι τὴν τοῦ παντὸς ψυχήν, λό-
† μὴ γους ἔχουσαν πάντων τῶν ἐγκοσμίων, καὶ δυνάμεις ὑποστατικάς, ἀνάγκη † μόνον ἀνθρώπου, καὶ ἵπ-
που, καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἔχειν τὰς νοερὰς αἰτίας, ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτων τῶν ὅλων τοῦ κόσμου μερίδων.
αὐτῆς λέγω τῆς ἀπλανοῦς καὶ τῆς πλανωμένης, καὶ ἔτι τῆς ἐν αὐτῇ δυάδος. καὶ τὸν οὐρανὸν ὑπομεῖναι
εἰς δύο διαίρεσιν, καὶ πρὸ τῶν ἑπτὰ πλανωμένων εἶναι τὴν οὕτως ἑβδομάδα πρὸ τῶν φαινομένων,
ἐν αὐτῇ προϋπάρχουσαν, καὶ τῆς τε ἀνομοιότητος τῆς τῶν κύκλων, καὶ τῆς ὁμοιότητος, αὐτὴν ἔχειν τὰς
αἰτίας. ὥσπερ γὰρ ἡ ἡμετέρα φύσις, δύο μὲν ὀφθαλμούς, δακτύλους δὲ ι΄ σπλάγχνα δὲ ἑπτὰ γεννᾷ κα-
τὰ τοὺς ἐν αὐτῇ λόγους. προείληφε γὰρ τῶν μερῶν τούτων τοὺς ἀριθμούς, διὸ καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ποιεῖ καὶ
τὸ αὐτὸ εἶδος, ὅταν μὴ τὰ ἐκ τῆς ὕλης ἐμπόδια παρεμπίπτοντα διακωλύῃ, τὴν κατὰ φύσιν ἀπογέν-
νησιν, καὶ ὥσπερ ἐν ἡμῖν μία αἴσθησις, τῶν πέντε τούτων αἰσθήσεων τὰς αἰτίας ἔχουσα, γεννᾷ δευ-
τέρως ἀφ' ἑαυτῆς τὰς περὶ τὸ σῶμα μεριζομένας δυνάμεις, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ὁ θατέρου κύκλος,
τῶν ἑπτὰ κύκλων, τὰς προτουργοὺς αἰτίας ἐν αὐτῷ περιείληφε, καθ' ἃς καὶ οὗτοι διεκοσμήθησαν. με-
τέχει γὰρ ἀμφοτέρων τῶν κύκλων ἅπας οὐρανός. ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μὲν ἀπλανὲς τοῦ ταυτοῦ, τὸ δὲ πλα-
νώμενον, τοῦ θατέρου. διὸ κἀκεῖνο μὲν ἀδιαίρετον, τοῦτο δὲ διαιρετόν. κἀκεῖνο μὲν ἀπ' ἀνατολῆς, τοῦ-
το δὲ ἀπὸ δυσμῶν κινεῖται. μιμεῖται γὰρ τὸ μέν, τὴν μονοειδῆ, καὶ κινήσει, καὶ ποικιλίᾳ χαίρουσαν,
καί τοι καὶ ἡ ἀπλανὴς πολλῶν ἐστι περιεκτική, ζώων θείων. καὶ ὁ ταυτοῦ κύκλος, περιέχει τὰς πάντων
αἰτίας, ἀλλ' ἄσχιστός ἐστι. διότι πᾶν τὸ πλῆθος ἐν αὐτῷ δι' ἑνώσεως πρὸς ἑαυτὸ συμπέφυκεν. καὶ τῷ δε-
σμῷ κρατεῖται τῆς ταυτότητος. διὸ καὶ ἡ ἀπλανὴς μίαν κινεῖται φοράν. ἐπεὶ καὶ ἕκαστος τῶν ἑπτὰ κύ-
κλων, πλῆθος περιείληφε δυνάμεων. τῶν μὲν ὁλικωτέρων, τῶν δὲ μερικωτέρων. ἀλλὰ νῦν τὰς ἑνά-
δας, αὐτῶν καὶ τὰς πρώτας περιοχὰς ὁ Τίμαιος παραδίδωσι. τὰς δὲ ἀπεριηγήτους τῶν θείων λό-
γων ὑποβάσεις, ἀφίησιν. ἑκάστου γὰρ κύκλος, πλήρωμα ζωῆς ἐστιν, ἰδιαζούσης, συνοχικῆς, ἢ διαιρε-
τικῆς, ἢ συνδετικῆς, ἢ ἀναγωγοῦ, ἢ ἄλλης τοιαύτης. καὶ πολλὰς τελοῦσιν εἰς αὐτὸν δυνάμεις, αἱ μὲν
θεῶν γεννητικαὶ πρώτων, καὶ δευτέρων, αἱ δὲ δαιμόνων, αἱ δὲ καὶ μερικῶν ψυχῶν. διατί οὖν φαίη
τις ἄν, οὐχὶ καὶ τῆς οὐσίας, ἴδιός τις γέγονεν κύκλος, ὡς τῆς ταυτότητος καὶ τῆς ἑτερότητος, ὅτι φή-
σω, τούτων μὲν ἐστιν ἀντίθεσις. ἡ δὲ οὐσία κοινὴ τῆς πάσης ἐστὶ ψυχῆς. μία οὖν ἐστι κατ' ἐκείνην, ἡ πᾶ-
σα, δυοειδὴς κατὰ τούτους, ὥσπερ καὶ τῶν εὐθειῶν, ἡ μία προηγεῖται τοῖν δυοῖν. καὶ ἡ μὲν μονάς,
κἀνταῦθα τὴν τῆς ἑβδομάδος ἐστίν, ὥσπερ τὸ ἀμερὲς τῆς ψυχῆς ἡγεῖτο τῆς εἰς ἑπτὰ διαιρέσεως. τῆς δὲ
ἑβδομάδος, ἡ μὲν εἰς τέσσαρας καὶ τρεῖς διαίρεσις, τὸν ἐπίτριτον ἔχει λόγον, πρώτιστον ὄντα τῶν
συμφωνιῶν, καὶ ἀριθμοὺς τοὺς πρωτίστους τῶν περιττῶν καὶ ἀρτίων. ἀλλὰ τῶν μὲν τριῶν, τὸν μὲν ἀνά-
λογον, τῇ ἀληθείᾳ, τὸν δὲ τῷ κάλλει, τὸν δὲ τῇ συμμετρίᾳ. ταῖς ἐν προθύροις τοῦ ἀγαθοῦ μονάσιν,
ὡς ἐν Φιλήβῳ μεμαθήκαμεν. τῶν δὲ τεσσάρων, τὸν μέν, τῇ στάσει, τὸν στασιμώτατον, τὸν δέ, κινήσει
τὸν εὐκινητότατον, τὸν δὲ ταυτότητι, τὸν εὐκρατέστατον, τὸν δὲ ἑτερότητι, τὸν διαιρετικώτατον.
διατί δὲ οὐχὶ καὶ τὰ μερικὰ εἴδη ἐντέθηκεν αὐτὸς τῇ ψυχῇ τοῦ παντός, ἀλλὰ μόνα τὰ γένη τῶν παν-
τοίων εἰδῶν; ὅτι φήσω τῇ ὅλῃ δημιουργίᾳ τοῦτο προσήκει. τὸ γὰρ πολυμέριστον τῶν λόγων, τῆς μερι-

σῆς ἐστι

τὰς ὅλας ποιήσεως. ἡ τις ἑκάστην παραλαβοῦσα ψυχήν, εἴς τε κοινὰ γένη πάντων τῶν ὄντων διῃρημένην ἐπιδιαιρεθεῖσα, τὴν ἐν αὐταῖς ποικιλίαν κατὰ τὴν θείαν διαιρετικὴν προάγει, τὴν ἑκάστης ἐπιδιαίρεσιν μέχρι τῶν ἀτόμων εἰδῶν. διὸ καὶ λέγεται μερισή, καὶ τῆς ὅλης δευτέρα δημιουργείας. προσηκόντως οὖν ἡ εἰς τὰ ὅλα γένη τῶν ψυχῶν παραδίδοται διαίρεσις, καὶ ἡ ἐκ τῶν ὅλων σύγκρισις, πρὸς τὴν ὑποκειμένην δημιουργίαν, ὁλικὴν ὑπερέχουσαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν δῆλα. διατί δέ φαίη τις ἄν, εἰς τὴν ἀπλανῆ καὶ πλανωμένην πεποιήμεθα τὴν διαίρεσιν μόνην, μᾶλλον δὲ εἰς τὰς δυνάμεις τὰς τούτων παραδειγματικάς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰς τὸ τετράστοιχον; ἡ γὰρ τοῦ παντὸς ψυχή, κἀκεῖνα συνέχει ταῖς ἑαυτῆς δυνάμεσι, καὶ ποδηγεῖ ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν. εἴρηται μὲν οὖν ὑπό τινων, ὅτι τὸ τετράστοιχον πᾶν, ἐν τῷ κύκλῳ συνείληπται τῷ τῆς σελήνης. σμικρὸν γάρ ἐστιν ὡς πρὸς τὸ πᾶν, καὶ οἷον πυθμήν τις τοῦ κόσμου τὸ ἔνυλον. οὕτω γὰρ καὶ ἐν Πολιτείᾳ τὸν ὅλον κόσμον, εἰς ὀκτὼ σφονδύλους διεῖλεν, ἐν τῷ ὀγδόῳ πᾶν τὸ ἔνυλον περιλαβών. εἴρηται μὲν οὖν ταῦτα, καὶ εἴρηται καλῶς. ἔτι δ' ἂν ῥηθείη τελειότερον, ὅτι διὰ ταύτης τῆς μονάδος τε καὶ ἑπτάδος τῶν κύκλων πάσας περιέχει τὰς τοῦ κόσμου μοίρας. ὡς γὰρ ἐν οὐρανῷ μονάς ἐστι καὶ ἑπτάς, οὕτω καὶ ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ αἰθέρος ἐστὶ τὰ ἀνάλογα, τὰ μὲν τῷ ἀπλανεῖ κύκλῳ, τὰ δὲ τῷ πλανωμένῳ σύστοιχα. καὶ διάκοσμος ὅλος, καὶ ἐκεῖ μεμιμημένος τὸν οὐρανὸν αἰθέριος, καὶ ἐν τῷ βάθει τοῦ ἀέρος, καὶ ἐν τοῖς ὄγκοις τοῦ ὕδατος, καὶ ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς. οὐ γὰρ μόνον ἡ γῆ κατὰ ἀνάλογον τῷ οὐρανῷ διῄρηται, ἀλλὰ καὶ τἄλλα στοιχεῖα, καὶ ἐν ἑκάστῳ μονάδες εἰσὶ καὶ ἑπτάδες περιληπτικαὶ τῶν ἐν αὐτοῖς διακόσμων καὶ τῶν πληρωμάτων, τῶν ἐμπυρίων, τῶν ἀερίων, καὶ τῶν ἐνυδρίων. ταύτας οὖν ἁπάσας τὰς μονάδας, καὶ τὰς ἑβδομάδας οἱ κύκλοι κατ' αἰτίαν προειλήφασι τῆς ψυχῆς. τὰς μὲν ὁ ταὐτοῦ, τὰς δὲ ὁ θατέρου. καὶ τοῦτο δοκεῖ μὲν, καὶ τοῖς ἐπιστημονικωτάτοις τῶν πώποτε θεολόγων. συγχωρήσει δ' ἂν καὶ Πλάτων, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπλανοῦς, καὶ ἀπὸ τῆς πλανωμένης διατείνειν τὰς σειράς, μέχρι τῶν χθονίων, εἴτε θείας, εἴτε δαιμονίας, εἴτε μερικῶν ψυχῶν. ὅπου γε καὶ τῶν ἀπολύτων ἡγεμόνων τῶν δώδεκα τὰς σειρὰς ἄνωθεν καθήκειν ἐθέλει, μέχρι τῶν ἐσχάτων. καὶ γὰρ δεῖ ταῖς κυριωτάταις περιόδοις, ἕπεσθαι τὰς δευτέρας. καὶ μιμεῖσθαι τὰς οὐρανίας, ἑκάστας τῶν ὑπὸ τῶν οὐρανῶν, ὥστε καὶ τούτων ὡς ἀνάλογον ἐκείναις διατεταγμένων, οἱ ψυχικοὶ κύκλοι, τὰς αἰτίας περιέχουσιν. εἰ δεῖ ταῦτα κρατεῖν, δῆλον ὅτι τοὺς μὲν ἰσοδρόμους, φήσομεν πάλιν ἐν μέσῳ τετάχθαι τῶν ὅλων, οὐ μόνον ὡς ἀνάλογον τοῖς ἐν προθύροις τοῦ ἀγαθοῦ μονάσιν, ἀληθείᾳ, κάλλει, συμμετρίᾳ, ἀλλὰ καὶ τρόπον ἄλλον, ἣν πρότερον εἴπομεν τὸν σύνδεσμον κατέχοντας τῶν ὅλων, ἵστασθαι κατὰ τὸ ἀναγωγόν, εἰς τὰ πρῶτα τῶν δευτέρων, κατὰ τὸ ἐμφαντικὸν τῶν πρώτων εἰς τὰ δεύτερα, κατὰ τὸ συνδετικόν, ἀμφοῖν ὁμοίως. τῶν δὲ λοιπῶν, γῆν μὲν, κατὰ τὴν ἀπλανῆ τοῖς συνοχεῦσιν, οὐρανῷ καὶ γῇ. ὕδωρ δὲ καὶ κρόνον, ῥέᾳ καὶ κρόνῳ. ἀέρα δὲ καὶ δία, δίι καὶ ἥρᾳ. σελήνην δὲ καὶ ἀέρα, μετὰ τούτους, οὐκ ἂν ἀπὸ τρόπου λέγοιμεν τάξιν ἔχειν. τὸν μὲν διακριτικὴν τῶν πρώτων καὶ ἐρρωμένων ἀπὸ τῶν μέσων, τὴν δὲ διοριστικὴν, τῶν τρίτων καὶ οἷον τεθηλυσμένων ἀπὸ τῶν αὐτῶν. ἐν δὲ τοῖς μέσοις, ἄκρα μὲν εἶναι τὸ ἀναγωγόν, καὶ τὸ ἐκφαντικόν. μέσον δὲ τὸ τοῖς ἐρωτικοῖς δεσμοῖς πάντα συνέχον. δηλοῦσι δὲ καὶ οἱ θεολόγοι. τὸ μὲν καλοῦντες ἄγγελον θεῶν, τὸ δέ, ἀνόδου πύλην. τὴν δὲ ἀμφοῖν ἐν μέσῳ φιλίαν, τοῦ παντὸς μέσην οὖσαν. εἴτε πρὸ αὐτῆς ἥλιος, καὶ μετ' αὐτὴν ὁ ἑρμῆς, εἴτε ἔμπαλιν. καὶ ἴσως εἶεν ἂν ἰσόδρομοι, καθ' ὅσον ἐν βλέπουσιν πάντες, τὸν τῶν ὅλων σύνδεσμον, καὶ αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν, τέλος ἔχουσι ταὐτόν, συνερείδειν τὰ πάντα πρὸς τὴν μίαν ἕνωσιν, ὥστε τὸ πᾶν συμπεπληρῶσθαι τοῖς οἰκείοις αἰτίοις. πάντ' οὖν ἐστιν ἐν αὐτῇ, κατὰ τὴν ἑνιαίαν περιοχήν. οἱ γὰρ ὀκτὼ κύκλοι, δυνάμεις εἰσὶν ἡνωμένως περιέχουσαι τὰ διῃρημένως ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ὑπάρχοντα, κατ' οὐρανόν τε καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν στοιχείων. οὕτω μὲν οὖν περὶ πάντων ὡς συλλήβδην ἁπάντων τῶν κύκλων ῥητέον. πάλιν δὲ αὐτὸν καθ' αὑτὸν τὸν θατέρου σκοπούμενοι, τὴν μὲν εἰς ἓξ διαίρεσιν, οἰκειοτάτην εἶναι τῇ ψυχῇ φήσομεν. ἔστι γὰρ ἑξὰς ὡς ὁ τῶν Πυθαγορείων λόγος. καὶ ἀνάλογον τάττονται, σημείῳ μὲν μονάδα, τῷ δὲ ἐμψυχωμένῳ, τὴν ἑξάδα, τῷ δὲ νοερῷ, τὴν ἑπτάδα. τὸν δὲ τῶν ἑπτὰ κύκλων ἀριθμόν, πῶς οὐκ οἰκεῖον εἶναι τῇ ψυχῇ φήσομεν, ἀπὸ τῆς ζωογόνου παρηγμένῃ θεᾶς. ἣ καὶ μονάς ἐστι, καὶ δυάς, καὶ ἑπτάς, περιέχουσα πάσας ἐν ἑαυτῇ τὰς τιτανίδας. ἔτι δὲ καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον. ἡ γὰρ ἑπτάς, καιροφυής ἐστιν ἀριθμός, καὶ τελεσιουργός, τῶν περιόδων, καὶ ἀποκαταστατικός. οἰκείως οὖν ἔχει καὶ ταύτῃ πρὸς τὴν ψυχήν, τὴν πάντα περιάγουσαν, καὶ κατευθύνουσαν, ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν. εἰ δὲ καὶ τοῦτο, δῆλον ὅτι δυνάμεις οἱ δὴ εἰσιν οἱ κύκλοι τῆς ψυχῆς, γνωστικαί τε καὶ πολλῷ πρότερον ζωτικαὶ τῆς ψυχῆς, τετραδικαί τε καὶ τριαδικαί. πάντων γάρ εἰσι τῶν αἰσθητῶν περιληπτικαὶ κατ' ἄμφω, καὶ πᾶσαν τὴν ἐν αὐτοῖς ὁμοιότητα διὰ τῆς τριάδος, καὶ ἀνομοιότητα διὰ τῆς τετράδος γιγνώσκουσιν, καὶ πᾶσαν τὴν ποικιλίαν, τά τε γένη τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα. καὶ εἴ τινος ἀληθείας ἐν τῷ ὁπωσοῦν εἶναι, μέτεστιν αὐτοῖς, ἢ συμμετρίας, ἢ κάλλους, ἀπὸ τῶν ὄντως ὄντων. καὶ μὴν, καὶ τὸ ἐν ἑκάστῳ τῶν κύκλων εἶναι, τοὺς ἑπτὰ τούτους ὅρους τοὺς γεωμετρικούς, ἑπταπλασιάζει τοὺς λόγους. τοῦτο δὲ τῆς αὐτοκινησίας ἐστὶ γνώρισμα τῆς ψυχῆς.

αὕτη γὰρ

αὕτη γὰρ ἑαυτὴν γεννᾷ, καὶ πολλαπλασιάζει, καὶ ἅμα ἑπτάς τέ ἐστι, καὶ ὁ ἀπὸ τῆς ἑπτάδος ἀριθμός. ἔτι δὲ τὸ κατὰ τὰ ἐναντία ἀλλήλοις πορεύεσθαι τοὺς κύκλους τοὺς ψυχικούς, δηλοῖ τὸ πανταχοῦ προϊέναι τὰς δυνάμεις ταύτας, καὶ πάντων εἶναι γονίμους, καὶ αἰτίας τῆς πανταχοῦ μεριζομένης ἑτερότητος, καὶ αὐτῶν τῶν περὶ τὴν γένεσιν ἐναντιώσεων. ἔστι γὰρ τὰ ἐναντία καὶ ἐν ψυχῇ, καὶ ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐν ὕλῃ. ἀλλ' ἐκ μὲν τῶν ἐνύλων ἐναντίων, ἡ γένεσις. διὰ δὲ τῶν οὐρανίων, ἀπὸ τῶν ψυχικῶν λόγων ὑφέστηκεν. ἔχει γὰρ τὰ μὲν, τῶν ἐξ ὧν, τὰ δὲ τῶν δι' ὧν, τὰ δὲ τῶν ἀφ' ὧν λόγον, ἐν τοῖς ἀπογεννῶσι. καὶ μὴν καὶ ἡ ὁμοιότης τῶν τριῶν, καὶ ἡ ἀνομοιότης τῶν τεττάρων, οἰκείως εἴληπται τοῖς ἀριθμοῖς. ἔστι γὰρ τελεσιουργὸς μὲν ἡ τριάς, καὶ ἐπιστρεπτικὴ πρὸς ταυτὸν εἶδος. γόνιμος δὲ ἡ τετράς, καὶ αἰτία τοῦ ὅλου πλήθους. παντὸς ἄρα οἱ ἀριθμοὶ πάντων εἰσὶ τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς, μονάς, δυάς, τριάς, τετράς, πεμπτάς, ἑξάς, ἑπτάς. καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ὁ ἀπὸ τῆς ἑπτάδος τετράγωνος. καὶ οὗτοι πάντες εἰς ἑπτάδα τελοῦσι. πανταχόθεν ἄρα ἑβδοματική τις ἐστὶν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς. καὶ ὁ μὲν ταυτοῦ κύκλος, μονάς, ὁ δὲ θατέρου καθάπερ εἴπομεν, ἑπτάς. ὁ μὲν γὰρ νοῦς ἐστιν κινούμενος, ὁ δὲ τὸ κατὰ νόον φῶς. ὥσπερ δὴ καὶ ἡ ἑπτὰς κατὰ τοὺς Πυθαγορείους. καὶ ὁ μὲν ἀμέριστος, ἀνάλογον ὢν νῷ, ὁ δὲ μεριστός. καί τοι καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ἀμερίστου καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστῆς οὐσίας ἐστίν, ἀλλ' ἐν αὐτῷ. κρατεῖ γὰρ ἐν αὐτῷ, ἡ ἑτερότης. διόπερ ὁ μὲν, ἐστὶ μοναδικός, ὁ δὲ ἑβδοματικός. οὐ μόνον ὅτι διὰ τὴν πρὸς τὴν ζωογόνον θεὸν ὁμοίωσιν, ἑπτὰς προσήκει τῇ οὐσίᾳ τῆς ψυχῆς. καὶ γὰρ ἐκείνη μονάς ἐστι, δύο περιεκτικὴ τριάδων, ἃς ἐν ἑαυτῇ περιείληφεν. ἀλλὰ καὶ διότι τὸ πρώτως τῆς ψυχῆς μεριζόμενον, τὴν εἰς ἑπτὰ διαίρεσιν ὑπομένειν, ὡς ἔμπροσθεν δηλονότι γέγονε. τὰ γὰρ ἀπὸ μιᾶς καὶ ἀμερίστου μεριζόμενα δυνάμεως, ἑβδομαδικὸν ἔχει τὸν πρῶτον ἀριθμόν. ἔστι δὲ καὶ ὁ ἀπὸ τῆς ἑπτάδος ἀριθμὸς προσήκων ταῖς διαιρετικαῖς δυνάμεσιν, ὥσπερ δὴ καὶ ἡ ἑπτάς. ἀλλ' αὕτη μὲν, ταῖς ὑπερκοσμίαις. εἰ δὲ δεῖ καὶ σύμπασαν τὴν τῆς ψυχῆς σύστασιν, εἰς τὰς θείας ἀναπέμπειν τάξεις, εἰκόνας γὰρ ἔχει πασῶν, ληπτέον τὴν ἀρχὴν ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων περὶ αὐτῆς λόγων, ἐν οἷς ἔλεγε δεδημιουργῆσθαι τὴν ψυχήν, οὐχ ὡς ἡμεῖς φαμέν, νεωτέραν τοῦ σώματος, ἀλλὰ γενέσει καὶ ἀρετῇ προτέραν καὶ πρεσβυτέραν, ὡς δεσπότιν καὶ ἄρξουσαν. ἐκεῖθεν γὰρ ὡρμήθη λέγειν περὶ αὐτῆς ὁ Τίμαιος τὰ πρεσβεῖα δοὺς αὐτῇ πρὸς τὴν γένεσιν τῆς σωματικῆς ὅλης συστάσεως. λεκτέον οὖν ἀνάγεσθαι τὴν πρόοδον αὐτῆς, ὡς μὲν ἄρχουσαν, καὶ δεσπότιν, εἰς τὴν πάντων ἀρχήν, ὡς δὲ τριπλῆ καὶ ἡνωμένην ὑπόστασιν λαχοῦσαν, εἰς τὴν ταυτότητα τῶν νοητῶν ἀναπεμπομένην, καὶ ὡς ἐξ οὐσίας καὶ ταυτοῦ καὶ θατέρου γενομένην εἰς πᾶν τὸ νοητὸν, ὄντως πλάτος. οὗ τὸ μὲν ἄκρον ἡ οὐσία κατέχει καὶ τὸ ὄν, τὸ δὲ μέσον, ὁ αἰὼν τῆς ἐν ταυτῷ διαμονῆς πᾶσιν αἴτιος ὤν, τὸ δὲ πέρας, τὸ νοητὸν ζῷον ἑτεροιοῦσαν ἑαυτὸ ταῖς εἰς τὰ νοητὰ ζῷα προόδοις. ἐπεὶ καὶ τὸ ὅλον ἐκεῖ τὸ ἐξ ἀνομοίων μερῶν, ὡς ὁ Παρμενίδης διδάσκει. τοιοῦτον δὴ καὶ τὸ τριπλεκὲς ὅλον τοῦτο στοιχείων ἀνομοίων φύραμα γεγονός. ὡς δὲ ἀριθμὸν αὐτόγονον καὶ νοητόν, εἰς τὴν ἀκρότητα τῶν νοητῶν καὶ νοερῶν διακόσμων. ἐκεῖ γὰρ ὁ πρῶτος ἀριθμός, μετὰ τῆς ἑτερότητος. ἐπεὶ καὶ πρώτην ἐκείνην τὴν τάξιν, ὡς οἱ θεολόγοι φασίν, τεθεάμεθα σαφῶν οὐσῶν αἰτίαν, κατ' ἀριθμὸν διῃρημένων. ἐκεῖ δὲ καὶ ὁ Παρμενίδης, τὸν ὅλον ὑπέστησεν ἀριθμόν, καὶ ἐκεῖθεν πάντα ἐξέφηνεν. ὡς δὲ ὅλον ἐκ τῶν τριῶν ἐστι στοιχείων εἰς ὁλότητα τὴν νοεράν, τὴν συνεκτικὴν τῶν τε ὅλων, καὶ τῶν μερῶν. αἱ γὰρ τρεῖς μεσότητες, ἀπ' ἐκείνων ἐφήκουσι τῶν συνεκτικῶν θεῶν. ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου τοῦ περιέχοντος τοὺς λοιπούς, καὶ καθ' ἕνα λόγον πάντα συνάγοντος, εἰς ἕνα κόσμον καὶ μίαν ἕνωσιν. ἡ δέ, ἀπὸ τοῦ δευτέρου, τοῦ, τοῖς μὲν ἄλλην, τοῖς δέ, ἄλλην ἐνδιδόντος σύνδεσιν. μείζοσι μέν, μείζονα, ἐλάττοσι δέ, ἐλάττονα. ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ τρίτου τε, τοῖς τρίτοις ἐλλάμποντος ἀφ' ἑαυτοῦ κοινωνίαν. παρ' οἷς τὰ μὲν ἐλάττονα, κατὰ τὸν ὄγκον ἥνωται μᾶλλον, τὰ δὲ μείζονα, ἐλαττόνως. τοῦτο δὴ τὸ τῆς ἀριθμητικῆς μεσότητος ἐξαίρετον. ὡς δὲ ἰδέαν ἔχουσαν τοιάνδε, καὶ διασχημάτισιν, καὶ εὐθεῖαν πρόοδον, καὶ ἐπιστροφὴν κυκλικὴν γενομένην, καθ' ἣν προείπομεν αἰτίαν, εἰς τὴν τοῦ νοεροῦ σχήματος τριάδα. τὸ γὰρ εὐθὺ πρῶτον ἐκεῖ, καὶ τὸ περιφερές. διὸ καὶ ἐν τῇ ἰδέᾳ τῆς ψυχῆς γραμμαί τε παρελαμβάνοντο, καὶ κύκλοι μετ' ἀλλήλων τε, καὶ χωρίς. ὡς μὲν δυνάμεις ὑποδεξαμένην μοναδικάς τε καὶ ἑβδομαδικάς, εἰς τὴν ἑβδομάδα τὴν νοεράν. ὡς δὲ μέσην τῶν τε νοητῶν, καὶ τῶν αἰσθητῶν, καὶ ὡς ἀφομοιοῦσαν τὰ αἰσθητὰ τοῖς νοητοῖς, εἰς τὴν ἡγεμονικὴν σειράν. αὕτη γὰρ ἐστὶν ἀφομοιωτικὴ τῶν δευτέρων, εἰς τὰς ἑνιαίας ἀκρότητας. ὡς δὲ ἐνεργοῦσαν, ἐνεργείας διττάς, τὰς μέν, προστάτιδας τῶν αἰσθητῶν, τὰς δέ, τῶν νοητῶν ἀντεχομένας, πρὸς τοὺς ἀπολύτους. οἳ καὶ ἅπτονται, καὶ οὐχ ἅπτονται τοῦ παντός. ταῦτα μὲν οὖν διὰ βραχέων εἰρημένα, τοὺς παρηκολουθηκότας ὑπομνήσει τοῖς καθ' ἡγεμόνος ἡμῶν συγγράμμασιν, ἐν οἷς περὶ τούτων ἐκφαίνει τὰ ἀπόρρητα τοῦ Πλάτωνος ὄντως νοήματα. θαυμάζω δὲ ἔγωγε τῶν Πλατωνικῶν, ὅσοι τε τὴν ψυχὴν κατὰ μόρια διαιρεῖσθαι νομίζουσιν εἰς τὰς οὐρανίους ψυχάς, τήν τε μίαν, καὶ τὰς ἑπτά. ποῦ γὰρ δυνατὸν ἐπὶ τῶν ἀσωμάτων τοιαύτην διαίρεσιν εἶναι ἀφανίζουσαν τὸ ὅλον; ἴδιος γὰρ τῶν μεριστῶν ὄγκων, ὁ τοιοῦτος μερισμός. καὶ ὅσοι παντελῶς ὑπερουρανίους εἶναι νομίζουσι ταύτας τὰς ψυχάς,
† ἴσ. τοῖς τοῦ Πλάτωνος † εὐθὺς ἐχομένοις, ὡς περὶ μιᾶς τε ψυχῆς τῆς εἰρημένης πάσης, καὶ ἐγκοσμίου γε ταύτης

ἐνδεχομέ

φυλαξομένου. διόπερ ἄμεινον ἡγοῦμαι παρὰ μὲν τούτων, ἐκεῖνο λαβεῖν ὡς ἀρχήν, ὅτι δεῖ τὸ ὅλον μίαν ἐν ταῖς διαιρέσεσι. παρὰ δὲ ἐκείνων, τὸ περὶ ἐγκοσμίων τῶν ψυχῶν τὸν λόγον. καὶ λαβόντας εἰπεῖν, ὅτι δὴ ἡ μία ψυχὴ τοῦ κόσμου, καὶ ἀδιαίρετός ἐστι, καὶ διῄρηται κατὰ πάσας τὰς δυνάμεις, πρώτην μὲν δυάδα, δευτέραν δὲ τριάδα καὶ τετράδα, τρίτην δὲ ἑβδομάδα. κατὰ γὰρ τοὺς ἀριθμοὺς τούτους, ἡ διαίρεσις γέγονεν αὐτῆς. καὶ ταῦτα μέν, ὁ παρ' ἡμῶν λόγος. Θεόδωρος δὲ ὁ ἐκ τῆς Ἀσίνης φιλόσοφος, τῶν Νουμηνείων λόγων ἐμφορηθείς, καινοπρεπέστερον τοὺς περὶ τῆς ψυχογονίας λόγους, ἀπὸ τῶν γραμμάτων, καὶ τῶν χαρακτήρων καὶ τῶν ἀριθμῶν ποιούμενος τὰς ἐπιβολάς. ἵνα οὖν καὶ τὰ τούτῳ δοκοῦντα, συντόμως ἔχωμεν ἀναγεγραμμένα, φέρε καθ' ἕκαστον ὧν λέγει ποιησώμεθα σύνοψιν ἐν κεφαλαίοις. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἄρρητον αὐτῷ, καὶ ἀνεκλάλητον καὶ πηγὴ τῶν πάντων, καὶ τῆς ἀγαθότητος αἴτιον, καλῶς ὑμνεῖται. μετὰ δὲ τοῦτο, οὕτως ἐξῃρημένον τῶν ὅλων, τριάς ἐστιν ἡ τὸ νοητὸν αὐτῷ πλάτος ὁρίζουσα, ἣν καλεῖ τὸ ἕν. ἔκ τε τοῦ ἄσθματος οὖσαν τοῦ ἀρρήτου πως ὄντος. ὁ μιμεῖται ἡ δασεῖα τοῦ ἕν, καὶ ἐκ τῆς ἀψῖδος αὐτοῦ τοῦ ε μόνου, χωρὶς τοῦ συμφώνου, καὶ αὐτοῦ ἤδη τοῦ ν. ἄλλη δὲ μετὰ ταύτην τριάς, ὁρίζει τὸ νοερὸν βάθος, καὶ ἄλλη τὸ δημιουργικόν. ἡ μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ εἶναι πρὸ τοῦ ὄντος τὸ νοεῖν, πρὸ τοῦ νοῦ, τὸ ζῆν πρὸ τῆς ζωῆς. ἡ δὲ δημιουργικὴ τριάς, μετὰ ταύτας ἐστί, πρῶτον μὲν ἔχουσα τὸ ὄν, δεύτερον δέ, τὸν νοῦν, τρίτον δὲ τὴν πηγὴν τῶν ψυχῶν. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς τριάδος, ἄλλη τριάς, ἡ αὐτοψυχή, καὶ ἡ καθόλου, καὶ ἡ τοῦ παντός. περὶ οὖν τῆς διαιρέσεως, καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν. ὧν ἑκάστη προῆλθε μὲν ἀπὸ πάσης τῆς δημιουργικῆς τριάδος, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ ὄντος, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ νοῦ, ἡ δὲ ἀπὸ τῆς πηγαίας ψυχῆς. περὶ δὴ ταύτης, τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς, τῷ Πλάτωνι πρόκειται λέγειν. μᾶλλον δὲ περὶ τῆς ἁπλῶς ψυχῆς, τῆς ἀπὸ τῆς πηγῆς τῶν ψυχῶν. καὶ περὶ τῆς καθόλου, καὶ τῆς τοῦ παντός, καὶ περὶ αὐτῆς τῆς πηγῆς. εἶναι γὰρ πάντα ἐν πᾶσιν. εἰ καὶ ὅπου μὲν ἄλλως, ὅπου δὲ ἄλλως. καὶ ἐν μὲν τῇ πρὸ τῆς τριάδος ψυχῇ, καθ' ἕνωσιν, ἐν δὲ τῇ ἁπλῶς, καθ' ὁλότητα τὴν πρὸ τῶν μερῶν. ἐν δὲ τῇ καθόλου, κατὰ τὴν ἐκ τῶν μερῶν ὁλότητα, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ, κατὰ τὴν ἐν τοῖς μέρεσιν. ὡς τοῦ Πλάτωνος περὶ πασῶν διατεταγμένου τούτων, καὶ δέοντος εἰς πάσας ἀνάγειν τοὺς λόγους ἅπαντας. μὴ δὲ τὴν διαφορὰν αὐτῶν παριέντος. καὶ πρῶτον δὴ ἣν αἰτίαν ἐκ τριῶν ἐστι μεσοτήτων οἴεσθαι δεῖν λέγειν. καὶ δὴ καί φησιν, ὅτι τὸ μὲν ὅλον γεωμετρικός ἐστιν ἡ ψυχὴ λόγος, ὑποστάς, ἔκ τε τοῦ πρώτου θεοῦ τοῦ κατὰ τὸ ἕν, καὶ τοῦ δευτέρου, τοῦ κατὰ τὸν νοῦν. αὗται γὰρ αἱ δύο οὐσίαι ἡ ἀμέριστος, καὶ ἡ μεριστή. τελοῦσι δὲ εἰς αὐτόν, ὅ, τε ἀριθμητικὸς λόγος εἰκόνα φέρων τῆς πρώτης οὐσίας, καὶ ὁ ἁρμονικὸς τῆς δευτέρας. ὁ μὲν γάρ, ἐστι μοναδικός, ἀδιάστατος ὤν, ὁ δὲ διεστὼς μέν, ἀλλὰ ἁρμονικῶς. ἔπειθ' ὅτι ἀπὸ μὲν τῆς τετράδος τῶν στοιχείων, δείκνυται οὖσα τετράς. καὶ ὁ σύμπας ἀριθμός, γεωμετρικὸς ἂν εἴη τις ἀριθμός. ἵνα δὲ μὴ ἄζωον ὑπολάβῃς τοῦτον τὸν ἀριθμόν, ἐν τοῖς ἄκροις γράμμασιν εὑρήσεις τὸ ζῆν, ἀντὶ τῆς τρίτης ἑπτάδος, τὴν πρώτην λαβών. μᾶλλον δὲ ἐκθέμενος, τοὺς πυθμένας τοῦ πρώτου γράμματος, ἐφεξῆς, αὐτῷ ζωὴν νοερὰν οὖσαν θεάσῃ τὴν ψυχήν, οἷον, ζ ο ψ. μέσος δὲ ὁ κύκλος ὁ νοερὸς ὤν, ὅτι νοῦς αἴτιος τῆς ψυχῆς. καὶ ὁ μὲν ἐλάχιστος, γεωμετρικὴν αὐτὴν ἀποφαίνει τινὰ νοῦν. διὰ τῆς τῶν παραλλήλων φωνῆς, καὶ τῆς διαμετρικῆς εὐθείας αὖ ἐπιμένοντα, καὶ ἐπὶ τἀναντία χωροῦντα, καὶ ἀπλαγίαστον ἅμα, καὶ πεπλαγιασμένον ζωῆς εἶδος ἐπιδεικνύμενον. ὁ δὲ μέγιστος, στοιχεῖόν ἐστι σφαίρας. κατακαμφθεῖσαι οὖν αἱ γραμμαί, τὴν σφαῖραν ποιοῦσιν. ἔτι δὲ τούτων τοῦ ἑξῆς γράμματος οἱ πυθμένες, δ μ ν. τρεῖς τε ὄντες πάλιν καὶ τετραδικοί. καὶ δι' ἑαυτῶν τὸν δώδεκα γεννῶντες, τὰς δώδεκα σφαίρας ἀποτελοῦσι τοῦ παντός. ὁ δὲ μέγιστος τῶν πυθμένων, δείκνυσι τὴν οὐσίαν αὐτῆς, δυεῖν τινῶν ὀρεγομένην, καὶ πρὸς δύο πράγματα ἀνατεινομένην. διὸ καὶ τὸ γράμμα τοῦτό τινες καλοῦσι φιλόσοφον. αὐτὴν δὲ εἰς τὸ κάτω ῥυεῖσαν ἀμφοτέρων. οὕτω γοῦν εὕρομεν αὐτὸ καὶ ἡμεῖς τὸ υ, παρὰ τισὶ τῶν περιττῶν ὀνομαζόμενον. μεταξὺ δέ ἐστι δύο σφαιρῶν, τοῦ τε ψ, καὶ τοῦ χ. τούτου μὲν θερμοτέρου διὰ τὸ πνεῦμα καὶ ζωτικωτέρου μᾶλλον ὄντος, ἐκείνου δέ, ἧττον ἑκατέρου ἔχοντος. ὥς τε πάλιν δύο νόων ἐστὶ μεσότης, τοῦ μὲν προτέρου, τοῦ δὲ ὑστέρου. καὶ ὁ μέσος χαρακτήρ, τὴν πρὸς ἑκάτερον αὐτῆς οἰκειότητα καὶ σχέσιν δηλοῖ. μᾶλλον μὴν ὁ Πλάτων τὸ χ τῇ ψυχῇ δέδωκεν. καίτοι καὶ τοῦ ψ στοιχείου, σφαίρας ὄντος, ἵνα τὸ ἰσορρεπές, ἐνδείξηται τῆς κινήσεως αὐτῆς, πασῶν τῶν εὐθειῶν, ἴσων οὐσῶν ἐν τῷ χ, καὶ οὕτω τὸ αὐτοκίνητον γνώριμον ποιήσῃ τῆς ψυχῆς. εἰ δὲ αὐτῷ κατὰ τὸ εἶναι παράγει τὴν ψυχὴν ὁ δημιουργός, δῆλον ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν ἀναλογίᾳ τέτακται τοῦ χ. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ πρώτιστος νοῦς. διὰ μὲν οὖν τούτων φησίν, ὅτι μεσότης ἐστὶν οὐσία δύο νόων ἡ ψυχὴ προϊοῦσα, καὶ ἑαυτὴν παράγουσα. καὶ ταῦτα μέν, οὕτω ληπτέον. διὰ δὲ τοῦ τελευταίου γράμματος τοῦ ν, θεατέον τὴν ἄχρι τοῦ κύβου πρόοδον αὐτῆς. εἰ δὲ διὰ τὴν ἑτερότητα τῆς ζωῆς δυάς ἐστι, διὰ δὲ τὸ τριμερὲς τῆς οὐσίας αὐτῆς τριάς, αὐτόθεν μὲν ἔχει τὸν ἡμιόλιον λόγον. εἰς ἑαυτὴν δὲ εἰσιοῦσα, καὶ διὰ τὴν εἴσοδον ταύτην ἐπὶ τὴν τριάδα ποιοῦσα τὴν δυάδα, γεννᾷ μὲν τὴν ἑξάδα. συνάπτουσα δὲ τῷ τε ἀμερίστῳ καὶ τῷ τριμερεῖ, τὴν ἐν διπλασίῳ τὴν ἐν τούτῳ ἁρμονίαν ὑφίστησι. καὶ ὡς μὲν τριάς, εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα τὴν ἐννεάδα, ὡς δὲ δυάς, δυαδικῶς εἰς ἑαυτὴν ἰοῦσα τὴν ὀκτάδα πάντως. ἐκ δὲ ἀμφοῖν, τὸν ἐπόγδοον λόγον ἀποτελεῖ. καὶ ἡ μὲν κατὰ γραμμὴν ἀπογέννησις, τό, τε ἀμέριστον αὐτῆς δηλοῖ, καὶ τὸ δι' ὅλου ταὐτόν. πᾶν γὰρ μόριον γραμμῆς, γραμμή. καὶ τὸ

πάντας

πάντας εἶναι πανταχοῦ τοὺς λόγους. ἡ δὲ περὶ δύο σχίσις, ὅτι δυαδικόν ἐστι τὸ εἶδος αὐτῆς ἐπιδείκνυσι, καὶ ἡ μὲν ὁλότης αὐτῆς, ἡ ἀδιαίρετος, εἰκών ἐστι τοῦ πρώτου νοῦ, ἡ δὲ σχίσις τῶν δύο, ἣν ἐκκλίσεως ταυ τοῦ κύκλου, τοῦ δευτέρου. ἡ δὲ εἰς ἓξ σχιζομένη, τοῦ τρίτου τοῦ λοιποῦ διῃρημένη. καὶ ἡ μὲν ὀκτάς, ὡς ἀπὸ δυάδος ἀνεφάνη, τῆς ψυχῆς. ἡ δὲ ἑπτάς, ἡ μὲν ἐν μονάσι, τὸ πρῶτον αἰνίττεται τῆς ζωῆς εἶδος. ἡ δὲ ἐν δεκάσι τὸ νοερὸν διὰ τὸν κύκλον. ἡ δὲ ἐν ἑκατοντάσι, τρίτον κατ᾽ αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἰδίωμα τὸ ψυχικόν. καὶ ἡ μὲν ἀπερίγκλιτος αὐτῆς σύμφυσις, πρὸς τὸ γεννῆσαν, ὑπόστασιν ἀπλανῆ. ἡ δὲ ἔξοδος, καὶ ἡ ἀοριστία τὸ πλανώμενον. ἡ δὲ ἐπιστροφὴ μετὰ τὴν πρόοδον, τὴν ἀπλανῶς πλανωμένην ζωήν. καὶ ἐπειδὴ τὸ μὲν σχῆμα τῆς ψυχῆς ἐστιν, οἷον χ, τὸ δὲ εἶδος δυαδικόν, εἰς δύο γὰρ ἡ σχίσις. ἡ δὲ δυὰς ἤδη τῆς ἐξ ἑξάδα πρῶτον οὖσαν πυθμένα τοῦ χ, τὴν δυωδεκάδα ποιεῖ, λάβοις ἂν καὶ ἀπὸ τούτου τὰς δώδεκα πρώτας ἀρχικὰς ψυχάς. ὁ μὲν οὖν Θεόδωρος, τοιαῦτα ἄττα φιλοσοφεῖ περὶ τούτων, ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἐκφωνήσεων τὰς ἐξηγήσεις ποιούμενος, ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα παραθέσθαι. ὁ δὲ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἅπασαν τὴν τοιαύτην θεωρίαν ἀπερράπισεν ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ἀμφὶ Ἀμέλιον (οὕτω γὰρ ἐπιγράφει τὸ κεφάλαιον) καὶ δὴ καὶ Νουμήνιον ἀντιρρήσεσιν. εἴ τι τοῦτον εἰς ἐκείνους ἀναπέμπων, εἴ τι ἐκείνοις ἐντυχὼν που, τὰ ὅμοια γράφουσι περὶ τούτων. οὐ γὰρ ἔχω λέγειν. λέγει δ᾽ οὖν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, πρῶτον μὲν, ὡς οὐκ ἔδει διὰ τὸ πλῆθος τῶν γραμμάτων τὴν ψυχὴν ποιεῖν τὸν σύμπαντα ἀριθμὸν, ἢ τὸν γεωμετρικὸν ἀριθμόν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα ἐκ τῶν ἴσων ἐστὶ γραμμάτων, καὶ αὐτὸ τὸ μὴ ὄν. ἔσται οὖν καὶ τὸ μὴ ὂν, ἀριθμὸς ὁ σύμπας. πολλὰ δ᾽ ἂν καὶ ἄλλα, εὕροις ἐκ τῶν ἴσων ὄντα γραμμάτων, καὶ αἰσχρὰ, καὶ τὰ ἐναντιώτατα ἀλλήλοις. ἃ δὴ πάντα συγχεῖν εἰς ἄλληλα καὶ φύρειν, οὐκ ὀρθῶς ἔχει. δεύτερον δὲ, ὅτι τὸ ἀπὸ τῶν χαρακτήρων ἐπιχειρεῖν, οὐκ ἀσφαλές. θέσει γάρ ἐστι ταῦτα, καὶ τὸ γὰρ ἀρχαῖον, ἄλλος ἦν ὁ τρόπος. νῦν δὲ ἄλλος, αὐτίκα τὸ Ζ, ἐφ᾽ οὗ πεποίηται τὸν λόγον ἐκεῖνος, οὔτε παραλλήλους εἶχε τὰς ἀπεναντίον πάντως, οὔτε τὴν μέσην λοξὴν, ἀλλὰ πρὸς ὀρθὰς, ὡς καὶ ἀπὸ τῶν στοιχείων ἐστὶ τῶν ἀρχαίων καταφανές. τρίτον, τὸ εἰς τοὺς πυθμένας ἀναλύειν, καὶ περὶ ἐκείνους διατρίβειν, ἀπ᾽ ἄλλων ἀριθμῶν εἰς ἄλλους μεθίστησι τὴν θεωρίαν. οὐ γὰρ ταυτόν ἐστιν ἡ ἐν μονάσιν ἑπτὰς, καὶ ἡ ἐν δεκάσι, καὶ ἡ ἐν ἑκατοντάσι. ταύτης οὖν ἐν τῷ ὀνόματι τῆς ψυχῆς οὔσης, τί ἔδει παρασυγκλεῖν τὸν τῶν πυθμένων λόγον. οὕτω γὰρ ἂν πάντα εἰς πάντας ἀριθμοὺς μεταβάλλοις μὲν διαιρουμένων, ἢ συντιθεμένων, ἢ πολλαπλασιαζομένων. καθόλου γὰρ οὖν ταῦτα, διελέγχει δὲ καὶ ἑκάστην ἀπόδοσιν, ὡς ἐσκευωρημένην, καὶ οὐδὲν ἔχουσαν ὑγιές. καὶ ὅτῳ φίλον πάντων τὴν σαθρότητα κατανοῆσαι, ῥᾴδιον παραθεμένῳ τὸ βιβλίον ἀναλέγεσθαι τὰς οἰκείας ἀντιλογίας, πρὸς ἕκαστον ἀπὸ τῶν γεγραμμένων. ἡμῖν δὲ ἱστορίας ἕνεκα τούτων ἐφαψαμένοις, ἀκόλουθόν ἐστι τῶν ἐχομένων τοῦ Πλάτωνος δογμάτων ποιεῖσθαι τὴν ἐξήγησιν. ἐπεὶ καὶ τὰς Ἀριστοτέλους ἀντιρρήσεις εἰδὼς, τὰς πρὸς τὴν ψυχογονίαν γεγραμμένας, καὶ τὰς τῶν Πλατωνικῶν πρὸς αὐτὰς ἐπινενοημένας λύσεις, οὐδὲν ἡγοῦμαι δεῖν προσεργάζεσθαι πλέον. ἄλλως τε καὶ πάντη παρελκούσης τῆς ἀντιλογίας. οὐ γὰρ ὡς μέγεθος ἡ ψυχὴ κύκλος ἐστὶν, οὐδὲ ἔδει ταύτην ἐλέγξαντα τὴν ὑπόθεσιν, οἴεσθαι καταπατεῖσθαι τῆς Πλατωνικῆς θεωρίας. διὸ δὴ ταῦτα μὲν παρήσειν μοι δοκῶ. καὶ γὰρ βιβλίον ἰδίᾳ ἐκδεδωκὼς οἶδα τῶν πρὸς τὸν Τίμαιον Ἀριστοτέλους ἀντιρρήσεων, ἐπισκέψεις ποιουμένην, ἐν ᾗ καὶ περὶ τούτων, οὐκ ὀλίγα πεπραγματεύεται, δεικνῦντα μήτε μέγεθος αὐτὸν ὀρθῶς ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἀναπέμποντα περὶ τὸν Τίμαιον, καὶ ἐντεῦθεν ἀποδεικνῦντα μὴ δυναμένην αὐτὴν τῷ μεγέθει μεριστῷ ὄντι, νοεῖν τὰ νοητὰ ἀμερῆ ὄντα. καθάπερ οὐδὲ τὸ ἀμερὲς ἐφαρμόσαι τῷ μεριστῷ δυνατόν. μήτε τὰς τοῦ οὐρανοῦ κινήσεις, ἀλλὰ ἀπ᾽ αὐτῆς ὑφισταμένας περὶ τὴν τοῦ Τιμαίου παράδοσιν, μήτε τὸ αὐτὸ πολλάκις νοεῖν ὑπὲρ αὐτῷ ἀδύνατον ὄν, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον, ἐπὶ τῶν μεταβατικωτέρων νοήσεων, ἅπερ τά τε νοητὰ πεπέρασαι, καὶ κύκλῳ ἡ νόησις. ταῦτα δ᾽ οὖν παρήσειν μοι δοκῶ νυνὶ διὰ πλειόνων ἐν ἐκείνῳ τῷ βιβλίῳ πεπραγματευμένα, τῶν δὲ ἑξῆς τοῦ Πλάτωνος ἁψάμενος αὐτοῖς τοῖς τοῦ φιλοσόφου ῥήμασι προσέχων, ἅ μοι δοκεῖ τῶν πραγμάτων ἐνδείκνυσθαι παράδοσιν.

» Ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν τῷ συνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς σύστασις ἐγεγένητο, μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σωματοειδὲς, ἐντὸς αὐτῆς ἐτεκταίνετο.

Πρῶτον ἦν κεφάλαιον ὡς προείρηται τῶν περὶ ψυχῆς λόγων, τὸ περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, δεύτερον, τὸ περὶ τῆς ἁρμονίας, τρίτον τὸ περὶ τοῦ σχήματος, τέταρτον τὸ περὶ δυνάμεων, πέμπτον τὸ περὶ ἐνεργειῶν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντα, τελεώτατα ἀνεδίδαξεν ὁ φιλόσοφος. τελευταῖον δὲ ἦν τοῦτο, τὸ περὶ τῶν ἐνεργειῶν. ὃ δὴ προστίθησιν ἐν τούτοις. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ διττόν ἐστιν ἐνεργείας εἶδος ἡ ψυχὴ, τό, τε γνωστικὸν λέγω, καὶ τὸ κινητικὸν, ἰδίᾳ μὲν περὶ τῆς κινητικῆς, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῆς γνωστικῆς ποιήσεται τὸν λόγον. ὅπως καὶ ἑαυτὴν κινοῦσα, καὶ τὰ ἄλλα κινεῖ παραδιδοὺς, καὶ ὅπως ἑαυτὴν γινώσκουσα, γινώσκει καὶ τὰ πρὸ αὐτῆς, καὶ τὰ μετ᾽ αὐτήν. σκοπὸς μὲν οὖν τῶν ῥηθησομένων λόγων, τοιοῦτος. ὅτι δὲ, οὔτε περὶ πολλῶν ψυχῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀνεδίδασκεν, ὡς εἰρήκασιν οἱ λέγοντες, τὸ μὲν περὶ τῆς οὐσίας, τῆς ἀσχέτου αὐτῷ πραγματεύεσθαι, τὸ δὲ περὶ τῆς ἁρμονίας, τῆς ἐν σχέσει παρ᾽ αὐτοῖς καλουμένης, τὸ δὲ περὶ τοῦ σχήματος τῆς ἐν κατατάξει. οὔτε περὶ ὑπερκοσμίων, ὡς ἄλλοι γεγράφασι. μίαν εἰπόντες καὶ ἑπτὰ ὑπερκοσμίας ψυχὰς αὐτὸν παράγειν, δεδήλωκεν οἶμαι διὰ τούτων ἱκανῶς. τὴν γὰρ

ὑπὸ τοῦ νοῦ τῷ πατρὶ δεδημιουργημένην ψυχὴν τῷ παντὶ συνῆψεν, ἐντὸς αὐτῆς τὸ σωματοειδὲς τεκταινόμενος. καὶ τοῦτο μὲν καὶ ἐκ τῆς ὅλης προθέσεως δῆλον. περὶ κόσμου γὰρ ἦν ὁ σύμπας λόγος, ἀλλ' οὐ περὶ ὑπερκοσμίων ἀπογεννήσεων. ὅρα δὲ ὅπως καὶ ἑκάστην τῶν λέξεων σὺν ἀκριβείᾳ προστίθησιν ὁ Τίμαιος. τὸ μὲν γὰρ κατὰ νοῦν δηλοῖ, τό, τε νοῦν εἶναι τὸ παράδειγμα τοῦ παντός. τὸ γὰρ παντελὲς ζῷον, νοῦς ἦν νοητός, καθ' ὃν ὑπέστη, τό, τε πᾶν τοῦτο καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ παντός, καὶ τὸ μηδὲν μάτην, μήτε πλέον, μήτε ἔλαττον ὑποστῆναι, πάντα δὲ συμπληρωτικὰ τῆς ψυχικῆς οὐσίας, καὶ τὸ πᾶσαν τὴν δημιουργικὴν βούλησιν ὑποδέχεσθαι τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς. τὰ μὲν γὰρ ἔνυλα, διὰ τὴν ὕλην μεριστῶς τὸ ἀμέριστον εἶδος, καὶ ὡς μερικὸν ὑποδέχεται τὸ ὅλον, καὶ ὡς διαστατὸν, τὸ ἀδιάστατον, ἡ δὲ ψυχή, πᾶσαν ὑπεδέξατο τὴν δημιουργικήν, ὡς ὁ δημιουργὸς ἐβούλετο ποίησιν, τὸ δὲ τῷ συνιστάντι, τὴν καθόλου αὐτῆς ἐνέργειαν. τὸ μὲν γὰρ κατὰ νοῦν τῆς ἀποπληρώσεως ἐστὶ δηλωτικόν. τὸ δὲ τῷ συνιστάντι τῆς ὁμοῦ πάσης ἀεὶ παρούσης ἐνεργείας. τὸ δὲ πᾶσα, ἡ τῆς ψυχῆς σύστασις, τὸ μηδὲν ἐκπεφευγέναι τὴν δημιουργικὴν τέχνην, ἀλλὰ τῷ εἴδει καὶ τῇ δυνάμει τοῦ δημιουργοῦ, πᾶσαν κεκρατῆσθαι τὴν πρόοδον τῆς ψυχῆς. τὸ δὲ μετὰ τοῦτο, μὴ χρονικὸν ὑπολάβῃς, ἀλλὰ τάξεως σημαντικόν. ἄλλη γάρ ἐστιν ἡ χωριστὴ ζωή, ἡ τῆς ψυχῆς, καὶ ἄλλη δευτέρα μετὰ ταύτην, ἡ πρὸς τὸ σῶμα κοινωνοῦσα. καὶ προηγεῖται τὰ τελειότερα τῶν ἀτελεστέρων, ἐπὶ τῆς θείας οὐσίας, τὸ δὲ ἐντὸς αὐτῆς συμφυὲς ἀποφαίνει τῇ ψυχῇ, καὶ ἔγγονον αὐτῆς. εἰ γὰρ ἐν αὐτῇ προῆλθε κυρία τῆς ὑποστάσεως ἐστὶν αὐτοῦ, καὶ περιείληφεν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, καὶ συνεργεῖ τῷ δημιουργῷ πρὸς τὴν διακόσμησιν τοῦ σώματος. τὸ γάρ, ὥσπερ αἱ μερικαὶ ψυχαί, παρ' ἄλλων πεπλασμένα τὰ σώματα παραδέχονται, καὶ διὰ τοῦτο, ποτὲ μὲν αὐτῶν κρατοῦσι, ποτὲ δὲ ἀκρατεῖς γίνονται τῶν οἰκείων ὀργάνων, οὕτω καὶ ἡ τοῦ παντός. ἀλλ' αὐτὴ προελθοῦσα, συμπαράγει τῷ πατρὶ τὸν ἑαυτῆς οἶκον, μᾶλλον δὲ τὸ ὄχημα ἑαυτῆς. διὸ καὶ κρατεῖ τοῦ παντός, καὶ ἀϊδίως, καὶ ἀπραγμόνως ἐνεργεῖ. πᾶν γὰρ τὸ κατ' οὐσίαν ποιοῦν, ἃ ποιεῖ, μετὰ ῥᾳστώνης ποιεῖ. τὸ δὲ ἐτεκταίνετο, δηλοῖ μὲν καὶ τὴν διὰ τῶν στερεῶν καὶ ἀντιτύπων πρόοδον τῆς δημιουργικῆς ποιήσεως, δηλοῖ δὲ καὶ τὴν ἔξωθεν ἐπισκευαστὴν διαμόρφωσιν καὶ εἰδοποιΐαν τῶν αἰσθητῶν. καὶ πανταχοῦ τοῖς ὑφειμένοις ὀργάνοις παραδιδόασιν αὐτὸν χρώμενον, εἰς ἐκεῖνος χαλκεύει τὸν ὅλον οὐρανόν. διαζωγραφῶν τὰ πάντα τοῖς εἴδεσι, καὶ τορνεύων τοὺς ὄγκους, καὶ σχηματίζων ἑκάστους κατὰ τὸ προσῆκον αὐτοῖς εἶδος. τριττῆς δὲ οὔσης, τῆς περὶ τὸ πᾶν δημιουργίας, πρώτης μέν, καθ' ἣν ἐκ τῶν στοιχείων ἀναλογίᾳ δεθέντων ὅλον ἐξ ὅλων παρήγαγε, τῆς δὲ δευτέρας, καθ' ἣν ἐκ τῶν ὅλων αὐτὸ σφαιρῶν διεκόσμησεν. ἀδύνατον γὰρ ἐκ τῶν στοιχείων ὄν, μὴ διῃρῆσθαι ταῖς σφαίραις, τρίτης δὲ τῆς ἐκ τῶν μερικῶν αὐτὸ συμπληρούσης ζῴων οὐρανίων, ἀερίων, ἐνυδρίων, χθονίων, ἐν τούτοις τὴν μέσην ἡμῖν ἐξέφηνεν. ὁ γὰρ τεκταινόμενος ἔσω τῆς ψυχῆς, πᾶν τὸ σωματοειδὲς τῆς διῃρημένης εἰς τοὺς κύκλους, δηλονότι κατὰ τὰς σφαίρας αὐτὸ διαιρῶν τεκταίνεται. τῶν γὰρ κύκλων, αἱ σφαῖραι δήπου εἰκόνες, ἃς διαμορφῶν, τεκταίνεσθαι λέγεται πᾶν τὸ σωματοειδές, ἐντὸς τῶν τῆς ψυχῆς κύκλων. καὶ δῆλον, ὅτι οἱ ὀκτὼ κύκλοι, καὶ τὸ ὑπὸ σελήνην ἐν ἑαυτοῖς περιεχθέν, εἴπερ πᾶν τὸ σωματοειδές, ἐνέθηκεν αὐτοῖς ὁ δημιουργός. εἰ γὰρ μή, πάντως ἂν εἶπεν, ὅτι πᾶν τὸ οὐράνιον ἐντὸς αὐτῶν, ἀλλ' οὐχ ὅτι πᾶν ἐτεκταίνετο, τὸ σωματοειδές. ἔστι οὖν ἐν ἐκείνοις, καὶ τὸ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν πᾶν, ὡς τῷ οὐρανῷ συνδιῃρημένον, ἢ ὡς ἐν τῷ τῆς σελήνης κύκλῳ περιεχόμενον. καὶ τῶν θεολόγων τὴν σελήνην καλούντων γῆν, διὰ τὴν τῆς γῆς ταύτης οἰκειότητα πρὸς αὐτήν. Κοινὸν οὖν αὐτοῖς τὸ ἀποκρύπτειν τὸ φῶς, καὶ μέσον μέσῃ συναγαγὼν, προσήρμοττεν. Ὁ μὲν Πορφύριος, μέσῃ, ἀντὶ τοῦ φυσικοῦ τῆς ψυχῆς ἀκούσας, πειρᾶται συναρμόττειν αὐτὸ τῷ μέσῳ τοῦ παντός, καίτοι φυσικὸν ἐνταῦθα μηδαμοῦ τοῦ Πλάτωνος, μηδ' ἄχρις ὀνόματος παραλαβόντος. εἰ δέ γε συμφυέστερον ἐθέλοιμεν ἐξηγεῖσθαι τὴν λέξιν ταύτην, ἐκεῖνο ῥητέον, ὅτι τὸ τοῦ κόσμου μέσον, ἐντίθησι τῇ ψυχῇ, μέσην ἐχούσῃ τάξιν, τοῦ τε νοῦ, καὶ τοῦ σώματος. καὶ οὐχ ἁπλῶς ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τῆς ψυχῆς. τοῦτο γὰρ τὸ μέσῃ αὐτῇ τὸ μέσον συναγαγεῖν, δηλοῖ δὲ ταύτην τὴν διάνοιαν τὸ ἑξῆς, ἡ δὲ ἐκ μέσου, πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλακεῖσα. λάβωμεν τοίνυν ἀπὸ τούτων, ὅτι δὴ καὶ πᾶν τὸ σωματικόν, ὁμοίως πανταχόθεν ἐμψυχοῦται. καὶ πᾶσα ἡ ψυχή, πανταχόθεν ἐξῆπται τοῦ σώματος, ἵνα δὴ μιμῆται τὸν ὅλον δημιουργὸν καὶ παρόντα πᾶσι, καὶ τὸν ὅλον ἐξῃρημένον. καὶ ὡς τὸ μὲν μέσον εἶναι τὸ σωματικὸν τῆς ψυχῆς, ποιεῖ πανταχόθεν ὁμοίως αὐτοῦ διήκειν τὴν ψύχωσιν. εἰ γὰρ τὰ ἄκρα τοῦ παντὸς τοῖς μέσοις αὐτοῖς συνῆπτον, τὰ μὲν ἂν πορρωτέρω, τὰ δέ, ἐγγυτέρω τῆς ψυχῆς. δεῖ δὲ πάντα ἐν αὐτῇ μένειν, οἷον ἐρριζωμένα καὶ πληρούμενα ζωῆς ἀπ' αὐτῆς. τὸ δὲ μέσῃ προσηρμόσθαι τῇ ψυχῇ, τό τε ταύτην ὁμοίως ἐξῃρῆσθαι πάντων, καὶ ἴσον ἀπέχειν, ἀπὸ πάντων. εἰ γὰρ τῶν μέν, πλέον ἀπέχει, τῶν δέ, ἔλαττον, σχέσιν αὐτῇ πρὸς τὰ δεύτερα δώσομεν. ἑκάτερον ἄρα ἀληθὲς καὶ τὸ μέσον τὸ σῶμα, καὶ τὸ μέσῃ συνηρμόσθαι τῇ ψυχῇ. καὶ μὴν καὶ τὸ συναγαγεῖν, τὴν ἕνωσιν ἐμφαίνει τὴν δημιουργικήν, καὶ τὸν δεσμὸν τὸν πρὸς αὐτήν, καθ' ὃν ἀΐδιόν ἐστι τὸ πᾶν. τὸ δὲ προσαρμόσαι, τὴν ἐναρμόνιον ὁμιλίαν τοῦ σώματος πρὸς τὴν ψυχήν, ἐκείνης τε τὰ ἑαυτῆς πραττούσης καὶ τούτου, τὴν οἰκείαν τάξιν διαφυλάττοντος, καὶ οὐ περισπῶντος τὴν νόησιν τῆς θείας οὐσίας, οὐδὲ καθέλκοντος. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐναρμόνιον τῆς κοινωνίας εἶδος. εἰ δὲ ἐν τῇ τοῦ χείρονος ὁμιλίᾳ καὶ κρείττονος ἀφίστατο τὸ κρεῖττον τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος, ἢ τὸ χεῖρον παρεμπίπτον, θόρυβον παρέχει ταῖς τοῦ κρείττονος ἐνεργείαις, ἐνάρμοστός ἐστιν

ἡ τοιαύτη κοινωνία, καὶ πλημμελής. καὶ ἡ ψυχὴ ἄρα κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς ὑφέστηκε λόγους, καὶ τὸ σωματοειδὲς ἅπαν πρὸς αὐτὸ διὰ ἀναλογίας ἐφάνη φίλον, καὶ τὸ ὅλον ἐν ἁρμονίαις συνέστηκεν. πῶς οὖν τῶν δεσμῶν τούτων ἀλυτότεροι, καὶ ἀϊδιώτεροι, καὶ θειότεροι φανεῖεν ἄν. οὐδὲ γὰρ πλὴν εἰ λέγοι τις, τὴν τοῦ δήσαντος βούλησιν αὐτήν, τῶν δεδεμένων ἐξῃρημένην. Ἡ δ᾽ ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλακεῖσα, κύκλῳ τε αὐτὸν ἔξωθεν περικαλύψασα, αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ στρεφομένη, θείαν ἀρχὴν ἤρξατο ἀπαύστου καὶ ἔμφρονος βίου, πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον. Ὁ κατ᾽ ἐπιστροφὴν τῆς ψυχώσεως τρόπος, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴπομεν, κάτωθεν ἀρχόμενος, ὑπὲρ τὰ ἄνω πρόεισιν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, εἰς τὰς ἀκρότητας ἀπολήγει τῶν πραγμάτων. οἷος δή ἐστι καὶ οὗτος ὁ νῦν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος παρειλημμένος. τῆς γὰρ ψυχῆς αὐτόθεν ἄχρι τῶν ἐσχάτων μυχῶν τῆς γῆς προελθούσης, καὶ πάντα καταλαμψάσης τῷ φωτὶ τῆς ζωῆς, ὁ κόσμος εἰς αὐτὴν ἐπιστρεφόμενος, ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἀρχόμενος ψυχοῦται, κατά τε τὸ μέσον ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν διάστασιν. καὶ ἔτι ἔξωθεν ἀπολαύει τῆς νοερᾶς ἐλλάμψεως τῆς ψυχῆς. καὶ διὰ ταῦτα ἡ ψυχὴ λέγεται τὸ μέσον κατειληφέναι τοῦ παντός, ὡς καὶ ἐν ἐκείνῳ δυνάμεις ἑαυτῆς ἀποθεμένη καὶ σύμβολον τῆς οἰκείας παρουσίας, καὶ πρὸς τὸν ἔσχατον διατείνειν οὐρανόν, ὡς πανταχόθεν αὐτὸν ζωοποιοῦσα, καὶ περικαλύπτειν τὸ πᾶν. ὡς ἐξῃρημένας ἔχουσα δυνάμεις τῶν μεριστῶν ὄγκων, μονονουχὶ τὴν ἀθηναϊκὴν αἰγίδα προβεβλημένη, τῆς, ἑκατὸν θύσανοι χρύσειοι ἠερέθονται. καὶ διὰ ταύτης ἔξωθεν τὸν ὅλον περιβάλλουσα κόσμον. καὶ οὐδὲ τἀληθῆ λέγειν, ἀπείργει διὰ τῆς ῥήσεως ταύτης, τὰ σώματα τῶν οἰομένων ὄντως κυκλικὸν εἶναι τὸ σχῆμα τῆς ψυχῆς, καὶ διαστατὸν οὕτως. πῶς γὰρ ἐνδέχεται τῷ σώματι κύκλον συνδιαπλακῆναι. καὶ ἐξ ἴσου διαταθῆναι, περικαλύπτειν αὐτὸ μετ᾽ αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν τοῦ κόσμου διάστασιν, ἐφαρμόσαι. τούτων μὲν οὖν αὐτόθεν δῆλον ψευδῆ τὴν φαντασίαν δεικνύντων τῶν οὕτως ὑπολαμβανόντων. πρὸς δὲ τούτῳ δεῖ θεωρεῖν, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, ὅπως ἥ τε διαπλοκή, καὶ τὸ κύκλῳ πάντῃ περικαλύπτειν τὸν οὐρανὸν ἐξομοιοῦσι τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν νοερὰν ζωήν, ἣν εἶπεν ἔμπροσθεν περιέξ λαβεῖν τοὺς δύο κύκλους αὐτῆς. ὡς γὰρ ἐκείνη τὴν ψυχήν, οὕτως αὕτη περιείληφε τὸν οὐρανόν. πρὸς δὲ τούτοις ἀμφοτέροις ἐννοητέον, ὅπως ἀπείκασται τοῖς θεοῖς ἐκείνοις, εἰς τὸ ὅμοιον ὁ Παρμενίδης ἀνῆκεν, καὶ τὸ ἀνόμοιον. ἡ μὲν γὰρ διαπλοκή, τὴν δι᾽ ὁμοιότητος εἰς τὸν κόσμον δείκνυσι παρουσίαν. πᾶσα γὰρ κοινωνία καὶ οὐσιῶν καὶ δυνάμεων καὶ ἐνεργειῶν ἀπὸ ταύτης ὑφέστηκεν, ἡ δὲ περικάλυψις, τὴν ὑπερβολὴν ἐμφαίνουσα παρίστησιν ὅπως ἀσύμμετρός ἐστι πρὸς αὐτόν, καὶ διὰ τὴν ἀσυμμετρίαν ἀμέθεκτος. τὸ γὰρ ἀσύμμετρον, ἀνόμοιον δήπου, πρὸς ὃ ἐστιν ἀσύμμετρον. τάχα δὲ ἄμφω τὸ συναμφότερον ἔχει. καὶ γὰρ τὸ διαπεπλέχθαι τῷ, πῇ μὲν ὁμοίων ἐστί, πῇ δὲ ἀνομοίων. καὶ τὸ περικαλύπτειν, ὁμοῦ τῷ ἀχωρίστῳ, καὶ τὸ νοερόν, ἐμφαίνει τῆς περιοχῆς, ὃ δὴ καὶ τῷ παντὶ ὑπάρχει δευτέρως. διὰ αὐτὴν γὰρ καὶ τὸ πᾶν, νοῦν μιμεῖται πρῶτον ἄγαλμα τοῦ νοῦ γενόμενον. πάρεστιν ἄρα τῷ παντὶ χωριστῶς, καὶ ἐλλάμπει τοῖς πᾶσιν αὐτὴ μὲν ἐπιστρεφομένη, πρὸς τὰ ἐλλαμπόμενα, μὴ δὲ κλίσιν ἐν αὐτοῖς ἢ κατάταξιν δεχομένη. ταῦτα γὰρ ἀλλότρια τῆς ὅλης ἐστὶ ψυχῆς. διότι δὴ τὸ σῶμα, συμπρόεισι τῇ ψυχῇ, καὶ οὐκ αὐτὴ τῷ σώματι. περιέχει δὲ τὸν κόσμον, τῇ ἀπείρῳ αὐτῆς δυνάμει, καὶ τῷ ἀδιαστάτῳ πᾶσαν διάστασιν, καὶ τῷ ἀμερίστῳ, πᾶν τὸ μεριστόν, καὶ τῷ ἁπλῷ, τὸ σύνθετον. διὸ καὶ συνήρτηται, πρὸς τὴν γένεσιν τῆς ψυχῆς, ἡ δημιουργία τοῦ σώματος, ἀλλ᾽ οὐκ ἔμπαλιν. ἡγεῖται οὖν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς, ὡς τῷ νῷ συγγενεστέρα, καὶ τὸ σῶμα ὡς ἀπ᾽ αἰτίας ἐξήρτηται τῆς ψυχῆς. τί οὖν ἐστι, τὴν διαπλοκὴν τοιαύτην ἀνεξόμεθα λέγειν, οἵαν τινὲς λέγουσιν, ὡς μερισταῖς δυνάμεσι, καὶ ἐντελεχείαις, καὶ ζωαῖς ἀχωρίστοις τῆς ψυχῆς, τῷ σώματι παρούσης, μηδαμῶς. δευτέρα γάρ ἐστιν ἡ τοιαύτη πᾶσα διανομὴ τῆς μιᾶς ψυχῆς. ἐπεὶ καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν, ἄλλως μὲν ἡ ἐντελέχεια ψυχοῖ τὸ σῶμα, ἄλλως δὲ ἡ χωριστή. ἡ μέν, μεριζομένη περὶ τοὺς ὄγκους, ἡ δὲ ἐφ᾽ ἑαυτῆς ἱδρυμένη, καὶ ἀμερίστως παροῦσα ἡ αὐτὴ πανταχοῦ, καὶ ταῖς ἀμερίστοις ἑαυτῆς δυνάμεσι, συνέχουσα τὰς μεριστὰς ζωάς. ἀλλ᾽ εἰ χρὴ τῆς ὅλης ψυχῆς ἐπαξίως λέγειν, ἕνωσίς ἐστιν ἀμιγὴς τοῦ σώματος πρὸς τὴν ψυχήν, ἡ διαπλοκή, καὶ κοινωνία ψυχῆς καὶ συνέχεια καὶ ζωογονία. προϊοῦσά τε ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἐπιστρέφουσα πάλιν πρὸς αὐτόν. ὡς γὰρ τὸ περικαλύπτειν οὐ διαστηματικῶς, οὐδὲ τοπικῶς ἀκούομεν, ἀλλ᾽ ὡς πανταχόθεν τῆς ψυχῆς, ὡσαύτως ἐξῃρημένης τοῦ σώματος, καὶ αὐτῷ τῷ ἐξῃρῆσθαι μονοειδῶς αὐτὸ περιεχούσης, οὕτω δὴ καὶ τὸ διαπλακῆναι, μὴ περιεστῶς ἀκούσωμεν, ἀλλὰ τὴν διὰ πάντων διήκουσαν ψύχωσιν, καὶ τὴν ἕνωσιν πάντων τὴν πρὸς αὐτήν, ἐν τούτῳ δηλοῦσθαι νομίσωμεν. καὶ γὰρ πάντα πληροῦσα ἑαυτῆς ἐστι καὶ πάντα συνέχουσα, πρὸς τὸν ἄλλον ἑαυτὴν ἐν τῇ καθαρότητι συνέχει, καὶ τὸν κόσμον εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρέφουσα. πολλῷ δή που μᾶλλον αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν ἐπέστραπται. διὸ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος ἐπήνεγκεν, ὅτι αὐτὴ ἐν αὑτῇ στρέφεται πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ σώματος, στρεφομένου μέν, οὐκ ἐν ἑαυτῷ δέ, ἀλλ᾽ ἐν τῷ τόπῳ παντί, ὃν κατέχει. τοῦτο μὲν γὰρ στρέφεται τοπικῶς, ἡ δὲ ψυχὴ ζωτικῶς, καὶ νοερῶς νοοῦσα ἑαυτήν, καὶ ἑαυτὴν εὑρίσκουσα, τὰ πάντα οὖσαν. πλήρωμα γάρ ἐστι τῶν ὅλων, εἰκόνας ἔχουσα τῶν πάντων ἃς θεωμένη, στρέφεσθαι ἐν ἑαυτῇ λέγεται. τῆς μὲν στροφῆς, τὸ νοερὸν ἅμα καὶ ἀποκαταστατικὸν ἐνδεικνυμένης. τῷ δὲ αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ, τὸ τῆς αὐτοκινησίας ἰδίωμα. στρέφεται γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ πᾶν, ἀλλ᾽ ὑπ᾽ ἄλλου κινούμενον. ἐνταῦθα δὴ κἀκεῖνο διαλέλυται, τὸ παρ᾽ ἡμῶν ζητούμενον. ἐζητοῦμεν δὲ εἰς πᾶσαν τὴν ψυχογονίαν βλέποντες, πῶς τὴν γνωστικὴν ἰδιότητα δίδωσιν, ὥσπερ τὴν οὐσιώδη, καὶ τὴν ζωτικήν, τὴν μέν, διὰ

μὲν, διὰ τοῦ τριπλεκοῦς μίγματος, τὴν δὲ, διὰ τῆς κινήσεως τῆς ἐν ταὐτῷ. καὶ ἐλέγομεν, ὅτι διὰ τῆς εἰς κύ-
κλον περιαγωγῆς ἐπιστρέψας αὐτὴν πρὸς αὐτὴν, γνωστικὴν ἑαυτῆς ἀπετέλεσεν. τοῦτο τοίνυν ἐν τούτοις σα-
φέστερον ἐδήλωσεν. ἐγκλείσας γὰρ εἶπεν ὅπως γινώσκῃ τὰ πάντα, στρεφομένην φησὶν αὐτὴν εἰς ἑαυτὴν,
καὶ στρεφομένην, ἄρξασθαι βίου διαζῆν ἔμφρονα καὶ νοερόν. αὐτόθεν οὖν δῆλον, ὅτι ἡ πρὸς ἑαυτὴν ἐπιστρο-
φὴ, γνῶσίς ἐστιν ἑαυτῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων, καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς, καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς. καὶ γὰρ ἔοικεν πᾶσα ἡ γνῶ-
σις εἶναι ἡ ἐπιστροφὴ πρὸς τὸ γνωστὸν καὶ οἰκείωσις καὶ ἐφάρμοσις πρὸς αὐτό. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀλήθεια εἶναι ἡ πρὸς
τὸ γιγνωσκόμενον ἐφαρμογὴ τοῦ γιγνώσκοντος. διττῆς δὲ οὔσης τῆς ἐπιστροφῆς, τῆς μὲν, ὡς πρὸς τὸ ἀγαθὸν,
τῆς δὲ ὡς πρὸς ὄν, ἡ μὲν ζωτικὴ ἐπιστροφὴ, γίνεσθαι πάντων, ὡς πρὸς ἀγαθὸν, ἡ δὲ γνωστικὴ, ὡς πρὸς ὄν. διὸ
καὶ ἡ μὲν ἐπιστραφεῖσα, λέγεται ἔχειν τὸ ἀγαθὸν, ἡ δὲ ἔχειν τὸ ὄν, οὗ ἑκατέρα ἦν. καὶ ἔστι τὸ ἀληθεύειν ἡ † κάληψις † κατάληψις
τοῦ ὄντος, εἴτε ἐν ἑαυτῷ ὂν τῷ ἑλόντι, εἴτε πρὸ αὐτοῦ, εἴτε μετ' αὐτό. τοῦτο οὖν ὅπερ ἔφην, δῆλον ἡμῖν γέ-
γονεν ἐκ τούτων. ἐπειδὴ δὲ, καὶ ἐν ταῖς τῶν μερικῶν ζώων ψυχαῖς, ἐνεργεῖ μέν ποτε νοερῶς ὁ λόγος, καὶ ἐπι-
στρέφεται πρὸς ἑαυτὸν, ἀλλ' οὐκ εὐθὺς ἐκ τῆς πρώτης γενέσεως. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀτελοῦς ἐπὶ τὸ τέλειον ἡ πρόοδος
αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀνάμνησις μετὰ τὴν λήθην, διὰ δὴ τοῦτο θείαν ἀρχὴν φησὶν ἄρξασθαι τὴν ψυχὴν, ἄνωθεν ἀρχο-
μένην, καὶ ἀπὸ τῶν πρωτίστων ἑαυτῆς ἐνεργειῶν. ἔχει γὰρ τὰς μὲν θείας χωριστὰς ἐνεργείας, τὰς δὲ κινητικὰς τοῦ
παντός. καὶ ἀεὶ τὰς τελειοτέρας πρὸ τῶν δευτέρων. προελθοῦσα γὰρ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἀρχομένη τοῦ ἐνερ-
γεῖν, ἀπὸ τῶν θειοτέρων ἐνεργειῶν ἄρχεται. καὶ διὰ τούτων κινεῖ καὶ τὰς δευτέρας, τουτέστι νοερὰς, καὶ τὰς δο-
ξαστικάς. αὕτη δὲ ἡ ἀρχὴ, θεία πάντως ἐστίν. ἡ δὲ, ἀπὸ τῶν ἀτελῶν ὁρμωμένη, δῆλον ὡς ἔνυλός ἐστιν, ἐν δὲ
τοῖς ἐνύλοις ἔμπαλιν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἀτελῶν, ἡ γένεσις ἄρχεται, καὶ πρόεισιν ἐπὶ τὸ τέλειον. ἡ μὲν οὖν ἀνθρωπί-
νη ψυχὴ, καὶ εἰ θείως ἐνεργεῖ ποτὲ, ἀλλ' εἰς ταύτην τελευτᾷ τὴν ἐνέργειαν, ἀγαπῶσα τὴν ἀρχὴν ὀρθοδοξα-
στικῶς ἐνεργῆσαι, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστημόνως, εἶτα ἐνθέως ἐγείρασα τὸ ἑαυτῆς ἕν, ὅ ἐστι καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ νοῦ,
κρεῖττον. ἡ δὲ θεία, τοῦτο πρῶτον ἐνεργοῦν ἔχει, καὶ διὰ τοῦτο κινεῖ πάσας τὰς δευτέρας ἑαυτῆς γνωστικὰς δυ-
νάμεις, καὶ ἀεὶ διὰ τῶν ὑπερτέρων τὰς ὑφειμένας. πολλῷ οὖν πρότερον, ἡ τοῦ παντὸς ἤρξατο θείαν ἀρχὴν τῆς
ἔμφρονος ζωῆς, κατ' αὐτὸ ἐνεργήσασα τὸ πρῶτον, εἶτα κατὰ τὸ διανοητικὸν ἄνωθεν, καὶ τοῦτο κινήσασα, καὶ
ποιήσασα θεοειδές. τοῦτο δὲ ἐστὶ, τὸ ἄπαυστον τῆς ἐνεργείας. τὸ μὲν γὰρ γενητὸν, καὶ τὸ ἐν χρόνῳ προβάλλον
τὴν θείαν ἐνέργειαν, ἀπὸ τοῦ ἀτελοῦς ἐπὶ τὸ τέλειον, ὁδεύειν πέφυκεν, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ τελειοτάτου, καὶ θείου
ἐνεργειῶν, ἀρχόμενον, οὔτε παύεταί ποτε τῆς ἐνεργείας, οὔτε τοῦ κατὰ χρόνον ἐστὶν ὑφεστηκότων. εἰ ἄρα θείαν
ἀρχὴν ἤρξατο τῆς ἐνεργείας, ἡ ψυχὴ τοῦ παντὸς, ἀπαύστως ἐνεργεῖ, καὶ ἀεὶ καὶ ὡσαύτως. τὸ γὰρ κατὰ χρόνον
τὴν ἑαυτοῦ τελειότητα δεχόμενον, ἀπὸ τῆς ἀτελοῦς ἄρχεται, καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς θείας ἀρχῆς. τούτῳ δὲ πάλιν ἀκόλου-
θόν ἐστι τὸ ἔμφρονα εἶναι τὸν βίον τῆς θείας ψυχῆς. εἰ γὰρ ἄπαυστός ἐστιν ὁ βίος αὐτῆς, κατὰ νοῦν ἀφορίζεται
καὶ φρόνησιν. ποῖον γὰρ ἕν τι φῶμεν, ἢ ἀεὶ ἔμφρονα εἶναι τὸν βίον αὐτῆς, ἢ ἀεὶ ἄφρονα, ὃ μηδὲ θεμὶς εἰπεῖν,
ἢ ποτὲ μὲν οὕτως, ποτὲ δὲ ἐκείνως, διὰ τὸ ἄπαυστον δή, λείπεται ἄρα τὸν ἔμφρονα βίον ἐπὶ τῆς θείας ψυχῆς
ἀπολείπειν. ἔστι γὰρ καὶ ἄλλως τὸ μὲν ἔμφρονα αὐτῇ πρέπον, ὡς μετεχούσῃ τῆς θείας φρονήσεως. ὁ δὲ βίος,
ὡς ἀνελιττούσῃ, τὸ ἀμερὲς, τῆς νοερᾶς ζωῆς, καὶ ὡς παράτασιν ἐν ταῖς ἐνεργείαις ἐχούσῃ, καὶ μετάβασιν ἐν
ταῖς κινήσεσι. ψυχῆς γὰρ οἰκειότατος ὁ βίος. εἰ δέ ποτε καὶ ἐπὶ νοῦ λέγοιτο, καθάπερ ἐν Φιλήβῳ λέγεται
τις τοῦ νοῦ βίος, ἀλλ' ὃ δὲ ἐξ ἡδονῆς τὴν ἰδιότητα σημαίνει τῆς ζωῆς. δύο γὰρ ὁ βίος ταῦτα δηλοῖ, τό, τε ἴδιον
ἑκάστου τῆς ζωῆς εἶδος, καὶ τὴν ἀνέλιξιν τῆς ἀμερίστου, ἀφ' ἧς ἔχει τὴν πρόοδον. λέγεται οὖν κυρίως μὲν ἐπὶ τῶν ψυ-
χῶν. ἐν ταύταις γὰρ ἡ ἀνέλιξις. ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἐπὶ νοῦ τὴν ἰδιότητα τῆς ζωῆς δηλούντων ἡμῶν. ἀλλὰ ταῦτα πάντα
φαίη τις ἂν, πάσαις ὑπάρχειν ταῖς θείαις ψυχαῖς, τὴν θείαν ἀρχὴν ἄρξασθαι τὸ ἀπαύστως ἐνεργεῖν, ὁ ἔμ-
φρων βίος. τίνι οὖν ὑπερέχει τῶν ἄλλων ἡ ψυχὴ τοῦ παντός; τοῦτο δὴ προσδηλούμενος ὁ Πλάτων, ἐπήνεγκεν τὸ
πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον. πᾶσαι μὲν γὰρ αἱ ψυχαὶ, μεταβατικῶς ἐνεργοῦσι, καὶ περιόδους ἔχουσιν, αἱ
μὲν, ἄλλας, αἱ δὲ ἄλλας μείζους, ἢ ἐλάττους, μόνη δὲ ἡ ὅλη ψυχὴ, τὴν πρωτίστην καὶ μίαν τοῦ χρόνου διάστασιν ὑπο-
δέχεται, καὶ τὸ ὅλον καὶ πρῶτον μέτρον, ὃ περιέχει τὰς τῶν ἄλλων περιόδους. ὥσπερ γὰρ τῶν σωμάτων τῶν θεί-
ων εἰσὶ περίοδοι τινες ἄλλαι ἄλλων, πάσας δὲ αὐτὰς ἡ τοῦ θείου γεννητοῦ περίοδος συνείληφε, πολλὰς μὲν
κρονίας ἀποκαταστάσεις, πολλὰς δὲ ἡλιακὰς, πολλὰς δὲ σεληνιακὰς περιέχουσα, καὶ ἔστιν ὁ πᾶς χρόνος,
ἐν τῇ μιᾷ περιόδῳ τοῦ παντὸς, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αἱ μὲν ἄλλαι θεῖαι ψυχαὶ μερικωτέροις ἀποκαθί-
στανται χρόνοις. δεῖ γὰρ ἀποκαταστῆναι πάντως. ἐπειδὴ δὲ πεπέρασται τὸ νοητὸν πλάτος, ἡ δὲ ἀπο-
κατάστασις ἄλλη ἄλλαις, ταῖς μὲν βραχυπορωτέρα, ταῖς δὲ μακροπορωτέρα, διὰ καὶ τὸ νοούμενον εἶναι
κρεῖττον. ἡ δὲ τοῦ παντὸς μέτρον ἔχει τὴν ὅλην ἔκτασιν τοῦ χρόνου, καὶ τὴν ὅλην ἐξάπλωσιν, ἧς μείζων οὐκ ἔστι
παρέκτασις, εἰ μὴ διὰ πάλιν καὶ πάλιν. οὕτω γὰρ ἄπειρος ὁ χρόνος. ἐπεὶ γὰρ ἡ πρώτη μετέχουσα χρόνου τῶν
καθ' ἓν νοουσῶν εἶδος, ἡ τοῦ παντός ἐστι, δεῖ δήπου, καὶ ὅλον τὴν ὑποδέχεσθαι τὸ εἶδος. μόνην ἄρα δεῖ πρὸς
τὸν σύμπαντα χρόνον ἐνεργεῖν, αἱ δὲ ἄλλαι πρὸς μόριον τοῦ σύμπαντος χρόνου ἐνεργοῦσι, καθὸ καὶ ἡ ἀποκα-
τάστασις αὐταῖς. αἱ μὲν οὖν ὑπερκόσμιοι ψυχαὶ, εἴ τινες ἄρα εἰσὶν, εἰ καὶ μεταβατικῶς, νοοῦσι. πᾶσα γὰρ
ψυχὴ, τοῦτον νοεῖ τὸν τρόπον, καθ' ὃν καὶ διαφέρον ψυχὴ καὶ νοῦς, ἀλλὰ κατὰ πλείω ποιοῦνται τῶν νοουμέ-
νων ἀντίληψιν. διὸ γὰρ ἐγγυτέρω τοῦ νοῦ οὔσας, τοῦ ἅμα πάντα νοοῦντος, πλείω ἅμα νοεῖν, ἡ δὲ τοῦ παντὸς,

πρώτη τῶν καθ' ἓν ἐστι νοουσῶν, ὃ καὶ ἐποίησεν αὐτὴν ἐγκόσμιον. ταύτῃ γοῦν διέστησαν, αἱ ἐγκόσμιοι πᾶσαι, τῶν ὑπερκοσμίων. νοοῦσα δὲ οὖν καθ' ἕν, ἔχει τὴν ἀποκατάστασιν κατὰ τὸν ὅλον χρόνον, τὸν περιέχοντα τὴν τῆς θείας γενητῆς περίοδον. καὶ κατὰ ἐκεῖνο μὲν, ὑφεῖται τῶν ὑπερκοσμίων ψυχῶν, κατὰ δὲ τοῦτο πασῶν ὑπερέχει τῶν ἐγκοσμίων. πᾶσαι γὰρ, ἐν μέρει τοῦ ἑνός, ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ τὰς ἀποκαταστατικὰς ἔχουσιν, ἅτε καὶ μερικώτερα ἀνελίττουσαι. ἡ δὲ νοερά, τοῦ ἑνὸς κόσμου νοοῦσα, καὶ ἐκπεριοῦσα τῷ ὅλῳ χρόνῳ συμπεραίνει τὴν ἑαυτῆς περίοδον. δεῖ γὰρ κόσμου ψυχὴν οὖσαν, τὸ κοσμικὸν αὐτῆς ὅλον νοητὸν ἀνελίττειν, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὸν τέλειον ἀριθμὸν, τῆς κοσμικῆς περιόδου ποιεῖσθαι τὴν νοητικὴν αὐτῆς ἀποκατάστασιν, καθ' ὃν ποιεῖται καὶ τὴν σωματικὴν ὅλην περίοδον. μιμεῖται γὰρ τόδε τὸ πᾶν, τὴν ἀφανῆ περίοδον ἐκείνης, διὰ τῆς οἰκείας σωματικῆς ἀνακυκλήσεως, καὶ συναποκαθίσταται τοπικῶς τῇ ἀποκαταστάσει τῇ ἐκείνης, ἣν ποιεῖται νοητικῶς, τουτέστι τὸ ἐξαίρετον τῆς κοσμικῆς ψυχῆς, ὃ καὶ ὁ Πλάτων ἀπέφηνεν ἐν τούτοις τοῖς παρέπεσθαι δυναμένοις. ἀλλὰ τοῦτο μὲν, οὑτωσὶ διηρθρωμένως ἀκουσόμεθα. πάλιν δὲ ζητητέον, τίς ἐποίησεν ἐν τῇ ψυχῇ μεταβατικὴν κίνησιν, καὶ νόησιν μὴ μένουσαν ὡς τὴν τοῦ νοῦ, καὶ χρόνου ἀντὶ αἰῶνος; καὶ λεκτέον ὅτι ὡς τὴν οὐσίαν ἔχει μεριστήν, οὕτω καὶ τὴν ζωὴν αὐτῆς ἔχει οὐ μίαν, ἀλλὰ συνδιῃρημένην τῇ οὐσίᾳ, καὶ τὴν νόησιν ὡσαύτως. οὐσιωμένη γὰρ ἐστιν, ἀντὶ οὐσίας, καὶ ἐζωωμένη, ἀντὶ ζωῆς, καὶ νενοημένη, ἀντὶ νοῦ, μετέχουσα τούτων πρώτως, ὡς πρὸ ψυχῆς ὄντων. ἐκεῖ μὲν οὖν ἡ οὐσία μία, καὶ ἡ ζωή, καὶ ἡ νόησις τῆς οὐσίας ἀμερής, ὡς ἡ οὐσία, καὶ ἐφαρμόζουσα πρὸς αὐτήν, οὐκ ἔχει μετάβασιν, ὡς σημεῖον, σημείῳ. ἡ δὲ τῆς ψυχῆς καὶ νόησις οὐκ ἀμερὴς οὖσα μόνον, ἀλλ' ὡς εἴπομεν καὶ μεριστή, καὶ ἐφαρμόσαι τῷ ἀμερεῖ μὴ δυναμένη, μερίζουσα δὲ ἑαυτήν, περὶ τὸ ἐκείνου ἀμερές, ἄλλο καὶ ἄλλο ἑαυτῆς προάγουσα τῷ αὐτῷ ἐκείνῳ μένοντι, ἵνα κατὰ πᾶσαν ἑαυτὴν ἕλῃ τὸ περὶ πάσης αὐτῆς ἱδρυμένον, μετάβασίν τε ἐγέννησεν, ἅτε τοῦ μεριστοῦ, τοῦ ἐν αὐτῇ διελίττοντος ἑαυτὸ περὶ τὸ ἀμερές, καὶ ὁμοῦ τῇ μεταβάσει χρόνον. διχῶς δὲ μεταβαίνουσι, καθ' ἕνα μὲν τρόπον, τῷ περὶ τὸ ἓν διελίττεσθαι, καὶ κατὰ τὰ πάντα τὰ ἑαυτῆς μέρη ἔχουσα τὸ ἕν. ὅσα γὰρ διῄρηται μέρη, τοσαυταχῶς ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ οὐσιῶδες, καὶ τὸ ταυτόν, καὶ τὸ ἕτερον. ἑκάστῳ οὖν τῷ ἑαυτῆς ἐκεῖνο προβάλλουσα, καὶ θιγγάνουσα πολλοῖς τοῦ ἑνός, εἰσήγαγε τὴν μετάβασιν, εἰς τὴν ἑαυτῆς νόησιν, ἵνα πᾶσα νοήσῃ τὸ περὶ πάσης. καθ' ἕτερον δὲ, τῷ καὶ ἕκαστον αὐτῆς περὶ πάντα ἐνεργεῖν. πᾶν γὰρ μέρος αὐτῆς ἔχει τὰ τρία, τὴν οὐσίαν, τὸ ταυτόν, τὸ ἕτερον. ὅλῳ οὖν ἑκάστῳ μὴ ἐφαρμόζουσα, πρὸς ἕκαστον ἐκείνων, ὅλῳ προσβάλλει καθ' ὅσον ἑκάστου μετέχει πρὸς ἕκαστον, τῇ μὲν οὐσίᾳ διὰ τοῦ ἐν μέρει τοιούτου, καὶ τοῖς ἄλλοις ὡσαύτως. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ διαλελύσθω. ἕτερον δὲ πρὸς τούτῳ ζητητέον, πῶς μηδέπω χρόνου γένεσιν ἡμῖν παραδούς, τὴν ψυχὴν εἶπεν ἤδη πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον ζῆν; καὶ ῥητέον καὶ πρὸς ταύτην τὴν ζήτησιν, ὅτι χρόνου παραδίδωσι γένεσιν, οὗ μετέχει τὸ ζῳῶδες τοῦ κόσμου. κινηθὲν γὰρ αὐτό φησιν καὶ ζῶν θεασάμενος ὁ πατήρ, τὸν χρόνον ὑπέστησεν, μετροῦντα τὴν ἐν αὐτῷ κίνησιν. ὥσπερ οὖν τὸ ζῆν τοῦτο, καὶ τὸ κινεῖσθαι σῶμα ἔχοντι ἐπισκευαστόν, οὕτω καὶ ὁ χρόνος ἀπὸ τοῦ γεννήσαντος ἐνδίδοται, παρ' οὗ καὶ ἡ ζωή, καὶ ἡ κίνησις διὰ ψυχῆς. ἡ δὲ ψυχή, καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς μὲν ἔχει ταῦτα, τὸ ζῆν λέγω, καὶ τὴν κίνησιν τὴν κατὰ χρόνον. ἅτε δὲ ἔχουσά τι, καὶ αὐθυπόστατον συνεστήσατο τῇ ἑαυτῆς εἰς τὸ εἶναι, παρὰ τοῦ γεννήσαντος πρόοδον. καθάπερ οὖν καὶ ὁ δημιουργὸς αὐτὴν κινεῖ, καὶ αὐτοκίνητός ἐστι, κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ αὐτὴ ἑαυτῇ αἰτία τοῦ κινεῖσθαι κατὰ χρόνον. ὅθεν καὶ πρὶν ἐκεῖνος δῷ τῷ παντὶ τοῦτον χρόνον, αὕτη λέγεται κινεῖσθαι πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον. καὶ γὰρ καὶ οὕτω συνυποστήσεται τῷ δημιουργῷ, τὸν ζωτικὸν χρόνον ὥσπερ συνυφίστησι καὶ τὴν ζωήν, καθ' ἣν ἡ κίνησις, καὶ κατὰ φύσιν ἄρξει, τοῦ δὲ αὐτὴν ζῶντος κινουμένου, καὶ οὐχ οἷον αὐτοματισμένην ἕξει τὴν ἐπιστασίαν, μηδὲν δέουσα τῶν ἀρχομένων. περὶ μὲν οὖν χρόνου, ῥηθήσεται καὶ εἰσαῦθις. ἐκ δὲ τούτων μὲν, τοσοῦτον συγκεφαλαιωτέον, ὅτι δὴ ἡ τοῦ παντὸς ψυχή, κινεῖ μὲν καὶ τὸ πᾶν, τῷ τε μέσῳ φρουρητικὰς ἐπιστήσασα δυνάμεις, καὶ ὅλον αὐτὸ ζωογονίας ἀποπληρώσασα, καὶ ἔξωθεν αὐτὸ συνέχουσα νοερῶς, μιμουμένη καὶ ταύτῃ, τὴν ἑαυτῆς αἰτίαν ἀπογεννήσασαν τρεῖς τὰς ἡγεμονίας θεῶν, φρουρητικάς, ζωογονικάς, δημιουργικάς. αὐτὴ δὲ ἑαυτήν, πολλῷ πρότερον κινεῖ θείως, ἀπὸ τῶν πρωτίστων ἐνεργειῶν ἀρχομένη. καὶ διὰ τοῦτο ἀπαύστως ἑαυτήν τε κινοῦσα καὶ τὸ πᾶν. καὶ διὰ ταῦτα ἐμφρόνως ἑαυτήν τε ἄγουσα, καὶ τὸν ὅλον οὐρανόν. ἔτι δὲ αὐτή τε τὴν μίαν παράτασιν τοῦ χρόνου μέτρον ποιουμένη, τῆς οἰκείας περιόδου, καὶ τὸ πᾶν ὡσαύτως περιάγουσα. τῇ γὰρ αὐτῆς ἀποκαταστάσει, συναποκαθίσταται τὸ πᾶν. οὔτε γὰρ πρότερον. ἐπειδὴ πάλιν ἐν τῷ κοσμίῳ, τὰ αὐτὰ γίνεται, κατὰ δὲ τὰς τῆς ψυχῆς νοήσεις, τὰ γιγνόμενα γίγνεται. οὔθ' ὕστερον. ἵνα μὴ ἀναίτιος ἡ ἀποκατάστασις ᾖ. τί γὰρ ἔσται τὸ περιέχον αὐτὴν ὅλην, εἰ μὴ ἡ τῆς ψυχῆς περίοδος. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς ἔφαμεν, ἔχοι ἂν πάλιν ἡ ψυχὴ τὸ μὲν θεῖον, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὄντος, τὸ δὲ ἄπαυστον, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, τὸ δὲ ἔμφρον ἀπὸ τοῦ νοῦ. πάντα δέ, ἀπὸ τῆς μιᾶς τῶν ὅλων αἰτίας.

Καὶ τὸ μὲν σῶμα τοῦ οὐρανοῦ, ὁρατὸν γέγονεν, αὐτὴ δὲ ἀόρατος μέν, λογισμοῦ δὲ μετέχουσα, καὶ ἁρμονίας. ψυχὴ τῶν νοητῶν ἀεί τε ὄντων, ὑπὸ τοῦ ἀρίστου, ἀρίστη γεγενημένη τῶν γεννηθέντων.

Ἐπειδὴ πάντα ὅσα τῷ σώματι πρότερον ταῦτα καὶ τῇ ψυχῇ δέδωκεν ὕστερον, τὴν οὐσίαν, τὴν ἁρμονίαν, τὸ σχῆμα, τὰς δυνάμεις, τὴν κίνησιν, καὶ συνῆψεν ἀμφότερα, εἰς ἑνὸς ζῴου συμπλήρωσιν, ἵνα μὴ σαυτὸν λάθῃς, ὑπονοήσας τὴν ὁμοίαν ἀξίαν εἶναι, τοῦ τε σώματος, καὶ τῆς ψυχῆς ταῖς ὁμωνυμίαις ὑπαγόμενος, τὰς διαφορὰς αὐτῶν, ὑπομιμνήσκει συντόμως ὁ Πλάτων, καὶ οὐ παρέργως ἐμβέβληκεν τὸν λόγον τοῦτον, ὅτι τὸ μὲν σῶμα, ὁρατόν ἐστιν

τόν ἐστιν, ἡ δὲ ψυχὴ, ἀόρατος, καὶ τὸ μὲν σῶμα, δεικνύσιν ὂν δοξαστὸν, ὅπερ αἰσθητόν ἐστι καὶ γενητόν, τὴν δὲ ψυχὴν, ἀγένητον μὲν, ὡς πρὸς τὸ σῶμα, γενητὴν δὲ, ὡς πρὸς τὸν νοῦν. ἔστι γὰρ καὶ τῶν ἀεὶ ὄντων ἅμα καὶ τῶν γινομένων. ἐσχάτη δὲ τῶν ἀεὶ ὄντων. ἤδη γὰρ ἐν αὐτῇ χώραν ἔχει ὁ † λόγος. καὶ τὸ μὲν πρώτως ἀεὶ ὂν, ἀμφοτέρως † χρόνος
ἐστὶν αἰώνιον, κατά τε τὴν οὐσίαν, καὶ τὴν ἐνέργειαν. οὐ δὲ γὰρ ἄλλην ἔχει τὴν ἐνέργειαν παρὰ τὴν οὐσίαν. τὸ δὲ γενητὸν, ἀμφοτέρως ἐστὶ γενητὸν, ἀεί τε γιγνόμενον, καὶ ἀεὶ ἐνεργοῦν, ὡς ἐν γενέσει ὂν κατὰ χρόνον. ἡ ψυχὴ δὲ, ἔστι μὲν, πῆ αἰῶνος μετέχουσα, πῆ δὲ καὶ γενέσεως. ἐνεργεῖ δὲ χρονικῶς. καὶ τὰ μὲν ἄκρα, μοναχῶς ἀεὶ, τὸ μὲν, αἰωνίως, τὸ δὲ, κατὰ χρόνον. τὸ δὲ, μέσον, διχῶς ἅτε ἀμφιπρόσωπον ὂν καὶ ταύτῃ καὶ ἀμφίστομον, οὐ μόνον κατὰ τὸ μεριστὸν καὶ ἀμέριστον, καὶ κατὰ τοὺς δύο κύκλους, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἀεὶ ὂν καὶ γενητόν. διὸ καὶ τῶν ἀεὶ ὄντων ἐστὶ, καὶ ἀρίστη τῶν γεννηθέντων ὑπὸ τοῦ ἀρίστου γενομένη. καὶ ὁρᾷς πάλιν τὸ πρὸς τὸ σῶμα διάφορον αὐτῆς. τὸ μὲν γὰρ κάλλιστον τῶν γεγονότων, ἀπεκάλεσεν πρότερον, τὴν δὲ ἀρίστην τῶν γενομένων νῦν. κοινὸν δὲ ἀμφοτέρων, τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρίστου γεγονέναι. ἀλλ' ἡ μὲν, ὡς ἔγγονον τοῦ ποιήσαντος, ἀρίστη καὶ αὐτή ἐστι. τὸ δὲ, ὡς πορρωτέρω, κάλλιστον μὲν, οὐκ ἄριστον δέ. δεύτερον γὰρ τοῦ ἀρίστου τὸ κάλλιστον, ὥσπερ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ κάλλος. δόξειεν δὲ αὖ ἐν τούτοις τὸν δημιουργὸν ἄριστον λέγειν τῶν νοητῶν καὶ ἀεὶ ὄντων, ὡς τὴν ψυχὴν ἀρίστην τῶν γεννηθέντων. καὶ μαρτυρεῖν τοῖς ἕνα θεὸν περὶ τοῦ κόσμου ποιοῦσιν. ἀλλὰ καὶ εἰ οὕτως τις ἀκούοι τῆς ῥήσεως ἀναστρέψας αὐτὴν, ὅμως ἐκ τῆς ἀναλογίας δῆλον, ὅτι τὰ νοητὰ καὶ ἀεὶ ὄντα, οὐ τὰ ἐν αὐτῷ εἴδη θήσομεν, ἀλλὰ μετ' αὐτὸν ἑτέρας οὐσίας, εἴπερ ὃν ἔχει λόγον ἡ ψυχὴ, πρὸς τὰ γεννηθέντα πάντα, τοῦτον ὁ δημιουργὸς, πρὸς τὰ ἀεὶ ὄντα. καὶ ἢ ποιήσομεν αὐτὸν εἰς τὰ μετ' αὐτὸν βλέπειν, καίτοι γε δημιουργῶν αὐτὸς καὶ τοῖς νέοις θεοῖς ἐγχειρίζων τὴν τῶν θνητῶν δημιουργίαν, ἵνα τί φησιν μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν. οὐκ αὐτὸς ἄρα μιμούμενος τὰ μετ' αὐτὸν, δημιουργεῖ τὰ ἀθάνατα τῶν ζῴων, ἀλλὰ τὰ πρὸ αὐτοῦ πάντως, ὡς καὶ ἐκείνους βούλεται τὰ θνητὰ δημιουργεῖν, αὐτὸν μιμουμένους. ἢ εἰ τοῦτο φυλαττοίμεθα, δώσομεν πολλοὺς εἶναι νοητοὺς θεοὺς, εἰ καὶ μετὰ τὸν δημιουργὸν, ὅπερ οὐ συγχωροῦσι. μήποτε οὖν ἄμεινον λέγειν, ἢ τὴν ψυχὴν αὐτὴν λέγεσθαι τῶν νοητῶν εἶναι, ἀεί τε ὄντων, ὡς ἀρίστην τῶν γενητῶν, ὄντως ὡς ἀμέριστον καὶ μεριστὴν, μέσην οὖσαν. ἢ ἐπειδήπερ μετέχειν αὐτὴν φησὶ λογισμοῦ καὶ ἁρμονίας, ὅτι νοητῶν ὄντων, καὶ ἀεὶ ὄντων. ἡ γὰρ ἐν αὐτῇ ἁρμονία, γενητή ἐστιν, οὐκ οὖσα αὐτοαρμονία, ἀλλ' ἡρμοσμένη. καὶ ὁ λογισμὸς οὐκ ἀεὶ ὂν, ἀλλὰ γένεσιν ἔχων, ἅτε κατὰ χρόνον ὑφιστὰς καὶ μεταβατικὸς ὤν. πῶς οὖν λογισμοῦ μετέχει καὶ ἁρμονίας ἡ ψυχή; πῶς δὲ οὐκ ἐν αὐτῇ πρώτως καὶ ἡ ἁρμονία, καὶ ὁ λογισμὸς, ἀλλὰ κατὰ μέθεξιν; διότι φήσω καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ ταῦτα προῆν, λογισμὸς καὶ ἁρμονία. καὶ γὰρ μούσας, καὶ τὸν μουσαγέτην, αὐτὸς ὑπέστησεν, καὶ τὴν ἑρμαϊκὴν σειράν. ἐν αὐτῷ οὖν καὶ ὁ λογισμὸς, ὁ δημιουργικὸς, καὶ ἡ ἁρμονία πρώτως, ὁ μὲν, ἑρμαϊκὸς ὤν, ἡ δὲ, ἀπολλωνιακή. καὶ ἀπ' αὐτῶν ἡ ψυχὴ πληρουμένη, λογισμοῦ μετέχει καὶ ἁρμονίας. καὶ εἰ δεῖ τὸ δοκοῦν διαῤῥήδην λέγειν, τριχῶς τὴν ἁρμονίαν νοητέον, ἢ τὴν αὐτοαρμονίαν, ἢ τὸ πρώτως ἡρμοσμένον, καὶ καθ' ὅλον ἑαυτὸ τοιοῦτον ὂν, ἢ τὸ δευτέρως ἡρμοσμένον, καὶ πῆ μετέχον ἁρμονίας. καὶ τὴν μὲν, ἀποδοτέον τῷ νῷ, τὴν δὲ, τῇ ψυχῇ, τὴν δὲ, τῷ σώματι. τριχῶς δὲ καὶ τὸν λογισμὸν, τὸν μὲν, πρωτουργὸν, τὸν δὲ, κατὰ μέθεξιν, τὸν δὲ, κατ' ἔμφασιν. ἔστι γάρ τι λογισμοῦ καὶ ἐν τισι τῶν ἀλόγων ἴχνος. ἐπεὶ καὶ τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὴν δύναμιν, τριχῶς νοήσομεν. ἡ μὲν γὰρ πρώτως οὐσία, καὶ τὸ πρῶτον σχῆμα, καὶ ἡ πρώτη δύναμις, ἐν τοῖς νοητοῖς. τὸ δὲ πῆ, κατὰ πάντα ταῦτα μετέχον, τὸ σωματικόν ἐστιν. ἔστι γάρ τι καὶ ἀσχημάτιστον, καὶ ἀνούσιον καὶ ἀδύνατον. ἡ δὲ ψυχὴ, κατὰ μέθεξιν μὲν, ἕκαστον ἔχει τούτων. καθ' ὅλην δὲ, ἑαυτὴν μετείληφεν ὅλη. καὶ γὰρ δεδυνάμωται, καὶ ὅλη καθ' ὅλην ἐσχημάτισται, καὶ οὐσίωται μόνως. οὐ γὰρ προηγεῖται καὶ ἐπ' αὐτῆς, τὸ ἀσχημάτιστον, τοῦ ἐσχηματισμένου, καὶ τὸ ἀδύνατον τοῦ δυνατοῦ, καὶ τὸ ἀνούσιον τῆς οὐσίας. οὐδὲν γὰρ αὖ διαφέρει τῶν ἐνύλων σωμάτων. μετέχει οὖν ἡ ψυχὴ, λογισμοῦ καὶ ἁρμονίας, καὶ σχήματος, καὶ δυνάμεως, καὶ ὅλη μετέχει, τὸ δὲ σῶμα μερικῶς. πάλιν οὖν καὶ ἐκ τούτων, ἡ μεσότης αὐτῆς ἀναφαίνεται, καὶ ὡς εἰκότως εἶπεν αὐτὴν ὁ Πλάτων ὑπὸ τοῦ ἀρίστου γεγονέναι, πρώτην καὶ ἀρίστην τῶν γεννηθέντων, καὶ ἀόρατον μὲν, πρώτην δὲ μετέχουσα τῆς νοητῆς ἁρμονίας.

Ἅτε οὖν ἐκ τῆς ταὐτοῦ καὶ τῆς θατέρου φύσεως, ἔκ τε οὐσίας τριῶν τούτων συγκραθεῖσα μοιρῶν, καὶ ἀνάλογον μερισθεῖσα, καὶ συνδεθεῖσα αὐτή τε ἀνακυκλουμένη πρὸς ἑαυτὴν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται, καὶ ὅταν ἀμερίστου, λέγει κινουμένη διὰ πάσης αὐτῆς.

Τὰς τῆς ψυχῆς ἐνεργείας διείλομεν διχῇ, τὴν πρώτην, εἴς τε τὰς κινητικὰς καὶ τὰς γνωστικάς. ἀμφότεραι γὰρ τῇ ψυχῇ προσήκουσιν, ὡς καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης φησίν. ἀλλὰ καὶ τῶν κινητικῶν, τὰς μὲν, εὕρομεν ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἐνούσας, τὰς δὲ, προελθούσας εἰς τὸ πᾶν, τὰς δὲ, καὶ μεταξὺ τούτων ἀμφοτέρων. αἱ μὲν γὰρ διατείνουσαι διὰ τοῦ κόσμου παντὸς, ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν, ἐγκόσμιοι μόνον εἰσίν, αἱ δὲ, αὐτὴν στρέφουσαι τὴν ψυχὴν, χωρισταὶ μόνον, αἱ δὲ περικαλύπτουσαι τὸν οὐρανὸν κύκλῳ, χωρισταί τε ἅμα καὶ ἀχώριστοι μένουσαι, καὶ προϊοῦσαι περὶ τὸ πᾶν. καὶ τῶν γνωστικῶν, αἱ μὲν εἰσὶ τῶν πρώτων, αἱ δὲ, τῶν μέσων, αἱ δὲ, τῶν ἐσχάτων. καὶ γὰρ ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ γινώσκει καὶ τὰ πρὸ αὐτῆς, καὶ τὰ μετ' αὐτήν. εἰκὼν μὲν γάρ ἐστι τῶν πρὸ αὐτῆς, παράδειγμα δὲ τῶν μετ' αὐτήν. ἑαυτὴν οὖν ὁρῶσα, καὶ ἑαυτῆς ἀντιλήπτουσα τὰ πάντα γιγνώσκει, μηδαμοῦ τῆς οἰκείας ἐξισταμένη δυνάμεως. οὐ γὰρ ἀλλαχοῦ δεῖ δραμοῦσαν αὐτὴν, τὰ ὄντα ἰδεῖν, ἀλλ' ἑαυτὴν νοήσασαν. περὶ μὲν οὖν τῶν κινητικῶν ἐνεργειῶν, ἱκανῶς εἴρηται. περὶ δὲ τῶν γνωστικῶν, ἐν τούτοις τε καὶ τοῖς ἐχομένοις, ποιήσεται τὸν λόγον. ὅτι μὲν γιγνώσκει τὰ ὄντα ἡ ψυχὴ, καὶ μάλιστα ἡ τοῦ παντὸς, ἐναργές. ὅπου γε καὶ τὴν ἡμετέραν αὐτοῖς ἐπιβάλλουσαν ὁρῶμεν. εἰ δὲ γιγνώσκει πῶς γε

γινώσκει τὸ λοιπὸν σκεπτέον, καὶ πῶς μὲν τὰ νοητά, πῶς δὲ τὰ αἰσθητά, πότερον ταῖς αὐταῖς δυνάμεσιν, ἢ ἄλλαις καὶ ἄλλαις· καὶ πότερον, εἰς ἑαυτὴν ὁρῶσα, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ λόγους, ἢ πρὸς αὐτὰ τὰ γνωστὰ τεταμένη, καθάπερ ἡ ὄψις πρὸς τὸ ὁρατόν, ἐκτὸς ὄν. ὡς μὲν οὖν συντόμως εἰπεῖν τὰς γνωστικὰς ταύτας αὐτῆς κινήσεις, ἐφαπτὰς προσαγορεύει τῶν γνωστῶν, τὴν ἄμεσον αὐτῶν ἀντίληψιν ἐνδεικνύμενος, καὶ τὴν ἀμερῆ πρὸς αὐτὰ κοινωνίαν. εἰ δὲ ἑκατέρα γνῶσις, ἐπαφή ἐστιν, οὐκ ἂν ἁπτομένη μὲν ἀμφοῖν, κατὰ τὴν οἰκείαν πρὸς αὐτὰ προσβολήν. οὐχ ἁπτομένη δέ, κατὰ τὴν ἑτέραν. ὅτε γὰρ τῇ πρὸς τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν, ὅτε τῇ πρὸς τὰ αἰσθητὰ τῶν νοητῶν ἐφάπτεται. ταῦτα δὲ ἦν ἄμφω τό, τε ἅπτεσθαι, καὶ τὸ μὴ ἅπτεσθαι, ἀπολύτων ἴδια θεῶν, ὡς ὁ Παρμενίδης ἐδίδαξεν. ὀρθῶς ἄρα πρότερον ἐλέγομεν, κατὰ τὰς ἐνεργείας αὐτῆς, ἐκείνοις εἰκάσθαι τοῖς θεοῖς, ἃς ἔχει κατ' οὐσίαν γνωστικάς, τῶν τε πρὸ αὐτῆς, καὶ τῶν μετ' αὐτήν. περὶ δ' οὖν τούτων ὄντος τοῦ λόγου, πρῶτον ἡμᾶς ὑπομνῆσαι βούλεται, τῶν προειρημένων οὐ πάρεργον ποιούμενος τὴν ἀνάμνησιν, ἀλλὰ συντελοῦσαν τοῖς ζητουμένοις. ἐκ γὰρ τούτων, καὶ ἐκεῖνα, τὴν πρέπουσαν ἕξει διάρθρωσιν. ἦν δὲ τὰ προειρημένα ταῦτα, τὸ περὶ οὐσίας τῆς ψυχῆς, τὸ περὶ ἁρμονίας, τὸ περὶ τοῦ εἴδους, τὸ περὶ τῶν δυνάμεων. ταῦτ' οὖν ὁ Πλάτων ἀνακεφαλαιούμενός φησιν, ὅτι συγκέκραται μέν, πάντως ἡ ψυχὴ ἐκ τριῶν μοιρῶν, οὐσίας ταὐτοῦ θατέρου, καὶ εἴρηται τίς ἡ σύγκρισις, καὶ ὅτι ζωογονική. μετὰ τοῦ δημιουργοῦ γὰρ ὑφίστησι τὴν ψυχήν, ἡ μονοειδὴς αἰτία τῶν ψυχῶν. καὶ πῶς ἡ τριὰς προσήκει τῇ ψυχῇ, καὶ ἐκ ποίων γενῶν, ὅτι τῶν μέσων. μεμέρισται δὲ κατὰ τὴν γεωμετρικὴν τοῖς διπλασίοις, καὶ συνδέδεται πάλιν, διὰ τῶν λοιπῶν μεσοτήτων. δεσμοὺς γὰρ αὐτὰς ἐκάλεσεν. καὶ ἀνακυκλεῖται, διὰ τοὺς κύκλους, ἃ δὴ τήν τε ἁρμονίαν αὐτῆς, καὶ τὸ εἶδος συνείληφε. καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς ἁρμονίας, ὁ μερισμὸς προηγεῖται τῆς ἀναλογίας, καὶ ἐπὶ τοῦ εἴδους ἡ σχίσις τῆς συναφῆς. ἔστι δὲ ἐν ἑκατέρῳ καὶ τὸ λοιπόν. ἥ τε γὰρ σύνδεσις, ἔμφασιν ἔχει τῆς λύσεως. καὶ γὰρ τῶν λελυμένων ἡ δέσις. καὶ ἀνάλογον, ὁ μερισμὸς τῆς συνδέσεως. ἡ γὰρ ἀναλογία, δεσμῶν ὁ κάλλιστος ὡς εἴρηται πρότερον. καὶ ἡ ψυχή, μεμέρισται μέν, τιτανικῶς, ἥρμοσται δὲ μουσικῶς, συγκέκραται δὲ ζωογονικῶς. ἔτι τοίνυν τὸ τρίτον, εἰς τὰς ἐν αὐτῇ δυνάμεις διήρητο, καθ' ἃς ἀνακυκλεῖται πρὸς ἑαυτήν. οἱ γὰρ διττοὶ κύκλοι, δυνάμεις ἦσαν αὐτῆς. τούτων δὴ ὄντων τῶν προειρηθέντων, καὶ τὰ ἑξῆς ἀποδεκτέον. ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τριῶν σύγκειται μοιρῶν, οὐσίας, ταὐτοῦ, θατέρου, καὶ ἔχει ταῦτα τὰ γένη μετὰ τῶν τε ἀμερίστων, καὶ τῶν μεριστῶν, ἀμφότερα γινώσκει δι' αὐτῶν. ἔστι γὰρ τῶν μέν, εἰκών, τῶν δέ, παράδειγμα. καθάπερ οὖν ὁ Ἐμπεδοκλῆς φησιν, τό, γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ, καὶ στοργὴν στοργῇ, νεῖκος δέ τε νείκεϊ λυγρῷ, τὸν αὐτὸν δή που τρόπον καὶ ἡμεῖς ἐροῦμεν, ὅτι τῇ ἑαυτῆς οὐσίᾳ, πάσας γινώσκει τὰς οὐσίας, ἀφ' ὧν τέ ἐστι καὶ ὧν κατ' οὐσίαν προηγεῖται. τῇ δὲ ταυτότητι, τὴν ἐν ὅλοις τοῖς οὖσι ταυτότητα νοητοῖς, νοεροῖς, αἰσθητοῖς. τῇ δὲ ἑτερότητι, τὴν διήκουσαν ἑτερότητα διὰ πάντων. καὶ ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν ἥρμοσται, διὰ τῆς οἰκείας ἁρμονίας γινώσκει, τήν τε νοητὴν ἁρμονίαν, καὶ τὴν αἰσθητήν. καὶ ἐπειδὴ δυνάμεις ἔχει καὶ αὕτη νοεράς, διὰ τούτων οἶδε τὴν πανταχοῦ δύναμιν. ἐκ τῶν προειρημένων ἄρα, καὶ ὁ περὶ τῶν γνωστικῶν τῆς ψυχῆς ἐνεργειῶν, διαρθροῦται λόγος. ἃ γὰρ ἔχει κατ' οὐσίαν ἐκ τούτων γινώσκει, τά τε παραδείγματα αὐτῶν, καὶ τὰς εἰκόνας. καὶ ἀφ' ὧν ὁ δημιουργὸς αὐτῇ δέδωκε λόγων, δι' αὐτῶν νοεῖ, τά τε πρὸ αὐτῆς καὶ τὰ μετ' αὐτήν. αὐτὴ γὰρ ἀνακυκλουμένη πρὸς ἑαυτήν, ἐφάπτεται τῶν τε ἀμερίστων, καὶ τῶν μεριστῶν, ὥς φησιν ὁ Τίμαιος. καὶ εἰς ἑαυτὴν εἰσιοῦσα, λόγον εὑρίσκει τῶν πάντων, ἑαυτήν. πᾶσα γὰρ γνῶσις, δι' ὁμοιότητα ἐπιτελεῖται τοῦ γιγνώσκοντος πρὸς τὸ γνωστόν. ἡ δὲ ὁμοιότης, καθ' ἑνὸς εἴδους ἐπιτελεῖται κοινωνίαν. εἷς ἄρα λόγος, ἔν τε τῷ γιγνώσκοντι καὶ ἐν τῷ γιγνωσκομένῳ, καὶ ὁ αὐτὸς ὤν, συνάπτει ταῦτα ἀλλήλοις. ἐπειδὴ δὲ διαφόρως εἰσὶν ἐν τοῖς γνωστικοῖς οἱ λόγοι, κατὰ τὰ μέτρα τῶν οὐσιῶν καὶ αἱ ὑφέσεις, διὰ δὴ τοῦτο καὶ αἱ γνώσεις, παμπόλλην ἐπιδέχονται διαφοράν. ἡ μὲν γὰρ νοερὰ γνῶσις, ἀμερὴς καὶ αἰώνιος. διότι καὶ οἱ λόγοι τῶν πραγμάτων οἱ ἐν αὐτῷ, τοιοίδε τινές εἰσιν. ἡ δὲ ψυχικὴ γνῶσις, ἀνελίττεται καὶ ἐν διεξόδοις ὑφέστηκεν. διότι καὶ οἱ λόγοι τῆς ψυχῆς, δι' ὧν γιγνώσκει τὰ πράγματα, τοιαύτην ἔχουσι τὴν φύσιν. ἔτι ἡ μὲν νοερὰ γνῶσις, μονοειδής. ὅτι καὶ οἱ λόγοι μοναδικῶς εἰσὶν ἐν αὐτῷ. πρώτως γάρ εἰσιν. ἡ δὲ ψυχική, δυοειδής. διότι καὶ οἱ λόγοι διχῶς, ἄλλως μὲν οἱ διανοητικοί, ἄλλως δὲ οἱ δοξαστικοί. καὶ ἡ γνῶσις οὖν μία ἐστὶν καὶ διπλῆ κατὰ τὴν τῶν λόγων οὐσιώδη διαίρεσιν. καὶ γὰρ εἰ ὁ μέν, τοῖν κύκλοιν γινώσκει τὸ νοητόν. ὁ δέ, τὸ αἰσθητόν, τί ποτέ ἐστι τὸ λέγον ὅτι ἕτερα ταῦτα ἀλλήλων, καὶ τὸ μέν, παράδειγμα, τὸ δέ, εἰκών; οὐ γὰρ ἐνδέχεται μὴ γιγνῶσκον ἀμφότερα, λέγειν περὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν, ὡς ἐν Θεαιτήτῳ μεμαθήκαμεν. ὡς οὖν ἐκεῖ λέγεται τὸ γιγνῶσκον τὰ ὁρατὰ καὶ ἀκουστά, τὰ μέν, δι' ὄψεως, τὰ δέ, δι' ἀκοῆς, καὶ ἕτερα ταῦτα λέγον, ἄμφω χρῆναι γινώσκειν, οὕτως ὁ λόγος οὗτος τῶν δύο κύκλων ἕτερος λέγων διὰ πάσης τῆς ψυχῆς, τὰ μέν, περὶ τῶν νοητῶν, τὰ δέ περὶ τῶν αἰσθητῶν, κοινὸς ὢν ἀμφοτέρων, ἐνέργεια, ὡς αὖ ἐγὼ φαίην, τῆς οὐσιώδους τῆς ψυχῆς. καθὸ γὰρ μία ἐστὶν οὐσία, κατὰ τοῦτο μίαν ἐνέργειαν ἔχει γνωστικὴν ταύτην, ἣν καλεῖ λόγον. διὸ καὶ λογικὴν λέγομεν ἁπλῶς τὴν ὅλην ψυχήν. ὁ δ' οὖν λόγος οὗτος, ἡ μία ἐστὶ γνῶσις τῆς ψυχῆς, καὶ διὰ μὲν τοῦ ταὐτοῦ κύκλου, νοεῖ τὴν ἀμέριστον οὐσίαν, διὰ δὲ τοῦ θατέρου, τὴν σκεδαστήν. εἰ γὰρ καὶ ἀμφότεροι μεταξὺ τῆς ἀμερίστου καὶ τῆς μεριστῆς οὐσίας εἰσίν, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ μέν, ταὐτοῦ, τῆς ἀμερίστου μετείληχεν, ὁ δὲ αὖ θατέρου, τῆς μεριστῆς. καὶ οὗτός ἐστιν ὁ εἷς λόγος οὐσιώδης, ὡς ἡ οὐσία μία, ἡ πρὸ τοῦ ταὐτοῦ καὶ ἑτέρου. καὶ ἡ μὲν ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν, ἡ αὐτοκινησία, ἥ τις ὑπάρχει τοῖς δύο κύκλοις, ἡ δὲ γνῶσις, μεταβατική, κοινὴ οὖσα καὶ αὕτη ἀμφοτέροις. καὶ διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἐστὶ δυοειδὴς ἡ ψυχή, ἀλλὰ καὶ μονοειδής. ταῦτα μὲν εἴρηται τῆς ὅλης ἕνεκα τοῦ δόγματος περιλήψεως. παρατηρητέον δὲ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον, ὅτι διὰ καὶ ἐκ τριῶν εἰπὼν μοιρῶν τὴν ψυχήν, καὶ συγκεκρᾶσθαι αὐτὴν ἐκ τούτων, διὰ μὲν τῆς κράσεως, τὴν ἕνωσιν ἐνδεικνύμενος τῶν συνελθόντων, διὰ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τὴν ἀμιγῆ καθαρότητα. οὐ γὰρ ἂν ἦν μὲν τρία, μὴ σῴ

ζοντα

ὄντα τὴν οἰκείαν οὐσίαν ἀσύγχυτον. καὶ ὅτι, περὶ μὲν τῶν μεριστῶν διαλεγόμενος, εἶπεν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται. τότε γὰρ ἔχειν προσήκει τοῖς ἐπίθετον μὲν ἔχουσι τὸ οὐσιῶδες καὶ τὸ ὄν, ὑποκείμενον δὲ, τὸ ἀνούσιον, καὶ τὸ μὴ ὄν, καὶ τὸ τινὸς τοῖς μεριστοῖς καὶ τοῖς διαστατοῖς ὁπωσοῦν οἰκειότατον. ὅτι δὲ τὸ ἐφάπτεσθαι πρεπόντως εἴρηται, διότι προσεχῶς ἡ ψυχὴ, καὶ ἐφίστησιν τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ ἐξήρτηται τοῦ νοῦ, τὴν ἐπαφὴν τὴν ἐναργῆ καὶ ἀμέσως καὶ κατ' ἐπιβολὴν ὡρισμένην ἑστῶσαν γνῶσιν δηλούσης. ὡς ἐπαφητά, φησί τις θεῶν. περὶ δὲ τῶν ἀμερίστων, ἤρκεσεν αὐτῷ μόνον εἰπεῖν, ὅταν δὲ ἀμέριστον. τὸ γὰρ ἁπλοῦν καὶ μονοειδὲς, ἴδιον ἐστι τῆς οὐσίας, ἀλλὰ ἀμέριστον μόνως. καὶ μὴν καὶ τὸ λέγειν προσφυῶς σημαίνει τὴν ψυχικὴν νόησιν. λόγος γὰρ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, λόγου δὲ ἐνέργημα τὸ λέγειν, ὡς νοῦ τὸ νοεῖν, ὡς φύσεως τὸ φύειν. ταῖς γὰρ οὐσίαις παρωνύμοις ἀεὶ ἀπ' αὐτῶν ἐνέργειαι λέγονται. μὴ λανθανέτω δὲ ἡμᾶς ἐν τούτοις, ὅσα ὁ Πορφύριος ἱστόρησεν περὶ τοῦ λέγει καὶ λήγει, καὶ ὅτι εἰσελθὼν πρὸς τὸν ἐξηγούμενον τὴν ῥῆσιν ταύτην, ὡς ἐχούσας αὐτὴν τοῦ λέγει κινουμένη, λήγει κινουμένη, καὶ πράγματα ἔχοντα, μὴ δυνάμενον ἐφαρμόσαι τῷ λήγει κινουμένη, τινὰ καὶ ὁπωσοῦν ἐξήγησιν, ἀεὶ κινουμένης τῆς ψυχῆς, ἀπαύστως, ὡς εἴρηται καὶ ἔμπροσθεν. εἰπεῖν μὲν πρὸς αὐτὸν ὅτι λέγει γραπτέον, καὶ οὐχὶ λήγει, καὶ λυπῆσαι σφόδρα τὸν Ἀμέλιον, εὑρεῖν δὲ ὕστερον οὕτω γράφοντα καὶ τὸν Σωκράτη, ὡς τὸν Ἀμέλιον, καὶ οὐκ αὖ πάνυ τὸν γενναῖον Ἀμέλιον, εἰ ἔγνω καὶ ἄλλον τῆς αὐτῆς δοκιμάζοντα γραφῆς, ἀλλὰ προτελευτήσαντα τυχεῖν. γραπτέον δὲ οὖν καὶ ἡμῖν οὕτω, λέγει κινουμένη, διὰ πάσης αὐτῆς, ἀλλ' οὐχὶ λήγει κινουμένη, ὡς ὁ Σωκράτης ἐκεῖνος καὶ ὁ Ἀμέλιος, ἐγγραφέτην, ὡς ὁ Πορφύριος ἱστόρησεν. λόγου γὰρ οὐσιώδους ἐνέργεια, τὸ λέγειν ἐστί. λόγος δὲ οὖν οὖσα ἡ ψυχὴ, καὶ νοῦς λογικὸς, λέγει καὶ νοεῖ διὰ πάσης ἑαυτῆς, ὅταν ἐφάψηται μεριστῆς οὐσίας, ἢ ἀμερίστου. τί ποτ' ἐστὶ τὸ νοηθέν, διότι δὴ ἀμέριστος ἦν καὶ μεριστή, καὶ εἰ μὲν τὰ ἐν αὐτῇ γένη διῃρημένα μόνον ἦν ἀπ' ἀλλήλων, οὐκ ἂν τῆς οὐσίας γνώσεως τὴν οὐσίαν, ἢ πᾶσα ψυχὴ διεγίγνωσκεν. εἰ δὲ συμπεφυρμένα παντελῶς, οὐκ ἂν ἂν διωρισμένη τῶν ὄντων γνῶσις, οὐδὲ ὡς ἄλλο μὲν, ἡ οὐσία, ἄλλο δὲ ἡ ταυτότης διακριτικὸν λέγειν. ἐπειδὴ δὲ καὶ μέμικται ἀλλήλοις τὰ μέγιστα γένη, ἄμικτα ἐστὶν, ἕκαστόν τε ἀφωρισμένως ἡ ψυχὴ νοεῖ, καὶ διὰ πάσης αὐτῆς, ὥς φησιν ὁ Πλάτων. εἰ δὲ λέγει κινουμένη διὰ πάσης ἑαυτῆς, δῆλον δήπουθεν, ὡς ἄρα μία τε οὖσα, καὶ οὐ μία. καὶ τὴν γνῶσιν ἔχει κοινὴν τῶν ἄκρων, καὶ διαφέρουσαν, καὶ ὅλη λέγει περὶ πάντων, ὡς μία, καὶ οὐχ ὅλη ὡς οὐ μία, καὶ ὅ, τε ταὐτοῦ κύκλος ἐν τῇ γνώσει τῶν νοητῶν, οἶδε καὶ τὰ αἰσθητὰ, ὡς ἀπὸ παραδειγμάτων, καὶ ὁ θατέρου τὰ νοητὰ γινώσκει, ὡς ἀπ' εἰκόνων. ἑκάτερος γὰρ τελείως ἔχων τὸ ἑαυτοῦ γνωστὸν, ἐξ ἀνάγκης ὁρᾷ, καὶ τὸ εἶναι, τὸ μὲν, παράδειγμα θατέρου, τὸ δὲ εἰκόνα, ἢ ἀγνοῶν ὅτι παράδειγμα, ἢ ὅτι εἰκὼν, οὐκ οἶδεν αὐτοτελῶς. εἰδὼς δὲ ὅτι παράδειγμα, οἶδε καὶ οὗ ἐστι παράδειγμα, καὶ ὅτι εἰκὼν, οἶδε καὶ οὗ ἐστιν. εἰκότως ἄρα εἴρηται πάντα διὰ πάσης ἑαυτῆς ἡ ψυχὴ λέγειν περὶ τῶν πραγμάτων τούτων. ἐπειδὴ δὲ γράφουσί τινες ἐσφαλμένως, οὐ λέγει διὰ πάσης ἑαυτῆς, ἀλλὰ λήγει ὡς τὸν Πορφύριον ἱστορεῖν εἴπομεν, καὶ ὅτι καὶ Ἀμέλιον οὕτω γράφοντα καὶ κατασκευάσασθαι μὴ δυνάμενον τὴν διάνοιαν τῆς ῥήσεως, εἰπὼν χρῆναι γράφειν οὐ λήγει διὰ πάσης ἑαυτῆς, ἀλλὰ λέγει, δεινῶς ἠνίασε, τοσοῦτον προσθετέον ὅτι ἀπραγμονέστερον μὲν ἐστι γράφειν, λέγει κινουμένη, δύναιτο δὲ αὖ καὶ λήγει γράφεσθαι, τῆς ἐκ τῶν πολλῶν νοήσεων, μίαν ἀντίληψιν τῶν γνωστῶν καταντώσαν εἰς τὴν ἰδίαν ἑκάστῳ ὡρισμένην ἐπιβολὴν, τοῦ λήγει σημαίνοντος. ἵν' ᾖ τὸ ὅλον, κινουμένην τὴν ψυχὴν, λήγειν εἰς τὴν ἑκάστου γνῶσιν. τέλος γὰρ τοῦ κινεῖσθαι τὸ λήγειν, τῆς ψυχῆς, οὔτε τοῦ κινεῖσθαι παυομένης, καὶ ἀεὶ καταντώσης εἰς τινα νόησιν. οἷον καὶ Ἀριστοτέλης ἰδὼν, ὧδε τοῦ οὐρανοῦ εἶπεν, ὅτι ἀεὶ ἐν τέλει κινεῖται.

Ὅτῳ τέ τι ἂν ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅτου ἂν ἕτερον, πρὸς ὅτι τε μάλιστα καὶ ὅπῃ καὶ ὅπως, καὶ ὁπότε ξυμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸς ἕκαστον εἶναι καὶ πάσχειν καὶ πρὸς τὰ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί.

Τρεῖς εἰσὶ τῶν προκειμένων τούτων λέξεων ἐξηγήσεις, λόγον ἔχουσαι πᾶσαι, καὶ δεῖ τὴν ἑκάστης παραστῆσαι δύναμιν. ἡ μὲν γὰρ, μίαν ποιεῖ πᾶσαν τὴν ῥῆσιν, ἡ δὲ, δύο. τὴν διαίρεσιν οὕτω ποιουμένη τῶν ῥημάτων, ὥσπερ ἡμεῖς. ἡ δὲ, τρεῖς καθ' ἕκαστον διαιροῦσα τῶν κώλων. καὶ ἡ μὲν πρώτη, τοιάδε τις ἐστὶν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται, καὶ ὅταν ἀμέριστον, ἐνταῦθα μικρὸν ὑποστίξασα, ἐπάγει τὰ ἑξῆς. λέγει κινουμένη διὰ πάσης αὐτῆς, ὅτῳ ἂν τι ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅτῳ ἂν τι ἕτερον, πρὸς ὅτι τε μάλιστα, καὶ ὅπῃ καὶ ὅπως καὶ ὁπότε ξυμβαίνει, κατὰ τὰ γιγνόμενα πρὸς ἕκαστον, ἕκαστα εἶναι καὶ πάσχειν, καὶ πρὸς τὰ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί. ταῦτα γὰρ πάντα λέγει κινουμένη διὰ πάσης αὐτῆς, ἡ ψυχὴ φησὶν τοῖς ἀμερίστου καὶ μεριστῆς οὐσίας, ἐφαψαμένη τὴν ταυτότητα ἐν ἀμφοῖν τὴν ἑτερότητα, τὰς σχέσεις, τὰς ποιότητας, τὰς ποιήσεις, τὰ πάθη. πάντα γὰρ ταῦτα, καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς εἶναι, καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἀνάλογον. ἡ δὲ δευτέρα, μίαν μὲν ποιεῖ ῥῆσιν, ἣν πρότερον ἀνεγράψαμεν. δευτέραν δὲ ταύτην οὕτως. ὅτῳ τε ἂν τι ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅτου ἂν τι ἕτερον λέγει κινουμένη, πρὸς ὅτι τε μάλιστα, καὶ ὅπῃ καὶ ὅπως, καὶ ὁπότε ξυμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸς ἕκαστον καὶ ἐφεξῆς. διαφέρει δὲ αὕτη τῆς προτέρας, ὅτι χωρὶς μὲν, τὸν περὶ τῆς οὐσίας διακρίνει λόγον, χωρὶς δὲ τὸν περὶ τῶν περὶ τὴν οὐσίαν. ἡ δὲ λοιπὴ, τριχῇ διαιρεῖ τὰ κῶλα. τίθησι γὰρ ἐν μὲν, τὸ προειρημένον, δεύτερον, ὅτῳ τε ἂν τι ταὐτὸν ᾖ, καὶ ὅτου ἂν τι ἕτερον, τρίτον δὲ τὰ ἑξῆς πάντα. τὴν μὲν οὖν λέξιν, τριχῶς ἄν τις ὡς εἴπομεν ἑρμηνεύσειεν. ὑπὲρ δὲ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, μάλιστα σκεπτέον. ὅτι μὲν γὰρ ταυτότης ἐστὶ καὶ ἑτερότης ἐν τοῖς νοητοῖς, δῆλον. ὅπως δὲ καὶ τὸ πρός τι καὶ τὸ ὅπῃ, καὶ τὸ ὅπως, καὶ τὸ ποτὲ καὶ τὸ πάσχειν. ταῦτα γὰρ, ἐπὶ μὲν τῶν αἰσθητῶν, γνώριμα πάντως ἐστὶν, ἐν δὲ τοῖς νοητοῖς, πῶς; ἢ τὰ μὲν γένη τοῦ ὄντος, ἔκδηλα ἐστὶν ἐν ἐκείνοις, διότι τὰ κυρίως ὄντα ἐστὶν ἐκεῖνα. λάβοις δ' ἂν καὶ ταῦτα κατὰ τὸ ἀνάλογον θεωρῶν, τὸ μὲν πρός τι, κατὰ τὸ πατρικόν, εἰ βούλει, καὶ κατὰ τὸ μητρικόν, τό τε ὅμοιον, καὶ ἀνόμοιον, καὶ ἴσον καὶ ἄνισον, μόνον μὴ ἀνουσίους ὑπολάβῃς τὰς σχέσεις, ἀλλ' ὡς προσήκει ταῖς νοηταῖς οὐσίαις. ἐκεῖ γὰρ ἡ κυριωτάτη σχέσις, ὅπου

καὶ ἡ κοινωνία πλείων. διὸ καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς ὅτι μάλιστα καὶ πάντα πρώτως ἐστί. τὸ δὲ ὅτῳ, καθ᾽ ὅσον ἐστὶν ἐκείνοις, καὶ τὸ μὲν περὶ πᾶν τοιοῦτον, ἀλλὰ πᾶν λέγεται ἓν τῷ ἕν, ἕκαστον τῶν νοητῶν ἕν· ἁπλῶς γὰρ ἕν. καὶ πάλιν τὸ ἐκεῖ ταὐτόν, καὶ ἕτερον, ἀλλ᾽ οὐχ ἁπλῶς ἕτερον. οὐδὲ γὰρ αὖ ἑτέρα τῆς ταυτότητος ἡ ἑτερότητος. καὶ οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. πάντα γοῦν εἶναί φησιν πάντα, καὶ ἓν μὲν ἕκαστον, κατὰ τὴν οὐσίαν, πάντα δὲ κατὰ μετουσίαν. ἔστιν δὲ ἔστι τὸ ὅτῳ καὶ ἐκείνοις. τὸ δὲ ὅπως, κατὰ τὰς διαφορὰς, τῶν μεθέξεων. τῆς γὰρ αὐτῆς ἰδιότητος, πολλὰ μετέχει διαφόρως. τῆς γὰρ ταυτότητος, μετέχει μὲν, εἰ τύχοι στάσις, μετέχει δὲ κίνησις, ἀλλ᾽ οὐχ ὡσαύτως. ἀλλ᾽ ἡ μὲν, μᾶλλον ἡ δὲ, ἧττον. καὶ δὴ κατὰ τοὺς διακόσμους τῶν εἰδῶν, οἷον, τοῦ ἑνός, ἢ τῆς οὐσίας, ἄλλως μὲν τὰ νοητά, ἄλλως δὲ τὰ νοερά, καὶ τούτων, τὰ μὲν, ἄλλως, τὰ δὲ, ἄλλως, κατὰ τὰ μέτρα τῆς ἑκάστου οὐσίας. ἔστιν ἄρα ἐκεῖ καὶ τὸ ὅπως. τὸ δὲ ὁπότε, ἢ κατὰ τὰς ποιήσεις, τὰς εἰς τὰ τῇδε τῶν νοητῶν. ποτὲ γὰρ αὐτῶν μετέχει τὰ τῇδε, καὶ γίνεταί τισι ποτὲ μεθεκτά, ἢ καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς τὰς νοήσεις τῆς ψυχῆς. ἄλλοτε γὰρ ἄλλοις εἴδεσι προσβάλλουσα, ποτὲ μὲν, τάδε νοεῖ, ποτὲ, ἄλλα. καὶ γίνεται τὸ ἀεὶ ὄν, ποτὲ αὐτῇ, ὡς ποτὲ νοητόν. τὸ δὲ πρὸς ἕκαστον ἕκαστα εἶναι, καθ᾽ ὅσον πάντα ἐν ἀλλήλοις ἐστί, καὶ δι᾽ ἀλλήλων περιφοίτηκεν, καὶ πάντα οἰκεῖα πᾶσιν ἐστίν, ἢ ὡς ἑνός τινος ἐξημμένα, ἢ ὡς τὸ μὲν αἴτιον, τὸ δὲ, αἰτιατόν, ἢ ἄλλως ὁπωσοῦν. τὸ δὲ πάσχειν καθόσον πληροῦται ἀπ᾽ ἀλλήλων, καὶ πάντα πᾶσιν ἀποδιδοῦσι τῶν οἰκείων ἰδιοτήτων. καὶ γὰρ τὸ μετέχειν ὁ Πλάτων διὰ τοῦ πεπονθέναι δηλοῖ πολλάκις, ὡς ἐν Σοφιστῇ μεμαθήκαμεν. ὅπου λέγει τὸ ὅλον πεπονθὸς εἶναι τὸ ἕν, ἀλλ᾽ οὐκ αὐτοέν, ὡς μετέχον τοῦ ἑνός. ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς ταῦτα, καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, κατὰ τὰ γιγνόμενά τε πρὸς ἕκαστον ἕκαστα εἶναι καὶ πάσχειν συμβαίνει, καὶ πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί, παραπλησίως ἕκαστον εἶναι, καὶ πάσχειν συμβαίνει, τῶν τε αἰσθητῶν, καὶ τῶν ἀεὶ ὄντων. εἴωθε γοῦν καὶ αὐτὸς, τάς τε μεθέξεις, διὰ τοῦ πεπονθέναι δηλοῦν, καὶ πᾶν τὸ μετέχον, καλεῖν τε πεπονθός, ἐκεῖνο οὗ μετέχει ὡς εἴπομεν. ὡς οὖν συλλήβδην εἰπεῖν, λέγει τοῦ παντὸς ἡ ψυχὴ διὰ πάσης ἑαυτῆς, κατὰ μίαν γνῶσιν, καὶ κατά τε τὰ γιγνόμενα, καὶ τὰ κατὰ τὰ αὐτὰ λέγει κατ᾽ ἄμφω, ἕκαστον τῶν γιγνομένων, καὶ ἕκαστα τῶν ἀεὶ ὄντων, τίνι ταῦτα ἐστί, τίνος ἕτερα. καὶ ἕκαστον τῶν γιγνομένων, πρὸς ἕκαστον καὶ τῶν ὄντων ἕκαστον, πρὸς ἕκαστον, πῶς ἔχει κατὰ τὸ εἶναι, ἢ κατὰ τὸ ποιεῖν, ἢ κατὰ τὸ πάσχειν μάλιστα. ἄλλο γὰρ ὑπ᾽ ἄλλου πάσχει μᾶλλον, καὶ ἄλλο εἰς ἄλλο ποιεῖ μᾶλλον, καὶ τῶν ὄντων, καὶ τῶν γιγνομένων. ἃ δὴ πάντα ἡ ψυχὴ λέγει νοοῦσα, τὰ μὲν, διὰ τοῦ ταὐτοῦ κύκλου, τὰ δὲ, διὰ τοῦ θατέρου. πάντα γὰρ καὶ τὰ αἰσθητὰ προείληφε, καὶ τὰς ποιήσεις αὐτῶν, καὶ τὰς πείσεις. ἐπεὶ γὰρ ἕν ἐστι ζῷον τὸ πᾶν, ἑαυτῷ συμπαθὲς ἐστίν, ὥστε τὰ γιγνόμενα πάντα, μέρη τῆς τοῦ παντός ἐστι ζωῆς, ὥσπερ δράματος ἑνός. οἷον, εἴ τις τραγῳδίας ποιητὴς δραματοποιήσας, ἐν ᾧ καὶ θεῶν ἐπιφοιτήσεις, καὶ ἡρώων φωνάς, καὶ ἄλλων προσώπων ἀφῆκε τοῖς βουλομένοις τῶν ὑποκριτῶν, ἢ τῶν ἡρωικῶν προστῆσαι ῥήσεων, ἢ ἄλλων τινῶν, αὐτὸς ὁ πάντων τῶν λεγομένων περιέχων τὴν μίαν αἰτίαν, τοιοῦτον δεῖ νοεῖν καὶ ἐνθάδε τῆς ὅλης ψυχῆς. ὅτι δὴ πᾶσαν ὑποστήσασα τὴν τοῦ κόσμου ζωὴν, μίαν οὖσαν καὶ ποικίλην, οἷον, ζῷον πολυκέφαλον κατὰ πάσας φθεγγόμενον τὰς κεφαλάς, καὶ πῇ μὲν, ἑλληνικήν, πῇ δὲ βάρβαρον φωνὴν ἀφιέν, πάντων περιέχει τῶν γιγνομένων τὰς αἰτίας. τὰ μὲν καθ᾽ ἕκαστα, τοῖς καθόλου, τὰ δὲ συμβεβηκότα ταῖς οὐσίαις, τὰ δὲ μέρη, τοῖς ὅλοις γιγνώσκουσα. πάντα δὲ κατὰ τὸ ἐν αὐτῇ θεῖον ἁπλῶς. θεὸς γὰρ ἡ θεός, καὶ τὰ μερικὰ γινώσκει, καὶ τὰ παρὰ φύσιν, καὶ πάντα ἁπλῶς, κἂν αὐτὴν εἴποις τὴν ὕλην. πᾶν γὰρ ὅτι περ ἂν λάβῃς, ἕν ἐστι καθὸ ἐκ τοῦ ἑνός. θεία οὖν ἡ πάντων ἁπλῶς, καὶ αὐτόθεν γνῶσις.

" Λόγος δὲ ὁ κατὰ ταὐτὸν ἀληθὴς γιγνόμενος, περί τε θάτερον ὤν, καὶ περὶ ταὐτὸν ἐν τῷ κινουμένῳ ὑφ᾽ αὑτοῦ φερόμενος, ἄνευ φθόγγου καὶ ἠχῆς.

Τὸν λόγον τοῦτον, ὁ μὲν Ἀττικός, ἐπὶ τῆς προσεκτικῆς δυνάμεως ἤκουσεν, ὁ δὲ Πορφύριος, ἐπὶ τοῦ ἡνιόχου τοῦ κινοῦντος τοὺς δύο ἵππους, ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, ἐπὶ τῆς ὅλης ψυχῆς. αὕτη γὰρ ἑαυτὴν πᾶσαν κινεῖ, καὶ δι᾽ ὅλης ἑαυτῆς λόγος ἐστὶ τῶν ὄντων. καὶ δοκοῦσι μὲν αἱ ἐξηγήσεις πᾶσαι καταδράττεσθαι τῆς τοῦ Πλάτωνος διανοίας. μᾶλλον μὲν, ἡ τοῦ Πορφυρίου συμφωνοτέρα, καὶ τοῖς ἐνταῦθα καὶ τοῖς ἀλλαχοῦ λεγομένοις ἐστίν. ὁ γὰρ λόγος οὗτος, οὔτε ὁ οὐσιώδης παρείληπται νοῦς, οὔτε ὁ κατ᾽ ἐνέργειαν ἀλλ᾽ ὁ ὡς δύναμις μία τῆς οὐσίας τῶν ψυχῶν, καθ᾽ ἣν καὶ μία ἐστὶν ἡ ψυχή, καθάπερ κατὰ τὸ ταὐτὸν καὶ ἕτερον δυοειδής. ἢ διατί μὲν τρεῖς γεγόνασι κύκλοι καθ᾽ ἕκαστον τῶν στοιχείων τριῶν ὄντων, οὔ, ἀλλὰ δύο μόνον, ἢ ὡς τῆς οὐσίας οὔσης μιᾶς ἐν ἀμφοῖν. ταύτης οὖν ἡ δύναμις ἔστιν ὁ λόγος οὗτος, οὐκ ὤν, οὔτε αὐτὴ ἡ οὐσία, οὔτε ἡ ἀπὸ τῆς οὐσίας ἐνέργεια, μέσην ἔχουσα τάξιν. οὗτος οὖν εἷς ὤν, γινώσκει κατὰ ταὐτόν. οὐ γὰρ τοτὲ μὲν τὸ νοητόν, τοτὲ δὲ τὸ αἰσθητόν ὡς ὁ ἡμέτερος λόγος, οὐ δυνάμενος κατὰ ταὐτὸν εἶναι, πρὸς ἀμφοτέρους. ἐκεῖνος δ᾽ οὖν ἅμα γιγνώσκει, περί τε τὸ νοητόν, καὶ περὶ τὸ αἰσθητόν, ταὐτὸν καὶ ἕτερον, ἀληθὴς οὐχὶ ὤν, ὡς ὁ νοῦς, ἀλλὰ γιγνόμενος ἀληθὴς περὶ ἀμφότερα, διὰ τὸ μεταβατικὸν τῆς κατ᾽ ἄμφω γνώσεως. ἵνα τὸ μὲν, κατὰ ταὐτόν, σημαίνῃ τὴν διαφορὰν τῆς θείας ψυχῆς πρὸς τὴν μερικὴν τῆς γνώσεως, τὸ δὲ γιγνόμενος ὅλως τῆς ψυχικῆς πρὸς τὴν νοεράν. οὗτος δ᾽ οὖν ὁ λόγος γιγνώσκει τά τε νοητὰ καὶ τὰ αἰσθητά. τῆς τε νοητῆς ταυτότητος, καὶ ἑτερότητος ἁπτόμενος, καὶ τῆς αἰσθητῆς, φερόμενος δὲ εἰς πᾶσαν τὴν ψυχήν, καὶ ὡδὶ μὲν, τὸν ταὐτοῦ κύκλον κινῶν, ὡδὶ δὲ τὸν θατέρου. καὶ τῷ μὲν, τὰ νοητά, τῷ δὲ, τὰ αἰσθητὰ θεώμενος, καὶ ταύτῃ τὸν ὅλον δημιουργὸν ἀπεικονιζόμενος, περὶ οὗ λέλεκται ὅτι νῷ μὲν κατέχει τὰ νοητά, αἴσθησιν δὲ ἐπάγει κόσμοις. οὕτω γὰρ καὶ ὁ ψυχικὸς λόγος ἐν τῇ ψυχῇ φερόμενος. ὡς καὶ ἑαυτὸν καὶ ἐκείνην πᾶσαν κινεῖν, περί τε τὴν ἑτερότητα, καὶ τὴν ταυτότητα, τάς τε νοητάς, καὶ τὰς αἰσθητάς, ποτὲ μὲν δόξας καὶ πίστεις ἀποτελεῖ, ποτὲ δὲ νοῦν καὶ ἐπιστήμην, γιγνόμενος μὲν ἀληθὴς καὶ οὐκ ὤν, καθάπερ αὐτὸς ὁ νοῦς. ἐκεῖνος γὰρ ὄντως ἀληθής, κατὰ ταὐτὸν ἀληθής. ἢ ὡς ἅμα γιγνώσκων ἄμφω τά τε ὄντα καὶ τὰ γιγνόμενα,

ἢ ὡς

ἢ ὡς ἀεὶ ταὐτὸ πρὸς ὄν, καὶ οὐ ποτέ, καθάπερ ὁ τῶν μερικῶν ψυχῶν λόγος. οὗτος γάρ, οὐχ ἀεὶ ὡσαύτως ἀληθὴς πλάνης καὶ ἀγνοίας ἀναπιμπλάμενος κατὰ τὴν γένεσιν, ἢ γιγνόμενος μὲν ἀληθὴς ὡς μεταβατικὸς ἐν ταῖς γνώσεσι ταῖς διτταῖς, κατὰ ταὐτὸν δὲ ἀληθής, ὡς ὅλον ἀεὶ τὸ εἶδος περιλαμβάνων ἑκάστου γνωστοῦ, καὶ μὴ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον, ἀνελίττων καὶ τῶν εἰδῶν ἕκαστον, ἀλλὰ πᾶν ὅπερ ὁρᾷ, θεώμενος ἅμα ὅλον. ἡμεῖς γὰρ ἄλλο καὶ ἄλλο τοῦ αὐτοῦ προσπίπτοντες, οὐ κατὰ ταὐτὸν ὁρῶμεν, ἀλλὰ κατὰ μέρος ἕκαστον, ἢ καὶ κατὰ ταὐτόν, περί τι τὸ ἕτερον, καὶ περὶ τὸ ταὐτόν. ἁπλῶς περὶ τὸ νοητόν, καὶ περὶ τὸ αἰσθητὸν ὡσαύτως ἀληθὴς γιγνόμενος, ὡς ἅμα ἄμφω γιγνώσκων, ἢ ταὐτόν, καὶ ἢ ἕτερον ὅπως ὁρᾷ, καὶ λέγει θάτερον ἐκ θατέρου τὴν πρόοδον ἔχει. τὸ δὲ κατὰ ταὐτὸν εἶναι δηλωτικὸν τοῦ κατὰ μίαν ἐπιβολὴν ἀμφοτέρων εἶναι τὸν λόγον τὸν γνωστικόν, τοῦ τε ὄντως θατέρου, καὶ τοῦ ὄντως ταὐτοῦ. τοῦτον γὰρ ἔχων ὅμως τὴν μεταβατικὴν γνῶσιν, γιγνόμενός ἐστιν ἀληθὴς οὗτος ὁ λόγος, οὗ ἡ μὲν ἐνέργεια, τὸ λέγειν, καὶ τὸ ἐν τῷ αἰσθητῷ μέντοι ὄντως ταὐτοῦ καὶ θατέρου. τότε γὰρ ἔργον ἐστὶν ἰδεῖν, καὶ ὅτι τὰ νοητὰ διενήνοχε τῶν αἰσθητῶν. δεῖ γὰρ ἕν τι εἶναι τὸ γνωστικὸν ἀμφοῖν, ἵνα λέγῃ τὰ μὲν, ἄλλα, τὰ δέ, ἄλλα εἶναι τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν. ἐν δὲ τῷ ὑπ' αὐτοῦ κινουμένῳ, φερόμενός ἐστιν ὡς προϊὼν εἰς τοὺς διττοὺς κύκλους, καὶ κινῶν ἑαυτόν τε καὶ ἐκείνους. ἡ γὰρ φορά, τὴν πρόοδον δηλοῖ τὴν ἀπὸ τῆς μιᾶς γνώσεως μεριζομένην, εἰς τὰς διττὰς γνώσεις. ὁ δὲ λόγος αὐτός, ἐνδείκνυσιν ἐστὶ γνῶσις, τοῦ τε νοητοῦ καὶ τοῦ αἰσθητοῦ, οὐ τὸ ἐν αὐτῇ λέγων, ὅτι ἄλλο τὸ νοητόν, καὶ ἄλλο τὸ αἰσθητόν, ἢ τὸ ἄμφω εἶδος, πρὸ ἀμφοῖν ὄν, τοῦ διῃρημένως ταῦτα εἰδότος. ἐπεὶ καὶ μονάς ἐστιν ἡ ψυχή, καὶ δυάς, καὶ ἔστιν ὅπῃ κατὰ μίαν γνῶσιν ἡνωμένως περιέχει τά τε νοητὰ καὶ τὰ αἰσθητά, καὶ αὖ πάλιν, τὰ μὲν, κατὰ τὸν ταὐτοῦ κύκλον, τὰ δέ, κατὰ τὸν θατέρου. ὡς οὖν ἐπὶ τῆς οὐσίας τὸ μοναδικὸν προηγεῖται τῆς διαιρέσεως, ὡς ἐπὶ τῆς ἁρμονίας, ὡς ἐπὶ τῶν εἰδῶν, ὡς ἐπὶ τῶν δυνάμεων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν γνωστικῶν ἐνεργειῶν ὁ εἷς λόγος, τῶν διῃρημένων προκατάρχει γνώσεων. καὶ εἴρηταί μοι ταῦτα πολλάκις, διὰ τὴν τῶν ἐξηγητῶν περὶ ταῦτα πλάνην. ταῦτα γοῦν καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, εἶπε φέρεσθαι τὸν λόγον αὐτὸν ἀληθῆ περὶ ἀμφότερα γιγνόμενον, τό τε νοητόν, καὶ αἰσθητόν, ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κινουμένῳ. ὃ δή ἐστι τῶν κύκλων ἑκάτερος. φέρεσθαι δὲ ἄνευ φθόγγου καὶ ἠχῆς. ὁ γὰρ ἔνδον λόγος, τούτων οὐδὲν δεῖται παντελῶς, ἀλλ' ὁ προφορικός. ὡσεὶ ἔλεγεν ὅτι πᾶσαν τῶν εἰς τὸ ἔξω φερομένων ἐνεργείας, ὁ λόγος οὗτος, ἔχει κίνησιν τελεωτέραν. ὁ γὰρ φθόγγος, καὶ ὁ ἦχος, τῶν αἰσθητῶν κινήσεων εἴληπται σύμβολα. φερόμενος δ' οὖν ὁ ἔνδον λόγος, ἅτε ἡνίοχος ὢν καὶ κινῶν τῶν κύκλων ἑκάτερον, διττὰς ἀποτελεῖ γνώσεις ἐν ἡμῖν, ἃς ἐφεξῆς ὁ Πλάτων παραδίδωσιν. εἰ δὲ ὡς ἐν τοῖς ἀκριβεστέροις εὕρομεν τοῖς κεκλασμένοις μὴ γράφοιτο ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κινουμένῳ, ἵν' ἐπὶ τὸν λόγον ἔχῃ τὴν ἀναφοράν, ἀλλὰ τῷ ὑφ' ἑαυτοῦ κινουμένῳ, πᾶσαν αὖ δηλοῖ ταύτην τὴν ψυχήν, ἀπὸ τοῦ ὁρισμοῦ σημαῖνον αὐτήν. τὸ γὰρ ὁριστόν, τῷ ὡρισμένῳ ταὐτόν πώς ἐστι. τὸν τοίνυν λόγον φερόμενον ἐν τῇ ψυχῇ, ταύτην γὰρ εἶναι τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ κινούμενον, ποτὲ μὲν τῶν αἰσθητῶν, ποτὲ δὲ τῶν νοητῶν γιγνώσκειν τὸ ταὐτὸν καὶ ἕτερον, καὶ ἔοικεν μάλιστα τὴν γνῶσιν ταῦτα χαρακτηρίζειν, ὥσπερ τὴν ζωήν, κίνησις καὶ στάσις. διὸ καὶ διαφερόντως τούτων ἐποιήσατο μνήμην, ὡς πρὸς ταῦτα πάσης γνώσεως ἐχούσης συγγενῶς.

Ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν γίγνηται, καὶ ὁ τοῦ θατέρου κύκλος ὀρθὸς ἰών, εἰς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν διαγγείλῃ, δόξαι καὶ πίστεις γίγνονται βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς.

Ἐν δὴ τούτοις, περὶ τῆς τῶν αἰσθητῶν διαλέγεται γνώσεως, ὅπως ὁ λόγος ὁ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ παντός, ἀπογεννᾷ τὴν γνῶσιν ταύτην, ὅτι τὸν θατέρου κύκλον κινῶν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ λόγους τοὺς προϊσταμένους τῆς διακοσμήσεως τῶν ὅλων, καὶ ἀκλινῆ φυλάττων αὐτόν. ἡ γὰρ ὀρθότης, δηλοῖ μὲν καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν, ὡς ὅ, τε Πορφύριος ἐξηγήσατο, καὶ ὁ Ἰάμβλιχος ἐπέκρινε. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ἀδιάστατον ἐν τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ ἀῤῥεπές. οἰκεῖον γὰρ νοήσει μέν, ἡ ἄκμητος, καὶ ὀξυκίνητος δύναμις, προνοίᾳ δέ, καὶ γονίμοις ἐνεργείαις, ἡ ἀμείλικτος καὶ ἀκλινής. καὶ ἀμερίστῳ μὲν οὐσίᾳ, καθαρότητος νοήσεως, μεριστῇ δέ, ἡ ἄχραντος ἐνέργεια. ἀμέριστος μὲν οὖν, τὸν ὀρθὸν κύκλον, μεριστὴ δέ, τὸν μὴ ἀκριβῆ κύκλον, ἀλλὰ μετέχοντά πως τῆς εὐθείας ἀπηχεῖ. διότι φέρεταί τε εἰς τὸ ἐκτός, ἡ γνῶσις τῶν αἰσθητῶν, καὶ εἰς αὐτὴν πάλιν ἀνακάμπτει, τὴν ψυχήν, ὡς μήτε εὐθεῖαν εἶναι μόνον, οἷα ἡ τῆς αἰσθήσεως γνῶσις, μήτε κύκλον, οἷα ἡ τῆς διανοίας. Ἰάμβλιχος δέ, πάντως ἀπεδοκίμασεν ὡς ταῖς ἀνθρωπίναις γνώσεσιν, ἀλλ' οὐ ταῖς θείαις προσῆκον. ὅταν τοίνυν ὁ ἡνίοχος κινῇ τοῦ θατέρου κύκλου, ὁ δέ, ἀῤῥεπὴς μένων, καὶ εἰς αὐτὸν ἐπεστραμμένος τοὺς λόγους ἀναγείρῃ τῶν αἰσθητῶν, καὶ εἰς πᾶσαν διαγγείλῃ τὴν ψυχήν, οἷόν ἕκαστόν ἐστι τῶν αἰσθητῶν. πᾶσα γὰρ ἡ ψυχὴ γιγνώσκει, κατὰ τοῦτον μέντοι τὸ αἰσθητὸν πᾶν. καὶ γὰρ ὁ ταὐτοῦ κύκλος, τὰ νοητὰ βλέπων οἶδε καὶ τὸ αἰσθητόν, ὡς ἀπ' αἰτίας, οὗτος δὲ αὐτόθεν, καὶ οἷον συστοίχως, ἐν αὐτῷ δόξαι καὶ πίστεις ἀπογεννῶνται. τῆς γὰρ θειοτέρας ψυχῆς, οἷον ἐπικρατούσης, μᾶλλον δὲ νοερωτέραν ἐνέργειαν εἰς αὐτὸν ἐλλαμψάσης ὁ δοξαστικὸς κύκλος, καθαρὰν ἔχει τὴν οἰκείαν ζωήν, καὶ ἡ γνῶσις ἐν αὐτῷ μόνιμος ἀποτελεῖται, τὰ μὲν φερόμενα, μονίμως, τὰ δέ, μεταῤῥέοντα καὶ ἐνδεχόμενα, πιστῶς καὶ ἀραρότως ἐν ἑαυτῇ προειληφυῖα. ἔστι γὰρ ἡ μὲν δόξα, τῆς δοξαστικῆς ψυχῆς ἐνέργεια καὶ γνῶσις, ἡ δὲ πίστις ἡ μόνιμος καὶ ἀμετάπτωτος, τῆς δόξης κρίσις. ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ. ζητήσεως δὲ ἄξιον, πῶς ὁ θατέρου κύκλος, παντός ἐστι τοῦ αἰσθητοῦ γνωστικὸς ὡς εἴρηται, καὶ ὁ ταὐτοῦ τῶν νοητῶν, ὡς ῥηθήσεται. πῶς γὰρ ὁ μέν, τῆς ἐπὶ δεξιὰ κινήσεως αἴτιος, ὁ δέ, τῆς ἐπ' ἀριστερά, καὶ ταῖς κινητικαῖς

δυνάμεσιν

δυνάμεσιν οὕτω διακριθέντες ἀπ' ἀλλήλων, οὐκέτι ταῖς γνωστικαῖς ὡσαύτως διεκρίθησαν, ἀλλὰ τῶν αἰσθητῶν, ἢ νοητῶν ἔχειν γνῶσιν. μήποτε οὖν ῥητέον, ὡς αἱ μὲν ζωτικαὶ κινήσεις, προόδων εἰσίν, αἱ δὲ γνωριστικαί, ἐπιστροφῶν. καὶ ὁ μὲν ταὐτοῦ κύκλος, ἅτε προσεχὴς ὢν τοῖς νοητοῖς, ἐκεῖθεν προϊών, αὐτῷ μὲν προϊέναι καὶ κινεῖσθαι ζωτικῶς, αὐτὸς κατὰ τὴν πρόοδον, κινεῖται πρωτίστην περίοδον, καὶ δι' ἐκείνης πάντα τὸν κόσμον. ἁπονητὶ γὰρ αἱ ἀκυρώτεραι περίοδοι ταῖς κυριωτέραις. καὶ τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀληθές, ὅτι καὶ ἡ γένεσις κατ' ἄμφω κινεῖται. τὸ μέν, ὡσαύτως ἔχουσα, κατὰ τὴν ἐπὶ δεξιὰ κινήσεως, τὸ δέ, ἑτέρως κατὰ τὴν ἐπ' ἀριστερὰ περιφορᾶς. ἐπιστρέφων οὖν, εἰς τὸ νοητὸν ἐπιστρέφει. καὶ διὰ τοῦτο γνωστικός ἐστι τῶν νοητῶν. δεῖ γοῦν πανταχοῦ τῇ μονῇ συνῆφθαι τὴν ἐπιστροφήν. ὁ δὲ δὴ θατέρου κύκλος μένων ἐν μὲν ταὐτῷ, περιέχεται γὰρ ἐν τούτῳ προσεχῶς, ὡς ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ νοῦ πρόεισι διὰ τῆς ζωτικῆς κινήσεως, εἰς τὸ δεύτερον τοῦ κινηθέντος ὑπ' ἐκείνου. λέγω δὲ εἰς τὴν δευτέραν περιφοράν. καὶ διὰ ταύτης κινεῖ καὶ τὴν γένεσιν, ὡς ἐκεῖνος διὰ τῆς ἀπλανοῦς ἐκίνει τὸ πᾶν. ἐπιστρέφων δὲ διὰ τῆς γνώσεως εἰς τὴν ἐκείνου ζωτικὴν ἐπιστρέφει κίνησιν, ὅσον προσεχῶς ὑπὲρ αὐτήν, εἰς ἐκείνην δὲ ἐπιστρέφων διὰ τῆς γνώσεως, ὅπερ ἐκείνη ζωτικῶς ἐπετρόπευε, τοῦτο γνωστικῶς ἐπιστρέφεται. καὶ οὕτω δὴ τοῦ κόσμου παντός, ἔχει τὴν γνῶσιν, συνάψας τὸ ἑαυτοῦ ἐπιστρέφον, πρὸς τὸ τούτου περὶ αὐτοῦ μένον. καὶ ἐγένετο, ὁ μέν, τῶν νοητῶν, ὁ δέ, τῶν αἰσθητῶν γνωριστικός. καὶ γὰρ εἰ τὴν θατέρου κινεῖ περίοδον, ἔδει γιγνώσκειν αὐτόν, καὶ ὧν ἡγεῖται, καὶ ᾧ ἐπέστη μέσην οὖσαν. καθάπερ τὸν τοῦ ταὐτοῦ κύκλον εἰ κινεῖ τὸ πᾶν, ἔδει γιγνώσκειν, τίνι ὁμοιούμενον, ζῇ τὴν μὲν ταύτην ζωήν. ὥστε, κατὰ μέν, ἡ ἐπιστροφὴ διὰ τοῦ μέρους εἰς τὸ ὅλον, κατὰ δέ, διὰ τοῦ ὅλου, εἰς ἕτερον ὅλον. τοσαῦτα καὶ πρὸς ταύτην ἡμῖν εἰρήσθω τὴν ζήτησιν, βαθείας ἐπιστάσεως δεομένην. οὐ δεῖ δὴ οὖν νομίζειν, ὅτι ἔξωθεν εἰσδέχεται τὴν γνῶσιν ἡ ψυχὴ τοῦ παντὸς τῶν αἰσθητῶν, οὐδ' ὅτι ὀργάνων δεῖται πρὸς τὴν κατάληψιν αὐτῶν. μερικῶν γὰρ ἐστι ταῦτα ψυχῶν. ἀλλ' ὅτι εἰς ἑαυτὴν ἐστραμμένη, προβεβλημένους ἔχει τοὺς λόγους τῶν αἰσθητῶν ἀφ' ἑαυτῆς. διὸ καὶ ὁ Πλάτων, ἀκριβῶς περὶ τὸ αἰσθητὸν εἶπεν ἐνεργεῖν τὸν θατέρου κύκλον, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ αἰσθητόν· ἵνα τὴν κατ' αἰτίαν περιοχὴν ἐνδείξηται τῶν αἰσθητῶν ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλ' οὐχὶ τὴν σύζυγον πρὸς αὐτά, καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀπερειδομένην γνῶσιν. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν πραγμάτων. τὸ δέ, εἰς πᾶσαν διαγγεῖλαι τὴν ψυχήν, σύμφωνον μέν ἐστι τῷ λέγει κινουμένη, διὰ πάσης ἑαυτῆς. ἐνδείκνυται δέ, ὅτι καὶ τῶν αἰσθητῶν προσεχῶς μέν, ὁ δὲ θατέρου κύκλος ἐφάπτεται. διὰ δὲ τούτου, καὶ ἡ πᾶσα ψυχή, τὴν γνῶσιν ὑποδέχεται. τὸ δὲ αὐτοῦ, πολλαχοῦ μὲν ἐξηγήσαιτο ἄν τις, ὡς καὶ ὁ Πορφύριος ἐπίστησε, μᾶλλον δὲ ὡς πρὸς τὸν λόγον ἀποδοτέον. δόξαι γὰρ αὐτοῦ γίγνονται τοῦ λόγου, καὶ πίστεις τοῦ ὀρθοῦ κύκλου, τὰ αἰσθητὰ διαγγέλλοντος. εἰσὶ γὰρ καὶ αἱ δόξαι καὶ αἱ πίστεις, ἐν τῷ δοξαστικῷ μέν. αὐτοῦ δὲ τοῦ λόγου, καθ' ὅσον ὑπ' ἐκείνου κινοῦνται, καὶ ἀνεγείρονται καὶ συνέχονται. ταῦτα μὲν περὶ τῆς τοῦ λόγου πρὸς τὸν θατέρου κύκλον συντάξεως. ἑξῆς δέ, καὶ περὶ τῆς πρὸς τὸν ταὐτοῦ διαλέγεται, ταῦτα
.. προστιθείς. Ὅταν δὲ αὖ περὶ τὸ λογικὸν ᾖ, καὶ ὁ τοῦ ταὐτοῦ κύκλος εὔτροχος ὢν αὐτὰ μηνύσῃ, νοῦς ἐπι-
.. στήμη τε, ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖται. Ταῦτα πᾶσιν ἀντέθηκεν, τῷ μὲν αἰσθητῷ, τὸ λογικόν, τῷ δὲ ὀρθῷ, τὸ εὔτροχον, τῷ δὲ γίγνεται, τῷ ᾖ, τὸ δὲ ἀναγγέλλει, τὸ μηνύσῃ, τῇ δὲ δόξῃ, τὸν νοῦν, τῇ δὲ πίστει, τὴν ἐπιστήμην. ἔστι δὲ λογιστικὸν μέν, οὐ τὸ λογιζόμενον, ὡς ἂν οἰηθείη τις, ἀλλ' αὐτὸ τὸ νοητόν. τοῦτο γὰρ ἀντέθηκε τῷ αἰσθητῷ. διότι καὶ λογισμός ἐστιν ἐκεῖ θεῖός τις ὁ κατὰ τὴν ψυχήν, ὡς πολλάκις εἴπομεν, καὶ κατ' ἐνέργειαν ἀεὶ ὢν ὁ αὐτὸς λογισμὸς ἐν ἐκείνοις. καὶ ἔοικεν οὕτω καλέσαι τὸν λογιστικόν, ὡς ὕστερον καλέσει τὸ αἰσθητόν, αἰσθητικόν. καὶ γὰρ τὸ αἰσθητόν, κινητικόν ἐστι τῆς αἰσθήσεως, καὶ τὸ νοητόν, τοῦ λογισμοῦ τῆς ψυχῆς. ἂν αὖ λογικόν, τὸ κατὰ λογισμὸν τῆς ψυχῆς περιληπτόν. ὁ δὴ προειληφὸς ἐκεῖνο τὴν αἰτίαν ὁμωνύμως τούτου προσείρηται λογιστικόν. εὔτροχον δὲ τὸ νοερόν, καὶ ἐν τῇ μεταβάσει τὸ ἀνεμπόδιστον ἔχον, καὶ τὸ κυκλικόν, ἐν τῷ μεταβαίνειν, καὶ τὸ ἀκμαῖον, ἐν ταῖς νοήσεσι τὸ τέλειον, τὸ περὶ τὸ θεῖον ἐνεργοῦν, τὸ ἀγαθοειδές, τὸ περὶ τὸ νοητὸν ὡς κέντρον φερόμενον, κέντρῳ ἐπιστρέφων σαυτόν. φωτὸς κελάδοντος, φησί τις θεῶν, ὢν δέ, τὸ πεπληρωμένον τῶν ὄντως ὄντων, καὶ ἡνωμένον αὐτοῖς. μηνῦσαι δέ, τὸ οἷον ἐκφῆναι, τὸ ἀναδιπλάξαι, τὸ ἐκ τῶν ἀπορρήτων προαγαγεῖν. νοῦς δέ, ὁ καθ' ἕξιν. τριχῶς γὰρ ὁ νοῦς, πρῶτος μέν, ὁ θεῖος. οἷον δὴ καὶ ὁ δημιουργικός, δεύτερος δέ, ὁ μετεχόμενος ὑπὸ τῆς ψυχῆς, οὐσιώδης καὶ αὐτοτελής, τρίτος δέ, ὁ καθ' ἕξιν. δι' ὃν ἡ ψυχὴ νοερά ἐστι. ἐπιστήμη δέ, ἡ πρώτη πληρουμένη γνῶσις, κατὰ τῶν νοητῶν, ἀκρινὴς καὶ ἀρρεπής, καὶ ἀμετάπτωτος ὑπάρχουσα. διαφέρουσα δὲ τοῦ καθ' ὅσον ἐκεῖνος μέν, ἐν ταῖς ἁπλαῖς μόναις ἐπιβολαῖς θεωρεῖται τῆς ψυχῆς. δι' αὐτοῦ γὰρ ἕκαστον τῶν νοουμένων ὅλον ἅμα νοεῖ. νοῦ γὰρ ἴδιον τὸ ἀθρόον ἐν ταῖς ἐνεργείαις. αὕτη δέ, ἐν ταῖς ἀπ' αἰτίας γνώσεσι. τοῦτο γὰρ ἐπιστήμης ἴδιον, ἥ τε σύνθεσις, καὶ ἡ διαίρεσις τῶν εἰδῶν. δῆλον γὰρ ὅτι γιγνώσκουσα τὰ ὄντα, γιγνώσκει, τίνα μὲν αἰτίων ἔχει τάξιν ἐν ἐκείνοις, τίνα δὲ αἰτιατῶν. τὴν δὲ τοιαύτην πᾶσαν γνῶσιν, ἐπιστήμην καλοῦσιν, ὥσπερ νόησιν τὴν ἁπλῆν ἐπιβολήν, ἑκάστου τῶν νοουμένων. καὶ ἡμεῖς μὲν οὕτως. Ἰάμβλιχος δέ, τὸν νοῦν τοῦτον, πρεσβύτερον ἀκούει τῆς ψυχῆς, ἄνωθεν αὐτὴν συνέχοντα καὶ τελειοῦντα. καὶ διαγωνίζεται πρὸς τούς, ἢ αὐτόθι κατὰ παντελῆ νῷ συνάπτοντας τὴν ψυχήν. δεῖ γὰρ μὴ ἀθρόαν γίγνεσθαι τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῶν ἐξῃρημένων, ἐπὶ τὰ μετέχοντα, ἀλλὰ μέσας εἶναι τὰς συντεταγμένας, τοῖς μετέχουσιν οὐσίας. ἢ τὸν νοῦν ἕξιν ὑποτιθεμένοις τῆς ψυχῆς. δεῖν γὰρ εἶναι τὸ ἐν αὐτῷ ὄν, πρὸ τοῦ ἐν ἄλλῳ ὄντος. ταῦτα δέ, πρὸς τὰ πράγματα λέγεται ὀρθῶς, συμφωνότερον δὲ τῇ λέξει, τὸ τὸν νοῦν τοῦτον, ὡς ἕξιν ἐν αὐτῇ

τῇ ψυχῇ

τῇ ψυχῇ θεωρεῖν. καὶ γὰρ ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ ταυτοῦ κύκλου φησὶν αὐτὸν ὁ Τίμαιος ἀποτελεῖσθαι. τὸν δὲ ὑπὲρ τὴν ψυχὴν νοῦν ἐκεῖνον ἡγητέον, ὃν ὁ δημιουργὸς ὑπέστησεν, ἀνάλογον θεὶς ὡς ψυχὴν ἐν τῷ σώματι, καὶ τὸν νοῦν ἐν τῇ ψυχῇ. δῆλος γὰρ, ὅτι πρεσβύτερος οὗτος ὁ νοῦς τῆς ψυχῆς, ὡς ἡ ψυχὴ κατ' αὐτὸν, τοῦ σώματος. ὁ δὲ νῦν λεγόμενος νοῦς, ἀποτέλεσμα ὢν τῆς τοῦ λόγου διὰ τοῦ ταυτοῦ κύκλου, περὶ τὸ νοητὸν κινήσεως. ἀποτελεῖσθαι γὰρ αὐτὸν εἶπεν, εὐτρόχως, ἐκείνου κινουμένου περὶ τὸ ἐν τῷ λογισμῷ ληπτὸν, οὐκ ἂν εἴη πρεσβύτερος τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἕξις τις αὐτῆς, ὡς ἐπιστήμη. διὸ καὶ ἐγγίγνεσθαί φησιν αὐτὸν, ὥσπερ καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν δόξαν, καὶ τὴν πίστιν. ἐκ δὴ τούτων ἁπάντων, ἐν ἐκεῖνο συγκεφαλαιωτέον, ὅτι ἡνίκ' ἂν ὁ λόγος περὶ τὸ νοητὸν ᾖ, καὶ ὁ ταυτοῦ κύκλος ἐκφαίνῃ διὰ τῆς ἑαυτοῦ νοερᾶς ἐνεργείας, τὴν τῶν ὄντων φύσιν τῷ λόγῳ, νοῦς καὶ ἐπιστήμη φύεται ἐν τῇ ψυχῇ. καὶ ταῦτα ἐξ ἀνάγκης. συνυπάρχει γὰρ ταῖς τοιαῖσδε ἐνεργείαις, ἡ τελειότης, προσήκουσα αὐταῖς. τί οὖν φαίης ἄν, ποτὲ μὲν γίγνεται πρὸς τοῖς νοητοῖς λόγος, ποτὲ δὲ, πρὸς τοῖς αἰσθητοῖς; οὐδαμῶς, ἐπί γε τῆς ὅλης ψυχῆς τοῦτο φήσομεν, ἀλλὰ ἀεὶ αὐτὸ, καὶ ἀεὶ πρὸς τοῖς νοητοῖς, καὶ τὸ ἐκεῖ μένειν, καὶ προσιδρύσθαι, καὶ τῶν αἰσθητῶν ἀδαμάστως προνοεῖ, καὶ διὰ τὸ εὔτροχον τοῦ ταυτοῦ κύκλου, καὶ ὀρθότητος διαμένει τοῦ θατέρου. τὸ δὲ ὅταν καὶ τὸ γίγνηται, καὶ τὰ τοιαῦτα δυνάμεως δηλοῖ διαφοράς. οὐ γὰρ κατὰ πάσας τὰς δυνάμεις πανταχοῦ παραπλησίως ἐστί. τοῦτο γὰρ ἴδιον τῶν θείων νοητῶν, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς οὐσίας. ἀλλὰ μᾶλλον μὲν κατὰ τὴν τοῦ ταυτοῦ πρὸς τοῖς νοητοῖς, μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν θατέρου πρὸς τοῖς αἰσθητοῖς ἐστί. δεῖ δὲ μὴ δ' ἐκεῖνα παριδεῖν, ὅτι τὸν μὲν θατέρου κύκλον, εἶπεν ὀρθὸν ὄντα, πρὸς τὰ τῆς μερικῆς ἀποβλέπων, ὡς πεσούσης ἐκεῖ, τὸν μὲν ταυτοῦ κύκλον, πεδᾶσθαι, τὸν δὲ θατέρου, διαστρέφεσθαι. τούτοις γὰρ ἀντέθηκεν, τῇ μὲν διαστροφῇ τὴν ὀρθότητα, τῇ δὲ πέδῃ, τὴν εὔτροχον κίνησιν, τὸ ἄλυτον σημαίνουσαν, ὡς ἡ ὀρθότης ἐκεῖ τὴν ἀδιάστροφον ὑπὸ τῆς κάτω φορᾶς, καὶ τὴν ἀνέλεγκτον κρίσιν, ὥς τε οἰκείως ἑκάτερον ὕμνησε τῶν κύκλων. Τούτω δὲ ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγίγνεσθον, ἄν ποτέ τις αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχὴν εἴπῃ, πᾶν μᾶλλον, ἢ τἀληθὲς ἐρεῖ. Τοῦτο τίνος φησίν; πότερον νοῦ καὶ ἐπιστήμην; οὐκοῦν τόν γε θατέρου κύκλον, ἢ μᾶλλον τὰς διττὰς συζυγίας εἶπε, δόξαν καὶ πίστιν; μίαν μὲν ταύτην, νοῦν τε καὶ ἐπιστήμην. δευτέρα γὰρ αὕτη. διὰ δὲ τούτων πᾶσαν περιλήψεται τὴν ψυχήν. πᾶν οὖν τὸ δεκτικὸν νοῦ ἐπιστήμης, καὶ δόξης καὶ πίστεως, ψυχή ἐστι. πᾶσαι γὰρ αἱ γνώσεις αὗται, καὶ λογικαί εἰσι καὶ μεταβατικαί. καὶ διότι μὲν λογικαί, τῶν ἀλόγων ἐξῄρηνται δυνάμεων, διότι δὲ μεταβατικαί, τῆς νοερᾶς ὑφεῖνται γνώσεως. καὶ γὰρ εἰ ἔστιν ἐπιστήμη καὶ νοῦς, ἐν τοῖς νοητοῖς, ἀλλ' οὐκ ἐγγίγνεται αὐτοῖς ἐν τῇ ψυχῇ καθάπερ εἶπεν ἐγγίγνεσθον, διότι δὴ κατὰ μέθεξιν ἐπιστήμων. μετέχει γὰρ τῆς αὐτοεπιστήμης. καὶ γὰρ οὐσίωται κατὰ μέθεξιν. ἀπὸ γὰρ τῶν πρωτίστων γενῶν, τὰ μέσα πρόεισι, καὶ ἥρμοσται παραπλησίως. ἀπὸ γὰρ τῆς αὐτοαρμονίας, ἡ ἐν αὐτῇ, καὶ ἐσχημάτισται ὁμοίως. τὸ γὰρ νοερὸν σχῆμα, παντοίων σχημάτων περιληπτικόν, καὶ δυνάμεις ἔχει ὡσαύτως. αἱ γὰρ νοεραὶ, καὶ νοηταὶ δυνάμεις, περὶ αὐτῆς ἦσαν, κίνησίν τε ἀπὸ τῶν γενῶν τοῦ ὄντος ὑπεδέξατο, καὶ γνῶσιν ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς νοήσεως, ὃ δὴ καὶ ἤσασις ἀναφαίνεται. πᾶσα γὰρ γνῶσις, στάσις τίς ἐστι καὶ περίληψις τοῦ γνωστοῦ, καὶ ἐφαρμογὴ πρὸς τὸ γνωστόν. μετέχει μὲν οὖν καὶ ἡ κίνησις, τῆς ὅλης ψυχικῆς γνώσεως, καθ' ὅσον ἑαυτὴν γινώσκει, καὶ εἰς ἑαυτὴν βλέπουσα κινεῖ, μετέχει δὲ καὶ ἡ γνῶσις κινήσεως, καθόσον μεταβατική ἐστι. ἰδίως δὲ, ἡ μὲν, κινητικὴ ἐνέργεια μετὰ τὴν κίνησιν, ἀφορίζεται, ἡ δὲ γνωστικὴ, κατὰ τὴν στάσιν. καὶ μᾶλλον ὁ θατέρου κύκλος κινητικός ἐστι, μᾶλλον δὲ ὁ ταυτοῦ, γνωστικός. διότι καὶ προσήκει ταυτότητι μὲν, στάσις, ἑτερότητι δὲ κίνησις. ἔστι δὲ καὶ ἐν τῷ θατέρου, γνῶσις, καὶ ἐν τῷ ταυτοῦ κίνησις, ὥσπερ καὶ ἐν ἐκείνῳ μὲν, ταυτότης, καὶ ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἑτερότης. ὅλη δὲ δι' ὅλης ἡ ψυχὴ μετέχει τῶν γενῶν τοῦ ὄντος. μέχρι δὴ τούτων, ἡ ψυχογονία συμπεπλήρωται, διῃρημένη τοῖς προαναγεγραμμένοις, κεφαλαίοις. εἴρηται γὰρ περὶ τῆς ὑποστάσεως τῆς ψυχῆς, περὶ τῆς ἁρμονίας, περὶ τοῦ σχήματος, περὶ τῶν δυνάμεων, περὶ τῶν ἐνεργειῶν. † βούλεται ἡ ψυχογονία. ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ πλῆθος καὶ πρώτη τῶν συνθέτων. συντέθειται δὲ οὐκ ἐξ ἀπείρων, ἀλλ' ἐξ ἠριθμημένων. καὶ τούτων οὐκ ἀσυντάκτων, ἀλλὰ ἡρμοσμένων, εἰκότως καὶ ἀριθμοὶ καὶ ἁρμονία ἐν τῇ γενέσει αὐτῆς παρειλήφθησαν. ἐπειδὴ δὲ πάσης ἀναλογίας καὶ πάσης ἁρμονίας ἀρχὰς περιέχει, κόσμου οὖσα ψυχὴ, οὐδεμία ἀναλογία παρεῖται. ὅτι δὲ θεὸς ὁ συνιστὰς, τὸ θειότερον τῶν γενῶν παρείληπται τὸ διατονικόν, ἐνθεαστικὸν γάρ. καὶ καταρχὰς μὲν ὅτι ἥ τε οὐσία καὶ ταυτὸν παρελάμβανετο, καὶ θάτερον, τὸ πρὸ τῶν μερῶν ὅλον αὐτῆς ὑφίστατο. νῦν δὲ διὰ τῆς ψυχογονίας, τὸ ἐν τοῖς μέρεσιν ὅλον. καὶ γὰρ διαιρεῖ, καὶ ἑνοῖ τὰ μέρη ὁ δημιουργὸς, διὰ τῶν ἀναλογιῶν, διὰ δὲ τῶν κύκλων, ἡ ἐν ἑκάστῳ ὁλότης τῶν μερῶν, παραδίδοται. καὶ λεκτέον, ὅτι ὁ δημιουργὸς, ὁ ἐν τῷ Τιμαίῳ, ὁ μετὰ πάντων δημιουργῶν ἐνεργῶν ἐστι. καὶ γὰρ τέμνει τιτανικῶς εἰς ἑπτὰ, καὶ ἑνοῖ ἀπολλωνιακῶς, καὶ σωματουργεῖ, καὶ σχηματίζει ὡς τὸν Ἥφαιστον ἔχων, καὶ ὁρίζει τὰ μέτρα τῶν ἀνόδων καὶ καθόδων, καὶ νόμους εἱμαρμένους ἐγγράφει, ὡς τὴν ἀνάγκην ἔχων. σκοπὸν δεῖ ἔχειν εἰς τὴν ψυχογονίαν, εἰς τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἀναπέμπειν τὰ λεγόμενα, ἢ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῆς διοικούμενα, μᾶλλον δὲ εἰς ἄμφω. τὰ γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὸ τῶν κατ' οὐσίαν ἐν αὐτῇ ὑπαρχόντων ἐστὶν, ὅτι δεῖ ζητεῖν, τίνες αἱ μεσότητες, τίνες οἱ πολλαπλάσιοι λόγοι, οἱ ἐπιμόριοι, οἱ ἐπιμερεῖς, τί τὸ λεῖμμα, τίνες αἱ ἑπτὰ μοῖραι, διατί εἰς τὸ τετράκις διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε, καὶ τόνον προῆλθε τὸ διάγραμμα, ὅτι τριῶν τῶν μεσοτήτων, γεωμετρικῆς, ἀριθμητικῆς, μουσικῆς, ἡ μὲν

ἡ μὲν στερεὰ ἀναλογία ἡ ἐκ τῶν τριῶν συγκειμένη, ἰσότης ἐστὶ Θέμιδος, ἀφ' ἧς πᾶσα τάξις, αἱ δὲ τρεῖς, τῶν θυγατέρων, εὐνομίας, δίκης, καὶ εἰρήνης, ἡ ἀριθμητικὴ ἐστὶν εἰρήνης διὰ τὸ ἴσῳ ὑπερέχουσα, καὶ ὑπερεχομένη, ἣν καὶ ἐν τοῖς συναλλάγμασι χρώμεθα ἐν εἰρήνῃ, δι' ἣν καὶ τὰ στοιχεῖα ἠρεμεῖ, ἡ δὲ γεωμετρικὴ, εὐνομίας, ἣν καὶ Διὸς κρίσιν ὁ Πλάτων προσαγορεύει, δι' ἧς γεωμετρικαῖς ἀναλογίαις κεκόσμηται ὁ κόσμος, ἡ δὲ ἁρμονικὴ ἐστὶ δίκης, δι' ἧς μείζονα μὲν, μείζονα ἔχει λόγον, ἐλάσσονα δὲ, ἐλάσσονα. ἐπεὶ οὖν ἡ γεωμετρικὴ περιέχει τὰς δύο ὡς δέδεικται, ἡ μὲν οὐσία ἐστὶ ψυχῆς, τῇ γεωμετρικῇ κατακεκόσμηται, ἡ αὐτὴ οὖσα, δι' ὅλης ἑαυτῆς, πανταχοῦ μεριστὴ καὶ ἀμέριστος. τὴν δὲ ἀριθμητικὴν μεσότητα, διότι αἱ λοιπαὶ ἐν αὐτῇ δυνάμεις αἱ ἀπὸ τοῦ ἀμερίστου, εἰς τὸ μεριστὸν ἐκτρέχουσαι, αἱ ἀπὸ τῶν μεριστῶν εἰς τὸ ἀμέριστον, ἴσα ὑπερέχουσι, καὶ ὑπερέχονται, τῶν πάντῃ μεριστῶν, καὶ ἀμερίστων. ἡ δὲ ἁρμονικὴ μεσότης, καθ' ὅτι τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων αἱ μὲν, μᾶλλον ἀφεστήκασι τῶν προαγουσῶν, καὶ μείζονα ἔχουσι ὑπεροχὴν, αἱ δὲ, ἐλάττονα. καὶ πάλιν, ἡ μὲν ταυτότης τῶν εἰδῶν, διὰ παντὸς τοῦ κόσμου οἰκείως ἑκασταχοῦ, σωματικῶς, ζωτικῶς, ἐν φυτῷ, ἐν ζώῳ, ἐν λίθῳ. διότι γεωμετρικῇ κατεκόσμησε τὸν ὅλον κόσμον. ἡ δὲ ἀριθμητικὴ, ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην στοιχείοις διαφαίνεται, ἃ ἐξισάζει κατὰ τὰς δυνάμεις. ἡ δὲ ἁρμονικὴ, κατὰ τὰς σφαίρας καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν, καὶ τὰ ἀποστήματα. ἔδειξε γὰρ ὁ Πτολεμαῖος, ὅτι κατὰ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους, ἐστὶ τὰ ἀποστήματα.

ΠΡΌΚΛΟΥ ΔΙΑΔΌΧΟΥ, ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΊΜΑΙΟΝ ΠΛΆΤΩΝΟΣ, ΒΙΒΛΊΟΝ Δ.

ΩΣ δὲ κινηθὲν, ἐνόησε τῶν ἀιδίων θεῶν γεγονὸς ἄγαλμα, ὁ γεννήσας πατὴρ, ἠγάσθη τε, καὶ εὐφρανθεὶς, ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενόησεν ἀπεργάσασθαι. καθάπερ οὖν αὐτὸ τυγχάνει ζῶον ἀΐδιον ὂν καὶ τόδε τὸ πᾶν, οὕτως εἰς δύναμιν ἐπεχείρησεν ἀποτελεῖν. Ὁ μὲν εἷς καὶ ὅλα δημιουργῶν, ἀθρόως κατὰ ταὐτὸν ἀπογεννᾷ τε καὶ ἐπιστρέφει καὶ τελειοῖ, καὶ ἀφομοιοῖ, τοῖς παραδείγμασι, τὰ ἑαυτοῦ δημιουργήματα, ἅτε μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας, γεννητικῆς τε καὶ ἀνακλητικῆς, καὶ τελεσιουργοῦ, καὶ ἀφομοιωτικῆς δυνάμεως, καθοίσιν εἴρηται τῶν πρεσβυτέρων, ἅτε καὶ διαφέρων, καθάπερ ἑτέροις δοκεῖ τισιν. οὐ γὰρ πολὺ τὸ μέσον ἐστὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων ὡσανεὶ διαστάσεώς τε καὶ ἀντιθέσεως. ἔστ' ἂν μήθ' οἱ ἑνίζοντες, ἀνέμφατον τοῦ πλήθους τὸ ἓν εἶναι βούλονται, μήθ' οἱ διαιροῦντες, ἀσύντακτον τὸν ἀριθμὸν τῶν δυνάμεων, καὶ ἀπηρτημένον, ἀνέχονται λέγειν, περιέχεσθαι δὲ τῇ οἰκείᾳ μονάδι, καὶ παρ' αὐτῆς ἐνταῦθα καὶ διακρατεῖσθαι, καὶ θέλουσι καὶ ἀποφαίνονται. ὡς συμβαίνειν, τοὺς μὲν, μονάδα τετραδικὴν εἶναι λέγειν ταυτησὶ τὰς δυνάμεις, τοὺς δὲ, τετράδα πάλιν ἡνωμένην, ἢ ὅπου φίλον καλεῖν μοναδιζομένην. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ ἐνταῦθα δημιουργὸς ὢν εἷς, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν νέοις δημιουργοῖς. ὁμοῦ μὲν, τὴν ἀφομοιωτικὴν δύναμιν ἐντιθεὶς, ὅταν αὐτοῖς παρακελεύηται μιμεῖσθαι τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν περὶ τὴν αὐτῶν γένεσιν. ὁμοῦ δὲ τὴν γεννητικὴν, ἡνίκ' ἂν κοινῇ ζῷα αὐτοῖς ἀπεργάζεσθαι καὶ γεννᾶν. ὁμοῦ δὲ τὴν ἀναλυτικὴν, ὁπόταν αὐτοῖς κελεύῃ τὰ δανεισθέντα μόρια ἀπὸ τῶν ὅλων στοιχείων φθινόντων, τῶν ἀπ' αὐτῶν συστάντων, δέχεσθαι πάλιν, εἰς τὰ ὅλα ἀνακαλουμένοις. καὶ ἤδη πάσας τὴν φρουρητικὴν, ὥς γε καὶ αὐτόθεν τοὺς κοσμοκράτορας φύλακας, ὑφίστησι τῶν ἀριθμῶν τοῦ χρόνου, καὶ τὴν γῆν φύλακα νυκτός καὶ ἡμέρας. ὁ μὲν οὖν δημιουργὸς, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ὡρμήθην εἰπεῖν, ἀφ' οὗπερ ἐξ πάντα συνυπέστησεν ἑαυτῷ, καὶ ἐξωμοίωσε, καὶ ἐτελειώσατο, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπέστρεψε. τῆς αὐτῶν τάξεως οὐ συγχεομένης ἐκ τῆς οἷον ἀθρόας ἁπάντων ἐκφάνσεως, ἀλλὰ πολλῷ πλέον φρουρουμένης καὶ συνεχομένης. ὅσον, μήτε τὰ καταδεέστερα τῆς τῶν ἀμεινόνων ἀμοιρεῖ προστασίας, μήτε τὰ τελειότερα τῆς ἐπιβαλλούσης αὐτοῖς, κατὰ τῶν ἀτελεστέρων ἐπικρατείας. οὐδὲ γὰρ θάτερα προειλήφθη τῷ χρόνῳ, ἢ τῶν δευτέρων ἀπρονοήτων μεινάντων, ἢ τῶν πρεσβυτέρων ἀργῶν καὶ ἀγόνων. ἅτε μηδέπω τῶν δεξαμένων αὐτῶν, τὰς προνοητικὰς ἐνεργείας ὑποστάντων. ἡμεῖς δὲ, οὔτε νοεῖν, οὔτε πολλῷ πλέον ἑρμηνεύειν δυνάμενοι, τὴν ἐξ ἀϊδίου τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων περὶ τὸν κόσμον ἀγαθουργίαν, ἀγαπῶμεν νῦν μὲν αὐτὸν γεννῶντα, νῦν δὲ ἐπικοσμοῦντα, νυνὶ δὲ τελειοῦντα καὶ ἄλλοτε ἀφομοιοῦντα, καθορῶντες καὶ παραδιδόντες, ὃ δὴ καὶ νῦν ὁ τοῦ φιλοσόφου λόγος προπεπονθὼς, εἰς ἡμᾶς δρᾶν παρασκευάζεται. κινήσεως γὰρ καὶ ζωῆς μετασχόντος ἤδη, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ παντός. ψυχὴ γὰρ αὐτῷ συνῴκει, τὰς μὲν ἰδίας ἑαυτῆς γνώσεις, καθ' ἃς τά τε νοητὰ καὶ τὰ ἐγκόσμια γιγνώσκει σῴζουσα παρ' ἑαυτῇ. κινήσεως δὲ καὶ ζωῆς, οὐ μόνον αὐτὴ βρύουσα, μεταδιδοῦσα δὲ καὶ τῷ παντὶ τοῦ σώματος ὄγκῳ. καὶ διὰ αὐτὸ τοῦτο, ὡς μόνος, ἢ μάλιστα τῶν νοητῶν θεῶν ἀγάλματος, ἀποτετελεσμένου τοῦ δημιουργήματος, ἔτι πλέον ἀγασθέντα καὶ εὐφρανθέντα τὸν δημιουργὸν, εἰς ὁμοίωσιν, μείζονα καὶ τελειοτέραν αὐτὸ τῶν νοητῶν ἀναγαγεῖν, διὸ καὶ οἷον ἀΐδιον, ποιεῖν. κυρίως μὲν γὰρ καὶ πρώτως ἀΐδιον τὸ νοητὸν, δευτέρως δὲ, τὸ τῇ τοῦ χρόνου

πρόοδον καὶ ἀνέλιξιν, συμπαρατεινόμενον. διττὸν γὰρ καὶ τὸ ἀεί, τὸ μὲν αἰώνιον, τὸ δὲ χρονικόν. διατί οὖν χρόνον ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταδίδωσι τῷ ὅλῳ κόσμῳ τοῖς ἔμπροσθεν ὄγδοον τοῦ δημιουργοῦ, τοῦτο τὸ δῶρον εἰσαγαγών; διότι δὴ μέγιστόν ἐστι, καὶ τελεώτατον, καὶ εἰς ἄκραν ὁμοιότητα περιιστᾷ τὴν εἰκόνα τῷ παραδείγματι. τῷ δ' ἅπαξ ἐν τοῖς λόγοις γενέσιν διατιθέντι τῶν ὅλων, ἀπὸ τῶν ἀτελεστέρων ἐπὶ τὰ τελεώτερα μεταβαίνειν ἀναγκαῖόν ἐστι. καὶ γάρ πως κατὰ αὐτὸ τοῦτο, καὶ ὥσπερ ἀλλήλοις ἀντίκειται, τά τε καθ' αὑτὰ ὄντα, καὶ τὰ ἑτέροις ἐγγιγνόμενα. ὅτι περ ἐν μὲν τοῖς ἱδρυμένοις ἐν ἑαυτοῖς, καὶ μηδαμῇ μηδαμῶς ἑτέρων γιγνομένοις, ἀνάγκη τὰ σεμνότερα λέγειν ἡγεῖσθαι, καθ' ἃ καὶ δὴ ἃ καὶ ὑφ' ὧν, καὶ τὰ ἐφεξῆς ἀναφαίνεται. ἐν δὲ τοῖς ὑφ' ἑτέρων μετεχομένοις, προσλαμβάνει τὰ ἀτελέστερα, καὶ ὥσπερ ὑποκείμενα γίγνεται τοῖς τελειοτέροις, καὶ ὕστερον ἐπιφοιτᾶν μεμελετηκόσιν. ἡ μὲν οὖν πάσης τῶν προκειμένων ῥημάτων προαίρεσις, τοιαύτη. ἕπεται δὲ εἰπεῖν διὰ τίνας αἰτίας, καὶ ὁποῖον ὄντα τὸν χρόνον, καὶ ἡλίκων, καὶ ὅσων ἀγαθῶν αἴτιον, τῇ τε ψυχῇ καὶ τῷ οὐρανῷ συνυπέστησεν, ὁ τῶν ὅλων δημιουργός. καὶ μάλισθ' ὅτι πολλοὶ τὸν χρόνον, καὶ τῶν Πλάτωνι φίλων, ἀμυδρόν τι εἶδος ὑπέλαβον εἶναι, καὶ μόνον αὐτὸ τὸ ἀριθμητὸν τῶν κινήσεων, οὐκ ἐνθυμηθέντες, ὅτι δέκα τῶν πάντων ὄντων, ἃ δὴ τῷ κόσμῳ δίδωσι ὁ πατήρ, ἕκαστον τῶν ἑπομένων, μεῖζόν ἐστι τῶν πρὸ αὐτοῦ πάντως. εἰ οὖν ἐψύχωσε μέν, ἤδη τὸν κόσμον, καὶ εὐδαίμονα θεὸν ἀπετέλεσεν, ἐπὶ δὲ τούτῳ τὸν χρόνον ὑπέστησεν αὐτῷ, δῆλον δήπουθεν ὅτι καὶ ψυχῆς, καὶ τοῦ διὰ τὴν ψυχὴν ἔχειν εὐδαίμονος ζωῆς, ὑπέρτερον ἂν εἴη ὁ χρόνος. καὶ τὸ κατὰ χρόνον ἀφοριζόμενον, περιοδικῶς ζῆν. ὥστε οὐκ ἂν εἴη τι τοιοῦτον, οἷον οἱ πολλοί φασιν χρόνος, ἀλλὰ θειοτέραν ἂν ἔχοι καὶ ψυχῶν καὶ τῶν ψυχικῶν ἀγαθῶν τὴν οὐσίαν. τοῦτο μὲν οὖν ἡμεῖς καὶ αὖθις διὰ πλειόνων πείσομεν ἐπιβολῶν. ἑπόμενοι δὲ τῇ λέξει νοεῖν μὲν αὐτόν, τήν τε ζωὴν καὶ τὴν κίνησιν, καὶ τὴν τάξιν, καὶ τὴν εἰδοποιίαν τοῦ παντός, οὐκ εἰς αὐτὸν ὁρῶντα τὸν κόσμον φήσομεν. οὐδὲ γὰρ ὅλως νοητός ἐστι καθ' ὅλον ἑαυτὸν ὁ κόσμος. μᾶλλον δὲ δόξῃ μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου, κατὰ τὸν ὄγκον δοξαστός. οὐδ' ὁ δημιουργὸς ἔξω που ταῖς ἑαυτοῦ νοήσεσι φέρεται. πᾶς δὲ εἰς ἑαυτὸν ἐπέστραπται. ἀλλ' ὅτι νοεῖν ἑαυτόν, καὶ ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν γεννητικὴν αἰτίαν τῶν ὅλων, καὶ τὴν προνοητικὴν αὐτῷ τῷ ἑαυτὸν νοεῖν, τήν τε οὐσίαν τῶν ἑαυτοῦ γεννημάτων, θεωρεῖ καὶ τὴν τελείωσιν. τῶν τε ἀϊδίων θεῶν ἄγαλμά φησιν γεγενῆσθαι τὸν κόσμον, οὐχ ὅτι τῶν ἐγκοσμίων ἐστὶν ἄγαλμα θεῶν. οὐ γὰρ περὶ τοῦ σωματοειδοῦς μόνου λέγει τοῦ παντός, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ἐμψύχου καὶ ἔννου ζώου, ὃ δὴ καὶ τοὺς ἐγκοσμίους ἐν ἑαυτῷ περιέχει θεούς. ἀλλ' ὅτι τῶν νοητῶν ἐστι θεῶν ἄγαλμα. πληροῦται γὰρ ἐξ αὐτῶν θεότητος, καὶ εἰσὶν ἀεὶ εἰς αὐτὸν πρόοδοι τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ὥσπερ ὀχετοί τινες καὶ ἐλλάμψεις τῶν νοητῶν θεῶν. καὶ ταύτας ὁ κόσμος ὑποδέχεται τὰς προόδους. οὐ μόνον κατὰ τὸν οὐράνιον αὐτοῦ μέρος, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάντα ἑαυτόν. καὶ γὰρ ἐν ἀέρι, καὶ ἐν γῇ, καὶ ἐν θαλάττῃ θεῶν εἰσὶ παρουσίαι χθονίων, καὶ ἐνυδρίων καὶ ἀερίων. καθ' ὅλον οὖν ἑαυτὸν ὁ κόσμος, πληροῦται θεότητος. καὶ διὰ τοῦτο ἄγαλμά ἐστι καθ' ὅλον ἑαυτόν, τῶν νοητῶν θεῶν, αὐτοὺς μὲν οὐχ ὑποδεχόμενος τοὺς νοητοὺς θεούς. οὐδὲ γὰρ τὰ ἀγάλματα, τὰς οὐσίας, τὰς ἐξῃρημένας τῶν ὅλων ὑποδέχεται τῶν θεῶν. ἀλλ' ἐλλάμψεις ἐκεῖθεν ἐποχετευομένας δευτέραις τάξεσι, πρὸς ἃς ἔχει συμμέτρως ἐξ αὐτῶν ἀπογεννωμένων, κατακοσμούμενος. ὅτι δὲ ἀϊδίους θεοὺς τοὺς νοητοὺς λέγει πάντας, καὶ οὐχὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ὄντας, φανερὸν ἐποίησεν εὐθέως ἐπαγαγών, καθάπερ οὖν αὐτὸ τυγχάνει ζῷον ἀΐδιον, λέγει αὐτὸ δηλονότι τὸ νοητόν. τίνες δὲ οἱ νοητοὶ θεοί, λάβοι μὲν ἂν ἐκ διαιρέσεως. ἢ γὰρ πρὸ τοῦ αὐτοζῴου ληπτέον αὐτοὺς ὄντας, ἢ ἐν τῷ αὐτῷ ζῴῳ, τὰς οἷον μονάδας τῶν ἰδεῶν ἐκεῖ τῶν τεττάρων, ἢ μετὰ τὸ αὐτοζῷον. πρὸ μὲν οὖν τοῦ αὐτοζῴου, τάττειν αὐτοὺς γελοῖον. εἶπεν γὰρ αὖ, καὶ τὸν αἰῶνα περιέχοντος. ᾧ μή πω φησὶν ὁμοιῶσθαι τὸ πᾶν. ἐν δὲ τῷ αὐτοζῴῳ, τάττειν αὐτοὺς ἀδύνατον. τὸ γὰρ πᾶν φησιν εἰ μηδενὶ τῶν ἐν μέρους εἴδει περιεχομένων ὑπὸ τοῦ παντελοῦς ζῴου, ἔστιν ἄγαλμα. οὐκ ἂν εἶεν οἱ νοητοὶ καὶ ἀΐδιοι οὗτοι θεοί. οἱ θεοὶ γὰρ αἱ ἐν μέρους εἴδει περιεχόμεναι ἰδέαι ὑπὸ τοῦ παντελοῦς ζῴου. λείπεται οὖν εἶναι τοὺς ἀϊδίους θεοὺς μετὰ τὸ αὐτοζῷον πάντας ὄντας τοὺς μεταξύ, τοῦ τε νοητοῦ παραδείγματος, καὶ τοῦ δημιουργοῦ. πᾶσι γὰρ αὐτοῖς ἔοικε τὸ πᾶν, καθ' ὅσον καὶ ἐκείνων ἕκαστος τὴν ὁλότητα τοῦ κόσμου περιέχει τὸ εἶδος. τοῦτο μὲν οὖν δέδεικται. καὶ μάτην ἄρα δὲ ὑπέλαβόν τινες ἰδίους λέγεσθαι θεούς, τὰς ἐν τῷ αὐτοζῴῳ περιεχομένας ἰδέας αἷς οὐ βούλεται τὸ πᾶν ὁμοιοῦσθαι. καὶ γὰρ πῶς ἔμελλεν ἐκείνων ἄγαλμα τὸ πᾶν ἀποκαλεῖν, αἷς μηδέ πω κατὰ τὴν τοῦ λόγου τάξιν ὁμοίωσεν τὰ πληρώματα τοῦ παντός. ὕστερον γὰρ τοῦτο ποιεῖ προελθών, ἡνίκα καὶ τὰ μερικὰ παράγει πληρώματα τοῦ παντός. ὥστε οὐκ ἂν εἶπεν ἄγαλμα ἐκείνων τὸ πᾶν ἤδη γεγονός. ἀλλ' εἴπερ ἄρα ἐσόμενον. ἄγαλμα δ' οὖν ἐστιν ὁ κόσμος, τῶν νοητῶν θεῶν, μετὰ τὴν ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ, καὶ τῆς ἐπιφοιτησάσης αὐτῷ θεότητος λαμβανόμενος. ἄγαλμα δὲ κινούμενον καὶ ζῶν, καὶ θεότητος πλῆρες, καὶ σχηματίζον πᾶσι τοῖς ἐντὸς ἑαυτοῦ, καὶ τοῦ σῴζοντος τὰ πάντα, καὶ πληρούμενον ἀθρόως μὲν ἁπάντων ἀγαθῶν ἀπὸ τοῦ πατρός. ἰδίᾳ δὲ παρὰ φύσεως μὲν μᾶλλον κίνησιν δεχόμενον, παρὰ ψυχῆς δέ, κίνησιν καὶ ζωήν. παρὰ νοῦ δέ, νόησιν καὶ ζωήν, καὶ τὴν τῶν ἐγκοσμίων θεῶν ὑποδοχήν. παρ' αὐτῶν δὲ λοιπὸν τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, τελειότατον ἄγαλμα τῶν νοητῶν θεῶν ἀποτελούμενον. καὶ πάλιν καὶ ἐκ τούτου δῆλον, ὅπως τὸν δημιουργὸν

κατὰ τὰς ἄκρας ἱδρύει τῶν τελεστῶν. ἀγαλματοποιὸν αὐτὸν ἀποφαίνων τοῦ κόσμου, καθάπερ ἔμπροσθεν ὀνομάτων ποιητὴν θείων, καὶ χαρακτήρων θείων ἐκφαντικόν, δι' ὧν τὴν ψυχὴν ἐτέλεσεν. ταῦτα γὰρ καὶ οἱ τῷ ὄντι τελεσταὶ δρῶσι διὰ χαρακτήρων, καὶ ὀνομάτων ζωτικῶν, τελοῦντες τὰ ἀγάλματα, καὶ ζῶντα καὶ κινούμενα ἀποτελοῦντες. εἰκότως οὖν ἄγαται τὴν ἑαυτοῦ δημιουργίαν ὁ πατὴρ τῶν ὅλων, εὐφραινόμενος ἐπ' αὐτῇ, ὅτι μᾶλλον ὁμοιοτέραν αὐτὴν ἀποτελεῖ τῷ παραδείγματι. ἄγαται δὲ καὶ θαυμάζει, οὐ τὸ προελθόν, καὶ δι' αὐτὸν τοιοῦτον ἀποτελεσθέν, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν τὸ ἀτάκτως κινούμενον καὶ πλημμελῶς, εὔτακτον καὶ ἔμψυχον καὶ ἔννουν καὶ ἔνθεον τὸ πᾶν ἀπεργαζομένην, καὶ ὥσπερ ἑαυτὸν γινώσκων οἶδε τὸν κόσμον, οὕτω τὴν δημιουργικὴν ἑαυτοῦ θαυμάζων δύναμιν ἀγαστὸν ποιεῖ τὸ δημιούργημα, καὶ ἀληθινὸν ἄγαλμα τῶν ἀϊδίων θεῶν. καὶ γάρ πως τὸ ἄγαλμα παρὰ τὸ ἀγάλλεσθαι τὸν θεὸν ἐπ' αὐτῷ λέλεκται. ἀγάλλεται δέ, οὐ χαίρων ἐπὶ τῷ ἔξω κειμένῳ πράγματι. πῶς γὰρ ἔξω βλέπει νοῦς ὤν, ἀλλὰ πληρουμένης τῆς ἀγαθοειδοῦς ἑαυτοῦ βουλήσεως, καὶ προϊούσης αὐτῆς τῆς ἀγαθουργοῦ δυνάμεως, εἰς μετάδοσιν ἄφθονον, καὶ χορηγίαν τῶν τελεωτέρων ἀγαθῶν. ὃ καὶ αὐτὸς ἐνεδείξατο, ἱκανῶς εἰπὼν καὶ εὐφρανθείς. ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενόησεν ἀπεργάσασθαι. εὐφραίνεται μὲν γὰρ πρώτως κατὰ τὴν ἔνδον ἑαυτοῦ νόησιν, ἁπλῇ καὶ ἀνεμποδίστῳ, καὶ ἀθρόᾳ περιβολῇ, πᾶν τὸ νοητὸν περιλαμβανούσῃ, καὶ φιλοφρονουμένῃ, διὰ τῆς πρὸς αὐτὸ στάσεως καὶ ἑνώσεως τελέας. εὐφραίνεται δὲ εἰ θέμις εἰπεῖν, καὶ δευτέρως διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τῶν ὑποδεχομένων, τὴν ἔξω προϊοῦσαν αὐτοῦ τῶν ἀγαθῶν χορηγίαν. καὶ ὁρᾷς ὅπως τρεῖς αἰτίας παραδίδωσι τῆς τῶν εἰς τόνδε τὸν κόσμον προϊόντων ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἀγαθῶν μετουσίας. μίαν μέν, καὶ πρωτίστην τὴν ἀπὸ τῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου δυνάμεως. αὐτὸς γάρ ἐστι καὶ νῦν ὁ τὸν χρόνον ἀπογεννῶν, διὰ τὴν οἰκείαν ἀφθονίαν, καὶ τὴν γόνιμον περιουσίαν, πάντα πληροῦν ἐφιέμενος, πρώτων καὶ μέσων, καὶ τελευταίων ἀγαθῶν. δευτέραν δέ, τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιτηδειότητος τοῦ δεξαμένου πράγματος. τό τε γὰρ εὐφραίνεται τὸ μεταδιδὸν τῶν ἀγαθῶν, ὅ τε τὸ μεταλαμβάνον ἐπιτηδείως διάκειται πρὸς τὴν ὑποδοχὴν αὐτῶν. τρίτην δὲ τὴν ἐκ τῆς ἀμφοῖν συμμετρίας, καὶ ὡσανεὶ συμπνοίας καὶ συμφωνίας. διὰ γὰρ τοῦτο, καίπερ ἀεὶ τῶν θεῶν πᾶσι προτεινόντων τὰ στοιχεῖα ταῖς οὐσίαις αὐτῶν ἀγαθά, οὐκ ἀεὶ πάντες αὐτὰ καταδεχόμεθα. διότι μήτ' ἐπιτηδείως ἔχομεν, μήτε σύμμετροί πως τῇ δυνάμει καθέσταμεν. εἰ δὲ βουλοίμεθα χαίρειν ἐφ' ἡμῖν τὸ θεῖον, ὡς δὴ πέφυκεν χαίρειν καὶ εὐφραίνεσθαι καὶ δι' ἡμᾶς, καίπερ ὡσαύτως ἀεὶ διακείμενον, ἐπιτηδείους πρὸς ὑποδοχὴν τῶν παρ' αὐτοῦ προτεινομένων ἡμῖν ἀγαθῶν, ἡμᾶς αὐτοὺς ποιητέον, ἵνα μὴ ἀργῇ εἰς ἡμᾶς, ἡ τοῦ θεοῦ δόσις. καίπερ ὑπ' οὐδενὸς ἐμποδίζεσθαι πεφυκυῖας. ταῦτα μὲν οὖν ἄλλης ἐστὶ προθέσεως ἐπιπλέον θεωρεῖν. νῦν δὲ ἴδωμεν πῶς ὁμοιότερον γίγνεται τὸ πᾶν, πρὸς τὸ παράδειγμα, χρόνου γεννηθέντος. ὅτι μὲν οὖν ἀϊδίου πρώτως ὄντος τοῦ παραδείγματος, εἰ μὴ τὴν γοῦν δευτέραν ἀϊδιότητα προσειλήφει τὸ αἰσθητόν, ἧττον ἂν
† ἴσι ὁμοίωτο τῷ νοητῷ, παντὶ πρόδηλον. καὶ ὅτι τὸ ἐν μεταβολῇ τὴν γένεσιν ἔχον τοῦ χρόνου χωρίς, οὐχ † ὅτι ἀΐδιον, ἀλλ' οὐδ' ἀκαρῆ διαμένειν οἷόν τ' ἦν, οὐ χαλεπὸν συνιδεῖν. ὥς τε δεῖ τῷ μὲν ἐπιπλέον ὁμοιωθησομένῳ πρὸς τὸ νοητόν, ἀϊδιότητός τινος, τῷ δὲ ἀϊδίῳ μέν, οὐκ ἔχοντι δέ, ὁμοῦ παροῦσαν αὐτῷ τὴν ἀϊδιότητα, καθάπερ τῷ νοητῷ, πᾶσαν ἔγχρονον τοῦ σύμπαντος. οὐ μήν, ἀλλ' εἴ τις ἐπισκέψαιτο τὴν φύσιν τοῦ χρόνου, σαφέστερον ἔσται. πῶς οὐ πρὸς ἀϊδιότητα μόνον συντελεῖ τῷ τε σύμπαντι κόσμῳ, καὶ ταῖς τοῦ κόσμου μεγάλαις μερίσιν ὁ χρόνος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τελειότητα, καὶ πρὸς εὐδαιμονίας, ἑκάστῳ τε αὐτῶν, καὶ πᾶσιν ὁμοῦ συλλαμβάνει. ὅπερ προϊούσης τῆς ἐξηγήσεως, καὶ ἡμεῖς ἀνα-
» φῆναι πειρασόμεθα, τὰ περὶ χρόνου πληρώματα διερευνώμενοι. Ἡ μὲν οὖν τοῦ ζώου φύσις ἐτύγ-
» χανεν οὖσα αἰώνιος, καὶ τοῦτο μὲν τῷ γεννητῷ παντελῶς προσάπτειν οὐκ ἦν δυνατόν. εἰκὼ δ' ἐπι-
» νοεῖ κινητόν τινα αἰῶνα ποιῆσαι, καὶ διακοσμῶν ἅμα οὐρανόν, ποιεῖ μένοντος αἰῶνος ἐν ἑνὶ κατ' ἀρι-
» θμὸν ἰοῦσαν αἰώνιον εἰκόνα τοῦτον ὃν δὴ χρόνον ὠνομάκαμεν.

Ὅτι μὲν τὸ αὐτοζῷον, πλήρωμά ἐστι τοῦ πλήθους τῶν νοητῶν ζῴων, καὶ ὅτι ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχει, τῶν πολλάκις καὶ τεθεωρημένων καὶ πεπληρωμένων ἐστί, καὶ οὐδεμίαν ἐπιδεξαμένων ἀμφισβήτησιν, παρὰ τοῖς ἀπὸ Πλάτωνος φιλοσόφοις. ἀλλὰ τίς ὁ αἰών, καὶ τίς ὁ κινητὸς αὐτὸν ἀπομιμούμενος χρόνος, τοῦτο δὲ καὶ νοῆσαι, καὶ κεκρατημένως ἑρμηνεῦσαι παγχάλεπον. ῥητέον δ' ὅμως, περὶ αὐτοῖν, τὰ ἀρέσαντα τοῖς πρεσβυτέροις τὰ χαριέστατα, κἂν εἴ τι συντεῖνον εἰς σαφήνειαν καὶ διάρθρωσιν τῶν προκειμένων εἰς ἐπίσκεψιν πραγμάτων προσθεῖναι δυνηθείημεν. χρόνου μὲν οὖν ἔννοιαν καὶ συναίσθησιν, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἔχουσιν, εἴς τε τὴν ὑπὸ σελήνην, καὶ τὴν τῶν οὐρανίων κίνησιν ἀποβλέποντες, καὶ κινήσεώς τι τὸν χρόνον εἶναι νομίζοντες, οἷον, ἀριθμόν, ἢ παράτασιν, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. αἰῶνος δέ, οἱ περιττότεροι προῆλθον εἰς ἐπίτασιν, κατιδόντες οὐχὶ κίνησιν ἁπλῶς, ἀλλὰ κίνησιν ἀΐδιον οὖσαν ἐν τῷ παντὶ καὶ τεταγμένην, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἀνακυκλουμένην, εἶτ' ἀπὸ ταύτης ἐνθυμηθέντες, ὡς ἄρα τοῦτο τὸ ἀεὶ ὡσαύτως, ἀπ' ἄλλου τινὸς ὑπάρχει τοῖς κινουμένοις, καὶ οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν. ἐκεῖνο τοίνυν ἢ ἀκίνητον ἔσται, ἢ κινούμενον. εἰ μὲν ποτέ, πῶς τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως αἴτιον. εἰ δὲ ἀεί, πάλιν καὶ τῇ τούτου κινήσει, τὸ ἀεὶ τοῦτο, παρ'

ἄλλου,

ἄλλου, καὶ εἰ ἐπ' ἄπειρον, ἢ ἀκίνητον ἔσται τι τοῖς ἀεὶ κινουμένοις, τῆς ἀεὶ κινήσεως αἴτιον. καὶ ἡ τούτου ἐνέργεια ἀκινήτου ὄντος, οὐκ ἔτι κατὰ χρόνον, ἀλλ' αἰώνιος. ἴδιον μὲν γάρ, τῶν μὲν κατὰ χρόνον, τὸ γίγνεσθαι ἀεί, τῶν δὲ αἰωνίων, τὸ εἶναι ἀεί. καὶ γὰρ ἡ κοινὴ ἔννοια, παρὰ τὸ ἀεὶ εἶναι τὸν αἰῶνα λέγεσθαι οἴεται, καθάπερ τὸν χρόνον παρὰ τὴν χορείαν κίνησιν οὖσαν, καὶ ἐν γενέσει τὴν ὕπαρξιν ἔχουσαν. δικαίως μὲν οὖν ἐμοὶ δοκοῦσιν, οἵ τε πολλοὶ καὶ οἱ σοφοί, χρόνου μὲν ἅπαντες, αἰῶνος δὲ οἱ σοφοί, τὴν πρώτην ἔννοιαν λαβεῖν, ἔς τε τὴν ἀεὶ κινουμένην, καὶ τὴν ἀεὶ μόνιμον ἀποβλέψαντες φύσιν. τί δὲ τούτων ἑκάτερον ἤδη λεκτέον, καὶ μάλιστα, κατὰ τὴν τοῦ θείου Πλάτωνος ὑφήγησιν. Ἀριστοτέλης μὲν γὰρ τὸν χρόνον, ἀριθμὸν τῆς κινήσεως θέμενος, οὐ κατὰ τὸ ἀριθμοῦν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀριθμητὸν ἔθετο. διό, καὶ εἰκότως ἐζήτησε, τί τὸ ἀριθμοῦν, εἴπερ ὁ χρόνος ἀριθμητόν. πρός τι γὰρ ταῦτα, καὶ θατέρου ὄντος, ἔστι καὶ τὸ λοιπόν. καὶ ἔλυσε μαλακῶς, ψυχήν τινα τὸ ἀριθμοῦν εἰπών. δεῖ γὰρ πρὸ τοῦ ἀριθμητοῦ ἀϊδίου ὄντος, εἶναι τὸ ἀριθμοῦν ἀΐδιον. ἵνα ἀεὶ ποιῇ τοῦ γιγνομένου ἀεὶ ὄντος. θέμενος οὖν τὸν ἀριθμὸν τῆς κινήσεως, εἶναι τὸν χρόνον, τὸν αἰῶνα νοητὸν εἶναί φησιν καὶ αὐτός. ἀπὸ τοῦ ἀεὶ εἶναι, τὴν ἐπωνυμίαν εἰληφότα. ἔχοντά τε καὶ περιέχοντα, τὸν ἅπαντα χρόνον. ὅθεν ἐξηρτῆσθαι πᾶσιν, τοῖς μὲν ἀμυδρότερον, τοῖς δὲ ἐναργέστερον, τὸ εἶναι καὶ τὸ ζῆν. δεῖ δὲ ἡμᾶς ἐν τῷ παρόντι διαφερόντως ἰδεῖν, τίς ὁ αἰὼν κατὰ Πλάτωνα, καὶ τίς ὁ χρόνος, καὶ μή τε τὸ εἴδωλον τοῦ χρόνου, χρόνον τίθεσθαι μόνον, μή τε τὸν αἰῶνα, νοητὸν ἁπλῶς εἶναί τινα θεόν, ἀλλ' ἐν ποίᾳ τάξει τῶν νοητῶν ὑφέστηκεν, πρῶτον καταδήσασθαι. τοῦτο γάρ ἐστι μάλιστα τῆς Πλάτωνος ἐπιστήμης τὸ ἐξαίρετον. ὁ τοίνυν αἰών, ὅτι σεμνότερός ἐστι καὶ ἀρχηγικώτερος, καὶ οἷον μονιμώτερος τοῦ αὐτοζώου, καίπερ ὄντος καλλίστου καὶ τελεωτάτου τῶν νοητῶν ζώων, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς πρώτοις εἴρηκεν, παντὶ πρόδηλον. εἰ γὰρ τὸ μὲν αἰώνιον, ὡς μέτοχον λέγεταί τε καὶ ἐστιν, ὁ δὲ αἰών, οὔ τε μετέχειν εἴρηται τοῦ αὐτοζώου, οὔ τε ἐπωνυμίαν ἀπ' αὐτοῦ κατεδέξατο, δῆλον, ὡς τὸ μέν ἐστι δεύτερον, τὸ δὲ ἁπλούστερον, καὶ ἀρχηγικώτερον. οὔ τε γὰρ μετέχει τοῦ αὐτοζώου διότι μὴ ἐστὶ ζῷον, οὔ τε γὰρ ὁ χρόνος, ὁρατὸν ζῷόν ἐστιν, οὔ τε ἄλλο τι ζῷόν ἐστι. δέδεικται γὰρ ὅτι μονογενὲς τὸ αὐτοζῷον, καὶ αἰώνιον. διότι κρεῖττον ὁ αἰών. τὸ γὰρ αἰώνιον, οὐδ' ὅπερ αἰών, οὔ τε κρεῖττον αἰῶνος, ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἔννουν καὶ τὸ ἔμψυχον, νοῦ καὶ ψυχῆς, ὑπὸ τάδε πάντων φαμέν, οὕτω δὴ καὶ τὸ αἰώνιον, αἰῶνος δεύτερον. καὶ τί ἂν εἴη φαίη τις ἄν, εἰ τοῦ αὐτοζώου σεμνότερόν ἐστιν, ὃ κάλλιστόν τε εἴρηται τῶν νοουμένων, καὶ κατὰ πάντα τέλειον; ἢ μάλιστα μὲν τὸ κάλλιστον, καὶ εἰ τὴν τοῦ καλοῦ προσείληφεν ἀκρότητα, διὰ τὴν ἄγαν μέθεξιν, ἀλλ' οὐ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ. οὐ γὰρ εἴρηται ἄριστον. ὥς τε δύναιτ' ἄν, ὑπὸ τοῦ ἀρίστου κρατεῖσθαι, πρὸς τῷ καὶ οὐ πάντων ἁπλῶς τῶν νοητῶν, ἀλλὰ ζώων αὐτὸ τῶν νοουμένων εἶναι κάλλιστον. οὐδὲν οὖν ζῷον, ἀλλ' εἴπερ ζωὴ ἄπειρος. ἔπειτα δέ, οὐκ ἀνάγκη πρώτιστον εἶναι, τὸ κατὰ πάντα τέλειον. τὸ μὲν γὰρ τέλειον, πάντα ἔχει, ὥς τε καὶ πρῶτα καὶ μέσα, καὶ τελευταῖα. ὃ δέ ἐστιν ὑπὲρ ταύτην τὴν τομήν, ὑπερτέλειον ἂν εἴη. κωλύεται δ' οὖν οὐδαμῶς ὁ αἰών, ὑπέρτερος εἶναι τοῦ καλλίστου καὶ κατὰ πάντα τελείου ζώου, τῶν νοουμένων ζώων, πολλῶν ὄντων, εἰ ἄριστος εἴη καὶ ὑπερτέλειος. ἔπειτα δέ, καὶ τὸ μὲν αὐτοζῷον, τοῦ πλήθους τῶν νοητῶν ζώων προτετίμηται. δικαίως οὖν εἶπε, ζῷον γὰρ τῶν νοουμένων κάλλιστον, καὶ κατὰ πάντα τέλεον. ὁ δ' αἰών, πρὸ τοῦ πλήθους ἐστὶ τῶν νοητῶν ζώων. καὶ γὰρ ταῦτα αἰώνια. τὰ δὲ αἰώνια, μετέχει τοῦ αἰῶνος, καὶ ἀσύντακτός ἐστι πρὸς τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ μᾶλλον ὡς ἀντίξους αὐτῷ. ἑνοῖ γὰρ τὸ πλῆθος, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ ἑνὶ μένων εἴρηται, ὡς ἂν ἁπλήθυντος ὤν. τὸ δὲ αὐτοζῷον, περιέχει πάντα ὅσα νοητὰ ζῷα. διὸ καὶ δεῖται τοῦ αἰῶνος, ἵνα ἑνώσεως καὶ συνοχῆς, καὶ ζωῆς ἀσυμφοῦς, καὶ ἀμεταβλήτου παρ' αὐτοῦ μεταλαγχάνῃ. διὸ δὴ καὶ αἰώνιον αὐτὸ προσειπών, οὐκ εἶπεν αὐτὸ πλῆθος ἔχειν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλ' ἑνικῶς αὐτὸ προσηνέγκατο, σημαίνων ὅτι παρὰ τοῦ αἰῶνος ἡ ἕνωσις αὐτῷ μάλιστα πάρεστιν, ὡς μίαν φύσιν διὰ τὸν αἰῶνα, πᾶσαν τὴν οὐσίαν τῶν νοητῶν ζώων ἀναφαίνεσθαι. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς λέγεται, οὔτ' ἂν ἕν τι γένος τοῦ ὄντος ὁ αἰὼν εἴη ὥς τινες ᾠήθησαν, οἷον, οὐσία, ἢ στάσις ἢ ταυτότης. ταῦτα γὰρ πάντα μόρια τοῦ αὐτοζώου. καὶ ἔχει αὐτῶν ἕκαστον ὡσανεὶ ἀντίθεσιν, ἡ μὲν τὸ μὴ ὄν, ἡ δὲ κίνησιν, ἡ δὲ θάτερον. αἰῶνι δὲ οὐδὲν ἀντίκειται. πάντα γοῦν ὁμοίως, αἰώνια ταῦτα, τὸ ταὐτόν, τὸ ἕτερον, ἡ στάσις, ἡ κίνησις. οὐκ ἂν δέ, εἰ ἕν τι τούτων ἦν ὁ αἰών. οὐ γὰρ ὁμοίως ἡ στάσις καὶ ἡ κίνησις. πάντα δὲ νοητὰ ὁμοίως ἐστίν, ἀεὶ ὄντα καὶ αἰώνια. πρὸς οὐδὲν οὖν ἀντίθετον ὁ αἰών, ἢ τούτων, ἢ τῶν μετ' αὐτόν. καὶ γὰρ ὁ χρόνος ὃς ἂν δόξειεν ἔχειν πρὸς αὐτὸν ἀνομοίως, πρῶτον μέν, οὐ περὶ τὰ αὐτὰ στρέφεται τῷ αἰῶνι, ἀλλὰ περὶ τὰ μὴ δεχόμενα τὴν ἐκ τοῦ αἰῶνος συνοχήν. ἔπειτα δὲ εἰκών ἐστι, καὶ οὐκ ἀντίθεσις αὐτοῦ καθάπερ ἤδη τε λέλεκται, καὶ προσυποδείξομεν. οὔτ' ἂν οὖν ἓν εἴη γένος τοῦ ὄντος ὁ αἰών, οὔ τε τὸ σύμπαν αὐτῶν ἄθροισμα. πάλιν γὰρ ἂν πλῆθος ἐν αὐτῷ ὄν, καὶ ἑνώσεως τῆς ἐκ τοῦ μένοντος ἐν ἑνὶ προσδέοιτο. αὐτὸς δέ ἐστιν ὁ μένων ἐν τῷ ἑνί. ὥς τε καὶ μένοι ἂν ἐν ἑνί, καὶ οὐ μένοι. μένοι μὲν ὡς αἰών, καὶ ἑνώσεως τοῖς οὖσιν αἴτιος. οὐ μένοι δ' ἂν ὡς ἐκ πλήθους συγκείμενος. πρὸς δὲ τούτοις πᾶσι νοῦς ἐστιν ὁ αὐτῶν γεννῶν, καὶ νοεῖ τὰ ἀποτελούμενα. ἄλλη δὲ ἔννοια νοῦ καὶ ἄλλη αἰῶνος, ὡς καὶ ψυχῆς καὶ χρόνου. νοῦ μὲν γὰρ ἐνέργεια, ἀμετάβατος νόησις, αἰῶνος δέ, ἀϊδιότης ἀμέριστος. καὶ διακέκριται μὲν οὕτω τὰ πράγματα. εἰ δὲ πάντα εἰς ταὐτὸ

συγκυκῶντες, καὶ ἐν μέσῳ νοῦ μεταξὺ ψυχῆς καὶ τἀγαθοῦ μόνον εἶναι λέγοντες, ἀναγκάζονται νοῦ καὶ αἰῶνα ταὐτὸν ὁμολογεῖν εἶναι. τί ἂν οὖν εἴη ὁ αἰών, εἰ μή τε ἕν τι τῶν γενῶν, μή τε τῶν ἐκ τῶν γενῶν συνεστάμενον, ἐπειδὴ ταῦτα πάντα αἰώνια, καὶ αἰῶνος μετέχει τάδε, τί δὲ ἄλλο γε, ἢ τῶν νοητῶν ἑνάδων; λέγω δὲ ἑνάδας τὰς ἰδίας τῶν νοητῶν ζώων, καὶ τὰ γένη τῶν νοητῶν τούτων πασῶν ἰδεῶν. τούτων δ' οὖν καὶ τῆς ἀκρότητος τοῦ πλήθους αὐτῶν, ἡ μία περιοχὴ καὶ αἰτία τῆς ἀνεξαλλάκτου πάντων διαμονῆς, οὐκ ἐν αὐτῷ οὖσα τοῖς πολλοῖς νοητοῖς, οὐδ' ἐξ αὐτῶν ἀθροιζομένη, ἀλλ' ἐξῃρημένως αὐτοῖς παροῦσα, καὶ καθ' ἑαυτὴν αὐτὰ διατιθεῖσα, καὶ οἱονεὶ μορφοῦσα, καὶ αὐτὸ ὥσπερ ἅμα ὅλα εἶναι ποιοῦσα. οὐ γὰρ εὐθέως μετ' ἀγαθὸν τὸ πάντη πλῆθος ἀνέμφατον, ἢ παντοδαπὴ τῶν νοητῶν ἰδέα προάγεται, ἀλλ' εἰσί τινες μεταξὺ φύσεις, ἡνωμέναι μὲν μᾶλλον τοῦ πλήθους τοῦ παντελοῦς, ὠδῖνα δὲ καὶ ἔμφασιν τῆς ἀπογεννήσεως τῶν ὅλων, καὶ τῆς συνοχῆς ἐν ἑαυταῖς ἐπιδεικνύμεναι. πόσαι δὲ αὗται καὶ οἷαι, θείως μὲν, οἱ θεοὶ γινώσκουσιν, ἀνθρωπικῶς δὲ καὶ φιλοσόφως, ἡ τοῦ Παρμενίδου διδάσκει μυστικὴ παράδοσις, εἰς ἣν καὶ ἡμεῖς, τὴν ἀκριβῆ περὶ τούτων ἐξεργασίαν ἀναβαλλόμεθα. νῦν δὲ, ὅτι καὶ ὁ αἰὼν, ὑπὲρ τὸ παντελὲς ζῷον, καὶ ὅτι προσεχῶς ὑπὲρ αὐτοῦ, δι' αὐτῶν τῶν τοῦ φιλοσόφου ῥημάτων ἐπιδείκνυμεν. ὅτε μὲν γὰρ αἰώνιον εἴρηκε, δεύτερον ἂν εἴη τοῦ αἰῶνος. ὅτι δὲ οὐδὲν πρὸ αὐτοῦ αἰώνιον, προσεχῶς ἂν εἴη μετὰ τὸν αἰῶνα. πόθεν οὖν δῆλον; ὅτι φαίην ἂν μὴ δὲ πρὸ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ ἐστί τι ἔγγονον, ἀλλ' ὅτι κόσμος πρώτως χρόνου μετέχει, καὶ τὸ αὐτοζῷον πρώτως αἰῶνος. εἰ γὰρ ὃν ἔχει λόγον ὁ αἰὼν πρὸς τὸν χρόνον, τοῦτον ἔχει καὶ τὸ αὐτοζῷον πρὸς τὸν κόσμον, καὶ ἐναλλὰξ φαῖεν ἂν γεωμετρῶν παῖδες, ὃν ἔχει λόγον ὁ αἰὼν πρὸς τὸ αὐτοζῷον, ὥσπερ ὁ χρόνος πρὸς τὸν κόσμον. ἀλλὰ μὴν ὁ χρόνος ὑπὸ πρώτου μετέχεται τοῦ κόσμου. καὶ γὰρ οὐδ' ἦν ὅλως πρὸ τῆς οὐρανοῦ διακοσμήσεως. καὶ ὁ αἰὼν ἄρα ὑπὸ πρώτου μετέχεται τοῦ αὐτοζῴου. καὶ εἰ ὁ χρόνος μή ἐστι τὸ πᾶν αἰσθητὸν ζῷον, μετ' αὐτοῦ γὰρ γέγονεν, τὸ δὲ μετ' αὐτοῦ γεγονὸς, οὐκ ἔστιν αὐτὸ μεθ' οὗ γέγονεν, οὐδ' ἂν ὁ αἰὼν εἴη τὸ νοητὸν ζῷον. ὥστε οὐδὲ ζῷον. ἵνα μὴ δύο εἴη νοητὰ ζῷα. δέδεικται γὰρ ὅτι μονογενές ἐστι τὸ αὐτοζῷον ὑπ' αὐτοῦ πρότερον. ὥστε οὐχὶ ζῷον μὲν ὁ αἰὼν, ἄλλο δὲ τοῦ αὐτοζῴου ζῷον. οὐδ' ἄρα ζῷον ὅλως. ἢ γὰρ ἕτερον τοῦ αὐτοζῴου, ἢ ταὐτόν. οὐδέτερον δὲ δυνατὸν λέγειν, ὡς δεδείχαμεν. τὸ μὲν ὅτι μονογενὲς, τὸ αὐτοζῷον, τὸ δὲ ὅτι μὴ δὲ χρόνος, καὶ τὸ ἔγγονον ταὐτόν. εἰ δὲ μετέχεται μὲν, οὐ μετέχει δὲ τοῦ νοητοῦ ζῴου, εἴη ἂν πρὸ τοῦ αὐτοζῴου θεὸς ὢν, νοητὸς μὲν, οὔπω δὲ ζῷον. εἴπερ θεὸς καὶ τὸ αὐτοζῷον. ὥσπερ δὲ, εἴπερ καὶ ὁ κόσμος. τὸ γὰρ μετεχόμενον ἐκεῖ, μὴ μετέχον δὲ τοῦ μετεχομένου, πάντως ὁλικώτερον. δῆλον δὲ, ὅτι τὰ τῆς μετοχῆς, οὐκ ἐπίσης ἐπ' ἀμφοῖν. ἄλλη γὰρ ἡ τῶν νοητῶν κοινωνία καὶ ἡ ἕνωσις, ἣν καταχρώμενοι νῦν, μετοχὴν ἐκαλέσαμεν. καὶ ἄλλη ἡ ἐπὶ τῶνδε φύσεων. πέφηνεν ἄρα ἡ τάξις τοῦ αἰῶνος, ἡ πρὸς τὸ αὐτοζῷον, ὅτι τε ὑπερτέρα, καὶ προσεχῶς ὑπερτέρα, καὶ ὅτι τοῦ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχειν, ἐστὶν αἰτία τοῖς νοητοῖς. καὶ γὰρ ἡ τὴν στάσιν τούτου τις αἰτιῷτο. ἀλλ' ἡ μέν ἐστι συντεταγμένη αἰτία, καὶ περὶ τὴν ἐνέργειαν παρεχομένη μᾶλλον τὸ ὡσαύτως. ἡ δὲ ἐξῃρημένη καὶ ὅτι περιοχή ἐστι τῶν πολλῶν νοητῶν ἑνάδων καὶ ἕνωσις. διὸ καὶ ὑπὸ τῶν λογίων, πατρογενὲς φάος εἴρηται. διότι δὴ τὸ ἑνοποιὸν φῶς πᾶσιν ἐπιλάμπει.

» Πολὺ γὰρ μόνος ἐκ πατρὸς ἀλκῆς δρεψάμενος νόου ἄνθος, ἔχει τὸ νοεῖν πατρικὸν νοῦν ἐνδιδόναι
» πάσαις πηγαῖς τε καὶ ἀρχαῖς, καὶ τὸ νοεῖν ἀεί τε μένειν, ἀόκνῳ στροφάλιγγι.

Πατρικῆς γὰρ θεότητος διακορὴς ὢν, ἣν καλεῖ νόου ἄνθος, νοῦ ἐπιλάμπει τοῖς πᾶσι, καὶ τὸ ἀεὶ ὡσαύτως νοεῖν, καὶ ἐρωτικῶς περὶ τὴν πάντων ἀρχὴν στρέφεσθαι καὶ ἐνεργεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀβάτοις σηκοῖς διανοίας ἀνάλεπτα. πάλιν δὲ πανταχόθεν ἀνιχνεύοντες, τὴν τοῦ φιλοσόφου περὶ αἰῶνος ἐπιβολὴν, δραξώμεθα τοῦ μένοντος αἰῶνος ἐν ἑνί. ποίῳ γὰρ ἑνὶ ζητῶμεν. ἆρα τἀγαθῷ καθάπερ ἔδοξε τῷ θεολογικωτάτῳ τῶν ἐξηγητῶν; ἀλλ' οὐδ' αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ μένει, δι' ἁπλότητα, καθὸ μεμαθήκαμεν, ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ Παρμενίδου ὑποθέσει, καὶ αὐτὸν ἤρεσε. μή τι γε ἄλλο ἐν αὐτῷ. οὐδὲν γὰρ ὅλως ἐν ἐκείνῳ, οὐδὲ σὺν ἐκείνῳ διὰ τὸ ἐξῃρῆσθαι τῆς πρὸς ὁτιοῦν τῶν ἁπάντων αὐτὸ συντάξεως. ἄλλως τε οὐδὲ ἀγαθὸν, ὅτι ἓν εἴωθε λέγεσθαι, ἀλλὰ τἀγαθὸν, καὶ τὸ ἓν, ἵνα τὴν μοναδικὴν αὐτοῦ καὶ ἐπέκεινα πάσης τῆς συντεταγμένης φύσεως ὑπεροχὴν ἐννοήσωμεν. νυνὶ δὲ, οὐκ ἐν τῷ ἑνὶ μένειν ὁ αἰὼν εἴρηται, ἀλλ' ἐν ἑνί. ὥστε οὐκ ἐν τἀγαθῷ. ἀλλ' ἄρα ὥσπερ δηλοῖ, τὸ μένοντος αἰῶνος ἐν ἑνί, τὸ οἷον ἡνωμένου τοῦ αἰῶνος καὶ μένοντος ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἑνί. καὶ εἰς πλῆθος ἢ ὅλως ἀριθμὸν οὐ προϊόντος, ἵνα καὶ ἑνώσεως αἴτιος ᾖ τοῖς πολλοῖς νοητοῖς, ἢ καὶ ὥσπερ μὲν ἀληθὲς, ἡμεῖς τε φαμὲν, ἵνα ἑαυτῷ πρὸ τῶν αἰωνίων παρέχῃ τὸ μόνιμον, καὶ τὸ ὅλον. ὥσπερ γὰρ τὸ ἐν ἑνὶ μένειν, τὴν ὅλην ὁμοῦ παροῦσαν καὶ τὴν αὐτὴν ὕπαρξιν καὶ ἀνεξάλλακτον. ἕκαστον γοῦν τῶν θείων, ἀφ' ἑαυτοῦ ἄρχεται τῆς ἐνεργείας. ὡς καὶ ὁ αἰὼν, ἑαυτὸν ἱδρύει πρὸ τῶν αἰωνίων ἐν τῷ ἑνί. καὶ συνέχει ὡσαύτως. ὥστε οὐχὶ τὸ ὄν ἐστιν ὥς φησιν Στράτων ὁ φυσικὸς τὸ τῆς διαμονῆς αἴτιον, ἀλλ' ὁ αἰών. καὶ διαμονῆς, οὐ γιγνομένης ἀεὶ, ἀλλ' ἐν ἑνὶ οὔσης ἀνεξαλλάκτως, ὡς εἶπεν ὁ Τίμαιος. εἰ δὲ ὁ αἰὼν δυάδα ἐμφαίνει, κἂν πολλάκις αὐτὸ κρύπτειν σπουδάζωμεν. τὸ γὰρ ἀεὶ, τῷ ὄντι συνάπτεται κατὰ ταὐτὸν, καὶ ἔστιν αἰὼν, ὁ ἀεὶ ὢν, ἔοικεν ἔχειν τὴν μονάδα τοῦ ὄντος πρὸ αὐτοῦ. καὶ τὸ ἓν ὂν, καὶ μένειν ἐν τούτῳ τῷ ἑνὶ, ὡς ὄντι περὶ τούτου τοῦ ἑνὸς, καὶ ὁ ἡμέτερος καθηγεμὼν, ἵνα καὶ αὐτὸς ἓν ᾖ πρὸ τῆς δυάδος,

ἀπὸ τοῦ

ἔτι τοῦ ἑνὸς μὴ ἀφιστάμενος. καὶ ἡ μὲν ἐν αὐτῷ προεμφαίνουσα τὸ πλῆθος δυὰς, ἐνίζεται τῷ ἑνὶ ὄντι, ἐν ᾧ μένει ὁ αἰών, τὸ δὲ πλῆθος τῶν νοητῶν, αὐτῷ τῷ αἰῶνι περιέχοντι αὐτῶν καὶ συνέχοντι πάσας ἐξῃρημένως καὶ ἑνιαίως τὰς ἀκρότητας. ὅτι γὰρ ἡ τοῦ ὄντος ἑνὸς, καὶ ἡ τοῦ αἰῶνος ἔννοια διαφέρουσι, δῆλον. τὸ γὰρ ἀεὶ εἶναι, καὶ τὸ ἁπλῶς εἶναι, πάντως ἕτερον. εἴ τι γοῦν ἀεί ἐστιν, τοῦτο καὶ ἔστιν. οὐκ ἀνάπαλιν δὲ, εἴ τι ἔστι τοῦτο καὶ ἀεί ἐστιν. ὁλικώτερον ἄρα καὶ γεννητικώτερον τοῦ ἀεὶ εἶναι, τὸ εἶναι. καὶ διὰ ταῦτα ἐγγυτέρω τοῦ πάντων αἰτίου, καὶ τῶν ὄντων, καὶ τῶν ἑνάδων, τῶν ἐν τοῖς οὖσι, καὶ αὐτῆς τῆς γενέσεως, καὶ τῆς ὕλης. τρία οὖν ταῦτά ἐστιν ἐξῆς τὸ ἓν ὄν, ὡς μονὰς τῶν ὄντων, ὁ αἰὼν ὡς δυὰς, μετὰ τοῦ εἶναι τὸ ἀεὶ ἔχουσα, τὸ αἰώνιον μετέχον, καὶ τοῦ εἶναι, καὶ τοῦ ἀεί. καὶ οὐ τὸ πρώτως ἀεὶ ὄν, ὡς αἰών. καὶ τὸ μὲν ἓν ὄν, τοῦ εἶναι μόνως αἴτιον πᾶσι τοῖς ὁπωσοῦν, εἴτε ὄντως, εἴτε οὐκ ὄντως. ὁ δὲ αἰών, τοῖς ἐν τῷ εἶναι διαμονῆς. καὶ τοῦτο ἔδει μᾶλλον τὸν Στράτωνα λέγειν, ἀλλ' οὐχὶ τῇ διαμονῇ ὁρίζεσθαι τῶν ὄντων, τὸ ὄν. ὡς ἐκεῖνος ἐν τῷ περὶ τοῦ ὄντος βιβλίῳ γέγραφε τὸ ἴδιον τοῦ αἰῶνος μετάγων ἐπὶ τὸ ὄν. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς γενητοῖς ταυτόν ἐστι τὸ γίγνεσθαι, τῷ διαμένειν γιγνόμενον. ἀλλὰ τῆς μὲν γενέσεως ἴδιον, τὸ ἄλλο καὶ ἄλλο δεικνύναι τὸ ἔχον, τοῦ δὲ διαμένειν τὴν γένεσιν, ὁ χρόνος, ἐν ᾧ ἡ γένεσις. καὶ ὅπερ ἐπὶ ταύτης ὁ χρόνος, τοῦτο ἐπὶ τῆς οὐσίας ὁ αἰών. ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ μεγίστου τοῦ μένοντος ἐν τῷ ἑνὶ τῶν θεῶν αἰῶνος, ἄχρι τοσούτου παραγεγυμνάσθω. διατί δὲ ἐτύγχανεν οὖσα αἰώνιος ἡ τοῦ ζώου φύσις; ἀλλ' οὐχὶ τυγχάνει, καίπερ τῷ αἰῶνι, τοῦ νῦν οἰκειοτέρου μᾶλλον, ἢ τοῦ παρεληλυθότος. ἐχρήσατο μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις τοσούτῳ τῷ εἴδει τῆς ἀπαγγελίας † ἀγαθὸς ἦν εἰπὼν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ὄντος ἀεί, σημαίνων, ὅτι οὐκ ἐκ χρόνου τοῦτο, ἀλλ' ἀεὶ ἦν, καὶ ὅτι τὰ τέλη προείληπται καὶ συνείληπται ταῖς ἀρχαῖς, πρὸ πάσης παρατάσεως ἐπὶ τῶν θείων. νῦν δὲ καὶ πλείονα καιρὸν ἔχει, τὸ ἐτύγχανεν. ἐπεὶ γὰρ καθ' ὑπόθεσιν διακοσμεῖ. πρὸ δὲ τῆς διακοσμήσεως, εἰ καὶ μὴ χρόνῳ, ἀλλ' οὖν τῇ ἀξίᾳ ὑπάρχει τὰ νοητά, καὶ ὅσα σύνεστι τοῖς νοητοῖς. διατοῦτ' εἶπεν ἐτύγχανε. πάλιν δὲ τῷ οὖσα τῇ ἀληθείᾳ, τοῦ παρατατικοῦ ῥήματος ἐβοήθησε. πεποίηκεν γὰρ αὐτὸ καὶ οὐσιῶδες, καὶ οὐχ ἧττον τοῦ ἐνεστῶτος. ᾠκείωσέ γε τῷ αἰῶνι τὸν λόγον τὸν περὶ αὐτοῦ. τελειότητι μὲν αὐτῷ, διὰ τοῦ ἐτύγχανεν ἐπιδούς, τὸ ὂν δέ, τὸ οὐσιῶδες, διὰ τοῦ οὖσα συνενεγκών. καὶ περὶ μὲν τῶν λεξειδίων, ἅλις. διατί δὲ τῷ γεννητῷ τὸ αἰώνιον, παντελῶς προσάπτειν οὐκ ἦν δυνατόν; ἢ ὅτι πᾶν τὸ γεννητόν, φαίης ἂν ἐν μεταβολῇ τὸ εἶναι ἔχειν. τὸ δὲ παντελῶς αἰώνιον, ἀμετάβλητόν ἐστι καὶ ἀγέννητον. ἀντικειμένων οὖν ἀλλήλαις τῶν φύσεων, εἴ τις ἐβιάσατο τῷ γεννητῷ προσάψαι τὸ παντελῶς αἰώνιον, οὔτε ἀμετάβλητον αὐτὸ ἐποίει, καὶ ἀνῄρει αὐτοῦ τὴν φύσιν. ἆρ' οὖν ἀμηγέπῃ πάρεστι τῷ αἰσθητῷ ὁ αἰὼν καὶ μὴ παντελῶς. πῶς δέ, οὐκ ἂν ὁμολογήσαιμεν; ὁ γὰρ τῆς εἰκόνος μετέχων τοῦ αἰῶνος, μετέχει πως καὶ τοῦ αἰῶνος. εἰ καὶ μὴ οὕτως ὡς ὁ ἀμέσως αὐτοῦ μετέχων, καὶ ὅλως ἀεὶ τὰ ὑπέρτερα αἴτια κοσμεῖ. καὶ τὰς τῶν ὑφειμένων ἐπικρατείας, ὥστε καὶ ὁ αἰών, πάρεστί πως τοῖς ὑπὸ τοῦ χρόνου κοσμουμένοις. καθ' ὃ μὲν γὰρ παντελὲς πέρας, μόνοις τοῖς νοητοῖς σύνεστι. πεπληρωμένως δὲ καὶ κατὰ τὰς διῃρημένας τελειότητας, καὶ κατὰ τὰ ὡρισμένα τῆς ζωῆς μέτρα, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς οὐσίας τῶν οὐρανίων ψυχῶν, δύναται παρεῖναι καὶ τοῖς ἐγκοσμίοις πράγμασι. καὶ δέχεται αὐτὸς ὁ κόσμος, οὐχ ὡς ἐστιν αὐτὸς ὁ αἰών. διὸ μὴ δὲ αἰώνιος εἶναι λέγεται, ἀλλ' ὡς δύναται τὴν ἀμέριστον αὐτοῦ, παρουσίαν καὶ ἔλλαμψιν. θείας ἄρα καὶ τοῦτο αἰτίας, καὶ περιοχῆς ἐξαίρετον. ἀγαθόν ἐστιν ἐν τῷ αἰῶνι. διόπερ δὴ καὶ τὰ μέγιστα, καὶ ὥσπερ ὑπεναντία πρὸς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, κατ' αἰτίας ἐπιπλοκὴν περιέχει. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον. πῶς δὲ εἰκὼν ὁ χρόνος εἴρηται τοῦ αἰῶνος; ἆρ' ὅτι μένει μὲν ὁ αἰὼν ἐν τῷ ἑνί, πρόεισι δὲ ὁ χρόνος κατ' ἀριθμόν; ἀλλὰ ταῦτα μέν, ἀνομοιότητα μᾶλλον αὐτοῖν, ἢ τὴν ὁμοίωσιν ἐπιδείκνυσι. σχεδὸν γὰρ τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν ἀντέθηκεν, τῷ μένειν, τὸ ἰέναι. τῷ ἑνί, τὸ κατ' ἀριθμόν, τῷ αὐτό, τὴν εἰκόνα. βέλτιον οὖν λέγειν ὅτι δὴ δύο μέτρα ταῦτα τῶν ὄντων ὁ θεός, παρήγαγε, τὸν αἰῶνα φημὶ καὶ τὸν χρόνον. τὸν μέν, τῶν νοητῶς ὄντων, τὸν δέ, τῶν ἐγκοσμίων. καθάπερ οὖν ὁ κόσμος, εἰκὼν εἴρηται τοῦ νοητοῦ, καὶ τὸ κοσμικὸν μέτρον, εἰκὼν τοῦ μέτρου τοῦ νοητοῦ κατωνόμασται. ἀλλ' ὁ μὲν αἰὼν μέτρον, ὡς τὸ ἕν, ὁ δὲ χρόνος, ὡς ἀριθμός. μετρεῖ γὰρ ἑκάτερον, τὸ μὲν τὰ ἑνιζόμενα, ὁ δὲ τὰ ἀριθμούμενα. καὶ ὁ μὲν τὴν διαμονὴν τῶν ὄντων, ὁ δὲ τὴν παράτασιν τῶν γιγνομένων. αἱ δὲ δοκοῦσαι ἀντιθέσεις αὐτῶν, οὐκ ἀνομοιότητα τῶν μέτρων ἐμφαίνουσιν, ἀλλὰ τὸ παρῆχθαι τὰ δεύτερα παρὰ τῶν πρεσβυτέρων. ἥ τε γὰρ πρόοδος, ἐκ τῆς μονῆς, καὶ ὁ ἀριθμὸς ἐκ τοῦ ἑνός. μήποτε δὲ καὶ εἰκὼν ὁ χρόνος διατοῦτο τοῦ αἰῶνος, διότι τῆς τελειότητός ἐστι τῶν ἐγκοσμίων ποιητικός. ὥσπερ ὁ αἰὼν τῆς τῶν ὄντων συνοχεὺς καὶ φρουρός. ὡς γὰρ τὰ μὴ δυνάμενα κατὰ νοῦν ζῆν, ὑπὸ τὴν τῆς εἱμαρμένης ἄγεται τάξιν, ἵνα μὴ φυγόντα τὸ θεῖον, τελέως ἄτακτα γένηται, οὕτω δὴ καὶ τὰ προελθόντα τοῦ αἰῶνος, καὶ μὴ δυνηθέντα μετέχειν τῆς ἑστώσης τελειότητος ὅλης ἅμα, καὶ ἀεὶ ταῦτα, τελεῖ μὲν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ χρόνου, διεγείρεται δὲ παρ' αὐτοῦ, πρὸς τὰς προσφόρους ἑαυτοῦ ἐνεργείας, δι' ὧν τοῦ προσήκοντος αὐτοῖς τέλους, διά τινων περιόδων ἀποκαταστατικῶν, ἀπολαβεῖν δυνήσεται. εὖ δὲ ὅτι καὶ ἐπίνοιαν ἐκάλεσε τοῦ δημιουργοῦ, τὴν τοῦ χρόνου ποίησιν. τὸ γὰρ τοῖς τὴν φύσιν μὴ ἀϊδίοις, ἐπικτήτου μεταδοῦναι καὶ χρονικῆς ἀϊδιότητος, καὶ τὸ τοῖς

† ἀφελῶς

ἀτελέσι, τελειότητος. καὶ τὸ τοῖς εὐθυπόροις κυκλικῆς ἀποκαταστάσεως, οὐ πόῤῥω δοκεῖ πίπτειν ἐπινοίας καὶ μηχανήματος. διὸ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς, τὴν γένεσιν τῶν μερῶν τοῦ χρόνου, τὸν θεὸν ἔφη μεμηχανῆσθαι. ἀλλὰ πῶς λέγεται κινητὴ εἶναι ἡ τοῦ αἰῶνος εἰκών; ὅτι πᾶσα κινεῖται, καὶ τὸ ὅλον αὐτῆς ἐστὶν ἐν κινήσει. ἢ τοῦτο μὲν ἀδύνατον, οὐδὲν γὰρ καθ' ὅλον ἑαυτὸ κινεῖται, οὐδὲ ὅσα μεταβάλλει κατ' οὐσίαν. καὶ γὰρ τούτων μένει τὸ ὑποκείμενον. πολλῷ δὲ μᾶλλον τὰ τὰς ἄλλας κινούμενα κινήσεις, μένει περὶ τὴν οὐσίαν, καὶ εἰ αὔξοιτο, καὶ εἰ ἀλλοιοῖτο, καὶ εἰ τοπικῶς κινοῖτο. ἢ μὴ μένον κατά τι, συνεξαφανίσει καὶ τὴν κίνησιν. ἔν τινι γὰρ πᾶσα κίνησις, οὐδὲν οὖν ὅλον κινεῖται καθάπερ εἴπομεν, καὶ μάλιστα ὅσα τῶν ἀϊδίων, ἅ τε καὶ ἐνιδρύσθαι χρὴ ταῖς οἰκείαις ἀρχαῖς, καὶ ἐν ἑαυταῖς μένειν εἰ μέλλοι σώζεσθαι διηνεκῶς. διαφερόντως δὲ ἡ τοῦ αἰῶνος εἰκών, τὸ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχειν πῃ ὀφείλει καὶ τὸ στάσιμον, ὥστε ἀδύνατον τὸν χρόνον καθ' ὅλον ἑαυτὸν εἶναι κινητόν, εἴπερ μὴ δὲ ἄλλο τι τῶν πάντων. δεῖ οὖν τι αὐτοῦ μένειν ἐξ ἀνάγκης. εἴπερ πᾶν κινούμενον κινεῖται κατά τι μένον ἑαυτοῦ τὸ ἔχον. μένει τοίνυν καὶ ἡ τοῦ χρόνου μονὰς ἐξηρτημένη τοῦ δημιουργοῦ. πλήρης δὲ οὖσα μετρικῆς δυνάμεως, καὶ βαλυθεῖσα μετρῆσαι, τῆς τε ψυχῆς οὐσίας τὰς κινήσεις, καὶ τῆς φυσικῆς τε καὶ σωματικῆς, τό τε εἶναι καὶ τὰς ἐνεργείας, καὶ τὰ παθήματα, προῆλθε κατ' ἀριθμόν. μένων οὖν ὁ χρόνος, τῷ ἀμερεῖ ἑαυτοῦ καὶ ἔνδον ἐνεργείᾳ, τῇ ἔξω καὶ ὑπὸ τῶν μετρουμένων μετεχομένῃ, πρόεισι κατ' ἀριθμόν. τουτέστι, κατά τινα ἤδη νοερά, μᾶλλον δὲ κατ' αὐτὸν τὸν πρώτιστον ἀριθμόν, ὡς ἀνάλογον τῷ ἑνὶ ὄντι, προέστηκεν τῶν νοερῶν, φαίη ἂν ὁ Παρμενίδης, ὡς ἐκεῖνο τῶν νοητῶν. καθ' ἀριθμὸν οὖν ἐκεῖνον πρόεισιν. διὸ καὶ ἑκάστῃ τῶν ἐγκοσμίων εἰδῶν, τὸ πρόσφορον ἀπονέμει μέτρον. λέγοις δ' ἂν ἔτι προσεχέστερον, ὅτι πρόεισι κατ' ἀριθμόν, ὁ ὡς ἀληθῶς χρόνος, ἀριθμῶν μεταμετέχοντα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὢν νοερὸς ἀριθμός, ὃν καὶ ὁ Σωκράτης ἔλεγε καὶ ᾐνίσσετο, ἡνίκα ἔλεγεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἀριθμῷ λέγων εἶναι τὸ αὐτοτάχος, καὶ τὴν αὐτοβραδυτῆτα, οἷς διαφέρει τὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀριθμούμενα, θᾶττον ἢ βραδύτερον κινούμενα. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος, πολὺν περὶ ἐκείνου πεποίηκε λόγον. ὡς τῇ προτεραίᾳ τοῦ Σωκράτους αὐτὸν τελέως ἐκφήναντος. ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀφ' αὐτοῦ προελθόντος. ἐκείνου γὰρ ἀριθμοῦ ἀληθινοῦ ὄντος τοῦτον εἶπεν, κατ' ἀριθμὸν προϊέναι. πρόεισι μὲν οὖν καὶ κατὰ τὸν νοητὸν ἀριθμόν. πρόεισι δὲ καὶ καθ' ὃν αὐτὸς ἀριθμεῖ τὰ μετέχοντα, καθάπερ καὶ ὁ ἐν τούτοις ἀνάπαλιν κατὰ τὸν ἀριθμοῦντα πρόεισιν, αὐτὸς ὢν ὁ ἀριθμητός, εἴδωλον ἔτι ἔχων, τοῦ οὐσιώδους χρόνου, δι' ὃν πάντα ἀριθμεῖται, μείζοσιν ἢ ἐλάττοσι, τοῖς ἑαυτῶν ζωῆς ἀριθμοῖς, ὡς βοῦν μὲν, τοσόνδε ζῆν χρόνον, ἄνθρωπον δὲ, τοσόνδε, ἥλιον δὲ, ἐν τοσῷδε ἀποκαθίστασθαι, καὶ σελήνην καὶ φαίνοντα, καὶ ἄλλους κατ' ἄλλα μέτρα ποιεῖσθαι τὰς ἑαυτῶν περιόδους. μέτρον δ' οὖν ὁ χρόνος τῶν κινήσεων, οὐχ ὡς τὸ ᾧ μετροῦμεν. τοῦτο γὰρ ἡ ἔννοια δρᾷ, ἡ περὶ χρόνου καὶ οὐκ αὐτὸς ὁ χρόνος. ἀλλ' ὡς ποιητικὸν καὶ ἀφοριστικὸν τοῦ εἶναι τῆς ζωῆς, καὶ πάσης τῆς ἄλλης κινήσεως τῶν ἐν χρόνῳ πραγμάτων, καὶ ὡς κατὰ παραδείγματα, μετρῶν αὐτά, καὶ πρὸς ἐκεῖνα ἀφομοιῶν. ὡς γὰρ ἑαυτὸν ἀναφέρει, πρὸς τὴν τοῦ αἰῶνος ὁμοίωσιν, τοῦ περιέχοντος τὰς παραδειγματικὰς αἰτίας, οὕτω καὶ τὰ ὑφ' ἑαυτοῦ τελειούμενα, κύκλῳ συνελισσόμενα, πρὸς μίμησιν ἀναπέμπει σεμνοτέραν τῶν αἰωνίων ἀρχῶν. ἢ πῶς ἄρα τηλικοῦτος ὤν, καὶ τοιοῦτος θεός, μέτρον ἂν εἴη κινήσεως, ἢ ὅλως κινήσεως, ὥς που τισὶν ἔδοξεν μή τε τῆς δυνάμεως αὐτοῦ συναισθανομένοις, μή τε τοῖς δημιουργικοῖς ἐπὶ πάντα παρουσίας. ὅταν δὲ καὶ φθορᾶς αὐτὸν αἴτιον εἶναι λέγωσι μᾶλλον ἢ γενέσεως, καὶ λήθης μᾶλλον ἢ σωτηρίας, καὶ τούτων κατὰ συμβεβηκός, καὶ οὐ καθ' αὐτό, κομιδῇ τό τε τοῖς καθεύδουσιν ἐοίκασι, καὶ μή θ' ὅσα αὐτοί, κατά τε σῶμα καὶ ψυχὴν ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐπισκεπτομένοις, μή θ' ὅσα ὁ σύμπας οὐρανὸς καθ' ὅλον ἑαυτόν, καὶ πᾶσα ἡ γένεσις παρὰ τοῦ χρόνου, καὶ διὰ τοῦ χρόνου κομίζονται λογίζεσθαι δυναμένοις. ἀλλ' οὐχὶ θεουργοὶ ταῦτα φαῖεν ἄν. οἵ γε καὶ θεὸν αὐτὸν εἶναί φασιν, καὶ ἀγωγὴν αὐτοῦ παρέδοσαν ἡμῖν, εἰς αὐτοφάνειαν κινεῖν αὐτὸν δυνατόν, καὶ ὑμνοῦσι πρεσβύτερον καὶ νεώτερον, καὶ κυκλοέλικτον τὸν θεὸν καὶ αἰώνιον. οὐ μόνον ὡς αἰῶνος εἰκόνα, ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτὸν αἰωνίως προειληφότα. καὶ νοοῦντα τὸν σύμπαντα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ κινουμένων ἁπάντων ἀριθμόν. καθ' ὃν πάντα τὰ κινούμενα, περιάγει καὶ ἀποκαθίστησι περιόδοις θάττοσιν, ἢ βραδυτέραις. καὶ πρὸς τούτοις, ἀπέραντον διὰ τὴν δύναμιν. τὸ γὰρ πάλιν καὶ πάλιν ἀνακυκλεῖν, ἀπειροδυναμίας ἐστί. καὶ ἑλικοειδῆ φασι μετὰ τούτων, ὡς καὶ τῶν κατ' εὐθεῖαν κινουμένων, καὶ τῶν κύκλῳ μετρικὸν κατὰ μίαν δύναμιν, ὡς ἡ ἕλιξ ἑνοειδῶς περιέχει τὸ εὐθὺ καὶ περιφερές. οὐκ ἄρα ἀκολουθητέον τοῖς ἐν ψιλαῖς ἐπινοίαις αὐτὸν ἱστᾶσιν, ἢ συμβεβηκός τι ποιοῦσιν. ἀλλ' οὐδ' εἴ τινες ἔτι τούτων σεμνότεροι, καὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἐγγυτέρω χωροῦντες ἰδιότητος ἐκ τῆς ὅλης ψυχῆς γεννᾶσθαί φασι τὸν χρόνον, μεταβατικῶς ἐνεργούσης, ἢ αὐτῆς μὲν ἀθρόως, καὶ ἀμεταβάτως, μετρούσης δὲ τῷ χρόνῳ, τάς τε οὐρανίας περιφοράς, καὶ τὰς περιόδους τῶν ἄλλων ψυχῶν, οὐδὲ τούτοις, τὸ δὲ ἡμέτερον ἐπιτρέψαι, καίπερ οὐ πόῤῥω τῆς ἀληθείας κατηντηκόσι. πρῶτον γὰρ οὖν Πλάτωνι συμφωνεῖν περὶ τῶν θείων ἁπάντων ἐφιέμεθα, περὶ τοῦ δημιουργοῦ φησιν ὑποστῆσαι τὸν χρόνον ἤδη τοῦ κόσμου, κατά τε ψυχήν, καὶ κατὰ σῶμα διατεταγμένου. καὶ οὐκ ἔνδον ἐν αὐτῇ καθάπερ τοὺς ἁρμονικοὺς

λόγους

λόγους ἐντιθέσθαι παρ' αὐτοῦ, οὐδ' ὥσπερ τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἔφη τεκταίνεσθαι τὸν θεόν, ἵνα ᾖ δεσπότις αὐτοῦ καὶ ἄρχουσα ἡ ψυχή, οὐχ οὕτω καὶ τὸν χρόνον ἐν τῇ ψυχῇ τὸν θεὸν ἐργαζόμενον καὶ ἀπογεννῶντα παραδέδωκεν, ἀλλὰ διαλεχθεὶς περί τε οὐσίας καὶ ἁρμονίας, καὶ δυνάμεως καὶ κινήσεων, καὶ γνώσεων παντοδαπῶν τῆς ψυχῆς, ἐπὶ πᾶσι τελειωθεῖσι τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι μίαν οὐσίαν τούτων ἁπάντων φρουρητικὴν, καὶ μετρητικὴν, καὶ ἀφομοιωτικὴν πρὸς τὰς παραδειγματικὰς ἀρχὰς, τὴν τοῦ χρόνου παρήγαγεν. τί γὰρ ἦν ὄφελος ἔχειν μὲν, πάντα καλῶς τὰ ἐγκόσμια, μὴ ἀεὶ δὲ διαμένειν. καὶ μιμεῖσθαι μὲν ἀμηγέπη, τὴν τοῦ παραδείγματος ἰδέαν, μὴ πᾶσαν δὲ εἰς δύναμιν δέξασθαι αὐτοῦ, καὶ μεριστῶς ὑποδέχεσθαι, τὴν ἀμέριστον νόησιν. διὰ μὲν δὴ ταῦτα, δημιουργικὴν αἰτίαν ἐπέστησεν ὁ φιλόσοφος τῇ τοῦ χρόνου προόδῳ, ἀλλ' οὐχὶ ψυχικήν. ἔπειτα δὲ εἰς αὐτὰ ἀφορῶν τὰ πράγματα, φαίης ἄν, ὡς εἰ ἐγέννα τὸν χρόνον ἡ ψυχή, οὐκ ἂν οὕτω μετεῖχεν αὐτοῦ, ὡς τελειουμένη ὑπ' αὐτοῦ. ὅτι καὶ τελειοῦται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ μετρεῖται κατά γε τὰς ἐνεργείας, οὐκ ἀσαφές. ἐπεὶ καὶ πᾶν ὃ μὴ ἀθρόως, καὶ ἤδη καὶ † ὁμοῦ τὸ πᾶν ἔχει τῆς ἐνεργείας, δεῖται τοῦ χρόνου πρὸς τελείωσιν, καὶ ἀποκατάστασιν, δι' οὗ συλλέγει πᾶν τὸ οἰκεῖον ἀγαθόν, ὃ ἀμερίστως καὶ ἀχρόνως χωρεῖν οὐκ ἐδύνατο. διὸ καὶ ὡς καὶ ἤδη προείρηται ταῦτα μέτρα τῆς τε διαμονῆς, καὶ τῆς τελειότητος ἐστὶ τῶν ὄντων αἰὼν καὶ χρόνος. ὁ μὲν, τῶν νοητῶν ἑνάδων περιοχὴ μία, καὶ ἀπλήθυντος ὤν, ὁ δὲ τῶν ἐκεῖθεν προελθόντων τῆς ἀϊδιότητος, ἢ τῆς ἐπιπλέον, ἢ ἐπ' ἔλαττον διαμονῆς ὅρος ὢν καὶ μέτρον δημιουργικόν. εἰ μὲν οὖν καὶ ἡ ψυχὴ κατὰ ταυτὰ τῷ νῷ καὶ τοῖς θεοῖς, ἐπιβολῇ μιᾷ, καὶ ἀεὶ τῇ αὐτῇ πᾶν ᾔρει τὸ ἑαυτῆς γνωστόν, ἀμεταστάτως νοοῦσα, χρόνον μὲν, ἐγέννησεν ἂν ἴσως, χρόνου δὲ πρὸς τὸ ἑαυτῆς τέλος, οὐκ ἂν ἐδεήθη. ἐπειδὴ δὲ μεταβατικῶς νοεῖ, καὶ ἀποκαταστατικῶς, εἰ μὲν τις ὅλου δεῖται τοῦ χρόνου. εἰ δὲ, μερικοῦ γέ τινος χρονικοῦ, τοῦ αὐτῇ πρός τε τὰς νοερὰς, καὶ πρὸς τὰς γενεσιουργοὺς ἀρκέσοντος ζωάς, οὐδὲν δὲ ὅλως αἴτιον, τοῦ ἑαυτοῦ δεῖται γεννήματος πρὸς τελείωσιν ἑαυτοῦ. εἴη γὰρ ἂν οὕτω καὶ τέλειον, καὶ ἀτελές, πρὶν ὑποστήσῃ τὸ δεύτερον. τέλειον μὲν, ἵνα καὶ γεννήσῃ. ἐπεὶ μηδὲν ἀτελὲς ἄλλου γεννητικόν. ἀτελὲς δὲ, ὅτι μηδέ ποτε μετέχειν τοῦ τελειοῦντος αὐτό. καὶ καθάπαξ δὲ ἄτοπον, τῶν ἀπ' αὐτῶν προελθόντων, λέγειν δεῖσθαι τὰ αἴτια. μέγιστον μὲν οὖν τοῦτό σοι τεκμήριον ἔστω τοῦ τὸν χρόνον μὴ εἶναι γέννημα τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ὑπὸ πρώτης αὐτῆς μετέχεσθαι. μετὰ τοῦτο δὲ χρὴ νοεῖν, ὡς καὶ τὰ ἄψυχα, χρόνου μετέχει. καὶ οὐ τό τε μετέχει μόνον ὅτ' ἐφύετο, καθάπερ τοῦ εἴδους καὶ τῆς ἕξεως, ἀλλὰ καὶ νῦν, ὅτε δοκεῖ πάσης ἐστερεῖσθαι ζωῆς, μετέχει τοῦ χρόνου, καὶ οὐχ ὥσπερ λέγεται καὶ ζῆν, ὅτι συντέτακται τοῖς ὅλοις, καὶ συμπαθῆ πρὸς τὸ πᾶν ἐστιν. ἀλλὰ καὶ ἰδίως καθ' αὑτὰ χρόνου μετέχει τινὸς καὶ ταῦτα, ἢ ἄψυχά ἐστιν ἀεὶ ἀπολλύμενα μέχρι τελέας φθορᾶς. οὐ γὰρ ἔστιν ὅπου μὴ πάρεστιν ὁ χρόνος. καὶ εἴποι δ' ἂν ὁ μὲν οἰκοδόμος πόσον χρόνον ἀντίσχοι ἂν ὁ τοῖχος, ὁ δ' ὑφάντης, περὶ χιτῶνος, ἢ ὅλως αἰσθητός. ὁμοίως καὶ ἕκαστος τῶν τεχνιτῶν, περὶ τῆς ἑαυτοῦ δημιουργίας. εἰ καὶ μὴ οὕτως ἀφωρισμένως, ὡς περὶ τῆς φυσικῆς ποιήσεως ἐστὶν εἰπεῖν. ὁ δὲ μάντις περὶ πάντων, ἅτε καὶ τὴν ἐκ τοῦ παντὸς ἀποινεμημένην τοῖς πράγμασι διάστασιν χρονικὴν, δυνάμενος θεωρεῖν. πρὸς τούτοις δὲ, ἐπειδὴ καὶ ψυχικαὶ καὶ σωματικαὶ μεταβολαί, καὶ κινήσεις, καὶ ἠρεμίαι, καὶ ὅλως πάντα τὰ ὡς ἂν ἀντικείμενα τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων μετρεῖται τῷ χρόνῳ, δεῖ πάντων αὐτῶν ἐξῃρῆσθαι τοῦτον. τὸ γὰρ ὑπὸ πλειόνων καὶ τούτων ἀνομοίων μετεχόμενον, ἓν καὶ ταυτὸν ὄν, ἀεὶ καθ' αὑτὸ προϋφεστός, οὕτω μετέχεσθαι ὑπ' ἐκείνων, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν πᾶσιν ὄν, πανταχοῦ ἐστιν ἀμέριστον, ὡς τὸ ἐπιπανταχοῦ ἐστιν ἓν ὄν, κατ' ἀριθμὸν ἀμερές, καὶ οὐδενὸς ἴδιον τῶν εἶναι κατ' αὐτὸ λεγομένων. ὃ καὶ Ἀριστοτέλης ἰδών, ἔδειξεν εἶναί τι ἀσώματον καὶ ἀμερές, ἐν πανταχοῦ ταυτὸν ὄν. τὸ νῦν τοῦτο λαβεῖν. ἔτι δὲ μὴ ὂν μὲν οὐσία ἀλλὰ συμβεβηκός, οὐκ ἂν οὕτω δημιουργικὴν ἐπεδείκνυτο ὑπόδύναμιν, ὡς τὰ μὲν ἀϊδίως γιγνόμενα, ποιεῖν, τὰ δὲ, χρονιώτερα. τὰ δὲ, τούτων μὲν βραχυπορώτερα, τῶν δὲ ἀσθενεστέρων φύσεων μακροπορώτερα. πᾶσι δὲ τὸ πρόσφορον, καὶ οἰκεῖον ἀπονέμειν μέτρον, τοῖς ἐν τοῖς οὖσι διαμονῆς. εἰ δ' ἐστὶν οὐσία δημιουργική, οὔτ' ἂν ἡ ὅλη ψυχὴ εἴη, οὔτ' ἂν ψυχῆς μόριον. ἄλλη γὰρ ἔννοια ψυχῆς καὶ ἄλλη χρόνου, καὶ ἑτέρων, καὶ τῶν αὐτῶν ἑκάτερον αἴτιον. ψυχὴ μὲν γὰρ ζωῆς μεταδίδωσι, καὶ κινεῖ τὰ πάντα. διὸ καὶ ὁ κόσμος, ὡς ἐπλησίασε τῇ ψυχῇ, ζωῆς ἐπληρώθη, καὶ μετέχει κινήσεως. χρόνος δὲ διεγείρει τὰ δημιουργήματα, πρὸς τὴν αὐτῶν τελείωσιν, καὶ μέτρον ἐστὶ τῶν ὅλων, καὶ ἀΐδιός τινος χορηγός, καταδεέστερος ψυχῆς οὐκ ἂν εἴη. εἴπερ αὐτοῦ, καὶ ψυχὴ μετέχει. καὶ εἰ μὴ κατὰ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ κατά γε τὰς μεταβατικὰς ἑαυτῆς ἐνεργείας. καὶ γὰρ ἡ τοῦ παντὸς, ἀπαύστως ἐνεργεῖν ἄρχεται, καὶ ζῆν ἐμφρόνως, πρὸς τὸν σύμπαντα χρόνον. λείπεται ἄρα καὶ οὐσίαν εἶναι, καὶ ψυχῆς μὴ δεύτερον. ἐπὶ πᾶσι δὲ ἐνθυμητέον, ὡς εἰ μὲν ὁ αἰὼν, ἢ γέννημα ἦν τοῦ νοῦ, ἢ δύναμίς τις νοερά, ἔδει καὶ τὸν χρόνον τοιοῦτόν τι λέγειν εἶναι τῆς ψυχῆς. εἰ δὲ μέτρον ἐξῃρημένον τοῦ πλήθους τῶν νοητῶν ὁ αἰὼν, καὶ περιοχὴ τῆς πάντων ἀϊδιότητος καὶ τελειότητος, πῶς οὐχὶ καὶ ὁ χρόνος τοῦτον ἕξει τὸν λόγον πρὸς τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν ψυχικὸν διάκοσμον; ταύτῃ διαφέρων ᾗ καὶ τὰ προελθόντα πάντα, τῶν μενάν-

Φ 4 τῶν αἰ-

τῶν αἰτίων. ὅ, τε γὰρ αἰών, πλείονα δείκνυσι τὴν πρὸς τὰ ὑφ' ἑαυτοῦ μετρούμενα ὑπεροχήν, ἤ περ ὁ
χρόνος. ὁ μὲν γάρ, καὶ τὰς οὐσίας τῶν νοητῶν, καὶ τὰς ἑνάδας ἐξῃρημένως περιέχει, ὁ δὲ τὰς οὐσίας οὐ με-
τρεῖ τῶν πρώτων ψυχῶν, ἅτε συντεταγμένως αὐταῖς μᾶλλον, καὶ σὺν αὐταῖς ἀπογεννηθείς, ὡς δὲ φα-
σὶν ἔνιοι τῶν Πλατωνικῶν, οὐδὲ τὰς νοερὰς ἐνεργείας. καίτοι σαφῶς τοῦ Πλάτωνος τὴν μίαν καὶ ὅλην
† βίον ψυχὴν καὶ θείου καὶ ἔμφρονος ἄρξασθαι βίου, πρὸς τὸν ξύμπαντα † χρόνον ἀποφηναμένου. τά τε νοητά, μᾶλ-
λον ἥνωται πρὸς τὸν αἰῶνα, ἤ περ τὰ ἐγκόσμια πρὸς τὸν χρόνον, οὕτως ἄγαν ὡς καὶ τῶν θεωρητικωτέρων
φιλοσόφων ἐνίους, μηδὲν ἄλλο τὸν αἰῶνα, ἢ τὸν ἕνα καὶ ὅλον νοῦν ὑπολαβεῖν εἶναι. τὸν δὲ χρόνον, τοῖς ἐν
χρόνῳ πράγμασιν, οὐδεὶς ἂν τῶν σωφρονούντων εἰς ταὐτὸν ἄγειν ἐθελήσειε, διὰ τὴν πολλὴν αὐτῶν ἀπό-
στασιν καὶ ἑτερότητα. εἰ τοίνυν μή τε κίνησίς τις ὁ χρόνος, μή τε παρακολούθημα ψυχικῆς ἐνεργείας, ἢ
ὅλως γέννημα ψυχῆς, μήθ' ὥς τινες νεανιευόμενοι κατὰ τῶν θείων πραγμάτων λέγουσιν, ὡς ὁ μὲν τοῦ θα-
τέρου κύκλος ὁ ψυχικός, χρόνος ἐστίν, αἰὼν δὲ ὁ ταὐτοῦ. τοιαῦτα γὰρ ἤκουσα καὶ τοῦ Θεοδώρου φιλοσοφοῦν-
τος. ἵνα δὴ αὐτὸς κατὰ τὸν ἡνίοχον τεταγμένοι κρείττους ὦσι, καὶ χρόνου καὶ αἰῶνος, ὧν ἄν τις ἐπαινεῖσ-
θαι σπουδάζοι τὴν ὑπόληψιν, αὐτὰ μὲν ἐκεῖνα τὰ μόρια τῆς ψυχῆς, οὐκ ἂν εἰς ταὐτόν ποτε, χρόνῳ καὶ
αἰῶνι συναγάγοι. εἴπερ δέ, τὸν μὲν θατέρου κύκλον, ἐπὶ τὰ ἔγγονα, τὸν δὲ ταὐτοῦ πρὸς τὰ αἰώνια συγ-
χωρήσειεν. ἐπεὶ δὲ τοίνυν τούτων, οὐδὲν δοκιμάζομεν, τί ἂν εἴη ὁ χρόνος; οὐ γὰρ ἱκανὸν ἴσως μέτρον εἰ-
πεῖν τῶν ἐγκοσμίων, οὐδ' ὧν ἐστὶν ἀγαθῶν αἴτιος, ἀλλ' εἰς δύναμιν ἀντιληπτέον αὐτοῦ τῆς ἰδιότητος.
ἆρ' οὖν κράτιστον οὐσίαν αὐτοῦ ὄντα καὶ ψυχῆς τελειωτικὸν καὶ πᾶσι παρόντα νοῦν εἶναι λέγειν, οὐχὶ μένον-
τα μόνον, ἀλλὰ καὶ κινούμενον. μένοντα μέν, κατὰ τὴν ἔνδον ἐνέργειαν καθ' ἣν καὶ ἔστιν αἰώνιος ὄν-
τως, κινούμενον δέ, κατὰ τὴν ἔξω προϊοῦσαν, καθ' ἣν ὁρίζει πᾶσαν μετάβασιν. τοῦ γὰρ αἰῶνος, καὶ καθ'
ἣν ἔνδον ἔχει, καὶ καθ' ἣν εἰς τὰ αἰώνια ἐνεργεῖ, τὸ μένειν ἔχοντος, αὐτὸς κατὰ τὴν ἑτέραν ἐκεῖνον ἀπει-
κονισάμενος, κατὰ δὲ τὴν λοιπήν, διαστὰς ἐγένετο μένων καὶ κινούμενος. τί δ' ἂν εἴη νοητὸν ἅμα καὶ γεν-
νητόν, τί δ' ἂν εἴη μεριστὸν ἅμα καὶ ἀμέριστον. ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τῆς ψυχικῆς οὐσίας πάντα ταῦτα προσηκά-
μεθα, καὶ οὐδ' ἄλλως δυνάμεθα τῆς μεσότητος ταύτης κατακρατῆσαι τελέως, εἰ μὴ τρόπον τινὰ τοῖς
ἀντικειμένοις ἐπ' αὐτῆς χρησάμεθα. τί οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ τὴν τοῦ χρόνου φύσιν ὁρῶντες, πῇ μὲν ἀκίνη-
τον οὖσαν, πῇ δὲ κινουμένην. μᾶλλον δὲ οὐχ ἡμεῖς, ἀλλὰ πρὸ ἡμῶν ὁ φιλόσοφος, διὰ μὲν τοῦ εἶναι αἰώνιον,
τὴν ἐν ταὐτῷ μένουσαν αὐτοῦ νοερὰν μονάδα παρίστησι, διὰ δὲ τοῦ κινητόν, τὴν ἔξω φερομένην αὐτοῦ καὶ
μετεχομένην ἐνέργειαν, ὑπό τε ψυχῆς καὶ κόσμου, τοῦ σύμπαντος ἐνεδείξατο. μὴ γὰρ οἰηθῶμεν τὸ
αἰώνιον τοῦτο, ψιλὸν δηλοῦν, τὸ αἰῶνος αὐτὸ ὑπάρχειν εἰκόνα. τί γὰρ ἐκώλυε αὐτόθεν εἰπεῖν, αἰῶνος
εἰκόνα, ἀλλ' οὐκ αἰώνιον, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δηλοῦν ἐθέλει, φύσιν αὐτὴν αἰώνιον ἔχειν, οὐχ οὕτως ὡς τὸ αὐτο-
ζῷον ἔλεγεν αἰώνιον. ἐκεῖνο γὰρ καὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ἐνεργείᾳ τοιοῦτον. ὁ δὲ χρόνος τῇ μὲν αἰώνιος, τῇ δὲ ἔξω
δόσει, κινητός. διὸ καὶ οἱ θεουργοὶ καλοῦσιν αὐτὸν αἰώνιον, καὶ ὁ Πλάτων μόνος εἰκότως. καὶ γὰρ τὸ μὲν
ἐστι μόνως κινητὸν καὶ καθ' αὑτό, καὶ κατὰ τὰ μετέχοντα αὐτοῦ, κινήσεως μόνως αἴτιον, ὥσπερ ψυχή. μό-
νως γοῦν ἑαυτήν τε κινεῖ καὶ τὰ ἄλλα. τὸ δὲ μόνως ἀκίνητον, ἑαυτόν τε ἀμετάβατον φυλάττον, καὶ τοῖς
ἄλλοις τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως ὂν αἴτιον, καὶ τοῖς κινουμένοις διὰ ψυχήν, τὸ μέσον εἶναι δεῖ τούτων ἄκρων ὄντων.
τοῦ μὲν ἀκινήτου, κατ' ἄμφω, τοῦ δὲ κινητοῦ, τοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, καὶ κατὰ τὴν εἰς ἄλλο δόσιν, ἀκί-
νητον ὂν ἅμα καὶ κινούμενον. ἀλλὰ ἀκίνητον μέν, καθ' αὑτό, κινούμενον δὲ ἐν τοῖς μετέχουσι. τοιοῦτον δὲ
ὁ χρόνος. καὶ γὰρ εἰ ὁ ἐν τοῖς μετέχουσιν ἐστίν, ὡς τὸ ἀριθμούμενον ἀριθμός, τίς ἔσται ὁ κατὰ τὸ ἀριθμεῖν ἐκεῖ-
νον, ὧν ἀριθμός. τὸ μὲν οὖν τὴν μερικὴν ψυχὴν λέγειν, ἄτοπον. ὑστερογενὴς γάρ ἐστιν ὁ ἐν ταύτῃ τὸν χρό-
νον ἀριθμῶν, ἀριθμὸς οὗτος, ὡς ὁ τοὺς δακτύλους ἀριθμῶν ἐν ἡμῖν, οὐκοῦν ἐκεῖνος ὁ ποιήσας γέ τοι τοὺς
δακτύλους. ἀλλ' ὁ γενομένους ἀριθμῶν ὑπὸ τῆς φύσεως τοσούτους ἡμεῖς. δὲ ζητοῦμεν τὸ αἴτιον τοῦ εἶναι τὸν
ἀριθμούμενον χρόνον. οὗτος οὖν ἐστὶν ὁ αὐτὸς μὲν ἀκίνητος μένων, καθ' ἑαυτὸν δὲ ἀνελίττων τὸν ἀριθμού-
μενον. ὅλως δὲ εἰ κινητός ἐστιν ὁ ἐμφανὴς χρόνος, πᾶν δὲ καὶ κινητὸν ἄλλο τι ὄν, κινητόν ἐστι. οὐ γὰρ ἡ κίνη-
† αἰώνιος ὤν. σις κινητόν, ἀλλὰ τὸ κινούμενον, εἶναι δεῖ καθ' ἑαυτὸν τὸν χρόνον, ἵν' ᾖ κινητός, † κατ' ἐκεῖνον οὖν ἐστὶν ὡς
ἀληθῶς καὶ ἐν ἑαυτῷ. καθὸ δὲ ἐν τοῖς μετέχουσιν ἐστί, κινητός ἐστι, καὶ μετ' ἐκείνων, ἐξαπλῶν ἑαυτὸν
εἰς ἐκεῖνα. ἔστιν οὖν αἰώνιος μέν, καὶ μονάς, καὶ κέντρον κατ' οὐσίαν ὁ χρόνος, καὶ κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ μέ-
νουσαν ἐνέργειαν. συνεχὴς δὲ ἅμα καὶ ἀριθμὸς καὶ κύκλος, κατὰ τὸ προϊὸν καὶ τὸ μετεχόμενον. νοῦς ἄρα
τις οὗτός ἐστι προϊών. ἱδρυμένος μὲν ἐν αἰῶνι, καὶ διὰ τοῦτο αἰώνιος, καὶ αὐτὸς εἶναι λεγόμενος. ἐπεὶ μὴ δὲ
ἄλλως εἰς τελεωτέραν ἀφομοίωσιν τῶν παραδειγμάτων τοῖς ἐγκοσμίοις συντέλεσιν, εἰ μὴ πρότερον
αὐτοὺς ἐκείνων ἐξήρτητο. προϊὼν δὲ καὶ πολὺς ῥέων ἐπὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ φρουρούμενα πράγματα, ὅθεν οἶμαι,
καὶ οἱ τῶν θεουργῶν ἀκρότατοι θεὸν καὶ τοῦτον ὕμνησαν, ὡς Ἰουλιανὸς ἐν ἑβδόμῳ τῶν ζωνῶν, καὶ τοῖς ὀνό-
μασι τούτοις ἐσέμνυναν δι' ὧν ἐκφαίνεται ἐν τοῖς μετέχουσι. τὰ μὲν πρεσβύτερα ποιῶν, τὰ δὲ νεώ-
τερα, καὶ πάντα κύκλῳ περιάγων. καὶ γὰρ γελοῖον αἰῶνος ὄντα εἰκόνα, τοῦτο δὴ εἶναι τὸ ἐν τοῖς ἀριθμου-
μένοις μόνον ὑφεστὸς χρονικὸν εἴδωλον. πῶς γὰρ εἰκὼν θεοῦ τοσούτου τοῦ αἰῶνος τὸ τοιοῦτον ἐν ὑποκει-
μένῳ ὄν, μᾶλλον δὲ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ὄντι φανταζόμενον, καὶ συμβεβηκὸς ὤν, αὐτὸς συμβεβηκότος.

ὁ δὲ νοῦς

εἰ δὲ νοῦς μὲν αἰῶνος δεύτερος, ψυχὴ δὲ νοῦ μίμημα, πῶς οὐχὶ ὁ χρόνος αἰῶνος ὢν εἰκὼν κρείττονι καὶ αὐτῆς ἂν εἴη ψυχῆς, καὶ οὐσιωδέστερον. ὡς γὰρ νοῦς πρὸς ψυχήν, οὕτως αἰὼν ἔσται πρὸς χρόνον, καὶ ἐναλλάξ, ὡς ὁ χρόνος πρὸς ψυχῆς, οὕτω πρὸ νοῦ ὁ αἰών. καὶ μετέχοι τὸ ὑπ᾽ αὐτῆς, ὡς οὐδὲ τοῦ νοῦ ὁ αἰών, ἀλλ᾽ ἔμπαλιν. νοερὰν ἄρα τινὰ φύσιν ἔχων, καθ᾽ ἀριθμὸν περιάγει τὰ μετέχοντα αὐτοῦ, τά τε ἄλλα καὶ τὰς ψυχάς. καὶ γὰρ ὁ μὲν χρόνος αἰώνιός ἐστιν οὐ τῇ οὐσίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐνεργείᾳ τῇ ἔνδον, ἀεὶ ὁ αὐτὸς ὤν. καθ᾽ ἣν δὲ μετέχεται μόνην ὑπὸ τῶν ἔξω, κινητός ἐστι, συνεκτείνων ἐκείνοις τὴν ἑαυτοῦ δόσιν καὶ ἐφαρμόζων. ψυχὴ δὲ πᾶσα καὶ κατὰ τὰς ἔνδον ἐνεργείας μεταβατικῶς κινεῖται, καὶ περὶ τὰς ἐκτός. δι᾽ ὧν τὰ σώματα κινεῖ, καί μοι δοκοῦσι τὴν φύσιν αὐτοῦ ταύτην κατανενοηκότες, οὕτως αὐτὴν ὀνομάσαι χρόνον. χρόνον τινὰ ἐθελήσαντες εἰπεῖν, καὶ οἷον χορεύοντα νοῦν. συντεμόντες δὲ τάχα μὲν, δι᾽ ἐπίκρυψιν χρόνον ὀνόμασαν, τάχα δὲ καὶ διότι μένων τε ἅμα καὶ χορεύων. καὶ τῷ μὲν ἑαυτοῦ μένων, τῷ δὲ χορεύων. ὥσπερ ἐφ᾽ ἡμισείας ἐστὶ νοῦς καὶ χορευτικός. μέρος οὖν ἑκατέρου συντεθέντες, τὴν θαυμαστὴν καὶ δημιουργικὴν φύσιν τοῦ θεοῦ τούτου σημαίνουσι. καὶ ἔοικεν ὡς ὁ δημιουργός, ἀεὶ νοῦς ἄρχεται κοσμεῖν τὸ πᾶν, νοερὸς ὤν, οὕτως ὁ χρόνος ἀεὶ ψυχῆς, ἄρχεσθαι τελειοῦν αὐτὸς ὑπερκόσμιος ὤν. ἔστι γὰρ οὐ μόνον ἐστὶν ἐγκόσμιος, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον ὑπερκόσμιος, δῆλον. εἴπερ ὡς ὁ αἰὼν ἔχει πρὸς τὸ ζῶον, οὕτως ἔχει ὁ χρόνος πρὸς τόνδε τὸν κόσμον, ἔμψυχον ὄντα καὶ ἔννουν, καὶ ὅλον εἰκόνα τοῦ αὐτοζώου, καθάπερ ὁ χρόνος αἰῶνος. εἰ δ᾽ οὖν χρόνος ἐστὶ, μένων χορεύει. καὶ διὰ τὸ μένον αὐτοῦ, καὶ αἱ χορεῖαι ἄπειροί εἰσι, καὶ ἀποκαθίστανται. πρῶτος γὰρ τῶν νόων, περὶ τὴν ὅλην χορεύσας δημιουργίαν, ᾗ μὲν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχει, καὶ νοῦς ἐστι κατ᾽ οὐσίαν, αἰώνιος εἴρηται, ᾗ δὲ χορεύει ψυχάς τε καὶ φύσεις καὶ σώματα κύκλῳ περιάγει, καὶ περιοδικῶς ἀποκαθίστησιν, ὡς συντόμως εἰπεῖν. ὁ γὰρ κόσμος κινεῖται μὲν, ὡς ψυχῆς μετασχών, τεταγμένως δὲ κινεῖται, διότι νοῦ μετέχει. οὕτω γὰρ καὶ ἐν νόμοις εἶπεν, νοῦν θεῖον προσλαβοῦσαν τὴν ψυχὴν, ὀρθὰ καὶ ἔμφρονα παιδαγωγεῖν. περιοδικῶς δὲ κινεῖται, τῇ ἀεὶ τοῦ αὐτοῦ περὶ τὸ αὐτὸ κινήσει, μεμιμημένος λέγοιτ᾽ ἂν, τὴν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ νοῦ μονήν, διὰ τὴν πρὸς τὸν αἰῶνα τοῦ χρόνου μίμησιν. καὶ τοῦτ᾽ ἐστὶ τὸ ὁμοιότερον αὐτὸν τῷ παραδείγματι ποιοῦσαν, τῷ ἐν ἑνὶ μένοντι, τὸ εἰς τὸ αὐτὸ ἀποκαθίστασθαι καὶ ἕν, διὰ τῆς περὶ τὸν χρόνον κυκλήσεως. καὶ ἔχεις ἐκ τούτων πάντων, πάντα τὰ αἴτια τοῦ χρόνου κατὰ Πλάτωνα. ποιητικὸν μὲν αἴτιον τοῦ χρόνου ὁ δημιουργός. παράδειγμα δὲ ὁ αἰών. τέλος δὲ ἡ περὶ τὰς περιόδους τῶν κινουμένων εἰς τὸ ἓν περιαγωγή. τὸ γὰρ μὴ μεῖναν ἐν τῷ ἑνί, τῆς γε εἰς τὸ ἓν περιαγωγῆς ἐφίεται. διὰ ταύτης τυχεῖν ἐφιέμενον τοῦ ἑνός, ὅ ἐστι τῷ ἀγαθῷ ταὐτόν. ἔτι γὰρ οὐδ᾽ ἡ πρόοδος μία τις καὶ ἐπ᾽ εὐθείας, καὶ οἷον γραμμή τις ἄπειρος ἐφ᾽ ἑκάτερα, ἀλλ᾽ ὡς ὡρισμένη τε καὶ περιγεγραμμένη, καὶ περί τε τὸν πατέρα τῶν ὅλων, καὶ τὴν τοῦ χρόνου μονάδα χορεύουσα καὶ ἀνελίττουσα πᾶν τὸ τῆς δημιουργίας πλάτος, καὶ πάλιν ἀποκαθισταμένη, καὶ τοῦτο ποιοῦσα πολλάκις, μᾶλλον δὲ ἀπειράκις, οὐ μόνον ἀπαιτεῖ τὸ εὔλογον. εἰ δεῖ τὸ ἀναγκαῖον εὔλογον καλεῖν. πόθεν γὰρ τοῖς μετέχουσι τοῦ χρόνου τὸ ἀποκαθίστασθαι, μὴ τοῦ μετεχομένου ταύτην ἔχοντος τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς κινήσεως. τὸ δ᾽ αὖ πρὸς τῷ εὐλόγῳ, καὶ τὴν ἀεὶ τοῦ ὀνόματος ἀνάπτυξιν μόνην ἐπιμαρτύραιο, δι᾽ ἧς ὁμογνωμονοῦσί σοι καὶ τὸ τῶν νομοθετῶν ἐπιβολώτατον ἀποδείξεις, ἀλλὰ καὶ τὴν φωνὴν τοῦ Πλάτωνος αὐτοῦ φήσαντος. ἀλλὰ χρόνου ταῦτα αἰῶνα μιμουμένου καὶ κατ᾽ ἀριθμὸν κυκλουμένου, γέγονεν ἤδη. πρῶτος γὰρ τῶν κινουμένων κυκλούμενος περὶ τὴν εἰς τὰ ἔξω προϊοῦσαν ἐνέργειαν, καὶ μετὰ τὴν πᾶσαν ἀνέλιξιν τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως ἀποκαθιστάμενος, οὕτω καὶ τὰς τῶν ἄλλων ἀποκαθίστησι περιόδους. ὅλῳ μὲν ἑαυτοῦ τῷ δὲ προελθόντι, τὴν πρώτην αὐτοῦ μετέχουσαν ψυχὴν περιάγων. μορίοις δὲ τισὶν ἑαυτοῦ, τάς τε ἄλλας ψυχὰς καὶ τὰς φύσεις, καὶ τὰς οὐρανίους περιφοράς, καὶ πρὸς τοῖς τελευταίοις, πᾶσαν τὴν γένεσιν. διὰ γὰρ αὐτὸν κυκλούμενον, κύκλῳ πάντα περιάγεται. κύκλοι δὲ, ἄλλων ἄλλοι βραχυπορώτεροί τε καὶ μακροπορώτεροι. καὶ γὰρ αὖ πάλιν, εἰ ὁ δημιουργὸς αὐτὸς εἰκόνα κινητὸν τοῦ αἰῶνος τὸν χρόνον ποιεῖ, καὶ περὶ τὴν νόησιν ἑαυτοῦ τὴν περὶ τὸν αἰῶνα, τοῦτον ὑφίστησι, δεῖ τὸ κινητὸν τοῦ χρόνου κυκλικὸν εἶναι καὶ χορευτικόν. ἵνα μή τε τοῦ αἰῶνος ἀποστατῇ, καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ νόησιν, τοῦ πατρὸς ἀνελίττῃ. καὶ γὰρ ὅλως τὸ κινητὸν τοῦ χρόνου περιληπτικὸν ὂν τῶν κινήσεων πασῶν, ὡρίσθαι πολὺ πρότερον τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ μετρουμένων ὀφείλει. οὐ γὰρ ἡ ἀμετρία μετρεῖ τὰ ὄντα, ἀλλὰ τὸ πρῶτον μέτρον. ὥσπερ οὐδ᾽ ἡ ἀπειρία περατοῖ, ἀλλὰ τὸ πρώτιστον, πέρας. κινεῖται δὲ ὁ χρόνος, οὔτε κατὰ ψυχήν, οὔτε κατὰ φύσιν, οὔτε κατὰ τὸ σωματοειδὲς καὶ φαινόμενον. μερισταὶ γὰρ αὖ οὕτως αὐτοῦ καὶ οὐ περιληπτικαὶ τῶν ὅλων, αἱ κινήσεις ἐτελοῦντο. ἔτι δὲ ἀνωμαλίας ἂν μετέχοιεν, ἢ πλείονος, ἢ ἐλάττονος, καὶ χρόνου δέοιντ᾽ ἂν καὶ αὐταί. πᾶσαι γὰρ αὗται, ἐν χρόνῳ καὶ οὐκ ἐν προόδῳ θεωροῦνται, ὡς αἱ μετρικαὶ τῶν ὅλων, ἀλλ᾽ ἐν ποιότητι ζωῆς ἢ φορᾶς, ἢ πάθους. ἡ δὲ τοῦ χρόνου κίνησις, καθαρὰ καὶ ἀδιάφορός ἐστι πρόοδος ἀνεπίστατος, καὶ ἀχάλαστος, καὶ ἄτακτος, καὶ ἴση καὶ ὁμοία, καὶ ἡ αὐτή. καὶ γὰρ τῶν ὁμαλῶν, καὶ τῶν ἀνωμάλων ἐξῄρηται, καὶ ὁμοίως ἀμφοτέραις πάρεστιν, οὐκ ἀλλοιουμένη διὰ τὰς κινήσεις αὐτὰς ἀλλοιουμένας, ἀλλὰ μένουσα ἡ αὐτὴ χωρὶς ἀνωμαλίας πάσης. ἐνεργητικὴ τῶν κατὰ φύσιν ὅλων κινήσεων, καὶ ἀποκαταστατική, καὶ μετρική. ἀμιγῆς μὲν ἔχουσα πρὸς τὰ μετρούμενα παρ᾽ αὐτῆς

περὶ τὸ

οὐσίαις εἶναι τὴν εἰκόνα. οὐ γὰρ μετέχουσιν ἐκεῖναι πρώτισταί γε οὖσαι. μᾶλλον δὲ αὗται, ὑφ᾽ ἑτέρων μετέχονται, οὐκ ἐγγιγνόμεναι τοῖς μετέχουσιν, ἀλλ᾽ ἕτερον τρόπον, αὐταὶ πρὸς ἑαυτὰς ἐπιστρέφουσαι. μή τι ἐν τοῖς αἰσθητοῖς μόναις. μετέχει γὰρ καὶ τὰ μέσα τῶν πρώτων, καὶ οὐ μόνα τὰ αἰσθητὰ διὰ τὰς ἐκ τῶν μέσων ἐμφάσεις, ἀφομοιοῦται τοῖς πρώτοις. ἄρα καὶ ὁ χρόνος, αἰῶνος εἰκὼν εἴρηται, καὶ πᾶς ὁ κόσμος κατὰ ψυχὴν καὶ κατὰ σῶμα τοῦ αὐτοζῴου. εἰ μὲν οὖν ὡς ᾤετο Πορφύριος καί τινες ἄλλοι Πλατωνικοὶ μόνα μετέχει τῶν ὄντως ὄντων τὰ αἰσθητά, ἐν αὐτοῖς μόνοις ἂν ἐζητοῦμεν τὰς εἰκόνας. εἰ δ᾽ ὡς Ἀμέλιος γράφει, καὶ πρὸ Ἀμελίου Νουμήνιος, μέθεξίς ἐστι καὶ τοῖς νοητοῖς, εἶεν ἂν εἰκόνες καὶ ἐν αὐτοῖς. εἰ δὲ ὁ θεῖος Πλάτων, οὔτε ἐν τοῖς πρωτίστοις τῶν ὄντων ἀπέθετο εἰκόνας, οὔτ᾽ ἐν μόνοις τοῖς αἰσθητοῖς νικάει αὖ καὶ τούτοις, ὁ πάντας ἐν πᾶσιν ὀλίγου δεῖν φάναι κρατῶν Ἰάμβλιχος, ὁ τὰς μεθέξεις ἐπί τε τῶν μέσων, κἀπὶ τῶν τελευταίων θεωρεῖν παρακελευόμενος. καὶ περὶ μὲν αἰῶνος, ἀρκείτω ταῦτα πρὸς τὸ παρόν, καὶ τῆς κινητῆς ἅμα καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτά, καὶ ὡσαύτως ἐχούσης τοῦ αἰῶνος εἰκόνος, ἣν ὁ πατὴρ τῶν ὅλων κατὰ τὰ νοερὰ προϊοῦσαν εἴδη, τοῖς ἑαυτοῦ δημιουργήμασιν ὑπέστησεν. ἐπειδὴ τὸ παντελὲς τοῦ αἰῶνος, μέτρον ὑπομένειν οὐκ ἠδυνάντο. τραπώμεθα δὲ λοιπόν, ἐπὶ τὴν τῶν ἑπομένων ῥημάτων ἐξέτασιν.

Ἡμέρας γὰρ καὶ νύκτας καὶ μῆνας καὶ ἐνιαυτούς, οὐκ ὄντας πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, τότε ἅμα ἐκείνῳ συνισταμένῳ, τὴν γένεσιν αὐτῶν μηχανᾶται, καὶ τό τε ἦν καὶ ἔσται χρόνου γεγονότα εἴδη.

Ὅτι μὲν πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, καλῶ δὲ οὐρανὸν νῦν, τὸν μετὰ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ὅλης αὐτοῦ ζωῆς θεωρούμενον, ἡ ἀμέριστος ἦν οὐσία μένουσα ἐν αἰῶνι, καθάπερ ὁ αἰὼν ἐν τῷ ἑνί, καὶ μόρια οὐκ ἦν τοῦ προϊόντος, καὶ μετεχομένου χρόνου παντὶ προφανές. ἀλλὰ τί ἐστιν ἡμέρα, καὶ τί νύξ, καὶ τί μήν, καὶ τί ἐνιαυτός, καὶ πῶς ταῦτα μὲν μόρια χρόνου, τὸ δ᾽ ἦν καὶ τὸ ἔσται, εἴδη καὶ οὐ μόρια λέλεκται, πλείονος ἂν δέοιτο λόγου, καὶ βαθυτέρας τῆς ἐπισκέψεως. εἰ μὲν οὖν ἡμέραν λέγοιμεν τὸν ὑφ᾽ ἡλίου φωτιζόμενον ἀέρα, πρῶτον μὲν γιγνόμενόν αὖ τι λέγοιμεν ἐν ἡμέρᾳ, καὶ οὐχ ὅπερ ἐστὶν ἡμέρα. μεγάλην γὰρ καὶ βραχεῖαν λέγοντες ἡμέραν, οὐ δήπου τοῦ ἀέρος αὔξησιν ἢ μείωσιν κατηγοροῦμεν. ἔπειτα δέ, πῶς ὂν μόριον ἂν εἴη χρόνου, χαλεπὸν καὶ πλάσαι. εἰ δὲ τὸ διάστημα τὸ χρονικόν, καθ᾽ ὃ ὁ ἥλιος ἀπ᾽ ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμὰς ἔρχεται λέγοιμεν εἶναι ἡμέραν, διαφευξόμεθα μὲν ἴσως τὰς προτέρας ἐνστάσεις, περιπεσούμεθα δὲ δυσκολίαις ἀπορωτέραις. εἴτε γὰρ αὐτὸ τὸ διάστημα ἄνευ τῆς πρὸς τὸν ἥλιον σχέσεως θεωροῦντες ἡμέραν εἶναι λέγοιμεν, ἄπορον φανεῖται πῶς πανταχοῦ κατὰ ταὐτὸν τοῦ αὐτοῦ διαστήματος ὄντος, οὐκ ἔστιν ἡμέρα πανταχοῦ. εἴτε μετὰ τῆς πρὸς τὴν ἡλιακὴν κίνησιν ἐπιπλοκῆς, εἰ μὲν ψιλῶς, ἔσται μὲν ἀεὶ ἡμέρα ἐν οὐρανῷ, νὺξ δὲ οὐκ ἔσται. καὶ πῶς μόριον χρόνου δύναται μὴ εἶναι πανταχοῦ. σαφῶς γὰρ ἐνταῦθα μόρια χρόνου, καὶ νύξ, καὶ ἡμέρα, καὶ μὴν εἴρηται. εἰ δὲ μὴ ψιλῶς ἐπιπλέκοιμεν τῇ τοῦ ἡλίου περιφορᾷ τὸ διάστημα, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπ᾽ ἀνατολῶν, ἐπὶ δυσμὰς ἡμέραν εἶναι λέγοιμεν, τὸ δ᾽ ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς νύκτα, οὔθ᾽ ἡμέρας, οὔτε νύκτας ὁ οὐρανὸς ἕξει μόρια χρόνου λεγομένας εἶναι. καὶ δῆλον ὡς οὐδὲ μῆνας, οὐδὲ ἐνιαυτούς. ἀξιοῦμεν δὲ τὸν χρόνον, καθ᾽ ὅλον τε ἑαυτοῦ τὸ μένον καὶ τὸ πᾶν τῆς προόδου μόριον, παντὶ παρεῖναι τῷ κόσμῳ. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἐν νῦν ἁπανταχοῦ ταὐτόν ἐστι. δεῖ τοίνυν τῷ κόσμῳ καὶ τὰ ἄλλα ὅσα μόρια λέγομεν εἶναι τοῦ χρόνου, καθ᾽ ὅλον τε ἑαυτοῦ τὸ μένον, καὶ τὸ πᾶν τῆς προόδου μόριον παντὶ παρεῖναι τῷ κόσμῳ. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἐν νῦν, ἁπανταχοῦ ταὐτόν ἐστι. δεῖ τοίνυν καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὰ ἄλλα ὅσα μόρια λέγομεν εἶναι τοῦ χρόνου, πανταχοῦ τὰ αὐτὰ εἶναι, καὶ εἰ μεριστῶς, καὶ διαπεφορημένως ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν δημιουργημάτων μετέχονται. εἰς ἃ καὶ βλέποντες ἔνιοι, ἐπισυνηθέστερα μᾶλλον ἢ ἀκριβέστερα σημαινόμενα τῶν ὀνομάτων καταφέρονται. ἔστι τοίνυν ὡς ὁ ἡμέτερος ἐφιλοσόφει πατήρ, οὐκ ἐπ᾽ ἀναιρέσει τῶν φαινομένων. λεγέσθω γὰρ καὶ ταῦτα ὁ Τίμαιος, ἃ καὶ τοῖς πολλοῖς εἴωθε λέγεσθαι. ἀλλ᾽ ἐπὶ τὰς κυριωτέρας ὑποστάσεις, καὶ ταῦτα ἀνάγων, ὥσπερ εἰώθει ποιεῖν. ἡμέρα μὲν καὶ νύξ, μέτρα τοῦ χρόνου δημιουργικά, πᾶσαν διεγείροντα καὶ συντελέσοντα, τήν τε ἐμφανῆ ζωήν, καὶ τὴν ἀφανῆ ζωήν τε καὶ κίνησιν, καὶ διακόσμησιν τῆς ἀπλανοῦς. ταῦτα γὰρ καὶ μόρια ἐστὶν ἀληθινὰ τοῦ χρόνου, καὶ πᾶσι κατ᾽ αὐτὸ πάρεισι, καὶ τῆς φαινομένης ἡμέρας καὶ νυκτός, τὴν πρωτουργὸν αἰτίαν προείληφεν, ἄλλης οὔσης. ἐν γὰρ ἐμφανεῖ χρόνῳ τούτων ἑκατέρας. εἰς ἣν καὶ ὁ Τίμαιος ὁρῶν, ὑπομιμνήσκει πῶς ἅμα τῷ οὐρανῷ γέγονε χρόνος. διὸ καὶ πληθυντικῶς εἶπεν ἡμέρας καὶ νύκτας, ὡς καὶ μῆνας καὶ ἐνιαυτούς. ταῦτα δὴ τὰ πρόχειρα πᾶσιν. αἱ γὰρ ἀφανεῖς τούτων αἰτίαι, μονοειδεῖς εἰσι πρὸ τῶν πεπληθυσμένων, καὶ ἐπ᾽ ἄπειρον ἀνακυκλουμένων. καὶ ἀκίνητοι προϋπάρχουσι τῶν κινουμένων. καὶ νοεραὶ πρὸ τῶν αἰσθητῶν. ἡμέρα μὲν οὖν καὶ νύξ, ἡ πρωτίστη νοείσθω. τοιάδε τις ἑκατέρα. μὴν δέ, τὸ τὴν σεληνιακὴν σφαῖραν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποτελεύτησιν τῆς θατέρου περιφορᾶς συντελέσον θεῖον ὡς ἀληθῶς χρονικὸν μέτρον. ἐνιαυτὸς δέ, τὸ τὴν μέσην ὅλην δημιουργίαν τελειοῦν καὶ συνέχον, καθ᾽ ὃ καὶ ὁ ἥλιος δρᾷ τὸ μέγιστον ἔχων κράτος, καὶ πάντα σὺν τῷ χρόνῳ μετρῶν. οὔτε γὰρ ἡ ἡμέρα, ἢ νύξ, ἄνευ ἡλίου, οὔτε μήν, οὔτε πολλῷ πλέον ἐνιαυτός, οὔτ᾽ ἄλλο τι τῶν περὶ κοσμίων οὐδέν. καὶ οὐ λέγω, κατὰ τὴν ἐμφανῆ μόνον δημιουργίαν. τούτων γὰρ τῶν μέτρων, ὁ φαινόμενος ἥλιος αἴτιος. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀφανῆ, καὶ ἐπαναβεβηκυῖαν, ὁ ἀληθέστερος ἥλιος, συμμετρεῖ τῷ χρόνῳ τὰ πάντα, χρόνου χρόνος ὤν, ἀτεχνῶς κατὰ

τὴν περὶ

τὴν περὶ αὐτοῦ τῶν θεῶν ὀμφήν. ὅτι γὰρ καὶ Πλάτων, οὐ τὰ φαινόμενα ταῦτα μόνον οἶδεν, ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖα οἷς ταῦτα ὁμώνυμα, δηλοῖ τὰ ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν νόμων. δείξας γὰρ μετὰ πάντων θεῶν, ἐπήγαγεν, ὅτι καὶ ὥρας ἅμα καὶ μῆνας, θεῖα ἐροῦμεν οὕτως, ὡς ἔχοντα θείας ζωὰς ἐφεστώσας, καὶ νόας θείους, οὓς καὶ τὸ πᾶν. εἰ δὲ νῦν μᾶλλον λέγει περὶ τῶν φαινομένων, οὐ θαυμαστόν. διότι φυσιολογεῖν πρόκειται νῦν. ταῦτα μὲν οὖν ἔστω μόρια χρόνου, ὧν τὰ μὲν, οἰκεῖά ἐστι τοῖς ἀπλανέσι, τὰ δὲ τοῖς περὶ τοὺς πόλους τοῦ λοξοῦ στρεφομένοις, τὰ δὲ ἄλλοις θεοῖς, ἢ θεῶν ὀπαδοῖς, ἢ ζώοις θνητοῖς, ἢ μερίσι τοῦ παντὸς ὑψηλοτέραις, ἢ χαμαιζηλοτέραις. τὸ δ' ἦν καὶ τὸ ἔσται χρόνου φησὶν εἴδη εἶναι, καὶ οὐ μόρια. καθάπερ ἡμέρας καὶ νύκτας, καὶ μῆνας, καὶ ἐνιαυτούς. τούτοις μὲν γὰρ καὶ θείας ἐφεστάναι τάξεις, συμπληρούσας τὴν τοῦ χρόνου σφαῖραν ὅλην. διὸ μέρη κέκληκεν αὐτὰ χρόνου. τὸ δ' ἦν καὶ ἔσται, καθ' ἕκαστον θεωρεῖται τούτων πάντως. διόπερ εἴδη τινά ἐστιν, οἷον, ὕλην ἰδίαν οὐκ ἔχοντα. λέγω δὲ ἡμερινὸν, ἢ νύχιον, ἢ ἄλλην τοιαύτην. εἰ δὲ εἴδη χρόνου, ταῦτά ἐστι, τοῦ μετ' οὐρανοῦ γεγονότος, οὐκ ἦν πρὸ οὐρανοῦ γενέσεως. εἰ δὲ οὐκ ἦν, οὐδὲ κίνησις ἦν. ἐν πάσῃ γὰρ κινήσει, ταῦτά ἐστι. διότι καὶ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. εἰ δὲ κίνησις οὐκ ἦν, οὐδὲ πλημμελὴς κίνησις. μάτην ἄρα λέγουσιν οἱ περὶ Ἀττικὸν, ὅτι χρόνος μὲν ἦν, καὶ πρὸ οὐρανοῦ γενέσεως. τεταγμένος δὲ, χρόνος οὐκ ἦν. ὅπου γὰρ χρόνος, ἐκεῖ καὶ τὸ παρελθόν ἐστι καὶ τὸ μέλλον. ὅπου δὲ ταῦτα, ἐκεῖ καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται πάντως. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, χρόνου ἐστὶν εἴδη γεγονότα παρὰ τοῦ δημιουργοῦ. διὸ καὶ γεγονότα αὐτὰ προσεῖπεν. οὐκ ἄρα χρόνος τις ἦν, πρὸ τῆς δημιουργίας. ἀνάγκη τοίνυν τὴν πολυθρύλλητον ἐκείνην πλημμελῆ κίνησιν, ἢ εἰ ἔστι, μὴ εἶναι ἐν χρόνῳ, ἢ μηδὲ ὅλως εἶναί ποτε γεγονυῖαν. ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη κίνησιν οὖσαν, ἔχειν καὶ χρόνον, ἐν ᾧ γίγνεται. τὸ μὲν ἔχουσαν προελθὸν ἑαυτῆς, τὸ δὲ παρὸν, τὸ δὲ μέλλον. οὐκ ἄρα οὐδὲ κίνησιν εἶναι πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ χρόνου δυνατόν. οὐδὲ γὰρ χρόνον ἄτακτον. καὶ γὰρ ὁ ἄτακτος χρόνος ὢν, ἔχοι ἂν τὸ ἦν, καὶ τὸ ἔσται. καὶ τὸ μὲν παρελθὸν, τὸ δὲ μέλλον. ἢ εἰ μόνον ἔχοι τὸ ἔστιν ἄνευ τούτων, αἰὼν ἔσται καὶ οὐ χρόνος, καὶ ἡ πλημμελὴς κίνησις αἰώνιος. ὅπερ ἀδύνατον. καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ἱκανῶς ἀποδείξαντος, ὅτι πᾶσα κίνησις, ἐν χρόνῳ, καὶ ἡ ἄτακτος, καὶ ἡ τεταγμένη πάντως ἔχουσα τὸ πρότερον ἑκατέρα καὶ τὸ ὕστερον. ἵνα καὶ αὐτὴ ὅπερ ὁ λέγεται κίνησις ᾖ, καὶ μὴ αὐτὸ κινήσεως στάσις. ὅτι δὲ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται οὐκ ἦν πρὸ τῆς δημιουργίας, σαφῶς ἡμᾶς ἐδίδαξεν, ὡς προεῖπον, εἰπὼν ὡς τὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, οὕτω καὶ ταῦτα γεγονότα εἴδη χρόνου. τὴν δὲ πλημμελῆ κίνησιν, ἀγένητον ἐκεῖνοι λέγουσιν. ὥστε καὶ εἴ τις ἦν ὅ τε χρόνος, ἀγένητος ἦν, ὥστε καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, ἀγένητα ἂν ἦν. οὐκ ἄρα καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, πρὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἦν, ἀλλ' ἅμα τῷ κόσμῳ. καὶ ταῦτα καὶ ὁ χρόνος εἷς ὢν, καὶ ὁ αὐτὸς, καὶ τῶν ἀτάκτων κινήσεων ἀριθμὸς, καὶ τῶν τεταγμένων, καὶ ἀδιάφορος. καὶ ταῦτα μὲν οὖν δέδεικται, καὶ διὰ τούτων ὥσπερ πόρισμα πάλιν τῶν ἐφόδων. ταῦτα δὲ ὥσπερ ἔδοξε καὶ τῷ ἡμετέρῳ καθηγεμόνι περὶ τούτων εἴπερ τῷ ὄντι θέλεις ὡς εἴδη θεωρῆσαι τοῦ χρόνου, λάβε μοι τελείαν περίοδον, καὶ ὁλοτελῆ τοῦ χρόνου χορείαν, τὴν μὲν φθάνουσαν ἤδη γενέσθαι, τὴν δὲ μέλλουσαν, καὶ ὄψει τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται τὰ ὡς εἴδη τοῦ χρόνου. ἐπειδὴ ἄν γε μὴ οὕτως ἀλλὰ μερικῶς ἀκούσωμεν τῶν ῥημάτων, οὐκ ἀναφανήσεται καθ' ἑκάτερον ἡμῖν, ἡ σεμνὴ καὶ ὁλοτελὴς ἰδέα τοῦ χρόνου, ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐνίοις τῶν ἐν γενέσει καὶ μεταβολῇ πραγμάτων. εἰ μὴ ἄρα, καὶ τὸ μὲν ἦν, τὴν τελεσιουργὸν ἐνδείκνυται τοῦ χρόνου τάξιν, τὸ δὲ ἔσται, τὴν ἐκφαντορικὴν, ὥσπερ τὸ ἔστι τὴν συνεκτικήν. καὶ γὰρ ἐκφαίνει τὰ μήπω ὄντα ὁ χρόνος, καὶ συνέχει τὰ παρόντα, καὶ τελειοῖ τὰ γεγονότα, καὶ πέρας αὐτῶν ἐπάγει ταῖς περιόδοις τὸ πρόσφορον. τοσαῦτα, καὶ περὶ τῶν μερῶν, καὶ τῶν εἰδῶν ἡμῖν εἰρήσθω τοῦ χρόνου. περὶ γὰρ τοῦ μηχανᾶται, κἂν τοῖς φθάσασιν ἐπεσημηνάμεθα, ὅτι μηχανῆς τῷ ὄντι θείας καὶ δημιουργικῆς ἔργον ὁ χρόνος. δι' οὗ τὰ μεταβάλλοντα δι' ὅλου μονίμου, καὶ τελειότητος, καὶ ἀϊδιότητος, καὶ φρουρᾶς, καὶ μέτρου, καὶ περιοχῆς περιλήψεται. τί δὲ οὐχὶ καὶ ἑαυτὸ μετρεῖν τὰ θεῖα φαίη τις ἄν, καὶ μάλιστα τοὺς κατ' οὐρανὸν περιιόντας, οὐχὶ καὶ ἑαυτοῖς ἀφορίζειν τὴν κίνησιν; καὶ σφόδρα συγχωρήσαιμι ἄν. τὰ μὲν γὰρ ἔνυλα καὶ φθαρτὰ, παρ' ἄλλου ἔχει καὶ τὸ εἶναι, καὶ τὸ ἤδη τοσόνδε εἶναι. τὰ δὲ θεῖα, καὶ παρὰ τῶν ἀρχηγικῶν αἰτίων καὶ παρ' ἑαυτῶν. διὸ καὶ ἡνίκα ἂν περὶ τῶν ὑπὸ οὐρανὸν ἐκφαινομένων χρόνων ἄρξηται διαλέγεσθαι φησὶ τὰ ἄστρα γεγονέναι, χάριν τοῦ συναπεργάζεσθαι χρόνον, καὶ πάλιν ὄργανα χρόνου. κἀκ τρίτων εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γεγενῆσθαι. ὧν τὸ μὲν, συναπεργάζεσθαι, τὸ εἶναι μὲν χρόνον καὶ πρὸ τούτων. ἐκφαίνεσθαι δὲ περὶ τὸν κόσμον, διὰ τούτων παρίστησιν. ἐν αὐτοῖς γὰρ ὢν ὁ χρόνος, διὰ τῆς αὐτῶν κινήσεως ἐκφαίνεται. τὰ δὲ ὄργανα πάλιν ἕτερον τρόπον ταυτὸ τοῦτό πως ἐνδείκνυται. ὡς ὁ μὲν ὅλος ἐξάγεται χρόνος, ὅ, τε μένων καὶ ὁ προϊὼν, ὑπὸ καταμετρήσει τῶν ἐγκοσμίων παρ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς, καὶ ποιητοῦ τῶν πάντων. οἱ δὲ κατ' οὐρανὸν τὰ μερικὰ μέτρα καὶ περιεχόμενα ὑπὸ ἑνὶ χρόνῳ. καὶ μάλιστα τὰ ἐν αὐτῷ προσήκοντα, ἕκαστος ὀργανικώτερον συνυφιστᾶσι. καὶ γὰρ ὅλως ἡ δευτέρα πᾶσα δημιουργία, τοῦτον ἔχει τὸν λόγον πρὸς τὴν μίαν καὶ ἀμερίστον ποίησιν. ἕκαστος γὰρ τῶν κατ' οὐρανὸν μάλιστα συντελεῖν εἰς τὸ ἑαυτοῦ μέτρον λέγεται. οἷον, ἥλιος μὲν εἰ καὶ ἐς πάντα διὰ τὴν ἡγεμονικὴν ἀξίαν, ἀλλ' οὖν διαφερόντως εἰς ἐνιαυτὸν, ὃν καὶ συνυφίστησιν ὡς ἴδιον ἑαυτοῦ μέτρον ὑπὸ δημιουργῷ, καὶ τῷ ὅλῳ χρόνῳ. σελήνη δὲ εἰς μῆνας,

ἡ δ' ἀπλα-

περὶ ἀπλανοῦς, εἰς ἡμέραν καὶ νύκτα. καὶ δῆλος ὁ τύπος καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. καίτοι ὅτι νύξ, ὅτι πολλῷ πλέον ἡμέρα χωρὶς ἡλίου, οὔτ' ἐνιαυτὸς, ἄνευ τῆς ἀπλανοῦς καὶ τοῦ ζωδιακοῦ. ἀλλ' ὅμως ἄλλοις ἄλλα μέτρα μᾶλλον ᾠκείωται. δύναιτο δ' αὖ τὰ ἄστρα, καὶ ὄργανα λέγεσθαι χρόνου, ὡς τοῦ χρόνου ποιητικὴν ἔχοντος ἀξίαν πρὸς αὐτὰ, καὶ διὰ αὐτῶν, ὥσπερ διὰ ὀργάνων τὴν γένεσιν διακοσμοῦντος. ᾧ καὶ δῆλον, ὡς ἄρα ὁ χρόνος οὐκ ἔστιν ὁ μετρούμενος μόνον, καὶ ἀριθμὸς ὢν τῆς κινήσεως, ἅπερ ὀργάνων ἔχουσι πρὸς αὐτὸν τάξιν οἱ κοσμοκράτορες, ἀλλὰ θεὸς ἀφανὴς, καὶ κατ' οὐσίαν αἰώνιος ἐνεργῶν περὶ πάσας τὰς κινήσεις, καὶ τὴν ὅλην τοῦ κόσμου περίοδον, ὀργάνοις δὲ χρώμενος, ὡς μερικωτέροις μέτροις ἑαυτοῦ, τούτοις τοῖς θεοῖς. τὸ δέ γε πρὸς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γεγονέναι τὰ ἄστρα, σαφῶς ἑρμηνεύει τὸν ἕνα χρόνον ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ τῆς ἑαυτοῦ προελθόντα βουλήσεως. μένοντα ἕνα καὶ ὅλον, καὶ ἀδιάφορον, ὑπὸ τῆς τούτων κινήσεως, πολὺν κατ' ἀριθμὸν γίνεσθαι, καὶ οἱονεὶ τέμνεσθαι καὶ διορίζεσθαι ἕκαστον τὸ πρόσφορον ἑαυτῷ μέτρον. ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ σύμπαντος, οἷον ἀποτεμνομένου, καὶ τούτων φρουροῦντος ἀεὶ, διὰ τῆς ὁμαλῆς καὶ τεταγμένης κινήσεως. καίτοι κατά γε τὸ ἀληθὲς, φρουροῦνται μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀριθμῶν τοῦ χρόνου, καὶ διορισμοῦ μεταλαγχάνουσιν οἱ κατ' οὐρανὸν θεοὶ τῶν περιόδων ἃς ποιοῦνται, καὶ τῶν ἀποκαταστάσεων. ἀλλ' ὅμως ἐπείπερ ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐμφανῶν τὰ ἀφανέστερα συλλογίζεσθαι μεμελετήκαμεν, ἡμῖν οἱ ἀριθμοὶ τοῦ χρόνου φρουροῦνται, διὰ τῆς ἐγκυκλίου φορᾶς. τούτοις δὲ, οὐ μόνον ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, Πλάτων, ἀλλὰ καὶ οἱ θεουργοὶ συνᾴδουσι, θεὸν ἐγκόσμιον τὸν χρόνον, ὑμνοῦντες, αἰώνιον, ἀπέραντον, νέον, καὶ πρεσβύτην, ἑλικοειδῆ. πρὸς τούτοις ὡς ἔχοντα τὴν οὐσίαν ἐν αἰῶνι, καὶ μένοντα ἀεὶ τὸν αὐτὸν, καὶ ὡς ἀπειροδύναμον. ἢ πῶς προσείληφε τοῦ ἐμφανοῦς χρόνου, τὴν ἀπειρίαν, τὰ κατὰ κύκλον ἐπανάγοντα πάντα εἰς ταύτην καὶ ἀνανεάζοντα, καὶ καταγηράσκοντα δι' αὐτὸν, ἀνακαλούμενα εἰς τὸ οἰκεῖον μέτρον, ὡς ὁμοῦ περιεκτικὸν τῶν κύκλῳ κινουμένων καὶ κατ' εὐθεῖαν. τοιαύτη γὰρ ἡ ἕλιξ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ χρόνος, ὑμνεῖται παρ' ἐκείνων, ἑλικοειδὴς, ὡς εἴρηταί μοι καὶ πρότερον. ἐπεὶ καὶ οὐ τὸν χρόνον μόνον ὡς θεὸν ὑμνήκασιν, ἀλλὰ καὶ ἡμέραν αὐτὴν καὶ νύκτα, καὶ μῆνα, θεὸν καὶ ἐνιαυτόν. καὶ εἰκότως. τῶν γὰρ ἀιδίως ἀνακυκλουμένων, εἶναι δεῖ πάντως, ἀκίνητον αἰτίαν. καὶ τῶν κατ' εἶδος διαφερόντων, ἄλλην καὶ ἄλλην. καὶ τούτων δ' οὖν ἐντυχίας καὶ κλήσεις, καὶ θεσμοὺς τελεστικοὺς ἐκεῖνοι παρέδοσαν. καὶ δεῖ μὴ ἐπὶ δακτύλων πάντα ταῦτα σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ ὡς θεᾶσθαι, τὰ ἀφανῆ καὶ ἀκίνητα, πρὸ τῶν κινουμένων τούτων, καὶ πᾶσι φανερῶν, οἷς καὶ αὐτὸν εἴπομεν ἐν νόμοις τὸν Πλάτωνα μαρτυρεῖν, ὡς περὶ θεῶν τούτων διαλεγόμενον. ἐπεὶ καὶ παρ' Ἕλλησι μηνὸς ἱερὰ παρειλήφαμεν, καὶ παρὰ Φρυξὶ, μῆνα Σαβάζιον ὑμνούμενον, καὶ ἐν μέσαις ταῖς τοῦ Σαβαζίου τελεταῖς. ὃν γὰρ πρῶτον ἐθεάσαντο, περιφορᾶς ἀιδίου μετρητικὸν θεὸν ὑπέλαβον εἶναι, καὶ διὰ τελετῶν, καὶ πάσης ἱερᾶς θρησκείας ἐτίμησαν. ὡς καὶ τὰς ὥρας. καὶ γὰρ ταύτας κατιδεῖν ἠδυνήθησαν ἀπὸ τῶν κατ' αὐτὰς γιγνομένων. εἰ καὶ ἐνιαυτὸν, οὐκέθ' ὁμοίως. οἱ μὲν γὰρ θεόσοφοι καὶ τοῦτον ἡμῖν ἐξύμνησαν, οὐ πᾶσι δὲ γνῶναι καὶ ὀφθῆναι ῥᾴδιον ἦν, διὰ τὸ τῆς περιόδου τῆς ὑπ' αὐτοῦ μετρουμένης δυσκατανόητον. ὥσπερ καὶ τὸν ὅλον χρόνον, διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς μιᾶς περιόδου, πάντων θρησκεῦσαι, καὶ ὄντα, καὶ θεὸν ὄντα παγχάλεπον. καίτοι γε εἰ τῆς ἀιδίου κινήσεως, προηγεῖται τὸ ἀκίνητον αἴτιον, καὶ αὐτῆς τῆς ἀιδιότητος ἀνάγκη προϋπάρχειν, τὸ πᾶσαν ἡνωμένως ἀφορίζον, καὶ ἀριθμοῦν αὐτὴν, ὅσαν ἀριθμουμένην. Ἃ δὴ φέροντες λανθάνομεν ἐπὶ τὴν ἀίδιον οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς. λέγομεν γὰρ ὡς ἦν ἔστι καὶ ἔσται, τῇ δὲ, τὸ ἔστι μόνον, κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον προσήκει. Πρῶτον μὲν ἐπισημήνασθαι ἄξιον, ὅτι τὴν ἀίδιον οὐσίαν, εἰς ταὐτὸν ἄγει πάλιν, τῇ νοητῇ. ἵνα καὶ προσθῶμεν ἐναργέστερον, ὅτι τῶν νοητῶν θεῶν ἄγαλμα γεγονέναι τὸν κόσμον ἠβούλετο, ἡνίκα τῶν ἀιδίων αὐτὸν ἄγαλμα θεῶν, ἀπεφαίνετο γεγονέναι. ἔπειτα δὲ προσεκτέον ὅπως ὁρῶν τοὺς ἀνθρώπους, οὐδὲν ὑγιὲς περὶ τούτων φρονοῦντας καὶ λέγοντας, αὐτὸς ἤδη τὰς ἀληθινὰς, ἀνατρέχει τῶν πραγμάτων ἐννοίας, διακαθαίρων ἅμα καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ὀνομάτων, δι' ὧν ἀνάγκη τὸν διδασκαλικὸν τὰς ἀναμνήσεις ἐν ταῖς τῶν εὖ πεφυκότων διανοίαις ἐργάζεσθαι. δοκεῖ μὲν οὖν δι' ἐπιείκειαν ἦθος ὁ λόγος, οὐ βαρέα τοῖς λόγοις τῶν ἀνθρωπίνων, ἐπιφέρειν ἐγκλήματα. τὸ γὰρ μὴ ὀρθῶς λέγειν, ἄλλως τε κἂν κοινὸν ᾖ, τοῦ τε ἐλέγχοντος, καὶ τῶν ἐλεγχομένων, οὐ μέγα φέρειν εἴωθεν ὄνειδος. δύναμιν δὲ ὁ λόγος ἔχει δριμεῖαν, καὶ πληκτικόν. εἰ γὰρ ἃ ὁ δημιουργὸς τοῖς τελευταίοις ἀπένειμε, διὰ τὸ ἄδεκτον αὐτῶν τῆς σεμνοτέρας περιοχῆς, ταῦτα οὗτοι τοῖς ἐν αἰῶνι μένουσι, προσάπτειν ἐπιχειροῦσι, γιγαντικόν τινα πόλεμον μεταχειρίζονται, τῇ βουλήσει καὶ τῆς δημιουργίας ἀντιφθεγγόμενοι, πέτρας ἀτέχνως καὶ δρῦς εἰς οὐρανὸν ἀναπέμπειν ἐπιχειρούμενοι. διατί οὖν τὸ ἦν, καὶ τὸ ἔσται, οὐχ ἁρμόζει τοῖς νοητοῖς; ὅτι τὸ μέτρον αὐτῶν, αὐτό τε ὂν ἀστεμφὲς, καὶ ἀκίνητον, καὶ τὰ μετρούμενα ὑφ' ἑαυτοῦ, πάσης ἐξῃρῆσθαι ποιεῖ μεταβολῆς. διατί δὲ τὸ ἔστι κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον αὐτοῖς προσήκει μόνον; ὅτι ἃ ἐστὶν ἔστιν ἀεί. οὐδὲν, οὔτε ἀφαιροῦντα, οὔτε προσλαμβάνοντα, οὔτε κατὰ οὐσίαν οὔτε κατὰ ζωὴν, οὔτε κατὰ τὴν νόησιν, οὔτε καὶ πολλῷ πλέον, κατ' αὐτὴν τὴν ἕνωσιν. ἐξ οὖν τῶν τριῶν τούτων, τὸ ἦν, ἔστι τε καὶ ἔσται, τὰ μὲν ἄκρα, οὐ προσήκει λέγειν ἐπὶ τῶν νοητῶν, μόνον δὲ τὸ μέσον, ἢ οὐδαμῶς. οὐδὲ γὰρ τὸ ἔστι τὸ συμπεπλεγμένον, τῷ τε ἦν, καὶ τῷ ἔσται, προσήκει τι τοῖς νοητοῖς, ἀλλ' ὃ πάντων μὲν τούτων ἐξῄρηται, χρόνου δὲ οὐδεμίαν ἔμφασιν ἔχει. κατ' αὐτὸ δὲ τὸ αἰώνιον, ὥρισται μέτρον. ἀπονε-

μητέον δεῖ τοῖς θεοῖς, καὶ τοῖς νοητοῖς. ὥσπερ γὰρ τὸ ἀεὶ, τὸ μὲν, ἦν αἰώνιον, τὸ δὲ, χρονικὸν, οὕτω καὶ διττὸν δεῖ χρονικὸν, τὸ μὲν, τοῖς ὄντως οὖσιν ἁρμόζει, τὸ δὲ, τοῖς ἐγκοσμίοις πράγμασιν. ὅταν οὖν λέγῃ, τῷ δὲ, τὸ ἔστι μόνον κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον προσήκει, τὸ μόνον μεταθέντες, ἐπιστημονικώτερον εὑρήσομεν τὸν λόγον. τῷ δὲ, τὸ μόνον δεῖ προσήκει. τουτέστι τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐξῃρημένον τῆς πρὸς τὰ εἴδη τοῦ χρόνου συντάξεως. πόθεν οὖν ἐπῆλθε τοῖς ἀνθρώποις τηλικαῦτα πλημμελεῖν, καὶ τὰ μηδὲν προσήκοντα τοῖς νοητοῖς θεοῖς ἐπὶ αὐτοὺς ἀναπέμπειν; τὸ μὲν ὅλον αἴτιον, ἡ λήθη τῶν θείων, διὰ τὴν περιρρόησιν καὶ τὴν πτῶσιν, καὶ τὴν τῶν ἐπικήρων σωμάτων κοινωνίαν ἡμῖν ἐπιγιγνομένη. διὸ καὶ αὐτὸς οὕτως λανθάνομεν φέροντες ἐπὶ τὴν ἀΐδιον οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς. ἀλλ' οὐχ οἵ γε θεουργοὶ ταῦτα πεπόνθασι. οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς, ἀλλὰ τὸν χρόνον αὐτὸν ὑμνήκασιν ὡς θεὸν, καὶ ἄλλον μὲν τὸν ζωναῖον ὡς ἔπομεν, ἄλλον δὲ ἄζωνον, μετροῦντα τὴν περίοδον τοῦ τρίτου τῶν αἰθερίων. ἄλλον δὲ τὸν ἐπὶ τοῦ μέσου τῶν κόσμων ἐκείνων, ἀρχαγγελικόν τινα χρόνον. ἄλλον δὲ, ἀρχικὸν αὐτῷ ἐφεστῶσα τῶν πρωτίστων τῶν αἰθερίων. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, πηγαῖον ἄλλον, ὃς τὸν ἐμπύριον κόσμον ἄγει, καὶ περιάγει καὶ ἀφορίζει τὴν ἐκείνου περίοδον, ἀπ' αὐτῆς προελθὼν, τῆς πηγαίας θεοῦ, τὴν πᾶσαν μὲν ζωὴν, πᾶσαν δὲ κίνησιν τικτούσης. αὐτὴ γὰρ προήγαγε καὶ τὸν πηγαῖον χρόνον, καὶ πᾶσι τοῖς κινουμένοις ἐπέστησε μετροῦντα, τὰς πάντων περιόδους, μέχρι τῶν ἐσχάτων. ἃ δὴ καὶ αὐτὰ κατὰ περιόδους μετρεῖται. κἂν ᾖ τῶν παμφόρων πραγμάτων, καὶ Πλάτωνος ἡμᾶς διδάξαντος, ὅτι πᾶν τὸ ζῶν ἐκ τεθνηκότος γίγνεται, καὶ πᾶν τὸ τεθνηκὸς, ἐκ ζῶντος. καὶ ὡς ἔστι πάντων περίοδος, ἀποκατάστασις, καὶ τῶν γενητῶν, οὐ τῶν ἀδιαφθόρων μόνων. καὶ γὰρ τὸ καθ' ἕκαστον κατά τινα περίοδον, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γεγονὸς, ἄπεισιν εἰς τὸ μὴ ὄν, εἴπερ ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ κίνησις, δεῖ περίοδος. πάντων οὖν ὁ χρόνος μετρητικὸς, ἕως τῶν ἐσχάτων πᾶσι τὰς περιόδους ἀφορίζων. καὶ τοῦτο προστίθησι τοῖς κινουμένοις, ἵνα μιμῆται, τοῦ νοῦ τὴν ἐν αὐτῷ μονὴν αἰών. συνεχῆ διὰ τῆς εἰς τὸ αὐτὸ ἐκ τοῦ αὐτοῦ περιόδου, ἣν ὁ χρόνος ἀφορίζει πᾶσιν τοῖς κινουμένοις. οἱ δὲ πολλοὶ, πολλαχοῦ μὲν συγχέουσι τὴν τῶν πραγμάτων διάφορον σύστασιν, μὴ διορίζοντες τὰ προσήκοντά πως τοῖς οὖσι, καὶ τοῖς γιγνομένοις. διαφερόντως δὲ ἡ περὶ τὸν αἰῶνα καὶ τὸν χρόνον ἄγνοια, τὴν δεινὴν ταύτην σύγχυσιν, καὶ παρανομίαν ἀπεργάζεται. δρᾷ δέ τι καὶ ἡ τῶν πραγμάτων ὁμοιότης. οὐ γὰρ ἀπέρρηται τῶν πρωτίστων τὰ τελευταῖα. ἐξήρτηται δὲ αὐτῶν, καὶ πρόεισι κατ' ἐκεῖνα. καὶ τὴν εἰκόνων ὑποδύεται μορφήν. δειναὶ δὲ αἱ μὴ ἐπιστήμονας αἱ ὁμοιότητες παραλογίσασθαι, καὶ ἀπαγαγεῖν ἐκ τῶν ἑτέρων, ἐπὶ τὰ ἕτερα, καὶ πεῖσαι τοῖς εἰκόσιν, οἷα τοῖς παραδείγμασιν ὁμιλεῖν, καὶ μηδ' ἐν ἄλλοτι τὴν ἀρχηγετὴν οὐσίαν εἶναι νομίζειν, ἢ ὅπερ ἐστὶν αὐτῆς, τὸ φαινόμενον εἴδωλον. δρῶντες οὖν ἐνταῦθα μίξιν τοῦ ὄντος πρὸς τὸ μὴ ὂν, καὶ πῇ μὲν τοῦ ὄντος ἐπικράτειαν, ὅταν εἶναι τὸ πρᾶγμα λέγομεν. πῇ δὲ τοῦ μὴ ὄντος, ὅταν τὸ ἦν ἢ τὸ ἔσται περὶ αὐτοῦ φθεγγώμεθα, μεταφέρομεν ταῦτα, καὶ ἐπὶ τὴν αἰώνιον τῶν ὄντων διακόσμησιν, ὅπου μήτε παρατρέχει τι, μήτε μέλλει, μήθ' ὅλως μεταβάλλει, μὴ χρόνου πρόοδος, μὴ δὲ τοῦ ὄντος τοῦ κατὰ στέρησιν ἔμφασις, ἀλλ' ἀληθὴς οὐσία, καὶ τὸ ὄντως ὂν, καὶ τὸ ἀεὶ ὡσαύτως, καὶ ἐν τῷ νῦν τὸ πᾶν, καὶ ἤδη καὶ ὁμοῦ τὰ τέλη, οὐχ ὡς ἕτερα ἐν ἑτέροις, ἀλλ' ὡς ταυτὰ τοῖς ὑποκειμένοις ὄντα. ἐπεὶ μὴ δὲ τὸ εὖ τοῦ εἶναι διέστηκεν ἐν αὐτοῖς, οἷς καλὸν καὶ ἀγαθότης τὸ πᾶν ὡς εἰπεῖν τῆς ὑπάρξεως. Τὸ δὲ, ἦν, τό, τε ἔσται, περὶ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν ἰοῦσαν, πρέπει λέγεσθαι. κινήσεις γάρ ἐστον. τὸ δὲ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον, ἀκινήτως, οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερον προσήκει γίγνεσθαι διὰ χρόνου, οὐδὲ γενέσθαι ποτὲ οὐδὲ γεγονέναι νῦν, οὐδ' εἰσαῦθις ἔσεσθαι, τὸ παράπαν τε, οὐδ' ἐν ὅσα γένεσις, τοῖς ἐν αἰσθήσει φερομένοις προσῆψεν, ἀλλὰ χρόνου ταῦτα αἰῶνα μιμουμένου, καὶ κατ' ἀριθμὸν κυκλουμένου γέγονεν εἴδη. Τρία ταῦτα προσήκει φησὶν, διὰ χρόνον, τῇ γενέσει, ἓν μὲν τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, δεύτερον δὲ, τὸ νεώτερον γίγνεσθαι καὶ πρεσβύτερον, τρίτον τὸ γίγνεσθαί ποτε, ἢ νῦν γεγονέναι, ἢ εἰσαῦθις ἔσεσθαι. ὧν τὸ μὲν πρῶτόν φησιν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, δηλοῦν τὸν χρόνον εἰς τὴν γένεσιν, ὡς ἐκ τοῦ ὄντος προελθόντα, τὸ δὲ δεύτερον, ὡς ἐκ ζωῆς ὡρμημένον, τὸ δὲ τρίτον, ὡς τῆς νοερᾶς τάξεως ἐξηρτημένον. τούτων δὲ λίαν ἐμφρόνως εἰρημένων, πρῶτον ἐπιζήτησον αὐτὸς, εἰς ὡς τρία χρὴ θεωρεῖν αὐτὰ μᾶλλον, ἀλλὰ μὴ ὡς δύο τῶν γίγνεσθαί ποτε προσυπακούοντας τὸ πρεσβύτερον, ἢ νεώτερον, καὶ τῶν γεγονέναι νῦν καὶ τῷ εἰσαῦθις ἔσεσθαι. ἵνα μὴ μόνον κατὰ τὸ γίγνεσθαι, ἀλλὰ καὶ πάντα μόρια τοῦ χρόνου καὶ τῆς γενέσεως, πλημμελὲς ᾖ προσάπτειν τι τοιοῦτον τοῖς θεοῖς. ἔπειτα δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀναδραμὼν τοῦ λόγου παντὸς, ἐπίστησον, εἰ μόνα τὰ δύο λεγόμενα αὖ ὀρθῶς ἐπὶ τῆς γενέσεως. λέγω δὲ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, ἢ καὶ τὸ ὡσανεὶ μέσον αὐτοῖν, τὸ ἔστιν. ὅπερ οὐκ ὠνόμασε νῦν. ἐπείπερ προσῆκε τὸ αἰώνιον δεῖ τοῖς νοητοῖς. ἵνα μὴ πάλιν ἡ ὁμωνυμία ταραχὴν ἐμποιήσῃ τῷ λόγῳ. καὶ μὴν πρόδηλον δεῖ πᾶσιν, ὡς ἑκάστου μὲν εἰκὼν μετέχει πῃ τοῦ παραδείγματος, διαφερόντως δὲ ὁ σύμπας κόσμος τοῦ νοητοῦ. ὥστε εἰ ἐκεῖ τὸ ὄντως ὄν, εἴη αὖ ἀμηγέπῃ, κἀνταῦθα τὸ ὄν. ὃ συνηρίθμηται δὲ τῷ ἦν καὶ ἔσται, τὸ ἔστι. διότι τε μὴ τὸ κυρίως δεῖν ἐνταῦθα, καὶ διότι καὶ τὸ δευτέρως ἐκ τοῦ νοητοῦ, ὥστ' ἐκείνῳ μᾶλλον αὖ προσήκοι, καὶ ὅτι τὰ ἴδια ἑκατέρων τῶν φύσεων, προὔκειτο λέγειν, οὐκ ὧντινος ἡ ἑτέρα παρὰ τῆς ἑτέρας μετείληφε, καίτοι καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται, καὶ τῷ μὴ ὄντι μᾶλλον χαρακτηρίζεται.

τὸ μὲν

τὸ μὲν, ὡς μηκέτι, τὸ δὲ, ὡς μηδέπω. ἀλλ' οὖν μετέχει γε πάντως ἀμηγέπη τοῦ ὄντος, ἢ οὐδ' ἂν περὶ παρέγκλισιν ἀπ' αὐτοῦ κατωνομάζετο, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπικράτειαν τῆς ἐν αὐτοῖς τοῦ μὴ ὄντος τῇ γενέσει μόνως οἰκειοῦται, τοῖς δὲ ὄντως οὖσιν, οὐδαμῶς προσήκει. καὶ ἄλλως δὲ, ἡ μὲν μονὰς, τοῦ ἐστι, διὸ αἰῶνι μᾶλλον οἰκειοῦται καὶ τοῖς νοητοῖς, ἡ δὲ δυὰς, τοῦ ἦν καὶ τοῦ ἔσται, γενέσει καὶ χρόνῳ. μέγα δὲ καὶ τοῦτο σημεῖον τῆς χρονικῆς ἐνεργείας, ὅτι συντάττει καὶ τὸ μηκέτι ὂν τοῖς οὖσι, καὶ τὸ μηδέπω τοῖς ἐνεστῶσιν. διὰ γὰρ τὸν χρόνον, συνεχῆ πάντα ταῦτα γίγνεται, καὶ τὸ ἐνεστὸς, διὰ χρόνου, ὑπὸ τοῦ ἦν ἐκπέμπεται, οὐδὲ τότε ὑπὸ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὂν ὑποφερόμενον, ἀλλὰ μηνύει διὰ τὸν χρόνον τοῖς οὖσι συνταττόμενον. πῶς οὖν τὸ ἦν καὶ τὸ ἔσται εἴδη χρόνου καὶ ὑπὸ γενέσεως πρέπει λέγεσθαι; ἢ ἄλλα ἦν τὰ εἴδη τοῦ χρόνου. ἁπλούστερα γὰρ καὶ πρόοδοι μόναι χρονικαί, καὶ διαστάσεις τοῦ ὅλου μετρητικαί. ἀλλὰ δὲ τὰ περὶ τῶν ἐν χρόνῳ γιγνομένων ταττόμενα. οὐ γὰρ ταυτὸν τὸ ἦν χρόνος, καὶ τὸ ἦν ὁ πόλεμος. ὥσπερ οὐδὲ τὸ κάτω ἐπί τε τοῦ τόπου, καὶ τῆς γῆς. ἀλλὰ τὸ μὲν, ἁπλοῦν, καὶ ἓν, τὸ δὲ, σύνθετον καὶ διπλοῦν. καὶ τὸ μὲν, περιέχον, τὸ δὲ, περιεχόμενον. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τοῦ ἦν, τὸ μὲν χρονικὸν, περιέχει καὶ μετρεῖ, καὶ ἔστιν ἁπλοῦν, τὸ δ' ὑπὸ τῆς ἐν χρόνῳ γενέσεως παραλαμβανόμενον, περιέχεται, καὶ μετρεῖται. καὶ μετέχει μὲν χρόνου, χρόνος δὲ, οὐκ ἔστιν. ὅτι δὲ περιέχεται πᾶσα ἡ γένεσις ὑπὸ τοῦ χρόνου, καθάπερ αὐτὸς ὁ χρόνος ὑπὸ τοῦ νοητοῦ, δῆλον. δεῖ γὰρ ὁ μὲν χρόνος ἰέναι κατ' ἀριθμὸν λέγεται, ὡς περὶ τὰ νοερὰ εἴδη τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ μετρῶν ποιούμενος τὴν πρόοδον. ἡ δὲ γένεσις, ἐν χρόνῳ ἰέναι, ὡς ἂν ὑπὸ χρόνου μετρουμένη, καὶ τελουμένη. πάλιν ὁ χρόνος, διὰ τὴν πρὸς τὸν αἰῶνα μίμησιν, κυκλεῖσθαι λέγεται, ὡς καὶ ὁ οὐρανὸς διὰ τὴν πρὸς τὸν νοῦν μίμησιν ἀνασφαιροῦσθαι, καὶ εἴδη ἔχειν τὸ ἦν καὶ ἔσται, καὶ ὅσα τούτοις ὁμόφυλα. δῆλον ὅτι τὰ ἁπλᾶ, καὶ τὰ ἀρχηγικὰ τῶν ἐν γενέσει φερομένων. τὰ γὰρ μέτρα πάσης ἔχων ἐν αὐτῷ τῆς γενέσεως, εἰκόνας αὐτῶν, καὶ τύπους τοῖς κατ' αὐτὸν οὖσιν ἐντίθησιν. ἡ μὲν οὖν γένεσις καὶ παρακμάζει, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο προσδεῖται, τοῦ ἀνανεώσαντος αὐτὴν χρόνου. καὶ ἀτελής ἐστι τὴν ἀρχὴν, καὶ χρῄζει τοῦ τελειοτέραν αὐτὴν ποιήσοντος καὶ πρεσβυτέραν χρόνου. τὸ δὲ νοητὸν, ἀεὶ τέλειον, ἀεὶ ἀκμαῖον, ἀεὶ περὶ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχει. ὅθεν καὶ πρεσβύτερον ἐστί τι, ἐκεῖ. ἀλλὰ καὶ Ζεὺς πρότερον ἐγεγόνει καὶ νεώτερον μετὰ σφίσι, πότνια Ἥβη, νέκταρ οἰνοχοεῖ, ἀλλ' οὐχὶ διὰ χρόνου τοῦτο αὐτοῖς παραγίγνεται. καὶ τοῦτο λίαν ἀκριβῶς αὐτὸς προσέθηκεν, ὡς τὸ νοητὸν οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε νεώτερον προσήκει γίγνεσθαι διὰ χρόνου, οὐδ' ὅλως γίγνεσθαι τὸ ἀγένητον, οὐ δὲ γεγονέναι, οὐ δὲ γενήσεσθαι. ἑνὶ δὲ λόγῳ, γένεσις μὲν, εἰ καὶ μὴ οὐσία ἐστὶν, ἀλλ' οὖν οὐσίας μεταλαγχάνει, οὐσίαν δὲ γενέσεως θέμις οὐδαμῶς ἀναπιμπλάναι. ὅθεν οὐδὲ τὰ γενέσει διὰ χρόνου προσήκοντα, τοῖς ὄντως οὖσι προσφέρειν ὀρθόν. Καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τὰ τοιάδε, τό, τε γεγονὸς εἶναι γεγονός, καὶ τὸ γιγνόμενον εἶναι γιγνόμενον. τὸ γενησόμενον, εἶναι γενησόμενον, καὶ τὸ μὴ ὂν μὴ ὂν εἶναι. ὧν οὐδὲν ἀκριβὲς λέγομεν. περὶ μὲν τούτων, τάχ' ἂν οὐκ ἂν εἴη καιρὸς πρέπων, ἐν τῷ παρόντι διακριβολογεῖσθαι. Πρῶτον μὲν, ὡς τὰ τῇ γενέσει πρέποντα ῥήματα, τοῖς ὄντως οὖσι προσφέρουσαν, τὴν συνήθειαν τῶν Ἑλλήνων διήλεγχε. νυνὶ δὲ ὡς τὸ εἶναι συντάττοντας τῇ γενέσει τὸ προσῆκον τοῖς νοητοῖς, αἰτιᾶται τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων. ἢ γὰρ διπλῆν, ἢ πάντως γε μίαν τινὰ καὶ μεγάλην αὐτῶν εἶναι τὴν παρανομίαν. ὅταν μὲν γὰρ τὸ γεγονὸς, εἶναι γεγονὸς λέγωσι, καὶ τὸ γενησόμενον εἶναι γενησόμενον, πλημμελῶς μὲν, τὸ τῶν αἰωνίων οὐσιῶν ἴδιον, τοῖς γενητοῖς προσάπτουσι. τὸ γὰρ εἶναι τοῦτο, τοῖς ἄνω προσήκει θείοις. ὥσπερ τὸ γίγνεσθαι τοῖς αἰσθητοῖς. οὐκ ὀρθῶς δὲ οὐδὲ τὰ μόρια τοῦ χρόνου συγχέουσι. καὶ τὴν ἐν αὐτῷ τάξιν ἀνατρέπουσι τῷ παρελθόντι, τὸ νῦν εἰς ταυτὸν ἄγοντες. ὅταν δὲ, τὸ γιγνόμενον εἶναι λέγωσι ὡς προτέρῳ μόνῳ, περιπετεῖς εἰσὶν ἁμαρτήμασι, μεγίστου δὲ ὄντος τούτου μεῖζον εἰ θέμις εἰπεῖν ἐστι, τὸ μὴ ὂν εἶναι λέγειν. εἰ γὰρ ἐστὶν ἡ γένεσις μέση μὴ ὄντος καὶ ὄντος, πρόδηλον ἐστὶ πλημμελὲς, τὰ τοῦ ὄντος, τῇ γενέσει προσφέρειν, ἢ ὡς μὴ ὄντι. μία δὴ καὶ ὑπὲρ τούτων ἀπολογία, περὶ φύσιν ἂν γένοιτο. μεταλαγχάνον γὰρ τὸ μὴ ὂν, ἐν τῇ γενέσει τοῦ ὄντος, ὡς καὶ πᾶν τὸ ἔγχρονον τοῦ αἰῶνος εἶναι δοκεῖ, τοῖς ἤδη τὸν ἐξῃρημένον ἁπάσης διαστάσεως καὶ μερισμοῦ αἰῶνα, καὶ τὸ ὄντως ὂν, οὐκ εἰωθόσιν ἀνάγεσθαι. πάλιν τὸ ἐντὸς τοῦ χρόνου, τὴν ἐν κινήσει φερομένην γένεσιν εἴωθε σώζειν καὶ διακατέχειν. θαυμαστὸν οὖν οὐδὲν ὑπομένουσιν οἱ ἄνθρωποι εἰ καὶ τὸ παρωχηκὸς ἀμηγέπη κατέχειν ἐν τοῖς οὖσι βουλόμενοι, κἀκεῖνο ἤδη γεγονὸς, εἶναι γεγονὸς αὐτὸ λέγοιεν, τότε μηδέπω γιγνόμενον συντάττειν ἐθέλοντες τοῖς οὖσιν, εἶναι γενησόμενον αὐτὸ λέγοιεν. διὰ γὰρ δυεῖν τούτων τὸ μὴ ὂν, ἀμηγέπη προσιέναι τοῖς πράγμασι, καὶ συντάττεσθαι δύναται. διά τε τῆς μετοχῆς τοῦ ὄντος, καὶ διὰ τοῦ παρόντος χρονικοῦ διαστήματος. ἅπερ ἀμφότερα τὸ εἶναι δόξειεν ἂν ἐπιφέρειν. καὶ ἡ μὲν ἀφορμὴ τῆς πολλῆς χρήσεως, ἐντεῦθεν ἐλήφθη ποθέν. οὐ μὴν ἀκριβὲς καὶ ἐπιστημονικὸν ἔχει τι τῆς ἐπιταράξεως ταύτης ἡ μετάθεσις, τὸ ἐπισημηνάμενος, ἐφ' ὅσον ἔπρεπε τῇ παρούσῃ σκέψει, φυσικωτέρᾳ οὔσῃ, περὶ τούτων ἐπιπλέον ἐξετάζειν, ἄλλης εἶναί φησιν πραγματείας, ὡς μὲν οἱ πολλοὶ νομίζουσι τῶν ἐξηγητῶν, λογικῆς. ἐν γὰρ ταῖς λογικαῖς συνουσίαις εἰώθασι ζητεῖν, εἰ δοξαστόν ἐστι τὸ μὴ ὂν, ὡς δὲ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος εἶπε, κἀγὼ πείθομαι, θεολογικῆς. ἔν τε γὰρ τῷ Σοφιστῇ, πολὺς ὁ περὶ τοῦ παντοδαπῶς μὴ ὄντος λόγος, κἂν τῷ Παρμενίδῃ, ὧν δὴ καὶ τὸ σκέμμα οἰκεῖον ὁ Τίμαιος εἶναι ἀποφαίνεται. νῦν μὲν, ὥσπερ τὰ πράγματα διέκρινε καὶ διέστησεν ἀπ' ἀλλήλων, εἴς τε τὸ ὂν ἀεὶ, καὶ εἰς τὸ γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, εἰς εἰκόνα καὶ παράδειγμα, εἰς τὸ αἰώνιον καὶ τὸ ἔγχρονον, οὕτως ἐθελήσας καὶ τὰς προσρήσεις οἰκείας ἑκατέροις ἀποδοῦναι, ὡς μήτε τὰ διὰ χρόνον τῇ γενέσει προστιθέν-

τε μεταφέρειν ἐπὶ τὰς ἁπλουστέρας καὶ θειοτέρας οὐσίας, μήτε τὰ ἐξαίρετα τῶν κρειττόνων ἀγαθὰ συγκαταφύρειν τοῖς ἐν κινήσει καὶ μεταβολῇ φερομένοις. τὰς δὲ βαθυτέρας τούτων ἐρεύνας, τοῖς οἰκειοτέροις ἀπονέμων καιροῖς. εἰωθὸς γὰρ ἦν τοῦτο καὶ αὐτῷ Πλάτωνι, καὶ πρὸ Πλάτωνος τοῖς Πυθαγορείοις. ὁ δὴ καὶ Ἀριστοτέλης διαφερόντως ἐζήλωσε, προσφόρως ταῖς προθέσεσι τῶν πραγματειῶν, τὰ περὶ φιλοσοφίαν προβλήματα μεταχειρίζεσθαι.

Χρόνος δ' οὖν μετ' οὐρανοῦ γέγονεν. ἵνα ἅμα γεννηθέντες, ἅμα καὶ λυθῶσιν, ἄν ποτε λύσις τις αὐτῶν γίγνηται, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς διαιωνίας φύσεως, ἵν' ὡς ὁμοιότατος αὐτὸς αὐτῷ κατὰ δύναμιν ᾖ. τὸ μὲν γὰρ δὴ παράδειγμα, πάντα αἰῶνά ἐστιν ὄν. ὁ δ' αὖ διὰ τέλους τὸν ἅπαντα χρόνον γεγονώς τε καὶ ὢν, καὶ ἐσόμενος.

Μετ' οὐρανοῦ φησι γεγενῆσθαι τὸν χρόνον τοῦ ἐμψύχου καὶ ἔννου. διότι δὴ πρῶτος ὁ κόσμος αὐτοῦ μετέχει, κατά τε ψυχὴν, καὶ κατὰ τὸ σωματοειδές. τὸ δ' ἵνα ἅμα γεννηθέντες, ἅμα καὶ λυθῶσιν, ἐάν ποτε λύσις τις αὐτῶν γίνηται, σαφῶς ἀγέννητον καὶ ἄφθαρτον δείκνυσι τὸν οὐρανόν. εἰ γὰρ γέγονεν, ἐν χρόνῳ γέγονεν. εἰ δὲ μετὰ χρόνου γέγονεν, οὐκ ἐν χρόνῳ γέγονεν. οὐδὲ γὰρ ὁ χρόνος ἐν χρόνῳ γέγονεν. ἵνα μὴ πρὸ χρόνου χρόνος ᾖ. εἰ ἄρα μετὰ χρόνου γέγονεν, οὐ γέγονεν. δεῖ γὰρ πᾶν τὸ γενόμενον μεταγενέστερον εἶναι χρόνου. ὁ δ' οὐρανὸς, οὐδαμῶς ἐστι χρόνου μεταγενέστερος. πάλιν δὲ, εἰ πᾶν τὸ λυόμενον ποτὲ λύεται, χρόνος δὲ ἐν μορίῳ ἑαυτοῦ οὐκ ἂν λύοιτο, χρόνος οὐκ ἂν λύοιτο. ὥστε οὐδὲ οὐρανός. ἄλυτος γὰρ καὶ οὗτος, ἕως ἂν ὁ χρόνος ἄλυτος ᾖ. καὶ ἄλλως δὲ ὁ χρόνος, ἄλυτος δι' ἁπλότητα φύσεως. εἰ μή τις τὴν ἐναντίαν αὐτοῦ, τήν τε πρόοδον, καὶ τὴν ἐπὶ τὸν δημιουργὸν ἐπάνοδον γένεσιν αὐτοῦ καὶ λύσιν ἐπονομάζειν ἐθέλοι. οὕτω δ' ἂν καὶ ὁ οὐρανὸς, τὴν κατ' αἰτίαν ἔχει λύσιν καὶ γένεσιν. ὅμοιον οὖν ὡς εἴ τις περιττὰς εἶναι βουλόμενος τὰς θατέρου περιφορὰς, ἑπτάδα λέγοι συνυπάρχειν αὐταῖς. ἵνα ἐάν ποτε ἡ ἑπτὰς ἀρτία γένηται, καὶ αὗται ἄρτιαι γίγνωνται, σημαίνων μὴ μεταπεσεῖσθαι τὰς περιφορὰς ἐπὶ τὸ ἄρτιον. οὕτω δὴ καὶ νῦν ἡγεῖσθαι νομιστέον περὶ τῆς ἀλυσίας τοῦ κόσμου τε καὶ τοῦ χρόνου τῆς παντοδαπῆς. διὰ τὸ τὸν χρόνον ἄλυτον ἔχειν τὴν φύσιν. μία μὲν οὖν αἰτία τοῦ γεγενῆσθαι μετ' οὐρανοῦ τὸν χρόνον εἴρηται, ἵνα ἄλυτον ᾖ τὸ πᾶν καὶ ἀΐδιον. δευτέρα δὲ, ἵνα καὶ ὁμοιότατον ᾖ τῷ παραδείγματι. τὸ γὰρ αὐτὸς αὑτῷ ὁ οὐρανὸς λέγει τῷ παραδείγματι. πῶς οὖν διὰ χρόνον, ὁμοιότερος ὁ οὐρανὸς τῷ αὐτοζώῳ γίνεται. ὅτι φησὶν, ὥσπερ τὰ νοητὰ, τὴν σύμπασαν δύναμιν τοῦ αἰῶνος, ἑνωτικὴν οὖσαν καὶ συνεκτικὴν ἤδη καὶ ὁμοῦ καὶ ἀθρόως καὶ ἑνιαίως ὑποδέχεται, οὕτω καὶ ὁ κόσμος, τὴν σύμπασαν τοῦ χρόνου χορείαν, μεριστῶς καὶ διῃρημένως ὑπομεμένηκε. διὸ ἦν καὶ γεγονὼς, καὶ ὢν, καὶ ἐσόμενός ἐστιν, οὐκ ἐν τῷ σύμπαντι χρόνῳ τὰ τρία ἔχων, ἕκαστον δὲ ἐν μορίῳ χρόνου. ἀλλὰ καὶ ἕκαστον τῶν τριῶν ἐν τῷ σύμπαντι χρόνῳ. διά τε τὴν φθάσασαν, καὶ τὴν μέλλουσαν περίοδον. καὶ ὅτι τῆς τῶν γενητῶν φύσεως ὢν, ἔχει τὸ ἐν τῇ γενέσει τέλειον, περὶ πᾶν τοῦ χρόνου μόριον. ὢν μὲν, ἐπειδὴ καὶ ἀεὶ τῇ ἐνεστώσῃ συμπάσῃ τοῦ χρόνου περιφορᾷ, μεταλαγχάνει τοῦ ὄντος. ἐσόμενος δὲ, ἐπειδὴ οὐ λήξουσιν αἱ χορεῖαι ποτὲ τοῦ σύμπαντος χρόνου, καὶ περιφοραὶ συνάπτουσαι τὸν χρόνον τοῖς νοητοῖς αἰτίοις καὶ ἀφομοιοῦσαι. εἰ δὲ δεῖ τὸν πάντα χρόνον ἐστὶν ὁ οὐρανὸς, καὶ ὢν καὶ γεγονὼς καὶ ἐσόμενος, ἔστι καὶ ἐσόμενος τὸν ἔπειτα χρόνον, ὡς ἄφθαρτος, καὶ τὸν ἔμπροσθεν ἄρα πάντα γέγονεν ὡς ἀγέννητος. ὁμοίως γὰρ καθ' ἑκάτερον τῷ παντὶ χρόνῳ συνών. ἢ οὐδὲ ἔσται ἔτι ἄπειρον, ἢ καὶ γέγονεν ἐξ ἀπείρου. καὶ γελοῖοί τινές εἰσιν, οἳ ποτὲ μὲν αὐτὸν γενέσθαι λέγοντες, ἔσεσθαι μηκέτι ποτέ, τοῦ Πλάτωνος ὁμοίως ἐπ' ἄμφω τὸν ἅπαντα χρόνον αὐτῷ διδόντος. καὶ ὁρᾷς ὅτι τὰ τρία νῦν αὐτῷ νέμει καὶ οὐ παραιτεῖται τὸ ὂν ἐπ' αὐτοῦ. δῆλον οὖν ὅτι καὶ ἀμφοτέροις τὸ ἔστι τῇ διαιωνίᾳ φύσει νέμων, καὶ οὐχὶ τῇ γενέσει τὸ ἐξῃρημένον πάσης χρονικῆς παρατάσεως ὄν, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ αἰώνιον ἱστάμενον ἀπεκλήρου τοῖς νοητοῖς. ἐπεὶ τὸ σύμβολον τοῦ ἦν καὶ τοῦ ἔσται συγχωρεῖ καὶ τοῖς αἰσθητοῖς κατὰ μέθεξιν τοῦ ὄντως ὄντος παραγίγνεσθαι. πῶς οὖν, εἴπερ ἡ τοῦ χρόνου φύσις ὥς φησιν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος κἀγὼ πείθομαι μέση ἐστὶν αἰῶνος καὶ οὐρανοῦ. καὶ τοῦ μὲν ἡγεῖται, τῷ δὲ, ἀφομοιοῦται χρόνος οὐρανοῦ χάριν ὑπέστη. τὸ γὰρ περιεκτικὸν καὶ τελειωτικὸν καὶ πλέον ἀφομοιοῦν τὴν εἰκόνα τῷ παραδείγματι, πῶς τοῦ περιεχομένου καὶ ἀφομοιουμένου γέγονεν ἕνεκεν. οὕτω γὰρ ἂν τῶν τελῶν, τὰ ἕνεκά του σεμνότερα ἂν εἴη, καὶ τῶν ὑφειμένων χάριν τὰ κρείττω, τὴν ἐπὶ τὰ ὄντα ποιοῖτο πρόοδον. ἔστι δὲ τὸ δ' ἐν τοῖς τοῖν ὑπὸ Πλάτωνος διατεταγμένοις εὑρεῖν. οὔτε γὰρ ὁ χρόνος οὐρανοῦ μόνου γέγονε χάριν, οὔτε οὐρανὸς τοῦ χρόνου μόνου χάριν ὑπέστη, ἀλλ' ἑκάτερος καὶ ἑαυτοῦ, καὶ τοῦ ἑτέρου, καὶ τοῦ συναμφοτέρου. ἵνα γὰρ ἡ πᾶσα δημιουργία τὸ τέλειον ἔχῃ τοιοῦτος μὲν ὁ οὐρανὸς, τοιοῦτος δὲ ὁ χρόνος ἀπετελέσθη. συμβαῖνον μέντοι καὶ ἑκάτερον ἑκατέρῳ μεγάλα συναίρεσθαι, πρὸς τὴν τοῦ οἰκείου παραδείγματος ἀφομοίωσιν. οὔτε γὰρ ὁ χρόνος ἐμιμήσατο ἂν τὸν αἰῶνα, μὴ ὄντος οὐρανοῦ. ποῖ γὰρ ἂν προῆλθεν. ἢ τί ποτ' ἂν ἐμέτρησεν τῶν ὄντων, ἢ συνέσχεν, ἢ ἐτελειώσατο. οὔτ' ἂν ὁ οὐρανὸς μὴ ὄντος χρόνου τὸ παντελὲς καὶ τὸ ἀΐδιον, τοῦ αὐτοζώου κατὰ δύναμιν ἀπεμιμήσατο. γέγονε μὲν οὖν ἑκάτερος, οὐχ ἑαυτοῦ μόνου, οὐδ' αὖ τοῦ ἑτέρου χάριν, ἀλλὰ τῆς συμπάσης δημιουργίας. ἵνα ὡς ὅτι τελεωτάτη καὶ ὁμοιοτάτη τοῖς παραδείγμασιν ἀποτελεσθῇ. μᾶλλον δὲ τῆς ἀγαθότητος ἕνεκα καὶ τῆς τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων, δι' ἣν καὶ ἡ ποίησις ἔχει τὸ τέλειον. γενόμενος δὲ, ὅ ἐστι θατέρῳ ὁ ἕτερος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐγκοσμίοις ἑκάτερος, πρὸς διαμονὴν καὶ τάξιν καὶ εὐμοιρίαν μεγάλα συναίρεται. καὶ τοσαῦτα μὲν, περὶ τοῦ ἑνὸς καὶ ὅλου μετρητικοῦ τῶν πάντων, καὶ μόνου τοῦ δημιουργοῦ, κἀκ τῆς οἰκείας μονάδος κινηθέντος, καὶ προϊόντος χρόνου, τῷ Πλάτωνι πεφιλοσόφηται. λοιπὸν δὲ ἐν τοῖς ἑπομένοις, περὶ τῶν κατ' οὐρανὸν

οὐρανὸν ἐκφαινομένου, καὶ οἱονεὶ συμμεριζομένου ταῖς ποικίλαις τῶν ἄστρων φοραῖς διαλῆψαι, τοὺς οὐκ αὖ ὑπίστευ, μὴ τῆς ταὐτοῦ καὶ τῆς θατέρου περιφορᾶς, περὶ τὸν ἀφανῆ καὶ ἐνανακυκλουμένης χρόνον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρόσφορον ἑαυτῇ μέτρον ἑκατέρας ἀποτεμνομένης, καὶ ἐκφηνάσης, καὶ διαπαντὸς φυλαττούσης. ὅπου δὲ ἵνα καὶ οὗτος ὁ δεύτερος χρόνος, καὶ εἰς τὸ ἐμφανὲς προϊὼν καὶ πᾶσι γνώριμος, διὰ τῶν τὰ μερικὰ αὐτοῦ μέτρα προχειριζόντων, καὶ μᾶλλον μεριστὸς ὑποστῇ, τὰ πλανητὰ τῶν ἄστρων. ἐν οἷς καὶ ὁ ἥλιος καὶ σελήνη κατηρίθμηται γεγενῆσθαι, λέγεται πηλίκον δεῖ νομίζειν ἀξίωμα περὶ προστίσω, καὶ ἑνὶ χρόνῳ, παρὰ τοῦ φιλοσόφου, μᾶλλον δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων ἀποκεκληρῶσθαι. Ἐξ οὖν λόγου καὶ διανοίας θεοῦ τοιαύτης πρὸς χρόνου γένεσιν, ἵνα γεννηθῇ χρόνος ἥλιος καὶ σελήνη, καὶ πέντε ἄλλα ἄστρα ἐπίκλην ἔχοντα, πλανητά, εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν, χρόνου γέγονε. Διττῆς τῆς δημιουργίας οὔσης ὡς πολλάκις ὑπεμνήσαμεν, τῆς μὲν, ἀφανοῦς καὶ μιᾶς καὶ ἁπλῆς, καὶ ὑπερκοσμίου καὶ ὁλικῆς, τῆς δὲ, ἐμφανοῦς καὶ πεπληθυσμένης καὶ πολυειδοῦς, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ περιοριζομένης, καὶ διττὰς ἐχούσης τὰς ἐνεργείας, τὰς μὲν, πρωτουργούς, καὶ ἀκινήτους καὶ νοερὰς, τὰς δὲ, δευτερούς, καὶ μετὰ κινήσεως προϊούσας, καὶ περὶ νοῦν χορευούσας, καὶ τῆς μὲν ἐξῃρημένης τῶν ἀποτελουμένων, τῆς δὲ, συντεταγμένης αὐτοῖς, διττὸς καὶ ὁ χρόνος προελήλυθεν εἰς τὰ ὄντα. ὁ μὲν, ὑπερκόσμιος, ὁ δὲ, ἐγκόσμιος. καὶ ὁ μὲν, ἅμα μένων τε καὶ προϊών, ὁ δὲ, ἐν κινήσει φερόμενος. καὶ ὁ μετεχόμενος διττός, ὁ μὲν, κατὰ ἁπλῆν μέθεξιν, ὁ δὲ, ἐν ταῖς περιόδοις τῶν οὐρανίων ἄστρων, ὃς ἀποτελεῖ μῆνας, καὶ ἡμέρας καὶ νύκτας, καὶ ἐνιαυτούς. τοιαύτης τοίνυν οὔσης τῆς τῶν χρόνων διαφορᾶς, ὁ Πλάτων τὰ νοήματα περὶ τῆς μιᾶς καὶ ἁπλῆς οὐσίας τοῦ χρόνου παραδεδωκὼς μέλλει τὸ λοιπὸν ἐντεῦθεν καὶ περὶ τῆς ποικιλίας τοῦ χρόνου, ποιεῖσθαι τὸν λόγον, τοῦ μετεχομένου μεριστῶς, εἰς ὃν αὐτῷ καὶ ἡ περὶ τῶν πλανητῶν συντελεῖ θεωρία. διὰ γὰρ τῆς τούτων κινήσεως περὶ τὸν ἥλιον χορευόντων ὁ συνεγνωσμένος ἀποτελεῖται χρόνος. ἔνατον τοῦτο δημιουργικὸν δῶρον εἰς τὸν κόσμον εἰσαγαγών. ἵνα δέ σοι καὶ ἀπ' αὐτοῦ, τοῦ προοιμίου ἔνδειξιν παράσχηται τῆς τῆδε τοῦ χρόνου πρὸς ἐκεῖνον ὑφέσεως, ἐκ λόγου τε καὶ διανοίας θεοῦ, τοῦτον ὑποστῆναι φησί, καὶ ἔτι διορισμὸν παρέχεσθαι καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου διὰ τῆς τῶν ἄστρων κινήσεως. καὶ προσεκτέον ἀμφοτέροις, περί τε διορισμῷ τῶν χρονικῶν μέτρων τῶν πολλῶν μετὰ τὸν ἕνα χρόνον, καὶ τῇ φυλακῇ τῶν αὐτῶν ἀεὶ μέτρων, ὧν ἕνεκά φησιν τὰ ἄστρα γενέσθαι. τὸν μὲν πρότερον χρόνον παρήγαγε, τοῦ δημιουργοῦ πρὸς τὸν αἰῶνα βλέποντος, καὶ διὰ μίαν καὶ ἁπλῆν νόησιν ἐνεργοῦντος. τὸν δὲ δεύτερον, ὡς καὶ αὐτός φησιν ἐκ λόγου καὶ διανοίας. τὸ διῃρημένον τῆς διανοίας καὶ τὸ μεριζόμενον, εἰς πλῆθος ἀπὸ τῆς μιᾶς νοήσεως ἐνδεικνύμενος. ἄλλος γὰρ ὁ θεῖος νοῦς, καὶ ἄλλος ὁ θεῖος λόγος. ὁ μὲν, ἡνωμένος, ὁ δὲ, πεπληθυσμένος. καὶ ὁ μὲν, τὰ ὅλα περιέχων, ὁ δὲ, διαιρῶν τὴν γνῶσιν εἰς πλῆθος. καὶ ὁ μὲν, ἐν ἑαυτῷ μένων, ὁ δὲ, ἐκφαίνων ἑαυτόν. ὥστε καὶ ὁ δεύτερος χρόνος, εἰ πᾶσιν ἐκφανής ἐστιν, εἰκότως ἐκ λόγου δημιουργικοῦ προελήλυθε, ἐκείνου τὴν ὡς ἀπὸ νοῦ λαβόντος πάροδον, τοῦ μὲν λόγου δηλοῦντος τὴν αἰτίαν, τῆς δὲ διανοίας τὴν ἐν τῷ δημιουργῷ γνῶσιν δυοειδῆ οὖσαν. καὶ ἄλλην μὲν, τοῦ ὡς ἀληθῶς χρόνου, ὅς ἐστιν ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ παντὶ περιόδων πασῶν, ἄλλην δὲ τοῦ ἀπ' ἐκείνου ῥέοντος, ὅς ἐστι κατ' ἀριθμὸν προϊών. ἔτι τοίνυν ἐκείνου τὰ μέτρα πάντα περιέχοντος ἑνοειδῶς, καθὰ καὶ ταῖς ψυχαῖς αἱ περίοδοι, καὶ τοῖς σώμασιν ἐπιτελοῦνται, καὶ τὸ ἓν μέτρον τῆς ὅλης ἀποκαταστάσεως. ἔστι γὰρ θείου γεννητοῦ περίοδος, ἣν ἀριθμὸς περιλαμβάνει τέλειος, ὥς πού φησιν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης. οὗτος ὁ χρόνος διοριστικός ἐστι τῶν μέτρων τῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς, ἢ σωματικαῖς φοραῖς καὶ φρουρητικός. ἀπονέμει γὰρ ἄλλοις ἄλλα μέτρα τὰ οἰκεῖα ἑκάστοις. καὶ τούτῳ μὲν, διαιρεῖ τὴν ἑνιαίαν ἐκείνου δύναμιν, φρουρεῖ δὲ τὸ προσῆκον, ἑκάστοις μέτρον. καὶ διὰ τοῦτο ποιεῖται τὰς ἀποκαταστάσεις. ἄλλο μὲν γὰρ τῆς ἡλιακῆς περιόδου μέτρον, ἄλλο δὲ τῆς σεληνιακῆς, ἄλλο δὲ τῶν μετεώρων. ἐπεὶ καὶ ἐν τούτοις ἐστί τις κύκλος τὸν οὐράνιον κύκλον ἀπεικονισάμενος, καὶ ἄλλο ἄλλων ζώων. καὶ γὰρ τούτων εἰσὶ περίοδοι καὶ μέτρα ζωῆς, ὡς καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης φησίν. ταῦτα μὲν νῦν καὶ ἀπὸ τούτων λάβοις ἂν περὶ τῶν χρόνων τούτων τῆς διαφορᾶς. καὶ ἔοικεν καὶ τὸ ἵνα γεννηθῇ χρόνος, εἰπεῖν οὐ μάτην, ἀλλ' ἵνα δηλώσῃ, καὶ ὅτι πρόεισιν ὁ ἀφανὴς χρόνος, ἀριθμὸς ὢν ὅλος, καὶ εἷς καὶ νοερός, πρὸ τοῦ μετεχομένου, καὶ κατ' ἀριθμὸν ἰόντος. πᾶν γοῦν τὸ γεννώμενον, ἔστι πρὸ τῆς γενέσεως ἀφανῶς ἱδρυμένον ἐν τῇ ἑαυτοῦ αἰτίᾳ. σημαίνει οὖν ἡ γένεσις, τὴν εἰς τὰ μετέχοντα πρόοδον, καθ' ἣν ἄλλων ἐστὶν εἴδη πρώτως καὶ δευτέρως ἐκφαινόμενος. καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἀπὸ τῶν ὁλικωτέρων εἰς τὰ μερικώτερα πρόεισιν, ἄχρι καὶ τῶν ἐσχάτων. οἷον, ζώων, καὶ φυτῶν. ἡμῖν δὲ ἀπὸ τῶν μερικῶν μέν, τεταγμένων δὲ μέτρων, ὅλος γίγνεται γνώριμος. τὸ μὲν γὰρ ὅλον δυσάγνωστον, καὶ τὸ ἄτακτον, οὐκ ἂν ἄλλων γένοιτο μέτρον. ἐπειδὴ δὲ ὥσπερ εἴπομεν εἰς τὴν τοῦ δευτέρου χρόνου γένεσιν, μᾶλλον δέ, εἰς τὴν τῶν πολλῶν μέτρων τῶν ἐν αὐτῷ κατάληψιν, δι' ὧν ὅλον αὐτὸν μετρεῖν διαφερόντως εἰώθαμεν, οἷον μηνῶν καὶ ἐνιαυτοῦ, δι' ὧν μετροῦμεν τὸν χρόνον, ἡ περίοδος συντελεῖ τῶν πλανωμένων, καὶ διαφερόντως ὁ ἡλιακὸς κύκλος, ταῦτα πρῶτον ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ γεγονέναι φησίν, ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ τοὺς πέντε πλανήτας. καίτοι καὶ τῶν ἀπλανῶν ἑκάστου πάντως κατά τι μέτρον χρονικὸν τὴν ἑαυτοῦ ποιουμένου περὶ τὸ κέντρον ὃ ἔχει σφαιρικὸς ὢν περίοδον. ἀλλ' ἡμῖν οὐκ ὄντων ἐκείνων τῶν μέτρων γνωστῶν ὡς τῶν ἐν τοῖς πλανήταις, καθὰ ποιοῦνται τὰς περὶ τὸν λοξὸν περιόδους. οὐδὲ γὰρ ὧδε τούτων ἴσμεν τὰς περὶ τὰ οἰκεῖα κέντρα περιόδους αὐτῶν. περὶ δ' οὖν τούτων, διαλέγεται καί φησιν αὐτὰ γενέσθαι, ἵνα συναπεργάζωνται τὸν ἐμφανῆ χρόνον. ἄλλων ἄλλο μέτρον ἐκφαίνοντα μετρικόν, τοῦ μὲν ἡλίου πρωτουργόν,

καὶ ἡγεμονικὴν ἀξίαν λαχόντος, καὶ διαφερόντως ἐπὶ τὴν τοῦ χρόνου γένεσιν. διὸ καὶ χρόνου χρόνος οὗτος καλεῖται, παρὰ τοῖς θεολόγοις, ὡς τὸν πρώτιστον ἐκφαίνων χρόνον. καὶ ἡ τῶν ὅρων περίοδος, ἀποτελεῖται κατ' αὐτόν. τῆς δὲ σελήνης δευτέραν ἐχούσης τάξιν, ὡς προσεχῶς κινούσης τὰ ἐν γενέσει πάντα, καὶ πάντα αὐξανούσης, καὶ μειούσης ταῖς ἑαυτῆς δυνάμεσι. διὸ καὶ ὥσπερ τὸν ἥλιον ἐπὶ ὥραν καὶ ἐπὶ ζῴδιον εἰρήκασιν ἀμείβειν τὰς μορφάς, οὕτω καὶ τὴν σελήνην, ἐπὶ ἑκάστην ἡμέραν. ὅσσ' ἐν μηνὶ τρέπει, ὁπόσ' ὁ ἥλιος εἰς ἐνιαυτὸν ὥς φησιν ὁ θεολόγος. τῶν δὲ ἄλλων πλανήτων, ταῖς ποικίλαις ἑαυτῶν περιόδοις, τὴν ποικιλίαν τῆς γενέσεως διαπλεκόντων. ἔπεισι γὰρ ἄλλα ἄλλων ἀποκαταστάσει, καὶ κατ' ἄλλα μέτρα τὰς ἑαυτῶν συμπεραίνειν ζωάς. ἐπειδὴ δὲ καὶ οὗτοι μίαν καὶ συνεχῆ καὶ ὁμαλὴν καὶ ἄπαυστον ποιοῦνται κίνησιν, λανθάνει δὲ ἡ τάξις αὐτῶν καὶ ὁμαλότης, καὶ ἡ ταυτότης τῆς κινήσεως, διὰ τοὺς φαινομένους προποδισμούς, καὶ ὑποποδισμούς, καὶ στηριγμούς, διὰ τοῦτο ἐπίκλην ἔχοντα πλανητὰ φύσιν. δῆλον ἂν λάβοις αὖ, ὅτι τὰ ἄστρα ἐστὶν, ἀλλ' οὐχὶ αἱ σφαῖραι ἐν αἷς τὰ ἄστρα ὑποποδίζοντα, καὶ προποδίζοντα, ὅσα τοιαῦτα πάσχει, καὶ τὰ ἄνω, καὶ τὰ κάτω κινούμενα τῶν ὑπὸ σελήνην παντοίων κινήσεων, ἄνω, κάτω, πρόσω, ὀπίσω, τὰ οἷον παραδείγματα προειληφότα τεταγμένα τῶν ἀτάκτων. ὡς γὰρ καὶ ἐν νόμοις εἴρηκεν πλημμελοῦσιν οἱ τὴν πλάνην ἐπὶ τοὺς ἐν οὐρανῷ θεοὺς ἀναπιμπλάντες, οὐκ εἰδότες αὐτῶν τὴν τάξιν, καὶ τὴν ἐναρμόνιον χορείαν, καὶ τὴν ὁμαλότητα τῆς κινήσεως. ἡ γὰρ ἀνωμαλία φαίνεται μόνον περὶ αὐτῶν διὰ τῆς τῶν ἀνελιττουσῶν φορᾶς, καὶ ἀντιπεριφορᾶς, εἴτε διὰ τοὺς ἐπικύκλους καὶ ἐκκέντρους, εἴτε δι' ἄλλας αἰτίας. οὐ γὰρ αὗται τὸ εἰκὸς ἔχουσιν αἱ ὑποθέσεις. ἀλλ' αἱ μὲν, τῆς ἁπλότητος ἀφίστανται τῶν θείων, αἱ δὲ, ὥσπερ ὑπὸ μηχανῆς, ὑποτίθενται τὴν κίνησιν τῶν οὐρανίων, ἀφωρισμέναι, παρὰ τῶν νεωτέρων. καὶ ὅ γε Πλάτων ἔοικεν, ἐν γε πολιτείᾳ ποιῶν ὁμοκέντρους τοὺς σφονδύλους, καὶ ἐν τούτοις, τοὺς ἑπτὰ κύκλους, καὶ μόνον τούτων μεμνημένος, ἀλλ' οὐ τῶν ἐπικύκλων αὐτοῖς τοῖς ἄστροις ἀνατιθέναι τὴν ἀνωμαλίαν, καὶ ταύτην τὸ τεταγμένον ἐχούσαν. ἀποκαθίσταται γὰρ πρὸς ἑαυτὴν, διατεταγμένων χρόνων, ὡς μίσοις, τῶν πάντη ὁμαλῶς κινουμένων, καὶ τῶν πάντη ἀνωμάλως. ὁμαλῶς γὰρ ἀνώμαλον ἢ ἀνωμάλως ὁμαλὴν ἔλαχον κίνησιν. διὰ πάντων γοῦν τῶν οὐρανίων κύκλων, ὁ χρόνος ἐκφαίνεται, καὶ τὴν εἰς τὸ πᾶν ποιεῖται πρόοδον. καὶ οὐ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπλανῶν. ὁ δὲ Πλάτων τούτων μάλιστα διεμνημόνευσεν, ἐν τῇ γενέσει τοῦ χρόνου. διότι τῶν μὲν ἀπλανῶν, τῇ ποικιλίᾳ διαφέρουσι τῶν περιόδων, τῶν δὲ ὑπὸ σελήνην, περὶ ἀεὶ ὡσαύτως. ὧν τὸ μὲν, ὁ διορισμὸς δηλοῖ τῶν πολλῶν χρονικῶν μέτρων, τὸ δὲ, ἡ φυλακὴ τῶν αὐτῶν ἀεὶ περιόδων, καὶ ἀποκαταστάσεων. δεῖ γὰρ τὰ πολλὰ μέτρα μένοντα ἀεὶ, τὰ αὐτὰ θεωρεῖν. ἔστι γοῦν καὶ ταῦτα τεταγμένα, μετὰ τὸ ἐν τῆς ὅλης περιόδου μέτρον. καὶ ἡ μὲν μία τοῦ χρόνου μονὰς αὕτη, τέλειος ἐστὶν ἀριθμὸς καὶ παντελής. ἀεὶ δὲ ταύτης, καὶ ἐν ἑκάστῃ περιφορᾷ μεῖζον ἐστὶν οἰκεῖον, κρόνιον, ἢ δίιον, ἢ σεληνιακὸν, τὴν ἰδιότητα προσλαμβάνον, ἀεὶ τῆς ἐν ἑκάστῳ ψυχῆς, καὶ τῆς κινητικῆς θειότητος. ἄλλος γὰρ ἀριθμὸς ἡλίῳ προσήκει, καὶ ἄλλος ἵππῳ, καὶ ἄλλος φυτῷ. κοινὸς δὲ ὁ κοσμικὸς ἀριθμός. διὸ καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι πανταχοῦ λέγομεν. ἔχει γὰρ καὶ μίαν ὁ κόσμος ζωὴν, ὡς μίαν φύσιν, καὶ ἕνα νοῦν. εἰ δὲ μίαν ἔχει ζωὴν, ἔχοι καὶ ἕνα βίον. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ μέτρον χρονικὸν ἕν. καὶ ὥσπερ τῶν ἐν αὐτῷ μερῶν, ἕκαστον ζῇ ἐπὶ τὴν ὅλην φύσιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ὅλον χρόνον μετρεῖται. καὶ τοῦτο κοινόν ἐστι μέτρον ἁπάντων. μετὰ δὲ τὴν μονάδα ταύτην, τριάς ἐστιν ἧς τὸ μὲν ἀκρότατον, μέτρον ἐστὶ τῆς πρώτης περιφορᾶς, τὸ δὲ μέσον τῆς θατέρου πάσης. ἔστι γὰρ καὶ πάντων τῶν πλανωμένων, ὡς ἑνὸς ζῴου βίος εἷς, καὶ μία περίοδος, καὶ ἀποκαταστατικὸς χρόνος, εἷς. τὸ δὲ τρίτον, τῆς ἐν γενέσει φερομένης ἀνακυκλήσεως. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν στοιχείων, καὶ αἱ τῶν κινουμένων ἀντιμεταστάσεις, καὶ ἡ παλιγγενεσία, πάλιν τὴν ὑπόστασιν ἔλαχε. μετὰ δὲ τὴν τριάδα ταύτην, κατ' ἄλλους καὶ ἄλλους ἀριθμοὺς, ὁ χρόνος πρόεισι, τὰ ὅλα μετρῶν, καὶ ἀφορίζων τοῖς οἰκείοις ἅπαντα μέτροις. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐσαῦθις. ἐκεῖνο γε μὴν οὐκ ἄξιον παραδραμεῖν, ὅτι διὰ τὰ ὅλα συνυφιστάς, καὶ μήπω μερικῶν ζῴων μνησθείς, τοὺς πλανήτας ὑφίστησι. τοὺς δὲ ἀπλανεῖς ὕστερον ἐν τῇ γενέσει τῶν μερικῶν ζῴων. οἱ γὰρ καλούμενοι πλανῆτες, κοσμοκράτορές εἰσι, καὶ ὁλικὴν εἰλήχασι δύναμιν. καὶ ὥσπερ ἡ ἀπλανὴς, ἔχει ζῴων ἀστρῴων ἀριθμὸν, οὕτω καὶ ἕκαστος τούτων ἡγεῖται πλήθους, καὶ ζῴων, ἢ ἄλλων τινῶν τοιούτων. διὸ κἀκείνην ἐντεῦθεν λυτέον τὴν ἀπορίαν, πῶς ἡ μὲν μία σφαῖρα, πλῆθος ἀστέρων περιείληφεν. αἱ δὲ πολλαὶ σφαῖραι, ἐν ἄστρον ἑκάστη περιάγει. ῥητέον γὰρ ὅτι, ἐπεὶ μὲν ἡ σφαῖρα μονὰς ἦν, τὸ πλῆθος ἐν ἑαυτῇ τὸ οἰκεῖον συλλαβοῦσα, μία οὖσα, καὶ ἀρκεῖ πρὸς τὴν τοῦ πλήθους περιοχὴν, πρώτου πλήθους ὄντος. ὧδε δὲ τούτων, διττὸν τὸ ἡγούμενον, τὸ μὲν, ἡ σφαῖρα, τὸ δὲ, ἕκαστος τῶν κοσμοκρατόρων μονὰς ὢν περὶ πλήθει συντεταγμένη. τὰ γὰρ ὑφειμένα, πλειόνων δεῖται τῶν ἡγουμένων, καὶ τὸ πλῆθος καθ' ἕκαστον διὰ τὴν ὕφεσιν ἀφανές. ἐν δὲ τοῖς ὑπὸ σελήνην, ἔτι πλείους αἱ ἡγούμεναι τάξεις τῶν καθ' ἕκαστον στοιχείων γενῶν, ὡς μαθησόμεθα, διὰ τῆς παραδοθησομένης θεογονίας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔσω δῆλα. τοσοῦτον δὲ ἄξιον ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ χρόνου γενέσεως ἐπιστάσεως. εἰ μὲν μετὰ ψυχὴν ὁ χρόνος, πῶς ἐκείνη κινεῖται ἐπὶ χρόνον. εἰ δὲ πρὸ ψυχῆς, πῶς γενέσθαι λέγεται; τῶν γὰρ γεννηθέντων, ἀρίστην εἶπεν εἶναι τὴν ψυχήν. εἰ δὲ ψυχῇ σύστοιχος, πῶς οὐχὶ καὶ ὁ αἰὼν περὶ νῷ σύστοιχος, ἀλλὰ πρὸ νοῦ; καὶ ῥητέον, ὅτι, πρὸ ψυχῆς μὲν ὁ χρόνος, ὡς πρὸ τοῦ νοῦ ὁ αἰών. ἀρίστη δὲ ψυ-

χὴ τῶν

χὴ τῶν γεννηθέντων. ἃ δὴ καὶ καθ' αὑτὰ γεννητά ἐστι, καὶ οὐ μόνον κατὰ τὴν εἰς τὰ δεύτερα παρουσίαν ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντὸς ἐνέργειαν ἔχει γένεσιν. καὶ τὴν οὐσίαν μεριστήν, εἰς πλῆθος μερῶν, οἷον αὐτὸς ἡμῖν παραδέδωκεν. ὁ δὲ χρόνος, καθ' αὑτὸν μὲν αἰώνιος νοῦς ὢν ὡς δέδεικται, μετέχεται δὲ γεννητῶς. οὐχ ὅλως ἅμα, οὐδὲ ἀκινήτως ὥσπερ οἱ πρὸ αὐτοῦ νόες, ἀλλὰ κινητῶς. ὅθεν καὶ τελειοῖ τὴν ψυχὴν ὡς νοῦς, καὶ γεννητός ἐστι κατὰ τὰς μεθέξεις. ῥεύσας πολὺς εἰς τὰ μετέχοντα, καὶ ὡς ἀριθμητὰς ἐποίησεν τὰς γενέσεις. οὕτω δὴ γεννητὸν ἀποφήνας, τὸν ἐκείναις συνεκδραμόντα παντὸς ἀριθμόν. διὸ καὶ εἴρηται κατ' ἀριθμὸν ἰών, ὡς κινητός. ἀλλ' οὐκ ἀριθμὸς ὢν ὅς ἐστιν αὐτὸς πρὸ τῶν ἀριθμουμένων. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα, τὸν μὲν χρόνον, αἰώνιον προσείρηκεν ἐνταῦθα, διότι κατὰ τὴν ἔνδον ἐνέργειαν, αἰώνιός ἐστιν, ὅλην ἅμα παροῦσαν αὐτὴν ἔχων, ἐν δὲ τοῖς νόμοις εἶπε τὴν ψυχήν, ἀνώλεθρον μέν, οὐ μέντοι αἰώνιον. διότι μὴ δὲ τὴν ἔνδον ἐνέργειαν, ἀμετάβατον εἴληχε. Σώματα δὲ αὐτῶν ἑκάστου ποιήσας ὁ θεός, ἔθηκεν εἰς τὰς περιφοράς, ἃς ἡ θατέρου περίοδος ᾔειν ἑπτὰ οὔσας, ὄντα ἑπτά. Ὅτι μὲν σελήνην καὶ ἥλιον, καὶ τὰ ἄλλα πέντε ἄστρα κατωνόμαζεν, ὡς ἔμψυχα καὶ νοερὰ ζῶα, δεδήλωκεν ἐν τούτοις ἐπαγαγών, σώματα δὲ αὐτῶν ἑκάστου ποιήσας, ὡς ἐκείνων νοερῶν καὶ ζωτικῶν ὄντων. οὐ γὰρ εἶπεν σώματα αὐτὴν ποιήσας, ἀλλ' αὐτῶν. τὰς δὲ περιφορὰς αὐτῶν ἄρα οὐ τοὺς ἐπικύκλους ῥητέον. ἢ τὰς ἀνελιττούσας, ἢ τὰς ὅλας σφαίρας, ἐν αἷς ἕκαστόν ἐστι τῶν ἄστρων. ἢ τούτων μὲν οὐδέν, τὰς δὲ ψυχὰς αὐτῶν τὰς νοερὰς ὥσπερ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ὑπέλαβεν. ὡς γὰρ τὸν ὅλον ὄγκον, εἴσω τῆς ψυχῆς ἐτεκτήνατο πρότερον, οὕτω καὶ νῦν τὰ ἑπτὰ σώματα, ταῖς ἑπτὰ νοεραῖς ψυχαῖς, ἐντίθησιν ἅμα καὶ ψυχὰς καὶ νόας αὐτοῖς ἐφιστάς. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ θατέρου περίοδος τῆς ὅλης ψυχῆς τοῖς ἑπτὰ τούτοις θείοις σώμασιν ἐπιβέβηκεν πολλῷ πρότερον, εἰκότως ἐπήνεγκεν ὑπομιμνήσκων τῶν εἰρημένων ἡμᾶς, ἃς ἡ θατέρου περίοδος, περιάγει τῆς ὅλης ψυχῆς. καὶ πάλιν τοῦτο δηλοῦντος ῥηθὲν ἐνικῶς. ὅτι ἄσχιστός ἐστιν ἐκείνη, κἂν σχίζεσθαι λέγηται. καὶ ὡς οὐκ ἀπολώλεκεν αὐτῆς τὸ ἕν, τῇ εἰς τοὺς ἑπτὰ κύκλους κατατομῇ. τάχα δ' ἂν εἴη κάλλιον λέγειν, ὅτι ταῖς δυνάμεσι τῆς ὅλης ψυχῆς, ἐνίδρασε τὰ σώματα τῶν κοσμοκρατόρων. ἀλλ' οὔπω ταῖς ἰδίαις ψυχαῖς, οὐδὲ ταῖς σφαίραις. τὸ γὰρ ἃς ἡ θατέρου περίοδος ᾔει, τοῦτο δηλοῖ τὸ αὐτὴν ἰέναι, ἀλλ' οὐ τὸ περιάγειν αὐτάς. τὰς γὰρ ζωὰς ἐκείνας περιῄει καὶ περιεπορεύετο, ἡ θατέρου περίοδος, μία καὶ ἑπτάτομος οὖσα. καὶ γὰρ τὰ ἀπλανῆ ἄστρα ἐντεθεῖσθαι προϊὼν ἐρεῖ, εἰς τὴν τοῦ νοῦ φρόνησιν. ἥ τίς ἐστιν ἡ τοῦ ταὐτοῦ κύκλου ψυχή. κράτιστον μὲν γάρ ἐστιν ᾧ δέδωκε τὸ κράτος. τοῦτο δὲ φρόνησις, ἡ νοερὰ ζωή. οὕτως οὖν καὶ νῦν τοῖς ἑπτὰ κύκλοις τῆς ὅλης ψυχῆς, ἐνέθηκε τὰ ἑπτὰ σώματα. καὶ πάλιν δῆλον ἐστι διὰ τούτων, ὅπως ἡ ἁπλότης σώζεται τῆς ψυχῆς, ὡς πρὸς τὰς σωματικὰς περιόδους. ὁ γὰρ τοῦ ταὐτοῦ κύκλος, κατὰ μίαν ἕνωσιν ψυχοῖ, καὶ τὸ ἀπλανὲς καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἄστρα. καὶ τῶν ἑπτὰ ἕκαστος, ὁμοίως κατὰ δύναμιν μίαν καὶ τὰς σφαίρας, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἄστρα. νῦν μὲν οὖν τὴν κοινὴν αὐτῶν λέγει ψυχήν, μικρὸν δὲ ὕστερον παραδώσει καὶ τὴν ἰδίαν, ὅταν λέγῃ, δεσμοῖς τε καὶ ἐμψύχοις δεθέντα ζῶα ἐγεννήθη. οὐκ ἔτι γὰρ ὡς μόρια ψυχῆς, ἀλλ' ὡς ζῶα, διὰ τῶν οἰκείων ψυχῶν. Σελήνην μέν, εἰς τὸν περὶ γῆν πρῶτον, ἥλιον δὲ εἰς τὸν δεύτερον ὑπὲρ γῆς, ἑωσφόρον δέ, καὶ τὸν ἱερὸν Ἑρμοῦ λεγόμενον, εἰς τὸν τάχει μὲν ἰσόδρομον ἡλίῳ, κύκλῳ ἰόντα, τὴν δὲ ἐναντίαν εἰληχότα αὐτῷ δύναμιν. ὅθεν, καταλαμβάνουσί τε, καὶ καταλαμβάνονται κατὰ ταὐτὰ ὑπ' ἀλλήλων. ἥλιός τε καὶ ὁ τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ ὁ ἑωσφόρος. Ἡ μὲν κατὰ Πλάτωνα σφαιροποιΐα, ποίαν ἀποδίδωσι τοῖς πλανωμένοις τάξιν, οὐ μόνον ἐκ τούτων δῆλόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐν Πολιτείᾳ γεγραμμένων. τὸν γὰρ ἥλιον τάττει μετὰ σελήνην. ἐπεὶ καὶ ἡ κοινωνία τῶν θεῶν τούτων ἡ περὶ τὴν ἐμφανῆ ποίησιν, πλείστη τίς ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ πατρός, ἡ δέ, μητρὸς ἐπέχει τάξιν. καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν, τά τε νοητὰ καὶ τὰ νοερὰ συνήνωται ἀλλήλοις. καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας ἐξεφάνησαν. τίκτει γὰρ ἡ αὐτὴ θεός, ἥλιόν τε μέγαν, καὶ λαμπρὰν σελήνην. τάχα καὶ τῶν λογίων ἡμᾶς τοῦτο διδασκόντων, πανταχοῦ μετὰ τὸν ἥλιον τὴν σελήνην ταττόντων. καὶ μετὰ τὴν σελήνην τὸν ἀέρα. καὶ ὅταν ἄνωθεν τὴν τάξιν αὐτῶν παραδιδῶ, καὶ ὅταν κάτωθεν, αἰθέριός τε δρόμος, καὶ μήνης ἄπλετος ὁρμή φησιν. ἠέριοί τε ῥοαί. καὶ πάλιν, αἰθὴρ ἥλιε, πνεῦμα σελήνης ἠέρος ἀγοί. καὶ ἐν ἄλλοις, ἡλιακοῖς τε κύκλοις καὶ μηναίων καναχισμῶν. κόλπων τ' ἠερίων, καὶ ἑξῆς. αἴθρης μέρος ἠελίου τε καὶ μήνης ὀχετῶν, ἠδ' ἠέρος. καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ πλατὺς ἀὴρ μηναῖός τε δρόμος, καὶ ἀεὶ πόλος ἠελίοιο. τάχα μὲν οὖν ὅπερ ἔφην καὶ ἀπὸ τῶν λογίων δυνατὸν πιστοῦσθαι, ὅτι πρὸ σελήνης εὐθὺς ὁ ἥλιος, ὡς πρὸ τοῦ ἀέρος ἡ σελήνη τοῦ οὐρανοῦ παντός, τοῦ πυρὸς ἔχοντος τάξιν. ὃ καὶ Πλάτων δοκεῖ μετὰ τὴν οὐρανίαν ἰδέαν τάττοντι τὴν αἰθερίαν, ἐν τοῖς περὶ τῶν τεττάρων ἰδεῶν λόγοις. ὡς ἐρεῖ μικρὸν ὕστερον. εἰ μὴ ἄρα οὐκ ἀναγκαῖον ὑπὲρ σελήνην εὐθὺς εἶναι τὸν ἥλιον, διὰ τὴν πρὸς τὸν αἰθέρα ἀναλογίαν, οὐ γὰρ ὁ αἰθὴρ εὐθὺς ὑπὲρ ἥλιον. ὥς τε πάλιν οὗτος ὁ λόγος, οὐκ ἐᾷ τὸν ἥλιον ἀμέσως ὑπὲρ σελήνην τάττειν. ὡς οὐδὲ τὸν αἰθέρα ἀμέσως ὑπὲρ τὸν ἥλιον. ἀλλ' οὖν ἡ τῶν παλαιῶν φήμη, ταύτην ἐδίδου τῷ ἡλίῳ τὴν τάξιν. καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης οὕτως ᾤετο, καὶ οἱ ἀμφὶ τὸν Εὔδοξον. οἱ δέ τινες ταῖς τῶν μαθηματικῶν ὑποθέσεσι χαίροντες, μέσον τῶν ἑπτὰ πλανήτων, τάττειν ἀξιοῦσι τὸν ἥλιον, συνάγοντα καὶ συνδέοντα, τὰς ἐφ' ἑκάτερα αὐτοῦ τριάδας, ἔχουσαν μηδὲν ἐχυρόν, μηδὲ αὐτοὺς τοὺς ἀπὸ τῶν μαθημάτων λέγοντας. τὸ μὲν γὰρ λέγειν ὅτι ἐπεπρόσθησαν ἄν, εἰ μετὰ τὸν ἥλιον ἦσαν Ἀφροδίτη καὶ Ἑρμῆς, ὡς ἡ

σελήνη ποτὲ τῷ ἡλίῳ, διελέγχουσι δὲ ἐκεῖνοι αὐτοὺς, ὅτι ἡνίκα ἂν κατὰ μῆκος συνοδεύωσιν αὐτῷ, κατὰ πλάτος διαφέρουσιν ἐκ παντός. καὶ τοῦτο τὸ μὴ ἐπιπροσθεῖν αὐτοὺς αἴτιον. αὐτὸ δὲ τοῦτο δεόμενον ἀνάγκης, ὅτι μέσος ὁ ἥλιος, οὐκ ἔχουσι πιστώσασθαι διὰ ἀποδείξεων, δι' οἵων εἰώθασι τὰ πολλὰ πείθειν. ὁ δέ τοι Πτολεμαῖος ἐν μὲν τῇ συντάξει τῷ εὐλόγῳ καὶ τῷ πιθανῷ φησὶν ἀκολουθοῦντας τίθεσθαι προσήκειν τῶν ἑπτὰ μέσον τὸν ἥλιον, ἵνα τῶν πέντε πλανωμένων περὶ αὐτὸν μὲν ὦσιν οἱ παντελῶς αὐτοῦ ἀφιστάμενοι, μετ' αὐτὸν δὲ οἱ συνόντες αὐτῷ, καὶ προπορευόμενοι, ἢ δορυφοροῦντες αὐτόν. ἐν δὲ ταῖς ὑποθέσεσιν, ἐκ τῶν ἀποστημάτων, οὐ πάνυ διατεινόμενος, οὐδὲ ἐν τούτοις, οὐδὲ ἐν ταύταις συλλογίζεται περὶ αὐτοῦ. ἐπειδὴ γὰρ ἐκ τῶν ἐν συντάξει δεδειγμένων, οἷον ποτέ ἐστιν ἡ ἐκ τοῦ κέντρου τῆς γῆς ἑνὸς, τοιούτων συνάγεται, τὸ μὲν ἐλάχιστον ἀπόστημα τῆς σελήνης λγ', τὸ δὲ μέγιστον, ξδ'. συναπαρτίζεσθαι γὰρ τὰ μόρια ἵνα ἐν ὅλαις μονάσιν ἔχωμεν τὸν λόγον. καὶ πάλιν τὸ μὲν ἐλάχιστον ἀπόστημα τοῦ ἡλίου τοῦ αὐτοῦ, αος', τὸ δὲ μέγιστον, ασ' ξ. καὶ λόγος ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἑρμοῦ ἐλαχίστου ἀποστήματος πρὸς τὸ μέγιστον, ὃ τὸν λδ', πρὸς τὰ πη' ἔγγιστα, δηλονότι συναπτομένου τοῦ μεγίστου ἀποστήματος τῆς σελήνης, τῷ ἐλαχίστῳ τοῦ ἑρμοῦ, τοιούτων ἔσται. καὶ τὸ μέγιστον αὐτοῦ ἀπόστημα, ρξϛ', οἷον τὸ ἐλάχιστον ξδ'. πάλιν ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἀφροδίτης, ὁ τοῦ ἐλαχίστου ἀποστήματος λόγος, πρὸς τὸ μέγιστον, ὁ αὐτὸς συνάγεται πρὸς τὰ ρδ' ἔγγιστα, φανερὸν ὅτι συναπτομένου τοῦ μεγίστου ἀποστήματος τοῦ ἑρμοῦ, τῷ ἐλαχίστῳ τῆς ἀφροδίτης, τοιούτων ἔσται καὶ τὸ μέγιστον ἀπόστημα τῆς ἀφροδίτης, αο' θ, οἷον τὸ ἐλάχιστον αὐτῆς ρξϛ'. ὥστε ἐπεὶ καὶ τὸ τοῦ ἡλίου ἐλάχιστον ἀπόστημά ἐστιν αος', τοσοῦτον λειπόμενον τοῦ μεγίστου τῆς ἀφροδίτης, ὅσον ἂν καὶ διαλάθοι καὶ παρ' αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις. δῆλον ὅτι μεταξὺ ἡλίου καὶ σελήνης, τήν τε τοῦ ἑρμοῦ σφαῖραν, καὶ τὴν τῆς ἀφροδίτης ἐστὶ τακτέον. συνάπτει γὰρ τὸ μὲν μέγιστον τῆς σελήνης, τῷ ἐλαχίστῳ τοῦ ἑρμοῦ. τὸ δὲ μέγιστον τοῦ ἑρμοῦ, τῷ ἐλαχίστῳ τῆς ἀφροδίτης. τὸ δὲ ταύτης μέγιστον, τῷ ἐλαχίστῳ τοῦ ἡλίου σύνεγγυς. δεῖ δὴ οὐδὲν ἐνταῦθα κενόν. ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος ἐν τοιούτοις λόγοις, συνάγει μέσον εἶναι τὸν ἥλιον, τῶν ἑπτὰ πλανήτων. ἀλλὰ τῶν μὲν μαθηματικῶν, ὁ πολὺς λόγος πιθανολογούντων, ὁ δὲ θεουργὸς οὕτως εἴρηται σαφῶς εἰπὼν τὸν δημιουργὸν, ἓξ ἀνακρεμάσαι ζώνας, ἕβδομον ἡλίου μεσεμβολήσαντα πῦρ, ὧν μὴ θέμις ἀπιστεῖν. ὁ δ' οὖν Πλάτων εἰς τὴν πολλὴν κοινωνίαν καὶ τὴν ὁμοφυῆ πάροδον, ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἡλίου καὶ σελήνης, καὶ τὴν εἰς τὸν κόσμον πρόοδον αὐτῶν, ὡς συνημμένην παραδέδωκε. καὶ οὐ δὲ ταύτης ἦρξεν αὐτὸς τῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' Ἀναξαγόρας, τοῦτο πρῶτος ὑπέλαβεν, ὡς ἱστόρησεν Εὔδημος. πάλιν δὲ αὐτὸ τοῦτο τῶν ἐζητημένων ἐστὶν, διὰ ποίαν αἰτίαν ἰσόδρομοί εἰσιν, ἥλιος καὶ ἀφροδίτη καὶ ἑρμῆς. καὶ οἱ μὲν ἀπὸ τῶν μαθημάτων φασὶν, ὅτι δὴ συνάπτουσιν ἐπίκυκλοι τῶν τριῶν τούτων ἀστέρων, καὶ ἐπὶ μιᾶς αὐτῶν ἐστὶν εὐθείας τὰ κέντρα. ὥσπερ οὖν μιᾶς εὐθείας κινουμένης, ἡ ἀποκατάστασις μία, οὕτω καὶ οἱ τούτων ἐπίκυκλοι, ποιοῦνται τὴν αὐτὴν ἀποκατάστασιν, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἐπικύκλων, οἱ μὲν ἄκροι, ἐλάττους εἰσὶν, ὁ δὲ μέσος, μείζων. ὥστε τὰς ὁμαλὰς αὐτῶν κινήσεις, κατὰ λόγον ἀναφέρεσθαι τὸν αὐτὸν, καὶ τὰς ἀνωμάλους. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐξηγηταὶ, τὴν αἰτίαν ζητήσαντες, ἐπὶ τὰς ζωὰς αὐτῶν ἀνήγαγον, τὴν τῆς ἰσότητος καὶ ἀνισότητος τῶν δρόμων ἀρχὴν, ὥσπερ δή φασι Πορφύριός τε καὶ Θεόδωρος. ἔστι γὰρ κατ' αὐτοὺς τὸ ἀνισοταχὲς ἢ ἰσοταχὲς, παρὰ τὸ αὐτόθεν, ἢ διὰ πλειόνων φέρεσθαι εἰς νόας ἐπὶ τὴν οὐσίαν, καὶ παρὰ τὸ εἰς τὸ αὐτὸ καταστρέφειν, εἰ καὶ δι' ἄλλων μέσων, ἢ καὶ εἰς ἄλλο καὶ ἄλλο. ἥλιος μὲν γὰρ οὐσία ὢν, ἐπὶ νοῦν ἐστὶν εὐθὺς διὰ ζωῆς, ἀφροδίτη δὲ, νοῦς μὲν, ἀλλὰ διὰ ζωῆς ἐπὶ νοῦν, ἑρμῆς δὲ, ζωὴ μὲν, διὰ δὲ εἰς νοῦν. εἰ καὶ ὁ νοῦς οὗτος, ἐφ' ὃν ἡ καταστροφὴ τοῖς τρισὶν, ὅπου μέν ἐστιν οὐσιώδης, ὅπου δὲ νοερὸς, ὅπου δὲ ζωτικός. διὸ καὶ ἀνισοταχῶς κινούμενοι, καὶ ἀλλήλων ἀπολείπεσθαι, καὶ προηγεῖσθαι δοκοῦντες, εἰς ταυτὸν καταλήγουσι. κρόνος δὲ καὶ ζεὺς, καὶ ἄρης, δύναιντο μὲν ἂν καὶ διαφόρων εἶναι τμημάτων, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἰσοταχεῖς. εἰ δὲ καὶ τῶν αὐτῶν εἶεν, ἀλλὰ τῷ μὴ πρὸς αὐτὸ καταστρέφειν, ἢ μὴ διὰ τῶν ἴσων μεσοτήτων οὐκ ἰσοταχεῖς. οἷον, εἰ κρόνος μὲν αὐτόθεν οὐσία ὢν, ἐπὶ τὴν οὐσίαν ἴοι, ζεὺς δὲ διὰ νοῦ μόνον, ἄρης δὲ, διὰ νοῦ καὶ ζωῆς, ἔσται, ὁ μὲν, ἀμέσως ἐν τῇ οὐσίᾳ, ὁ δὲ, διὰ μιᾶς ἰσότητος, ὁ δὲ, διὰ δυεῖν. καὶ οὕτως οὐκ ἰσοταχεῖς. ἔστι γὰρ τῶν πλανωμένων, ἡ μὲν πρώτη τριὰς, ἐπὶ οὐσίαν, ἡ δὲ δευτέρα, ἐπὶ νοῦν ἀναγομένη. σελήνη δὲ, ἐπὶ ζωήν. πᾶσαν τὴν γένεσιν, ἐν ἑαυτῇ περιέχουσαν καὶ προϊοῦσα μέχρι τῶν ἐσχάτων μυχῶν τῆς γῆς. ταῦτα μὲν οὖν φασὶν Πορφύριος τε καὶ Θεόδωρος, οἰκείας ὑποθέσεις περαίνοντες. πανταχοῦ μὲν πάντα λέγοντες, καὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὸν νοῦν, καὶ τὴν ζωὴν, καὶ ἕκαστον τῶν θεῶν μετέχειν τιθέμενοι τῶν τριῶν πρώτων, ἐπικρατεῖν δὲ ἄλλο ἐν ἄλλοις ἰδίωμα. καὶ τὴν ἐνέργειαν ἄλλων εἶναι ἄλλην, καὶ δι' ἄλλων μέσων τὴν ἀναγωγήν. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος, οὔτε τὰς τῶν ἐπικύκλων παρεισκυκλήσεις ἀποδέχεται, ὡς μεμηχανημένας καὶ ἀλλοτρίως τοῦ Πλάτωνος εἰσαγομένας. οὔτε τὴν ἀπὸ τῆς ζωῆς ἐπιβολὴν ὡς μάτην ὀνειροπολοῦσαν τὰς τοιαύτας διαστάσεις, καὶ εἰσόδους, καὶ ἐξόδους, καὶ διαπλοκὰς, καὶ οὐδαμῇ τῷ Πλάτωνι συνεπομένην. ποῦ γὰρ ὁ Πλάτων ἐμέρισε τὴν διὰ ζωῆς καὶ διὰ νοῦ καὶ διὰ οὐσίας ἐπὶ τὴν οὐσίαν ἀναφοράν; ποῦ δὲ τὸν κρόνον μετὰ τὴν οὐσίαν ἔταξε, τὸν δὲ μετ' αὐτὸν κατὰ τὸν νοῦν, τὸν δὲ τρίτον κατὰ τὴν ζωήν. ταῦτα δὲ ἀποδοκιμάζων, ἀπλουστέραν παραδίδωσι θεωρίαν, τὴν μὲν σελήνην πρώτην, εἰς τὴν περὶ γῆν λόγον τετάχθαι λέγων, ὡς φύσεως ἔχουσαν λόγον, καὶ μητρὸς πρὸς τὴν γένεσιν. πάντα γὰρ αὐτῇ συντρέπεται, καὶ συναύξεται μὲν, αὐξομένης, ἐλαττοῦται δὲ ἐλαττουμένης. τὸν δὲ ἥλιον ὑπὲρ σελήνην. διότι περιφανῶς τὴν σελήνην πληροῖ δυνάμεων, καὶ πα-

ποις ἔχει πρὸς τὴν γένεσιν λόγον. ὑπὲρ δὲ Ἥλιον, ♀ καὶ ☿ ἡλιακοὺς ὄντας, καὶ συνδημιουργοῦντας αὐτῷ, καὶ πρὸς τὴν τελεσιουργίαν τῶν ὅλων αὐτῷ συντελοῦντας. διὸ καὶ ἰσόδρομοι τυγχάνουσιν ὄντες Ἡλίῳ, καὶ περὶ αὐτόν εἰσι ὡς συγκοινωνοῦντες αὐτῷ τῆς ποιήσεως. ἐναντιοῦνται δὲ πρὸς αὐτὸν οὐ κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἐπικύκλοις μόνον φοράν, ὡς εἴπομεν πρότερον, καὶ οἱ μαθηματικοί φασιν, οὐ δὲ καθ' ὅσον ὁ μέν, ἐκφάνσεως τῶν κρυπτῶν ἐστιν αἴτιος, ὁ δὲ κρύψεως, ὡς ἀστρολογικοὶ διατείνονται. καὶ διὰ ταῦτα μὲν γὰρ ἄλλα καὶ καθ' ἣν εἴπομεν αὐτῆς θείαν δύναμιν, ἡ μὲν τοῦ ἡλίου θαυμαστή τις ἐστὶ καὶ ἀνυπέρβλητος δύναμις. καὶ διὰ τοῦτο καθ' ἑαυτὴν ἀσύμμετρος. αἱ δὲ τῆς Ἀφροδίτης καὶ αἱ τοῦ Ἑρμοῦ, συμμετρίαν ἐπιλάμπουσαι καὶ εὐκρασίαν, διὰ τὸ ἀεὶ μετὰ ἡλίου περιπολεῖν, ἐναρμόνιον ἀπεργάζονται τὴν ἡλιακὴν κίνησιν. ἄμφω γάρ εἰσιν κοινωνίας αἴτιοι, καὶ ὁ Ἑρμῆς κοινὸς ὢν ἐν ταῖς ποιήσεσι, τῶν τε ἡμερινῶν, καὶ τῶν νυκτερινῶν, καὶ ἀρρενούμενος, καὶ θηλυνόμενος. καὶ ἡ Ἀφροδίτη συνδετικὴν ἔχουσα δύναμιν καὶ συναρμοστικὴν τῶν διεστώτων. εἴποις δ' ἂν, καὶ διότι ὁ μὲν Ἥλιος, οὔτε ἀφαιρέσεσιν, οὔτε προσθέσεσι χρῆται τῶν κινήσεων, οὔτε στηριγμοῖς, Ἑρμῆς δὲ καὶ Ἀφροδίτη, προποδισμοῖς χρῶνται καὶ στηριγμοῖς, καὶ ὑποποδισμοῖς. ἐναντίας αὐτοὺς εἰληχέναι πρὸς τὸν Ἥλιον κατὰ τὸ φαινόμενον δυνάμεις. καὶ μή ποτε καθὸ καὶ πρότερον εἴπομεν, ταῖς πρώταις τρισὶ μονάσι ταῖς ἐν προθύροις τἀγαθοῦ προελθοῦσιν ἀνάλογοι. ὁ μὲν γὰρ Ἥλιος, ὡς ἐμάθομεν ἐν Πολιτείᾳ τῆς ἀληθείας εἰκόνα τὸ φῶς ὑφίστησιν. ἡ δὲ Ἀφροδίτη κάλλους ἐστὶν αἰτία τοῖς γεννητοῖς, ὃ ἐστὶν ἐκείνου μίμημα τοῦ κάλλους. ὁ δὲ Ἑρμῆς, συμμετρίας πᾶσιν αἴτιος, λόγος ὢν τοῖς περὶ τὴν γένεσιν. πᾶσα γὰρ συμμετρία καθ' ἕνα πρόεισι λόγον, καὶ κατ' ἀριθμόν, ὧν ἐστὶν ὁ θεὸς οὗτος δοτήρ. ἐκείνων οὖν τῶν μονάδων ὄντες ἀνάλογοι μετ' ἀλλήλων οὐσῶν, εἰκότως καὶ αὐτοὶ συνεῖναι ἀλλήλοις ἐφίενται, καὶ συμπεριπολεῖν, διὰ δὴ τοῦτο, καὶ καταλαμβάνουσι, καὶ καταλαμβάνονται. διὰ τὴν μετ' ἀλλήλων ποίησιν, καὶ τὴν συναπεργασίαν τῶν δημιουργικῶν ἔργων. εἰ δὲ καὶ τοτὲ μὲν κινοῦνται θᾶττον, τοτὲ δὲ βραδύτερον, καὶ οὐχ ὅτι θᾶττον οἱ ἕτεροι, τότε καὶ οἱ λοιποί. οὐδ' ὅτε βραδύτερον, καὶ οἱ ἄλλοι. εἰκότως καταλαμβάνουσιν ἀλλήλους οἱ θᾶττον κινούμενοι, τοὺς βραδύτερον, καὶ καταλαμβάνονται ἔμπαλιν. καὶ ἡ μὲν πάντων περίοδος, μία. τὰ δὲ μέρη τῶν περιόδων διαφέροντα τῷ θᾶττονι καὶ βραδυτέρῳ. κατ' ἄλλα καὶ ἄλλα μέρη τῶν περιόδων, ποιεῖ καταλαμβάνεσθαι, καὶ καταλαμβάνειν αὐτοὺς ἀλλήλους ἄλλοτε ἄλλους. οὐκοῦν διά τε τούτων καὶ τῶν ἔμπροσθεν προειρημένων, συναγάγωμεν ὅτι κατὰ Πλάτωνα ἡ μία καὶ ὁμαλή, αἱ δὲ ἑπτὰ πλανώμεναι, πρὸς ἑαυτὰς μέν, ὁμαλεῖς, πρὸς δὲ ἀλλήλας, ἀνώμαλοι. πλὴν ὅτι αἱ τρεῖς, καὶ ἀλλήλαις ἰσόδρομοι εἰσί. πρὶν γὰρ περὶ τῶν ἑπτά, τοὺς κύκλους εἶπεν αὐτοὺς ἰσοδρόμους εἶναι. ὅτι δὲ ἑκάστη ἑαυτῇ ὁμαλής, δηλοῖ καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης εἰπών, ἐπὶ τῶν ὀκτὼ κύκλων, ἐφεστάναι σειρῆνα μίαν φωνὴν ἱεῖσαν ἕνα τόνον. ὥς τε τὸ ὁμαλὲς κοινὸν αὐτοῖς, οἱ δὲ ἑπτὰ ἀστέρες, κινοῦνται μέν, καὶ περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα, κινοῦνται δὲ καὶ διὰ τοῦ βάθους τῶν σφαιρῶν. οἵ τε ἄλλοι καὶ οἱ τρεῖς καταλαμβάνοντο, καὶ καταλαμβανόμενοι, διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῶν ἰδίων κινήσεων. ἐπεὶ εἴ γε καὶ αὐτοὶ ὡς σφαῖραι ὁμαλῶς ἐκινοῦντο, οὐκ ἄν ποτε τοῦτο ὑπέμειναν, ἀλλ' ἦσαν ἂν ὁμοίως ἀεὶ διεστῶτες ἀλλήλων. τοῦτο γοῦν ἐρεῖ καὶ αὐτὸς διὰ οὐρανοῦ πορευομένους αὐτοὺς ἔχειν ῥοπάς. ὑπὲρ οὖν τὴν τριάδα ταύτην, οὕτως οὖσαν ἐναρμόνιον, ἅτε τῆς Ἀφροδίτης ἑνοποιούσης, καὶ εἰς κοινωνίαν ἀγούσης, τὴν ἑρμαϊκὴν ποίησιν αὐξομένην οὖσαν, καὶ τὴν ἡλιακὴν δημιουργίαν ἐπιτεταμένην, ἄλλη τριάς ἐστι, Κρόνου μὲν καὶ Ἄρεος ἄκρων ὄντων καὶ ἐναντίων ἀλλήλοις καθόσον, ὁ μέν, συνοχῆς, ὁ δέ, διαιρέσεως, αἴτιος. καὶ ὁ μέν, ψύξεως, ὁ δέ, θερμότητος, τοῦ δὲ Διὸς ἐν μέσῳ τεταγμένου, καὶ εἰς εὐκρασίαν ἄγοντος αὐτῶν τὰς δημιουργικὰς ποιήσεις. εἰ δὲ καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον ἐθέλεις τὴν μεσότητα τοῦ ἡλίου θεωρεῖν, νόησον τὰς ἑκατέρωθεν αὐτοῦ δύο πεμπάδας, κάτωθεν μέν, Σελήνην καὶ τὴν τῶν στοιχείων τετρακτύν, ἵνα καὶ τὸ αἰθέριον νοήσῃς, ὡς ἔχοντι διαφέρον πρὸς τὸν κυρίως ἀέρα λεγόμενον, ἢ καὶ τὴν τοῦ πυρὸς τοῦ ἐνταῦθα συμπεπλαδηκυίας φύσιν. ὃ δὴ ταῖς τῶν στοιχείων πάντων συνδιοικεῖ συστάσεσι κινοῦν πάντα καὶ διεγεῖρον εἰς τὰς ποιήσεις. τὰ γὰρ ἄμοιρα πυρός, νεκρὰ πάντα, τῆς ψύξεως ἐναντίας οὔσης πρὸς τὴν ζωήν. ἄνωθεν δὲ τοὺς κυβερνήτας τῆς ὅλης γενέσεως, κοινὸν ἔχοντας πάντας, ὃ μήτε Ἥλιος ἔχει, μήτε Σελήνη, τοὺς προποδισμούς, καὶ ὑποποδισμούς. δι' ὧν ἡ τῆς ὑπὸ Σελήνην φύσις, παντοίως ἐξαλλάττεται προσθέσεσι, καὶ ἀφαιρέσεσιν, ἐπιδόσεσί τε καὶ αὐξήσεσι τῶν λόγων, καὶ τῆς ζωῆς, καὶ τῆς συμπάσης αὐτῶν οὐσίας. αὐτὸν δὲ ἐκ μέσου πάντη διατείνοντα. καὶ τὰς μὲν τῶν περὶ αὐτὸν θεῶν ποιήσεις, τελειοῦντα, τὰς δέ, μετ' αὐτὸν ἀνεγείροντα δυνάμεις, καὶ ἀναζωπυροῦντα, καὶ ποικίλως μεταβάλλοντα. διὸ καὶ φύλακα τοῦ παντὸς αὐτὸν προσείρηκεν ὁ θεολόγος, καὶ περὶ αὐτὸν δυνάμεις ἀπέλιπεν δημιουργικάς, ἀχράντους, ἀναγωγούς, τελεσιουργούς, καὶ ἄλλας πολλὰς καθαρτικάς τε καὶ κριτικάς, καθ' ἃς διακοσμεῖ τὸ πᾶν, ἀιδίως περιπολῶν.

Τὰ δ' ἄλλα οἷ δὴ καὶ δι' ἃς αἰτίας ἱδρύσατο εἴ τις ἐπαξίως πάσας ὁ λόγος πάρεργος ὤν, πλείων ἂν ἔργον ὧν ἕνεκα λέγεται παράσχοι. ταῦτα μὲν οὖν τάχ' ἂν ἴσως κατὰ σχολὴν ὕστερον τῆς ἀξίας τύχοι διηγήσεως.

Τὰ μὲν ἄλλα, δῆλον ὅτι λέγοι ἄν, Ἄρεα καὶ Δία καὶ Κρόνον, τὸ δὲ ἱδρύσατο τὴν ἀΐδιον καὶ ἄφθαρτον αὐτῶν ἐμφαίνει δημιουργίαν. εἰ δὲ ὥσπερ ἐν τισὶν εὕρομεν, ἱδρύσαντο γραφοίη, ἔνδειξιν σοι τοῦτο παρέξεται, τοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ μέν, καὶ ἀπ' ἄλλων δὲ αἰτίων, ἀπογεννᾶσθαι, καὶ διακοσμεῖσθαι τὸν οὐρανόν. καὶ γὰρ μικρῷ πρότερον, τὰ ἑπτὰ σώματα τὸν θεὸν ἔλεγε διακοσμῆσαι, καὶ τὴν θατέρου περίοδον. πρὸς δὲ ταύτῃ, καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν ψυχάς, ἃς ὠνόμασε περιφοράς. ταῦτα δὲ καὶ ἐπὶ πάντων, εἴρηται τὸ ἱδρύσαντο, μεθ' ὧν ὁ δημιουργὸς ἕκαστα ἀπεργάζεται, καὶ τὸν

ὅλον

ὅλον κόσμον ἄγαλμα ποιῶν, καὶ τὰ τῶν μερικῶν θεῶν ἀγάλματα, ἐν αὐτῷ ἱδρυόμενος. δεῖ δὲ ἐν τούτοις μεμνῆσθαι, καὶ ὧν εἰώθαμεν λέγειν, περὶ τῆς τάξεως τῶν ἐγκοσμίων πάντων, ὅτι μονὰς μὲν ἡ ἀπλανὴς ἐστὶ τῶν ὡσαύτως ὄντων αἰτία πᾶσι. τριὰς δὲ ὑπ' αὐτὴν Κρόνος, Ζεύς, Ἄρης, ὁ μὲν, συνοχῆς αἴτιος, ὁ δέ, συμμετρίας, ὁ δέ, διακρίσεως. καὶ πάλιν μονὰς μὲν, ἡ σελήνη, πάσης αἰτία γενέσεως καὶ φθορᾶς. τριὰς δέ, τὰ ἐν γενέσει στοιχεῖα τὰ ὑπ' αὐτήν. μέσοι δὲ τούτων, οἱ ἰσόδρομοι. καὶ ὁ μὲν ἥλιος, τῆς ἀληθείας ἐκφαντικός, ὡς ἤδη πολλάκις εἴπομεν. ἡ δὲ ἀφροδίτη τοῦ κάλλους. ἑρμῆς δέ, τῆς τῶν λόγων συμμετρίας, τῶν ἐν προθύροις τοῦ ἀγαθοῦ μονάδων. εἰ δὲ βούλει καὶ ὅτι τῶν ἀγαθῶν πλανήτων σελήνη μὲν αἰτία τοῖς θνητοῖς, τῆς φύσεως τὸ αὔτοπτον ἄγαλμα οὖσα τῆς πηγαίας φύσεως. ἥλιος δὲ δημιουργὸς τῶν αἰσθήσεων πασῶν. διότι καὶ τοῦ ὁρᾶν καὶ τοῦ ὁρᾶσθαι αἴτιος. ἑρμῆς δέ, τῶν τῆς φαντασίας κινήσεων. αὐτῆς γὰρ τῆς φανταστικῆς οὐσίας, ὡς μιᾶς οὔσης αἰσθήσεως καὶ φαντασίας ἥλιος ὑποστάτης. ἀφροδίτη δέ, τῶν ἐπιθυμητικῶν ὀρέξεων. ἄρης δὲ τῶν θυμοειδῶν κινήσεων τῶν κατὰ φύσιν ἑκάστοις. κοινῇ δὲ τῶν μὲν ζωτικῶν πασῶν δυνάμεων, Ζεύς, τῶν δὲ γνωστικῶν, Κρόνος. διήρηται γὰρ πάντα τὰ εἴδη τὰ ἄλογα, εἰς ταύτας. τούτων οὖν τὰ αἴτια, προείληπται ἐν τοῖς οὐρανίοις. ἃ δὴ παρήγαγεν ὁ πατήρ, καὶ ἵδρυσεν ἄλλα ἀλλαχοῦ, κατὰ τὴν ἑαυτῶν ἕκαστα τάξιν αἴτια τούτων ἐν τοῖς οὐρανίοις κύκλοις. ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὑπομνήσθη διὰ τούτων. ἀπορήσειε δ' ἄν τις ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις, εἰκότως. πῶς τὴν τῆς ἀπλανοῦς ψυχὴν ὑφίστησιν ὁ Πλάτων. εὐλαβούμενος μή ποτε τὴν αὐτὴν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἀπλανοῦς ποιῇ ψυχήν. ὥσπερ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ὕστερον. τὰς μὲν γὰρ τῶν πλανωμένων ἰδίας ἄστρων, ἔχομεν διὰ τῶν προειρημένων περιφορῶν, καὶ μικρὸν δὲ προελθών, ἐρεῖ περὶ αὐτῶν. δεσμοῖς τε ἐμψύχοις δεθέντα ζῷα ἐγεννήθη. μή ποτε οὖν ἐν τῇ ὅλῃ ψυχῇ διττοὺς ἀποθέμενος κύκλους, καὶ διττὰς περιφοράς, συνυφίστησιν αὐτοῖς καὶ διττὰς ψυχάς, τὴν μέν, τῆς ἀπλανοῦς τὴν δέ, τῆς πλανωμένης ὅλης, ὡς μιᾶς περιφορᾶς, καὶ αὖ πάλιν ἐν τῇ θατέρου τοὺς ἑπτὰ κύκλους λαβών, ἔχει σὺν αὐτοῖς, καὶ τὰς ἑπτὰ ψυχάς, τὰς ταῖς ἑπτὰ σφαίραις ὀχουμένας. ἡ γὰρ ἀρτίως παραδιδομένη ψύχωσις οὐ τῶν σφαιρῶν ἦν αὐτῶν. διὸ καὶ νῦν. τῆς ἀπλανοῦς μνησθήσεται, τῆς τῶν ἄστρων ψυχώσεως, παρεὶς τὴν τῶν ὅλων σφαιρῶν ψύχωσιν, ὡς ἐν τοῖς κύκλοις τῆς ὅλης ψυχῆς περιεχομένην. διὰ γὰρ ἀρχαιότροπον παραδόσεως εἶδος τὴν λεπτουργίαν παραλέλοιπεν, τῆς ποικίλης ψυχώσεως. ἄλλη γάρ ἐστιν ἡ καθόλου ψύχωσις, καὶ ἄλλη μετὰ ταύτην, ἡ καθόλου μερική. καὶ ἄλλη ἡ μερικὴ καθόλου, καὶ τελευταία πασῶν ἡ μερική. καὶ κατὰ πάντα τὰ εἴδη τῆς ψυχώσεως, ὅ, τε κόσμος ὅλος, καὶ αἱ τοῦ κόσμου μερίδες, ἐμψυχοῦνται. μή ποτε δὲ καὶ τοῦ Σωκράτους ἀκούσας τῇ προτεραίᾳ, τοὺς περὶ τῶν ψυχώσεων ἐκείνων λεπτουργήσαντος λόγους, περιττὴν ὑπέλαβεν αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐργασίαν. ἐκεῖνος γοῦν καὶ τοῖς ὀκτὼ σφονδύλοις, ψυχὰς ἐπέστησεν, ἃς ἐκάλεσε σειρῆνας. καὶ πάλιν μίαν τὴν ἀπλανῆ μοῖραν καὶ ὅλῃ τῇ πλανωμένῃ, μίαν, καὶ ὅλῳ τῷ οὐρανῷ μίαν. τὰς ἰδίας πάντων τούτων ψυχὰς ἀναπλώσας, καὶ τὴν ἀπλανῆ διχῶς ψυχώσας, καὶ ὡς κύκλον ἕνα, τοῖς ἑπτὰ κύκλοις ἀντιδιῃρημένον, καὶ ὡς περιέχοντα, τὸ πλῆθος τῶν ἀπλανῶν, καὶ ὄντα κόσμον καὶ αὐτόν, καθολικὸν ἅμα καὶ μερικόν. ταῦτα μὲν οὖν, περὶ τῆσδε τῆς ἀπορίας εἰρήσθω. τὸ δὲ πάρεργον ποιεῖν τὸν περὶ τῶν ἄστρων λόγον, πρόδηλόν ἐστιν. ἐπειδὴ τὸ προκείμενον ἦν περὶ τοῦ δευτέρου διδάξαι χρόνου τίς ἐστι, καὶ ὅπως ἀποτελεῖται καὶ πόθεν.

„ Ἐπεὶ δὴ οὖν εἰς τὴν ἑαυτῷ πρέπουσαν ἕκα-
„ στον ἀφίκετο φοράν, τῶν ὅσα ἔδει συναπεργάζεσθαι χρόνον, δεσμοῖς τε ἐμψύχοις δεθέντα ζῷα ἐγεννή-
„ θη, τό, τε προσταχθέν, ἔμαθεν.

Τίς μὲν ἡ ψύχωσις τῶν ἑπτὰ σωμάτων τῶν κοσμοκρατόρων, καὶ τίς ἡ τάξις, εἴρηται διὰ τῶν ἔμπροσθεν λόγων. ὅπως δὲ ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ζῷόν ἐστι καὶ θειοτέρας ἐξήρτηται ψυχῆς, καὶ ὁποίαν εἰς τὸ πᾶν παρέχεται συντέλειαν, διὰ τῶνδε παραδίδωσι τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις τῶν ῥημάτων. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν, καὶ ζωὴν ἔλαχε, καὶ κίνησιν τὴν αὐτῷ πρέπουσαν. ὅπου γὰρ καὶ τῶν θνητῶν ἑκάστῳ νέμει τὸ προσῆκον ὁ δημιουργικὸς θεσμὸς καὶ πάντα συντάττει πρὸς τὴν μακαριότητα τοῦ παντός, τί ἂν φαίης περὶ αὐτῶν τῶν ἡγεμόνων τοῦ παντός; οὐχὶ καὶ παντὸς τὸ πρέπον αὐτοῖς καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν ἀπειληφέναι παρὰ τοῦ πατρός, καὶ τῷ κάλλει διαλάμποντας αὐτούς, οὐ μόνον τὴν τοῦ χρόνου τῷ πατρὶ συναπεργάζεσθαι γένεσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν ὅλον κόσμον ποδηγετεῖν καὶ κυβερνᾶν. καὶ πῶς οὐχὶ τοιαῦτα περὶ αὐτῶν λεγόντων, ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν, καὶ πρὸς τούτοις ὅτι τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν, οὐ μόνον παρὰ τῆς δημιουργικῆς δέχονται μονάδος, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἑαυτοῖς παρέχουσιν, αὐτοκίνητοι ὄντες. καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἀρχόμενοι τῆς δόσεως τῶν ἀγαθῶν. ὃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, ἀφικέσθαι φησὶν ἕκαστον, εἰς τὴν πρέπουσαν φοράν. ὡς καὶ ἑαυτῷ τὸ μέτρον ἀφορίζον, τῆς τε ζωῆς, καὶ τῆς τάξεως, ἣν ἔλαχεν ἐν τῷ παντὶ καὶ τῆς κινήσεως. ἐπειδὴ δὲ ἕκαστον αὐτῶν τῶν ἑπτὰ λέγω σωμάτων, ἔχει διττὴν ζωὴν τὴν μέν, ἀχώριστον, τὴν δέ, χωριστήν. καὶ τὴν μέν, νοεράν, καὶ ἐφ' ἑαυτῆς ἱδρυμένην ἡγεμονικῶς, τὴν δέ, περὶ τὸ σῶμα μεριζομένην, καὶ συνέχουσαν αὐτὰ καὶ κινοῦσαν. καὶ κατὰ μὲν ταύτην, ζῷόν ἐστι, κατ' ἐκείνην, δὲ θεός, διακρίνων ἀμφότερα ταῦτα ὁ Πλάτων, καὶ ὡς ἄλλο μὲν ἡ θεία ψυχὴ καὶ νοερὰ καὶ ἀνεκφοίτητος τοῦ νοῦ, ἄλλο δὲ τὸ ζῷον τὸ ἐξηρτημένον αὐτῆς, ζωὴν ἔχον ἀπ' ἐκείνης, καὶ εἴδωλον ἐκείνης, δεσμοῖς τε φησὶν ἐμψύχοις δεθέντα ζῷα ἐγεννήθη, καὶ τὸ προσταχθὲν ἔμαθεν. μανθάνει μὲν γάρ, τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, καὶ νοεῖ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ἡ θεία ψυχή

καὶ

καὶ συναπεργάζεται αὐτῷ τὰ περὶ τὸν κόσμον. διὰ τὸ νοεῖν ἐκεῖνον καὶ πληροῦσθαι θείων δυνάμεων ἀπ' αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἄλλως δυνατὸν ἢ νοῦν ἢ ψυχὴν προνοεῖν τῶν ὅλων ἐξηρτημένως, ἢ θειότητος μεθέξει, καὶ διὰ ταύτης ζωῆς. τὸ δὲ οὖν συναπεργάζεσθαι τὸν χρόνον, δηλοῖ δευτερουργὸν αὐτοὺς εἰληχέναι δύναμιν τῆς τοῦ χρόνου ἀπεργασίας. ὡς τοῦ πατρὸς αὐτῶν τὸ πρωτουργὸν ἔχοντος. ὡς ἐκείνου μὲν, τὴν ὁλότητα, τοῦ χρόνου γεννήσαντος, τούτων δὲ τὰ μέρη συναποτελούντων, ἐξ ὧν ὁ χρόνος. αἱ γὰρ τούτων περίοδοι, μέρη τοῦ παντός εἰσι χρόνου. ὡς καὶ αὐτοὶ μέρη τοῦ κόσμου γεγόνασι. δεσμοῖς δὲ ἐμψύχοις δεθὲν ζῶον ἐστὶ, τὸ ἔμψυχον σῶμα, ζωὴν ἔχον ἐκ τῶν λαχόντων αὐτὸ κατὰ τοὺς δημιουργοὺς κλήρους ψυχῶν. εἰ γὰρ καὶ ἐφ' ἡμῶν ἕτερόν ἐστι τὸ ζῶον παρὰ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἄλλος μὲν ὁ φαινόμενος Σωκράτης, ἄλλος δὲ ὁ ἀληθινὸς, πολλῷ δήπου μᾶλλον καὶ ἥλιος καὶ Ζεύς, ἄλλος ἐστὶ, καὶ οὐ τὸ ἐκ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. τοῦτο γοῦν, καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης ἐπέπληξε, τοῖς ἐξ αὐτῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος συνιστᾶσι τὸ θεῖον ζῶον. πλάττομεν γάρ φησιν, οὔτ' εἰδότες, οὔτε ἱκανῶς νοήσαντες, θεὸν ἀθάνατόν τι τὸ ζῶον, ἔχον μὲν ψυχὴν, ἔχον δὲ σῶμα, τὸν ἀεὶ δὲ χρόνον ταῦτα συμπεφυκότα. καὶ εἰ δεῖ τὸ δοκοῦν λέγειν, πρῶτος μέν ἐστιν ὁ θεός, ἡ ἑνὰς ἡ ἐν ἑκάστῳ καὶ ἄρρητος μετουσία τῆς πηγῆς τῶν ὅλων ἑνιαίων ἀριθμῶν. δεύτερος δὲ, ὁ νοῦς ὁμωνύμως καὶ ἑνοειδῶς καὶ ἀκλινῶς ἕκαστον συνέχων. τρίτος δὲ ἡ ψυχὴ παρὰ νοῦ πληρουμένη, καὶ αἰγλήεσσα, τὴν μίαν τοῦ νοῦ περιοχήν. καὶ ἡ μὲν ἐστὶν ὄντως θεός, ὁ δὲ, θειότατος, ἡ δὲ, θεία μὲν καὶ αὐτὴ, προσλάμπουσα δὲ καὶ τῷ ζώῳ, τὸ τῆς θειότητος ἰδίωμα. καθὸ καὶ τοῦτο θεῖόν ἐστι, δεσμοῖς ἐμψύχοις δεθὲν, οὓς εἴποις ἂν τοὺς ζωογόνους δεσμοὺς, καὶ δημιουργικοὺς, καὶ ἀλύτους, ὡς αὐτὸς ἐρεῖ προελθών. ὅλα γὰρ τὰ σώματα τὰ θεῖα, ταῖς ψυχαῖς ἐνδέδεται, καὶ περιέχεται ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐνίδρυται ἐν αὐτοῖς. καὶ τὸ δεθῆναι τὴν μόνιμον καὶ ἀμετάβλητον ἐνδείκνυται τῶν σωμάτων ἐν ταῖς ψυχαῖς περιοχὴν, καὶ τὴν ἀδιάζευκτον αὐτῶν πρὸς τὰς ψυχὰς κοινωνίαν. τοιαῦτα δὲ ὄντα τὰ θεῖα σώματα, συναπεργάζεται τῷ δημιουργῷ τὸν χρόνον, καὶ προκαλούμενα τὴν μίαν καὶ ἀφανῆ τοῦ χρόνου δύναμιν, καὶ τὴν πρόοδον τὴν εἰς τὸν κόσμον αὐτῷ παρεχόμενα, τῶν πολλῶν ὄντα χρονικῶν μέτρων ἐκφαντικά. δι' ὧν ὁ σύμπας χρόνος, συμπληροῦται μιμούμενος τὸν ἐν τῷ ἀριθμῷ χρόνον, αὐτὸς ἐν τῷ ἀριθμεῖσθαι συνεστώς, καὶ ὅλως ἐκ πολλῶν ἀριθμῶν γινόμενος, ἵνα ὁμοιωθῇ τῷ ὅλῳ ὡς ἀληθῶς καὶ πάντων περιεκτικῷ τῶν ἀποκαταστατικῶν ἀριθμῶν. τὸ δὲ οὖν συναπεργάζεσθαι τὴν εἰς τέλος προϊοῦσαν ποίησιν, καὶ τὴν τελείαν ἐνέργειαν ἐνδείκνυσι.

Κατὰ δὴ τὴν θατέρου φορὰν πλαγίαν οὖσαν, διὰ τῆς ταὐτοῦ φορᾶς ἰούσης τε καὶ κρατουμένης. τὸ μὲν, μείζω αὐτῶν, τὸ δὲ, ἐλάττω κύκλον ἰόν, θᾶττον μὲν, τὰ τὸν ἐλάττω, τὰ δὲ τὸν μείζω, βραδύτερον περιῄει.

Τὸ μὲν πλάγιον, τῆς θατέρου φορᾶς εἴποις ἂν, ἢ τὴν λόξωσιν τοῦ ζωδιακοῦ δηλοῦν. κατὰ γὰρ τοὺς τοῦ ζωδιακοῦ πόλους, ἐστὶν ἡ τῶν πλανήτων κίνησις. ἵνα μαθηματικῶς εἴπωμεν. οὐ γάρ που τὴν τοιαύτην ἀτιμαστέον ἀπόδοσιν, τοῖς περὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων διειλεγμένοις. ἢ ὅπερ καὶ ἐποπτικώτερόν ἐστι, τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως, καὶ τὴν παράλλαξιν τὴν ἐν τοῖς οὐρανίοις προϋπάρχουσαν. μετέχει γὰρ ἡ γένεσις ἑτερότητος μὲν, καὶ ποικιλίας, ἐκ τῆς θατέρου περιφορᾶς. ταὐτότητος δὲ, καὶ τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως, ἐκ τῆς ταὐτοῦ, καθό φησιν ὁ Ἀριστοτέλης. εἴτε γὰρ ἡ ταὐτοῦ μόνον ἦν, μεταβολὴ καὶ γένεσις οὐκ ἂν ἦν, ἀλλὰ πάντα μονοειδῆ, καὶ γενόμενα ἂν ἀεὶ, ὡσαύτως διέμενεν. εἴτε ἡ θατέρου, πάντα ἀνίδρυτα καὶ φερόμενα ἂν ὑπῆρχεν. ἵνα οὖν καὶ μονὴ καὶ κίνησις ᾖ, καὶ τὸ ὅλον τοῦτο φασὶν ἀμετάβλητος ἡ μεταβολὴ καὶ ἀκίνητος κίνησις, ἀμφοτέρας ἔχει τὰς περιφορὰς τὸ πᾶν. καὶ ἡ μὲν ποικιλία τῆς γενέσεως, διὰ τὴν θατέρου περιφορὰν ἐφάνη, ἡ δὲ κοινωνία, καὶ τὸ ἀμετάβλητον, διὰ τὴν ταὐτοῦ. τούτων δὲ πάλιν ἡ μὲν, διὰ τὸν ταὐτοῦ κύκλον τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ, διὰ τὸν θατέρου. καὶ αὖ τῶν δὲ τούτων, ὁ μὲν, διὰ τὴν ταὐτότητα τὴν νοεράν, ὁ δὲ, διὰ τὴν ἑτερότητα τὴν δημιουργικήν. καὶ τούτων ἡ μὲν διὰ τὸ πέρας τὸ νοητόν, ἡ δὲ, διὰ τὴν ἀπειρίαν. τὸ μὲν οὖν πλάγιον, τοιόνδε νοείσθω. καὶ ὁρᾷς ὁποίαν διαφορὰν παραδέδωκεν τῆς τε ψυχικῆς θατέρου φορᾶς, καὶ τῆς σωματικῆς. τὴν μὲν γὰρ ὀρθὴν, τὴν δὲ πλαγίαν ἐκάλεσεν. ἐκείνη μὲν γὰρ, ἄχραντός ἐστι καὶ ἀκλινής, αὕτη δὲ προσεχῶς κυβερνᾷ τὴν ποικιλίαν τῶν γεννητῶν καὶ ἀνωμαλίαν ἔχει φαινομένην, καὶ θέσιν τοιάνδε, καὶ σχέσιν πρὸς τὸ ὅλον. τοιαύτη δὲ οὖσα, ἡ θατέρου περιφορὰ, διὰ τῆς ταὐτοῦ τε ἔσι καὶ κρατεῖται ὑπ' αὐτῆς. κινεῖται μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ ἀφανοῦς αἰτίου. κινεῖται δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἀπλανοῦς αὐτῆς. μᾶλλον δὲ δι' αὐτῆς δυνάμεις ὑποδεχομένη κινητικάς. καὶ κρατεῖται ὑπ' αὐτῆς, ὅτι περιάγεται κατὰ αὐτῆς, μίαν καὶ ἀπλανῆ κίνησιν. καὶ ταῦτα μὲν μαθηματικῶς. ἄλλως δὲ φαίης ἂν κράτος ἔχειν, τὴν ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου φύσιν, ἵνα εἷς ὁ κόσμος ᾖ, καὶ ἵνα πάντα κατὰ δύναμιν ἀΐδια ᾖ. καὶ μιμεῖται τὸ αὐτοζῶον ὁ κόσμος ἐν ᾧ πάντα διαιώνιά ἐστι. εἰ γὰρ ἐπεκράτει τῆς ταὐτοῦ περιφορᾶς ἡ θατέρου, ἔλαττον ἂν ἦν ἐν τῷ παντὶ, τὸ ἀμετάβλητον, καὶ οὐ πᾶν ὅσον οἷός τε ἦν ὁ κόσμος, τῆς ἀϊδιότητος μέτρον ἐδέξατο ἄν. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, ἐλάττω ἂν αὐτοῦ, καὶ ἡ πρὸς τὸ αὐτοζῶον, ὁμοιότης ἦν. τῆς δὴ θατέρου φορᾶς ἰούσης διὰ τῆς ταὐτοῦ κρατουμένης ὑπ' αὐτῆς, καὶ ἐντὸς ἐκείνης οὔσης διὰ τῆς κοιλότητος αὐτῆς ἀνακυκλουμένη. καὶ συμπερίεσιν αὐτῇ κατ' αὐτὴν τὴν θατέρου φοράν.

Κινεῖται τὰ ἑπτὰ σώματα τὰ μὲν, βραδύτερα ὄντα. τὰ δὲ, θᾶττον. τὰ μὲν, ἐλάττω περιιόντα κύκλον, θάτερον περίεισιν. ὁ δὲ χρόνος μείζω περιιὼν βραδύτερον.

Ταῦτα δὲ ὁ Πλάτων πρὸς τὰς ἀποκαταστάσεις ὁρῶν, διατάττεται. διὸ καὶ περιϊέναι φησὶ θᾶττον, ἢ βραδύτερον. ἀλλ' οὐχὶ ἁπλῶς

ἰέναι

ἰέναι θᾶττον, ἐκπεριϊέναι δὲ, βραδύτερον. ὅταν μὲν γὰρ τὸν αὐτὸν ἔχῃ λόγον, ὅ,τε κύκλος πρὸς τὸν κύκλον, καὶ ὁ χρόνος πρὸς τὸν χρόνον, τότε καὶ τὰ κινούμενα ὁμοταχῆ ἐστιν. ἔστω γὰρ διπλάσιον, ὅ,τε κύκλος τοῦ κύκλου, καὶ ὁ χρόνος τοῦ χρόνου, τὸ δὴ τὸν μείζονα κύκλον ἐν τῷ διπλασίῳ κινηθὲν, ἐν τῷ ἡμίσει τὸν ἐλάττω κινηθήσεται. ἐκινεῖτο δὲ καὶ θάτερον ἐν τῷ ἡμίσει τὸν αὐτὸν, ὁμοταχῆ ἄρα ἐστί. τὰ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, τὸ αὐτὸ κινούμενα, ὁμοταχῆ ἐστιν. ὅταν δὲ ὁ κύκλος πρὸς τὸν κύκλον μείζονα ἔχῃ λόγον, ἢ ὁ χρόνος πρὸς τὸν χρόνον, θᾶττόν ἐστι, τὸ τὸν μείζω κύκλον διιόν. ἔστω γὰρ οὕτως, καὶ γεγονέτω ὡς ὁ κύκλος πρὸς τὸν κύκλον, οὕτως ὁ χρόνος πρὸς χρόνον τινά, πρὸς ἐλάττω δὴ ἔσται τοῦ ἐξ ἀρχῆς. τὸ γὰρ αὐτὸ πρὸς τὸ ἔλαττον, μείζω λόγον ἔχει, τὸ ἄρα μείζω κύκλον διιόν, ἐν τούτῳ τῷ ἐλάττονι, τοῦ ἐλάσσονος ἐξ ἀρχῆς, τὸν ἐλάσσονα διελεύσεται κύκλον. δέδεικται γὰρ ὅτι ἐὰν ὁ κύκλος πρὸς τὸν κύκλον, καὶ ὁ χρόνος πρὸς τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἔχῃ λόγον, ὁμοταχές ἐστι τὸ τὸν ἐλάττω καὶ μείζω διιόν. ἀλλὰ μὴν τὸ τὸν ἐλάσσονα κύκλον ἐξ ἀρχῆς διιὸν ἐν τῷ ἐξ ἀρχῆς ἐλάττονι διῄει. τὸ ἄρα αὐτὸ διάστημα, τὸ μὲν, ἐν πλέονι, τὸ δὲ, ἐν ἐλάσσονι χρόνῳ διέξεισι. βραδύτερον ἄρα κινεῖται τὸ τὸν ἐλάττω κύκλον διιὸν, τοῦ τὸν μείζονα. πάλιν ἐὰν ὁ κύκλος πρὸς τὸν κύκλον, ἐλάσσονα ἔχει λόγον, ἢ ὁ χρόνος πρὸς τὸν χρόνον, βραδύτερόν ἐστι, τὸ τὸν μείζονα κύκλον διιόν. ἐὰν γὰρ ποιήσῃς ὡς ὁ κύκλος πρὸς τὸν κύκλον, οὕτω τὸν χρόνον πρὸς ἄλλον χρόνον, πρὸς μείζω ποιήσεις. τὸ γὰρ αὐτὸ πρὸς τὸ μεῖζον, ἐλάσσονα ἔχει λόγον. ὥστε τὸ μείζω κύκλον διιόν, ἐν μείζονι χρόνῳ διελεύσεται τὸν ἐλάσσονα κύκλον, ἢ τὸ τὸν ἐλάσσονα διιόν. βραδύτερον ἄρα ἐστί. τούτων τοίνυν οὕτως ἐχόντων, τὸ μὲν ὅπως ἔχουσι τάχους καὶ βραδυτῆτος οἱ πλανῆτες, οὐ ζητεῖ νῦν ὁ Πλάτων. δεῖται γὰρ πλείονος ἐπισκέψεως. ὅτι δὲ ἡ ἀποκατάστασις ἄλλη ἄλλων, καὶ τῶν μὲν βραδυτέρα, τῶν δὲ, θᾶττον, τοῦτο προστίθησι, τοῦ βράδους, καὶ τῆς ταχυτῆτος, ἢ παρὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῆς κινήσεως ἐπιτελουμένων ἢ ὅπερ ἀληθέστερον, τῶν ἄστρων πάντων ὁμοταχῶς φερομένων, τοῦ δὲ κύκλου πρὸς τὸν κύκλον ἔχοντος μείζω λόγον, ἢ τοῦ χρόνου πρὸς τὸν χρόνον. ὅλως δὲ, περὶ αὐτῆς τῆς τῶν ἄστρων κινήσεως, τοσοῦτον εἰδέναι προσήκει, οὐχ ὅτι κυλίονται μόνον, ὑπὸ τῶν σφαιρῶν. ἀλλοτρία γὰρ ἡ κίνησις αὕτη τῶν σφαιρικῶν σωμάτων, οὐδ' ὅτι μένουσι μόνον. πῶς γὰρ ἔτι τῆς κυκλοφορικῆς ἔσονται φύσεως. ἀλλ' ὅτι καὶ περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα περιφέρονται μιμούμενοι τὸ πᾶν, κατὰ τὴν τοῦ Πλάτωνος δόξαν. οὐδ' ἐν, ὅλως δεόμενοι τῶν παρὰ τοῖς ἀστρονόμοις ἐπισκευαστῶν ὑποθέσεων, ὡς εἴρηται καὶ πρότερον. εἰ γὰρ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας οὕτω βούλεται κινεῖσθαι ὁ Πλάτων, διὰ τὴν πρὸς τὸ πᾶν μίμησιν, πολλῷ μᾶλλον δώσει, τοὺς κοσμοκρατικὴν, καὶ ἡγεμονικὴν ἀξίαν λαχόντας μιμεῖσθαι πρὸς τὸν ὅλον κόσμον. αὐτοὶ μὲν δὴ κινήσονται περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα. αἱ δὲ σφαῖραι, ἐν αἷς εἰσιν, οἷον κυβερνῶνται βεβηκότες, περιάξουσιν αὐτοὺς, ἢ θᾶττον, ἢ βραδύτερον. πλὴν ὅτι ποικιλωτέραν τούτοις ἀποδιδόασι κίνησιν. διότι μέσοι τῶν τε εὐθὺ πορευομένων εἰσί, καὶ τῶν κύκλῳ μόνως καθ' αὑτὰ κινουμένων, καὶ περὶ τὰ κέντρα κινῶν ἕκαστον, καὶ διὰ τῶν οἰκείων σφαιρῶν, ὑψούμενον, καὶ πρόσγειον γινόμενον, καὶ περὶ τὰ βόρεια καὶ νότια τρεπόμενον. εἰς καὶ ἐλασσοῦσθαι τῶν ἀπλανῶν, ἄλλως οὐσίαν ἀπόλυτον λαχόντας.

"Τῇ δὲ ταυτοῦ φορᾷ, τὰ τάχιστα περιϊόντα, ὑπὸ τῶν βραδύτερον περιϊόντων ἐφαίνετο, καταλαμβάνοντα καταλαμβάνεσθαι. πάντας γὰρ τοὺς κύκλους αὐτῶν στρέφουσα ἕλικα, διὰ τὸ διχῇ κατὰ τἀναντία ἅμα προϊέναι τὸ βραδύτατα ἀπιὸν ἀφ' αὐτῆς οὔσης ταχίστης ἐγγύτατα ἀπέφαινε."

Διττὰς ὡς πολλάκις ὑπεμνήσαμεν τὰς περιφορὰς οὔσας, τὴν μὲν, ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν, τὴν δὲ, ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολήν, ὁ μὲν οὖν ἀμφοτέρας τὰς περιφορὰς κατανοήσας, οἶδε τίς μὲν κοινὴ τῶν ἀστέρων κίνησις, τίς δὲ ἡ ἰδία, καὶ τίνες μὲν θᾶττον κινοῦνται, τίνες δὲ βραδύτερον. ἐφορᾷ γὰρ πρὸς τὰς ἰδίας αὐτῶν κινήσεις, καὶ οἶδεν ὅτι τὰ ἐν τοῖς ἑπομένοις γιγνόμενα, θάττονά ἐστι. καὶ οὕτως οὐ τὸν Κρόνον τῆς σελήνης, τίθεται εἶναι ταχύτερον, ἀλλὰ τὴν σελήνην ἀνατολικωτέραν αὐτῆς ἰδών. καὶ τὸν μὲν, καταλαμβάνεσθαι, τὴν δὲ, καταλαμβάνειν. ὁ δὲ οἰόμενος μίαν εἶναι μόνην καὶ ἁπλῆν πάντων κίνησιν τὴν ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δύσιν, ὅταν ἴδῃ τὸν Κρόνον καὶ τὴν σελήνην νῦν μὲν ἅμα ὄντας, νῦν δὲ δυτικώτερον ὡς μᾶλλον κεκινημένον, θάττονά φησιν καὶ ὑπ' αὐτοῦ καταλαμβάνεσθαι τὴν σελήνην φησίν, ὑπὸ θάττονος βραδυτέραν. τὸ δ' αἴτιον τῆς πλάνης ἐστί, τὴν πρὸς τὴν ταυτοῦ περίοδον μόνην ἀποβλέπειν πολὺ τὸ κράτος ἔχουσαν, τὰς δὲ ἰδίας κινήσεις μὴ συλλογίζεσθαι τῶν πλανήτων. καὶ ὅτι οὐκ ἐπὶ τὰ προηγούμενα ποιοῦνται τὴν μετάβασιν, ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἑπόμενα. τοῦτο δὴ καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἐπιπλήττει τοῖς πολλοῖς καὶ ἀστρονομίας ἀπείροις. αἰσχρὸν γάρ φησιν, εἰ μὲν στάδιον θεωροῦμεν, τὸ μὴ εἰδέναι τὸν θάττονα καὶ βραδύτερον, καὶ τὸν οἰόμενον τὸν θάττονα δρομέα, βραδύτερον ἄτοπον οἴεσθαι. τὰ δὲ ὄντως ὀλύμπια ὁρῶντας ἀγνοεῖν, τήν τε θάττω καὶ βραδυτέραν περίοδον, δι' ἀπειρίαν ἀστρονομίας. τὰ γὰρ τάχιστα περιϊόντα, ὑπὸ τῶν βραδύτερον περιϊόντων, φαίνεται καταλαμβάνεσθαι, καίτοι γε αὐτὰ καταλαμβάνοντα τοῖς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν κίνησιν ἀποβλέπειν δυναμένοις. ἐπικρατοῦσα δὲ ἡ ταυτοῦ φορὰ τὸ ἐγγύτατον αὐτῆς, τάχιστον φαίνεσθαι ποιεῖ. ἔστι δὲ ἐγγύτατα αὐτῆς τὸ ἐπ' ἔλαττον ἀφιστάμενον αὐτῆς. ἔστωσαν γὰρ πρὸς τῇ καρδίᾳ τοῦ λέοντος εἰ τύχοιεν, σελήνη καὶ Κρόνος, ἡ δὲ σελήνη, τὴν ἰδίαν αὐτῆς κινουμένη κίνησιν, ἀφίσταται τοῦ ἀπλανοῦς ἀστέρος. ὁ δὲ Κρόνος, ἐν πολλαῖς ἡμέραις ὁρᾶται περὶ τὸν αὐτὸν τόπον. ὁ μὲν οὖν ἀστρονομικός, οἶδεν ὅτι θᾶττον ἀπέστη ἡ σελήνη, διὰ τὴν ἐπὶ τὰ

ἑπόμενα

ὑπόμνησα τῆς καρδίας κίνησιν. ὁ δὲ πολὺς, οὕτω καὶ τὴν σελήνην, καὶ τὸν Κρόνον, ὑπὸ τὰ αὐτὰ ὑπὸ τοῦ παντὶ κεκινημένους, ἀποκαταστῆσαι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἀλλὰ τὸν μὲν, ὡς θᾶττον ἐπὶ τὴν δύσιν πρότερον ἐλθεῖν, τὴν δὲ, ὡς βραδυτέραν, ἐπὶ τὸ δυτικώτερον ἐλθεῖν. οὕτω μὲν οὖν κατὰ τὴν τῶν πολλῶν ὑπόνοιαν, ἔστι δὲ ὅπῃ καὶ τοῦτο ἀληθές. λέγω δὴ τὸ θᾶττον τὸν Κρόνον εἶναι, εἴπερ ὡς προείρηται μείζων ὁ τοῦ κύκλου τοῦ Κρόνου λόγος, πρὸς τὸν κύκλον τῆς σελήνης, ἢ ὁ τοῦ χρόνου, πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἀποκαταστάσεως. τὸ γὰρ ἐγγυτέρω τῆς ἀπλανοῦς, ἔσται θᾶττον, διὰ τοὺς προειρημένους λόγους. ἀλλὰ τί τὸ στρέφειν ἕλικα, διὰ τὸ δίχῃ κατὰ τὰ ἐναντία ἅμα προϊέναι, καὶ πῶς ἐναντίωσιν ἐπὶ τῆς κυκλικῆς παραδεξόμεθα κινήσεως; ὅτι γὰρ τοῦτο αἴτιον τῆς ἕλικος τὸ δύο φέρεσθαι φορὰς τῶν πλανήτων ἕκαστον, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ λοξοῦ κινεῖσθαι κύκλου πρὸς τὸν ἰσημερινὸν, αὐτίκα εἴ τις ὑπόθοιτο τὸν ἥλιον, ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κινεῖσθαι ὑπὸ παντὶ τὴν αἰτίαν, ἕλιξ οὐκ ἔσται, καίτοι τῆς ἀντιπεριφορᾶς γιγνομένης. ὅτι τὸ ἐναντίαν εἶναι τῇ κύκλῳ κινήσει, κίνησιν ἄλλην προσδεκτέον ἁπλῶς. πολλοὶ γὰρ καὶ καλοὶ πρὸς ταύτην λόγοι τὴν δόξαν καταβεβλημένοι τυγχάνουσι. μή ποτε οὖν, τὸ μὲν δίχῃ κατὰ τἀναντία προϊέναι, τοιοῦτόν ἐστιν, οὐ μόνον τὸ ἅμα κινεῖσθαι πρὸς ἀνατολὰς καὶ δύσεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ πλάτος, καὶ κατὰ βάθος, προσγειοτέρους, ἢ ἀπογειοτέρους γιγνομένους, καὶ βορειοτέρους, ἢ νοτιωτέρους. αὗται γὰρ αἱ δύο κινήσεις, τὴν ἕλικα ποιοῦσι, μετὰ τῆς τοῦ παντὸς φορᾶς. καὶ ἔστι καὶ ἡ ἕλιξ, πρέπουσα τοῖς πλανωμένοις μέσοις οὖσι, τῶν τε ἀπλανῶν, καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην. τῶν μὲν, κατὰ μόνον κύκλον κινουμένων, τῶν δὲ, εὐθυπορουμένων. καθάπερ οὖν τοῖς κατὰ φύσιν ἐστὶ μέσοις οὖσι τούτοις, τὸ καὶ ἀνωμάλως κινεῖσθαι, καὶ ὁμαλῶς, κατά τε μῆκος καὶ πλάτος, καὶ βάθος. ἵνα καὶ τῶν μεθ' ἑαυτὰ παντοίως κινουμένων, τὰ παραδείγματα ἔχωσι, καὶ τῶν πρὸ αὐτῶν τὸ μονοειδῶς μιμῶνται διὰ τῆς κυκλώσεως. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα παντί. τὸ δὲ ἐναντίωσιν εἶναι καὶ ἐν οὐρανῷ τὴν προϋπάρχουσαν τῶν ἐναντίων ἐν τῇ θατέρου περιφορᾷ, οὐδὲν θαυμαστόν. ὅπου καὶ ἐν τοῖς γένεσι τοῦ ὄντος, ἐναντίωσιν εἶναί φασιν, ταυτότητος καὶ ἑτερότητος, κινήσεως, καὶ στάσεως, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς τούτων ἀρχαῖς, πέρατος καὶ ἀπειρίας. καὶ γὰρ ταῦτα τὰ ἐναντία, διότι ἐν τοῖς πέρασιν αὐτῶν, ἔστι τις μάχη καὶ διάστασις, κἂν αὐτὰ μετ' ἀλλήλων ᾖ, τὴν τοῦ ποιεῖν ἔχει δύναμιν. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν, εἶναί τινα καὶ ἐν οὐρανῷ, κινήσεών τινων ἐναντίωσιν. καὶ γὰρ οὐ ταῦτα λαμβάνειν νῦν, ἐναντία τὰ μαχόμενα πρὸς ἄλληλα καὶ φθαρτικὰ ἀλλήλων. ἔνυλα γὰρ καὶ μεριστά ἐστι ταῦτα, ἀλλ' ἁπλῶς τὰ τῶν ἐναντίων ποιητικά, καὶ τὰ πλεῖστον ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων. ἔστι γάρ τις καὶ οὗτος ἐναντιότητος ἐν τῇ φύσει τρόπος. ἐπεὶ καὶ τὸ ἄλλο μὲν εἶναι τὸ φαινόμενον, ἄλλο δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπὶ τῶν οὐρανίων κινήσεων, ἐνδείκνυται τὴν τοῦ μὴ ὄντος ἐκεῖ προϋπόστασιν, καὶ τὴν πρὸς τὸ ὂν συμπλοκήν. καὶ τὸ σχῆμα τῆς ἕλικος, οὐκ ἔστι σύμπτωμα κενόν, ἀλλὰ τὴν μεσότητα συμπληροῖ, τῶν τε εὐθυπορουμένων, καὶ τῶν κυκλοφορουμένων σωμάτων. κύκλος μὲν γὰρ ὡς εἴρηται μόνον ἐπὶ τῆς ἀπλανοῦς, εὐθεῖα δὲ ἐπὶ τῆς γενέσεως. ἡ δὲ ἕλιξ ἐπὶ τῶν πλανωμένων, σύμμιξιν ἔχουσα περιφερείας τε καὶ εὐθείας, αἵ τε κατὰ πλάτος καὶ κατὰ βάθος κινήσεις, αἰτίαι προσεχεῖς εἰσι, καὶ παραδείγματα τῶν ἐνταῦθα κινήσεων, τῆς ἄνω καὶ τῆς κάτω, τῆς ἐπὶ τὰ πλάγια. καὶ μή ποτε καὶ ὁ θεουργὸς ἑλικοειδῆ τὸν χρόνον ὑμνήσας, ὡς νέον ἅμα καὶ πρεσβύτην, καὶ εἰς τοῦτο ἀπέβλεψε, τὸ μάλιστα διὰ τῆς τῶν πλανήτων κινήσεως, οἰόμενος καὶ αὐτὸς γνωρίζεσθαι τὰς χρονικὰς περιόδους. τοιαῦτα καὶ περὶ τούτων, τὰ δὲ ἑξῆς ὁ Πλάτων, ἐπιφέρει τοῦτον τὸν τρόπον. Ἵνα δὲ εἴη μέτρον ἐναργές τι πρὸς ἄλληλα βραδυτῆτι καὶ τάχει, καὶ τὰ περὶ τὰς ὀκτὼ φορὰς πορεύοιτο, φῶς ὁ θεὸς ἀνῆψεν ἐν τῇ πρὸς γῆς δευτέρᾳ τῶν περιόδων, ὃ δὴ νῦν κεκλήκαμεν ἥλιον. ἵνα ὅτι μάλιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανὸν, μετάσχοι τε ἀριθμοῦ τὰ ζῶα, ὅσοις ἦν προσῆκον, μαθόντα παρὰ τῆς ταὐτοῦ, καὶ ὁμοίου περιφορᾶς. Τὴν μίαν καὶ ἡγεμονικὴν αἰτίαν τῆς τοῦ φανεροῦ χρόνου γενέσεως, ἐν τούτοις παραδίδωσιν ὁ Πλάτων. ὡς γὰρ τὸν ἀφανῆ χρόνον ὁ δημιουργὸς ὑφίστησιν, οὕτω τὸν ἐμφανῆ καὶ μετροῦντα, τὴν τῶν σωμάτων κίνησιν ὁ ἥλιος. διὰ γὰρ τοῦ φωτὸς, εἰς τὸ ἐμφανὲς ἄγει πᾶν διάστημα τὸ χρονικόν, καὶ τὰς περιόδους ὁρίζει πάσας, καὶ τὰ μέτρα δείκνυσι τῶν ἀποκαταστάσεων. μέτρον οὖν ἐναργὲς ὡς μάλιστα ἐκφαίνων τὴν τοῦ χρόνου κατ' ἀριθμὸν περίοδον εἰς τὸ πᾶν εἰκότως. καὶ γὰρ τῶν μὲν πέντε πλανήτων, ἀκριβεστέραν ἔχει περίοδον, τῶν προποδισμῶν καὶ ὑποποδισμῶν, καθαρεύων. τῆς δὲ σελήνης, τῷ τὰς εἰς βόρειον καὶ νότιον παρόδους, ἀεὶ κατὰ τὸν αὐτὸν περαιοῦν σημείων. εἰ δὲ ἀκριβεστέραν ἔχει περίοδον, εἰκότως μέτρον ἐστὶ μέτρων, καὶ παρ' ἑαυτοῦ γνωρίζων, καὶ τὰ τῶν ἄλλων περιοδικὰ μέτρα, καὶ οὓς λόγους οὓς ἔχει, καὶ τὰ τάχη τῶν ἄλλων πρὸς ἄλληλα. καὶ μᾶλλον μιμεῖται τὸ ἀεὶ μένον τοῦ αἰῶνος, διὰ τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως περιπολεῖν. τῶν μὲν οὖν πλανωμένων, ταύτῃ διενήνοχε. τοῦ δὲ μέτρου τῆς ἀπλανοῦς, ἄλλον ἐστὶ τρόπον ἐναργέστερον, μέτρον ὁ ἥλιος. ἐπεὶ καὶ ἡ ἀπλανὴς ἔχει τι μέτρον οἰκεῖον, καὶ διάστασιν οἰκείαν, καὶ ἀριθμὸν τῆς ἰδίας κινήσεως, ἐν ᾧ καὶ ἀπαράλλακτον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ μέτρον, καὶ πᾶσαν τὴν ἐμφανῆ τοῦ χρόνου † ἀνάληψιν, ἐναργῆ ποιεῖ καὶ γνώριμον, τὸ ἡλιακὸν φῶς. διὸ καὶ αὐτὸς οὕτως εἶπεν, ἵνα δὴ εἴη μέτρον ἐναργές τι. καὶ γὰρ εἰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐστί τι μέτρον ἀλλ' οὐκ ἐναργές. ἥλιος δὲ ἐκφαίνει, τά τε ἄλλα νοητά, καὶ τὸν χρόνον. καὶ οὐ διὰ τοῦτο φαίης ἂν τὸ φῶς τὸ ἡλιακὸν γεγονέναι τῆς μετρήσεως χάριν. πῶς γὰρ τὰ ὅλα τῶν μερῶν χάριν ὑφίστασθαι δυνατόν; καὶ τὰ ἡγεμονοῦντα τῶν

† περίληψιν

κρατουμένων, καὶ τὰ ἀΐδια τῶν φθαρτῶν. ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον φαίημεν ἄν, ὅτι τὸν ὅλον χρόνον ἐκφαίνει τὸ φῶς ἐκφαντορικὴν ἔχον δύναμιν, καὶ προσκαλεῖται τὴν ὑπερκόσμιον αὐτοῦ μονάδα, καὶ τὸ ἓν μέτρον, εἰς καταμέτρησιν τῶν περιόδων τῶν σωμάτων. καὶ τοῦτο ποιεῖ τὸν χρόνον, οἷον αἰσθητόν. ἔστιν ἄρα τὸ πάντα τὰ κινούμενα ποιοῦν, ἐναργὲς μέτρον ἔχειν, τὸ τοῦ ἡλίου φῶς. καὶ τοῦτο μὲν τὸ ὅλον ἀγαθόν. μετὰ δὲ τὰ ὅλα καὶ τὰ μέρη δευτέρως εὐεργετεῖ. δίδωσι γὰρ αὐτοῖς ἀριθμοῦ γνῶσιν, καὶ μέτρον, οἷς ἐστι προσῆκον τούτων μετασχεῖν. τὰ μὲν γὰρ ἄλογα τούτων ἄμοιρα, δαιμόνων δὲ γένη παρακολουθοῦντα ταῖς τῶν θεῶν περιόδοις, καὶ ἄνθρωποι τῆς τούτων τυγχάνουσι μετουσίας. ἄνωθεν οὖν ἀπὸ τῶν ὅλων ἀρξαμένη, κάτεισιν ἄχρι τῶν μερῶν, ἡ τοῦ ἡλίου χορηγία, τῶν ἀγαθῶν διὰ τοῦ φωτὸς, μεταδιδοῦσα. καὶ εἰ ἀπὸ τῶν ἐμφανῶν ὁρμώμενος ἐθέλοις καὶ τὰ ἀφανῆ λέγειν, ἀπολαμπρύνει μὲν τὸν ὅλον κόσμον, καὶ θεῖον ποιεῖ τὸ σωματοειδὲς, καὶ ὅλον δι' ὅλου ζωῆς πεπληρωμένον. ἄγει δὲ τὰς ψυχὰς διὰ τοῦ ἀχράντου φωτὸς, καὶ ἄχραντον αὐταῖς ἐνδίδωσι δύναμιν ἀναγωγόν, καὶ ταῖς ἀκτῖσι ταῖς αὐτοῦ, κυβερνᾷ τὸν κόσμον. πληροῖ δὲ τὰς ψυχὰς, τῶν ἐμπυρίων καρπῶν. ἔστι γὰρ ἡ τοῦ ἡλίου τάξις, ἄνωθέν ποθεν ἀπὸ τῶν ὑπερκοσμίων ἥκουσα. διὸ καὶ ὁ Πλάτων, οὐκ ἐντεῦθέν ποθεν συνίστησι τὸ φῶς, ἀλλ' ἀνάψαι φησὶν αὐτὸ τὸν δημιουργόν, ὡς ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας, ὑποστήσαντα τὴν σφαῖραν ταύτην, καὶ ἀπὸ τῆς ἡλιακῆς πηγῆς, προβαλλόντα ζωὴν διαστᾶσαν, καὶ γινομένην. ὃ δὴ καὶ περὶ τῶν ὑπερκοσμίων στερεωμάτων, οἱ θεολόγοι φασίν. καὶ διὰ τοῦτό μοι δοκεῖ καὶ διττὴν παραδοῦναι τοῦ ἡλίου γένεσιν. μίαν μὲν ὁμοῦ τοῖς ἑπτὰ κοσμοκράτορσιν. ὅτε σώματα αὐτῶν ἔπλαττε, καὶ ἐνετίθει ταῖς περιφοραῖς. ἑτέραν δὲ, τὴν τοῦ φωτὸς ἔξαψιν, καθ' ἣν ὑπερκοσμίου δυνάμεως αὐτῷ μεταδίδωσιν. ἄλλο γάρ ἐστιν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸν τὸν ὄγκον ἀπογεννᾶν, ἄλλο μετὰ τῆς ἡγεμονικῆς ἰδιότητος. δι' ἣν βασιλεὺς καλεῖται τοῦ ὁρατοῦ παντός. καὶ ἀνάλογον ἵσταται, πρὸς τὴν μίαν τῶν ἀγαθῶν πηγήν. ὡς γὰρ ἐκεῖνο τοῦ νοητοῦ κρεῖττον ὂν, καταλάμπει τόν τε νοῦν, καὶ τὸ νοητόν, οὕτως ὁ ἥλιος τοῦ ὁρατοῦ κρείττων ὑπάρχων, καταλάμπει τό τε ὁρατόν, καὶ τὴν ὄψιν. εἰ δὲ ἐπέκεινα, τοῦ ὁρατοῦ ἐστιν, ὑπερκόσμιον ἂν ἔχοι φύσιν. ὁ γὰρ κόσμος ὁρατός τε καὶ ἁπτός ἐστι, καὶ σῶμα ἔχων. διχῶς ἄρα θεωρήσομεν τὸν ἥλιον, καὶ ὡς ἕνα τῶν ἑπτὰ, καὶ ὡς ἡγεμόνα τῶν ὅλων, καὶ ἐγκόσμιον, καὶ ὡς ὑπερκόσμιον, καθὸ καὶ προσλάμπει τὸ θεῖον φῶς. ὡς τἀγαθὸν, τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐκθεοῦσαν τούς τε νοητοὺς, καὶ τοὺς νοερούς, διακόσμους. ὡς ὁ Φάνης παρὰ τῷ Ὀρφεῖ, πρόεισι τὸ νοητὸν φῶς, ὃ πληροῖ νοήσεως, πάντας τοὺς νοεροὺς θεούς. ὡς ὁ Ζεύς, νοερὸν καὶ δημιουργικὸν ἀνάπτει φῶς, εἰς πάντας τοὺς ὑπερκοσμίους. οὕτω γὰρ καὶ ὁ ἥλιος, τὸ ὁρατὸν πᾶν, ἀπολαμπρύνει διὰ τοῦ ἀχράντου τούτου φωτός. καὶ ἀεὶ τὸ προσλάμπον, ἐν ὑψηλοτέρᾳ τάξει τοῦ προσλαμπομένου ἐστίν. οὔτε γὰρ τἀγαθὸν νοητόν ἐστιν, οὔτε ὁ Φάνης νοερός, οὔτε ὁ Ζεὺς ὑπερκόσμιος. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον καὶ ὁ ἥλιος ὑπερκόσμιος ὢν, τὰς πηγὰς ἀφίησι τοῦ φωτός. καὶ οἵ γε μυστικώτατοι τῶν λόγων, καὶ τὴν ὁλότητα αὐτοῦ τὴν ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις, παραδεδώκασιν. ἐκεῖ γὰρ ὁ ἡλιακὸς κόσμος, καὶ τὸ ὅλον φῶς, ὡς αἵ τε Χαλδαίων φῆμαι λέγουσι, καὶ ἐγὼ πείθομαι. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. ἐπανιτέον δὲ ἐπὶ τὴν λέξιν, καὶ ῥητέον οὑτωσί. τὸ μὲν ἵνα δὲ εἴη μέτρον, οὐ τὸ ἐπινοηματικὸν σημαίνει μέτρον, ἀλλ' αὐτὸ τὸ μετροῦν καὶ ἀφορίζον τὰς σωματικὰς κινήσεις, καὶ τὸν χρόνον τὸν ἐμφανῆ γεννῶν. τὸ δὲ καὶ περὶ τὰς ὀκτὼ φορὰς πορεύοιτο, πῶς τὸ μέτρον ἀποδέδωκε, δηλονότι τοῦτο τὸ μέτρον, τὰ μέτρα τὰ περὶ τὰς ὁδοὺς τῶν ὀκτὼ φορῶν διέξεισι καὶ καταμετρεῖ. λέγομεν γὰρ ἐκ πόσων ἐστὶν ἐνιαυτῶν, ἡ κοινὴ τῶν ὀκτὼ συναποκατάστασις. τὸν δὲ ἐνιαυτὸν ἴσμεν τὸν ἡλιακὸν, διὰ τὸ φῶς. διὰ γὰρ τοῦτο γινώσκομεν, οἵαν ἐπέχει τοῦ λοξοῦ ὁ ἥλιος, καὶ ποίαν ἀπολέλοιπε, καὶ εἰς ποίαν πορεύεται. διὰ δὲ τούτων, καὶ αὐτὸς ἐν πόσῳ χρόνῳ δίεισι τὸν ἴδιον κύκλον, καὶ περιπορεύεται, καὶ πᾶσαι αἱ περίοδοι τῶν ὀκτὼ κύκλων ἐν πόσοις ἐνιαυτοῖς συμπληροῦνται, γινώσκομεν τῇ μεταβάσει τοῦ φωτός. καὶ τὴν ἡλιακὴν περίοδον, καὶ τῶν ἄλλων τὴν κοινὴν δυνάμενοι, τούτῳ μετροῦμεν, ὃ ἦν ταύτης μέτρον τῇ συναποκαταστάσει μετρεῖν. τὸ δὲ φῶς ἀνῆψε, τὴν δι' ἀφανοῦς προϊοῦσαν, καὶ ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς οὐσίας, ἄχρονον ὑπόστασιν ἐμφαίνει τοῦ φωτός. τὸ δὲ ἵνα ὅτι μάλιστα, εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανόν, αἰτίαν ἔχει τοιαύτην. ἔδει τὸν ὅλον κόσμον κατὰ δύναμιν πεπληρῶσθαι τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. ἀλλὰ φύσει σκοτεινὸς ὁ τῆς γῆς ὄγκος. ἔδει οὖν καὶ ἐγγυτέρω τῆς γῆς εἶναι τὸν ἥλιον, ἵνα παραμυθῆται τὸ σκοτεινὸν αὐτῆς. τὸ γὰρ ἐγγυτέρω ὂν, πλέον φωτίζει, καὶ πλέον δύναται περιλάμπειν, ὅταν μεῖζον ἢ τοῦ φωτιζομένου τὸ φωτίζον. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ διὰ τοῦ ὅτι μάλιστα κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτὴν πάντα φωτίζειν τὸν κόσμον. διότι τὴν γῆν οὐ πᾶσαν ἅμα δύναται περιλάμπειν. ἀλλὰ κύκλῳ περιιὼν παρὰ μέρος. ἐν ἐλαχίστῳ δὲ χρόνῳ, πᾶσαν ἅμα φωτίζει, κατὰ τὸν ἰσημερινὸν ἄν. ἀνατέλλων τε γὰρ καὶ δύνων, πλέον ἢ τὴν ἥμισυ φωτίσας, ὅλην ἐν μιᾷ ταύτῃ περιφορᾷ καταλάμπει τὴν γῆν. εἰ δὲ καὶ οὐρανὸν ἀκούοις μετὰ τὸ κύκλῳ κινούμενον, οὐδὲ ἐκεῖνον ὁμοῦ φωτίζει τὸν ὅλον. σκιαὶ γάρ εἰσι καὶ ἐκεῖ, διὰ τὰς ἐπιπροσθήσεις, τάς τε τῶν ἄστρων καὶ τῆς σελήνης. οὐδὲν δὲ καθαρεύει τῶν ἐν τῷ κόσμῳ σκιᾶς, ὡς ἐν δὲ ὕλης, μόνα δὲ τὰ ὑπὲρ τὸν κόσμον, καὶ ἄσκια, καὶ ἄϋλά ἐστι πλὴν ἡλίου. διὸ καὶ ὄντως ἄσκιος, οὗτός ἐστι καὶ γνησίως ἄδεκτος, πάντων τῶν ἄλλων προσθήσεις φωτιστικὰς, ἄλλο τε ἄλλας δεχομένων. διατί οὖν φαίη ἄν τις μὴ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς περιόδων τὸ φῶς ἀνῆψεν; ὅτι φύσει καθ' ἑαυτὴν ἀσύμμετρος ἐστι πρὸς τὴν γένεσιν ἡ τοῦ ἡλίου μαρμαρυγή. μέση δὲ οὖσα ἡ σελήνη, καὶ πρώτη δε-

χομένη

χομένου τὸ φῶς, συμμετρότερον αὐτὸ ποιεῖ πρὸς τὴν γένεσιν. ἔστι γὰρ οἷον ἐλάττων ἥλιος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης. ἔοικε δὲ καὶ τὸ προσεχῶς ὑπὲρ τὴν γένεσιν ὄν, οὐ τὸ λαμπρότατον εἶναι καὶ φωτεινότατον. οὐ γὰρ θέμις τοῦ σκοτεινοῦ τὸ τοιοῦτο πελάζειν, ἀλλὰ τὸ δευτέρως τοιοῦτον. καὶ ἀεὶ μὴ ἔχον τὸ οἰκεῖον φῶς, μεταβολὴν δὲ ἐν τῇ μετουσίᾳ τοῦ κρείττονος φωτὸς ἐπιδεικνύμενον. καὶ τοῦτο τεταγμένως. τοῦ γὰρ ἀτάκτου, κρεῖττόν ἐστι τὸ τεταγμένον. ἵνα διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης, παράδειγμα ᾖ τῆς πολυμεταβόλου φύσεως. ἣν ἡ ὕλη τοῖς γεννητοῖς ἐπιφέρει πράγμασιν. ὥσπερ αὖ τὴν στέρησιν τοῦ φωτός, ἡ ἀντίφραξις τῆς γῆς. ταῦτα μὲν οὖν ἤδη πλείω ἔξεστι μηκύνειν. ὅτι δὲ καὶ τὰ ἄστρα, καὶ πᾶς ὁ οὐρανὸς ἀφ' ἡλίου δέχεται τὸ φῶς, ῥᾴδιον συνιδεῖν. οὐ γάρ ἐστιν ἐν πολλοῖς κοινόν, τοῦτο ἀπὸ μιᾶς ὑπάρχει αἰτίας καὶ ταὐτοῦ. ἄλλως μὲν τῆς ἐξῃρημένης, ἄλλως δὲ τῆς συντεταγμένης. αὕτη δέ ἐστιν ἡ πρώτως μετέχουσα τοῦ εἴδους ἐκείνου. πρώτως δὲ μετέχειν, ἐν ᾗ πρώτως ἐστὶ μάλιστα τοῦτο ὅ ἐστιν. εἰ τοίνυν ἐν ἡλίῳ μάλιστα τὸ φῶς, οὗτος ἂν εἴη τὸ πρῶτον φῶς. καὶ ἀπὸ τούτου καὶ τὸ ἐν τοῖς ἄλλοις. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον. ἔτι δὲ τί δηλοῖ καὶ ἐκεῖνο, τὸ ἵνα ὅτι μάλιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανόν. εἰ μὲν γὰρ οὐρανὸν ἀκούεις, τὸ κυκλοφορητικόν, εἴποις ἂν εἰρῆσθαι, διὰ τὸ τὴν σελήνην, οὐ πᾶσαν ἀεὶ φωτίζειν, ἀλλ' ἐν τῷ ἀπὸ συνόδου μέχρι πανσελήνου, πᾶσαν. εἰ δὲ τὸν κόσμον ὅλον διὰ τὴν γῆν μάλιστα, ἣν ἐν μιᾷ μόνῃ καθάπερ εἴπομεν ἡμέρᾳ, τῇ τῆς ἰσημερίας ὅλην ἀκριβῶς φωτίζει, ἀντιτέλλων καὶ δύνων ἑαυτῷ κατὰ διάμετρον γινόμενος. λείπεται δὴ τὸν ἀριθμὸν ἰδεῖν τίς ἐστιν οὗτος ὁ ἀπὸ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου φορᾶς ἀποτελούμενος κατὰ τὴν ἐπίστασιν τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός. ἔστι δὴ οὖν οὔτε νοερὸς οὗτος ὁ ἀριθμός, οὔτε διανοητικός, ἀλλὰ δοξαστικός, ἔνδειγμα παρεχόμενος, τῶν ἐν εἴδεσι προϋπαρχόντων ἀριθμῶν. πολλαὶ γὰρ κατὰ πολλὰ γεννητῶν ἀριθμῶν εἰσι διαφορότητες. καὶ ὥσπερ τῷ διανοητικῷ ἀριθμῷ, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀφανῶν χρόνου γιγνώσκομεν, οὕτω τῷ δοξαστικῷ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐμφανοῦς καταλαμβάνομεν.

Νὺξ μὲν οὖν ἡμέρα τε γέγονεν οὕτω, καὶ διὰ ταῦτα ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης κυκλήσεως περίοδος. μὴν δέ, ἐπειδὰν σελήνη περιελθοῦσα τὸν ἑαυτῆς κύκλον, ἐπικαταλάβῃ τὸν ἥλιον. ἐνιαυτὸς δέ, ὁπόταν ὁ ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθῃ κύκλον. τῶν δὲ ἄλλων τὰς περιόδους οὐκ ἐννενοηκότες οἱ ἄνθρωποι, πλὴν ὀλίγοι τῶν πολλῶν, οὔτε ὀνομάζουσιν, οὔτε πρὸς ἄλληλα συμμετροῦνται σκοποῦντες ἀριθμοῖς. ὥστε ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐκ ἴσασι χρόνον ὄντα, τὰς τούτων πλάνας. πλήθει μὲν ἀμηχάνῳ χρωμένας, πεποικιλμένας δὲ θαυμαστῶς. Διὰ τὴν τοῦ φωτὸς γένεσιν, νύκτες καὶ ἡμέραι, τὴν πάροδον ἔχον, καὶ τὸ ἐλάχιστον τοῦ χρόνου μέτρον, τούτοις διῄρηται τοῖς διαστήμασιν. ἔστι γάρ φησιν ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης κυκλήσεως περίοδος, ἡμέρα καὶ νύξ. οὐ τὴν ἀπλανῆ λέγω μίαν καὶ φρονιμωτάτην, τὴν τῆς ταὐτοῦ κύκλου νόησιν, περίοδον δὲ ταύτης τὴν τῆς ἀπλανοῦς περιφοράν, ἣν ἐκείνη περιάγει. καὶ γὰρ ἡ κύκλησις, ἐνέργειά ἐστι, καὶ περίοδος, ἀλλ' ἡ μὲν ἀρχικωτέρα, ἡ δέ, ἀποτέλεσμα ἐκείνης, μιμουμένη τὴν κύκλησιν. νυχθήμερον μὲν οὖν, τοῦτό ἐστιν. ἐκ δὲ τούτου μετροῦνται καὶ ἐνιαυτοί, καὶ μῆνες. τοῖς γὰρ ἐλάττοσι διαστήμασι μετροῦνται τὰ μείζω. ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἐνιαυτοῖς, τὸν ὅλον χρόνον τὸν ἀποκαταστατικὸν τοῦ κόσμου παντός. καὶ δεῖ ἐφιστάνειν τῇ ἰδιότητι τούτων ὅπως μέση ἐστὶ τῶν μοναδικῶν εἰδῶν, καὶ τῶν ἐν πολλοῖς ὑφισταμένων τοῖς ἀτόμοις. τὰ μὲν γάρ, ἐν ἑνί ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ἀεὶ τῷ αὐτῷ κατὰ ἀριθμόν, ἀλλὰ πλείοσιν. ἐνιαυτὸς δὲ καὶ μήν, ἐν ἑνὶ μέν, ἀεὶ κατὰ ἀριθμόν, διὰ τὴν κατὰ κύκλον ἀλλήλων τῶν ἀτόμων ἀμοιβήν. ἄλλος γὰρ ἄλλον διαδέχεται μῆνα μήν, καὶ ἐνιαυτὸν ἐνιαυτός. εἷς δὲ ἀεὶ ἐστὶν ἑκάτερος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ δεῖται λόγου πλείονος. ἐκεῖνο δὲ ἴσως ἀπορήσειεν ἄν τις ἐν τοῖς λεγομένοις, πῶς φησι νύκτα καὶ ἡμέραν γεγονέναι τὴν περίοδον τῆς φρονιμωτάτης καὶ μιᾶς κυκλήσεως. τοῦτο γὰρ αὐτό ἐστιν, ὃ καὶ Ἀριστοτέλης, ἔγκλημα ἐπήνεγκε τῷ Πλάτωνι. τὸ χρόνον λέγειν τὴν περιφοράν, καίτοι γε ἤδη κινηθέντι τῷ παντὶ τὸν χρόνον προσέθηκε ὡς ἄλλον ὄντα παρὰ τὴν κίνησιν. εἰ δὲ ἡ τοῦ παντὸς κίνησις ἄλλη, παρὰ τὸν τοῦ παντὸς χρόνον, καὶ ἡ ἑκάστου τῶν κυκλοκινουμένων κίνησις ἄλλη παρὰ τὸν περιοδικὸν αὐτῆς ἐστι χρόνον. τοῦτο δ' οὖν ἄν τις ἀπορήσειεν ἐν ταῖς ἐκκειμέναις ῥήσεσι. πῶς δὲ καὶ ἡ τῆς ἀπλανοῦς περίοδός ἐστι ταχίστη, τὰ δὲ ἐγγίον αὐτῆς, βραδύτερα τῶν πορρωτέρω κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν. μή ποτε οὖν, πρὸς μὲν τὸ πρότερον χρὴ λέγειν, ὅτι δύο σημαίνει ἡ περίοδος, ποτὲ μὲν αὐτὴν τὴν κίνησιν, ποτὲ δὲ τὸ μέτρον καὶ τὴν κατάστασιν τῆς κινήσεως. ὥσπερ καὶ ὁ μέδιμνος λέγεται διχῶς, καὶ ἡ κοτύλη, καὶ τῶν τοιούτων ἕκαστον. καὶ ὡς νῦν περίοδον τῆς ἀπλανοῦς, οὐ τὴν κίνησιν ῥητέον, ἀλλὰ τὸ διάστημα τὸ χρονικὸν τῆς κινήσεως. μή ποτε δὲ καὶ χρόνον εἰπὼν εἶναι τὰς πλάνας, οὐδὲν ἄλλο λέγει, ἢ ὅτι αἱ περίοδοι τούτων εἰσὶ χρόνος. αὗται γάρ εἰσιν αἱ ἀριθμηταί. τὸ δὲ ἀριθμητὸν ἦν τῆς κινήσεως χρόνος, ὡς καὶ ἐκεῖνοι φασίν. ὅμοιον οὖν ὡς εἰ ἔλεγεν, οὗτοι οἱ βόες, ἀριθμός ἐστι ποσόσδε. οὕτω γὰρ καὶ αἱ περίοδοι χρόνος, ὡς ποσόσδε ἀριθμός. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, ὅτι τὴν φαινομένην ἀποκατάστασιν ὁ Πλάτων ἔλαβε τῆς ἀπλανοῦς, τὴν τὸ νυχθήμερον ποιοῦσαν. ἐπεί γε ἀληθής ἐστιν ἑτέρα. τὸ γὰρ νῦν ἀνατεῖλαν σημεῖον, οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, τῇ ἑξῆς ἀνίσχει, οὐδὲ ὡσαύτως ἐχόντων τῶν ἄλλων, ἃ δὴ πάντα συντελεῖ πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀπλανοῦς. οὐ δὲ γὰρ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ σημεῖα, καὶ πάντα τὰ ἀπλανῆ ἄστρα συναποκαθίσταται, κατὰ ταύτην τὴν περίοδον. δεῖ δὲ εἴπερ τὴν ἀκριβῆ λαμβάνομεν ἀποκατάστασιν, ἥ τις ἐν πολλῷ γίγνεται χρόνῳ. δῆλον γὰρ ὅτι πάντων κινουμένων ὑπ' αὐτῆς τῶν ὄντων ἐν αὐτῇ καὶ σχέσεις πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς αὐτὴν πάντως, ἄλλοτε ἄλλως ἔχουσι, καὶ

μετὰ τούτων, τῇ εἰς τὰ ἔμπροσθεν φορᾷ, ἄλλοτε ἄλλως ἔχει. καὶ τῇ εἰς τὰ αὐτὰ κατὰ πάντα ἀποκαταστάσει, πολυχρονιωτάτην. καὶ μὴν κἀκεῖνο ἄν τις ἀπορήσειεν, ὅπως τὸ μέτρον τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ταὐτοῦ φορᾶς καλεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν. τὸ μὲν γὰρ μέτρον τοῦτο, πανταχοῦ ἐστιν ἄνωθεν ἀπὸ μιᾶς καὶ νοητῆς αἰτίας τοῦ παντός, καὶ τοῦ πρώτου παραδείγματος. τὸ δὲ νυχθήμερον, ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην. ῥητέον δέ, ὅτι τοῦ νυχθημέρου ποιητικόν ἐστι, τό, τε διάστημα τὸ χρονικόν, ὃ δὴ πρώτως ἐστὶν ἐν τῇ περιφορᾷ τῆς ἀπλανοῦς, καὶ τὸ ἡλιακὸν φῶς. ἀπὸ τῶν ἐσχάτων οὖν καὶ τῶν ἡμῖν γνωρίμων, τὸ σύμπαν ἀφορίζεται μέτρον. ἄλλο γὰρ τοῦτο νυχθήμερον, καὶ ἄλλο τὸ ἐν τῷ ἀφανεῖ χρόνῳ. καὶ εἴδωλον τοῦτο ἐκείνου, καὶ ἀποπεράτωσις ἐσχάτη. καὶ γὰρ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας τάξεις πολλαί, νοηταί, καὶ νοεραί, καὶ ὑπερκόσμιοι, καὶ οὐράνιοι, καὶ ὑπὸ σελήνην. ὡς καὶ ἡ Ὀρφικὴ διδάσκει θεολογία. καὶ αἱ μέν, πρὸ τῆς δημιουργίας, αἱ δέ, ἐν αὐτῇ περιεχόμεναι. αἱ δέ, ἀπ' αὐτῆς προϊοῦσαι. καὶ αἱ μέν, ἀφανεῖς, αἱ δέ, ἐμφανεῖς. ἐπεὶ καὶ ὁ μὴν καὶ ὁ ἐνιαυτός, ἄλλος μὲν ὁ ἀφανὴς καὶ ὁ μετρητικός, καὶ ὁ συνοχικός, καὶ τελεσιουργός, τῶν νοερῶν τε καὶ σωματικῶν περιόδων, ἡλίου καὶ σελήνης, ἄλλος δὲ ὁ ἐμφανής. ὃς περάτωσίς ἐστι καὶ μέτρον τῆς ἡλιακῆς περιπολήσεως. οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θεῶν. ἄλλος δὲ ἀριθμὸς Κρόνιος ὁ ἀφανής, καὶ ἄλλος ἐμφανής, Ἀρεϊκός τε καὶ Δίιος, καὶ Ἑρμαϊκός τε ὡσαύτως. καὶ γὰρ ὁ μὴν αὐτός, καὶ ὁ ἐνιαυτός, ὁ καθ' ἑκάστην περίοδον εἷς ὢν ἀεὶ ὁ αὐτός, θεός τις ἐστίν, ἀκινήτως τὸ τῆς κινήσεως μέτρον ὁρίζων. πόθεν γὰρ τὸ ἀεὶ ὡσαύτως ὑπάρχει ταῖς περιόδοις, ἢ ἀπὸ ἀκινήτου τινὸς αἰτίας. πόθεν δὲ τὸ διάφορον, τῶν ἀποκαταστάσεων, ἢ ἀπὸ τῶν διαφερόντων ἀκινήτων αἰτιῶν. πόθεν δὲ τὸ ἀκατάληκτον, καὶ τὸ πάλιν καὶ πάλιν, ἐπ' ἄπειρον, ἢ ἀπὸ τῶν ἀπείρων ἐν ἐκείναις δυνάμεων; πᾶσαν δὴ ταύτην τὴν σειρὰν χρονικὴν θέμενος, ὑφ' ἕνα τὸν πρώτιστον ἀνάγει χρόνον, ὃς ἀφορίζει τὴν τοῦ χρόνου θείαν γενητὴν περίοδον, αὐτὸς ὢν ὁ ἀληθινὸς ἀριθμός, ὡς εἴρηται πρότερον. ἀπὸ δὲ τῶν ἀφανῶν τούτων, νοητέον λοιπὸν τοὺς ἐμφανεῖς. οἳ κατὰ τὴν ἀριθμεῖσθαι πρόοδον, ἀπ' ἐκείνων ἀριθμεῖν τούτους, καὶ γεννᾶν δυναμένων. οὓς δὴ πάντας ἀστρονομία καλῶς διδάσκει, δοξαστικῶς ἀνευροῦσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑκάστου περιοδικῶν ἀποκαταστάσεων. παραβολάς τε ποιουμένη τῶν περιόδων τίνα λόγον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. οἷον ὅτι διπλασιεφήμισυς ἡ Κρονία περίοδος τῆς τοῦ μετ' αὐτόν. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. αἱ γὰρ καὶ διαφέρουσαι εἰσὶν αὐτῶν αἱ ἀποκαταστάσεις, ἀλλὰ λόγον ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. ὥσπερ δὴ καὶ τοὺς ἀφανεῖς ἐκείνους καὶ τούτων αἰτίους, ἡ ἱερὰ φήμη θεραπεύει. ὀνόματά τε θεῖα νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐκδιδοῦσα, καὶ μηνὸς καὶ ἐνιαυτοῦ συστατικά, καὶ κλήσεις, καὶ αὐτοφανείας. ὡς οὐκ εἰσὶ δακτύλων θεουργουμένων, ἀλλ' ἐν ὑπάρξεσι θείαις. ἃς καὶ θρησκεύειν καὶ τιμᾶν ἀγάλμασίν τε καὶ θυσίαις, οἱ τῶν ἱερῶν παρεκελεύσαντο θεσμοί, καὶ ἐπεψήφισαν αἱ χρησμῳδίαι τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς αἱ ἱστορίαι λέγουσι. καὶ τιμωμένων μὲν αὐτῶν, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν περιόδων ὑπάρχειν ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις, τῶν τε ὡραίων, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἀμεληθέντων δέ, πᾶσα τῶν περὶ γῆν ἐπηκολούθησε πάντων παρὰ φύσιν διάθεσις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς Πλάτων ἐν νόμοις κέκραγεν, ὅτι ταῦτα πάντα θεοί εἰσιν ὧραι καὶ ἐνιαυτοὶ καὶ μῆνες. ὥσπερ καὶ τὰ ἄστρα καὶ ὁ ἥλιος, καὶ οὐδ' ἐν ἡμᾶς καινὸν εἰσάγομεν, ἀξιοῦντες πρὸ τῶν ἐμφανῶν, νοεῖν τὰς ἀφανεῖς δυνάμεις τούτων. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. ἐπὶ δὲ τὴν λέξιν, τοῦ λόγου πάλιν ἰτέον. τὴν μὲν δὴ νύκτα, προτέραν τῆς ἡμέρας κατέλεξεν, ὡς ἴνδαλμα φέρουσαν τῶν ἀφανῶν, καὶ νοερῶν μέτρων. καὶ γὰρ ἡ κοινὴ φήμη, προτάττει τὴν νύκτα τῆς ἡμέρας. νυχθήμερον οὖν λέγειν εἰώθαμεν. διότι καὶ ἐν ταῖς νοηταῖς αὐτῶν αἰτίαις, πρὸ τῆς ἡμέρας αἱ νύκτες ὑπέστησαν. καὶ ἡ τρίτη δὲ τῆς δημιουργίας ὁλότης ἐφάπτεται τοῦ κόσμου, τοῖς ὅλοις τὰ μέρη συνυφαίνουσα, καὶ ταῖς μονάσι τοὺς ἀριθμούς, καὶ ἑκάστην μοῖραν τοῦ παντὸς κόσμον ποιοῦσα, καὶ ὅλον τὸ ἐν μέρει καὶ πᾶν. καὶ γὰρ τοῦτο, κατὰ τὴν πρὸς τὸ αὐτοζῷον ὁμοίωσιν ἔλαχεν ὁ κόσμος. διότι δὴ καὶ ἐκεῖνο καὶ μονάς ἐστιν ὁλοτελής, καὶ ἀριθμός. καὶ νοῦς νοητὸς παντέλειος, καὶ πλήρωμα τῶν νοητῶν αἰτιῶν, ἃς αὐτὸς ἀπεγέννησεν ἐν αὐτῷ μενούσας διαιωνίας. ἄλλο γὰρ τὸ μένον ἐν τοῖς αἰτίοις ἐστὶ πλῆθος καὶ ἄλλο τὸ προϊόν, καὶ μεριζόμενον. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς τὰ μέν, ἐν ἑαυτῷ γένη τῶν θεῶν ὑφίστησι, τὰ δέ, ὡς δευτέρας ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τρίτας προσάγει τάξεις. καὶ ὁ τούτου πατήρ, ἄλλα μὲν ἀπογεννᾷ τὰ παραδειγματικὰ τῆς δημιουργίας αἴτια τὰ μένοντα ἐν αὐτῷ, ἄλλα δέ, αὐτὰ τὰ δημιουργικὰ αἴτια, τὰ προστεταγμένα τῶν ὅλων. καὶ ὁ προπάτωρ οὐρανός, τοὺς μέν, ἐν ἑαυτῷ κατέχει, τοῖς δέ, τὴν ἀφ' ἑαυτοῦ διάκρισιν. καὶ δηλοῦσιν οἱ θεολόγοι ταῦτα μυστικοῖς ὀνόμασιν, ὅπου μὲν κρύψιν, ὅπου δὲ κατὰ πόσιν λέγοντες, ὅπου δὲ τὴν ἐν τῷ μηρῷ τροφήν. πολλῷ δὴ πρότερον τούτων, ὁ νοητὸς νοῦς. ὁ πατὴρ τῶν ὅλων, τὰς μέν, ἐν ἑαυτῷ γεννᾷ, καὶ ἐκφαίνει τῶν αἰτιῶν, τὰς δέ, ἀφ' ἑαυτοῦ προάγει, καὶ ταῖς μεθ' ἑαυτὸν τάξεσιν ὑφίστησι τῶν θεῶν. τὰ μέν, ἑνοειδῆ, καὶ ὅλα καὶ παντελῆ κατέχων ἐντὸς τῆς ἑαυτοῦ περιοχῆς, τὰ δέ, πληθυνόμενα καὶ μεριζόμενα, δι' ἑτερότητος, εἰς ἑτέρας τάξεις προσάγων. ἐπεὶ τοίνυν πᾶσα ἡ πατρικὴ τάξις, τοῦτον ὑφίστησι τὸν τρόπον, εἰκότως καὶ ὅδε ὁ κόσμος μίμημα ὢν τῶν νοητῶν τάξεων, καὶ εἰς ἐκείνας ἀνηρτημένος, ἄλλην μὲν ἔχει τὴν πρὸ τῶν μερικῶν ζῴων παντότητα, ἄλλην δὲ τὴν ἀπ' αὐτῶν συμπληρουμένην, καὶ μετὰ τῆς προτέρας, ὑποδέχεται τὴν δευτέραν, ἵνα ὁμοιότατος ᾖ. καὶ πρὸς τὴν δημιουργικήν, καὶ πρὸς τὴν παραδειγματικὴν αἰτίαν. καὶ τοῦτο μὲν οὕτως, αὐτὸ δὲ τὸ ὅ ἐστι ζῷον, εἴρηται μὲν καὶ πρότερον τί ἐστιν, ὥς γε ἡμεῖς οἰόμεθα. λεγέσθω δὲ καὶ νῦν, ὅτι τοῦ νοητοῦ πλάτους, τὸ μέν ἐστιν ἀκρότατον, καὶ ἡνωμένον καὶ κρύφιον, τὸ δέ, δύναμις ἐκείνου, καὶ προϊὸν ἅμα καὶ μένον, τὸ δέ, ἐκφαίνων

ἢ, ἐκφῆναι ἑαυτὸ δι' ἐνεργείας, καὶ τὸ πλῆθος ἐν αὐτῷ δεῖξαι τὸ νοητόν. καὶ τούτων τὸ μὲν, ὄν ἐστι νοητόν, τὸ δὲ, ζωὴ νοητή, τὸ δὲ, νοῦς νοητός. ἀλλ' ὅτι τὸ ὂν αὐτὸ τὸ πρώτιστον αὐτοζῷον εἶναι ἀδύνατον. οὐ γάρ ἐστιν ἐκεῖ πλῆθος. ἡ δὲ τετρὰς ἰδεῶν. ἀλλὰ διὰ τὴν μόνωσιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἄφραστον ἕνωσιν, ἓν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος προσηγόρευται. καὶ ὅλως τὸ μὲν αὐτοζῷον, αἰῶνος λέγεται μετέχειν, ἐκεῖνο δὲ, οὐδενὸς μετέχει, πλὴν εἰ τοῦ ἑνὸς λέγοι τις, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ πάντως ἐπιστάσεως ἄξιον. μή ποτε γὰρ τὸ μὲν ὑπὲρ αὐτὸ κρεῖττον καὶ ταύτης ἐστὶ προσρήσεως. αὐτὸ δέ ἐστι τὸ πρώτως ὂν, ἡ κατὰ μέθεξιν ἐστὶ τοιοῦτον. οὔτ' οὖν τὸ ὂν αὐτὸ αὐτοζῷον εἶναι δυνατὸν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, οὔτε τὴν ζωὴν τὴν νοητήν. τὸ γὰρ ζῷον, δεύτερόν ἐστι τῆς ζωῆς. καὶ κατὰ μετουσίαν ζωῆς λέγεται ζῷον. ὅλως δὲ, εἰ τὸ αὐτοζῷον δεύτερον ἦν, ὁ αἰὼν, τὸ ὂν, ἀλλ' ἀδύνατον. ἄλλο γὰρ τὸ ἓν ὄν, καὶ ἄλλο τὸ ἀεὶ ὄν. τὸ μὲν, μονὰς τοῦ ὄντος, τὸ δὲ ἡ δυὰς μετὰ τοῦ ὄντος, ἔχουσα τὸ ἀεὶ συμπεπλεγμένον. καὶ τὸ μὲν, τοῦ εἶναι πᾶσιν αἴτιον, τὸ δὲ, τῆς κατὰ τὸ εἶναι διαμονῆς. εἰ τοίνυν μήτε αὐτὸ τὸ ἓν ὄν ἐστι, μήτε τὸ μετ' αὐτό. τοῦτο γὰρ ὁ αἰὼν ἡ νοητὴ δύναμις καὶ ἡ ἄπειρος ζωή. καὶ ἡ ὁλότης αὐτή. καθ' ἣν ὁμοῦ τὸ ὅλον ἐστὶν, ἕκαστον τῶν θείων, ἀνάγκη τρίτον εἶναι λοιπὸν τὸ αὐτοζῷον. καὶ γὰρ ἀνάγκη καὶ νοῦν εἶναί πῃ τὸ αὐτοζῷον. εἴπερ καὶ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ πάντως μετ' αἰσθήσεως. νοῦ δὲ εἰκὼν, ἡ αἴσθησις. ὥστε καὶ ἐν ἐκείνῳ πρώτως ὁ νοῦς, ὅ ἐστι πρώτως ζῷον. ὥστε εἰ δεύτερόν ἐστι τῆς ζωῆς ἐξ ἀνάγκης κατὰ τὸν νοητὸν ὑφέστηκε νοῦν. νοητὸν γὰρ ὂν καὶ ζῷον ὡς αὐτός φησι τῶν νοουμένων κάλλιστον, καὶ μονογενὲς ταύτην ἂν ἔχοι τὴν τάξιν. πάντα γὰρ τὰ μετὰ τοῦτο τὸ εἶδος, μετ' ἄλλων τε τάττεται, καὶ τῆς παντότητος ἀπολείπεται τῆς νοητῆς. ἔστιν ἄρα τὸ αὐτοζῷον, νοῦς νοητὸς περιέχων τὰς νοερὰς διακοσμήσεις τῶν θεῶν ἐν αὐτῷ. καὶ συναγωγὸς αὐτῶν καὶ ἑνοποιός, καὶ τελεσιουργός, πέρας μὲν ὂν τῶν νοητῶν, τὸ κάλλιστον. τὴν δὲ ἡνωμένην αὐτῶν καὶ ἄγνωστον αἰτίαν ἐκφαίνων τοῖς νοεροῖς, ἐγείρων μὲν ἑαυτὸν πρὸς ἰδίας καὶ δυνάμεις παντοίας, παράγων δὲ, πάσας τὰς δευτέρας τάξεις τῶν θεῶν. διὸ δὴ καὶ ὁ Ὀρφεὺς, Φάνητα τοῦτον θεὸν προσαγόρευσεν, ὡς ἐκφαίνοντα τὰς νοητὰς ἑνάδας. καὶ ζώων αὐτῷ μορφὰς ἀνέθηκεν, ὡς ἐν αὐτῷ τῆς πρώτης αἰτίας τῶν νοητῶν ζώων ἐκφανείσης, καὶ ἰδέας πολυειδεῖς, ὡς τῶν ἰδεῶν νοητῶν πρώτως περιειληφυίας. καὶ κλῇδα νόου προσεῖπεν, κλεῖν τε αὐτὸν ἐκάλεσε τοῦ νοῦ. διότι περατοῖ, πᾶσαν τὴν νοητὴν οὐσίαν, καὶ συνέχει νοερὰν ζωήν. πῶς δὴ τοῦτον τὸν τοσοῦτον θεὸν, ὁ δημιουργὸς ἀνῄρηται τοῦ παντός. νοῦς μὲν καὶ αὐτὸς ὢν, ὥσπερ εἴπομεν πρότερον, ἀλλὰ νοερὸς νοῦς, καὶ νοῦ διαφέροντος αἴτιος. διὸ καὶ ὁρᾶν λέγεται τὸ αὐτοζῷον. ἴδιον γὰρ τὸ ὁρᾶν, τῶν νοερῶν θεῶν. ἐπεὶ τόν γε νοητὸν νοῦν, καὶ ἀνόμματον ὁ θεολόγος προσηγόρευσεν. λέγει γοῦν περὶ αὐτοῦ, Ποιμαίνων πραπίδεσσιν ἀνόμματον ὠκὺν ἔρωτα. ἔστι γὰρ αὐτοῦ τὸ ἐνέργημα νοητόν. νοῦς δὲ ὁ δημιουργὸς ὤν, οὐκ ἔστι τῶν μετεχομένων. ἵνα τῶν ὅλων ᾖ δημιουργός. καὶ ἵνα δύνηται πρὸς τὸ αὐτοζῷον ὁρᾶν. ἀμέθεκτος δὲ ὤν, ὄντως νοερός ἐστι νοῦς. καὶ διὰ μὲν τῆς ἁπλῆς νοήσεως, συνήνωται πρὸς τὸ νοητόν, διὰ δὲ τῆς ποικίλης, εἰς ἀπογέννησιν ἄγει τῶν δευτέρων. ἐκείνην μὲν αὐτοῦ τὴν νόησιν, ὅρασιν προσείρηκεν ὁ λόγος, ὡς ἀπλήθυντον, καὶ ὡς ὑπὸ νοητῷ φωτὶ καταλαμπομένην. τὴν δὲ δευτέραν ἐνέργειαν, διανόησιν, ὡς διὰ τῆς ἁπλῆς νοήσεως προϊοῦσαν, καὶ εἰς ἀπογέννησιν τῶν δημιουργικῶν ἔργων προχωροῦσαν. καὶ ὁ μὲν Πλάτων, ὁρᾶν αὐτὸν εἰς τὸ αὐτοζῷον εἶπεν, ὁ δὲ Ὀρφεὺς, καὶ ἐπιπηδᾶν αὐτῷ, καὶ καταπίνειν, δειξάσης μέν τοι τῆς νυκτός. διὰ γὰρ ταύτης νοητῆς οὔσης ἅμα καὶ νοερᾶς, ὁ νοερὸς νοῦς συνάπτεται πρὸς τὸ νοητόν. καὶ οὐ διὰ τοῦτο φαίης ἂν, εἰς τὸ ἔξω ἑαυτοῦ τὸν δημιουργὸν βλέπειν. οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ. πρὸς ἑαυτὸν δὲ ἐστραμμένον, καὶ εἰς τὴν ἐν αὐτῷ πηγὴν τῶν ἰδεῶν καὶ πρὸς τὴν μονάδα συνάπτεσθαι τῶν παντοίων εἰδητικῶν διακόσμων. οὐ γὰρ ἄνευ νόος ἐστὶ διὰ νοητοῦ. καὶ τὸ νοητὸν νοῦ, οὐ χωρὶς ὑπάρχει κατὰ τὸ λόγιον. ὅπου δὲ καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἰς ἑαυτὴν ὁρῶσαν, τὰ πάντα γιγνώσκειν φαμὲν, καὶ οὐκ ἔστιν ἔξω αὐτῆς τὰ πρὸ αὐτῆς, πῶς οὐχὶ μειζόνως ὁ δημιουργικὸς νοῦς ἑαυτὸν νοῶν, τὸν νοητὸν θεᾶται κόσμον; ἔστι μὲν γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ τὸ αὐτοζῷον, ἀλλ' οὐ μοναδικῶς, ἀλλὰ κατά τινα θεῖον ἀριθμόν. διὸ καὶ καταπίνειν λέγεται τὸν νοητὸν ὡς εἴπομεν ἐκεῖνον θεόν, αὐτὸς νοερὸς ὤν, παρὰ τοῖς θεολόγοις, ὡς ἑνούμενος τούτῳ τὸ νοητὸν πᾶν. καὶ αἱ εἰδικαὶ διαιρέσεις, καὶ ὁ νοητὸς ἀριθμός, ἃ καὶ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος, ὅσας καὶ οἵας ἐπωνόμασεν αὐτοῦ τὰς ἰδέας, κατὰ μὲν, τὰς ἰδιότητας τῶν αἰτίων δηλῶν, κατὰ δὲ, τὴν κατὰ ἀριθμὸν διάκρισιν. εἰ δὲ ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, οὐχὶ τὴν ἀπειρίαν τῶν εἰδῶν, ἐν τοῖς νοητοῖς ὑποτίθεσθαι, καθάπερ λέγουσί τινες. τὸ γὰρ ὡρισμένον, τοῦ ἀορίστου ταῖς ἀρχαῖς οἰκειότερον, ὡς καὶ ὁ Πλάτων ἐνδείκνυται. καὶ ἀεὶ τὰ πρῶτα, κατὰ ποσὸν μὲν, εἶναι συνεσταλμένα, τῇ δὲ δυνάμει διαφέροντα, τῶν μετὰ ταῦτα, καὶ ἀπ' αὐτῶν προϊόντων. ἀλλ' οὐδὲ λέγειν ὅτι οἱ τὸ αὐτοζῷον τοῦ δημιουργοῦ διορίζοντες, ἔξω ποιοῦσι τοῦ νοῦ τὸ νοητόν. οὐ γὰρ καταδεέστερον τοῦ ὁρῶντος ποιοῦμεν τὸ ὁρώμενον, ἵνα ἔξω ᾖ, ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ. τὰ δὲ θειότερα νοητά, ὑπὸ τῶν ποικιλωτέρων ὡς ἐν αὐτοῖς ὄντα νοεῖται. ὅπου γε καὶ ἡ ψυχὴ εἰς ἑαυτὴν εἰσιοῦσα, πάντα εὑρίσκειν λέγεται τὰ ὄντα. θεόν τε καὶ φρόνησιν φησὶν ὁ Σωκράτης. καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ τοίνυν τὸ αὐτοζῷον, καὶ οὐκ ἔξω αὐτοῦ. κἀκεῖ μὲν, ὁλικῶς πάντα καὶ νοητῶς, ἐν δὲ τῷ δημιουργῷ δὲ, νοερῶς καὶ διῃρημένως. ἐν τούτῳ γὰρ ἡλίου καὶ σελήνης αἴτια προϋφέστηκεν διωρισμένα. καὶ οὐ μόνον ἡ μία τῶν οὐρανίων θεῶν ἰδέα πάντων ὑποστατικὴ τῶν οὐρανίων γενῶν. ὅθεν καὶ τὰ λόγια, τὰς δημιουργικὰς ἐνεργείας σμήνεσσιν ἐοικυίας φέρεσθαι λέγει ῥηγνυμένας κόσμου περὶ σώμασι. τὴν γὰρ ὁλικὴν αὐ-

τῶν ἐν τῷ νῷ διάκρισιν ἀνέλιξεν εἰς πᾶν τὸ δημιουργικὸν πλῆθος, ὁ θεῖος νοῦς. ταῦτα μὲν ὥσπερ πορίσματα ληπτέον. εἰρημένων δὲ τούτων, ἄξιον ἱστορῆσαι, καὶ τὰς τῶν παλαιοτέρων δόξας, ὅσαι καινότερον ἐπικεχείρηνται, περὶ τήνδε τὴν λέξιν. Ἀμέλιος μὲν οὖν, τὴν τριάδα τῶν δημιουργικῶν νόων, ἀπὸ τούτων μάλιστα συνίστησι τῶν ῥημάτων. τὸν μὲν πρῶτον ὄντα, καλῶν ἀπὸ τοῦ ὅ ἐστι ζῷον. τὸν δὲ δεύτερον ἔχοντα, ἀπὸ τοῦ ἐνούσας. οὐ γάρ ἐστιν ὁ δεύτερος ἀλλ' ἔστιν ἐν αὐτῷ. τὸν δὲ τρίτον ὁρῶντα ἀπὸ τοῦ καθορᾷ. καίτοι τοῦ Πλάτωνος ἐν τῷ ὅ ἐστι ζῷον εἶναι τὰς ἰδέας εἰπόντος, καὶ οὐκ ἄλλο μὲν εἶναι τὸ αὐτοζῷον, ἄλλο δὲ τὸ ἐν ᾧ, ἔνεισιν αἱ ἰδέαι τῶν ζώων. ὥς τε οὐκ ἄλλος ἐστὶν ὁ ὤν, τοῦ ἔχοντος. εἴπερ ὁ μέν ἐστι, τὸ ὅ ἐστι ζῷον, ὁ δέ, ἐν ᾧ ἔνεισιν αἱ ἰδέαι. Νουμήνιος δέ, τὸν μὲν πρῶτον, κατὰ τὸ ὅ ἐστι ζῷον τάττει, καί φησιν ἐν προσχρήσει τοῦ δευτέρου νοεῖν. τὸν δὲ δεύτερον, κατὰ τὸν νοῦν, καὶ τοῦτον αὖ ἐν προσχρήσει τοῦ τρίτου δημιουργεῖν. τὸν δὲ τρίτον, κατὰ τὸ διανοούμενον. ταῦτα δέ, ὅτι μὲν ἔχει τινὰς καθ' ἑαυτὰς διαφοράς, πρόδηλον. οὐχ οὕτω δὲ διῄρηται νῦν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὥς τε ἕτερον μὲν εἶναι τὸν νοοῦντα νοῦν, ἕτερον δὲ τὸν διανοούμενον. οὐ γὰρ αὐτὸς διαιρεῖ τὰς ἐνεργείας ὁ Πλάτων τοῖς ἐνεργοῦσιν. ἀπὸ γὰρ τῶν ἐνεργούντων, αἱ ἐνέργειαι. μᾶλλον δὲ ἐπὶ τῶν θείων οὐσιῶν, σύνδρομοι πρὸς τὰς οὐσίας. τὸ δὲ διενοήθη, καὶ τὸ καθορᾷ, τοῦ δημιουργικοῦ νοῦ, πρὸς τὸ παρὸν ὡς ἐνεργήματα παραλαμβάνεται. πολλοῦ ἄρα δεῖ ταῦτα αὐτὸς διαιρεῖσθαι, πρὸς αὐτόν, ἃ σύνδρομά ἐστι πρὸς τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ. πρὸς μὲν οὖν τούτους, καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἱκανῶς ἀντείρηκε, προστιθεὶς ὅτι καὶ τὰς διακρίσεις τῶν θείων, οὐ τοιαύτας ὁ Πλάτων πεποίηται, οἵας οὗτοι λέγουσιν, ἔν τε Σοφιστῇ καὶ Φιλήβῳ, καὶ Παρμενίδῃ, ἀλλὰ διωρισμένους περὶ ἑκάστης ἐκεῖ τάξεως, ἀποδέδωκε λόγους, καὶ διεῖλε τὰς ὑποθέσεις ἀπ' ἀλλήλων. χωρὶς μέν, τῶν περὶ τοῦ ἑνός, χωρὶς δὲ τὴν περὶ τοῦ ὅλου, καὶ ἐφεξῆς μὲν ὁμοίως ἑκάστην οἰκείοις περιγράφων ἀφορισμοῖς. ἡμεῖς δέ, οὐδὲ γὰρ τοῦτο πρόκειται, τὰς τῶν ἄλλων εἰπόντων δόξας διελέγχειν, ἀναμνήσαντες ἡμᾶς αὐτούς, ὅτι τὰ εἰρημένα ταῦτά ἐστι. τί τὸ παράδειγμα, τὸ ἓν καὶ τὸ νοητόν, τίς ὁ ὅλος δημιουργός, τίς ἡ ἕνωσις ἀμφοτέρων, κατίδωμεν ὅπως ἐφεξῆς καὶ τὸ πλῆ-
» θος τῶν παραδειγμάτων, καὶ τὰς πολλὰς δημιουργίας παραδίδωσιν ὁ λόγος. Εἰσὶ δὲ δὴ τέτ-
» ταρες, μία μὲν οὐράνιον θεῶν γένος, ἄλλη δὲ πτηνόν, καὶ ἀεροπόρον, τρίτη δέ, ἔνυδρον εἶδος, πε-
» ζὸν δὲ καὶ χερσαῖον τέταρτον. Ὥσπερ οὖν ἐπ' αὐτῆς τῆς δημιουργικῆς νοήσεως, ἡγεῖται τοῦ νοεροῦ πλήθους ἡ μονάς, καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ παραδείγματος, προϋπάρχει τοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ἑνιαῖον εἶδος, οὕτω δὴ καὶ ὁ λόγος ὁ τῶν θείων ἐξηγητής, τὴν τῶν πραγμάτων ἀπεικονιζόμενος φύσιν ὧν ἐστιν ἄγγελος. πρῶτον μὲν ἀθρόως, καὶ κατ' ἐνθουσιαστικὴν ἐπιβολήν, ὅλον ἐπιλαμβάνει τὸ γνωστόν, ἔπειτα ἀναπτύσσει τὸ συνεσπειραμένον, καὶ ἀνελίσσει τὴν μίαν νόησιν, διὰ τῶν λόγων. καὶ τὸ ἡνωμένον διαιρεῖ, κατὰ ταύτην τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, ποτὲ μέν, τὴν ἕνωσιν αὐτῶν, ποτὲ δὲ τὴν διάκρισιν ἑρμηνεύων. ἐπειδὴ περὶ ἑκάτερον ἅμα περιλαμβάνειν οὐ πέφυκεν, οὐδὲ οἷός τε ἐστί. τοῦτο δὴ καὶ ὁ τοῦ Πλάτωνος λόγος πεπονθώς, πρῶτον μὲν ἐνθέως τὸν ὅλον ἀριθμὸν ἐξέφηνε τῶν νοητῶν ἰδεῶν, ἔπειτα τὰς ἐν αὐτῷ προόδους, κατεμέρισεν. ἐκεῖ γὰρ τὸ πλῆθός ἐστι τὸ νοητὸν ἐκφανές, ὅπου καὶ αἱ πρώτισται τῶν ἰδεῶν μονάδες. καὶ τοῦτο μέν, ὅτι Πλατωνικόν ἐστιν ἔθος, διὰ πολλῶν ὑπέμνησται καὶ πρότερον. οἷον, ἐκ τοῦ, γέγονεν, ἐκ τοῦ ἀγαθὸς ἦν, ἐκ τοῦ ἕνα, ἐκ πάντων τῶν προειρημένων. ἀπὸ δὲ τῶν λόγων, ἐπὶ τὰ πράγματα μεταβάντες, κατίδωμεν, πρῶτον μέν, τίς ἡ τετρὰς αὕτη τῶν ἰδεῶν, καὶ πόθεν οὗτος ὁ ἀριθμός. ἔπειτα, τίνες αἱ τέτταρες ἰδέαι, καὶ πῶς εἰσὶν ἐν τῷ αὐτοζῴῳ, πότερον ὡς συμπληροῦσθαι δι' αὐτῶν τὸ ἐκείνου παντελές, ἢ ἄλλως πως. διὰ γὰρ τούτων τῶν σκεμμάτων καθ' ὁδὸν ἰόντες, εὑρήσομεν τὴν ἔνθεον τοῦ Πλάτωνος ἐπιβολήν. δεῖ δὴ πάλιν ἐπὶ τὰς εἰρημένας ἀποδείξεις ἀναδραμεῖν, ἃς ἀεὶ λέγομεν, ὅτι τῆς πρωτίστης καὶ ἡνωμένης καὶ ἁπλουστάτης τῶν θεῶν νοητῆς οὐσίας, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἑνάδος τῶν ἑνάδων προϊούσης, κατὰ δή τινα τρόπον, ἄρρητον καὶ ἄληπτον τοῖς πᾶσιν τὸ μέν ἐστι πρώτιστον, καὶ κρύφιον, καὶ πατρικόν, τὸ δὲ δεύτερον καὶ μία δύναμις τῶν ὅλων καὶ ἀπερίληπτον μέτρον, τὸ δὲ τρίτον, εἰς ἐνέργειαν προελθόν, καὶ παντοίας δυνάμεις, καὶ ἅμα πατρικόν τε καὶ ποιητικὸν ὑφεστηκός. καὶ τὸ μέν, μονάς, ὅτι δὴ κορυφὴ παντός ἐστι τοῦ νοητοῦ πλάτους, καὶ πηγὴ καὶ αἰτία τῶν θείων ἀριθμῶν. τὸ δέ, δυάς. καὶ γὰρ μονὴν καὶ πρόοδον, ὡς ἐν νοητοῖς γένεσι, καὶ τὸ ἀεὶ μετὰ τοῦ ὄντος ἔχει, συμπεπλεγμένον. τὸ δὲ νῦν ζητούμενον, ἡ τετράς, ἡ ἅπασαν μὲν ὑποδεξαμένη τὴν κρύφιον τῆς μονάδος αἰτίαν, ἐκφήνασα δὲ ἐν ἑαυτῇ, τὴν ἀνεκφοίτητον ἐκείνης δύναμιν. ὅσα γὰρ ἦν ἐν τῇ μονάδι πρώτως καὶ ἑνιαίως ἀνεκφοιτήτως, ταῦτα ἡ τετρὰς ἔδειξεν διῃρημένως, καὶ κατ' ἀριθμὸν ἤδη διαστήσασα, καὶ κατὰ τὴν εἰς τὰ δεύτερα ποίησιν. ἐπειδὴ δὲ τὸ τρίτον ἔχει μέν, καὶ τὴν αὐτῷ πρέπουσαν τάξιν, μετέχει δὲ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ πάντως αἰτίων, οὐ μόνως ἐστὶ τετράς, ἀλλὰ καὶ πρὸς ταῖσδε, μειζόνως μονάς, πατρικὴν ἔλαχεν ὑπεροχήν, ὡς δὲ δυάς, ποιητικὴν καὶ γόνιμον. καθὸ μὲν οὖν αὐτοζῷον ἀποκαλεῖται μονάς ἐστι τῆς τῶν ζώων ἁπάντων φύσεως, τῶν τε νοερῶν, καὶ ζωτικῶν, καὶ σωματικῶν. καθὸ δὲ τοῦ τε ἄρρενός ἐστιν ἅμα καὶ τοῦ θήλεος περιεκτικόν, δυάς ἐστι. ταῦτα γὰρ ἐν πάσαις τάξεσι τῶν ζώων οἰκείως ἐστίν, ἄλλως μὲν ἐν θεοῖς, ἄλλως δὲ ἐν δαίμοσιν, ἄλλως δὲ ἐν θνητοῖς.

δεῖ προάρχειν

δὲ προάγειν αὐτῶν τὰς πρώτας ἑνάδας, ἐν τῇ μιᾷ τοῦ ζῴου περιοχῇ. καθὸ δὲ ἐκ τῆς δυάδος ταύτης τὰς τέτταρας ἐν ἑαυτῷ τοῦ ζῴου ἰδέας ὑπεστήσατο τετράς. καὶ γὰρ ταύτας τὰς ἰδέας, ἡ τετραμερὴς δημιουργία προελήλυθε, καὶ ἡ πρώτη ποιητικὴ τῶν ὅλων αἰτία, τετράς ἐστι. ταύτην οὖν ὁ Πλάτων τὴν τετραδικὴν δύναμιν τοῦ παραδείγματος ἀναδιδάσκων, καὶ τὰς ἑνικωτάτας ἰδέας τῶν ἐγκοσμίων, τέτταρας αὐτὰς εἶναι φησίν, ὑφ' ἑνὸς τοῦ αὐτοζῴου περιεχομένας. ἔστι γὰρ ἐκεῖ καὶ μία ἰδέα τὸ αὐτοζῷον. ἔστι δὲ καὶ ἡ δυάς, τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. εἰ δὲ βούλει καὶ ὡς αὐτὸς διεῖλε, γένη τε ἔχον καὶ εἴδη. κέκληκε γὰρ γένη, τὸ νοερὸν μὲν καὶ τὸ χερσοπόρον, τὰς δύο ἰδέας. εἴδη δὲ τὰς λοιπὰς ὡς ἐκείνων ὑφειμένας. ἔστι δὲ καὶ ἡ τετράς, καὶ μέχρι ταύτης τὰ νοητὰ εἴδη, καὶ ἐπ' ἄλλους πρόεισι λόγους, κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον ἀριθμόν. οἰκεῖος γάρ ἐστι καθ' ἑκάστην τάξιν ἀριθμός, καὶ ὁ μὲν ἐλάττων, ὁλικωτέρων ἐστὶν ἰδεῶν περιεκτικός, ὁ δὲ πεπληθυσμένος, μερικωτέρων. ἐπειδὴ τὰ θειότερα τῷ ποσῷ συνεσταλμένα, δύναμιν ὑπερφέρουσαν ἔχει. καὶ τὰ τῶν δευτέρων εἴδη, πληθύνεται μᾶλλον τῶν πρὸ αὐτῶν. τὰ μὲν νοερά, τῶν νοητῶν, τὰ δὲ ὑπερκόσμια τῶν νοερῶν, τὰ δὲ ἐγκόσμια, τῶν ὑπερκοσμίων. ταῦτα οὖν ἐστι, τὰ εἰς τὸν ἔσχατον ἀφικνούμενα μερισμόν. ὥσπερ τὰ νοητά, τὴν ἀκροτάτην ἕνωσιν καταδεξάμενα. πᾶσα γὰρ πρόοδος, ἐλαττοῖ μὲν τὴν δύναμιν, αὔξει δὲ τὸ πλῆθος. εἰ μὲν οὖν περὶ νοερᾶς τινος τάξεως ἐποιεῖτο τὸν λόγον ὁ Τίμαιος, ἄλλον ἂν εἶπεν ἀριθμόν, οἷον ἑβδομαδικόν, ἢ δεκαδικόν. ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς νοητῆς αἰτίας τῶν ἰδεῶν τῆς περιεχούσης πάντα ὅσα νοητὰ ζῷα, τέτταρας εἶναί φησι τὰς πρώτας ἰδέας. ἐκεῖ γὰρ ἡ τετράς, ἀπὸ τῆς μονάδος προελθοῦσα τῆς νοητῆς, καὶ πληροῦσα τὴν δεκάδα τὴν δημιουργικήν. πρόεισι γὰρ ὁ θεῖος ἀριθμός, ὥς φησιν ὁ Πυθαγόρειος εἰς αὐτὸν ὕμνος. Μονάδος ἐκ κευθμῶνος ἀκηράτου ἔστ' ἂν ἵκηται. Τετράδα ἐπὶ ζαθέην, ἣ δὴ τέκε μητέρα πάντων, Πανδοχέα, πρέσβειραν, ὅρον περὶ πᾶσι τιθεῖσαν, ἄτροπον, ἀκαμάτον, δεκάδα κλείουσι μιν ἁγνήν. μονάδα μὲν ἀκήρατον λέγων, καὶ κευθμῶνα τῆς μονάδος, τὴν ἑνοειδῆ καὶ κρύφιον τοῦ ἑνὸς ὄντος αἰτίαν. τετράδα δὲ ζαθέην, τὴν τοῦ νοητοῦ πλήθους ἔκφασιν, ἣν ἡ δυὰς ἐξέφηνεν, ἡ μέση τῆς μονάδος καὶ τετράδος. δεκάδα δὲ αὐτὸν τὸν κόσμον τὸν πάντων δεχόμενον τῶν θείων ἀριθμῶν εἰκόνας, ἄνωθεν εἰς αὐτὸν ἐνδοθείσας. δυνατὸν γὰρ καὶ οὕτως ἀκούειν τῶν εἰρημένων, εἰς τὴν τοῦ κόσμου δημιουργίαν βλέποντα. ταῦτα μὲν περὶ τῆς τετράδος αὐτῆς εἰρήσθω. τίνες δὲ αἱ τέτταρες ἰδέαι, μετὰ ταῦτα λέγωμεν, καὶ ποίων ὑποστατικαὶ πραγμάτων. ἄλλοι γὰρ ἄλλως δοξάζουσιν, οἱ μέν, εἰς θεούς, καὶ τὰ θνητὰ γένη τὴν πρόοδον γίγνεσθαι λέγοντες, τῆς λέξεως καταδραττόμενοι μάλιστα τῆς τοῦ Πλάτωνος. οἱ δὲ εἰς θεοὺς καὶ τὰ κρείττονα ἡμῶν γένη, πρὸς τὰ πράγματα ἀποβλέποντες. διότι προϋφέστηκε ταῦτα πρὸ τῶν θνητῶν, καὶ δεῖ τὸν δημιουργόν, μὴ ἀμέσως τὰ θνητὰ ποιεῖν ἀπὸ τῶν θείων. οἱ δέ, καὶ συμπλέκοντες ἀμφότερα, καὶ τοῖς ἐν τῇ Ἐπινομίδι γεγραμμένοις ἀκολουθοῦντες, ἐν οὐρανῷ μὲν θεοὺς ὑποστῆναι λέγοντες, ἐν ἀέρι δὲ τοὺς δαίμονας, ἐν ὕδατι δὲ τοὺς ἡμιθέους, ἐν γῇ δὲ ἀνθρώπους, καὶ τὰ ἄλλα θνητὰ ζῷα. τοιαύτης δὲ τῆς τῶν ἐξηγησαμένων διαφορᾶς οὔσης, θαυμάζομεν μέν, τὸν φιλοθεάμονα τῶν πραγμάτων, πειρώμεθα δὲ ἕπεσθαι τῷ ἡμετέρῳ καθηγεμόνι. καί φαμεν, τὸ μὲν οὐράνιον τῶν θεῶν γένος, πάντων εἶναι περιληπτικὸν τῶν οὐρανίων γενῶν, εἴτε θείων, εἴτε ἀγγελικῶν, εἴτε δαιμονίων. τὸ δὲ ἀεροπόρον πάντων τῶν ὁπωσοῦν ἐν ἀέρι τεταγμένων, εἴτε θεῶν, τῶν ἀέρα κεκληρωσαμένων, εἴτε δαιμόνων ἑπομένων τούτοις, εἴτε ζῴων θνητῶν ἐν ἀέρι διαιτωμένων. τὸ δὲ ἔνυδρον, πάντων τῶν διαλαχόντων τὸ ὕδωρ γενῶν, καὶ τῶν ἐν ὕδατι τρεφομένων. τὸ δὲ πεζόν, τῶν τὴν γῆν κατανειμαμένων, καὶ ἐν γῇ συνεστώτων τε καὶ φυομένων ζῴων. ὅ, τε γὰρ δημιουργὸς ἅπαξ ἁπάντων ἐστὶν αἴτιος τῶν ἐγκοσμίων, καὶ κοινὸς πάντων πατήρ, τὰ μὲν θεῖα γένη καὶ τὰ δαιμόνια, παρ' ἑαυτοῦ μόνου καὶ δι' ἑαυτοῦ γεννῶν, τὰ δὲ θνητὰ τοῖς νέοις παραδιδοὺς θεοῖς, ὡς ἐκείνων προσηκόντως αὐτὰ γεννᾶν δυναμένων. καὶ τὸ παράδειγμα, οὐ τινῶν μέν ἐστι ζῴων αἴτιον, τινῶν δὲ οὐκ ἔστι ἀλλὰ πάντων ἔχει τὰς ὁλικωτάτας αἰτίας. καὶ γὰρ αὖ καὶ εἰ τῶν μὲν θείων γενῶν αἴτιον ἦν καὶ τῶν δαιμονίων, τῶν δὲ θνητῶν μηδαμῶς, οὐκέτι τῶν θνητῶν μὴ γενομένων, οὐρανὸς ἀτελής, ὡς τὰ πάντα γένη τῶν ζῴων, οὐκ ἔχων. ἔσται γὰρ ὅμοιος τῷ παραδείγματι, καὶ παντελὴς τὰς τέσσαρας ἰδέας, τοῦ αὐτοζῴου μιμησάμενος. εἰ δὲ ἔμπαλιν λέγοι τις, ὅτι τὰ γένη ταῦτα θεούς τε περιέχει, καὶ τὰ θνητά, πῶς τῷ Πλάτωνι συμφωνήσομεν, μετὰ τὴν δημιουργίαν τῶν οὐρανίων ζῴων λέγοντι, περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν, μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς, καὶ μεμνημένου θεῶν, τῶν τὸν ὑπὸ σελήνην κόσμον προεληλυθότων. καὶ γὰρ ἐνταῦθα μέν, μετὰ τὸ ἀέριον, τάττει τὸ ἔνυδρον, καὶ μετὰ τοῦτο, τὸ πεζόν. ἐν δὲ τῇ γενέσει τῶν θνητῶν ζῴων, οὐκέτι ταύτην φυλάττει τὴν τάξιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ψυχῆς πάντα γεννῶν τῆς ἀνθρωπίνης, μετὰ τὴν ἐν οὐρανῷ πολιτείαν αὐτῆς, εἰς τὸ πεζὸν ἄγει γένος, ἵνα ἄνθρωπον ἀποτελέσῃ, καὶ μετὰ τοῦτο ἁμαρτοῦσαν, εἰς τὸ πτηνὸν καὶ εἰς τὸ πεζὸν αὖθις καὶ ἄγριον γένος, εἶθ' εἰς τὸ ἔνυδρον. ὥς τε ἔοικεν οὐ μόνον τρία εἶναι γένη τούτων ἔσχατα τῶν θνητῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐν οἷς ἡ τάξις σῴζεται τῶν τριῶν ἰδεῶν, ἡ αὐτὴ δι' ὑφέσεως τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρὸ αὐτῶν προϊόντων. ἀνάγκη ἄρα πάντα διὰ τούτων ἀπογεννᾶσθαι τῶν ἰδεῶν, τά τε θεῖα γένη, καὶ τὰ θνητά. καὶ τὰς νοητὰς ἰδέας, ἅτε ὁλικωτάτας οὔσας, πάντων ὑποστατικὰς εἶναι τῶν γενῶν. καὶ δεῖ καὶ τὰ προκείμενα ῥήματα καθ' ἑκάστην τάξιν εἰκότως θεωρεῖν. οἷον τὸ τῶν θεῶν γένος, ἄλλως μέν, ἐπὶ τῶν ἰδίως καλουμένων θεῶν, ἄλλως δὲ ἐπὶ τῶν κρειτ-

τόνων ἡμῶν γενῶν. τῶν ἐν οὐρανῷ τεταγμένων. καὶ γὰρ ἀγγέλους καὶ δαίμονας, καὶ ἥρωας οὐρανίους φαμὲν, καὶ θεοὺς πάντας τούτους ἀποκαλεῖσθαι. διότι τὸ θεῖον ἰδίωμα, κρατεῖ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἰδιότητος. καὶ εἰσὶν ἐκεῖ δαίμονες, καὶ ἄγγελοι, καὶ ἥρωες ὁμοίως. πάλιν τὸ πτηνὸν, καὶ ἀεροπόρον, ἄλλως μὲν ἐπὶ τῶν ἀερίων θεῶν, ἄλλως δὲ ἐπὶ τῶν δαιμόνων, ἄλλως δὲ ἐπὶ τῶν θνητῶν. τὸ μὲν γὰρ νοερὸν τῶν θεῶν, πτηνὸν ἐπονομάζεται, τὸ δὲ προνοητικὸν, ἀεροπόρον, ὡς διατεῖνον διὰ πάσης τῆς τοῦ ἀέρος σφαίρας, καὶ συνέχον πᾶσαν αὐτήν. ἐπὶ δὲ τῶν δαιμόνων, τὸ μὲν πτηνὸν, τὴν ὀξυτάτην οὖσαν ἐνεργείας σύμφρονον. τὸ δὲ ἀεροπόρον, δηλοῖ τὸ ἀκωλύτως πανταχοῦ ἰὸν καὶ διὰ πάντων προϊόν. ἐν δὲ τοῖς θνητοῖς, τὸ μὲν πτηνὸν, τὴν δι' ἑνὸς ὀργάνου κίνησιν δηλοῖ, τῶν πτέρυξι χρωμένων μόνων. τὸ δὲ ἀεροπόρον, τὴν παντοίαν διὰ τῶν σωμάτων κίνησιν. οὐ γὰρ κωλύει καὶ ψυχὰς μερικὰς, ἐν ἀέρι ζώσας ἀεροπορεῖν. ἔτι τὸ ἔνυδρον, ἐπὶ μὲν τῶν θείων, τὴν ἀχώριστον ἐπιστασίαν ἐνδείκνυται τοῦ ὕδατος. διὸ καὶ τὸ λόγιον ὑδροβάτουσας καλεῖ, τοὺς θεοὺς τούτους. τὸ δὲ οὕτως καὶ διὰ ταῦτα, τὸ μὲν οὕτως δηλοῖ, τὴν ποιητικὴν αἰτίαν τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ὅτι τὸ φῶς μετὰ τῆς ἀπλανοῦς. τὸ δὲ διὰ ταῦτα, τὴν τελικήν. ἵνα μέτρον ἐναργὲς εἴη τὸ νυχθήμερον πασῶν τῶν περιφορῶν. μίαν δὲ καὶ φρονιμωτάτην κύκλησιν ἐπονομάζει τὴν τῆς ταὐτοῦ περιφοράν. ὡς μονοειδῆ καὶ νοεράν, καὶ τῇ στάσει καὶ τῇ ταυτότητι τοῦ νοῦ συγγενεστάτην, καὶ ὡς ἔχουσαν τὸ μονοειδὲς ἀπὸ τῆς μιᾶς ἀρχῆς. τὸ δ' ἔμφρον, ἀπὸ τοῦ νοῦ· τὴν δὲ κύκλησιν, ἀπὸ τῆς ψυχικῆς ἰδιότητος. χρόνον δὲ τίθεται εἶναι, τὰς πλάνας τῶν ἀστέρων, οὐχ ὡς αὐτὴν τὴν κίνησιν χρόνον ποιῶν, ἀλλ' ὡς μέτρα τῶν κινήσεων, τὰ χρονικὰ διαστήματα οἰόμενος. καὶ γὰρ ἀριθμὸν τῆς ἑκάστου ζωῆς τῆς ἐμφανοῦς τὸν δεύτερον χρόνον. πλῆθος δὲ ἀμήχανον ἀποκαλεῖ τὸν χρόνον, τόν τε ἴδιον τῶν κινήσεων ἑκάστου, καὶ τὸν κοινόν. παντοίας γὰρ οὗτος αὐτῶν ἀνακυκλήσεις συνείληφε, καὶ παντοίους σχηματισμούς. πεποικιλμένον δὲ θαυμαστῶς, διὰ τὰς χορείας αὐτῶν, καὶ τὰς παραβολάς, καὶ τὴν ἐναρμόνιον κίνησιν, καὶ τὴν τάξιν τῶν ἀποκαταστάσεων. τοιαῦται γὰρ αἱ πλάναι τῶν οὐρανίων ἀπλανεῖς πλάναι τὸ ὅλον τοῦτο ὑπάρχουσαι, καὶ ἀεὶ ἐν τέλει οὖσαι, καὶ πρὸς ἓν αὐτοῦ οὖσαι τέλος. Ἔστι δὲ ὅμως οὐδὲν ἧττον κατανοῆσαι δυνατὸν, ὡς ὅ γε τέλεος ἀριθμὸς χρόνου, τὸν τέλεον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἁπασῶν τῶν ὀκτὼ περιόδων τὰ πρὸς ἄλληλα συμπερανθέντα τάχη, σχῇ κεφαλὴν, τῷ τοῦ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίως ὄντος ἀναμετρηθέντα κύκλῳ. Μετὰ τὴν δημιουργικὴν ἀπογέννησιν τῶν σφαιρῶν, καὶ τὴν τῶν ἑπτὰ σωμάτων περίοδον, καὶ τὴν ψύχωσιν αὐτῶν, καὶ τὴν τάξιν ἣν ἐνέθηκεν αὐτοῖς ὁ πατὴρ, τὰς κινήσεις αὐτῶν τὰς ποικίλας, καὶ τὰ μέτρα τὰ χρονικὰ τῆς ἑκάστων περιόδου, καὶ τὰς διαφορὰς, τῶν ἀποκαταστάσεων, ἐπὶ τὴν μονάδα τοῦ χρονικοῦ πλήθους, καὶ τὸν ἕνα ἀριθμὸν, καθ' ὃν μετρεῖται πᾶσα κίνησις, ὑφ' οὗ περιέχεται πάντα τὰ ἄλλα μέτρα, καὶ καθ' ὃν ἀφορίζεται πᾶσα ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου, καὶ ἡ παντοία τῶν σωμάτων ἀνέλιξις, καὶ ὁ βίος ὅλος, κατὰ τὴν παντελῆ περίοδον, ἐπὶ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν προελήλυθεν ὁ λόγος. ὃν οὐ χρὴ θεωρεῖν δοξαστικῶς, ἐπισυντιθέντας μυριάδας, ἐπὶ μυριάσιν. εἰώθασι γὰρ οὕτω τινὲς λέγειν λαμβάνοντες τὴν ἀκριβῆ τῆς σελήνης ἀποκατάστασιν, καὶ τὴν ἡλιακὴν ὁμοίως. καὶ ποιοῦντες τὴν ἑτέραν ἐπὶ τὴν λοιπὴν, καὶ τὴν ἑρμαϊκὴν ἐπὶ ταύτας, καὶ τὴν ἀφροδισιακὴν, ἐπὶ τὰς τρεῖς, καὶ τὴν ἀρεϊκὴν, ἐπὶ πάσας, καὶ τὴν δίιον ὁμοίως, καὶ λοιπὴν τὴν κρόνιον, ἐπὶ ταύτας ὅλας. καὶ τὴν τῆς ἀπλανοῦς, ἐπὶ τὴν μίαν καὶ κοινὴν τῶν πλανωμένων ἀποκατάστασιν. οὕτω μὲν οὖν λέγουσιν, εἴπερ εἶεν οἱ ἀποκαταστατικοὶ χρόνοι, πρῶτοι πρὸς ἀλλήλους οἱ προβαλλόμενοι. εἰ δὲ μὴ πρῶτοι λάβοντες τὸ κοινὸν μέτρον ὁρῶσι κατά τινας μετρεῖ τούτων ἀριθμοὺς, ἑκάτερον τῶν δοθέντων ἀποκαταστατικῶν χρόνων, καὶ καθ' ὃν μὲν, τὸν ἐλάσσω μετρεῖ, τούτῳ πολλαπλασιάζουσι τὸν μείζονα, καθ' ὃν δὲ τὸν μείζονα, τούτῳ τὸν ἐλάσσονα. καὶ ἔχουσι τὸν αὐτὸν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν πολλαπλασιασμῶν, κοινὸν τῆς ἀμφοτέρων ἀποκαταστάσεως χρόνον, ὅς τις καὶ μετρεῖται ὑπ' ἀμφοτέρων ἐκείνων. οὗτοι μὲν οὖν τοιαῦτα ἄττα φασίν. οὐ δεῖ δὲ τοιοῦτον αὐτὸν τρόπον μόνως ψιλῶς θεωρεῖν τὸν ὅλον ἐγκόσμιον χρόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ νῷ καὶ τῇ διανοίᾳ καθορᾶν, ἐπιστημονικῶς ἕνα ἀριθμὸν καὶ μίαν δύναμιν ἀνελιττομένην, καὶ μίαν τελεσιουργὸν πρόοδον, διατείνουσαν, ἐπὶ πάντα τὸν βίον τοῦ κόσμου. καὶ τοῦτον προϊόντα τε εἰς τέλος καὶ ἀνακάμπτοντα ἐπ' ἀρχὴν, καὶ εἰς ἑαυτὸν συνιόντα. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν μετρουμένην κίνησιν ποιοῦντα κυκλικήν. ὥσπερ γὰρ ἡ μονὰς τὴν ἀπειρίαν ὁρίζει τοῦ ἀριθμοῦ καὶ περικαταλαμβάνει τὴν ἀοριστίαν τῆς δυάδος, οὕτω καὶ ὁ χρόνος μετρεῖ τὴν ὅλην κίνησιν, καὶ τὸ τέλος αὐτῆς ἐπιστρέφει πρὸς τὴν ἀρχήν. διὸ καὶ ὁ ἀριθμὸς ἐπονομάζεται καὶ τέλεος. ἀριθμὸς γὰρ, καὶ ὁ μὴν, καὶ ὁ ἐνιαυτὸς, ἀλλ' οὐ τέλεος. μόρια γάρ ἐστιν ἄλλων. ὁ δὲ τῆς τοῦ παντὸς περιόδου χρόνος τέλεος, ὅτι μόριον ἐστὶν οὐδενός, ἀλλ' ὅλος, ἵνα μιμῆται τὸν αἰῶνα. πρώτως γὰρ ἡ ὁλότης ἐκεῖνος. ἀλλ' ὁ μὲν τὴν ὁλότητα ὁμοῦ πᾶσαν ἐπιφέρει τοῖς οὖσιν, ὁ δὲ χρόνος, μετὰ παρατάσεως. ἀνέλιξις γάρ ἐστιν ἡ ὁλότης ἡ χρονικὴ τῆς ἐν ἐκείνῳ συνεσπειραμένης μενούσης ὁλότητος. μετρεῖ δ' οὖν ὁ ὅλος χρόνος ὁ ἐγκόσμιος, τὴν μίαν ζωὴν τοῦ παντὸς, καθ' ἣν πάντα συμπεραίνεται, τὰ τάχη τῶν κύκλων, τῶν τε οὐρανίων καὶ τῶν ὑποσελήνων. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν τούτοις περίοδοι, καὶ ἀποκαταστάσεως ἔχοντα κεφαλὴν, τὴν τοῦ ταὐτοῦ φοράν. ὡς γὰρ ἐπ' ἀρχὴν ἐκείνην ἀνάγεται, διότι δὴ πασῶν ἐστιν ἁπλουστάτη. καὶ γὰρ αἱ ἀποκαταστάσεις θεωροῦνται πρὸς τὰ ἑαυτῆς σημεῖα. οἷον, ὅτι πάντ' ἀποκατέστησαν, περὶ τὸ ἰσημερινὸν σημεῖον, ἢ περὶ τὸ θερινὸν τροπικόν, ἢ εἰ καὶ μὴ κατὰ τὸ αὐτὸ νοοῖτο ἡ συναποκατάστασις, ἀλλὰ πρὸς τὸ αὐτὸ, οἷον, ἀνατέλλον, ἢ μεσουρανοῦν, πάντες ἔχουσι

ἔχουσι σχῆμα, τοιόνδε πρὸς αὑτό. καὶ γὰρ νῦν πάντως ἐστὶ πάντων ἡ πᾶσα τάξις ἀποκατάστασίς τις. ἀλλ' οὐ περὶ τὸ αὐτό, ἀλλὰ πρὸς τὸ αὐτὸ τῶν σχηματισμῶν ἀφωρισμένης. γέγονε δὲ ποτὲ καὶ περὶ ταὐτόν, καὶ καθ' ἕν τι σημεῖον. καθὸ πάλιν ἂν γένοιτο, τέλος ἔχει ὁ πᾶς χρόνος. καὶ ἔοικε μία τις μνημονεύεσθαι ἀποκατάστασις. διὸ καὶ λέγουσιν ὡροσκόπον εἶναι τοῦ κόσμου τὸν καρκίνον. καὶ καλοῦσι τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον κυνικόν. διότι τῷ καρκίνῳ συνανατέλλει τῶν ἀπλανῶν λαμπρὸς ἀστὴρ ὁ τοῦ κυνός. πάλιν οὖν ἐὰν ἐπὶ ταὐτὸν τοῦ καρκίνου σημεῖον συνδράμωσιν, ἔσται περίοδος αὕτη μία τοῦ παντός. ἐὰν δ' ἐν καρκίνῳ τῆς ἀποκαταστάσεως γενομένης περὶ τὸν ἰσημερινόν, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ θερινοῦ, πρὸς τὸ θερινόν, καὶ ἴσος ὁ δὲ ἀριθμὸς ἐκείνῳ, καὶ ὁ χρόνος τῷ χρόνῳ. μία γάρ ἐστι περίοδος ἑκάτερος αὐτῶν, καὶ ὥρισται διά τε τὸ ποσόν, διά τε τὴν τάξιν τῶν κινουμένων. ταῦτα καὶ περὶ τοῦ ἑνὸς χρόνου, τοῦ πάσας τὰς κινήσεις τὰς σωματικὰς μετροῦντος. ὥσπερ ὁ κόσμος μετρεῖ τὰς ψυχικάς, καὶ ὡς ὁ αἰών, τὰς νοερὰς ζωάς. καὶ δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων τίς τέ ἐστι καὶ πόθεν ὑφίσταται, καὶ τίνα παρέχεται συντέλειαν τῷ παντί. πλὴν προσκείσθω τοῖς εἰρημένοις, ὅτι τοῦτον τὸν τέλειον ἀριθμόν, ἐκείνου τοῦ ἐν πολιτείᾳ ῥηθέντος, ὃς τὴν τοῦ παντὸς τοῦ θείου γεννητοῦ περιλαμβάνει περίοδον, οἰητέον δὲ διαφέρειν, μερικώτερον ὄντα. καὶ μόνων τῶν ὀκτὼ περιόδων ἀποκαταστατικόν. ἐκεῖνος γὰρ καὶ τῶν ἐν τοῖς ἀπλανέσι κινήσεων ἰδίων, καὶ τῶν ἐν πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ἐν οὐρανῷ κινουμένοις, ἀφανῶς ἢ ἐμφανῶς, θείοις γένεσιν, ἢ μετὰ θεούς, καὶ τῶν ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην μακροπορωτέρων, ἢ βραχυπορωτέρων περιόδων, φορῶν τε, καὶ ἀφοριῶν, ἐστὶ περιληπτικός. διὸ καὶ τοῦ ἀνθρωπείου γένους, τῆς περιόδου κύριός ἐστι.

Κατὰ ταῦτα δὴ καὶ τούτων ἕνεκα ἐγεννήθη τῶν ἄστρων, ὅσα δι' οὐρανοῦ πορευόμενα ἔσχε τροπάς. ἵνα τόδε ὡς ὁμοιότατον ᾖ τῷ τελέῳ καὶ νοητῷ ζώῳ, πρὸς τὴν τῆς διαιωνίας μίμησιν φύσεως. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἤδη μέχρι χρόνου γενέσεως, ἀπείργαστο εἰς ὁμοιότητα, ᾧπερ ἀπῃκάζετο. Ὅτι μὲν καὶ ὁ κόσμος τελειότερος γέγονε διὰ τῆς τοῦ χρόνου γενέσεως, τὸ παντελὲς ζῷον μιμησάμενος κατὰ τὸ αἰώνιον, καὶ γένεσις ὑπέστη διὰ τὴν ἑπτὰ κοσμοκρατόρων φοράν. ἀπὸ γὰρ ταύτης ἡ ποικιλία, κατὰ γένεσιν ἀνεφάνη, δῆλόν ἐστι διὰ τῶν προειρημένων. ἐκεῖνο δὲ λοιπὸν τῶν περὶ χρόνου σκεμμάτων ἄξιον παρὰ τοῦ Πλάτωνος λαμβάνειν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἀνάλογον τῇ ψυχῇ προελήλυθεν ἅμα αἰώνιος, καὶ γεννητός. ὥς τε καὶ ἡ ψυχή, τῶν τε ἀεὶ ὄντων ἐστί, καὶ ἀρίστη τῶν γενομένων. κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὁ χρόνος αἰώνιός τέ ἐστι καὶ γεννητός. καθόσον καὶ αὐτὸς συμμίγνυται ψυχαῖς καὶ σώμασι, καὶ καθόσον πρόεισι καὶ φοιτᾷ διὰ πάντων τῶν δευτέρων. ἐπεὶ καὶ ἀριθμός ἐστι προϊὼν καὶ κύκλος. αὐτὸς δὲ καθ' ἑαυτόν, μονάς ἐστι καὶ κέντρον. τοιαύτην γὰρ ὁ δημιουργὸς μεσότητα παρήγαγεν, τῶν τε ἀκινήτων, καὶ τῶν κινουμένων, κατὰ τὴν πρὸς ἑαυτὸν ὁμοίωσιν. μέσος γὰρ καὶ αὐτός ἐστι, τῶν τε μενόντων θεῶν, καὶ τῶν προεληλυθότων, κατὰ τὴν πρὸς τὸ παράδειγμα ἀπεικασίαν. διότι δὴ κἀκεῖνο μέσον ἐστί, τῶν τε νοητῶν, καὶ νοερῶν, τοῦ τε αἰῶνος, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ, τῶν τε αἰωνίων θεῶν, καὶ τῶν ἀϊδίων. μετέχει μὲν γὰρ τοῦ αἰῶνος. πρώτως δὲ μετέχει, καὶ μονάς ἐστι τῶν νοητῶν ζώων. διὰ δὴ ταῦτα, καὶ ὁ κόσμος ἀΐδιον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον γεγονώς, ἀπείκασται πρὸς τὸ παράδειγμα τελέως. ὡς γὰρ ἐκεῖνο τὴν ὅλην ὑπεδέξατο τοῦ αἰῶνος δόσιν. πᾶν γὰρ τὸ πρώτως τινὸς μετέχον, ὅλης αὐτοῦ, μεταλαγχάνει τῆς δόσεως. οὕτω δὴ καὶ ὁ κόσμος, πρὸς τὸν ἅπαντα ζῇ χρόνον, καὶ καθ' ὅλον ζῇ τὸν τέλειον ἀριθμόν. διὸ δὴ καὶ ἀΐδιός ἐστι. πᾶν γὰρ τὸ τὴν ὅλην ἀνέλιξιν τοῦ χρόνου διαρκεῖν δυνάμενον, ἀνώλεθρόν ἐστιν. ὅλος δέ ἐστι χρόνος ὁ τέλειος ἀριθμὸς τῆς τοῦ παντὸς ἀποκαταστάσεως, ὥσπερ ὑπέμνησται πολλάκις. ἔτι δὲ κἀκεῖνο ληπτέον ἀπὸ τῶν προειρημένων, ὅτι πολλοῦ δεῖ τοιοῦτον ὑπονοῆσαι τὸν χρόνον ὁ Πλάτων, οἷον οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς ὑπέλαβον, ἢ τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου πολλοί. οἱ μὲν, κατ' ἐπίνοιαν ψιλὴν αὐτὸν συστήσαντες ἀμενηνὸν καὶ ἔγγιστα τοῦ μὴ ὄντος. ἓν γὰρ ἦν τῶν παρ' αὐτοῖς ἀσωμάτων ὁ χρόνος, ἃ δὴ καταπεφρόνηται παρ' αὐτοῖς, ὡς ἀδρανῆ καὶ οὐκ ὄντα, καὶ ἐν ἐπινοίαις ὑφιστάμενα ψιλαῖς. οἱ δὲ, συμβεβηκὸς τῆς κινήσεως λέγοντες, ποίας κινήσεως, πότερον, τῆς συνεχοῦς; ἀλλὰ πανταχοῦ ὁ χρόνος. ἡ δὲ κίνησις, ἐν τοῖς κινουμένοις. ἀλλὰ πάσης; πολλοὶ οὖν οἱ χρόνοι. καὶ τίς αὐτῶν ἡ μονάς, πῶς δὲ καὶ τὸ ἀριθμητὸν τῆς κινήσεως; ἐν ψυχῇ γὰρ ὄντως ἔσται, καὶ τῶν πρός τι ὁ χρόνος, καὶ τοῦ ἀριθμοῦντος οὐκ ὄντος, οὐδὲ ὁ χρόνος ἔσται. ταῦτα οὖν ἅπαντα ἀνάξια ὄντα τῆς περὶ χρόνου θεωρίας, ὁ Πλάτων κατιδὼν ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοητῶν καὶ νοερῶν θεῶν ὑφίστησι τὸν χρόνον, ὑπερκόσμιον ὄντα νοῦν συνέχοντα μὲν τὴν ψυχικὴν ζωὴν πᾶσαν, μετροῦντα δὲ τὰς ψυχικὰς καὶ σωματικὰς περιόδους, τελεσιουργοῦντα δὲ, τὴν εἰς παράτασιν προϊοῦσαν αὐτῶν κίνησιν, καὶ ἀπὸ τῆς μονάδος ταύτης, διαφόρους ὑφίστησι χρόνους, κατά τε τριάδα καὶ ἑπτάδα, καὶ τούτους πάντας περὶ ἕνα χρόνον παράγει, τὸν μετροῦντα τὴν μίαν ζωὴν τοῦ παντός. καὶ τοσαύτην ἀξίαν ἀποδίδωσι τῷ χρόνῳ καὶ δύναμιν, ὥς τε ὁμοιότερον δι' αὐτοῦ πρὸς τὸ παράδειγμα ποιεῖ τὸν κόσμον. καὶ ἕνεκα, καὶ τῆς τούτου γενέσεως, ἀπογεννᾷ καὶ ἥλιον καὶ τοὺς ἄλλους κοσμοκράτορας. ὡς προσκαλουμένους μὲν τὸν ἀφανῆ χρόνον, καὶ ἐκφαίνοντας, καὶ μεριζομένους αὐτόν, καὶ διαιροῦντας, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως συνελίσσοντας. ἐπειδὴ δὲ τὰ πλανητὰ δι' οὐρανοῦ πορευόμενά φησιν ἐσχηκέναι τροπάς, ἐπεστήσαμεν, μή ποτε τὴν τούτων κίνησιν ποικίλην οἴεται εἶναι. περὶ τὰ κέντρα μὲν, τὰ ἑαυτῶν κινουμένων, καὶ κατὰ μῆκος δὲ καὶ κατὰ πλάτος, καὶ κατὰ βάθος τρεπομένων αὐτῶν διὰ τοῦ οὐρανοῦ. τουτέστι, διὰ τῶν οἰκείων σφαιρῶν. αἵ εἰσι τοῦ οὐρανοῦ μερίδες συμπληροῦσαι τὸν ὅλον οὐρανόν. οὐ γὰρ εἶπεν αὐτὰ ἐν τῷ οὐρανῷ φέρεσθαι. ὥσπερ τὴν αὐτὸν

κατέχοντα

κατέχοντα τόπον, ἀλλὰ διὰ τὸ τοῦ οὐρανοῦ ὡς καὶ διὰ τῶν ἀψίδων κινούμενα, καὶ ὅλα μεθιστάμενα κατὰ τόπον, πρὸς τῷ ἀεὶ καὶ περὶ τὰ κέντρα τὰ ἑαυτῶν φέρεσθαι, ἵν' ἔχῃ μικτήν τινα κίνησιν. ὥσπερ δὴ καὶ ἔστι μέσα τῶν ἀπλανῶν, τῶν ἀεὶ τὸν αὐτὸν κατεχόντων τόπον. καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην μὴ κινουμένων περί τι μέσον. ἤδη τοίνυν φανερὸν ὅτι κατ' αὐτὸν ὁμόκεντροι μέν εἰσιν αἱ σφαῖραι πᾶσαι, καὶ ἔχουσι κέντρον τὸ τῷ παντὶ ταὐτόν. ἡ δὲ φαινομένη τῶν κινήσεων ἀνωμαλία, κατὰ τὰς ἑπτὰ παρὰ τὴν αὐτῶν γίνεται τροπὴν παντοίως μεταβαλλόντων τὴν κίνησιν, προστιθέντων αὐτῶν, ἀφαιρούντων αὐτῶν, προποδιζόντων αὐτῶν, ὑψουμένων, προσγείων γινομένων, ἄνευ τῶν μεμηχανημένων ἐπικύκλων. καὶ γὰρ ὁ δημιουργὸς τούτου πεποίηται μνήμην αὐτός, καὶ ἡ φύσις ἀπαιτεῖ τὸ μέσον πανταχοῦ. μέσον δὲ πάντων τῶν ὁμαλῶν καὶ τεταγμένων, καὶ τῶν ἀνωμάλων καὶ ἀτάκτων ἐστίν, ὃ καὶ ἀνώμαλόν ἐστι καὶ τεταγμένον. οἷον δή ἐστι τὸ τῶν πλανωμένων τῆς κινήσεως εἶδος. τὴν ἀνωμαλίαν ἀνταποδιδόν, κατά τινα τάξιν ἀεὶ τὴν αὐτήν, τοῦ τε τάχους, καὶ τῆς βραδυτῆτος, καὶ τῆς ἐπὶ τὰ αὐτά, ἢ τὰ ἐναντία τροπῆς. εἰ δέ τινες, ἢ ἐπικύκλοις ἐχρήσαντό τισιν, ἢ ἐκκέντροις ὁμαλοῖς, ὑποθέμενοι κινήσεις, ἵν' ἔχοιεν εὑρίσκειν τοὺς ἀριθμοὺς τῶν κινήσεων κατ' ἐπισύνθεσιν τούτων, ὧν οἱ ἐπίκυκλοι κινοῦνται, καὶ ὧν οἱ ἔκκεντροι, καὶ ὧν οἱ ἀστέρες ἐπ' αὐτῶν. καλὴ μὲν ἡ ἐπίνοια, καὶ ψυχαῖς ἐμπρέπουσα λογικαῖς, τῆς δὲ τῶν ὅλων ἄστοχοι φύσεως, ἧς μόνος ἀντελάβετο Πλάτων.

Τῷ δὲ μήπω τὰ πάντα ζῶα ἐντὸς αὐτοῦ γεγενημένα περιειληφέναι, ταύτῃ ἔτι εἶχεν ἀνομοίως. τοῦτο δὴ τὸ κατάλοιπον ἀπειργάζετο αὐτοῦ, πρὸς τὴν τοῦ παραδείγματος ἀποτυπούμενος φύσιν.

Ὅτι μὲν ἀεὶ πρὸς τὸ αὐτοζῶον ἐξομοιῶν τὸν κόσμον, ὅμως τὴν μνήμην αὐτοῦ πεποίηται τρίς, μονογενὲς ποιῶν τόδε τὸ πᾶν, αἰώνιον ἀποτελῶν, παντελὲς ἀπεργαζόμενος, δῆλον, καὶ εἰκότως. τὸ γὰρ αὐτοζῶον τρισὶ τούτοις χαρακτηρίζεται, τῷ μονογενεῖ, τῷ αἰωνίῳ, τῷ παντελεῖ. τρίτην γὰρ εἰληχὼς τάξιν ἐν τοῖς νοητοῖς, τὸ μὲν μονογενές, ἀπὸ τῆς πρώτης ἔχει, καθ' ἣν τὸ ἓν ὄν. τὸ δὲ αἰώνιον ἀπὸ τῆς δευτέρας, καθ' ἣν ὁ αἰών. τὸ δὲ παντελές, ἀφ' ἑαυτοῦ. τί δὲ τὸ παντελές ἐστι τοῦτο, δεῖ μὴ παρέργως ἰδεῖν. τῆς τοίνυν ὁλότητος, ὥσπερ πολλάκις ὑπέμνησαι τριπλῆς οὔσης, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἄνωθεν ἀρχομένης τῶν νοητῶν, ἔδει καὶ τόνδε τὸν κόσμον εἰκόνα τοῦ καλλίστου τῶν νοητῶν ὄντα, καθ' ἑκάστην τούτων ὑποστῆναι τῶν ὁλοτήτων. κατὰ τὴν πρώτην μέν, τὴν πρὸ τῶν μερῶν. κατὰ τὴν δευτέραν δέ, τὴν ἐκ μερῶν. καὶ διὰ ταύτας, κατὰ τὴν λοιπήν. ἤδη μὲν οὖν αὐτόν, ὁ δημιουργὸς ἐκόσμησε κατὰ τὸ πρῶτον εἶδος τῆς ὁλότητος. γέγονε γὰρ ζῶον ἔμψυχον, ἔννουν, τὴν πρώτην κοσμηθέντος μέν, τοῦ πλημμελῶς κινουμένου καὶ ἀτάκτως, καὶ λαβόντος τάξιν. ψυχῆς δὲ ἐπιγινομένης καὶ νοῦ καὶ θείας ἑνώσεως. προϊὼν δὲ ὁ λόγος, καὶ τὴν δευτέραν αὐτῷ δέδωκεν ὁλότητα, τὴν ἐκ τῶν μερῶν, διττὰς περιφορὰς ὑποστήσας, καὶ στοιχεῖα δι' ἀναλογίας δεθέντα, καὶ ψυχῆς κύκλους κατά τε μονάδα, καὶ τριάδα, καὶ τετράδα, καὶ ἑπτάδα διατεταγμένους. ἐκ γὰρ τούτων ἁπάντων, ὡς μερῶν ἐστι τὸ πᾶν. διότι ταῦτα τοῦ παντὸς ὡς παντός ἐστι συμπληρωτικά. ἐν δέ γε τοῖς προκειμένοις, καὶ τὸ τρίτον εἶδος αὐτῷ, δίδωσι τῆς ὁλότητος. δεῖ γὰρ καὶ ἑκάστην αὐτοῦ μοῖραν ὅλην γενέσθαι, καὶ πάντα ἔχειν ἑαυτῇ οἰκείως. οὐρανίως μέν, τὸν οὐρανόν, ἀερίως δέ, τὸν ἀέρα, χθονίως δέ, τὴν γῆν. τοῦτο γάρ τὸ ἐν τῷ μέρει ὅλον, καὶ διὰ τούτου μᾶλλον ὁμοιοῦται πρὸς τὸ παράδειγμα, τὸ πάντων ζώων περιεκτικόν. ἔστι γὰρ ἐκεῖνο μονὰς καὶ ἀριθμός. καὶ δεῖ καὶ τὸν κόσμον πάντα ἐν αὐτῷ τὰ ζῶα ἔχειν, ἵνα προσόμοιον γένηται τελέως, πρὸς τὴν παντότητα τοῦ παραδείγματος. μὴ μόνον τὰ ὅλα πληρώματα τοῦ κόσμου λαβών, καὶ ὅλος ἐξ ὅλων ἀπειργασμένος, ἀλλὰ καὶ τὰ μερικὰ ζῶα, δι' ὧν συμπεπλήρωται πᾶσα μερὶς τοῦ παντός, ἐν ἑαυτῷ περιλαβών, καὶ πάσας τάξεις τὰς θείας τε καὶ δαιμονίας καὶ θνητάς. τελεωτάτη γὰρ πρὸς τὸ αὐτοζῶον ὁμοίωσις ἂν γένοιτο οὕτω τοῦ παντός. καὶ ἔστι τοῦτο δίκαιον δῶρον εἰς τὸν κόσμον τοῦ δημιουργοῦ, καὶ τὸ πάντων μέγιστον. καὶ οὐ τοῦτό φαμεν, ὅτι τὸν κόσμον ὁ δημιουργὸς ἐξ ἀνομοιότητος, εἰς ὁμοίωσιν ἄγει πρὸς τὸ νοητόν. οὕτω γὰρ ἂν τὸ ἀτελές, προηγεῖτο τοῦ τελείου, κατὰ τὴν δημιουργικὴν ἀπογέννησιν. ἀλλ' ἡ τάξις, αὐτὴ τὴν ἐν εἴδεσι προήγησιν, καὶ κατ' αἰτίαν προηγουμένην, ἐπικρατεστέραν τῶν ἐνδιδομένων δευτέρων καὶ τρίτων ἀγαθῶν παραδίδωσιν, ἵνα πάντας τοὺς ἐξειλεγμένους τῶν νοητῶν εἰδῶν ἀποτυπώσηται κατὰ δύναμιν ὁ κόσμος. ἐπεὶ οὖν τὸ παράδειγμα καὶ μοναδικὸν ἦν καὶ πάντων περιληπτικὸν τῶν νοητῶν ζώων, δεῖ καὶ τὸν κόσμον, μὴ μονογενῆ μόνον εἶναι, καὶ ὅλον ἐξ ὅλων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν αἰσθητῶν ζώων περιεκτικόν. ἐνταῦθα δὴ οὖν, ὁ περὶ τῆς ζωογονίας λόγος πρόεισι πάσας τὰς μοίρας ἀναπληρῶν τοῦ παντός, τοῖς οἰκείοις γένεσι τῶν ζώων. καὶ πάντα γένη κατακοσμῶν τοῖς οἰκείοις ἀριθμοῖς. καὶ τοὺς ἀριθμοὺς ἅπαντας, τοὺς καθ' ὁμοιότητα τοῦ παραδείγματος ἀπογεννῶν. ᾗπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέας, τῷ ὅ ἐστι ζῶον, ὅσαι τε καὶ οἷαι καθορᾷ, τοιαύτας καὶ τοσαύτας διενοήθη δεῖν, καὶ τόδε σχεῖν. περὶ δὲ τῶν ἑπομένων τοῖς θεοῖς γενῶν, τὸ συνεκτικὸν τῆς ὑγρᾶς φύσεως, καὶ μίαν, καὶ τό τε πεζόν, οὗ μὲν τὸ συνέχον, τὴν τελευταίαν ἕδραν καὶ χωροῦν δι' αὐτῆς, ὡς τὸ χερσαῖον, τὰ μονίμως αὐτὴν διακρατοῦν, καὶ τελεσιουργοῦν δυνάμεσι καὶ ζωαῖς παντοίαις. ὅ δὲ τὸ ἄλλοτε ἄλλας μερίδας κατειληφὼς τῆς γῆς, ἐπιδείκνυσι διὰ τῆς οἰκείας αὐτῶν κινήσεως. καὶ ταῦτα μὲν, περὶ τῶν ὀνομάτων. λαμβάνει δὲ ἀπὸ τούτων, καὶ ὅτι τὸ αὐτοζῶον τὸ νοητόν, ἕτερον τοῦ ἐν τῷ δημιουργῷ πάντως ἐστίν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ τῶν θνητῶν ζώων, οὐκ ἔχει διωρισμένας ἰδέας. ἢ γὰρ ἂν καὶ τὰ θνητὰ ὁ δημιουργὸς ἐποίει, πᾶσι τοῖς ἐν ἐκείνῳ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ

βουλόμενος

βουλόμενος εἰκάζειν, ἵνα ποιήσῃ παντελῆ τὸν κόσμον. αὐτὸς δὲ περιέχει καὶ τούτων ἰδέας διωρισμένας, ἀλλὰ τὰ ἀθάνατα παράγων. οἱ δὲ γεννῶσι τὰ θνητά. καὶ δῆλον ὅτι οἶδεν εἰδητικῶς. καὶ ἀξιοῖ τοὺς νέους θεοὺς εἰς αὐτὸν βλέποντας αὐτὰ δημιουργεῖν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ αὐτοζῷον. ὡς ἂν αὐτὸς ἔχων καὶ τῶν θνητῶν τὰς ἰδέας χωρίς, καὶ τὰς τῶν ἀθανάτων. ἐκεῖ μὲν οὖν τὸ ἀέριον, ἢ τὸ ἔνυδρον, ἢ τὸ πεζόν, μία ἐστὶν ἑκάστου ἰδέα, πάντων τῶν ὁπωσοῦν ἀερίων ζῴων, ἢ ἐνύδρων, ἢ πεζῶν, ἐν δὲ τῷ δημιουργῷ διῄρηνται. καὶ αἱ μέν εἰσιν ἀθανάτων ἀερίων, αἱ δὲ θνητῶν ζῴων εἰδικαὶ περιοχαί, καὶ ἐνύδρων ὡσαύτως, καὶ χθονίων. οὐκ ἄρα ταὐτόν ἐστι, τὸ ἐν τῷ αὐτοζῴῳ πλῆθος εἰδητικόν, καὶ τὸ δημιουργικόν, ὡς ἄν τις ἐκ τούτων συλλογίσαιτο τῶν ἐφόδων. θεατέον δὲ ὅπως καὶ τὴν τούτων τῶν γενῶν πεποίηται διαίρεσιν, εἴς τε μονάδα καὶ τριάδα. τὴν ἀκρότητα τοῦ οὐρανίου γένους αὐτοτελέσι τοῖς ὅλοις γένεσι, καὶ εἰς δύο δυάδας. τὸ μὲν γὰρ οὐράνιον καὶ τὸ πτηνόν, γένος προσηγόρευσε, τὸ δὲ ἔνυδρον καὶ τὸ πεζόν, εἶδος, ὡς ὑφειμένην ἐχόντων τούτων πρὸς ἐκεῖνα τάξιν, ὥσπερ καὶ τὸ εἶδος τοῦ γένους. καὶ μὴν κἀκεῖνο δεῖ θεωρεῖν, ὅτι τὴν τοῦ πυρὸς παρῆκε χώραν ἐν τούτοις, διότι τὸ θεῖον γένος, τὴν ἀκρότητα περιέχει τοῦ πυρός, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ σύστασιν. καὶ γὰρ μόνον τὸ πῦρ, τῶν ὑπὸ σελήνην σωμάτων, οὐδέ ποτέ ἐστιν, ἀλλὰ κατὰ μόνην μεταβολὴν ὑφίστησιν, ἀεὶ τροφῆς δεόμενον τοῦ ἀέρος, καὶ τοῦ ὕδατος, ὄντων μετὰ τὴν γένεσιν, καὶ μόνον οὐκ ἔχει τόπον οἰκεῖον. ἔστι γὰρ ὡς πυρὶ τόπος οἰκεῖος ὁ ἄνω. ὅτι δὲ ἐκεῖ ἐστιν· ἢ γὰρ ἂν ἑωρᾶτο φύσει ὁρατὸν ὄν, ὅτε ἀφικνεῖται ἐκεῖσε σβεννύμενον ὑπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος, ὄντος ἀνομοίου. εἰ οὖν δεῖ καὶ ὁλότητα εἶναι πυρός, καὶ εἶναί που αὐτὸ ὅλον ἔχον, ἀλλὰ μὴ ἐν τῷ γίγνεσθαι μόνον ὑφεστός, οὐκ ἔστι δὲ τὸ ὑπὸ σελήνην πῦρ, τοιοῦτον, μόνως ἂν εἴη πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ μόνον οἷόν ἐστι καὶ τὸν οἰκεῖον τόπον κατέχον ἀεί. ἡ γὰρ ἰθὺ τὸ ἄνω κίνησις, οὐκ ἔστι τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος πυρός, ἀλλὰ μόνως τοῦ παρὰ φύσιν. οὕτω δὴ καὶ ὁ ἱερὸς λόγος, ὁ παρὰ Χαλδαίων, συνάπτει τοῖς μηναίοις καναχισμοῖς τὰ ἀέρια, τῷ πυρὶ τὸν οὐράνιον ἀπονέμων, κατὰ τὴν τῶν στοιχείων εἰς τὸν κόσμον διαίρεσιν. τὸ γὰρ ἐν τῇ γενέσει πῦρ, ἀπόρροιά τίς ἐστι τοῦ οὐρανίου πυρός, καὶ ἔστιν ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν ἄλλων στοιχείων, αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν σφαῖρα πυρὸς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τοῦ ἀέρος τὰ ἄκρα, τὴν καθαρότητα μιμεῖται τοῦ ἄνω πυρός. καὶ ταῦτα λέγομεν πῦρ ὑποσέληνον καὶ πυρὸς τόπον, τὸν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. καὶ γάρ ἐστιν ὁμοιότατον ἐκεῖνο πρὸς τὸ οὐράνιον βάθος, ὥσπερ τὸ πέρας τοῦ ἀέρος πρὸς τὸ ὕδωρ, παχὺ καὶ ὁμιχλῶδες ὄν. οὕτω δὲ διανοηθεὶς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ὡς ἔοικεν, ἠξίωσε, τὸ μὲν ἐνταῦθα πῦρ, οὕτω καλεῖν. τὸ δὲ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εὐθύς, ὃ δὴ καὶ συμπεριφέρεσθαι λέγει τῇ τοῦ οὐρανοῦ, πυροειδές. εἰ δὲ ταῦτα, δεῖ πάντως ἀπαιτεῖν αὐτὸν ποῦ τὸ ὡς ἀληθῶς καὶ τὸ ὅλον πῦρ. οὔτε γὰρ τὸ ἐνταῦθα, οὐ γάρ ἐστιν ὅλον, οὔτε ἐκεῖνο. οὐ γάρ ἐστι πυροειδὲς ὂν ὡς ἀληθῶς πῦρ. ἀναγκασθήσεται γὰρ ἐν οὐρανῷ τίθεσθαι τὸ ὄντως πῦρ, φῶς ὂν καθαρόν. οὐκ ἂν δὲ θαυμάσαις εἰ καὶ τὸ λεπτομερέστατον πῦρ καὶ καθαρώτατον ἐν τοῖς ἄκροις εἴη τοῦ ἀέρος, ὥσπερ ἐν τοῖς τῆς γῆς κόλποις, τὸ παχύτατον καὶ θολερώτατον, οὐχ ὡς ὁλότητα ποιοῦν ἑτέραν τοῦ ὅλου ἀέρος, ἀλλ' ὡς ἐμφερόμενον τοῖς πόροις αὐτοῦ, στενωτάτοις οὖσι, λεπτομερέστατον ὄν. διὸ καὶ οὐχ ὁρᾶται διὰ δύο αἰτίας. διά τε μὴ ἀθρόον εἶναι, καὶ τὸ σμικρομερέστατον ὑπάρχον, μὴ ἀντερείδειν ταῖς ὄψεσιν ἡμῶν. ὥσπερ καὶ τὸ τῶν ὄψεων φῶς. τὸ δὲ ὄντως οὕτως πῦρ, ἐν οὐρανῷ ἐστι. τοῦ δὲ ὑπὸ σελήνην, τὸ μὲν καθαρώτατον, ἐν τῷ προσεχεῖ τοῖς οὐρανίοις ἀέρι, ὃν αἰθέρα καλεῖσθαι προσῆκον. τὸ δὲ παχύτατον, ἐν τοῖς κόλποις περιέχεται τῆς γῆς. ἐπειδὴ τοίνυν εἴρηται περὶ τῶν τεττάρων γενῶν ὁ κοινὸς λόγος, ἴδωμεν ὅπως, καὶ ἕκαστον αὐτῶν συνίστησιν, ἐν τοῖς ἐφεξῆς. τοῦ μὲν θείου τὴν πλείστην ἰδέαν ἐκ πυρὸς ἀπειργάζετο, ὅπως ὅτι λαμπρότατον ἰδεῖν καὶ κάλλιστον εἴη.

ΤᾺ ΖΗΤΟΎΜΕΝΑ ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἈΠΛΑΝΟΥ͂Σ ΖΩ͂ΟΥ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΑΥΤΟΥ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΧΉΜΑΤΟΣ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΣΕΩΣ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΙΝΉΣΕΩΣ.

ΠΡΩ͂ΤΟΝ ἐστι τῶν μερικῶν ζῴων, τὸ ἀπλανές, ὃ δὴ καὶ πρῶτον ὑφίστησιν ὁ δημιουργός, ἐκ πυρὸς αὐτοῦ τὴν πλείστην ἰδέαν ἀπεργαζόμενος. δεῖ γὰρ πρῶτον ἡμᾶς περὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ διελθεῖν, ἔπειτα, περὶ τοῦ σχήματος, καὶ τρίτον περὶ τῆς θέσεως, καὶ τέταρτον, περὶ τῆς κινήσεως. ὁ δὴ περὶ τῆς οὐσίας λόγος, πολλὴν ἐπεισκυκλεῖ, τὴν τῶν ἐξηγητῶν διαφωνίαν. πῶς γὰρ ἐκ πυρὸς ἔχει τὴν πλείστην ἰδέαν. πότερον οὕτως ὥσπερ ἔνιοί φασιν ὅτι συγκέκραται μὲν ἐκ πάντων τῶν στοιχείων, τοῦ δὲ πυρὸς πλεῖστον μετείληχεν. ἢ ὅτι πᾶν μὲν τὸ οὐράνιον γένος, ἐκ πάντων ἐστίν, τὸ δὲ πλεῖστον αὐτοῦ, πύρινόν ἐστι. δυνατὸν γὰρ ἑκατέρως λέγειν. οἷον, εἰ λέγοιμεν, πάντα μὲν ἐκ πάντων τῶν γενῶν τοῦ ὄντος, τὰ δὲ νοητά, πλείστην ἔχει τὴν ταυτότητα. ἀλλ' ἆρα μὴ οὕτως ὥσπερ ὁ τῶν πραγμάτων θεατὴς ὄντως ἐξηγήσατο, τὴν πλείστην ἰδέαν τοῦ πυρός, αὐτὶ τοῦ πέμπτου σώματος τὸ πῦρ ἀκουστέον, πλείστην ἰδέαν ἔχον, ὡς πολλοὺς λόγους ὑποδεξάμενον, ὧν ἐστι πλῆρες ἕκαστον τῶν θείων σωμάτων. ἢ κατὰ τοῦτον μὲν οὐδένα τὸν

τρόπον

πρέπον. ὡς δὲ ἔνιοι λέγουσιν, ὅτι τὰ θεῖα ζῷα συνέστηκε μὲν ἐκ πυρὸς, ἀλλὰ διαστατὴν ἔχει καὶ πεπληθυσμένην τὴν οὐσίαν. ἐνδεὲς γὰρ τὸ νοητὸν, πλεῖστον δὲ τὸ σωματικόν, ὡς μεγιστὸν, διαστατὴν ὡς ὄγκον ἔχον. ἢ ὅπερ ἐστὶ πάντων ἀληθέστατον, ὡς πάσας ἀποβλέψομεν τὰς ἐπιβολὰς, καὶ μίαν ἀπὸ πασῶν ἀλήθειαν θεωρήσομεν. καὶ γὰρ πάντα ἐν οὐρανῷ τὰ στοιχεῖα θήσομεν, ἀλλ᾽ ἀΰλως, ὡς ἐν ὑλαίοις. καὶ κατὰ ταύτας μόνον τὰς ἀκρότητας αὐτῶν. εἰ γὰρ ἐν τοῖς νοητοῖς ἐστιν εἶδος πυρός, καὶ ἀέρος, καὶ ὕδατος καὶ γῆς, δεῖ τὸν οὐρανὸν τῆς τετράδος ταύτης πρῶτον μετασχεῖν. προϊοῦσα δὲ ἡ δημιουργία, καὶ τὴν ἐσχάτην ὑφίστησι τῶν στοιχείων φύσιν, τὴν ὄντως οὖσαν ὑλαίαν. καὶ τὴν πλείστην ἰδίαν τοῖς ἄστροις ἐκ πυρὸς εἶναι δώσομεν. εἰ γὰρ καὶ πάντα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐπικρατεῖ τὸ πῦρ. διότι καὶ ἐν τοῖς τῶν γνησίοις στοιχείοις, εἴδους ἐπέχει λόγον τὸ πῦρ πρὸς τὰ ἄλλα στοιχεῖα. δεῖ οὖν ἐν τοῖς θεοῖς, πλεῖστον εἶναι τὸ πύριον, ἵνα τὸ εἶδος ἐπικρατῇ τῆς ὑποκειμένης οὐσίας. ἐλάχιστον δὲ ἐκ τῶν ἄλλων, ὡς ὑποκειμένου τάξιν ἔχον. ἔστιν οὖν ἐκεῖ καὶ τὸ γήϊνον, ὡς στερεά τις οὐσία, καὶ ἁπτὸς ὄγκος. διὸ καὶ ἀντερείδει τοῖς ὄμμασιν ἡμῶν. καὶ τὸ πύριον ὡς φωτιστικὸν καὶ εἰδοποιὸν τοῦ ὄγκου καὶ τῆς διαστάσεως. ἔστι δὲ καὶ τὰ μέσα τούτων, ὡς συναπτικὰ τῶν ἄκρων, καὶ ἑνοποιά. ἐπικρατεῖ δὲ πάντων τὸ πύριον, ὅτι καὶ τὸ εἶδος τὸ ἐκεῖ, διακρατεῖ τὸ ὑποκείμενον, καὶ συνέχει καὶ τηρεῖ τὸ αὐτὸ πανταχόθεν, καὶ αὐτὸ ζωῆς ὂν πλῆρες. καὶ αὐτοκινήτου δυνάμεως. ὥς τε καὶ λόγων ἔσται πλῆρες θείων καὶ δημιουργικῶν, καὶ εἰς πλῆθος προελήλυθε καὶ διάστασιν, πανταχόθεν ὁρίζον τὸ διαστατόν, καὶ περιέχον τὸν ὄγκον τοῦ σώματος. καὶ οὐ φοβηθησόμεθα τοὺς δεινοὺς τῶν διαλεκτικῶν, οἳ σμικρόν τι μόριον τῆς φύσεως ἰδόντες, οἴονται τὸν Πλάτωνα διασύρειν, τὸ πῦρ ἀνωφερὲς λέγοντες, τὰ δὲ ἄστρα κυκλοφορικά. ταῦτα γὰρ οὐκ ἔχει χώραν ἐπὶ τοῦ οὐρανίου πυρός. ὥσπερ καὶ οὐχ ἡ αὐτοκίνησις, τοῦ τε νοητοῦ πυρός. ἔστι γὰρ καὶ πῦρ νοερόν, ὁ ἐν τῷ νῷ τοῦ πυρὸς λόγος, καὶ τῶν σωματοειδῶν. οὕτως οὐδὲ τοῦ οὐρανίου, οὐ δὲ τοῦ ὑπουρανίου. κατὰ γὰρ τὴν τάξιν τῶν οὐσιῶν, καὶ αἱ κινήσεις συνυπάρχουσι τοῖς πράγμασιν. εἰ δὴ θεῖόν ἐστι πῦρ, τὸ τῶν ἄστρων συστατικὸν, οὐκ ἔστιν, οἷον, τὸ ἐνυλότατον τοῦτο, καὶ παχύτατον. καὶ ὃ λαμπρότατόν ἐστι καὶ κάλλιστον τοῦ σκοτεινοῦ καὶ τῇ αἰσχρότητι τῆς ὕλης συμμιγοῦς, ἕτερόν ἐστιν. ἡ γὰρ ἐσχάτη ὕλη, σκότος ἐστὶ καὶ αἶσχος. τοῦτο δὲ λαμπρότατον καὶ κάλλιστον, ἃ δὴ ἀληθείας ἐστὶ τεκμήρια. τοῦτο γὰρ ὑπέρλαμπρον διαύγασμα τοῦ φωτὸς, αὐτῆς τῆς θείας οὖσαν εἰκὼν ἀγαθότητος, καὶ τὸ τοῦ κάλλους διαπρέπον, τῆς νοητῆς συμμετρίας ἐνδειγμα. ἄλλο ἄρα τὸ θεῖον πῦρ, καὶ ἄλλο τὸ μὴ θεῖον. ἔοικεν οὖν ἐκεῖ μὲν εἶναι τὸ ὄντως πῦρ ἐν τῷ ἀκροτάτῳ τόπῳ. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἄστρα εἶναι πύρια, καὶ τὸν τόπον εἰληχότα τοῦ πυρός. γῆς δὲ ἐκεῖ τὸ ἀκρότατον εἶναι, τῇ δὲ ἀνάπαλιν. ἐνταῦθα μὲν εἶναι ἡ ὅλη, πυρὸς δὲ τοῦ ἐσχάτου μετέχειν, ὡς ἦν δυνατὸν γῆν οὖσαν τοῦ γηϊνωτάτου, καὶ παχυτάτου, καθάπερ καὶ τὸ ἐκεῖ πῦρ γῆς ἔχειν, τὴν ἀκρότητα τῆς γῆς κρατούμενος. καὶ ἐκεῖνον τὸν λόγον πάντως ἂν Πτολεμαῖος καὶ Πλωτῖνος ἐξεφήναντο, πᾶν σῶμα ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὂν, ἢ μένειν, ἢ κυκλοφορεῖσθαι. τὸ δὲ ἀνωφερὲς, ἢ κατωφερὲς, τῶν μὴ ἐν οἰκείοις ὄντων εἶναι τόποις, τὸν οἰκεῖον καταλαβεῖν ἐφιεμένων. ὥς τε καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὂν, ἢ μένοι ἂν, ἢ κυκλίζοιτο. κἂν ᾖ πύριον καὶ ἀνωφερὲς ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ πάντως ἐστί. καὶ οὐκ ἀπιστητέον τοῖς θεολόγοις, καὶ ἐν οὐρανῷ τὴν ἐμπύριον οὐσίαν τιθεμένοις. πολλὰ γὰρ εἴδη πυρός. ἐπεὶ καὶ τὸ μὲν λέγειν ἁπλῶς, ὅτι πέμπτον ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ οὐράνιον, οὐδὲν ἐστὶ περὶ αὐτοῦ διασαφεῖν, πλὴν ὅτι τῶν δὲ τῶν στοιχείων ἕτερον. ὁ δέ γε Πλάτων, καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ πᾶσαν ἀνέπτυξεν, ἀπολείπων καὶ ἐν ἐκείνοις, τὰς τῶν στοιχείων ἀκρότητας. τὸν γοῦν συλλογισμὸν, ἐλεγκτέον τῶν οἰομένων ἐλέγχειν τὸν Πλάτωνος λόγον περὶ τῶν ἄστρων, ὡς τὴν πλείστην οὐσίαν, ἐκ πυρὸς ἐχόντων, οὐ συγχωροῦσι τῇ ἑτέρᾳ προτάσει τῇ λεγούσῃ, τὸ πῦρ ἀνωφερές. οὐ γὰρ δεῖ χαρακτηρίζειν αὐτοῦ τὴν φύσιν ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν ἔχοντος, καὶ ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν ἰόντος, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος. τοιοῦτον δὲ, τὸ, ἢ μένον ἢ κυκλιζόμενον. τῷ δὲ παντὶ προσεικάζων, ἔγκυκλον ἐποίει ἕκαστον τῶν μερῶν, διττὴν ἔχει τὴν ὁμοίωσιν, τὴν μὲν, πρὸς τὴν οἰκείαν ὁλότητα, τὴν δὲ, πρὸς τὸ παράδειγμα, τὸ ἑαυτῶν, ἀνηρτημένα. τὰ δὲ μέρη, διπλῆν καὶ πρὸς τὸ ὅλον, καὶ πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ὁλότητος. οὕτω καὶ ἡ μερικὴ ψυχὴ, πρός τε τὴν ὅλην ὁμοιοῦται ψυχὴν, καὶ πρὸς τὸν νοῦν. ἡ δὲ ὅλη καὶ μία, πρὸς τὸν ἕνα νοῦν καὶ ὅλον. καὶ ἡ μὲν ὅλη φύσις, πρὸς τὴν ψυχὴν, ἡ δὲ μερικὴ, πρός τε τὴν ἑαυτῆς ὁλότητα, καὶ πρὸς τὴν ψυχήν. κατὰ ταῦτα δὴ καὶ τῶν ἄστρων ἕκαστον ἀπεικάζεται, τῷ τε παντὶ κόσμῳ, καὶ τῷ οἰκείῳ παραδείγματι. καὶ ἡ ὁμοίωσις διάφορος. ἐκείνῳ μὲν γὰρ κατὰ τὴν οὐσίαν, ὅλῳ ὁμοιοῦται. τούτῳ δὲ, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα, καὶ κατὰ τὴν κίνησιν. δημιουργεῖται γὰρ ἔγκυκλον, ὥσπερ καὶ ὁ κόσμος ἐστὶ σφαιροειδής. πρώτως γὰρ σφαῖρα τὸ πᾶν, ὡς ἐν αἰσθητοῖς, δι᾽ αὐτοῦ δὴ τοῦτο μιμεῖται καὶ τὸν δημιουργὸν, καὶ τὸ παράδειγμα τὸ νοητόν. ἑκάτερον γὰρ αὐτῶν, εἰς ἑαυτὸν συννεῦον, ὑφίστησι τὸ ἐμφανὲς τοῦτο ζῷον. ἡ δὲ ἐκεῖ σύννευσις, συνέπλεξε κἀνταῦθα τῷ κύκλῳ τὸ εὖ. διό τι πᾶσαν ἀπετυπώσατο κατὰ δύναμιν τοῦ παραδείγματος τὴν ἰδιότητα τὸ γεγονός. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων. δι᾽ ἣν δὲ αἰτίαν καὶ τῷ παντὶ προσόμοιον γέγονε τὸ μέρος, εἰ θέλοιμεν ἀναζητεῖν, οὐκ ἀπορήσομεν λόγων. οὐ γὰρ ἐπὶ πάντων τοῦτο συμβαίνειν δυνατόν. οὐ δὲ γὰρ τῷ ὀφθαλμῷ, τὸ ὁμοιοσχήμονι γενέσθαι πρὸς τὸ ὅλον ἄριστον, οὐ δὲ ἐπὶ καρδίας, οὐδὲ ἐπὶ κεφαλῆς, ἀληθὴς ὁ λόγος, ἀλλ᾽ ὅταν μὲν ἡ ὁλότης πρὸ τῶν μερῶν ᾖ, δυνατὴ ὁμοιοῦσθαι τὰ μέρη πρὸς τὸ ὅλον, καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτοῖς ὑπάρχει, διὰ τῆς ἀφομοιώσεως ταύτης. ὅπου δὲ ἡ ὁλότης

ἐκ τῶν

ἐκ τῶν μερῶν ἐστιν, ἐνταῦθα οὐκ ἔτι τὸ μέρος ὁμοιούμενον πρὸς τὸ ὅλον ἔχει τὸ εὖ. τοιοῦτον δὲ τὸ πᾶν, ὅλον γάρ ἐστι πρὸ τῶν μερῶν, καὶ συμπληροῦται τοῖς μερικοῖς γένεσι τῶν ζώων, κατὰ τὸ τρίτον τῆς ὁλότητος εἶδος, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴπομεν. ἐπεὶ καὶ τὸ αὐτοζῷον, ὅλον ἐστὶ καὶ παντελές, ὡς μονάς. Περιέχει δὲ καὶ πάντα τὰ νοητὰ ζῷα, διὰ τῆς εἰρημένης τετράδος, τίθησί τε, εἰς τὴν τοῦ κρατίστου φρόνησιν ἐκείνῳ συνεπόμενον, νείμας περὶ πάντα κύκλῳ τὸν οὐρανόν. κόσμον ἀληθινόν, ἐν αὐτῷ πεποικιλμένον εἶναι καθόλον. Περὶ τῆς θέσεως ἐνταῦθα διαλέγεται τῶν ἄστρων, ὅτι τῆς ταὐτοῦ περιφορᾶς, κύκλῳ πανταχόθεν ἐντίθενται, καὶ ὅτι περιεστρέφει τὸν οὐρανόν, ὡς ἡ ποίησις φησίν. ἄλλων κατ' ἄλλην τάξιν τεταγμένων, καὶ ποικιλίαν θαυμαστὸν παρεχομένων. εἰ δὲ καὶ τοῦδε μειζόνως ἐθέλεις λέγειν, ἐντίθησι τὰ ἄστρα τῇ θείᾳ ψυχῇ τῆς ἀπλανοῦς, ψυχώσας αὐτὰ δηλαδή, καὶ δοὺς αὐτοῖς ζωὴν οἰκείαν καὶ νοῦν. οὕτω δὴ καὶ τὰ πλανώμενα ἐντίθει ταῖς περιφοραῖς, ἣν ἡ θατέρου περίοδος, ἧπερ ὡς εἴρηται ἐν ἐκείνοις. θεῖα γὰρ ὄντα ζῷα δεῖ καὶ ψυχὴν ἔχειν νοερὰν, καὶ νοῦν θεῖον. ὅτι γὰρ οὐχ ὑπὸ τῆς ὅλου ψυχῆς ψυχοῦνται μόνης, ἀλλὰ καὶ ἰδίαν ἔχει τὴν ἐφεστῶσαν ἕκαστον, μάθοιμεν ἂν συννοήσαντες, ὅτι καὶ τῶν ἐνταῦθα ζώων, κρείττονά ἐστιν ὅσα μετὰ τῆς ὅλης καὶ ἰδίας ψυχοῦται ψυχῆς, ἐλλαμπούσης † ζωήν. οἷον ἄνθρωπος, ἢ ὅσα ὑπὸ τῆς ὅλης μόνης, οἷον τὰ ἔσχατα τῆς δημιουργίας. τὰ μὲν ἑκατέρωθεν σωζόμενα, τὰ δὲ μόλις ἀπὸ τῆς ὅλης. εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές, καὶ τὰ οὐράνια κρείσσονα τῶν ἡμετέρων σωμάτων, μειζόνως, ἐκεῖνα ἂν ψυχοῦται κατὰ τῆς κοσμικῆς καὶ ἰδίας ἕκαστα ψυχῆς. ἐπεὶ καὶ ἔοικε τῷ ὅλῳ οὐρανῷ, ἐν ᾧ ἐστι κυκλοφορικὰ ὄντα. εἰ δὲ τοῦτο, κύκλῳ πάντα κινεῖται περὶ τὰ κέντρα τὰ ἑαυτῶν. εἰ δὲ τοῦτο, πᾶσα δὲ κίνησις ἀΐδιος, ἀΐδιον ἔχει καὶ τὸ κινοῦν αἴτιον, καὶ ὅσα τὰ ἀϊδίως κινούμενα, τοσαῦτα καὶ τὰ κινητικὰ αἴτια φησὶν Ἀριστοτέλης. ἀνάγκη καὶ ψυχὰς εἶναι τοῖς ἄστροις, ἰδίας ἐφεστώσας τὰς κινούσας. καὶ εἰ μὲν τεταγμένως κινοῦσι, νοεράς, εἰ δ' ὃ μὴ θέμις εἰπεῖν ἐπὶ τῶν θείων σωμάτων ἀτάκτως ἀλόγους. ἕκαστον ἀνάγκη τῶν ἄστρων ἰδίαν ἔχειν ἐπιβεβηκυῖαν θείαν ψυχήν. διὰ δὲ τοῦ νοῦ, πρὸς τὸν ὅλον ἀνῆφθαι νοῦν. ὅπου γὰρ καὶ τοῖς θνητοῖς μέτεστι λόγου καὶ νοῦ, τί χρὴ περὶ αὐτῶν νομίζειν τῶν θείων σωμάτων. ἐντίθενται οὖν διὰ τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ταὐτοῦ φορᾶς, ἣν κρατίστην εἰκότως ἐκάλεσεν, ὡς κρατοῦσαν πασῶν τῶν περιφορῶν, καὶ πάσας αὐτάς, νοερῶς συνελίσσουσαν. ὥσπερ γὰρ τὸ τῶν ἄστρων γένος περιάγεται ὑπὸ τῆς ὅλης φορᾶς, οὕτω δὴ καὶ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, περιέχονται ὑπὸ τῆς μιᾶς ψυχῆς, τῆς ταὐτοῦ κυκλώσεως, καὶ οἱ νόες ὑπὸ τοῦ νοῦ. καὶ γὰρ αὖ καὶ δεῖ κατὰ τὴν μονάδα τὴν ἐξῃρημένην εἶναι καὶ συντεταγμένην μονάδα τῷ πλήθει. μονάδος οὖν ἐξῃρημένης οὔσης τῆς πρωτίστης τῶν τεττάρων ἰδεῶν, τὸ τῶν ἄστρων πλῆθος ἀπ' ἐκείνης προϊόν, ὑπὸ συντεταγμένης περιέχεται μονάδος τῆς ἀπλανοῦς. ὁμοίως δὲ καὶ καθ' ἑκάστην τῶν οὐρανίων σφαιρῶν, ἡ μὲν ὅλη σφαῖρα, μονάδος ἔχει λόγον. οἱ δὲ κοσμοκράτορες ἡγεμόνες εἰσὶ τοῦ καθ' ἑκάστην πλήθους. ἔστι γὰρ καθ' ἑκάστην ἀριθμὸς ἀνάλογον τῷ τῶν ἄστρων χορῷ, συνυφεστὼς ταῖς οἰκείαις περιφοραῖς. εἰ δὲ ἐπὶ μὲν τῶν ἀπλανῶν, μία μονάς, ἡ ὁλότης αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τῶν πλανωμένων, ἔστι μὲν καὶ ἡ ὁλότης, ἔστι δὲ καὶ τῶν πλανωμένων ἕκαστος ἡγεμών, οὐ θαυμαστόν. ὡς γὰρ ποικιλωτέρα τῶν θατέρου περιφορῶν ἡ κίνησις, οὕτω καὶ τὰ ἡγεμονοῦντα πλείω. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος μᾶλλον προελήλυθεν. ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ σελήνην, ἔτι πλείους οἱ ἡγεμόνες. αἱ γὰρ ἐν οὐρανῷ μονάδες, ἀριθμοὺς ἀπογεννῶσιν ἀνάλογον αὐταῖς. ἀλλ' οὖν ὅπερ ἐλέγομεν, ἡ ψύχωσις τῶν ἄστρων, ἐντίθησι μὲν αὐτὰ ταῖς οἰκείαις ψυχαῖς. συνάπτει δὲ καὶ πρὸς τὴν ὅλην ψυχήν, τῆς ταὐτοῦ φορᾶς. ἀνάγει δὲ καὶ ἐπὶ τὴν κοσμικὴν ψυχήν. ἐνιδρύει δὲ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ παράδειγμα, τὸ νοητόν. ὃ καὶ διαφερόντως ὁρῶν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, τὴν τοῦ κρατίστου φρόνησιν, ἐν τῷ παραδείγματι τίθεται. κόσμος δὲ ἀληθινὸς ἡ ἀπλανὴς γέγονε. διότι κυριώτερόν ἐστιν αὕτη κόσμος, ἢ τὸ ὑπὸ σελήνην ἀλλοτρίας διατάξεως ἀεὶ δεόμενον, καὶ συνεχῶς μεταβαλλόμενον, καὶ πεποικιλμένος οὕτω κόσμος, ὡς τὴν νοερὰν ποικιλίαν ἀποτυπωσάμενος, καὶ οἷον ἄνθη περὶ αὐτὸν ἐνδεῖξαι καθ' ὅλον ἑαυτὸν ὑποδεξάμενος. μιμούμενα τῶν οὐρανίων παραδειγμάτων τὸ κάλλος. οἰκεῖον δὲ αὐτῶν καὶ τὸ νεῖμαι, καὶ τὸ κύκλῳ νεῖμαι. τὸ μὲν γὰρ τὴν νοερὰν σημαίνει διανομήν, τὸ δέ, τὴν τάξιν τῆς δημιουργικήν. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ οἱ θεολόγοι τὴν εὐνομίαν ἐπέστησαν τῇ ἀπλανεῖ, τὸ ἐν αὐτῇ πλῆθος διακρίνουσαν, καὶ ἕκαστον ἐπὶ τῆς οἰκείας διατηροῦσαν ἀεὶ τάξεως. διατοῦτο δὲ ἄρα καὶ τὸν Ἥφαιστον ὑμνοῦντες τοῦ οὐρανοῦ ποιητήν, συνάπτουσιν αὐτῷ καὶ τὴν Ἀγλαΐαν, ὡς ἀγλαΐζοντι πάντα τὸν οὐρανόν, διὰ τῆς τῶν ἄστρων ποικιλίας, καὶ πάλιν, τῷ μὲν πλανωμένῳ τὴν δίκην ἐφιστᾶσι τῶν θεῶν, ὡς ὀφείλουσαν τὴν ἀνωμαλίαν κατὰ λόγον εἰς ὁμαλότητα περιάγειν. τὴν δὲ θάλειαν τῶν χαρίτων, ὡς τὰς ζωὰς αὐτῶν ἀεὶ θαλεῖς ἀποτελοῦσαν, τῷ τε ὑπὸ σελήνην, τὴν μὲν Εἰρήνην, ὡς τὸν πόλεμον τῶν στοιχείων ἐξιωμένην, τήν τε Εὐφροσύνην, τῶν χαρίτων, ὡς ἑκάστοις ἐνδιδοῦσαν ῥᾳστώνην τῆς κατὰ φύσιν ἐνεργείας. Κινήσεις δέ, δύο προσῆψεν ἑκάστῳ, τὴν μὲν ἐν ταὐτῷ κατὰ τὰ ταὐτά, περὶ τῶν αὐτῶν ἀεί, ταὐτὸν ἑαυτῷ διανοουμένῳ, τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσθεν ὑπὸ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς κρατουμένῳ. τὰς δὲ πέντε κινήσεις, ἀκίνητον καὶ ἑστός, ἵνα ὡς ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γίγνοιτο ἄριστον. Ὁ περὶ τῆς κινήσεως λόγος, ἑπόμενός ἐστι τῷ περὶ τῆς ψυχώσεως. διότι δὲ ἕκαστον τῶν ἄστρων ἐψύχωται, διατοῦτο καὶ κίνησιν ἰδίαν ἔλαχεν. ἀρχὴ γὰρ ἡ ψυχὴ κινήσεως. ἔτι δὲ συνῆπται, τῇ περὶ

τοῦ σχήματος θεωρία. τὸ γὰρ οἰκεῖον ἔχον σχῆμα κυκλικόν, καὶ τοῦτο παραδεξάμενον ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, ἀνάγκη καὶ ἐνέργειαν ἔχειν οἰκείαν τῷ σχήματι, καὶ κυκλικὴν φοράν. πᾶν γὰρ σῶμα φυσικόν, κινεῖται καθ' αὑτό, καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός. ἐπείπερ ἡ φύσις ἀρχὴ κινήσεως καὶ μεταβολῆς, ἐν ᾧ ἐστι πρώτως καθ' αὑτὸ καὶ οὐ κατὰ συμβεβηκός. τὸ δὲ ἄστρων σῶμα, πάσας μὲν τὰς ἄλλας κινήσεις ἀκίνητόν ἐστιν, ἅ τε τὸν πάντα χρόνον ἀΐδιον. μόνην δὲ τὴν κατὰ τόπον ἐπιδέχεσθαι δυνατόν. καὶ ταύτης τὴν κυκλικήν, ὡς ἐν τῷ ἑαυτοῦ τόπῳ κινούμενον. ἔτι δέ, ὃ καὶ πρότερον ἔφην, πῶς τῆς αὐτῆς οὐσίας ὄντα τῷ ὅλῳ οὐρανῷ μὴ ὂν κυκλοφορικὸν κατὰ δή τινα κίνησιν ἰδίαν; πῶς δὲ μιμήσονται τὸ πᾶν ἄλλως, ἢ περὶ τὸ ἑαυτοῦ κέντρον φερόμενον; ἀνάγκη ἄρα καὶ τὰ ἄστρα, διττὰς κινεῖσθαι κινήσεις. τὴν μὲν καθ' αὑτά, περὶ τὸ ἑαυτῶν κέντρον, τὴν δὲ μετὰ τῆς ἑαυτῶν ὁλότητος. τίνες οὖν αὗταί εἰσιν αἱ δύο κινήσεις; ἄλλοι γὰρ ἄλλας λέγουσιν. οἱ μὲν σωματικὰς ἀμφοτέρας, οἱ δέ, τὴν μὲν ψυχικήν, τὴν δὲ σωματικήν. κάλλιον δὲ καὶ τὴν ψυχικὴν κίνησιν, καὶ τὴν σωματικήν, διττὴν ποιεῖν. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ τῶν θείων τούτων ζώων, οἰκείαν ἔχει ζωήν, καὶ δι' οἰκείας ἐνεργείας συνῆπται τοῖς νοητοῖς. καὶ ἔτι τῇ ὅλῃ συμπεριάγεται ψυχῇ. διότι δὴ περὶ τῶν θείων τὰ οἷον μέρη, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἐνεργείας ἐνεργεῖ, καὶ μετὰ τῶν ὅλων. ἥ τε οὖν ψυχὴ κινεῖται διχῶς, καὶ τὸ σῶμα περί τε τὸ ἑαυτοῦ κέντρον περιάγεται, μιμούμενον τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, καὶ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν, καὶ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν, φέρεται φοράν, τῆς ἀπλανοῦς μιμούμενον τὴν τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν ὁλότητα τὴν ἑαυτῆς συνέργειαν, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ νοῦ, τὴν εἰς τὸν ὅλον ἐνίδρυσιν. ἐπ' ἀμφοτέρων ἄρα τὸ διπλοῦν τῆς κινήσεως ληπτέον, τῆς τε ψυχῆς τῶν ἄστρων, καὶ τοῦ σώματος. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ μάλιστα τὰ αὐτὰ φρονεῖ, περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως † φρονεῖ, καὶ εἰς τὸ πρόσθεν κινεῖται, τῇ ὁλότητι τῇ ἑαυτῆς ἑπομένη. διότι θειοτέρας μεταλαχοῦσα δυνάμεως, ἐπ' αὐτὴν ἀνατρέχει τὴν ἀκρότητα τῶν νοητῶν, ἣν εἴποι τις ἂν ἡγουμένων τάξιν ἔχειν, καὶ ἔμπροσθεν εἶναι τῆς ψυχῆς, ὡς νοουμένην τε καὶ ὁρωμένην, ὑπ' αὐτῆς. οὕτω καὶ τοῦ Σωκράτους ἐν Πολιτείᾳ διελόντος περὶ τῶν σημείων τῶν περιαπτομένων, ταῖς ψυχαῖς ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, ὡς σημαίνοντα τὸ περὶ νοῦν καὶ περὶ φύσιν εἰλεῖσθαι τὰς ψυχάς. τό τε σῶμα κινεῖται μὲν περὶ τὰ ἡγούμενα, μετὰ τῆς ὅλης περιφορᾶς, ἔχει δὲ καὶ ἰδίαν κίνησιν, αὐτὴν ἀφ' ἑαυτῆς ὁρμωμένην, καὶ φέρουσαν ἴνδαλμα τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας, καὶ τῆς νοερᾶς καὶ δι' αἰωνίου κινήσεως. διὰ μὲν τὸ ἐν ταὐτῷ, τὴν αὐτὴν ἔχει πρὸς τὸ ὅλον, διὰ δὲ τὸ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ διανοεῖσθαι, πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος ἀεὶ τέτακται, καὶ τῆς αὐτῆς μετέχει ψυχῆς, καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ἐστράπται νοῦν. δεῖ τοίνυν καὶ τῶν λέξεων ποιεῖσθαι τὴν διαίρεσιν, ἑπομένην τοῖς δόγμασι τούτοις, τὸν τρόπον τοῦτον. ἑκάστῳ τῶν ἄστρων, δύο δίδωσι κινήσεις, τὴν μέν, ἐν ταὐτῷ κατὰ ταὐτά, ταύτην λέγοντας τὴν περὶ τὸ οἰκεῖον κέντρον τοῦ ἄστρου, καὶ ὑποστίξαντας ἐπάγειν, περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ ταὐτὸν ἑαυτῷ διανοουμένῳ, ταύτην λέγοντας τὴν ψυχικὴν διανοητικὴν οὖσαν τῶν ὄντων ἀεὶ δῆλον. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ περὶ τῶν αὐτῶν καὶ ταὐτόν. οὐ γὰρ ἄλλοτε ἄλλα διανοεῖται περὶ τῶν αὐτῶν. ὅπερ ἡμεῖς πάσχομεν, ἢ ἀφιστάμενοι τῶν νοουμένων, ἢ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν διανοούμενοι, καὶ αὖθις περὶ τῆς λοιπῆς. τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσθεν, λέγοντας τὴν σωματικήν, καθ' ἣν ὅλον ἐκ τόπου μέτεισιν. εἶθ' ὑποστίξαντας, ἐπιφέρειν περὶ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου φορᾶς κρατουμένην ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου φορᾶς λέγοντας, τὴν κίνησιν τοῦ ταὐτοῦ κύκλου τῆς ὅλης ψυχῆς, ὑφ' ἧς κρατουμένη καὶ ἡ ἑκάστου τῶν ἄστρων ψυχή, καὶ μιμουμένη, κινεῖται εἰς τὸ ἑαυτῆς πρόσθεν. ὅπερ ἐστὶ τὸ ὄντως συναναγομένη, ταῖς ἐκείνης νοεραῖς ἐνεργείαις, καὶ συνεκκομίζουσα ἑαυτήν, ταῖς περιόδοις αὐτῆς ταῖς θείαις. ὅτι δὲ εἰς τὸ πρόσθεν κίνησις, μόνοις ὑπάρχει τοῖς ὅλοις μεθισταμένοις τόπον ἐκ τόπου, δῆλον. ὅτι τὰ μὲν ἄστρα κινοῖτ' ἂν εἰς τὸ πρόσω. ἡ δὲ ἀπλανής, οὐκέτ' ἀλλὰ κύκλῳ μόνον, οὕτω δὲ καὶ τὰ πλανώμενα, οὐκέτι δὲ ὡς πλανώμενα. πάλιν τοίνυν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κινήσεων, τὴν τάξιν ἐκ τῶν πραγμάτων κατίδωμεν. μονοειδὴς μὲν γὰρ ἡ κίνησίς ἐστιν, ἡ τοῦ παντός. δυοειδής, ἡ τῶν ἀπλανῶν. πολυειδὴς δέ, καὶ ἀόριστος, ἡ τῶν ὑπὸ σελήνην. ἐπεὶ καὶ τῶν πλανωμένων ἑκάστου μονοειδῆ κινεῖται κίνησιν. ἀλλ' ἡ σύμμιξις τῶν πολλῶν περιόδων, τῆς τε οἰκείας ἑκάστου, καὶ τῆς μετὰ τοῦ ἀπλανοῦς, ποικίλην ἀπεργάζεται τὴν φοράν. ἔδει γὰρ ἐν τῷ οὐρανῷ προειλῆφθαι τῆς ποικιλίας αἰτίας, καὶ τῆς ἐναντιώσεως τὰς ἀρχάς. εἰ πᾶς περιέχει τὴν γένεσιν ὁ οὐρανός, πῶς δὲ προηγήσεται τῆς μεταβολῆς τῶν ὑπὸ σελήνην στοιχείων, μὴ περιέχων ἐν ἑαυτῷ τὴν τῆς ἐναντιώσεως αἰτίαν. ἐπειδὴ δὲ ἄυλος ὡς ἐν αἰσθητοῖς ἐστιν, οὐ μάχεται τὰ ἐναντία ἐν αὐτῷ, οὐδὲ στασιάζει πρὸς ἄλληλα. συνυπάρχει δὲ ἀλλήλοις καὶ τὸ αὐτὸ κινεῖται, τὰς διττὰς περιφοράς, οὐ τὴν μέν, καθ' αὑτό, τὴν δὲ κατὰ συμβεβηκός. οὐ δεῖ τὸ δοκοῦν λέγειν, ἀλλ' ἀμφοτέρας καθ' αὑτό. τί γάρ ἐστιν ἐκεῖ συμβεβηκός, ἁπάντων ἀΰλων ὄντων, καὶ πάντων ἐκ τῆς ὅλης δημιουργίας ὑφεσταμένων. καὶ τὸ σχῆμα οὖν οὐσιῶδες ἐκεῖ καὶ ἡ κίνησις. ἐπειδὴ δ' οὖν ἄυλός ἐστι, ταύτην λέγω τὴν ὕλην τὴν ἀνέδραστον, καὶ νόθον κάλλος κεκτημένην. αἴσχους δὲ οὖσαν αὐτήν, ὁ οὐρανός, καὶ τὰς ἐναντίας κινήσεις ἅμα συνείληφεν. ἔξω γὰρ ὄντα τῆς ὕλης ταύτης τῆς οὐδὲν στεγούσης τὰ ἐναντία σύνδρομά ἐστι, καὶ ἄνετα ἀλλήλοις. ἐν δὲ τῇ ὕλῃ ταῦτα μάχεται, μὴ δυναμένη καταδέξασθαι διὰ τὴν αὐτῆς ἀσθένειαν, τὴν ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν παρουσίαν. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν κινήσεων εἰρήσθω. ποίας δὲ πρώτας κινήσεις ἀφεῖλε

τῶν ἀπλα

† νῷ

τῶν ἀπλανῶν, πρόδηλον ὅτι τὴν ἄνω καὶ κάτω, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ ὀπίσω, καὶ τὴν ἐπὶ δεξιὰ, καὶ ἐπ' ἀριστερά. τοὺς μὲν γὰρ ἀπλανεῖς, τὰς ἓξ ἤδη πρότερον ἀφεῖλεν. τοῖς δὲ ἄστροις, τὴν εἰς τὸ πρόσθεν δίδωσιν, ἵνα καὶ τὴν τοῦ ὅλου κινῆται κίνησιν. τοῖς δὲ πλάνησιν, οὐ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς τὰ ἑπόμενα. κατὰ γὰρ ταύτην, καὶ πλανᾶσθαι λέγεται μόνην. εἰ δὲ ἣν τὸ πρότερον ἐκάλεσεν ἐπὶ δεξιὰ, ταύτην νῦν εἰς τὸ πρόσθεν ἐπωνόμασεν, οὐ δεῖ θαυμάζειν. ἐπιδέξια μὲν γάρ ἐστιν, ὡς πρὸς τὴν ὅλην περιφοράν, εἰς τὸ πρόσθεν δὲ, ὡς πρὸς τοὺς ἀστέρας. καὶ ἔοικεν, ὡς μὲν εἷς κόσμος, μίαν ἔχειν κίνησιν τὴν περὶ νοῦν, καὶ φρόνησιν μάλιστα οὖσαν, καὶ τῶν ἓξ μηδεμίαν, ὡς δὲ διῃρημένος, εἰς ἀπλανὲς καὶ πλανώμενον, τὴν ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἐπ' ἀριστερὰ, διὰ τὴν διττὴν περιφοράν, ὡς δὲ ἔχων μερικὰ ζῶα, ἀπλανῆ καὶ πλανώμενα, καὶ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν κίνησιν, καὶ τὴν εἰς τὰ ὀπίσω. τὴν μὲν, ἐπὶ τῶν ἀπλανῶν, τὴν δὲ ἐπὶ τῶν πλανωμένων. καὶ ἔοικεν ὡς ἐκ τούτων ἀπομαντεύεσθαι δυνατὸν, ἕκαστον τῶν ἀπλανῶν, κινεῖν ὁμοίως τῇ ἀπλανεῖ, περὶ τὸ ἑαυτοῦ μὲν κέντρον, ἀλλ' ὡς ἐπὶ δυσμὰς μὲν κυκλούμενον. οὕτω γὰρ καὶ ὑπὸ τοῦ ὅλου κινούμενος ἕκαστος, εἰς τὸ πρόσω ἑαυτοῦ κινήσεται. ἐφ' ὃ γὰρ ἡ κατὰ φύσιν ἑκάστου κίνησις, τοῦτό ἐστιν ἑκάστου πρόσω. τὸ οὖν ἐφ' ὃ τῆς ἑκάστου κυκλήσεως, τοῦτό ἐστι τὸ ἐπὶ δύσιν, ἵνα καὶ ταύτην ὁμοίως ἐν τῇ ἑαυτῶν ὁλότητι, ὥσπερ τῶν πλανωμένων, τὸ ἀνατολικόν ἐστι πρόσω, ἐφ' ὃ φέρονται κατὰ φύσιν. ἡ δ' οὖν εἰς τὸ πρόσω κίνησις, τῶν ἀπλανῶν ἐστιν, ἀλλ' οὐ τῶν πλανωμένων. τούτων γάρ ἐστί τι ἐκτός. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν ἡγεῖται, τὸ δὲ ἕπεται. ἡ δὲ ὅλη σφαῖρα, πάσης μὲν ὑπερέχει τῆς καθ' εὐθεῖαν κινήσεως, κατὰ μόνην δὲ φέρεται τὴν κυκλικήν. τοὺς δὲ πλάνητας, εἴποις ἂν τὴν ἰδίαν μὲν ποιεῖσθαι κίνησιν, ἐπ' ἀνατολὰς αὐτοὺς φερομένους, κύκλωσε ὁμοῦ καὶ ὅλους διὰ τοῦ βάθους τῶν σφαιρῶν. καὶ ἔστιν αὐτῶν πρόσω τὸ ἀνατολικόν, ὑπὸ δὲ τῆς ἀπλανοῦς ἀντιπεριάγεσθαι εἰς τὸ ὀπίσω ἑαυτῶν ἀντικειμένων πρὸς τὴν ἰδίαν κίνησιν. τῶν οὖν ἓξ κινήσεων, τὴν εἰς τὸ πρόσω, τοῖς ἄστροις ἀποδέδωκεν, καὶ κατασκευάσειας ἂν, ὅτι τιμιωτάτη τῶν λοιπῶν αὕτη. καθάπερ γάρ φησιν Ἀριστοτέλης, ἡ τοῦ ἀρίστου κίνησις ἀρίστη ἐστίν. διὸ τῶν μὲν ἄλλων, ἡ τοπικὴ κρείττων, τῶν δὲ τοπικῶν, πρώτη μὲν ἡ κύκλῳ, δευτέρα δὲ, ἡ ἐπὶ τὸ πρόσω. τοῖς γὰρ ἀπλανέσιν ὑπάρχει καὶ αὕτη, τὰς δὲ πέντε κινήσεις, ἕκαστον αὐτῶν ἀκίνητόν ἐστι καὶ ἑστός. ἄμφω γὰρ εἶπεν ὁ Πλάτων, ἵνα μὴ τὴν ἀκινησίαν στέρησιν εἶναι νομίσῃς, καὶ ἀργείαν καὶ στέρησιν, ἀλλὰ δι' ὑπεροχὴν αὐτὴν ὑπολάβῃς ὑπάρχειν τοῖς οὐρανίοις. δηλοῖ δὲ, καὶ τὸ ἑξῆς. ἵνα γάρ φησιν ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ὡς ἄριστον. εἰ γὰρ τοῦ κάλλους τῆς τῶν οὐρανίων τάξεως, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ στοχάζεται, ἡ ἀκινησία τῶν πέντε κινήσεων, οὐκ ἔστιν ἀζωΐα καὶ στέρησις, ἀλλὰ δύναμις κρατητικὴ τῆς ποικιλίας. ὁ μὲν γὰρ τῆς ἀπλανοῦς κύκλος, πᾶσαν περιέχει κίνησιν, ὁπωσοῦν ἐπιτελουμένην, ἡ δὲ εἰς τὸ πρόσω τοῖς ἄστροις προστεθεῖσα, δῆλον ὡς ἀρχὴν ταύτην ἐμφαίνει τῆς εὐθυπορίας. ἡ δὲ ποικιλία τῶν πλανωμένων, πᾶσαν προδηλοῖ τὴν τῆς γενέσεως ἀοριστίαν, ἅτε προσεχῶς αὐτὴν κινοῦσα τοῖς ἑαυτοῖς ἀνελίξεσι παντοίως. ὁ μὲν οὖν Πλάτων, τοιαύτην κίνησιν ἀποδέδωκεν τοῖς ἀπλανέσιν. ὅσοι δὲ καὶ τούτους ἐπὶ τὰ ἑπόμενα κινοῦσι, περὶ τοὺς τοῦ ζῳδιακοῦ πόλους δι' ἑκατὸν ἐτῶν μοῖραν, ὡς Πτολεμαῖος καὶ Ἵππαρχος πρὸ τούτου, τηρήσεσι πιστεύσαντες, πρῶτον μὲν ἴστωσαν, ὅτι καὶ Αἰγύπτιοι πρὸ αὐτῶν τηρήσεσι χρησάμενοι, καὶ ἔτι πολλῷ πρότερον Χαλδαῖοι, καὶ πρὸ τῶν τηρήσεων ὑπὸ θεῶν διδαχθέντες, ὁμοίως Πλάτωνι περὶ τῆς τῶν ἀπλανῶν κινήσεως ἐδόξασαν. καὶ γὰρ τὰ λόγια τῶν ἀστέρων τὸ προπόρευμα τῶν ἀπλανῶν, οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις λέγοντα, Μηναῖόν τε δρόμημα, καὶ ἀστέριον προπόρευμα. καὶ πάλιν, Ἀστέριον προπόρευμα, σέθεν χάριν οὐκ ἐλοχεύθη. τὴν εἰς τὸ πρόσθεν κίνησιν αὐτοῖς ἀποδίδωσι καὶ ὁ θεουργὸς, ἐν τοῖς ὑφηγητικοῖς, λέγων περὶ τοῦ τρίτου πατρὸς, ἔπηξε δὲ καὶ πολὺν ὅμιλον ἀστέρων ἀπλανῶν, τὸ πῦρ πρὸς τὸ πῦρ ἀναγκάσας, πῆξε πάλιν, οὐκ ἔχουσι φέρεσθαι. σαφῶς ἐν τούτοις αὐτῷ κατὰ τὰ αὐτὰ μαρτυρεῖ κινεῖσθαι τοὺς ἀπλανεῖς, ὥστε δεῖ ἀμφοτέρων, εἶναι πιστὴν τὴν Πλάτωνος δόξαν. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τὰ φαινόμενα, τοὺς ἔχοντας ὄμματα πείθειν ἱκανά. δῆλον γὰρ ὅτι περὶ τοὺς πόλους τοῦ ζῳδιακοῦ κινουμένων αὐτῶν, εἰς τὰ ἑπόμενα καὶ τῆς ἄρκτου δύνειν, ἐν τούτοις ἔδει τοῖς τόποις, οὐκ ὀλίγον ἀπὸ τῶν Ὁμήρου χρόνων, ἀειφανοῦς λεγομένης οὕτως, ὥσπερ καὶ νῦν, πλείονας μοίρας κινεῖσθαι τῶν πεντεκαίδεκα, καὶ οὐ περὶ τὸν τοῦ ἰσημερινοῦ πόλον, καὶ τὸν κάνωβον, μηκέτι φαίνεσθαι βραχεῖαν μὲν ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα ποιοῦντα περίοδον, τοῖς ἐν τῷ τρίτῳ κλίματι, τοῖς δὲ ἐν Ῥόδῳ παραξέοντα τὸν ὁρίζοντα καθάπερ λέγει Ποσειδώνιος, ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ ἄρκτος ἀφανὴς, καὶ ὁ κάνωβος τὴν αὐτὴν φυλάττει θέσιν. οὐκ ἄρα ἀληθὴς ἡ θρυλλουμένη παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τὰ ἑπόμενα τῶν ἀπλανῶν κίνησις. εἰ δὲ καὶ τὰς ψυχιφορίας τῆς τῶν πλανωμένων κινήσεως, καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν γενέσεων, ὡς ταύτην κινουμένων τὴν ἐπὶ τὰ ἑπόμενα κίνησιν τῶν ἀπλανῶν συμπαραλαμβάνοντες, σύμφωνα λέγειν οἴονται τοῖς φαινομένοις, ῥητέον πρὸς αὐτὴν, ὅτι καὶ οἷς οὐκ ἀρέσκει ταύτην κινεῖσθαι τοὺς ἀπλανεῖς τὴν κίνησιν, καὶ ἐκεῖνοι διαφερόντως συμφωνοῦσι τοῖς φαινομένοις. καὶ περὶ τῶν ἐν τοῖς πλάνησι κινήσεων κανόνας ἐκδεδωκότες, καὶ τὰ περὶ τὰ κατὰ γενεθλιαλογίαν σπουδάσαντες, οὐδὲν δεηθέντες καὶ ταύτην συμπαραλαβεῖν, εἰς τὴν τῶν κανόνων ἔκθεσιν, ἢ τὴν τῶν γενέσεων εὕρεσιν, οἵους γεγονέναι μάλιστα ἂν εἴποιμι Χαλδαίους ὧν καὶ αἱ τηρήσεις ὅλων ἦσαν κοσμικῶν περιόδων. τί οὖν δὴ ἡμεῖς μαρτυρόμεθα τὰ διὰ ὀλίγων τηρήσεων ἱστορημένα, καὶ

τὰ μὴ μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας νεαροπρεπῆ θεάματα, μαρτυρούντων ἐκείνων, τῷ τῶν ἀρχαίων περὶ τῆς τῶν ἀπλανῶν κινήσεως δόγματι, οὐδὲ ὥσπερ εἰδότων, ὅτι ἐστὶ καὶ ἐκ ψευδῶν ὑποθέσεων, ἀληθές τι συνάγειν, καὶ ὡς οὐ δεῖ τὸ συναγόμενον, ὡς σύμφωνον τοῖς φαινομένοις τεκμήριον ἱκανὸν ἡγεῖσθαι τῆς τῆς ὑποθέσεως ἀληθείας. Ἐξ ἧς δὴ τῆς αἰτίας γέγονεν ὅσα ἀπλανῆ τῶν ἄστρων ζῶα θεῖα ὄντα, καὶ διὰ ταῦτα ἐν ταυτῷ στρεφόμενα ἀεὶ διαμένει, τὰ δὲ τρεπόμενα, καὶ πλάνην τοιαύτην ἴσχοντα, καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐρρέθη, κατ᾽ ἐκεῖνα γέγονεν. Ἡ μὲν αἰτία, πάσας περιέχει τὰς κυριωτάτας ἀρχὰς τῆς τῶν ἄστρων ἀπογεννήσεως τὴν παραδειγματικήν, τὴν δημιουργικήν, τὴν τελικήν. ἀπὸ πασῶν γὰρ τούτων, ἐγεννήθη τοιαῦτα, καὶ οὕτω κινούμενα τὰ ἄστρα. τὸ δὲ ἀπλανές, τῆς μονοειδοῦς ἐστι, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως προϊούσης κινήσεως παραστατικόν, τὸ δὲ θεῖον ζῶον, τὴν εἰς αὐτὰ παρουσίαν ἐνδείκνυται τοῦ τε νοῦ καὶ τῆς θείας ψυχῆς, καὶ πρὸ τούτων τῆς μιᾶς ἑνάδος, καθ᾽ ἣν ἕκαστός ἐστι θεός. διότι μὲν γὰρ ἕκαστον ζῶον ψυχὴν ἔχει τὴν κινοῦσαν, διότι καὶ θεῖον ζῶον, εἰς νοῦν ἀνήρτηται θεῖον. οὐ γὰρ νοῦς, ὁ ποιεῖ θεῖον ἐστιν, ἐπεὶ καὶ ἀγγελικός ἐστι νοῦς, καὶ δαιμόνιος, ἀλλὰ τὸ ὅλου τούτου ὁ θεῖος νοῦς διαφέρειν, τοῦ μὴ θείου, τῷ θεότητος ἀνηρτῆσθαι, τῆς θεῖον αὐτὸν ἀποτελούσης νοῦν. ἡ δὲ ἐν ταυτῷ διαμένουσα ἀεὶ στροφή, τὴν κατ᾽ οὐρανὸν ἀϊδιότητα, καθ᾽ ἣν καὶ τὸν αὐτὸν ἀεὶ κατέχουσι τοῦ οὐρανοῦ τόπον, περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα κινούμενοι, καὶ τὴν ἀνέλικτον αὐτῶν ἐνέργειαν παριστᾶσι, καὶ τὴν ἀκατάληκτον ζωήν. ὅσοι τοίνυν, ἢ ἄψυχα τὰ ἄστρα ποιοῦσιν, ἢ μεταβάλλειν οἴονται τὰς τῶν οὐρανίων ψυχάς, ὥσπερ τὰς ἡμετέρας, ἢ κατὰ χρόνον εἶναι τὴν γένεσιν αὐτῶν, ἀποπίπτουσι τῆς τοῦ Πλάτωνος γνώμης. εἰ γάρ τι ζῶόν ἐστι θεῖον, ψυχὴν ἔχει θείαν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπὸ τοῦ ὅλου ψυχοῦται μόνου. ἔστι γὰρ καὶ ἐν γῇ ζῶον θεῖον, εἴπερ καὶ πρεσβυτάτη θεῶν, καὶ ἐν αὐτῇ τινὰ ζῶντα ἀπὸ τῆς ὅλης ἐντελεχείας ἔχοντα μόνας, ἀλλὰ ταῦτα ζῶα οὐκ ἔστι. καὶ ὅτι ἀεὶ διαμένει κινούμενον, οὔτε ἀπὸ χρόνου τὴν ψυχὴν ἔχειν, οὔτε ἀφήσει ποτὲ αὐτήν. τὸ γὰρ ἀεὶ τὴν ἐφ᾽ ἑκάτερα δηλοῖ, κατὰ τὸν χρόνον ἀμεταβλησίαν. ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀπλανῶν, περὶ δὲ τῶν πλανωμένων, ὑπομιμνήσκει πάλιν ὅτι ποικίλας ἔχουσι κινήσεις, ἀλλ᾽ ἐν τάξει καὶ κατὰ μέτρα, καὶ ὅρους. ἡ γὰρ ἁπλότης αὐτῶν, περιέχει τὸ πλῆθος, καὶ ἡ τάξις συνέχει, τὴν ποικιλίαν, καὶ τὸ μέτρον ὁρίζει τὴν πλάνην. τί οὖν βούλεται νῦν ἡ ὑπόμνησις, καὶ τίνα παρέχεται ἡμῖν ἔνδειξιν; καὶ τοῦτό φασιν, τινὲς ἐκεῖνο δηλοῖ, τὸ τὰ πλανώμενα, εἰ καί πῃ ὑπερέχει τῶν ἀπλανῶν ἄστρων, καθ᾽ ὅσον ἡγεμονικὴν ἔλαχεν, καὶ κοσμοκρατορικὴν αἰτίαν ἐν τῷ παντί, καὶ ὡς οἱ θεολόγοι φασὶν ἀζωνικήν. ἐν ἑκάστῳ γὰρ τῶν κοσμοκρατόρων ἀζωνικὴ τάξις θεῶν, ὅμως αὐτῶν ἐλαττοῦται κατὰ τὴν ποικιλίαν τῆς κινήσεως, καὶ τὰς πλάνας, καὶ τὴν παντοίαν κίνησιν. καὶ οὐδέν γε ἄτοπον ἡμεῖς φήσομεν, τὸ αὐτὸ καὶ ὑπερέχειν καὶ ὑπερέχεσθαι τῶν αὐτῶν, κατ᾽ ἄλλας καὶ ἄλλας ἐπιβολάς, ἀλλ᾽ ἐπιστήσομεν, εἰ ὥσπερ ὁ Πλάτων ἐνδεικνύμενος καὶ περὶ τῶν ἀπλανῶν, περὶ τῶν πλανωμένων εἴρηκεν, τήν τε τάξιν αὐτῶν καὶ τὴν κίνησιν, καὶ τὰς δυνάμεις παραδιδούς, καὶ τὰς περιόδους, καὶ τὰς ἀποκαταστάσεις, καὶ μετὰ τὸν ἀπλανῶν, τὸν περὶ αὐτῶν πάλιν, ἀνεκαλέσατο λόγον, διότι κατὰ τὴν ποικιλίαν τῆς κινήσεως, δεύτερός ἐστιν ὁ περὶ αὐτῶν λόγος, τοῦ περὶ ἐκείνων. κοινὸν μὲν τοίνυν ἐστί, τῶν τε ἀπλανῶν, καὶ τῶν πλανωμένων, τὸ ζῶα θεῖα εἶναι πάντα. περὶ γὰρ ἀμφοτέρων, εἴρηται ὥσπερ σαφῶς. ἴδιον μέν, τὸ τὰ μὲν ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ τὰ αὐτὰ κινεῖσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν. ὥσπερ γὰρ εἶπε περὶ τῶν ἀπλανῶν. τὰ δὲ δι᾽ οὐρανοῦ πορευόμενα, τροπὰς ἔχειν. καὶ γὰρ ὥσπερ λέλεκται, περὶ τῶν πλανωμένων, ὥσπερ καὶ νῦν αὐτὰ τρεπόμενα προσεῖπεν. δῆλον οὖν ὅτι ταῦτα βούλεται δι᾽ ἑαυτῶν, ἀπογειότερα γίγνεσθαι, καὶ περιγειότερα. καὶ τὰς κατὰ πλάτος ποιεῖσθαι τροπάς, αὐτὰ πορευόμενα, καὶ οὐχ ὑπ᾽ ἄλλων φερόμενα, καθάπερ φησὶ τῶν αἰτιολογησάντων τινῶν ἢ τῶν ἐπικύκλων, ὡς ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν μίαν φύσιν, μίαν καὶ ποικίλην ἔχοντα κίνησιν, καὶ προποδίζοντα, καὶ ὑποποδίζοντα, ἑλικοειδῶς καὶ παντοίως μετασχηματιζόμενα, τὴν ἑαυτῶν περιπόλησιν, ὥς τε εἶναι τριπλῆν αὐτῶν τὴν φοράν. τὴν μέν, ἣν αὐτὰ τρέπεται, μετὰ τοῦ περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα κινεῖσθαι, καὶ κατὰ πλάτος κινούμενα, καὶ κατὰ βάθος. τὴν δέ, ἣν ὑπὸ τῶν ἰδίων ἐπ᾽ ἀριστερὰ περιάγεται κύκλων. τὴν δέ, ἣν ὑπὸ τῆς ταυτοῦ φορᾶς κρατούσης τῆς θατέρου πάσης. τοσαῦτα περὶ τούτων, ἐξαιρέτων ὄντων τῆς Πλάτωνος φιλοσοφίας θεαμάτων. εἰ δὲ ἐπιζητοίης, τίς ἡ τῶν πλανωμένων σύστασις, αὐτῶν τε τῶν ἄστρων, καὶ τῶν ὅλων σφαιρῶν, καὶ πότερον ἡ αὐτή, τῶν τε ἄστρων καὶ τῶν σφαιρῶν, καὶ ἑτέρα δι᾽ αὐτῶν, ἀπαντησόμεθα τῶν Πλατωνικῶν ἀρχῶν, ὅτι πᾶς μὲν ὁ οὐρανός, ἐκ πάντων ἐστὶ τῶν στοιχείων λέγοντες. ἐπικρατεῖ δέ, ὅπου μὲν τὸ πῦρ, μετὰ τῆς γῆς, ὅπου δέ, τὸ πῦρ μετὰ τοῦ ὕδατος τῆς ἀκρότητος, ὥσπερ καὶ τοῦ ἀέρος, καὶ αὐτοῦ τοῦ πυρός, καὶ καθ᾽ ἕκαστον τούτων, ἡ ἐξαλλαγὴ παμπόλυ τι ἐστί. διὸ δὴ καὶ τὰ μὲν ὁρατά ἐστι μᾶλλον, ὅσα τὸ πῦρ ἔχει μετὰ τοῦ στερεοῦ, τὰ δὲ ὁρατώτερα ὅσα τὸ πῦρ ἔχει μετὰ διαυγοῦς καὶ διαφανοῦς. καὶ διὰ τούτων μέν, τὰ ἀνώτερα δυνατὸν ὁρᾶν, ὥσπερ καὶ διὰ τοῦ ἀέρος, ἐκεῖνα δὲ ἐπιπροσθεῖ, πρὸς τὴν ἡμετέραν ὄψιν. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς λέγομεν, εἰκότως αἱ μὲν σφαῖραι λεπτοτέραν ἔχουσιν καὶ διαφανεστέραν οὐσίαν, τὰ δὲ ἄστρα στερεωτέραν. πανταχοῦ δὲ ἐπικρατεῖ τὸ πῦρ, καὶ ὁ πᾶς οὐρανός, μετὰ τὴν τούτου χαρακτηρίζεται δύναμιν. καὶ οὔτε καυστικὸν τὸ ἐκεῖ πῦρ, ὅπου γε οὐδὲ τὸ ὑπὸ σελήνην τὸ πρώτιστον τῶν ἐνταῦθα στοιχείων, ὃ καλεῖν εἴωθεν Ἀριστοτέλης πυροειδές, οὔτε φθαρτικόν τινος, οὔτε ἐναντίον πρὸς τὴν γῆν, ἀλλὰ

θερμότητι

θερμότητι ζωογόνῳ, καὶ δυνάμει φωτιστικῇ, καὶ καθαρότητι καὶ διαυγείᾳ, διαλάμπον. ἄλλο γάρ ἐστι τὸ σφόδρον, καὶ ἄλλο τὸ καθαρόν, ὡς ἔδειξεν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης. φῶς οὖν τὸ ἐκεῖ πῦρ, καὶ οὐ δεῖ τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐπιταράττειν διὰ τὸ παχὺ τοῦτο καὶ σκοτεινὸν πῦρ φυρομένους. οὕτω μὲν οὖν ὁ περὶ τῶν πλανήτων λόγος, οἰκείως τοῖς εἰρημένοις ἀποδοθήσεται, † εἰδέναι καὶ ἄλλα ζῶα θεῖα ἂν οὐράνια συνεπόμενα ταῖς τῶν πλανωμένων περιφοραῖς. ὧν ἡγεμόνες εἰσὶν οἱ ἑπτά, καὶ ταῦτα πάντα περιέλαβεν ἐν τούτοις ὁ Πλάτων. καὶ γὰρ ταῦτα τρεπόμενά ἐστι, καὶ πλάνην ἔχοντα τοιαύτην, οἵαν εἴρηκεν περὶ τῶν ἑπτὰ μικρῷ πρότερον. καὶ γὰρ συμπεριπολεῖ, καὶ συναποκαθίσταται ταῖς ἑαυτῶν ἀρχαῖς, ὥσπερ καὶ τὰ ἀπλανῆ κρατεῖται ὑπὸ τῆς ὅλης περιφορᾶς. ταῦτα δ' οὖν τὰ πλανώμενα γεγονέναι φησὶ κατ' ἐκεῖνα τὰ ἔμπροσθεν, τοῦ χρόνου γενέσεως χάριν. ἵνα συναπεργάζηται χρόνον, διά τε τῆς ἀνωμαλίας, καὶ τῆς ἀεὶ κινήσεως, τὰ διάφορα χρονικὰ μέτρα, προάγοντα εἰς τὸν κόσμον. ὧν ὁ εἷς χρόνος περιληπτικός, τὸν ἕνα περιοδικὸν ἔχων ἀριθμόν, τὸν τῶν παντοδαπῶν ἀριθμῶν περιοδικῶν περιεκτικόν. καὶ οὐ δεῖ τὰ ἀπλανῆ κινεῖσθαι, καὶ αὐτὰ λέγων περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα, μετὰ τῆς εἰς τὸ πρόσθεν πορείας, οὐχὶ κἀκεῖνα φαίη ἂν συναπεργάζεσθαι χρόνον, ἔχοντα καὶ αὐτὰ περιοδικὸν ἀριθμὸν τῆς ἰδίας ἀποκαταστάσεως, καθ' ὃν μετρεῖται ὁ σύμπας χρόνος, ἀλλὰ τὸν προσήκοντα τῇ φυσιολογίᾳ τρόπον λέγων περὶ τῶν πλανωμένων, ταῦτα διαφερόντως εἶπεν, ἐφ' ὧν καὶ τὴν αἴσθησιν ἔχομεν μαρτυροῦσαν τῇ διαφόρῳ κινήσει τῶν πλανωμένων, οὐδὲν ἐχόντων ἡμῶν ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως λαβεῖν τῶν διαφόρων ἀριθμῶν τῆς κινήσεως τῶν ἀπλανῶν, καὶ τῶν περιόδων, ἃς ποιοῦνται περιϊόντες. τοῦτο μὲν οὖν λέγει δὴ τὸ τὰ πλανώμενα χρόνου ἕνεκα γεγονέναι διαφερόντως ὑπεμνήσθω, διὰ τὰ τῶν παρ' ἡμῶν, ὥσπερ καὶ αὐτὸς ὑπέμνησεν. ὅσοι δὲ τὸ ἐκ πυρὸς εἶναι τὸν οὐρανὸν ἀθετοῦσιν, ὡς τοῦ πυρὸς ἄνω φέρεσθαι πεφυκότος, ἤδη μὲν προείπομεν. δεῖ δὲ ἄρα πάλιν ὑπομιμνήσκειν αὐτοὺς ἐπιλερίδας ὄντας, ὡς ἀτόπως λέγουσιν. εἰς γὰρ τοῦτο τὸ ἐνταῦθα πῦρ, ἀποβλέπουσιν, ὃ παρὰ φύσιν. ἐπεὶ τῷ γε πυρὶ κἂν τὸ ὑπὸ σελήνην λάβῃς, οὐ τὸ ἄνω κινεῖσθαι κατὰ φύσιν, ἀλλὰ τὸ μένειν ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ. τὸ δὲ ἄνω κινεῖσθαι, ἄγει μὲν εἰς τὸ κατὰ φύσιν, αὐτὸ δὲ οὐ κατὰ φύσιν. οὐδὲ γὰρ σώματι τὸ ὑγιάζεσθαι κατὰ φύσιν, ἀλλὰ τὸ ὑγιαίνειν, νενοσηκότι δὲ τὸ ὑγιάζεσθαι μόνῳ κατὰ φύσιν, ὥσπερ καὶ πυρί, τῷ μὴ τελείως πυρί, τὸ ἄνω φέρεσθαι κατὰ φύσιν, τῷ δὲ κατ' ἐνέργειαν πυρί, τὸ μένειν ἐν τῷ ἄνω κατὰ φύσιν, ἐν ᾧ μένον, εἰ κινοῖτο μίαν ἕξει μόνην τὴν κύκλῳ κίνησιν. εἰ δὲ ὅτι καὶ τοῦτο τὸ ἄκρον ἐν τοῖς τῇδε φέρεται κύκλῳ μετὰ τοῦ αἰθέρος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, ἀληθὲς ὅτι μειζόνως ἀποδείκνυται κυκλοφορητικὸν ὄν. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο κύκλῳ φέρεται καθ' ὅσον δύναται, ἀεὶ κατὰ φύσιν κινεῖται. τὸ γὰρ παρὰ φύσιν οὐκ ἀΐδιον. τοιοῦτον δὲ πᾶν τὸ βίαιον. εἰ δὴ καὶ ὑπὸ σελήνην ἐστὶ πῦρ τοιοῦτον, τί περὶ τῶν οὐρανίων ἀμφισβητοῦσι, τὴν διὰ τὴν ἄνω κίνησιν τοῦ πυρός, ἄνω καὶ κάτω διαθρυλλοῦντες. ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἔφην εἴρηταί που καὶ ἔμπροσθεν. ζητήσαντος δὲ τοῦ Ἀριστοτέλους δὲ τὴν αἰτίαν, ἡ μὲν ἀπλανὴς πολλὰ περιείληφεν ἄστρα, μία οὖσα, αἱ δὲ πλανώμεναι πολλαὶ οὖσαι, ἓν ἑκάστη, τὰ μὲν ἐκείνῳ ἀρέσαντα λαμβάνειν ἀπὸ τῶν ἐκείνου, δυνατόν. ἡμεῖς δὲ καὶ ἤδη τι περὶ τούτου προείπομεν, καὶ νῦν ἑπόμενα τοῖς ἔμπροσθεν γράφοντες φήσομεν, καὶ τῶν πλανωμένων ἑκάστην κόσμον ὅλον εἶναι, πολλῶν ἡμῖν ἀφανῶν θείων γενῶν περιληπτικόν. πάντων δὲ ἐκείνων τὴν ἡγεμονίαν ἔχειν, τὸ φαινόμενον ἄστρον, καὶ ταύτῃ διαφέρειν τὰ ἀπλανῆ, τῶν ἐν ταῖς πλανωμέναις σφαίραις, ὅτι ἐκεῖνα μέν, μίαν ἔχει μονάδα, τὴν ὁλότητα τὴν ἑαυτῶν, ταῦτα δὲ τὰ καθ' ἑκάστην τῶν πλανωμένων ἀφανῆ, συμπεριπολοῦντα ταῖς ἑαυτῶν σφαίραις, διπλῆν τήν τε ὁλότητα, καὶ τὴν ἐν τοῖς περιεχομένοις ἐξῃρημένην λαχοῦσαν ὑπεροχήν. δεύτερα γὰρ ὄντα τῶν ἀπλανῶν, διττῆς ἐπιστασίας ἐδεῖτο, τῆς μὲν ὁλικωτέρας, τῆς δὲ μερικωτέρας. ὅτι δὲ καὶ ἐν ἑκάστῃ τούτων πλῆθός ἐστιν ἑκάστῃ σύστοιχον, κατασκευάσειας ἂν ἀπὸ τῶν ἄκρων. εἰ γὰρ ἡ ἀπλανὴς ἔχει σύστοιχον ἑαυτῇ πλῆθος, καὶ ἡ γῆ τῶν χθονίων ζῴων ἐστί, ὡς ἐκείνη τῶν οὐρανίων, ἀνάγκη καὶ ἑκάστην ὁλότητα πάντως ἔχειν μερικὰ ἄττα σύστοιχα πρὸς αὐτὴν ζῶα, δι' ἃ καὶ ὁλότητες λέγονται. λανθάνει δὲ ἡμῶν τὰ μέσα τὴν αἴσθησιν, τῶν ἄκρων δήλων ὄντων, τῶν μέν, διὰ τὴν ὑπέρλαμπρον οὐσίαν, τῶν δέ, διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς συγγένειαν. εἰ δὲ καὶ μερικαὶ ψυχαὶ περὶ αὐτὰς κατεσπάρησαν, ἄλλαι μὲν περὶ ἥλιον, ἄλλαι δὲ περὶ σελήνην, ἄλλαι δὲ περὶ ἕκαστον τῶν λοιπῶν, καὶ πρὸ τῶν ψυχῶν δαίμονες συμπληροῦσι τὰς ἀγέλας, ὧν εἰσιν ἡγεμόνες, δῆλον ὅτι καλῶς εἴρηται κόσμον ἑκάστην εἶναι τῶν σφαιρῶν, καὶ τῶν θεολόγων ἡμᾶς ταῦτα διδασκόντων, ὁπόταν περὶ ἑκάστους θεοὺς ἐν αὐτοῖς εἶναι, πρὸ τῶν δαιμόνων ἄλλους ὑπὸ τὴν ἄλλων τελοῦντας ἡγεμονίαν, οἷον, καὶ περὶ τῆς δεσποίνης ἡμῶν σελήνης, ὅτι καὶ ἡ Ἑκάτη θεά τινές εἰσιν ἐν αὐτῇ, καὶ ἡ Ἄρτεμις, καὶ περὶ τοῦ βασιλέως Ἡλίου καὶ τῶν ἐκεῖ θεῶν, τὸν ἐκεῖ Διόνυσον ὑμνοῦντες, Ἥλιος πάρεδρος ἐπισκοπέων πόλον ἁγνόν. τὸν Δία τὸν ἐκεῖ, τὸν Ὄσιριν, τὸν Πᾶνα, τὸν ἡλιακόν, τοὺς ἄλλους, ὧν αἱ βίβλοι πλήρεις εἰσὶ τῶν θεολόγων, καὶ τῶν θεουργῶν, ἐξ ὧν ἁπάντων δῆλον, ὅπως ἀληθές, καὶ τῶν πλανωμένων ἕκαστον, ἀγελάρχην εἶναι πολλῶν θεῶν, συμπληρούντων αὐτοῦ τὴν ἰδίαν περιφοράν. ταῦτα μὲν ταύτῃ διαλύσομεν, ἐν δὲ ἐκεῖνο χρὴ συλλογίζεσθαι διὰ τῶν εἰρημένων, ὅτι τὰ ἀπλανῆ κα-

τὰ Πλάτωνα, τῶν πλανωμένων ἐστὶν, οὐ τῷ τόπῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ ἀξίᾳ κρείττονα. τὰ μὲν γὰρ ἐντιθέναι φησὶ, τῇ ταὐτοῦ κύκλου φρονήσει, τὰ δὲ, ταῖς περιφοραῖς, ἃς ἡ θατέρου περίοδος ἤειν. ὥστε τὰ μὲν, μόνῃ συζῶντα τῇ ταὐτοῦ νοερᾷ ζωῇ, τὰ δὲ καὶ τῇ θατέρου περιφορᾷ. πάντως μὲν γὰρ καὶ ἐκεῖνα, διότι καὶ αὐτὰ συμπεριφέρεται τῇ ἀπλανεῖ, καθάπερ καὶ τὰ ἀπλανῆ, μετὰ δὲ τῆς τοῦ θατέρου περιόδου συμπεριάγεται. εἰ οὖν τὰ μὲν αὐτόθεν ἐκείνης μετέχει τῆς θειοτέρας, τὰ δὲ, διὰ μέσης τῆς καταδεεστέρας, ἀνάγκη δή που τὰ μὲν εἶναι κρείττονος ἀξίας, τὰ δὲ, καταδεεστέρας. ἐοίκασιν οὖν εἴ τι δεῖ τεκμαίρεσθαι διὰ τούτων, αἱ μὲν τῶν ἀπλανῶν ψυχαὶ, κἂν ἔχωσιν ἀμφοτέρους τοὺς κύκλους. ἔχουσι δὲ, εἴπερ καὶ αἱ ἡμέτεραι, τὸν ταὐτοῦ καὶ τὸν θατέρου, καθάπερ αὐτός φησι μᾶλλον ζῆν κατὰ τὸν ταὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον συζῆν, τῷ ὁμοίῳ τῆς ὅλης ψυχῆς. αἱ δὲ τῶν πλανωμένων μᾶλλον κατὰ τὸν θατέρου. διὸ καὶ ποικιλίας κινεῖσθαι τὰ σώματα αὐτῶν κινήσεις, καὶ ἐντίθεσθαι ταῖς τοῦ θατέρου περιφοραῖς. καὶ ἔχοι ἂν ταῦτα λόγον, τοῖς εἰς μόνας αὐτῶν βλέπουσι τὰς κινήσεις, ὃ δὴ τῆς φυσικῆς ἐστι θεωρίας ἴδιον, οὕτω καὶ τοῦ θεουργοῦ διδάξαντος ἡμᾶς, περί τε τῶν ἄστρων, καὶ τῶν πλανωμένων
» φρονεῖν, περὶ μέν γε τῶν ἀπλανῶν, τῆς δημιουργίας λέγων φησίν. Ἔπηξε δὲ καὶ πολὺν ὅμιλον
» ἀστέρων ἀπλανῶν, μὴ τάσει ἐπιπόνῳ πονηρᾷ, πήξει δὲ πλάνην οὐκ ἐχούσῃ χρωμένων. Τὴν ἐν τῷ ταὐτῷ δήπου κατὰ τὰ αὐτὰ κίνησιν δηλῶν διὰ τῆς πήξεως, περὶ τῶν πλανωμένων, ὅτι ἓξ αὐτοὺς ὑπέστησεν, ἕβδομον ἡλίου μεσεμβολήσας πῦρ, τὸ ἄτακτον αὐτῶν, εὐτάκτοις ἀνακρεμάσας ζώναις. τὴν μὲν ἀνωμαλίαν ἣν ἔχουσι τῶν κινήσεων, ἀταξίαν εἰπὼν, τὴν δὲ τῶν ἐπιτεταγμένων αὐτοῖς ζωνῶν εὐταξίαν κρατοῦσαν, εἰς τάξιν περιάγειν τὴν ἀταξίαν παρίστας. οὐ γὰρ δι᾽ ἀσθένειαν ἀνωμάλως κινοῦνται καθάπερ τὰ ἄψυχα, ἀλλὰ διὰ τὴν βούλησιν τῶν ἐπιβεβηκότων, καὶ τὰς διαφόρους νοήσεις ἃς δὴ ζώνας ἐκάλεσεν, διὰ τὴν ἑαυτῶν τάξιν. ἔφατο καὶ τὴν φαινομένην τῶν σωμάτων εὐταξίαν εἰς τὴν πρέπουσαν τάξιν περιάγειν ἑαυταῖς διασωσαμένας, ἕκαστα τῶν πλανωμένων, ταῖς ἑαυτῶν
† ἰλουμένην. δυνάμεσι. Τὴν δὲ, τροφὸν μὲν ἡμετέραν, † ἰλλομένην δὲ, περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον, τεταγμένον
» φύλακα, καὶ δημιουργὸν, νυκτός τε τοῦ ἡμέρας ἐμηχανήσατο, πρώτην καὶ πρεσβυτάτην θεῶν,
» ὅσοι ἐντὸς οὐρανοῦ γεγόνασιν. Περὶ τῆς γῆς φυσιολογίᾳ, προσεχῶς συνυφαίνει τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῆς κινήσεως τῶν ἄστρων, οὐχ ὡς διὰ τοῦτον νῦν πρῶτον αὐτὴν τοῦ λόγου προάγοντες, ἤδη γὰρ ὑπέστησεν αὐτὴν, ἡνίκα τὸν κόσμον ἐκ τῶν ὅλων ὑπέστησε στοιχείων, τῶν τε ἄκρων καὶ τῶν μέσων, ἀλλ᾽ ὡς τοῖς περὶ τῆς πορείας τῶν πλανωμένων καὶ ἀπλανῶν λόγοις, καὶ τοῖς περὶ χρόνου, καὶ τῶν χρονικῶν περιόδων, καὶ τοῦ περὶ γῆς λόγου, συντελοῦντος φύλακος γινομένης νυκτός καὶ ἡμέρας. ἅπας γὰρ ὁ οὐρανὸς, χορεύει περὶ αὐτὴν, καὶ κύκλῳ περιπολεῖ, καὶ αὕτη κέντρον ἐστὶ τοῦ παντὸς, ὡς ἐν φυσικοῖς σώμασι. ἄλλο γὰρ τὸ ἀμερὲς κέντρον ὡς ἐν τῇ ἀληθεστάτῃ σφαίρᾳ τῇ περιεχούσῃ τὸ φυσικὸν πανταχόθε διατεῖνον, ὃ καὶ δύναμίς ἐστι τῆς σφαίρας ἀνάλογον τοῖς πόλοις τεταγμένον, ἄλλο τὸ φυσικὸν ὃ ἡ φύσις ἐνίδρυσε τῷ μέσῳ, περὶ ὃ κύκλῳ κινεῖται πάντα τὰ ἄστρα, καὶ εἰς ὃ κατεπέμπει τὰς ἑαυτῶν ἐνεργείας, ὃ δὴ καὶ τὴν γῆν εἶναι φαμέν. ὥστε ἐπεὶ περὶ τῆς κυκλοφορίας διείλεχθη τῶν οὐρανίων, εἰκότως καὶ τὸν περὶ γῆς λόγον συνῆψεν τοῖς εἰρημένοις. ἔτι δὲ κατ᾽ ἄλλον τρόπον, ἡ τῆς γῆς φύσις, πρὸς τὴν οὐρανίαν τάξιν, μητρὸς ἐπέχει λόγον. ὅσα γὰρ ὁ οὐρανὸς ποιήσει πατρικῶς, ταῦτα ἡ γῆ μητρικῶς. καὶ γὰρ τὰ μετέωρα πάντα, δι᾽ ὧν ὁ κύκλος ἐπιπολεῖται τῆς γενέσεως, ὡς μὲν ἀπὸ πατρὸς ὑφίσταται τοῦ οὐρανοῦ, κυβερνῶντος ἄνωθεν, τὴν ἔνυλον πᾶσαν, καὶ φερομένην οὐσίαν, ὡς δὲ ἀπὸ μητρὸς τῆς γῆς, αὕτη γὰρ παρέχει τὴν ὕλην ταῖς ἀναθυμιάσεσιν, ἀπὸ τῶν εἰς αὐτὴν συνερρυηκότων, καὶ ἑαυτῆς, ὥσπερ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφὴν ὁ οὐρανὸς, καὶ διὰ ταύτην ἄρα τὴν αἰτίαν, εἰκότως τῷ περὶ τοῦ οὐρανοῦ λόγῳ, συνέταξε τὸν περὶ γῆς, εἰς αὐτὴν τῶν πραγμάτων ἀποβλέπων φύσιν καὶ συμφωνίαν αὐτῶν, καὶ κοινωνίαν, καὶ τὴν ἐν ἀρχαῖς ὁμοφυῆ σύζευξιν θεωρῶν. καὶ μὴν καὶ τὴν τῆς ἀναλογίας δύναμιν, ἔργῳ κατάδηλον αὐτὸς ἐποίησεν, διὰ τῆς τάξεως τὸν περὶ τῶν πλανητῶν λόγον, καὶ πρῶτον καὶ μέσον παραλαβὼν, καὶ τὸν περὶ γῆς λόγον, πρὸ τῶν ἄλλων δαιμόνων, τὴν ὑπὸ σελήνην παραδοὺς. οὕτω γὰρ, τὰ μὲν ἄκρα, καὶ πρῶτα, καὶ μέσα γίγνεται, τὰ δὲ μέσα πάλιν, εἰς τὴν τῶν αὐτῶν ἄκρων μεθίσταται τάξιν. τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀναλογία μάλιστα ἀποτελεῖν καὶ κατὰ πάντας ἄρα τοὺς τρόπους, ὁμοφυής ἐστιν ἡ περὶ γῆς φυσιολογία τῇ περὶ οὐρανοῦ θεωρίᾳ, καὶ περὶ μὲν τῆς τάξεως, τοσαῦτα. τίς δὲ ἡ γῆ, καὶ πόθεν πρόεισι, καὶ πῶς ἡμετέρα λέγεται τροφὴ, πῶς δὲ πρεσβυτέρα καὶ πρωτίστη θεῶν; ἐὰν γὰρ ταῦτα κατανοῆσαι δυνηθῶμεν, ἕξομεν ὥς γε πρὸς τὰ παρόντα ἱκανῶς, τὴν περὶ αὐτῆς θεωρίαν. πρόεισι μὲν ἡ γῆ πρώτως, ἀπό τε τῆς νοητῆς γῆς, καὶ τῆς ἐνιαίως, πάντας περιεχούσης τοὺς νοητοὺς διακόσμους τῶν θεῶν, καὶ ἐνιδρυμένης τῷ πατρὶ διαιωνίως, καὶ τῆς νοερᾶς τῆς τῷ οὐρανῷ συντεταγμένης, καὶ πάσας ὑποδεχομένης, τὰς τοῦ οὐρανοῦ ποιήσεις. ἐκείναις γὰρ ἀνάλογον, καὶ αὕτη μένουσα ἀΐδια ὡς ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πανταχόθεν ὑπ᾽ αὐτοῦ συνεχομένη, πλήρης ἐστὶ γεννητικῆς δυνάμεως, καὶ τελεότητος δημιουργικῆς. ἔστι δὲ ἄρα ἡ ὡς ἀληθῶς γῆ, οὔτε ὁ σωματοειδὴς οὗτος καὶ παχὺς ὄγκος. οὐ γὰρ ἂν εἴη πρεσβυτάτη θεῶν διὰ τὸν ὄγκον, οὐδὲ πρώτη τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ

τεταγμένων

τεταγμένον, οὔτε ἡ ψυχὴ τῆσδε τοῦ σώματος. οὐ γὰρ ἂν εἴη περὶ τὸν παντὸς τεταμένον πόλον. οὐ γὰρ ἡ ψυχὴ τοιοῦτον, ἀλλὰ τὸ σῶμα τῆς γῆς. ἀλλ' εἰ δεῖ τὸ ἀληθέστατον περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, ζῶόν ἐστιν, ἐκ ψυχῆς θείας, καὶ σώματος ζῶντος. διὸ καὶ ὅλον ζῶόν ἐστιν, ὥς φησιν ὁ Πλάτων. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ, νοῦς ἄϋλος καὶ χωριστός, ἐν ταυτῷ συνέχων καὶ τόνδε τὸν ὄγκον, καὶ ψυχὴ θεία περὶ τόνδε χορεύουσα τὸν νοῦν, καὶ σῶμα αἰθέριον, προσεχῶς ἐξηρτημένον, ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ τελευταῖος οὗτος ὁ φαινόμενος ὄγκος, ἐμπνεόμενος, πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ ὀχήματος αὐτῆς, καὶ ζωῆς πληρούμενος, ἀφ' ἧς καὶ γεννᾷ, καὶ τρέφει ζῶα παντοῖα. τὰ μὲν γὰρ ἐν αὐτῇ κατερριζωμένα, τὰ δὲ κινούμενα περὶ αὐτήν, καὶ τοῦτό γε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἰδών, ᾐσχύνθη μὴ οὐχὶ ζωὴν αὐτῇ φυσικὴν διδόναι. πόθεν γὰρ ἐν γῇ μὲν ἔτι μένοντα τὰ φυτὰ ζῇ, ἀποσπασθέντα δὲ νεκροῦται, μὴ τοῦδε τοῦ ὄγκου τῆς γῆς ζωῆς ὄντος πλήρους. δεῖ δὲ καὶ καθόλου λαμβάνειν, ὅτι τὰ ὅλα πρὸ τῶν μερῶν ἐμψύχωται. γελοῖον γὰρ εἰ ἄνθρωπος μὲν μετέχει καὶ ψυχῆς λογικῆς καὶ νοῦ, τῇ δὲ γῇ καὶ τῷ ἀέρι, μηδεμίαν ἀποδιδοίη ψυχήν, ἄνωθεν ἐποχουμένην, καὶ διακυβερνῶσαν τὰ στοιχεῖα, καὶ ἐν οἰκείοις ὅροις φυλάττουσαν. τὰ γὰρ ὅλα, κυριώτερα τῶν μερῶν, καὶ τὰ ἀΐδια τῶν φθαρτῶν ἄνευ ψυχῆς, ὥς φησιν ὁ Θεόφραστος. ἀναγκαῖον ἄρα καὶ ψυχὴν ἐν τῇ γῇ διδόναι, καὶ νοῦν. τὴν μὲν γόνιμον αὐτὴν ποιοῦσαν, τὸν δὲ συνέχοντα αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παντός. αὕτη μὲν οὖν ἡ γῆ ζῶον οὖσα θεῖον καὶ πλήρωμα νοερῶν τε καὶ ψυχικῶν οὐσιῶν, ἄϋλόν τι δυναμένων. εἰ γὰρ τὴν μερικὴν ψυχήν, μετὰ τοῦ ἰδίου ὀχήματος, ἐνύλῳ σώματι πλεονάζειν φαμέν, ὡς ἐν ἄλλοις δέδεικται, τί χρὴ οἴεσθαι περὶ θείας οὕτω ψυχῆς; ἢ ὅτι πολλῶν πρότερον ταύτης διὰ μέσων ἄλλων ὀχημάτων, ἀποκρέμαται τὰ ἐμφανῆ σώματα, δι' ὧν ἐλλάμψεις καὶ ταῦτα δέχεσθαι δυνατόν. τοιαύτη δ' οὖν οὖσα, λέγεται τροφὸς ἡμετέρα. πρῶτον μέν, ὡς τῷ οὐρανῷ δύναμιν ἔχουσά πως ἀντίρροπον. καὶ ὥσπερ ἐκεῖνος ζώων ἐστὶ θείων περιεκτικός, οὕτω καὶ αὕτη γῆ ἵνα φαίνηται περιέχουσα ζῶα. δεύτερον δέ, ὡς ἐμπνέουσα τὰς ζωάς, τὰς ἡμετέρας, ἀπὸ τῆς οἰκείας ζωῆς. οὐ γὰρ μόνον καρποὺς ἀνίησι καὶ τρέφει τὰ σώματα ἡμῶν διὰ τούτων, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀποπληροῖ τῶν ἑαυτῆς ἐλλάμψεων. ζῶον γὰρ οὖσα θεῖον καὶ ἡμᾶς γεννήσασα, ζῶα μερικὰ γεγονότας, διὰ μὲν τοῦ σώματος ἑαυτῆς, τρέφει καὶ συνέχει τὸν ἡμέτερον ὄγκον, ἀπὸ δὲ τῆς οἰκείας ψυχῆς τελειοῖ τὴν ἡμετέραν ψυχήν. διὰ δὲ τὸν νοῦν τὸν ἑαυτῆς, ἀνεγείρει τὸν ἐν ἡμῖν νοῦν, καὶ οὕτω δὴ καθ' ὅλην ἑαυτήν, γίνεται τροφός, ὅλης ἡμῶν τῆς συστάσεως. ὅθεν ἐμοὶ δοκεῖν καὶ τροφὸν αὐτὴν ἡμετέραν προσειπεῖν, τὴν νοερὰν αὐτῆς θρεπτικὴν ἐνέργειαν ἐνδεικνύμενος. εἰ γὰρ δὴ ἡμετέρα τροφός ἐστιν, οἱ δὲ ὄντως ἡμεῖς ψυχαὶ καὶ νόες, κατ' ἐκεῖνα ἂν μάλιστα, τελεσιουργὸς ἡμῶν εἴη, τὸν ἡμέτερον κινοῦσα νοῦν. ζῶον δὲ οὖσα θεῖον, καὶ πολλῶν ζώων μερικῶν περιληπτικόν, ἴλλεσθαι λέγεται περὶ τὸν διὰ παντὸς τεταγμένον πόλον. διότι δὲ περὶ τὴν ἄξονα τοῦ παντὸς συνέχεται καὶ συσφίγγεται. πόλος μὲν γάρ ἐστι καὶ ὁ ἄξων, καὶ νῦν οὕτω λέγεται πόλος, διότι περὶ αὐτὸν πολεῖ τὸ πᾶν, διότι δὲ ὁ πόλος ἀμερής, ὁ δὲ ἄξων, πόλος μετὰ διαστάσεως, ὡς εἰ καὶ τὴν γραμμὴν λέγοι τις σημεῖον ῥυέν, τετάσθαι λέγεται διὰ παντός, ὡς διαμπὰξ διήκων διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς. οὐ γὰρ διὰ τοῦ παντὸς εἴρηται τεταγμένην, οὐ γὰρ ἄνευ ψιλλισμοῦ τὸ οὕτω λέγειν, ἰλλομένην δέ, τὴν σφιγγομένην δηλοῖ καὶ συνεχομένην. οὐ γὰρ ὡς Ἀριστοτέλης οἴεται τὴν κινουμένην. διαφερόντως γὰρ ὁ Πλάτων, ἀκίνητον φυλάττει τὴν γῆν, καὶ τὴν αἰτίαν προστιθείς, ἐν τῷ Φαίδωνι, δι' ἣν ἀκίνητος ἵδρυται, λέγει. ἰσόρροπον γὰρ πρᾶγμα ὁμοίου τινὸς ἐν μέσῳ τεθέν, οὐχ ἕξει μᾶλλον οὐδ' ἧττον οὐδαμόσε κλιθῆναι, πρὸς τὸ καὶ ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς χρήσεως μαρτυρεῖσθαι τὸν λόγον, ὅτι τὸ ἰλλομένην, τὸ συναγομένην δηλοῖ, καὶ οὐχὶ τὸ κινουμένην, ἰλλάδας καλοῦντες τοὺς δεσμούς. ἐρεῖ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Τίμαιος ἐν τοῖς ἑπομένοις, ἴλλεσθαι τὰς τρίχας περὶ τὴν κεφαλὴν ῥιζομένας, καὶ συσπειρομένας, ἔσω τοῦ δέρματος, ὥστ' εἶναι κἀκ τούτου δῆλον, ὅπως ἴλλεσθαι καὶ ἐν τούτοις εἶπε τὴν γῆν. εἰ δὲ καὶ ὥς ἔνιοί φασιν, τὸ μένει γὰρ ἑστία ἐν θεῶν οἴκῳ, μόνον περὶ ταύτης εἴρηται τῆς γῆς, πολλοῦ ἂν δέοι κινεῖν ὁ Πλάτων τὴν γῆν. εἰ δὲ καὶ μὴ τὴν ἐκεῖ ἑστίαν θείμεθα τὴν γῆν, ἀλλ' οὖν ἑστιοῦχον ἐν αὐτῇ δύναμιν ὑποληπτέον. ὡς γὰρ ἐν οὐρανῷ τοὺς πόλους ὑπὸ τῆς ἑστίας συνέχεσθαι φαμέν, οὕτως ἐν τῷ στοιχείῳ τὴν γῆν. καὶ ἔστιν ἀνάλογον ἡ ὑπερκόσμιος ἑστία, πρὸς τὸν μέγαν ἡγεμόνα, τῶν δώδεκα θεῶν, οὕτως ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις, ἡ γῆ πρὸς τὸν οὐρανόν. εἰ δὲ δὴ καὶ πρὸς τὸν Πυθαγόρειον Τίμαιον ἀποβλέψαιμεν ἔτι μᾶλλον, οὐκ ἂν ὑπολάβοιμεν κινεῖσθαι τὴν γῆν. λέγει γὰρ κἀκεῖνος, τὰν γὰρ ἐν μέσῳ εἶναι ἱδρυμέναν, πῶς δὲ εὔλογον ἡμᾶς ἰλλομένην ἀκούσαντας εἰλουμένην, καὶ στρεφομένην αὐτὴν ποιεῖν, ὡς Πλάτωνι ἀρέσκον λέγοντας. Ἡρακλείδης μὲν οὖν ὁ Ποντικός, οὐ Πλάτωνος ὢν ἀκουστής, ταύτην ἐχέτω τὴν δόξαν, κινῶν κύκλῳ τὴν γῆν, Πλάτων δὲ ἀκίνητον αὐτὴν ἵστησιν. εἰ γὰρ τὸν τέλειον ἐνιαυτὸν οὐκ ἐκ τῶν ὀκτὼ περιόδων ἐποίει μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς γῆς ἐνάτην συνηρίθμει συναποκαθιστὰς αὐτὴν ταῖς ἄλλαις, καὶ ποιῶν ἐκ πασῶν μίαν πρὸς τὴν ταὐτοῦ κύκλου ἀποκατάστασιν. οὕτω μὲν οὖν ἐξηγησόμεθα τὸν πόλον καὶ τὸν ἄξονα, καὶ τὴν περὶ τοῦτο συνεχομένην γῆν. δεῖ δ' ἀπὸ τῶνδε τῶν λόγων, ἐπὶ τὴν φύσιν μετιέναι, καὶ θεωρεῖν, τοὺς μὲν πόλους δυνάμεις ἑδραστικὰς τοῦ παντός, ἀνεγειρούσας μὲν τὸν ὅλον ὄγκον εἰς ἔρωτα τὸν νοητόν, ἀμερίστως δέ, τὸν μεριστόν.

καὶ ἡνωμένως καὶ ἀδιαστάτως, τὸ διαστατὸν συνέχουσα. διὸ δὴ καὶ ἐν Πολιτείᾳ τὰ ἄγκιστρα τῆς ἀλακάτης, ἐξ ἀδάμαντος ἐποίει, τὸ ἀκλινὲς αὐτῶν ὡς εἴρηται καὶ ἀδάμαντον ἐνδεικνύμενος, τὸν δὲ ἄξονα, μίαν θεότητα, συναγωγὸν μὲν τῶν κέντρων τοῦ παντός, συνεκτικὴν δὲ τοῦ ὅλου κόσμου, κινητικὴν δὲ τῶν θείων περιφορῶν, περὶ ἣν ἡ χορεία τῶν ὅλων, περὶ ἣν αἱ ἀνακυκλήσεις, αἳ ἔχουσαν τὸν ὅλον οὐρανόν, ἣν καὶ Ἄτλαντα διὰ τοῦτο προσειρήκασιν, ὡς ἄτρεπτον καὶ ἄτρυτον ἐνέργειαν ἔχουσαν. καὶ μέντοι καὶ τὸ τεταμένον, ἐνδείκνυται τετιμημένον εἶναι τὴν μίαν ταύτην δύναμιν, τὴν φρουρητικὴν τῆς ἀνακυκλήσεως τῶν ὅλων. εἰ δὲ καὶ ὥς φησιν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, τὸν διὰ παντὸς τεταμένον πόλον, ἀντὶ τοῦ οὐρανοῦ θέλει μὲν ἀκούειν, οὐδὲ οὕτως ἔξω τῆς Πλάτωνος ἀποπλανησόμεθα διανοίας. ὡς γὰρ αὐτὸς ἐν Κρατύλῳ λέγει, τὸν οὐρανὸν πόλον καλοῦσιν οἱ δεινοὶ περὶ ἀστρονομίαν, ὡς ἐναρμονίως πολοῦντα, λέγοις ἂν οὖν κατὰ ταύτην τὴν ἐπιβολὴν, διὰ παντὸς μὲν πόλος τεταμένος, δι' ὅλου ἑαυτοῦ κεκυρτωμένος οὐρανός, ὡς ἀγώνιος ὤν. οὕτω γὰρ τέτακται ἡ τοῦ κύκλου ἐπιφάνεια. περὶ δὲ τοῦτον ἴλλεται ἡ γῆ, οὐ τοπικῶς, ἀλλὰ δι' ὄρεξιν τῆς πρὸς αὐτὸν ὁμοιότητος, συννεύουσα εἰς τὸ μέσον, ἵν' ὡς ἐκεῖνος περὶ τὸ κέντρον κινεῖται, οὕτως αὕτη συναγομένη εἰς τὸ κέντρον, ὁμοίως γίνηται, τῷ κατ' οὐσίαν σφαιρικῷ, καὶ τὴν δύναμιν σφαιρωθεῖσα. σφιγγομένη περὶ τὸν οὐρανὸν οὕτως ὡς τεταμένον ὅλον περὶ αὐτήν. καθ' ἑκατέραν μὲν τῶν ἐπιβολῶν τὴν αἰτίαν ὁ Πλάτων παραδέδωκεν, δι' ἣν ἐν τῷ μέσῳ συνέχεται ἡ γῆ, διότι δύναμίς ἐστι συνεκτικὴ τῆς γῆς, ὁ ἄξων, ὅτι πανταχόθεν ὑπὸ τῆς περιφορᾶς συνέχεται, καὶ ἐν τῷ κέντρῳ συνάγεται τοῦ παντός. τίνα οὖν ἡ γῆ περιέχεται τῷ παντὶ χώραν, ποία δὲ οὖσα, τοῦτο ἐφεξῆς ὁ Τίμαιος διασαφήσει, φύλακα καὶ δημιουργὸν αὐτὴν ἀποκαλῶν νυκτός τε καὶ ἡμέρας. καὶ ὅτι μὲν ποιητικὴ νυκτός ἐστι, δῆλον. αὕτη γὰρ ἀποτελεῖ τὸν κῶνον, ἐπειδὴ σκιὰ αὐτῆς ἐστιν ὁ κῶνος, καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα αὐτῆς δίδωσι, τοιόνδε καὶ τοιόνδε σχῆμα τῇ σκιᾷ. πῶς δὲ καὶ τῆς ἡμέρας δημιουργός, ἢ καὶ ταύτην τὴν ἡμέραν τῇ νυκτὶ συνεζευγμένην ἀποτελεῖ. πρὸς γὰρ αὐτὴν, αἵ τε ἀνατολαὶ θεωροῦνται καὶ δύσεις. ὅτι δὲ ταύτην τὴν ἡμέραν περιέλαβεν τῇ περιαγομένῃ τῇ νυκτὶ δεδήλωκεν, ὑποτάξας αὐτὴν τῇ νυκτί. καθάπερ καὶ πρότερον ἐν οἷς ἔλεγεν, νὺξ μὲν οὖν ἡμέρα τε γέγονεν οὕτως. ἔστιν οὖν ἀμφοῖν δημιουργὸς ἡ γῆ συναποτελοῦσα τῷ ἡλίῳ τὰ συνάμφω. μᾶλλον μὲν, ὁ μὲν ἥλιος ἡμέρας, ἡ δὲ, νυκτὸς αἰτία. δημιουργὸς δὲ οὖσα, καὶ φύλαξ ἐστὶν αὐτῶν φυλάττουσα τούς τε ὅρους αὐτῶν, καὶ τὴν ἀντανίσωσιν τὴν πρὸς ἀλλήλας, καὶ τὰς αὐξήσεις καὶ τὰς ἐλαττώσεις αὐτῶν, κατὰ δή τινα ἀναλογίαν. διότι Ἶσιν αὐτὴν προσηγόρευσάν τινες, ὡς ἐπανισοῦσαν τὴν ἀνισότητα, καὶ εἰς ἀναλογίαν ἄγουσαν, τάς τε αὐξήσεις, καὶ τὰς μειώσεις ἀμφοτέρων. ἄλλοι δὲ εἰς τὸ γόνιμον αὐτῆς ἐπιδόντες Δήμητραν προσεῖπον, ὥσπερ δὴ καὶ Πλωτῖνος, τὸν μὲν νοῦν αὐτῆς Ἑστίαν καλῶν, Δήμητραν δὲ, τὴν ψυχήν. ἡμεῖς δὲ αὐτὰς τὰς πρωτίστας τούτων τῶν θεῶν αἰτίας νοεράς τε, καὶ δαιμονικὰς, καὶ ἀπολύτους εἶναί φαμεν. καθήκειν δὲ εἰς τὴν γῆν ἀπ' αὐτῶν, ἐλλάμψεις καὶ δυνάμεις καὶ εἶναι Δήμητραν χθονίαν, καὶ Ἑστίαν, καὶ Ἶσιν χθονίαν, ὥσπερ καὶ Δία χθόνιον, καὶ Ἑρμῆν χθόνιον, περὶ τὴν μίαν θεότητα τῆς γῆς, τούτων τεταγμένων τῶν χθονίων. ὥσπερ δὴ καὶ περὶ τὴν μίαν τοῦ οὐρανοῦ θεότητα προελήλυθε τὸ πλῆθος τῶν οὐρανίων θεῶν. πάντων γὰρ τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν, πρόοδοι γεγόνασιν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἀποπερατώσεις. καὶ ἔστιν ἐν αὐτῇ πάντα χθονίως, ὅσα ἐν οὐρανῷ, οὐρανίως εἰκότως. καὶ γὰρ ἡ νοερὰ γῆ, πάσας ὑποδέχεται, τὰς πατρικὰς τοῦ οὐρανοῦ δυνάμεις, καὶ ἔχει πάντα γεννητικῶς. οὕτως οὖν καὶ Διόνυσον χθόνιον ἐροῦμεν, καὶ Ἀπόλλωνα χθόνιον, ὃς καὶ ὕδατα μαντικὰ πολλαχοῦ τῆς γῆς ἀναδίδωσι, καὶ στόμια προφητεύοντα τὸ μέλλον. ἄλλους δὲ τόπους αὐτῆς καθαρτικοὺς, ἢ ἰατρικοὺς ἀποτελοῦσιν, αἱ εἰς αὐτὴν καθήκουσαι Παιώνιοι καὶ κριτικαὶ δυνάμεις. ἀλλὰ τὰς μὲν χθονίας πάσας δυνάμεις, ἐπεξελθεῖν ἀδύνατον. εἰσὶ γὰρ ἀπερίληπτοι μὲν αἱ θεῖαι, τῶν δὲ ἔτι πλείους, αἱ συνεπόμεναι ταῖς αὐταῖς, ἀγγέλων τε καὶ δαιμόνων διαλαχοῦσαι τὴν γῆν κύκλῳ πᾶσαν, καὶ περὶ τὴν μίαν τῆς θεότητα χορεύουσαι, καὶ τὸν ἕνα νοῦν, καὶ τὴν μίαν ψυχήν. λοιπὸν δὲ ἐστι θεωρῆσαι, πῶς πρεσβυτάτη θεῶν ἡ γῆ, καὶ πρωτίστη λέγεται τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ. τοῦτο γὰρ ἁπλῶς εἰρῆσθαι φανεῖται τοῖς πρὸς τὸ ἔνυλον αὐτῆς καὶ παχὺ καὶ σκοτεινὸν ἀποβλέπειν εἰθισμένοις. ἡμεῖς δὲ, ὅτι μὲν ἐστι τι καὶ τοιοῦτον ἐν τῷ ὄγκῳ τῆς γῆς, οἷον ἐκεῖνοι λέγουσι, συγχωρήσομεν, ἀξιώσομεν δὲ αὐτοὺς, καὶ τὰ ἄλλα τῆς γῆς ὁρᾶν ἀγαθὰ, δι' ὧν πλεονεκτεῖ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα, τὸ μόνιμον, τὸ γεννητικόν, τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν συμφωνίαν, τὴν ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ παντὸς θέσιν. μεγάλην γὰρ ἔχει τὸ κέντρον ἐν τῷ παντὶ δύναμιν, ὡς συνεκτικὸν ἁπάσης τῆς περιφορᾶς. διὸ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, Ζηνὸς πύργον ἐκάλουν τὸ κέντρον, ὡς δημιουργικῆς φρουρᾶς ἐν ἐκείνῳ τεταγμένης. ὑπομνήσομεν δὲ τοὺς ἀντιλέγοντας καὶ τῶν Πλατωνικῶν ὑποθέσεων, περὶ γῆς, καὶ τῶν ἔργων αὐτῆς, ὥς φησιν ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. τοῦτο μὲν ὃ ἡμεῖς οἰκοῦμεν, κοῖλον ἐστὶ καὶ σκοτεινὸν, καὶ ὑπὸ ἅλμης καταδεδευσμένον. ἄλλη δὲ ἐστιν ἡ ἀληθινὴ γῆ, θεῶν ὑποδοχὰς ἔχουσα, καὶ ἄλλη καὶ κάλλος, τοῦ ἐν οὐρανῷ προσεοικός. οὐ χρὴ οὖν θαυμάζειν εἰ καὶ νῦν πρεσβυτάτη λέγοιτο θεῶν ἡ γῆ, καὶ πρωτίστη τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ. τηλικοῦτον μὲν ὕψος ἔχουσα, τοιοῦτον δὲ κάλλος, ἐοικυῖα δὲ, ταῖς δωδεκασκύτοις σφαίραις, ὥσπερ ὁ οὐρανὸς, τοῦ δωδεκαέδρου, παρὰ τοῦ δημιουργοῦ διεζωγράφηται, καθὰ καὶ αὐτὸς ἐρεῖ προϊών. ἐννοήσωμεν δὲ, καὶ ὅτι μόνη τῶν στοιχείων τῇ γῇ δέδωκε πάντα στοιχεῖα διακεκριμένως ἔχειν, κόσμον αὐτὴν ὅλον ἀποτελῶν ἀνάλογον τῷ

οὐρανῷ

οὐρανῷ πεποικιλμένον. ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ καὶ πυρὸς ποταμὸς, καὶ ἀέρος, καὶ ὕδατος, καὶ γῆς ἄλλης, λόγον ἐχούσης πρὸς αὐτὴν, ὃν αὖ αὐτὴ πρὸς τὸ πᾶν, ὥς φησιν ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. εἰ δὲ τοῦτο, πολλὴν ὑπεροχὴν ἔχει παρὰ τῶν λοιπῶν στοιχείων, ὡς μεμιμημένη τὸν οὐρανὸν, καὶ πάντα ἔχουσα χθονίως ἐν ἑαυτῇ. πρὸς δὲ μὲν δὴ τούτοις, καὶ ὅτι τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, πρῶτα παρήγαγεν ὁ δημιουργὸς, γῆν καὶ πῦρ. τὰ δ' ἄλλα, ἕνεκα τούτων, ἵνα τὸν τῶν δεσμῶν ἐπέχοιεν πρὸς αὐτὰ λόγον, καὶ ὅτι τὰ τέτταρα, καὶ ἐν οὐρανῷ ἐστι καὶ ὑπὸ σελήνην, ἀλλ' ἐκεῖ μὲν πυρίως. ἡ γὰρ πλείστη ἰδέα καθάπερ εἶπεν, ἐκ πυρός. ἐνταῦθα δὲ γηΐνως. καὶ γὰρ τὸ τοῦ ἀέρος βάθος, καὶ ὁ τοῦ ὕδατος ὄγκος, περικέχυται τῇ γῇ, καὶ πολὺ τὸ γήϊνον ἔχει, διὸ καὶ τῇ ἑαυτῶν φύσει, σκοτεινά ἐστι. ἔστιν οὖν ἐν οὐρανῷ μὲν, ἐπικράτεια τοῦ πυρὸς, ὑπὸ σελήνην δὲ, τῆς γῆς. ἐπειδὴ δὲ συνῆπται ἡ γένεσις πρὸς τὸν οὐρανὸν συμφυῶς, τὸ μὲν πέρας τοῦ οὐρανοῦ, γῆ ἐστιν ὡς ἐν οὐρανῷ, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς γενέσεως, πῦρ ὡς ἐν γενέσει. τὴν μὲν γὰρ σελήνην, γῆν εἰώθασι καλεῖν, ὡς τοῦτον ἔχουσα τὸν λόγον πρὸς τὸν ἥλιον, ὃν ἡ γῆ πρὸς τὸ πῦρ, Μήσατο δ' ἄλλην γαῖαν ἀπείρατον, ἥν τε Σελήνην, Ἀθάνατοι κλήζουσιν, ἐπιχθόνιοι δέ τε Μήνην, φησὶν Ὀρφεύς. τὴν δὲ ἀκρότητα τῆς γενέσεως πῦρ, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης, τὸν αἰθέρα πῦρ ὀνομάζων, ἔστι δὲ ὅπου καὶ οὐ πῦρ, ἀλλὰ πυροειδῆ δοκιμάζων καλεῖν, ὡς εἴρηται πολλάκις. τὸ μέν τοι οὐρανοῦ πέρας, οὐκ ἔστι πάντη μεταβολῆς ἄμοιρον, ὡς τῇ γενέσει πελάζον. ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς γενέσεως, κύκλῳ κινεῖται μεμιμημένη τὸν οὐρανόν. ἔτι κἀκεῖνον παραλάβωμεν τὸν λόγον, ὅτι δεῖ οὐ τοῖς τόποις δεῖ κρίνειν τὴν ἀξίαν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ ταῖς δυνάμεσι καὶ τῇ οὐσίᾳ, καθάπερ δέδεικται ἐν ἄλλοις. τίσιν οὖν ἰδιότησι κριτέον τὰς ὑπεροχάς; τίσι δὲ ἄλλαις, ἢ ἃς αἱ θεῖαι τάξεις ἐπιδεικνύουσιν. ἡ γὰρ ὄντως ὑπεροχὴ, παρὰ τοῖς θεοῖς. ληπτέον οὖν ἐκ τῶν θείων τάξεων τὸ μοναδικὸν, τὸ μόνιμον, τὸ παντελὲς, τὸ γόνιμον, τὸ συνεκτικὸν, τὸ τελεσιουργὸν, τὸ πάντη διατεῖνον, τὸ ζωοποιὸν, τὸ κοσμητικὸν, τὸ ἀφομοιωτικὸν, τὸ περιεκτικόν. ταῦτα γάρ ἐστι τὰ ἰδιώματα πασῶν τῶν θείων διακοσμήσεων. κατὰ ταῦτα δὲ ἡ γῆ, τῶν ἄλλων πλεονεκτεῖ στοιχείων, ὥστε εἰκότως ἂν λέγοιτο πρεσβυτάτη καὶ πρωτίστη τῶν θεῶν. ἔτι δ' ἐστὶν θεωρητέον τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, τὴν μὲν, κατὰ πρόοδον, ἥ τις ἀεὶ τὰ δεύτερα τεταγμένα καταδεέστερα ποιεῖ τῶν πρὸ αὐτῶν, τὴν δὲ κατ' ἐπιστροφὴν, ἣ τὰ ἔσχατα συνάπτει, καθ' ὁμοιότητα τοῖς πρώτοις, καὶ ἕνα κύκλον ἀποτελεῖ, τῆς ὅλης ἀπογεννήσεως. καὶ ἐπειδήπερ ὁ κόσμος σφαιρικός ἐστι, τὸ δὲ τοιοῦτον σχῆμα τῶν κατ' ἐπιστροφήν ἐστιν ἴδιον, καὶ τὴν γῆν ἐν αὐτῷ συναπτέον τῷ οὐρανῷ δι' ἑνὸς κύκλου, καὶ μιᾶς ὁμοιότητος. οὕτω γὰρ καὶ τὸ κέντρον, ὁμοιότατόν ἐστι τοῖς πόλοις. ὁ μὲν γὰρ οὐρανὸς, πάντη περιέχει τὰ ὅλα, περὶ τοὺς πόλους κινούμενος, ἡ δὲ γῆ, τὴν ἐν μέσῳ κέντρου μονὴν ἔλαχεν. ἔπρεπεν γὰρ τῇ γενέσει τὸ ἀκίνητον εἶναι τοῦ κινουμένου πρεσβύτερον. κατὰ πάσας δὴ ταύτας τὰς ἐπιβολὰς, φαίης ἂν τὴν γῆν, ὡς τῷ οὐρανῷ σύστοιχον, πρεσβυτάτην τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῦ θεῶν. καὶ γὰρ αὕτη ἐντὸς οὐρανοῦ ἐστι, ὡς ὑπ' αὐτοῦ περιεχομένη πανταχόθεν. ὡς γὰρ τὸ πᾶν τὸ σωματικὸν ἐντὸς ἐτεκτήνατο τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ τὴν γῆν ἐντὸς τοῦ οὐρανοῦ δεδημιούργηκεν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ σφιγγομένην, καὶ συνεχομένην, καὶ μετ' αὐτοῦ τὰ ὅλα δημιουργοῦσαν. ἔχει δὲ κατὰ μὲν τὸ πρώτιστον, τὴν τῆς κατ' οὐσίαν ὑπεροχῆς ἔνδειξιν. τὸ δὲ πρεσβύτατον, τὴν ἀπὸ τῶν πρεσβείων ὧν ἔλαχεν ἡ γῆ. πῶς γὰρ οὐκ ἂν εἴποις αὐτὴν μεγάλην μοῖραν ἐν τῷ κόσμῳ λαχεῖν, καὶ εἶναι πολυτίμητον, ἐν ᾗ καὶ ὁ Ζανὸς πύργος, καὶ ἡ τοῦ Κρόνου πρόοδος. οὐ γὰρ μόνον ὁ τάρταρος τὸ ἔσχατον ὂν τῆς γῆς ὑπὸ τοῦ Κρόνου, καὶ τῆς κρονίας περικατείληπται δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ εἴ τι τούτου, καταδεέστερον ἐπινοοίης. καὶ γὰρ τοῦτον συνέχεσθαι διὰ τῶν ὑποταρταρίων θεῶν φησὶν Ὅμηρος. οὐχ ὅτι τοὺς θεοὺς ἐπέκεινα τάττει τοῦ ταρτάρου, ὡς τὰ ῥήματα ἐνδείκνυται, ἀλλ' ὅτι πανταχόθεν ὑπ' αὐτῶν περιείληπται, καὶ αὐτὸς ὁ τάρταρος. ἔτι τοίνυν θεατέον τὴν ἀναλογίαν τῆς γῆς, ἣν ἔχει πρὸς τὴν νοερὰν γῆν. ὡς γὰρ ἐκείνη περιέχει τάξεις θεῶν, καὶ ὑφίστησι τελεσιουργοὺς φρουρητικὰς, τιτανικὰς, ὧν αἱ ὀρφικαὶ θεολογίαι πλήρεις, οὕτω δὴ καὶ αὕτη δυνάμεις ἔχει ποικιλίας. καὶ ὡς μὲν τροφὸς, τὴν τελεσιουργὸν μιμεῖται τάξιν, καθ' ἣν καὶ πάτριον Ἀθηναίοις καρποφόρον αὐτὴν ὑμνεῖν, καὶ ἀνησιδώραν, ὡς καὶ ἀνιεῖσαν τὰ φυτὰ, καὶ τὰ ζῷα, καὶ τρέφουσαν, ὡς δὲ φύλαξ τὴν φρουρητικὴν, ὡς δὲ τεταγμένη περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον, τὴν τιτανικήν. ἐπεὶ δὴ δὲ καὶ ἐκείνη πρὸ τῶν ἄλλων Αἴγλην τε καὶ τὴν ἀστερωπὰν Ἐρίθυαν ἀπογεννήσειν, καὶ αὕτη νυκτός ἐστι, καὶ ἡμέρας δημιουργὸς, καὶ δήλη, καὶ ἡ τούτων ἀναλογία πρὸς ἐκείνας. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. εἰ δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἐθέλοις πρωτίστην αὐτὴν ἀκούειν καὶ πρεσβυτάτην θεῶν, ὡς ἀπὸ πρωτίστων καὶ πρεσβυτάτων αἰτίων, ὑφισταμένην, ἔχοι ἂν τὸ πιθανὸν καὶ οὗτος ὁ λόγος, τὸ πρώτιστα φθάνειν ταῖς ἑαυτῶν ἐνεργείαις ἐπιπλεῖστον, καὶ ἔτι πολλαχοῦ τὰ τελευταῖα σώζοντα, τὴν τῶν πρώτων ἀναλογίαν, ἅτε ἀπ' ἐκείνων μόνων ἔχοντα τάξιν. ὥστε πανταχόθεν ὁ τοῦ Πλάτωνος λόγος ἀληθὴς, εἴτε πρὸς τὸν ὄγκον τῆς γῆς, εἴτε πρὸς τὰς ἐν αὐτῇ δυνάμεις ἀποβλέπειν ἐθέλοις. τὸ δὲ ἐμηχανήσατο, πόσην οἴεσθαι χρὴ μαρτυρεῖν τὴν νοερὰν δύναμιν τῇ δημιουργίᾳ. τὸ γὰρ μήτε ἡλίου καθ' ἑαυτὸν νύκτα καὶ ἡμέραν δυναμένου ποιεῖν, μήτε γῆς μόνης (ἄλλο γάρ ἐστι φωτὸς στέρησις, καὶ ἄλλο νὺξ) εὑρεῖν ὅπως ἂν δι' ἀμφοῖν ἐπιτελεῖται ταῦτα, τῆς δημιουργικῆς ἐστιν ἔργον μηχανῆς. ἡ γὰρ τῆς γῆς ἐν μέσῳ τάξις, καὶ ἡ τοῦ ἡλίου χορεία περὶ αὐτὴν, καὶ ἡ τῆς ἀπλανοῦς ἀνακύκλησις, νύκτας περὶ γῆν, καὶ ἡμέρας, ἀποτελοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ ἡ ἐν μέσῳ κέντρου θέσις τῆς γῆς

ἀνάλογον

ἀνάλογον ποιεῖ, τὴν τῶν νυχθημέρων ἐξαλλαγὴν, οὐκ ἂν γινομένην, εἰ τὸ μέσον τις αὐτὴν ἐξελεῖν, ἰδεῖν ἔστιν ἀλλαχοῦ. ταῦτα δὴ καὶ ἔτι τούτων πλείω διὰ τοῦ τῆς μηχανῆς ὀνόματος συναγαγεῖν δυνατόν.

» Χορείας δὲ τούτων αὐτῶν, καὶ παραβολὰς ἀλλήλων, καὶ περὶ τὰς τῶν κύκλων πρὸς ἑαυτοὺς ἀνακυκλήσεις
» καὶ προχωρήσεις, ἔν τε ταῖς συνάψεσιν ὁποῖοι τῶν θεῶν κατ' ἀλλήλους γινόμενοι, καὶ ὅσοι κατ' ἀντικρὺ,
» μεθ' οὕς τινάς τε ἐπίπροσθεν ἀλλήλοις, ἡμῖν τε κατὰ χρόνους, οὕς τινας ἕκαστοι κατακαλύπτονται, καὶ
» πάλιν ἀναφαινόμενοι, φόβους καὶ σημεῖα τῶν μετὰ ταῦτα γενησομένων, τοῖς δυναμένοις λογίζεσθαι
» πέμπουσι, τὸ λέγειν ἄνευ δι' ὄψεως τούτων αὐτῶν μιμημάτων, μάταιος ἂν εἴη πόνος.

Οὐκ ἔστι τὸ προκείμενον τῷ Πλάτωνι νῦν τὴν ἀκριβῆ τῆς ἀστρονομίας περισυγκλῆσαι θεωρίαν, καὶ τοὺς λόγους οὓς κακῶς ἔνιοι ποιοῦνται, περὶ τῶν ὑποθέσεων καταβάλλοντες, καὶ τῆς ἀστρολογικῆς τηρήσεως, μὴ δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο τῷ Πλάτωνι συνεπόμενοι. διότι δὴ παραιτεῖται νῦν ὁ φιλόσοφος. ἔτι γὰρ νῦν μέγα ἔργον ἄρεκτον, καὶ οὐ δεῖ περὶ ταῦτα διατρίβειν. ἄλλο γὰρ ἐστὶν ἀστρονομία, καὶ ἄλλο φυσιολογία, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης διεκρίνεν, ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως. ἄλλως τε καὶ πολλῆς δεῖ σχολῆς εἰς τὸ πρῶτον ἐν εἰκόσι ταῦτα ἰδεῖν, εἰθ' οὕτως ἀποδοῦναι τοὺς λόγους. τὸ γὰρ λέγειν περὶ τούτων, ἄνευ τῶν δι' ὄψεως μιμημάτων, μάταιός ἐστι πόνος, ὥς φησιν ὁ αὐτός. δεῖ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀβακίου, καὶ ἐπὶ τῆς κρικωτῆς σφαίρας, καὶ ἐπὶ τοῦ παραδείγματος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀστρολάβου ταῦτα κατιδόντας, οὕτως ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων στέλλεσθαι θεωρίαν. δεῖ δὲ καὶ τηρήσεως, ἣν τὰ ὄργανα παρέχεται τοῖς περὶ ταῦτα διατρίβουσι. διὰ ταῦτα μὲν οὖν ὁ φιλόσοφος παραιτεῖται, τὸν περὶ τούτων λόγον, αὐτὰ δὲ ταῦτα ἃ νῦν λέγει, διχῶς ἐκληπτέον. μαθηματικῶς, καὶ φιλοσόφως. ὑπάρχει γὰρ καὶ ταῖς σωματικαῖς τῶν ἄστρων κινήσεσι, καὶ ταῖς ψυχικαῖς. καὶ πρότερον εἰ βούλει μαθηματικῶς τε καὶ φιλοσόφως, χορείας μὲν ἀκούσομεν, τὰς εὐτάκτους αὐτῶν, καὶ ἐναρμονίους περιφοράς, καὶ προσέθηκεν χορείας αὐτῶν τούτων λέγων τῶν ἄστρων, ὧν ἕνεκα καὶ τὸν περὶ τῆς γῆς λόγον ἐμβέβληκεν. οὐ γὰρ τὴν γῆν χορεύειν τὴν ἰλλομένην, ἀλλὰ περὶ τὴν γῆν τοὺς ἀστέρας. χορεύουσι γὰρ ἡ μίαν κίνησιν καὶ σύμφωνον περὶ τὸ αὐτὸ κινούμενοι. παραβολὰς δὲ, τὰς μετὰ μῆκος αὐτῶν συντάξεις, ὅταν κατὰ τὸ πλάτος διαφέρωσιν, ἢ κατὰ τὸ βάθος, τὰς συνανατολὰς λέγω καὶ συγκαταδύσεις, τὰς περὶ τὰς τῶν κύκλων πρὸς ἑαυτοὺς ἀνακυκλήσεις, καὶ τὰς προχωρήσεις. τοὺς προποδισμοὺς δηλοῖ, καὶ τοὺς ὑποποδισμούς. προποδίζοντες μὲν γὰρ, προσχωροῦσι ταῖς ἑαυτῶν ἀποκαταστάσεσιν, ὑποποδίζοντες δὲ, ἀνακυκλοῦνται πρὸς ἑαυτούς, κύκλους δὲ λέγει νῦν, τὰς σφαίρας. καθ' ἃς κινοῦνται οἱ ἀστέρες, ἀλλ' οὐχὶ τοὺς ἐπικύκλους. οὐδαμοῦ γὰρ ἐκείνων ἐμνημόνευσεν, ὥσπερ οὐδὲ τοὺς ἐκκέντρους εἶναι τῶν κύκλων. καὶ γὰρ γελοῖον, ἢ κυκλίσκους τινὰς ποιεῖν καθ' ἑκάστην σφαῖραν τὴν ἐναντίαν αὐτῇ κινουμένους, ἤ τε μέρη ὄντας τῆς σφαίρας περιεχούσας μὲν τὸ κέντρον, οὐ περὶ αὐτὸ δὲ κινουμένας. τοῦτο μὲν γὰρ ἀναιρεῖ τὸ κοινὸν ἀξίωμα τῶν φυσικῶν πᾶσαν κίνησιν ἁπλῆν, ἢ περὶ τὸ μέσον εἶναι τοῦ παντός, ἢ ἀπὸ τοῦ μέσου, ἢ ἐπὶ τὸ μέσον. ἐκεῖνο δὲ, ἢ διαιρεῖ τὰς σφαίρας εἰς ἀψῖδας ἐναντίως φερομένας, καὶ ἀφανίζει τὴν συνέχειαν ἑκάστης, ἢ κύκλους ἐπεισάγει τοῖς οὐρανίοις, φύσεως ἄλλης ὄντας, καὶ συνεχεῖς κινήσεις ἐκ τῶν ἀνομοίων καὶ ἀσυμπαθῶν ἀλλήλοις, διὰ τὴν ἀνομοιότητα τῶν συστάσεων. εἰ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, δεῖ ἐφιστάνειν. πάλιν γὰρ τὰ δοκοῦντα λεκτέον πολλῆς ἐπιστασίας δεόμενα, μή ποτε ὁ Πλάτων αὐτὸς τοὺς ἀστέρας κινεῖ διαφόρως, οὐδὲν δεόμενος τῶν τοιούτων μηχανημάτων, ὡς ἀναξίων τῆς θείας οὐσίας, καὶ δεῖ τὴν ποικιλίαν αὐτὴν ἐξάπτειν τῆς κινήσεως τῶν ψυχῶν, κατὰ τὴν ἐκείνων βούλησιν, θᾶττον ἢ βραδύτερον κινουμένων τῶν σωμάτων, ἀλλ' οὐ δι' ἀσθένειαν, ὅπερ οἱ πολλοὶ νομίζοντες τὴν διαφορὰν ταύτην παραιτοῦνται, καὶ τὴν ἀνωμαλίαν, καὶ ταύτην ἐν τεταγμένοις χρόνοις γιγνομένην τῶν ἀστέρων αὐτῶν περί τε τὰ ἑαυτῶν κέντρα κινουμένων, καὶ διὰ τῶν οἰκείων σφαιρῶν πορευομένων ποικίλως. ἵνα μέσοι τῶν ἀπλανῶν ὄντες, καὶ τῶν καθ' εὐθεῖαν κινουμένων, μικτὴν ἔχωσι κίνησιν, εἰς ὕψος φερόμενοι καὶ βάθος, καὶ προποδίζοντες αὐτοί, καὶ ὑποποδίζοντες. καὶ πάντα ἐν χρόνοις τεταγμένοις. τὰ γὰρ ἄστρα εἴπερ ἔμπροσθεν δι' οὐρανοῦ πορευόμενα, τροπὰς ἔχει. εἰ δὲ δι' οὐρανοῦ πορεύονται, δῆλον ὅτι διὰ τῶν σφαιρῶν κινοῦνται πάντα εἰς βάθος. τὰ γὰρ διά τινος πορευόμενα, οὐ μένει ἐν ταυτῷ, μεταβαίνει δὲ ἀπ' ἄλλου μέρους, ἐκείνου δι-
† οὐ οὗ πορεύεται εἰς ἄλλο τοῦ αὐτοῦ μέρος, καὶ εἰ ταῦτ' ἔστιν ἔχοντα τροπάς, † αἱ παντοῖαι μεταβολαὶ τούτων εἰσὶν ἐν ταῖς σφαίραις γινομένων κατά τε πλάτος καὶ βάθος. τὰς δὲ δὴ σφαίρας ἐπ' ἀνατολὰς κινεῖσθαι μόνον, ἀλλ' οὐ περὶ τοὺς αὐτοὺς τῇ ἀπλανεῖ πόλους. ἕνα μὲν γὰρ αὐτὸν ἐποίησεν ἄξονα τὴν ἀρχὴν ἐν Πολιτείᾳ τὸν ἄτρακτον, καὶ πόλους τοὺς τῶν ὀκτὼ σφαιρῶν, τὰ ἄγκυστρα, καὶ εἶναι καὶ τούτων ὡς τῆς ἀπλανοῦς, περὶ ταῦτα μίαν εἶπεν κίνησιν καὶ ἁπλῆν. προϊὼν δὲ, καὶ ἐκεῖ μοίρας ἐφεστάναι τοῖς κύκλοις εἶπεν, καὶ ἄλλην ἄλλως κινεῖν, ἐνταῦθα δὲ, τὴν μὲν κατὰ τὴν πλευρὰν περιήγαγεν. τὴν δὲ, κατὰ διάμετρον ὡς τοὺς κύκλους τῆς ψυχῆς, ἐν οἷς καὶ αὐτῶν τῶν ὅλων σφαιρῶν τὰς αἰτίας ἔθετο, διὸ κατὰ διάμετρον αὐτοὺς ἐκίνησε λοξῶς, καὶ τῶν πλανωμένων ἄστρων. διὸ καὶ τούτους εἶπεν ὁμοίως τινὰς, καὶ ἄλλους ἀνομοίως κινεῖσθαι, καθάπερ ἐκεῖνα. τὴν οὖν διαφορὰν εἶναι κατὰ ταῦτα, καὶ κατὰ τὸ ἐπὶ δεξιὰ ἢ ἐπ' ἀριστερὰ τῶν πλανωμένων σφαιρῶν, καὶ τῆς ἀπλανοῦς, εἶναι δ' οὖν τὴν κατὰ Πλάτωνα σφαιροποιΐαν τοιαύτην, ὁμοπόλων μὲν οὐσῶν τῶν ἑπτὰ σφαιρῶν, τὴν δὲ διαφορὰν, πρὸς τὴν μίαν ἐχουσῶν ὡς εἴπομεν, καὶ τὰ μὲν ἀπλανῆ τῶν ἄστρων, κινεῖσθαι μόνως περὶ τὰ

ἑαυτῶν

ἑαυτῶν κέντρα. τὰ δὲ πλανώμενα καὶ περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα, καὶ διὰ τὸ βάθος πορευόμενα τῶν σφαιρῶν ἐν αἷς ἐστιν ἕκαστον, ποικίλως τρεπόμενα εἰς τὸ ἄνω, εἰς τὸ κάτω, εἰς τὸ ὀπίσω, καὶ ταῦτα μὲν κινεῖσθαι περὶ λοξῶν ἕκαστον ἄλλον κύκλον, καὶ περὶ τούτων πόλους, τὰς δὲ σφαίρας ἐν αἷς εἰσι, πάσας ὁμοίως τῇ ἀπλανεῖ. τουτέστι, περὶ τὸν αὐτὸν κινεῖσθαι πόλον, ἔξω ὄντα πασῶν, καὶ τὴν μὲν ἀπλανῆ, μίαν κινεῖσθαι κίνησιν αὐτὴν καθ᾽ αὑτήν. τὴν δὲ πλανωμένην, διπλῆν, καὶ τὴν ἑαυτῆς λοξῆς, καὶ μετὰ τῆς ἀπλανοῦς περιαγομένην. τὰ δὲ ἄστρα, τὰ μὲν ἀπλανῆ, καὶ περὶ τὰ ἑαυτῶν κέντρα, καὶ εἰς τὸ πρόσω μετὰ τῆς σφαίρας. τὰ δὲ πλανώμενα, καὶ μετὰ τῆς ἀπλανοῦς περιφέρεσθαι, καὶ μετὰ τῶν πλανωμένων ἕκαστον τῇ ἑαυτοῦ σφαίρᾳ τὴν ἐπ᾽ ἀνατολάς, καὶ καθ᾽ αὑτὸ κατὰ πλάτος καὶ κατὰ βάθος, καὶ περὶ τὰ οἰκεῖα κέντρα. δεῖ γὰρ καὶ ταύτῃ κινεῖσθαι, καὶ τούτων ἕκαστον σφαιρικὸν ὄν, μιμούμενον τὴν οἰκείαν ὁλότητα. καθάπερ τὰ ἀπλανῆ συντέτακται πρὸς τὸ καὶ δι᾽ οὐρανοῦ πορεύεσθαι, παντοίας ἔχον τροπὰς ὡς εἶπεν αὐτός. καὶ τούτων ὄντων ἀληθῶν, ὡς ἐνεδειξάμεθά που καὶ πρότερον, οὐδὲ τὰς ἐπικύκλων ἢ τῶν ἐκ κέντρου ὑποθέσεις εἶναι ματαίας, ἀλλ᾽ εἰς ἁπλᾶς κινήσεις, ἀναλῦσαι τὰς ποικίλας, ἵνα εὐλήπτους ἔχωμεν δι᾽ ἐκείνων, τὰς τῶν ποικίλων ἀποκαταστάσεις, οὐκ οὔσας ἀφ᾽ ἑαυτῶν εὐλήπτους, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἁπλανῶν μόνως γιγνομένας καταληπτάς. εὐμήχανον οὖν τὸ εὑρεῖν, τίνες ἁπλαῖ ποιοῦσι τὰς ποικίλας, καὶ δι᾽ ἐκείνων θηρᾶσαι τὰ μέτρα τῶν ποικίλων, καὶ ὅμοιον ὡς εἴ τις τὴν περὶ κύλινδρον ἕλικα μετρῆσαι μὴ δυνάμενος, εἶτα λαβὼν εὐθεῖαν περὶ αὐτὸν κινουμένην, καὶ σημεῖον ἐπὶ τῆς εὐθείας, τὰς τούτων κινήσεις μετρῶν, εὑρίσκει πόση τίς ἐστι, καὶ ἡ περὶ τὴν ἕλικα κίνησις ἐν τῷ ποσῷ δὲ χρόνῳ. πρὸς γοῦν τοῦτο βλέπουσι, καὶ οἱ ταῖς ἀνελιττούσαις χρώμενοι, καὶ οἱ τοῖς ἐπικύκλοις, καὶ ἐκκέντροις, διὰ τὰς ἁπλᾶς κινήσεις. ἐξ ὧν τὴν ποικίλην εὑρίσκουσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἐπιστάσεως ἄξια καὶ διὰ τοῦτο καὶ πλεονάκις αὐτὰ τοῖς φιλοθεάμοσιν εἰς ἐπίσκεψιν προτείνομεν καὶ ἀνεγείρομεν αὐτούς, καὶ τὰς περὶ τούτων ἀκριβεστέρας κατανοήσεις. τὰς δὲ συνάψεις νοητέον, τὰς συνόδους αὐτοὺς καὶ τοὺς σχηματισμοὺς οὓς ποιοῦνται πρὸς ἀλλήλους. εἴτε τριγωνικῶς, εἴτε τετραγωνικῶς, εἴτε ἑξαγωνικῶς, εἴτε διαμετρικῶς. αὐτὸς γὰρ τὴν σύνοδον μόνην καὶ τὴν κατὰ τὴν ἀντικρὺ στάσιν παραλαβὼν ἐν τούτοις ὡς ἄκροις, περιέχει τὰ λοιπὰ πάντα σχήματα. τὰς δὲ ἐπιπροσθήσεις, καθ᾽ ἃς ἡμῖν τε καὶ ἀλλήλοις ἐπιπροσθοῦσιν. ὁ δὲ γὰρ μετὰ τόνδε τεταγμένος, ἐπιπροσθεῖν γίνεται τῷ μετ᾽ αὐτόν, καὶ ἡμῖν δὲ ἐπιπροσθοῦσιν, ὑποτρέχοντες ἀλλήλους. τὰς δὲ κατὰ χρόνους αὐτῶν καταλήψεις, καὶ πάλιν ἐμφάνσεις οἰητέον, τὰς κρύψεις τὰς ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ ἐκφάνσεις, καὶ ἀμφοτέρας, μεγάλων τινῶν εἶναι ποιητικὰς καὶ σημαντικὰς λέγουσιν, οἱ ταῦτα δεινοί. τὸ δ᾽ οὖν ταῦτα πάντα λέγειν χωρὶς τούτων, λέγει δὲ τούτων, τῶν δι᾽ ὄψεων μιμημάτων, ἃ δή ἐστιν ὀργανικά, μάταιός ἐστι πόνος. μετὰ δὴ τὸ μαθηματικόν, κατίδωμεν φιλοσόφως ἕκαστα τῶν εἰρημένων. οὐκοῦν χορεῖαι μέν εἰσι τῶν ψυχῶν, αἱ περὶ τὸ νοητὸν βακχεῖαι, καὶ περίοδοι. καὶ ἀποκαταστάσεις αἱ νοεραί. συνεπόμεναι γὰρ τῷ θειοτέρῳ τῶν ἡγεμόνων, καὶ αὐταὶ χορεύουσιν, ὥς φησιν ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης. παραβολαὶ δὲ, αἱ γνώσεις αἱ ἀλλήλων. φανὰ γὰρ πάντα ἐκεῖ καὶ ὁρῶσιν ἀλλήλας, καὶ οὐκ ἀγνοεῖ ἡ ἑτέρα τὰ τῆς ἄλλης. ἔτι δὲ τὰ ἑαυτῶν εἴδη, τοῖς νοητοῖς ἐφαρμόζουσιν, ὡς ἴχνη καὶ τύπους τοῖς ἑαυτῶν παραδείγμασιν. αἱ δὲ τῶν κύκλων ἀνακυκλήσεις, καὶ αἱ προχωρήσεις αἱ ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἐπὶ τὸν νοῦν καὶ ἀπὸ τοῦ νοῦ, πάλιν εἰς αὐτὰς ἐπιστροφαί. ποιοῦσι γὰρ ἀμφότερα τὸν ἀεὶ χρόνον, καὶ ἀφ᾽ ἑαυτῶν γιγνώσκουσι τὸν νοῦν, καὶ ἀπὸ τοῦ νοῦ ἑαυτάς, συνάψεις δὲ, καὶ διάμετροι στάσεις, αἵ τε ἑνώσεις αἱ πρὸς τὸ νοητὸν ἀλλήλων συναπτομένων κατὰ τὸ νοητὸν ἀλλήλαις, καὶ αἱ πρόοδοι αὐτῶν. ὅταν μὲν γὰρ τὸ ἑαυτῶν ἕν, τῷ ἑνὶ τοῦ νοῦ συνάπτωσι σύνοδος ἀμφοῖν. καὶ γὰρ ἐν ταῖς συνόδοις ταὐτούς, δεῖ τὰ κέντρα γίνεσθαι, τῶν συνιόντων ἐπὶ μιᾶς εὐθείας. προϊοῦσαι δὲ ἐκεῖθεν εἰς πρόνοιαν τῶν δευτέρων, εἰς τὸ καταντικρὺ χωροῦσι τῆς ἑνώσεως ταύτης. ἐπειδὴ δὲ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσι καὶ μένουσιν ἅμα καὶ προΐασι, καὶ συνέχονται, καὶ διάμετροί εἰσιν. αἱ δὲ ἐπιπροσθήσεις ἀλλήλοις τε καὶ ἡμῖν, αἱ μεσότητές εἰσιν, αἱ μεταξὺ τῶν τε θείων ψυχῶν καὶ ἡμῶν. οὐ γὰρ πᾶσαι πάσαις ἀμέσως ἥνωνται, ἀλλὰ διὰ μέσων ἄλλαι ἄλλων πλειόνων, ἢ ἐλαττόνων. αἱ δὲ καταλήψεις, καὶ ἐκφάνσεις. αἱ κατὰ χρόνους, αἵ τε ἀποκαταστάσεις, καὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν περιόδων. κατὰ γὰρ ταύτας μάλιστα, τρέπουσι τὰ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ μεταβάλλουσιν, ἀθρόας ἐπάγουσαι φθορὰς καὶ μεγάλας μεταβολάς, ὥς φησιν αὐτὸς ἐν τῷ Πολιτικῷ. τὸ δὲ οὖν ταῦτα πάντα λέγειν ἄνευ δι᾽ ὄψεως τῶν μιμημάτων τούτων τῶν περὶ τὸν οὐρανὸν θεωρουμένων, μάταιος ἂν εἴη πόνος. δεῖ γὰρ ἀπὸ τῶν φαινομένων, εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἀφανῶν ἀναδραμεῖν. ὡς γὰρ ἀπὸ τῶν τῇδε ὀργάνων καὶ τῶν σκιῶν εἰς ἀρχὴν καθιστάμεθα τῆς τῶν οὐρανίων κατανοήσεως, οὕτω δὴ καὶ ἀπ᾽ ἐκείνων ἀναμιμνησκόμεθα τῆς τῶν οὐρανίων κατανοήσεως. οὕτω δὴ καὶ ἀπ᾽ ἐκείνων ἀναμιμνησκόμεθα τῶν ἀφανῶν περιπολήσεων. μέσος γάρ ἐστιν ὁ οὐρανός, τῶν τε γεννητῶν καὶ τῶν νοητῶν. ἐπειδὴ δὲ τὰ σχήματα, καὶ τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων φόβους εἶπεν καὶ σημεῖα τῶν γιγνομένων, παρέχειν τοῖς δυναμένοις λογίζεσθαι, τοσοῦτον ἰστέον, ὅτι οὐ μόνον ἐκεῖνα σημαίνειν οἰητέον, ἀλλὰ σημεῖα γεγονότων ὄντα σημαντικὰ τινῶν. διὸ καὶ αὐτὸς τῶν σημαντικῶν ἑαυτοῖς ἐνεργειῶν προηγουμένοις ἐμνήσθη. θαυμασιωτάτην δὲ εἶναί φησιν ὁ Θεόφραστος ἐν τοῖς κατ᾽ αὐτὸν χρόνοις, τὴν τῶν Χαλδαίων περὶ ταῦτα θεωρίαν, τά τε ἄλλα προλέγουσαν, καὶ τοὺς βίους ἑκάστων, καὶ τοὺς θανάτους, καὶ οὐ τὰ κοινὰ μόνον, οἷον

χειμῶνας,

χειμῶνας καὶ ἐνδείας. ὥσπερ καὶ τὸν ἀστέρα τοῦ Ἑρμοῦ, χειμῶνος μὲν ἐκφανῆ γινόμενον ψύχη σημαίνειν, καύματα δὲ θέρους, εἰς ἐκείνους ἀναπέμπει. πάντα δ' οὖν αὐτός, καὶ τὰ ἴδια, καὶ τὰ κοινὰ προγινώσκειν, ἐκ τῶν οὐρανίων, ἐν τῇ περὶ σημείων βίβλῳ φησὶν ἐκεῖνος. ἀλλὰ ταῦτά τε ἱκανῶς ἡμῖν ταύτῃ καὶ περὶ θεῶν ὁρατῶν καὶ γεννητῶν εἰρημένα φύσεως τέλος ἐχέτω. ἐν καὶ τούτῳ τῆς ἐπιστήμης δεῖν ἔργον, τὸ μέτρον τὸ προσῆκον ἐφαρμόζειν τοῖς λόγοις, καὶ τοσοῦτον αὐτοῖς ἐνδιδόναι φερομένοις, ὁπόσον εἰς τὴν προκειμένην συντελεῖν δύναται θεωρίαν. τοῦτο δὴ καὶ ὁ Πλάτων ἐν τούτοις ποιεῖ, τέλος ἐπιτιθείς, τοῖς περὶ τῶν οὐρανίων, καὶ τῶν ζώων τῶν ἀστρώων λόγοις, ὧν ἕνεκα καὶ τὸν περὶ γῆς παρέλαβε λόγον. διότι δεῖ καὶ αὐτήν, χρόνον συναποτελεῖν, ταῖς οὐρανίαις περιφοραῖς. ἐνταῦθα δέ, συμπεραίνεται τὰ εἰρημένα. τέλος γὰρ ἔχει αὐτῷ, τὰ περὶ τῶν ὁρατῶν καὶ γεννητῶν, οἵους δὴ τοὺς ἀστρώους φαμέν, καὶ ὅλως τοὺς οὐρανίους. ὁρατοὺς μὲν αὐτοὺς εἰπών, ὅτι δὴ ἐγκόσμιοί εἰσι, καὶ ἔχουσί τι τῶν αἰσθητῶν ἐξηρτημένον, τῆς νοερᾶς αὐτῶν οὐσίας. γεννητοὺς δέ, ὡς καὶ ψυχὴν ἔχοντας, ἣν πρωτίστην ἀποκαλεῖ τῶν γεννητῶν. οὐ γὰρ εἰσὶ πᾶν ὅπερ εἰσὶν ὁρατοί, ἀλλ' ἔστι τι ἐν αὐτοῖς γεννητὸν μέν, ἀόρατον δὲ ὅμως. ὅτι δὲ ὁ περὶ γῆς λόγος τὰς τῶν ἄστρων ἕνεκα περὶ αὐτὴν χορείας παρείληπται, δεδηλώκαμεν εὐθὺς μετὰ τὸν περὶ αὐτῆς λόγον ἐπενεγκών, καὶ τὰ τούτοις ἐφεξῆς, δι' ὧν ἐμφανῶς οἶμαι δεδήλωκεν, ὅτι τὸ προκείμενον ἦν αὐτῷ, περὶ τῶν οὐρανίων εἰπεῖν θεῶν, καὶ τῶν συνεπομένων αὐτοῖς γενῶν. ἃ δὴ ποτὲ μὲν καλύπτεται ὑπὸ τὰς αὐγὰς τῶν ἡγεμόνων θεῶν, ποτὲ δὲ ἀναφαινόμενα φόβους, καὶ σημεῖα ποιεῖται τῶν μελλόντων.

» ἐφαρμόσει γὰρ καὶ τούτοις τὰ λεγόμενα κατὰ τὸν οἰκεῖον αὐτὸν ὅρον. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰ-
» πεῖν, καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν, μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς.

Μέλλων ἤδη τὸν περὶ τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν μετιέναι λόγον, θαυμαστὸν εἶναί φησιν αὐτὸν καὶ μείζονα ἢ καθ' ἡμᾶς, ὡς ὑπεραίροντα δή που τὴν ἡμετέραν ἀκοήν, εἰ μέλλοιμεν εὑρίσκειν τε τὴν γένεσιν αὐτῶν, καὶ εἰς ἄλλους ἐρεῖν, ὃ γὰρ εἶπε περὶ τοῦ δημιουργοῦ, πρότερον ὅτι χαλεπὸν αὐτὸν εὑρεῖν τε καὶ εἰς ἅπαντας λέγειν, τοῦτο δὴ νῦν φησί, περὶ τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν, ὅτι καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν αὐτῶν καὶ εἰπεῖν, μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς. τί δὲ οὖν αὐτῷ βούλεται τῆς ἐνδείξεως ταύτης ὁ τρόπος. καὶ γὰρ οὕτω πολλοὺς καὶ θαυμαστοὺς λόγους εἰπών, καὶ περὶ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ, καὶ περὶ τοῦ νοητοῦ παραδείγματος, πῶς μείζονα ἢ καθ' ἑαυτὸν εἶναι τὸν περὶ τῶν γενεσιουργῶν θεῶν λόγον φησίν; ἢ τάχα μὲν καὶ ἐκεῖνα λέγειν δυνατόν, ὅτι πολλοῖς τῶν φυσιολόγων ἄψυχα εἰκῆ φερόμενα, καὶ ἀπρονόητα ταῦτα εἶναι τὰ στοιχεῖα νενόμισται. τὰ μὲν γὰρ οὐράνια διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς τάξιν, νοῦ καὶ θεῶν μετέχειν ὡμολόγουν, τὴν δὲ γένεσιν, ὡς πολυμετάβολον, καὶ ἀόριστον, καὶ ἀπρονόητον ἀπέλιπον. οἷα δὴ καὶ Ἀριστοτέλης ὕστερον ἐδόξασε, ταῖς οὐρανίαις περιφοραῖς, μόνως ἐπιστήσας, τὰς ἀκινήτους αἰτίας. εἴτε ὀκτὼ εἶεν, εἴτε πλείους. ἄψυχα δὲ τὰ στοιχεῖα ταῦτα καταλείπων. ἵν' οὖν μὴ καὶ ἡμεῖς ταὐτὸν ἐκείνοις πάθωμεν, προεξυμνεῖ, καὶ προανακηρύττει τὴν γένεσιν τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν. ὡς θείαν καὶ νοεράν, οὐδεμιᾶς τοιαύτης ἐνδείξεως ἐπὶ τῶν οὐρανίων δεηθείς. τάχα δὲ καὶ τοῦτο ἂν εἴποις ὅτι δὴ αἱ ψυχαὶ τῶν ἑαυταῖς προσεχεστέρων θᾶττον ἐπιλανθάνονται, τῶν δὲ ὑπερτέρων ἀρχῶν, μᾶλλον μνημονεύουσι. ὁρῶσι γὰρ μᾶλλον εἰς αὐτὰς διὰ ὑπεροχὴν δυνάμεως. καὶ δοκοῦσιν αὐταῖς παρεῖναι δι' ἐνέργειαν. ὃ δὴ καὶ περὶ τὴν ὄψιν γίγνεται τὴν ἡμετέραν. πολλὰ γὰρ τῶν ἐν γῇ κειμένων οὐχ ὁρῶντες, ὅμως αὐτὴν ὁρᾶν δοκοῦμεν τὴν ἀπλανῆ, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀστέρας, διότι καταλάμπουσιν ἡμῶν τὴν ὄψιν τῷ ἑαυτῶν φωτί. μᾶλλον οὖν καὶ τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς, λήθην ἴσχει καὶ ἀορασίας τῶν προσεχεστέρων, ἢ τῶν ἀνωτέρων καὶ θειοτέρων ἀρχῶν. οὕτω τὴν πρωτίστην ἀρχήν, πᾶσαι θρησκεῖαι καὶ αἱρέσεις, συγχωροῦσιν εἶναι, καὶ θεὸν πάντες ἄνθρωποι καλοῦσι βοηθόν. θεοὺς δὲ εἶναι μετ' αὐτήν, καὶ πρόνοιαν ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ παντί, οὐ πᾶσαι πιστεύουσιν. ἐναργέστερον γὰρ αὐταῖς καταφαίνεται τὸ ἓν τοῦ πλήθους. ἄλλαι δὲ θεοὺς μὲν εἶναι νομίζουσι. μετὰ δὲ θεούς, δαιμόνιον γένος ὑποτιθέμεναι, τὴν ἡρωικὴν ἀγνοοῦσι τάξιν, καὶ ὅλως τοῦτο καὶ μέγιστόν ἐστι τῆς ἐπιστήμης ἔργον, τὸ τὰς μεσότητας, καὶ τὰς προόδους τῶν ὄντων λεπτουργεῖν. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς φαμέν, εἰκότως περὶ μὲν τῶν οὐρανίων θεῶν διαλεγόμενος οὐδὲν ἐνεδείκνυτο τῆς τοῦ λόγου περὶ χαλεπότητος, ὑπὲρ δὲ τῶν ὑπὸ σελήνην μέλλων λέγειν, μεῖζον ἢ καθ' ἑαυτὸν εἶναι τὸ ἔργον φησί. χαλεπώτερος γὰρ ὁ περὶ τούτων, ὅτι μηδὲ ἔστιν ἐκ τῶν ἐμφανῶν συλλογίζεσθαι περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἐνθέου μόνης δεῖ καὶ νοερᾶς ἐπιβολῆς. ταῦτα μὲν εἰρήσθω, πρὸς τὴν ἀπορίαν ταύτην. πάλιν δὲ ἀπορήσειεν ἄν τις, διὰ ποίαν αἰτίαν, δαίμονας αὐτοὺς προσηγόρευσεν. ἐκ τούτων γάρ τινες ὁρμηθέντες, ἐν οὐρανῷ μὲν ἔθεντο θεούς, δαίμονας δέ, τῶν ὑπὸ σελήνην προεστώτων. ὅτι μὲν καὶ τούτους οἴεται εἶναι θεούς, ῥᾴδιον ἐκ τῶν ἐπαγομένων λαβεῖν. λέγει γὰρ οὕτως οὖν, κατ' ἐκείνους ἡμῖν ἡ γένεσις περὶ τούτων τῶν θεῶν. ἐχέτω δὲ καὶ λεγέσθω. καὶ γὰρ ὅλως τε περὶ τῶν ἰδίως ὀνομαζομένων δαιμόνων, ἴδια φαίνεται μὴ λέγων ὡς ἂν οὐκ ἔχων αὐτῶν ἀρχὰς φυσικάς, ἐκ τῆς αἰσθήσεως, ἀφ' ἧς ὁρμᾶσθαι δεῖ τοὺς φυσικοὺς λόγους. διὸ καὶ μέμνηται τοῦ τῶν δαιμόνων ὀνόματος. ὅπου μὲν τὴν λογικὴν ἡμῶν ψυχὴν τοῦ ζώου δαίμονα λέγων, ὅπου δέ, τοὺς γενεσιουργοὺς θεοὺς δαίμονας ἀποκαλῶν, ὥσπερ ἐν τούτοις. τί οὖν δή ποτε φαίης ἄν, τοῦτο γὰρ πρῶτον διαλυτέον, τῶν κατ' οὐσίαν ὄντων δαιμόνων, οὐ πεποίηται μνήμην; ἢ διότι καὶ τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους τῇ προτεραίᾳ τοῖς ἀκροαταῖς ἐμπεφανισμένον. ἐν οἷς ἔλεγεν ἐκεῖνος, περὶ τῶν

τοῖς βίοις

τοῖς βίοις τῶν ψυχῶν ἐφεστώτων, καὶ τῶν ἐν ᾅδου κολαζόντων τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὡς δὴ δῆλον ὄντων τούτων, παρῆκε τὴν μνήμην. ἐκ δὲ ὧν εἶπε κἀκείνων, εἰς ὑπόνοιαν ἤγαγε τῶν ὑπ' αὐτοῦ δαιμόνων ὑμνημένων, οὕτω δὲ καὶ τὰς τῶν ὀκτὼ σφαιρῶν αὐτῶν ψυχώσεις ἰδίας, καὶ τὴν τοῦ ἀπλανοῦς κύκλου παντὸς, ὡς ἑνὸς, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ περιεχομένων ἄστρων, καὶ τοῦ πλανωμένου παντὸς, ὡς ἑνὸς, καὶ τῶν πλανωμένων ἀφῆκεν, ὡς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους προπαραδοθείσας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔχει τὸν εἰκότα λόγον. ἐπανελθόντες δὲ, εἰς τὴν προρρηθεῖσαν ζήτησιν, λέγωμεν περὶ τῶν γενεσιουργῶν θεῶν τούτων, ὑπὲρ ὧν ὁ λόγος, τί δή ποτε δαίμονας ἐν τούτοις αὐτὰ τοῖς ῥήμασι προσωνόμασεν. ὁ μὲν οὖν Θεόδωρος, ἄλλον τρόπον ταῦτα μεταχειρισάμενος, δαίμονας μὲν ὡς ἐν σχέσει, θεοὺς δὲ αὐτοὺς, ὡς † ἀχέτους καλεῖσθαί φησιν † ἰσαχέτας ὡς ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην τεταγμένους αὐτοὺς μέρεσι τοῦ παντὸς κόσμου, ἄλλους ἄλλως ψυχώσαντας τὸ πᾶν. ὁ δὲ ἡμέτερος καθηγεμὼν, πρῶτον ἀξιοῖ δαίμονας αὐτοὺς ἀκούειν, ὡς πρὸς θεοὺς τοὺς οὐρανίους. ἐκείνων γὰρ ἐξήρτηνται, καὶ μετ' ἐκείνων, προνοοῦσι τῶν οἰκείων κλήρων, καὶ ἔστιν ἰδία τάξις, αὕτη Πλατωνική. καὶ γὰρ ἐν Συμποσίῳ, δαίμονα τὸν Ἔρωτα προσείρηκεν, ὡς ὀπαδὸν τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ πόρου θεοῦ, ὡς ἀληθῶς ὄντως προεληλυθότα. καί τοι γε ἐν Φαίδρῳ θεὸν αὐτὸν εἶναι τιθέμενος, ὡς πρὸς τὴν ἀναγομένην ὑπ' αὐτοῦ ζωήν. ἔπειτα κατ' ἄλλην ἐπιβολὴν, εἶναι μὲν καὶ ἐν τοῖς οὐρανίοις δαίμονας, καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην θεούς. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν τὸ γένος, καί τοι καὶ δαιμόνων κατ' ἐκείνην παραγομένων, ἐνταῦθα δὲ, πᾶν τὸ πλῆθος δαίμονας. ἐκεῖ μὲν τῆς θείας, ἐνταῦθα δὲ τῆς δαιμονίας κρατούσης ἰδιότητος, εἰς ἅπερ τινὲς καὶ μόνην ἀποβλέψαντες, διεῖλον, τό, τε θεῖον, καὶ τὸ δαιμόνιον, κατά τε τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γένεσιν. δέον ἐν ἀμφοῖν ἄμφω τάττειν, ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, πλεονάζειν τὸ θεῖον, ἐνταῦθα δὲ, τὸ δαιμόνιον εἶναι, καὶ κἀνταῦθα τὸ θεῖον. εἰ γὰρ ὅλος ὁ κόσμος θεὸς εὐδαίμων ἐστὶν, οὐδὲν ἐστὶ τῶν συμπληρούντων αὐτὸν μορίων, ἄθεον, καὶ ἀπρονόητον, εἰ δὲ καὶ θεοῦ πάντα μετέχει καὶ προνοίας, θείαν ἔλαχε φύσιν, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ οἰκεῖαι τάξεις θεῶν ἐφεστήκασιν αὐτοῖς. εἰ γὰρ καὶ ὁ οὐρανὸς διὰ μέσων ψυχῶν καὶ νόων μετέχει τῆς μιᾶς ψυχῆς, καὶ τοῦ ἑνὸς νοῦ, τί χρὴ περὶ τούτων οἴεσθαι τῶν στοιχείων. πῶς οὐ πολλῷ μᾶλλον ταῦτα διὰ δή τινων μέσων θείων τάξεων μετείληχε τῆς μιᾶς τοῦ κόσμου θεότητος. ἔτι δὲ κἀκεῖνο ἄτοπον, τὴν μὲν τελεστικὴν, καὶ χρηστήρια καὶ ἀγάλματα θεῶν ἱδρύεσθαι ἐπὶ γῆς, καὶ διά τινων συμβόλων, ἐπιτήδεια ποιεῖν τὰ ἐκ μερικῆς ὕλης γενόμενα καὶ φθαρτῆς, εἰς τὸ μετέχειν θεοῦ καὶ κινεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ προλέγειν τὸ μέλλον. τὸν δὲ τῶν ὅλων δημιουργὸν, μὴ ἐπιστῆσαι τοῖς ὅλοις στοιχείοις ἀφθάρτοις οὖσι τοῦ κόσμου πληρώμασι, ψυχὰς θείας, καὶ νόας, καὶ θεούς. πότερον γὰρ οὐ βούλεται, καὶ πῶς οὐ βούλεται πάντα ἑαυτῷ παραπλήσια ποιῆσαι βουλόμενος, ἀλλ' ἀδυνατεῖ; τὸ τί τὸ ἐμποδίζον; ὁρῶμεν γὰρ τοῦτο δυνατὸν, ἐκ τῶν τῆς τελεστικῆς ἔργων. εἰ δὲ καὶ βούλεται καὶ δύναται, δῆλον ὅτι καὶ ὑπέστησε θεοὺς τῆς γενέσεως ἐφόρους, λήξεις τε κεκληρωμένας. ἐπειδὴ δὲ πανταχοῦ τὸ τῶν δαιμόνων γένος, ὀπαδόν ἐστι τῶν θεῶν, εἰσὶ καὶ γενεσιουργοὶ δαίμονες. οἱ μὲν ὅλων στοιχείων ὑπάρχοντες, οἱ δὲ, κλιμάτων φύλακες, οἱ δὲ, ἐθνῶν ἄρχοντες, οἱ δὲ, πόλεων, οἱ δὲ τινῶν γενῶν, οἱ δὲ καὶ τῶν καθ' ἕκαστα ἔφοροι. κάτεισι γὰρ ἡ σειρὰ τῶν δαιμόνων, εἰς τὸν ἔσχατον μερισμόν. τοῦτο μὲν οὖν, πρόβλημα, περὶ ὧν μέλλει λέγειν, ἐξετάσθω. δεύτερον δὲ ἕτερον, μετὰ τὸ τῆς ὑπάρξεως σκέμμα, τὸ περὶ τῆς τάξεως αὐτῶν. εἴτωσαν γὰρ θεοί, καὶ καλείσθωσαν δαίμονες, διὰ τῆς εἰρημένης ἡμῖν αἰτίας, ποῦ δὲ αὐτοὺς τάξομεν, ἆρα ὡς προείπομεν ὑπὸ σελήνην, ἢ πρὸ τῶν θεῶν; τοῦτο γὰρ ἂν δόξειε διὰ δύο ταῦτα. ἓν μὲν, ὅτι ἐνδείκνυται ὡς ἐπὶ μείζονα τάξιν ἀνιὼν, εἰπὼν μεῖζον ἢ καθ' ἡμᾶς εἶναι τὸ περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ἤδη περὶ τῶν οὐρανίων διαλεχθείς. ἕτερον δὲ, ὅτι τοῖς τὰς θεογονίας παραδοῦσιν ἑπόμενος, διατάσσει τὸν λόγον. φησὶ γὰρ, ἐκεῖνοι δὲ, πρὸ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ δημιουργοῦ ταύτας τὰς γενέσεις, παρέδοσαν τῶν ἐξ οὐρανοῦ προελθόντων λέγω καὶ γῆς. ἡμεῖς δὲ, ὅτι μὲν μετὰ τοὺς οὐρανίους αὐτοὺς παράγει, καὶ διὰ τοῦτο ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς περὶ ὧν προείπεν ἤδη. καὶ γὰρ τὴν γῆν, διὰ τοῦτο πρεσβυτάτην, τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ θεῶν εἶπεν, ἀπό τε ταύτης καὶ τοῦ οὐρανοῦ μᾶλλον τοὺς ἄλλους παράγειν τοὺς ἐντὸς οὐρανοῦ. τοῦτο δείξομεν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, πρός τε τούτους, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ὡς ὑπ' αὐτοῦ παραχθέντας, εἴσω τοῦ παντὸς ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. δι' ἣν δὲ αἰτίαν ἐπεισάγει τὰς θεογονίας ἐρεῖ, καὶ διατί παρελθεῖν προεῖπε τὸ περὶ τούτων λέγειν, ἀνοίσομεν εἰς τὸ μηδὲν ἔχειν ἀπὸ τῶν φαινομένων ἐναργὲς, τῆς τούτων ὑποστάσεως γνώρισμα. καθάπερ ἐπὶ τῶν οὐρανίων τὴν τῶν περιόδων τάξιν, πρέπουσαν θεῶν ἐπιστασίαις. μεῖζον οὖν φυσιολογίας ἐστὶ διαλέγεσθαι, περὶ ὧν οὐ δίδωσιν ἡμῖν τὰ φυσικὰ πράγματα, πίστιν ἐναργῆ. καὶ διατοῦτο φησὶν ὡς φυσιολόγος, ὑπὲρ αὐτὸν εἶναι, τὸν περὶ τούτων λόγον. εἰ δὲ ἐπεσθαι μέν φησι τοῖς ἐνθεάζουσιν, ἐκείνων δὲ περὶ θεῶν ὑπερουρανίων λεγόντων, αὐτὸς τὴν ὁμοίαν θεογονίαν διατίθησι, περὶ τῶν ὑπ' οὐρανὸν λέγων, οὐ θαυμαστόν. οἶδε γὰρ ὅτι πᾶσαι τάξεις θεῶν, ἀφ' ὧν ἂν ἄρξωνται διακοσμήσεως, χωροῦσι μέχρι τῶν ἐσχάτων, σειρᾶς ἀφ' ἑαυτῶν γεννῶσαι πανταχοῦ τὰς ἀνάλογον αὐταῖς, ὥς τε καὶ ὑπὲρ τὸν κόσμον ὥσπερ αἱ παρὰ τοῖς θεολόγοις ὑμνημέναι τῶν θεῶν τούτων τάξεις, ἀλλ' εἰσὶ καὶ ἐν τῷδε τῷ παντί. καὶ ὡς οὗτος ὁ οὐρανὸς συγγενὴς πρὸς ἐκεῖνον, καὶ ἤδη ἡ γῆ, πρὸς τὴν ἐκεῖ γῆν, οὕτω καὶ αἱ ἀπὸ τούτων ὑποστᾶσαι τάξεις, ταῖς ἀπ' ἐκείνων προελθούσαις. ἀπὸ δὴ τούτων κἀκεῖνο ληπτέον, ὅτι καὶ κατ' αὐτὸν, ὥσπερ καὶ τοὺς ἄλλους θεολόγους τὰ πρῶτα προϊόντα, συμπαρά-

γει τοῖς ἑαυτῶν αἰτίοις, τὰ ἐφεξῆς. καὶ γὰρ οὗτοι οἱ θεοὶ προϊόντες ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸ τῶν ἀπ' αὐτοῦ προελθόντων γεννᾶσθαι λέγονται γῆς καὶ οὐρανοῦ. λέγει γοῦν ἐκεῖνος πρὸς πάντας, ὅτι τὰ θνητὰ δημιουργεῖν ὀφείλουσι, μιμούμενοι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν, περὶ τὴν αὐτῶν γένεσιν. πάντες ἄρα προῆλθον ἀφ' ἑνός. εἰ καὶ οἱ δεύτεροι, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸ αὐτῶν. τούτοις δὲ ἕπεται μὲν πᾶν ὑπὸ τῶν νέων παραγόμενον εἶναι θνητόν. ὥσπερ καὶ τούτων τινὲς ἄλλοι, προῆλθον ἀπ' ἄλλων. ἀλλὰ τὸ ἔμπαλιν εἶναι μόνον ἀληθές, πᾶν τὸ θνητὸν, ὑπὸ τῶν νέων παράγεσθαι θεῶν. τούτῳ δὲ πάλιν ἀκόλουθον τὸ καὶ τοὺς νέους θεοὺς παράγειν, τὰ μὲν κατὰ τὰς ἀκινήτους ἑαυτῶν ὑπάρξεις, τὰ δὲ, κατὰ τὰς κινουμένας. οὐ γὰρ αὖ ἀθανάτων ὅσαν αἴτιοι κατὰ τὰς κινουμένας πάντα παράγοντες. ὥσπερ ἀληθές, ὅτι πᾶν τὸ ἀπὸ κινουμένης ὑποστὰν αἰτίας, μεταβολὴν ἔχει κατ' οὐσίαν, ἐκ δὲ ταύτης τῆς ἐπιβολῆς, κἀκείνην λύσομεν τὴν ζήτησιν. ὥσπερ γάρ εἰσιν ἄλογοι δαίμονες, ὡς οἱ θεουργοὶ λέγουσι, πόθεν ὑπέστησαν. εἰ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν νέων θεῶν, ζητητέον, πῶς εἰσιν ἀθάνατοι. θνητῶν γὰρ οὗτοι πατέρες. εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, πῶς ἄλογοι. μετὰ νοῦ γὰρ ἐκεῖνός ἐστι πατήρ. λύσις οὖν ταύτης τῆς ζητήσεως, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν νέων ὑφίστανται θεῶν, καὶ οὐ διὰ τοῦτο θνητοί, ὅπου γε καὶ νέους ἄλλους γεννῶσιν ἄλλοι, τάχα καὶ τῶν γεννωμένων, διὰ τοῦτο δαιμόνων κληθέντων, ἵν' ἔχωμεν ὅτι καὶ οἱ ἀληθῶς δαίμονες, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὑπέστησαν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ προῆλθον. πάντων γὰρ τῶν ἀθανάτων, ἐκεῖνος αἴτιος, ὥς φησιν ὁ Τίμαιος. εἰ δὲ νοῦ πᾶσι μεταδίδωσιν ὁ εἷς δημιουργὸς ἔστι τι καὶ ἐν ἐκείνοις ἴχνος, τῆς νοερᾶς ἰδιότητος ἔσχατον. καθ' ὅλον εἰσὶν ἐμφάντασοι. ἔστι γὰρ ἀπήχημα τοῦ νοῦ τελευταῖον. καὶ νοῦς διὰ τοῦτο παθητικὸς ἡ φαντασία λέγεται, καὶ ἀπ' ἄλλων οὐ κακῶς λεγόντων, ὥστε καὶ ἡμιθνῆτες τῶν ἰδίως καλουμένων δαιμόνων. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐσχάτων γενῶν ζήτησιν, τῆς λύσεως αὐτὸς ἡμῖν προκατεβάλετο τὰς ἀρχάς. εἰ γάρ τι δαιμόνιόν ἐστι γένος λόγῳ χρώμενον τοῦτο δῆλον, ὅπως ἐπὶ τὸν ἕνα δημιουργὸν ἀνοίσομεν, εἴτε ὡς ἀπ' αὐτοῦ πραχθὲν, εἴτε ὡς διὰ μέσων τῶν ἀπ' αὐτοῦ παρηγμένων θεῶν. τὸ μὲν οὐράνιον τῶν οὐρανίων, τὸ δὲ ὑπουράνιον τῶν ὑπουρανίων θεῶν. ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τῶν ὑπουρανίων, ἄλλοι πατέρες εἰσὶν ἄλλων, ὡς αὐτὸς διδάσκει ταῖς θεογονίαις ἑπόμενος. ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ καὶ δαίμονας γεννῶσι τοὺς ἑαυτοὺς καὶ οὗτοι συστοίχους, οὐκ ἀλόγους μόνον, ἀλλὰ καὶ λογικούς, θεῶν ὄντες γεννηταί. καθάπερ καὶ οἱ οὐράνιοι τῶν οὐρανίων δαιμόνων. ὥστε καὶ τὸ περὶ τῶν δαιμόνων σκέμμα, δήλην ἔχειν ἐκ τούτων τὴν δίαιταν, ἑπομένοις ταῖς Πλατωνικαῖς ὑφηγήσεσιν. ἐξ ὧν γὰρ εἶπε περὶ τῶν γενεσιουργῶν θεῶν, ἐναργὲς γέγονε, τί ἂν ἀπεκρίνατο περὶ τῆς τῶν δαιμόνων ὡς ἀληθῶς γενέσεως ἐρωτηθείς. ὅλως γὰρ τὸ κατὰ τὴν σχέσιν γένος τῶν δαιμόνων οἶδεν, πολλάκις δή που πρότερον τοῖς καθ' ὕπαρξιν αὖ εἰδέναι δαίμονας. τὸ δὲ τὸ πᾶν συμπληρώσαντας, πῶς δὲ οὐχὶ συγχωρήσαι τὸ κατὰ σχέσιν εἶναι τῶν δαιμόνων γένος, αὐτὸς λέγων τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ὑπὸ τῶν τὰ θνητὰ δημιουργούντων, δαίμονος τάξιν λαχεῖν, πρὸς τὸ θνητὸν ζῷον. ἀνάγκη ἄρα περὶ ταύτης εἶναι τῆς σχετικῆς δαιμονίας ζωῆς τὴν οὐσίαν δὴ, καὶ τοὺς ταύτην τὴν σχέσιν δεδωκότας, κἀκείνῃ δεδωκέναι τὴν οὐσίαν. ἀλλ' αὐτὸς τοὺς ἄρχοντας τοῦ παντὸς ὑποστήσας,
» ἔχειν εἴτε τὰ μετὰ τούτων καὶ ἀπὸ τούτων, τοὺς αἰδίους αὐτῶν ὀπαδούς, τὴν ὑπόστασιν λαβόντας. Ἐπιστέον
» δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν, ἐγγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν, ὡς ἔφασαν, σαφῶς δέ που τούς γε αὐτῶν προγόνους
» εἰδόσιν, ἀδύνατον οὖν θεῶν παισὶν ἀπιστεῖν, καίπερ ἄνευ τε εἰκότων, καὶ ἀναγκαίων ἀποδείξεων λέ-
» γουσιν. Ὁ ἁπλῶς ἐπιστήμων ἐν τοῖς δοκοῦσιν εἶναι δυσγνώστοις, καὶ ἀπόροις. δεῖ τὰς τῆς εὐπορίας ὁδοὺς, ἐπὶ τὴν θείαν γνῶσιν ἀποτρέχων, καὶ τὴν ἔνθεον νόησιν, δι' ἧς πάντα φανὰ καὶ γνώριμα γίγνεται. πάντα γάρ ἐστιν ἐν θεοῖς. ὁ δὲ πάντα προειληφὼς, δύναται καὶ τὰ ἄλλα τῆς ἑαυτοῦ γνώσεως πληροῦν. τοῦτο δὴ καὶ ἐνταῦθα πεποίηκεν ὁ Τίμαιος ἐπὶ τοὺς θεολόγους ἡμᾶς ἀναπέμπων, καὶ παρ' ἐκείνων ὑμνουμένην γένεσιν τῶν θεῶν. τίνες οὖν εἰσιν οὗτοι, καὶ τίς αὐτῶν ἡ γνῶσις. αὐτοὶ μὲν οὖν εἰσιν ἔγγονοι θεῶν, καὶ σαφῶς τοὺς ἑαυτῶν προγόνους εἰδότες. ἔγγονοι μὲν, καὶ παῖδες ὄντες θεῶν ὡς τὸ εἶδος σώζοντες τοῦ ἑαυτῶν προστάτου κατὰ τὴν παροῦσαν ζωήν. αἱ γὰρ ἀπολλωνιακαὶ ψυχαὶ, μαντικὸν ἢ τελεστικὸν ἑλόμεναι βίον, παῖδες καὶ ἔγγονοι, καλοῦνται τοῦ Ἀπόλλωνος. παῖδες μὲν, καθὸ ψυχαὶ προσήκουσαι, τῷ δὲ τῷ θεῷ, καὶ ἀφωμοιωμέναι, πρὸς τὴν δὲ τὴν σειράν. ἔγγονοι δὲ, ὅτι καὶ τὸν προέντα βίον, πεῖράν τινα ἐπιδείκνυνται. πᾶσαι μὲν οὖν ψυχαὶ, θεῶν παῖδες, ἀλλ' οὐ πᾶσαι τὸν ἑαυτῶν ἐπιγινώσκουσι θεόν. αἱ δὲ ἐπιγνοῦσαι, καὶ τὴν ὁμοίαν ἑλόμεναι ζωὴν, καλοῦνται παῖδες θεῶν. διὸ καὶ τὸ ὡς ἔφασαν, προσέθηκεν. αὗται γὰρ ἑαυτὰς ἐκφαίνουσιν ἀφ' ἧς ἥκουσι τάξεως. ὥσπερ καὶ ἡ Σίβυλλα παρ' αὐτὴν τὴν ἀποκύησιν χρησμῳδήσασα, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κατὰ τὴν γένεσιν μετὰ συμβόλων δημιουργικῶν ἐμφανής. αἱ δὲ τοιαῦται ψυχαὶ, καὶ ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τοὺς ἑαυτῶν προγόνους, καὶ πληροῦνται παρ' ἐκείνων ἐνθέου νοήσεως. ἡ δὲ γνῶσις αὐτῶν ἐστιν ἐνθουσιαστική, διὰ τοῦ θείου φωτὸς τῷ θεῷ συναπτομένη, πάσης ἄλλης ἐξῃρημένη γνώσεως, τῆς τε δὲ εἰκότων, καὶ τῆς ἀποδεικτικῆς. ἡ μὲν γὰρ, περὶ τὴν φύσιν διατρίβει, καὶ τὰ καθόλου τοῖς καθ' ἕκαστα, ἡ
» δὲ περὶ τὴν ἀσώματον οὐσίαν, καὶ τὰ ἐπιστητά. μόνη δὲ ἡ ἔνθεος γνῶσις, αὐτοῖς συνάπτεται τοῖς θεοῖς.
» Ἀλλ' ὡς οἰκεῖα φασκόντων ἀπαγγέλλειν ἑπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέον. οὕτως οὖν κατ' ἐκείνους ἡμῖν ἡ γένεσις περὶ τούτων τῶν θεῶν, ἐχέτω καὶ λεγέσθω. Πολλὰ αὖ τις ἀπὸ τούτων λάβοι τῶν τοῦ Πλάτωνος

ῥημάτων

ῥημάτων σκοπῶν ἀκριβῶς, οἷον, τὸ τὴν ἔνθεον γνῶσιν διὰ οἰκειότητος ἐπιτελεῖσθαι τῆς πρὸς τοὺς θεούς. καὶ γὰρ ἥλιος ὁρᾶται, διὰ τοῦ ἡλιοειδοῦς φωτός, καὶ τὸ θεῖον ἐκφαίνεται, διὰ τῆς θείας ἐλλάμψεως. τὸ τὸν θεῖον νόμον διορίζειν τὰς θείας τάξεις, ὃν ἐκφαίνουσιν αἱ ἐνθεαστικαὶ τῶν παλαιῶν νοήσεις, καθ' ὃν καὶ ψυχαὶ ἐνεργοῦσαι, καὶ μὴ ἐνθουσιάζουσαι, πείθονται ταῖς ἐνθουσιαζούσαις. τούτῳ δὲ τῷ νόμῳ πειθόμενος, καὶ ἐν προοιμίοις εἶπε θεοὺς καὶ θεὰς παρακαλέσειν. τὸ περὶ τὰς πρωτίστας καὶ νοερὰς ἀρχὰς πάσας διακεκοσμῆσθαι τὰς βασιλείας, τάς τε ἐν οὐρανῷ καὶ τὰς ὑπὸ σελήνην, καὶ εἶναι πανταχοῦ πάσας κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. τὴν δὲ τάξιν τῶν πραγμάτων, προηγεῖσθαι τῶν ἡμετέρων νοήσεων, τὸ ἢ γοῦν ἔχεται πρὸ τοῦ λέγεσθαι ταχθέν, ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἐπὶ τοὺς λόγους μετάγει τὴν τάξιν. τοιαῦτα μὲν αὖ τις ἀπὸ τῶν προκειμένων λάβοι δόγματα. Πυθαγόρειον δέ, καὶ τὸ ταῖς ὀρφικαῖς ἕπεσθαι γενεαλογίαις. ἄνωθεν γὰρ ἀπὸ τῆς ὀρφικῆς παραδόσεως διὰ Πυθαγόρου, καὶ εἰς Ἕλληνας ἡ περὶ θεῶν ἐπιστήμη προῆλθεν, ὡς αὐτὸς ὁ Πυθαγόρας φησίν, ἐν τῷ ἱερῷ λόγῳ.

ΠΡΌΚΛΟΥ ΔΙΑΔΌΧΟΥ ΕἸΣ ΤῸΝ ΤΊΜΑΙΟΝ ΠΛΆΤΩΝΟΣ, ΒΙΒΛΊΟΝ ΠΈΜΠΤΟΝ.

Ὁ ΠΕΡΙ τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν λόγος, συνεχής ἐστι τῇ θεωρίᾳ τῶν οὐρανίων θεῶν, καὶ τῷ ἐκείνης ἐξηρτῆσθαι, καὶ τέλεον ἔχει καὶ τὸ ἐπιστημονικόν. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ γενεσιουργὸς τῶν θεῶν χορός, συνέπεται τοῖς ἐν οὐρανῷ θεοῖς, καὶ κατὰ μίμησιν τοῦ οὐρανίου κύκλου, συνελίσσει καὶ τὰ ἐν τῇ γενέσει κύκλῳ. κατὰ γὰρ τὴν ἀδιαίρετον, καὶ ἡνωμένην πρόοδον, ἕπεται τὰ δεύτερα τοῖς πρὸ αὐτῶν. διότι δὲ συνεχῶς ὑπέστησαν οἱ τὴν γένεσιν διακυβερνῶντες ἀπὸ τῶν οὐρανίων, διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἐπιστρέφονται πρὸς αὐτούς, κατὰ μίαν καὶ ἀδιάζευκτον ἕνωσιν. ὥσπερ δὴ καὶ ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς ὑπερουρανίους, ἀφ' ὧν προσεχῶς ἀπογεγένηνται. οἱ δέ, πρὸς τοὺς νοερούς, ὑφ' ὧν διεκοσμήθησαν, οἱ δὲ αὖ νοεροί, πρὸς τοὺς νοητούς, ἀφ' ὧν ἐξεφάνησαν ἀρρήτως, καὶ ἀφθέγκτως τὰ πάντα καὶ κρυφίως περιεχόντων. αὐτῆς γοῦν πάσης τῆς χρυσῆς ὄντως σειρᾶς, ἀκρότης μέν ἐστι, τὸ τῶν νοητῶν θεῶν γένος, πέρας δέ, τὸ τῶν ὑπὸ σελήνην, τῶν τὴν γένεσιν ἀγεννήτως, καὶ τὴν φύσιν ὑπερφυῶς ἐπιτροπευόντων. ὃ δὴ καὶ νῦν ὁ δημιουργικὸς ὑφίστησι νοῦς. ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τῆς τῶν θεῶν ἡγεμονίας διατεινούσης, ἄχρι τῶν ἐσχάτων. περὶ οὗ καὶ ἡμῖν πρόκειται λέγειν. καὶ πρῶτον ὅτι πάντες μὲν οἱ νῦν ὑφιστάμενοι θεοί, τὸ γεννητικὸν καὶ τελεσιουργὸν ἀπεικάζουσι τοῦ γεννήσαντος, τό, τε δημιουργικόν, καὶ στατρόφον τῆς ποιήσεως. μετὰ δὲ καὶ ὅρους καὶ τάξεις, ἀπὸ τοῦ πατρὸς παρεδέξαντο, καὶ ὅσα ἐκεῖνος ἐξῃρημένως ἐπιτροπεύει καὶ ὁλικῶς, ταῦτα οὗτοι διειλημμένοι κατὰ κλήρους καὶ δημιουργοῦσι, καὶ γεννῶσι, καὶ τελειοῦσιν. οἱ μὲν αὐτῶν, ἐγγύς εἰσι τῶν οὐρανίων θεῶν, οἱ δὲ πορρωτέρω προεληλύθασι, ὥς τε τοὺς μέν, τὴν ἰδέαν αὐτῶν ἀποσῴζειν, ὡς ἐν τῇ δὲ τῇ τάξει. τοὺς δέ, κατὰ τὴν οἰκείαν ἵστασθαι δύναμιν. πάσης γὰρ τάξεως, τὸ ἀκρότατον, ἀνάλογόν ἐστι τῇ πρὸ αὐτῆς τάξει. καθάπερ ἡ μὲν τῶν νοητῶν ἀκρότης, ἑνάς ἐστιν, ἡ δὲ τῶν νοερῶν, νοητή, νοερὰ δέ, ἡ τῶν ὑπερκοσμίων, ὑπερκόσμιος δέ, ἡ τῶν ἐγκοσμίων. καὶ οἱ μέν, μᾶλλον συνῄωνται, πρὸς τὴν μονάδα τὴν δημιουργικήν, οἱ δὲ πλέον αὐτῆς ἀφεστήκασιν. ὡς τοὺς μέν, ἀνάλογον αὐτῇ πάσης ἐξηγεῖσθαι πάσης ταύτης τῆς σειρᾶς, τοὺς δέ, μερικωτέραν ἔχειν τὴν πρὸς αὐτὴν ὁμοιότητα. πάσῃ γὰρ τάξει, δυνάμεις ἐφίστησιν ὁ πατήρ. ἀνάλογον αὐτῷ τεταγμένας. οὕτω γὰρ καὶ ἐν πάσαις διακοσμήσεσιν, ἀνάλογον τοῦ ἀγαθοῦ προέστηκέ τις αἰτία καὶ   ονον δεῖ τὰς ἔτι   αι μονάδας. ἀλλ   γενομένας, ὅτι δὲ οἱ   νέχουσιν οὗσι   πρῶτον   οἱ δὲ τῶν ἐσχάτων   ἄλλας ἰδέας. οἱ δὲ κα   γοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ πρὸς τὸ ἀεροπόρον, οἱ δέ, πρὸς τὸ ἔνυδρον, οἱ δέ, πρὸς τὸ πεζόν. κατὰ γὰρ ταύτας τὰς μονάδας, αὐτοί τε προῆλθον καὶ τὴν γένεσιν διεκόσμησαν. καὶ οἱ μέν, τάσδε τὰς βουλήσεις ἀποπληροῦσι τοῦ πατρός, οἱ δέ, ἑτέρας τινάς. οἱ μὲν γὰρ τὰς συνεκτικὰς τῶν ὅλων, οἱ δέ, τὰς γονίμους, οἱ δέ, τὰς κινητικάς. οἱ δέ, φρουρητικάς. οἱ δέ, ἄλλας τινάς. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ ψυχαῖς, οἱ δέ, ἐπὶ δαίμοσιν, οἱ δέ, ἐπὶ θεῶν ἡγεμονίαις ἐτάχθησαν. πάντες δέ εἰσιν οὗτοι νοεροὶ μέν, κατὰ τὴν οὐσίαν, ἐγκόσμιοι δὲ κατὰ τὴν λῆξιν, τελεσιουργοί, δυνατοί, τὴν γένεσιν ἀγεννήτως ἐπιτροπεύοντες, καὶ τὰ ἀνόητα νοερῶς, καὶ τὰ ἄψυχα ζωτικῶς. πάντα γὰρ κατὰ τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν διακοσμοῦσιν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν δεχομένων. δηλοῖ δὲ Πλάτων, ὅτι μὲν σώμασιν αὐτοὺς χρῆσθαι βούλεταί τισιν, ἄλλοις τῶν στοιχείων τούτων ἁπλουστέροις καὶ ἀϊδιωτέροις, λέγων φαίνεσθαι αὐτοὺς ὅταν ἐθέλωσι καὶ γίγνεσθαι καὶ ἡμῖν ὁρατούς. ὅτι δὲ καὶ ψυχὰς αὐτοῖς δίδωσιν ἐκ τοῦ πάντα θεὸν ἐγκόσμιον φάναι, διὰ ψυχῆς συνάπτεσθαι τοῖς σώμασι. καὶ γὰρ τὸν κόσμον τότε θεὸν αὐτὸν ἐκάλεσεν, ὅτι ψυχὴν αὐτῷ πρῶτον ἐπέστησεν. ὅτι δὲ αὖ καὶ νόας αὐτῶν ἐξάπτει, ἐξ ὧν τὰς ψυχὰς αὐτῶν εἶναι νοεράς, καὶ ἀμέσως ἐπιστρέφεσθαι πρὸς τὸν δημιουργόν, ὁ

ος περὶ αὐτῶν λόγος.   δεῖ δὲ καὶ τοὺς   ἀγγέλους,   τῶν δαίμονας   ἐδιεριζόντας   ες
τὰ ἡμέτερα τ   εἰμὴ διώριστ   τοῖς τὰ κρείττον   εν ἐν ἄλλοις ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος διώρισται

λόγων. καὶ εἰ   εἰ δεῖ τὸν ὅλον κόσμον τέλειον εἶναι, δεῖ μετὰ τῶν θείων γενῶν κἀκεῖνα νοεῖν συναπογεννῶντα περὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ἃς ὑποστήσει μικρὸν ὕστερον. πᾶν γὰρ τὸ δαιμόνιον, τὴν μεταξὺ χώραν ἀναπληροῖ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. διότι δεῖ παντελὴς ἀπόστασις ἐστι, τῶν τε ἡμετέρων, καὶ τῶν θείων πραγμάτων. τὰ μὲν γὰρ αἰώνιά ἐστι, τὰ δὲ ἐπίκηρα, καὶ θνητά. καὶ τὰ μὲν ἀγαπᾷ, τοῦ κατ' ἐνέργειαν ἀπολαύοντα νοῦ μερικῶς, τὰ δὲ, καὶ αὐτοῖς ἐπιβέβηκε τοῖς ὅλοις νοῖς. διὰ δὴ τοῦτο, καὶ τριάς ἐστιν, ἡ συνάπτουσα τὰ ἡμέτερα τοῖς θεοῖς, ἀνάλογον προελθοῦσα, ταῖς τρισὶν ἀρχικαῖς αἰτίαις. εἰ καὶ πᾶσαν δαιμόνιον αὐτὸς εἴωθε καλεῖν. τὸ μὲν γὰρ ἀγγελικόν, πρὸς τὸ νοητὸν τὸ πρώτως ἐκφαινὲν ἀπὸ τῆς ἀρρήτου, καὶ ἀποκεκρυμμένης τῶν ὄντων πηγῆς, ἀναλογίαν ἀποσώζει. διὸ καὶ αὐτὸ τοὺς θεοὺς ἐκφαίνει, καὶ τὸ κρύφιον αὐτῶν ἐξαγγέλλει, τὸ δαιμόνιον πρὸς τὴν ζωὴν τὴν ἄπειρον. διὸ πανταχοῦ πρόεισι, καὶ διὰ πολλὰς τάξεις, καὶ πολυειδές ἐστι, καὶ πολύμορφον. τὸ δὲ ἡρωϊκόν, κατὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν ἐπιστροφήν. διὸ καὶ αὐτό, καθάρσεως ἐστὶν ἔφορον καὶ ζωῆς μεγαλουργοῦ, καὶ ἡ ψυχῆς χορηγόν. ἔτι δέ, τὸ μὲν ἀγγελικόν, κατὰ τὴν νοερὰν τοῦ δημιουργοῦ προέχεται ζωήν, διὸ καὶ αὐτὸ νοερόν ἐστι κατὰ τὴν οὐσίαν, καὶ ἑρμηνεύει, καὶ διαπορθμεύει τὸν θεῖον νοῦν εἰς τὰ δεύτερα. τὸ δαιμόνιον, κατὰ τὴν δημιουργικὴν τῶν ὅλων πρόνοιαν καὶ τὴν φύσιν κατευθύνει, καὶ τὴν τάξιν ὀρθῶς συμπληροῖ τοῦ παντὸς κόσμου. τὸ δὲ ἡρωϊκόν, κατὰ τὴν ἐπιστρεπτικὴν αὖ τούτων πάντων προμήθειαν. διὸ καὶ τοῦτο τὸ γένος, ὑψηλόν ἐστι καὶ ἀναγωγὸν τῶν ψυχῶν, καὶ ἁδρότητος αἴτιον. τοιαῦτα δὲ ὄντα τὰ τριπλᾶ ταῦτα γένη, συνήρτηται τοῖς θεοῖς. τὰ μὲν τοῖς οὐρανίοις, τὰ δέ, τοῖς ἐφόροις τῆς γενέσεως. καὶ ἔστι περὶ ἕκαστον θεόν, οἰκεῖον ἀγγέλων τε καὶ ἡρώων καὶ δαιμόνων ἀριθμός. ἕκαστος γὰρ ἡγεῖται πλήθους, παραδεξαμένου τὴν ἑαυτοῦ μορφήν. καὶ διὰ τοῦτο τῶν μὲν οὐρανίων θεῶν, οὐράνιοι, καὶ οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ δαίμονες, τῶν δὲ γενεσιουργῶν, γενεσιουργοί, καὶ τῶν μὲν ἀναγωγῶν, ἀναγωγοί, τῶν δὲ δημιουργικῶν, δημιουργικοί, τῶν δὲ ζωογόνων, ζωογονικοί, τῶν δὲ ἀτρέπτων, ἄτρεπτοι, καὶ πάλιν ἐν τοῖς ἀναγωγοῖς, τῶν μὲν κρονίων κρόνιοι, τῶν δὲ ἡλιακῶν, ἡλιακοί, καὶ ἐν τοῖς ζωογονικοῖς, τῶν μὲν σεληνιακῶν, σεληνιακοί, τῶν δὲ ἀφροδισιακῶν, ἀφροδισιακοί. φέρονται γὰρ ἀπὸ τῶν θεῶν ὧν ἐξήρτηνται, τὰς ἐπωνυμίας, ὡς συνεχεῖς ὄντες, πρὸς αὐτούς, καὶ τὴν μίαν ἰδέαν μετὰ ὑφέσεως ὑποδεξάμενοι. καὶ τί θαυμαστόν, ὅπου γε καὶ ψυχαὶ μερικαί, τοὺς ἑαυτῶν προστάτας καὶ ἡγεμόνας ἐπιγνοῦσαι θεούς, τοῖς ἐκείνων ὀνόμασιν ἑαυτὰς προσεῖπον; ἢ πόθεν ἡμῖν Ἀσκληπιοὶ καὶ Διόνυσοι, καὶ Διόσκουροι προσηγορεύθησαν. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῶν οὐρανίων θεῶν, οὕτω χρὴ καὶ ἐπὶ τῶν γενεσιουργῶν θεωρεῖν περὶ ἕκαστον αὐτῶν πλῆθος ὁμόστοιχον, ἀγγελικόν, δαιμόνιον, ἡρωϊκόν. καὶ ἀπὸ τῆς μονάδος, τὴν ἐπωνυμίαν φέρειν, τὸν ἐξηρτημένον αὐτοῖς ἀριθμόν, ὥς τε καὶ οὐράνιον εἶναι θεόν, καὶ ἄγγελον, καὶ δαίμονα, καὶ ἥρωα. καὶ ἐπὶ τῆς ὁμοίως, καὶ τὸν ὠκεανὸν ἐπὶ πάσας τὰς τάξεις προϊέναι, καὶ τὴν Τηθὺν παραπλησίως, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων καταταῦθα θεῶν. ἔστι γὰρ καὶ δῖον πλῆθος, καὶ ἡρῷον, καὶ κρόνιον, ὃ διὰ τοῦ αὐτοῦ προσαγορεύεται τῆς ζωῆς ὀνόματος. καὶ οὐδὲν ἄτοπον, εἰ ἄνθρωπον καὶ τὸν νοητὸν καὶ τὸν αἰσθητὸν λέγομεν. καίτοι γε τῆς ἀποκαταστάσεως ἐν τούτοις πλείονος οὔσης. ταῦτα μὲν οὖν κοινῇ, περί τε θεῶν εἰρήσθω, καὶ δαιμόνων τῶν γενεσιουργῶν. ὅπως ἂν ὁμοῦ τοῖς θεοῖς καὶ τὸν περὶ τῶν δαιμόνων θεωρῶμεν συνεζευγμένον λόγον. διὰ γὰρ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων, ἑκάτερα τὰ γένη περιέλαβε, καὶ ἔοικε καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, τοὺς αὐτοὺς καὶ δαίμονας καλέσαι, καὶ θεούς. ἵνα νοῶμεν καὶ τὸ δαιμόνιον γένος μετὰ τῶν θεῶν, τούτων ὁμοῦ συνηρτημένον, καὶ τὰ ὀνόματα καὶ ὡς θεοῖς ἐφαρμόζωμεν. καὶ τοῦτο καὶ ἐν ἄλλοις πεποίηκε, τὸ πανταχοῦ διατεῖνον τῆς θεωρίας ἐπιδεικνύμενος, καὶ τὸ τῆς ἐπιστήμης ὄμμα τὸ πάντα ὁμοῦ καὶ συνεχῆ θεωροῦν. δῆλον δὲ αὖ ὅτι, καὶ τὴν κατ' εἶδος διάκρισιν τῶν γενῶν τούτων φυλάξομεν. πάντα μὲν γενεσιουργὸν θεόν, κατ' αὐτὴν ὁρῶντες τὴν ἀγαθότητα, νοῦν περὶ ἑαυτὴν ἔχουσαν, καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα θεῖον. καταλάμπουσαν δὲ καὶ τούτων τινὰ μοῖραν, τοῖς ὑπὸ σελήνην, καὶ ταύτῃ πλεονάζουσαν, τὰ ὑπὸ σελήνην τῶν οὐρανίων. πάντα δὲ δαίμονα τῶν ἡμετέρων κρείττονα ψυχῶν, καὶ νοερὰν ἔχοντα ψυχήν, καὶ ὄχημα αἰθέριον. ὅπου γε καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἐξήρτηταί τι τοιοῦτον, ὡς αὐτός φησιν. ἐμβιβάσαι γοῦν εἰς ὄχημα καὶ αὐτὴν φησὶ τὸν δημιουργόν. καὶ γὰρ πᾶσαν ψυχήν, ἀνάγκη πρὸ τῶν θνητῶν σωμάτων, ἀϊδίοις, καὶ εὐκινήτοις, καὶ κυκλοφορητικοῖς τισι χρῆσθαι σώμασιν, ὡς κατ' οὐσίαν ἐχούσαν τὸ κινεῖν. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν ἀλόγων δαιμόνων ἔμπροσθεν ἡμῖν, τινὰς αὐτῶν οἴεσθαι δεῖ τοὺς ὑποστάτας. ἐπεὶ περί γε ταῖς λογικαῖς ψυχαῖς χρωμένων δῆλον ὡς καὶ τούτων, τὸν δημιουργὸν αἰτιατέον, καὶ μή ποτε διὰ ταῦτα ὡς εἴρηται, καὶ ποτὲ μὲν καλεῖ δαίμονας, οὓς ὑφιστάνειν μέλλει, ποτὲ δὲ θεοὺς οὐ μόνον, ὡς τῶν μὲν οὐρανίων. καὶ εἰ δαίμονες εἶεν, ὀφειλόντων καλεῖσθαι θεῶν. τῶν δὲ ὑπὸ σελήνην, καὶ εἰ θεοὶ εἶεν δαιμόνων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις ἵνα κοινοὺς ποιήσαι τοὺς περὶ αὐτῶν λόγους τοῖς τε θεοῖς τοῖς γενεσιουργοῖς, καὶ τοῖς προσεχῶς αὐτῶν ἐξημμένοις δαίμοσι. τούτου μὲν οὖν, καὶ ἄλλας εἴπομεν αἰτίας οὐκ ἀπιθάνους. λοιπὸν δὲ περὶ αὐτῶν τῶν θεῶν τούτων ὧν ἐμνημόνευσεν ὁ Πλάτων, ὁποίας ἐννοίας προσήκει, ῥητέον. διότι καὶ τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν εἰς μύθους τὸν περὶ αὐτῶν λόγον ἀνήνεγκαν, οἱ δέ, εἰς πατέρας πόλεων, οἱ δέ, εἰς φύλακας δυνάμεις, οἱ δέ, εἰς ἠθικὰς ἀποδόσεις, οἱ δέ, εἰς ψυχάς. οὓς καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος αὐτάρκως διήλεγξεν, ὡς τῆς τε Πλάτωνος διανοίας ἁμαρτάνοντας, καὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας.

ἀληθείας. ῥητέον δ' οὖν τοῦτον τὸν τρόπον, ὅτι Πυθαγόρειος ὢν ὁ Τίμαιος ἕπεται ταῖς Πυθαγορείων ἀρχαῖς. αὗται δέ εἰσιν, αἱ ὀρφικαὶ παραδόσεις. ἃ γὰρ Ὀρφεὺς δι' ἀπορρήτων λόγων μυστικῶς παραδέδωκε, ταῦτα Πυθαγόρας ἐξέμαθεν, ὀργιασθεὶς ἐν Λιβήθροις τοῖς θρακίοις, Ἀγλαοφάμου τελεστὰ μεταδιδόντος, ἣν περὶ θεῶν Ὀρφεὺς σοφίαν παρὰ Καλλιόπης τῆς μητρὸς ἐπινύσθη. ταῦτα γάρ φησιν ὁ Πυθαγόρας ἐν τῷ ἱερῷ λόγῳ. τίνες οὖν αἱ ὀρφικαὶ παραδόσεις, ἐπειδὴ πρὸς ταύτας ἀναφέρειν οἰόμεθα χρῆναι τὴν τοῦ Τιμαίου περὶ θεῶν διδασκαλίαν; θεῶν βασιλέας παραδέδωκεν Ὀρφεὺς, κατὰ τὸν τέλειον ἀριθμὸν τῶν ὅλων προεστηκότας, Φάνητα, Νύκτα, Οὐρανὸν, Κρόνον, Δία, Διόνυσον. πρῶτος γὰρ ὁ Φάνης, κατασκευάζει τὸ σκῆπτρον, καὶ πρῶτος βασιλεὺς περικλυτὸς ἦρχε φάνος. δευτέρα δὲ ἡ Νὺξ, δεξαμένη παρὰ τοῦ πατρός. τρίτος δὲ οὐρανὸς παρὰ τῆς Νυκτός. καὶ τέταρτος ὁ Κρόνος βιασάμενος ὥς φασι τὸν πατέρα. καὶ πέμπτος ὁ Ζεὺς, κρατήσας τοῦ πατρός. καὶ μετὰ τοῦτον ἕκτος ὁ Διόνυσος. οὗτοι δὴ πάντες οἱ βασιλεῖς ἄνωθεν ἀπὸ τῶν νοητῶν καὶ νοερῶν ἀρξάμενοι θεῶν, χωροῦσι διὰ τῶν μέσων τάξεων, καὶ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα καὶ τὰ τῇδε κοσμήσωσι. Φάνης γὰρ, οὐ μόνον ἐστὶν ἐν τοῖς νοητοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς, ἐν τῇ δημιουργικῇ τάξει, καὶ ἐν τοῖς ὑπερκοσμίοις, καὶ Νὺξ, καὶ Οὐρανὸς, ὁμοίως. αἱ γὰρ ἰδιότητες αὐτῶν, διὰ πάντων χωροῦσι τῶν μέσων. αὐτὸς δὲ ὁ μέγιστος Κρόνος, οὐχὶ καὶ πρὸ τοῦ Διὸς τέτακται, καὶ μετὰ τὴν δίιον βασιλείαν μετὰ τῶν ἄλλων τιτάνων, τὴν διονυσιακὴν μερίζων δημιουργίαν, καὶ ἄλλως μὲν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην, καὶ ἐν μὲν τῇ ἀπλανεῖ, ἄλλως, ἐν δὲ ταῖς πλανωμέναις, ἄλλως. καὶ Ζεὺς ὁμοίως, καὶ Διόνυσος. ταῦτα μὲν οὖν καὶ διαῤῥήδην εἴρηται τοῖς παλαιοῖς. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς φαμὲν, πανταχοῦ ἀνάλογον ἐστὶ, καὶ ὁ βουλόμενος, τὰς ἐν οὐρανῷ τῶν θεῶν προόδους, ἢ τὰς ὑπὸ σελήνην θεωρῆσαι, πρὸς τὰς πρώτας ἀποβλέψαι, καὶ ἀρχηγικὰς αἰτίας τῶν βασιλειῶν. ἐκεῖθεν γὰρ πάσαις, καὶ κατ' ἐκείνας ἡ γένεσις. διὸ δὴ καὶ ἡμῖν, πρὸς ἐκείνας ἀποβλεπτέον. ἔνιοι μὲν οὖν φασιν, ὅτι τοὺς μὲν ἀνάλογον τοῖς δύο βασιλεῦσιν, ἐν οὐρανῷ καταλέλειπται ζητεῖν, Φάνητι λέγω καὶ Νυκτί. δεῖ γὰρ αὐτοὺς ἐν ὑπερτέρᾳ τάξει ποιεῖν, καὶ ἐν τοῖς ἐγκοσμίοις. διότι δὴ καὶ πρὸ τοῦ κόσμου, τῶν νοερῶν ἡγοῦνται θεῶν, ἐν τῷ ἀδύτῳ διαιωνίως ἱδρυμένοι. καθά φησιν Ὀρφεὺς αὐτοῦ τοῦ Φάνητος, τὴν κρύφιον αὐτῶν τάξιν, καὶ ἀνέκφαντον, ἐκεῖνος ἄδυτον ἀποκαλῶν. εἴτε οὖν τὴν ταὐτοῦ περιφορὰν, καὶ τὴν θατέρου ταύτην εἰς τὴν τούτων ἀναλογίαν, ὡς ἄῤῥεν καὶ θῆλυ, καὶ πατρικὸν καὶ γεννητικὸν, οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι τῆς ἀληθείας. εἴτε ἥλιον, καὶ σελήνην ὡς ἐν τοῖς πλανωμένοις ἀντιθέτοις. ὁ μὲν ἥλιος, τὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸν Φάνητα δια σελήνη τὴν πρὸς τὴν νύκτα ἀληθὲς ὡς ἐμοὶ δοκεῖ α τῶν ὅλων δημιουργὸν

ὃν ἱδρύσας τῷ πατρὶ Φάνητα νοερὸν καὶ αὐτὸν καὶ γὰρ ταύτης ἐστὶ τῶν κόσμων ποιεῖν ὁ θεολόγος, ὥσπερ οὗτος, τοῦ τε οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. τὸν δὲ κρατῆρα τὸν ζωογόνον, τῇ Νυκτὶ τῇ πᾶσαν ἐκ τῶν ἀφανῶν παραγούσῃ ζωὴν μετὰ τοῦ Φάνητος. ὡς καὶ ὁ κρατὴρ πᾶσαν λοχεύει τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ ψυχήν. βέλτιον γὰρ ἄμφω πρὸ τοῦ κόσμου νοεῖν, καὶ τὸν μὲν δημιουργὸν αὐτὸν, ἀνάλογον τῷ Φάνητι τάττειν. ἐπειδὴ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀφομοιοῦσθαι λέγεται, κατὰ τὴν ποίησιν τῶν ὅλων. τὴν δὲ συνεζευγμένην αὐτῷ καὶ γεννητικὴν τῶν ὅλων δύναμιν τῇ νυκτί. ἀφανῶς τὰ πάντα ἐκ τοῦ πατρὸς προαγούσῃ. μετὰ δὲ τούτοις, τὰς λοιπὰς, παραδιδόναι βασιλείας διακεκοσμημένας, ἀνάλογον ταῖς νοεραῖς. καὶ εἰ καὶ αὐτὸ τοῦτο ζητοίημεν, διὰ τί μὴ καὶ τὰς δύο διαῤῥήδην βασιλείας, ἔλαβεν ἀνάλογον, προσεχέστερον ἐστὶ λέγειν, ὅτι καὶ ἐκείνας μὲν, ἡ Ὀρφέως εἶχε παράδοσις, δὶς οὐ τὴν οὐρανοῦ πρώτην καὶ γῆς ἐξυμνεῖ βασιλείαν συνηθεστέρα τοῖς Ἕλλησιν οὖσα. καθάπερ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Κρατύλῳ λέγει, τῆς Ἡσιόδου διαφερόντως μεμνημένου θεογονίας, καὶ μέχρι ταύτης ἀνατρέχων κατὰ τὸν Ἡσίοδον. ἀπὸ ταύτης οὖν ὡς γνωριμωτέρας ὁρμηθεὶς καὶ τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν, ὡς πρώτας βασιλείας ὑπὲρ τὸν κόσμον λαβὼν, εἶδε, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τοὺς ἀνάλογον ἐκείνοις, τόνδε τὸν Οὐρανὸν παρήγαγε, καὶ τὴν Γῆν ἣν ἐντὸς αὐτοῦ πρεσβυτάτην ἐξυμνησε. καὶ ἀπὸ τούτων ἄρχεται τῆς θεογονίας τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν. ταῦτα μὲν οὖν διὰ τῶν ἑπομένων εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον ἐστὶν, ἔσται καταδῆλα. νῦν δὲ τοσοῦτον προσθέντες τοῖς εἰρημένοις, ἐπὶ τὴν λέξιν χωρῶμεν. ὅτι δὴ καὶ κατὰ τοὺς εἰρημένους μὲν τρόπους, δεῖ τοι ταῦτα πάντα τὰ ὀνόματα θεωρεῖν, θείως ἢ δαιμονίως, καὶ κατὰ τὰς λέξεις δὲ, τὰς ἐν τοῖς τέτρασι στοιχείοις. ἔστι γὰρ ἡ γένεσις αὕτη, καὶ ἐν αἰθέρι, καὶ ὕδατι καὶ γῇ, καὶ ἐν ἀέρι. παντοίως, κατά τε τὴν θείαν ἰδιότητα, καὶ κατὰ τὴν δαιμόνιον, καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ, καὶ ἐνύδρίως καὶ ἀερίως. καὶ δὴ καὶ ἐν γῇ χθονίως, ἵνα πάντα ἢ πανταχοῦ παντοίως. εἰσὶ γὰρ καὶ τρόποι τῆς προνοίας πολλοὶ, θεῖοι, καὶ δαιμόνιοι, καὶ λέξεις πλείους, κατὰ τὴν τῶν στοιχείων διαίρεσιν, πανταχοῦ πάντων ὄντων ὁ τοῦ ταὐτοῦ πάλιν καὶ ὁμοίου ἀριθμὸς ἀφανίσοιτο. ταῦτα καὶ περὶ τούτων, αὐτὴν δὲ λέξιν ἐκθεμένοις, κατὰ δύναμιν ἕκαστον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ βασανιστέον. Γῆς τε καὶ οὐρανοῦ παῖδες «

Ὠκεανός καὶ Τηθὺς γενέσθην. Ὥσπερ ὁ σύμπας οὑτοσὶ κόσμος πολὺς καὶ ποικίλος ὢν, ἅτε δὴ τὴν νοερὰν τάξιν τῶν εἰδῶν ἀπεικονισάμενος, ἔχει δύο ταύτας ἀκρότητας ἐν ἑαυτῷ, τὴν καὶ Οὐρανόν. τὸν μὲν, ὡς πατρὸς ὄντα μοῖραν, τὴν δὲ, ἐν μητρός. διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ πρεσβυτάτην εἶπεν εἶναι τὴν Γῆν τῶν ἐντὸς Οὐρανοῦ θεῶν. ἵνα ἑπομένως λέγῃ μητέρα τὴν Γῆν, ὧν ἐστιν ὁ Οὐρανὸς πατήρ. ἅμα κἀκεῖνο δηλῶν, ὅτι τὰ μερικὰ αἴτια, οὐ μόνον ἐστὶ καταδεέστερα τῶν γεννημάτων, ὡς ἡ προνοία τοῦ ἔρωτος, ἀλλὰ κρείττονα γεννῶντα, ὡς «

ἀπολειπόμενα μόνον τὰ γεννώμενα, προϊόντα ἀπὸ τῶν πατέρων. δύο δὲ οὖν αἴτιαι καὶ ἐν τῷ κόσμῳ νοήσθωσαν ἀκρότατοι, ὁ Οὐρανὸς ὡς πατὴρ, καὶ ἡ Γῆ μητὴρ οὖσα, τῶν κοινῶν αὐτῆς γεννημάτων. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα πάντα εἰς ταῦτα τελεῖ, τὰ μὲν, τὸν οὐράνιον ἀριθμὸν συμπληροῦντα, τὰ δὲ, τὴν ὁλότητα τῆς γῆς. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν τοῦ κόσμου στοιχείων, τὰς δύο ταύτας ἀρχὰς ὑποθετέον γῆν καὶ οὐρανὸν, ἀερίως μὲν ἐν ἀέρι, ἐνυδρίως δὲ, ἐν ὕδατι, χθονίως δὲ ἐν γῇ, καὶ κατὰ πάντας τοὺς εἰρημένους τρόπους. ἵνα καὶ ἕκαστον ᾖ κόσμος τέλειος, ἐκ τῶν ἀλόγων ἀρχῶν διακεκοσμημένον. ὅπου γὰρ καὶ ἄνθρωπος λέγεται μικρὸς εἶναι κόσμος, πῶς οὐ πολλῷ πρότερον δεῖ τῶν στοιχείων ἕκαστον οἰκείως ἔχειν ἑαυτῷ πάντα ὅσαπερ ὁ ὅλος κόσμος ὁλικῶς. διό μοι δοκεῖ προσεχῶς μετὰ τὸν περὶ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς λόγον, παραδοῦναι τὴν περὶ τῶν θεῶν τούτων θεωρίαν, ἀπὸ Γῆς καὶ Οὐρανοῦ τὴν ἀρχὴν ποιούμενος. ἐκείνοις γὰρ ἀνάλογον καὶ οὗτοι προεληλύθασιν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ὁλικῶς αἴτιοι πάντων τῶν νῦν παραγομένων, οἱ δὲ, ἐκείνοις ἀνάλογον κατὰ ὅλῳ Οὐρανῷ καὶ τῇ ὅλῃ Γῇ, καὶ ἑκάστῳ πάντως εἰσὶ τῶν στοιχείων, κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν, οἷον, ὡς εἴπομεν, ἀερίως, ἢ ἐνυδρίως ἢ χθονίως. ἔστι γὰρ καὶ ἐν Γῇ Οὐρανὸς, καὶ ἐν Οὐρανῷ Γῆ. καὶ ἐνταῦθα μὲν ὁ Οὐρανὸς χθονίως, ἐκεῖ δὲ, Οὐρανίως ἡ Γῆ. καὶ γὰρ Οὐρανίαν καὶ τὴν Σελήνην Ὀρφεὺς προσηγόρευσεν. καὶ οὐ δεῖ πρὸς ταῦτα θαυμάζειν, καὶ πῶς ὁ Οὐρανὸς ἐν Γῇ, πῶς γὰρ αἱ

ἡ, πῶς δὲ ἵππος, πῶς δὲ ων νοητῶν εἰδῶν πρόοδον ἄτακτον τιο καὶ Οὐρανὸν εἶναι ἰδιότητα σωζο ας σειρὰς τῆς συν ν διακοσμήσε ἀλλὰ τοῦτο μὲν παραμυθίας ὅλως τινὸς, ἀξιοῦν περίεργον εἰ θεαμένοις τὰ αὐτὰ πανταχοῦ, κατὰ τὸ ἀνάλογον θεωρεῖν, ἐν νοητοῖς, ἐν νοεροῖς, ἐν ὑπερκοσμίοις, ἐν οὐρανῷ, ἐν τῇ γενέσει, κατὰ τὴν οἰκείαν ἑκάστων τάξιν. περὶ δὲ ἑκάστου τῶν θεῶν τούτων, ἀποδοτέον τοὺς ἡμῖν δοκοῦντας λόγους. οἶδα μὲν γὰρ ὅτι τῶν ἐξηγητῶν, οἱ μὲν, τὴν στερεὰν ταύτην ἤκουσαν εἶναι τὴν Γῆν, οἱ δὲ, τὴν ἐν ὕλης τάξει, προϋποτεθεῖσαν τοῖς γιγνομένοις, οἱ δὲ, τὴν νοητὴν ὕλην, οἱ δὲ τοῦ νοῦ δύναμιν, οἱ δὲ ζωὴν, οἱ δὲ ἀσώματον εἶδος τῆς Γῆς ἀχώριστον, οἱ δὲ ψυχὴν αὐτὴν ὑποτίθενται, οἱ δὲ νοῦν. καὶ οὐρανὸν ὡσαύτως, οἱ μὲν τὸν φαινόμενον, οἱ δὲ κίνησιν τὴν περὶ τὸ μέσον, οἱ δὲ δύναμιν τὴν μετὰ κινήσεως ἐμμελῶς προϊοῦσαν, οἱ δὲ τὸν ἔχοντα νοῦν, οἱ δὲ τὸν καθαρὸν καὶ χωριστὸν νοῦν, οἱ δὲ φύσιν τῆς περιφορᾶς, οἱ δὲ ψυχὴν, οἱ δὲ νοῦν. οἶδα γε μὴν ὅτι καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, Γῆν μὲν ἀκούει τὸ μόνιμον πᾶν καὶ σταθερὸν, κατά τε οὐσίαν τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ κατ' ἐνέργειαν, καὶ κατὰ τὴν ἀΐδιον περιφορὰν, καὶ δυνάμεις κρείττονας, καὶ ζωὰς ὅλας περιέχουσαν, Οὐρανὸν δὲ, τὴν προϊοῦσαν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ δημιουργικὴν ἐνέργειαν, ὅλην καὶ τελείαν, καὶ πλήρη τῆς οἰκείας δυνάμεως, καὶ περὶ τὸν δημιουργὸν ὑπάρχουσαν, ὡς ὅρον ἑαυτῆς οὖσαν καὶ τῶν ὅλων. οἶδα δὲ ὅπως, καὶ ὁ θαυμαστὸς Θεόδωρος, ἐν πρώτῃ κατὰ σχέσιν ζωῇ, ταύτας ἀμφοτέρας τὰς δυνάμεις ὑφίστησιν. ἐν γὰρ τῇ κατὰ σχέσιν ζωῇ τῆς τοῦ κόσμου ψυχῆς δι' ἧς εἰς ἑαυτὴν κατελθοῦσα, πάλιν εἰς τὴν πηγαίαν ἔτελει σὺν ἑτερότητι, τρεῖς εὐθὺς αἱ πρῶται, σὺν ὁλότητι σχέσεις ἐθεωροῦντο, τοῦ μὲν, ἐκ τῆς ἑκατέρωθεν ὁλότητος ὑφισταμένου τοῦ πρώτου, καὶ τὴν πρὸ τῶν μερῶν ἔχοντος ὁλότητα τῆς τελούσης ὅλης εἰς ὅλην τὴν πηγαίαν, τοῦ δὲ, τὴν μὲν πηγαίαν ὅλην τηροῦντος, ἑαυτὸν δὲ μερίζοντος, καὶ τὴν ἐκ τῶν μερῶν ὁλότητα ἔχοντος, τοῦ δὲ τὴν πηγαίαν μερίζοντος, ἑαυτὸν δὲ ὅλον τηροῦντος. καὶ τριῶν ἐν τῷ πρώτῳ γῆν τε εἶναι Οὐρανόν. τὸ μὲν γὰρ ὑλικὸν, τὸ ἐν τῇ πρώτῃ, γῆν ἐγκαλεῖσθαι τῶν ἀρχαίων θεολόγων τῷ ὀνόματι τούτῳ τὴν ὕλην προσαγορευόντων, Οὐρανὸν δὲ αὐτὸν εἶναι τοιοῦτον νοοῦν, ὡς διορίζοντα τὸ ἔσχατον ἀπὸ τοῦ ἐν σχέσει πρώτου, καὶ ὡς ὑφιστάντα τόνδε τὸν Οὐρανὸν, διὰ τῆς ἑαυτοῦ σχέσεως. σῴζει γοῦν τὸ σῶμα καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἡ τῆς ψυχῆς πρὸς αὐτὸ σχέσις. ταῦτα δὲ εἰδὼς, ἡγοῦμαι δεῖν ὥσπερ ἀσφαλοῦς πείσματος ἔχεσθαι τῆς τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν παραδόσεως. διὰ γὰρ ταύτης, τὰ μὲν πλημμελῆ τῶν δογμάτων φευξόμεθα, ταῖς δὲ καθαρωτάταις ἐννοίαις Ἰαμβλίχου, συνεψόμεθα. πρῶτον οὖν ὑπομνήσομεν ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅτι περὶ τῶν ὑπὸ σελήνην θεῶν ὁ λόγος, καὶ ὅτι πανταχοῦ πάντες, καὶ ὅτι κατὰ ἀναλογίαν προεληλύθασι τῶν νοητῶν καὶ νοερῶν Βασιλέων. ἔπειθ' οὑτωσὶ τούτοις πιστεύοντες, λέγωμεν, ὅτι καθάπερ ὁ πρώτιστος οὐρανὸς τῶν νοερῶν θεῶν ὅρος ἐστὶ καὶ συνοχεὺς, τὸ μέτρον ἐκ τ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῶν νοητῶν θεῶν εἰς τοὺς νοεροὺς διακόσμους ἧκον, συνέχων, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ οὗτος ὁ Οὐρανὸς, ὅρος ἐστὶ τῶν γενεσιουργῶν θεῶν, καὶ συνοχεὺς, τὸ μέτρον τὸ δημιουργικὸν καὶ τὸ ἐκ τῶν οὐρανίων θεῶν προελθὸν, εἰς τοὺς τὴν γένεσιν λαχόντας, συνέχων ἐν ἑνὶ πέρατι, καὶ συνάπτων αὐτοὺς, πρὸς τὴν Οὐράνιον ἡγεμονίαν τῶν θεῶν. ἀνάλογον γὰρ ὡς ὁ δημιουργὸς, πρὸς αὐτὸ τἀγαθὸν, οὕτως ἡ μία τοῦ Οὐρανοῦ τοῦδε θεότης, πρὸς τὸν νοερὸν Οὐρανόν. ὥσπερ οὖν ἐκεῖ τὸ μέτρον καὶ τὸ πέρας ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ ἐφήκει διὰ τοῦ Οὐρανοῦ, πᾶσι τοῖς νοεροῖς, οὕτω δὲ καὶ ἐνταῦθα τοῖς γενεσιουργοῖς θεοῖς τε καὶ κρείττοσι γένεσιν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ καὶ τῆς ἀκρότητος τῶν ἐγκοσμίων ὁ ὅρος ἐφήκει. λέγω δὴ τοῖς τοῦ Οὐρανοῦ τοῦδε συνοχικῆς μεσότητος. ταύτην γὰρ ἔλαχε τὴν τάξιν, ὁ πανταχοῦ προϊὼν Οὐρανός. ὅπου μὲν ἡνωμένως καὶ κρυφίως, ὅπου δὲ ἐκφανῶς καὶ διῃρημένως. ὅπου μὲν γὰρ ψυχαῖς ἐπιφέρει τὸν ὅρον, ὅπου δὲ τοῖς τῆς φύσεως ἔργοις, ὅπου δὲ ἄλλως ἄλλοις. καὶ ἐν ἀέρι μὲν, πρώτως, ἐν δὲ τοῖς ἐνυδρίοις τάξεσι δευτέρως, ἐν δὲ τῇ γῇ καὶ τοῖς χθονίοις ἔργοις ἐσχάτως. εἰσὶ δὲ καὶ συμπλοκαὶ τούτων. ἄλλο γὰρ τὸ θεῖος ἐν ἀέρι καὶ τὸ δαιμονίως, καὶ ὑπὸ γῆς. ὅπου μὲν γὰρ ὁ

τρόπος

τρόπος ὁ αὐτὸς ἐν διαφόροις τάξεσιν, ὅπου δὲ ὁ τρόπος ἕτερος, περὶ μιᾶς λέξεως. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς Οὐρανοῦ δυνάμεως. περὶ δὲ τὴν γῆν μετὰ τοῦτον τραπόμενοι, καὶ παρακαλέσαντες αὐτὴν, συνάψασθαι τῶν περὶ αὐτῆς λόγων ἡμῖν, πάλιν ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς ἐκφάνσεως τὸν περὶ αὐτῆς ὅλον ἀποδῶμεν. ἐκείνη μὲν οὖν ἐν ταῖς μέσαις τριάσιν ἐκφαίνεται τῶν νοερῶν θεῶν. ἅμα Οὐρανῷ τῷ συνοχεῖ τῶν ὅλων νοερῶν θεῶν, ἀνάλογόν τε πρόεισι, πρὸς τὴν νοητὴν γῆν, ἣν καὶ πρωτίστην εὑρίσκομεν, τῶν νοερῶν τριάδων, καὶ ὡς ἐν ζωογόνοις τάξεσιν, ἀφομοιοῦται πρὸς τὴν ἀπειρίαν τὴν πρώτην. ἔστι δὲ ὁ ἐκδόχιος κόλπος τῆς Οὐρανοῦ γεννητικῆς θειότητος, καὶ τὸ μέσον κέντρον, τῆς ἐκείνου πατρικῆς ἀγαθότητος. συμβασιλεύουσα αὐτῷ καὶ οὖσα δύναμις, αὐτοῦ πατρὸς ὄντος. ἡ δὲ ἀνάλογον αὐτῇ καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην προϊσταμένη γῆ, οἷον δύναμίς ἐστι γόνιμος τοῦ Οὐρανοῦ, τὴν πατρικὴν αὐτοῦ καὶ ὁριστικὴν, καὶ μετρητικὴν, καὶ συνοχικὴν πρόνοιαν ἐκφαίνουσα, καὶ γόνιμος περὶ πάντα διατείνουσα. αὕτη τὴν ἀπειρίαν πᾶσαν τῶν ὑπὸ σελήνην ἀπογεννῶσα, ὥσπερ ὁ Οὐρανὸς τὴν τοῦ πέρατος συστοιχίαν, ὁ τὸν ὅρον καὶ τὸ πέρας ἐπιφέρων τοῖς δευτέροις. ὁ μὲν οὖν ὅρος καὶ τὸ πέρας ἀφορίζει τὴν ὕπαρξιν ἑκάστου, καθ' ἣν καὶ θεοὶ δαίμονες, καὶ ψυχαὶ καὶ σώματα συνέχεται, καὶ ἑνοποιεῖ τὰ μεμερισμένα, τῇ μιᾷ ἑνάδι τῶν ὅλων. ἡ δὲ ἀπειρία, πολλαπλασιάζει τὰς ἑκάστων δυνάμεις. πολὺ γὰρ τὸ πέρας, ἐν ἅπασι τοῖς ὑπὸ σελήνην. πολὺ δὲ καὶ τὸ ἄπειρον, διά τε θεοῦ, καὶ τὸ μετὰ θεοὺς διατεῖνον κατὰ πάντα. ἔχομεν οὖν τὰς δύο ταύτας τάξεις, γεννητικὰς τῶν ἐν πᾶσι τοῖς γένεσι, καὶ πᾶσι τοῖς στοιχείοις προόδων θείων, ἢ δαιμονίων. καὶ μίαν αὐτῶν τὴν βασιλείαν ὥσπερ ἐν τοῖς νοεροῖς. ἀπὸ δὲ τούτων, δευτέρα πρόεισι δυὰς, Ὠκεανὸς καὶ Τηθὺς, οὐ κατὰ συνδυασμὸν γενεσιουργὸν, οὐδὲ κατά τινα σύνοδον τῶν κεχωρισμένων, οὐδὲ κατὰ μερισμὸν, οὐδὲ κατά τινα ἀποτομὴν ἀπογεννήσεως ταύτης γενομένης. πάντα γὰρ ταῦτα, ἀλλοτρίως τῶν θεῶν δοξάζουσί τινες, ἀλλὰ κατὰ μίαν ἕνωσιν καὶ συμπλοκὴν τῶν δυνάμεων ἀδιαίρετον. καὶ εἰώθασι γάμον οἱ θεολόγοι προσαγορεύειν. οἰκεῖος γὰρ καὶ ὁ γάμος τῇ τάξει ταύτῃ, καθά φησιν ὁ θεολόγος. πρώτην γὰρ νύμφην ἀποκαλεῖ τὴν γῆν, καὶ πρώτιστον γάμον τὴν ἕνωσιν αὐτῆς τὴν πρὸς τὸν Οὐρανόν. οὐ γὰρ ἐν τοῖς μάλιστα ἡνωμένοις ὁ γάμος. διὸ Φάνητος οὐκ ἔστι γάμος καὶ Νυκτὸς ἡνωμένων ἀλλήλοις νοητῶς, ἀλλ' ἐν τοῖς μετὰ τῆς ἑνώσεως καὶ τὸ διῃρημένον τῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἐνεργειῶν ἐπιδεικνυμένοις. καὶ ἔοικε διὰ ταῦτα καὶ Οὐρανῷ τούτῳ καὶ Γῇ προσήκειν ὁ γάμος, ὡς ἐκεῖνον Οὐρανὸν καὶ Γῆν ἐκείνην εἰκονιζομένοις. ὃ δὴ καὶ οἱ θεσμοὶ τῶν Ἀθηναίων εἰδότες, προσέταττον Οὐρανῷ καὶ Γῇ προτελεῖν τοὺς γάμους. εἰς δὲ τούτους βλέποντες, καὶ ἐν τοῖς Ἐλευσινίοις ἱεροῖς, εἰς μὲν τὸν οὐρανὸν ἀναβλέποντες, ἐβόων ὕε, καταβλέψαντες δὲ εἰς τὴν γῆν, τοκύε. διὰ τούτων ὡς πατρὸς καὶ μητρὸς τὴν γένεσιν ἁπάντων γιγνώσκομεν. κατὰ ταύτην δ' οὖν τὴν ἕνωσιν, τὴν μετὰ διακρίσεως λέγω, διὰ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἑαυτῶν, παράγουσιν Ὠκεανὸν καὶ Τηθύν. μᾶλλον δὲ, οὐ τούτους εὐθὺς ἐν ἐκείνοις, ἀλλὰ πρὸ τούτων δύο μονάδας, καὶ δύο τριάδας, καὶ διπλᾶς ἑβδομάδας, ἐν αἷς ὅ, τε Ὠκεανὸς, καὶ ἡ Τηθύς. καὶ αἱ μὲν μονάδες, μετὰ τῶν τριάδων παρὰ τῷ πατρὶ μένουσι, τῶν δὲ ἑβδομάδων, ὁ μὲν Ὠκεανὸς, μετὰ τῆς Τηθύος, μένει τε ἅμα καὶ πρόεισιν. οἱ δὲ ἄλλοι, προεληλύθασιν εἰς ἑτέραν διακόσμησιν τῶν θεῶν. ἐκεῖ μὲν οὖν οὕτως. ἐνταῦθα δὲ, τὰς μὲν πάντη μενούσας αἰτίας ἐν τῷ πατρὶ, παρῆκεν ὁ λόγος, τὰς δὲ προελθούσας ἅμα καὶ μενούσας, παραδέδωκεν, διότι περὶ θεῶν γενεσιουργῶν ὁ λόγος ἐστὶν ὁ προκείμενος. οἰκεία δὲ τούτων ἡ πρόοδος, καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ ἑτερότης. καὶ τὸ μετὰ τοῦ ἄρρενος τὸ θῆλυ συντάττειν. ἵνα καὶ γένεσις ᾖ καὶ διακόσμησις τῆς ὕλης τοῖς εἴδεσι κοσμουμένοις, καὶ τῇ ταυτότητι τῆς ἑτερότητος συμπλεκομένης. διὸ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ δυάδος ἤρξατο, καὶ πρόεισι δι' αὐτῆς, καὶ καταστρέψει προϊὼν εἰς αὐτήν. ἡ γὰρ δυὰς προσήκει τοῖς ἐνύλοις ὡς ὑπεμνήσαμεν πολλάκις, ὥσπερ καὶ ἡ ἑτερότης διὰ τὸν περὶ τὴν ὕλην μερισμὸν τῶν εἰδῶν, καὶ τὴν δυάδα λέγων, ἤρξατο ἀπὸ τῆς Γῆς. τοῦτο γάρ ἐστι τοῖς γενεσιουργοῖς πράγμασιν οἰκειότερον. ἀλλὰ τίνες οὗτοι οἱ θεοὶ μένοντες ἅμα ἐν τοῖς αἰτίοις, καὶ προϊόντες ἀπ' αὐτῆς, τὸν μὲν οὖν Ὠκεανὸν, οἱ μὲν, τὴν σωματικὴν οὐσίαν λέγουσιν. οἱ δὲ, τὴν ὠκέως διανύουσαν φύσιν. οἱ δὲ, τῆς ὑγρᾶς οὐσίας φοράν. οἱ δὲ, τὸν αἰθέρα, διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς κινήσεως. οἱ δὲ, τὸ νοητὸν αὐτὸ τῆς ζωῆς βάθος. ὁ δὲ θεῖος Ἰάμβλιχος, τὴν μέσην κινητικὴν αἰτίαν αὐτὸν ἀφορίζεται, θείαν οὖσαν ἣν πρώτως αἱ μέσαι ψυχαὶ καὶ ζωαὶ καὶ νοήσεις μετέχουσιν, αἵ τε δραστήριοι φύσεις, καὶ τὰ πνευματικὰ τῶν στοιχείων, ὥσπερ ἀήρ τε καὶ πῦρ. τὴν δὲ Τηθὺν, οἱ μὲν τὴν ὑγρὰν αὐτὴν οὐσίαν φασὶν, οἱ δὲ, τὴν πολυμετάβολον φύσιν. οἱ δὲ, τὴν τοῦ παντὸς εὐθημοσύνην. ὁ δὲ θεῖος Ἰάμβλιχος, ποιητικὴν διάθεσιν εἶναι αὐτὴν τὴν ἐν τῷ ἐνεργεῖν δραστήριον ὑποτίθεται κατάστασιν. ἧς αἱ μόνιμοι νοήσεις, καὶ ψυχαὶ καὶ φύσεις, καὶ δυνάμεις μετέχουσι, καὶ πρὸς τούτοις, αἱ τὴν ἕδραν παρασκευάζουσαι τῶν στοιχείων, στεραί τινες χῶραι, ἢ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος. ταῦτα μὲν οὗτοι λέγουσιν. ὁ δὲ Θεόδωρος τῆς προειρημένης πρωτίστης τριάδος, κατὰ τὴν ἐν σχέσει ψύχωσιν ἐν τῷ πρώτῳ, λέγω δὴ τῶν πρὸ τῶν μερῶν ὅλων, τήν τε Γῆν καὶ τὸν Οὐρανὸν ἀποθέμενος, τὸν μὲν, κατὰ τὸν νοερὸν, τὸν δὲ κατὰ τὸ ὑλικὸν, τῶν λοιπῶν. τὸν μὲν δεύτερον, τὸν κατὰ τὸ ἐκ μερῶν ὅλον, Ὠκεανὸν ἀποκαλεῖ. τὸν δὲ τρίτον,

κατὰ τὴν τοῦ μέρους ὁλότητα, Τηθὺν προσαγορεύει. πάλιν δὲ ἡμεῖς ἀντιλαβώμεθα τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, καὶ φῶμεν, εἶναι μὲν καὶ ἐν τοῖς νοεροῖς θεοῖς, τὰς τούτων αἰτίας, εἶναι δὲ καὶ ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ. πανταχοῦ γὰρ διορίζειν τὰς πρώτας τάξεις ἀπὸ τῶν δευτέρων οὐκ ἀλόγως, καὶ τῶν ποιητῶν ὠκεανὸν καλούντων τὸν ὁρίζοντα τῆς γῆς. τοῦτον δὲ αὖ τὸν ὠκεανὸν περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος, κινήσεως αἴτιον εἶναι, καὶ προόδου, καὶ δυνάμεως, ταῖς μὲν νοεραῖς ζωαῖς, ἀκμὴν ἐπιθεῖναι καὶ γόνιμον περιουσίαν, ταῖς δὲ ψυχαῖς, ὀξύτητα μὲν ἐν ταῖς ἐνεργείαις, καθαρότητα δὲ ἐν ταῖς ἀπογεννήσεσι. τοῖς δὲ σώμασιν, εὐκινησίαν. καὶ ἐν μὲν θεοῖς, κινητικῆς καὶ προνοητικῆς αἰτίας ἀρχικόν, ἐν δὲ ἀγγέλοις, ἐκφαντορικῆς καὶ νοερᾶς ὀξύτητος. ἐν δὲ αὖ δαίμοσι, δραστηρίου δυνάμεως. ἐν δὲ ἥρωσι, μεγαλουργοῦ καὶ ἀκμαζούσης χορηγὸν ζωῆς, καὶ δὴ καὶ καθ' ἕκαστον στοιχεῖον, ἰδίως τὸν ἀέριον. πάσης τῆς μεταβολῆς τῶν ἀερίων, καὶ τοῦ κύκλου τῶν μετεώρων αἴτιον, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησί. τὸν δὲ ἐνύδριον, εὐγονίας τε καὶ εὐκινησίας, καὶ δυνάμεων παντοίων ὑποστατικόν. ἐκ γὰρ τούτου πάντες ποταμοί, καὶ πᾶσα θάλασσα κατὰ τὴν ποίησιν. τὸν δὲ χθόνιον γεννητικῆς τελειότητος, καὶ διακριτικῆς τῶν εἰδῶν, τῆς τε γενέσεως καὶ φθορᾶς ποιητήν. ἅ τε τινές εἰσι χθόνιαι τάξεις, ζωογόνοι καὶ δημιουργικαί, διοριστικὸν αὐτῶν, ἅ τε δυνάμεις συνεκτικαὶ τῆς γῆς τῶν λόγων, καὶ τῆς γεννήσεως ἔφοροι, καὶ ταύτας ἐνεργείᾳ ἄγοντα, καὶ πολλαπλασιάζοντα, καὶ εἰς κίνησιν προκαλούμενον. τὴν δὲ Τηθύν, ὡς μὲν τὸ ὄνομα δηλοῖ, πρεσβυτάτων θεῶν, καὶ πρόγονον, ὡς μητέρα τὴν Ῥέαν ὁμολογεῖν ἄξιον. καὶ γὰρ ἄλλην περὶ αὐτῆς θεὸν Μαῖαν προσηγόρευσαν οἱ θεολόγοι, Μαῖα θεῶν ὑπάτη νὺξ ἀμβροτε, πῶς τάδε φράζεις. ὡς δὲ ὁ Πλάτων ἐτυμολογεῖ, πηγαίαν αὐτῆς προσέποι θεόν. τὸ γὰρ ἄχραντον καὶ καθαρόν, καὶ διηθημένον σημαίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς. καὶ γὰρ ἐοικεν τοῦ ὠκεανοῦ πάντα ποιοῦντος, καὶ πάσας κινήσεις παράγοντος. ὅθεν καὶ γένεσις καλεῖται θεῶν, τὴν ἐνιαίαν ἐκείνου τῶν κινήσεων αἰτίαν, διακρίνειν ἡ Τηθύς, εἰς τὰς πρωτουργοὺς, καὶ δευτερουργοὺς κινήσεις. ὅθεν ἀπὸ τοῦ διαττᾶν καὶ διηθεῖν αὐτὴν ἔχειν εἶπε τὴν ἐπωνυμίαν. ταῦτα γὰρ ὀνόματά ἐστι, διακριτικά, ὡς τὸ ξαίνειν καὶ κερκίζειν, ἡ φησὶν αὐτὸς ἐν τῷ Σοφιστῇ. τοῦ οὖν ὠκεανοῦ πᾶσαν κίνησιν γεννῶντος ἀθρόως, θείαν, νοερὰν, ψυχικὴν, φυσικὴν, ἡ Τηθὺς οὖσα διακριτικὴ τῶν κινήσεων, τῶν ἔνδον, καὶ τῶν ἔξω, καλεῖται Τηθύς, διαττῶσα καὶ διηθοῦσα, τὰς ὑλικὰς ἀπὸ τῶν ἀΰλων κινήσεων. πρέπει γοῦν τῷ θήλει, τὸ διακριτικόν, καὶ τῷ ἄρρενι τὸ ἑνιαυτόν. Πλάτων μὲν οὖν τοιαῦτα αὖ φαίνει περὶ τούτων, καὶ εἶπεν ἐν Κρατύλῳ σαφῶς. ὡς δὲ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος παραδέδωκεν τῆς τῆς θέσεως καὶ μονίμου καταστάσεως χορηγὸν ἀφανιστέον, ὡς δὲ αὖ ἐκ πάντων τούτων συγκεφαλαιούμενος ἄν τις, τῆς ἐν ἑαυτῇ στάσεως, καὶ μονῆς καὶ ἱδρύσεως τῶν κινήσεων, ἀπὸ τῶν εἰς τὸ ἔξω προϊουσῶν, αὐτὴν αἰτίαν θετέον. συλλήβδην οὖν, ὁ μὲν ἐστι πάσης κινήσεως, νοερᾶς, ψυχικῆς, φυσικῆς, πᾶσιν αἴτιος τοῖς δευτέροις, ἡ δὲ, πάσης διακρίσεως τῶν ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ προϊόντων ὀχετῶν, ἑκάστῳ διδοῦσα τὴν οἰκείαν καθαρότητα τῆς ἐπιβαλλούσης αὐτῷ κατὰ φύσιν κινήσεως. δι' ἣν ἕκαστον καθ' ἑαυτὸ κινεῖ, καὶ ἄλλα διαφερόντως κινεῖ. δηλοῦσι δὲ οἱ θεολόγοι, τὸν ὠκεανόν, ἁπάσης εἶναι κινήσεως χορηγόν, δέκα λέγοντες αὐτὸν ἐκπέμπειν ὀχετούς, ὧν ἐπὶ θάλατταν τοὺς ἐννέα χωρεῖν. διότι δὴ καὶ τῶν κινήσεων αἱ μὲν ἐννέα, σωματικαί εἰσιν, μία δὲ μόνη τῆς χωριστῆς τῶν σωμάτων οὐσίας, ὡς ἐν Νόμοις ἠκούσαμεν. ὅσα δ' οὖν τῶν θείων συναπογεννᾶσιν ὁ μέγιστος ὠκεανὸς εἰς κίνησιν διεγείρει, καὶ δραστήρια ἀποτελεῖ ταῦτα. ἡ Τηθὺς δὲ διορίζει τῶν γενομένων, καθαρὰ φυλάττουσα τὰ γεννητικὰ αἴτια, καὶ ἱδρύουσα ἐν ταῖς πρεσβυτέραις τῶν προϊόντων ἐνεργείαις. ταῦτα μὲν οὖν περὶ αὐτῶν εἰρήσθω χωρίς. ἐπειδὴ δὲ ὥσπερ εἴπομεν, ἡ ἀπογέννησις αὐτῶν, ἀπὸ τῶν προτέρων, Οὐρανοῦ καὶ γῆς, οὔτε κατὰ συνδυασμὸν ἐπιτελεῖται τοιοῦτον οἷόν ἐστιν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, οὔτε κατὰ ἔνωσιν τοιαύτην οἵαν ἐπὶ τῶν νοητῶν ἐθεωροῦμεν τῆς Νυκτὸς καὶ τοῦ Φάνητος, εἰκότως καὶ τὰ γεννώμενα ἀπ' αὐτῶν, καὶ διακέκριται ἀπ' ἀλλήλων, κατὰ τὴν πρὸς τοὺς γεννήσαντας ἀναλογίαν, καὶ ἑκάτερον τὴν πρὸς ἀμφοτέρους ὁμοιότητα παρεδέξατο. καὶ γὰρ ὁ ὠκεανός, ὡς μὲν ἄρρην, ὁμοιοῦται πρὸς τὴν πατρικὴν αἰτίαν, ὡς δὲ κινήσεων χορηγός, πρὸς τὴν μητρικήν, προόδου οὖσαν αἰτίαν. καὶ ἡ Τηθύς, ὡς μὲν θήλεια, πρὸς τὴν γόνιμον, ὡς δὲ γόνιμον ἐμποιοῦσα κατάστασιν τοῖς παράγουσιν ἐν ταῖς οἰκείαις ζωαῖς πρὸς τὴν ποιητικήν. ἀνάλογον γάρ, τῷ μὲν μοναδικῷ, τὸ ἄρρεν, τῷ δὲ δυαδικῷ, τὸ θῆλυ. καὶ τῷ μέν, τὸ μόνιμον. τῷ δέ, τὸ κινητικόν. δυὰς οὖν ἐκ δυάδος προελθοῦσα, καὶ κατὰ πᾶσαν ἑαυτὴν ὁμοιουμένη πρὸς τὴν γεννητικὴν αὐτῆς δυάδα διορίζει τά τε αἴτια αὐτῆς, καὶ πάντα τὸν κατ' αὐτὴν ἀριθμόν. ἵνα πανταχοῦ τὸ διοριστικὸν ἀπολάβωμεν τῇ τοῦ ὠκεανοῦ τάξει, καὶ τῆς Τηθύος. διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ πολλοὺς ὠκεανοὺς παραδεδώκασιν, ὡς [illegible] καὶ τὴν τάξιν θεῶν τῆς διοριστικῆς ταύτης θεότητος. ὁρῶ [illegible] ταῦτα μὲν ἔχει ταύτῃ [illegible] δὲ πάλιν ἐπειδὴ [illegible] πλῆθος τῶν ὑποστελλουσῶν [illegible] ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ ἐκ τῶν θεῶν αὐτῶν [illegible] τῶν σωμάτων [illegible] ἐψύχωσεν ἰδίᾳ καθάπερ [illegible] τῇ ὅτι θεῶν αὐτὴν πρεσβυτάτην ἔλεγε γεγονυῖαν τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ. θεὸς γὰρ πᾶς [illegible] ναν λέγοιτο καθάπερ καὶ τὸ κρεῖττον τῆς ψυχῆς. ὁ μὲν γὰρ ὅτι τὴν ὅλην ἐγέννα ψυχήν, πῶς ἐκείνην τοῦ παντὸς ἔλεγε, καὶ ἐκεῖ προϊών. οὐ γὰρ τὸ πᾶν ὁ Οὐρανὸς ὡς κοσμικὴν ὑφίστησι. πῶς δὲ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς ἡ γένεσις τῶν θεῶν τούτων, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς τοῦ

ἐκ τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς, εἴπερ ἄρα καὶ τῆς γῆς. οὐδαμοῦ γὰρ τῷ οὐρανῷ ψυχὴν ἰδίαν ὑφίστησι. λύσις δὲ τούτων τῶν ἀπόρων ἥδε. τὴν ὑποστᾶσαν ψυχὴν, ἐκ τῆς ψυχογονίας, κοσμικὴν μὲν πάντων ῥητέον. καὶ γὰρ παντὸς τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς αὐτῆς ἔφατο τεκτήνασθαι τὸν θεὸν, ἀλλ' οὐχὶ μόνον τὸν οὐρανόν. τοῦ δὲ παντὸς οὖσαν, πρώτως τὸν οὐρανὸν καταλάμπειν καὶ τὸ ὑποσελήνιον ὡς ἐξημμένον ἐκείνου, ζωογονεῖν. διὰ τοῦτο καὶ οὐρανίαν ἐστὶ πρώτως, καὶ ἱκανὸν τούτου παράδειγμα λάβοις ἂν, καὶ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. καὶ γὰρ ταύτην ὅλον τὸ ζῷον ἡμῶν διοικοῦσαν ὅμως τὴν κεφαλὴν οἰκητήριον αὐτὴν εἰληχέναι φησὶν, ὡς ἐκεῖθεν καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα διοικοῦσαν, τὸ τὴν αἴσθησιν ἐποχετεύειν εἰς πᾶν. οὕτω δὴ οὖν καὶ τὴν   τοῦ μὲν ἐστὶ τὸ ον τοῦ δὲ οὐρανοῦ πρω   καὶ ὅσον ἐστὶν οὐρανία ἧς ἀπογεννᾶται ὁ κατ' οὐρανὸν θεὸς ταύτῃ ἔχει τῆς γῆς οὐ καθ' ὅσον   καὶ τοῖς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν   καθόσον ἐστὶν οὐρανία   δὲ δὴ τοῦτο αὐτὸ ζητητέον. τί δή ποτε μὴ καὶ αὐτὸν οὐρανὸν ἐμψυχοῦσι ταύτ   λέγειν προσήκει μὲν   καὶ   ἐρῶ ὅτι τῷ Σωκράτει   τῇ προτεραίᾳ   πρὸς εἰδότας ἀνακυκλεῖν ἔοικεν αὐτοὺς ἐρόντας, ἡνίκα τὰς μοίρας ἐκεῖνος ὑφίστησιν ἀτράκτου. διὸ καὶ τῆς ἀπλανοῦς, ἢ τῆς πλανωμένης, ἰδίαν οὐκ ἐπεισήγαγε ψύχωσιν, ἀλλ' ὡς ἐκείνων ἀποχρώντων, τὰς περιφορὰς τῆς ὅλης ψυχῆς, ταύτας ἐπέστησε. τοῖς δὲ ἄστροις αὐτοὺς ἰδίας αὖ ταῖς διῃρημέναις ψυχάς. περὶ ὧν οὐδὲν ἐκεῖνος ἐτύγχανεν εἰπὼν, οὐδ' ἦν τι τοῖς ἀκροαταῖς προεγνωσμένον. ὅσα γὰρ ἠγνόουν, ἔδει κατατείνειν ἀλλ' οὐ τὰ καταφανῆ προσποιεῖσθαι λέγοντα ἀπομηκύνειν.

Τούτων δὲ Φόρκυς, Κρόνος τε καὶ Ῥέα, καὶ ὅσα μετὰ τούτων. Ἐπὶ μὲν τῆς προτέρας ἀπογεννήσεως, δυὰς « ἀπὸ δυάδος ἀπεγεννήθη τῆς παρακτικῆς καὶ ὁριστικῆς, ἡ γεννητικὴ καὶ κινητική, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀπὸ δυάδος τίκτεται πλῆθος ἐπιστρεφόμενον ἐπὶ τὰς αἰτίας, διὰ τῆς τριάδος. ἐνδεικνύμενον δὲ καὶ τὴν παντελῆ πρόοδον. διαιρεῖται γὰρ καὶ τοῦτο τὸ πλῆθος, εἴς τε τὸ ἀνάλογον τῷ πέρατι, καὶ εἰς τὸ τῇ ἀπειρίᾳ σύστοιχον. ἡ μὲν γὰρ τριὰς, τὸ ἐν ταύτῃ πέρας ἐστὶν, ὁ δὲ ἀριθμὸς ὁ ἀκατονόμαστος, τὸ ἐν ταύτῃ ἄπειρον. καὶ αὐτῆς δὲ τῆς τριάδος, τὸ μὲν ἀνάλογον, μονάδι καὶ πέρατι, τὸ δὲ, τῇ δυάδι καὶ τῇ ἀπειρίᾳ. καὶ ἐπὶ μὲν τῆς προτέρας προόδου, μόνως κατὰ τὸ πέρας, καὶ τὸ νοερὸν, πρόεισι τὰ γεννώμενα, ἐν ταύτῃ δὲ ἐστὶ καὶ τοῦ ἀορίστου μίξις. μετὰ δὲ τὸν ἀπὸ τῆς τριάδος ὅρον, πρόσκειται τὸ, καὶ ὅσοι μετὰ τούτων τὴν ὁλοτελῆ πρόοδον καὶ τὴν διάκρισιν τῶν προειρημένων τούτων τάξεων, ἐνδεικνύμενον, ὥς τε καὶ τριαδικὴν εἶναι τὴν ἀπογέννησιν ταύτης, διὰ τὸ τῆς ἐπιστροφῆς ἰδίωμα, καὶ δυαδικὴν, διὰ τὴν τοῦ ἀπείρου, καὶ ἀορίστου παρεμπλοκήν. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ταῦτα, πρὸς τὰς νοερὰς αἰτίας διαφέρειν βουλόμεθα, καθάπερ καὶ τὰς προειρημένας τάξεις, ἐν δὲ ἐκείναις, Ὠκεανὸς καὶ Τηθὺς, ἀδελφοὶ λέγονται Κρόνου, καὶ Ῥέας, ἀλλ' οὐχὶ πατρὸς, ἀπὸ γὰρ οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ τούτοις ἡ πρόοδος, καὶ πᾶσα ἡ Τιτανικὴ τάξις ἐκεῖθεν, κατίδωμεν διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Πλάτων ἐνταῦθα, Φόρκυν καὶ Κρόνον καὶ Ῥέαν, ἀπ' Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος ὑφίστησι. δόξει γὰρ τοῦτο λέγειν, οὐχ ἑπόμενος ταῖς ἀρχαῖς. ἐκεῖ γὰρ ἀδελφοὶ λέγονται οὐ γεννήτορες. τίκτει γὰρ ἡ γῆ λαθοῦσα τὸν οὐρανὸν, ὥς φησιν ὁ θεολόγος, ἑπτὰ μὲν εὐώδεις κούρας, ἑπτὰ δὲ παῖδας ἄνακτας.

Θυγατέρας μὲν «
Θέμιν καὶ εὔφρονα Τηθὺν, Μνημοσύνην τε βαθυπλόκαμον, θείαν τε μάκαιραν, Ἠδὲ Διώνην τίκτεν «
ἀριπρεπὲς εἶδος ἔχουσαν, Φοίβην τε Ῥείην τε, Διὸς γενέτειραν ἄνακτος. παῖδας δὲ ἄλλους τοσούτους. «
Κοῖόν τε Κρεῖόν τε μέγαν, Φόρκυν τε κραταιόν. Καὶ Κρόνον, Ὠκεανόν θ' Ὑπερίονά θ' Ἰαπετόν τε. «

Τούτων οὖν παρὰ τῷ θεολόγῳ προαναγεγραμμένων, πῶς ὁ Τίμαιος ἐξ Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος παράγει Κρόνον τε καὶ Ῥέαν; πῶς δὴ ταῦτα ῥητέον, προυποκειμένου ἡμῖν, τὸν Ὠκεανὸν ἐκεῖνον, καὶ τὴν Τηθὺν ἐκείνην ὑπὲρ τὸν Κρόνον εἶναι καὶ Ῥέαν, ὡς μέσους τούτων τε καὶ τῶν πατέρων, καὶ ὁροφύλακας ἀμφοῖν, ὥσπερ εἰώθασιν αὐτοὺς ὑμνεῖν, πρὸς δὴ τὰ ἄπειρα τούτων ὑποκειμένων; πρῶτον μὲν, ὅτι τοὺς αὐτοὺς καὶ ἀδελφοὺς, καὶ δι' ὑπεροχὴν ἀξίας, πατέρας προσαγορεύεσθαί τινων, οὐ θαυμαστόν. τὰ γὰρ πρῶτα προϊόντα, συμπαράγει τὰ μεθ' ἑαυτὰ, τοῖς σφετέροις αἰτίαις. οὕτω ἀδελφαὶ μὲν αἱ ψυχαὶ πᾶσαι, κατὰ τὴν μίαν δημιουργικὴν αἰτίαν, καὶ κατὰ τὴν ζωογόνον αὐτῶν, ἀρχήν τε καὶ πηγήν. ὑφιστᾶσιν ὅμως αἱ θεῖαι ψυχαὶ, μετὰ τῶν δημιουργικῶν, καὶ τῶν ζωογονικῶν αἰτίων, τὰς μερικὰς ψυχὰς τῷ πρώτως προελθεῖν, καὶ ἐν τῇ ὁλότητι μεῖναι. λαβοῦσαι τὴν τοῦ δημιουργεῖν τὰ ὅμοια δύναμιν. καὶ δὴ ἐν αὐτοῖς τοῖς θεοῖς, οἱ Κρονίδαι πάντες ἀδελφοί, κατὰ τὴν μίαν αὐτῶν μονάδα τὴν γεννητικήν. ἀλλ' ὅμως ὁ Ζεὺς, πατὴρ καλεῖται, καὶ ὑπὸ τῆς Ἥρας, καὶ ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος, παρὰ τῷ θείῳ ποιητῇ, Ζεῦ πάτερ ἀργικέραυνε, ἔπος τί τοι ἐν φρεσὶ θήσω, καὶ Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥά τίς ἐστι βροτῶν, ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν. ὁ μὲν γὰρ ὁ Ποσειδῶν, ὁ δὲ ἡ Ἥρα, προσηνέγκατο τὸ Ζεῦ πάτερ. ὥστε οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ καὶ Ὠκεανὸς καὶ Τηθὺς, καὶ ἀδελφοὶ λέγοιντο Κρόνου καὶ Ῥέας καὶ πατέρες, ὡς ἐν ἀδελφοῖς σώζοντες τὸ πατρικόν. πρῶτον μὲν οὖν, οὑτωσὶ λυτέον τὴν ἀπορίαν. ἔπειθ' ὅτι τῶν θείων Τιτανικῶν ἑβδομάδων, ὁ μὲν Ὠκεανὸς, μένει καὶ πρόεισιν, ἑαυτὸν ἑνώσας τῷ πατρί, καὶ οὐκ ἀφίσταται τῆς ἐκείνου βασιλείας. οἱ δὲ ἄλλοι προόδῳ χαίροντες, τῆς μὲν γῆς τὴν βούλησιν, ἀποπληροῦν λέγονται, τῷ πατρὶ δὲ ἐπιβουλεύειν, διαιροῦντες ἑαυτοὺς, ἀπὸ τῆς ἐκείνου βασιλείας, εἰς ἑτέραν διακόσμησιν. μᾶλλον δὲ, πάντων τῶν οὐρανίων γενῶν, τὰ μὲν, μένει μόνον ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὥσπερ αἱ δύο πρῶται τριάδες. ὡς γὰρ ἐνόησε φησὶν αὐτοὺς ὁ οὐρανὸς ἀμείλιχον ἦτορ ἔχοντας, καὶ φύσιν ἔκνομον, ῥίπτει βαθὺν γαίης ἐς τάρταρον. κρυπτὸν οὖν ἐν ἀφανεῖ, διὰ ὑπεροχὴν δυνάμεως. τὰ δὲ καὶ μένει, καὶ πρόεισιν, ὥσπερ ὁ Ὠκεα-

δὲ δαιμόνιον. καὶ ὁ ἐν θεοῖς θεῖον, καὶ ὁ μὲν αἴθριος, αἴθριον, ὁ δὲ ἔνυδρος, ἐνύδριον, ὁ δὲ χθόνιος, χθόνιον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν κρειττόνων γενῶν, τῶν ὑπ' αὐτοὺς τεταγμένων, ἔοικεν τὸ ὅσοι μετὰ τούτων. δηλοῦντος τούς τε λοιποὺς Τιτᾶνας, Κοῖον καὶ Ὑπερίονα, Κρεῖον, Ἰαπετόν, Φόρκυν, καὶ τὰς λοιπὰς Τιτανίδας, τὴν Φοίβην, τὴν Θέαν, τὴν Μνημοσύνην, τὴν Θέμιν, τὴν Διώνην. μεθ' ὧν ὁ Κρόνος καὶ ἡ Ῥέα προῆλθον. καὶ τοὺς ἅμα τῷ Φόρκυνι προελθόντας, τὸν Νηρέα, τὸν Θαύμαντα, τὴν κινητικωτάτην Εὐρύβιαν, καὶ τοὺς μάλιστα τὴν γένεσιν ὅλην συνέχοντας. ἐκεῖνο μὲν γινώσκειν ἄξιον, ὡς οὐ προσήκει ἀκριβολογεῖσθαι περὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς τάξεως, πότερον ὁ Κρόνος ἐστὶν ὑπέρτερος ἢ ὁ Φόρκυς. ἕνωσις γὰρ αὐτῶν ἐστὶ καὶ ὁμοιότης. εἰ δὲ χρὴ διαιρεῖν, ἄμεινον κατὰ τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον τάττειν, ὡς τοῦ μὲν Κρόνου μονάδος ὄντος, τῆς δὲ Ῥέας, δυάδος τινός, προκαλουμένης τὰς ἐν αὐτῷ δυνάμεις, τοῦ δὲ Φόρκυνος, τελεσιουργοῦντος τὴν πρόοδον. λοιπὸν δὲ τῶν ἑξῆς βασιλέων, ἀλλὰ τούτου τὴν ἐμφανῆ διακόσμησιν παραγόντων, ταύτην γὰρ εἰλήχασιν οὗτοι τάξιν, ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας Ζεύς, Ἥρα τε καὶ πάντες ὅσους ἴσμεν πάντας ἀδελφοὺς λεγομένους αὐτῶν. τρίτη πρόοδος αὕτη θεῶν γενεσιουργῶν. τετάρτη δὲ τάξις, πέρας μὲν ἐπιτιθεῖσα ταῖς ὀνομασίαις, τῶν ἡγεμόνων ὡς τετράς. περιεκτικὴ γὰρ αὕτη τῶν θείων διακόσμων. ὁμοιουμένη δὲ πρὸς τὴν πρώτην βασιλείαν ὡς δυάς. διότι καὶ αὕτη δυαδική ἐστιν ὥσπερ ἐκείνη. πρόσεισι δὲ αὐτῇ, τό, τε παντελὲς κατὰ τὴν πρόοδον, καὶ τὸ ἀπερίγραφον, κατὰ τὸν ἀριθμόν. οὐ μόνον ἠρκέσθη τὸ ὅσους, καθάπερ ἐπὶ τῆς πρὸ αὐτῆς, ἀλλὰ προσέθηκε, καὶ τὸ πάντας, ἵνα τὴν ἐπὶ πᾶν αὐτῶν ἐνδείξηται πρόοδον. ἔστι καὶ τὸ ὅσον ἐπὶ τῶν ἡνωμένων εἰπεῖν, τὸ δὲ πάντας, ἐπὶ τῶν διῃρημένων ἤδη καὶ πεπληθυσμένων. ὑπάρχει δὲ αὐτῇ καὶ τὸ ὁλικόν. οἱ γὰρ ἐν αὐτῇ κατονομασθέντες θεοί, καὶ οἱ συμπροελθόντες αὐτοῖς πανταχοῦ, κατὰ τοῦτο χαρακτηρίζονται τὸ τῆς δημιουργίας εἶδος. ὁλικοὶ γάρ εἰσι δημιουργοὶ πάντες. τίνες οὖν εἰσιν οὗτοι, καὶ ποίαν ἔχουσι τάξιν; ὁ μὲν δὴ θεῖος Ἰάμβλιχος τὸν Δία μὲν [illegible] τίθεται, τὸν τελεσιουργὸν πάσης τῆς γενέσεως, Ἥραν δέ, τὴν δυνάμεως αἰτίαν καὶ συνοχῆς τοῖς πᾶσι καὶ πληρώσεως καὶ ζωῆς. ἀδελφοὺς δὲ αὐτῶν, τοὺς κοινωνοῦντας αὐτοῖς τῆς γενεσιουργοῦ δημιουργίας νέους καὶ αὐτοὺς ὄντας, καὶ συμπληρουμένους κατὰ τὴν ὁμοίαν ἐκείνοις τελειότητα καὶ δύναμιν. ὁ δέ γε Θεόδωρος, τὴν τὸ ὁλικὸν ἐν κόσμῳ ψυχώσασαν ζωήν, πάλιν τριχῆ διελών, ὥσπερ εἴωθε τὰς τριάδας ἀποτελεῖν, Δία μὲν καλεῖ τὴν μέχρι αἰθέρος, τὸ ἄνω διοικοῦσαν, Ἥραν δέ, τὴν τὸ αἴθριον λαχοῦσαν μέρος. ἀδελφοὺς δὲ αὐτῶν, τοὺς τὰ λοιπὰ πληρωσαμένους. Ζεὺς μὲν γάρ ἐστι τὸ οὐσιῶδες, τῆς ἐν κόσμῳ τῆς ὁλικῆς ψυχῆς. ὅτι μηδὲν ἐστὶ τῆς οὐσίας ζωτικώτερον. Ἥρα δέ, τὸ νοερόν, ὅτι τοῖς ἀπὸ τοῦ αἰθέρος λόγοις, διοικεῖται τὰ περὶ γῆς. ὁ δὲ ἄλλος ἀριθμός, τὸ ψυχικὸν εἰς τὰ καθέκαστα διῃρημένον τοῖς εἰρημένοις. λέγομεν, ὅτι πολλαὶ μέν εἰσι τάξεις καὶ παρὰ Πλάτωνι τοῦ Διός. ἄλλος γὰρ ὁ δημιουργὸς Ζεύς, ὡς ἐν Κρατύλῳ γέγραπται, καὶ ἄλλος ὁ πρῶτος τῆς Κρονίας τριάδος, ὡς ἐν Γοργίᾳ λέλεκται, καὶ ἄλλος ὁ ἀπόλυτος, ὡς ἐν τῷ Φαίδρῳ παραδέδοται, καὶ ἄλλος ὁ οὐράνιος. εἴτε περὶ τοῦ ἀπλανοῦς, εἴτε ὁ ἐν τῇ θατέρου περιόδῳ. καθάπερ μὲν ὁ πρώτιστος Ζεύς, τὴν ἐν ἀφανεῖ κρυπτομένην τοῦ πατρὸς δύναμιν εἰς ἐμφανῆ δημιουργίαν προήγαγεν, ἀπὸ τῆς μητρὸς Ῥέας διανοηθείς. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οὗτος ὁ παραδιδόμενος ἐνταῦθα γενεσιουργὸς Ζεύς, τὰς ἀφανεῖς διαιρέσεις καὶ διακρίσεις τῶν εἰδῶν, ἃς ἐποιεῖτο μὲν ὁ Κρόνος, προύκαλεῖτο δέ, ἡ Ῥέα, προῆγε δὲ εἰς κίνησιν καὶ γένεσιν ὁ Φόρκυς αὐτός, ἐπιτίθησι τῇ ὕλῃ, καὶ τὰ αἰσθητὰ παράγει, καὶ διακοσμεῖ τὸ ἐμφανές, ἵνα μὴ μόνον ἐν φύσεσι καὶ ἐν ψυχαῖς ὦσιν αἱ διαιρέσεις τῶν λόγων, καὶ ἐν ταῖς νοεραῖς πρὸ τούτων οὐσίαις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς. τοῦτο γὰρ ἴδιον δημιουργίας. καὶ εἰ δεῖ φάναι τὸ δοκοῦν, ὁ μὲν Κρόνος, νοερὰς ποιεῖται τὰς τομάς, ἡ δὲ Ῥέα, ψυχικάς, ὁ δὲ Φόρκυς, φυσικάς. ὑπὸ τὴν φύσιν γὰρ οἱ σπερματικοὶ λόγοι πάντες. ὁ δὲ Ζεὺς αἰσθητὰς καὶ ἐμφανεῖς διακοσμῶν καὶ οὗτος καὶ εἰδοποιῶν τὰ τῇδε ὁλικῶς ζῶντα, καὶ κινούμενα ποιῶν. ἐπειδὴ δὲ τὰ αἰσθητὰ ταῦτα ἀεὶ γινόμενα καὶ τελεσιουργηθέντα, πολυειδῶς ἀνελίττεται, κατὰ παντοίους ἐξελιγμούς, κινούμενα, καὶ μεταβάλλοντα, διὰ δὴ τοῦτο, τῷ Διὶ συνέζευκται ἡ βασιλὶς Ἥρα, τὴν κίνησιν ταύτην ἐπιτελοῦσα τὴν τῶν ἐμφανῶν, καὶ τὸν ἐξελιγμὸν τῶν εἰδῶν. διὸ καὶ οἱ μῦθοι παραδεδώκασιν αὐτήν, ὅτε μὲν μανίαν ἐπιπέμπουσάν τισιν, ὅτε δέ, ἄθλους ἄλλοις ἐπιτάττουσαν. ἵνα, διά τε τὴν παρουσίαν, εἰς πάντα ψυχῶν μερικῶν ἐνθέων ἀμφοτέρων ἐνεργούντων, πᾶσα ἡ πρόοδος, καὶ πᾶσα ἡ γένεσις, ἐπιτελεσθῇ τῶν ὑπὸ σελήνην. ταύτης δὲ τῆς δυάδος τοιαύτης οὔσης, εἰσὶ γὰρ ἄλλαι δημιουργικαὶ δυνάμεις, τριχῆ διῃρημέναι τὸν ἀφανῆ κόσμον, τῆς γενέσεως, τῆς μὲν τὸν ἀέρα διοικεῖν λαχούσης, τῆς δέ, τὸ ὕδωρ, τῆς δέ, τὴν γῆν, κατὰ τοὺς δημιουργικοὺς κλήρους. διὸ καὶ ἀδελφοὶ λέγονται τούτων, ὡς καὶ αὗται προϊστάμεναι τῆς ἐμφανοῦς ποιήσεως. ἔτι δὲ τούτων ἄλλους ἐγγόνους. αὕτη ἐστὶν ἐσχάτη πρόοδος, τῶν ἐνταῦθα παραδιδομένων. διὸ καὶ ἀνωνύμως παραδέδοται, τὴν εἰς ἔσχατον μερισμὸν ὑπόβασιν αὐτῆς ἐνδεικνυμένου τοῦ Πλάτωνος. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ὑπὲρ τὸν κόσμον θεοῖς ἀπὸ τῆς ὁλικῆς δημιουργίας προῆλθεν ἡ μερική, καὶ εἰς ταύτην ἡ τῶν βασιλέων ἀπεπεράτωθη σειρά, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην, ἀπὸ τῆς δευτέρας τάξεως οἱ ἔγγονοι προέρχονται τοῦ Διός. ἐν οἷς καὶ ὁ τῆς μεριστῆς δημιουργίας χορός. ὁλικῶς γὰρ τῶν εἰρημένων δημιουργῶν τὰ αἰσθητὰ ποιούντων, ἔδει καὶ τοὺς διανέμοντας αὐτῶν δυνάμεις ἄλλας ἄλλοις, καὶ ἰδιότητας, καὶ μερίζοντας τὴν τῶν

ὑπὸ σελή-

ὑπὸ σελήνην γένεσιν εἰς πλῆθος. διὸ καὶ ἄλλους αὐτοὺς προσείρηκεν μόνον, ὡς ἐνδείκνυσθαι παντοίας συνόντας, καὶ οὔτε τοὺς ὅσους, οὔτε τοὺς πάντας παρέλαβεν. ἔχομεν οὖν τὰς ὅλας βασιλείας, ἀνάλογον ἐν τοῖς εἰρημένοις, διὸ μὲν τῶν πρώτων τεταγμένων, οὐρανοῦ καὶ γῆς, τῶν δὲ λοιπῶν, ὑπὸ σελήνην, τῆς οὐρανίας, τῆς κρονίας, τῆς διονυσιακῆς. μεταξὺ δὲ τῶν δύο, τῶν ἐν ἑνὶ τούτοις πρώτων, ἡ τοῦ ὠκεανοῦ περιείληπται τάξις, ὡς διορίζουσα πάντα τὰ προϊόντα ἀπὸ τῶν αἰτίων αὐτῶν τῶν πατέρων, καὶ ὡς αὐτῇ μένουσά τε ἅμα καὶ προϊοῦσα, κατὰ τὴν πρὸς τὰς νοερὰς αὐτῶν ὑποστάσεις ἀναλογίαν. τί οὖν δεῖ προϊέναι λοιπὸν τῶν ἡγεμονιῶν πασῶν ἐνταῦθα περιδιδομένων, καὶ ἑκάστῃ τοῦ οἰκείου συνεζευγμένου πλήθους. ὁ μὲν γὰρ οὐρανός, περατοῖ πᾶσαν τὴν γένεσιν, καὶ ἡ γῆ, διυπάμοι, κινεῖ δὲ ὁ ὠκεανός, ἐδράζει δὲ ἡ Τηθὺς ἕκαστον ἐπὶ τῆς ἰδίας κινήσεως, τῆς νοερᾶς, τὰ νοερά, τῆς ψυχικῆς, τὰ μέσα, τῆς φυσικῆς τὰ σωματικά, τοῦ ὠκεανοῦ πάντα κινοῦντος ἀθρόως. διαιρεῖ δὲ νοερῶς μόνον ὁ Κρόνος, ζωοποιεῖ δὲ ἡ Ῥέα, λόγοις δὲ σπερματικοῖς ὁ φόρκυς διανομεῖ. φανερὰ δὲ ἐξ ἀφανῶν ὁ Ζεὺς ἀποτελεῖ, ἐξελίττει δὲ ἡ Ἥρα, κατὰ παντοίας τῶν ἐμφανῶν μεταβολάς. καὶ οὕτω δὴ διὰ τῆς ἐννεάδος ταύτης, ὁ πᾶς ὑπὸ σελήνην κόσμος, συμπληροῦται, καὶ ὑποτέτακται διόντως. θείως μὲν, ἀπὸ τῶν θεῶν, ἀγγελικῶς δὲ, ἀπὸ τῶν ἀγγέλων, ὡς εἴπομεν ἡμεῖς, δαιμονίως δὲ, ἀπὸ τῶν δαιμόνων, τῶν μὲν θεῶν, περὶ τὰ σώματα, καὶ τὰς ψυχὰς, καὶ τοὺς νοῦς ὑφισταμένων, τῶν δὲ ἀγγέλων, περί τε ψυχὰς, καὶ σώματα τὴν ἑαυτῶν πρόνοιαν ἐπιδεικνυμένων. τῶν δὲ αὖ δαιμόνων, περὶ τὴν τῆς φύσεως δημιουργίαν, καὶ τὴν τῶν σωμάτων προμήθειαν μεριζομένων. ἔστι δὲ αὖ καὶ τῆς ἐννεάδος ἀριθμὸς, τῇ γενέσει πρέπων. ἀπὸ γὰρ μονάδος πρόεισιν, ἄχρι τῶν ἐσχάτων, ἀντιστρέφων. τοῦτο δὲ ἴδιον γενέσεως. διότι ὑπέπεσεν εἰς ὕλην οἱ λόγοι, καὶ εἰς ἑαυτοὺς, πάσας ἑαυτῶν ἀρχὰς ἐπιστρέφειν ἀδυνατοῦσιν. καὶ μὴν καὶ ἡ δυὰς οὖσα τριαδική. τρεῖς γὰρ ἐλάβομεν τάξεις δυαδικάς. πρώτη, δευτέρα, τετάρτη. τὴν ἐπιπλοκὴν ἐνταῦθα δηλοῖ, τοῦ τελείου καὶ ἀτελοῦς, καὶ τοῦ ὅρου πρὸς τὴν ἀοριστίαν. τὰ μὲν γὰρ οὐράνια πάντα ὡρισμένα, καὶ ἀεὶ ἐντελῆ φησιν ἐκεῖνος. τὰ δὲ ἐν γενέσει, ἀπὸ τοῦ ἀτελοῦς, ἐπὶ τὸ τέλειον εἰσι, καὶ αὐτὸν τὸν ὅρον, ἀορίστως καταδέχεται. πρὸς τούτοις ἡ ἀπὸ γενέσεων τετρὰς, οἰκεία ταῖς τάξεσιν ὑπὸ ταῖς γενεσιουργοῖς. ἵνα τὸ πλῆθος ἡνωμένως ἔχουσι, καὶ τὸ μεριστὸν, ἀμερίστως, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐν γενέσει. καὶ γὰρ τὰ τοῦδε στοιχεῖα, τέτταρα, καὶ αἱ ὧραι καθ' ἃς ἡ γένεσις, ἀνελίττεται, τέσσαρες. καὶ τὰ κέντρα τέτταρα, καὶ ὅλως πολλὴ τῆς τετράδος ἡ ἐπικράτεια, περὶ τὴν γένεσιν. ἀλλὰ διὰ τί φαίη αὖ τις ἐν τῇ ἐννεάδι ταύτῃ, περιέλαβε πᾶν τὸ πλάτος τῶν γενεσιουργῶν θεῶν; διότι φήσω πᾶσαν ἡ ἐννεὰς αὕτη συμπληροῖ τὴν δημιουργίαν τῆς γενέσεως. ἔστι μὲν γὰρ ἐν τοῖς ὑποσελήνοις, καὶ σώματα καὶ φύσεις, καὶ ψυχαὶ, καὶ νόες, καὶ ὁλικῶς, καὶ μερικῶς. καθ' ἕκαστον δὲ στοιχείων πάντα ταῦτα ἐστὶν ἀμφοτέρως. διότι καὶ τὰ ὅλα καὶ τὰ μέρη, συμπέφυκεν ἀλλήλοις. ἀλλ' ὁ μὲν οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, τὰς ἀφανεῖς οὐσίας αὐτῶν ἀπογεννῶσιν, ὁ μὲν καθ' ἕνωσιν, ὁ δὲ κατὰ πληθυσμόν. καὶ ὁ μὲν, εἰ βούλει κατὰ τὸ πέρας, ἡ δὲ κατὰ τὸ ἄπειρον, ἡγούμενοι τῆς οὐσίας πάσης. ὁ δὲ ὠκεανὸς, καὶ ἡ Τηθὺς, τήν τε κίνησιν αὐτῶν τὴν κοινὴν, καὶ τὴν διῃρημένην ἀποτελοῦσιν. ἄλλην δὲ ἄλλων κίνησις, τοῦ ὁλικοῦ νοῦ, τῆς ὁλικῆς ψυχῆς, τῆς ὁλικῆς φύσεως. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν μερικῶν, οὕτω δὲ τῶν ὅλων τούτων διακεκοσμημένων, ὁ μὲν Κρόνος, διαιρεῖ τὰ μερικὰ ἀπὸ τῶν ὁλικῶν, ἀλλὰ νοερῶς, ἡ δὲ Ῥέα, προκαλεῖται τὴν διαίρεσιν ταύτην, ἀπὸ τῶν νοερῶν, καὶ ἐπὶ τὰς παντοίας μέχρι τῶν ἐσχάτων εἰδῶν τῆς ζωῆς, ζωογόνος οὖσα θεός. ὁ δὲ φόρκυς, καὶ ἐπὶ τοὺς φυσικοὺς λόγους προάγει τὴν τοιαύτην διάκρισιν. μετὰ δὲ τοὺς τρεῖς τούτους αὐτῶν τῶν συνθέτων εἰσὶν οἱ πατέρες. καὶ ὁ μὲν Ζεὺς, τὰ αἰσθητὰ διακοσμεῖ, κατὰ τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν μίμησιν ὁλικῶς. καὶ γὰρ ὁ ἐν τοῖς νοεροῖς ἀνάλογον τῷ οὐρανῷ προελήλυθεν ἐν τῇ βασιλικῇ σειρᾷ. ἡ δὲ Ἥρα, κινεῖ τὰ ὅλα, καὶ δυνάμεων πληροῖ, καὶ ἐξελίττει κατὰ πᾶσαν πρόοδον. ὅσοι γε μετὰ τούτους, καὶ τὰ μερικὰ δημιουργοῦσιν ἔργα τῶν αἰσθητῶν. ἄλλοι κατ' ἄλλην ἰδιότητα δημιουργικὴν, ἢ ζωογονικὴν, ἢ τελεσιουργὸν, ἢ συνεκτικὴν, μέχρι τῶν ἐσχάτων ἀνελιττόμενοι, καὶ μερίζοντες ἑαυτούς. ἀνάλογον ὄντες τῇ κρονίᾳ τάξει. τὸ γὰρ διαιρετικὸν, ἀπὸ ταύτης ἄρχεται τῆς ἡγεμονίας. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. ἐπὶ δὲ τὰ ἑξῆς ἴτέον.

» Ἐπεὶ δὲ πάντες ὅσοι τε περιπολοῦσι φανερῶς, καὶ ὅσοι φαίνονται
» θεοὶ, καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσι γένεσιν ἔσχον. λέγει πρὸς αὐτοὺς, ὁ τόδε τὸ πᾶν γεννήσας, τάδε.

Πάσας τὰς τάξεις τῶν ἐγκοσμίων θεῶν περιλαβὼν, τάς τε ἐν οὐρανῷ, καὶ τὰς τῆς γενέσεως προϊσταμένας, καὶ προαγαγὼν αὐτὰς ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς μονάδος, τὰς μὲν μοναδικῶς, τὰς δὲ ἑβδομαδικῶς, τὰς δὲ, κατὰ τὸν τῆς ἐννεάδος ἀριθμὸν, ἐπιστρέφει πάλιν ἐπὶ τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν, καὶ συνάγει περὶ τὸν ἕνα πατέρα, καθ' ὃν ὁμόγνιοι πᾶσαι, καὶ ὁμοειδεῖς εἰσι, καὶ πληροῖ τῶν νοήσεων τῶν δημιουργικῶν. ἵνα καὶ αὐτοὶ μιμήσωνται, τὴν πρόνοιαν τοῦ πατρός. καὶ τοῦτο μὲν εἰς ὕστερον ἔσται δῆλον. νῦν δὲ ὅτι μὲν φανερῶς περιπολοῦντας ἀποκαλεῖ τοὺς οὐρανίους, πρόδηλον. ἡλιοειδῆ γὰρ αὐτῶν ἐστι τὰ ὀχήματα, καὶ μιμούμενα τὴν νοερὰν αἴγλην. φαινομένους δὲ, καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσι τοὺς ὑπὸ σελήνην ἐπονομάζει, διά τινα αἰτίαν, ἢ ὅτι προβέβληνται μὲν αὐτῶν τὰ ἔνυλα ταῦτα στοιχεῖα, οἷον περιάπτεται τῆς αὐγῆς τῶν αἰθερίων ὀχημάτων, ἃ προσεχῶς ἐξήρτηται τῶν γενεσιουργῶν θεῶν. δῆλον γὰρ ὡς ἐγκοσμίους ὄντας, ἀνάγκη καὶ ὄχημα ἔχειν ἐγκόσμιον ἀστροειδές. ἐκφαίνεται δὲ αὐτῶν τὸ φῶς, ὅταν τοῖς τῇδε τόποις μέλλωσι συνοῖσειν,

γείοις, τοῖς τὴν ἔλλαμψιν αὐτῶν δεχομένοις. εἰ δὲ φαίνεσθαι φησὶν αὐτούς, καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσιν, ἀνάγκη διαπορεῖν, ἢ τῶν ἀσωμάτων ἐν αὐτοῖς δυνάμεων τὴν ἔκφασιν αὐτῶν λέγειν, ἢ σωμάτων, ἃ δὴ πάντως ὑπέστρωται αὐτοῖς. ἀλλ' εἰ τῶν ἀσωμάτων, κοινὸν ἐστὶ τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς ὁρατοὺς θεούς. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τοῖς ἀσωμάτοις δυνάμεσιν οὐκ ἀεὶ φαίνονται, ἀλλὰ ποτέ, καὶ ὅταν ἐθέλωσιν. οὐκ ἔδει τοίνυν αὐτοὺς διαιρεῖσθαι τούτοις ἐκείνους, κατὰ τὸ κοινὸν ἀμφοτέρων. ἀλλὰ καθ' ὅσον ἔχουσιν ἴδιόν τι πάντως. εἰ δὲ σωμάτων ποιοῦνται τινῶν ἔκφανσιν ὅταν ἐθέλωσιν, ἀνάγκη ἐκείνους περὶ τὸν δὲ τῶν ἐμφανῶν, ἄλλοις χρῆσθαι σώμασιν ἡμῖν. τότε δὲ φαινομένοις, ὅταν τοῖς χρωμένοις δοκῇ. πάντως ἄρα καὶ τοῖς μὴ ὁρατοῖς θεοῖς, ἄλλα ὑπέστρωται σώματα λεπτότερα τῶν φαινομένων. καὶ κατ' ἐκεῖνα λέγονταί τε ἐγκόσμιοι καὶ εἰσί. καὶ δι' ἐκείνων μέσων, καὶ τούτοις ἐπιβεβήκασι τοῖς στοιχείοις. διδόντων καὶ αὐτοῖς ὅσον δύνανται δέξασθαι, καὶ συνεχόντων αὐτῶν τὰ εἴδη, καὶ τὰς φύσεις, ταῖς ἑαυτῶν δυνάμεσι. καὶ γὰρ ἐπειδὴ τούτων ἕν γε αἰσθητικόν ἐστι, δεῖ δὲ τὰ ὀχήματα τῶν λογικῶν ψυχῶν εἶναι τοιαῦτα, δῆλον δήπουθεν ὡς ἄλλοις χρῶνται περὶ τούτων ὀχήμασιν. ἔτι δὲ εἰ μὲν μηδὲν αὐτῶν ὅλως ἐξῆπται σῶμα, θαυμαστὸν εἴπερ καὶ αἱ οὐράνιαι ψυχαὶ σώμασι χρῶνται, τούτους ἐξῃρημένους εἶναι πάντων σωμάτων, καὶ ταῦτα ἐγκοσμίους ὄντας. εἰ δὲ ἔχουσί τι καὶ σωματικόν, ἢ τὰ φαινόμενα ταῦτα ἕξουσι σώματα, καὶ πῶς ἐπιβεβήκασι, σώμασι γιγνομένοις καὶ ἀπολλυμένοις. εἴ τε γὰρ αἴσθησιν ἔχει ταῦτα τῶν ἐν αὐτοῖς παρὰ φύσιν διαθέσεων, αἰσθανόμενα τῆς τῶν χρωμένων ζωῆς, ἀπράγμονα μένειν οὐκ ἐᾷ. εἴ τε μὴ ἔχοι, οὐδ' ἂν ζῷα εἴη. πᾶν γὰρ ζῷον αἰσθητικόν, ὡς καὶ αὐτῷ δέδοκται. διὸ καὶ τοῖς φυτοῖς αἰσθήσεως μεταδοὺς τῆς ἐσχάτης, ζῷα καὶ ταῦτα προσεῖπεν. ὅτι δὲ πᾶν τὸ ψυχῆς ἐξημμένον ἔμψυχόν ἐστι καὶ ζῷον, καὶ τοῦτο πάλιν αὐτός ἐστι λέγων. εἰ οὖν ταῦτα προσεχῶς ἐξήρτηται τῶν ὑποσελήνων θείων ψυχῶν, καὶ ἄπορος ὁ λόγος, ἢ ἄλλα περὶ τούτων, καὶ ταῦτ' ἦν, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἐπιλέλυσεν εἰπών. ὅτι φαίνονται καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσιν ἀφανεῖς ὄντες ἡμῖν τέως. ταῦτα μὲν, πρὸς τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν. περὶ δὲ ἁπάντων τῶν κατευθυνόντων τὴν γένεσιν θεῶν, λέγομεν, ὡς οὔτε τὴν οὐσίαν ἔχουσι τῇ ὕλῃ συμμεμιγμένην. καθάπερ φασὶν οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. οὐδὲν γὰρ δεῖον περὶ τῆς ὕλης, νῷ καὶ φρονήσει δύναται διοικεῖν, οὐδὲ κυρίως ἐστὶ ποιητικὸν αἴτιον, ἀλλ' ὄργανον ἑτέρου τινός. οὔτε τὴν μὲν οὐσίαν ἔχουσιν ἀμιγῆ πρὸς τὴν ὕλην, τὰς δὲ δυνάμεις, καὶ τὰς ἐνεργείας ἀναμεμιγμένας πρὸς αὐτήν, ὡς οἱ περὶ Νουμήνιον λέγουσιν. ἐπεὶ γὰρ τῶν θεῶν αἱ ἐνέργειαι, σύνδρομοι πρὸς τὰς οὐσίας εἰσί, καὶ περὶ τῶν ἔξω προϊουσῶν ἐνεργειῶν, αἱ ἔνδον ὑφεστήκασιν. ὅπου γε καὶ ἡ μερικὴ ψυχή, περὶ τῆς εἰς τὸ ζῷον ἐνδιδομένης ζωῆς, ἔχει κυριωτέραν ἐν ἑαυτῇ ζωήν, καὶ περὶ τῆς ἔξω χωρούσης κινήσεως, δι' ἧς τὰ ἄλλα κινεῖ, τὴν εἰς ἑαυτὴν ἐπεστραμμένην κέκτηται κίνησιν. πάντη ἄρα ἀμιγεῖς ἐκεῖνοι οἱ θεοὶ πρὸς τὴν ὕλην. ἀμιγῶς μὲν, τὰ μεμιγμένα διακοσμοῦντες, ἀγεννήτως δὲ, τὰ γεννητά. καὶ ἀμερίστως τὰ μεριστὰ συνέχοντες, ζωῆς αἴτιοι, νοῦ χορηγοί, δυνάμεως ἀποπληρωταί, ψυχῆς δοτῆρες, ἀγαθῶν ἀρχηγοὶ πάντων, τάξεως καὶ προνοίας καὶ διοικήσεως ἀρίστης ἐξάρχοντες, καὶ ζῷα κρείττονα περὶ ἑαυτοὺς ὑποστήσαντες, ἀγγέλων ἡγούμενοι, δαιμόνων ἄρχοντες, ἡρώων προϊστάμενοι κατὰ τάξιν, καὶ διὰ τῆς τριφυοῦς ταύτης στρατείας, πᾶσαν κατευθύνοντες τὴν γένεσιν. εἰ δὴ βάσιν καὶ ἕδραν ἀποφαινοίμεθα τῶν θεῶν ὅλων τὴν περὶ γένεσιν αὐτῶν καθήκουσαν τάξιν, ὀρθῶς ἂν εἴποιμεν. καὶ εἰ τὸ τέλος αὐτοὺς φαίημεν συνελίσσειν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς θείας ὑποβάσεως, οὐκ ἂν τῆς ἀληθείας ἁμαρτάνοιμεν. τοιούτων δὲ ὄντων αὐτῶν, ὁ μὲν Πλάτων, εἰς τοὺς νοητούς τε καὶ νοερούς θεούς, καὶ τοὺς ἰδίως νοερούς καλουμένους ἀποβλέπων, τὰς τέτταρας αὐτῶν προόδους κοινῶς ἐθεώρησεν. εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ ἀπὸ τῶν ὑπερκοσμίων θεῶν δυνάμεις. εἴτε ἀπὸ τῶν δώδεκα ἡγεμόνων, εἴτε ἀπ' ἄλλων τινῶν καθήκουσαι. καὶ ἀπὸ τῶν οὐρανίων δὲ χορῶν, πρόεισί τις εἰς τὴν γένεσιν διάταξις διπλασιαζομένη ὥς φησιν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος. ἀπὸ μὲν γὰρ τῶν εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἡγεμόνων, γενέσθαι δύο καὶ τετταράκοντα καθ' ἑκάστην στοιχείου λῆξιν ἡγεμονίας θεῶν γενεσιουργῶν. ἀπὸ δὲ τῶν ἓξ καὶ τριάκοντα δεκαδαρχῶν, δύο καὶ ἑβδομήκοντα προεληλυθέναι, καὶ ἄλλους ὡσαύτως θεούς. πλήθει μὲν διπλασίους τῶν οὐρανίων, δυνάμει δὲ ἀπολειπομένους. δεῖ δὲ καὶ τὰς τριπλᾶς αὐτῶν προόδους θεωρεῖν, καὶ τὰς πενταμερεῖς διαιρέσεις, καὶ τὴν καθ' ἑβδομάδα θείαν ἀπογέννησιν. ἀνάλογον γὰρ τῷ κόσμῳ παντὶ καὶ τριχῇ διεκοσμήθησαν, καὶ πενταχῇ, καὶ ἑπταχῇ. ἵνα καὶ ἕκαστον τῶν στοιχείων κόσμος ᾖ, καὶ ὄντως μίμημα τοῦ παντός. ἡ μὲν δὴ σύντομος διδασκαλία, περὶ τῶν ὑποσελήνων θεῶν, τοιαύτη τίς ἐστι κατὰ τὰς διπλᾶς οὐσίας, καὶ τὰς διφυεῖς ζωάς, καὶ διττὰς λήξεις προεληλυθότων. ὥσπερ καὶ ὁ Πλάτων δυαδικὰς αὐτῶν πεποίηται τὰς ἡγεμονικὰς ἀπογεννήσεις. ἐφεξῆς δὲ τούτοις εἴπωμεν τίνες εἰσὶν οἱ λόγοι τῶν πατρός, καὶ τίνος ἕνεκα προεληλύθασιν. εἰσὶ μὲν οὖν οἱ λόγοι πάντως, οὔτε προφορικοί. τοῦτο γὰρ ἀλλότριον τῆς ἀΰλου καὶ χωριστῆς οὐσίας, οὔτε φυσικοί. τούτους γάρ, οὐχ ὁ δημιουργὸς ἐνδίδωσι πρώτως τοῖς ἐγκοσμίοις, ἀλλ' ἡ μία φύσις, οὔτε ψυχικοί. τούτους γὰρ ἡ ψυχὴ προείληφεν, ἥ τε μία, καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι, ὅσαι γένεσιν ἔχουσιν, οὔτε νοεροί. καὶ γὰρ τούτους ὅλους, ὁ τοῦ παντὸς ἐν ἑαυτῷ περιέχει, καὶ πάντες οἱ ὑπὸ αὐτόν, ἀλλ' ὅπερ ἐστὶν ἐπάξιον τοῦ λέγοντος, δημιουργικοὶ καὶ θεῖοι, πάντας τοὺς ἀπογεννηθέντας θεούς, δημιουργικοὺς ἀποτελοῦντες, κατὰ τὴν τοῦ λέγοντος θεοῦ δύναμιν χαρακτηριζόμενοι. εἰσὶ γὰρ οἱ λόγοι, δυνάμεων μεταδόσεις, ἀπὸ τῶν πρώτων εἰς τὰ δεύτερα, καὶ θείας προνοίας καὶ ζωῆς θαυμαστῆς, καὶ

ὁ τῶν ὅλων δημιουργός, ἐν ἑαυτῷ προείληφεν. εἰσὶ μὲν οὖν ὥσπερ εἴπομεν οἱ λόγοι τοιοῦτοι. τέλος δὲ αὐτῶν ἐστι τὸ δημιουργικοὺς ἀποτελέσαι τοὺς θεοὺς τοὺς δεχομένους τοὺς λόγους. ὡς γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς τέχνης λόγοι προϊόντες εἰς τὴν ὕλην, τεχνητὰ ποιοῦσι, καὶ ὡς οἱ ἀπὸ τῆς φύσεως φυσικά, καὶ ὡς οἱ ἀπὸ ψυχῆς ἔμψυχα, νοερὰ δὲ οἱ ἀπὸ νοῦ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ ἀπὸ τῶν θεῶν λόγοι, θεῖα ποιοῦσι τὰ κατήκοα. γένη πάντα τῶν λόγων. ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν θεῶν αὐτῶν, οἱ μέν εἰσι δημιουργικῆς τάξεως, οἱ δὲ ζωογονικῆς, οἱ δὲ ἀτρέπτου, καὶ καθαρᾶς ζωῆς, οἱ δὲ ἄλλης τινός, κατὰ τὰς τῶν λεγόντων ἰδιότητας, ἀφορίζεται καὶ τὸ εἶδος τῶν λόγων. ὅπου μὲν δημιουργικόν, ὅπου δὲ ζωῆς θείας παρεκτικόν, ὅπου δὲ ἀτρεψίας καὶ καθαρότητος χορηγόν. ὥστ᾽ ἐπειδὴ καὶ νῦν ὁ τοὺς λόγους προϊέμενος ἐστὶ δημιουργικός, οἵ τε λόγοι κατὰ τὴν ἰδιότητα τοῦ λέγοντος προέχονται δημιουργικοί τινες ὄντες. καὶ τοὺς δεχομένους ἀποτελοῦσι δημιουργούς. εἰ γὰρ καὶ διάφοροι τάξεις εἰσὶ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, δημιουργικαί, ζωογονικαί, συνοχικαί, τελεσιουργοί, φρουρητικαί, κριτικαί, καθαρτικαί, καθάπερ καὶ τῶν ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν ἱδρυμένων. κατὰ γὰρ ἐκείνους, καὶ οὗτοι προεληλύθασιν, ἀλλ᾽ ὅμως καὶ πάντες πασῶν τῶν δυνάμεων μετέχουσιν. ἀφορίζονται δὲ ἄλλοι κατ᾽ ἄλλην ἰδιότητα μᾶλλον καὶ ἧττον, ὥς τε καὶ δημιουργικῆς ἑκάστῳ μετεῖναι δυνάμεως. καθ᾽ ὅσον συντέτακται πρὸς τὴν μονάδα τὴν δημιουργικήν. καὶ ζωογονικῆς καθ᾽ ὅσον ὑπὸ τῆς ζωογονικῆς ἐλλάμπεται πηγῆς. κἀπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἦν ζωογονικὸς θεὸς ὁ λέγων, ἔφαμεν ἂν διὰ τῶν λόγων ζωῆς θείας τοὺς ἀκούοντας αὐτὸν πληροῦν. ἐπειδὴ δὲ δημιουργός ἐστιν ὁ δημηγορῶν, δημιουργικῆς ἰδιότητος μεταδίδωσι τοῖς θεοῖς, καὶ διασπείρει τὴν μίαν ἑαυτοῦ δημιουργίαν εἰς τὰ πλήθη τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ δημιουργοὺς αὐτοὺς ἄλλων ἀποφαίνει τῶν θνητῶν γενῶν, αὐτὸς ἐν τῇ ἑαυτοῦ περιωπῇ διαιωνίως ἱδρυμένος ἐν τῇ τοῦ ὀλύμπου κορυφῇ, κατὰ τὴν ἔνθεον ποίησιν. οἱ μὲν οὖν λόγοι τοιοῦτοι, καὶ τέλος τοῦτο τῆς δημιουργικῆς ταύτης δημηγορίας. λοιπὸν δὲ ἐπὶ τὴν λέξιν προϊτέον. Θεοὶ θεῶν, ὁ μὲν σκοπὸς τῆς δημηγορίας ἐστὶν ὡς προείρηται, δύναμιν δημιουργικὴν καὶ πρόνοιαν ἐνθεῖναι τοῖς ἐγκοσμίοις γένεσι τῶν θεῶν, καὶ προαγαγεῖν εἰς τὴν τῶν λειπομένων γενῶν ἀπογέννησιν, καὶ ἀνάλογον αὐτοῖς ἐπιστῆσαι τοῖς θνητοῖς. ὥσπερ αὐτὸς ἐπιβέβηκεν τῇ μιᾷ διακοσμήσει τοῦ παντὸς ὁ τῶν ὅλων πατήρ. δεῖ γὰρ τὰ μέν, πρώτως ἀπογεννᾶσθαι, παρὰ τῆς δημιουργικῆς μονάδος, τὰ δέ, διὰ μέσων ἄλλων. τοῦ μὲν δημιουργοῦ πάντα παράγοντος ἀφ᾽ ἑαυτοῦ καὶ ὁμοῦ, καὶ διαιωνίως. τῶν δὲ παραγομένων τάξιν ἐχόντων, καὶ τῶν πρώτων προϊόντων, συμπαραγόντων ἐκείνῳ τὰ μεθ᾽ ἑαυτούς. οἷον, τῶν μὲν οὐρανίων, τοὺς ὑπὸ σελήνην, πάντων δέ, τὰ θνητὰ ζῷα, κἀκείνου † πάντα μετ᾽ αὐτῶν † ταῦτα παράγοντος. ἐν γὰρ τῷ λέγειν, πάντα νοεῖ, τῷ δὲ νοεῖν, ποιεῖ καὶ τὰ θνητὰ γένη τῶν ζῴων. ἐκείνων δέ, ἄλλης δεομένων προσεχοῦς γεννητικῆς αἰτίας, καθ᾽ ὅσον ἐστὶ θνητά. καὶ δι᾽ ἐκείνης τὴν εἰς τὸ εἶναι πρόοδον δεχομένων. ὁ δὲ χαρακτὴρ τῶν λόγων ἐστίν, ἐνθουσιαστικός, διαλάμπων ταῖς νοεραῖς ἐπιβολαῖς, καθαρός τε καὶ σεμνός, ὡς ἀπὸ πατρὸς τελούμενος τῶν θεῶν, ἐξηλλαγμένος τε καὶ ὑπερέχων τῶν ἀνθρωπίνων ἐννοιῶν, ἁβρός τε ὁμοῦ, καὶ καταπληκτικός, καὶ χαρίτων ἀνάμεστος, κάλλους τε πλήρης, καὶ σύντομος ἅμα, καὶ ἀπηκριβωμένος. διαφερόντως μὲν οὖν ὁ Πλάτων, ἐπιτηδεύει ταῦτα ἐν ταῖς μιμήσεσι τῶν θείων λόγων. ὥσπερ καὶ ἐν Πολιτείᾳ δεδήλωκε τὰς μούσας ὑψηλολογουμένας παραδούς. καὶ τὸν προφήτην ἐπί τι βῆμα ὑψηλὸν ἀνιόντα. καὶ δὴ καὶ ἑκατέρους συντομίᾳ καὶ σεμνότητι κοσμήσας. καὶ ταῖς τῶν κώλων ἀπηκριβωμέναις δυνάμεσι χρώμενος, αὐτίκα γοῦν διὰ τοῦ τοιούτου τύπου τῶν λόγων, τὰς θείας νοήσεις, ἀπεικονιζόμενος. ἐν δὲ τοῖς προκειμένοις λόγοις, οὐδεμίαν ὑπερβολὴν κατέλιπεν, ἢ ἁδρότητος, ἔν τε τοῖς διανοήμασι, καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι, τοῖς τούτων πλάσμασι πρέπουσιν, ἢ μεγέθους, ἔν τε ταῖς ἐννοίαις, καὶ τοῖς σχήμασι τοῖς τὴν ἰδέαν ταύτην συμπληροῦσι, μετ᾽ αὐτῆς καὶ τὴν εὐκρίνειαν, καὶ τὴν καθαρότητα πολλὴν εἶναι, καὶ τὰ τῆς ἀληθείας ἐπιφαίνεσθαι, καὶ τὰ τοῦ κάλλους ἐξαίρετα, συγκεκραμένα, πρὸς τὴν τοῦ μεγέθους ἰδέαν. μάλιστα ταύτην προσήκουσαν τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασι, καὶ τῷ λέγοντι καὶ τοῖς ἀκούουσι. τὰ μὲν γάρ ἐστιν, ἡ τοῦ παντὸς τελείωσις, καὶ ἡ πρὸς τὸ παντελὲς ζῷον ἐξομοίωσις. καὶ ἡ σύμπασα γένεσις τῶν θνητῶν ζῴων. ὁ δὲ πάντων ποιητὴς προϋπάρχων, καὶ πάντα κοσμῶν ἐξῃρημένως. οἱ δὲ δεύτεροι δημιουργοί, τῇ τοῦ πατρὸς δημιουργίᾳ τὸ κατάλοιπον προστιθέντες. ἅτε οὖν πάντων μεγάλων ὄντων καὶ θείων, καὶ τῶν προσώπων, καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ τῷ κάλλει διαλαμπόντων, καὶ τῇ ἀπ᾽ ἀλλήλων διακρίσει, τὰς πρεπούσας αὐτοῖς ἰδέας προσήρμοσεν. Ὅμηρος μὲν οὖν καὶ αὐτὸς ἐνθουσιάζων, παραδίδωσι τὸν Δία δημηγοροῦντα, καὶ τὰς διττὰς τῶν θεῶν συστοιχείας, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφοντα, καὶ ὥσπερ κέντρον αὐτὸν γιγνόμενον πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ θείων γενῶν, καὶ πάντα κατήκοα τῆς ἑαυτοῦ ποιοῦντα νοήσεως. ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἀμέσως αὐτῷ συνάπτει τὸ πλῆθος τῶν θεῶν, ποτὲ δὲ διὰ μέσης τῆς Θέμιδος. Ζεὺς δὲ Θέμιστα κέλευσε θεοὺς ἀγορήνδε καλέσσαι. πάντη δὲ αὕτη φοιτήσασα, συνάγει τὸν θεῖον ἀριθμόν, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τὴν μονάδα τὴν δημιουργικήν. ἐπεὶ γὰρ οἱ θεοὶ καὶ χωριστοὶ τῶν ἐγκοσμίων εἰσί, καὶ προνοοῦσιν ἁπάντων διαιωνίως, καὶ ὁμοῦ κατ᾽ ἄκραν τε ὑπεροχὴν ἐξῄρηνται, καὶ πάντῃ διατείνουσι τὴν ἑαυτῶν προμήθειαν. οὔτε γὰρ τὸ ἄμικτον αὐτῶν ἀπρονόητόν ἐστιν, οὔτε τὸ προνοητικόν, συμμιγὲς πρὸς τὴν ὕλην. διὰ μὲν γὰρ δυνάμεως ὑπερβολήν, οὐκ ἀναπίμπλανται τῶν διοικουμένων, διὰ δὲ ἀγαθοειδῆ βούλησιν, πάντα ἑαυτοῖς παραπλήσια ποιοῦσιν ἐν τῷ μένειν προϊόντες, καὶ τῷ πάντων κεχωρίσθαι, πᾶσιν ὁμοίως παρόντες. ἐπεὶ δ᾽ οὖν ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, καὶ δέχονται τήν τε ἀμιγῆ καθαρότητα, καὶ τὴν προνοητικὴν ἐπιστασίαν, παρὰ τοῦ

πατρὸς

πατρὸς αὐτοῦ οἱ τὸν κόσμον κατευθύνοντες θεοί, καὶ οἱ τούτων ὕπαρχοι δαίμονες, ὅτι μὲν, ἀμέσως αὐτοὺς ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτὸν ὁ πατήρ, τὸ χωριστὸν αὐτοῖς ἐπιλάμπει, καὶ τὸ ἀμιγὲς καὶ ἄχραντον εἶδος τῆς ζωῆς. ὅθεν οἶμαι καὶ προστάττει κεχωρίσθαι πάντων, καὶ ἐν τῷ ὀλύμπῳ μένειν ἐξῃρημένους, καὶ μήτε Ἕλληνας μήτε βαρβάρους ἐπιστρέφεσθαι. ταυτὸν δὲ εἰπεῖν τῶν διττῶν στοιχείων τῶν ἐγκοσμίων ὑπερέχειν ἐν τῇ νοήσει τῇ ἀχράντῳ μένοντας ἀτρέπτως. ὅτι δὲ διὰ τῆς Θέμιδος, εἰς τὴν πρόνοιαν αὐτοὺς τρέπει τῶν δευτέρων, καὶ κατευθύνειν παρακελεύεται τὸν κοσμικὸν πόλεμον, καὶ ἄλλους ἐπ' ἄλλας αὐτεγείρει ποιήσεις. τῆς οὖν Θέμιδος μάλιστα δέονται τῆς συνεχούσης ἐν ἑαυτῇ, τοὺς θείους θεσμούς. καθ' οὓς ἡ πρόνοια συνυφαίνεται τῶν ὅλων. Ὅμηρος μὲν οὖν τοιαῦτα ἄττα διατίθησιν ἐνθέως, διττὰς δημηγορίας ὑπὲρ διττῶν ἐνεργειῶν τοῦ Διὸς παραδιδούς. Πλάτων δὲ διὰ τῆς μιᾶς ταύτης δημηγορίας, τοὺς διττοὺς τρόπους ἐκείνους τῶν λόγων ὁμοῦ συνείληφε. καὶ γὰρ ἀμιγεῖς ἀποτελεῖ τοὺς θεοὺς ὁ δημιουργὸς πρὸς τὰ δεύτερα, καὶ προνοητικούς, καὶ ὑποστάτας τῶν θνητῶν. προστάττει δὲ κατὰ μίμησιν αὐτοῦ δημιουργεῖν. ἐν δὲ τῷ τοιῷδε συνείληπται ἑκάτερα. διὰ μὲν τῆς μιμήσεως τοῦ πατρός, τὸ ἀμιγές. καὶ γὰρ ἐκεῖνος χωριστός ἐστιν ἀφ' ὅλων τῶν ἐγκοσμίων ἐξῃρημένος. διὰ δὲ τοῦ δημιουργεῖν καὶ τρέφειν τὰ θνητὰ καὶ αὔξειν τὸ προνοητικόν. μᾶλλον δὲ καθ' ἑκάτερον, ἀμφότερα θεωρεῖν ἔξεστιν. ἔν τε γὰρ τῇ μιμήσει τοῦ δημιουργοῦ, προνοητικοὶ τῶν δευτέρων εἰσίν, ὥσπερ ἐκεῖνος τῶν ἀθανάτων, αὐτοὶ τῶν θνητῶν προνοοῦντες. καὶ ἐν τῷ δημιουργεῖν χωριστοὶ τῶν δημιουργουμένων ὑπάρχουσι. πᾶν γὰρ τὸ δημιουργικὸν αἴτιον, ἐξῄρηται τῶν ὑφ' ἑαυτοῦ γεννωμένων. τὸ δὲ συμμιγνύμενον πρὸς αὐτά, καὶ ἀναπιμπλάμενον ἀπ' αὐτῶν, ἀσθενές ἐστι καὶ ἀδρανές, καὶ κοσμεῖν αὐτὰ καὶ δημιουργεῖν ἀδύνατον. ταῦτα μὲν οὖν κοινῇ περὶ πάσης εἰρήσθω τῆς δημηγορίας. αὐτὸ δὲ τοῦτο πρῶτον τό, θεοὶ θεῶν, τί ποτέ ἐστι, καὶ ποίαν ἔχει δύναμιν; ὅτι μὲν γὰρ ἡ ἀνάκλησις αὕτη, συναγωγός ἐστι τοῦ πλήθους εἰς τὴν μονάδα, καὶ ἐπιστρεπτικὴ καὶ ἀναλυτικὴ τῶν προελθόντων ἐπὶ τὸν ἕνα δημιουργὸν αὐτῶν, καὶ ὡς ὅρον αὐτοῖς ἐντίθησι, καὶ μέτρον θεῖον, ἐναργές ἐστι τοῖς μὴ παντάπασι τῶν τοιούτων λόγων ἀνηκόοις. πῶς δὲ καλοῦνται θεοὶ θεῶν οἱ τὸν κόσμον διαλαχόντες παρὰ τοῦ πατρός, καὶ κατὰ ποίαν ἔννοιαν, οὐκέτι ῥᾴδιον ἐνδείξασθαι τοῖς πολλοῖς εἰκότως. μιᾶς γάρ ἐστι καὶ θείας νοήσεως ἐν τοῖς δὲ τοῖς ὀνόμασιν ἔκφανσις. διὰ δὴ ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ οἱ μέν, τοῖς ἐφεξῆς συνάπτουσι τὸ θεῶν, τὸ ὅλον ποιοῦντες, ὧν θεῶν ἐγὼ δημιουργός. οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. ὅτι γὰρ ἄλλων μὲν εἶδε τὸν δημιουργὸν ποιεῖν δημιουργόν, ἄλλων δὲ πατέρα, καὶ ταῦτα τῶν ἀτιμοτέρων. τὰ γὰρ ἔργα τοῦ πατρὸς τῶν θεῶν, αὐτῶν ὡς ἕτερα καὶ ἀτιμότερα διαστέλλειν αὐτοί φασιν, τὸ λέγειν, δημιουργὸν μὲν ἑαυτὸν θεῶν, πατέρα δὲ ἔργων. τὸ γὰρ πατρικὸν τοῦ δημιουργικοῦ, σεμνότερον. ὅτι περὶ τὴν λέξιν οὑτωσὶ πλημμελεῖν ἐν τοῖς συνεχέσι τὰς ἐπαναλήψεις ταύτας παρακυκλοῦντας. ὅταν γὰρ πολλὰ τὰ μεταξὺ ῥηθέντα τυγχάνῃ, τότε τῆς τοιαύτης παρενθήκης καιρός, ἄλλως δὲ τὸ πρᾶγμα περίεργον. οἱ δέ, θεοὺς τοὺς ἐγκοσμίους θεῶν τῶν νοητῶν εἰρῆσθαί φασιν, ὡς εἰκόνας ὄντας ἐκείνων, ὥσπερ δὴ καὶ ὅλος ὁ κόσμος, ἄγαλμά ἐστι τῶν ἀιδίων θεῶν καθάπερ εἶπεν ὁ Τίμαιος, οὐδ' οὗτοι λέγοντες ὀρθῶς. ὅτι μηδὲ ἐξαίρετον λέγουσι τῶν θεῶν. ὁμοίως γὰρ ἂν ἐφαρμόσειε καὶ ἑκάστῳ τῶν θνητῶν ὁ λόγος. καὶ γὰρ ταῦτα πάντα θεῶν ἐστιν, ὡς τῶν νοητῶν εἰκόνες. καὶ εἰ δεῖ πρὸς ἐκεῖνα τὸ θεῶν ἀναπέμπειν, μᾶλλον ἐχρῆν οἶμαι θεοὺς θεοῦ προσειπεῖν αὐτούς, ὡς ὑφ' ἑνὸς τοῦ δημιουργοῦ παραχθέντας μόνους, τῶν θνητῶν οὐχ ὑπ' ἐκείνου παραγομένων. ἐπεὶ καὶ αὐτός ἐστιν ὁ λέγων ὁ δημιουργός. καὶ διὰ τοῦτο πρεπωδέστερον ἦν ἑνικῶς εἰπεῖν μᾶλλον, ἢ πληθυντικῶς. οἱ δέ, τὰς ὁλικωτάτας ἑνάδας τῶν ἐγκοσμίων θεῶν θεοὺς ἔφασαν καλεῖσθαι παρὰ τοῦ πατρός, καὶ ἡγεμόνας ἡγεμόνων, καὶ βασιλέας βασιλέων ἀνάλογον ὄντας αὐτῷ τῷ πατρί. διότι καὶ αὐτὸς πατήρ ἐστι πατέρων, καὶ ὕπατος κρειόντων κατὰ τοὺς ποιητάς. πρὸς δὲ τούτοις ῥᾴδιον ἀπαντᾶν, ὅτι πρὸς πάντας τοὺς ἐγκοσμίους θεούς, ἢ θεῶν ὀπαδοὺς ὁ Πλάτων λέγοντα παραδέδωκεν τὸν δημιουργόν, ἀλλ' οὐ πρός τινας αὐτῶν. εἰ γὰρ ὅσοι τε φανερῶς περιπολοῦσι, καὶ ὅσοι φαίνονται, καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσι, συνήγαγεν ἑαυτοὺς πρὸς τὸν ἕνα δημιουργόν, καὶ λέγει τάδε πρὸς αὐτοὺς ἐκείνους, οὐ χρὴ μερικῶς τὸ θεοὶ θεῶν ἀκούειν ὡς ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων μόνων φερόμενον. εἰ δὲ μηδὲ ἐν τῶν εἰρημένων ἀντιλαμβάνεται τῆς Πλατωνικῆς ἐννοίας, τί ποτε αὐτὸ δηλοῦν, ῥητέον; κάλλιον δὴ καὶ ἐνταῦθα πρὸς τὴν τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν διάνοιαν ἀνατρέχειν. λέγει δὲ αὕτη, τοὺς ἐγκοσμίους πάντας θεούς, οὐχ ἁπλῶς εἶναι θεούς, ἀλλὰ τὸ ὅλον τοῦτο, μεθεκτοὺς θεούς. ἔστι γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς, τὸ μέν τι χωριστόν, καὶ ἀφανές, καὶ ὑπερκόσμιον, τὸ δέ, ἐμφανὲς ἄγαλμα αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ τεταγμένον. καὶ πρῶτος μέν ἐστι θεὸς τὸ ἀφανὲς αὐτῶν. νοείσθω γὰρ δὴ νῦν ὡς ἀδιαίρετον καὶ ἕν, δευτέρως δὲ τὸ ὄχημα τοῦτο τὸ ἐξηρτημένον, τῆς ἀφανοῦς ἐν αὐτοῖς οὐσίας. εἰ γὰρ καὶ ἐφ' ἡμῶν διττὸς ὁ ἄνθρωπος, ὁ μὲν ἐντὸς κατὰ τὴν ψυχήν, ὁ δέ, φαινόμενος ὃν ὁρῶμεν, πόσῳ μᾶλλον ἐπὶ τῶν θεῶν ἀμφότερα ῥητέον. καὶ τὸν θεὸν διττόν, τὸν μέν, ἀφανῆ, τὸν δέ, φαινόμενον. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων τὸ θεοὶ θεῶν ῥητέον πρὸς ἅπαντας λέγεσθαι τοὺς ἐγκοσμίους, ἐν οἷς συμπλοκή τίς ἐστι τῶν ἀφανῶν θεῶν, πρὸς τοὺς ἐμφανεῖς. μεθεκτοὶ γάρ εἰσιν. ὅλως δὲ διττῶν διακόσμων ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ παραγομένων, τῶν μέν, ὑπερκοσμίων, τῶν δὲ ἐγκοσμίων. καὶ τῶν μὲν ἀμεθέκτων ὄντων, τῶν δέ, μεθεκτῶν, εἰ μὲν πρὸς τοὺς ὑπερκοσμίους διελέγετο νῦν. εἶπε πρὸς αὐτοὺς θεοὶ μόνον. εἰσὶ γὰρ ἀμέθεκτοι, καὶ χωριστοί, καὶ ἀφανεῖς. ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἐγκοσμίους ὁ λόγος, θεοὺς αὐτοὺς ἀποκαλεῖ θεῶν, ὡς μετεχομένων ὑπ' ἄλλων ἐμφανῶν θεῶν, ἐν δὲ τούτοις περι-

λαμβάνονται καὶ οἱ δαίμονες. καὶ γὰρ αὐτοὶ τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς τάξει εἰσὶ θεοί, μετέχοντες ἀδιαιρέτως τῆς ἐκείνων ἰδιότητος. οὕτω τοι καὶ ἐν Φαίδρῳ καὶ δαιμόνων ἡγεμόνας εἰπὼν τοὺς δώδεκα θεούς, ὅμως τοὺς ἑπομένους ἅπαντας θεοὺς ἀπεκάλεσεν ἐπενεγκών, καὶ οὗτος μὲν θεῶν βίος. πάντες οὖν εἰσι θεῶν, ὡς συμπεπλεγμένον ἔχοντες τὸ μὲν ἀφανές, τὸ ἐμφανές, καὶ τὸ μὲν ὑπερκόσμιον, τὸ ἐγκόσμιον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς ὅλης εἰρήσθω τοῦ πρὸς ῥήματος ἐννοίας. δεῖ δὲ ἐφεξῆς δημιουργικοὺς εἶναι τοὺς λόγους ἔφαμεν, οἰκείως αὐτοὺς πρὸς τὴν δημιουργικὴν πρόνοιαν ἐκλαμβάνειν. εἰ δὴ οἱ λόγοι οὗτοι νοήσεις εἰσίν, αἱ δὲ νοήσεις αὐτοῦ ποιήσεις, τί αὖ φαίημεν εἶναι τῆς πρωτίστης ἐπιβολῆς, τὸν δημιουργὸν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐγκοσμίων θεῶν ποιεῖν; ἢ δῆλον ὅτι ταύτην αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν, ἐκθεωτικὴν ἐροῦμεν. μία γὰρ αὕτη νόησις ἐστὶ τοῦ δημιουργοῦ προϊοῦσα θεία, πρωτίστη καὶ ἁπλουστάτη, πάντας ἐκθεοῖ τοὺς δεχομένους αὐτήν, καὶ ποιεῖ καὶ θεοὺς δημιουργικούς, θεοὺς μεθεκτούς, θεοὺς ἀφανεῖς ἅμα καὶ ἐμφανεῖς. τοῦτο γὰρ ὥσπερ ἄρχεται, τὸ θεοὺς εἶναι θεῶν. ἔτι γὰρ τὸ θεοὶ μόνον αὐτοῖς οἰκεῖον. οὐ γάρ εἰσιν ἀφανεῖς, ὅ τι τὸ θεοὶ δὶς ἐρρήθη, ὡς ἂν εἴ τις φαίη, θεοὶ καὶ θεοί. πᾶς γὰρ ὁ τοιοῦτος δεσμός, μηχανώμενός ἐστι καὶ ἀλλότριος, τῆς θείας ἑνώσεως. εἴρηται μὲν οὖν καὶ ταῦτα μετρίως. δεῖ δὲ μὴ δὲ ἐκεῖνον ἀπαναι τὸν λόγον, τὸν τὰς ἐξηγήσεις εἰς μίαν ἄγοντα συμφωνίαν, ὅτι πᾶς ἐγκόσμιος θεός, ἔχει μὲν καὶ ζῶον ἐξηρτημένον, καθ᾽ ὃ δὴ καλεῖται ἐγκόσμιος, ἔχει δὲ καὶ ψυχὴν θείαν, ἣ διοικεῖ τὸ ἐξημμένον ὄχημα αὐτῆς, ἔχει δὲ καὶ νοῦν ἄϋλον καὶ χωριστόν, καθ᾽ ὃν ἥνωται πρὸς τὸ νοητόν. ἵνα καὶ μιμῆται τὸν κόσμον ἐν ᾧ πάντα ταῦτά ἐστι. καὶ τὸ μὲν ζῶον, τοῦ αἰσθητοῦ μέρους ἐστί, τὸ δὲ νοῦ, τῆς νοητῆς οὐσίας, τῇ δὲ ψυχῇ συνάπτει τὴν ἀμέριστον ἐν αὐτῷ ζωὴν, πρὸς τὴν περὶ τὸ σῶμα μεριστήν. τριπλῆς δὲ οὔσης τοιαύτης ἐν ἑκάστῳ συστάσεως, ὅτι πρὸς τοὺς νοῦς ὁ Πλάτων παραδίδωσιν ἐνταῦθα λέγοντα τὸν δημιουργόν. συνεκφοιτῶσι γάρ εἰσιν οἱ νόες τοῦ θείου νοῦ, καὶ ἀγέννητοι παντελῶς. ἡ γοῦν ψυχή, πρώτη τῶν γενομένων ἐστί. μικρὸν δὲ ὕστερον ἐρεῖ πρὸς αὐτούς, τὸ ἐπέ[illegible], ὅτι πρὸς τὰ ζῶα μόνα τὰ ἐξημμένα τῶν ψυχῶν. ἐκεῖνα γὰρ ἄλλων ἐστὶ καὶ οὐ πέφυκεν ἀμέσως τῆς μιᾶς δημιουργικῆς ἀπολαύειν νοήσεως. οὔτε πρὸς τὰς ψυχὰς καθ᾽ ἑαυτάς. αὗται γὰρ ἀθάνατοι πάμπαν εἰσί. τούτους δέ, πρὸς οὓς ὁ λόγος, ἐρεῖ μὲν εἶναι τὸ πάμπαν ἀθανάτους, ἀλλ᾽ εἰ χρὴ τὸ δοκοῦν εἰπεῖν, πρὸς τὸ σύνθετον, ἔκ τε τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ζώου, τοῦτο δέ ἐστι πρὸς τὸ ζῶον τὸ θεῖον καὶ ἔμψυχον. νοῦς μὲν γάρ, οὐ διὰ λόγου γινώσκει τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, ἀλλὰ διὰ νοήσεως. οὐ δὲ δι᾽ ἐπιστροφῆς, ἀλλὰ δι᾽ ἑνώσεως τῆς πρὸς τὸν ὅλον νοῦν, ἅτε νοῦς ὤν, καὶ οἷον ὁμόζυγος πρὸς αὐτὸν ὑπάρχων. ψυχὴ δὲ ἅτε λόγος οὖσα καὶ οὐκ αὐτονοῦς, οἰκείως τῇ ἑαυτῆς οὐσίᾳ λόγου δεῖται, καὶ τῆς κατὰ λόγον νοητὸν ἐπιστροφῆς. πρὸς ταύτας οὖν ὁ δημιουργικὸς πρόεισι λόγος. ὡς λογικὰς κατ᾽ οὐσίαν, καὶ ἐν λόγοις οὐσιωμένας. διχῶς αὐταῖς ἐφαρμόζων, καὶ ὡς μετεχομέναις ὑπὸ σωμάτων. θεοὶ γάρ εἰσιν οὗτοι, θεῶν ἐκείνων, καὶ ὡς μετεχούσαις τῶν νόων. καὶ γὰρ ἐκείνων θεῶν ὄντων εἰσὶ θεοί. μετέχουσαί τε νόων, καὶ μεθεκταὶ οὖσαι τοῖς σώμασι. διὸ καὶ τὸ γεννητόν, καὶ τὸ οὐκ ἀθάνατον, καὶ πάντα αὐταῖς οἰκείως ἐφαρμόσει, καθ᾽ ὅσον ἔχουσι πρὸς τὰ ἐγκόσμια σύνταξίν τινα καὶ συμπλοκήν, καὶ καθ᾽ ὅσον μετέχονται ὑπ᾽ αὐτῶν. καὶ τὸ μάθετε, καὶ τὸ γεννᾶτε, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτόν ἐστι τῶν γενομένων, δεύτερον τοῖς νοεροῖς ἐμπρέπον.

„ Ὧν ἐγὼ δημιουργός, πατήρ τε ἔργων, ἃ δι᾽ ἐμοῦ
„ γενόμενα, ἄλυτα ἐμοῦ γε ἐθέλοντος.

Ἔοικεν ὡς συντόμως εἰπεῖν, εἰς τρία τὴν ὅλην δημιουργίαν ἀναπέμπειν ἐνεργήματα τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ, πρὸς τοὺς πολλούς, τὸ ἐκθεωτικόν, τὸ συνοχῆς παρεκτικόν, τὸ τῆς πρὸς τὸ αὐτοζῶον ὁμοιότητος χορηγόν. αὕτη μὲν γὰρ ἡ ἀνάκλησις, θεοὺς ἀποφαίνει τοὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ προελθόντας. οἱ δὲ περὶ τοῦ ἀλύτου καὶ λυτοῦ λόγοι, τὸ μέτρον αὐτοῖς, τῆς ἐν τούτοις μεσότητος ἀφορίζοντες, τὴν σύμμετρον αὐτοῦ τῇ τάξει διαμονήν τε καὶ συνοχὴν ἐπορέγουσιν. οἱ δὲ περὶ τῆς δημιουργίας τῶν θνητῶν αὐτοῖς παρακελευόμενοι, τελεσιουργούς τε τοῦ παντὸς αὐτοὺς ἀπεργάζονται, καὶ ὑποστάτας ζώων δευτέρων, κατὰ τὴν τοῦ παραδείγματος μίμησιν. διὰ δὲ τῶν τριῶν τούτων ἐνεργειῶν, ἐπὶ πάντας τοὺς νοεροὺς θεοὺς ἀνάγει τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ὁ δημιουργός, καὶ ἐνιδρύει ταῖς νοηταῖς αὐτοὺς τριάσι. τὸ μὲν ἑνὶ ὄντι, διὰ τῆς πρώτης. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ πρώτως ἐκθεούμενον. ἐν ᾧ τὸ μὲν ἕν, θεότης, τὸ δὲ ὄν, τὸ πρώτως μετέχον ἐκείνου. τὸ μὲν οὖν αὐτοέν, μόνος θεός, καὶ αὐτοθεὸς ὑπέρθεος ὤν, οὐ δὲ μεθεκτὸν ὑπάρχον, τὸ δὲ ἓν ὄν, ἐν ᾧ πρώτη μέθεξις θεοῦ, θεός. καὶ τὸ γὰρ τὸ ὂν θεός, ὡς ἀκρότατον τῶν πάντων, καὶ τὸ ἕν, ὡς ἐστὶ τοῦ αὐτοενὸς προελθόν. ὁ δὴ πρώτως ἦν θεός, τὸ δὲ αἰώνιον, διὰ τῆς δευτέρας. ὁ γὰρ αἰών, πᾶσι τοῖς ὁπωσοῦν τὴν ἄλυτον ἔχουσι διαμονήν, αἴτιος ταύτης ἐστὶ τῆς ἀλύτου διαμονῆς. ὥς τε καὶ τὰ ἐγκόσμια πάντα, δέδεται κατὰ τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, καὶ μετέχει τι τοῦ ἀλύτου, διὰ τὴν ἐκείνου μετουσίαν, ἄλλων ὄντων τῶν πρώτων ἀλύτων, καὶ ὄντως ἀθανάτων δι᾽ ἐκεῖνον ὄντων. τὸ δὲ παντελεῖ ζώῳ, διὰ τῆς τρίτης. τὸ γὰρ ζωογονικόν, πρὸς ἐκεῖνο καὶ τοὺς ἐγκοσμίους ἐξομοιοῖ, καὶ ἐντίθησιν αὐτοῖς, τὰ παραδείγματα τῶν ζώων, ὧν γεννῶσι. καὶ οὗτος, ὡς μὲν ἂν εἴη σκοπὸς τῆς δημιουργίας, ἐπιστρεπτικὸς καὶ τελεσιουργὸς τοῦ προελθόντος πλήθους τῶν θεῶν. μετὰ δὲ τὸν ἕνα, τριπλοῦς, ὁ ἐνιδρύων αὐτούς, τοῖς τρισὶ νοητοῖς διακόσμοις. δευτέρα οὖν νόησις αὕτη δημιουργικὴ μετὰ τὴν πρώτην καὶ ἐκθεωτικὴν καὶ μόνιμον κατάστασιν καὶ δύναμιν ἄτρεπτον, καὶ αἰώνιον, τρόπον τινὰ κατὰ τὴν μίμησιν, οὐσίαν ἐπιλάμπουσα τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, δι᾽ ἣν καὶ πᾶς ὁ κόσμος, καὶ πᾶσαι αἱ θεῖαι λήξεις ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσι, μετασχοῦσαι διὰ τοῦ πατρός, τῆς ἀτρέπτου φύσεως, καὶ τῆς ἀμεταβλήτου δυνάμεως. πάντα γὰρ τὰ ἐξ ἀκινήτου γινόμενα αἰτίας, ἄλυτα καὶ ἀμετάβλητά ἐστι, τὰ δὲ ἐκ κινουμένης μεταβλητά. καὶ οὖν καὶ ἐν τοῖς ἐγ-

κοσμίοις

κοσμίοις. ὅσα μὲν ἐκ μόνης προῆλθε τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, ἀεὶ ὡσαύτως γιγνόμενα, διαμένει καὶ πάσης ἐξῄρηται τῆς τρεπτῆς καὶ ἀλλοιωτικῆς οὐσίας. ὅσα δὲ καὶ ἀπ' ἐκείνης μὲν, καὶ ἐξ ἄλλων δὲ κινουμένων ἀρχῶν, ἀμετάβλητα μέν ἐστι καθ' ὅσον ἀπ' ἐκείνης, μεταβλητὰ δὲ, καθ' ὅσον ἀπὸ τούτων. ἃ γὰρ μόνος ὁ δημιουργὸς ἀπογεννᾷ, ταῦτα ἄτρεπτα δημιουργεῖ καὶ ἄλυτα, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμίν τε καὶ βούλησιν. ἐκείνοις τε γὰρ ἐνδίδωσι, φρουρητικὴν αὐτῶν καὶ σωστικὴν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξῃρημένως συνέχει τὴν οὐσίαν αὐτῶν. πάντα γὰρ σώζεται διχῶς, καὶ ἐκ τῆς ἐν αὐτοῖς δυνάμεως, καὶ ἐκ τῆς προνοητικῆς ἀγαθότητος, καὶ δυναμένης ὄντως, καὶ βουλομένης πάντα διατηρεῖν, ὅσοις ἂν ἀεὶ σώζεσθαι θέμις. ἔστι μὲν οὖν ὥσπερ εἴπομεν, καὶ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἄλυτα τὰ θειότατα τῶν φανερῶν, ἔστι δὲ καὶ παρὰ τὴν δημιουργικὴν δύναμιν τὴν διήκουσαν δι' ὅλων καὶ συνέχουσαν αὐτὰ διαιωνίως. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ φρουρὰ, καὶ ὁ θεῖος θεσμὸς, ὁ πάντων συνοχεύς. τούτων δὲ ἔτι κυριωτέρα καὶ μείζων αἰτία, ἡ δημιουργικὴ βούλησις, καὶ τῇ δυνάμει χρωμένη. τί γὰρ ἄλλο τῆς ἀγαθότητος ὑπέρτερον, ἢ ποῖος δεσμὸς ταύτης τελεώτερος, ἣ τὴν φύσιν ἐπιλάμπει καὶ τὴν αἰώνιον οὐσίαν συνέχει, καὶ πέρας [illegible], καὶ μέτρον ἁπάντων. εἰς ἣν καὶ νῦν ὁ δημιουργὸς ἀνήνεγκεν, τὴν τῆς ἀτρέπτου δυνάμεως αἰτίαν. εἰπὼν, ἐμοῦ γε ἐθέλοντος. ἐπέστησε γὰρ φρουρὰν τοῖς οἰκείοις ἔργοις, τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν, ἑνοποιὸν καὶ συνεκτικὴν καὶ μετρητικὴν ὑπάρχουσαν τῶν ὅλων. ἀλλὰ τίς ὁ δημιουργὸς, καὶ τίς ὁ πατὴρ εἴρηται μὲν καὶ πρότερον, λεγέσθω δὲ συντόμως καὶ νῦν. ὅτι τέτταρα ταῦτά ἐστιν, ὁ πατὴρ καὶ ὁ ποιητής, καὶ τέτταρες οὗτοι τὴν ἀναλογίαν ταύτην σώζοντες, εἰσὶν ἐφεξῆς. πατὴρ μὲν, ὁ πρῶτος ἀπὸ τοῦ ἑνὸς προελθὼν αἰθήρ. πατὴρ δὲ καὶ ποιητὴς, ὁ κατὰ τὸ παράδειγμα θεός, ὅντε Φάνητα πρωτόγονον μάκαρες κάλεον. ποιητὴς δὲ καὶ πατὴρ ὁ Ζεὺς, ὃς καὶ νῦν λέγεται δημιουργὸς ὑφ' ἑαυτοῦ, πατήρ τε ἔργων φασὶν αὖ οἱ Ὀρφικοί. ποιητὴς δὲ μόνος ὁ τῆς μεριστῆς ἐστι δημιουργίας αἴτιος, ὡς αὖ οἱ αὐτοὶ φασίν. τῷ μὲν οὖν πατρὶ μόνῳ, ὑπόκειται τὰ νοητὰ πάντα, τὰ νοερὰ, τὰ ὑπερκόσμια, τὰ ἐγκόσμια, τῷ δὲ πατρὶ καὶ ποιητῇ, τὰ νοερὰ πάντα, τὰ ὑπερκόσμια, τὰ ἐγκόσμια, τῷ ποιητῇ καὶ πατρὶ ὄντι νοερῷ τὰ ὑπερκόσμια, τὰ ἐγκόσμια, τῷ δὲ ποιητῇ μόνῳ, τὰ ἐγκόσμια, καὶ ταῦτα πάντα ἡμᾶς ἡ Ὀρφέως ἐδίδαξεν ὑφήγησις. καθ' ἑκάστην γὰρ ἰδιότητα τῶν τεττάρων, πλῆθος ὑποτέτακται θεῶν. τίνα δὲ τὰ ἔργα τοῦ δημιουργοῦ καὶ πατρός; ἢ δῆλον ὅτι τά τε σώματα πάντα, καὶ ἡ τῶν ζώων σύστασις, καὶ ὁ τῶν ψυχῶν τῶν μεθεκτῶν ἀριθμός. ταῦτα οὖν πάντα, ἄλυτά ἐστι διὰ τὸ θέλημα τοῦ πατρός. ὥσπερ γὰρ καὶ αὐτοῖς ἐνδέδωκε δύναμιν, τῆς ἀτρέπτου διαμονῆς, συνεκτικὸν αὐτῶν καὶ φρουρητικὸν ὑπάρχον ἐξῃρημένως. οἱ δὲ νόες οἱ ταῖς ψυχαῖς ἄνωθεν ἐπιβεβηκότες οὐκ ἂν λέγοιντο ἔργα τοῦ πατρός. οὐ δὲ γὰρ γένεσιν ἔχον, ἀλλ' ἀγεννήτως ἐξεφάνησαν. οἷον, ἐν τοῖς ἀδύτοις τεχθέντες, καὶ οὐ προελθόντες ἐξ αὐτοῦ. ἐκείνων γὰρ, οὐ δὲ παραδείγματά ἐστιν, ἀλλὰ τῶν μέσων τε καὶ τῶν τελευταίων. ψυχὴ γὰρ πρώτη τῶν εἰκόνων, τὰ δὲ ὅλα, οἷον τὰ ζῷα καὶ ἔμψυχα καὶ ἔνυλα, καὶ γεννητὰ, καὶ ἐκ τῶν νοητῶν ὑπέστη παραδειγμάτων ὧν καὶ τὸ αὐτοζῷον ἦν περιληπτικόν.

Τὸ μὲν οὖν δὴ δεθὲν πᾶν, λυτόν, τό γε μὴν καλῶς ἁρμοσθὲν καὶ ἔχον εὖ λύειν κακοῦ. Τὸ λυτὸν καὶ τὸ ἄλυτον ὅπως ἐπὶ τῶν θεῶν λέγεται, σκοπεῖν χρὴ, καὶ τοὺς οἰκείους τρόπους τῆς λύσεως συνάπτειν τοῖς προσήκουσι δεσμοῖς. οὐ γὰρ ὡσαύτως δέδεται πᾶν, οὐδὲ τὸ καθ' ἕνα τρόπον δεθὲν, κατ' ἄλλον λύεται καὶ ἄλλον. ἀλλὰ τὸ μὲν πῇ δεδεμένον, καὶ τὴν λύσιν ἔχει κατ' ἐκεῖνο. τὸ δὲ πάντῃ δεδεμένον, καὶ λύεται πάντῃ, καὶ τὸ μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ δεδεμένον, καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ λύεται. τὸ δὲ παρ' ἑτέρου δεθὲν, ἐπ' ἐκεῖνο καὶ τὴν λύσιν ἀνηρτημένον ἔχει. καὶ τὸ μὲν ἐν χρόνῳ δεθὲν, καὶ λύεται κατὰ χρόνον, τὸ δὲ ἀΐδιον, τὸν δεσμὸν λαχὸν, ἀϊδίως καὶ λελύσθαι ῥητέον. παντὶ γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, δεσμῷ συνέζευκται καὶ λύσις εἰκότως. ἔστι γὰρ ὁ δεσμὸς, ὅτε ἕνωσις ἀπλήθυντος. οὐ δὲ γὰρ δεῖται δεσμοῦ τὸ ἕν, ὅτε πολλῶν μὲν καὶ διαφερόντων σύνοδος, μηκέτι σωζόντων τὴν ἰδιότητα τὴν ἑαυτοῦ. σύγχυσις γὰρ τὸ τοιοῦτον, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἕν ἐστιν, ἐκ συνεφθαρμένων, ἀλλ' οὐ δεδεμένον γιγνόμενον. τὰ γὰρ δεδεμένα, δεῖ μένοντα ἅπερ ἐστὶν, ἀλλ' οὐκ ἐφθαρμένα δεδέσθαι. μόνως ἄρα δεσμός ἐστιν, ὅταν καὶ πολλὰ ᾖ, καὶ σωζόμενα, μίαν ἔχοντα συνεκτικὴν αὐτῶν καὶ συναγωγὸν δύναμιν, εἴτε σωματικὴν, εἴτε ἀσώματον. εἰ δὲ ὥσπερ, καὶ ἥνωται τὰ δεδεμένα διὰ τὸν δεσμὸν, καὶ διακέκριται, διότι σώζει τὴν οἰκείαν ἕκαστον φύσιν. πανταχοῦ μὲν ὥσπερ εἴπομεν, ὁ δεσμὸς ἔχει, καὶ τὴν λύσιν αὐτῷ συμπεπλεγμένην. ἀλλὰ διαφέρουσιν, οἵ τε δεσμοὶ, καὶ αἱ λύσεις, τῷ πῇ, καὶ ἁπλῶς, τῷ παρ' ἑαυτοῦ, καὶ παρ' ἄλλου, τῷ κατὰ χρόνον, καὶ ἀϊδίως. ἐν γὰρ τούτοις αὐτῶν αἱ διαφορότητες. μὴ τοίνυν θαυμάσωμεν, εἰ τὸ αὐτὸ λυτόν ἐστι καὶ ἄλυτον, καὶ εἰ πῶς μὲν ἄλυτον, πῶς δὲ λυτόν. ὥς τε καὶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς εἰ ἄλυτα μέν ἐστιν, οὕτως ὡς κατὰ χρόνον τινὰ μὴ λυθησόμενα. λυτὰ δὲ ὡς ἔχοντα μετὰ τοῦ δεσμοῦ, κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ τῷ δήσαντι διωρισμένας τῶν δεθέντων αἰτίας, καὶ τὴν διάκρισιν τῶν ἁπλῶν, οὐδὲν θαυμαστόν. ὡς γὰρ τὸ αὐθυπόστατον λέγεται διχῶς, τὸ μὲν, ὡς μόνῳ πάντα ἑαυτῷ χορηγοῦν, τὸ δὲ, ὡς καὶ παρ' ἑαυτοῦ μὲν ὑφιστάμενον καὶ παρ' ἄλλης δὲ τῆς ἑαυτοῦ αἰτίας, οὕτω καὶ τὸ ἄλυτον καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ, καθάπερ καὶ κινούμενόν ἐστι διχόθεν, καὶ ὑφεστὸς ὁμοίως. τούτοις δὲ τοῖς δύο τρόποις, ἀντίκειται τοῦ λυτοῦ δύο τρόποι, τῷ μέντοι παρ' ἑτέρου τε παντὸς, καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ ἀλύτῳ τὸ παρ' ἑτέρου καὶ ἑαυτοῦ λυτόν, ὃ δὴ καθ' ἑαυτὸ μὲν ἐστι λυτόν, ὡς ἐκ δεσμευμένων ὄν. τῷ δὲ ἐν ἄλλῳ τῷ πρὸ αὐτοῦ τὰς αἰτίας προεῖναι τῶν ἁπλῶν ἐξ ὧν ὑφέστηκε, καὶ ὑπ' ἐκείνου πῇ, καὶ κατὰ ταὐτὸν ὥσπερ μόνον γίγνεται λυτόν. τῷ δὲ ἁπλῶς ὄντι διχόθεν ἀλύτῳ παρ' ἑαυτοῦ καὶ παρ'

ἄλλα, διχόθεν ἁπλῶς λυτόν, καὶ ἐν αὑτῷ τι, τὴν τῆς λύσεως αἰτίαν ἔχον, καὶ ἀπ᾽ ἄλλου ταὐτὸν ὑποδεχόμενον. τέτταρα δὲ ὄντα ταῦτά ἐστιν, ἄλυτον ἁπλῶς παρ᾽ ἑτέρου καὶ ἑαυτοῦ, καὶ πάλιν ἄλυτον πῇ διχῶς, λυτὸν πῇ διχῶς. τούτων δὴ τῶν τεττάρων, τὸ μὲν πρῶτον, ὑπάρχει τοῖς νοητοῖς. ἐκεῖνα γὰρ ἄλυτά ἐστιν, ὡς ἁπλᾶ πάντῃ, καὶ οὐδεμίαν ἐνδεχόμενα σύνθεσιν, ἢ λύσιν. τὸ δὲ τέταρτον τοῖς θνητοῖς ἃ καὶ παρ᾽ ἑαυτῶν ἐστι λυτὰ καὶ παρ᾽ ἄλλων, ὡς καὶ ἐκ πολλῶν ὄντα, καὶ οὕτω σύνθετα ὑπὸ τῶν αἰτίων, ὡς καὶ λυθησόμενα. τὰ δὲ μέσα, τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς. συμβαίνει γὰρ τόδε τὸ δεύτερον καὶ τρίτον, ἐπὶ τούτων. καὶ γὰρ ἄλυτά πῃ ἐστὶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός, καὶ παρ᾽ ἑαυτῶν τι σωζόμενα, καὶ διὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν. καὶ αὖ πάλιν πῇ λυτά, διότι δέδεται μὲν ὑπ᾽ ἐκείνου, τὸν δὲ λόγον ἔχει τῶν ἁπλῶν ἐκείνων ἐξ ὧν ἡ σύνθεσις τούτοις γεγένηται. πᾶν οὖν τὸ δεθέν, λυτόν, καὶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός. δέδεται γὰρ τὰ μὲν σώματα, διὰ τῆς ἀναλογίας. δεσμὸς γὰρ αὐτοῦ αὕτη κάλλιστος. τὰ δὲ ζῶα τοῖς ἐμψύχοις δεσμοῖς ὥσπερ εἴρηται πρότερον. αἱ δὲ ψυχαὶ μεριστόν τι ἔχουσαι καὶ αὐταί, δέδενται ταῖς μεσότησι. δεσμοὺς γὰρ κἀκείνας ἐκάλεσεν, καὶ σὺν λόγους πάντας ἐξ ὧν ἐστιν ἡ ψυχή. μόνα γὰρ τὰ ἀμέριστα δεσμῶν ἐστιν ἀπροσδεῆ. δεδεμένον, ἐκ διακεκριμένων ἐστίν, οὐ κατὰ χρόνον διακεκριμένων τούτων, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν τῷ δημιουργῷ περιοχὴν τῆς τῶν ἁπλῶν αἰτίας. οὕτως οὖν ἔχει καὶ τὸ λυτὸν ὡς παρ᾽ ἄλλου, μᾶλλον δὲ ὡς ἐν ἄλλῳ. πῃ οὖν, ἁπλῶς δὲ οὐδαμῶς. φέρε γὰρ εἰ παρ᾽ ἑαυτῶν μὲν λυτά ἐστι, κατὰ δὲ τὴν βούλησιν, ἄλυτα τοῦ πατρός, ὥσπερ εἰώθασι λέγειν, Σεβῆρος, Ἀττικός, Πλούταρχος, πρὸς οὓς καὶ οἱ ἀεὶ πολλὰ διὰ πολλῶν ἀντειρήκασι, πόθεν ἔχει τοῦτο, τὸ παρ᾽ ἑαυτοῦ λυτόν; εἰ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν αὐτοῖς ἡ λύσις, τίς ὁ τὴν φύσιν δεδωκώς. οὐ γὰρ ἄλλος ἦν, ἢ ὁ δημιουργός. εἰ δὲ ἐκεῖνος ὁ τῆς φύσεως αὐτοῖς χορηγός, ἐκεῖνος καὶ ὁ τῆς λύσεως αἴτιος. εἰ δὲ παρὰ φύσιν τὸ λυτόν, κατὰ φύσιν δήπου τὸ ἐναντίον τὸ ἄλυτον. εἰ δὲ κατὰ φύσιν παρ᾽ ἑαυτῶν ἔχοιεν αὖ τὸ πῃ καὶ ἄλυτον. καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι αὐτῶν ἔσται τοιοῦτον, οἷον εἰ τῇ ψυχῇ τὸ ἑαυτὴν κινεῖν κατὰ φύσιν, εἰ δὲ τῷ πυρὶ τὸ κοῦφον, εἰ ἑκάστῳ τῶν πάντων ὁτιοῦν ἀνάγκη κατ᾽ οὐσίαν ὑπάρχειν τοῦτο πᾶσιν, ὥστε παρ᾽ ἑαυτοῦ ἔχει τοῦτο. λέγω δὲ παρ᾽ ἑαυτοῦ, ὅτι ἀεὶ τῆς οἰκείας συστάσεως, ἣν κατ᾽ οὐσίαν ἔλαχεν, οὐ γὰρ ὡς αὐθυπόστατον. γελοῖον οὖν τὸ λέγειν, λυτὰ ὄντα καθ᾽ αὑτά, ἄλυτα μόνως εἶναι, διὰ τὴν τοῦ πατρὸς βούλησιν, ὃ δὴ λέγουσιν ἐκεῖνοι, σώζειν ἐθέλοντες τὸ λέγον ἀξίωμα, πᾶν γεννητόν, ἔχει φθοράν, καὶ τὸν κόσμον γεννητὸν λέγοντες, ἵνα μὴ δοκῇ τῇ προτεραίᾳ τοῦ Σωκράτους ἀκούσας ὁ Τίμαιος, τοῦ λέγοντος, ἀντιφάσκειν τὸ γεννητόν, ἄφθαρτον τιθείς. ὥστ᾽ εἰ καθ᾽ αὑτὸ ἄλυτον τὸ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν γένος, καὶ καθ᾽ αὑτὸ ἀγέννητόν ἐστι, καὶ οὐ διὰ μόνον τὴν βούλησιν τοῦ θεοῦ. πῶς γὰρ καὶ τῷ Πλάτωνι συγχωσόμεθα διττὴν ποιοῦντι, τὴν μὲν κατὰ φύσιν, τὴν δὲ, κατὰ τὴν δημιουργικὴν βούλησιν. πῶς δὲ οὐχὶ καὶ εἰς αὐτὸν ἀσεβήσομεν τὸν δημιουργὸν ταῦτα λέγοντες. εἰ μὲν γὰρ βουλόμενος ἄλυτα ποιῆσαι τὰ ἑαυτοῦ δημιουργήματα, δύναμιν οὐκ ἔχει ποιητικήν, ἄτοπον τὸ διαζευχθῆναι τὴν βούλησιν ἐκεῖ τῆς δυνάμεως. ὃ μὴ δὲ ἐπὶ τῶν σπουδαίων ἔχει τινὰ λόγον. εἰ δὲ βούλεται καὶ δύναται ποιεῖν, ἄλυτα ταῦτα, καὶ ποιεῖ ἄλυτα δυνάμενος. ὥστε καὶ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἐν τούτοις τὸ ἄλυτον. γέγονε γὰρ ἄλυτον αὐτῶν ἕκαστον. ἀλλ᾽ οὐχὶ γεγονὸς λυτόν, εἰσαῦθις ἄλυτον γέγονεν. παρ᾽ ἑαυτοῦ γὰρ ἄλυτα τὰ ἔργα τοῦ πατρός, διὰ τὴν ἐκείνου δύναμιν γεγονότα. καὶ κατὰ βούλησιν τὴν δημιουργικήν, ἄλυτά ἐστιν, ἐπειδή, σύνθετά ἐστιν, καὶ δεσμῶν τὸ ἄλυτον ἔχοντα δηλονότι, καὶ λύσις πῃ αὐτῶν ἐστι, καθ᾽ ὅσον ἐξ ἁπλῶν συνέστηκεν, ὧν ἔχει διωρισμένας αἰτίας, καὶ ὁ πατήρ. ἅμα ἄρα καὶ ἄλυτά ἐστι καὶ λυτά, καὶ οὐχ οὕτως ἄλυτα ὡς τὸ νοητόν, ἐκεῖνο γὰρ ἄλυτον, δι᾽ ἁπλότητος ὑπεροχήν. τὸ δὲ ἐν τούτοις, ἄλυτον ἅμα καὶ λυτόν ἐστιν, ὡς ἐξ ἁπλῶν σύνθετον, καὶ ὡς δεδεμένον ἀΐδιος. τῶν γὰρ δεδεμένων ἁπάντων λυτῶν ὄντων, τὰ μὲν ἀΐδια κατὰ τὸν πάντα χρόνον κάλλους μετέχοντα ἀεὶ τοῦ νοητοῦ καὶ ἑνώσεως θείας, καὶ ἁρμονίας δημιουργικῆς, † ἀΐδιά ἐστι, τὰ δὲ θνητὰ μόνως ἐστὶ λυτά. διότι σύνεισι τῷ αἰσχρῷ, καὶ τῷ ἀναρμόστῳ τῆς ὕλης. καὶ τὰ μὲν ἥρμοσται καλῶς, κατὰ τὴν ἀεὶ τοῦ ἁρμόσαντος ἐνδοθεῖσαν αὐτοῖς ἕνωσιν. τὰ δὲ, οὐκέτι οὕτω, διὰ τὸ πλῆθος τῶν αἰτίων, οὐκέτι τὴν ὁμοίαν ἐνδόσιν ἐνδιδόντων. πολυμογῆ γὰρ ὄντα, τὴν ἕνωσιν ἔχει διαπεφορημένην. ὥστ᾽ εἰκότως καὶ τὴν ἁρμονίαν ἔλαχε κεχαρασμένην. ὥστε, πᾶν μὲν τὸ δεδεμένον λυτόν. ἀλλὰ τὸ μὲν οὕτω λυτόν, καὶ ἄλυτον, τὸ δὲ, λυτὸν μόνον, ὥσπερ καὶ τὸ νοητόν, ἄλυτον μόνον. διατί οὖν τὸ πρώτως δεδεμένον, ἅμα λυτὸν καὶ ἄλυτον; διότι καλῶς ἥρμοσται, καὶ ἔχει τὸ εὖ. ἐκέκτητο γάρ, ἀεὶ μὲν τοῦ εὖ, τὴν ἕνωσιν. ἑνοποιὸς γὰρ ἡ ἀγαθότης, ἀεὶ δὲ τοῦ νοητοῦ, τὸ καλῶς. ἐκεῖθεν γὰρ ἐφήκει τὸ κάλλος, ἀεὶ δὲ τῆς δημιουργίας, τὴν ἁρμονίαν. αὕτη γὰρ ἡ τῶν μέσων αἰτία, καὶ τοῦ ἡρμόσθαι τοῖς ἐγκοσμίοις χορηγὸς δύναμις. ἵνα πάλιν ἔχωμεν, τὰς τρεῖς αἰτίας, τὴν τελικήν, διὰ τοῦ εὖ, τὴν παραδειγματικήν, διὰ τοῦ ἁρμοσθέν, τὴν δὲ τοιαύτην σύστασιν, τὴν ἁρμοσθεῖσαν μέν, ὑπὸ τῆς μιᾶς δημιουργίας, κάλλους δὲ θείου πληρωθεῖσαν. ἑνώσεως γε ἀγαθοειδοῦς τυχοῦσαν, ἄλυτον ὑπάρχειν ἀναγκαῖον. τὸ γὰρ λύειν αὐτήν, κακοῦ φησὶν αὐτός. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀνωτέρω προείρηκεν, ὅτι τὸ πᾶν, ἄλυτόν ἐστι. πλὴν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος. εἰ δὲ παντὶ μὲν ἄλλῳ λύειν τὸ πᾶν, ἀδύνατον. μόνος δὲ ὁ πατὴρ δυνατὸς λύειν, ἀδύνατον δὲ καὶ τοῦτον λύειν. κακοῦ γὰρ τὸ λύειν, ἀδύνατον λυθῆναι τὸ πᾶν. ἔτι γὰρ αὐτὸς λύσει, ἢ ἄλλος. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἄλλος, τίς δύναται βιάζεσθαι τὸν δημιουργόν. ἀδύνατον γὰρ λύσιν γενέσθαι μὴ ὑπὸ τοῦ δήσαντος. εἰ δὲ αὐτός, πῶς ἀγαθὸς ὤν, λύσει τὸ καλῶς ἁρμοσθέν, καὶ ἔχον εὖ. τὸ γὰρ τούτων ἀναιρετικόν, κακοποιόν ἐστιν. ὥσπερ τὸ τῶν κακῶν ἀναιρετικόν, ἀγαθουργὸν ἔλαχε φύσιν. ἴση ἄρα ἀνάγκη, τόν τε δημιουργὸν εἰ θέμις εἰπεῖν κακυνθῆναι ἢ τόνδε τὸν κόσμον λυθῆναι. τοιαύτην οὖν ἀνάγκην ὁ Πλάτων ἐπέθηκε τῇ ἀφθαρσίᾳ τοῦ παντός. ὅτι μὲν οὖν καὶ τὸ ἄλυτον αὐτῶν τῇ συστάσει δίδωσι, δηλοῖ σαφῶς ἡνίκα λέγει τὰ

† ἄλυτα

θνητὰ

θνητὰ συνδεῖν αὐτούς, οὐ τοῖς ἀλύτοις οἷς αὐτοὶ συνείχοντο δεσμοῖς. εἰ γὰρ οἱ συνεκτικοὶ αὐτῶν δεσμοί, ἄλυτοί εἰσιν, ἄλυτοι δή πως κατ' οὐσίαν ὑπάρχουσιν αὐτοί. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τούτοις εἶπε πάμπαν αὐτοὺς ἀλύτους μὴ εἶναι. δῆλον ἄρα ἐξ ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ ἄλυτοί εἰσιν ἅμα, καὶ οὐ πάμπαν ἄλυτοι κατὰ τὴν οἰκείαν σύνθεσιν. εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ, πᾶσα ἀνάγκη τὴν λύσιν ἄλλην εἶναι, καὶ οὐ τοιαύτην, οἵαν τὴν φθορὰν λέγομεν. τὸ γὰρ οὕτω λυτὸν ὡς τὸ φθαρτόν, οὐχὶ ἄλυτον ὄν, οὐ πάμπαν ἐστὶν ἄλυτον, ἀλλὰ πάμπαν λυτόν. οὐκ ἄρα δεῖ λέγειν, ὅτι φθαρτὰ μέν ἐστι καθ' αὑτά, διὰ δὲ τὴν βούλησιν τοῦ πατρὸς, ἄφθαρτα μένει. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν, ἄφθαρτά ἐστι. Διὰ καὶ ἐπείπερ γεγένησθε, ἀθάνατοι μὲν οὐκ ἐστέ, οὐδ' ἄλυτοι τὸ πάμπαν· οὔτι μὲν λυθήσεσθέ γε, οὐδὲ τεύξεσθε θανάτου μοίρας, τῆς ἐμῆς βουλήσεως μείζονος ἔτι δεσμοῦ, καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων, οἷς ὅτε ἐγίγνεσθε συνεδεῖσθε. Ἐπειδὴ οὖν ἐγκοσμίους θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος ὡς εἴρηται, οὖν ἔκ τε τῶν ψυχῶν τῶν θείων, καὶ τῶν ζώων τῶν ἐξηρτημένων, ἐκ τῶν ψυχῶν. ταυτὸν γὰρ οὕτως εἰπεῖν, καὶ ψυχὰς μεθεκτάς. ἐπειδὴ δὲ οὖν τούτους ἅπαντας ἀλύτους ἅμα καὶ λυτοὺς προσηγόρευσεν, διότι καὶ τὸ ἄλυτον αὐτῶν, οὐκ ἔστι νοητόν, καὶ τὸ λυτόν, οὐκ ἔστι θνητόν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν, διὰ τὴν ἐξ ἁπλῶν πάροδον, ὧν τὰ αἴτια διῃρημένα περιείληφεν ὁ δημιουργός, ἐκεῖνο δὲ διὰ τὴν ἄρρητον τοῦ δεσμοῦ συνοχήν, ἣν ὁ πατὴρ ἐνέθηκεν αὐτοῖς, βούλεται λοιπόν, ἃ χωρὶς καὶ διῃρημένως εἶπε περὶ αὐτῶν, ταῦτα εἰς μίαν ἀλήθειαν ἐν ταυτῷ συναγαγεῖν. καὶ δεῖ καὶ ἐργάζεσθαι τοῦτο διὰ τοῦ λε τῶν ῥημάτων. ἀφαιρεῖ γὰρ αὐτῶν ἅμα τὸ ἀθάνατον καὶ ἄλυτον, καὶ τίθησι πάλιν διὰ τῆς τῶν ἀντικειμένων ἀναιρέσεως. τὰ γὰρ μέσα, ταύτην ἔλαχε φύσιν, οὐκ ἐπιδεχομένην τὸν τῶν ἄκρων λόγον, καὶ πᾶσαν ἀμφότερα δοκοῦσαν περιέχειν. ὥσπερ εἴ τις καὶ τὴν ψυχὴν ἀμέριστόν τε ἅμα καλοίη καὶ μεριστήν, ὡς ἐξ ἀμφοῖν οὖσαν. καὶ οὔτε ἀμέριστον, οὔτε μεριστήν, ὡς τῶν ἄκρων ἐξηλλαγμένην. ὅρα γὰρ ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ἡ τοιαύτη θεωρεῖται μεσότης. τὸ ἀθάνατον λέγεται κυριώτατα καὶ πρώτως, τὸ ἑαυτοῦ χορηγὸν τῆς ἀθανασίας. ἐπειδὴ καὶ ὂν πρώτως ἐστί, τὸ παρ' ἑαυτοῦ ὄν, καὶ νοῦς ὁ παρ' ἑαυτοῦ νοῦς, ἓν τὸ παρ' ἑαυτοῦ ἕν. πανταχοῦ γὰρ τὸ πρώτως ὁτιοῦν κεκτημένον, παρ' ἑαυτοῦ τοιοῦτόν ἐστιν. εἰ γὰρ μὴ παρ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ παρ' ἄλλου, ἐκεῖνο ἔσται πρώτως, ἢ ἕν, ἢ νοῦς, ἢ ζωή, ἢ ἄλλο τι, καὶ ἤτοι τοῦτο πρώτως, ἢ εἰ μηδὲ ἐν πρώτως, ἐπ' ἄπειρον ἡ ἄνοδος. οὕτως ἄρα καὶ ἀθάνατον ὄντως ἐστί, τὸ παρ' ἑαυτοῦ ἀθάνατον, καὶ ὃ ἑαυτῷ τῆς ἀθανασίας ἐστὶ παρεκτικόν. τὸ δὲ μήτε καθ' ὅλον αὐτὸ ζωὴ ὑπάρχον, μήτε αὐθυπόστατον ὄν, μὴ δὲ παρ' ἑαυτοῦ τὴν ἀθανασίαν ἔχον, οὐκ ἔστι πρώτως ἀθάνατον. ὥσπερ οὖν τὸ δευτέρως ὄν, οὐκ ὄν ἐστιν, οὕτω καὶ τὸ δευτέρως ἀθάνατον οὐκ ἀθάνατόν ἐστιν. οὐ μὴν οὐδὲ θνητόν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ τοῦ θανάτου παντελῶς ἀποστάν, καὶ μὴ δὲ συμφυᾶ ζωὴν ἔχον, μὴ δὲ ἄπειρον δύναμιν. τρία γὰρ ταῦτά ἐστιν ἑξῆς. τὸ παρ' ἑαυτοῦ ἄπειρον ζωὴν ἔχον, τὸ παρ' ἄλλου ζωὴν ἄπειρον ὑποδεξάμενον, τὸ μήτε παρ' ἑαυτοῦ, μήτε παρ' ἄλλου τὴν ἀπειρίαν τῆς ζωῆς ἐπιδεικνύμενον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἀθάνατόν ἐστι. τὸ δὲ δεύτερον, οὐκ ἀθάνατον, τὸ δὲ τρίτον, θνητόν, τὸ δὲ μέσον ἐφήρμοσε τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς. οὔτε γὰρ παρ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸ ἀθάνατον καθ' ὅλον ὡς ἐκ τῶν ὡς ἀληθῶς ἀθανάτου καὶ πρώτως εἰσί, καὶ καθόλου ἐξήρτηται τὰ σώματα αὐτῶν, οὔτε πεπερασμένην ἔχουσι ζωήν, ἀλλὰ πληροῦνται μὲν ἐκ τῶν ἀϊδίων θεῶν, παράγουσι δὲ τὰ θνητά. συνεχὴς γάρ ἐστιν ἡ δευτέρα δημιουργία πρὸς τὴν πρώτην. καὶ περὶ ἐκείνην πρόεισι, καὶ ἀπ' ἐκείνης κατευθύνεται, καὶ πρὸς ἐκείνην ἀναπέμπει, καὶ τὴν γένεσιν τῶν θνητῶν γενῶν. πάλιν τὸ ἄλυτον, κυριώτατα μὲν καὶ πρώτως ἐστὶ τοιοῦτον, τὸ ἁπλοῦν, καὶ πᾶσαν σύνθεσιν ἐκπεφευγός. ὅπου γὰρ μή ἐστι σύνθεσις, ποία τῆς λύσεως ἔμφασις; δευτέρως δὲ ἄλυτον τὸ συνδέσμῳ ἄλυτον, ὃ καὶ λυτόν ἐστιν ἅμα, διὰ τὸ προελθεῖν ἐξ αἰτίων διῃρημένων. οὐ γὰρ ἁπλῶς λυτόν, ἀλλὰ τῇ αἰτίᾳ λυτόν. τὸ γὰρ πρὸ χρόνου παντὸς δεδεμένον, κατ' αἰτίαν δέδεται μόνην, τὸ δὲ κατ' αἰτίαν μόνην δεδεμένον, κατ' αἰτίαν λύεται μόνον ἕκαστον. ἕκαστον γὰρ ᾗ δέδεται, καὶ ὑφ' οὗ, καὶ ὅπως, ταύτῃ καὶ ὑπὸ τούτου καὶ ὅπως λύεσθαι πέφυκε. τρίτον δέ ἐστιν ἐκ τῶν κυρίως ἀλύτου, τό ποτε ἄλυτον. διότι τὸ μὲν κυρίως μετὰ ἁπλότητος ἄλυτον, τὸ δὲ δευτέρως, μετὰ συνθέσεως, τὸ δὲ τρίτον, ἀμφοτέρων ἀποπεπτωκός, τὸ ἑαυτοῦ φύσει λυτόν ἐστιν. οὔτε δὴ πάμπαν ἄλυτοι οἱ ἐγκόσμιοι θεοί, τὸ γὰρ πάμπαν ἄλυτον, προσήκει τοῖς ἁπλουστάτοις. οὔτε λυτοὶ κατὰ χρόνον. τοῦτο γὰρ τὸ οὐ λυθήσεσθε διὰ τοῦ ῥήματος τὴν κατὰ χρόνον λύσιν ἐνδεικνύμενον. ἡ γὰρ σύνθεσις αὐτῶν, ἐκ τῆς ἑνώσεως γέγονε τῆς δημιουργικῆς. ὡς οὖν ἐν τῇ αἰτίᾳ τῶν ἁπλῶν ἡ ἕνωσις προηγεῖται, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἐνταῦθα τῆς λύσεως ὁ δεσμός. κρείττων γάρ ἐστι καὶ θειοτέρας ἰνδάλμα δυνάμεως. ἔν τε ψυχαῖς ὁρώμενοι, δεσμοὶ γὰρ ἦσαν καὶ ἐν ἐκείναις καὶ αἱ μεσότητες, ὡς ἐν τῇ ψυχογονίᾳ προείρηται, καὶ ἐν τοῖς σώμασιν. ἡ γὰρ ἀναλογία, δεσμός. καὶ ἐν τοῖς ζώοις. δεσμοῖς γὰρ ἐμψύχοις δεθέντες, ζῷα ἐγεννήθη. καὶ τὸ ἀθάνατον οὖν, καὶ τὸ ἄλυτον, πάμπαν μὲν οὐχ ὑπάρχει τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς. ὑπάρχει δὲ ὅμως, καὶ οὐ διὰ τὸ μὴ πάμπαν ὑπάρχειν μηδ' οὕτως ὡς ἐν τοῖς νοητοῖς ἀναιρετέον ἀπ' αὐτῶν τὴν ἀθανασίαν. ἐπεὶ καὶ τὸν ἔρωτα ἐν Συμποσίῳ προσειπεῖν ἀθάνατον οὐκ ἠξίωσεν, οὐ μὴν οὐδὲ θνητόν. ἀλλά τι μεταξὺ τούτων ἀμφοτέρων. πολὺ γὰρ τὸ πλάτος τοῦ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου, καὶ πολλὰς ταύτας συνδέουσι μεσότητες. καὶ ἔοικε τὸ ἀθάνατον, τὸ μὲν, εἶναι πάντων κοινὸν τῶν τοῦ μὴ θνητοῦ διαφόρων, ὅ ἐστι τὸ μὴ στερισκόμενον, ἧς ἔχει ζωῆς. καθὸ καὶ ἐρεῖ τὸν δημιουργόν, τῶν ἀθανάτων αἴτιον. τῶν δὲ θνητῶν τοὺς νέους θεούς. τὸ δὲ ἴδιον τῶν νοητῶν, ὅ ἐστι τὸ ἀθάνατον, ἀεὶ ὂν τοιοῦτον, τὸ δέ, τῶν ἐγκοσμίων, ὅ ἐστιν ἀεὶ γιγνόμενον ἀθάνατον, ἐν τῷ γίνεσθαι ἀεὶ τὴν ὑπόστασιν ἔχον. ὅθεν καὶ ἀμέσως εἴποις ἀντιδιῃρῆσθαι τὸ ἀθάνατον καὶ θνητόν, εἰ λάβοις τὸ κοινὸν τοῦ ἀθανάτου σημαινόμενον, καὶ οὐκ ἀμέσως εἰ πρώτως ἀθάνατον. ὃ δή ἐστι τὸ ἀεὶ ὂν ἀθάνατον. τούτου γὰρ καὶ τοῦ θνητοῦ μέσον, τὸ ἀεὶ γιγνόμενον ἀθάνατον. κυρίως δὲ ἀθάνατον τὸ ἐν αἰῶνι πᾶσαν ἔχον τὴν ζωήν. τὸ δὲ

ἀνὰ πάντα τὸν χρόνον ἀνελλιπομένην, καὶ μίαν μίαν καὶ ἄτομον τὴν αὐτὴν ἀεί, ὥσπερ γινόμενόν ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ὂν ἀθάνατον. τοῦτο δὲ πάλιν, τὸ γιγνομένην ἔχειν τὴν ζωήν, τὸ δὲ αἰτιόν καὶ κάτιον ἐν τῷ νοεῖν, ἐγγυτέρω τοῦ θνητοῦ, ἀπολεῖπον μὲν τὴν κρείσσονα νόησιν, μεθιστάμενον δὲ εἰς τὴν ὑφειμένην, καὶ αὖθις ἀνατρέχον αὐτὴν λάθους. καὶ ἔστι τὸ μὲν, τῶν ἐγκοσμίων θεῶν ἴδιον, τὸ δὲ, τῶν δαιμόνων τῶν τούτοις ἑπομένων. εἰ δὲ τὸ λοιπὸν καὶ λήθης ἀναπίμπλαται κάτιον, ἐγγυτάτω τοῦ θνητοῦ ἐστιν, ἀπολύον πάντη τὴν ὡς ἀληθῶς ἐν αὐτῷ ζωήν, καὶ μόνην ἔχον τὴν οὐσιώδη. τοιοῦτον δὴ τὸ τῶν μερικῶν ψυχῶν ἀθάνατον. διὸ καὶ αὐτὸς ἀθανάτοις ὁμώνυμον ἀποκαλεῖ τὸ ἐν ταύταις ἀθάνατον. εἰ δέ τι μετὰ ταύτας καὶ τὴν οὐσιώδη ζωὴν ἀποβάλλοι, ὥσπερ θνητὸν μόνως ἐστίν. ὥστε τὸ μὲν πρώτως ἀθάνατον, καὶ τὸ θνητόν, ἄκρα. τὸ δὲ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ τὸ τῶν μερικῶν ψυχῶν, ὑπάρχει μέσον δὲ ὄντως τούτων, τὸ τῶν δαιμόνων. διὸ καὶ μέσον τῷ ὄντι πάντως οἱ δαίμονες. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς ὅλης προθέσεως τῶν δὲ τῶν λόγων. φέρε δὲ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον εἰ δοκεῖ συντόμως ἐπιδράμωμεν. ἡ μὲν δὴ γένεσις ὅπως ἐφαρμόζει τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, εἴρηταί μοι πολλάκις, ὅτι τὴν σύνθεσιν δηλοῖ, καὶ τὴν κατὰ χρόνον ζωήν, καὶ τὴν ἀπ' ἄλλης αἰτίας πάροδον, καὶ τὴν τῷ χρόνῳ παντὶ συμπαρεκτεινομένην, ἀλλ' οὐκ ἀεὶ οὖσαν. τὸ δὲ ἀθάνατοι μὲν οὐκ ἐστέ, οὐδ' ἄλυτοι, δηλοῖ ὅτι γίγνεσθε ἀθάνατοι καὶ ἄλυτοι. τὸ γὰρ εἶναι τούτων ἑκάτερον, μόνοις τοῖς αἰωνίοις πάρεστι, τὸ δὲ γίγνεσθαι, πρέπει τοῖς γενητοῖς. ὧν τὸ ζῆν εἰς τὸ ὅλον χρόνον παρατείνεται. τὸ δὲ μὴ πάμπαν ἀθάνατον, μὴ δὲ πάμπαν ἄλυτον, ἤδη πολλὰ τῆς ἀθανασίας παραδίδωσιν. αὐτὸς γοῦν μικρὸν προελθὼν ἀθανάτους ἀποκαλεῖ τὰς θείας ψυχάς, ὁμωνύμως δὲ ἀθανάτους τὰς μερικάς. τὸ δὲ οὐ λυθήσεσθε, ὅτι τεύξεσθε θανάτου μοίρας, ἀφαιρεῖ πᾶσαν τὴν θνητοειδῆ φύσιν ἀπὸ τῶν θεῶν, καὶ τὴν ἀεὶ τρεπομένην καὶ μεταβαλλομένην ζωήν. τὸ γὰρ θνητόν, ζωῆς ἐστι κατάληξις, ἤδη τῷ μὴ ὄντι συμμεμιγμένης, αὕτη δὲ ἡ τοῦ θανάτου μοῖρα, πολλὰς πάλιν ἡμῖν ὑποφαίνει θανάτου διαφοράς. ἄλλος γὰρ ὁ θάνατος τῶν κατὰ σχέσιν λεγομένων δαιμόνων, ἄλλος ὁ τῶν μερικῶν ψυχῶν, ἄλλος ὁ τῶν ζῴων. ἄλλος ὁ τῶν ἐμψυχωμένων σωμάτων. ὁ μὲν μιμούμενος οἷον χιτῶνος ἀπόθεσιν, ὁ δέ, μετὰ συμπαθείας τῆς πρὸς τὸ θνητὸν πτῶσις ὢν εἰς αὐτὸ τῆς ψυχῆς, ὁ δέ, διάλυσις, ὢν σώματος καὶ ψυχῆς, ἀπ' ἀλλήλων, ὁ δέ, στέρησις τῆς ἐν ὑποκειμένῳ οὔσης τῷ σώματι ζωῆς. τούτων δὲ πάλιν ἐξῄρηνται παντελῶς, οἵ τε ἐγκόσμιοι θεοί, καὶ οἱ δαίμονες, οἱ κατ' οὐσίαν δαίμονες οἱ συνεπόμενοι τοῖς θεοῖς. οὐ δὲ γὰρ ὁ πρῶτος τοῦ θανάτου τρόπος, ἐφαρμόσει τούτοις, ὡς καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος παραδέδωκεν, ἄτρεπτον φυλάττων τὸ ὡς ἀληθῶς δαιμόνιον γένος. ταῦτα μὲν οὖν ἐστι δεσμός. ἢ ὅτι πάντα ἑνοῖ καὶ μίγνυσι καὶ εἰς μίαν ἄγει σύμπνοιαν ἡ ἀγαθότης, καθ' ἣν ἡ δημιουργικὴ βούλησις ἀφορίζεται, καὶ ἔοικε κατ' αὐτὴν μάλιστα θεοὺς ἀποτελεῖν τοὺς ἐγκοσμίους. δεσμῶν γὰρ ἐστι δεσμὸς ὑπὲρ τὸν νοῦν οὖσα τῶν συνδεομένων. τὸ δὲ λαχόντων, τὴν ἀφ' ἑνὸς τοῦ δημιουργοῦ διακλήρωσιν τῆς ἀγαθῆς προνοίας, τῶν πολλῶν ἐκφαίνει θεῶν. κατὰ γὰρ τοὺς τῆς δίκης κλήρους διῃρημένοι διανέμονται τὴν μίαν τοῦ πατρὸς καὶ ὅλην πρόνοιαν, καὶ τὸν ἕνα δεσμόν. τὸν προϊόντα ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς μονάδος. οὔτε οὖν ἀθάνατοι οὔτε θνητοὶ οἱ οὐράνιοι θεοί, καὶ ὅλως οἱ ἐγκόσμιοι πάντες, οὔτε ἄλυτοι οὔτε λυτοί, ἀλλ' ἁπλῶς ἀμφοῖν. κατεσκεύασε δέ, τὸ μὲν μήτε ἀθάνατοι αὐτοὶ μήτε ἄλυτοι, ἐκ τοῦ γεννητοὺς εἶναι. ὥσπερ γὰρ δηλοῖ τὸ ἐπείπερ γεγένησθε. πᾶν γὰρ γεννητόν, ἐπισκευαστὴν ἀθανασίαν ἔχει, καὶ δεσμὸν ἀλλαχόθεν ἐνδιδόμενον ἑαυτὸ συνέχειν, ἢ ζωοποιεῖν οὐ δυνάμενον. τὸ δὲ μήτε λυτοὺς αὖ, μήτε θνητούς, ἐκ τῶν δεσμῶν ὧν τε κατ' οὐσίαν μετέχουσι, καὶ ὧν ἐκ τῆς δημιουργικῆς βουλήσεως. ἀλλὰ τούτους μέν, δι' ἑνώσεως ἐδήλωσεν, ἐκείνους δέ, διὰ πλήθους. ἐπείπερ ἡ πατρικὴ ἕνωσις, δεσμῶν ἐστι δεσμός, καὶ τῶν μετεχομένων ἑνώσεως μονάς.

Νῦν οὖν ὃ λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐνδεικνύμενος, μάθετε. Ἡ μὲν πρωτίστη τῶν ἐγκοσμίων θεῶν ἀνάκλησις, ἐκθεωτικὴ τῶν ἀκουόντων ἦν. πάντας γὰρ αὐτοὺς ἀπέφαινε θεούς, καὶ μεθεκτοὺς μὲν τοῖς σώμασιν οἷς ἐποχοῦνται. θεοὶ γὰρ καὶ ταῦτα ὡς ἀγάλματα θεῶν. ὅπου καὶ τὴν γῆν πρώτην εἶπεν καὶ πρεσβυτάτην τῶν ἐντὸς οὐρανοῦ θεῶν. μετόχους δὲ τῶν ἀληθῶς θεῶν, ὧν ἐξήρτηνται, πρὸ γενέσεως ὄντων. οὗτοι γὰρ ὡς εἶπεν, γένεσιν ἔχον. ἡ δὲ μετὰ ταύτην ῥῆσις, αἰώνιον αὐτοῖς ἐντίθεται δύναμιν, διὰ τὴν μετουσίαν τῆς ἀλύτου συνοχῆς. αὕτη δὲ ἡ νῦν προκειμένη, πληροῖ νοήσεων αὐτοὺς θείων, καὶ δημιουργικῶν, ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ ζῴου προϊουσῶν. ἡ γὰρ μάθησις τῆς τῶν ζῴων δημιουργίας πρέπουσα μέν ἐστι ψυχαῖς ὡς μάθησις, ἀποπληροῖ δὲ τῆς δημιουργικῆς νοήσεως τῆς ἐν τῷ νοητῷ ζῴῳ πάντων εἰδῶν τὸ πλῆθος τῶν θεῶν. διὰ μὲν τοῦ νῦν, τὸ αἰώνιον πῶς ἐπιδεικνυμένη, διὰ δὲ τοῦ ὅπερ, τὸ ἡνωμένον αὐταῖς, καὶ συνηθροισμένον, διὰ δὲ τοῦ λέγω, τὸ προϊὸν εἰς τὸ πλῆθος καὶ διασπειρόμενον, περὶ τοὺς πολλοὺς θεούς, διὰ δὲ τῆς ἐνδείξεως τὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ καὶ ἀφανῶν αἰτίων πλήρωσιν. ἐνδεικνύμεθα γὰρ μόνον περὶ τῶν ἀφανῶν τοῖς πολλοῖς, διὰ δὲ πάντων, ὅμως δῆλον ὡς ἑαυτὸν μὲν ἀνάλογον ἵστησι πρὸς τὸν νοητὸν νοῦν, πληροῖ δὲ νοήσεως τὸν ἐγκόσμιον ἀριθμὸν τῶν θεῶν. ἔτι δὲ ἐπιστρέφει τὸ πλῆθος εἰς τὴν μίαν νόησιν τὴν δημιουργικήν, καὶ πρὸ τῆς εἰς τὰ δεύτερα προνοίας ἄμικτον αὐτῷ καθαρότητα καὶ στερεὰν ἐπιλάμπει νόησιν. ὡς γὰρ αὐτὸς νοήσας, ποιεῖ. καὶ ἀπὸ τῆς ἔνδον ἐνεργείας ἀπογεννᾷ τὴν ἔξω προϊοῦσαν, οὕτω δὲ καὶ ἐκείνους βούλεται μαθεῖν πρῶτον καὶ νοῆσαι τὴν βούλησιν τοῦ πατρός, ἔπειθ' οὕτωσι μιμήσασθαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Θνητὰ ἔτι γένη λοιπά, τρία, ἀγένητα, τούτων δὲ μὴ γενομένων, οὐρανὸς ἀτελὴς ἔσται. τὰ γὰρ πάντα ἐν αὐτῷ ζῴων γένη, οὐχ ἕξει. δεῖ δέ, εἰ μέλλει τελέως ἱκανὸς εἶναι. δι' ἐμοῦ δέ, καὶ ταῦτα γενόμενα καὶ βίου μετασχόντα θεοῖς ἰσάζοιτ' ἄν. Αἱ μὲν ὁλικώταται, καὶ πρώτισται,

τέσσαρες καὶ θειοτάτης ἰδεῶν, οὐ μόνον τὰ ἀΐδια τῶν ἐγκοσμίων ὑφιστᾶσιν ἀφωρισμένως, ἀλλὰ καὶ τὰ θνητὰ πάντα, κατὰ μίαν καὶ ἡνωμένην αἰτίαν. τὸ γὰρ ἐκεῖ πτηνὸν, πάντων ἐστὶ τῶν ὁπωσοῦν λεγομένων πτηνῶν παράδειγμα, καὶ τὸ ἔνυδρον τῶν ἐνύδρων πάντων, καὶ τὸ πεζὸν, τῶν πεζῶν. αἱ δὲ πρόοδοι τῶν νοητῶν, περὶ τὰς νοερὰς τάξεις διαιρετικαὶ γίγνονται τῶν ἡνωμένων ἰδεῶν, καὶ εἰς πλῆθος προάγουσαι, τὰς ὁλικὰς αἰτίας, καὶ τῶν πολυειδῶν πραγμάτων διωρισμένας ἀναφαίνουσιν ἀρχάς. οὐ γὰρ ἔτι μία πάντων αἰτία νοερὰ τῶν ἀεροπόρων. οὐ γὰρ αὖ διακεκριμένη νόησις ἐστὶ τῶν ἀϊδίων ἀερίων ζώων, καὶ τῶν μὴ ἀϊδίων, οὐδὲ μία τῶν ἐνυδρίων, οὐδὲ τῶν χθονίων ὁμοίως, ἀλλ' ἡ τῆς ἑτερότητος δύναμις, κατακερματίζει τὸ ὅλον εἰς τὰ μέρη, καὶ τὰς μονάδας εἰς τοὺς ἀριθμούς. καὶ διὰ ταῦτα λοιπὸν, χωρὶς μὲν, αἱ τῶν θείων ζώων αἰτίαι παρὰ τῷ δημιουργῷ, καθ' ἃς ὑπέστησε τὰς τάξεις τῶν γενεσιουργῶν θεῶν τε καὶ δαιμόνων, χωρὶς δὲ αἱ τῶν θνητῶν, καθ' ἃς ὑφιστάναι παρακελεύεται τὰ θνητὰ γένη, τοῖς νέοις θεοῖς. προκατάρχει γὰρ αὐτὸς, καὶ τῆς τούτων ποιήσεως, καὶ αὐτῷ τῷ λέγειν ὅτι ποιητέον, ποιῶν. οἵ τε γὰρ λόγοι τοῦ πατρὸς, νοήσεις εἰσὶ δημιουργικαὶ, καὶ αἱ νοήσεις ποιήσεις. ἐπιτρέπει δὲ τὴν προσεχῆ ποίησιν, τοῖς πολλοῖς. καὶ ὁρᾷς πάλιν ὅπως ἡ τάξις ἀναφαίνεται τῶν ποιητικῶν αἰτίων καὶ γεννητικῶν. τὰ γὰρ θνητὰ ζῶα ποιεῖ μὲν, καὶ ὁ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν χορὸς, ἀλλὰ μετὰ κινήσεως καὶ μετὰ βουλῆς. ποιεῖ δὲ καὶ ὁ δημιουργὸς, ἀλλὰ διὰ τοῦ λέγειν. τοῦτο δὲ ταυτὸν διὰ τοῦ νοεῖν. λέγει γὰρ διὰ τοῦ νοεῖν, καὶ ἀκινήτως καὶ νοερῶς. ποιεῖ δὲ καὶ τὸ αὐτοζῶον. ἔχει γὰρ μίαν αἰτίαν πάντων πτηνῶν, καὶ πάντων ἐνύδρων, καὶ πάντων χθονίων, ἀλλὰ μετὰ σιωπῆς, καὶ αὐτῷ διὰ τοῦ εἶναι καὶ νοητῶς. διαδέχεται γὰρ τὴν μὲν πατρικὴν σιγὴν, ὁ δημιουργικὸς λόγος, τὴν δὲ νοητὴν αἰτίαν, ἡ νοερὰ ποίησις, τὴν δὲ κατὰ τὸ εἶναι πρόνοιαν, ἡ κατὰ τὸ ἐνεργεῖν ἀπογέννησις. καὶ τὸν μὲν λόγον, ἡ κίνησις, τὴν δὲ νοερὰν ἐνέργειαν, ἡ διὰ τοῦ αἰσθητοῦ συμμεμιγμένη διακόσμησις. τὰ γὰρ ἔσχατα δημιουργήματα, δεῖται τοιαύτης ποιητικῆς αἰτίας. πᾶν γοῦν τὸ μεταβλητὸν, καὶ ἀλλοιωτὸν, καὶ γεννητὸν, καὶ φθαρτὸν, ἐξ αἰτίας γέγονεν. ἀκινήτου μὲν κατ' οὐσίαν, ἄλλως δὲ κινουμένης κατ' ἐνέργειαν. ἡ γὰρ ἐκεῖ διῃρημένη κίνησις, ἀπὸ τῆς οὐσίας ἐνταῦθα κινουμένην ἀπετέλεσεν οὐσίαν. διότι δὴ τὸ ποιοῦν, καὶ κατ' οὐσίαν ἐποίει καὶ κατ' ἐνέργειαν. ὧν δὴ διαπλεκομένων, ἡ μεταβολὴ τῆς οὐσίας, ἔσχε τὴν πάροδον. δεῖται οὖν τὰ θνητὰ κινουμένων αἰτίων. καὶ τὰ πολυμετάβολα, πολλῶν. μονογενῆ γὰρ αὐτὰ διαμένειν, ἀμήχανον. οὐ γὰρ ἂν εἴη γένη θνητά. δεῖ δὲ εἶναι καὶ τὸ θνητὸν, πρῶτον μὲν, ἵνα πάντα ὅσα δυνατόν ἐστι γενέσθαι πάντα ὑποστῇ, τά τε ὄντα ἀεὶ, καὶ τὰ μὴ ὄντα ποτέ. τούτων γὰρ ἐπέκεινα τὸ μηδαμῶς ὄν. ἔπειτα ἵνα μὴ τὰ θεῖα τελευταῖα τῶν ὄντων ᾖ, καὶ τὸ ὄν. ὅταν γὰρ τὸ γεννητικόν τινος, κρεῖσσον ἐστὶν αὐτοῦ καὶ θειότερον. καὶ τρίτον ἔτι, ἵνα μὴ ἀτελὴς ὁ κόσμος ᾖ, μὴ πάντα περιέχων, ὅσων ἔχει τὰς αἰτίας τὸ αὐτοζῶον. τὸ γὰρ ἐκεῖ πτηνὸν, πάντων πτηνῶν αἴτιον, καὶ τὸ ἔνυδρον τῶν ἐνύδρων, καὶ τὸ χθόνιον, τῶν χθονίων, εἴτε θείων, εἴτε θνητῶν. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα Ὀρφεὺς, τὴν τῶν μεριστῶν ζωοποιὸν αἰτίαν, ἄνω μένουσαν καὶ ὑφαίνουσαν, τὸν διάκοσμον τῶν οὐρανίων, νύμφην τε εἶναί φησιν ὡς ἄχραντον, καὶ ταῦτα τῷ Διὶ συναφθεῖσαν, καὶ μένειν ἐν οἰκείοις ἤθεσι, προελθοῦσαν δὲ ἀπὸ τῶν ἑαυτῆς οἴκων, ἀτελεῖς τε καταλείπειν τοὺς ἱστοὺς, καὶ ἁρπάζεσθαι. καὶ ἀναρπασθεῖσαν, γαμεῖσθαι, καὶ γαμηθεῖσαν, γεννᾶν, ἵνα ψυχῶσι, καὶ τὰ ἐπείσακτον ἔχοντα ζωήν. τὸ γὰρ ἀτελὲς οἶμαι τῶν ἱστῶν, ἐνδείκνυται κἀκεῖνο τὸ μέχρι τῶν ἀϊδίων ζώων ἀτελὲς εἶναι τὸ πᾶν. διὸ καὶ Πλάτων παρακελεύεσθαί φησι, τὸν ἕνα δημιουργὸν, τοῖς πολλοῖς προσυφαίνειν τὰ θνητὰ τοῖς ἀθανάτοις. ἀναμιμνήσκων πως ἡμᾶς, ὅτι τῆς τοῦ παντὸς ὑφαντικῆς ζωῆς, τελέωσίς ἐστιν ἡ προσθήκη τῶν θνητῶν, καὶ τῆς Ὀρφικῆς θεομυθίας, καὶ τῶν ἀτελῶν ἱστῶν, ἐξηγητικὰς αἰτίας παρεχόμενος. ὁ μὲν οὖν θεῖος ἀριθμὸς, ὅρον οἰκεῖον ἔχει καὶ πέρας, καὶ ἔστι τέλειος. δεῖ δὲ καὶ τὸ θνητὸν χωρεῖν, καὶ τοῦτο τριχῶς. ἀερίως, ἐνυδρίως, χθονίως. οὐρανίως γὰρ ἀδύνατον. διότι πάσης διακοσμήσεως, ἡ ἀκρότης, καὶ τὸ πρώτιστον γένος, ἄχραντόν ἐστι καὶ ἀΐδιον, ὁμοιούμενον πρὸς τὴν πρὸ αὐτοῦ αἰτίαν. ὡς οὖν τὸ πρώτιστον τῶν νοερῶν νοητὸν, καὶ τὸ πρώτιστον τῶν ἀγγέλων θεὸς, οὕτω καὶ τὸ πρώτιστον τοῦ αἰσθητοῦ, ἀΐδιον καὶ θεῖον πᾶν. ἐν δὲ τῇ γενέσει, συμπέπλεκται τῷ θείῳ τὸ θνητόν. διὸ καὶ ὑπόλοιπα τὰ θνητὰ γένη προσηγόρευσεν, ὥσπερ ἐλλείμματα ὄντα τῆς τῶν θεῶν δημιουργίας, καὶ οἷον ὑποστάθμαι παρ' αὐτῶν ἀποπιπτόμεναι τῶν θεῶν. ἀλλὰ πῶς ἀγένητα ταῦτα, ἢ ὡς μήπω γενόμενα; διότι δὴ τάξις ἐστὶ, τῶν τὸ πᾶν συμπληρούντων. καὶ τὰ δεύτερα τῇ τάξει, διαφέροντα τῶν πρὸ αὐτῶν, διορίζων ὁ δημιουργὸς, οὔπω γεγονέναι φησὶν ἐκείνων προϋποστάντων. τάχα δὲ καὶ ἄλλως ἀγένητα, ὡς μὲν ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς γινόμενα μονάδος, καὶ τῆς ἀκινήτου, καὶ αἰωνίου ποιήσεως, ἀγένητα. ὡς δὲ ὑπὸ τῶν νέων θεῶν, θνητά. μέτεστι δὲ καὶ τούτοις ἀϊδιότητός τινος. διότι κατ' εἶδος μέν ἐστιν ἄφθαρτα, κατὰ δὲ τὸ καθ' ἕκαστον, φθαρτά. διῄρηται γὰρ ἐπὶ τούτων τὸ εἶδος τοῦ καθ' ἕκαστον, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν θείων, καὶ μόνως ἀϊδίως ζώων ἔνεστι πᾶν, τὴν ὅλην τῶν παραδειγμάτων πρόοδον ὑποδέξασθαι δεδυνημένον. τὸ μὲν οὖν ἀΐδιον τῶν θνητῶν, ἀπὸ τῆς δημιουργίας τῆς μιᾶς ἐστι, δι' ἣν ἀμετάβλητον τὸ εἶδος καὶ ἓν, καὶ ταυτὸν ἐν πολλοῖς ἐστι. τὸ δὲ μεταβλητὸν, ἀπὸ τῆς μεριστῆς κινήσεως τῶν αἰτίων, ἐξαλλάττει τὴν τῶν ὑποστάντων φύσιν. δεῖ δὲ εἶναι καὶ τὸ θνητόν, ἵνα τέλειος ὁ κόσμος ᾖ, οὐ διῃρημένος μὲν διὰ τὴν νοητὴν αἰτίαν, παντοδαπῶς δὲ ὅμως ἀποτυπωσάμενος. ὅσα γὰρ ἡ μία τῶν πτηνῶν αἰτία περιέχει, περὶ ταῦτα ἔλαχε τὸ αἰσθητὸν μεριστῶς, καὶ ἡ ἐκεῖ μονὰς, ἐνταῦθα γέγονεν ἀριθμός. εἰ δὲ ταῦτα κρατέοι νοῶν ὁ δημιουργὸς, ἕκαστον τῶν θνητῶν ἢ ἀγένητον, περιέχον μέντοι τὸ θνητὸν ἀγεννήτως, οὐ μόνον ἔχει τὰς τέτταρας

ἰδέας

ἰδέας, ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων ὑπομερισμὸς εἰς τὰ ἀγέννητα τῶν ἀθανάτων αἴτια, καὶ τὰ ἀγέννητα τῶν θνητῶν. ἄλλο οὖν τὸ νοητὸν ζῷον καὶ ἄλλο τὸ ἐν αὐτῷ νοερὸν ζῷον. πλῆθος μὲν γὰρ μερικωτέρων ζῴων χωρούμενον, δυνάμει δὲ ἐλάσσονι τοῦ νοητοῦ ζῴου, ἐπειδὴ δὲ πολλαὶ τοῦ κόσμου τελειότητές εἰσι. τέλεος γὰρ καὶ ὅλος ἐξ ὅλων, τέλεος καὶ τὸν χρόνον προσλαβών, τέλεος δὲ καὶ τὰ πάντα περιλαβὼν ζῷα. τὸ τῆς τελειότητος ταύτης εἶδος ἐνδεικνύμενος ὁποῖόν ἐστι, προσέθηκε τὸ ἱκανῶς εἶναι. παντελὴς γὰρ οὕτως ἔσται, πάντα, τά τε ζῷα περιέχων, καὶ πάσας τὰς νοητὰς καὶ νοερὰς ἐγκολπισάμενος δυνάμεις, καὶ πάντων τῶν ἡνωμένων παραδειγμάτων, διῃρημένας εἰκόνας ὑποδεξάμενος. διατί οὖν φαίη τις ἂν εἰ δεῖ τὸν κόσμον πάντα ἔχειν ἐν ἑαυτῷ τὰ ζῷα, καὶ ὅσα θνητὰ διὰ τὴν πρὸς τὸ παράδειγμα ἀφομοίωσιν, οὐκ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς καὶ ταῦτα ὑφίστησι; τούτου δὴ τὴν αἰτίαν εὐθὺς ὑπήνεγκεν αὐτός. δι᾽ ἐμοῦ δὲ ταῦτα γενόμενα καὶ βίου μετασχόντα θεοῖς ἰσάζοιτ᾽ ἄν, ἄντικρυς τὸν εἰρημένον λόγον βεβαιῶν. ὅτι πᾶν τὸ ὑπὸ ἀκινήτου γενόμενον αἰτίας, ἀγένητόν ἐστι καὶ ἀμετάβλητον. τὸ δὲ ὑπὸ ἀκινήτου μὲν, διὰ μέσης δὲ τῆς κινουμένης, τῇ μὲν, ἀγένητον, τῇ δὲ, μεταβλητόν. λέγεται γὰρ ἀπὸ μὲν τῆς ἀκινήτου τὸ ἓν, ἀπὸ δὲ τῆς κινουμένης, τὸ πλῆθος. καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης μὲν, τὸ ἓν καὶ τὸ εἶδος, ἀπὸ δὲ ταύτης, τὸ ἄτομον καὶ τὸ γίνεσθαι. διὸ δὴ σώζεται μὲν κατὰ τὸ εἶδος, ἀπόλλυται δὲ τὸ καθ᾽ ἕκαστον. ἆρ᾽ οὖν φαίη τις ἄν, ἐπειδὴ τὰς λογικὰς ψυχὰς ὁ δημιουργὸς ὑφίστησιν αὐτός, καθ᾽ ἃς τοῖς θεοῖς αὐταὶ ἰσάζονται, καὶ πῶς ὁμωνύμως αὐτὰς ταῖς θείαις κατὰ τὸ ἀθάνατον μικρὸν ὕστερον ἀποκαλεῖσθαι. μή ποτε οὖν, τὸ ἰσάζοιτο, πάνυ μετ᾽ ἀσφαλείας προσκεῖσθαι φατέον, οὐ τοῦτο λέγων, ὅτι πάντως ἴσον ἔσται θεοῖς, ἀλλ᾽ ὅτι ὅμοιον. τὸ γὰρ ἰσαζόμενον, εἰς ὁμοιότητα χωρεῖ πρὸς τὸ ἴσον. τὸ δὲ ἴσον, σύμβολόν ἐστι τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ Παρμενίδῃ παραδέδωκεν. ἄλλως τε καὶ τὸ λογικὸν εἶδος τῆς ζωῆς ἀποκαθαρθὲν, καὶ τέλεον γενόμενον θεῖόν ἐστιν. ὥς τε τινὰς μὴ δὲ θεὸν αὐτὸν προσαγορεύειν ἀπογνῶναι, διὰ τὸ προβεβλῆσθαι τὸ θεῖον ἐν αὐτῷ, καὶ κατὰ τοῦτο συνῆφθαι πρὸς τοὺς ὄντως θεούς. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτον, κἀκεῖνο δὲ ἀκριβῶς εἴρηται τὸ δι᾽ ἐμοῦ. καὶ γὰρ τὰ θνητὰ τῶν γενῶν, ὑπ᾽ αὐτοῦ γίγνεται, δι᾽ αὐτοῦ δὲ τὰ ἀΐδια. κατὰ μίαν γὰρ αἰτίαν ἡνωμένην, ἔχει τό, τε ὑφ᾽ οὗ, καὶ τὸ δι᾽ οὗ. καὶ ὡς μὲν πατὴρ, ὑφ᾽ ἑαυτοῦ πάντα ποιεῖ, ὡς δὲ δημιουργός, τὰ ἀΐδια μὲν δι᾽ ἑαυτοῦ, τὰ δὲ θνητά, διῃρημένως. ὑπ᾽ αὐτοῦ μὲν, διὰ τῶν νέων δὲ γίγνεται θεῶν. καὶ οὐ διὰ τοῦτο οἰητέον τὴν νέαν ἀτιμάζεσθαι δημιουργίαν, ὅτι τὸν δι᾽ οὗ λόγον ἔχει, πρὸς τὴν ὑπερκόσμιον αἰτίαν. ἀεὶ γὰρ τὰ προσεχέστερα αἴτια, τὴν τοῦ δι᾽ οὗ τάξιν ἀποφέρεται, πρὸς τὰς ἐξῃρημένας ποιήσεις. ἐπεὶ καὶ τῆς πάσης δημιουργίας, ὄργανον ἡ φύσις. καὶ ταύτης πάλιν ἄλλο, τὸ ἔμφυτον θερμόν. ὥς τε ὅσοι τῶν Πλατωνικῶν, τῷ μὲν πρώτῳ καὶ ἀφ᾽ οὗ καὶ ἐφ᾽ ὅ, προσοικειοῦσιν, ὥσπερ ὁ μέγας Θεόδωρος, τῷ δὲ νῷ, τὸ δι᾽ ὃ καὶ πρὸς ὅ, τῇ δὲ ψυχῇ, τὸ ὑφ᾽ οὗ καὶ τὸ καθ᾽ ὅ, λέγουσι μέν τινα τῶν ὀνομάτων διαίρεσιν οὐκ ἄμουσον, ἁμαρτάνουσι δὲ τῆς τοῦ Πλάτωνος κρίσεως. τῷ γὰρ δημιουργικῷ νῷ, καὶ τὸ ὑφ᾽ οὗ, καὶ τὸ δι᾽ οὗ προσάπτει αὐτός, καὶ οὐδὲ ἐν δεῖ τὰ ὀνόματα διαιρεῖν κατὰ τὰς θείας τάξεις. πλὴν ὅτι τὸ μὲν δι᾽ ὅ, τελικόν ἐστι, τὸ δὲ πρὸς ὅ, παραδειγματικόν. κωλύει δὲ οὐδὲν πάντα ταῦτα ἐν τῷ δημιουργῷ θεωρεῖν, ὡς μὲν θεῷ, τὸ δι᾽ ὅ. τέλος γὰρ ἡ ἀγαθότης. ὡς δὲ νοητικῷ, τὸ δι᾽ οὗ. ποιεῖ γὰρ δι᾽ ἐνεργείας νοητικῆς οὐ προηγουμένης οὔσης τῆς γνώσεως, συντελούσης δὲ δι᾽ ἑαυτῆς τῇ δημιουργίᾳ, καθ᾽ ὅσον δημιουργεῖ, πρότερον νοῶν. καὶ μὴν καὶ τὸ βίου μετασχόντα, πάνυ δαιμονίως προσέθηκεν. τί γὰρ εἰ γένοιτο μὲν ὑπ᾽ αὐτοῦ τὰ ὅλα στοιχεῖα, πῦρ καὶ ἀὴρ, καὶ ὕδωρ, ἄψυχα δὲ ὅμως. ἆρα θεοῖς ἰσάζοιτο ἄν. ὥσπερ δὴ καλοῦμεν τὴν γῆν θεὸν καὶ τὸ πῦρ οὐδαμῶς. τὸ γὰρ πρώτως ἐκθεοῦν τὰ ὅλα σώματα, ψυχή ἐστιν. ὥσπερ καὶ ἐν Νόμοις εἴρηκεν. εἰ δὲ καὶ γένοιτο δι᾽ αὐτοῦ, καὶ βίου μετέχοι δι᾽ αὐτοῦ, ζωὴν ἕξει καὶ ψυχήν. ὁ γὰρ βίος, ἐν ψυχαῖς. εἰ δὲ μετὰ τῆς ὁλότητος ἔχοι καὶ τὴν ψύχωσιν, θεοῖς ἰσάζοιτο ἄν. καὶ γὰρ ὅτε τῷ κόσμῳ ψυχὴν ἐπέστησε, θεὸν εὐδαίμονα, τότε πρῶτον αὐτὸν ὕμνησεν, ὡς τῆς ψυχῆς θεοποιὸν ἐχούσης δύναμιν, πρὸς πᾶν τὸ σωματικόν, καὶ θείας κατ᾽ οὐσίαν.

» Ἵν᾽ οὖν θνητά τε ᾖ, τό, τε πᾶν ὄντως ἅπαν ᾖ, τρέπεσθε κατὰ φύσιν ὑμεῖς ἐπὶ τὴν τῶν ζῴων δημιουργίαν.

Διττοὺς παραδίδωσιν ἐν τούτοις τῆς δευτέρας δημιουργίας σκοπούς, ἕνα μὲν τὸν προνοητικόν, δεύτερον δὲ, ἀφομοιωτικόν. τὸν μὲν, προσεχέστερον ὄντα, τὸν δὲ, ὁλικώτερον. τῆς μὲν γὰρ τῶν θνητῶν ὑποστάσεως ἕνεκα ποιοῦσα, πρόνοιαν καὶ τελειότατα δυνάμεως ἐνδείκνυται. τὸ γὰρ ὑπερπλῆρες τῆς δυνάμεως πᾶν, γόνιμόν ἐστιν ἄλλων, μεθ᾽ ἑαυτὸ δευτέρων. τῆς δὲ τοῦ παντὸς συμπληρώσεως, κατὰ τὴν ἀφομοιωτικὴν δύναμιν, ἵνα τῷ παντελεῖ ζῴῳ, καὶ τόδε τὸ πᾶν ὅμοιον ἀποτελεσθῇ, πᾶσι τοῖς τῶν θείων τε καὶ θνητῶν ζῴων ἀριθμοῖς διακεκοσμημένον. εἴτε γὰρ ἀθάνατα πάντα ἦν, τὰ ἔσχατα τῶν αἰσθητῶν, ἄγονα ἂν ἦν. εἴτε μὴ τὸ πᾶν πᾶσιν συμπεπληρωμένον τοῖς εἴδεσι τοῖς ζωῆς, οὐκ ἂν τέλεον ἦν, οὐδὲ ἱκανῶς ὅμοιον πρὸς τὸ παντελὲς ζῷον. ἵν᾽ οὖν μηδέτερα τούτων ᾖ, κινεῖ τὴν δευτέραν δημιουργίαν ὁ πρῶτος δημιουργός, ἄνωθεν ἀπ᾽ ἄκρας τῆς ἑαυτοῦ περιωπῆς. καὶ δύναμιν ἐπιρρεῖ ζῳογονικήν τε καὶ δημιουργικήν, δι᾽ ἧς καὶ γεννήσουσι τὰς δευτέρας ἀφ᾽ ἑαυτῶν οὐσίας, καὶ ζωῆς πληρώσουσι καὶ εἰδοποιήσουσιν. ἴδιον γὰρ ζῳογόνου μὲν θεότητος, ζῳοποιεῖν, δημιουργικῆς δὲ, τὸ εἰδοποιεῖν. καὶ τὸ τρέπεσθαι δὲ, κινητικὸν ἄντικρυς, ἔοικε τῷ ἔρχεσθ᾽ ὄφρ᾽ ἂν ἵκηαι μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιούς, ὡς τὸν πόλεμον τῆς γενέσεως, καὶ τὴν δημιουργίαν τῶν θνητῶν αὐτοῖς ἀνεγείρων, ἣν ἐπιτελοῦσι διὰ κινήσεως. πάντες μὲν, οὐχ ἥκιστα δὲ οἱ κοσμοκράτορες. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τρεπόμενοι, καὶ διαφερόντως ὁ βασιλεὺς ἥλιος. τοῦτον γὰρ ἐπέστησε τοῖς ὅλοις ὁ δημιουργός, καὶ φύλακ᾽ αὐτὸν ἔτευξε, κέλευσέ τε πᾶσιν

πᾶσιν ἀνέσχεν, ὥς φησιν Ὀρφεύς. καὶ μὴν τὸ περὶ φύσιν, ὁρίζει μὲν τὴν ποίησιν αὐτοῦ περὶ τὸ μέτρον καὶ τὸ ἀγαθόν. ἔτι δὲ ὡς ὄργανον αὐτοῖς ὑποστρώννυσι, τὴν φυσικὴν πᾶσαν ποίησιν. κινοῦσι γοῦν αὐτὴν καὶ ποδηγετοῦσιν, ὑπερεχομένην ταῖς βουλήσεσι. καὶ τρίτον ἀφορίζει τὴν μεσότητα αὐτοῦ. τοὺς γὰρ μέσους, τὰ τὰ ἔσχατα δημιουργῶν περὶ φύσιν. ἀνήρτηται γάρ, τὰ μὲν, ποτὲ ὄντα, εἰς τὰ περὶ χρόνον ἀϊδίως ὄντα, ταῦτα δέ, εἰς τὰ αἰωνίως ὄντα. καὶ τὰ μὲν πρῶτα, γεννητικὰ τῶν μέσων ἐστί, ταῦτα δέ, τῶν τελευταίων. καὶ τὸ ἁμῶς δέ, αὐτουργίαν δηλοῦν, αὐτὰς αὐτὸς ἐγείρει τὰς ζωὰς τὰς θείας ἐπὶ τὴν δημιουργίαν. μὴ δὴ θαυμάζωμεν ἔτι πόθεν ὑπάρχει ταῖς θείαις ψυχαῖς, τὸ δημιουργικὸν ἴδιον, ὄντων θεῶν τῶν ὑπερουσίων. ὥσπερ γὰρ Ὀρφεὺς τὴν νοερὰν οὐσίαν ἐνθεὶς τῷ Διὶ δημιουργικὴν ἀπετέλεσεν, οὕτω δὴ καὶ ὁ Πλάτων τοὺς λόγους προαγαγὼν ἐκ τοῦ πατρός, ἐνθείς τι καὶ δημιουργικὰς ἀπέφηνε τὰς ὅλας ψυχάς. μὴ δὲ ἀπορῶμεν, διὰ τί τῶν ἐγκοσμίων, τὰ μὲν ἀθάνατα, τὰ δέ, θνητά, πάντων περὶ τὰς νοητὰς αἰτίας γεγονότων. ἔστι γὰρ τὰ μέν, ἀπ' ἄλλης, τὰ δέ, ἀπ' ἄλλης προσεχοῦς ποιητικῆς αἰτίας. δεῖ δὲ καὶ πρὸς ταύτας ὁρᾶν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὰ παραδείγματα μόνον. μὴ δὲ ἐπιζητῶμεν ἰδέαν Σωκράτους, ἢ Πλάτωνος, ἢ τῶν καθ' ἕκαστά τινος. περὶ γὰρ ὁ δημιουργὸς καὶ τὰ θνητὰ ζῶα διεῖλε, καὶ μέχρι τῶν ὁλικῶν ἵσταται νοήσεων, καὶ διὰ τούτων περιλαμβάνει πᾶν τὸ μερικόν. ὡς γὰρ τὸ ἔνυλον ἀΰλως, καὶ τὸ γεννητὸν ἀγεννήτως, οὕτω ποιεῖ καὶ τὰ θνητὰ ὁ δημιουργός. ποιεῖ γάρ, ἀλλὰ διὰ τῶν νέων. πρὶν γὰρ οὗτοι ποιήσουσιν, ἐκεῖνος πεποίηκεν, τῷ νοῆσαι μόνον. μὴ δὲ ἀπογινώσκωμεν ὅτι καὶ θεῖος ἐστὶ τὰ θνητά, καὶ οὐ θνητοῖς μόνον. ἃ γὰρ προτείνει νῦν ὁ δημιουργὸς ἐν τοῖς λόγοις, ὑποστάσεις εἰσὶ περὶ τοὺς νέους θεούς, ἃς ὁ οὐρανὸς ὑπεδέξατο πρώτως. καθ' ἃς καὶ δημιουργοῦσιν οἱ θεοὶ τὰ θνητά. μονάδες γὰρ ἐκ τῶν νοητῶν εἰδῶν, εἰς τὸν οὐρανὸν προῆλθον, πάσης τῆς θνητοειδοῦς ζωῆς. ἐκ δὲ τούτων τῶν μονάδων θείων οὐσῶν, πᾶν ἀπεγεννήθη τὸ πλῆθος, τῶν ἐνύλων ζώων. ἐὰν γὰρ τούτων ἀντεχώμεθα τῶν νοημάτων, τῷ τε Πλάτωνι συνακολουθήσομεν, καὶ τῆς φύσεως οὐκ ἀπολειφθησόμεθα τῶν πραγμάτων. μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν, περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν. τοῦτό ἐστι τὸ ἀκρότατον τέλος τῆς δευτέρας δημιουργίας, ἡ πρὸς τὴν μίαν καὶ ἐξῃρημένην δημιουργίαν ὁμοίωσις, καὶ πρὸς αὐτὴν ἐπιστροφή. δεῖ γὰρ τὰ μὲν ἀκίνητα, τοῖς ἀκινήτοις, τὰ δὲ πολυμετάβολα, τοῖς ἀεικινήτοις ἕπεσθαι, καὶ μίαν εἶναι σειρὰν ἀεὶ τῶν δευτέρων ὁμοιουμένην, πρὸς τὰ πρὸ αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ δημιουργῷ καὶ βούλησίς ἐστι θεία καὶ δύναμις, τὴν μὲν βούλησιν αὐτοῖς ἐξέφηνε διὰ τῆς μαθήσεως. καὶ δι' ἐκείνης ἀπετέλεσεν αὐτῶν δημιουργικὴν τὴν βούλησιν. τὴν δὲ δύναμιν, διὰ ταύτης τῆς μιμήσεως, καθ' ἣν προσέταξε τὴν δύναμιν, αὐτοὺς ἐκμιμεῖσθαι τὴν τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ, καθ' ἣν ἀπεγεννήθησαν ὑπ' αὐτοῦ. τοὺς γὰρ λέγειν ὁ βουλητής, βούλησιν αὐτοῖς ἐνδίδωσι, καὶ τοὺς λέγειν ὁ δυνατὸς δύναμιν αὐτοῖς χορηγεῖ. καὶ τέλος ἀποφαίνει δημιουργοὺς δευτέρους μιμητὰς τοῦ πατρός. εἴτε οὖν δύναμίς ἐστιν ἐγκόσμιος, εἴτε δαιμόνων ἐνέργεια δραστήριος, εἴτε ἡρώων ἀλκή, καὶ ὑπερφυὴς ῥώμη, πᾶσαν ὁ δημιουργὸς ὑφίστησι καὶ ἐνδίδωσιν εἰς τοὺς συμπληροῦντας τὴν ὅλην δευτέραν δημιουργίαν. ἔστι γὰρ ἡ πρώτη δύναμις ἐν αὐτῷ, καὶ ἡ τῶν δημιουργικῶν δυνάμεων μονάς. ἐπεὶ δὲ καὶ νοῦς ἐστὶ καὶ πατήρ, εἴη ἂν ἐν αὐτῷ πάντα. ὁ πατήρ, ἡ δύναμις τοῦ πατρός, ὁ νοῦς ὁ πατρικός. ὧν τι οὐ δὲ ταύτης τῆς διαιρέσεως ὁ Πλάτων ἀνεννόητος. διὸ καὶ αὐτὴν δύναμιν τὴν ἑαυτοῦ προσέθηκεν ὡς πατρός. καὶ τοῦτο δεδήλωκεν ἐπαναγαγών, τὸ περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν. ταύτης γὰρ ὁ πατὴρ αἴτιος μετὰ τῆς δυνάμεως, ὥσπερ καὶ τῆς ἐνταῦθα γενέσεως ὁ πατὴρ μετὰ τοῦ θήλεος.

Καὶ καθ' ὅσον μὲν αὐτῶν ἀθανάτοις ὁμώνυμον εἶναι προσήκει, θεῖον λεγόμενον, ἡγεμονοῦντός τε ἐν αὐτοῖς, τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ὑμῖν ἐθελόντων ἕπεσθαι σπείρας, καὶ ὑπαρξάμενος ἐγώ, παραδώσω.

Τῆς τῶν ζώων ἁπάντων δημιουργίας διῃρημένης, εἴς τε τὴν τῶν θείων ζώων ἀπογέννησιν καὶ τὴν τῶν θνητῶν. καὶ αὖ πάλιν τῆς τούτων γενέσεως συμπλεκομένης, ἔκ τε ἀθανάτου καὶ θνητοῦ τινός, οὐ πάσης, ἀλλ' ἐκείνης ἥ ἐστι, καὶ τὸ λογικὸν εἶδος τῆς ζωῆς, εἴτε ἐν ἀερίοις ἤ τι τοιοῦτον, εἴτε ἐν πεζοῖς, εἴτε ἐν τοῖς μεταξὺ τούτων. καὶ γὰρ τὰ φυτὰ ζῶα κατ' αὐτὸν ὄντα, θνητά ἐστιν οὐκ ἔχοντα ψυχὴν λογικὴν τὴν ψυχοῦσαν, ὡς αὐτὸς ἐρεῖ σαφῶς, πᾶσάν τε τὴν τῶν θείων ζώων δημιουργίαν, ὑφίστησι καθ' ἑαυτὸν ὁ τῶν ὅλων πατήρ, καὶ τῆς τῶν θνητῶν στάσεως, τὸ λογικὸν εἶδος τῆς ζωῆς, ἐν ἑκάστῳ τῶν τριῶν γενῶν θεωρούμενον. τὸ δὲ λοιπὸν ὑφίστησι μέν, ἀλλὰ προσεχῶς τοῖς νέοις θεοῖς παραδίδωσιν αὐτοῦ τὴν ἀπογέννησιν, καὶ ἐκείνους κυρίους ἀποφαίνει, τῆς θνητῆς ἁπάσης φύσεως. καὶ αὐτὸς παραλαβὼν προϋποστὰν ἀλλαχόθεν πᾶν, ὅσον ἦν ὁρατὸν πλημμελῶς κινούμενον, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς ἀταξίας. οὕτως ἄρα τὰ τέλη τῆς τοῦ παντὸς ποιήσεως, ἄλλοις παραδίδωσι τοῖς νέοις θεοῖς. παραλαμβάνων οὖν καὶ παραδιδοὺς μέσος ἐστὶ τοῦ τε νοητοῦ θεοῦ, τοῦ περὶ τὸ αὐτοζῷον καὶ τῶν πολλῶν δημιουργῶν. τί δὲ οὖν, οὐχὶ καὶ τὸ τοῖς ἀθανάτοις ὁμώνυμον, ἐν ἡμῖν παραδέδωκεν τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς γεννᾶν, εἴπερ καὶ ἀθανάτων αὐτῶν τινές εἰσι πατέρες, ὡς ἐκ τῆς θεογονίας μεμαθήκαμεν. ἢ ἵνα γνῶμεν, ὅτι πάντων αὐτὸς ἐστὶν αἴτιος, ὁ εἷς δημιουργός, εἴπερ καὶ τὰ πρῶτα τῶν ἀθανάτων, αὐτὸς παρήγαγε καὶ τὰ ὁμώνυμα τοῖς ἀθανάτοις. εἰ δ' ἦν καὶ τούτων ἐκείνοις ἐπιρρίψας τὴν γένεσιν, ἔδοξεν ἂν εἶναι μόνων τῶν οὐρανίων αἴτιος· τοὺς μὲν ὑπὸ σελήνην, ἐκ τούτων παραγαγών, τὰς δὲ ψυχάς, ἐκ πάντων τούτων. ἀλλὰ μεμηχάνηται διὰ τῆς τῶν ἄκρων παραγωγῆς ἐνδεῖξαι τὴν πάντων τῶν ὁπωσοῦν ἀθανάτων, ἀφ' ἑνὸς τοῦ δημιουργοῦ γένεσιν. ὃ δὴ καὶ ἐρεῖ προελθών, ὡς τῶν ἀθανάτων αὐτός ἐστι

πατὴρ

πατήρ. τῶν δὲ θνητῶν, γένεσιν ἄλλοις ἐπέτρεψε. ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὅλης προθέσεως, τῶν δὲ τῶν ῥημάτων. ἐκ δὲ τούτων ὁρμώμενοι, παῤῥησιασόμεθα πρὸς τοὺς Πλατωνικούς, ὅσοι τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, ἰσοστάσιόν τι ἀποφαίνουσι τοῖς θεοῖς, καὶ ὁμοούσιον ταῖς θείαις ψυχαῖς. καὶ ὅσοι φασὶν αὐτὴν αὐτὸν γίγνεσθαι τὸν νοῦν, καὶ αὐτὸ τὸ νοητόν, καὶ αὐτὸ τὸ ἕν, ἀπολαύσασαν πᾶσαν, καὶ ἔσασαν ὑπὲρ τὴν φύσιν. πολλοῦ γὰρ δεῖ τοιοῦτόν τι περὶ αὐτῆς λέγειν ὁ Πλάτων, ὅς γε ὁμωνύμως ἀθάνατον αὐτὴν ἀποκαλεῖ ταῖς θείαις ψυχαῖς. καὶ οὐ παρὰ τὴν γένεσιν ὥσπερ ὑπομείνειν, ἀλλὰ ταύτην εἰληχέναι τὴν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ τάξιν, καὶ λέγεσθαι θείαν, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς εἶναι θείαν. τὸ γὰρ θεῖον, προσήκει ταῖς ἀχράντοις καὶ ἀεὶ νοούσαις, καὶ τὸ ἀθάνατον, ταῖς πόῤῥω τῶν θνητῶν ἱδρυμέναις. τὸ δὲ πίπτον εἰς γένεσιν, καὶ τὸ τοιαύτην οὐσίαν ἔχειν, καὶ δυνατὸν συμμίγνυσθαι τοῖς θνητοῖς, οὔτε θεῖόν ἐστιν ἁπλῶς, οὔτε ἀθάνατον. καὶ ὁρᾷς πάλιν ἄλλας μεσότητας, καὶ τάξιν ἄλλων. τὰ μὲν γάρ ἐστι πρώτως ἀθάνατα, τὰ δὲ, ἀθάνατα μὲν, ἀλλὰ δευτέρως. τὰ δὲ, ὁμωνύμως ἀθάνατα, τὰ δὲ, θνητά. τελευτᾷ γὰρ μέχρι τούτων ἡ φύσις, ὧν ἐπέκεινα τὸ μηδαμῶς ὄν. οὔτ' οὖν θείαν ἁπλῶς τὴν ἡμετέραν ῥητέον ψυχὴν, οὔτε ἀθάνατον, καί τοι πολλαχοῦ δέδεικται ἀθάνατος. ἀλλ' οὐ πρώτως ἔχει τὴν ἀθανασίαν, οὐδὲ δευτέρως μὲν, εἰλικρινῶς δὲ ὑπάρχουσαν, ἀλλὰ συμμιγῆ πρὸς τὸ θνητόν. εἰς ὃ καὶ ἀποβλέποντές τινες θνητὴν αὐτὴν ὑπέλαβον. ἀλλὰ μὴν, οὐδὲ ταυτὸν ἔχομεν τοῖς ἀχωρίστοις εἴδεσι τοῖς ὕλης, ἢ ταῖς ἀλόγοις ζωαῖς. ἡγεμονοῦσαν γὰρ ἔλαχεν φύσιν, ὥς φησι καὶ αὐτὸς ἐν τούτοις, ὁ γεννήσας αὐτὴν πατήρ. διὸ ὑπὲρ φύσιν αὐτῆς, τὸ κρατεῖν τῆς ἀλόγου ζωῆς. καὶ ἐπειδὴ δίκη καὶ θεοῖς, ὡς ἐπιστρεφομένη πρὸς αὐτοὺς, καὶ πληρουμένη παρ' αὐτῶν, καὶ ὀπαδὸς οὖσα αὐτῶν. πᾶν οὖν τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς ζωῆς, τὸ λογικόν, ἐκ μιᾶς ὑφίσταται δημιουργίας. δεῖ γὰρ αὐτὸ, καὶ ἀπὸ νοῦ παράγεσθαι, καὶ ἀπὸ τοῦ ὅλου νοῦ. τρία γάρ ἐστι ταῦτα, τὸ τῆς αὐτῆς μὲν τάξεως, ὁλικὸν δὲ, τὸ κρείττονος μὲν τάξεως, μερικὸν δὲ, τὸ καὶ κρείττονος ὂν τάξεως, καὶ ὁλικόν. τὸ γὰρ τέταρτον, οὐδ' ἀμφισβητεῖ πρὸς τὸ γεννᾶν. τὸ γὰρ δεῖται τοῦ γεννωμένου. καὶ γὰρ ὥσπερ μερικόν ἐστι, τῆς αὐτῆς ἐκείνῳ τάξεως. ἀλλὰ τὸ μὲν, ἐν κρείττονι τάξει τεταγμένον, μερικὸν δὲ, κύριον εἶναι τοῖς ὅλοις ἀπογεννήσεως ἀδύνατον. δεῖ γὰρ πάντη κρατεῖν τὸ ὄντως αἴτιον. τὸ δὲ ὁλικὸν μὲν, τῆς δὲ αὐτῆς ὑπάρχον τάξεως, ὡς μιᾶς ὂν σειρᾶς, οὐκ ἔχει τὴν ἀληθινὴν τοῦ γεννᾶν δύναμιν. μόνον δὴ τὸ ὅλον ἐν τῇ κρείττονι, κυριώτατόν ἐστιν αἴτιον. ἀμφοτέροις ὑπερέχον τοῦ γεννήματος. τὰ δ' ἄλλα τούτῳ συμπαρήγαγεν, καὶ μετὰ τούτου δημιουργεῖ. καὶ διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ, πρώτως μὲν, ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ πρόεισι, δευτέρως δὲ, καὶ ἀπὸ τῆς ὅλης ψυχῆς, προσεχῶς δὲ, καὶ ἀπὸ τοῦ μερικοῦ νοῦ. ποιεῖ γὰρ οὗτος μὲν ὁ μερικὸς λεγόμενος νοῦς, ὥσπερ ὢν ἐν τῇ τάξει τοῦ νοητοῦ, ὅπερ ἐστὶν αὕτη, ὑπὲρ τὴν σειρὰν τῶν ψυχῶν. ποιεῖ δ' οὖν οὗτος αὐτὴν μερικήν. ἡ δὲ ὅλη ψυχὴ, λογικήν. ὁ δὲ δημιουργὸς, ἀμφότερα. διὸ καὶ πρώτως αἴτιός ἐστι. διόπερ ἐνταῦθα φαμὲν, τὸν δημιουργὸν ὑφίστησι τὴν ἀπογέννησιν τῆς ψυχῆς. ἐν Φιλήβῳ δὲ ἀπὸ τῆς ὅλης ψυχῆς ἐνδίδωσιν αὐτῇ τὴν οὐσίαν. ὡς γὰρ τὸ ἐν ἡμῖν πῦρ, ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ πυρὸς, καὶ ἡ γῆ καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ ὁ ἀὴρ τὰ ἐν ἡμῖν ἀπὸ τῶν ὅλων, οὕτω δὴ καὶ τὴν μερικὴν ἐκεῖ ψυχὴν, ἀπὸ τῆς τοῦ παντὸς γεννᾶσθαί φησι. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτου. τὴν δὲ δίκην συντάττει τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, εἰκότως. ἔστι γὰρ ὀπαδὸς τοῦ Διός. ὥς φησιν ὅ, τε Ὀρφεὺς ὅταν λέγῃ, τῷ δὲ δίκη πολύποινος ἐφέσπετο. καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος, τῷ, ἀεὶ συνέπεται δίκη. συνιδρυμένη δὲ τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, καὶ συγκατευθύνουσα τὸ πᾶν κατ' ἀξίαν. ἐκ μέσης γὰρ τῆς ἡλιακῆς σφαίρας, πάντη διατείνει τὴν ἑαυτῆς πρόνοιαν, καὶ διασπείρει τὴν τῶν ἀγαθῶν διανομήν. τὴν δὲ δὴ σποράν, τίνα ῥητέον; ἆρα ταύτην, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν Πλατωνικῶν διαθρυλλοῦσι, τὴν περὶ τὰ ἄστρα τῶν ψυχῶν διανομήν; ἔσπειρε γάρ φησιν, τὰς μὲν, εἰς γῆν, τὰς δὲ, εἰς ἥλιον, τὰς δὲ, εἰς σελήνην. καὶ δευτέραν τὴν σπορὰν θησόμεθα, τὴν μὲν, περὶ τοὺς θεούς, τὴν δὲ, περὶ τὴν γένεσιν, ἣν ἐν τῷ πολιτικῷ παραδέδωκεν; ἀλλὰ νῦν ὁ Πλάτων βούλεται τῆς οὐσίας τῶν ψυχῶν, εἶναι τὸν δημιουργὸν τὴν αἰτίαν αἰνίξασθαι. δεῖ γὰρ αὐτὰς γενέσθαι πρῶτον, ἔπειτα οὕτως, ἄλλας περὶ ἄλλους ἡγεμόνας διανεμηθῆναι. βέλτιον οὖν ὡς ὁ διδάσκαλος ἡμῶν ἀπέκρινε. σπορὰν τὴν γένεσιν ἀκούειν. ἐπεὶ καὶ προσήκει τῷ πατρί, τὸ σπείρειν, καὶ τὸ λόγους γεννᾶν. ἡ δὲ ψυχὴ, λόγος ἐκ λόγων ἐστὶ, καὶ ὡς ἀπὸ πατρὸς πρόεισι τοῦ δημιουργοῦ τῶν ὅλων. καὶ γὰρ αὕτη μέν ἐστιν ἡ πρώτη σπορά. δευτέρα δὲ, ἡ περὶ τοὺς νέους θεούς. τρίτη δὲ ἡ περὶ γένεσιν. καὶ τῆς μὲν πρώτης, μετέχουσι καὶ αἱ θεῖαι ψυχαί, τῆς δὲ δευτέρας, καὶ οἱ δαίμονες. καὶ γὰρ τούτων αἱ τάξεις, διανενέμηνται περὶ τοὺς θεούς. ἡ δὲ τρίτη, μόνων τῶν γενεσιουργῶν ἐστι ψυχῶν. καὶ μὴν καὶ τὸ ὑπάρξασθαι σφόδρα οἰκείως εἴρηται. διότι γὰρ συναπογεννᾷ καὶ ἄλλα αἴτια τῷ δημιουργῷ τὴν ψυχὴν, οἷον τὰ ζωογονικά λέγω, διὰ τοῦτο αὐτὸς ὑπάρχεσθαι λέγεται. καὶ διότι καὶ τὸ ὄχημα τῆς ψυχῆς αὐτὸς ἀπογεννᾷ, καὶ πᾶσαν τὴν ἐν αὐτῷ ζωὴν, ᾗ προσυφαίνουσιν οἱ νέοι θεοί, τὸ θνητὸν εἶδος τῆς ζωῆς, διό μοι δοκεῖ καὶ τὸ ἀθάνατον κοινὸν ὑπάρχον, ἐπ' ἀμφοτέρων παραλαβεῖν, ἀλλὰ μὴ τὸ λογικόν. καὶ ὥσπερ προάγειν ἀπὸ τῆς μιᾶς δημιουργίας, λέγων, καὶ καθ' ὅσον μὲν αὐτῶν ἀθανάτοις ὁμώνυμον εἶναι προσήκει. πᾶν γὰρ ἀεὶ τὸ ὄχημα, μετὰ τῆς οἰκείας αὐτοῦ ζωῆς, καὶ τῆς λογικῆς ψυχῆς ἧς ἐξήρτηται, κατ' οὐσίαν ἀΐδιόν ἐστιν. ἀμφοῖν γοῦν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ γεννᾶται, καθ' ὁμοιότητα τῶν ἄστρων. ὧν καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ ὀχήματα παρήγαγεν ὁ δημιουργός. σπείρει μὲν οὖν τὴν ψυχὴν, γεννῶν ὡς λόγων πατήρ, ὑπάρχεται δὲ ὄχημα παράγων. καὶ ὥσπερ γὰρ ἀρχή ἐστιν ἤδη τῆς θνητοειδοῦς ζωῆς.

„ Τὸ δὲ λοιπὸν ὑμεῖς θανάτῳ θνητὸν προσυφαίνοντες.

Τί τὸ ἀθάνατον ὥσπερ, καὶ τί τὸ θνητόν, ἐξήγηται παρὰ τοῖς τοῦ Πλάτωνος ἐξηγηταῖς. καὶ οἱ

μὲν

δὲ, τὴν λογικὴν ψυχὴν μόνην ἀθάνατον ἀπολείποντες, φθείρουσι τήν τε ἄλογον ζωὴν σύμπασαν, καὶ τὸ πνευματικὸν ὄχημα τῆς ψυχῆς, κατὰ τὴν εἰς γένεσιν ῥοπὴν τῆς ψυχῆς, τὴν ὑπόστασιν διδόντες αὐτοῖς, μόνον τε τὸν νοῦν ἀθάνατον διατηροῦντες, ὡς μόνον καὶ μένοντα καὶ ὁμοιούμενον τοῖς θεοῖς, καὶ μὴ φθειρόμενον, ὥσπερ οἱ παλαιότεροι, καὶ ἐπειδὴ τῇ λέξει, κρίναντες δεῖν ὡς ὁ Πλάτων φθείρει τὸ ἄλογον, θνητὴν αὐτὸ καλῶν, τοὺς Ἀττικοὺς λέγω καὶ Ἀλβίνους, καὶ τοιούτους τινάς. οἱ δὲ τούτων μετριώτεροι, ὥσπερ οἱ περὶ Πορφύριον καὶ πραότεροι, παραιτοῦνται μὲν, τὴν καλουμένην φθοράν, κατασκεδάννυσθαι τοῦ τε ὀχήματος, καὶ τῆς ἀλόγου ψυχῆς, ἀναστοιχειοῦσθαι δὲ αὐτά φασι καὶ ἀναλύεσθαι τινα τρόπον εἰς τὰς σφαίρας, ἀφ' ὧν τὴν σύνθεσιν ἔλαχε. φυράματα δὲ εἶναι ταῦτα ἐκ τῶν οὐρανίων σφαιρῶν, καὶ κατιοῦσαν αὐτὰ συλλέγειν τὴν ψυχήν. ὥστε καὶ εἶναι ταῦτα καὶ μὴ εἶναι. αὐτὰ δὲ ἕκαστα, μηκέτι εἶναι, μὴ δὲ διαμένειν τὴν ἰδιότητα αὐτῶν. καὶ δοκοῦσιν ἕπεσθαι τοῖς λογίοις, ἐν τῇ καθόδῳ τὴν ψυχὴν λέγουσι, συλλέγειν αὐτό, λαμβάνουσαν αἴθρης μέλος ἠελίου τε σελήνης τε, καὶ ὅσα ἠέρι συνέχονται. πρὸς δὲ ἐπακτέον τὰ τοῦ Πλάτωνος οὐκ ἐναργῶς φθείροντα πᾶν τὸ ἄλογον. τρίτοι δὲ αὖ εἰσιν, οἱ πᾶσαν φθορὰν ἀναιροῦντες, ἀπό τε τοῦ ὀχήματος διαμονήν, καὶ τὴν τοῦ ἀλόγου, καὶ τὸ θνητὸν, ἀπ' αὐτοῦ τὸ σωματοειδὲς, καὶ περὶ τὴν ὕλην ἐπτοημένον, καὶ ἐπιμελούμενον τῶν θνητῶν ἐξηγούμενοι, ὡς Ἰάμβλιχος οὗτος, καὶ ὅσοι τούτῳ συνᾴδειν ἀξιοῦσι. καὶ οὐχ ἁπλῶς ὑπὸ τῶν σωμάτων τῶν θείων αὐτῷ διδόντες τὴν ὑπόστασιν, ἵνα δὴ γενόμενον ἐκκινουμένων αἰτίων, καὶ μεταβλητὸν ᾖ, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν θεῶν αὐτῶν τὸν κόσμον κατευθυνόντων, καὶ πάντα διαιωνίως ποιούντων. ἕπεσθαι δὴ τοιούτοις καὶ τοσούτοις δοξάσμασιν, ἥκει τις λόγος, τό τε θνητὸν αὐτόθεν ἀποδεχόμενος, καὶ τοῖς πράγμασι, καὶ πᾶσι τοῖς Πλατωνικοῖς δόγμασι συνῳδόν. ὅτι μὲν γὰρ τὴν ἄλογον ζωὴν ὁ Πλάτων καὶ μετὰ τὴν τοῦ φαύλου σώματος διατηρεῖν βούλεται φθοράν, δῆλον ἡμῖν ποιεῖ, δι' ὧν καὶ κολαζομένην ἐν ᾅδου παραδίδωσι τὴν ψυχὴν, διά τε θυμοὺς, καὶ ἐπιθυμίας, οὐδ' ἐν διῃρημένην κολάσεων, ἢ πάντων ἀφῃρημένην τῶν παθῶν. λόγος γὰρ ἂν ἦν καθαρὸς, καὶ πρὸ τοῦ σώματος ἐν ταῖς αἱρέσεσι τῶν βίων, τυραννικοὺς βίους αἱρουμένην ὑπὸ λαιμαργίας, καὶ σοφιστικοὺς, καὶ δημοτικοὺς ὑπὸ φιλοδοξίας. καὶ ταῦτα τὴν πρώτως ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ κατιοῦσαν, καὶ αὐτὴν τὴν νεοτελῆ ψυχήν. ὅτι δὲ καὶ τὸ ὄχημα διασώζει τῆς ψυχῆς ἀΐδιον, ἐμφανὲς, καὶ ἐν ἄλλοις τὰς ψυχὰς ποιεῖ τοῖς ἑαυτῶν ὀχήμασι χρωμένας. ἀναβάντες γάρ φησιν ἃ δὴ αὐτοῖς ὀχήματα ἦσαν, ἐπεραιοῦντο τὸν ποταμὸν, ὥς φησιν ὁ ἐν Φαίδωνι Σωκράτης. καὶ νῦν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τὸ ὄχημα γεννᾷ. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ εἰς ὄχημα ἐμβιβάζων τὴν ψυχὴν, καθ' ὁμοιότητα τῶν θείων ψυχῶν. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἄλλως εἴη δυνατὸν, ἐγκόσμιον εἶναι τὴν ψυχὴν, ἢ ὄχημα ἔχουσαν ἐν τῷ παντί; τὸ γὰρ ἐγκόσμιον πᾶν, ἕδραν ἔχει καὶ τάξιν, ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ μοῖραν αὐτοῦ συμπληροῖ. πότερον οὖν ἡ μερικὴ ψυχὴ, κρείττων ἔσται πρὸ τῆς τοῦ ὀχήματος συναρτήσεως, ἢ χείρων; εἰ μὲν γὰρ κρείττων, ἔσται θειοτέρα καὶ τῶν ὅλων ψυχῶν, αἷς ὀχήματα δέδωκεν ὁ δημιουργός. εἰ δὲ χείρων, πῶς γεννηθεῖσαν αὐτὴν, εἰς ὄχημα ἐνεβίβασεν εὐθύς. οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν παρὰ φύσιν ἄρχεται τὰ αἴδια τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν. ταῦτα μὲν οὖν ὅτι δέδοκται τῷ Πλάτωνι, φανερόν. ἐπεὶ δὲ διαῤῥήδην ἐνταῦθα προσαγορεύει θνητὸν τὸ προσυφαινόμενον ὑπὸ τῶν ἐγκοσμίων, ἆρα τοῦτο ὅ φασί τινες, ὅτι τὴν ἐν τῷ ὀχήματι ζωὴν, καὶ προσυφαίνεσθαι λέγει παρὰ τῶν νέων θεῶν, καὶ θνητὴν προσαγορεύει, διὸ σωματοειδής ἐστι, καὶ περὶ τὸ θνητὸν διατρίβει, καὶ πῶς ταύτην ὁ Πλάτων τὴν προσυφαινομένην ὑπὸ τῶν νέων θεῶν, ἀθάνατον προσεῖπεν, ἵνα τὸ θνητὸν ἐν τούτοις τοιοῦτον ὑπολάβωμεν. πῶς δὲ κἀκεῖνο παραδέδωκε κοινὸν, ὅτι τῶν μὲν ἀθανάτων αὐτός ἐστι δημιουργὸς, τῶν δὲ θνητῶν τὴν γένεσιν ἐκείνοις παραδέδωκεν. κατὰ γοῦν τὴν παράδοσιν τῆς δημιουργίας, μόνων εἰσὶ δημιουργοὶ θνητῶν οἱ νέοι θεοί. ἀλλ' ἆρα τοῦτο ὃ λέγουσί τινες, ὅτι μένει καὶ διαλύεται τὸ αὐτὸ, διὰ τῆς ἀναστοιχειώσεως, καὶ διὰ τοῦτο θνητόν τε ἅμα καὶ οὐ θνητόν ἐστιν, ἀλλὰ τοῦτο καὶ καθ' αὑτὸ μὲν ἄτοπον. τῆς γὰρ ἑνώσεως ἀπολλυμένης, πῶς ἔτι τὸ αὐτὸ διαμένειν φήσομεν. οὐ γάρ ἐστι ζῴων συμφόρησις ἡ ἄλογος, ἀλλὰ μία ζωὴ πολυειδής. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τὰ οὐράνια, ποτὲ μὲν, ἀφαιρέσεις, ποτὲ δὲ προσθέσεις δέχεσθαι δίδωσιν. ὃ δὴ παντάπασι τῶν ἀλλοτρίων ἐστίν. ἀλλ' ἆρα φθαρτόν. καὶ ἀπολείψομεν τὴν ζωὴν ταύτην, ἅμα τῷ σώματι σκεδαννυμένην. καὶ πῶς αἱ κολάσεις, πῶς δὲ αἱ καθάρσεις, πῶς δὲ αἱ τῶν βίων αἱρέσεις, αἱ μὲν, κατὰ φαντασίαν, αἱ δὲ, κατὰ θυμὸν, αἱ δὲ, κατ' ἐπιθυμίαν, αἵ τε εἰς τὰ ἄλογα τῶν ζῴων δύσεις. πῶς δι' ἀλογίας γὰρ ἡ συναφὴ, πρὸς τὸ ἀνάλογον, ὥσπερ διὰ νοῦ πρὸς τὸν νοῦν. μή ποτε οὖν κάλλιον οὕτω λέγειν, ὥσπερ ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος, τὰς μὲν ἀκρότητας τῆς ἀλόγου ζωῆς, τὸ πνεῦμα περιέχει, καὶ εἶναι ταύτας μετὰ τοῦ ὀχήματος ἀϊδίως, ὡς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ παρηγμένας. ταύτας δὲ ἐκτεινομένας, καὶ μεριζομένας, ποιεῖν τὴν ζωὴν ταύτην, ἣν προσυφαίνουσιν οἱ νέοι θεοὶ, θνητὴν μὲν οὖσαν, διότι τὸν μερισμὸν τοῦτον ἀποτίθεσθαί ποτε τὴν ψυχὴν ἀναγκαῖον, ὅταν ἀποκαταστῇ τυχοῦσα καθάρσεως. πολυχρονιωτέραν δὲ, τῆς τοῦ σώματος τούτου ζωῆς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ψυχὴν καὶ ἐν ᾅδου καὶ τοὺς βίους αἱρουμένην ἔχειν τὴν τοιαύτην ζωήν. κατὰ γὰρ αὐτὴν τὴν ῥοπὴν, προσλαμβάνει τὴν θνητὴν ταύτην ζωὴν, ὑπὸ τῶν νέων θεῶν. εἰ οὖν ταῦτα κρατηθείη, τὴν μὲν ἀκρότητα τῆς ἀλόγου ζωῆς, ὑφίστησιν ὁ δημιουργὸς, αὐτὴν δὲ, οὐχ ὑφίστησιν ἐπεὶ καὶ τοὺς δαίμονας ὑφιστὰς, δηλονότι παρήγαγεν καὶ ἐν ἐκείνοις ἄλογον ζωήν. ἀλλ' οὐχὶ ταύτην, ἣν οἱ νέοι θεοὶ προσυφαίνουσιν ἡμῖν. οἰκεία γὰρ αὕτη τῶν εἰς γένεσιν πιπτουσῶν, ἐστὶ μό-

νον ψυχῶν. οἱ γὰρ οὖν θεοί, καὶ τοῖς ὀχήμασιν αὐτῶν, λογοειδεῖς ἐλλάμπουσι ζωάς, αὐτοὶ νοερὰς ἔχοντες ψυχάς, δαίμονες δέ, οἱ κατὰ λόγον ἰδίως ἀφωρισμένοι, καὶ ἀλόγοις χρῶνται δυνάμεσι, κρατοῦντες αὐτῶν, αἱ δὲ ἡμέτεραι ψυχαί, πολλῷ πλέον ἔχουσι τὴν ἐν τῷ ὀχήματι ζωήν, ἄλογον οὖσαν ὡς πρὸς αὐτάς. πλεονάζουσι δέ, τῷ καὶ ἄλλην ἄλογον προσλαμβάνειν, ἔκστασιν οὖσαν τῆς ἐν πνεύματι ζωῆς, ἣν οἱ νέοι θεοὶ προσυφαίνουσι. πᾶν μὲν οὖν ἐκεῖνο ἀθάνατον, ὃ κατὰ μίμησιν ἔχουσι τῶν ὅλων, ἡ δὲ προσθήκη, τῆς δευτέρας ἐστὶ θνητοειδής. εἰ δ' οὖν ἐν ἐκείνῳ μία αἴσθησις καὶ ἀπαθὴς ἐν τῷ πνευματικῷ ὀχήματι, μίαν αἴσθησιν ἀπογεννᾷ παθητικήν. αὕτη δὲ τὰς ἐν τῷ ὀστρεώδει σώματι, πολλὰς καὶ παθητικάς. καὶ ἡ ἐν ἐκείνῳ δύναμις, ὀρεκτική, τὰς ἐν τῷ πνεύματι παρήγαγε πλείους ὀρεκτικὰς δυνάμεις ἐχούσας τι χεῖρον, ἀπὸ τοῦ ὀστρεώδους σώματος, καὶ παιδεύεσθαι δυναμένας. αὗται δέ, τὰς ἐν τῷδε τῷ σώματι τελευταίας καὶ ἐνύλους. ἐπειδὴ δὲ τὰ μέρη μετὰ τῶν ὅλων ἐνεργεῖ, πάντως καὶ οἱ θεοί, πολλῷ πρότερον εἰσὶν αἴτιοι τῶν δευτερουργῶν τούτων δυνάμεων, καὶ αἱ τῶν ψυχῶν δυνάμεις, συμπαράγουσιν ἐκείνοις, τὰ ἑαυταῖς ἀνάλογον, διὸ καὶ ἐμπνέουσιν αὐτάς, καὶ δυναμοῦσι. καὶ ὅτι μὲν ὄχημα διδοῦσι τῇ ψυχῇ, καὶ αὐτὸς ἐνταῦθα, δῆλον. ἐμβιβάζει γὰρ αὐτὴν μικρὸν ὕστερον, ὡς εἰς ὄχημα, ποιῶν ἐγκόσμιον καὶ πολίτην τοῦ παντός. δεῖ δὲ κατανοεῖν, ὡς καὶ τὸ ἄλογον προϋφίστησι τοῦδε τοῦ σώματος. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο, δυοῖν θάτερον, ἢ ὡς ἐκείνῳ τῷ ὀχήματι παραγαγὼν αὐτὴν οὐκέτι παρήγαγεν ἄλλῳ ὀχήματι καὶ ταύτην ἐλεύσας, ἢ ἐν νόμῳ τῷδε τῷ σώματι τὴν ὑπόστασιν αὐτῇ διδόασιν. ἀλλ' εἰ μὲν τοῦτο, θνητὴ μὲν εἰκότως ἂν αὐτὴ λέγοιτο. πῶς δὲ ἔτι φυλαξόμεθα τὰ ἐν ἄλλοις ῥηθέντα, περὶ αὐτῆς οὐχ ἕξομεν. λέγω δὲ τὰς αἱρέσεις τῶν βίων, τὰς ἐν ᾅδου κολάσεις. ἐν αἷς πάντως ἐστὶ καὶ τὸ ἄλογον. εἰ δὲ ἐν τῷ ὀχήματι, καὶ ταύτην εἶναι φήσομεν, ἀθάνατος ἂν ἐξ ἀνάγκης εἴη, καὶ κρατοίη ἂν ὁ ἀπαθανατίζων καὶ ταύτην λόγος, καὶ οὐκέτι ἀληθές, τὸν μὲν ἕνα δημιουργόν, ἀθανάτων αἴτιον εἶναι, τοὺς δὲ πολλούς, θνητῶν, τοὺς ἐγχειρισθέντας τὴν τῶν θνητῶν δημιουργίαν. λεχθέντος δὲ ὡς εἴπομεν ὅτι οἱ νέοι θεοὶ παράγουσι πρὸ τοῦδε τοῦ σώματος, τὴν ἄλογον, καὶ ὄχημα ἄλλο πνευματικόν, οἷον καὶ Ἀριστοτέλης ὑπέλαβε συνεξιὸν τῷ ἀθανάτῳ τῷ ἐν ἡμῖν, καὶ συνεισιόν, θνητὸν δὲ ὅμως ὄν, λέλυται πάντα ἡμῖν τὰ τοιαῦτα τὰς ἀπορίας. ταῦτα μὲν οὖν καὶ προϊόντος τοῦ λόγου, ἔσται καταφανέστερα. πόθεν δὲ ἄρχονται τῆς δημιουργίας οἱ νέοι θεοί, καὶ ποίας μεσότητας ἔχουσι καὶ ποίοις χρῶνται τέλεσιν, ἱκανῶς ὁ φιλόσοφος ἀναδιδάσκει διὰ τούτων. Ζῷα ἀπεργάζεσθε καὶ γεννᾶτε, τροφήν τε διδόντες αὐξάνετε, καὶ φθίνοντα πάλιν δέχεσθε. Ἀρχὴ μὲν οὖν ἐστι τῆς δημιουργίας ἡ ἀπογέννησις τῆς ἀλόγου ζωῆς, ἧς καὶ ἀκρότητας περιέχει τὸ ὄχημα τῆς ψυχῆς. ἐπεὶ δὲ ταύτῃ πρόσθεσιν, ἡ τῶν ζῴων ἀπεργασία καὶ γένεσις, κελεύει οὖν αὐτοῖς, ζῷα ἀπεργάζεσθαι καὶ γεννᾶν, τῷ ἀθανάτῳ προσυφαίνουσι τὸ θνητόν. καὶ τοῦτο ἀδιορίστως εἰπών, ἀλλ' οὐχὶ πάντα τὰ ζῷα. διότι καὶ τὰ φυτὰ ζῷα προελθὼν ἐρεῖ, καὶ ἀποδέξεται χρῆναι ζῷα προσονομάζειν ἐκεῖνα. ζῷα δὴ οὖν ἀπεργάζονται, διὰ τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, ὅσα μὴ τὸ ἔσχατον ἔχοντα μόνον τῆς ζωῆς εἶδος, τὸ ἐπιθυμητικόν, διὰ τοῦτο ζῷα προσαγορεύεται, ἀλλὰ πᾶν τὸ θνητὸν ὃ δημιουργοῦσιν αὐτοί, καὶ ἀπεργάζονται, καὶ γεννήσουσιν. εἰ δὲ μὴ μόνον ἄνθρωπον αὐτοῖς δημιουργεῖν παρεκελεύσατο, τῷ ἀθανάτῳ τὸ θνητὸν προσυφαίνουσιν, ἀλλὰ ζῷα, δηλονότι καὶ τὰ ἄλλα ζῷα ὁπόσα δημιουργοῦσιν. ὥστε εἰκότως καὶ ὁ Τίμαιος πρὸς τῷ τέλει, τὴν τῶν ἄλλων ζῴων γένεσιν, διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἰς αὐτὰ μετιούσης μεταπλάττει, καὶ τοῦτο κατὰ τὴν δημιουργικήν, πρόσταξιν τῶν νέων ποιούντων θεῶν, τὰ δὲ φυτὰ μόνα, χωρὶς ταύτης γεννώντων. οὐ γὰρ ἔστι καὶ ἐν τούτοις λογικὴν ψυχήν. διότι γὰρ ἀρχὴ κινήσεώς ἐστιν, ἀνάγκη τῆς πρωτίστης εἶναι κινήσεως ἀρχὴν αὐτὴν τοῖς ζῴοις. πρωτίστη δέ, ἡ κατὰ τόπον τῶν ἄλλων, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐνδέδειχεν. ὥστε πᾶν ζῷον κατὰ τόπον κινούμενον, ἔχει τὴν αὐτοκίνητον αὐτῷ παρέχουσαν ψυχήν. διὸ τὸ φυτὸν ἐν γῇ κατερρίζωται, ταύτην οὐκ ἔχον, ὥστε εἰκότως οἱ νέοι θεοὶ πλὴν τῶν φυτῶν, τὰ ἄλλα ζῷα γεννῶσι καὶ ἀπεργάζονται, τῷ ἀθανάτῳ τὸ θνητὸν αὐτοὶ προσυφαίνοντες. τροφὴν δὲ διδόντες τῶν φυτῶν μηχανῶνται τὴν γένεσιν, ὑφ' ὧν ἄνθρωποι τρέφονται, καὶ τὰ ἄλλα ζῷα, καὶ γὰρ ὑφ' ὅσων ἄνθρωποι τρέφονται πάντως οὐδὲ κωλύει τινὰ τρέφεσθαι τῶν ζῴων, ἀλλὰ ὑπ' ἄλλων, οἷς ἐστι συγγενὴς ἡ ἐκείνων φύσις, ὥσπερ ἡμῖν ἡ τούτων, ὑφ' ὧν τρεφόμεθα. διὰ μὲν οὖν τῆς ἀπεργασίας, συμπληροῦσι τὴν τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ ποίησιν. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὑπήρξατο μόνος, οὗτοι δὲ ἀπεργάζονται, διὰ δὲ τῆς γεννήσεως ὅλον ὑφιστᾶσι τὸ ζῷον. καὶ διὰ μὲν τῆς ἀπεργασίας, μιμοῦνται τὴν δημιουργικὴν δύναμιν, διὰ δὲ τῆς γεννήσεως, τὴν πνευματικήν, καὶ διὰ μὲν τῆς ἀπεργασίας, τὰ μέρη τῶν λογικῶν ζῴων, τὰ θνητοειδῆ ποιοῦσι, διὰ δὲ τῆς γεννήσεως τὰ ἄλογα ζῷα, καθ' ὅσον ἐστὶν ἄλογα, τίκτουσιν. ὅλων γάρ εἰσιν ὑποστάται τῶν τοιούτων ζῴων. εἰ δὲ παραλαβόντας ἀθάνατον, ἣν ὁ δημιουργὸς ὑφίστησι, κελεύει θνητὸν ἀθανάτῳ προσυφαίνοντας, ζῷα δημιουργεῖν ἤδη ποιεῖ φανερόν, ὅτι κατὰ τὴν δημιουργικὴν βούλησιν, ἅπαν ζωὴν ἐθέλει ψυχὴν ἔχειν ἀθάνατον, πρὸ τῆς θνητῆς. καὶ τὴν μέν, ἀπεργάζεσθαι τοὺς νέους θεούς, τὴν δέ, τὸν ἕνα δημιουργόν. καὶ εἰ μὲν ἀλόγους ὁ δημιουργός, καὶ λογικὰς ὑφίστησι ψυχάς, οὐδὲν ἐκώλυε τὸ ἐν ἐκείνοις ἀθάνατον εἶναι ἄλογον, ἐπειδὴ δὲ μόνας ἐνταῦθα γεννᾷ λογικάς, πρὸς ἃς καὶ διαλέγεται τοὺς εἱμαρμένους νόμους αὐταῖς ἐντιθείς, δῆλον ὅτι πᾶν ζῷον ἀνάγκη λογικὴν ἔχειν, καὶ ἀθάνατον ψυχήν, ὃ καὶ κυρίως ἐστὶ ζῷον, κινήσεως μετέχον. ὅταν ἄρα μετάγη τὴν ψυχήν, καὶ εἰς ἀλόγους οἰκήσεις, οὐκ ἐπιτρέπειν τοῖς λέγουσιν ἀνθρωπίνας ταύτας εἶναι κατὰ τὸ ἄλογον ζῷον τῶν ἀνθρώπων

θρεμμάτων, ἀλλ᾽ ὄντως ἀλόγων ζώων. καὶ γὰρ οὐ μόνον διὰ τούτων δῆλός ἐστι ταῦτα λέγων, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ γενέσει τῶν θνητῶν, εἰπὼν περὶ τῶν ἄλλων τι ζώων, ἐρεῖ διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, πάντων παραδιδοὺς τὴν γένεσιν, δι᾽ ἧς μεγίστας αὐτὴν ἀπ᾽ ἄλλων εἰς ἄλλα, καὶ μεταπλάττων τὰς τῶν σωμάτων ἰδέας, κατὰ τὴν ταύτης μετάβασιν, καὶ κατὰ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς, ὃ δὴ προβαλοῦσα, τὴν πρὸς αὐτὰ καταδέχεται σχέσιν. πάντα δ᾽ οὖν τὰ ζῶα, καὶ νῦν ἀπεργάζεσθαι προστάττει τοῖς νέοις ὁ πατὴρ καὶ γεννᾶν, τὸ ἀθανάτῳ τὸ θνητὸν προσυφαίνουσι, καὶ ὅτι τὸ ἀθάνατον, διττὸν εἴπομεν, ψυχὴν, καὶ ὄχημα, καὶ ὅτι τὸ θνητὸν ὡσαύτως, καὶ ὡς τὰ ἕτερα τοῖς ἑτέροις, ἀνάλογόν ἐστι τὰ θνητὰ τοῖς ἀθανάτοις. ἐπὶ δὴ τούτοις, ἡ τῆς τροφῆς ἔπεισι δόσις, τελεσιουργὸς οὖσα τῶν θνητῶν. διὰ γὰρ ταύτην καὶ τὰ φυτὰ πάντα παράγουσι τῶν τιμιωτέρων ἕνεκα ταῦτα ὑποστήσαντες. πολλοῦ ἄρα δεῖ τὴν ζωοφαγίαν ὁ δημιουργὸς ἀποδέχεσθαι, ὅς γε μετὰ τὴν τῶν ζώων ἁπάντων γέννησιν, τὴν τροφὴν ἀποτίκτειν αὐτοῖς παρακελεύεται. τελευτᾷ δὲ καλῶς ἡ δημιουργία τῶν νέων θεῶν, κατὰ τὴν πατρὸς βούλησιν, εἰς τὴν παλιγγενεσίαν. τὸ γὰρ τὰ φθίνοντα δέχεσθαι πάλιν, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ τὸ τὴν γένεσιν ἀνανεοῦν, καὶ τὴν φθορὰν ἐπανάγειν εἰς τὴν γένεσιν. διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ οὐδὲν εἰς τὸ μηδαμῶς ὂν, οὐδὲν ἄπεισιν, ὅτι δὴ οἱ προεστῶτες θεοὶ τῆς γενέσεως, συνάπτουσι ταῖς ἑαυτῶν περιόδοις, τὰς τῆς γενέσεως μεταβολὰς, καὶ συνεχῆ ποιοῦσι τῇ φθορᾷ τὴν γένεσιν, τὸ μὴ ὂν τῆς φθορᾶς εἰδοποιοῦντες, καὶ τὴν στέρησιν εἰς μορφὴν περιάγοντες. ἐν τοῖς νέοις ἄρα θεοῖς, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς δημιουργίαν τῶν θνητῶν, καὶ τὴν τῆς παλιγγενεσίας αἰτίαν, ὁ δημιουργὸς ἐνέθηκεν. ὥσπερ ἁπάντων τῶν ἐγκοσμίων ἐν τῇ μονάδι τῶν νέων θεῶν, ἣν καὶ αὐτὴν νέον θεὸν προσηγόρευσεν Ὀρφεύς. ὁρᾷς οὖν ὅπως καὶ ἑνοποιὰς αὐτοῖς καὶ θεωτικὰς δυνάμεις ἐνδέδωκεν, θεοὺς θεῶν ἀποκαλέσας, καὶ συνεκτικὰς καὶ μονίμους διὰ τῆς τοῦ λυτοῦ καὶ ἀλύτου μεσότητος, καὶ γνωστικὰς διὰ τῆς μαθήσεως, καὶ τελεστικὰς, διὰ τὸ τελειοῦν τὸν κόσμον, ταῖς προσθήκαις τῶν θνητῶν, καὶ δημιουργικὰς διὰ τῆς δημιουργικῆς, κινητικὰς καὶ ἀφομοιωματικὰς διὰ τῆς μιμήσεως τοῦ πατρός. καὶ πάλιν εἰ βούλει λέγειν, ἡφαιστικὰς μὲν, διὰ τὴν κατὰ φύσιν ἐνέργειαν, ἀθηναϊκὰς δὲ, διὰ τὴν τοῦ προσυφαίνειν τῷ ἀθανάτῳ τὸ θνητὸν παρακελεύσεως, δημητριακὰς δὲ, καὶ κορικὰς, διὰ τοῦ γεννᾶν τροφὴν, τιτανικὰς δὲ, διὰ τοῦ θνητὰ καὶ ἐπίκηρα παράγειν, διονυσιακὰς δὲ, διὰ τῆς παλιγγενεσίας. ἃ γὰρ γεννῶσι, φθίνοντα δέχονται πάλιν, εἰς τὰς ὁλότητας αὐτῶν ἀναπέμποντες, καὶ ἕκαστα τοῖς οἰκείοις διανέμοντες καὶ ἐκ τούτων ἄλλα πάλιν λαμβάνοντες, καὶ συντιθέντες εἰς ἄλλων γενέσεις. πάντα γὰρ αὐτοῖς ὑπόκειται τὰ στοιχεῖα, πρὸς τὰς γενέσεις τῶν θνητῶν ζώων, καὶ τὸν κύκλον ἀεὶ πληροῦσιν ἀπαύστως τῶν γενέσεων καὶ φθίσεων. δέχονται οὖν φθίνοντα ὅσα ἐδόσαν γιγνομένοις, καὶ προστιθέασι τοῖς ὅλοις, ὅσα ἀφαιροῦσι τῶν ὅλων, καὶ τοῦτο ἀπέραντον ἔχει τὴν ἀμοιβὴν, διὰ τὴν ἀεικινησίαν τῶν δημιουργούντων τὰ θνητὰ θεῶν πάντων. Οἷς ἐπιτρέψει τὴν "

" δημιουργίαν ὁ πατὴρ ταῦτ᾽ εἶπεν. Τὴν πᾶσαν δημιουργίαν διεῖλεν, εἰς τε τὴν τῶν θείων γέννησιν, καὶ τὴν τῶν θνητῶν καὶ τὴν μὲν τῶν θείων, εἰς τε τὴν τοῦ ὅλου τοῦ κόσμου τοῦ πρὸ τῶν μερῶν, καὶ εἰς τὴν τῶν μεγάλων ἐν αὐτῷ καὶ ἀϊδίων μερῶν. καὶ ταύτην αὖ, εἰς τε τὴν τῶν οὐρανίων ζώων ἀπογέννησιν, καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην. πάλιν δὲ τὴν τῶν θνητῶν, εἰς τε τὴν τοῦ ἐν αὐτοῖς θείου, καὶ ἀθανάτου ποίησιν, εἰς τε τὴν τοῦ θνητοῦ παντὸς πλαττομένην γένεσιν. καὶ ταύτην εἰς τε τὴν τῶν ψυχῶν, καὶ τὴν τῶν σωμάτων ποίησιν, καὶ τὴν τῶν σωμάτων εἰς τε τὴν τῶν ὅλων, καὶ τὴν τῶν μερῶν. οἷον, κεφαλῆς, καρδίας, ἥπατος. καὶ τὴν μὲν πρώτην πᾶσαν δημιουργίαν, εἰς ἑαυτὸν ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς ἀνεδήσατο, τὴν δὲ δευτέραν τὸ ἀθάνατον πάλιν αὐτὸς παραγαγὼν, ἐφίστησι τῇ λοιπῇ, τοὺς πολλοὺς δημιουργούς. οὗτοι γὰρ οἱ τῶν θνητῶν κοροπλάσται ζώων, αὐτοὶ ἀεὶ πληρούμενοι ζωῆς, διδόντες δὲ καὶ τούτοις καθόσον αὐτοῖς δέχεσθαι δυνατὸν, τὴν ἀφ᾽ ἑαυτῶν πρόνοιαν, καὶ πληροῦντες καὶ ταῦτα ζωῆς γενεσιουργοῦ καὶ ἐνύλου δημιουργίας. πανταχοῦ γὰρ ἀεὶ τῶν μέσων ὑφίσταται τὰ ἔσχατα, μετὰ δὲ τῶν τε πρώτων ἀθανάτων καὶ τῶν θνητῶν, τὰ ἀεὶ πληρούμενα τῆς ἀειγενοῦς ζωῆς. τὰ μὲν οὖν ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἀθάνατα, ταῖς τῶν ὑδάτων ἔοικε πηγαῖς, τὰ δὲ πεπληρωμένα, παρὰ τῶν πρώτων, τοῖς ἀενάοις ποταμοῖς. τὰ δὲ, ποτὲ μὲν ζωοποιούμενα, τὰ δὲ, ἀπολείποντα, τὴν ζωὴν, τοῖς ἐκλείπουσι τῶν ποταμῶν. πανταχοῦ δὲ τὸ πληρέστερον, πληροῦν ὑφίσταται, καὶ αὐτὸ δὲ καὶ αὐτὴ γεννᾷ. ἀνάγκη ἄρα τὰ μέσα τοῖς ἐσχάτοις ἀφ᾽ ἑαυτῶν διδόναι τὴν πάροδον, καὶ τὰ ἀεὶ πληρούμενα ζωῆς, τοῖς ποτὲ ζῆν δυναμένοις. ταῦτα μὲν, περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν προσάλληλα τάξεως. τὸ δὲ ταῦτ᾽ εἶπεν, τοῦτο δὴ τὸ ἐκκείμενον κῶλον, θαυμαστὴν ἔνδειξιν φέρει. πρῶτον μὲν, τοῦ τελείου καὶ πεπληρωμένου τοῖς οἰκείοις ὅροις. μὴ δυνάμενοι γὰρ ἑνὶ περιλαβεῖν ἡμεῖς ὀνόματι, τὴν ἑνιαίαν τελειότητα τῶν θείων, καὶ τὴν αἰώνιον ἐνέργειαν, καὶ τὴν ἄπειρον δύναμιν μεμερισμένως αὐτῶν ἀντιλαμβανόμεθα, διὰ τῶν χρονικῶν ὀνομάτων. καὶ διὰ μὲν τοῦ παρεληλυθότος, τὴν τελειότητα, διὰ δὲ τοῦ παρόντος, τὸ ἀνέκλειπτον σημαινόμενον. καὶ τὸ εἶπεν οὖν, τῆς τελειότητος τῶν δημιουργικῶν νοήσεων, ἐστὶ σύμβολον. ὡς γὰρ ἐκεῖναι παντελεῖς εἰσὶν, οὕτω καὶ οἱ δημιουργικοὶ λόγοι, παντελεῖς εἰσιν, ἐκείνων ὄντες ἐνέργειαι, προϊοῦσαι εἰς τὸ πλῆθος τῶν θεῶν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς λογίοις, καὶ ἐνέργειαι τῶν θεῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς, ὑπ᾽ αὐτῶν δηλοῦνται διὰ τοῦ εἰπεῖν, ὡς ὅταν λέγῃ, εἰς τρία γὰρ εἶπε νοῦς πατρὸς ἀϊδίου νῷ πάντα κυβερνῶν. καὶ γὰρ, ὅτι τοῦ εἶναι, ὅτι τὴν ζωὴν ἐνέργεια τὸ εἰπεῖν, ἀλλὰ τὸ νοεῖν. τοῦτο μὲν οὖν πρῶτον. ἔτι δὲ κἀκεῖνο δηλοῖ τοῦτο τὸ εἰπεῖν, τὸ οἰκείους εἶναι τοὺς λόγους ταῖς ψυχαῖς. ταύταις γὰρ οἰκεῖον τὸ εἰπεῖν. παρὰ γὰρ τὸ ἔπος, τὸ εἰπεῖν. λόγος δὲ ψυχαῖς προσήκει, καὶ τῇ τάξει τῶν ψυχῶν, καθάπερ καὶ αὐτὸς ἔλεγεν ἔμπροσθεν. λόγον εἶναι τὸν ἐνεργοῦντα. περί τε τὸ

νοητοῦ, καὶ τὸ αἰσθητοῦ, καὶ λέγειν ἐκεῖ τὸ νοεῖν. ἔτι δὲ τὸ ταῦτα προσκείμενον, ἑνοῖ τὸ πλῆθος τῶν νοήσεων
περὶ τὴν μίαν τοῦ δημιουργοῦ νόησιν, καὶ συνάγει τὰς διῃρημένας τοῦ λόγου δυνάμεις, ἐπὶ τὴν μονάδα τῆς πα-
τρικῆς νοήσεως. δεῖ δὴ καὶ τῶν περὶ τῶν θείων παρὰ Πλάτωνι λόγων συννοεῖν, ὡς ἄρα πάντων, ἢ πρὸς ψυ-
χάς εἰσιν, ἢ περὶ ψυχῶν. οἱ μὲν ἐν πολιτείᾳ τῶν μουσῶν, καὶ ὁ τοῦ προφήτου, πρὸς ψυχάς, ὁ δὲ ἐν συμποσίῳ
παρὰ τοῦ Ἀριστοφάνους, καὶ ὁ ἐν Πλατωνικῷ μάλιστα περὶ ψυχῶν. ὁ μὲν, περὶ τῶν κατιέναι μελλουσῶν, ὁ δὲ,
„ περὶ τῶν ἐν γενέσει στρεφομένων. καὶ εἴρηται τὸ αἴτιον, ὡς ἄρα ψυχαῖς ἐστι μάλιστα προσήκων ὁ λόγος. Καὶ
„ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα, ἐν ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραννὺς ἔμισγε τὰ τῶν πρόσθεν, ὑπόλοιπα
„ κατεχεῖτο μίσγων. Ὅτι μὲν οὖν ἡ δημιουργικὴ νόησις, ποίησίς ἐστι, καὶ ὅτι ταῦτα οὐ διέστηκεν ἀπ' ἀλλή-
λων ἐν τοῖς θεοῖς, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ νοεῖν τε καὶ ποιεῖν ὑπάρχει παρ' ἐκείνοις, οὐ δὲ διακινήσεως ἄλλης πρὸς τὴν
γέννησιν, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εἶναι πάντα ὑφιστᾶσιν, εἴρηται ἄλλοθι καὶ διὰ τοῦτον ὁ λόγος. ἀπόντα γὰρ τὸν δημιουρ-
γόν, εὐθὺς ἐπὶ τὸν κρατῆρα τρέπει καὶ τὴν τάξιν τῶν γενῶν. καὶ οὐδὲν μεταξὺ τούτων ἀλλὰ καὶ τὸ χωρὶς παρα-
δοῦναι τὰ ἔργα καὶ τοὺς λόγους, παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν γέγονεν, οὐ δυναμένην ἐν ἑνί, τήν τε νόησιν
ἰδεῖν τὴν ἐξῃρημένην τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ποίησιν τὴν ὑποστατικὴν, τῶν μερικῶν ψυχῶν. ὅτι δὲ καὶ τὸ τῶν μερικῶν
ψυχῶν γένος, καθ' ἑκατέραν προελήλυθε διακόσμησιν, καὶ παντελῶς ἐξήλλακται τῶν θείων ψυχῶν, τοῖς
μὴ παντάπασιν ἀποσβεσμένοις, ἐνεδείξατο. χωρὶς μὲν ταύτας, χωρὶς δὲ ἐκείνας ὑποστήσας, καὶ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ
καὶ τοῦτο οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ἀσθενείας τοῦ λόγου παθών, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν πραγμάτων φύσει λαβὼν ἑπόμενος. οὐ
γὰρ ὁ αὐτός χρόνος ἐστὶ κατ' ἀλήθειαν, εἰ λάβοις χρόνον τὸν μετεχόμενον ἔν τε ταῖς ὅλαις, καὶ ταῖς μερικαῖς
ψυχαῖς. οὐ δὲ γὰρ ἡ αὐτὴ νόησις, οὐ δὲ τὸ αὐτὸ τῆς κινήσεως εἶδος, ἀλλ' ἕτερος μὲν ὁ τῶν θείων χρόνος, ἕτερος δὲ ὁ
τῶν μερικῶν ψυχῶν. ἔτι δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μὲν πατρός, καὶ ταύτας παράγει, οὐ μὴν παντελῶς. τὸ γὰρ πάλιν
ἐμφαῖνον ἐπί τινα μερικωτέραν τὴν δημιουργοῦ δύναμιν, γίνεσθαι τὴν τούτων πρόοδον, τὴν αὐτὴν πως
οὖσαν, πρὸς τὴν πρὸ αὐτοῦ, καὶ οὐ τὴν αὐτήν. διότι γὰρ οὐκ ἔστι χρονικὸν τὸ πάλιν (οὐ γὰρ θέμις ἐν τοῖς αἰωνίοις
κατὰ χρόνον, τῶν ἐνεργειῶν εἶναί τινα διαφοράν) τὴν τάξιν αὖ μόνην δηλοῖ τῆς κατ' αἰτίαν ἐξηλλαγμένων
δημιουργιῶν. ὥς τε καὶ ὁ αὐτός πως ἐστὶ πατήρ, καὶ οὐχ ὁ αὐτός. ἔτι τοίνυν ἐκ ταὐτοῦ μὲν κρατῆρος, μετὰ ὑφέ-
σεως δὲ ὅμως. αἱ μὲν γὰρ θεῖαι ψυχαί, μένουσιν ἐν τῷ κρατῆρι, καὶ προϊοῦσαι, καὶ ἀνεκφοίτητοί εἰσιν ἐκεῖθεν.
αἱ δὲ ἡμέτεραι, πάντῃ διωρίσθησαν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὁ χωρισμὸς αὐτῶν καταφανής. πρὸς τούτοις καὶ τὰ γένη ταὐ-
τά ἐστι καὶ ἕτερα. πᾶσαι μὲν γὰρ ἐκ τῶν μέσων, ἀλλ' αἱ μὲν, ἐκ τῶν πρώτων, αἱ δὲ ἐκ τῶν ὑπολοίπων καὶ ἐσχάτων
ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἔμπροσθεν ἐξ ὧν αἱ πρὸ αὐτῶν ὑπέστησαν. ἔτι δὲ καὶ τρόπος ὁ αὐτὸς ἅμα καὶ οὐχ ὁ αὐτός. πλείων
γὰρ ἡ ἑτερότης ἐπὶ τῶν μερικῶν. διὸ καὶ ἡ μνεία τῆς μίξεως πλείων. οὐκ ἄρα ἀποδεξόμεθα τῶν νεωτέρων, ὅσοι
τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, ἰσάξιον ἀποφαίνουσι τῆς θείας, ἢ ὁμοούσιον, ἢ οὐκ οἶδ' ὅπως βούλονται λέγειν. ἀκούσαν-
τες τοῦ Πλάτωνος, δεύτερα καὶ τρίτα λέγοντος, καὶ χωρίζοντος ἐκ τοῦ κρατῆρος τὰς μερικὰς ψυχάς, καὶ κατὰ
δευτέραν νόησιν, ὃ δὴ ταὐτὸν τοῦ μερικωτέραν ἐκ τοῦ δημιουργοῦ παράγοντος αὐτάς. ὁ γὰρ ταῦτα λέγων,
οὐσιώδεις διαφορὰς τῶν ψυχῶν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὰς ἐνεργείας μόνον ὥσπερ ὁ θεῖος ἐνδείκνυται Πλωτῖνος. εἰσὶ
γὰρ αἱ μὲν, πρὸς τοὺς ὁλικοὺς ὁρῶσαι νοῦς, αἱ δὲ, πρὸς τοὺς μερικούς. καὶ αἱ μὲν, ἀχράντοις χρώμεναι νοήσεσιν, αἱ
δὲ, ἀποστρεφόμεναί ποτε τὰ ὄντα. καὶ αἱ μὲν ἀεὶ δημιουργικαὶ καὶ κοσμητικαὶ τῶν ὅλων, αἱ δὲ, ποτὲ συμπερι-
πολοῦσαι τοῖς θεοῖς. καὶ αἱ μὲν, ἀεὶ κινοῦσαι, καὶ ποδηγετοῦσαι τὴν εἱμαρμένην, αἱ δὲ, ὑπὸ εἱμαρμένην ποτὲ
γιγνόμεναι, καὶ τοὺς εἱμαρμένους νόμους. καὶ αἱ μὲν ἡγούμεναι πρὸς τὸ νοητὸν, αἱ δὲ, ἑπομένων ποτὲ λαγχάνου-
σαι τάξιν. καὶ αἱ μὲν, θεῖαι μόνον, αἱ δὲ, εἰς ἄλλοτε ἄλλην μεθιστάμεναι τάξιν, δαιμονίαν, ἡρωικὴν, ἀνθρω-
πίνην. καὶ αἱ μὲν, ἵπποις χρώμεναι πᾶσιν ἀγαθοῖς, καὶ ἐξ ἀγαθῶν, αἱ δὲ, μεμιγμένοις. καὶ αἱ μὲν, ταύτην ἔ-
χουσαι τὴν ζωὴν μόνην, ἣν παρὰ τῆς μιᾶς δημιουργίας εἰλήφασιν, αἱ δὲ, καὶ τὸ θνητὸν εἶδος τὸ προσυφαινόμε-
νον ἐκ τῶν νέων θεῶν. καὶ αἱ μὲν, κατὰ πάσας ἑαυτῶν ἐνεργοῦσαι δυνάμεις, αἱ δὲ, ἄλλοτε ἄλλας προβαλλόμεναι
ζωάς. ἴσως ἂν μὲν οὖν αὐτῶν καὶ αὗται διαφορότητες, ἀλλὰ προηγεῖται τούτων πασῶν, ἡ κατ' οὐσίαν ἐναλ-
λαγή, καὶ ἡ δημιουργικὴ διαίρεσις. ἐχώρισε γὰρ αὐτὰς τῷ χρόνῳ, τῇ αἰτίᾳ, τῇ προόδῳ, τῷ τρόπῳ τῆς ὑπο-
στάσεως, τῇ τῶν γενῶν ὑφέσει. τούτοις οὖν ἅπασι διαφερούσας αὐτάς, ποῖος ἐρεῖ λόγος ὁμοουσίους ποιεῖν; οὐ γάρ
ποτε φῦλον ὁμοῖον ἀθανάτων τε θεῶν χαμαὶ ἐρχομένων τε ἀνθρώπων. ἀλλὰ καὶ τὸ λογικὸν αὐτῶν, διά-
φορόν ἐστιν, ἐν μὲν γὰρ θεοῖς, νοερόν, ἐν δὲ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς, τοῖς ἀλόγοις συμμιγές. ἐν δὲ τοῖς μέσοις
γένεσι, κατὰ τὴν ἑαυτῶν μεσότητα ἀφώρισται. καὶ ἕκαστον τῶν ἄλλων, θείως μὲν ἐστιν ἐν ταῖς θείαις ψυχαῖς, ἀν-
θρωπίνως δὲ, ἐν ταῖς ἡμετέραις, οἱ λόγοι, τὸ εἶδος τῆς ζωῆς, ἡ νόησις, ὁ χρόνος. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τοὺς οἰομέ-
νους τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ὁμοούσιον εἶναι τῇ τε τοῦ παντὸς καὶ ταῖς ἄλλαις, καὶ εἶναι ἡμᾶς πάντα ἀτεχνῶς πλά-
νητας καὶ ἀπλανεῖς, καὶ τὰ ἄλλα καθάπερ ἐκείνας. ὥσπερ που φησὶ καὶ ὁ Ἀσιναῖος Θεόδωρος. ἡ γὰρ τοιαύτη
μεγαλορρημοσύνη, πόρρω τῆς Πλάτωνός ἐστι θεωρίας. περὶ δὲ τοῦ κρατῆρος, φέρε κατίδωμεν ὅς τις ἐστί, καὶ
ποίαν ἔχει πρὸς τὸν δημιουργὸν τάξιν, καὶ τίνος αἴτιός ἐστι ταῖς ψυχαῖς. πολὺς γὰρ καὶ ὁ περὶ τοῦδε λόγος,
καὶ πλείονος μέντοι θεωρίας ἄξιος. ὁ μὲν γὰρ Θεόδωρος οὗτος, διττὸν ποιεῖ τὸν κρατῆρα, τὸν μὲν, πρῶτον, τὸν δὲ
δεύτερον, καὶ τρίτον, τὸ κρᾶμα θάτερον τούτου. ὁ γὰρ δεύτερος κρατήρ, τὸ κρᾶμα κατ' αὐτόν ἐστι, μοίρας δὲ
λοιπόν, τήν τε τοῦ παντός, καὶ τὰς τῶν οὐρανίων θεῶν, καὶ τὰς ἡμετέρας. τὴν μὲν γὰρ αὐτοψυχὴν, πρότερον
κρατῆρα

κρατῆρα καλεῖ, τὴν δὲ καθ' ὅλου, κρατῆρά τε ἅμα τὸν δεύτερον, καὶ κρᾶμα τοῦ Πλάτωνος ἕνα μὲν κρατῆρα καλέσαντος, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς ψυχὰς κεράσαντος πάσας, τὰς μὲν πρώτας, τὰς δὲ δευτέρας, δευτέρου δὲ κρατῆρος, οὐδ' ὁπωστιοῦν μνημονεύσαντος, οὐδὲ τῆς ἐν αὐτῷ κράσεως. τί γὰρ καὶ ἐδεῖτο τοῦ προτέρου κρατῆρος ἀποχρῶντος καὶ εἰς τὴν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ἀπογέννησιν. καὶ ἔγωγε καὶ τὸν φιλοπονώτατον Ἀττικὸν ἐθαύμασα, δεύτερόν που τὸν κρατῆρα λέγοντα εὑρών, καὶ ταῦτα ἀήθη ὄντα σφόδρα περιπεσεῖν ταῖς ῥήσεσι. μέμνηται δὲ ὅμως ἐκεῖνος τοῦ δευτέρου κρατῆρος, καὶ τὸν Φαῖδρον ἐξηγούμενος. κατὰ δὲ τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον, ὁ κρατήρ ἐστιν, εἷς μὲν ζωογόνος τις αἰτία, περιεκτικὴ τῆς ὅλης ζωῆς, καὶ συναγωγὸς αὐτῆς, αὐτὴ χέουσα αὐτὴν ἑαυτήν, δημιουργικοῖς τισι λόγοις, οἳ διὰ πάσης μὲν τῆς ζωῆς διήκουσι, καὶ δι' ὅλων τῶν ψυχικῶν τάξεων, ἐν οἰκείᾳ δὲ λήξει διεκληρώσαντο ἑκάστῃ ψυχῇ, μέτρα τῆς συνοχῆς πρέποντα. ταῖς μὲν ἐξ ἀρχῆς, πρῶτα διὰ τῆς πρώτης κράσεως, ταῖς δὲ αὖθις συγκραθείσαις, δεύτερα. ἣν γὰρ ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας τάξιν, τοιαύτην ἀπὸ τοῦ κρατῆρος λαγχάνουσι πρόοδον, τοὺς τῆς ζωῆς ὅρους ἐκεῖθεν παραδεχόμεναι. τοιαῦτα μὲν οὖν παρὰ τῶν ἀνδρῶν δόγματα προειλήφαμεν. ὁ δέ γε ἡμέτερος καθηγεμών, ἄνωθεν ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς τὰ ὄντα θεώμενος, καὶ ταῖς τῶν θεολόγων ὑφηγήσεσιν ἑπόμενος, ἤδη μὲν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πατρὶ καὶ δημιουργῷ τῶν ὅλων, τὴν γόνιμον ἀπετίθετο δύναμιν, καθ' ἣν μιμούμενος τὸν νοητὸν θεόν, καὶ πατρικὴν ἔχει καὶ μητρικὴν πρὸς τοὺς ἐγκοσμίους θεοὺς αἰτίαν, αὐτὸς οὐσιοποιός, αὐτὸς ζωογόνος, αὐτὸς εἰδοποιός. ἐπειδὴ δὲ διακεκριμένην αἰτίαν τῆς ψυχικῆς ζωῆς, τὴν συνδημιουργοῦσαν αὐτῷ τὸν ὅλον κόσμον, καὶ ἀπογεννῶσαν πᾶσαν τὴν ψυχικὴν οὐσίαν, καὶ ταύτην διὰ τοῦ κρατῆρος ἔλεγεν ἡμῖν παραδίδοσθαι, καὶ τοὺς μὲν θεολόγους ἐν ἀπορρήτοις λέγοντας ἃ λέγουσι, γάμους τε καὶ τόκους ἐπινοεῖν θεῶν, δι' ὧν αἰνίσσονται τὰς ἐν τοῖς θεοῖς τῶν ἀπογεννώντων ὁμονοητικὰς κοινωνίας, τὸν δὲ Πλάτωνα κράσεις τε καὶ συγκράσεις διαμυθολογεῖν, τὰ μὲν γένη τοῦ ὄντος, ἀντὶ τῶν σπερμάτων, τὴν δὲ μίξιν, ἀντὶ τοῦ γάμου παραλαμβάνοντα. καὶ γὰρ αἱ ψυχαί, κατὰ μὲν τὸ ἐν αὐταῖς ὄν, ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ παρήχθησαν, κατὰ δὲ τὴν ζωήν, ἀπὸ τοῦ κρατῆρος. αἰτία γάρ ἐστι ζωογόνος τῆς ψυχικῆς οὐσιώδους ζωῆς. ἐπειδὴ δὲ μᾶλλόν εἰσι ζωαί, καὶ πρὸς τὴν ζωογονικὴν οἰκειοῦνται τάξιν, διὰ τοῦτο ἄρχεται μὲν ἡ μίξις ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ, τελεοῦται δέ, ἐν τῷ κρατῆρι. πανταχόθεν γὰρ οὗτος περιέχει τὰ γένη τῶν ψυχῶν ἐν ἑαυτῷ καὶ μετὰ τοῦ δημιουργοῦ συναπογεννᾷ τὰς ψυχάς. τέτταρα οὖν ταῦτά ἐστιν ὁ κεραννύς, ὁ κρατήρ, τὰ κιρνάμενα, τὸ κρᾶμα. καὶ ὁ μέν, τὴν πατρὸς ἔχει τάξιν, ὁ δέ, τὴν γεννητικὴν καὶ ἀφοριστικὴν τοῦ εἴδους τῶν ψυχῶν, τὰ δέ, πρόεισι μὲν ἀπ' ἀμφοῖν, μᾶλλον δὲ ἐκ τοῦ πατρός, τὸ δέ, εἰδοποιεῖται κατὰ τὴν γεννητικὴν αἰτίαν ἔν τινι γιγνόμενον ὑπὸ τοῦ κρατῆρος. εἰ δὲ δεῖ παραγυμνῶσαι τὴν τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν διάνοιαν, ἴσμεν ὅτι τῆς ζωογόνου θεότητος, πάσας τὰς πηγὰς ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης τῆς ζωῆς, ὅσαι τε ψυχῶν εἰσι γεννητικαί, καὶ ὅσαι τῶν δαιμονίων τάξεων, καὶ ὅσαι τὰς ἀγγελικὰς ἀποτίκτουσαι σειράς, καὶ ὅσαι τὴν φύσιν ἐπ' ἐσχάτοις παράγουσι, πρόεισί τις ἀπ' αὐτῆς μία θεότης ζωογόνος, πηγὴ πάσης τῆς τῶν ψυχῶν προόδου καὶ ἀπογεννήσεως, ἣ καὶ τῷ δημιουργῷ συντεταγμένη, συνυφίστησιν αὐτῷ, τὸν ψυχικὸν ὅλον διάκοσμον, πᾶσαν μὲν τὴν ὑπερκόσμιον ἀπογεννῶσα ψυχήν, πᾶσαν δὲ τὴν ἐγκόσμιον, προϊοῦσα δὲ διὰ πάντα, καὶ ζωοποιοῦσα καὶ τὸν ὅλον κόσμον. ἣν ὁ μὲν Ὀρφεύς, ἰσοτελῆ τῷ δημιουργικῷ καλεῖ καὶ συνάπτει, καὶ συζεύξας, μίαν ποιεῖ μητέρα πάντων, ὧν ὁ Ζεὺς πατήρ, ὁ δὲ Πλάτων κρατῆρα προσείρηκεν, ὡς πηγὴν ζωῆς ψυχικῆς. οὗτος γὰρ ὁ κρατὴρ ὑποδέχεται τὴν γεννητικὴν ἐνέργειαν τοῦ πατρὸς τῶν ψυχῶν, καὶ κατὰ ταύτην εἰδοποιεῖται τὸ εἶδος τῶν ψυχῶν, ὅθεν καὶ κρᾶμα προσηγόρευται. ἔχει μὲν καὶ ὁ Ζεὺς ἐν αὐτῷ βασιλικὴν ψυχήν, ὥσπερ εἶπεν ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης, ἔχει δὲ καὶ τὴν πηγὴν ταύτην, συνεργαζομένην αὐτῷ τὸν ψυχικὸν διάκοσμον. καὶ οἱ μὲν βάρβαροι, τὴν ζωογονικὴν ταύτην αἰτίαν πηγαίαν ψυχὴν ἀποκαλοῦσι, μετὰ τῆς πηγαίας ἀρετῆς, ἀναφανεῖσαν ἀπὸ τῶν λαγόνων, τῆς ὅλης ζωογόνου θεότητος, ἐν ᾗ περιέχονται πάσης ζωῆς πηγαί, θείας, ἀγγελικῆς, δαιμονίας, ψυχικῆς. ὁ δὲ θεολόγος ὁ παρ' Ἕλλησιν, Ἥραν αὐτὴν προσείρηκεν, μετὰ τῆς Ἑστίας ἀναφανεῖσαν, ἀπὸ τῆς μεγίστης Ῥέας, ἣ περιείληφεν ἁπάσας τὰς ζωογονητικὰς δυνάμεις. ἐπιτελεῖ, καὶ αὐτὴν ἀποτίκτουσα τὴν φύσιν. εἰ καὶ συντάττει τῷ δημιουργῷ τὴν Ἥραν, ὡς μητέρα πατρί, καὶ πάσης τῆς Τιτανικῆς διαιρέσεως, ἔξαρχον αὐτὴν παραδίδωσι, τῆς τε ἐν ψυχαῖς θεωρουμένης κατὰ τὰς μοίρας καὶ διακρίσεως αἰτίαν. ὁ δὲ Πλάτων, κρατῆρα καὶ τὸ κρᾶμα καὶ τὰς μοίρας ἀπολαμβάνων. ἐκεῖνος γὰρ αἴτιος, τῆς τῶν μοιρῶν διακρίσεως. διὸ καὶ οὐ πρότερον διαιρεῖ, πρὶν ἐν τῷ κρατῆρι τὰ γένη συναγεῖ. συλλήβδην οὖν ἡμᾶς ἀπὸ τούτων ὁρμηθέντας, ἐπῶμεν, ὅτι ἄρα ὡς μὲν ὁ κρατὴρ ἕτερος τοῦ δημιουργοῦ, δῆλον. καὶ γὰρ πανταχοῦ δέδεικται ὁ κιρνάς, ὁ κρατήρ, τὰ κιρνάμενα ἀλλήλων. ἐπειδὴ ἕτερος, ὅτι μὲν ψυχογονικός ἐστι, καὶ τοῦτο φανερόν. οὔτε γὰρ τὸν νοῦν παράγων, οὔτε σωματουργῶν παραλαμβάνει τὸν κρατῆρα, μόνας δὲ ὑφιστὰς τὰς ψυχάς, ἐπεὶ καὶ μέσαις οὔσαις αὐταῖς, οἰκεία ἡ κρᾶσις. εἰ δὲ ψυχογονικός ἐστι, δηλαδὴ ψυχῶν ἴδιόν ἐστιν αἴτιος, εἰ δὲ τῷ δημιουργῷ σύστοιχος, ἵνα μὴ δέηται τοῦ μεθ' ἑαυτὴν ἢ ὁλικώτερόν τι ἔχει, ἑαυτοῦ μὴ πάντη αἴτιος ὤν, ὢν αὐτός ἐστι πάντων αἴτιος. νοερὸς δὲ θεὸς ὁ δημιουργός, ἄριστος ὢν τῶν αἰτίων νοερὸς δή που καὶ ὁ κρατήρ. εἰ πηγαῖος ἐκεῖνος, πηγαῖος καὶ οὗτος. καὶ τί δεῖ λέγειν, πηγαίους μὲν κρατῆρας, καὶ οἱ βάρβαροι τὰς μερικὰς προσειρήκασιν. ἔστιν οὖν καὶ οὗτος ὁ κρατήρ, πηγαῖος κρατήρ. αἰτία γάρ ἐστι τῶν ψυχῶν, ἢ ψυχαί, καὶ οὐ πάσης ζωῆς. οὐ γὰρ νοερᾶς, οὐδὲ φυσικῆς, ταύτῃ ψυχὴν αὐτὴν ἀλλαχοῦ

πηγὴν τῶν φρονῶν, καὶ ἐν Φαίδρῳ πηγὴν καὶ ἀρχὴν κινήσεως προσείρηκεν. πολλῷ ἄρα μᾶλλον τὴν πρωτίστην ψυχὴν πηγαίαν προσαγορεύομεν, καὶ κρατῆρα πηγαῖον κατ' αὐτήν, ὅστις ἂν εἴη παρὰ τῷ δημιουργῷ τῶν ὅλων ἱδρυμένος, ἐπεὶ καὶ ἄλλοι παραδέδονται κρατῆρες, ὑπό τε Ὀρφέως καὶ Πλάτωνος. Πλάτων τε γὰρ ἐν Φιλήβῳ, τὸν μέν, ἡφαίστιον κρατῆρα παραδίδωσι, τὸν δέ, διονυσιακόν, καὶ Ὀρφεὺς οἶδε μέν, καὶ τὸν τοῦ Διονύσου κρατῆρα, πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ἱδρύει περὶ τὴν ἡλιακὴν τράπεζαν. τί δὲ καὶ Ὅμηρος, οὐχὶ τήν τε Ἥβην οἰνοχοοῦσαν παραδίδωσι, καὶ τὸν Ἥφαιστον ἀπὸ κρατῆρος ἀφύσσοντα καὶ διανέμοντα πᾶσι τὸ νέκταρ. ἀλλὰ ταῦτα μέν, πλείονος δεῖται λόγου. πρὸς δὲ τὸ παρόν, ἀρκείτω τὰ εἰρημένα, τὴν δὲ τελεωτέραν περὶ ἑκάστου παράδοσιν, ἐν ἄλλοις ἐξετάζομεν, εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον. ἀπορήσειε δ' ἄν τις περὶ τούτων διὰ τίνα αἰτίαν, τὴν μὲν τοῦ παντὸς ψυχὴν ἀπογεννῶν, οὐδεμίαν πεποίηται τοῦ κρατῆρος μνήμην, ἀλλὰ τοῦ κράματος μόνου καὶ τῆς συγκράσεως, περὶ δὲ τῶν μερικῶν ψυχῶν ἐμνημόνευσεν ἅμα, καὶ ὡς τοῦ παντὸς ἐκ τοῦ κράματος ὑπομενούσας; καὶ ῥητέον, ὅτι πρῶτον μέν, αἱ θεῖαι ψυχαὶ καὶ προελθοῦσαι, μένουσιν ἐν τῷ κρατῆρι, καὶ οὐκ ἐκφοιτῶσι τῆς ἑαυτῶν πηγῆς, αἱ δὲ μερικαί, χωρίζονται, καὶ ἀφίστανται πολλάκις, διὰ τὴν εἰς γένεσιν ῥοπήν. ἐπ' ἐκείνων τε οὖν ὡς οὐ γὰρ ἡνωμένων, οὐ διέκρινε τὸν κρατῆρα τοῦ κράματος. διὸ τὴν τοῦ παντὸς ψυχήν, οἱ μὲν πρωτίστην ὑπέλαβον ψυχήν, ἄλλοι δέ, καὶ Ἥραν αὐτὴν προσηγόρευσαν, δηλοῦν αὐτὴν ἀπὸ τῆς οἰκείας πηγῆς οὐ διωρισθέντες. καὶ περὶ τούτων ὡς κεχωρισμένων, διέζευξε τὴν αἰτίαν ἀπὸ τῶν μετ' αὐτήν. δεύτερον δέ, ὅτι πᾶς μὲν ὁ ψυχικὸς διάκοσμος ἀπ' ἀμφοῖν ὑφίσταται, καὶ τοῦ κιρνάντος καὶ τοῦ κρατῆρος. ἀλλ' ἐπεί, τὸ μὲν οὐσίαν αὐτοῦ μένον, τὸ δὲ προϊόν, καὶ τὸ μέν, ἑνώσεως χαῖρον, τὸ δέ, διαιρέσεως φίλον, ἐκεῖνο μέν, ὁ δημιουργὸς μᾶλλον ὑφίστησι, τοῦτο δέ, ὡς γονιμώτερον, ὑπὸ γονίμου μᾶλλον ᾠκείωται. διόπερ ἐκεῖ μέν, ὑπὸ δημιουργῷ τὸ πᾶν ἀπένειμεν, ἐπὶ δὲ τῶν μερικῶν, καὶ τοῦτον παρέλαβεν. τοιαῦτα δέ, καὶ οἱ παρ' Ἕλλησι μῦθοι λέγουσι, μανίας μὲν αἰτίαν τὴν Ἥραν, σωφροσύνης δὲ τὸν Δία, καὶ ἄθλων μετὰ τὴν περὶ γένεσιν ἐκείνην, ἀναγωγῆς δὲ τὸν πατέρα. κινεῖ γὰρ ἐκείνη πάντα εἰς πρόοδον, καὶ πολλαπλασιάζει, καὶ γόνιμα ποιεῖ ταῖς ἑαυτῆς ἐλλάμψεσι. ταῦτα μέν, πρὸς τὴν ἀπορίαν, ἀξιοῖ δὲ τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον καὶ εἰς ταύτην ἀποβλέπειν τοῦ Πλάτωνος τὴν λέξιν, καὶ λαμβάνειν ἀπ' αὐτῆς, ὅτι τοῦ παντὸς ψυχὴν ὑπέστησεν, ἐκ τοῦ κράματος τῶν μέσων γενῶν, ἀλλ' οὐ τὴν ὑπερουράνιον. καὶ πῶς γὰρ ἂν εἰς καιρὸν ἐμέμνητο τὸ πᾶν ὑποστῆσαι προθέμενος, ὅπου γε καὶ τοῦ χρόνου μνησθείς, ὑπερκοσμίαν τάξιν λαχόντος, ὅμως συνέταξεν αὐτὸν τῷ οὐρανῷ. χρόνος δ' οὖν μετὰ οὐρανοῦ γέγονε λέγων, καὶ τοῦτο μέν, οὕτως ὑπομνηστέον, ἐκεῖνα δὲ ζητέον ἡμῖν, ὅτι Πλάτων μέν, εἴτε οἶδε ψυχὰς ὑπερκοσμίους, εἴτε μή, ζητείσθω. καὶ γὰρ ἄξιον ζητήσεως, οὐδαμοῦ διαρρήδην τοῦ Πλάτωνος ταύτας λέγοντος, τοιαύτην ψυχήν, τοῖς δὲ μὴ θεμένοις ταύτας, καὶ τοιαύτας ψυχὰς ἀμεθέκτους, μεταβατικῶς μὲν νοούσας καὶ ταύτῃ νοῦ διεστώσας, ἀθροώτερον δὲ καὶ ὑφ' ἕν, καὶ ταύτῃ τῶν ἐγκοσμίων ὑπερεχούσας. οὐ γὰρ ἀθρόως ἀπὸ τοῦ πάντα ἅμα νοεῖν εἰς τὸ καθ' ἓν νοεῖν ἡ πρόοδος, ἀλλὰ διὰ τῶν πλείω μέν, ἑνός, οὐ πάντα δὲ ὅμως ἅμα νοούντων. τοῖς δ' οὖν θεμένοις διὰ ταῦτα, καὶ πρὸ τοῦ κόσμου ψυχὰς ἐπακτέον λέγειν, πῶς ἐκεῖναι μέσαι τῆς ἀμεροῦς οὐσίας καὶ μεριστῆς; καὶ εἰ μερισταί, τί τὸ μεριστόν, καὶ εἰ ἐμερίσθησαν, εἰ ὡσαύτως ἐσχηματίσθησαν, τίς μηχανὴ λοιπὸν ἐκείνας εἶναι πρὸ τούτων, μηδὲν διαφέρον κατὰ τὴν ὑπόστασιν ἐχούσας; καὶ ἔστι δὲ ἡ τῇ ἐμῇ μαντείᾳ προσιέναι, ἔχουσι μὲν τὸ ἀμέριστον ὑπὲρ αὐτὰς ἑκάστη, τὸ νοερόν, οὗ μετέχουσι. πρώτως γὰρ ἀμέθεκτος ἐκεῖνος ὁ νοῦς ὁ ὑπερκόσμιος, ἔχουσι δὲ καὶ τὸ μεριστόν, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ καθ' ὅλον αὖ αὐτῶν ἐξήρτηται τὰ πλήθη τῶν ἐγκοσμίων. διὸ καὶ μᾶλλον ἀμέριστοι, ἢ μερισταί, καθάπερ ἔσχαται τῶν ψυχῶν ἔμπαλιν, ὅσαι τὸ μὲν ἀμερὲς ἴδιον οὐκ ἔχουσι, τὸ δὲ μεριστόν, ἴδιον, ὡς τῶν δὲ μέσων ἑκάτερον ἴδιον, καὶ τὸ ἀμέριστον. ἑκάστης γὰρ ὑπερκάθηται νοῦς ἴδιος, καὶ τὸ μεριστόν. ἑκάστης γὰρ ἐξήρτηται σῶμα ἴδιον. καὶ ὡς ἐν τῷ πλάτει τῶν ψυχῶν, τοσαῦται αἱ διαφοραί, ποιοῦσαι, ἢ μένουσαν ἀεὶ ἄνω ψυχήν, ἢ μένουσαν μὲν ὑπερκόσμιον δὲ οὖσαν, ἢ καὶ μένουσαν, καὶ ἐγκόσμιον. τοιαύτης δὲ τῆς μεσότητος ἐπ' αὐτῶν νοουμένης, οὐκ ἂν θαυμάσαις εἰ αἱ κατατομαὶ ἴσαι γίγνοιντο, ἀλλ' αἱ μέν, εἶεν, μέχρι τῶν ἐπιπέδων ἔχουσαι τοὺς ὅρους, αἱ δέ, μέχρι τῶν στερεῶν. ὁ δὴ καὶ ἐποίησε ταύτας ἐγκοσμίους, ὡς καὶ εἰς σώματα προκυψάσας, ἐκείνας δὲ ἐφύλαξεν ἔτι πρὸ τοῦ κόσμου μηδὲν ἐχούσας σώματα συναφῆ. καὶ ἴσως δὲ κἀκείνων, τὰς μέν, μέχρι τῶν γραμματικῶν προελθούσας ὅρων, τὰς δέ, καὶ ἕως τῶν ἐπιπέδων. διὸ, καὶ αἱ μὲν αὐτῶν, ὑπερκόσμιοι μόνον ὑπέστησαν, αἱ δέ, μέσαι τῶν ὑπερκοσμίων, καὶ ἐγκοσμίων, ὡς καὶ οἱ ἐπίπεδοι μέσοι τῶν γραμματικῶν ὅρων, καὶ τῶν στερεῶν. καὶ δὴ καὶ τὴν ἁρμονίαν ἄλλην εἶναι τῶν τριῶν γενῶν τῶν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς μελῳδουμένων, οὐδὲν θαυμαστόν. οὐ γὰρ ἀνάγκη τρεῖς εἶναι μόνας ἁρμονίας, ἀλλὰ τοσαύτας καταλέφθησαν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς συμμέτροις. εἶναι δέ τινας καὶ κρείττους τούτων οὐκ ἀδύνατον, οὐ δὲ τούτων ἐκ διαιρέσεως λεφθέντων τῶν τριῶν γενῶν, ἀλλ' ἐκ πέρατος καὶ αἰσθήσεως, ὅπου καὶ ταύτας δυνατὸν καὶ ἐπ' ἐκείνων λαμβάνειν μέχρι τῶν γραμματικῶν, καὶ μέχρι τῶν ἐπιπέδων τὰς δύο μεσότητας ἐμβάλλοντας, περὶ μόνου τοῦ πρώτου διπλασίου καὶ τριπλασίου, ἢ καὶ ὧδε τῶν ἑξῆς καὶ δύο, καὶ ἐπ' ἐκείνων κύκλους ποιοῦντας, καὶ ὅπου μὲν τὸν ἐντὸς διχῇ μόνον σχίζοντας. δύο γὰρ αἱ διαστάσεις, ὅπου δὲ τριχῇ. τοσαῦται γὰρ τῶν πρώτων ὅρων. ὥστε ὅπου μὲν ἓν γίγνεσθαι καὶ τρεῖς, ὅπου δὲ ἓν καὶ πέντε, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων, αὐτὸς ἓν καὶ ἑπτὰ ἐποίησεν. κατὰ πάντα ἄρα διωκτέον τὰς ψυχάς, ἐκείνας διαφερούσας εἶναι τῶν ἐγκοσμίων, καὶ κατὰ τὴν μεσότητα, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν κύκλων. καὶ οἱ τοῦ Πλάτωνος λόγοι, τὸ κοινὸν καὶ διατεῖνον ἔχουσι, περὶ πᾶσαν τὴν ψυχικὴν

οὐσίαν

οὐσίαν. ἀναβαινόντων ἡμῶν ἀπὸ τῶν εἰς τοὺς στερεοὺς ἀριθμοὺς προελθούσης ψυχογονίας, εἰς τὴν ταύτης ἁπλουστέραν, τὴν μέχρι τῶν ἐπιπέδων, καὶ ἀπὸ ταύτης, εἰς τὴν μέχρι τῶν γραμμικῶν. καὶ ῥᾷον ψυχογονίας ποιούντων, τοῖς τρισὶ γένεσι τῶν ψυχῶν συνῳδούς. οὐ γὰρ ἀμέσως ἀπὸ τῆς ἀμερίστου παντελῶς οὐσίας ἐστὶν ἡ πρόοδος, εἰς τὴν περὶ πάντας ἀριθμοὺς μερισθεῖσαν, ἀλλὰ κἀνταῦθα διὰ τῶν μέσων ἡ πρόοδος, ὡς κἀπὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. εἰ δὲ ταῦτα, θαυμαστὸν οὐδέν, καὶ τὰς μερικὰς ψυχάς, ἐν αἷς τὸ μεριστὸν αὐτόθεν ὑπάρχει, τὸ δὲ ἀμέριστον, διὰ μέσων ἄλλων τῶν πρὸ αὐτῶν εἰς νόας ἀνηγμένων, τὰς διαιρέσεις εἰς πλείω γινομένας ποιῆσαι, πρὸς τὸ μεριστόν, καὶ ταύτας εἶναι πλείους, ἢ πρὸς τὸ ἀμερές. λέγω δέ, οἷον τοὺς ἐπογδόους διῃρῆσθαι ταῖς ἀποτομαῖς, καὶ τοῖς λείμμασι, καὶ ταὐτὸ διατονικὸν ἐν αὐταῖς εἶναι σὺν δύο διαστημάτων, ἀλλ' οἷον περὶ τῶν ὁριζόντων τὴν διὰ τεσσάρων καὶ διὰ πέντε σωζομένων τῶν αὐτῶν λόγων ἐν τοῖς ἄκροις, ὥστε κἀπὶ τούτων συμβαίνειν τοὺς ψυχογονικοὺς λόγους, ἀλλὰ μετὰ πλείονος ἑτερότητος. διότι καὶ τῶν γενῶν τῶν μέσων, ἡ μὲν οὐσία κρατηθεῖσα, θείαν ἐποίει ψυχήν, ἡ δὲ ταυτότης, δαιμονίαν, ἡ δὲ ἑτερότης, μερικήν, καὶ τούτων κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον τρόπον κρατούντων, ὑπέστησαν πολλαὶ μὲν αἱ θεῖαι, πολλαὶ δὲ αἱ δαιμονίαι, πολλαὶ δέ, αἱ μερικαί. καθάπερ ἐνεδείξατο καὶ αὐτὸς εἰπών, δεύτερα καὶ τρίτα παραλαβόντα, τῶν πασῶν δημιουργόν, ὑποστῆσαι τὰς μερικὰς ψυχάς. τὸ γὰρ ὅμοιον τούτῳ, καὶ περὶ τούτων λαβόντων, ἕξομεν τὰς διαφορὰς αὐτῶν ἀποδιδόναι πρὸς τὰς μέσας πάσας, καὶ τὰς πρώτας ψυχάς. καὶ κοινὸν μὲν ἀποδιδόναι λόγον πασῶν. ψυχή ἐστιν, οὐσία, μέση τῆς ὄντως οὔσης οὐσίας, καὶ γενέσεως ἐκ τῶν μέσων συγκραθεῖσα γενῶν, καὶ εἰς ἀριθμὸν διαιρεθεῖσα οὐσιώδη, καὶ συνδεθεῖσα πάσαις ταῖς μεσότησι, καὶ ἁρμοσθεῖσα διατονικῶς, ζῶσά τε μίαν ζωὴν καὶ διπλῆν, καὶ γνωστικὴ μοναχῶς τε καὶ διχῶς. τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ προστιθέντων, τὰ ἴδια, καὶ τοὺς ἰδίους ἕξομεν ἀριθμοὺς τῶν θείων, ἢ δαιμονίων, ἢ μερικῶν ψυχῶν, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἑκάστων οὐσιώδους ὑποστάσεως πολλοῦ δέοντος λέγειν, ἐντελέχειαν σώματος εἶναι ψυχήν, φυσικοῦ ὀργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. οὗτος γὰρ ὁ λόγος, οὔτε τινὸς εἰπὼν εἶναι τὴν ψυχὴν ἀπετί ἐστιν, οὔτε πᾶσαν περιέλαβεν. οὐ γάρ εἰσιν αἱ θεῖαι σωμάτων ὀργανικῶν. οὔτε διαφεύγει τὸ ὁριστόν, ἐν ἑαυτῷ παραλαμβάνειν. τὸ γὰρ δυνάμει ζῶν ἐστι, τὸ δυνάμει ψυχὴν ἔχον. ἃ δὴ πάντα διαφεύγων ὁ παρ' ἡμῶν εἰρημένος λόγος, ὄντως ἐστὶν ὁρισμός, καὶ τὸ κοινὸν ἔχων καὶ διατεῖνον, περὶ πάντα τὰ γένη τῶν ψυχῶν, καὶ τὸ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἑρμηνεύειν τὴν μέσην, καὶ τὸ ζητούμενον, μηδαμοῦ τοῦ λόγου μέρος ποιεῖν. ταῦτα μὲν περιεξέβημεν τὰς ἑαυτῶν ὠδῖνας ἀναπιμπλάντων, κἂν μὴ λέγῃ Πλάτων ψυχὴν ὑπερκόσμιον. εἰ δέ τις ἀποροίη, διατί μὴ καὶ τῶν ἄλλων ψυχῶν ἐμνήσθη τῶν τε θείων, καὶ τῶν δαιμονίων, ῥητέον πρὸς αὐτόν, ὅτι τὴν αὐτὴν κρᾶσιν περὶ τούτων παραλαμβάνει. καὶ γὰρ εἰ διαφέρουσιν αἱ δαιμόνιοι τῶν θείων, ἀλλ' ὡς ἐν θεωρίᾳ πᾶν τὸ ἄχραντον τῶν ψυχῶν γένος, πρὸς τὸ γενεσιουργὸν παραλαμβανόμενον. ἅμα δέ, καὶ διὰ τῆς τῶν ἄκρων ψυχῶν μνήμης, ὡς ἐκ τοῦ κρατῆρος ὑφισταμένων, δεδήλωκεν ὅτι καὶ ταῖς μέσαις ἐκεῖθεν πάσαις τὸ εἶδος. λέγω δὲ ἄκρας, τήν τε τοῦ παντὸς καὶ τὰς μερικάς. ἐπεὶ ὅτι γε καὶ τοῖς ἄστροις ἰδίας δίδωσι ψυχάς, καὶ τοῖς ὑπὸ σελήνην θεοῖς, δῆλον μέν, καὶ ἐκ τῶν ἐν νόμοις εἰρημένων. καὶ γὰρ φησὶν ἐν ἐκείνοις, ψυχὴν μὲν οὐχ ὁρῶμεν, σῶμα δὲ ὁρῶμεν. καὶ ζητεῖ πῶς ἡ ψυχὴ αὕτη, τὸ σῶμα κινεῖ. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐνταῦθα προειρημένων. ζῷα γὰρ θεῖα καλεῖται τὰ ἄστρα. πόθεν οὖν ἔχει τὸ θεῖον, πόθεν δέ, τὴν ἰδίαν κίνησιν. εἰ γὰρ δὴ λέγοι τις περὶ μεριστὴν ζωήν, οὐδὲν διοίσει τὸ θεῖον ζῷον τῶν ἐνταῦθα φαυλοτέρων, ἂν μόνην ἐντελέχειαν ὑπεδέξατο ἐκ τοῦ παντός. τοῖς δὲ ὑπὸ σελήνην θεοῖς, τοῖς τε οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος, ψυχὰς οὐ δώσομεν; καὶ πῶς ἔτι θεοί; εἰ γὰρ κρείττους εἰσὶ ψυχῶν, ἢ ψυχὰς ἕξουσι. εἰ δὴ ἐγκόσμιοί εἰσιν ψυχαὶ αὐτῶν ἐξήρτηνται θεῖαι. κἀπὶ τῶν δαιμόνων δέ, ὁ αὐτὸς λόγος. εἰ δ' ὅπερ εἴρηται, μὴ καὶ τούτων ἐμνημόνευσε νῦν, οὐ θαυμαστόν. οὐ γὰρ ὅμοιος τῆς ὑποστάσεως, καὶ ἐπ' αὐτῶν τρόπος. πάσαις γὰρ ταῖς ὑφισταμέναις ἐκείναις ψυχαῖς κοινόν ἐστι τὸ ἄτρεπτον, τὸ ἀκλινές, τὸ ἀνηφοίτητον τῶν νοητῶν, ῥοπὴ δὲ καὶ τόλμα καὶ περιρρύσεις ἀπὸ τῶν δὲ τῶν ψυχῶν ἄρχεται τῶν νῦν παραγομένων. εἰ δὲ πάλιν ζητοίημεν, τίνι διοίσουσι τῆς κοσμικῆς ψυχῆς αἱ θεῖαι καὶ δαιμόνιαι καὶ αἱ μερικαὶ περὶ τὸ ψυχογονικὸν διάγραμμα. οὐ γὰρ δυνατὸν ἐκ τῶν αὐτῶν εἶναι πάντη ταῖς δευτέραις τοῖς πρὸ αὐτῶν, ἐροῦμεν, τοὺς μὲν λόγους ἐν πάσαις εἶναι τοὺς αὐτούς. μεμέρισται γὰρ αὐτῶν ὡς ὄντων καὶ ἐν ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς, οἷον ἐπογδόων, καὶ ἐπιτρίτων, καὶ ἡμιολίων. τοὺς δὲ ὅρους ἐν οἷς οἱ λόγοι, διαφέροντας. πυθμένας γὰρ εἶναι τοὺς ληφθέντας, περὶ τῆς κοσμικῆς ψυχῆς τοῦ παντὸς ψυχογονικοῦ διαγράμματος. οὐδὲν οὖν κωλύει εἶναι διπλασίους τοὺς ἐν ταῖς θείαις, καὶ τούτων εἰ τύχοι κατ' ἄλλον λόγον ὑπηυξημένους τοὺς ἐν ταῖς δαιμονίαις. ἡ γὰρ πρόοδος αὔξει τὸ πλῆθος. ἡ οὖν τῶν ὅρων ἔσται διάστασις, οὐ τῶν λόγων, ἀλλὰ τούτων ἀδύνατον. μένουσι γὰρ αὐτῶν ἐκείνων, ὡς ὄντων καὶ ἐν ταῖς μερικαῖς ὅπερ εἴπομεν. τῶν ὅρων ἄρα τὴν διαφορὰν ὑποληπτέον, ὥσπερ τῶν μερικῶν πρὸς ταύτας, οὐ μόνον περὶ τοὺς ὅρους, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς διαιρέσεις τινῶν λόγων. ὥστ' εἶναι, τῶν μέν, κοινοὺς τοὺς λόγους, ἀλλὰ τοὺς ὅρους διαφέροντας. διὸ καὶ κοινὸν εἶναι καὶ ἐκείναις τὸ μένειν πάσας ἀμερίστους, τὸν τῶν μερικῶν μερισμόν, τὸν δὲ περὶ τοὺς λόγους, ἀλλὰ τοὺς ὅρους μερισμόν, πλείω γενόμενον, ποιῆσαι μεριστὰς αὐτὰς μειζόνως τῶν πρὸ αὐτῶν, καὶ αὐτὸ τὸ μένειν ἄνω κατιούσας. ἀλλὰ ταῦτα μέν, ἡ ἐμὴ μαντεία περὶ τούτων. τί δέ, τὸ κεραννὺς ἔμισγε. τί ἐροῦμεν ἆρ' οὖν τὴν φύσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ζωαῖς πρεσβυτέραν τάξιν τῆς διακρίσεως; καὶ πῶς οὐ ταῦτα φήσομεν; ἐν μὲν μίξεως, καὶ ἐν διῃρημένοις οὔσης τῆς διακρίσεως, καὶ ἑπομένης τῇ

μίξεως, ὥστε τοιοῦ τῶν μερικῶν ψυχῶν, ἀνάπαλιν εἴρηκεν, καὶ προηγουμένην τάξιν τῇ μίξει δίδωσιν αὐταῖς· κατεχεῖτο μίσγων, ὡς τῆς διαιρέσεως πλείονος ἐν ταύταις οὔσης. τὰ γὰρ τῶν ἄλλων μανικά φησιν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης. καὶ τὸ κατεχεῖτο δὲ, τῆς εἰς τὸ κάτω προόδου, καὶ τῆς ἀρίστης χύσεως ἐστὶν ἐμφαντικόν. αἱ δὲ καὶ τὴν κατάχυσιν φιλοῦσαι, οὕτως ὡς ἀπὸ ὑγρῶν ξυνθεῖσαν, τάχ' ἂν ἰδίοις καὶ ταύτην οἰκείαν οὖσαν τῇ ψυχῇ. ζωῆς γὰρ τὸ ὑγρὸν σύμβολον. διὸ καὶ ποτὲ μὲν λιβάδα καλοῦσιν αὐτὴν τῆς ὅλης ζωογονίας, ποτὲ δὲ πηγαίαν τινά. καὶ Πλάτων, καὶ πρὸ Πλάτωνος οἱ θεοί, καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς προόδου ἐν ὑπόλοιπα, τῶν μέσων ὑποθησόμεθα γενῶν. οὐ γάρ που λέγοι ἂν τοῦ ἐκεῖ κράματος. αὐτὸ γὰρ πᾶν καταναλώσειεν ἐν τῇ γενέσει καὶ τῷ μερισμῷ, καὶ τῇ ἁρμονίᾳ, τῇ τῆς παντὸς ψυχῆς, ὥσπερ ἐν ἐκείνοις προείρηκεν, ἀλλὰ δῆλον ὅτι τῶν μέσων γενῶν, τὰ μὲν ἐστὶν ἀκρότατα καὶ νοερά, τὰ δὲ μέσα, τὰ δὲ τελευταῖα. ποιεῖ δὲ, τὰ μὲν πρῶτα, τὰ δὲ μέσα, τὰ δὲ ἔσχατα ἡ ἀναλογία. τῶν γὰρ ἄκρων διαφερόντων, ὧν αἱ μεσότητες ὑφίστανται, καὶ τὰ μέσα δήπου κατὰ τὸ ἀνάλογον ἀνάγκη διαφέρειν. διὸ καὶ πρότερον ἐλέγομεν, ἄλλο τὸ ἀμερὲς εἶναι καθ' ἑκάστην ψυχήν, καὶ ἄλλο τὸ μεριστὸν περὶ τοῖς σώμασιν. ὥσπερ καὶ ἄλλο ἄλλης σῶμα ἐξήρτηται. τούτων οὖν ἑτέρων ὄντων, καὶ τὰ μέσα ἂν εἰκότως ἕτερα εἴη. καὶ διὰ μὲν τῶν πρώτων, ὑφίστησι τὰς θείας ψυχάς, διὰ δὲ τῶν μέσων τὰς δαιμονίας, διὰ δὲ τῶν ἐσχάτων τὰς μερικάς. τὰ δὲ ἔσχατα ταῦτα προσείρηται νῦν, ὑπόλοιπα τῆς προόδου, ἐπειδὴ καὶ ὅμοιά πως ἐστὶν αὐτοῖς, καὶ ὑφειμένα τῶν ἐκεῖ. τὸ γὰρ ὑπολειπόμενον, τῷ τε ὅλῳ πάντως ὂν μέρος ἐστίν, ὁμοιοῦται, καὶ ὑφεῖται τῆς τελεωτέρας καὶ προηγουμένην ἔχοντος τάξιν. ἀμφοτέρους ἄρα ἀποδεξόμεθα, τούς τε λέγοντας ὅτι ταῦτα κατάλοιπά ἐστι τῶν μέσων γενῶν, καὶ τὸν θεῖον Ἰάμβλιχον ἐξῃρημένην ὑπεροχὴν ἀπονέμοντα τοῖς συμπληρωτικοῖς τῶν θείων ψυχῶν γένεσιν, ὅμως τήν τε ὁμοιότητα πάντων τῶν μέσων γενῶν, καὶ τὴν ἐξαλλαγὴν διασῴζοντας.

„ Τρόπον μέν τινα τὸν αὐτόν, ἀκήρατα δὲ οὐκέτι κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως, ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα.

Καὶ διὰ τούτων ὁ Τίμαιος ἐνδείκνυται, τήν τε ὁμοιότητα τῶν μερικῶν ψυχῶν πρὸς τὰς ὁλικὰς καὶ τὴν ὕφεσιν, καὶ τὴν ἐξηλλαγμένην πρόοδον. οὐ γὰρ μόνον κατὰ τὴν δημιουργικὴν ἐνέργειαν, τὴν πρώτην καὶ δευτέραν, οὐδὲ τὴν πρὸς κατὰ κρατῆρα τῆς ζωῆς φύσιν ἢ διάκρισιν, οὐδὲ κατὰ τὴν τῶν γενῶν ὑπεροχὴν, ἢ ἔλλειψιν, τὰς διαφορὰς αὐτῶν μετὰ τῆς συγγενείας ὑπογέγραφεν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τῆς μίξεως τρόπον, τὸν αὐτὸν ὄντα, καὶ οὐ τὸν αὐτόν. ὅτι γὰρ ἡ κρᾶσις ὁμοία τῶν γενῶν, ὅτι ἡ τῆς ἑτερότητος ἐπικράτεια. πλεῖον γὰρ ἐστὶ τῶν μερικῶν αὕτη ψυχῶν. διὸ καὶ τοῖν ἵπποιν ἐν ταύταις, ὁ μὲν ἀγαθός, ὁ δὲ, ἐναντίος τε καὶ ἐξεναντίου ὡς εἴρηται ἐν Φαίδρῳ, τῆς ἑτερότητος δυναστευούσης. καὶ κατὰ τὸν τρόπον οὖν τὸ αὐτὸ δείκνυσι, καὶ κατὰ τὴν ἰδιότητα τῶν ὅλων συστημάτων. γίγνεται γὰρ τὰ ὅλα κράμματα οὐκέτι ἀκήρατα κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως, ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα. καὶ γὰρ ἐν τούτοις, ὕφεσίς ἐστι καὶ τάξις. τίνα οὖν τὰ ἀκήρατα λέγοι ἄν, οὐ τὰ ἀπαθῆ μόνον; σμικρὸν γὰρ εἰ τούτῳ διαφέρει τὸ θεῖον τῶν ψυχῶν γένος παρὰ τὸ μερικόν. καὶ γὰρ τὸ τελευταῖον προσγίνεται τοῦτο τὸ πάθος, μετὰ τὴν ἀποστροφὴν τοῦ ὄντος, μετὰ τὴν νεῦσιν, μετὰ τὴν ῥοπήν, μετὰ τὴν πτεροῤῥύησιν. ὥσπερ δὴ καὶ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης εἴρηκεν. κάλλιον οὖν τὸ ἀκήρατον λέγειν, τὸ ἄτρεπτον, τὸ ἀκατακλινές, τὸ ἀμείλικτον, τὸ ἀδάθικτον τῆς οὐσίας εἶδος, τὸ μὴ ἐπιστρεφόμενον εἰς τὰ δεύτερα, μὴ δὲ μεταβολὴν ἐπιδεχόμενον, μὴ δὲ ὕφεσιν ζωῆς, τὸ πόῤῥω πάσης κηρὸς ἱδρυμένον, τὸ τῶν εἱμαρμένων νόμων ἐξῃρημένον. ταῦτα γάρ κοινά ἐστι παντὶ γένει ψυχῶν, ἀεὶ τῆς γενέσεως ὑπερανέχοντι. τὰ δὲ ἐναντία τούτων, ἐφαρμόζει ταῖς εἰς γένεσιν κατιούσαις διωνάμεσι, τὸ μεταβάλλειν τὴν ζωὴν ἀπὸ νοήσεως εἰς πρᾶξιν, τὸ ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης τελεῖν ποτέ, τὸ συμμίγνυσθαι τοῖς ἐπικήροις πράγμασιν. ὅτε οὖν κατὰ ταὐτὰ ταύταις ὑπάρχει τὸ ἀκίνητον, ὅπερ ποτὲ καὶ εἰς γένεσιν χωροῦσιν, οὔτε ὅτε ὑπάρχει, ὡσαύτως ὑπάρχει. τὸ γὰρ ἀεὶ νοεῖν, κρεῖττον τοῦ ποτὲ τῆς οἰκείας ἀφισταμένης νοήσεως. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν ταύταις ταῖς ψυχαῖς τάξις ἐστί, καὶ αἱ μὲν, ἄχραντοί εἰσιν, ὀλιγάκις προσομιλοῦσαι τῇ γενέσει, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀφιστάμεναι τάξεως, αἱ δὲ, παντοίοις ἐγκυλινδοῦνται ἄνθεσι, καὶ τὰς μακροτέρας πλανῶνται περιόδους. καὶ τούτων διαφορὰν ὑποδέδειχεν εἰπὼν, ἀλλὰ δεύτερα καὶ τρίτα. τῶν γὰρ ἀεὶ μενόντων ἄνω καὶ ἀκακώτων, πλεῖστον ἀφίστανται τά τε κατιόντα καὶ κακυνόμενα. μέσα δέ ἐστι τὰ κατιόντα μὲν, οὐ κακυνόμενα δὲ, τὸ δὲ ἔμπαλιν, οὐ θέμις, τὸ κακύνεσθαι μὲν, ἄνω δὲ μένειν. τὸ γὰρ κακόν, ἐν θεοῖς οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἐν τῷ θνητῷ τόπῳ, καὶ ἐν τοῖς ἐνύλοις πράγμασι. πάλιν οὖν ἐκ τούτων ἀναφαίνεται, πρώτιστον μὲν γένος ψυχῶν, τὸ θεῖον. πανταχοῦ γὰρ ἡγεμονοῦσαν ἔχει τάξιν, τὸ θεότητος δεκτικὸν ἐν οὐσίαις, ἐν νοῖς, ἐν ψυχαῖς, ἐν σώμασι. δεύτερον τὸ ἀεὶ συνημμένον αὐτοῖς, ἵνα διὰ τούτου καὶ τὰ ἀφιστάμενα ποτὲ πάλιν ἀνακαλῆται πρὸς αὐτούς. τρίτον, τὸ κατιὸν μὲν εἰς γένεσιν, ἀχράντως δὲ, κατιόν, καὶ ὑφειμένην μὲν ζωὴν ἀντὶ θεωτέρας ἀλλαττόμενος, κακίας δὲ καὶ πάθους ἐξῃρημένον. τοῦτο γὰρ συνεχὲς τῷ ἀεὶ ἄνω, καὶ ἀεὶ ἀχράντῳ γένει τῶν ψυχῶν. τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον, τὸ πολυπλανὲς, καὶ μέχρι τοῦ ταρτάρου κατιόν, καὶ αὖθις ἀνεγειρόμενον, παντοῖά τε εἴδη ζωῆς ἀνελίττον, ἤθεσί τε χρώμενον ποικίλοις, καὶ πάθεσιν ἄλλοτε ἄλλοις, καὶ μορφὰς ζώων ἀλλαττόμενον πολυειδεῖς, δαιμονίας, ἀνθρωπίνας, ἀλόγους, κατευθυνόμενον δ' οὖν ὅμως ὑπὸ τῆς δίκης, καὶ εἰς οὐρανὸν ἀπὸ γῆς ἀνατρέχον, καὶ εἰς νοῦν ἀπὸ τῆς ὕλης περιαγόμενον, κατὰ δή τινας τεταγμένας τῶν ὅλων περιόδους. τὸ δ' οὖν ἀκήρατα μηκέτι, κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως γίνεσθαι σημαίνει τὸ πᾶν μὲν ἀκήρατον τῶν μερικῶν ψυχῶν, οἷον, κατὰ μόνην τὴν οὐσίαν, πᾶν δὲ οὐκ ἀκήρατον, οἷον, κατὰ τὰς ἐνεργείας κηρῶν παντοίως ἀναπιμπλαμένας, καὶ τοῖς ἐπικήροις τῶν ὄντων ἐμφαιρομένας, καὶ τὸ μὴ δὲ ταύτας ἀεὶ ὡσαύτως ἔχειν καὶ οὐκ ἀκήρατον.

ἀκήρατον. ἀλλὰ ποτὲ μὲν μᾶλλον, ποτὲ δὲ ἧττον, ἀνωμαλίας οὔσης ἐν ταῖς ψυχαῖς παντοίας, περὶ τὴν πρὸς τὰ θνητὰ σχέσιν, ἀφ' ἧς αὐταῖς ὑπάρχει τὸ μὴ ἀκήρατον περὶ τὴν ζωήν. Συστήσας δὲ τὸ πᾶν, διεῖλε ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις, ἔνειμέ τε ἑκάστην, πρὸς ἕκαστον. Πᾶσα μὲν ἡ τῶν ψυχῶν τάξις, εἰς δύο ταύτας ἀνήρτηται πηγάς, τήν τε δημιουργικήν, καὶ τὴν ζωογονικήν. καὶ ἀπὸ τούτων πρόεισι τά τε πρῶτα αὐτῆς καὶ τὰ μέσα, καὶ τὰ τέλη, καὶ διὰ τούτων ἀφορίζεται τῶν θεῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ, τὰ μὲν ἐστὶν ὁλικώτερα, τὰ δὲ, μερικώτερα, καὶ τὰ μὲν, ἀνεκφοίτητα τῶν οἰκείων ἀρχῶν, τὰ δὲ, προϊόντα μέχρι τῆς ὕλης, καὶ τὰ μὲν, ἡγεμονικά, τὰ δὲ ἑπομένων ἔχοντα λόγον, ἐφίστησιν ὁ δημιουργός, τὰ ἕτερα τοῖς ἑτέροις, καὶ ὑποτάττει τὰ μερικώτερα τοῖς ὁλικωτέροις, διαιρεῖται περὶ γένη τὰς πολλὰς ψυχάς, τοῖς προεστῶσιν αὐτῶν θεοῖς, καὶ περὶ ἀγέλας, ἄλλας ἄλλοις ἐφίστησιν ἡγεμόνας. καὶ νῦν μὲν ὑφιστὰς θείας ψυχάς, ὀπαδοὺς ποιεῖ τὰς μερικάς, μικρὸν δὲ ὕστερον, καὶ τὰ ὀχήματα αὐτῶν ὑποτάξει ταῖς θείαις περιφοραῖς, ὅταν ἐκεῖνα παραγάγῃ, καὶ τὰ ὅλα τοῖς ὅλοις. ὁ γὰρ δεῖ ψυχὴν πρὸς ψυχήν, τοῦτο ὄχημα πρὸς ὄχημα, καὶ τὸ συναμφότερον, πρὸς τὸ συναμφότερον, περὶ τὴν σύνθεσιν τὴν γινομένην. τοῦτο μὲν οὖν εἰσαῦθις. νῦν γὰρ οὔπω αὐτὰς ἐγκοσμίους πεποίηκε, μερίζει περὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἀστρῴους. τὰ γὰρ ἄστρα, τὰς ψυχὰς δηλοῖ τῶν ἀστρῴων σωμάτων. διεῖλεν οὖν αὐτὰς ἰσαρίθμους ταῖς θείαις ψυχαῖς, καὶ ἔνειμεν ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, συστήσας φησὶ τὸ πᾶν, οὐ τοῦτο λέγων, ὅτι μίγμα ποιήσας ἕν, ὡς ἐπὶ τοῦ τοῦ παντὸς ἐποίησεν ἕν, ὅλον ἐκ τῶν τριῶν, οὐσίας, ταὐτοῦ, θατέρου, καὶ ἀπὸ τούτου περὶ ἀφαίρεσιν διαιρῶν τὰς ψυχάς. οὐ γὰρ αὖ εὐθὺς ἀπὸ τοῦ μίγματος εἰσήγαγε τὴν περὶ τὰς θείας ψυχὰς αὐτῶν διανομήν, ὑπερβὰς τὴν εἰς τοὺς ἀριθμούς, καὶ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους διαίρεσιν, καὶ τὴν τοῦ σχήματος παράδοσιν, ἀλλὰ πάντα ὁμοῦ περιλαβὼν ἐν τῷ φάναι, συστήσας δὲ τὸ πᾶν, τὴν μίξιν, τὴν εἰς τὰς μοίρας τομήν, τὴν διασχημάτισιν. ἐξ ὧν καὶ αἱ μερικαὶ πᾶσαι ψυχαὶ διεκοσμήθησαν. συστήσας δὲ τὸ πλῆθος πάντων ψυχῶν τούτων. καὶ γὰρ τὴν ἑκάστης γένεσιν, σύστασιν ἂν εἴποι. καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ τοῦ παντὸς ἔλεγε, διὰ τὴν ἐκ πολλῶν συμπλήρωσιν. ἐπεὶ δὲ περὶ νοῦν τῷ συνεστῶτι, πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς σύστασις γεγένηται. συστήσας οὖν τὸ πᾶν τῶν ψυχῶν πλῆθος, διεῖλεν αὐτὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις, περὶ τὰς ἐκείνων ἰδιότητας, καὶ ταύτας ἀπ' ἀλλήλων διαστήσας. ἆρ' οὖν οὕτως ἰσαρίθμους φαίης ἂν ὡς μίαν μερικὴν ψυχὴν ὑπὸ μίαν τετάχθαι τῶν ἀστρῴων, καὶ τῷ ποσῷ τοσαύτας εἶναι ψυχάς, ὅσοι καὶ ἀστρῷοι θεοί; τοῦτο γοῦν ὑποδηλοῦν φαίνεται προστιθέντος ἑκάστην πρὸς ἕκαστον ἄστρον. καὶ πῶς τοῦτο Πλατωνικὸν δόγμα φήσομεν, αὐτοῦ μικρὸν ὕστερον λέγοντος, ὑπέσπειρε τοὺς μέν, εἰς γῆν, τοὺς δέ, εἰς ἥλιον, τοὺς δέ, εἰς σελήνην. πλῆθος γὰρ ἀπὸ τούτων καταλέγει περὶ ἕκαστον ἄστρον. μήποτε οὖν, τὸ ἰσάριθμον οὐ μοναδικῶς θεωρητέον, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς ἀνάλογον, τῇ μὲν μονάδι, ἡ δεκάς, τῇ δὲ τριάδι, ἡ τριακοντάς, τῇ δὲ πεντάδι, ἡ πεντηκοντάς, καὶ ἁπλῶς ἅπασι τοῖς ἐντὸς δεκάδος οἱ μετ' αὐτήν, καὶ ἰσάριθμοι τοῖς πρώτοις, οἱ δεύτεροι. καὶ οὐ διὰ τοῦτο περὶ τὸ ποσὸν ἡ πεντάς, ἴση τῇ πεντηκοντάδι, καὶ ἡ τριάς, τῇ τριακοντάδι. μόνον δὲ κατ' ἀναλογίας ἔχουσι τὸ ἴσον. ὃ γάρ ἐστιν ἐν μονάσι τριάς, τοῦτο ἐν δεκάσιν ἡ τριακοντάς. τάχ' οὖν καὶ ἐπὶ τῶν μερικῶν ψυχῶν, οὕτω τὸ ἰσάριθμον ληπτέον. ἐπεὶ γὰρ ἑκάστη τῶν θείων ψυχῶν, ἔστι τις οἰκεῖος ἀριθμός, ὃν ἑνοειδῶς αὕτη προείληφεν, ἀναπτυσσόμενος οὗτος ὁ ἀριθμός, ἀφορίζει τὸ πλῆθος τῶν ὑποτεταγμένων μερικῶν ψυχῶν. καὶ τῶν μὲν πρώτως αὐτῶν ἐξημμένων, ἐλάττων ὁ ἀριθμός, ἡ δὲ δύναμις μείζων. τῶν δὲ δευτέρως, ἡ μὲν δύναμις ἐλάττων, ὁ δὲ ἀριθμός, πλείων. ἀνάλογον δὲ ἑκατέρως αὐτῇ πρόεισιν. οὕτω γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς τῇ πρώτῃ τετράδι, καὶ ἐν δεκάσι τετρὰς ἀνάλογον. καὶ ἡ ἐν ἑκατοντάσι, καὶ ἡ ἐν χιλιάσι. ῥητέα μὲν δὴ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν παροῦσαν ζήτησιν, προσθετέον δέ, καὶ ὅτι τὸ εἶδος καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῖς ὀπαδοῖς, ἀπὸ τῶν ἡγεμόνων παραγίγνεται θεῶν. τοῦτο δὴ τὸ εἶδος, ἀριθμός ἐστιν ἀφορίζων τὴν ἰδιότητα τῆς ζωῆς. ὅσοι οὖν ἡγεμόνες, τοσαῦτα καὶ εἴδη ζωῆς ἐστι τὰ ἑπόμενα αὐτοῖς, οἷον εἰ βούλει κρόνιον, δίιον, ἡλιακόν, σεληνιακόν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θεῶν ὡσαύτως. ἄνωθεν γὰρ ἀρχόμενον τὸ εἶδος, διήκει μέχρι τῶν τελευταίων ὀπαδῶν, καὶ πάντας εἰς ὁμοιότητα, καθίστησι, πρὸς τὸν ἡγούμενον θεόν. εἰσὶ γὰρ περὶ ἕκαστον θεόν, καὶ θεοὶ μερικώτεροι, καὶ ἀγγελικαὶ τάξεις, ἐκφαίνουσαι τὸ θεῖον φῶς, καὶ δαίμονες συμπορευόμενοι, ἢ δορυφοροῦντες, ἢ ὀπαδοὶ τοῦ θεοῦ. καὶ ἡρώων στρατός, ὑψηλὸς καὶ μεγαλοπρεπής, προκαταστέλλων πᾶσαν τὴν ἐκ τῆς ὕλης ἀταξίαν, καὶ συνοχητικὸς τῶν θείων ὀχημάτων, καὶ τῶν ἐπ' ἐκεῖνα περιπορευομένων μερικῶν, ἐκκαθαίρων καὶ ταῦτα, καὶ ἐκείνοις ἐξομοιῶν. καὶ ψυχῶν ἀχράντων χορός, καθαρότητι διαλάμπων, ἄλλων τε ψυχῶν πλῆθος, ποτὲ μὲν αἰρόντων τὴν τῆς ἡνιόχου κεφαλὴν εἰς τὸν νοητόν, ποτὲ δέ, ταῖς περικοσμίοις δυνάμεσι τῶν θεῶν συνταττομένων. καὶ τούτων αἱ μέν, κατ' ἄλλην, αἱ δέ, κατ' ἄλλην τοῦ ἑνὸς τοῦ θεοῦ δύναμιν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς ἡλια- † ἐνόντα
καῖς, αἱ μέν, τῆς παιωνίου δυνάμεως ἐξήρτηνται, αἱ δέ, τῆς μαντικῆς, αἱ δέ, τῆς δημιουργικῆς, αἱ δέ, τῆς ἀναγωγοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θεῶν, οὐχ αἱ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ πᾶσαι τὴν αὐτὴν ἔχουσαι τάξιν, ἀλλ' αἱ μέν, περὶ ἄλλας καὶ ἄλλας αὐτῶν αἱροῦνται δυνάμεις. αἱ δέ, καὶ τῆς αὐτῆς ἐγγίον ἢ πορρώτερον μετέχουσι. πάσαις δ' οὖν ἔπεισι τὸ κοινὸν εἶδος τοῦ σφετέρου θεοῦ. καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῶν τῶν θεῶν, ἡ ἕνω- † ἴσον
σις προηγεῖται τοῦ πλήθους, καὶ ἡ μία ταυτότης, τῆς κατὰ τὰς διωρισμένας δυνάμεις ἑτερότητος. πῶς μὲν οὖν ἰσαρίθμους τὰς ψυχὰς τοῖς ἄστροις, δῆλον διὰ τούτων. δεῖ δὲ καὶ τῆς ἀκύλλου μνημονεύειν ἐν τούτοις ἐπιβολῆς ἰσαρίθμους ταῖς τῶν ἄστρων ψυχαῖς, τὰς μερικὰς εἰρῆσθαι φραζούσης.

ἐχὶ περὶ

οὐχὶ κατὰ τὴν περὶ ἐκείνας διαίρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν πρὸς ἐκείνας ὁμοίαν ἀπογέννησιν, ἐκ τῶν ἴσων ἀριθμῶν, ἐξ ὅσων ἑκάστη συνέστη τῶν ἀστρῴων ψυχῶν. οὑτωσὶ γὰρ τὸ ἰσάριθμον οὗτος αὐτὰς ἐξηγήσατο, τῶν μερικῶν πρὸς τὰς ὅλας ὡς ἑκάστης τῶν μερικῶν εἰς ἀριθμὸν τῶν αὐτῶν διῃρημένης, εἰς ὅσον καὶ ἡ ἀστρῴα ψυχὴ, ὑφ᾽ ἣν ἐτάχθη καὶ ἐγεννήθη παρὰ τοῦ πατρός. διὸ καὶ ὁμοία πρὸς αὐτήν ἐστιν, ὡς αὖ ἡ πασῶν ψυχῶν πάντως ἀριθμοὺς ἐχουσῶν, ἀλλὰ τῶν μὲν ἐλάττους, τῶν δὲ πλείους, τῶν δὲ λόγων ἐν πάσαις τῶν αὐτῶν ὄντων. οὐ δὲ γὰρ ὁ Πλάτων ἀριθμοὺς ὥρισεν, ἀλλὰ λόγους τῶν μοιρῶν. ἡμεῖς δὲ προσείπομεν, ὅτι οὐδὲν κωλύει, καὶ τῷ πλήθει τῶν ὅρων, διαφέρειν τὰς μερικὰς τῶν πρὸ αὐτῶν, καὶ ὅν τινα τρόπον, ἀπεδείξαμεν. ὥσπερ μὲν οὖν ταύτῃ, πρώτη δὲ γίνεται ἡ διανομὴ τῶν μερικῶν ψυχῶν περὶ τὰς θείας, πρὶν καὶ ἐγκόσμιοι γένωνται. καὶ γὰρ κατὰ τὴν ὑπερκόσμιον σύνταξιν καὶ κατὰ τὴν ἐγκόσμιον, τὰ μέρη συνυφαίνεται τοῖς ὅλοις, ὥσπερ εἴ τις καὶ ἐν τοῖς τῶν ἱεροῖς λέγοιτο προσίδρυσις τῶν τελουμένων, εἰκόνα αὖ φέρει, ταύτης γε τῆς δημιουργικῆς συντάξεως τῶν μερικῶν ψυχῶν πρὸς τὰς ὅλας, καὶ τῆς περὶ τοὺς ἡγεμόνας διανομῆς. αὗται μὲν γὰρ αἱ θεῖαι ψυχαὶ, περὶ τὰς δυνάμεις νενέμηνται τῆς ὅλης ψυχῆς. προῆλθον γὰρ κατὰ τὰς ἐν ἐκείνῃ πολυειδεῖς δυνάμεις, καὶ ἐνιδρύθησαν, αἱ μὲν, εἰς τὴν ταὐτοῦ περιφορὰν τῆς ὅλης ψυχῆς, αἱ δὲ, εἰς τὰς θατέρου περιόδους. περὶ δὲ ταύτας πάλιν αἱ μερικαὶ κατανενεμημέναι τὰς ὁλικὰς αὐτῶν δυνάμεις, καὶ συναναγόμεναι αὐταῖς ἐπὶ τὸ νοητὸν, καὶ πληρούμεναι παρ᾽ αὐτῶν νοήσεως ἀκλινοῦς, καὶ τοῖς ἀριθμοῖς διατεταγμέναι, τοῖς τῶν οἰκείων ἡγεμόνων. ὥσπερ οὖν αὗται αἱ ἐγκόσμιαι ψυχαὶ, διὰ τῶν δώδεκα θεῶν ἀνίασιν ἐπὶ τὸν ὑπερουράνιον τόπον, οὕτω δὴ καὶ αἱ μερικαὶ διὰ τῶν θείων ψυχῶν. ἥνωνται γὰρ πρὸς αὐτὰς, κατὰ τὴν ὑπερκόσμιον σύνταξιν ἣν διανομὴν ὁ Τίμαιος ἀπεκάλυψεν, ὡς κατὰ τὸν θεῖον νόμον γινομένην, ὡς τῷ Διὶ συνέδρευε, καθάπερ ἐν τῷ Γοργίᾳ γέγραπται, καὶ μετ᾽ αὐτῶν διακοσμεῖ τὰς ἐν τῷ κόσμῳ τάξεις, τάς τε ὁλικωτέρας, καὶ μερικωτέρας. ἔστιν οὖν καὶ μία πασῶν τῶν μερικῶν ψυχῶν ὁμοιότης, καὶ διαίρεσις κατὰ τὰς ἡγεμονίας τῶν θεῶν. καὶ ὁ δημιουργὸς ἀμφοτέρων αἴτιος. καὶ ταῦτα ὑπάρχει ταῖς ψυχαῖς ὑπερκοσμίως. ὥστε οὐκ ἀπὸ τῶν σωμάτων, οὐδὲ ἀπὸ τῶν ποιῶνδε χρόνων, αἱ διαφοραὶ τῶν ψυχῶν εἰσὶ καθάπερ φασί τινες, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν οὐσίας. καὶ γὰρ ἡ σύνταξις αὐτῶν, πρὸς ἄλλους καὶ ἄλλους ἡγεμόνας, καὶ ἡ διανομὴ κατ᾽ οὐσίαν ἐστίν. ἃ γὰρ ἔχουσι παρὰ τῆς μιᾶς δημιουργίας, ταῦτα κατ᾽ οὐσίαν ἔχουσιν. ἐπειδὴ εἴρηται περὶ τὰ ἄστρα νενεμῆσθαι αἱ μερικαὶ ψυχαί. δῆλον δὴ ὅτι τετάρτην ἔχουσι τάξιν ἀπὸ τῆς τοῦ παντός. ἐπ᾽ ἐκείνῃ γὰρ αἱ τῶν σφαιρῶν εἰσὶ ψυχαὶ, τῶν τε ἐν οὐρανῷ, καὶ τῶν ὑπὸ σελήνην, ὅλα τὰ στοιχεῖα περιεχουσῶν. ὑπὸ δὲ ταῦτα τὰ ἄστρα, καὶ ὅσα μερικώτερα γένη τῶν θεῶν, περιέχεται ἐν ταῖς ὁλότησι τῶν εἰρημένων πασῶν περιφορῶν. ὑπὸ δὲ ταῦτα λοιπὸν αἱ μερικαὶ ψυχαί. τῆς μὲν τοῦ παντὸς, καθολικῆς μόνης οὔσης, τῶν δὲ τὰς περιφορὰς κατανενεμημένων, καθολικῶν μερικῶν, τῶν δὲ ἐν ταύταις περιεχομένων, ἔμπαλιν μερικῶν καθολικῶν οὐσῶν, τῶν δὲ μερικῶν ψυχῶν ἐσχάτην καὶ μόνως μερικῶν λοιπὸν ὑπαρχουσῶν. ταύτας οὖν ἄστρα προσεῖπε τὰς θείας ψυχὰς τὰς ἐν ταῖς ὁλότησι περιεχομένας, εἴτε κατ᾽ οὐρανὸν, εἴθ᾽ ὑπὸ σελήνην, ἀπὸ τῶν γνωρίμων πᾶσι τὸ ὄνομα κοινὸν πάσαις ποιήσας. πᾶσαι γὰρ ἔχουσι πάντως ἀστροειδῆ τινα ὀχήματα. ἐπεὶ καὶ τὰς μερικὰς ψυχὰς, εἰς τὴν γένεσιν ὁ Σωκράτης ἐπιβάσας κατὰ τὰ ὀχήματα ἀστέρων ἀπείκασε. διαπλεόντων τινὲς ἰδίαις. ὅπου καὶ αὐτὸς ἐρεῖ, καὶ περὶ γῆν καὶ σελήνην ἐσπάρθαι παρὰ τοῦ δημιουργοῦ τινάς. καὶ γὰρ ἄτοπον εἰ περὶ μόνα διανενέμηνται τὰ ἰδίως καλούμενα ἄστρα μερικαὶ ψυχαί. οἱ δὲ ἄλλοι θεοὶ μὴ εἶεν ἀγελάρχαι ψυχῶν, οἱ καθ᾽ ἕκαστον στοιχεῖον ἐκείνοις ἀνάλογον ὄντες, ἀέριοι, καὶ ἐνύδριοι, καὶ χθόνιοι. περὶ ὧν εἴπομεν ὅτι φαίνονται καθ᾽ ὅσον αὖ ἐθέλωσιν, ἀλλ᾽ ὡς εἴπομεν ἀπὸ τῶν φανερῶν, καὶ ὅλον οὐκ ἐῶντ᾽ ἀφανῆ συνορᾶν.

» Καὶ ἐμβιβάσας ὡς ἐς ὄχημα τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδει-

» ξεν. Ὅσοι μὲν οὖν ὄχημα τὴν τοῦ παντὸς φύσιν εἰρήκασι τῆς ψυχῆς, ὥσπερ ὁ μέγας Θεόδωρος, οὔτε τοῖς πράγμασιν, οὔτε τῇ λέξει τοῦ Πλάτωνος συμφώνως ἀποδεδώκασι λόγους. οὔτε γὰρ ἡ τοῦ παντὸς φύσις ὄχημά ἐστι τῆς μερικῆς ψυχῆς, ἀλλὰ ἀγαπητὸν αὐτῇ τὸ καὶ τὴν μερικὴν φύσιν ἄγειν ὀρθῶς, οὔτε τὸ ἔδειξεν ὅπῃ συντάττειν δυνησόμεθα τοῖς ἐφεξῆς. πῶς γὰρ αὐτῷ τοῦτο συναρμόσειεν, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. οὐ μὴν οὐδ᾽ εἴ τινες μὴ πρὸς τὸ ἑπόμενον κῶλον, ἀλλὰ τὸ ἔμπροσθεν ὁρῶντες, ὄχημα τὸ ἄστρον λέγοιεν εἰρῆσθαι, προσφυῶς λέγουσι. ποῦ γὰρ τῆς μερικῆς ψυχῆς ὄχημα τὸ ἄστρον, κἂν αὐτὸ λέγοις τὸ σωματικὸν ἄστρον, τῆς εἰς γένεσιν πιπτούσης, τὸ ἄνω ἀεὶ μένον. ἔοικε δὲ ἀμφοτέρους ἀνασπᾶσαι, τὸ μὴ ὑποστῆσαι πρότερον τὸ ὄχημα, κἄπειθ᾽ οὕτως, εἰς αὐτὸ τὴν ψυχὴν ἐμβιβάσαι, δέοντι συνορᾶν, ὅτι ζῷον ὑφιστάντα παραδιδοὺς τῶν θεῶν, καὶ ὁμοῦ τῇ ψυχῇ τὸ ὄχημα ποιοῦντα, περιττὸν ὑπέλαβε τὸ σῶμα συνιστάντα παραδοῦναι πρότερον. ἄλλως τε καὶ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἐνδειξάμενος ὅπως τὰ σώματα συμπλάττει ταῖς ψυχαῖς. εἰ δὲ δεῖ δὴ καὶ τοῖς πράγμασιν ἕπεσθαι, καὶ τῇ παραδόσει τοῦ Πλάτωνος, ἄλλο μέντοι τὴν φύσιν ῥητέον, τὴν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ δεικνυμένην, ἄλλο δὲ τὸ ἄστρον, ὑφ᾽ ὃ τέτακται ἡ ψυχὴ, καὶ τοῦτο ἀσώματον, ἄλλο δὲ τὸ ὄχημα τοῦτο, τὸ ταῖς ψυχαῖς ὑπηρετούμενον, καὶ ἐμβιβαζομένας μὲν αὐτὰς εἰς ὄχημα, πολίτιδας γίγνεσθαι τοῦ παντὸς, καὶ προϊέναι εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὑποτετάχθαι τῷ ὅλῳ κόσμῳ, τοῖς δὲ ἄστροις συνδιῃρῆσθαι τὰς ψυχάς. ὡς ψυχὰς ἀσωμάτους, τὴν δὲ φύσιν θεωρούσας, πᾶσαν τὴν κοσμικὴν τάξιν ὁρᾶν, αὐτὰς μὲν, ὑπὲρ τὴν φύσιν τοῦ κόσμου τεταγμένας, τῆς δὲ ἐκείνου αὐτῶν κλῆρον ἐγκόσμιον λαχούσας. καὶ γὰρ πρῶτον ὑπέστησαν, εἶτα διενεμήθησαν περὶ τὰς θείας ἡγεμονίας, καὶ οὕτως ἐκ τρίτων, ὀχήμασί τε ἐπέβησαν, καὶ τὴν φύσιν ἐθεάσαντο, καὶ τῶν εἱμαρμένων νόμων

ἐπήκουσαν

ἐπήκουσαν. οὐκ ἦν ῥᾴδιον συνιδεῖν, ὅτι καὶ κατὰ Πλάτωνα, κρείττους εἰσὶν εἱμαρμένης αἱ ψυχαί, κατὰ τὴν ἀκρότητα ἑαυτῶν ζωήν. τοῦτο γὰρ αὐταῖς κατὰ φύσιν, ὁ δίδωσιν αὐταῖς ὁ τῶν ὅλων πατήρ. διὸ καὶ νοήσασαι τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μοίρης εἱμαρμένης τὸ πτερὸν φεύγουσιν αὐδῆς, ὥς φησι τὸ λόγιον. ἐν δὲ θεῷ κεῖνται, πυρσοὺς ἕλκουσαι ἀκμαίους, ἐκ πατρόθεν κατιούσας. ἀφ' ὧν ψυχὴ κατιόντων ἐμπυρίων δρέπεται καρπῶν, ψυχοτρόφον ἄνθος. τί ποτ' οὖν ἂν εἴη τὸ ὄχημα τῆς ψυχῆς, καὶ πῶς ἐμβιβάζει τὰς ψυχὰς ὁ δημιουργὸς εἰς αὐτό; δεῖ μὲν οὖν νοεῖν, ὡς εἰώθασι λέγειν, καὶ οἱ περὶ τὸν μέγαν Ἰάμβλιχον, ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ παντὸς αἰθέρος, γονίμην ἔχοντος δύναμιν, τὴν τῶν ὀχημάτων τῶν ψυχικῶν ἀπογεννωμένην σύστασιν, οὔτε ἐλαττουμένων τῶν θείων σωμάτων, οὔτε συμπεφορημένως τούτων ὑφισταμένων, ἀλλὰ κατὰ τὰς ζωὰς τὰς θείας προϊόντων, καὶ μορφουμένων τῶν μερικῶν πνευμάτων. δεῖ δὴ προσεννοεῖν ἀληθέστερον, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν δημιουργικῶν αἰτιῶν προϊοῦσαν ἀπεργασίαν. ὑφίστησι γὰρ αὐτά, καὶ ὁ τῆς σωματικῆς ἁπάσης ὑποστάσεως ποιητής, ὁ τοῖς θεοῖς τὰς ἕδρας ἐν τῷ κόσμῳ προευτρεπίζων. οὗτος γὰρ ὑποδέχεται καὶ τὰς ψυχὰς ἀπὸ τῶν νοητῶν στελλομένας εἰς τὸν κόσμον, καὶ δίδωσιν οἴκους ἄλλας ἄλλαις. ὑφίστησι δὲ καὶ αὐτὸς ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός, καὶ πρῶτος οὗτος. διὸ καὶ νῦν αὐτὰς εἰς τὰ ὀχήματα ἐμβιβάζει, δηλονότι τὸ ὄχημα παραγαγών. οὐ γὰρ ἦν ἐν τοῖς προειρημένοις τοῦτο πλασθέν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ δημιουργός, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ὅλων ὑποστήσας ἐμβιβάζει τὰς ψυχάς, καὶ δίδωσιν αὐταῖς τὴν ἀρχὴν τῶν οἰκείων ὀργάνων. καὶ γὰρ ζῴων ἐστὶ δημιουργός, καὶ πληρωμάτων τοῦ παντός. ὥστε οὐ μόνας ἂν παράγοι τὰς ψυχάς, ἀλλὰ μετὰ ὀχημάτων οἰκείων. καὶ τὸ θαυμαστὸν ὄντως καὶ ἀπόρρητον τῆς Πλάτωνος διανοίας θέαμα, τὸ μὴ λαβόντα τὸν δημιουργὸν ἀπὸ τῶν ἤδη παρηγμένων ὁλοτήτων, πλάσαι τὰ ὀχήματα ταῦτα, καθάπερ οὐδὲ τὰ τῶν πλανήτων, οὐδὲ τὰ τῶν ἀπλανῶν, ἀλλ' αὐτὸν φάναι καὶ ταῦτα ποιῆσαι, τῶν νέων θεῶν μόρια δανειζομένων, καὶ οὕτως ἐκείνων τὰ σώματα συμπηγνύντων. τοῦτο δὲ οὖν τεκμήριον ἐναργές, τοῦ καὶ τούτων ἕκαστον τῶν ὀχημάτων, αὐτοσύστατόν πως εἶναι, καὶ μὴ κατὰ ἀφαίρεσιν ἄλλων δεδημιουργημένον· ἵνα μὴ καὶ ἀναχύσεως δέηται τῆς εἰς ἄλλο πάλιν. πᾶν γὰρ τὸ κατὰ ἀποτομὴν ἄλλων ὑφιστάμενον, σὺν ἐλαττώσει τοῦ ὅλου παντὸς ἀποτεμνόμενον, ἀνάγκη τῷ ὅλῳ παντὸς ἀποδίδοσθαι. μένειν γὰρ δεῖ τὸ ὅλον ἀεὶ ὅλον, ἕκαστον ὄν, διὸ καὶ ἀΐδιόν ἐστι πᾶν τὸ τοιοῦτον ὄχημα, τῆς ψυχῆς, καὶ ἀεὶ τὸ αὐτό, τῆς αὐτῆς ἐξήρτηται. πέφυκε γὰρ οὕτως ἕκαστον ὡς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ γέγονε. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἔτι τὴν ψυχὴν ἐγκόσμιον φυλάττοιμεν, τὸ ὄχημα φθειρόντων; οὐ γὰρ μηδὲν οὖσιν ἐν τῷ παντί, τοῦτο πῶς ἔτι λέγειν ἐγκόσμιον δυνατόν; εἴτε γὰρ κρείττους εἶεν τῆς μετὰ τῶν ὀχημάτων ζωῆς, ἔσονται κρείττους καὶ αὐτῶν τῶν θείων ψυχῶν, εἴτε καταδεέστεραι, πῶς γενομένας αὐτάς, εὐθὺς ὁ δημιουργὸς εἰσοικίζει, καθάπερ λέγεται νῦν εἰς αὐτά; πῶς δὲ ἐν ἄστρῳ χρώμεναι, καὶ ἐν οὐρανῷ τοῖς ὀχήμασιν, οὐχὶ ἀϊδίως αὐτῶν ἔχουσιν ἐξηρτημένα ταῦτα τὰ σώματα. δηλοῖ δέ, τὸ μὲν ὁ ἐν Φαίδωνι λέγων Σωκράτης, ἀναβᾶσαι ἃ δὴ αὐταῖς ὀχήματά ἐστι πορεύεσθαι εἰς τὸν Ἀχέροντα. τὸ δέ, ὁ ἐν Φαίδρῳ. ᾗ δὴ τὰ μέν, θεῶν ὀχήματα, ἰσορρόπως εὐήνια ὄντα πορεύεται, τὰ δέ, ἄλλα, μόγις περὶ τῶν συνεπομένων τοῖς θεοῖς. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δι' ἄλλων ἀποδείκνυται λόγων, καὶ εἴρηται καὶ πρότερον ταῦτα σαφῶς ἡμῖν, ὑπεμνήσαμεν δὲ καὶ νῦν. ἔξεστι δὲ καὶ ἐκ τούτου θεάσασθαι τὴν διαφορὰν τῶν τε μερικῶν ψυχῶν καὶ τῶν θείων. ἐπ' ἐκείνων μὲν γάρ, τὰ σώματα ἐντίθησι ταῖς ψυχαῖς, ὡς περιεχόμενα πανταχόθεν ὑπ' αὐτῶν, οὐκ ἐπιστρεφομένων πρὸς τὰ διοικούμενα, μιᾷ δὲ καὶ ἀτρέπτῳ νοήσει χρωμένων. ὧδε δὲ τούτων ἐμβιβάζει τὰς ψυχὰς εἰς τὰ ὀχήματα. πεφύκασι γὰρ αὗται καὶ κρατεῖσθαι πολλάκις ὑπὸ τῶν σωμάτων, καὶ ἐπιστρέφειν εἰς τὰ διοικούμενα. ὅτε καὶ αὗται μέρη γίγνονται τοῦ παντός, ὥσπερ τὰ ὀχήματα αὐτῶν, καὶ δουλεύουσι τοῖς εἱμαρμένοις νόμοις, καὶ οὐκέτι καθαρῶς † διασῴζουσιν ὑπὸ τῷ θείῳ φωτὶ τῆς προνοίας. περὶ μὲν δὴ τοῦ ὀχήματος τῆς ψυχῆς, τοσαῦτα. † διαζῶσιν

ἄξιον δὲ κἀκεῖνο πάλιν ἀναμνῆσαι, μετὰ δή τινος ἀκριβεστέρας τῆς πολλάκις ῥηθείσης ἐπιστάσεως, ἐπειδὴ τὴν ἡμετέραν ψυχήν, ὡς καὶ πᾶσαν εἶναι καὶ αὐτήν φαμεν, μέσην τῆς ἀμερίστου καὶ μεριστῆς γιγνομένης περὶ τοῖς σώμασιν οὐσίας, καὶ ἔχομεν ταύτην ἐναργῶς, ἐξήρτηται γὰρ αὐτῆς ὄχημα συμφυές, ἔχον οἰκείαν ζωήν. ὡς καὶ τῶν θείων ψυχῶν καὶ δαιμονίων, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μερικὴ οὐσία, ἧς ψυχὴ τὸ παράδειγμα προείληφε, τὸ μὲν αἰσθήσεως τε καὶ δόξαν, τὸ δὲ ὀρέξεως, τὸ ἐν τῷ οἰκείῳ ὀχήματι, καθ' ἣν ὡδὶ κινεῖται ἢ ὡδί, καὶ ὁρμᾷ τὴν ἑαυτῆς προαιρετικὴν δύναμιν προστησαμένη παράδειγμα. τὰ γὰρ ἐν αὐτῇ μεριστά, ταῦτά ἐστι προσεχῶς καὶ πρὸ τούτων ἡ ἑτερότης ἡ ἐν αὐτῇ τῶν παντοίων τῆς οὐσίας αὐτῆς διαιρέσεων, καθ' ἣν καὶ μεμέρισται, καὶ ἔχει τι ἀμέριστον καὶ ὅλον. ἐπεὶ οὖν ταῦτα περὶ τοῦ ἐν αὐτῇ μερισμοῦ φαμεν, ζητεῖν ἄξιον τί θήσομεν τὴν ὑπὲρ αὐτὴν ἀμέριστον οὐσίαν, ὡς ἐκείνων τῶν πρὸ αὐτῆς, ἑκάστην οὖν ἔχει πρὸ αὐτῆς. οὐ γάρ που καὶ ἑκάστη τούτων τῶν μερικῶν, οὐσιώδη νοῦν ὑπὲρ αὐτὴν ἔλαχεν. ἔμενε γὰρ ἂν ἀεὶ ἄνω, καθάπερ ἐκεῖναι τοῦ νοῦ κατέχοντος αὐτὰς ἄνω, τῷ ἀεὶ ἐλλάμπειν. ἤδη μὲν οὖν τι περὶ τούτου καὶ πρότερον εἴπομεν καὶ οὐχ ἅπαξ. λέγομεν δὲ καὶ νῦν τρανέστερον, ἃ φρονοῦμεν, ὅσα θεὸς εἰς νοῦν ἡμῖν ἤγαγε. διὸ καὶ πολλάκις αὐτὰ κατατείνοντες λέγομεν. περὶ τοῦ τί ἐστι τὸ ἀμέριστον ἐφ' ἑκάστης τῶν μερικῶν ψυχῶν, ὄντως ἄπορον ὄν. διότι νοῦν καθ' ἑκάστην ἀπολαύειν, καὶ τοῦτο μερικὸν ἐπιγνῶσαι. μή ποτε οὖν ἑκάστη καὶ τούτων, δαίμονος ἐξημμένη τινὸς κατ' οὐσίαν παντὸς δαίμονος, νοῦν ἔχοντος, δαιμόνιον ὑπὲρ ἑαυτόν, τὸν αὐτὸν ἔχει νοῦν καὶ αὕτη τεταγμένον, ὡς ἀμέριστον οὐσίαν πρὸ αὐτῆς. ὥστε εἶναι τοῦ νοῦ ἐκείνου πρώτως μὲν μετέχουσαν, τὴν δαιμονίαν ψυχήν, δευτέρως δὲ τὰς ὑπὸ ταύτην μερικὰς ψυχάς, ὃ καὶ ποιῆσαι ταύτας μερικάς.

τὸ γὰρ

τὸ γὰρ μεριστὸν ἴδιον ἑκάστην ἐχούσας, τὸ δὲ ἀμέριστον, κοινὸν πρὸς τοὺς δαίμονας τοὺς ὑπὲρ ταύτας. ὧν ἐστὶ τὸ ἀμέριστον ἴδιον. διὸ καὶ μένειν ἐκείνους ἄνω, ταύτας δὲ, κατιέναι ποτὲ περὶ τὰ σώματα, μεριζούσας ἑαυτὰς, ὡς τούτοις μᾶλλον προσηκούσας. καὶ γὰρ ὅπερ ἐν ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς πλεονάζει τὸ τῆς ἑτερότητος γένος, ὃ καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι κατὰ τὰς αὐτὰς δυνάμεις ἀεὶ ἐνεργεῖν, ἀνάγκη δήπου πλέον αὐτὰς ᾠκειῶσθαι, πρὸς τὴν μεριστὴν τὸ σῶμα ζωήν, πλέον δὲ ἀφιστάναι τῆς ἀμερίστου οὐσίας, καὶ οὕτω σώζειν τὸ ἀνάλογον, πρὸς ἑκάτερον τῶν ἄκρων. ὥσπερ τὰς θειοτάτας τῶν ψυχῶν διὰ τὴν πρὸς νοῦν ὁμοιότητα, πλέον μὲν ἐξῃρτῆσθαι τῶν μεριστῶν, πλέον δὲ ἡνῶσθαι, ταῖς ὑπὲρ αὐτὰς ἀμερίστοις οὐσίαις, ὧν ἐξήρτηνται συμφυῶς. ἐν ψυχαῖς νοεραὶ προεστησάμεναι τάξιν, ἔστι καὶ ἔοικεν ὁ καθ' ἕκαστον δαίμονα νοῦς, ὡς μὲν ὅλος ἐστί τις, τοῦ δαίμονος εἶναι, τοῦ προσεχῶς αὐτοῦ μετέχοντος, περιέχειν δὲ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπ' ἐκεῖνον οὐσῶν ψυχῶν, καὶ τὰ παραδείγματα αὐτῶν τὰ νοερά. ἑκάστη οὖν ἀμέριστον ἂν ἔχοι οὐσίαν, τὸ οἰκεῖον αὐτῆς ἐν ἐκείνῳ παράδειγμα, καὶ οὐχ ἁπλῶς τὸν ὅλον νοῦν. ὥσπερ καὶ ὁ κατ' οὐσίαν αὐτοῖς ἡγούμενος δαίμων. ὡς οὖν ἀκριβέστερον ἀφορίζεσθαι λεγόμενον εἶναι τὸ ἀμέριστον ἑκάστης ὑπὲρ αὐτὴν τὸ εἶδος αὐτῆς. ὃ δὴ περιέχεται ἐν τῷ ἑνὶ νῷ, τῷ τὴν ἡγεμονίαν τῆς δαιμονίας σειρᾶς, ὑφ' ἣν ἑκάστη τέτακται λαχόντι. ἔστι οὕτως ἄμφω ἀληθῆ, καὶ μόνον τῶν ἀεὶ ἄνω οὐσῶν ὑπεριδρύσθαι νοῦν ἑκάστης, καὶ πᾶσαν εἶναι μέσην τῶν ὑπὲρ αὐτὴν ἀμερῶν, καὶ τῶν μετ' αὐτὴν μεριστῶν. τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων, πῶς δὲ τὴν τοῦ παντὸς φύσιν δείκνυσιν αὐταῖς ὁ δημιουργός, εἰς τὸν κόσμον ἐπιστρέφων αὐτὰς, καὶ τοὺς ἐν τῇ φύσει λόγους θεωρεῖν παρασκευάζων; ἀλλὰ τοῦτο χείρους αὐτοὺς δεῖ ποιεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἀπὸ τῶν χωριστῶν λόγων εἰς τοὺς ἀχωρίστους τῶν αἰσθητῶν. ὁ δὲ δημιουργός, τοὐναντίον ἐπὶ τὸ νοητὸν ἀνάγει τὰς ψυχὰς, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτόν, καὶ χωρίζει τῆς ὕλης, καὶ πληροῖ δυνάμεων θείων, καὶ νοήσεων δημιουργικῶν. μήποτε οὖν ἐν ἑαυτῷ τὴν αἰτίαν τῆς φύσεως ἔχων, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφει τὰς ψυχάς. ἐστὶ γάρ, πᾶς ὁ δεικνὺς βλέπει πάντως ὃ δείκνυσι ταῖς ψυχαῖς τὴν φύσιν. βλέπει δὲ εἰς τὰ πρὸ αὐτοῦ μόνως καὶ εἰς ἑαυτόν, ἐν ἑαυτῷ ἄρα. καὶ πάντων γὰρ ἔχει τὰς ἑνιαίας ἀρχάς, καὶ δυνάμεις ἐν ἑαυτῷ προεστήσατο τῆς ἀπογεννήσεως τῶν τε ἄλλων, καὶ τῆς φύσεως, καὶ ὥσπερ τὰ σώματα προείληφεν ἀσωμάτως, οὕτω περιέχει καὶ τὴν φύσιν ὑπερφυῶς. ταῦτα μὲν οὖν ὀρθῶς λέγεται. δεῖ δὲ καὶ ἄλλως λέγειν, οὐ φιλοσόφως μόνον ἰδέαν ἐν τῷ δημιουργῷ τιθέντας, ἀλλὰ καὶ ὡς οἱ θεολόγοι διδάσκουσι τὴν φύσιν πρώτως θεωρεῖν ἐν τῇ ζωογόνῳ θεότητι νοερῶς προϋπάρχουσαν. ἐκεῖθεν γὰρ ἀπαιωρουμένη, κατευθύνει καὶ τόνδε τὸν ἐμφανῆ κόσμον, τοὺς δὲ ἐνύλους λόγους τοῖς ἀΰλοις ἀφομοιοῦσα, τὰς δὲ σωματικὰς κινήσεις, εἰς τὰς πρωτουργοὺς ἀναφέρουσα. τὴν δὲ ἐγκόσμιον τάξιν, τῆς ζωογόνου θεᾶς, ὥσπερ τὰ λόγια φησί, Νώτοις δ' ἀμφὶ θεᾶς, φύσις ἄπλετος ἠώρηται. πρόεισι δὲ ἐκεῖθεν, καὶ εἰς τὸν δημιουργικὸν νοῦν. καὶ δεῖ τὰς ψυχὰς, τὰς πηγὰς καὶ τὰς ῥίζας τῆς φύσεως ἰδεῖν. ἵνα δὴ καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀξίαν θεάσωνται, καὶ τὴν ὅλην τάξιν ὅθεν ἐξήρτηνται, καὶ ἐκείνης ἐχόμεναι θεωρῶσι τὸ πᾶν. ἐμβλέψασαι γὰρ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν φύσιν ἑαυταῖς εἱμαρμένην συντάττουσιν. ὥσπερ οὖν αὐτὸς ὁ δημιουργὸς διὰ τὸ προειληφέναι τὸ παράδειγμα τῆς φύσεως, κατευθύνει τὸ πᾶν, οὕτω βούλεται καὶ τὰς ψυχὰς, εἰς τὴν πρωτίστην καὶ νοερὰν αἰτίαν τῆς φύσεως ὁρώσας μετεωροπολεῖν τε καὶ τὸν κόσμον ἅπαντα διοικεῖν. αὕτη γὰρ ἡ ἀκροτάτη λῆξις τῶν ψυχῶν. τὴν οὖν φύσιν δείκνυσι ταῖς ψυχαῖς, ἐκείνην τὴν πηγαίαν, καὶ ἐν τῇ ὅλῃ ζωογόνῳ θεᾷ προϋπάρχουσαν, κατὰ τὴν θεῶν αὐτῶν, φήμην ἣν ταῖς ἑαυτῶν μύσταις παραδεδώκασιν. ἐπειδὴ δὲ καὶ δευτέρας καὶ τρίτας ἔχουσι ζωάς, δίδωσι καὶ τούτων αὐταῖς τοὺς λόγους ὁ δημιουργός, νόμους τε τοὺς εἱμαρμένους, εἶπεν αὐταῖς. ὅτι μὲν δευτέρα τις ἐστὶν αὕτη τοῦ δημιουργοῦ δημιουργία, πάλιν εἰς ψυχὰς προϊοῦσα διὰ λόγων, ψυχαῖς ἐμπρεπόντων, δῆλον. οὐ μὴν, ἀλλ' ἡ μὲν προτέρα, πεποίηται, αὐτόθεν τοῦ δημιουργοῦ πρὸς τοὺς νέους θεοὺς λέγοντος, θεοὶ θεῶν. ἔνδειξιν ἔχουσα, τοῦ τὸν δημιουργόν, πληροῦν μὲν καὶ ταύτας λόγων, ἀλλ' οὐκ αὐτόθεν ὡς τοὺς νέους θεούς. καὶ ὁ σκοπὸς ὅπου μὲν λόγων, προνοητικῶν ἔμφασις, ὅπου δὲ εἱμαρμένων νόμων περιέχει. τούτων δὲ προειλημμένων, ἐπὶ τὰ πράγματα μεταβάντες λέγομεν, ὅτι τὴν εἱμαρμένην, οὔτε τὴν μερικὴν φύσιν ῥητέον, ὥς τινες ἐκ τοῦ περιπάτου λέγουσι καθάπερ Ἀλέξανδρος. ἀνθρωπίνης γὰρ αὕτη, καὶ οὐκ ἀΐδιος. τὸ δὲ τῆς εἱμαρμένης κράτος, πάμμεγά τι καὶ ἐξαιρετὸν ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν προειλήφαμεν, οὔτε τὴν τάξιν τῶν κοσμικῶν περιόδων ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, τὴν παρὰ τὴν τάξιν αὔξησιν παρειμαρμένον ἀποκαλῶν, ὡς αὖ εἱμαρμένης ὑφεστηκυῖαν. καὶ ἄλλο μὲν, τὸ τῆς τάξεως αἴτιον, ἄλλο δὲ, ἡ τάξις. οὔτε τὴν ἐν σχέσει ψυχὴν ὡς Θεόδωρος. οὐδὲ γὰρ ἔστι τὴν ἀρχὴν τοιοῦτον ζωῆς εἶδος ἐν τοῖς ὅλοις. οὔτε τὴν φύσιν ἁπλῶς, ὡς Πορφύριος. πολλὰ γὰρ καὶ ὑπερφυῆ, καὶ ἔξω τῆς φύσεως γίγνεται παρὰ τῆς εἱμαρμένης, οἷον, εὐγένειαι, δόξαι, πλοῦτοι. ποῖ γὰρ φυσικαὶ κινήσεις φέροιντο ἂν τὴν τούτων αἰτίαν. οὔτε ὁ νοῦς τοῦ παντὸς, ὥς πού φησι πάλιν Ἀριστοτέλης, εἴπερ ἐκείνου τὸ περὶ κόσμου βιβλίον. ὁ γὰρ νοῦς ἀθρόως πάντα ποιεῖ, ἃ ποιεῖ, καὶ οὐδ' ἐν δέοντι τοῖς κατά τινα περίοδον, καὶ συνεχῆ καὶ εὔτακτον εἱρμόν, προϊούσης διοικήσεως. τοῦτο δὲ, εἱμαρμένης ἴδιον, ὁ τῶν πολλῶν αἰτίων εἱρμός, ἡ τάξις, ἡ περιοδικὴ ποίησις. ἀλλ' εἰ δεῖ τὸ ὅλον αὐτῆς εἶδος συντόμως περιλαβεῖν, φύσιν μὲν αὐτὴν, κατὰ τὸ ὑποκείμενον ῥητέον, ἔνθεον δὲ, καὶ πεπληρωμένην ἐλλάμψεων θείων, νοερῶν, ψυχικῶν. τελεῖ γὰρ εἰς αὐτὴν καὶ θεῶν τάξις τῶν μοιρηγετῶν καλουμένων, καὶ τὰ κρείττονα γένη. δίδωσι γὰρ καὶ ταῦτα δυνάμεις ἀφ' ἑαυτῶν εἰς τὴν μίαν ζωὴν αὐτῆς, καὶ πάσας ταύτας τὰς δόσεις, καὶ τὰ πληρώματα πάντα συνάγει, καὶ ἑνοῖ, καὶ μίαν

ἀποφαίνει

ἀποφαίνει δύναμιν, ὁ τῶν ὅλων δημιουργός. εἰ γὰρ καὶ τὰ σώματα τὰ ἐμφανῆ πεπλήρωται δυνάμεων, πολλῷ πρότερον ἡ φύσις γεννητὸς οὖσα, καὶ γὰρ εἰ ὁ σύμπας κόσμος ὁ φαινόμενος εἷς, πολλῷ μᾶλλον ἡ πᾶσα τῆς εἱμαρμένης οὐσία, μία οὖσα, καὶ ἐκ πολλῶν αἰτίων συμπεπληρωμένην ἔχει τὴν σύστασιν. ἐξηρτημένη γὰρ ἀπό τε τῆς τῶν θεῶν προνοίας, καὶ τῆς δημιουργικῆς ἀγαθότητος, ὑπ' ἐκείνους ἑνοποιεῖται καὶ κατευθύνεται, λόγος οὖσα ἐκ λόγων, καὶ μία δύναμις πολυειδής, καὶ θεία ζωή, καὶ τάξις ἡ τῶν προτεταγμένων. διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ πρὸς τὸ ποικίλον αὐτῆς τοῦτο καὶ πολύμορφον ἀποβλέψαντες, ἐπ' ἄλλας ἄλλοι δόξας ἠνέχθησαν. οἱ μέν, θεὸν αὐτὴν εἰπόντες, διὰ τὸ γεννητὸν αὐτῆς. οἱ δέ, δαίμονα, διὰ τὸ δραστήριον ἅμα καὶ τὸ πολυειδὲς τῆς ποιήσεως εἶδος. οἱ δέ, νοῦν. διότι καὶ νοῦ τις καθήκει μετάδοσις εἰς αὐτήν. οἱ δέ, τάξιν. ὡς τὸ πᾶν τὸ τεταγμένον ὑπ' αὐτῆς ἀφανῶς περιέχουσαν. μόνος δὲ ὁ Πλάτων τὴν οὐσίαν αὐτῆς ἐθεώρησε, φύσιν μὲν αὐτὴν εἰπών, ἐξημμένην δὲ τοῦ δημιουργοῦ. πῶς γὰρ ἄλλως δείκνυσι τὴν φύσιν ὁ δημιουργός, ἢ ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν ἔχων αὐτοῦ. πῶς δὲ τοὺς εἱμαρμένους νόμους λέγει, μετὰ τὸ δεῖξαι τὴν τοῦ παντὸς φύσιν, ἢ τὴν μίαν συνοχὴν τῶν νόμων τούτων, τὴν φύσιν ὑποστησάμενος. ἔτι δὲ σαφέστερον ἐν τῷ Πολιτικῷ τὴν δευτέραν τοῦ παντὸς ζωήν, ἐξάπτεται τῆς εἱμαρμένης μετὰ τὸν χωρισμόν, τοῦ τε ἑνὸς δαίμονος ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κυβερνῶντος αὐτοῦ, καὶ τῶν πολλῶν δαιμόνων, τῶν ἐνὶ ἐκείνῳ συνεπομένων. διὸ πᾶσαν τὴν περὶ αὐτοῦ πρόνοιαν ἀφίστησιν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπολείπει μόνην τὴν καθ' εἱμαρμένην διοίκησιν, ἀεὶ τοῦ κόσμου τὴν συναμφοτέραν ἔχοντος, τοῦ δὲ μύθου χωρίζοντος ἀπὸ τῆς δευτέρας τὴν προτέραν. τὸν γὰρ κόσμον φησὶν ἀνέστρεφεν, εἱμαρμένη τε, καὶ σύμφυτος ἐπιθυμία, καθάπερ καὶ τὰ λόγιά φησιν αὐτὴν προστάττειν, κόσμον τε καὶ ἔργων οὐρανούς, ὄφρα θέειν δρόμον ἀΐδιον κατασύρων, καὶ ὅπως αὖ αἱ ἄλλαι περίοδοι πληρῶνται ἠελίου, σελήνης, ὡρῶν, νυκτός, ἡμέρας. οὕτως οὖν καὶ ὁ Πλάτων, τὴν δευτέραν τοῦ κόσμου περίοδον ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης περιάγεσθαί φησιν, ἀλλ' οὐχὶ τὴν προτέραν καὶ νοεράν, μονονουχὶ διαρρήδην λέγων, ὅτι ταύτην εἱμαρμένην νομίζει, τὴν προσεχῶς κινοῦσαν τὸ αἰσθητόν, ἐξηρτημένην τῆς ἀφανοῦς προνοίας τῶν θεῶν. περὶ γὰρ ταύτης τὴν ἀνάγκην ὑποστησάμενος τὴν μητέρα τῶν μοιρῶν ὑπὸ τοῖς γόνασιν αὐτοῖς περιφέρει κόσμον. ὡς αὐτὸς ἐν Πολιτείᾳ φησί. καὶ εἰ μὲ δεῖ τοὐμὸν εἰπεῖν, τρεῖς ταύτας τάξεις αἰτίας ἐφεξῆς ἀλλήλαις ὁ Πλάτων τίθησιν, ἀδράστειαν, ἀνάγκην, εἱμαρμένην, τὴν νοεράν, τὴν ὑπερκόσμιον, τὴν ἐγκόσμιον. καὶ γὰρ ὁ δημιουργὸς ὡς ὁ Ὀρφεύς φησι, τρέφεται μὲν ὑπὸ τῆς ἀδραστείας, σύνεστι καὶ τῇ ἀνάγκῃ, γεννᾷ δὲ τὴν εἱμαρμένην. καὶ ὥσπερ ἡ ἀδράστεια, τῶν θείων ἐστὶ περιεκτικὴ θεσμῶν, καὶ τῶν παντοίων νόμων συναγωγός, οὕτω δὴ καὶ ἡ εἱμαρμένη, πάντων ἐστὶ περιεκτική, τῶν ἐγκοσμίων νόμων. οὓς καὶ νῦν ὁ δημιουργὸς ἐγγράφει ταῖς ψυχαῖς. ἵνα καὶ αὐτὰς ἄγωσι μετὰ τῶν ὅλων, καὶ ἀφορίζωσι τὸ πρέπον ἑαυταῖς, κατὰ τὰς διαφόρους αἱρέσεις τῶν βίων. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡ μὲν πλημμελής, ὠθεῖ σκοτεινὸν φέρεται καὶ ἄθεον, ἡ δὲ εὐσεβής, ἄγει αὐτὴν εἰς οὐρανόν, ἀγομένην ὑπὸ τῶν ὅλων. διότι πλήρης ἐστὶν ἑκατέρα τῶν εἱμαρμένων νόμων, καὶ ἄγουσιν ἑαυτάς, ὅπου ὁ ἐν αὐταῖς φθέγγεται νόμος, ὥς φησι καὶ ὁ Πλωτῖνος. ἴδιον γὰρ τοῦτο τῆς τῶν θεῶν προνοίας, τὸ ἔνδοθεν ἄγειν τὰ προνοούμενα. καὶ τί θαυμαστόν, ὅπου γε καὶ ἡ φύσις δυνάμεις ἐνθεῖσα τοῖς ὄγκοις ἐνύλοις καὶ σωματοειδέσι, διὰ τούτων αὐτοὺς κινεῖ τῶν δυνάμεων, τὴν μὲν γῆν, διὰ τῆς βαρύτητος, τὸ δὲ πῦρ, διὰ τῆς κουφότητος, πολλῷ ἄρα μειζόνως οἱ θεοὶ διὰ τῶν δυνάμεων, ἃς ταῖς ψυχαῖς ἐναπέθεντο κινοῦσιν αὐτάς. εἰ οὖν κατὰ νόμους εἱμαρμένους ἄγουσι τὰς ψυχάς, εἰσὶ καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς, οἱ εἱμαρμένοι νόμοι, προϋπάρχοντες μὲν ἐν τῷ δημιουργῷ νοερῶς. παρ' αὐτῷ γὰρ ὁ θεῖος ἵδρυται νόμος, ὑπάρχοντες δὲ καὶ ἐν ταῖς θείαις ψυχαῖς. κατὰ γὰρ τούτους ποδηγετοῦσι τὸ πᾶν. μετεχόμενοι δέ, καὶ ὑπὸ τῶν μερικῶν ψυχῶν. διὰ γὰρ τούτων, ἄγουσιν ἑαυτάς, εἰς τὸν πρέποντα τόπον, αὐταὶ ἑαυτὰς κινοῦσαι. καὶ διὰ μὲν τὰς προαιρέσεις, ἁμαρτάνουσαι, καὶ κατορθοῦσαι, διὰ δὲ τοὺς νόμους, πρόσφορον τοῖς προϋπειργασμένοις ἑαυταῖς ἀπονέμουσαι τάξιν. ὅτε τοίνυν ἐγκόσμιοι γεγόνασιν αἱ ψυχαί, τότε καὶ τὸ κράτος θεῶνται τῆς εἱμαρμένης ἄνωθεν ἀπὸ τῆς προνοίας ἐξηρτημένον, καὶ τοὺς νόμους ὑποδέχονται τοὺς εἱμαρμένους. καὶ γὰρ τὴν φύσιν ἔδειξεν αὐταῖς, ὡς ἑτέραν αὐτοῦ οὖσαν, τοὺς δὲ νόμους εἶπεν, ὡς ἐγγράφων αὐταῖς. τὰ γὰρ δημιουργικὰ ῥήματα, δι' αὐτοῦ χωρεῖ τῆς οὐσίας τῶν ψυχῶν. ὡς οὖν τοὺς περὶ τούτων λόγους, ἐντίθεται τοῖς νέοις θεοῖς, οὕτω καὶ τοὺς νόμους τούτους, ἐντίθεται ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς.

Ὅτι γενέσεις πρώτη μὲν ἔσοιτο τεταγμένη μία πᾶσιν, ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο ὑπ' αὐτοῦ.

Αἱ δὴ ψυχαί, κατ' οὐσίαν μέν εἰσιν ὑπερφυεῖς, καὶ ὑπερκόσμιοι, καὶ εἱμαρμένης ἐπέκεινα, διότι καὶ τὴν πρώτην ὑπόστασιν ἔχουσι τοῦ κόσμου τοῦδε χωριστήν, κατὰ δὲ τὰ ὀχήματα αὐτῶν, καὶ τὰς λήξεις, ἃς ἐκληρώσαντο διοικεῖν ἐγκόσμιοι γεγόνασι παρὰ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ ταύτην λαβοῦσαι τὴν τάξιν. διὸ καὶ μετὰ τὴν τῶν ὀχημάτων προσάρτησιν, λέγει τοὺς εἱμαρμένους νόμους, οἷς τὰ σώματα ἐκληρώθησαν διοικεῖν. οἷον, εἴ τις αὐτὸς μὲν ἀφειμένος εἴη τῶν πολιτικῶν θορύβων, καὶ τῶν βουλευτικῶν λειτουργιῶν, τὰ δὲ κτήματα αὐτοῦ τὰς πρεπούσας ἀποδιδοίη δαπάνας, ἀλλ' οὔπω τελέως, οὐδ' οὕτως εἰσὶν αἱ ψυχαὶ ὑπὸ τὴν εἱμαρμένην. τὰ γὰρ ὀχήματα οὐ μόνον τούτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν περιάγεται πρὸς τῆς εἱμαρμένης. ἵν' οὖν γίνωνται καὶ αὗται μετὰ τῶν ὀχημάτων ὑπὸ τῇ βασιλείᾳ τῆς εἱμαρμένης, δεῖ καθόδων αὐταῖς, καὶ τῆς πρὸς τὴν γένεσιν ὁμιλίας, ἥτις δευτέρα μετὰ τὴν σπορὰν ἐστίν. ἡγεῖται γὰρ αὕτη, διανομή τις οὖσα δευτέρα τῶν ὀχημάτων ὑπὸ τῆς θείας διαφορᾶς. ὥσπερ καὶ αὐτῶν τῶν ψυχῶν εἰς τὰς ψυχὰς γέγονε διαίρεσις, γιγνομένη μέν, καὶ ἀπὸ τῆς

μιᾶς δημιουργικῆς αἰτίας. διὸ καὶ ἀΐδιός ἐστι, καὶ ἀδιάλυτον μεταβολὴν γεννᾶται τῶν τοιούτων ἡγεμόνων. γιγνομένη δὲ ἄρα, καὶ κατὰ τὴν εἱμαρμένην. αὕτη γὰρ κυρία τῶν περιόδων, καὶ συνεκτικὴ τῶν τε ὅλων, καὶ τῶν μερικῶν περιόδων, καὶ συναγωγὸς τῶν ὁμοίων πρὸς τὰ ὅμοια, καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν ψυχῶν, τῶν τε θείων, καὶ τῶν μερικῶν. διὰ γὰρ τὴν τούτων πρὸς ἀλλήλας ἕνωσιν, καὶ τὰ ὀχήματα σύμφυτα πρὸς ἄλληλα. διὸ καὶ ὅταν ἡ μερικὴ ψυχὴ συντάττῃ ἑαυτὴν πρὸς τὴν ὅλην, συνέπεται καὶ τὸ ὄχημα αὐτῆς τῷ ὀχήματι τῆς θείας ψυχῆς. καὶ ὡς ἡ ψυχὴ μιμεῖται τὴν νόησιν τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ τὸ σῶμα τὴν τοῦ σώματος ἀπεικονίζεται κίνησιν. πρώτη μὲν οὖν ἡ σπορὰ τῶν ὀχημάτων ἐστίν, οὐ μόνον ἐγκόσμιον ἀποφαίνουσα τὴν ψυχὴν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τόνδε τὸν ἡγεμόνα συντάττουσα, τὴν ὅλην αὐτῆς σύστασιν. ἄλλο γὰρ ἐστὶν ἐγκόσμιον εἶναι, καὶ ἄλλο σεληνιακὴν ἢ ἑρμαϊκήν. εἶδος γὰρ ἐστι τοῦτο ζωῆς μερικώτερον. καὶ ὡς μὲν ἐμβιβασθεῖσα εἰς ὄχημα, πολῖτις γίγνεται τῆς τοῦ παντὸς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ὡς δὲ ἐπαρμοσθεῖσα σὺν τῷ ὀχήματι, πολῖτις γίγνεται τῆς σεληνιακῆς περιφορᾶς, ἢ τῆς ἡλιακῆς, ἢ ἄλλης τινός. καὶ πλεονάζει μὲν τῆς ὑπερκοσμίου ζωῆς, ἡ τοῦ ὀχήματος συνάρτησις τῆς ψυχῆς τῆς πρὸς τὸ πᾶν. καὶ ἔστιν οἷον φάσιν τινὸς ἢ μίχθος. προϊὼν δὲ ὁ σπόρος, ἡγεμονίαν αὐτῇ μερικωτέραν ἐφίστησι. μετὰ δὲ τὴν σποράν, μία μὲν ὥρισται γένεσις ἐπὶ πάσης ψυχῆς, δευτέρας δὲ καὶ τρίτας καθόδους λοιπὸν ποιοῦνται κατὰ τὰς ἑαυτῶν αἱρέσεις, μίαν δ' οὖν κοινὴν πάσαις. δεῖ γὰρ πᾶσαν ψυχὴν εἰς γένεσιν ἐλθεῖν. τοιοῦτον γὰρ τὸ εἶδος τῶν μερικῶν ψυχῶν, ἄνω μένειν ἀτρέπτως οὐ δυνάμενον, κἀνταῦθα λοιπὸν ὑπὸ τοῖς σκήπτροις γίγνεται τῆς εἱμαρμένης, δέχονται δὲ ἐκ τοῦ παντός, καὶ τὸ θνητὸν εἶδος τῆς ζωῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦτο, καὶ σχέσιν ἀναλαμβάνουσι πρὸς ταύτην φυσικήν. ἀλλ' εὖ μὲν ζήσασαι δύνανται καὶ ἐνταῦθα καθαρεύειν τῶν ἀπὸ τῆς εἱμαρμένης ἐπαγομένων, καθ' ὅσον μὴ πολλὴ ἀνάγκη διὰ τὸ σῶμα κοινωνεῖν αὐτοῖς. τί γὰρ πρὸς τὸν ἐν Θεαιτήτῳ κορυφαῖον, τὸν οὐρανόν τε ὑπεραστρονομοῦντα, καὶ μὴ δὲ ὅπου γῆς ἐστὶν εἰδέναι ποιούμενον τὰ ἐκ τῆς εἱμαρμένης, ἐπιφερόμενον δὲ πρὸς τὸ σῶμα, κοινωνεῖν ἀνάγκη ταῖς ἀπὸ ταύτης δόσεσι. κρατηθεῖσαι δὲ ὑπὸ τοῦ θνητοῦ τῆς ζωῆς εἴδους, δοῦλαι γίγνονται τῆς εἱμαρμένης. χρῆται γὰρ αὐταῖς ὡς ἀλόγοις τὸ πᾶν, καὶ τοῦτο πάλιν ὑπάρχει μὲν αὐταῖς καὶ ἀφ' ἑαυτῶν. εἵλοντο γὰρ οὕτως, καὶ ἑλόμεναι διαζῶσι, τὸν αὐταῖς πρέποντα βίον. ὑπάρχει δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὅλων, ἄγεται μὲν γὰρ καὶ ἕκαστον, ὡς πέφυκεν, καὶ πᾶν ζωῆς εἶδος χρείαν τοῦ παντὸς πληροῖ, καὶ οὐδὲν ἐν ἄτακτον, οὐδὲ ἀόριστον ἐν τοῖς ὅλοις ἀφεῖται. πάντα δὲ ἄγεται πρὸς τὸ σύμμετρον τῆς ἑαυτῶν ζωῆς. οὕτως μὲν οὖν αἱ ψυχαὶ κατὰ πρόοδον, ἀπὸ τῆς ἀεὶ εὐτάκτου καὶ πρωτίστης ζωῆς, προέρχονται διὰ τῶν μέσων βίων ἐπὶ τὴν ἐσχάτην καὶ μοιραίαν ζωήν. καὶ ἀπὸ τῆς ὑπὲρ εἱμαρμένην τάξεως, ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης νέμονται νόμοις, καὶ ὑπὸ τὸν θρόνον τῆς ἀνάγκης ὁδεύσασαι, διὰ τῶν μοιρῶν. τὴν δὲ πρώτην γένεσιν ἣν νῦν ὁ φιλόσοφος παραδίδωσι, καὶ ἣν ὁ δημιουργὸς σὺν εἱμαρμένης νόμους κηρύττων, προαγορεύει ταῖς ψυχαῖς τίνα ποτὲ ῥητέον. οὐ γὰρ ἁπλοῦς ὁ περὶ αὐτῆς λόγος, ἀλλ' ὁ μὲν θεῖος Ἰάμβλιχος, τὴν τῶν ὀχημάτων σποράν, πρώτην γένεσιν ἀποκαλεῖ, καὶ μαρτυρεῖ γε αὐτῷ τὸ ἑξῆς. ἐπήγαγε γὰρ ὡς τούτῳ συνεχές, τὸ δέοι δὲ, σπαρείσας αὐτάς. ἄλλος δέ τις τὴν πρώτην γένεσιν τῶν ψυχῶν, τὴν μίαν ἐξηγεῖται κάθοδον. δεῖν γὰρ ἑκάστην τούτων τῶν ψυχῶν, πάντως ὁμιλῆσαι γενέσει. τοῦτο γὰρ ἴδιον αὐτῶν. οὗτος μὲν οὖν ἁπλῶς διορίζεται, μίαν γέ τινα κάθοδον εἶναι ψυχῆς ἑκάστης, ἄλλος δὲ ἀκριβέστερος καὶ τοῦδε λόγος, ὃν ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος παραδίδωσι, πάσῃ ψυχῇ μερικῇ, μίαν ἀφορίζεσθαι κάθοδόν φησιν οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην τοῦ θείου γεννητοῦ περίοδον. οὐδὲ μίαν γὰρ ψυχήν, οὔτε τῶν ἀχράντων καλουμένων, οὔτε τῶν κακύνεσθαι καὶ πλανᾶσθαι δυναμένων, πᾶσαν περίοδον ἄνω μένειν εἰκός. τὸ γὰρ καθόλου περίοδον μίαν, ἀκλινὲς καὶ ἄτρεπτον διαμένον ἄνω, οὐδὲ καθ' ἄλλην ἔτι κατελθεῖν εἰς γένεσιν δυνατόν. πάντα γὰρ ἀνελιττόμενα τὰ σχήματα τοῦ παντός, ἄπτωτον διεφύλαξεν αὐτήν. ἀεὶ δὲ τὰ αὐτὰ σχήματα πάλιν καὶ πάλιν. ἔτι δὲ ἡ ζωὴ τῆς μερικῆς † ζωῆς, ἐλάττων ἐστὶ τῆς περιόδου τοῦ παντός. ὥστ' εἰ καὶ κατὰ πᾶσαν ταύτην ἤρκεσε πρὸς τὴν ἄνω διανομὴν ἄτρεπτον ἔλαχε τὴν νοερὰν δύναμιν. ζῇ γὰρ ὡσαύτως τὸν ὅλον χρόνον. ὥστ' εἰ μηδ' ἐν εἰς αὐτὴν καιρὸν ὁ σύμπας ἔδραστε χρόνος, ἐξελιττόμενος τῶν ἀεὶ μενόντων ἐστὶν ἐν τῷ κατὰ φύσιν. ἀνάγκη ἄρα πᾶσαν ψυχὴν μερικὴν ἐν ἑκάστῃ περιόδῳ, μίαν ποιήσασθαι κάθοδον, πλείους δὲ ἄλλας ἄλλων, πολλῷ τῷ αὐτεξουσίῳ χρωμένας. ταύτην δὴ τὴν κάθοδον ὁ Πλάτων, πρώτην γένεσιν προσείρηκεν, δηλοῖ δὲ αὐτὸς ὁπόταν διαλεχθεὶς περὶ τῶν μετὰ τὴν πρώτην γένεσιν λέξεων ἐπάγει, σφαλεὶς δὲ τούτων, εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει μεταβαλεῖ. πρώτην ἄρα γένεσιν, τὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ λέγει κάθοδον. ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη μετὰ τὴν σπορὰν γίγνεται τῶν ὀχημάτων, καθ' ἣν πρῶτον ὑφ' εἱμαρμένην τελοῦσι, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε.

„ Δέοι δὲ σπαρείσας αὐτὰς εἰς
„ τὰ προσήκοντα ἑκάσταις ἕκαστα ὄργανα φῦναι ζώων τὸ θεοσεβέστατον.

Δεῖν γὰρ μετὰ τὴν εἰς τὰ προσήκοντα ἄστρα σποράν, φῦναι ζώων τὸ θεοσεβέστατον, καὶ οὗτος πρῶτός ἐστιν, εἱμαρμένης νόμος, πᾶσαν ψυχὴν μερικὴν ἐν ἑκάστῃ περιόδῳ κοσμικῇ γενέσει προσομιλεῖν. ἀνάγκη γὰρ τὴν ταύτης περίοδον ἐλάττονα εἶναι τῆς ὅλης περιόδου, καὶ τοῦτο κοινὸν πάσαις ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων, κατὰ τὴν ἡγεμονίαν τῶν θεῶν. ἄλλαι γὰρ ἐπ' ἄλλων ἀγελαιοκομικὴν ἐπιστασίαν ἐτάχθησαν, καὶ κατὰ τὰς τῶν λόγων προβολάς. καὶ γὰρ τῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν θεόν, αἱ μὲν, τὸν προσήκοντα αὐταῖς αἱροῦνται βίον, αἱ δὲ,

† ψυχῶν

αἱ δὲ, οὔ. καὶ αἱ μὲν, τὴν αὐτοῦ θεοῦ κατ' ἄλλην δύναμιν, αἱ δὲ, καὶ καθ' ἑτέραν ἀπολαύουσι τάξιν. τί γὰρ εἰ αἱ τῆς μαντικῆς ἡλίου δυνάμεως ἐξηρτημέναι βίον προβάλλοιντο ἰατρικὸν ἢ τελικόν, ἄλλαι δὲ ἑρμαϊκόν, καὶ ἄλλαι σεληνιακόν. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς τρόπος τῆς ἐξαλλαγῆς ἐπ' ἀμφοτέρων. ἔτι δὲ κατὰ τὰς προαιρέσεις διοίσουσι. κἂν γὰρ τέλειον ἀμφότεραι βίον ἕλωνται, δυνατὸν τὴν μὲν, ὀρθῶς περὶ αὐτὸν διαγενέσθαι, τὴν δὲ, διαστρόφως. ἕκαστος γὰρ τῶν βίων ἐπιδέχεται τὸ εὖ, καὶ τὸ κακῶς. ὥστ' εἰ δεῖ συλλήβδην εἰπεῖν, ἢ ὑπὸ τὴν αὐτὴν τελοῦσαι δύναμιν, καὶ τὸν αὐτὸν αἱροῦνται βίον, καὶ ζῶσιν ὡσαύτως, ἢ ὑπὸ τὴν αὐτὴν μὲν, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ, οὐ δὲ ὡσαύτως, ἢ οὐχ ὑπὸ τὴν αὐτὴν μὲν, τὸν αὐτὸν δὲ καὶ ὡσαύτως, ἢ οὔθ' ὑπὸ τὴν αὐτήν, οὔτε ὡσαύτως, οὔθ' ὑπὸ τὸν αὐτόν. αὕτη γὰρ πασῶν ἐσχάτη διαφορότης. οἱ μὲν οὖν τρόποι τοσοῦτοι τῶν διαφορῶν. τριῶν γὰρ ὄντων, ἢ πάντα ἀποφήσομεν, ἢ πάντα καταφήσομεν, ἢ δύο μὲν ἀποφήσομεν, ἓν δὲ, καταφήσομεν. ἢ ἔμπαλιν, καὶ τοῦτο τριχῶς, καὶ τὰ ἄκρα πρὸς τὸ μέσον, ἢ τὰ πρῶτα πρὸς τὸ ἔσχατον, ἢ πρὸς τὸ πρῶτον τὰ λοιπά. ἀνάγκη ἄρα τοσαύτας γίνεσθαι τῆς πρώτης τῆς ψυχῆς διαφοράς, τῆς ἀρίστης τε καὶ τῆς ζωῆς. κοινὸν δὲ ὡς εἴρηται πᾶσιν ἡ μία καθ' ἑκάστην περίοδον κάθοδος. ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο φησὶν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, μόνη παρὰ τὰς ἄλλας, πλεονάκις κατιέναι ἠναγκασμένη. συμμιγὲς ἄρα ἐστὶ τούτων τῷ ἀναγκαίῳ τὸ ἐφ' ἡμῖν. ὅσῳ γὰρ μερικώτερον γίνεται τὸ αὐτεξούσιον, τοσούτῳ πλέον ἐλαττοῦνται κατὰ τὴν δύναμιν. ἐστὶ δὲ τῶν θείων ψυχῶν, καὶ τῶν δαιμονίων, ἀπόλυτος ἡ ζωή, καὶ ἄφετος καὶ ῥᾴστη, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐξῃρημένη, καὶ περὶ ἑαυτῶν ἄρα ποιοῦνται τὰς πρώτας αἱ ψυχαὶ καθόδους, καὶ ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης ἄγονται. καὶ πλέον μὲν, ἐν ταύταις τὸ αὐτεξούσιον. ὅτι κατιοῦσιν ταῖς ψυχαῖς, ἔστι μὲν καὶ τὸ εἱμαρμένον. εἰ γὰρ ὁ ἐν αὐταῖς εἱμαρμένος νόμος, ἐστὶ τὴν πρώτην αὐτὰς ἄγει γένεσιν, πολλῷ μᾶλλον ὁ ἐν τῷ παντὶ νόμος, τοῦτο δρᾷ, καὶ ἡ τῆς εἱμαρμένης δύναμις. κατίασι δὲ τὴν πρώτην κάθοδον, ἢ παρεῖσαν περὶ τοὺς ἐμφανεῖς θεούς. ἵνα δὴ καὶ σωτῆρας αὐτοὺς ἔχωσι τῆς περὶ τὴν γένεσιν πλάνης, καὶ ὡς οἰκείους ἐπικαλῶνται προστάτας. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον ἐστὶ τὰ ἐν γῆς ζῶα συνίστανται διὰ τῶν τοιούτων ψυχῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις στοιχείοις, οὐδὲ ἄνθρωπος μόνον, τοῦτο γὰρ ἡμῖν γνώριμον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ζῶα, θειότερα μὲν, γενητὰ δὲ ὅμως. οὐ γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἀϊδίων ζώων, ὑφίστησι τὸ ὀλιγοχρονιώτατον. ἀλλὰ τὸ διαρκέστερον διεξάγον τὸν βίον, καὶ πρὸ τῶν ἐπικηροτάτων εἶναι δεῖ, τὰ μακροβιώτατα τῶν λογικῶν ζώων. καὶ ταῦτα πάντα κοινῶς περιέλαβεν εἰπών, φῦναι ζώων τὸ θεοσεβέστατον. τοῦτο γὰρ ἐφαρμόζει πᾶσιν ὡς εἰπεῖν τοῖς νοῦ μετέχειν, καὶ πρὸς θεοὺς ἐπιστρέφειν δυναμένοις, διὰ δὲ λοιπὸν περὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐν τοῖς ἐχομένοις διατάττεται.

Διπλῆς δὲ οὔσης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ κρεῖττον τοιοῦτον εἴη γένος, ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ.

Ἤδη μὲν καὶ ἄνθρωπος ὑφίστησι κατὰ τὰς δημιουργικὰς νοήσεις, καὶ πᾶν τὸ θνητόν, διαιρῶν δὲ ὁ λόγος, πρῶτον ὑφίστησι τὸ κρεῖττον ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἔπειτα οὕτω τὸ καταδεέστερον. οἶδε καὶ ὅτι καὶ περὶ δημιουργικῷ νῷ, καὶ ταῖς θειοτάταις τῶν ἀρχῶν, οἰκειότερόν ἐστι τὸ ἄρρεν καὶ συγγενέστερον ταῖς ἀτρέπτοις καὶ ἀχράντοις ψυχαῖς. διὸ παρὰ τὴν πρώτην κάθοδον εἰς ἄνδρας ἄγει τὰς ψυχάς. οὕτω γὰρ καὶ ἐν Φαίδρῳ πεποίηκε, τὴν γοῦν πλεῖστα ἰδοῦσαν, εἰς γονὴν ἤγαγεν ἀνδρός, καὶ ἐκεῖ, καὶ τὴν δευτέραν ὁμοίως καὶ τρίτην, καὶ μέχρι τῆς ἐνάτης. τί οὖν δὴ φήσομεν, ἀδύνατον εἶναι ψυχὰς τελείας εἰς γυναῖκας ἐλθεῖν; ἢ τοῦτο καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τὴν ἀποκαταστατικῶς ζωσομένην, εἰς ἀνδρὸς βίον ἐλθεῖν, ἢ καὶ εἰς γυναικὸς φύσιν ἐλθοῦσα, ζήσεται τοιοῦτον βίον. πῶς ἔτι κοινὰς τὰς ἀρετὰς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐροῦμεν. εἰ γὰρ αἱ μὲν, οὐδέποτε ζήσουσι καθαρτικῶς, αἱ δὲ, ἀποκαταστατικοὺς πολλάκις ποιοῦνται βίους, οὐκέτι κοιναὶ λέγοιντ' ἂν αὐτοῖς αἱ ἀρεταί. πρὸς δὲ, καὶ ἄτοπον, τὸν μὲν Σωκράτην παρὰ τῆς Διοτίμας τὰ ἐρωτικὰ μαθόντα δι' αὐτῶν ἀναπέμπεσθαι πρὸς τὸ αὐτὸ καλόν. τὴν δὲ Διοτίμαν αὐτὴν τὴν ἀναγωγόν, καὶ τῇ σοφίᾳ διαφέρουσαν, μὴ τυγχάνειν τοῦ αὐτοῦ τῆς ζωῆς εἴδους. διότι σῶμα περιέφερε γυναικεῖον. εἰ δὲ καὶ γυναῖκας ἀποκαταστατικῶς διαζῆν συγχωρήσομεν, ἄτοπον. ἀνιέναι μὲν ἀπὸ ταύτης ὡρμημένας τὰς τῆς φύσεως ψυχάς, κατιέναι δὲ ἐκ τοῦ νοῦ μηδαμῶς εἰς αὐτήν. ἐγγυτέρω γὰρ εἰσὶ περιεζευγμέναι τοῦ χείρονος, ἢ περιωθεῖσαι, καὶ δι' ὧν ἡ κάθοδος, διὰ τούτων ἡ ἄνοδος. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας δῆλον. ἡ δὲ γάρ τοι Σίβυλλα προελθοῦσα εἰς φῶς, καὶ τὴν τάξιν ἑαυτῆς, καὶ ὡς ἐκ θεῶν ἥκει δεδήλωκεν, εἰμὶ δ' ἐγὼ μέσση τε θεῶν εἰποῦσα μέσση τε ἀνθρώπων. ἔχει μὲν οὖν ταῦτα, τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀνάγκην. ὁ δὲ Πλάτων τὴν κατὰ φύσιν πρόοδον καὶ ὕφεσιν τῆς ζωῆς παραδιδούς, πρῶτον μὲν εἰς ἀνδρὸς γένεσιν ἄγει τὴν ψυχήν, ἔπειτα εἰς γυναικός, καὶ τρίτον εἰς θηρίον. κάτεισι γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀχράντου καὶ ἀΰλου τῆς ζωῆς εἴδους, εἰς ἐρρωμένον μὲν καὶ νοῦν ἐπέχον. ἀλλ' ἔνυλον. ἐκ τούτου δέ, εἰς ἔνυλον ἅμα καὶ ἀσθενές, ἀλλὰ νοερᾶς ζωῆς δεκτικόν. ἐκ τούτου δὲ καὶ εἰς τὸ νοῦ παντελῶς ἄμοιρον. οὕτω δὲ καὶ ἐν Πολιτείᾳ τὰς ὑφέσεις παραδιδοὺς τῆς ζωῆς, ἀπὸ μὲν ἀριστοκρατικοῦ, ποιεῖ τιμοκρατικόν, ἀπὸ δὲ τούτου, τὸ ὀλιγαρχικόν, ἀπὸ δὲ τούτου, τὸ δημοκρατικόν, ἀπὸ δὲ τούτου τὸ τυραννικόν, καὶ τὸ δυνατὸν φαίη τις ἄν, καὶ ἀπὸ τοῦ τιμοκρατικοῦ γενέσθαι τυραννικόν, καὶ ἀπὸ ἀριστοκρατίας, δημοκρατίαν. ἀλλ' αὐτὸς τὴν κατὰ μικρὸν ὑφιζάνουσαν ὑπογραφὴν μετέστασιν τῶν πολιτικῶν, καὶ ταῦτα δὴ καὶ ἐν τούτοις, εἰς ἄνδρας ἄγει τὰς ἀπὸ τοῦ νοῦ κατιούσας ψυχάς. ποιεῖ γὰρ ἀπ' αὐτοῦ ζῶον, ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ, παρὰ τὸ τῆς φύσεως ἁδρόν, τὴν ἐπωνυμίαν λαβόν. καθὸ δὴ καὶ οἰκειότερόν ἐστι ταῖς ἄρτι κατιούσαις

ψυχάς, καὶ ἀρκείτω ταῦτα πρὸς τὴν εἰρημένην ἐπίστασιν περὶ τῆς πρώτης καθόδου. λάβωμεν τοίνυν πόρισμα, ἐκ τούτων συναγαγόντες, ὡς ἄρα οὐκ ἔχει χρονικὴν ἀρχὴν ἡ δημιουργία καὶ τόδε τὸ πᾶν. εἰ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς τινος γέγονεν, ἀνάγκη καὶ τὴν κάθοδον τῶν ψυχῶν, ἀπ' ἀρχῆς τινος γεγονέναι, καὶ εἶναί τινα τὴν πρωτίστην κατιοῦσαν ψυχήν. ἀλλὰ μὴν τὴν πρωτίστην ἑκάστης καθόδου, εἰς ἄνδρας ἄγει γένεσιν. ἐκείνην ἄρα τὴν ἄνδρα ποιήσασαν, ἀνάγκη μὴ διὰ θήλεος γενέσθαι, μὴ δὲ διὰ τούτου προελθεῖν εἰς τὴν γένεσιν, ὅπου θήλεος ὄντος. ἀλλ' οὐδὲ ἄνδρα ποιήσασαν, τοῦ θήλεος προάρχεσθαι γένεσιν, ἅπερ ἀδύνατον μὴ διὰ ἄρρενος καὶ θήλεος γενέσθαι τὸ θῆλυ, ἀλλὰ διὰ ἄρρενός τινος μόνου. εἰ δὴ ταῦτα, ἀδύνατα, ἀδύνατον μὴ εἶναι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. ἀεὶ δὲ ψυχαὶ κατίασιν εἰς ἄρρενα γένη, πρὸ τῶν θηλειῶν γενόμεναι διὰ αὐτῶν. καὶ ὁ δημιουργὸς λέγει, τὸ ἀεὶ γενόμενα ἐν τῷ παντί, καὶ οὐ κατὰ χρονικὴν λαβόντα ποτὲ ἀρχήν. τί οὖν φαίη τις αὖ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ; πῶς φατέον; ἆρ' οὐχὶ καὶ ἐν αὐταῖς εἶναι ταῖς ψυχαῖς καὶ εἶναι καὶ τούτων, τὰς μὲν, ἀρρενωπούς, τὰς δὲ, θηλυπρεπεῖς; καὶ πῶς οὐχὶ καὶ τοῦτο ἀναγκαῖον. εἰ γὰρ ἔστι μὲν καὶ ἐν θεοῖς πρώτως, ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐσχάτως, δεῖ δήπου καὶ ἐν τοῖς μέσοις εἶναι. πόθεν γὰρ ἡ μέχρι τοῦ αἰσθητοῦ πρόοδος αὐτοῖν, ἢ διὰ τῆς μέσης οὐσίας. ἔτι δὲ καὶ εἴ τι ζῶον ἀπετέλεσεν, ψυχὴν ἑκάστην συνάψας αὐτῇ τὸ ὄχημα, πάντως ἀνάγκη καὶ τὴν τοῦ ἄρρενος αὐτῆς καὶ θήλεος συνεμφαίνεσθαι διαφοράν. ζώων γὰρ αὗται διαιρέσεις. μή ποτε οὖν δοτέον μὲν καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς ταῦτα; καὶ πῶς γὰρ οὐ μέλλουσιν ὁμοιοῦσθαι τοῖς ἡγεμόσι θεοῖς, καὶ ὥσπερ τὴν ἄλλην μορφὴν ἔχουσιν ἀπ' ἐκείνων, οὕτω δὴ καὶ τὴν ἰδιότητα παραδέχεσθαι τοῦ τε ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος παρ' αὐτῶν, οὐ μὴν καὶ ἐν τῇ γενέσει διῃρῆσθαι κατὰ τὰ γένη τῶν τελέων ζώων, τάς τε ἀρρενωπούς, καὶ τὰς θηλυπρεπεῖς ψυχάς. ἀλλ' ὥσπερ τὰ εἴδη τῶν βίων, οὕτω δὴ καὶ τὰς δυνάμεις ταύτας ἐπαλλάττειν. τὰς μὲν, ἐπὶ πλεῖον θηλυνομένας, τὰς δὲ, ἐπὶ τὸ ἀνδρειότερον τῶν εἰδῶν καταπιούσας. καὶ γὰρ τὸ ἐνταῦθα περατοειδὲς, τοῦ ἐκεῖ ἀπείρου, μᾶλλον ἄπειρον. ὥς τε ἐπὶ τὸ χεῖρον μὲν, ἔσται πάντως ἡ πτῶσις. τὸ δὲ χεῖρον, ὅτε μὲν, ἐπὶ τὸ ἐγγύτερον τοῦ κρείττονος, ὅτε δὲ ἐπὶ τὸ πορρώτερον μὲν, ἀνάλογον δὲ, τοῦ ἐκεῖ τεταγμένον. οὕτω δὴ καὶ σεληνιακὴν ψυχὴν, εἰς ἄρρενος κατιέναι φύσιν κατὰ τὸν Μουσαῖον φασί, καὶ ἀπολλωνιακήν, καθάπερ ἱστοροῦσι τὴν Σίβυλλαν. καὶ δηλοῖ, τὸ μὲν, διῃρῆσθαι καὶ ἐκείνας κατὰ τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ καὶ τὸ κοινὸν ἐκ τούτων, ὁ τοῦ Ἀριστοφάνους ἐν Συμποσίῳ μῦθος, τὸ δὲ μὴ πάντως τὰς μὲν ἄρρενας εἰς ἀνδρῶν ἰέναι γενέσεις, τὰς δὲ θηλείας εἰς γυναικῶν, ὁ Τίμαιος λέγων πᾶσαν ψυχὴν τὴν πρώτην κάθοδον εἰς ἄνδρας ποιουμένην, καὶ τοῦτο κατὰ φύσιν αὐτῆς, διότι καὶ ἐν ταῖς θηλείαις, ἡ αἰτία περιέχεται, τοῦ ἐν τοῖς ζώοις, ὡς εἴπομεν ἄρρενος.

Ὁπότε δὴ σώμασιν ἐμφυτευθεῖεν ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ μὲν προσίοι, τὸ δὲ, ἀπίοι τοῦ σώματος αὐτῶν.

Ταῖς ψυχαῖς ἄνω μενούσαις καὶ παρὰ τῷ πατρί, νοήτως πληρουμέναις ἀπὸ τῶν νοερῶν, οὐδὲν δεῖ τῆς θνητοειδοῦς ζωῆς. ἀΰλοις γὰρ καὶ καθαροῖς καὶ ἀστροειδέσιν ὀργάνοις χρῶνται, καὶ συμπεριπολοῦσι μετὰ τῶν θεῶν, καὶ συνδιοικοῦσι τὸν ὅλον κόσμον. κατελθούσαις δὲ εἰς γένεσιν, καὶ σώματος ἁψαμέναις ἐνύλου, καὶ φύσιν ἐπιρρέοντος, καὶ ἀπορρέοντος λαχόντος, ἀναγκαία γέγονεν ἡ τῆς θνητῆς ζωῆς συνάρτησις ὑφισταμένη, παρά τε αὐτῶν τῶν ψυχῶν. διότι καὶ τὰς ἀκρότητας αὐτῶν ἐν τῷ πνεύματι προεῖχον. ἐκεῖνο γὰρ ἡ τῆς αἰσθήσεως ἀρχή, καὶ παρὰ τῶν νέων θεῶν. παρὰ μὲν τῶν ψυχῶν, διότι κρατοῦσι τῆς ἀλόγου πάσης ζωῆς, καὶ κοσμοῦσιν αὐτήν, οὐκ αὖ δὲ ἐκράτουν οὐδὲ ἐκόσμουν, μὴ καὶ τῆς οὐσίας αὐτῆς κατ' αἰτίαν ἐξηγούμεναι. παρὰ δὲ τῶν νέων θεῶν, διότι τὰ μέρη μετὰ τῶν ὅλων ἐνεργεῖ, καὶ τὸ γόνιμον ταῖς μερικαῖς ὑπάρχει ψυχαῖς, κατὰ τὴν πρὸς τὰ ὅλα σύνταξιν. εἰ τοίνυν ὁπότε σώμασιν ἐμφυτευθεῖεν αἱ ψυχαί, τότε οἱ νέοι θεοὶ παράγουσι τὴν θνητὴν ζωὴν, καὶ ἄλλο ζῷον ποιοῦσι θνητόν, ἄλλη μέν ἐστιν ἡ ἐμψυχία τοῦ ἐνύλου σώματος, εἴτε ἐν ἁπλοῖς χιτῶσιν ὑφέστηκεν, εἴτε ἐν συνθέτοις καὶ ὀστρείνοις, ἄλλη δὲ ἡ ἐν τῷ ὀχήματι τῆς ψυχῆς. καὶ τὴν μὲν, ὁ δημιουργὸς ὑφίστησιν ἀθάνατον οὖσαν, τὴν δὲ, οἱ νέοι θεοί, θνητὴν ὑποστᾶσαν ἐξ ἀρχῆς. διότι σώματος ἐνύλου ἀχώριστός ἐστι, καὶ ἡ μὲν τοῦ ὀχήματος ἰδία ζωή, διαφέρει τῶν λοιπῶν, ὡς ἀθάνατος θνητοειδῶν, ἡ δὲ ἐν τοῖς ἁπλοῖς χιτῶσι, τῆς ἐν τῷ συνθέτῳ σώματι. διότι, αὕτη μὲν, τῇ κράσει συνάπτεται τοῦ σώματος, ἐκείνη δὲ καὶ παιδεύεται, καὶ κρατεῖν δύναται τῶν σωματικῶν κράσεων. τριττὰ οὖν τὰ ὀχήματα, ἢ ἁπλοῦν καὶ ἄϋλον, ἢ ἁπλοῦν καὶ ἔνυλον, ἢ σύνθετον καὶ ἔνυλον. καὶ ζωαὶ τούτων τρεῖς, ἡ μὲν, ἀθάνατος, ἡ δὲ, πολυχρονιωτέρα τοῦ σώματος, ἡ δὲ, συναπολλυμένη τῷ σώματι. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον, τὸ δὲ ἐμφυτευθεῖεν, τὴν γενεσιουργὸν δηλοῖ σποράν μετὰ τοῦ συμφαίνειν, καὶ ὅτι ζωῆς εἶδος αὐτοτελές. ὥσπερ τὸ φυτόν, εἰς ἄλλην ἐγκεντρίζεται φύσιν. καὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης προσκείμενον, ἔνυλον δηλοῖ σποράν, ἀλλ' οὐχὶ θείαν τε καὶ οὐρανίαν.

Πρῶτον μὲν, αἴσθησιν ἀναγκαῖον εἴη πᾶσιν ἐκ βιαίων παθημάτων σύμφυτον γενέσθαι, δεύτερον δὲ, ἡδονῇ καὶ λύπῃ μεμιγμένον ἔρωτα. πρὸς τούτοις φόβον, καὶ θυμόν, ὅσα τε ἑπόμενα αὐτοῖς, καὶ ὁπόσα ἐναντίως πέφυκεν.

Πᾶσαν τὴν ἔνυλον καὶ θνητοειδῆ ζωὴν, ἐν τρισὶν ὅροις περιέλαβεν ὁ δημιουργός, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῆς ἐνέθηκε ταῖς ψυχαῖς, ἵνα καὶ κρατῶσιν αὐτῆς. οὐ γὰρ ἀλλαχόθεν τὸ κρατεῖν, ἢ ἐκ τῆς κατ' οὐσίαν προηγήσεως. ἔστιν οὖν καὶ ἡ ἄλογος ζωὴ νοερῶς μὲν, ἐν τῷ δημιουργῷ, λογικῶς δὲ ἐν ταῖς ψυχαῖς. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ὅπου καὶ τὸ σῶμα ἀσωμάτως ἐστὶν ἐν ταῖς νοεραῖς τῶν πάντων αἰτίαις. ἀλλὰ δὴ τίνα φῶμεν ἑκάστην τούτων τῶν δυνάμεων, ἢ τὴν ἐκ βιαίων παθημάτων αἴσθησιν σωμα-

τοειδῆ

τοειδῆ ζωήν, καὶ ἔνυδρον ἐρχομένου. γνωστικὴν τῶν προσπιπτόντων ἔξωθεν, καὶ δι᾽ ὀργάνων τὴν γνῶσιν ποιουμένην ταύτην, καὶ οὐχ ἑαυτῆς οὖσαν, ἀλλὰ τοῦ χρωμένου, καὶ συμμεμιγμένην τοῖς ἐνύλοις ὄγκοις, καὶ μετὰ πάθους ἃ γιγνώσκει γιγνώσκουσαν. οὐ γὰρ πᾶν πάθος τὸ παρὰ τὸ ζῶον συμβαινόμενον αἴσθησιν ἡμῖν ἑαυτοῦ δίδωσιν, ἀλλὰ τὸ σεισμὸν πολὺν ποιοῦσαν, ὥς φησιν ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης. δεῖ γάρ τινα περὶ τὰ αἰσθητήρια γενέσθαι σεισμόν. οὔτε γὰρ τὰ ἐν ψυχῇ κινήματα διαδίδοται πάντα, καὶ μέχρι τοῦ σώματος, ἀλλ᾽ ἔστιν ἃ τῆς ψυχῆς ἐστιν, αὐτοῖς καθ᾽ ἑαυτήν, ὥσπερ νοερά ἐστιν. οὔτε πάντα τὰ περὶ τὸ σῶμα διατείνει καὶ μέχρι ψυχῆς, ἀλλ᾽ ἔστι τινὰ καὶ μέχρι τοῦ σώματος, δι᾽ ἀμυδρότητα τὴν ψυχὴν οὐ δυνάμενα κινεῖν. γίνεται οὖν αἴσθησις, οὐκ ἐκ πάντων παθημάτων, ἀλλὰ τῶν βιαίων, καὶ σεισμὸν πολὺν ποιούντων. καὶ αὕτη μὲν ἡ θνητοειδὴς αἴσθησις, μεριστὴ καὶ πάθεσι συμμιγῆ ποιουμένη τὴν κρίσιν, καὶ ἔνυλος. ἄλλη δέ ἐστιν, ἡ πρὸ ταύτης αἴσθησις, ἐν τῷ ὀχήματι τῆς ψυχῆς, ὡς πρὸς ταύτην ἄϋλος, καὶ καθαρὰ καὶ γνῶσις, ἀπαθὴς αὐτὴ καθ᾽ ἑαυτήν, μορφῆς δὲ οὐκ ἀπηλλαγμένη. διότι καὶ αὕτη σωματοειδής ἐστιν, ὡς ἐν σώματι λαχοῦσα τὴν ὑπόστασιν. καὶ ἐκείνη μὲν ἡ αἴσθησις, τῇ φαντασίᾳ τὴν αὐτὴν ἔχει φύσιν. τὸ γὰρ εἶναι, κοινὸν ἀμφοῖν. ἀλλ᾽ ἔξω μὲν προϊοῦσα, καλεῖται αἴσθησις, ἔνδον δὲ μένουσα, καὶ ἐν τῷ πνεύματι θεωροῦσα τὰς μορφὰς καὶ τὰ σχήματα, φαντασία. καὶ καθόλου δὲ μερίζεται περὶ τὸ πνεῦμα, αἴσθησις. ἔτι γὰρ βάσις μὲν τῆς λογικῆς ζωῆς ἡ δόξα, κορυφὴ δέ, ἡ φαντασία τῆς δευτέρας. καὶ συνάπτουσιν ἀλλήλαις, ἥτε δόξα καὶ ἡ φαντασία, καὶ πληροῦται δυνάμεων ἡ δευτέρα παρὰ τῆς κρείττονος. ἡ δὲ μέση, τῆς ἀλόγου ζωῆς, τῶν μὲν ἄνωθεν τύπων ἀδεκτός ἐστι, τῶν δὲ ἔξωθεν, δεκτική ἐστι μόνων, κοινὴ δὲ ὅμως ἐστὶ καὶ αὕτη παθητικῶς γιγνώσκουσα τὸ αἰσθητόν. ἡ δὲ ἔνυλος αἴσθησις, τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων ἐστὶ μόνων καὶ τῶν κινούντων αὐτήν, ἐν ἑαυτῇ τὰ θεάματα κατέχειν οὐ δυναμένη, μεριστὴ οὖσα καὶ οὐ μία. διήρηται γὰρ περὶ τοῖς αἰσθητηρίοις. ἄλλη οὖν ἡ ἀπαθὴς αἴσθησις καὶ κοινή, ἄλλη ἡ κοινή, παθητικὴ δέ, ἄλλη ἡ διῃρημένη καὶ ἐμπαθής. καὶ ἡ μέν ἐστι τοῦ πρώτου ὀχήματος, ἡ δέ, τῆς ἀλόγου ζωῆς, ἡ δέ, τῆς ἐμψυχίας τοῦ σώματος. μετὰ δὲ τὴν αἴσθησιν, τὴν ἐπιθυμίαν ἔταξεν. ἔστι δὲ αὕτη ζωὴ μέν, καὶ αὐτὴ σωματοειδής, ἀνυφαίνουσα δὲ ἀεὶ τὸ σῶμα, καὶ παραμυθουμένη τὰς χρείας τοῦ σώματος. περὶ ἣν καὶ λύπη θεωρεῖται καὶ ἡδονή. πάρεισι μὲν γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις μορίοις τῆς ψυχῆς, ταῦτα τὰ πάθη. καὶ γὰρ ἐν λόγῳ καὶ ἐν θυμῷ λάβοις ἂν ἡδονὰς καὶ λύπας. ἡ δὲ σωματικὴ λύπη καὶ ἡδονή, γίγνεται περὶ τὴν ἐπιθυμίαν. τοῦ γὰρ σώματος, ἡ μὲν ἐπὶ τὸ παρὰ φύσιν ὁδός, καὶ ἡ στέρησις τῆς ζωῆς, τὴν λύπην ἀπεργάζεται, ἡ δὲ ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν ἐπάνοδος, καὶ ἡ πρὸς τὴν ζωὴν ἀνάρμοσις, ἡδονήν. καὶ τὸ συστελλόμενον ἐν τούτοις ἢ διαδεχόμενον, ἐστὶ τὸ ἐπιθυμητικόν. ἐπειδὴ δέ, πρωτουργὰ μέν ἐστι τὰ δύο ταῦτα πάθη, καὶ πηγαὶ τῶν ἄλλων παθῶν, ὡς αὐτὸς ἔν τε Φιλήβῳ, καὶ ἐν τοῖς Νόμοις εἴρηκε, διὰ τῆς μίξεως τούτων καὶ τοῖς ἄλλοις πάθεσι τὴν γένεσιν δούς, καὶ τὸν ἔρωτα μίξιν προσηγόρευσεν ἡδονῆς καὶ λύπης. τῶν γὰρ ἀπόντων ἐστὶν ὁ ἔρως, καὶ καθ᾽ ὅσον μὲν προβέβληται ἐν αὐτῷ τὸ ἐραστόν, ἡδονῇ σύνεστιν, καθ᾽ ὅσον δὲ οὔπω, καὶ ἐνεργείᾳ πάρεστιν αὐτῷ, λύπῃ συμμιγής ἐστιν. διὰ δὲ τοῦ ἔρωτος, τὴν σύμπασαν ζωὴν τῆς ἐπιθυμίας ἐχαρακτήρισεν, διότι σφοδρότατόν ἐστι τῶν περὶ αὐτὴν τὸ πάθος. τρίτον τοίνυν ἀπηριθμήσατο τὸν θυμόν. ζωὴ δὲ καὶ θυμός, ἀλλ᾽ ἀποσκευαζομένη πᾶν τὸ λυποῦν, καὶ ἐνοχλοῦν τῷ σώματι. διὸ καὶ φόβος αὐτὸν ἐνοχλεῖ τῆς τοῦ σώματος φθορᾶς, ὑπεροχή τε καὶ ἔλλειψις θεωρεῖται περὶ αὐτόν, οἷον θρασύτης καὶ δειλία, καὶ τὰ ἑπόμενα τούτοις, φιλοτιμίαι, φιλονεικίαι, καὶ πάντα ὁπόσα περὶ τὴν περὶ τὰ θνητὰ γίγνεται ποίαν, τῆς ἄνω ψυχῆς, τῇ ζωῇ ταύτῃ χρωμένης, εἰς τὴν τοῦ σώματος κίνησιν. αὗται μὲν αἱ τρεῖς δυνάμεις, αἱ γενεσιουργοί, τάξιν δὲ ἔχουσι τοιαύτην. κατὰ τὴν γενέσεως πρόοδον, εὐθὺς μὲν γεννηθὲν τὸ σῶμα, μεταλαγχάνει τῆς αἰσθήσεως. οὐ δὲ γὰρ ἂν εἴη ζῶον, οὐδὲ ὄρεξιν ἂν σχοίη, μὴ αἰσθητικὸν γεγονός. αἱ μὲν γὰρ ὀρέξεις, μετὰ αἰσθήσεως, οὐ πάντως μετὰ τῶν ὀρέξεων· διὸ καὶ μᾶλλον τῷ αἰσθητικῷ τὸ ζῶον, ἢ τῷ ὀρεκτικῷ χαρακτηρίζουσι. μετὰ δὲ τὴν αἴσθησιν, ἡδόμενον φαίνεται καὶ λυπούμενον. συστελλόμενον μὲν ὑπὸ τοῦ ἔξωθεν ψύχεος, ἀναθαλπόμενον δὲ ὑπὸ τῶν σπαργάνων, καὶ πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἀγόμενον. μετὰ δὲ τὴν ἐπιθυμίαν προϊούσης τῆς ἡλικίας, καὶ θυμούμενον. ἤδη γὰρ ὁ θυμός, δύναμίς ἐστιν ἀδροτέρας φύσεως. διὸ καὶ τῶν ἀλόγων ζώων, τὰ μὲν ἐνυλότερα, κατ᾽ ἐπιθυμίαν ζῇ μόνην, καὶ λύπης μετέχει καὶ ἡδονῆς. τὰ δὲ τελειότερα, θυμοειδεστέραν ἔλαχε ζωήν. πρὸ δὲ τούτων τῶν ὀρέξεων, ὥσπερ εἴπομεν καὶ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως, ἔστι τις αὐτῶν ἐν τῷ πνεύματι τῆς ψυχῆς, ἀκρότης ὁρμητική τις δύναμις, καὶ κινητικὴ μὲν τοῦ πνεύματος, φρουρητικὴ δὲ καὶ συνεκτική, τῆς οὐσίας αὐτοῦ, ποτὲ μέν, ἐκτεινομένη καὶ μερίζουσα ἑαυτήν ποτὲ δὲ εἰς ὅρον καὶ τάξιν ἀγομένη, καὶ ὑπὸ τοῦ λόγου μετρουμένη. " Ὧν εἰ μὲν κρατήσοιεν, ἐν δίκῃ βιώσοιντο, κρατηθέντες δέ, ἀδικίᾳ. " Πῶς οὖν κρατοῦσι τῶν σωματικῶν τούτων ζωῶν, ἢ τῷ τὰς αἰτίας αὐτῶν ἔχειν. καὶ γὰρ ταύτας ἐμμελεστέρας δι᾽ ἐκείνων ἀποτελοῦσι. πᾶν γὰρ τὸ κατὰ φύσιν θυμῶν κρατικόν, ἔχει τῶν κρατουμένων ἐν ἑαυτῷ λόγον. ἵνα καὶ πρὸς τοῦτο βλέπων, ἀφορίζῃ τὰ μέτρα τῆς κινήσεως αὐτοῦ. πληροῦται γὰρ ὁ περὶ τὸ στῆθος θυμὸς ὑπὸ τοῦ ὀδυνοῦντος. ἀλλὰ καὶ τὸ πλεῖστον θυμός, ἀλλ᾽ οὗτος μέν, ἤδη πεπαίδευται. κοσμεῖ δὲ καὶ τὸν ἔξω θυμόν, ἵνα ἔνδικον ποιῆται τὴν κίνησιν. εἰ δὲ ἐπιτρέψει τῷ πάθει καὶ τῇ ἐνύλῳ κινήσει, πάντως ἂν τὴν ἄλλην τῆς ψυχῆς εὐταξίαν διέφθειρε. κρατήσασαι οὖν αἱ ψυχαὶ τῶν ἐνύλων παθῶν καὶ κοσμήσασαι τὰς ἔνδον ζωάς, ἐν δίκῃ βιοῦσι, κρατηθεῖσαι δέ, εἰς ἀδικίαν ἀπολισθαίνουσιν. ἑπόμεναι γὰρ ταῖς ἀμέτροις ὀρέξεσι τοῦ σώματος ἀκόσμους ἔχουσι καὶ τὰς αὐτῶν δυ-

νάμεις. καὶ περὶ τοῦ δέοντος ἐκτεινομένας περὶ τὴν γένεσιν. πῶς δὲ ποτὲ ἕπονται δίκῃ, ποτὲ δὲ οὔ.
πάλαι γὰρ εἴρηται περὶ αὐτῶν, τὸ τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ἡμῖν ἐθελόντων ἕπεσθαι. μή ποτε οὖν ἀεὶ μὲν ἐθέ-
λουσιν ἕπεσθαι δίκῃ καὶ θεοῖς, οὐκ ἀεὶ δὲ ἕπονται κατὰ τὸν ἐν Γοργίᾳ λόγον, οἳ διορίζουσι τήν τε ἀληθινὴν
βούλησιν, καὶ τὴν φαινομένην δόκησιν, ἢ καὶ μή ποτε δίκῃ καὶ θεοῖς ἕπονται ἐν οἷς ἡγεμονοῦν ἐστι τὸ
θεῖον. ὁ γὰρ τὰ ἀγαθὰ βουλόμενος δίκῃ ἕπεσθαι ἐθέλει. τοῦτο γὰρ ἔστιν ἐν ἐκείνοις ἡγεμονοῦντος ἐν αὐ-
τοῖς, τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ἡμῖν ἐθελόντων ἕπεσθαι. κατὰ φύσιν γὰρ ἕπεται τὸ μὲν ἐν ἡμῖν θεῖον, τῇ δίκῃ, τὰ δὲ
„ ἄλογα τῆς ζωῆς εἴδη, τῷ ἐν ἡμῖν θείῳ. Καὶ ὁ μὲν εὖ τὸν προσήκοντα χρόνον βιοὺς, πάλιν εἰς τὴν τοῦ
„ συννόμου πορευθεὶς οἴκησιν ἄστρου, βίον εὐδαίμονα ἕξει. Πάλιν καὶ ταῦτα γίγνεται μὲν καὶ παρ᾽
αὐτῶν τῶν ψυχῶν. αὐτοκίνητοι γὰρ οὖσαι τάττουσιν ἑαυτὰς εἰς τὸν πρέποντα τόπον. γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ
τῆς εἱμαρμένης. διορίζει γὰρ ἐκείνη τὰς οἰκείας λήξεις ἑκάστης, καὶ συναρμόζει τοῖς οἰκείοις εἴδεσι τῆς ζωῆς.
γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν διακοσμούντων τὸ πᾶν. πᾶσι γὰρ ἐκεῖνοι τὸ κατ᾽ ἀξίαν διανέμουσι, καὶ
διὰ τοῦτο καὶ τὴν δίκην, ἐκ μέσης τοῦ ἡλίου σφαίρας ἐπὶ τὸ πᾶν προϊοῦσαν, τὰ πάντα κατ᾽ εὐθεῖαν
λέγουσιν. ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐν τοῖς ὅλοις ἡ δίκη τῷ Διῒ συνεπομένη τῶν ἀπολειπομένων ἐστὶ τοῦ θείου νόμου τιμω-
ρὸς, οὕτω καὶ ἡ περὶ τὰς ψυχὰς ἐνέργεια τῆς δίκης, κατακοσμεῖ τὰς ἐπιλελησμένας τῶν εἱμαρμένων νό-
μων, καὶ τὴν χείρονα ζωὴν, ἀντὶ τῆς ἀμείνονος ἀλλαξαμένας. ταῦτα μὲν εἰρήσθω κοινῇ περὶ τούτων. τίς δὲ
ὁ προσήκων χρόνος, καὶ τί τὸ σύννομον ἄστρον, καὶ τίς ὁ εὐδαίμων βίος; ὁ μὲν οὖν προσήκων χρόνος ἐστὶν,
ὁ οἷον αὐτὸς ἀφώρισεν ἐν Φαίδρῳ, ταῖς ἐντεῦθεν περιαγομέναις μετὰ τὴν πρώτην γένεσιν, ὁ χιλιέτης,
ἤ τις ἄλλος τοιοῦτος. ὡς γὰρ ἐπὶ τὸν φιλόσοφον βίον ἑλομένων οὗτος ὁ χρόνος, οὕτως ἐπὶ ἄλλων, ἄλλος
πλείων ἢ ἐλάττων, οὐ μοναδικῶς, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ἀφοριζόμενος. τὸ δὲ σύννομον ἄστρον ἐστὶν,
περὶ ὃ ἡ σπορὰ καὶ ἡ διανομὴ τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν ὀχημάτων. ὥς τε καὶ εἴ τινες ἐξ ἀρχῆς τὴν λῆξιν ἔχον
περὶ γῆν, καὶ ταύτας μετὰ τὸν πρῶτον βίον, δίκῃ καὶ θεοῖς ἑπομένας, ἀναχωρεῖν, εἰς τὸ ὄχημα τὸ αἰθέ-
ριον τῆς ὅλης γῆς ἀπολειπούσας τὸν γήϊνον ὄγκον. καὶ ἐν ἐκείνῳ αὐτὰς ἱδρῦσαι, καὶ τὸ συμφυὲς αἱ ταῖς
ὄργανον, αὐτὰς μὲν, ζωῆς νοερᾶς πληρουμένας, τὰ δὲ ὀχήματα, φωτὸς θείου καὶ δημιουργικῆς δυνάμεως
πληρούσας, καὶ εἴ τινες περὶ ἥλιον προῆλθον, ἀνατρεχούσας αὐτὰς ἐπὶ τὴν αὐτῶν ὁλότητα, μετ᾽ ἐκείνης
τὰ ὅλα διακοσμεῖν, τῇ πρὸς ἐκεῖνα συντάξει, δύναμιν λαχούσας τοιαύτην, καθ᾽ ἣν οὐκ ἀφιστάμεναι
τῆς ἑαυτῶν νοήσεως προνοοῦσι τοῦ παντός. ὁ δὲ εὐδαίμων βίος ἐστὶν, ὁ κατὰ τὴν ἰδιότητα τῶν ἡγεμόνων ἀφο-
ριζόμενος. οὗτοι γάρ εἰσιν ἐν δαιμόνων τάξει τὰς μερικὰς ψυχὰς κατέχοντες, καὶ ἀνάγοντες ἐπὶ τὸ νοη-
τόν. ὥσπερ καὶ αὐτοὶ οἱ τῶν ἀπολύτων ἡγεμόνες. διὸ καὶ αὐτὰς εὐδαίμονας ἐν ἄλλοις εἴρηκεν, ὡς ἐκεί-
νων οἷον εὐδαιμόνων ὄντων ἐξηρτημένας. πανταχοῦ γὰρ τὸ προσεχῶς ὑπεριδρυμένον, τὴν εὐδαίμονος
ἔχει τάξιν, πρὸς τὸ ὑπ᾽ αὐτοῦ προνοίας ἀξιούμενον. ταῦτα καὶ περὶ τούτων. δεῖ δὲ καὶ τὴν συνέχειαν θεω-
ρεῖν τῶν θεωρημάτων. ὑπέστησε γὰρ τὰς ψυχὰς ἀπὸ τῆς δημιουργικῆς καὶ τῆς ζωογονικῆς αἰτίας, καὶ μετὰ
τὴν ἀπογέννησιν, ὑπέταξεν ἄλλας ἄλλαις ψυχαῖς θείαις, ὑπερκόσμιον αὐτῶν καὶ τὴν πρόοδον καὶ τὴν
διανομὴν ποιησάμενος, καὶ ἐπὶ ταύταις εἰσήγαγεν αὐτὰς, εἰς τὸ πᾶν ὄχημα δὺς, καὶ περὶ τὰ ἄστρα διέ-
† ζεῦ σπειρεν, ἔπειτα κατήγαγεν εἰς γένεσιν, καὶ δέδωκεν αὐταῖς τὸ θνητὸν εἶδος τῆς † ψυχῆς, καὶ μετὰ ταῦτα
διεῖλεν αὐτῶν τοὺς βίους, καὶ προσφόρους λήξεις διένειμε τοῖς βίοις. ἀπὸ γὰρ τοῦ ὑπερκοσμίου εἰς τὸν κόσμον
αὐταῖς ἡ πρόοδος, ἀπὸ δὲ τῆς ὅλης ζωῆς, εἰς γένεσιν ἡ κάθοδος. νῦν δ᾽ οὖν ἐπειδὴ περὶ τῶν μετὰ τὴν πρώ-
την γένεσιν εἰς τὸ σύννομον ἄστρον ἀποκαθισταμένων, πεποίηται λόγος, καί φησιν αὐτὰς ἀπολειπού-
σας τὸ σῶμα, βίον ἕξειν εὐδαίμονα. πῶς ταῦτα τοῖς ἐν Φαίδρῳ συμφωνεῖν ἐροῦμεν; ἐκεῖ γὰρ ὁ τὸν φιλό-
σοφον βίον ἑλόμενος διὰ τριῶν ἀποκαθίσταται βίων, ἢ τὴν ἐνταῦθα παραδιδομένην λῆξιν οὐκ εἰς τὸ
αὐτὸ γίγνεσθαι φήσομεν, ὅθεν ἥκει ψυχὴ ἑκάστη. τοῦτο γὰρ διὰ τριῶν γίγνεσθαι χιλιετῶν περιόδων,
ἀλλ᾽ ἀναχώρησιν εἶναι πρὸς τὸ ἄστρον, ὑφ᾽ ὃ τεταγμένη κατ᾽ οὐσίαν ἦν, καὶ ζωὴν ἔχει μετ᾽ ἐκείνου κοινήν.
τοῦτο γὰρ καὶ ταῖς μὴ φιλοσόφοις ὑπάρξαι δυνατόν, τὸ εἰς τοῦ οὐρανοῦ τινὰ τόπον ὑπὸ τῆς δίκης κουφι-
σθείσας, διάγειν ἀξίως οὗ ἐν ἀνθρώπου εἴδει ἐβίωσαν βίου. καὶ γὰρ τοῦτο ἐν τῷ Φαίδρῳ λέλεκται περὶ
τῶν μὴ φιλοσόφων ψυχῶν. ἄλλη γὰρ ἡ εἰς τὸ αὐτὸ πάλιν ἀποκατάστασις, ἄλλη ἡ εἰς τὸ σύννομον ἄστρον
ἄνοδος. ἡ μὲν γὰρ, τριῶν δεῖται περιόδων, ἡ δὲ, καὶ διὰ μιᾶς γένοιτο ἄν. καὶ ἡ μὲν, εἰς τὸ νοητὸν ἀνάγει τὴν
ψυχὴν ἀφ᾽ οὗ κατῆλθεν, ἡ δὲ, εἰς ὑφειμένον εἶδος ζωῆς. μέτρα γάρ ἐστιν εὐδαιμονίας, καὶ διττὴ ἡ ἄνοδος,
ἡ μὲν, ἀνιόντων, ἡ δὲ, ἀνεληλυθότων. ὥς τε καὶ τὴν εἰς τὸ σύννομον ἄστρον ἀφικομένην, δυνατὸν, ἢ τοῖς
περικοσμίοις δυνάμεσι συντάττεσθαι τοῦ σφετέρου θεοῦ, ἢ καὶ ἀνωτέρω χωρεῖν. εἰ δὲ μέλλοι πρὸς αὐτὸ τὸ
„ νοητὸν ἀναδραμεῖσθαι, δεῖται τῆς τρισχιλιετοῦς περιόδου. διὰ γὰρ ταύτης, ἡ ἀκροτάτη περίωσις. Σφα-
„ λεὶς δὲ, τούτων, εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει μεταβάλοι. Εἴρηται καὶ πρότερον, ὅτι πρώ-
την γένεσιν οὐ λέγει τὴν σποράν, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κάθοδον, τὴν μίαν πάσαις οὖσαν ταῖς μερικαῖς
ψυχαῖς κοινήν. δευτέραν γοῦν γένεσιν ἀποκαλεῖ, τὴν δευτέραν κάθοδον, καὶ ὅτι τὴν εἰς γυναικὸς φύ-
σιν κάθοδον ποιεῖ δευτέραν. ὥσπερ καὶ τρίτην τὴν εἰς θηρίον, τὴν ἔσχατον ὕφεσιν τῆς ζωῆς ἐνδεικνύμε-
νος. οὕτω γοῦν καὶ ἐν Φαίδρῳ κατὰ τοὺς δευτέρους βίους ἑξῆς, ἅπαντας ἐκεῖ καλῶν, τοὺς μετὰ τὴν πρώτην γένε-
σιν. χιλιοστῷ

σιν. χιλιοστῷ δὲ ἔτει ἀμφότεραι ἀφικνούμεναι ἐπὶ κλήρωσιν καὶ † αἵρεσιν τοῦ δευτέρου βίου, αἱροῦνται ὃν ἂν ἐθέλοι ἑκάστη. ἔνθα καὶ εἰς θηρίου βίον ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀφικνεῖται. ἄλλην οὖν ἐν τούτοις τάξιν ζωῆς ἐμφαίνων, καὶ ἀπὸ τῆς δυνατωτέρας πρὸς τὸ ἀσθενέστερον ἄγει τὴν ψυχήν. ἀπὸ τοῦ νοεροῦ πρὸς τὸ ἀνόητον. καὶ πῶς γὰρ ἀνάγκη τὴν ψυχὴν, ἐκ πρώτης γενέσεως εἰς γυναικὸς μὴ κατιέναι φύσιν. εἰ μὲν γὰρ κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρρενος ὑφίστατο τὸ θῆλυ γένος, ἀναγκαῖον ἦν ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἄρχεσθαι, τὰς νεοτελεῖς ψυχάς. ὕστερον γὰρ καὶ ὑποδεεστέρως πανταχοῦ τὸ παρὰ φύσιν. ἐπειδὴ δέ ἐστι καὶ ἐν θεοῖς τὸ θῆλυ, τί κωλύει τὰς ψυχὰς, καὶ ταύτῃ μεμοιρημένας τοὺς οἰκείους ἡγεμόνας μὴ μόνον ἐπιλέγεσθαι βίους τοὺς αὐτοῖς προσήκοντας, ἀλλὰ καὶ ζῴων φύσιν αὐτοῖς ὡρισμένην. γίγνεσθαι δὲ καὶ ἐπαλλάξεις, οὐ θαυμαστόν. ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. ὅτι μὲν γάρ ἐστι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν οὐ μόνον ἐν τοῖς θνητοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς μερισταῖς ζωαῖς τῶν ψυχῶν κατασκευάσαις, ἀναμνησθεὶς τῶν ἔμπροσθεν πάλιν, ἀπό τε τῶν ἐν τοῖς ἄκροις ὄντων, τοῖς τε περὶ αὐτῶν λόγοις, καὶ τοῖς μετὰ ταύτας. εἰ δ' ἐκεῖ μὲν ὁμοφυῶς ταῖς ψυχαῖς συνέζευκται τὰ ὀχήματα, ἐνταῦθα δέ ποτε καὶ ἐπηλλαγμένως, οὐ χρὴ διαπιστεῖν. ὅπου μὲν οὐσιώδης ἐστὶν ἡ συνάρτησις, ὅπου δὲ προαιρετική. διὸ καὶ ἐκεῖ μὲν ἕπεται τῇ οὐσίᾳ τῶν ψυχῶν, ἡ τῶν ὀχημάτων διαίρεσις, ἐνταῦθα δὲ, ταῖς διαφόροις αἱρέσεσι, καὶ ἔχεις καὶ ταύτας ἀπὸ τῶν ἐν Συμποσίῳ κειμένων συνιστάνειν, ἐν τῷ Ἀριστοφάνους μύθῳ. καὶ γὰρ τὰς διαιρέσεις τὰς εἰς ταῦτα τῶν ψυχῶν, καὶ τὰς ἐπαλλάξεις τῶν ἐν τούτοις αἱρέσεων περὶ τὸν βίον τὸν θνητὸν, σαφῶς ἐκεῖ παραδίδωσι, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. εἰ μὲν οὖν τὴν τῆς γυναικὸς φύσιν αὐτόθεν ἀκούεις, οὕτω καὶ διαιτήσομεν τοῖς λόγοις. εἰ δὲ πᾶν τὸ ἀσθενὲς εἶδος τῆς ζωῆς καὶ θηλυνόμενον καὶ ῥέπον περὶ τὴν γένεσιν, διὰ τῆς γυναικὸς σημαίνεσθαι λέγει συμβολικῶς, ὡς τῶν πρὸ ἡμῶν ἤκουσά τινων οὐχ οἱ τυχόντων, οὐδεμίας ἂν δέοι ταύτης ἐπιλύσεως. ἔξεστι δὲ ὁποτέρως βούλει λέγειν, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλάτωνος πολλὰ καὶ διὰ τῶν συμβόλων κρύπτειν ἀποδέχοντος. εἰ δ' οὖν καὶ ταῦτά τις ὑποθεῖτο λέγειν αὐτὸν ἃ δὴ καὶ δοκεῖ, τὴν πρῶτον εἰς γένεσιν κατιοῦσαν, μὴ φυτεύειν εἰς θήλειαν φύσιν. λάβοι μὲν ἐκ τούτου καὶ τὴν ψυχὴν εἶναι καὶ κατὰ τὸν Τίμαιον ἀγένητον, καὶ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἁπλῶς τὸ πᾶν. εἰ γὰρ γέγονεν ἡ ψυχὴ, καὶ ἀπὸ χρόνου κάτεισιν ἐπὶ τὴν πρώτην γένεσιν ἀνδρὸς περιέξεται βίον. οὗτος δὴ ὁ ἀνὴρ, πάντως γεννητὸς ὢν, ἐκ θήλεος γέγονεν, ἐκεῖνο δὲ τὸ θῆλυ, ψυχὴν εἶχεν, ἤτοι πρῶτον κατελθοῦσαν, καὶ ψευδὴς ὁ τοῦ Τιμαίου λόγος, εἰς ἄρρεν πρῶτον κατάγων τὴν ψυχὴν, ἢ οὐ πρῶτον. καὶ ἀνάγκη πρὸ ἐκείνου τὴν ἐν ἐκείνῳ ψυχὴν, ἄρρενος γεγονέναι ψυχήν. ἐκεῖνο δὲ τὸ ἄρρεν, αὖθις ἐκ θήλεος ὂν, γεγονὸς ἄρρεν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, αὐτόματον. ἀλλ' εἰ τοῦτο, μάτην ἔσται, μὴ ὄντος θήλεος, ἐξ οὗ καὶ ἐν ᾧ γενέσθαι. καὶ πῶς καὶ ἐκεῖνο αὐτόματον ὡς τὸ ἄρρεν, καὶ εἶχε ψυχὴν πρῶτον κατελθοῦσαν ὡς ἐκεῖνος συν αὐτῷ γεγονὸς, ἢ ἐκ τοῦ ἄρρενος. ἀλλὰ ἀδύνατον, οὔτ' ἄρα γέγονέ ποτε τούτων θάτερον, οὔτε ψυχὴ τῶν γεννητῶν ἐστὶν, οὔτε πολλῷ πλέον τὸ πᾶν. Μὴ παυόμενός τε ἐν τούτοις ἔτι κακίας τρόπον ὃν κακύνοιτο κατὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ τῆς τρόπου γενέσεως, εἴς τινα τοιαύτην ἀεὶ μεταβάλλοι θηρείαν φύσιν. Τὴν εἰς τὰ ἄλογα ζῷα κάθοδον τῶν ψυχῶν ὅπως λέγεται, ζητεῖν εἰώθασι, καὶ οἱ μὲν, ἀνθρώπων ὁμοιώσεις πρὸς θηρία νομίζουσιν εἶναι, τοὺς λεγομένους θηριώδεις βίους. οὐ γὰρ εἶναι δυνατὸν θηρίου γενέσθαι ψυχὴν, οὐσίαν λογικήν. οἱ δὲ, αὐτόθεν καὶ ταύτην εἰς τὰ ἄλογα συγχωροῦσιν εἰσκρίνεσθαι. καὶ γὰρ εἶναι πάσας ὁμοειδεῖς τὰς ψυχὰς, ὥστε καὶ λύκους καὶ παρδάλεις, καὶ ἰχνεύμονας γίγνεσθαι ταύτας. ὁ δὲ ἀληθὴς λόγος, εἰσκρίνεσθαι μὲν, εἰς θηρία φησὶ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, ἔχοντα δὲ τὴν οἰκείαν ζωὴν καὶ ἐπὶ ταύτῃ τὴν εἰσκριθεῖσαν ψυχὴν, οἷον ἐποχουμένην, καὶ τῇ πρὸς αὐτὴν συμπαθείᾳ δεδεμένην. καὶ τοῦτο δέδεικται μὲν ἡμῖν ἐν ταῖς εἰς Φαῖδρον συνουσίαις διὰ πολλῶν λόγων, καὶ ὅτι μόνος ὁ τρόπος οὗτός ἐστι τῆς εἰσκρίσεως. εἰ δ' οὖν καὶ ὅτι Πλατωνικὸς ὁ λόγος ὑπομνῆσαι χρὴ, παραθετέον, ὅτι τὰ ἐν Πολιτείᾳ τὴν ψυχὴν τοῦ Θερσίτου πίθηκον ἐνδύεσθαί φησιν, ἀλλ' οὐ σῶμα πιθήκειον, καὶ ἐν Φαίδρῳ κατιέναι εἰς βίον θήρειον, ἀλλ' οὐχὶ εἰς σῶμα θήρειον. ὁ γὰρ βίος, μετὰ τῆς οἰκείας ἐστὶ ψυχῆς, καὶ ἐν τούτοις μεταβάλλειν εἰς θήρειον φύσιν. ἡ γὰρ θήρειος φύσις, οὐκ ἔστι τὸ σῶμα τὸ θήρειον, ἀλλ' ἡ ζωὴ τοῦ θηρίου. καὶ τοῦτο μὲν, ὥσπερ εἴρηται, ληπτέον ἀπὸ τῶν εἰς Φαῖδρον εἰρημένων. ὅτι δὲ ἀδύνατον ψυχὴν νεοτελῆ, θηρίου γενέσθαι ψυχὴν ὑπομνήσομεν ἀπὸ τοῦ τὴν θηριωδίαν, ἐπέκεινα πάσης εἶναι ἀνθρωπίνης κακίας, ὥσπερ καὶ Ἀριστοτέλης φησίν. δεῖ δὴ οὖν ἀνθρωπίνην πρότερον κακίαν ἔχειν, εἶθ' οὕτω τὴν θηρίοις πρέπουσαν. οὐ γάρ ἐστιν ἀπὸ τῶν ἐναντιωτάτων εἰδῶν τῆς ζωῆς, τὰ ἐναντιώτατα ἔχειν. διὸ καὶ αὐτὸς οὕτως εἶπεν, ὅτι μὴ παυόμενος ἐν τούτοις ἔτι λέγων τῇ εἰς γυναῖκα καθόδῳ, καθ' ὃν αὖ κακύνηται τρόπον, εἰς τοιαύτην μεταβάλλει θηρίου φύσιν. ἀπὸ γὰρ τῶν πρώτων εἰδῶν καὶ νεωτέρων, δι' ὑφέσεως γίγνεται καὶ τὰ ἀλογώτερα, καὶ ἀπὸ τῶν ἀχετέρων, τὰ ἐν χείροσι, καὶ ἀπὸ τῶν ἐρρωμενεστέρων, τὰ ἀσθενέστερα. πολυειδοῦς δὲ τῆς κακίας οὔσης, ἔστι καθ' ἕκαστον τὸ θηριῶδες θεωρεῖν, καὶ κατὰ τοῦτο πρὸς τὰ ὅμοια ζῷα συνάπτειν τὴν ψυχὴν, ὡς ἐν Φαίδωνι πεποίηκεν. ἡ μὲν γὰρ ἐν ἀδικίᾳ θηριωδία λύκους ἀποτελεῖ, ἐλάφους δὲ, ἡ ἐν δειλίᾳ, καὶ ὄνους, ἡ ἐν γαστριμαργίᾳ. τούτων γὰρ ἑκάστη πάντως ἔχει τινὰ ὑπερβολὴν, ἐκβαίνουσαν τὴν ἀνθρωπίνην διαστροφήν. Ἀλλάττων τε οὐ πρότερον πόνων λήξοι, πρὶν τῇ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιόδῳ τῇ ἐν αὐτῷ συνεπισπώμενος, τὸν πολὺν ὄχλον, καὶ ὕστερον προσφύντα ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος καὶ γῆς, θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα λόγῳ κρατήσας, εἰς τὸ τῆς πρώτης καὶ ἀρίστης ἀφίκοιτο εἶδος ἕξεως.

† αἶσαν

Μία σωτηρία τῆς ψυχῆς αὕτη παρὰ τοῦ δημιουργοῦ προτέτακται, τοῦ κύκλου τῆς γενέσεως ἀπαλλάττουσα, καὶ τῆς πολλῆς πλάνης, καὶ τῆς ἀνηνύτου ζωῆς, ἡ πρὸς τὸ νοερὸν εἶδος τῆς ψυχῆς ἀναδρομὴ, καὶ ἡ φυγὴ πάντων τῶν ἐκ τῆς γενέσεως ἡμῖν προσπεφυκότων. δεῖ γὰρ τὴν ψυχὴν ἐν τῇ γενεσιουργῷ σπορᾷ καταβληθεῖσαν σπέρματος δίκην, τὴν οἷον καλάμην καὶ τὸν φλοιὸν, ὃν ἔσχεν ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀποσκευασαμένην, ἑαυτὴν δὲ καθήρασαν ἀπὸ τῶν περικειμένων, ἄνθος γίγνεσθαι καὶ καρπὸν, νοερὸν, ἀντὶ τῆς δοξαστικῆς τροφῆς, τὴν νοερὰν ζωὴν ἀγαπήσασαν, καὶ ἀντὶ τῆς κατὰ τὴν θατέρου περίοδον πολυπλανοῦς κινήσεως, τὴν μονοειδῆ καὶ ἁπλῆν τῆς ταυτοῦ περιφορᾶς, ἐνέργειαν ἐπιδιώξασαν. ἔστι γὰρ καὶ ἐν αὐτῇ τῶν κύκλων ἑκάτερος, καὶ αἱ διτταὶ δυνάμεις, καὶ τῶν ἵππων ὅ, τε ἀγαθὸς καὶ ἐναντίος, καὶ ὁ μὲν, εἰς γένεσιν ἄγει τὴν ψυχὴν, ὁ δὲ, ἀπὸ γενέσεως, ἐπὶ τὸ ὂν, καὶ ὁ μὲν, τὸν γενεσιουργὸν περιάγει κύκλον, ὁ δὲ, τὸν νοερόν. ἡ γὰρ ταυτοῦ καὶ ὁμοίου περίοδος, ἐπὶ νοῦν ἀναπέμπει, καὶ τὴν νοητὴν φύσιν, καὶ ἐπὶ τὴν πρώτην ἀρίστην ἕξιν. ἔστι δὲ αὕτη ἐκείνη, καθ᾽ ἣν ἐπτερωμένη, τὸν ὅλον συνδιοικεῖ κόσμον, ἐξομοιωθεῖσα τοῖς θεοῖς αὐτοῖς, καὶ τοῦτ᾽ ἔστι, τὸ καθολικὸν εἶδος ἐν τῇ ψυχῇ τῆς ζωῆς. ὥσπερ τὸ μερικὸν, ὅταν εἰς τὸ ἔσχατον πέσῃ σῶμα, καὶ γίνηταί τινος, ἀντὶ τοῦ παντὸς, καὶ τὸ τούτων μέσον, μερικὸν καθολικὸν, ὅταν ζῇ μετὰ τοῦ μέσου ὀχήματος, ὡς γενέσεως πολίτης. τὴν οὖν πρώτην ἕξιν κατὰ τὴν σχέσιν ἀφεῖσα, τὴν πρὸς πᾶσαν τὴν γένεσιν, καὶ τὸ ἄλογον τὸ ποιοῦν αὐτὴν γενεσιουργόν. λόγῳ μὲν κρατοῦσα τὸ ἄλογον, νοῦν δὲ χορηγοῦσα τῇ δόξῃ, πᾶσαν δὲ τὴν ψυχὴν εἰς τὴν εὐδαίμονα περιάγουσα ζωὴν, ἀπὸ τῆς περὶ τὴν γένεσιν πλάνης. ἧς καὶ οἱ παρ᾽ Ὀρφεῖ τῷ Διονύσῳ καὶ τῇ κόρῃ τελούμενοι τυχεῖν εὔχονται. κύκλου τ᾽ ἂν λῆξαι, καὶ ἀναπνεῦσαι κακότητος. εἰ δὲ καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ζῶσαν εὖ κατὰ τὸν ταυτοῦ κύκλον ἀναγκαῖον ζῆν, πολλῷ μᾶλλον τὰς θείας. ὥς τε καὶ ὅσας ἐνέθηκεν εἰς τὴν θατέρου περιφορὰν, διὰ τὸ πλεονάζειν, ταῖς εἰς τὸ αἰσθητὸν προνοίαις. ἀλλὰ μὴν δυνατὸν ζῆν κατὰ τὸν ταυτοῦ κύκλον, καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν καθαρθεῖσαν, ὡς αὐτός φησι. μόνην ἄρα τὴν καθαρτικὴν ἀρετὴν, σώτειραν προσρητέον τῶν ψυχῶν, ἀποκόπτουσαν μὲν καὶ ἀφανίζουσαν ἄρδην, τὰς ἐνύλους φύσεις, καὶ τὰ ἐκ τῆς γενέσεως ἡμῖν προσφυῶτα πάθη, χωρίζουσαν δὲ τὴν ψυχὴν, καὶ ἐπὶ τὸν νοῦν περιάγουσαν, καὶ τοὺς χιτῶνας οὓς ἐνεδύσατο, καταλείπουσαν εἰς γῆν. κατιοῦσαι γὰρ αἱ ψυχαὶ, προσλαμβάνουσιν, ἀπὸ τῶν στοιχείων, ἄλλους καὶ ἄλλους χιτῶνας ἀερίους, καὶ ἐνυδρίους, καὶ χθονίους, ἔπειθ᾽ οὕτω τελευταῖον, εἰς τὸν ὄγκον τὸν παχὺν τοῦτον εἰσκρίνονται. καὶ πῶς γὰρ ἔμελλον ἀμέσως ἀπὸ τῶν ἀΰλων πνευμάτων εἰς τόδε τὸ σῶμα χωρεῖν. καὶ πρὶν οὖν εἰς τοῦτο κατέλθωσιν, ἔχουσι τὴν ἄλογον ζωὴν, καὶ τὸ ἐκείνης ὄχημα κατεσκευασμένον ἀπὸ τῶν ἁπλῶν στοιχείων, καὶ ἐνεδύσαντο ἀπὸ τούτων ὄχλον οὑτωσὶ καλούμενον. ὡς ἀλλότριον μὲν, τοῦ συμφύτου τῶν ψυχῶν ὀχήματος, ἐκ παντοδαπῶν δὲ χιτώνων συγκείμενον, βαρύνοντα δὲ τὰς ψυχάς. καὶ ἡ πρόσφυσις, τὴν ἔξωθεν περίθεσιν δηλοῖ, τοῦ τοιοῦδε ὀχήματος, καὶ εἰς μίαν φύσιν τὴν ἐν ἐκείνῳ συνάρτησιν, ἐφ᾽ ᾧ λοιπὸν τὸ ἔσχατον τοῦτο σῶμα, καὶ διὰ ἀνομοίων καὶ πολυμόρφων ἐξάπτεται τῶν ψυχῶν. καὶ πῶς γὰρ ἀπὸ τῆς τὸν κόσμον ὅλον διοικούσης ζωῆς, εἰς τὸ μερικώτατον ἔστιν ἡ κάθοδος. οὐ γὰρ λίνον λίνῳ συνάπτειν δεῖ τῷ παντὶ τὸ τί τοῦτο καὶ ἄτομον, ἀλλὰ πάντως εἰς τὸ μέσον πρότερον ἡ κάθοδος. ὃ μὴ ἔστι τί ζῷον, ἀλλὰ πολλῶν βίων παρεκτικόν. οὐδὲ γὰρ εὐθὺς τὸν τοῦ τινὸς ἀνθρώπου προβάλλει βίον, ἀλλὰ τὸν ἀνθρώπου, πρὸ τούτου, καὶ πρὸ τῆς τινὸς γενέσεως, καὶ ὡς ἀπὸ τῶν ἀσωμάτων εἰς σῶμα ἡ πτῶσις, καὶ τὴν μετὰ σώματος ζωὴν καθ᾽ ἣν συζῇ τῷ οὐρανίῳ ὀχήματι, οὕτως ἀπὸ τούτου εἰς σῶμα γενεσιουργὸν, καθ᾽ ὃ ἐν γενέσει ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὸ χθόνιον, καθ᾽ ὃ ζῇ μετὰ τοῦ ὀστρεώδους σώματος. πρὶν ἄρα τοῦτο περιβάλληται τὸ σῶμα τὸ πρὸς πᾶσαν αὐτὴν τὴν γένεσιν συνάπτον περιβάλλεται. διὸ καὶ τότε ἐκεῖνο ἀφίησιν, ὅτε καὶ τὴν γένεσιν ἀπολιμπάνει. εἰ δὲ τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὅτε καὶ τὴν γένεσιν, ἀνάγκη καὶ τότε λαμβάνειν, ὅταν εἰς γένεσιν ἔλθῃ. πρότερον δὲ ἔρχεται εἰς γένεσιν, ἢ εἰς τοῦτο τὸ σῶμα τὸ ἔσχατον. καὶ πρὸ τοῦ σώματος ἄρα τούτου, δέχεται τὸ ὄχημα ἐκεῖνο, καὶ μετ᾽ αὐτὸ διὰ τὸ σῶμα. ζῇ οὖν αὐτὸ, κατὰ πᾶσαν τὴν γενεσιουργὸν περίοδον. ὅθεν καὶ προσφυῶτα τὸν ὄχλον, λόγον εἶπεν τὸν ἐν τούτῳ καὶ οὐ προσφυόμενον καθ᾽ ἑκάστην ἐν σωματώσιν, ὡς ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτῇ περιπλασθέντα. τὸ μὲν οὖν συμφυὲς ὄχημα, ποιεῖ αὐτὴν ἐγκόσμιον, τὸ δὲ δεύτερον γενέσεως πολῖτιν, τὸ δὲ ὀστρεῶδες χθονίαν. καὶ ὡς ἔχει † ἡ χὼν πρὸς τὴν γένεσιν ὕλην, καὶ αὕτη πρὸς τὸν κόσμον, οὕτω καὶ τὰ ὀχήματα, ἔχει πρὸς ἄλληλα, καὶ αἱ τῶν ὀχημάτων περιθέσεις, ἡ μὲν, ἀεί, καὶ γὰρ ἀεὶ ἐγκόσμιος, ἡ δὲ, πρὸ τοῦδε τοῦ σώματος, καὶ μετ᾽ αὐτό. καὶ γὰρ ἔστι καὶ πρὸ αὐτοῦ, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ γενέσει. ἡ δὲ, τότε μόνον, ὅταν ἐν γῇ μερικόν τινα διαλλάττῃ βίον. διὰ μὲν οὖν τοῦ προσφυῶτα φάναι, καὶ τοῦ κατὰ πάντας τοὺς βίους δέχεσθαι τὸ ἄλογον τοῦτο τῆς ψυχῆς, δείκνυσιν αὐτὸ τοῦδε τοῦ σώματος, καὶ τῆς ἰδίας τούτου ζωῆς. διὰ δὲ τοῦ ἔξωθεν, καὶ τοῦ ὕστερον αὐτὸ προσθεῖναι, τοῦ συμφυοῦς ὀχήματος, ἐν

† κατιοῦσαν ᾧ † κατουσίαν αὐτὴν ἐποίησεν ὁ δημιουργός. ὥς τε μέσον ἐστὶν ἀμφοῖν. οἶδεν ἄρα καὶ ὁ Τίμαιος τὴν ἄλογον πρὸ τοῦδε τοῦ σώματος ἡμῖν προσφυομένην. ὅτι μὲν γὰρ ὁ ἄλογος καὶ θορυβώδης οὗτος ὄχλος, ὁ ἐκ πυρὸς καὶ γῆς καὶ ἀέρος καὶ ὕδατος προσφὺς ἡμῖν, οὐκ ἔστι τοῦ πρώτου ὀχήματος, δηλοῖ. πάλιν γὰρ αὐτὸ πιστέον, διὰ τοὺς μὴ παρηκολουθηκότας τῇ τοῦ Πλάτωνος βαθυτάτῃ περὶ τῶν ψυχικῶν ὀχημάτων θεωρίᾳ τῶν ἐξηγητῶν, ὧν οἱ μὲν, φθείραντες τὸ ὄχημα, ἀναγκάζονται ποτὲ παντὸς σώματος ἔξω ποιεῖν τὴν

ψυχὴν

ψυχήν. οἱ δὲ, σώζοντες, καὶ τὴν ἄλογον ἀπαθανατίζειν, μὴ διαστέλλοντες ἑκάτεροι τὸ συμφυὲς ὄχημα, καὶ τὸ προσφυὲς, καὶ τὸ πρότερον, καὶ τὸ ὕστερον, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ πλασθὲν, καὶ τὸ ὑπὸ τῶν πολλῶν αὐτῇ προσυφανθὲν, σαφῶς ταῦτα τοῦ Πλάτωνος διαστέλλοντος. ὅτι δ' οὖν οὗτος, οὐκ ἔστιν ὁ ἄλογος ὄχλος ἐν τῷ συμφυεῖ ἐκείνῳ ὀχήματι, εἰς ὃ ἐνεβίβασεν αὐτὴν ὁ δημιουργὸς φανερόν. ὕστερον γὰρ αὐτὴν διαζευχθεῖσαν προσφῦναι φησίν. ὅτι δὲ οὐδὲ ἡ ἐν τῷ ὀστρεώδει σώματι ζωὴ, καὶ τοῦτο φανερόν. ἆρα γὰρ πῶς φησίν, ἀλλάττων τε τὰ σώματα, οὐ πρότερον παύσεται πρὶν τὸν ὕστερον προσφύντα ὄχλον θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα κρατῆσαι. οὐκοῦν ἀλλάττειν μὲν αὐτὸν φησὶ βίους, ἄλλους ἐξ ἄλλων, προσφῦναι δὲ αὐτῷ τὴν ἄλογον, ἀλλ' οὐ προσφύεσθαι. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ ἀλλάττειν οἰκεῖον. τῆς ἄρα ἀλόγου ζωῆς, οὐκ ἔστι καθ' ἕκαστον τὸν βίον ἐξαλλαγὴ καθάπερ τῶν σωμάτων. ἄλλη ἐστὶν ἄρα αὕτη, τῆς ἐντελεχείας μιᾶς οὔσης καθ' ἕκαστον σῶμα καὶ ἀχωρίστου ταύτης. ἡ μὲν γὰρ προσέφυ, κατελθούσῃ ἡμῖν, ἡ δὲ; προσφύεται, συνεξαλλαττομένη τοῖς σώμασιν, ὧν ἐστιν ἀχώριστος. οἶδεν ἄρα ὁ Τίμαιος, καὶ τὴν ἄλογον ζωὴν ἄλλην οὖσαν, παρά τε τὴν τοῦ πρώτου ὀχήματος, καὶ τὴν τοῦ ἐσχάτου σώματος ζωήν. ἐκείνης μὲν, ὑστέραν αὐτὴν εἰπὼν, ταύτης δὲ μὴ συνεξαλλάττεσθαι. καὶ γὰρ ἐκείνης δεῖ κρατῆσαι τὴν ψυχὴν τοῦ συνιόντος. τῆς γὰρ σώματος ἐντελεχείας, καὶ χωρίζεται μεταξὺ τὸν βίον ἀλλάττουσα, τὴν γενεσιουργὸν ἐκπληροῖ περίοδον. ὑπὸ ἐκείνης δὲ ἐνοχλεῖται, καὶ μεταξὺ τοῦ ἐν βίῳ συνούσης. εἰς δὴ τὴν ἀποσκευὴν τῶν τοιούτων ὀχημάτων, ἃ διείληφεν ὁ Πλάτων, ἕκαστον τῶν στοιχείων ἴδια κατονομάσας, συντελεῖ μὲν καὶ ἡ φιλόσοφος ζωὴ, καθάπερ φησὶν αὐτός. τὸ δὲ μέγιστον κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν, ἡ τελεστικὴ συμβάλλεται διὰ τοῦ θείου πυρὸς, ἀφανίζουσα τὰς ἐκ τῆς γενέσεως ἁπάσας κηλῖδας, ὡς τὰ λόγια διδάσκει, καὶ πᾶσαν τὴν ἀλλότριον, ἣν ἐφειλκύσατο τῆς ψυχῆς τὸ πνεῦμα καὶ ἀλόγιστον φύσιν. Διαθεσμοθετήσας δὲ πάντα αὐτοῖς ταῦτα, ἵνα τῆς ἔπειτα εἴη κακίας ἑκάστων ἀναίτιος. Ἐν τούτοις συμπληροῖ μὲν τοὺς περὶ τῆς πρώτης δημιουργίας λόγους, εἰς ἀρχὴν δὲ τῆς δευτέρας καθίσταται, ἐκείνην μὲν, ἀπόλυτον φυλάττων καὶ μοναδικὴν, καὶ ἐξῃρημένην, καὶ ἄχραντον καὶ ἀμιγῆ, πρὸς τὰ καταδεέστερα, ταύτην δὲ ἐξάπτων ἐκείνης, καὶ ὡς ὑπ' ἐκείνης τελειουμένην, καὶ ὑπ' ἐκείνης προηγουμένην παραδιδοὺς τὰ μέτρα πάντα, καὶ τὴν εὐταξίαν καὶ τοὺς ὅρους τῆς ποιήσεως ἐκεῖθεν παραδεχομένην. ὁ μὲν οὖν σκοπὸς τῶν προκειμένων ῥημάτων, τοιοῦτος. αὐτὸν δὲ ἤδη τὸν δημιουργικὸν θεσμὸν ἐπισκοποῦντες, οὐ φαμὲν αὐτὸν ἐοικέναι νόμοις πόλεως, οὓς τίθησιν ὁ παρ' ἡμῖν νομοθέτης, ὡς τὸ εἶναι μόνον ἐνεργοῦντα. προηγεῖται γὰρ ἡ δημιουργικὴ βούλησις τῆς ἐν τῷ εἶναι μόνον ἑστώσης ἐνεργείας, καὶ οὐ θεμιτὸν ὅλως τὰ ἀνθρώπινα τοῖς θείοις εἰς ταυτὸν ἄγειν. ταῦτα γὰρ, κἂν ἀφομοιῶταί ποτε πρὸς τὸ θεῖον, μεριστῶς ἀπεικάζεται, τὰ μὲν, τὸ μόνιμον τὰ δὲ, τὸ δραστήριον, τὰ δὲ, τὸ τελεσιουργὸν ἀπομιμούμενα τῶν θείων. ἀλλ' οὐδὲ ἀμφίβολον εἶναι τὸν τοιοῦτον συγχωρήσομεν θεσμόν. οἷον εἰ μὲν τάδε τὶς ποιήσειεν, ἐπειδὴ τάδε, εἰ δὲ μὴ, τὰ ἀντικείμενα αὐτῷ εἶναι, παρὰ τὴν αἰώνιον νόησιν. ὁ γὰρ τῶν ὅλων πατὴρ, τὰ ἀποτελέσματα πάντα κατ' αἰτίαν ἐν ἑαυτῷ περιείληφεν. οὐ δὲ ἀορίστοις γνώσεσι, ἀλλὰ ἐν ἑστώσαις ἑνοειδῶς, καὶ τὰ γιγνόμενα, ἀγενήτως, καὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἀναγκαίως, καὶ τὰ μεριστὰ ἀμερίστως συλλαβών. καὶ γὰρ χρόνος καὶ τόπος ἅμα οὐρανῷ γέγονεν. ὁ δὲ πρὶν ἢ τοῦ παντὸς δημιουργὸς, ἀχρόνως καὶ ἀδιαστάτως, τῶν πάντων ἐν ἑαυτῷ τὰς ἀρχὰς ἱδρύσατο. δεῖ δὴ οὖν καὶ τὸν δημιουργικὸν θεσμὸν τάξιν νοερὰν διὰ πάντων διήκουσαν, καὶ πᾶσι παροῦσαν ἀκωλύτως, καὶ πάντων φρουροῦσαν ἀχράντως, ὑποτίθεσθαι τῶν θείων θεσμῶν συνεχομένην. ἔχει γάρ οἶμαί τι καὶ νόμου πλέον ὁ θεσμὸς καθόσον καὶ ὁ θεὸς τοῦ νοῦ κρείττων. νοῦ μὲν γὰρ διανομὴν εἶναι φαμὲν τὸν νόμον, θείαν δὲ τάξιν καὶ ὅρον ἐνδείκνυσι, τὸν θεσμόν. ταῦτα μὲν περὶ τούτων. ἤδη δὲ τὴν λέξιν χωρήσαντες, ἐκεῖνο πρῶτον ποιήσωμεν, ὅτι πάντας τοὺς εἱμαρμένους νόμους, διὰ τῆς δεκάδος περιέλαβε. διότι καὶ συμφυὴς ἐστὶν ἡ δεκὰς, πρὸς τὴν δημιουργικὴν αἰτίαν. ἤγουν καὶ ὅσα ἀγαθὰ τῷ παντὶ κόσμῳ δέδωκεν ὁ δημιουργὸς, εἰς τοῦτον τελοῦντα τὸν ἀριθμὸν, ὄντα τὰ πάντα δέκα. καὶ γάρ ἐστιν ἡ δεκὰς κοσμικὴ, καθάπερ ὁ ὕμνος ὁ Πυθαγόρειος λέγει. πανδεχέα πρέσβειραν αὐτὴν καλῶν ὅρον περὶ πᾶσι τιθεῖσαν. ἄτροπον ἀκαμάτην δεκάδα κλείουσί μιν ἁγνήν. εἰσὶν οὖν καὶ οἱ νόμοι οἱ περὶ τῶν ψυχῶν οἱ εἱμαρμένοι πάντες οἱ εἰρημένοι δέκα. δεῖ σπαρῆναι τὰς ψυχάς, δεῖ μίαν εἶναι πάσαις καθόδον κοινὴν ἐν ἑκάστῃ περιόδῳ, δεῖ κατιοῦσαν ἐν τῇ πρώτῃ γενέσει τὴν ψυχὴν, εἰς τὸ θεοσεβὲς καθιστάναι ζῶον, δεῖ τὴν κατιοῦσαν εἰς ἀνθρωπίνην φύσιν εἰς ἀνδρὸς ἰέναι πρῶτον γονήν, δεῖ τῇ ἐν σώματι ψυχῇ, μεριστὰς φῦναι καὶ ἐνύλους ζωὰς, δεῖ τὴν μὲν κρατοῦσαν τῆς ἐνύλου ζωῆς, δικαίαν εἶναι τὴν δὲ κρατουμένην ὑπ' αὐτῆς, ἄδικον, δεῖ τὸν δίκαιον, εἰς τὸ σύννομον ἄστρον ἀνατρέχειν, δεῖ τὸν ἁμαρτόντα κατιέναι πάλιν εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν δευτέρᾳ γενέσει, δεῖ τὸν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει σφαλέντα, παρὰ τὴν τρίτην ἀπόστασιν, εἰς θήριον μεταβάλλειν φύσιν, καὶ ἤδη πᾶσι νόμος δημιουργικὸς δέκατος, μία σωτηρία τῆς ψυχῆς, παύουσα τὸν κύκλον τὸν ἐν τῇ γενέσει τῆς πλάνης, ἡ τὴν πρὸς ταυτὸν καὶ ὅμοιον περίοδον ἀνάγουσα ζωή. πάντες δὴ οὖν οἱ εἰρημένοι νόμοι, διὰ τῆς δεκάδος παραληφθέντες, διότι τὴν δεκάδα καὶ τῷ δημιουργῷ προσοικειοῦσι, καὶ τῇ εἱμαρμένῃ Πυθαγορείων παῖδες, ἐναπάρξουσαν ταῖς ψυχαῖς, ἵνα δὴ καὶ ἑαυτὰς ἄγωσι. καὶ γὰρ οἱ θεοὶ βούλονται τῶν αὐτοκινήτων ἄρχειν, ὡς αὐτοκινήτων ὄντων, καὶ ἵνα τῶν ἔπειτα κακῶν αὐταὶ ἑαυταῖς ὦσιν αἴτιαι, καὶ ὁ δημιουργὸς ἀναίτιος. εἰ μὴ γὰρ προειλήφεισαν τοὺς εἱμαρμένους νόμους, εἰ μὲν ἀεὶ κρείττους ἦσαν εἱμαρμένης, οὐκ ἂν κατῆλθον εἰς γένεσιν, εἰ δὲ ποτὲ

ὑπ' αὐτῆς

ὑπ' αὐτῆς ἐγένοντο, ποίαν ἂν ἔχοιεν αὗται τῶν ἁμαρτημάτων αἰτίαν, οὐ προμαθοῦσαι τῆς ἐπ' αὐτοῖς περὶ νόμων διατεταγμένων. ἵν' οὖν ἀναίτιος ᾖ τῶν ἁμαρτανόντων ὁ δημιουργός, ἐν ταῖς οὐσίαις αὐτῶν ἀπέθετο τοὺς εἱμαρμένους νόμους. τὴν ἄρα τῶν κακῶν φύσιν, οὔτε περὶ τὸ θεῖον ἀνακτέον, ἀναίτιος γὰρ αὐτῶν ὁ τὸν κόσμον ὅλον ποιήσας, εἴρηται ἐν τούτοις, καὶ οὐ μόνον ἐν τούτοις ὁ δημιουργὸς οὕτως, ἀλλὰ καὶ ἐν πολιτείᾳ προφήτης ὁ τὸ κήρυγμα τῆς Λαχέσεως κηρύττων, αἰτία φησὶν ἑλομένης, θεὸς ἀναίτιος. ὥστ' οὔτε προαίτιος, οὔθ' ὅλως αἴτιος τῶν κακῶν ὁ θεός, ἀλλ' ἀναίτιος. ἐβουλήθη γὰρ μηδὲν εἶναι φαῦλον κατὰ δύναμιν ὡς εἴρηται καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· οὔτε οὖν περὶ θεῖον ἀνενεκτέον τὸ κακόν, οὔτε ἄναρχον αὐτὸ ῥητέον. ἄναρχον γὰρ ὄν, ἀκόσμητον ἔσται καὶ ἀόριστον, καὶ τὴν ὅλην δημιουργίαν λυμαινόμενον. τί γὰρ αὐτὸ κοσμῆσαι δυνήσεται, μηδεμίαν ἔχον ἐν τοῖς οὖσιν ἀρχήν. οὔτε ἀρχὴν μὲν αὐτῷ δοτέον, ὁλικὴν δὲ ταύτην. οὐδὲν γὰρ τῶν ὅλων ἐστὶ κακίας δεκτικόν. ἀλλὰ πάντα τὰ ὅλα, τὴν αὐτὴν ἀεὶ διατηρεῖ φύσιν, ἄχραντον καὶ ἀκάκωτον. δῆλον ἄρα ὡς ἀπὸ μερικῆς ἀρχῆς ὑφίστησι τὸ κακόν, καὶ ἀπὸ ταύτης. πῶς ἄρα, κατὰ προηγουμένην ὑπόστασιν; οὐδαμῶς. τὰ γὰρ οὕτως ὑποστάντα, ὥρισται, καὶ τέλος ἔχει, καὶ κατὰ φύσιν ἐστὶ τοῖς γεννήσασι. κατὰ παρυπόστασιν ἄρα τὸ κακὸν ἐμφύεται ταῖς ψυχαῖς ἢ κατὰ ἀσυμμετρίαν, ἢ κατὰ σύμμιξιν, ἢ ἄλλως ὁπωσοῦν. ὃ δὴ καὶ ὁ Πλάτων ἐνδούς, εἶπε, τὸ ἵνα τῆς ἔπειτα εἴη κακίας ἀναίτιος. τὸ γὰρ ἔπειτα τὴν ἐπεισοδιώδη τῆς κακίας ὑπόστασιν δηλοῖ, καὶ τὴν ἀλλοτρίαν καὶ ἔξωθεν ἐμφυομένην. ἀλλὰ τίς ἡ διαθεσμοθέτησις; περὶ γὰρ κακῶν εἴρηται καὶ ἔμπροσθεν. ἢ τὴν μίαν ἐν τῷ δημιουργῷ περιοχὴν σημαίνει τῶν εἱμαρμένων ἁπάντων νόμων. ὁ γὰρ θεσμός, ἁπάντων ἐστὶ νόμων περιεκτικός, ὁ μέν, ἐν τῇ Ἀδραστείᾳ, καὶ τῶν προνοιῶν, καὶ τῶν δικῶν, καὶ τῶν εἱμαρμένων, ὁ δὲ ἐν τῷ δημιουργῷ τῶν ἐγκοσμίων συνεκτικὸς αὐτῶν ὑπάρχων καὶ ὑποστατικός, ἡ δὲ μετὰ τῆς προθέσεως ἐκφώνησις, τὴν μετὰ πάντων διήκουσαν ἐπικράτειαν τοῦ θεσμοῦ τούτου σημαίνει, καὶ ἄχρι τῶν ἐσχάτων διήκουσαν πρόνοιαν.

„ Ἔσπειρε τοὺς μέν, εἰς γῆν, τοὺς δέ, εἰς σελήνην, τοὺς δέ, εἰς τὰ ἄλ-
„ λα χρόνου ὄργανα.

Τὴν σπορὰν τῶν ψυχῶν ταύτην, οὔτε κατὰ τύχην οἰητέον γίγνεσθαι. πῶς γὰρ ἐν τοῖς ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσι τὸ ἀόριστον παρεμπίπτειν δυνατόν; οὔτε ψιλὴν αὐτὴν εἶναι τοῦ γεννήσαντος διανομήν. οὐ γὰρ ὄντως ἑτεροκίνητα τὰ σπειρόμενα, οὔτε ἀπροαίρετα, ἀλλ' ἄνωθεν ἐπιτελεῖται κατὰ τὸν δημιουργικὸν νοῦν, συντρέχει δὲ καὶ τὴν αὐτῶν τῶν ψυχῶν βούλησιν. ἑκάστη γὰρ τὴν οἰκείαν τάξιν καὶ γιγνώσκει καὶ αἱρεῖται, καὶ ἑαυτήν, καὶ τὸ ὄχημα τὸ ἑαυτῆς προσιδρύει ταῖς οἰκείαις μοίραις τοῦ παντός. οὔτε ἡ αὐτὴ οὖσα τοῖς θεοῖς περὶ οὓς σπείρεται. καθάπερ φασί τινες ὅλῳ ταὐτὸν ποιοῦντες τὸ μέρος. συγχεῖται γὰρ οὕτως ἡ τῶν ἡγουμένων καὶ τῶν ἑπομένων τάξις, καὶ τῶν ἀκράτων ψυχῶν καὶ τῶν μὴ τοιούτων, ἡ διακόσμησις ἀναιρεῖται. οὔτε ἐν ἀλλοτρίαις ἑαυτὴν συνάπτουσα μερίσιν, ἡ μέν, ἄλλαις, ἡ δέ, ἄλλαις τοῦ παντός. ἡ γὰρ οὐσιώδης ὁμοιότης, προηγεῖται τῆς τοιαύτης σπορᾶς. τί γὰρ ἄν τις καὶ αἰτιάσαιτο ταύτης τῆς διαιρέσεως. ἆρ' ὅτι τὰς μερικὰς ἔδει ψυχὰς ἀσυντάκτους εἶναι πρὸς τὰς ὅλας, καὶ τὰ ὀχήματα αὐτῶν ἀπηρτῆσθαι τῶν ὅλων περιφορῶν; ἀλλὰ τοῦτο ἀδύνατον. ἕπεται γὰρ πανταχοῦ τὰ μέρη τοῖς ὅλοις, ἀλλ' ὅτι διαφέρει πρὸς ἀλλήλας αἱ ψυχαί. καὶ πῶς ὅλως διήνεγκον ἀλλήλων, ἐν εἴδεσιν αὔλοις ὑφεστῶσαι. ἀλλ' ὅτι διαφέρουσι μὲν ἀλλήλων, οὐ κατὰ τὰ προηγούμενα δὲ μέτρα τῶν θείων ψυχῶν, διεκρίθησαν; καὶ πῶς ἡ ἄνοδος αὐτοῖς καὶ ἡ τελείωσις διὰ αὐτῶν ἀφῖκται. πάντα ἄρα φήσομεν τὴν σπορὰν ταύτην, κατὰ νοῦν θεῖον ἀφορίζεσθαι καὶ τέλειον. καὶ τοῦτο μέν, οὕτως ἡμῖν διωρίσθω. τῆς δὲ καθέκαστα τὴν θεωρίαν, ἐφεξῆς συνάψωμεν. προηγεῖται δὴ πάσης τῆς ἄλλης δημιουργίας τῶν νέων θεῶν, ἡ σπορὰ τῶν ψυχῶν, μετὰ τῶν ὀχημάτων περὶ αὐτούς. δεῖ γὰρ μὴ μόνον ὡς ψυχὰς ἡγεμόνας ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐγκοσμίους, καὶ ὡς ζῷα λαχούσας διοικεῖν, ὑποτάττεσθαί τισι τῶν θείων περιφορῶν. ἐμφαίνει δὲ καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἡ σπορὰ τὴν μερικὴν διακλήρωσιν τῶν ὀχημάτων, καὶ τὴν ἐν ἀφανεῖ περιεχομένην δύναμιν, πασῶν τῶν μερικῶν ψυχῶν ἐν ταῖς ὅλαις, καὶ τὴν γόνιμον τῶν θείων σωμάτων ἐνέργειαν καθ' ἣν ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ζωῆς, πληροῦσι τὰ ὀχήματα τὰ μερικά, τῆς ἑαυτῶν ἰδιότητος. καὶ γὰρ τὰ σπειρόμενα προσλαμβάνοντά τι πάντα ἐκ τῆς ὑποδεχομένης αὐτοῖς γῆς. ὥστε τοῦτο μέν, ἐκ τῶν εἰρημένων ἁπάντων δῆλον γίγνεσθαι πρῶτον, ὡς οὐ γίγνεται σπορά, περὶ τὴν τοῦ παντὸς ψυχήν. οὐ γὰρ δεῖ τὴν περὶ ταύτην σποράν, ἀντιδιαιρεῖν ταῖς ἄλλαις, οὐδὲ τὸν κόσμον ὅλον τοῖς αὐτοῦ μορίοις. καὶ γὰρ εἰ δυνατὸν μὲν ὅλην περίοδον τοῦ παντὸς ἄνω μένειν, αὐτὴν ὡς εἴρηται πρότερον ἀδύνατον, περὶ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν σπορὰν γεγονέναι ψυχῶν. ἀλλ' αὕτη μὲν ὡς μονὰς ἐν τῷ κόσμῳ τέτακται. συντεταγμένη γάρ ἐστι μονάς, τῶν ἐγκοσμίων ψυχῶν. κατανειμαμένης αὐτῆς τὰς δυνάμεις. ἐφ' ἑκάστῳ γὰρ τῶν θείων σωμάτων, δύναμις ἐφίστησι τῆς ὅλης ψυχῆς. περὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, τὰ κρείττονα ἡμῶν γένη, καὶ αἱ μερικαὶ ψυχαὶ διῄρηνται τὴν ὀπαδῶν ἔχουσαι τάξιν. δεύτερον δέ, τὸ καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην καθ' ἕκαστον στοιχεῖον ψυχῶν γεγονέναι σποράν, καὶ ἐν ταῖς οὐρανίαις σφαίραις καὶ τοῖς ἄστροις, εἴρηται δὲ πρότερον, περὶ τίνα γέγονεν ἡ νομὴ τῶν ψυχῶν. ὥστε καὶ ἡ σπορὰ περὶ τὰ ὀχήματα ἐκείνων. συντελεῖ γὰρ πάντα περὶ τὴν τοῦ χρόνου γένεσιν. τὰ μέν, καθ' ἑαυτά, τὰ δέ, μετὰ τῶν ὅλων, ὥσπερ τὰ ἄστρα. καὶ ἔστι πάντα ὄργανα χρόνου. καὶ γὰρ πάντες οἱ ἀπλανεῖς, καὶ πᾶς ἐγκόσμιος θεός, κινούμενοι κατὰ κύκλον, πάντως ἔχουσι περιόδους χρόνων, καθ' οὓς ὁ πᾶς μετρεῖται χρόνος τοῦ κοσμικοῦ βίου, καὶ κοινὰς ἔχουσι πρὸς ἐκεῖνον καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀποκαταστάσεις. αὐτὸς δὲ τούτων

μόνον

μένων ἐμνημόνευσεν, ὧν ἔχειν ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἀποκαταστατικοὺς χρόνους. διελὼν δὲ τὸν κόσμον, εἴς τε οὐρανὸν καὶ γένεσιν, παρέλαβεν ἀφ' ἑκατέρου, τὸ ἔσχατον κατὰ τὴν θέσιν, σελήνην καὶ γῆν, καὶ ἐγκεῖσθαι τούτοις. διότι περὶ τῆς τῶν ἐσχάτων ἦν ψυχῶν διαιρέσεως ὁ λόγος, καὶ τῆς τῶν μερικωτάτων ὀχημάτων σπορᾶς. ἃ καὶ μεταβάλλειν πέφυκεν, καὶ πελάζειν τοῖς παχυτάτοις τῶν ὄγκων, καὶ δύνειν κατ' αὐτῶν. τρίτην δὲ ἐπὶ τούτοις κἀκεῖ γιγνώσκειν ἄξιον, ὅτι σπείρεται ὀχήματα, καὶ περὶ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας. πᾶσα γὰρ τοῦ κόσμου μερὶς, πλήρης ἐστὶ ψυχῶν μερικῶν, ὑπεστρωμένων τοῖς διασωσαμένοις αὐτὴν θεοῖς, καὶ συνεπομένων, τοῖς ἐξημμένοις αὐτῶν δαίμοσιν. εἰ δὲ ὑπὲρ τὴν κρονίαν, γίγνεταί τι τῶν μερικῶν τούτων σωμάτων, ἢ πάντα ἐν ταῖς πλανωμέναις ἐστὶ κατ' οἰκειότητα τεταγμένα τῶν ἀπλανῶν ἄστρων, ἐπιστάσεως ἄξιον. ἐπεὶ καὶ αὐτῶν τῶν πλανωμένων, ἄλλους πρὸς ἄλλα τῶν ζωδίων οἰκειοῦσθαί φασιν οἱ ταῦτα δεινοί. θαυμαστὸν οὖν οὐδὲν, εἰ ἐν ταῖς πλανωμέναις ὄντα τὰ τῶν ψυχῶν ὀχήματα συμπεριάγοιτο, τὰ μὲν ἄλλοις, τὰ δὲ ἄλλοις τῶν ἀπλανῶν ἄστρων. εὐλογώτερον γὰρ τοῦτο μᾶλλον ἄν τις δέξαιτο, ἢ καὶ ὑπὲρ τὴν κρονίαν αὐτὰ σφαῖραν ποιεῖν. τῇ γὰρ ποικιλίᾳ τῆς ζωῆς, καὶ τῇ εἰς γένεσιν ῥοπῇ, καὶ τῇ συμμίκτῳ φύσει τῶν κυκλοφορουμένων, καὶ τῶν εὐθυπορούντων, οἰκειότερος οὗτος ὁ τόπος. κάλλιον δὲ λέγειν, ὅτι καὶ περὶ τοὺς ἀπλανεῖς γίγνεται σπορὰ τῶν ὀχημάτων, καὶ ὅτι ἄνεισι καὶ μέχρι τῆς σφαίρας ἐκείνης, τὰ κεκαθαρμένα, καὶ ἀστροειδῆ, καὶ εὔλυτα, ζωὴν ἁπλῆν ἔχοντα, καὶ κίνησιν, τὴν περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν, ἑπόμενα τῇ ταύτης περιόδῳ. γελοῖον γάρ, ἢ τῆς περὶ ἐκεῖνα νεμηθείσης ψυχῆς, περὶ ἄλλο γεγονέναι τὴν σπορὰν τῶν ὀχημάτων. ὡς γὰρ ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν ψυχήν, οὕτω καὶ τὸ ὄχημα, τῷ ὀχήματι συμμιγές. ἢ τὴν σπαρεῖσαν ἐκεῖ, μὴ καὶ ἀνιέναι μέχρις ἐκείνων πανταχοῦ τῶν μερῶν πρὸς τὰ ὅλα ἐπειγομένων, ὅταν ἔχῃ κατὰ φύσιν, καὶ φερομένων ἐπ' αὐτά, εἰ μὴ τύχοι διαλυθέντα ὑπὸ τῶν ἀλλοτρίων, δι' ὧν φέρεται πρὸς αὐτά, τῶν ψυχικῶν ὀχημάτων, ἀλύτων ὄντων καὶ ἀθανάτων, διὰ τὴν ἐκ τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ γένεσιν. ταῦτά τε οὖν μᾶλλον ἐγκριτέα, συμβαίνοντα τοῖς περὶ τῆς νομῆς καὶ τῆς σπορᾶς ὑπ' αὐτοῦ διατεταγμένοις, ἀμφοῖν παρὰ τοῦ δημιουργοῦ γενομέναιν. καὶ ὡς ἐπειδὴ τῶν ψυχῶν ἐστὶ μετὰ τῶν ὀχημάτων ἡ σπορά, καὶ οὐ μόνον τῶν ψυχῶν, ὡς ἡ νομὴ πρότερον, εἰκότως εἶπεν, τὰς μὲν εἰς γῆν, τὰς δὲ, εἰς σελήνην σπαρῆναι ἐνδεικνύμενος, ὡς ἑκάστη τούτων τῶν ψυχῶν, ἤδη ἄνθρωπός ἐστι, καὶ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος. κἀνταῦθα τοῦ ὁρισμοῦ κρατοῦντος, ὡς ἄρα ἄνθρωπος ἐστὶ, ψυχὴ σώματι χρωμένη, ἀθάνατος ἀθανάτῳ, ὃν καὶ χωρίσαι δεῖ τοῦ θνητοῦ παντός, ἵνα γένηται, ὅς ἦν πρὸ τῆς εἰς γένεσιν πτώσεως, ἀνθρώπους ὄντας ἤδη σπείρειν, ἀλλ' οὐ ψυχάς. εἰκότως οὖν εἴρηκε, τὰς μὲν, εἰς γῆν σπείρειν, τὰς δὲ, εἰς σελήνην. τοῦτό τε οὖν συννοητέον μετὰ τῶν ἔμπροσθεν, καὶ ὅτι οὐδέποτ' ἂν ὑπερκόσμια γένοιτο, οὐδὲ καθ' ἃς εἰσὶν ἐπέκεινα τῶν ἀπλανῶν ἄλλαι σφαῖραι. εἰ καὶ τὰ ἀκρότατα, καὶ τὰ ἁπλούστατα τῶν ὀχημάτων μετέχει τῆς αἰθερίας αὐγῆς. ἄλλη δὲ ἡ νομὴ τῆς σπορᾶς. ἡ μὲν γὰρ ἐστι μόνον τῶν ψυχῶν, ἡ δὲ, μετὰ τῶν ὀχημάτων. διὸ καὶ ἐκεῖ μὲν εἶπεν ἐνέμειν ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, ἐνταῦθα δὲ, ἔσπειρε, τὰς μὲν, εἰς γῆν, τὰς δὲ, εἰς σελήνην, ὡς ἤδη τὸν ἀνθρώπειον λόγον αὐτῶν προβαλουσῶν. καὶ γὰρ ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπός ἐστι, ψυχὴ σώματι χρωμένη. κἀκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἀΐδιος. ἄλλης δ' οὖν ἑκατέρας οὔσης, καὶ τῆς μὲν εἰς τὰ ἄστρα γεγονέναι ῥηθείσης, τῆς δὲ, εἰς τὰ ὄργανα τοῦ χρόνου. δόξειεν ἂν εἰς ἄλλα καὶ ἄλλα, ἑκάτερα γενέσθαι. οὔτε γὰρ ἡ γῆ ἄστρον. ὥστ' οὐκ ἂν εἴη νομὴ περὶ αὐτήν. οὔτε τὰ ἀπλανῆ ὄργανα εἴρηται χρόνου. ὥστ' οὐκ ἂν εἴη σπορὰ περὶ αὐτά. μόνα δὲ τὰ πλανώμενα, καὶ ἄστρα ἐστὶ καὶ ὄργανα χρόνου. ὥστε περὶ ταῦτα ἄμφω καὶ ἡ νομή, καὶ ἡ σπορά. ὅτι δὲ ἄτοπον μὴ εἶναι περὶ ταῦτα, δῆλον ἄμφω. εἰ γὰρ ὁ δημιουργός, καὶ ὃ νέμει, καὶ ὃ σπείρει, κατ' οὐσίαν ἄμφω ταῖς ψυχαῖς ὑπάρχει, καὶ εἰ τοῦτο, δεῖ περὶ ταὐτὸν ἄμφω. ἵνα καὶ ἡ ἀποκατάστασις εἰς ἓν ᾖ πάσης, καὶ μὴ εἰς τὸ σύννομον ἄστρον ἀποκαθισταμένη διὰ τὴν νομήν, εἰς ἄλλο ἀναγκάζηται ἀποκαθίστασθαι, διὰ τὴν εἰς ἐκεῖνο σποράν. οἰκεῖον γὰρ τὸ σπειρόμενόν ἐστι, τῷ περὶ ὃ ἔσπαρται κατ' οὐσίαν. εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ, καὶ τὴν γῆν ἄστρον τι ῥητέον; οὐ κατὰ τὸν φαινόμενον ὄγκον, ἀλλὰ κατὰ τὸ αἰθέριον αὐτῆς ὄχημα ἀστροειδές. ὅπου καὶ τὸ ἡμέτερον τοιοῦτόν ἐστι καὶ τοὺς ἀπλανεῖς συναπεργάζεσθαι χρόνον εἶπεν. κἀκεῖνα οὖν καθόσον ἔχει περιόδους, εἰ καὶ ἀγνώστους ἡμῖν, πάντως μετρεῖ τὸν ὅλον χρόνον, ἀλλ' ἄλλως. οὐ γὰρ αὕτη πάντων ἀποκατάστασις. ἀλλ' ἐκ τῆς αἰσθήσεως οὐδὲν ἔχομεν τῆς περιφορᾶς αὐτῶν ὡς τῶν πλανωμένων τεκμήριον. πᾶσαι οὖν τοῦ κόσμου μερίδες, ὑπεδέξαντο μερικὰς ψυχὰς ἐσπαρμένας, καὶ πᾶς ἐγκόσμιος θεός, ἀγελάρχης ἐστὶ θεῶν μερικῶν, καὶ νεμηθεισῶν, καὶ ἐσπαρμένων περὶ αὐτόν, κατὰ τὸν νοῦν τὸν δημιουργικόν. ὁ δὲ Πλάτων, τῆς μέν, εἶπεν ἰδίως περὶ τὰ ἄστρα γενέσθαι, τῆς δέ, περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ ὅλου σελήνην καὶ γῆν ἐνδεικνύμενος τὴν ἑκατέρων ἀξίαν, ὡς τῆς μέν, θειοτέρας οὔσης. ἀσώματος γάρ. τῆς δέ, καταδεεστέρας. μετὰ σωμάτων γὰρ ἡ σπορά, τούτων δὲ ἐνδείξεις, ἡ ἀποδιάληψις, τῶν τε τῆς νομῆς, καὶ τῆς σπορᾶς, προηγουμένων αἰτίων, ἑκατέρας εἰς ταῦτα γενομένης, δηλοῦσα τὴν πρὸς ἀλλήλας αὐτῶν διαφοράν. κἂν ἡ τοίνυν νομὴ ψυχῆς περὶ γῆν, ἀλλ' ἔστι καθ' ὅσον ἔχει τι ἀστροειδὲς ἡ γῆ καὶ ἀσώματον. κἂν ἡ σπορὰ περὶ ἄστρον, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅσον ἔχει τι τῇ γῇ οἰκεῖον. τοῦτο δὲ ἐστι σωματικόν. καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς σπορᾶς, παρέλαβε τὴν γῆν καὶ σελήνην, διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλας οἰκειότητα. κοινὸν γὰρ αὐταῖς τὸ σκιὰν ποιεῖν. καὶ ὅπερ ἐν τοῖς ὅλοις ἡ γῆ, τοῦτο ἐν τοῖς οὐρανίοις ἡ σελήνη.

λιών. ὥς τις καὶ ἀποκατάστασις εἴη αὖ εἰς τὴν γῆν, τῶν εἰς αὐτὴν ἀπαρξάντων, καὶ λήξεις ἐν αὐτῇ. ἃ δὲ ἐν Φαίδρῳ, τὰς μέσας τῶν λήξεων, οὐρανίας εἶπε, τὰς δὲ ἐσχάτας, ὑπὸ γῆν, οὐ θαυμαστόν. τὰς γὰρ ἄκρας μόνας εἰπεῖν ἠθέλησε, μήτε ἀερίων μνησθεὶς λήξεων εὐμοιρουσῶν, μήτε χθονίων. διὸ καὶ τῶν ἐσχάτων μεμνημένος, οὐχ ἁπλῶς εἶπεν αὐτὰς χθονίας, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ὑπὸ γῆς δικαστηρίων ἐλθούσας, ἄλλων οὐσῶν τῶν θείων ἐν γῇ λήξεων, καθόσον καὶ αὕτη θεός, καὶ τῶν κολαστικῶν, τὴν δὲ νομὴν καὶ σπορὰν, ὥσπερ εἴρηται διακριτέον. μάλιστα γὰρ ἡ σπορὰ, σωματικοῖς προσήκει τισίν, ἡ δὲ νομὴ, διαφερόντως ἀσωμάτοις, κατ᾽ εἶδος οὖσα διάκρισις, ἀλλ᾽ οὐχὶ θεοῖς ἄλλων ἐν ἄλλοις ὡς ἡ σπορά. ἐπειδὴ δὲ εἴπομεν, τὸ σὺν μὲν, εἰς γῆν, σὺν δὲ, εἰς σελήνην, ὡς περὶ ἀνθρώπους τὴν ἀναφορὰν ἔχειν, ὅτι μὲν οἶδεν ὁ Πλάτων ἄνθρωπον ὄντα τὴν ἀθάνατον ψυχὴν, τῷ ἀθανάτῳ ὀχήματι χρωμένην, ἐκ τῆς πολιτείας ληπτέον. ἐκεῖ γὰρ εἶπεν εἶναι τὰς ψυχὰς ἀνθρώπους ἐν τῇ χιλιονταετηρίδι περιόδῳ, καθ᾽ ἣν ζῇ μόνον τὸ ἀθάνατον ἡμῶν. ὅτι δὲ καὶ ἄλλον οἶδεν ἄνθρωπον τὴν ψυχὴν τὴν μέσῳ χρωμένην ὀχήματι, ἐκ τοῦ Φαίδωνος, ὅπου φησὶν, ἐπ᾽ ἄκρας τῆς γῆς οἰκεῖν ἀνθρώπους, πολυχρονιωτέρους τῶν τῇδε ἀνθρώπων. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν μετὰ τοῦδε τοῦ σώματος ἔσχατον ἄνθρωπον οἶδε, καὶ πανταχοῦ ψυχὴ κατ᾽ αὐτόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, σώματι χρωμένη, ἀλλ᾽ ἢ τῷ ἀθανάτῳ, ἢ τῷ δευτέρῳ, ἢ τῷ συνθέτῳ. καὶ προστιθέντος τὴν διαφορὰν τοῦ σώματος, καὶ τῆς χρωμένης, ἕξομεν ὁρίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον. Τότε δὲ μετὰ τὸν σπόρον, τοῖς νέοις παραδέδωκεν θεοῖς. Τίς μὲν ὁ σπόρος, καὶ ὅθεν προσγίγνεται ταῖς ψυχαῖς, καὶ ὡς ἕτερος οὗτός ἐστι παρὰ τὴν διανομὴν, καὶ ὅτι τῆς μερικῆς οὗτος δημιουργίας ἴδιον, πολλάκις ὑπομνῆσαι διὰ τῶν εἰρημένων. τίνες δὲ οἱ νέοι θεοὶ, νυνὶ ζητητέον. ὅτι μὲν γὰρ ἐγκόσμιοι θεοὶ νέοι προσαγορεύονται, δῆλον. ἐοίκασι δὲ οὕτω καλεῖσθαι παρὰ τοῦ Πλάτωνος, ἢ πρὸς τὸ πρεσβεῖον παραβαλλόμενοι τῆς ἀφανοῦς δημιουργίας, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἐν ἐκείνῃ δυνάμεως, καὶ τὴν τελειότητα τῆς νοήσεως. τὸ γὰρ νοερώτερον παρὰ τοῖς θεοῖς, πρεσβύτερον, ἀλλὰ Ζεὺς πρότερος γεγόνει καὶ πλείονα ᾔδει φησὶν Ὅμηρος. ἢ διότι τὴν γένεσιν ἀεὶ νέαν ποιοῦσι, καὶ γηρῶσαν αὐτὴν, καὶ ἀθροῦσαν, διὰ τὴν ὑποκειμένην φύσιν πάλιν ἀνακαλοῦνται πρὸς τὸ κατὰ φύσιν, τῇ ἑαυτῶν κινήσει, λόγων παντοίων, καὶ δυνάμεων ἀπορροίας εἰς αὐτὴν καταπέμποντες, καὶ ἀεὶ νέαν αὐτὴν ἀπεργαζόμενοι. ἢ διότι νοερὰς ἔχοντες ἑαυτῶν ἐξῃρημένας οὐσίας τῇ νοήσει διαιωνίως ἀκμάζουσιν. οἰνοχοεῖ οὖν αὐτοῖς ἡ Ἥβη, καὶ πίνοντες τὸ νέκταρ φασὶν οἱ ποιηταὶ, καὶ τὸν ὅλον αἰσθητὸν κόσμον ὁρῶσιν. ἀτρέπτοις οὖν καὶ ἀκλινέσι νοήσεσι χρώμενοι, πληροῦσι τὰ πάντα τῆς ἑαυτῶν δημιουργικῆς προνοίας. ἢ καὶ ὅτι σύνεστιν αὐτοῖς κουριτικὴ θεότης, τῇ μὲν νοήσει, τὸ ἄχραντον ἐπιλάμπουσα. τῇ δὲ κινήσει, τὸ ἀκαμπὲς, ἀμείλικτον δὲ ὅλοις αὐτοῖς χορηγοῦσα δύναμιν, δι᾽ ἣν ἑαυτῶν ὄντες, τὰ ὅλα ποδηγετοῦσιν. ἢ τό γε πάντων ἀληθέστατον ὅτι καὶ ἡ μονὰς αὐτῶν, νέος καλεῖται θεός. τὸν γὰρ Διόνυσον οἱ θεολόγοι ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ κεκλήκασιν, ὃ δέ ἐστι πάσης τῆς δευτέρας δημιουργίας μονάς. ὁ γὰρ Ζεὺς, βασιλέα τίθησιν αὐτὸν, ἁπάντων τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ πρωτίστας αὐτῷ νέμει τιμάς, καίπερ ἐόντι νέῳ καὶ νηπίῳ εἰλαπιναστῇ. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὸν Ἥλιον, νέον θεὸν εἰώθασιν ἀποκαλεῖν, καὶ νέος ἐφ᾽ ἡμέρῃ Ἥλιός φησιν Ἡράκλειτος, ὡς διονυσιακῆς μετέχοντα δυνάμεως. ἢ τό γε ταῖς Πλατωνικαῖς ἀρχαῖς οἰκειότατον, καὶ ὅτι σώματα αὐτῶν ἐξῆπται γένεσιν ἔχοντα, καὶ οὐκ ἐν αἰῶνι τὴν ὕπαρξιν ἔλαχον, ἀλλὰ κατὰ τὸν ὅλον χρόνον. νέοι οὖν εἰσιν, οὐχ ὡς ἀρξάμενοι ποτὲ εἶναι, ἀλλ᾽ ὡς ἀειγένητοι, καὶ ὡς εἴρηται πρότερον, ἐν τῷ ποτὲ εἶναι ὑφεστῶτες. πᾶν γὰρ τὸ γιγνόμενον ὅσον ἔχει, τοῦ εἶναι ποτὲ ἔχει, καὶ οὐχ ὁμοῦ πᾶν, οὐ δὲ τὴν ἄπειρίαν ὅλην παροῦσαν, ἀλλ᾽ ἀεὶ χορηγουμένην. οὕτως οὖν νέοι λέγονται, ὡς τῷ χρόνῳ συμπαρατεινομένην λαχόντες τὴν ὑπόστασιν, καὶ ἀεὶ γιγνόμενοι, καὶ ἐπισκευαστὴν ἀθανασίαν ἔχοντες. Σώματα πλάττειν θνητά, τό τε ἐπίλοιπον ὅσον ἔτι ἦν ψυχῆς ἀνθρωπίνης προσγενέσθαι δέον τοῦτο, καὶ πάνθ᾽ ὅσα ἀκόλουθα ἐκείνοις ἀπεργασαμένους ἄρχειν. Ἡ μὲν παράδοσις τῆς † δημιουργίας, δυνάμεών ἐστι δημιουργικῶν μετάδοσις καὶ ἀπογέννησις, ἐξῃρημένη πάντων, ὧν ἡ δευτέρα δημιουργία ποιεῖ προσεχῶς,

† τρίτης

καὶ πρόοδος τῆς ποιήσεως, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς εἰς τὸ ἐμφανὲς, καὶ διαίρεσις τῆς ἑνοειδοῦς δυνάμεως, εἰς τὴν πληθυομένην προστασίαν τοῦ κόσμου. ἡ δὲ τῶν σωμάτων πλάσις, ἀφομοιοῖ τοὺς νέους θεοὺς, τῇ δημιουργίᾳ τῇ ἀφανεῖ. καὶ γὰρ ἐκείνη, τῶν ὅλων ἦν αἰτία σωμάτων, ὥσπερ οὗτοι τῶν μερικῶν, μετὰ τοῦ καὶ τὴν ὕφεσιν συνεμφαίνειν. οὐ γὰρ εἰσὶ σώματος οὗτοι ποιητικοὶ καὶ πλάσται, τούτου καὶ ὁ δημιουργὸς αἴτιος. ἀλλὰ σωμάτων μερικῶν, ἃ τοιάδε σώματά ἐστι. διὸ τὸ μὲν σῶμα, ἁπλῶς ἀγέννητον ὡς ἀπὸ χρόνου, καὶ ἄφθαρτον ὥσπερ καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ. κενὸν γάρ ἐσται εἰ γίγνοιτο σῶμα ἐξ οὐ σώματος, τὸ δὲ τοιονδὶ σῶμα, φθαρτὸν, καὶ οὐ τοῦτο σύμπαν, ἀλλὰ τὸ μερικόν, τὰ ὅλα στοιχεῖα, παρὰ τῆς ὅλης δημιουργίας ὑφέστηκεν. ἡ δὲ τῆς † λύπης ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου προσάρτησις, ἀφομοιοῖ τοὺς ἐγκοσμίους τῇ πατρικῇ δυνάμει. τὸ γὰρ ζωὴν ἀπογεννᾶν ἐστι πατρός. ἐπεὶ καὶ ὁ πρῶτος πατὴρ, καὶ ζωῆς αἴτιος. καὶ πᾶς πατὴρ, ὁ μὲν νοητὸς, τῆς νοητῆς, ὁ δὲ νοερὸς τῆς νοερᾶς, ὁ δὲ ὑπερκόσμιος τῆς ὑπερκοσμίου. ὥστε καὶ ἐγκόσμιοι πατέρες εἰσὶν, οἱ τὴν σωματικὴν ἀπογεννῶντες ζωήν. ἡ δὲ τῶν ἀκολούθων τούτοις δημιουργία, τὴν τῶν ζώων τῶν μερικῶν παράγει φύσιν. ἐκ γὰρ ψυχῆς καὶ σώματος, τὸ μερικόν ἐστι τοῦτο ζῶον, ὃ προσήρτηται τῇ ἀθανάτῳ ψυχῇ. πρὸς δὲ τοῦτο, καὶ ἡ τῶν ἄλλων ἐλείπετο δημιουργία. τῶν γὰρ ὅλου χάριν, ἀπογεννᾶται καὶ τὰ μέρη, καὶ μὴν καὶ ἡ ἀρχὴ, τὴν προνοητικὴν τῶν θεῶν ἐπιστασίαν, καὶ τὴν συνεκτικὴν δύναμιν, καὶ τὰς φρουρητικὰς αὐτῶν ἐγείρει περιοχάς. ἄνευ γὰρ τούτων, ταχὺ ἂν εἰς τὸ μὴ ὂν οἴχοιτο, καὶ τὰ πεπλασμένα

† λοιπῆς

τὰ περιπλασσόμενα σώματα, καὶ τὸ θνητὸν εἶδος τῆς ζωῆς. πρὶν οὖν καὶ γένηται ταῦτα, φύλακας αὐτῶν καὶ σωτῆρας, καὶ ἄρχοντας ἀποτελεῖ θεούς. εἰσὶν οὖν ἐν τοῖς νέοις θεοῖς, καὶ δημιουργικαὶ δυνάμεις, καθ' ἃς εἰδοποιοῦσι τὰ γιγνόμενα, καὶ ζωογόνοι, καθ' ἃς τὴν δευτέραν ὑφιστᾶσι ζωήν, καὶ τελεσιουργοί, δι' ὧν τὸ ἐλλεῖπον ἀναπληροῦσι τῆς γενέσεως, καὶ ἄλλαι τούτων πλείους ἀπερίληπτοι ταῖς ἡμετέραις διανοίαις. Καὶ κατὰ δύναμιν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῷον, ὅτι μὴ κακῶν ἑαυτῷ «
γίγνοιτο αἴτιον. Τῆς μὲν παραδόσεως τοῦ ἑνὸς δημιουργοῦ τοῖς νέοις θεοῖς, τρεῖς εἰσὶν οἱ κάλλιστοι ὅροι «
οἰκεῖοι, τὴν τοῦ παραδιδόντος ἀγαθοειδῆ βούλησιν, τὴν τῶν παραδεχομένων τελείαν δύναμιν, τὴν πρὸς ἄλληλα τούτων ἀμφοτέρων συμμετρίαν. τῆς δὲ αὐτῶν τῶν νέων θεῶν δημιουργικῆς ποιήσεως τρία πάλιν τὰ μέγιστα στοιχεῖα καταθετέον, τὴν πρὸς τἀγαθὸν ἀναγωγήν, καὶ τὴν πρὸς τὸ νοητὸν κάλλος ἐπιστροφήν, τὴν ἀπόλυτον δύναμιν, καὶ πάντων κρατεῖν τῶν διοικουμένων ἱκανήν. ὥσπερ γὰρ αὐτὸς ὁ Φανὴς τῶν ὅλων δημιουργός, τὸν σύμπαντα κόσμον, κάλλιστον καὶ ἄριστον εἰς δύναμιν ἀπέφησεν, οὕτω δὴ βούλεται καὶ τοὺς δευτέρους δημιουργοὺς κάλλιστα καὶ ἄριστα τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῷον. κάλλος μὲν αὐτοῖς ἐκ τῶν νοητῶν ἐποχετεύων ἀγαθοειδοῦς δυνάμεως, ἀποπληρῶν αὐτοὺς καὶ βουλήσεως, οἵαν καὶ αὐτὸς ἔχων, τὸν ὅλον ἐδημιούργησε κόσμον. οὕτω γὰρ αὖ καὶ ἡ γένεσις μετάσχοι κάλλους καὶ ἀγαθότητος, ὡς πέφυκεν, εἰ οἱ συνέχοντες αὐτὴν θεοί, τῷ καλῷ καὶ τῷ ἀγαθῷ διαπρέποντες κοσμοῖεν αὐτήν, εἰ δὲ τοιαύτην ἔχουσι, καὶ οἱ δεύτεροι δημιουργοὶ φύσιν, οὐδὲν κακόν, οὐδὲ παρὰ φύσιν ἐκ τῶν οὐρανίων γίγνεται θεῶν, οὐδὲ χρὴ ταύτῃ διαιρεῖν τοὺς ἐν οὐρανῷ θεούς, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν, οὐδὲ εἶναι θεῶν ὄντων, ὁ μὲν ἀγαθουργός, ὁ δὲ κακοποιός, ἀλλὰ τῶν κακῶν ἑαυτῷ τὸ θνητὸν ζῷον αἴτιον. κακὸν γὰρ ὄντως ἐστίν, οὐ νόσος, οὐδὲ πονηρία, οὐδὲ ἄλλο τοιοῦτον οὐδέν, ἀλλὰ πονηρία ψυχῆς, καὶ ἀκολασία, καὶ δειλία, καὶ ἡ σύμπασα κακία. τούτων δὲ ἡμεῖς ἑαυτοῖς αἴτιοι. κἂν γὰρ παρὰ ἄλλων εἰς ταῦτα συνωθώμεθα, πάσχομεν κακῶς, ἀλλὰ δι' ἑαυτοὺς πάλιν, κύριοι μὲν ἐσμὲν τοῖς ἀγαθοῖς ὁμιλεῖν, καὶ χωρίζεσθαι τῶν κακῶν. οὐκ ἄρα κατὰ Πλάτωνα τῶν θεῶν οἰσόμεθα, τοὺς μέν, κακοποιούς, τοὺς δέ, ἀγαθοποιούς, ἀλλὰ πάντας ἀγαθῶν τοῖς θνητοῖς πάντων ὧν δύνανται δέξασθαι χορηγούς. οὐδὲ γίγνεσθαι ὑπ' αὐτῶν τὰ ὄντως κακά, ἀλλὰ σημαίνεσθαι μόνον, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. φόβους καὶ σημεῖα προτεινόντων, τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις, καὶ ἀναγιγνώσκειν τὰ ἐν τῷ παντὶ γράμματα, ὅσα καὶ οἷα κινούμενοι γράφουσιν οἱ τῶν θνητῶν πλάσαι, τοῖς ἑαυτῶν σχηματισμοῖς. κἂν γίγνηται δέ τι τῶν γιγνομένων κακῶν ἐκεῖθεν, οἷον δειλός τις, ἢ ἀκόλαστος, ἐκ τῆς τῶν οὐρανίων κινήσεως, ἄλλως ἐκείνων δρώντων, ἄλλως μετέχεσθαι ὑπὸ τῶν ψυχῶν. καὶ γὰρ νοῦ φησιν ὁ Πλωτῖνος ἀπόρροια, γίγνεται πανουργία τοῦ δεξαμένου, κακῶς ὑποδεξαμένου τὴν ἀπόρροιαν, καὶ φιλοκάλου ζωῆς δόσις, ἀκολασία, διὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν, καὶ ὅλως ἀγαθοειδῶς ἐκείνων ποιούντων, τὸν ἐναντίον τρόπον, ὑπὸ τῶν τῇδε μετέχεται, αἱ ἐκείνων δόσεις, ὥστε οὐκ αἰτιατέον τῶν κακῶν τοὺς διδόντας, ἀγαθοειδῶς διδόντας, ἀλλὰ τοὺς δεχομένους παρατρέποντας τὰς δόσεις, ταῖς ἑαυτῶν ἀνεπιτηδειότησι. ταῦτα καὶ ὁ παρ' Ὁμήρῳ Ζεὺς αἰτιᾶται τὰς ψυχάς, ὡς μάτην αἰτιωμένας θεούς, αὐτὰς δὲ ἑαυτὰς αἰτίας τῶν κακῶν. θεοὶ γὰρ ἀγαθῶν εἰσι χορηγοί, καὶ νοῦ, καὶ ζωῆς ἀποπληρωταί, κακοῦ δὲ οὐδενός. ὅπου γὰρ οὐδὲ ἡ μερικὴ φύσις αἰτία τῶν ἑαυτῆς γεννήματι κακοῦ. τὸ γοῦν παρὰ φύσιν αὐτὸ τοῦτο ὃ λέγεται παρὰ φύσιν ἐστὶ καὶ οὐ κατὰ φύσιν, τί χρὴ οἴεσθαι περὶ αὐτῶν τῶν θεῶν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ἀγαθῶν αἰτίους εἶναι τοῖς ἑαυτῶν δημιουργήμασι, καὶ οὐ πολλῷ μᾶλλον παρ' οἷς ἡ δύναμις, παρ' οἷς ἡ αὐτοτελὴς φύσις, παρ' οἷς ἡ σύμπασα ἀγαθότης, οἷς ἐναντίον ἐστὶ τὸ κακόν. ἀδύναμον γὰρ καὶ ἀτελές, καὶ ἀμέτρητόν ἐστι, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. Καὶ ὁ μὲν δὴ πάντα ταῦτα «
διατάξας, ἔμενεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει. Πανταχοῦ μετὰ τὴν πολλὴν διέξοδον τῶν λόγων «
ἐν συμπεράσματι, καὶ συγκεφαλαιώσει, περιλαμβάνει τὸ πλῆθος τῶν λόγων. οἶδεν γὰρ ὅτι καὶ ἐν τῷ δημιουργῷ τὸ πλῆθος τῶν νοήσεων, μία περιείληφε νόησις, καὶ τὰς πολλὰς δυνάμεις, μία συνέχει δύναμις, καὶ τὰς διῃρημένας αἰτίας ἡ μονοειδὴς αἰτία, συνάγει πρὸς μίαν ἕνωσιν, καὶ τὸ διαθεσμοθετήσας οὖν πάντα αὐτοῖς ταῦτα, καὶ τὸ ὁ μὲν δὴ ταῦτα πάντα διατάξας, ἐπάγει τὴν διωρισμένην ἐνέργειαν τοῦ δημιουργοῦ, πρὸς τὴν ἡνωμένην αἰτίαν. ἔτι δέ, τὸ μὲν πάντα, τὸ συμπεπληρωμένον τοῖς οἰκείοις ἅπασιν ὅροις δηλοῖ, τὸ δὲ διατάξας, τὴν δι' ὅλων τῶν ὄντων διήκουσαν τάξιν, ἣν ὁ δημιουργὸς ἐπέθηκε τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς καὶ ταῖς μερικαῖς ψυχαῖς. τοὺς μὲν δημιουργοὺς ἀποφήνας, ταῖς δὲ τοὺς εἱμαρμένους νόμους ἐγγράψας. καὶ μὴν καὶ τὸ ἔμενεν, οὐ τὴν στάσιν δηλοῖ, καὶ τὴν ἀπαρέγκλιτον νόησιν, ἀλλὰ τὴν ἵδρυσιν τὴν ἐν τῷ ἑνί. κατὰ γὰρ ταύτην ἐξήρηται τῶν ὅλων, καὶ κεχώρισται τῶν ποιούντων αὐτῶν. ἡ δὲ ἵδρυσις αὕτη, διαιώνιός ἐστι, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἑστῶσα. ταῦτα οὖν ἐνδείκνυται καὶ τὸ ἤθει, καὶ τὸ κατὰ τρόπον. τὸ μέν, ταυτότητα τῆς μονῆς, τὸ δέ, τὴν ἰδιότητα τῆς δημιουργικῆς μονῆς ἐμφαῖνον. ὁ γὰρ τρόπος τῆς ἰδιότητός ἐστι σημαντικός. ἄλλο γὰρ τὸ συνοχικῶς μένειν, ἄλλο τὸ ἀτρέπτως, ἄλλο τὸ δημιουργικῶς. Μένοντος δὲ νοήσαντες, οἱ παῖδες τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν, ἐπείθοντο αὐτῇ. Ὅταν ὁ δημι- «
ουργὸς λέγῃ, τότε ἀκροατῶν ἔχουσι τάξιν οἱ νέοι θεοί, ὅταν ἐκεῖνος νοῇ, τότε μανθάνουσιν ἐκεῖνοι. διανοητικὴ γὰρ ἡ μάθησις. ὅταν ἐκεῖνος μένῃ κατ' αὐτὴν τὴν ἕνωσιν, νοοῦσιν οἱ παῖδες. ἀεὶ γὰρ τὴν ὑφει-

μένειν δέχονται παρ' αὐτοῦ τάξιν, καὶ ὡς μὲν πληρούμενοι παρ' αὐτοῦ, σώζουσι τὴν τῶν ἀκουόντων πρὸς αὐτὸν ἀναλογίαν, ὡς δὲ ἀναλείποντες αὐτοῦ τὴν μίαν δύναμιν, τὴν τῶν μανθανόντων. καὶ γὰρ ὁ μανθάνων, ἀναλείπεται τὸν τοῦ διδάσκοντος νοῦν. ὡς δὲ ἐκθεούμενοι παρ' αὐτοῦ, τὴν τῶν νοούντων. καὶ γὰρ ὁ νοῦς ἔνθεος γίγνεται τῇ πρὸς τὸ ἓν συναφῇ. μένοντος οὖν τοῦ πατρός, ἑπομένως νοοῦσιν οἱ παῖδες. εἰσὶ γὰρ δὴ νόες ὑπὸ ψυχῶν μετεχόμενοι θείων, σώμασιν ἀχράντοις ἐποχουμένων, νοοῦσι δὲ τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν τὴν πρὸ τῶν τεταγμένων ἐν αὐτῷ προϋπάρχουσαν, καθ' ἣν καὶ ἤδη πάντα γέγονεν. ὃ γὰρ εἶπε περὶ τῆς μονάδος τῶν νέων θεῶν ὁ Ὀρφεύς, Κραῖνε μὲν οὖν Ζεὺς πάντα πατήρ, Βάκχος δ' ἐπέκραινε, τοῦτο καὶ περὶ τῶν νέων θεῶν ῥητέον. ὅτι δὴ τὴν δημιουργίαν ἐπιτελοῦσι τοῦ πατρός, ἣν ἐκεῖνος αὐτῷ κατὰ νοερὰν ὑπέστησεν, ὥσπερ δή φησι καὶ τὸ λόγιον, Ταῦτα πατὴρ ἐνόησε, βροτὸς δ' οἱ ἐψύχωτο, καὶ πεπλάσαι οὖν τὰ θνητά, καὶ ἐψύχωται κατ' αὐτὴν μόνην τὴν δημιουργικὴν νόησιν. οἱ δὲ νέοι θεοί, τὴν ὁλικὴν ἐκείνου ποίησιν ἐκφαίνουσιν, διὰ τῆς ἑαυτῶν ἐκφανοῦς δημιουργίας, πληρούμενοι τῆς δημιουργικῆς μονάδος.

» Καὶ λαβόντες ἀρχὴν ἀθάνατον θνητοῦ ζώου, μιμούμενοι τὸν σφέτερον δημιουργόν, πυρὸς
» καὶ γῆς, ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ κόσμου δανειζόμενοι μόρια, ὡς ἀποδοθησόμενα πάλιν, εἰς ταὐτὸν
» τὰ λαμβανόμενα συνεκόλλων, οὐ τοῖς ἀλύτοις, οἷς αὐτοὶ συνείχοντο δεσμοῖς.

Τὴν μὲν διάκρισιν τῆς δευτέρας δημιουργίας ἀπὸ τῆς προτέρας διὰ πολλῶν ὁ Πλάτων ἡμῖν ῥημάτων καὶ βαθέων ἐνεδείξατο. εἰ γὰρ ὁ μέν, διέταξεν, οἱ δὲ ἕπονται τοῖς ἐκείνου προστάγμασιν, ὁ μέν, αὐτεπιστατικῶς αἴτιός ἐστι τῶν γιγνομένων, οἱ δὲ ὑπ' ἐκείνου κινούμενοι τὸν ὅρον ἐκεῖθεν ὑποδεξάμενοι τῆς ὅλης ποιήσεως. καὶ εἰ ὁ μὲν ἐν ἑαυτῷ μένει, κινοῦνται δὲ οὗτοι περὶ αὐτόν, δῆλον ὅτι διαιωνίως μὲν ἐκεῖνος αἴτιός ἐστι τῶν κατὰ χρόνον ὑφισταμένων, οὗτοι δὲ πληρούμενοι παρ' αὐτοῦ κατὰ τὸν ὅλον ἐνεργοῦσι χρόνον. καὶ εἰ ἐκεῖνος ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει τελέως ἵδρυσεν ἑαυτόν, οἱ δὲ ἀπ' αὐτοῦ προελθόντες, τὴν ἡνωμένην αὐτοῦ καὶ ἄρρητον ταύτην διάθεσιν ἐκφαίνουσι, τὰ δεύτερα μέτρα τῆς ποιήσεως οὗτοι παρ' ἐκείνου κομίζονται. καὶ μήν, καὶ ὁ μέν, πατρικὴν ἔχειν ἀξίαν λέγεται. οἱ δέ, ἐκείνου προσαγορεύονται παῖδες, ὡς αὖ τὴν γόνιμον ἐκείνου δύναμιν, καὶ τὴν ἀγαθότητα τὴν ἑνιαίαν ἀποτυπούμενοι, καὶ ὁ μέν, ὡς παραδιδοὺς ἀφ' ὑψηλοῦ τὰς ἀρχὰς τῆς δημιουργίας ἀνυμνεῖται, οἱ δέ, ὡς παραλαμβάνοντες ἀρχὴν ἀθάνατον συντελοῦσιν εἰς τὴν διακόσμησιν τῶν θνητῶν. καὶ ὁ μέν, τῆς τῶν ἀϊδίων ζωογονίας ἔχειν λέγεται τὴν πηγήν, οἱ δέ, τῆς τῶν θνητοειδῶν ζώων ὑποστάσεως αἴτιοι. καὶ ὁ μέν, ἑαυτὸν παράδειγμα προτείνει τοῖς πολλοῖς θεοῖς, οἱ δέ, μιμεῖσθαι λέγονται τὸν δημιουργικὸν νοῦν. καὶ ὁ μέν, αὐτὸν τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὰ πληρώματα παράγειν ἄρχεται τοῦ παντός, οἱ δέ, δανείζεσθαι μόρια τῶν τοῦ πατρὸς δημιουργημάτων, εἰς τὴν τῶν οἰκείων ἔργων ἀπεργασίαν. καὶ ὁ μέν, ἀσωμάτοις πάσαις χρῆσθαι δυνάμεσιν, οἱ δέ, καὶ σωματικαῖς. καὶ ὁ μὲν ἀλύτων εἶναι δεσμῶν ὑποστάτης, οἱ δέ, λυτῶν. καὶ ὁ μὲν πρεσβυτέραν τῶν ἡνωμένων φαίνεσθαι τὴν ἕνωσιν, οἱ δέ, ἐπεισόδιόν τινα καὶ ὑστερογενῆ ταύτης ἐπάγειν, τοῖς ἐκ πολλῶν ἐναντίων συνιοῦσι. καὶ ὁ μὲν ἀμερίστως πάντα ποιεῖν, οἱ δέ, μετὰ διαιρέσεως εἰς μικροὺς καὶ ἀοράτους γόμφους τὴν ὑπόστασιν τῶν θνητῶν κατακερματίζοντες. τὴν μὲν οὖν διάκρισιν τῶν δύο δημιουργιῶν, ἐκ τούτων ληπτέον. τὴν δὲ ἕνωσιν καὶ τὴν συναφήν, ἐκ τῶν ἑπομένων ῥημάτων θεατέον. ἐνταῦθα γὰρ συναφὴ γίγνεται τῆς δευτέρας δημιουργίας πρὸς τὴν προτέραν, καὶ τῆς ἐμφανοῦς ποιήσεως, πρὸς τὴν ἀφανῆ, καὶ τῆς διῃρημένης πρὸς τὴν μοναδικήν. ἀνάγκη δὴ οὖν τὰ πεζότατα τῆς προτέρας καὶ ἀφανοῦς εἰς ταὐτὸν ἰέναι ταῖς ἀρχαῖς τῆς δευτέρας. οὕτω γὰρ καὶ ὁ οὐρανὸς συνάπτει πρὸς τὴν γένεσιν, τῆς μὲν πεζοτάτης τῶν οὐρανίων ἀρχὴν μεταβολῆς ἐμφανιζούσης, τῆς δὲ ἀκροτάτης, τῶν ὑπὸ σελήνην οὐσίας, τῷ οὐρανῷ συγκινουμένης. κἀνταῦθα τοίνυν ἡ λογικὴ ψυχή, συνάπτεται πρὸς τὸ θνητὸν εἶδος τῆς ζωῆς, ἡ πεζοτάτη καὶ μερικωτάτη τῶν ἀπὸ τοῦ πατρὸς παραγομένων, πρὸς τὸ ἀκρότατον τῶν ὑπὸ τοῖς νέοις θεοῖς ἀπογεννωμένων. παράγουσι γάρ, ὡς μὲν πατέρες τινὲς τὰς ζωάς, ὡς δὲ δημιουργοί, τὰ σώματα. καὶ μιμοῦνται τὸν μὲν Ἥφαιστον, τῇ σωματουργίᾳ, τὴν δὲ Ἥραν τῇ ζωοποιίᾳ. δι' ἀμφοῖν δέ, τὸν ὅλον δημιουργόν. καὶ γὰρ ὁ ποιητὴς οὗτος καὶ πατήρ, αὐτοὶ δὲ τὸ σῶμα πλάττουσιν, ἀπὸ τῶν ὅλων δανειζόμενοι μόρια. πανταχοῦ γὰρ ἀπὸ τῶν ὁλοτήτων τοῖς μέρεσιν ἡ σύστασις, ἀλλ' ὅταν μὲν αἱ ὁλότητες ὦσιν ἀσώματοι, μένουσιν ἀνελάττωτοι τῶν μερῶν ὑφισταμένων, ὅταν δὲ σωματικαί, τὰ μέρη γιγνόμενα ἀπ' αὐτῶν, ἐλαττοῖ τὰ ὅλα. διόπερ, ἀεὶ μὲν ἀφαιρέσεως γιγνομένης, τῶν δὲ μερῶν ἀεὶ μενόντων οἰχήσεται τὰ ὅλα. καὶ οὕτως οὔτε γένεσις ἔτι ἔσται, καὶ τὰ ἔργα τῆς προτέρας δημιουργίας, ἀφανῆ πάντα ἔσται διὰ τὴν δευτέραν, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν. ἵν' οὖν μηδὲν τοιοῦτον ἐν τῷ παντὶ γίγνοιτο, τὰ συντεθέντα μέρη διαλύεται πάλιν, καὶ ἀναπληροῦνται εἰς τὰ ὅλα. καὶ ἡ ἄλλου γένεσις, ἄλλου φθορά ἐστιν, ἡ δὲ ἄλλου φθορά, γένεσις ἄλλου. ἵνα καὶ γένεσις ἀεὶ μένῃ, καὶ φθορά. γενέσεως ποτὲ γὰρ μόνον οὔσης, στήσεταί ποτε ἡ γένεσις, ἐκπεπερασμένων γιγνομένων, δαπανηθέντων ἐκείνων. φθειρομένων δὲ τούτων, στήσεται ἡ φθορά, πάντων ἀπολυμένων. εἰ ἄρα δεῖ εἶναι τὸ ἕτερον, ἔσται καὶ τὸ λοιπόν. πάντα ἄρα τὰ ἀπὸ τῆς δευτέρας δημιουργίας γιγνόμενα, καὶ σύνθετά ἐστι καὶ λυτά, καὶ ἀπὸ χρόνου συνεστῶτα, καὶ ἐν χρόνῳ λύεται πάλιν. εἰκότως ἄρα οἱ νέοι θεοί, δανείζονται μόρια, τὰ πάλιν ἀποδοθησόμενα. δανείζοντες δέ, παρὰ τοῦ πατρός. ὁ γὰρ δανείζοντα,

ζονται, τὸ πῦρ δὴ, καὶ ἡ γῆ, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ ὁ ἀήρ. καὶ ἀποδιδόασι πάλιν τῷ πατρί. βούλεται γοῦν ἐκεῖνος τὰ ὅλα διαμένειν, ἅπερ ἀπεγέννησεν καὶ ἔταξεν αὐτός. ταῦτα μὲν περὶ τῆς συμπάσης εἴρηται τῶν νέων θεῶν δημιουργίας. ἐπισκεπτέον δὲ καὶ τὸ καθ' ἕκαστα τῶν Τιμαίου ῥημάτων. τὸ μὲν οὖν λαβόντες, ἐνδείκνυνται ὅπως ὑποδέχονται τὴν ἀθάνατον ψυχὴν οἱ νέοι θεοὶ κατιοῦσαν μετὰ τοῦ πρώτου ὀχήματος. τὸ γὰρ πᾶν ἐκάλεσεν ἀρχὴν ἀθάνατον, καὶ ὅπως πανταχοῦ προνοεῖται τὸ ἡμέτερον, ὑπὸ θεῶν, ἄνω μὲν ὑπὸ τοῦ πατρός, κάτω δὲ ὑπὸ τῶν παίδων, εἰ χρὴ διῃρημένως λέγειν. ζῇ γὰρ, ὁτὲ μὲν διΐως, ὁτὲ δὲ, διονυσιακῶς. ἐν καταπτάξει δὲ, τιτανικῶς. τὸ δὲ ἀρχὴν οὐχ ἁπλῶς δηλοῖ τὸ ἐν τῇ ἀνθρώπου συστάσει πρῶτον, ἀλλὰ τὸ ἡγεμονικόν, καὶ κρατητικὸν τῶν δευτέρων. ὥσπερ γὰρ τὸ κατὰ φύσιν, καὶ ὑπὸ τούτῳ παράγεται ὑπὸ τῶν θεῶν. ὥσπερ οὖν τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν, ὡς ἄρξουσαν ὁ δημιουργὸς ὑπέστησε τοῦ σώματος, οὕτω καὶ οἱ πολλοὶ δημιουργοὶ, τὴν ἡμετέραν ψυχὴν, ἀρχὴν ἐν τῷ θνητῷ ζῴῳ, κατέστησαν. εἰ δὲ ἡμεῖς μὴ ἄρχομεν, οὐ τὸ τάξαν αἴτιον, ἀλλ' ἡ τοῦ ταχθέντος ῥαθυμία. τὸ δὲ ἀθάνατον πᾶσαν περιλαμβάνει τὴν σύστασιν, ἣν ὁ δημιουργὸς ὑπέστησε, τήν τε ἐν τῷ ὀχήματι, καὶ αὐτὴν τὴν λογικὴν οὐσίαν, ἣν σπείρας ὅλην, καὶ ἀπαρξάμενος ὁ πατὴρ, ἀπετέλεσε. τὸ δὲ αὖ θνητὸν ζῷον, καὶ ζωογόνους αὐτοὺς ἀποφαίνει καὶ δημιουργούς, ἀλλὰ μετὰ κινήσεως ἑκάτερον, ἵνα καὶ θνητὰ ᾖ τὰ δημιουργήματα αὐτῶν. καὶ μὴν καὶ τὸ μιμεῖσθαι τὸν δημιουργόν, οἰκείως εἴρηται. σωματουργοῦντες γὰρ, ἀπομιμοῦνται τὸ δημιουργικὸν τοῦ πατρός, καὶ ὥσπερ ἐκεῖνος ὑπέστησεν ὅλον τὸ πᾶν ἐκ τῶν ὅλων στοιχείων. οὕτω καὶ οὗτοι μερικὰ σώματα πλάττουσιν ἀπὸ μερικῶν σωμάτων, ἵνα μετὰ τὴν τῆς μιμήσεως, ἡ ὕφεσις σῴζηται, καὶ δημιουργοὶ μένωσιν, ἀλλὰ τῆς μερικῆς δημιουργίας. τὸ δὲ δανείζεσθαι, δηλοῖ τὸ μᾶλλον εἶναι τῶν ὅλων, καὶ τὰ ἐν ἡμῖν ὑπὲρ ἡμῶν. εἰ δὲ ὥσπερ, τί λυποῦνται ἄνθρωποι φθειρόμενοι. τί δὲ δεινὸν ἡ λύσις, πῶς δὲ οὐκ ἀγαθόν, εἰ τὸ πᾶν ἀπολαμβάνει τὰ οἰκεῖα. καὶ γὰρ ὅτι ταῦτα τῷ παντὶ μᾶλλον οἰκεῖα, ῥᾴδιον συνιδεῖν. οἱ γὰρ τόποι πάντων τούτων, ἐν τοῖς ὅλοις εἰσὶν, ἀλλ' οὐκ ἐν ἡμῖν, τὸ δὲ εἰς ταυτὸν τὰ λαμβανόμενα συγκολλᾶν, καὶ ὑστερογενῆ καὶ ἐπεισοδιώδη τὴν ἐν τοῖς θνητοῖς ἕνωσιν ἀποφαίνει. ἐν μὲν γὰρ τῷ παντὶ, τὸ ὅλον προηγεῖται τῶν μερῶν, καὶ τὸ ἓν τοῦ πλήθους. ἐνταῦθα δὲ τὰ πολλὰ καὶ διῃρημένα κατὰ φύσιν συγκολλᾶται, βίαιον τὴν ἕνωσιν, καὶ ἐπισκευαστὴν καταδεχόμενα, διὸ καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῶν λυτοί, τῶν δὲ ὅλων ἄλυτοι, τῆς ἑνώσεως ἐκεῖ κρατούσης τοῦ πλήθους. Ἄλλοι διὰ σμικρότητα ἀοράτοις πυκνοῖς γόμφοις συντήκοντες, ἓν ἐξ ἁπάντων ἀπερ- «
γαζόμενοι σῶμα ἕκαστον τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον. «

Ὅτι μὲν καὶ ἐν τούτοις ὡς ἔμπροσθεν ἐκ τῶν στοιχείων πρῶτον ὄχημα τὸ σῶμα ὑφίστησι, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνο ἄλυτον, ἅτε δὴ ἀποδοθησομένων γεγονός. ὅτι δὲ ἑνὸς ὄντος ἐκείνου τοῦ ὀχήματος, καὶ τόδε τὸ ὀστρεῶδες, ὁμοίως γίγνεται ἕν, οὐκ ἄδηλον. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν, ἕνωσιν ἁπλουστέραν ἔχει τῶν ἁπλῶν χιτώνων, τοῦτο δὲ ποικιλωτέραν, ἅτε συνθετώτερον ὄν. διὸ ἐκεῖ μὲν τὸ ἐκ πυρός, καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος καὶ γῆς, ὄχλον ἀνάλογον ὄντα, τὸ δεύτερον ὄχημα δηλοῦν ἐλέγομεν, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ζωὴν, ἐνταῦθα δέ. οὐ γὰρ ἠρκέσθη τοῖς ἁπλοῖς, ἀλλὰ προστίθησι τὰ οἰκεῖα τοῦ ὀργανικοῦ σώματος, περὶ τούτου φαμὲν εἶναι τὸν λόγον. ὥσπερ γὰρ οὐ δυνατὸν φάναι μόνον ἐκ τῶν ἁπλῶν ὑφεστάναι ῥηθὲν ἐκεῖ

ὑπωπτεύσαμεν λέγεσθαι, καὶ τὸ ἄλογον ὄχλον, τὴν ἀναλογίαν αὐτὴν ἧς δεῖ κρατῆσαι τὸν ἐν ἡμῖν λόγον ἰδόντες. ἐπεὶ λέγει τὸ δὴ τὸ σῶμα μὴ τὰ ἁπλᾶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων παραλαβόντα προσεχῆ στοιχεῖα τὸν λόγον. ἀπὸ τῶν ἀτελεστέρων δ' οὖν καὶ ἀϋλοτέρων ἀρξάμενος, καὶ ποιήσας ὁμοιομερῆ, καὶ ἐκ τούτων τὸ ὀργανικόν, καὶ ψυχῆς αὐτὸ μεταδίδωσι. δανειζόμενοι μὲν γὰρ οἱ νέοι θεοὶ μόρια ἀπὸ τῶν ὅλων, τὰ ἁπλᾶ ἐλάμβανον, καὶ ἐποίουν τὰ ὀχήματα τῶν ἀλόγων ψυχῶν, ἃ δὴ καὶ πρότερον ἐλέγομεν, τὸ ἐκ πυρὸς καὶ γῆς καὶ ἀέρος καὶ ὕδατος ὄχλον εἶναι θορυβώδη καὶ ἄλογον. ταῦτα δὲ κολλῶντες, τὰ ὁμοιομερῆ γεννῶσιν, οἷς ἐκ τῶν τεττάρων στοιχείων ἡ σύνθεσις. πυκνοῖς δὲ γόμφοις τὰ γενόμενα συντήκοντες, τὸ ὀργανικὸν ἀποτελοῦσι. τοῦτο γὰρ δεῖ τὸ δεόμενον πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν σμικρῶν καὶ ἀοράτων γόμφων διὰ τὴν ἐξ ἀνομοίων σύστασιν καὶ πολλῶν τούτων καὶ πυκνῶν, διὰ τὸ εὔλυτον τῆς συνθέσεως. τοὺς μὲν οὖν πυκνοὺς καὶ ἀοράτους γόμφους λέγομεν, τὰς τῶν σμικρῶν καὶ ἀοράτων στοιχείων παραθέσεις, τοῖς μελομενεστέροις. τὴν δὲ σύνταξιν, οἰκείαν οὖσαν, τοῖς ἡφαιστείοις ἔργοις τοῦ πυρὸς ἐργαζομένου, διὰ τῆς ἀρχώσεως ἐν τῇ συντάξει τὴν πάντων δι' ἀλλήλων χώρησιν, ὡς ὑπὸ τῶν συγχωνευομένων γίγνεται μετ' ἄλλων, εἰς δυναμένων ἐν τῷ τήκεσθαι τῶν σμικρομερῶν, εἰς τὰ μεγαλομερέστερα, καὶ οὕτω τῆς συγκράσεως γενομένης. ἔστιν οὖν τὸ ἀκόλουθον, ὅτι τὰ λαμβανόμενα συνεκόλλων, οὐκ ἀλύτοις δεσμοῖς, συναπεργαζόμενοι σῶμα, ἀλλὰ πυκνοῖς γόμφοις συντήκοντες αὐτὰ, τοῖς σμικροῖς καὶ ἀοράτοις. δεῖ γὰρ τάξεως καὶ κολλήσεως εἰς τὴν γένεσιν τῶν ὁμοιομερῶν, ὧν τὴν μὲν, ὑγρότης παρέχεται, τὴν δὲ, ἡ θερμότης. τήκεται γὰρ πᾶν ὑπὸ πυρός, κολλᾶται δὲ ὑπὸ ὕδατος. μετὰ δ' οὖν τὴν ἕνωσιν τῶν πολλῶν καὶ ἀνομοίων, ἡ ψυχὴ παραγίγνεται. πρώτη μὲν ἡ θνητὴ πάντως. διὰ γὰρ ταύτης ἀπόρρυτον, διά τε τῆς φυσικῆς καὶ αἰσθητικῆς καὶ ὀρεκτικῆς ζωῆς. δευτέρα δὲ, ἡ ἀθάνατος. αὕτη γὰρ οὐκ εἰς σῶμα ἁπλῶς, ἀλλ' εἰς ἐπίρρυτον σῶμα καὶ ἀπόρρυτον ἐνδεῖται, καὶ ἡ

μὲν, ἀπογεννᾶται μετὰ τοῦ σώματος, ἡ δὲ, ἐνδύεται εἰς τὸ σῶμα. τάξις μὲν οὖν αὕτη τῆς δημιουργίας, ἔχει δὲ εἰκότα λόγον. πᾶσα γὰρ ἡ γένεσις, ἐκ ἀτελοῦς ἄρχεται, καὶ ὁδῷ πρόεισιν, ἐπὶ τὸ τέλειον. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ παντὸς, ἐκ νοῦ καὶ ψυχῆς ἡ δημιουργία πρόεισι, μέχρι τῶν σωμάτων. ἄχρονος γὰρ ἡ ἀπογέννησις. ἔγχρονος γάρ ἐστι. πᾶν δὲ τὸ ἐπὶ χρόνον γιγνόμενον, ἐκ τοῦ ἀτελοῦς ἄρχεται τῆς γενέσεως. ὥς τε καὶ εἴ τι μὴ ἐκ τοῦ ἀτελοῦς ἄρχοιτο, τοῦτο οὐκ ἄχρονον γέγονεν, ὥς τε τὸ πᾶν οὐ ἐπὶ χρόνον γέγονεν. οὐ γὰρ σῶμα πρότερον ὑπέστησεν ὁ δημιουργὸς, ἀλλὰ ψυχὴν ὡς προείρηκεν. ὃ δηλοῖ τὴν λεγομένην γένεσιν, ἀγέννητον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τὴν σύνθεσιν ἀθρόαν ὑπάρχειν. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ παντὸς, προϋφίσατο τὸ ὅλον τῶν μερῶν, καὶ τὸ ἓν τοῦ πλήθους, ἐπὶ δὲ τῶν θνητῶν, τὰ πολλὰ πρὸ τοῦ ἑνὸς, ἀπογεννᾶται. καὶ συντακόμενα ταῦτα διὰ τῶν πυκνῶν γόμφων, ἓν ἀποτελεῖ. σώματα μὲν γὰρ ἁπλᾶ, συντήκεται, τὰ δὲ συνταχθέντα, γομφοῦται, τὰ δὲ γομφωθέντα, ζωοποιεῖται, τὰ δὲ ζωοποιηθέντα, συναρμόζεται, πρὸς τὴν ἀθάνατον ψυχήν. ἐκ δὴ τούτων κἀκεῖνο δῆλον, ὅτι τὴν εἴσκρισιν τῆς ψυχῆς κατὰ Πλάτωνα γίγνεσθαι ῥητέον, ἅμα τῇ προόδῳ τοῦ βρέφους. τότε γὰρ τέλειόν ἐστι τὸ κύημα, καὶ οὐ πρότερον. οὐδὲ γὰρ τέλειον αὐτὸ γεγονὸς, ἐνδὸν ἡ φύσις κατέχει μάτην. ὅταν οὖν ἐν γένηται καὶ ὅλον τὸ κύημα, τότε ἡ ἀθάνατος ψυχὴ, περὶ αὐτὸ καταδύεται. γίγνεται δὲ ἕν, ὅταν τέλειον, τέλειον δὲ, ὅταν ἐπέλθῃ μόνον γὰρ ἄλλον μέρος ἐστίν. οὐκ ἄρα εἰς τὸ σπέρμα ἡ ψυχὴ ἐνδύεται παρὰ τῶν θεῶν, οὐδὲ τῷ σπέρματι συγκαταβάλλεται, καθάπερ οἴονταί τινες, ἀλλὰ ἤδη γενομένῳ τῷ σώματι, συνάπτονται αὐτοῖς αἱ περίοδοι. ποῦ γὰρ ἐν τῷ σπέρματι σῶμα ἐνεῖσιν, ἐκ πολλῶν καὶ πυκνῶν γόμφων γεγονός. ὅταν ἄρα τέλειον ἀπεργασθῇ τὸ ὄργανον, τότε οἱ θεοὶ συνδέουσι τὴν χρωμένην αὐτῷ ψυχήν. ταῦτα καὶ περὶ τούτου. περιόδους δὲ ψυχῆς λέγει τὰς ἐνεργείας αὐτῆς, τὰς εἰς τὸ ζῶον προϊούσας, καὶ τὰς δυνάμεις τὰς διττὰς, τήν τε ταὐτοῦ καὶ θατέρου. πᾶσα ἄρα κάτεισιν ἡ ψυχὴ κατὰ Πλάτωνα. δύο γὰρ μόνους αὐτῇ δίδωσι κύκλους, καὶ δύο περιόδους, καὶ ἀμφοτέρας κατήγαγεν, ὥς τε ὅπερ Πλωτῖνος φησὶν, νεώτερος ἂν ἂν λόγος. ὁ μὴ πᾶσαν αὐτὴν κατιέναι διατεθέμενος. ἀλλὰ μὲν οὖν τοιοῦτον. τοὺς δὲ πυκνοὺς γόμφους, οἱ μὲν, τὴν τῶν τριγώνων στοιχείων συναρμοσιν ἤκουσαν, ὁ δὲ Ἰάμβλιχος, τὴν τῶν φυσικῶν λόγων κοινωνίαν, ὥσπερ τὴν σύνταξιν αὐτῶν τὴν δημιουργικὴν συνοχὴν καὶ ἕνωσιν. ἡμεῖς δὲ ἑπόμεθα, τίνες εἰσὶν οἱ γόμφοι, καὶ τίνες αἱ κολλήσεις, καὶ τίνες αἱ συντάξεις, καὶ τίς ἡ διὰ τούτων

» πάντων τῇ φύσει προσήκουσα θεωρία. Αἱ δὲ εἰς ποταμὸν ἐνδεθεῖσαι πολὺν, οὔτε ἐκράτουν, οὔτε

» ἐκρατοῦντο. Τὴν ψυχὴν τῷ σώματι συνῆψεν ἀμέσως, πάντα τὰ περὶ καθόδου ψυχῆς ἐπικείμενα προβλήματα, τὸν προφήτην, τοὺς κλήρους, τοὺς βίους, τὰς αἱρέσεις, τὸν δαίμονα, τὴν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς λήθης κατασκήνωσιν, τοὺς ὕπνους, τὸ πόμα τῆς λήθης, τὰς βροντὰς, καὶ πάντα ὅσα ὁ ἐν Πολιτείᾳ μῦθος διεξῆλθεν. ἀλλ' οὐδὲ τὰ μετὰ τὴν ἔξοδον αὐτῆς, ἐν τούτοις παραδίδωσι, τὰ δέματα, τοὺς ποταμοὺς, τὸν τάρταρον, τοὺς ἀγρίους ἐκείνους καὶ διαπύρους δαίμονας, τοὺς ἀσπαλάθους, τὸ κόμιον, τὴν τρίοδον, τοὺς δικαστάς. περὶ ὧν ὅ, τε ἐν Πολιτείᾳ, καὶ ὁ ἐν Γοργίᾳ, καὶ ὁ ἐν Φαίδωνι μῦθος ἀνεδίδαξεν. τίς οὖν φαίης ἂν αἰτία τῆς τούτων παραλήψεως; ὅτι φυσικὴ, τὸ πρέπον διασώζει, τῇ τοῦ διαλόγου προθέσει, καὶ τῆς περὶ ψυχῆς θεωρίας ὅσον φυσικόν. ἐν τούτοις παραλαμβάνει, τὴν πρὸς τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ὁμιλίαν παραδιδούς. ὃ δὴ καὶ Ἀριστοτέλης ζηλώσας ἐν τῇ περὶ ψυχῆς πραγματείᾳ, φυσικῶς αὐτὴν μεταχειριζόμενος, οὔτε περὶ καθόδου ψυχῆς, οὔτε περὶ λήξεων ἐμνημόνευσεν, ἀλλ' ἐν τοῖς διαλόγοις χωρὶς ἐπραγματεύσατο περὶ αὐτῶν, καὶ τὸν προηγούμενον κατεβάλλετο λόγον. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων, αὐτὸ δὲ τοῦτο ζητητέον ἐξ ἀρχῆς, διατί κάτεισιν, εἰς τὰ σώματα ἡ ψυχή; ὅτι βούλεται μιμεῖσθαι τὸ προνοητικὸν τῶν θεῶν, καὶ διατοῦτο πρόεισιν εἰς τὴν γένεσιν ἀφεῖσα τὴν θεωρίαν. διττῆς γὰρ οὔσης τῆς θείας τελειότητος, τῆς μὲν νοερᾶς, τῆς δὲ προνοητικῆς. καὶ τῆς μὲν ἐν στάσει, τῆς δὲ ἐν κινήσει, τὸ μὲν γόνιμον αὐτῆς, καὶ τὸ νοερὸν, καὶ τὸ ἀκλινὲς ἀπεικονίζεται διὰ τῆς θεωρίας, τὸ δὲ προνοητικὸν καὶ τὸ κινητικὸν, διὰ τῆς γενεσιουργοῦ ζωῆς. καὶ ὥσπερ ἡ νόησις αὐτοῦ μερική ἐστι, οὕτω καὶ ἡ πρόνοια μερική, μερικὴ δὲ οὖσα, περὶ σῶμα διατρίβει μερικόν. ἔτι δὲ πρὸς τὴν τοῦ κόσμου τελειότητα συντελεῖ. δεῖ γὰρ εἶναι, μὴ μόνον τὰ ἀθάνατα ζῶα καὶ νοερὰ, οἷα παρὰ τοῖς θεοῖς, μὴ δὲ τὰ θνητὰ καὶ ἀλόγιστα, οἷα δή ἐστι τὰ τελευταῖα τῆς δημιουργίας, ἀλλὰ καὶ ὅσα μεταξὺ τούτων, ἀθάνατα μὲν, οὐδαμῶς δὲ ὄντα, λόγου δὲ καὶ νοῦ μετέχειν δυνάμενα. τοιαῦτα δὲ ἐστι πολλὰ κατὰ πολλὰς μερίδας τοῦ κόσμου. οὐ γὰρ μόνον ἄνθρωπός ἐστι, ζῶον λογικὸν, θνητὸν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα γένη πολλὰ τοιαῦτα. τὰ μὲν δαιμονιώτερα, τὰ δὲ ἐγγυτέρω τῆς ἡμετέρας οὐσίας. πρὸς δὴ τὴν σύστασιν τὴν τῶν θνητῶν ἅμα καὶ λογικῶν ἁπάντων ζώων, αἱ κάθοδοι συντελοῦσι τῆς μερικῆς ψυχῆς. διατί οὖν κατελθοῦσαι εἰς γένεσιν αἱ μερικαὶ ψυχαὶ, ταραχῆς τοιαύτης ἐνύλου καὶ κακῶν ἀναπίμπλανται τοσούτων; διὰ τὴν αὐτεξούσιον ῥοπὴν, διὰ τὴν σφοδρὰν περὶ τὸ σῶμα οἰκείωσιν, διὰ τὴν συμπάθειαν, περὶ τὸ εἴδωλον αὐτῆς, ὃ δὴ καλοῦσιν ἔμψυχίαν, διὰ τὴν ἀθρόαν μεταβολὴν ἐκ τοῦ νοητοῦ πρὸς τὸ αἰσθητὸν, καὶ ἐκ τοῦ ἡσύχου πρὸς τὸ πάντη κινητὸν, διὰ τὴν ἄτακτον συντυχίαν, τὴν ἔμφυομένην ἐκ τοσούτων ἀνομοίων συνισταμένοις ἀθανάτου καὶ θνητοῦ, νοεροῦ καὶ ἀνοήτου, διαστατοῦ καὶ ἀμεροῦς. ταῦτα γὰρ πάντα γίγνεται αἴτια τῇ ψυχῇ, τῆς ταραχῆς ταύ-

ραχῆς ταύτης, καὶ τῶν ἐν τῇ γενέσει πόνων, αἵ τε γὰρ ἀθρόοι μεταβολαὶ, ταράττουσιν ἡμᾶς, καὶ αἱ περὶ τὸ
φερόμενον συμπάθειαι. διώκομεν γὰρ τὸ φεῦγον ἀεὶ κινούμενον. καὶ αὐτῆς ψυχῆς ἡ νεῦσις, ἐνάψασα
μὲν, ἐν τῷ σώματι φῶς, αὐτὴ δὲ ἐν τῷ σκότει γεγονυῖα, καὶ τούτῳ μὲν δοῦσα ζωὴν, ἑαυτὴν δὲ ἀπολέ-
σασα, καὶ τὸν ἑαυτῆς νοῦν. τὸ μὲν γὰρ θνητὸν, νοῦ μεταλαγχάνει, τὸ δὲ νοερὸν, θανάτου. καὶ τὸ ὅλον γί-
γνεται θαῦμα ὥς φησιν ἐν νόμοις, ἐκ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου, καὶ νοεροῦ καὶ ἀνοήτου συντεθέν. οὗτος γὰρ ὁ
φυσικὸς δεσμὸς, θάνατος μέν ἐστι, τῆς ἀθανάτου ζωῆς, ζωοποιία δὲ τοῦ θνητοῦ σώματος. τὰς μὲν οὖν ἀπὸ
τῆς ψυχῆς, αἰτίας τῆς καθόδου, παραδέδωκεν ἐν Φαίδρῳ, λήθην καὶ πτερορρύησιν, καὶ ὅσα τούτοις
ἕπεται ἐπαιτιασάμενος. τὰς δὲ ἀπὸ τῶν θεῶν ἐν τούτοις. αὐτοὶ γάρ εἰσιν, οἱ τῷ σώματι συνάπτοντες
αὐτήν. καὶ οὕτως δὲ ἀποστᾶσαν καὶ δι' οἵων, εἰδῶν ζωῆς προελθοῦσαν, οὐ προστίθησιν ἐν τοῖς παροῦσι,
τὰς δὲ ἀπ' ἀμφοτέρων ἐν Πολιτείᾳ. καὶ γὰρ ὁ προφήτης ἐκεῖ καὶ αἱ μοῖραι, καὶ ὁ δαίμων κλῆροί τε καὶ
βίων παραδείγματα, καὶ αἱρέσεις παρειλήφθησαν. ἐκεῖνα μὲν ἐν ἐκείνοις ἐξήτασται. σκεπτέον δὲ καὶ
τὰ ἐν τούτοις λεγόμενα, τίς ὁ ποταμὸς, τίς ἡ ἔνδεσις, τί τὸ πολύ. λέγεται γὰρ πολὺς οὗτος ὁ ποτα-
μὸς, τί τὸ μή τε κρατεῖν, μή τε αὖ κρατεῖσθαι τὰς ψυχάς. ὁ μὲν δὴ ποταμὸς, οὐ τὸ ἀνθρώπινον δὴ σῶμα
σημαίνων μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν περικεχυμένην ἔξωθεν ἡμῶν γένεσιν, διὰ τὴν ὀξύρροπον αὐτῆς καὶ
ἀστάθμητον ῥοήν. οὕτω δὲ, καὶ ἐν Πολιτείᾳ, τὸν τῆς λήθης ποταμὸν ἀπεκάλεσε, πᾶσαν τὴν γενεσιουργὸν
φύσιν. ἐν ᾗ καὶ ἡ λήθη καὶ ὁ τῆς ἄτης λειμὼν, ὥς φησιν Ἐμπεδοκλῆς, καὶ τὸ λάβρον τῆς ὕλης, καὶ ὁ μισο-
φανὴς κόσμος, ὡς οἱ θεοὶ λέγουσι, καὶ τὰ σκολιὰ ῥέεθρα, ὑφ' ὧν οἱ πολλοὶ κατασύρονται, ὡς τὰ λόγιά
φησιν. ἡ δὲ ἔνδεσις, τὴν συμπεποδισμένην ζωὴν, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀφικομένην ἐμφαίνει. τό, τε
γὰρ δεδεμένον κωλύεται προϊέναι, καὶ τὸ προϊέναι μηκέτι δυνάμενον ἐν τῷ τέλει τῆς ἑαυτοῦ γέγονε κι-
νήσεως. ἡ δὲ ψυχὴ, τῷ σώματι κοινώσασα, τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις, τέλος ἔχει τῆς καθόδου. τὸ δὲ πολὺ,
τὴν πεπληθυσμένην τῆς γενέσεως, καὶ τὴν πάντα μεριστὴν ἐνδείκνυται ῥοήν. τὸ δὲ μή τε κρατεῖν, μή
τε κρατεῖσθαι, τὸ τῶν συνελθόντων ἑκάτερον σώζειν καὶ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. οὐ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τῶν κεκραμ-
μένων, κατὰ σύμφθαρσιν γέγονεν, ἡ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος σύνοδος, οὔτε καὶ τὸ σῶμα μεθί-
σταται, πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς οὐσίαν, οὔτε ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν ἰδιότητα τοῦ σώματος, οὐδέτερον γὰρ ἑαυ-
τῷ, τὸ λοιπὸν ἐξομοιοῖ. οὔτ' οὖν κρατεῖται ἡ ψυχὴ παρὰ τοῦ σώματος. οὐ γὰρ γίγνεται ἄψυχος. οὔτε
κρατεῖ τοῦ σώματος, οὐ γὰρ ποιεῖ αὐτὸ ἀσώματον. ἄλλως δὲ κρατεῖ μὲν ὡς συνέχουσα αὐτό. κρατεῖται
δὲ, ὡς συμπεποδιζομένη κατὰ τὴν νόησιν. ὁ δέ γε Πλάτων, μᾶλλον ἀπέφησεν ἑκάτερον, ἢ κατέφησεν,
ἵνα καὶ τὴν ἰδιότητα ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ τὸ ἄμικτον αὐτῶν ἐν τῇ μίξει νοήσωμεν. Βίᾳ δὲ ἐφέροντο, “
καὶ ἔφερον, ὥς τε τὸ μὲν ὅλον κινεῖται ζῶον. ἀτάκτως γὰρ ὅπῃ τύχοι προϊέναι, καὶ ἀλόγως τὰς ἓξ ἁπά- “
σας κινήσεις ἔχον. εἴς τε γὰρ τὸ πρόσθεν, καὶ ὄπισθεν, καὶ πάλιν εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερά, κάτω τε καὶ ἄνω, “
καὶ πάντῃ κατὰ τοὺς ἓξ τόπους πλανώμενα, προῄει. Ὅτι μὲν ὁ γενεσιουργὸς ποταμὸς, καὶ κατὰ τὸν “
ὅλον ποταμὸν ἐνοχλεῖ τὴν ψυχὴν, μάλιστα δὲ ἐν τῇ νεότητι, πολὺς ὤν, ὡς ἀθρόας τῆς τε ἐπιρροῆς καὶ
ἀπορροῆς γιγνομένης, διὰ τῶν εἰρημένων οἶμαι γεγονέναι κατάδηλον. ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ σῶμα βαρὺ,
καὶ γήϊνον ὑπάρχον καὶ πίπτον ἀνορθοῦται παρὰ τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ψυχὴ, φύσιν ἔχουσα νοεράν, αὖθις ἀπο-
τελεῖται περὶ τὴν τοῦ σώματος κοινωνίαν, βίᾳ φησὶ καὶ φέρεσθαι, καὶ φέρειν τὰς ψυχάς. τῆς μὲν βίας
τὸ ἀλλότριον, καὶ τὸ ἐπισκευαστὸν τῆς ζωοποιίας τὸ θνητὸν ἐνδεικνυμένης, τοῦ δὲ φέρεσθαι καὶ φέρειν, τὴν
εἰς ἄλληλα ποίησιν αὐτῶν. φέρει μὲν γὰρ ἡ ψυχὴ τὸ σῶμα, δύναμιν ἐμπνέουσα κινήσεως. φέρεται δὲ
ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς τὴν γενεσιουργὸν φύσιν, διὰ τῆς συμπαθείας. εἰκότως ἄρα φησίν, ὅτι καὶ ὅλον κινεῖται
τὸ ζῶον. καὶ γὰρ τὸ σῶμα διὰ τὴν ψυχὴν κινεῖται, καὶ ἡ ψυχὴ τὴν ἑαυτῆς ἀπολέσασα ζωὴν, ζῇ τὸν τοῦ
συνθέτου βίον. ὅλον οὖν κινεῖται τὸ ζῶον, καὶ ἄλλως δὲ τὸ ὅλον εἴποις ἂν, ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν λέγε-
σθαι τοῦ παντός. ἐκεῖνο γὰρ οὐχ ὅλον ἀλλὰ τοῖς μέρεσι κινεῖται μόνον, ὡς εἴρηται πρότερον. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ
ἄστρα κατὰ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν κίνησιν, ὅλον ἕκαστον κινεῖται, καὶ οὐ κατὰ μέρη μόνον, ἀλλὰ τεταγμένως,
καὶ οὐ τὴν ἡμετέραν. ἕπεται γὰρ τῷ ὅλῳ, προστίθησι τὸ ἀτάκτως, ἐνδεικνύμενος τὴν ἔνυλον φορὰν καὶ
ἀνώμαλον παντοίως ὑπάρχουσαν, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ χείρονος ἀρχομένην, τῆς τάξεως ἀντεστραμμένης. ἐκεῖ
δὲ ὥσπερ ἐν τοῖς θείοις ἀπὸ τοῦ κρείττονος. ἐπεὶ καὶ τὸ ὅπῃ ἔτυχεν, τὸ εἰκαῖον σημαίνει, καὶ ἀστάθμητον
τῆς κινήσεως, καὶ τὸ προϊέναι τὸ ἐξίστασθαι ἀφ' ἑαυτῶν. ἃ δὴ πάντα δεύτερα τῶν θείων ἐστὶ ζώων, ἐν
οἷς ὁ τῆς ἐνεργείας νοῦς, καὶ μένοντα ἕκαστα πρόεισι. τούτοις δὴ καὶ τὸ ἀλόγως συνακολουθεῖ δεόντως.
ὅπου γὰρ ἡ τάξις ἐκλέλοιπεν, ἐνταῦθα καὶ τὸ ἄλογον ἔχει παρείσδυσιν. ὁ γὰρ λόγος, τάξεώς ἐστιν αἴ-
τιος, καὶ τοῦ μέτρου, καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μετουσίας. καὶ μὴν καὶ τὸ πλῆθος τῶν κινήσεων, ὑπὸ τούτων ἀνε-
φάνη, καὶ ὁ ὑπὸ πᾶν προελθὼν ἀριθμός. ὄντων γὰρ τῶν σωμάτων τριχῇ διαστατῶν, καὶ ἐξ ἐναντίων συγ-
κεκραμμένων ἡ ἐναντίωσις δυὰς οὖσα, καὶ ὑπὸ τῆς τριάδα ληφθεῖσα, τὸν ἀριθμὸν ποιεῖ, τὸν τοῦ θνητοῦ ζώου
κινήσεων. ἀνάγκη μὲν γὰρ τριττὴν εἶναι μόνην διάστασιν, ὅτι λόγος ἐστὶν, ἐκ τοῦ ἀμεροῦς προελθὼν εἰς ὕ-
λην, καὶ μορφώσας αὐτήν. καὶ ἔστι τὸ μὲν ἀμερὲς μοναδικὸν, τὸ δὲ τῆς προόδου δυαδικόν, τὸ δὲ μορφῆς τρια-
δικόν. ἐπιστραφὲν γὰρ τὸ προελθὸν, ὅρον ἔχει καὶ μορφήν, ἀνάγκη δὲ καὶ ἐναντίωσιν εἶναι ἐν αὐτοῖς κατὰ

τὴν θέσιν. πάσης γὰρ εὐθείας τὰ πέρατα, ἀλλήλοις ἀντίκειται, καὶ τῶν τριῶν ἄρα διαστάσεων, ἀντίθεσις ἔσται περὶ τὰ πέρατα, τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω, τὰ δεξιά, τὰ ἀριστερά, τὰ πρόσθεν, τὰ ὄπισθεν. ἡ ἄρα συμπλοκὴ τῆς ἐναντιώσεως πρὸς τὴν τριάδα τῶν διαστάσεων, καὶ ἀποτελεῖ τὰς ἓξ κινήσεις, καὶ ἔστιν οὗτος ὁ ἀριθμὸς, οἰκεῖος ἐμψυχωμένῳ σώματι. κατὰ γὰρ τοὺς Πυθαγορείους, στιγμῇ μὲν ἀνάλογον, μονάς, γραμμῇ δὲ δυάς, ἐπιπέδῳ δὲ τριάς, σώματι δὲ τετράς, πεποιωμένῳ δὲ σώματι πεντάς, ἐμψυχωμένῳ δὲ ἑξάς. οἰκείως ἄρα τῶν θνητῶν ζώων, οἷς ἐκ τοῦ ἐγγίου καὶ ἀναδίου προελθεῖν ἡ γένεσις, οὗτος ἀποδέδοται τῶν κινήσεων ἀριθμός. οὐ δεῖ δὲ θαυμάζειν, εἰ τὰ μὲν ζῶα, τοσαύτας ἔχει κινήσεις, τὰ δὲ ἄψυχα μίαν, οἷον, βῶλος μὲν, τὴν ἐπὶ τὸ κάτω, φλὸξ δὲ, τὴν ἐναντίαν. εἰ γὰρ ἐθέλοις μὲν σκοπεῖν, ὀψόμεθα πολλαχοῦ, τὰ μὲν ἄκρα, τοῦ μέσου ἁπλούστερα, τὰ δὲ μέσα ποικι   οἷον καὶ τοῦ σώματος, ἁπλουστέραν ὁρῶμεν, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τὴν ὕλην, καὶ τῆς ψυχῆς τῆς λογικῆς, τήν τε ἄλογον ζωὴν, καὶ τὸν νοῦν. ἀλλ᾽ ὁ μὲν νοῦς, κατὰ τὸ κρεῖττον ἁπλούστερος, ἡ δὲ ἀλογία, κατὰ τὸ χεῖρον. ἀπροαιρέτως δὲ ζῇ καὶ κατὰ φύσιν. εἰ τοίνυν, καὶ ἐπὶ τῶν κινήσεων ὁρῶμεν τά τε θεῖα ζῶα κίνησιν ἁπλουστέραν ἔχοντα καὶ τὰ ἄψυχα σώματα, τὰ δὲ μέσα πολυπλανῆ ὄντα, καὶ πολυειδῶς φερόμενα, τί θαυμαστόν; ἔστι γὰρ, ἡ μὲν ἁπλότης τῆς θείας κινήσεως κρείττων τῆς ἐν τοῖς θνητοῖς ποικιλίας, ἡ δὲ τῶν ἀψύχων ἁπλότης, χείρων, ὥσπερ καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν, τὰ μὲν θεῖα σώματα, ἁπλᾶ κατὰ τὸ κρεῖττον τῶν συνθέτων, τὰ δὲ ἄψυχα μέρη τῶν στοιχείων, ἁπλούστερα τῶν συγκριμάτων, κατὰ τὸ ἔστιν, ὡς τῶν ζώντων τὴν ζωὴν, οὐκ ἔχοντα οἰκείαν.

» Πολλοῦ γὰρ ὄντος τοῦ ἐπικλύζοντος καὶ ἀπορρέοντος κύματος, ὃ τὴν τροφὴν παρεῖχεν,
» ἔτι μείζω θόρυβον ἀπειργάσατο. τὰ μὲν τῶν προσπιπτόντων, παθήματα ἑκάστοις. ἤ τε πυρὶ προσκρού-
» σειε τὸ σῶμα τινὸς, ἔξωθεν ἀλλοτρίῳ περιτυχὸν, ἢ καὶ στερεῷ γῆς πάγῳ, ὑγροῖς τε ὀλισθήμασιν ὑδά-
» των, εἴτε ζάλῃ, πνευμάτων ὑπ᾽ ἀέρος φερομένων καταληφθείη, καὶ ὑπὸ πάντων τούτων, διὰ τοῦ σώ-
» ματος αἱ κινήσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν φερόμεναι προσπίπτοιεν, πόθεν καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ ψυχὴ, θορυ-
» βεῖται καὶ ταράττεται διαφερόντως ἐν τοῖς νεογόνοις ζώοις.

Ἐν τούτοις ὁ φιλόσοφος παραδίδωσιν, εἰς δύο ταύτας αἰτίας ἀνάγων, τὸν σύμπαντα τοῦτον θόρυβον, εἴς τε τὴν θρεπτικὴν, καὶ αἰσθητικὴν ζωήν. ταῦτα δέ ἐστι, τό, τε ὀρεκτικὸν, καὶ τὸ γνωστικὸν τῆς ἀλογίας πάσης. εἰς ἃ καὶ διαιρεῖν εἰώθαμεν, πάσας τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, τὰς μὲν ζωτικὰς εἶναι λέγοντες, τὰς δὲ, γνωστικάς. ἡ μὲν γὰρ διιοῦσα περὶ τῶν σωμάτων, πολλὴν ἐν αὐτοῖς ἀπεργάζεται ῥύσιν, διὰ μὲν τὴν ὑγρότητα αὐτῶν τὴν ἔνυλον ἀπόρροιαν ἐκπιμπλᾶσα πολλήν, διὰ δὲ τὴν θερμότητα τὴν ζωοποιὸν, ἐπιρρεόντων ἄλλων δεχομένη. ἡ δὲ πάσχουσα ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων σωμάτων, πυρὸς, γῆς, ἀέρος, ὕδατος. καὶ πάντα μεγάλα νομίζουσα τὰ πάθη, διὰ τὴν εὐτέλειαν τοῦ ζώου, θόρυβον παρέχει τῇ ψυχῇ. τοῖς μὲν ἤδη προελθοῦσι κατὰ τὴν ἡλικίαν, εἰωθότα ταῦτα πάντα γίγνεται. τοῖς δὲ νεογνοῖς, καὶ τὰ σμικρότατα διὰ τὸ ἀηθές, ἐκπλήξεως αἴτια γίγνεται. ὃ γάρ ἐστι τοῖς τελειοτέροις ἐκπύρωσις, τοῦτο ἐκείνοις ἡ θρυαλλίς. καὶ ὅπερ ἦν ἐκείνοις ὁρᾶν ἀμήχανον μέγεθος, τοῦτο τοῖς παιδίοις ἀρκεῖ γενέσθαι καὶ τῶν λίθων ὁ μικρότατος. ἀρκεῖ γὰρ λυπῆσαι καὶ οὗτος, καὶ εἰς κλαυθμὸν ἐγκαλέσασθαι κυλίων αὐτὰ τῆς ἐνεργείας. καὶ ὃ τοῖς ἑτέροις τυφῶνες πνεύματα, καὶ ὑδάτων ἀπ᾽ οὐρανοῦ ῥεύματα, τοῦτο τοῖς νηπίοις καὶ βραχεῖα τοῦ ἀέρος κίνησις, ἢ δὲ ὑγρότητα σμικρὸν, ὄλισθος. ἀπὸ πάντων γὰρ τούτων ἡ αἴσθησις πληττομένη, τὴν ψυχὴν τῶν νεογνῶν, ἐκπλήττει, καὶ εἰς ἀμηχανίαν ἄγει καὶ θόρυβον. ταῦτα μὲν οὖν τὰ αἴτια τῆς τῶν ψυχῶν ταραχῆς, ὡς συντόμως εἰπεῖν, ἥ τε τοῦ θρεπτικοῦ κίνησις, καὶ αἱ τῆς αἰσθήσεως πληγαί. καὶ οὐ διὰ ταῦτα πάσχειν τι τὴν ψυχὴν οἰητέον. ὡς γὰρ εἴ τις ἐπί τινος ἀκτῆς ἑστὼς, εἴδωλον ἑαυτοῦ καὶ μορφὴν ἐν ποταμῷ φερομένῳ δεικνύοι, καὶ αὐτὸς μὲν ἄτρεπτον φυλάττει τὸ πρόσωπον, τὸ δὲ ῥεῦμα κινούμενον παντοίως μεταβάλλοι τὸ εἴδωλον, ὥστε ἄλλοτε ἀλλοῖον αὐτὸ δείκνυσθαι, πλάγιόν τε καὶ ὀρθόν. εἰ τύχοι γὰρ διεσπασμένον καὶ συνεχὲς, καὶ τοῦτο ὁρῶν ἐκεῖνο δι᾽ ἀήθειαν τοῦ πάθους ἑαυτὸν οἴοιτο εἶναι τὸν πάσχοντα τὴν ἑαυτοῦ θεώμενον ἐν τοῖς ὕδασι σκιὰν, καὶ τοῦτο οἰόμενος, ἀλγύνοιτο καὶ θορυβοῖτο, καὶ ἐκπλήττοιτο, καὶ κωλύοι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ψυχὴ, τὸ ἑαυτῆς εἴδωλον ἐν τῷ σώματι καθορῶσα φερόμενον ἐν τῷ ποταμῷ τῆς γενέσεως, καὶ ἄλλοτε ἀλλοίως διατιθέμενον, ὑπό τε τῶν ἔνδον παθῶν, καὶ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων, αὐτὴ μὲν ἀπαθὴς ἐστὶν, οἴεται δὲ πάσχειν, καὶ ἑαυτὴν ἀγνοοῦσα, καὶ εἴδωλον αὐτῆς ἑαυτὴν εἶναι νομίζουσα, τεθορύβηταί τε καὶ ἐκπέπληκται, καὶ ἐν ἀπόρῳ ἐστίν. τοῦτο δὲ τὸ πάθος, διαφερόντως ἐν τοῖς νεογνοῖς ἐστὶ παισί. προφαίνεται δὲ, καὶ ἐν τοῖς ἤδη γιγνομένοις, ἐν ἡλικίᾳ περὶ τοὺς ὀνείρους. οἷον, ὅταν τις φύσεως καμνούσης ἐν ταῖς πέψεσι τῶν σιτίων οἴηταί τις ὄναρ κάμνειν, ὁδοιπορῶν, ἢ ἄχθη φέρων, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον πάσχειν, καὶ δυνατὸν ἀπὸ τούτων, καὶ τὰ τῶν ἔνδον παθήματα θεωρεῖν, οἷά ποτέ ἐστι. ταῦτα μὲν οὖν ὅπερ εἴρηται, περὶ τούτων ἀρκείσθω καὶ νῦν. ἤδη δὲ τὴν τοῦ Πλάτωνος λέξιν ἰτέον, καὶ ῥητέον. τὸ μὲν κῦμα δηλοῖ, οὐ τὸ ἔξωθεν εἰσπνεόμενον πνεῦμα, καθάπερ λέγουσί τινες, ἀλλὰ τὴν ἀθρόαν ἐν τῇ νεότητι ἀφόρησιν, καὶ τὴν ἐπιρροήν τε καὶ ἀπορροὴν τὴν πολλήν. τὸν δὲ κατακλυσμὸν, πρώτως μὲν, τὸ πνευματικὸν ὄχημα, πλήττειν καὶ βαρύτερον ποιεῖν. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ τὰς κηλῖδας, καὶ τοὺς ἀτμοὺς ἀναματτόμενον. δευτέρως δὲ καὶ τὴν ψυχήν. ταράττει γὰρ αὐτὴν τὸ ἀθρόον.

« Αἱ δὴ καὶ ἔπειτα

διαταῦτα

διὰ ταῦτα ἐκλήθησάν τε, καὶ νῦν ἔτι αἰσθήσεις συνάπασαι κέκληνται. Τὰς αἰσθήσεις, ἀπ' αὐτοῦ βούλεται τοῦ πάθους εἰληφέναι τὴν ἐπωνυμίαν. εἰ μὲν οὖν τὰς ἔσω τιθεμένας λέγοιμεν κινήσεις εἶναι τὰς αἰσθήσεις, πολὺς ὁ κατήγορος λόγος ἐκ τῆς γραμματικῆς παρατηρήσεως. εἰ δὲ τὰς συμμιγεῖς ἀπό τε τούτων, καὶ τοῦ πάθους, ἴσως ἂν ἔχοι τὸ λεγόμενον, καὶ τὴν παλαιῶν χρῆσιν μαρτυροῦσαν. ἡ γὰρ αἴσθησις τέτρα συλλαβῶς, ἀΐσθησίς τις ἐστιν, ὃ δ' ἔβραχεν θυμὸν ἄϊσθε φησὶν Ὅμηρος. εἴη δ' ἂν καὶ παρὰ τὸ ἀΐσσειν ἅμα καὶ τὴν θέσιν, τὸ ὄνομα ἡ αἴσθησις, τῶν αἰσθητῶν, κινουμένων μὲν ἔξωθεν, ἐντιθεμένων δὲ τοῖς αἰσθητηρίοις, διὰ τοῦ σώματος αἱ κινήσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν φέροντος. καὶ ποιοῦσι τὰς αἰσθήσεις ὡς εἶπεν αὐτός. εἰκότως ἄρα, οἵ τε πρῶτοι συννοήσαντες τὸ πάθος, καὶ οἱ μὴ καθάπαξ ἀλλ' ἐν γε τῇ περιόδῳ ταύτῃ τὰς αἰσθήσεις οὕτως ὀνομάζειν. καὶ οἱ νῦν ἔτι προσαγορεύουσιν ὁμοίως γινόντες τὴν ἐν αὐταῖς συμπλοκήν, τοῦ τε πάθους καὶ τῆς κρίσεως, ἢ τῆς κινήσεως καὶ τῆς θέσεως, ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς μόνης τῆς ψυχῆς κίνησις, ἀπαθής. ἡ δὲ ἐκ τοῦ σώματος εἰς τὴν ψυχὴν διϊοῦσα μετὰ πάθους. Καὶ δὴ τότε ἐν τῷ παρόντι πλείστην καὶ μεγίστην παρεχόμεναι κίνησιν μετὰ τοῦ ῥέοντος ἐνδελεχῶς ὀχετοῦ κινοῦσαι, καὶ σφοδρῶς σείουσαι τὰς τῆς ψυχῆς περιόδους, τὴν μὲν ταὐτοῦ παντάπασιν ἐπέδησαν, ἐναντίαν αὐτῇ ῥέουσαι, καὶ ἐπέσχον, ἄρχουσαν καὶ ἰοῦσαν, τὴν δ' αὖ θατέρου, διέσεισαν. Ἡ αἴσθησις τοῦ παρόντος ἐστίν, ὥσπερ ἡ μνήμη τοῦ παρελθόντος. ἡ δὲ ἐλπὶς τοῦ μέλλοντος, καὶ αἱ τῶν τότε οὖν αἰσθήσεις, ἐν τῷ παρόντι τὰς ψυχὰς ἐκίνει πότε. καὶ μετὰ τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως, τῆς τὰ ἀπόρρεον ἀεί, διὰ τῶν ἐπιρρεόντων παραμυθουμένης, καὶ ὃ αὖ ἔλυσεν, συντιθείσης πάλιν, κατὰ τὸν τῆς Πηνελόπης ἱστόν. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ ῥέων ἐνδελεχῶς ὀχετός, εἰκότως καλούμενος ὀχετός. μέρος γὰρ οὗτος, τοῦ ὅλου ποταμοῦ τῆς γενέσεως. πολλοῦ δή τινος ὄντος ὡς εἴρηται πρότερον. μετὰ ταύτης δ' οὖν, ἐκταράττει καὶ θορυβεῖ, τὰς περιόδους τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, καὶ πεδεῖ μὲν τὴν ταὐτοῦ, διασείει δὲ τὴν θατέρου. διττῶν γὰρ ὄντων ἐν αὐτῇ κύκλων κατὰ μίμησιν τῶν θείων ψυχῶν, ὁ μὲν τῶν νοητῶν θεατής, ὅς ἐστιν ὁ διανοητικός, ἐπέχεται μόνον τῆς ἐνεργείας, διαστροφὴν οὐδεμίαν ὑπομένων. ὁ δὲ δοξαστικός, καὶ διαστρέφεται καὶ εἰκότως. δοξάζειν μὲν γάρ ἐστι, μὴ ὀρθῶς, ἐπίστασθαι δὲ ἐψευσμένως, οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ λόγος τις, ὅτι τὸ διανοητικόν, ἀμαθαίνει διπλῆ, τὸ δὲ τοῦτο πάσχον διέστραπται, μανθανέτω παρ' ἡμῶν, ὅτι ἡ διπλῆ ἀμαθία, οὐκ ἔστιν ἁπλῶς τῆς διανοίας ἀλλ' ἄρχεται μὲν ἐκεῖθεν, ἐμφύεται δέ, εἰς τὸ δοξαστικόν. καθόσον μὲν γὰρ ἀμαθία ἐστίν, καὶ στέρησις ἐπιστήμης, κατὰ τοσοῦτον ἀκινησία οὖσα τῆς ἐπιστημονικῆς, ἐκ διανοίας ὥρμηται. περὶ ὃ γὰρ ἡ ἐπιστήμη, περὶ τοῦτο καὶ ἡ ἀμαθία. καθόσον δὲ προστίθησι καὶ τὸ οἴησιν τῆς γνώσεως ἐν τῷ δοξαστικῷ ἐστί. τὸ γὰρ οἰόμενον, τοῦτό ἐστι, καὶ ἡ μὲν ἀμαθία, τῆς διανοίας ἐστὶν ἄνοια μόνον πεπαιδευμένης, καὶ τοὺς λόγους ἐπικρυπτούσης. ἡ δὲ οἴησις, τῆς δόξης διαστροφή τις οὖσα αὐτῆς. ψευδὴς γάρ ἐστι καὶ διαλωβᾶται τὸ ἔχον αὐτήν. ὡς γὰρ ἐν πράξει τὸ κακόν, οὕτως ἐν γνώσει τὸ ψεῦδος. ἡ μὲν ταὐτοῦ περίοδος, ἄρα πεπέδηται μόνον, καὶ ἔοικεν τοῖς δεσμώταις μέν, καὶ διὰ τοῦτο κωλυομένοις ἐνεργεῖν. μένουσι δὲ καὶ ἐν τοῖς δεδεμένοις ἀδιαστρόφοις. ἡ δὲ θατέρου, διασείσασα ψευδῶν ἀναπλησθεῖσα δογμάτων. ἡ γὰρ πρὸς τὴν ἀλογίαν γειτνίασις, ποιεῖ καὶ αὐτὴν εἰσδέχεσθαί τι πάθος ἐκ τῶν ἐκτός. ἐκ δὲ τούτων ὁρμώμενοι, παρρησιασόμεθα, πρὸς Πλωτῖνον, καὶ τὸν μέγαν Θεόδωρον, ἀπαθές τι φυλάττοντας ἐν ἡμῖν, καὶ ἀεὶ νοοῦν. δύο γὰρ κύκλους εἰς τὴν οὐσίαν μόνον τῆς ψυχῆς παραλαβὼν ὁ Πλάτων, τὸν μὲν ἐπέδησε, τὸν δὲ διέσεισεν, οὐδὲ τὸν πεπεδημένον, οὔτε τὸν διασεσεισμένον, ἐνεργεῖν νοερῶς δυνατόν. ὀρθῶς ἄρα καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος διαγωνίζεται πρὸς τοὺς ταῦτα οἰομένους. τί γὰρ τὸ ἁμαρτάνον ἐν ἡμῖν, ὅταν τῆς ἀλογίας κινησάσης, πρὸς ἀκόλαστον φαντασίαν, ἐπιδράμωμεν. ἆρ' οὐχὶ προαίρεσις, καὶ πῶς οὐχ αὕτη. κατὰ γὰρ ταύτην διαφέρομεν τῶν φαντασθέντων προπετῶς. εἰ δὲ ἡ προαίρεσις ἁμαρτάνει, πῶς ἀναμάρτητος ἡ ψυχή. τί δὲ τὸ ποιοῦν εὐδαίμονα τὴν ὅλην ἡμῶν ζωήν; ἆρ' οὐ τὸ τὸν λόγον ἔχειν τὴν οἰκείαν ἀρετήν; πάντως δή που φήσομεν. εἰ δὲ ὅταν τὸ ἐν ἡμῖν κράτιστον τέλειον ᾖ, καὶ τὸ ὅλον ἡμῶν εὔδαιμον, τί κωλύει καὶ νῦν ἡμᾶς εὐδαίμονας εἶναι ἀνθρώπους ἅπαντας, εἰ τὸ ἀκρότατον ἡμῶν ἀεὶ νοεῖ, καὶ ἀεὶ πρὸς τοῖς θεοῖς ἐστίν. εἰ μὲν γὰρ ὁ νοῦς τοῦτο, οὐδὲν πρὸς τὴν ψυχήν, εἰ δὲ μόριον ψυχῆς εὐδαιμονοῦν καὶ ἡ λοιπή. τίς δὲ ὁ ἡνίοχος τῆς ψυχῆς. ἆρ' οὐ τὸ χαριέστατον ἡμῖν καὶ ὡς ἂν εἴποι τις κεφαλαιωδέστατον; καὶ πῶς οὐ τοῦτο ῥητέον, εἴπερ οὗτός ἐστιν ὁ πᾶσαν ἡμῶν διακυβερνῶν τὴν οὐσίαν. καὶ τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ τὸν ὑπερουράνιον τόπον ὁρῶν, καὶ πρὸς τὸν μέγαν ἡγεμόνα ὁμοιούμενος ἅρμα πτηνὸν ἐλαύνοντα, καὶ πρῶτον ἡνίοχον ἐν οὐρανῷ πορευόμενον. εἰ δὲ τὸ ἐν ἡμῖν ἀκρότατον ὁ ἡνίοχος, οὗτος δὲ ὡς ἐν Φαίδρῳ λέγεται, ποτὲ μὲν μετέωρος φέρεται εἰς τὸν ἔξω τόπον, ποτὲ δὲ δύνει, καὶ τῆς ἑαυτοῦ χωλείας καὶ πτερορρυήσεως   δῆλον τὸ ἐκ τούτων συμβαῖνον, ὅτι τὸ ἐν ἡμῖν ἀκρότατον, ἄλλοτε ἄλλως ἔχειν ἀναγκαῖον. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις ὑπεμνήσαμεν, διὰ πλειόνων. εἰ δ' ἔστιν ἀληθῆ ταῦτα, καὶ τὸ ἄρχουσαν καὶ ἰοῦσαν πεπεδῆσθαι τὴν ταὐτοῦ περίοδον, εἰκότως εἴρηται. διττὴν γὰρ ἔχουσα τελειότητα, πρακτικὴν καὶ θεωρητικήν, ἑκατέρας ἀφῄρηται. οὔτε γὰρ ἄρχειν δύναται τοῦ ὑποκειμένου, διὰ τὴν ἄστατον αὐτῶν φοράν, οὔτε ἰέναι, τοῦτο δέ ἐστι νοεῖν. ἐνέργεια γὰρ περιόδου τὸ ἰέναι, καὶ τοῖς διανοητικοῖς, τὸ διανοητικῶς. αἱ δ' οὖν αἰσθήσεις πλήξασαι αὐτὴν καὶ ἐναντία ῥέουσαι ὡς ἔξωθεν ἔσω φερόμεναι, παραποδίζουσι τὴν νοητήν. παρῄρηται γοῦν ἀμφοῖν, ἡ ταὐτοῦ περίοδος, καὶ πράξεως, καὶ θεωρίας. τί οὖν φαίη τις ἄν, ἀκί-

ητός ἐστι; καὶ πῶς ἡ ψυχὴ ἀκίνητος, ἣ κινεῖται μὲν καὶ ὑφ' ἑαυτῆς; οὔτε σωματικήν. ἀσώματος γάρ ἐστιν, οὔτε φανταστικήν. ἀσχημάτιστος γάρ ἐστιν, οὔτε γνωστικήν. ἀγνοεῖ γὰρ ἑαυτήν, ἀλλὰ τὴν κατ' οὐσίαν ζωτικήν, ὡς γὰρ νοῦ τὸ νοεῖν ἐνέργεια, καὶ τοῦ ὄντος τὸ εἶναι, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ζωῆς ἐνέργεια τὸ ζῆν. οὐ γὰρ ἐπίκτητον ἔχει τὸ ζῆν, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτῆς. ζωὴ γάρ ἐστιν, ἑαυτὴν γεννῶσα, καὶ ἑαυτὴν παράγουσα. ζωὴ δὲ πᾶσα κίνησις, ὥστ' εἰ πᾶν τὸ ζῶν κινεῖται, καὶ τὸ ἑαυτὸ ζῶν, κινεῖται, καὶ τὸ ἀεὶ ζῶν ἀεὶ κινεῖται, ζωτικῶς, ἀλλ' οὐ νοερῶς. ὥστε καὶ ἀεὶ κινεῖται ἡ ψυχή, καὶ οὐκ ἀεί. νοῦς μὲν γάρ ἐστι δυνάμει, ζωὴ δὲ κατ' ἐνέργειαν, καὶ τρίτον, ἄλλο δυνάμει μόνον ἐστί, κατ' ἐνέργειαν δέ, οὐκ ἔστι. τριττῆς δὲ οὔσης ἐν ἡμῖν τάξεως, κατὰ τὴν οὐσίαν, κατὰ τὴν δύναμιν, κατὰ τὴν ἐνέργειαν, ἡ μὲν οὐσία παντελῶς ἡ αὐτὴ διαμένει, καὶ ὡς οὐσία, καὶ ὡς ζῶσα, καὶ ὡς νοερὰ οὖσα. εἰκὼν γὰρ οὖσα τοῦ νοῦ, νοερά ἐστι ὥσπερ καὶ ἡ πρώτη τῆς ψυχῆς εἰκών, ἔμψυχός ἐστιν. αἱ δὲ δυνάμεις αἱ μὲν τῆς διανοίας πεπέδηνται, αἱ δὲ τῆς δόξης διασείονται. καὶ ἐπειδήπερ αἱ δυνάμεις, ἀνάλογον ταῖς ζωαῖς, ἡ μὲν ἐπέχεται τῶν ζωῶν, ἡ δὲ διασείεται. ἀκίνητος γὰρ ἡ οὐσιώδης ζωή. αἱ δὲ ἐνέργειαι, τῆς μὲν διανοίας, ἀφῄρηνται, τῆς δὲ δόξης διεστράφησαν, αὗται δὲ ἀνάλογον οὖσαι τῷ νοερῷ, δῆλον ὡς τοῦ νοεῖν παραιτοῦνται τὴν ψυχήν. ἡ μὲν ἄρα οὐσία, καὶ ἀείζωός ἐστι, καὶ ἀκίνητος, αἱ δὲ δυνάμεις καὶ ἐνέργειαι περὶ τὴν ζωήν, καὶ περὶ τὸν νοῦν ἁμαρτάνειν πεφύκασιν.

„ ὥς τε τὰς τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου, τρεῖς ἑκατέρας ἀποστάσεις, καὶ τὰς τῶν ἡμιο-
„ λίων καὶ ἐπιτρίτων, καὶ ἐπογδόων μεσότητας καὶ συνδέσεις, ἐπειδὴ παντελῶς, αὗται οὐκ ἦσαν, πλὴν
„ τοῦ ὑποσυνδήσαντος πάσας μὲν στρέψαι στροφάς, πάσας δὲ κλάσεις καὶ διαφορὰς τῶν κύκλων ἐμ-
„ ποιεῖν, ὁσαχήπερ ἦν δυνατόν.

Ταῦτα ἐστὶν ἐν πάσαις ταῖς ψυχαῖς, ἀλλ' οἰκείως ἐν ἑκάσταις, ὅπου μὲν θείως, ὅπου δὲ δαιμονίως, ὅπου δὲ μερικῶς. καὶ γὰρ αἱ μεσότητες, καὶ οἱ ἡμιόλιοι, καὶ οἱ ἐπίτριτοι λόγοι, καὶ ὁ ἐπόγδοος μετὰ τοῦ λείμματος ἐν πάσαις ἐστί. πῶς γὰρ ἄλλως ἡ ψυχὴ γιγνώσκειν δύναται τὴν ὅλην ἁρμονίαν, καὶ λόγους τίκτειν οὕτω παγκάλους, ἢ τὰς αἰτίας αὐτῶν ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, καὶ οὖσα καὶ αὐτὴ κατὰ τὴν αὐτῆς τάξιν, ἁρμονία τις ἐξ ἁρμονιῶν, οὐχὶ τῶν ἡρμοσμένων, ἐν ἄλλῳ γάρ ἐστιν αὕτη καὶ ἑτεροκίνητος ὑπάρχει, καὶ ἀπ' ἄλλης αἰτίας ἤρτηται τῆς κινητικῆς, ἀλλ' ἡ ἑαυτὴν ἁρμόζουσα, καὶ ἐκ τῶν ὅλων ἡρμοσμένη. πάντας μὲν ἔχει τοὺς ἡρμοσμένους λόγους, καὶ πρὸς τούτοις, τὰς εἰς ἑπτὰ τοῦ θατέρου κύκλου διαιρέσεις. ἄνωθεν γὰρ ἀπὸ τῶν θείων ψυχῶν, ἡ δημιουργικὴ τομή, ἄχρι τῶν μερικωτάτων, καὶ ὅσα ἄλλα τεθεωρήκαμεν ἐπὶ τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς. καὶ ὁ αὐτὸς τῆς ἐξηγήσεως τρόπος, πλὴν ὅτι τὴν ἰδιότητα προσθήσομεν ἐφ' ἑκάστῳ, οὗ μὲν τὸ θεῖον, οὗ δὲ τὸ δαιμόνιον, οὗ δὲ τὸ μερικὸν ἰδίωμα προσάπτοντες. εἴρηται δὲ ἡμῖν που πρότερον, ὅτι κἂν ὦσι μὲν πᾶσιν οἱ αὐτοὶ λόγοι, ταῖς θείαις ταῖς δαιμονίαις, ταῖς μερικαῖς μετὰ τὴν κοσμικὴν ψυχήν, θαυμαστὸν οὐδὲν τοὺς ὅρους διαφέρειν, τῷ πληθύνεσθαι, μᾶλλον ἕκαστον ἐν ταῖς δευτέραις τῶν πρὸ αὐτῶν. οἱ γὰρ τοῦ παντὸς πυθμένες ἦσαν. κωλύει δέ, οὐδὲν τούτων εἶναι τοὺς ἑξῆς διπλασίους, ἢ τριπλασίους, ἢ ὅλως πολλαπλασίους, διὰ τὴν ὕφεσιν πληθυνομένους ἐν τεταγμένοις λόγοις μέχρι τῶν μερικῶν. καὶ τούτων ἄλλας ἄλλων μᾶλλον. οὐδὲ γὰρ αἱ πᾶσαι θεῖαι ψυχαὶ ἰσότιμοι, οὐδὲ αἱ δαιμόνιαι μετὰ ταύτας, οὐδὲ αἱ μερικαί. καὶ οὕτω δή, τὰ μὲν ἔχει κοινὰ πάσαις, τὰ δέ, διαφέροντα κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτήν. καὶ δεῖ μεμνῆσθαι τούτων μὴ παρέργως, ἵν' ἔχωμεν ἀποδιδόναι τὰς παντοίας διαφορὰς τῆς γενέσεως τῶν ψυχῶν, τῶν μὲν ἐγκοσμίων πρὸς τὰς ὑπερκοσμίους, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν μερῶν, ἢ τὴν ἐλάττωσιν, τῶν δὲ ἐγκοσμίων, θείων, δαιμονίων, μερικῶν. κατὰ τοὺς ὅρους αὐτοὺς ἢ πυθμενικοὺς ὄντας, ἢ πορρωτέρω τῶν πυθμένων, τῶν αὐτῶν λόγων μενόντων. ὄντων οὖν ἐν τῇ μερικῇ ψυχῇ πάντων τῶν ἁρμονικῶν λόγων, καὶ κατ' οὐσίαν ὄντων, ἀλλ' οὐχ ὑστερογενῶς ἐπισυνισταμένων. ἃ γὰρ ὁ δημιουργὸς ὁ πρῶτος ποιεῖ, ταῦτα κατ' οὐσίαν ὑπάρχει τοῖς οὖσι δηλονότι καὶ οἱ ἑπτὰ ὅροι, καὶ αἱ τρεῖς μεσότητες, καὶ οἱ ἡμιόλιοι καὶ ἐπίτριτοι, καὶ ἐπόγδοοι λόγοι, καὶ τὰ λείμματα, ἃ νῦν συνδέσεις κέκληνται. δῆλον οὖν ὅτι ταῦτα πάντα οὐσίαι. τὰ γὰρ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντα, καὶ τὰ συμπληρωτικὰ τῆς οὐσίας, οὐσίαι. καὶ δεῖ ταῦτα οὐ μαθηματικῶς, ἀλλὰ φυσικῶς ὁρᾶν. ἄλλοι γὰρ οἱ μαθηματικοὶ λόγοι, καὶ αἱ σχέσεις, ἃς γεννῶσιν αἱ ψυχαί, τῷ τούτους ἔχειν τοὺς λόγους. εἰ δὲ οὐσίαι πάντες οἱ ἁρμονικοὶ λόγοι, δῆλον ὅτι καὶ δυνάμεις ἔχουσιν. οὐ γὰρ ἐξ ἀδυνάμων καὶ ἀποίων ἡ μία δύναμις καὶ τὸ ἐν αὐτῷ εἶδος τῆς ψυχῆς ἀπογεννᾶται. πῶς δ' ἂν καὶ δρῷεν οἱ λόγοι καὶ τίκτοιεν ἄλλους λόγους, μὴ τὴν τοῦ γεννᾶν ἔχοντες δύναμιν. πῶς δ' ἂν καὶ γιγνώσκοιεν αὐτοὺς καὶ κινοῖεν, μὴ γνωστικὰς προειληφότες δυνάμεις, ἢ ἀνενεργήτους οὔσας. ἀνάγκη ἄρα καὶ οὐσίας τοὺς λόγους εἶναι καὶ δυνάμεις ἔχειν γνωστικάς, ἁπάσης ἁρμονίας. τοὺς μέν, ἐν τῇ ταὐτοῦ περιόδῳ, τῆς νοητῆς, τοὺς δὲ ἐν τῇ θατέρου, τῆς αἰσθητῆς. καὶ ἐνεργοῦσιν ὅταν δύνωνται. τοὺς μὲν περὶ τὰ νοητά. τοὺς δέ, περὶ τὰ αἰσθητά. ὅταν δὲ ὑπὸ λήθης κακοπαθῶν παρεμποδίζωνται τῆς αἰσθήσεως διὰ τὰ ἔνυλα καθελκούσης τὴν ψυχήν, τότε κατ' οὐσίαν μὲν οἱ αὐτοὶ διαμένουσιν. ἀΐδιοι γάρ εἰσι καὶ ἄλυτοι, καὶ ἀμετάβλητοι. κατ' ἐνέργειαν δέ, πάσας στρέφονται στροφὰς ὁσαχῇ δυνατόν. καὶ κατὰ δύναμιν κλάσεις καὶ διαφορὰς ὑπομένουσι πάλιν, ὁσαχῇ δυνατόν. τοῦτο γὰρ ἀμφοτέροις κοινόν, οὐ διὰ τὴν ταὐτοῦ περίοδον. ἐκεῖ γὰρ ἀργεῖ μόνον. οἱ δὲ ἐν τῇ τοῦ θατέρου κύκλοι ἑπτὰ ὄντες, καὶ πάντες πάντας ἔχοντες τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους.

οὕτω γάρ

οὕτω γὰρ ἐλέγετο καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ παντός, καὶ στρέφονται καὶ κλῶνται. περὶ γὰρ τούτων ὁ λόγος τῶν ἐν τῷ θατέρου κύκλῳ μεσοτήτων, καὶ συνδέσεως ὡς παντοίας λώβας ὑπομενουσῶν, ὑπὸ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν φυσικῶν κινήσεων, ἀλλ᾽ οὐ τῶν ἐν τῷ ταὐτοῦ κύκλῳ. πεπέδηται γὰρ ἐκεῖνος μόνον. ὁ δὲ θατέρου, διασέσεισται, καὶ πάσχει διασεισθείς, οἷα φησὶν αὐτός. ὁ μὲν οὖν ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ἡνιόχῳ καὶ ἵπποις εἰκάσας τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις, καὶ τῶν ἵππων, τὸν μὲν καλλίονα θέμενος, τὸν δὲ χείρονα. ποτὲ μὲν διαμάχεσθαί φησι τοὺς ἵππους, καὶ τὸν ἀμείνω νικᾶν, ποτὲ δὲ φέρεσθαι μόνον κρατηθέντα τὸν κρείττονα, ὑπὸ τοῦ ἀκολάστου ἑπόμενον. ὁ δὲ Τίμαιος τὴν ψυχὴν διὰ τῶν δύο μεσοτήτων συνδήσας, τῆς μὲν ταυτοποιοῦ, τῆς δὲ ἑτεροποιοῦ, καὶ τὴν μὲν τοῖς νοητοῖς συγγενῆ, τὴν δὲ τοῖς αἰσθητοῖς, φησὶ ταύτας τὰς μεσότητας, ποτὲ μὲν διαφέρεσθαι μαχομένας ἀλλήλαις, ποτὲ δὲ κολάζεσθαι τὰς τῆς κρείττονος ἡττηθείσης. καὶ πλαγιάζεσθαι παραφερομένας, ποτὲ δὲ στρέφεσθαι παντελῶς, ὑποσπωμένης τῇ χείρονι τῆς ἀμείνονος. ἐπεὶ δὴ γὰρ ἡ μέν, τῷ ταὐτῷ προσήκει, ἡ δὲ τῷ ἑτέρῳ δηλονότι, ἡνίκα μὲν ἡ ψυχὴ κατορθοῖ ἐν τούτοις ἑκατέρα τῶν μεσοτήτων, πράττει τὸ ἑαυτῆς, ἡ μὲν ἐκ πολλῶν ἓν ποιοῦσα, καὶ γνωρίζουσα τὸ ἐκ πολλῶν ἕν, ἡ δέ, διαιροῦσα ἓν εἰς πολλά, καὶ γνωρίζουσα τὰ κατ᾽ εἶδος διῃρημένα. ἡνίκα δ᾽ αὖ πταίει, πρῶτον μὲν μάχη γίγνεται ἐν αὐτῇ, διαπορούσῃ, τίνι ταὐτό, καὶ τίνι ἕτερον. ἔπειτα νίκη τῆς χείρονος, φερούσης εἰς μερισμὸν παντοῖον, αὐτὴν τῆς εἰς ἑαυτὴν ἀφιδράσεως, καὶ ἐπὶ τούτοις τελεία τῆς ἀμείνονος ἔκλυσις, τὴν ἡγεμονίαν παραδιδοῦσα τῇ χείρονι καὶ ἀρχήν. τῶν γὰρ δύο μεσοτήτων, ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν, δι᾽ ὧν τὰ διπλάσια καὶ τριπλάσια διαστήματα συνδεῖ τὸ διῃρημένον εἰς τοὺς ἡμιολίους, καὶ ἐπιτρίτους, καὶ ἐπογδόους λόγους, ἡ μέν, ἦν συναγωγὸς τῶν ἐν πᾶσι τοῖς μερίοις ταυτοτήτων. ἡ δὲ τῆς ταύτης συμφυοῦς ἑτεροτήτων, ὥσπερ ἡ γεωμετρικὴ τῶν οὐσιῶν. ἡ μὲν οὖν τῇ ταυτότητι προσήκουσα, πρὸς τὸ θεῖον ἄγει τὴν ψυχήν, ἡ δὲ τῇ ἑτερότητι πρὸς τὸ θνητόν. καὶ οὕτω δ᾽ οὖν ἀλογοῦται ψυχή, τῶν ἐν τῷ θατέρου κύκλῳ μετὰ τούτων κλωμένων καὶ στρεφομένων, καὶ περὶ τούτων διαφερομένων πρὸς ἑαυτάς. τῆς μὲν στροφῆς τελέως αὐτὴν εἰς τὰ πάθη καθελκυσάσης. ὡς γὰρ ὀρθὸς ἦν κύκλος ἐν τῇ ὅλῃ ψυχῇ, ὁ θατέρου ὁ πάντῃ ἀκλινὴς πρὸς τὸ διοικούμενον. οὕτω καὶ στραφείς ἐστιν ἐν τῇ μερικῇ ὁ ἐπικλίνας ὅλως εἰς τὴν ὕλην, καὶ ὁ πεσὼν εἰς τὸ σῶμα, καὶ δύνας κατ᾽ αὐτοῦ, τῆς μὲν κλάσεως τῆς εἰς τὸ πλῆθος καὶ τὸ ποικίλον φορὰν παρεχομένης, διά τε ἀδυναμίαν, καὶ ἀσθένειαν μερισμὸν ἐμποιούσης. τὰ γὰρ κλώμενα, διαπίπτει τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως, καὶ γίγνεται δύο, ἀνθ᾽ ἑνός. τῆς δὲ διαφορᾶς, ἐναντίωσιν μόνον καὶ μάχην ἀπεργαζομένης. ἡ μὲν οὖν στροφή, τὸ ὀρθὸν πάντῃ λωβᾶται, ἡ δὲ κλάσις τὸ ἓν πολλὰ ποιεῖ, ἡ δὲ διαφορά, μόνον μάχην ἐπεισάγει. καὶ αὕτη μὲν ποιεῖ ἐν τῷ τρέχοντι ὅμοιον καὶ μὴ ἀσφαλῶς ἑστῶσι, ἡ δὲ κλάσις, τῷ ἤδη πεπτωκότι, διὰ τὴν τῶν κώλων κλάσιν. καὶ διὰ τοῦτο γεγονότι πλαγίῳ. ἡ δὲ στροφή, τῷ ὑπτίῳ λοιπόν, καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν, ἐπὶ γῆς ἐρείσαντι, τοὺς δὲ πόδας, οἷοί ποτ᾽ ἂν ὦσιν ἄνω που. μέση γὰρ ἡ πλαγία θέσις, τοῦ τε ἑστῶτος, καὶ τοῦ ἀντεστραμμένου πρὸς τὸν ἑστῶτα. ὑπὸ τοῦ τὴν μὲν κεφαλὴν ἔχειν κάτω, τοὺς δὲ πόδας ἄνω, γίγνεται οὖν τὸ δοξαστικόν, ὑπὸ τῶν αἰσθήσεων διάστροφον καὶ ψευδόδοξον, καὶ πολυμελές. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ θατέρου κύκλος, ὡς καὶ πρότερον ἐλέγομεν, ἐν ᾧ γίγνονται δόξαι, καὶ πίστεις, ὡς εἴρηται καὶ ἐπὶ τῆς ὅλης ψυχῆς. γίγνεται οὖν ψευδοδοξίας μεστόν, συμμειγνύμενον ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ πρὸς ἑαυτὸ στασιάζουσι. καὶ ταῦτα πάντα τὰ πάθη τῶν δυνάμεών ἐστι καὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς ψυχῆς. ἡ δὲ οὐσία αὐτῆς, ἄλυτός ἐστι, πλὴν ὡς αὐτός φησιν ὑπὸ τοῦ συνδήσαντος. ἐκεῖνος γὰρ καὶ τὰς διωρισμένας αἰτίας προείληφεν τῶν ἐν αὐτῇ λόγων, καὶ τῶν κύκλων αὐτῆς. τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ἀεὶ συνέχοντος μόνου, αὐτὸ ἄλυτόν ἐστιν, ὥσπερ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ μόνου ἀκάκωτον. τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, κακυνόμενον, καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ἄθερμον. οὔτε γὰρ ψυχροῦ τὸ θερμαίνειν, οὔτε ἀγαθοῦ τὸ κακύνειν, οὔτε τοῦ συνεκτικοῦ τὸ διαλύειν. ὥστε καὶ ταύτῃ τὴν ἀφθαρσίαν τῆς ψυχῆς ὁ λόγος, εἰ καὶ ἐπικεκρυμμένως παραδέδωκεν, ὅτι τῷ δημιουργῷ μόνον αὐτὴν ὑπέθετο λυτήν. Ὥς τε μετ᾽ ἀλλήλων μόγις συνεχομένας, φέρεσθαι μέν, ἀλόγως δὲ φέρεσθαι, τοτὲ μὲν ἐναντίας, τοτὲ δὲ πλαγίας, τοτὲ δὲ ὑπτίας. Αἱ μὲν διαφοραὶ τῶν κύκλων, ἐναντίας ποιοῦσι φέρεσθαι τὰς συνθέσεις τῶν λόγων, αἱ δὲ κλάσεις, πλαγίας, αἱ δὲ στροφαί, ὑπτίας. καὶ ταῦτα τὰ τριττὰ πάθη, θεωρεῖται μέν, περὶ τὴν λογικὴν ψυχήν. ὁρᾶται δέ, καὶ περὶ τὴν ἄλογον εἰκότως. καὶ γὰρ ὅταν λογικὴ ψυχὴ σύμφωνος ᾖ πρὸς ἑαυτήν, καὶ ὅταν διάφωνος, πολλῷ πλέον μάχεται πρὸς τὴν ἄλογον. ἕπονται γὰρ αἱ ἀρεταὶ ἀλλήλαις, αἵ τε διανοητικαί, ταῖς ἠθικαῖς, καὶ αἱ ἠθικαὶ ταῖς διανοητικαῖς. πῶς οὖν ἐν τῷ λόγῳ τὰ τρία θεατέον; ἢ τὴν μὲν ἐναντιότητα θεωρήσομεν, ὅταν δόξα πρὸς δόξαν διαμάχηται, καὶ ὅταν ἡ κρείττων μὲν μὴ καταβάλληται ὑπὸ τῆς χείρονος. πάντως δὲ καὶ ἐν τοῖς ψευδοδοξοῦσιν ἔστι τι δόγμα ἀληθές, ἀφ᾽ οὗ καὶ διελέγχονται ψευδοδοξοῦντες, ἢ πῶς ἂν ὁ Σωκράτης Θρασύμαχον, καὶ Καλλικλέα, καὶ τοὺς οὕτως ἀπηρυθριακότας διήλεγξεν, εἰ μή τι δόγμα ἐνῆν, καὶ ἐν ἐκείνοις ἀληθές. ἀφ᾽ οὗ κοινῇ παρ᾽ αὐτοῖς ὁμολογηθέντος συνεπεραίνετο τὰ ἑξῆς. ὅταν οὖν ὁ αὐτὸς λέγῃ, καὶ ὅτι ὁ θεὸς ἀγαθός, καὶ ὅτι οὐ πάντων προνοεῖ, ταῦτα τὰ δόγματα ἐναντία ἀλλήλοις ἐστίν. εἰ καὶ μὴ ἅμα ὁ αὐτὸς λέγει, τὸ ἐναντίον ὃ λέγει, διότι ἕπεται ᾧ λέγει, τὸ μὴ προνοεῖν, οὐχ ὁρᾷ δὲ ὅτι ἕπεται ᾧ λέγει, τὸ ἐναντίον ὃ λέγει, τὴν δὲ πλαγίαν θέσιν, ὅταν δύο δόγματα ᾖ διάστροφα,

καὶ τὸ

καὶ τὸ ἀκόλουθον ἑαυτοῖς σώζειν, οὐ δύνανται, ἀκόλουθα λέγονται. αὕτη δὲ ἡ θέσις ἡ πλαγία ἐστίν. ὅλη γὰρ ἅμα ἡ δόξα πίπτει εἰς γῆν, καὶ τῇ αἰσθήσει συμφαίνεται. οὐκ ἄρα ἐστὶν αὐτῆς, τὸ μὲν ἀληθές, τὸ δὲ ψεῦδος, ἀλλὰ πᾶσα ψευδής, οἷον, τὸ τὴν δικαιοσύνην εὐήθειαν εἶναι, καὶ τὴν ἀδικίαν σοφίαν. ὁ μὲν γὰρ οἰόμενος τὴν ἀδικίαν πονηρίαν, τὸ ἐναντίον αὐτὸς ἑαυτῷ λέγει. ἅμα γὰρ λέγει τὴν δικαιοσύνην † οὐκ εὐήθειαν, ὁ δὲ † σοφίαν λέγων, ἑαυτῷ μὲν συνᾴδει, λέγει δὲ ὅμως ἄμφω διεστραμμένως. (margin: † τὴν ἀδικίαν) διὸ καὶ δυσελεγκτότερος θατέρου, καὶ ἀνιατώτερος. τὴν δὲ ὑπτίαν, ὅταν αἱ χείρους δόξαι κρατῶσι πάντη τῶν ἀμεινόνων, καὶ τὰ ἀπὸ αἰσθήσεως τῶν ἔνδοθεν προβαλλομένων. ἐν γὰρ τῷ τοιῷδε πάθει, τὰ κρείττονα δουλεύει, καὶ ὑπόκειται τοῖς χείροσι. περὶ δὲ τὸ ἄλογον πάλιν, τὴν μὲν ἐναντιότητα θεωρητέον ὡς ἐπὶ τῶν ἐγκρατῶν. ἐπὶ γὰρ τούτων, μάχεται τὰ ἀμείνω τοῖς χείροσι, φαντασία τοῦ καλοῦ, καὶ ὄρεξις τοῦ αἰσχροῦ. τὴν δὲ πλαγιότητα, ἐν τῇ ὀξίσει συμφωνίᾳ τῆς κρίσεως πρὸς τὴν ὄρεξιν, ὅταν ἀμφότερα φέρωνται, ὁμοίως καὶ ἐμπαθῶς. τὴν δὲ ὑπτιότητα, ἐν ταῖς ἀκολάστοις ζωαῖς, ἐν αἷς καὶ πάμπαν ὑποστρωται τῷ ἀλόγῳ τὸ λογικόν. καὶ ὁρᾷς ὅπως εὐτάκτως ἀπὸ μὲν τῆς ἐναντίας, ἡ πεπλαγιασμένη διάθεσις. ὅταν γὰρ μετὰ πολλὴν μάχην εἴξῃ τῷ ἀλόγῳ, τότε φέρεται πλαγίως, ἀπὸ δὲ ταύτης, ἡ ὑπτίως. συνεχῶς γὰρ ἐπικρατοῦν τοῦ ἀμείνονος τὸ χεῖρον, τελευταῖον, οὐδὲν δεῖται μάχης, ἀλλ' ἐξανδραποδίσαι, καὶ ἄγει ὅπη βούλεται. καὶ ἔστιν οὗτος ἔσχατον εἶδος ζωῆς, ὥσπερ τελειότατον, τὸ ἑαυτῷ σύμφωνον, τὸ ἀπλαγίαστον, τὸ κατὰ φύσιν, ἐν ᾧ τὸ κρεῖττον ἔχει τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἀμάχως. καὶ γίνεται τὸ μὲν, σύμφωνον, ἀπὸ τῆς σωφροσύνης, τὸ δὲ ἀπλαγίαστον ἀπὸ τῆς ἀνδρείας, τὸ δὲ κατὰ φύσιν τεταγμένον, ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης. τὰ δὲ ἐναντία τούτων ἀπεργάζεται, τὴν μὲν ἐναντίωσιν, ἡ διαφορά, τὴν δὲ πλαγιότητα ἡ κλάσις. τὰ γὰρ κλώμενα, πλάγια γίνεται. τὴν δὲ ὑπτιότητα, ἡ στροφή. παντελῶς γὰρ ἀντιστρέφει, τὴν τάξιν τῶν ἡγουμένων τε καὶ ἑπομένων. καὶ ἔοικεν, ἡ μὲν ἐναντίωσις, διασπᾶν τὴν μίαν ζωὴν τῆς ψυχῆς, καὶ ποιεῖν τὴν λογικὴν ἑαυτῇ ἀσύμφωνον, ἡ δὲ πλαγιότης, ἀλογίαν αὐτὴν ποιεῖν. αὕτη γὰρ ὅλη φέρεται, πρὸς τὸ σῶμα καὶ τὴν ὕλην. ἡ δὲ ὑπτιότης φυτοῖς αὐτὴν ἐγκαταλέγει. ἐν τούτοις γὰρ ἡ κεφαλὴ προσερρίζωται. τοσαύτης οὖν διαιρέσεως γιγνομένης, καὶ τοιούτων παθῶν, περὶ τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, εἰκότως εἶπεν αὐτῆς μόνης συνέχεσθαι. μόνον γὰρ αὐτῆς συνέχει, τὸ κατὰ τὴν οὐσίαν, ἀδιάλυτον οὖ-

» σαν, ὡς ἔν τε τοῖς θνητοῖς καὶ κατὰ ταύτην. Γίνεται διαφορὰ καὶ κλάσις καὶ στροφὴ τῆς ὕλης κρατη-
» σάσης τοῦ εἴδους, ἤ τις ἀνάλογόν ἐστι τοῖς ποσίν, ὡς τῇ κεφαλῇ τὸ εἶδος. οἷον ὅταν τις ὕπτιος ἐρείσας
» τὴν κεφαλὴν ἐπὶ γῆς, τοὺς δὲ πόδας ἄνω προσβαλών, ἔχῃ πρός τινι. τό τε ἐν τούτῳ τῷ πάθει, τοῦ τε πά-
» σχοντος καὶ τῶν ὁρώντων, τά τε δεξιὰ ἀριστερά, καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιά, ἑκατέροις τὰ ἑκατέρων φαντά-
» ζεται. ταυτὸ δὴ τοῦτο, καὶ τὰ τοιαῦτα ἕτερα αἱ περιφοραὶ πάσχουσι σφοδρῶς, ὅταν γέ τῳ τῶν ἔξωθεν
» τοῦ ταυτοῦ γένει, ἢ τοῦ θατέρου περιτύχωσι, τότε ταυτόν τῳ καὶ θάτερόν του, τἀναντία τῶν ἀληθῶν
» προσαγορεύουσαι, ψευδεῖς καὶ ἀνόητοι γεγόνασιν. Ἐν τούτοις τὸ ἔσχατον πάθος ἐκτραγῳδεῖ τῆς ψυ-

χῆς, ἐν ᾧ πεπάτηται μὲν, καὶ ἀνδραποδίζεται τὸ κρεῖττον, τυραννεῖ δὲ τὸ χεῖρον, καὶ τῶν ὀλυμπίων κρατεῖ τὰ ἐγγαῖα, καὶ τῶν θείων τὰ ἔνυλα. καὶ ἀπεικάζει τὴν κεφαλὴν, τῷ ἐν ἡμῖν θείῳ, τοῖς δὲ ποσὶ τὸ χεῖρον. ἔστι γὰρ τὸ μὲν ἄρχον, οἱ δὲ, τῶν ἀρχομένων ἔχοντες τάξιν. ὡς γὰρ αὐτὸς ἐρεῖ προϊών, ἐπερείσει τῆς κεφαλῆς, τῇ εἰς γῆν, τὴν τοῦ θείου καὶ ἡγεμονοῦντος ἐν ἡμῖν δουλείαν, τῇ δὲ τῶν ποδῶν ἄρσει, καὶ τῷ μετεωρισμῷ, τὴν τοῦ ἀλόγου τυραννίδα, καὶ τὸ συμβαῖνον ἀπὸ τοῦ τοιοῦδε σχήματος, τῷ συμπίπτοντι πάθει περὶ τὴν ψυχήν. συμβαίνει δὲ περὶ τὸ σῶμα, τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἐξηλλαγμένως ὁρᾶσθαι. καὶ περὶ τὴν ψυχὴν ἄρα συμβήσεται, καὶ τὰ ἕτερα καὶ ταῦτα ἐπαλλάττεσθαι τοῖς ὁρῶσιν. ἀνάλογον γάρ, τῷ μὲν δεξιῷ τὸ ταυτόν, τῷ δὲ ἀριστερῷ, τὸ θάτερον, κατὰ τὴν Πυθαγόρειον συνήθειαν. ὁ μὲν δὴ σύμπας λόγος τοιοῦτος. ἴδωμεν δὲ καὶ τὰ καθέκαστα. πρῶτον οὖν θεώρησον τὴν τάξιν, ὅπως ἐκ μὲν ἑστῶτος, πλάγιον ἐποίησε τὸ σῶμα, ἐκ δὲ πλαγίου, ὕπτιον, ἐκ δὲ ὑπτίου, καὶ τοὺς πόδας ἄνω ἔχον. πρὸς δὲ τῇ γῇ τὴν κεφαλὴν ἐρείσας, τοιοῦτον ἐποίησε τὸ σχῆμα. καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, πρώτη μὲν ἡ ἀπόστασις, δευτέρα δὲ, ἡ πεπλαγιασμένη ζωή, τρίτη δὲ, ἡ ἔκτασις ἐπὶ τῆς ὕλης, καὶ ἡ θέσις εἰς τὴν γένεσιν, καὶ ἡ τοῦ θείου πρὸς τὸ ἄθεον σύζευξις, ἐσχάτη δὲ, ἡ τῶν ἀνοήτων ἀφόρητος τυραννίς. καὶ ἡ τῶν πολιτειῶν δὲ, ἡ μὲν, φιλόνεικος, κατ' ἐναντίωσιν συνίσταται τοιάνδε, ἡ δὲ φιλοχρήματος, κατὰ πλαγιασμόν, ἡ δὲ φιλήδονος, αὖ νόμως καθ' ὑπτιότητα ζωῆς, ἡ δὲ τυραννική, κατὰ τὴν τῶν ποδῶν ἄρσιν. καὶ τὸ σχῆμα τοῦτο, ὃ νῦν ὁ λόγος ὑπέγραψε. δεύτερον δὲ, ὅπως τὸ τοιοῦτον σχῆμα, τὰ δεξιὰ ἀριστερὰ δείκνυσι, καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιά, τῷ τε πάσχοντι, καὶ τοῖς ὁρῶσι. νενοήσθω γάρ τις πρὸς ἄρκτον βλέπων, ἄλλος δέ τις πρὸς νότον. τούτοιν ὁ μὲν πρότερος, ἔχει τὸ δεξιὸν ἐπὶ ἀνατολάς, τὸ δὲ ἀριστερόν, πρὸς δύσιν. ἅτερος δὲ ἔμπαλιν. ὁ δὴ πρὸς ἄρκτον βλέπων, γεγονέτω ὕπτιος, οὐχ οὕτως ὡς εἶπεν ὁ Τίμαιος, τὴν μὲν κεφαλὴν ἐρείσας κατὰ γῆς, μετεώρους δὲ τοὺς πόδας ἔχων, ὡς ἐν τῇ συνηθείᾳ λέγομεν ὕπτιον, τὸν τῷ πρανεῖ ἀντεστραμμένον. ἕξει δὲ πάλιν, ἐπὶ δεξιὰ μὲν τὴν ἀνατολήν, ἐπὶ ἀριστερὰ δὲ τὴν δύσιν, ἵνα δὲ γένηται κατὰ τὸν Τίμαιον ὕπτιος, ἀνεστάσθω κατὰ τοὺς πόδας, ἐρείσας τὴν κεφαλήν, ἀπόστροφος τὸ ἀρκτῷον. ἕξει δὴ καὶ ταῦτα πρὸς νότον βλέπων ὁμοίως, τὰ μὲν δεξιά, πρὸς ἀνατολήν, τὰ δὲ ἀριστερὰ πρὸς δύσιν.

ἴδια

ἔοικε δ' ἔμπαλιν, ὡς τὰ τῶν ἐναντίων καὶ πρὸς νότον ὁρώντων. οἰήσεται οὖν οὗτος ἐπειδὴ πρὸς νότον βλέπει, τὰ μὲν πρὸς ἀνατολαῖς, ἀριστερά, τὰ δὲ πρὸς δυσμὰς δεξιά, καὶ ὑπὸ τῶν ὁρώντων, οὕτως οἰηθήσεται. τὰ ἄρα ἀριστερά, δεξιὰ οἰήσεται, καὶ τὰ δεξιά, ἀριστερά, ἑκάτερος ὢν τοῦ ὑπτίου. καὶ δῆλον ὅτι καὶ τὰ τοῦ ὁρῶντος ἀνάπαλιν ἔχειν ὑπολήψεται, ὡς περὶ τοῦ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῷ ἑστῶτα, καίτοι περὶ τὰ αὐτὰ ἔχοντος τῷ ὑπτίῳ τὰ συναμφότερα. οἴεται γὰρ τὸ πρὸς μεσημβρίαν ὁρῶντος ἑκάτερος δεῖν τὰ ἀριστερὰ ὢν πρὸς ἀνατολὰς τὰ δεξιὰ πρὸς δύσιν. καὶ φαίη ἄν, εἰ τὰ ἕτερα οὕτως ἔχει καὶ τὰ λοιπά. εἰς γὰρ τὸ αὐτὸ ὁρώμενον ὅπερ ἦν καὶ περὶ τῶν ἐναντίων, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ βλεπόντων ἀληθές. περὶ δὲ τοῦ τὴν κεφαλὴν κάτω ἔχοντος, κἂν βλέπῃ πρὸς μεσημβρίαν, οὐκ ἀληθές. καλῶς ἄρα εἴρηται, ὅτι ἑκάτερος τὰ ἑκατέρου, καὶ οὐχὶ τὰ τοῦ ἑτέρου μόνον, ἀνάπαλιν ἔχειν θατέρῳ οἰήσεται. τρίτον δέ, ὅπως καὶ περὶ ψυχῆς ταῦτα κατ' ἀναλογίαν ὀφθήσεται. καὶ γὰρ ἡ ψυχή, τὸν μὲν λόγον ἑαυτῆς κατακρύψασα, φαντασίαν δέ, καὶ τὰς ἀλόγους ἀνεγείρασα δυνάμεις. μᾶλλον δὲ φυτὸν γενομένη, καὶ τὸν τῶν φυτῶν μιμησαμένη βίον. ἐν τούτοις γὰρ ἡ κεφαλή, κάτω κατερρίζωται, τὸ δὲ ἄλλο πᾶν, ἀναφέρεται κρατοῦν τοῦ ἀμείνονος, ἀπὸ ἐναντίας κρίνει τὰ ὄντα, καὶ οὐχ αὕτη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ οὕτω μὲν πάθουσα οὐδέπω, βλέπουσα δὲ εἰς ταύτην. δῆλον γοῦν ὅτι ὁ μὲν τὴν κεφαλὴν ἐρείσας κάτω, τοῖς τελέως ἔοικεν διεστραμμένοις, ὁ δὲ ἑστὼς μὲν κατὰ φύσιν, τῷ δὲ εἰς ἐκεῖνον ὁρᾶν τὰ ὅμοια ἐκείνῳ πεπονθώς, τοῖς ὑπ' ἄλλων διαστρεφομένοις, ὥσπερ ἐκεῖνος τοῖς ὑφ' ἑαυτῶν. φυσικὴν οὖν ἡ ψυχὴ μιμησαμένη ζωήν, τὰ μὲν ἕτερα, ταὐτὰ νομίζει, τὰ δὲ ταὐτά, πάλιν ἕτερα. τὴν μὲν γὰρ ἡδονήν, τῷ ἀγαθῷ νομίζει ταὐτήν, ἃ δὴ ἕτερά ἐστι. τὸ δὲ θεῖον τοῦ ἀγαθοῦ χωρίζει, καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ καλοῦ, ἃ δὴ ταὐτά ἐστι. τὸ ἄρα ταὐτόν τε, καὶ τὸ θάτερόν τε λέγουσιν ἐναντίως ἀμφότεραι, ἥ τε ἐσχάτη ζωή, καὶ ἡ ἑαυτὴν ἀφεῖσα, καὶ ταύτῃ ἑπομένη. διὸ καὶ ψευδεῖς εἰσι, καὶ οὐ μόνον περὶ ταὐτὸν καὶ ἕτερον, ἀλλὰ καὶ περὶ κίνησιν καὶ στάσιν, ταὐτὸν πεπόνθασιν. τὸ γὰρ ἀκίνητον, ἵστασθαι νομίζουσιν, ὥσπερ οἱ πολλοὶ τὸν ἥλιον, καὶ τὸ ἑστὼς κινεῖσθαι, ὡς τὴν γῆν τινές. καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν ἐνηλλαγμένως τὰ πράγματα θεωροῦσι. ταῦτα δὲ τὰ πάθη συμβαίνει, παρὰ τὰς ἐνεργείας τῶν ἐν τῇ θατέρου περιόδῳ κύκλων. διὸ καὶ αὐτὸς εἶπεν, ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἕτερα, τὰς περιφορὰς πάσχειν, τὰς ἐν τῷ θατέρου κύκλῳ λέγων, ἑπτὰ οὔσας. ἐπεὶ ἥ γε ταὐτοῦ μία ἦν, ἥτις πεπέδηται καθάπερ εἴρηται πρότερον. μόνος οὖν ἐστιν ἐκεῖνος ἔννους, ὁ τὸν θατέρου κύκλον ὀρθώσας. τὸν δὲ ταὐτοῦ λύσας, καὶ οὕτως ἂν εἴη πάντως, ὁ τὸν ἑαυτοῦ Προμηθέα λύων δεθέντα διὰ τὸν Ἐπιμηθέα. διὰ γὰρ τὴν πρὸς τὸ ἄλογον δεδέσθαι τάξιν, ὅπερ ὁ Ἐπιμηθεὺς ἐκεῖνος λέγεται κοσμεῖν. Οὐδεμία δὲ ἐν ταῖς τότε περιόδοις ἄρχουσα, οὐδὲ ἡγεμών ἐστι. Πολλῶν γὰρ οὐσῶν ἐν τῷ θατέρου κύκλῳ περιόδων, κατὰ μίμησιν τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς, πᾶσαι διαλελώβηνται, καὶ διάστροφοι γεγόνασι καὶ ἀσθενεῖς, καὶ δουλεύουσι ταῖς ἀλόγοις κινήσεσιν, ἃς οὐ δεῖ περιόδους καλεῖν, ἅτε κατ' εὐθεῖαν περὶ τὴν γένεσιν σπευδούσας. ἔστι γὰρ περίοδος, ἡ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ κίνησις. πᾶσα δὲ ἄλογος εἴτε γνῶσις, εἴτε ὄρεξις ἀπ' ἄλλου πρὸς ἄλλο σπεύδει, εἰς τὸ ἐκτὸς ἐπειγομένη, οὗ ὀρέγεται, ἐκτὸς ὄντος, ἢ ὃ γιγνώσκει, ἐκτὸς ὄντος αὐτῆς. οὔτ' οὖν ἡ ταὐτοῦ περίοδος ἄρχει, πεπέδηται γάρ, καὶ ἔοικε βασιλεῖ δεδεμένῳ, διὰ τὸ ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενέσθαι, οὔτε ἡ θατέρου, διέστραπται γάρ, καὶ ἔοικε στρατηγῷ, τὰ τῶν πολεμίων φρονήσαντι, καὶ οὕτως ὄντως ἐστίν, ὁ γιγαντικὸς πόλεμος τὰ ἐν ἡμῖν γηγενῆ τῶν ὀλυμπίων ἐντιμότερα ποιῶν, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐν τοῖς ὅλοις ὑποστάντων τὰ χείρονα τοῖς ἀμείνοσιν. Ὡς δ' αὖ ἔξωθεν αἰσθήσεις τινὲς φερόμεναι, καὶ προσπίπτουσαι, συνεπισπάσωνται καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἅπαν κύτος, τότ' αὗται κρατούμεναι κρατεῖν δοκοῦσιν. Ὅπως μὲν οὐδεμία τῶν περιόδων ἄρχουσα, οὐδὲ ἡγεμών ἐστιν, εἴρηται καὶ ὅπως ἡ ἐν ἡμῖν κεφαλὴ πρὸς τῇ ὕλῃ κατακέχωσται, ὅπως δὲ καὶ οἱ πόδες μετέωροι γίγνονται, καὶ τὰ θνητὰ τῶν ἀθανάτων ἄρχει, διὰ τούτων προστίθεται τῶν λόγων. αἱ γὰρ αἰσθήσεις, ἔξωθεν φερόμεναι. τὰ γὰρ ἐκτὸς ἀναγγέλλουσι, καὶ προσπίπτουσαι. μετὰ πάθους γάρ, προσβάλλουσιν. ἐὰν οὖν αὗται συνεπισπάσωνται τὸ κύτος τῆς ψυχῆς, τουτέστι τὴν ὅλην αὐτῆς οὐσίαν. τὸ γὰρ κύτος ὡς περὶ περιφερῶν τινῶν εἴρηται, καὶ ταῦτα παρασκευάσωσι φρονεῖν, ἃ λέγουσιν αὗται, τῆς ὅλης ἡγεμόνες γίγνονται ζωῆς, καὶ ταῦτα ποιοῦσι λέγειν τε καὶ νομίζειν, ὅσα αὖ αὗται φῶσι, καὶ τοῦτο οἴεσθαι ἀληθῶς, τὸ αἰσθήσει ληπτόν, οὗ ἂν ἅψαιτό τις ἢ πίοι, ἢ φάγοι. νοητὸν δὲ καὶ φιλοσοφίᾳ αἱρετὸν οὐδέν, τούτων δὲ ἡγουμένων, αἱ ὀρέξεις κρατοῦσιν, καὶ τὰ πλήθη δυναστεύει. δουλεύει δὲ ἡ προαίρεσις καὶ ὁ λόγος ἐν ὑπηρέτου μέρει τεταγμένος, πορίζει τε πρὸς τὸ τέλος τοῖς πάθεσιν. ἆρ' οὖν ὡς ἀληθῶς ἡγεῖται ἡ αἴσθησις καὶ κρατεῖ; καὶ πῶς δυνατὸν φύσιν, θνητὴν οὖσαν αὐτήν, καὶ ἔνυλον κρατεῖν, ἀλλὰ δοκεῖν μὲν κρατεῖν τοῦ λόγου, κρατεῖται δὲ ὑπ' ἄλλων αὐτή, καὶ εἰκότως. αὐτὴ μὲν γὰρ ἑτερόν ἐστι, διὸ τῶν ἐκτὸς ἤρτηται, καὶ ὑπ' ἐκείνων κρατεῖται, καὶ ἄλλο τι ἀλλοίως διατίθεται. ἡ δὲ ἄλογος ἑαυτῇ τῆς δουλείας αἴτιος. οὐκ ἄρα κρατεῖ τῷ ὄντι, τὴν κρατητικὴν δύναμιν οὐκ ἔχων ἀκράτητον, ἀλλὰ δουλεύων ἄλλοις κρατεῖ τῶν ἑαυτοῦ κρειττόνων ἡττημένων. Καὶ διὰ ταῦτα δὴ τὰ πάθη, νῦν κατ' ἀρχάς τε ἄνους ψυχὴ γίγνεται τὸ πρῶτον, ὅταν εἰς σῶμα ἐνδεθῇ θνητόν. Τοῦτο συμπέρασμά ἐστι πάντων τῶν ῥηθέντων, περὶ τῆς ἐν σωματώσεως τῶν ψυχῶν, ἀφ' ὧν τὰς αἰτίας ἐνεῖρε τῆς ταραχῆς αὐτῶν, καὶ τοῦ θορύβου τῆς ἐκ τῆς γενέσεως. καὶ τέλος τῆς ἀνοίας τοῖς νεογνοῖς ἐμφυομένης, ἀφ' ὧν τὰς αἰτίας

ἀνεῦρε

αἰνῦξι τῆς ταραχῆς αὐτῶν, καὶ τοῦ θορύβου τοῦ ἐκ τῆς γενέσεως. καὶ τέλος τῆς ἀνοίας τῆς τοῖς νεογνοῖς ἐμφυομένης. ἀφ' ὧν πάλιν δῆλον, ὅτι τὴν λογικὴν ψυχὴν, καὶ ἐν τοῖς παισὶν εἶναι μὲν οἴεται. πεπεδῆσθαι δὲ καὶ ἀργεῖν ὑπὸ τῶν ἄλλων δυνάμεων κρατουμένην, ἀλλ' οὐχ ὕστερον χρόνῳ παραγίγνεσθαι, καθάπερ οἴονταί τινες. παραδίδωσι γὰρ τὰς αἰτίας, δι' ἃς καὶ παρὼν ὁ λόγος, οὐ πάρεστιν, ἃς καὶ συμπαραινόμενος εἶπεν, ὅτι διὰ ταύτας, ἄνους γίγνεται ψυχὴ, καὶ κατ' ἀρχὰς, ὅταν τὸ πρῶτον εἰς σῶμα ἐνδεθῇ, καὶ νῦν. τί γὰρ διαφέρει νεαρὸν εἶναι κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἢ κατὰ τὴν ζωήν. ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς ἀνοήτοις τῶν προβεβηκότων, παρὼν ὁ λόγος ἡσυχάζει, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἐν τοῖς νέοις, πάρεστι μὲν, κρατούμενος δὲ ὑπὸ τῆς ἀνοίας ἀργός ἐστιν.

» Ὅταν δὲ τὸ τῆς αὔξης καὶ τροφῆς ἔλαττον ἐπίῃ ῥεῦμα. πάλιν
» δὲ αἱ περίοδοι λαμβανόμεναι γαλήνης, τὴν ἐπ' αὐτὴν ὁδὸν ἴωσι καὶ καθιστῶνται μᾶλλον ἐπιόντος
» τοῦ χρόνου, τότε ἤδη πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἰόντων σχῆμα, ἑκάστων τῶν κύκλων αἱ περιφοραὶ κατευθυ-
» νόμεναι, τό τε θάτερον καὶ τὸ ταὐτὸν προσαγορεύουσαι, κατορθὸν ἔμφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς γιγνό-
» μενον ἀποτελοῦσιν.

Ὁ ἐν μὲν τῷ Φαίδρῳ, τὴν εὐδαίμονα ζωὴν τῆς ψυχῆς αὐτὸς ἐδίδαξε, καθ' ἣν συμπεριπολοῦσα τοῖς θεοῖς, ἄνω τὸν ὑπερουράνιον ἀνατρέχει τόπον, καὶ θεᾶται αὐτὴν δικαιοσύνην, αὐτὴν σωφροσύνην, καὶ ἑκάστην τῶν θείων ἀρετῶν, καὶ πάλιν κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῆς ἄκρας εὐδαιμονίας, καὶ τῆς μακαριότητος ἐκείνης, ἤγαγεν εἰς τὸ ποτὲ μὲν, ὑπερκύπτειν, ποτὲ δὲ ἔσω δύνειν, καὶ ἀπὸ τοῦδε κατὰ ὕφεσιν, εἰς τὸ μηδὲν ὁρῶσαν ἔτι, συμπίπτειν διὰ συνήθειαν. οὐ γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ, καὶ ἀθρόως ὑπάρχοντος ταῖς ψυχαῖς ἡ εἰς γένεσιν πτῶσις, ἀλλὰ διὰ πολλῶν πρόεισι τῶν μέσων. ἐν δὲ τούτοις, ἔμπαλιν τὰ πάθη τῆς εἰς γένεσιν πεσούσης ψυχῆς, καὶ τὰς στροφὰς καὶ τὰς κλάσεις, καὶ τοὺς ὀχετοὺς ἐκτραγῳδήσας, ἐθέλει κατὰ μικρὸν ἐπαναγαγεῖν αὐτὴν εἰς τὴν νοερὰν, καὶ τὴν κατὰ φύσιν ζωήν. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, παυομένων τῶν ἀμεινόνων, καὶ τῆς ἀπὸ νοῦ καὶ θεῶν, καὶ διδομένων ἀγαθῶν περιαιρέσει τὰ χείρονα χαλᾷ καὶ περιρρύσεις, καὶ λήθη, καὶ συντυχία, καὶ βαρύτης. ἐνταῦθα δὲ ἀπολήγοντων τῶν χειρόνων καὶ τῶν ἐκ τῆς ὕλης ἐμποδίων, κατὰ φύσιν εὐθὺς ἐστὶ   ῥεῖτας, καὶ ἀναφαίνεται γὰρ κρείττονα, τάξις καὶ λόγος, καὶ ἡ λελογισμένη καὶ ἔμφρων κατάστασις. εἰς γὰρ ἡλικίαν ἰόντες, αὐτοὶ ἐμφρονέστεροι γιγνόμεθα, καὶ μᾶλλον λελογισμένοι, τῆς τε ὁμαλῆς καὶ εὐτάκτου ζωῆς ποιούμεθα,   τῆς φύσεως ἀγούσης. τί οὖν φαίη ἂν ὁ Γαληνὸς ταῖς τοῦ σώματος κράσεσιν, ἕπονται τῆς ψυχῆς αἱ δυνάμεις, καὶ ὑγροῦ μὲν ὄντος καὶ ἀστάτου καὶ παντοίως ῥέοντος, ἄνους καὶ ἄστατος ἡ ψυχή, καθισταμένου δὲ εἰς συμμετρίαν, κατευθύνεται καὶ ἔμφρων γίγνεται; καὶ πῶς ταῦτα συγχωρήσομεν, τὴν γὰρ ἀθάνατον ψυχὴν, καὶ πρὸ τοῦ σώματος οὖσαν, οὐ θέμις διὰ τὸ σῶμα νοερὰν ποιεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον τὸ σῶμα, ποτὲ μὲν ἐμπόδιον γίγνεσθαι τῇ ψυχῇ, ῥητέον πρὸς τὴν εὔτακτον ζωὴν, ποτὲ δὲ ἧττον ἐνοχλεῖν. ὥσπερ οὖν εἰ γείτονι παροικήσοιμεν λήρῳ καὶ ἀδολέσχῃ, νεώτεροι οὐκ ἂν γενοίμεθα δι' αὐτὸν, μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον ἐμποδίζειν ἡμῖν δύναται πρὸς τὴν ἥσυχον ζωὴν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ τοῦ σώματος συνάρτησις, ὅτε μὲν, ἐκταράττει τὴν ψυχὴν, ὅτε δὲ ἀνίησι τὸν θόρυβον. ἡ δὲ ἐν γαλήνῃ γίγνεται, καὶ μᾶλλον μὲν αὐτὴ, τῆς ταραττομένης ἔχει κατὰ φύσιν. οὔπω δὲ οὐδὲ αὕτη πρὶν αὐτῇ καὶ παιδεία προσγένηται. τὸ ἄρα σῶμα, κωλυτικὸν μὲν ἐστὶ, τῆς ἔμφρονος ζωῆς, ποιητικὸν δὲ οὐδαμῶς. ταῦτα μὲν καὶ περὶ τούτων, περὶ δὲ τῶν καθ' ἕκαστον ῥητέον, ὅτι τὸ μὲν τῆς αὔξης καὶ τροφῆς ῥεῦμα δηλοῖ τὸν φυσικὸν ὀχετόν. ἀνάγκη γὰρ πλείονος αὐξήσεως γιγνομένης πλείονα καὶ τὴν τροφήν. πλείων δὲ ἡ αὔξη, διότι καὶ τὸ αὖξον τότε δυνατώτερον ἡ φύσις. αὕτη γὰρ, ἐν μὲν τοῖς νέοις, θάλλει καὶ ἔστιν εὐσθενής, ἐν δὲ τοῖς προβεβηκόσιν, ἀσθενεῖ, παρ' οἷς ἡ ψυχὴ λελογισμένη μᾶλλον. καὶ οὐ μόνον κατὰ τὰς ἡλικίας ἴδοις ἂν αὐτὴν ἀντιπεπονθυῖαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ καιρούς. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἐγρηγόρσεσιν ἡ ψυχὴ, νεωτέρα ἑαυτῆς ἐστι, ἐν δὲ τοῖς ὕπνοις, αὐτὴ μὲν ἀργεῖ, δρᾷ δὲ μάλιστα τότε ἡ φύσις, καὶ περαίνει τὸ ἑαυτῆς. εἰκότως ἄρα καὶ τοῦ ῥεύματος ἐλαττουμένου τοῦ φυσικοῦ, γαλήνη γίγνεται καὶ τάξις περὶ τὴν ψυχήν. τὴν δὲ τῶν περιόδων ὁδὸν, τὴν εἰς σύνεσιν καὶ ὁμαλότητα καὶ τάξιν πρόοδον ῥητέον. οἱ γὰρ ἐν ἡλικίᾳ ὄντες, ὡς ἐπίπαν ἐμφρονέστεροι, καὶ ὁμαλέστεροι, καὶ βεβαιότεροι τῶν νέων εἰσίν. τοὺς δὲ κύκλους ἑκάστους, καθ' οὓς ἡ θατέρου διῄρηται περίοδος, καὶ περιφορὰς, τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, αἳ κατευθύνονται, τῷ τε ἀπὸ τῆς κλάσεως ἀνανεύειν, καὶ τὸ παντελῶς εἰς τὸ κυκλικὸν ἀναδέχεσθαι εἶδος. μεταξὺ γὰρ τῆς κεκλασμένης εὐθείας, καὶ τῆς περιφερείας, ἡ ἄκλαστος ἐστὶ, μιμουμένη τῆς περιφερείας τὸ ἁπλοῦν, τὸ ὁμαλὲς, τὸ ὅμοιον. αὗται δὲ αἱ περιφοραὶ, καὶ τὸ ταὐτὸν, καὶ θάτερον ὀνομάζουσι κατορθὸν, τό τε ἐν τοῖς διανοητικοῖς, καὶ τὸ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς. οὐκ ἔτι γὰρ παιδικῶς πάντα φέρουσιν, ἀλλ' εἰκέως ἕκαστα, καὶ συνάπτειν καὶ διαιρεῖν ἐπιχειροῦσι, καὶ δὴ ἐφιστάναι, ὅπως πανταχοῦ περὶ τὸ ταὐτὸν ἴσον καὶ τὸ θάτερον, καὶ τὴν ἐπιστήμην ἀφορίζεται, καὶ τὴν ἄγνοιαν, ἢ καθ' εὐθεῖαν, ἢ κατ' ἐναλλαγήν. καὶ γὰρ τὰ μὲν, καταφάσκομεν, δέον ἀποφάσκειν. ὃ ἐστι τὸ ἕτερον ὡς ταὐτὸν νοεῖν, καὶ ἀνάπαλιν ἀποφάσκομεν, ὅσα καταφάσκειν δέον, τοῦ ἑτέρου ἄγνοιαν ἐχόντων. ὡς ὅταν γε τὸ γνωστικὸν διήρθρωται πάντα ὡς ἔχει φύσεως ὀνομάζομεν. τὰ μὲν, ταὐτὰ λέγοντες, τὰ δὲ ἕτερα εἶναι ἀλλήλων. οὕτω δ' οὖν αἱ περίοδοι ἡμῶν, προκόπτουσαι κατὰ φύσιν, ἔμφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς ἀποτελοῦσι γιγνόμενον. καὶ εἰκότως ἔφη γιγνόμενον, ὅτι φυσικῶς κοινοῦνται, ὅ τε γίγνεταί τις ἀπ'

μὴ ἐν. διότι καὶ αὐτὸς φησὶν, ἀλλ' ἄττα αὐτῶν χρὴ ζητεῖν τὰ αἴτια. πάντως γὰρ εἰ σῶμά ἐστι, κα-
κοῦ μετέχον ἐστί. ἐν τούτῳ διάφορα ἄττα τῶν ἀσυμμέτρως ἐχόντων πρὸς ἄλληλα ὑφίσταται νόσος, ἑκά-
στου κρατεῖν ἐθέλοντος. καὶ εἰ ψυχὴ διάφορα ζωῆς εἴδη καὶ ἐν ταύτῃ, καὶ ἐναντία πῶς ἐστιν, ὧν μαχομέ-
νων ἐκ τῶν ἑτέρων τοῖς ἑτέροις ἐνδίδοταί τι κακὸν, ἑκατέρου τὸ ἑαυτοῦ πράττοντος. ἔδει δὲ καὶ σῶμα εἶναι
τοιοῦτον ἐκμαχόμενον, ἵν' ᾖ τι καὶ φθαρτὸν, καὶ ὁ κόσμος τέλεος, ἐκ πάντων ὑποστὰς, καὶ ψυχῶν ἐνταῦ-
θα σύμμιξιν, ἵν' ᾖ μὴ λογικῶν ἄμοιρα τὰ τῇδε ζῷα. μὴ δ' αὖ λογικαὶ ζωαὶ, σώμασιν ἐμφύονται χω-
ρὶς μεσότητος, καὶ ποιοῦσι καὶ πάσχουσι τὰ τῶν ἀλόγων, ὀρέγονται, αἰσθάνονται, φαντάζονται. τούτων
γὰρ χρεία τοῖς θνητοῖς εἰ μέλλοι καὶ βραχύν τινα σώζεσθαι χρόνον. ὑφίσταται οὖν τὰ κακὰ ταῖς προη-
γουμέναις τῶν ὄντων ἐνεργείαις, καὶ οὐδὲ δι' ἄλλο τι ἢ τὸ ἀγαθὸν, καὶ παρυπόστασιν αὐτοῖς εἰς δέον χρῆται τὸ
πᾶν. καὶ ἀγαθύνεται, καὶ ταῦτα τῇ τῶν χρωμένων δυνάμει. διὸ καὶ οὐδὲν ἄκρατον κακὸν, ἀλλ' ἴχνους
ἀγαθοῦ μετείληχεν, καὶ τὸ κακὸν οὖν θεόθεν, ὡς ἀγαθόν πη, καὶ ταῦτα ὑπ' ἄλλων μερικῶν αἰτίων καὶ πλεό-
νων ἐπισυμβαίνον γεγονὸς αὐτοῖς τοῖς πολλοῖς ἐκείνοις. πρὸς μὲν οὖν τὴν περὶ τῶν κακῶν ζήτησιν, το-
σαῦτα φησὶν ὁ λόγος, ἀναιτίους αὐτῶν ἀποφαίνων τοὺς θεούς. πρὸς δὲ τὴν δευτέραν τὴν περὶ τῶν αὐτο-
φανειῶν λεκτέον, ὅτι τῶν θεῶν μενόντων ἀμεταβλήτων, καὶ μηδὲν προσλαμβανόντων, ἢ ἀποβαλλόν-
των αὐτῶν, φάσματα θεῖα προσβάλλεται, τὴν γένεσιν ἐν τῷ περὶ ἡμᾶς δεχόμενα τόπῳ. τῶν γὰρ ὁ-
ρώντων σώμασι χρωμένων, καὶ τῶν θεῶν αὐτῶν ἀσωμάτων ὄντων, τὰ ἀπ' αὐτῶν προτεινόμενα θεά-
ματα, τοῖς ἀπαξίοις, ἔχει μέν τι καὶ ἀπὸ τῶν προτεινόντων, ἔχει δέ τι καὶ τοῖς ὁρῶσι συγγενές. διὸ καὶ
ὁρᾶται, καὶ οὐ πᾶσιν ὁρᾶται. καὶ γὰρ τοῖς ὁρῶσιν αὐτοῖς ὁρᾶται τοῖς αὐγοειδέσι τῶν ψυχῶν περιβλή-
μασι. καλυπτομένων γοῦν τῶν ὀμμάτων, ὁρᾶται πολλάκις. ὡς μὲν οὖν διαστατὰ, καὶ ἐν ἄλλῳ τοιούτῳ τῷ
ἀέρι φανταζόμενα, συγγενῆ τοῖς ὁρῶσιν ὑφίσταται, ὡς δὲ θεῖον προβέβληκεν σαφῶς, καὶ ὡς δραστήρια,
καὶ ὡς ἐνεικονιζόμενα τὰς τῶν θεῶν δυνάμεις διὰ τῶν ἐναργῶν συμβόλων αὐτῶν, ἐξήρτηται τῶν προτει-
νόντων αὐτὰ κρειττόνων. διὸ καὶ τὰ ἄρρητα συνθήματα ἐκείνων ἀποτυποῦται, τὰ μὲν ἄλλην, τὰ δὲ ἄλ-
λην μορφὴν προβεβλημένα. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ λόγια πρὸς τὸν θεουργὸν λέγοντα σαφῶς. ὅτι ἀσώματα
μέν ἐστι τὰ θεῖα πάντα, σώματα δὲ ἐν αὐτοῖς ὑμῶν εἵνεκεν ἐνδέδεται, μὴ δυναμένων μετασχεῖν ἀσωμά-
τως τῶν ἀσωμάτων, διὰ τὴν σωματικὴν εἰς ἣν ἐνέκειν † τρίθητε φύσιν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ φαίνεται, καὶ ἀφα- †
νῆ γίνεται, κατὰ τὴν βούλησιν τῶν θεῶν. αὐτοὶ δὲ ἀφανεῖς εἰσι, μένοντες, οἷοί περ εἰσὶ, μήτε τι προσ-
λαμβάνοντες αὐτῶν φασμάτων τούτων, μήτε ἀλλοιούμενοι. καθάπερ οὐδὲ τὰ εἴδη τὰ οὐράνια, ἢ σω-
ματοειδῆ γίνεται, ἢ σύνθετα, ἢ μεμορφωμένα τῶν ὑφισταμένων, κατ' αὐτὰ τοιούτων ὑφισταμένων,
ἐκ μὴ τοιούτων ἐκείνων ὄντων. πῶς οὖν θεὸς ἀμόρφωτος, κἂν αὐτοπτῆται μορφωτικῶς. οὐ γὰρ ἐν αὐτῷ ἡ
μορφὴ, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ, μὴ δυναμένου τοῦ αὐτοπτοῦντος, ἀμορφώτως ἰδεῖν τὸν ἀμόρφωτον, ἀλλ' ὁρῶν-
τος τὴν αὐτοῦ φύσιν μορφωτικῶς. τοσαῦτα καὶ πρὸς τὴν δευτέραν εἰρήσθω ζήτησιν. πρὸς δὲ τὴν τρίτην
ἀπαντητέον, ὡς ἄρα τὸ ψεῦδος, οὐκ ἐν τοῖς χρῶσιν ἐστὶν, ἀλλ' ἐν τοῖς ὑποδεχομένοις τὰς χρησμῳδίας
ἐν ἅπασι τοῖς μαντείοις. τοῦ μὲν χρῶντος, οὔτε ἀπατωμένου, οὔτε ἀπατῶντος, τῶν δὲ χρωμένων, διὰ
τὴν ἑαυτῶν ἀνεπιτηδειότητα καὶ ἀσθένειαν, ἀλλοτρίως δεχομένων τὴν χρησμῳδίαν, καὶ οὐδὲ τούτου γι-
γνομένου παρὰ τὴν βούλησιν τῶν χρώντων. ἀξίους γὰρ ὄντας τοὺς χρωμένους, ἐθέλουσιν ὧν εἰσιν ἄξιοι μό-
νον τυγχάνειν. ἔστι δὲ οἷς τὸ μὲν ἀληθὲς παρ' αὐτοῖς καθαρῶς ἱδρυμένον, οὐ προσήκει γνῶναι. διὰ δὲ τοῦ
ψεύδους εἰς αὐτοὺς ἥκοντος, καὶ ἐν αὐτοῖς ὑποστάντος παθεῖν, ὅσα προσήκει. οὔτε οὖν ἀγνοοῦσι τὴν ἀλή-
θειαν, οὔτε ἀφανίζουσιν. οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς, ἀλλ' ἀφανιζομένη διὰ τοὺς μετέχοντας, εἰς ὠφέλειαν χρῶν-
ται τῶν τὴν ἀλήθειαν ἀφανιζόντων. τίς δὲ ἡ ἀνεπιτηδειότης δι' ἣν τῆς ἀληθείας ἐνδέχεται μὴ τυγχά-
νειν ὡς ἔσαι κάλλως, † οὐκ ἔστι περιτρέποντας αὐτὴν τοὺς ὑποδεχομένους, ἄρηται διὰ πλειόνων ἐν τοῖς †
εἰς τὰ λόγια γεγραμμένοις, καὶ τῆς ἐν τοῖς μαντικοῖς ἱστορίας μαρτυρούσης ἡμῖν, ὅταν λέγωσιν, ἢ διὰ
τὸν τόπον, ἢ διὰ τὸν καιρὸν, ἢ διὰ τὸν τρόπον τῆς τῶν χρησμῶν ἐκδόσεως, ἢ διά τινα ἄλλην πλημμέ-
λειαν, ὑφίστασθαι τὸ ψεῦδος ἐν τοῖς χρηστηρίοις. καὶ γὰρ παρὰ τὰς ἐρωτήσεις οὐκ ὀρθῶς γινομένας
μὴ ὅτι γε παρὰ τὰς ἄλλας τὰς κυριωτέρας αἰτίας δυνατὸν τοῦτο συμβαίνειν κάτωθεν τῶν αἰτίων ὄν-
των. αὐτῶν δὲ τῶν θεῶν ἄνωθεν τὴν ἀλήθειαν ἀεὶ προτεινόντων τοῖς δυναμένοις αὐτῆς τυγχάνειν.
ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις ἔτυχεν διαίτης μετρίας, δέδεικται δὲ ἐκ τούτων πάντων, ὅτι δύο τῶν νό-
μων ὄντων τῶν θεολογικῶν, καὶ τοῦ δευτέρου διπλοῦ, τρεῖς οἱ τύποι πάντες εἰσὶν, καὶ ὁ μὲν τὸ ἀγαθουργὸν
μόνως ἀπονέμειν ἀξιοῖ τοῖς θεοῖς, ὁ δὲ τὸ ἀμετάβλητον παντελῶς. καὶ γὰρ ὑφ' ἑαυτῶν καὶ ὑπ' ἄλλων. ὁ
δὲ τὸ ἀληθευτικὸν, ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐνεργείαις. καὶ ταῦτα συμβαίνει τοῖς ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν νόμων
τρισὶν ὡς εἴπομεν, τῇ ἀγαθότητι, τῇ δυνάμει, τῇ γνώσει. προσθέντος δὲ τοῦ Πλάτωνος ἐν τοῖς περὶ
τῆς ἀληθείας, ὅτι πάντῃ ἀψευδὲς, οὐ μόνον τὸ θεῖον, ἀλλὰ καὶ τὸ δαιμόνιον, δεῖ λαβεῖν ἀπὸ ταύτης τῆς
προσθήκης, ὅτι τὸ ὡς ἀληθῶς δαιμόνιον πάντῃ, οὐ τὸ κατὰ σχέσιν, ὃ καὶ μεταβολὰς ὑπομένει παν-
τοίας, καὶ ἀπατᾷ τούτους οἷς ἂν γένηται φίλον. πᾶν δὲ τὸ κατ' οὐσίαν δαιμόνιον λογικὸν μὲν ὂν,
πάντως ἀληθευτικόν ἐστιν. ἄλογον δὲ ὂν ἄδεκτον καὶ ἀληθείας καὶ ψεύδους. διὸ καὶ ὁ Πλάτων, οὐκ

ὅπερ ἀληθευτικὸν πᾶν τὸ δαιμόνιον καὶ θεῖον, ἀλλ' ὅτι ἀψευδὲς πᾶν. ἄδεκτον γὰρ πᾶν ψεύδους, ἀλλὰ τὸ μέν, ὡς πεφυκὸς ἀληθεύειν μόνως, τὸ δέ, ὡς μήτε ἀληθεῦον, μήτε ψευδόμενον. ὅλον οὖν ἀπατητικὸν γένος ὃ ἱστορεῖται ἢ τὰς χρησμῳδίας ὑποδυόμενον, ἢ ταῖς κλήσεσιν ὑπακοῦον, ἢ καὶ ἐκ ταὐτομάτου τισὶ συγγινόμενον, τῶν κατάχρησιν δεῖ δαιμόνων. εἰ δέ τινες ὑπὸ δαιμόνων ἀπατῶνται τῶν ὄντως δαιμόνων, δι' ἑαυτοὺς ἀπατῶνται, καὶ οὐ δι' ἐκείνους, ὥσπερ καὶ περὶ τῶν θεῶν ἐλέγομεν. κοινὸς γὰρ ἄρχεται λόγος, ἐπί τε θεῶν παρὰ Πλάτωνι, καὶ δαιμόνων τῆς ἀψευδείας.

ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ΠΟΙΗΤΙΚΗ͂Σ, ΚΑῚ ΤΩ͂Ν ὙΠ' αὐτῆς εἰδῶν, καὶ τῆς ἀρίστης ἁρμονίας καὶ ῥυθμοῦ, τὰ Πλάτωνι δοκοῦντα.

ΠΡΩΤΟΝ εἰπεῖν χρὴ καὶ διαπορῆσαι περὶ τῆς αἰτίας, δι' ἣν οὐκ ἀποδέχεται τὴν ποιητικὴν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ ἐξοικίζει τῆς ὀρθῆς πολιτείας, εἰ καὶ μύρον αὐτῆς καταχέας, ὡς τῶν ἐν τοῖς ἁγιωτάτοις ἱεροῖς ἀγαλμάτων θέμις, καὶ ὡς ἱερὰν στέψας αὐτήν, ὥσπερ κἀκεῖνα στέφειν ἦν νόμος. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο ζητήσεως ἄξιον, εἰ μέν τοι θεῖον ἔχει κατ' αὐτήν, πῶς ἐκβάλλεται τῆς θείας πολιτείας, εἰ δὲ μηδέν, πῶς τιμᾶται ταῖς τῶν θεῶν τιμαῖς. δεύτερον, τί δή ποτε μάλιστα τὴν τραγῳδίαν, καὶ τὴν κωμικὴν οὐ παραδέχεται, καὶ ταῦτα συντελούσας πρὸς ἀφοσίωσιν τῶν παθῶν, ἃ μήτε παντάπασιν ἀποκλίνειν δυνατόν, μήτε ἐμπιπλάναι πάλιν, ἀσφαλές. δεόμενα δέ τινος ἐν καιρῷ κινήσεως ἣν ἐν ταῖς τούτων ἀκροάσεσιν ἐκπληρουμένην ἀνενοχλήτους ἡμᾶς ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ λοιπῷ χρόνῳ ποιεῖν. τρίτον πῶς ἐν συμποσίῳ μὲν ἠνάγκαζεν τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης εἶναι κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ἐργάζεσθαι τοὺς ἀμφὶ Ἀγάθωνα, καὶ Ἀριστοφάνην συνομολογεῖν, ἐν πολιτείᾳ δὲ, οὐκ ἐθέλει τὸν αὐτὸν εἶναι τούτων δημιουργόν, καὶ ταῦτα ἐγγύτατα οὐσῶν, οὐδέ γε ὑποκριτὴν ἀμφοτέρων, οὐχ ὅτι μιμητὴν τὸν αὐτόν. τέταρτον, τί δή ποτε τὰς ἁρμονίας οὔ φησιν εἰδέναι τὰς συμποτικὰς αἵτινές εἰσι, καὶ τὰς θρηνώδεις, οὐδὲ ἃς ὁ προσδιαλεγόμενος ὡς ἀμείνους τῶν ἄλλων προτείνει, καὶ πρὸς παιδείας ἀξιολογωτέρας. καί τοι περί γε τῶν ῥυθμῶν εἰδέναι τι προσποιούμενος παρὰ τῆς Δάμωνος ὑφηγήσεως ὁ Σωκράτης, καὶ ὀνομάζων οὓς ἐκεῖνος παρεδίδου ῥυθμούς. πέμπτον τίς ἡ ὄντως κατ' αὐτὸν μουσική, καὶ τίνες αἱ δεύτεραι καὶ τρίται μουσικαί. δοκεῖ γοῦν ἄλλα ἀλλαχοῦ περὶ τούτων λέγειν, καὶ δὴ τὴν ποιητικὴν ποτὲ μὲν μουσικήν τινα τίθεσθαι, ποτὲ δὲ διοικίζειν ἀπὸ τῆς μουσικῆς. ἕκτον, ποῖον ἐγκρίνει τῶν ἁρμονιῶν γένος, ὡς παιδείας χρήσιμον, ὃ δεῖ μεταχειρίζεσθαι τοὺς παρ' αὐτῷ ποιητάς, καί τοι τῶν ῥυθμικῶν εἰδῶν ἐκλέγεται. δοκεῖ γὰρ ἀδιόριστα ταῦτα ἀφεῖσθαι, καί τοι δεόμενα ὁρισμοῦ μάλιστα τοῖς περὶ παιδείας διαλεγομένοις. ἕβδομον, τίνα ἁμαρτήματα εἶναι τῶν κατ' αὐτὸν φησὶν ποιητῶν, καὶ διὰ ποίας αἰτίας, μή ποτε αὖ τὰς μούσας αὐτὰς ἁμαρτεῖν. διὰ γὰρ τούτων γνωσθέντων εὑρήσομεν, ὅπως ἄριστος ἦν κριτὴς ποιητικῆς, ἀλλ' οὐχ ὥς τινες ᾠήθησαν τῶν ἔμπροσθεν, φαῦλος διὰ τὸν ἐν Τιμαίῳ περὶ τῶν Σόλωνος ποιημάτων ἔπαινον. ὄγδοον, τίς ὁ παρὰ Πλάτωνα ποιητὴς ἄριστος, καὶ ἐκ ποίων τῶν τε πρακτικῶν καὶ τῶν λεκτικῶν χαρακτηριζόμενος πλεονεκτημάτων. δεῖ γὰρ εἶναί τινα πάντως κατωρθωμένον, πρὸς ὃν ἀποβλέποντες, κρίνειν οἰόμεθα χρῆναι τὴν ποιητικήν. ἔνατον, τί τέλος ἐστὶ κατ' αὐτὸν τῆς ὀρθῆς ποιητικῆς. δεῖ γὰρ τὴν ὀρθότητα παντός, εἴς τι τέλος ἀναφέρεσθαι, καὶ δι' ἐκεῖνο ἢ ἁμαρτανόμενον, ἢ κατορθούμενον ποιεῖν τὸ ὀρθὸν καὶ διάστροφον ἑκάστου τῶν ἐπιτηδευμάτων. δέκατον, τίς ὁ ἐν τῷ παντὶ ποιητής, εἰς ὃν βλέπων καὶ ὁ τῇδε ποιητὴς τεύξεται τοῦ οἰκείου τέλους. οὐ γάρ ἐστιν οὐδὲν τῶν ὡς ἀληθῶς ἀγαθῶν, ὃ μὴ πολλῷ πρότερόν ἐστιν ἐν τοῖς ὅλοις ἢ τοῖς μέρεσιν. ἄνωθεν οὖν ἀρξάμενοι λέγωμεν, δι' ἣν αἰτίαν τὴν ποιητικήν, καὶ ταῦτα εὐδοκιμοῦσαν ὡς παιδευτικὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις, οὐκ ἀποδέχεται, τῆς παιδείας τοὺς τύπους αὐτὸς παραδιδούς. ἔοικεν γὰρ μιμητικῆς ἁπάσης οὔσης τῆς τῶν ποιημάτων πραγματείας συνιδεῖν ὅτι δύο ταῦτα πλημμελοῦσιν ἐν ταῖς μιμήσεσι, τό τε μὲν ἀνομοίως μιμούμενοι τὰ πράγματα, περὶ ὧν ποιοῦνται τοὺς λόγους, τό τε δὲ ὁμοίως μὲν ποικίλων δὲ ὄντων μιμηταί, ποικίλας παρεχόμενοι τὰς μιμήσεις εἰκότως. ὅταν μὲν οὖν τὰ τῶν θεῶν ἢ τὰ τῶν ἡρώων μιμῶνται, λανθάνειν αὐτοὺς ἀνομοίως μιμουμένους δι' ἐμπαθῶν ὀνομάτων, καὶ ἤτοι παρὰ φύσιν ὄντων, ἢ παρὰ θεσμὸν ἐπιχειροῦντάς τι λέγειν περὶ αὐτῶν. εἴτε ἐν μύθων πλάσμασιν, εἴτε ἄνευ μύθων. ἐξομοιοῦντας μὲν τὰ ἡρωϊκὰ τοῖς ἀνθρώποις ἤθεσι, καὶ καθέλκοντας εἰς τὰ αὐτὰ τῷ λόγῳ πάθη, φιλοχρηματίαν, ἀνελευθερίαν, ἀλαζονίαν, ἀκολασίαν. εἶναι δὲ ταῦτα τῶν ἡρώων ἀνάξια πάντως, οὓς θεῶν παῖδας ὑπειλήφαμεν. παραπετάσμασι δὲ χρωμένους ὀνόμασιν αἰσχροῖς, ὑπὲρ τῶν θεῶν τῆς περὶ αὐτῶν ἀληθείας, ὧν οὐ ῥᾴδιον τοῖς ἀκούουσιν, ἄλλως τε καὶ νέοις οὖσι γενέσθαι κριταῖς. ταῦτα δὲ ἀμφότερα δηλοῦν τὴν ἀνόμοιον μίμησιν, τῶν μὲν αὐτόθεν οὐκ ἐφαρμοζόντων, οἷς μιμοῦνται, τῶν δὲ οὐκ αὐτόθεν ἐφαρμοζόντων διὰ τὴν περὶ τὸ πρόσχημα τῆς μυθοποιΐας φαινομένην ἀτοπίαν. δεῖ γὰρ τὸν μιμητὴν καὶ τὰς ἐννοίας οἰκείας παρέχεσθαι τοῖς πράγμασιν, εἰκόνας ἐκείνων εἶναι βουλομένας, καὶ

μένας, καὶ τὰ ὀνόματα πρέποντα ταῖς φύσεσιν ἐκλέγεσθαι. διὸ καὶ περὶ μὲν τῆς τῶν μύθων τῶν θείων ποιήσεως εἴωθε λέγειν συχνόν, ὅτι καλῶς ψεύδεται. ψεῦδος ἐκεῖνο καλὸν ὀνομάζων ὅπερ ἂν ᾖ, δι' ὀνομάτων καλῶν, ἀποκρύπτον τὴν ἀλήθειαν. περὶ δὲ τῆς τῶν ἡρωικῶν πραγμάτων μιμήσεως, οὐχ ὅτι οὐ καλῶς ψεύδεται τοιαύτη; ἐπεὶ τοὺς ἥρωας δεικνῦσα οἵους τοὺς ἀνθρώπους. ὅπου μὲν οὖν δέον τἀληθῆ λέγειν ψεύδεσθαι, διὰ τὴν ἀνοικειότητα τῶν παθῶν, ἅπερ ἐπὶ τοὺς ἥρωας ἀναπέμπουσιν. ὅπου δὲ ψεύδεσθαι δέον μὴ καλῶς ψεύδεσθαι, διὰ τὴν ἀνοικειότητα τῶν ὀνομάτων, ὧν ἐν ταῖς θεομυθίαις παραλαμβάνουσι πρὸς τοὺς θεούς. αἴτιον δὲ ἐστὶ τούτων, ὅπερ αὐτὸς ἐν Τιμαίῳ λέγει σαφῶς, ὅτι τὸ μιμητικὸν ἔθνος οἷς ἂν ἐντραφῇ, ταῦτα μιμεῖσθαι δύναται μάλιστα. τὸ δὲ ἐκτὸς τῆς τροφῆς ἑκάστοις γιγνόμενον, χαλεπὸν μὲν ἔργοις μιμεῖσθαι γίγνεται, χαλεπώτερον δὲ λόγοις. ἐκεῖνοι οὖν, οὔτε ἔργα πρέποντα τοῖς ἥρωσιν ἀποδιδόναι δύνανται, καὶ διὰ τούτων μιμεῖσθαι τὴν ἐκείνων ζωήν, τὰ μὲν ἀνδρικῶς, τὰ δὲ σωφρονητικῶς ἐνεργοῦσαν. οὔτε λόγους οὓς ἂν ἐκεῖνοι φθέγξαιντο, ἢ ἐν πολέμοις ἀναστρεφόμενοί τισιν, ἢ ἐν εἰρήναις, ἢ πρὸς θεούς, ἢ πρὸς ἀνθρώπους, ἀλλ' οὓς οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἢ βλασφημοῦντες εἰς θεούς, ἢ ἀπαυθαδιζόμενοι, ἢ κολακεύοντες ἀνθρώπους ἢ ὑβρίζοντες. διὰ δὲ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καὶ περὶ θεοὺς πλημμελοῦσιν, ἐκ τῶν συνήθων αὐτοῖς ὀνομάτων λαμβάνοντες, καὶ οἷς ἀντιγράφησαν ὅσα πρὸς τὴν κρύψιν οἴονται συντελεῖν τὰς τῶν θεῶν κλοπάς, ἁρπαγάς, πλάνας, μοιχείας, πολέμους, ἐπιβουλάς. πολλοῦ δέοντες ἐκεῖνα τὰ ὀνόματα τοῖς πράγμασι τιθέναι περὶ ὧν λέγουσιν, ὅσα τῶν εὖ τραφέντων ἐστίν, καὶ ἐν ταῖς ὀρθαῖς ἄνω καὶ κάτω θρυλλεῖται πολιτείαις, οἷον, θέμιν, δίκην, νόμον, ὠφέλειαν, αἰδῶ, πάντα τὰ τοιαῦτα σύντροφα τοῖς εὖ πολιτευομένοις ὄντα. τὰ γοῦν αἰσχρὰ καὶ ἄθεσμα, οὐδὲ προσφέρεσθαι τούτοις ἀνεκτόν. οὐ γὰρ ἡγοῦνται χρῆναι μολύνειν τὴν γλῶτταν ὄργανον οὖσαν τῶν θεῶν ὑμνῳδίας, καὶ τῶν πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς συνουσίας, διὰ τῆς τούτων φθέγξεως. τὴν μὲν οὖν ἀνόμοιον μίμησιν, διπλῆν οὖσαν παρὰ τοῖς ποιηταῖς, διὰ ταῦτα ἐπεξεράπισεν ὅμοιον ταύτην πράττουσιν, ὡς εἰ ζωγράφος Ἀχιλλέως μιμεῖσθαι προθέμενος, Θερσίτην γράψειεν, ἢ Ἀχιλλέα μέν, οὐ φυλάττοντα δὲ τὴν ἀνδρικὴν ζωήν, ὅπερ ἐν νόμοις ἐκάλεσεν, τὸ εὖ μετὰ τῆς ὀρθότητος. τὴν δὲ ὁμοίαν μίμησιν ἑκάστοτε τὴν παρὰ τοῖς ποιηταῖς καθ' ἕτερον τρόπον διὰ τὴν τῶν παντοίων παθῶν καὶ εἰδῶν ζωτικὴν ὁμοίωσιν. ὡσαύτως μιμουμένην δειλούς, ἀκολάστους, ἀνοήτους, ὡς ἀνδρείους, σώφρονας, ἔμφρονας. ταύτην γὰρ τὴν ποικιλίαν παντάπασιν ἀνεπιτήδειον εἶναι πρὸς τὴν παιδείαν, τυποῦν τὰ ἤθη τῶν παιδευομένων, ἐν μόνοις τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις τε καὶ λόγοις σπουδάζουσαν. φύσει γὰρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν χαίρειν τοῖς μιμήμασι, διὸ καὶ φιλόμυθοι πάντες ἐσμέν, καὶ παῖδες ὄντες, κἂν συνεθιζώμεθα συζῆν μιμήμασι παντοδαποῖς, ἐξομοιούμεθα μὲν αὐτοῖς, διὰ τὸ προσπάσχειν, γιγνόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς τοιοῦτοί τινες, καὶ ἀποβαίνομεν τὰ ἤθη ποικίλοι διὰ τὸ χαίρειν τοῖς ποικίλοις ὑπὸ τῶν ποικίλων πλαττόμενοι μιμημάτων. αἴτιον δὲ πάλιν τοῦ τὴν ποιητικὴν τῶν ποικίλων ἠθῶν μᾶλλον εἶναι ποιητικήν, ἢ τῶν ἁπλῶν, ταυτὸν ὃ καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν ἐν Τιμαίῳ γεγραμμένον, τὸ μιμητικὸν ἔθνος ταῦτα μιμεῖσθαι ῥᾷον, οἷς ἂν ἐντραφῇ. τοὺς οὖν ποιητὰς τοιούτοις συντρόφους ὄντας ἀνθρώποις ποικίλοις καὶ παντοδαποῖς, ἀπᾴδειν τῆς τῶν ἁπλῶν καὶ ἀπλάστων μιμήσεως. καὶ τὰ ποιήματα παρέχεσθαι τοιαῦτα, τοὺς ἄλλους δυναμένους ποιεῖν, τοὺς σπουδάζοντας περὶ αὐτά. τοιγαροῦν εὑρήσουσιν, καὶ τῶν νῦν ἀνθρώπων τοὺς μάλιστα ζηλωτὰς αὐτῶν, μάλιστα τὸ ἦθος ποικίλους. ἔχει γοῦν λόγον πανταχοῦ τὸ θαυμάζον ὁμοιοῦσθαι πρὸς τὸ θαυμαζόμενον, καὶ πᾶν τὸ ἡδόμενον συμφύεσθαι πρὸς τὸ ἥδιστον. τοῖς τοίνυν παιδευτικοῖς τῶν νέων μάλιστα νόμοις, φυλακτέον τὴν τοιαύτην ποιητικήν, ὡς ἡδεῖαν μὲν οὖσαν παισίν, οὐ μέντοι καὶ πρὸς ἀρετὴν ὠφέλιμον, ἀλλ' ὅσωπερ ἡδεῖα μᾶλλον, τοσούτῳ βλαβερὰν οὖσαν μᾶλλον. καὶ μοῦσαν ἐκλεκτέον τὴν αὐστηροτέραν μέν, εὐθὺ δὲ τῆς ἀρετῆς ἄγουσαν. οὐδὲ γὰρ ἰατρικὴν θαυμάζομεν, τὴν ἥδουσαν, ἀλλὰ τὴν ὑγιάζουσαν. ἔστι δὲ καὶ ἡ παιδεία τῶν ψυχῶν ἰατρική, τὴν ἀνωμαλίαν ἐξορθοῦσα, καὶ τὴν διαστροφὴν τῶν ἐν αὐτοῖς παθῶν, ὥστε καὶ ταύτην ἐκλέγεσθαι δεῖ, καὶ ποιήματα καὶ ἐπιτηδεύματα πάντα, πρὸς τὴν τῶν νέων ἀγωγήν. οὐχ ὅσα τέρπει τὴν νεότητα, βλάπτοντα, ἀλλ' ὅσα κοσμεῖ, κἂν ᾖ δυσκολώτερα. δύο τοίνυν ἵνα συλλαβόντες εἴπωμεν αἴτια τοῦ μὴ εἶναι παραδεκτέον τὴν ποιητικήν, εἰς παιδείαν ὀρθήν. οἷς μὲν ἀληθῶς μιμεῖται. ταῦτα δέ ἐστι τὰ ἀνθρωπικά, τὸ ποικίλον τῆς μιμήσεως. ἐν οἷς δὲ ψευδῶς μιμεῖται, τὸ ἀπᾷδον τῆς μιμήσεως, καὶ τοῦτο διττόν. ἢ ἐν τοῖς ὀνόμασι μόνον, ἢ ἐν τοῖς πράγμασιν, ὡς ἐδείκνυμεν. ἐπεὶ δὲ ὅλως τὴν ποιητικὴν ἱερὰν εἶναι τῶν μουσῶν ἅπαντες ὑπειλήφαμεν, καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς ἀνθρώπους παρελθεῖν κατὰ τὴν ἐκείνων ἐπίπνοιαν, εἰκότως δή που καὶ τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας ἐκπέμπων αὐτὴν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, οὐκ οἴεται δεῖν ἀτιμάζοντας ἐκπέμπειν, ἀλλ' ὡς ἱερὰν μουσῶν ταῖς ὁμοίαις τιμαῖς τῶν ἀγαλμάτων, τιμῶντας μύρῳ καὶ στέμματι. μὴ γὰρ δὴ τοῦτο οἰηθῶμεν, ὅτι καὶ τὴν τοιαύτην ποιητικήν, καὶ ἐν τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ τυγχάνει προσήκουσα μηδέν, πρὸς πᾶσαν ζωὴν ἀνάρμοστον εἶναι θήσεται καὶ βλαβεράν, ἀλλ' εἶναί τινας, οἳ καὶ ἐκ τῶν ταύτης ὄναιντο ἂν λόγων. ὡς γοῦν αὐτός φησι καὶ τὴν ψευδῶς τὰ θεῖα μεμιμημένην, ἐν μύσταις ἱεροῖς χώραν ἔχειν, ἐν οἷς καὶ τὰ συμβολικῶς λεγόμενα, πρέποντα φαίνεται τῇ συμπάσῃ θεραπείᾳ τῶν θείων, καὶ ἡ τούτων ἀκρόασις συντελεῖ πρὸς τὴν ὅλην ἱερατικὴν

αὐτῆς τῆς ζωῆς τῶν ἀκουόντων φιλοξυθείσης τοῖς θεοῖς, καὶ ἀσφαλῶς ἤδη τῶν τοιούτων ἀκουούσης τῶν τοιούτων λόγων, δι' ὧν ἐπανάγεται, καὶ τὰ τελευταῖα τῶν πνευμάτων καὶ θέλξαντα τοῖς τοιοῖσδε συμβόλοις, ἀκόλυτον προξενεῖ παρ' ἐκείνων πρὸς ἡμᾶς προϊοῦσαν τὴν θείαν ἐπίπνοιαν, οἷον ἀπολαυσθέντων οἷς χαίρουσιν ὀνόμασιν ἢ πράγμασιν, οὕτω δὴ καὶ τὴν τῶν ποικίλων μιμητικὴν ἠθῶν εὕροιμεν ἄν πού τισιν ὠφέλιμον, οἷς τὸ μὴ ποικίλον τοῦ ποικίλου βλαβερώτερον. διὸ δὴ πρὸς τὴν τυραννικὴν ἅπασαν πολιτείαν ἐστὶ χρήσιμον, οὐκ ἐῶσαν ἑνὶ χαίρειν τῷ χειρίστῳ τῆς ζωῆς εἴδει μόνον, ἀλλ' ἐπεισάγουσαν τὴν ἐκ τῆς τῶν παντοδαπῶν ἠθῶν μιμήσεως ἀγωγήν, πρὸς τὴν ὁμοῦ καὶ τὰ ἀμείνω καὶ τὰ χείρω περιπλεκομένην ἐπιτηδεύματα. καὶ γὰρ ἔοικεν ὡς τῷ βασιλικῷ καὶ θείῳ τῆς πολιτείας εἴδει εἶναι τοῦτο ἐστὶ τὸ ποικίλον βλαβερόν, οὕτω τῷ ἐσχάτῳ καὶ τυραννικῷ ὠφέλιμον. διττὸν οὖν τὸ ἁπλοῦν, ἢ τὸ κρεῖττον, ἢ τὸ χεῖρον τοῦ ποικίλου, καὶ τὸ μὲν βλάπτοιτο ὑπὸ τοῦ ποικίλου προσχρώμενον χεῖρον γιγνόμενον, ὡς τοῦ χείρονος ἀναπιμπλάμενον, τὸ δὲ ὠφελοῖτ' ἂν κρεῖττον γιγνόμενον, ὡς τοῦ κρείττονος ἀπολαῦον. εἰ δ' οὖν καὶ ἄλλαις οὔσαις πολιτείαις τισὶν ἡ ποιητικὴ χρήσιμος, ὡς μὲν τῇ πρωτίστῃ μὴ προσάδουσαν, ἀποπεμπτέον, ὡς δὲ μουσῶν ἄγαλμα οὖσαν, τιμητέον. ἐπεὶ καὶ πᾶσαν τέχνην ἱερὰν εἶναι θείου τινὸς φαμέν, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο τοὺς παρ' ἡμῖν φύλακας τεχνικοὺς ἐθελήσομεν ἀποτελεῖν, ἓν ἐπιτήδευμα μόνον ἔχοντας τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν. τὰς μὲν οὖν τέχνας εἰς τὴν κάτω πόλιν ἀπέπεμψεν, τὴν δὲ ποιητικήν, εἰς ἄλλην εἰκότως. αἱ μὲν γὰρ ὀργανικὴν παρέχονται τῷ πολεμικῷ, καὶ τοῖς ἄρχουσι χρείαν, ὡς ὑποτετάχθαι καὶ μὴ ἀμφισβητεῖν τὴν ἑαυτῶν φυλαττούσας τάξιν πρὸς τοὺς τῆς πόλεως σωτῆρας. τὴν δὲ ποιητικὴν φρονήματος οὖσαν ἀνάπλεων καὶ παιδεύειν ἐπαγγελλομένην, οὐκ ἔστι συγκαταλέγειν ταῖς τέχναις, μὴ λάθωμεν ἐπιτειχίσματα κατασκευάζοντες πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἐκ τῆς κάτω πόλεως, καὶ τρέφοντες ἐπιτήδευμα, πρὸς τὴν τῶν φυλάκων ἐπιτήδευσιν ἐναντιώτατον. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τῶν προβλημάτων ταῦτα διαθήσομεν. τὸ δὲ δεύτερον, τοῦτο δ' ἦν τὸ τὴν τραγῳδίαν ἐκβάλλεσθαι καὶ κωμῳδίαν ἀτόπως, εἴπερ διὰ τούτων δυνατόν, ἐμμέτρως ἀποπιμπλάναι τὰ πάθη, καὶ ἀποπλήσαντα ἐνεργὰ πρὸς τὴν παιδείαν ἔχειν, τὸ πεπονηκὸς αὐτῶν θεραπεύσαντας. τοῦτο δ' οὖν πολλὴν καὶ τῷ Ἀριστοτέλει παρασχὸν αἰτιάσεως ἀφορμήν, καὶ τοῖς ὑπὲρ τῶν ποιήσεων τούτων ἀγωνισταῖς τῶν πρὸς Πλάτωνα λόγων, οὑτωσί πως ἡμεῖς ἑπόμενοι τοῖς ἔμπροσθεν διαλύσομεν. πᾶν τὸ μιμητικὸν τῶν παντοδαπῶν ἠθῶν, διὰ μὲν τὴν μίμησιν ῥᾳδίως εἰσδυόμενον εἰς τὰς τῶν ἀκουόντων διανοίας, διὰ τὴν ποικιλίαν βλαβερὸν αὐτοῖς γιγνόμενον. ὁποῖα ἄττα γὰρ ἂν ᾖ τὰ μιμητά, ἀνάγκη τοιαῦτα γίγνεσθαι τὰ προσανέχοντα τοῖς μιμήμασιν, ἀλλοτριώτατον δ' ἐστὶ πρὸς τὴν εἰς ἀρετὴν τῶν νέων ἀγωγήν. ἁπλοῦν γὰρ ἡ ἀρετή, καὶ αὐτῷ τῷ θεῷ μάλιστα προσεοικός. ὃ φαμὲν διαφερόντως προσήκειν τῷ ἑνί. τὸν οὖν ὑπὸ τοιούτων ἀναπλήσιον γενησόμενον, φεύγειν δὴ τὴν ἐναντίαν τῇ ἁπλότητι ζωήν, ὥς τε ἁπάσης αὐτῶν δεήσει καθαρεύειν ποικιλίας. εἰ δὲ ὥσπερ, καὶ τῶν εἰς ταύτην καθελκόντων πάντων, ὅτι μάλιστα πορρωτάτω νέον ὄντα, καὶ διὰ τὴν νεότητα ῥᾳδίως πλαττόμενον ἐπιτηδευμάτων ἐφιστάναι. δῆλον οὖν ὅτι καὶ τὴν τραγῳδίαν, καὶ τὴν κωμῳδίαν παντοίων οὔσας μιμητικὰς ἠθῶν, καὶ μεθ' ἡδονῶν προσπιπτούσας τοῖς ἀκούουσι, δὲ εὐλαβηθησόμεθα, μὴ τὸ ἐπαγωγὸν αὐτῶν, εἰς συμπάθειαν τὸ ἀγώγιμον ἑλκύσαν, τὴν τῶν παίδων ζωὴν ἀναπλήσῃ τῶν ἐκ τῆς μιμήσεως κακῶν, καὶ ἀντὶ τῆς πρὸς τὰ πάθη μετρίας ἀφοσιώσεως ἕξιν πονηρὰν ἐντήκωσι ταῖς ψυχαῖς καὶ δυσέκνιπτον, τὸ ἓν καὶ τὸ ἁπλοῦν ἀφανίσασαν, τὰ δ' ἐναντία τούτων ἐκμαξαμένην ἀεὶ τῆς πρὸς τὰ παντοῖα μιμήματα φιλίας. ἐπεὶ καὶ διαφερόντως αἱ ποιήσεις αὗται πρὸς ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς ἀποτείνονται τὸ μάλιστα τοῖς πάθεσιν ἐκκείμενον. ἡ μὲν τὸ φιλήδονον ἐρεθίζουσα, καὶ εἰς γέλωτας ἀτόπους ἐξάγουσα, ἡ δὲ τὸ φιλόλυπον παιδοτριβοῦσα, καὶ εἰς θρήνους ἀγεννεῖς καθέλκουσα, ἑκατέρα δὲ τρέφουσα τὸ παθητικὸν ἡμῶν, καὶ ὅσῳ ἂν μᾶλλον τὸ ἑαυτῆς ἔργον ἀπεργάζηται, τοσούτῳ μᾶλλον.
† † δεῖ μὲν οὖν τὸν πολιτικὸν διαμηχανᾶσθαί τινας τῶν παθῶν τούτων ἀπεράσεις, καὶ ἡμεῖς φήσομεν. ἀλλ' οὔτε τὰς περὶ αὐτὰ προσπαθείας συντείνειν, τοὐναντίον μὲν οὖν, ὥστε χαλινοῦν καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν ἐμμελῶς ἀναστέλλειν. ἐκείνας δὲ ἄρα τὰς ποιήσεις πρὸς τῆς ποικιλίας, καὶ τὸ ἄμετρον ἐχούσας ἐν ταῖς τῶν παθῶν τούτων προκλήσεσι, πολλοῦ δεῖν εἰς ἀφοσίωσιν εἶναι χρησίμους. αἱ γὰρ ἀφοσιώσεις, οὐκ ἐν ὑπερβολαῖς εἰσιν, ἀλλ' ἐν συνεσταλμέναις ἐνεργείαις, σμικρὰν ὁμοιότητα πρὸς ἐκεῖνα ἔχουσαι ὧν εἰσιν ἀφοσιώσεις. εἰ τοίνυν οὐ δεῖ φιλοθρήνους ἡμῖν ἀποτελεῖσθαι καὶ φιλογέλωτας τοὺς παιδευομένους, οὐκ ἂν δέοι προσομιλεῖν αὐτοὺς ταῖς ταῦτα ἀμφότερα τὰ πάθη πολλαπλασιαζούσαις μιμήσεσι. δύο τοίνυν ταῦτα πέπεισται τὸν Πλάτωνα, μὴ προσίεσθαι τραγῳδίαν καὶ κωμῳδίαν εἰς τὴν ὀρθὴν πολιτείαν, ὡς ἀξίας οὔσας οὐδενὸς τοῖς νέοις. ἓν μὲν τὸ ποικίλον ὡς εἴρηται τῶν ἐν ταύταις μιμήσεων, ἕτερον δὲ τὸ τῶν παθῶν ἀμέτρως κινητικὸν ἃ βούλεται συστέλλειν ὑπὲρ δύναμιν, τρίτον δὲ ὡς ἐπὶ τούτοις, τὸ πρὸς πᾶσαν τὴν περὶ τὸ θεῖον, καὶ ἡρωϊκὸν γένος αὐτῶν πλημμέλειαν εὐχερές. οὐδενὸς γοῦν ἀπέχονται τῶν εἰς δυσσέβειαν τεινόντων ῥημάτων, βλασφημοῦσαι μὲν περὶ τοὺς θεούς, ἀπορρίπτουσαι δὲ εἰς τοὺς ἥρωας ἀναξίους τῶν ἡρώων λόγους. οἷς εἰ μὲν πιστεύσειαν ἡμῖν οἱ νέοι τὴν γιγαντικὴν ζωὴν ἐκθρέψουσι, καὶ τὴν ἄθεον φαντασίαν, ἧς ἐπιταθείσης, οἰχήσεται πᾶς ὁ τῆς ἀρετῆς χορός. οὐ γὰρ ἐθέλει συ-

νοικεῖν

ποιεῖν ἀθέῳ ζωῇ καὶ ἀποθρασυνομένην πρὸς τοὺς κρείττους. εἰ δὲ μὴ πιστεύσαιεν, οὐδ' ἄν τι χρηστὸν ἔχοιεν αἱ ποιήσεις, αἴτε ἐπίσιον ἐγγένοιτο, διὰ τὴν περὶ τὰ μέγιστα πρὸς αὐτὰς ἀπιστίαν. πεφύκαμεν γὰρ ἅπαντες οἱ καὶ περὶ τῶν ἀσυνήθως ἀξίων διαφερόντως ἀπιστοῦμεν, μὴ δὲ περὶ τῶν ἀτιμοτέρων ἐνδιδόναι τῇ ἑαυτῶν διανοίᾳ, ὥστε ἢ περιττὰς ἀναγκαίας αὐτὰς, ἢ βλαβερὰς τοῖς παιδευομένοις εἶναι. καὶ ταῦτα προορώμενος ὁ Πλάτων, οὐ δίδωσι χορὸν τοῖς τῶν τοιούτων ποιήσεων δημιουργοῖς, οὐδὲ ἐπιτρέπει νέοις οὖσιν αὐτῶν ἀκροᾶσθαι τριῶν, ὡς εἴρηται φυλακῆς ἕνεκα, δοξῶν πονηρίας, παθῶν ἀμετρίας, καὶ τῆς ἐν τῇ πάσῃ ζωῇ ποικιλίας, ὧν τὸ μὲν ἐστὶ τοῦ ἐν ἡμῖν γνωστικοῦ κακόν, τὸ δὲ τοῦ ὀρεκτικοῦ, τὸ δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς. τούτων δὲ διακεκριμένων, ἐκεῖνο προσθῶμεν ὃ δὴ προὐθέμεθα συγγενὲς ὂν, τῷ πρόσθεν, πῶς αὖ αὐτὸς συνᾴδοι πρὸς ἑαυτόν, ἐν Συμποσίῳ μὲν ἀναγκάζων τῆς αὐτῆς εἶναι τέχνης κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ποιεῖν, ἐν Πολιτείᾳ δὲ μηδὲν ταύτας γειτνιώσας ἀλλήλαις, οὐδὲ τῆς αὐτῆς ἕξεως εἶναι λέγων ἀποτελεῖν, διὰ τὸ τὴν φύσιν ἡμῶν ἄλλην πρὸς ἄλλο πεφυκέναι κατακεκερματισμένην, ὡς δὲ ἐπὶ τραγῳδίας μόνης οὐ πάντας ὁμοίως ἔχειν πρὸς πάντα τὰ μέρη τῆς ποιήσεως ταύτης, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐν ἄλλοις αὐτῆς μέρεσι, τοὺς δὲ ἐν ἄλλοις κατορθοῦν, καὶ κωμῳδίαν ὡσαύτως. ὅτι μὲν οὖν ἀληθὲς τὸ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν διὰ τὴν ὑπόστασιν τῆς ζωῆς, καὶ τὴν εἰς τὸ ἔσχατον πτῶσιν, ἀπὸ τῆς ὁλικῆς ἐνεργείας εἰς τὴν μερικωτάτην καταντῆσαι, παντός ἐστι συνιδεῖν. ἐκείνη μὲν γὰρ αὐτὴν ἐποίει κοσμικὴν εἰς τὸ ὅλον βλέπουσαν, καὶ τοῖς θεοῖς συνδιοικοῦσαν, τὸ πᾶν σμικρὸν ὁρῶσαν τὴν γένεσιν. ὅπου γε καὶ ὁ ἐνταῦθα κορυφαῖος τὴν γῆν εἰωθὼς εἰς τὸ ὅλον βλέπειν. ἡ δὲ εἰς τοῦτο τὸ εἶδος κάθοδος ἀπὸ τοῦ ὅλου, καὶ παντὸς εἰς τὸ μερικώτερον ἀγομένης γέγονεν, ἀπὸ μὲν τοῦ κοσμικοῦ λόγου καθ' ὃν εἶχε πρότερον, τοῦ θνητοῦ ζώου μόνον προχειριζούσης, ἀπὸ δὲ τούτου μερικώτερον ἄλλον τὸν ἀνθρώπειον προβαλλομένης ἀντὶ τοῦ παντὸς θνητοῦ ζώου προνοίας, ὡς ἑνός, ἀπὸ δὲ τούτου καὶ τὸν τινὸς ἀνθρώπου βίον ἀποδεξαμένης τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, οἷον φιλοσόφου, καὶ τὸν κοινὸν τοῦ ἀνθρώπου λόγον ἀφείσης, ἀπὸ δὲ τούτου, τὸν ἐν τῷδε τῷ κλίματι, καὶ τῇδε τῇ πόλει, καὶ τῷδε τῷ γένει βίον, ἐνδεσμούσης, καὶ οὕτω δὴ γενομένης μερικῆς ἀντὶ τῆς ὁλικῆς, ἀπὸ δὲ τῆς εἰς τοῦτο πτώσεως λοιπὸν ἐπιτηδειότητας ἄλλας προσλαβούσης, τὰς μὲν ἐκ τῶν προσεχῶν αἰτίων, οἷον, πατέρων καὶ σπερμάτων, τὰς δὲ ἐκ τοῦ περιέχοντος καὶ τῆς ἐκ τούτου φύσεως ἰδίας, τὰς δὲ ἐκ τῶν προστατῶν τῆς ζωῆς τῆς οἰκείας, τοῖς τόποις ἐν οἷς κατετάχθησαν πιστεύουσα τὴν τελευταίαν πτῶσιν. ἐκ γὰρ τούτων πάντων ὄντως ἡ φύσις αὐτῆς κατακεκερματισμένη, τὴν πρὸς τὰς διαφερούσας τέχνας καὶ ἐπιστήμας καὶ ἐπιτηδεύσεις ἐπισφίγγουσα ἐπιτηδειότητα, καὶ ἄλλη πρὸς ἄλλα πέφυκεν, καὶ οὐδὲ πρὸς ταῦτα ὅλα διήλλαξε ταῖς αὐτῆς δυνάμεσι τὰς περὶ αὐτὰς ζωάς. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην πάντων ἐστὶν ἀληθέστατον, καὶ ὡς διὰ τοῦτο τοῖς μὲν κωμῳδίαν, τοῖς δὲ τραγῳδίαν ἐργάζεσθαι δυνατόν, καὶ οὐ δὲ ὅλην κωμῳδίαν τισὶν ἢ τραγῳδίαν ὡσαύτως πᾶσιν. οὐ μήν, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς ταύτας ἐργαζομένοις τὰς ποιήσεις, δυοῖν τούτοιν δεῖ, τῆς τε γνώσεως, καὶ τῆς ζωτικῆς, τῆς μὲν ὅπως ἂν ἔχωσι τέχνην τοῦ πῶς ἑκατέραν μεταχειριστέον, καὶ ἐκ τίνων μερῶν διασκευαστέον, καὶ πῶς τεταγμένων, καὶ ὁποίων προσώπων, ἃ δὴ καὶ λέγειν εἰώθασιν οἱ περὶ αὐτῶν γράφοντες, τῆς δὲ ὅπως ἂν τοιαύτην πάσχοιεν τὴν τῶν ἠθῶν μίμησιν ὁποῖα τά τε πράγματά ἐστι τὰ ὑποκείμενα, καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ μὴ ἀνόμοιοι γίνοιντο μιμηταὶ τῶν προτεθέντων αὐτοῖς. τὴν μὲν γνῶσιν μίαν ἐν ἀμφοτέραις εἶναι τὴν τεχνικὴν δυνατόν, ὃ καὶ ὁ Σωκράτης ὁ ἐν Συμποσίῳ φησίν. οὐ γὰρ μιμεῖσθαι τὸν αὐτόν, ἀλλ' ἐπίστασθαι ποιεῖν κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν. τὴν δὲ διὰ τῶν ἠθῶν ἐπιτηδειότητα πρὸς αὐτὰς τὴν μιμητικὴν ἀναγκαῖον μηκέτι μίαν ὑπάρχειν. καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ λέγει Σωκράτης. μιμεῖσθαι γὰρ τὸν αὐτὸν κωμικῶς καὶ τραγικῶς οὐκ εἶναι δυνατόν. μάλιστα γὰρ ἠθοποιός ἐστιν ἡ μίμησις, οὐκ ἔστι δὲ ταὐτὸν ἦθος ἐπιτήδειον, πρός τε τραγῳδίαν φιλόθρηνον ὄντα, καὶ πρὸς κωμῳδίαν φιλογέλων. εἰκότως διελὼν ὁ Σωκράτης τὸ τεχνικὸν τοῦ ἠθικοῦ, τό τε μὲν ἔφατο τὸν αὐτὸν ἐπίστασθαι ποιεῖν ἀμφοτέρας. δεῖ γὰρ καὶ τέχνης πρὸς αὐτάς, καὶ ἤθους. ὧν ἡ μὲν κοινὴ γίνοιτ' ἂν ἀμφοῖν, τὸ δὲ ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ διάφορον. τοσαῦτα καὶ περὶ τούτου. τί δὲ δὴ περὶ τοῦ τετάρτου φήσομεν, πῶς ὁ Σωκράτης αἰνίττεται τὰς τῶν ἁρμονιῶν εἰδέναι διαφοράς, καὶ ταῦτα περί γε τῶν ῥυθμῶν ἀκηκοέναι τι παρὰ Δάμωνος λέγων, καὶ εἰς τὸν Γλαύκωνα τὴν γνῶσιν αὐτῶν ἀποπέμπει, προστιθείς. λέγομεν τοίνυν καὶ πρὸς ταύτην τὴν ζήτησιν, ὅτι πολιτικῷ προσήκει καὶ περὶ ἁρμονιῶν τι λέγειν, καὶ περὶ ῥυθμῶν, ἀλλ' οὐχ ὡς τῷ μουσικῷ. τοῦ μὲν γὰρ ἔργον ἀφορίσαι τὸ εἶδος οἷον εἶναι δεῖ τῶν ἁρμονιῶν, τῶν εἰς ὀρθὴν ἀγωγὴν νέων καὶ παιδείαν συντεινουσῶν, τοῦ δὲ πάσας ἠκριβωκέναι τὰς ἐν αὐταῖς διαφοράς, ὅσαι τε τὸ φιλόλυπον ἐγείρουσι τῆς ψυχῆς, καὶ ὅσαι χαλῶσι τὸ φιλήδονον, καὶ ὅσαι μιγνῦσι τὰς ἀμφοτέρων κινήσεις. δεῖ γὰρ αὐτόν, εἴπερ ἐστὶ τῷ ὄντι μουσικός, ἐπισκέψασθαι τίνες ὠφέλιμοι ταῖς πολιτείαις. διὸ καὶ ὀρθῶς οἱ λέγοντες, ὡς ἄρα δεῖ μήτε τὸν πολιτικὸν ἄμουσον εἶναι, μήτε τὸν μουσικὸν ἀπολίτευτον. ὁ μὲν γὰρ ἄμουσος ὤν, ὁμοίως ἀσπάζεται πάσας, ὅσαι τε συντείνουσι πρὸς ἀπαιδευσίαν, καὶ ὅσαι συντελοῦσι πρὸς παιδείαν. καίτοι τῆς μουσικῆς ἀπαγγελλομένης τὴν ψυχήν, πάσχουσαν μὲν τοῖς καλοῖς ἀποφαινομένην, ἀπηλλαγμένην δὲ ἀπὸ τοῖς αἰσχροῖς. τῷ τοίνυν πολιτικῷ, τὸ πρέπον φυλάττων ὁ Σωκράτης ἅτε πολιτείας ὢν δημιουργός, εἰς ἄλλους ἀποπέμπει τὴν τῶν ἁρμονιῶν διάκρισιν, αὐτὸς τοὺς τύπους μόνον ὑπογράφων τῆς πρὸς παιδείας συντεινούσης ἁρμονίας. οὕτω δὲ καὶ τῷ στρατηγῷ, τὸ μὲν τέλος αὐτὸν προσῆκεν ὁρίζειν, τὸν ὡς ἀληθῶς πολιτικόν, τίσι πολεμητέον, ὅτι τοῖς ἀδικοῦσιν ἐγχειροῦσι, τοὺς δὲ τρόπους τοὺς πολεμικοὺς καὶ τὰς διαφοράς, ἐκείνῳ καταλιπεῖν, ὡς εἰδότι πῶς καὶ πῶς διὰ τίνων πολεμητέον. οὕτω καὶ τῷ ἰατρῷ, προστάξει μὲν ὁ πολιτικὸς ὑγιάζειν ὡς δέον, μὴ μακρὸν ποι

μὲν διὰ ὄψεως, ὁ δὲ διὰ ἀκοῆς ἀναμιμνήσκεται τοῦ καλοῦ. τοῦτον δ' οὖν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ βίῳ συνωρίσαμεν τῷ ἐρωτικῷ, καὶ τρεῖς ἐποιήσαμεν τοὺς τὸν ἀνάγωγον καὶ ἐπιστρεπτικὸν ἑλομένους βίον, ἀπὸ τῶν τελευταίων εἰς τὰ πρῶτα πάλιν, ὅθεν δεῦρο κατεληλύθασι, τὸν φιλόσοφον, τὸν ἐρωτικόν, τὸν μουσικόν, τὸν μὲν περί τι καλὸν ἐνεργοῦντα τὸ ἐν ἁρμονίαις καὶ ῥυθμοῖς, καὶ ἀπὸ τούτου πρὸς τὰς ἀφανεῖς ἁρμονίας ἀνιόντα, καὶ ῥυθμοὺς ἐκείνους οὐκέτι διὰ ἀκοῆς ὄντας γνωστικούς, ἀλλὰ τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ καταφανεῖς, τὸν δὲ περὶ πᾶν τὸ ἐν αἰσθήσει καλὸν ἀναμιμνησκόμενον ὄντα κάλλους ἁπλῶς, ἀλλ' οὔ τινος, τὸν δὲ ἀπὸ πάντων τούτων τῶν αἰσθητῶν εἰδῶν, εἰς τὴν θέαν τῶν νοητῶν, ὧν εἰκόνες τὰ αἰσθητὰ ταῦτα, στελλόμενον καὶ προειληφότα τό τε τοῦ μουσικοῦ καὶ τὸ τοῦ ἐρωτικοῦ τέλος. τὸ γάρ τοι καλόν, πάντως δήπου καὶ καλόν ἐστιν, καὶ τὸ τὶ εἶδος, πάντως καὶ εἶδος. ὁ τοίνυν παντὸς εἴδους θεατής, οἶδεν ἄμφω, καὶ τὸ ἁπλῶς μὲν καλόν, τί δὲ εἶδος, καὶ τὸ τὶ καλόν. ὥστε εἴη ἂν ὁ τοιοῦτος μουσικός, τῷ φιλοσόφῳ σύστοιχος. λέγει δὴ οὖν καὶ ἄλλην εἶναι ταύτης μουσικήν, τὴν παιδευτικὴν τῶν ἠθῶν, διά τε ἁρμονιῶν τῶν εἰς ἀρετὴν καὶ ῥυθμῶν ἀνευρίσκουσαν. τίνες μὲν ἁρμονίαι καὶ ῥυθμοὶ παιδεύειν δύνανται τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, καὶ πλάττειν ἤθεσι βελτίστοις ἐν πάσαις πράξεσι καὶ περιστάσεσι, τίνες δὲ ἐναντίοι τούτοις ἐκμελεῖς αὐτὰς ἀποτελοῦσι, ἐπιτείνουσαι ἢ χαλῶσαι, καὶ εἰς ἀναρμοστίαν ἄγουσαι καὶ ἀρρυθμίαν, καὶ ταύτης εἴποις ἂν εἶναι τὴν παιδευτικὴν μουσικὴν ὑπὸ τῶν πολιτικῶν τεταγμένην τῇ γυμναστικῇ σύστοιχον, εἰς ἣν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης βλέπων, τοὺς περὶ ἁρμονιῶν καὶ ῥυθμῶν κεκίνηκε λόγους, ὥσπερ εἰς τὴν πρὸ ταύτης, ἡνίκα τὰς ἐπιστήμας ζητῶν τὰς ἐχούσας τι πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὁλκόν, ἀξιοῖ καὶ τὴν ἁρμονίαν μὴ τὴν αἰσθητὴν ἀσπάζεσθαι ταύτην, ἀλλ' εἰς τοὺς καθολικοὺς ἀνάγειν λόγους, μεθιστάσαν τὸν νοῦν ἡμῶν εἰς τὰ νοητὰ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν. τοσούτων τοίνυν ὄντων τῶν παρ' αὐτῷ μουσικῶν, ἤδη φανερόν, ὅπως τὴν ποιητικὴν ὑπὸ τὴν μουσικὴν τακτέον, εἴ τε τὴν ἔνθεον, εἴ τε τὴν μὴ τοιαύτην, καὶ τίνος διοριστέον, ὅτι τῆς ἀναγομένης. ταύτην γὰρ εἶχεν ὁ πρώτιστος βίος, καὶ ταύτην διώρισε τὴν ποιητικήν, ὡς μιμητικήν, οὐκ ἐθέλουσαν μιμητικῶς, ἀλλὰ ἀπὸ μιμητῶν ἁρπάζειν ἑαυτὴν εἰς τὰ παραδείγματα τῶν ἁρμονιῶν τῶν τῇδε καὶ ῥυθμῶν. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ταῦτα διώρισται, μὴ δὲ ἐκεῖνα παραλείπωμεν ἀδιόριστα τούτοις ἑπόμενα, τίνας ἁρμονίας ἐκκρίνει δεῖν τὸν ποιητὴν παραλαμβάνειν, εἰς τὴν τῶν νέων παιδείαν, καὶ τίνας αὐτῶν ῥυθμοὺς προσαναγκάζει δηλοῦν, τῇ πασῶν μὲν ἁρμονιῶν, πάντων δὲ ῥυθμῶν ἐπιτηδεύσει ἐκτρεπομένους, ὡς ποικιλίας ἀμέτρου πρόξενον γιγνομένην τοῖς ἤθεσι τῶν παιδευομένων. δοκεῖ γοῦν δι' ἃς εἴπομεν αἰτίας ἄλλοις ἐπιτρέπειν τὴν τούτων ἐπίκρισιν, μετεώρους ἡμᾶς ἀφεῖναι διψῶντας ἀκοῦσαι, τί ποτέ ἐστι τὸ τῷ Σωκράτει περὶ τούτων δοκοῦν ὃς ἦν τῶν μουσικῶν ἀκρότατος, ὥσπερ οἶμαι καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ. φιλοσοφίαν μὲν εἶναι λέγων τὴν μεγίστην μουσικήν, ἑαυτὸν δὲ μηδὲν ἀπολελοιπέναι ταύτης ἐν παντὶ τῷ βίῳ. καὶ ταῦτα διατεινόμενος ὁ ἀγωνικὸς ἐκεῖνος, καὶ μηδὲν εἰδέναι λέγων πρὸ τῆς τελευταίας ἡμέρας. τίνα οὖν αὐτῷ δοκεῖ περί τε ἁρμονίας καὶ ῥυθμοὺς τῶν εἰς παιδείαν φερόντων, ἐν οἷς καὶ τοὺς ποιητὰς ἀναγκάζει ποιεῖν ὅσα προσᾴσονται τοῖς νέοις, καὶ οἷς μόνοις δεῖσθαι χορὸν φησίν, ἀλλ' οὐχὶ τοῖς παντοίων ἠθῶν μιμητικοῖς. τοὺς μὲν οὖν ῥυθμοὺς ὅσους ἂν καὶ Δάμωνος ἀκοῦσαι λέγει καὶ ἀποδέχεται τοῦ λόγου, δῆλός ἐστι, τῶν μὲν συνθέτων τὸν ἐνόπλιον ἀποδεχόμενος, ὅς ἐστιν ἐκ τοῦ ἰάμβου καὶ δακτύλου, καὶ τοῦ παριαμβίδος. τοῦτον γὰρ ἀνδρικὸν ἦθος ἐμποιεῖν, καὶ παρατεταγμένον πρὸς πάσας τὰς ἀναγκαίας καὶ ἑκουσίους πράξεις. τῶν δὲ ἁπλῶν, τόν τε ἡρῷον δάκτυλον, περὶ οὗ καὶ λόγον φησὶν ἀκοῦσαι Δάμωνος, καὶ δάκτυλόν γε καὶ ἡρῷον διακοσμοῦντος. ἐνδεικνύμενος ὡς ἄρα τὸν τοιοῦτον ῥυθμὸν ἡγοῖτο κοσμιώτατον εἶναι ποιητικόν, καὶ ὁμαλώτατον, καὶ τῶν τοιούτων ἀγαθόν. ἐκ δὲ ἀμφοτέρων ἀποτελεῖσθαι τὴν ψυχήν, ἅμα μὲν εὐκίνητον, ἅμα δὲ ἠρεμίαν. ταῦτα δὲ ἄμφω καλῶς ἀλλήλοις συγκραθέντα παιδείαν τὴν ὡς ἀληθῶς ἐντιθέναι. δεῖν γὰρ καὶ ἐν τῷ Πολιτικῷ φησὶ μήτε τὸ εὐκίνητον μόνον αἱρεῖσθαι τῶν ἠθῶν, ὀξύρροπον καθ' αὑτὸ καὶ ἄστατον ὄν, μήτε τὸ ἠρεμαῖον ἀργὸν καὶ ἀδρανὲς ὑπάρχον θατέρου χωριζόμενον. ἄμφω τοίνυν οἱ ῥυθμοί, τὴν ἀμφοτέρων μετριότητα προξενοῦσιν ἀλλήλοις συμπλεκόμενοι. τὰς δὲ αὖ ἁρμονίας ἤδη μέν τινες τῶν ῥυθμοποιῶν καὶ συμποτικῶν ὧν αἱ μέν, τὸ φιλήδονον οὐ χαλῶσιν, αἱ δὲ τὸ φιλόλυπον συντείνουσι. τούτων δ' οὖν ἐκβεβλημένων, ἀξιοῦσι τὰς λοιπάς, ὧν Δάμων ἐδίδασκεν, τήν τε φρύγιον καὶ τὴν δώριον αὐτὸν ὡς παιδευτικὸν παραδέχεσθαι, καὶ διαμφισβητοῦσι πρὸς ἀλλήλους. οἱ μέν, τὴν φρύγιον εἰρηνικήν, τὴν δὲ δώριον λέγοντες εἶναι κατὰ ταὐτὸν πολεμικόν. οἱ δὲ ἀνάπαλιν, τὴν μὲν φρύγιον ὡς ἐκστατικὴν εἶναι πολεμικήν, τὴν δὲ δώριον καταστηματικὴν καὶ εἰρηνικήν. ἡμεῖς δὲ εὑρόντες ἐν Λάχητι λέγοντα σαφῶς αὐτὸν τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι καὶ ὄντως πεπαιδευμένον, τὸν ἡρμοσμένον λύραν, οὐδὲ ὄργανα παιδιᾶς, ἀλλ' αὐτὸς τὴν αὑτοῦ ψυχήν, οὐ φρυγιστί, οὐδὲ αὖ ἰαστὶ ἢ λυδιστί, ἀλλὰ δωριστὶ ἥπερ μόνη ἐστὶν ἁρμονία ἑλληνική. ταύτην μὲν αὐτὸν ἡγούμεθα μόνην οἴεσθαι τῶν ἁρμονιῶν ἐν παιδείᾳ ἐξαρκεῖν. τὴν δὲ φρυγιστί, πρὸς ἱερὰ καὶ ἐνθουσιασμοὺς ἐπιτηδείαν ὑπάρχειν. ὡς καὶ αὐτὸς ἐν Μίνωϊ λέγει σαφῶς τὰ Ὀλύμπου μέλη μόνα τοὺς εἰς κατοκωχὴν πεφυκότας κινεῖν ἐξιστάντα, πρὸς δὲ παιδείαν μὴ συντελεῖν. τῶν δὲ ῥυθμῶν, τὸ μὲν ἐνόπλιον οὐκ εἰς τὸ παιδεύειν νέων ψυχάς, ἀλλ' εἰς τὸ ἐξορμᾶν εἰς τὰς πολεμικὰς πράξεις παρέχεσθαι χρείαν ὑπειληφέναι, καὶ τὸ ὄνομα λαβεῖν ἐντεῦθεν τὸν ῥυθμόν. μόνον δὲ τὸν δάκτυλον καὶ ἡρῷον, ἁρμόττειν παιδευομένοις, καὶ ὅλως τὸν τῇ ἰσότητι κεκοσμημένον, διό μοι δοκεῖν, καὶ οὕτως εἰπεῖν Δάμωνος ἀκοῦσαι τοῦτον διακοσμοῦντος τὸν ῥυθμόν, ὡς εἰς κατακόσμησιν ὡς ἀληθῶς

συντελοῦντι τῆς ζωῆς καὶ παιδευτικόν. μίαν οὖν ἁρμονίαν τὴν Δώριον, καὶ ῥυθμὸν ἕνα τὸν δακτυλικὸν αὐτὸν ἐγκρίναι ἡμῖν λεκτέον τοῖς παιδεύειν μέλλουσι ποιηταῖς ἐμπρέπειν. καὶ γάρ ἐστι τούτοις κοινωνία, κατὰ τὸν τῆς ἰσότητος λόγον. καὶ γὰρ ὥσπερ δακτυλικὸς ῥυθμὸς ἐν τῷ ἴσῳ συνίσταται τῆς ἄρσεως καὶ θέσεως, οὕτω καὶ ἡ Δώριος ἁρμονία, τὸν ἴσον ἐφ' ἑκάτερα τοῦ τόνου λόγον ἁρμόζεται. δύο γὰρ τετράχορδα διοριζόμενα τόνῳ, μελῳδεῖται κατ' αὐτήν. ἐμπρέπει δὲ, ὁ τῆς ἰσότητος λόγος, ταῖς τῶν ἀλόγων εἰδῶν ἀρεταῖς, τὰς ὑπερβολὰς καὶ τὰς ἐνδείας ἀφελών, αἳ δὴ τῆς τοῦ ἀνίσου μερίδος εἰσί. ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω διακρίνοντα τίνας ἁρμονίας ἐκλέγεται, καὶ τίνας ῥυθμοὺς, εἰς ποίησιν παιδευτικήν. ὅτι δὲ ὥσπερ ἐν τῇ μιμήσει τὴν ποικιλίαν ἐπισκευάζετο, καὶ διὰ τοῦτο τὴν τοιαύτην ἐξέπεμπεν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς ἁρμονίαις καὶ τοῖς ῥυθμοῖς, τὰς παντοδαπὰς αὐτῶν ἕξεις, αἷς δὴ χαίρουσι, τὰς τῶν πολλῶν ἀκοὰς ἐκτρέπεται. δηλοῖ καὶ τὰ ὄργανα ἀτιμάζων τὰ καλούμενα παναρμόνια, καὶ τοὺς τριγώνους, καὶ αὐτὸν τὸν αὐλὸν ἐοικότα τοῖς παναρμονίοις διὰ τὸ πλῆθος τῶν τρυπημάτων, οἷς τὸ ὄνομα γέγονεν ἐκ τοῦ παντοίας ἁρμονίας εἶναι δυνατὸν ἐπιδείκνυσθαι δι' αὐτῶν. ὡς οὖν συντόμως εἰπεῖν, πανταχοῦ δεῖ τὸν παρ' αὐτῷ ποιητὴν, εἰς δύο μεταβλέπειν καὶ ἐν ταῖς μιμήσεσι, καὶ ἐν ταῖς ἁρμονίαις, καὶ ἐν τοῖς ῥυθμοῖς, τὸ καλὸν καὶ τὸ ἁπλοῦν. ὧν τὸ μὲν ἐστι νοερὸν, τὸ δὲ θεῖον. καὶ εἰκότως. δεῖν γὰρ ὁμοιωθῆναι τούτοις τὴν ψυχὴν πρὸ αὐτῆς οὖσι. καὶ γὰρ μετ' αὐτὴν σῶμα καὶ ὕλη, αὕτη μὲν αἶσχος οὖσα, τὸ δὲ σῶμα σύνθετον. τούτων οὖν ἡμῖν συμπερανθέντων ἴδωμεν τίνα ποτὲ ἐστὶν ἃ τοῖς κατ' ἑαυτὸν ἐπιτιμᾷ ποιηταῖς, καὶ διό φησιν αὐτοὺς ἀποπίπτειν τῆς ἀληθοῦς μουσικῆς. τὸ γὰρ μὴ ἄν ποτε τὰς μούσας αὐτὰς ἐξαμαρτεῖν ἅπερ οὗτοι πλημμελοῦσιν, ἐκβαίνοντας αὐτοὺς δεικνύουσι τὴν τῷ ὄντι μουσικὴν καὶ φερομένους εἰς τὴν τὸν πολὺν ὄχλον ἀρέσκουσαν. ἔστι δὴ οὖν τούτων ὧν φησιν τοὺς καθ' ἑαυτὸν ποιητάς, ἓν μὲν τὸ τοὺς λόγους καὶ τὰς ἁρμονίας καὶ ῥυθμοὺς μὴ ποιεῖν οἰκείους τοῖς ἤθεσι τοῖς ζῴοις ἃ μιμοῦνται περιάπτοντας γυναιξὶ μὲν ἀνδρικοὺς λόγους, ἀνδράσι δὲ γυναικῶν, καὶ οὐδὲ τούτων σπουδαίων. τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστι μιμήσεως ὀρθῆς. ὥσπερ οὐδὲ τὸ δούλοις ῥυθμοὺς ἀνδρείων, ἢ ἀνάπαλιν διανέμειν. ἕτερον δὲ τὸ συγχεῖν τὰς ἁρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμοὺς πρὸς τὰ εἴδη τῶν λόγων, καὶ τὰ ἀσύγκλωστα συγκλώθειν, οἷον, λόγοις θρηνητικοῖς, ἁρμονίαν Δώριον ἐπιφέρειν, καὶ ἀνδρικοῖς Λύδιον γοερὰν οὖσαν. δεῖν γὰρ ἕπεσθαι τῷ μὲν λόγῳ τὴν ἁρμονίαν, τῇ δὲ ἁρμονίᾳ τὸν ῥυθμόν, καὶ εἰ μὲν ἀνδρικὸς ὁ λόγος, καὶ τὰ λοιπὰ εἶναι τοιαῦτα πάντως. εἰ δὲ θρηνώδης, κἀκεῖνα τῆς ὁμοίας εἶναι δυνάμεως. καὶ ἔοικεν διὰ τοῦτο καὶ ταῦτα, κἀκεῖνο διδάσκειν, ὡς ἄρα τῶν ἁρμονιῶν κατὰ τὰ εἴδη διῃρημένων τῆς ζωῆς οἱ ποιηταὶ χρώμενοι πάσαις ὡς πάντων ἀτάκτων δόξαν παρεῖχον. ὡς ἄρα μὴ οὔσης ἐν ταῖς ἁρμονίαις τοιαύτης διαφορᾶς, ἀλλὰ ἁπασῶν εἰς πᾶν ἦθος ἐναρμόζεσθαι δυναμένων. ὡς θρηνεῖν μὲν ἰαστὶ τυχόν, ἐν δὲ συμποσίοις διαγίγνεσθαι μιξολυδιστί. καὶ τέλος τὸ λέγειν τινὰς καὶ ταῦτα συγχωροῦντας εἶναι καὶ λόγων καὶ ῥυθμῶν διαφοράς. καὶ μὴ αὖ τὸν τοῦ ἀνδρικοῦ λόγου ἁρμόσαι τῷ δειλῷ, μὴ δὲ τὸν ἀνδρικὸν ῥυθμὸν γίνεσθαι αὖ ἐμπρέποντα δειλῷ. γελοῖον γὰρ τῶν ἄκρων ταύτῃ διωρισμένων τὴν ἁρμονίαν μὴ κατὰ ταῦτα διῃρῆσθαι, καὶ ἄλλα ἄλλοις ἤθεσιν ἐμπρέπειν. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην τὸ πάντα συγχεῖν, ἔοικε τοῦτο τοῖς ποιηταῖς ἐπιτιμᾶν. τὸ δὲ πρότερον τὸ τοῖς ὑποκειμένοις, ἤθεσι καὶ εἴδεσι τῆς ζωῆς μὴ παρέχεσθαι συνᾴδοντας τοὺς λόγους, καὶ τὰς ἁρμονίας, καὶ τοὺς ῥυθμοὺς, εἰ καὶ ἀλλήλοις εἴη ταῦτα μὴ ὡς ἔτυχεν συγκεκλωσμένα, διδάσκοντος ἡμᾶς δεῖν τὴν πάντων τούτων χρείαν καὶ σύνταξιν εἰς τὰ πράγματα δεῖν ἀναφέρειν. τὰς γὰρ ἐννοίας ἐκείνοις ἐπιτηδείως δεῖν, αἳ προηγουμένην ἐν τοῖς λόγοις ἔχουσι δύναμιν, οἷς ἕπεσθαι προσήκει τὰς ἁρμονίας ὡς ταύταις τοὺς ῥυθμούς. εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῶς ἐν νόμοις εἰρημένα παρεφράσαμεν, δῆλον δήπουθεν, ὅτι τὸν τοῖς ὅροις τούτοις χρώμενον τῆς ποιητικῆς καὶ διορίζοντα τὰ μέτρα πάντων τούτων, λόγων, ἁρμονιῶν, ῥυθμῶν, καὶ μάλιστα ἂν θείμεθα κριτὴν ποιητῶν ἄριστα εἶναι, καὶ οὐχ ὥσπερ ἔδοξέ τισι κίβδηλον, ἢ τὸν ἐν Τιμαίῳ περὶ τὸν Σόλωνος ποιημάτων λόγον, ὃς εἰς Κριτίαν ἀνέπεμψεν τὸν πρεσβύτερον, ἐν εἴδει περὶ ἀνδρὸς προσήκοντος αὐτῷ λέγοντα τὰ ἀϊδιώτερα λέγειν. πρὸς τὸ καὶ τὸν ἔπαινον ἐσχάτως τοῦ Σόλωνος περὶ τὴν ποίησιν τῶν τε ὀνομάτων ἕνεκα καὶ τῶν νοημάτων ἐξουσίας. τὸ γὰρ ἐλευθεριώτατον εἶναι τῶν ποιητῶν τὴν ἐν τούτοις ἄδειαν δηλοῖ, μή τε ὀνομάτων ὥρας φροντίζουσαν, οἵαν οἱ πολλοὶ περὶ πλείονος ἄγοντες βοστρυχίζουσι τοὺς στίχους, μή τε νοημάτων περὶ τῆς ποικιλίας, οἵας ἀντεχόμενοί τινες, τὸ ἦθος ἀμβλύνουσι τὸ ἀνεγηγερμένον εἰς ἀρετήν. ὥς τε ἐμοὶ δοκεῖ καὶ τοῦτο πρέπον ὄνομα τῇ ἰδιότητι τῶν Σόλωνος ποιημάτων εἰς αὐτὸν ἀποῤῥῖψαι, κἂν ἦ Κριτίας ὁ κριτής. ἀλλὰ τούτων ἱκανῶν τῶν εἰς ταύτην τὴν ζήτησιν ἐπεὶ λέγειν ἡμῖν, τίς ὁ κατὰ Πλάτωνα ποιητὴς ἄριστος ἂν εἴη, καὶ τίνα μὲν αὐτῶν ἀνεπιδεῆ πραγματικά, τίνα δὲ λεκτὰ καθήκοντα. χρὴ μὲν οὖν τὴν ὡς ἀληθῶς ἐπαινετὴν ποιητικὴν, παρ' αὐτῷ, εἴ τε περὶ θεῶν, εἴ τε περὶ δαιμόνων λέγειν πρὸς ἐκείνους ὁρᾶν τοὺς τύπους, οὓς αὐτὸς εἶπεν, ὑμνοῦσαν οὖσαν αὐτοὺς ὡς ἀγαθοποιῶν μόνως, ὡς ἀμεταβλήτων ταῖς τε οὐσίαις, καὶ ταῖς δυνάμεσι, καὶ ταῖς ἐνεργείαις. ὡς ἀλήθειαν συμφυᾶ ταῖς γνώσεσιν ἀεὶ τὴν αὐτὴν ἐχόντων, κἂν πλάττῃ τινὰς, περὶ αὐτῶν μύθους, ὥσπερ οὖν δεῖ πλάττειν. πάντως γὰρ τὸ μυθολογικὸν καὶ Πλάτων ἀποδίδωσι τοῖς ποιηταῖς. τὸν γὰρ ποιητὴν φησιν, εἴπερ μέλλει ποιητὴς εἶναι, χρὴ ποιεῖν μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους ἀνομοίους πλάττειν τοῖς ἐπομένοις, ἀλλὰ μὴ διὰ τὴν ὁμοίαν ἐθέλειν αἰ τὰ κρύπτειν. λαμβανέτω δὲ αἰεὶ μὲν τῶν φυσικῶν ὀνομάτων ὅσα κατὰ φύσιν, οἷον γάμους καὶ τόκους, καὶ ἐκτροφὰς τῶν γεννηθέντων, καὶ συστάσεις κατὰ φύσιν γενομένας, ἀλλ' οὐ τερατώδεις. ἐκ δὲ τῶν ἠθικῶν, τὰ ἔνθεσμα καὶ ἄξια τῶν ἀεὶ τῷ καλῷ καὶ τῷ ἀγαθῷ κεκοσμημένων. οἷον, νόμον καὶ δίκην, καὶ παίδων εἰς πατέρας τιμάς, καὶ

πατέρων

πατέρων εἰς παῖδας παραδόσεως τὴν ἀρχήν. ταῦτα αὖ οὐκ εἰκ πρέποντα παραπετάσματα τῶν θείων νοημάτων ἀλλὰ τῶν μετ' αὐτοὺς ἑλκόμενα πραγμάτων ἐπ' αὐτούς. εἰ δὲ περὶ ἡρώων ἢ ἀνθρώπων λόγοι, χωρὶς ἁπάσης κρύψεως, τὰ μὲν περὶ ἡρώων προσήκοντα τοῖς ἥρωσι ποιεῖν, ἀπάθειαν αὐτοῖς ἀπονέμοντα τὴν ἡμιθέοις πρέπουσαν, τὰ δὲ περὶ ἀνθρώπων εἰς ἔπαινον τείνοντα τῶν ἀγαθῶν ἀεί, καὶ κοσμοῦσαν λόγοις τὰ ἐκείνων ἔργα, καὶ μιμήσει χρωμένην τῶν τοιούτων, τὰ δὲ τῶν κακῶν ἐπιρραπίζουσαν, ἵν' ᾖ τοῖς νέοις ὠφέλημα πρὸς ἀκρόασιν, καὶ ἐνδιατρίβουσαν τοῖς περὶ τῶν ἀμεινόνων λόγοις, τὸ δὲ ἁπλοῦν ἀεὶ μεταδιώκουσαν ἦθος ἀντὶ τοῦ ποικίλου κατὰ τὴν μίμησιν. τὸ μὲν οὖν πραγματικὸν τῆς ποιητικῆς τοιοῦτον εἶναι δεῖ κατ' αὐτόν. τὸ δὲ λεκτικόν, κατὰ μὲν τὴν λέξιν ἑπομένην ταῖς διανοίαις μάλιστα μὲν ἀφηγηματικὸν εἶναι τῶν εἰρημένων ἐννοιῶν ἀντεχόμενον. εἰ δέ που δεῖ καὶ μιμήσεως, καὶ γὰρ τοῦτο Πλάτων διώρισεν, ὥσπερ μυθολογικόν, οὕτω καὶ μιμητικὸν εἶναι τὸν ποιητήν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὴν μίμησιν μὴ ποικιλίας μετέχειν, ἀλλ' εἶναι τῶν ἀγαθῶν μόνων, κἄν ποτε μιμῆταί τινα παραβαινόμενον μή τι ἀνεπίπληκτον ἐὰν μή τι ἀπολαύειν τῆς μιμήσεως. τούτοις δὲ οἰκείως καὶ μελοποιοῦντα, τὴν εἰς ἀρετὴν τείνουσαν ἁρμονίαν τιμᾶν, καὶ ταύτῃ προσχρῆσθαι διαφερόντως. εἰ δέ ποτε τῶν ἄλλων τινὰ παραλαβόντων κακῶν τινὰ μιμουμένην πρὸς ὀλίγον, δεῖν αὐτὴν γίγνεσθαι πρὸς τὸ εἶδος ἀντιλαμβανομένην ἐκεῖνο τῆς ἁρμονίας, ὡς οὐ σπουδαῖον, ἀλλὰ δυσχεραίνουσαν, ἵν' ᾖ τῇ πολιτικῇ προσήγορος, καὶ δὴ καὶ ῥυθμοῖς χρῆσθαι, πρέποντας αὐτοὺς τῇ ἁρμονίᾳ συγκλώθειν. τοὺς μὲν ἐπὶ πλεῖον ὡς σπουδάζουσαν, τοὺς δὲ ἐπ' ἐλάχιστον, ὡς παίζουσαν. οὕτω γὰρ αὖ εἴη πρὸς ἑαυτὴν σύμφωνος. ὥς τ' εἴη αὖ ἡ ποιητικὴ κατ' αὐτὸν ἕξις μιμητική, διά τε μύθων καὶ λόγων μετ' ἁρμονιῶν καὶ ῥυθμῶν κατ' ἀρετὴν διατιθέναι δυναμένων τὰς τῶν ἀκουόντων ψυχάς. τὸ μὲν οὖν τῆς ποιητικῆς ἄριστον εἶδος ἐστὶ παρ' αὐτῷ τοιοῦτον. ἑξῆς δὲ τούτῳ, τί ποτε τὸ τέλος αὐτῆς ἐστι παντὶ συλλογίσασθαι ῥᾴδιον. εἰ γὰρ μιμητής ἐστιν ὁ ποιητής, ὅτι μὲν οὐκ ἔχει τέλος τὴν ἡδονὴν ὥσπερ ὑπέλαβον οἱ πάντα μὲν νομίζοντες τὰ πράγματα παραλαμβάνειν εἰς μίμησιν αὐτόν, πάσαις δὲ ἁρμονίαις χρῆσθαι, πάντων δὲ ῥυθμῶν εἶναι ζηλωτήν, ἵνα ἡδυσμένην ἀποτελῇ τὴν ποίησιν. ὅτι δ' οὖν τοῦτο οὐκ ἀληθές, ἐν νόμοις ἔδειξεν οὑτωσὶ συλλογιζόμενος ὁ ποιητὴς μιμητής. πᾶς δὲ μιμητὴς τέλος ἔχει ὅμοιον ποιῆσαι τῷ παραδείγματι ἄν τε ἥδειν μέλλῃ τινάς, ἄν τε μή. δῆλον ἄρα ὅτι καὶ ὁ ποιητής, οὐ τὸ ἥδειν ἁπλῶς ποιήσεται τέλος. ὅτι δὲ εἴπερ μέλλει τοιοῦτος εἶναι μιμητὴς οἷον εἴπομεν εἰς τέλος βλέψει τὸ ἀγαθόν, καὶ τοῦτο γνώριμον. πάσης γὰρ τῆς κατ' ἀρετὴν ἐπιτηδεύσεως, εἴ τε ἐν μιμήσεσιν, εἴ τ' ἄνευ μιμήσεως, οὐκ ἄλλο τι φήσομεν εἶναι τέλος, πλὴν τοῦ ἀγαθοῦ. τοῦτο δὲ δή τί ἐστιν, ἄξιον συνιδεῖν ὅτι πρόδρομον ὅλως τῆς πολιτικῆς ζωῆς οὐκ εἰς τὸ θεωρητικὸν ἀνάγον τὴν ψυχὴν τέλος, ἀλλ' εἰς τὸ πολιτικόν, διὸ καὶ ἀναγκαῖον ἐλέγομεν εἶναι τῷ ποιητῇ τὰ μέτρα τῶν ἐνεργειῶν ἀφορίζειν τὸν πολιτικόν, ὡς τῷ στρατηγῷ καὶ ἰατρῷ καὶ ῥήτορι. τὸν δὲ οἷς ἐκεῖνος διακελεύεται χρώμενος ὅροις. τὸν εἰρημένον τρόπον ποιεῖν εἰς ἐκεῖνο φέρων τὰ ποιήματα τὸ τέλος. τούτου δὲ ἡμῖν γνωσθέντος οἶμαι καὶ τὸ τελευταῖον εἶναι δῆλον τῶν προτεθέντων ἡμῖν εἰς ζήτησιν. τίς ποτε ἄρα ἐστὶν ὁ ἐν τῷ παντὶ ποιητής, καὶ εἰς τίνα βλέπει καὶ οὗτος πολιτικὸν ὑπὲρ αὐτὸν ὄντα. καθάπερ ἄλλος ὁ ἐν τῷ παντὶ στρατηγὸς καὶ ῥήτωρ ἄλλος καὶ ἰατρός. ὁ μὲν τὸν κοσμικὸν πόλεμον τῷ πατρὶ συνδιακοσμῶν καὶ τὰ ἀμείνω κρατεῖν ἀεὶ τῶν χειρόνων παρασκευάζων, μετὰ τοῦ μὴ δὲ τὴν ἐκείνων ἀφανίζειν δύναμιν. δεῖ γὰρ εἶναι κἀκεῖνα πάντως, ἵν' ᾖ τὸ πᾶν ἐκ τῶν ἐναντίων. ὁ δὲ τὴν ἐν τῷ παντὶ φύσιν δυναμῶν, ἵνα συνέχῃ τὰ σώματα, καὶ ἀγήρων ᾖ καὶ ἄνοσον ἀεὶ τὸ πᾶν κατὰ φύσιν ἔχον. ὁ δὲ τοῖς νοεροῖς λόγοις πείθων ταῦτα ζῆν ἃ βούλεται ὁ πολεμικὸς ἐν τῷ παντὶ νοῦς, οὕτω γάρ που καὶ ποιητὴς ἄλλος ἐστὶ κοσμικός, μυθολογικός, μόνως μιμήματα ποιῶν τὰ ἐμφανῆ τῶν ἀφανῶν, καὶ κακῶν καλὰ τῶν κατὰ νοῦν τὰ κατὰ φύσιν ἁρμονίαις χρώμενος δι' ὧν ἀρετὴν ἐν τῷ ὅλῳ παρέχει κρατοῦσαν, ἀπωθουμένην δὲ κακίαν καὶ ῥυθμίζων τὰς κινήσεις. ὥς τε κατὰ λόγον κινεῖσθαι. καὶ μίαν ἐκ πάντων ζωὴν ἀποτελῶν ἁρμονίαν καὶ ἕνα ῥυθμόν. τοῦτον ἐγὼ τῶν ποιητῶν οὐκ ἄλλον εἶναι φαίην αὖ ἢ τὸν τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ, μέγαν συνεργόν, καὶ παιδευτικὸν ὡς ἀληθῶς θεόν, εἰς τὸν ἐκείνου βλέποντα νοῦν. ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ παντὶ πολιτικός ἐστιν ὁ μέγας ὑμνούμενος Ζεύς, παρ' ᾧ καὶ αὐτὸς εἶναί φασιν τὴν πολιτικήν. ὁ δὲ τούτου μὲν συνεργὸς τῆς ἐν τῷ παντὶ πάσης τάξεως, ἔν τε ὀξείαις καὶ βαρείαις κινήσεσι, καὶ ἐν βραχυπορωτέραις ἢ μακροπορωτέραις περιόδοις, οὐκ ἄλλος ἐστὶν, ἢ ὁ Ἀπόλλων, ποιητὴς ὤν, μιμημάτων ἐναρμονίων, καὶ ἐνρύθμων. ἐκείνων δέ, ὁ μὲν στρατηγὸς ὁ μέγιστος Ἄρης πολέμων προστάτης θεός, καὶ ἐνεγείρων πάντα πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τὴν κοσμικήν. ὁ δὲ πειθοῦς δημιουργός ἐστιν ὁ Ἑρμῆς, δι' ὃν δημηγοροῦσιν ἄλλοι θεοὶ κατ' ἄλλους, καὶ πρὸς πάντας ὁ Ζεὺς τὸν ἐν ἑαυτῷ προχειρίσας Ἑρμῆν. ὁ δὲ πάντα κατὰ φύσιν ἔχοντα δεικνὺς Ἀσκληπιός, δι' ὃν οὐ νοσεῖ τὸ πᾶν, οὐ γηράσκει τὰ στοιχεῖα οὐκ ἀνίησι τῶν ἀλύτων δεσμῶν. εἰ οὖν με δεῖ τὰ [illegible] λαβεῖν, ὁ μὲν ποιητὴς ὅς ἐστι δῆλον. κινεῖ δὲ τὰς Σειρῆνας ᾄδειν μίαν φωνὴν ἱείσας ἕνα τόνον, ὡς ὁ ἐν τῷ δεκάτῳ λέγει τῆς πολιτείας μῦθος. κινεῖ ὡς ὁ Τίμαιος τοὺς τῶν θείων ψυχῶν κύκλους ἐν λόγῳ προφερομένους ἐνρύθμως κινεῖσθαι. πάντα δὲ ἀπὸ τῶν ψυχῶν ἀρξάμενα, ποιήματά ἐστιν Ἀπόλλωνος, ἐναρμόνια καὶ ἔρρυθμα. καὶ εἰς τοῦτον βλέπων ὁ τῇδε ποιητής, ὑμνείτω μὲν θεούς, ὑμνείτω δὲ ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἔν τε μύθοις καὶ ἄνευ μύθων, ἢ περὶ ἄλλα στρεφόμενος γιγνωσκέτω καὶ ποιητικῆς ἁμαρτὼν καὶ Ἀπόλλωνος.

ΠΡΟΚΛΟΥ

ΠΡΌΚΛΟΥ ΔΙΑΔΌΧΟΥ ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ἘΝ Πολιτείᾳ πρὸς Ὅμηρον καὶ ποιητικὴν Πλάτωνι ῥηθέντων.

ἜΝΑΓΧΟΣ ἡμῖν ἐν τοῖς τοῦ Πλάτωνος γενεθλίοις διαλεγομένοις ἐπῄει διασκέψασθαι, τίνα ἄν τις τρόπον ὑπέρ τε Ὁμήρου πρὸς τὸν ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτη τοὺς προσήκοντας ποιήσαιτο λόγους, καὶ ἐπιδείξειε, τῇ τε φύσει τῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς ἐν τῷ φιλοσόφῳ μάλιστα πάντων ἀρέσκουσι συμφωνότατα περί τε τῶν θείων, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀναδιδάσκοντα, καὶ τὸν Πλάτωνα τῆς πρὸς ἑαυτὸν δόξει διαφωνίας, κἀποφήνειεν ὡς ἄρα ἐκ μιᾶς ἐπιστήμης ἅπαντα καὶ νοερᾶς ἐπιβλέψεως, καὶ προαιρέσεως θεοπρεποῦς, ὅσα τε ἐγκωμιάζων γέγραφε τὴν Ὁμήρου ποίησιν, καὶ ὅσα ἐπαιτιώμενος ἐξήνεγκται. καὶ γὰρ ἄν τις ἀπορήσειεν εἰς ταῦτα ἀποβλέψας, εἰ μὲν ὀρθῶς ὁ Πλάτων αὐτὸν ἐλέγχειν προὔθετο, καὶ δείκνυσθαι τοῖς προσήκουσι τοῖς πράγμασιν ἀληθείας ἀπᾴδοντα, πῶς ἔτι δυνατὸν ἐν τοῖς ἐπιστήμοσι καὶ τὸν δὲ τῆς ποιητικῆς καταλέγειν. καὶ ταῦτα τοῖς περὶ τῶν θείων γνώσεων, καὶ τῶν ἀεὶ ὄντων διδασκαλίας. εἰ δὲ τά τε ἄλλα Ὁμήρου, καὶ ταῦτα ἐστὶ πρεπόντως ἠξίωται παραδόσεως, πῶς ἔτι κατὰ νοῦν τὸν Πλάτωνα πρὸς ἑαυτὸν ἐν τοῖς περὶ Ὁμήρου λόγοις διαλέγεσθαι. πῶς γὰρ ἂν ἀλλήλοις συμβαίνοιεν, ὅ τε ἐν τῷ Φαίδωνι λεγόμενος παρ' αὐτῷ θεῖος ποιητής, καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας δεικνύμενος. ὁ γὰρ λῖνον λίνῳ συνάπτειν ἐστὶ, τὸ ταῦτα ἀλλήλοις συμπλέκειν. οὐδὲ ἔστι τις μηχανὴ τὴν αὐτὸν ἑκάτερον τε εἶναι. τὸ μὲν γὰρ ἐπέκεινα πάσης τῆς ἀνθρωπίνης καὶ μεριστῆς ἐπιβολῆς αὐτὸν ἐνεργήσαντα καὶ τοῖς θεοῖς ἐνιδρύσαντα τὴν ἑαυτοῦ νόησιν ἐπιδείκνυσι. τὸ δὲ εἰδώλοις συνόντα τῆς ἀληθείας, καὶ πόρρω που τῆς περὶ θεῶν ἐπιστήμης πλανώμενον. ἐῶ λέγειν ὅτι καὶ τὴν ποιητικὴν αὐτὴν, τότε μὲν ἐκ μουσῶν κατοκωχήν τε καὶ μανίαν τιθέμενος, καὶ θεῖον τὸ ποιητικὸν γένος ἀποκαλῶν, τότε δὲ εἴδωλον οἷον καὶ φανταστικὸν, καὶ πολλοστὸν ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς γνώσεως ἀποφαίνων. δόξειεν ἂν κἀν ταῖς περὶ τῶν πραγμάτων κρίσεσι ταῖς πρὸς ἑαυτὸν ἐκ ἀπομάχεσθαι διαφωνίαις. φέρε οὖν ὅσα κἀνταῦθα τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἀκούσαμεν περὶ τούτων διαταττομένου, καὶ τῆς κοινωνίας τῶν δογμάτων ἣν ἔχει τὰ Ὁμήρου ποιήματα πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν ὑστέροις χρόνοις καθεωραμένην ἀλήθειαν συλλαβόντες ἐν τάξει διέλθωμεν, καὶ θεασώμεθα πρῶτον μὲν, εἴ πη δυνατὸν τὰς τοῦ Σωκράτους ἀπορίας διαλύειν. δεύτερον δὲ τὸν σκοπὸν τῆς φαινομένης ταύτης πρὸς Ὅμηρον ἀπαντήσεως. τρίτον δὲ αὖ τῶν τῷ Πλάτωνι δοκούντων περί τε ποιητικῆς αὐτῆς καὶ Ὁμήρου μίαν καὶ ἀνέλεγκτον ἀλήθειαν πανταχοῦ προβεβλημένην. οὕτω γὰρ ἂν ἑκάτερος ἡμῖν ἀποφανθείη τῶν θείων κατὰ νοῦν καὶ ἐπιστήμην θεωρός, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν ἀμφότεροι τὰ αὐτὰ διδάσκοντες, καὶ ὡς ἀφ' ἑνὸς θεοῦ προεληλυθότες, καὶ μίαν συμπληροῦντες σειρὰν, τῆς αὐτῆς περὶ τῶν ὄντων ἀληθείας ὑπάρχοντες ἐξηγηταί.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ΤΡΌΠΟΥ ΤΗ͂Σ ΤΩ͂Ν ΘΕΊΩΝ ΜΎΘΩΝ ΔΙΑσκευῆς παρὰ τοῖς θεολόγοις. καὶ αἰτίων ἀποδόσεις, καὶ λύσεις τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐνστάσεων.

ΤΑ μὲν δὴ προοίμια τοιαῦτα ἔστω, περὶ ὧν ποιούμεθα τοὺς λόγους. δεῖ δὲ ὅπερ ἔφην ἡμᾶς μὲν καὶ τούτων αἰτιᾶσθαι τόν τε Πλάτωνα αὐτὸν, καὶ τὸν ἐκείνου ζηλωτὴν, καὶ ὡς ἂν ἐγὼ φαίην, ἱεροφάντην. ἐμὲ δὲ τὸν λέγοντα πειρᾶσθαι πάντα ἀκριβῶς ἡμῖν ὡς δυναίμην, τὰ τότε ῥηθέντα διαμνημονεῦσαι, καὶ ὅσα καὶ ὕστερον ἡμᾶς περὶ τῶν αὐτῶν διεσκεμμένους ἐπιδιδάσκειν ἐκεῖνος ἠξίωσεν. ἐπεὶ δὲ πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὁ Σωκράτης αἰτιᾶται τὸν τῆς μυθοποιΐας τρόπον, καθ' ὃν Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος τοὺς περὶ τῶν θεῶν παρέδοσαν λόγους, καὶ πρὸ τούτων Ὀρφεύς, καὶ εἰ δή τις ἄλλος ἐνθέῳ στόματι γέγονεν, τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἐχόντων ἐξηγητὴς, ἀνάγκη δή που καὶ ἡμᾶς πρὸ τῶν περὶ τῶν καθ' ἕκαστα δογμάτων ἀνασκέψασθαι τῆς θεωρίας τύπους, αὐτὴν τὴν τῶν Ὁμηρικῶν μύθων διάθεσιν προσήκουσαν ἐπιδεῖξαι τοῖς πράγμασιν ὧν δὴ καὶ περιέχεται τὴν ἔνδειξιν. πῶς γὰρ δὴ ταῦτα φαίη τις ἂν τὰ πόρρω τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ, καὶ τῆς τάξεως ἀποπλανώμενα, καὶ αἰσχρὰ καὶ ἔνθεσμα τῶν ὀνομάτων, πρέποντα ἂν γένοιτο περὶ τοῖς κατ' αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὴν ὕπαρξιν λαχοῦσι, καὶ τῷ καλῷ συνυφεστηκόσι, καὶ ἐν οἷς ἡ τάξις πρώτως ἐστὶ καὶ ἀφ' ὧν πάντα τὰ ὄντα, μετὰ μὲν καλλονῆς, μετὰ δὲ τῆς ἀχράντου δυνάμεως ἀναφαίνεται. πῶς οὖν τοῖς τοιούτοις ἐφαρμόζει τὰ τῆς τραγικῆς τερατολογίας ἀναπεπλησμένα, καὶ τοῖς ἐνύλοις συνυπάρχοντα φαντάσματα, τῆς τε ὅλης δίκης, καὶ τοῦ ὅλου θείου στερόμενα. μὴ γὰρ οὐχὶ θεμιτὸν τὰ τοιάδε, ταῖς πάντων τῶν ὄντων ἐξῃρημέναις τῶν θεῶν ὑποστάσεσι προσφέρειν. μοιχείας λέγω καὶ κλοπὰς, καὶ ἀπ' οὐρανοῦ ῥίψεις, καὶ πατέρων ἀδικίας καὶ δεσμοὺς, καὶ ἐκτομὰς καὶ ὅσα ἄλλα, παρά τε Ὁμήρῳ θρυλλεῖται καὶ τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς, ἀλλ' ὥσπερ αὐτοὶ χορηγοὶ τῶν ἄλλων ὄντων οἱ θεοὶ τῷ ἀγαθῷ συνήνωνται καὶ οὐδὲν εἰς αὐτοὺς παραδέχονται τῶν χειρόνων, ἀλλ' αὐτὴν ἀμιγεῖς πρὸς πάντα καὶ ἄχραντοι καθ' ἕνα ὅρον καὶ μίαν τάξιν ἐνιδρυμένοι προϋπάρχοντες, οὕτω καὶ τοὺς περὶ αὐτῶν λόγους προσήκει τὰ ἐξαίρετα τῶν ὀνομάτων, καὶ τὰ νοῦ πλήρη καὶ τὰ ἀπεικάζεσθαι δυνάμενα πρὸς τὴν θεοῖς οἰκείαν τάξιν πρὸς τὴν ἐκείνων ἄρρητον ὑπεροχὴν ἑαυτοὺς ἀναπέμπειν. καὶ δεῖ καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἐπιβολὰς κα-

θαρεύειν

θαρεύειν μὲν τῶν ὑλικῶν φαντασμάτων ἐν ταῖς περὶ τοῦ θείου μυστικαῖς νοήσεσιν, ἀποσκευάζεσθαι δὲ ἅπαν τὸ ἀλλότριον, καὶ κάτωθεν ἀπὸ τῆς ἀλογίας ὁρμώμενον δόξασμα. μικρὰ δὲ πάντα πρὸς τὴν ἄχραντον τῶν ὑπερβολὴν ἡγεῖσθαι, καὶ μόνῳ τῷ ὀρθῷ λόγῳ πιστεύειν, καὶ τοῖς κρείττοσι τοῦ νοῦ θεάμασιν εἰς τὴν περὶ αὐτῶν ἀλήθειαν. μὴ οὖν λεγέτω τις ἡμῖν τοιαῦτα τὰ περὶ τῶν θεῶν, οἷα καὶ περὶ ἀνθρώπων ἁρμόζον λέγειν, μὴ δὲ τὰ τῆς ἀλογίας τῆς ἐνύλου παθήματα τοῖς ὑπὲρ νοῦ καὶ τῆς νοερᾶς οὐσίας καὶ ζωῆς ὑπερηπλωμένοις ἐπιχαρίτω προσάγειν. οὐ γὰρ ἐοικότα φαίνεται τὰ σύμβολα ταῦτα, ταῖς ὑπάρξεσι τῶν θεῶν. δεῖ δὲ ἄρα τοὺς μύθους, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀποπεπτωκότες εἰσὶ τῆς ἐν τοῖς οὖσιν ἀληθείας ἀπεικάζεσθαί πως τοῖς πράγμασιν, ὧν ἀποκρύπτειν τοῖς φαινομένοις παραπετάσμασι τὴν θεωρίαν ἐπιχειροῦσιν. ἀλλ' ὥσπερ αὐτὸς πολλαχοῦ διά τινων εἰκόνων τὰ θεῖα μυστικῶς ἀναδιδάσκει, καὶ οὔτε αἶσχος οὐδὲν, οὔτε ἀταξίας ἔμφασις, οὔτε ἔνυλον καὶ ταραχῶδες φάντασμα παρεμπίπτει τοῖς μύθοις, ἀλλ' αὐτὰ τὰ περὶ θεῶν νοήματα ἄχραντα ἀποκέκρυπται, προβέβληται δὲ αὐτῶν οἷον ἀγάλματα ἐμφανῆ, τοῖς ἔνδον ἀπεικασμένα ὁμοιότατα τῆς ἀπορρήτου θεωρίας, οὕτως ἄρα καὶ τοὺς ποιητὰς ἔδει καὶ αὐτὸν Ὅμηρον εἰ τοῖς θεοῖς προσήκοντας μύθους ἔπλαττον, τὰς μὲν πολυειδεῖς ταύτας συνθέσεις καὶ διὰ τῶν ἐναντιωτάτων τοῖς πράγμασιν ὀνομάτων συμπεπληρωμένας ἀποδοκιμάζειν, τὰς δὲ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ στοχαζομένας προϊσταμένας, διὰ τούτων ἅμα μὲν ἀποκλείειν τοὺς πολλοὺς τῆς μηδὲν αὐτοῖς προσηκούσης τῶν θείων γνώσεως, ἅμα δὲ εὐαγῶς περὶ τοὺς θεοὺς χρῆσθαι τοῖς μυθικοῖς πλάσμασιν. ταῦτά ἐστιν, ἃ καὶ ὁ Σωκράτης οἶμαι τῇ τε Ὁμήρου μυθοποιΐᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιπλήττειν ποιηταῖς, ἕτερός τις ἴσως ἂν ἐγκαλέσειε, ταῖς φαινομέναις τῶν ὀνομάτων τερατολογίαις οὐκ ἀρεσκόμενος. καὶ δὴ διαφερόντως οἱ καθ' ἡμᾶς ἄνθρωποι τοῖς παλαιοῖς μύθοις ἐπιτιμᾶν εἰώθασιν, ὡς πολλῆς μὲν εὐχερείας ἐν ταῖς περὶ θεῶν δόξαις, πολλῆς δὲ ἀτόπου καὶ πλημμελοῦς φαντασίας αἰτίοις γεγονόσι. καὶ οὐδὲν ἀλλ' ἢ πρὸς τὴν παροῦσαν τοὺς πολλοὺς ἄδειαν καὶ ἄτακτον σύγχυσιν τῶν ἱερῶν θεσμῶν συνεληλακόσιν. ἡμεῖς δὲ πρὸς μὲν τούτους οὐ πολλοῦ δεησόμεθα λόγου τοὺς τῆς περὶ θεῶν πλημμελείας αἰτιωμένους τὴν τῶν θείων παραδοχὴν, πρῶτον μὲν, ὅτι τοὺς διὰ τὰ φαινόμενα πλάσματα τῆς περὶ τοὺς κρείττονας ἡμῶν κατολιγωρήσαντας θεραπείας, οὔτε τὸν σκοπὸν τῆς μυθοποιΐας, οὔτε τὴν δύναμιν ἐγνωκότας, εἰς ταύτην ὑπενηνέχθαι τὴν ἀλόγιστον καὶ γιγαντικὴν ἀνοσιουργίαν συμβέβηκεν. εἰ γὰρ οἱ μὲν μῦθοι τὴν προβεβλημένην αὐτῶν ἅπασαν σκευὴν αὐτοὶ τῆς ἐν ἀπορρήτοις ἱδρυμένης ἀληθείας προσεστήσαντο, καὶ χρῶνται τοῖς φαινομένοις παραπετάσμασι τῶν ἀφανῶν τοῖς πολλοῖς, καὶ ἀγνώστων διανοημάτων. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ μάλιστα ἐξαίρετον αὐτοῖς ἀγαθὸν ὑπάρχει, τὸ μηδὲν τῶν ἀγαθῶν εἰς τοὺς βεβήλους ἐκφέρειν, ἀλλ' ἴχνη τινὰ μόνον τῆς ὅλης μυσταγωγίας προτείνειν τοῖς ἀπὸ τούτων εἰς τὴν ἄβατον τοῖς πολλοῖς θεωρίαν περιάγεσθαι πεφυκόσιν. οἱ δὲ ἀντὶ μὲν τοῦ ζητεῖν τὴν ἐν αὐτοῖς ἀλήθειαν, τῷ δὲ προσχήματι μόνῳ χρῶνται τῶν μυθικῶν πλασμάτων, ἀντὶ δὲ τῆς καθάρσεως τοῦ νοῦ, ταῖς φανταστικαῖς ἐφίενται καὶ μορφωτικαῖς ἐπιβολαῖς, πῶς μὴ χρεὼν τοὺς μύθους αἰτιᾶσθαι τῆς τούτων παρανομίας, ἀλλ' οὐδὲ ἐκείνους τοὺς κακῶς τοῖς μύθοις χρωμένους τῆς περὶ αὐτοὺς πλημμελείας. ἔπειθ' ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσα δὴ σεμνὰ καὶ τίμια δοκεῖ διαφερόντως εἶναι, καὶ αὐτοῖς ἐνιδρυμένα τοῖς θεοῖς, καὶ ὑπ' αὐτῶν παραγόμενα, τοὺς πολλοὺς βλασφημοῦντας ὁρῶμεν, καὶ οὐ διὰ ταῦτα τὴν ἐκείνων αἰτιώμεθα γένεσιν, ἀλλὰ τὴν τούτων ἀνόητον τῆς ψυχῆς ἕξιν. τίς γὰρ οὐκ ἂν συνομολογήσειεν, τά τε μυστήρια καὶ τὰς τελετὰς, ἀνάγειν μὲν ἀπὸ τῆς ἐνύλου καὶ θνητοειδοῦς ζωῆς τὰς ψυχὰς, καὶ συνάπτειν τοῖς θεοῖς, ἀφανίζειν δὲ ἅπασαν τὴν ἐκ τῆς ἀλογίας παρεισδυομένην ταραχὴν ταῖς νοεραῖς ἐλλάμψεσιν, ἐξωθεῖν δὲ τὸ ἀόριστον καὶ τὸ σκοτεινὸν τῶν τελουμένων τῷ φωτὶ τῶν θεῶν, ἀλλ' ὅμως οὐδὲν παραιρεῖται τοὺς πολλοὺς, τὸ μὴ οὐχὶ καὶ ἐκ τούτων παντοίας ὑπομένειν διαστροφὰς, καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἀγαθοῖς, καὶ ταῖς δυνάμεσι παρὰ τὴν οἰκείαν ἕξιν ἐπὶ τὸ χεῖρον χρωμένους, ἀφίστασθαι μὲν τῶν θεῶν καὶ τῆς ὄντως ἱερᾶς θρησκείας, φέρεσθαι δὲ εἰς τὴν ἐμπαθῆ καὶ ἀλόγιστον ζωήν. ὥς τις οὖν ἡμῶν αἰτιᾶται τοὺς μύθους τῆς δεινῆς ταύτης, καὶ πλημμελοῦς τῶν παλαιῶν νομίμων συγχύσεως, καὶ τῶν μυστηρίων αἰτιάσθω τὴν ἔκφανσιν, καὶ τῶν τελετῶν τὴν εἰς ἀνθρώπους πάροδον. καὶ τί δεῖ περὶ τούτων λέγειν. ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἐξέσται τὴν δημιουργίαν αἰτιᾶσθαι τοῦ παντὸς, καὶ τὴν τάξιν τῶν ὅλων, καὶ πρόνοιαν τῶν τῇδε πάντων, διότι δὴ καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἐκδιδομένοις οἱ δεχόμενοι χρῶνται κακῶς. ἀλλὰ οὐδὲ ταῦτα ὅσια φαίην ἄν, οὔτε τὴν περὶ τῶν μύθων διαβολὴν ἀπὸ τῆς τῶν πολλῶν παραφορᾶς δικαίαν ἄξιον ἡγεῖσθαι. οὐ γὰρ ἐκ τῶν διαστρόφως χρωμένων τὴν τῶν πραγμάτων ἀρετήν τε καὶ κακίαν κριτέον, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς οἰκείας ἑκάστου φύσεως, καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ὀρθότητος δικάζειν προσήκει. ταῦτά τοι καὶ ὁ Ἀθηναῖος οὐδὲ αὐτὴν ἐκβάλλειν οἴεται χρῆναι τὴν μέθην τῆς εὖ διοικουμένης πόλεως διὰ τὸν τῶν πολλῶν σκοπὸν, καὶ ἀόριστον περὶ αὐτὴν φορὰν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐναντίας χρήσεως τῆς ὀρθῆς καὶ ἔμφρονος, μεγάλην μοῖραν, καὶ ταύτην εἰς παιδείαν συμβάλλεσθαι φησί. καίτοι φαίη τις ἂν καὶ τὴν μέθην διαφθείρειν τά τε σώματα καὶ τὰς ψυχὰς τῶν χρωμένων. ἀλλ' οὐχ ὅ γε νομοθέτης διὰ ταῦτα τῆς προσηκούσης αὐτὴν ἀξίας παραιρεῖται, καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν συντελείας. οὔτ' οὖν ἡ μέθη φευκτέον διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀπαιδεύτως αὐτὴν, καὶ ἀμούσως καταδιώκοντας, οὔτε αἱ τελεταὶ καὶ αἱ τῶν μυστηρίων δυνάμεις διὰ τὴν τῶν δεχομένων μοχθηρίαν κατηγορίας ἄξιαι τοῖς ἔμφροσιν, οὔτε οἱ μῦθοι διὰ τὴν τῶν εἰκῇ καὶ ἀλόγως αὐτοῖς χρωμένων διαστροφὴν,

Βλαβεροὶ

βλαβεροὶ τοῖς ἀκούουσιν ἂν νομίζοιντο δικαίως, ἀλλ' ἐν ἅπασι τούτοις τὴν τῶν μεταχειριζομένων αἰτιατέον πλημμελῆ καὶ ἀνόητον ἕξιν, δι' ἣν καὶ τοῖς τοῦ ἀγαθοῦ στοχαζομένοις περὶ τὸ χεῖρον χρώμενοι τοῦ προσήκοντος αὐτοῖς τέλους τυγχάνουσιν. εἰ δέ τις τὴν προφαινομένην αἰτιᾶται τῆς μυθοποιίας αἰσχρότητα, καὶ τὸ τῶν ὀνομάτων φορτικόν, καὶ διὰ ταῦτα τῆς πρεπούσης αὐτῶν ἀποστερεῖ τῶν θείων μιμήσεως, ἅπας γὰρ δή που μιμητὴς διὰ τῶν φύσει προσηκόντων τοῖς παραδείγμασιν ἀπεικονίζεται τὴν ἐκείνων ἰδέαν, ἀλλ' οὐ διὰ τῶν ἐναντιωτάτων καὶ πόρρω τῆς τῶν ἀρχετύπων οὐσίας καὶ δυνάμεως βεβλημένων, πρῶτον μὲν διαιρετέον οἶμαι τὰς τῶν μύθων προαιρέσεις καὶ χωρὶς ἀφοριστέον τούς τε παιδευτικοὺς λεγομένους, καὶ τοὺς ἐνθεαστικωτέρους, καὶ πρὸς τὸ πᾶν ἀποβλέποντας μᾶλλον, ἢ τὴν τῶν ἀκουόντων ἕξιν. ἔπειτα διακριτέον, τὰς τῶν χρωμένων αὐτοῖς ζωάς, καὶ τὰς μὲν νεαροπρεπεῖς, καὶ ἐν ἤθεσιν ἁπλοῖς στρεφομένας θετέον. τὰς δὲ ἀνεγείρεσθαι πρὸς νοῦν δυναμένας, καὶ πρὸς τὰ ὅλα γένη τῶν θεῶν, καὶ τὰς διὰ πάντων προόδους τῶν ὄντων, καὶ τὰς σειράς, καὶ τὰς ἀποτελευτώσας τὰς ἄχρι τῶν ἐσχάτων ἀνατείνεσθαι σπευδούσας. καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον τάς τε τῶν μύθων ἰδέας διαστήσαντες ἀπ' ἀλλήλων, καὶ τὰς τῶν ὑποδεχομένων αὐτοὺς ἐπιτηδειότητας, τὸ μήτε πρὸς παιδείαν συντελεῖν τοὺς μύθους οὓς Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος ἐγραψάτην, μήτε τοῖς νέοις προσήκειν αὐτῶν τὴν ἀκρόασιν. συγχωρῶμεν τοῖς λέγουσιν, ὅτι δὲ τῇ φύσει τῶν ὅλων ἕπονται, καὶ τῇ τάξει τῶν ὄντων, καὶ τοὺς ἀνάγεσθαι δυναμένους εἰς τὴν τῶν θείων πραγμάτων περιωπήν, αὐτοῖς συνάπτουσι τοῖς ὄντως οὖσι, τοῦτο προστιθῶμεν. κατιδόντες γὰρ οἱ τῆς μυθοποιίας πατέρες, ὅτι καὶ ἡ φύσις εἰκόνας δημιουργοῦσα τῶν ἀΰλων καὶ νοητῶν εἰδῶν, καὶ τόνδε τὸν κόσμον ποικίλλουσα τοῖς τούτων μιμήμασι, τὰ μὲν ἀμέριστα μεριστῶς ἀπεικονίζεται, τὰ δὲ αἰώνια, διὰ τῶν κατὰ χρόνον προϊόντων, τὰ δὲ νοητά, διὰ τῶν αἰσθητῶν, ἐνύλως τε τὸ ἄϋλον ἀποτυποῦται, καὶ διαστατῶς τὸ ἀδιάστατον καὶ διὰ μεταβολῆς, τὸ μονίμως ἱδρυμένον, ἑπόμενοι τῇ τε φύσει, καὶ τῇ προόδῳ τῶν φαινομένων ὄντων καὶ εἰδωλικῶν εἰκόνων. καὶ αὐτοὶ πλάττοντες ἐν λόγοις φερομένας τῶν θείων τοῖς ἐναντιωτάτοις καὶ πλεῖστον ἀφεστηκόσι τὴν ὑπερέχουσαν τῶν παραδειγμάτων ἀπομιμοῦνται δύναμιν. καὶ τοῖς μὲν παρὰ φύσιν τὸ ὑπὲρ φύσιν αὐτῶν ἐνδείκνυνται, τοῖς δὲ παραλόγοις, τὸ παντὸς λόγου θειότερον, τοῖς δὲ φανταζομένοις ὡς αἰσχροῖς τὸ παντὸς μεριστοῦ κάλλος ὑπερηπλωμένον. καὶ οὕτω δὴ περὶ λόγον τὸν εἰκότα τῆς ἐκείνων ἡμᾶς ἀναμιμνήσκουσιν ἐξῃρημένης ὑπεροχῆς. πρὸς δὲ αὖ τούτοις καθ' ἑκάστην τάξιν θεῶν ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων ὑφιζάνουσαν, καὶ διὰ πάντων ἐπεξιοῦσαν τῶν ἐν τοῖς οὖσι γενῶν, ἔξεστι θεᾶσθαι τῶν σειρῶν ἀποτελευτώσας τοιαύτας ἰδιότητας προστησαμένας, ὁποίας οἱ μῦθοι τοῖς θεοῖς αὐτοῖς ἀπονέμουσι, καὶ τοιούτων πραγμάτων ὑποστατικὰς καὶ συνεκτικὰς δι' οἵων ἐκεῖνοι τὴν περὶ τῶν πρωτίστων ἀπόρρητον θεωρίαν κατέκρυψαν. τὰ γὰρ ἔσχατα τῶν δαιμονίων γενῶν, καὶ περὶ τὴν ὕλην στρεφόμενα, τῆς τε τῶν περὶ φύσιν δυνάμεων παρατροπῆς καὶ τοῦ αἰσχρότητος τῶν ἐνύλων, καὶ τῆς εἰς τὴν κακίαν παραφορᾶς, καὶ τῆς ἀτάκτου καὶ πλημμελοῦς προΐσταται κινήσεως. δεῖ γὰρ εἶναι καὶ ταῦτα ἐν τῷ παντί, καὶ συμπληροῦν τὴν ποικιλίαν τῆς ὅλης διακοσμήσεως, καὶ τῆς παρυποστάσεως αὐτῶν καὶ τῆς στάσεως, καὶ τῆς διαμονῆς ἐν τοῖς ἀϊδίοις γένεσι περιέχεσθαι τὴν αἰτίαν. ἃ δὴ καὶ οἱ τῶν ἱερῶν θεσμῶν ἡγεμόνες κατανοήσαντες περιόδοις ὡρισμέναις ἔταξαν γελοῖά τε καὶ θρήνους ἐπιτελεῖσθαι τοῖς τοιούτοις γένεσιν ἀφοσιούμενοι, καὶ τὸ ὅλον περὶ τὸ θεῖον ἁγιστείας τὴν προσήκουσαν μοῖραν ἀποκληρώσαντες. ὥσπερ οὖν ἡ τῶν ἱερῶν τέχνη κατανείμασα δεόντως τὴν σύμπασαν θρησκείαν τοῖς θεοῖς, καὶ τοῖς τῶν θεῶν ὀπαδοῖς, ἵνα μηδὲν ἄμοιρον τῆς ἐπιβαλλούσης θεραπείας ἀπολείπηται τῶν ἀϊδίως ἑπομένων τοῖς θεοῖς, τοὺς μὲν ταῖς ἁγιωτάταις τελεταῖς, καὶ τοῖς μυστικοῖς συμβόλοις προσάγεται, τῶν δὲ τοῖς φαινομένοις παθήμασι προκαλεῖται τὰς δόσεις, διὰ δή τινος ἀρρήτου συμπαθείας, οὕτως ἄρα καὶ οἱ τῶν τοιῶνδε μύθων πατέρες εἰς πᾶσαν ὡς εἰπεῖν ἀποβλέψαντες τὴν τῶν θείων πρόοδον, καὶ τοὺς μύθους εἰς ὅλην αὐτὴν ἀνάγειν σπεύδοντες τὴν ἀφ' ἑκάστου προϊοῦσαν σειράν, τὸ μὲν προβεβλημένον αὐτῶν καὶ εἰδωλικὸν ἀνάλογον ὑπεστήσαντο τοῖς ἐσχάτοις γένεσι, καὶ τῶν τελευταίων καὶ ἐνύλων προεστηκόσι παθῶν. τὸ δὲ ἀποκεκρυμμένον καὶ ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς τῆς ἐν ἀβάτοις ἐξῃρημένης τῶν θεῶν οὐσίας ἐκφαντικὸν τοῖς φιλοθεάμοσι τῶν ὄντων παρέδωσαν. † τὸ οὕτω δὴ τῶν μύθων ἕκαστος δαιμόνιος μέν ἐστι περὶ τὸ φαινόμενον, θεῖος δὲ κατὰ τὴν ἀπόρρητον θεωρίαν. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν, οὔτε τοὺς Ὁμηρικοὺς μύθους διὰ ταῦτα τῆς πρὸς τὰ πράγματα τὰ ὄντως ὄντα οἰκειότητος παραιρεῖσθαι προσήκει, διότι μὴ πρὸς παιδείαν ἡμῖν συντελοῦσι τῶν νέων. οὐ γὰρ παιδευτικὸν τῶν τοιούτων ἐστὶ μύθων τὸ τέλος, οὐδὲ εἰς τοῦτο βλέποντες αὐτοὺς οἱ μυθοπλάσται παρέδοσαν, οὔτε τοὺς παρὰ τῷ Πλάτωνι γεγραμμένους εἰς τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἀναπέμπειν τοῖς ἐνθεαστικωτέροις, ἀλλὰ χωρὶς ἑκατέρους ἀφορίζειν. καὶ τοὺς μὲν φιλοσοφωτέρους τίθεσθαι, τοὺς δὲ τοῖς ἱερατικοῖς θεσμοῖς προσήκοντας. καὶ τοὺς μὲν νέοις ἀκούειν πρέποντας, τοὺς δὲ οἷς διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς ἄλλης ὀρθῶς ἀγμένης. ἀλλ' ὁ μὲν Σωκράτης καὶ ταῦτα ἱκανῶς ἐνδείκνυται τοῖς συνορᾶν δυναμένοις, καὶ ὅτι τῆς Ὁμήρου μυθοποιίας, ὡς μήτε παιδευτικῆς, μήτε τοῖς τῶν νέων ἀπαίστοις καὶ ἀβάτοις ἤθεσι συναρμοζομένης ἐπιλαμβάνεται, καὶ ὡς τὸ ἀπόρρητον αὐτῆς καὶ κρύφιον ἀγαθὸν μυστικῆς τινος δεῖται καὶ ἐνθεαστικῆς νοήσεως. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν Σωκρατικῶν λόγων οὐκ ἐπαισθημένοι

πόρρω πη

πόῤῥω που τῆς φιλοσόφου διανοίας ἀποπεπτωκότες διαβάλλουσιν ἅπαν τὸ τοιοῦτον τῶν μύθων εἶδος. τί δὴ οὖν φησιν ὁ Σωκράτης περὶ αὐτῶν ἄξιον ἀκούειν, καὶ διὰ τὴν αἰτίαν ἀποσκευάζεται τὴν τοιάνδε μυθολογίαν. ὁ γὰρ νέος οὐχ οἷός τε κρίνειν ὅ, τι τε ὑπόνοια, καὶ ὃ μή, ἀλλ' ὅσ' ἂν τηλικοῦτος ὢν λάβῃ ἐν ταῖς δόξαις, δυσέκνιπτά τε καὶ ἀμετάστατα φιλεῖ γίγνεσθαι, ὧν δὴ ἴσως ἕνεκα περὶ παντὸς ποιητέον ἃ πρῶτα ἀκούουσιν, ὅτι κάλλιστα μεμυθολογημένα πρὸς ἀρετὴν ἀκούειν. εἰκότως ἄρα τοὺς Ὁμηρικοὺς μύθους οὐκ εὖ μεμιμῆσθαι λέγομεν τὸ θεῖον. τὸ γὰρ πρὸς ἀρετὴν καὶ παιδείαν, οὐδὲ τὴν ὀρθὴν τῶν νέων ἀγωγὴν συντελοῦσι τοῖς νομοθέταις, ἀλλὰ ταύτῃ μέν, οὐδ' ἐν ἐοικότων φαίνονται τοῖς οὖσιν, οὐδ' ἂν πρέπειν τοῖς τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης προϊσταμένοις. τρόπον δὲ ἄλλον συναρμόζονται τοῖς θεοῖς, καὶ ἀνάγουσιν εἰς τὴν ἐκείνων θεωρίαν τοὺς εὖ πεφυκότας, καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν ἐστιν οὐ παιδευτικὸν ἀλλὰ μυστικόν, οὐδὲ νεαροπρεποῦς ἕξεως ἀλλὰ πρεσβυτικῆς στοχαζόμενον. δηλοῖ δέ που καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης λέγων, ὅτι δεῖ ἀπορρήτων ἀκούειν ὡς ὀλιγίστους πρέπει τῶν τοιούτων μύθων, θυσαμένους οὐ χοῖρον ἀλλά τι μέγα καὶ ἄπορον θῦμα. πολλοῦ ἄρα δεῖ κατὰ τὴν πολλῶν δόξαν ἀτιμάζειν τὸν τρόπον τοῦτον τῆς μυθοποιίας. ταῖς τε ἁγιωτάταις τῶν τελετῶν, καὶ τοῖς λεπτοτάτοις τῶν μυστηρίων σύστοιχον αὐτὸν ἀποφαίνεται τὴν ἀκρόασιν ὑπάρχειν. τὸ γὰρ μετὰ θυσιῶν καὶ τούτων τῶν μεγίστων καὶ τελεωτάτων ἐν ἀπορρήτῳ χρῆναι τοὺς τοιούτους μύθους ἐκφαίνεσθαι, μυσταγωγίαν καὶ τελετὴν ἀναγωγὸν τῶν ἀκουόντων εἶναι δηλοῖ, τὴν ἐν αὐτοῖς θεωρίαν. ὅς τις οὖν ἡμῶν τὸ παιδαριῶδες τῆς ψυχῆς καὶ νεαροπρεπὲς ἀπεσκευάσατο, καὶ τὰς τῆς φαντασίας ἀορίστους ὁρμὰς κατεστήσατο, καὶ νοῦν ἡγεμόνα προεστήσατο τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, οὗτος ἐγκαιρότατα ἂν μετέχοι τῶν ἐν τοῖς τοιοῖσδε μύθοις ἀποκεκρυμμένων θεαμάτων, παιδείας δ' ἂν ἔτι, καὶ τῆς τῶν ἠθῶν συμμετρίας προσδεόμενος οὐκ ἂν ἀσφαλῶς ἅπτοιτο τῆς τούτων θεωρίας. οὐ γὰρ δεῖ τι τοῖς τῶν θεῶν μυστικοῖς νοήμασι κάτωθεν ἀπὸ τῆς ὕλης προσφέρειν, οὐδὲ καταστρεφόμενον ὑπὸ τῶν φανταστικῶν κινήσεων ἐπιπηδᾶν, ταῖς τῷ νῷ καταφανέσιν ἐπιβολαῖς, οὐδὲ συγχεῖν ἀλλήλοις τά τε τῆς ἀλογίας παθήματα, καὶ τὰ τῆς θεωρητικῆς ἐνεργείας ἐξαίρετα ἀγαθά, ἀλλὰ τῷ τε Σωκράτει πειθομένους, καὶ τῇ τάξει τῆς ἐπὶ τὸ θεῖον ἀγωγῆς, χωρὶς μὲν τὴν ὀρθὴν ἅπτεσθαι τῶν ἠθῶν παιδείας, χωρὶς δὲ τῆς νοερᾶς τῶν ὄντων περιωπῆς ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ τὴν ἑκατέρᾳ πρεπόντως. ἀρχομένους δὲ ἀπὸ τῆς καταδεεστέρας καὶ πολιτικωτέρας ἀγωγῆς, τελευτῶντας δὲ εἰς αὐτὴν τὴν πρὸς τὸ θεῖον μυστικὴν ἕνωσιν. ταῦτα μὲν οὖν, ἄλλος ἂν εἴη τρόπος λόγων. ὅτι δὲ καὶ τῷ Σωκράτει δέδοκται καὶ τὸ τῶν μύθων εἶδος εἶναι διττόν, ἐκ τῶν εἰρημένων ὑπέμνησται. λέγω δὲ ὡς τὸ μὲν ἐστὶ παιδευτικόν, τὸ δὲ μυστικόν, καὶ τὸ μέν, πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν παρασκευάζον, τὸ δὲ πρὸς τὸ θεῖον συναφὴν παρεχόμενον. καὶ τὸ μὲν τοὺς πολλοὺς ἡμῶν ὠφελεῖν δυνάμενον, τὸ δὲ τοῖς ἐλαχίστοις συναρμοζόμενον. καὶ τὸ μὲν κοινὸν καὶ γνώριμον ἀνθρώποις, τὸ δέ, ἀπόρρητον, καὶ ἀσύμμετρον τοῖς μὴ τελέως ἐνιδρῦσαι τῷ θείῳ σπουδάζουσι. καὶ τὸ μέν, ταῖς τῶν νέων ἕξεσι σύστοιχον, τὸ δέ, μετὰ θυσιῶν καὶ μυστικῆς παραδόσεως μόλις ἐκφαινόμενον. εἰ τοίνυν ταῦτα καὶ ὁ Σωκράτης ἡμᾶς ἀναδιδάσκει, πῶς οὐχὶ συμφωνεῖν μὲν αὐτὸν πρὸς τὸν Ὅμηρον φήσομεν περὶ ὧν μυθικῶς διεξέρχεται; τοσοῦτον δὲ ἄρα τὸν παρ' αὐτῷ μυθοποιίας ἀποσκευάζεσθαι καὶ διελέγχειν ὅσον πρὸς τὴν παροῦσαν τοῦ λόγου ὑπόθεσιν, καὶ τὴν τῆς παιδείας τῶν νέων ὑφήγησιν ἀνάρμοστον αὐτὸν καταφαίνεται. ἀλλὰ ταῦτα μέν, μικρὸν ὕστερον. εἰ δὲ δεῖ τῶν μυθικῶν πλασμάτων, ἄλλως μὲν τοὺς νομοθέτας ἐφάπτεσθαι, καὶ τὰς ἀτελεστέρας ἕξεις θεραπεύειν ἐπιχειροῦντας, ἄλλως δὲ τοὺς ἐν θεαστικαῖς ἐπιβολαῖς τὴν ἄρρητον τῶν θεῶν οὐσίαν τοῖς ἕπεσθαι πρὸς τὸ ἄνω τῆς θεωρίας δυναμένοις ἐνδεικνυμένους, ὅτε τὰς Ἡφαίστου ῥίψεις ἀπορρήσομεν ἀνάγειν εἰς τὴν περὶ θεῶν ἀνέλεγκτον ἐπιστήμην, ὅτε τοὺς Κρονίους δεσμούς, ὅτε τὰς Οὐρανοῦ τομάς, ἃ δὴ ταῖς τῶν νέων ἀκοαῖς ἀσύμμετρά φησιν ὁ Σωκράτης ὑπάρχειν, καὶ οὐδαμῶς συναρμόζεσθαι ταῖς ἕξεσι τῶν παιδείας μόνης δεομένων. ὅλως γὰρ ἐν ἀλλοτρίαις ὑποδοχαῖς, ἡ μυστικὴ τῶν θείων γνῶσις, οὐκ ἄν ποτε ἐγγένοιτο. τούτοις δὴ οὖν τοῖς τῶν τοιούτων θεαμάτων ἐπηβόλοις λέγοντες, ὡς ἄρα ἡ μὲν Ἡφαίστου ῥίψις, τὴν ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων ἐν τοῖς αἰσθητοῖς δημιουργημάτων τοῦ θείου πρόοδον ἐνδείκνυται, κινουμένην καὶ τελειουμένην καὶ ποδηγετουμένην ὑπὸ τοῦ πάντων δημιουργοῦ καὶ πατρός. οἱ δὲ Κρόνιοι δεσμοί, τὴν ἕνωσιν τῆς ὅλης δημιουργίας, πρὸς τὴν νοερὰν τοῦ Κρόνου καὶ πατρικὴν ὑπεροχὴν δηλοῦσιν. αἱ δὲ τοῦ Οὐρανοῦ τομαὶ τὴν διάκρισιν τῆς τιτανικῆς σειρᾶς ἀπὸ τῆς συνεκτικῆς διακοσμήσεως αἰνίσσονται, τάχα ἂν γνώριμα λέγοιμεν, καὶ τὸ τῶν μύθων τραγικὸν καὶ πλασματῶδες εἰς τὴν νοερὰν τῶν θείων γενῶν ἀναπέμποιμεν θεωρίαν. πάντα γὰρ τὰ παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ χεῖρον ἐμφανταζόμενα καὶ τῆς καταδεεστέρας ὄντα συστοιχίας, ἐπ' ἐκείνων οἱ μῦθοι κατ' αὐτὴν τὴν κρείττονα φύσιν καὶ δύναμιν παραλαμβάνουσιν. οἷον ὁ δεσμὸς παρ' ἡμῖν μὲν κώλυσίς ἐστι καὶ ἐπίσχεσις τῆς ἐνεργείας, ἐκεῖ δὲ συναφὴ πρὸς τὰ αἴτια καὶ ἕνωσις ἄρρητος. καὶ ἡ ῥίψις, ἐνταῦθα μὲν κίνησις ἐστὶ βίαιος ὑπ' ἄλλου. παρὰ δὲ τοῖς θεοῖς τὴν γόνιμον ἐνδείκνυται πρόοδον, καὶ τὴν ἄφετον ἐπὶ πάντα παρουσίαν καὶ εὔλυτον, οὐκ ἀφισταμένην τῆς οἰκείας ἀρχῆς, ἀλλ' ἀπ' ἐκείνης διὰ πάντων ἐν τάξει προϊοῦσαν. καὶ αἱ τομαί, τοῖς μὲν μεριστοῖς πράγμασι καὶ ἐνύλοις ἐλάττωσιν ἐμποιοῦσι τῆς δυνάμεως, ἐν δὲ ταῖς πρωτουργοῖς αἰτίαις πρόοδον τῶν δευτέρων εἰς ὑφειμένην τάξιν, ἀπὸ τῶν σφετέρων αἰτίων αἰνίσσονται, τῶν πρώτων ἀνελαττώτων ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυμένων, καὶ μήτε κινουμένων ἀφ' ἑαυτῶν διὰ τὴν τούτων πρόοδον, μήτε ἐλαττουμένων διὰ τὸν τούτων χωρισμόν, μήτε διαι-

γεγραμμένων, διὰ τὴν ἐν τοῖς καταδεεστέροις διάκρισιν, ἀλλὰ ταῦτα καὶ ὁ Σωκράτης φησὶ νέοις μὲν ἀνεπιτήδεια εἶναι, τοῖς δὲ ἐν ἀπορρήτῳ τὴν περὶ θεῶν ἀλήθειαν συναιρεῖν ἐκ τῶν μυθικῶν συμβόλων δυναμένοις ζητεῖν τε καὶ θεάσασθαι προσήκει. καὶ ὁ διαιρῶν παντελῶς ἐκβλητέα, διότι πρὸς τὰς τῶν νέων ἕξεις ἐστὶν ἀνάρμοστα. πέπονθε γὰρ ὥσπερ καὶ ταῦτα τὰ μυθικὰ πλάσματα, ὅπερ ὁ Πλάτων πού φησι τὰ θεῖα καὶ παναγέστατα τῶν δογμάτων πεπονθέναι. καὶ γὰρ ταῦτα τοῖς μὲν πολλοῖς ἐστι καταγέλαστα, τοῖς δὲ εἰς νοῦν ἀνεγειρομένοις ὀλίγοις δή τισιν ἐκφαίνει τὴν ἑαυτῶν πρὸς τὰ πράγματα συμπάθειαν, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἱερατικῶν ἔργων παρέχεται πίστιν, τῆς πρὸς τὰ θεῖα συμφυοῦς δυνάμεως. καὶ γὰρ οἱ θεοὶ τῶν τοιῶνδε συμβόλων ἀκούοντες χαίρουσι, καὶ τοῖς καλοῦσιν ἑτοίμως πείθονται, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἰδιότητα προφαίνουσι διὰ τούτων, ὡς οἰκείων αὐτοῖς καὶ μάλιστα γνωρίμων συνθημάτων, καὶ τὰ μυστήρια, καὶ αἱ τελεταί, καὶ τὸ δραστήριον ἐν τούτοις ἔχουσι, καὶ ὁλόκληρα καὶ ἀτρεμῆ, καὶ ἁπλᾶ θεάματα διὰ τούτων προξενοῦσι τοῖς μύσταις καθορᾶν, ὧν ὁ νέος τὴν ἡλικίαν, καὶ πολὺ μᾶλλον ὁ τὸ ἦθος τοιοῦτος, ἄδεκτός ἐστι. μὴ τοίνυν λέγωμεν ὡς οὐ παιδευτικοὶ πρὸς ἀρετήν εἰσιν, οἱ τοιοίδε μῦθοι τῶν παρ' Ἕλλησι λόγων, ἀλλ' ὡς οὐχὶ τοῖς ἱερατικοῖς θεσμοῖς συμφωνότατοι δείκνυνται. μὴ δὲ ὡς ἀνομοίως μιμοῦνται τὰ θεῖα διὰ τῶν ἀπεμφαινόντων συμβόλων, ἀλλ' ὡς οὐχὶ συμπάθειαν ἡμῖν ἄρρητον προπαρασκευάζουσιν εἰς τὴν μετουσίαν τῶν θεῶν. οἱ μὲν γὰρ εἰς τὴν τῶν νέων παιδείαν συντείνοντες ἔστωσαν πολὺ μὲν τὸ εἰκὸς ἔχοντες, πολλὴν δὲ τὴν ἐν τοῖς φαινομένοις τύποις τῆς μυθοποιίας εὐπρέπειαν. οὗτοι δὲ τῶν ἐναντίων ὀνομάτων καθαρεύοντες καὶ διὰ ὁμοιότητος τῶν συμβόλων πρὸς τὰ θεῖα συνάπτοντες, οἱ δὲ ἐνθεαστικωτέρας στοχαζόμενοι ἕξεως, καὶ δι' ἀναλογίας μόνης τὰ ἔσχατα τοῖς πρώτοις συναρμόζοντες, καὶ τῆς ἐν τῷ παντὶ συμπαθείας τῶν ἀποτελεσμάτων πρὸς τὰ γεννητικὰ αὐτῶν αἴτια ποιούμενοι τὸν σύμπαντα λόγον. εἰκότως δ' ἅτε τῶν πολλῶν ἡμῶν ὑπεριδόντες, χρῶνται παντοίοις τοῖς ὀνόμασιν, εἰς τὴν τῶν θείων πραγμάτων ἔνδειξιν. ἐπεὶ καὶ τὴν ἁρμονίαν, ἄλλην μὲν εἶναι τὴν ποιητικὴν φαμέν. καὶ διὰ τῶν πρὸς ἀρετὴν ἐγειρόντων μελῶν τὰς τῶν νέων ψυχὰς θεραπεύουσαν, ἄλλην δὲ τὴν ἔνθεον καὶ κινητικὴν τῶν ἀκουόντων, καὶ τῆς θείας μανίας ποιητικήν, ἣν δὴ κρείττονα σωφροσύνης ἐπονομάζομεν. καὶ τὴν μὲν συμπληροῦν τὴν ὅλην παιδείαν ὑπειλήφαμεν, τὴν δὲ ὡς ἀνάρμοστον πρὸς τὴν πολιτικὴν διακόσμησιν ἀποσκευαζόμεθα. ἢ οὐ διὰ τοῦτο καὶ τὴν φρύγιον ἁρμονίαν ὁ Σωκράτης ὡς ἐκστατικὴν τῶν ψυχῶν ἐκβάλλειν τῶν πρὸς παιδείαν συντελουσῶν τῆς μουσικῆς τρόπων ἠξίωσεν. ὥσπερ οὖν ἡ ἁρμονία διττή, καὶ ἡ μέν, οἰκεία τοῖς παιδευτικοῖς, ἡ δέ, ἀλλότριος, οὕτως ἄρα καὶ ἡ μυθολογία διήρηται, πρός τε τὴν τῶν νέων ὀρθὴν ἀγωγήν, καὶ πρὸς τὴν ἱερατικὴν καὶ συμβολικὴν τοῦ θείου πρόκλησιν. καὶ ἡ μέν, δι' εἰκόνων μέθοδος, τοῖς γνησίως φιλοσοφοῦσι προσήκει, ἡ δέ, δι' ἀπορρήτων συνθημάτων τῆς θείας οὐσίας ἔνδειξις τοῖς τῆς μυστικωτέρας ἡγεμόσι τελεσιουργίας, ἀφ' ἧς δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων πολλὰ τῶν οἰκείων δογμάτων ἀξιοπιστότερα καὶ ἐναργέστερα δείκνυσι. δηλοῖ δὲ ἐν Φαίδωνι τό τε ἐν ἀπορρήτοις λεγόμενον, ὡς ἔν τινι φρουρᾷ ἐσμὲν οἱ ἄνθρωποι, σιγῇ τῇ πρεπούσῃ σέβων, καὶ τὰς τελετὰς μαρτυρόμενος τῶν διαφόρων λήξεων τῆς ψυχῆς κεκαθαρμένης τε καὶ ἀκαθάρτου εἰς ᾅδου ἀπιούσης, καὶ τάς τε σχέσεις αὖ, καὶ τὰς τριόδους ἐκ τῶν ὁσίων, καὶ τῶν πατρικῶν θεσμῶν τεκμαιρόμενος. ἃ δὴ τῆς συμβολικῆς ἅπαντα θεωρίας ἐστὶ μεστά, καὶ τῶν παρὰ τοῖς ποιηταῖς θρυλλουμένων ἀνόδων τε καὶ καθόδων, τῶν τε διονυσιακῶν συνθημάτων, καὶ τῶν τιτανικῶν ἁμαρτημάτων λεγομένων, καὶ τῶν ἐν ᾅδου τριόδων, καὶ τῆς πλάνης, καὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων. ὥστ' οὐδ' αὖ αὐτὸς παντελῶς ἀτιμάσει τὴν τοιαύτην μυθοποιίαν ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν παιδευτικὴν τῶν νέων προαίρεσιν ἀλλοτρίαν αὐτὴν ὑπείληφεν. καὶ διὰ ταῦτα τοὺς τῆς θεολογίας τύπους συμμέτρους τοῖς τῶν παιδευτικῶν ἤθεσι παραδίδωσι. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τῶν ποιητικῶν πλασμάτων τραγικόν, καὶ τὸ τερατῶδες, καὶ τὸ παρὰ φύσιν, κινεῖν τοὺς ἀκούοντας παντοδαπῶς εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ζήτησιν, καὶ ἔτι πρὸς τὴν ἀπόρρητον γνῶσιν ἕλκειν, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν ἡμῖν διὰ τὴν φαινομένην πιθανότητα, μένειν ἐπὶ τῶν προβεβλημένων ἐννοιῶν, ἀλλ' ἀναγκάζειν εἰς τὸ ἐντὸς τῶν μύθων διαβάλλειν, καὶ τὸν κεκρυμμένον ἐν ἀφανεῖ τῶν μυθοπλαστῶν περιεργάζεσθαι νοῦν, καὶ θεωρεῖν ὁποίας μὲν φύσεις, ἡλίκας δὲ δυνάμεις ἐκεῖνοι λαβόντες εἰς τὴν αὐτῶν διάνοιαν, τοῖς δὲ τοῖς συμβόλοις αὐτὰς τοῖς μεθ' ἑαυτοὺς ἐσήμηναν. ὅτε τοίνυν ἀνεγείρουσι μὲν οἱ τοιοίδε μῦθοι τοὺς εὐφυεστέρους πρὸς τὴν ἔφεσιν τῆς ἐν ἑαυτοῖς ἀποκρύφου θεωρίας, καὶ διὰ τὴν φαινομένην τερατολογίαν τῆς ἐν τοῖς ἀδύτοις ἱδρυμένης ἀληθείας ἀνακινοῦσι τὴν ζήτησιν. τοῖς δὲ βεβήλοις ὧν μὴ θέμις αὐτοῖς συγχωροῦσιν ἐφάπτεσθαι, πῶς οὐ διαφερόντως αὖ προσήκουσι τοῖς θεοῖς αὐτοῖς, ὧν εἰσιν ἐξηγηταὶ τῆς ὑποστάσεως. καὶ γὰρ τῶν θεῶν πολλὰ προβέβληνται γένη, τὰ μὲν τῆς δαιμονίας τάξεως, τὰ δὲ, τῆς ἀγγελικῆς καταπλήττοντα τοὺς εἰς τὴν μετουσίαν αὐτῶν ἐγειρομένους καὶ γυμναζομένους, πρὸς τὴν τοῦ φωτὸς καταδοχήν, καὶ εἰς ὕψος ἐπαίροντα πρὸς τὴν ἕνωσιν τῶν θεῶν. μάλιστα δ' ἄν τις κατίδοι τὴν τῶν μύθων τούτων πρὸς τὸ τῶν δαιμόνων φῦλον συγγένειαν, καὶ διὰ τῆς ἐκείνων ἐνεργείας συμβολικῶς τὰ πολλὰ δηλούσης, οἷον ἄν τινες ἡμῶν ὕπαρ ἐγένοντο δαίμοσι προστυχεῖς, ἢ καὶ ὄναρ τῆς παρ' αὐτῶν ἐπιλελαύκασιν ἐπιπνοίας, πολλὰ τῶν γενομένων, ἢ καὶ ἐσομένων ἐμφαινούσης. ἐν πάσαις γὰρ ταῖς τοιαύταις φαντασίαις

τασίαις

τασίαις περὶ τοὺς μυθοπλάστας ἄλλα ἐξ ἄλλων ἐνδείκνυνται, καὶ οὐ τὰ μὲν εἰκόνες, τὰ δὲ παραδείγματα, ὅσα διὰ τούτου συμβαίνουσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν σύμβολα, τὰ δὲ ἐξ ἀναλογίας ἔχει τὴν πρὸς ταῦτα συμπάθειαν. εἰ τοίνυν δαιμόνιος ὁ τρόπος οὗτος τῆς τοιαύτης μυθοποιίας, πῶς οὐ πάντῃ φήσομεν αὐτὸν ἐξῃρῆσθαι τῆς ἄλλης ἁπάσης τῶν μύθων ποικιλίας, τῆς τε εἰς τὴν φύσιν βλεπούσης, καὶ εἰς τὰς φυσικὰς δυνάμεις ἀφωρισμένης, καὶ τῆς τὰ ἤθη τῶν ψυχῶν παιδεύειν προστησαμένης.

ΤΙΝΕΣ ΟΙ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΘΕΟΛΟΓΟΙΣ ΘΕΟΜΑΧΙΑΣ ΔΙΑΦΟροι τρόποι τὴν ἐν αὐτῇ ἀπόρρητον ἀλήθειαν εἰς φῶς ἄγοντες.

ΠΕΡΙ μὲν οὖν τῆς τῶν μύθων ἰδέας καθ᾽ ἣν οἵ τε ἄλλοι ποιηταὶ καὶ Ὅμηρος τὰς περὶ θεῶν μυστικὰς ἐννοίας ἀφανεῖς τοῖς πολλοῖς κατεστήσαντο, τοσαῦτα προειρήσθω. ἕπεται δ᾽ οἶμαι τοῖς τοῦ Σωκράτους λόγοις τὴν προσήκουσαν ἀποδοῦναι τῶν ἑκάστοτε πλασμάτων διάρθρωσιν, καὶ θεωρῆσαι περὶ ποίας ἄρα τῆς ψυχῆς ἐπιβολάς, ἢ μαχομένους τοὺς θεούς, ἢ ἄλλο τι ποιοῦντας ἢ πάσχοντας Ὅμηρος παραδίδωσι, διὰ τῆς ἑαυτοῦ ποιήσεως, καὶ πρῶτον εἰ βούλεσθε τὴν λεγομένην ταύτην θεομαχίαν, ἣν Ὅμηρος μὲν ἐποίησεν, ὁ δὲ Σωκράτης ὡς τοῖς παιδευομένοις ἀκούειν οὐδαμοῦ πρέπουσαν ἐπιστάσεως ἠξίωσεν, ἐφ᾽ ἡμῶν αὐτῶν κατανοήσομεν. ὅτι μὲν γὰρ οὔτε στάσις ἐστὶν ἐν τοῖς θεοῖς, οὔτε διαφορὰ καὶ μερισμὸς θνητοειδής, ἀλλ᾽ εἰρήνη καὶ ἀπήμων βίος, δηλοῖ που καὶ αὐτὸς ὁ ποιητὴς περὶ τοῦ Ὀλύμπου λέγων, ὡς ὑπέρωται μὲν τοῖς θεοῖς, οἱ δὲ εὐφροσύνην ἔχουσι πᾶσαν, καὶ θέας ἀμηχάνους τὸ κάλλος, ἐν τῷ τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα. τίς οὖν διάστασις ἐπιγίνεσθαι δύναται καὶ πόλεμος εἰς τοὺς αἰωνίως λαχόντας τὴν εὐφροσύνην, καὶ τὸ ἵλεων ἀεὶ προβεβλημένους, καὶ χαίροντας ἐφ᾽ οἷς ἔχουσιν ἀγαθοῖς. εἰ δὲ δεῖ τῆς τε προνοίας τῶν θεῶν, καὶ τῆς τῶν προνοουμένων φύσεως προβάλλεσθαι στοχάζεσθαι τοὺς περὶ αὐτῶν λόγους, οὕτω σοί πως οἶμαι τὴν μυθικὴν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους ἐναντίωσιν ἑρμηνεύσομεν. καθ᾽ ἕνα μὲν δὴ τρόπον αἱ τῶν ὄντων ἁπάντων διῃρημέναι πρόοδοι, καὶ αἱ κατ᾽ οὐσίαν διακρίσεις, ἄνωθεν ἀπὸ τῶν ἀγνώστοις τοῖς πᾶσιν ἀρχῶν τῶν πρωτουργῶν αἰτίων διαιρέσεως, καὶ περὶ τὰς ὑπερηπλωμένας τῶν ὅλων ἀρχὰς ὑφισάμεναι διεστήκασιν ἀπ᾽ ἀλλήλων. αἱ μὲν τῆς τοῦ πέρατος ἑνοποιοῦ μονάδος ἐξηρτημέναι, καὶ περὶ ἐκείνην ἀφορίζουσαι τὴν ἑαυτῶν ὑπόστασιν, αἱ δὲ τῆς γεννητικῆς τῶν ὅλων ἀπειρίας τὴν ἀνέκλειπτον δύναμιν, καὶ τὴν πλήθους καὶ προόδου οἰκείαν αἰτίαν καταδεξάμεναι, καὶ περὶ αὐτὴν προστησάμεναι τὴν οἰκείαν ὕπαρξιν. ὅπερ οὖν αἱ πρώτισται τῶν ὄντων ἀρχαὶ διεκρίθησαν ἀλλήλων, αὕτη καὶ τὰ θεῖα πάντα γένη, καὶ τὰ ὄντως ὄντα τὴν ἀπ᾽ ἀλλήλων ἔχει ἐν τάξει διωρισμένην πρόοδον, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἐξάρχει τῆς ἑνώσεως τοῖς δευτέροις, τὰ δὲ τῆς διαιρέσεως ἡγεῖται τὴν δύναμιν. καὶ τὰ μὲν τῆς ἐπιστροφῆς ἐστιν αἴτια τοῖς προελθοῦσι συνελίσσοντα τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰς τὰς οἰκείας ἀρχάς, τὰ δὲ αὐτὴν ἀφορίζει πρόοδον, καὶ τὴν ἐκ τῶν ἀρχῶν ὑφειμένην ἀπογέννησιν. ἔτι δὲ τὰ μὲν τῆς γεννητικῆς ἐστι περιουσίας χορηγὰ τοῖς καταδεεστέροις, τὰ δὲ τῆς ἀτρέπτου καὶ ἀχράντου καθαρότητος ἡγεμονικά. καὶ τὰ μὲν τῶν χωριστῶν ἀγαθῶν εἰς ἑαυτὰ τὴν αἰτίαν ἀναδησάμενα, τὰ δὲ τῶν συνυφεστηκότων τοῖς μεταλαμβάνουσιν. ὅθεν δὴ καὶ ἐν ταῖς τοῦ ὄντος ἁπάσαις διακοσμήσεσιν ἡ τοιαύτη τῶν γενῶν ἐναντίωσις διαποικίλλεται. καὶ ἡ μὲν στάσις ἑδράζουσα, σταθερῶς ἐν ἑαυτοῖς τὰ ὄντα ταῖς δραστηρίοις καὶ ζωῆς πληρέσι τῆς κινήσεως ἀντίκειται δυνάμεσι, ἡ δὲ τῆς ταυτότητος ὁμοφυὴς κοινωνία ταῖς τῆς ἑτερότητος κατ᾽ εἴδη διακρίσεσιν ἀντιδιῄρηται, τὸ δὲ τῆς ὁμοιότητος γένος, τῇ ἀνομοιότητι, καὶ τὸ τῆς ἰσότητος, τῇ ἀνισότητι περὶ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τὴν ἐναντίαν ἔλαχε τάξιν. καὶ τούτων ἁπάντων αἱ διαιρέσεις ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς ἀφορίζονται δυάδος, καθ᾽ ἣν ἕκαστα τῶν ὄντων διακρίνεταί τε τοῖς οἰκείοις ὅροις, καὶ ἀντιδιῃρημένα πρόεισιν ἀλλήλοις ἀπὸ τῶν γεννητικῶν αἰτίων, καὶ συμπλεκόμενα μετ᾽ ἀλλήλων ἀπογεννᾷ τὴν ποικιλίαν τῶν δευτέρων. τί δὴ οὖν ἔτι θαυμαστόν, εἰ καὶ τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ τῶν πρωτίστων ἐν τοῖς οὖσι, τοιαύτην ἐναντίωσιν οἱ μυθοπλάσται κατανοήσαντες, διὰ τοῦ πολέμου αὐτὴν αἰνίσσοιντο τοῖς ἑαυτῶν τροφίμοις, ἀεὶ μὲν ἡνωμένων ἀλλήλοις τῶν θείων γενῶν, ὁμοῦ δὲ τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν σύγχυσιν διακρίνουσιν ἐν ἑαυτοῖς προστησαμένων. καὶ ἕτερον δὲ οἶμαι τρόπον ἔξεστι λέγειν, αὐτοὺς μὲν τοὺς θεοὺς ἀμερίστως ἀλλήλοις συμπεφυκέναι, καὶ ἑνοειδῶς ἐν ἀλλήλοις ὑφεστηκέναι, τὰς δὲ προόδους αὐτῶν τὰς εἰς τὸ πᾶν, καὶ τὰς μεταδόσεις ἐν τοῖς μετέχουσι διαιρεῖσθαι, καὶ μεριστὰς γίγνεσθαι, κἀνταῦθα τῆς ἐναντιώσεως ἀναπίμπλασθαι, τῶν προνοουμένων ἀμιγῶς τὰς ἐκεῖθεν προϊούσας δυνάμεις καὶ ἀσυγχύτως καταδέχεσθαι τὰς πολυειδεῖς ἐλλάμψεις οὐ δυναμένων. ἔτι δὲ τὰς τελευταίας τάξεις τὰς ἐξηρτημένας αὐτῶν τῶν θείων, ἅτε πόῤῥω μὲν τῶν πρωτίστων αἰτίων ἀπογεννωμένας, προσεχεῖς δὲ τοῖς διοικουμένοις καὶ προσύλοις ὑπαρχούσας, ἐναντιώσεως ἤδη καὶ διακρίσεως παντοίας μετέχειν, καὶ μεριστῶς προεστάναι τῶν ἐνύλων ἀποτεμαχιζούσας, καὶ διαιρούσας τὰς ἑνοειδῶς καὶ ἀμερίστως προϋφεστηκυίας ἐν ταῖς ἑαυτῶν πρωτουργοῖς αἰτίαις δυνάμεις. τοιούτων δὴ οὖν καὶ τοσούτων τρόπων ὄντων τε καὶ λεγομένων, καθ᾽ οὓς αἱ μυστικαὶ τῶν θεολόγων φῆμαι, καὶ ὑπὲρ τοὺς θεοὺς αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀναπέμπειν εἰώθασι, τοὺς μὲν ἄλλους ποιητάς, καὶ περὶ τῶν

θείων πραγμάτων διάκρισιν ἐνδεικνύντας, κατ' ἐκεῖνον φαμὲν τὸν τρόπον ἐν τοῖς θεοῖς ὑποτίθεσθαι πολέμους τε καὶ μάχας, ὡς καὶ τὰ θεῖα γένη διῄρηται περὶ τὰς πρωτίστας τῶν ὅλων ἀρχάς. τὰ γὰρ ἀναγωγὰ τοῖς γενεσιουργοῖς, καὶ τὰ συνεκτικὰ τοῖς διακριτικοῖς, καὶ τὰ ἑνοποιὰ τοῖς πληθύνουσι τὴν τῶν ὄντων πρόοδον, καὶ τὰ ὁλικὰ τοῖς μεριστῶς δημιουργοῦσι, καὶ τὰ ἀναπλαστικὰ τοῖς τῶν μερικῶν προστάταις ἀντικείμενά πως, μάχεσθαι καὶ πολεμεῖν ἀλλήλοις οἱ μῦθοι τὴν ἀλήθειαν ἐπικρυπτόμενοι λέγουσιν. ὅθεν οἶμαι καὶ τοὺς τιτᾶνας τῷ Διονύσῳ, καὶ Διὶ τοὺς γίγαντας ἀνταγωνίζεσθαι φασιν. τοῖς μὲν γὰρ ὡς πρὸ τοῦ κόσμου δημιουργοῖς, ἥτε ἕνωσις προσήκει, καὶ ἡ ἀμέριστος ποίησις, καὶ ἡ πρὸ τῶν μερῶν ὁλότης, οἱ δέ, εἰς πλῆθος προάγουσι τὰς δημιουργικὰς δυνάμεις, καὶ μεμερισμένως διοικοῦσι τὰ ἐν τῷ παντί, καὶ προσεχεῖς εἰσι πατέρες τῶν ἐνύλων πραγμάτων. τὴν δὲ Ὁμηρικὴν θεομυθίαν, περὶ τὸν ἕτερον τρόπον νοήσωμεν τοὺς ἐν τοῖς θεοῖς πολέμους διαπλάττουσαν. πρῶτον μὲν γὰρ τὴν δημιουργικὴν μονάδα παντὸς ἐξαιρεῖ τοῦ πλήθους τῶν θεῶν, καὶ οὔτε προϊοῦσαν ἐπὶ τὴν γενεσιουργὸν ἐναντίωσιν, οὔτε αἰσθανομένην τι πρὸς αὐτὴν παραδίδωσιν, ἀλλ' ἐκείνης ἐν ἑαυτῇ σταθερῶς ἱδρυμένης, ὁ τῶν θεῶν τῶν ἀπ' αὐτῆς προεληλυθότων ἀριθμὸς μένων, ἅμα καὶ προϊὼν εἰς τὸ πᾶν, μερίζεσθαι λέγεται περὶ τὴν πρόνοιαν τῶν ἐγκοσμίων. ἔπειτα καὶ τούτων τῶν ἀεὶ τοῦ πατρὸς διῃρημένων θεῶν, τοὺς μὲν ἐν τῷ πατρὶ μένοντας, καὶ τῆς οἰκείας μονάδος ἀνεκφοιτήτους ὑπάρχοντας, οὓς δὴ καὶ Διὸς ἔνδον ἡ ποίησις φησὶν ἵδρυσθαι, καὶ μετὰ τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων προνοεῖν ἐξῃρημένως, οὔτε πολεμεῖν ἀλλήλοις, οὔτε αἰσθάνεσθαι πρὸς ἀλλήλους ὁ μῦθος, οὐδὲ κατὰ τὸ φαινόμενον συγχωρεῖ. τοὺς δὲ ἐκεῖθεν εἰς πολλοστὰς τάξεις ὑφιζάνοντας, καὶ μερικωτέρους γενομένους, καὶ τοῖς διοικουμένοις προσεχεστέρους, καὶ ἀγγελικὰς ἢ δαιμονίας στρατιὰς συμπληροῦντας διὰ τὴν πολλὴν πρὸς τὰ καταδεέστερα συμπάθειαν, καὶ τὴν τῆς προνοίας μεριστὴν διακλήρωσιν μαχομένους ἀλλήλοις παραδίδωσι. τούτοις γὰρ οἶμαι καὶ τὰ τῶν προνοουμένων πάθη συγγενέστερά πως ἐστί, πληγαί τε καὶ βολαί, καὶ ἀντιτυπίαι, καὶ ἡ γενεσιουργὸς ἐναντίωσις, ὃ πόῤῥω τῆς τούτων ἐστὶ διακοσμήσεως. τό τε μεριστὸν τῆς εἰς τὰ δεύτερα ποιήσεως καὶ τὸ τῆς προνοίας ἀποτεμαχισμένον, ταῖς τοιαύταις προσήκει δυνάμεσιν, ἀλλ' οὐ ταῖς ἀρχικαῖς καὶ ταῖς ἐξῃρημέναις πάντων τῶν προνοουμένων καὶ ταῖς χωρισταῖς αἰτίαις. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀγγελικαὶ τάξεις τῶν κρειττόνων γενῶν τῆς τῶν θεῶν ἡγεμονίας ἐξήρτηνται, καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν σφετέρων ἡγεμόνων, εἰ καὶ μερικῶς καὶ πεπληθυσμένως, ἀλλ' οὖν καὶ αὐταὶ διασώζουσι, τοῖς τε ὀνόμασιν ἀποκαλοῦνται τοῖς ἐκείνων, καὶ ὡς τοῖς πρωτίστοις ἀνάλογον ὑποστᾶσαι, δι' αὐτά πως εἶναι τοῖς ὁλικωτέροις ἑαυτῶν, καὶ προελθοῦσαι φαντάζονται. καὶ τοῦτο οὐχ οἱ παρ' Ἕλλησι μῦθοι μόνον δι' ἐπίκρυψιν μεμηχάνηνται, λέγω δὲ τὸ διὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων τούς τε ἡγεμόνας καὶ τοὺς ὀπαδοὺς προσαγορεύειν, ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν Βαρβάρων τελεταὶ παραδεδώκασι. καὶ γὰρ καλουμένους τοὺς ἐξῃρημένους τῶν θεῶν ἀγγέλους, ταῖς αὐτῶν ἐπωνυμίαις ἐκείνοις χαίρειν διαφερόντως φασὶ καὶ περιβάλλεσθαι τὰ ὀχήματα τῶν ἡγεμόνων τῶν σφετέρων, καὶ τοῖς θεουργοῖς ἀντ' ἐκείνων προφαίνειν ἑαυτούς. εἰ οὖν καὶ Ἀθηνᾶν καὶ Ἥραν, καὶ Ἥφαιστον πολεμοῦντας κάτω περὶ τὴν γένεσιν, καὶ Λητὼ καὶ Ἄρτεμιν, καὶ Ξάνθον τὸν ποταμόν, εἰς ἄλλας τάξεις ἀναπέμποιμεν δευτέρας, καὶ προσεχεῖς τοῖς μεριστοῖς καὶ ἐνύλοις πράγμασι, θαυμάζειν οὐ χρὴ διὰ τὴν τῶν ὀνομάτων κοινωνίαν. ἑκάστη γὰρ σειρὰ τὴν τῆς μονάδος φέρεται προσηγορίαν, καὶ τὰ μερικὰ πνεύματα τοῖς ὅλοις τὴν αὐτὴν ἐπωνυμίαν δέχεσθαι φιλεῖ. διὸ καὶ Ἀπόλλωνες καὶ Ποσειδῶνες, καὶ Ἥφαιστοι πολλοί τε καὶ παντοδαποί, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν χωριστοὶ τοῦ παντός εἰσιν, οἱ δέ, περὶ τὸν οὐρανὸν διεκληρώθησαν. οἱ δὲ τῶν ὅλων προεστήκασι στοιχείων, οἱ δὲ περὶ ἕκαστον κατετάξαντο τὴν ἐπιστασίαν. καὶ οὐκ αὖ θαυμαστόν, εἰ ὁ μερικώτατος Ἥφαιστος, καὶ τάξιν δαιμονίαν λαχών, τοῦ ἐνύλου πυρὸς καὶ περὶ τὴν γῆν ὑφισταμένου προβεβλημένην ἔχει τὴν πρόνοιαν, ἢ καὶ τέχνης τινὸς ἔφορος εἴη τῆς χαλκευτικῆς. εἰ γὰρ τὸν ἔσχατον μερισμὸν ἡ τῶν θεῶν πρόνοια τὴν ὕφεσιν ἔχει ἄνωθεν ἀπὸ τῶν ὁλικῶν καὶ ἡνωμένων αἰτίων, τὴν ὑπότακτον λαχοῦσα πρόοδον, καὶ οὗτος χαίροι μὲν τῇ σωτηρίᾳ τοῦ σφετέρου κλήρου, πρὸς δὲ τὰ φθοροποιὰ τῆς ἐκείνου συστάσεως αἴτια, ἀλλοτρίως ἔχοι. καὶ πόλεμος οὖν ἐν τοῖς τοιούτοις γένεσι, καὶ διαίρεσις παντοδαπῶν δυνάμεων, καὶ οἰκειότης πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἀλλοτριότης, καὶ ἡ πρὸς τὰ διοικούμενα, μεριστὴ συμπάθεια, καὶ αἱ διὰ λόγων ἐναντιώσεις, καὶ διὰ τῶν σκωμμάτων ἄμυναι, καὶ ὅσα τοιαῦτα περὶ τὰς ἀποτελευτώσας εἰκότως ἐμφαντάζονται τῶν θείων διακοσμήσεων. διὸ καὶ οἱ μῦθοι τὰς τοιαύτας δυνάμεις ὑπὲρ τῶν προνοουμένων στασιαζούσας καὶ διαφερομένας ἀλλήλων ἀναγράφοντες, οὐκ ἄν που πόῤῥω βάλλοιεν τῆς περὶ αὐτῶν ἀληθείας. καὶ γὰρ τὰ πάθη τῶν διοικουμένων ἐπὶ ταύτας ἀναφέρεται προσεχῶς. ὡς οὖν συνελόντι φάναι διττῆς ἐπινοίας θεωρουμένης. τῶν παρὰ τοῖς θεολήπτοις ποιηταῖς θρυλλουμένων πολέμων, καὶ τῆς μὲν περὶ τὰς δύο τῶν ὅλων ἀρχάς, ἃς ἡ τοῦ ἑνὸς ἐξῃρημένη τῶν πάντων αἰτία, παρήγαγε, τὴν διαίρεσιν τῶν θείων γενῶν ὑποτάκτως νοούσης, καὶ κατὰ τὴν ἐκείνων ἀντίθεσιν, καὶ τοῦτο τὴν πρὸς ἄλληλα παρεχομένης ἐναντίωσιν. εἴτε γὰρ πέρας καὶ ἄπειρον, εἴτε μονάδα καὶ ἀόριστον δυάδα χρὴ προσαγορεύειν τὰς πρωτίστας ἐκείνας ὑποστάσεις, πάντως φαίνεταί τις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας ἀντιδιαίρεσις, καθ' ἣν καὶ αἱ τῶν θεῶν διακοσμήσεις ἀπ' ἀλλήλων διεκρίθησαν, ἐκ τῆς περὶ τὰ ἔσχατα τῶν ὄντων ἐναντιώσεως καὶ τῆς ποικιλίας ἐπ' αὐτούς, τοὺς προσεχεῖς αὐτῶν προστάτας ἀναφερούσης τὴν τοιαύτην διάστασιν, καὶ οὕτως δὴ προϊόντας εἰς τὴν ἔνυλον φύσιν τοὺς θεούς, καὶ περὶ ταύτην μεριζομένους πολεμεῖν ἀλλήλοις ὑποτιθεμένης. φανήσεται μέν που καὶ περὶ ἐκείνης τοῖς μὴ παρέργως ἀκούουσιν ἐνδεικνύμενος ὁ ποιητὴς ἡνίκα ἂν λέγῃ, ὅτε τε Κρόνον εὐρύοπα Ζεὺς γαίης

νέρθε

νέρθε κάθιζε. καὶ περὶ τοῦ Τυφῶνος ἐν ἄλλοις, Γαῖα δ' ὑπεστενάχιζε Διὶ ὣς τερπικεραύνῳ χωομένῳ ὅτε τ' ἀμφὶ Τυφωέϊ γαῖαν ἱμάσσῃ, εἰν Ἀρίμοις ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. πάντως γάρ που τὸν πρὸς τὸν Δία πόλεμον ἐν τούτοις αἰνίσσεται τὸν τιτανικόν, καὶ τὰς καλουμένας καταταρταρώσεις παρὰ τοῖς Ὀρφικοῖς. διαφερόντως δὲ αὖ περὶ τὴν δευτέραν ὑπερβολὴν τοὺς θεοὺς πολεμοῦντας ἀλλήλοις, καὶ διαφερομένους περὶ τῶν ἀνθρωπίνων παραδιδούς, ἐν οἷς καὶ σφόδρα αὖ τις ἀγασθείη τὴν ἔνθεον τοῦ ποιητοῦ καὶ νοερὰν τῶν πλασμάτων διάθεσιν. ἐπεὶ γὰρ ταῦτα τὰ γένη περὶ αὐτὸν πόλεμον ἔλαχεν ὑφίστασθαι φύσιν, εἰ καὶ τὰς ἀποστρατεύσεις ἐκληρώσατο τῶν θείων προόδων, ἀλλ' οὖν καὶ αὐτὰ τῶν θεῶν ἐξήρτηται, καὶ ἔστι προσεχῆ μὲν τοῖς διοικουμένοις, συγγενῆ δὲ τοῖς αὐτῶν ἡγεμόσι, τὴν μὲν πρὸς τὰ καταδεέστερα συμπάθειαν αὐτῶν ἐνδείκνυται, τὴν δ' εἰρημένην ζωὴν καὶ τὴν μάχην, καὶ τὴν ἀντίθεσιν ἀπὸ τούτων εἰς αὐτὰ ἀναφέρων. ὥσπερ δὴ καὶ Ὀρφεὺς τοῖς Διονυσιακοῖς εἰδώλοις τὰς συνθέσεις, καὶ τὰς διαιρέσεις καὶ τοὺς θρήνους προσάψας ἀπὸ τῶν προηγουμένων ἅπαντα ταῦτα ἐκείνοις ἀναθείς. τὴν δὲ πρὸς τὰς σειρὰς ἀφ' ὧν προεληλύθασι συγγένειαν τῶν μεγίστων τούτων πνευμάτων παρίστησι τοῖς τε ὀνόμασι τοῖς αὐτοῖς δι' ὧν τὰς ἐξηρημένας δυνάμεις τῶν ἐνύλων ἐξύμνησε, καὶ τοῖς ἀριθμοῖς, καὶ τοῖς σχήμασι προσήκουσι ταῖς ὅλαις αὐτῶν διακοσμήσεσι χρώμενος. εἰσὶ μὲν γὰρ οἱ τὸν πόλεμον κοινωνοῦντες ἕνδεκα τὸν ἀριθμὸν μιμούμενοι τὴν ἑπομένην τῷ Διὶ θεῶν τε καὶ δαιμόνων στρατιάν, κατὰ ἕνδεκα μέρη κεκοσμημένην. τούτων δὲ οἱ μὲν τῶν κρειττόνων προεστῶτες συστοιχίας τῇ πεντάδι συνέχονται. καὶ γὰρ τὸ περιττόν, καὶ τὸ σφαιρικόν, καὶ τὸ κατὰ δίκην πάντα ἄγειν τὰ δεύτερα, καὶ ἐκ μέσου διατείνειν ἐπὶ πάντα τὸν ἀριθμόν, οἰκεῖόν ἐστι τοῖς τε νοερώτερα, καὶ τὰ τελειότερα, καὶ πρὸς τῷ ἑνὸς ὄντα, κρατεῖν ἐθέλουσιν. οἱ δὲ τὰς ὑφειμένας μοίρας κηδεμόνες τῶν ἐνύλων κατὰ τὴν ἑξάδα προεληλύθασι, τὸ μὲν τελεσιουργὸν τῶν προνοουμένων ἔχοντες, διὰ τὸν οἰκεῖον ἀριθμόν, τῷ δὲ ἀρτίῳ καὶ πρὸς τὴν χείρονα φύσιν συστοιχίᾳ λειπόμενοι τῶν πρὸ αὐτῶν. οὐδὲν δὲ θαυμαστόν ἐστιν εἰ καὶ θεούς τις ἀποκαλοίη ταῦτα τὰ γένη, διά τε τὴν πρὸς τοὺς ἡγεμόνας συγγένειαν, καὶ πολεμοῦντας παράγοι διὰ τὴν περὶ τὰ τῇδε προσεχῆ κηδεμονίαν. ἡ μὲν οὖν τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος ἀντίθεσις τὴν τῶν ὑποσελήνων πάντων ὁλικῶν προΐστασθαι δοκοῦσαν ἐναντίωσιν. διὸ καὶ οὐδὲ μάχονται οὗτοι οἱ θεοί. σῴζεται γὰρ ὑπὸ τῶν ὁλικῶν τὰ ἐν αὐτοῖς μερικὰ καθόσον αὖ ἢ χρόνον. ἡ δὲ τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀρτέμιδος τὴν τῶν ἐνταῦθα ψυχῶν λογικῶν ἢ ἀλόγων, χωριστῶν ἢ ἀχωρίστων ὑπερφυῶν ἢ φυσικῶν παρίστησιν ἀντιδιαίρεσιν, τῆς μὲν ἐναντίας οὔσης τῶν ἀμεινόνων, τῆς δὲ χείρω λοχευούσης, καὶ εἰς φῶς προαγούσης. ἡ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἄρεως, τὴν παντὸς τοῦ γενεσιουργοῦ πολέμου διάκρισιν παρίστησιν εἰς τὴν κατὰ νοῦν πρόνοιαν αὐτῶν, καὶ τὴν δι' ἀνάγκης ἐπιτελουμένην, τῆς μὲν νοερῶς προεστώσης τῶν ἐναντίων, τοῦ δὲ τὰς φυσικὰς αὐτῶν δυνάμεις ῥωννύντος, καὶ κατ' ἀλλήλων ἐγείροντος. ἡ δὲ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Λητοῦς τὴν κατὰ τὰς γνωστικάς, καὶ τὰς ζωτικὰς κινήσεις τῶν ψυχῶν τὰς παντοίας διαφοράς, τοῦ μὲν τὰς γνώσεις τελειοῦντος, τῆς δὲ τὰς ζωάς. αἳ καὶ πολλάκις αὐτῶν λύσαντι ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἐναντίως ἔχουσιν πρὸς ἀλλήλας. λοιπὴ δὲ ἡ τοῦ Ἡφαίστου καὶ Ξάνθου τοῦ ποταμοῦ τὰς τῆς σωματικῆς ὅλης συστάσεως ἐναντίας ἀρχὰς διακοσμοῦ διεόντως. τοῦ μὲν τῆς θερμότητος, καὶ τῆς ξηρότητος τὰς δυνάμεις συγκροτοῦντος, τοῦ δὲ τῆς ψυχρότητος καὶ ὑγρότητος, ἐξ ὧν ἡ πᾶσα συμπληροῦται γένεσις. ἐπεὶ δὲ πάσας ἀνάγκη τὰς ἐναντιώσεις εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλας ὁμολογίαν τελευτᾶν πάρεστι, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καθάπερ εἴπομεν φιλίαν ἐμποιοῦσα τοῖς ἀντικειμένοις, συμμαχοῦσα δὲ ὅμως τοῖς χείροσι, διότι καὶ ταῦτα μάλιστα κοσμεῖται σύμμικτα καὶ προσήγορα γιγνόμενα τοῖς ἀμείνοσι τῶν ἐναντίων. περὶ μὲν οὖν τῆς παρ' Ὁμήρῳ θεομαχίας, τοσαῦτα εἰρήσθω. καὶ γὰρ ἔξεστι τοῖς περὶ αὐτοῖς ἀκριβέστερόν τι πύσαι βουλομένοις, καὶ ταῖς τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν θεωρίαις συγγενέσθαι πολλὰ καὶ θαυμαστὰ δόγματα ἐκκαλυπτούσαις, ἃς ἐν ταῖς λύσεσιν ἐκεῖνος τῶν Ὁμηρικῶν προβλημάτων ἐπραγματεύσατο. ἡμεῖς δὲ ἐντεῦθεν ἤδη τὰ ἑξῆς τῶν Σωκρατικῶν πρὸς Ὅμηρον ἀπορημάτων μετίωμεν. ἐπιτετάχθαι δὲ οἶμαι διασκέψασθαι πῶς τῶν θεῶν κατὰ τὴν ἀγαθότητα διαφερόντως τὴν ὕπαρξιν λαχόντων ἡ ποίησις κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν αἰτιᾶται τοὺς θεούς, δέοντος τῶν ἀγαθῶν μόνων ἐπ' αὐτοὺς ἀναπέμπειν τὴν ἀρχηγὸν αἰτίαν. ταῦτα γὰρ ὁ Σωκράτης ἀποδείξας τὸν θεὸν τῶν ἀγαθῶν ὑποστάτην μόνον, κακοῦ δὲ οὐδενὸς ἐπιστάσεως ἠξίωσεν ἐν τοῖς Ὁμήρου ποιήμασι, καὶ ἔοικεν τὴν μὲν θεομαχίαν ὡς ἀναιρετικὴν τῆς θείας ἑνώσεως ἐνθυμεῖν. ταῦτα δὲ ἃ νῦν πρόκειται ζητεῖν, ὡς τῆς ἀγαθότητος τῶν θεῶν ἐλαττωτικὰ διελέγχειν. δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει, Κηρῶν ἔμπλειοι ὁ μὲν ἐσθλῶν, αὐτὰρ ὁ δειλῶν.

ΠΩΣ ἌΝ ΤΙΣ ὙΠῈΡ ΤΩ͂Ν ΘΕΊΩΝ ἈΠΟΛΟΓΉΣΑΙΤΟ μύθων, τῶν δοκούντων τοὺς θεοὺς αἰτιᾶσθαι τῶν κακῶν.

ΠΡΟ͂Σ δὴ τὰς τοιαύτας ἀπαντήσεις λεγέσθω, διττὰς εἶναι τὰς συστοιχίας τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων, ὃ καὶ πρότερον εἴπομεν, ἄνωθεν ὡρμημένας ἀπ' αὐτῶν τῶν θεῶν. πάντα γὰρ διῄρηται ταῖς δυάδεσι τῶν ὄντων ἀρχαῖς, αἱ τῶν θεῶν διακοσμήσεις, αἱ τῶν ὄντων ὑποστάσεις, τὰ γένη τῶν ψυχῶν, αἱ φυσικαὶ δυνάμεις, αἱ τοῦ οὐρανοῦ περιφοραί, αἱ τῶν ἐνύλων διαφορότητες, τελευτῶσα δὲ ἡ δύναμις αὕτη τῶν πραγμάτων πρόοδος, καὶ τῶν περὶ τοὺς ἀνθρώπους συμπιπτόντων, καὶ κατὰ δίκην ἀποκληρουμένων,

διπλῆν προεστήσατο γένεσιν. καὶ γὰρ τούτων τὰ μὲν εἰσὶ τῆς κρείττονος μοίρας, τὰ δὲ τῆς ὑποδεεστέρας, λέγω δὲ οἷον τὰς μὲν τῶν σωμάτων κατὰ φύσιν διαθέσεις κάλλος, καὶ ἰσχύν, καὶ εὐεξίαν, καὶ τῶν ἐκτὸς τῆς σωματικῆς συστάσεως συγκυρούντων ταῖς ψυχαῖς, τάς τε δυνάμεις, καὶ τὰς τιμάς, καὶ τὸν πλοῦτον, τῆς ἑτέρας ὄντα συστοιχίας, τὰς δὲ αὖ τούτοις ἀντικειμένας ἕξεις καὶ περιστάσεις, τῆς χείρονος. τούτων δὴ οὖν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον ἐξ ἀνάγκης διῃρημένων, τὰ μὲν ὡς τῆς ἀμείνονος ὄντα μερίδος αὐτόθεν ἀγαθὰ τοῖς παλαιοῖς ἔθος προσαγορεύειν. τὰ δὲ ὡς τῆς ἐναντίας, κακὰ προσονομάζουσι, καὶ οὐχ οὕτω τὸ κακὸν ἐνταῦθα δήπου λέγουσιν, ὡς τὴν ἄδικον καὶ ἀκόλαστον ψυχῆς ἕξιν κακὸν ὁμολογοῦμεν ὑπάρχειν, ἀλλ' ὡς τὰ ἐμπόδια τῶν ἐνεργειῶν, καὶ τὰ ἐπιπροσθοῦντα ταῖς κατὰ φύσιν ἡμῶν διαθέσεσι, καὶ τὰ διακόπτοντα τῆς ψυχῆς τὴν μετὰ ῥᾳστώνης πολεμουμένην τῶν ἀνθρωπίνων πρόνοιαν κατὰ συγχώρησιν εἶναι, καὶ λέγεσθαι τρόπον ἕτερον τῶν αὐτῶν τῆς ψυχῆς λεγομένων κακῶν. οὕτως ἄρα καὶ τὴν νόσον, καὶ τὴν ἀδυναμίαν, καὶ τὴν ἀπορίαν τῶν ἀναγκαίων ζωῆς, ἐν τοῖς κακοῖς εἰώθασι λέγειν, καὶ κατὰ τί δεῖ τὴν ποίησιν ἅπασαν μαρτυρεῖσθαι τῆς τῶν ὀνομάτων ἕνεκα χρήσεως. ἀλλὰ καὶ ὁ τῶν Πυθαγορείων λόγος ὁ τὰς διττὰς τῶν ὄντων συστοιχίας διαιρούμενος ἐν ἁπάσαις ταῖς διακοσμήσεσι, τὴν μὲν τοῦ ἀγαθοῦ καλεῖν οὐκ ἀπηξίου, τὴν δὲ τοῦ κακοῦ, καί τοι τό γε ἄρτιον, ἢ τὸ ἑτερόμηκες, ἢ τὴν κίνησιν, πῶς ἄν τις ἐν τοῖς τοιούτοις τετάχθαι κακοῖς συγχωρήσειεν, ὅσα τῶν ἀγαθῶν στερήσεις ἀφορίζομεθα. πῶς δ' αὖ τὸ θῆλυ, καὶ τὸ τῆς ἑτερότητος γένος, καὶ τὸ τῆς ἀνομοιότητος παρὰ φύσιν εἶναι τοῖς οὖσι φήσαιμεν, ἀλλ' οἶμαι παντὶ δὴ τοῦτο καταφανές, ὅτι τὴν ἀντικειμένην κατὰ πάσας τῶν ὄντων τὰς περιόδους, τὴν καταδεεστέραν σειρὰν ὡς ἀπολειπομένην τῆς ἑτέρας, καὶ οὔτε πρώτως οὖσαν ἀγαθουργόν, οὔτε τὴν αὐτὴν λαχοῦσαν ἀπόστασιν πρὸς τὴν μίαν τῶν καλῶν πάντων, καὶ ἀγαθῶν αἰτίαν προσαγορεύουσι. ταύτας τοίνυν τὰς διττὰς συστοιχίας, τῶν τε ἀγαθῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γεγονότων, τῆς δημιουργικῆς ἐξάπτειν προσήκει μονάδος. καὶ γὰρ ἀεὶ τῶν θείων διαιρέσεις, καὶ ἀεὶ τῶν μετὰ θεοὺς γενῶν εἰς ἐκείνην ἀνήρτηνται τὴν πρωτίστην ἀρχήν, καὶ τῶν καθ' εἱμαρμένην συμπιπτόντων, καὶ κατὰ δίκην ταῖς ψυχαῖς περὶ τὴν γένεσιν ἀποκληρουμένων ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν, ἐν τῷ διακοσμήσαντι τὸ πᾶν, καὶ τὰς ψυχὰς εἰς τὸν θνητὸν τόπον καταπέμποντι τὴν αἰτίαν ὑποθετέον. καὶ γὰρ ἡ τῆς εἱμαρμένης ποίησις τῆς δημιουργικῆς ἐξήρτηται προνοίας, καὶ ἡ τῆς δίκης σειρὰ περὶ ἐκεῖνον ὑφέστηκε, καὶ ἕπονται τοῖς ἐκείνου ὅροις τοῦ θείου νόμου, τιμωρὸς οὖσα φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, καὶ ἡ τῆς τύχης ἀποκληρωτικὴ τῶν κατὰ δίκην διανεμομένων προμήθεια κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀφορίζεται βούλησιν. πάντων ἄρα τῶν ἀγαθῶν τε καὶ τῶν κακῶν τῶν τε βελτιόνων ἐν ταῖς δόσεσι, καὶ τῶν χειρόνων τῶν τε συμμετροτέρων ὁμοῦ, καὶ τῶν ἐμποδιστικῶν τῶν ψυχῶν εἰς τὰς ἐκτὸς ἐνεργείας, τὴν αἰτίαν ὁ δημιουργός, καὶ πατὴρ ἐν ἑαυτῷ προεστήσατο, καὶ πάντα κατὰ νοῦν προάγων, διανέμων ἑκάστοις τὰ προσήκοντα, καὶ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ πατρονομικὴν ἐπιστασίαν ἀνάγων τὰ πάντα. καὶ γὰρ ταῖς ψυχαῖς, τά τε τῆς κρείττονος συστοιχίας, καὶ τὰ τῆς καταδεεστέρας διανέμει πρὸς τὸ ἀγαθόν, βλέπων καὶ τῆς τῶν δεχομένων ἕνεκα τελειότητος. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν, ἀποδεξόμεθα καὶ τὴν Ὁμηρικὴν διάταξιν ἐν τῷ δημιουργικῷ νῷ τοῦ Διὸς τὰς διττὰς ὑποτιθεμένην, καὶ πρωτουργοὺς αἰτίας, τῶν τε ἀγαθῶν ὧν δίδωσι ταῖς ψυχαῖς, καὶ τῶν κακῶν, ἐπεὶ καὶ ἡ δυὰς πάντων μάλιστα προσήκει τῶν νοερῶν βασιλέων, τῷ δημιουργῷ τοῦ παντός. δυὰς γὰρ παρὰ τῷδε κάθηται, φησὶ τὸ λόγιον, καὶ τὸ κυβερνᾶν τὰ πάντα καὶ τάττειν ἕκαστον οὐ ταχθέν. νικῶσαν μὲν ἀρετὴν ἐν τῷ παντὶ κακίαν δὲ ἡττωμένην ἀποδεῖξαι. τί γὰρ διαφέρει ταῦτά τε λέγειν, καὶ πεττευτῇ τὸν δημιουργὸν εἰκάζειν, μετατιθέντι τὰς ψυχὰς εἰς τοὺς προσήκοντας αὐταῖς βίους ἑκάστην. δύο τοίνυν αὗται πηγαί, τῶν τε βελτιόνων, καὶ τῶν χειρόνων μετέχειν οἷς ὁ δημιουργὸς κατὰ δίκην ἄγει τὰς ψυχάς. νοείσθωσαν, ἃς ὁ ποιητὴς μυθολογῶν πίθους προσείρηκεν, εἴθ' ὅτι διὰ πειθοῦς νοερᾶς πᾶσιν ἐπιβάλλει τὸν οἰκεῖον ὅρον. ἀρχὴ γάρ φησιν ὁ Τίμαιος τῆς ἀνάγκης ὁ νοῦς, τῷ πείθειν αὐτὴν πάντα πρὸς τὸ βέλτιστον ἄγειν, εἴτε καὶ τὸ χωρητικὸν αὐτῶν, καὶ περιληπτικὸν τῶν παντοδαπῶν, καὶ ποικίλων ἀποτελεσμάτων ἐνδεικνύμενος. τὸ γὰρ διεσπαρμένον πλῆθος πάντων ὧν διανέμει ταῖς ψυχαῖς ὁ πατὴρ ἐκεῖνος ἡνωμέναις προείληπται. ὥς τε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον συνᾴδουσιν ἀλλήλοις ὅ, τε Πλάτων, καὶ ἡ Ὁμηρικὴ ποίησις. ὁ μὲν γὰρ ὅλως κακοῦ φησι χρῆναι τὸν θεὸν αἰτιᾶσθαι. εἰ δὲ πάντα μὲν ἐκεῖθεν ἀεὶ παράγει τὰ ἀγαθά, διττὰ δὲ ὄντα καὶ ὠφελητικὰ τῶν δεχομένων ἑκάτερα ταῖς διτταῖς συστοιχίαις δηλοῦσα, καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν αὐτῶν ἐνδεικνυμένη, τὰ μὲν ὡς ἀγαθά, τὰ δὲ, ὡς ἐναντία τοῖς ἀγαθοῖς ἐπ' ἐκείνων δείκνυσι, καὶ ὅτι τὸ λεγόμενον κακὸν οὐ τοιοῦτόν ἐστιν, ὁποῖον ὁ τοῦ Πλάτωνος λόγος τῆς δόσεως τῶν θεῶν ἀπέφησε, δηλοῖ πως καὶ αὐτὸς ἐπιφέρων ἑξῆς. Ὣς μὲν καὶ Πηλῆϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα, Ἐκ γενετῆς· ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν. τί οὖν τοῦτό ἐστι τὸ κακόν, αὐτὸς προστίθησι. Ὅττι οἱ οὔ τι παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων, Ἀλλ' ἕνα παῖδα τέκεν παναώριον οὐδέ νυ τόνδε Γηράσκοντα κομίζω, μή σοι δοκεῖ τῶν ἀληθινῶν κακῶν αἰτιᾶσθαι τὸν θεόν, ἀλλὰ τὴν ἐρημίαν τῶν παίδων, οὐ τὴν ἀθεραπευσίαν κακὰ προσείρηκεν, καὶ ὅπως ταῦτα κακά, προείπομεν, δυσκολίαν περὶ τὸν τῇδε βίον, καὶ δυσθυμίαν ἐναπεργαζόμενα ταῖς ψυχαῖς. ταῦτα γὰρ εἰ καὶ τοῖς γνησίως φιλοσοφοῦσι κακὰ προσαγορεύειν οὐ θέμις, ἀλλὰ τοῖς τὸν πρακτικὸν βίον ἑλομένοις ἐμπόδια φαίνεται, τῆς κατ'

ἀρετῆς

ἀρετῆς ἐστὶ ζωῆς. διὸ καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος τὰ τοιαῦτα πάντα, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς εἶναί πῃ κακὰ διατείνεται, τοῖς δὲ πονηροῖς ἀγαθά. καίτοι καὶ τούτων αἰτιᾶται τὸν θεόν, καὶ τῶν ἐκ τοῦ παντὸς ἐνδιδομένων ἁπάντων, ὥστε οὐχ Ὅμηρος μόνος, καὶ ὁ παρ' Ὁμήρῳ ταῦτά φησιν Ἀχιλλεύς, ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάτων αὐτός, καὶ κατ' αὐτὸν νομοθέτης.

ΠΩ͂Σ ΤΗ͂Ν ΤΩ͂Ν ὍΡΚΩΝ ΣΎΓΧΥΣΙΝ ΔΟΚΕΙ͂ Ἡ ΠΟΙΗσις εἰς θεοὺς ἀναπέμπειν, ἡ ἀληθὴς περὶ αὐτῶν ὑφήγησις.

ΤΟΣΑΥ͂ΤΑ καὶ πρὸς ταύτην εἰρήσθω τὴν ζήτησιν. ἐφεξῆς δὲ δεῖ τὰς εἰρημένας θεωρῆσαι, πῶς τὴν τῶν ὅρκων σύγχυσιν, ἣν τῶν σπονδῶν ἡ ποίησις, κατὰ βούλησιν τοῦ μεγάλου Διός, καὶ τῆς Ἀθηνᾶς ὑπουργούσης τῇ βουλῇ τοῦ πατρὸς γενέσθαι φησί. καὶ γὰρ ταύτης ὁ Σωκράτης ἠτιάσατο τὴν τῶν κακῶν ἀρχὴν ἐπὶ τοὺς προτίστους τῶν θεῶν ἀναφέρουσαν, κἀνταῦθα μάλιστα διαπορεῖν ἄξιον, πῶς ὁ τῶν τοιούτων τὸν θεὸν αἰτιώμενος, οὐχὶ τῶν μεγίστων αὐτὸν αἰτιᾶται, καὶ τῶν ἀληθινῶν κακῶν. οὐ γὰρ ἔτι πενίας καὶ νόσους, οὐδὲ τὴν τοιαύτην συστοιχίαν τίθεσθαι λέγοντας δοκεῖν τι λέγειν, ἀλλ' αὐτὴν τὴν παρὰ πᾶσιν ὁμολογουμένων ὡς κακῶν, τὴν αἰτίαν περὶ τὸν θεὸν ἀνοίσομεν. καὶ ὁ μὲν Τίμαιος τὸν δημιουργόν φησι τὸν εἰς γένεσιν καθόδου διαθεσμοθετῆσαι παντάπασι ταῖς ψυχαῖς, ἵνα τῆς ἔπειτα εἴη κακίας ἀναίτιος. ὁ δὲ λόγος οὗτος καὶ κατελθούσαις αὐταῖς, καὶ ἐν τῇ γενέσει στρεφομέναις τῶν μεγίστων κακῶν τὴν ἀρχὴν ἐκεῖθεν ἐνδίδοσθαι συγχωρεῖ. πῶς οὖν καὶ τοῖς πρὸς ταύτας τὰς ἐπιστάσεις τοὺς προσήκοντας ἀποδώσομεν λόγους, τῇ τε φύσει τῶν πραγμάτων, καὶ τῇ Πλάτωνος ὑφηγήσει τὴν Ὁμήρου διδασκαλίαν συναρμόζοντας. ὅτι μὲν πρὸς τὴν τῶν νέων ἕξιν ἀσύμμετρός ἐστιν ἡ τῶν δὴ τῶν μύθων ἀκρόασις, εἴρηταί τε πρότερον καὶ νυνὶ λέγομεν, καὶ παρὰ πάντας τοὺς ῥυθμιζομένους ὑφ' ἡμῶν λόγους. οὐ δὲ γὰρ διακρίνειν τὰς φύσεις τῶν ὄντων τοῖς νέοις δυνατόν, οὐδὲ ἐπανάγειν τὰ φαινόμενα συνθήματα τῆς ἀληθείας πρὸς ἀφανῆ θεωρίαν, οὐδὲ καθορᾶν ὅπως ἐν τῷ κόσμῳ πάντα κατὰ βούλησιν ἐπιτελεῖται τοῦ θεοῦ διὰ μέσων τῶν ἄλλων αἰτίων. ὅτι δὲ οἰκεῖα ταῦτα τῇ Πλάτωνός ἐστι φιλοσοφίᾳ δεικνύομεν, τὸν μὲν δὴ θεὸν ἀρχήν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἁπάντων ἔχειν, καὶ ὁ Ἀθηναῖος ξένος φησίν, ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ τὴν δίκην τῶν ἀπολειπομένων οὖσαν τοῦ θείου νόμου τιμωρόν. οὗτοι δέ εἰσιν ὡς ἐκείνου λόγος, οἱ νεότητι καὶ ἀνοίᾳ φλεγόμενοι τὴν ψυχὴν μεθ' ὕβρεως, καὶ χρόνον τινὰ δόξαντες κρατεῖν, ἔπειτ' αὖθις τιμωρίαν ὑπέσχον τῇ δίκῃ πρέπουσαν ἑαυτούς τε καὶ πόλιν, καὶ οἶκον ἄρδην ἀναστάτους ποιήσαντες. ταῦτα δὴ οὖν ὁ μὲν Ἀθηναῖος ξένος πολιτικῶς, ὁ δὲ Ὅμηρος ἐνθεαστικῶς ὑφηγούμενος, τοὺς πολλὰ πλημμελήσαντας, καὶ ἀδικίας τὰς μεγίστας ἠδικηκότας κατὰ τὴν μίαν τοῦ Διὸς βούλησιν δίκην ἀποτιννύναι φησὶ τῶν ἁμαρτημάτων, σὺν σφῇσι κεφαλῇσι γυναιξί τε καὶ τεκέεσσι. ταύτην δὴ ἄρα τὴν δίκην πρώτως μὲν τὸν Δία πληροῦν καὶ ἐξῃρημένως, καὶ ἀφανῶς τοῖς πᾶσι, δευτέρως δὲ τὴν Ἀθηνᾶν ὑπουργοῦσαν καὶ συναπεργαζομένην τὰ δόξαντα τῇ προνομικῇ προνοίᾳ τοῦ Διός. δεύτερα γὰρ Κρονίδαο νόου κραίντειρα τέτυκται φησὶν Ὀρφεύς. οὗτοι δὴ οὖν ἐν ταῖς σπονδαῖς, καὶ τοῖς ὅρκοις εἰπόντες ὅτι τῶν παραβαινόντων ταῦτα, τῶνδε σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι ὡς ὅδε οἶνος, καὶ παραβάντες, ἑαυτοὺς ὑπάγουσι τῇ δίκῃ, καὶ πρέποντας ἑαυτοὺς ἀποφαίνουσι ταῖς ποιναῖς. ἡ τοίνυν σύγχυσις τῶν ὅρκων, καὶ τῶν σπονδῶν, ἐπιτελεῖται μὲν ὑπὸ τούτων διαφερόντων, τῶν πάσχειν μελλόντων τὰ δοκοῦντα τοῖς θεοῖς κατὰ δίκην τὰ θνητὰ ἄγουσιν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἁμαρτήμασι, κινεῖσθαι δὲ λέγεται καὶ εἰς ἐνέργειαν προάγεσθαι παρ' αὐτῶν τῶν θεῶν, οὐχ ὡς ἐκείνων ποιούντων ἀθέους καὶ ἀδίκους τοὺς τιμωρουμένους, ἀλλ' ὡς ἐπιτηδείους ὄντας αὐτοὺς πρὸς τὰς τοιαύτας πράξεις ἐκκαλουμένων εἰς ἐνέργειαν, ἵνα ποτὲ κατὰ τὴν ἔνδον ἕξιν ἐνεργήσαντες καὶ ἣν ἔχουσιν ὠδῖνα τῶν μοχθηρῶν ἐνεργημάτων προβάλλοντες ἄξιοι γένωνται τῆς δίκης. αὕτη γὰρ δή φησιν ὁ Πλάτων, δίκη μὲν οὐκ ἔστι. καλὸν γάρ τό γε δίκαιον καὶ ἡ δίκη. τιμωρία δὲ ἀδικίας ἀκόλουθος πάθη, ἧς ὅ, τε τυγχάνων, καὶ ὁ μὴ τυγχάνων ἄθλιος. πολλὰ δὴ οὖν καὶ τὰ μέγιστα ἀδικήσαντες ἄνθρωποι, καὶ ἕξιν ἔχοντες πονηρὰν καὶ ὠδίνουσαν μείζω καὶ χαλεπώτερα κακά, τιμωρίαν ὑπέχουσι πρῶτον, ἣ δοκεῖ μὲν ἐπιτρίβειν τοὺς πάσχοντας ἐπὶ τὰς τῶν ὅρκων ἄγουσα συγχύσεις, ἄγει δὲ αὐτοὺς εἰς τὸ δίκην ὑποσχεῖν τῶν πλημμελημάτων, παραπλήσιόν τι ποιοῦσα ταῖς ἀναστομώσεσι τῶν ἑλκῶν, αἳ παραχρῆμα ἐπιτείνουσι τὰ πάθη τῶν σωμάτων, ἐκβάλλουσαι δὲ τὸν ὕπουλον, καὶ ἐντὸς ἀποκρυπτόμενον χυμόν, αἴτιοι γίγνονται τοῖς ἐν χρόνοις ὕστερον παραγιγνομένης ὑγείας. τὴν δὲ δὴ τιμωρίαν ταύτην ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ Διὸς ἀρχομένην, ἐκείνῳ γὰρ ἕπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου τιμωρός, διὰ μέσης τῆς Ἀθηνᾶς ἡ ποίησις, τελευτῶσαν παραδίδωσι ποτὲ δίκην, οἱ Τρῶες ἰδόντες ἢ κακοῦ προήγαγον αὐτούς, καὶ ὡς ταῖς ὀφειλομέναις ποιναῖς ἐγκατέδησαν τὴν ἑαυτῶν ζωήν. ὃν γὰρ ὅρον ἔθεντο τῆς [illegible]ατος τῶν ἁμαρτόντων κολάσεως, τοῦτον ἀσάλευτον ἐφ' ἑαυτῶν ταῖς τῶν ὅρκων, καὶ τῶν σπονδῶν συγχύσεσιν ἀπέφηναν. πρῶτον μὲν οὐχ οἱ θεοὶ τῆς πλημμελείας ταύτης καὶ ἀτάκτου τάξεως εἰσὶν αἴτιοι τοῖς Τρωσίν, ἀλλ' ἐκεῖνοι διὰ τὴν ἑαυτῶν πονηρίαν. ἀξίους ἑαυτοὺς κατέστησαν τῆς τοιαύτης ἐνεργείας, καὶ τούτων διαφερόντως ὁ Πάνδαρος, φιλότιμός τις ὢν καὶ φιλοχρήματος, καὶ τὴν ἄθεον ζωὴν προβεβλημένος. διὸ καὶ ἡ Ἀθηνᾶ προελθοῦσα κατὰ τὸν νοῦν τοῦ πατρός, οὐ τὸν ἐπιτυχόντα κινεῖ πρὸς τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ ζητεῖν λέγεται Πάνδαρον, ὡς αὖ μάλιστα πρέποντα πρὸς τὴν τιμωρὸν ἐνέργειαν Πάνδαρον ἀντίθεον διζημένη εἴπου ἐφεύροι. σπάνιον γὰρ καὶ δυσεύρετον ὄντως τὸ τοιοῦτον γένος, τὸ πάντα μὲν δρᾶν ὑπομένον, πάντα δὲ πάσχειν ἀν-

γενόμενον δὲ τῷ θείῳ διά τινα γιγαντικὴν καὶ ἀποτολμημένην ἕξιν τῆς ψυχῆς. ὥσπερ δὲ οὖν οὐχ οἱ ἰατροὶ τῶν τομῶν αἴτιοι καὶ τῶν καύσεων, ἀλλὰ πάθη τῶν ἰατρευομένων, οὕτως οὐδὲ οἱ θεοὶ τῶν περὶ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς σπονδὰς ἀσεβημάτων, ἀλλ' αἱ ἕξεις τῶν ποιούντων. δεύτερον δὲ ἐπὶ τούτῳ κἀκεῖνο ἐπινοήσωμεν, ὡς οὐδὲ προελθοῦσα ἡ Ἀθηνᾶ κατασκευάζειν λέγεται τὸν Πάνδαρον εἰς τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ πειρᾶσθαι μόνον, εἰ καὶ πρὸς ταύτην ἐπιδίδωσιν ἑαυτοῦ τὴν ἐνέργειαν. οὐ γὰρ ἀναιρεῖται τὸ ἐφ' ἡμῖν, οὐδ' αὖ τὰ ἔσχατα πεπλημμεληκότων ἐστίν. ἦ ῥά νύ μοι πίθοιο Λυκάονος υἱὲ δαΐφρον, ὁ δὲ ὑπὸ λαιμαργίας τῶν χρημάτων ἁλοὺς καὶ τῆς δυναστείας, ἐπιπηδᾷ ταῖς ἀδίκοις ἐνεργείαις, μονονουχὶ τοῦ ποιητοῦ ταῦτα βοῶντος, ἃ καὶ ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης, ὅτι πολλὰ προτείνεται ταῖς ψυχαῖς ἐκ τοῦ παντὸς καταπλήττειν τοὺς ἀνοήτους, καὶ περὶ τὰς αἱρέσεις τῶν βίων ἀποφαίνειν πλημμελεῖς. ὥσπερ οὖν ὁ προφήτης προτείνει τὸν τυραννικὸν βίον, καὶ ὁ πρῶτος αἱρούμενος τοῦτον ἀνόητος εἴρηται, καίτοι τὸ προτεῖναι θεῷ ὄντι πάντως ἦν, οὕτω δὴ καὶ τῆς Ἀθηνᾶς εἰς αἵρεσιν τὸν Πάνδαρον κατασκευασάσης, τῆς τε δυναστευτέρας καὶ πλουσιωτέρας τάξεως μετὰ ἀθεότητος καὶ τῆς ἐναντίας, ἐκεῖνος αἱρεῖται τὴν χείρονα. καὶ οὐχ ἡ Ἀθηνᾶ τῆς αἱρέσεως αἰτία, ἀλλ' ἡ μοχθηρία τοῦ ἑλομένου. οὐδὲ γὰρ ὁ προφήτης τῆς τυραννίδος, ἀλλ' ἡ λαιμαργία τοῦ τὸν βίον τοῦτον προβάλλοντος. διὸ καὶ πειθόμενος ὁ Πάνδαρος τῇ Ἀθηνᾷ, διάνοιαν τοῦτο πάσχειν εἴρηται. οὐ γὰρ ἐκείνῃ πείθεται, ἀλλὰ τῷ φιλοχρημάτῳ καὶ ἀνοήτῳ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς. καίτοι πῶς οὐ θαυμαστόν, εἰ ἡ Ἀθηνᾶ μὴ φρονήσεως αἰτία, ἀλλὰ ἀνοίας. ἀλλὰ καὶ νοῦ ἀπόρροια πανουργία γίγνεται φησὶν ὁ Πλωτῖνος, καὶ σωφροσύνης ἔλλαμψις, ἀκόλαστος ἐστί, καὶ οὐκ ἀνδρείας δόσις θρασύτης. ὁποῖα γὰρ ἂν ᾖ τὰ τῆς ζωῆς εἴδη, τοιαύτην ἀνάγκη καὶ τὴν μέθεξιν γίγνεσθαι τῶν κρειττόνων. καὶ οἱ μὲν νοερῶς τῶν νοητῶν μετέχουσιν, οἱ δὲ, δοξαστικῶς, οἱ δὲ, φανταστικῶς. καὶ οἱ μὲν ἀπαθῶς τῶν παθῶν, οἱ δὲ, μιξοπαθῶς, οἱ δὲ, ἐμπαθῶς. πάντα δὲ ὑπὸ τῶν θεῶν κινεῖται, καὶ κατὰ τὴν ἐπιτηδειότητα τὴν ἑαυτῶν, ὥστε οὐχ ὑπὸ Διὸς καὶ Ἀθηνᾶς ἡ τῶν ὅρκων σύγχυσις, ἀλλὰ ὑπὸ Πανδάρου καὶ τῶν Τρώων. δοκεῖ δὲ αὕτη τῶν θεῶν ἡ πρᾶξις ὡς πρόδρομος οὖσα τῆς δίκης, καὶ ὡς παρασκευάζουσα τοὺς παρέχοντας πρὸς τὴν τελέαν κόλασιν τῶν ἁμαρτημάτων. τοιαύτη γὰρ ἡ τιμωρία, καθάπερ ἡμᾶς ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἀνεδίδαξεν. οὐ δὲ τῶν ἀληθινῶν κακῶν αἴτιον τὸ θεῖον ταῖς ψυχαῖς, ἀλλ' αἱ μοχθηραὶ τῶν ψυχῶν ἕξεις τῶν πλημμελῶν ἐνεργημάτων εἰσὶν αὐταῖς ἀρχηγοί. πᾶσα δὲ ἐνέργεια κἂν ἡ πλημμελὴς εἰς τὸ πᾶν προϊοῦσα, θεῶν ἐφεστώτων γίγνεται, καὶ προνοίας ὁλικωτέρας, ἢ μερικωτέρας. γίγνεται γὰρ ἀδίκως μὲν τῷ δρῶντι δικαίως δὲ τῷ πάσχοντι φησὶν ὁ Πλωτῖνος. καὶ ὅσον μὲν ἐστὶν αὐτοῦ ἄθεον ἐκ τῆς μερικῆς αἰτίας ἔχει τὴν γένεσιν τῆς ἀποτελούσης τὴν ἐμπαθῆ πρᾶξιν, ὅσον δὲ ἀγαθὸν ἐκ τῶν ἐφεστώτων τυγχάνει τοῦ προσήκοντος τέλους. ἔδει γὰρ τοὺς τῶν μεγίστων ἀδικημάτων ἄρξαντας, ἀνακληθῆναί ποτε πρὸς τὴν δίκην. τοῦτο δὲ οὐκ ἄν ποτε συνέβη, μὴ τῆς μοχθηρίας αὐτῶν ἀναπληρωθείσης. πολλαὶ γοῦν τῶν ἕξεων ἀνενέργητοι μείνασαι τῆς προσηκούσης θεραπείας τυχεῖν ἀδυνάτους ποιοῦσι τοὺς ἔχοντας. διὸ καὶ βουλεύονται οἱ θεοὶ περὶ τοῦ παῦσαι τὸν πόλεμον σῳζομένων τῶν Τρώων, καὶ ἡ τῆς δίκης προστάτις θεὸς κωλύει τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν, ἵνα θᾶττον ὑπόσχωσι τῶν ἡμαρτημένων ποινήν, καὶ ἡ ταύτης συνεργὸς κινεῖ πρὸς τὴν σύγχυσιν τῶν ὅρκων, ἵνα κατὰ πᾶσαν ἑαυτῶν μοχθηρίαν ἐνεργήσαντες ὑπὲρ πάσης τὴν κόλασιν δέξωνται. οὔτε γὰρ ἀνιάτους μένειν ἦν ἀγαθόν, οὔτε πρὸ τῶν δευτέρων ἁμαρτημάτων ἰαθῆναι τὴν ὑποκρύπτουσαν ἔνδον μοχθηρίαν. πάσης οὖν τῆς ἀδίκου ζωῆς ἐν αὐτοῖς ἀναστομωθείσης, ἕπεται δίκη σωφρονίζουσα τὴν ὅλην ἀνοσιουργίαν.

ΤΊΣ ἘΣΤΙΝ Ἡ ἘΝ ΤΗ͂Ι ΠΟΙΉΣΕΙ, ΤΟΥ͂ ΔΙΌΣ ΤΩ͂Ν θεῶν εἰς ἔριν κατάστασις διὰ Θέμιδος, ἀνάπτυξις τῆς ὅλης τοῦ μύθου θεωρίας.

ΠΡΟΣ μὲν οὖν τὴν προειρημένην ἀπορίαν, ὧδέ πως ἀπαντήσομεν. ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς κρίσεως διαμνημονεύει τῆς παρ' Ὁμήρῳ τῶν θεῶν, καὶ τῆς ἔριδος ἐφ' ἣν ὁ Ζεὺς ἀνακινεῖ τὰ πλήθη τῶν θεῶν διὰ τῆς Θέμιδος πάντα πρὸς ἑαυτὴν ἀνάγων, λεκτέον τι καὶ περὶ τούτων. ὅτι μὲν οὖν ὁ Ζεὺς μονάς ἐστι παντὸς καὶ πλήθους τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, καὶ ὅτι πάντας καὶ παράγειν ἀφ' ἑαυτοῦ δύναται, καὶ ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτόν, εἴρηται πολλάκις. διττῆς δὲ οὔσης τῆς εἰς τὸ πλῆθος αὐτοῦ προϊούσης ἐνεργείας, τῆς μὲν ἐπιστρεπτικῆς, τῆς δὲ κινητικῆς εἰς τὴν τῶν καταδεεστέρων πρόνοιαν, διττὰς καὶ ἡ ποίησις τοῦ Διὸς πρὸς τοὺς θεοὺς ἀναγράφει δημιουργίας. καὶ κατὰ μὲν τὴν προτέραν τὸ ἄμικτον καθαρότητος μεταδιδοὺς ὑπόκειται τῷ πλήθει τῶν θεῶν, ὁ εἷς καὶ ὅλος δημιουργός, χωρίσας τε δυνάμεις αὐτοῖς ἐνδίδωσιν ἀπὸ πάσης τῆς περικοσμίου διαιρέσεως. διὸ καὶ παρακελεύεται πᾶσιν ἀφίστασθαι τοῖς θεοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τῆς ἐναντιώσεως τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, κινεῖ πως αὐτοὺς εἰς τὴν πρόνοιαν τῶν καταδεεστέρων, καὶ ἐφίησι ταῖς διῃρημέναις αὐτῶν εἰς τὸ πᾶν προόδοις, ἵνα μὴ μόνον καθ' ἕνα συνέχωνται τὸν δημιουργικὸν νοῦν, ὃν οὔτε παρεξελθεῖν δυνατόν, ὥς φησιν ὁ ποιητής, οὔτε ὑπερδραμεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἰδιότητας ἐνεργῶσιν εἰς τὰ προνοούμενα. διὸ καί φησιν ὁ Ζεὺς ἀμφοτέροισιν ἀρήγετ' ὅπῃ νόος ἐστὶν ἑκάστου. ἐπεὶ δὲ ἦν καὶ αἱ πρόοδοι τῶν θεῶν οὐκ εἰσὶν ἀπεσπασμέναι τῆς δημιουργικῆς μονάδος, ἐπιστρέφει πρώτως αὐτοὺς ἡ Θέμις εἰς ἐκεῖνον,

Ζεὺς δὲ

Ζεὺς δὲ Θέμιδα κέλευσε θεοὺς ἀγορήνδε καλέσσαι, ἵνα καὶ προνοοῦντες κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ πατρὸς ἐνεργῶσι καὶ τὴν τῆς Θέμιδος κρίσιν. ἀλλ᾽ ὁ μὲν ποιητὴς διῃρημένας παρέδωκεν ἡμῖν τὰς τοῦ ὅλου δημιουργοῦ πρὸς τοὺς νέους δημιουργικὰς θεούς, ὁ δὲ Τίμαιος ἡνωμένως αὐτοὺς καὶ ἐπιστρέφοντα ποιεῖ τὸ πλῆθος εἰς ἑαυτόν, καὶ εἰς τὴν πρόνοιαν ἀνεγείροντα τῶν θνητῶν, ἵνα κατὰ δίκην ἄγωσι τὰ δεύτερα πάντα τῆς ἑαυτῶν γενέσεως. ταῦτα δὲ ἐστὶν διαφέρει τῶν κινούντων αὐτοὺς ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ διὰ τῆς Θέμιδος ἐγείρειν εἰς ἑαυτόν. καὶ γὰρ οἱ τῆς γενεσιουργοῦ προϊστάμενοι φύσεως, τὸν ἐν τῇ ὕλῃ διακυβερνῶσι πόλεμον, καὶ οἱ κατὰ δίκην ἐνεργοῦντες, τῆς ὅλης ἐξήρτηνται Θέμιδος, ὡς ἡ Δίκη παῖς, καὶ μιμοῦνται τὸν ἕνα δημιουργικὸν νοῦν, ὁ μὴ θεμὶς ἄλλο τι δρᾶν, πλὴν τὸ κάλλιστον, ὥς αὐτός πού φησιν ὁ Τίμαιος.

ΤΙΣ Η ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΚΡΙΣΙΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΜΥΘΟΙΣ ΤΟΥ ποιητοῦ, καὶ τίνας αἰνίσσεται βίων διαφοράς.

ΑΛΛΑ μὴν καὶ τὴν θρυλλουμένην κρίσιν τῶν θεῶν τὴν παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου γενέσθαι φασὶν οἱ μῦθοι κατὰ τὴν παλαιὰν φήμην, οὐ δεῖ νομίζειν αὐτῶν ὄντως εἶναι τῶν θεῶν ἔριν τινὰ πρὸς ἀλλήλας καὶ ὑπ᾽ ἀνδρὸς βαρβάρου κρίσιν, ἀλλ᾽ ἀκτέον ὅτι καὶ αἱ τῶν βίων αἱρέσεις ἃς δὴ πολλαχοῦ παραδίδωσιν ὁ Πλάτων, ὑπὸ θεοῖς ἐφόροις γίγνονται τῶν ψυχῶν. καὶ τοῦτο δή που καὶ αὐτὸς ἐν Φαίδρῳ διδάσκει σαφῶς, τὸν μὲν βασιλικὸν βίον, Ἥρας εἶναι λέγων, τὸν δὲ φιλόσοφον Διός, τὸν δὲ ἐρωτικὸν Ἀφροδίτης. ὅταν οὖν αἱ ψυχαὶ πολλῶν αὐταῖς ἐκ τοῦ παντὸς προτεινομένων βίων, κατὰ τὴν ἑαυτῶν κρίσιν, τοὺς μὲν ἀσπάζωνται, τοὺς δὲ ἀποσκευάζωνται, τηνικαῦτα οἱ μῦθοι μεταφέρουσιν ἐπ᾽ αὐτοὺς τοὺς θεοὺς τὰς τῶν βίων ἰδιότητας, κρίνεσθαί φασι ὑπὸ τῶν αἱρουμένων τοὺς βίους τοὺς ἐφόρους τῶν κατ᾽ εἶδος ἐν αὐτοῖς ἐξαλλαγῆς, καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον καὶ ὁ Ἀλέξανδρος κατασταθῆναι λέγεται κριτὴς, Ἀθηνᾶς καὶ Ἥρας, καὶ Ἀφροδίτης. τριῶν μὲν αὐτῷ βίων προτεινομένων, ἑλόμενος δὲ τὸν ἐρωτικόν. καὶ τοῦτον οὐ μετὰ φρονήσεως, ἀλλ᾽ ἐπιβλέπων τῷ τοῦ φαινομένου κάλλει, καὶ τὸ εἴδωλον ἐπιδιώκων τοῦ νοητοῦ κάλλους. ὁ μὲν γὰρ ὄντως ἐρωτικὸς, νοῦν καὶ φρόνησιν προστησάμενος, καὶ μετὰ τούτων τὸ ἀληθινὸν κάλλος καὶ τὸ φαινόμενον θεωρῶν, οὐχ ἧττον ἐστὶν ἀθηναϊκὸς ἢ ἀφροδισιακός. ὁ δὲ αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ τὸ μόνον τὸ ἐρωτικὸν εἶδος ἐπιδιώκων μετὰ πάθους, ἀφίσταται μὲν τῶν ἀληθινῶν καλῶν, ὑπὸ δὲ ἀγνοίας καὶ λαιμαργίας ἐπιπηδᾷ τῷ εἰδώλῳ τοῦ καλοῦ, καὶ περὶ τοῦτον κεῖται πεσών, οὐ δὲ τῆς ὄντως ἐρωτικῆς συμμέτρου τελειότητος τυχών. ὁ γὰρ δὴ τελέως ἐρωτικὸς καὶ Ἀφροδίτης μέλλων, ἐπ᾽ αὐτὸ τὸ θεῖον κάλλος ἀνάγεται τῶν ἐν αἰσθήσει καλῶν ὑπερορῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦ ἐμφανοῦς κάλλους καὶ τοῦ ἐν ὕλῃ τὴν ὑπόστασιν ἔχοντος, εἰσί τινες ἀφροδισιακοὶ προστάται δαίμονες, διὰ τοῦτο καὶ ὁ τὸ εἴδωλον περιέπων, συνεργοῦ λέγεται τῆς Ἀφροδίτης τυγχάνειν.

ΤΙΝΕΣ ΕΙΣΙΝ ΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΜΥΘΟΠΟΙΙΑΙΣ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ τῶν θεῶν εἰσαγόμεναι, καὶ κατὰ πόσους τρόπους αὐτὰς διατιθέασι, καὶ διὰ ποίας αἰτίας.

ΤΑΥΤΑ καὶ πρὸς ταύτην ἀπαντῶντες τὴν Σωκράτους ἐπίστασιν ἐροῦμεν. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον ἀγαθουργὸν ἡμῖν ἀποδέδειχε τὸ θεῖον, ἀλλὰ καὶ ἀμετάβλητον, καὶ ἄμορφον, καὶ ἁπλοῦν καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχον, εἰκότως ἐφεξῆς ὁ Σωκράτης τὰ τοιαῦτα τῶν Ὁμήρου ῥήσεων ἀξιοῖ, Καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι, Παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστρωφῶσι πόληας, καὶ αὖ ὅσα περὶ Πρωτέως ἄρχεται καὶ Θέτιδος, ὡς μεταβαλλόντων τὰς ἑαυτῶν μορφὰς, καὶ ποικίλων φανταζομένων, καὶ ὅτι μὲν τῶν τοιῶνδε τοῖς τῆς πολιτικῆς παιδείας γνησίως ἀντιλαμβανομένοις, οὐ δὲ ἐπαΐειν προσήκει, πάντως που δῆλον. δεῖ γὰρ τῆς ἀκινήτου μελλούσης ἱδρυθῆναι πολιτείας, καὶ τὸ παράδειγμα ἀμετάβλητον εἶναι καὶ τοῖς ἐν ἁπλοῖς ἤθεσιν ἐφεστῶσιν ἁπλοῦν, ἀλλ᾽ οὐ ποικίλον, οὐ δὲ μεταβολαῖς παντοίαις ἐξαλλαττόμενον. ὅτου γὰρ ἂν ὁ δημιουργός, εἰς τὸ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχον βλέπων ἀεὶ τὴν ἰδέαν καὶ τὴν δύναμιν, ἀπεργάζηται καλὸν ἐξ ἀνάγκης, οὕτως ἀποτελεῖσθαι πᾶν ὡς ὁ Τίμαιός φησι. ὅτου δὲ ἂν εἰς γεννητὸν γεννητῷ παραδείγματι προσχρώμενος οὐ καλόν. τῶν γὰρ μεταβολὴν ἐπιδεχομένων, καὶ τὰ εἴδωλα πολλῷ μᾶλλον ἐστὶ γενέσεως ἀναπεπλησμένα καὶ ποικιλίας, καὶ τῆς ὑλικῆς αἰσχρότητος. δεῖ δὲ αὖ καὶ τὴν Ὁμήρου διάνοιαν ἔνθεον οὖσαν τῷ λογισμῷ συνελεῖν. καίτοι με οὐ λέληθεν ὅτι τὰς προκειμένας ῥήσεις τῶν μνηστήρων τις αὐτῷ πεποίηται, λέγων ἀφ᾽ ὧν οὐκ ἔστι τῷ ποιητῇ συνθεῖναι. οὐδὲ γὰρ ἐκ τῶν Καλλικλέους λόγων οὐ δὲ τῶν Θρασυμάχου τὴν τοῦ Πλάτωνος δόξαν αἱρῶν δοκιμάζομεν, οὐδ᾽ ἄν τις ἔλεγχον ἐπιχειροῖ τοῦ Πλάτωνος διὰ τῶν τοῖς σοφισταῖς ἀποτετολμημένων ῥημάτων παρὰ πόδας αὐτὸν ποιεῖσθαι τοὺς ἐλέγχους φήσομεν, ἀλλ᾽ ὅταν Παρμενίδης ἢ Σωκράτης ἢ Τίμαιος, ἢ ἄλλος τις τῶν οὕτω θείων φθέγγηται, τότε τῶν Πλάτωνος ἐκεῖνα ἡγούμεθα δογμάτων, καὶ οὕτω καὶ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπιβολῶν ποιησόμεθα τὴν κρίσιν, οὐκ ἐξ ὧν οἱ μνηστῆρες λέγουσιν, ἢ τῶν παρ᾽ αὐτῷ τις εἰς πονηρίαν διαβεβλημένων, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν αὐτὸς ὁ ποιητὴς, ἢ Νέστωρ, ἢ Ὀδυσσεὺς φαίνεται λέγων. εἰ δ᾽ οὖν καὶ ταῦτά τις εἰς τὴν Ὁμήρου διάνοιαν ἀναπέμπειν ἐθέλοι, πάντως οὐκ ἀπορήσει λόγων, συμφώνων

μετὰ ταῖς ἱερατικαῖς ἁπάσαις πραγματείαις, συμφωνῶν δὲ ταῖς τελεταῖς καὶ τοῖς μυστηρίοις, καὶ ταῖς τῶν θεῶν ἐπιφανείαις, ἃς ὄναρ τε καὶ ὕπαρ γινομένας ἄνωθεν ἡ τῶν ἀνθρώπων φήμη παρεδέξατο. ἐν ἅπασι γὰρ τούτοις οἱ θεοὶ πολλὰς μὲν ἑαυτῶν προτείνουσι μορφὰς, πολλὰ δὲ σχήματα ἐξαλλάττοντες φαίνονται. καὶ ποτὲ μὲν ἀτύπωτον αὐτῶν προβέβληται φῶς, ποτὲ δὲ εἰς ἀνθρώπου μορφὴν ἐσχηματισμένον, ποτὲ δὲ εἰς ἀλλοῖον τύπον προεληλυθός. καὶ ταῦτα καὶ ἡ θεοπαράδοτος μυσταγωγία παραδίδωσι. ταῦτα γάρ φησιν ἐπιφωνήσασα. Πῦρ ἴκελον σκιρτηδὸν ἐπ' ἀέρος οἶδμα τιταῖνον, Ἢ καὶ πῦρ ἀτύπωτον ὅθεν φωνὴν προθέουσαν, Ἢ φῶς πλούσιον ἀμφὶ γύην ῥοιζαῖον ἑλιχθέν, Ἀλλὰ καὶ ἵππον ἰδεῖν φωτὸς πλέον ἀστράπτοντα, Ἢ καὶ παῖδα θοοῖς νώτοις ἐποχούμενον ἵππου. Ἔμπυρον, ἢ χρυσῷ πεπυκασμένον, ἢ ἔμπαλι γυμνόν, Ἢ καὶ τοξεύοντα, καὶ ἑστῶτ' ἐπὶ νώτοις. Καὶ ὅσα τούτοις ἐφεξῆς τὰ λόγια προστίθησιν, οὔτε ἀλλοίωσιν, οὔτε ποικιλίαν, οὔτε μεταβολὴν, οὐδὲ τὸ θεῖον ἀναπίμπλαντά ποτε, ἀλλὰ τὰς μεθέξεις αὐτοῦ διαφόρους ἐπιδεικνύοντα. τὸ γὰρ ἁπλοῦν τῶν θεῶν ποικίλον φαντάζεται τοῖς ὁρῶσιν, οὔτε μεταβαλλόντων ἐκείνων, οὔτε ἐξαπατᾶν προθεμένων, ἀλλὰ τῆς φύσεως αὐτῆς κατὰ τὰ μέτρα τῶν μετεχόντων, τὰς τῶν θεῶν ἰδιότητας ἀφοριζούσης. ἑνὸς γὰρ ὄντος τοῦ μετεχομένου, νοῦς μὲν ἄλλως μεταλαμβάνει, ψυχὴ δὲ ἄλλως νοερῶς, φαντασία δὲ ἄλλως, αἴσθησις δὲ ἄλλως. ὁ μὲν, ἀμερίστως, ἡ δὲ ἀνειλιγμένως, ἡ δὲ, μορφωτικῶς, ἡ δὲ, παθητικῶς. καὶ ἔστι τὸ μετεχόμενον μονοειδὲς μὲν κατὰ τὴν ὕπαρξιν, πολυειδὲς κατὰ τὴν μέθεξιν, καὶ ἀμετάβλητον καθ' αὑτὸ καὶ μονίμως ἱδρυμένον, ἄλλοτε δὲ ἀλλοῖον διὰ τὴν αὐτῶν ἀσθένειαν, τοῖς μετέχουσι φανταζόμενον. καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρὺ τὸ ἀβαρὲς φαίνεται τοῖς πληρουμένοις αὐτῶν μετέχειν, οὐ φέρει μετουσίας ἡ τάλαινα καρδία, φησί τις θεῶν. ὅθεν δὴ καὶ ὁ ποιητὴς ἄλλοις ἐνθέοις καὶ τῶν τοιούτων συμπαθημάνος, περὶ τῆς Ἀθηνᾶς που φησὶν, μέγα δ' ἔβραχε φήγινος ἄξων βριθοσύνῃ, δεινὴν γὰρ ἄγεν θεόν. καί τοι κἀνταῦθα λέγειν ἔξεστι, καὶ πῶς βαρύτητος αἴτιον τὸ ἀβαρὲς, ἀλλ' ὁποῖον ἂν ᾖ τὸ μετέχον, τοιοῦτον ἀνάγκη φαίνεσθαι τὸ μετεχόμενον. εἴτε οὖν ξένοις ἐοικότες φαίνοιντο τῶν θεῶν τινὲς, εἴτε ἄλλην τινὰ προϊσχόμενοι μορφὴν, οὐκ ἐν ἐκείνοις ἀποτίθεσθαι χρὴ τὴν φαινομένην μεταβολὴν, ἀλλ' ἐν ταῖς διαφόροις ὑποδοχαῖς, ποικίλλεσθαι τὴν φαντασίαν. ἕνα μὲν οὖν τρόπον τῶν εἰρημένων ἡ ποίησις τῶν ἀμεταβλήτων μεταβολὰς πολυειδεῖς παραδίδωσι. ἕτερον δὲ ὅταν καὶ αὐτὸ τὸ θεῖον πολυδύναμον ὑπάρχον καὶ πλῆρες παντοίων εἰδῶν ποικίλα προτείνει θεάματα, τοῖς εἰς αὐτὸ βλέπουσι. τότε γὰρ αὐτὴν ἐξαλλαγὴν τῶν δυνάμεων ἐνδεικνυμένην μεταβάλλειν αὐτό φασι τὸ πάσας ἔχον ἐν ἑαυτῷ, τὰς δυνάμεις ταύτας εἰς πολλὰς μορφὰς, ἄλλοτε ἄλλην προβαλλόμενον, ἀεὶ μὲν κατὰ πάσας ἐνεργοῦν, ταῖς δὲ μεταβατικαῖς νοήσεσι τῶν ψυχῶν ἀλλοῖον ἀεὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν περιεχομένων φανταζόμενον. καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον ὁ Πρωτεὺς ἐκεῖνος λέγεται μεταβάλλειν τὸ οἰκεῖον εἶδος τοῖς εἰς αὐτὸ βλέπουσιν, ἄλλος καὶ ἄλλος ἀεὶ προφαινόμενος. εἰ γὰρ καὶ τῶν προτέρων θεῶν ἐστι καταδεέστερος καὶ ἀθάνατος μὲν, ὅπου δὲ θεὸς, καὶ Ποσειδῶνος μὲν ὑποδμὼς, ὅπου δὲ ἡγεμονικὴν ἀξίαν λαχὼν, ἀλλὰ νοῦς τις ἐστιν ἀγγελικὸς ἐν τῷ κλήρῳ τοῦ Ποσειδῶνος, ἔχοντι καὶ περιέχων ἐν ἑαυτῷ τὰ εἴδη πάντα τῶν γενητῶν, ὑποτέτακται δὲ πρῶτον μὲν ἡ Εἰδοθέα ψυχή τις οὖσα δαιμονία συνημμένη πρὸς τὸν οἰκεῖον νοῦν, θεῖον ὄντα, καὶ τοῖς εἴδεσι τοῖς ἐκείνου τὰς ἑαυτῆς συνάψασα νοήσεις. ἔπειτα δὲ ὁ ἄλλος ἀριθμὸς ψυχῶν λογικῶν μετὰ καὶ ἀϊδίων, ἃς ὁ μῦθος προσαγορεύει φώκας. διὸ καὶ ἀριθμεῖν αὐτὰς ὁ Πρωτεὺς παραδέδοται, τὸ ἀΐδιον αὐτῶν ἐνδεικνυμένης τῆς ποιήσεως. τῶν γὰρ γινομένων δή που καὶ ἀπολλυμένων, ἀόριστόν ἐστι τὸ πλῆθος. νοῦν τοίνυν ὄντα τὸν Πρωτέα, καὶ νοοῦν πολυδύναμον διακοσμοῦν τῶν εἰδῶν, αἱ μερικαὶ ψυχαὶ θεώμεναι καὶ ἄλλοτε ἄλλοις εἴδεσιν αὐτοῦ προσβάλλουσαι τὴν μετάβασιν τῶν σφετέρων νοήσεων, μεταβολὴν τῶν νοουμένων εἶναι φαντάζονται. διὸ καὶ πάντα δοκεῖ γίγνεσθαι τοῖς ἀντεχομένοις, ὅσσ' ἐπὶ γαῖαν ἑρπετὰ γίγνονται καὶ ὕδωρ καὶ θεσπιδαὲς πῦρ. ὅσα γὰρ ἔχει καὶ περιείληφεν εἴδη, μᾶλλον δὲ ὅσα ἐστὶν ἀεὶ διαιωνίως, τοσαῦτα παρὰ μέρος γίγνεσθαι δοκεῖ, διὰ τὴν τῶν θεωμένων αὐτὸν μεριστὴν ἐπιβολήν. τὸ τρίτον τοίνυν λέγομεν, ὅταν μήτε τοῦ ἑνὸς ποικίλα προφαίνει τὰ σχήματα διὰ τὰς ὑστερουμένας ὑποδοχὰς, μήτε πολυδύναμον ὂν, καὶ ἐν τῷ θεωρουμένῳ φαντασίαν παρέχεται μεταβολῆς, διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν δυνάμεων, ἀλλ' ὅταν τὸ αὐτὸ κατὰ διαφόρους τάξεις προέρχηται, καὶ μέχρι τῶν τελευταίων ὑφιζάνῃ πολλαπλασιάζον ἑαυτὸ κατ' ἀριθμόν, καὶ εἰς ὑφειμένας διακοσμήσεις καταβαῖνον. τότε αὖ πάλιν οἱ μῦθοι μεταβάλλειν φασὶ τὸ προϊὸν εἰς ἄλλο τὸ εἶδος ἄνωθεν, εἰς ὃ πεποίηται τὴν πρόοδον. οὕτω γὰρ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν τῷ Μέντορι καὶ τὸν Ἑρμῆν τῷ λάρῳ τῷ ὄρνιθι, καὶ τὸν Ἀπόλλω τῷ ἱέρακι φασὶν ἐξομοιοῦσθαι τὰς δαιμονικωτέρας αὐτῶν ἐνδεικνύμενοι τάξεις, εἰς ἃς ἀπὸ τῶν ἄλλων προεληλύθασιν. καὶ διὰ ταῦτα ὅταν μὲν θείας ἐπιφανείας ἀναγράφωσιν ἀμόρφους τε αὐτὰς καὶ ἀσχηματίστους πειρῶνται φυλάττειν. οἷον, καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῷ Ἀχιλλεῖ φαινομένης, καὶ μόνῳ καταφανοῦς γιγνομένης, παντὸς τοῦ στρατοπέδου παρόντος. ἐκεῖ γὰρ οὐδὲ κατὰ τὸ μυθικὸν πρόσχημα παραδίδοταί τις θεοῦ μορφή, καὶ τύπος, ἀλλ' ὅτι μόνον, παρῆν. τῆς δὲ ὁ τρόπος τῆς παρουσίας, ἄρρητον ἀφῆκεν ὁ λόγος. ὅταν δὲ ἀγγελικὰς καταμπισχομένους μὲν τοὺς θεοὺς ἀλλοίας μορφὰς εἰσάγουσιν, ἀλλὰ ταύτας καὶ ὁλικάς. οἷον, ὡς ἀνθρώπινον εἶδος, ἢ κοινὸν ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς ἀδιορίστως. οὕτω γὰρ αὖ τῷ Ἀχιλλεῖ πάλιν ὁ, τε Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ συνιὼν, τῷ δὲ μάλ' ὦκα Ποσειδάων καὶ Ἀθήνη στήτην, ἐγγὺς ἰόντε δέμας δ' ἄνδρεσσιν ἐίκτην. ὡς ὅταν γε δαιμονίας

ἐπιφοιτήσεις

ἐπιφοιτήσεις ἱστοροῦσι, τηνικαῦτα καὶ τὰς μεταβολὰς εἰς ἄτομα καὶ μερικὰς γιγνομένας οὐκ ἀπαξιοῦσιν ἀναγράφειν, εἰ καὶ εἰς ἄλλο τῶν ζώων μορφάς. τὰ γὰρ ἔσχατα τῶν ἀεὶ θεοῖς ἑπομένων γενῶν, δηλοῦται διὰ τῶν τοιούτων σχημάτων. καὶ ὁρᾷς ὅπως κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων τάξιν τὰ τοιαῦτα διαπλάττεται. τῷ μὲν γὰρ θείῳ προσήκει τὸ ἁπλοῦν, τῷ δὲ ἀγγελικῷ τὸ καθολικόν, τῷ δὲ δαιμονίῳ τὸ μερικόν, καὶ τῷ μὲν τὸ λογικόν, τῷ δὲ τὸ τῆς ἀλογίας γένος. ἐν γὰρ τῇ τῶν δαιμονίων διακοσμήσει, καὶ ἡ τοιαύτη ζωὴ συνδιαπέπλεκται. τοσαῦτα περὶ τῶν τρόπων εἴχομεν λέγειν, καθ' οὓς οἱ παρ' Ὁμήρῳ μῦθοι τῶν ἀμεταβλήτων μεταβολὰς μηχανῶνται καὶ τοῖς μονοειδέσι, πολυειδεῖς ἐπεισάγουσι μορφάς.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΕΝΥΠΝΙΟΥ ΠΟΜΠΗΣ ΔΟΚΟΥΣΗΣ ΨΕΥδος ὑπὸ θεὸς ἀναπέμπειν, πῶς ἀπολογητέον ἀψευδὲς τὸ θεῖον δεικνῦσιν.

ΛΟΙΠΟΝ δὲ δή μοι περὶ τῆς ἐνυπνίου πομπῆς εἰπεῖν, ἣν ὑπὸ Διὸς ὁ ποιητὴς γεγονέναι τῷ Ἀγαμέμνονί φησιν. καὶ γὰρ ταύτην ὁ Σωκράτης ὑπὲρ τέλει τῶν περὶ θεολογίας τύπων ᾐτιάσατο, διότι τὸ θεῖον πᾶν καὶ τὸ δαιμόνιον ἀψευδές, ὡς αὐτὸς ταῖς ἀποδεικτικαῖς μεθόδοις συνηνάγκασεν. ὁ δέ γε ποιητὴς ἀπατηθῆναί φησι τὸν Ἀγαμέμνονα διὰ τοῦ ἐνυπνίου. καίτοι πως οὐκ ἄτοπον εἰ καὶ τὸ ὄναρ ἐκ Διός ἐστι, κατὰ τὴν αὐτοῦ ψῆφον τοῦτο μόνον ἐψεῦσθαι χωρὶς τῶν μνήμης ἠξιωμένων, ὅπερ ἐκ τοῦ Διὸς ἔχει τὴν πρωτίστην γένεσιν. λεγέσθω μὲν οὖν καὶ οἷς εἰώθασιν οἱ πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν ἀπαντᾶν, ὅτι τὸ ψεῦδος ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ Ἀγαμέμνονος εἶχε τὴν ὑπόστασιν. τοῦ γὰρ Διὸς ἐν τοῖς πρὸς τὸν ὄνειρον λόγοις, καὶ αὖ τοῦ ὀνείρου διὰ τῶν πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ῥημάτων ἐνδεικνυμένων, ὅτι δέοι πᾶν τὸ στράτευμα κινεῖν καὶ μετὰ πάντων προσβάλλειν τοῖς πολεμίοις. τοῦτο γὰρ αὖ δηλοῦν ἑκατέρῳ τὸ πανσυδίῃ τὸν Ἀγαμέμνονα μὴ συνέντα τοῦ προστάγματος, τὴν μεγίστην μοῖραν τοῦ στρατεύματος παριδόντα, καὶ τῆς Ἀχιλλέως ἐρημωθέντα χειρός, ὅμως ἐπιχειρεῖν τῷ πολέμῳ, κἀνταῦθα τοῦ τέλους μὴ τυγχάνειν διὰ τὴν ἑαυτοῦ περὶ τὴν κρίσιν τῶν θείων φαντασμάτων ἀπειρίαν. ὥς τε οὐχ ὁ Ζεύς ἐστιν ὁ τῆς ἀπάτης αἴτιος, ἀλλ' ὁ κακῶς τῶν τοῦ Διὸς προσταγμάτων ἀκούσας. λεγέσθω μὲν οὖν ἣ πρὶν ἔφην καὶ ταῦτα. προσκείσθω δὲ καὶ ἡ τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἐπιβολὴ τῆς τε Ὁμηρικῆς διανοίας στοχαζομένη, καὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας. εἰ γὰρ Ζεὺς ὑπόκειται προνοῶν μὲν τῆς εἰς τὸν ἥρω τὸν Ἀχιλλέα τιμῆς, βουλόμενος δὲ ὅπως ἂν ἀπολέσῃ πλεῖστον ὅσον τῶν Ἑλλήνων ἀριθμόν, πῶς οὐχὶ καὶ τῆς ἀπάτης αὐτὸν προειληφέναι τὴν αἰτίαν ἀναγκαῖον. οὐ γὰρ ἂν ἀπώλετο τὸ Ἑλληνικὸν Ἀχιλλέως συνόντος, οὐδ' ἂν δίκας ἔδοσαν τῆς εἰς αὐτὸν ἀδικίας. βέλτιον οὖν λέγειν ὅτι καὶ ἡ ἀπάτη θεόθεν ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἀπατωμένων. τὸ γὰρ αὖ ἀγαθόν, κρεῖττόν ἐστι τῆς ἀληθείας, καὶ ἐν μὲν τοῖς θεοῖς συνέζευκται ἀλλήλοις. ὅτι γὰρ ὁ νοῦς αὐτὸ τῆς θεότητος, ὅτι ἡ θεότης, αὐτὸ τῆς νοερᾶς οὐσίας. ἐν δὲ τοῖς μετέχουσι μερίζεται πολλάκις, καὶ τό, τε ἀγαθὸν διὰ τοῦ ψεύδους παραγίγνεται, καὶ τὸ ἀληθὲς ἀποπίπτει τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μοίρας. ὅθεν δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης νομοθετῶν τοῖς φύλαξι, συχνῷ τῷ ψεύδει χρῆσθαι προστάττει διὰ τὴν τῶν ἀνοήτων δόξαν, οὐ δυναμένων ἄλλως τοῦ προσήκοντος αὐτοῖς ἀγαθοῦ τυχεῖν. εἰ οὖν τις λέγοι, καὶ τὸν θεὸν τοὺς μὲν διὰ τῆς ἀληθείας εὐεργετεῖν, τοὺς δὲ διὰ τοῦ ψεύδους, πάντας δὲ ὅμως ἐπανάγειν εἰς τὸ ἀγαθόν, οὐ θαυμαστόν. καὶ γὰρ τῶν γιγνομένων τὰ μὲν, αὐτὸ ὕλης ὑφίστησι, τὰ δὲ, μεθ' ὕλης, ἣ τὸ ψεῦδος ἐστιν. ἡ δὲ ὕλη τὸ ψεῦδός ἐστι τὸ ἀληθινόν. ὥς τε καὶ ἐν τῇ προνοίᾳ τῇ τῶν ψυχῶν, εἰ τὰς μὲν ἄλλως κατὰ τὸ εἰρημένον εὐεργετεῖ, τὰς δὲ ἄλλως, καὶ τὰς μὲν ἀΰλους διὰ τῆς ἀληθείας, τὰς δὲ ἐνύλους διὰ τοῦ ψεύδους, ἔχοι ἂν που καὶ ταῦτα τὸν πρέποντα τοῖς θεοῖς λόγον. εἰ δὲ δεῖ καὶ τοῦτο λέγειν, τικτέσθω μὲν ἡ ἀπάτη καὶ τὸ ψεῦδος ἐν τῷ μετέχοντι. γιγνέσθω καὶ τοῦτο κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ἵνα σωφρονέστερον γένηται διὰ τῆς ἀπάτης τὸ πλημμελοῦν. ὥσπερ δὴ καὶ γεννᾶται μὲν τὸ ἔνυλον ἐν τοῖς τῇδε τόποις, ὑφίσταται δὲ κατὰ τὴν δημιουργικὴν πρόνοιαν, ἵνα καὶ γένεσις ᾖ καὶ φθορὰ συμπληροῦσα τὸ πᾶν. οὕτ' οὖν ἀπατᾷ τὸ θεῖον, ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἀπατώμενον ἀπατᾶται. καὶ τοῦτο γίγνεται κατὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πάσχοντος. καὶ γὰρ ἄλλως τοῦ θεοῦ ποιοῦντος, ἐνύλως γίγνεται τὸ γιγνόμενον, καὶ ἀμερίστως ἐνεργοῦντος, μεριστῶς ἀποτελεῖται, καὶ νοερῶς σημαίνοντος ἐν τῷ δεχομένῳ τὸ ψεῦδος παρυφίσταται. δηλοῖ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος ποιητὴς ὅτι παρὰ τοῖς θεοῖς ἀληθείας οὔσης, ἡ ἀπάτη γεννᾶται διὰ τὴν τῶν δεχομένων ἔννοιαν ὅτι ποιεῖ τὸν Δία τῷ ὀνείρῳ παρακελευόμενον πάντα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορευέμεν ὡς ἐπιτέλλω. πῶς οὖν ἐν θεῷ τὸ ψεῦδος καθ' Ὅμηρον; πῶς δὲ ἀπάτης αἴτιος ὁ θεός, εἰ μὴ λέγοι οὕτω τις, ὡς οὐ δὴ τῆς ἐνταῦθα παρυφισταμένης ἀπάτης παρὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν γενομένης. ἀλλὰ ταῦτα διακρίνειν ἡ τῶν νέων ἕξις ἀδύνατός ἐστι καὶ θεωρεῖν, πῶς τῶν ὅλων ἀκακώτων μενόντων ἐν τοῖς μεριστῶς αὐτῶν ἀντιλαμβανομένοις, ἀναφαίνεται τὸ κακόν, καὶ πῶς τῶν κρειττόνων ἡμῶν οὐκ ἀπατώντων, ἡμεῖς ἐξαπατώμεθα πολλάκις, καὶ ὅπως ἐξαπατώμενοι, κατὰ πρόνοιαν τοῦτο πάσχομεν. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης ἀνηκόους εἶναι τῶν τοιούτων λόγων θέλει τοὺς νέους, ὡς δυσεκθρωμένας περὶ αὐτῶν φαντασίας ἔχειν οὐ δυναμένους.

ΚΟΙΝΗ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΥΠΕΡ ΤΕ ΤΩΝ ΟΜΗΡΙΚΩΝ ΜΥΘΩΝ καὶ τῶν Πλατωνικῶν, ἐν οἷς περὶ τῶν ἐν ᾅδου λέγουσι δικαστηρίων, καὶ τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς λήξεων τῶν διαφόρων, ἃς ἔξουσιν αἱ ἐξελθοῦσαι τῶν σωμάτων ψυχαί, κατὰ τὰ ἰδιώματα τῆς ἐν σώματι ζωῆς.

Ἀλλ' ἐπεὶ καὶ ταῦτα διηκριβωσάμεθα, πάλιν ἐπ' ἄλλης ἀρχῆς τῶν ἐν τρίτῳ τῆς Πολιτείας γεγραμμένων ποιησώμεθα τὴν ἐξέτασιν. καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα περὶ τῶν ἐν ᾅδου διαμυθολογῶν ὁ ποιητὴς ἀνεφθέγξατο, ἢ αὐτὸς λέγων ἢ ἄλλοις λέγουσι χρώμενος, διασκοπήσωμεν, ὅπῃ ἄρα ἀληθείας ἔχεταί τινος καὶ ταῖς Πλάτωνος ὑφηγήσεσι προσήκοντα φαίνεται. τί δὴ οὖν βούλεται καὶ ὁ τῶν ἐν ᾅδου πάντων χρημάτων τὴν ἐν τῷ βίῳ τῷδε θητείαν προτιθείς, καὶ τὰ οἰκητήρια τὰ φοβερά, καὶ ἃ στυγέουσιν οἱ θεοί, καὶ τὸ εἴδωλον, καὶ ἡ ψυχή, τὰ ἔρημα τοῦ νοῦ φερόμενα, καὶ αἱ ταῖς σκιαῖς παραβαλλόμεναι ζωαί, καὶ οἱ θρῆνοι τῶν ἐνθένδε ἐκεῖσε φερομένων ψυχῶν, καὶ ἡ πρὸς τὰς νυκτερίδας αὐτῶν ἀπεικασία, καὶ ὁ καπνός, καὶ ὁ τρισμός, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐν τοῖς ποιήμασι γέγραπται, καὶ οἱ ἐν ᾅδου ποταμοί, καὶ τὰ τραγικώτατα τῶν ὀνομάτων. ταῦτα γὰρ δὴ καὶ ὁ Σωκράτης ἠθέτησεν, εἰ καὶ τὸν πᾶσιν ἕνα κοινὸν προὔθηκε λόγον, ὅτι πρὸς μὲν ἄλλο τι εὖ ἔχει, ἡμᾶς δὲ ὑπὲρ τῶν φυλάκων δεόμεθα, μὴ ἐκ τούτων τῶν δραμάτων τὸν θάνατον ἡγήσωνται φοβερόν. ἐπεί, ὅτι γε καὶ αὐτὸς πολλαχοῦ χρῆται τοῖς τοιούτοις ὀνόμασί τε καὶ αἰνίγμασι, παντί που καταφανές. ἵνα γὰρ παραλείπω τοὺς ἐν τῷ Φαίδωνι ποταμούς, καὶ τὰς τῶν ψυχῶν πλάνας, καὶ τὰς ἀπορίας, καὶ τὰς τριόδους, καὶ τὰς κολάσεις, καὶ τὰς ἐν τοῖς ῥεύμασι φοράς, καὶ τοὺς θρήνους τοὺς ἐκεῖ, καὶ τὰς ἐκβοήσεις, καὶ τὰς τῶν ἠδικημένων ἱκεσίας, ὧν καὶ Πλάτων μεστὰ εἶναι τὰ ἐν ᾅδου φησίν. ἀλλὰ τὰ ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ γεγραμμένα πρὸς τῷ τέλει, πῶς οὐ τῆς αὐτῆς ἐστι διανοίας τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως, τὸ στόμιον τὸ μυκώμενον, ὁ τάρταρος, οἱ διάπυροι δαίμονες, οἱ τὸν Ἀρδιαῖον κνάπτοντες, αἱ μεσταὶ κόνεως καὶ αὐχμοῦ ψυχαί. τί γὰρ ἐν τούτοις ἀπολείπεται τῆς μεγίστης τραγῳδίας; ὥστε ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ταῦτα ἐκβάλλειν, εἰ μὴ δεῖ τὴν Ὁμηρικὴν αἰτιᾶσθαι διδασκαλίαν. λέγωμεν τοίνυν ὑπὲρ ἀμφοτέρων, εἴτε τῶν Ἐπικουρείων τις ἐγκαλῶν ἐπιχειροίη τοῖς τοιούτοις μύθοις, εἴτε καὶ ἄλλος τις, ὅτι καὶ τῶν ψυχῶν αἱ ἕξεις εἰσὶ διάφοροι, τῶν ἀπαλλαττομένων τοῦ σώματος, καὶ οἱ τόποι τοῦ παντός, εἰς οὓς ἐνοικίζονται, πολυειδεῖς τυγχάνουσιν ὄντες. καὶ τὰς μὲν οὕτω χωριζομένας τῶν ὀργάνων τῶν θνητοειδῶν, ὡς μήτε σχέσιν ἔχειν πρὸς τὰ χείρονα, μήτε ἀναπίμπλασθαι τῆς ἐν αὐτοῖς ταραχῆς, καὶ τῆς ὑλικῆς φλυαρίας. καὶ τὰ περιβλήματα αὐγοειδῆ καὶ καθαρὰ φέρειν ἀνάγκη, καὶ μὴ ἐπιθολούμενα ὑπὸ τῶν ἐνύλων ἀτμῶν, μηδὲ παχυνόμενα ὑπὸ τῆς γηΐνης φύσεως. τὰς δὲ μὴ τελέως αὐτὰς διὰ φιλοσοφίας καθηραμένας, ἀλλὰ καθελκομένας εἰς τὴν πρὸς τὸ ὀστρεῖνον σῶμα προσπάθειαν, καὶ τὸν μετὰ τούτου διώκουσας βίον, τοιαῦτα καὶ τὰ ὀχήματα τὰ ἐξηρτημένα αὐτοῖς δεικνύναι τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις, σκιοειδῆ καὶ ἔνυλα, καὶ ὀπισθοβαρῆ, καὶ πολὺ τοῦ θνητοειδοῦς ἐφελκόμενα διὰ τοῦτο καὶ συστάσεως. καὶ διὰ τοῦτο ὅτι Σωκράτης ἐν τῷ Φαίδωνι, τὰς τοιαύτας φησὶ περὶ τοὺς τάφους καλινδουμένας σκιοειδῆ περιέχεσθαι φαντάσματα, καὶ ὁ ποιητὴς σκιαῖς αὐτὰς παραπλησίας ἀΐσσειν εἴρηκεν. ἔτι δὲ καὶ τούτων τῶν ψυχῶν τῶν ἔτι τὸν τῇδε βίον περιπτυσσομένων, πολλαὶ διαφορότητές εἰσιν. αἱ μὲν γὰρ πρακτικώτερον ζήσασαι, καὶ μηδέπω τῆς τοιαύτης ζωῆς ἀποστᾶσαι, τὸ προσῆκον ὄργανον ταῖς πρακτικαῖς ἐνεργείαις ἀσπάζονται, καὶ χωριζόμεναι τούτου δυσχεραίνουσιν. ὥσπερ ἡ Πατρόκλου λιποῦσα ἀνδροτῆτά τε καὶ ἥβην. καὶ ἐν ᾅδου γενόμεναι ποθοῦσιν αὐτοῦ τὴν συνουσίαν, ὥσπερ ἡ Ἀχιλλέως. διότι καὶ τὴν ἐνταῦθα ζωὴν προτίθησι τῆς χωριστῆς, ὡς κατ' ἐκείνην μὲν ἐνεργεῖν οὐ δυναμένην, ἐπὶ δὲ τὸν ἐν πράξει βίον πρωτεύουσα. αἱ δέ, διὰ κακοζωΐαν φιλοφρονοῦνται ὀστρεῖνον σῶμα, καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ζωήν, οὐδὲν διαφέρειν ἡγούμεναι τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς. ἃς δὴ καὶ νυκτερίσιν ἀπείκασεν ἡ ἔνθεος ποίησις, ὡς εἰς τὸ σκοτεινὸν καὶ τὸ ἔσχατον τοῦ παντός, ὃ δὴ θεσπέσιον ἄντρον ἄν τις προσαγορεύσειε, καὶ ὡς τὸ πτερὸν τὸ ψυχικὸν σαρκῶδες καὶ παχὺ καὶ γήϊνον ἐχούσας. τί οὖν ἐστι θαυμαστὸν εἰ καὶ Ἀχιλλεύς, πρακτικὸν χαίρων ἀρετῇ, ἐφίετο τῆς μετὰ σώματος ζωῆς ὑπουργεῖν αὐτῷ δυναμένου ταῖς πράξεσιν. ὁ μὲν γὰρ Ἡρακλῆς διὰ τελεστικῆς καθηράμενος, καὶ τῶν ἀχράντων καρπῶν μετασχὼν τελείας ἔτυχε τῆς εἰς θεοὺς ἀποκαταστάσεως, αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι, τέρπεται ἐν θαλίῃς, καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην. καὶ ᾄδεται πολλὰ πολλαχοῦ περὶ τῆς Ἡρακλέως ἐκθεώσεως. ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς ἐπεὶ τὸ κατορθοῦν ἐν ταῖς πράξεσιν ἀγαπᾷ καὶ τόνδε τὸν βίον, καὶ διώκει καὶ ὄργανον προσῆκον αὐτῷ τῷ βίῳ, καὶ ποθεῖ. ἐπεὶ τὰς συνηθείας γοῦν καὶ αὐτὸς ὡς τὰ πολλὰ τὰς ψυχὰς αἱρεῖσθαι φησὶ τοὺς δευτέρους βίους ὁ Πλάτων. πῶς δὲ οὐ καὶ τοῦτο τῆς Ὁμηρικῆς ἐστιν ἐνθέου παραδόσεως, τὸ διακρίνειν ψυχήν τε καὶ εἴδωλον, τὸ ταύτης, καὶ τὸν νοῦν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν μὲν ψυχὴν χρῆσθαι τῷ εἰδώλῳ λέγειν, τὸν δὲ ἀμφοῖν ὑπάρχειν θειότερον. καὶ τὸ μὲν εἴδωλον καὶ τὴν ψυχὴν γνωστά πως εἶναι, καὶ ἔτι κατεχομένης ἐν τοῖς σώμασι, καὶ κἀκεῖ μόνα φαίνεσθαι τοῦ ὀστρείνου σώματος, καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ πρόνοιαν, καὶ μὴ γινομένην ἐπιποθεῖν. τὸν δὲ νοῦν ἄληπτον εἶναι ταῖς φανταστικαῖς ἡμῶν καὶ μορφωτικαῖς κινήσεσι. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Πάτροκλον ἰδὼν περὶ τῆς ταφῆς διαλεγόμενον τοῦ σώματος, ψυχὴν μὲν ἐν ᾅδου καὶ εἴδωλον ἐπίστευεν εἶναι, νοῦν δὲ οὐκ εἶναι

τόποις.

τούτοις, μὴ δὲ φρόνησιν τὴν χωριστήν. τὰ μὲν γὰρ τῆς ἀλογίας ἐνεργήματα πρὸς τὴν τούτων ἐπέγειρε θέσιν. τὴν δὲ τῆς νοερᾶς ψυχῆς προαπόλαυσιν οὐκ ἔχειν ἐκ τῶν δραματικῶν θεαμάτων πεποίηται. πῶς δὲ οὐχὶ καὶ τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς ἁπάντων ἐστὶ συμφωνότατον, τὸ τὰς πολλὰς τῶν ψυχῶν θρηνούσας ἀφίστασθαι τῶν σωμάτων, καὶ δυσαποσπάστους ἐχούσας, διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ζωὰς καὶ τὰς πολυηράτους ἡδονάς. αὐτίκα γοῦν καὶ ὁ Σωκράτης φησὶν ὥσπερ ἧλον ἔχουσαι προσπερονῶσιν αὐτὰς καὶ προσηλοῦσι τοῖς σώμασι, καὶ ὀχήμασιν ἐξελθοῦσαι χρῆσθαι σκιοειδέσι καὶ τεθολωμένοις ἀπὸ τῶν στερεῶν χυμῶν, καὶ ἐμβριθέσι καὶ γεώδεσι, καὶ φωνὴν ἄσημον ἀφιεῖσαι καὶ ἦχον ὑλικόν, ὃν ἡ ποίησις τρισμὸν ἐπεκάλεσεν. ὡς γὰρ τῶν ἀναγομένων ψυχῶν τὰ ὄργανα φωνὴν ἐναρμόνιον ἀφίησι, καὶ ἐμμελῆ καὶ εὔρυθμον ἔχοντα φαίνεται κίνησιν, οὕτω τῶν ὑπὸ γῆς φερομένων καὶ ἀλογωτέρων ὁ ἦχος, τρισμῷ παραπλήσιός ἐστι, τῆς ὀρεκτικῆς μόνης καὶ φανταστικῆς ζωῆς ἴνδαλμα φέρων. καὶ μὴν καὶ τοὺς τόπους τοὺς ἐν ᾅδου, καὶ τὰ ὑπὸ γῆς δικαστήρια, καὶ τοὺς ποταμοὺς οὓς Ὅμηρός τε καὶ Πλάτων ἡμᾶς ἐδιδαξάτην, οὐ κενὰς φαντασίας οἰητέον αὖ καὶ μυθικὰς τερατείας, ἀλλ' ὥσπερ ταῖς εἰς οὐρανὸν ἰούσαις ψυχαῖς πολλοὶ τόποι καὶ παντοδαποὶ τῆς ἐκεῖ λήξεως ἀφωρίσθησαν, οὕτω δὴ νομίζειν καὶ ταῖς κολαστέαις ἔτι καὶ καθαρσίων δεομέναις, τοὺς ὑπὸ γῆς τόπους ἀνεῖσθαι, ποικίλας μὲν ἀποῤῥοίας ἔχοντας τῶν ὑπὲρ γῆς στοιχείων, ἃς δὴ ποταμοὺς καὶ ῥεύματα κεκλήκασι, δαιμόνων δὲ τάξεις διαφόρους ἐφεστώσας. τὰς μὲν τιμωρούς, τὰς δὲ κολαστικάς, τὰς δὲ καθαρτικάς, τὰς δὲ κριτικάς. εἰ δὲ ἡ ποίησις σμερδαλέ' εὐρώεντα τὰ στυγέουσι θεοί περ, ἐκεῖνα προσείρηκεν, οὐδὲ τοῦτο αἰτιᾶσθαι προσήκει. καταπλήττει μὲν γὰρ τὰς ψυχὰς διὰ τῆς ποικιλίας, καὶ τῆς τῶν ὑφεστώτων φαντασίας. ἀνάπλεω δὲ περὶ τὰς παντοίας λήξεις τὰς πρεπούσας ταῖς διαφόροις ἕξεσι τῶν ἐκεῖ φερομένων πορρωτάτω. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν θεῶν ὡς ἔσχατα τοῦ παντός, καὶ πολὺ τῆς ὑλικῆς ἀταξίας ἔχοντα, καὶ οὐδὲ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀπολαύοντα. τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων εἰρήσθω τῶν στοίχων οὓς ὁ Σωκράτης διαγράφειν ἀξιοῖ, καὶ ἂν τοὺς παρ' αὐτῷ παιδευομένους ἀνηκόους εἶναι παντελῶς δοκιμάζει. διὰ γὰρ τούτων αὔξεται τὸ φιλοσώματον τῆς ψυχῆς, καὶ τὸν ἐνθένδε χωρισμόν, πάντως μᾶλλον ἔτι φαντάζεσθαι φοβερώτερον.

ΤΊΝΕΣ ΑἸΤΙΑΙ ΔΙ' ἋΣ Ἡ ΠΟΊΗΣΙΣ ἈΝΑπέμπει θρήνους κατὰ τοὺς ἥρωας, καὶ περὶ τοὺς θεούς, καὶ περὶ τὸν ἄριστον τῶν ἡρώων, καὶ περὶ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν.

ΕΡΕΤΑΙ δὴ πρὸς τοῖς εἰρημένοις θαρροῦσα, πῶς οὐχὶ φιλόδακρυν ἕκαστον ἡμῶν ἡ ποίησις ἀπεργάζεται, καὶ φιλόθρηνον ὅταν ποιῇ καὶ τοὺς ἥρωας. καὶ τί λέγω τοὺς ἥρωας, τοὺς θεοὺς αὐτοὺς ἀποδακρύοντας ἐπὶ τοῖς τῶν φιλτάτων θανάτοις, καίτοι παρὰ τῷ Πλάτωνι Σωκράτης μὲν ἄτεγκτος διαμένει καὶ ἀπροσπαθής, πρὸς τὰ δάκρυα τῶν οἰκείων ἀνύμνηται, Ἀπολλόδωρος δὲ ἀστακτὶ δακρύων. καὶ εἰ δή τις ἄλλος τοιοῦτος ἐπιτιμήσεως ὑπὸ τοῦ καθηγεμόνος ἠξίωται, ἀλλ' ὅ γε θεῖος ποιητὴς τοὺς ἥρωας ἀχέοντας ὀδυρομένους τὰς τῶν οἰκείων ἀποβολὰς παραδίδωσι, καίτοι φαίη τις ἂν εἰ καὶ Πρίαμον ἔδει τοιαῦτα πάσχειν κυλινδόμενον περὶ κόπρον, καὶ ἐξονομακλήδην ὀνομάζοντα ἄνδρα ἕκαστον, βάρβαρον ὄντα καὶ ἀλογώτερον, ἀλλ' οὔτι καὶ Ἀχιλλέα τὸν θεᾶς παῖδα, τότε μὲν ὕπτιον κατακείμενον, τότε δὲ πρηνῆ, τότε δὲ ἐπὶ πλευρὰς ἀλύειν, καὶ χευάμενον κόπρον περὶ τῆς κεφαλῆς ἀποθρηνοῦντα παιδικῶς. εἰ δὲ καὶ ἀνθρώποις ἦν προσῆκον φύσιν θνητὴν λαχοῦσι τὸ πάθος, ἀλλ' οὐ τοῖς θεοῖς αὐτοῖς. τί οὖν ἔδει τὴν Θέτιν δακρύειν λέγουσαν, ὤμοι δυσαριστοτόκεια. πόρρω γὰρ ἡδονῆς καὶ λύπης ἵδρυται τὸ θεῖον. εἰ δὲ καὶ θεούς τις ἐτόλμα τοιαῦτα πάσχοντας εἰσάγειν, ἀλλ' οὐ τὸν μέγιστον ἐχρῆν τῶν θεῶν, τόν τε Ἕκτορα διωκόμενον θρηνοῦντα, καὶ Σαρπηδόνα τὸν υἱόν, καὶ ὤμοι ἐγὼν ἐπ' ἀμφοτέρων λέγειν. ἡ γὰρ τοιαύτη μίμησις οὐδὲν προσήκουσα φαίνεται τοῖς παραδείγμασι, δάκρυα προστιθεῖσα τοῖς ἀδακρύτοις, καὶ λύπας τοῖς ἀλυπήτοις ἐκείνοις, καὶ ὅλως πάθη τοῖς ἀπαθέσι. τοιαῦτα ὁ Σωκράτης ἐγκαλεῖ τῷ ποιητῇ καὶ τῆς τῶν νέων παιδείας ἐκβάλλει, φυλαττόμενος ἐμπόδιον αὐτῷ γίγνεσθαι διὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων, εἰς τὴν ὀρθὴν πρὸς ἀρετὴν ἀγωγήν. περὶ γὰρ λύπας καὶ ἡδονὰς ἡ παιδεία διαφερόντως ἐστίν, ὧν ἐπιτεινομένων ἀνάγκη τὸν νομοθέτην ἀποτυγχάνειν τοῦ προσήκοντος αὐτῷ τέλους. λέγωμεν τοίνυν καὶ πρὸς ταύτας τὰς ἐπιτιμήσεις, ὅτι τοὺς μὲν ἥρωας ἐν πράξεσιν ὄντας, καὶ τὸν ταύταις προσήκοντα βίον ᾑρημένους ὁ ποιητὴς παραδιδούς, εἰκότως καὶ παθαινομένους περὶ τὰ καθ' ἕκαστον καὶ ζῶντας ὡσαύτως εἰσήγαγεν. τοῖς μὲν γὰρ φιλοσόφοις καὶ καθαρτικῶς ἐνεργοῦσιν, ἡδοναὶ καὶ λῦπαι, καὶ αἱ τούτων μίξεις, οὐδαμοῦ προσήκουσι. χωρίζονται γὰρ ἐκ τούτων, καὶ πᾶσαν τὴν θνητὴν φλυαρίαν ἀποσκευάζονται, καὶ γυμνοὶ τῶν περιεστοιχισμένων αὐτοὺς εἰδώλων τῆς ζωῆς γενέσθαι σπεύδουσιν, ἑαυτοὺς ἀναρπάζοντες ἀπὸ τῶν ἐνύλων καὶ γενεσιουργῶν παθημάτων. τοῖς δὲ ἐν πολέμῳ στρεφομένοις, καὶ περὶ τὸ παθητικὸν ἐνεργοῦσιν, ἡδοναί τε εἰσὶ σύστοιχοι, καὶ λῦπαι, καὶ συμπάθειαι, καὶ σκηνὴ παντοίων παθῶν. καὶ πῶς ἂν ἡ περὶ τὰς πράξεις συνῳδία χώραν ἔχοι, μὴ καὶ τῶν

ὀρέξεων ἐπισπωμένων. καὶ Πρίαμος οὖν καὶ Ἀχιλλεύς, ὅτι φιλόσοφοι ὄντες, ὅτι γνησίως χωρίζειν ἑαυτοὺς ἐθέλοντες, ὅτι τὸν τῶν φυλάκων ζῶντες τρόπον. εἰ καὶ θρηνοῦσι τοὺς οἰκείους, καὶ οἰκτίζονται, θαυμαστὸν οὐδέν. καὶ γὰρ φίλων ἀποβολαί, καὶ παίδων ἐρημίαι καὶ πόλεων ἀφανισμοί, τοῖς πολεμικοῖς ἀνδράσιν μεγάλην μοῖραν παρέχεσθαι δοκοῦσι τῆς ἀθλιότητος. προσήκει δὲ ἄρα τὸ μεγαλήγορον αὐτοῖς ὡς φύσιν ἡρωϊκὴν λαχοῦσι, τὸ δὲ παθητικόν, ὥσπερ τὰ καθέκαστα στρεφομένοις. ἐπεὶ δὲ αὐτῶν θεῶν ὅταν δακρύειν καὶ ἐκεῖνοι λέγωνται, ἢ ὀδύρεσθαι τοὺς φιλτάτους, ἄλλος ὁ τρόπος, καὶ τοῖς μυθοπλάσταις πάλαι διωμολογημένος, οἳ τὴν περὶ τὰ θνητὰ πρόνοιαν καὶ γιγνόμενα καὶ ἀπολλύμενα τῶν θεῶν διὰ τῶν δακρύων εἰώθασιν ἐνδείκνυσθαι. φύσει γὰρ τὸ προνοούμενον τοῦτο, δακρύων ἄξιον ὄν, πρόφασιν παρέσχε τοῖς μυθοποιοῖς, καὶ τὴν πρόνοιαν αὐτὴν διὰ τούτων αἰνίττεσθαι. δάκρυα μὲν σέθεν ἐστὶ πολυτλήμων γένος ἀνδρῶν, φησί τις τὸν ἥλιον ὑμνῶν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς μυστηρίοις τοὺς ἱεροὺς θρήνους μυστικῶς παρειλήφαμεν, σύμβολα ὄντα τῆς εἰς ἡμᾶς καθηκούσης ἐκ τῶν κρειττόνων προνοίας. καὶ ἡ Θέτις οὖν καὶ ὁ Ζεὺς ὀδύρεσθαι λέγονται τοὺς φιλτάτους αὐτοῖς ἐν ἐσχάτοις ὄντας κινδύνοις. οὐχ ὅτι παθητικῶς διακεῖνται τὸν αὐτὸν τοῖς ἀνθρώποις τρόπον, ἀλλ' ὅτι πρόεισιν ἀπ' αὐτῶν διωρισμένη τις προμήθεια, καὶ δόσις εἰς τὸν καθ' ἕκαστα. καὶ ὅταν μὲν τῇ μερικῇ ταύτῃ προνοίᾳ, καὶ ἡ τοῦ παντὸς συμπλέκηται τάξις, ἀνεμπόδιστός ἐστιν ἡ σωστικὴ τοῦ προνοοῦντος ἐνέργεια, ὅταν δὲ ἀνθίστηται, καὶ ὡς μέρος ὂν τοῦ κόσμου καὶ γένεσιν λαχόν, τὴν προσήκουσαν ὑπομένῃ φθοράν, τότε τὴν ἰδιότητα τῆς προνοίας οἱ μῦθοι παριστάντες, ἧς καὶ τοῦτο παρὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν ἀπέλαβε, θρηνεῖν τοὺς προνοοῦντας λέγουσι. καὶ τοῦτο οὐχὶ βοῶντας φασὶν ὡς ὁ θρῆνος σύνθημα παρ' αὐτοῖς ἐστι, ἰδιαζούσης τῶν καθέκαστα προνοίας. τοῖς μὲν οὖν πρωτίστοις θεοῖς τὸν εἰρημένον τρόπον τοὺς θρήνους ἀποδώσομεν. ἐπεὶ καὶ Κόρης καὶ Δήμητρος, καὶ αὐτῆς τῆς μεγίστης θεᾶς, ἱερούς τινας ἐν ἀπορρήτοις θρήνους αἱ τελεταὶ παραδεδώκασι. θαυμαστὸν δὲ οὐδέν, εἰ καὶ τὰ ἔσχατα τῶν ἑπομένων ἀεὶ τοῖς θεοῖς γενῶν, καὶ προσεχῶς κηδόμενα τῶν θνητῶν, ὀρέξεσι χρώμενα καὶ πάθεσι, καὶ ἐν τούτοις ἔχοντα τὴν ζωήν, χαίρει μὲν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῶν προνοουμένων, ἄχθοιτο δὲ καὶ δυσχεραίνοι φθειρομένων, καὶ μεταβάλλοι κατὰ τὰ πάθη. Νύμφαι μὲν κλαίουσιν ὅτι δρυσὶν οὐκ ἔνι φύλλα, Νύμφαι δ' αὖ χαίρουσιν, ὅτι δρύας ὄμβρος ἀέξει, φησί τις ποιητής. πάντα γάρ ἐστι θείως μὲν ἐν τοῖς θεοῖς, μερικῶς δὲ καὶ δαιμονίως ἐν τοῖς διῃρημένοις ἡμῶν προστάταις. ἀρκεῖ γὰρ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν παροῦσαν πρόθεσιν ὑπὲρ τῶν λεγομένων ἐν θεοῖς θρήνων εἰρῆσθαι.

ΤΊΣ ΑἸΤΊΑ ΤΟΥ͂ ἘΝ ΤΟΙ͂Σ ΘΕΟΙ͂Σ ΓΕΝΟΜΈΝΟΥ ΓΈΛΩΤΟΣ ἐν τοῖς μύθοις, καὶ διατί ἡ ποίησις ἐπὶ τῷ Ἡφαίστῳ τοὺς θεοὺς ἐποίησε γελῶντας ἀσχέτως.

Τὸ δὲ αὖ ἐναντιώτατον μὲν τούτοις πάθος τὸ περὶ τοὺς ἀσχέτως γελῶντας, ἐπιστάσεως δὲ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἠξιωμένον, εἰ δεόντως ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτὸ μεταφέρουσιν οἱ μῦθοι, μετὰ τοῦτο σκεπτέον. τί γὰρ δὴ καὶ βουλόμενοι γελῶντάς τε καὶ ἀσχέτως γελῶντας αὐτοὺς εἰσάγουσι, θεωρίας ἄξιον. Ἄσβεστος δ' ἄρ' ὦρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσι, φησὶν ἡ ποίησις ὡς ἴδον Ἥφαιστον, διὰ δώματα ποιπνύοντα. Τίς οὖν ὁ τῶν θεῶν γέλως, καὶ τί δή ποτε Ἡφαίστου κινουμένου καὶ ἐνεργοῦντος ἐκεῖνοι γελῶσιν; οὐκοῦν τὸν μὲν Ἥφαιστον ὥς που καὶ ἐν ἄλλοις εἴπομεν δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τοῦ φαινομένου παντὸς εἶναι φασὶν οἱ θεολόγοι. διὸ καὶ τοὺς οἴκους αὐτὸς λέγεται κατασκευάσασθαι τοῖς θεοῖς, ἦχι ἑκάστῳ δῶμα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις Ἥφαιστος ποίησεν. ὡς τὰς ἐγκοσμίους αὐτοῖς προπαρασκευάζων ὑποδοχάς, καὶ ἄμφω τὼ πόδε χωλεύων, καθόσον ἐστὶ καὶ τὸ δημιούργημα αὐτοῦ ἀσκελές. οὐ γὰρ τὴν περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν κινουμένου κίνησιν, οὐδὲν ἔδει ποδῶν ὥς φησιν ὁ Τίμαιος. καὶ χαλκευτικῶς εὔφορος λέγεται, καὶ αὐτὸς χαλκεύων ἐνεργεῖ. διὸ χάλκεος ὁ οὐρανός, πολλαχοῦ τῆς ποιήσεως ὑμνεῖται, καὶ ἄλλα αὖ πολλὰ συνθήμασι ταύτην πιστούμενα τὴν δόξαν. ἐπεὶ δὴ δὲ πᾶσα ἡ περὶ τὸ αἰσθητὸν πρόνοια καθ' ἣν συμφέρονται τῷ Ἡφαίστῳ τῆς δημιουργίας, παιδιὰ τῶν θεῶν εἶναι λέγεται. διό μοι δοκεῖ καὶ ὁ Τίμαιος τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ θεοὺς νέους ἀποκαλεῖν, ὡς ἀεὶ γιγνομένων καὶ παιδιᾶς ἀξίων προεστῶτας πραγμάτων. ταύτην δὴ τὴν τῆς προνοίας ἰδιότητα τῶν εἰς τὸν κόσμον ἐνεργούντων θεῶν γέλωτα οἱ μυθοπλάσται προσαγορεύειν εἰώθασι. καὶ δὴ καὶ ὅταν ὁ ποιητὴς ὑπὸ Ἡφαίστου κινουμένου τοὺς θεοὺς ἐπιγηθοῦντας λέγῃ τὸν ἄσβεστον γέλωτα γελᾶν, οὐδὲν ἄλλο ἢ συνδημιουργοὺς αὐτοὺς καὶ τελεσιουργοὺς τῆς Ἡφαίστου τέχνης ἐνδείκνυται γίγνεσθαι, καὶ τῆς εὐθυμοσύνης αὐτόθεν τῷ παντὶ χορηγοὺς ὑπάρχειν. ὁ μὲν γὰρ διαπλάττει πάσας αὐτῶν τὰς ἐγκοσμίους ὑποδοχάς, καὶ προτείνει ταῖς προνοίαις τῶν θεῶν τὰς ὅλας φυσικὰς δυνάμεις. οἱ δὲ μετὰ τῆς αὐτῆς προσηκούσης ῥᾳστώνης ἐνεργοῦντες, καὶ τῆς οἰκείας εὐπαθείας ἀπαρυσάμενοι, καὶ ταύτης ἐπορέγουσι τὰς σφετέρας μεταδόσεις. καὶ κινοῦσι τὰ ὅλα ταῖς τελεσιουργοῖς ἑαυτῶν προνοίαις. ὡς οὖν συνελόντι φάναι τὸν γέλωτα τῶν θεῶν, τὴν ἄφθονον εἰς τὸ πᾶν ἐνέργειαν, καὶ τὴν τῆς εὐθυμοσύνης τῶν ἐγκοσμίων αἰτίαν ἀφοριστέον. διότι δὲ ἀκατάληπτός ἐστιν ἡ τοιαύτη πρόνοια, καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν πάντων μετάδοσις παρὰ τοῖς θεοῖς ἀνέκλειπτος, εἰκότως ἄρα καὶ τὸν ποιητήν, ἄσβεστον αὐτῶν

γέλωτα προσειρηκέναι συγχωρητέον. καὶ ὁρᾷς πάλιν ὅπως καὶ ταῦτα τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ἑπόμενοι λέγομεν. δακρύειν μὲν γὰρ οὐκ ἀεί φασιν οἱ μῦθοι τοὺς θεούς, γελᾶν δὲ ἀσχέτως. ἐπειδὴ τὰ μὲν δάκρυα τῆς εἰς τὰ θνητὰ προνοίας αὐτῶν καὶ ἐπίκηρα πράγματα, καὶ ποτὲ μὲν ὄντα, ποτὲ δὲ οὐκ ὄντα συνθήματά ἐστιν, ὁ δὲ γέλως τῆς εἰς τὰ ὅλα καὶ ἀεὶ ὡσαύτως κινούμενα πληρώματα τοῦ παντὸς ἐνεργείας. διόπερ οἶμαι καὶ ὅταν μὲν εἰς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους διαιρῶμεν δημιουργήματα, τὸν μὲν γέλωτα τῇ γενέσει τῶν θείων, τὰ δὲ δάκρυα τῇ συστάσει τῶν ἀνθρώπων, ἢ ζῴων ἀπονέμομεν. Δάκρυα μὲν σέθεν ἐστὶ πολυτλήμων γένος ἀνδρῶν, Μειδήσας δὲ θεῶν ἱερὸν γένος ἐβλάστησεν. ὅταν δὲ εἰς τὰ οὐράνια καὶ τὰ ὑπὸ σελήνην πάλιν περὶ τὰ αὐτά, τοῖς μὲν οὐρανίοις τὸν γέλωτα, τοῖς δὲ ὑπὸ σελήνην τὰ δάκρυα συνδιαιρούμεθα, ὅταν δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ὑπὸ σελήνην τὰς γενέσεις καὶ τὰς διαφθορὰς συλλογιζόμεθα, τὰς μέν, ὡς τὸν γέλωτα τῶν θεῶν, τὰς δέ, ὡς τοὺς θρήνους ἀναπέμπομεν, καὶ διὰ ταῦτα κἂν τοῖς μυστηρίοις περὶ χρόνους τεταγμένους ἀμφότερα ταῦτα δρᾶν, οἱ τῶν ἱερῶν θεσμῶν ἡγεμόνες παρακελεύονται, καὶ εἴρηται ἐν ἄλλοις καὶ ὁ αὐτὸς τρόπος μή τι τῶν ἐν ἀπορρήτοις χρωμένων παρὰ τοῖς θεουργοῖς τοὺς ἀνοήτους ἐπαΐειν, μή τι τῶν τοιούτων πλασμάτων. ἡ γὰρ ἄνευ ἐπιστήμης τούτων ἀμφοτέρων ἀκρόασις δεινὴν καὶ ἄτοπον ἐργάζεται σύγχυσιν, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν ζωαῖς περὶ τὸ θεῖον εὐλαβείας.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΟΜΗΡΟΥ ΠΟΙΗΣΕΙ δοκούντων εἰς καταφρόνησιν σωφροσύνης τοὺς ἀκούοντας κινεῖν παντοδαπῶν τρόπων.

ΤΟΣΑΥΤΑ καὶ περὶ τοῦ γέλωτος εἰρήσθω τῶν θεῶν, ὃν ἡ ποίησις ἄσβεστον διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας προσείρηκεν. ἐφεξῆς δὲ ἐστὶ τοῖς τοιούτοις προβλήμασι διασκέψασθαι τοὺς περὶ τῆς σωφροσύνης λόγους. μή τι ἄρα πρὸς ταύτην ἡμᾶς διαλωβᾶται τὰ τοῦ Ὁμήρου ποιήματα; σωφροσύνης δέ φησιν ὁ Σωκράτης μέγιστον μὲν εἶδος ἡ πρὸς τοὺς ἄρχοντας αἰδώς. δεύτερον δὲ ἡ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῶν ἡδονῶν ἐπικράτεια. καὶ τρίτον ἄλλο τούτοις ἑπόμενον, ὃ δὴ μικρὸν ὕστερον θεωρήσομεν. ἀλλ᾽ οὖν τοῖν δυοῖν τούτοιν ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς περὶ θάτερον ἁμαρτάνων φαίνεται τοιαῦτα πρὸς τὸν ἄρχοντα παρρησιαζόμενος, Οἰνοβαρὲς κυνὸς ὄμματ᾽ ἔχων, καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ἔπους. ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς περὶ τὸν λοιπόν, ὥσπερ ὅταν ἀφοριζόμενος τὸν βίον τὸν κάλλιστον, λέγει τὴν πολιτείαν διαφερόντως ἐκείνην ἀποδέχεσθαι τῶν ἀνθρώπων, ὁπόταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα. Δαιτυμόνες δ᾽ ἀνὰ δώματ᾽ ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ Ἥμενοι ἑξείης, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι, σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ᾽ ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων Οἰνοχόος προχέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι. ἐν γὰρ τούτοις οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν πολυήρατον ἡδονὴν καὶ πλήρωσιν τῶν ἐπιθυμιῶν, τέλος προεστήσατο τῆς ζωῆς. τούτων δὴ τοῦ Σωκράτους ἐπιτιμῶντος τοῖς Ὁμήρου λόγοις πρὸς μὲν τὴν προτέραν ἐπίστασιν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὅτι τοῖς μὲν φύλαξιν οὓς αὐτὸς ὄντας καθίστησι τῆς πόλεως, τοσαύτην ὑπεροχὴν λαχοῦσι παιδείας ἕνεκα καὶ ἀρετῆς πρὸς τοὺς ἀρχομένους, πρέποι ἄν πως τούς τε ἐπικούρους καὶ σύμπαντας τοὺς ἄλλους πλείστην καὶ μεγίστην τιμὴν ἀπονέμειν. σωτῆρες γὰρ ὄντως ἐκεῖνοι καὶ εὐεργέται τῆς ὅλης προεστᾶσι πολιτείας. καὶ οὐδὲν ἀνόσιον οὐδὲ ἄδικον ἄν τις ἀπ᾽ ἐκείνων περὶ νοῦν καὶ δίκην ἀρχόντων, εἰς τοὺς ἀρχομένους ἥξειν προσδοκήσειεν. ὁ δὲ δὴ ποιητής, οὔ τι κατ᾽ ἀρετὴν διαφέροντα τὸν Ἀγαμέμνονα τῶν ὑπηκόων πάντων εἶναι συγχωρήσας, οὔ τι ἐν τοῖς εὖ ποιοῦσι τοὺς ἄλλους, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς εὖ πάσχουσι τετάχθαι, καὶ διαφερόντως ὑπὸ τῆς στρατηγικῆς Ἀχιλλέως ἐπιστήμης. εἰκότως δή πως καὶ πληττόμενον αὐτὸν ὑπὸ τῶν κρειττόνων, καὶ μεῖζον αὐτὴν εἰς τὸ κοινὸν φιλίαν ἢ ἀρχομένων ἐν οἷς πλημμελεῖ, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ καταχαρίζεσθαι πάθεσιν εἰσάγει, καὶ μετὰ παρρησίας τοὺς ἀρίστους αὐτῷ τῶν Ἑλλήνων διαλεγομένους παραδίδωσιν, οὐδὲν ἀπολογιζομένους τὸ πλῆθος τῶν ἑπομένων στρατιωτῶν, οὐδὲ τὴν ναυτικὴν δύναμιν. ἡ γὰρ ἀρετὴ πανταχοῦ τίμιον, ἀλλ᾽ οὐ τὰ ὄργανα τῆς ἀρετῆς. οὐκ ἄρα περὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ σωτῆρας τῶν ὅλων ἐξαμαρτάνειν φήσομεν τὸν τὰ τοιαῦτα ὀνείδη προσφέροντα, τοῖς πλήθεσι μὲν τῶν ὑπηκόων διαφέρουσιν, ἀρετῇ δὲ πάμπολυ λειπομένοις. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς μικρὸν ὕστερον ὁ τῶν πολλῶν τούτων καὶ δυσβιβάστων στρατιωτῶν βασιλεύς, ὁμολογεῖ τὴν διαφορὰν τῆς ἀρετῆς, καὶ ἀποδύρεται ἑαυτοῦ δυστυχίαν, ἀασάμην, οὐδ᾽ αὐτὸς ἀναίνομαι, καί, ἀντί νυ πολλῶν Λαῶν ἐστὶν ἀνὴρ ὅντε Ζεὺς κῆρι φιλήσῃ, Ὡς νῦν τοῦτον ἔτισε. πρὸς δὲ αὖ τὴν περὶ τοῦ Ὀδυσσέως λόγου ἐπιτίμησιν, λεγέσθω μὲν καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα συμβολικώτερον ἀφερμηνεύειν δέδοκται τοῖς τὴν καλουμένην πλάνην ἐπ᾽ ἄλλας ὑπονοίας μεθιστᾶσι, καὶ τοὺς Φαίακας, καὶ τὴν παρ᾽ αὐτοῖς εὐδαιμονίαν ἀνωτέρω τῆς θνητῆς φύσεως τάττειν ἀξιοῦσι. καὶ γὰρ ἡ δαὶς παρ᾽ ἐκείνοις, καὶ ἡ θοίνη, καὶ ἡ ἐναρμόνιος ᾠδή, τρόπον ἕτερον ῥηθήσεται, καὶ οὐ τὸν τοῖς πολλοῖς συνεγνωσμένον. λεγέσθω δ᾽ αὖ ὅτι καὶ τοῖς τὸ φαινόμενον τῆς ποιήσεως μεταθέουσιν, ἔξεστιν ἀπαντᾶν πρὸς τοὺς τοιούτους λόγους, καὶ δεικνύναι πρῶτον μέν, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ τῶν Ἑλλήνων σοφώτατος, οὐχ ἡδονὴν ἀξιοῖ κρατεῖν ἐν ταῖς ὀρθαῖς πολιτείαις, ἀλλ᾽ εὐφροσύνην. ὅπῃ δὲ ταῦτα διέστηκεν ἀλλήλων παρ᾽ αὐτοῦ Πλάτωνος μεμαθήκαμεν. ἔπειτα ὅτι διὰ μουσικῆς ἁπάσης συναρμόζεσθαι τὴν πόλιν, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ὁμόφρονα γίγνεσθαι, κατήκοον οὖσαν τῶν πρὸς ἀρετὴν ἀγόντων μελῶν δοκιμάζει. τὸ γὰρ ἐπιστῆσαι τῷ πλήθει μὴ τὸν τυχόντα τὴν μουσικήν, ἀλλὰ τὸν θείας μετέχοντα

πληροῖ τῶν ἀγαθῶν, καὶ προτείνει τὴν συναγωγὴν εἰς ἑαυτοῦ πλῆθος αἰτίαν, καὶ τὴν ἐπιστρεπτικὴν τῶν δευτέρων πρὸς ἑαυτὴν ἐνέργειαν. μία δὲ ἕνωσις ἀμφοτέρων καὶ ἀδιάλυτος συμπλοκὴ τῶν θεῶν τούτων ἐπιτελεῖται, χωριστὴ τοῦ παντὸς καὶ τῶν ἐγκοσμίων ὑποδοχῶν ἐξῃρημένη. καὶ γὰρ ὁ Ζεὺς ἐπὶ ταύτην ἀνάγει τὴν κοινωνίαν τῆς Ἥρας αὐτῷ προτεινούσης, τὴν καταδεεστέραν καὶ ἐγκόσμιον. ἀεὶ μὲν κατ' ἐκείνας τῶν θεῶν ἑνουμένων, τοῦ δὲ μύθου μερίζοντος, καὶ τὰ ἀϊδίως ἀλλήλοις συμπεφυκότα χωρίζοντος. καὶ τὴν μὲν μεγίστην τοῦ παντὸς μίξιν εἰς τὴν τοῦ Διὸς βούλησιν ἀναπέμποντος, τὴν δὲ εἰς τὸν κόσμον προϊοῦσαν αὐτῶν κοινὴν συνεργίαν, ἐπὶ τὴν τῆς Ἥρας πρόνοιαν. τὸ δὲ αἴτιον ὅτι πανταχοῦ τὸ μὲν πατρικὸν τῶν ἐξῃρημένων ἀγαθῶν καὶ ἑνικωτέρων προκατάρχει. τὸ δὲ μητρικὸν, τῶν προσεχῶν τοῖς μετέχουσι καὶ πληθυνομένων, κατὰ τὰς παντοίας προόδους. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ ὕπνος, καὶ ἡ ἐγρήγορσις μεμερισμένως ἐν τοῖς συμβόλοις ὑπὸ τῶν μύθων παραλαμβάνονται. τῆς μὲν ἐγρηγόρσεως τὴν εἰς τὸν κόσμον πρόνοιαν τῶν θεῶν δηλούσης, τοῦ δὲ ὕπνου, τὴν χωριστὴν ἁπάντων τῶν καταδεεστέρων ζωὴν, καὶ τὸ τῶν θεῶν ὁμοῦ καὶ προνοούντων τοῦ παντὸς καὶ ἐν ἑαυτοῖς ἱδρυμένων. ἀλλ' ὥσπερ ὁ Τίμαιος, τό τε μὲν ἐνεργοῦντα παραδίδωσι τὸν τῶν ὅλων δημιουργὸν, καὶ ὑφιστάντα τὴν γῆν, τὸν οὐρανὸν, τὰς πλανωμένας, τὴν ἀπλανῆ, τοὺς κύκλους τῆς ψυχῆς, τὸν νοῦν, τὸν κοσμικὸν, ὅτε δὲ ἐν τῷ ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει μένοντα, καὶ ἀφ' ὅλων ἐξῃρημένον τῶν εἰς τὸ πᾶν ἐνεργούντων, οὕτω δὴ πολὺ πρότερον οἱ μῦθοι, ποτὲ μὲν ἐγρηγορότα τὸν πατέρα τῶν ἐγκοσμίων πάντων, ποτὲ δὲ καθεύδοντα, πρὸς † ἔνδειξιν τῆς διττῆς ζωῆς παραλαμβάνουσι. νῷ γὰρ κατέχει τὰ νοητὰ φησί τις θεῶν, αἴσθησιν δὲ ἐπάγει κόσμοις. οὐκοῦν κατὰ ταύτην μὲν τὴν ἐνέργειαν ἐγρηγορέναι τις ἂν αὐτὸν εἴποι. καὶ γὰρ ἡ παρ' ἡμῖν ἐγρήγορσις, ἐνέργεια τῆς αἰσθήσεώς ἐστι, κατ' ἐκείνην δὲ καθεύδειν ὡς κεχωρισμένην τῶν αἰσθητῶν, καὶ κατὰ νοῦν τέλεον ἀφωρισμένην ζωὴν προστησάμενον. καὶ βουλεύεσθαι μὲν περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐγρηγορότα. κατὰ γὰρ αὐτὴν τὴν ζωὴν προνοεῖ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων, καθεύδοντα δὲ καὶ μετὰ τῆς Ἥρας εἰς τὴν χωριστὴν ἕνωσιν ἀναγόμενον, οὐκ ἐπιλελῆσθαι τῆς ἑτέρας, ἀλλ' ἔχοντα κἀκείνην ἐνεργὸν, μετ' ἐκείνης καὶ ταύτην ἔχει. οὐ γὰρ ὡς ἡ φύσις, τὰ δεύτερα ποιεῖ νοήσεως χωρὶς, οὐδ' αὖ διὰ τὴν νόησιν ἐλαττοῖ τὴν εἰς τὰ καταδεέστερα πρόνοιαν, ἀλλ' ὁμοῦ κατὰ δίκην ἄγει τὰ προνοούμενα καὶ εἰς τὴν νοητὴν αὔγασιν περιωπήν. δηλοῖ δὲ ἄρα τὴν τοιαύτην ὁ μῦθος ἐξῃρημένην ὑπεροχὴν, ἐν τῇ Ἴδῃ λέγων αὐτῷ τὴν πρὸς τὴν Ἥραν γίνεσθαι συνουσίαν. ἐκεῖ γὰρ καὶ τὴν Ἥραν ἐλθοῦσαν ἑαυτὴν ἐπιδοῦναι τῷ μεγίστῳ Διΐ. τί οὖν ἄλλο τὴν Ἴδην αἰνίσσεσθαι φήσομεν, ἢ τὸν τῶν ἰδεῶν τόπον, καὶ τὴν νοητὴν φύσιν, εἰς ἣν αὖ εἰσὶν ὁ Ζεὺς καὶ ἀνάγει τὴν Ἥραν δι' ἔρωτος, οὐκ ἐπιστρέφων εἰς τὸ μετέχον, ἀλλὰ δι' ὑπερβολὴν ἀγαθότητος, καὶ ταύτην δευτέραν ἕνωσιν πρός τε ἑαυτὸν καὶ τὸ νοητὸν χωριζόμενος. τοιοῦτοι γὰρ οἱ τῶν κρειττόνων ἔρωτες ἐπιστρεπτικοὶ τῶν καταδεεστέρων εἰς τὰ πρῶτα, καὶ ἀποπληρωτικοὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀγαθῶν, καὶ τελεσιουργοὶ τῶν ὑφειμένων. οὐκ ἄρα τὴν ἀξίαν ἐλαττοῖ τοῦ μεγίστου Διὸς ὁ μῦθος, αὐτοῦ που χαμαὶ συγγινόμενος τῇ Ἥρᾳ παραδιδοὺς, οὐκ ἀνεχόμενον εἰς τὸ δωμάτιον ἐλθεῖν. αὐτὴ γὰρ τῆς ἐγκοσμίου συμπλοκῆς, τὴν ὑπερκόσμιον αὐτῶν εἰρῆσθαι φησίν. ὁ γοῦν ἡφαιστότευκτος θάλαμος, τὴν τοῦ παντὸς ἐνδείκνυται διακόσμησιν καὶ τὸν αἰσθητὸν τόπον. ἐπεὶ καὶ ὁ Ἥφαιστος δημιουργός ἐστι τοῦδε τοῦ παντὸς ὡς εἴρηται καὶ πρότερον. ἡ δὲ βουλὴ, καὶ τὴν τῆς Ἥρας ἐννοῆσαι παρασκευὴν καθ' ἣν συνάψειν ἑαυτὴν ὑπὸ μεγίστῳ τῶν θεῶν, καὶ προκαλέσασθαι τὴν πατρικὴν τοῦ Διὸς πρόνοιαν εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς γονίμου ἑαυτῆς δυνάμεως, μειζόνως οἶμαι θεάσηται τὴν ὑπερβολὴν, τῆς ὑμνημένης ἐν τῷ μύθῳ τούτῳ χωριστῆς ἑνώσεως τῶν θεῶν. ἐξομοιοῖ γὰρ ἑαυτὴν παντοδαπῶς τῇ μητρὶ τῶν θεῶν, ἀφ' ἧς καὶ αὐτὴ προελήλυθε, καὶ ταῖς μερικωτέραις κοσμεῖται δυνάμεσι τῶν ὁλικῶν ἐν ἐκείνῃ προϋπαρχουσῶν, καὶ μόνον οὐχὶ Ῥέαν αὐτὴν ὑφειμένην ἀποτελέσασα, τῷ δημιουργῷ πρόσεισι τοῦ παντὸς κατὰ τὸ σφέτερον αὐγούμενον νοητόν. καὶ γὰρ δὴ τῷ μεμυημένῳ τὸν πατέρα διὰ τῆς χωριστῆς τῆς ἐγκοσμίου ζωῆς συνάπτεσθαι μέλλουσαν, καὶ αὐτὴν πρὸς τὴν μητέρα τῶν θείων πάντων διακόσμων ἀφομοιῶσαι τὴν ἑαυτῆς τελειότητα, καὶ οὕτω μὲν συμφυῆ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐνστήσασθαι κοινωνίαν. αἱ μὲν οὖν χαῖται τῆς θεοῦ καὶ οἱ πλόκαμοι διασπειρόμενοί τε πανταχῆ, καὶ πάλιν ὑπ' αὐτῆς ἑνιζόμενοι, πάντως οὐκ ἄδηλον ὅτι ταῖς χαίταις εἰσὶν ἀνάλογον τῆς μητρός. χαίταις μὲν γὰρ ἐστὶν ὀξὺ πεφρικότι φωτὶ βλέπονται, φησί τις θεῶν. καὶ γὰρ τοὺς ἱερεῖς πλοκάμους, φαεινοὺς ὁ ποιητὴς ἀπεκάλεσεν. ἡ δὲ ζώνη, τοῖς προεληλυθόσι μὲν ἀπ' αὐτῆς, οὐκ ἀποτετμημένοις δὲ θυσάνοις κατεικονισμένοι, πρὸς τὸν ἐκεῖ ζωστῆρα τῶν ὅλων καὶ παντελῆ τὴν ἀφομοίωσιν ἔλαχε. καὶ ἔστι ζωογόνος τις καὶ αὕτη, καὶ γεννητικὴ παντὸς τοῦ πλήθους τῶν ψυχῶν, ἃς τῶν ἐξηρτημένων θυσάνων ὁ ἀριθμὸς ἐνδείκνυται συμβολικῶς. τὰ δὲ ἕρματα καὶ τὰ ὑποδήματα, τάς τε πρωτίστας καὶ τὰς ἐσχάτας ἀπεικονίζεται τῶν ἐκεῖθεν ἀπορρεουσῶν μερικῶν δυνάμεων. ὧν αἱ μὲν περὶ τὰς ἄκρας ὑφίστανται τῆς θεοῦ δυνάμεις, κἀκείνων ἐξέχονται, αἱ δὲ τὰς περὶ πτέρνας αὐτῆς ὑποδέχονται προόδους. ἡ δὲ ἀμβροσία, καὶ τὸ ἔλαιον, τῶν ἀχράντων ἐστὶ τῆς θεοῦ δυνάμεων συνθήματα. καὶ γὰρ αἱ ἀμείλικτοι τάξεις περὶ αὐτὴν ὑφεστήκασιν. ὃ πρὸ οὖν ἐκεῖνο ὁ ἀδάμαστόν ἐστι τῶν θεῶν καὶ τῆς καθαρότητος αἴτιον γένος, τοῦτο ἐνταῦθα διὰ τούτων σημαίνεται τῶν συμβόλων. καὶ γὰρ ἡ ἀμβροσία τῆς πάσης ἀκαθαρσίας καὶ παντὸς μολυσμοῦ δύναμιν ὑπεραίρουσαν παρίστησιν, καὶ τὸ ἔλαιον ῥώμης ὂν ποιητικὸν καὶ γυμναστικῇ προσῆκον, οἰκείως ἔχει τῇ κουρητικῇ θεότητι. καὶ γὰρ οἱ πρώτιστοι Κούρητες, τά τε ἄλλα τῇ

† ἐνέργειαν.

τέξει τὴν Ἀθηνᾶν αὖθις, καὶ περιστεφθῆναι λέγονται τῷ θαλλῷ τῆς ἐλαίας, ὥς φησιν Ὀρφεύς. τοιούτοις δὴ ἐν συμβόλοις ἡ θεὸς αὕτη τελεσθεῖσα, καὶ οἷον Ῥέα γενομένη μερική, πρόεισι τῷ δημιουργῷ τοῦ παντὸς κατὰ ταύτην συναφθησομένη τὴν ζωήν, καθ' ἣν διαφερόντως μιμεῖται τὸν Κρόνον, οὐκ εἰς τὸ πᾶν προϊών, ἀλλὰ χωριστὸς ὢν ἀεὶ τοῦ ἐγκοσμίου, οὐδὲ περὶ τῶν τῇδε βουλευόμενος κατὰ τὴν ἄγρυπνον πρόνοιαν τῶν ὅλων, ἀλλ' ἐξῃρημένος τῶν αἰσθητῶν κατὰ τὸν θεῖον ὕπνον, καὶ ταύτῃ τὸν πατέρα ζηλῶν, καὶ γὰρ ἐκεῖνος καθεύδων πρώτιστος παραδέδοται τῶν θεῶν. ἔνθα Κρόνος μὲν ἔπειτα φαγὼν δολόεσσαν ἐδωδήν, κεῖτο μέγα ῥέγχων. εἰκότως δὴ οὖν καὶ ἡ τῆς Ἥρας παρασκευὴ πρὸς τὴν ὅλην Ῥέαν ἀποβλέπει τοῦ Διὸς κατὰ τὸν ἰσαμφέρον, καὶ διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ὁμοιότητα τὴν ἐν τῇ Ἴδῃ συνουσίαν προτιμῶντος τῆς εἰς τὸν κόσμον προϊούσης. ἐπεὶ καὶ ὁ κεστός, καὶ ἡ τῆς Ἀφροδίτης σύλληψις οὐδὲν πλέον αὐτὴν ἐξομοιοῖ πρὸς τὴν Ῥέαν. ἣν γὰρ καὶ ἐκεῖ τῆς θεοῦ ταύτης προϋφεστῶσα μονὰς ἄνωθεν ἀπὸ τῆς συνεκτικῆς τοῦ οὐρανοῦ θεότητος, διὰ μέσου Κρόνου προελθοῦσα καὶ καταλάμψασα πᾶσαν τὴν νοερὰν ζωὴν τῷ φωτὶ τοῦ κάλλους. ἀλλ' ἡμᾶς ἐν Ἀφροδίτῃ τὸν κεστὸν ὑπὸ τῷ στήθει λέγεται φέρειν, ὡς ἂν προβεβλημένας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις ἔχουσα. ἡ δὲ Ἥρα κρύπτει πως αὐτὸν ὑπὸ τοῖς κόλποις, ὡς ἂν ἄλλην μὲν ἰδιότητα λαχοῦσα τῆς ὑπάρξεως, ἔχουσα δὲ καὶ τὸν κεστὸν καθόσον καὶ αὐτὴ πεπλήρωται τῆς ὅλης Ἀφροδίτης, οὐ γὰρ ἔξωθέν ποθεν, ἐπάγεται τὴν συνάπτουσαν αὐτὴν πρὸς τὸν δημιουργὸν καὶ ἐν ἑαυτῇ, καὶ ταύτην συνείληφεν. δηλοῦσι δὲ αἱ κοιναὶ προλήψεις, τὴν τῶν θεῶν τούτων κοινωνίαν, ζυγίαν τε καὶ γάμων προστάτιν τιμῶσαι τὴν Ἥραν, ὡς ἂν ἀφ' ἑαυτῆς ἀρξαμένην τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν. ἑαυτὴν γὰρ συζεύγνυσι τῷ δημιουργῷ κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ κεστόν. καὶ διατείνει καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αὐτὸ παρέχεται τὴν ἔνθεσμον πρὸς ἄλληλα κοινωνίαν. ἀλλὰ πῶς λέγονται πρῶτον μὲν εἰς εὐνὴν φοιτῆσαι τὴν ἀρχὴν φίλους λήθοντε τοκῆας. ἔπειτα μειζόνως ἀλλήλοις συνάπτεσθαι νῦν διὰ ἔρωτος ὑπερβολήν, ὃν ὁ Ζεὺς ἠράσθη τῆς Ἥρας. ἢ διότι καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν εἰσὶν αἱ ἰδιότητες, καὶ τῶν ἑνώσεων, ἡ μὲν συμφυὴς τοῖς ἑνιζομένοις, ἡ δὲ ἄνωθεν αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ τελεωτέρου αἰτίου ἐφήκουσα. καὶ κατὰ μὲν τὴν ἑτέραν λανθάνειν λέγονται τοὺς ἑαυτῶν γεννήτορας, ὡς ἂν ἰδίαν ταύτην λαχοῦσαι τὴν ἕνωσιν, κατὰ δὲ τὴν λοιπήν, ἐπ' αὐτὰ ἀνάγεσθαι τὰ σφέτερα αἴτια, διὸ καὶ μείζονα ταύτην εἶναι καὶ τελεωτέραν ἐκείνης. ἀμφοτέρων δὲ ὁμοῦ καὶ διαιωνίως οὐσῶν παρὰ τοῖς θεοῖς, οἱ μῦθοι μερίζουσιν, ὡς τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἐγρήγορσιν, ὡς τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἐπιστροφήν, ὡς τὴν μετάδοσιν τῶν οἰκείων ἀγαθῶν εἰς τὰ δεύτερα, καὶ τὴν μέθεξιν τῶν πρεσβυτέρων αἰτίων. καὶ γὰρ ταῦτα συνυπάρχοντα ἀλλήλοις οἱ μυθοπλάσται τὴν ἀλήθειαν ἐπικρυπτόμενοι χωρίζουσι. πάντα ἄρα κατὰ τὸν θεολογικὸν τρόπον Ὁμήρῳ τὰ περὶ συνουσίας λέγεται τῶν μεγίστων Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. μαρτυρεῖ δὲ ἄρα τούτῳ καὶ ὁ ἐν τῷ Κρατύλῳ Σωκράτης οὐκ ἀλλαχόθεν αὐτὴν ἐτυμολογῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ ἔρωτος, ὡς τῷ Διΐ φησιν οὖσαν ἐρατήν. οὐκ ἄρα κατὰ τὴν ἀπόρρητον θεωρίαν ἐγκαλοῦμεν Ὁμήρῳ τοιαῦτα γεγραφότι περὶ τῶν μεγίστων τούτων θεῶν. εἰ δὲ μὴ προσήκοντα νέοις ἐστὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκούειν, ἀλλ' ἡμῖν φαῖεν ἂν οἱ ποιηταὶ τῶν τοιούτων, οὐ πρὸς νέους ὁ λόγος, οὐδὲ παιδευτικῶς τὰ τοιαῦτα γράφομεν, ἀλλὰ μαινομένῳ στόματι, καὶ ταῦτα ἡμᾶς ἡ τῶν Μουσῶν ἐργάζεται μανία, ἧς τὸν στερόμενον ἐπὶ ποιητικὰς θύρας ἀφικόμενον, ἀτελῆ καὶ αὐτόν, καὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ προσειρήκασιν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα. περὶ δὲ τῶν Ἄρεως καὶ Ἀφροδίτης συνουσιῶν, καὶ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, ἐφεξῆς διέλθωμεν. οὐδὲ γὰρ ταῦτα προσίεσθαί φησιν ὁ Σωκράτης, οὐδὲ τοὺς τοιούτους μύθους παραδιδόναι τοῖς νέοις. τί οὖν καὶ διὰ τούτων ἡ ποίησις αἰνίττεται, λέγωμεν συντόμως.

ΤΙ ΑΙΝΙΤΤΕΤΑΙ Η ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ καὶ Ἄρεως, καὶ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, οἷς λέγει συνδεῖν ἀμφοτέρους τὸν Ἥφαιστον.

ἌΜΦΩ μὲν οὖν οἱ θεοὶ περὶ πάντα τὸν κόσμον ἐνεργοῦσιν, ὅ τε Ἥφαιστος λέγω καὶ ὁ Ἄρης, ὁ μὲν διακρίνων τὰς ἐναντιώσεις τοῦ παντὸς καὶ ἐνεγείρων ἀεί, καὶ σώζων ἀτρέπτους, ἵνα τέλεος ὁ κόσμος ᾖ πᾶσι τοῖς εἴδεσι συμπεπληρωμένος, ὁ δὲ τὴν ὅλην αἰσθητὴν διακόσμησιν τεχνικὴν ἀπεργαζόμενος, καὶ λόγων φυσικῶν καὶ δυνάμεων ἀποπληρῶν. καὶ περὶ μὲν τὸν οὐρανὸν εἴκοσι τρίποδας ὑφιστάς, ἵνα τῷ τελεωτάτῳ τῶν πολυέδρων αὐτὸν κατακοσμῇ σχημάτων, τὰ δὲ ὑπὸ σελήνην ποικίλα καὶ πολύμορφα διαπλάττων εἴδη, πόρπας τε γναμπτάς θ' ἕλικάς τε καὶ ὅρμους, κατὰ τὴν ἔντεχνον ποίησιν δημιουργῶν. καὶ δὴ καὶ Ἀφροδίτης ἄμφω δέονται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐνεργείας. ὁ μὲν ἵνα τοῖς ἐναντίοις ἁρμονίας ἐμποιήσῃ καὶ τάξιν. ὁ δέ, ἵνα τοῖς αἰσθητοῖς δημιουργήμασι κάλλος ἐναπεργάζηται, καὶ ἀγλαΐαν ὅσην, καὶ τόνδε τὸν κόσμον κάλλιστον ἀποτελέσαι τῶν ὁρωμένων ἐδύνατο. πανταχοῦ δὲ τῆς Ἀφροδίτης οὔσης, ὁ μὲν Ἥφαιστος αὐτῆς ἀεὶ κατὰ τὰς ὑπερτέρας. οἷον, εἰ ὁ Ἥφαιστος ὑπερκόσμιος, ὁ Ἄρης ἐγκόσμιος. καὶ εἰ ἐκεῖνος οὐράνιος, ὑπὸ σελήνην αὐτός. διὸ καὶ ὁ μέν, κατὰ βούλησιν τοῦ Διὸς ἄγεσθαι λέγεται τὴν Ἀφροδίτην, ὁ δὲ μοιχεύειν αὐτὴν μεμυθολόγηται. τῷ μὲν γὰρ δημιουργῷ τῶν αἰσθητῶν κατὰ φύσιν ἐστὶν ἡ πρὸς τὴν καλλοποιὸν αἰτίαν καὶ συνδετικὴν κοινωνία. τῷ δὲ τῆς διαιρέσεως προεστῶτι, καὶ τῆς ἐναντιώσεως τῶν ἐγκοσμίων,

κοσμίαν, ἀλλοτρία πᾶσ' ἐστὶν ἡ τῆς ἐναντιώσεως χορηγὸς δύναμις. τοῖς γὰρ συναγωγοῖς, τὰ διακριτικὰ γένη τῶν θεῶν ἀντιδιήρηται. ταύτην τοίνυν τὴν τῶν ἀνομοίων αἰτίων σύμπνοιαν, οἱ μῦθοι μοιχείαν προσειρήκασιν. ἔδει δὲ ἄρα τῷ παντὶ, καὶ τῆς τοιαύτης κοινωνίας, ἵνα καὶ τὰ ἐναντία συναρμοσθῇ, καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ πόλεμος τέλος ἔχῃ τὴν εἰρήνην. ἐπειδὴ δὲ ἄνω μὲν ἐν τοῖς οὐρανίοις τὸ κάλλος προλάμπει, καὶ τὰ εἴδη, καὶ ἡ ἀγλαΐα, καὶ τὰ Ἡφαιστότευκτα δημιουργήματα, κάτω δὲ ἐν τῇ γενέσει τῶν στοιχείων, ἡ ἀντίθεσις καὶ ἡ μάχη, καὶ ἐναντίωσις τῶν δυνάμεων, καὶ ὅλως τὰ ἀρεϊκὰ δῶρα, διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὴν σύνερξιν τοῦ Ἄρεως, καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἐφορᾷ μὲν ἄνωθεν ὁ ἥλιος, μηνύει δὲ τῷ Ἡφαίστῳ, καθόσον αὐτῷ συνεργεῖ ταῖς ὅλαις ποιήσεσιν. ὁ δὲ Ἥφαιστος δεσμοῖς ἐπιβάλλων αὐτοῖς λέγεται παντοίοις, ἀφανέσι τοῖς ἄλλοις, ὡς αὖ καὶ τὰ γένη τὰ κατακοσμῶν τοῖς τεχνικοῖς λόγοις, καὶ μίαν σύστασιν ἀπεργαζόμενος, ἔκ τε τῶν ἀρεϊκῶν ἐναντιώσεων, καὶ τῶν συναρμοστικῶν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαθῶν. δεῖ γὰρ ἀμφοῖν τῇ γενέσει. ἐπεὶ καὶ ἄλλοι μὲν οἱ δεσμοὶ τῶν οὐρανίων, ἄλλοι δὲ οἱ τῶν ὑπὸ σελήνην. οἱ μὲν γάρ εἰσιν ἄλυτοι, καθάπερ φησὶν ὁ Τίμαιος, οἱ δὲ λυτοί. διὰ δὴ τοῦτο λύει πάλιν ὁ Ἥφαιστος τοὺς δεσμοὺς, οἷς τὸν Ἄρη συνέδησε καὶ τὴν Ἀφροδίτην, καὶ ταῦτα διαφερόντως ποιεῖ τῷ Ποσειδῶνι πειθόμενος. ὃς δὴ τὴν ἀειγενεσίαν σώζεσθαι βουλόμενος, καὶ τὸν κύκλον τῆς μεταβολῆς εἰς ἑαυτὸν ἀνακυκλεῖσθαι, τά τε γενόμενα φθορᾶς ἀξιοῖ, καὶ τὰ φθαρέντα εἰς γένεσιν ἀναπέμπει. τί οὖν θαυμαστὸν, εἰ καὶ Ὅμηρος ὑπὸ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, τόν τε Ἄρεα καὶ τὴν Ἀφροδίτην συνδεῖσθαι φησὶν, ὅπου καὶ ὁ Τίμαιος τοὺς λόγους, τοὺς δημιουργικοὺς, οἷς οἱ κατ' οὐρανὸν τὰ γενητὰ συνιστᾶσι δεσμοὺς προσείρηκεν. πῶς δὲ οὐ μετὰ τὴν πραγμάτων λέγεται φύσιν τὸ λύειν αὐτὸν τὰ δεδεμένα τῶν γενεσιουργῶν δεσμῶν αὐτῶν ὑπαρχόντων; καὶ ἔοικεν ὅτι ὅλος δημιουργὸς ἐκ τῶν ἐναντίων στοιχείων τὸν κόσμον συνιστὰς, καὶ διὰ ἀναλογίας ἑαυτῷ φιλίας ἀπεργαζόμενος, συνάγειν εἰς ταυτὸν τὰς Ἡφαίστου, καὶ Ἄρεως, καὶ Ἀφροδίτης ἐνεργείας. καὶ γεννῶν μὲν τὰς ἐναντιώσεις τῶν στοιχείων κατὰ τὸν ἐν ἑαυτῷ γεννῶν Ἄρεα, φιλίαν δὲ μηχανώμενος κατὰ τὴν τῆς Ἀφροδίτης δύναμιν ἐνεργῶν. συνδέων δὲ τοῖς ἀρεϊκοῖς τὰ ἀφροδισιακὰ, τὴν Ἡφαίστου τέχνην ἐν παραδείγματι προειληφέναι. πάντ' ἄρ' ἐστὶν αὐτὸς, καὶ μετὰ πάντων ἐνεργεῖ τῶν θεῶν. καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι δημιουργοὶ τὸν σφέτερον πατέρα μιμούμενοι, ζῶά τε ἀπεργάζονται θνητὰ, καὶ φθίνοντα πάλιν δέχονται, τῷ Ἡφαίστῳ συναπογεννῶντας τοὺς ἐνταῦθα δεσμοὺς, καὶ τῆς λύσεως αὐτῶν προειληφότες αὐτοὶ τὰς αἰτίας. πανταχοῦ γὰρ ὁ τὸν δεσμὸν περιέχων, καὶ τὴν τῆς λύσεως οἶδεν ἀνάγκην.

ΤΙ'ΝΑ ῬΗΤΕ'ΟΝ ΠΡΟ'Σ ΤΑ'Σ ΤΟΥ͂ ΣΩΚΡΑ'ΤΟΥΣ ἐνεπιστάσεις, περὶ φιλοχρηματείας τῆς παρ' Ὁμήρῳ τοῖς ἥρωσιν ἀποδεδομένης.

ΤΟΣΑΥ͂ΤΑ καὶ πρὸς ταύτην τὴν ἀπορίαν εἰρήσθω, τὴν τοῦ Σωκράτους ἐπίστασιν, μετὰ δὲ ταύτην ἐκεῖνα ἐπισκεπτέον, ὅσα δή φησι τὸ φιλοχρήματον ἡμῶν αὔξειν τῆς ψυχῆς. τί γὰρ βουλόμενος ὁ Φοῖνιξ τῷ Ἀχιλλεῖ συνεβουλεύσατο, δῶρα μὲν λαβόντι τῆς μήνιος ἀπαλλάττεσθαι, ἄλλως δὲ μή; τί δὲ Ἀχιλλεὺς ὁ καὶ παρὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος δῶρα λαμβάνων ὑπὲρ τῆς ὕβρεως, καὶ τὸν τοῦ Ἕκτορος νεκρὸν οὐκ ἄλλως ἀποδιδοὺς ἢ μετὰ χρημάτων λύτρων; ὁ γὰρ τῶν τοιούτων κατήκοος γιγνόμενος, δεινὴν καὶ ἀπλήρωτον τὴν ἐπιθυμίαν περὶ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν ἀπεργάζεται. πρὸς δὴ ταῦτα καὶ ἡμεῖς ἐν βραχεῖ λέγομεν, ὅτι καὶ ὁ Φοῖνιξ συνεβούλευε τῷ Ἀχιλλεῖ χρήματα λαβόντι παύεσθαι τῆς ὀργῆς, καὶ Ἀχιλλεὺς λαβὼν ἀπηλλάττετο, τεκμήριον ἄμφω ποιούμενοι τὴν τῶν χρημάτων δόσιν τῆς τοῦ διδόντος μεταμελείας. ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ φιλοχρήματον ἀποπιμπλάντες τῆς ψυχῆς, οὐδ' ὡς ὅρον τῆς εὐδαιμονίας ἡγούμενοι, τὴν τῶν χρημάτων αὔξησιν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν αὐτοὶ τὰ χρήματα ᾔτησαν ἀλλὰ προτεινόμενα ἐδέξαντο. εἰ δὲ καὶ τοῦ Ἕκτορος τὸν νεκρὸν χρημάτων ἀπεδίδοτο τῷ πατρί, τάχα μὲν καὶ ἔθος τι τοιοῦτον ἦν φαίνεται, λύτρα δέχεσθαι τῶν πολεμίων σωμάτων. δεῖ δὲ αὖ κἀκεῖνο συννοεῖν ὅτι στρατηγικὸν, καὶ ὥσπερ εἴποι τις αὖ, τὸ τῶν ἀγωνιστῶν περισκέπτειν τὴν εὐπορίαν, αὔξειν δὲ τὰ τῶν οἰκείων ἐν ἀλλοτρίᾳ χώρᾳ πολεμεῖν ἀναγκαζομένων, ἀλλὰ πάντα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, τοῖς μὲν ἥρωσιν ἐκείνοις λόγον τινὰ εἶχεν ὑπ' αὐτῶν πραττόμενα, καὶ περιστατικῶς ἐνεργοῦσι, καὶ καθ' ἄλλα ἔθη τὰς πράξεις μετιοῦσι. τοῖς δὲ ὑπ' αὐτοῦ νομοθετουμένοις τρεφομένοις, ἀντιπεπόνθα πάντως ἐστὶν ἀκούειν, ὧν αὖ τε φύσεις φιλόσοφοι, καὶ ἡ παιδεία πρὸς ταύτην βλέπουσα τὴν ζωὴν παραδέδοται, κτήσεις δὲ καὶ περιουσίαι παντελῶς ἀφῄρηνται. εἰ δὲ βούλεσθε κἀκεῖνα προσθῶμεν τοῖς εἰρημένοις ὑπὲρ Ἀχιλλέως, ὅτι καὶ τῷ Ἀγαμέμνονι φιλοχρηματείαν ἐκεῖνος ἐγκαλεῖ, καὶ ὡς ἐπονείδιστον διαβάλλει τὸ πάθος. Ἀτρείδη κύδιστε φιλοκτεανώτατε πάντων. καὶ τὴν ὀλιγωρίαν ἣν ἔχει περὶ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν, αὐτὸς παρίστησι λέγων, ὅτι πάντα κατορθῶν καὶ πόλεις ἀνδραποδιζόμενος, καὶ αἰχμαλώτους λαμβάνων, σμικρὰ ἐκ πολλῶν κομιζόμενος οὐ διαφέρει ὡς τῶν ὅλων ἐπιτρέπει τῷ Ἀγαμέμνονι τὴν διανομὴν, ἐν οὐδενὸς μέρει τήν τε περιουσίαν αὐτῶν, καὶ τὴν αὔξησιν τιθέμενος, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε ἔρχομ' ἔχων ἐπὴν κεκάμω πολεμίζων. ἔτι δὲ οὐδὲ προτείνοντος τοῦ Ἀγαμέμνονος τὰ δῶρα προσήκατό τε τὴν ἀρχὴν, ὅ τε μή πω καιρὸν ὄντα τῆς

τοι μὲ οὐ λέληθεν ὅτι τοῖς περὶ τὰς τελετὰς δεινοῖς, πολλὰ τοιαῦτα περὶ τοὺς δαίμονας ἀποτετόλμηται, ἀλλ' ἴσως ἐκείνοις μὲν ὑπὸ κρειττόνων δυνάμεων φρουρουμένοις, οὐδεμίαν τὰ τοιαῦτα ζημίαν ἐπάγειν ἦν ἱκανά. τοῖς δὲ ἄλλοις ἀνθρώποις ἐπιτρέπει δίκη, σωφρονίζουσα τοὺς ἐν τοῖς λόγοις πλημμελήσαντας. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς πρὸς τὸν Ξάνθον αὐτοῦ λεγομένης μάχης, οὐ χαλεπὸν ἀπαντᾶν. οὐ γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν θεὸν ἀπειθὴς ἦν, ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ φαινόμενον ὕδωρ ἐμποδίζον αὐτῷ τὴν ἐπὶ τῶν πολεμίων ὁρμήν, ἢ πρός τινα τῶν ἐγχωρίων δυνάμεων μετὰ θεῶν συμμάχων ἠγωνίζετο. καὶ γὰρ Ἀθηνᾶς καὶ Ποσειδῶνος αὐτῷ παρόντων καὶ συμπνεόντων ἀνθίστατο. καί μοι δοκεῖ περὶ πάσας τὰς διαφορὰς ἡ ποίησις τοὺς ἀγῶνας διαπλέκουσα, καὶ τοτὲ μὲν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους μάχας ἱστοροῦσα, τοτὲ δὲ τῶν κρειττόνων γενῶν, ὥσπερ ἐν τῇ καλουμένῃ θεομαχίᾳ, καὶ ταύτην παραδοῦναι τὴν ἀντίστασιν τῶν ἡρώων πρός τινας δαιμονίας φύσεις, ἐνδεικνυμένη τοῖς τῶν τοιούτων ἐπαΐειν δυναμένοις, ὅτι καὶ τὰ πρώτιστα τῶν τελευταίων ἐξισοῦταί πως τοῖς ἐσχάτοις τῶν πρώτων, καὶ διαφερόντως ὅταν ὑπ' αὐτῶν φρουρῆται καὶ κινῆται τῶν θεῶν. καὶ οὐκ Ἀχιλλεὺς πρὸς τὸν Ξάνθον μόνος, ἀλλὰ καὶ Ἡρακλῆς οὕτω πρὸς τὸν Ἀχελῷον διαγωνίσασθαι λέγεται, πρὸς ὃν καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἐπανάγων, οὐδὲ τοὺς τοιούτους ἀγῶνας ἀπεσείετο. τὸ δὲ δὴ τρίτον τῶν προκειμένων ζητημάτων διαλυόμεθα λέγοντες, ὅτι πρώτιστον μὲν ἦν τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ προηγούμενον ἀγαθὸν ἐπανελθόντι τῷ Σπερχειῷ τὰς τρίχας ἀποκείρασθαι κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν. ἀπογνόντι δὲ ἄρα τὴν ἐπάνοδον, καὶ τοῦτο πεισθέντι προειπούσης τῆς μητρός. Αὐτίκα γάρ τοι ἔπειτα μεθ' Ἕκτορα πότμος ἑτοῖμος, πῶς οὐχὶ τὸ δεύτερον ἦν ἀναγκαῖον ὡς τιμὴν τοῦ φίλου τὰς κόμας ἀφελεῖν; ἐπεὶ καὶ ὁ παρ' ἡμῖν Σωκράτης δέχεται τοὺς στεφάνους, οὓς ὁ Ἀλκιβιάδης ἔφερε τῷ θεῷ καὶ ἀναθείη, καὶ οὐδὲν οἴεται πλημμελές, ὅ τι αὐτὸς ποιεῖν, ὅ τι ποιοῦντα τὸν νεανίσκον περιορᾶν. καὶ ταῦτα ἐν Ἀλκιβιάδῃ δευτέρῳ παρειλήφαμεν, ἐῶ λέγειν, ὡς οὐδὲ ἱεραί που τοῦ ποταμοῦ γεγόνασιν αἱ τρίχες. ὁ γὰρ μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἱερὰς αὐτὰς ἀνοίσειν ἐπαγγειλάμενος, ἀφαιρεθεὶς τὴν ἐπάνοδον, συναφῄρηται καὶ τὴν τῶν τριχῶν ἀφιερώσεως.

ΠΩΣ ἈΠΟΛΟΓΗΤΈΟΝ ὙΠῈΡ ΤῊΣ ΤΩ͂Ν ἩΡΏΩΝ ἘΝ ΤΗ͂ι ΠΟΙΉΣΕΙ περὶ τὸν βίον φαινομένης ὀλιγορίας, ἢ ὅλως ἀτόπου παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐν τοῖς μύθοις ἱστορίας.

ἈΛΛᾺ τούτων μὲν ἅδην, ὑπόλοιπον δὲ δεῖ μοι περὶ τῶν εἰς τὸν Ἕκτορα τῷ Ἀχιλλεῖ πεπραγμένων, καὶ τῶν περὶ τὸ σῆμα ἕλξεων τοῦ Πατρόκλου, καὶ ὧν εἰς τοὺς ζωγρηθέντας ἔδρασεν ἐμβαλὼν εἰς τὴν πυράν, τὸν εἰκότα λόγον ἀποδοῦναι. ταῦτα γὰρ οὐκ ἀληθῆ περὶ ἀνδρὸς λέγεσθαί φησιν ὁ Σωκράτης, ὃς ἦν θεᾶς παῖς, καὶ Πηλέως τοῦ σωφρονεστάτου ἐκ Διὸς φύντος, καὶ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Χείρωνι τεθραμμένου. εἴρηται μὲν οὖν καὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ὡς Θετταλικόν τι τοιοῦτον ἔθος ἦν, καὶ ὁ Κυρηναῖος μαρτυρεῖ ποιητής. πάλαι δ' ἔτι Θεσσαλὸς ἀνὴρ ξυστὰς φθιμένων ἀμφὶ τύμβον φονίας. καὶ ὡς ταῦτα συμπληροῦντα τὴν περὶ τὸν Πάτροκλον ὁσίαν παρειλῆφθαι. εἰ δὲ καὶ ὁ Ἕκτωρ εἷλκε τὸν Πάτροκλον ὄντα νεκρόν, ἵνα ἀπ' ὤμοιιν κεφαλὴν τάμοι ὀξέϊ χαλκῷ. τὸν δὲ νέκυν Τρῳῇσιν ἐρυσσάμενος κυσὶ δοίη, καὶ ταῦτα οὐκ ἠγνόησεν, ἀλλ' εἰπόντος ἔγνω Ἴριδος. μάλιστα δὲ φαίδιμος Ἕκτωρ, Ἑλκέμεναι μέμονε, κεφαλὴν δέ ἑ θυμὸς ἀνώγει, Πῆξαι ἀνὰ σκολόπεσσι ταμόνθ' ἁπαλῆς ὑπὸ δειρῆς, Ἀλλ' ἄνα, μηδ' ἔτι κεῖσο, σέβας δέ σε θυμὸν ἱκέσθω, Πάτροκλον Τρῳῇσι κυσὶ μέλπηθρα γενέσθαι. πῶς οὐ τὴν πρέπουσαν αὐτῷ δίκην ἀποδίδωσιν ἕλκων περὶ τὸν τοῦ Πατρόκλου τάφον, καὶ τά τε τὸν φίλον τιμῶν, καὶ τῆς μὲν ἐννοίας αὐτὸν διὰ τῆς ἕλξεως τὴν τιμωρίαν εἰσπραττόμενος, μὴ ποιήσαντα δὲ ὅσα προὔθετο τοῖς οἰκείοις ἀποδιδούς, καὶ ταφῆς ἀξιωθῆναι συγχωρῶν. ὁ γὰρ τοιαῦτα μέτρα ταῖς πράξεσιν ἐπάγων, κατὰ τὴν ὅλην δίκην ἐνεργεῖ, καὶ τὴν πρόνοιαν τῶν θεῶν. διὸ καὶ ὁ ποιητὴς ὑπουργοῦντα ταῖς τῶν κρειττόνων βουλήσεσιν αὐτὸν ἡμερώτερα περὶ τὸν Ἕκτορα βουλεύεσθαί φησιν, ὡς καὶ ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ θεραπεῦσαι τὸ λείψανον. Τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμωαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ, Ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα, Αὐτὸς τόν γ' Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας. πάντα ἄρα κατὰ τὸ προσῆκον αὐτῷ μέτρον ἀποδέδοται τὰ περὶ τοὺς ἀπελθόντας ἐνεργήματα. τόν τε γὰρ φίλον διαφερόντως ἐτίμησεν, οὐ μόνον καταγωνισάμενος τὸν πολέμιον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐννοίας αὐτὸν τὴν ἀνόσιον δίκην εἰσπραξάμενος. καὶ αὖ πάλιν τῷ πολεμίῳ τὴν ὕβρεως ἀμοιβήν, τήν τε περὶ τὸν Πρίαμον φιλανθρωπίαν, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν θεραπείαν ἐσχάτην κατεβάλλετο. περί γε μὴν τῶν ἐπὶ τῇ πυρᾷ σφαγέντων, τοσοῦτον ῥητέον. ὅτι κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον, ἥ τε περὶ τὸν Πάτροκλον αὐτῷ τιμή, καὶ διὰ τοῦτο τελέως συμπεπλήρωται, καὶ οὐδὲν περὶ ἐκείνους ἔπραξέ τι, ἢ εἰ πολεμίους ὄντας, ὥσπερ τῶν ἄλλων τοὺς προστυχόντας ἀπέκτεινεν. τί γὰρ ἂν διαφέροι πρὸς τῇ πυρᾷ τοῦτο παθεῖν, ἢ πρὸς τῷ ποταμῷ; πῶς δὲ οὐδ' ἄμεινον ἔπραξεν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ῥᾳδίως αὐτοῖς τῶν σωμάτων ἀφανισθέντων, ἢ ὑπὸ τῶν θηρίων σπαραττόμενοι, καὶ ταῦτα τῷ Λυκάονι πάσχοντος, πρὸς ὃν φησὶν ὁ Ἀχιλλεύς, Ἐνταυθοῖ νῦν κεῖσο μετ' ἰχθύσιν οἵ σ' ὠτειλῆς Αἷμ' ἀπολιχμήσονται ἀκηδέες. Εἰ δὲ δεῖ καὶ τῶν ἀπορρητοτέρων ὑπὸ τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν θεωρουμένων καὶ ἐν τούτοις ποιήσασθαι μνήμην, ῥητέον ὅτι πᾶσα ἡ περὶ τὴν πυρὰν ἐκείνην τοῦ Ἀχιλλέως πραγματεία, μιμεῖται τὸν παρὰ τοῖς θεουργοῖς τῆς ψυχῆς ἀπαθανατισμὸν εἰς τὴν χωριστὴν ἀνάγουσα τὴν τοῦ Πατρόκλου ψυχήν. διὸ

καὶ τὰ

καὶ τὰ περὶ τῆς πυρᾶς ἐπικαλεῖσθαι λέγει τοὺς ἀνέμους, Βορέαν καὶ Ζέφυρον. ἵνα καὶ τὸ φαινόμενον ὄχημα διὰ τῶν ἐμφανῶν αὐτῶν κινήσεων, τύχῃ τῆς πρεπούσης θεραπείας, καὶ τὸ τούτου θειότερον ἀφανῶς καθαρθῇ, καὶ εἰς τὴν οἰκείαν ἀποκατασταθῇ λῆξιν, ὑπὸ μὲν τῶν ἀερίων καὶ τῶν σεληναίων καὶ τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν ἀνελκόμενον, ὥς πού φησί τις τῶν θεῶν, καὶ παννύχιος ἐπισπένδειν παραδίδοται τῇ πυρᾷ. Χρύσεον ἐκ κρητῆρος ἑλὼν δέπας ἀμφικύπελλον, ψυχὴν κικλήσκων, Πατρόκλεος δειλοῖο. Μονονουχὶ κηρύττοντος ἡμῖν τοῦ ποιητοῦ, καὶ ὅτι περὶ τὴν τοῦ φίλου ψυχὴν ἡ πραγματεία τοῦ Ἀχιλλέως ἦν, ἀλλ' οὐ περὶ τὸ φαινόμενον μόνον, καὶ ὅτι πάντα συμβολικῶς αὐτῷ παρείληπται. καὶ ὁ χρυσοῦς κρατὴρ τῆς πηγῆς τῶν ψυχῶν, καὶ τὸ σπονδῆς τῆς ἐκεῖθεν ἀπορροίας κρείττονα ζωὴν ἐποχετευούσης τῇ μερικῇ ψυχῇ, καὶ ἡ παρὰ τῆς ἀχράντου καθαρότητος τῆς εἰς τὸ ἀφανὲς περιαγωγὴν ἐκ τῶν σωμάτων δυναμένης, καὶ ὅλως πολλὰ τῆς ὑπονοίας ταύτης λάβοι τις ἂν τεκμήρια τῷ τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν ἐντυχών. τοιαύτης δὲ τῆς περὶ τὸν Πάτροκλον οὔσης θεραπείας, οὐκ ἂν ἀπὸ τρόπου τις λέγοι, καὶ τοὺς δώδεκα τούτους πρὸς τῇ πυρᾷ σφαγέντας, ὥσπερ ὀπαδοὺς συντετάχθαι τῇ τοῦ Πατρόκλου ψυχῇ τὸ ἡγεμονικὸν αὐτῆς τοῦ Ἀχιλλέως εἰδότος καὶ θεραπεύσαντος. διὸ καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ὡς οἰκειότατον τοῖς ἐπὶ τοῦθ' ἥκουσι μέλλουσι, καὶ ταῖς παντελέσι προόδοις ἀνειμένον τῶν θεῶν ἐπελέξατο. πολλοῦ ἄρα δεῖ κατά τινα τῆς ψυχῆς ὠμότητα δεινὴν καὶ ἀγριότητα ταῦτα ἐκεῖνο, ἀλλ' οὖν κατά τινας ἱερατικοὺς θεσμοὺς περὶ τὰς τῶν ἐν πολέμῳ τελευτησάντων ψυχὰς ἀφωρισμένους, ἅπασαν τὴν πραγματείαν ταύτην πραγματεύεσθαι. μή τι οὖν ὑπερηφανίαν αὐτῷ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων ἐγκαλῶμεν, μή τι ἐπισκώπτωμεν εἰ θεᾶς ὢν παῖς καὶ Πηλέως καὶ Χείρωνος μαθητής, τοιαῦτα ἔπραξε. τὰ μὲν γὰρ ὡς τῆς ὅλης δίκης στοχαζόμενος, τὰ δὲ πολεμικὸς ὤν, τὰ δὲ ἱεραῖς μεθόδοις χρώμενος ἔπραξεν. ἐν ἅπασι δὲ ὁ ποιητὴς τὰ μέτρα τῆς μιμήσεως, τελέως διεσώσατο. τὰ μὲν δὴ πρὸς Ὅμηρον βλέποντα τῶν Σωκρατικῶν ἐγκλημάτων, τοιαύτης ἀπαντήσεως τυγχάνει. εἰ δὲ Θησέα τις καὶ Πειρίθουν εἰσάγοι τῶν ποιητῶν, ἢ ἐπὶ τὴν τῆς Ἑλένης ἁρπαγὴν ὡρμηκότας, ἢ εἰς ᾅδου κατεληλυθότας, τάχα ἂν καὶ ταῦτα μυθικώτερον λεγόμενα τῆς πρεπούσης ἀξιώσαιμεν θεωρίας. λέγονται τοῦ ἀφανοῦς κάλλους καὶ τοῦ ἐμφανοῦς ἐρασταὶ γενομένους τοὺς ἥρωας τούτους μεμυθολογῆσθαι, τήν τε Ἑλένην ἁρπάζειν, καὶ εἰς ᾅδου πεπορεῦσθαι. κἀκεῖθεν αὐτὸν μὲν δι' ὑψηλόνοιαν ὑφ' Ἡρακλέους ἀνῆχθαι, τὸν δὲ αὐτοῦ που καταμεῖναι πρὸς τὸ ἀνάντες ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι τῆς θεωρίας ἀδυνατήσαντα. εἰ δὲ καὶ ἄλλως πως ἔχει τὰ τοιαῦτα τῆς Ὁμηρικῆς οὐχ ἀπῆρτηται ποιήσεως, τοῖς τε θεοῖς πανταχοῦ, καὶ τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν γένεσι, καὶ ταῖς ἡρωϊκαῖς ζωαῖς τὸ πρέπον ἀποδούσης κατὰ τὴν μίμησιν. καὶ τὰ μὲν ἀπορρητότερον ἐνδειξαμένης, τὰ δὲ καὶ αὐτόθεν σὺν νῷ καὶ ἐπιστήμῃ περὶ τούτων ἡμᾶς διδαξάσης, καὶ οὐδὲν ἀπολειπούσης γένος τῶν ὄντων ἀδιερεύνητον, ἀλλ' ἕκαστα κατὰ τὴν ἑαυτῶν τάξιν ἐνεργοῦντα πρὸς τὰ ἑαυτά, καὶ τὰ ἄλλα παραδεδωκυίας.

ΟΤΙ ΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΟΝ ΟΜΗΡΟΝ ΩΣ ΗΓΕμόνα πάσης ἀληθείας ὁ Πλάτων εἴωθε γεραίρειν, δεύτερον.

Α῞ ΜΕΝ τοίνυν ὑπὲρ Ὁμήρου δυνατὸν λέγειν πρὸς τὰς ἐν πολιτείᾳ τοῦ Σωκράτους ἐπιστάσεις, τοιαῦτα ἂν εἴη. πάλιν δὲ αὖ ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς δείκνυμεν, ὡς ἄρα καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων, πολλαχοῦ μὲν οὖν ὡς εἰπεῖν εἰσποιεῖται τὸν Ὅμηρον, καὶ φίλον ἡγεῖται, καὶ μάρτυρα καλεῖ τῶν ἑαυτοῦ δογμάτων. τοτὲ μὲν περὶ τῶν ἀποδείξεων ὥσπερ εἰς θεῖαν φήμην ἀναφέρων τὴν ἐπιστήμην ἐκ τῆς Ὁμήρου κρίσεως, τότε δὲ καὶ ἐν μέσοις τοῖς περὶ τῶν ὄντων λόγοις ἐπ' αὐτὸν ἀναπέμπων τὴν τῆς θεωρίας ἁπάσης ἀρχήν. ἐν Φαίδωνι μὲν γὰρ ὅπου διαφερόντως ὁ Σωκράτης τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀναπλοῖ, καὶ πᾶν τὸ τῆς ἐπιστήμης πλῆθος, ἀνοίγει τοῖς ἑαυτοῦ ζηλωταῖς, πολλοῖς δή τισι καὶ παντοδαποῖς λόγοις κατασκευασάμενος, ὡς ἄρα ἄλλη μέν ἐστιν ἡ ἁρμονία τῶν σωμάτων, ἄλλη δὲ ἡ ψυχῆς φύσις, καὶ διέζευκται ταῦτα κατ' οὐσίαν ἀπ' ἀλλήλων, τελευτῶν ἐπὶ τόνδε τὸν ποιητὴν καταφεύγει, καὶ τοῖς ἐκείνου ῥήμασιν ἐναργεστάτοις τεκμηρίοις χρώμενος ἐξῃρημένην ἐπιδείκνυσι τὴν ψυχὴν τῆς περὶ τὸ σῶμα τῶν κράσεων ἁρμονίας. τὸ γὰρ διαμαχόμενόν φησι πρὸς τὴν ἐν τῷ στήθει τεταγμένην ζωὴν κινουμένην, καὶ λέγον, τέτλαθι δὴ κραδίη, πάντως που κατὰ φύσιν ἐξήλλακται τούτου πρὸς ὃ διαμάχεται, καὶ τὸ κατεξανιστάμενον τοῦ σώματος, οὐκ ἂν ἐν τῷ σώματι τὴν ὑπόστασιν ἔχοι, καὶ οὕτω δὴ προϊὼν ὁ Σωκράτης καὶ συμπεραινόμενος ὅτι τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ἑτέραν χρὴ φάναι τῆς τοῦ σώματος ἁρμονίας, ὥσπερ εἰς ἄφυκτον ἀνάγκην ἀνακλείων τὸν σύμπαντα λόγον. οὔτε γὰρ ἂν φησὶν Ὁμήρῳ θείῳ ποιητῇ ταύτῃ λέγοντες ὁμολογοῖμεν, οὔτε ἡμῖν αὐτοῖς. πολλοῦ ἄρα δὴ τὴν Ὁμήρου κρίσιν ἀτιμάζειν τὴν πρὸς αὐτὸν διαφωνίαν ἐν ἴσῳ τοῖς παντελῶς ἀδυνάτοις τιθέμενος. ἀλλὰ μὴν προσήγορον ἑαυτῷ καὶ φίλον νομίζειν ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς λόγοις, ὁ τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἀναρμοστίαν τὴν πρὸς ἐκεῖνον οὐδὲν διαφέρειν ἡγούμενος. ἐν δὲ τοῖς νόμοις, θειότατόν τε αὐτὸν ποιητὴν ἀποκαλεῖ, καθάπερ ἄλλους ἄλλοτι τῶν ὀνομάτων, καὶ τούτου γε δὴ θείου προσῆκον ἡγούμενος. ἔοικε γοῦν φησὶν οὗτος ὁ ποιητὴς θειότατος γεγονέναι, καὶ περὶ τῆς τῶν πολιτειῶν διαλεγόμενος, καὶ ὅπως ἐκ τῆς παρονομαστικῆς ἐπιστασίας εἰς τὸ σχῆμα προῆλθον τῶν ἀνθρώπων οἰκισμοί, διδάσκων, πανταχοῦ τὴν Ὁμήρου μαρτυρίαν προσίθησιν, καὶ τέλος εἰς πᾶσαν ποιητι-

κλὴν τὴν ἔνθεον μίαν εὐφημίαν τῆς μεγίστης διατείνειν. θεῖον γὰρ ὂν δὴ καὶ τὸ ποιητικὸν ἐν γένος ὑμνωδὸν πολλῶν τῶν κατ᾽ ἀλήθειαν γεγονότων σὺν τισὶ χάρισι καὶ μούσαις ἐφάπτεται ἑκάστοτε. ἐν δὲ τῷ Μίνωι τὴν περὶ τοῦδε τοῦ ἥρωος κρίσιν ἣν εἶχεν Ὅμηρος ἐξηγούμενος ἐπάγει, καὶ Ὀδυσσείας ἐν νεκυίᾳ δικάζοντα χρυσοῦν σκῆπτρον ἔχοντα πεποίηκεν, καὶ ὅτι χρυσοῦν σκῆπτρον οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν παιδείαν λέγει τοῦ Μίνωος ᾗ εὔθυνε τὴν Κρήτην, καὶ οὐκ ἐν τούτῳ τῷ διαλόγῳ μόνον Ὁμήρῳ χρῆται μάρτυρι τῆς περὶ τοῦ Μίνωος ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ἐν νόμοις γράφων. μὴν οὖν καθ᾽ Ὅμηρον λέγει ὡς τοῦ Μίνω φοιτῶντος δι᾽ ἐνάτου ἔτους πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἑκάστοτε συνουσίαν, καὶ κατὰ τὰς παρ᾽ ἐκείνου φήμας ταῖς πόλεσιν ἡμῶν θέντος τοὺς νόμους, καὶ ὅλως πανταχοῦ τὴν περὶ τῶν ἡρώων ἀλήθειαν παρ᾽ Ὁμήρου δοκιμάζειν μανθάνειν. ἐν δὲ τῷ Γοργίᾳ μετὰ τοὺς πολλοὺς καὶ μακροὺς ἀγῶνας, οὓς ὑπὲρ σωφροσύνης τε καὶ ἄλλης ἀρετῆς ἁπάσης πρὸς τὸν Καλλικλέα διηγωνίσατο μῦθον διεξιέναι μέλλων, οὐ μῦθον ἀλλὰ λόγον ὄντα καθάπερ φησὶν αὐτὸς, καὶ τῶν ἐν ᾅδου δικαστῶν διαμνημονεύσας καὶ τῆς ἀφ᾽ ἑνὸς πατρὸς, ἐς τρεῖς δημιουργικὰς μονάδας τῶν θεῶν προόδου, καὶ τῆς ἐν τῷ παντὶ διακληρώσεως, ἐκ τῆς Ὁμηρικῆς ὑφηγήσεως, τὰς τῶν θεομυθίας ἀρχὰς καταβάλλεται. ὥσπερ γὰρ Ὅμηρος λέγει διενείμαντο τὴν ἀρχὴν, ὅ, τι Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν, καὶ ὁ Πλούτων, καὶ μικρὸν ὕστερον δικαστὴν ἐν ᾅδου καθίζων τὸν Μίνω ταῖς ψυχαῖς, τῆς Ὁμήρου περὶ αὐτοῦ διδασκαλίαν, ὡς ἔνθεον προστίθησι. οὐ λέγειν ὅτι καὶ τὸ ἐν ᾅδου δικαστήριον, παρ᾽ ἐκείνου τὰς ἀφορμὰς ἔλαβεν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν, καὶ εἰσαῦθις μέτιμεν. ἐν δὲ τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ, καὶ περὶ τῆς λήξεως ἣν εἶχεν ἐνδείκνυται, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν συντάξεως παρ᾽ Ὀρφεῖ συγγενέσθαι, καὶ Ἡσιόδῳ καὶ Ὁμήρῳ ἐπὶ πόσῳ ἄν τις δέξαιτο ὑμῶν. ἐγὼ μὲν γὰρ πολλάκις ἐθέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ. τίς οὖν μηχανὴ μὴ οὐχὶ σοφὸν ὄντως τὰ θεῖα γεγονέναι τὸν τοιοῦτον νομίζειν, πρὸς ὃν καὶ αὐτὸς ἀφορᾷ, καὶ ὃν ζηλωτὸν ἡγεῖται τὸν ἐν ᾅδου λήξεως ὑπάρχειν. τὸ γὰρ εἰς τὴν ὁμοίαν ἐκείνῳ τάξιν ἀποκαταστῆναι, μακάριον ὄντως ὑπολαμβάνειν, ἁπάσης μὲν αὐτὸν ἐπιστήμης, ἁπάσης δὲ ἀρετῆς ἐπήβολον γενέσθαι μαρτυρεῖ. ἐν δὲ αὖ τῷ Συμποσίῳ, καὶ γὰρ τῶν ἐνταῦθα γεγραμμένων, ἀναμνήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς αὐτίκα, καὶ τὴν ὅλην αὐτοῦ πραγματείαν θαυμάζει, καὶ ζηλωτὸν εἶναι φησὶν τοῖς ἔμφροσι, καὶ εἰς Ὅμηρον ἀποβλέψας καὶ Ἡσίοδον καὶ τοὺς ἄλλους ἀγαθοὺς ποιητὰς ζηλῶν, ὅσα ἔκγονα καταλέλοιπασιν, ἃ ἐκείνοις ἀθάνατον κλέος καὶ μνήμην παρέχεται, αὐτὰ τοιαῦτα ὄντα. πολλοῦ ἄρα δεῖ Ὁμήρου ποιήματα, καὶ τῶν ἄλλων ὅπου τῶν ἐνθέου κεκοινωνήκασι μανίας. οὗτοι γὰρ αὖ δή που καὶ ἀγαθοὶ προσαγορεύοιντο ποιηταί. τρίτα παντελῶς ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ φαντασίας πλῆρες ὁμοῦ γεγενῆσθαι, ζηλωτὰ καὶ ἀξιομνημόνευτα αὐτὰ τιθέμενος ἐστὶν, καὶ διανοίας οὐ τῶν ἐπιτυχόντος γεννήματα. ἐν δὲ τῷ Μένωνι, τά τε ἄλλα ἐξυμνεῖ τόνδε τὸν ποιητὴν, καὶ παρακελεύεται παντὸς μᾶλλον αὐτῷ συγγενέσθαι καὶ ἀπολαύειν τῆς νοερᾶς ἑαυτοῦ καὶ ἐπιστημονικῆς ὑφηγήσεως. ἅμα δὲ καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, ἔν τε ἄλλοις ποιηταῖς διατρίβειν πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς, καὶ δὴ καὶ μάλιστα ἐν Ὁμήρῳ τῷ ἀρίστῳ καὶ θειοτάτῳ τῶν ποιητῶν, καὶ τὴν τούτου διάνοιαν ἐκμανθάνειν, μὴ μόνον τὰ ἔπη ζηλωτόν ἐστιν. ἐκ δὴ τούτων τε καὶ τῶν τοιούτων, ἐν ἐκεῖνο συναγάγωμεν, ὅτι καὶ προσήγορον ἑαυτῷ Ὅμηρον ὁ Πλάτων ὑπείληφεν εἶναι, καὶ ἡγεμόνα καὶ διδάσκαλον, οὐ τῶν τραγῳδοποιῶν μόνον (τούτων μὲν γάρ ἐστι, καθόσον ἐστὶ μιμητὴς ἡγεμὼν) ἀλλὰ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ δογμάτων καὶ τούτων τῶν μεγίστων. εἰ γὰρ ἐν μὲν τοῖς περὶ θεῶν λόγοις, καὶ περὶ τῆς τριττῆς τῶν δημιουργῶν διανομῆς, καὶ περὶ τῶν ἐν ᾅδου λήξεων, καὶ περὶ τῆς ψυχικῆς οὐσίας, ἐπ᾽ αὐτὸν ἀναπέμπει τὴν αἰτίαν τῆς θεωρίας, ἁπάντων δὲ ποιητῶν, θειότατον καλεῖ καὶ ζηλωτὸν τοῖς ἔμφροσι, καὶ μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν τὴν πρὸς αὐτὸν συνουσίαν, περὶ πολλοῦ τίθεσθαι συνομολογεῖ, πῶς οὐ παντὶ καταφανὲς ἐστὶ τήν τε ὅλην αὐτοῦ ζωὴν ἀποδεχόμενος, καὶ τὴν ποίησιν ἀσπαζόμενος, καὶ ἣν ἔχει περὶ τῶν ὄντων κρίσιν οἰκειούμενος. μὴ τοίνυν ἐκ τῶν ἐν πολιτείᾳ γεγραμμένων ἐπαιρώμεθα λέγειν, ὅτι τῆς Ὁμήρου διδασκαλίας ὁ Πλάτων ἐστὶ κατήγορος. μὴ δὲ ὅτι κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς σοφισταῖς καὶ τὴν τούτου πραγματείαν εἰδωλοποιὸν ἀποφαίνει. μὴ δὲ ὅλως διαφέρεσθαι τοὺς ἄνδρας ὑπολαμβάνωμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἐνθουσιάζων καὶ ὑπὸ τῶν μουσῶν ἀναβακχευόμενος περὶ τῶν θείων ἡμᾶς ἀναδιδάσκει, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. ταῦτα ὁ Πλάτων ταῖς ἀνελέγκτοις τῶν ἐπιστήμης μεθόδοις κατεδείξατο, καὶ διὰ τῶν ἀποδείξεων ἐναργέστερα τοῖς πολλοῖς ἡμῶν κατέστησεν, οἳ καὶ τῆς τοιαύτης δεόμεθα βοηθείας, εἰς τὴν τῶν ὄντων κατανόησιν.

ΔΙΑ ΤΙΝΑΣ ΑΙΤΙΑΣ ΕΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΗΝ Ὁμήρου ποίησιν ὡς ἀνεπιτήδειον ἀκούειν τοῖς νέοις ἀποδοκιμάζει.

Εἰ δὲ τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ νομοθέτῃ τρεφομένοις καὶ κατὰ τὸ πρώτιστον εἶδος τῆς ζωῆς, ἄβατόν τε τὴν ψυχὴν ἔχειν ὀφείλουσιν ἁπάσης ποικιλίας, καὶ τῆς ἐναντίας διαθέσεως, πρὸς καλῶ, τῷ ἀγαθῷ, καὶ πρὸς μόνον τὸν τῆς ἀρετῆς ὅρον ἀποβλέπειν, ἀνάρμοστός ἐστιν ἡ τοιαύτη διδασκαλία, τὸ μὲν ἀπλέστατος τῶν θείων πολυειδῆ περιαπτέσματα μηχανησαμένης, τῆς δὲ ὑπερφυοῦς περὶ αὐτοῦ ἀληθείας, καὶ τῆς ἐπέκεινα τῶν καλῶν πάντων ὑπάρξεως

τὰ φαινόμενα

τὰ φαινόμενα αἰσχρὰ καὶ τὰ παρὰ φύσιν προκαλύμματα ποιησαμένη, πῶς δὴ ταῦτα προσήκει τῇ ὁμηρικῇ θεωρίᾳ διοικεῖν τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας, μὴ καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος πραγματείαν διιστάναι, τῆς Πλάτωνος ἐπιστήμης ἀντεχόμενα. κατὰ γὰρ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ταύτην ἴσμεν τοῖς ἐκείνῃ τῇ πολιτείᾳ παιδευομένοις οὐδαμῶς προσήκουσαν ἀποφαίνειν δυνατόν. καὶ πῶς γὰρ ἂν πρέποι τοῖς κατὰ κόσμον μὲν ἐσομένοις τῶν τοῦ νομοθέτου προσταγμάτων, ἀμιγῆ δὲ πρὸς πᾶσαν κακίαν τὴν ζωὴν προσηκομένοις, νοῦν δὲ καὶ ἐπιστήμην ἡγεμόνα τῆς ὅλης ἐπιτηδεύσεως ποιησομένοις, ἀκούειν Θρασυμάχου μὲν τοῦ σοφιστοῦ βδελυρώτατον ἀποκαλοῦντος τὸν σοφώτατον, Καλλικλέους δὲ, ἠλιθίους τοὺς σώφρονας προσαγορεύοντος, αὐτοῦ δὲ Σωκράτους τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν λέγοντος καὶ προσκατασκευάζοντος, ἄλλου δὲ ἄλλο τι φθεγγομένου τῶν ἐν τοῖς διαλόγοις κατὰ τὴν φαινομένην μίμησιν προβεβλημένων. ὅλως γὰρ μονοειδεῖς εἶναι χρὴ τοὺς περὶ τῶν ὄντων λόγους καὶ ἁπλοῦς καὶ ἀμιγεῖς πρὸς τὰ ἀντικείμενα τὰς διηγήσεις τῶν ἐκεῖ τρεφομένων νέων, καὶ καθαρευούσας ἁπάσης μὲν ἀμφιβολίας, ἁπάσης δὲ ποικιλίας, ἁπάσης δὲ τῆς ἐναντίας πρὸς τὴν ἀρετὴν διαθέσεως. πότ᾽ οὖν ἡ τοσαύτη τῶν ἠθῶν μίμησις, οἵαν οἱ Πλάτωνος προΐσανται λόγοι, καὶ ἡ πολυειδὴς ἐξαλλαγὴ τῶν δογμάτων τούτων, καὶ αἱ παντοδαπαὶ τῶν διαλεκτικῶν ἀγώνων ἐπιχειρήσεις, πρὸς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς παιδείας συναρμοσθήσονται, μίαν ἁπλότητα καὶ ὅρον ἕνα ζωῆς ἀεὶ μετὰ θεοὺς, εἰδώλων δὲ παντοίων καὶ φαντασίας ἁπάσης ἐξῃρημένην. διὰ ταῦτα γοῦν καὶ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις διεσκεψάμενος ὁποῖον εἶδος λέξεων πρέποι τοῖς παρ᾽ αὐτῷ τρεφομένοις νέοις εἰς τὴν περὶ τῶν ὄντων διδασκαλίαν, μάλιστα μὲν ἀποσκευάζεσθαι τὴν μιμητικὴν ἰδέαν τῶν λόγων παρακελεύεται, καὶ τῆς ποικιλίας τῆς ἐν ταύτῃ καθαρεύειν τοὺς ποιητάς. εἰ δὲ ἄρα καὶ δέοι μιμήσει προσχρῆσθαι, δεῖν τὴν μίμησιν τῶν κατ᾽ ἀρετὴν ζώντων ποιεῖσθαι, καὶ μετ᾽ ἐπιστήμης φθεγγομένων, ἀλλ᾽ οὐ τῶν φορτικῶν καὶ ἀγοραίων ἠθῶν, οὐδὲ τῶν πολυκεφάλων θηρίων, οὐδὲ ὅλως τῶν ἐναντίων τοῖς ἀγαθοῖς. ἡ τοίνυν καὶ ἡ τοῦ Πλάτωνος αὕτη πραγματεία, παντοδαπὰ μὲν εἴδη ζωῆς ἀποτυποῦται, πᾶσι δὲ ἀποδίδοται τὸ πρέπον ἐν τοῖς ὅλοις φθέγγεται, ὥσπερ ἐν σκηνῇ κατ᾽ ἐξουσίαν ἕκαστος, καὶ ὁ σοφὸς, καὶ ὁ ἀμαθὴς, καὶ ὁ σώφρων, καὶ ὁ ἀκόλαστος, καὶ ὁ δικαιότατος, καὶ ὁ ἀδικώτατος, καὶ ὁ ἐπιστήμων, καὶ ὁ σοφιστής, ἀγῶνες δὲ παντοῖοι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ δογμάτων ἀνακινοῦνται, καί που καὶ πιθανώτεροι τῶν τὰ ἀληθῆ κατασκευαζόντων εἰσὶν, οἱ τῶν ἀντικειμένων ὑπερκατηγοροῦντες, πῶς ἂν χώραν ἔχοι παρὰ τῷ νομοθέτῃ τῆς ἁπλῆς ἐκείνης καὶ νοερᾶς πολιτείας. πῶς δὲ οὐ τὰ αὐτὰ ἂν πάσχοι τοῖς Ὁμήρου ποιήμασι. καὶ γὰρ ταῦτα διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν ἠθῶν οὐ προσιέμεθα, καὶ διὰ τὴν φαινομένην εἰδωλοποιΐαν. ὁ αὐτὸς οὖν λόγος καὶ τὸν Ὅμηρον ἡμᾶς ἐκβάλλει τῆς πολιτείας, καὶ τὸν Πλάτωνα αὐτόν. μᾶλλον δὲ ἑκάτερον μὲν ἡγεμόνα τῆς ζωῆς ἐκείνης καὶ ἀρχηγὸν ἀποφαίνει. τὸ δὲ μιμητικὸν ἀμφοτέρων διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς ἑκατέρου πραγματείας διῆκον ἀποδοκιμάζει, ὡς ἀλλότριον τῆς κατ᾽ ἐκείνην τελειότητος. πολλὰ γὰρ τῶν δευτέρων καὶ τρίτων ἀγαθῶν καταλέλειπται τῆς πρωτίστης οὔσης πολιτείας, ὁ κατ᾽ αὐτὴν ἱστάμενος νομοθέτης ἀποσκευάζεται. λέγω δὲ οἷον τὴν τῶν κτημάτων διανομὴν ἣν ἐν νόμοις παρειλήφαμεν, τὴν κατὰ λόγους ἁρμονικοὺς τῶν ὅλων διαίρεσιν, τὴν τῶν ἀρχόντων ποικιλίαν, τὴν ἰδίαν τῶν παίδων ἐπιμέλειαν, τὴν διὰ τῆς μέθης παιδείαν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα τοῖς μὲν κατὰ τὴν δευτέραν πολιτείαν βιωσομένοις, παντὸς μᾶλλον δεῖ προσήκοντα, τοῖς δὲ καὶ εἰς ἐκείνην τὴν πρωτίστην καὶ οὐρανίαν ὄντως τελεῖν μέλλουσιν, οὐδαμῶς ἂν πρέποντα φανείη. ποῦ γὰρ ἡ τῶν κλήρων διαίρεσις, τοῖς πάντα κοινὰ κεκτημένοις διαφέρει, ποῦ δὲ ἡ μερικὴ τῶν παίδων ἐπιστασία τοῖς κοινοῖς τῶν γιγνομένων πατράσι, ποῦ δὲ ἡ μέθη καὶ τὰ συμπόσια, καὶ οἱ παιδευτικοὶ χοροὶ τοῖς ἀδιάστροφα τὰ ἤθη παντελῶς προβεβλημένοις, καὶ οὐδὲν προσδεομένοις τῶν ἔξωθεν ἐπῳδῶν. τί οὖν δεῖ θαυμάζειν εἰ καὶ οἱ Πλάτωνος λόγοι παντοίων ἡμῖν τῶν καλῶν, λειμῶνας ἀφθόνους προτείνοντες, καὶ αἱ τῶν κατόχων ταῖς μούσαις ποιητῶν πραγματεῖαι, τῇ πρωτίστῃ πολιτειῶν διαφέρουσι. παρὰ γὰρ ἁπλῷ τὸ ποικίλον, καὶ τὸ μονοειδεῖ τὸ πολυειδὲς, καὶ τῷ παραδείγματι τῆς ἀρίστης ζωῆς, τὸ μιμητικὸν γένος, οὐκ ἄν ποτε προσαρμοσθείη. παράδειγμα δέ φησιν ὁ Σωκράτης πολιτείας ὀρθῆς καὶ τελείας γράφομεν. διὸ καὶ ταῦτα αὐτῇ πρὸς ἀκρίβειαν τὰ ἀγαθὰ φέροντες ἀποδίδομεν, τὴν ἕνωσιν, τὴν ἁπλότητα, τὴν ἀλήθειαν, τὴν αὐτάρκειαν. ὥσπερ αὖ εἴ τις τοῖς νοητοῖς εἴδεσιν ἃ δὴ παραδείγματα τῶν ὄντων εἶναι τιθέμεθα, σχῆμα προσάγοι καὶ μέγεθος, καὶ χρόαν, καὶ ὅσα ἄλλα προσήκει ταῖς τούτων εἰκόσιν, ἀλλ᾽ οὐ τοῖς πρωτουργοῖς καὶ ὄντως οὖσι γένεσιν, συγχεῖν αὐτὸν τὰ κατ᾽ οὐσίαν διεστῶτα, καὶ συγκλώθειν τὰ ἀνάρμοστα φαμέν. οὕτως οἶμαι καὶ τοῖς ἐν τῇ τελεοτάτῃ πολιτείᾳ φύσει τε τρεφομένοις ἤθεσι, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρίστης παιδείας τελειουμένοις, μιμήσεις διαλόγων, καὶ εἴδη παντοίας ζωῆς, καὶ σκηνὴν τῶν διεστρόφων παθημάτων ἐν τοῖς ἀνθρώποις προτείνειν, οὐκ ἄν ποτε συγχωρήσαιμεν. ἄμικτα γὰρ πάντα καὶ ἄχραντα, καὶ τέλεια ἐπιτηδεύματα τῆς πολιτείας ἐκείνης ἐξῄρηται τῶν ἄλλων ἁπάντων. καὶ ὥσπερ τῷ νῷ σύστοιχα, καὶ τοῖς ἀΰλοις καὶ νοεροῖς λόγοις ταῦτα πρὸς τὴν παιδείαν μόνα τῶν ἐκεῖ τρεφομένων ἐκλεγόμεθα. πᾶσα δὲ αὖ μίμησις τοῖς φαινομένοις, ἀλλ᾽ οὐ τοῖς ἀληθέσι, καὶ τοῖς πεπληθυσμένοις, ἀλλ᾽ οὐ τοῖς ἡνωμένοις τῶν ὄντων, καὶ τοῖς μεριστοῖς τὴν φύσιν, ἀλλ᾽ οὐ τοῖς ἀμερίστοις ὑφεστηκόσιν ἐστὶ σύζυγος. ὅπου τοίνυν ἑνοειδὴς μὲν ὁ τῆς ὅλης ζωῆς σκοπὸς, κοινωνία δὲ ἀδιαί-

ρετος

ρετος προτιμᾶται διαφερόντως τῆς μεριστῆς περιγραφῆς, ἀλήθεια δὲ ἄμικτος πρὸς τὴν ἐπίπλαστον καὶ εἰδωλικὴν ἔξω προέστηκεν, τίς μηχανὴ τὴν πολυειδῆ μίμησιν οἰκείαν ὑπάρχειν τῇ τοιαύτῃ τελεστικῇ; μήτ' οὖν τὴν Ὁμήρου ποίησιν μόνον τῆς πρωτίστης ἐκβάλλωμεν πολιτείας, ἀλλὰ καὶ τὴν Πλάτωνος πραγματείαν μετ' ἐκείνης, ὡς πολὺ τῆς μιμήσεως ἀπολαύουσαν, μήτε τὴν μίμησιν ταύτην παντελῶς ἀποδοκιμάζωμεν, διότι τοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ πολιτείᾳ παιδευομένοις ἐστὶν ἀνάρμοστος. οὐ γὰρ τὸ τοῖς πρωτίστοις μηδαμῆ προσῆκον, καὶ τῆς δευτέρας ἢ τρίτης τάξεως ἀπεστέρηται τῶν ἀγαθῶν.

ὍΤΙ ΔΙᾺ ΠΆΣΗΣ ΤῆΣ ἙΑΥΤΟΥ͂ ΣΥΓΓΡΑΦῆΣ ὉΜΉΡΟΥ, ζηλωτής ἐστιν ὁ Πλάτων, ταῖς τε λεκτικαῖς ἀρεταῖς, καὶ ταῖς πραγματικαῖς.

Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἅλις, ὅτι δὲ οὐ μόνον ἡμῖν παρεκελεύσατο ζηλοῦν τὴν Ὁμήρου ποίησιν ὁ Πλάτων, καθάπερ ἐν τῷ Ἴωνι γέγραπται, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνου διάνοιαν ἀποβλέπειν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὄντως ἐστὶν Ὁμήρου ζηλωτής, μάθοιμεν ἂν τήν τε προβεβλημένην ταύτην τῶν λόγων ἰδέαν, καὶ τὴν τῶν δογμάτων ἐπιστήμην ἣν πανταχοῦ μεταδιώκει κατανοήσαντες. τὸ μὲν γὰρ τῆς λέξεως εἶδος, ὅπως κατ' ἴχνος συνυφαίνεται παρ' αὐτῷ τῆς ὁμηρικῆς μιμήσεως, καὶ ὡς τὰ ἤθη πάντα τῶν διαλεγομένων ἀναπλάττεται, καὶ αἱ τῆς ζωῆς ἕξεις μετὰ τῆς ἴσης ἐναργείας ἡμῖν παραδέδονται, μεθ' ὅσης καὶ Ὅμηρος τοὺς περὶ τῶν ἡρώων λόγους διέθηκε, καὶ ὡς μονονουχὶ παρόντας ἑκάτερος, καὶ φθεγγομένους τὰ ἑαυτοῦ δόγματα, καὶ ζῶντας παρίστησι τούτους οὓς ἂν μιμῆται, παντὶ καταφανές, καὶ διὰ τῶν εἰρημένων ὑπέμνησται. καὶ γὰρ τὴν φαντασίαν ἡμῶν κινεῖ παντοίως ἡ τῶν δὲ τῶν ἀνδρῶν μίμησις, καὶ τὰς δόξας μετατίθησι, καὶ συμμεταμορφοῖ τοῖς ὑποκειμένοις πράγμασιν, ὥστε πολλοὺς μὲν Ἀπολλοδώρῳ συνδακρύειν ἀναβρεχομένῳ, ἄλλους δὲ Ἀχιλλεῖ θρηνοῦντας τὸν φίλον, καὶ τοσούτοις ὕστερον χρόνοις τὰ αὐτὰ πάσχειν τοῖς τότε παροῦσιν. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ἀπεῖναι δοκοῦμεν πραγμάτων, διὰ τὴν ἐκ τῆς μιμήσεως ἐναργῆ φαντασίαν τῶν μεμιμημένων. εἰ δὲ τούτων ἀπαλλαγέντες, καὶ τὴν περὶ τὴν λέξιν πολυπραγμοσύνην ἄλλοις ἀφέντες, ἐπὶ τὴν τῆς θεωρίας ἀναδράμοιμεν τῶν ἀνδρῶν ὁμοιότητα, πάλιν κἀνταῦθα τὴν ἀνέλεγκτον ἐπιστήμην τὴν αὐτὴν παρ' ἀμφοτέροις διαλάμπουσαν γνωσόμεθα. καὶ τὸν Πλάτωνα πανταχοῦ μεταθέοντα τὴν πρὸς Ὅμηρον ἀφομοίωσιν. εἰ γὰρ βούλεσθε τῶν ἐν Τιμαίῳ ἀναμνησθῶμεν, ἐν οἷς πάντα μὲν τὰ θεῖα γένη τοῦ κόσμου, πάντα δὲ τὰ θνητὰ παράγων, μίαν δὲ δημιουργικὴν πρόνοιαν ἐπὶ πάντα διατείνων, μέχρι τοῦ ποιητοῦ καὶ πατρὸς τῶν ὅλων ἀνάγει τὴν θεωρίαν. τὰ δὲ ἐπέκεινα τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀφίησιν ἄρρητα, πλὴν ὅσον τοῦ νοητοῦ παραδείγματος, τῆς δημιουργικῆς ἕνεκα μονάδος πεποίηται μνήμην. ὁ γὰρ τοῦ παντὸς ἐπιστάτης, αὐτὸς δημιουργεῖ τὰ αἰσθητὰ πρὸς τὸ νοητὸν παράδειγμα βλέπων. ταύτην τοίνυν ἅπασαν τῶν ὅλων μέθοδον, οὐκ ἀλλαχόθεν ἔμοιγε δοκεῖ συνελεῖν, ἢ ἐκ τῆς ὁμηρικῆς ποιήσεως. καὶ γὰρ Ὅμηρος περὶ τῶν ἐγκοσμίων πραγμάτων ἀναδιδάσκων, καὶ τῆς εἰς τὸ πᾶν καθηκούσης προνοίας τῶν θεῶν, μέχρι τοῦ Διὸς αὔξει καὶ τῆς δημιουργικῆς αἰτίας, καὶ εἰς μίαν ταύτην ἀρχὴν ἀκίνητον, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἱδρυμένην ἀναπέμπει τὴν γένεσιν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων, καὶ πατέρα θεῶν τε καὶ ἀνδρῶν, διὰ πάσης ὡς εἰπεῖν τῆς πραγματείας ἀνυμνεῖ τὸν μέγιστον θεόν. ὥσπερ δὴ καὶ ὁ Τίμαιος, ὡς ὕστερον ἀπογεννῶντα μὲν αὐτὸν τοὺς ἐν τῷ παντὶ θεοὺς παραδίδωσιν, ὑφιστάντα δὲ καὶ τὰς μερικὰς ψυχάς, καὶ εἰς ἀνδρῶν πέμποντα γένεσιν. τοιαύτη γὰρ ἡ πρωτίστη κάθοδος τῶν ψυχῶν, ἣν ἐξ ἀνάγκης ἁπάσαις αὐταῖς προσκεῖσθαι παρὰ τοῦ γεννήσαντος πατρὸς διατέτακται. μέχρι δ' οὖν τῆς μιᾶς δημιουργίας, καὶ Ὅμηρος ἀνατρέχει, καὶ πάντα ἐξῆπται τῆς τοῦ Διὸς παρονομικῆς ἐπιστασίας, Κρόνου δὲ καὶ Ῥέας αἴτιον τοῦ δημιουργοῦ διαμνημονεύει, καὶ τοὺς δεινοὺς τῶν διαλεκτικῶν ἀπὸ τῆς προσεχοῦς αἰτίας αὐτοῦ, τὴν περὶ τοῦ δημιουργοῦ θεωρίαν ὡς μαθεῖν βουλόμενος, ὡς ἐκεῖθεν μάλιστα καταφανῆ γενησομένην. πάλιν τοίνυν ὁ μὲν θεῖος ποιητής, διὰ τῆς δημιουργίας τοῦ πατρὸς τῶν ὅλων ἡμῖν ἐξέφηνεν, ὥς που καὶ πρότερον εἴπομεν πρὸς τοὺς ἐγκοσμίους θεούς, καὶ τὴν μὲν αὐτῶν ἐπιστρεπτικὴν καὶ συναγωγὸν τῶν ἐκστάντων, εἰς τὸν ἕνα δημιουργικὸν νοῦν, χωριστὴν ἀπεργαζομένην τῶν προνοουμένων ἁπάντων τοὺς θεούς, καὶ συνελίσσουσαν τὸ πλῆθος ἐπὶ τὴν ἐξῃρημένην μονάδα, καὶ Διὸς ἔνδον ὥς φησιν ἡ ποίησις συλλέγουσαν, τὴν δὲ προνοίας χορηγὸν καὶ δυνάμεων γεννητικῶν, καὶ προάγουσαν ἕκαστον εἰς τὴν τῶν δευτέρων ἐπιμέλειαν, καὶ κινητικὴν πρὸς τὴν μετάδοσιν τῆς τάξεως, ἵνα δὴ καὶ τὰ ἔσχατα τοῦ παντὸς, καὶ ὁ ἐν τῇ φύσει πόλεμος μετάσχῃ τῆς τῶν θεῶν νοερᾶς ἐπιστασίας. ὁ δὲ αὖ Πλάτων, ἢ εἰ βούλεσθε λέγειν ὁ παρὰ Πλάτωνι Τίμαιος, δημηγοροῦντα μὲν αὐτὸν ἀπὸ τῆς νοερᾶς περιωπῆς τὸν πατέρα τῶν ὅλων παραδίδωσιν, εἰς ἅπαντας τοὺς ἀπ' αὐτοῦ προεληλυθότας θεούς, τούς τε ἀεὶ περιπολοῦντας, καὶ τοὺς φαινομένους καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῖς λόγοις, καὶ ἐπιστρέφοντα τὸ πλῆθος εἰς ἑαυτόν, καὶ εἰς τὴν πρόνοιαν ἀνεγείροντα τῶν θνητῶν, καὶ τὰ μὲν πρῶτα τῆς δημιουργίας τῆς ἐπιστροφῆς τοῖς ἐγκοσμίοις θεοῖς, τοῖς εἰς τὸν ἕνα δημιουργὸν μεταδίδωσι, τὰ δὲ τελευταῖα τῆς προνοητικῆς τῶν καταδεεστέρων δυνάμεων. μιμούμενοι γάρ φησι τὴν ἐμὴν δύ-

νάμιν περὶ τὴν ὑμετέραν γένεσιν, ζῶα ἀπεργάζεσθε καὶ γεννᾶτε. πάντη ἄρα φήσομεν αὐτὸν Ὁμήρου καὶ τοῖς Ὁμήρου ποιήμασιν ἑπόμενον τὰ τοιαῦτα γράφειν, ζηλοῦντα τὸν τρόπον τῆς περὶ τῶν ὅλων πραγμάτων ὑφηγήσεως. καὶ μὴν καὶ ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ἐνθουσιαστικῶς ἤδη καὶ ποιητικῶς φθεγγόμενος, ἀνάγει μὲν τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ θεούς, εἰς τὴν τῶν νοητῶν περιωπὴν ὑφ' ἡγεμόνι τῷ μεγίστῳ Διΐ. τούτῳ γάρ φησιν ἕπεται στρατιὰ θεῶν τε καὶ δαιμόνων κατὰ ἕνδεκα μέρη κεκοσμημένη, δαῖτα δὲ καὶ θοίνην αὐτοῖς προστίθησι, καὶ ὑποβάθρας ἀμηχάνους, καὶ τὸ νέκταρ, καὶ τὴν ἀμβροσίαν. ταῦτα δὴ τὰ παρὰ τοῖς ποιηταῖς θρυλλούμενα, καὶ περὶ τὴν ἑαυτοῦ μετάγει θεωρίαν. οὐ γὰρ δὴ μαινομένῳ στόματι λέγοντα τῶν τοιούτων ὀνομάτων ἀπέχεσθαι, ἀλλ' ἡ πρὸς τὸ δαιμόνιον γένος οἰκειότης, ἡ προσευτρεπίζουσα τὴν τοῦ θείου φωτὸς παρουσίαν ἀνακινεῖ τὴν φαντασίαν, εἰς τὴν συμβολικὴν ἀπαγγελίαν. πόθεν δὴ οὖν ὁ Σωκράτης οἶδε τὴν τοιαύτην τῶν λόγων μέθοδον, ἢ ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων ἀνάλεξις; ἢ οὐχὶ καὶ Ὅμηρος τοιαῦτα ἄττα γράφει περὶ τοῦ μεγίστου Διός, καὶ τῶν ἑπομένων αὐτῷ θεῶν. Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας αἰθιοπῆας, Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα, θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἕπονται. παντὶ γοῦν ἐστι καταφανὲς τῷ καὶ μετρίως τῆς τοιᾶσδε θεωρίας ἐπῃσθημένῳ, ὅτι τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄνωθεν ἐκ τῶν νοητῶν τρέφεσθαι ῥητέον, ἐπὶ ταῦτα καὶ θοίνην ἰόντα, πρὸς τὰς οἰκείας ἀρχὰς ἐπιστρέφειν, καὶ ἀπ' ἐκείνων πληροῦσθαι τῶν ἐξῃρημένων καὶ ἑνοειδῶν ἀγαθῶν. ἐκεῖ τοίνυν καὶ οἱ Αἰθίοπες οἱ τῷ θείῳ φωτὶ καταλαμπόμενοι, καὶ ὁ πρώτιστος ὠκεανός, ὁ τῆς νοερᾶς πηγῆς ἀπορρέων, καὶ ἡ πλήρωσις ἐκεῖθεν, τῷ τε δημιουργικῷ νῷ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐξηρτημένοις αὐτοῦ θεοῖς. ὅτι τοίνυν Ὅμηρος μὲν ἀγαθότητι, καὶ ἀνεκλείπτῳ δυνάμει διὰ πάντων φοιτώσῃ τῶν ὄντων, καὶ γνώσει περιληπτικῇ τῶν ὅλων ἑνιαίως χαρακτηρίζει τὴν ἰδιότητα τῶν θεῶν. καὶ γὰρ θεοὶ δωτῆρες ἐάων φησί, καί, θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται. καὶ ἐν ἄλλοις, θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν. ὁ δὲ Ἀθηναῖος ξένος, ἐντεῦθεν ὁρμηθεὶς κατεσκεύασεν ἀδαμαντίνοις ὡς εἰπεῖν λόγοις, τὴν ἐπὶ πάντα διοικοῦσαν πρόνοιαν, τῶν θεῶν. καὶ γὰρ βούλεσθαι πάντα πληροῦν ἀγαθῶν τοὺς θεούς, καὶ δύνασθαι. πάντα γὰρ προέχουσιν ἀνελλιπεῖς τοι κατὰ τὴν δύναμιν ὄντες, καὶ εἰδέναι τὸ προσῆκον αὐτοῖς. προσήκει δὲ ἄρα τοῖς πάντων αἰτίοις, τὸ προνοεῖν τῶν σφετέρων νοημάτων, τοῖς πάντων ἄρχουσι, τὸ κοσμεῖν τὰ ἀρχόμενα ὑπ' αὐτῶν. οὔτ' οὖν δι' ἔνδειαν ἀγαθῶν τὴν πρόνοιαν ἀναιρετέον, οὔτε δι' ὕφεσιν δυνάμεως. πολλοῖς γὰρ ἡ μὲν ὑπουσίας ὕφεσις πάρεστιν, ἡ δὲ ῥᾳθυμία παραιρεῖται τὴν εὐεργετικὴν εἰς τοὺς ἄλλους ἐνέργειαν. οὔτε δι' ἄγνοιαν τῶν ἐπιβαλλόντων αὐτοῖς ἔργων. οὔτε γὰρ ἑαυτούς, οὔτε τὰ μεθ' ἑαυτοὺς ἀγνοοῦσι. ταῦτα δὴ οὖν ὁ Ἀθηναῖος ξένος τοῖς ἀνελέγκτοις κατεδήσατο λογισμοῖς, οὐκ ἀλλαχόθεν, ἢ παρ' Ὁμήρου τὰς κοινάς, καὶ διὰ πάντων τῶν θείων γενῶν διηκούσας ἰδιότητας λαβών, τὴν ἀγαθοειδῆ βούλησιν, τὴν ἀπερίληπτον δύναμιν, τὴν παντελῆ τῶν ὄντων νόησιν. πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις, καὶ τὰς παρ' ἀμφοτέροις νεκυίας ἐνθυμηθῶμεν, καὶ ὅπως Ὅμηρος μὲν τά τε ἄλλα διεσκεύασε ποιητικῶς, καὶ κατὰ τὴν θείαν μανίαν, καὶ ἡ τῶν διαφόρων ἐν ᾅδου λήξεων παράδοσις. καὶ γὰρ κολαζομένους τινάς, καὶ κρινομένους εἰσήγαγεν, καὶ κρίνοντας ἄλλους, καὶ καθαίροντας, καὶ τῶν κολάσεων ποικίλα εἴδη, καὶ τῶν καθάρσεων τρόπους ἐξηλλαγμένους. τῷ δὲ αὖ Πλάτωνι καὶ ταῦτα κατὰ τὸν Ὁμήρου ζῆλον πεπραγμάτευται. καὶ γὰρ ἐν Πολιτείᾳ καὶ ἐν Φαίδωνι καὶ ἐν Γοργίᾳ περὶ τῶν ἐν ᾅδου ψυχῶν, καὶ ὑπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Πλούτωνος τελουσῶν πολλὰ καὶ θαυμαστὰ διελήλυθεν. ἐν Φαίδωνι μὲν τοὺς τόπους διαφερόντως τοὺς ἐκεῖ, καὶ τὰ ὅλα δικαστήρια τῶν ψυχῶν ἀφηγούμενος, ἐν Πολιτείᾳ δὲ τὰς παντοίας τῶν κρινομένων πείσεις, καὶ τὴν πορείαν αὐτῶν τὴν ὑπὸ γῆν καὶ τὰ διαγράμματα τὰ περὶ αὐτοὺς διεξιών. ἐν δὲ τῷ Γοργίᾳ τῶν δικαστῶν τάξεις, καὶ τὰς διαφορότητας προηγουμένως ἡμῖν ἀναφαίνων. καίτοι πανταχοῦ πάντα ἂν εὕροις αὐτῷ μνήμης ἀξιούμενα, ἀλλ' οὗ μὲν πλείων ὁ περὶ τῶν δικαστηρίων λόγος, οὗ δὲ περὶ τῶν δικαστῶν αὐτῶν, οὗ δὲ ὁ περὶ τῶν κρινομένων ψυχῶν, καὶ τῶν ποικίλων περὶ αὐτὰς παθημάτων. καὶ ὅτι ταῦτα κατὰ τὸν Ὁμήρου ζῆλον ὁ Πλάτων διέθηκεν, ἐνδείκνυταί που καὶ αὐτὸς τῷ ποιητῇ τούτῳ μάρτυρι χρώμενος ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις τοῖς λόγοις. καὶ γὰρ ὡς ὁ Μίνως χρυσοῦν ἔχων σκῆπτρον δικάζει, καὶ ἐπισκοπεῖ τὴν τῶν λοιπῶν δικαστῶν κρίσιν, ἐκ τῆς Ὁμήρου νεκυίας εἰληφέναι συνομολογεῖ, καὶ ὅτι δυνάσται τινές εἰσι καὶ τύραννοι καὶ βασιλεῖς, οἱ τῶν μεγίστων ἁμαρτημάτων τὰς μεγίστας τιμωρίας ὑπέχοντες. Τιτυοὶ γὰρ καὶ Σίσυφοι, καὶ Τάνταλοι φησὶ καὶ παρ' Ὁμήρῳ κολάζονται, καὶ ὅτι μέγιστόν ἐστι τῶν τῆς γῆς χασμάτων, καὶ ταῖς ψυχαῖς φρικωδέστατον δικαστήριον ὁ Τάρταρος. τοῦτο γάρ φησιν ὁ ἐν τῷ Φαίδωνι Σωκράτης καὶ Ὅμηρος διαμνημονεύει λέγων, Τῆλε μάλ' ἧχι βάθιστον ὑπὸ χθονός ἐστι βέρεθρον. ἐπεὶ καὶ τῶν ποταμῶν ἐκεῖθεν τὴν ἱστορίαν παρείληφε. καὶ γὰρ ὅτι πάντων ἐστὶν ὠκεανὸς ἐξωτάτω τῶν ῥευμάτων, Ὠκεανὸς μὲν πρῶτα, τὸν οὔπω ἔστι περῆσαι. καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. Ἔνθα μὲν εἰς Ἀχέροντα Πυριφλεγέθων τε ῥέουσι, Κωκυτός τε ὃς δὴ Στυγὸς ὕδατός ἐστιν ἀπορρώξ.

Ὅθεν οἶμαι καὶ ὁ Σωκράτης Στύγιον αὐτὸν προσείρηκεν. ἐν δὲ τῇ Πολιτείᾳ τῆς νεκυίας ἀρχόμενος οὐκ Ἀλκίνου φησὶν ἀπόλογον ἐρεῖν, ἀλλὰ ἀλκίμου τινὸς ἀνδρὸς Ἠρὸς τοῦ Ἀρμενίου τὸ γένος Παμφύλου, μονονουχὶ λέγων σαφῶς ὅτι τῆς παρ' Ὁμήρῳ νεκυίας ἑαυτοῦ προθείς, καὶ ἐκείνην παράδειγμα ποιησάμενος, μὴ

μὴ καὶ

δὲ καὶ περὶ τούτου διαλέγεσθαι τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ μύθῳ προκειμένων εἰς ἀφήγησιν. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ τῶν ἐν Κρατύλῳ γεγραμμένων ἀναμνησθείημεν, μάθοιμεν ἂν καὶ διὰ ἐκείνων ὅτι διὰ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ σκεμμάτων εἰς τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀποβλέπων ὁ Πλάτων ἐκεῖθεν παραδέχεται τὰς πρώτας ὑποθέσεις τῶν λόγων. πρόκειται γὰρ αὐτῷ περὶ ὀνομάτων ἐν ἐκείνῳ τῷ διαλόγῳ τὴν ἀληθεστάτην ἐκφῆναι θεωρίαν. διττῶν δὲ αὖ ὄντων ὀνομάτων, καὶ διττοὺς ἐχόντων τῆς αἰτίας ἀπολογισμούς, τῶν μὲν ἀγνώστους ἡμῖν, τῶν δὲ γνωρίμους, ἑκατέρων τὸν Ὅμηρον ποιεῖται μάρτυρα. σαφέστατα γὰρ ἐκεῖνον διαστέλλεσθαι τά τε ἀνθρώπινα καὶ τὰ θεῖα τῶν ὀνομάτων, τὴν Βατίειαν καὶ τὴν Μυρσίνην, καὶ Ξάνθον λέγοντα τὸν ποταμὸν, καὶ Σκάμανδρον, καὶ τὴν χαλκίδα τὸ ὄρνεον, καὶ τὴν κύμινδιν, καὶ τούτων τὰ μὲν νοερώτερα, καὶ τῆς φύσεως τῶν ὑποκειμένων τελέως ἀντεχόμενα πραγμάτων, καὶ κατὰ τὸν αἰσθητὸν τύπον, εὐπρεπέστερά τε καὶ εὐφωνότερα τῶν νῦν ἔγγονα τιθέμενον, τὰ δὲ τοῖς εἰρημένοις ἅπασιν τούτων λειπόμενα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἀνθρωπείων, τὰ μὲν εἰς ἐμφρονεστέρους ἀνάγοντα νομοθέτας, τῶν δὲ τοὺς σωφρονεστέρους ποιοῦντα κυρίους τῆς θέσεως, ἐν τῇ περὶ τοῦ Ἀστυάνακτος καὶ τοῦ Σκαμανδρίου δεδήλωκεν. ταύτας δὴ καὶ τοιαύτας ἀρχὰς ὁ Σωκράτης παρ' Ὁμήρου λαβὼν τῆς περὶ τῶν ὀνομάτων θεωρίας, διορίζει, τί μὲν δή ἐστιν αὐτῶν τὸ φύσει, τί δὲ τὸ θέσει, καὶ τίς μὲν ἡ πρὸς τὰ πράγματα αὐτῶν ὁμοιότης, τίς δὲ ἡ ἀπολισθαίνουσα τῶν δηλουμένων ἀνομοιότης, καὶ ὅπως τὰ μὲν πρώτιστα τῶν ὀνομάτων, καὶ ὅσα θεῖα συνυφέστηκεν τοῖς οὖσι, τὰ δὲ δεύτερα ἀπεικασίαν τινὰ φέρεται τῶν ὄντων, τὰ δὲ πολλοστὰ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς τοιαύτης ὁμοιότητος ἀποπέπτωκεν, καὶ ὅλως ἅπασαν ἐκείνην τὴν πραγματείαν, Ὁμήρῳ καὶ τοῖς ἐν θεοῖς ποιηταῖς ἑπόμενος διεπραγματεύσατο. μὴ τοίνυν μὴ δὲ ἐκεῖνο παρῶμεν εἰς ἔνδειξιν ἐναργεστέραν τῆς τοῦ Πλάτωνος πρὸς Ὅμηρον φιλίας, ὅτι καὶ τὴν οἰκονομίαν πολλαχοῦ ζηλοῖ τῶν Ὁμηρικῶν ὑποθέσεων. ὁ μὲν γὰρ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην τριπλῆν ἡμῖν ἀφηγήσατο. καὶ γὰρ γιγνομένην αὐτὴν παραδίδωσι, καὶ ἐν διηγήσεσι τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς τὸν Ἀλκίνουν, καὶ αὖ πάλιν ἐν τοῖς πρὸς τὴν Πηνελόπην λόγοις συνεσπειραμένως ἅπασαν περιλαμβάνοντος. ὁ δὲ, τὴν πολιτείαν τριπλασιάσαι φαίνεται. καὶ γὰρ ἐν Πειραιεῖ τὴν πρώτην αὐτῆς ἔκφανσιν γενέσθαι φησί, καὶ ἐν ἄστει διηγουμένου τοῦ Σωκράτους, καὶ ἐκ τρίτων συνοπτικῶς αὐτὴν πρὸ τῆς φυσιολογίας τοῖς ἀμφὶ Τίμαιον καὶ Κριτίαν ἀπαγγέλλοντος. πάνυ γε οὐχ ὁρᾶτε τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως ὑπερορῶντα τὸν Πλάτωνα, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μυστικῶν διανοημάτων, ὃς καὶ τὴν φαινομένην αὐτοῦ ζηλοῖ μεταχείρησιν; καὶ ἔστιν οὐκ ἐνθεάζων μόνον καὶ μύθους συντιθεὶς, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφῶν, καὶ ῥητορεύων Ὁμηρικός. καὶ γὰρ ἡ τῆς μιμήσεως ἐνέργεια, καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἠθῶν, καὶ ἡ τῶν ὀνομάτων ὥρα, καὶ ἡ τῆς οἰκονομίας τέχνη, καὶ ἡ τῶν σχημάτων ἐξαλλαγὴ, τῆς Ὁμηρικῆς ἐστιν ἰδέας μεστή. καὶ οὐχ οἱ τραγῳδοποιοὶ μόνον πολλὰ τῶν παρ' Ὁμήρῳ βραχείας μνήμης ἠξιωμένα, σκηνὰς καὶ ὑποθέσεις ἐποιήσαντο τελέας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων, ἐκ μικρᾶς αὐτῷ δεδομένης ἐκεῖθεν ἀρχῆς, πραγματείας ὅλας, καὶ διαλόγους πολυστίχους, συνεγράψατο. φέρε γὰρ ἑνὸς ἐπιμνησθῶμεν εἰ βούλεσθε, καὶ τοὺς ἐν Ἀλκιβιάδῃ τοῦ Σωκράτους θεωρήσωμεν λόγους, ἐν οἷς, ἄλλο μὲν τὸ χρώμενον εἶναί φησιν ἐκεῖνος, ἄλλο δὲ τὸ ὄργανον. καὶ τὸ μὲν, ἐν ὑπηρέτου μέρει τετάχθαι, τὸ δὲ, διηρῆσθαι τῆς ἐκείνου φύσεως. καὶ τὸν ἕκαστον ἡμῶν, ὅτι ἐν τῇ χείρονι μοίρᾳ τὴν ὑπόστασιν ἔχει, οὔτε ἐξ ἀμφοτέρων συμπεπληρῶσθαι, τοῦ τε ὀργάνου λέγω, καὶ τοῦ χρωμένου, ἀλλὰ καὶ ταυτὸν μόνον τελέως ἀφωρίσθαι τὸ χρώμενον. ὅθεν δὴ κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτὸν ὑφεστάναι τὴν σωματικῶν ὀργάνων διηρημένην ἐπιδείκνυσι, καὶ ταύτην οὐ πᾶσαν, ἀλλὰ τὴν νοερὰν, ἣν καὶ οὑτωσί πως αὐτὸ τὸ αὐτὸ προσείρηκεν ἐν ἐκείνοις. αὐτὸ μὲν γὰρ καὶ ἡ ψυχὴ πᾶσα πρὸς τὸ ὀστρεῶδες ὄργανον, τὸ δὲ ὄντως αὐτὸ, τοῦτο ἄρα ἦν ἐκεῖνο τὸ νοερὸν εἶδος τῆς ψυχῆς. ταύτην δὴ οὖν σύμπασαν τῶν δογμάτων τὴν θεωρίαν περὶ τῆς φύσεως ἡμῶν ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων μοι δοκεῖ παραλαβὼν τοῖς ἀποδεικτικοῖς λόγοις ἱκανῶς καταδήσασθαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος πρῶτος διέκρινε τὸν ἕκαστον ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἐξηρτημένων ὀργάνων, καὶ διεστήσατο καλῶς τὰ εἴδωλα τῶν πρωτουργῶν ὑποστάσεων, δηλοῖ δὲ ὁ σοφώτατος Ὀδυσσεὺς ἐν νεκυίᾳ τὸν Ἡρακλέα λέγων ἰδεῖν, γυμνόν, τόξον ἔχοντα, καὶ προστιθεὶς εἴδωλον, Αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι τέρπεται, καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην. Καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐνδεικνύμενος, ἢ ὅτι τὴν μὲν ἀληθινὴν τοῦ Ἡρακλέους οὐσίαν ἐν τῇ ψυχῇ τίθεσθαι προσήκει, τὸ δὲ ἐξημμένον τῆς ψυχῆς εἴδωλον ὄργανον ἐκείνου, καὶ ἀπεικασίαν πρὸς ἐκεῖνον φερόμενον, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον ὑπολαμβάνειν. ἄνωθεν ἀπὸ τῆς Ὁμηρικῆς ὑφηγήσεως, εἴρηται τὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου τῷ Πλάτωνι δοκοῦντα, μὴ δὲ τῶν ὀνομάτων ἀποσχομένῳ τῶν Ὁμηρικῶν. τὸ γὰρ αὐτὸ ταυτὸ πόθεν, ἀλλαχόθεν ἂν φήσαιμεν, ἢ ἐκ τοῦ αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν ἔχειν τὴν ἀφορμὴν, καὶ τὸ
τὴν σωματικὴν φύσιν εἴδωλον τῆς ἀληθινῆς οὐσίας ἀποκαλεῖν, πῶς οὐχὶ παντὶ δῆλον
ἐκεῖθεν μετενηνεγμένον. ἐπεὶ καὶ τὸ, Ἦλθε δ' ἐπὶ ψυχὴ Θηβαίου Τειρεσίαο,
χρύσεον σκῆπτρον ἔχων, σαφῶς τὸν ἕκαστον ἡμῶν ἐν ψυχῇ
διορίζεται ὑπάρξιν ἔχειν.

ΠΩ͂Σ ἌΝ ΤΙΣ ἈΠΟΛΟΓΗ͂ΣΑΙΤΟ ΠΡῸΣ ΤᾺ ἘΝ Φαίδρῳ ῥηθέντα περὶ Ὁμήρου, ἐν οἷς δοκεῖ τὸν Στησίχορον ὡς μουσικώτερον προκρίνειν.

Ἀλλὰ τούτων μὲν πολλὰ ἂν εὕροι τις παραδείγματα πρὸς τὴν ἑκάστου πραγματείαν ἀποβλέπων. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ὑπεμνήσαμεν, μικρὰ περὶ τῶν ἐν Φαίδρῳ γεγραμμένων προστεθέντων, τοὺς περὶ τῆς ποιητικῆς ἀνακινήσομεν λόγους, οὓς ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης ἐν τῷ δεκάτῳ διέξεισι. ἴσως γὰρ ἄν τινες καὶ σφοδρὰ τὸν Πλάτωνα φαῖεν τὴν Ὁμήρου δόξαν ἀφανίζειν, καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ Φαίδρῳ περὶ τῆς παλινῳδίας εἰρημένων. ἔστι γάρ φησι τοῖς ἁμαρτάνουσι περὶ μυθολογίαν καθαρμὸς ἀρχαῖος, ὃν Ὅμηρος μὲν οὐκ ᾔσθετο, Στησίχορος δέ. τῶν γὰρ ὀμμάτων στερηθεὶς διὰ τὴν Ἑλένης κατηγορίαν, οὐκ ἠγνόησεν ὥσπερ Ὅμηρος, ἀλλ' ἅτε μουσικὸς ὤν, ἔγνω τὴν αἰτίαν, καὶ ποιεῖ εὐθύς, οὐκ ἔστ' ἔτυμος λόγος οὗτος, καὶ τὰ τούτοις ἐφεξῆς, ἐν οἷς πάντα ἄλλα δῆλός ἐστιν ὡς ἂν φαῖεν οἱ τῶν τοιούτων ἀντιλαμβανόμενοι ῥημάτων τὸν Ὅμηρον λοιδορῶν, καὶ ὅτι Στησιχόρου καταδεέστερος εἰς τὸ γνῶναί τε τὴν αἰτίαν τῶν δαιμονίων μηνιμάτων, καὶ γνόντα διὰ τῆς παλινῳδίας ἰάσασθαι, ἐπεὶ καὶ τὸ κατηγορῆσαι τὴν Ἑλένην παῖδα μεγίστου Διὸς λεγομένην, καὶ τὸ δι' ἔνδειαν μουσικῆς ἀγνοῆσαι τὸ πάθος, δόξειεν ἂν μεγάλην μοῖραν ἔχειν τῆς περὶ αὐτὸν βλασφημίας. ἀλλ' οὖν καὶ πρὸς ταῦτα λεκτέον, ὅτι Στησίχορος μὲν ὁ Ἱμεραῖος πάντα τὸν περὶ τῆς Ἑλένης μῦθον ὡς λόγον ὄντα καὶ γεγονότων μόνον πραγμάτων ἀφήγησιν παραδεξάμενος, καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον τὴν περὶ αὐτοῦ ποίησιν διαθείς, εἰκότως καὶ δίκης τυχεῖν, καὶ διὰ τὴν ἐκ τῆς μουσικῆς ὠφέλειαν ἐπιγνῶναι τὴν ἑαυτοῦ πλημμέλειαν λέγεται, Ὅμηρος δὲ κατ' ἄλλην οἶμαι καὶ τελεωτέραν τῆς ψυχῆς ἕξιν, ἀποστὰς μὲν τῶν ἐν αἰσθήσει φερομένων καλῶν, καὶ τῆς φαινομένης ἁπάσης ἁρμονίας τῇ ἑαυτοῦ νοήσει ὑπεριδρύσας, εἰς δὲ τὴν ἀφανῆ καὶ ὄντως οὖσαν ἁρμονίαν ἀνατείνας τὸν τῆς ψυχῆς νοῦν, καὶ περιαχθεὶς εἰς τὸ ἀληθινὸν κάλλος ὑπὸ τῶν τὰ τοιαῦτα διαμυθολογεῖν εἰωθότων, ἀφαιρεθῆναι τῶν ὀμμάτων ᾄδεται, καὶ τοιοῦτόν τι παθεῖν οἷον δὴ καὶ αὐτὸν τὸν Δημόδοκον τὸν παρὰ τοῖς Φαίαξιν ᾠδὸν πεπονθέναι φασίν, ὃν ὁ θεὸς ὁ τῆς μουσικῆς χορηγός, ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδου δ' ἡδεῖαν ἀοιδήν. ὁ γὰρ τοιοῦτον ἀντικρὺς τῆς ἐνθεαστικῆς αὐτοῦ ζωῆς παράδειγμα προεστήσατο, καὶ διὰ τοῦτο τῆς μὲν ἀφανοῦς ἀπο[illegible]σης αὐτὸν ἁρμονίας, καὶ τοῦ κάλλους, διὰ τὴν ἐκ τῆς μούσης κατακωχὴν στερηθῆναι λέγει. τοῖς δὲ νοεροῖς περὶ θεῶν, καὶ μυστικοῖς διανοήμασι, τὰς ἑαυτοῦ διαποικίλλειν ἐνεργείας. καὶ οὐχ Ὅμηρος μόνον, καὶ Δημόδοκος ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ Ὀρφεὺς μυθολογεῖται τὰ τοιαῦτ' ἄττα τραγικῶς παθεῖν, διὰ τὴν ἐν μουσικῇ τελείαν ζωήν. σπαραχθεὶς γὰρ καὶ μερισθεὶς παντοίως, τὸν τῇδε βίον ἀπολιπεῖν, ἐπειδὴ μεριστῶς οἶμαι καὶ διῃρημένως αὐτοῦ μετέχον οἱ τότε τῆς μουσικῆς, καὶ ὅλην ἅμα, καὶ παντελῆ τὴν ἐπιστήμην οὐ δεδύνηνται δέξασθαι. τί δ' οὖν ἀκρότατον αὐτῆς μέρος καὶ πρώτιστον οἱ τὴν Λέσβον οἰκοῦντες παρεδέξαντο, καί που διασώζει καὶ τὴν κεφαλὴν ὁ μῦθος τὴν ἐκείνου σπαραχθέντος εἰς Λέσβον ἀπενεχθῆναι φησίν, ἀλλ' Ὀρφεὺς μὲν ἅτε τῶν Διονύσου τελετῶν ἡγεμὼν γενόμενος, τὰ ὅμοια παθεῖν ὑπὸ τῶν μύθων εἴρηται τῷ σφετέρῳ θεῷ. καὶ γὰρ ὁ σπαραγμὸς τῶν Διονυσιακῶν ἐστι συνθημάτων. Ὅμηρος δὲ ἀφαιρεθῆναι τὸ ὀμμάτων λέγεται, διότι δὴ πᾶν τὸ φαινόμενον κάλλος ὑπερδραμών, καὶ τὸν ἐνταῦθα τῶν ψυχῶν ἱστορήσας πόλεμον, μετὰ τὴν νοερὰν ἑαυτὸν ἀνήγαγε τοῦ κάλλους θεωρίαν. τοῦτο γάρ φησιν καὶ ὁ ἐν τῷ Φαίδωνι Σωκράτης, τὸ τῇδε κάλλος διὰ τῆς ἐναργεστάτης τῶν αἰσθήσεων κατειλήφαμεν, στίλβον ἐναργέστατα. ὄψις γὰρ ἡμῖν ὀξυτάτη τῶν διὰ τοῦ σώματος αἰσθήσεων ἔρχεται, ᾗ φρόνησις οὐχ ὁρᾶται. τὸν τοίνυν ὑπεριδόντα μὲν τοῦ νοεροῦ κάλλους, φρονήσει δὲ καὶ νοερᾷ ζωῇ τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν ἐπιστρέψαντα, φασὶν οἱ τραγικώτεροι τῶν μύθων, καὶ αὐτὸν ἀφαιρεθῆναι τῶν ὀμμάτων διὰ τὴν τῆς Ἑλένης κατηγορίαν· ἅπαν γὰρ οἶμαι τὸ περὶ τὴν γένεσιν κάλλος ἐκ τῆς δημιουργίας ὑποστάν, διὰ τῆς Ἑλένης οἱ μῦθοι σημαίνειν ἐθέλουσι, περὶ ὃ καὶ τῶν ψυχῶν πόλεμος τὸν ἀεὶ χρόνον συγκεκρότηται, μέχρις ἂν αἱ νοερώτεραι τῶν ἀλογωτέρων εἰδῶν τῆς ζωῆς κρατήσασαι, περιαχθῶσιν ἐντεῦθεν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἀφ' οὗ τὴν ἀρχὴν ὡρμήθησαν. τὴν δὲ περίοδον ἄρα ταύτην, ὁ μέν τις δεκάτην προείρηκεν, ὁ δὲ μυριέτη. διαφέρει δὲ οὐδὲν οὕτως ἢ ἐκείνως λέγειν. καὶ γὰρ ἡ χιλιάς, μία περίοδός ἐστιν ἀπὸ γενέσεως αὖθις εἰς γένεσιν ἄγουσα τὰς ψυχάς. εἴτε τοίνυν ἐννέα χιλιάδας τῶν περὶ γῆν αἱ ψυχαὶ κυλινδούμεναι κατὰ τὴν δεκάτην καθίστανται, εἴτε ἐννεαέτη χρόνον τῷ περὶ τὴν γένεσιν περιστασιάσασαι πολέμῳ, κρατεῖ μὲν τοῦ βαρβαρικοῦ κλύδωνος ἐν τῷ δεκάτῳ, περιάγεσθαι δὲ εἰς τὰς συννόμους ἑαυτῶν οἰκήσεις λέγονται, πάντως που δῆλον, ὅτι τὸ τῶν τοιούτων ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων φιλοθεάμονα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐμφανῶν ἀνηγμένον, καὶ τὸν ἐκόντα εἰς τὴν ἀφανῆ ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν θεωρίαν, εἰκότως τυφλὸν οἱ μυθοπλάσται γεγονέναι λέγουσιν. ἔπρεπε δ' ἄρα τοῖς διὰ συμβολικῶν ἀεὶ τὴν περὶ τῶν ὄντων ἀλήθειαν κατακρύπτουσι, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν φήμην συμβολικώτερον παραδοθῆναι τοῖς ὕστερον. οὐκ ἄρα Ὁμήρου Στησίχορος μουσικώτερος. οὐ δὲ γὰρ τὰ αὐτὰ παθήματα περὶ ἑκάτερον συμβέβηκεν, εἰ μὴ κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον τοῦ μύθου πρόσχημα. ἡ δὲ Ὁμήρου παλινῳδία

δὴ πρὸς τὸ θεῖον ἐπιστρέψαντι κάλλος, ἀλλὰ Στησιχόρῳ παρὰ τὴν μῆτιν τὸν περὶ τῆς Ἑλένης μῦθον φιλοφρονησαμένῳ. εἰ δὲ ὁ Σωκράτης ἐν ἐκείνοις ὑπὸ φαινομένῳ χρώμενος, ἡμαρτηκέναι φησὶ τὸν Ὅμηρον, καὶ ἁμαρτάνοντα τὰ αὐτὰ τῷ Στησιχόρῳ παθεῖν, οὐ θαυμαστόν. ἐπεὶ καὶ ἑαυτὸν ὡσαύτως ἁμαρτεῖν περὶ τὸν πρότερον λόγον φησὶν οὐχ ἁμαρτών, σαφῶς συνῄσθημαι τὸ ἁμάρτημα. λέγει δὲ δήπου, δεινόν, Φαῖδρε, δεινὸν λόγον αὐτός τε ἐκόμισας, ἐμέ τε ἠνάγκασας εἰπεῖν, πῶς δὴ εὐήθη καὶ ὑπό τι ἀσεβῆ, οὗ τί ἂν εἴη δεινότερον. ὥσπερ οὖν αὐτὸς ὁ λοιδορήσας τὸν ὑβριστὴν ἔρωτα, καὶ ὃν οἱ θεοὶ πνιγμὸν ἔρωτος ἀληθοῦς προσειρήκασιν ἡμαρτηκέναι λέγει, καθ' ὅσον αὐτὸς τῆς θέας, καὶ ἀναγωγοῦ τῶν ψυχῶν ἔρωτος θεωρίας, περὶ τὸ ἔσχατον αὐτοῦ καὶ ἔνυλον εἴδωλον ἐστράφη, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ Ὅμηρον περὶ τὴν Ἑλένην ἁμαρτεῖν αὖ λέγει, καθ' ὅσον τὸν τῆς ψυχῆς νοῦν εἰς τὴν θέαν τοῦ ἐμφανοῦς κάλλους κατήγαγεν. ἁμάρτημα γὰρ δὴ ψυχῆς, ἡ τῶν ἐσχάτων κατανόησις, ὡς πρὸς τὴν ἄχραντον καὶ τελείαν τῶν ὄντων περιωπήν. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἐν Φαίδρῳ γεγραμμένων εἰς Ὅμηρον, ἔχομεν λέγειν.

ΤΊΝΕΣ ΕἸΣῚΝ ΑἹ ΤΡΕΙ͂Σ ἝΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ΨΥΧΩ͂Ν, ΚΑῚ πῶς τὴν ποιητικὴν τριττὴν ἀποδείξομεν κατὰ ταύτας συνδιαιρουμένην τὰς τρεῖς ἕξεις ἐν ἡμῖν.

ΕἸΕΝ, ἀλλὰ ἤδη σὺν περὶ τοὺς ποιητικῆς λόγους ἐντεῦθεν τρεπώμεθα, καὶ θεωρήσωμεν, τίνα μέν ἐστι τὰ κατὰ Πλάτωνα ποιητικῆς εἴδη, εἰς ποίαν δὲ ἀποβλέπων ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς πολιτείας, σὺν κατ' αὐτῆς ἐλέγχους διεξελήλυθεν, ὅπως δὲ ἄρα καὶ τούτοις Ὅμηρος ἐξῃρημένος ἀποδείκνυται τῶν τοῖς πολλοῖς ποιηταῖς προσηκόντων ἐλέγχων. ἵν' οὖν καὶ ταῦτα γένηται σαφῆ, τὴν ἀρχὴν τοῖς περὶ τούτων διδασκαλίας ἐντεῦθεν λάβωμεν. τριττὰς ἐν ψυχῇ εἶναι φαμέν, ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν ζωάς, τὴν μὲν ἀρίστην καὶ τελειοτάτην, καθ' ἣν συνάπτεται τοῖς θεοῖς, καὶ ζῇ τὴν ἐκείνοις συγγενεστάτην, καὶ δι' ὁμοιότητος ἄκρας ἡνωμένην ζωήν, οὐχ ἑαυτῆς οὖσα, ἀλλ' ἐκείνων, ὑποδραμοῦσα μὲν τὸν ἑαυτῆς νοῦν, ἀνεγείρασα δὲ τὸ ἄρρητον σύνθημα τῆς τῶν θεῶν ἑνιαίας ὑποστάσεως, καὶ (ἴσως εἰς τὸ ἀπόρρητον) συνάψασα τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον, τῷ ἐκεῖ φωτί, τὸ ἑαυτῆς φῶς, τῷ ὑπὲρ οὐσίαν πᾶσαν καὶ ζωὴν ἑνί, τὸ ἑνοειδέστατον τῆς οἰκείας οὐσίας τε καὶ ζωῆς. τὴν δὲ ταύτης μὲν δευτέραν πρεσβείᾳ τε καὶ δυνάμει, μέσην δὲ ἐν μέσῃ τῇ ψυχῇ τεταγμένην, καθ' ἣν ἐπιστρέφει μὲν εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἐνθέου καταβᾶσα ζωῆς, νοῦν δὲ καὶ ἐπιστήμην προστησαμένην τῆς ἐνεργείας ἀρχήν, ἀνελίττει μὲν τὰ πλήθη τῶν λόγων, θεᾶται δὲ τὰς παντοίας τῶν εἰδῶν ἐξαλλαγάς, εἰς ταὐτὸν δὲ συνάγει, τό τε νοοῦν, καὶ τὸ νοούμενον, ἀπεικονίζεται δὲ τὴν νοερὰν οὐσίαν †ἐνὶ τὴν τῶν νοητῶν φύσιν περιλαβοῦσα. (†ὑπὲρ) τρίτην δὲ ἄλλην ἐπὶ ταύτης, τὴν συμφερομένην ταῖς καταδεεστέραις δυνάμεσι, καὶ μετ' ἐκείνων ἐνεργοῦσαν, φαντασίαις τε καὶ αἰσθήσεσιν ἀλόγοις προσχρωμένην, καὶ πάντῃ τῶν χειρόνων ἀναπιμπλαμένην. τούτων δὴ οὖν τῶν τριττῶν τῆς ζωῆς εἰδῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς θεωρουμένων κατὰ τὴν ὁμοίαν τάξιν, καὶ τὴν τῆς ποιητικῆς νοήσωμεν διάκρισιν ἄνωθεν συμπροϊοῦσαν ταῖς πολυειδέσι τῆς ψυχῆς ζωαῖς, καὶ εἰς πρῶτά τε καὶ μέσα, καὶ ἔσχατα γένη τῆς ἐνεργείας ποικιλλομένης. καὶ γὰρ ταύτης ἡ μέν ἐστιν ἀκροτάτη καὶ πλήρης τῶν θείων ἀγαθῶν, καὶ αὐτοῖς ἐνιδρύουσα τὴν ψυχὴν τοῖς αἰτίοις τῶν ὄντων, κατά τινά τε ἕνωσιν ἄρρητον εἰς ταὐτὸν ἄγουσα τῷ πληροῦντι τὸ πληρούμενον, καὶ τὸ μὲν, ἀΰλως καὶ ἀναφῶς ὑποστρωννῦσα πρὸς τὴν ἔλλαμψιν. τὸ δὲ προκαλουμένη πρὸς τὴν μετάδοσιν τοῦ φωτός, μιγνυμένων δὲ ὄχι τῶν πυρὸς ἀφθίτου ἔργα τελοῦσα κατὰ τὸ λόγιον. ἕνα δὲ σύνδεσμον θεῖον ἀπεργαζομένη τοῦ μετεχομένου, καὶ μετέχοντος, καὶ σύγκρασιν ἑνοποιόν, ὅλον μὲν τὸ καταδεέστερον ἱδρύσασα ἐν τῷ κρείττονι, τὸ δὲ θειότερον μόνον ἐνεργεῖν ὑποστελλομένου τοῦ καταδεεστέρου καὶ ἀποκρύπτοντος ἐν τῷ κρείττονι τὴν σφετέραν ἰδιότητα παρασκευάζουσα. αὕτη δὴ οὖν μανία μέν ἐστι σωφροσύνης κρείττων ὡς συνελόντι φάναι, κατ' αὐτὸ δὲ τὸ θεῖον ἀφορίζεται. καὶ ὥσπερ ἄλλη πρὸς ἄλλην ὕπαρξιν θεῶν, οὕτω δὴ καὶ αὕτη τῆς συμμετρίας ἀποπληροῖ τὴν ἐνθεάζουσαν ψυχήν. διὸ δὴ καὶ τὰς ἐσχάτας αὐτῆς ἐνεργείας μέτροις τε καὶ ῥυθμοῖς κατεκόσμησεν. ὥσπερ οὖν κατὰ μὲν τὴν ἀλήθειαν τὴν μαντικήν, κατὰ δὲ τὸ κάλλος τὴν ἐρωτικὴν μανίαν ὑφίστασθαι λέγομεν, οὕτως ἄρα καὶ κατὰ τὴν συμμετρίαν τὴν θείαν, τὴν ποιητικὴν ἀφορίζεσθαι φαμέν. ἡ δὲ ταύτης μὲν τῆς ἐνθεαστικῆς καὶ πρωτίστης ὑποδεεστέρα, μέση δὲ ἐν τῇ ψυχῇ θεωρουμένη, κατ' αὐτὴν δήπου τὴν ἐπιστήμονα καὶ νοερὰν ἕξιν ἔλαχε τὴν ὑπόστασιν. γινώσκουσα μὲν τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων, καὶ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων τε καὶ λόγων ὑπάρχουσα φιλοθεάμων, εἰς δὲ τὴν ἔμμετρον προάγουσα, καὶ ἔρρυθμον ἕκαστα τῶν πραγμάτων ἑρμηνείαν. οἷα δὴ πολλὰ τῶν ἀγαθῶν ποιητῶν εὕροις ἂν γεννήματα ζηλωτὰ τοῖς εὖ φρονοῦσι, νουθεσίας καὶ συμβουλῶν ἀρίστων πλήρη, καὶ νοερᾶς εὐμετρίας ἀνάμεστα, φρονήσεώς τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, προτείνοντα τὴν μετουσίαν τοῖς εὖ πεφυκόσιν, ἀνάμνησίν τε παρεχόμενα τῶν τῆς ψυχῆς περιόδων, καὶ τῶν ἀϊδίων ἐν αὐταῖς λόγων, καὶ τῶν ποικίλων δυνάμεων. τρίτη δὲ ἤδη ταύταις ἐστὶν ἡ δόξαις καὶ φαντασίαις συμμεμιγμένη, καὶ διὰ μιμήσεως συμπληρουμένη, καὶ οὐδὲν ἄλλ' ἢ μιμητική, καὶ οὖσα καὶ λεγομένη. καὶ τοτὲ μὲν εἰκασίᾳ προσχρωμένη μόνον, τοτὲ δὲ φαινομένην προϊσταμένη τὴν ἀφομοίωσιν, ἀλλ' οὐκ οὖσαν. εἰς ὄγκον μὲν ἐπαίρουσα τὰ σμικρὰ τῶν παθημάτων, ἐκπλήττουσα δὲ τοὺς ἀκούοντας, τοῖς τοιοῖσδε ὀνόμασι καὶ ῥήμασι,

καὶ ταῖς ἐξαλλαγαῖς τῶν ἁρμονιῶν, καὶ τῶν ῥυθμῶν ποικιλίαις, συμμεταβάλλουσα τὰς τῶν ψυχῶν διαθέσεις, καὶ τὰς τῶν πραγμάτων φύσεις, οὐχ οἷαί περ εἰσὶν, ἀλλ' οἷαι φαντασθεῖεν ἂν τοῖς πολλοῖς ἐπιδεικνύουσα σκιαγραφία τις οὖσα τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐ γνῶσις ἀκριβής. τέλος τε προϊσταμένη τὴν τῶν ἀκουόντων ψυχαγωγίαν, καὶ πρὸς ἐκεῖνο διαφερόντως βλέπουσα τὸ παθητικὸν, καὶ χαίρειν, καὶ λυπεῖσθαι πεφυκὸς τῆς ψυχῆς. ἔστιν δὲ ὥσπερ ἔφαμεν καὶ ταύτης, τὸ μὲν, εἰκαστικὸν, ὃ καὶ πρὸς τὴν ὀρθότητα τοῦ μιμήματος ἀνατείνεται, τὸ δὲ τοιοῦτον οἷον ἄπομεν φανταστικὸν, καὶ φαινομένην μόνον τὴν μίμησιν παρεχόμενον.

ὅτι κατὰ Πλάτωνα τὰς τρεῖς ἰδέας τῆς ποιητικῆς, ἀποδείξομεν τοιαύτας οὔσας, καὶ τοσαύτας.

Τὰ μὲν τοίνυν γένη τῆς ποιητικῆς, τοσαῦτά ἐστιν, ὡς συντόμως διελέσθαι. δεῖ δὴ καὶ τὸν Πλάτωνα τούτων ἐπιδεῖξαι τὴν μνήμην ποιησάμενον, καὶ καθ' ἕκαστον ἐπελθεῖν τὰ ἐκείνῳ περὶ αὐτῶν ἀρέσκοντα, καὶ πρῶτον περὶ τῆς ἐνθέου ποιητικῆς ὅσα θαυμαστὰ διανοήματα λάβοι τις ἂν μὴ παρέργως ἀναλεγόμενος, τὰ γεγραμμένα διαπορθμευόμεθα. τούτου γὰρ οἶμαι προδιορισθέντος, ῥᾴδιον καὶ περὶ τῶν ἑχομένων ἔσται τοὺς προσήκοντας ἀποδοῦναι λόγους. ταύτην τοίνυν τὴν ἔνθεον ποιητικὴν ἐν Φαίδρῳ κατοκωχὴν μὲν ἀπὸ μουσῶν καὶ μανίαν προσείρηκεν, εἰς ἁπαλὴν δὲ καὶ ἄβατον ἄνωθεν ἐνδίδοσθαι ψυχὴν, ἔργον δὲ αὐτῆς εἶναί φησιν ἀνεγείρειν τε καὶ ἐκβακχεύειν, κατά τε τὰς ᾠδὰς, καὶ τὴν ἄλλην ποίησιν, τέλος δὲ τὸ μυρία τῶν παλαιῶν ἔργα κοσμοῦσαν τοὺς ἐπιγιγνομένους παιδεύειν, ἐν οἷς δὴ παντὶ καταφανὲς, ὅτι πρῶτον μὲν τὴν ἀρχικὴν καὶ πρωτουργικὴν αἰτίαν τῆς ποιητικῆς, τὴν τῶν μουσῶν εἶναί φησι δόσιν. ὡς γὰρ τὰ ἄλλα πάντα τά τε ἀφανῆ, καὶ τὰ ἐμφανῆ δημιουργήματα τοῦ πατρὸς τῆς ἁρμονίας πληροῦσι, καὶ τῆς ἐνρύθμου κινήσεως, οὕτως δὴ καὶ ταῖς κατόχοις αὐτῶν ψυχαῖς τὸ τῆς θείας συμμετρίας ἴχνος ἐλλάμπουσαι τὴν ποιητικὴν ἀποτελοῦσι τὴν ἔνθεον. ἐπεὶ δὲ ὅλη μὲν ἐνέργεια τοῦ ἐλλάμποντός ἐστιν ἐν ταῖς θείαις παρουσίαις, τὸ δὲ ἐλλαμπόμενον ἑαυτὸ ταῖς ἐκεῖθεν κινήσεσιν ἐπιδίδωσι, καὶ τῶν σφετέρων ἠθῶν ἐξιστάμενον ὑφίσταται ταῖς τοῦ θείου καὶ μονοειδοῦς ἐνεργείαις, διὰ ταῦτα οἶμαι κατοκωχήν τε καὶ μανίαν ὁμοῦ τὴν τοιαύτην προσείρηκεν ἔλλαμψιν. ὡς μὲν κρατοῦσαν ὑφ' ἑαυτῆς κινουμένων ὅλων, κατοκωχὴν αὐτὴν ὀνομάσας, ὡς δὲ ἐξιστᾶσαν τῶν οἰκείων ἐνεργημάτων εἰς τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα, τὰ ἐλλαμπόμενα μανίαν προσειπών. δεύτερον δὲ ὅτι καὶ αὐτὴν τὴν κατοκωχὴν ὑπομένειν ταῖς μούσαις ψυχὴν, ὁποίαν εἶναι δεῖ προσδιώρισεν, ἁπαλήν τε φησὶ λαβοῦσα καὶ ἄβατον ψυχήν. ἡ μὲν γὰρ σκληρὰ καὶ ἀντίτυπος, καὶ δυσπαθὴς πρὸς τὴν θείαν ἔλλαμψιν ἐναντίως ἔχει, πρὸς τὴν τῆς κατοκωχῆς ἐνέργειαν. ἑαυτῆς γὰρ ἐστὶ μᾶλλον, ἢ τοῦ ἐλλάμποντος, καὶ οὐκ εὐτύπωτος πρὸς τὴν ἐκεῖθεν δόσιν. ἡ δὲ ὑπ' ἄλλων παντοδαπῶν κατεχομένη δοξασμάτων, καὶ ποικίλων, καὶ ἀλλοτρίων τοῦ θείου πεπληρωμένη διαλογισμῶν, ἐπισκιάζει τὴν θείαν ἐπίπνοιαν, συμμιγεῖσα ταῖς ἐκ ταύτης κινήσεσι τὰς ἰδίας ἑαυτῆς ζωάς τε καὶ ἐνεργείας. δεῖ δὴ οὖν ἀμφότερα ἅμα τὴν ψυχὴν προειληφέναι ταύτην, εἴ τις αὖ μέλλοι ταῖς μούσαις ἔσεσθαι κάτοχος, ἁπαλήν τε αὐτὴν ὑπάρχειν καὶ ἄβατον. ἵνα πρὸς μὲν τὰ θεῖα παντελῶς εὐπαθὴς ᾖ καὶ συμπαθὴς, πρὸς δὲ τἄλλα πάντα ἀπαθὴς, καὶ ἄδεκτος αὐτῶν καὶ ἀμιγὴς πρὸς αὐτά. τρίτον τοίνυν τὸ κοινὸν ἔργον, τῆς τε τοιαύτης ἐπιτηδειότητος, καὶ τῆς τῶν μουσῶν κατοκωχῆς, καὶ μανίας προστίθησι. τὸ γὰρ ἀνεγείρειν τε καὶ ἐκβακχεύειν, τοῦτο δή ἐστι τὸ ἐκ τῶν ἀμφοτέρων εἰς ταὐτὸν συμπληρούμενον ἔργον. λέγω δὴ τοῦ τε ἐλλαμπομένου καὶ ἐλλάμποντος, τοῦ μὲν, ἄνωθεν κινοῦντος, τοῦ δὲ, ὑπεστρωμένου τῇ ἐκείνου δόσει. ἔστι δὲ, ἡ μὲν ἔγερσις ἀνάστασις ὑπὸ τῆς ψυχῆς καὶ ἀδιάστροφος ἐνέργεια, καὶ ἐκ τῆς ἐν τῇ γενέσει πτώσεως ἐπιστροφὴ πρὸς τὸ θεῖον. ἡ δὲ βακχεία κίνησις, ἔνθεος καὶ χορεία, πρὸς τὸ θεῖον ἄπταιστος τελεσιουργὸς τῶν κατεχομένων. δεῖ δὲ αὖ πάλιν καὶ τούτων ἀμφοτέρων, ἵνα ἄπτωτοι μὲν ὦσιν οἱ κάτοχοι πρὸς τὸ χεῖρον, εὐκίνητοι δὲ πρὸς τὸ κρεῖττον. τέταρτον δὴ οὖν τὸ κυρία τῶν παλαιῶν ἔργα κοσμεῖν, καὶ διὰ τούτων τοὺς ἐπιγιγνομένους παιδεύειν. πρόδηλον ὅτι τά τε ἀνθρώπινα διὰ τῶν θείων αὐτῶν τελειότερα δείκνυσθαι καὶ λαμπρότερά φησιν, καὶ παιδείαν ἀπ' αὐτῆς ἀληθινὴν παραγίγνεσθαι τοῖς κατηκόοις αὐτῆς γιγνομένοις. πολλοῦ ἄρα δεῖ τὴν ποιητικὴν ταύτην τῆς ἔνθεον τῆς παιδευτικῆς δυνάμεως ἀποστερεῖν. ἀλλ' οἶμαι τὸ τῆς παιδείας οὐ ταὐτὸν εἶναι πρός τε τὰς τῶν νέων ἕξεις, καὶ τὰς τῶν ἤδη τελεσθέντων ἐκ τῆς πολιτικῆς, καὶ δεομένων τῆς μυστικωτέρας ἤδη περὶ τῶν θείων ἀκροάσεως. ἔστιν ἄρα ἡ τοιαύτη ποίησις παντὸς μᾶλλον παιδευτικὴ τῶν ἀκουόντων ὅταν ἔνθεος ᾖ, καὶ ὅταν τὸ θεῖον αὐτῆς τότε κατάδηλον γίγνηται τοῖς ἀκούουσιν. οἱ γὰρ ἐπιπολῆς αὐτῆς ἐπαφὴν τοῖς ἔνδον ἀποκρυπτομένης μυστικῆς ἀληθείας οὐκ ἀντιλαμβάνονται. ταύτην δὴ τὴν ἐκ τῶν μουσῶν ὑφισταμένην ἐν ταῖς ἁπαλαῖς, καὶ ἀβάτοις ψυχαῖς. ποιητικὴν ἁπάσης ἄλλης τέχνης ἀνθρωπίνης εἰκότως προτίθησι. τὸ γὰρ αὖ τῆς τοιαύτης μανίας ποιητὴ, ἀτελῆ καὶ αὐτὸν καὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τῆς τῶν μαινομένων ἀφανίζεσθαι τὴν τοῦ σωφρονοῦντος διϊσχυρίζεται. ταύτοις γὰρ θείας δόσεως εἶναι παντὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιβολὴν ἀποδεῖσθαι. τοιάδε μὲν οὖν ὁ ἐν τῷ Φαίδρῳ Σωκράτης ὑπὲρ τῆς ἐνθέου ποιητικῆς, ἡμᾶς ἀναδιδάσκει τῇ τε θείᾳ μαντικῇ, καὶ τῇ τελεστικῇ αὐτὴν διαφερόντως,

κατεχῶν

κάτοχον

ἐκ ταύτης

τῆ ἔνδον ἀποκρυπτομένης

διαφερόντως, καὶ τὴν πρώτην ἔκφανσιν αὐτοῦ, εἰς θεοὺς ἀναπέμπων. σύμφωνα δὲ τούτοις καὶ ἐν τῷ Ἴωνι πρὸς τὸν ῥαψῳδὸν διαλέγεται περὶ αὐτῆς, οὗ δὴ καὶ ἐμφανέστατα τὴν Ὁμήρου ποιητικὴν ἔνθεον ἀποφαίνει, καὶ ἄλλοις ἐνθουσιασμῶν αἰτίαν τοῖς περὶ αὐτὴν διατρίβουσιν. εἰπόντος γὰρ οἶμαι τοῦ ῥαψῳδοῦ περὶ μὲν τῶν Ὁμήρου ποιημάτων εὐπορεῖν τι λέγειν, περὶ δὲ τῶν τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς γεγραμμένων, οὐδαμῶς, ὁ Σωκράτης τὴν αἰτίαν ἀποδιδοὺς τοῦ τοιούτου παθήματος, ἔστι γὰρ τοῦτο φησὶ τέχνη μὲν οὐκ ὂν παρὰ σοὶ περὶ Ὁμήρου εὖ λέγειν, θεία δὲ δύναμις ἥ σε κινήσει. καὶ ὡς τοῦτο ἀληθές, παντί που καταφανές. οἱ μὲν γὰρ τέχνῃ τι ποιοῦντες περὶ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ὁμοίων, τὸ αὐτὸ δύνανται ἀπεργάζεσθαι, οἱ δὲ θείᾳ τινὶ δυνάμει περί τι συμμέτρους ἔχοντες, οὐκέτι καὶ πρὸς τὰ ἄλλα τὴν αὐτὴν ἐξ ἀνάγκης ἔχουσι δύναμιν. πόθεν οὖν ἡ τοιαύτη τῶν ῥαψῳδῶν δύναμις ἐφήκει, πρὸς μὲν Ὅμηρον αὐτὸν διαφερόντως συνάπτουσα, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους οὐκέτι ποιητάς, ἐφεξῆς ὁ Σωκράτης ἀναδιδάσκει, τῇ λίθῳ χρώμενος ἐναργεστάτῳ παραδείγματι τῆς τελεωτάτης ἐκ τῶν μουσῶν κατοκωχῆς, ἣν ἡρακλείαν οἱ πολλοὶ καλοῦσι. τί οὖν αὕτη ἡ λίθος ἀπεργάζεται, οὐ μόνον δή φησιν αὐτοὺς ἄγει πρὸς ἑαυτὴν τοὺς σιδηροῦς δακτυλίους, ἀλλὰ καὶ δύναμιν αὐτοῖς ἑλκὸν τῶν ὁμοίων ἐντίθησιν, ὥστε ἄλλους ἄγειν δακτυλίους καὶ πολλάκις φησὶν ὁρμαθοῖς δακτυλίων, ἢ σιδηρείων ἐξ ἀλλήλων (ὁρμαθός) προσήρτηνται. τίνα μὲν οὖν τρόπον τὰ τοσαῦτα πάθη περὶ τοὺς δακτυλίους συμβαίνει, καὶ τίς ἡ τῆς λίθου δύναμις, πρόκειται λέγειν ἐν τούτοις. τὰ δὲ τούτοις παραπλήσια, καὶ αὐτὸ τὸ ἔνθεον ποιητικῆς τοῦ Σωκράτους προστιθέντος ἀκούσωμεν. οὕτω μὲν καὶ ἡ μοῦσα ἐνθέους μὲν ποιεῖ αὐτούς, διὰ δὲ τῶν ἐνθέων τούτων ἄλλων ἐνθουσιαζόντων ὁρμαθοῖς ἐξαρτᾶται. ἐν οἷς πρῶτον μὲν τὴν θείαν αἰτίαν ἑνικῶς προηνέγκατο, μοῦσαν αὐτὴν προειπών. ἀλλ᾽ οὐχ ὥσπερ ἐν τῷ Φαίδρῳ τὴν ἐκ μουσῶν κατοκωχήν, καὶ μανίαν εἰς ἅπαν αὐτοῦ τὸ πλῆθος ἐπέτρεψεν. ἵνα πάντα τὸν τῶν ἐνθεαστικῶς κινουμένων ἀριθμόν, οἷον εἰς μονάδα μίαν ἀνάγῃ τῆς πρωτουργοῦ, τῆς ποιητικῆς ἀρχήν. ἔστι γὰρ ἡ ποιητικὴ μονοειδῶς μὲν ἐν τῷ πρώτῳ κινοῦντι καὶ πρωτουργῶς, δευτέρως δὲ καὶ ἀνειλεγμένως ἐν τοῖς ποιηταῖς ὑπὸ τῆς μονάδος ἐκείνης κινουμένοις, ἐσχάτως δὲ καὶ ὑπουργῶς ἐν τοῖς ῥαψῳδοῖς, διὰ μέσων τῶν ποιητῶν ἐπὶ τὴν μίαν ἐναντίαν ἀναγομένοις. ἔπειτα τὴν θείαν ἐπίπνοιαν ἄνωθεν ἄχρι τῶν τελευταίων μεθέξεων διατείνων, δῆλός ἐστιν ὁμοῦ μὲν τὴν περιουσίαν αὐτῆς πρώτης ἀρχῆς τῆς κινούσης ἀνυμνῶν, ὁμοῦ δὲ τὴν τῶν πρώτων μετεχόντων μέθεξιν, διηκνοῦς ἐνεργεστάτην. τὸ γὰρ διὰ τῶν σφετέρων ποιημάτων, ἀνεγείρειν καὶ ἄλλους εἰς ἐνθουσιασμόν, τρανεστάτην ἐν αὐτοῖς τὴν τοῦ θείου παρουσίαν ἐπιδείκνυσι. τούτοις δὴ οὖν ἑπομένως, καὶ τὰ ἐφεξῆς προστίθησι περὶ τῆς τῶν ποιητῶν κατοκωχῆς. πάντες γὰρ οἵ τε τῶν ἐπῶν ποιηταὶ ἀγαθοὶ οὐκ ἐκ τέχνης, ἀλλ᾽ ἔνθεοι ὄντες καὶ κατεχόμενοι, πάντα ταῦτα τὰ καλὰ λέγουσι ποιήματα, καὶ οἱ μελοποιοὶ οἱ ἀγαθοὶ ὡσαύτως, καὶ πάλιν ἑξῆς. κοῦφον γὰρ χρῆμα ποιητής ἐστι, καὶ πτηνὸν καὶ ἱερόν, καὶ οὐ πρότερον οἷός τε ποιεῖν πρὶν ἂν ἔνθεός τε γένηται, καὶ ἔκφρων. καὶ τέλος ὅτι διὰ ταῦτα ἅτε οὐ τέχνῃ ποιοῦντες, καὶ πολλὰ λέγοντες, καὶ καλὰ περὶ τῶν πραγμάτων, ὥσπερ σὺ περὶ Ὁμήρου, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ τοῦτο μόνον ἕκαστος οἷός τε ἐστὶ ποιεῖν καλῶς, ἐφ᾽ ὃ ἡ μοῦσα αὐτὸν ὥρμησεν, ἐν δὴ τούτοις ἅπασι τὴν ἔνθεον ποιητικὴν μέσην ἀτεχνῶς ἱδρῦσαι φησί, τῆς τε θείας αἰτίας ἣν μοῦσαν προσείρηκεν, καὶ ταύτῃ τὸν Ὅμηρον ζηλῶν, καὶ ποτὲ μὲν εἰς τὸ πλῆθος, ποτὲ δὲ εἰς τὴν ἕνωσιν ἀποβλέπων τῆς τῶν μουσῶν σειρᾶς, Ἔσπετε νῦν μοι μοῦσαι, καὶ Ἄνδρα μοι ἔννεπε μοῦσα φησὶν ἐκεῖνος. ταύτης δ᾽ οὖν τῆς ἀρχῆς τῶν ἐνθεαστικῶν κινήσεων, καὶ τῶν τελευταίων ἀποχημάτων τῆς ἐπιπνοίας τῶν ἐν τοῖς ῥαψῳδοῖς κατὰ συμπάθειαν δρωμένων ἐν μέσῳ τὴν τῶν ποιητῶν μανίαν ἔταξε, κινουμένην τε καὶ κινοῦσαν, καὶ πληρουμένην ἄνωθεν, καὶ εἰς ἄλλα διαπορθμεύουσαν τὴν ἐκεῖθεν ἔλλαμψιν. ἐν ἅτε σύνδεσμον παρεχομένην τοῖς ἐσχάτως μετέχουσι πρὸς τὴν μετεχομένην μονάδα. τούτοις δὴ οὖν καὶ ὅσα ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἐν τῷ τρίτῳ τῶν νόμων λέγει περὶ τῆς ποιητικῆς καὶ ὅσα ὁ Τίμαιος περὶ τῶν ποιητῶν συναρμόσωμεν. ὁ μὲν γὰρ θεῖον φησὶ καὶ τὸ ποιητικὸν ἐνθεαστικὸν ὂν γένος ὑμνῳδοῦν σύν τισι χάρισι καὶ μούσαις πολλῶν τῶν κατ᾽ ἀλήθειαν γεγονότων ἐφάπτεσθαι. ἑκάστοτε δὲ ἐπειδὴ παρακελεύεται τοῖς φοιβολήπτοις ποιηταῖς τῶν θεῶν οὖσι παισί, καὶ εἰδόσι τὰ τῶν σφετέρων προγόνων. καίπερ ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀποδείξεων λέγουσιν, ἐξ ὧν καὶ παντὶ ῥᾴδιον ἐννοῆσαι, τίνα μὲν οἴεται εἶναι τὴν ἔνθεον ποιητικήν. ὁποίους δὲ τοὺς κατ᾽ αὐτὴν ἱσταμένους ποιητάς, καὶ ὡς οὗτοι μάλιστα τῶν θείων εἰσὶ καὶ μυστικῶν ὀνομάτων ἄγγελοι τὰ τῶν πατέρων διαφερόντως εἰδότες. ὅταν ἄρα τῶν μυθικῶν πλασμάτων ἐπιλαμβάνωνται, καὶ εὐθύνει τὰ πραγματικώτερα τῶν ἀναγεγραμμένων, δεσμοὺς καὶ τομάς, καὶ ἔρωτας, καὶ μίξεις, καὶ δάκρυα, καὶ γέλωτας, αὐτὸν αὖ μάλιστα τῶν τοιούτων ἔχοιμεν λόγον, ὡς εὖ ἐχόντων περὶ τὴν ἐν τοῖς συμβόλοις τούτοις ἀποκρυπτομένην ὥσπερ προκαλύμμασι θεωρίαν, μάρτυρα. τὸ γὰρ διαφερόντως αὐτοῖς πιστεύειν ἐν ταῖς περὶ θεῶν πραγματείαις ἀξιῶν, κἂν ἄνευ ἀποδείξεως λέγωσι διὰ τὴν ἐκ τῶν θεῶν ἐπίπνοιαν, οὗτος δή που θαυμάσεται τοῖς ἐν τοῖς μύθοις δι᾽ ὧν ἐκεῖνοι τὰ θεῖα παραδεδώκασιν ἀλήθειαν. καὶ ὁ θεῖον τὸ ποιητικὸν γένος ἀποκαλῶν, οὐ καὶ τὴν ἄθεον ἐπ᾽ αὐτὸ καὶ γιγαντικὴν ἀναπέμποι περὶ τῶν θείων πραγμάτων ὑπόνοιαν, καὶ ὁ σύν τισι χάρισι καὶ μούσαις τοὺς ποιητὰς λέγειν ἃ λέγουσιν ἀποφαινόμενος, τὴν ἐκμελῆ καὶ ἀνάρμοστον, καὶ ἄχαρι φαντασίαν πόρρω τῆς θεωρίας αὐτῶν διωκέσθαι πάντως προείληφεν. ὅταν οὖν τὴν ποιητικήν, καὶ τὴν διὰ τῶν μύθων ἔνδειξιν μὴ προσάγειν ταῖς τῶν νέων ἀκοαῖς νομοθετῇ, πολλοῦ δεῖ τὴν ποιητικὴν

αὐτὴν ἀτιμάζειν, ἀλλὰ τὴν τῶν νέων ἕξιν ὡς ἀγύμναστον πρὸς τὴν τούτων ἀκρόασιν, ἀπάγει τῆς τοιᾶσδε μυθοποιίας. ὡς γάρ που καὶ ἐν Ἀλκιβιάδῃ δευτέρῳ φησί, τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῆς ποιητικῆς γένος. φύσει γάρ ἐστι σύμπασα αἰνιγματώδης, καὶ οὐ τοῦ προστυχόντος ἀνδρὸς γνωρίσαι. τοιαῦτα δὲ καὶ ἐν Πολιτείᾳ σαφῶς ἔλεγεν, ὡς ὁ νέος, οὐκ ἔστι δυνατὸς κρίνειν ὅ,τι τέ ἐστιν ὑπόνοια, καὶ ὃ μή. πάντως ἄρα φήσομεν αὐτὸν τὴν ἔνθεον ἀποδέχεσθαι ποιητικήν, ἣν θείαν ἐπονομάζει, καὶ τοὺς ἔχοντας αὐτήν, σιγῇ σέβειν ἀξιοῖ. τοσαῦτα μὲν οὖν περὶ ταύτης εἰρήσθω τῆς πρώτης, καὶ θεόθεν ὑφισταμένης ἐν ταῖς ἁπαλαῖς ψυχαῖς, καὶ ἀβάτοις. μετὰ δὲ ταύτην τὴν ἐπιστήμονα τῶν ὄντων, καὶ περὶ νοῦν καὶ φρόνησιν ἐνεργοῦσαν θεωρήσωμεν, ἣ πολλὰ μὲν περὶ τῆς ἀσωμάτου φύσεως ὀνόματα τοῖς ἀνθρώποις ἐξέφηνεν, πολλὰ δὲ περὶ τῆς σωματικῆς ὑποστάσεως εἰκότα προήγαγεν εἰς φῶς δόγματα. διερευνήσατο δὲ καὶ τὴν καλλίστην ἐν τοῖς ἤθεσι πρέπουσαν συμμετρίαν, καὶ τὴν ἐναντίαν πρὸς ταύτην διάθεσιν. πάντα δὲ ταῦτα μέτροις τε καὶ ῥυθμοῖς κατεκόσμησεν εἰκότως. τοιαύτην γάρ που καὶ τὴν Θεόγνιδος ποιητικὴν εἶναί φησιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, ἣν ἐγκωμιάζει τῆς Τυρταίου μᾶλλον, διότι τῆς ὅλης ἀρετῆς ἐστιν ὁ Θέογνις διδάσκαλος, καὶ τῆς εἰς ἅπασαν διατεινούσης τὴν πολιτικὴν ζωήν. ὁ μὲν γὰρ τὴν πιστότητα τὴν ἐκ τῶν ἀρετῶν ἁπασῶν συμπεπληρωμένην ἀποδέχεται, καὶ τὴν ἀληθεστάτην κακίαν ἐκβάλλει τῶν πολιτειῶν τὴν στάσιν, καὶ εἰς μίαν ὁμόνοιαν περιάγει τὰς τῶν πειθομένων ζωάς, ὁ δὲ αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ἀνδρείαν ἕξιν ἐγκωμιάζει, καὶ εἰς ταύτην προτρέπει τῶν ἄλλων ἀμελήσας ἀρετῶν. κάλλιον δὲ ἀκούειν αὐτῶν τῶν Πλάτωνος ῥημάτων. ποιητὴν δὲ καὶ ἡμεῖς μάρτυρα ἔχομεν Θέογνιν πολίτην τῶν Σικελίᾳ Μεγαρέων, ὅς φησι, Πιστὸς ἀνὴρ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀντερύσασθαι ἄξιος ἐν χαλεπῇ Κύρνε διχοστασίῃ. τοῦτον δή φαμεν ἐν πολέμῳ χαλεπωτάτῳ ἀμείνονα ἐκείνου πάνυ πολὺ γίνεσθαι σχεδόν, ὅσον ἀμείνων δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη, καὶ φρόνησις εἰς ταὐτὸν ἐλθοῦσαι μετὰ ἀνδρείας αὐτῆς μόνης ἀνδρείας. πιστὸς γὰρ καὶ ὑγιὴς ἐν στάσεσιν οὐκ ἄν ποτε γένοιτο, ἄνευ συμπάσης ἀρετῆς. ἐνταῦθα τοίνυν ἀποδέχεται τὸν Θέογνιν ὡς πολιτικῆς ἐπιστήμης μετέχοντα, καὶ τῆς ὅλης ἀρετῆς, ἣν δὴ πιστότητα κέκληκεν ἡγεμόνα καὶ σύμβουλον, ἐν δὲ Ἀλκιβιάδῃ δευτέρῳ, τὸν ὀρθότατον τῆς εὐχῆς τρόπον ἀφοριζόμενος καὶ ἀσφαλέστατον, εἰς τὴν ποιητικὴν αὐτὸν ἀναπέμπει τὴν ἔμφρονα. κινδυνεύει γοῦν ὦ Ἀλκιβιάδη φησί φρόνιμός τις εἶναι ἐκεῖνος ὁ ποιητής, ὃς δοκεῖ φίλοις ἀνοήτοις τισὶ χρησάμενος ὁρῶν αὐτοὺς καὶ πράττοντας, καὶ εὐχομένους ἅπερ οὐ βέλτιον ἦν, ἐκείνοις δὲ ἐδόκει κοινὴν ὑπὲρ ἁπάντων εὐχὴν ποιήσασθαι. λέγει δέ πως ὡδί, Ζεῦ βασιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλὰ καὶ εὐχομένοισι. Καὶ ἀνεύκτοις ἄμμι δίδου, τὰ δὲ λυγρὰ καὶ εὐχομένων ἀπερύκοις. τὴν γὰρ διάκρισιν τῶν ἀγαθῶν, καὶ τῶν κακῶν, καὶ τὴν πρέπουσαν ταῖς μέσαις ἕξεσι τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεῖον ὁμιλίαν, μόνος ὁ ἐπιστήμων ἀφορίζειν κύριος. καὶ διὰ τοῦτο τὸν τῶν στίχων τούτων ποιητήν, φρόνιμον ὁ Σωκράτης ἀπεκάλεσεν, ὡς οὔτε δι' ἐνθουσιασμόν, οὔτε δι' ὀρθὴν δόξαν, ἀλλὰ δι' ἐπιστήμην, κρίνοντα μὲν τὰς τῶν αἰτουμένων φύσεις, στοχαζόμενον δέ, καὶ τῆς τῶν αἰτιούντων ἕξεως, σώζοντα δὲ τὸ πρέπον ταῖς ἀγαθουργίαις τῶν θεῶν δυνάμεσι. καὶ γὰρ τὸ πάντας ἐπιστρέψαι διὰ τῆς εὐχῆς εἰς τὴν μίαν τοῦ Διὸς βασιλικὴν πρόνοιαν, καὶ τὸ τῶν ἀγαθῶν τὴν ὑπόστασιν ἐξάψαι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, καὶ τὸ τῶν ἀληθινῶν κακῶν τὴν γένεσιν ἀφανίσαι διὰ τῆς τοῦ κρείττονος εὐμενείας, καὶ ὅλως τὸ ταῦτα τοῖς μὴ εὐχομένοις ἄγνωστα φάναι, τοῦ δὲ θεῶν περὶ τοὺς προσήκοντας ὅρους διακεκριμένα, φρονήσεώς ἐστι καὶ ἐπιστήμης, οὐ τῆς τυχούσης ἔργον. εἰκότως δὴ οὖν τὴν τοιαύτην ποιητικήν, ἔμφρονα καὶ ἐπιστήμονα φαμὲν ὑπάρχειν. ἡ γὰρ ταῖς μέσαις ἕξεσι τὰς ὀρθὰς ἀφορίζειν δυναμένη δόξας αὕτη δή που περὶ τὴν τελείαν ἐπιστήμην ὑφέστηκεν. τὸ τρίτον δὴ οὖν περὶ τῆς μιμητικῆς λέγωμεν ἣν ποτὲ μὲν εἰκάζειν πράγματα, ποτὲ δὲ φαινομένως ἀποτυποῦσθαι προείπομεν. ταύτης γὰρ δὴ τὸ μὲν ὅσον εἰκαστικόν ἐστιν ὁ Ἀθηναῖος ξένος ἐναργῶς ἡμῖν παραδέδωκε, τὸ δὲ ὅσον φανταστικόν, ὁ ἐν τῇ πολιτείᾳ Σωκράτης παρίστησιν. ὅπως δὲ ταῦτα διενήνοχεν ἀλλήλων, τό, τε εἰκαστικὸν λέγω τῆς μιμητικῆς εἶδος, καὶ τὸ φανταστικόν, ὁ Ἐλεάτης ξένος ἱκανῶς ἡμᾶς ἀναδιδάσκει. δύο γάρ φησι φαίνομαι καθορᾶν εἴδη τῆς μιμητικῆς, μίαν μὲν τὴν εἰκαστικὴν ὁρῶν ἐν αὐτῇ τέχνην. ἔστι δὲ αὕτη μάλιστα, ὁπόταν κατὰ τὰς τοῦ παραδείγματος συμμετρίας τις ἐν μήκει καὶ πλάτει, καὶ βάθει, καὶ πρὸς τούτοις ἔτι χρώματα ἀποδιδοὺς τὰ προσήκοντα ἑκάστοις, τὴν τοῦ μιμήματος γένεσιν ἀπεργάζηται. τί δὲ οὐ πάντες οἱ μιμούμενοί τι τοῦτ' ἐπιχειροῦσι δρᾶν; οὔκουν ὅσοι γε τῶν μεγάλων πού τι πλάττουσιν ἔργον ἢ γράφουσιν. εἰ γὰρ ἀποδιδοῖεν τὴν τῶν καλῶν ἀληθινὴν συμμετρίαν οἶσθ' ὅτι σμικρότερα μὲν τοῦ δέοντος τὰ ἄνω, μείζω δὲ τὰ κάτω φαίνοιτ' ἄν. διὰ τὸ τὰ μὲν πόρρωθεν, τὰ δ' ἐγγύθεν ὑφ' ἡμῶν ὁρᾶσθαι. πάνυ μὲν οὖν ἆρ' οὖν χαίρειν τὸ ἀληθὲς ἐάσαντες οἱ δημιουργοί, ἐὰν οὐ τὰς οὔσας συμμετρίας, ἀλλὰ δοξούσας εἶναι καλάς, τοῖς εἰδώλοις ἐναπεργάζονται. ταῦτα δὲ διελόμενος ὁ Ἐλεάτης ξένος, εἰκότως οἶμαι καὶ ἐπὶ τέλει τοῦ διαλόγου, τὸν σοφιστὴν ἐνδῆσαι τῇ ὁριστικῇ μεθόδῳ βουλόμενος τῆς εἰδωλουργικῆς, τὸ μὲν εἰκαστικὸν ἔθετο, τὸ δέ, φανταστικόν. τὸ μέν, οἷον ἐστὶ τὸ παράδειγμα, τοιοῦτον ἀπεργαζόμενον τὸ μίμημα, τὸ δέ, φαίνεσθαι τοιοῦτον τὸ γινόμενον οἷον τὸ μιμηθὲν παρασκευάζειν. καὶ τῆς μιμητικῆς, τοίνυν τῆς ποιητικῆς, τὸ μὲν εἰκαστόν ἐστιν, αὐτὰ τὰ πράγματα περὶ ὧν ποιεῖται τοὺς λόγους ἀποτυπούμενον, τὸ δὲ μείζω καὶ ἐλάττω, τὰ αὐτὰ φαίνεσθαι, καὶ τὴν ὁμοίωσιν ἐν φαντασίᾳ

κεκτημένην

καμένην ἔχειν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀληθείᾳ παρεχόμενον, τὸ μὲν δὴ μιμητικὸν ἅμα καὶ εἰκαστικὸν, ὃ Ἀθηναῖος ξένος μνήμης ἠξίωσεν. τὴν γὰρ μουσικὴν οὐ τῇ ἡδονῇ τέλος ποιουμένην, ἀλλὰ τῇ πρὸς τὸ παράδειγμα ἀφομοιώσει, καὶ τὴν ὀρθότητα τοῦ μιμήματος ἐπιδεῖξαι προθέμενος, οὑτωσί πως φησί. τί δὲ ταῖς τῶν ὁμοίων ἐργασίαις ὅσαι τέχναι εἰκαστικαί. ἆρ᾽ οὖν καὶ ταῦτ᾽ ἐξεργάζονται, τὸ μὲν ἡδονὴν ἐν αὐτοῖς γίγνεσθαι παρεπόμενον ἐὰν γίγνηται χάριν αὐτὸ, δικαιότατον ἂν ἡμῖν προσαγορεύειν, τὴν δὲ ὀρθότητά που τῶν τοιούτων, ἡ ἰσότης ἂν ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν ἐξεργάζοιτο. οὐκοῦν καὶ μουσικήν γε πᾶσαν φαμὲν εἰκαστικήν τε εἶναι καὶ μιμητικὴν, ἥκιστα ἄρα ὅταν τις μουσικὴν ἡδονῇ φῇ κρίνεσθαι τοῦτον ἀποδεκτέον τὸν λόγον. καὶ ἐφεξῆς. καὶ μὴν τοῦτό γε πᾶς ἂν ὁμολογοῖ περὶ μουσικῆς, ὅτι πάντα τὰ περὶ αὐτὴν ἐστι ποιήματα, μίμησίς τε καὶ ἀπεικασία. καὶ τοῦτό γε. μῶν οὐκ ἂν σύμπαντες ὁμολογεῖεν ποιηταί τε καὶ ἀκροαταί; καὶ μάλα. τὴν ἄρα ποιητικὴν ταύτην ὅση τῇ μουσικῇ συντέτακται τῇ παιδεύτικῇ τῶν ἠθῶν, καὶ τὰς τε ἁρμονίας δύναται κρίνειν, καὶ τοὺς ῥυθμοὺς, εἰκαστικὴν ἄν τις ἐν δίκῃ προσείποι, καὶ οὕτω μιμητικήν. διὸ καὶ οὐ τὴν ἡδονὴν τέλος ἔχειν, ἀλλὰ τὴν ὀρθότητα τῶν εἰκασθέντων. τὸ μὲν οὖν εἰκαστικὸν αὐτῆς, τοιοῦτον. τὸ δὲ φανταστικὸν ἐκ τῶν ἐν πολιτείᾳ γεγραμμένων κατανοήσομεν. ἀποδείξας γὰρ ὁ Σωκράτης ὅτι τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ μιμητικός ἐστιν ὁ τοιοῦτος ποιητὴς, οἷον ἐπισκοπεῖν προσθέτο, καὶ τοῦτο ἑξῆς προστίθησιν, ὅτι μιμεῖται φανταστικῶς ἐπὶ τῆς ζωγραφίας. παραδείγματι προσχρώμενος, τὸν μὲν δὴ μιμητὴν ὡμολογήκαμεν. εἰπὲ δέ μοι περὶ τοῦ ζωγράφου τόδε, πότερα ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ ἐν τῇ φύσει ἕκαστον δοκεῖ σοι ἐπιχειρεῖν μιμεῖσθαι, ἢ τὰ τῶν δημιουργῶν ἔργα; τὰ τῶν δημιουργῶν ἔφη. ἆρα οἷά ἐστιν, ἢ οἷα φαίνεται. τοῦτο γὰρ ἔτι διόρισον. πῶς λέγεις ἔφη. ὧδε. κλίνη ἐάν τε ἐκ πλαγίου αὐτὴν θεᾷ ἐάν τε καταντικρὺς, ἄν τε ὁπῃοῦν, μή τι διαφέρει αὐτὴ αὑτῆς, διαφέρειν μὲν οὐδὲν, φαίνεται δὲ ἀλλοία, καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως. οὕτως ἔφη, διαφέρει δὲ οὐδέν. τοῦτο δὴ αὐτὸ σκέψαι πρὸς πότερον γραφικὴ πεποίηται περὶ ἕκαστον, πότερα πρὸς τὸ ὂν ὡς ἔχει μιμήσασθαι, ἢ πρὸς τὸ φαινόμενον ὡς φαίνεται, φαντάσματος ἢ ἀληθείας οὖσα μίμησις; φαντάσματος ἔφη. διὰ δὴ τούτων ἐναργέστατα παρίστησιν ὁ Σωκράτης ὅτι τὸ φανταστικὸν τοῦ μιμητικοῦ γένους τῆς ποιητικῆς ἀποτεινόμενον ἡδονῆς τε στοχάζεσθαι μόνης, καὶ τῆς τῶν ἀκουόντων αὐτὸ ψυχαγωγίας φησί. καὶ γὰρ ταύτης τῆς μιμήσεως τὸ φανταστικὸν ἀπολείπεται τοῦ εἰκαστικοῦ. καθ᾽ ὅσον ἐκεῖνο μὲν πρὸς τὴν ὀρθότητα βλέπει τοῦ μιμήματος, τοῦτο δὲ ἄρα πρὸς τὴν ἐκ τῆς φαντασίας τοῖς πολλοῖς γιγνομένην ἡδονήν. τὰ μὲν οὖν γένη τῆς ποιητικῆς τοιαῦτα καὶ παρὰ τῷ Πλάτωνι διακρίσεως ἠξίωται, τὸ μὲν, ὡς κρεῖττον ἐπιστήμης, τὸ δὲ, ἐπιστημονικὸν, τὸ δὲ, ὡς ὀρθοδοξαστικὸν, τὸ δὲ, ὡς καὶ τῆς ὀρθῆς δόξης ἀπολειπόμενον. λέγει γοῦν περὶ τοῦ ἐσχάτου σαφῶς, ὡς οὔτε ἄρα εἴσεται, οὔτε ὀρθοδοξάσει ὁ τοιόσδε μιμητής. οἷον, τὸν ποιητὴν τοῦτον ἐλέγομεν περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος, ἢ πονηρίαν.

ὍΤΙ ΚΑῚ Ἡ ὉΜΉΡΟΥ ΠΟΊΗΣΙΣ, ἘΠΙΔΕΊΚΝΥΣΙ τὰς τρεῖς ἰδέας ἐν ἑαυτῇ τῆς ποιητικῆς.

ΤΟΎΤΩΝ δὲ αὖ διωρισμένων ἐπὶ τὴν ὁμήρου ποίησιν, ἀναδράμωμεν, καὶ θεωρήσομεν πᾶσαν ἐν αὐτῇ ποιητικῆς ἕξιν διαλάμπουσαν, διαφερόντως δὲ τὰς τοῦ ὀρθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ στοχαζομένας. ὅταν μὲν γὰρ ἐνθουσιάζων ἐνεργῇ, καὶ ταῖς μούσαις κάτοχος ὢν, καὶ τὰ μυστικὰ περὶ αὐτῶν τῶν θεῶν ἀφηγεῖται νοήματα, τηνικαῦτα κατὰ τὴν πρώτην ἐνεργεῖ καὶ ἔνθεον ποιητικήν. ὅταν δὲ αὐτὴν τῆς ψυχῆς ζωὴν, καὶ τὰς ἐν τῇ φύσει διαφορὰς, καὶ τὰ πολιτικὰ καθήκοντα διεξίῃ, τότε δὴ μάλιστα κατὰ τὴν ἐπιστήμην διατίθησι τοὺς λόγους. ὅταν δὲ ἄρα τοὺς προσήκοντας ἀποδιδῷ τῆς μιμήσεως τύπους τοῖς τε πράγμασι καὶ τοῖς προσώποις, τηνικαῦτα κατὰ τὴν εἰκαστικὴν προΐσταται τὴν μίμησιν. ὅταν δὲ οἶμαι πρὸς τὸ φαινόμενον τοῖς πολλοῖς, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὄντος ἀποτείνηται, καὶ οὕτω δὴ τὰς τῶν ἀκουόντων ἐπάγηται ψυχὰς, τότε που κατὰ τὸ φανταστικὸν ἐστι ποιητής. λέγω δὲ ἵνα ἀπὸ τῆς ἐσχάτης ἀρξώμεθα τοῦ ποιητοῦ μιμήσεως, τὸν ἥλιον ἐστὶν ὅπου λέγει τὰς ἀνατολὰς ἀπό τινος ποιεῖσθαι, καὶ τὰς δύσεις ὡσαύτως οὐχ ὡς ἐστιν ἑκάτερον τούτων οὐδ᾽ ὡς γίγνεται λέγων, οὐ δὲ ταύτῃ μιμούμενος διὰ λόγων, ἀλλ᾽ ὡς φαίνεται ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν διὰ τὴν ἀπόστασιν. τοῦτο τοίνυν καὶ πᾶν τὸ τοιόνδε φανταστικὸν τῆς ποιήσεως φαίην ἂν μὲν λέγειν. πάλιν ὅταν τοὺς ἥρωας μιμῆται πολεμοῦντας, ἢ βουλευομένους, ἢ λέγοντας κατὰ τὰ εἴδη τῆς ζωῆς, τοὺς μὲν, ὡς ἔμφρονας, τοὺς δὲ, ὡς ἀνδρείους, τοὺς δὲ ὡς φιλοτίμους, τῆς εἰκαστικῆς ἂν εἴποιμι τὸ τοιοῦτον ἔργον ὑπάρχειν. καὶ μὴν καὶ ὅταν ἢ τὰς διαφόρους ὑποστάσεις τῶν μορίων τῆς ψυχῆς εἰδὼς ἀναφαίνηται καὶ διδάσκων, ἢ τὴν ἐξαλλαγὴν τοῦ εἰδώλου πρὸς τὴν χρωμένην ψυχὴν, ἢ τὴν τάξιν τῶν ἐν τῷ παντὶ στοιχείων, γῆς, ὕδατος, αἰθέρος, οὐρανοῦ, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, τὴν ἐπιστήμονα τῆς ποιητικῆς δύναμιν ταύτην ἂν ἐγὼ θαρρῶν ἀποφηναίμην. ἐφ᾽ ἅπασι δὲ τούτοις ὅταν περὶ τὸ τῆς δημιουργικῆς ἡμᾶς ἀναδιδάσκῃ, καὶ τῆς εἰς τρία διανομῆς τῶν ὅλων, ἢ ὅταν περὶ τῶν Ἡφαίστου δεσμῶν, ἢ ὅταν

περὶ

περὶ τῆς πατρικῆς τοῦ Διὸς νοήσεως πρὸς τὴν γόνιμον θειότητα τῆς Ἥρας, διὰ ἀλύπου συμπλοκῆς. τό τε δὴ φαίνειν αὐτὸν ἐνθουσιάζειν σαφῶς, καὶ διὰ τὴν ἐκ τῶν Μουσῶν κατοκωχὴν τὰ τοιαῦτα διατιθέναι μυθολογήματα. δηλοῖ δέ που καὶ αὐτὸς ἤδη τοῦ Δημοδόκου τὴν ἐκ θεῶν ὡρμημένην ἐνέργειαν, λέγων περὶ τῆς ᾠδῆς ὅτι ὁρμηθεὶς θεοῦ ἤρχετο, καὶ ὅτι ἔνθεος ἦν, καὶ ὅτι ἡ Μοῦσα αὐτὸν ἐφίλησεν, ἢ ὁ Μουσηγέτης θεός, Ἤ σέ γε Μοῦσ' ἐδίδαξε Διὸς παῖς, ἢ σέ γ' Ἀπόλλων, Λίην γὰρ κατὰ κόσμον Ἀχαιῶν οἶτον ἀείδεις, Ὅσσ' ἔρξαν τ' ἔπαθόν τε, καὶ ὅσσ' ἐμόγησαν Ἀχαιοί. Καί τοι γε ὅτι τὸν Δημόδοκον ὡς ἑαυτὸν τρόπον τινὰ προΐσταται, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν παθημάτων παράδειγμα ποιεῖται, τῶν διατεθρυλλημένων δεῖν ἱκανῶς, καὶ τό, ὀφθαλμῶν ἄμερσε, δίδου δ' ἡδεῖαν ἀοιδήν, ἀντικρὺς τὸν κατ' αὐτὸν μῦθον εἰς ἐκεῖνον ἀναπέμπειν ἔοικεν. τοῦτο δ' οὖν ἐνθεάζοντα λέγειν ἃ λέγει σαφῶς διϊσχυρίζεται, ἀλλ' εὖ γε ὅτι Δημοδόκου καὶ τῆς ἐνθεαστικῆς ᾠδῆς ἐπεμνήσθημεν. δοκεῖ γάρ μοι καὶ τὰ πρόσθεν ἐρρημένα, τῆς ποιήσεως γένη, δηλῶν τοὺς παρ' αὐτῷ μνήμης ἠξιωμένους μουσικούς. ὁ μὲν γὰρ Δημόδοκος ἔνθεος ἦν ὥσπερ εἴρηται, καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἀφηγούμενος, καὶ θεόθεν ἄρξασθαι λέλεκται τῆς ἑαυτοῦ μουσικῆς, ὁ δὲ Φήμιος, ὁ ἐν Ἰθάκῃ κατὰ τὴν γνῶσιν μάλιστα τῶν τε θείων, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐχαρακτηρίζετο, Φήμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτήρια οἶδας, Ἔργ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε τά τε κλείουσιν ἀοιδοί, λέγει που πρὸς αὐτὸν ἡ Πηνελόπη. τρίτος δὲ ἄλλος ὁ τῆς Κλυταιμνήστρας ᾠδὸς μιμητικός τις ὡς ἔοικεν καὶ ὀρθῇ δόξῃ χρώμενος, καὶ τὰ τῆς σωφροσύνης μέλη προτείνων τῇ γυναικί. Πὰρ γὰρ ἔην καὶ ἀοιδὸς ἀνὴρ ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν Ἀτρείδης Τροίηνδε κιών, καὶ μέχρι τῆς τούτου συνουσίας, οὐδὲν ἀνόσιον ἔργον τῇ Κλυταιμνήστρᾳ πέπρακται, ταῖς παιδευτικαῖς ᾠδαῖς σωφρονίζοντος αὐτῆς τὴν ἄλογον ζωήν. τέταρτος δὲ εἰ βούλει μουσικὸς ἀνάλογον τῇ φανταστικῇ τῆς ποιήσεως ἰδέᾳ τεταγμένος, Θάμυρις ἐκεῖνος οὗ αἱ Μοῦσαι λέγονται παῦσαι τῆς ᾠδῆς, Αἱ δὲ χολωσάμεναι, πηρὸν θέσαν. πολυτροπωτέραν γὰρ καὶ αἰσθητικωτέραν, καὶ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκουσαν οὗτος μουσικὴν μετεχειρίζετο. διὸ καὶ φιλονεικῆσαι καὶ λέγεται ταῖς Μούσαις, ὡς ἂν τῆς ἁπλουστέρας μουσικῆς καὶ ταῖς Μούσαις οἰκειοτέρας, τὴν ποικιλοτέραν ἔμπροσθεν ποιησάμενος, καὶ ἀποπεσεῖν τῆς τῶν θεαίνων ἐνθουσίας. ὁ γὰρ τῶν Μουσῶν χόλος, οὐκ εἰς ἐκείνας ἀναπέμπει τι πάθος, ἀλλὰ τὴν τούτου δείκνυσι ἀνεπιτηδειότητα τῆς ἐκείνων μεθέξεως. οὗτος οὖν ἦν ὁ πολλοστὸς ἀπὸ τῆς ἀληθείας ᾠδός, καὶ τὰ πάθη τῶν ψυχῶν προκαλούμενος καὶ φανταστικός, καὶ οὔτε δόξαν ὀρθὴν οὔτε ἐπιστήμην ἔχων περὶ τῶν μιμημάτων. πάντα ἄρα τὰ γένη τῆς ποιήσεως παρ' Ὁμήρῳ τεθεάμεθα. διαφερόντως δὲ τὸ ἐνθουσιαστικόν, καθὸ δὴ καὶ μάλιστα χαρακτηρίζεσθαι φαμὲν αὐτόν, καὶ οὐχ ἡμεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων θεῖον ποιητήν, καὶ θειότατον τῶν ποιητῶν, καὶ παντὸς μᾶλλον ἄξιον ζηλοῦν, πολλαχοῦ προσαγορεύων αὐτὸν ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδείκνυμεν, ἀμυδρότατον δὲ τὸ μιμητικὸν ἅμα, καὶ φανταστικόν. ἵνα καὶ τοῖς πολλοῖς ᾖ πιθανός, καὶ ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη πᾶν τὸ τοιοῦτον τῆς ποιήσεως τὸ εἶδος. ὥσπερ οὖν εἴ τις εἰς πόλιν εὐνομουμένην εἰσελθὼν καὶ θεασάμενος ἐκεῖ καθάπερ φησὶν ὁ Ἀθηναῖος ξένος, καὶ τὴν μέθην ἕνεκά τινος χρησίμως παραλαμβανομένην, μὴ τὴν φρόνησιν τὴν ἐν πόλει, μὴ δὲ τὴν ὅλην τάξιν ζηλώσειεν, ἀλλ' αὐτὴν καθ' αὑτὴν μόνην τὴν μέθην, οὐκ ἐκείνην αὖ αἰτίαν ἔχοι τῆς ἑαυτοῦ προνοίας ἀλλ' αὐτὴν οἰκείαν ἀβλεψίαν τῆς κρίσεως, οὕτως οἶμαι καὶ οἱ τραγῳδοποιοὶ τὸ ἔσχατον τῆς Ὁμηρικῆς ποιήσεως ζηλώσαντες, οὐκ εἰς ἐκεῖνον τὴν ἀρχὴν τῆς σφετέρας πλημμελείας ἀλλ' εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀναπέμπουσιν ἀδυναμίαν. λεγέσθω τοίνυν ἡγεμὼν τῆς τραγῳδίας Ὅμηρος, καθόσον αὐτὸν ἐζήλωσαν οἱ τῆς τραγῳδίας ποιηταί, τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι μέρη τῆς ἐκείνου κατενείμαντο ποιήσεως, τὰ μέν, εἰκαστικῶς εἰρημένα, φανταστικῶς μιμησάμενοι, τὰ δέ, ἐπιστημόνως συντεθέντα, ταῖς τῶν πολλῶν ἀκοαῖς προσαρμόσαντες. ἀλλ' οὐ τραγῳδίας μόνον ἦν διδάσκαλος (ταύτης μὲν γὰρ κατὰ τὸ ἔσχατον τῆς ἑαυτοῦ ποιήσεως) ἀλλὰ καὶ τῆς Πλάτωνος ἁπάσης πραγματείας τῆς μιμητικῆς, καὶ τῆς φιλοσόφου θεωρίας ὅλης.

ΤΙ ἘΣΤΙΝ ὍΠΕΡ Ὁ ΣΩΚΡΆΤΗΣ ἘΝ ΤΩ͂ι ΔΕΚΆΤῼ τῆς πολιτείας ἐκβάλλει τῆς Ὁμήρου ποιητικῆς, καὶ διὰ τίνας αἰτίας, καὶ ὅτι οὐχ ὅλην αὐτήν, ἀλλ' ὅτι τὸ ἔσχατον αὐτῆς ἀποδοκιμάζει μόνον.

ΠΕΡῚ μὲν δὴ ποιητικῆς αὐτῆς, καὶ τῆς Ὁμήρου τελεωτάτης ποιήσεως, ἱκανὰ τὰ εἰρημένα. τούτοις δὲ τοὺς τοῦ Σωκράτους ἀντιπαρατείνομεν λόγους, καὶ θεασώμεθα τίνα μὲν ἐλέγχει ποιητικὴν ἰδέαν, ὅπως δὲ αὐτὸν Ὅμηρον ἐξαιρήσομεν τῶν πολλῶν ἐκείνων καὶ παντοδαπῶν ἐλέγχων, καὶ πρῶτον ὅτι μὴ πᾶσαν εὐθύνει τὴν ποιητικὴν ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐπιδείξομεν. ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν εὐθὺς τοῦ δεκάτου βιβλίου, καὶ μὴν ἦν δ' ἐγὼ φησί πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα περὶ αὐ-
„ τῆς ἐννοῶ τῆς εἰρημένης πολιτείας λέγων, ὡς παντὸς ἄρα μᾶλλον ὀρθῶς ᾠκίζομεν τὴν πόλιν,
„ οὐχ ἥκιστα δὲ ἐνθυμηθεὶς περὶ ποιήσεως τὸ μηδαμῆ παραδέχεσθαι αὐτῆς ὅση μιμητική. παντὸς γὰρ

μᾶλλον

μᾶλλον οὐ παραδεκτέον νῦν, καὶ ἐναργέστερον ὥς μοι δοκεῖ, φαίνεται, καὶ πάλιν ἑξῆς, ὡς μὲν πρὸς ἡμᾶς εἰρῆσθαι, οὐ γάρ μου κατερεῖτε πρὸς τοὺς τραγῳδίας ποιητάς, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας τοὺς μιμητικούς, λώβη ἔοικεν εἶναι πάντα τὰ τοιαῦτα τῆς τῶν ἀκουόντων διανοίας. τὸ μὲν οὖν προκείμενον αὐτὸ τοῦτ' ἐστί, τὴν μιμητικὴν μόνον ποίησιν, καὶ ταύτης ὡς δειχθήσεται διαφερόντως τὴν φανταστικὴν ἐκβάλλειν. ἡμεῖς δὲ εἰ μὲν πᾶσαν ποιητικὴν τοιαύτην ἐνόμιζεν εἶναι, τάχ' ἂν ὑπελαμβάνομεν ὁμοίως ἅπασαν ἐλέγχειν, εἰ δὲ τὴν ἔνθεον ποίησιν, καὶ τὴν μετ' ἐπιστήμης τοὺς λόγους ποιουμένην ἑτέραν ἀπολείπει τῆς ἀτελοῦς, καὶ μιμήσει χρωμένης, πρὸς μὲν ταύτην τείνειν οἰησόμεθα τοὺς ἐλέγχους, ἐκείνην δὲ ἐξαιρήσομεν τῶν προκειμένων λόγων. δηλοῖ δέ που καὶ αὐτὸς εἰπὼν ἐν ἀρχῇ καὶ διορισμένος, ὡς οὐ χρὴ τῆς ποιητικῆς ἀποδέχεσθαι ταύτην ὅση μιμητική. τό, τε γὰρ πᾶσαν οἰόμενον εἶναι μιμητικήν, τοῦτο προστιθέναι περιττόν, καὶ τὸ περὶ πάσης τοὺς αὐτοὺς ἐφαρμόττειν λόγους ὑπολαμβάνοντα, πρὸς τὴν μιμητικὴν ἀποτείνεσθαι μόνην, ἄλογον. λείπεται ἄρα τοσοῦτον φάναι τῆς ποιητικῆς ἐκβάλλεσθαι μόνον, ὅσον περὶ τὴν μίμησιν τὴν πᾶσαν ἔχει σπουδήν, ἐπεὶ κἀν τοῖς ἐφεξῆς οὑτωσί πως προάγει τὸν ἔλεγχον, ὁ ποιητὴς μιμητής, πᾶς μιμητὴς τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ὁ ἄρα ποιητὴς τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας, διὸ καὶ ἐξ ἀρχῆς ὡρίσατο τί ποτ' ἐστὶ μίμησις λέγων. τὸν τοῦ τρίτου ἄρα γεννήματος ἀπὸ τῆς φύσεως μιμητὴν καλεῖ, καὶ συνάγων ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις, οὑτωσί πως φησί. τοῦτ' ἄρ' ἔσται καὶ ὁ τραγῳδοποιός, εἴπερ μιμητής ἐστι, τρίτος ἀπὸ βασιλέως, καὶ τῆς ἀληθείας πεφυκώς, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες μιμηταί. ἔτι περὶ τούτοις δείκνυσιν, ὡς οὐδὲ πάσης μιμήσεως ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ τῆς φανταστικῆς, καὶ συνάγει λέγων. πόρρω ἄρα τοῦ ἀληθοῦς ἡ μιμητική ἐστι, καὶ ὅτι ὁ περὶ ταύτην μιμητής, οὔτε ὀρθοδοξάσει περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος ἢ πονηρίαν συλλογίζεται. τί οὖν ταῦτα πρὸς τὴν καθ' Ὅμηρον ποιητικήν; πρὸς μὲν γὰρ τὴν τραγικὴν ποίησιν καὶ κωμικήν, ἱκανά. τούτων γὰρ τὸ ὅλον, μίμησίς ἐστι, πρὸς τὴν τῶν ἀκουόντων ἐξειργασμένη ψυχαγωγίαν, πρὸς δὲ τὴν Ὁμήρου ποιητικὴν τὴν ἀπὸ θεῶν ὡρμημένην, καὶ τῶν ὄντων ἐκφαίνουσαν τὴν φύσιν, οὐδὲ αὖ προσήκει. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἡ διὰ συμβόλων τὰ θεῖα ἑρμηνεύουσα μιμητικὴ προσαγορεύοιτο. τὰ γὰρ σύμβολα τούτων ὧν ἐστι σύμβολα, μιμητικὰ οὐκ ἔστι. τὰ μὲν γὰρ ἐναντία τῶν ἐναντίων, οὐκ ἄν ποτε μιμήματα γένοιτο, τοῦ καλοῦ τὸ αἰσχρόν, καὶ τοῦ κατὰ φύσιν τὸ παρὰ φύσιν, ἡ δὲ συμβολικὴ θεωρία, καὶ διὰ τῶν ἐναντιωτάτων, τὴν τῶν πραγμάτων ἐνδείκνυται φύσιν. εἴ τις ἄρα ποιητὴς ἔνθους ἐστὶ καὶ διὰ συνθημάτων δηλοῖ τὴν περὶ τῶν ὄντων ἀλήθειαν, ἢ εἴ τις ἐπιστήμῃ χρώμενος αὐτὴν ἡμῖν ἐκφαίνει τὴν τάξιν τῶν πραγμάτων, οὗτος οὔτε μιμητής ἐστιν οὔτε ἐλέγχεσθαι δύναται διὰ τῶν προκειμένων ἀποδείξεων. σκοπεῖτε δὲ εἰ βούλεσθε καὶ τῶν λόγων ἕκαστον, ἐφ' αὑτοῦ θεωροῦντες, ὁ ποιητὴς μιμητής, ὁ μιμητὴς τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ὁ ποιητὴς ἄρα τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' οὐχ ὁ πρώτιστος ποιητὴς φαίην ἂν τοιοῦτος, οὐδὲ ὁ τῶν ποιητῶν ὥς φησι θειότατος, ἀλλ' ὁ μὲν κάτοχος ταῖς μούσαις, αὐτοῖς συνέστι τοῖς οὖσι, καὶ θεᾶται τὴν περὶ τῶν ὄντων ἀλήθειαν, ὁ δὲ μιμητὴς τρίτος ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀληθείας, δεῖ δὲ ἕκαστον ἀπὸ τοῦ κρατίστου χαρακτηρίζειν, ὧν μὲν ἐνεργεῖ, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ τελευταίου. ἐπεὶ καὶ Πλάτωνα μιμητὴν ἂν οὕτως τις ἀποφήνειεν, καὶ τρίτον ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ἔστι γὰρ ἐν τοῖς διαλόγοις ἡ μίμησις τῶν διαλεγομένων συμπινόντων, ἔστι δὲ καὶ πολεμούντων καὶ ἀριστευόντων μίμησις ὡς ἐν Τιμαίῳ, καὶ Κριτίᾳ τεθεάμεθα, ἀλλὰ τοῦτο μὲν πάρεργον, τὸ δὲ ἐξαίρετον ἀγαθὸν τοῦ Πλάτωνος, ἡ φιλόσοφός ἐστι θεωρία. καὶ Ὁμήρου τοίνυν ὁ μὲν ἐνθουσιασμὸς τὸ πρώτιστόν ἐστιν ἀγαθὸν ἐν τῇ ποιήσει, τὸ δὲ μιμητικόν, ἔσχατον. τοῖς δὲ τραγῳδοποιοῖς, τοῦτο προηγουμένως ἐσπούδασται, καὶ τὸ ὅλον αὐτῆς ἡ μίμησις δύναται, ἀλλ' εἰ καὶ μιμεῖσθαί φησιν Ὅμηρος ἱκανός, καὶ πρὸς τῷ παραδείγματι τὸν νοῦν ἔχειν, καὶ ποιεῖν ταῦτα ἃ μιμεῖται, πῶς οὐκ ἄτοπον αὐτὸν ἐπὶ τῇ δημιουργίᾳ τῶν εἰδώλων ἑαυτὸν τάξαι, καὶ τοῦτο προὐστήσασθαι τοῦ βίου τέλος. ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς συγχωρήσομεν τέλος εἶναι τοῦ βίου τῷ θείῳ ποιητῇ τὴν μίμησιν ἀλλὰ πάρεργον, καὶ δεύτερον, ἀλλ' οὐ πρῶτον. καὶ μιμεῖσθαι μὲν αὐτὸν πολλὰ ὧν οὐ δύναται ποιεῖν διὰ τὸ ψιλὴν αὐτὸν πεῖραν λαβεῖν τῶν μιμημάτων, μιμεῖσθαι δὲ αὖ καὶ ὅσα οἷός τε ποιεῖν ἦν. καὶ γὰρ ναυπηγοῦντα τὸν Ὀδυσσέα καὶ ἡνιοχοῦντα ἄλλον μιμεῖται, καὶ οὐ πάντως ἡνιοχεῖν ἠδύνατο ἢ ναυπηγεῖν. γνωστικῶς γὰρ εἶχε ταῦτα, καὶ οὐ χειρουργικῶς. ἀλλὰ καὶ συμβουλεύοντα, καὶ περὶ μὲν τῶν δικαίων εἰσηγούμενον, ταῦτα δὲ οὐ μιμεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ποιεῖν ἱκανὸς ἦν.

ΤΊΝΑ ἊΝ ΤΙΣ ἈΠΟΛΟΓΉΣΑΙΤΟ ΠΡῸΣ ΤΟῪΣ ἘΛΈΓχοντας λόγους, ὡς οὐκ ὄντα τὸν Ὅμηρον ἀνθρώπων παιδευτικόν, οὐδ' ὅλως πολιτικόν.

Ἐνταῦθα δὴ λοιπὸν ἐπιῤῥεῖ παντοίων ἐρωτήσεων πλῆθος, τίνας ἐπαίδευσεν Ὅμηρος εἴπερ μὴ μιμητὴς μόνον, ἀλλὰ καὶ δημιουργὸς παιδείας ἀληθοῦς, τίσι τῶν πόλεων ἔθετο νόμους, τίς πόλεμος δι' ἐκεῖνον ἐπράχθη καλῶς, τίνες ἰδίᾳ τῆς Ὁμήρου παιδείας ἀπολελαύκασι. πρὸς δὴ ταῦτα πάντα, καὶ τὰ τοιαῦτα φήσομεν, ὅτι καὶ τὸ μῆκος τοῦ χρόνου

τῇ ἐν ταῖς διαδοχαῖς τῶν ἀνθρώπων μνήμην ἀφῄρηται, καὶ τὸ μὴ εἶναι κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἄνδρας ἱστορεῖν ταῦτα δεινούς, τῆς δὲ διὰ τούτων ἡμᾶς διδασκαλίας ἀπεστέρησεν, ὧν Ὅμηρος ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσιν εἰς παιδείαν, καὶ εὐνομίαν συνετέλεσεν. ἐπεὶ ὅτι γε τῶν πόλεων τινὲς ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις διαμφισβητήσασαι πρὸς ἀλλήλας, Ὁμήρῳ δικαστῇ καὶ τοῖς Ὁμήρου γράμμασιν ἐχρήσαντο τῶν δικαίων, ἐκ τῆς ἱστορίας παρειλήφαμεν. τί οὖν θαυμαστὸν εἰ καὶ ζῶντα νομοθέτην τινὲς προεστήσαντο, καὶ ἰδίᾳ διδάσκαλον ἐποιήσαντο, καὶ ταῖς ἐκείνου συμβουλαῖς ὥσπερ ἐπῳδαῖς ἐχρήσαντο; ταῦτα δὴ ἠγνόηνται τοῖς ὕστερον. καὶ γὰρ ὅτι Πυθαγόρας πολλοὺς ἐπαίδευσε, καὶ ὅτι Λυκοῦργος Λακεδαιμονίοις ἐνομοθέτησεν, ἢ Σόλων Ἀθηναίοις, ἐκ τῶν πολυστοίχων ἡμεῖς ἔγνωμεν ὅσοι τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπελείφθημεν. ἀλλ' ὅ γε μιμητής φησιν, οὔτε δόξαν ὀρθὴν ἔχει περὶ ἐκείνων ἃ μιμεῖται ὥσπερ ὁ δημιουργός. οὐ γὰρ σύνεστι τῷ χρησομένῳ, οὔτε ἐπιστήμην. οὐ γὰρ οὗτος ὁ χρησόμενος. τρεῖς γὰρ αὗται τέχναι ἐνοήθησαν περὶ τὸν χαλινὸν εἰ τύχοι, ἡ χρησομένη, ἡ ποιοῦσα, ἡ μιμησομένη. δῆλον οὖν ὡς ἡ μὲν ἐπιστήμην ἔχει τῆς τοῦ χαλινοῦ χρείας, ἡ δὲ δόξαν ὀρθὴν ὑπ' ἐκείνης διδασκομένη ποῖον εἶναι δεῖ τὸν χαλινόν, ἡ δὲ οὐδέτερα τούτων. γράφει γὰρ ὁ ζωγράφος τὸν χαλινόν, οὔτε ἱππικός, οὔτε χαλινοποιοῦ παρόντος. ταῦτα καὶ ἡμεῖς ἀληθῆ φήσομεν ἐπὶ τῶν μιμητῶν μόνον. εἰ δέ τις τοῦτο μὲν προσήσατο ὡς πάρεργον, ἄλλην δὲ ἐπιστήμην ἔχει καὶ γνῶσιν τῶν πραγμάτων, πῶς οὐκ ἀνάγκη τοῦτον, κἂν μιμῆται τὸ κάλλος εἰδέναι, καὶ τὴν πονηρίαν. δηλοῖ δὲ πού τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος ποιητὴς πανταχοῦ τοῖς πραττομένοις, τὴν ἑαυτοῦ κρίσιν ἐπιφέρων. ὅτι καλὰ καὶ ὅτι αἰσχρά. τῷ δὲ φρένας ἄφρονι πεῖθεν. καὶ, νήπιος λέγων. καὶ, φρεσὶ γὰρ κέχρητο ἀγαθῇσι, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ταῖς πράξεσι τὸ κάλλος καὶ τὴν μοχθηρίαν ἀφορίζων. ἀλλ' ὁ μιμητής φησι καὶ εἰδωλοποιὸς οὗτος ποιητὴς πρὸς τὸ παθητικὸν τῆς ψυχῆς ἀποτείνεται, καὶ τούτου προκαλεῖται τὰς κινήσεις, καὶ ἡμεῖς συμφήσομεν εἰς τὴν τραγῳδίαν λέγειν, καὶ τὴν κωμῳδίαν, καὶ τὴν ἐν ταύταις μίμησιν. εἰ δὲ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως τὸ μέγιστον αὐτῆς ἔργον εἰς τὴν τοῦ νοῦ καὶ τῆς διανοίας ἡμῶν τελείωσιν ἀποκεῖσθαι διατεινόμεθα, καὶ οὐχ ἡμεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ὅταν λέγῃ τὸν ποιητὴν τὸν κατόχω ταῖς μούσαις συνουσιαστήν, καὶ συνεπαίρεσθαι πρὸς τὴν θείαν μανίαν. εἰ μὲν οὖν τὸ παθητικόν ἐστι τὸ ἐνθουσιάζον, πρὸς τοῦτο καὶ Ὅμηρος προσεχέτω τὴν ἐνέργειαν. εἰ δὲ νοῦς ἢ τοῦ νοῦ θειότερον, πολλοῦ ἂν δέοιμεν ταυτὸν ἐκ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως πάσχειν ὅπερ ἐκ τῆς τραγικῆς μιμήσεως. ὅταν οὖν ὁ Σωκράτης λέγῃ σαφῶς, ὁ δὲ μιμητικὸς ποιητὴς οὐ πρὸς τὸ λογιστικὸν τῆς ψυχῆς πέφυκεν, εἰ μέλλει εὐδοκιμήσειν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀγανακτικόν, καὶ ποικίλον ἦθος, ἀπαντησόμεθα λέγοντες, ἀλλ' ὁ ἐνθουσιαστικὸς πρὸς τὸ θεῖον τῆς ψυχῆς ποιεῖται τοὺς λόγους, ὅταν δὲ καὶ κολάζῃ τὰ πάθη διὰ τῶν ἐπιπλήξεων, πῶς ἂν φαίη τις αὐτὸν προκαλεῖσθαι καὶ τρέφειν τὸ παθητικόν. τοσαῦτα μὲν πρὸς τὰς Σωκρατικὰς ἐφόδους ὑπὲρ Ὁμήρου δικαιολογούμεθα, καὶ τῆς ἐνθέου ποιήσεως.

ΔΙᾺ ΠΟΊΑΣ ΑἸΤΊΑΣ Ὁ ΠΛΆΤΩΝ ἘΛΈΓΧΕΙΝ εἵλετο τὸν Ὅμηρον, ὡς μὴ ὄντα παιδευτικὸν ἀνθρώπων.

ΠΆΛΙΝ δὲ ἐπὶ θάτερα μεταβάντες αὐτὸ τοῦτο ζητήσωμεν, διὰ ποίαν οὖν αἰτίαν ὁ Πλάτων τοιαῦτα περὶ Ὁμήρου καὶ ποιητικῆς εἵλετο λέγειν. οὔτε γὰρ ἐλάνθανεν αὐτὸν τὰ παρ' ἡμῶν ῥηθέντα, καὶ ὅσα αὐτὸς ἐν ἄλλοις ἀνέγραψεν, οὔτε διὰ πάθος πεποίηται τὴν ἔνστασιν τῶν εἰρημένων λόγων. οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ. τί οὖν τὸ αἴτιον προθῶμεν τοῖς ἔμπροσθεν; δοκεῖ δή μοι τὴν τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπων περὶ φιλοσοφίαν, καὶ τοὺς τῆς ἐπιστήμης λόγους ὀλιγωρίαν πολλὴν καὶ ἀμήχανον ὅσην ὁρῶν, τῶν μὲν ἀχρηστίαν πάντων τῶν περὶ αὐτὴν ἐσχολακότων καταψηφιζομένων, τῶν δέ, καὶ φευκτὸν εἶναι τὸν ἐν φιλοσοφίᾳ βίον ἡγουμένων, ποιητικὴν δὲ παρὰ τὸ μέτρον θαυμαζόντων, καὶ τὴν μίμησιν αὐτῆς ζηλούντων, καὶ μόνην πρὸς τὴν παιδείαν ἐξαρκεῖν οἰομένων, τοὺς ἀγῶνας ἐνστήσασθαι τούτους, ἐν οἷς ἐπιδείκνυσι τὸ μὲν ποιητικὸν καὶ μιμητικὸν γένος πόρρω τῆς ἀληθείας πλανώμενον, τὴν δ' ἀλήθειαν, σωτηρίαν τῶν ψυχῶν φιλοσοφίαν παρεχομένην. περὶ γὰρ τὴν ἀγαθοειδῆ ταύτην βούλησιν, καὶ τοὺς σοφιστὰς ἐλέγχει, καὶ τοὺς δημαγωγούς, ὡς οὐδὲν πρὸς ἀρετὴν συντελεῖν δυναμένους. οὕτως οὖν οἶμαι καὶ τοὺς ποιητὰς εὐθύνει, διαφερόντως μὲν τοὺς τῆς τραγῳδίας δημιουργούς, καὶ ὅσοι μιμηταὶ ψυχαγωγίαν τινὰ μεμηχανημένοι τῶν ἀκουόντων, ἀλλ' οὐκ ὠφέλειαν πρὸς ἀρετήν, καὶ γοητεύοντες τοὺς πολλούς, ἀλλ' οὐ παιδεύοντες. Ὅμηρον δέ, ὡς ἀρχηγὸν τῆς τοιαύτης καὶ τοῖς τραγῳδοποιοῖς τὰ σπέρματα τῆς μιμήσεως παρεχόμενον, ἀξιοῖ τῶν ὁμοίων ἐλέγχων, ἀπάγων τοὺς πολλοὺς τῆς περὶ ποίησιν πτοίας, οἳ τῆς ἀληθινῆς παιδείας ἀμελήσαντες περὶ τοὺς ποιητάς, ὡς πάντων ἐπιγνώμονας διέτριβον. ὅτι δὲ ἀπὸ ταύτης ὁ Πλάτων τῆς προαιρέσεως πάντας καταβέβληται τοὺς περὶ ποιητῶν λόγους, ἐκ τῶν γεγραμμένων δῆλον. οὐκοῦν δὴ ἦν δ' ἐγὼ μετὰ ταῦτα σκεπτέον, τήν τε τραγῳδίαν, καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Ὅμηρον, ἐπειδή τινων ἀκούομεν, ὅτι οὗτοι πάσας μὲν τέχνας ἐπίστανται, πάντα δὲ τὰ ἀνθρώπεια τὰ πρὸς ἀρετὴν

καὶ κακίαν

καὶ κακίαν, καὶ τά γε θεῖα. ἀνάγκη γὰρ τὸν ἀγαθὸν ποιητὴν εἰ μέλλει περὶ ὧν ἂν ποιῇ καλῶς ποιήσειν, εἰδότα ἄρα ποιεῖν, ἢ μὴ οἷόν τε εἶναι ποιεῖν. δεῖ δὴ ἐπισκέψασθαι πρότερον μιμηταῖς οὗτοι ἐντυχόντες ἐξηπάτηνται, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντες οὐκ αἰσθάνονται τριχῇ ἀπέχοντα τοῦ ὄντος. καὶ ῥᾴδιον ποιεῖν μὴ εἰδότι τὴν ἀλήθειαν. φαντάσματα γάρ, ἀλλ᾽ οὐκ ὄντα ποιοῦσιν, ἢ τὶ λέγουσι, καὶ τῷ ὄντι οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ ἴσασι περὶ ὧν δοκοῦσι τοῖς πολλοῖς συνάγειν εὖ λέγειν. αὐτὸς γὰρ ἐν τοῖσδε τοῖς ῥήμασι λέγει τὴν αἰτίαν σαφῶς δι᾽ ἣν τὸν περὶ τῆς ποιητικῆς ταύτης ἀνεκίνησε λόγον, διότι δὴ τοὺς πολλοὺς ἑαλωκότας ὑπὸ τῆς μιμήσεως ἑώρα, καὶ πάντως ἐπιστήμονας οἰομένους εἶναι, τοὺς πάντα χρήματα μιμουμένους καὶ εἰδωλοποιούς. παιδευτικῶς ἄρα τῶν πολλῶν καὶ διορθωτικῶς τῆς ἀτόπου φαντασίας, καὶ προτρεπτικῶς εἰς τὴν φιλοσοφίαν ζωήν, τούς τε τραγῳδοποιοὺς κοινοὺς παιδευτὰς ὑπὸ τῶν τότε καλουμένους, ὡς οὐδὲν ὑγιὲς ἐπισκεψαμένους διήλεγξε, καὶ τὸν πρὸς Ὅμηρον ὑφήκεν αἰδῶς, καὶ συντάξας αὐτὸν τοῖς τραγικοῖς ὡς μιμητὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀνέωσεν. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστι, πῶς ὁ αὐτὸς καὶ θεῖος ποιητὴς, καὶ τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ὡς μὲν γὰρ κάτοχος ταῖς μούσαις, θεῖός ἐστιν, ὡς δὲ μιμήσεως ἐφαψάμενος, τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ὁ δέ πως καὶ πρὸς τὰ μέγιστα τῶν δογμάτων, αὐτῷ χρῆται μάρτυρι, καὶ τῆς πολιτείας αὐτὸν ἐκβάλλει. ὡς μὲν γὰρ ἐπιστήμων τὴν αὐτὴν ἔχει τῷ Πλάτωνι περὶ τῶν ὄντων γνῶσιν, ὡς δὲ τοῖς τραγῳδοποιοῖς ἔχοντι κοινόν, τῶν ἐκβαλλομένων ἐκβάλλεται πόλεως. εἰ γὰρ τὴν ἡδυσμένην φησὶν ὁ Σωκράτης παραδέξει μοῦσαν ἐν μέλεσιν ἢ ἔπεσιν, ἡδονή σοι καὶ λύπη ἐν τῇ πόλει βασιλεύσετον. ὅτι δὲ καὶ Ὅμηρον καθόλου δεῖν ἐν τῇ ποιήσει τῆς τραγῳδίας τις ἀρχὴ συμπεριλαμβάνει τοῖς ἐλέγχοις, καὶ ὁ προηγούμενος λόγος εἰς τὴν τοιαύτην τείνει μίμησιν, διὰ πάντων ἐκ τῶν τοῦ Σωκράτους ῥημάτων ἐστὶ καταφανές. ἔοικε γάρ φησιν Ὅμηρος τῶν καλῶν πάντων τούτων τῶν τραγικῶν διδάσκαλος καὶ ἡγεμὼν γενέσθαι. ἀλλ᾽ οὐ γὰρ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνήρ. καὶ ἑξῆς, ἄρα τοῦτ᾽ ἔστι, καὶ ὁ τραγῳδοποιός, εἴπερ μιμητής ἐστι τρίτος ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἀληθείας πέφυκεν. οὐ μὲν γὰρ τὴν αἰτίαν εἶπον δι᾽ ἣν καὶ πρὸς Ὅμηρον ἀναιρεῖται τὸ ῥυσιάζεσθαι διαλόγων. ὁ δὲ ὡς προηγουμένως περὶ τραγῳδίας ἀγωνιζόμενος αὐτὸν διαφερόντως τὸν τραγῳδοποιὸν μνήμης ἠξίωσεν, ὡς τρίτον ἀπὸ τῆς ἀληθείας. καὶ ἔοικεν οὐδὲν ἄλλο κατασκευάζειν ἐν τούτοις ὁ Πλάτων, ἢ ὅπερ ὁ καὶ Σωκράτης αὐτῷ πρῶτον ἐντυχὼν περὶ τραγῳδίας ἀποδιαλέγοντι, καὶ ἀποδείξας ὡς οὐδὲν ἀγαθὸν ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, ἀπέτρεψε τῆς τοιαύτης μιμήσεως. καὶ τρόπον τινὰ τοὺς Σωκρατικοὺς ἐκείνους ἀναγράφειν λόγους, ἐν οἷς ἀπέφαινεν, ὅτι παιδευτικὴ οὖσαν, ὅτι ὠφέλιμον τὴν τραγῳδίαν, ἀλλὰ τρίτην ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ὅτι ἐπιστήμης, ὅτι ὀρθῆς δόξης μετέχουσαν περὶ ὧν μιμεῖται πραγμάτων, ὅτι τῆς διανοίας ἡμῶν, ἀλλὰ τῆς ἀλογίας στοχαζομένην. ταῦτα δέ, εἰ καί ἐστί πως τῷ Ὁμήρου συνηρμοσμένως καὶ ἀρχοειδῶς, ἀλλὰ μὴ διαιτῶντα τὴν Ὁμήρου ποίησιν αἰτιώμεθα. οὐδὲ γὰρ Πλάτωνα διὰ τὴν ἐν λογογραφίᾳ καλλιέπειαν αἰτιατέον, καὶ τὴν περὶ τὴν λέξιν ἐπιμέλειαν, εἰ καὶ ἄλλοι διαφερόντως περὶ αὐτὴν ἐσπούδασαν, τελευταίας ἐνεργείας μιμούμενοι τοῦ Πλάτωνος, οὐ δὲ αὐτὸν τὸν δημιουργὸν τῶν θνητῶν ἕνεκα πραγμάτων, καὶ τῆς περὶ τὴν γένεσιν κακίας, ἐπειδήπερ αἱ μερισταὶ ψυχαὶ κακύνονται περὶ αὐτήν. ταῦτα ὦ φίλοι ἑταῖροι μνήμη κεχαρίσθω τῆς τοῦ καθηγεμόνος ἡμῶν συνουσίας, ἐμοὶ μὲν ὄντα ῥητὰ πρὸς ὑμᾶς, ὑμῖν δὲ ἄρρητα πρὸς τοὺς πολλούς.

ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΤΕΤΑΡΤΩ τῆς πολιτείας ἀποδείξεων ὅτι τρία ἐστὶ μόρια τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, καὶ τέτταρες τὰς ἐν αὐτῇ ἀρετάς.

ΤΟΝ περὶ τῶν ἀρετῶν λόγον πῶς διέθηκεν ὁ ἐν Πολιτείᾳ Σωκράτης, περί τε τῶν πολιτικῶν γενῶν, καὶ τῶν ψυχικῶν μερῶν χωρίς, μάθοιμεν αὐτὸ ὅπερ πρῶτον ζητήσαντες ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοῖς, τί ποτέ ἐστιν ἀρετῆς ἴδιον ἁπάσης, λέγω δὲ ἀρετήν, οὐ τὴν ὁμωνύμως, καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων εἰωθυῖαν τάττεσθαι, ἀλλὰ τὴν κυρίως ὀνομαζομένην. ταύτην οὖν ζωτικὴν μὲν εἶναι πάντως φήσομεν, περὶ αὐτήν, καὶ οὕτως ὡς τελειωτικὴν ἢ ἔστι ζωῆς τὸ εὖ αἰτίαν, ἀλλ᾽ οὐ τὸ εἶναι τοῖς ἔχουσι. διττῆς δὲ τῆς ζωῆς οὔσης, τῆς μὲν γνωστικῆς, τῆς δὲ ὀρεκτικῆς, εἶναι καὶ αὐτὴν τοῦ τε ὀρεκτικοῦ τινὰ τελείωσιν, καὶ τοῦ γνωστικοῦ τῆς ζωῆς εἴδους. διὸ καὶ μὴ μίαν εἶναι δεῖν τὴν ἀρετήν, μὴ δὲ πλείους μιᾶς, ὁμοειδεῖς δὲ πάσας. οὐχ οὕτω διῃρημένας τῆς μιᾶς, ὡς τὰ ὁμοιομερῆ διαιρεῖται ἀπ᾽ ἀλλήλων, τῷ ποσῷ διαφέροντα μόνον, ἀλλὰ καὶ πλείους καὶ ἀνομοίας. ἀνάγκη γὰρ ὡς ἂν ἔχῃ τὰ ὑποκείμενα, καὶ τὰς τελειότητας αὐτῶν οὕτως ἔχειν. ὡς τῶν μὲν εἴδει διαφέρειν, καὶ τὰς ἀρετὰς εἴδει διαφέρειν, τῶν δὲ ὁμοειδῶν, μίαν εἶναι καὶ τὴν ἀρετὴν κατ᾽ εἶδος. μία γὰρ τελειότης μιᾶς οὐσίας. εἴτε ταυτὸν εἴη τό τε εἶναι αἴτιον καὶ τὸ εὖ εἶναι τοῖς οὖσιν. οἷον γὰρ τὸ εἶναι δίδωσι, τοιοῦτον δώσει καὶ τὸ εὖ εἶναι, εἴτε ἕτερον. ἀνάλογον γὰρ θατέρῳ δώσει θάτερον τὸ μὲν εἶναι διδόντι, τὸ τοῦ εὖ χορηγὸν τῆς ἑκάστου ἀξίας δήπου στοχαζόμενον. ἀνάγκη δ᾽ οὖν μὴ δὲ μίαν εἶναι τὴν ἀρετήν, ὧν οὐκ ἔστιν οὐσία μία. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα, καὶ ὁ Σωκράτης, ἔν τε τῇ πόλει διεστήσατο τὰ τρία γένη, φυλακτικόν, ἐπικουρικόν, θητικόν, πρὶν ἐνδεῖξαι τὰ διαφέροντα γένη τῶν ἀρετῶν τίνα ποτὲ ἐστιν ἐν τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ, καὶ πρὶν τὰς

ἐν μιᾷ ψυχῇ περὶ τὸ ἀνάλογον ἀρετὰς καταδείκνυσι, τὰ μέρη τῆς ψυχῆς ἀποδείξειν τὰ τρία κατ᾽ οὐσίαν διαφέροντα, λόγον, θυμόν, ἐπιθυμίαν, εἰδὼς ταῖς τῶν ὑποκειμένων διαφοραῖς συνεξαλλαττομένας αὐτῶν τὰς τελειότητας, καὶ διὰ τοῦτο πλείους ἀρετὰς ἀνομοειδεῖς οὔσας. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως ἔφην προειρῆσθαι δεῖ. προσκείσθω δὲ εἰ βούλει τούτοις κἀκεῖνα ῥᾴω ποιήσοντα τὴν τῶν προκειμένων ἡμῖν ἔφοδον. ἄλλην μὲν ἑκάστου τελειότητα εἶναι ἐνέργειαν ἐν καθ᾽ αὑτὸ θεωρουμένου τῶν ὄντων, ἄλλην δὲ κατὰ τὴν πρὸς ἄλλο σχέσιν, καὶ ὄντως ἄλλη ὡς ἡ ἑκάστου ὕπαρξις, ἄλλη τῆς τοῦ αὐτοῦ πρὸς ἄλλο σχέσεως ἐστίν. οὐ γὰρ ταυτὸν ἀνθρώπου τελειότης, καὶ ἀνθρώπου δεσπότου. καθάπερ οὐδ᾽ ἄνθρωπος καὶ δεσπότης ταυτόν. οὐδὲ ταυτὸν ψυχὴν ἁπλῶς ὁρᾶν καὶ ψυχὴν ἄρχουσαν σώματος. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ δι᾽ ὧν αὐτὸς ἐν Τιμαίῳ λέγει. τὴν γὰρ ἀσκοῦσαν χωρισμένην ψυχὴν συντονωτέρας τοῦ σώματος, τὸ μὴ ὂν ὡς ἀσώματος ἄρχουσαν ἐπαινεῖ τὴν φθείρουσαν τὸ ἀρχόμενον, καί τοι γε τὸ ψυχῆς ἔργον ποιεῖ τὰ ἑαυτῆς ἀσκοῦσα, καὶ εἰ τὸ ζῶον διὰ ἀσυμμετρίαν πρὸς ἄλληλα φαίνοιτο συνεστώς, οὐκ ἔστι δ᾽ οὖν ταυτὸν τὴν καθ᾽ αὑτὸ τελειότητα ἑκάστου σκοπεῖν, καὶ τὴν σχετικήν. οὐ δὴ ἄρα τὴν αὐτοπραγίαν ὡσαύτως ληψόμεθα τῆς ὡς αὐτοῦ καθ᾽ αὑτὸ λαμβανομένου, καὶ τοῦ ὡς ἄρχοντος ἢ ἀρχομένου. τὸ μὲν γὰρ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχόμενον, σχέσεις τινές εἰσι. κωλύει δὲ οὐδέν, πράττειν μέν τι τὸ αὐτό, μὴ ὡς ἄρχον δέ, ἢ ὡς ἀρχόμενον, ἀλλ᾽ ὡς ἔχον οὐσίαν τινὰ καθ᾽ αὑτὸ καὶ ἐνέργειαν τῇ οὐσίᾳ συμβαίνουσαν ἣν ἔλαχεν. οἷον τὸ λογικὸν τὸ ἐν ἡμῖν καθαρτικῶς ζῶν, θεωρητικῶς ἐστι τὸ μὲν οἰκεῖον ἔργον πράττει, πέφυκε γὰρ οὕτω ζῆν κατὰ τὴν αὐτοῦ οὐσίαν. οὐ μέντοι τὸ τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀλόγων μορίων, οὐδ᾽ ἐν ἐκείνοις συμβαλλόμενον ἐν τῷ πρὸς ἑαυτὸ ἐνεργεῖν. ὀρθῶς γοῦν καὶ τοῦτο διέδειξεν ὁ Σωκράτης πᾶσαν ἀρχικὴν τέχνην τῷ ἀρχομένῳ τὸ ἀγαθὸν ἐκπορίζειν. ὥσθ᾽ ὅταν τὸ λογικὸν ἑαυτῷ μόνον τὸ ἀγαθὸν ἐκπορίζῃ καθαῖρον ἑαυτὸ καὶ ζητοῦν ἑαυτό, τὴν τοῦ ἄρχοντος οὐκ ἔχει ζωήν. εἰ τοίνυν οὐδ᾽ ὅταν ὁ θυμὸς τὰ θυμοῦ πράττῃ κινούμενος ὡς ὄρεξις μόνον τιμωρητικὴ τῶν προσπεσόντων λυπηρῶν, οὐ σώζει τὴν ἀρχομένου πρὸς τὸν λόγον σχέσιν, ἀλλὰ τὸ μὲν τοῦ θυμοῦ πράττει μόνον. τοῦτο γὰρ ἔργον θυμοῦ τὸ ἀντιλυπήσεως ὀρέγεσθαι. οὐχ ὡς λόγου δὲ ἐνεργεῖ κατήκοος, κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἁπλῶς ὀρεγόμενον ἡδονῆς, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ζῇ. τοῦτο γὰρ ἔργον ἐπιθυμίας ἡδέως ἐρᾶν, οὐ τινός, ἀλλὰ πάντως, οὐχ ὡς ἀρχόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ μετροῦν αὐτῆς τεταγμένου τὴν ὄρεξιν, ὡς ἕκαστον τῶν τριῶν εἶδος πράττειν αὖ ἄποις κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, ὅταν τὸ οἰκεῖον πράττῃ μόνον, ὡς τῶν λοιπῶν, οὐ δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν συντεταγμένον. ἐπειδὴ δὲ συνέζευκται πάντα ἀλλήλοις καὶ μίαν συμπληροῖ ζωήν, δεῖ σκοπεῖν αὐτῶν πάντων κατὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν, καὶ οὕτως ὁρᾶν τήν τε ἀρετὴν ἑκάστου, καὶ τὴν κακίαν, καὶ ταύτην ὁρίζεσθαι πολιτικὴν ἀρετὴν ἕξιν οὖσαν τελειωτικὴν τῆς σχετικῆς τῶν τῆς ψυχῆς μορίων ζωῆς, τὴν δὲ ἐναντίαν ταύτης κακίαν, ἕξιν διαφθείρουσαν τὴν κατὰ φύσιν αὐτῶν πρὸς ἄλληλα ζωτικὴν σχέσιν, ἐντεῦθεν δὲ ὁρμηθέντας ὁρᾶν, καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἑκάστου τὴν ζωὴν οὖσαν διπλῆν, τὴν μὲν καθ᾽ αὑτό, τὴν δὲ κατὰ σχέσιν, καὶ πάλιν αὖθις τούτων τὴν ἀρετήν, καὶ τὴν κακίαν ὡσαύτως. ἔστω γὰρ ὁ φύλαξ, τοιοῦτος τὰ ὄντα θεώμενος, καὶ ἑαυτῷ ζῶν καὶ μέχρι τἀγαθοῦ ταῖς νοεραῖς ἀναγόμενος περιωπαῖς. οὗτος τοίνυν ὡς μὲν ἄνθρωπος ἐνεργεῖ τὴν ἑαυτῷ προσήκουσαν ἐνέργειαν, τὴν δὲ ἀρχικὴν ἀφῆκε ζωήν. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης, οὐκ ἐᾷ μένειν αὐτὸν ἐπ᾽ ἐκείνοις, ἀλλὰ κατάγει πάλιν εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς πόλεως, ἵν᾽ ᾖ φύλαξ ὡς ἀληθῶς καὶ ἐν σχέσει, τὴν ἔσχατον καταλιπὼν ἐκείνην. ἔστω δὲ αὖ ὁ ἐπίκουρος διότι κύριός ἐστι τῶν ὅλων τῶν μὲν ἀρχόντων μηδεμίαν λόγον ποιούμενος, ὁρμῶν δὲ ὡς ἔτυχε κατὰ πάντων, καὶ τῇ δυνάμει χρώμενος ἀμέτρως. ὡς μὲν ὁπλίτης δή που καὶ οὗτος ἐκπληροῖ τὴν πρέπουσαν ἐνέργειαν. τοῦτο γὰρ τὸ πολεμεῖν. ὡς δὲ ἀρχόμενος οὐκέτι. δεῖ γὰρ τὸ ἀρχόμενον, εἰς τὴν τοῦ ἄρχοντος διάνοιαν βλέπειν. ἐκείνῳ τοίνυν ἑπόμενος, σώζει τὴν οἰκείαν τοῦ ἀρχομένου ἀρετήν, κατεξανιστάμενος δὲ τοῦ ἄρχοντος, διέφθειρε τὴν σχετικὴν ἀρετήν. ἔστω δὴ οὖν καὶ χρηματιστὴς τελευταῖος αὐτὸς καθ᾽ ἑαυτὸν ζῶν, καὶ περὶ χρηματισμὸν διατρίβων, ὠνούμενος ἢ πιπράσκων, καὶ εἰς μόνον τετραμμένος τὸ αὔξειν τὰ χρήματα. τὸ μὲν οἰκεῖον ἔργον δή που πράττει καὶ οὗτος, καθόσον ἐστὶν ὃ λέγεται χρηματιστής, ὅπως δὲ τὴν ἀρχομένου κακίαν ἢ ἀρετὴν ἔχει. εἰ δὲ μέρος γένοιτο πολιτικοῦ συντάγματος, καὶ ἔχοι τὴν ἀρχομένου τάξιν, ἐν τούτῳ σχετικῶς μὲν ἤδη ζῇ, κατὰ δὲ ταύτην τὴν σχέσιν, ἑπόμενος μὲν τοῖς ἄρχουσι, καὶ κατὰ τὴν ἐκείνων βούλησιν χρηματιζόμενος, ὡς ἂν ὁρίζουσιν ἐκεῖνοι τόν τε τρόπον τοῦ χρηματισμοῦ, καὶ τὸ μέτρον ἕξει τὴν οἰκείαν ἀρετὴν τοῦ ἀρχομένου χρηματιστοῦ, πλημμελῶν δὲ εἰς τοὺς ἄρχοντας, καὶ μὴ φυλάττων τὰ ἐκείνων δόγματα, μοχθηρὸς ἔσται χρηματιστής, ὡς ἀρχόμενος. ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσι, διττὸν τὸ οἰκεῖον ἔργον, τὸ μέν, καθ᾽ αὑτό, τὸ δέ, κατὰ σχέσιν, ὡς ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ψυχῆς. εἰ δὲ ἔστιν ἐν ἀμφοτέροις, καὶ ἄρχοντα, καὶ ἀρχόμενα, καὶ ἀρεταί, καὶ κακίαι, τοῦτο δεῖ κατιδεῖν ὅπως ἔχουσιν, αἱ τῶν ἑτέρων ἀρεταί, καὶ κακίαι, πρὸς τὰς τῶν ἑτέρων, καὶ κατιδόντας λέγειν. τὰ τῶν ψυχικῶν μερῶν τῶν ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἀρετῶν ἢ κακιῶν, ὡς οἷον παραδείγματα προϋπάρχειν. εἴσω μὲν γὰρ ἑκάτερα ἐνεργοῦσαι τὰ μέρη τῶν ψυχῶν χεῖρον ἢ βέλτιον διατιθέασιν, ἔξω δὲ προϊοῦσαι, καὶ εἰς πράξεις χωροῦσαι, τὰ πολιτικὰ γένη κοσμοῦσιν, ἢ ἀκοσμίας ἀναπιμπλᾶσι. διὸ καὶ ὁ Σωκράτης ὀρθῶς ἀπὸ τῶν ἐν μιᾷ ψυχῇ ποιεῖται τὴν μετάβασιν, ἐπὶ τὰς ἐν ταῖς ὅλαις πόλεσιν, ὡς εἰς γνωριμώτερα μεταβαίνων. καὶ γὰρ ἁπάσας τὰς ἔνδον ἕξεις, οὐ καλῶς γνῶναι

δυνατὸν

δυνατὸν τῶν ψυχῶν, καὶ τὰς ἔνδον μενούσας ἐνεργείας, ἢ ἐκ τῶν ἔξω προϊουσῶν ἐνεργειῶν. τοῦτο δὲ οὖν φανερόν. ὁ γὰρ φύλαξ ἄρχων τῶν ἐπικούρων ἔξω ἐνεργεῖ μιμούμενος τὸν ἔνδον λόγον ἄρχοντα τοῦ θυμοῦ, καὶ ὁ ἐπίκουρος ὡσαύτως ἄρχει τοῦ χρηματιστικοῦ γένους, μιμούμενος ἐν τῇ ἔξω ἐνεργείᾳ, τὴν ἔνδον ἀρχὴν τοῦ θυμοῦ κατὰ τῶν ἐπιθυμιῶν. δισσαὶ μὲν οὖν αἱ ἀρχαὶ πᾶσαι, καὶ αἱ ψυχαί, καὶ αἱ πολιτικαί. μιμήσεις δὲ αἱ ἔξω τῶν ἔνδον, καὶ ἐνέργειαι δεύτεραι πρωτουργῶν ἐκείνων οὐσῶν, καὶ ἡ ὡς ἀληθῶς πολιτικὴ περὶ ἐκείνας, ἀρχόντων οὖσα, καὶ ἀρχομένων κοσμητική, πρώτως ἑκατέρων ὄντων, ὥσπερ ἡ τῶν πολιτικῶν ἐνεργῶν εἰκόνων οὖσα, καὶ αὐτὴ ἐκείνης εἰκών. μᾶλλον δέ, μία μὲν ἕξις οὖσα, διπλᾶς δὲ ἐνεργείας ἔχουσα, τῶν μὲν ἔνδον ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, τὰς δὲ τῶν ἔξω κοσμητικάς. διωρισμένων δὲ τούτων, σκοπῶμεν ἤδη πῶς ταῖς ἀρεταῖς δώσομεν πάροδον πάσαις, τέσσαρσι οὔσαις, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο ποιήσομεν τρανὲς τοῖς ποθοῦσι μαθεῖν ὅτι τέτταρες. τριῶν δὴ μερῶν ὄντων. (ἐντεῦθεν γὰρ ἡμῖν ἀρκτέον) τάξιν δὲ οὐκ ἴσην ἐχόντων, ἀλλὰ τοῦ μὲν ὄντος νῷ συγγενοῦς, τοῦ δὲ φύσει τῷ σώματι προσήκοντος, τοῦ δέ, ἀμφοτέρων ἐν μέσῳ ταχθέντος. ἄρχον μὲν ἐστὶ δήπου μόνον κατὰ φύσιν τὸ τῷ νῷ συγγενές, λόγος, ὃς καὶ αὐτόθι πέφυκε γιγνώσκειν τὸν νοῦν, ἀρχόμενον δὲ μόνον κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν τὸ τῷ σώματι προσῆκον. τοιοῦτον δέ, τὸ ἐπιθυμητικὸν τῶν σωματικῶν χρειῶν ἐπιθυμοῦν, ὡς ὁ λόγος, τῶν νοερῶν ἀγαθῶν. ἅμα δὲ ἄρχον καὶ ἀρχόμενον τὸ θυμοειδές. διότι μὲν ἄλογόν ἐστιν, ὑπάρχει γοῦν καὶ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις, καὶ γνώσεως ἐστὶν ἄμοιρον, ὡς τὸ ἐπιθυμητικόν, ἄρχεσθαι καὶ αὐτὸ κατὰ φύσιν δεόμενον, ὑπὸ τοῦ τῷ νῷ συγγενοῦς. διότι δὲ ἀεὶ τῷ λόγῳ παρίσταται, μαχομένης ἐπιθυμίας πρὸς αὐτόν, συγγενέστερος ὢν λόγῳ, μᾶλλον ἐκείνης ἄρχειν ὀφείλων τῆς ἐπιθυμίας, πορρωτέρω τοῦ λόγου τεταγμένης, καὶ τῷ σώματι διαφερόντως συμπασχούσης. καὶ γὰρ ἡ μέν, προσεπλήσεται τὸ σῶμα, καὶ οὐκ ἄν ποτε πρόοιτο πράττουσα τὰ ἑαυτῆς, ὁ δέ, προσεπλήσεται πολλάκις τὸ σῶμα, καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ζωήν, ἄλλο τι ποθῶν κρεῖττον, ὃ μή ἐστι σώματος. τριῶν οὖν ὄντων τούτων, καὶ τοῦ μὲν ἄρχειν ὀφείλοντος μόνως, ὡς νοῦς, τοῦ δέ, ἄρχεσθαι μόνως ὡς σῶμα, τοῦ δέ, ἄρχειν ἅμα καὶ ἄρχεσθαι, κατὰ τὴν ἐν μέσῳ τῶν ἄκρων τάξιν, δύο μὲν ἐστὶ δήπου τὰ ἄρχοντα, τὸ μὲν πρώτως, τὸ δέ, δευτέρως. δύο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ ἀρχόμενα. δεῖ δὴ οὖν, τὸ μὲν ὂν μόνως ἄρχον, μίαν ἔχειν ἀρετήν, τῆς ἀρχικῆς χρήσεως τελειωτικήν, τὸ δὲ ἄρχον μὲν δευτέρως, ἀρχόμενον δὲ πρώτως, τῶν δύο χρήσεων ἔχειν διττὰς ἀρετὰς τελειωτικάς. ὡς γὰρ τῶν διαφερουσῶν ὑπάρξεων διαφέρουσιν αἱ τελειώσεις, οὕτω καὶ τῶν χρήσεων. τὸ δὲ μόνως ἀρχόμενον μίαν ἔχει τελειωτικὴν ἀρετήν, ὁ μὲν δὴ λόγος, ὡς δέδεικται μόνως ἄρχειν ὀφείλων, ἀρχικὴν ἀρετὴν ἔχειν τὴν φρόνησιν, καθ' ἣν ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁρίζει τὰ μέτρα τῶν πράξεων. ἡ δὲ ἐπιθυμία μόνως οὖσα ἀρχόμενον ἀρετὴν ἔχει τὴν σωφροσύνην, καθ' ἣν μετρεῖ τὰς ἑαυτῆς ὀρέξεις ἐπιστρεφομένη πρὸς τὸν λόγον, καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀρχθῆναι λόγου λαβοῦσα παρὰ τοῦ λόγου, διὰ τῶν συνηθισμένων, καὶ τῆς παιδείας. ὁ δὲ θυμὸς ὂν ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν ἐδείκνυμεν κατὰ φύσιν, ἔχει μὲν ὡς ἄρχων ἀνδρείαν, δι' ἣν ταπεινώσει τὸ ἐπιθυμητικόν, καὶ ἄτρωτον ἑαυτὸν φυλάξει τῶν ἀπ' αὐτοῦ πληγῶν, ἔχει δὲ καὶ σωφροσύνην ὡς ἀρχόμενος, καθόσον καὶ αὐτὸς ὁρίζεται, τῶν ἐκ τοῦ λόγου μέτρων παιδευθείς. εἰ δὲ δὴ καὶ ὁ λόγος ὡς ἀμφοῖν ἄρχων καὶ αἴτιος τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστροφῆς, καὶ τοῦ πειθηνίοις γενέσθαι τοῦ μέτρου περιέχει τὴν ἀρχὴν ὃ δέδωκεν ἐκείνοις, εἴη ἂν ἡ σωφροσύνη ἀρξαμένη μὲν ἐκ τοῦ λόγου, τελευτῶσα δὲ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν διὰ μέσου τοῦ θυμοῦ, καὶ οὕτως ἁρμονία διὰ πασῶν ἐκ τριῶν ὅρων οὖσα, λόγου, θυμοῦ, ἐπιθυμίας. ὧν ὁ θυμὸς μέσος ὤν, ὡδὶ μὲν ποιεῖ τὴν διὰ τεσσάρων, ὡδὶ δὲ τὴν διὰ πέντε συμφωνίαν, τὴν μὲν τοῦ λόγου πρὸς τὸν θυμόν, διὰ πέντε, τὴν δὲ τοῦ θυμοῦ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν διὰ τεσσάρων. ταύτην οὖν ἐκάλουν οἱ Πυθαγόρειοι συλλαβήν, ὡς οὐ τελείαν οὖσαν συμφωνίαν, τὴν δὲ διὰ πέντε μᾶλλον ἢ ταύτην εἶναι συμφωνίαν. ὥσπερ δὴ καὶ τὸν θυμὸν μᾶλλον ἔχειν πρὸς τὸν λόγον δοτέον συμφωνίαν, ἢ τὴν ἐπιθυμίαν πρὸς τὸν θυμόν, ἢ καὶ ἐλάσσων ἡ τούτων διάστασις, πλείων δὲ ἡ ἐκείνων. τὰ μὲν γὰρ ὀρέξεις μόνον ἄμφω, τὰ δὲ λόγος καὶ ὄρεξις, ἀλλ' οὖν πλείων ἡ συμφωνία θυμοῦ πρὸς λόγον, εἰ καὶ πλείων ἡ διάστασις, ἢ ἐπιθυμίας πρὸς θυμόν, εἰ καὶ ἐλάσσων. ὡς γὰρ εἴρηται καὶ πρότερον, φιλεῖ γοῦν συντάττειν ἑαυτὸν τῷ λόγῳ κατὰ φύσιν ὁ θυμός, καὶ μᾶλλον εἶναι σύμμαχος ἐκείνῳ, ἢ τῇ ἐπιθυμίᾳ μαχομένῃ ἐκείνῳ. διὸ τὴν μᾶλλον συμφωνίαν τῷ θυμῷ πρὸς τὸν λόγον δοτέον, ἢ τῇ ἐπιθυμίᾳ πρὸς τὸν θυμόν. διὰ πασῶν δὲ τὴν ἐκ πάντων ῥητέον, ἣν ἐκεῖνοι πολυπασῶν συμφωνιῶν κατακορεστάτην ὠνόμαζον. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐστὶν αὕτη συμφωνία. μόνη γὰρ ἐκ πασῶν ἔχει τοῦτο τὸ ἴδιον ὅπερ ὁ Τίμαιός φησι τὸ τῶν ὀξυτέρων φθόγγων τὰς κινήσεις ἀποπαυομένας καταλαμβάνειν τὰς τῶν βαρυτέρων, καὶ καταλαμβανούσας ἀρχὴν τέλει συνάπτειν, καὶ μίαν ἀποφαίνειν κίνησιν ἠρέμα ἀπολήγουσαν, ἐκ τοῦ ὀξέος ἐπὶ τὸ βαρύτερον. μόνη δ' οὖν αὕτη πασῶν συμφωνιῶν τοῦτο λαχοῦσα, πρέπουσαν ἂν εἴη τῇ μιᾷ τῆς ψυχῆς ἁρμονίᾳ, δι' ὅλων διήκουσα τῶν μερῶν, καὶ συμπρεοῦσι ταῖς κινήσεσι τῶν ἀνωτέρων τὰς κατωτέρω, καὶ ταῖς ὑφέσεσιν ἐκείνων, τὰς τούτων ἐπιτάσεις συμφυῶς ἐναρμόζουσα, καὶ ὄντως μίαν ἐκ πολλῶν ποιοῦσα τὴν ζωήν. ταῦτα μὲν οὖν παρεξέβημεν ἐνδεικνύμενοι πῶς ἁρμονίαν διὰ πασῶν Σωκράτης

ἔπι τὴν σωφροσύνην. εἰ δὲ φρόνησις μὲν ἀρετὴ μόνως ἄρχοντος, σωφροσύνη δὲ ἀρετὴ τοῦ ἀρχομένου, ἄμφω δὲ σωφροσύνη καὶ ἀνδρεία τοῦ ἄρχοντος ἅμα καὶ ἀρχομένου, δῆλον τὸ λοιπὸν ἡ δικαιοσύνη πάντων οὖσα, τοῦ μὲν ὡς ἄρχοντος, τοῦ δὲ ὡς ἀρχομένου, τοῦ δὲ ὡς καὶ ἄρχοντος καὶ ἀρχομένου, ὅπως ἂν ἕκαστον ἐνεργῇ κατὰ τὴν αὐτοῦ τάξιν, τὸ μὲν ὡς ἄρχον, τὸ δὲ ὡς ἀρχόμενον, τὸ δὲ, ὡς τὸ συναμφότερον. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα πως γέγονεν. ἐκεῖνο δὲ αὖ τις ἐπιστήσας ζητήσειε, πῶς ὁ θυμὸς καὶ ἄρχον ὢν καὶ ἀρχόμενον, πρὸς τὴν μὲν ἐπιθυμίαν ὡς ἀρχόμενον ἔχει τινὰ κοινὴν ἀρετὴν, μετέχων τι σωφροσύνης, πρὸς δὲ τὸν λόγον ὡς ἄρχον, οὐκέτι ἔχει κοινὴν, ἀλλὰ ἰδίαν ἀρετὴν τὴν ἀνδρείαν, καὶ ζητήσας, ἐννοήσειεν, ὡς ἄρα ὅπερ εἴπομεν δεῖν ἀληθὲς, τὸ πλείονα τὴν ἀπόστασιν εἶναι τοῦ θυμοῦ πρὸς τὸν λόγον κατ' οὐσίαν, ἢ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς τὸν θυμόν, καί τοι γε μαχομένου λόγου καὶ ἐπιθυμίας, οὐδέποτε τῆς ἐπιθυμίας ἐστὶ σύμμαχος, ἀλλὰ τῷ λόγῳ παρίσταται. πάσχει δὲ τοῦτο, διὰ τὴν κατὰ τῆς ἐπιθυμίας αὐθάδειαν, δι' ἣν καὶ πρὸς αὐτὴν πολλάκις ἀπαυθαδίζεται τὸν λόγον, οὐ διὰ συγγένειαν τὴν πρὸς αὐτόν. ὥστε διαφόρως πρὸς μὲν ταύτην ὡς ἀρχόμενον ἔχει κοινὴν ἀρετὴν, πρὸς δὲ ἐκεῖνον ὡς ἄρχον διαφέρουσαν. τὸ γὰρ ἀρχικὸν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ λόγου, ταύτῃ διέστηκεν, τὸ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀρχόμενον τῆς ἀρχῆς. ἑαυτοῦ γὰρ ἄρχει πρῶτον ὁ λόγος, καὶ ἑαυτὸν κοσμεῖ πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ τὴν οἰκείαν ὄρεξιν οὐκ ἐᾷ μένειν ἀμφίβολον, καὶ φέρεσθαι πρὸς τὸ χεῖρον. ἔπειθ' οὑτωσὶ καὶ τὰς τῶν ἀλόγων ὀρέξεις μετρεῖ καὶ ἐπανάγει πρὸς τὴν ἑαυτοῦ κρίσιν καὶ ὄρεξιν. τὸ δὲ οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀρχόμενον, ἀλλὰ τῷ χείρονι μόνῳ ἄνωθεν ἐπιστατοῦν. οὐ γὰρ ἑαυτοῦ δύναταί ποτε τὸ ἄλογον ἄρχειν οὐδὲ ὁρίζειν ἑαυτὸ καὶ ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτό. ὅτι δὲ θυμὸς ἐπιθυμίᾳ συγγενέστερον ἢ λόγῳ, κατὰ Πλάτωνα, δῆλον. ἄμφω γὰρ τῶν αὐτῶν πατέρων, λόγος δὲ ἄλλου πατρὸς, ἄμφω θνητὰ, καὶ μετ' ἀλλήλων ὄντα, ἃ μὴ ὄντα, λόγος δὲ ἀθάνατος, ἄμφω ἄδεκτα γνώσεως, λόγος δὲ φύσει γνωστός. διότι μὲν οὖν τὸ ἄρχεσθαι τῷ θυμῷ κοινὸν καὶ ἐπιθυμίᾳ. καθὸ γὰρ ἄλογα ἄμφω καὶ παρ' ἑτέρου κοσμεῖσθαι δεόμενα, ἄρχεται, κοινὴν ἀρετὴν ἔχει τὴν ἐπιστρέφουσαν αὐτὰ πρὸς τὴν τοῦ ἄρχοντος ὄρεξιν. καθὸ δὲ τὸ ἄρχειν διαφέρον ἤδη τοῦ λόγου καὶ θυμοῦ τὸν εἰρημένον τρόπον διαφέροντι ἑκάτερον ὡς ἄρχονται τὴν ἀρχικὴν ἀρετὴν, τὸ μὲν, γνωστικήν. λόγος γὰρ ἦν, τὸ δὲ ζωτικήν. ὄρεξις γάρ. ὅπου μὲν οὖν ὄρεξις ὀρέξεως κρατεῖ, τῆς ὡς ἄτρεπτον φυλαττούσης ἀρετῆς τὴν ὄρεξιν χρεία, ὅπου δὲ λόγος ὀρέξεως, τῆς κρίνειν τὸν λόγον ὀρθῶς παρασκευαζούσης. καὶ διὰ τοῦτο φρόνησις μὲν ἀρετὴ ἀρχικὴ λόγου, παρ' ᾧ τὸ γιγνώσκειν, καὶ τὸ κρίνειν ὀρθῶς, τὸ ἄρχειν τῶν κρίσιν ἐχόντων. ἀνδρεία δὲ ἀρετὴ ἀρχικὴ θυμοῦ, παρ' ᾧ τὸ ζωτικὸν μόνον, παρ' ᾧ καὶ ἡ κρίσις μὲν οὐκ ἔστιν, ὄρεξις δὲ κράτος ἔχειν ἐθέλουσα κατὰ τοῦ χείρονος ὀρέξεως, καὶ κατεξανισταμένης αὐτῆς, οὐκ ἀνεχομένη, τῶν ὑπὲρ αὐτὴν ὀρέξεων. εἰ δ' ὅπερ εἴρηταί μοι, καὶ πρότερον, καὶ ἡ διάστασις τῶν ἄνω πλείων ἢ τῶν κάτω, καὶ ἡ ἁρμονία μείζων, οὐδὲν θαυμαστόν. ἡ γὰρ ἔκλυσις τῆς ζωῆς ἀμυδροῖ τὴν ἁρμονίαν. ἐν γὰρ τοῖς μᾶλλον ζῶσι, μᾶλλόν ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς ἧττον, δῆλον ὡς ἧττον. ὅτι μὲν οὖν αἱ ἀρεταὶ τέτταρες μόνον, καὶ τί ἔργον ἑκάστης εἴπομεν. ὅπως δὲ καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν αὐτὰς τακτέον, ἤδη φανερόν. δῆλον γὰρ ὡς ἐν μὲν τῷ ἄρχοντι πάσης τῆς πόλεως καὶ προβουλευομένῳ μάλιστα τὴν φρόνησιν θετέον. τίνος γὰρ ἄλλου τῷ βουλευομένῳ χρεία μᾶλλον, ἢ φρονήσεως, ἧς ἔργον θεωρεῖν τὸ ἐν πάσῃ πράξει ἀγαθὸν καὶ κακόν. ἐν δὲ τῷ πολεμοῦντι καὶ φρουρητικῷ γένει τὴν ἀνδρείαν. τούτους γὰρ ἀνδρείους ἡ φήμη καλεῖ, τοὺς ὑπομενητικοὺς τῶν κινδύνων, τοὺς ἀνανταγωνίστους τοῖς ἀντιπάλοις, τοὺς τὸν θάνατον περιπτύοντας. ὅπως μὲν οὖν κρατῶσι πάντων τῶν κατεξανίστασθαι τῆς πολιτείας ἐπιχειρούντων, ἀνδρείους αὐτοὺς εἶναι προσῆκον. τὰ δὲ μέτρα τῶν ἐνεργειῶν, ἀπὸ τῶν ὡς ἀληθῶς ἀρχόντων παραδέχεσθαι καὶ ταύτῃ σωφρονεῖν, εἰς τὴν ἐκείνων βλέποντας προαίρεσιν. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ καὶ τῶν ἀναγκαίων πάντων ἐκποριστικῷ, τὴν σωφροσύνην μὲν, ὡς ἵνα μὴ ἐπαιρόμενον τῇ περιουσίᾳ τῶν ἀναγκαίων ἄρχειν ἑαυτῷ πρὸς τὸ εὔδαιμον ὑπολάβῃ, καὶ τῶν ἀρχόντων ὀλιγωρήσῃ, διὰ τὴν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις εὐπορίαν φαντασίαν τοῦ ἀγαθοῦ παρεχομένην. δεῖ γοῦν αὐτῷ σωφρονεῖν ὑποστελλόμενον τοῖς ἄρχουσι, καὶ ὑπ' ἐκείνων κοσμούμενον, καὶ πειθαρχοῦν ἐκείνοις ὡς ἐν τῷ παντί φησιν ὁ Τίμαιος πείθεσθαι τῷ νῷ τὴν ἀνάγκην. πάντων δὲ οὑτωσὶ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν ἀπειληφότων, καὶ τοῦ μὲν φρονοῦντος, τοῦ δὲ, ἀνδριζομένου, τοῦ δὲ σωφρονοῦντος, ἤδη γνώριμον τὸ τῆς δικαιοσύνης ἔργον. ἕκαστον γὰρ ἐν τῇ συντάξει τῇ πρὸς ἄλληλα παρασκευάζει τὸ ἑαυτοῦ μόνον πράττειν, καὶ μὴ δι' ἀλλοτριοπραγίαν ὑφαρπάζειν τὰ τῶν ἄλλων ἐξαίρετα. ζῆν δὲ ἕκαστον ἐφ' ᾧ τέτακται παρὰ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης. ὡς μὴ τὸν φύλακα στρατεύεσθαι ἐπιχειρεῖν, ἢ γεωργεῖν, εἰς ἀναξίαν ἑαυτοῦ μεταπίπτοντα ζωήν, μὴ δὲ τὸν ἐπίκουρον, ἢ θητεύειν, ἢ προβουλεύειν, μὴ δὲ τὸν χρηματιστὴν ἐπικουρεῖν. διότι τὰ ὅπλα παρασκευάζει τοῖς ἐπικουρήσουσιν, ἢ γνώμην εἰσφέρειν, διότι τὰ ἀναγκαῖα πορίζει τοῖς τὰς γνώμας εἰσφέρειν ὀφείλουσιν. ὥστε καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν αἱ ἀρεταὶ πᾶσαι τὸν αὐτὸν λόγον ἔχουσαι πρὸς ἀλλήλας εἰσίν, ὃν ἐν ἑκάστῃ τῶν ψυχῶν. τούτων τοίνυν ἐκκειμένων, κατίδωμεν, ὅπῃ μετιὼν ὁ Σωκράτης τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, ἀνάπαλιν μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς πολιτικοῖς γένεσι ἀρετῶν ἄρχεσθαι, καθάπερ εἶπον ὡς ἐν μείζοσι γράμμασι τὰ διὰ τῶν ἐλαττόνων, γεγραμμένα θεάσασθαι βουλόμενος. τῷ γὰρ οἰ-

κῳ μιᾶς

καὶ μιᾶς ψυχῆς μείζων ἡ πόλεσι. καὶ εἰκόνες εἰσὶν αἱ τῆς ὅλης πόλεως ἀρεταὶ τῶν τῆς μιᾶς ψυχῆς, κἀνταῦθα δήπου τοῦ λόγου κρατοῦντος ὥς φησι τὰ ἀμερέστερα τῇ δυνάμει κρατεῖν, τῶν εἰς πλείονα μερισμὸν ὑποφερομένων, καὶ τὰ ἐλάττω κατ' ἀριθμὸν ὑπερφέρειν τῇ δυνάμει τῶν πλειόνων κατὰ τὸ ποσόν. ἐν δ' ἂν τοῖς πολιτικοῖς γένεσιν ἰδεῖν ἐθέλων τὰς προτέρας ἁπάσας, αὐτὰ πρῶτον ἐν τάξει τὰ γένη τὰ πολιτικὰ εὑρήσει. λέγω δὲ ἐν τάξει, διὸ πρῶτον ἔλαβεν ἀνθρώπους περὶ τὰ ἀναγκαῖα μόνον διατρίβοντας, απολέμους, ἀπείρους παιδείας, κατὰ φύσιν ζῶντας, ἐλαχίστοις ἀρκουμένους, σωφρονικῶς διαιτωμένους, δεύτερον δὲ ἐπαύξων τὸ πολίχνιον διὰ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους, εἰς ἀνάγκην περιήγαγε τὸν λόγον στρατιωτικὸν ἐπεισαγαγεῖν. τούτου δὴ εἰσαχθέντος, ἀναγκαῖον ἐπέδειξε λοιπὸν τὸν παιδευτικὸν λόγον, ἐξαναστὰς ἐκ τῆς φυσικῆς ζωῆς τὸν βίον ἐπὶ τὴν ἀμυντικήν, ἢ πῶς ἐκεῖνοι σωθήσονται χωρὶς ἐπικούρων, ἔχοντες ἐνίοτε τοὺς παροικοῦντας ἀδίκους. δεῖ οὖν τῶν προπολεμησόντων ὑπὲρ τῶν γεωργησόντων. οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ἄμφω πράττειν. καὶ γὰρ ἄλλοι μὲν ἐπιτήδειοι πρὸς γεωργίαν, ἄλλοι δὲ πρὸς στρατείαν. ὡς δὲ αἱ ἐπιτηδειότητες διαφέρουσι, διοίσουσι καὶ αἱ τελειότητες, καὶ δεῖ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἕκαστον τελειοῦν, εἰ μὴ μέλλοι κίβδηλον ἕξειν τὴν ζωήν, παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἀγόμενος. καὶ πρὸς τούτῳ τοὺς καιροὺς οὐ παραλήψουσι τῶν οἰκείων ἔργων. ὅπερ ἂν γίνοιτο εἰ ὁ αὐτὸς εἴη ὁ στρατιώτης εἰ τύχοι καὶ γεωργός, καὶ ὅταν δέῃ γεωργῆσαι στρατεύεσθαι ἀναγκαζόμενος πολέμου περιεστῶτος, καὶ ὅταν στρατεύεσθαι φυτεύειν, ἢ ἀροτριᾶν, καὶ τὴν γῆν ἐργαζόμενος ἀντὶ τοῦ πολεμεῖν ὑπὲρ τῆς γῆς, καὶ τὰ ὄργανα, τὰ γεωργικὰ φέρων ἀντὶ τῶν πολεμικῶν, τὴν σμινύην, ἀντὶ τῆς ἀσπίδος, καὶ ὡς εἰ μὴ γεωργήσειεν ἄπορος τῶν ἀναγκαίων ἐσόμενος. εἰ οὖν ἄλλον μὲν εἶναι δεῖ τὸν ἐπίκουρον, ἄλλον δὲ τὸν τῶν ἀναγκαίων φροντιστὴν τούτῳ δύο γένη πολιτικὰ θετέον, ἐπικουρικόν, καὶ χρηματιστικόν, τὸ μὲν ποριστικὸν τῶν ἀναγκαίων, τὸ δὲ φρουρητικὸν ἑαυτοῦ τε καὶ ἐκείνου. δεῖ οὖν τούτων παιδείας ὡς ἐκείνων. καὶ γὰρ ἦθος τοῦτον ἔχειν χρὴ διάφορον, οὐκ ἐκεῖνον. καὶ ὁποῖον τὸ ἦθος ἐπεκδιηγησάμενος διττὸν τούτου τελεωτικὸν τοῦ γένους εἶδος τῆς παιδείας ἐδίδαξε, τὸ μὲν εἰς ψυχὴν τεῖνον τῶν ἀνδρῶν, τὸ δὲ εἰς σῶμα. καὶ γὰρ σώματος ἐρρωμένου δεῖ πρὸς τοὺς πόνους τοὺς ἀναγκαίους τοῖς στρατευομένοις. τρίτῳ δὲ ὅμως φασὶ τὴν πόλιν ἐπαυξάνων αὐτοῦ τῶν ἐπικούρων τοὺς φύσει διαφερούσῃ χρωμένους, τῶν ἄλλων, καὶ μᾶλλον παιδευομένους ἐκλεξάμενος, καθίστησι τὸ λοιπὸν ἐκ τούτων γένος. ὡς δὲ ἐμαυτὸν πείθω, δοκεῖ μοι δύο τρόπων ὄντων παιδείας, τοῦ μὲν κατὰ μουσικήν, τοῦ δὲ κατὰ γυμναστικήν, τούτους μάλιστα νομίσαι πρὸς τὴν ἁπάντων ἀρχὴν ἐπιτηδείους τοὺς φύσιν τὰ πρὸς μουσικὴν ἐπιτηδειοτέραν ἔχοντας, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐν αὐτῇ τεθραμμένους. αὕτη γὰρ ἐμφρονεστέρους ποιεῖ διδάσκουσα περὶ θεῶν περὶ δαιμόνων, περὶ ἡρώων, περὶ ἀνθρώπων τὰ ἀσφαλέστατα, ἀλλ' οὐχ ἡ γυμναστική. τεκμήριον δὲ οὗ λέγω, τὸ καὶ τὴν ὅλην λύεσθαι πολιτείαν, οὐ διὰ γυμναστικῆς ἀμέλειαν, ἀλλὰ μουσικῆς ὥς αὐτός φησι, ὁ τῶν μουσῶν ἱερὸς λόγος, τῶν ἀρχόντων διὰ μουσικῆς ἀμέλειαν ἀναξίων ὄντων πατέρων. ὥστε τοὺς πρὸς ταύτην πεφυκότας, καὶ μουσικοὺς μᾶλλον εἴφαμεν αὐτὸν ἐκλέγεσθαι καὶ φύλακας καθιστάναι, οὐκ ἂν ἔτι αὐτὸ λέγοιμεν, εἰ καὶ αὐτὸς τοσοῦτον μόνον εἶπεν αὐτῶν τούτων φιλοκρινεῖν τοὺς ἀρίστους πρὸς τὸ πάντων ἄρχειν, κατὰ τί δὲ ἀρίστους, οὐ προσέθηκε. ταῦτ' οὖν τὰ τρία γένη κατασκευασάμενος πληρώματα τῆς πόλεως, εὗρεν ὃν ἤδη προείπομεν τρόπον, κατὰ τί σοφὴν ἂν εἴποιμεν τὴν ἐν τούτοις πόλιν, κατὰ τί ἀνδρείαν, κατὰ τί σώφρονα, κατὰ τί δικαίαν, τοῦ μὲν φυλακικοῦ διὰ τὸ μουσικώτατον εἶναι τὸ γένος, ἐπιστήμην ἔχοντος τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τῆς μουσικῆς, ἃ δὴ προείπομεν, πῶς δεῖ φρονεῖν περὶ τῶν κρειττόνων ἡμῶν, πῶς περὶ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας. διὸ καὶ τοὺς ποιητὰς ἀναγκάζειν ὅσα πρὸς τούτους τείνει τοὺς τύπους ποιεῖν. εἰ δὲ καὶ τῶν μαθημάτων αὐτῶν καὶ τῆς διαλεκτικῆς μεταδοτέον, ἔτι μᾶλλον ἂν εἴη σοφόν, καὶ ἐπιστῆμον. τοῦ δὲ ἐπικουρικοῦ διὰ τὸ ζῆν ἐν ὅπλοις, καὶ γυμνασίοις δὲ καὶ μελέταις τῶν πολεμικῶν, ἀνδρείου μάλιστα ὄντος. τούτοις γοῦν διαφερόντως προσήκειν τὴν ἀρετὴν ταύτην ἅπαντες ὁμολογήσειαν τοὺς καὶ τὴν τυχοῦσαν περὶ ἀνδρείας ἔχοντας ἔννοιαν, τοῦ χρηματιστικοῦ σωφρονεῖν ὀφείλοντος. ἡ γὰρ τῶν ἀναγκαίων εὐπορία, ταύτης μάλιστα δεῖται τῆς ἀρετῆς, ὧν ἡ πλησμονὴ μεθίστησιν εἰς τὴν ἀκόλαστον ζωήν. τῶν δὲ τριῶν ἅμα γενῶν ἐν τῇ πρὸς ἄλληλα κοινωνίᾳ ἀρχῆς τε πέρι καὶ τοῦ ἄρχεσθαι τὴν αὐτοπραγίαν φυλαττόντων ἣν ἐπέδειξεν οὖσαν τὴν δικαιοσύνην. πάντες γὰρ ἄνθρωποι τὸ μὴ τῶν ἀλλοτρίων ἐρᾶν φασιν εἶναι δικαιοπραγεῖν, καὶ οἱ ἐπαινέται δικαιοσύνης, καὶ οἱ κατήγοροι. διὸ καὶ κολάζουσιν αὐτὴν ὡς δέον ὄντα πάντων ἔχειν τὰ οἰκεῖα μόνα στέργουσαν, καὶ μέχρι μὲν τούτου, παραλαμβάνων τὴν δικαιοσύνην, ὡς πόλεως οἰκιστὴς οὐκ ἀδικεῖ τοὺς κατηγόρους αὐτῆς. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι φασὶν αὐτὴν εἶναι νόμῳ καλόν, καὶ ὡς ἀναγκαίαν τιμᾶσθαι, καὶ φευγόντων τὸ ἀδικεῖσθαι τῶν τὰ νόμιμα τιθέντων. τοῦτο γὰρ ἔσχατον εἶναι κακῶν. τὸ δὲ ἀδικεῖν μέγιστον ἀγαθόν, τὸ δὲ δίκαιον, ἀμφοῖν μέσον, οὔτε ἀγαθόν, οὔτε κακόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον. ὅπερ οὖν εἴπομεν καθ' ὡς πλήρωμα τῶν ἀγαθῶν παραλαμβάνει τὴν δικαιοσύνην, οὐκ ἀδικεῖ τοὺς ψέγοντας αὐτήν. νόμῳ γὰρ εἶναι δέδοκται καλόν. ἤδη δὲ κατασκευάζων τοῦ καὶ αὐτὴν ὄντως ἀγαθὸν εἶναι, καὶ φύσει καλόν, ἀλλ' οὐ νόμῳ μόνον, προσέθηκεν, ὅτι καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς αὕτη

διδοὺς τὸ κράτος. ἑκάστη γὰρ αὐτοπραγεῖ διὰ ταύτην, καὶ οὐδεμία ἐκείνων οὕτως σώζει τὴν πόλιν ὡς αὕτη. δέδεικται γοῦν ὅτι ἡ ἐναλλαγὴ τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῦ φυλακικοῦ, τοῦ ἐπικουρικοῦ, τοῦ χρηματιστικοῦ, τελεώτατός ἐστι τῆς πολιτείας ὄλεθρος. εἰ οὖν αὕτη ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ἐστὶν ἐνάμιλλος, ἄρα ὁμολογοῦσι καὶ οἱ κατήγοροι τῆς δικαιοσύνης εἶναι τὴν φύσιν καλὰς οἷον, τὴν φρόνησιν. ταύτης γὰρ αὐτῆς ἔχονται κατὰ φύσιν πάντες, οἱ γοῦν φρόνησιν ψέγοντες, ἢ ἐμφρόνως ψέγουσι, καὶ οὐ ψεκτὸν ἡ φρόνησις ὀρθῶς ψέγουσα, ἢ ἀφρόνως, καὶ οὐ ψεκτὸν ἡ φρόνησις οὐκ ὀρθῶς ψεγομένη, πᾶσα ἀνάγκη τὴν δικαιοσύνην εἶναι φύσει, καὶ αὐτὴν ἀγαθὸν, ἀλλ' οὐ νόμῳ μόνον ὡς καὶ τὴν φρόνησιν. ταῦτα ὁ Σωκράτης περὶ τῶν ἐν πολιτικοῖς γένεσιν ἀρετῶν διανύσας, μέτεισιν ἐπὶ τὰς τῶν ψυχικῶν μορίων ἃς εἶναι περὶ τούτων εἴπομεν, καὶ μεταχειρίζεται τριχῇ τὸν περὶ ἐκείνων πάντα λόγον. πρῶτον μὲν γὰρ ἐπιδείκνυσιν, ὅτι οὐκ ἀλλαχόθεν αἱ διαφορότητες αὗται τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν, ἢ ἐπὶ τῆς ζωῆς, ὅτε ἐν μιᾷ πόλει μόνῃ θεωρούμεναι ταγμάτων ἄλλων καὶ ἄλλων, ὅτε ἐν ὅλοις ἔθνεσιν, ἢ ἀπὸ τῆς ψυχικῆς διαφόρου ζωῆς. οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς φασὶν οὐδ' ἀπὸ πέτρας. τοῦτο δέ ἐστιν οὐκ ἀπὸ τῆς ἐσχάτης φύσεως ἧς ἡ δρῦς εἰκών. οὐδὲ ἀπὸ τοῦ ἀψύχου καὶ στερεοῦ σώματος καθὸ σῶμα, τοῦτο γὰρ ἡ πέτρα δηλοῖ. Ἕλληνες μὲν εἰς φρόνησιν ἐπιτηδειότεροι, ὡς τὸ ὅλον ἔθνος εἰπεῖν, θυμοειδέστεροι δὲ Θρᾷκες, χρηματικώτεροι δὲ Φοίνικες. τούτων ἑκατέρων κατὰ τὸ ὅλον ἔθνος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ψυχῆς, παρ' οἷς μὲν λόγου, παρ' οἷς δὲ θυμοῦ, παρ' οἷς δὲ ἐπιθυμίας ἀρχόντων. ὃ γὰρ ζῶσιν ἕκαστοι, τοῦτό εἰσι, κἂν πάντα ἔχωσι ζῶντες κατὰ τὸ πρόχειρον αὐτοῖς ἐκεῖθεν χαρακτηρίζονται, καὶ τὸ ὅλον ἔθνος ἢ λογοειδὲς, ἢ θυμοειδὲς ὀνομάζεται κατὰ τὸ ζῶν ἐν αὐτῷ μάλιστα μέρος τῆς ψυχῆς. ἢ οὖν ἀπὸ τοῦ σώματος ἔχουσι τὰς διαφορὰς ταύτας, ἢ ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τοῦ σώματος. θερμοὶ γὰρ ἢ ψυχροὶ, καὶ λευκοὶ, καὶ μέλανες ἀπὸ τοῦ σώματος, οὐχὶ ἔμφρονες ἢ ἀνδρεῖοι, ἢ σώφρονες, ἢ τὰ ἐναντία τούτων, ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἄρα τὴν ἐν τούτοις ἂν ἔχοιεν ἐξαλλαγήν. τοῦτο τοίνυν πρῶτον ἔδειξεν. ἴσως δ' ἄν τινες φαῖεν, καὶ τὰς ἐν τούτοις διαφορὰς εἶναι σωματοειδεῖς. ἕπεσθαι γὰρ ταῖς κράσεσι τοῦ σώματος, εἶναι δὲ ταύτας διαφόρους τῶν ἐθνῶν τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ ταῦτα λέγοιεν, δῆλον ὅτι συγχωρήσουσι, τὰς μὲν διαφορὰς εἶναι ταύτας ταῖς ψυχαῖς, ἐκείνην δὲ ἑπομένην ταῖς κράσεσι τῶν σωμάτων, ἀναβλαστάνειν ταύτας τὰς διαφοράς. μένει τοίνυν ὁ τοῦ Σωκράτους λόγος, καὶ ἀπὸ ψυχῆς αἱ ζωαὶ αὗται, κἂν ῥίζαν ἔχωσι τὴν κρᾶσιν. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἀφιστάνειν μὴ οὐδὲ εἰ τὴν ψυχὴν ἀπάγειν εἰς τὴν σώματος φύσιν. ἐν γὰρ τοῖς ἀπαιδεύτοις αἱ δυνάμεις αὐτῆς ἕπονται ταῖς κράσεσιν, ἡ δὲ φύσις τὴν μὲν δουλείαν, προσέταξεν, ὡς αὐτὸς εἶπεν ἐν Φαίδωνι, τῇ δὲ, ἀρχὴν, πρὸς τὸ μὴ πᾶν τὸ ἐπιθυμητικὸν συμπάσχειν κράσεσιν, ἢ τὸ θυμοειδές. οὔκουν τὸ φιλοχρήματον, ἢ δὲ τὸ φιλότιμον δουλεύει κράσεσιν, ἀλλ' εἴπερ ἄρα τὸ φιλήδονον θάτερον, καὶ ὀργίλον τοῦ λοιποῦ. παρὰ δὲ τοῖς πεπαιδευμένοις, καὶ ταῦτα κρατεῖ τῆς κράσεως, ἢ ὥς τε μήτε πληροῦσθαι τὴν ἀρχὴν, ἢ ὥς τε πληρούμενα, τὴν πληγὴν ἄπρακτον ἐᾶν. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην ὁ Σωκράτης ἐγύμνασεν πρῶτον, δείξας ὅτι ἐν αὐταῖς εἰσιν αἱ διαφοραὶ τῶν εἰδῶν τούτων τῆς ζωῆς ταῖς ψυχαῖς, οὐ μόνον δι' ὧν εἴπομεν, ἀλλὰ καὶ τὸ πλῆθος ἐκ τῶν καθέκαστα εἶναι τῶν τοιῶσδε ζώντων, τὸ ἄθροισμα λέγεσθαι, τοιόνδε κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν. ἐκ γὰρ τῶν ἐμφρόνων ζώντων, τὸ ἔμφρον πλῆθος, εἴτε ἔν τι πλῆθος εἴη πόλεως, εἴτε ἔθνος ἢ καὶ ἐκ τῶν θυμοειδῶς τὸ θυμοειδὲς, καὶ ἐκ τῶν χρηματιστικῶς, τὸ χρηματιστικόν. δεύτερον δὲ ἐπὶ τούτῳ δείκνυσιν ἀναγκαῖον πρὸς τὸ προκείμενον, ὅτι οὐχ ἕν ἐστιν ἐν τῇ ψυχῇ τὸ λογικὸν, τὸ θυμικὸν, τὸ ἐπιθυμητικόν. τοῦτο γὰρ ἀναγκαῖον, ἵνα δειχθῇ τὰ τρία ἐκεῖνα τοῖς τρισὶ τούτοις ἀνάλογον, καὶ ὡς ἐκεῖνα, καὶ ταῦτα διαφέροντα, ἀλλήλων τοῖς αὐτοῖς ὅροις τῆς ζωῆς. δεύτερον δ' οὖν τοῦτο δείκνυσι προλαβὼν ὁμολόγημα τοιόνδε, τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀδύνατον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ μὲν, κατ' ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο. καὶ γὰρ θερμαίνεσθαι καὶ ψύχεσθαι, καὶ ἑστάναι, καὶ κινεῖσθαι, καὶ θερμαίνειν, καὶ ψύχειν δυνατόν. καὶ ὁ κατὰ τὸ αὐτὸ μὴ, οὐ πρὸς ταυτὸ δὲ πρὸς δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο ποιεῖν τἀναντία δυνατὸν καὶ πάσχειν. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ φωτίζεσθαι καὶ σκοτίζεσθαι πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο δυνατόν. ὑπὸ τοῦ δὲ μὲν φωτιζόμενον, ὑπὸ τοῦ δὲ σκοτιζόμενον. καὶ αὐξητικὸν εἶναι κατὰ τὸ αὐτὸ, καὶ φθίσεως ποιητικὸν πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο. τοιοῦτον γάρ ἐστιν εἰ τύχοι τὸ τρέφον μὲν τόδε τὸ μόριον καὶ αὖξον, ἄλλο δὲ τὸ τοῦτο τρέφειν φθίνειν ποιοῦν, διὰ τὴν ἐναντίωσιν αὐτῶν. τὸ γὰρ τὸ συνεργητικόν φησί τις ἄλλο, τοῦτο ἔβλαψεν. ἀλλὰ ταυτὸν λέγω, καὶ τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ ποιητικὸν ἢ παθητικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων, ἀδύνατον. τούτου δὲ ὁμολογηθέντος, λαμβάνει τὰς τῶν ἐγκρατῶν καὶ ἀκρατῶν ζωὰς, ἐν αἷς ὁ λόγος μάχεται καὶ ὁ θυμὸς, ἢ ὁ λόγος καὶ ἡ ἐπιθυμία. ταῦτα μὲν ἐν τοῖς πολεμοῦσι γενναίως διὰ φιλοτιμίαν, καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐγνούσης διὰ λιμὸν, καὶ τοῦ μὲν λέγοντος μενετέον, τῆς δὲ βοώσης ἀναχωρητέον. τὰ δὲ περὶ τούτων ἐν τοῖς νοσοῦσι τοῦ μὲν λόγου παραγγέλλοντος εἰ πυρετταίνει τὸ σῶμα μὴ πιεῖν, τῆς δὲ ἐπιθυμίας εἰς τὸ πιεῖν παρακαλούσης, καὶ μαχομένων ἀλλήλοις. τὰ δὲ περὶ ἀμφοτέρων, ἐν τοῖς ὑβριζομένοις μὲν, ἀνεχομένοις δὲ, ὅταν ὁ θυμὸς ἐρεθίζηται, οἷον ἐποίησεν Ὅμηρος τὸν Ὀδυσσέα πάσχοντα πάθος ἐν οἷς φησὶ, τέτλαθι δὴ κραδίη καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης. συνελόντες δὲ εἴπομεν, λόγος καὶ θυμὸς ἅμα τὰ ἐναντία πάσχειν πρὸς ταυτὸν, οἷον τὸ ὑβρίσαν, τοῦ μὲν λέγοντος τιμωρητέον, τοῦ δὲ λέγοντος οὐδαμῶς.

ἀδαμῶς. οὐκ ἄρα ταυτόν ἐστι λόγος καὶ θυμός. ταυτὸ γὰρ κατὰ ταυτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία πάσχειν ἀμήχανον ἢ ποιεῖν. πάλιν λόγος καὶ ἐπιθυμία τἀναντία βοῶσιν ἐν οἷς εἴπομεν τοῖς συγκατατείνουσι πρὸς αὐτὸ τὸ πιεῖν. τὸ δὲ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀμήχανον. οὐκ ἄρα λόγος καὶ ἐπιθυμία ταυτόν. πάλιν θυμὸς καὶ ἐπιθυμία πρὸς τὸ αὐτὸ τὰς ἐναντίας ἀφιᾶσι φωνὰς ἐν τοῖς πολεμοῦσι καὶ λιμώττουσι. τὸ δὲ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ τἀναντία ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀμήχανον. οὐκ ἄρα θυμὸς καὶ ἐπιθυμία ταυτόν. διαφέρει οὖν τὰ τρία ἀλλήλων κατ' οὐσίαν. ὅτι μὴ οὖν συνέπλεξεν ἐν τῷ ὁμολογήματι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, ἀρκοῦν αὐτὸ ποιεῖν, δῆλον. ἴσως γὰρ ἄν τις εἴποι τὰς ἀλόγους κινήσεις ἐνεργείας εἶναί τινας, ἴσως δὲ ἄν τις πάθη. καὶ ἤδη τινῶν ἤκουσα λεγόντων ἐμμέτρους μὲν κινουμένων, ἐνεργείας εἶναι τὰς κινήσεις, ἀμέτρους δὲ πάθη. ὅπως δ' οὖν αὖ ἔχει τὸ ὁμολόγημα, περιλαμβάνει τὰς κινήσεις αὐτῶν. ὡς εἴ τις τι λέγοι τὸ μὴ ποιεῖν τὸ δὲ πάσχειν, καὶ εἶναι ταῦτα μαχόμενα, δῆλός ἐστι πολλῷ μᾶλλον αὐτὰ διϊστὰς ἀπ' ἀλλήλων. τὸ γὰρ ἐναντίον ποίημα, πάθους αἴτιόν ἐστιν ἐναντίου, ὥς τ' εἴ τι πάθος ἐναντίον ἔχει ποίημά τι τινός, ἔσται καὶ τὸ ἐπ' ἐκείνου πάθει ἐναντίον. εἰ οὖν μὴ ἔστι ταυτὸν τῷ πάσχοντι τὸ ἐναντίον, μειζόνως διέστηκεν κατ' οὐσίαν τοῦ ποιοῦντος, τὸ ἐναντίον οὗ αὐτὸ πάσχει πάθος. τί δὲ αὖ εἴπομεν περὶ τοῦ φιλοχρηματοῦ καὶ φιληδόνου. πότερον καὶ ταῦτα τῇ οὐσίᾳ διαφέρειν ἢ ὁμοούσια εἶναι, δυνάμεις δὲ διαφορὰς ἀριστὰς ὑπάρχειν. ὅτι γὰρ καὶ ταῦτα ἀλλήλοις μάχεται, δηλοῦσιν οἱ φιλάργυροι καὶ λίχνοι. διὰ μὲν τὴν λιχνείαν ὁρμῶν τις ὅσα τὸ πάθος αὐτοῦ ἐκπληροῖ, τοῦτο πορίζειν ἑαυτοῖς, διὰ δὲ τὴν φιλαργυρίαν βοῶντος, οὐκ ὠνητέον, φειδὼ δὲ τοῦ ἀργύρου λέγοντος δαπάνην, καὶ λιμοκτονοῦντος τοῦ φιλοχρηματοῦ τὸ φιλήδονον, ἢ ἀνάπαλιν τοῦ φιληδόνου τὸ φιλοχρήματον ἀνιόντος. εἰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα διαφέρει κατ' οὐσίαν, τί μὴ τέτταρα τὰ μέρη ποιοῦμεν τῆς ψυχῆς. εἰ δὲ μαχόμενα, καὶ τἀναντία πάσχοντα μὴ διαφέρει κατ' οὐσίαν, οὐδὲ τὰ ἄλλα διαφέρειν ἀνάγκη, διὰ τὸ τἀναντία πάσχειν. ταῦτα δὲ ἀπορησάντων λελήθαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς οὐ συνιέντων τοῦ Σωκράτους πολυκέφαλον ὀνομάζοντος θηρίον τὴν ἐπιθυμίαν, ὡς αὖ ἄλογον ζωὴν οὖσαν μίαν καὶ πολλήν, ἅτε τῷ σώματι γειτνιῶσαν, ὃ δὴ παντελῶς ἐστι πολὺ καὶ μεριστόν. ὥσπερ τῷ λογικῷ νῷ συγγενὲς ὂν μᾶλλον ἀμέριστον, ἢ ἄλλοτι τῶν μερῶν τῶν ψυχικῶν. ἔστι δ' οὖν τὸ ἐπιθυμητικὸν ἕν τι ὄν, καὶ πολλὰ κατ' οὐσίαν. καὶ διὰ τοῦτο, καὶ δυνάμεις ἔχον μαχομένας ἀπ' οὐσιῶν διαφερουσῶν ὡρμημένας, ἵνα ταύτῃ συμφύηται τῷ σώματι. καὶ γὰρ τοῦτο ἐξ ἐναντίων ὑφέστηκεν. ἓν μὲν οὖν ἐστι καθόσον μίαν ὄρεξιν ἔχει τὸ φιλοσώματον, καθὸ καὶ διαφέρει τῶν λογικῶν. ὅτε γὰρ τὸ φιλονεικὲς φιλοσώματον, νίκης ὀρεγόμενον, καὶ τιμῆς. καὶ διὰ ταῦτα τὸ σῶμα προϊέμενον πολλάκις καὶ ὑπερορῶν τῆς μετ' αὐτοῦ ζωῆς. ὅτε τὸ λογικόν, οὗ τὸ ὀρεκτόν ἐστι τὸ ὄντως ἀγαθόν, μόνον δὲ τὸ ἐπιθυμητικόν, φιλοσώματον, κἂν ἡδονῆς ὀρέγηται, κἂν χρημάτων. πάντα γὰρ ταῦτα σωματικά. καὶ γὰρ τὰ χρήματά φησιν αὐτὸς ἐν Φαίδωνι διὰ τὸ σῶμα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι δουλεύοντες τῷ σώματι, καὶ ταῖς τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις. καὶ ὅγε φιλοχρήματος οὐκ ἂν ἑκὼν εἶναι σώματος καταφρονήσειεν, εἰ καί ποτε αὐτῷ συμβαίνει διὰ φιλοχρηματίαν ἀποθνήσκειν. ὥστε τὸ ἐπιθυμητικὸν ἁπλῶς φιλοσώματον ὄν, καὶ ταύτῃ ἕν. φιλοχρήματον δὲ καὶ φιλήδονον, καὶ ταύτῃ οὐχ ἕν. διὸ καὶ ὁ Πλάτων οὐχὶ πολλὰ εἶναι αὐτὸ ζῷά φησιν, ἀλλ' ἓν μὲν ζῷον, πολυκέφαλον δέ, καὶ ζῷον ἄλλοτε κατ' ἄλλην τῶν κεφαλῶν, ἀεὶ δὲ φιλοσώματον. καὶ ταύτῃ καθάπερ εἴπομεν, τρίτον ἐστὶν ὡς τὸ λογικὸν πρῶτον νοῦ ὀρεγόμενον, ὡς τὸ θυμοειδὲς μέσον δυνάμεως. μέσον γὰρ νοῦ καὶ ὑπάρξεως ἡ δύναμις, καὶ ταύτης μὲν ἥκει, καὶ εἰς τὸ τρίτον ἡ ἔμφασις. καὶ διὰ τοῦτο ἐρᾷ σώματος, ὃ μετέχει μόνης ἐκείνης, τῆς δὲ δυνάμεως, εἰς τὸ πρὸ αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο ὀρέγεται δυνάμεως, νοῦ δέ, εἰς τὸ πρώτιστον, καὶ διὰ τοῦτο ἐφίεται τοῦ νοεῖν ἐκεῖνο κρατοῦντος κἀνταῦθα τοῦ λόγου, τοῦ τὰς τῶν λόγων ἐμφάσεις διὰ πλειόνων χωρεῖν δεικνύντος, καὶ ὀρεκτὰ εἶναι τὰ αἰτιώτερα πλείοσιν, ἢ τὰ κατωτέρω. φιλοσώματον οὖν τὸ ἔσχατον τῆς ψυχῆς, καὶ τούτου μόνον ὀρεγόμενον τὸ σώζειν τὸ σῶμα. ἐπειδὴ δὲ τὸ σῶμα διττόν, τὸ μὲν ἐν ᾧ ἐστι, τὸ δὲ ὡς τοῦτο σώζει μὴ δυνάμενον ἀφ' ἑαυτοῦ σώζεσθαι, διὰ ταῦτα δυοειδεῖς ὀρέξεις ἔχει, τὴν μὲν τῆς εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἀγωγῆς τοῦ ἐν ᾧ ἐστι, καὶ κατ' αὐτὴν γίγνεται φιλήδονον, πάσης ἡδονῆς εἰς φύσιν οὔσης ἀγωγῆς, τὴν δὲ τῆς περιποιήσεως ὧν ἐστιν ἐνδεὲς τὸ ἐν ᾧ ἐστι. καὶ κατὰ ταύτην γίγνεται φιλοχρήματον πάσης τῆς τῶν χρημάτων περιποιήσεως τῆς τοῦ σώματος ἕνεκα, θεραπείας ἀγαπωμένης. ὅσον μὲν οὖν ἐστι τούτοις συμφωνεῖν ἔοικε τὰς δυνάμεις ταύτας ἀλλήλαις ἀεί. λέγω δὲ τούτῳ τὸ τὴν μὲν σώζειν ὀρέγεσθαι τὸ ἐν ᾧ ἐστι, τὴν δὲ τῶν ἀναγκαίων ὀρέγεσθαι πρὸς τὴν τούτου σωτηρίαν. ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν ἀντὶ τοῦ σώζειν τὸ κατὰ φύσιν τοῦ παρακολουθήματος, ὀρέγεται τῆς εἰς τὸ κατὰ φύσιν ὁδοῦ τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν, ἀπόλαυσιν γοῦν διὰ τὴν φιληδονίαν αὐτὸ καὶ λωβᾶται μυρίαν λώβην. ἡ δ' οὐχ ὡς ἄλλου ἕνεκα τὴν χρείαν ἐμπληροῦντα τοῦτο τὴν ἀναγκαίαν διώκει, ἀλλ' ὡς προηγούμενα ἀγαθὰ διέστησαν ἀλλήλων ἑκάτερα τὸ ἕνεκά του θέμενα τέλος, ἃ δὴ ὑλικὰ ὄντα μάχεται ἀλλήλοις. διότι τὰ ἕτερα συντελεῖ τῇ ἑαυτῶν φθίσει πρὸς τὴν τῶν ἑτέρων αὔξησιν. καὶ γὰρ ἡ τῆς ἡδονῆς ἀπέραντος ὄρεξις, δεῖται τῆς τῶν χρημάτων δαπάνης, ἅτε διὰ σωμάτων γιγνομένων προσθήκης, ὧν ἡ εὐπορία διὰ τῆς τῶν χρημάτων ἐλαττώσεως. καὶ ἡ τῶν χρημάτων αὔξησις δεῖται τῆς τὰς ἡδονὰς τῷ σώματι ποιούντων ἐλαττώσεως.

ἐνταῦθα τοίνυν ἐν τῇ περὶ τὰ ἐνεκά τε σπουδῇ, ὡς προηγούμενα ἀγαθὰ διέστησαν ἀλλήλων, αἱ τῆς ἐπιθυμίας ὀρέξεις οὐκ ἔτι ἑνὸς οὖσαι, τοῦ τὸ σῶμα κατὰ φύσιν ἔχειν, ἀλλὰ δυεῖν, ὧν ἡ τοῦ ἑτέρου πλεονεξία διὰ τὴν τοῦ λοιποῦ γίγνεται πάντως ἔνδειαν. ἐπειδὴ τοίνυν τὸ κατὰ φύσιν αὐτῶν τέλος, ἓν διὰ ταῦτα ψυχῆς ἐν αὐτῷ μόριον ἐστὶ, καὶ ἦν πολυκέφαλον, ὁ Σωκράτης ὅπερ οὐκ εἶχεν ὡς ἐνδείξαμεν ἐπὶ τοῦ λόγου, καὶ τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐπ' αὐτῶν καὶ τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ τούτων διαλυθέντων, καὶ τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν κατ' οὐσίαν διακριθέντων, τὸ τρίτον τῷ σωτῆρι φασί, σκόπει πῶς καὶ ἐν ταύτῃ θήσεται τὰς τέτταρας ἀρετάς, καὶ ἔσται μηκέτι χαλεπόν. εἰ μὲν οὖν γνωρίμως ἠβούλετο τοῖς πολλοῖς λέγειν, ἔπρεπεν ἂν, τοῦ μὲν λόγου τὴν φρόνησιν ἀρετὴν εἶναι, τοῦ δὲ θυμοῦ τὴν ἀνδρείαν, τοῦ δὲ φιλοχρημάτου τῆς ἐπιθυμίας τὴν δικαιοσύνην, τοῦ δὲ φιληδόνου λοιποῦ, τὴν σωφροσύνην. νῦν δὲ δέδοκται γὰρ αὐτῷ τὸν ἄβατον τοῖς πολλοῖς τρόπον διατάττεσθαι περὶ αὐτῶν, καὶ τὸ ἀνάλογον ταῖς ἀρεταῖς τὸ ἐν τῶν πόλεων γενῶν κατατείνειν, τὴν μὲν φρόνησιν ἕξιν τελειωτικὴν τοῦ μόνου ἐν τῇ ψυχῇ τῶν λοιπῶν ἄρχειν ὀφείλοντος ἀποφαίνει, τὴν δὲ ἀνδρείαν ἕξιν τελειωτικὴν τοῦ δευτέρως ἄρχοντος ἐν αὐτῇ, καὶ δύο ταύτας ἀρχικὰς ἀρετὰς θέμενος τῶν δύο ἀρχικῶν μορίων, τὰς λοιπὰς εἶναί φησι. τὴν μὲν σωφροσύνην ἕξιν εἰς ὁμολογίαν ἄγουσαν τὰ ἀρχόμενα τοῖς ἄρχουσι περὶ αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς, τὸ μὲν ἔσχατον, τοῖς δυσί, τὸ δὲ μέσον, τῷ πρὸ αὐτοῦ ἑνί, τὴν δὲ δικαιοσύνην, ἕξιν ἑκάστῳ τῶν μορίων τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀρχομένων διορίζουσαν, τὸ οἰκεῖον ἔργον. δεῖ γὰρ ὁμολογήσαντα ἀλλήλοις, τὰ μὲν ἄρχεσθαι, τὰ δὲ ἄρχειν, πράττειν, τὰ μὲν ἄρχουσι προσήκει, τὰ δὲ ὅσα ἀρχομένοις. καὶ γὰρ τὸ ἄρχειν καὶ τὸ ἄρχεσθαι, ἐν ἄλλῃ τινὶ θεωρεῖται ζωῆς, ὅπερ ἡ δικαιοσύνη προξενεῖ, τὸ μὲν ἔργον ἀπονέμουσα τὸ πρέπον ἄρχοντι μόνον, ὑπὲρ τῶν ἀρχομένων βουλεύεσθαι, τῷ δὲ τὸ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ, τὸ ἕπεσθαι μὲν ἐκείνῳ, κρατεῖν δὲ τοῦ μετ' αὐτό. τῷ δὲ τὸ οἰκεῖον ἀρχομένῳ μόνως ὑπεστάλθαι τοῖς ἄρχουσι, καὶ τὴν ἐκείνων κρίσιν ἐκπληροῦν. ἀλλὰ τὸν μὲν περὶ τῶν ἀρετῶν τῶν πολιτικῶν λόγον, οὑτωσὶ διέθηκεν ὁ Σωκράτης, καὶ δῆλον γέγονεν ὅτι ἀνάγκη καὶ τοιαύτας εἶναι καὶ τοσαύτας αὐτάς. ἓν δὲ λείπεται μόνον, πόθεν αὖ δῆλον ὅτι τρία μόνα τὰ δεκτικὰ τούτων ἐστὶ μόρια τῆς ψυχῆς. τὸ μὲν γὰρ ἀλλήλων αὐτὰ κατ' οὐσίαν διαφέρειν, ἔδειξεν ὁ Σωκράτης, τὸ δὲ ταῦτ' εἶναι μόνον, καὶ μήτε πλείω μήτε ἐλάττω, δεῖται τινὸς σκέψεως, ἵνα γνῶμεν ὅτι καὶ ἀρεταὶ τοσαῦται, καὶ οὔτε πλείους, οὔτε ἐλάττους εἰσί. πλειόνων γὰρ ὄντων δεησόμεθα, καὶ ἄλλων ἀρετῶν. εἰλήφθω τοίνυν ὅτι δύο τινῶν ὄντων, καὶ ἰδιότητας ἐναντίας ἐχόντων, τρεῖς γίγνονται μεσότητες, ὥσπερ ἐπὶ τῶν στοιχείων ἐδιδάχθημεν ἑκατέρας, δύο μὲν τοῦ ἐγγυτέρω κειμένου λαβούσας, μίαν δὲ ἐκ τοῦ λοιποῦ τοῦ πορρωτέρου, τούτου δὲ ληφθέντος, ἴδωμεν τίνες αἱ τοῦ λόγου, καὶ τοῦ σώματος ἰδιότητες, οὐκοῦν ὁ λόγος ἀμερής ἐστι. τὸ δὲ σῶμα ἀμέριστον, καὶ ὁ μὲν λόγος νοητικόν, τὸ δὲ σῶμα, ἀνόητον, καὶ εἴληπται ταῦτα τὸ μὲν, ἀπὸ τῆς οὐσίας τοῦ λόγου, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ζωῆς, τὸ δὲ, ἀπὸ τῆς γνώσεως. ἦν γὰρ ἐμφανὴς ἐν ζωῇ, νοῦς. τούτων οὖν ταύτῃ διῃρημένων, ὁ θυμὸς ἀμερὴς μέν, ἔστι γὰρ ἁπλοῦς τῇ ἑαυτοῦ φύσει, καὶ μίαν διὰ τοῦτο πολιτείαν παρεχόμενος, καὶ ὀρεκτικὸν ἅμα ἔχων ὄρεξιν δυνάμεως, οὐ μέντοι νοητικόν, ἀλλὰ τῷ σώματι ταύτῃ προσέοικεν, ἡ δὲ ἐπιθυμία, πολυμερὲς μέν, ὡς καὶ τὸ σῶμα καὶ πολυειδές, διὸ καὶ πολυκέφαλον, λέγεται θηρίον, καὶ εἰς πλείους συντελεῖ πολιτείας, ὀρεκτικὸν δὲ οὐ τῶν αὐτῶν, καὶ γνώσεως ἄμοιρον. ἀνάγκη ἄρα τὸν μὲν θυμὸν εἶναι τῷ λόγῳ προσεχῆ, τὴν δὲ ἐπιθυμίαν τῷ σώματι, δύο κοινωνοῦντα ἰδιώμασι, τῷ μέν, τῷ λόγῳ, τῷ δέ, τῷ σώματι, ὧν ἑκάτερον εἶχεν ἴδια τριῶν. καὶ γὰρ ἀλλήλοις κατὰ δύο κοινωνεῖ, τό, τε ὀρεκτικόν, καὶ τὸ ἀνόητον, διαφέροντα καθ' ἓν τὸ ἀμερὲς καὶ πολυμερές. οὐκ ἄρα ἐστί τι μόριον ἄλλο μεταξὺ σώματος, καὶ ψυχῆς πλὴν τούτων. καίτοι γε δόξειεν αὖ ὁ Σωκράτης μὴ ταῦτα μόνον ἀπολείπειν, ἐν οἷς φησιν εὖ ἕξειν ἕκαστον ἡμῶν ὅταν ἕκαστον τῶν τριῶν παρέχηται τὰ ἑαυτοῦ πράττειν, καὶ συναρμόσηται ταῦτα ἀλλήλοις διὰ τῆς σωφροσύνης, καὶ εἴτινα ἄλλα μεταξὺ τούτων ἐστί. δόξει γὰρ αὖ που δείξειν ὡς εἶπεν μὴ ταῦτα μόνα ἀπολείπειν, καὶ τί αὖ εἴη μήτε τιμῆς ὀρεγόμενον ἐν ἡμῖν. μήτε χρημάτων, μεταξὺ δὲ ὂν τούτων. μήτε οὖν ἐκεῖνο ἐνδεικνύμενος ὁ Σωκράτης δόξει προσερρίψειν τοῖς περὶ τῶν τριῶν λόγοις, ὡς ἄρα οἱ βίοι τῶν ψυχῶν οὐκ εἰσὶν ἀμιγεῖς. οἷον ὁ μὲν κατὰ λόγον λέγω πρὸς τοὺς λοιποὺς ἄμικτος, ὁ δὲ κατὰ θυμὸν ἐν οὐδενί πρὸς τοὺς ἄκρους κοινωνῶν, ὁ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν μόνην, οὐδ' οὗτος τοῖς πρὸ αὐτοῦ συγκεραννύμενος, ἀλλὰ τινὲς καὶ μέσοι τούτων ἄρα εἰσίν, ὁμοῦ μὲν εἰ τύχοι κατὰ λόγον, ὁμοῦ δὲ κατὰ θυμὸν φιλομαθεῖς καὶ φιλότιμοί τινες, ὁμοῦ δὲ κατὰ θυμὸν καὶ κατ' ἐπιθυμίαν, φιλότιμοί τινες, καὶ φιλοχρήματοι, καὶ ἢ τὰς τιμὰς διώκοντες, ἵνα χρήματα ἀθροίσωσιν, ἢ τὰ χρήματα περιβαλλόμενοι, ἵνα διὰ ταῦτα τίμιοι γίγνωνται τοῖς τοὺς πλούτους θαυμάζουσιν. ὥσπερ καὶ οἱ πρὸ τούτων, ἢ τὰς μαθήσεις διώκοντες ἵνα ἔντιμοι γίγνωνται μαθημάτων θύλακον ἔχοντες, ἢ τὴν τιμὴν διώκοντες ἵνα τιμηθέντες ὑπὸ τῶν τὰ μαθήματα ἐχόντων μετάσχωσιν αὐτῶν. ταῦτα οὖν ἐστι τὰ μεταξὺ λόγου καὶ θυμοῦ, καὶ αὖ θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας εἴδη τῆς ζωῆς, οὐχὶ ἄλλα μόρια ψυχῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς τούτων μίξεως συγγινόμενα ποικίλα ἀντὶ ἁπλῶν. ἐκεῖνο γὰρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἕκαστον ἦν ἁπλοῦν, τὸ μὲν φιλομαθὲς μόνως πάσης τιμῆς ὑπερορῶν, πάντων τῶν σωματικῶν περιεπτυόν, ὡς ἓν δὲ συντεταγμένον, τῇ γνώσει τῆς ἀληθείας. τὸ δὲ φιλότιμον ἄχρεον εἶναι βουλόμενον,

λόμενον, καὶ τοῦ σώματος καταφρονοῦν ὡς σκιᾶς, ἑνὸς δὲ μόνου τῆς τιμῆς ἀπλήστως ἔχον. τὸ δὲ ἐπιθυμοῦν τοῦ σώματος μόνου κηδόμενον, καὶ τῶν τοῦ σώματος, τιμὰς δὲ ἐκείνας καὶ μαθήσεις λήρους ἀπολαμβάνον εἶναι. τῶν οὖν ἁπλῶν τοιούτων ὄντων ἀμίκτων, τὰς ἐκ τούτων συμμιγεῖς ζωὰς τῶν ψυχῶν μεταξὺ τούτων ὁ Σωκράτης εἶπεν, ἃς δεῖ πάσας μετὰ τῶν ἀμίκτων ἁρμόσαι διὰ τῆς ἀρίστης ἁρμονίας, ἵν᾽ ᾖ μέτριον καὶ τῆς τῶν μαθημάτων ὀρέξεως, καὶ τῆς τῶν τιμῶν, καὶ τῆς τῶν σωμάτων ἐπιμελείας, κἂν τῶν ἑτέρων διὰ τὰ ἕτερα γίγνηταί τις ὄρεξις, ἵνα ἐμμελὴς ᾖ καὶ αὕτη, καὶ μὴ διαφωνοῦσα πρὸς τὸν λόγον. οὐ μορίων οὖν ἄλλων εἰπτέον αὐτὸν ἐνδείκνυσθαι φύσεις, τῶν εἰς πολιτικὴν ἀρετὴν τελούντων, ἀλλὰ μίξιν αὐτῶν τούτων, καὶ γένεσιν ποικιλωτέρων εἰδῶν ἀνδράσι πολιτικοῖς πρέπουσαν, οἷς προσήκει ἄλλα μετ᾽ ἄλλων αἱρεῖσθαι πάθη, καὶ ἄλλα ἀντ᾽ ἄλλων ἀποικονομεῖσθαι, μετὰ φρονήσεως. τὸ γὰρ πάντων ἰδεῖν ἀμιγῶν, συμμιγῶν, ἁπλῶν, ποικίλων, ἄλλης ἐστὶ δήπου, καὶ οὐ πολιτικῆς ἀρετῆς. εἰ μὲν ἄρα τριῶν ὄντων ὧν παρέλαβεν, λόγου καὶ θυμοῦ περὶ τὸ ὀριστικόν, καὶ ἐπιθυμίας περὶ τὸ φιλοσώματον, περὶ ταῦτα γὰρ τὴν στάσιν λαβὼν, ἔδειξε τὴν πάντων διαφορὰν, καὶ μεταξὺ τούτων ἐνεδείξατο πῶς εἶναι, τὸ μὲν τὸ φιλότιμον θυμοειδές τι ὂν, ἀλλ᾽ οὐχὶ περὶ τὸ ὀργιστικόν. θραύεται γοῦν πολλάκις διὰ τὸ φιλότιμον τὸ κινούμενον εἰς ὀργὴν, τὸ δὲ, τὸ φιλοχρήματον. καὶ γὰρ τοῦτο μάχεται πολλάκις διὰ τὸ φιλήδονον, καὶ κρεῖττον ταῦτα ἐκείνων. ἀλλ᾽ ὅπερ ἐκεῖνα μὲν συναλλοιοῦται ταῖς σωματικαῖς κράσεσι, ταῦτα δὲ, οὐ δέονται κράσεων ἐν πάσαις ἡλικίαις ἐνοχλοῦντα τὰς ψυχάς, οὐχ ὅτι τοίνυν λόγου, καὶ θυμοῦ, καὶ ἐπιθυμίας, ἀλλ᾽ ἄττα μεταξὺ, διὰ τοῦτο ἔφατο χρῆναι, καὶ τὰ εἰρημένα συναρμόσασθαι, καὶ ἅ τινα αὐτῶν ἐστι μεταξύ. οὐ δὲ γάρ ἐστιν ἄλλο τι τῶν ληφθέντων εἰς τὴν παραβολὴν ἕτερα μεταξὺ ταῦτα τὸ φιλότιμον καὶ φιλοχρήματον. ἦν γὰρ τὰ ληφθέντα τί τοῦ θυμοειδοῦς, καὶ τί τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καὶ οὐχ ὅλον ἑκάτερον. τούτων οὖν δεῖ τὰ μεταξὺ μετὰ τῶν ληφθέντων εἰς μίαν ἀναγαγεῖν, τὸν ὅλως μέλλοντα κοσμεῖν τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. τόδε οὖν δῆλον ἐκ τῶν ἀποδεδειγμένων, ὡς οὔτε μία ἡ ψυχὴ, οὔτε εἰς πλείω διαιρουμένη τῶν εἰρημένων, πλὴν ὅτι, τὸ αἰσθητικὸν τούτων ἐστὶ πάντων ἕτερον. τοῦ μὲν λόγου, διότι καὶ ἄλογόν ἐστι, καὶ ἀλόγοις ὑπάρχει ζωαῖς, τῶν δὲ ἀλόγων δύο μερῶν, διότι ταῦτα μὲν ὀρεκτά, γνωστικὸν δὲ τὸ αἰσθητικόν. καὶ τοῦτο μὲν ὑπάρχει, καὶ οἷς τὸ ὀρεκτὸν οὐ πάρεστιν, ὥσπερ καὶ τοῖς οὐρανίοις, τὸ δὲ ὀρεκτικὸν ἐξ ἀνάγκης δεῖται αἰσθήσεως. μετὰ αἰσθήσεων γὰρ αἱ ὀρέξεις. διὸ καὶ τὸ ζώδιον αὐτῷ ὀρεκτικῷ χαρακτηρίζεται, ἀλλὰ τῷ αἰσθητικῷ. τοῦτο γὰρ πᾶσιν ὑπάρχει ζῴοις. καὶ τὰ φυτὰ γοῦν ὁ Τίμαιος αἰσθήσεως μετέχειν τῆς τῶν ἡδέων, καὶ ἀλγεινῶν λέγων, ζῶα καλεῖν ἀξιοῖ, καὶ δείκνυσιν ὄντα ζῶα. πᾶν γὰρ ζῷον εἶναι τὸ ζωῆς μετέχον. τοῦτο μὲν οὖν ὅπερ ἔφην ἄλλο τι τῶν τριῶν ὂν, ὑπόκειται πᾶσι. καὶ γὰρ τῷ λογικῷ, καθόσον καὶ αἱ τούτου κινήσεις μετ᾽ αἰσθήσεώς εἰσι. τὸ δὲ αὖ φανταστικὸν ζητητέον εἰ ταὐτὸν τῷ αἰσθητικῷ πάντως ἕτερον. ἔξω μὲν γὰρ ἐνεργοῦν ὡς ἐν δόξῃ, ἐστὶν αἰσθητικόν, κατέχον δὲ ὧν εἶδεν ἢ ἤκουσεν, ἢ ἄλλην τινὰ αἴσθησιν ἔλαβεν τοὺς τύπους, μνημονευτικόν. τοῦτο δὴ τὸ φανταστικόν. οὐ μὴν ἀλλὰ ὅγε ἐν τῷ Φιλήβῳ ὁ Σωκράτης τὸν ζωγράφον ἐν ἡμῖν ἕτερον λέγων εἶναι τοῦ γραμματέως, τοῦ διὰ τῶν αἰσθήσεων γράφοντος ἐν τῇ ψυχῇ μιμήματα τῶν παθημάτων, ὧν αἱ αἰσθήσεις ἀπαγγέλλουσιν, οὐκέτι ταὐτὸν ἐνεργοῦντα μετὰ τῆς αἰσθήσεως, ἀλλ᾽ αὐτὸν καθ᾽ αὑτὸν ἀνακινοῦντα τοὺς ἀπ᾽ ἐκείνων τύπους, ἐνδείκνυται τὸν ζωγράφον περὶ τὸ φανταστικὸν τάττων, τὸν δὲ γραμματέα περὶ τὴν κοινὴν αἴσθησιν, ἕτερα εἶναι ταῦτα περὶ οὐσίαν ἀλλήλων. ἐπεὶ καὶ τὸ ἐν Θεαιτήτῳ κήρινον ἐκμαγεῖον, σαφῶς δείκνυσι τῆς αἰσθήσεως ἐν ᾧ τὰς σφραγῖδας ἀπομάττεσθαι τῶν αἰσθητῶν. εἴτε δὲ κατ᾽ οὐσίαν διέστηκεν ταῦτα ἀλλήλων, εἴτε ἕξει, καὶ πολλὰ τοῦ τῆς φύσεως τὸ εἶδος, ἐκεῖνο φανερὸν ὅτι τὸ μνημονεῦον, καὶ τὸ αἰσθανόμενον, ἕτερον, κἂν περὶ μίαν οὐσίαν ἡ τούτων ὑπόστασις διαιρῆται, τῆς μιᾶς πλῆθος οὐσιῶδες ἐχούσης, καὶ ὡς τὸ μνημονευτικὸν ἐγγυτέρω λόγου μᾶλλον ἢ τοῦ αἰσθητικοῦ. δέχεται γὰρ καὶ τοὺς ἀπ᾽ ἐκείνου τύπους, ὥσπερ ἐκ τῆς αἰσθήσεως. ταῦτα καὶ περὶ τούτων, ἵν᾽ ἔχωμεν ὡς ἄρα κἂν ἄλλα μόρια ᾖ τῆς ἀλόγου ψυχῆς. περὶ τούτων εἴρηται νῦν τὸ πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν χρήσιμον, ἐπὶ τῶν παιδευομένων ὑπ᾽ αὐτῆς. οἶδα δὲ ἔγωγε τὸν Πορφύριον ἐν τοῖς συμμίκτοις ἱστοροῦντα προβλήμασι Μηδίου πρὸς Λογγῖνον συνουσίαν τινὰ περὶ τῶν μορίων τῆς ψυχῆς, ἣν οὐκ ἄξιον παραδραμεῖν. τοῦ γὰρ Μηδίου τὴν ψυχὴν ὀκταμερῆ ποιοῦντος, καὶ διαιροῦντος εἰς τὸ ἡγεμονικόν, καὶ εἰς τὰς πέντε αἰσθήσεις, καὶ εἰς τὸ σπερματικόν, καὶ ἐπὶ πᾶσιν εἰς τὸ φωνητικόν, τὸν Λογγῖνον φάναι, τί οὖν τὸ μίαν τὴν ψυχὴν ποιοῦν εἰς ὀκτὼ διῃρημένην; τὸν δὲ Μήδιον ἀντερωτῆσαι, τί δὲ τὸ μίαν ποιοῦν τὴν ψυχὴν κατὰ Πλάτωνα τριμερῆ οὖσαν; τοῦτο δὴ οὖν ἡμεῖς ἀξιώσομεν λόγου τινός. ὅτι μὲν γὰρ οὐχ ἡ αὐτὴ ζήτησις τοῖς τε ἀπὸ τῆς στοᾶς ὀκταμερῆ ποιοῦσιν αὐτὴν, καὶ Πλάτωνι τριμερῆ, δῆλον. οἱ μὲν γὰρ σωματικὰς ἀποδιαλήψεις ποιοῦνται τῶν μερῶν. διὸ εἰκότως ἄπορον θήσουσι, ποῦ τὸ ἕν, καθὸ μία ψυχὴ, διῃρημένων τῶν ὀκτὼ μερῶν, καὶ συνεχείας οὐκ οὔσης, Πλάτων δὲ ἀσώματον λέγων, τῶν ἀσωμάτων ἀσυγχύτως ἡνωμένων οὐ τὴν αὐτὴν ἂν ἔχοι φροντίδα περὶ τῆς κατὰ τὴν τριμερίαν ἑνώσεως. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἕτερον τρόπον, ἐννοεῖν τῷ Πλάτωνι τὸν λόγον δυνατὸν λέγοντι, τὸν μὲν λόγον ἄλλης οὐσίας εἶναι θειοτέρας.

τὸ δὲ ἄλογον, ἄλλης καὶ πολλῆς λειπομένης, καὶ τὸν μὲν συνέχειν καὶ κοσμεῖν, τὸ δὲ συνέχεσθαι καὶ κοσμεῖσθαι. καθάπερ τὸ εἶδος τῆς ὕλης γενόμενον ἐπάγει τὸ ἕν, καὶ οὐδὲν ἄλλου δεόμεθα, ταῦτα ἀλλήλοις ἑνοῦντος. καὶ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ ὁ λόγος εἴδους ἔχων τάξιν, αὐτὸς ἑνίζει τὴν ἄλογον ζωὴν καὶ οὐδὲν ἔτι τρίτου τινὸς ἄλλου συνδέοντος. εἰ δὲ καὶ τὸ μὲν οἱ νέοι θεοὶ παράγουσι τῷ Πλάτωνι, τὸ δὲ, ὁ δημιουργὸς προαίτιος ὤν, ὃν ἐκεῖνοι προάγουσιν, οὐκ ἂν ἀπορήσαις ἔτι τῆς ἑνιζούσης τῷ λόγῳ τὸ ἄλογον τῆς οὐσίας. οὐ γὰρ τοῦ μὲν αἴτιον ὤν, τοῦ δὲ προαίτιος αὐτὸς ὤν, ἐπιδίδωσι καὶ τούτοις τὴν πρὸς ἄλληλα συνέχειαν καὶ ἕνωσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοιαύτην ἂν ἔχοι πρὸς τὸν γενναῖον Μήλιον ἀπόκρισιν τοῖς ὑπὲρ Πλάτωνος λέγουσι. ἐκεῖνο δὲ προστιθέντες τοῖς εἰρημένοις αὐτοῦ, περιγραψόμεθα τὸν λόγον. ὡς ἄρα καὶ ὄρεξίς ἐστιν ἐν τῇ λογικῇ ψυχῇ, καὶ γνῶσις. καὶ ἡ ὄρεξις ἡ μὲν τοῦ ὄντος, ἡ δὲ, τῆς γενέσεως, δι᾽ ἣν ἄνεισί τε εἰς τὸ ὄν, καὶ πίπτει πάλιν εἰς γένεσιν. ἡ μὲν οὖν ἐστι φιλόσοφος, ἡ δὲ, φιλογένεσις. καὶ ἡ γνῶσις ὡσαύτως, ἡ μὲν κατὰ τὸν ταὐτοῦ κύκλον τῶν νοητῶν, ἡ δὲ κατὰ τὸν θατέρου, τῶν αἰσθητῶν, δι᾽ ἃς καὶ ἀνάγει ἑαυτὴν εἰς τὴν ἐκείνων θέαν, καὶ διερευνᾶται τὴν τῶν αἰσθητῶν φύσιν. τούτων οὖν εἰκόνες εἰσὶν αἱ ἄλογοι δυνάμεις, αἱ μὲν ὀρεκτικαὶ τῶν ὀρέξεων, αἱ δὲ γνωστικαὶ, τῶν γνώσεων, ἡ μὲν φανταστικὴ τῆς νοητῆς, ἡ δὲ αἰσθητικὴ τῆς δοξαστικῆς, καὶ ἡ μὲν θυμοειδὴς, τῆς ἀναγωγοῦ ὀρέξεως, ἡ δὲ ἐπιθυμητικὴ, τῆς γενεσιουργοῦ. καὶ γὰρ αὕτη περιέπει τὸ σῶμα, καθάπερ ἡ φιλογένεσις ὄρεξις, τὴν γένεσιν, καὶ ὁ θυμὸς ὑπερορᾷ μὲν σώματος, εἰς ἀσώματον δὲ ἀγαθὸν βλέπει τὴν τιμὴν, καὶ ἡ μὲν φαντασία νόησις οὖσα μορφωτικὴ νοητῶν, ἐθέλει γνῶσις εἶναι τινῶν, ἡ δὲ αἴσθησις, περὶ ταὐτὸν ἔχει τῇ δόξῃ τὸ γενητόν, δόξα μετ᾽ αἰσθήσεως ὂν ἄλογον δοξαστόν.

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ἘΝ ΤΩ͂ ΠΈΜΠΤΩ ΤΗ͂Σ ΠΟΛΙΤΕΊΑΣ

δεικνύντων λόγων, κοινὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς, καὶ τὴν παιδείαν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

ΤὨΝ ἀρετὴν τὴν πολιτικὴν, οὐκ ἀνδράσι μόνοις, ἀλλὰ καὶ γυναιξὶ κοινὴν ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς πολιτείας Σωκράτης ἐπιδεῖξαι βουλόμενος, ἀναγκαίως πρὸ τῆς ἀρετῆς τὴν παιδείαν τὴν αὐτὴν ἀνδρῶν εἶναι φησὶ καὶ γυναικῶν, ὅσην καὶ οἵαν ἀφώρισεν, τὴν διὰ μουσικῆς, καὶ τὴν διὰ γυμναστικῆς. τῆς δὲ αὖ παιδείας πολλῷ πρότερον τὴν φύσιν ὁμοειδῆ τῶν γενῶν ἀμφοτέρων οὖσαν ἐπιδείκνυσι. μὴ γὰρ τούτου τεθέντος, οὔτ᾽ ἂν οἱ περὶ τῆς παιδείας λόγοι τὸ πιστὸν ἔχοιεν, οὔτ᾽ ἂν οἱ περὶ τῆς ἀρετῆς. καὶ γὰρ ἀνάγκη τῇ μὲν φύσει τὴν παιδείαν ἑπομένην εἶναι, τῇ δὲ παιδείᾳ, τὴν ἀρετήν, τὴν μὲν τελειοῦσαν τὴν φύσιν, τὴν δὲ, τέλος οὖσαν τῆς παιδείας. καί μοι δοκεῖ καὶ τούτοις ὁ Πλάτων γνῶναί τε καὶ καταδείξασθαι τἀληθές, τὸ μὲν ἄρρεν καὶ θῆλυ τῷ εἴδει τὰ αὐτὰ θέμενος, τὰ δὲ ὁμοειδῆ καθάπερ τὸ εἶδος, ἕν, καὶ τὴν ἀρετὴν μίαν ἔχειν διορίσας. ἔτι γὰρ νοῦς τὸ πρῶτον ὀρεκτὸν, αὐτὸς ἑκάστῳ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι διδούς, οἷς μίαν δίδωσιν οὐσίαν, τούτοις δήπου καὶ τελειότητα δίδωσι μίαν, ἔτι τῶν μὲν ἀγαθῶν ὁ ἐπέκεινα τοῦ νοῦ, τῶν δὲ εἰδῶν ὁ νοῦς αἴτιος, συντρέχειν ἀνάγκη τὰς δόσεις αὐτῶν, καὶ τῇ τῶν εἰδῶν διανομῇ, τὴν ἐκ τῶν εἰδῶν τελειότητα, διανέμεσθαι κατ᾽ ἀξίαν. ὡς τῶν μὲν ἑτέρων κατ᾽ εἶδος, καὶ τὸ εὖ διαφέρειν, τῶν δὲ κατ᾽ οὐσίαν ὁμοειδῶν, καὶ τὴν ἀρετὴν τὴν ὁμοειδῆ ἁπάντων ὑπάρχειν. Πλάτων μὲν οὖν ὅπερ ἔφην κἀνταῦθα τῇ τάξει τῶν ὄντων συμβαινούσας ἀφῆκε φωνάς, τῶν δὲ μετ᾽ αὐτὸν οἱ μὲν ὁμοειδῆ λέγοντες εἶναι τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ τὸν ἄνθρωπον ὡς εἴπομεν εἶδος καλοῦντες, διαιροῦσι τὰς ἀρετὰς, ἄλλας ὡς ἀνδρὸς, ἄλλας δὲ γυναικὸς τιθέμενοι, καθάπερ οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου φασίν. οἱ δὲ, τὴν μὲν ἀρετὴν κοινὴν αὐτῶν ποιοῦσι, καὶ οὐδέν γε θαυμαστὸν, ὅπου καὶ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου μίαν εἶναι διατείνονται τὴν ἀρετὴν, ἕτερα δὲ κατ᾽ εἶδος τὸ θῆλυ καὶ ἄρρεν εἶναι, καθάπερ ἄνθρωπον καὶ θεόν, ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς. δεῖ δὲ τοῖς εἰρημένοις κανόσιν ἑπομένους οἷα περὶ τῆς ἑκάστων ὑπάρξεως, ταυτότητός τε πέρι, καὶ ἑτερότητος, τοιαῦτα καὶ περὶ τῆς τελειότητος, ὁμοιότητός τε πέρι καὶ ἀνομοιότητος ὑπειληφέναι. καὶ γὰρ ἐπὶ πάντων ὡς εἰπεῖν ὁρῶμεν ταῖς φύσεσι, τὰς κατὰ φύσιν ἐνεργείας ἀκολουθούσας, ἐπὶ μὲν τῶν ἁπλῶν παντὶ πυρὶ τὴν ἐπὶ τὸ ἄνω φορὰν, καὶ πάσης γῆς τὴν ἐπὶ τὸ κάτω, καὶ ἐπὶ τῶν μέσων ὡσαύτως. ἐπὶ δὲ τῶν συνθέτων οἷον ζώων, ἕκαστον ὡς ἔχει μίαν ἰδέαν ἐκ τῆς φύσεως, οὕτω καὶ ἰδιότητα μίαν ἔχον ζωῆς, εἰ καὶ τὰ μὲν μᾶλλον τῶν καθέκαστα, τὰ δὲ, ἧττον ἔχει τὸ κοινόν. λέοντες μὲν γὰρ ἀνδρικοὶ πάντες, σωφρονικοὶ οἱ βόες, ἔμφρονες δὲ αἱ γέρανοι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁ αὐτὸς λόγος. εἰ καὶ ὡς εἴπομεν, ἔνι καὶ ἐν τούτοις, ἐπίτασίς τις καὶ ἄνεσις. καὶ τοῦτο δήπου τεκμήριον αὐτὸ τῆς κατ᾽ εἶδος ὁμοιότητος, ἐν ταῖς ἐνεργείαις. ἐν γὰρ τοῖς ὁμοειδέσιν ὑπάρχει τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. οὕτω δὴ οὖν καὶ οἱ ἄνθρωποι πάντες ὁμοειδεῖς ὄντες, καὶ τὰς τελειότητας ἕξουσι τὰς αὐτὰς, καὶ τὰς φυσικὰς ἐνεργείας, ὥσπερ καὶ τὰς φύσεις. ταύτας δὲ ὅτι τὰς αὐτὰς κατ᾽ εἶδος ἔχουσι, δηλοῖ τό, τε τίκτειν μετ᾽ ἀλλήλων κατὰ φύσιν, καὶ οὐχ

ὡς τὰ κοινὰ γυνή, καθάπερ ἵππον καὶ ὄνον, καὶ τὸ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν περὶ τὸ σῶμα εἶναι κατὰ τὰ ὄργανα τῆς παιδογονίας. Βίους δὲ τοὺς αὐτοὺς ἀμφοτέρων σώφρονας ἀκολάστους, δειλοὺς ἀνδρείους, ἔμφρονας ἀνοήτους, καὶ τὸ μεταβολὰς εἶναι, κατὰ μόνα τὰ εἰρημένα μόρια τῆς μετασχηματίσεως γιγνομένης, τοῦ τε ἄρρενος εἰς ἄλληλα καὶ θήλεος. ὡς ἐκ τῆς ἱστορίας γνώριμον πολλὰ γεγονεν, τῶν ἀνομοειδῶν εἰς ἄλληλα μὴ μεταβαλλόντων ἄνευ φθορᾶς. ταῦτα δ᾽ οὖν ὁ Σωκράτης εἰδὼς, καὶ τὰς ἀρετὰς εἶναι κοινὰς, τῶν τε ἀνδρῶν, καὶ τῶν γυναικῶν ἐθέλων ἀποφῆναι, καὶ μὴ μόνον φύλακας εἶναι χρῆναι τινὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς συστοίχους αὐτοῖς φυλακίδας, μὴ δὲ ἐπικούρους ἄνδρας μόνους, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας ὁπλίζειν, δείκνυσιν ἐξ ἀνάγκης ὅτι δυνατὰ νομοθετεῖ, καὶ ὅτι ἐπειδὰν κρατήσῃ τοῖς πεισθεῖσιν ὠφέλιμα. δύο γὰρ οὗτοι σκοποὶ πάσης εἰσὶ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, ὁ μὲν τὸ δυνατὸν, ὁ δὲ, τὸ ὠφέλιμον, δεικνὺς τῶν προσταττομένων. οὔτε γὰρ εὐχαῖς ὅμοια δεῖ γράφειν τὸν νοῦν ἔχοντα νομοθέτην, οὔτ᾽ εἰ καὶ δυνατὰ λέγει πρὸς ἄλλο τι βλέποντα γράφειν, ἢ τὸ ὠφέλιμον, καὶ ταῦτα εἰκότως. καὶ γὰρ ἡ νομοθετικὴ, νοῦς τίς ἐστι μερικός. διὸ καὶ αὐτὸς τὸν νόμον ὡρίσατο νοῦ διανομήν. εἰ δὲ νοῦς ἐστι, τρίτην μὲν ἔχει τάξιν ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ, δευτέραν δὲ ἀπὸ τῆς δυνάμεως. καὶ γὰρ πᾶς νοῦς δυνάμεως δεῖται, ἵνα τὸ οἰκεῖον ἐκπληρῇ πάντως. οὐχ ὅπου δὲ δύναμις, ἐκεῖ καὶ νοῦς, ὥς τε ἐπέκεινα τοῦ νοῦ κατὰ φύσιν ἡ δύναμις, καὶ εἰς ταῦτα ἄρα βλέπων ὁ Σωκράτης πάσας ἐπιστήμας καὶ πάσας τέχνας, δυνάμεις τινὰς εἶναι διορίζεται, ἀλλ᾽ οὐκ ἀνάπαλιν. δυνάμεως γὰρ φύσιν, οὔτε χρόαν, οὔτε σχῆμα ὁρᾶν, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ὧν ἐργάζονται, ἢ ἐφ᾽ οἷς τετάχθαι τὰς διαφορὰς αὐτῶν ἐξευρίσκειν. ἀφ᾽ ὧν μὲν ἐργάζονται τὰς ποιητικὰς, ἐφ᾽ οἷς δὲ τετάχθαι, τὰς γνωστικάς. πᾶσα δ᾽ οὖν γνῶσις ἀπὸ δυνάμεως, οὐ πᾶσα δὲ δύναμις γνωστικὴ πάντως. εἰσὶ γοῦν καὶ ὀρεκτικαὶ δυνάμεις, καὶ ἄλλαι φυσικαὶ ζώων ἢ φυτῶν, ἢ ἀψύχων. ὥς τε ὑπὲρ νοῦν ἡ δύναμις. πάλιν δὲ αὖ τῆς δυνάμεως ἐπέκεινα τὸ ἀγαθόν. ἅπασα γὰρ δύναμις αὐτὴ καθ᾽ αὑτὴν ἀγαθόν. εἰ δέ τις ἂν βλαβερὰ λεγομένη μὲν ὅμως δύναμις ἀδυναμία μᾶλλον οὖσα, φαντάζεταί τισιν εἶναι δύναμις. τί γὰρ ἄλλο δυνάμεως ἴδιον, ἢ τὸ σώζειν τὸ ἔχον αὐτήν. εἰ δὲ βλαβερά τις ἐστὶ δύναμις, οὐδ᾽ ἂν δύναμις ἂν τοὐναντίον δρῶσα τῇ τῆς δυνάμεως χρείᾳ. πᾶσα μὲν οὖν δύναμις ἀγαθόν. οὐ πᾶν δὲ τὸ ἀγαθὸν δύναμις, εἴπερ καὶ ἄλλα ἀγαθά ἐστιν οὐκ ὄντα δυνάμεις. ὅπου καὶ ἕξεις ἀγαθάς τινας λέγομεν, καὶ ἐνεργείας ἀπὸ ἕξεων, καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι πρὸ δυνάμεως ὂν ἀγαθόν. εἰ δὲ ταῦτα ὀρθῶς εἴπομεν, καὶ τὸ προρρηθὲν ἀληθὲς, τὸ τὴν νομοθετικὴν ἐπιστήμην, νοῦν τινα μερικὸν εἶναι, διότι καὶ ὁ νόμος ὡς εἴρηται νοῦ διανομὴ κατ᾽ αὐτόν ἐστι, ἐν τῇ τρίτῃ σειρᾷ τῶν πάντων οὖσα, βλέπειν εἰς τὰς πρὸ αὐτῆς ὀφείλει, τήν τε τῆς δυνάμεως λέγω, καὶ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ. σειραὶ γάρ εἰσι καὶ τούτων, καὶ ἄλλαι ἀπ᾽ ἄλλων δυνάμεων πρόϊασι, καὶ ἀγαθότητες ὡσαύτως. εἰ δὲ εἰς ἐκείνας βλέπει, τότε δυνατὸν ὀφείλει πανταχοῦ σκοπεῖν εἰς αἵρεσιν, καὶ τὸ ὠφέλιμον εἰς τεῦξιν. αἱροῦνται γὰρ ἕκαστα τὰ δυνατά. τυγχάνειν δὲ ἐφίενται τῶν ὠφελιμωτάτων. τούτων οὖν ὄντων δύο σκοπῶν, τὸ δυνατὸν πρότερον ὁ Σωκράτης ἡμῖν ἐπιδεικνὺς τοῦ γυναικείου δόγματος ἀπὸ τῶν κυνῶν ὑπομιμνήσκει τὴν εἰς τὸ φυλάττειν τὴν πόλιν ὁμοιότητα πρὸς τοὺς ἄνδρας, τῶν γυναικῶν. τοῦτο γὰρ δὴ τὸ ζῷον, εἰκόνα φύσεως ἐποιήσατο φυλακτικῆς. ταύτην ἔχον τὴν δύναμιν κατὰ φύσιν, ὡς ἄλλα τῶν ζώων, ἄλλην. τὰ μὲν τοῦ μέλλοντος προορατικὴν, τὰ δὲ, τὴν οἰκονομικὴν, τὰ δὲ, τὴν ἀμυντικήν. τῆς δὲ δυνάμεως ταύτης ἴδιον, πρᾶον μὲν εἶναι τοῖς οἰκείοις, χαλεπὸν δὲ τοῖς ἀλλοτρίοις. ὃ δὴ διαφερόντως ὑπάρχει τοῖς κυσίν, ὥσπερ δὴ καὶ τὸ ἀγρυπνητικόν. καθεύδοντα γὰρ ἄλλου φύλακοι ἀνάγκη λαθεῖν τινὸς, καὶ τὸ ὀξὺ, καὶ τὸ εὐαίσθητον. ὁ γὰρ τούτοις ἐλλείπει, οὐ προσιόντας γνώσεται τοὺς ἀλλοτρίους, οὐ χαιρήσει καὶ ἀποσκευάσεται πρὸς τοῦ παθεῖν. τὸ μὲν διὰ δυσαισθησίαν, τὸ δὲ, δι᾽ ἀργίαν. καὶ ἐοίκασιν ἄρα διὰ ταῦτα καὶ οἱ τὰ θεῖα σοφοὶ ταύτην κατιδόντες τῶν κυνῶν τὴν ἰδιότητα τὴν φυλακτικὴν, τοῖς φρουρητικοῖς αὐτοὺς οἰκείους θεοῖς ὑπολαβεῖν, καὶ κυνοπρόσωπον αὐτὸν ἐν τοῖς ἀδύτοις ποιεῖν. ὡς τὸν Ἄνουβιν Αἰγύπτιοι τὸν τοῦ Ὀσίριδος φρουρόν. τὸν δ᾽ οὖν κύνα τοῖς φύλαξιν ἀνθρώποις, καὶ αὐτὸς διὰ τὴν κατὰ φύσιν πρὸς τὸ φυλακτικὸν δαιμόνιον γένος, συγγένειαν ἐντεῦθεν ὁρμηθεὶς, ἀποδείκνυσιν. οὐ περὶ ἀρρένων μόνον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ περὶ θηλειῶν τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως εἰκάζειν. καὶ γὰρ τὰς κύνας οὐ μεῖον τὰς θηλείας ἢ τοὺς ἄρρενας εἶναι τῶν ἀγελῶν φυλακικούς, οὐκ ἐκ παραδείγματος ἐπιβαλλόμενος, ἀσθενὴς γὰρ ὁ τοιόσδε τῆς ἐπιβολῆς τρόπος, καὶ οὐ διαλεκτικὸς, οὐ δὲ ὡς ἐπαγωγῇ χρώμενος. ἐκ γὰρ ἑνὸς ἐπαγωγὴν ποιεῖν ἀδύνατον. ἀλλ᾽ ὡς αὐτοῦ ἥττονος ἐπιχειρῶν, ὥστ᾽ εἶναι τὸν λόγον τοιοῦτον. εἰ τοῖς ἥττον ἀνθρώπων ὀφείλουσι τὴν κατὰ φύσιν ὁμοιότητα κεκτῆσθαι, διὰ τὴν ὕφεσιν τῆς ζωῆς ὑπάρχει τὸ ὅμοιον ἐν τῇ φύσει, πολλῷ μᾶλλον ἀνθρώποις κρείττονα καὶ τρανεστέραν ἔχουσι τὴν ζωήν. ἐν γὰρ τοῖς κατ᾽ οὐσίαν ὑπερέχουσι συστοίχοις δὲ ἀλλήλοις, μᾶλλον ἡ κοινωνία τῆς φύσεώς ἐστιν, ἢ ἐν τοῖς καταδεεστέροις. ὅσῳ γοῦν ἕκαστα τῇ φύσει λείπεται τῶν πρὸ αὐτῶν, τοσούτῳ μᾶλλον, καὶ τῆς ὁμοιότητος ἀποδεῖ τῆς πρὸς ἄλληλα, τῆς δὲ ἀνομοιότητος μετέχει πλείονος. ἀλλὰ μὴν τὸ ἡγούμενον, ἤγουν κύνες ἐγγυτέρω μὲν ὄντες ἀνθρώπων, καὶ συζυγόντες αὐτοῖς, ὑφειμένοι δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ λόγου στέρησιν, οὐ μόνον οἱ ἄρρενες

οἱ ἄρρενες ἀλλὰ καὶ αἱ θήλεις, τὴν ἰδιότητα ταύτην εἰλήχασιν, ἣν κοινὴν ἰδίαν φαμέν. πολλῷ ἄρα μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι διὰ τὴν λογικὴν φύσιν κοινὴν οὖσαν τὸ προνοητικὸν τῶν ἀνθρώπων ἴδιον καὶ τὸ σωστικόν, ἔχουσι ταύτην φύσιν πάντων, τῇ τὸ συγγενὲς σώζειν ὀφείλουσαν. εἰ καὶ οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον. καὶ γὰρ τοῦτο προστέθεικεν δαιμονίως εἰς πίστιν τῆς ὁμοειδοῦς οὐσίας τῶν ἀνθρώπων. τὸ γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἐν τοῖς ὁμοειδέσι, καὶ Ἀριστοτέλης ἐστὶ φησίν, ἐν λευκοῖς, ἐν μέλασιν, ἐν θερμοῖς, ἐν ψυχροῖς. τὸ δὲ μὴ δι' ὅλως αὐτοῦ μετέχον εἴδους, οὐ λέγεται μᾶλλον ἢ ἧττον μετέχειν. ἀλλ' ὁ αὖ ἢ ταυτὸ μετ' ἐπιτάσεως, ἢ ἀνέσεως. εἰ δ' οὖν καὶ οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον τῆς ἀνθρώποις προσηκούσης τελειότητος μετέχουσιν, ἀλλ' ἡ φύσις κοινή, καὶ τῶν ἀρρένων οὖσι, καὶ τῶν θηλειῶν, καὶ κοινὰ πάντα ἀμφοτέροις τὰ ἐπιτηδεύματα, τὸ ἄρχειν, τὸ ἐπικουρεῖν, τὸ τεχνικῶς ζῆν. ὥς τε σκεπτέον τίνες καὶ ἐν γυναιξὶ φυλακικαὶ φύσεις εἰσί, καὶ παιδευτέον τὰς ὡς τοὺς ἄνδρας. ἡ γὰρ φυσικὴ ἐπιτηδειότης, ἀτελής, ἡ δὲ τελεία πρὸς τὸ τέλειον ἄγει τὴν φύσιν, κἂν ἀσθενέστερον ᾖ τὸ θῆλυ. πρὸς ταῦτα μᾶλλον ἢ τὸ ἄρρεν ὡς ὅλον εἰπεῖν, οὐ διοισόμεθα. δεῖ γὰρ οὐκ εἰς τὰ ὄργανα βλέπειν, ἀλλ' εἰς τὰ εἴδη τῆς ζωῆς, καί τοι καὶ τὴν ἐν τοῖς ὀργάνοις τοῦ θήλεος δύναμιν ἔδειξεν ὅλα γυναικῶν ἔθνη παμπόλλην, Ἀμαζόνας λέγω τὰς διὰ τὴν ῥώμην, καὶ Ἀργείας ἐστὶν ῥυθάσας ὁ παιδούς, καὶ τιμηθείσας μετὰ τὴν ἧτταν Ἀθήνησιν ὡς ἀρεϊκὰς Σαυρομάτιδας, οὐ μεῖον τῶν ἀνδρῶν πολεμικάς, καὶ πολεμούσας ἐν τοῖς δεινοῖς. Λυσιτανῶν δὲ ἀκήκοα τὴν πολιτείαν, ἰσεργίαν μὲν ἀποδιδόναι καὶ ταλασίαν τοῖς ἀνδράσι, πολέμους δὲ καὶ ἀγῶνας ταῖς γυναιξίν. οὕτως οὐ χωλὴ γέγονεν ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις πρὸς ἀρετὴν ἐκ τῆς δημιουργίας. ὁ μὲν δὴ λόγος τοιοῦτος ἐστί, δεῖ οὖν τὴν φύσιν κοινὴν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐπιδείκνυσιν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. δύο δὲ πρὸς τὴν δόξαν ταύτην κινήσας ἀπαντήσεις ἀμφοτέρας μεταχειρίζεται τὸν ἐπιστημονικὸν τρόπον. ἔστι δὲ ἡ μὲν τῶν ἀπαντήσεων ἀπὸ τοῦ ἔθους εἰς ἄδοξόν τι περιάγουσα τὴν θέσιν, εἰωθὸς τοῦτο τοῖς περὶ τὰς ἀντιλογίας διατρίβουσι, καὶ τὸ ἔνδοξον θηρεῦσιν ἐν τοῖς λόγοις. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ὁμολογημάτων ὁρμωμένη δοκοῦσα μείζω τὴν ἰσχὺν ἔχειν, καὶ περιτρεπτικὴ τῶν λόγων αὐτῶν πρὸς αὐτούς. ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ ἔθους εἰς τὸ ἄδοξον ἄγουσα ἀπάντησις, ἐστὶ τοιάδε τις. εἰ δεῖ τὰς γυναῖκας φυλακικὰς γίγνεσθαι, δεῖ γυμνάζεσθαι, καὶ μὴ μουσικεύεσθαι μόνον. εἰ δὲ γυμνάζεσθαι δεῖ, καὶ ἀποδύεσθαι ἐν τοῖς γυμνασίοις ὡς τοὺς ἄνδρας, καὶ τἄλλα πάντα ὑπομένειν, ὅσα καὶ ἐκεῖνοι. οἷον, πηδᾶν, ἱππάζεσθαι, τρέχειν, ταῦτα δ' αἰσχρὰ πάντα γυναιξὶ τὸ ἔθος ἐστί φησίν, ὃ δὴ κρατεῖ νῦν ἐν ταῖς πόλεσι. τὸ δὲ αἰσχρὸν καὶ ἄτιμον ἄδοξον, οὐκ ἄρα γυμναστέον τὰς γυναῖκας, οὐκ ἄρα φυλακίδας πόλεως θετέον. ἡ δὲ λοιπή, τοιαύτη κεῖται διὰ τῶν ἔμπροσθεν λόγων ἕκαστον ἕν τι χρῆναι ἐπιτηδεύειν, ὃ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἑκάστοις, εἰ δὲ τοῦτο ὀρθόν, ἀνάγκη τὰς διαφερούσας φύσεις, διάφορα ἐπιτηδεύειν. εἰ οὖν αἱ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς φύσεις διαφέρουσιν ἀλλήλων, αἱ διαφέρουσαι φύσεις διαφέροντα ἐπιτηδεύσουσιν, ἡ ἄρα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς φύσεις, διαφέροντα ἐπιτηδεύσουσιν. εἰ ἄρα ἀνδρὸς φύσις φυλακική, ἡ γυναικὸς οὐ φυλακική. ἄμφω γὰρ λέγειν ἀδύνατον, καὶ τὰς φύσεις εἶναι διαφόρους, καὶ τὰς ἐπιτηδευούσας τὰς αὐτάς. ὥστε ἢ τὰ πρότερα ψευδῶς διορίζομεν, ἢ τἀναντία ψευδῶς δείκνυμεν. αἱ μὲν οὖν ἀπαντήσεις τοιόνδε πῃ αὐτῷ τρόπον προήχθησαν. λύει δὲ ἀμφοτέρας, τὴν μὲν προτέραν συλλογιζομένην οὕτως. τὸ γυμνάζεσθαι τὰς γυναῖκας, ἢ παραποδυομένας τοῖς ἀνδράσιν, ἢ ἱππαζομένας, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον μελετώσας παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος ἐστί. πᾶν τὸ παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος ἄσχημον καὶ αἰσχρόν, καὶ τὸ συμβαῖνον δῆλον. ταύτην δ' οὖν οὑτωσὶ λύει, τὴν μείζω πρότασιν σαλεύσας. τὸ γὰρ ἔθος διττόν, ἢ οὗ λόγος πατήρ, ἢ οὗ πάθος αἴτιον. καὶ τὸ αἰσχρὸν διττόν, ἢ τὸ τοῖς νοῦν ἔχουσι τοιοῦτον φανταζόμενον, ἢ τὸ τοῖς ἀνοήτοις. καὶ τὸ ἄδοξον ὡσαύτως καὶ ἑπομένως τούτοις διττόν, ἢ τὸ τοῖς πολλοῖς, ἢ τὸ τοῖς περιττοῖς. εἰ μὲν οὖν τοῦ ἔθους ἡγεμὼν εἴη λόγος, κἂν ἄσχημον εἶναι δοκῇ τοῖς ἀνοήτοις, κἂν ἄδοξον παρὰ τοῖς πολλοῖς, εἰσακτέον αὐτὸ πάντως εἰς τὰς πόλεις. ἔσται γὰρ καὶ τοῦτο χρόνῳ πᾶσιν ἀρεστόν. εἰ δὲ πάθος αἴτιον, κἂν καλὸν εἶναι φαίνηται τοῖς νοῦν ἔχουσι κἂν ἔνδοξον ᾖ διὰ χρόνου γεγονὸς παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἐκβλητέον αὐτὸ τῶν πόλεων. ἡ γὰρ νομοθετική, οὐ τῶν πολλῶν στοχάζεται τῆς κρίσεως, ἀλλὰ τῶν ὀλίγων, οὐδὲ εἰς δόξας ὁρᾷ τῶν ἀνοήτων, ἀλλ' εἰς τὰς τῶν νοῦν ἐχόντων. καὶ τὰ ἄδοξα οὖν παρὰ τοῖς πολλοῖς νομοθετήσει πρὸς τὰ ἔνδοξα βλέπουσα παρὰ τοῖς λόγοις. εἰ γὰρ ἔδει τοῖς πονηροῖς ἤθεσι δουλεύειν, οὐδέποτ' ἂν ἐγένετο μεταβολὴ τῶν χρόνων τῶν προτέρων ἀεὶ κρατούντων. συλλογιστέον οὖν οὑτωσί. τινὰ ἔθη οὐ συνᾴδει ἀλλήλοις. τὰ κατὰ λόγον συνᾴδει ἀλλήλοις, οὐ πάντα ἄρα τὰ ἔθη κατὰ λόγον. ἐπεὶ οὖν πάντα κατὰ λόγον, ἐκεῖνα ἐκλεκτέον, οὐχ ὅσα κατὰ φαντασίας ἐστὶ καλά, ἀλλ' ὅσα διὰ τὴν τοῦ λόγου κρίσιν. τὴν μὲν οὖν προτέραν οὕτως ἔλυσεν ἀπάντησιν, καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας ὑπομνήσας ὅτι πολλὰ τῶν ἐθῶν αἰσχρὰ πρότερον νομιζόμενα προϊόντος τοῦ χρόνου, οὐκ ἔτ' ἔδοξαν εἶναι τοιαῦτα. καθάπερ ἐν Λακεδαίμονι, τὸ ἄνευ διαζώματος θεῖν. τὴν δὲ δευτέραν συλλογιζομένην οὕτως, ἀνδρὸς φύσεις καὶ γυναικὸς διάφοροί εἰσιν, αἱ διάφοροι φύσεις, διάφορα ἐπιτηδεύειν ὀφείλουσιν. λύει τὸ διάφορον ποσαχῶς λέγεται. καὶ ὡς τὸ μὲν πῆ τὸ δὲ ἁπλῶς, καὶ ὡς οὐ καθὸ διαφέρουσι κατὰ τοῦτο τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν αὐταῖς προσάπτομεν, ἀλλὰ καθὸ μὴ διαφέρουσιν. ἔστι μὲν γάρ τις αὐτῶν διαφορὰ κατὰ τὴν τῶν ὀργάνων τῶν παιδοποιῶν θέσιν καὶ διάπλασιν, καὶ κατ' αὐτὴν ἄλλα μὲν ἀνδράσιν ἄλλα δὲ γυναιξὶν ἐπιτηδευτέον. τοῖς μὲν ὅπως ἂν εὔρωστα σπείρωσι καὶ μὴ ἀδρανῆ καὶ ἐξίτηλα

διά τε

διά τε τροφῆς ποιᾶς δὲ καὶ κινήσεως. καὶ γὰρ τῶν σπερμάτων, τὰ μὲν ἐστὶν ἄγονα ὅσα ὑδατώδη, τὰ δὲ γόνιμα, ὅσα εὐπαγῆ καὶ χαλαζώδη φησὶν Ἀριστοτέλης. καὶ τῶν κυουσῶν γυναικῶν ἐστὶν ἴδια ἐπιτηδεύματα, οἷα προσέταξεν ἐν νόμοις Πλάτων γυμνασίαν καὶ δίαιταν ἄοινον, καὶ εἴ τι τούτοις ὅμοιον. ταύτῃ μὲν διαφέρουσιν, ταῖς δὲ τῶν ψυχῶν δυνάμεσιν, οὐ διαφέρουσι καθ' ἃς δεῖ τὰ αὐτὰ αὐτοὺς ἐπιτηδεύειν, εἰ δὲ ἀσθενέστερον ἐπιτηδεύουσιν ὡς τὸ ὅλον αἱ γυναῖκες. ἐπεὶ ὅτι πολλαὶ καὶ τούτων εἰς ἅπασαν παιδείαν ἀνδρῶν εἰσί τινων ἐρρωμενέστεραι δῆλον. οὐχ ᾗ δ' οὖν διαφέρουσι, ταύτῃ κοινὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐταῖς ἀφορίζομεν, ἀλλ' ᾗ κοινὴν ἔχουσι φύσιν, καὶ σαφῆ τὸν παραλογισμὸν ἐποίησεν, τὸ πῆ καὶ ἁπλῶς συγχεάμενος, ὡς μηδενὶ διαφέρουσι τὸν φαλακρὸν καὶ τὸν κομήτην παραλαβὼν ὡς φύσιν ἔχοντας διάφορον, καὶ οὐκ ὀφείλοντας τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν. ἔστι γάρ τι καὶ τούτοις διάφορον, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο τὸ ποιοῦν τὰς ἐπιτηδεύσεις διαφερούσας. ὅλως δὲ ἐν τοῖς συνθέτοις πᾶσιν ἔνεστι τι πάντως καὶ ταυτὸν καὶ ἕτερον, καὶ οὐ δεῖ τὸ πῆ ἕτερον, ἁπλῶς ἕτερον λέγειν, οὐδὲ τὸ πῆ ταυτόν, ταυτὸν ἁπλῶς. αἱ μὲν οὖν ἀπαντήσεις οὕτως ὑπ' αὐτοῦ διελύθησαν ὧν λυθεισῶν συνάγεται, δεῖν τῶν τε ἀνδρῶν εἶναι καὶ τῶν γυναικῶν τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύματα. δεῖν δὲ ταῖς γυναιξὶν ὡς ἀσθενεστέραις, διδόναι μὲν ὄργανα τὰ κουφότερα, προστάττειν δὲ ἔργα ὅσα μὴ παντάπασιν ἐπίπονα, διὰ τὴν τῆς φύσεως ὕφεσιν ἐν ἅπασιν οἷον γυνὴ καὶ ἀνὴρ ἐπιτηδευτέον. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ὁμολογουμένοις εἶναι γυναικείοις ἔργοις ἐρρωμενέστερον ἀνὴρ ἐνεργεῖ γυναικός, ὡς ἐν τῷ ὑφαίνειν, ὡς ἐν τῷ ταλασιουργεῖν, ὡς ἐν τῷ ποπανοποιεῖν. ἔνθα καὶ ἔθος ἡμᾶς ἐδίδαξε τὸ ἀττικόν, ὡς ἄρα γυναῖκες ἦσαν οὐχ αἱ ἀλετρίδες μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ ποπανοποιοὶ μιμούμεναι τὰς φύσεις τὰς πλαττούσας ὅσα τοῖς θεοῖς ἀνιᾶσι ζῷα καὶ φυτά. διὰ πάντων δ' οὖν τούτων τῶν γυναικείων οἱ ἄνδρες εἰς τὸ τὰ αὐτὰ ποιεῖν εἰσὶ μᾶλλον ἐρρωμένοι τῶν γυναικῶν. ὥστ' οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ καὶ ἐν τῷ ὁπλιτεύειν καὶ ἐν τῷ τρέχειν, ἢ ἐν τῷ ἀγρυπνεῖν. ἀλλὰ προστακτέον αὐταῖς κοινωνεῖν καὶ τούτων τῶν ἐπιτηδευμάτων τὴν ὕφεσιν τὴν πόλεως σωζομένους, τοῖς ἐλαφροτέροις τῶν ἔργων. καὶ ἔοικεν καὶ τοῦτο τῷ θήλει ὑπάρχειν κατὰ τὴν πρὸς τὰ θεῖα ἀναλογίαν τὰς ἑαυτῶν φύσεις ἀνατείνοντα καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, ἐν οἷς τῶν συστοίχων τὰ θήλεα τῶν ἀρρένων ἐστὶν ὑφειμένα ταῖς δυνάμεσι. διότι δὲ συντέτακται ἀλλήλοις, διὸ καὶ λέγεται σύστοιχα κοινὰς ἔχειν τὰς ἀναγωγὰς ἐπὶ τὰ σφῶν αὐτῶν αἴτια δυνάμεις. ὃ δὴ καὶ ἐνταῦθα ὂν εἰκονικῶς, κοινὰς ἀπέφηνε τὰς ἀρετάς. ὥσπερ ἐκεῖ τὸ γεννᾶν διαφέρουσι. τὸ μὲν ἄρρεν ἄλλως τὴν φύσιν διδὸν τοῖς ἀπογεννωμένοις, τὸ δὲ θῆλυ τρόπον ἕτερον μερίζον καὶ πληθῦνον τὰ κοινὰ αὐτῶν ἀποτελέσματα, κατὰ τὸν αὐτὸν καὶ ἐνταῦθα λόγον ἡ διαφορότης ὑπάρχει τὸ θῆλυ πρὸς τὸ ἄρρεν ταῖς γονίμοις τῶν ὁμοίων ἐνεργείαις. εἰ καὶ ἐπιπονώτερον καὶ τοῦτο ἐργάζεται τὸ θῆλυ, τὸ δ' ἄρρεν οὐ μόνον μετ' ἀπονίας, ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡδονῆς. εἰκόνες καὶ ταῦτα τῶν θείων. ἐν οἷς τὸ μὲν διὰ περιουσίαν δυνάμεως μετὰ πλείονος ἐνεργεῖ ῥᾳστώνης, ἀπόλυτον ὂν καὶ ἄφετον τῆς προόδου τῶν δευτέρων. τὸ δὲ μετὰ ἐλάττονος μὲν τῆς ἐξῃρημένης ὑπεροχῆς, πλείονος δὲ τῆς πρὸς τὰ γινόμενα συμπαθείας, ἀλλὰ τούτων μὲν ἅδην. τὸ δὲ δεύτερον ὅτι καὶ βέλτιστον πρὸς τῷ δυνατῷ τὸ γυναικεῖον δρᾶμα κατασκευάσαι συνδρομώτερον, καὶ ἐστὶν ὁ λόγος δυνάμει τοιοῦτος, εἰ τὸ πλείους ἀγαθοὺς εἶναι πολιτείᾳ λυσιτελέστερον, ἢ τὸ ἐλάττους καὶ τὸ παιδεύεσθαι μὴ ἄνδρας μόνον ἀλλὰ καὶ γυναῖκας, λυσιτελέστερον, ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνο πᾶς ἂν ὁμολογήσειεν. ὅσῳ γὰρ πλείους οἱ ἀγαθοί, τοσούτῳ κρείσσων ἡ ζωὴ τῆς πόλεως. ὥσπερ γὰρ καὶ τόδε τὸ πᾶν εὔδαιμον, διότι τὸ μὲν πλεῖστον αὐτοῦ ζῇ θείως. τὰ δὲ κατὰ τὴν θνητὴν φύσιν, καὶ τόνδε τὸν τόπον πανσμικρὸν ὄντα περιπολεῖ, καὶ διὰ τοῦτο κρατεῖται ὑπὸ τῶν ἀμεινόνων, πλειόνων καὶ δυνατωτέρων ὄντων, τὸ ἄρα ἑπόμενον, ἀληθὲς ἐστίν. ὅτι τὸ παιδεύεσθαι καὶ τὰς γυναῖκας λυσιτελέστερον, ἢ μόνους τοὺς ἄνδρας. ἔσται γὰρ τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως ἀπαίδευτον τῶν ἀνδρῶν μόνων εἰς ἀρετὴν ἀγομένων, τῶν δὲ γυναικῶν ἀμελουμένων. ἐπεὶ καὶ ὅσῳ τὸ θῆλυ γένος ἀσθενέστερον ὂν ἐπιρρεπέστερόν ἐστιν εἰς τὸ ἐμπαθές, τοσοῦτο μᾶλλον τῆς περὶ αὐτὸ παιδείας τῷ νομοθέτῃ φροντιστέον, διὰ τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς ἀνέλκοντι πρὸς τὸ ἄριστον, καὶ τοῦτο καὶ ἀμυνομένῳ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως τῇ δυνάμει τῆς ἀρετῆς. ἔσται γὰρ καὶ ἡ ὅλη πόλις ἑαυτῇ σύμφωνος μᾶλλον ἐξ ἀγαθῶν οὖσα πάντων, ἢ ἐξ ἀγαθῶν καὶ μὴ ἀγαθῶν. καὶ γὰρ ὁ τοῦδε τοῦ παντὸς πατὴρ ὢν ὁ νομοθέτης καὶ ἁπλῶς ὁ πολιτικὸς ὄντως ἀνὴρ ἀπεικονίζεται τὸ πᾶν ὑφίστησιν, ἀγαθὰ μὲν πάντα, φαῦλον δὲ οὐδὲν εἶναι βουλόμενος κατὰ δύναμιν. διὸ καὶ πάντα κεκόσμηται κατὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν, θεοί τε καὶ θεαὶ τῶν ὅλων προεστᾶσι, καὶ δαίμονες καὶ δαιμονίδες. εἰ οὖν ὡς αὐτός φησιν οὐράνιόν ἐστι τὸ τῆς πολιτείας ταύτης εἶδος, μιμείσθω τὰς δύο τῶν κρειττόνων συστοιχίας διακεκοσμημένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν τοῖς καλλίστοις τῆς παιδείας ὅροις. τοῦτο γὰρ ὡς ἀληθῶς ὠφελιμώτατον τοῖς μέρεσι μιμεῖσθαι τὸ ὅλον, καὶ τὰς ἀνθρωπίνας πολιτείας ἀπεικάζεσθαι ταῖς θείαις. εἰ δέ τις ἔροιτο πῶς οὐ κοινὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν τε ἀρρενικῶν καὶ τῶν θηλειῶν, καὶ οἱ αὐτοὶ τῆς παιδείας ὅροι, τὰς ἐκ τοῦ νοητοῦ ψυχὰς κατιούσας ἐν τοῖς πρώτοις βίοις εἰς γυναῖκας ἄγομεν ἐν τοῖς ἑξῆς, ὡς ἂν τῆς ἀρετῆς οὐκ οὔσης κοινῆς, ἀλλὰ τῆς κακίας γυναιξὶ πρεπούσης, ἀποκρινόμεθα πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐρωτῶντα, τὴν τάξιν τῆς προόδου τὸν Πλάτωνα παριστάνοντα, τῶν ἀεὶ τοῦ νοῦ προϊουσῶν εἰς τὸν τῇδε τόπον ἐκεῖνα διατάττεσθαι περὶ τῶν βίων, οὐχ ὡς

ἀφαιρούμενον τὰς γυναῖκας τῆς κατ' ἀρετὴν ὁμοίας τοῖς ἀνδράσι ζωῆς, ἀλλ' ὡς εἰδότα τὴν ὕφεσιν τοῦ θήλεος γένους πρὸς τὸ ἄρρεν πάντοις τοῖς ἀρετῆς ἐπιτηδεύμασι κοινῆς ἀμφοτέρων οὔσης. οὐ γὰρ πᾶσα ὕφεσις, εἶδος εἴδους ἐξαλλάττειν, ἀλλ' ἥ τις ἂν μηδέ ποτε ἐν τῷ ἑτέρῳ δεικνύῃ ταυτὸν εἶδος, ὃ ἦν ἐν τῷ κρείττονι. νῦν δὲ τὸ τῆς ἀρετῆς εἶδος ἐν τισι θήλεσι γίνεται αὖ τοιοῦτον εἶδος ἐν τοῖς ἄρρεσιν, ὥστε εἶναι τινῶν ἀνδρῶν γυναῖκας, μείζονας ζώσας κατ' ἀρετὴν τὴν αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν, εἰ δὲ μηδέ ποτε τὸ θῆλυ τὴν ὁμοίαν ἀρετὴν εἶχεν τῷ ἄρρενι, δῆλον ἂν ἦν ὡς κατ' εἶδος ἐξήλλακτο τὸ τῆς ἀρετῆς εἶδος ἐν τούτοις. οὐκοῦν τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν γενέσθαι ποτὲ κρείττονα τῆς δαιμονίας δυνατὸν, διὰ τὴν ἀμφοτέρων ἐξαλλαγὴν κατ' εἶδος, οὐδέ τι τῶν ἄλλων ζῷσαι τὴν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἡ μὲν οὖν κατ' εἶδος τῆς ἀρετῆς κοινωνία αὐτὴ πείθει τὸν Σωκράτην κοινὴν ποιῆσαι τὴν παιδείαν. ταύτην δὲ εὕροι λαβὼν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ὅτι τινὲς γυναῖκες ζῶσι τὴν ἀνδρῶν ἀρετήν. καὶ τοῦτο Τιμαίῳ γνώριμον καὶ εὐπαράδεκτον εἰδότι τοὺς βίους τῶν Πυθαγορείων γυναικῶν, τῆς Θεανοῦς, τῆς τε Μύχας, τῆς Λαστίμας αὐτῆς. ἡ δὲ ὕφεσις τῆς ἐν ταῖς γυναιξὶν ἐπιτηδειότητος πρὸς πᾶσαν ἐπιτήδευσιν, ἀνέπεισε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν Τίμαιον ἐν δευτέροις βίοις ἄγειν εἰς γυναικὸς φύσιν τὴν ψυχήν. οὐ γὰρ διὰ δύναμιν ἡ κάθοδος, ἀλλὰ διὰ ἀδυναμίαν. οὐκ οὖν μᾶλλον ἀδυναμία ποιεῖ τὸ μᾶλλον ἀσθενές. ὅτι δὲ εἰς τὴν ἑκάστων ἐπιτηδειότητα δεῖ βλέποντα τὸν νομοθέτην ἢ μεταδιδόναι τισὶ παιδείας, ἢ μή, δηλοῖ καὶ τῶν θνητῶν τοὺς δι' εὐφυΐαν ὑποχρύσους ἀνάγων εἰς τὴν ἄνω πόλιν, καὶ τῶν ἄνω τοὺς δι' ἀφυΐαν ὑποχάλκους καταπέμπων. οὐ γὰρ ἑνὸς ὄντος θνητῶν καὶ φυλάκων ὡς ἵππων καὶ ἀνθρώπων διωρισμένων, αἱ φύσεις οὐκ ἂν ὑπομένοιεν ὑπαλλάξειν, ἀλλ' ἑκάστων ἐπιτηδειότητος ἢ τοῖσδε τὴν ψυχὴν, ἢ τοῖσδε συντάττει τοῖς γένεσιν. οὕτως οὖν καὶ γυναῖκες εἰσὶ τῆς ἀνδρῶν ἄξιαι παιδείας καὶ ἀρετῆς ἐξαναστᾶσαί τινα τρόπον ἀπὸ τῆς θηλυπρεποῦς ἀδυναμίας. καὶ ἄνδρες εἰς τὴν ἐκείνων ἀδυναμίαν ἐκπεσόντες, καὶ δεῖ οὐ τὸ γένος βλέπειν, ἀλλὰ τὴν ἑκατέρων τοῖν γενοῖν δύναμιν ἢ ἀδυναμίαν, καὶ ταύτῃ τὴν παιδείαν ὁρίζειν. εἰ δὲ καὶ αὐταὶ ψυχαὶ γίγνονται καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀλλάττουσαι τοὺς βίους, αἱ δὲ ἀρεταὶ ψυχῶν εἰσὶν οὐ σωμάτων τι μηχανὴ διὰ τὸ σώματα ποιεῖν αὐτῶν τὰς τελειότητας διαφερούσας, ἀλλὰ μὴ διὰ τὰς ψυχὰς τὰς αὐτάς. ὡς αὐτό γε τοῦτο τεκμήριον ἱκανὸν τοῦ κοινὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς, τὸ κοινὰς εἶναι πολλῷ πρότερον ἀμφοτέρων τὰς ψυχάς. μὴ τοίνυν μηδὲ ἐκεῖνον ἀποδεχόμεθα τὸν λόγον ὃς ἂν λέγῃ ταῖς ποιαῖς τῶν σωμάτων κράσεσιν ἕπεσθαι τὰς δυνάμεις τῶν ψυχῶν, ταύταις δὲ τὰς ἀρετὰς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν γυναικὸς ἄλλην ἀρετὴν εἶναι, καὶ τὴν ἀνδρὸς ἄλλην. πρῶτον μὲν γὰρ εἰ ταῦτα κρατοίη, καὶ τὴν ὑγείαν ἄλλην τῷ εἴδει ποιήσομεν ἀνδρὸς καὶ γυναικός, καί τοι μίαν οὖσαν ὡς δηλοῖ καὶ μία τέχνη ταύτης τε οὖσα, καὶ ἐκείνης ἀποτελεστική. καί τοι τῆς ἵππων θεραπευτικῆς, καὶ τῆς ἀνθρώπων ἄλλης οὔσης, ἔπειτα καὶ αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν τὰς ἀρετὰς κατ' εἶδος διαφέρειν ἐροῦμεν τῶν κράσεων διαφερουσῶν. εἰ δὲ αὗται τὸ καθ' ἕκαστα διαφέρουσι διὰ τὰς κράσεις, ὁ αὐτὸς καὶ ἐκείνων λόγος ἐστί. πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲ τὸ ἐξ ἀρχῆς ὁμολογήσομεν εἶναι ἀληθές. οὐ γὰρ ταῖς σωματικαῖς ποιότησιν ἀκολουθεῖν τὰς τῶν ψυχῶν διαφόρους ζωάς, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐπὶ τῶν ἀπαιδεύτων τὸ ἦθος μόνον κρατεῖν κατά τινας ὀρέξεις ἐνύλους. εἶναι δέ τινας καὶ αὐτῆς τῆς ἀλόγου ψυχῆς δυνάμεις οὐχ ἑπομένας κράσεσιν, οὐδὲ ποιαῖς ἡλικίαις, ὥσπερ τὸ φιλότιμον καὶ φιλοχρήματον. εἰ δὲ μὴ αὗται, σχολῇ ἂν αἱ προαιρετικαὶ δυνάμεις ἀκολουθεῖν κράσεσι σωμάτων, καὶ αἱ τούτων κρείττους.

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΘΕΟΔΏΡΟΥ ΤΟΥ͂ ἈΣΙΝΑΊΟΥ λόγων, τῶν κατασκευαζόντων τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς εἶναι καὶ γυναικός. καὶ ὧν ὁ Σωκράτης εἶπεν ἐξέτασις.

Ὁ ΜῈΝ Σωκράτης δυσὶν ἐχρήσατο λόγοις, δι' ὧν τὴν αὐτὴν εἶναι παιδείαν καὶ ἀρετὴν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς οἴεται βεβαιοῦσθαι, τοῖς μὲν εἰς ἄδοξόν τι περιάγοντι τὸ δόγμα. καὶ γὰρ αἱ ἀπὸ τῶν ἀδόξων ἐπιχειρήσεις, ἀναστρεπτικὴν ἔχουσι δύναμιν, ὡς αἱ ἀπὸ τῶν ἐνδόξων πιθαναὶ πρὸς τὰς θέσεις εἰσὶ τῶν ζητουμένων. τῷ δὲ ἀπὸ ὁμολογήματος, δι' οὗ καὶ τὴν δικαιοσύνην ἥτις ἐστὶν ἀπέδειξε, καὶ πᾶσαν διεκόσμησε τὴν πολιτείαν. ὁ μὲν οὖν πρότερος λόγος ἐστὶν, εἰ αἱ αὐταὶ ἀρεταὶ γυναικῶν εἴπερ ἀνδρῶν καὶ παιδείαν ἀνάγκη τὴν αὐτὴν εἶναι, πρόδρομον οὖσαν τῶν ἀρετῶν. εἰ δὲ παιδείαν τὴν αὐτὴν, καὶ μουσικεύονται, καὶ γυμνάζονται ἡμῖν αἱ γυναῖκες. εἰ δὲ ταῦτα γυμνάζονται καθάπερ οἱ ἄνδρες ἐν τοῖς γυμνασίοις. τοῦτο δὲ ἄδοξον, οὐκ ἄρα γυμνάζονται. οὐκ ἄρα τὴν αὐτὴν παιδεύονται παιδείαν, οὐκ ἄρα τὴν αὐτὴν ἕξουσιν ἀνδράσιν ἀρετήν. τοῦτον δὲ ἐπισφραγίζει τὸν λόγον πολιτικῶς. ἀξιοῖ γὰρ μὴ εἰς τὸ ἄδοξον εἶναι δοκοῦν βλέπειν τὸν ἔχοντα νοῦν, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀγαθόν, κἂν ᾖ παρὰ τοῖς πολλοῖς μὴ εὐδοκιμοῦν. γευσάμενοι γὰρ οἱ ἄνθρωποι τῆς ὠφελείας, μεταβάλλουσι τὰς δόξας, καὶ φανήσεται αὐτοῖς ἔνδοξον, τὸ πρὸ τοῦ φαινόμενον ἄδοξον. ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ ὁμολογήματος λόγος, εἰ τὰς διαφόρους φύσεις, δεῖ διάφορα ἐπιτηδεύειν. τοῦτο γὰρ ἦν ὃ μάλιστα διεκόσμει τὴν πόλιν, καὶ ὅλην

παρέχειν

παρῆχεν εἰς τὴν τῆς δικαιοσύνης εὕρεσιν. διαφέρουσι δὲ αἱ φύσεις τῶν ἀῤῥένων καὶ θηλειῶν, διαφέροι δὴ ἂν αὐτῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα. εἰ δὲ τοῦτο, παιδεία δὲ ἦν διὰ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς τῶν φυλάκων, ταῖς ἄρα γυναιξὶ τούτων οὐ μεταδοτέον ἄν. εἰ δὲ μὴ δεῖ παιδεύεσθαι τὰς γυναῖκας, οὐδὲ ἀρετῶν αὐταῖς μεταδοτέον ἂν τοῖς ἀνδράσι. τοῦτον δ' αὖ πάλιν ἤλεγξε τὸν λόγον διὰ τῆς ὁμωνυμίας. τὸ γὰρ ταυτὸν, καὶ τὸ ἕτερον ἢ πῇ, ἢ ἁπλῶς λέγεται. τοῖς μὲν οὖν ἁπλῶς ἑτέροις, οὐδὲν ἀποδιδόναι προσήκει ταυτόν. τοῖς δὲ πῇ τοῦτ' ἔχουσι, καθ' ὃ μὲν ταῦτα, ταυτὸν ἔργον ὁριστέον, καθ' ὃ δὲ ἕτερα, ὁμοίως ἕτερον. ἀνὴρ οὖν καὶ γυνὴ, καθὸ μὲν ἕτερα, διοίσει τοῖς ἔργοις. τὸ μὲν ἐν ἄλλῳ γεννᾶν, τὸ δὲ ἐν αὐτῷ. περὶ γὰρ ταῦτα διαφέρεται, καθὸ δὲ ἔχετον ζωὴν λογικὴν καὶ ἄλογον, ὧν τὸ μὲν ἄρχειν πέφυκεν, τὸ δὲ ἄρχεσθαι, καὶ ἔργον ἂν ταυτὸν ἔχοι, τὸ μὲν ἄρχειν, τὸ δὲ ἄρχεσθαι. ταῦτα δὲ ἦν ἴδια τῶν ἀρετῶν. εἰ οὖν ταῦτα κοινὰ αὐτοῖς, καὶ αἱ ἀρεταὶ δή που κοιναὶ ἂν εἶεν αὐτοῖς. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Σωκράτης. καὶ ἐπιστατέον, ὅτι κἀνταῦθα μόνως ἑαυτῷ σύμφωνος. τῶν μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς στοᾶς κατ' εἶδος διαφέρειν οἰομένων τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄῤῥεν. ἀμφοῖν δὲ ὅμως εἶναι τὴν αὐτὴν ἀρετήν. τῶν δὲ ἐκ τοῦ περιπάτου, κατ' εἶδος μὲν εἶναι τὰ αὐτὰ, τὰς δὲ ἀρετὰς αὐτῶν εἶναι μὴ τὰς αὐτὰς αὐτοὺς λέγειν, καὶ κατ' εἶδος αὐτὰ εἶναι, καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν τὴν αὐτὴν, διὰ ἐκεῖνο τὸ ἀξίωμα, τὸ ταῖς οὐσίαις τὰς τελειότητας εἶναι συστοίχους ταῖς αὐταῖς τὰς αὐτὰς, ταῖς ἑτέραις τὰς ἑτέρας. νοῦς γὰρ ὁ καὶ τὰς οὐσίας διδοὺς τοῖς εἴδεσι καὶ τὰς τελειότητας, οἵαν οὖν δίδωσιν οὐσίαν, τοιαύτην καὶ τελειότητα τῇ οὐσίᾳ συζυγοῦσαν. τούτων δὲ εἰρημένων, δεῖ μεμνῆσθαι καὶ ὧν ὁ μέγας Θεόδωρος συνεξηπόρησε. πρῶτον μὲν ἐρωτῶν, εἰ μηδεμίαν ἀρετὴν ὅλως ἀποδώσομεν ταῖς θηλείαις, ἤ τινα ἀποδώσομεν, καὶ εἰ τοῦτο, εἰ τὴν αὐτὴν ἣν καὶ τοῖς ἄῤῥεσιν, ἢ ἑτέραν ὡς λέγουσιν. τοῖς μὲν τὴν ἀνδρείαν, ταῖς δὲ τὴν σωφροσύνην. εἰ μὲν γὰρ μηδεμίαν κολοβὸν ποιήσομεν τὴν πόλιν ὡς ἴσον σπουδαίων καὶ ἀπαιδεύτων αὐτὴν ποιοῦντες. καὶ τὰ γενόμενα ἐκ τούτων ὁμοίως εὐφυῆ καὶ ἀφυῆ πρὸς παιδείαν. εἰ δὲ τινὰ, πάλιν ἑκάτερον ἔσται κολοβὸν τὸ γένος, καὶ ἢ μὴ τελὲς, οὐκ ἔχον οὐδ' ἣν ἔχει ἀρετὴν τελείαν. εἰ γὰρ ἣν τελείαν, καὶ αἱ ἄλλαι ἐν αὐτῇ ἀντακολουθοῦσιν. ὥσπερ καὶ αὐτοί φασιν οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου, τὰς τελείας ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις. εἰ δὲ πάσας ἑκατέροις δοτέον, ἔχομεν τὸ ζητούμενον. δεύτερον δὲ καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐπιχειρῶν τῶν πραγμάτων. δῆλον γὰρ τὰ διάφορα γένη τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰς διαφόρους πολιτείας, ὅτι τὸ ἄῤῥεν καὶ τὸ θῆλυ τὰ αὐτὰ ἀποδίδωσι. καὶ γὰρ Ἀμαζόνων ἀνδρικαὶ Σαυρομάτιδες ὡς Θρᾳκῶν, παρὰ δὲ τοῖς Λυσιτανοῖς ὥς φασι, στρατηγοῦσι μὲν αἱ γυναῖκες καὶ πολιτεύονται, καὶ πάντα πράττουσιν ὅσα παρ' Ἕλλησιν αἱ γυναῖκες. εἰ οὖν ταῦτα διωμολόγηται μηδὲν, οἰόμεθα διαφέρειν πρὸς ἀρετῆς κτῆσιν τοῦ θήλεος τὸ ἄῤῥεν, μὴ δὲ τοῖς ἔθεσι, ταῦτα διορίζομεν ἀλλὰ ταῖς φύσεσιν, ἃς τὰς αὐτὰς οὔσας δείκνυσιν ἡ τῶν αὐτῶν ἔργων ἐπιτήδευσις, εἰ καὶ ἐν ἄλλοις καὶ ἄλλοις τόποις. τρίτον τοίνυν καὶ τὸν θεολογικὸν τρόπον ἄξιον ἐκεῖνος ὁρᾶν, ὅτι καὶ ἡ τῶν τὰ θεῖα σοφῶν φήμη, τὴν αὐτὴν θεὸν ἴσουγόν τε εἶναι φησὶ, καὶ ἐργάνην ὑμνεῖ διαφερόντως ἐν μέσοις τοῖς ἱεροῖς, καὶ ἐνόπλιον παραδίδωσι, καὶ στρατηγικήν. καὶ ἀπὸ ταύτης ἀναβὰς ἐπὶ πᾶν τὸ θεῖον γένος ἐρωτᾷ. πότερον καὶ ἐκείνῳ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι δοτέον τοῖς ἄῤῥεσι καὶ θήλεσι τῶν θεῶν, ἢ τοῦτό γε συγχωρητέον. εἰ γὰρ ἄτοπον θεόν τινα λέγειν ἀρετῆς, καὶ ἡστινοσοῦν ἄμοιρον, ἀνάγκη πάντας καὶ πάσας ἀρετὴν ἅπασαν ἔχειν. τὸ γὰρ καθ' ἥν τινα οὖν ἐλλεῖπον οὐκ εὐδαιμον, θεὸς δὲ πᾶς εὐδαίμων. εἰ οὖν ἐκεῖνο τὸ ἄῤῥεν καὶ θῆλυ πάσης ἑκάτερον ἀρετῆς μέτοχον. δῆλον δὴ πάντως ὅτι κατὰ τὸ ἀνάλογον καὶ παρ' ἡμῖν τὰ γένη ταῦτα τὴν αὐτὴν ἕξει τοῖς ἐκεῖ γένεσιν ἀρετήν. τέταρτον τοίνυν φυσικῶς ἐπιχειρῶν ἀξιοῖ σκοπεῖν, εἰ τὰ ὄργανα δι' ὧν τὸ ἄῤῥεν καὶ θῆλυ συμπέπηγεν, πρὸς τὸ αὐτὸ ἔργον ἑκατέρῳ πέπηγεν, οἷον ὀφθαλμοὶ πρὸς τὸ ὁρᾶν, καὶ ὦτα πρὸς τὸ ἀκούειν, καὶ ἐγκέφαλος πρὸς τὸ αἰσθάνεσθαι, καὶ σκέλη πρὸς τὸ βαδίζειν, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστα τῶν κοινῶν. εἰ δὲ ἐν τῷ σώματι πάντα τὰ κοινὰ τῶν αὐτῶν ἕνεκα γέγονεν, ἐπ' ἀμφοῖν τίς μηχανὴ, μὴ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς μέρη κοινὰ ὄντα τῶν αὐτῶν ἔργων ἕνεκα ἐν αὐτοῖς ὑποστῆναι. εἰ δὲ καὶ ταῦτα τῶν αὐτῶν ἕνεκα, καὶ αἱ τελειότητες αὐτῶν, αἱ αὐταὶ δήπουθεν εἰσὶν, αἳ καὶ τὰ ἔργα τέλεια ποιοῦσι. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν σωματικῶν ἐπειδὴ τὸ ὁρᾶν κοινὸν καὶ ἡ ὀξυωπία κοινή. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀκούειν καὶ ἡ ὀξυηκοΐα, ὥς τε ἐπειδὴ καὶ ὁ λόγος κοινὸς, καὶ τὸ κατὰ λόγον ζῆν κοινόν. ὥς τε καὶ τὸ φρονεῖν κοινόν, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐπιθυμητικὸν κοινόν, καὶ τὸ τεταγμένως ἐπιθυμεῖν, ὥς τε καὶ τὸ σωφρονεῖν κοινόν. καὶ ἐπειδὴ τὸ θυμοῦσθαι κοινόν, καὶ τὸ ἀνδρίζεσθαι. οὐ γὰρ δὴ θυμὸν μὲν δέδωκεν, ἀεὶ δὲ ἀλόγως ζῶντα ταῖς θηλείαις. μάτην γὰρ ἂν αὐτὸ ὑπὸ τοῦ λόγου ζῶντα ἐποίησεν. πέμπτον δὴ οὖν ἄλλον λόγον προστίθησιν Αἰγύπτιον, τινὸς προφήτου τόνδε τὸν λόγον ἀκοῦσαι λέγων, ὡς ἄρα καὶ τῶν εἰς ἀνθρώπινον ἰουσῶν ψυχῶν, ἔρχονταί τινες καὶ εἰς τὸ θῆλυ φῦλον ἔνθεοι. καὶ δὴ καὶ τὴν Ἑλένην τοιαύτην εἶναι, ἢ μίαν τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς τῶν Διοσκούρων θεῖαν καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα τὸ τῆς Ἀφροδίτης ὁρῶν ἔμπλεων, καὶ ἵνα φαῖεν τὸν προφήτην μὴ μακρολογεῖν, καὶ ταύτην Ἀφροδίτην γενέσθαι τινά, καὶ εἰκάζειν οὐρανοῦ τὸν μὲν Βάρβαρον ἐξαπατῆσαι ὡς ἔχοντα ἣν οὐκ εἶχεν. ἐλθοῦσαν δὲ εἰς Αἴγυπτον, τῶν πρώτων ἱερῶν κατασχεῖν, καὶ ταῦτα ἀπομνημονεύεσθαι παρ' αὐτοῖς. τοὺς δὲ παρ' Ἕλλησι θεατρικοὺς ἄνδρας, ἄλλους ἄλλα δυσφημεῖν εἰς αὐτὴν, οὐδὲν εἰδότας τῶν ἀληθῶν. ταῦτα μὲν ὁ Αἰγύπτιος, καὶ ὁ Θεόδωρος ἐκεῖνον ὑποκρινόμενος. εἰ δὲ ἔστι ἀληθὲς τὸ καὶ εἰς θηλείας ἰέναι

ψυχὰς θεοειδεῖς, τίς μηχανὴ μὴ καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν εἶναι κοινάς, ἢ μαντικὰς μὲν γίνεσθαι γυναῖκας ὡς καὶ ἄνδρας κατόχους τοῖς μαντώοις θεοῖς, ὡς τὰς προφήτιδας ἴσμεν, καὶ τελεστικὰς ἄλλας, ὡς τὴν Διοτίμαν τὴν Πλάτωνος, ὡς τὴν θεουργὸν τῶν βαρβάρων, ὡς τὴν Βερενίκην, ἄλλην ταύτην μεγάλης διδάσκαλον, σωφροσύνην δὲ καὶ ἀνδρείαν καὶ γνῶσιν αὐτῶν ἀφαιρήσομεν. καὶ πῶς ἐτύγχανον θείων μὲν ὄψεων, θείων δὲ ἐπιπνοιῶν. ἄνευ γὰρ ἀρετῆς θεὸς ἀνθρώποις οὐκ ἄν ποτε παραγένοιτο. τὸ γὰρ ὅμοιον πανταχοῦ τῷ ὁμοίῳ συνεῖναι φιλεῖ ἅπαντες ἂν φαμέν. ὥστε καὶ τὸ πάσης ἀρετῆς κάτοχον τῷ ζῶντι κατ᾽ ἀρετήν. τοσαῦτα καὶ ἀφ᾽ ὧν ὁ μέγας Θεόδωρος γέγραφεν, συνεισφέρειν δὲ τοῖς Σωκράτους λόγοις ὑπὲρ τῆς τῶν γυναικῶν ὁμοίας ἀνδράσι παιδείας, δι᾽ ἧς ἡ πρὸς τὴν παιδείαν δεῖν ἀρετῆς τὸ θῆλυ δεικτικόν, οὐ δημίαν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ νοητοῦ κατιοῦσαν, ἄγει εἰς τὸ θῆλυ γένος. ἐπεὶ δέ, πῶς οὐχὶ καὶ ἐν νόμοις ἐπιτρέπει καὶ γυναιξὶ τὴν νομοφυλακικὴν τὴν ἀρχὴν ὡς ἐνταῦθα τὴν φυλακικήν. πρὸς δὴ τὸ πρότερον λεκτέον ὅτι τὴν ὑφεσιν ἐθέλων τοῦ γένους παρὰ τὸ γένος, τὴν νοστελῆ ψυχήν, εἰς ἀνδρῶν ἄγει γενέσεις, εἶτ᾽ εἰς γυναικῶν. οὐ γὰρ ἐπειδὴ τῆς ὁμοίας εἰσὶν ἀρετῆς μετέχειν δυνάμεναι, διατοῦτο καὶ ὡσαύτως μετέχουσιν, ἀλλὰ ἐρρωμενέστερον οἱ ἄνδρες. ὥσπερ καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἀντιλαμβάνονται, καὶ ὅσα δοκεῖ γυναικῶν εἶναι μᾶλλον ἢ ἀνδρῶν, καθάπερ λέγει καὶ αὐτός. φύσει οὖν ἀρρενωποὶ ψυχαὶ τῶν θηλυπρεπῶν δυνατώτεραι. διὸ τῇ ἄνω ζωῇ τῶν ψυχῶν αὗται προσεχεῖς. αἱ δὲ κάθοδοι διὰ τῶν προσεχῶν, εἰς τὸ πορρώτερον, γίγνεσθαι φιλοῦσιν, ὥστ᾽ εἰκότως εἰς ταύτας πρότερον τὰς ἀρρενωμένας ἐκείνων τῶν θηλυνομένων. πρὸς τὸ δεύτερον ὅτι ἐν νόμοις ἤδη λαμβάνει βεβηκότας ἀνθρώπους, ἐν ἄλλαις πολιτείαις, εἰ καὶ ἀδιαστρόφους μείναντας, καὶ οὐ τὰς ἀκροτάτας φύσεις ἔχοντας ὥσπερ ἐνταῦθα φύντας, εὐθὺς ἐκ τοῦ παντὸς ὑποδέχεται καὶ παιδεύει. διό τινας μὲν ἀρχὰς ἐπιτρέπει κἀκεῖ ταῖς γυναιξί, οὐ μέντοι τὴν ἀκροτάτην τῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ μόνοις ἀνδράσιν, ὡς ἔχουσιν αὐτὸ τοῦθ᾽ ὅπερ ἔφαμεν, τὸ τῇ φύσει ἐρρωμενέστερον. καὶ γὰρ ἡ ἄλλη διάθεσις τῆς πολιτείας οὐχ ὁμοία, τῆς τε ἐν νόμοις, καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους διακεκοσμημένης. οὐδὲ ἡ διὰ πάντων κοινωνία χώραν ἔχει ἐκεῖ ἔδοξεν, καὶ ἐπ᾽ ἐκείνης ἣν ὁ Σωκράτης ἐνθάδε ταύτης ἐνέκρινεν, ὃ δὲ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ταυτὸν τῶν ἐν ταύτῃ κἀκείνων ζώντων, εἰκότως ἀγαπᾷ τὴν μεγίστην ἀρχὴν ἀνδράσιν ἐπιτρέπων μόνοις διακοσμεῖν ἐκείνην ταύτης, τοσοῦτον ὑφειμένης, ὅσον τῆς διὰ πάντων κοινωνίας ἀπολείπει τὸ μεριστὸν εἶδος τῆς πολιτείας, καὶ γὰρ συμπαθέστερον φύσει τὸ θῆλυ περὶ τὸ ἴδιον τοῦ ἄρρενος. οὐκ ἦν οὖν μερισμὸν εἰσαγαγόντα καὶ χρημάτων καὶ παίδων, καὶ εἰς γυναῖκας ἄγειν τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν ὑπ᾽ αὐτῆς τῆς φύσεως ἀναγκασμένας τοῖς ἰδίοις συμπάσχειν ἀντὶ τῶν κοινῶν, καὶ τοῖς μερῶσιν, ἀντὶ τῶν ὅλων.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἘΝ ΤΩ͂Ι ΠΈΜΠΤΩΙ ΤΗ͂Σ ΠΟΛΙΤΕΊΑΣ

λόγου δεικνύντος τίς, ἡ τῶν φιλοσόφων φιλομαθία, καὶ ἡ τῶν πολλῶν.

ΤῊΝ διαφορὰν τῶν φιλοσόφων ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς πολιτείας πρὸς τοὺς φιλοδόξους λαβεῖν ἐθέλων, τελευτᾷ μὲν εἰς τὸ δεῖξαι τοὺς φιλοσόφους τῶν καθόλου τὴν γνῶσιν ἀσπαζομένους, τοὺς δὲ φιλοδόξους τῶν μερικῶν. τοὺς μὲν γὰρ τὰ πολλὰ καλὰ μόνως ἐθέλειν μανθάνειν, τοὺς δὲ τὸ ἁπλῶς καλόν. ἵνα δὲ ταῦτα δείξῃ, προσλαμβάνει τίς ἡ διαφορὰ τοῦ ἁπλῶς καλοῦ, καὶ τῶν πολλῶν καλῶν. καὶ δείκνυσιν ὅτι, τὸ μὲν ἐστιν ἕν, τὰ δὲ αὐτὸ τοῦτο πολλά. καὶ πάλιν ὅτι τὸ αὐτὸ καλὸν ἕν, δείκνυσιν ἀπὸ τῶν ἐναντίων. εἰ γὰρ δύο τὰ ἐναντία καλόν, αἰσχρόν, ἓν ἐστιν ἑκάτερον. τὰ γὰρ δύο ἑνῶν, ἐστὶ σύνοδος. ἔδειξε δὲ ἀπὸ τῶν ἐναντίων. ἐπείπερ οὐ δυνατὸν τὰ ἐναντία μὴ οὐχὶ δύο λέγειν, τὰ δὲ δύο οὐ δυνατὸν μὴ οὐχὶ ἐξ ἑνῶν λέγειν. ἓν οὖν τὸ καλόν, καὶ ἓν τὸ αἰσχρόν. τὰ δὲ πολλὰ καλά, καὶ πολλὰ αἰσχρά, αὐτὸ τοῦτο πολλά ἐστιν. οὐκ ἄρα ταυτὸν τὸ καλὸν τοῖς καλοῖς, ἢ τὸ αἰσχρὸν τοῖς αἰσχροῖς. ὅτι δὲ ἐστι πολλὰ καλὰ καὶ πολλὰ αἰσχρά, ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἐνεργείας. κοινωνήσαντα γὰρ ταῦτα σώμασιν ὥς φησι καὶ πράξεσι, πολλὰ ἐγεγένηται. ἔστιν γὰρ ἑκάτερον, καὶ ἐν ταῖς τῶν ψυχῶν ἐνεργείαις, καὶ ἐν ταῖς τῶν σωμάτων συστάσεσιν. εἰ δὲ κοινωνήσαντα ταῦτα ἀλλήλοις, πολλὰ ποιεῖ, δῆλον ἐκ τούτων, ὅτι οὐκ ἔστι χωριστὰ τῶν πολλῶν, ἅπερ κοινωνεῖ πως αὐτοῖς. ἐπεὶ καὶ σαφῶς μετέχοντα μὲν καλεῖ τὰ πολλά, μετεχόμενα δὲ τὰ εἴδη. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ἔοικε τὰ ἐν τοῖς καθέκαστα λαμβάνειν. περὶ γὰρ τοιαῦτα καὶ διέτριβεν ὁ Σωκράτης τὰ ὁριστὰ εἴδη. καὶ ὅ γε Ἀριστοτέλης φησὶν αὐτὸν ἀπὸ τῆς περὶ τοὺς ὁρισμοὺς διατριβῆς, εἰς ἔννοιαν τῶν εἰδῶν ἀναδραμεῖν. ἀλλὰ μὴν προϊὼν αὐτὰ καθ᾽ αὑτά φησιν εἶναι, καὶ ἀεὶ τὰ αὐτὰ ἔχοντα, καὶ ὅμοια τὰ πολλὰ τοῖς εἴδεσιν, εἰ οὖν δεῖ καὶ ταῦτα, καὶ τὰ πρότερα συμβαίνειν ἀλλήλοις, πᾶν τὸ καθόλου λαμβάνειν αὐτὸν ῥητέον, τό, τε μετεχόμενον, καὶ τὸ μεθεκτόν, καὶ αὐτὸ διαιρεῖν εἰκότως τοῖς πολλοῖς καὶ μερικοῖς. καὶ ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τῶν μετεχομένων εἰδῶν. διὸ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπιχειρεῖ. ἔστι γὰρ ἐν τοῖς μετέχουσιν οὐ καλὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ αἰσχρὸν διὰ τὴν τῶν μετεχόντων ἀνωμαλίαν. τελευτᾷ δὲ εἰς τὰ μεθεκτά, τῶν εἰδῶν, ἃ δὴ ἐστι παντελῶς ὄντα καὶ ὡσαύτως ἔχοντα. διὸ καὶ οὐκέτι μέμνηται τοῦ αἰσχροῦ, καὶ ὅλως τῶν στερήσεων. οὐ γάρ εἰσιν ἐν τοῖς μεθεκτοῖς εἴδεσιν αἱ στερήσεις τῶν εἰδῶν. οὐδὲ αἱ τῶν κακῶν ὑποστάσεις. εἰ μή τις λέγει τὸν νοῦν περὶ γεγονέσκαν τὸ

σκειν τὸ καλὸν, γιγνώσκειν καὶ τὸ αἰσχρόν. οὐχ ὡς τι ὂν αὐτὸ τῶν τῇδε αἰσχρῶν, ἀλλ' ὡς ὅρον ἐπάγων τοῦ καλοῦ τῇ στερήσει. οὐ γὰρ πᾶσα ἔκβασις ταυτὸν ἔκβασιν, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ψυχῆς, ἄλλη δὲ σώματος ἔκβασις τοῦ καλοῦ. καὶ ἡ μὲν μέχρι φθορᾶς, ἡ δὲ μέχρι ποιᾶς ζωῆς. εἰ οὖν ταῦτα κρατοίη, καὶ εἴη τὸ αἰσχρὸν ἐν τοῖς μετέχουσι τὰ ἐναντία ληπτέον, τὸ καλὸν λέγω καὶ αἰσχρόν, καὶ τὰ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις ὄντα καὶ μαχόμενα ἀλλήλοις περὶ ταυτὸν ὑποκείμενον. καὶ ἔοικεν ὁ λόγος ἀπὸ τῶν προσεχῶν τοῖς πολλοῖς εἰδῶν ἀναβαίνοντι ἐπὶ τὰ πορρώτερον, ἕως ἂν ἐπὶ τὰ ἀκρότατα ἀνέλθῃ, πλὴν κοινὰ τὰ λεγόμενα ἁπάντων, καὶ τῶν μετεχομένων, καὶ τῶν ἀμεθέκτων. ἐπεὶ καὶ τὰ ἀμέθεκτα φαίης ἂν μετέχεσθαί πως, ἀλλ' ὡς μεταδιδόντα ἑαυτῶν, καὶ τὰ μετεχόμενα ὄντα καὶ ὡσαύτως ἔχοντα, οὐχ ὡς τὰ ἀμέθεκτα, ἀλλ' ὡς ἀΐδια καὶ αὐτά. κοινὸν οὖν πάντων εἰδῶν, καὶ τῶν χωριστῶν, καὶ τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν πολλῶν, τὸ ἓν ἕκαστον εἶναι, καὶ μονογενὲς εἶναι, καὶ μόνως ὂν τὸ ὡσαύτως ἔχον, ἀλλὰ μὴ ἄλλο τε ἄλλως. τὰ δὲ πολλῶν τούτοις ἀντιθέτως, οὐ μονογενῆ, ἀλλὰ καὶ πολλά, οὐκ ὄντα μόνον, ἀλλὰ καὶ μὴ ὄντα, οὐκ ἀΐδια, ἀλλὰ καὶ φθαρτά. εἰ μὲν οὖν δύο ταῦτα ἔλεγεν εἶναι τὸ μερικόν, καὶ τὴν ἰδέαν, ἀναγκάζετο καὶ τὸ αἰσχρὸν ἕν τι παρὰ τὰ πολλὰ τιθεὶς ἰδέαν αἰσχροῦ λέγειν. εἰ δὲ πᾶν εἶδος ἀντιδιαιρεῖ πρὸς τὸ μερικόν, οὐδὲν ἂν λέγοι ἄλλο, ἢ ὅτι ἐστὶ καὶ αἰσχρὸν εἶδός τι ἕν. τοῦτο δὲ οὐ πάντως ἰδέαν εἶναι ἀναγκάζει, ἀλλ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα κατὰ ἀπόπτωσιν ὑποστὰν τῆς ἰδέας, καὶ εἶδος ἂν λεγόμενον, ὡς πολλοῖς κοινόν, ἢ ἐν ταῖς ψυχαῖς, ὡς νόημα ὑστερογενές, οὐκ ἄνωθεν αὐταῖς ἐγγινόμενον, ἀλλὰ κάτωθεν. ἔστιν οὖν δῆλον ὅτι τὰ μὲν κατὰ φύσιν τριχῶς ἐστι, πρὸ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἐπὶ τοῖς πολλοῖς, τὰ δὲ παρὰ φύσιν διχῶς, ἐν τοῖς πολλοῖς, καὶ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς. ὅτι δὲ οὐχὶ τὴν ἰδέαν ἀντιδιεῖλεν τοῖς πολλοῖς, δῆλον. ἀτελὴς γὰρ ἂν ἦν ἡ διαίρεσις, ὄντων καὶ ἄλλων παρὰ ταῦτα τῶν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα, καὶ τῶν ὑστερογενῶν. τούτων δὲ διωρισμένων, δείκνυται τὸ μὲν εἶδος, πάντη γνωστόν, τὰ δὲ πολλὰ γνωστά, καὶ ἄγνωστα, μέσα ὄντα τοῦ ὄντος. γιγνόμενα γάρ. ἡ δὲ γένεσις μέση τούτων, τὰ δὲ ἴδια ἀγένητα. ἀΐδια γάρ. εἰ οὖν τὰ τρία δέδεικται, ὂν γένεσις, μὴ ὄν, καὶ τὰ μὲν ἄκρα ἀσύναπτα, τὸ δὲ μέσον ἀμφοῖν μετέχον, ὄντος ἅπτεται ἰδεῶν. ἐπειδὴ τὸ ὂν γνωστόν, καὶ τὸ μὴ ὂν ἄγνωστον. ταῦτα γὰρ κατεσκεύασε τὸ μέσον πῶς ἔχει, καὶ δείκνυσιν ὅτι καὶ τοῦτο γνωστὸν ἅμα καὶ ἄγνωστον. εἶτα δείξας τὴν ὡς ἀληθῶς γνῶσιν οὐ μετέχουσαν τοῦ ἐναντίου. τοῦ δὲ γὰρ ἄλλοτε τοῦ ἐναντίου ἀναπίμπλαται τῶν εἰλικρινῶν ὄντων. οἷον, μέλανος τὸ λευκόν, ἢ τοῦ ψυχροῦ τὸ θερμόν, ἢ ταῦτα ἐκείνων, δείκνυσι τὴν δόξαν ἑτέραν, τῆς ὡς ἀληθῶς γνώσεως. ἁμαρτάνει γάρ. εἰ δὲ ἀναμάρτητος εἴπερ ἀγνοίας καθαρεύει, γνωστικῆς γὰρ δυνάμεως, ἁμαρτία ἡ ἄγνοια. εἰ δὲ δόξα τῆς ὄντως γνώσεως, ἑτέρα, γνῶσις δέ τις ὅλως. τοῦτο δ' ἔλαβε διότι πᾶς ὁ δοξάζων γιγνώσκει τι. εἴη ἂν ἑτέρα τῆς ἀγνοίας. ἢ οὖν πρὸ ἀμφοῖν ἐστιν, ἢ μετὰ ἄμφω, ἑτέρα οὖσα αὐτῶν, ἢ μέση. ἀλλὰ μὴν οὐ πρὸ ἀμφοῖν, οὐ γὰρ ἂν μετεῖχεν ἀγνοίας, ὡς ἡ γνῶσις ἄδεκτος. οὐδὲ μετὰ ἄμφω, οὐ γὰρ ἂν πῃ μετεῖχε γνώσεως, ὡς ἡ ἄγνοια ἄδεκτος. ἐν μέσῳ ἄρα ἀμφοῖν. εἰ οὖν ἡ γνῶσις τῶν εἰδῶν ἐστιν ἃ ὄντα ἐστίν, ἡ δὲ ἄγνοια τοῦ μὴ ὄντος, ἡ δόξα τῶν γενητῶν ἐστι. λεγέσθω τοίνυν οὕτως. τὰ πολλὰ καλὰ γενητά, τὰ γενητὰ μεταξὺ ὄντος καὶ μὴ ὄντος, δοξαστά. τὰ ἄρα πολλὰ καλὰ δοξαστά. καὶ πάλιν, τὰ εἴδη μόνως ἐστὶν ὄντα. τὰ μόνως ὄντα, μόνως γνωστά. τὸ μηδαμῶς ὄν, οὐδαμῶς ἕν ἐστι. πᾶν τὸ γνωστὸν ἕν γέ τι ἐστιν, εἴπερ ὁ γιγνώσκων, ἕν γέ τι γιγνώσκει. τὸ ἄρα μηδαμῶς ὄν, οὐκ ἔστι γιγνώσκειν. τούτων δὲ δεδειγμένων δείκνυται τὰ προειρημένα οὑτωσί. οἱ φιλόσοφοι τὰ εἴδη γιγνώσκειν ἐφίενται, οἱ τὰ εἴδη γιγνώσκειν ἐφιέμενοι, γνώσεως εἰσὶ φίλοι, δῆλον τὸ συναγόμενον, πάλιν οἱ πολλοὶ τὰ καθ' ἕκαστα μανθάνειν ἐθέλουσιν, οἱ τὰ καθ' ἕκαστα μανθάνειν ἐθέλοντες, τὰ δοξαστὰ μανθάνειν ἐθέλουσιν. οἱ τὰ δοξαστὰ μανθάνειν ἐθέλοντες, φιλόδοξοι. οἱ ἄρα πολλοὶ φιλόδοξοι. καὶ τρίτον οἱ πολλοὶ φιλόδοξοι. οἱ φιλόσοφοι οὐ φιλόδοξοι, οἱ ἄρα πολλοὶ οὐ φιλόσοφοι. τοῦτο δ' ἦν τὸ ζητούμενον, ἐν δὴ τούτοις τοσοῦτον μόνον ἐπιστάσεως ἄξιον, ὅτι τοὺς πολλοὺς καταλέγων, ἐν τούτοις ἔθετο καὶ τοὺς τεχνικούς, καὶ τοὺς πρακτικούς, οὗτοι δέ πως καὶ εἰδῶν ἔχουσι γνῶσιν ἀφ' ὧν τεχνιτεύουσιν, ἢ πράττουσι. δεῖ δὲ συννοεῖν ὅτι καὶ οὗτοι τὴν τῶν εἰδῶν ἐπίσκεψιν διὰ τὰ καθέκαστα προβέβληνται, καὶ σκοπὸς αὐτῆς, οὐχὶ τῶν εἰδῶν αὐτῶν γνῶσις, ἀλλ' ἡ τῶν τεχνητῶν καὶ τῶν πρακτῶν διὰ τὰ εἴδη καὶ ὁπωσοῦν γινοῦσι. πολλοῦ δὴ οὖν δέουσι καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, οὐκ ἀναχωροῦντες ἀπὸ τῶν μερικῶν, ἀλλὰ κυπτάζοντες περὶ αὐτά, καὶ οὐ διὰ τὰ εἴδη σκοποῦντες. ὥστ' εἰκότως ὁ Σωκράτης, καὶ τούτων διώρισε τοὺς φιλοσόφους, οἳ καὶ ἀναβαίνουσιν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὰ εἴδη, καὶ οὐδὲ ἐν τούτοις ἵστανται μόνοις, ἀλλ' ἐπ' αὐτὰς χωροῦσι τὰς νοητὰς αἰτίας καὶ χωριστὰς τῶν εἰδῶν. ταῦτα μὲν δὴ περὶ τούτων ἄν τις ἐπιστήσας διορίσαιτο δεόντως. ἐπειδὴ δὲ δόξαν καὶ γνῶσιν ἀπ' ἀλλήλων αὐτὸς διώρισεν, ἄξιον ἰδεῖν τίνα ἑκατέρα ἐν τοῖς λόγοις τοῖσδε παραλαμβάνει. λέγεται μὲν οὖν δόξα παρ' αὐτῷ, καὶ τὸ συμπέρασμα τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας, ὡς ἐν Σοφιστῇ φησὶν ὅταν λέγῃ, διάλογον αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς εἶναι τὴν διάνοιαν. διανοίας δὲ ἀποτελεύτησιν τὴν δόξαν μίαν κρίσιν οὖσαν, ὧν ἐκείνοις συλλελόγισται. λέγεται δὲ καὶ ἡ ἄνευ αἰτίας γνῶσις τῆς ψυχῆς εἶναι παρ' αὐτῷ δόξα. καθάπερ ἐν τῷ Μένωνι διώρισεν, ἐπιστήμην μὲν εἶναι, γνῶσιν, δήσασαν αἰτίας λογισμῷ. δόξαν δὲ τὴν ἄνευ αἰτίας τῶν αὐτῶν γνῶσιν. λέγεται δὲ καὶ ἡ τῶν αἰσθητῶν γνῶσις νοῦν καὶ ἐπιστήμην ἀποτελεῖσθαι ἐξ ἀνάγκης, ὅταν δὲ περὶ τὰ αἰσθητά, δόξας καὶ πίστεις.

τούτων δὲ οὕτως ἐν ἄλλοις αὐτῷ περὶ δόξης καὶ ἐπιστήμης διωρισμένων, ἐνταῦθα τὰ πάντα διελὼν εἰς τὰ εἴδη καὶ τὰ καθέκαστα, τοῖς μὲν εἴδεσι ἀποδίδωσι τὴν ἐπιστήμην, καὶ καλεῖ γνῶσιν αὐτήν, ὡς ἀκιβδήλων ὄντων, καὶ τοῦ ἐναντίου ἀδέκτων. καὶ γὰρ αὐτὸ τῶν ἄλλων ἕκαστον, καθαρὸν τὸ μὴ ἀναπεπλησμένον τοῦ ἐναντίου. λευκὸν γοῦν ὄντως εἶναι τοῦτον φαμὲν ᾧ μὴ μέτεστι μέλανος. τοῖς δὲ πολλοῖς καὶ καθέκαστα περὶ ἃ πλανῶνται οἱ μὴ φιλόσοφοι τὴν δόξαν. ταῦτα γὰρ εἰ ὡς αἰσθητὰ γιγνώσκεται διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἀλλ' ἡ λογικὴ γνῶσις αὐτῶν γίγνεται διὰ δόξης, καὶ ἔστι δοξαστὰ κυρίως, ὥσπερ τὰ καθόλου ἐπιστητά. τούτων γάρ εἰσιν ἐπιστῆμαι, τῶν δὲ καθέκαστα λαβεῖν ἐπιστήμην ἀδύνατον. οὕτω καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ἀποδεικτικοῖς, τῶν μὲν ἀναγκαίων εἶπεν εἶναι τὴν ἐπιστήμην, τῶν δὲ ἐνδεχομένων, καὶ ἄλλως ἔχειν τὴν δόξαν, οὐδὲν ἄλλο λέγων, ἢ ὅ φησιν ἐν τούτοις ὁ Σωκράτης. πλανητὰ μὲν τὰ δοξαστὰ καλῶν, ἑστῶτα δὲ ἔχοντα τὰ καθόλου ἐπιστητά. τὰ μὲν οὖν ὑπὸ σελήνην ἐν οἷς τὸ εἶδος ἐν πολλοῖς ἐστιν ἐναργῶς τὰ πολλὰ δείκνυσιν ἐνδεχομένως ὄντα, τὰ δὲ οὐράνια μοναδικὰ ὄντα, δόξειεν ἂν μὴ δὲ τὸ εἶδος ἔχειν τὸ μετεχόμενον διάφορον τοῦ μερικοῦ καὶ μετέχοντος, πλὴν καὶ ἐν ἐκείνοις ὁ τῆς ἐπιστήμης λόγος, εὑρίσκει τὴν ἑκατέρου διαφοράν. τὸ μὲν γὰρ εἶδος τὸ ἐν αὐτοῖς ὑπάρξεως ἑστώσης αἴτιόν ἐστι, τὸ δὲ μερικὸν ἰδίωμα, τῆς μεταβολῆς. τὸ γὰρ κινεῖσθαι, καὶ ἄλλοτε ἄλλως ἔχειν, ὑπάρχει κἀκείνοις ὡς μερικοῖς. διὸ καὶ ὁ Τίμαιος ἔλεγε, πᾶν τὸ γενητὸν εἶναι δοξαστόν. ἢ γὰρ γενητόν, τοιοῦτον ἐστιν, εἴτε κατ' οὐσίαν ἔχει τὸ γενητόν, εἴτε κατ' ἐνέργειαν, ὥστε κἂν ἡ τι τῶν οὐρανίων ὡς μερικόν, εἶναι ὡσαύτως ἔχον διὰ τὴν πρὸς τὸ εἶδος σύμβασιν, ὥσπερ πέπονθεν οὐδὲν διαφέρειν τοῦ εἴδους δοκοῦν. ἵνα καὶ ἐνταῦθα τὰ πρῶτα τῶν περὶ αὐτῶν ἔχει μορφήν. λέγω δὲ τῶν μερικῶν πρῶτα ὄντα τὰ ἐν οὐρανῷ τῶν εἰδῶν ἔχειν τὸν τύπον ἀεὶ ὡσαύτως ὄντα, φέροντα δὲ ὅμως, καὶ τὸ τῶν μερικῶν ἰδιότητος γνώρισμα τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. οὐ γὰρ τὸ εἶδός ἐστιν ἐν τόπῳ. πᾶν γὰρ εἶδος ἀσώματον, ἀλλὰ τὸ μερικὸν σωματικὸν ὄν, καὶ τοῦ εἴδους σωματικῶς μετέχον. μὴ γὰρ οὐδὲ ἄλλοτι, ἢ τοιοῦτον μερικόν, ἢ τὸ σῶμα μεριστὸν ὄν. καὶ πᾶν εἶδος γίγνεται μερικὸν σωματικὸν γιγνόμενον. ἐν ὅσῳ δὲ ἔξω σώματός ἐστιν ἀσώματον ὂν μόνως, εἶδός ἐστι μόνως. διὸ καὶ πάντα τὰ χωριστά, σωμάτων εἴδη διέστηκεν ἀλλήλων. τὴν μὲν οὖν δόξαν, καὶ τὴν ἐπιστήμην, τοιαύτην ἑκατέραν δεῖ θεωρεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἀρχόμενος τοῦ περὶ αὐτῶν σκέμματος, δύο πεποίηται ἐρωτήσεις, ἄξιόν τι καὶ περὶ τούτων φάναι. τὴν μὲν οὖν προτέραν, τοιαύτην πεποίηται. εἰ πᾶς ὁ γιγνώσκων τι γιγνώσκει, ἢ οὐδέν; ἀντίφασις γὰρ τὸ τὶς καὶ τὸ οὐδείς, ὡς τὸ πᾶς, καὶ τὸ οὐ πᾶς. λαβὼν δὲ ὅτι γιγνώσκει τι πᾶς ὁ γιγνώσκων, ἠρώτησε πάλιν δευτέραν ἐρώτησιν, εἰ ὅ τι γιγνώσκων, ὂν γιγνώσκει, ἢ καὶ μὴ ὄν; ὡς διαφερόντων ταύτην τῆς πρὸ αὐτῆς ποιησάμενος τὴν ἐρώτησιν. οὐ γὰρ ἂν εἰ τὸ τὶ καὶ τὸ ὂν ταυτὸν ἦν, καὶ τὸ οὐδέν, καὶ τὸ μὴ ὄν, εἶχε λόγον ἐρωτᾶν, εἰ ὅτι γιγνώσκων ἢ ὄν, ἢ μὴ ὂν γιγνώσκει. ταυτὸν γὰρ ἦν ταῦτα ἐρωτᾶν, καὶ εἰ ὅ τι γιγνώσκων γιγνώσκει τι ἢ οὐδέν. ἃ δὴ πάντως ἄτοπα, τούτων δὲ διαφερόντων, ἄλλο τὸ μὴ ὄν, καὶ τὸ οὐδέν, καὶ δῆλον ὅτι τὸ οὐδὲν πάντως, καὶ μὴ ὄν, οὐ μέντοι ἔμπαλιν. εἰ γὰρ αὖ πάλιν, τὸ οὐδὲν καὶ μὴ ὂν ταυτόν, εἰ ἀντιστρέφοιεν ἀλλήλοις. εἰλήφθω τοίνυν ὥσπερ ὅπερ ἀποφάσκει τὸ οὐδέν, λέγω δὴ ἕν. ὥσπερ οὖν οὐδὲν μὲν εἰπεῖν ἀδύνατον, ἐπειδὴ τὸ οὐδὲν ἀποφάσκει καὶ αὐτό. ἐπειδὴ δὲ ἀντίκειται τὸ ἓν καὶ τὸ οὐδέν, καὶ τὸ ὂν πρὸς τὸ μὴ ὄν, ἐπὶ πλέον δὲ τὸ μὴ ὂν τοῦ οὐδενός, ἀνάπαλιν δή που τὸ ἓν ἐπὶ πλέον τοῦ ὄντος. δέδεικται γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς προτέροις ἀναλυτικοῖς. εἴ τι ἄρα ὄν ἐστι, μετέχει ἑνός. οὐ μέντοι εἴ τι ἕν, μετέχει ὄντος. εὕρηται γοῦν ὥσπερ ἓν ὃ μὴ ἐστὶν ὄν, ἀλλὰ ὥσπερ μὲν ἡμεῖς ἐπίσταμεν. ὁ δὲ Γλαύκων εἰπὼν πάντα τὸν γιγνώσκοντα ὂν γιγνώσκειν, οὐκ ὢν ἱκανὸς συνορᾶν ὅτι ἐστί τι ἕν, μὴ ὂν μέν, ἔσχατον δὲ μάθημα τῶν τὰ ὄντα γιγνωσκόντων, οἷον εἶναι τὸ ἀγαθόν φησιν ὁ Σωκράτης, ὅθεν καὶ ἐν τοῖς ἑπομένοις λόγοις εἰπόντος τοῦ Σωκράτους τἀγαθὸν πρὸ οὐσίας ὑφεστάναι, καὶ αὐτὸ παράγειν τὸ ὄν, Ἄπολλον ἔφη ὁ Γλαύκων δαιμονίας ὑπερβολῆς εἰς τὸ ὑπερούσιον ἐνατενίσαι μὴ δυνηθείς. κατέγνω τοῦ θαύματος ὁ Σωκράτης μάλα γελοίως ὥσπερ εἰπὼν ἀπορρίψαι τὸν Γλαύκωνα, καὶ πολλά φησι τῶν δοκούντων αὐτῷ περὶ ἐκείνου σιωπήσεσθαι. λαβὼν δ' οὖν ὅτι πᾶς ὁ γιγνώσκων, ὂν γιγνώσκει. τὸ γὰρ μὴ ὂν ὡς τὸ μηδαμῶς ὂν οὐκ εἶναι γιγνώσκειν, ἐκ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ Γλαύκωνος μὴ δυνηθέντος τὸ μὴ ὂν διελεῖν ὁσαχῶς λέγεται, μόνον δὲ μὴ ὂν οἰηθέντος εἶναι τὸ μηδαμῶς ὄν, δείκνυσι τῷ μὲν ὄντι, τὴν γνῶσιν, τῷ δὲ μὴ ὄντι, συνεζευγμένην τὴν ἄγνοιαν. τούτων δὲ πάντη διεστώτων δείξας, καὶ τὸ μέσον τοῦ ὄντος, καὶ μὴ ὄντος ὑφεστός, γνωστὸν ἅμα φησὶν αὐτὸ καὶ ἄγνωστον, καὶ δύναμιν ἐπ' αὐτῷ γνωστικὴν εἶναι τὴν δοξαστικήν, ἑτέραν οὖσαν τῆς ἐπιστημονικῆς. ἐπεὶ δὴ δὲ ἀναγκαῖον ἦν αὐτὸν εἰπεῖν τὸ διορίζον τὰς ἑτέρας δυνάμεις, καὶ πῶς αὗται δυνάμεις εἰσί, ὥσπερ μὲν ὡς ὁμολογούμενον προείληφεν, ἐκεῖνο δὲ καινονίζει μόνον. ὅτι μὲν οὖν τὴν δόξαν καὶ τὴν ἐπιστήμην χρὴ τιθέναι ὡς δυνάμεις, μάθοιμεν ἂν διελόντες τὰ πάντα εἰς οὐσίας, εἰς δυνάμεις, εἰς κινήσεις, καὶ τὰς μὲν οὐσίας, εἰς ἀσωμάτους ἢ σωματικάς. τὰς δὲ δυνάμεις, ἢ ποιητικὰς ἢ παθητικάς. τὰς δὲ κινήσεις, εἰς χρονικάς, ἢ αἰωνίας. τούτων γὰρ διῃρημένων, οὔτε οὐσίας δυνατὸν φάναι τὰς γνώσεις καὶ δόξας. ἐν ἄλλῳ γάρ εἰσιν, οὔτε ἐνεργείας. ἀπ' αὐτῶν γὰρ ἐνεργεῖ, λέγω δὴ τὸ γνῶναι καὶ δοξάσαι, δυνάμεις ἄρα εἰσίν. εἰ δὲ ὀρθῶς αὐτὸς εἶπε δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων, οὐ πᾶν τὸ ὂν δύναμις, καὶ ἔχοις ἂν διὰ τούτου, τὸν ἐν Σοφιστῇ γεγραμμένον ὅρον τοῦ ὄντος ἐλέγχειν,

ὅς φησι

ὅς φησι τὸ ἓν τὴν δύναμιν ὁρίζειν, ὡς οὐκ ὄντα Πλατωνικόν. ὥσπερ καὶ ἐκεῖ δήπου ἐγγὺς αὐτὸ προϊὼν ὁ Ἐλεάτης ξένος. δεῖ δὲ καὶ τῷ εἴδει προσέχειν τῆς ἑρμηνείας, ὅπως ἅπερ ἀδιορίστως δυνάμεις εἶναι γένος τι τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐχὶ τὰς δυνάμεις, οὐδὲ δεῖ πάσας δυνάμεις, ὥστ' εἴ τινές εἰσιν ὑπερούσιοι δυνάμεις, οὐδὲν πρὸς ταύτας ὁ παρὼν λόγος, οὐδὲ εἰ τὴν ὕλην δύναμιν ἔχειν λέγοι πρὸς τὸ ὂν αὐτὴν καὶ τὴν γένεσιν ἀντιτιθείς. τριχῶς γὰρ ἡ δύναμις, ὑπερούσιος, οὐσιώδης, ἀνούσιος. ἔτι δὲ χρὴ διορίζειν τὰς δυνάμεις οὕτως ὡς αὐτὸς διώρισεν, ἐφ' ᾧ τέτακται ἑκάστη, καὶ ὃ ἀπεργάζεται λαμβάνοντι δῆλον. οὐκ ἀπὸ γὰρ τῶν ἐνεργημάτων διαφόρων φαινομένων, καὶ ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων, περὶ ἃ τὰ ἐνεργήματα διεσταλμένων, ἐκείνας διαιρούμεθα καὶ ἑτέρας λέγομεν. δηλοῖ δὲ τὸ μὲν ἐφ' ᾧ τέτακται, πρὸς ὃ ὡς ὑποκείμενον τέτακται. τὸ δὲ ὃ ἀπεργάζεται τὴν ἐνέργειαν, τὴν εἰς ἐκεῖνο τὸ ὑποκείμενον. οἷον ἡ ἐπιστήμη δύναμίς ἐστιν, ἐπὶ τῷ ὄντι τεταγμένη, καὶ ἡ δόξα ἐπὶ τῷ πῇ μὲν ὄντι, πῇ δὲ μὴ ὄντι. ἀπεργάζεται δὲ ἡ μὲν γνωστικοὺς ἡμᾶς τοῦ ὄντος, ἡ δὲ δοξαστικοὺς τοῦ πῇ μὲν ὄντος, πῇ δὲ μὴ ὄντος. οὐ γὰρ δηλοῖ τὸ ἐφ' ᾧ τέτακται, τὸ αὐτῇ ὑποκείμενον, ἀλλὰ τὸ τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῆς ὑποβεβλημένον. δῆλον δὲ αὖ καὶ ὅτι εἰ τέτακται ἡ δύναμις, οὐκ ἂν εἴη πρῶτον, ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς τὸ τάττον αὐτήν ἐστι. καὶ εἰ ἀπεργάζεται, τῶν μέσων ἄρα ἡ δύναμις. εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὅτι πᾶσα δύναμις ἑνὸς αἰτία, καὶ ἓν ἀποτελεῖ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον. εἰ γὰρ πλείω ἑνός, οὐκ ἔστι δυνατὸν ἐκ τῶν ἐνεργουμένων διαφερόντων, ἢ τῶν αὐτῶν ὄντων, ἑτέρας τὰς δυνάμεις λέγειν, ἢ τὰς αὐτὰς τούτων αἰτίας. ὥστε μία δύναμις ἑνός ἐστιν ἔργου ὃ ἀπεργάζεται, κἂν ἡ αὐτὴ πλείω δοκῇ ποιεῖν, ἢ ἐκεῖνά ἐστιν ὅπῃ ἓν ἢ ἕν, ἢ ἡ δύναμις ἐστὶν ὅπῃ μία οὖσα, οὐ μία ἐστίν. εἰ δὲ πᾶσα δύναμις ἀχρώματός ἐστι καὶ ἀσχημάτιστος, δυνάμεως γάρ φησι μήτε σχῆμα μήτε χρῶμα ὁρῶ, δῆλον ὅτι πᾶσα δύναμις ἀσώματός ἐστι κατ' αὐτόν. πᾶν γὰρ σῶμα πεπερασμένον, σχήματος μετέχει πάντως. καὶ διὰ τοῦτο ἀληθές, καὶ ὅπερ ὁ Πλωτῖνός φησι τὸ ἐν μεγάλοις σώμασιν εἶναι δυνάμεις οὐ μεγάλας, καὶ ἐν σμικροῖς οὐ σμικράς, τῶν ὄγκων οὐ προστιθέντων ταῖς δυνάμεσιν, ἢ ἐλαττούντων αὐτάς. τοῦτό τε οὖν λάβωμεν περὶ δυνάμεως, καὶ ὅπερ ἐν Νόμοις φησίν, ὅτι αἱ μὲν γνωστικαὶ δυνάμεις ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν, αἱ τὰ ἐλάσσονα γιγνώσκουσαι, καὶ τὰ μείζονα γιγνώσκουσιν, ὡς ἐπὶ τῶν νοητῶν, αἱ τὰ μείζονα καὶ τὰ ἐλάσσονα. αἱ δὲ κινητικαί, αἱ τὰ μείζονα κινοῦσαι, καὶ τὰ ἐλάσσονα κινοῦσιν, οὐκ ἀνάπαλιν ὥσπερ αἱ παθητικαί, αἱ ὑπὸ τῶν ἐλασσόνων κινούμεναι, καὶ ὑπὸ τῶν μειζόνων κινοῦνται, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν. τούτων δὲ φανερῶν, δῆλον ὅτι δόξαν καὶ γνῶσιν χρὴ διακρίνειν. ἐφ' ἑτέροις γὰρ τετάχθαι, εἴπερ τὸ γνωστὸν καὶ τὸ δοξαστὸν ἕτερα ἀλλήλων.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἘΝ ΠΟΛΙΤΕΊᾼ ΛΌΓΟΥ, τοῦ δεικνύντος, τί ποτέ ἐστι τἀγαθόν.

ΤΟΥ͂Σ γνησίως φιλομαθεῖς καὶ φιλοσόφους, οὓς πλάττων ὁ Σωκράτης ἄρχοντας τῆς ἀρίστης πολιτείας καθιστάς, καὶ ἀξιῶν θεωροὺς εἶναι τῶν ὅλων, καὶ τὰ διοικούμενα ὑπ' αὐτῶν ἀφομοιοῦν, καὶ τὸ πάντων ἔσχατον αὐτοὺς μάθημα γιγνώσκειν, μάλιστα πάντων τιθέμενος, ὅτι ποτέ ἐστι τοῦτο, τῶν κοινωνούντων αὐτῷ τοῦ λόγου ζητησάντων τί ποτε λέγει τοῦτο, καὶ αἰνίσσεται τὸ μαθημάτων ἁπάντων τὸ ἔσχατον. πολλάκις μὲν αὐτὸς ἤδη καὶ πρότερον ἀκηκοέναι φησίν, ὡς ἄρα τοῦτό ἐστι τὸ ἀγαθόν, οὗ πάντα ἐφίεται. καὶ γὰρ οὐδὲ ὅπῃ τις τρέψῃ τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν ἔχοι, τούτου τοῦ ἀξιώματος ἀμελήσας ἐστὶ φάναι. τί δὲ ἅμα ἐστὶ τἀγαθὸν ἀπαγγέλλεται δηλώσειν, καὶ ἐπαγγειλάμενος τό τε μέν, ὡς περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ, ποιεῖσθαι φαίνεται τὸν λόγον, ὁπόταν ζητῇ πότερον αὐτὸ δεῖ λέγειν ἡδονὴν ἢ φρόνησιν, ἢ μικτὸν ἐκ τούτων. ὃ δὴ καὶ ὁ ἐν τῷ Φιλήβῳ Σωκράτης ἐζήτησέ τε καὶ διήρθρωσεν, ἀποδείξας ὡς οὔτε ἡδονὴ τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν ἐστιν, οὔτε νοῦς. ἡ μὲν ἄνους οὖσα καὶ ληφθεῖσα παντελῶς, ὁ δὲ ἀνήδονος καὶ οὗτος παντελῶς. τό τε δὲ ὡς περὶ τοῦ εἴδους τῶν ἀγαθῶν πάντων ὅπερ ἄνωθεν ἐπονομάζων αὐτοαγαθόν, καὶ σύστοιχον λέγων τῷ αὐτοδικαίῳ, καὶ τῷ αὐτοκαλῷ, καθάπερ καὶ ἐν τῷ Φαίδωνι τὰ τρία συνάπτων, ἠρώτησεν. εἰ φησὶν ὁ Σιμμίας εἶναί τι δικαίου εἶδος, καὶ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ. καὶ ἐν Παρμενίδῃ τὸν αὐτὸν τρόπον, εἰ οἴεται τούτων ἕκαστον ὁ Σωκράτης εἶδος εἶναι καθ' αὐτὸ τῶν πολλῶν ἕτερον, ἠρώτηται παρὰ τοῦ καθηγεμόνος καὶ ὡμολόγησε. τό τε δὲ ὡς περὶ ἄλλου τινός, οὔτε ἐν ἡμῖν ὄντος, οὔτε εἰδητικὴν ἔχοντος οὐσίαν, οὐδ' ὅλως οὐσία, ἀλλ' ἐπέκεινα καθάπερ φησὶ τοῦ εἶναι καὶ οὐσίας ὑπάρχοντος. τοῦτο γὰρ οὔτε τῷ ἐν ἡμῖν ἐστι, ταὐτὸν ἐν τῷ νοητῷ τόπῳ βασιλεύειν λεγόμενον, οὔτε τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν ὑπὸ τὸ νοητὸν τεταγμένον, οὔτε τῷ εἴδει τῶν ἀγαθῶν ὅ ἐστι τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ καλῷ σύστοιχον. διττῶν γὰρ ὄντων τῶν εἰδῶν, καὶ μόνως τῶν μὲν τὰς ὑπάρξεις τῶν εἰδοποιουμένων ἀφοριζόντων, τῶν δὲ, τὰς τελειώσεις, τὸ μὲν τῆς οὐσίας γένος καὶ ταὐτοῦ καὶ ἑτέρου, καὶ ζῴου δὲ καὶ ἵππου, καὶ ἀνθρώπου, καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον εἶδος, ὑπάρξεώς ἐστιν ἀφοριστικὰ καὶ ὑποκειμένων, τὸ δὲ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ καλοῦ, καὶ τοῦ δικαίου, καὶ εἴ τι ἀρετῆς εἶδος, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῆς ὑγιείας καὶ ἰσχύος, καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον, τελειωτικὰ τῶν ὑποστάσεών ἐστι, καὶ τῶν μὲν ἡ οὐσία πάντων ἡγεῖται, τῶν δὲ τὸ ἀγαθόν. πᾶν γὰρ τὸ ὂν οὐσίας ἀνάγκη μετέχειν, ὡς αὐτός φησι. καὶ πᾶν τὸ σωστικόν τινος καὶ τέ-

λαιον ποιοῦν ἢ φυλάττον, ἀγαθὸν ὑπάρχει, ὡς καὶ τοῦτο δοκεῖ τῷ Σωκράτει. διὸ δὴ τούτων ἡγουμένων, τῶν μὲν τῶν ὑπαρκτικῶν εἰδῶν, τοῦ δὲ, τῶν τελειωτικῶν, ἀνάγκη θάτερον ὑπὸ θατέρου εἶναι. λέγω δὴ τὸ ἀγαθὸν, τὸ τῶν τελειοτάτων τὴν συστοιχίαν εἰληχὸς, ὑπὸ τῆς οὐσίας τὴν τῶν ὑπαρκτικῶν αἰτίων, ἅπερ ὂν ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὶ ὄν. ἢ γὰρ τῇ οὐσίᾳ ταυτόν ἐστιν, ἢ ἕτερον παρὰ τὴν οὐσίαν, ἣν γένος ἐδείκνυτο ὄντος ὁ Ἐλεάτης ξένος. καὶ εἰ μὲν τῇ οὐσίᾳ ταυτόν ἐστιν, ἄτοπον. οὐ γὰρ ταυτὸν τὸ εἶναι, καὶ τὸ εὖ εἶναι. εἰ δὲ ἕτερόν τι τῆς οὐσίας, ἀνάγκη μετέχειν αὐτὸ τῆς οὐσίας. ἐκείνη γὰρ πάντων γένος τῶν εἰδῶν. εἰ δὲ τὰ γένη πρεσβύτερα τῶν εἰδῶν, οὐκ ἂν εἴη τοῦτο τὸ ἀγαθὸν βασιλεῦον τῶν νοητῶν, ἀλλ' ἐκεῖνο ἐφ' ᾧ καὶ τοῦτο τέτακται, καὶ εἶδος ἅπαν τὸ ὂν ὅπερ ἐστὶ, καὶ τῶν ἄλλων γενῶν τοῦ ὄντος ἡγεμονοῦν. ὅταν ἄρα τὸ ἀγαθὸν βασιλεύειν λέγῃ τῶν νοητῶν ἐκ τῆς περὶ τὸν ἥλιον ἀναλογίας ὁρμώμενος, οὔ τι τὸ ἐν ἡμῖν ἔοικεν ἀγαθὸν λέγειν, ὅ γε ἐστὶν ἐν ἡμῖν, ἀλλ' οὐ κἀκείνοις, οὔτε τὸ τῷ καλῷ καὶ τῷ δικαίῳ σύστοιχον, ὅ γε ἐστὶν ἀεὶ μετειληχὸς, καὶ τὶ ὂν, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς ὄν. καὶ τοῦ ὥσπερ ἔφαμεν, ἤρξατο μὲν ὡς τὸ ἐν ἡμῖν ἀγαθὸν ζητῶν, καὶ γὰρ τοῦτο ἦν τὸ πράγματα παρέχον ταῖς ζητήσεσιν, εἴ τε ἡδονὴν αὐτὸ λεκτέον ἐστὶν, εἴ τε νοῦν, ἢ φρόνησιν. προϊὼν δὲ ἐκεῖνο τὸ ὡς εἶδος ἀγαθὸν χωρὶς ὂν ὡς τὸ δίκαιον, μνήμης ἠξίωσεν, καὶ μέχρι γέ του, ὥσπερ ἐν τῶν εἰωθότων οὐδὲν ἀπομαντευόμενος, ἐχρῆτο τῷ λόγῳ. τέλος δὲ εἰπὼν αὐτὸ τῆς οὐσίας εἶναι τοῖς γιγνωσκομένοις, αἴτιον, ἐπέκεινα ὂν οὐσίας αὐτὸ, καὶ τοῦ εἶναι παντελῶς ὑπὸ θεῶν ἐγγύ[illegible]. δηλοῖ καὶ τὸ ὡς εἶδος ἀγαθόν. δοκεῖ πάνυ μοι τρόπον τινὰ τοῖς ἀπαναβασμοῖς χρῆσθαι τῶν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ λόγων † δαιμόνιον, τριττὰ λαβὼν ἀγαθὰ, ὧν οὐδ' ἂν γένοιτο πλέω, τὸ μὲν, ἀμέθεκτον καὶ ὑπερούσιον, τὸ δὲ οὐσιῶδες ἀμέθεκτον, τὸ δὲ μεθεκτόν. τοῦτο γὰρ τὸ ἐν ἡμῖν, οὐσιῶδες δὲ τὸ εἰδητικόν, ὑπερούσιον δὲ τὸ οὐσίας ἐπέκεινα ῥηθέν. εἰ δὲ βούλει τὸ μὲν ὡς ἕξιν λαβὼν ἐν ὑποκειμένῳ οὖσαν, τὸ δὲ ὡς οὐσίαν καὶ ὡς μέρος οὐσίας, οἷον εἶδος, τὸ μὲν ὡς ἕξιν μὲν ὡς μέρος. καίτοι γε δόξειεν ἂν ἑκάτερον ἐπάγειν, τῷ πρωτίστῳ τῶν ἀγαθῶν. τὴν μὲν, ὅταν λέγῃ τὴν τἀγαθοῦ τάξιν, τὸ δὲ, ὅταν ἕν τι ποιῇ καὶ αὐτὸ τῶν νοητῶν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ λέγων, καὶ ἔτι νοητὸν λέγων καὶ γνωστόν. καὶ ἐκεῖνο καθάπερ καὶ τὸν ἥλιον, ἕν τι τῶν ὁρατῶν, καὶ τοῦδε τοῦ κόσμου μέρος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπως λέγεται μικρὸν ὕστερον ἔσται καταφανὴς, κἂν ἐξεργαζώμεθα τὴν περὶ τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο, καὶ τὸν ἥλιον ἀναλογίαν. νυνὶ δὲ ἀναλάβωμεν τὰς ῥήσεις πρῶτον, ἐν αἷς τό, τε ἐν ἡμῖν ἀγαθὸν ἤρξατο σκοπεῖσθαι, καὶ ἤδη τοῦτο τὸ ἐν τοῖς εἴδεσιν, ἔπειτα προσθήκην ἐκ τρίτου ὅσα ἐπ' ἄλλο τι περὶ τούτου μετέστησε τὴν θεωρίαν. εἰπὼν γὰρ ὅτι ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα μάθημα τὸ μέγιστόν ἐστιν, ᾗ καὶ τὰ δίκαια καὶ τἆλλα προσχρησάμενα χρήσιμα, καὶ ὠφέλιμα ἀποτελεῖται, καὶ ὅτι αὐτὴν οὐχ ἱκανῶς ἴσμεν, καὶ τούτων ῥηθέντων κοινῶν, καὶ τῷ ἐν ἡμῖν ἀγαθῷ, καὶ τῷ ἐν τοῖς εἴδεσι, καὶ τῷ ὑπονοουμένῳ περὶ πάντων εἶναι τῶν ὄντων. ἰδέα γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τὸ μετεχόμενον ἐστὶν εἶδος, καὶ τὸ νοητὸν ὃ ἐστι χωριστόν. καὶ τὸ περὶ τῶν νοητῶν ὃ ἐστι χωριστὸν, ἅπερ τὸ τῆς ἰδέας ὄνομα δηλοῖ, ἢ τὸ περὶ πάντων ἱδρυμένον ἐφετόν. τούτων οὖν ῥηθέντων, ἐπάγει ὅτι τὸ ἀγαθὸν οἱ μὲν φρόνησιν, οἱ κομψότεροι λέγουσιν, οἱ δὲ ἡδονὴν, ὡς καὶ ὁ ἀκροατὴς, ὡς γνωρίμοις συγχωρεῖ, καὶ ἀξιοῖ σε γενέσθαι τῆς τοῦ Σωκράτους περὶ τούτων κρίσιν, οἱ δὲ, ὅτι μὲν οὐκ ἔστι τὸ ἀγαθὸν φρόνησις, οὐδ' αὖ ἡδονὴ, † συνῄσομαι ἐδείξεν. ἐρωτώμενοι γάρ φασιν οἱ ταῦτα διορίζοντες, εἰ πᾶσα φρόνησις τὸ ἀγαθόν, οἷον, καὶ οἱ τῶν ξυλίνων σκευαστῶν, καὶ ἡ τῶν ἄλλων, οὐκ ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ προστιθέασι τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φρόνησιν ἀγαθὸν εἶναι, γελοῖόν τι πάσχοντες ἐν τῷ ὅρῳ τοῦ ζητουμένου τὸ ζητούμενον αὐτὸ παραλαβόντες, καὶ αὖθις τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν τιθέντες ἀναγκαζόμενοι, ὁμολογεῖν ἡδονὰς εἶναι τινὰς κακὰς, περιάγονται εἰς τὸ λέγειν εἶναι τινὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν. τοῦτο δὲ ἀδιάλυτον, τί ποτε δέ ἐστιν, οὐκέτ' εἶπεν αὐτός. ἔδει γὰρ πάντας ἀνακινῆσαι τοὺς ἐν τῷ Φιλήβῳ λόγους, δι' ὧν ἔδειξεν ἐν τῷ μικτῷ τὸ ἀγαθὸν ἐκείνοις. ταῦτα δ' οὖν ὅτι περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ τὴν ζήτησιν ποιεῖται, παντὶ γνώριμον. καὶ δὴ καὶ αὐτὸς ἐδίδαξεν ἐπαγαγὼν, ὅτι δίκαια μὲν καὶ καλὰ πολλοὶ ἂν ἕλοιντο, καὶ τὰ δοκοῦντα κεκτῆσθαι. ἀγαθὰ δὲ οὐδενὶ ἀρκεῖ τὰ δοκοῦντα κεκτῆσθαι, ἀλλὰ τὰ ὄντα ζητοῦσιν. ἐκ γὰρ τούτων δῆλον ὅτι τὸ ἀγαθὸν τὸ κτητὸν ζητεῖν, καὶ οὐ τὸ χωριστὸν ὂν ἡμῶν. οὐ γὰρ ἐκεῖνο ἐκτώμεθα, ἀλλὰ τὸ ἐν ἡμῖν, ὃ καὶ ἀπομαντευομένην πᾶσαν ψυχὴν, φησὶ πράττειν ἅπαντα τῆς κτήσεως αὐτοῦ χάριν. καὶ μέχρι τούτου προῆλθεν ὁ περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ λόγος, κτητὸν αὐτὸ καὶ ἑκτὸν καλέσας. μετὰ δὲ τοῦτο, τὸ ἀγαθὸν διορισάμενος, τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον ὡς μείζονα ὄντα τῶν προκειμένων τοῦ Γλαύκωνος, κινήσαντος ὅπως ἂν ἐνδείξηταί τι τὸ τῷ ὄντι ἀγαθόν, ὥρμησεν μὲν καὶ ὡς αὐτός φησιν, οὐχ ὅτι ἐστὶν εἰπεῖν τὸ ἁπλῶς ἀγαθόν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἐν ἡμῖν, ἀλλὰ τί τὸ ἐκγονὸς αὐτοῦ. καὶ γὰρ καὶ τὸ ἐν ἡμῖν διὰ τῆς εἰκόνος ὥρμησεν ποιῆσαι σαφές. ἀλλὰ τὸ ἁπλῶς διελήλυθεν εἰπών, ἀλλ' ὦ μακάριε, αὐτὸ μὲν τί ποτέ ἐστι τὸ ἀγαθὸν ἐάσωμεν τὸ νῦν εἶναι. πλέον γάρ μοι φαίνεται ἢ κατὰ τὴν δοκοῦσαν ὁρμὴν ἀφικέσθαι τοῦ γε δοκοῦντος ἐμοὶ νῦν. ἀφ' οὗ κἀκεῖνο συλλογίσαιτ' ἄν τις, ὅτι κἂν διὰ εἰκόνος τι δοκῇ λέγειν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, κἂν παραγυμνοῦν τι περὶ τῶν ἀπορρήτων, ἀλλ' οὐ παντάπασιν ἐκφαίνει ὅλην τὴν περὶ αὐτοῦ ἀλήθειαν, καὶ ἴσως τοῦτό γε διὰ τοὺς Θρασυμάχους, καὶ τοὺς Κλειτοφῶντας, οὐκ ἀξιῶν ἐν σοφισταῖς, τὰ μυστικώτερα ἐκφαίνειν. διὸ καὶ ἑξῆς εἰπὼν ὑπερούσιον εἶναι τὸ ἀγαθὸν, τοῦ Γλαύκωνος, δαιμονίαν εἶναι φάντος τὴν

τος τὴν

τος τὴν ὑπερβολὴν, ἐπέπληξε γελοῖος αὐτὸν εἰπὼν ἀποφηνάμενος, ὅθ' ὡς κινημβατοῦντος πρὸς τὴν θέαν τοῦ πάντων ἐπέκεινα. πάλιν πολλὰ φησὶ παραλείψειν ἑκὼν ἐκ τῶν ἑαυτῷ δοκούντων, καὶ μόνην τὴν περὶ τὸν ἥλιον ἀναλογίαν γυμνάσειν. εἰδ' ἦσαν οἱ ἀκροαταὶ τοῖς τοιοῖσδε λόγοις προσφερεῖς, πολλῶν ἂν καὶ ὄντως θεολογικῶν ἡμᾶς ἐπλήρωσε περὶ αὐτοῦ λόγων. ἀλλ' οὖν ὅπερ ἐλέγομεν ἀπὸ τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγαθοῦ, περὶ οὗ καὶ ἐζήτουν οἱ φρόνησιν αὐτὸ λέγοντες ἢ ἡδονὴν, εἰς αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν μεθιστάντος τὴν ζήτησιν. οὐδὲ γὰρ τὸ τί ἀγαθὸν αὐτῷ τοῦ ἁπλῶς ἀγαθοῦ, γνῶναι δυνατὸν, καὶ τῆς εἰκόνος ἀρχόμενος τῆς κατὰ τὸν ἥλιον, πρῶτον μὲν παρακελεύεται τοῖς ἀκροαταῖς παραφυλάττειν, μὴ κίβδηλον ἀποδῷ τὸν λόγον τοῦ τόκου. τὸν μὲν ἥλιον τόκον ἀποκαλῶν, τὸ δὲ κίβδηλον, ἀπὸ τῶν ἐν νομίσμασι τύπων μεταγαγών. ἐνδεικνύμενος δὲ τοῖς οὐδὲ τούτων παρέργως ἀκούουσι τῶν ἐν παιδείας μοίρᾳ λεγομένων, ὡς ἄρα ἐπισφαλής ἐστι τρόπος διδασκαλίας, ὁ διὰ τῆς ἀναλογίας. ἐὰν γὰρ μὴ κατ' ἄλλο τι τὰ πράγματα μεταθέοντες, καὶ οὐ καθ' ὅσον ἡ ἀναλογία παρείληπται, σοφισόμεθα τὴν ἀπόδειξιν. οἷον καὶ ἐν τούτοις, εἰ λέγοντος αὐτοῦ τῷ ἀγαθῷ τὸν ἥλιον ἀναλογεῖν, ᾗ φωτός ἐστιν αἴτιος, ὡς ἐκεῖνο τῆς ἀληθείας, λαμβάνοι τις τὸν ἥλιον, οὐκέτι μόνον αἴτιον φωτὸς, ἀλλ' ᾗ κινούμενόν ἐστι, καὶ ζητοῖ, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ ὅμοιον. οὐ γὰρ ἔτι φυλάττει τοῦ ἡλίου ὁ τοῦτο δρῶν. οὐ γὰρ ᾗ αἰτιατόν ὁ ἥλιος εἴληπται κατὰ τὴν ἀναλογίαν, ἀλλ' ᾗ αἴτιον μόνον. ἐπεὶ καὶ ἀδύνατον ἦν περὶ ἀγαθοῦ τι λαβεῖν κατὰ πάντα ὅμοιον. πᾶν γὰρ τὸ μετ' ἐκεῖνο προσλαβόντι χεῖρον ἐκείνου γέγονεν, τὸ μὲν νόησιν, ὡς νοῦς, τὸ δὲ κίνησιν, ὡς ψυχή, τὸ δὲ γένεσιν, ὡς σῶμα. κἂν ἐν οἷς οὖν λαμβάνῃς τὸν πρῶτον νοῦν, ὡς περὶ ἀγαθῷ ἀνάλογον. εἰ δὲ μόνον ἐκεῖνο καθὸ περὶ ἀγαθῷ ἔοικεν, μὴ καθὸ ἐκείνου κεχώρισται, κἂν ἐν ψυχαῖς, κἂν ἐν σώμασι. δεῖ γὰρ εἶναι τὸ ἀναλογοῦν περὶ ἀγαθῷ μετὰ τῆς ὁμοιότητος μέντοι καὶ τὴν ἀνομοιότητα ἔχον. αἱ δὲ ἀναλογίαι καὶ οἱ λόγοι, οὐχὶ κατὰ τὸ ἀνόμοιον λαμβάνονται πάντως, ἀλλ' αὐτὸ τοὐναντίον, κατὰ τὸ ὅμοιον. ταύτην δ' οὖν τὴν εὐλάβειαν ἀξιώσας εὐλαβηθῆναι τοὺς κοινωνοὺς τῶν περὶ τοῦ ἀγαθοῦ λόγων, καὶ ἤδη μέντοι τῶν λόγων ἀρχόμενος, καὶ διορίσασθαι ἐθέλων, ὡς ἄλλα μὲν τὰ νοητά ἐστιν εἴδη, ἄλλα δὲ τὰ αἰσθητὰ διαμνημονεύει τοῦ τε αὐτοκαλοῦ, καὶ τοῦ αὐτοαγαθοῦ. ταῦτα μὲν ὡς εἴδη τῶν πολλῶν καλῶν θέμενος κἀγαθῶν, διορίζων δὲ οὑτωσί. καὶ τὰ μὲν ὁρᾶσθαι φαμὲν, νοεῖσθαι δὲ οὔ, τὰς δὲ ἰδέας, νοεῖσθαι μὲν, ὁρᾶσθαι δὲ οὔ. καὶ μέχρι τούτων, δῆλός ἐστιν, εἰς τὰς ἰδέας ἡμᾶς ἀναπέμπων, καὶ τὰ καθόλου τὰ πρὸ τῶν πολλῶν. ἐν οἷς εἴωθε τὴν πραγματείαν ἔχειν ὁ Σωκράτης, αὐτὸ τὸ καλὸν, καὶ αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν ὁριζόμενος, καὶ τῶν πολλῶν ἀγαθῶν, ἢ καλῶν ἀναχωρῶν. καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο προσέθηκεν, οὐκ ἂν ἔγωγε συνεβούλευσα, τοῖς Πλάτωνος φίλοις, ἄλλο τι νοεῖν τὸ ἀγαθὸν, ἢ ὥσπερ δὴ τὸ τῶν εἰδῶν αἴτιον, καὶ πρώτιστον ἐν τοῖς τελεστικοῖς τῶν ὄντων εἴδεσιν, ὑφ' ὃ καὶ τὸ καλὸν, καὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς, ὥσπερ καὶ μικρῷ πρότερον εἴπομεν. ἐπειδὴ δὲ τῆς ἀναλογίας ἁψάμενος τῆς περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν ὄψιν, καὶ τὸ φῶς θαυμαστῶς ὅπως τὰς μὲν ἰδέας πάσας νοητὰς οὔσας, τὸ αὐτοκαλὸν, τὸ αὐτοαγαθὸν, τὸ αὐτοδίκαιον, καὶ οὐ ταύτας μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν πράξεων καταλάμπεσθαί φησιν ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ. ὥσπερ δὲ τὴν τελειότητα, καὶ τὴν ὕπαρξιν ἐνδιδοῦς ἐν τοῖς νοητοῖς πᾶσιν, ὡς καὶ τῶν οὐσιῶν, καὶ τῶν τελειοτάτων αἴτιον, καὶ αὐτὸ τούτων ἐπέκεινα ὂν σκοπεῖν ἀξιοῖ, μή ποτε τὸ μὲν εἰδητικὸν ἀγαθὸν ὁμοῦ τῷ καλῷ μνήμης ἠξίωσεν, ὡς εἶδος ἔν τι τελεσιουργόν, ἵνα λάβῃ τὰ εἴδη πάντα πρὸ τῶν πολλῶν ὄντα, τὰ νοητὰ πρὸ τῶν ὁρατῶν. ἀναβαίνει δὲ ἐπ' αὐτὸ τὸ πρώτιστον τῶν ὅλων αἴτιον, ἐντεῦθεν, ὃ δὴ κρείττονι μὲν ὀνόματι τοῦ ἀγαθοῦ προσειπεῖν οὐκ εἶχε. πάντων γὰρ τἀγαθὸν σεμνότατον, καὶ πάντα τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεσθαι, πεπίστευται. οὗ δὲ πάντα ἐφίεται τοῦτον πάντων αἴτιον. εὐλαβηθείς δὲ μή πη ἄρα τοιόνδε τι τὸ πρῶτον ὑπολάβωμεν, οἷον τὸ ἐν ταῖς ἰδέαις ἀγαθὸν τῆς τελειότητος μόνης αἴτιον ἑκάστοις. τῇ μὲν ἀρχὴν ἔδειξεν, αὐτὸ καὶ ἐπιστήμης καὶ ἀληθείας ἐπέκεινα, καθάπερ ὄψεως καὶ φωτὸς τὸν ἥλιον εἰς δὲ τὸ πρόσω προϊὼν, καὶ τῶν νοουμένων πρωτουργὸν αἴτιον καὶ ὑπερούσιον, ὡς τὸν ἥλιον ὑπὲρ γένεσιν, καὶ ὅσῳ δὴ τοῦ ἐν τοῖς εἴδεσιν ἀγαθοῦ, καὶ τοῦ καλοῦ μέντοι, καὶ τῶν νοητῶν ὅλων οὐσιῶν. τἀγαθὸν τὴν αἰτίαν τὴν πρώτην ἀπέφηνεν. ἵνα δὲ μὴ παραδράμωμεν τὴν διὰ τῆς ἀναλογίας διδασκαλίαν, σκόπει πῶς φησι, τῷ μὲν ἀγαθῷ τὸν ἥλιον ἀναλογεῖν, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν, λέγω δὲ, οὐ καθόσον σῶμα ἔχει καὶ τόπον σωματικὸν, οὐ καθόσον κινητὸν, καθ' ἓν δὲ μόνον τὸ αἴτιον εἶναι φωτὸς, δι' οὗ τὰ ὁρώμενα πάντα ὁρατά. καὶ αὖ τῇ ἀληθείᾳ τοῦτον φῶς, οὐχὶ καθόσον διαστατὸν ἢ ἀνακλάσεις ἔχει παντοίας, ἀλλὰ μόνον καθόσον αἰτίαν τετύχηται τοῖς ὁρατοῖς τοῦ ὁρᾶσθαι, καὶ τοῦ ὁρᾶν τοῖς ὁρῶσιν, ὡς ἡ ἀλήθεια, τοῖς μὲν νοητοῖς τοῦ νοεῖσθαι, τοῖς δὲ νοοῦσι τὸ νοεῖν. τὰ δὲ ὁρώμενα τοῖς νοουμένοις, οὐχὶ ὡς ἐν τόπῳ ὄντα, καὶ κινούμενα, ἀλλ' ὡς ὁρώμενα μόνον. δεῖ γὰρ ὡς εἴπομεν ἐν ταῖς ἀναλογίαις ᾗ ὅμοια βλέπειν ἕκαστα τῶν λαμβανομένων ἐν τοῖς αὐτοῖς λόγοις, ἀλλ' οὐχὶ ἀνόμοια καὶ τῶν αὐτῶν ἐστι λόγων τῶν εἰρημένων ἐκτός. τούτων δὲ οὕτως ληφθέντων, δείκνυται δηλονότι, τἀγαθὸν ἐπέκεινα νοῦ καὶ ἐπιστήμης ὡς ὁ ἥλιος τῶν αἰσθητῶν, καὶ τούτου μάλιστα τῆς ὄψεως, καὶ διὰ ταύτης ἄρα τῆς λήψεως, φαίνεται οὐδὲν ἡμῖν τὸ ἀγαθὸν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ φρονήσει ταυτὸν, εἴπερ μὴ δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ ἁπλῶς ἀγαθὸν τῇ ἐπιστήμῃ. δείκνυται δὲ καὶ τῆς ἀληθείας ἐπέκεινα ὂν ὡς ὁ ἥλιος τοῦ φωτός. τούτῳ δὲ ἕπεται τἀγαθὸν ἄδεκτον ἀληθείας εἶναι. τὸ γὰρ ὑπὲρ ἀλήθειαν, οὔτ' εἶναι ἀληθῶς, οὔτ' ἄλλο τι τῶν πάντων

ὑπάρχειν ἀληθῶς δυνατόν, ὥς τι ἕτερον ὂν μὴ ἔστι δὲ ἀληθῶς, εἴη ἂν οὐκ ἀληθῶς ὄν. ὥσπερ δὲ ἀδύνατον. τὸ γὰρ οὐκ ὄντως ὂν μετὰ τὸ ὄντως ὂν εἶναί φησι Πλάτων. ἐπεὶ δὲ ἀληθὲς ὂν τὸ ἀγαθόν, ἐπεὶ δὴ γεννᾷ τὴν ἀλήθειαν, οὗ δὲ γεννᾷ, τούτου παντελῶς ἄλλο ἐστί. πᾶν δὲ ἀληθῶς ὄν, μετέχειν ἀληθείας ἀναγκαῖον. δείκνυται δὲ καὶ τοῦ ὄντος ἐπέκεινα ὄν. εἰ γὰρ τὸ μὲν ὄν, ἀληθῶς ὄν ἐστι, τὸ δὲ ἀγαθὸν τὴν ἀλήθειαν † μέσω ὑφίστησιν τοῦ ὄντος ἔχειν, † κρεῖσσον. καθάπερ τοῦ ὁρατοῦ διὰ τὸ φῶς ἀνάλογον ἔλαβε τὸ ὄν, δηλοῖ σαφῶς. εἰπὼν γάρ, ὀφθαλμοί, ἦν δ' ἐγώ, ὅταν τις αὐτοὺς μὴ ἐπέκεινα τρέπῃ ὧν τὰς χρόας ἡμερινὸν φῶς ἐπέχει, ἀμβλυώττουσιν, ὅταν δὲ ὧν ὁ ἥλιος καταλάμπῃ, σαφῶς ὁρῶσι. ταῦτ' οὖν ἐπὶ τῶν ὁρατῶν δεικνύμενος χρόας, φῶς, ὀφθαλμούς, ἥλιον ἐπήνεγκεν τὰ ἀνάλογον καὶ ἐπὶ νοουμένων λέγων, οὕτω καὶ τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς ὧδε νόει, ὅταν μὲν τρέπῃ τις οὗ τὸ ὂν καὶ ἡ ἀλήθεια λάμπει, νοεῖ καὶ γιγνώσκει, ὅταν δὲ εἰς τὸ τῷ σκότῳ κεκραμμένον τὸ γιγνόμενον, καὶ τὸ ἀπολλύμενον δοξάζει τε καὶ ἀμβλυώττει. τῇ οὖν χρόᾳ τὸ ὂν ἀνάλογον ἔλαβε, τῷ δὲ φωτὶ τὴν ἀλήθειαν, τῷ δὲ ἡλίῳ τὸ ἀγαθόν, καὶ τὴν ἀλήθειαν ὡς χρόαν μετὰ τὸ φῶς καὶ τὸν ἥλιον. ἐπέκεινα ἄρα τοῦ ὄντος τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ τοι τῶν ὄντων, ἀλλὰ τὸ ὂν αὐτὸ λάμπειν ἔστι τῇ ἀληθείᾳ, καθάπερ τῷ φωτὶ τὴν χρόαν. εἰ οὖν ὅπερ τὸ ὂν τἀγαθὸν ἐξ ἀνάγκης, καὶ ὑπὲρ οὐσίαν ἂν εἴη. τούτων δὲ αὐτῷ διὰ τῆς ἀναλογίας ἀνυσμένων, ἔτι μεῖζον προστίθησιν, ὅτι τῶν νοητῶν αἴτιον τὸ ἀγαθόν, οὐ τοῦ νοεῖσθαι μόνον αἴτιον αὐτοῖς ὄν, καὶ τῆς οὐσίας, ὡς ὁ ἥλιος τοῖς ὁρωμένοις, οὐ τοῦ ὁρᾶσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς γενέσεως καὶ τροφῆς, καὶ αὔξης, καὶ ὡς αὐτὸς οὐ γένεσις, οὕτως τὸ ἀγαθὸν οὐκ οὐσία. ταῦτα γὰρ ἐναργῶς ἔδειξεν ἑπόμενος τῇ ἀναλογίᾳ. καὶ ὡς ὑπερούσιον τὸ ἀγαθόν, ἀφ' ὧν ἐκεῖνο λοιπὸν δῆλον, ὡς οὐκ ἔστιν ὥσπερ τὸ ἀγαθὸν δῆλον, ὡς οὐκ ἔστι τοῦ τὸ ἀγαθὸν τῷ ἐν τοῖς εἴδεσι ταὐτόν. ὥσπερ μὲν γὰρ ὑπερούσιον, ἐκεῖνο δὲ ἕν τι τῶν εἰδῶν ὂν πάντως ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγεται. γένος γὰρ ἡ οὐσία, πάντων τῶν εἰδῶν, καὶ τοῦ μὲν οὐσιοποιόν ἐστι τῶν ὄντων, ἐκεῖνο δὲ τελειωτικὸν μὲν ὄντων αὐτῶν. καὶ γὰρ ἐπίσταταί τινα καλεῖται γιγνωσκόμενα, οἷς φησιν οὐ τοῦ γιγνώσκεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οὐσίας αἴτιον εἶναι τἀγαθόν, εἰ μὲν δὴ τὰ μετὰ τὸ νοητὸν αὐτὸν λέγομεν λαμβάνειν, οἷον τὰ διανοητά, γελοῖον. τούτων γὰρ οὐ τὸ ἀγαθὸν μόνον ἐπέκεινά ἐστιν, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ νοητά, καθάπερ τὰ αἰσθητὰ τῶν εἰκαστῶν. ὁ γὰρ αὐτὸς τῶν νοητῶν πρὸς τὰ διανοητὰ λόγος, καὶ πρὸς τὰ εἰκαστὰ τῶν αἰσθητῶν. τίνα οὖν ἐστι φαίης τῷ ἀγαθῷ προτίμησιν ἀπονέμειν, εἰ καὶ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς νοητοῖς; αἰτίοις εἶναι τῆς τῶν διανοητῶν οὐσίας. εἰ δὲ μὴ τὰ διανοητὰ λέγοιμεν εἶναι τὰ γιγνωσκόμενα, καὶ παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ δεξάμενα τὴν οὐσίαν, ὑπόλοιπον αὐτὰ τὰ νοητὰ τὰ ὄντως ὄντα λέγειν. οὐ γάρ που τὰ αἰσθητά. ταῦτα γὰρ οὔ τι γνωστὰ φίλον αὐτῷ καλεῖν, ἀλλὰ δοξαστά. καὶ οὐδὲν διαφέρειν τῶν ὁρωμένων οἷς ὁ ἥλιος τῆς γενέσεως αἴτιος. καὶ ὅλως ἀναίτιαι τὸ εἶναι ταῦτα καὶ τὴν οὐσίαν. εἰ οὖν τῶν γιγνωσκομένων προϋπάρχει τἀγαθόν, καὶ οὐ τινῶν γε τούτων, ἀλλὰ πάντων. ὥσπερ γὰρ δηλοῖ λέγων καθόλου. καὶ τοῖς γιγνωσκομένοις τοίνυν τἀγαθόν, μὴ μόνον τὸ γιγνώσκεσθαι παρέχειν, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσίαν. πρόδηλον ὡς ἄρα καὶ νοητῆς οὐσίας αἴτιον ὂν τἀγαθόν, ὑπερούσιον ἂν εἴη διαφερόντως, καὶ οὐκ ἐκεῖνο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀλήθεια. καὶ γὰρ ταύτην καταλάμπειν ἔστι τὰ γιγνωσκόμενα πάντα, καθάπερ τὰ ὁρώμενα τὸ τοῦ ἡλίου φῶς. καὶ ἔοικεν ἔλλαμψις εἶναι τῆς ὑπερουσίου τῶν ὅλων ἀρχῆς, δι' ἣν καὶ τοῖς νοητοῖς ὑπάρχει μετουσία ἐπὶ ἐκείνοις καὶ τοῖς νοοῦσιν, ἑνοποιὸς οὖσα τούτων αὐτῶν τε καθ' ἑαυτά, καὶ πρὸς ἄλληλα. διὸ καὶ λέγεται προξενεῖν, τοῖς μὲν τὸ νοεῖσθαι, τοῖς δὲ τὸ νοεῖν. ἄνευ γὰρ δεσμοῦ, καὶ κοινοῦ τινος δεσμοῦ συναφθῆναι ταῦτα, ἀδύνατον. ὡς τὸ μὲν νοητὸν ὅλως γενέσθαι, τὸ δὲ νοητικόν   περ οὖν τὸ φῶς, καὶ τὰ ὁρατὰ περιλάμπει καὶ τὰ ὁρατικά, συνάπτει δὲ ἄμφω δι' ὁμοιότητος, ἑκατέροις πρόσθεν τοῦ ἐνόντος μεῖζον φῶς, κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ τὸ ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἐνιζόμενον καὶ τὸ νοούμενον ἀλλήλοις συμφύεται. καὶ τὸ μὲν νοεῖται, τὸ δὲ νοεῖ γενόμενον ἑκάτερον ἀγαθοειδές, καὶ ἐφαρμόζει θατέρῳ θάτερον. ἵν' οὖν μὴ μακρολογῶμεν, φανερὸν ἐκ τούτων ὅτι κατὰ Πλάτωνα τἀγαθόν ἐστιν ὑπὲρ τὴν τῶν νοητῶν οὐσίαν, καὶ ὄντως ὑπερούσιον. σαφῶς γὰρ εἶπεν οὐκ οὐσίας ὄντος ἐκείνου, ἀλλ' ἐπέκεινα οὐσίας καὶ τοῦ εἶναι, καὶ τιμιωτέρου τούτων ὄντος, καίτοι γνωστὸν εἶναι φησὶν αὐτὸ πᾶσι τοῖς γιγνωσκομένοις, τοῦ γιγνώσκεσθαι αἴτιον ὂν καὶ μάθημα ἔσχατον. καὶ γὰρ ὥσπερ λέγει σαφῶς, καὶ ἐπ' αὐτὸ τὴν διαλεκτικὴν ἀνάγει, καὶ ὥσπερ τὸν ἥλιον ὁρᾶσθαί φησι τοῖς ὁρωμένοις αἴτιον ὄντα τοῦ ὁρᾶσθαι, καὶ τοῖς ὁρῶσι τοῦ ὁρᾶν. οὕτω καὶ περὶ τῆς ἀγαθοῦ ἰδέας ἀξιοῖ τὸν ἀκροατὴν ὡς γιγνωσκομένης διανοεῖσθαι, καὶ κρείττονος δὲ ἀληθείας καὶ ἐπιστήμης. καὶ γὰρ ὅτι μὲν δοξαστὸν οὐκ ἔστι, συνιδεῖν ῥᾴδιον. δοξαστὸν γὰρ αὐτὸς ἔθετο πᾶν τὸ πῇ μὲν ὄν, πῇ δὲ μὴ ὄν. ὅτι δὲ οὐδὲ ἐπιστητὸν καὶ ὥσπερ δῆλον. εἰ γὰρ ἐπ' αἰτίας γνωστὸν τὸ ἐπιστητόν, οὗ μή ἐστιν αἰτία, ὥσπερ οὐκ ἐπιστητόν. εἰ δὲ καὶ ὑπὲρ ἀλήθειαν ἐστὶν οὐκ ἂν εἴη γνωστὸν οὕτως ὡς τὰ νοητὰ τὰ διὰ τῆς ἀληθείας γνωστὰ τοῖς νοοῦσι. μόνῃ ἄρα γνωστὸν τῇ ἐνθέῳ προσβολῇ τῇ τοῦ νοῦ κρείττονι, ἣν αὐτὸς αὐγὴν καλεῖ τῆς ψυχῆς, ἣν ἀνακλίναντα φασὶν ἐκείνῳ δεῖ προσβάλλειν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν μετ' αὐτὸ πάντων. καὶ γὰρ ὥσπερ σαφῶς εἶπεν αὐτός, ὅτι ἀφελεῖν δεῖ τὴν ἀγαθοῦ ἰδέαν ἀπὸ πάντων, καὶ οὕτως ἐπ' αὐτῷ, ἀνακλῖναι τὴν τῆς ψυχῆς αὐγήν, εἴπερ μέλλει τις ὄψεσθαι αὐτὴν καθ' αὑτήν. ὥστε δῆλον ἐκ τούτων, καὶ ποίαις γνώσεσι, γνωστὸν οὐκ ἔστι τἀγαθόν, καὶ πῶς γνωστόν, καὶ μάθημα ἔσχατον. καὶ πῶς ἡ ἐσχάτη μάθησις, καὶ τί συντελεῖ πρὸς τὴν ἐκείνου θέαν ἡ τῆς διαλεκτικῆς ὁδὸς

ἐπ' αὐτὸ διὰ τῶν ἀφαιρέσεων ἀνάγουσα τὸν ψυχικὸν νοῦν. ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ ἡλίου πεποιήμεθα μνήμην ὡς ὁρατοῦ, καλῶς ἂν ἔχοι περὶ τούτου πρῶτον εἰπεῖν, πῶς οὐκ ἔστι γένεσις, ἅπερ πᾶν τὸ ὁρατὸν γεννητόν. εἰ γὰρ οὕτως ὀφθήσεται καὶ γένεσις ὢν καὶ ὑπὲρ γένεσιν, τί κωλύει φασὶ καὶ τἀγαθὸν, οὐσίαν τε εἶναι καὶ ὑπερούσιον. μή ποτ' οὖν ἐνταῦθα τῶν περὶ τῆς ἀναλογίας ἡμῖν προδιηκριμένων μνημονεύειν, καὶ ἐν οἷς ἐλέγομεν δεῖν μεταβαίνειν ἐπ' ἄλλας ἰδιότητας τῶν τοὺς λόγους ἐχόντων, ἀλλ' ἐμμένειν χρῆναι ταῖς ἐξ ἀρχῆς, καθ' ἃς ἡ ἀναλογία θεωρεῖται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ὅταν τὸν ἥλιον ὑπὲρ γένεσιν θέμενοι τῆς τῶν φωτιζομένων αὐτῶν γένεσιν λέγομεν, οὐκέθ' ἡγούμενοι αὐτοῖς οὐδὲ αἴτιον, ἀλλ' ἑπόμενον ποιοῦμεν. ἐπισκοποῦντες δὲ τὴν γένεσιν τῆς τῶν ὑπ' αὐτοῦ φωτιζομένων, ἀγένητον αὐτὸν παντελῶς εὑρήσομεν. μόνος γὰρ οὗτος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πάντων ὄντως ἐστὶν ἀγένητον σῶμα προσλαμβάνων, οὐδὲν οὐδὲ γενόμενος οὐδ' ἀποβάλλων τι ἀφ' αὐτοῦ. πάντα δὲ τὰ ἄλλα ὅσα φωτίζει, δεχόμενα παρὰ μέρος φῶς ἄλλο τε ἄλλο παρ' αὐτοῦ, διὰ τὴν περὶ τὸ κέντρον τὸ οἰκεῖον κίνησιν τῆς ἡλιακῆς σφαίρας, ἄλλοτε ἄλλας ἀκτῖνας κατὰ κύκλον, ἅς τε τὰ ἐν οὐρανῷ διαπεμπούσης, καὶ εἰς τὰ ὑπὸ σελήνην, γένεσίν τε ἴσχει, καθόσον φωτίζεται, καὶ φθορὰν, καθάπερ καὶ ἡ σελήνη φθίσεις τε δέχεται, καὶ αὐξήσεις τοῦ φωτός. κατ' αὐτὸ ἄρα τὸ φωτίζειν ἀγένητός ἐστι παντελῶς ὁ ἥλιος, κατὰ δὲ τοῦτο ἀπείκασται πρὸς τἀγαθὸν, οὐ καθ' ὅλον σῶμα ἐστί. κατὰ γὰρ τοῦτο ἀνόμοιος πρὸς ἐκεῖνο τῆς ἀναλογίας διὰ ὁμοιότητα λόγων, συνισταμένης. λάβωμεν οὖν ἐκ τούτων ὅτι θείως συνειδὲν ὁ Πλάτων, ὡς ἄρα ἔστι καὶ ἐν τοῖς γεννητοῖς, ἀγένητον εἶναι, καθάπερ ἐν τοῖς μεριστοῖς ἀμερές, καὶ κατὰ τοῦτο δὴ τὸ ἀγένητον ὁ ἥλιος βασιλεὺς τῶν ὁρατῶν. ἐπεὶ καθόλου σῶμα, καὶ καθόλου κινητὸν, τῶν βασιλευομένων ἐστὶν, οὐ τῶν βασιλευόντων. ἄγεται γὰρ ὑπὸ τῆς ταυτοῦ περιόδου, καὶ ἡ περίοδος αὐτοῦ δευτέραν ἔχει τάξιν τῆς φρονιμωτάτης κυκλώσεως. εἶτα κἂν τοῦτο συγχωρήσωμεν, κατ' ἄλλην τινὰ γένεσιν, τὸν ἥλιον γεννητὸν, οὐκέτ' ἀληθὲς τὸ καὶ τἀγαθὸν κατ' ἄλλον σημαινόμενον οὐσίας, ὑπάρχειν οὐσίαν. τῆς μὲν γὰρ γενέσεως ὑπολείπεται τοῦτο καὶ ἕτερον σημαινόμενον, σώματι παντὶ προσῆκον. τῆς δὲ καὶ τοῦ ὄντος οὐδέν. ἐν γὰρ τὴν μόνον τὸ τοῖς νοητοῖς πᾶσιν ὑπάρχον, ὃ καὶ εἶναι, καὶ ὄντως εἶναι φαμέν. τούτων δὲ ὑπεριδρυμένον τἀγαθὸν, ποίαν ἂν ἔχοι λοιπὸν οὐσίαν, καθ' ἣν οὐσία ἐστὶ, καὶ οὐχ ὑπερούσιον μόνον. πᾶσα γὰρ οὐσία ὄν ἐστιν ἐξ ἀνάγκης, τἀγαθὸν δὲ οὐχὶ μόνον τῆς οὐσίας εἶπεν ὁ Σωκράτης ἐπέκεινα, ἀλλὰ καὶ τοῦ εἶναι. οὐκ ἄρα δεῖ φάναι τὸ ἀγαθὸν εἶναι, ὅπερ ἐπέκεινα τοῦ εἶναί ἐστιν, καὶ διὰ τοῦτο μὴ εἶναι χρὴ λέγειν αὐτό. πάλιν γὰρ τὸ μὴ εἶναι, κοινόν ἐστι πρὸς ἄλλα, εἰς τὸ μὴ ὂν οἰκεῖον. ἄμφω τοίνυν λεκτέον, ὡς οὔτ' ὄν ἐστιν, οὔτε μὴ ὄν. ὃ καὶ ἄλλως ἀπέδειξεν ἄγνωστον αὐτὸ λέγειν, καὶ ἄρρητον παντὸς, ἢ ὄντος ἢ μὴ ὄντος, οὐδὲ τοῦ Πλάτωνος ὁπόταν αὐτὸ γνωστὸν προσαγορεύῃ, καὶ μάθημα τελευταῖον, καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον, ἀφέντος ἡμᾶς ἀορισταίνειν, καὶ οὕτω γνωστὸν ὑπολαμβάνειν, ὡς τὰ ὄντα, καὶ ὃν ἐστι τῆς οὐσίας αἴτιον. ταῦτα μὲν γνωστὰ καὶ ἐπιστητὰ κατὰ τὸν τῆς ἐπιστήμης τρόπον, ὃν αὐτὸς διώρισε τὸν ἀκριβέστατον, καθ' ὃν τὰς ἐξ ὑποθέσεως ἐπιστήμας ἠτίμασεν, καὶ μίαν ἔφατο τὴν ὄντως οὐσίαν ἐπιστήμην ὑπάρχειν. λέγει δὲ οὑτωσὶ περὶ τούτων ἣν ἔχει διάνοιαν ἐκδιδάσκων, ὡς αἱ μὲν ἄλλαι ἐπιστῆμαι δοκοῦσαι εἶναι, ποιοῦνται τὰς ἀρχὰς ὑποθέσεις, μόνη δὲ διαλεκτικὴ ἐπ' αὐτὴν ὁρμωμένη τὴν ἀρχὴν, ἀναιρεῖ τὰς ὑποθέσεις, ὡς ἂν εὕρῃ τὴν μὲν ὄντως οὖσαν ἀρχὴν ὡς ὑπόθεσιν, ἀλλ' ὄντως ἀνυπόθετον. τοιαύτη δὲ ἀρχὴ τὸ ἓν, εἰς ὃ πᾶσαν τὴν τῶν γνωστῶν ὑπόστασιν τελευτᾶν.

Οὐκοῦν ἐκ τούτων δῆλον ὡς ἄρα τὴν διαλεκτικὴν θριγκὸν ἐπιστημῶν εἶναι δοκουσῶν ἀποκαλῶν, καὶ ὄντως ἐπιστήμην ὁριζόμενος, ἐξ ἀνυποθέτου φησὶν ἀρχῆς ὁρμωμένην πάντα σκοπεῖν, ὡς ἔχει φύσεως, ὅτι ποτ' ἐστὶν ἕκαστον. εἰ μὲν οὖν καὶ τὸ ἀγαθὸν θεωμένη τινα ἰδιότητα ἔχει, καὶ τῇ διαφέρει τῶν ἄλλων ἐξ ἀρχῆς ἀνυποθέτου σκοπεῖ, καὶ τοῦτο τάχ' ἂν εἴη τις ἐπιστήμη, καὶ τοῦ ἀγαθοῦ τί ποτ' ἐστὶν ὄντως, ἢ οὐκ ἔστιν. ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦτο πάντων, ἀρχῆς δὲ οὐκ ἔστι λαβεῖν ἀρχὴν, τίς μηχανὴ καὶ τούτου λέγειν εἶναί τινα ἐπιστήμην. παντὸς μὲν ἐπιστητοῦ ἐκ ἀρχῆς ἀνυποθέτου καταληπτοῦ ὄντος, ὅπερ ἐστὶ κυρίως ἐπιστητόν. τοῦ δὲ ἀγαθοῦ μὴ ὄντος ἐξ ἀρχῆς ἀνυποθέτου καταληπτοῦ, τῷ μηδ' ἥν τινα οὖν ἔχειν ἀρχὴν ὅλως, ὥς τε εἰ οὗτός ἐστι τῆς ἐπιστήμης ὅρος, οὐδαμῶς ἐπιστητὸν τὸ ἀγαθόν. ἕπεται δὲ τούτῳ μὴ δὲ ὂν αὐτῷ παντελῶς πάλιν εἶναι, σαφέστατα τοῦ Πλάτωνος, ἐπιστήμην μὲν ἐπὶ τοῦ ὄντος τάττοντος. πίστιν δὲ ἐπὶ τοῦ δοκοῦντι πως εἶναι καὶ αἰσθητῷ, διάνοιαν δὲ ἐπὶ τοῖς διανοητοῖς, καὶ εἰκασίαν ἐπὶ τοῖς εἰκαστοῖς, δόξαν δὲ ἐπὶ τοῖς αἰσθητοῖς καὶ εἰκαστοῖς, καὶ νόησιν μὲν ἐπὶ τοῖς νοητοῖς, καὶ διανοητοῖς, καὶ εἰκαστοῖς, καὶ οὐκ ἐν τούτοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν Τιμαίῳ λέγοντος, ὅτι ὅπερ οὐσία πρὸς γένεσιν, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια, καὶ λόγον μὲν τοὺς ἀνελέγκτους τοῖς οὖσι, λόγους δὲ εἰκοτολογικοὺς τοῖς γεννητοῖς ἀποδιδόντος, ὡς ἂν τῆς ἐπιστήμης τὰ ὄντως ὄντα καθορωμένης. εἰ οὖν τὸ ὂν ἐπιστητόν, τὸ δὲ ἀγαθὸν οὐκ ἐπιστητόν, τὸ ἄρα ἀγαθὸν, οὐκ ἔστιν ἐπιστητὸν, καὶ αὐτὸς ἔλεγεν, οὐσίας αὐτὸ λέγων ἐπέκεινα καὶ τοῦ εἶναι. μή σοι δοκεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἀφανῶς ὑπερούσιον αὐτὸ λέγειν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ οἷς διορίζεται περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης, τὸ αὐτὸ συμβαίνειν, οἷς ἐκ τῆς πρὸς τὸν ἥλιον ἀναλογίας, συνήγαγεν, ὡς ὑπὲρ γένεσιν ἐκεῖνος, ὑπὲρ οὐσίαν τἀγαθὸν ἀποφαίνων. τὸν δύο τοίνυν θάτερον τὴν ἐπιστήμην ἐρεῖ τὴν ἐκ τῆς ἀνυποθέτου δεικνῦσαν ἀρχῆς, καὶ οὐκ ἔσται τοῦ ἀγαθοῦ ἐπιστήμη, καὶ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς εἶναι γνῶσιν, καὶ οὕτως εἶναι, καὶ περὶ τῆς διαλεκτικῆς ἄλλην ἐπιστήμην ζητήσομεν. εἰ δὲ αὐτὴν τὴν διαλεκτικὴν οὐ μόνον εἰδέναι τἄλλα φήσομεν ἐκ

μὲν ἀπὸ τῆς ἀνυποθέτου μόνην ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχήν. δῆλον μὲν, ὡς οὐκ αὖ ἀπὸ ἀρχῆς γιγνώσκοι, καὶ ταύτην ὥσπερ τὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ. λείπεται δὲ ἀπὸ τῶν μετ᾽ αὐτὴν αὖ ὑπάρχειν αὐτῇ τὴν γνῶσιν. καὶ δῆλον ὡς δεικνῦσα ἐκείνην μηδὲν οὖσαν τῶν μετὰ ταύτην, ἢ ὡς ἐκ τεκμηρίου τούτων συλλογιζομένην περὶ ἐκείνης. ἀλλ᾽ εἰ μὲν οὕτως, χείρονας γνώσεται τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων ἢ τὰ ὄντα. ταῦτα μὲν γὰρ ἀπ᾽ αἰτίας, ἐκείνην δὲ ἐκ τῶν ἀπ᾽ αὐτοῦ. τοῦτο δὲ οὐκ ἐπιστημονικόν. καὶ γὰρ αὐτῷ δοκεῖ τὴν ἐπιστήμην εἶναι γνῶσιν, δεσμοῖς τῆς αἰτίας λογισμῷ δεθεῖσαν, ὡς ἐν Μένωνι διώρισεν, ὥστε καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ὅρον, οὐκ ἐπιστητὸν τἀγαθὸν, ὃ μὴ δυνατὸν ἀπ᾽ αἰτίας γνῶναι. κἂν ὡς ἐκ τεκμηρίου δὲ γιγνώσκηται πάλιν οὐκ ἐπιστητόν. οὐ γὰρ αἰτία ταὐτὸν καὶ τεκμήριον. εἰ δὲ κατὰ ἀφαίρεσιν ἡ γνῶσις τἀγαθοῦ, μόνον αὖ οὕτως τῷ Σωκράτει συμφωνεῖ μὲν, ἀξιοῦντι καθάπερ ἐν μάχῃ διεξιόντα περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ὡς ἄρα οὐκ ἔστι διελέγχειν ἔν τι τῶν ἄλλων. οὐ γὰρ ἄλλο τι δηλοῖ ταῦτα πλὴν τῶν ἀφαιρέσεων. τοῦτο δὲ αὖ πάλιν δείκνυσιν αὐτὸ μὴ ὂν ἐπιστητόν. τὸ γὰρ ἐπιστητὸν, οὐ τί οὐκ ἔστι, ἀλλὰ τί ἐστι, γνωστὸν ὑπάρχει διὰ τῆς ἐπιστήμης. οὐ μόνον ἄρα ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης, καὶ τῆς ἀληθείας τὸ ἀγαθὸν ἐπέκεινα, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιστητῶν, καὶ οὔτε ἐπιστήμη, οὔτε ἐπιστητὸν, οὔτε ἡ ταῦτα ἀλλήλοις συνάπτουσα ἀλήθεια. γνωστὸν δὲ ὅμως τρόπον ἕτερον διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ἄλλων, ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐλέγχων οἳ δεικνύουσιν αὐτῷ τὸ μηδὲν ὑπάρχον ἐκείνων, ὥσπερ αὖ τῆς ὑπομνήσεως, διὰ τῆς ἀναλογίας, ὡς οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη οὐκ ἔστιν ἀλήθεια καὶ ὄν. καὶ εἰ βούλει τούτοις ὡς ἀρχαῖς χρησάμενος, τὰ ἑπόμενα σκοπεῖν, εὕροις ἂν μήτε ταὐτὸν ἐκεῖνο, μήτε ἕτερον εἰ μὴ ἐστὶν ὄν, μὴ κινούμενον, μὴ ἑστὸς, μὴ σχῆμα ἔχον μὴ ἀριθμὸν, μὴ ὅμοιον, μὴ ἀνόμοιον, μὴ ἴσον, μὴ ἄνισον, μὴ χρόνου μετέχον. ἃ δὴ πάντα καὶ ὁ Παρμενίδης ἐν τῇ πρώτῃ συναγαγόντων ὑποθέσεων, καὶ συναγαγὼν ἐπήνεγκεν, ὡς ἄρα οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη τοῦ ἑνὸς οὐδὲ δόξα. καὶ γὰρ γνώσεως ἐπέκεινα καὶ οὐσίας. ὅλως δὲ ταύτης σεσαλευμένης ἕπεται τὰ λοιπὰ, τοῖς μὴ κενολογεῖν ἐθέλουσι. οὐκ ἄρα τοῦτο μόνον ἔχομεν ἀπὸ τῶν Σωκρατικῶν λόγων, ὅτι οὐκ ἐπιστητὸν τὸ ἀγαθὸν, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἄλλως γνωστὸν ἐπ᾽ αὐτῷ τῷ λόγῳ διὰ τῶν ἐλέγχων καὶ τῶν ἀφαιρέσεων. καὶ εἴπερ μὴ κατέγνω τοῦ Γλαύκωνος ὡς γελοίως ἀποκριναμένου πρὸς τὴν τῆς ὑπερουσίου διὰ τῆς ἀναλογίας ὑπόμνησιν, ἠκούσαμεν ἂν αὐτοῦ περὶ ἐκείνου κατατείνοντος, ταῦτα οἷα ὁ Παρμενίδης εἰς τὸ ἓν ἀνέπεμψεν. ἀλλὰ γὰρ ἰδὼν τὴν ἀκροατῶν ἐκτένειαν οὔπω πρὸς ταῦτα, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς οὐσίας, καὶ τὰ λοιπὰ συναφελεῖν, ὥστε καὶ εἴ τι προστίθησιν ἄλλον ἀπὸ τῶν μετὰ τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὰ ὀνόματα μὴ θαυμάσῃς. τὰ γὰρ συνήθη τοῖς ἀκροαταῖς, ἠνάγκασται φέρειν ἐπ᾽ αὐτὸ τῶν αὐτῶν ἀδέκτοις οὖσιν. οὔτ᾽ οὖν μέρος οὐσίας ἐκεῖνο δὴ λέγων πρὸ οὐσίας ὂν, οὔτ᾽ εἶδος ἔν τι τῶν εἰδῶν. τὸ μὲν γὰρ ὡς εἶδος ἀγαθὸν, οὕτως ἔχει πρὸς τὴν νοητὴν οὐσίαν, ὡς τὸ ἐν ἡμῖν πρὸς τὴν ἡμετέραν. ὑφίστησι γὰρ ἡ μὲν οὐσία τὴν οὐσίαν, ἡ νοητὴ τὴν ἡμετέραν, τὸ δὲ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὸ ἐν ἡμῖν. ὥστε τῆς νοητῆς οὐσίας, ἐκεῖνο καταδεέστερον, ὡς τὸ ἐν ἡμῖν τῆς ἡμετέρας, καὶ οὐσιῶδες ἀγαθὸν, τὸ ὡς εἶδος. καὶ οὐσία μέν τις, ἀγαθὸν δὲ ἁπλῶς, ὡς πάντων αἴτιον τῶν οὐσιωδῶν ἀγαθῶν, τῶν τελειωτικῶν τῆς οὐσίας, ὥστε εἴπερ τὸ ἀγαθὸν ὅπερ ὁ Σωκράτης ὑμνήσει νῦν οὐσίας ἐστὶ καὶ τοῦ εἶναι κρεῖσσον, ἕτερόν ἐστι παντὸς τοῦ εἴδους ἄλλου, καὶ τοῦ τῆς οὐσίας ἀγαθοῦ. τὸ δὲ δὴ μέρος τῆς οὐσίας πᾶν ἀτελέστερον ὂν τῆς οὐσίας ἧς ἐστι μέρος, οὐχὶ οὗ ἕνεκά ἐστιν, ἀλλ᾽ ἕνεκά του. τοῦ γὰρ ὅλου ἕνεκα τὸ μέρος ὡς καὶ αὐτός που φησὶ Πλάτων. μέρος μὲν ὅλου ἕνεκα καὶ οὐχὶ ὅλον μέρους. εἰ οὖν τἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἕνεκά του, πᾶν δὲ μέρος ἕνεκά του, τἀγαθὸν οὐδενὸς ἂν εἴη μέρος, ὥστ᾽ οὔτε τοῦ νοητοῦ κόσμου μέρος, οὔτ᾽ ἄλλου τινός. καὶ πάλιν ἐκ τούτων δῆλον ὅπως αἱ κοιναὶ ἔννοιαι τὸ οὗ ἕνεκα λέγουσαι πάντα τὸ ἀγαθὸν εἶναι, καὶ τὸ οὗ πάντα ἐφίεται, τὸ ὑπερούσιον ἀπομνημονεύονται. τὸ καὶ οὐσιῶδες, ἀγαθὸν ἕνεκα τῆς οὐσίας ἐστὶν, ἐκείνης ἕνεκα, καὶ ὑποστὰν καὶ ζητούμενον, ὡς εἰς τὴν ἐκείνης τελείωσιν συντελοῦν, ἵνα ἔχῃ κατὰ φύσιν, καὶ τὸ εἶναι αὐτῆς μὴ εἴη ἀτελές. μόνον οὖν ἐκεῖνο τἀγαθὸν εἰς ὃ καὶ ὑπόστασις ἀνήρτηται πᾶσα καὶ τελειότης, οὗ ἕνεκα πάντα ἐστὶν, ἕνεκα δὲ οὐδενὸς αὐτὸ, οὔτε τινὸς ὂν, ὡς τὸ εἰδητικὸν ἀγαθὸν, οὔτε ἄλλου ἐφιέμενον, ὡς ἡ οὐσία παντὸς ὄντος ἐφίεται τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἵνα ᾖ, καὶ ἵνα τελείως ᾖ, καὶ τοῦτό ἐστιν ἄρα, τὸ πάντων βασιλεῦον, καὶ νοητῶν καὶ αἰσθητῶν. εἰς ὃ καὶ ὁ Πλάτων ἡμᾶς ἐν ἐπιστολαῖς ἀνήγαγεν, εἰπὼν περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἐστὶ, καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα ἐστὶ, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον, πάντων καλῶν. ἃ γὰρ ἐκεῖ συντόμως, ταῦτα ἐν τούτοις διὰ πλειόνων ἐδίδαξεν. ἀλλὰ μὴν ἐκεῖ περὶ τοῦ πρώτου θεοῦ ταῦτα ἐφθέγξατο, τὸ ἄρα ἀγαθόν ἐστι κατὰ Πλάτωνα, ὁ πρῶτος θεός.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἘΝ ΤΩ͂Ι ἙΒΔΟΜΩ͂Ι
τῆς Πολιτείας σπηλαίου.

Τί δεῖ καὶ ἡμᾶς φάναι περὶ τοῦ σπηλαίου, καὶ τῶν ἔξω τοῦ σπηλαίου πάντων, καὶ τῆς πρὸς τὰ πράγματα αὐτῶν ὁμοιότητος, λεγέσθω πρῶτον ὅπως διεῖλεν αὐτὸς ἐν τῇ κατατομῇ τῆς γραμμῆς τὰ πάντα. καὶ γὰρ ἐκείνοις ἀπεικάζει, τὰ μὲν εἴσω τοῦ σπηλαίου, τοῖς δοξαστοῖς, τὰ δὲ ἔξω τοῖς γνωστοῖς, διὸ καὶ δεῖ τῇ διαιρέσει συμπληρώσας αὐτὴν ἐν τῷ ἕκτῳ τὴν εἰκόνα

ταύτην

ταύτην ἐλάσσω ἢ εὐθύς. ἀρχόμενος τοῦ ἑβδόμου, καὶ ἐπὶ τῇ εἰκόνι πάλιν ἔλαβε τὴν προσεχεστάτην διαίρεσιν, τὰς γνώσεις συνδιαιρούμενος, καὶ ἐφ᾽ οἷς εἰσιν αἱ γνώσεις, ὡς αὐτὸς εἶπεν, καὶ μεταξύ που τούτων ἀπεικάζειν ἑπομένως ταῦτα παρακελεύεται τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ἅπερ ἦν τὰ τέτταρα τμήματα τῶν πάντων. ἀναλάβωμεν οὖν ἐκεῖνα διὰ βραχέων, οἷς ὁμολογουμένην, ἀποδείξομεν τὴν εἰκόνα πᾶσαν. τὴν μὲν οὖν ἀφ᾽ ἑνὸς πρόοδον τῶν ὄντων, συνεχῆ καὶ ἡνωμένην οὖσαν ἐνδείξασθαι βουλόμενος, γραμμῇ μιᾷ τὴν συνέχειαν ταύτην ἀπείκασεν, δι᾽ ὁμοιότητος καὶ ἀλληλουχίας τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν πρώτων ἀεὶ προϊόντων, κἀκείνου δὲ οὐδενὸς τὰ ὄντα διείργοντος. οὐδὲ γὰρ ἦν τοῦτο θεμιτὸν τἀγαθοῦ πάντα παράγοντος, συνεχῆ τὴν γένεσιν ἀναγκαῖον εἶναι, συγγενὲς γὰρ τῷ ἑνὶ τὸ συνεχές. τοῦτο δὲ αἴτιον τοῦ συνεχοῦς ἡ ὁμοιότης τῶν ἑπομένων τμημάτων πρὸς τὰ ἡγούμενα. ταύτην δὲ εἶναι πρὸς τοῦ ἑνὸς ὁμολογουμένως ἀπαντῶν. ἡ γὰρ ὁμοιότης, ἑνότης ἐστί. μίαν μὲν οὖν γραμμὴν διὰ ταῦτα λαμβάνει, τέμνει δὲ δίχα ταύτην, οὐκ εἰς ἴσα μέρη τέμνων, ἀλλ᾽ εἰς ἄνισα, δύο δὲ ὅμως. καὶ γὰρ ἐν Φιλήβῳ τοῖς τὰ ὄντα σκοποῦσι παρεκελεύσατο, μετὰ τὸ ἕν, σκοπεῖν τὰ δύο ὅπως ἐστίν, εἰ δὲ μή, τὸν σύνεγγυς τῆς δυάδος ἀριθμόν. διὸ οὖν εἰς ἄνισα τέμνει τῶν πάντων αὐτῶν, τὴν ἀξίαν ἐνδείκνυται τῶν τετμημένων, τὴν περὶ τὸ συνεχὲς ἀνισότητα τῆς περὶ τὴν ὕπαρξιν ἀνισότητος εἰκόνα τιθέμενος. τούτων δὲ τῶν ἀνίσων δύο τμημάτων ἑκάτερον ἀνάλογον τέμνει τῇ ἐξ ἀρχῆς γραμμῇ. τῆς ἀναλογίας πάλιν ταύτης ἐναργῶς δηλούσης τὴν διὰ ταυτότητος τῶν δευτέρων ἀπὸ τῶν προτέρων ὕφεσιν. λόγου γὰρ ἐστὶν ἀναλογία ταυτότης, καὶ δεσμῶν ὁ κάλλιστος, ὡς ἐν Τιμαίῳ μεμαθήκαμεν, καὶ Διὸς κρίσις, ὡς ἐν Νόμοις ἠκούσαμεν. ὡς οὖν ὁ κόσμος οὗτος δεδημιούργηται διὰ τὴν ἀναλογίαν, πάντων φιλίαν ἄλυτον πρὸς ἄλληλα λαβόντων, οὕτω καὶ τὰ πάντα προῆλθε συνδεθέντα διὰ ταύτης, καὶ ὁμολογήσαντα ἀλλήλοις. τεττάρων δὲ ἐκ μιᾶς γραμμῆς ἀναφανέντων αὐτῷ τμημάτων, τὰ μὲν δύο τὰ τὸ μεῖζον αὐτῆς τμῆμα συμπληροῦντα, τοῦ νοουμένου γένους εἶναι τίθεται, τὰ δὲ δύο τὰ τὸ ἔλασσον, τοῦ ὁρωμένου γένους. δεῖ γὰρ τῷ νοουμένῳ τὸ μεῖζον ἀποδιδόναι κρείττονί τε ὄντι, καὶ περιέχοντι θάτερον, τῷ δὲ ὁρωμένῳ τὸ ἔλασσον. περιέχεται γὰρ ἐν ἐκείνῳ κατ᾽ αἰτίαν. ἔλασσον δὲ τοῦ περιέχοντος πανταχοῦ τὸ περιεχόμενον, εἴτε κατ᾽ οὐσίαν, εἴτε κατὰ δύναμιν, εἴτε κατ᾽ ἐνέργειαν λαμβάνοις τὴν περιοχήν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν συνεχῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διῃρημένων ὁρᾶται πάντων. τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἄνισα δύο τμήματα τῆς γραμμῆς, νοούμενόν ἐστι γένος τὸ μεῖζον, ὁρώμενον δὲ θάτερον, τὸ ἔλασσον. τούτου δὲ ἐφεξῆς φησίν, ἀπὸ τῶν πρὸς ἡμᾶς πρώτων ὡς γνωριμωτέρων ἀρξάμενος τοῦ ὁρωμένου γένους. τὸ μὲν γὰρ ἕτερον τοῖν τμημάτοιν εἰκόνες, τὸ δὲ λοιπὸν πᾶν ἀφ᾽ ὧν αἱ εἰκόνες. τῶν δὲ αὖ εἰκόνων δηλοῦν δυναμένων καὶ ἀγάλματα καὶ ζωγραφήματα, καὶ πᾶν ὅτι τοιοῦτον αὐτὸς διοριζόμενος, τίνας ἐστὶ βούλεται τὰς εἰκόνας, καὶ ὧν τὰς ἀπὸ τῶν φωτιζόντων ἀπεσταλμένας ἐν φωτιζομένοις, τάς τε σκιὰς φησὶν εἰκόνας καλεῖν, καὶ τὰς ἐμφάσεις, τάς τε ἐν ὕδασι, καὶ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις ἐνόπτροις. καὶ δὴ καὶ ὁρίζων τίνα ποτὲ δεῖ τούτοις ὑπάρχειν τοῖς ἐνόπτροις πυκνότητά φησι καὶ λειότητα καὶ φανότητα. τῆς μὲν γὰρ πυκνότητος δεῖν, ἵνα μὴ τοῖς πόροις ἐμπίπτουσα ἡ ἔμφασις ἀπολλύῃ τὸ ἐν ἐκ πολλῶν γίνεσθαι, τῶν ἀπορροιῶν εἴδωλον. τῆς δὲ λειότητος, ἵνα μὴ ταῖς ἐξοχαῖς καὶ εἰσοχαῖς ἡ τραχύτης ἀνωμαλίας αἰτία γίγνηται τῷ συνεχομένῳ. τῆς δὲ φανότητος ἵνα τὸ εἴδωλον ἀμυδρὰν ἔχον τὴν ἰδέαν ὅμως ὀφθῇ. καὶ γὰρ τὰ ἐν τῷ ἀέρι φαινόμενα διὰ τῶν θυρίδων καταλαμπόμενα ξύσματα, χωρὶς φωτὸς ἀόρατά ἐστιν, ἀμαυρὰν ἔχοντα τὴν αὐτῶν σύστασιν. ἐκ δὴ τούτων συλλογιστέον ἡμῖν, καὶ ὅτι κατὰ Πλάτωνα αἱ ἐμφάσεις ὑποστάσεις εἰσὶν εἰδώλων τινῶν δαιμονίᾳ μηχανῇ δημιουργούμεναι. καθάπερ αὐτὸς ἐν τῷ σοφιστῇ διδάσκει. καὶ γὰρ αἱ σκιαὶ αἷς τὰ εἴδωλα συζυγεῖν φησί, τοιαύτην ἔχουσι φύσιν. καὶ γὰρ αὗται σωμάτων εἰσὶ καὶ σχημάτων εἰκόνες, καὶ πάμπολυν ἔχουσι πρὸς τὰ ἀφ᾽ ὧν ἐμπίπτουσι συμπάθειαν, ὡς δηλοῦσι, καὶ ὅσα μάγων τέχναι πρός τε τὰ εἴδωλα δρᾶν, καὶ ἐπαγγέλλονται καὶ τὰς σκιάς. καὶ τί λέγω τὰς ἐκείνων δυνάμεις, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις ἤδη ζῴοις ὑπάρχει πρὸ λόγου παντὸς ἐνεργεῖν. ἡ γὰρ ὕαινά φασιν τὴν τοῦ κυνὸς ἐπὶ τέγους καθημένου πατοῦσα σκιὰν καταβάλλει, καὶ θοίνην ποιεῖται τὸν κύνα. καὶ γυναικὸς καθαιρομένης φησὶν Ἀριστοτέλης, εἰς ἔνοπτρον ἰδούσης, αἱματοῦται τό, τε ἔνοπτρον καὶ τὸ ἐμφαινόμενον εἴδωλον. ὅτι δὲ ὑποστάσεις εἰσὶ καὶ τὰ εἴδωλα κατὰ Πλάτωνα καὶ ἐκ τῆς ἀναλογίας οἶμαι δῆλον. οὕτω γὰρ ἔχει τὰ εἰκαστὰ πρὸς τὰ ὁρατά φησιν, ὡς τὰ διανοητὰ πρὸς τὰ νοητά. ταῦτα δὲ εἰκότως, καὶ εἴδη τινὰ καὶ ὄντα, καὶ τὰ εἰκαστὰ ἄρα τῶν ὁρατῶν εἴδωλα ὄντα φύσιν ἔχει τινὰ καὶ οὐσίαν ἀμωσγέπως ἐν οἷς ἐστιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν καὶ διὰ πλειόνων γνῶναι τοῖς Πλάτωνος φίλοις δυνατόν. τοιούτων δὲ ἄρα τῶν εἰκαστῶν ὄντων τὸ ἕτερον γένος, ὅσον ὁρίζεται τῶν ὁρωμένων, ἄκουσον. ἐκεῖνο γὰρ ἐστὶ πᾶν, ᾧ τοῦτο ἔοικεν, τά τε περὶ ἡμᾶς ζῷα, καὶ τὸ φυτευτόν, καὶ τὸ σκευαστὸν ὅλον γένος. ὥς τε δῆλον ἐκ τούτων ἐστὶ τοῖς ἐπιβλέπειν δυναμένοις, ὅτι καὶ ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῖς ὁρατοῖς ἀνάλογον ἔσται πᾶν. ὅσον τε περὶ τοῦτο δεσμὸς τὸ ζῷον, καὶ τὰ σκεύη πάντα ὅσα φέρουσι πάντοθεν οἱ παριόντες, καὶ ὅσον περὶ αὐτοὺς ἐκείνους φυτευτὸν σῶμα ὄν. καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ὁρατοῦ γένους, δηλοῖ γὰρ οἶμαι πᾶν, εἴς τε τὸ σκευαστόν, καὶ τὸ φυσικόν, ὃ δὴ φυτευτὸν εἶπεν. τὰς δὲ ἀπὸ τούτων σκιάς, καὶ τὰ εἴδωλα τὰ ἐν τοῖς ἐνόπτροις φανταζόμενα, κοινῶς εἰκόνας προσαγορεύσας εἰς τὴν τοῦ τετάρτου τμήματος ἔταξε μοῖραν. μεταβὰς δὲ ἐπὶ τὸ μεῖζον τμῆμα τῆς γραμμῆς ὃ δὴ τοῦ νοουμένου γένους ἔθετο, τὸ

μὲν ὁρίζεται

μὲν ὁρίζεται καὶ τούτῳ δεύτερον. τὸ δὲ φύσει πρότερον, διανοητὸν μὲν τὸ δεύτερον, ὃ δὴ τούτοις τοῖς μιμηθεῖσι τοῖς ὁρατοῖς ἀπήχθη, ὧν ἦν τὰ εἰκαστὰ μιμητὰ καὶ εἰκόνες, αὐτὰ δὲ ὑπ' ἐκείνων μιμηθέντα. τούτοις οὖν τοῖς ἐν τῇ τοῦ ἐλάττονος διαιρέσει μιμηθεῖσιν εἰκόσι χρωμένη ἐξ ὑποθέσεως τινῶν ὁρμωμένη, καὶ ταύτας ὡς ἀρχὰς ὁμολογουμένας τὰ ἑπόμενα ζητεῖσθαι ἀναγκάζεται σκοπεῖν ἡ ψυχή. τῶν γὰρ διανοημάτων τὰ ὁρατὰ μιμητά. κύκλος μὲν ὁ γραφόμενος δηλαδὴ τοῦ ἐν γεωμετρίᾳ, καὶ τρίγωνον. ἀριθμοὶ δὲ οἱ ἐν τοῖς ὁρατοῖς τῶν ὑπὸ τοῦ ἀριθμητικοῦ θεωρουμένων, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὁ αὐτὸς τρόπος. ταῦτα δὴ τὰ ὁρατὰ μιμηθέντα πρότερον ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα τῶν εἰκαστῶν λόγων, μιμητὰ δὲ αὐτῶν τῶν διανοητῶν ὄντα νοητά. διανοητὸν μὲν οὖν τοῦτό ἐστιν ὡς ἔφην. νοητὸν δὲ εἰλικρινῶς τὸ πρότερον, ὃ δὴ τῶν διανοητῶν ὑπέρτερον νοῦς ἐπισκοπεῖ. καὶ οὗτος οὐκ ἐπὶ τελευτὴν πορευόμενος, οἷον ἐξ ὑποθέσεων τινῶν ἐπὶ συμπεράσματα τῶν ὑποθέσεων ἀναποδείκτων κειμένων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀρχῶν ἐπ' ἄλλας ἀνωτέρω κειμένας ἀρχάς, ἕως ἂν ἐπὶ τὴν ἀναπόδεικτον ἀναδράμῃ, καὶ ἀνυπόθετον ἀρχήν, οὐ καθ' ὑπόθεσιν ταύτην οὖσαν, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν τῶν πάντων ἀρχήν, ἧς οὐδὲν ἐπέκεινα νοεῖν θέμις. μηδενὶ μὲν ὑποκειμένης, αὐτῇ δὲ τῶν ἄλλων ὑποκειμένων. τὸ μὲν γὰρ σημεῖον, εἰ καὶ ἀρχὴ τῶν ἐν γεωμετρίᾳ πάντων ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς κοινῆς ἀνῆπται πάντων ἀρχῆς, καὶ ὑπόκειται ἐκείνῃ. τινῶν οὖν ἀρχὴ καὶ οὐ πάντων, καὶ ἡ μονὰς ὡσαύτως, ἀριθμοῦ μὲν ἀρχὴ καὶ τῶν ἐν ἀριθμητικῇ πάντων, ὑπόκειται δὲ τῇ πάντων ἀρχῇ, καὶ ἐπαναβασμοῖς τούτοις χρῆσθαι δυνατὸν τοῖς ἐπ' ἐκείνην ἀνιοῦσι τὴν τοῦ παντὸς ἀρχήν. ποίου δὴ λέγω τοῦ παντός, ἢ τοῦ νοουμένου παντός; τοῦτο γὰρ ἦν θάτερον τμῆμα, τοῦ ὄντως ὄντος, ὥσπερ θάτερον τὸ ὁρώμενον γένος. καὶ τοῦτον μὲν ἐπὶ τὸν ἥλιον ὁ αὐτὸς τὸν βασιλέα τοῦ ὁρωμένου. ἐκείνου δὲ ἐπὶ τἀγαθὸν τοῦ νοουμένου πάντων βασιλεύων, εἰς τὴν οὐσίαν εἴρηται πρότερον αὐτῷ τὴν ἔχειν, αὐτὸ καὶ οὐσίας ὂν ἐπέκεινα καὶ ὄντος. ταῦτα μὲν τοίνυν ὑπομνήσθω τῶν ζητουμένων ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος. ἦν ἡ περὶ τὸ σπήλαιον εἰκὼν, οὐδ' ἐνδείξασθαι πέφρασται. ταύτης δὲ ἀρχόμενος ἐν προοιμίοις τοῦ ἑβδόμου, σκόπει τί φησιν ἀπείκασον τὴν ἡμετέραν φύσιν, αὐτὴν δή που τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν, οὐ καθ' ὅλον ἐστὶν οὐσία, καὶ δύναμιν ἔλαχε τοιάδε, ἢ τοιαύτη, ἀλλὰ παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. τὴν μὲν γὰρ οὐσίαν ἡμῶν ἐν τῷ ἐνάτῳ Πλάτων ἀπείκασε ζῴου συμμιγεῖ λαχόντι φύσιν ἔκ τε ἀνθρώπου καὶ λέοντος, καὶ θηρίου πολυκεφάλου τινός. καὶ τοῦ ἔξωθεν εἴσω ἐλύτρου περικειμένου πᾶσι. τὴν δὲ παροῦσαν εἰκόνα πρὸς τὴν πρῶτον ἑτέραν, δείκνυσιν ἀπαίδευτον ζωήν, ὁποία δή τις ἂν εἴη καὶ πεπαιδευμένη τοῖς εἰρημένοις τμήμασι, καὶ ταῖς γνώσεσιν αὐτῶν ἑπομένην. καὶ τὸ μὲν σπήλαιον ἀπείκαζε παντὶ τῷ ὁρωμένῳ γένει τὰ πάντα δίχα τέμνων, ὥσπερ τὴν γραμμήν, καὶ ταῦθα μεῖζον τιθεὶς ὅτου ἀφομοιοῖ τῷ νοουμένῳ πάντα τὸν ἔξω τόπον. αὐτοῦ δὲ τοῦ σπηλαίου τὸ μὲν κατάγειον ὑπογράφων, ὅτι γάρ που καὶ εἶπεν. εἰ δὲ γὰρ ἀνθρώπους ἐν καταγείῳ σπηλαίῳ οἰκήσει, τὸ δὲ ἀνωτέρω τεταγμένον, καὶ ἐπ' αὐτό τινα μεμηχανημένην ὁδόν, μεταξύ γε οὖν φησί, τῶν τε δεσμωτῶν δεῖν νοεῖν ἡμᾶς καὶ τοῦ πυρὸς ἐπάνω ὁδόν, καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ ἄνωθεν φωτίζον τούς τε σκευοφόρους, καὶ τοὺς δεσμώτας, ὅπως καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐμπίπτοιεν αἱ σκιαὶ κάτω, καὶ ἃ ἂν φέρωσιν οἱ παριόντες σκευῶν. ὥστε τὴν εἶναι καὶ ἐν τῷ σπηλαίῳ τινὰ ἄνοδον, ἐκ τῆς χαμαιζηλοτέρας ζωῆς ἐπὶ τὴν ὑψηλοτέραν, καὶ τὰς σκιὰς, ἢ τῶν δεσμωτῶν, ἢ τῶν σκευῶν, ἃ δὴ καὶ τὴν ἀρχὴν ὄντα νομίζουσιν οἱ δεσμῶται διὰ ἀπαιδευσίαν, τὴν πρώτην εἶναι μοῖραν τῆς γραμμῆς πρὸς τὰ ὁρατά, καὶ τὰ διανοητὰ πρὸς τὰ ἀνόητα. τούτων δὲ πρώτων ἁπάντων ἡμῖν ἀνιοῦσι θέαν εἰπών, προσέθηκε μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν ὄντων νοητῶν παρεμβαλὼν ἄλλο τι λεληθότως, καὶ ὕστερον αὐτά. τί δὲ διὰ τοῦτο τοῖς μὴ περιέργως ἀκούουσιν ἐνδεικνύμενος, ἢ τοῦτο ἐκεῖνο τὸ τῶν διανοητῶν ἐν γεωμετρίᾳ σκοπεῖται, καὶ ἂν ἡ ἀριθμητικὴ τοὺς λόγους ἔχει τὴν ψυχὴν τὰς εἰκόνας εἶναι τὰ ὑπὸ τούτων θεωρούμενα, καὶ χρῆναι τὴν διάνοιαν ἐν τούτοις γυμναζομένην, καὶ ἑαυτὴν καθαίρουσαν αὐτούς, προβάλλειν τοὺς ἐν αὐτῇ τούτων λόγους. καὶ οὐκ ἐν ταῖς εἰκόσιν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ ταῦτα θεάσασθαι συνεπτυγμένους ὄντα καὶ ἀμερῶς. ἃ δὴ καὶ ἀνελίττουσα, τοσοῦτον ἐγέννησε τὸ πλῆθος θεωρημάτων. μετὰ δὲ ταῦτα φησὶν αὐτὸν ἰδεῖν ἤδη τὸν ὅλον οὐρανὸν ἐν νυκτί, καὶ τὰ ἄστρα τῶν νοητῶν ὄντα ὁμοιώματα, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς φῶτα, καθὸ ἡλιοειδῆ πάντα ἐστίν, ὅπως ἂν καὶ τὴν οἰκείαν οὐσίαν αὐτῶν νοήσωμεν, καὶ τὰς θεότητας αὐτῶν. ὡς γὰρ ταῦτα ἡλιοειδῆ, διὰ τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς, οὕτως ἐκεῖνα θεῖα πάντα, διὰ τὸ ἐκ τἀγαθοῦ φῶς. εἰ δὲ ὡς τὸν ὅλον οὐρανὸν δεῖ πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου θέας, καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ πάντα ἰδεῖν προσήκει, καὶ τὰ ἄστρα τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ πρὸ τοῦ ἀγαθοῦ τὸν νοητὸν σύμπαντα διάκοσμον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, συλλογιστέον ἐκ τούτων ἐστὶν ἡμῖν, ὡς ἄρα δὴ καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς, τὰ μὲν εἶναι ταῖς ὅλαις σφαίραις ἀνάλογον, τὰ δὲ τοῖς ἄστροις οἷς καὶ αἱ σφαῖραι περιέχουσι, τὰ δὲ τοῖς ἐν αὐτοῖς κύκλοις. καὶ ταῦτα κατιδόντας τὰς τῶν νοητῶν τάξεις τῶν ὑπὲρ ψυχῶν καταδέξασθαι, τὰς μὲν ὁλότητας τῶν σφαιρῶν εἰκόνας ὑπολαβόντας εἶναι τῶν ὡς ἀληθῶς ὑμνουμένων ὁλικῶν θεῶν, τοὺς δὲ κύκλους τῶν ὁλικῶν ἅμα καλουμένων καὶ μερικῶν, τὰ δὲ ἄστρα τῶν μερικῶν ἰδίως προσαγορευομένων. καὶ ταῦτα πάλιν ὑποδιαίρεσιν ἀναγομένους ἀπὸ τῶν εἰκόνων. καὶ γὰρ καὶ Πλάτων οἶδε ταύτας τὰς τάξεις ὡς ἐν ἄλλοις ἐδείξαμεν, καὶ πλήρεις τούτων αἱ τῶν θεολόγων εἰσὶν ὑφηγήσεις. μετὰ δὴ τὴν τούτων θεωρίαν, καὶ τὸν πρὸς τὸ φῶς διὰ τούτων συνεθισμόν, τελευταῖον φησὶ δεῖν ἐν τῷ ὁρατῷ τὸν ἥλιον ὁρᾶν. οὕτως ἐν

τῷ γνωστῷ

τῷ γνωστῷ τὴν ἀγαθοῦ ἰδέαν. καὶ ὅτι μὴ γνωστὸν καλεῖν ἔοικε τὸ νοητόν, καὶ διὰ ταύτης ἐστὶ τῆς ῥήσεως γνώριμον, ὥς τε καὶ ἡνίκα τοῖς γιγνωσκομένοις ἔλεγε τὴν οὐσίαν παρέχειν τἀγαθόν, οὐ τοῖς μετὰ τὴν πρώτην οὐσίαν ἔλεγεν, ἀλλὰ αὐτοῖς τοῖς ἀκροτάτοις τῶν ὄντων. εἰ δέ τι καὶ οὐσίας ὑμνούμενον ἐπέκεινα καὶ τοῦ ὄντος, αὐτῶν ἐστιν ἐμβεβηκὸς τῶν θειοτάτων οὐσιῶν, καὶ οὕτως ὑπερούσιον ὡς πρὸ τῆς νοητῆς ὂν οὐσίας. ὅτι δὲ καὶ πάλιν δαιμονίως εἴρηται τελευταίαν ἐν τῷ γνωστῷ τὴν ἀγαθοῦ ἰδέαν ὁρᾶσθαι καὶ μόγις, καὶ γὰρ τοῦτο προσέθηκεν, δῆλον ἂν γένοιτο νοήσασι, διότι τοῖς εἰς τὸ νοητὸν ἀναβάσιν, ἀπ' ἐκείνου μόνου καὶ δι' ἐκείνου συναφθῆναι πρὸς αὐτὴν δυνατόν. ἐν τῷ γνωστῷ οὖν ὁρᾶται τἀγαθὸν ἐν προθύροις αὐτοῦ κειμένῳ. τὸ γὰρ πρώτως αὐτοῦ μετέχον ἐστὶ τὸ νοητόν ὃ δὴ τοῖς ἰδεῖν αὐτὸ δυνηθεῖσιν ἀφ' ἑαυτοῦ δείκνυσιν εἰ θέμις εἰπεῖν, οἷον ἄρα ἐστὶ τὸ ὑπὲρ τὸ νοητὸν τοῦ ἐν αὐτῷ φωτὸς αἴτιον. καὶ γὰρ θειότερόν ἐστι τὸ ἐν αὐτῷ φῶς, ἢ τὸ ἐν τοῖς νοῦσι, τὸ νοητόν, ὥσπερ καὶ τὸ ἐν ἄστροις, ἢ τοῖς ὄμμασι τοῖς τὰ ἄστρα θεωμένοις. οὕτω δὲ καὶ ὁ ἐν Φιλήβῳ Σωκράτης, δυσληπτόν ὂν τὸ ἀγαθόν, καὶ μόγις ὡς κἂν τοῦτο εἶπεν ὁρατόν, ἔφατο σὺν τρισὶν εἶναι μονάσιν εὑρεῖν ταῖς ἐν προθύροις αὐτοῦ τεταγμέναις, καὶ οὔσαις νοηταῖς, τῇ ἀληθείᾳ, τῇ καλλονῇ, τῇ συμμετρίᾳ. διαβιβάζουσι γὰρ ἡμᾶς ἐπ' αὐτό, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸ συγγένειαν, καὶ εἴπομεν ἡμεῖς ἐν τῷ περὶ τῶν τριῶν τούτων μονάδων βιβλίῳ, τἀγαθὸν ἐκφαίνει καί τινα περὶ τοῖς νοητοῖς καὶ πῶς. τὸ γὰρ ὂν ταῦτά τε παρήγαγε, καὶ διὰ τούτων ἅπαν τὸ νοητὸν πλάτος κατέλαμψεν. ὧν διὰ πλειόνων εἰρημένων ἐν ἄλλοις οὐ χαλεπὸν διαμνημονεύειν ἐν τοῖς προκειμένοις λόγοις. ἀλλὰ τοῖς φιλοθεάμοσι τῶν ὄντων ἀπ' ἐκείνου ληπτέον τὰς περὶ τούτων ἡμῶν ὑπονοίας. τὸν αὐτὸν δ' ἂν τρόπον καὶ διὰ τούτων ἀξιοῖ τῶν ῥημάτων τελευταίαν ὁρᾶν τὴν ἀγαθοῦ ἰδέαν ἐν τῷ γνωστῷ, διότι τὸ γνωστὸν ὃ δὴ τὸ νοητόν ἐστιν ὑπόβαθρα τῆς ἐκείνου θέας ἐστίν. ἐν τούτῳ οὖν ὁρᾶται, καίτοι γε ἐπέκεινα τοῦ νοητοῦ παντὸς ὄν, ὡς ἐν πρώτοις μετέχοντι, καὶ δεικνῦντι τῶν πάντων ἐνεργέστατα τί ποτέ ἐστιν οὗ μεταχὸν ἐστὶ μόνως γνωστόν. ἐφ' ἅπασι δὴ τὸν ἰδόντα ἀγαθὸν χρῆναι συλλογίζεσθαι παρακελεύεται, πάντων αὐτῷ καλῶν τε καὶ ὀρθῶν αἴτιον ὑπάρχειν. ἐν μὲν τῷ ὁρατῷ γεννήσας τὸ φῶς, καὶ τὸ τούτου κύριον. ἐν δὲ τῷ νοητῷ μόνως ἂν κύριον πάντων ἀλήθειαν παραχὸν καὶ νοῦν. καὶ γὰρ εἰ τὸν ἥλιον ἐγέννησε, καὶ οἷς ὁ ἥλιος τῆς γενέσεως ἐστὶν αἴτιος, κἀκεῖνος πολλῷ πρότερον αἴτιον, καὶ εἰ τῆς οὐσίας ἐστὶ τοῖς νοητοῖς αἴτιον, καὶ ὧν ταῦτα αἴτια μειζόνως αἴτιον ἂν ὑμνοῖτο.

ΤΈΛΟΣ.

Ἐτυπώθη ἐν Βασιλείᾳ ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελείᾳ Ἰωάννου Βαλδέρου, ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τριακοστῷ τετάρτῳ, θαργηλιῶνος τρισκαιδεκάτῃ.